68
11 F
22

C.
A V. 263

5-12 II 2
I C 5
C - 4
S - 2
O 2
N. J.

Causae sunt quatuor in sufficientia hoc est [illegible] Causa ut ea in qua est [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~, ut [illegible] [illegible] [illegible], et materiae ex qua est ma.
ut actiue et informatiue, et qua est forma: ut ea est causa et sic
uel [illegible] et qua obtinens,
ut causa et sic finis.

[illegible] Causa [illegible] quia [illegible] quia [illegible] cuius omnes [illegible] causa.

68-11-F-22

Diui Thome Aquinatis expoſitio in Ariſtotelis libros de Phyſica Auſcultatione/cum duobus textibus: Cõmuni: & Joannis Argyropyli: Summa cum diligentia correctos. Appoſita eſt in principio ad totum fere opus compendioſa tabula: Jn fine/queſtiones de formis eiuſdem. S. Doctoris.

Jtem ſumma Linconienſis in eoſdem Phyſicorum libros.

VENETIIS. M. D. XLV.

¶ Tabula in qua veluti compendio / quicquid fere totis his in libris continetur / per tex. & com. notatum habebis.

In primo libro.

Cauſa diuerſitatis ſcieꝝ duplex, in Prol.
Scientiarum realium ſufficientia in Prol.
Subiectum totius ſcientię nālis, in Prol.
Rō ſcti tho. ꝗ ordine ariſt. quā & habes i cō. 1 pl.
Diuꝫ libroꝝ nālis phię diuiſio, in Prol.
Octo librorum, diuiſio in prologo ſancti Tho.
Ratio Ariſt. de modo procedendi. & expoſitio. t.c.1
Expoſitio Auer. & improbatio. ibidem
Ab vniuerſalioribus eſſe incipiendum. t.c.2
De ordine cognitorum, hinc fundamētum ſumitur. ibidem
Dubitatio, ex primo poſteriorum de precognitione ibidem
Carpit expoſitionem com. ibidem
Confuſius nobis eſt notius, ignotius naturę. t.c. 3.4
Tribus ſignis oſtendit, confuſum nobis notius. t.c.5
Expoſitionem com. improbat. 2.t.c.4
De ſecundo ſigno dubitat. c.5
De principijs opiniones plurimę, eęq; diuerſę t.c.6
Quiqui principia quęſiere, & numerum item. t.c.7
Parmenidis, & Meliſſi opinionem ad naturalē diſſoluere haud pertinet, duplici ratione. t.c.8.9
Nec ſophiſticas, aut litigioſas rōnes, ad naturalem ſoluere pertinet. t.c.10
Quęcūq; falſa ſt ex ꝑncipijs ſcię nālis, ſoluēda a nāli ſūt. t.11
Briſſonis, & Antiphontis argumenta. ibidem
Cur contra iſtos philoſophos eſt diſputandum? t.c.12
Ens multipliciter dicitur. t.c.13.14
Infinitum quantitati competit. t.c.15
Unum tripliciter dicitur. t.c.16
Utrū totū, & partes vnum ſint, aut diuerſa? t.c.17
Cur oia vnum eſſe non poſſint ſic, vt indiuiſibile? t.c.18
Tria abſurda contingerent, ſi vniuerſa vnum eſſent. t.c.19
Antiqui abſtulerunt ab omni propoſitione, verbū, eſt. t.c.20
Antiqui cogebantur aſſerere, vnū eſſe multa. t.c.21.22
Rō Meliſſi, ꝙ oia vnum imobile eſſent, & rephenſio. t.c.23
Meliſſus peccauit, eo ꝙ ꝑnm vno° accepit, cū ſit analogū. t.24
Parmenides in ſua rōne, aſſumpſit falſas ꝓpoſitiōes. t.c.25
Unum / ꝗ plurima ſignificat. t.c.26.
Quod vni ſubſtantia eſt, nulli accidens eſſe poteſt. t.c.27
Accidens duplex inſeparabile, & quod valet ſeparari. t.c.28
Arguitur Auer. co.eodem
Quot ponitur in diffinitione alicuius, in ſua diffōne / definituꝫ non admittit. t.c.29.30
Platonici herentes ſententię Parmenidis / arguunt. t.c.31
Perperam opinatus eſt Plato, ens vniuoce ꝑdicari. ibidem
Antiqui vnum materiale principium poſuere, a ꝗ cętera per rarum & denſum oriebantur. t.c.32
Antiqui diuerſa de principijs ſunt opinati, aliqui bene, perperam ꝗ plurimi ſentientes. ibidem
Antiqui ne aliquid ex nihilo fieri admitterent, coacti ſunt oia in confuſo ponere / ſicuti Anax. t.c.33
Concluſio ex antiquis, ꝙ contraria inuicem fiunt. t.c.34
Anaxagoras improbatur primo & ſecundo. t.c.35.36
Quod, qōlꝫ non ſit in qlꝫ. 3° impugnatur Anax. t.c.37
Idem iterum impugnatur. t.c.38
Seqtur ex hac rōne ꝙ infitᵃ eſſent infinies infitᵃ. t.c.38.2°
Modum poſitionis Anaxagorę, arguit. t.c.39.40
Grauior Anaxagorę defectus fuit, ꝗ Emped. t.c.41
Triplex philoſophorum opinio de principijs. t.c.42
Contraria, quę erant in genere, poſitionis, figure, & ordinis, antiqui dicebant. ibidem
Proprietates principiorum, & conditiones primę contrarietatis. t.43. vſq; ad 47
Ponentes principia contraria, dupliciter differebant. t.c.48
Actiuę qualitates, paſſiuis priores ſunt. ibidem
In quibus conueniebant antiqui de principijs. t.c.49.50
Q̄ꝫ debent eſſe principia. 2°.t.c.50
Quod nō poſſit eſſe vnū tm̄. 3°
Principia infinita eſſe, abſurdū ꝑ tres rōnes. 4°.5°6°. eiuſdē
Quartā rōnem ponit, ꝙ non ſunt infinita principia. t.c.51
Triplici via, ꝙ ſaltem tria ſunt principia. 2°t.c.51
Scda rō ad euiſādum maius inconueniens ponitur. t.c.52.
Quō predicatum ſubſi formā dicit. ibidem
Neceſſitas tertij principij ꝑ tertiā rōnē adducit. 2°t.c.52
Idē philoꝫ opinio aſſerit q̄ maꝫ ſimi ꝯrioꝫ poſuē. t.c.53.54
Cū nāli principio, & ꝯria antiq phi poſuerunt. t.c.55.56
Si plura tribus principia eſſent, & plurimę primę ꝯrietates eſſent. t.c.57.
In ſubſtantijs, vna tm̄ eſt contrarietas. c.57.
Cōia prius, ꝗ particularia aggredi debemus. 2°.57
Fieri ex alio, ſecundum eſſe ſubſtantiale, & accn̄tale t.c.58
Unum fieri ex alio, bifariam contingere dī. t.c.59.
Neceſſitas materialis principij. a tex.60. vſq; ad 64
Duo ſunt per ſe principia. t.c.65
Priuatio eſt principium tertium per accidens. t.c.66
Nō ē verū priuationē eē inchoationē formę. co.66
Superius poſitas dubitatiōes ex ꝑmiſſa ṽitate diſſoluit. t.c.67
Concluſio, ꝙ tria ſunt ꝑncipia duo ꝑ ſe, & 3m ꝑ accn̄s. t.c.68
Dictorum omnium Epilogus. t.c.69.70.71
Aperit antiquorum errores, & reijcit. a t.c.72. vſq; ad 77
Peccauerunt ex ignorantia factionis. t.c.78
Defecerunt priſci, quia ꝙ eſt materię, priuationi tribuebant, non diſtinguentes. t.c.79
Dubium expoſitoris contra com. de potentia mā̄ę. co.79
Diſcrimen Platonis, & Ariſt. in principiorum pōne. t.c.80
Opinio Ariſt. bona eſt, & Platonis, potior. t.c.81
Idem ad impoſſibile oſtendit. 2°. t.81
Triplex oppoſitio Auicennę in Ariſt. ibidem
Appetitus naturalis quid? co.eodem
Damnat Platonis metaphoras. ibidem

In ſecundo.

Entium, naturale vnum, artificiale alterum. t.c. 1.&.2
Queſtio, ſi naturalia prinm ſui motus habent. ibidem
Non eſt poſſibile dare inchoationē formę in mā. ibidem
Naturę definitio. t.c.3
Peſſime opinati ſunt, volentes Ariſto. definitionem naturę corrigere. ibidem
Artificiata, vt ſic, motum non niſi per accidens habent. ibi.
Quę in ſeipſis principium motus habent, nālia ſunt. t.c.4
Tam ſubiecta, ꝗ ijs accn̄tia, a nā eſſe dicuntur. t.c.5
Reſumit quę hucuſq; de natura dicta ſunt. t.c.6
Ridiculum eſt tentare, demoſtrare, ꝙ natura ſit. 2°.t.6
Perperā conatus eſt Auicenna, ꝙ natura ſit, demōſtrare. ibi.
Quot modis natura dicatur. a t.7. ad 10
Natura dicitur de forma. t.11.12
Forma eſt magis natura, ꝗ materia. ibidem
Naturale ex nāli ſit, artificiale ex artificiali minime. t.c.13
Actiones denominant a principijs, paſſiōes ex terᵒ. t.c. 14
Gemina forma, completa, & incompleta. t.c.15
Inueſtigat in q̇ nam differt a mathematico nālis. t.c.16
Aſtrologia quia ea conſiderat quę phyſicus, pars phyſicę eſſe videtur. t.c.17
Licet phyſicus cum mathematico eadem conſideret, non tm̄ eodem modo. t.c.18
Mathematicus abſtrahit a materia, & motu, nec mētit. ibi.
Diuiniſſima declaratio quo nam pacto non mentiatur mathematicus. co.eodem.
Non vidit Plato hāc intellectus abſtractionem, ideo coactus fuit

fuit ideas ponere. t.c.19
Non eodē mō Phyſicus ⁊ Mathematicus deſiniūt. 2.t.19
Quo nam modo ſcię medię ſint. t.c.20
Nalis conſideratio ad mām ⁊ formā extendiť. t.c.21
Duplex queſtio, ſi ꝯſiderat nālis de mā tm̄, aut de forma, aut de compoſito ex vtriſqꝫ. t.c.22
Aliq antiquoꝝ de ſola mā ipm aiūt ꝯſiderare. 2.22
Formā, pter Emped. ⁊ Democri. nullus alioꝝ tetigit. ibidem
Ars imitatur nām. 3.22
Ad ſcientiam eandem, ⁊ materiam, ⁊ formam cōſiderare pertinet. ibidem
Finē, ⁊ ea q̄ ad finē ſunt, idē conſiderare hꝫ. t.c.23
Oſtēdiť, ꝙ nālis hꝫ ꝯſiderare mām, ⁊ formā. t.c. 23.24.25
Artifex, ſibijpſi mām conſtruit. ibidem
Artificialoꝝ oium, finis eſt homo. ibidem
Diſcrimen inter vtentē, ⁊ facientē. ibidem
Quouſqꝫ nālis formā, ⁊ mām ꝯſiderare dꝫ. t.c.26
Mā eſt de hijs q̄ ſunt ad aliqd ſm dici. t.c.26
Neceſſitas determinandi de cauſſis. t.c.27
Cauſſa p̄ dī de mā. t.c.28
Forma ēt cauſſa eſt. t.c.28
Cauſſa itē dī, de pn° vnde motus. i. de efficiente. t.c.29
Cauſſa dī ⁊ de fine. t.29
Tot modis cauſſę dicuntur. t.c.30
Partes deſinitiones reducunť ad cām formalē. co.28
Eiuſdē effectus, plures cauſſę eſſe poſſunt. 2.t.c.30
Quędā ſibi inuicē cāę ſunt, ſm diuerſam ſpēm cauſſę. ibidem
Idem cauſſa eſt ꝯtrarioꝝ quoqꝫ. ibidem
Cauſſę oēs, ad quatuor capita rediguntur. t.c.31
Dubiū de partibus totius, ⁊ propoſitionibus. co.eodem
Finis eſt cauſſa cauſſaꝝ. t.c.32
Cauſſaꝝ modi quot ſunt. 2.t.c.32
Prioritas cauſſaꝝ. ibidem
Cauſſaꝝ, vna, per ſe, per accñs alia. t.c.33
Itē cauſſa diuidiť, in potentē, ⁊ actu operantē. t.c.34.35
Cauſſaꝝ, alia cōplexa, minime alia. t.c.36
Modi oēs cauſſaꝝ duodecim ſunt. 2.t.c.36
Cauſſa in actu, ſimul eſt cū ſuo effectu, ⁊ cū illo corrūpiť, cauſſa aūt in po°, pereunte effectu non interit. t.c.37
In facto qlꝫ, ſupremā cauſſam q̄rere decet. t.c.38
Cauſſę gñales, gñalib⁹ effectib⁹, ⁊ eꝫ correſpōdēt. t.c.39
Oportunū eſt, de caſu, ⁊ fortuna determinare. 2.t.c.39
Quid mouit antiquos, vt negarēt caſum, ⁊ fortunā? t.c.40
Null⁹ antiquoꝝ, d̄ fortūa aut caſu, nec ſermonē habuit. t.c.41
Peſſime egerūt antiq nō determinātes de fortuna. t.c.42
Antiq poſuere aliq̄ eſſe a fortuna. t.c.42
Abſurdū ē, nō tractaſſe pſcos phos de fortuna. t.c.42
Priſci fortuna quoqꝫ vſi ſunt, vti Emped. ⁊ Democr. 2.t.43
Philoſophorum quidam cęlum caſu: ⁊ fortuna, factum eſſe contendunt. t.c.44
Non ē poſſe, fortuito diuina illa corpora facta eſſe. t.c.45.46
Fortuna (ſm aliquos) humano intellectui imanifeſta ē. t.c.47
Cur aliqua a fortuna eſſe viūt? t.c.48
Entiū, q̄dā fiūt pp finē deliberatū, q̄dā minime. t.c.49
Entiū pp finē, q̄dā p voluntatē, q̄dā minime fiūt. 2.t.c.49
Cauſſa duplex, p ſe ⁊ per accñs. t.c.50
A fortuna effecta, effectui per ſe coniunguntur, ipſaqꝫ per accidens fiunt. co.eodem
Sub qua cauſſa, fortunam reponemus? t.c.51
Fortuna, eſt cauſſa per accidens, in hijs quę a propoſito pp finem in minori parte. t.c.52
Ob infinitas cauſſas, homini ignota eſt fortuna. t.c.53
A fortuna nihil p ſe euenit, multa p accñs. t.c.54
Q̄r fortuna non eſt ſemp, ob ſine rōne eſſe dī. t.c.55
Si cauſſę p accñs, oēs a fortuna eſſe, dicere ꝯuenit? 2.t.c.55
Fortunā eā dicim⁹ bonā, cū bonū euenit ⁊ eꝫ malā. t.c.56
Eufortuniū, qñ ſeqť aliqđ magnū bonū, infortuniū eꝫ. 2.t.56
Eufortuniū ⁊ ipm incertū eſt. 3.t.59
Tā caſus: q̄ꝫ fortuna: cauſę p accñs ſunt. t.c.57
Quod eſt a caſu: ⁊ a fortuna eſt: non aūt eꝫ. 2.t.c.57
Fortuna inueniť in habētibus diūū ſuo ꝑ actuū. t.c.58
Cur bene fortunatos vulgo: fęlices vocat? t.c.58
Non habentes propoſitum: vt pueri: ⁊ beſtię: nihil faciunt a fortuna. t.c.59
Protarc⁹ lapides qb⁹ aꝫ deoꝝ arę ſiūt: fortunatos dixit. ibidem
Caſus tā in aīatis: q̄ꝫ in carētibus aīa reperiť. t.c.60
Quę ex cā extrinſeca pp finē fiūt: a caſu fieri dicim⁹. t.c.61
Signū: ꝙ caſus vano propinquū eſt. t.c.62.63
In q nā maxime caſus a fortuna d ſcrimineť. t.c.64
Caſus: ⁊ fortuna ad cām efficientē reducunť. t.c.65
Extirpať opinio aſſerēs: fortunā cęleſtiū cām eſſe. t.c.66
Nā: ⁊ intellectus priores ſunt fortuna: ⁊ caſu. t.c.67
Quatuor ſunt cauſſę: ⁊ aſſignať ratio. t.c.68.69
Oēs cauſſas phyſicus conſiderare hꝫ. t.c.70
Tres cauſſę: q̄nqꝫ in vnā coincidunt. 2.t.c.70
Phyſicus q̄cūqꝫ mota mouent ꝯſiderare hꝫ: ⁊ q̄ h pacto nō ſunt minime. t.c.71
Perperā qdā triplex ſciaꝝ genus hinc nacti ſunt. co.eodem
Propter qd: a nāli in dī cauſſa aſſignať. t.c.72
Nālis cām mālē: mouentē: ⁊ formā conſiderat. t.c.73
Q̄m nā eſt pp finē: ob hoc ipm conſiderate decet. t.c.74
Q̄ñ ſit demonſtrandū a nāli p oēs cauſſas. 2.3.4.t.74
Nā eſt de his quę ſunt pp finem. t.c.75
Oēs fere in neceſſariū oia reducunt: ob hoc cōſiderandum eſt: q̄ñ ſe habeat neceſſariū in phyſicis. ibidem
Queſtio ſi nā agit pp finem. t.c.76.77
Improbat qnqꝫ ex capitib⁹: falſū eē: nāꝫ ñ agē pp finē 2.t.c.77
In nā pus eſt pp poſteri⁹ ſicuti ⁊ in arte. t.c.78
In his q̄ pñt fieri arte: ⁊ nā: ars imitať nām. t.c.79
Quę nā operari non pōt: ars perficit. ibidem
Q̄ nā agat pp finē: maxime appꝫ in aialibus non opātibus p voluntatem. t.c.80
Aranee: ⁊ formicę opanť p nām. ibidem
Forma cum ſit finis gñationis: oia fiunt per ipſam, ergo finis eſt in nālibus. t.c.81
Occaſio ob quā antiq: nāę auferebāt agere pp finē. t.c.82
Sicē peccatū accidit hijs q̄ ſunt ſꝫ artē: ita ⁊ q̄ ſꝫ nām ſunt. ibi.
Monſtra peccata ſunt nāę. ibidem
Nā ordine procedit: vt primum ſemē: inde aial: poſtremo homo fiat. t.c.83
In plātis: in quo pꝫ nām agere pp finē. 2.t.83
Semina aialiū: ſicē ⁊ ipa aialia a nā gñanť. t.c.84
Negantes nām agere propter finem: nām: ⁊ ea q̄ ſm nām ſunt deſtruunt. 2.t.c.84
Nā eſt de his q̄ ſunt ſemp: nō aūt fortuna. t.c.85
Ars non deliberat: ⁊ tñ agit pp finē. t.c.86
Et ſi nā nō deliberat: tñ agit pp finē. ibidem
Cōcluditur igr nā eſt cauſa: ⁊ agit pp finē. ibidem
In rebus nālibus: quę neceſſitas eſt? t.c.87
Quid neceſſariū abſolute: ⁊ ex ſuppōne? co.eodem
Aliq opinanť in nālibus reb⁹ eſſe ſimplr neciū ex mā. 2.87
Incōueniēs in reb⁹ nālib⁹ ex neceſſitate oia eē māę. t.88
Nō eē nālia pñt abſqꝫ māę diſpōne. ibidem
Neceſſitas nālium eſt ex ſuppōne. ibidem
In ſciētijs inueniť neciū: ſicut ⁊ in nālibus. t.c.89
Cauſſę in neceſſitate inuicē ordinatę ſunt. t.c.90
Phyſic⁹ magis finalē: q̄ꝫ mālē cām ꝯſiderare hꝫ. t.91
Neciū in phyſicis aſſimilať neciitati ſciaꝝ. t.c.92
Nil vetat in deſinitione: quaſdā māles ptes poni. ibidem
Mā indiuidualis: deſinitionē non ingrediť. ibidem

In tertio.

Neceſſitas determinandi de motu. t.c.1
Ignorato motu: neceſſe eſt ignorari naturam. ibidem

Tabula

Determinãdũ eſt:ꝛ de conſequentibus motũ. 2.t.1.
Speculatio de ꝑticularibus:poſterioꝛ eſt,q̃ȝ de cõibus. t.2.
Mot⁹ cõioꝛ eſt:ob hoc de ipſo prius determinãdũ. t.c.3
Ens trifariam diuiditur. 2.t.3
Uia diuiſiua:ꝯueniẽs eſt ad venãdũ definitionẽ. co.eodeȝ
Motus non eſt pꝛeter res:ad quas eſt motus. t.c.4
Motus eſt in quatuoꝛ pñtis. ibidem.
Non eſt aliqđ cõe vniuocum:ad pñta. ibidem
Motus ſecatur:ſicuti ꝛ pñta. t.c.5
Motus eſt actus exiſtentis in potentia. t.c.6
Perꝑaȝ egerũt,motũ ꝑ poſterioꝛa definiẽtes. co.eodem
Aliquid eſt in po° tñ:qđdam in actu tñ: ꝛ qđdã medio mõ. ꝛ hoc vltimum tñ mouetur. co.eodem
Motus notificatur:ꝙ ſit actus. t.c.7.
Q, motus ſit actus exiſtentis in po°. t.c.8
Aliqui exiſtimarunt:oẽ mouens moueri. ibidem
Multa entium:agunt:ꝛ patiuntur adinuicẽ. ibidem
In nãlibus:eſt po° ad actum oꝛdinata. t.c.9.
Ex ꝯijs aſſeritur:motum actũ eſſe mobilis:ſm hꝰ. t.c.10
Definitio motus:optime aſſignatur:ꝛ pꝛobatur. t.c.11
Ex hoc bona eſt definitio: quia motus aliter definiri non poteſt. t.c.12
Tripl'r motum pꝛiſci definiere:ꝛ arguuntur. 2.t.c.12.13.
Cur hoc pacto antiqui definiere motum? 2.t.c.13
Quia motus:non poteſt:nec ſub po°:nec poni ſub actu: inter indeterminata ponitur. t.c.14
Difficile ẽ accipe qd mot⁹ ſit ob paucitatẽ ſuę entitatis.t.15
Omne mouens quod po° mobile eſt:mouetur. t.c.16
Cui motus ineſt:eius immobilitas:quies eſt. 2.t.c.16
Motus actus eſt mobilis:ſm ꝙ mobile eſt: t.c.17
Oẽ agens in ſublunaribus iſtis:agendo repatiť. ibidẽ
Semper exiſtimabitur aliqua ſpecies operans. ibideȝ
Motus eſt actus mobilis:cauſſatus a mouente. t.c.18
Actus eſt in eo:cuius eſt actus. ibidem co.
Difficultas:in quo nam motus ſit. t.c.19
Tam actio:q̃ȝ paſſio:motus eſt. 2.t.c.19
Argumẽta ad partes vſq; ad.20.tex.adducit: t.c.19
Determinat veritatem quęſtionis iſtius. t.c.20
Actum vnius in altero eſſe:non eſt abſurdum. ibidem
Unum:duoꝝ actum eſſe:non inconuenit. 2.t.c.20
Nõ ſeqť docẽtẽ addiſcẽ: ſi actio:ꝛ paſſio ſint vn⁹ mot⁹.t.c.21.
Si actio ꝛ paſſio ſint idẽ:nõ ſeqť ꝙ ſint vn⁹ motus. t.c.22.
Actio ꝛ paſſio re vnum:differunt aũt rõne. ibidem
Pꝛędicamenta ſm diuerſos modos pꝛędicandi inuicem ſeiunguntur. co.eodem
Motum in particulari definit, t.c.23
Neceſſitas tractandi de infinito. t.c.24
Scia de nã:circa magnitudines:tp̃s:ꝛ motum eſt. ibideȝ
Nãle oẽ:finitum:aut infiᵐ:vt ſit:opȝ. ibidem
Quicũq; philoſophati ſunt:de infinito determinarunt. t.c.25
Fere oẽs infiᵐ pꝛinᵐ eſſe reꝝ:poſuerunt: 2.eiuſdem
Pitagoꝛęi:ꝛ Plato:infiᵐ nulli accidere:aſſeruere. ibidem
Pitagoꝛici infiᵐ in ſenſibilib⁹ extra cęlũ eẽ dicebãt. 3.eiuſdeȝ
Plato infiᵐ in ſenſibilibus:ꝛ imnãlibus poſuit. ibidem
Pitagoꝛęi extra cęlũ coꝛpus eſſe dicebãt:Plato negat. ibi.
Infiniti rõnem:pari Pitagoꝛęi tribuebant. t.c.26
Declarať Pitagoꝛeoꝝ rõ:de infiniti radice:pari data. co.eodẽ
Plato:Magnũ:ꝛ paruũ:infinitatis cauſſas:reliquit. t.c.27
Oẽs nãles phi infiᵐ acc̃ns eſſe aſſerunt. 2.eiuſdem
Anaxa.oẽs infiniti partes ſimillimas poſuit. t.c.28
Democritus infinitum ex atomis diuerſarum figurarum:poſitum eſſe:dixit. t.c.29.
Ex alioꝝ opinione:ꝯueniẽs eſt de infinito ſpeculari. t.c.30
Omnes:infinitum pꝛincipium ponunt. 2°.t.c.30
Infiᵐ ẽt ingenitum dicunt:ꝛ gubernare omnia. ibideȝ
Anaximander:infinitum diuinum:immoꝛtale: ꝛ incoꝛruptibile eſſe:affirmauit. ibidem
Ex quinq;: vĩ infiᵐ eſſe:ex tp̃e:ex deciſione ꝯtinui:ex ꝑpetuitate generationis : ex ratione infiniti apparenti : ex itellectione. t.c.31.t.32
Multa impoſſibilia ſeqnnť iȷ̃s qui oĩno infiᵐ auferũt.t.c.33
Infinitum vel ſba : vel acc̃ns eſt: aut nullo° nec accidens : nec ſubſtantia. ibidem
Maxime ad naturalem pertinet: ſi infinita magnitudo ſenſibilis ſit. t.c.34
Quot modis dĩ infinitum. 2.t.c.34
Non eſt poſſibile infinitum aliquod ſeparatum eſſe. t.c.35
Si infiᵐ eſt acc̃ns:non erit entium pꝛincipium. t.c.36
Infiᵐ non põt eſſe paſſio magnitudinis. 2.t.37
Paſſio non poteſt eſſe magis ſeparata:q̃ȝ ſbm eius ſit. ibi.
Magnitudo : ꝛ numerus non poſſunt per ſe exiſtere ſeparata: nec ergo infinitum. ibidem
Infinitum non poteſt eſſe:actu:nec pꝛinᵐ ꝛ ſba. t.c.37
Infinitum nec accidens eſſe poteſt. t.c.38
Utrum in mathematicis:ꝛ intelligibilibus:ſit infiᵐ. t.c.39
Ex termino appȝ,in nãlibus infiᵐ nõ eſſe poſe. t.c.40
Nec in numeris,infinitum eſt poſſibile. t.c.41
Rõnes iſtę non concludunt ex neceſſitate. co.eodem
Nec cõpoſitũ,nec ſimplex infiᵐ eẽ põt,nullo ꝗ̃ mõ. t.c.42
Oẽ coꝛpus dimẽſionẽ hȝ,nõ aũt infiᵐ nõ ꝗ̃ dať. t.c.43
Si vnũ elemẽtoꝝ infiᵐ eẽt,oĩa alia coꝛrũperet. t.c.44
Oẽ qđ eſt,aut elemẽtũ eſt,aut ex elemẽtis cõpoſitũ. t.c.45
Heraclitus,oĩa aliqñ futura eſſe ignẽ,dixit. t.c.46
Oẽ qđ ſit,ex ꝯrio in ꝯrium mutatur. t.c.47
Impoſe eſt coꝛpus aliqđ,infinitudinem ſubire. t.c.48
Oẽ coꝛpus ſuapte nã in aliquo loco eſt. 2.t.48
Parti,ꝛ toti,idem accommodabitur locus. ibidem
Non eſt poſe infiᵐ habere partes eiuſdẽ ſpeciei. 3.t.48
Diſſiliũ ꝯtrarium,non dabitur infiᵐ. t.c.49
Perperã poſuit Anax.infiᵐ in ſe:e ſeipm fulcire. t.50.
Falſum eſt,vbi aliqd eſt,ibi ſm nãm aptũ,eſt eſſe. t.c.51.52
Si infiᵐ fulcit ſeipm,nihil mouebitur. 2.t.c.52
Si dať coꝛpus infiᵐ graue illud erit,aut leue. t.c.53
Sex loci differentię ſunt, t.c.54
Oẽ ſenſibile coꝛpus,in loco eſt. ibidem
Loci differentię non ſolum quo ad nos,ſed ex nã determinata ſunt. ibidem
Locũ infiᵐ eẽ non eſt poſe,nec igiť ꝛ coꝛpus. t.c.55
Si nõ ſit infiᵐ aliq̃ mõ,tp̃s pꝛnᵐ ꝛ finẽ habebit. t.56
Auferentes infinitum auferunt quantum ſemper diuiſibile eſſe. ibidem
Infinitum non eſt actu,eſt autem potentia. t.c.57
Infiᵐ ſm diuiſionem datur. ibidem
Infiᵐ reduciť ex potentia in actum ſucceſſiue. 2.t.57
Aliter infinitum in tempoꝛe,in hominibus,ꝛ in magnitudine inuenitur. 3.t.57
De generica infiniti rõne,hoc cõe eſt, vt aliud,ꝛ aliud accipiať ſemper. t.c.58
Diſcrimen,finiᵐ qđ ex magnitudine, augendo, vel auferendo, permanet:in ſucceſſiuis coꝛrũpitur. 2.t.58
Infinitum ſecundm diuiſionem , ꝛ auctionem, in genere conueniunt. t.59
Infinitum eſt,cuius ſemper aliquid extra accipiendũ eſt. t.60
Infiᵐ,cum mã ſilitudinem hȝ. co.eodem
Infinitoꝝ diſcrimẽ,ſm diuiſionẽ,ꝛ appõnem. 2.t.60
In nã non eſt po°,ad excedendum omnem determinatam magnitudinem,ſicut ꝛ in diuiſione. 3 t.60
Plato duo infinita credidit,nõ tñ vſus eſt ambobus. t.c.61
Cõtrario° definiť infiᵐ,q̃ȝ alij definierint: t.c.62
Signũ bonę definitionis infiniti in annulo inueniť. 63
Antiquoꝝ de infiᵗᵒ definitio,ꝑfecto poti⁹ cõperit. 2.63
Totũ ꝛ ꝑfectũ,aut idẽ,aut ꝓxima ſm nãm. ibidem
Fine carens,perfectum haud eſſe poteſt. t.c.64
De infinito verius, Parmenides, quam Meliſſus , opinatus eſt. 2.t.64

Perperā tribuere paſſci infinito: oia continere. t.65
Nulloꝰ toti aſſimilatur: infinitum. ibidem
Infinitum: parti ſpotius, q̄ꝫ toti ſile eſt. t.c.66
Pars materia eſt totius. ibidem
Infinitum non bene extimauit Plato: in ſenſibilibus: ⁊ in intelligibilibus eſſe. 2.66
Abſurdum ignotum continere: ⁊ indefinitū oefinire. ibidem
Que infinito ſm oiuiſionē: ⁊ ſm appōnē accidant. t.c.67
Species continet: contra continetur mā. ibidem
In numeris terminus in minꝰ inuenit: nō aūt in maiꝰ. t.c.68
Unum omne inquantum vnum, indiuiſibile eſt. ibidem
Quia magnitudo oiuiſibilis in infinitum eſt, icirco in numeris non datur vltimum. 2.t.68
In oiuiſiōe magnitudinis ñ oat vltm q i ifim oiuiſibilis ē. t.c.69
Carpit. S. Tho. com. expōnem: hoc in loco. ibidem
Infimi vniuoce oī, at aīr ō motu, tpe, ⁊ magnitudine. t.c.70
Cum negamus infinitum in actu, mathematicam ſcientiam haud euertimus. t.71
Infim prim eſt, ſicut mā: cui ſemper priuatio ineſt. t.c.72
Rationum probantium infinitum eſſe, alique non neceſſarie ſunt, alique ex parte vere. t.73
Rō ex gñatione ſumpta infim in poº concludit inſi. 2.t.73
Gñatio vnius, corruptio eſt alterius. ibidem
Argm ex cōtactu, vanū q: ifim abſolutū, rāgi, reſpectiuū. t.c.74
Qō ex intellectione, nō eſt (inqt) intelligētie credēdū. t.c.75
Tpe, ⁊ motus non niſi in poº infinita ſunt. 2.t.c.75
Ex magnitudine, neqꝫ indiuiſione, aut appoſitione datur actu infinitum. t.vltº.

Exquarto.

Locꝰ q: motui extrinſece ɔpetit, ō ipo a nāli tractādū ē. t.c.1
Cōis eſt antiquoꝝ ſnia, oia entia in loco eſſe. 2.t.1
Q: locus oibus entibus cōpetere vī, nālis oꝫ de ipſo determinare. ibidem
Motꝰ localis cōiſſimꝰ, icirco locꝰ a nāli tractandus. 3.t.c.1
Q: locus ⁊ ſm ſe: ⁊ quo ad nos dubitabilis eſt, ob hoc neceſſaria eius conſideratio. t.2
Q: locus ſit: ex reꝝ tranſmutatione vī. t.c.3
Q: vnūqōqꝫ nā in ſuum fertur locum, efficaciſſime, eſſe locum oſtenditur. t.c.4
Loci diſſe ſex: nedum ſm nos ſunt: ſed nā loco inſunt. t.c.5
Ex nā: vnūqōqꝫ determinatum eſt in locum ſuum. ibidem
Quiqui vacuum eſſe aſſerunt, neceſſario locū ponūt. t.c.6
Heſiodus ponēs añ oia chaos, locū ⁊ ipſe poſuit. 2.t.6
Si veꝝ dixit Heſio. mirabilis profecto loci nā eſt. t.c.7
Querendum primum genus loci. t.c.8
Locus quid ne eſt: moles quedā, aut nā altera? ibidem
Si locus daret, eſſent in eodem loco duo corpora. ibidem
Locus hꝫ, longitudinē, latitudinē, ⁊ ꝓfunditatē. ibidem
Si locus eēt qd a corpore diſtinctꝰ, ⁊ pūctꝰ locū hēret. t.c.9
Locꝰ neqꝫ elementū eſt, aut ex elemētis ɔfectꝰ: nihil ē ḡ. t.c.10
Corpoꝝ ſenſibiliū ſenſibilia ſunt elementa. ibidem
Ex elemētis itelligibilibꝰ nulla vnqꝫ ɔfecta ē magnitudo. ibi.
Locus cū alienus ſit a q̄tuor cauſis, nil ḡ vī eſſe. t.c.11
Si locꝰ eēt, ⁊ ipſe in loco: ⁊ ſic in infim nō ḡ locus eſt. t.c.12
Locus non pōt cū locatis creſcere, nil ḡ eſt. t.c.13
Locus vī eſſe forma, q: terminat, ſicut ⁊ locus. t.c.14.15
Locoꝝ, aliquis cōis, proprius alter. ibidem
Plato in Timeo: locum ⁊ mām idē eſſe dixit. 2.t.c.15
Primꝰ diuꝫ Plato conatꝰ ē aſſignare, qd nā locꝰ ſit. t.c.16
Siue mā, ſiue forma locꝰ ſit: difficilis ꝓfecto eſt. 2.t.16
Q: locꝰ a locato ſepat, nec forma, aut mā eſt. t.c.17
Scōꝫ q locꝰ ſepat a re: nō ē forma, ꝓ vt ɔtinet nō ē mā. t.c.18
Qō alicubi eſt: alteꝝ eſt ab ipſo contento. 2.t.c.18
Platonis ſnie de loco, accidit ɔ̄dictio. 3.t.18
Si locus mā eſt: aut forma: quo nā vnūqōqꝫ in ſuum perget locum? t.19
Si locus mā eſt, aut forma, locus, erit in loco. t.c.20
Q: abſente locato: non corrumpitur locus: non eſt ergo, locꝰ mā, aut forma. t.21
Ex his accipiet aliqs, ſi eſſe poſſit aut minime locus. t.c.22
Unum in aliquo eſſe. 8. modis eſſe dī. t.c.23
Poteſt ne aliquid in ſeipſo eſſe? t.c.24
Alıqd in ſeipſo eſt, aut p ſe, aut ɔtinget paccñs. 2.t.c.24
Per accñs. i. p ꝑtē aliqd in ſeipſo eſſe poterit. t.25
Aliquid in ſeipſo ꝑre per ſe nequit eſſe. 2.t.c.25
In nullo modoꝝ. 8. aliquid in ſeipſo ꝑ eſſe pōt. t.c.26
Si aliquid in ſeipſo ꝑ eſſe poterit, idem erit continens, ⁊ contentum. 2.26
Et nec ſꝫ accñs in ſeipſo ꝑ eſſe pōt aliquid. t.c.27
Euidētiſſimū eſt, q aliqd in ſeipſo ꝑ eſſe nequit. t.c.28
Diluit Zenonis rōnē, q locus erit in loco. 2.t.28
Quia vas nil eſt eius, qō in ſeipſo eſt, locus nec materia, aut forma eſt. t.29
Que hucuſqꝫ, vt dubitabilia ſint dicta de loco. t.c.30
Hoc pacto loci natura, clara erit, ſi ea que ipſi per ſe inſunt, accipiantur. 2.t.30
Hoc pm loco ineſt, vt ɔtineat locatū, ⁊ nihil ſit eius. ibidem
Secundum locus primus equalis eſt locato. ibidem
Tertiū q locꝰ ois ſp plenꝰ ſit, ⁊ poſſibilis ſepari a locato. ibi.
Quartū locꝰ ois, ſur ſuꝫ hꝫ, aut deorſuꝫ, aut aliqꝫ loci diiā. ibi.
Adhuc, hoc ineſt corpori cuilibet, vt cum extra proprium eſt locum: natura illuc feratur. ibidem.
Que ſupponuntur loco ineſſe, plurimum eius proderunt ɔſiderationi. t.c.31
Qualis loci definitio eſſe debet. 2.t.c.31
Ex definitionē quid res ſit, oſtenditur. ibidem
Ex definitione. 2º: omnia obiecta diluuntur. ibidem
Ex definitione. 3º: proprietates definiti clareſcunt. ibidem
Ex definitione demū, cauſſa erit manifeſta difficultatū. ibi.
Nūqꝫ de loco q̄ſitū eēt, niſi motꝰ aliqs ſm locū fuiſſet. t.c.32
Mobiliū, aliqua per ſe, aliq̄ vero paccñs mouent ⁊ q̄ paccñs, aliqua pñt p ſe moueri, aliqua minime. 2.t.c.32
Locorum quoddam cōem, qō particulare, ⁊ ob hoc aliquid in loco eſſe dicitur. t.33
Locus pticularis in cōi, eſt ſicut, pars in toto. t.c.34
Locus aut eſt, mā, aut forma, vel ſpatium, aut extrema corporum. t.c.35
Locus vī forma eſſe, q: vtraqꝫ continent. at diſcrimen, ɔtinet forma rem, locus corpus locatum. 2.3.4.35
Cur ſpatium locus eſſe videtur? t.c.36
Infinita eſſent loca, ſi eſſet ſpatium. t.c.37
Si locus ſpatium eſſet, eſſet tranſmutabilis. 2.t.37
Ex ſucceſſiua receptiōe locatoꝝ, locꝰ mā eſſe vī. t.c.38
Locus q: continet, ⁊ ſeparat a re, non eſt mā. 2.t.c.38
Locꝰ terminꝰ ē corpis ɔtinētis polis ſꝫ locū moueri. t.c.39
Multū dubitabilis ē loci nā, ⁊ oīa ob varias ſnias. t.c.40
Locus immobilis eſſe oꝫ, ⁊ non ſicut vas. t.c.41
Locus eſt terminus continentis, immobilis primus. 2.t.41
Scōm hāc definitionē, ea q̄ de loco dñr ɔgruunt. t.c.42
Illud corpus, qō hꝫ aliud corpus extra ipſum continens, in loco eſt, qō non hꝫ minime. t.c.43
Queſtio q̄ nā pacto vltima ſphera ſit in loco. co. eodem
Partiū ſphere vltime, alie actu, alie poº ſunt in loco. t.c.44
Tota vltima ſphera, per partes eſt in loco. t.c.45
Oia ſunt in celo tāqꝫ in loco, celū aūt, non eſt in alio. t.c.46
Ex definitiōe de loco, ſupra poſitas diluit rōnes q̄tuor. t.c.47
Reddit cauſſa: cur vnūqōqꝫ in ſuū locū nā fert. t.c.48
Cur corpora, nāliter in proprijs quieſcunt locis? t.c.49
Ex affinitate vacui cū loco: neceſſe ē ⁊ de vacuo diſſerē. t.c.50
De vacuo diſſerendo: vt affirmatiuas: ſic ⁊ negatiuas: ⁊ cōes rōnes adducere: neceſſum eſt. t.c.51
Anaxagoras: ⁊ ſequaces lꝫ vacuum negarint: non tñ rōnes ponentium vacuum diluere. 2.t.c.51

In quo nihil eſt qȯ ſenſibꝰ videat̄: antiq̄ dixere vacuū. t.c.52
Negantes vacuum, non inducebant rationes contra ſentētias ponentium illud. t.c.53
Qui vacuū poſuere: cōmodiꝰ locuti ſunt: q̄ȝ negātes. 2.t.c.53
Si vacuum non fit: non erit motus localis. ibidem
Meliſſus econtra, vacuum nō eſt, nec ergo motus localis: immobile ergo omne. t.c.54
Rationes oſtendentium vacuum: hę ſunt. t.c.55
Oſtendit vacuū eſſe in corporibus: ex ꝯdenſatione. 2.t.c.55
Et augumentum non fit: niſi vacuum ſit. 3.t.c.55
Aqua item in cineribus poſita: vacuum ponit t.c.56
Pitagorçi extra cęlum vacuum ponunt. 2.t.56
Opiniones: ⁊ ponentiū vacuū, ⁊ negantiū: hę ſunt. t.c.57
Ad ſciēdā v̄itatē de vacuo: ſcire opȝ q̄d nomē ſignat. 2.t.c.57
Vacui nomē: in q̄ nihil eſt: locus eſſe v̄r ſignari. 3.t.57
Vacuum eſt locus: in quo non eſt corpus tangibilę. t.c.58
Ubi nō ē aliqȯ corpꝰ tāgibile: aptū ē ibi vacuū. 2.t.58
Vacuum dr̄ ē locus: in quo non ſūt corpora. t.c.59
Aliqui opinantur vacuum: corporis māā eſſe. ibidem
Aliqui vacuū: non corpꝰ: ſed corporis ſpatiū dē volūt. t.c.60
Sicut locꝰ ſm v̄itatē: ita ⁊ vacuū aliq̄d eē aliq̄bus v̄r. t.c.61
Sicut negantibus locum, accidit motum localem non eſſe: ita ⁊ vacuum auferentibus. 2.t.c.61
Nulla neceſſitas eſt: ſi motus eſt: ⁊ vacuum eē ꝯ̄. t.c.62
Ratio quę erat ex condenſatione: diluitur. t.c.63
Minus rō de augumento: aut cineribus procedit. 2.t.c.63
Rōnes quę vacuū ponūt: nullius ſunt roboris. t.c.64
Vacuū ob localē motū necessariū haud ē: nō ḡ ponī hȝ. 2.t.c.64
Si dē vacuū: nullus motus: aut quies nūllis erit. t.c.65
Si pones vacuū: omnem auferes motum. t.c.66
Nulla erit loci mutatio: ſi vacuum erit. t.c.67
Vacuum eſt: ergo non aſſignatur cauſa proiectoꝝ. t.c.68
Vacuum ponis: quomodo aſſignabis cauſam: quietis eius qȯ mouetur. t.c.69
Motum in oēm feretur partē: ſi vacuum poſſibile. t.c.70
Latū: fert̄ citiꝰ: aut ob mediū: aut ob ipſiꝰ leuitatē. t.c.71
Aliquid mouetur in vacuo ex ratione medij: motus ergo in inſtanti. 2.t.c.71
Nulla eſt proportio: pleni ad vacuum. 3.t.71
Motꝰ in vacuo nullā rōnē hȝ: ad motū ꝑ plenū. t.c.72
Ratio ducens ad impoſſibile ſi motus in pleno: ad motum in vacuo: habeat analogiam. 2.t.c.72
Si plenum ad vacuum proportionem habet: ęquali tempore vtrunq̄ quis tranſiet. t.c.73
Motus q̄libet: motui cuilȝ in velocitate ꝓportionat̄. t.c.74
Duo q̄ſita circa rōnes Ariſt. ⁊ com. errores. 2.c.74
Si ex parte mobilis corpus per vacuum velocius moueatur, nec erit aſſignare velocitatis cauſam. 3.t.74
Si ponet̄ vacuū eē: ꝯ̄riū accidet ſuppōnis: ponētiū illud. t.75
Ex abſoluta vacui rōne: ipm eſſe nō eſt poſſe. t.c.76
Si ſit vacuum: aut non erit neceſſarium corpora in loco eſſe: aut locum eſſe ſpatium quoddam ſeparatum. t.c.77
Si vacuū eſſet: videret̄ q̄nq̄: non v̄r igit̄ non eſt. t.c.78
Vacuum ex his non eſt ſeparatum. t.c.79
Quidā ꝓpt̄ rarū ⁊ dēſum vacuū corpibꝰ inditū opinant̄. 2.79
Vacuū iditū corpibꝰ nō pt̄ eē ſeparatū: nec ꝯiūctū ſȝ ſitū. t.80
Vacuū eſt coniunctum ſm ſitum corporibus: ḡ cā eſt tm̄ motꝰ localis ſurſum. t.81
Si vacuum eſſet hocꝰ ipſum moueri cōtingeret. 2.t.81
Non erit aſſignare: cur deorſum ferunt̄ grauia. t.c.82
Quāto aliq̄d magis vacuū: tāto citiꝰ feret̄ ſurſum. 2.t.c.82
Niſi ſit vacuū: cū aliq̄d mouebit̄: totū turbabit̄ cęlū. t.c.83
Una eſt contrariorum materia. t.c.84
Omne qȯ eſt in actu: ab eo qȯ in potentia eſt: fit. ibidem
Mā nō eſt ſeparabilis a ꝯ̄rijs niſi ſm rōnem. ibidem
Mā nō eſt alia: ⁊ alia q̄ ſub diuerſis eſt ꝯ̄rijs. ibidem
Eadem materia eſt magni: ⁊ parui. 2.t.c.84
Ex diūs rari ⁊ denſi: aliaꝝ dr̄ia ſequit̄ qualitatū. t.85
Vacuū ḡ nec ſeparatū eſt: nec ſimplr̄: nec ꝯiunctū. t.86
Neceſſitas: ⁊ ſeries ꝓcedēdi in ꝯſideratione tpis. t.87
Tempus quia ex partibus quę non ſunt compoſitum eſt, non eſſe videtur aliquid. t.88
Tpis nō hī niſi nūc: qȯ nō eſt pars: nil ḡ tp̄s. t.89
Difficile ē ſcitu: ſi idē nūc in toto ſit tpe. t.c.90
Impoſſe aliud, ⁊ aliud nūc toto in tpe eſſe. 2.t.90
Nullius finiti diuiſibilis idē ē terminus nō ḡ idē nunc. t.91
Si eēt idē nūc q̄ olim fuere: ⁊ nunc ſunt. t.92.93
Quidā arbitrant̄ tp̄s motū cęli eē: aliq̄ ipaȝ ſphęrā. 2.93
Si circulatio eēt tp̄s: circulatiōis ps: circulatio eēt. 3.93
Si eēt tp̄s: circulatio: multa tpa ſimul eſſent. t.c.94
Quia ſphęra omnia continet, ſicut ⁊ tempus, eam tempus eſſe aliqui dixere. 2.94
Tempus, q̄ vbiq̄ ⁊ apud omnia, non eſt motus. t.c.95
Tp̄s, q̄ nec velox, aut tardū eſt, nō pt̄ eē motꝰ. t.c.96
Nullū diſcrimē ꝓ nunc: motū aut mutationē dicere. t.97
Tempus non eſt ſine motu. t.c.98
Quęrendo tp̄s, ⁊ a motu incipiendum eſt. 2.t.98
Motum ⁊ tempus: ſimul ſentimus. ibidem
Tempus eſt aliquid motus. ibidem
Continuitas eſt in tpe: ex motu: ⁊ magnitudine. t.c.99
Prius: ⁊ poſterius primo inſunt magnitudini: 2.t.99
Prius: ⁊ poſterius inſunt motui ex magnitudine. 3.t.99
Tp̄s motum ſequitur: prioris: ⁊ poſterioris rōne. t.c.100
Tempus eſt numerus motus prioris: ⁊ poſterioris. t.c.101
Q̄ motū plurē vl̄ minorē tpe iudicamꝰ nūerꝰ ḡ ē eiꝰ. t.c.102
Tp̄s numerꝰ ē: nō q̄ numeramꝰ: ſȝ ē illȯ qȯ nūerat̄. 2.t.c.102
Tpis partes alię: ⁊ alię ſunt: ſicut ⁊ motus. t.c.103
Idē ſemꝑ eſt nunc ſm rem: rōne vero alteꝝ. t.c.104
Cur idem nunc: eſt ſubiecto: ⁊ rōne alteꝝ. 2.t.c.104
Nunc menſura eſt tpis: q̄ notiſſimum. 3.t.104
Si nunc non ſit: nec ⁊ tp̄s: ⁊ ꝯ̄. t.c.105
Tp̄s ipſo nunc continuū eſt: atq̄ diuiſum. 2.t.105
Punctus ꝯtinuat: ⁊ diuidit lineā: ſic nūc tp̄s. t.c.106
Nunc non eſt tpis pars: ſicut nec punctus lineę. t.c.107
In numero minimum ſm multitudinem eſt inuenire, non aūt ſm magnitudinem. t.108
Q̄ numerus non dī velox aut tardus: nec tempus tardum: aut velox dicitur. t.c.109
Nūeri nūerati ptes: nō eędē ſūt: ſȝ nūeri abſoluti: ſunt. t.c.110
Tp̄s reiterat̄ ſm eaſdē ptes: nō nūero ſed ſpecie. t.c.111
Q̄ inuicē tp̄s: ⁊ motus definiunt̄: ⁊ iuicē mēſurant̄. t.c.112
Magnitudo: motus ⁊ tempus: in continuitate: ⁊ menſura ſe conſequuntur. t.c.113
Tp̄s eſt menſura durationis motus: ⁊ eſſe ipſius. t.c.114
Res alię a motu menſurantur a tempore ſecundum durationē non ſm ſubſtantiam. t.c.115
Non eſt idē in tpe eſſe: ⁊ eſſe qn̄ tp̄s eſt. t.c.116
Omnia quę ſunt in tpe: continent̄ ſub tpe. t.c.117
Oē qȯ eſt: eſt in tpe: patit̄ aliquid ab ipſo tpe. 2ᵒ.t.117
Tp̄s eſt cauſſa per ſe corruptionis. ibidem
Sēpiterna, nec ſūt, aut mēſurant̄ ſȝ eoꝝ eē tpe. 3ᵒ.t.117
Q̄ ſempiterna nō ſeneſcūt, ſignū ē ꝙ nō ſunt in tpe. 4ᵒ.t.117
Tp̄s menſura eſt quietis per accñs. t.c.118
Non neceſſum eſt: omne ꝙ eſt in tpe moueri. 2.t.118
Illud getū tpe mēſurat̄: qȯ nā aptū ē moueri. 3ᵒ.t.118
Tp̄s, motū, aut getū, nō niſi ſȝ ꝙ hȯ ſūt, metit̄. t.c.119
Quę nec mouentur, aut quieſcunt, haud menſurantur tempore. 2ᵒ.t.119
Non ōia non entia, a tempore continentur. t.c.120
Pręterita: ⁊ futura: ſub tpe continentur. ibidem
Nunc quoddam eſt ſucceſſiuum, tp̄s continuans. t.c.121
Nunc ſm ꝙ copulat, idem, alterum: ſm ꝙ diuidit. 2.t.121
Nunc diuidēs ⁊ ꝯtinuans: idē ſubiecto eſt: alteꝝ rōe. t.c.122
Tunc ſignat tp̄s determinatū ꝑ aliqȯ prius nunc. t.c.123

Tuc

Tunc includit̃ intra ꝑteritum,⁊ pñs,ꝗ deficiet. t.c.124
Tp̃s ſemper eſt in ſui pn° non ꝗ deficiet. t.c.125
Jam,eſt illud qḋ ꝓpinquũ eſt pñti indiuiſibili nũc. t.c.126
Mõ illud eſt pꝛ̃teritũ ꝓpinquũ pñti nunc. t.c.127
Olim aũt,eſt,qḋ remotũ a pñti nunc eſt. ibidem
Repente illud dicimus,qḋ ob tp̃is paruitatẽ inſenſibile ẽ. ibi.
Tp̃s aliqui phoꝝ ſapientiſſimũ arbitrati ſunt. t.c.128
Paron Pitagoricus,penitus indiſciplinabile tp̃s dixit. ibi.
Tp̃s gñationis non niſi ꝑ accñs cã eſt ꝑ ſe corruptiõis. ibi.
Signũ ẽ,ꝙ tp̃e vnũqḋq; deficit,⁊ ſenio ꝯficit̃. 2°.t.c.128
Qꝛ i mutatiõe oi,velocı⁹ inuenit̃,⁊ tardi⁹,oĩs i tp̃e fit. t.c.129
Oĩs mutatio pꝰs,⁊ poſteri⁹bꝫ ꝗ oĩs in tempoꝛe fit. 2°.t.c.129
Dignũ eſt conſideratione,cur tempus vbiq; inuenit̃. t.c.130
Ubi motus ibi inuenitur ⁊ tp̃s. 2°.t.c.130
Si non eſſet aĩa,an eſſet tp̃s? t.c.131
Impoſ̃e eſt,ſi numerãs non ſit,vt ſit numerabile. 2°.t.c.131
Tp̃s cõpletũ ẽ,exiſtẽte aĩa,incõpletũ aĩa nõ exiſtẽte. 3°.131
Tp̃s, qualis ne motus eſt numerus? t.c.132
Qꝛ motus oĩs in tp̃e,motus oĩs metꝝ tp̃s eſſe vi. 2°.t.c.132
Si hoc veꝝ,ſimul duo ęq̃lia erunt tp̃a. 3°.eiuſdem
Tp̃s impoſ̃e eſt,ꝙ aliud eiuſdẽ ſpẽi ſimul cũ eo hẽat. 4°.eiuſdẽ
Inter oẽs motus localis,⁊ hoꝝ circularis regularioꝛ ẽ.t.c.133
Unũqḋq;,qḋdã ſui gñis pꝛoximo menſurat̃. ibidem
Tp̃s,motu,⁊ hic,tp̃e menſuratur. ibidem
Motus circularis,metrum oĩum motuũ eſt. 2°.t.c.133
Tp̃s numerus eſt motus circularis pꝛimi. ibidem
Quia motu pꝛimo omnes alij menſurantur,opinati ſunt qdã, tempus pꝛimam ſphęram eſſe. 3°.t.c.133
Hominum,⁊ gñabilium reꝝ circulus ob hoc eſſe vĩr, qꝛ hęc a tempoꝛe pꝛin^m ⁊ finem ſumunt. 4.t.c.133
Idem numerus eſt decem canum,⁊ totidem ouium, numerãs ſcilicet non numeratus. t.c.134.

In quinto.

Trãſmutatũ oẽ,aut ꝑ ſe,aut ꝑ ptẽ,aut ꝑ accñs trãſmutat̃. t.1.
Mouens oẽ,ſimilr̃ triplr̃ tranſmutat.t. t.c.2
In oi motu,qnq; neccĩa ſt̃,mouẽs,mobile,tp̃s ⁊ duo ter^i. t.c.3
Mobile ꝑ ſe,alteꝝ eſt ab vtroq; termino. t.c.4
Mutatio,magis a termino ad quem,q̃ a termino a quo deno, minatur. 2.t.c.4
Species,qualitates,⁊ paſſiones,ad quas mouentur,quę mouẽtur,immobiles ſunt. t.c.5
Difficultas ẽ,ſi paſſiões mot⁹ ſunt,ſicut albedo. 2°.t.c.5
Albatio,nõ albedo mot⁹ ẽ,ad motũ.n.mutatio erit. 3°.t.c.5
Termini ⁊ ipſi,diuidunt̃ triplr̃,vt mouẽs,⁊ mobile. 4°.t.c.5
Dictũ eſt huc uſq; quo vnũqḋq; mouet̃. 5.t.c.5
Motus ꝑ accñs,qꝛ indeterminatus eſt,dimittẽdus ẽ. t.c.6
Per ſe mot⁹,in ꝯ̃rijs,in medijs,⁊ in ꝯ̃dictione eſt. ibidem
Mediũ,quodãmõ vtrũq; eſt extremoꝛum. 2.t.6
Oẽ qḋ mouetur ex quodã in quiddã, quadrifariã cõtingit.t.7
Sḋm illud dr̃,qḋ eſt affirmatione monſtratum. ibidem
Mutatio,ex nõ ſbͦo,in nõ ſḃm,nõ eſt mutatio. 3.t.7
Mutatio ex non ſbͦo in ſḃm,gñatio eſt. 4.t.7
Gñatio aliq̃ ſimplr̃,aliqua vero ſm̃ quid. ibidem
Mutatio,ex ſbͦo,in non ſḃm,generatio eſt. 5.t.7
Gñatio non eſt motus,qꝛ non eſt hoc aliquid. t.c.8
Quod non eſt,multipliciter dicitur. ibidem
Potentia quędam opponitur actui perfecto. ibidem
Gñatio,qꝛ non eſt in loco,non eſt motus. 2.t.8
Corruptio,non eſt motus. 3.t.8
Illa tm̃ mutatio,motus eſt,q̃ ex ſbͦo in ſḃm eſt. t.c.9
Ad tria tantum pñtã eſt motus. 2.t.9
Qꝛ in ſbͣ non eſt ꝯ̃rietas,nec ꝗ motus. t.c.10
Queſtio ſi eſt veꝝ,ꝙ in ſbͣ non ſit ꝯ̃rietas. eo.10
In ſbͣ eſt ꝯ̃rietas perfecti,⁊ imperfecti. ibidem
Ubi ſunt duo termini maxime diſtantes,ibi ꝯ̃rietas. ibidem
Ad relationẽ non eſt motus,niſi ꝑ accñs. 2.t.10
Si mot⁹ in actione,⁊ paſſione eſſet:mot⁹ in motu eẽt. 3.t.10
Mutatiõis mutatio,nec vt ſbͣ:aut termini eẽ pt. t.c.11
Mutationis põt eſſe mutatio per accñs. t.c.12
Si mutatio mutationẽ hẽret ꝑ ſe in infi^m ꝓceſſus eẽt. t.c.13
Gñatũ ſubito corrũpi neceſſe ẽ:ſi motus motũ hꝫ. t.c.14
Nõ ẽ aſſignare mãm:q̃ gñationi gñationis:ſubijciat̃. t.c.15
In gñatione oĩ:opꝫ aliquẽ eẽ terminũ ad quẽ. t.c.16
Doctrinę gñatio:doctrina erit:ſi mot⁹:mot⁹ eſt. 2.t.16
Loci mutatio alterabit̃:aut latũ locabit̃:aut ſic mouebit̃:ſi mutationis mutatio ſit. t.c.17
Cum in ſbͣ:⁊ alijs pñtis non ſit motus:in tribus tantum vt ſit opoꝛtet. t.c.18
Motus in qualitate:alteratio eſt. 2.t.c.18
Motus ſm̃ q̃titatẽ:augumentũ:⁊ decrementũ dr̃. 3.t.c.18
Mot⁹ ſꝫ locũ:aũ innominat⁹:hinc latio nũcupet̃. 4.t.18
Mutatio ex magis in minus:in eadẽ motus ſpẽ eſt. t.c.19
Tres igitur motus ſpecies ſunt ex his. t.c.20
Immobile:tribus modis dr̃. 2.t.c.20
Claꝝ ex his:qd mot⁹:qdue q̃s:⁊ quot mutatiões. t.c.21
Simul aliq̃ dñr:q̃ ſunt in aliquo loco pꝛimo. t.c.22
Separata ea dñr:quę in altero ſunt loco. ibidem
Tangere ea ſe dñr:quoꝝ vltima ſunt ſimul: ibidem
Mediũ illud ẽ:ad qḋ motũ ꝑus ꝑuenit:q̃ ad vlt^m. 2.t.22
Illud ꝯtinue mouerı dr̃:qḋ non deficit in tp̃e. t.c.23
Ea ꝯ̃ria ſm̃ locũ:q̃ maxime diſtãt ſm̃ lineã rectã. t.c.24
Illud gñr eſt alicui:qḋ ſolum eſt poſt pꝛimum ⁊ non ſit eiuſdem generis medium. t.c.25
Habitũ illud eſt alicui:qḋ ⁊ eſt gñr , ⁊ tangit. t.c.26
Cõtinua ea eſſe dñr:quoꝝ vnus eſt terminus. 2.t.c.26
In illis ẽ ꝯtinuatio:i qb⁹ ẽ aptitudo:vt vnũ fieri poſſint.t.c.27
Cõſequẽter nãq; oꝛdine ꝑ^m ẽ:ũ tãgẽs:vlt^m ꝯtinuũ. t.c.28
Si vnitas:⁊ pũct⁹:ſint q̃dã ſepara:nõ pñt eẽ eadẽ. t.c.29
Hę ſunt pꝛopꝛię iſtoꝝ:diuerſꝛ definitiones. t.c.30
Mot⁹ q ſunt in vna gñis coordinatiõe:vn⁹ gñe dñr. t.c.31
Mot⁹ q ſunt ſub ſpẽ aliq̃ atoma:vn⁹ ſpẽ dñr. 2.t.31
Eſt ne ſpẽ mot⁹ vn⁹:cũ motũ ſępe ex eodẽ mouet̃ i idẽ? t.c.32
Si idi q ẽ mot⁹:alteꝝ ſpẽ ẽ:⁊ mot⁹ vt i circulo:⁊ recto.t.c.33
Cum eſt vnitas numeralis : medij termini : ⁊ tempoꝛis vnus: numero motus eſt. t.c.34
Ad vnitatẽ nãlẽ motus:req̃rit̃ vnitas mobilis. t.c.35
Utꝝ coꝛruptũ poſſit fieri vnũ numero? t.c.36
Si ꝑſeueret qs eadẽ i ſanitate:ẽ ne eadẽ ſꝫ nũeꝝ. t.c.37
Unus numero actus:⁊ vnius numero eſt q̃litatis. t.c.38
Ille motus ſimplr̃ dr̃ vnus:qui eſt ꝯtinuus. t.c.39
Mot⁹ q ſpẽ:aut gñe dñt:habiti eẽ pñt:at nõ ꝯtinui t.c.40
Motus ꝯtinuus:idẽ opꝫ eẽ ſpẽ:vni⁹ mobilis:⁊ tp̃is. t.c.41
Mot⁹ vn⁹:ꝑfect⁹ vel imꝑfectus dici põt. t.c.42
Rl̃aritas aut irrl̃aritas de motu ẽt pꝛędicat̃. t.c.43
Irrl̃aritas in motu:aliq̃ñ eſt in medio:aliq̃ñ in mõ. t.c.44
Uelocitas:aut tarditas:nõ ſunt diuę motus. 2.t.44
Uelocitas ⁊ tarditas:nõ ſunt idẽ:qḋ grauitas:⁊ leuitas. ibi.
Unus irrl̃aris eſt:in q̃ñ q̃ tũ eſt ꝯtinuus. t.c.45
Aliqd alicui ꝯ̃riũ eẽ:qnq; modis contingit. t.c.46
Mot⁹ a termino a q̃:nõ ꝯ̃ri⁹ ẽ ei:q ẽ ad quẽ. t.c.47
Motus in idẽ tendentes:non ſunt ꝯ̃rij. t.c.48
Termini ad quem : potius cauſa contrarietatis eſſe videntur: q̃ termini a quo. 2.48
Mot⁹ recipit ſpeciem a termino ad quẽ ꝗ ⁊ ꝯ̃rietatẽ. 3.48
Motus ꝯ̃rij ſunt:q in ꝯ̃ria:⁊ q ex ꝯ̃rijs in ꝯ̃ria: t.48
Motus eſt:qui ex ſubiecto affirmato:in ſubiectum affirmatũ eſt duos habens terminos. t.c.49
Ueꝝ in oĩbus ẽ:ꝯ̃rietatẽ:⁊ ex terminis a q̃ ad quẽ eſſe. t.50
In mutatiõib⁹ ꝯ̃rietas attẽdit̃ ex terminis ad quos. t.51
Motus ex altero extremoꝝ ad mediũ:mot⁹ ẽ in ꝯ̃ria. t.c.52
Quies motui opponit̃:ſicut habitui pꝛiuatio. t.c.53
Quę quies:cui ſit ꝯ̃ria motui? 2.t.c.53
Quies quę eſt in albo:motui:q in nigrũ ꝯ̃rius eſt. t.c.54

Quies in ſanitate, qeti q̄ in morbo eſt opponiť. 2.t.54
Quies in albedine, nō opponiť qeti in ſanitate. 3.t.54
Mutatio q̄ ē ex eē: mutatiōi q̄ in nō eē ē, opponiť. t.c.55
Sicut motus localis eſt ꝛ nāl ꝰ ꝛ extra nām: cur ꝛ in alijs hoc non eſt? t.56
Senium naturale eſt ſecundum vniuerſalem nām: ſecus autē ſecundum particularem. co.eodem
Et alteratiōes ꝛ gñationes violētę ꝛ ꝯ nām ſunt. t.c.57
Dimiſſi in criticis diebus a febre ſm nām alterantur: non in criticis ꝑter nām, ꝛ quodāmō violentis: ſananť. t.c.58
Nihil ꝓhibet corruptionē corruptioni ꝯriam eſſe. 2.t.58
Motꝰ q̄ eſt ſurſum igni nālis eſt: terrę aūt violētus. t.c.59
Quies q̄ eſt ſurſum: motui q̄ eſt deorſum: ꝯria eſt. t.c.60
Quietis: quę non ſemp fuit: non eſt gñatio. t.c.61
Nō ē poſſe ꝙ qetis q̄ extra nām eſt: ſit aliq̄ gñatio. ibidem
Quies violenta: non gñatur per motum nālem. 2.t.61
Quies q̄ eſt ħ in loco ꝯria ne eſt: motui q̄ hinc abit. t.c.62
Cōtrarius nēpe eſt: at non ſimplr̄ ſed ſm quid. 2.t.62
Hęc de vnitate: ꝛ ꝯrietate motuū ꝛ qetū: dici pñt. t.63
Motus violentus hꝫ ne: quietem oppoſitam? t.c.64
Motui nāli ignis ſurſum: ꝯrius ne eſt eius deorſum violētus motus: aut terrę nālis deorſum? t.c.65

In ſexto.

Si verę ſunt definitiones quorūdā cōium in. 5°. traditę: ꝯtinuum aliquod ex indiuiſibilibus cōponi: impoſſe eſt. t.c.1
Ultima pūctoꝝ. nec ſimul: aut vnū eſſe pñt. 2.t.1
Ultimum: alteꝝ eſt: ab eo cuius eſt vltimum. ibidem
Punctus cū partes nō habeat: nō pōt aliū punctū tāgere. t.c.2
Punctus nō pōt ꝯñr ſe habere: ad alium punctum. 2.t.2
Inter duo puncta ſemp mediat linea: ſicut inter nūc tp̄s. ibidē
Quodlꝫ in id diuiditur: ex quo componitur. t.c.3
Nullū ꝯtinuū partibile eſt: in indiuiſibilia. ibidem
Nec magnitudo tp̄s: aut motꝰ ex idiuiſibilibꝰ cōponi pōt. t.c.4
Impoſſe eſt: motū cōponi ex indiuiſibilibus motibus ęqualibꝰ numero ptibus magnitudinis ī ſupra qua fit motus. t.c.5
Scōm quācūq₃ partē motus: aliqd neceſſe eſt moueri. t.c.6
Abſurdū ē: aliqd moueri ad aliqd: ꝛ eē i eodē ſimul. t.c.7
Abſurdum: motum ex momentis componi. t.c.8
Aliquid motū eſſe: non motum inaudibile. 2.t.8
Si motus ex momētis ꝯponitur: qeſcit: ꝛ moueť ſimul: qđ eſt mobile. t.c.9
Si motus ex indiuiſibilibꝰ cōponiť: ꝛ tp̄s. t.c.10
Uelocius eſt: qđ in ęqli tpe: plus tranſit: q̄₃ minus. t.c.11
Uelocius mobile ptranſit maiorē magnitudinē in minori tpe q̄₃ tardius. t.c.12
Uelocius mobile mouetur per ęqualem magnitudinē in minori tpe q̄₃ tardius. t.c.13
Qđ moueť, aut p ęqlē, aut p minꝰ: aut p maiꝰ mouebiť. t.c.14
Omnis motus: eſt in tempore. t.c.15
Oē qđ moueť: tardius ꝛ velocius moueri contingit. ibidem
In oī tpe: eſt velocius: vel tardius moueri. ibidem
Queſtio circa velocitatē: ꝛ tarditatē motus. co.eodem
Tp̄s eſt diuiſibile in ſemper diuiſibilia. 2.t.15
Eodē mō tp̄s: ꝛ magnitudo diuiduntur. t.c.16
Magnitudo omnis continua eſt. t.c.17
Eo mō q̄ magnitudo infinita eſt: ꝛ tp̄s eſt infiᵐ. t.c.18
Zeno Eleates opiatꝰ ē: nullā magnitudinē trāſiri poſſe. t.c.19
Magnitudo oīs duplr̄ infinita eſſe pōt: ſm diuiſionem: ꝛ ſcdꝫ vltima. ibidem.
Nullum mobile poteſt infinitum ſpatium: finito in tempore pertranſire ꝛ eꝯ. 2.t.19
Ex proportione partis ad totum tp̄s oſtendiť infinitū eſſe non poſſe: ꝛ magnitudo finita. t.c.20
Ex ꝓportione finiti: ad finitū: idē oſtendiť. t.c.21
Longitudo nequit infinita eſſe: ꝛ tp̄s finitū. t.c.22
Si ꝯtinuū indiuiſibile eē: ꝑtireť impartibile. t.23
Nunc per ſe primum: impartibile eſt. t.c.24
Qđ eſt p ſe ipſum indiuiſum: ſimplr̄ huiuſcemodi eſt. t.c.25
Idē nūc eſt: qđ ꝑteriti ē finis: ꝛ futuri ꝑncipiū. t.c.26
Nūc nō pōt ab altero diſtare: nec ꝯñr eſſe: ꝑ idē nunc priᵐ eſt futuri, ꝛ finis pręteriti. 2.t.26
Nunc diuidiť, ꝑ, pars futuri eſt in ꝑterito ꝛ eꝯ. 3.t.26
Nullū diuiſibile ſua eſt diuiſio q̄ diuiditur. t.c.27
Nunc partibile eſt: ꝑ non erit ſm ſeipſum. ibidem
Nunc non pōt ſecari in pręteritū: ꝛ futurū: ꝑ idē nūc ē vtriuſq₃ temporis. t.c.28
In tpe aliqđ indiuiſibile eſt: qđ nunc dicimus. t.c.29
Non eſt poſſe in nunc motum eſſe. 2.t.29
Qꝛ in nunc non pōt eſſe motus: nec ꝑ ꝛ quies. t.c.30
In nunc eſt quies ꝑ aliqd ſimul moueť ꝛ qeſcit. t.c.31
Oē quieſcens: ꝛ mobile: in tp̄e mouetur. t.c.32
Id qeſcit: qđ ſilr̄ ſe hꝫ ipm: ꝛ partes: nunc ꝛ prius. ibidē
In nūc nō eſt prius: aut poſterius: nil ꝑ in ipſo qeſcit. ibidē
Omne qđ mouetur: eſt diuiſibile. 2.t.32
Mobile motū: prim ē i termino a q̄: ꝑtim i termīo ad quē. ibi.
Tranſmutatio ne oīs eſt in tp̄e? co.eodem
Motꝰ gemine ē diuiſibilis, tpe, ꝛ ſm ptes mobilis. t.c.33
Omnis motus: eſt alicuius mobilis. t.c.34
Totus motus: totius eſt magnitudinis. ibidem
Motus continuus: continuę eſt magnitudinis. t.c.35
Oīs motus eſt in tpe: ꝑ motus ſm tp̄s ſecatur. t.c.36
In q̄ʒtitate eſt p ſe diuiſio: in q̄litate vō p accñs. t.c.37
Motus: ꝛ moueri: ſimul diuiduntur. t.c.38
Motus: ꝛ longitudo: ſimilr̄ ſecantur. t.c.39
Diuiſibilitas: ꝛ īfinitudo pͦ mobili cōpetit. ſꝫ alijs. 2.t.39
Quod mutatum eſt: cum iam eſt mutatum: neceſſe eſt: in termino ad quem eſſe. t.c.40
Omne qđ mutať: opꝫ vt diſtet a termino a quo mutať. t.c.41
Ad mutari ſequiť deficere: aut ipm deficere eſt. ibidem
Omne qđ mutatum eſt: alicubi eſſe: neceſſum eſt. t.c.42
Qđ mutatū ē: cū ē mutatū: i eo ē ad qđ mutať. t.c.43
In q̄ aliqd pͦ mutatū eſt: impartibile eſſe: neceſſe eſt. t.c.44
Corruptū: ꝛ gñatū: in atomo: corruptū ē: ꝛ gñatū. t.c.45
Bifariā id dr̄: in q̄ pͦ quippiā mutatū eſt. 2.t.c.45
Ex pte termini mutatio: vere dr̄ mutatio. t.c.46
In motu ex parte principij non eſt accipere primum in quo mutatum eſt qđ. t.c.47
Non eſt accipere pᵐ mobilis: qđ mouetur. t.c.48
Nec ex parte tpis eſt accipere pᵐ in motu. t.c.49
Priᵐ inſuper ex parte magnitudinis, nō eſt ſumere. 2.t.49
In aliq̄ tpe q̄ppiā moueri gemine pōt p ſe ꝛ p ptē. t.c.50
Qđ in tpe aliq moueť: in q̄lꝫ illius tpis parte moueť. t.c.51
Ante qđlꝫ moueri: mutatum eſſe pręcedit. t.c.52
Omne qđ eſt mutatum: infinities erit mutatum: ſi qđlꝫ moueri mutatum eē: non pręcedit. t.c.53
Si non ſit mutatum eſſe: ante moueri: in quolibet nunc tpis erit mutatum. t.54
Ante omne mutatum eſſe: moueri pręcedit. t.c.55
Omne qđ mutatum eſt: prius mutabatur. t.c.56
Apertius eſt ex magnitudine: ꝙ omne mutatum eſſe: moueri pręcedit. t.57
Ex tempore in omnibus mutationibus verū eſt: ꝙ omne mutatum eſſe: mutari pręcedit. t.58
Generatum omne: generabatur prius generatione: cum motu pręcedente. t.c.59
Non eſt poſſibile per infinitum tempus: per magnitudinem finitam: non eandem ſemper moueri aliquid. t.c.60
Motum ęque velociter: finitam magnitudinem in finito tempore pertranſibit. 2.t.60
Idem eueniet neceſſario etiam ſi mobile non ęque velociter moueatur. t.61
Tempus eſt finitum, ꝛ magnitudo finita eſt. t.c.62
Mobile non eſt finitum: ſi tempus ꝛ magnitudo ſint infini-

ta. t.c.63
Mobile infinitum non poteſt pertranſire finitam magnitudinem, finito in tempore. t.64
Si mobile, ⁊ ſpatium ſunt infinita, tempus non poteſt eſſe finitum. t.c.65
Motus non eſt infinitus, finito in tempore. t.c.66
Omne qđ ſtat, mouetur. t.c.67
Quia omne quod ſtat mouetur, ſtans omne in tpe eſt. t.c.68
Stat aliquid tardius, ⁊ velocius, ergo ſtans omne, in tempore ſtat. t.c.69
Si aliquod in aliquo primo ſtat, ⁊ in qualibet illius temporis parte ſtabit. t.c.70
Sicut non eſt accipere primum in motu ita in ſtatione nõ eſt dare primã partẽ. t.71
Non eſt poſſibile aliquid in indiuiſibili quieſcere. t.c.72
Quieſcere dicimus, quando qđ aptum natum eſt moueri, non mouetur. t.c.72
Id quieſcere dicimus, quod ſimiliter ſe habet, nunc vt prius. t.c.73
Abſurdum eſt aliqđ totum, per aliqđ tempus ſimiliter ſe habere, eodem in loco, dum mouetur. t.c.74
Zeno male argumentabať, ex ęquali loco, nihil moueri. t.c.75
Quia tempus non componitur ex ipſis nunc, Zenonis ratio ratio conuincit. t.76
Omne qđ mouetur, ad medium vt perueniat oportet. t.c.77
Quia ſimiliter tempus, ⁊ magnitudo ſecantur, prima Zenonis non nihil valet. ibidem
Zeno Eleates conatus eſt quatuor rationibus motum auferre. ibidem
Si aliquid moueretur, velociſſimum animal, non poterit tardiſſimum perſequi. t.78
Si mobile pertranſit finitam magnitudinem: finito in tempore nihil Zeno per ſecundam rationem concludet. t.c.79
Sequetur: cum ſagitta immittitur a ſagittante: ꝙ ſtet. t.80
Si tempus non componitur ex nunc: nullus erit Zeno. tertius ſyllogiſmus. ibidem
Ex his quę in ſtadio mouentur: clare habetur: nullum eſſe motum. t.81
Falſum ſupponebat Zeno in ſua quarta ratione: ruit ergo tota. t.c.82
Zeno mutationem quę fit inter contradictoria abſtulit. t.c.83
Zeno non admittebat motum ſphęricum. t.c.84
Omnes partes mobilis ſecundum circulum: nunꝙ ſunt ſimul in eodem loco. t.c.85
Quod ex vno loco in alium mutatur: non quieſcit totũ. ibidẽ
Heraclitus perperã opinatus eſt: atomos moueri ꝑ ſe. t.c.86
Impartibile ſecundum quantitem: non mouetur niſi per accidens. ibidem
In eodem per aliquod tempus eſſe quieſcere eſt. t.c.87
Si tempus cõponeretur ex nunc indiuiſibile moueretur. t.c.88
Atomum mouetur ergo tranſibit prius aliqđ maius ſe: quam ęquale. t.c.89
Si atomũ mouetur: diuiſibile erit: qđ indiuiſibile ponit. t.c.90
Heraclitus: mutationem poſuit infinitam. t.c.91
Quod eſt ex termino in terminũ non eſt infinitum. ibidẽ
Mutatio omnis inter duos terminos eſt. ibidem
Nulla mutatio per ſe infinita eſt. ibidem
Quia non omnis latio inter contraria eſt: non erit finita quęlibet. t.c.92
Quod impoſſibile eſt factu: haud contingit fieri. ibidem
Dupliciter dicitur impoſſibile: qđ omnino: ⁊ qđ cum difficultate. ibidem
Latio motus eſt in aliquid: non ergo latio infinita. t.c.93
Non exiſtente ſemper vno motu: per infinitum tempus moueri aliquid poteſt. t.c.94
Tantum in circulatione: per tempus infinitum vnus numero motus durare poteſt. ibidem

In ſeptimo.

Omne quod mouetur: ꝙ ab aliquo moueať neceſſum eſt. t.c.1
Cõparat i.7. motores ad mobilia de motu tractãdo. co. eodẽ
Quod non hꝫ in ſeipſo pn^m ſui motus: ab altero mouet. ibi.
Quod habet pn^m ſui motus in ſeipſo: ab altero ẽt moueť. ibi.
Quod ad alteri⁹ quietẽ quieſcit: hoc nõ a ſeipſo moueť. t.c.2
Auicenna: ⁊ Galenus: Ariſt. rationẽ inficiari conanť. co. eodẽ
Motum localiter: ⁊ ipſum neceſſe eſt ab altero moueri. t.c.3
Aut erit aliqđ p^m mouẽs imobile: aut abitio in infi^m erit. ibi.
Si non eſt aliquis prima cauſſa motus: eodem in tempore infinita mouebuntur. t.c.4
Motus infiniti: aut vnus erit gñe: aut ſpẽ: aut numero. t.c.5
Impoſſibile eſt finito in tẽpore: mobilia moueri infinita. t.c.6
Nihil prohibet finito in tempore: infinita mobilia: alia: ⁊ alia moueri. t.c.7
Si mobilia ſe tangant: aut continua ſint: non eſt poſſibile finito in tempore: infinita mobilia moueri. t.c.8
Poſſibili aliquo conceſſo: nullum inconueniens accidere poterit. t.c.9
Eſt ne poſſibile omnia mobilia continuari? co. eodem
Mouens bifariam mouet: vt efficiens: ⁊ vt finis. 2.t.9
Mouens vt efficiens: ſimul eſt cum motu. ibidem
Simul: inter quę non eſt medium. ibidem
Omnibus commune eſt: mouens: ⁊ motum eſſe ſimul. ibidem
Tres ſunt ſpecies mobilium: ſecundum locum: ſecũdum qualitatem: ⁊ ſm quantitem. t.c.10
Si motum localr: a ſeipſo fertur: nihil inter mouens: ⁊ motũ mediat. 2.t.10
Latum ab alio quadrifariam: pulſione: tractu: vectione: ⁊ vertigine. 3.10
Pulſionis: alia impulſio: alia ſpecies vocatur expulſio. 4.10
Impulſio eſt: cum mouens non deficit ei: qđ mouet. ibidem
Expulſio ea eſt: cum mouens deſerit id qđ mouet. ibidem
Quod vehitur non mouetur per ſe: at per accñs. 5.10.
Uectio fundatur in vertigine: tractu: ⁊ pulſione. ibidem
In pulſione mouens ſe habet: vt termin⁹ a quo in tractu: ad quem. 6.10
Illud trahere dicitur: qđ mouet alterum ad ſe. ibidem
Tripl'r aliqđ alterum trahere dicimus: vt finis: vt alterans: ⁊ ſm locum. ibidem
Uertigo eſt motus cõpoſitus: ex tractu: ⁊ pulſu. 7.10.
Quatuor iſti mot⁹: ad pulſum reducunť: ⁊ tractũ. 8.10
Inter pellẽs: ⁊ pulſũ: nec int' trahẽs: ⁊ tractũ: aliqđ mediat. ibi.
Ex definitiõe pulſiõis: ⁊ tract⁹: nõ eẽ mediũ oſtẽdiť: 9.10
Proiectio ẽ: cũ velocior fit mot⁹ ei⁹ qđ ferť ꝙ̃ ſit nãlis. 10.10
Quãdiu mouẽtis mot⁹ eſt fortior: tãdiu ꝓiectũ ferť. ibidem
Ex inductiõe pꝫ: inter alterãs: ⁊ alteratũ nullũ eẽ mediũ. t.11
Dubium de Ariſt. concluſione. co. eodem
Senſibilia ſunt qbus differunt corpora inuicem. 2.t.11.
Ois alteratio fit ſm qualitates tertię ſpeciei. t.c.12
Senſus alterantur: ⁊ patiuntur. ibidem.
In alteratiõe ſenſus: alterãs: ⁊ alteratũ ſimul ſunt. 2.t.12
In inſenſibilib⁹: alterãs: ⁊ alteratũ: ſimul ſũt. t.c.13.
Inter augens: ⁊ auctũ: nihil mediat. 2.t.c.13
Solis q̃litatibus ſenſibilib⁹ alteratio cõpetit. t.c.14
Maxime videreť i.4^a. ſpẽ q̃litatis alteratiõnẽ eẽ. t.c.15
Pri⁹: ⁊ p ſe: nec in.4^a. nec in p^a ſpẽ q̃litatis alteratio eſt. ibi.
Mã ſtatuę: nõ p̃dicať in recto de forma ſtatuę. 2.15
Ridiculũ ẽ: aliqđ alterari dicere: cũ ꝑfectionẽ ſuã accipit. t.16
Ad aliquid non eſt alteratio. t.c.17
Uirtutes: ⁊ malitię: ſunt ad aliquid. ibidem
Habitus: ſunt virtutes: aut vitia. ibidem
Rõ habitus: ⁊ diſpoſitionis: ex relatione dependet. ibidem
In habitib⁹ q ſunt in pte appetitiua aię: nõ ẽ alteratio. t.18
Acceptio virtutis, ⁊ vitij aliq̃ ſequiť alteratiõnẽ. t.c.19
Stoici dixere: virtutẽ eẽ: remotionẽ oiuꝫ vitiorꝫ. 2.19

Non eſt poſſe (inquiunt ſtoici) in aīa virtutem eſſe, ſi ſit ibi aut tantilla paſſio. ibidem
Peripatetici opinant, virtutē in medio cōſtitui dēre. ibidem
Tota moralis virtus, in voluptatib⁹, ⁊ dolorib⁹ cōſiſtit. 3.19
In intellectu nō eſt alteratio qz ſciēs ad aliqd eſt. t.c.20
Experientia particularib⁹, ſciam nanciſcimur. ibidem
Acceptio a pri° ſciē, nō eſt gñatio, aut alteratio. 3.t.20
Sedatis paſſionibus prudens, ⁊ ſciens aīa fit. ibidem
Pueri ob vehemētē ſenſuū turbationē, ſcire neqūt. ibidem
Uñ Ariſt. Platonis vti ſntia, quā alibi dānat. co.eodem
Cū nō eſt ꝑpri⁹ loc⁹ alicui⁹ mācʒ aliox ſentētijs Ariſ. vtit. ibi.
Eſt ne, qlibet motus, cuilʒ cōparabilis?. t.c.21
Alteratio cum ęque velox lationi non ſit, nequit motus ois, oīum cōparari. 2.t.21
Uñ motum circularē, ęque velociorē recto eſſe. t.c.22
Perperā ꝓcedūt aliq, rectū velociorē eſſe circulari motu. t.23
Linea recta, circulari ęqualis erit, ſi eorum motus comparari valent. t.24
Quęcūq nō ęquoca ſunt, cōparabilia oīa ſunt. 2.t.24
Multū idē in aq, ⁊ aere ſignat, nec tñ cōparari pñt. t.25
Multum ęquiuocum eſt in aqua, ⁊ aere, recte igitur nequeunt comparari. t.20
Unū, ⁊ duo ęquoca ſunt, in aqua, ⁊ aere. t.c.27
Quare, hñtiū vnā nām, aliq ſunt cōparabilia alia nō. 2.t.27
Quę recipiunt in vno ꝓ ſbro, cōparabilia ſunt. 3.t.27
Si comparabilia ea eſſent quę in vno ſubiecto eſſent, eandem omnia haberent nām. t.28
Ubi vnū eſt pri^m ſuſceptiuū, ibi vera eſt cōparatio. t.c.29
Quę non ſunt ęquiuoca, quę habent vnū ſuſceptiuū, ⁊ nō habētias ꝯias, cōparari pñt. 2.29
Cōparatio fit in atoma ſpecie. ibidem
Aeque velox eſt motus, cū alio eiuſdē ſpeciei. 3.t.29
Quę diuerſax ſunt ſpecięx, inuicē cōparabilia haud ſūt. t.c.30
Oēs lationes, non ſunt cōparabiles. 2.t.30
Incōpabilitas lationū, ē ne ex motu, aut magnitudine. 3.t.30
Motus non diuerſificant ꝑ inſtra mobiliū, ſed per figuras magnitudinum. 4.t.30
Ea q̄ mouent ſm eandē ſpecie magnitudinē, eodē in tpe, comparabilia ſunt. 5.t.30
In motuū cōparatione, eox inſpicienda eſt dña. t.c.31
Genus non dicit vnā nām, ſpecies aūt ſic. 2.t.31
Juxta gña, multę latent ęquiuocationes. ibidem
Genus duplex, logicū, ⁊ nāle. co.eodem
Idē ſpecie, eſt ne eā eſſe nām, eodē in ſuſceptibili? 3.31
Nō ob hoc eadē eſt nā, qz idē in alio eſt, at qz aliud in alio. ibi.
Quę eſt deffinitio declarans ſpēm? ibidem
Illō ꝓpria deffinitio ē rei, q̄ diſcernim⁹, vtx ſit idē, aut aliō. ibi.
Ex alteratiōes ęq̄ cęleres ſunt, q̄ eodē hūt in tpe. t.c.32
In alterationis ęqlitate, ꝑter tpe, reqrit ne aliud? 2.t.32
Idemptitas alterati, ⁊ temporis in ęqua velocitate alterationis requiritur. 3.32
Debemus comparare alterationes, in quo affectus ſunt, aut in affectibus ipſis? 4.32
In affectibus, idemptitas ſpecierum, ⁊ nō diſſimiles ipſi ſint, eſt neceſſum. 5.32
Opʒ ne, vt paſſio ſit eadē tñ, aut ēt alteratū? t.c.33
Ad paſſionē, ⁊ ſbm reſpicere dēmus, in motuū ſilitudinē. ibi.
Gñatio oī ęq̄ velox, ſi i ęqli tpe gñatū idē ē, ⁊ idiuiduū. t.c.34
Numerus (ſm Plato.) ſʒ ſbam, ſilis ſpēi erit, ſʒ diuerſam q̄titatis ſpeciem maior dicetur, ⁊ minor. 2.t.34
Mouens ſm lationē ſemper mouet aliquid, in aliquo tpe, ad aliqō ſpatium. t.c.35
Si aliq po° mouet aliqō mobile ꝑ aliqō ſpatiū, aliquo in tpe, medietatē illius mobilis ꝑ duplū mouebit ſpatiū. 2.35
Aeqlis po° medietatē mobilis ꝑ idē ſpatiū medio in tpe mouebit. ibidem
Si po° eadē, hoc in tpe ꝑ tm̄ ſpatiū moueat, ꝑ ipſius dimidium idem in dimidio ſane mouebit. t.c.36
Si addetur ad mobile, ⁊ non ad mouens, non ſequetur motus vllo in tempore. t.c.37
Cū diuidit mouēs, ⁊ nō mobile nō ſequet aliqs mot⁹. 2.t.37
Qz totum modium milij aliquē ſonum facit, male intulit ꝯēnon ⁊ granum qōlibet. 3.37
Granū milij ꝯtinget nō mouere aerē: q̄ nullū ſonū facere. ibidē
Cōpoſita mouētiū po^a, id qō vtrūq diuiſum mouebat, ꝯgregatum mouebit. t.c.38

In octauo.

Motus in cōi eſt ne gñabilis ⁊ corruptibilis? t.c.1
Motus eſt ne vita oibus nā conſtantibus? ibidem
Queſtio ꝯ com. ſi phs loqt de motu in cōi. co.eodē
Cōis animi ꝯceptio eſt, ꝙ motus ſit. 2.t.c.1
Quicq aliqd de nā dixere, oēs motū reb⁹ ineē aſſeruere. ibidē
Ponetes mūdū gñatū, neceſſario motū eē inqunt. ibidem.
Qui cū democ. dixit iſinitos gñari mūdos, ſp dīit eē motū 2.t.1
Gñationes, ⁊ corruptiones mūdox, necīo cū motu ſunt. ibidē
Qui ponūt vnū tm̄ mūdū, ⁊ hunc genitū, ⁊ motū, ponunt non eſſe ſemper. t.c.2
Anaxa. ita mūdū ait incępiſſe, ꝙ añ nūq̄ fuerat. ibidem
Empedo. ꝯ, ita incępiſſe (inqt) mūdū, ꝙ ⁊ antea aliqñ erat. ibi.
Ad nālē ꝯtēplationē ꝯfert, ſcire an mot⁹ ętern⁹ ſit aut ñ. t.c.3
Aeternitas mot⁹ neccīa ē, ad cognitionē ꝑmi ꝑncipij. ibidem
Nouitas mot⁹ magis oñdit ꝑ^m pn^m eē, q̄ ęternitas. co.eodē
Neceſſe eſt ꝑus mobile eē, anteq̄ mot⁹ ſit aliqs. t.c.4
Tuet Expoſitor creationē ꝯ com. co.eodem
Mobilia, aut facta ſunt cū ꝑus nō eēnt, aut ſūt ꝑpetua. t.c.5
Si mobilia oia ſunt facta, añ po^am mutationē erat alia mutatio. t.6
Nō eſt poſſe mobilia ęterna eē, ⁊ nō motus. t.c.7
Mouentiū quędā vno tm̄ motu, q̄dā vero ꝯrijs motibus mouent. t.c.8
Scia, ꝯtrariox vna eſſe vr̄. ibidem
Tā in agētibus nālibus, q̄ volūtarijs hoc ē neccīū, ſi paſſionē, aut actionē hēre velint, vt in aliq̄ certa habitudine ſint. 2.8
In relationibus, nūq̄ aduenit noua habitudo, niſi extremorum vtrunq aut altex mutetur. t.c.9
Prius, ⁊ poſterius, abſq motu, nequeunt eſſe. t.c.10
Tp̄s, cū ſit mēſura mot⁹, abſq eo, nō eſt poſſe, vt ſit. ibidem
Si tp̄s ſp ē, ⁊ mot⁹ neccīo ſp erit, cū ei⁹ ſit metrū. 2.10
Tp̄s (extra vnū) oēs ingenitū eſſe fatentur. 3.t.10
Solus Plato in Timęo, tp̄s genitū ponit. ibidem
Democrit⁹, ob tp̄s ſaltē, nō ꝯcedit, oia facta eē. ibidem
Plato, cęlū factū opinatus eſt, ⁊ cū cęlo tp̄s. ibidem
Nō pōt eſſe tp̄s abſq nunc, ⁊ nunc prin^m hʒ ⁊ finē. t.c.11
Nunc ex vtraq parte, tp̄s hʒ. ibidem
Eadē rōne q̄ ꝓbatū eſt, nō incępiſſe motū, ꝙ nūq̄ deficiet ꝓbabitur. t.12
Motus eſt corruptibilis, ergo cū corruptū aliqd erit corrūpi oportebit. t.13
Soluunt Ariſt. rōnes aſſerētes, mot⁹ ęternitatē. co.eodē
Dicē motū aliqñ eē, aliqñ minime, abſq rōne, figmētū ē. 2.13
Supponere aliqō immanifeſtum ad tuendam nouam aliquam opinionem, vitium eſt. t.14
Anax. ponēs intellectū mouētē, ſupponit falſum. t.c.15
Eox q̄ nā, aut ſʒ nāʒ ſunt, nequeūt inordinata eſſe. 2.t.15
Infi^m, ad Infi^m nullam rōnem hʒ. ibidem
Nā eſt oibus, ordinationis cauſſa. ibidem
Potior fuit Empedoclis poſitio, q̄ Anaxa. ibidem
Empedocles ponens, amicitiam, ⁊ litem cauſſam, ponit dignitatem irrationabilem. 3.15
Ad oſtendendum, qō ſupponimus, inductione, aut demonſtratione vti debemus. ibidem
Democritus, cauſſam tm̄ ijs quę fiunt de nouo aſſignauit, non autem, quę ſemper ſunt. 4.15

Tabula

Principijs primis nullam cauſſam aſſignare poſſumus. ibi.
Aliqua neceſſaria,⁊ ęterna,ſuę neceſſitatis cauſſaꝫ hñt. ibi.
Omnis mutatio eſt inter duos terminos,nõ ergo motus ęternus eſſe videtur. t.c.16
Aliquod mobile quandoqꝫ non mouetur,ergo in toto hoc vniuerſo idem poteſt accidere. t.17
Homo eſt paruus mundus 2ª.t.17
Animal ipſum,ſeipſum mouet. ibidem
Sicut animal quãdoqꝫ mouetur,⁊ quieſcit,qd prohibet,⁊ hoc in vniuerſo? ibidem
Non eſt abſurdum,motum,qui non eſt inter contraria,perpetuum eſſe. t.c.18
Mobile aliquod , quia non ſemper mouentem ſecum habet, contingit,vt non moueatur. t.19
Cur entium,quędam aliqñ quieſcunt,quędam minime:ibidẽ
In animali,multi fiunt motus,a continente. t.c.20
Animal mouet ſeipſum ſecundum lationem. ibidem
Corpora cęleſtia,quonam modo agunt in aïas nñas. cõ.codẽ
Neceſſe eſt, aut omnia,moueri ſemper, aut ſemper quieſcere, aut quędam moueri,⁊ quędam quieſcere. t.c.21
Entium/aut quę mouentur, moueri ſemper , ⁊ quę quieſcunt, quiſcere ſemper,aut omnia apta nata ſunt ſimiliter eſſe. ibi.
Dicere omnia quieſcere,dimittens ſenſum, infirmitas quędã eſt intellectus. t.c.22
Negando motum,iniuria fit omnibus fere ſcientijs. ibidem
Minus ſcientię naturalis fines egreditur ,omnia moueri qui tuetur. 2ª.t.22
Motus magis naturalis eſſe videtur,ꝙꝫ quies. t.c.23
Quędam ſemper mouentur,quoꝝ motꝰs latẽt nos. 2ª.t.23
Non eſt poſſibile aliqd continue augeri. 3ª.t.c.23
Alteratio non eſt motus continuus in infinitum. 4ª.t.c.23
Dicẽ aliqd ꝯtinue alterari,in manifeſtis ẽ ñbigere. 5ª.t.c.23
Lapis per longinquitatem temporis, non fit durior / aut mollior. 6ª.t.23
Mirabile eſt,ſi latuit lapis deorſum latus , aut manens in terra. t.c.24
Omnia corpora neceſſario in ſuis proprijs locis manẽt, ex his violentia amouentur. 2ª.24
Non eſt poſſe,alia ſemper moueri,⁊ alia quieſcere ſp. 3ª.t.24
Ad ſenſum videmus , quędam quandoque moueri , ⁊ iterum quieſcere. ibidem
Si aliqđ quandoqꝫ non mouetur, ⁊ iterum quieſcit , non erit augumentum,aut violentus motus. 4ª.t.24
Quędam aliqñ mouentur,⁊ quandoqꝫ eadẽ quieſcunt. t.c.25
Omnia quandoqꝫ moueri,⁊ quandoqꝫ quieſcere,ad Empedo. pertinet. 2ª.t.25
Neceſſarium eſt,eodem vti principio,ad ſcientiam iſtius veritatis. t.c.26
Phantaſia,⁊ opinio,motus quidam eſſe videnť. 2ª.t.26
Quid verius,omnia ſunt poſſibilia moueri , ⁊ quieſcere, aut quędam ſint poſſibilia moueri:⁊ quieſcere ⁊ ſemp? t.c.27
Mouentium:⁊ mobilium : alia quidem per ſe:alia autem per accidens. 2ª.t.c.27
Ea per accidens ſunt:quę in mouente ſunt:aut moto : aut ſm partem. ibidem
Ea per ſe dicuntur moueri:quę neqꝫ mouẽti:aut moto inſunt: neqꝫ ſunt ſm partem. ibidem
Per ſe mobiliũ:aliqua a ſe:aliqua vero mouenť ab alio. ibi.
Mobilium:aliqua natura:aliqua per violẽtiam mouenť. ibi.
Quę in ſeipſis ſui motus principiuꝫ habent:hęc ex ſeipſis mouentur. 3ª.t.27
Quod mouetur a ſeipſo:natura mouetur. ibidem
Totum animal natura:ipſum ſeipſum mouet: corpus: vt ſic:⁊ natura mouetur,⁊ vi. ibidem
In animali:qđ mouetur:⁊ mouet:diuiſum eſſe vř. t.c.28
Grauia ⁊ leuia in propria loca,natura:in oppoſita,violẽtia mouentur. 2ª.t.28
Grauia ⁊ leuia cum mouẽtur natura:non eſt manifeſtum: ſicut cum extra nãm mouentur. t.c.29
Grauia ⁊ leuia moueri a ſeipſis:abſurdum eſt. ſcõa.t.c.29
Mouere ſeipſum:animatorum eſt proprium. ibidem
Grauia : nõ ſunt ſibijpſis cauſſa quietis:non ergo a ſeipſis mouentur. tertia.t.29
Leuia non poſſunt ſeipſis ad oppoſitos moueri motus : non ergo a ſeipſis mouentur. 4.29
Grauia:⁊ leuia continua:ergo non mouent ſeipſa. t.c.30
Grauia ⁊ leuia ab alio mouentur. t.c.31
Idem:quãtum poteſt eſſe ⁊ quale,at illorum, alterum per accidens ei ineſt. 2.t.c.31
Quia potentia dicitur multipliciter : ob hoc obſcurum eſt : a quo grauia moueantur deorſum. t.c.32
Aliter eſt in potentia ad ſcientiam qui eſt in addiſcere : ⁊ hñs habitum ⁊ non conſiderans. 2ª.32
Quã ob rem grauia.⁊ leuia ad ipſorum loca mouenť? 5.t.32
Graue: deorſum tendit:quia aptum natum eſt ſic eſſe. ibideꝫ
Eſſe grauis eſt deorſum:⁊ leuis tendere ſurſum. ibidem
Graue:⁊ leue multipliciter di eſſe in potentia. 6.t.32
Aqua:dum eſt aqua:ad aerem eſt in potentia : ⁊ ſimiliter cum aer facta eſt. ibidem
Remouens prohibens:mouet grauia ⁊ leuia p acciñs. ibidẽ
Grauia:⁊ leuia mouentur a generante. t.c.33
Omnia quę mouentur:mouebuntur ab aliquo. ibidem
Mouentiũ:aliqđ mouet ꝑpria virtute:aliud minime. 2.t.33
Mouens : tam primum ꝙꝫ ſecundum mouet : at primum magis. 3.33
Primũ mouẽs abſqꝫ 2º mouebit,nõ autẽ e ꝯ ibidem
Primum mouens : aut a ſeipſo mouebitur : aut in infinitum procedetur. t.34
Mouentium infinitorum:non datur primum. ibidem
Omne mouens:aliqđ mouet:aut ſeipſũ:aut aliũ. t.c.35
Si oẽ mouẽs mouetur:aut hoc eſt p accidens,aut p ſe. t.c.36
Si mouens omne per accidens moueretur : ergo quandoque nihil mouebitur. 2.t.36
Ex poſſibili poſito:falſum ſequi poteſt:non aũt impoſſe. ibi.
Mouens:tantum mouet: inſtrumentum mouet , ⁊ mouetur : mobile mouetur tantum. t.37
Anax.recte poſuit intellectũ immobilem:⁊ immixtũ. 2.t.37
Mouens ſi neceſſario mouetur:aut ſecundum eandem motus ſpeciem qua mouet:aut ſm alteram. t.c.38
Non eſt poſſibile,vt mouens ſecundum eandem ſpeciem motus:moueatur. 3ª.38
Quod eſt per ſe cauſſa alicuius,prius eſt eo : qđ eſt ſecundum alterum. t.c.39
Si aliqd mouet ſeipſum:qũo mouet:⁊ ſm quẽ motũ? t.c.40
Non eſt poſſibile:vt id qđ motu ſeipſum ciet : ſe totum penitus moueat. 2.40
Mouens mouet ſeipſum ſm totum,ergo idem mouens erit ⁊ mobile. 3ª.40
Seipm totũ mouẽs mouet,ğ idẽ actu:⁊ in potẽtia erit. 4.40
Utraqꝫ pars mouentis ſeipſu:non mouet vtrãqꝫ. t.c.41
Pars mouentis ſeipſum:non mouet ſeipſam. t.c.42
Totũ cũ mouet ſeipm:aut rõne ptis:aut ipſius totiꝰ. 2.t.42
Mouẽs ſeipꝫ ſecať in ptẽ oino mouẽtẽ:⁊ i ptẽ tm̃ motã. t.43
Difficultas Ariſt.circa ptẽ mouẽtẽ:⁊ mobilem. t.c.44
Si motꝰ ęternꝰ ẽ:⁊ aliqđ pᵐ mouẽs vt ſit neceſſariũ ẽ. t.45
Nil hic prinet:oia mouẽtia imobilia incorruptibilia eẽ. t.46
Neceſſe eſt aliquod eſſe mouens immobile. 2.t.46
Qđ qñqꝫ eſt.⁊ qñqꝫ non eſt:gñatur:⁊ corrumpitur. 3.t.46
Si aliqua mouentia:qñqꝫ ſunt:⁊ qñqꝫ non ſunt:aliquid ortus: ⁊ interitus eorum cauſſa eſt. 4.t.c.46
Si ſint corrupta aut gñata infinities:aliqd vnũ hꝫ cã ẽ. t.47.
Si vnũ ẽ pᵐ mouẽs:ppetuũ eẽ opꝫ,⁊ ſi pla:plura ꝑpetua. t.48
Unũ magis ꝙꝫ pla:⁊ finita ꝙꝫ ifinita ꝑncipia ſũt ponẽda. 2.48
Unus eſt motus:ſi ab vno eſt mouẽte:⁊ vno mobili. t.c.49

Entium,quędam eſſe,quę aliquando quidem moueãtur ⁊ ali- quando quieſcãt:nullus ignorat. t.c.50
Eſſe aliqd qd ſeipꝫ moueat,admodũ clare cernimꝰ. 2ª.t.c.50
Aialia cũ ſint imobilia aliqñ,ꝙ moueant videmꝰ. 3ª.t.c.50
Aliq motus inſunt aialibꝰ:quoꝝ nõ ſunt ipſa cã. t.c.51
Qd ꝑ accñs mouet̃:nõ pt facere motũ ſẽpiternũ. t.c.52
Manente ꝑnº,⁊ qd ad ipm ꝯtinuũ ẽ:opꝫ manere. ibidem
Nõ eſt idẽ moueri ſm accñs a ſeipſo ⁊ ab alio. 2ª.t.c.52
Moueri ꝑ accñs:ſm alteꝝ ineſt cęleſtibus. ibidem
Moueri ꝑ accñs ſm ſeipm,ineſt coꝛruptibilibus. ibidem
Si aliqd eſt ſemper mouens immobile:⁊ id qd ab ipſo moue- tur perpetuum eſſe,neceſſe eſt. t.c.53
Cauſſa quare qdã mutant̃,⁊ qdã minime qñqꝫ q2 aliqua moueñ- tur a perpetuo pŕinº alia aũt minime. 3ª.t.53
Põt ne,aliqs motus ꝯtinuus:⁊ perpetuus eſſe? t.c.54
Lationem neceſſariũ eſt,primam eſſe motuum. t.c.55
Impoſſe eſt augumentũ eẽ:alteratione nõ exiſtente. ibidem
Oium paſſionũ:dẽſitas,⁊ raritas,ꝑnᵐ eſt. 2ª.t.c.55
Quę ꝯgregant̃:⁊ diſgregant̃:vt moueant̃ ſꝫ locũ,necẽ ẽ. ibi.
Prius dr̃ ſm ſubſiſtẽdi ꝯñam,ſm tꝑs,⁊ ſm ſbam. t.c.56
Latio prioꝛ eſt alijs motibus,ſm ſubſiſtendi ꝯñam. 2ª.t.56
Motus localis,prioꝛ eſt tꝑe alijs motibus. t.c.57
In vnoquoqꝫ qd gñat̃,latio vltima eſt. 2ª.t.57
Gñatũ prius alterat̃ ⁊ accreſcit vltª localr̃ mouet̃. ibidem
Latio ſm ſbam prioꝛ eſt alijs mutationibus. t.c.58
Gñatũ imperfectũ eſſe vr̃:⁊ ad ꝑnᵐ proficiſci. Ibidem
Id prius eſt nãqꝫ qd poſterius eſt gñatione. ibidem
Aialia imperfecta:carent motu locali. ibidem
Q2 latio nihil remouet a mobili:pfectioꝛ ẽ alijs motibꝰ.t.59
Mouens ſeipſum maxime mouet̃ ſe ſm lationem ꝙ ea perfe- ctioꝛ eſt alijs motibus. t.c.60
Inter loci mutatiões:q̃ ſit pª,nunc monſtrãdũ eſt. t.c.61
Inter oẽs alios motꝰ(oẽpta latiõe)nec vnꝰ ꝑpetuꝰ ẽ. t.c.62
Nullus motus,aut augumenti,aut alterationis põt eſſe ꝯtinuꝰ, ⁊ perpetuus. 2ª.t.62
Gñatio oppoſitos bꝫ terminos 'ergo non pt eſſe in ꝑpetuum continua. 3ª.t.62
Motus,opponitur motui ſm directam ꝯrietatem: quieti ſm priuationem. 6.t.62
Abſurdũ ẽ,vt id qd genitũ ẽ:ſtatim coꝛrũpat̃. t.c.63
Motuũ localiũ,nullꝰ eẽ pt ꝑpetuꝰ:niſi circularis. t.c.6.4
Latio ois aut ſꝫ ꝯuerſionẽ,aut ſꝫ rectũ:aut ſꝫ mixtũ. 2ª.64
Si motꝰ rectꝰ nõ ẽ ꝑpetuꝰ,nec mixtꝰ ꝑpetuꝰ eẽ poterit. ibi.
Id qd reflectit̃:ꝯrijs mouet̃:motibus. 3.t.64
Latio i rectũ,ad ꝯrios ẽ terminos ꝙ nõ ẽ ęterna. ibidem
Cõtraria inuicẽ ſibi ſũt ipedimẽto:ſeqꝫ mutuo coꝛrũpũt. ibi.
Motus reflexus:q2 mediã bꝫ qetẽ,haud põt ꝑpetuꝰ eẽ.t.c.65
Nõ eſt idẽ,circulo ferri,⁊ ſm circulum. ibidem
Ur̃,ꝙ id qd ꝯtinue mouet̃,ſp i aliq̃ ſigno,qeſcat. t.c.66
Mobile qd reflectit̃, in illo ſigno a quo reflectitur,quieſcere neceſſe eſt. t.c.67
Zeno opinatus eſt mobile,ꝑus ad mediuꝫ,qꝫ ad finẽ peruenire debere. 2.t.c.67
Media(ſm Zenonẽ)cũ infiª ſint:haud pñt tranſiri. ibidẽ
Nil prohibet infiᵐ/in tꝑe infinito,tranſiri. t.c.68
Reſponſio data in 6º ad Zeno.ad hoiem vã erat: ſecus autem ad veritatem. 2.t.68
Si infiª actu ſũt:trãſiri nequeũt:ſi ãt poª:nil ꝓhibet. 3.t.68
Id qd gñat̃,vĩ eodẽ in inſtãti:gñari:⁊ coꝛrũpi. t.c.69
Ex ꝓprijs,credet qs,motũ vnũ rectũ:ꝑpetuũ eẽ ñ poſſe.t.c.70
Qd ꝯtinue mouet̃,a ꝑnº ſui motus in finem:ad quem pueniẽ- ferebatur. 3.t.70
Motus recti,ꝯrij ſunt. ibidem
Motus,qui intercipit̃ ſtatu:ꝯtinuus eſſe negt. 4.t.c.70
Oẽ qd mouet̃:aliq̃ ſpẽꝝ motꝰ mouebit̃:⁊ ſilr̃ qeſcet. t.c.71
Motus aliquis rectus,eſt continuus in perpetuum:ꝙ aliquid ſimul album erit,⁊ non album. t.72
Motus ꝯrĩ non poſſunt eſſe continui. 2.t.72
Si motꝰ circulaꝛis ſit ꝑpetuꝰ,nullũ ex B ſeqt̃ abſurdũ.t.c.73
Cõuerſio ẽ motꝰ a ſeipo,i ſeipꝫ:⁊ rectꝰ,ex ſeipo,i aliud. ibidem
Cõuerſio nõ ẽ in eiſdẽ: rectꝰ aũt ſępe in eiſdẽ eſt. 2.t.73
Latio circularis copulat ꝑnᶜ finẽ:nõ aũt recta. ibidem
Omnes alij motus a latione:ſiunt in eiſdẽ:non poſſunt ex hoc continui eſſe. t.c.74
Perperã pſci phi opinati ſũt:ſenſibilia oia ſp moueri.2.t.74
Mixtus motus:recto:⁊ circulari poſterioꝛ eſt. t.c.75
Cõuerſio,q2 pfectioꝛ:⁊ ſimplicioꝛ eſt,recto ꝑoꝛ eſt. ibidem
Perfectũ,impfecto,rõne,nã,⁊ tꝑe,prius eſt. ibidem
Cõuerſio,latione ſm rectum prioꝛ eſt,nã,rõne,⁊ tꝑe. ibideꝫ
Perpetuũ ꝑus eſt nõ ꝑpetuo,nã,rõne,⁊ tꝑe. 2.t.c.75
Motꝰ circularis q2 ꝑpetuꝰ poſſis ẽ,oibꝰ alijs ꝑoꝛ ẽ. ibidẽ
Motꝰ rectꝰ determinatꝰ eſt,ꝑnº medio,⁊ fine. t.c.76
Conuerſio terminos bꝫ indeterminatos. Ibidem
Qd circulo mouet̃:ſemp eſt,in ꝑnᶜ medio,⁊ fine. ibidem
Cõuerſio ẽ oiuꝫ alioꝝ motuũ mẽſura:ꝙ oibꝰ alijs ꝑoꝛ. 2.t.76
Conuerſio ſola regularis eſt,ꝙ prima. 3.t.76
Quicqui mẽtionẽ de motu fecere:conuerſionẽ motuũ primam dixerunt. t.77
Priᵐ mouens impartibile eſſe neceſſe. t.c.78
Nullũ finiᵐ:ſꝫ tꝑs ifiniᵐ mouere:poſſe eſt. 2.t.78
Queſtio expoſ.circa Ariſ.ꝯnẽ:com.qꝫ coarguẽs. co.eodem
In magnitudine finita:nõ ẽ poſſe:poᵃᵐ eẽ infinitã. t.c.79
Queſtio circa rõnẽ Ariſt.⁊ increpat̃ com. co.eodem
Neqꝫ fieri pt:vt ifiᵗᵃ i magnitudine:finitę ſint vires. t.80.
Impoſſe ẽ,finitã magnitudinẽ:ęqꝫ poᵃᵐ hẽre:ac ĩ infiᵗᵃ. t.c.81
Proiecta,cũ nõ tãgunt̃ a ꝓiciẽte,quo mouent̃? t.c.82
Cũ vltimum mouens:puta pars aeris:non mouet amplius,ſiꝫ ſtit proiectum. 2.82
Motus proiectionis quia pluribus mouentibus eſt non eſt continuus: 3.t.c.82
Antipiſtaſis,oia ſimul mouere:⁊ moueri facit. ibidem
Motus continuus eſt,ꝙ motoꝛ eius vnus eſt. t.c.83
Mouẽs nõ motũ,abſqꝫ laboꝛe:mouere dicimꝰ. 2.t.c.83
Motꝰ ꝑmꝰ:aut ſolus rĩaris eſt:aut maxime. 3.t.c.83
Motus a motoꝛe non moto:nullã bꝫ irrĩaritatẽ. ibidem
Ois motꝰ:q̃to pº mouẽti ꝓpinqoꝛ ẽ:tãto eſt velocioꝛ. t.c.84
Priᵐ mouens eſt in circunferentia primi mobilis. ibideꝫ
Dubium circa Ariſt.concluſionem. co.eodem
Põt ne aliqd mouẽs motũ:aliquẽ motũ ꝯtinuũ cãre. t.c.85
Nullũ mouẽs motũ:cãre ꝯtinuũ motũ põt. 2.t.c.85
Motꝰ:quẽ ꝑᵐ mouẽs mouet:ſolꝰ ẽ ꝯtinuꝰ:⁊ erit ſp. ibideꝫ
Impoſſibile eſt mouens primum aliquam habere magnitudi- nem. t.c.86
Mouens primum nec finitam t aut infinitam magnitudinem habere poteſt. ibidem
Primus motoꝛ:indiuiſibilis eſt:impartibilis:⁊ magnitudinis expers. ibidem.

FINIS.

Argyr. ¶Ariſtotelis Stagiritę Peripateticoꝝ ṗnci pis de phyſico auditu text⁹ libri ṗmi cũ dua/ bus trãſlãtiõibus antiq̃.ſ.Et Joãnis Argy/ ropyli. Ubiqꝫ Argyropyl⁹ ṗmo loco ponit.

Um circa oẽs doctrinas: quarũ ſunt ṗncipia vel cauſę vel elemẽta ex horũ pceptiõe cognitio fiat atqꝫ ſciẽtia. Tũc eni vnãquãqꝫ reꝫ ſcire putamus cũ cau ſas ṗmas principiaqꝫ ṗma ⁊ vſqꝫ ad elemẽta cognoſcimus: patet ⁊ ea quę ad ṗncipia nãlis ſciẽtię ptinẽt enitẽdũ eſſe prius determinare.

T.c. p'. Uoniam quideꝫ intelli gere ⁊ ſcire ꝯtingit cir ca omnes ſciẽtias qua/ rũ ſunt ṗncipia aut cau ſę aut elemẽta ex horũ cognitione. Tũc enim cognoſcere arbitramur vnũquodqꝫ cuꝫ cauſas primas ⁊ prima ṗnci/ pia cognoſcim⁹: ⁊ vſqꝫ ad elementa: manifeſtũ quidem ꝙ quę ſunt circa principia ſcientię quę de natura eſt prius determinare tentandum.

¶Diui Thome Aquinatis doctoris Angelici almi ordis ṗdicatoꝝ iter latinos expoſitores facile ṗncipis: In octo volumina de phyſico auditu Ariſtotelis expõ. Prologus.

Ad diuer ſitatis ſciẽ tiarum. p^a 2ª Uia liber Phyſicoꝝ cuius expoſi tioni intẽdimus: eſt pri mus liber ſciẽtię naturalis: in eiuſdẽ prin cipio opꝫ aſſignare qd ſit mã ⁊ ſubiectuꝫ ſciẽtię naturalis. Sciendũ eſt igit ꝙ cum omnis ſciẽtia ſit i intellectu: per hoc aũt aliquid ſit intelligibile in actu ꝙ aliq̃lr abſtrahit a materia: ſm ꝙ aliqua diuerſimode ſe hñt ad materiã ad diuerſas ſciẽtias ptinẽt. Rurſus cũ ois ſcien/ tia per demonſtrationẽ habeat: demonſtrationis aũt me/ diũ ſit diffinitio: neceſſe eſt ſm diuerſum diffinitiõis mo/ dũ ſciẽtias diuerſificari. Sciẽdũ igit ꝙ q̃dã ſunt quoꝝ eẽ dependẽt a materia, nec ſine mã diffiniri poſſunt. Sufficien tia ſciẽtia rũ realiũ. Quędaꝫ ṽo ſunt quę lꝫ eſſe nõ poſſint niſi in mã ſenſibili: in eoꝝ tñ diffinitiõe mã ſenſibilis nõ cadit. Et hęc differunt ad/ inuicẽ, vt curuũ ⁊ ſimũ. Nã ſimuꝫ eſt in mã ſenſibili: ⁊ ne/ ceſſe eſt ꝙ in eius diffõne cadat mã ſenſibilis. Eſt eniꝫ ſi/ mum naſus curuus. Et talia ſunt oia naturalia: vt hõ la/ pis. Curuum ṽo lꝫ eſſe nõ poſſit niſi in mã ſenſibili: tñ in eius diffõne mã ſenſibilis nõ cadit. Et talia ſunt oia ma/ thematica: vt numeri: magnitudines: ⁊ figurę. Sciẽtiarũ realiũ ſuffi cientiã ex met.6.t.c. 2.hubertine habes Quędã ṽo ſunt q̃ nõ dependẽt a mã nec ſm eſſe nec ſm rõneꝫ: vel q2 nunq̃ ſunt in mã: vt deus ⁊ alię ſubſtãtię ſeparatę: vel q2 non vniuerſaliter ſunt in mã: vt ſubſtãtia: potẽtia: ⁊ act⁹: ⁊ ipſuꝫ ens. De his igit eſt metaphyſica. De his ṽo q̃ de/ pẽdẽt a mã ſenſibili ſm eſſe, ſed nõ ſm rõnem eſt mathe/ matica. De his ṽo quę dependẽt a mã non ſoluꝫ ſm eſſe: ſed etiã ſm rõnem: eſt nãlis quę phyſica dicit. Et q2 om/ ne qd habet materiã mobile eſt: ꝯñs eſt ꝙ ens mobile ſit ſubiectuꝫ nãlis philoſophię. Nãlis aũt phĩa de nãlibus eſt. Naturalia aũt ſunt quoꝝ principiũ eſt natura. Natura aũt eſt ṗncipiũ motus ⁊ quietis in eo i quo eſt. De his igi tur quę habẽt in ſe principiuꝫ motus eſt ſciẽtia naturalis. Subĩ'o^m tiuo ſciẽti. nãlis ex.2. huius.t.c. 3. Sed q2 ea quę ꝯſequuntur aliqd cõmune prius ⁊ ſeorſum determinãda ſunt: ne oporteat ea multoties pertractãdo omnes partes illius repetere: neceſſariũ fuit ꝙ ṗmittere/ tur vnus liber in ſciẽtia naturali: in quo tractaret de hĩs q̃ conſequunt ens mobile in cõi: ſicut oibus ſciẽtĩs ṗmitti tur philoſophia prima in qua determinat de hĩs quę ſunt cõmunia enti inquantũ eſt ens. Dicitũr eſt liber phyſico/ ruꝫ: qui etiã dicit de phyſico ſiue de naturali auditu: q2 p modũ doctrinę ad audiẽtes traditus fuit. Cuius ſubiectũ eſt ens mobile ſimplr. Nõ dico aũt corpus mobile: q2 oẽ mobile eẽ corp⁹ ꝓbat in iſto libro. Nulla aũt ſciẽtia ꝓbat ſuũ ſubiectũ: ⁊ ideo ſtatiꝫ in ṗn° de celo q ſequit ad illum incipit a notificatiõe corporis. ¶Sequunt aũtẽ ad hunc libꝛuꝫ alij libri ſciẽtię nãlis: in quibus tractat de ſpẽbus mobiliũ: puta in libro de celo. de mobili ſm motũ localẽ qui eſt ṗma ſpẽs motus. In libro autẽ de generatione: de motu ad formã ⁊ primis mobilibus. ſ. elemẽtis: quãtũ ad trãſmutatiões eorũ in cõi: quantũ ṽo ad ſpãles eoꝝ tranſ mutationes in libro metheoroꝝ. De mobilibus ṽo miſtis

ὅ φυσι/ κὸ σῦ ἀ/ κρό ασισ φύσιοσ. Li.6.le. 5.t.c.32 Lec. 2. t.cõ.2.

Partitio omnium li broꝝ nãlis phie.

Diuiſio. libꝛi. inaiatis i libꝛo de mineralib⁹: de aiatis vero i libꝛo d̄ aia:
⁊ ↄñtibus ad ipm̄. Huic aũt libꝛo p̄mittit Phs ꝓhemiũ in
quo oñdit ordinē ꝓcedēdi in ſcia nāli. Uñ duo facit. Pꝛio
oñdit ꝙ opꝫ incipere a ↄſideratione ꝑncipioꝝ. Scd̄o ꝙ i/
Argumētatio Ariſto. ter principia opꝫ incipe a principijs vniuerſalioribus ibi.
[Innata aũt.] Pꝛimo ponit talē rōnem. In oibus ſciētijs
quarũ ſunt principia aut cauſe aut elemēta intellect⁹ ⁊ ſcia
ꝓcedit ex cognitiōe principioꝝ cauſaꝝ ⁊ elemētoꝝ: ſꝫ ſcia
que eſt de nā bꝫ principia elemēta ⁊ cauſas: ergo in ea opꝫ
incipere a determinatione pꝛincipioꝝ. Qd̄ aũt dicit intel
ligere: refert ad diffinitiones: qd̄ vero dicit ſcire: ad demō
ſtrationē. Nā ſicut demōſtrationes ſunt ex cauſis: ita ⁊ dif
Lec. 16 T.c. 22 finitiōes: cũ cōpleta diffinitio ſit demōſtratio ſola poſitiōe
differens: vt dicit̄ in pꝛimo poſterioꝝ. Per hoc aũt qd̄ di/
cit pꝛicipia aut cauſas, aut elemēta nō intēdit ibi idē ſigni/
Lect. 3. T.c. 4. ficare. Nā cā eſt in plus q̄ꝫ elemētũ. Nā elemētũ eſt ex quo
cōponit̄ res pꝛimo ⁊ eſt in eo: vt dicit̄ quito metaphyſice:
ſicut litere ſunt cauſe locutiōis: nō aũt ſyllabe. Cauſe aũt
dicunt̄ ex qbus res depēdet ſm̄ eſſe ſuũ vel fieri: vnde ⁊ ēt
que ſunt extra: vel etiā que ſunt in re cauſe dici p̄ñt ex qb⁹
nō cōponit̄ res pꝛimo: nō tñ elemēta. Principiũ vero ipoꝛ/
tat quēdā ordinē alicui⁹ ꝓceſſus. Uñ aliquid pōt eſſe prin
cipiũ qd̄ nō eſt cauſa: ſicut id vñ incipit motus: non tñ eſt
cauſa: ⁊ punctus eſt pꝛincipiũ linee: nō tñ cauſa. Sic igitur
per pꝛincipia videt̄ intelligere cauſas mouentes ⁊ agētes:
in quibus attēdit̄ ordo proceſſus cuiuſdā. Per cauſas aũt
intelligere videtur cauſas formales ⁊ finales ex quib⁹ ma
xime depēdent res ſꝫ ſuũ eſſe ⁊ fieri. Per elemēta vero ꝓ/
pꝛie ꝓpꝛias cauſas mãles. Utitur aũt diſiũctione nō copu
latione: ad deſignandũ ꝙ nō ois ſcientia p oēs cauſas de/
mōſtrat. Nā mathematica nō demōſtrat niſi p cām forma/
lē. Metaphyſica demonſtrat per cām formalē ⁊ finalē ꝑci/
pue: ⁊ etiam agentem. Nãlis aũt per oēs cauſas. Pꝛimã
aũt propoſitionē rōnis inducte ꝓbat ex cōi opinione: ſicut
Lect. 4. T.c. 5. pꝛimo lib. poſterioꝝ dicitur: qꝛ tunc quilibet experitur ſe
Cōtra cōmētatorē cognoſcere aliquid cũ ſcit oēs cās ei⁹ a pꝛimis vſqꝫ ad vl/
timas. Nec opꝫ vt aliter recipiamus hic cauſas ⁊ elemēta
⁊ principia q̄ꝫ ſupra vt Cōmētatoꝛ vult: ſed eodem modo.
Dicit aũt [vſqꝫ ad elemēta] qꝛ id quod eſt vltimũ in cogni
tione eſt materia. Nā materia eſt propter formam: forma
autem eſt ab agente ꝓpter finem: niſi ipſa ſit finis. Utputa
dicimus ꝙ ꝓpter ſecare ſerra habet dentes: ⁊ ferreos opꝫ
eos eſſe vt ſint apti ad ſecandum. ¶ Secundo ibi.

Argꝫ. ¶ Hec aũt inſita nã nobis eſt via: vt e notioꝛibus no
bis magiſqꝫ manifeſtis ad notioꝛa nãe magiſqꝫ ma
nifeſta ꝓficiſcamur. Nō. n. ſũt eadē nobis atqꝫ ſim
pliciter nota. Quapꝛopter hoc mō ex hiſce q̄ natu/
re qdē min⁹ ſunt manifeſta nobis aũt notioꝛa: ad
ea q̄ dilucidioꝛa ſunt magiſqꝫ nota nãe ꝓficiſcamur
neceſſe ē. At cōfuſa pꝛimo nota nobis ſunt magis
ac manifeſta. Elemēta vero principiaqꝫ poſteri⁹ ex
hiſce nota per ipſorum diuiſionem fieri ſolent. Id
circo ex vlib⁹ ad ſingularia proficiſcamur opoꝛtet.
T.c. 2. ⁊ ꝓbatio. ¶ Innata aũt eſt ex notioꝛibus nobis via ⁊ certioꝛi
b⁹: in certioꝛa nature ⁊ notioꝛa. Nō. n. eadē nobis
T.c. 3. probatio minoꝛis. nota ⁊ ſimplr̄. Uñ qdē neceſſe ſꝫ modũ hũc ꝓcede
re ex incertioꝛib⁹ nãe: nobis aũt certioꝛibus: incer/
T.c. 4. tioꝛa nãe ⁊ notioꝛa. Sũt aũt pꝛimũ nobis manife/
ſta ⁊ certa cōfuſa magis: poſteri⁹ aũt ex his ſiũt no
ta elementa ⁊ pꝛincipia diuidentibus hec. Unde
ex vniuerſalibus ad ſingularia opoꝛtet procedere.
2 gtc. 4 t. ¶ Oſtendit ꝙ inter principia opꝫ pꝛedeterminare de vni/

uerſalioꝛibus. Et pꝛimo p rationē. Scd̄o per quedā ſigna
ibi. [Totũ.] Circa pꝛimũ ponit talē rōnē. Innata eſt nobis
via vt procedamus incipiendo ab ijs que ſunt nobis ma/
gis nota in ea que ſunt magis nota nature: ſed ea que ſunt
nobis magis nota ſunt cōfuſa: q̄lia ſunt vniuerſalia: ergo
opꝫ nos ab vniuerſalibus ad ſingularia ꝓcedere. Ad mani
feſtationē aũt pꝛime ꝓpoſitionis inducit ꝙ non ſunt ea/
dem magis nota nobis ⁊ ſm̄ naturā: ſed illa que ſunt ma/
gis nota ſm̄ naturam ſunt minus nota ſm̄ nos. Et qꝛ iſte
eſt naturalis modus ſiue oꝛdo addiſcēdi: vt veniatur a no
bis notis ad ignota nobis: inde eſt ꝙ oportet nos deueni
re ex notioꝛibus nobis ad notioꝛa nature. ¶ Notandum
aũt eſt ꝙ nō idē dicit nota eſſe nobis ⁊ nota ſimpliciter.
Simpliciter aũt notioꝛa ſunt que ſm̄ ſe ſunt notioꝛa. Sũt
aũt ſm̄ ſe notioꝛa que pl⁹ habēt de entitate: qꝛ vnũquodqꝫ
cognoſcibile eſt inquantum eſt ens. Magis aũt entia ſunt
que ſunt magis in actu. Unde iſta maxime ſunt cognoſcibi
lia nature. Nobis autem econuerſo accidit: eo ꝙ nos ꝓ/ 2. meta. 6 c. pꝛimi.
cedimus intelligēdo de potentia in actum: ⁊ principiũ co
gnitiōis noſtre eſt a ſenſibilibus que ſunt materialia ⁊ in/
telligibilia in potētia. Uñ illa ſunt pl⁹ nobis nota q̄ꝫ ſub/
ſtantie ſeparate: que ſunt magis note ſm̄ naturā: vt patet
ſecũdo metaphyſices. Nō ergo dicit nota nature: qꝛ nã co/
gnoſcat ea: ſed qꝛ ſunt nota ſm̄ ſe ⁊ ſm̄ pꝛopꝛiā naturā. Di
cit aũt [notioꝛa ⁊ certioꝛa] qꝛ in ſciētijs non requirit̄ q̄liſ/ Lec. 1.
cũqꝫ cognitio: ſed cognitionis certitudo. ¶ Ad intellectũ
autē ſecunde ꝓpoſitionis: Sciendũ eſt ꝙ confuſa hic dicũ/ Fūdamētum. S. Tho. de ordine cognitoꝝ neceſſarie ex quo facile ſoluitur Scoti achilles.
tur que cōtinēt in ſe aliqua in potentia ⁊ indiſtincte. Et qꝛ
cognoſcere aliqd̄ indiſtincte mediũ eſt inter purā potētiā
⁊ actũ ꝑfectũ: ideo dum intellectus noſter procedit de po
tentia in actũ: pꝛimo occurrit ſibi confuſum q̄ꝫ diſtinctuꝫ.
Sed tũc eſt ſciētia cōpleta in actu qñ peruenitur per reſo/
lutionē ad diſtinctā cognitionē principioꝝ ⁊ elementoꝝ.
Et hec eſt ratio quare cōfuſa ſunt pꝛimo nobis nota q̄ꝫ di/
ſtincta. Qꝫ aũt vniuerſalia ſint cōfuſa manifeſtũ eſt: qꝛ vlia
continent in ſe ſuas ſpecies in potentia: ⁊ qui ſcit aliquid
in vniuerſali ſcit illud indiſtincte. Tũc aũt diſtinguitur ei⁹
cognitio qñ vnũquodqꝫ eoꝝ que continentur potentia in
vniuerſali: actu cognoſcit̄. Qui. n. ſcit aial non ſcit irratio
nale niſi in potētia. Prius aũt eſt ſcire aliqd in potētia q̄ꝫ ī
actu. Scd̄m igitur hunc oꝛdinē addiſcēdi quo procedim⁹ pꝛimũ dubium.
de potētia in actũ: pꝛius quo ad nos eſt ſcire animal q̄ꝫ ho
minē. ¶ Contrariũ aũt huic videtur eſſe quod dicit Phi/ Lec. 4. T.c. 5. Reſpōſio
loſophus in primo poſterioꝝ: ꝙ ſingularia ſunt magis no
ta quo ad nos: vniuerſalia vero nature ſiue ſimplr̄. ¶ Sed
intelligendum eſt ꝙ ibi accipit ſingularia ipſa indiuiduas
ſenſibilia que ſunt magis nota quo ad nos: qꝛ ſenſus co/
gnitio que eſt ſingularium precedit cognitionē intellectus
que eſt vniuerſalium. Sed qꝛ cognitio intellectualis eſt ꝑ/
fectioꝛ: vniuerſalia autē ſunt intelligibilia in actu: nō autē
ſingularia cũ ſint materialia: ſimpliciter ⁊ ſꝫ naturā vniuer
ſalia ſunt notioꝛa. Hic autem ſingularia dicit non ipſa in/
diuidua: ſed ſpecies: que ſunt notiores ſm̄ naturam: vt po/
te ꝑfectiores exiſtentes: ⁊ diſtinctam cognitionem haben
tes. Genera vero ſunt pꝛius nota quo ad nos: vtpote habē
tia cognitionem in potentia ⁊ confuſam. ¶ Sciendũ aũt
ꝙ Cōmentatoꝛ aliter exponit. Dicit enim ꝙ ibi [Innata Expō cōmētatoris a.c. 2. vſqꝫ ad 4m
eſt.] Uult oſtendere Philoſophus modum demonſtratio
nis huius ſcientie: qꝛ ſcilicet demonſtrat per effectus ⁊ po
ſterioꝛa ſm̄ naturā: vt ſic quod ibi dicitur intelligatur de
proceſſu in demonſtrando ⁊ non in determinādo. Deinde
cum dicit. [Sunt autem pꝛimum.] Intendit manifeſtare
(ſm̄ eum) que ſunt magis nota quo ad nos ⁊ minus ſꝫ na
turam: ſcilicet compoſita ſimplicibus: intelligens compo
ſita per confuſa. Ultimo autem concludit ꝙ procedendus
eſt ab vniuerſalioꝛibus ad min⁹ vniuerſalia quaſi quoddā Cōtra eū dē triplr̄
coꝛollarium. ¶ Unde patet ꝙ eius expoſitio non eſt con/
ueniens:

p° ueniens: qꝛ nō ꝯiungit totū ad vnā intētionē. Et qꝛ hic nō 2° intendit Philoſophus oſtendere modum demonſtrationis huius ſcientię: hoc enim faciet in ſecundo libro ſecundum ordinē determinandi. 3° Iteruz qꝛ confuſa non debent exponi compoſita: ſed indiſtincta. Non.n. poſſet concludi aliquid ex vniuerſalibus: cum genera non componantur ex ſpeciebus. ℭ Secundo ibi.

Argu. ℭ Ipſum nāqꝫ totū ſenſu notius eſt. Uniuerſale vero totū ē quoddā: qppe cū multa cōplectat̄ vt ptes.

ℭ Totum enim ſm ſenſum notius eſt. Uniuerſale autem totum quoddam eſt. Multa enim comprehendit vt partes vniuerſale.

p^m sig^m. ℭ Manifeſtat ꝓpoſitū p tria ſigna: quoꝝ primū ſumit̄ a toto integrali ſenſibili: ⁊ dicit ꝙ totū ſenſibile eſt notius ſꝫ ſenſum: ergo ⁊ totū intelligibile eſt notius ſm intellectū. Uſe aūt ē qdā totū intelligibile: qꝛ cōprehēdit ſub ſe multa vt ptes. ſ. ſua inferiora: ģ vſe eſt noti⁹ quo ad nos. Dubium. ℭ Uꝫ aūt hęc ꝓbatio inefficax: qꝛ vtit̄ toto ⁊ parte ⁊ cōprehēſione ęquiuoce. Rñſio. ℭ Dicēdū eſt aūt ꝙ totū integrale ⁊ vſe ꝯueniunt in hoc ꝙ vtrūqꝫ eſt confuſuz. Sicuti.n. qui apprehēdit genus nō apphendit ſpēs diſtincte: ſꝫ in potētia tm̄: ita q apphēdit domū nōdū diſtinguit ptes. Cōtra cōmētatorē. Uñ cū rōne ꝯfuſionis totū ſit prius cognitū q ad nos: eadē rō eſt de vtroqꝫ toto. Eſſe aūt cōpoſitū nō eſt cōe vtriqꝫ toti: vñ manifeſtū eſt ꝙ ſignanter dixit ſupra confuſa ⁊ nō cōpoſita. ℭ Scd̃o ibi.

Argu. ℭ Sic ēt ⁊ noīa quodāmō ſeſe hñt ad diffinitionez. Totū.n. quoddā indiſtinctūqꝫ ſignificāt: ceu circulus. At ipſius diffinitio in partes ſingulas diuidit.

T.c.5. ℭ Suſtinent autem idem hoc quodammodo ⁊ nomina ad rationem. Totum enim quodammodo ⁊ indiſtincte ſignificat: vtputa circulus. Diffinitio autem ipſius diuidit in ſingularia.

2^m ℭ Ponit aliud ſignū de toto integrali ⁊ intelligibili. Diffinitū.n. ſe hꝫ ad diffinientia quodāmō vt totum integrale, inqꝫtum actu ſunt diffinientia in diffinito. Sed tamen qui apprehendit nomen vtputa hoīez aut circulū non ſtatiz diſtinguit diffinientia: vñ nomen eſt ſicut qdā totum ⁊ indiſtinctū. Sed diffō diuidit i ſingularia. i. diſtincte ponit pn^a diffiniti. Dubiuz. ℭ Uꝫ aūt hoc eſſe ꝯriū ei qd ſupra dixit. Nā diffinientia videntur eſſe vl'iora, q̄ dixit prius eſſe nota nobis. Rñſio. ℭ Sed dōm ꝙ diffiniētia ſm ſe ſunt prius nota nobis q̄ꝫ diffinitū: ſed prius eſt notū nobis diffinitū q̄ꝫ ꝙ talia ſint diffiniētia ipſius: ſicut prius ſunt nota nobis aīal ⁊ rōnale q̄ꝫ homo. Sed prius eſt nobis notum homo confuſe: q̄ꝫ ꝙ aīal ⁊ rationale ſunt diffinientia ipſius. ℭ Tertio ibi.

Argu. ℭ Pueri quoqꝫ primū qdē viros oēs pr̄es ⁊ q̄ſuis mulieres matres appellant. Poſterius autem horum vtrūqꝫ diſcernere diſtinguereqꝫ videntur.

ℭ Et pueri primum appellant omnes homines patres ⁊ fęminas matres. Poſterius autem determinant horum vnumquodqꝫ.

3^m ℭ Ponit 3^m ſignū ſumptū ex vl'iori ſenſibili. Sicut.n. vl'ius intelligibile eſt pus notū nobis ſm intellectū: vtputa aīal hoīe: ita cōius ſenſibile eſt pus notū nobis ſꝫ ſenſuz: vtputa h̄ aīal q̄ꝫ hic hō: ⁊ dico prius ſꝫ ſenſum ⁊ ſm locū: ⁊ ſm tps. Scd̃m locū qdē qꝛ cū aliqd a remotis videmus prius ꝑcipimus ipſum eſſe corpus q̄ꝫ eſſe aīal: ⁊ hoc, prius q̄ꝫ ꝙ ſit hō: ⁊ vltimo ꝙ ſit ſortes. Et ſimil'r ſm tps puer prius apprehendit hunc vt quendā hoīem q̄ꝫ vt hunc hoīez qui eſt Plato, qui eſt pater eius. Et hoc eſt qd dicit. [pueri pmū appellāt oēs viros patres ⁊ fęminas matres: ſed poſteri⁹ determināt,] i. determinate cognoſcunt vnūquodqꝫ. Ex quo manifeſte oſtenditur ꝙ prius cognoſcimus aliquid ſub confuſione q̄ꝫ diſtincte. Lectio.ij.

ℭ Neceſſe eſt itaqꝫ aut vnum eſſe principiuz: aut plura. Et ſi ſit vnum: aut immobile: vt Parmenides Meliſſuſqꝫ dicit: aut mobile eē oꝫ: vt naturales eē ſere vident̄: qdā aerē: qdā aquā pmū principiū eſſe dicentes. Si plura ſint: aut finita: aut infinita eē neceſſe ē. Et ſi finita ſint pluraqꝫ vno: duo vel tria: vel quatuoꝛ vel in alio quodā numero eſſe oportet. Si infinita: aut genere quidem vnum: figura vero vel forma diuerſa. perinde atqꝫ Democrit⁹ aſſerebat: aut contraria etiam neceſſe eſt eſſe. Argu.

Neceſſe aūt eſt aut vnū eē principiuz: aut plura. Et ſi vnū: aut imobile: ſicut dicunt Parmenides ⁊ Meliſſus: aut mobile: ſicut phyſici hi qdē aerē dicētes eē: ⁊ alij vo aquā pmū pncipiū. Si aūt plura: aut finita: aut īfinita. Et ſi finita: plura aūt vno: aut duo: aut tria: aut q̄tuoꝛ: aut ſm aliū aliquē numeꝝ. Et ſi infinita: aut ſic ſicut dixit Democritus genus vnum: figura autem ⁊ ſpecie differentia: aut etiam contraria. T.c.6.

Poſito ꝓhemio in q̄ oſtſum eſt ꝙ ſcia nālis dꝫ incipe a principijs vl'ioribus: hic ſꝫ p̄dictū ordinem incipit ꝓſeq ea quę ptinēt ad ſciaz nālez. Et diuidit̄ i duas ptes. In quaꝝ prima determinat de principijs vl'ibus ſcię nālis. In ſcd̃a determinat de ente mobili in cōi de quo intendit in hoc libro. Et hoc in tertio libro ibi. [Qm̄ autez nā eſt principiū.] T.c.1. Prima in duas. In prima determinat de principijs ſubiecti huius ſciētię. i. de principijs entis mobilis inquātum hꝰ. In ſcd̃a de principijs doctrinę. In ſcd̃o libro ibi. [Eoꝝ quę ſunt.] T.c.1. Prima autē in duas. In prima ꝓſequit̄ opiniōes alioꝝ de principijs cōibus entis mobilis. In ſcd̃a inquirit veritatē de eis ibi. Oēs igitur ꝯria pncipia.] T.c.41 pte 2° Circa primū tria facit. Primo ponit diuerſas opiniones antiquoꝝ philoſophoꝛuz de principijs cōibus. In ſcd̃o oſtendit ꝙ aliquas eaꝝ proſequi non ptinet ad nalez ibi. [Id quidem igitur.] T.c.8. Tertio proſequitur opiniones improbando eoꝝ falſitatem ibi. [Principium autez.] T.c.13 Circa primū duo facit. Primo ponit diuerſas opiniōes phoꝝ de principijs nāē. Scd̃o oſtendit eandem diuerſitatez eē circa opiniones phoꝝ de entibus ibi. [Sil'r aūt quęrūt.] T.c.7. Dicit ergo primo: ꝙ neceſſe eſt eſſe vnum principium aut multa. Et vtraqꝫ pars habuit phos opinantes. Quidā.n. eoꝝ poſuerunt vnuz principiuz: quidā multa. Eoꝝ qui poſuerunt vnū: quidā poſuerunt illud eſſe imobile: ſicut Parmenides ⁊ Meliſſus: de quorum opinione infra patebit. Quidā vero poſuerunt illud eſſe mobile. ſ. antiqui nāles: quoꝝ qdā poſuerūt aerē eſſe pncipiū nāū: vt Diogenes. Quidā vero aquā: vt Thales. Quidā vero ignē: vt Heraclitus. Alij vero aliud mediū inter aerē: ⁊ aquā: vt vaporē. Nullus vero eoꝝ qui poſuerūt principiū vnū tm̄: dixit illud eſſe terrā pp eius groſſitiez. Huiuſmodi aūt principia mobilia dicebat: qꝛ p hoꝝ alicuius rarefactionē ⁊ cōdēſationē alia fieri dicebāt. Null⁹ (l. quā) terrā ſolā, pncipium poſuit. ℭ Eoꝝ vero qui poſuerunt plura principia quidā poſuerunt ea finita: quidā poſuerunt infinita. Eoꝝ autē q poſuerunt ea finita: ſꝫ plura vno qdā poſuerūt ea eſſe duo. ſ. ignē ⁊ terrā: vt infra dicet Parmenides. Quidā vo tria. ſ. ignē aerē: ⁊ aquā. Nā terrā q̄ſi compoſitā exiſtimabāt pp eius groſſitiē. Alij vero poſuerunt ea eſſe q̄tuoꝛ. ſ. Empe. vel ēt ſm aliquē aliū numerum: qꝛ ⁊ ipſe Empe. cum q̄tuoꝛ elementis poſuit duo alia. ſ. amicitiā ⁊ litez. Lec. 10 in pncipio Qui vero poſuerunt plura infinita diuerſifica-

ti ſunt. Democrit⁹.n. poſuit indiuiſibilia corpa q̄ dicunt athomi eſſe pn̄a oium reꝝ. Sed hꝰ corpora poſuit eſſe oia vni⁹ gn̄is ſꝫ nãꝫ: ſꝫ tñ differebãt ſꝫ figurã, ⁊ formã. Et nõ ſolũ differebãt: ſꝫ ꝯrietatẽ adinuicẽ habebãt. Ponebat.n. tres ꝯrietates: vnã ſꝫ figurã q̄ eſt inter curuũ ⁊ rectũ: aliam ſꝫ ordinẽ: q̄ eſt prioris ⁊ poſterioris: aliã ſm põnẽ.ſ.an ⁊ retro: ſurſuꝫ ⁊ deorſũ: dextrorſuꝫ ⁊ ſiniſtrorſũ. Et ſic ex illis corporib⁹ vnius nãe exiſtentibus diuerſa fieri ponebãt ſꝫ diuerſitatẽ figurę poſitiõis ⁊ ordinis athomoꝝ. Ex hac aũt opinione dat intelligere oppoſitã opinionẽ.ſ. Anaxagorę q̄ poſuit infinita pncipia: ſed nõ vni⁹ gn̄is ſꝫ nãm. Poſuit eniꝫ principia eſſe infinitas partes carnis ⁊ oſſis minimas ⁊ alioꝝ hꝰ: vt manifeſtum erit inferius. ¶ Aduertendum autem ꝙ non diuiſit plura principia per mobilia ⁊ immobilia: qꝛ nullus ponẽs pma pncipia plura: potuit ponere ea immobilia. Cum.n. oẽs ponerent ꝯrietatem in principijs: ꝯria autem nata ſunt ſe alterare: cuꝫ pluralitate: principiorum immobilitas ſtare non poterat. ¶ Secundo ibi.

Argr. ¶ Pari mõ q̄rere videnť ⁊ hi q̄ quęrunt quot nam ſint ea q̄ ſunt. Nã ea primũ q̄runt ex q̄bus ꝯſtãt ea quę ſunt vtrũ vnũ an plura ſint: ⁊ ſi ſint plura: vtruꝫ ſint finita an infinita. Quare principiuꝫ quęrunt ac elementum: vtrum ſit vnum an plura.

T.c.7. ¶ Similiter autem quęrunt ⁊ quę ſunt quęrentes quot ſunt: ex quibus enim ſunt quę ſunt quęrunt primum. Poſt hoc: vtrum vnum aut plura ſint. Et ſi multa: aut finita aut infinita. Quare principium ⁊ elementum quęrunt vtrum vnum aut multa.

¶ Oñdit ꝙ eadẽ diuerſitas opinionũ ẽ circa entia: ⁊ dicit ꝙ nãr phyſici ingrẽtes de his q̄ ſunt.i. de entibus q̄rũt quot ſunt: vtrũ.ſ. vnũ aut plura: ⁊ ſi ſint multa: vtrũ ſint finita vł infinita. Et rõ eſt: qꝛ antiq̄ phyſici nõ cognouerũt niſi cãm mãlẽ. De alijs aũt paꝝ tetigerũt. Ponebãt aũt formas naturales eẽ accidẽtia: ſicut ⁊ artificiales. Sicut g̃ tota ſubſtãtia artificialiũ ẽ eoꝝ mã: ita ſeq̄bať (ſm eos) ꝙ tota ſubſtãtia nãliũ eſſet eoꝝ mã. Unñ q̄ ponebãt tm̃ vnũ principiũ: puta aerẽ: putabãt ꝙ alia entia eſſent aer ſꝫ ſuã ſubſtãtiã ⁊ ſilr̃ eſt de alijs opinionibus. Et hoc eſt q̄d dicit ꝙ phyſici [quęrũt ex q̄bus ſunt q̄ ſunt].i. inquirẽdo de principijs inquirũt cãs mãles ex q̄bus entia eſſe dicunť. Unñ pꝫ ꝙ q̄ñ inq̄runt de entibus vtrũ ſint vnũ aut plura: eoꝝ inq̄ſitio ẽ de pncipijs mãlibus q̄ elemẽta dñr. ¶ Deinde cum dicit.

Argr. ¶ Cõſiderare igiť ſi id qđ ẽ: vnũ ſit atq̄ immobile nõ ad nãlẽ phyſicũ ptinet. Nã vt geometrę nõ eſt ad eũ rõ q̄ geometrię pncipia tollit: ſed aut ad aliã ſcientiã attinet: aut ad cõeꝫ oiuꝫ facultatẽ: ſic ⁊ illi nulla eſt ad eũ rõ q̄ pncipia tollit. Nõ eſt.n. pncipiuꝫ ſi vnũ eſt tm̃: atq̄ vnũ hoc mõ. Principium enim alicuius aut aliquorum principium eſſe conſtat.

T.c.8. ¶ Id quidẽ igiť ſi vnũ ⁊ imobile ſit qđ eſt intẽdere: non de natura eſt intendere. Sicut enim geometrę non amplius ratio eſt ad deſtruenteꝫ principia: ſed eſt aut alterius ſcientię: aut omnibus communis: ſic neq̄ alicui de principijs. Non enim amplius pncipium eſt ſi vnum ſolum: ⁊ ſic vnum. Principium enim cuiuſdam aut quorundam eſt.

ſ.imobile.

¶ Oñdit ꝙ aliq̄ꝫ iſtaꝝ opinionũ iprobare nõ ptinet ad nãlẽ. Et circa hõ duo facit. Prio oñdit ꝙ iprobare opinioneꝫ

T.c.12 Parmenidis ⁊ Meliſſi nõ ptinet ad ſciaꝫ nãlẽ. Scđo aſſignat rõnẽ q̄re ad pñs eſt vtile eã reprobare. ibi. [Sed q̃m de nã.] Circa pmũ duo facit. Prio oñdit ꝙ non ptinet ad ſciaꝫ nãlẽ iprobare pdictã opinionẽ. Scđo ꝙ nõ ptinet ad eã ſoluere rõnes q̄ ad ꝓbãdũ ipſaꝫ iducunť ibi. [Aut ſoluere rõnẽ.] Primũ oñdit duab⁹ rõnib⁹: quaꝝ ſcđa incipit ibi. Silr̃ igiť. Dicit g̃ pꝰ: ꝙ nõ ptinet ad ſciaꝫ nãlẽ intẽdere ad pſcrutãdũ de hac opinione ſi ens eſt vnũ ⁊ imobile. Iã enim dictum eſt ꝙ nõ differt ſꝫ intẽtionẽ antiquoꝝ phoꝝ ponẽ vnũ pncipiũ imobile: ⁊ ponere vnũ ens imobile. Et ꝙ iprobare hãc opinionẽ ad nãlẽ nõ ptineat ſic oñdit. Ad geometriã nõ ptinet inducẽ rõnẽ ꝯ deſtruẽtẽ ſua pncipia: ſed hoc vel ptinet ad aliquã aliã ſciaꝫ pticularẽ: (ſi tñ geometria ſit ſubalternata alicui particulari ſcię) ſicut muſica arithmeticę ſubalternať: ad quã ptinet diſputare ꝯ negãtẽ pn̄a muſicę. Uel hoc ptinet ad ſciaꝫ cõeꝫ.ſ. logicã vel metaphyſicã. Sꝫ pdicta põ deſtruit pn̄a nãę: qꝛ [ſi ſit ſolũ vnum ens ⁊ ſic vnũ].ſ. imobile. Et ſic cũ ex eo fieri alia ñ poſſint: tolleť iõ principiũ. Qꝛ oẽ pn̄m aut eſt pn̄m alicuius: aut aliquoꝝ. Ad põnẽ igiť principij ſequiť multitudo: qꝛ aliud ẽ principiũ: aliud cuius eſt principiũ. Qui igiť negat multitudinem tollit principia. Non igitur debet contra hanc poſitionem diſputare naturalis. ¶ Secundo ibi.

T.c.10

T.c.9.

Argr. ¶ Silr̃ ẽ itaq̄ ſi hoc mõ ſit vnũ ꝯſiderare: ⁊ de alia q̄uis põne diſſerere q̄ ſermonis cã dr̃ q̄lis eſt Heracliti: vel q̄ſpiã id qđ eſt vnũ hoiem eſſe dixerit.

T.c.9. ¶ Simile igitur intendere eſt ſi ſic vnum eſt: ⁊ ad aliam poſitionem quamlibet diſputare. Uerbi gratia. ad dictam autem heraclitanam. Aut ſi aliquis dicat hominem vnum quod eſt eſſe.

¶ Oñdit idẽ alia rõne. Nõ.n. req̄riť ad aliquã ſciaꝫ vt inducat rõnem ꝯ opiniones manifeſte falſas ⁊ improbabiles. Nã quolibet pferẽte ꝯria opinionibus ſapientis ſolicitũ eſſe ſtultũ eſt: vt dr̃ primo Topicoꝝ. Hoc eſt ergo q̄d dicit ꝙ [intendere ad pquirendũ ſi ens eſt ſic vnũ].ſ. imobile: ſilr̃ eſt hac ſi diſputareť ꝯ quãlibet aliã poſitionem improbabilem: vt puta contra poſitioneꝫ Heracliti qui dixit oia ſemper moueri: ⁊ nihil eſſe verum: vel contra poſitionem alicuius qui diceret ꝙ totum ens eſt vnus homo: quę q̄deꝫ poſitio eſſet omnino improbabilis. Et tamen q̄ ponit eſſe ens vnum tantum immobile: cogitur ponere totum ens eſſe aliq̄d vnũ. Sic igitur patet ꝙ nõ eſt huius ſcientię contra hanc poſitionem diſputare. ¶ Deinde cum dicit.

capᵒ.9.

Argr. ¶ Aut contentioſam ſoluere rationem: qđ quidem ambę rationes habent ⁊ Parmenidis ⁊ Meliſſi. Nam falſa ſumunt: ⁊ forma ſunt vitioſę. Inepta auteꝫ magis eſt ratio ipſius Meliſſi: nec dubitationem habet: ſed vno abſurdo dato: cętera accidunt. Hoc vero nullam habet difficultatem.

T.c.10 ¶ Aut ſoluere rationem litigioſam: qđ ſane vtręq̄ quideꝫ habẽt rationes ⁊ Meliſſi ⁊ Parmenidis. Etenim falſa recipiunt ⁊ non ſyllogizantes ſunt. Magis autem Meliſſi oneroſa ratio ⁊ nõ habẽs defectum. Sed vno inconuenienti dato alia contingunt. Hoc autem videre nihil difficile.

T.c.22

¶ Oñdit ꝙ nõ eſt nãlis ẽt ſoluere pdictoꝝ phoꝝ rõnes. Et hoc pp duas rõnes: q̄rũ ſcđa incipit ibi. [Nobis aũt ſubijciant.] Probat g̃ pꝰ ꝓpoſitũ p hoc ꝙ nõ exigiť in aliq̄ ſcia vt ſoluanť rõnes ſophiſticę q̄ manifeſtũ defectum hñt vel formę vel mãę. Et hoc eſt q̄d dicit ꝙ ſilr̃ eſt intendere ad iprobabiles rõnes [aut ẽt ſoluẽ litigioſaꝫ rõnẽ].i. ſophiſticã. Hoc aũt ꝙ ſint ſophiſticę [hñt vtręq̄ rõnes ⁊ Meliſſi ⁊ Parmenidis.] Peccãt.n. i mã. Unde dicit ꝙ [falſa recipiunt

plunt.].i.falſas propoſitiones aſſumunt. Et peccāt in forma. Unde dicit φ nō ſyllogizātes ſunt. Sed poſitio Meliſſi[eſt magis onerosa]id eſt vana ⁊ fatua[⁊ non habens defectum]id eſt non inducens dubitationem. Et hoc infra oſtendetur. Non eſt autem inconueniens φ vno inconuenienti dato alia ſequantur. Sic igitur cōcludi poteſt φ non requiritur a philoſopho naturali φ ſoluat huius rationes. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

Argu. ¶ Aut nobis ea quę natura conſtāt: aut oīa aut aliq̄ moueri ſubijciaſ. Q̄ď qdē pʒ inductione. Et inſuper nec oīa ſunt ſoluenda. Sed ea tm̄ quę quiſpiā ex principijs oſtendit falſa. Quę vero hanc conditionem egrediuntur: non ſunt ſoluenda. Ueluti q̄drationem eam quidem quę per partes exiruitur: ad geometram diſſoluere pertinet: Antiphontis autem: non ad geometram redarguere ſpectat.

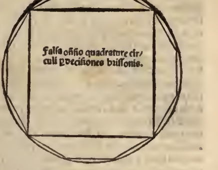
T.c.11 2° lib. T.c.71 ¶ Nobis aūt ſubijciant quę ſunt nā aut oīa aut q̄dā moueri. Eſt aūt manifeſtum hoc ex inductione. Similiter aūt neqʒ ſoluere oīa cōuenit: ſed aut q̄cūqʒ ex principijs aliqs demonſtrans mentitur. Quodcūqʒ vero non: minime: vt tetragoniſmum: eūʒ qdē qui per deciſiones geometrici eſt diſſoluere: illum autem qui Antiphontis non geometrici eſt.

2° Obſeruatio notãg. ¶ Quę talia eſt. In sciētia nāli supponiſ φ nālia moueanſ vel oīa vľ q̄dā[q̄dā]dicĭ qꝛ ď qbuſdā ē dubiū ſi mouenſ: ⁊ q̄lit mouenſ: puta de aīa: de cētro terrę: de polo cęli: ⁊ formis nālib⁹ ⁊ alijs hꝰ. Et φ nālia moueant pōt manifeſtū eſſe ex inductione: qꝛ ad ſenſum apparet φ res nāles moueanſ. Eſt ēt neceſſariū motū ſupponi in ſcia nāli: ſicut neceſſariū eſt ſupponi nāʒ in cui⁹ diffinitione poniſ motus.

Lib.2. T.c.3. Eſt.n.nā pn̄m mot⁹: vt infra diceſ. Hoc aūt habito φ motus ſupponaſ in ſcia nāli. Ulteri⁹ pcedit ad ppoſitū oſtendēdū p hoc φ nō oēs rōnes ſunt ſoluēdę in aliq̄ ſcia: ſʒ ſolū q̄ ɔcludūt aliqđ falſum ex principijs illius ſciētię: q̄cūqʒ vero nō ɔcludūt ex pncipijs ſcię: ſʒ ex ɔ̄rijs principioꝝ: nō

ὁ τετραγωνισμὸς quadratio vel quadratura: ⁊ δὲ ᾱ τετρὰς quod eſt quaternitas. ⁊ γωνία angulus. Sol. argumētū baſſonis. ſoluunſ in illa ſcia. Et hoc pbat p exēplū in geometricis dicēs: vt tetragoniſmū.i.q̄draturā circuli: huc qdē qui eſt p deciſiones circūferentię diſſoluere ptinet ad geometrā: qꝛ nihil ſuppōit ɔ̄riū pncipijs ſcię. Uoluit.n.qdā[Briſſo] inuenire q̄dratū eq̄le circulo diuidēdo circūferētiā circuli in multas ptes: ⁊ ſingulis ptib⁹ ſupponere lineas rectas: ⁊ ſic inueniēdo aliq̄s figuras: ſicut recti lineas eq̄les alicui illaꝝ figuraꝝ q̄ ɔtineſ a deciſione circūferētię. ⁊ corda vt pluribus aut oībus eſtimabat ſe inueniſſe figurā rectilineā equalē toti circulo: cui facile erat inuenire quadratū eq̄le p principia geometrię: ⁊ ſic putabat ſe inuenire poſſe q̄dratum equale circulo. Sed non ſufficienter argumentabaſ: qꝛ lʒ deciſiones illę conſumerent totā circūferentiā circularē: nō tn̄ figurę cōtentę a deciſione circūferentię ⁊ lineis

Argumētū Antiphontis. rectis cōprehendebāt totā ſupficiē circularē. Sed diſſoluere quadratū Antiphontis nō ptinet ad geometriā: quia vtebaſ ɔ̄rijs principioꝝ geometrię. Deſcribebat.n.in circulo aliq̄ʒ figurā rectilineā puta quadratū: ⁊ ſubdiuidebat arcus qbus ſuſtentabanſ latera quadrati ſingulos in duo media: ⁊ a pūctis deciſionū deducebat lineā rectā ad oēs angulos quadrati: ⁊ ſic reſultabat in circulo figura.viij. angulo ꝝ quę plus accedebat ad equalitatē circuli q̄ʒ quadratū. Iteꝝ diuidebat arcus qbus ſuſtentabanſ latera figurę viij.anguloꝝ ſingulos in duo media. ⁊ ſic ducēdo lineas rectas a punctis deciſionū ad angulos p̄dictę figurę reſultabat figura.xvj. angulorum: quę adhuc plus accedebat ad equalitatē circuli. Semp ergo diuidendo arcus ⁊ ducēdo lineas rectas ad angulos figurę pręexiſtentis conſurgit figura propinquius ſe habens ad equalitatem circuli. Dicebat autem φ non eſt procedere in infinitum in deciſione arcuum. Erat ergo deuenire ad aliquam figuram rectilineam equalem circulo cui poterit quadratum equari.

Quia igitur ſupponebat φ arcus non ſemp diuidūtur in duo media: qđ eſt contra principia geometrię: hꝰ rōnem diſſoluere non ptinet ad geometrā. Qꝛ igitur rōnes Parmenidis ⁊ Meliſſi ſupponunt ens eſſe immobile: vt infra patebit: hoc autem eſt contra principia ſuppoſita in ſcientia naturali: ſequitur φ ſoluere huiuſmodi rationes non pertinet ad philoſophum naturalem. ¶ Deinde cū dicit. Geometra nō hʒ ſoluer rōnē parme. ⁊ Meliſ ſʒ ſed metaphyſic⁹

¶ Ueꝝ cum nō de natura quidē: naturales aūt dubitationes ipſos accidat dicere: bene res ſeſe habebit fortaſſe ſi parum de ipſis diſſeruerimus. Hęc enim conſideratio philoſophiam nimirum habet. Argu.

¶ Sʒ qm̄ de nā qdē nō nāles defectus contingit dicere ipſos: fortaſſis bene ſe habet aliquantulum diſputare de ipſis. Habet.n.phiam hic reſpectus. T.c.12

¶ Aſſignat rōnē quare diſputat ɔ̄ p̄dictā poſitionē. Et dicit φ qꝛ predicti phi loquebanſ de rebus nālibus: lʒ non tn̄ inducerent[defectus].i.dubitationes nāles: vtile eſt ad propoſitum diſputare de huiꝰ opinionibus: qꝛ ⁊ ſi nō ſit ſcientię naturalis diſputare contra huius poſitiones: pertinet tn̄ ad philoſophiam primam. Lec.iiij

Argr. ¶ Atq̧ vt a pncipio oiuz accōmodatiſſime nr̄a hęc
pſicſcat̃ oio: cū id qd̓ ē plurib⁹ modis dicat̃: quo
nā mō dn̄t vnū oia eē: Vtrū vt ſubſtātiā cūcta an vt
q̄ntitatē: an q̄litatē. Et rurſus vtrū ſubſtātiam qdē:
vnā aūt eē cūcta: velut hoiez vnū: aut equum vnū:
aut aiaz vnā. An q̄litatē: ⁊ hāc idētidē vnā: vt albe
dinē: aut caliditatē: aut aliqd tale. Hęc.n. oia inter
ſe nimiū differūt: vt dici nō poſſint. Nā ſi ē ſubſtan
tia: ⁊ q̄litas: atq̧ q̄ntitas: ſiue ſepata ſeiūct aq̧ ſint
ea q̄ ſunt: n̄ vnū ſ; plura pfecto ſunt. Sin v̓o q̄litas
ſint vniuerſa vel q̄ntitas: ſiue ſit ſuba: ſiue nō ſit: ab-
ſurdū ē ſane: ſi id qd̓ eē nō pōt: abſurduz oportet
appellare. Nihil.n. ceteroꝝ p̄ter ſubſtātiā ſeparatū
p ſe eē pōt. Vniuerſa.n. hęc de ſubiecto dn̄t de ſub-
ſtātia qdem ipſa. Atq Meliſſus id qd̓ eſt infinituz
aſſerit eē. Id ergo qd̓ eſt: q̄ntitas eſt q̄dā. Infinituz
enim in q̄ntitate nimiꝝ eſt. Subſtantia aūt infinita:
aut q̄litas: aut affectus infinitus eſſe nō pōt niſi per
accn̄s: ſi ſimul ⁊ quāta ſit q̄dā. Infiniti nāq̧ rō q̄nti
tate vtit̃: nō ſubſtātia: nō qualitate. Si igit̃ ⁊ ſubſtā
tia ſit ⁊ q̄ntitas id qd̓ eſt: nō vnū: ſed duo eſſe vidē
tur. Si v̓o ſit ſolū ſubſtātia: infinitū ſane nō eſt: neq̧
magnitudinem vllam hēbit erit enim q̄ntitas q̄dā.
T.c. 13 Principiū aūt maxime eſt oium ꝓpriū/
qm̄ multiplr̄ dr̄ qd̓ eſt. q̄uo dicunt dicē
tes vnū eſſe oia/ vtrū ſubſtātiā vnā oia/
aut q̄ntitatē/ aut q̄litatē? Et iteꝝ vtrum
ſubſtātiā vnā oia/ vt hoiez vnū/ aut equum vnū/ aut
aiam vnaz/ aut q̄litatē vnaz erunt hęc/ vt albuz/ aut
caliduz/ aut aliqd alioꝝ taliuz. Hęc.n. oia differunt
T.c. 14 multuz/ ⁊ ſunt īpoſſibilia dicere. Siqdē.n. erunt ⁊
ſuba ⁊ q̄le ⁊ q̄ntuz / ⁊ hęc ſiue reſoluta adiuuicem.
ſiue nō/ multa ſunt q̄ ſunt. Si v̓o oia: aut q̄le aut q̄n-
tuz ſunt/ ſiue cuz ſit ſuba/ ſiue cuz nō ſit/ incōueniens
eſt/ ſi opz incōueniēs dicere impoſſibile. Nullū au
tem alioꝝ ſeparabile eſt extra ſubam. Oia nāq̧ de
T.c. 15 ſubiecta dn̄r ſuba. Meliſſus autē qd̓ eſt/ infinitum
dicit eſſe. Quantuz itaq̧ aliquid eſt qd̓ eſt Infinitū
enim in q̄ntitate eſt. Subſtantiam autem infinitaz/
aut q̄litatē/ aut paſſionem eſſe non contingit niſi ſm
accn̄s/ ſi ſimul ⁊ aliquę q̄ntitates ſunt. Infiniti aūt
rō q̄ntitati ꝯgrui/ ſed nō ſubſtātię neq̧ q̄litati Siq-
dem igitur ſuba eſt ⁊ quantū / ⁊ duo ⁊ non vnū eſt
qd̓ eſt. Si v̓o ſuba ſolum/ non infinituz eſt/ neq̧ ma
gnitudinē habebit vllā. Quantuz.n. quoddaz erit.

Poſtq̄ poſuit opiniones phoꝝ de pncipiis: hic di-
ſputat ꝯ eos. Et p̄ ꝯ illos qui non nālr de
nā ſunt locuti. Scd̓o ꝯ illos q naturaliter de natura ſunt
T.c. 32 locuti ibi. [Sicut autem phyſici.] Circa primū duo facit.
2ª parte Primo diſputat contra poſitionem Meliſſi ⁊ Parmeni-
22. dis. Scd̓o contra rationes eorum ibi. [Ex quibus demō-
ſtrant.] Circa primū duo facit. Primo diſputat ꝯ poſitio-
nem dicentis eſt vnū: p rōnē ſumptā ex parte entis quod
eſt ſubiectū in ꝓpoſitione. Scd̓o p rōnē ſumptaz ex parte
vnius quod eſt predicatum. ibi. [Amplius qm̄.] Dicit ḡ T.c. 16
primo. q̄ id qd̓ maxime accipiendum pro prin° ad diſpu-
tandum ꝯ poſitionem predictoꝝ eſt: q̄ id [qd̓ eſt]. i. ens dr̄
multiplr̄. Querēdū eſt ab eis qui dicunt ens eſſe vnū q̄uo
accipiant ens: vtrum. ſ. pro ſubſtantia vel pro q̄litate: vel
pro aliquo alioꝝ generū: ⁊ q2 ſubſtantia diuiditur in vl̄em
⁊ particularē. i. ſubſtātiā primā: ⁊ ſcd̓am: ⁊ iteꝝ in multas
ſpēs: q̄rendū eſt vtrū dicāt ens eſſe vnū: vt hoiem vnū: aut
vt equū vnū: aut vt aiam vnā: aut vt q̄litatē vnā: aut albuz:
aut calidū: aut vt aliqd̓ hm̄. Multum enim differt qd̓cūq̧
iſtoꝝ dicat̃. Opz igitur q̄ ſi ens eſt vnū: q̄ vel ſit ſubſtātia
⁊ accidens ſimul: vel accn̄s tm̄ vel ſubſtātia tm̄. Si aūt ſit
ſubſtātia ⁊ accn̄s ſimul: nō erit vnū ens tm̄: ſ; duo. Nec dif
fert q̄ntū ad hoc: vtrū ſubſtātia ⁊ accn̄s ſint ſimul in vno vel
diuerſa. q2 l; ſint ſimul in vno: nō tn̄ ſunt ſimplr̄ vnum: ſed
vnū ſubiecto. Si v̓o dicat̃ q̄ ſit accn̄s tm̄ ⁊ nō ſubſtātia: hoc
eſt oino ipoſſ̄e. Nā accn̄s ſine ſubſtātia oino eē nō pōt. Oia
enim accidentia de ſubſtantia dicunt̃ ſicut de ſubiecto i. ⁊
in hoc rō eoꝝ ꝯſiſtit. Si v̓o dicat̃ q̄ ſit ſubſtātia tm̄ ſine acci
dēte: ſeqtur q̄ nō ſit q̄ntitas. Nā q̄ntitas accn̄s eſt. Et hoc
eſt ꝯ poſitionem Meliſſi. Poſuit.n. ens eſſe infinituz. Vn̄
ſeqtur q̄ ſit q̄ntum: q2 infinitū p ſe loquēdo non eſt niſi in
q̄ntitate. Sed ſubſtantia ⁊ qualitas ⁊ hm̄ non dicuntur infi
nita niſi per accn̄s inquantū. ſ. ſunt ſimul in quātitate. Cū
ergo Meliſſus ponat ens infinitum: non pōt ponere ſub-
ſtantiam ſine quantitate. Si ergo eſt ſubſtantia ⁊ quanti-
tas ſimul: ſequitur q̄ non ſit tm̄ vnum ens: ſed duo. Si v̓o
ſit ſolum ſubſtantia non eſt infinitum: q2 non habebit ma-
gnitudinem neq̧ q̄ntitatem. Nullo igitur modo pōt eſſe
verum quod Meliſſus dicit ens eſſe vnū. ¶ Secūdo ibi.
¶ Pręterea cuz multipliciter ⁊ ipz vnuz/ ſicut ⁊ id Argr.
qd̓ ē dici ſoleat/ ꝯſiderādū ē quonāmō ipm vniuer
ſuz vnū aſſerūt eē. Atq̧ vnū dr̄/ partiz ꝯtinuū/ ipz/
partim indiuiſibile/ partim ea quoꝝ eadē atq̧ vna
eſt rō/ vt temetum ac vinū. Si igit̃ eſt ꝯtinuum ipm
vnū/ multa pfecto eſt. Cōtinuū.n. in infinituz eſt di
uiſibile. Exiſtit autē dubitatio de parte ac toto non Quā ſol-
ad ſermonē fortaſſis accōmodata/ ſ; p ipſam ꝯſide uit in fine
randa/ vtruz vnuz an plura ſint ps atq̧ totū/ ⁊ quo 7. met.
pacto ſint vnū vel plura/ ⁊ ſi ſint plura quo naz mō T.c. 60
ſint plura. Et de ptib⁹ nō ꝯtinuis eadez ſunt q̄ren-
da. Et ſi vtraq̧ ps ⁊ ipz totū ſint vnuz pinde atq̧ i
diuiſibile: ipſę pfecto partes vnuz idētidem erunt.
¶ Amplius qm̄ ⁊ ipſum vnum multipliciter dicitur T.c. 16
quēadmoduz ⁊ qd̓ eſt intendēduz q̄uo dicunt vnū
eſſe omne. Dicit̃.n. vnum/ aut continuum aut indi
uiſibile/ aut quorum ratio vna ⁊ eadem quę aliqd
erat eſſe/ quemadmodum vappa ⁊ vinum.
¶ Siquidē igit̃ ꝯtinuū/ multa ſunt qd̓ eſt. In infini T.c. 17
tum.n. diuiſibile eſt ꝯtinuum. Habet autē dubita-
tionē de toto ⁊ parte/ fortaſſis autē non ad hāc rō-
nem/ ſed ad ipſam ſm ſeipſam. Vtrū vnum aut plu
ra pars ⁊ totum/ ⁊ q̄uo vnum aut plura/ ⁊ ſi plura
q̄uo plura: ⁊ de ptibus nō ꝯtinuis. ⁊ ſi toti vnum
vtrūq̧ eſt ſicut indiuiſibile/ qm̄ ⁊ eadē eiſdē erunt.
¶ Ponit ſcd̓az rōnē acceptā ex pte vnius. Et circa hoc duo
facit. Primo ponit rōnē. Secundo oſtendit q̄uo quidā er-
rauerunt in ſolutione ipſius ibi. [Conturbati.] Dicit er- T.c. 20
go primo. q̄ ſicut ens dr̄ multiplr̄: ita ⁊ vnum: ⁊ ideo ꝯſide Vnum tri
rādum eſt q̄uo dicant̃ oia eſſe vnum. Dr̄ enim vnuz triplr̄: plicater.
vel ſicut

vel ſicut ↄtinuũ eſt vnũ vt linea ⁊ corp⁹: vel ſicut indiuiſibile eſt vnũ vt pũctũ: vel ſicut vnũ dñr illaquoꝝ rõ ē vna ſeu diffõ: ſicut vappa ⁊ vinũ dñr vnũ. Primo ergo oñdit ꝙ nõ põt dicere ꝙ oĩa ſunt vnũ ↄtinuatione: qꝛ ↄtinuũ eſt qdãmõ multa. Qḋ ē.n. ↄtinuũ eſt in infinitũ diuiſibile: ⁊ ſic ↄtinet in ſe multas ptes. Vñ ꝗponit ens ↄtinuũ neceſſe eſt ꝙ ponat qdãmõ multa: ⁊ nõ ſolũ pp multitudinẽ ptiũ: ſed ẽt pp diuerſitatẽ q̃ vr̃ eſſe inter totũ ⁊ ptes. Eſt.n. dubitatio vtꝝ totũ⁊ ptes ſint vnũ aut plura. Et lꝫ forſitã hęc dubitatio ad ꝓpoſitũ nõ ptineat: tñ p ſeipſam vtilis eſt ad cognoſcẽdũ: ⁊ non ſoluꝫ de totis ↄtinuis: ſꝫ ẽt de totis ↄtiguis: quoꝝ ptes nõ ſunt ↄtinuę: ſicut ptes domus q̃ ſunt vnum ↄtactu ⁊ cõpõne. Et intelligẽdũ eſt ꝙ totũ ſm qd eſt idem parti: ⁊ nõ ſimplr̃. Si aũt ſimplr̃ totũ eſſet idẽ vni ptiuꝫ: eadẽ rõne eſſet idẽ alteri ptiũ. Quę aũt vni ⁊ eidẽ ſũt eadẽ ſibi inuicẽ ſunt eadẽ. Et ſic ſeq̃ꝛ ꝙ ambę ptes ſi ponentur ſimplr̃ eẽ idẽ toti: ꝙ ſint idẽ adinuicẽ: ⁊ ſic ſeq̃ eẽ ꝙ totuꝫ ſit indiuiſibile non hñs diuerſitatẽ partiuꝫ. ¶ Scđo ibi.

Vide et 7. met. t. 60. vbi q̃ſtio de identitate reali toti⁹ ⁊ partis.

Argũ. ¶ Atq ſi vnũ ē vt idiuiſibile: nulla ſane q̃ꝫtitas: nulla q̃litas erit. Neq̃ igiꝛ īfinituꝫ eſt id qḋ eſt vt dicit Meliſſus: neq̃ finitum: vt Parmenides aſſerit. Ipſe nãq̃ finis eſt vt pꝫ idiuiſibile nõ ipm finitum.

T.c. 18 ¶ At vero ſi eſt indiuiſibile: nullum erit quantum neq̃ quale. neq̃ iam infinitum quod eſt: ſicut Meliſſus dicit: neq̃ finituꝫ: ſicut ⁊ Parmenides. Terminus enim indiuiſibilis finitus non eſt.

¶ Oñdit ꝙ oĩa nõ pñt eſſe vnũ ſicut indiuiſibile eſt vnũ: qꝛ qḋ eſt indiuiſibile nõ põt eẽ q̃ꝫtũ: cũ oĩs q̃ꝫtitas ſit diuiſibilis: ⁊ p ↄñs nõ põt eẽ q̃le: vt itelligaꝛ de q̃litate q̃ fundatur ſup q̃ꝫtitatẽ. Et ſi nõ eſt q̃ꝫtũ nõ põt eſſe finitum ſicut dixit Parmenides: neq̃ infinitũ ſicut dixit Meliſſus: qꝛ terminus indiuiſibilis vtpote pũctus eſt finis. ⁊ nõ finitus: qꝛ finitum ⁊ infinitum conueniunt quantitati. ¶ Tertio ibi.

Argũ. ¶ At vero ſi oĩa quę ſunt/rõne/ſunt vnum: vt veſtimẽtum ac tunica: ſit vt Heracliti ſentẽtiam dicãt. Eadem.n. erit boni maliq̃ rõ: ⁊ non boni ac boni. Quare idem erit bonum atq̃ non bonum: ⁊ hõ ac equus idẽ: ⁊ hõ atq̃ non hõ. At ſermo ipſoꝛuꝫ: nõ vnum ea quę ſunt: ſed nihil aſſereret eſſe. Et eadeꝫ inſuper ratio qualitatis ac quantitatis erit.

T.c. 19 ¶ At vo ſi rõne vnũ ſunt/q̃ ſunt oĩa: ſicut ē tũica ⁊ indumẽtuꝫ: Heracliti rõnẽ ↄtingit dicere. Idẽ.n. erit ⁊ bono ⁊ malo: ⁊ nõ bono eſſe ⁊ bono. Quare idẽ erit bonum: ⁊ non bonuꝫ: ⁊ homo ⁊ equus. Et nõ ſolum de eo qḋ vnum ſunt quę ſunt: rõ erit: ſed de eo qḋ nihil. Et tali igitur eſſe ⁊ tanto idem.

¶ Oſtendit qũo non põt dici oĩa eſſe vnum p rõnẽ: qꝛ ſi hoc eſſet: ſeq̃rentꝛ tria inconuenientia. Et primo ꝙ ↄ̃ria eſſent vnum ſm rõnem. ſ. ꝙ eadem rõ eſſet boni ⁊ mali. ſicut Heraclitus ponebat eadẽ eſſe rõnẽ ↄ̃rioꝝũ: vt pꝫ in q̃rto meta.

a text. 10. ⁊ infra.

Scđm inconueniens eſt ꝙ eadẽ eſſet rõ boni ⁊ non boni: qꝛ ad malũ ſequitꝛ non bonũ: ⁊ ſic ſeq̃retꝛ ꝙ eſſet eadem rõ entis ⁊ nõ entis. ⁊ ſic ſeq̃retur ꝙ oĩa entia non ſoluꝫ eſſent vnũ ens: vt ipſi ponunt: ſed ẽt non ens vel nihil: qꝛ q̃cũq̃ ſunt vnũ ſm rõnẽ: ita ſe hñtꝛ ꝙ de quocũq̃ pdicatur vnũ ⁊ aliud. vnde ſi ens ⁊ nihil ſunt vnũ ſm rõnẽ: ſequitꝛ ſi oĩa ſunt vnũ ens: ꝙ oĩa ſunt nihil. Tertium inconueniens eſt ꝙ diuerſa genera vt qualitas q̃ꝫtitas ſint eadem ſm rõneꝫ. Et hoc inconueniens ponit cum dicit. [Et tali ⁊ tanto.]

Lec. 6. T.c. 9. circa fi.

Aduertendum vero ꝙ ſicut Phs dicit in quarto meta. Contra negantes principia non poteſt adduci demonſtratio ſimplr̃: q̃ pcedit ex magis notis ſimplr̃: ſꝫ demõſtratio ad ↄ̃dicẽdũ: q̃ pcedit ex hiis q̃ ſupponuntꝛ ab aduerſario: q̃ ſunt iterdũ min⁹ nota ſimplr̃. Et ſic Phs i hac diſputatione vtitꝛ plurib⁹ q̃ ſunt minus nota: q̃ꝫ hoc qḋ eſt entia eſſe multa ⁊ nõ vnũ tñ ⁊ ad qḋ rõnes adducit. Lec. iiij.

¶ At.n. poſteri quoq̃ pinde atq̃ veteres turbabãtꝛ ne ipſis eueniat: vt res eędem ſimul ſint vnuꝫ ⁊ plura. Quapropter alij eſt ipſum auferebãt: vti Lycophrõ: alij dictionẽ trãſformabãt hoĩem nõ albuꝫ eẽ dicentes: ſed albere: neq̃ ambulãtẽ eſſe: ſed ambulare: ne ipm ē adiũgẽtes id qḋ eſt vnũ: aut id qḋ ē vnice diceretꝛ. Multa vo ſunt ea q̃ ſunt. Aut rõne: nã aliud ē albũ: aliud muſicũ rõne: idẽ aũt ē vtrũq̃. Ipſuꝫ igiꝛ vnuꝫ plura nimiꝝ eſt. Aut diuiſione. vt totuꝫ ac ptes. Sꝫ hoc loco iam hęſitabant: atq̃ ipſuꝫ vnum multa eſſe iam fatebantur: proinde quaſi nõ poſſet vnum ac plura eſſe: nõ tñ ea quę opponuntꝛ. Eſt.n. ipſum vnum ⁊ potentia ⁊ ẽt actu. Hoc igiꝛ modo nobis aduerſus hanc ſñiam proferentibus: ea quę ſunt non poſſe vnum eſſe videntur.

Argũ.

T.c. 20 Conturbati ſunt aũt ⁊ poſteriores quẽadmodũ ⁊ antiq/ne forte ↄtingat ſimul idẽ vnũ eẽ ⁊ multa. Vñ alij qdẽ eſt auferebant: quẽadmodũ Lycophron. Alij aũt dictionẽ mutabant: vt qñ hõ nõ albus eſt: ſed albatur: neq̃ ambulans eſt: ſed ambulat: vt non eſt adijcientes: multa faciant eſſe vnũ tãq̃ ſingulariter dicto vno aut ente. Sed multa ſunt q̃ ſunt: aut rõne:

T.c. 21 vt aliud albo eſſe ⁊ muſico. Si idem vtraq̃: multa itaq̃ vnũ. Aut diuiſione: quemadmodum totum ⁊ partes. Hic autem iam deficiebant: ⁊ confitebãtur vnum multa eſſe: tanq̃ non conueniret idẽ vnũ ⁊ multa eſſe. Nõ oppoſita aũt ſunt. Ei.n. vnum ⁊ potentia ⁊ endelechia. Hoc igitur modo facientibus impoſſibile videtur quę ſunt vnum eſſe.

i. ἐνδελέχεια actus vel perfectio.

Poſtq̃ Phs iprobauit põnẽ Parmenidis ⁊ Meliſſi ponẽtiũ ens eſſe vnũ: oñdit ꝙ ex eadeꝫ radice qdã poſteriores phi in dubitationẽ inciderũt quãdã. Errauerũt.n. Parmenides ⁊ Meliſſus: eo ꝙ neſciuerũt diſtinguere vnũ. Vñ q̃ aliq̃ mõ ſunt vnũ: ſimplr̃ eẽ vnũ enunciabant. Poſteriores aũt phi neſcientes diſtinguere vnũ: p incõuenienti reputabant ꝙ idẽ aliquo mõ ſit vnuꝫ ⁊ multa: qḋ tñ conuicti rõnibus confiteri cogebantꝛ. Et iõ dicit ꝙ [poſteriores phi turbari ſunt]. i. in dubitationẽ inciderũt: quẽadmodũ ⁊ antiq. ſ. Parmenides ⁊ Meliſſus: ne forte cogerentꝛ h̃ dicẽ ꝙ idẽ ſit vnũ ⁊ multa: qḋ incõueniẽs videbaꝛ vtriſq̃. Et iõ pmi ponẽtes oĩa vnum: totalr̃ multitudinẽ auferebãt. Poſteriores vo multitudinẽ auferre conabantꝛ a qbuſcũq̃ q̃ ponerẽt eſſe vnũ: ⁊ iõ qdã in ppoſitionib⁹ [vt Lycophron] auferebãt hoc verbũ eſt. dicebãt.n. ꝙ nõ eſt dicẽdũ hõ eſt albus: ſed hõ albus. Conſiderabãt.n. ꝙ hõ ⁊ albus ſunt quodãmõ vnũ: alioqn albũ de hoĩe nõ pdicaretꝛ. Sed videbaꝛ eis ꝙ hęc dictio eſt: cuꝫ ſit copula verbalis inter duo copularet: ⁊ iõ totalr̃ ab eo qḋ eſt vnũ: multitudinẽ auferre volẽtes dicebãt non eẽ appoñẽdũ hoc vbũ eſt. Sꝫ qꝛ imperfecta oĩo videbaꝛ: ⁊ imꝑfectũ ſenſuꝫ generari in aĩo auditoris ſi ponãtur nomina abſq̃ additione alicuius verbi: hoc volẽtes corrigere: alij

mutabãt modũ loquẽdi: ⁊ ñ dicebãt hõ alb⁹ pp iperfectionẽ dionis: nec hõ eſt alb⁹: ne daref intell'i multitudo: ſ; hõ albaf: q2 p h̃ q' ẽ albari ñ intelligif res aliq̃ [vt eis videbatur] ſ; q̃dã ſubiecti trãſmutatio. Et ſilr dicebãt nõ eẽ dicẽdũ hõ ẽ ambulãs: ſ; hõ ãbulat: ne p additionẽ hui⁹ copule ṽbalis ẽ: id qđ reputabant vnũ. ſ. hoiẽ albũ facerẽt eẽ multa: ac ſi vnũ ⁊ ens dicerenf [ſingul'r]. i. vno mõ: ⁊ non multiplr. Sz h̃ eſt falſu;: q2 id qđ eſt vnu; vno mõ: põt eẽ multa alio: ſicut qđ ẽ vnũ ſubo põt eẽ multa rõne: ſicut albũ ⁊ muſicũ, idẽ ſunt ſubo: ſ; rõne multa. Alia. n ẽ rõ muſici: ⁊ alia albi: vñ ↄcludi põt ꝙ vnum ſit multa. Alio ẽt mõ ↄtingit ꝙ id qđ ẽ vnũ toto ⁊ actu: ſit multa ſ; priũ diuiſionẽ: Vñ totũ ẽ vnũ i ſua totalitate: ſ; h; ptiũ multitudinẽ. Et q̃uis ad id qđ eſt vnũ ſubo ⁊ multa rõne aliqđ remediũ adinuenirẽt auferẽtes h̃ ṽbũ ẽ: vel ↄtinuãtes vt. d̃. dcm̃ ẽ: tñ in h̃. ſ. toto ⁊ ptib⁹ oino deficiebãt: rñdere neſciẽtes: ⁊ ↄfitebanf tanq̃ aliqđ incõueniẽs vnũ eẽ multa. Sed hoc nõ eſt incõueniẽs: qñ vnũ ⁊ multa nõ accipiunf vt oppoſita. Vnũ. n. i actu: ⁊ multa in actu opponunf. Sz vnũ i actu ⁊ multa i potẽtia nõ ſunt oppoſita. Et pp h̃ ſubdit ꝙ vnũ dr multiplr. ſ. vnũ in potẽtia: ⁊ vnũ i actu: ⁊ ſic idẽ nihil ꝓhibet eẽ vnũ in actu: ⁊ multa in po^a. ſicut p; de toto ⁊ ptibus. Vltimo aũt inducit ↄclõnẽ ꝑncipalr intẽtã. ſ. ꝙ ex ꝑdictis rõnibus p; ꝙ impoſſe eſt oia entia eẽ vnũ. Lec. v.

Argū. ❡ Atq; neq; difficile eſt ea ſoluere qb⁹ illi hoies hãc ſuaz ſniam oñdebãt. Vterq;. n. ↄcẽdẽdo rõcinaf: ⁊ Parmenides: ⁊ Meliſſus. Nã falſa ſumũt ⁊ rõnes forma vitioſas efficiũt. Meliſſi tñ rõ magis ẽ ieptã: neq; vllã dubitationẽ h; ꝑfecto. Sz vno abſurdo dato: cętera accidũt: qđ qdẽ nllã h; difficultatẽ.

Parmenidis hãc ſententiam ⁊ i ſophiſta, ⁊ i parmenide, plato reijcit.

Et ex qb⁹ aũt demonſtrant ſoluere non difficile eſt: vtriq;. n. ſophiſtice ſyllogizãt ⁊ Parmenides ⁊ Meliſſus. Etenĩq; falſa recipiunt: ⁊ non ſyllogizãtes ſunt. Eſt autem magis Meliſſi onerosa ratio ⁊ non habens defectum. Sed vno inconuenienti aſſignato alia contingunt. Hoc autem nihil graue eſt.

T.c. 23 T.c. 25. Poſtq̃ Phs iprobauit põnẽ Parmenidis ⁊ Meliſſi: hic icipit ſoluere eoꝝ rõnes. Et circa hoc duo facit. Pmo oñdit q̃ñ rõnes eoꝝ ſunt ſoluẽdę. 2° ſoluit rõnes Meliſſi. ibi [Qđ qdẽ igif.] 3° ſoluit rõnẽ Parmenidis. ibi. [Et ad Parmenidẽ.] Dic̃ g̃ p. ꝙ nõ eſt difficile ſoluẽ rõnes ex qb⁹ ſyllogizant Parmenides ⁊ Meliſſus: q2 vtriq; ſophiſtice ſyllogizãt: ⁊ in eo ꝙ aſſumũt falſas ꝓpõnes: ⁊ in eo ꝙ nõ ſeruãt debitã formã ſylli. Sz rõ Meliſſi [ẽ magis onerosa] i. vana ⁊ fatua [⁊ nõ hñs defectũ] id ẽ nõ iducẽs dubitationẽ. Aſſumit. n. quod ↄriaf nãlib⁹ ꝑncipijs: ⁊ manifeſte falſu;. ſ. ꝙ ens nõ generef. Vñ nõ eſt graue ſi vno incõueniẽti dato alia ſequantur. ❡ Scđo ibi.

Argū. ❡ P; itaq; vitioſe Meliſſu; argumentari. Putat enim ſumpſiſſe. Si omne qđ factum eſt: principiu; h;: id quod factum non eſt: principiu; non habere.

T.c. 23 ❡ Quod quidem igitur Meliſſus paralogizat: manifeſtum eſt. Opinatur enim accipere ſi quod factũ eſt habet principium omne: qm̃ ⁊ qđ non factu; nõ habet principium.

Ratio. Meliſſi. ❡ Soluit rõnem Meliſſi q̃ talis erat. Qđ factũ ẽ h; ꝑn^m. g̃ qđ nõ ẽ factũ nõ h; ꝑn^m. Sz ens nõ ẽ factũ: g̃ nõ h; ꝑn^m: ⁊ p ↄñs nõ h; finẽ. Sz qđ nõ h; ꝑn^m ⁊ finẽ eſt infinitũ. g̃ ens eſt infinitũ. Qđ aũt eſt infinitũ eſt imobile: nõ. n. hẽret ex̃ ſe q̃ moueref. Itẽ qđ ẽ infinitũ eſt vnũ: q2 ſi eẽt multa oporteret eẽ aliquid ex̃ infinitũ: g̃ ens eſt vnũ ⁊ infinitũ ⁊ immobile. Ad oñdẽdũ aũt ꝙ ens nõ generef inducebat q̃dã rõnẽ: q̃ ẽt vtebanf q̃dã phi nãles: vñ ponit eã infra. circa finẽ h⁹ libri ꝑmi. ❡ Hãc ãt rõnẽ iprobat q̃ztũ ad q̃tuor. Pmo q̃zũ ad h̃ qđ dicit: qđ factũ eſt h; ꝑn^m: g̃ qđ nõ eſt factũ nõ h; ꝑn^m. Hoc aũt nõ ſequif: ſ; eſt falſa ↄñtia. Arguit. n. a deſtructione antecedẽtis. Cũ recta forma argumentãdi ſit ecõuerſo arguere. Vñ non ſequif. ſi eſt factũ h; principiũ: g̃ ſi non eſt factũ nõ h; ꝑn^m: ſed ſequeretur: ergo ſi non h; principium non eſt factum. ❡ Secundo ibi. Lec. 15. Contra Meliſſi rõnẽ quadrupl'r.

Argū. ❡ Deinde hoc ẽt eſt abſurdũ cuiuſlibet eẽ ꝑncipiu; rei ⁊ non tpis ⁊ generationis: non ſimplicis: ſed ẽt alterationis: quaſi non fieret nulla mutatio ſimul.

❡ Poſtea ⁊ hoc incõueniẽs: ois eẽ ꝑncipiũ rei: ⁊ non tpis ⁊ generationis, non ſimplicis: ſed alterationis: tanq̃ non momentanee factę mutationis.

❡ Improbat ꝑdictã rõnẽ q̃ztũ ad illã illationẽ nõ h; ꝑn^m: g̃ eſt infinitũ. Prin^m. n. dr dupl'r: vno mõ dr prin^m tpis ⁊ generationis. Et ſic accipif prin^m cũ dr qđ factũ eſt h; ꝑn^m ⁊ vel qđ non eſt factũ non h; prin^m. Alio mõ ẽ prin^m rei vel magnitudinis. Et ſic ſequeref: ſi nõ h; prin^m eſt infinitu;. Vñ p; ꝙ accipit nomen principij: ac ſi eſſet vno mõ dcm̃. Et hoc eſt qđ dicit: ꝙ incõueniens eſt dicere [ꝙ ꝑn^m ois] id ẽ cuiuſcũq; hñtis prin^m [ſit prin^m rei]. i. magnitudinis: ⁊ ꝙ nõ ſit alio mõ dictũ prin^m tpis ⁊ gñatiõis: nõ tñ ita ꝙ ſimplr gñatio ⁊ momentanea q̃ eſt inductio formę mã habeat prin^m: q2 ſimplicis gñationis non eſt accipere prin^m, ſed totius alterationis cuius terminus eſt gñatio: eſt accipere prin^m cum non ſit momentanea mutatio: ⁊ aliquãdo generatio dicatur pp ſuum terminum. ❡ Tertio ibi.

Argū. ❡ Pręterea cur ſi ẽ vnũ: imobile ẽ: Cur. n. ⁊ vniuerſu; nõ ꝑinde atq; ps q̃ qdẽ ẽ vnũ: hęc in q̃ aq̃ i eodem loco mouetur. Deinde cur alteratio non erit:

T.c. 24 ❡ Poſtea pp quid imobile ſi vnũ eſt: ſicut. n. ⁊ pars vna cum ſit hęc aquę mouetur in ipſa: quare non ⁊ omnis: Poſtea propter quid alteratio non erit:

3° ❡ Improbat ꝑdictã põnẽ q̃ztũ ad tertiã illationẽ: q̃ iferf. ẽ ifinitũ: g̃ ẽ imobile: ⁊ oñdit ꝙ h̃ nõ ſeq̃f dupl'r. Pmo quidẽ in motu locali: q2 aliq̃ ps aq̃ põt moueri in ſeipſa: ita ꝙ nõ moueaf ad locũ extrinſecũ: ſ; h; ↄgregationẽ ⁊ diſgregationẽ ptiũ: ſicut ſi totũ corp⁹ infinitũ eẽt aq̃, eẽt poſſe, ꝙ ptes eius mouerenf infra totũ: ⁊ non ꝓcederent extra totũ locũ. Itẽ iprobat q̃ztũ ad motũ alterationis: q2 nihil ꝓhiberet infinitũ alterari vel in toto vel in ptib⁹. Nõ. n. pp hoc oporteret ponere aliqđ extra infinitũ. ❡ Quarto ibi.

Argū. ❡ At v̈o neq; ſpẽ vnũ eẽ põt: niſi ex eo q̃ ſit ortus: h̃ aũt pacto nonnulli ẽt nãles vnũ eẽ oia dicunt. Sz illo modo eẽ non pt: homo nãq; ſpecie differt ab equo: ⁊ contraria inter ſeſe ſimili modo.

❡ At v̈o nec ſpecie poſſibile eſt vnu; eẽ: ſed ſicut ex quo. Sicut enim ⁊ phyſicorum quidam vnum dicunt: illo autē modo non. Homo nãq; ab equo alterum eſt ſpecie: ⁊ contrarie adinuicem.

❡ Improbat ꝑdictã rõnẽ quo ad quartã illationẽ ↄcludit ꝙ ſi ens eſt infinitũ ꝙ ſit vnũ. Nõ. n. ſequebaf ꝙ ſit vnum ſm ſpẽm: ſed forte ſcđm mã;: ſicut q̃dã phoꝝ nãliũ poſuerunt oia eẽ vnũ ſm mãm: nõ aũt ſm ſpẽm. Manifeſtum eſt. n. ꝙ homo ⁊ equus differunt ſm ſpẽm: ⁊ ſimiliter ↄria ſunt differentia adinuicem ſm ſpeciem. Lec. vi.

Argū. ❡ Idem ⁊ ad Parmenidẽ modus eſt rationũ: ⁊ ſi

qui

qui alij proprij ſunt: atq; ſolutio eſt partim ex eo q2 falſa ſumit: partim ex eo quia non concludit.

T.c.25 Et ad Parmenidem autē idem mod⁹ rationum eſt: ⁊ ſi aliqui alij proprij ſunt: ⁊ ſolutio partim quidem q2 falſa eſt: partim autem q2 non concluditur.

Poſtq̄ Ph's iprobauit rōnē Meliſſi: hic iprobat rōnē Parmenidis. Et p̄ iprobat eā. 2° excludit dicta q̄rūdā q̄ male obuiabāt rōni Parmenidis. ibi. [Quidā aūt rōnib⁹.] Circa p̄ᵐ duo facit. Primo ponit modos q̄bus obuiādū eſt rōnib⁹ Parmenidis. Scđo illis modis eā ſoluit. ibi. [Falſa q̄dē.] Circa p̄mū ſciēdū q̄ rō Parmenidis talis erat: vt pȝ p̄ meta. Quicq̄d ē p̄ter ens ⁊ eſt non ens: ſȝ qđ eſt nō ens ē nihil: ḡ qcq̄d eſt p̄ter ens eſt nihil: ſȝ ens eſt vnū: ḡ qcq̄d p̄ter vnū eſt nihil. ḡ eſt tm̄ vnuȝ ens. Et ex hoc ꝯcludebat q̄ eſſet imobile: q2 nō hēret a q̄ moueretur: nec hēret extra ſe q̄ moueret. Ex ipſis aūt eoꝝ rōnib⁹ pȝ q̄ Parmenides ꝯſiderabat ens ſm rōnē entis: ⁊ iō ponebat ens eſſe vnū finitū. Meliſſus aūt ꝯſiderabat ens ex pte mãe. ꝯſiderabat. n. ens ſȝ q̄ ē factū: vel n̄ factū: ⁊ iō ponebat ens eē vnū ⁊ īfinitū. Dič ḡ q̄ idē mod⁹ eſt ꝓcedēdi ꝯ̄ rōnē Parmenidis: ⁊ ꝯ̄ rōnē Meliſſi. Nā ſic̄ rō Meliſſi ſoluebat ex eo q̄ aſſumebat ꝓpōnes falſas: ⁊ ex eo q̄ nō recte ꝯcludebat ſȝ rectā formā ſyllogiſticā: ſic ⁊ rō Parmenidis ſoluit: p̄im q2 falſa aſſumit: ⁊ p̄tiȝ q2 nō recte ꝯcludit. Dič aūt ⁊ eē alios modos ꝓprios diſputādi ꝯ̄ Parmenidē: q2 ꝯ̄ eū diſputari pōt ex ꝓpōnib⁹ ab eo ſumptis: ⁊ q̄ ſunt aliq̄ mō vere ⁊ ꝓbabiles. Sȝ Meliſſus ꝓcedebat ex eo qđ eſt falſuȝ ⁊ iprobabile. ſ. q̄ ens nō generat. Vñ nō diſputauit ꝯ̄ eum per propoſitiones ab eo ſumptas. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Nam falſa quidem ſumit/ q2 id quod eſt: pluribus modis dicit: ipſe vero ſimpliciter illud accipit dici.

¶ Falſa quidem: quoniam ſimpliciter accipit quod eſt dici multipliciter dicto.

Improb. rōnis Parmenidis. ¶ Proſequit p̄dictos modos. Et p̄° p̄ᵐ. 2° ſm. ibi. [Non ꝯcludit aūt.] Dicit ḡ p̄. q̄ Parmenides aſſumit ꝓpōnes falſas: [q2 accepit qđ eſt ens dici ſimpl'r]. i. vno mō: cū tñ dicat multiplr. Di. n. ens vno mō ſubā: alio modo accñs ⁊ hoc multipl'r ſm diuerſa gña. Pōt ēt accipi ens: put ē cōe ſubę ⁊ accñti. Pȝ aūt q̄ ꝓpōnes ab eo ſumptę in vno ſenſu ſunt verę: ⁊ in alio ſenſu ſunt falſę. Nā cū dī quicquid ē p̄ter ens: eſt non ens: veꝝ eſt ſi ens ſumatur: prout eſt cōe ſubę ⁊ accñti. Si aūt ſumat p accñte vel p ſuba tm̄: falſuȝ eſt: vt infra oſtēdetur. Silr ⁊ cum dicit: q̄ ens eſt vnū: veꝝ eſt ſi accipiatur pro aliqua vna ſubſtantia: vel pro aliquo vno accidente: non tamen verum erit in illo ſenſu: q̄ quicquid eſt pręter illud ens ſit non ens. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Non ꝯcludit aūt: q2 ſi ſola alba ſumant: ipſo albo vnū ſignificāte: non minus alba plura erunt ⁊ non vnū. Nā albū ipm: nec ꝯtinuatione erit vnū: nec ratione. Alia naq; non erit albi: alia eius qđ albū ſuſcepit. Atq; nō erit p̄ter albū ipm ſeparabile qcq̄ȝ. Non. n. hoc/ rationē ꝓpriā hȝ: quo ſeparabile eſt: ſȝ albi ratio ⁊ eius in quo eſt: non eſt eadeȝ ſȝ diuerſa. At Parmenides nondum idipſum videbat.

¶ Non ꝯcludit aūt/ q2 ſi ſola alba recipiant ſignificāte vnū albo: nihilomin⁹ multa alba ſunt: nō vnū. Non. n. ꝯtinuatione erit vnum albuȝ neq; ratione. Aliud. n. erit eſſe albo: ⁊ ſuſceptibili: ⁊ nō erit extra album nihil diuiſum. Non. n. inquantum eſt ſeparabile: ſed eſſe alterum eſt albo: ⁊ ei cui ineſt. Sȝ hoc Parmenides nondum vidit.

¶ Proſequit ſȝ modū ſolonis. q̄. ſ. rō Parmenidis nō recte ꝯcludebat. Et p̄ oñdit in ſili. Scđo adaptat ad ꝓpoſitū. ibi. [Neceſſe igit.] Dicit ḡ p̄. q̄ ex h̄ ſcrip̄t q̄ rō Parmenidis n̄ ꝯcludit recte: q2 forma argumētādi nō ē efficax in oi mã: qđ oporteret ſi eēt debita forma argumētādi. Si enim accipiam⁹ albū loco entis: ⁊ dicam⁹ q̄ albū ſignificat vnū tm̄: ⁊ non dicat eq̄uoce: ⁊ dicamus ſic. Quicq̄d eſt p̄ter albū ē non albū: ⁊ qcq̄d ē non albū ē nihil: n̄ ſeq̄t q̄ albū ſit vnū tm̄. Pmo q̄dē q2 n̄ erit neceſſariū vt oia alba ſint vnū: vel aſr. [Non erit vnū albū ꝯtinuatione]. i. ex h̄ ipſo q̄ ē ꝯtinuū non erit vnū ſimpl'r: q2 ꝯtinuū ē q̄dāmō multa: vt. ſ. dictū ē. Et ſilr non erit vnū ratione. Alia. n. eſt ratio albi: ⁊ ſuſceptibilis. Et tñ non erit aliq̄d p̄ter albū q̄ſi ab eo diuiſuȝ. Non. ē. n. aliud albū a ſuſceptibili: q2 albū ſit ſeparabile a ſuſceptibili: ſȝ q2 alia eſt rō albi ⁊ ſuſceptibilis. Sȝ h̄ nōduȝ erat ꝯſideratū tpe Parmenidis. ſ. q̄ aliq̄d eēt vnū ſubo ⁊ multa rōne. ⁊ iō credidit q̄ ſi nihil ſit ex̄ aliqđ ſubīz q̄ ſeq̄tur id eē vnū. Sȝ h̄ falſuȝ ē: tū pp multitudineȝ p̄ncipiorū pp diuerſaȝ rōnē ſubiecti ⁊ accñtis. ¶ Scđo ibi. Lect. 3

¶ Neceſſe ē igit eos ſumere: q̄ id qđ eſt vnuȝ inquunt eē: non ſolū vnū ſignificare id qđ eſt de quo p̄dicabit: ſȝ ēt qđ ꝓprie eſt ens: ⁊ qđ proprie vnū ē. Accidēs. n. de ſubiecto aliq̄ dr̄. Quare illud cui id qđ eſt accidit: non erit: eſt. n. aliud ab eo qđ eſt. Erit ergo q̄ppiā qđ non eſt. Non ergo id qđ proprie eſt ens/ alij inerit. Non. n. rationē entis ſubibit/ niſi id qđ ē plura ſignificet/ hoc pacto/ vt quodq; q̄ppiā ſit. At id quod eſt vnum ſignificare ſupponitur. Argu.

¶ Neceſſe igit accipe nō ſolū vnū ſignificare qđ eſt/ de quo vtiq; p̄dicet/ ſed ⁊ qđ vere ē/ ⁊ qđ vere vnū ē/ accñs. n. de ſubo quodā dr̄. Quare cui accidit qđ eſt/ non erit. Alterum enim eſt ab eo quod eſt. Erit itaq; aliq̄d cum non ſit. Non itaq; inerit alij exiſtēs quod vere eſt. Non. n. erit ens aliquod ipſi/ niſi multa quod eſt ſignificet/ ſic q̄ ſit aliquod vnū quodq;. Sed ſupponitur quod eſt ſignificare vnum. T.c.26

¶ Adaptat ſilitudinē ad ꝓpoſitū: vt qđ dcm̄ eſt de albo oñdat ſilr ſe hēre circa ens. Et circa h̄ duo facit. Pmo oñdit q̄ non ſeq̄t ens eē vnū ſimpl'r: pp h̄ q̄ ſubȝ ⁊ accñs ſūt diuerſa ſȝ rationē. 2° pp multitudinē p̄ncipiorū. ibi. [Neq; igitur magnitudo.] Circa p̄ᵐ duo fač. Pmo oñdit q̄ cū dicitur. Quicq̄d ē p̄ter ens: ē non ens: h̄ qđ eſt ens non p̄t accipi p accidēte tm̄. 2° q̄ non p̄t accipi p ſuba tm̄. ibi [Si igitur qđ vere]. Dič ḡ p̄: q̄ cū dī q̄ quicquid eſt p̄ter ens eſt non ens: ſi ens dicat vnū ſignificare oportebit qđ ſignificet non quodcūq; ens: vel de quocūq; p̄dicat: ſed ſignificet [qđ vere eſt]. i. ſubam: ⁊ ſignificet [qđ vere eſt vnū]. ſ. indiuiſibile. Si enim ens ſignificet accñs: cū accñs p̄dicet de ſubo: opȝ q̄ ſubm non ſit cui accidit, accñs qđ ponit ens. Si. n. quicquid ē pręter ens eſt non ens. i. p̄ter accñs: ⁊ ſubiectū eſt alteꝝ ab accñte qđ ſignificat hoc qđ dico ens: ſequitur q̄ ens p̄dicetur de non ente. Et hoc ē quod ꝯcludit. [Erit itaq; aliquid cum non ſit.] Ac ſi dicat. ergo ſequitur q̄ n̄ ens: ſit ens. Hoc aūt ipoſſ'e q2 hoc eſt p̄imū ſupponēdū in ſcientijs: q̄ ꝯ̄dictoria non prędicentur de ſe inuiceȝ: vt in 4° meta. dicitur. Vñ ꝯcludit q̄ ſi aliquid ſit vere ens: ſuppoſita hac ꝓpoſitione: qcq̄d eſt p̄ter ens: eſt nō ens: ſequit q̄ illud non ſit accidens inhęrens alij: q2 tunc non ꝯtingeret ipſi ſubo ſic eſſe aliqđ ens. ſ. q̄ ipm ſubm hēret rationē T.c.27

entis:niſi ens multa ſignificaret.ita ꝙ vnumquodqꝫ illoꝝ multorum eſſet aliquod ens. Sed ſupponitur a Parmenide ꝙ ens ſignificat vnum tantum. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Si igiť id qď proprie eſt ens: nõ accidit cuiqꝫ: ſed aliqd illi aliud accidit: cur id qd̃ eſt ens: proprie ens ſignificat potius/qꝫ nõ ens? Naꝫ ſi id erit qd̃ ꝑprie ẽ/ens erit ẽt albuꝫ. Albuꝫ aũt nõ ẽ ꝑprie ens. Neqꝫ enim id qď ẽ: ipſi accidere pt: nihil ẽ.n. ens qd̃ nõ ẽ ꝑprie ens. Albũ ergo nõ ẽ ens. Atqꝫ nõ h̃ qdẽ pacto: vt qppiã nõ ſit: ſꝫ vt oĩno nõ ſit. Si igiť vti diximus id qd̃ ẽ ꝑprie ens: erit ẽt album: fit vt id nõ ſit ens: qd̃ ẽ ꝑprie ens. Vere.n. dicem⁹: ſi illud album eſſe dixerim⁹. At h̃ nõ ens: vti ſupponebať: ſignificabat. Quare ſi albũ ẽt proprie ens ſignificat: non vnum id quod eſt: ſed plura ſane ſignificat.

T.c.27 ¶ Si igiť qd̃ vere ẽ nulli accidit: ſꝫ illi aliqd: magis qď vere ẽ ſignificat qď ẽ/qꝫ qď nõ ẽ. Si.n. erit qď vere ẽ idẽ ⁊ albũ: albo aũt eſſe nõ ẽ qď vere ẽ. neqꝫ enim accidere ipſi poſſe eſt qď eſt. Neqꝫ.n. qď eſt: ẽ qď nõ vere ẽ. Non ergo qď eſt: ẽ qď albũ ẽ. Nõ ſic aũt ſicut cũ aliqd non ſit: ſed oĩno non ſit. Qď vere itaqꝫ ẽ/non ẽ. Veꝝ.n. eſt dicere qm̃ album eſt. Hoc aũt non qď eſt ſignificauit. Quare ſi ⁊ album ſignificat qď vere eſt: multa ergo ſignificat quod eſt.

Vera ẽ ꝑpoſitio in vniuocis ⁊ de accidẽte, qd̃ ẽ reglõe a ſubã ſciſ̃gitur.

¶ Poſtqꝫ ꝯcluſit ꝙ cũ oẽ qcqd eſt ꝑter ens: eſt nõ ens: ꝑ ens nõ põt intelligi acciñs: oñdit ꝙ nec ẽt ſubã. Vñ dic. Si igitur qd̃ vere eſt nõ ſit acciñs alicui: ſꝫ illi aliqd accidit: opꝫ ꝙ i hoc ꝑpõne: qcqd eſt ꝑter ens: ẽ nõ ens [magis ſignificetur qd̃ vere ẽ].i. ſubã ꝑ ens. qꝫ ꝑ nõ ens. Sꝫ nõ põt h̃ ſtare. Ponať.n. ꝙ id qd̃ vere ẽ ens.i. illa ſubã ſit albũ: albũ aũt ñ eſt qd̃ vere eſt. Jã.n. dictum eſt ꝙ id qd̃ vere eſt, nõ eſt poſſe accidere alicui. Et hęc id̃ q2 [qd̃ nõ vere eſt].i. qd̃ nõ ẽ ſubſtãtia [nõ eſt qd̃ eſt].i. nõ eſt ens. Sꝫ qcqd ẽ ꝑter ens.i. ꝑter ſubm, eſt nõ ens. Sic g̃ ſeqť ꝙ albũ nõ ſit ens. Et nõ ſolũ ita ꝙ nõ ſit h̃ ens: ſicut hõ nõ eſt h̃ ens: qd̃ eſt aſinus: ſed ꝙ oĩno non ſit: q2 ipſe dicit. ꝙ qcqd eſt ꝑter ens eſt nõ ens: ⁊ qd̃ eſt non ens eſt nihil. Ex hoc g̃ ſequiť ꝙ non ens ꝑdicetur de eo qd̃ vere eſt: q2 album ꝑdicatur de ſubſtantia quę vere eſt: ⁊ tñ album non ſignificat ens: vt dictũ eſt. Vñ ſequitur ꝙ ens, ſit non ens. Et hoc eſt impoſſibile: q2 vnũ ꝯdictorioꝝ non ꝑdicatur de altero: Unde ſi ad euitandũ hoc inconueniens dicamus ꝙ vere ens non ſolum ſignificat ſubiectum: ſed etiam ipſum album: ſequiť vt ens multa ſignificet. Et ita non erit tñ vnum ens: q2 ſubiectum ⁊ accidens plura ſunt ſm rationem. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Neqꝫ igitur magnitudineꝫ habebit id qď eſt: ſi id ſit qď eſt proprie ens. Ratio nanqꝫ partis vtriuſqꝫ diuerſa nimirum eſt.

T.c.28 ¶ Neqꝫ igiť magnitudo erit qď eſt: ſiquidẽ qď vere eſt: eſt qď eſt. Vtriqꝫ enim alterum eſt eſſe partium.

¶ Oñdit ꝙ ñ ſeqť ex rõne Parmenidis ꝙ ſit tñ vnũ ꝑp multitudinẽ priũ. Et ꝑ ꝯ̃tiũ ad ptes ꝯ̃titatiuas. 2° ꝯ̃tiũ ad ptes

parte 2ª 28. rõnis ibi. [Qd̃ ãt diuidiť.] Dic g̃ ꝑ ꝙ ſi ens vnũ tñ ſigni

T.c.29 ficet: nõ ſolũ ñ poterit eẽ acciñs cũ ſubo: ſꝫ neqꝫ ẽt ens erit

T.30. aliq̃ magnitudo: q2 oĩs magnitudo eſt diuiſibilis in ptes. Vtriuſqꝫ aũt ptis nõ eſt eadẽ rõ: ſed altera: Vñ ſequiť ꝙ illud ens vnum non ſit ſubſtantia corporea. ¶ Secũdo ibi.

Argu. ¶ Diuidit autẽ id qď eſt proprie ens in aliqd aliud proprie ens: ex rõne ẽt pꝫ. Veluti ſi hõ ens proprie qppiã ẽ, ⁊ aĩal neceſſe ẽ ꝑprie qd eẽ/⁊ itidẽ bipes. Nã ſi ita non ſit/acciñtia erũt ꝑfecto. Aut igiť hoi/aut alij ſubiecto cuipiam accidũt. At neutꝝ eẽ pt. Accidẽs.n. aut dĩ qď ineſſe pt/ac non ineſſe/aut id cui⁹ in rõne id cui accidit ſumiť. Ceu ſeſſio qdẽ ẽ illud qď ſepať. Simitas aũt id cui⁹ i rationẽ ſumitur naſus/cui ſimitatẽ dicim⁹ accidiſſe. Pręterea i coꝝ rõne quę i diffinitiua ratione cuiſpiã iſunt: aut coꝝ ex qb⁹ qppiã ꝯſtat: nũqꝫ ipſi⁹ toti⁹ ratio ineſt ceu i bipede rõ hois: aut i albo ratio hois albi. Si hęc igiť ita ſunt/atqꝫ hoi bipes accidit/ſepabile ipꝫ eẽ neceſſe ẽ. Quare fieri pt vt homo bipes non ſit. Vel i ratione bipedis inerit ipſi⁹ hois ratio. At fieri neqt. Jllud.n. i ratione hois ineſt. Quod ſi bipes ac aĩal alij cuipiã accidũt/⁊ neutꝝ ẽ qď ꝑprie ens/homo quoqꝫ ex his erit profecto q̃ alij accidũt. At quod proprie ẽ/nulli ſit acciñs/⁊ de quo ambo dñr atqꝫ vtrũqꝫ dicať/⁊ id qď ex illis componiť. Jpſum igitur vniuerſum ex indiuiſibilibus conſtat.

¶ Quod aũt diuidiť qď vere ẽ/i qď vere eſt aliquid aliud rõne: manifeſtũ ẽ. Vt homo ſi ẽ qď vere ẽ/aliqd/neceſſe ẽ ⁊ aĩal qd̃ vere ẽ aliqd eẽ/⁊ bipes. Si enim non qd̃ vere eſt aliqd ẽ/acciñtia erũt. Aut igiť hoi/aut alij alicui ſubiecto. Sꝫ ipoſſe ẽ. Accidẽs.n. dĩ hoc aut qd̃ ꝯtingit eẽ ⁊ non eſſe/aut cuius eſt in ratione hoc cui accidit/vt ſedere qdẽ ſicut ſepabile. Jn ſimo aũt ẽ ratio naris/cui dicim⁹ accideř ſimũ.

¶ Ampli⁹ qcũqꝫ i diffinitiua ratione iſunt/aut ex qbus ſunt i ratione hoꝝ non ẽ ratio toti⁹/vt i bipede ratio hois. Aut i albo quę ẽ albi hois. Si igiť hęc hũc hñt modũ: ⁊ hoi accidat bipes: neceſſe ẽ ſeparabile eſſe ipm. Quare ꝯtinget vtiqꝫ non bipedẽ eẽ hoiem: aut in ratione bipedis inerit hois ratio. Sꝫ ipoſſe eſt: Jllud.n. in illius ratione ineſt. Si autẽ alij accidunt bipes ⁊ aĩal: ⁊ non eſt vtrunqꝫ qď vere eſt aliquid: ⁊ homo vtiqꝫ erit accidentium alteri. T.c.29

¶ Sed quod vere eſt ſit accidens nulli: ⁊ de quo ambo ⁊ vtrũqꝫ ⁊ quod eſt: ex his dicatur. Ex indiuiſibilibus itaqꝫ eſt omne. T.c.30

¶ Oñdit ꝙ nõ poſſit eẽ ens ſubſtãtis diffinibilis. Manifeſtũ eſt.n. ex diffõne [ꝙ id qd̃ vere eſt].i. ſubã diuidiť i plura quoꝝ vnũquodqꝫ eſt qd̃ vere eſt.i. ſubã ⁊ aliud ſm rõnẽ. Vt ponamus ꝙ id vnũ qd̃ vere eſt ſit hoꝫ cũ ſit aĩal bipes: neceſſe eſt ꝙ aĩal ſit: ⁊ bipes ſit: ⁊ ſic vtrũqꝫ eoꝝ erit [qd̃ vere eſt].i. ſubã. Q2 ſi nõ ſint ſubę erunt acciñtia. Aut igitur hoi aut alteri alicui. Sed ipoſſe ẽ ꝙ ſint acciñtia hoi. Et ad hoc oñdendũ duo ſupponit. Primũ eſt ꝙ accidens dĩ dupľr. Uno° acciñs ſepabile: qd̃ ꝯtingit ineſſe ⁊ non ineſſe: vt ſedere. Alio mõ acciñs iſepabile ⁊ ꝑſe: ⁊ h̃ eſt acciñs in cui⁹ diffõne poniť ſubm cui accidit. Sicut ſimuꝫ eſt ꝑſe acciñs naſiqꝫ in diffõne ſimi poniť naſus. Eſt.n. ſimũ naſus curuus. Scdꝫ qd̃ ſupponit eſt: ꝙ ſi aliq̃ ponunť in diffõne alicuius diffiniti: aut in diffinitione alicuius eoruꝫ ex quib⁹ ꝯſtat diffinitio: ipoſſibile eſt ꝙ in diffinitione alicui⁹ hoꝝ ponať diffõ toti⁹ diffiniti. Sicut bipes ponitur in diffinitione hois: ⁊ qdã alia q̃ ponunť in diffinitiõe bipedis vel animalis:

Acciñs dupliciter.

aialis:ex qbus diffinit̃ hō:ipoſſe eſt q ponat̃ hō in diffōne bipedis:aut in diffōne alicui⁹ eoꝝ q cadunt in diffōne bipedis vel aialis. Alioqn eſſet diffō circularis:ꝛ eēt idē prius
Cap.4. ꝛ poſterius ꝛ noti⁹ ꝛ minus notū. Ois.n. diffō eſt ex prioribus ꝛ notiorib⁹:vt i 6° topico.dr̄. Et eadē rōne cū i diffōne hois albi ponat̃ albū.nō ē poſſe q i diffōne albi ponatur hō ſib⁹. His igit̃ poſitis:ſic argumētat̃. Si bipes ē accn̄s hoi:neceſſe ē vel q ſit accidēs ſepabile:ꝛ ſic ɔtingit hoiē nō eē bipedē:qd ē ipoſſe. Uel erit iſepabile:ꝛ ſic oportebit q hō ponat̃ i rōne bipedis:qd eſt ēt ipoſſe:q2 bipes ponit̃ in rōne ei⁹. Impoſſe ē igit̃ q bipes ſit accn̄s hoi:ꝛ eadē rōne neq3 aial. Sȝ ſi dicat̃ q ambo ſūt accn̄tia alicui alij: ſeq̄ret̃ q ēt hō accidat alicui alteri. Sȝ h̄ eſt ipoſſe. Jā.n.ē.dcm̄ ē. q illō qd vere ē nulli accidit:hō aūt ſupponit̃ eē illō qd vere ē:vt ex ſupiorib⁹ pȝ. Q3 aūt ſequat̃ hoiē accidē alteri ſi aial ꝛ bipes alteri accidunt ſic manifeſtat:q2 de quocūq3 dr̄r ambo ſeorſuȝ.ſ.aial ꝛ bipes:d eodē dicet̃ vtrūq3 ſil̃.ſ. aial ꝛ bipes. Et de q̄cūq3 di aial ꝛ bipes:dr̄ qd eſt ex eis.ſ. hō:q2 nihil ē aliud hō q̄3 aial bipes. Sic igit̃ pȝ q ſi ponat̃ vnū tm̄ ens:nō pn̄t poni ptes q̄ntitatiuę neq3 ptes magnitudinis:neq3 ptes rōnis. Sic igit̃ ſeq̄t̃ q oē ens ſit de numero idiuiſibiliū ne ponētes vnū ens cogamur ponē multa pp ptes. Cōmē.aūt dic.q ibi.[Sȝ qd vere ē.]pōit ſcd̄aȝ
Expō. Aucr. cō.30. rōnē Parmenidis:ad oñdēdū q ens ſit vnū:q talis ē. Ens qd ē vnū:ē ſubā ꝛ nō accn̄s. ꝛ p ſubāȝ intelligit corp⁹: ſi autē corp⁹ illud diuidat̃ i duas medietates:ſeq̄t̃ q ens dicatur de vtraq3 medietate ꝛ de ɔgregato ex eis. Et h̄ vel ꝓcedit i infinitū:qd ē ipoſſe ſȝ ipm:aut erit diuidē vſq3 ad punctū:q ēt eſt impoſſe. Ūn opȝ q ens ſit vnū indiuiſibile. Sȝ
Improbatio cius dem. hec expoſitio eſt extorta. ꝛ contra intentionem Ariſto. ſicut ſatis apparet literam inſpicienti. Lec.vij.

Argu. Quidā aūt vtriſq3 rōnibus ɔceſſerūt. Ei quidē q̄ oia vnū eſſe ɔcludit:ſi id qd eſt:vnum ſignificat:id qd haud eſt eſſe dicētes. Ei vero q̄ ex partitione procedit indiuiduas magnitudines facientes.

Quidam autem rationibus vtriſq3 acqeſcunt. Huic quidē quoniam omnia vnū ſunt ſi quod eſt:vnum ſignificat: quoniā eſt:ꝛ quod non eſt. Ei autem quę deciſione indiuiduas facientes magnitudines.

Poſtq̄3 Ph̄s iprobauit rōnē Parmenidis ducēdo ad qdā icōueniētia:hic iprobat pōnē q̄rūdā qui
T.c.31 ꝓdicta icōueniētia ɔcedebāt. Et circa h̄ duo facit. Prio po
Lec.6. nit pōnē eoꝝ. 2° iprobat eā.ibi.[Manifeſtū aūt.] Cōſide
Notabile rādū ē q ſupra Ph̄s ɔ̄ rōnē Parmenidis duabus rōnibus vſus eſt. Una ad oñdēdū q ex rōne Parmenidis nō ſeq̄t̃ oia eē vnū pp diuerſitatē ſubi ꝛ accn̄tis. q̄ qdē rō ducebat
Lect.6. ad h̄ icōueniēs.q nō ens ē ens:vt ex ſupiorib⁹ pȝ. Alia vō rō ꝓcedebat ad oñdēdū q nō ſeq̄t̃ oia eē vnū: pp h̄ q ſi eſſet magnitudo:ſeq̄ret̃ magnitudinē eē idiuiſibilē:q2 ſi ſit diuiſibilis erūt q̄dāmō multa. Platōici vō vtriq3 rōni ac
Plato acquieuit rōnibus Parmenidis. qeuerūt ɔcedēdo ipoſſia ad q̄ deducunt. Acqeuerūt ḡ pmę rōni q̄ ducebat ad h̄ q n̄ ens eēt ens,ſi aliqs diceret q ens ſignificet vnū vel ſubam tm̄ vel accn̄s tm̄:ꝛ p h̄ vellet dicē q oia ſūt vnū. Huic rōni dico acqeuerūt q nō ens eēt ens. Dicebat.n.Plato q accn̄s ē nō ens. Et pp h̄ dr̄ i 6° meta.
T.c.4. q Plato poſuit ſophiſtica circa non ens q2 v̄ſat̃ maxie ĉc ea q̄ p accn̄s dn̄r. Sic ḡ Plato itelligēs p ens ſubāȝ:ɔcedebat pmā ꝓpōnē Parmēidis dicētis.q qcqd ē p̄ter ens ē n̄ ens:q2 ponebat accn̄s qd ē p̄ter ſubāȝ eē n̄ ens. Nō tm̄ ɔcedebat ꝓpōnē hāc.ſ.qcqd ē nō ens:ē nihil. Lȝ.n.diceret accidēs eē nō ens:nō tm̄ dicebat accidēs eē nihil,ſȝ aliqd. Et pp h̄ ſȝ ipm nō ſeqbat̃ q ſit vnū tm̄. Sȝ alteri rōni q̄ ducebat ad h̄ q magnitudo eēt idiuiſibilis aſſentiebāt faciēdo magnitudies eē idiuiſibiles ex deciſiōe.i.dicēdo q magnitudinū diuiſio ad idiuiſibilia terminat̃. Pōebat.n.corpora reſolui i ſupficies:ꝛ ſupficies i lineas: ꝛ lineę in indiuiſibilia:vt pȝ in tertio de cęlo ꝛ mundo. Secundo ibi. T.c.5.

Pȝ aūt ꝛ veꝝ nō eſſe: ſi id qd eſt vnū ſignificat, ꝛ fieri nō pōt vt ſimul ſit contradictio:non fore qcq̄3 non ens. Nihil enim obſtat:vt id qd non eſt: nō ſit abſolute non ens:ſed non ens quippiam ſit. Argu.

Manifeſtū aūt ē: ꝛ qm̄ nō veꝝ eſt:q vnū ſi ſignificat qd eſt: ꝛ nō poſſe eſt ſimul ɔtradictionem eſſe: nō erit nihil qd nō eſt. Nihil.n. ꝓhibet qd nō ē nō ſimpliciter eſſe: ſed nō ens aliqd eſſe quod non eſt. T.c.31

Improbat ꝓdictā pōnē q̄ntū ad hoc q ɔcedebat:q nō ens eſt aliqd. Nā q̄ntū ad illud qd ɔcedebat indiuiduas eē magnitudines iprobat ſuo loco i ſequētib⁹ ſcię nālis. Improbat aūt ꝓm̄ dupl̃r. Prio oñdēdo q nō ſeq̄t̃ ex rōne Platōis q nō ens ſit aliqd. 2° q̄ntū ad h̄ qd dicebat q niſi h̄ ponat̃ ſcilicet q ſi nō ens qd ē accn̄s nō ſit aliqd ſeq̄t̃ oia eē vnū. ibi.[Dicē igit̃.]Dic ḡ ꝓ manifeſtū eē qd nō eſt veꝝ q iſta rō Platōis ſeq̄tur.q̄ ſic deducebat. Ens vnū ſignificat. Ponebat.n.ens eſſe gen⁹ ꝛ vniuoce dictū de oibus ſm̄ participationē pmi entis. Et iteꝝ ponebat q ɔ̄dictoria non ſunt ſimul va. Ex his duob⁹ arbitrabat̃ ſeq̄ nō ens nō eē nihil: ſȝ aliqd. Si.n. ens ſignificat vnū qd eſt ſubā: oportebit q qcqd eſt nō ſubā ſit nō ens:q2 ſi eſſet ens:cū ens nō ſignificet niſi ſubāȝ:ſeq̄ret̃ qd eſſet ſubā:ꝛ tūc eſſet ſimul ſubā ꝛ nō ſubā:qd eſt ɔ̄dictoria ſimul va eſſe. Si igit̃ ipoſſe ē ɔ̄dictoria ſimul va eſſe:ꝛ ens ſignificat vnū qd eſt ſubā:ſequet̃ q qcqd eſt nō ſubā eſt nō ens: ſed aliqd eſt nō ſubā.ſ. accidēs:igit̃ aliqd eſt nō ens. ꝛ ſic nō eſt veꝝ q nō ens ſit nihil. Oñdit aūt Ari. q hoc nō ſeq̄tur:q2 ſi ens ſignificat ꝑncipaliter vnū q eſt ſubā:nihil ꝓhibet dicere q accn̄s: qd nō ē ſubā nō ſit ſimpl̃r ens. Sȝ tm̄ nō pp hoc opȝ q illud qd nō eſt aliqd.i.ſubā dicat̃ abſolute nō ens. Lȝ ḡ accn̄s non ſit ens ſimpl̃r:nō tm̄ pōt dici abſolute non ens. Scd̄o ibi.

Dicere quoq3 ſi non quippiam aliud erit pręter id ipſum qd eſt:vnū oia fore:p abſurdū eſt ſane. Quis enim ipſum qd eſt aliud qcq̄3 eſſe intelligit q̄3 id qd eſt ꝓprie ens: Qd ꝛ ſi ita eſt:nihil tm̄ ꝓhibet multa eſſe ea quę ſunt vt diximus. Paret igitur impoſſibile eſſe vt id quod eſt hoc modo ſit vnum. Argu.

Dicere igit̃ extra ipſum q eſt niſi aliqd erit aliud: vnū oia eſſe:incōueniēs eſt. Quis enim addiſcit ipȝ qd eſt:niſi qd vere eſt:aliquid ſit: Si autem hoc:nihil tm̄ probibet multa q̄ ſunt eſſe:ſicut dictū ē. Qd qdē igit̃ ſic vnū eſſe qd eſt ipoſſe ſit manifeſtum eſt.

Cōcludit vlterius q non ſeq̄tur ſi nō ens qd eſt accn̄s nō ſit aliqd,q oia ſint vnū. Et hoc eſt qd dicit q incōueniens eſt dicere q ſeq̄tur oia eſſe vnū:niſi aliqd ſit extra ens:q2 p ens nō pōt intelligi niſi ſubā quę vere eſt. Sed ſi ſubā ſit nihil probibet eſſe multa:ſicut iā dictū eſt. Et remota magnitudine ꝛ accn̄te q2 diffō ſubſtantię diuiditur in multa q̄ ſunt de genere ſubſtātię.ſ.hō aial ꝛ bipes. Et vlteri⁹ ſequitur q ſȝ diuerſas ſpēs generis ſint multę ſubę i actu. Et vltimo infert ɔcluſionē intentā:q non oia ſunt vnum:ſicut dicebat Parmenides ꝛ Meliſſus. Lec.viij.

Ut naturales aūt dicūt:duo ſunt modi. Quidaȝ enim id qd eſt:vnū ſubiectū corp⁹ fecerūt:aut triuȝ vnū:aut aliud:qd igne quidē ſpiſſius aere vō ſubtilius eſt. Cętera autē generari dicunt denſitate rari- Argu.

tateqꝫ multa faciẽtes. Hec aũt ſunt ꝯ̃ria: ⁊ vniuerſaliter exceſſus atqꝫ defectus: queadmodũ Plato magnũ dicit ⁊ pũ. Ueꝝ hic qdẽ hec mãm facit, ipꝫ aũt vnũ formã. Illi vͦ vnũ qdẽ ipſuꝫ iquã ſubiectũ mãm: ꝯ̃traria vͦ driãs atqꝫ formas. Quidã aũt ex ipſo vno ꝯ̃trarietates: que qdẽ in ipſo ſunt: ſequeſtrari dicũt vt Anaximãder. Et q vnũ ⁊ plura principia inqunt eſſe: vt Empedocles ac Anaxagoras. Ex ipſa nãqꝫ cõgerie cetera ſegregãt. Differũt tñ. Alter. n. conuerſionem horum: alter ſemel ſegregationis principium facit. Et alter infinita ea que ſunt ſimilium partium atqꝫ contraria: alter ea que vocantur elementa tantummodo ſumit.

T.c.32 Sicut aũt phyſici dñt: duo modi ſunt. Hi qdẽ. n. vnũ faciẽtes: qđ eſt corpus ſubiectũ: aut triuꝫ aliqđ: aut aliud qđ eſt igne denſius: aere aũt ſubtilius: alia aũt generãt dẽſitate ⁊ raritate multa faciẽtes. Hec autẽ ſunt ꝯ̃ria: vniuerſaliter aũt excellẽtia ⁊ defectus: ſicut magnũ dicit Plato ⁊ paruũ. Niſi ꝙ hic qdeꝫ hec facit mãm: vnũ aũt ſpẽm. Alij vero vnuꝫ qdẽ ſubiectũ mãm: ꝯ̃ria aũt driãs ⁊ ſpẽs. Quidã autẽ ex vno inherentes ꝯ̃trarietates ſegregãt: queadmodũ Anaximander dixit: ⁊ qcũqꝫ vnũ ⁊ multa dicũt eſſe ſicut Empedocles ⁊ Anaxagoras. Ex cõmiſtione nãqꝫ ſegregant alia. Differunt autẽ abinuicem: eo ꝙ hic circulationeꝫ facit hoꝝ: hic autem ſemel. Et hic quideꝫ infinitas ſimiles partes ⁊ cõtrarias. Ille vero vocata elementa ſolum.

Poſtq̃ Phs iprobauit opinionẽ de principijs eoꝝ qui de nã nõ nãliter ſunt locuti: hic ꝓſequitur opiniões eoꝝ qui de principijs nãliter ſunt locuti nõ remouẽtes motũ: ⁊ iõ vocat eos phyſicos. i. naturales. Et

T.c.33 circa hoc duo facit. Primo oñdit diuerſitatẽ opinionum. 2° ꝓſequit vnã eaꝝ. ibi. [Ut autẽ.] Dicit ergo pmo. ꝙ ſm

Opiniões nãliũ philoſophorũ d̃ pmis pncipijs. opinionẽ nãliũ phoꝝ duo ſunt modi: ſꝫ quos gñat res ex pncipijs: quoꝝ vnũ tãgebãt phi nãles ponẽtes vnũ tm̃ pnm mãle. ſiue eſſet vnũ de tribus elis. ſ. igne ⁊ aere ⁊ aqua: q2 terrã ſolã nullus poſuit pnm: vt. s. dictũ eſt: ſiue aliqđ mediũ inter ea: vt puta ꝙ eſſet dẽſius igne ⁊ ſubtilius aere. Ab iſto aũt vno pn° dicebãt oĩa alia gñari ſm raritatẽ ⁊ dẽſitatẽ. Utpura q ponebant aerẽ pnm: dicebãt ꝙ ex eo rarefacto gñat ignis: ex eo aũt ꝯdenſato gñat aq: raꝝ aũt ⁊ denſum ſunt ꝯ̃ria: ⁊ reducunt ad excelientiã ⁊ defectuꝫ: vt ad

Rarũ ac dẽſuꝫ qd. q̃dã vſiora. Nã denſum eſt qđ hꝫ multũ de mã: raꝝ aũt qđ paꝝ: ⁊ ſic quodãmodo ꝯcordabant cũ Platone: q ponebat magnũ ⁊ paruũ pnª: q̃ ẽt pertinent ad excelientiã ⁊ defectũ.

Platõis opi. Sed in hoc differebant a Platõe. q2 Plato poſuit magnũ ⁊ paruũ ex parte mãe: q2 ponebat vnũ pnm formale: qđ eſt, q̃dã idea participata a diuerſis ſm diuerſitatẽ mãe. Antiqui vero naturales ponebãt ꝯ̃rietatẽ ex parte forme: q2 ponebant pmm pnm vnã mãm: ex qua multa conſtituũtur ſm diuerſas formas. Alij vero antiqui naturales ponebant res fieri ex principijs: ex hoc ꝙ ipſa ꝯ̃ria ⁊ diuerſa extrahebant ab vno in quo erant quaſi cõmiſta ⁊ confuſa.

Anaximãder. Emped. Anaxag. Sed in hoc differebant: q2 Anaximander ponebat illud vnũ confuſum eſſe pnm. nõ aũt illa multa: que in eo erãt cõmiſta: q2 ponebant vnũ tantum principium. Empe. vero ⁊ Anaxa. ponebãt magis eſſe pnª illa q̃ i eo ꝯmiſcebant ⁊ iõ ponebãt multa pnª: lꝫ ⁊ illud vnũ cõfuſum quodãmõ pnm poneret. Sꝫ Anax. ⁊ Empe. differebãt in duobus. Pmo qdẽ q2 Empe. ponebat circulationẽ q̃zdã cõmiſtiõis ⁊ ſegregatiõis. Ponebat. n. mũdũ multoties eẽ factuꝫ: ⁊ multoties corruptũ. ita ꝙ cũ mũdꝰ corruptꝰ fuit amicitia oĩa ꝯfundẽte i vnũ: iteꝝ mũdꝰ gñaret lite ſeparãte ⁊ diſtinguẽte. ⁊ ſic ꝯfuſiõi ſuccedit diſtõ ⁊ eꝯ. Sed Anax. ponebat ſemel tm̃ mũdũ factũ eẽ. ita ꝙ a pnº oĩa eẽnt cõmiſta i vnũ. ſed intell'ꝯ q incepit extrahere ⁊ diſtinguere: nũq̃ ceſſabit hoc facere: ita ꝙ nũq̃ erũt oĩa cõmiſta i vnũ. Alio mõ differũt in h̃ ꝙ Ana. poſuit pnª, eẽ infinitas pꝛtes ſiles ⁊ ꝯ̃rias: ſicut infinitas pꝛtes carnis q̃ ſunt ſiles iuicẽ: ⁊ ifinitas pꝛtes oſſis ⁊ alioꝝ q̃ hñt pꝛtes ſiles iuicẽ tñ q̃tũdã ſit ad alias ꝯ̃rietas: ſicut pꝛtũ oſſis ad pꝛtes ſanguinis ẽ ꝯ̃rietas ſꝫ humidũ ⁊ ſiccũ. Sꝫ Emp. poſuit pnª illa ſolũ q̃tuor q̃ cõiter dñr elemẽta. ſ. ignem: aerem: aquam ⁊ terram. Lec. ix.

Argu. ¶ Uñ aũt Anaxagoras ſic ifinita eẽ putaſſe q2 cõeꝫ illã opinionẽ nãliũ verã eſſe exiſtimabat, nihilqꝫ ex eo qđ nõ ẽ fieri atqꝫ oriri. Quapp hoc dicũt mõ erãt oĩa ſimul: ⁊ generationẽ alterationẽ inqunt eẽ. Quiddã vͦ cõgregationẽ ac ſegregationem.

T.c.33 Uidet aũt Anaxagoras ſic infinita opinari: vt accipiat cõem opinionẽ phyſicorũ eſſe verã: tanq̃ non fiat nullũ eoꝝ ex eo qđ nõ eſt. Propter hoc. n. dicunt ꝙ erant ſimul oĩa: ⁊ fieri huiuſmodi ſtatuerunt alterari: alij aũt congregationem ⁊ ſegregationem.

Poſitis diuerſis opinionibus nãliũ phoꝝ de pncipijs. hic ꝓſeqt vnã eaꝝ. ſ. opinionẽ Anaxa. q2 hec opinio videbat aſſignare cãꝫ cõeꝫ diuꝫ ſpẽrũ motꝰ. Et diuidit in duas pꝛtes. In pº ponit rõnẽ ipſiꝰ. in 2° obijcit ꝯ̃ eã: ibi. [Si igit infinim.] Circa pm tria facit. Primo pmitit ea q̃ Anax. ſupponebat: ⁊ ex qbus argumentabat. 2° ponit ſue rõnis ꝓceſſum. ibi. [Si. n. oẽ qđ eſt fit.] 3° ponit eius rñſionẽ ad q̃zdã tacitam obiõnẽ. Ibi [Apparet

Pncipiũ ſuppoſitũ Anaxag. aũt.] Duo aũt ponebat Anax. ex qbus ꝓcedebat: quoꝝ pmũ eſt: qđ ẽt ab oĩbus nãlibꝰ phis ſupponebat ꝙ. ſ. ex nihilo nihil fiat. Et hoc eſt qđ dicit ꝙ Anax. ex hoc videbat opinari eẽ pnª infinita: q2 accipiebat cõeꝫ opinionẽ oĩum phoꝝ nãliũ eſſe verã: hãc. ſ. ꝙ id qđ ſimplr nõ eſt nullo mõ fiat. Q2. n. hoc ſupponebãt tãq̃ pnm ad diuerſas opiniões ꝓceſſerũt. Ut. n. cogerent ponẽ aliqđ d̃ nouo fieri qđ pus oĩno nõ eẽt: poſuerũt aliq oĩa pus ſil' extitiſſe: vel in aliquo vno ꝯfuſo: ſicut Anax. ⁊ Empe. vel in aliq̃ pnº mãli. ſ. aqua igne ⁊ aere: vel i aliq̃ medio iſtoꝝ. Et ſꝫ h̃ duos modos factiõis ponebãt. Qui. n. poſuerũt oĩa ſil' pꝛexiſtere. ſicut i vno pnº mãli: dixerũt ꝙ fieri nihil aliđ ẽ q̃ alterari. Ex illo. n. vno pnº mãli oĩa fieri dicebãt p ꝯdẽſationẽ ⁊ rarefactionẽ eiuſdẽ. Alij vͦ q ponebãt oĩa pꝛexiſtẽ ſil: ſicut i aliq̃ ꝯfuſo ⁊ cõmiſto ex multis: dixerũt ꝙ fieri reꝝ, nõ ẽ aliud, q̃ ꝯgregatio ⁊ ſegregatio. Et oẽs hi decepti fuerunt i q2 neſciuerũt diſtinguẽ iter potẽtiã ⁊ actũ. Ens. n. i potẽtia ẽ q̃ſi mediũ inter puꝝ nõ ens ⁊ ens in actu. Que igit nãliter fiũt: nõ fiũt ex ſimplr nõ ente: ſꝫ ex ente in potẽtia: nõ aũt ex ente in actu: vt ipſi opinabant: Uñ q̃ fiũt non opꝫ pꝛeexiſtere actu: vt ipſi dicebant: ſed potẽtia tm̃. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Inſup ex eo q2 ꝯ̃ria ex ſeſe mutuo fiũt: ierãt ergo.

Argu. hi. c. 34. ¶ Amplius ex eo ꝙ fiunt ex alterutris: contraria in erant ergo.

¶ Ponit ſecundum ꝙ ſupponebat. Dicebat enim ꝙ contraria fiunt ex alterutris. Uidetur enim ex calido fieri frigidum ⁊ econuerſo. Et ex hoc concludebant ꝙ cũ ex nihilo nihil fiat ꝙ vnũ contrarioꝝ pꝛexiſtit in altero. Quod quidem eſt

dē ē veꝝ ſ₃ potētiā. Nā frigidū ē poᵗ i calidū: nō aūt actu: vt Anax. eſtimabat: pp̄ h̄ ꝙ neſciebat accipe eē i potētia: qḋ eſt eſſe mediū inter puꝝ non eſſe: ⁊ eſſe actu. ¶ Scḋo ibi.

Argu. ¶ Nā ſi oē q̄dē qḋ fit: aut ex entibꝰ: aut ex nō entibꝰ fieri neceſſe ē atq₃ oīri: ex ñ entibꝰ āt nihil fieri pōt. De hac.n. opiniōe nāles oēs ꝯſentiūt: reliquū iā accidē neceſſario putauerūt: ex entibꝰ q̄dē: atq₃ ex hiſce q̄ iſunt fieri qḋq₃: atq₃ oīri: ex iſenſibilibꝰ v̄o nobis ob puitatē molis: vt dicūt. Quapp̄ igr̄ qḋq₃ i q̄libet eſſe miſtū: q̄ qḋlibet ex q̄uis oīri videbāt.

¶ Si.n. oē qḋ ē fit: neceſſe ē fieri aut ex ijs q̄ ſunt: aut ex ijs q̄ non ſunt. Horum aūt illud quod eſt ex ijs q̄ non ſunt aliquid fieri: impoīe eſt. De hac.n. conueniunt opinione/ oēs qui de nā ſunt. Reliquū iā contingere ex neceſſitate putauerunt ex ijs quę ſunt ⁊ inſunt fieri: ſed pp̄ paruitatem magnitudinū ex inſenſibilibus nobis. Unde dicunt eſſe in omne miſceri: propter id quod omne ex omni videbant fieri.

¶ Ponit deductionē rōnis ipſiꝰ ⁊ pcedebat ſic. Si aliqd eſt, neceſſe ꝙ fiat aut ex ente: aut nō ex ente. S₃ hoꝝ alteꝝ excludebat. ſ. ꝙ aliqd fieret ex ñ ente pp̄ cōē₃ opinionē phoꝝ ſup̄ poſitā. Uñ ꝯcludebat reliquū mēbꝝ. ſ. ꝙ aliqd fiat ex ente: puta ſi aer fit ex aq̄ ꝙ aer p̄us exiſtit. Nō aūt diceret ꝙ aer fiat ex aq̄: niſi i aq̄ p̄exiſteret aer: vñ volebat accipe: ꝙ oē qḋ fit ex aliq̄ p̄exiſteret i eo ex q̄ fiebat. S₃ q̄ h̄ videbaṫ ꝯ id qḋ appet ſenſui: nō.n. appet ad ſenſu₃: ꝙ illud qḋ gñaṫ ex aliq̄ p̄exiſtat in eo: iō hāc obiectionē excludebat p h̄ qḋ pōebat: ꝙ id qḋ fit ex aliq̄ p̄exiſteret i eo ſ₃ q̄ſdā ptes minimas q̄ ſūt nob̄ iſenſibiles pp̄ ſuā puitatē: puta ſi aer fit ex aq̄: ptes aliq̄ minimę aeris ſūt i aq̄: nō aūt i illa q̄ṫitate: i q̄ gñaṫ. Et iō p ꝯgregationē illaꝝ ptiū adinuicē ⁊ ſegregationē ex ptibꝰ aq̄ dicebat fieri aerē. Habito igiṫ h̄ ꝙ oē qḋ fit ex aliq̄ p̄exiſtat i eo: aſſumebat vlteriꝰ oē ex oī fieri. Uñ ꝯcludebat ꝙ qḋlibet eēt i quolibet pmiſtū ſ₃ ptes minimas ⁊ iſenſibiles. Et q̄ iſinities vnū ex alio fieri p: iſinitas partes minimas i vnoquoq₃ eſſe dicebat. ¶ Deinde cū dicit.

Argu. ¶ Uideri v̄o atq₃ dici diuerſa ex eo plane qḋ in miſtiōe infinitoꝝ maxime ob multitudinē ſuā excedit. Nā totū albū: aut nigrū: aut dulce: aut os: aut carnē ſyncere nō eē qcq̄₃: ſed cuius plurimu₃ h₃ qḋq₃: id ipſius rei videri naturam eſſe dicebant.

¶ Apparet aūt dr̄ia ⁊ appellari altera abinuice₃ ex magis ſuperabundanti pp̄ multitudine₃ in miſtura infinitorum. Syncere quidem enim totum album: aut nigrum: aut carnem: aut os non eſſe: ſed quod plus vnūqḋq₃ h₃: hoc videtur eſſe natura rei.

¶ Excludit q̄dā tacitā obiectionē. Poſſet.n. aliqs obijcē ſi iſinitę ptes cuiuſlibet rei ſunt i q̄libet: ſeq̄tur ꝙ nō adinuicē res differāt: nec adiuicē differre videanṫ. Ad hoc ḡ q̄ ñ rñdēs dicit: ꝙ res videnṫ differre adinuicē: ⁊ noīanṫ ēt diuerſīe: ex eo qḋ maxime ſupabūdat i eis: cū tñ iſinita ſit multitudo ptiū minimaꝝ q̄ ꝯtinenṫ i aliq̄ miſto: ⁊ ſic nihil eſt pure ⁊ totalr̄ albū: aut nigrū: aut os. ſ₃ id qḋ plus eſt i vno quoq₃: hoc videtur eſſe natura rei. ¶ Deinde cu₃ dicit.

¶ Si iſinitū igiṫ q̄ iſinitū ē: eo ē ignotū. Infinitū q̄dē

Argu. multitudine aut magnitudine: quātū quoddā ignotū erit. Infinitū aūt forma/ q̄le quoddā ignotū. Cū igiṫ p̄ncipia reꝝ tā multitudine q̄₃ ſpē ſint infinita: fieri profecto nequit vt ea q̄ ex hiſce conſtat ſciantur. Nondū.n. cōpoſitū ſcire putamus: cum ex quibus ⁊ quot ipſum conſtat haud cognoſcimus.

¶ Si igiṫ infinitū ſm ꝙ infinitū ignotū eſt: ſm multitudinē q̄dē ⁊ magnitudinē infinitū ignotum quantū eſt quoddā₃. Scḋm ſpēm aūt infinitū ignotū q̄le quoddā eſt. Principijs aūt infinitis exiſtētibus ⁊ ſm multitudine₃ ⁊ ſm ſpēm: impoīe eſt quę ſunt ex his cognoſcere. Sic.n. cognoſcere compoſitu₃ arbitramur cu₃ ſcimus ex quibus ⁊ quantis ſit. T.c.35

¶ Improbat pōnē p̄dictā Et circa h̄ duo facit. Primo iprobat eā abſolute. 2ᵒ ꝯparat eā ad opinionē. Emp. ibi. [Meliꝰ aūt.] Circa pᵐ duo facit. Pmo ponit rōnes ad iprobādū opinionē Anaxagorę. 2ᶜ iprobat modū pōnis. ibi. [Neq̄ q̄₃.] Circa pᵐ pōit qnq₃ rōnes: q̄rū pma talis ē. Oē iſinitu₃ ē ignotū ſ₃ ꝙ iſinitū ē. Et exponit q̄re dicit: ſm ꝙ iſinitū: q̄ ſi ē iſinitū ſ₃ multitudinē vel magnitudinē: erit ignotu₃ ſ₃ q̄ṫitatē. Si aūt eſt iſinitū ſ₃ ſpē₃: puta ꝙ ꝯſtituaṫ ex infinitis ſ₃ ſpē₃ diuerſis: tūc erit ignotū ſ₃ q̄litatē. Et huiꝰ rō eſt: q̄ id qḋ ē notū apud itellectū cōphēdiṫ ab ipſo q̄ṫu₃ ad oia q̄ ipſiꝰ ſunt: qḋ nō pōt ꝯtingere in aliq̄ infinito. Si igiṫ alicuius rei p̄nᵃ ſunt infinita: op₃ ea eē ignota: vel ſm q̄ṫitatē: vel ſm ſpēm. Sed ſi p̄nᵃ ſunt ignota: op₃ eſſe ignota ea q̄ ſunt ex p̄ncipijs. Qḋ pbat ex h̄ q̄ tūc arbitramur nos cognoſcere vnūquodq₃ cōpoſitū [cū ſcimꝰ ex q̄bus ⁊ quātis ſit]. i. q̄ñ cognoſcimus ⁊ ſpēs ⁊ quātitates principioꝝ. Sequiṫ igiṫ de primo ad vltimū: ꝙ ſi p̄nᵃ reru₃ nāliū ſunt infinita: ꝙ nāles res erunt ignote ſm quantitate₃ vel ſm ſpēm. ¶ Secundam rationem ponit ibi. T.c.41 T.c.30 pma ratio Eo. text. pmi comnēt: ⁊ primo poſt.

¶ Pręterea ſi neceſſe eſt ip₃ mole q̄ṫūuis eē poſſe: cuiꝰ ps magnitudine puitateq₃ q̄ṫauis eē pōt/ dico aūt aliq̄₃ taliū ptiū q̄ iſunt: ⁊ i q̄s totū ip₃ diuidiṫ. Eſſe v̄o pōt plāta vel aial dcō mō q̄ṫūuis mole p₃: neq₃ ptiū vllā idcirco mole q̄ṫāuis eē poſſe. Erit.n. ⁊ totū q̄ṫūuis ſilr̄ mō. At os: ⁊ caro: ⁊ iſtiuſmodi cętera ptes ſunt aialiū: ⁊ fructꝰ plātaꝝ. P₃ igitur neq₃ os: neq₃ carnē: neq₃ aliud qcq̄₃ eo modo: que₃ diximus mole quantumuis eſſe. Argu.

¶ Amplius autem ſi neceſſe eſt cuius pars contingit quātacūq₃ eſſe ſm magnitudinē ⁊ paruitatē: ⁊ ip₃ totū contingere. Dico autē taliū aliquā partium in quam cum inſit diuidiṫ totum. Si autem impoſſibile eſt aial aut plantam q̄ṫācūq₃ eſſe ſm magnitudinem ⁊ paruitatem: manifeſtum eſt q̄ñ neq₃ partiu₃ quālibet. Erit.n. totum partibus ſimile. Caro autē ⁊ os ⁊ huiuſmodi partes ſunt aialis: ⁊ fructus plātarum. Manifeſtum igitur q̄ñ impoſſibile eſt carnem: aut os: aut aliquod aliud quantumcunq₃ eſſe magnitudine: aut in maius: aut in minus. T.c.36

¶ Quę talis eſt. Si alicuiꝰ totiꝰ ptes nō hñt aliquā determinatā q̄ṫitatē ſiue magnitudinē vel puitatē: ſed ꝯtingit eas q̄ṫaſcūq₃ eſſe: vel ſ₃ magnitudinē vel puitatē: neceſſe ē ꝙ totū nō habeat determinatā magnitudinē vel paruitatē: ſed ꝯtingat eſſe cuiuſcūq₃ magnitudinis vel puitatis: ⁊ hoc iō q̄ q̄ṫitas totius ꝯſurgit ex partibꝰ. S₃ hoc itelligēdū eſt de ptibꝰ exñtibꝰ actu in toto ſicut caro neruꝰ ⁊ os exiſtūt i aiali. Et h̄ ē qḋ dicit. [Dico aūt taliū aliquā ptiū: in q̄ cū inſit.]. ſ. actu [diuidiṫ aliqḋ totū.] Et p h̄ excludunṫ ptes totiꝰ ꝯtinui q̄ ſunt poᵃ in ipſo. S₃ ipoīe eſt ꝙ aial vel plāta: vel aliqḋ h₃ habeat ſe indeterminate ad quātacūq₃ Scda rō.

magnitudinē vl' paruitatē. Eſt.n.aliq̄ q̄ʒtitas ita magna: vltra q̄ʒ nullū aīal extēdit: ⁊ aliq̄ ita parua: infra quā nullū aīal inuenit. Et ſilr oīm ē oē plātaꝝ: ḡ ſeqt̄ ad deſtructionē ꝯñtis: q᷑ neqʒ aliq̄ pciū ſit īdeterminatę q̄ʒtitatis: q: tal'e eſt ō toto ⁊ ptib⁹. Sʒ caro ⁊ os ⁊ hꝯ ſūt ptes aīalis: ⁊ fruct⁹ ptes plātaꝝ: ipoſ'e ē igit̄ q᷑ caro ⁊ os ⁊ hꝯ hēant īdeterminatā q̄ʒtitatē vel ſʒ mai⁹ vel ſʒ min⁹. Nō ḡ ē poſ'e q᷑ ſint aliq̄ ptes carnis aut oſſis q̄ ſint īſenſibiles pp paruitatē.

Dubium. Ratio. Comment. dicit corpus naturale in infinitum diuiſibile at quod ſimul non poſſit ex pecunia contingit idem neque iſtrumentorum: Scdo de aīa cō.41.

C Ut aūt h̄ qd dr ꝯtiū eē diuiſiōi ꝯtinui ī infinitū. Si.n.ꝯtinuū ī īfinitū diuiſibile ē: caro aūt ꝯtinuū qddā ē: vr̄ q᷑ ſit ī īfinitū diuiſibilis. Oēʒ igit̄ paruitatē determinatā trāſcēdet pars carnis ſm diuiſionē īfinitā. C Sʒ dicēdū q᷑ lʒ corp⁹ mathematice acceptū ſit diuiſibile ī īfinitū: corp⁹ tñ n'ale nō ē diuiſibile ī īfinitū. In corpe.n. mathematico nō ꝯſiderat̄ niſi q̄ʒtitas ī q̄ nihil īuenit̄ diuiſiōi repugnās: ſʒ ī corpe n'ali īuenit̄ forma n'alis q̄ reqrit determinatā q̄ʒtitatē: ſicut ⁊ alia accñtia: Uñ nō pōt inueniri q̄ʒtitas in ſpē carnis: niſi infra aliquos terminos determinata. C Scđam rationem ponit ibi.

Argūr. C Præterea ſi talia oīa in cūctis inſunt: neqʒ gñatur qcq̄ʒ: ſʒ ineſt ac ſegregat̄: atqʒ appellat̄ ab eo qđ in ipſo magis abūdat: ex quouis deniqʒ fit quodlibet ſegregatiōe: velut aq̄ ex carne: ⁊ caro ex aq̄. Cū oē corp⁹ finitū ablatiōe finiti corpis cōſumat̄ atqʒ tollat̄: conſtat non poſſe in vnoquoqʒ quodqʒ ineſſe.

T.c.37 C Amplius ſi oīa inſunt quidem huiuſmodi inuicem ⁊ non fiunt: ſed ſegregant̄ cū inſint. dicunt̄ autē ⁊ a plurimo: fit autem ex quolibet quodlibet: vt ex carne aqua ſegregatur: ⁊ caro ex aqua: omne autē corpus finitū reſecatur a corpore finito: manifeſtum eſt q᷑ non contingit in vnoquoqʒ vnumquodqʒ eſſe.

Tertia ratio. Scđa pte huius tex. C Circa h̄ duo.ſ. Pmo pmittit q̄dā ex qbus argumētat̄. 2° pōit deductionē rōnis. ibi. [Remota.n.] Circa pm̄ tria ppōit: Primū eſt q᷑ oīa ſil' ſunt ſʒ pōnē Anax. vt dc̄m ē. ex q̄ vult deducere ad icōueniēs. Dicebat.n. Anax. vt dc̄m ē. q᷑ oīa hꝯ q̄ ſūt ſiſiū ptiū: vt caro ⁊ os ⁊ ſilia iſūt iuicē ⁊ ñ fiūt de nouo: ſʒ ſegregant̄ ex aliq̄: i q̄ pexſtiterūt: ſʒ vnūqđqʒ denominat̄ [a plurimo].i.a plurib⁹ ptib⁹ in re exiſtētibus. Scđʒ ē q᷑ qlibet fit ex qlibet ſic̄ ex carne fit aq̄ p ſegregatiōnē: ⁊ ſilr caro ex aq̄. 3m ē q᷑ oē corp⁹ finitū reſecat̄ a corpore finito: hoc ē ſi a corpe finito q̄ʒtūcūqʒ magno auferat̄ multoties finitū q̄ʒtūcūqʒ paruū: toties poterit auferri min⁹ a maiori q᷑ totū mai⁹ ꝯſumet̄ a minori p diuiſionē. Ex his aūt trib⁹ ꝯcludit qđ pncipal'r intēdit.ſ. q᷑ nō ſit vnūqđqʒ ī vno quoqʒ qđ eſt ꝯriū pmo iſtoꝝ poſitoꝝ triū. Sic.n.cōtingit in rōnibus ducentibus ad impoſ'e: q᷑ concludatur finaliter deſtructio alicuius premiſſorum. C Secundo ibi.

Argūr. C Ablata.n.ex aqua carne: rurſuſqʒ ex aqua reliq̄ ſegregata: ⁊ ſi ſemper minor ea quę ſecernitur erit: nō tamen omni magnitudine minor euadet. Quare ſi ſegregatio ſtabit: non in quolibet quoduis erit. In reliqua.n.aqua nihil inerit carnis. Si vero nullus ſegregatiōis exitus erit: ſʒ ſemper ſequeſtratio fiet finita in magnitudine ſane ęqualia finita erunt multitudine infinita. Quod quidem eſt impoſſibile.

C Remota.n. ex ęqua carne: ⁊ iteꝝ alia facta: ex reliqua ſegregabitur: q̄ʒuis ſemp minor erit ſegregata. Sed tamen non excellit magnitudo paruitatē. Quare ſiquidem ſtabit ſegregatio: non omne in oī inerit. In reliqua.n.aqua non inerit caro. Si vero non ſtabit: ſed habebit ſemper remotionē infinita magnitudine ęqualia finita inerunt infinita ſecūdū multitudinem. Hoc autem impoſſibile eſt.

T.c. C Deducit argumētationē: ⁊ aſſumit qđ in pcedēti argumētatiōe cōcluſuʒ ē. Dic̄.n. q᷑ ſi ex aq̄ remoueat̄ caro (dū.ſ.ex aq̄ gñat̄ caro) ⁊ ſi iteꝝ ex reſidua aq̄ fiat alia ſegregatio carnis q̄ʒuis ſemp remaneat aliq̄ minor q̄ʒtitas carnis ī aq̄: tñ magnitudo carnis nō excedit aliq̄ʒ paruitatē.i.cōtingit dare aliq̄ʒ paruā mēſurā carnis: q̄ nō erit minor aliq̄ caro: vt ex ſuperiori rōne apparet. Hoc ḡ habito q᷑ ſi in aq̄ ſit parua caro q̄ nulla ſit minor ſic pcedit. Si ex aqua ſegregat̄ caro: ⁊ iteꝝ alia caro: aut ſtabit iſta ſegregatio aut nō. Si ſtabit: ḡ in reſidua aq̄ nō erit caro: ⁊ ſic nō erit qđlibet in qlibet. Si aūt nō ſtabit: ḡ in aq̄ ſemp remanebit aliq̄ pars carnis: ita tñ q᷑ in 2a ſegregatiōe ſit minor q̄ʒ in pa. ⁊ in 3a minor q̄ʒ in 2a. Et cū nō ſit deſcēdere in paruitatē ptiū in infinitū: vt dc̄m ē illę minimę ptes carnis erūt ęqles ⁊ infinitę numero in aliqua aqua finita: alioqn nō pcederet in infinitū ſegregatio. Seqt̄ igit̄ q᷑ ſi ſegregatio nō ſtat: ſʒ ſemp in infinitū remouet̄ caro ex aq̄: q᷑ in aliq̄ magnitudine finita.ſ. aq̄ ſint q̄daʒ finita ſm q̄ʒtitatē ⁊ ęqualia adinuicē: ⁊ infinitę ſm numerū.ſ.infinitę minimę ptes carnis. Et hoc eſt impoſ'e ⁊ cōtrariū ei qđ ſup poſitū eſt.ſ. q᷑ oē corpus finitū reſecat̄ ab aliq̄ corpe finito: ḡ ⁊ pmū fuit ipoſ'e.ſ. q᷑ qđlibet eſſet ī qlibet vt Anax. poſuit. Cōſiderādū eſt aūt q᷑ non ſine cā Phs appoſuit ęqlia in h̄ vltimo icōueniēti ad qđ ducit. Nō.n. eſt icōueniēs q᷑ in aliq̄ finito ſint infinita inęqlia ſi attēdatur rō q̄ʒtitatis: q: ſi diuidat̄ ꝯtinuū ſm eādeʒ pportioneʒ erit pcedere in infinitū. vt puta ſi accipiat̄ 3m totius ⁊ tertiū tertij: ⁊ ſic deinceps: ſʒ tñ ptes acceptę nō erūt ęquales ſm quātitatē. Sed ſi fiat diuiſio p partes ęquales: nō pcēditur in infinitum etiāſi ſola rō quantitatis in corpore mathematico conſideretur. C Quartam rationem ponit ibi. Notabile

C Præterea ſi corp⁹ oē pte aliq̄ ab eo ſublata fieri ſe minus neceſſe eſt: carnis aūt q̄ʒtitas definita eſt ad molē vtrāqʒ: pʒ minima ex carne nullū oīno corp⁹ ſecerni poſſe: alioquin minima minor erit. Argr.

C Adhuc aūt ſi oē quidem corpus remoto quodam minus neceſſe eſt fieri: carnis autē determinata eſt quantitas ⁊ magnitudine ⁊ paruitate. Manifeſtū eſt q᷑ ex minima carne nullum ſegregabitur corp⁹. Erit enim minus minima. T.c.8.

C Quę talis ē. Oē corp⁹ remoto aliq̄ fit min⁹: cū oē totū ſit maius ſua pte. Cū aūt q̄ʒtitas carnis ſit determinata ſʒ magnitudinē ⁊ paruitatē: vt ex dictis pʒ: neceē eſt eſſe aliquā minimā carnē. ḡ ab eo nō pōt aliqđ ſegregari: q: ſic eſſet aliqđ minus minimo. Non igitur ex quolibet pōt fieri quodlibet per ſegregationem. C Quintam rationem ponit ibi. q̄rta ratio

C Inſuper in infinitis corporibus caro iam infinita ſanguis cerebrumqʒ ineſſet. Unumquodqʒ tamen eſſet ab alijs ſeparatum. ⁊ nihilominus infinitum. Hoc autem metas egreditur rationis. Argr.

C Amplius aūt infinitis corporibus ineſt vtiqʒ iaʒ caro finita ⁊ ſanguis ⁊ cerebrum. Saparata tamē abinuicem: nihil autē minus entia ſunt: quę ſunt: ⁊ infinitum vnumquodqʒ. Hoc autem irrōnabile eſt.

C Quę talis eſt. Si infinitę ptes vniuſcuiuſqʒ ſunt in vnoquoqʒ: ⁊ quodlibet eſt in quolibet: ſequetur q᷑ in infinitis corporibus ſint īfinitę partes carnis: ⁊ infinitę partes ſanguinis vel cerebri: ⁊ quantumcūqʒ inde ſeparentur adhuc remanent ibi. Sequeretur ergo q᷑ infinita ſunt infinities infinities: quod eſt irrationabile. C Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Id vero qđ aſſeritur nunq̄ ſegregata oia fore: nō ſcienter quidē dicitur/ recte tñ. Affectus.n. inſeparabiles ſunt. Cū igiť colores: atq̄ habit⁹ miſti ſint: ſi fuerint ſegregati: erit q̄ppiā albū: aut ſanū pfecto: qđ non aliud quicq̄ erit: nec ī ſubiecto. Quare ipſa mēs abſurda eſt ſane: ea quęrēs quę fieri nequeūt: ſi ſeparata quidē reddere vult: hoc aūt efficere neq̄t tam quantitatis q̄ qualitatis ēt ratione. Quātitatis quidem: q̄ non eſt minima magnitudo. Qualitatis autem: q̄ affectus inſeparabiles ſunt.

T.c.39 ¶ Nequaq̄ aūt ſegregandū eſſe neſcientis dr̄/ recte aūt dr̄. Paſſiōes.n. inſeparabiles ſunt. Si igiť miſti ſunt colores ⁊ habitus: ſi ſegregētur: erit aliquid album ⁊ ſanatiuū non alteꝝ aliquid cū ſit neq̄ de ſubo. Quare inconueniens eſt impoſſibilia quęrens intellectus/ ſi vere velit quidem ſegregare. Hoc aūt facere eſt impoſſibile ⁊ ſm quantitatem ⁊ ſm qualitatem. Secundum quantitatem quidem: quoniā non eſt minima magnitudo. Secundum qualitatē autem quoniam inſeparabiles ſunt paſſiones.

¶ Improbat pōnē. Anax. q̄tū ad ponēdi modū. ⁊ h̄ duplr. Prio q̄ nō itelligebat ꝓpaꝫ pōnē. 2° q̄ nō hēbat ſufficiēs motiuū ad ponēdū eā. ibi. [Nō recte āt.] T.c.40 Diť ergo p̄: ꝙ i h̄ qđ diť ꝙ ſegregatio nunq̄ ſinleť neſciuit qd diceret: q̄uis aliquo mō veꝝ dixerit: q̄ accñtia nūq̄ pñt ſeparari a ſbſtātijs: ⁊ tñ pōebat pmiſtionē nō ſolū corpoꝝ: ſꝫ ēt accñtiū: cū.n. aliqđ ſit albū dicebat: ꝙ h̄ fiebat p abſtractionē albedinis ꝓus cōmiſtę. Si igiť colores ⁊ alia hm̄ accñtia ponāť eē cōmiſta: vt ipe dicebat: ſi aliq̄s h̄ ſuppoſito dicat ꝙ oia cōmiſta pñt ſegregari: ſeq̄reť ꝙ ſit albū ⁊ ſanatiuū: ⁊ ñ ſit aliqđ ſubm: de quo dicanť: ⁊ i quo ſint: qđ ē ipľe. Relinquiť igiť h̄ veꝝ eē ꝙ ñ oia cōmiſta pñt ſegregari: ſi accñtia ēt cōmiſceanť. Sꝫ ex h̄ ſeq̄ť icōueniēs. Ponebat.n. Anax. ꝙ oia a prin° erāt cōmiſta: ſꝫ itell's icepit ſegregare. Quicūq̄ aūt itell's q̄rit facere qđ ipoľe ē fieri: ieſt idecēs itelſ: ⁊ q̄re icōueniēs erit intell's ille ipoſia intēdēs [ſi vere]. i. totalr̄ velit ſegregare qđ eſt impoſſibile ⁊ ſm quātitatem: q̄ nō ē minima magnitudo: vt Anax. ponebat: ſed ex quolibet minimo pōt aliqđ auferri. Et ſm qualitatē: q̄ accidentia non ſunt ſeparabilia a ſubiectis. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Neq̄ ēt recte generationē eoꝝ q̄ partiū ſunt ꝯformiū capit. Lutū nāq̄ tū in luta: tū non in luta diuiditur. Nec vt lateres ex domo: ⁊ domus ex lateribus fit: ſic aqua: ⁊ aer ex ſeſe mutuo ſunt ⁊ fiunt.

T.c.40 ¶ Non recte aūt generationē accepit ſiliū ſpērū. Eſt enim vt lutū in luta diuidiť. Eſt aūt vt nō: ⁊ non idē modus eſt: vt lateres ex limo: ⁊ dom⁹ ex laterib⁹. Sic aūt aqua ⁊ aer ex alterutris: ⁊ ſunt ⁊ fiunt.

¶ Improbat p̄dictā pōnē q̄tū ad hoc ꝙ nō habeat ſufficiēs motiuū. Quia.n. videbat Anax. ꝙ aliqd ſit magnū ex ꝯgregatiōe multaꝝ ptiō ſimiliū paruaꝝ: ſicut torrēs ex multis guttis: credidit ita eē in oibus. Et iō dicit Ariſt. ꝙ [nō recte accepit gñationē ſiliū ſpecieꝝ]. i. ꝙ ſemp oporteret aliqd generari ex ſilibus ſm ſpeciē. Quędā.n. ex ſil'ib⁹ generanť: ⁊ in ſilia reſoluunť: ſicut lutū diuidiť in luta. In quibuſdā aūt nō eſt ſic: ſed quędā generanť ex diſſimilibus. Et in his ēt nō eſt vnus modus: q̄ quędā fiunt ex diſſimilib⁹ p alterationē: ſicut lateres nō ex laterib⁹: ſꝫ ex luto. Quędā vero p cōpoſitionē ſicut dom⁹ nō ex domib⁹: ſꝫ ex lateribus. Et p hunc modū aer ⁊ aqua fiunt [ex alterutris]. i. ſicut ex diſſimilib⁹. Aliter a habet [ſicut lateres ex domo] ⁊ ſic ponit duplicē modū quo aliquid fit ex diſſimilibus. ſ. per compōnem: ſicut domus fit ex lateribus: ⁊ per reſolutionem: ſicut lateres fiūt ex domo. ¶ Secundo ibi. Aliter in ſimplicij ſic habet.

¶ Melius autem eſt potiora principia finitaq̄ ſumere: quod quidem Empedocles facit. Argu.

¶ Melius autē eſt minora ⁊ finita recipere: qđ vere facit Empedocles. T.c.41

¶ Improbat pōnē Anax. p cōparationē ad opinionē Empe. ⁊ dicit: ꝙ melius eſt ꝙ fiat pn̄ pauciora ⁊ finita qđ fecit Empe. q̄ plura ⁊ infinita: qđ fecit Anax. Lec.x.

¶ Oēs igiť ꝯtraria principia faciunt: ⁊ q̄ vniuerſū vnū eē atq̄ imobile dicūt. Argu. Parmenides.n. calidū frigidūq̄ p̄ncipia facit atq̄ hęc ignē terrāq̄ appellat. ⁊ raꝝ ⁊ dēſuꝫ p̄ncipia inquūt eē. Democrit⁹ quoq̄ plenū ipſa atq̄ vacuū aſſerit eſſe: quoꝝ alteꝝ vt ens: alteꝝ vt nō ens eē dicit. Inſup ⁊ haſce differētias affert: pōnē inq̄ figurā ac ordinē: hęc aūt cōtrarioꝝ genera ſunt. Poſitiones.n. ſupra ⁊ infra: añ ⁊ retro. Figura vero: angulis cōſtās atq̄ nō cōſtās. rectū ⁊ circūflexū ſpēs ſunt. Patet igitur oēs contraria quodammodo principia facere rerum.

OMnes igiť cōtraria p̄ncipia faciūt: ⁊ dicentes ꝙ vnū ſit omne ⁊ imobile. Et parmenides enim calidum ⁊ frigiduꝫ principia facit. Hęc aūt appellat ignē ⁊ terrā. Et quidam raruꝫ ⁊ denſuꝫ. Et Democritus firmū ⁊ inane. Quoꝝ aliud quidē ſicut qđ eſt: aliud aūt ſicut qđ non eſt: eſſe diciť. Adhuc pōne: figura: ⁊ ordine. Hęc aūt genera ꝯtrarioꝝ ſunt. Poſitione: ſurſum ⁊ deorſum: ante ⁊ retro. Figura: angulus: rectū: circulatū. Quod quidē igitur contraria quodammodo oēs faciunt principia manifeſtum eſt. T.c.42

Poſitis opinionib⁹ phoꝝ de p̄ncipijs nāę: hic icipit ingrere veritatē. Et p̄ igrit eā p modū diſputationis ex ꝓbabilibus ꝓcedēdo 2° oſidit v̄itatē p modū demōſtratiōis. ibi. [Sic ergo nos dicam⁹.] Circa primuꝫ duo facit. Prio ingrit de ꝯrietate principioꝝ. 2° de nomero eoꝝ ibi. [Cōſequens aūt vtiq̄.] Circa primū tria facit. Prio ponit pōnē antiquoꝝ de ꝯrietate principioꝝ. 2° inducit ad hoc rōnē ibi. [Et hoc rōnabilr̄.] Tertio oſtēdit quō ſe habebāt in ponendo phi ꝯria principia. ibi. [Uſq̄ qdē igiť.] Dicit ḡ p̄: ꝙ oēs antiq phi poſuerūt ꝯrietatē i principijs. Et h̄ manifeſtat p tres opiniōes phoꝝ. Quidā.n. dixerūt ꝙ totū vniuerſuꝫ ſit vnū ens imobile: quoꝝ Parmenides dixit: ꝙ oia ſunt vnū ſꝫ rōnē: ſed plura ſm ſenſū: ⁊ inq̄tū ſunt plura ponebat in eis ꝯria principia. ſ. calidū ⁊ frigidū: ⁊ attribuebat calidū igni: frigiduꝫ vero terrę. Secunda vero opinio fuit phoꝝ nālīū: q poſuerūt vnū prin^m māle mobile: ⁊ dicebant ꝙ ex eo fiebant alia ſm raritatem ⁊ denſitatē: ⁊ ſic ponebant raꝝ ⁊ denſuꝫ eſſe prin^a. Tertia vero opinio eſt eoꝝ qui poſuerunt plura prin^a. inter quos Democritus poſuit oia fieri ex indiuiſibilib⁹ corporib⁹: quę quidem adinuicem coniuncta in ipſo cōtactu quoddā vacuū relinquebant: ⁊ hm̄oi vacuitates vocabat poros: vt pꝫ in primo de generatione. Sic igitur omnia corpora ponebat compoſita ex firmo ⁊ inani. i. ex pleno ⁊ vacuo. Unde plenum ⁊ vacuum dicebat prin^a naturę: ſed plenum attribuebat enti: vacuum vero non enti. Item licet corpora

2ª parte T.c.57 2ª parte T.c.50 2ª parte T.c.42 T.c.48 Oēs antiq phi poſuerūt cōtrarietatē in principijs. 2^a 3ª Lec.4. T.c.8.

indiuiſibilia oia eſſent vnius nãe:tñ ex eis dicebat ꝯſtitui diuerſa ſ3 diuerſitatē figurę põnis ꝛ ordinis. Unde ponebãt pͣ eẜe ꝯria q̄ ſunt in gñe põnis.ſ.ſurſum ꝛ deorſum: ante ꝛ retro:ꝯria q̄ ſunt in genere figurę.ſ.rectū angulare ꝛ circulare:ꝛ ſilr ꝯtraria q̄ ſunt i gñe ordinis.ſ.prius ꝛ poſteri⁹:de qbus nõ fit mētio in lra:qꝛ manifeſta ſunt. Et ſic
Lcõ. 8. T.c. 33 ꝯcludit quaſi inducēdo ꝙ oēs pl̄i poſuerũt pnͣ eẜe ꝯtraria ſm aliquē modū. De opinione aũt Anax. ꝛ Empe. mētionē non fecit:qꝛ eas ſuperius magis explicuit. Et tñ hi ponebant etiā quodãmodo cõtrarietatē in principijs:dicētes oia fieri congregatione ꝛ ſegregatione quę conueniunt in genere cum raro ꝛ denſo. ¶ Secundo ibi.

Argūr. ¶ Idq; nõ ſine rõne. Principia nãq; neq; ex ſeſe mutuo:neq; ex aliis: ꝛ ex ipſis oia eē opꝫ:ꝯrariis aũt pmis hęc iſunt. Quia nãq; ſunt prima:iõ non ex aliis ſunt. Quia vero ꝯtraria ſunt : iõ nõ ex ſeſe mutuo fiunt. Uex idipm quo pacto fit: ꝛ rõne ꝯſiderem⁹ opꝫ. Sumēdū eſt igit pmū:nõ qduis eoꝝ: q̄ ſunt in qduis agere:neq; quoduis pati a quouis aptū eẜe:neq; ex qbuſcūq; qduis fieri:niſi qs per accñs ſũpſerit. Quo nãq; pacto fiet albū:vel nigrū ex muſico:niſi albo vel nigro ſit accñs muſicū? Sꝫ albū qdē fit e nõ albo:atq; ex hoc nõ quouis : ſꝫ e nigro vel aliquo mediorū. Muſicū aũt e nõ muſico atq; ex hoc nõ quouis:ſꝫ ex immuſico vel e medio:ſi aliqd iter ipſa mediū eſt. Neq; rurſus in qduis pmū vnūqdq; corrūpit. Uelut albū:in nõ muſicū niſi idipm nõnūq̄ accidat:ſed in nõ albū corrūpit:atq; in hoc nõ qduis:ſed in nigrū:aut in mediū. Eodē mõ muſicū etiā in nõ muſicū:atq; in hoc nõ qduis:ſꝫ in imuſicū vel in mediū : ſiqd iter ipſa mediū ſit corrūpit. Silr fit ꝛ in cęteris. Nã ꝛ ea q̄ nõ ſimplicia ſꝫ cõpoſita ſunt:eãdē ſubeũt rõnē. Sꝫ latet ipm ex eo qꝛ diſpões oppoſitę noib⁹ carent. Et eniꝫ oē ꝯſtructū ex incõſtructo:atq; incõſtructū e ꝯſtructo fiat neceſſe ē. Cõſtructū ēt in icõſtructū: ꝛ in ipſum nõ qduis:ſed in oppoſitū neceſſe eſt corrūpat. Nihil aũt intereſt:ſiue in ꝯſtructione:ſiue in ordine:ſiue in cõpoſitione hec ipſa dicant. Patet enim eãdē rõnē in cũctis eẜe:atq; domū:ſtatuā: ꝛ qduis aliud ſilr fieri. Domus eni ex non cõpoſitis ſed hoc mõ diuiſis: ꝛ ſtatua:figuratorūq; quoduis e nõ ſic figurato ꝯfici fieriq; videt. Atq; hęc partiꝫ ordine:partim cõpoſitiõe cõſtat. Si igit hęc vera ſunt:omne qd fit e cõtrario profecto aut e medio fit ꝛ omne quod corrūpit in contrariū corrūpitur: vel in medium. Media vo ſunt ex cõtrarijs:ceu colores ex albo ꝛ nigro. Quare omnia quę natura fiunt:aut contraria aut ex contrarijs ſunt.

¶ Et hoc rõnabiliter. Oportet eni pricipia neq; ex alterutris eē:neq; ex alijs: ꝛ ex his. Cõtrarijs aũt primis inſunt hęc. Propter id qd pma qdeꝫ : non ſunt ex alijs. Ob id vo ꝙ ſunt ꝯria:nõ ſunt ex alte-
T.c. 43 rutris. Sꝫ opꝫ hoc i rõne ꝯſiderare q̄liter ꝯtingat. Accipiendum igitur eſt primū:quod oium q̄ ſunt nihil neq; facere aptum natū eſt:neq; pati contingens a contingenti:neq; fit quodlibet ex quolibet: niſi aliquis accipiat ſm accidens. Qualiter eniꝫ fiet albū ex muſico:niſi accidens ſit albo aut nigro muſicum:ſed album quidem fit ex non albo: ꝛ hoc nõ ex omni:ſed nigro:aut medijs. Et muſicū ex non muſico:ſed non ex omni:ſed ex immuſico:aut ſi aliquid ipſis eſt medium. Neq; igitur corrumpitur in contingens primū:vt album non in muſicū:niſi forte ſm accidens:ſed in nõ albū: ꝛ nõ in cõtingens: T.c. 44
ſed in nigrum aut mediū. Similiter aũt muſicū in non muſicū: ꝛ hoc non in cõtingēs:ſed in immuſicū:aut ſi ipſis aliqd mediū eſt. Similr aũt hoc eſt ꝛ in alijs:qm non ſoluꝫ ſimplicia eoꝝ quę ſunt:ſed T.c. 45
ꝛ compoſita ſm eandē ſe habēt rationē. Sed propter hoc ꝙ oppoſitę diſpoſitiones non denominatę ſunt:latet hoc cõtingēs. Neceſſe eniꝫ omne conſonans ex inconſonãti fieri: ꝛ incõſonãs ex conſonãti: ꝛ corrūpi conſonans in inconſonãtiã: ꝛ hanc nõ in ꝯtingentē:ſed in oppoitā. Differt aũt nihil T.c. 46
icõſonãtia dicere:aut ordine: aut cõpoſitiõe. Manifeſtum enim eſt ꝙ eadē ſit ratio. At vero domus ꝛ ſtatua ꝛ quodlibet aliud fit ſimilr. Domus quidem enim fit nõ ex eo ꝙ compoſita ſunt : ſed ex eo ꝙ diuiſa ſunt hęc. Sic ꝛ ſtatua ꝛ figuratorum aliquod ex non figurato: ꝛ vnumquodq; horum alia quidem ordo:alia vero compoſitio quędam ſunt. Si ergo hoc verū eſt:ꝙ oē quod fit ſit: ꝛ corrumpatur qd corrūpit:aut ex cõtrarijs:aut in cõtraria: T.c. 47
ꝛ in horū media. Media aũt ex cõtrarijs ſunt : vt colores ex albo ꝛ nigro. Quare oia erũt quę natura fiunt:aut contraria:aut ex contrarijs.

¶ Ponit ꝓbabilē rõnē ad oñdendū ꝙ pma pnͣ ſunt ꝯtraria que talis eſt. Tria vident de rõne pncipioꝝ eē:pmū ꝙ nõ ſint ex alijs. 2ᵐ ꝙ nõ ſint ex alterutris. 3ᵐ ꝙ oia alia ſint ex eis. Sꝫ hęc tria cõueniũt pmis ꝯtrarijs:ergo pma ꝯria ſunt pnͣ. ¶ Ad intelligendū aũt qd vocet pma pnͣ ꝯria. Cõſiderãdū qd quędã ꝯria ſunt quę ex alijs cõtrarijs cauſant:ſicut dulce ꝛ amarū cauſant ex humido ꝛ ſicco ꝛ calido ꝛ frigido. Sic aũt nõ eſt ꝓcedere in iſinitū : ſꝫ eſt deuenire ad aliqua ꝯria quę non cauſant ex alijs ꝯrijs:ꝛ hęc vocat prima ꝯria. His igit primis ꝯrijs tres prędictę cõditiones cõueniũt pncipioꝝ. Ex eo ergo ꝙ pma ſunt:manifeſtū eſt ꝙ nõ ſunt ex alijs. Ex eo vo ꝙ ꝯtraria ſunt:manifeſtū eſt ꝙ nõ ſunt ex alterutris. Quãuis enim frigidū fiat ex calido inquantū id qd prius eſt calidū fit frigidum: tamē ipſa frigiditas nũq̄ fit ex caliditate:vt poſtea dicet. Tertium vero qualiter oia fiant ex ꝯtrarijs:oportet diligētius inueſtigare. Ad hoc igit oñdendū pręmittit pmo ꝙ neq; actio neq; paſſio poteſt accidere inter [contingentia] .i.inter ea quę ꝯtingũt ſimul eẜe:vel inter [cõtingentis] .i.inter quęcūq; indeterminata:neq; quodlibet fit ex quolibet:ſicut Anax. dixit:niſi forte ſm accidens. Et hoc manifeſtat primo in ſimplicibus. Albū eniꝫ nõ fit ex muſico:niſi ſm accñs forte inquãtū muſico accidit albuꝫ vel nigrū. Sed albū fit per ſe ex nõ albo:quod eſt nigrum vel medius color. Et ſimiliter muſicus ex nõ muſico: ꝛ non ex

De rõne principiorū tria.
Prima contraria quę.
Prima conditio
2ª
T.c. 51
3ª
Qualiter fiũt oia ex cõtrariis.

quocunq;

quocũq; nõ muſico: ſed ex oppoſito qð eſt imuſicũ.i. qð eſt natũ hẽre muſicã ⁊ nõ hꝫ: vel ex quocũq; medio iter ea. Et eadẽ rõne nõ corrũpit aliqd ꝑ ⁊ p ſe in qðcũq; ꝯtingẽs: ſic albũ nõ corrũpit̃ in muſicũ niſi p accñs: ſꝫ p ſe corrũpit̃ in nõ albũ: ⁊ nõ in quodcũq; nõ albũ: ſed in nigrũ ⁊ in mediuꝫ colorẽ. Et idẽ dicit de corruptiõe muſici: ⁊ de alijs ſiſib⁹. Et huius rõ eſt: q: oẽ qð fit ⁊ corrũpit̃ nõ ẽ anteq̃ fiat: nec eſt poſtq̃ corrũpit̃: vñ opꝫ q id qð p ſe aliquid fit: ⁊ in qð p ſe aliquid corrũpit̃: tale ſit qð in ſua rõne icludat nõ eẽ ei⁹ qð fit vel corrũpit̃. Et ſiſr manifeſtat hoc in cõpoſitis: ⁊ dicit q ſiſr ſe hꝫ in cõpoſitis ſicut in ſimplicib⁹: ſꝫ magis latet in cõpoſitis: q: oppoſita cõpoſitoꝝ nõ ſunt nõiata ſic oppoſita ſimpliciũ. Oppoſitũ.n. dom⁹ nõ eſt nõiatuꝫ ſicut oppoſitũ albi: Vñ ſi reducant̃ ad aliq̃ nominata: erit manifeſtũ. Nã oẽ cõpoſitũ ꝯſiſtit in aliq̃ ꝯſonãtia. Cõſonãs aũt fit ex incõſonãti: ⁊ incõſonãs ex ꝯſonãti: ⁊ ſiſr ꝯſonãs corrũpitur in incõſonãtiã: nõ in quãcũq;: ſed in oppoſitã. Inconſonãtia aũt põt dici: vel ſm ordinẽ tm̃: vel ſm cõpoſitionẽ. Aliqð.n. totũ ꝯſiſtit in ꝯſonãtia ordinis: ſicut exercitus: aliqð ṽo in ꝯſonãtia cõpõnis ſicut domus: ⁊ eadẽ rõ eſt de vtroq;. Et manifeſtum eſt q oĩa cõpoſita fiunt ſiſr ex incõpoſitis: ſicut dom⁹ fit ex incõpoſitis: ⁊ figuratũ ex infiguratis: ⁊ in oĩbus his nihil attẽdit̃ niſi ordo ⁊ cõpoſitio. Sic igitur q̃ſi p inductionẽ manifeſtũ eſt q oĩa q̃ fiunt vel corrũpuntur fiunt ex ꝯrijs vel medijs: vel corrũpunt̃ in ea. Media aũt fiunt ex ꝯrijs: ſicut colores medij ex albo ⁊ nigro. Vñ ꝯcludit q oĩa q̄ fiunt ſꝫ nãm vel ipſa ſunt ꝯria: ſicut album ⁊ nigruꝫ: vel fiunt ex ꝯrijs ſicut media. Et hoc eſt principale intentum qð intendit ꝯcludere.ſ. q oĩa fiãt ex ꝯrijs: qð erat tertia conditio principioꝝ. ¶ Tertio ibi.

Alex. ⁊ Simplicius re/cte (igitur) hoc adiecit Ariſt. eo qdẽ q nõ hꝫ cõtrariũ aut ꝯria nõ recipit igenitũ ẽ, ⁊ corruptiõi nõ ſubijcitur hoc.n. medio.i. celi, igenituraꝫ celi pbat Ariſ.

Argu. ¶ Plurimi igitur ⁊ ceteroꝝ huc uſq; profecti pene conſentiunt: quemadmodum diximus antea. Naꝫ omnes elementa ⁊ ea quę ab ipſis principia nũcupantur: q̃q̃ ſine ratione: tamen contraria ponũt: quaſi ab ipſa veritate compulſi.

T.c.48 Ponderat ſimpl. hoc illud fere, ⁊ cui gra ſitadd ciẽdũ exa minat, ad ſecuti aut ad plurimi. 2ᵃ parte 48.r.

¶ Vſq; quidem igitur hoc fere ſecuti ſunt ⁊ aliorũ plurimi quemadmodum diximus prius. Omnes enim elementa ⁊ ab ipſis vocata principia: ⁊ vere ſine ratione ponentes: tamẽ contraria dicunt tãq̃ ab ipſa veritate coacti.

¶ Oñdit hic Phs qño ſe habuerũt phi in ponẽdo p̃n̄ᵃ ꝯria eſſe. Et ꝑ qño ſe habuerũt q̃tũ ad motiuum põnis. Scðo qño ſe habuerunt q̃tũ ad ipſam põnẽ: ibi [Differunt autẽ adinuicẽ.] Dicit ğ primo. q ſicut.ſ. dictuꝫ eſt: multi phoꝝ ſecuti ſunt veritatẽ vſq; ad hoc q ponerent prinᵃ eſſe ꝯria: qð quidem ſꝫ bñ ponerent: non tñ q̃ſi ab aliqua rõne moti hoc ponebant: ſed ſicut ab ipſa veritate coacti. Verũ.n. eſt bonũ intellectus ad qð nãſr ordinatur. Vñ ſicut res cognitione carentes mouentur ad ſuos fines abſq; ratione: ita interdum intellectus hoĩs q̃dã nãli inclinatione tendit in veritatem: licꝫ rõnem veritatis non percipiat. ¶ Scðo ibi.

Alij demõſtrati/ua cã (igitur ſimpl.).

Argu. ¶ Differunt tñ: q: quidam priora: quidã poſteriora: ⁊ alij ratione: alij ſenſu notiora accipiunt. Quidam enim calidum frigidumq;. Quidã humidum: atq; ſiccum. Alij par ⁊ impar. Nõnulli cõcordiam diſcordiãue cauſas generationis eſſe dixerunt. Hęc autem inter ſeſe dicto differunt modo.

¶ Differunt aũt abinuicẽ: in eo qð alij quidem priora, alij poſteriora accipiunt. Et qð hi qdeꝫ notiora ſm rationem, illi autem ſm ſenſum. Hi quidem.n. calidum ⁊ frigidũ: illi autẽ humidum ⁊ ſiccum: alij autem imparem ⁊ parem. Quidam autem cõcordiam ⁊ diſcordiã cauſaꝫ ponũt generationis. Hęc aũt abinuicem differunt ſm dictum modum.

¶ Oſtẽdit qño p̃dicti phi ſe habebant i p̃dicta poſitiõe. Et circa hoc duo facit. Primo oſtẽdit qño differebãt in ponẽdo p̃ncipia eẽ ꝯtraria. Scðo qño ſimul differebãt ⁊ ꝯueniebãt. ibi. [Quare ẽ eadeꝫ dicere.] Dicit ğ p̃mo. q phi ponẽtes p̃ncipia eẽ ꝯtraria dupl̃r differebãt. p̃mo qdẽ q: aliq eoꝝ rõnabiſr ponẽtes accipiebãt ꝓ p̃ncipijs p̃ora ꝯria: alij ṽo minus ꝓuide ꝯſiderãtes accipiebãt poſteriora ꝯria vt principia. Et eoꝝ qui accipiebãt priora ꝯria: quidã attẽdebãt ad ea quę erãt notiora ſm rõnem: quidã vero ad ea q̃ ſunt notiora ſm ſenſum. Vel põt dici q p hãc ſcðaꝫ differentiã aſſignetur rõ primę diſę. Nã ea q̃ ſunt notiora ſm rationẽ ſunt priora ſimpl̃r: q̃ ṽo ſunt priora ſm ſenſum ſunt poſteriora ſimpl̃r: ⁊ priora quo ad nos. Manifeſtũ eſt autẽ q opꝫ prin⁹ eſſe prima. Vñ illi qui iudicabant prius ſm id qð eſt notius rõni: ponebãt p̃nᵃ ꝯria ⁊ priora ſimpl̃r. Qui vero iudicabant prius ſm id qð eſt notius ſenſui: ponebãt prin⁹ poſteriora ſimpl̃r. Unde quidã ponebãt prima prinᵃ calidum ⁊ frigidum: alij vero humidum ⁊ ſiccum: ⁊ vtraq; ſunt ſm ſenſum notiora. Tñ calidum ⁊ frigidum quę ſunt actiuę qualitates ſunt priora humido ⁊ ſicco quę ſunt q̃litates paſſiuę: q: actiuũ nãſr eſt prius paſſiuo. Alij vero poſuerunt principia notiora ſm rõnem. Quoꝝ aliqui poſuerunt principia parem ⁊ imparem.ſ. Pythagorici exiſtimãtes ſubaꝫ oĩum eſſe numeros: ⁊ q oĩa componuntur ex pari ⁊ impari ſicut ex forma ⁊ mã. Naꝫ pari attribuebant infinitatẽ ⁊ alteritatem pp eius diuiſibilitateꝫ. Impari vero tribuebant finitatem ⁊ identitatem pp ſuam indiuiſionẽ. Quidã vero poſuerunt cauſas generationis ⁊ corruptionis concordiam ⁊ diſcordiam.ſ. ſequaces Empedoclis. q̃ ſunt ẽt ſm rõnem notiora. Unde pꝫ q in iſtis poſitionib⁹ apparet p̄dicta diuerſitas. ¶ Secundo ibi.

T.c.49

Qualitates actiuę ſũt potes paſſiuis.

Argu. ¶ Quare eadẽ quodãmodo: diuerſa quoq; dicunt. Diuerſa qdẽ: ſicut ⁊ plurimis vr̃. Eadẽ aũt: ſimilitudine rõnis: ex eadẽ nãq; ſerie ſumunt. Contrarioꝝ enim alia ꝯtinẽt: alia ꝯtinent̃. Hoc igitur pacto eodẽ mõ diuerſoq;: ⁊ deterius, ac meli⁹ dicũt. Et qdẽ rõne: qdã ſenſu notiora ſumunt: vt antea diximus. Etenim vniuerſale qdẽ notius eſt rõne. Singulare aũt ſenſu. Ratio nãq; ipſius eſt vniuerſalis: ſenſus vero particularis. Veluti magnũ qdẽ ⁊ paruũ: ratione: raꝝ aũt ⁊ denſuꝫ: ſenſu ſunt notiora. Pꝫ igitur oportere contraria principia rerum eſſe.

T.c.49 ἀναλογία proportio

¶ Quare eſt eadem dicere quodammodo ⁊ altera adinuicem. Altera quidem quemadmodum videbitur pluribus. Eadem vero ſm analogiam. Accipiunt.n. ex eadẽ coordinatione. Hęc quidem.n. ꝯtinent. Alia aũt ꝯtinentur contrarioꝝ. Sic igitur ſimiliter dicunt ⁊ alr̃: ⁊ peius ⁊ melius. Et hi qdeꝫ notiora ſm rationem: ſicut dictum eſt prius: illi aũt ſm ſenſum. Uniuerſale quidem.n. ſm rationem notum eſt: ſingulare autem ſm ſenſum. Ratio quideꝫ eniꝫ vniuerſalis eſt: ſenſus aũt particularis. Ut magnum ⁊ paruum ſm rationem eſt: rarum autem ⁊ denſum ſm ſenſum. Quod quidem igitur contraria oportet eſſe principia: manifeſtum eſt.

T.c.50

¶ Oñdit qño in differentia p̄dictaꝝ opionuꝫ eſt etiã q̃dã

ꝯueniētia:ꝯcludēs ex ꝓdictis ꝙ ꝗdāmō antiq phi dixerūt
eadē pnª:ꝛ quodāmōaltera. Altera qdē ſm ꝙ diuerſi di-
uerſa ꝯ̄ria aſſumpſerūt ſicut dictū eſt. Eadē vō ſm analo-
Triplex ſ ſaluendo ꝑ principijs primo. giā.i.ꝓportionē:q2 pnª accepta ab oibus hñt eandē ꝓpor
tionē. Et hoc tripl'r: Primo quidē:q2 qcūq3 prinª accipiun
tur ab eis ſe hñt adinuicē vt ꝯ̄ria Et h eſt ꝙ dir:ꝙ oēs ac-
cipiūt prinª ex eadē coordinatiōe.ſ.ꝯ̄rioꝝ. Oēs.n. accipiūt
ꝯ̄ria ꝓ principijs:ſed tñ diuerſo. Nec eſt mirꝫ ſi ex coordi-
natione ꝯ̄rioꝝ diuerſo accipiant prinª:q2 inter ꝯ̄ria ꝗdam
ſunt ꝯtinentia:vt priora ꝛ cōiora:ꝛ ꝗdā ꝯtenta:vt poſterio
ra ꝛ minus cōia. Iſte eſt igit' vnus modus quo ſic dicunt
inquantū oēs accipiūt prinª ex ordine ꝯ̄rioꝝ. Alius modꝰ
in quo ꝯueniunt ſm analogiā eſt ꝙ qcūq3 prinª accipiūtur
ab eis vnū eoꝝ ſe hꝫ vt melius:ꝛ aliud vt peius: ſicut cō-
cordia vel plenū vel calidū vt meliꝰ:diſcordia vero vel va
cuū vel frigidū vt peiꝰ. Et ſic eſt ꝯſiderare in alijs. Et hoc
ſō ē:q2 ſemp alteꝝ ꝯ̄rioꝝ hꝫ priuationē admiſtā. Prinm̄.n.
ꝯ̄rietatis eſt oppoſitio priuatiōis ꝛ habitus: vt di in. 10.
Lect.7. T.c.15 meta. Tertio modo ꝯueniunt ſm analogiā in hoc ꝙ oēs
accipiunt prinª notiora. Sed quedā notiora ſm rōnē:ꝗdā
vero ſm ſenſū. Cū.n.rō ſit vliū:ſenſus vero particulariū:
vliora ſunt notiora ſm rōnem:vt magnum ꝛ paruum:ſin-
gularia vero ſm ſenſum vt rarum ꝛ denſum:que ſunt mi-
nus cōia. Et ſic vltimo quaſi epilogando concludit qō pri-
ncipaliter intendit.ſ.ꝙ principia ſunt contraria. Lec.xj.

Argr. ❡ Deinceps vero conſiderandum eſt: vtrum duo an
tria:an plura principia ſint.

Conſequens autem vtiq3 erit dicere vtrū
duo aut tria aut plura ſint.

Poſtq̄ȝ inquiſiuit Phs de contrarieta
te principiorum:hic incipit inq
rere de numero eoꝝ. Et circa h tria facit. Pri
mo mouet qōnē. Scdo excludit que non cadunt ſub qōne.
ibi[Unum quidē.]Tertio proſequitur qōnem. ibi[Qm̄
T.c.51 aūt finita.]Dicit ergo primo ꝙ poſt inquiſitionē de ꝯ̄rie-
tate principioꝝ ꝯñs eſt inquirere de numero eorum. Vtꝝ
ſcilicet ſint duo aut tria aut plura. ❡ Secundo ibi.

Argr. ❡ Unum enim principium eſſe non poteſt:quia non
ſunt ipſa contraria vnum.

❡ Unum quidem enim impoſſibile eſt: quoniam nō
vnum contraria.

Immediate inferius. ❡ Excludit ea q̄ nō cadūt ſub qōne. Et p̄ ꝙ nō ſit tm̄ vnum
pnm̄. Scdo ꝙ nō ſint infinita. ibi[Infinita aūt nō.]Dicit
g p̄ ꝙ ipoſſi eſt eſſe vnū prinm̄ tm̄. Oſtenſum eſt.n. ꝙ prinª
ſunt ꝯ̄ria.ſed contraria nō ſunt vnū tm̄. q2 nihil eſt ſibiipſi
contrariū:ergo principia non ſunt vnū tm̄. ❡ Scdo ibi.

Argr. ❡ Nec etiam infinita: quia id quod eſt ſub ſcientiā
ſane non cadet.

❡ Infinita aūt non: qm̄ neq3 ſcibile qd eſt erit.

❡ Oñdit ꝙ non ſunt infinita prinª quatuor rōnibus. Quaꝝ
prima talis eſt. Infinitum inquantum huius eſt ignotum.
Si igitur prinª ſunt infinita:opꝫ ea eſſe ignota. Sed igno-
ratis principijs ignorant' ea que ſunt ex eis:ergo ſequitur
ꝙ nihil in mundo poſſit ſciri. ❡ Scdam rōnē ponit ibi.

Argr. ❡ Una quoq3 contrarietas eſt in omni genere vno.
Subſtantia vero genus eſt quoddam vnum.

❡ Et eſt vna cōtrarietas in omni genere vno. Sub-
ſtantia autem vnum quoddam genus eſt.

Lec. o. per totū. ❡ Que talis eſt. Prinª opꝫ eſſe prima ꝯ̄ria vt.ſ. oñſum eſt.
Prima autē ꝯ̄ria ſunt primi generis quod eſt ſubā. Suba
aūt cū ſit vnū genus:hꝫ vnā primā ꝯ̄rietatem. Prima enim
ꝯ̄rietas cuiuſlibet generis eſt primaꝝ diaꝝ ꝑ q̄s diuiditur
genus.ergo non ſunt infinita pnª. ❡ Tertiā rōnē pōit ibi.

❡ Et quia generatio ex finitis fieri pt:atq3 pſtabiliꝰ Argr.
eſt ex finitis:vt opinatur Empedocles:q̄ȝ ex infini-
tis fieri generationē exiſtimare. Cuncta enim que
ad generādas res pertinent:ex finitis perinde atq3
Anaxagoras ex infinitis reddere putat.

❡ Et qd contingit ex finitis melius ex finitis quem-
admodū Empedocles:q̄ȝ ex infinitis. Oia nanq3
ex finitis aſſignare opinatur: quemadmodū Ana
xa. ex infinitis.

❡ Que talis eſt. Qō pōt fieri ꝑ finita:magis eſt ponendū
per finita fieri q̄ȝ ꝑ infinita:ſed rō omnium que fiunt ſꝫ na
turā aſſignatur ſm Empedoclē per principia finita: ſicut
per Anaxagorā per principia infinita:ergo non eſt ponen-
dum prinª eſſe infinita. ❡ Quartam rōnem ponit ibi.

❡ Preterea alijs alia priora contraria ſunt / ꝛ ex Argr.
alijs alia fiunt:ceu dulce ꝛ amarum: ꝛ album ꝛ ni
grum. Principia vero manere ſemper opꝫ. Ex his
igitur neq3 vnū neq3 infinita principia eſſe conſtat.

❡ Amplius ſunt alia alijs priora contraria. Et fiūt
altera ex alteris:vt dulce ꝛ amarum: ꝛ album ꝛ ni
grum. Principia autem ſemper oportet manere.
Quod quidem igitur neq3 vnum neq3 infinita ſunt: T.c. 51
manifeſtum eſt ex his.

❡ Que talis eſt. Prinª ſunt ꝯ̄ria. Si g prinª ſunt ifinita.opꝫ
oia ꝯ̄ria eē pnª. Sꝫ nō oia ꝯ̄ria ſunt pnª. Qō pꝫ ex duobꝰ.
Prio qdē q2 pnª opꝫ eſſe pª ꝯ̄ria:nō aūt oia ꝯ̄ria ſunt pª:cū
qdā ſint alijs priora. Scdo q2 prinª nō dꝫ eſſe ex alterutris Lec. 10.
vt.ſ.dictū ē: ꝯ̄ria aūt ꝗdā fiūt ex alterutris vt dulce ꝛ ama T.c. 42
rū ꝛ albū ꝛ nigrū:nō g prinª ſunt infinita. Et ſic vltimo cō-
cludit ꝙ prinª nō ſunt vnū tm̄ neq3 infinita. ❡ Cōſideran- Notabile
dū eſt aūt ꝙ Phs hic diſputatiue ꝓcedit ex ꝓbabilibus.
Vñ aſſumit ea q̄ vident' pluribꝰ: q̄ nō poſſunt eſſe falſa ſꝫ
totū:ſed ſunt ſm partē vera. Verꝝ eſt igit' quodāmō ꝙ ꝯ̄ria
fiunt ex inuicē:vt.ſ. dictū eſt:ſi ſumat' ſubm contrarijs:q2 T.c. 42
id qō eſt album poſtea fit nigrū:ſed tñ ipſa albedo nō ꝯuer
titur in nigredinē. Sed quidā antiquoꝝ ponebant ꝙ nec
ētiā aſſumendo ſubiectum:prima ꝯ̄ria fiunt ex inuicē. Vñ
Empedocles negabat elementa fieri ex inuicem. Et ideo
Ariſtoteles hic ſignanter nō dicit calidū fieri ex frigido:
ſed dulce ex amaro ꝛ album ex nigro. ❡ Deinde cū dicit.

❡ Cū aūt ſint finita nō facere duo ſolū: rōnē aliquā Argr.
hꝫ. Dubitauerit.n. nō incōgrue quiſpiā: q̄nā pacto
denſitas apta eſt facere raritatem: aut raritas dēſi-
tatem: ꝛ alia queuis contrarietas ſilr modo. Non
enim ꝯcordia diſcordiā: neq3 econtra diſcordia cō-
cordiā congregat ꝛ aliquid facit ex ipſa: ſed aliud
quid tertiū ambe. Atqui ſunt qui plura etiā ſumūt:
ex quibus eorum que ſunt naturam conficiunt.

❡ Qm̄ autē finita facere duo tm̄. vel non facere duo
tantum hꝫ quādā rōnem. Deficiet.n. aliquis qualr
dēſitas raritatē facere aliquid apta nata ſit aut hec
denſitatē. Silr aūt ꝛ alia quecūq3 ꝯtrarietas. Nō
enim concordia diſcordiam inducit/ꝛ facit aliquid
ex ipſa:neq3 diſcordia ex illa: ſed vtraq3 alterū qd-
dam tertium. Quidam autem ꝛ plura recipiunt ex
quibus parant eorum que ſunt naturam.

❡ Proſeq' illud qō erat in qōne.ſ. i quo numero ſint pnª.
Et circa h duo fac. Primo oñdit ꝙ nō ſunt duo tm̄ pnª: ſꝫ
tria.

2 parte 56.t. tria. Scdo oñdit q̄ nõ ſũt plura. ibi [Plura aũt trib⁹.] Circa p^m duo facit. Prio oñdit p rõnes nõ eſſe tm̄ duo p̄n^a: ſꝫ opꝫ addi tertiũ. Scdo oñdit q̄ i h̄ ẽt antiq ph̄i ↄuenerũt.

T.c.53 ibi. [Uñ ⁊ aliqs poteſt.] Circa p̄mũ ponit tres rõnes. Dicit ḡ p̄ q̄ cũ oñſum ſit q̄ p̄n^a ſunt ↄ̃ria: ⁊ ita nõ p̄nt eẽ tm̄ vnũ prin^m: ſed duo ad minus: nec itez ſunt infinita prin^a: reſtat

Lec. 2. Prima ↄſiderandũ vtrũ ſint duo tm̄ vel plura duob⁹. Quantũ.n. ad hoc qd̄.ſ. oñſum eſt q̄ ↄ̃ria ſunt prin^a: vĩ q̄ ſint duo tm̄

Lec. 2. prin^a: q2 ↄ̃rietas eſt inter duo extrema. [Sed in hoc deficiet aliqs] .i. dubitabit. Opꝫ.n. q̄ ex principijs fiant alia: vt.ſ. dictũ eſt. Si aũt ſint tm̄ duo ↄ̃ria prin^a: nõ vĩ quõ ex illis duobus poſſint oĩa fieri. Non.n. põt dici q̄ vnũ eorũ faciat aliquid ex reliquo. Non.n. denſitas nata eſt conuertere ipſam raritatẽ in aliquid: neq3 raritas denſitatem. Et ſilr̃ ẽ de q̃libet alia ↄ̃rietate. Nõ.n. cõcordia mouet diſcordiã ⁊ facit aliquid ex ipſa: neq3 ecõuerſo: ſed vtrũq3 ↄ̃riorũ tranſmutat aliqd̄ tertiũ, quod eſt ſubm̄ vtriuſq3. Calidũ enim non facit eſſe calidã ipſam frigiditatẽ: ſed ſubm̄ frigiditatis: nec e ↄ̃. Uĩ ergo q̄ oporteat poni aliqd̄ tertiũ, qd̄ ſit ſubꝫ ↄtrarioꝝ ad hoc q̄ ex ↄtrarijs alia poſſint fieri. Nec refert q̃ztũ ad p̄ñs p̄tinet: vtrũ illud ſubm̄ ſit vnũ vel plura. Quidã.n. poſuerunt plura principia m̃ãlia ex q̃bus p̄parãt naturã entium. Non.n. dicebãt eſſe naturã reꝝ ma

T.c.19 teriam: vt infra in ſcdo dicet̃. ⸿ Scdam rõnez ponit ibi.

Argũ. ⸿ Inſuper ⁊ id quiſpiam dubitauerit niſi quiſpiam aliam quandaꝫ contrarijs naturã ſubiecerit. Nullius.n. eoꝝ quę ſunt ſub̃am contrariam eſſe videmus: principium aũt de nullo ſubiecto dicatur opꝫ. Alioquin principij principium erit. Subiectum.n. principium ⁊ prius pręd icato eſſe videtur.

T.c.52 ⸿ Adhuc aũt amplius ⁊ de hoc aliquis dubitabit: niſi aliquis alterã ſuppoſuerit contrarijs naturam. Nullius.n. videmus eorũ quę ſunt ſubſtantia cõtraria. Principiũ aũt non de ſubiecto opꝫ dici aliquo. Erit.n. principium principij. Subiectũ enim principium: ⁊ prius videtur eſſe pręd icato.

Secunda ⸿ Et dicit q̄ niſi ↄ̃rijs q̃ ponunt̃ eſſe prin^a ſupponat̃ aliqd aliud: ſurget maior dubitatio q̃z p̄miſſa. Prin^m.n. p̄n^m nõ põt eẽ accñs aliqd̄ de ſubõ dictũ. Cũ.n. ſubꝫ ſit p̄n^m accñtis qd̄ de eo p̄dicat̃: ⁊ ſit eo prius naturalr̃: ſeq̃ret̃ ſi p^m p̄n^m eẽt accñs, ⁊ de ſubo p̄dicatũ, q̄ p̄ncipij eſſet prin^m: ⁊ q̄ p̄ eſſet aliquid prius. Sꝫ ſi ponantur ſola ↄ̃ria eẽ prin^a: opꝫ p̄n^m eſſe aliqd̄ accñs de ſubiecto dictũ: q2 nulli⁹ rei ſub̃a ẽ ↄ̃ria alteri: ſꝫ ſolũ ↄ̃rietas eſt inter accñtia. Relinquit̃ igitur q̄

Notabile nõ p̄nt ſola ↄ̃ria eſſe p̄n^a. ⸿ Conſiderãdũ aũt q̄ in hac rõne vtit̃ p̄dicato p accñte: q2 pręd icatũ deſignat formã ſubiecti. Antiq aũt credebãt oẽs formas eẽ accñtia. Hic autẽ procedit diſputatiue ex propoſitionibus probabilibus q̃ erant apud antiquos famoſę. ⸿ Tertiam rõnez ponit ibi.

Argũ. ⸿ Pręterea ſub̃am non eſſe contrariã ſubſtantię dicimus. Quonã igitur pacto ſub̃a ex non ſubſtãtijs: aut non ſubſtantia ſubſtantia prius erit?

⸿ Amplius nõ eſſe dicimus ſub̃am contrariã ſub̃e. Qualr̃ igitur ex non ſubſtãtijs ſub̃a vtiq3 erit? Aut quomodo prius non ſubſtantia ſubſtantia erit?

Tertia. ⸿ Quę talis eſt. Oẽ qd̄ nõ eſt p̄n^m opꝫ eſſe ex p̄ncipijs. Si igit̃ ſola ↄ̃ria ſint prin^a ſequet̃ cũ ſub̃a non ſit ↄ̃ria ſub̃e q̄ ſub̃a ſit ex non ſubſtantijs: ⁊ ſic qd̄ nõ eſt ſub̃a ſit prius q̃ ſub̃a: q2 qd̄ eſt ex aliquibus eſt poſterius eis. Hoc autẽ eſt impoſſibile. Nã primũ genus entis eſt ſubſtãtia q̃ eſt ens per ſe. Non igitur põt eſſe q̄ ſola cõtraria ſint principia: ſed oportet ⁊ tertium poni. ⸿ Deinde cum dicit.

Argũ. ⸿ Quãobrem neceſſe eſt eum qui priorem atq3 hanc rõnem verã eſſe exiſtimauerit: ſi ambas ſeruare voluerit: tertiuꝫ aliquod cõtrarijs ipſis ſubijcere: quẽadmodum dicũt hi qui ſolã vnã quãdã naturã vniuerſum aſſerunt eſſe: vt aquã: aut ignẽ: aut medium qd̄ inter hęc collocarũt. Atq3 vĩ ipſum mediũ magis. Nã ignis: terra: aer: ⁊ aqua: cũ cõtrarietatib⁹ ſunt annexa. Jccirco non ſine rõne agũt q ſubiectũ ipſum aliud ab his faciunt. Cęteroꝝ aũt qdã aereꝫ ponunt. Aer.n. minime reſpectu cęteroꝝ differentias ſenſibiles hꝫ: atq3 hunc ſequitur aqua.

⸿ Unde ſi aliqs priorẽ verã putabit eſſe rõneꝫ ⁊ hãc neceſſarium eſt ſi debet ſaluare vtraſq3 ipſas ſubeſſe quoddã tertiũ: quemadmodum dicũt vnã quandaꝫ naturã dicentes oẽ: aut aquã: aut igneꝫ: aut mediũ T.c.53

horum. Uidetur autem medium magis. Jgnis.n. T.c.54 ⁊ terra ⁊ aer ⁊ aqua cum cõtrarietatibus complexa ſunt. Unde non irrationabiliter faciunt ſubiectum alterum ab his facientes. Aliorum autem quidam aerem. Aer enim minime hꝫ aliorum differentias ſenſibiles. Conſequenter autem aqua.

⸿ Oñdit quõ ad h̄ ẽt ↄcordat põ ph̄oꝝ. Et circa h̄ duo fac. Primo manifeſtat quõ ponebãt vnũ male p̄n^m. Scdo quõ ponebãt p̄ter hęc duo prin^a ↄ̃ria ibi. [Sꝫ oẽs vnum hoc.] T.c.55

⸿ Cõſiderãdũ eſt aũt circa primũ q̄ Ph̄s in p̄cedẽtib⁹ more diſputatoꝝ viſus eſt opponere ad vtrãq3 p̃tẽ oppoſitã. Nõm. Lec.10

Nã p̄ p̄bauit q̄ prin^a ſunt ↄ̃ria: ⁊ nũc induxit rõnes ad p̄bãdũ q̄ ↄ̃ria nõ ſufficiũt ad h̄ q̄ ex eis res generent̃. Et quia rõnes diſputatiue veꝝ ↄcludũt tm̄ ſꝫ aliqd: ſꝫ nõ ſm̄ totũ ex vtriſq3 rõnib⁹ v̄itatẽ ↄcludit: ⁊ dicit q̄ ſi aliqs putet verã priorẽ rõnẽ q̃ p̄babat prin^a eẽ ↄ̃ria: ⁊ hãc imediate poſitã q̃ p̄babat ↄ̃ria prin^a nõ poſſe ſufficẽ: ad ſaluãdũ vtrũq3 eſt neceſſe dicere q̄ quodda tertiũ ſubſit ↄ̃rijs: ſicut dixerunt ponentes totũ vniuerſum eẽ natura quanda vnam: intelligentes p naturã materiã: ſicut aquã: aut ignem: aut aerẽ: aut mediũ hoꝝ: vt vaporẽ aut aliud h̄ỽ. Et magis vĩ de medio. Hoc.n. tertiũ accipit̃ vt ſubm̄ ↄ̃rijs: ⁊ quodãmõ vt diſtinctũ ab eis. Unde illud quod minus hꝫ de ↄ̃rietate conuenientius ponitur tertiũ principiũ pręter ↄ̃ria. Jgnis eniꝫ ⁊ terra ⁊ aer ⁊ aqua hñt ↄ̃rietatẽ annexã .ſ. calidi ⁊ humidi: ⁊ frigidi ⁊ ſicci. Uñ nõ irrationabiliter faciunt ſubꝫ aliquid alteꝝ ab his in quo minus eſt excellentie ↄ̃rioꝝ. Poſt hos aũt melius dixerũt q poſuerũt aerẽ prin^m: q2 in aere inueniunt̃ q̃litates ↄ̃rię minus ſenſibiles. Poſt hos q poſuerũt aquã. Qui v̄o poſuerũt ignem peſſime dixerunt q̃ztũ ad hoc: q2 ignis hꝫ q̃litatẽ ↄ̃riã maxime ſenſibilẽ ⁊ magis actiuã: q2 in ipſo eſt excellentia calidi: q̃uis ſi cõpareñtur elementa ſm̄ ſubtilitatẽ melius videantur dixiſſe qui poſuerunt ignẽ principiũ: vt alibi dr̃. Quod.n. eſt ſubtili⁹ vĩ eẽ ſimplicius ⁊ prius. Unde terram nullus poſuit p̄ncipium propter ſui groſſitiem. ⸿ Secundo ibi.

⸿ Ueꝝ.n. oẽs hoc vnũ in figuras ↄtrarias vertunt: denſitatẽ inq3 raritateq3: ⁊ intẽſione remiſſioneue: quę qdẽ exceſſus oĩno: defectuſq3 ſunt. vt antea diximus. Hęc ẽt opinio vetus qdã eſſe vĩ. Unũ inq3 ⁊ exceſſum: atq3 defectũ p̄ncipia reꝝ eſſe. At tñ nõ eodẽ mõ. Sed priſci duo qdẽ agere: vnũ aũt pati dicebãt. At poſteriorum quidã e contra. Unum quidẽ agere: duo v̄o pati potius aſſerunt. Tria igitur eſſe

Ad ſ^m mo num^a, ſo lũ terrã i telligas, nõ ⁊ cõm ẽ mpe. v ter cita p^mi ſaci pium po ſuit.

menta rerum eſſe putare ex his ⁊ iſtiuſmodi alijs animaduerſis: videbitur aliquam rationem habere: ſicut antea diximus.

T.c.55 ¶ Sed oẽs vnũ hoc contrarijs figurant: vt denſitate ⁊ raritate: ⁊ eo qđ maius ⁊ minꝰ. Hęc aũt ſunt oĩa excellentia. vȝ. ⁊ defectus: ſicut dictuȝ eſt prius.

Lect.8. Et videtur antiqua eſſe opinio ꝙ vnuȝ ⁊ ſuperabũdantia ⁊ defectus principia rerum ſint: ſed non eodem modo. Sed antiqui duo quidem facere: vnuȝ autem pati. Poſterioꝝ aũt quidaȝ contrariũ. Unũ

T.c.56 quidem facere: duo vero pati magis dicunt. Tria quideȝ igitur dicere elementa eſſe: ⁊ ex his ⁊ ex huiuſmodi alijs intendentibus videbitur vtrıqȝ habere quandam rationem: ſicut diximus.

¶ Oñdit q̃ñ cũ vno mãli prinᵒ poſuerũt prinᵒ ꝯrĩa: ⁊ dicit ꝙ oẽs ponentes vnũ mãle prinᵐ dicebãt illud figurari vel formari ꝯrijs quibuſdã: vt raritate ⁊ denſitate q̃ reducunt̃ ad magnũ ⁊ paruũ ⁊ excellentiã ⁊ defectum. Et ſic hoc qđ Plato poſuit ꝙ vnũ ⁊ magnuȝ ⁊ paruũ ſint prinᵒ reꝝ: fuit ẽt opinio antiquoꝝ nãliũ: ſed differenter. Nã antiqui ꝯſiderantes ꝙ vna mã variat̃ per diuerſas formas poſuerũt duo ex parte formę: q̃ eſt prinᵐ agendi: ⁊ vnũ ex parte mãę: quę eſt prinᵐ patiendi. Sed Platonici conſiderantes q̃ñ in vna ſpecie diſtinguunt̃ multa indiuidua ſm diuiſionem materię: poſuerunt vnũ ex parte formę: q̃ eſt prinᵐ actiuũ: ⁊ duo ex parte materię: q̃ eſt prinᵐ paſſiuũ. Et ſic concludit principale intentum ꝙ premiſſa ⁊ ſimilia conſiderantibus rõnabile vĩ ꝙ ſint tria naturę prinᵒ. Et hoc dicit deſignãs ex probabilibus proceſſiſſe. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. Phs ſȝ s. Thomã ſtis dictis rõnibꝰ ex probabilibus tm̃ pceſſit, ſimplicꝰ aũt, vt Ariſto. pceſſiſſe, ⁊ ſs patrum, ⁊ confeſſas phoꝝ voces adiecit.

¶ Sed tribus ponere plura nullam. Ad patienduȝ enim ſufficiens eſt vnũ ipſum. Si vero quatuor cõtrarijs ſumptis: duę cõtrarietates ponant̃: vtriſqȝ ſeorſum alia quędaȝ nã media ſubijciatur oportet. Quod ſi ex ſeſe viciſſim generare poſſunt: ſuperuacanea nimirum altera contrarietas erit.

¶ Plura aũt tribus non amplius. Ad patiendũ quidem.n. ſufficiens eſt vnũ. Si aũt quatuor exiſtentibus duę erunt ꝯrietates: oportebit ſeorſum vtriſqȝ eſſe alteram quandã nãm: Si aũt ex inuiceȝ poterit generare: ocioſa vtiqȝ altera contrarietatuȝ erit.

¶ Oñdit q̃ñ nõ ſunt plura prinᵒ tribus: duabus rõnibus. Quaꝝ pᵃ talis eſt. Q̇ ṗt fieri p pauciora: ſuperfluũ eſt ſi fiat p plura: ſȝ tota generatio reꝝ pȏt cõpleri ponẽdo vnũ prinᵐ mãle ⁊ duo formalia: qꝛ ad patiendũ ſufficit vnum mãle prinᵐ. Sed ſi eſſent quatuor prinᵒ ꝯrĩa: ⁊ duę primę ꝯrietates: oporteret ꝙ vtraqȝ ꝯrietas haberet aliud ⁊ aliud ſubm: qꝛ vnũ ſubm vĩ eſſe ṗ vnius ꝯrietatis. Et ſic ſi duobus ꝯrijs poſitis ⁊ vno ſubo poſſunt res fieri adinuicem: ſuperfluũ vĩ ꝙ ponat̃ alia contrarietas. Non igitur ponenda ſunt plura q̃ȝ tria principiaᵗ. ¶ Scđam rõnẽ ponit ibi.

Argu. ¶ Et inſuper fieri neqt vt primę contrarietates ſint plures. Suba nãqȝ vnuȝ quoddã eſt genus eius qđ eſt: vt pȝ. Quare non genere: ſed antecedẽdo ſequẽdoue dũtaxat inter ſeſe principia differrent. Semp enim vna eſt contrarietas in genere vno: atqȝ oẽs contrarietates ad vnum reduci videntur. Pȝ igit̃ neqȝ vnum elementum neqȝ plura duobus vel tribus eſſe. Hoꝝ autem vtrum ſit aſſerendum: magnam dubitationem nimirum habet.

¶ Simul autem ⁊ impoſſibile eſt plures eſſe contrarietates primas. Subſtantia enim vnum quoddaȝ genus eſt entis. Quare in eo quod prius ⁊ poſteriꝰ ſunt differunt abinuicem principia tantum: ſed non genere. Semper enim in vno genere contrarietas

T.c.57 eſt vna. Omnes enim contrarietates reduci vident̃ in vnam. Quod quidem igitur neqȝ vnum ſit elementum neqȝ plura duobus vel tribus manifeſtum eſt. Hoꝝ autem vtrum ſit verum quemadmodum diximus dubitationem habet multam.

¶ Quę talis eſt. Si plura ſunt principia q̃ȝ tria opȝ eẽ plures primas ꝯrietates: ſed hoc eſt impoĩe: qꝛ prima ꝯrietas vĩ eſſe ṗmi gñis qđ eſt vnũ. ſ. ſuba. Unñ oĩa ꝯtraria q̃ ſunt i gñe ſubę nõ differũt gñe: ſed ſe hñt ſicut prius ⁊ poſteriꝰ: qꝛ in vno gñe eſt tm̃ vna cõtrarietas. ſ. ṗma: eo ꝙ oẽs alię ꝯtrarietates vident̃ reduci ad vnã ṗmã. Sũt aũt aliq̃ ṗnię diię ꝯtrarię: qbꝰ diuidit̃ genus: q̃ vĩ ꝙ nõ ſint plura principia q̃ȝ tria. ¶ Cõſiderãdũ eſt aũt ꝙ vtrũqȝ pbabiliter dcm̃ eſt. ſ. ⁊ ꝙ i ſubijs non ſit ꝯtrarietas: ⁊ ꝙ in ſubijs ſit vna ꝯtrarietas prima. Si.n. accipiatur ipſum quod eſt ſuba: nihil eſt ei ꝯtrariũ. Si vero accipiant̃ formales diię in genere ſubſtantię: contrarietas in eis inuenitur. Ultimo auteȝ quaſi epilogando concludit ꝙ neqȝ ſit vnum tantum principium: neqȝ plura duobus vel tribus. Sed vtrum hoꝝ ſit verum habet multam dubitationem: ſicut ex pmiſſis patet. ſ. vtrum ſint duo tantum vel tria. Notabile

Lec.xiij.

¶ Hoc igit̃ mõ nos dicimus primo de omni generatione ſimpliciter pertractantes. Eſt eniȝ naturę accõmodatũ primuȝ cõia dicere: deinde ea quę circa vnumquodqȝ ſunt propria contemplari.

Hic igit̃ nos dicamus primũ de omni generatione aggredientes: Eſt.n. ſm naturam communia prius dicere: ⁊ ſic circa vnumquodqȝ propria ſpeculari.

Scđo 3ᵃ naſ (nõ ſimplicꝰ) ex cõicer bus eẽ ꝯ pcedũ q̃ pus ꝯfuſ q̃ diſtincta cognoſcimus.

Poſtq̃ȝ Phs proceſſit ad inueſtigandum numerum principiorum diſputatiue: hic incipit determinare veritatẽ. Et diuidit̃ in partes duas. In prima determinat veritatẽ: In ſcđa ex veritate determinata excludit dubitationes ⁊ errores antiquoꝝ. ibi [Q̇ aũt ſingulariter.] Prima diuiditur in duas. In prima oſtendit ꝙ in quolibet fieri naturali tria iueniunt̃. In ſcđa ex hoc oſtẽdit tria eſſe principia. ibi [Manifeſtũ eſt igitur ꝙ ſiquidẽ ſunt cauſę.] Circa ṗmũ duo facit. Primo dicit de quo eſt intẽtio. Scđo pſeqtur intentũ. ibi [Dicimus.n. fieri] Qꝛ er go.ĩ. dixerat ꝙ multã hȝ dubitationẽ vtrũ ſint tm̃ duo nãę principia vel tria: concludit ꝙ de hoc primo dicẽdum eſt: cõſiderantes de generatione vel factione in cõi ad oẽs ſpecies mutationis. In qualibet.n. mutatione inuenitur quoddã fieri: ſicut qđ altera t̃ de albo in nigrũ: de albo fit nõ albũ ⁊ de non nigro fit nigrũ. Et ſilr̃ eſt in alijs mutationibus. Et rõnẽ ordinis aſſignat: qꝛ neceſſe eſt primo dicere cõia: ⁊ poſtea ſpeculari ea quę propria ſunt circa vnũquodqȝ: ſicut in principio libri dictum eſt. ¶ Secũdo ibi.

2ᵃ parte 71.r. T.c.6

T.c.58 ¶ Nã qppiã e quopiã: ac aliud ex alio fieri dicimus aut ſimplicia dicentes: aut cõpoſita. Dico aũt hoc pacto. Fit.n. hõ muſicus ⁊ non muſicus: muſicus aut non muſicus hõ: muſicus hõ. Simplex itaque dico ipſum fiens: hominem inqȝ: ⁊ non muſicum: ⁊ id ẽt quod fit: id eſt muſicũ: Cõpoſitũ vero: ⁊ id

quod fit ⁊ ipſum fiens: etiam cum non muſicum bominem/muſicum bominem fieri dicimus.

T.c.58 ¶ Dicimus enim fieri ex alio aliud: ⁊ ex altero alterum: aut ſimplicia dicentes aut compoſita. Dico autem ſic boc. Eſt enim boc fieri bominem muſicū. eſt autem non muſicum aliquod/fieri muſicuȝ. Aut non muſicum boiem/muſicum. Simplr quidē igiť dico/ꝙ fit bomo/⁊ non muſicum: ⁊ qḋ ſimpliciter fit muſicum. Compoſituȝ autem ⁊ quod fit ⁊ quod factum eſt: cum non muſicuȝ bominem dicamus fieri/aut muſicum/aut muſicum bominem.

T.c.60 2ª parte t.58. ¶ Proſequiť ꝓpoſitū. Et circa h̄ duo facit. Primo. n. p̄mittit quedā que neceſſaria ſunt ad ꝓpoſitū oſtendenduȝ. Scḋo oñdit ꝓpoſitū ibi [Determinatis aūt bis.] Circa primuȝ duo fac. Pri° p̄mittit quādā diuiſionē. Scḋo oñdit dr̄ias inter partes diuiſionis. ibi [Hoꝝ aūt.] Dicit ergo primo ꝙ cū in quolibet fieri aliud dicať fieri ex alio, q̄ȝtū ad fieri ſm̄ eſſe ſubſtātiale: vel alteꝝ ex altero q̄ȝtum ad fieri ſȝ eē accidētale: pp boc ꝙ oīs mutatio bȝ duos terminos: dupliciter ꝯtingit boc dicere .i. eo ꝙ termini alicu⁹ factiōis vel mutatiōis p̄nt accipi vt ſimplices vel cōpoſiti. Et boc ſic exponiť. Aliqñ. n. dicim⁹ bō fit muſic⁹: ⁊ tūc duo termini factiōis ſunt ſimplices: ⁊ ſilr qñ dicim⁹ ꝙ nō muſicū fit muſicū. Sȝ qñ dicim⁹ ꝙ muſic⁹ bō fit muſic⁹ bō: tūc vterqȝ terminoꝝ eſt cōpoſit⁹. Qꝛ cū fieri attribuiť boi vel nō muſico vterqȝ eſt ſimplex: ⁊ ſic id qḋ fit. i. cui attribuiť fieri: ſignificať fieri vt ſimplex. Id v̇o in qḋ terminať ipſuȝ fieri: qḋ ſignificať fieri vt ſimplex: eſt muſicū. Utcuȝ dico: bō fit muſic⁹: vel nō muſicus fit muſicus. Sed tūc vtrūqȝ ſignificať fieri vt cōpoſitū. ſ. [Et qḋ fit] .i. id cui attribuiť fieri. [⁊ qḋ factū eſt] .i. id ad qḋ terminať fieri: cū dicimus: nō muſicus bō, fit muſic⁹. Tūc. n. eſt cōpoſitio ex pte ſubiecti ⁊ ſimplicitas ex pte p̄dicati. Sȝ cū dico: nō muſicus bō fit muſicus bō: tūc eſt cōpoſitio ex pte vtriuſqȝ. ¶ Scḋo ibi.

Argu. ¶ Hoꝝ aūt alteꝝ non ſolū boc aliqd: ſȝ ēt ex boc fieri dr̄: ceu e non muſico muſicus. Alteꝝ non boc in omnibus dicitur modo. Num enim ex bomine muſicus: ſed bomo fit muſicus dicitur.

hec eadē Poliano l ... ¶ Hoꝝ aūt quidē non ſolum dicitur boc aliquid fieri: ſed etiaȝ ex boc: vt ex non muſico muſicus. Hoc auteȝ non dicitur in omnibus vt ex bomine factus ſit muſicus: ſed bomo factus fit. muſicus.

¶ Oſtendit duas dr̄ias inter predicta. Quaꝝ prima eſt ꝙ in quibuſdā p̄miſſorum vtimur duplici modo loquendi. ſ. ꝙ boc fit boc: ⁊ ex boc fit boc. Dicimus. n. ꝙ non muſicus fit muſicus: ⁊ ex non muſico fit muſicus. Sed non in oib⁹ ſic dicitur. Non enim dicitur: ex bomine fit muſicum: ſed bomo fit muſicus. ¶ Scḋam differentiam ponit ibi.

Argu. ¶ At vero eoꝝ que vt ſimplicia fieri dicimus: alteꝝ p̄manens fit: alteꝝ non permanens. Nā bō quideȝ permanet cū fit muſicus bō. Nō muſicū aūt ⁊ immuſicū: neqȝ ſimplex neqȝ compoſitum permanet.

T.c.59 ¶ Eoꝝ aūt que fiūt ſicut ſimplicia dicimus fieri: aliquid quidem permanens fit: aliud vero non p̄manens. Homo quidem permanet muſicus factus: ⁊ bomo eſt. Sed non muſicum ⁊ immuſicum neque ſimpliciter neqȝ compoſitum permanet.

¶ Et dicē ꝙ cū duob⁹ ſimplicib⁹ attribuiť fieri. ſ. ſubiecto ⁊ oppoſito: alteꝝ iſtoꝝ eſt p̄manēs: ⁊ alteꝝ nō permanens qꝛ cū aliqs iā factus eſt muſic⁹ p̄manet bō. ſed nō p̄manet oppoſitū: ſiue ſit negatiue oppoſitū vt n̄ muſicū: ſiue p̄mitiue aut ꝯtrarie vt immuſicū. Neqȝ ēt cōpoſituȝ ex ſubiecto ⁊ oppoſito permanet. Non. n. p̄manet bō nō muſicus poſtq̄ȝ bō factus eſt muſicus. Et tñ iſtis tribus attribuebať fieri. Dicebať. n. ꝙ bō fit muſic⁹: ⁊ nō muſicus fit muſic⁹: ⁊ bō nō muſic⁹ fit muſic⁹. Quoꝝ triū ſolū p̄ͥmanet cōpleta factione. Alia vero duo nō manent. ¶ Deinde cū dicē.

¶ Que cū ita ſint: boc eſt ex oibus q̄ fiunt accipiēdū: ſiquis inſpexerit vti diximus: aliquid ſemper ſubijci oportere: ipſum inqȝ fiens. Qḋ etſi numero vnuȝ eſt: non tamen eſt ſpecie vnum. Atqȝ pro eodeȝ accipio: ſpecie rationeqȝ differre. Non eſt enim eadē bominis ⁊ immuſici ratio. Argu.

¶ Determinatis igiť bis: ex oibus q̄ fiūt boc eſt accipere ſi aliqs intēderit ſicut diximus: qm̄ opȝ aliqd ſemper ſubijci qḋ fit: ⁊ boc ſi numero eſt vnum: ſed ſpecie non vnū eſt. Specie enim dico ⁊ ratione idē. Non enim idem eſt bomini ⁊ immuſico eſſe. T.c.60

¶ Ex ſuppoſitione p̄miſſoꝝ oñdit ꝓpoſitū. ſ. ꝙ in qualibet factione nāli inueniunť tria. Et circa boc tria facit. Prio enumerat duo q̄ inueniunť in qualibet factione nāli. Secūdo ꝓbat qḋ ſuppoſuerat. ibi [Et boc qdeȝ permanet.] Tertio ꝯcludit ꝓpoſitū. ibi [Quare oſtenſum eſt.] Dicit ergo primo ꝙ ſuppoſitis p̄miſſis ſiquis voluerit ꝯſiderare in oibus que fiunt ſm̄ nām: boc accipiet ꝙ ſemp opȝ ſubijci aliqd cui attribuiť fieri. Et illud lȝ ſit vnū numero vel ſubiecto: tñ ſpecie vel rōne nō eſt idē. Cū. n. attribuiť bomini ꝙ fiat muſicus: bō quideȝ eſt vnū ſubiecto ſȝ duo rōne. Nō. n. eſt idem bomo ſm̄ rōnem ⁊ non muſicus. Tertiū autē non ponit. ſ. ꝙ in generatione neceſſe eſt aliquid generari: quoniam illud manifeſtuȝ eſt. ¶ Secundo ibi. Hic immediate īfra. T.c.64

¶ Atqȝ alteꝝ permanet. Id. n. qḋ nō opponiť p̄manet: bomo nāqȝ permanet. Non muſicum autem ⁊ immuſicuȝ non permanet: neqȝ id qḋ ex vtriſqȝ cōponitur: velut immuſicus bomo. Argu.

¶ Et boc quideȝ permanet: illud vero non p̄manet. Non oppoſituȝ quidē permanet. Hō. n. permanet. Muſicū aūt ⁊ immuſicum non permanet: neqȝ ex ambobus compoſitum vt non muſicus bomo.

¶ Probat duo q̄ ſuppoſuerat. Primo ꝙ ſubiectū cui attribuiť fieri ſit duo rōne. Scḋo ꝙ oporteat in quolibet fieri ſupponi ſubȝ. ibi [Multiplr aūt.] Primum oñdit dupl̄r. Prio qdē p h̄ ꝙ in ſubto cui attribuiť fieri ē aliqd qḋ p̄manet: ⁊ aliqd qḋ nō p̄manet: qꝛ id qḋ nō ē oppoſitū termino factionis p̄manet: bō. n. p̄manet qñ fit muſicus. ſed non muſicū non permanet: neqȝ cōpoſitum vt bō non muſicus. Et ex boc apparet ꝙ bomo ⁊ non muſicus nō ſunt idē ratione cum vnum permaneat, ⁊ aliud non. ¶ Secundo ibi. T.c.62

¶ At v̇o q̄ppiā e q̄piā ⁊ nō boc fieri in biſce magis dr̄ q̄ nō p̄manēt: ceu ex imuſico fieri muſicū dr̄. Ex boīe v̇o nō dr̄. Ueꝝ ⁊ in biſce q̄ p̄manēt interdum eodē dr̄ mō. Ex ere nāqȝ ſtatuā: nō es ſtatuā fieri dicimus. In eo tñ qḋ opponiť ⁊ non p̄manet vtroqȝ dr̄ mō: ⁊ ex boc fieri boc: vt ex muſico muſicus: ⁊ boc fieri boc: velut immuſicus muſicus. Idcirco ⁊ in compoſito ſilr dr̄. Ex immuſico nanqȝ bomine: atqȝ immuſicus bomo: muſicus bomo fieri dicitur. Argu.

¶ Sed ex aliquo fieri aliquid ⁊ nō boc fieri aliquid T.c.61

magis qdē dr̄ ĭ nō pmanētib⁹: vt ex nō muſico muſicū fieri: ex homine aūt non. At vero ⁊ in permanentibus aliqñ dr̄ ſilr̄. Ex ere enim ſtatuā dicimus fieri: non ęs ſtatuā. Hoc aūt ex oppoſito ⁊ nō permanenti vtrolibet dr̄: ex hoc hoc: ⁊ h̄ hoc. Et nāqȝ ex muſico ⁊ immuſicus fit muſicus. Unde ⁊ in cōpoſito ſimiliter eſt. Et enim ex immuſico homine ⁊ immuſicus homo dicitur fieri muſicus.

℃ Oñdit idē alio mō: qꝛ in nō pmanētib⁹ magis dr̄ ex h̄ fit h̄: q̄ȝ hoc fit h̄: lȝ tñ ⁊ hoc poſſit dici: ſȝ nō ita ꝓprie. Dicimus. n. ꝙ ex nō muſico fit muſic⁹. Dicim⁹ ēt ꝙ nō muſic⁹ fit muſic⁹: ſȝ hoc p accñs: inq̄ȝtū. ſ. id cui accidit eē nō muſicū fit muſic⁹. Sȝ in pmanētibus nō ſic dr̄. Nō. n. dicimus ꝙ ex hoīe fit muſic⁹: ſȝ ꝙ hō fit muſic⁹. Qñqȝ tñ ĭ pmanētibus dicim⁹: ex hoc fit h̄: ſicͭ dicim⁹ ꝙ ex ęre fit ſtatua. Sed hoc ɔtingit: qꝛ noīe ęris intelligim⁹ infiguratū: ⁊ ita dr̄ h̄ rōne ꝓuatiōis intellectę. Et lȝ ex hoc fieri hoc dicam⁹ ĭ pmanētib⁹: magis tñ vtrūqȝ ɔtingit in nō pmanētib⁹ dici: ⁊ hoc fit hoc: ⁊ ex hoc fit hoc: ſiue nō pmanēs accipiat̄ oppoſitū ſiue cōpoſitū ex oppoſito ⁊ ſubiecto: Ex hoc ğ ipſo ꝙ diuerſo mō vtimur loquēdi circa ſubm ⁊ oppoſitū: manifeſtū eſt ꝙ ſubm ⁊ oppoſitū: vt hō ⁊ nō muſicus: ⁊ ſi ſunt idem ſubiecto: ſunt duo tñ rōne. ℃ Deinde cum dicit.

Argy. ℃ Cū aūt fieri multis modis dicat̄: ⁊ q̄dā nō abſolute fieri ſȝ h̄ aliqd fieri: q̄dā ſimplr̄ fieri dicant̄: qd̄ qdē ſolis ſubijs cōpetit. In cęteris qdeȝ pȝ aliquid ipſuȝ inq̄ȝ fiēs neceſſario ſubijci. Nā ⁊ q̄ȝtū: ⁊ q̄le: ⁊ ad aliqd ⁊ qñ: ⁊ vbi: fit aliq̄ re ſubiecta. Propterea qd̄ ſuba ſola de nullo ſubiecto dr̄ alio: cętera autē vniuerſa de ſuba ipſa dicuntur. Ad ſubām etiaȝ ⁊ quęcunqȝ alia ſimpliciter ſunt ex ſubiecto fieri aliquo: patefiet ſane diligenter conſideranti. Semper enim eſt aliquid qd̄ ſubijcitur: ex quo generat̄ id quod fit. Plante nāqȝ ⁊ animalia ex ſemine fiunt.

T.c.62 ℃ Multiplr̄ aūt cū dicatur fieri: ⁊ hoꝝ quidem non ſimplr̄ fieri: ſed hoc aliqd fieri: ſimplr̄ aūt fieri ſubſtantiaꝝ ſolū eſt: ſȝ quid alioꝝ: manifeſtū ꝙ neceſſe eſt ſubijci aliquid qd̄ fit. Etenim quantū ⁊ quale: ⁊ ad alteꝝ: ⁊ quando: ⁊ vbi fiunt in ſubiecto aliq̄ pp id qd̄ ſola ſuba de nullo alio dr̄ ſubiecto: ſȝ alia oīa de ſubſtantia. Quod aūt ⁊ ſubſtantię ⁊ q̄cūqȝ alia ſimplr̄ entia ex quodā ſubo fiāt: ɔſiderāti fiet vtiqȝ manifeſtū. Semper. n. eſt aliqd quod ſubijcitur: ex quo fit quod fit: vt plantę ⁊ animalia ex ſemine.

℃ Oñdit alteꝝ qd̄ ſuppoſuerat. ſ. ꝙ in oī factiōe nāl̄i oporteat eē ſubm. Et hoc qdē p rōnē ꝓbare ptinet ad metaphyſicū. vñ ꝓbat̄ in 7° metaphy. Sȝ hic ꝓbat tñ p inductionē. Et ꝓ ex pte eoꝝ q̄ fiūt. Scđo ex pte modoꝝ fiendi. ibi

T.c.22 [Fiunt aūt quę fiunt.] Dicit ergo primo: ꝙ cū fieri dicat̄ multiplr̄: fieri ſimplr̄ eſt ſolū fieri ſubſtantiaꝝ: ſed alia dicuntur fieri ſm quid. Et hoc iō qꝛ fieri importat initium eſſendi. Ad hoc ergo ꝙ aliquid fiat ſimpliciter: requirit̄ ꝙ prius non fuerit ſimplr̄: quod accidit in hijs q̄ ſubſtātialiter fiunt. Quod enim fit homo non ſolū prius non fuit homo: ſed ſimpliciter veꝝ eſt dicere ipſum non fuiſſe. cū autē hō fit albus: nō eſt veꝝ dicere ꝙ prius non fuit: ſed ꝙ prius non fuerit talis. In ijs igitur q̄ fiunt ſm quid manifeſtum eſt ꝙ indigent ſubiecto. Nā quātitas ⁊ qualitas ⁊ alia accidentia quoꝝ eſt fieri ſm quid: nō poſſunt eſſe ſine ſubo.

2° parte huius tex.

Solius. n. ſube eſt non ineſſe ſubo. Sed ēt in ſubſtantijs ſiquis ɔſiderat manifeſtū fit ꝙ fiunt ex ſubiecto. Videm⁹ enim ꝙ plante ⁊ animalia fiunt ex ſemine. ℃ Scđo ibi.

℃ Eoꝝ aūt quę fiūt ſimpliciter: quadā trāſfiguratione fiunt: vt ſtatua. Quędā additione: vt ea q̄ incrementa ſuſcipiūt. Quędā ablatione: vt e lapide mercurius. Quędā cōpoſitione: vt domus. Quędā alteratione: vt ea q̄ vertuntur materia. Atqȝ patet ex ſubiectis omnia fieri: quę hoc pacto fiunt. Argy.

℃ Fiunt aūt quę fiunt ſimpliciter: alia qdē traſfigurationē: vt ſtatua. Alia appoſitione: vt q̄ augmentantur. Alia vero abſtractione: vt ex lapide mercurius. Cōpōne aūt: vt domus. Alteratione vero: vt quę conuertuntur ſȝ materiā. Oia aūt quę ſic fiūt: manifeſtum eſt quoniam ex ſubiectis fiunt.

℃ Oñdit idē inducēdo p modos fiēdi: ⁊ dicit ꝙ eoꝝ q̄ fiūt q̄dā fiūt trāſfiguratiōe ſicut ſtatua fit ex ęre. Quędā fiūt ex appōne: vt pȝ in oībus augmētatis: ſicut fluui⁹ fit ex multis riuis. Alia v̾o fiūt abſtractiōe ſicut ex lapide fit p ſculpturā imago mercurij. Quędā v̾o fiūt cōpōne: ſic domus. Quędā v̾o fiūt alteratione: ſicut ea quoꝝ mā alterat̄: ſiue fiāt ſm nām: ſiue ſm artē: ⁊ in oībus his apparet ꝙ fiunt ex aliq̄ ſubo. Vñ manifeſtū fit: qd̄ oē qd̄ fit: fit ex ſubiecto.

℃ Sed aduertendū eſt ꝙ artificialia ɔnumerauit inter ea q̄ fiūt ſimplr̄: q̄ȝuis formę artificiales ſint accñtia: qꝛ artificialia quodāmō ſunt in genere ſubſtātię per ſuā materiā: vel pp opinionē antiquoꝝ: qui ſilr̄ eſtimabāt naturalia vt artificialia: vt in ſecundo dicetur. ℃ Deinde cum dicit. Dignū ſcitu.

℃ Quare patet ex dictis: oē qd̄ fit ſemper cōpoſituȝ eſſe. Atqȝ eſt quidē aliquid quod fit: eſt aūt aliquid qd̄ iſtud fit. Et hoc eſt duplex. Eſt. n. aut ſubiectum aut oppoſitū. Atqȝ opponi quidē immuſicū: ſubijci autem hominem dico. Et vacuitatem quideȝ figurę ⁊ informitatem vel inordinationeȝ oppoſitū: ęs autem lapidem aurumqȝ ſubiectum. T.c.12 Argy.

T.c.64 ℃ Quare oſtenſum ex dictis eſt: quoniā qd̄ fit: ſemp cōpoſitum eſt. Et eſt quidē aliquid qd̄ fit: eſt autem aliquid qd̄ hoc fit. Et hoc dupliciter. Aut. n. ſubiectum: aut oppoſitū. Dico aūt opponi quidem non muſicū: ſubijci autē hominē. Et infigurationem ⁊ inordinationem ⁊ informationem oppoſitum. Es autem ⁊ lapidem ⁊ aurum dico ſubiectum.

Lect. 2. ℃ Cōcludit ꝓpoſitū: ⁊ dicit oſtēſum eſſe ex dictis ꝙ id cui attribuit̄ fieri ſemp eſt cōpoſitū. Et cuȝ in q̄libet factione ſit id ad qd̄ terminat̄ fieri: ⁊ id cui attribuit̄ fieri: qd̄ eſt duplex. ſ. ſubm ⁊ oppoſitū: manifeſtuȝ eſt ꝙ in quolibet fieri ſunt tria. ſ. ſubiectū ⁊ termin⁹ factionis ⁊ oppoſitū eius. Sicut cū hō fit muſicus: oppoſitū eſt nō muſicū: ⁊ ſubiectū eſt hō: ⁊ muſicus eſt terminus factionis. Et ſilr̄ infiguratio ⁊ informitas ⁊ inordinatio ſunt oppoſita: ſed ęs ⁊ auꝝ ⁊ lapides ſunt ſubiecta in artificialibus. Lec. xiiij.

℃ Si igitur eoꝝ quę natura conſtant cauſę atqȝ pn̄cipia ſunt ex quibus primis ɔſtāt ac facta ſunt nō p accñs: ſed vnū quodqȝ id qd̄ p ſubſtātiā dicitur: pȝ oīa fieri ex ſubiecto ac forma. Muſicus. n. homo ex homine quodāmodo muſicoue cōponitur. Rationes enim in illoꝝ rationes diſſolues. Uniuerſa igitur quę fiunt ex hiſce porro fiei patet.

℃ Manifeſtum

T.c.65 Manifeſtū igiť ꝙ ſi qdē ſūt cāę ⁊ pncipia eoꝝ q̄ nā ſūt ex qb⁹ pmis ſunt ⁊ fiūt nō ſm accñs: ſed vnūquodqꝫ quidē dr ſm ſubſtantiam: qđ fit ex ſubiecto ⁊ forma. Componitur enim muſicus hō ex homine ⁊ muſi/co quodāmodo. Reſolues.n. rōnē in rōnes eoruꝫ. Manifeſtum igitur eſt ꝙ fiant quę fiunt ex his.

Poſtq̄ Phs oñdit ꝙ in quolibet fieri naturali tria inueniūtur. Hic ex premiſſis intēdit oñdere quot ſunt prin^a naturę. Et circa hoc duo facit. Primo oſtēdit ꝓpoſitū. Scđo recapitulando oñdit quę dicta ſint: ⁊ q̄
2ª parte reſtant dicenda. ibi [Primū qdē igiť dictū.] Circa primuꝫ
tex.70. duo facit. Primo oñdit tria nāę prin^a. Scđo notificat ea.
T.c.69 ibi [Subiecta aūt naturę.] Circa primū tria facit. Primo oſtendit veritatē de pncipijs naturę. Scđo ex veritate oſtē
T.c.67 ſa ſoluit pmiſſas de principijs dubitationes. ibi [Uñ eſt ꝙ ſicut duo.] Tertio qꝛ ab antiquis dictū eſt ꝙ prin^a ſunt
T.c.68 ꝯtra: oñdit vtrum ſemper requirant̄ ꝯtria: vel nō. ibi [Qđ quidē igiť.] Circa primū duo facit. Primo oñdit duo eſſe prin^a naturę per ſe. Scđo oñdit tertiū eſſe prin^m naturę per accñs. ibi [Eſt aūt ſubiectū.] Circa pmū vtiť tali rōne. Il/la dr̄ eſſe prin^a ⁊ cauſę reꝝ naturaliū: ex quib⁹ ſunt ⁊ fiūt p ſe: ⁊ nō ſm accñs: ſed oē qđ fit eſt ⁊ fit ex ſubo ⁊ forma: g̃ ſubm ⁊ forma ſunt p ſe cauſę ⁊ prin^a oīs eius qđ fit ſm naturā. Qꝫ aūt id qđ fit ſm naturaꝫ fit ex ſubo ⁊ forma: pbat hoc mō. Ea in q̄ reſoluiť diffō alicuius rei ſunt cōponētia rē illā: qꝛ vnūqdqꝫ reſoluitur in ea ex quibus cōponiť: ſed rō eius qđ fit ſm naturā reſoluitur in ſubm ⁊ formā. Naꝫ rō hoīs muſici reſoluiť in rōnē hoīs ⁊ in rōnē muſici. Si/quis.n. velit diffinire hominē muſicū: opꝫ ꝙ aſſignet diffinitionē hoīs ⁊ muſici. g̃ id qđ fit ſꝫ naturā: eſt ⁊ fit ex ſubo ⁊ forma. Et notandū eſt ꝙ hic intēdit inquirere principia non ſolū fiendi: ſed ēt eſſendi: vnde ſignanter dicit. [Ex q/bus primis ſunt ⁊ fiunt.] Et dicit. [Ex quibus pmis].i. per ſe ⁊ non ſm accñs. Per ſe ergo principia oīa quę fiunt ſm naturam ſunt ſubiectum ⁊ forma. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Atq ſubiectū ipſum: numero qdē ē vnū: rōne aūt duo. Hō nanqꝫ ⁊ auꝝ ac oīno mā numerabile eſt. Eſt.n. hoc aliqd magis: atqꝫ id qđ fit: non p accñs eſt ⁊ ipſo gigniť. At priuatio ipſuꝫ inqꝫ oppoſitū: accidens: forma aūt eſt vnuꝫ. Ut ordo: vel muſica: vel eorum aliquid quę ſimili modo dicuntur.

T.c.66 ¶ Eſt autē ſubiectum numero quidē vnū: ſpecie ve/ro duo. Hō quideꝫ enim ⁊ aurum: ⁊ oīno materia numerabilis eſt. Hoc.n. aliquid magis: ⁊ non ſecū dum accidens ex ipſo fit: quod fit. Priuatio auteꝫ ⁊ contrarietas accidens. Unū aūt ſpecies vt ordi/natio aut muſica: aut alioꝝ aliquid ſic prędicantiū.

¶ Addit tertium principium per accidens: ⁊ dicit ꝙ licet ſubiectum ſit vnum numero: tamen ſpecie ⁊ ratione duo (vt ſupra dictum eſt) qꝛ homo ⁊ aurum ⁊ oīs materia nu/merū quendā hꝫ. Eſt.n. ibi conſiderare ipſum ſubm qđ eſt aliquid poſitiue ex quo fit aliquid per ſe: ⁊ non per accñs: vt hoc qđ eſt hō ⁊ auruꝫ. Et eſt ibi ꝯſiderare id qđ accidit ei.ſ. ꝯrietatē ⁊ priuationē: vt immuſicuꝫ ⁊ infiguratū. Ter/tiū aūt eſt ſpēs vel forma: ſicut ordinatio eſt forma dom⁹: vel muſica hoīs muſici: vel aliqđ alioꝝ quę hoc mō ponū/tur. Sic igiť forma ⁊ ſubm ſunt prin^a per ſe eius quod fit ſm naturā: ſed priuatio vel ꝯriū eſt principiū per accñs: inq̄/quantū accidit ſubo: ſicut dicimus ꝙ ędificator eſt cā acti/ua domus per ſe: ſed muſicum eſt cauſa actiua domus per accidens: inquantū accidit ędificatori eſſe muſicum. Et ſic homo eſt cauſa per ſe: vt ſubm hoīs muſici: ſed non muſi/cum eſt cauſa ⁊ prin^m eius per accñs. Pōt aliquis obijcere ꝙ priuatio non accidit ſubiecto: qñ eſt ſub forma: ⁊ ſic pri/uatio non eſt prin^m eſſendi per accñs. Et iō dicendū ꝙ ma/teria nunq̄ꝫ eſt ſine priuatione: qꝛ qñ hꝫ vnam formā: eſt cū priuatione alterius formę: ⁊ iō dū eſt in fieri aliquid qđ fit vt homo muſicus: in ſubiecto qñ nōdū hꝫ formā eſt priua/tio ipſius muſicę: ⁊ iō prin^m per accñs hoīs muſici in fieri eſt non muſicū. hoc.n. accidit hoī dum fit muſicus. Sꝫ qñ iam aduenit ei hęc forma: adiungiť ei priuatio alteri⁹ for/mę: ⁊ ſic priuatio formę oppoſitę eſt prin^m per accñs in eſ/ſendo. Pꝫ ergo ſm intentionē Ariſto. ꝙ priuatio quę po/nitur prin^m naturę per accñs nō eſt aliqua aptitudo ad for/mā: vel inchoatio formę vel aliquod prin^m imperfectum actiuū (vt quidā dicūt) ſed ipſa carentia formę vel contra/riū formę quod ſubiecto accidit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quapp ipſa pncipia: tū duo: tū tria dicēda ſunt. Argu.
Et tū ꝯtraria. Ueluti ſi qſpiā dicat muſicū ⁊ imu/ſicū: aut calidū ⁊ frigidū: aut conſtructū ⁊ incōſtru/ctū. Tū nō ꝯtraria. Fieri.n. nō pōt vt mutuo ꝯtra/ria patiant̄. Soluitur aūt ⁊ hoc: qꝛ aliud eſt ipſum ſubiectū. Hoc.n. non eſt (vt pꝫ) cōtrarium. Quare principia neqꝫ plura ꝯtrarijs quodāmō ſunt: ſꝫ duo (vt ita dicaꝫ) numero. Neqꝫ rurſus penit⁹ duo: qꝛ ipſoꝝ rō eſt diuerſa: ſed tria. Diuerſa enim eſt hoīs ratio: ⁊ immuſici: ⁊ vacantis figura: ⁊ ꝯris.

¶ Unde eſt ꝙ ſicut duo dicenda ſunt eſſe principia: T.c.67
eſt autē ſicut tria. Et eſt quideꝫ ſicut contraria: vt ſi aliquis dicat muſicum ⁊ immuſicum: aut calidum ⁊ frigidū: aut conſonans ⁊ inconſonans/eſt autem ſicut non. Ab alterutris.n. pati contraria impoſſi/bile eſt. Soluitur autē propterea ꝙ aliud eſt ſubie/ctū. Hoc.n. non eſt cōtrariū. Quare neqꝫ plura cō/trarioꝝ ſunt principia quodammō: ſed duo: vt eſt dicere numero. Neqꝫ iteꝝ penitus duo pp id qđ al/terum eſt eſſe ipſis: ſed tria. Alterum enim eſt eſſe homini: ⁊ non muſico eſſe: ⁊ infigurato ⁊ ꝯri.

¶ Soluit ſm determinatā veritatē dubitationes oēs pce/dētes: ⁊ ꝯcludit ex pdictis ꝙ qdāmō dicēdū ē eſſe duo pn/cipia.ſ. p ſe: ⁊ qdāmō tria ſi coaſſumať pn^m p accñs cū pn/cipijs p ſe: ⁊ qdāmō ſunt pn^a ꝯria vt ſi aliqs accipiat muſi/cū ⁊ nō muſicū: ⁊ calidū ⁊ frigidū: ⁊ ꝯſonās ⁊ incōſonans. Et quodāmō pn^a nō ſunt ꝯria: ſi accipiant̄ ſine ſubo: qꝛ ſic ꝯria nō pñt pati abinuicē: niſi hoc ſoluať p ħ: qꝛ ꝯrijs ſup/poniť aliqđ ſubm: rōne cuius adinuicē patiunť. Et ſic cō/cludit ꝙ prin^a nō ſunt plura ꝯrioꝝ.i. ꝯtrarijs: ħ eſt qꝛ ꝯria ſꝫ ſunt duo tm̄ p ſe. Sꝫ nec totalr̄ duo: qꝛ vnū eoꝝ ſꝫ eē eſt alteꝝ. Subꝫ.n. ſꝫ rōnē eſt duo: ſicut dictū eſt, ⁊ ſic ſunt tria pn^a: qꝛ hō ⁊ nō muſicus ⁊ es ⁊ infiguratū differūt ſꝫ rōnē. Sic igiť pꝫ ꝙ priores ſermones diſputati ad vtrāqꝫ parteꝫ fuerūt ſm aliquid veri: ſed nō totalr̄. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Quot igiť principia ſunt naturaliū reꝝ quibus ge/neratio cōpetit: ⁊ quonāmō ſunt tot: ſatis iaꝫ expli/cauimus. Atqꝫ pꝫ aliqd ipſis ꝯtrarijs ſubijci opor/tere ⁊ contraria duo eſſe. Mō aūt quodaꝫ alio nō neceſſariū eſſe. Erit.n. ſufficiens contrarioꝝ alteꝝ ad faciendū abſentia pręſentiaqꝫ ſui mutationem. Argu.

¶ Quod quidē igiť principia circa generationē phy/ſicoꝝ: ⁊ quō tot ſint: dictū eſt: ⁊ oñſum eſt: quoniā T.c.68

opꝫ ſubijci aliqd ꝯtrarijs: ⁊ ꝯtraria duo eſſe. Sed quodāmō alio nō neceſſariū. Sufficiens.n. erit alterum ꝯtrarioꝝ facere abſentia ⁊ pñtia mutationez.

℄ Oñdit quō ſunt duo ꝯria neceſſaria: ⁊ quō nō: ⁊ dicit manifeſtū eſſe ex dictis quot ſunt prinª circa gñationē nāliū: ⁊ quō ſint tot. Oñſuz eſt enim ꝙ opꝫ duo eſſe ꝯria: quoꝝ vnū eſt prinᵐ p ſe: ⁊ alteꝝ p accñs: ⁊ ꝙ aliquid ſubijciatur ꝯrijs: qd eſt ēt prinᵐ p ſe: ſed aliquo mō alteꝝ ꝯrioꝝ nō eſt neceſſariū ad gñationē. Sufficit.n. alteꝝ ꝯrioꝝ qñq facē mutationē abñtia ſua ⁊ pñtia. ℄ Ad cuius euidētiā ſciendū eſt: ꝙ ſicut in qnto huius dicet. tres ſunt ſpēs mutationis. ſ. gñatio ⁊ corruptio ⁊ motus. Quoꝝ hęc eſt dñia ꝙ motus eſt de vno affirmato in aliud affirmatū: ſicut de albo in nigrū. Gñatio aūt eſt de negato in affirmatū: ſicut de nō albo in albū: vel de nō hoīe in hoīez. Corruptio aūt eſt de affirmato in negatū: ſicut de albo in nō albū: vel de hoīe in nō hoīem. Sic igit pꝫ ꝙ in motu requirunt duo ꝯria ⁊ vnū ſubm. Sed in gñatione ⁊ corruptione requirit pñtia vnius ꝯrij ⁊ abñtia eius q̄ eſt ꝓuatio. Gñatio aūt ⁊ corruptio ſaluant in motu. Nā qō mouet de albo in nigrū: corrūpit albū ⁊ fit nigrū. Sic igit in oī mutatione nāli requirtur ſubm ⁊ forma ⁊ ꝓuatio. Nō aūt rō motus ſaluat in oī gñatione ⁊ corruptione: ſicut pꝫ in gñatione ⁊ corruptione ſubaꝝ. Unū ſubm ⁊ forma ⁊ priuatio ſaluant in oī mutatione: nō aūt ſubꝫ ⁊ duo ꝯria. Hęc ēt oppoſitio inuenit in

10. me. t.c. 15. 24. ſubijs q̄ eſt pmū genus: nō aūt oppoſitio ꝯrietatis. Nā formę ſubſtantiales nō ſunt ꝯrię: lꝫ differentię in genere ſubſtantię ꝯrię ſint, ſm ꝙ vna accipit cum priuatione alteriꝰ: ſicut pꝫ de animato ⁊ inanimato. ℄ Deinde cum dicit.

Argu. ℄ Nā autez ea q̄ ſubijcit: ſilitudine rōnis ſub ſciā cadit. Nā vt ad ſtatuā ęs aut ad lecticā lignuz: aut ad aliquid aliud coꝝ q̄ formā hñt māes atq informe ſeſe hꝫ añq ſuſcipiat formā: ſic ad ſubam ⁊ h̄ aliqd atq id qō eſt hęc ſeſe hr̄e vr̄. Unū igit hęc ꝑncipiū eſt. Nō tñ eſt vnū neq ens perinde atq hoc aliqd. Unū ēt principiū eſt rō: ⁊ inſuper id qō eſt ꝯtrariuz huic ipſa inq̄ priuatio. Hęc autem quonam pacto duo ſunt atq plura: paulo antea diximus.

T.c.69 ℄ Subiecta aūt nā ſcibilis eſt ſꝫ analogiā. Sicut.n. ad ſtatuam ęs: aut ad lectulū lignū: aut ad aliorum aliqd habētiū formaz in mā: ⁊ informe ſe hꝫ ꝑuſq accipiat formam: ſic ipſa ſe ad ſubaz hꝫ ⁊ h̄ aliquid ⁊ qd eſt. Unum quidem igit principiuz eſt: nō ſicut vnū exñs: neq ſic vnum: ſicut hoc aliquid vnū autē ſm ꝙ rō. Amplius aūt ꝯtrarium huic priuatio eſt.

T.c.70 Hęc aūt quō duo: quomodo plura dictum eſt.

℄ Manifeſtat ꝑmiſſa pnª: ⁊ dic ꝙ nā q̄ ꝑ ſubijcit mutationi. i. mā pª nō pōt ſciri per ſeipſam: cū oē qō cognoſcit cognoſcat p ſuā formā. mā aūt pª ꝯſiderat ſubiecta oī formę: ſꝫ ſcit [ſꝫ analogiā]. i. ſꝫ ꝓportionē. Si.n. cognoſcimꝰ ꝙ lignū eſt aliqd ꝑter formā ſcāni ⁊ lecti: qꝛ qñq eſt ſub vna forma: qñq ſub alia. Cū igit videamꝰ hoc qō eſt aer qñq fieri aquā: opꝫ dicere ꝙ aliqd exiſtēs ſub forma aeris qñq fit ſub forma aq̄: ⁊ ſic illud qō eſt aliqd ꝑter formā aquę ⁊ ꝑter formā aeris ſe hꝫ ad ipſas ſubas nāles ſicut ſe hꝫ ęs ad ſtatuā: ⁊ lignū ad lectū: ⁊ qōlibet māle ⁊ informe ad formā: hoc dicimus eſſe mām pmā. Hoc eſt igit vnuz prinᵐ nāę. Qō nō ſic vnū eſt ſicut hoc aliquid: hoc eſt ſicut aliqd indiuiduū demonſtratū: ita ꝙ habeat formā ⁊ vnitatez in actu: ſed dr ens ⁊ vnū inquantuz eſt in potentia ad formā. Aliud principiū aūt eſt ratio vel forma. Tertium autē eſt priuatio quę cōtrariatur formę. Et quō iſta principia ſint duo: ⁊ quō tria: dictum eſt prius. ℄ Deinde cum dicit.

Argu. ℄ Primū igit dictū eſt: ꝯtraria ſoluz principia eſſe. Deinde neceſſariū eſt q̄ddā ēt aliud ſubijci: triaq eē. Ex hiſce vō q̄ nūc diximus pꝫ q̄naz eſt dñia ꝯrioꝝ: ⁊ quō ꝑncipia ſe hñt: ⁊ qd eſt ipſum ſubiectuz. Sꝫ vtrum forma ſuba ſit an ſubiectum: nondū emerſit, Pꝫ tñ tria principia reꝝ eſſe: ⁊ quonaz pacto atq quis ipſoꝝ ſit modus. Quot igitur ⁊ quę ſint principia rerum ex hiſce quę diximus ſit perſpectum.

℄ Primū qdē igit dictuz eſt ꝙ principia ꝯria ſunt. Poſterius aūt ꝙ neceſſe eſt ⁊ aliud q̄ddam ſubijci ⁊ eſſe tria. Ex his aūt nunc manifeſtū eſt q̄ dñia contrarioꝝ, ⁊ quō ſe hñt adinuicē principia: ⁊ quid ſit ſubiectū. Utrum autē ſuba ſpēs: aut ſubiectū: nōdū manifeſtuz eſt. Sed ꝙ principia tria: ⁊ quō: ⁊ quis modus eorum dictum eſt. Quot quidem igitur ⁊ T.c.71.

quę ſint principia: ex his conſideretur.

℄ Reſumit quę dicta ſunt: ⁊ oñdit quę reſtant dicenda. Dicit ergo ꝙ prius dictum eſt: ꝙ contraria ſunt pnª: ⁊ poſtea ꝙ eis aliquid ſubijcitur: ⁊ ſic faciunt tria principia. Et ex his quę nūc dicta ſunt: manifeſtū eſt q̄ differentia ſit inter contraria: qꝛ vnuz eſt prinᵐ per ſe: ⁊ aliud per accidens. Et iterum dictum eſt quō principia ſe habeant adinuicez: qꝛ ſubiectum ⁊ contrarium ſunt vnum numero ⁊ duo rōne. Et iteꝝ dictū eſt qd eſt ſubiectū: ſm ꝙ manifeſtari potuit. Sed non dictum adhuc eſt quid ſit magis ſubſtantia: vtrū forma vel materia. Hoc.n. dicetur in prinº ſecundi. Sꝫ dictū eſt ꝙ prinª ſunt tria: ⁊ quō: ⁊ quis eſt modus ipſorum. T.c. 11

Et vltimo concludit principale intentum. ſ. ꝙ manifeſtuz eſt quot ſint principia ⁊ quę ſint. Lect. xiiij.

℄ Poſt hęc aūt ⁊ dubitationē veteꝝ vnice h̄ pacto ſolui dicamꝰ. Primi nanq phi veritatē atq nām eoꝝ q̄ ſunt q̄rētes: exorbitarūt q̄ſi ad aliaz viā q̄ndā a raditate depulſi. Atq aſſerūt: neq fieri qcq̄ eorū q̄ ſunt: neq corrūpi: ꝓpterea qd neceſſe ē qdē oē qd fit: aut ex ente aut ex nō ente fieri gñariq. Neutrū aūt eſſe pōt. Neq.n. fit id qd. Iā.n.ē. Et ex nō ente nihil fieri pōt. Aliqd.n. ſubijciat opꝫ. Atq h̄ pacto id qd deinceps accidit augentes: neq multa inquiunt eſſe. Sed ſolum ipſuz qd eſt. Illi igitur ob ea quę dicta ſunt hanc habuerunt opinionem.

Quod autez ſingulariter ſic ſoluit ⁊ antiquoꝝ defectꝰ: dicamus poſt hęc. Quęrentes.n. ſm philoſophiam primi veritatē ⁊ nām rerum: diuerterunt vt in viam quandam aliam abſcedentes ob infirmitatē: ⁊ dñt neq fieri eoꝝ quę ſunt nullū: neq corrūpi, ꝓp id ꝙ neceſſarium eſt fieri qd fit: aut ex eo qd eſt aut ex eo qd nō ē. Ex his aūt vtriſq ipoſſibile eſt eſſe. Neq enim qd eſt fieri ꝯtingit, eſt enim iam: neq ex eo qd non eſt nihil vtriq fieri. Subijci enim aliquid opꝫ. T.c. 72

Et ſic conſequenter contingens augmentantes nō eſſe multa dicunt: ſꝫ tñ qd eſt. Illi igitur talium accipiebant opinionem propter ea quę dicta ſunt.

Poſtq̄ Phs determinauit veritatē de ꝑncipijs nāę, hic excludit antiquoꝝ dubitatiōes per ea q̄ determinata ſunt de ꝑncipijs. Et ꝑ dubitatiōes ſeu errores q̄ prouenerutn

pueneru͂t ex ignorãtia mã͞ę. Scđo dubitationes ſeu erro/
T.c.79 res q̄ pueneru͂t ex ignorãtia puationis ibi. [Tãgẽtes igit̃
qdã.] Tertio reſeruat alteri ſciẽ dubitatiões q̃ accidu͂t ẽẽ
T.c.83 forma. ibi [De pnͦ aũt ƀʒ ſpẽʒ.] Circa pͫ duo fac̃. Pͥo po
nit dubitationẽ ⁊ errorẽ in que antiq inciderũt ex ignorã
cia mãę. Scđo ſoluit eoꝝ dubitationẽ p ea q̃ ſũt determi
T.c.73 nata. ibi [Nos aũt dicimꝰ.] Dic̃ g̃ p̄ ꝙ poſt determinataʒ
ꝟitatẽ de pncipijs: dicẽdũ ẽ ꝙ ſolũ iſta viaʒ: ois defectꝰ. i.
dubitatio antiquoꝝ ſoluit̃. Et ƀ ẽ ſignũ eẽ veꝝ, qđ de pn/
cipijs dictũ eſt. Nã veritas excludit oẽʒ falſitatẽ ⁊ dubita
tionẽiƀ poſito quocũq; falſo opʒ aliq̃ʒ difficultatẽ rema/
nere. Dubitatio aũt ⁊ error antiquoꝝ phoꝝ hic fuit. Pͥ/
mi q̄ ƀʒ phiã iq̃ſierũt veritatẽ ⁊ nãʒ reꝝ: diuerterũt i q̃dã
aliã viã a via ꝟitatis: ⁊ a via nãli: qđ accidit eis pp infirmi
tatẽ intellectus eoꝝ. Dixerũt. n. ꝙ nihil neq; generat̃ neq;
corrũpit̃. Qđ ẽ ⁊ ꝯ veritatẽ ⁊ ꝯ nãm. Et ad hoc ponẽdum
eos infirmitas intellectus coegit: q2 neſcierũt hãc rõnem
ſoluere: p quã videbat̃ pbari ꝙ ens nõ generat̃. Q2 ſi ens
ſiĩat fit ex ente: aut ex nõ ente. Et vtrũq; hoꝝ videbat̃ eẽ
impoſſe. ſ. ꝙ ens fiat ex ente: ⁊ ꝙ fiat ex non ente. Qđ. n. ex
Lec.12 ente aliqd fieri ſit impoſſe: ex hoc manifeſtũ eſt: q2 id qđ eſt
nõ fit: nihil. n. eſt anteq̃ʒ fiat: ⁊ ens iã eſt: g̃ nõ fit. Q; ẽt ex nõ
ente aliqd fieri ſit impoſſe: ex hoc manifeſtũ eſt: q2 opʒ aliqd
ſubijci ei qđ fit: vt. ſ. dictum eſt: ⁊ ex nihilo nihil fit: ⁊ ex ƀ
concludebat̃ ꝙ entis non erat generatio neq; corruptio.
Et vlterius in hoc argumentantes augebant ſuaʒ poſitio/
nẽ: vt dicerent ꝙ non eſſent multa entia: ſed vnuʒ ens tm̃
⁊ hoc dicebant propter rõnẽ p̄dictã. Cũ eniʒ ponerẽt vnũ
eſſe mãle pͥnͫ: ⁊ ex illo nihil dicerent cauſari ƀm genera
tionẽ ⁊ corruptionẽ: ſed ſolũ ƀm alterationeʒ: ſequebatur
ꝙ id remaneret ſemper vnum ƀm ſubaʒ. ⁋ Secundo ibi.
Argͤ. ⁋ Nos aũt vno qdẽ mõ: nihil iter hęc dicimꝰ iteref/
ſe: ex ente inq̃ʒ aut e nõ ente fieri: ⁊ id qđ ſi ẽ aut qđ
ẽ agẽ q̃ppiã aut pati: aut quoduis ƀ fieri: ⁊ medicũ
agẽ q̃ppiã aut pati: aut e medico aliqd eẽ aut oriri.
Quare cum id dicat̃ dupl̃r: pʒ ⁊ ex ente fieri aut id
qđ eſt agere: aut pati: duobus modis idẽ ideʒ dici.
Edificat igit̃ medicꝰ: non vt eſt medicus: ſed vt ędi
ficator. Et albus fit: non hoc ſane quo medicus eſt:
ſed quo niger. Medet̃ aũt ⁊ medicinã animi: quo
medicus eſt. Atq; cũ maxime ipſum medicũ agere
q̃ppiaʒ: aut pati dicamus: vel e medico fieri: ſi illud
agat vel patiat̃ vt medicus: pʒ ⁊ hoc: e nõ ente inq̃ʒ
fieri: id ſignãre vt non ens eſt. Qđ qdẽ cũ nõ diſtin
xiſſent illi: lõge a ꝟitate ſemoti ſunt: ⁊ ob ignoratio/
nẽ hanc adeo inſup ignorarũt: vt nihil fieri p̄ſus:
neq; cęteroꝝ q̃cq̃ʒ eſſe arbitrarent̃: ſʒ oẽm tollerent
gñationẽ. Nos autẽ ⁊ ipſi dicimus nihil quidẽ fie/
ri ſimpl̃r ex non ente: tñ ex nõ ente p accñs fieri. Ex
priuatione. n. q̃ eſt p ſe non ens: ⁊ q̃ nõ ineſt: fieri di
cimus. Afficit̃ itaq; id admiratione. Ac impoſſe eẽ
vĩ ex non ente fieri. Sil̃r autẽ neq; ex eo qđ eſt, neq;
id qđ eſt fieri niſi p accñs. Sic aũt ⁊ ƀ fieri dicimus
eodẽ modo, ceu ſi aial ex aiali fieret, ⁊ aliqđ aial ex
quopiã aiali, vt ſi canis ex equo fieret. Eteniʒ canis
non ſolũ ex aiali quodã, ſed ex aiali ẽt fiet. Sed non
vt eſt aial, iam. n. id ipſuʒ eſt. Si vero quippiã euer
ſuꝝ eſt aial non per accñs, non erit ex aiali. Et ſi qđ
ens orit̃, non ex ente, neq; e non ente fiet. Dictum
eſt. n. quid ſignificat e non ente fieri eo nanq; pacto

quo eſt non ens. Inſuper neq; hoc eſſe inq̃ʒ omne
aut non eẽ tollimꝰ. Is igit̃ vnus ẽ modus ſolõnis. T.c.73
⁋ Nos autẽ dicimus quidẽ ex eo quod eſt, aut ex eo
qđ non eſt fieri, aut qđ eſt, aut quo non eſt aliqd fa/
cere, aut pati, aut quodlibet fieri hoc vno quidẽ mõ
nihil differt, vt medicũ aliqd facere, aut pati, aut ex T.c.74
medico aliquid eſſe aut fieri. Quare qm̃ hoc dupl̃r
dĩ, manifeſtum eſt, qm̃ ⁊ ex eo qđ eſt, ⁊ ex eo qđ nõ
eſt, ⁊ qđ eſt aut facere aut pati. Edificat quidẽ igit̃
medicus non ƀm ꝙ medicus, ſed ƀm ꝙ ędificator,
⁊ albus fit non inquantum medicus, ſed inquantũ
niger. Medicatur autem ⁊ non medicus fit, inq̃ʒ tũ
eſt medicus. Qm̃ autẽ maxime proprie dicimꝰ me/
dicum aliquid facere aut pati, aut fieri ex medico, ſi
ƀm ꝙ medicus hoc patiatur aut faciat, manifeſtum
ex eo qđ non eſt, fieri, ⁊ hoc ſignificat inquantũ nõ
eſt. Qđ illi quidẽ non pcipientes deliquerunt, ⁊ pp
hanc ignorantiam in tantum ignorauerunt ꝙ nihil
opinati ſunt fieri neq; eſſe alioꝝ, ſed auferebant om T.c.75
nem generationem. Nos autem ⁊ ipſi dicimus fie/
ri quidẽ nihil ſimpliciter ex eo qđ non eſt: ſed tamẽ
fieri ex eo qđ non eſt, vt ƀʒ accñs. Ex priuatione. n.
quod eſt quidẽ per ſe non ens, non in exñte fit. Mi
rabile autẽ vĩ ⁊ impoſſibile ſic fieri aliquid ex eo qđ
non eſt. Similiter aũt nec ex eo qđ eſt, neq; quod ẽ T.c.76
fieri, niſi ƀm accñs. Sic autem ⁊ ex hoc fieri eodem
modo, vt ſi ex aiali aial vtriq; fiat, ⁊ ex quodã aiali
quoddam aial, vt ſi canis ex equo fiat. Fiet quidem
enim vtriq; non ſolum ex quodaʒ aiali canis: ſed ẽt
ex aiali, ſed non inquantum eſt aial. Eſt. n. iam hoc
Si aũt aliquid dʒ fieri aial non ƀm accidens: nõ ex
aiali erit: ⁊ ſi aliquid qđ eſt, non ex eo qđ eſt: neq;
ex eo qđ non eſt. Quod enim eſt ex eo qđ non eſt, di T.c.77
ctuʒ eſt nobis quid ſignificet, qm̃ inquantũ non eſt.
Amplius autẽ ⁊ eſſe omne aut non eſſe non remo/
uetur. Vnus quidem igitur modus hic eſt.
⁋ Soluit prędictam obiectionem. Et circa hoc duo facit.
Primo ſoluit dupl̃r prędictam obiectionem. Scđo cõclu/
dit principale propoſituʒ. ibi [Quare ƀm ꝙ vere.] Prima 2ͣ parte
diuiditur in duas ƀm duas ſolõnes quas ponit. Secunda 78. tex.
ibi. [Alius aũt qm̃.] Dicit ergo primo ꝙ quãtum ad mo T.c.78
dũ loquendi non differt dicere ꝙ aliquid fit ex ente vel nõ
ente: vel ꝙ ens aut nõ ens faciat aliquid aut patiatur: ſiue
de quocunq; alio: ⁊ dicere hꝰ propoſitiones de medico. ſ.
ꝙ medicus faciat aliquid aut patiatur: vel ꝙ ex medico fit
aliquid: aut fiat. Sed dicere ꝙ medicus faciat aliquid aut
patiat̃: vel ꝙ ex medico fiat aliquid: duplicẽ hʒ intellectũ
ergo dicere ꝙ ex ente aut ex non ente fiat aliqd: aut ꝙ ens
aut non ens faciat aliquid aut patiatur: duplicẽ hʒ intelle
ctũ. Et ſic eſt in quibuſcunq; alijs terminis ponat̃: puta ſi
dicat̃ ꝙ ex albo fiat aliquid: aut ꝙ albũ faciat aliquid: aut
patiat̃. Q; aũt duplicẽ habeat intellectũ: cũ dĩ ꝙ medicus
aliqd facit aut patiatur: aut ꝙ ex medico fit aliqd: ſic mani
feſtat. Dicimus enim ꝙ medicus ędificat: ſed hoc non fa/
cit inquantum eſt medicus: ſed inquantũ ędificator eſt. Et
ſil̃r dicimus ꝙ medicus fit albus: ſed nõ inquãtũ eſt medi
cus: ſʒ inq̃ʒtũ ẽ niger. Alio mõ dicimꝰ ꝙ medicꝰ medicat̃
inq̃ʒtũ ẽ medicꝰ. Et ſil̃r ꝙ medicꝰ fit nõ medicꝰ inq̃ʒtũ eſt

medic⁹: ſ; tūc dicim⁹ ꝓprie ꝛ ꝑ ſe medicū aliqd facē vł pa tı: vel ex medico aliqd fieri: qn̄ h̄ attribuit̄ medico inq̄ʒtū medic⁹. Per accn̄s aūt qn̄ attribuit̄ ei nō inq̄ʒtū ē medic⁹: ſ; inq̄ʒtū ē aliqd aliud. Sic igit̄ pʒ ꝙ cū dī medicū facē aliqd aut pati: vel ex medico fieri aliqd: dupl'r itell'r. ſ. ꝑ ſe ꝛ ꝑ accn̄s. Un̄ manifeſtū ē ꝙ cū dī aliqd fieri ex nō ente ꝓpe ꝛ ꝑ ſe itell'r h̄ ſi fiat aliqd ex nō ente inq̄ʒtū ē n̄ ens. Et illis rō ē de ente. Et hāc diſtōnē antiq nō pcipiētes i tn̄ peccauerunt: ꝙ nihil ſunt opinati fieri: nec opinati ſunt ꝙ aliqd alioꝝ ꝑter id qd̄ ponebant ꝑᵐ ꝑnᵐ mãle hēret eſſe ſubale. Puta dicētes aerē eē ꝑᵐ mãle ꝑnᵐ dicebāt oīa alia ſigiare qdā eē accn̄tale. Et ſic excludebāt oēʒ gn̄ationē ſubalē: ſolā alterationē relinquētes: ex eo. ſ. ꝙ qꝛ nō fit aliqd ex non ente ꝑ ſe: vel ente: opinabant̄ ꝙ nihil poſſit fieri ex ente vł nō ente. Sʒ nos ēt ipſi dicim⁹ ꝙ ex nō ente nihil fit ſimpl'r ꝛ ꝑ ſe: ſ; ſolū ꝑʒ accn̄s: qꝛ qd̄ ē. i. ens ꝑ ſe qdē nō ē ex ꝑuatiōe: ꝛ h̄ iō qꝛ ꝑuatio n̄ itrat eēntiā rei factę. Ex h̄ āt aliqd fit ꝑ ſe qd̄ ineſt rei poſtq̄ʒ iā fcā ē. Sic̄ figuratū fit ex ifiguraro nō ꝑ ſe: ſ; ꝑ accn̄s: qꝛ poſtq̄ʒ iā ē figuratū: ifiguratū nō ineſt ei. Sʒ iſte ē mirabilis mod⁹ fiēdi aliqd ex nō ente: ꝛ q videbat̄ ipoſſis antiqs phis. Sic igit̄ pʒ ꝙ ex n̄ ente fit aliqd: n̄ ꝑ ſe: ſ; ꝑ accn̄s. Sil'r ſi q̄rat̄ vtꝝ ex ēte fiat aliqd. Dōʒ eſt ꝙ ex ente fit aliqd ꝑ accn̄s: ſ; nō ꝑ ſe. Et h̄ manifeſtat ꝑ tale exēplū. Ponam⁹. n. ꝙ ex eq̄ generet̄ aliqs canis: q̄ poſito manifeſtū ē ꝙ ex q̄dā aiali fiet qdā aial: ꝛ ſic ex aiali fiet aial: nō tn̄ fiet aial ex aiali ꝑ ſe: ſ; ꝑ accn̄s. Nō. n. fit inq̄ʒtū ē aial: ſ; inq̄ʒtū eſt h̄ aial: qꝛ aial iā ē actu anq̄ʒ fiat canis: qꝛ eſt equ⁹: ſ; nō eſt h̄ aial qd̄ eſt canis: vn̄ ꝑ ſe h̄ aial qd̄ eſt canis fit ex nō h̄ aiali. i. ex nō cane. Sʒ ſi fieret aial ꝑ ſe ꝛ n̄ ꝑ accn̄s: oporteret: ꝛ ꝙ fieret ex nō aiali. Sic ēt ē de ente. Fit. n. ens aliqd ex nō ente h̄. ſ; accidit ei ꝙ nō eſt h̄ qd̄ fit ens. Un̄ nō fit aliqd ꝑ ſe ex ente: neq̄ʒ ꝑ ſe ex n̄ ente. Hoc. n. ꝑ ſe ſign̄at aliqd fieri ex nō ente: ſi fiat ex nō ente inq̄ʒtū eſt nō ens: vt dictū eſt. Et ſic̄ cū h̄ aial fit ex h̄ aiali: vel h̄ corp⁹ ex h̄ corpore nō remouet̄ oē corp⁹. nec oē nō corp⁹: nec oē aial vel nō aial ab eo ex q̄ aliqd fit: ſic nō remouet̄ ab eo ex q̄ fit h̄ ens: neq̄ʒ oē eē: neq̄ʒ oē nō eſſe: qꝛ id qd̄ fit h̄ ens qd̄ eſt ignis hʒ aliqd eſſe: qꝛ eſt aer: ꝛ aliqd nō eē: qꝛ nō ē ignis. Iſte igit̄ eſt vn⁹ mod⁹ ſoluēdi ꝑdictā dubitationē. Sʒ iſte mod⁹ ſoluēdi inſufficiēs eſt. Si. n. fit ens ꝑ accn̄s ex ente ꝛ ex nō ente: opʒ ponere aliqd ex q̄ fiat ens ꝑ ſe: qꝛ oē qd̄ ē per accn̄s reducit̄ ad id qd̄ eſt per ſe. Ad oñdēdū igitur ex quo fit aliquid per ſe ſubiungit ſecundum modum ibi.

Argu. ¶ Alius autem eſt per potentiam atq̄ʒ actum. Dici autem hęc poſſunt potentia atq̄ʒ actu. Hoc autem alijs in locis exacte magis determinauimus.

T. c. 78 ¶ Alius autem quoniaʒ contingit eadem dicere ſʒ potentiam ꝛ actum. Hoc autem determinatum eſt in alijs per certitudinem magis.

¶ Et dicit ꝙ ꝯtingit aliq̄ dicere ꝛ ſm potentiā ꝛ ſm actū: vt certius determinatū ē in alijs. ſ. i. 9. metaphy. Ex ente igit̄ in potētia fit aliqd ꝑ ſe. Ex ente aūt in actu vel ex non ente fit aliqd ꝑ accn̄s. Hoc aūt dicit: qꝛ mã q̄ eſt ens in potētia eſt id ex quo fit aliqd ꝑ ſe. hec ē eni q̄ intrat ſubaʒ rei factę. Sed ex ꝑuatione vel forma ꝑcedēte fit aliqd ꝑ accidēs inq̄ʒtū mãę ex qua fit aliqd ꝑ ſe ꝯueniebat eē ſub tali forma: vel ſub tali ꝑuatione. Sicut ſtatua ex ęre fit ꝑ ſe: ſed ex non habēte talem figurā: ꝛ ex habēte aliā figurā fit ſtatua ꝑ accidēs. Ultimo ꝯcludit principale ꝓpoſituʒ ibi.

Argu. ¶ Quare vt dicebam⁹ dubitatiōes illę ſoluunt̄: ob quas q̄dā eorū q̄ dicta ſūt cōpulſi tollūt antiq. Ob hoc enim tantū exorbitarūt ab ea via qua ad generationē corruptionēue atq̄ʒ oīno mutationeʒ acceſſē. Hęc eni natura ſi viſa fuiſſet: omnem hāc ipſorum ignorationem vtique diſſoluiſſet.

¶ Quare ſm ꝙ vere dicim⁹ defectus ſoluuntur ꝑꝑ quos coacti remouēt ꝑdictorum quędā. Propter hoc eni in tātū deſtiterunt priores a via in generationē ꝛ corruptionē ꝛ oīno mutationē. Hec enim vtiq̄ʒ viſa natura oēm ſoluit hāc ipſoꝝ ignorātiaʒ.

¶ Dicēs ꝙ ſic̄ vere dicim⁹ defect⁹. i. dubitationes ſoluūt̄ ꝑꝑ ꝑdicta. Ex qbus dubitatiōib⁹ coacti ātiq aliq remouerūt q̄dā ꝑdictoꝝ. ſ. generationē ꝛ corruptionē ꝛ pluralitatē ſubſtātialiter differentiū. Sed hęc nã manifeſtata. ſ. materię ſoluit omnē illorū ignorantiam. Lec. xv.

¶ Ipſā igit̄ ꝛ alij q̄dā ſʒ nō ſufficienter vtiq̄ʒ tetigere. Primū. n. ex nō ente ſimpliciter aliqd fieri atq̄ʒ oriri fatentur: ea ſane ratione qua Parmenidē recte dicere arbitrantur. Deinde ſi eſt vna numero: ꝛ vna ſolum potentia ipſis eſſe videtur. Argu.

T. c. 79 Angētes quidē igitur ꝛ alteri q̄dā ſunt ipſā: ſed nō ſufficiēter. Primū quidē eni confitentur ſimpl'r fieri aliquid ex eo qd̄ nō eſt: inquantum Parmenidem recte eſt dicere. Poſtea videtur ipſis ſi vere eſt numero vna: ꝛ potentia tantum vnam eſſe.

Poſtq̄ʒ Phs excluſit dubitationes ꝛ errores antiquorum phoꝝ ꝓuenientes ex ignorantia materię. Hic excludit errores prouenientes ex ignorantia priuationis. Et circa hoc tria facit. Primo proponit errantiū errores. Scd̄o oſtendit dr̄iam huius poſitionis ad veritatē ſupra ab ipſo determinatā. ibi [Sed hoc differt.] Tertio ꝓbat ſuā opinionē verā eſſe. ibi [Subiecta quidē nã.] Dicit ergo primo: ꝙ quidā phi tetigerunt mãm: ſed non ſufficienter: qꝛ non diſtinguebāt inter priuationem ꝛ materiā: vn̄ quod eſt priuationis attribuebant mãę. Et qꝛ priuatio ſm ſe eſt non ens: dicebant ꝙ materia ſm ſe eſt non ens. Et ſic ſicut aliquid ꝑ ſe ꝛ ſimpl'r fit ex mã ſic ꝯfitebantur ꝙ ſimpl'r ꝛ ꝑ ſe aliquid fit ex nō ente. Et ad hoc ponendū duabus rōnibus inducebant̄. Primo qdē rōne Parmenidis dicentis: ꝙ qcqd eſt ꝑter ens eſt nō ens: vn̄ cū mã ſit ꝑter ens: qꝛ nō eſt ens actu: dicebant eā ſimpl'r eſſe nō ens: ſcd̄o vero qꝛ videbat̄ eis ꝙ id qd̄ ē numero vnū vel ſubo ſit ēt rōne vnū: q̄d hic appellat eē poᵃ vnū: qꝛ ea q̄ ſūt rōne vnū: ſic ſe hn̄t ꝙ eadē eſt virt⁹ vtriuſq̄ʒ. Ea vo q̄ ſunt ſubo vnū: ſed non rōne: non hn̄t eandē potentiā ſeu virtutē: vt pʒ in albo ꝛ muſico. Subm aūt ꝛ priuatio ſunt vnū numero: vt ęs ꝛ infiguratū: vn̄ videbat̄ eis ꝙ eſſent ideʒ rōne vel virtute. Sic igit̄ hic accipit vnitatē potentię. ¶ Sʒ neqs hic dubitet occaſiōe hoꝝ verboꝝ quid ſit poᵃ mãę: ꝛ vtꝝ ſit vna vel plures. Dōm eſt ꝙ actus ꝛ poᵃ diuidūt q̄dlibet genus entium. Ut pʒ in nono metaphy. ꝛ in 3° huius. Un̄ ſicut poᵃ ad qualitatem non eſt aliquid extra genus q̄litatis: ita poᵃ ad eſſe ſubſtantiale non eſt aliquid extra genus ſubę. Nō igit̄ poᵃ mãę eſt aliqua ꝓprietas addita ſup eſſentiā eius: ſed mã ſm ſuā ſubſtantiā eſt poᵃ ad eſſe ſubſtantiale. Et tn̄ poᵃ mãę ſubiecto eſt vna reſpectu multaꝝ formaꝝ: ſed rōne ſunt multę potentię ſm habitudinem ad diuerſas formas. Unde in tertio huius dicetur: ꝙ poſſe ſanari ꝛ poſſe infirmari differt ſm rōnem. ¶ Secundo ibi.

2ᵃ parte 79. tex.

Cōmētatoꝝ aliq. q̄ hic S. Tho. dic. Auer. doctrinę aduerſari cōtendunt.

Argu. ¶ Hoc āt plurimū ſane differt. Nos. n. mãʒ ꝑuationēue: diuerſa dicim⁹ eē: atq̄ʒ mãʒ qdē nō ens eē per accn̄s: ꝑuatōēʒ vo ꝑ ſe eē ſem⁹. Et illā qdē ꝓpe atq̄ʒ q̄dāmō ſbaʒ: ꝑuatōēʒ vo ſbaʒ nullo mō eē aſſerim⁹.

¶ Sed hoc differt plurimū. Nos qdeʒ enim materiam

riã ⁊ priuationẽ alterã dicimus. Sed hoꝝ hanc q̄-
dẽ non eſſe ſm accñs materiã: priuationem autem
per ſe non eſſe. ⁊ hanc qdẽ prope rẽ ⁊ ſubſtantiam
aliqualiter materiaꝫ: priuationem autem nequaq̃ꝫ.
¶ Oñdit dr̃iã ſuę opinionis ad opinionẽ p̄miſſaꝫ. Et circa
h̃ duo facit. Prio apit intellectũ ſuę opinióis. 2° oñdit qd
T.c.80 alia opinio ponat. ibi [Quidã aũt qđ ñ ẽ.] Dic̃ ḡ p̄ ꝙ mul
tũ differt aliqd eſſe vnũ numero vel ſubõ: ⁊ eſſe vnum po°
Tec.12 vel rõne: qꝛ noſipſi dicim⁹ ut ex ſupiorib⁹ pꝫ: ꝙ mã ⁊ pua
L.c.60 tio lꝫ ſint vnũ ſubõ: tñ ſunt alteꝝ rõne. Qđ pꝫ ex duobus.
Primo qdẽ qꝛ mã eſt nõ ens ſm accñs: ſed priuatio eſt nõ
ens p ſe. Hoc. n. ipſum qđ eſt infiguratũ inſignificat nõ eẽ:
ſed ens nõ ſignificat nõ eſſe niſi inq̃ꝫtũ ei accidit iſiguratũ.
2° v̇o qꝛ mã eſt ꝓpe rẽ: ⁊ eſt aliqualr̃ qꝛ eſt in potentia ad
rẽ: ⁊ eſt aliqualr̃ ſuba reiꝫ qꝛ intrat i ꝯſtitutionẽ ſubſtãtię.
Sed hoc de priuatione dici non poteſt. ¶ Secundo ibi.
Argr. ¶ At illi id qđ nõ ẽ: magnũ paruũq; ſilr̃ inquiunt eẽ:
aut vtrũq; ſimul: aut vtrũq; ſeorſuꝫ. Quare modus
hic trinitatis diuerſus ab illo penitus eſt. Hucuſq;
nãq; ꝓgreſſi ſũt: vt aliq̃ꝫ nãꝫ oportere ſubijci dicãt:
hanc tñ vnã faciũt. Nã etſi quidã dualitateꝫ facit:
magnum ⁊ paruum ipſam appellans: nihilominus
tamen idem facit: alteram enim deſpexit.
T.c.80 ¶ Quidã aũt quod non eſt magnũ ⁊ paruũ ſimiliter
aut ſimul vtrunq;: aut ſeorſum vtrunq;. Quare pe
nitus alter modus eſt hic trinitatis, ⁊ ille. Uſq; q̄-
dem enim ad hoc perueniunt: ꝙ oportet quandam
ſupponi naturam. Hanc tñ vnam faciunt. Etenim
ſi aliquis dualitatẽ facit dicens magnũ ⁊ paruum
ipſaꝫ: nihilominus idẽ facit: alteram enim deſpexit.
¶ Manifeſtat intellectũ opinióis platóicę: ⁊ dic̃ ꝙ platoni
ci ponebãt qdẽ duo ex pte mãę. ſ. magnũ ⁊ paruũ: ſꝫ tñ alr̃
q̄ꝫ Ar. qꝛ Ar. ponit iſta duo eẽ mãꝫ ⁊ p̄uationẽ q̄ ſũt vnũ
ſubõ: ⁊ dñt rõne. Sꝫ iſti ñ ponebãt ꝙ alteꝝ iſtoꝝ eẽt p̄ua
tio: ⁊ alteꝝ mã: ſꝫ p̄uationẽ coaſſumebant vtriq;. ſ. paruo
⁊ magno: ſiue acciperẽt iſta duo ſimul: vtpote cũ loq̄bant
nõ diſtinguẽtes eã p magnũ ⁊ paruũ: ſiue acciperẽt vtrũq;
ſeorſum. Uñ pꝫ ꝙ oino alr̃ ponebãt tria pn̄a platonici po-
nentes formã ⁊ magnũ ⁊ paruũ. ⁊ Ar. q poſuit mãm ⁊ p̄-
uationẽ ⁊ formã. Platonici v̇o vſq; ad h̃ ꝑuenerũt p alijs
ph̄is antiq̄orib⁹ ꝙ opꝫ vnã q̄ꝫdã nãm ſupponi oĩbus for-
mis nãlibus q̄ eſt mã p̄ª. ſed hãc faciũt vnã tñ. ſicut ſubõ
ita ⁊ rõne: nõ diſtinguẽtes inter ipſaꝫ ⁊ p̄uationem: qꝛ etſi
ponãt dualitatẽ ex pte mãę. ſ. magnũ ⁊ paruũ: nihilomin⁹
nõ faciũt dr̃iã inter mãꝫ ⁊ p̄uationẽ: ſꝫ faciũt mẽtionẽ tñ
de mã ſub qua cõprehẽdũt magnũ ⁊ paruũ: ⁊ p̄uationẽ de-
ſpexerũt: de ea mẽtionẽ non facientes. ¶ Deinde cũ dicit.
Argr. ¶ Etenim materies qdẽ permanẽs, vna cũ forma cã
eſt coꝝ q̄ ſiũt, ꝑinde ac mater. Aut ꝯtrarietatis al-
tera ps, nec eẽ oĩno pſpe ei videbit, q̄ mẽte ipſius
maleficiũ intuet. Nã cũ ſit quoddã diuinũ ⁊ bonuꝫ
ac appetibile, alterum ipſi contrariũ eſſe dicimus.
¶ Subiecta qdẽ materia cũ forma cauſa eſt eorum
quę ſiunt, ſicut mater. Altera vero pars contrarie-
tatis multoties imaginabitur ad maleficiũ ipſius
ꝓpendenti intellectũ, neq; eſſe penitus, ⁊ eſſe extra
T.c.81 omne. Exiſte. n. quodã diuino ⁊ optimo ⁊ appeti-
bili, aliud quidem contrarium eſſe ipſi dicimus.
¶ Probat ꝙ ſua opinio hꝫ v̇itatẽ. Et circa h̃ duo fac̃. Pri-
mo oñdit ꝓpoſitũ. ſ. ꝙ oporteat p̄uationẽ diſtingui a mã.
T.c.82 Scdo oñdit quõ mã corrũpat vel gñet. ibi [Corrũpit̃ au
rẽ.] Pri᷑ ãt oñdit dupl'r. Prio qdẽ oñſiue. Scdo ducẽdo
2ª parte ad ipoſ'e ibi [Aliud aũt aptũ natũ.] Dic̃ ḡ p̄ ꝙ iſta nã quę
8 r. tex. ſubijcit̃. ſ. mã: ſil' cũ forma ẽ cã coꝝ q̄ ſiũt ſꝫ nãꝫ ad modũ
matris. Sic̃. n. mr̃ ẽ cã gñatióis i recipiẽdo: ita ⁊ mã. Sꝫ ſi
q̄s accipiat alterã ptẽ ꝯtrietatis. ſ. p̄uationẽ: ptẽdẽs itel'ſm
circa ipſaꝫ: imaginabit̃ ipſaꝫ nõ ad ꝯſtitutionẽ rei ptinẽ: ſꝫ
magis ad qđdã malũ rei: qꝛ ẽ penit⁹ ñ ens: cũ p̄uatio nihil
aliđ ſit q̄ꝫ negatio formę i ſubõ: ⁊ ẽ ex̃ totũ ens: vt ſic i p̄ua
tióe locũ hẽat rõ Parmenidis. qcq̇d ẽ p̄ter ens ẽ nõ ens. ñ
aũt i mã: vt dicebãt platonici. Et ꝙ p̄uatio ptineat ad ma
lũ: h̃ oñdit p h̃ ꝙ forma ẽ qđdã diuinũ ⁊ optimũ appetibi-
le. Diuinũ qdẽ ẽ ꝙ oĩs forma ẽ q̄dã pticipatio ſilr̃itudinis
diuini eẽ qđ ẽ act⁹ pur⁹. Unũqdq;. n. itatũ ẽ actu iq̄ꝫtũ hꝫ
formã. Optimũ aũt ẽ: qꝛ act⁹ ẽ pfectio potẽtię: ⁊ bonũ ei⁹: ⁊
⁊ p ꝯñs ſeq̄t̃ ꝙ ſit appetibile: qꝛ vnũqđq; ſuã appetit pfe-
ctionẽ. Priuatio aũt opponit̃ formę: cũ ñ ſit aliud q̄ꝫ remo
tio ei⁹. Uñ cũ id qđ opponit̃ bono ⁊ remouet ipſum. ſit
malũ: manifeſtũ eſt ꝙ p̄uatio ptinet ad malũ. Uñ ſeq̄tur ꝙ
nõ ſit idẽ qđ mã q̄ eſt cauſa rei ſicut mater. ¶ Secũdo ibi.
Argr. ¶ Alteꝝ ſuapte nã affectat atq; appetit ipſuꝫ. Illis
aũt euenit vt ꝯtrariũ, interitũ appetat ſuũ, ⁊ tñ fieri
neq̄t vt aut forma ſeipſaꝫ appetat, q̄ppe cũ nõ indi
geat ſui, aut ꝯtrariũ, cũ ꝯtraria mutuo ſeipſa corrũ
pãt. Sꝫ h̃ eſt mã perinde appetens illud, atq; ſi fę-
mina marẽ ⁊ turpe appetat pulchrũ. Ueꝝ nõ eſt p
ſe: ſed per accñs turpe nec p ſe fęmina, ſed p accñs.
¶ Aliud aũt natũ aptũ appetere ⁊ deſiderare ipſuꝫ
ſꝫ ipſius naturã. Quibuſdã aũt accidit contrariuꝫ
appetere ſuijpſius corruptionẽ, ⁊ neq; ſuijpſi⁹ poſ-
ſibile eſt appetere ſpeciẽ pp non eſſe indigens neq;
ꝯtrariũ. Corruptiua. n. ſunt adinuicẽ contraria. Sꝫ
hoc eſt materia, ſicut ſi fęmina maſculũ: ⁊ turpe bo
nuꝫ, non qđ per ſe eſt turpe, ſed ſecunduꝫ accidens.
¶ Oñdit idẽ p rõnẽ ducẽtẽ ad ipoſ'e h̃ mõ. Cũ forma ſit qđ-
dã bonũ ⁊ appetibile: mã q̄ eſt aliud a p̄uatione ⁊ a forma
eſt apta nata apperẽ ⁊ deſiderare ipſaꝫ ſꝫ ſuã nãm. Sꝫ q̄-
buſdã q nõ diſtinguũt mãꝫ a p̄uatióe accidit h̃ incõueniẽs
ꝙ ꝯtriũ appetet corruptionẽ ſuijpſius: qđ eſt incõueniens.
Et ꝙ h̃ accidat ſic oñdit: qꝛ ſi mã appetit formã ñ appetit
eã ſꝫ ꝙ eſt ſub ipſa forma: qꝛ iã nõ indiget eẽ p eã (appeti-
tus aũt oĩs eſt pp indigẽtiã: qꝛ ẽ nõ habiti.) Silr̃ ⁊ nõ ap-
petit eã ſꝫ ꝙ ẽ ſub ꝯtrió vel p̄uatióe: qꝛ vnũ ꝯtriũ ẽ alterius
corruptiuũ: ⁊ ſic aliqd appeteret ſui corruptionẽ. Manife
ſtũ ẽ igit̃ ꝙ mã q̄ appetit formã eſt aliud rõne: ſic a forma:
ita ⁊ a p̄uatióe. Si. n. mã appetit formã ſꝫ ꝓpriã nãꝫ: vt di
ctũ ẽ: ſi ponit̃ ꝙ mã ⁊ p̄uatio ſint eędẽ rõne: ſeq̄t̃ ꝙ p̄uatio
appetit formã: ⁊ ita appetit ſuijpſi⁹ corruptionẽ: qđ ẽ im-
poſ'e. Uñ ⁊ h̃ ipoſ'e ẽ ꝙ mã ⁊ p̄uatio ſint eędẽ rõne. Sꝫ tñ
⁊ mã ẽ h̃. i. p̄uationẽ hñs: ſic̃ ſi fęmina appetat maſculuꝫ: ⁊
turpe appetat bonũ. Nõ ꝙ ipſa turpitudo appetat bonuꝫ
ſibi ꝯtriũ: ſꝫ ſꝫ accñs: qꝛ id cui accidit eẽ turpe appetit eſſe
bonũ. Et ſilr̃ fęmineitas ñ appetit maſculinũ: ſꝫ id cui acci
dit eẽ feminã. Et ſil'r p̄uatio nõ appetit eẽ formã: ſꝫ id cui
accidit p̄uatio. ſ. mã. ¶ Sed ꝯ hęc v̇ba ph̄i Auicẽ. tripl'r
opponit. Primo qdẽ qꝛ mãę nõ cõpetit neq; appetit⁹ aui-
malis: vt p ſe manifeſtũ ẽ: neq; appetit⁹ nãlis: vt appetat
formã: cũ nõ hẽat aliquã formã: vel virtutẽ inclinãtẽ ipſaꝫ
ad aliqđ: ſic. n. graue naturalr̃ appetit locum infimũ inquã
tũ ſua grauitate inclinat̃ ad locũ talẽ. Secundo obijcit ex
hoc: ꝙ ſi mã appetit formaꝫ: hoc eſt: qꝛ caret omni forma:
aut qꝛ appetit multas formas hẽre ſimul: qđ ẽ ipoſ'e: aut qꝛ

faſtidit formã quã hꝫ ⁊ q̄rit hēre aliã: ⁊ h̄ ēt eſt vanũ. Nullo igit̃ mõ oĩm vi ꝙ mã appetat formã. 3° Tertio obijcit ꝓ h̄: q2 dicē ꝙ mã appetat formã: ſicut femina maſculũ: eſt figurate loquētiũ. ſ. poetaꝝ: ⁊ nõ phoꝝ. ¶ Sꝫ hꝰ obiectiones facile eſt ſolue. Sciēdũ eſt. n. ꝙ oē qḋ appetit aliquid vel cognoſcit ipſum: ⁊ ſe ordinat in illud: vel tēdit in ipm ex ordinatiōe ⁊ directiōe alicuiꝰ cognoſcētis: ſicut ſagitta tēdit in determinatũ ſignũ ex directiōe ⁊ ordinatiōe ſagittātis. Nihil eſt igit̃ aliud appetitꝰ nãlis q̄ȝ ordinatio aliquoꝝ ꝫ ꝓpriã nãȝ in finē ſuũ. Nõ ſolũ aũt aliqḋ ens i actu ꝑ virtutē actiuã ordinat̃ in ſuũ finē: ſꝫ ēt mã ꝫm ꝙ eſt i potētia. Nã forma eſt finis mãe. Nihil igit̃ eſt aliud mãȝ appetere formã: q̄ȝ eã ordinari ad formã: vt potētia ad actũ. Et q2 ſub q̄cũq; forma ſit ⁊ adhuc remanet in poᵃ ad aliam formã: iō eſt ei ſp appetitꝰ formę: nõ ꝑꝑ faſtidiũ formę quã hꝫ: nec ꝑꝑ h̄ ꝙ q̄rat ꝯria eſſe ſimul: ſꝫ q2 eſt in poᵃ ad alias formas oẽ vnã hꝫ in actu. Nec ēt vtit̃ hic figurata locutione: ſꝫ exēplari. Dictũ eſt. n. ṡ. ꝙ mã ꝑ̊ſcibilis eſt ꝫ ꝓportionē inquãtũ ſic ſe hꝫ ad formas ſubãles: ſicut mãę ſenſibiles ad formas accidētales. Et iō ad manifeſtandũ mãm primã opꝫ vti exēplo ſenſibiliũ ſubãꝝ. Sicut igit̃ vſus eſt exēplo ęris infigurati ⁊ hõis nõ muſici ad mãm: ita nũc ad eius manifeſtationē vtit̃ exēplo femine viꝝ appetentiꝰ: ⁊ triſtis appetētis bonũ: h̄. n. accidit eis inq̄ȝtũ hñt aliqḋ de rõne mãę. ¶ Sciēdũ tñ eſt ꝙ Ariſto. hic loq̄t̃ ꝯ Platonē: q̄ talibꝰ metaphoricis locutionibꝰ vtebat̃: aſſimilãs mãȝ matri ⁊ feminę: ⁊ formã maſculo. Et ideo Ari. vtit̃ cõtra euȝ metaphoricis ab eo aſſumptis. ¶ Deinde cum dicit.

Argꝫ. ¶ At vo tñ corrũpit̃ atq; gignit̃: tũ neq; fit neq; corrũpit̃. Nã vt eſt q̄dē id in q̄: ꝑ ſe corrũpit̃. Id. n. qḋ corrũpit̃ in h̄ eſt: ipſa inq̄ȝ ꝑuatio. At ſuapte potentia: nõ ꝑ ſe. Sꝫ nec occidat nec oriat̃ neceſſe ē. Nã ſi gignit̃: ſubijciat̃ aliqḋ ꝑ̊mũ opꝫ: ex q̄ h̄ pacto naſcet̃/ vt inſit in ipſa: h̄ aũt eſt ipſius nã. Quare fit vt ſit antea q̄ȝ ſit orta. Etenim mãȝ id dico qḋ ꝑ̊mũ ē vniuſcuiuſq; ſubꝫ e q̄ ꝗppiã eo fit pacto vt non per accñs inſit. Si corrũpit̃: ad hoc vltimũ ſane proficiſcetur. Quare erit corrupta anteq̄ȝ ſit corrupta.

T.c.82 ¶ Corrũpit̃ aũt ⁊ fit: eſt q̄dem vt ſic: eſt aũt vt non. Scđm quideȝ. n. quod eſt in quo: ꝫm ſe corrũpitur. Quod. n. corrũpitur in hoc: eſt priuatio. Inquantũ autē ꝫm potentiam: non per ſe: ſed incorruptibilem ⁊ ingenitam neceſſe eſt eſſe ipſam. Si. n. fiat: ſubijci aliquid opꝫ primum ex quo fit. Hoc autem eſt hęc natura. Quare erit ante fieri. Dico. n. materiaȝ primum ſubiectum vniuſcuiq; ex quo fit aliquid cũ inſit nõ ꝫm accidens. Et ſi corrũpitur in hoc abibit vltimum. Quare corrupta erit anteq̄ȝ corrumpatur.

¶ Oſtendit quõ mã corrũpat̃: ⁊ dicit ꝙ quodãmodo corrũpitur: ⁊ quodãmõ nõ: q2 ꝫm ꝙ eſt in ea priuatio: ſic corrumpit̃ cũ ceſſat in ea eē priuatio: vt ſi diceremꝰ ęs infiguratũ corrũpi qñ deſinit eſſe infiguratũ. Sꝫ ꝫ ſe inq̄ȝtũ ē quoddã ens in poᵃ: eſt ingenita ⁊ incorruptibilis. Qḋ ſic pꝫ. Si enim mã fiat opꝫ ei aliqḋ ſubijci ex quo fiat: vt pꝫ ex ſuperioribus. Sꝫ ꝑ̊m qḋ ſubijcit̃ in gñaŕone eſt mã. Hoc. n. dicimus mãm primũ ſubm ex quo aliqḋ fit per ſe: ⁊ non ꝫm accñs: ⁊ ineſt rei iã factę. Et vtrũq; eoꝝ ponit̃ ad dr̃iaȝ priuationis ex q̄ fit aliqḋ ꝑ accñs: ⁊ non ineſt rei factę. Seq̄t̃ h̄ ꝙ mã ſit añq̄ȝ fiat: qḋ eſt ipoſſe. Et ſiſr oē qḋ corrũpit̃ reſoluit̃ in mãm primã. Qñ igit̃ iã eſt mã prima: tũc eſt corruptũ. Et ſic ſi mã prima corrũpat̃: erit corrupta añq̄ȝ corrumpat̃: qḋ eſt impoſſe. Sic igitur eſt impoſſe materiam primã generari vel corrũpi. Sed ex hoc non excluditur qn per creationem in eſſe procedat. ¶ Deinde cum dicit.

Pro fide noſtra nota.

Argꝫ. ¶ De ꝑ̊ncipio vo formali: vtꝝ vnũ ſit an plura: ⁊ ꝙ nã ſit: aut q̄ ſint: ꝑ̊mę philoſophię diligēter exquiſiteq; officiũ ē determinare ac ptractare. Quare hęc cõtēplatio illo in tēpore reſeruet̃. De nãlibus vero formis q̄ oriũt̃ ac occidunt: in hiſce q̄ poſteriꝰ oſtēdentur dicemus ac pertractabimus. Hoc igit̃ pacto ſint hęc a nobis determinata: ꝑ̊ncipia inq̄ȝ eſſe: ⁊ quenquam: ⁊ quot numero ſint. Ruiſus autem alio principio ſumpto dicamus.

¶ De principio aũt ꝫ ſpēȝ vtruȝ vnuȝ aut plura/ aut quot/ aut quę ſint ꝑ certitudinē primę philoſophię opus eſt determinare. Ergo in illud tēpus apponatur. De phyſicis aũt ⁊ corruptibilibus ſpeciebus i poſteriꝰ demõſtrãdis dicemꝰ. Ad q̄dē igit̃ ſint ꝑ̊ncipia/ ⁊ q̄/ ⁊ quot numero/ determinet̃ a nobis ſic. Iteȝ auteȝ aliud principiuȝ incipientes dicamus. T.c.83

¶ Q2 iam excluſerat errores circa materiam ⁊ priuationē: reſtare videbatur vt excluderet errores ⁊ dubitationē circa formam. Poſuerunt enim quidam formas ſeparatas. ſ. ideas quas reducebant ad vnam primam ideam. Et ideo dicit ꝙ de principio formali vtrũ ſit vnũ vel plura: ⁊ quot ⁊ quę ſint pertinet determinare ad phiaȝ primã: ⁊ vſq; ad id tēpus reſeruetur: q2 forma eſt principium eſſendi: ⁊ ens inquantũ hꝰ eſt ſubꝫ primę phię. Sed mã ⁊ priuatio ſunt prinᵃ entis tranſmutabilis: quod a pho nãli conſideratur. Sed tamen de formis naturalibus ⁊ corruptibilibus in ſequentibus huius doctrinę determinabit̃. Ultimo autē epilogat quę dicta ſunt: ⁊ dicit ꝙ ſic determinatum eſt ꝙ prinᵃ ſunt: ⁊ quę ⁊ quot. Sed oportet iteruȝ aliter prinᵐ facere ſcię naturalis: inquirendo. ſ. principia ſcię. Lec.j.

¶ Ariſtotelis Stagiritę de phyſico auditu ſecundi libri textus.

Argꝫ. Eoꝝ q̄ ſunt q̄dã ſunt nã/ quędã ob alias cãs. Nã q̄dē ſunt aialia pteſq; ipſoꝝ/ ⁊ plantę/ ⁊ ſimplicia corpora. Ut terra: ignis/ aer/ ⁊ aqua. Hęc. n. ⁊ huiuſcemodi res/ nã dicimꝰ eē. Oia aũt q̄ dicta ſunt ab hiſce q̄ nõ nã ꝯſtãt/ differre vident̃. Nã ea q̄dē q̄ nã/ ꝯſtãt/ ꝑ̊ncipiũ in ſeipſis vniuerſa motus ſtatu ſue. Partiꝫ eius q loco accõmodat̃/ ꝑtim accretionis decretioniſue/ partim alterationis hēre vident̃. At lectica vestis ⁊ q̄q̄d ſit aliud ſiĺis gñis: quo q̄dē huiuſcemodi noibus appellant̃/ atq; ab arte ſunt. Hoc nullũ ꝑ̊ncipiũ mutationis inſituȝ hñt. Quo vero ipſis accidit/ vt ſint lapidea/ vel terrea/ vel ex his mixta: eo motus quietiſue principium habent.

T.c. pᵃ. Eoꝝ quę ſunt/ alia quidē ſunt natura alia vero ꝑꝑ alias cauſas. Natura quidem ſunt animalia quęq;/ ⁊ partes ipſorum/ ⁊ plantę/ ⁊ ſimplicia corpora/ vt terra ⁊ ignis ⁊ aer ⁊ aqua. Hęc enim ⁊ huiuſmodi eſſe natura dicimus. Omnia autem quę prędicta ſunt videntur differentia ad non natura exiſtentia. Quę

quidem

Margin notes: Appetitꝰ nãlis qd. — Solutio. Error auic. fuit q2 putauit qḋ ad habēdũ hũc appetitum neceſſaria fuiſſet forma aliqua quod neceſſarium nõ ē, niſi i cognoſcē tibꝰ ſiuem ſuum.

quidem.n.natura ſunt oīa videnť habētia in ſe ipſis principium motus ⁊ ſtatus: hęc quidem ſm locuꝫ: illa vero ſm augmentum ⁊ decrementum: quędā
T.c.2. autem ſm alteratione. ¶ Lectulus autē ⁊ indumē-tū ⁊ ſi aliqđ huiuſmodi genus eſt: ſm ꝙ quideꝫ ſortitum eſt in pręedicatione vnaquaqꝫ: ⁊ inquantuꝫ eſt ab arte: neqꝫ vnū hꝫ impetum mutationis innatuꝫ. Secundū auteꝫ quod ꝯtingit ipſis lapideis aut terreis eſſe aut mixtis ex his: habent hoc tantum.

Nota diſcrimē inť principia reꝝ nāliū, ⁊ ſciaꝫ, nā diluco q̄ a com. ſanctorū, in pdicamento pmi ꝫ S. Tho. obijciunť.
¶ Diui Thomę Aquinatis in ſecundum librum phyſicoꝝ dilucidiſſima expoſitio.

Postq̄ Phs in p̄ lib. determinauit ð pncipijs reꝝ nāliū: hic determinat de pncipijs ſcię nālis. Ea aūt q̄ p̄ opꝫ cognoſcere i aliq̄ ſcia ſunt ſubꝫ ipi⁹: ⁊ mediū p qđ demōſtrať. Uñ hic ſcđs liber i duas ptes diuidiť. In p̄ determinat de qb⁹ ſit ꝯſideratio ſcię nālis. In 2ᵒ ex qbus cauſis demōſtrat. ibi [Determinatis aūt his.]
T.c.27 Pria diuidiť in duas. In p̄ oñdit qđ ſit nā. In 2ᵒ de qbus
T.c.16 ꝯſiderat ſcia nālis. ibi [Qm̄ aūt determinatū ē:] Pria diuidiť in duas. In p̄ oñdit qđ ſit nā. In 2ᵒ qt modis dī. ibi
T.c.7. [Ui aūt nā.] Pria diuidiť in duas. In pri⁹ oñdit qđ ſit nā. In 2ᵒ excludit itētionē q̄rūdā tētātiū demōſtrare ꝙ nā ſit.
2ᵃ parte tex.6. ibi [Q aūt nā ſit] Circa p̄ᵐ duo fac. Primo notificat nāꝫ.
Scđo ea q̄ denoiānť a nā. ibi [Nāꝫ aūt hñt.] Circa p̄ᵐ tria
T.c.4. fac. Pꝛio inueſtigat diffōnē nāę. Scđo ꝯcludit eā. ibi [Eſt
T.c.3. igiť nā.] Tertio exponit ipſaꝫ diffōnē ibi. [Dico aūt non
Ibideꝫ. ſꝫ acc.] Dič ḡ p̄ ꝙ inter diaentia q̄dā eē dicim⁹ a nā: q̄daꝫ vo ab alijs cāis: puta ab arte vel a caſu. Dicim⁹ aūt eē a nā q̄libet aialia: ⁊ ptes ipſoꝝ: ſicut carnē ⁊ oſſa: ⁊ ēt plātas: ⁊ corpa ſimplicia: ſič elīta q̄ nō reſoluunť i aliq̄ corpa pora: vt ſūt terra ignis: aer ⁊ aq̄. Hęc.n. ⁊ oia ſiba nā eē dīr. Et differūt hęc oia ab his q̄ nō ſunt a nā: q: oia hꝰ videnť habere in ſe pn̄ᵐ alicui⁹ mot⁹ ⁊ ſtat⁹: q̄dā q̄dē ſꝫ locū: ſič grauia ⁊ leuia: ⁊ ēt corpa cęleſtia. q̄dā vo ſꝫ augmētū ⁊ decremētū: vt aialia ⁊ plātę. q̄dā vo ſꝫ alteratione: vt corpa ſimplicia: ⁊ oia q̄ cōponunť ex eis. Sꝫ ea q̄ nō ſunt a natura: ſič lect⁹ ⁊ idumētū ⁊ ſilia q̄ accipiūt hꝰ pdicationē ſꝫ ꝙ ſunt ab arte: nulli⁹ mutatiōis prinᵐ hñt in ſeipſis niſi p accñs: inq̄ꝫtū. ſ. materia ⁊ ſuba corpoꝝ artificiatoꝝ ſunt res naturales. Sic igiť inq̄ꝫtū artificialib⁹ accidit eſſe ferrea vel lapidea: hñt aliqđ pnᵐ mot⁹ in ſeipſis: ſed non inquantum ſunt artificiata. Cultell⁹.n. hꝫ in ſe principiū motus deorſum non inquantum eſt cultellus: ſed inquantū eſt ferre⁹.
Dubium. ¶ Sed vr̄ hoc nō eſſe veꝝ ꝙ ſm quālibet mutationē reruꝫ naturaliū prinᵐ motus ſit in eo qđ moueť. In alteratione enim ⁊ generatione ſimpliciū corpoꝝ totū prinᵐ mot⁹ vr̄ eſſe ab extrinſeco agēte: puta cū aq̄ calefit: vel aer in igneꝫ
Alberto tribuitur ichoatio formaruꝫ ꝯuertiť pnᵐ mutatiōis eſt ab exteriori agēte. ¶ Dñt ḡ q̄dā ꝙ ēt in hꝰ mutationibus prinᵐ actiuū motus eſt in eo qđ moueť: nō q̄dē pfectū ſꝫ iperfectū qđ coadiuuat actionem exterioris agētis. Dñt.n. ꝙ in mā eſt q̄dā ichoatio formę quā dñt eſſe priuationē q̄ eſt tertiū prinᵐ nāę. Et ab hꝰ pn⁹ intrinſeco gñatiōes ⁊ alteratiōes corpoꝝ ſimpliciū nāles dñr. ¶ Sꝫ hꝰ nō p̄t eſſe: q: cū nihil agat niſi ſꝫ ꝙ ē in actu:
Contra hāc pōnē pdicta inchoatio formę cū nō ſit actus ſed aptitudo q̄daꝫ ad actū: nō p̄t eſſe prinᵐ actiuū. Et p̄terea ēt ſi eēt forma cōpleta nō ageret in ſuū ſubm alterādo ipſuꝫ: q: forma nō agit ſꝫ cōpoſitū: i qđ nō p̄t ſeipſuꝫ alterare niſi ſint i eo duę
Solō ppria ⁊ cōmun. ptes: q̄rū vna ſit alterās ⁊ alia alterata. ¶ Et iđ dicēdū eſt ꝙ in rebus nālibus eo mō eſt prinᵐ motus quo eis motus ꝯuenit. Quibus ḡ ꝯuenit mouere: eſt in prinᵐ actiuū motus. Quibus aūt cōpetit moueri: eſt in eis principiū paſſiuum qđ eſt materia. Quod quidem principium inq̄ꝫtum
De grauibus, ⁊ leuib⁹ cōtra ſco. q non vult effectiue moueri a generāte, ſꝫ a ſeipſis. nos dicim⁹, ꝙ i ſe ipſis hñt principiū quo principiūt qđ fecit eē nēpe a generante.
hꝫ potentiam naturalem ad talem formam ⁊ motuꝫ: facit eſſe motum naturalem. Et propter hoc factiones reꝝ artificialiū nō ſunt naturales: q: lꝫ prinᵐ materiale ſit in eo qđ fit: nō tñ hꝫ potētiā naturalē ad talē formā. Et ſic ēt mot⁹ localis corpoꝝ cęleſtiū eſt naturalis: lꝫ ſit a motore ſeparato: inq̄ꝫtū in ipſo corpore cęli eſt potētia naturalis ad talē motū. In corporibus vero grauib⁹ ⁊ leuibus eſt prinᵐ formale ſui motus. Sꝫ hꝰ prinᵐ formale non pōt dici potentia actiua ad quā pertinet motus iſte: ſed comprehenditur ſub potentia paſſiua. Grauitas.n. in terra nō eſt principiū vt moueat: ſed magis vt moueatur: q: ſicut alia accidentia conſequuntur formā ſubſtantialem: ita ⁊ locus: ⁊ per ꝯñs moueri ad locuꝫ. Non tamen ita ꝙ forma naturalis ſit motor: ſed motor eſt generans quod dat talem formā: ad quā talis motus conſequitur. ¶ Secundo ibi.
Contra cōmē. l. ⁊. 4. c. com. 2 Argꝝ.
¶ Quę cū ita ſint: pꝫ nām principium eſſe quoddā ⁊ cauſam vt id moueať atqꝫ q̄eſcat in quo primo: per ſe: ⁊ nō p accñs ineſt. Dico aūt non p accñs: q: ſibi ipſi q̄ſpiā medicus ſanitatis cā fieri pōt. Artē non quo ſanať eo medicinā hꝫ: ſed accidit vt ideꝫ ſit medicus ſubienſqꝫ ſanationem. Quapp ⁊ ſeparantur nonnunq̄ꝫ. Siľr ſeſe hꝫ ⁊ vnū quodqꝫ cęteroꝝ: quę per artē efficiuntur. Nihil.n. ipſoꝝ effectionis in ſe principium habet. Sed quędaꝫ in alijs: atqꝫ extrinſecus hñt. Ut domus ⁊ vnumquodqꝫ eoꝝ quę manu conficiuntur. Quędam in ſeipſis quideꝫ id hñt: non tñ per ſe: q̄cunqꝫ cauſę per accñs ſibi fieri pñt. Id igitur eſt natura quod dictum eſt.
¶ Eſt igiť nā principiū alicuius ⁊ cauſa mouendi ⁊ T.c.3.
quieſcendi in quo eſt primū per ſe: ⁊ non ſꝫ accñs. Dico aūt non ſm accñs: cū fiat vtiqꝫ ipſe ſibi aliqs cā ſanitatis: cū ſit medicus. Sed tñ non ſm ꝙ ſanatur medicinā hꝫ: ſed accidit eundē medicū eſſe ⁊ ſanari. Uñ ⁊ diuidunť aliqñ abinuicē. Simiľr aūt ⁊ alioꝝ vnū quodqꝫ quę fiunt. Nullum.n. ipſoruꝫ hꝫ in ſeipſo factionis principiū: ſed alia quideꝫ in alijs ⁊ ab exteriori: vt domus ⁊ aliorum manu inciſorū vnumquodqꝫ: Alia aūt in ſeipſis quidem: ſed non ſm ſeipſa. Quęcūqꝫ aūt ſm accñs fiunt cauſę ſunt vtiqꝫ ipſis. Eſt igitur natura quod dictum eſt.
¶ Cōcludit ex p̄miſſis diffōnē naturę hꝰ mō. Naturalia differūt a nō naturalib⁹ inq̄ꝫtū hñt naturā: ſꝫ nō differūt a nō naturalibus: niſi inq̄ꝫtū hñt prinᵐ motus in ſeipſis. Ergo natura nihil aliud eſt q̄ꝫ prinᵐ motus ⁊ quietis in eo in q̄ eſt primo ⁊ per ſe ⁊ nō ſm accñs. Poniť aūt in diffōne naturę principiū quaſi genus: ⁊ nō aliquid abſolutū: q: nomē naturę importat habitudinē principij. Q2.n. naſci dicunť ea q̄ generantur ꝯiuncta generanti: vt pꝫ in plantis ⁊ aialibus. iđ prinᵐ generationis vel motus natura nominatur. Unde deridendi ſunt qui volentes diffōnē Ariſto. corrigere: naturā p aliquod abſolutū diffinire conati ſunt: dicētes ꝙ natura eſt vis inſita reb⁹: vel aliqđ hꝰ. Dr̄ aūt [principiū ⁊ cauſa] ad deſignādū ꝙ nō diuum motuuꝫ natura eſt eodē mō principiū in eo qđ mouetur: ſed diuerſimode: vt dictū ē. Dicit aūt [mouēdi ⁊ quieſcēdi] q: ea quę naturaliter moueť ad locum: ſimiliter vel magis naturaliter in loco q̄eſcūt. Propter hoc.n. ignis naturaliter moueť ſurſuꝫ: q: naturaliter ibi eſt: ⁊ pp qđ vnumquodqꝫ ⁊ illud magis: Nō tñ intelligendū ē ꝙ in quolibet qđ moueť natura-
Nō quid. Abſolutū p abſolutā diffinitionē hꝫ, ſicut ē ꝯ relatiuꝫ p reſpectum. Deridēdi ſunt volētes corrigere diffinitionem Ariſtotelis de nā, p⁹ poſteriorum. T.c.7.

Vel ſe ei ci, ꝙ bĩs c ĩ diuum ettac, eo qđ q̃ hñt g̃tudinẽ, pncipiũ ẽ eo nã, q̃ ð o motũ, ꝛ ſic nã pncipiũ ẽ hinc patet quonam mõ ẽ terre oĩo immobile nãe deſinitionẽ ſubeat.

liter: natura ſit ẽt prin^m^ geſcẽdi: q̃ꝛ corpus celeſte nãlr qdẽ mouet̃: ſꝫ nõ nãlr geſcit. Sꝫ hoc ꝓ rãto di: q̃ꝛ nõ ſolũ motus: ſed ẽt quietis prin^m^ eſt. Dicit aũt [in quo eſt] ad diĩ artificialiũ in quibus nõ eſt motus niſi per accñs. Addit aũt [primũ] q̃ꝛ nã etſi ſit prin^m^ motus cõpoſitoꝝ: nõ tñ p̃. Uñ ꝙ aial mouet̃ deorſum: nõ eſt ex nã aialis inq̃ʒtũ eſt aial: ſꝫ ex nã dominãtis elemẽti. Quare aũt dicat [p ſe ꝛ nõ ſm accñs] exponit dñr cũ dicit. [Dico aũt nõ hꝫ accñs.] Cõtingit.n. aliqñ ꝙ aliqs medicus ẽ ſibĩpſi cã ſanitatis: ꝛ ſic prin^m^ ſue ſanationis eſt in eo: ſꝫ p accñs. Unde prin^m^ ſanationis in eo nõ eſt natura: non.n. ſm ꝙ ſanat̃ hꝫ medicinã: ſed ſm ꝙ eſt medic⁹. Accidit aũt eũdẽ eẽ medicũ ꝛ ſanari: ſanat̃.n. inq̃ʒtũ eſt infirm⁹. Et iõ p accñs ꝯiũgunt̃: aliqñ p accñs diuidunt̃. Cõtingit.n. aliũ eẽ medicũ ſanãtẽ: ꝛ aliũ infirmũ q ſanat̃. Sed prin^m^ motus naturalis eſt in corpore nãli qđ mouet̃: inq̃ʒtũ mouet̃. Inq̃ʒtũ n. ignis hꝫ leuitatẽ: fertur ſurſum. Nec diuidunt̃ adinuicẽ: vt aliud ſit corpus qđ mouetur ſurſum: ꝛ aliud leue: ſed ſemp vnũ ꝛ idẽ. Et ſicuti eſt de medico ſanãte: ita eſt de oĩbus artificialibus. Nullũ.n. eoꝝ hꝫ in ſeipſo ſue factionis prin^m^: ſed qdã ſiũt ab extrinſeco: vt dom⁹: ꝛ alia que manu inciduñt. Quedã aũt fiunt a prin^c^ intrinſeco: ſed per accñs: vt dictuꝫ eſt. Et ſic dictum eſt: quid ſit natura. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Naturam autem habent quecunq̃ʒ tale principiũ habent: atq̃ʒ hec omnia ſubiecta ſunt. Subiectum enim quoddam ꝛ in ſubiecto eſt ſemper natura.

T.c.4. ¶ Naturã autem habent quecunq̃ʒ huiuſmodi hñt principium: ꝛ ſunt hec oĩa ſubiecta. Subm enim quoddam ꝛ in ſubiecto eſt natura ſemper.

¶ Diffinit ea q̃ a nã denominant̃: ꝛ dicit ꝙ habentia nãm ſunt illa q̃ hñt in ſeipſis prin^m^ ſui motus. Et talia ſunt oĩa ſubiecta nature: q̃ꝛ nã eſt ſubʒ ſꝫ ꝙ nã dr̃ mã: ꝛ eſt in ſubiecto ſm ꝙ natura dr̃ forma. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Scdm vero nãm ſunt ꝛ hec ipſa: ꝛ ẽt ea q̃ hiſce p ſe competunt. Ut igni ferri ſurſum. Hoc.n. natura quidem non eſt: neq̃ʒ hꝫ nãm: ſed competit ꝛ eſt nã atq̃ʒ ſm nãm. Dictum eſt igitur quid eſt natura: ꝛ quid id quod natura: atq̃ʒ ſm nãm eſt.

T.c.5. ¶ Scdꝫ nãm aũt ſunt ꝛ hec q̃cũq̃ʒ his inſunt ſꝫ ſe: vt igni ferri ſurſuꝫ. Hoc.n. nã quidẽ nõ eſt: neq̃ʒ hꝫ nãm: ſed a natura ꝛ ſm naturaꝫ eſt. Quid qdẽ igit̃

T.c.6. nã ſit: dictum eſt: ꝛ quid natura: ꝛ qd ſm naturaꝫ.

¶ Exponit qd ſit ſm naturã. Et dicit ꝙ ſm naturã eſſe dicuntur tam ſubiecta: quoꝝ eſſe eſt a natura: q̃ʒ etiam accidentia que in eis inſunt cauſata ab hꝰ principiis: ſicut ferri ſurſum non eſt ipſa natura: neq̃ʒ hñs naturã: ſed eſt cauſatũ a nã. Et ſic dictũ eſt qd ſit natura: ꝛ qd ſit illud quod hꝫ naturam: ꝛ quid ſit ſm naturam. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Eniti aũt nãm eſſe oñdere: ridiculuꝫ eſt. Pꝫ.n. tales eſſe reꝝ cõplures. Oñdere vero ea que manifeſta ſunt p ea que non ſunt manifeſta: hoĩs eſt ꝑfecto qui nequit id qđ eſt per ſe notũ: ꝛ id qđ non eſt per ſe notum diſcernere. Atq̃ʒ id fieri poſſe non eſt obſcuꝝ. Rõcinabitur.n. de coloribus quiſpiam ortus cecus. Quare neceſſe eſt tales homines de nominibus loqui: nihil autem intelligere.

Manifeſtũ ẽ ꝙ nãm ad ſe ẽ nõ ꝯuertit ad qđ eſt.

¶ Quod autẽ eſt nã tentare demonſtrare ridiculum eſt. Manifeſtũ.n eſt ꝙ huiuſmodi rerum ſunt multa. Demonſtrare autẽ manifeſta per immanifeſta: non potentis iudicare eſt propter ipſum: ꝛ non ꝑ ipſum cognitũ. Quod aũt contingat hoc paſſ: non immanifeſtũ eſt. Syllogizet.n. aliquis cũ natus ſit cecus de coloribus. Quare neceſſe eſt huiuſmodi de noĩbus habere rõnem: nihil autem intelligere.

¶ Excludit preſumptionẽ quorundã volentiũ demonſtrare quod ſit natura: ꝛ dicit ꝙ ridiculum eſt ꝙ aliquis tẽtet demonſtrare ꝙ nã ſit: cũ manifeſtũ ſit ſm ſenſum ꝙ multa ſunt a natura que hñt principiũ ſui motus in ſe. Velle aũt demonſtrare manifeſtũ per non manifeſtum: eſt hominis qui non põt iudicare quid eſt notũ propter ſe: ꝛ quid non eſt notũ ꝑ ſe: q̃ꝛ dum vult demonſtrare id qđ eſt notuꝫ ꝑ ſe, vtitur eo quaſi non propter ſe noto. Et ꝙ id contingat aliquibus: manifeſtũ eſt. Aliquis.n. cecus natus aliqñ ſyllogizat de coloribus: cui tñ nõ eſt p ſe notũ id quo vtitur vt prin^o^: q̃ꝛ non hꝫ intellectum rei. Sed vtitur ſolũ nominibus: eo ꝙ cognitio nr̃a ortũ hꝫ a ſenſu: ꝛ cui deficit vn⁹ ſenſus deficit vna ſcia. Uñ ceci nati q nũq̃ʒ ſenſerunt colorẽ non pñt aliquid de coloribus intelligere: ꝛ ſic vtuntur non notis quaſi notis. Et eẽ accidit his qui volunt demõſtrare naturã eſſe: q̃ꝛ vtunt̃ notis vt non notis. Naturam aũt eſſe: eſt p ſe notũ: inquãtũ naturalia ſunt manifeſta ſenſui. Sed quid ſit vniuſcuiuſq̃ʒ rei natura: vel qđ prin^m^ motus: hoc nõ eſt manifeſtũ. ¶ Uñ pꝫ p hoc: ꝙ irrõnabiliter Auicen. conatus eſt iprobare Ariſt. dictũ. volens ꝙ nãꝫ eẽ poſſit demõſtrari: ſed nõ a naturali: q̃ꝛ nulla ſcia ꝓbat ſua prin^a^. Sed ignorantia principiorum mouentiũ non impedit quin naturam eſſe ſit per ſe notũ: vt dictũ eſt. Lec.ij.

Auicen.

Argu. ¶ Nã aũt ſubaq̃ʒ eoꝝ q̃ ſunt nã id quibuſdaꝫ eſſe vꝫ qđ primũ cuilibet ineſt: informe p ſe. Veluti lectice qdẽ nã: ſtatue aũt es. Cuius hoc ſignũ Antiphon eſſe dicebat. Nã ſi qſpiaꝫ lecticam obruerit humo: viq̃ʒ putredo accepit vt germẽ emittat: nõ lectica ſꝫ lignũ inde emerget atq̃ʒ pullulabit. Proptereaq̃ʒ diſpõ qdẽ q̃ lege atq̃ʒ arte ꝯficit̃ p accñs eſt. Suba vero eſt illa que ꝛ cõtinue diſpõnes haſce ſuſcipiẽs permanet. Quod ſi cuilibet ẽt iſtoꝝ ad aliud qppiã hoc idẽ accidit vt eri quidẽ auroq̃ʒ ad aquã: oſſib⁹ aũt atq̃ʒ lignis ad terrã: ceteriſq̃ʒ ſilr: pꝫ illa naturã ipſoꝝ atq̃ʒ ſubam eſſe. Quapropter quidã terram: quidã aquã: qdã hoꝝ aliqua: qdã hec oĩa eoꝝ que ſunt nãm eſſe dixerunt. Qđ.n. quiſq̃ʒ tale eſſe putauit ſiue vnũ ſiue plura: id totq̃ʒ vniuerſaꝫ ſubam eẽ dicit. Cetera vero cuncta affectus hoꝝ habitus ac diſpõnes. Et hoꝝ qdẽ quoduis ꝑpetuũ eſſe. Non enim ex ſeſe mutationẽ ipſis cõpetere: cetera autẽ infinities fieri atq̃ʒ corrũpi. Uno igitur mõ natura ſic dicitur: prima cuiq̃ʒ ſubiecta materies: eorum q̃ motus in ſe mutationiſq̃ʒ principium habent.

T.c.7. Videtur aũt natura ꝛ ſuba eoꝝ q̃ natura ſunt: qđ primũ ineſt vnicuiq̃ʒ ſi formatũ p ſeipſum: vt lectuli natura lignuꝫ ſtatue aũt es. Signũ aũt dicit Antiphon: q̃m ſi aliqs ꝓiecerit lectũ deorſum: ꝛ accipiat potentiã putreſcẽs vt vtiq̃ʒ ſit germẽ: nõ vtiq̃ʒ fieri lectum: ſꝫ lignũ: tanq̃ʒ dicat ꝙ ſm accidens eſſe diſpoſitioneꝫ ſm legem ꝛ artem, ſubſtantiaꝫ aũt illa que permanet:

Antiphõ

T.c.8. net: hoc patiẽs ↄtinue. ¶ Sic aũt ⁊ hoꝝ vnũqdqꝫ
ad alteꝝ aliqđ idẽ hoc ſuſtinuit: vt ęs qdẽ ⁊ aurũ
ad aquã: oſſa aũt ⁊ ligna ad terrã: ſilr aũt ⁊ aliorũ
T.c.9. qđlibet: illam nãm eſſe ⁊ ſubam ipſoꝝ. ¶ Unde ſa
ne hi quidẽ terram: alij vero ignẽ: alij aerẽ dicunt/
qdam aũt aquã: qdam vero qdaꝫ hoꝝ: ſed alij oĩa
hęc nãm eſſe eoꝝ quę ſunt. Quot.n. aliquis accepit
ipſoꝝ huiuſmodi: ſiue vnũ ſiue multa hoc ⁊ tãta di/
cit eſſe oẽꝫ ſubam: alia aũt oĩa paſſiones iſtoꝝ: ⁊ ha
T.c.10 bitus ⁊ diſpõnes. ¶ Et hoꝝ quidem qđlibet eſſe
ꝑpetuũ. Non.n. eſſe mutationem ipſius ex ſeipſis.
Alia aũt fieri ⁊ corrumpi infinities. Uno qdẽ mõ
nã ſic dĩ prima vnicuiqꝫ ſubiecta mã habentium in
ſeipſis motus principium ⁊ mutationis.

Poſtq̃ Phs oñdit qd eſt nã, hic oñdit quot modis
R. hui⁹ nã dĩ. Et p̃ oñdit ꝙ nã dĩ de mã. Scđo ꝙ dĩ
lec. 2. de forma ibi [Alio aũt mõ.] Circa p̃m ſciẽdũ eſt ꝙ antiq
T.c.6. phi nãlea nõ valẽtes vſqꝫ ad primã mãm ꝑuenire: vt.ẽ.di/
T.c.7. ctũ eſt: aliqđ corpus ſenſibile primã mãm oĩum reꝝ pone
T.c.11 bãt: vt ignẽ vel aerẽ vel aquam. Et ſic ſeq̃bať ꝙ oẽs formę
aduenirẽt mãę tãq̃ in actu exiſtẽti vt ↄtingit i artificiali/
bus. Nã forma cultelli aduenit ferro iã exiſtẽti i actu. Et
iõ ſilẽm opinionẽ accipiebãt de formis nãlib⁹ ſicut de ar/
tificialib⁹. Dicit g̃ p̃ ꝙ qbuſdã vĩ ꝙ h̃ ſit ſuba ⁊ nã reꝝ nã/
liũ qđ p̃ͦ ineſt vnicuiqꝫ, qđ ꝫ ſe ↄſideratũ ẽ informe. Ut ſi
dicam⁹ ꝙ nã lecti eſt lignũ: ⁊ nã ſtatuę eſt ęs. Nã lignũ ẽ in
lecto: ⁊ ꝫ ſe ↄſideratũ nõ eſt formatũ. Et hꝰ ſignũ dicebat
Antiphõ eſſe h̃: ꝙ ſi aliqs ꝓiciat lectũ ad terrã: ⁊ ligna pu
treſcẽdo accipiat potentiã: vt aliqd ex eis germineť: illud
qđ generať nõ erit lect⁹: ſꝫ lignũ. Et qꝛ ſuba ẽ q̃ ꝑmanet: ⁊
nãę eſt ſibi ſilẽ generare: ↄcludebat ꝙ ois diſpõ q̃ ẽ ſm q̃ꝫ/
cũqꝫ legẽ rõnis vel artem: ſit accñs: ⁊ illud qđ permanet ſit
ſuba: q̃ ↄtinue pariť hꝰ diſpõnũ mutationẽ. Suppoſito g̃
ꝙ reꝝ artificialiũ formę ſint accñtia: ⁊ mã ſit ſuba: aſſume/
bãt aliã ꝓpõnẽ: ꝙ ſicut ſe hñt lectus ⁊ ſtatua ad ęs ⁊ lignũ:
ita ⁊ qđlibet hoꝝ ſe hꝫ ad aliqd aliud qđ eſt mã ipſoꝝ: vt
Oppoſitũ vĩ ſupra i p̃mo ſup. t.c.6. ęs ⁊ auꝝ ad aquã: qꝛ oĩum liquefactibiliũ mã vĩ eſſe aqua:
⁊ oſſa ⁊ ligna ad terrã: ⁊ ſilr eſt de quolibet alioꝝ nãlium.
Unde concludebat ꝙ illa mãlia ſubſiſtentia formis natu/
Nõ dixit oppoſitũ qꝛ ibi dixit ꝙ multꝰ phoꝝ, ⁊ hic dicit ꝙ poetę dixerũt terrã reꝝ omniũ eẽ principiũ vtor phe⁹, ⁊ hec ſicut ꝙ illi fuerũt phi ſꝫ theologi, ⁊ poetę: nulla ergo ↄdictio. ralibus ſint nã ⁊ ſuba eoꝝ. Et ꝓp hoc qdã dixerũt terrã eẽ
nãm ⁊ ſubam oĩum reꝝ.ſ. primi poetę theologizãtes. Po
ſteriores vero phi vel ignẽ vel aerẽ vel aquã: vel qdã hoꝝ.
vel oĩa hęc vt ex ſuperioribus pꝫ: qꝛ tot de numero eoꝝ di
cebant eſſe ſubam oĩum reꝝ: quot accipiebãt eſſe prin⁸ma
terialia: ⁊ oĩa alia dicebant eſſe accidentia hoꝝ.ſ. mãlium
principioꝝ: vel p modũ paſſionis: vel p modũ habitus: vel
p modũ diſpõnis: vel cuiuſlibet alterius qđ reduceť ad ge
nus accñtis. Et hęc eſt vna dĩa quã ponebant inter prin⁸
mãlia ⁊ formalia: qꝛ dicebant ea differre ſꝫ ſubaꝫ ⁊ accñs.
Alia aũt dĩa eſt: qꝛ dicebant differre ſm perpetuũ ⁊ cor/
ruptibile. Nã qđcũqꝫ p̃miſſoꝝ corpoꝝ ſimpliciũ ponebãt
eſſe mãle prin͞m: dicebant illud eſſe perpetuũ. Nõ.n. dice/
bãt ꝙ trãſmutareneť inuicẽ: ſed oĩa alia dicebãt fieri ⁊ cor
rũpi infinities. Ut puta ſi aqua ſit prin͞m mãle: dicebãt aq̃
nũq̃ corrũpi: ſed manere eã in oĩbus: ſicut ſubaꝫ eoꝝ. Sꝫ
Nõ dixerũt falſi [illegible] ρ dicto. ęs ⁊ auꝝ ⁊ alia hꝰ dicebant corrũpi ⁊ generari infinities.
Hęc aũt poſitio q̃ꝫtũ ad aliqd vera eſt: ⁊ q̃ꝫtũ ad aliquid fal
ſa. Qantũ.n. ad hoc ꝙ mã ſit ſuba ⁊ nã reꝝ nãliũ: vera eſt.
Mã.n. intrat ↄſtõnẽ ſubę cuiuſlibet rei nãlis. Sed q̃ꝫtum
Cõcluſio ad hoc ꝙ dicebãt oẽs formas eſſe accñtia: falſa eſt. ¶ Uñ
ex hac opinione ⁊ rõne eius ↄcludit id qđ veꝝ eſt.ſ. ꝙ nã
vno mõ dĩ mã q̃ ſubijciť vnicuiqꝫ rei nãli habẽti i ſe p̃n͞m
motus vel cuiuſcũqꝫ mutationis. Nam motus eſt ſpecies
mutationis: vt in 5⁰ huius dicetur. ¶ Secundo ibi. Lec. 2.
¶ Alio vero modo ipſa forma ⁊ ſpecies quę rationi T.c.7.
accommodatur. Nam vt ars dicitur qđ ſm artem Arg.
extructum eſt atqꝫ artificioſum: ſic ⁊ natura dicitur
qđ eſt ſm naturam ⁊ naturale: Atqꝫ neqꝫ illud hẽre
qcq̃ꝫ ſm artem. Ut artem eſſe dicimus ſi lectica po
tentia tm̃ eſt: nondum autem habet formam lectice.
Neqꝫ in hiſce quę conſtat natura. Qđ enim eſt po/
tentia caro vel os: id nondum hꝫ ſuaꝫ nãm añq̃ꝫ ac/
cipiat formã q̃ ad rõnẽ accõmodať: quã aſſignãtes
qd eſt os dicim⁹: aut caro: neqꝫ ↄſtat nã. Quare alio
mõ nã forma ⁊ ſpẽs eſt eoꝝ q̃ in ſeipſis motus prin/
cipiũ hñt: q̃ qdẽ nõ eſt ſeparabilis niſi ratione dũta
xat. Id aũt qđ ex his eſt cõpoſitũ: nã qdẽ non eſt: ſꝫ
eſt ⁊ conſtat nã vt homo. Atqꝫ nã magis hęc eſt q̃ꝫ
materies. Unum quodqꝫ.n. tum magis dicitur cum
eſt actu q̃ꝫ cum potentia.
¶ Alio aũt mõ forma ⁊ ſpẽs q̃ eſt ſm rationem. Si/ T.c.11
cut.n. ars dř qđ eſt ſm artẽ ⁊ artificioſum ſic ⁊ na/
tura qđ ſm naturam dř: ⁊ qđ naturale. Neqꝫ autẽ
illud adhuc dicimus hẽre ſm artẽ nihil: ſi potentia
tm̃ eſt: vt lectulus. Nondũ.n. hꝫ ſpẽꝫ lectuli: neqꝫ eẽ
ſm artem: neqꝫ in his quę natura ſubſiſtunt. Poten
tia.n. caro: aut os: neqꝫ hꝫ adhuc ſuſpſius naturam
priuſq̃ꝫ accipiat ſpẽm ſm rõnẽ qua diffinientes dici/
mus quid ẽ caro aut os: neqꝫ natura eſt. Quare alio T.c.12
modo natura vtiqꝫ erit habentium in ſeipſis motus
principiũ forma ⁊ ſpecies non ſeparabilis: ſed aut
ſm rationem. Quod autem eſt ex his: natura qdem
non eſt: ſꝫ a natura: vt homo. Et magis natura hoc
eſt q̃ꝫ materia. Unumquodqꝫ enim tunc dicitur cũ
endelechia ſit: ⁊ magis q̃ꝫ cum potentia.
¶ Oñdit ꝙ nã dĩ de forma. Et circa hoc duo facit. Primo Formã eẽ nãꝫ ꝓbat
oñdit ꝓpoſitũ ſ. ꝙ forma ſit nã. Scđo oñdit formaꝝ diuer trib⁹ rõni/
ſitatẽ. ibi [Sed forma ⁊ natura.] Primũ oñdit tribus rõni bus.
bus: Dicit g̃ p̃ ꝙ alio mõ dĩ nã forma ⁊ ſpẽs q̃ eſt ꝫ rõnẽ.ſ. Prima.
ex q̃ rõ rei ↄſtituiť. Et h̃ ꝓbat tali rõne. Sicuti.n. illud eſt T.c.15
ars qđ cõpetit alicui inq̃ꝫtũ eſt ꝫ artẽ: ⁊ artificioſum: ita il
lud eſt nã qđ cõpetit alicui inq̃ꝫtũ eſt ſm nãm ⁊ nãle. Sꝫ il/
lud qđ eſt in potẽtia tm̃ ad hoc ꝙ ſit artificioſum non dici/
mus hẽre aliqđ eſſe artis: qꝛ nõdũ hꝫ ſpẽm lecti: g̃ in rebus
nãlib⁹ id qđ eſt potẽtia caro ⁊ os nõ hꝫ nãm carnis ⁊ oſſis
añq̃ꝫ accipiat formã ſm quã ſumiť rõ diffinitiua rei: p quã
ſcilicet ſcimus qd eſt caro vel os: nec adhuc eſt: nã in ipſo
añq̃ꝫ hẽat formã: g̃ nã reꝝ nãliũ habentiũ in ſe p̃n͞m motus:
aliq̃ mõ ẽ forma eſt: q̃ lꝫ non ſepareť a mã ſm rẽꝫ: tñ differt
ab ea rõne. Sicut.n. ęs ⁊ infiguratũ q̃ꝫuis ſint vnũ ſubiecto,
tñ rõne differũt: ita mã ⁊ forma. Et hoc ꝓ tanto dicit quia
niſi forma eſſet aliud ꝫ rõnẽ a mã: nõ eſſet alius ⁊ alius mo
dus quo mã dĩ natura ⁊ quo forma dĩ natura. Poſſet autẽ Tertia.
aliquis credere ꝙ materia dĩ natura ⁊ ẽt forma ꝙ cõpoſitũ
poſſit dici natura: qꝛ ſuba dĩ de forma ⁊ materia ⁊ de cõpo
ſito. Sed hoc excludit dicens ꝙ compoſitum ex materia ⁊
forma vt hõ nõ eſt ipſa nã: ſed eſt aliqd a nã. Qꝛ natura hꝫ
rõne principij: cõpoſitũ aũt hꝫ rõnẽ principiati. Ulteri⁹ aũt Formã ẽ magis nã q̃ꝫ mã.
ex rõne p̄miſſa ꝓcedit ad oſtendendũ ꝙ forma ſit magis
natura q̃ꝫ materia: qꝛ vnũqđqꝫ magis dicitur ſm ꝙ eſt actu
q̃ꝫ ſm ꝙ eſt in potentia. Unde forma ſm quam aliquid eſt

naturale in actu: eſt magis nã q̄ ma͞ ſm quã eſt aliquid naturale in potentia. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

Argŗ. ¶ Preterea ex homine naſcit̃ hõ: ſed nõ e lectica lectica. Quapropter ⁊ inquiunt non figuram eſſe naturam: ſed lignum: quia fiet ſi pullulabit non lectica ſed lignum. Quod ſi ita eſt: ⁊ ipſa forma eſt profecto natura. fit enim ex homine homo.

T.c. 13 ¶ Amplius fit ex homine homo: ſed nõ lectulus ex lectulo. Unde dicunt non figuram eſſe naturam ſed lignum: quoniã fiet vtiq̄ ſi germinet non lectulus ſed lignum. Sic ergo hec eſt ars. ⁊ forma eſt natura. Fit enim ex homine homo.

Secũda. ¶ Dicit q̄ licet nõ fiat lectulus ex lectulo. vt Antiphon dicebat: fit tñ hõ ex hoĩe. Uñ verũ ẽ qð dicunt q̄ forma lecti non eſt natura: ſed lignum. quoniam ſi lignũ germinet nõ fiet lectus: ſed lignum. Sicut igitur hec forma que non redit per germinationem non eſt natura ſed ars: ita forma q̄ redit per generationem eſt natura: ſed forma rei naturalis redit per generationem. fit enim ex homine homo: ergo forma rei nãlis eſt natura. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

Argŗ. ¶ Inſuper ea natura que vt generatio dicitur via eſt ad naturam. Non enim vt medicatio non ad medicinam: ſed ad ſanitatem dicitur via: medicationem enim a medicina non ad medicinã eſſe neceſſe eſt: ſic ad naturam ſeſe habet natura. Sed id qd' naſcit̃ ex quodam ad quoddam (vt naſcitur) ꝓficiſcitur. Ad quod igitur proficiſcendo naſcitur. Nempe nõ ad id ex quo fit profectio. Forma igitur eſt natura.

T.c. 14 ¶ Amplius autem natura dicta ſicut generatio via eſt in nãm. Non enim quemadmodum medicatio dicitur non in medicinam via ſed in ſanitatem. Neceſſe quidem enim eſt a medicina non in medicinã eſſe medicationem. Non ſic autem natura ſe habet ad naturam. ſed quod naſcitur ex quodã in quoddam venit ſm q̄ naſcitur. Quod igitur in naſcitur non ex quo: ſed in qd'. Forma itaq̄ natura eſt.

Tertia. ¶ Que talis eſt. Nã poteſt ſignificari vt generatio: puta ſi nã dicat̃ natiuitas. Sic igitur nã dicta vt generatio. i. natiuitas eſt via in nãm. Hec enim eſt differentia inter actiões ⁊ paſſiones q̄ actiones denominantur a principijs: paſſiones vero a terminis. Unũquodq̄. n. denominatur ab actu qui eſt prin^m actionis ⁊ terminus paſſionis. Non. n. ita eſt in paſſionibus ſicut in actionibus. Medicatio. n. non dĩ via in medicinam: ſed in ſanitatem. Neceſſe eſt. n. q̄ medicatio ſit a medicina: nõ in medicinã. Sʒ [nã dicta ſicut generatio]. i. natiuitas non ſic ſe hʒ ad nãm ſicut medicatio ad medicinã: ſed ſe hʒ ad naturam ſicut ad terminum: cum ſit paſſio. Id. n. qð naſcitur a quodam in quoddã venit in quantum naſcitur. Unde id qð naſcitur denominatur ab eo in quo: ⁊ nõ ab eo ex quo. Id aũt in qð tendit natiuitas eſt forma: forma igitur eſt natura. Deinde cum dicit.

Argŗ. ¶ Forma aũt: atq̄ natura dupliciter dicit̃: ipſa nãq̄ priuatio forma quodammodo eſt. Si vero ſit priuatio ⁊ contrarium aliquod circa ſimplicem generationem necne: poſterius conſiderare oportet.

T.c. 15 ¶ Sed forma ⁊ natura dupliciter dicitur. Etenim priuatio ſpecies quodammodo eſt. Si autẽ eſt priuatio ⁊ cõtrariũ aliquid circa ſimplicem gñatioñ aut non eſt: poſterius conſiderandum eſt.

¶ Oñdit q̄ nã que eſt forma dupl'r dicit̃. ſ. de forma incõpleta ⁊ forma completa. Et hoc pʒ in generationeʒ ſʒ qd: vt puta cum aliquid fit albũ. Nam albedo eſt forma cõpleta: ⁊ priuatio albedinis eſt quodammodo ſpecies inquantũ coniungitur nigredini: que eſt forma imperfecta. Sed vtrũ in generatione ſimplici que eſt ſubſtantiarũ ſit aliquid q̄ ſit priuatio ⁊ contrarium ſimulcita q̄ forme ſubſtantiales ſint contrarie vel non: conſiderandum eſt poſterius in quinto huius: ⁊ in libro de generatione. Lec. iij. 5. phy. le. 3 t.c. 10 t.1. de ge. Lec. 4. t.c. 24.

Argŗ. ¶ Cum autem determinatum ſit quot modis natura dicitur: poſt hec contemplandum eſt: quo mathematicus a naturali philoſopho differat.

Q uoniam autem determinatum eſt quot modis natũra dicitur. poſt hoc ſpeculandum eſt quo differat mathematicus a phyſico. T.c. 16

Poſtq̃ Phs oñdit quid ſit nã ⁊ quot modis dĩ: hic ↄſequẽter intendit oñdere de quibus ↄſiderat ſcia nãlis. Et diuiditur in partes duas. In prima oñdit quõ differat nãlis a mathematico. In ſcða oſtendit ad q̄ ſe extendat conſideratio ſcientie naturalis. ibi [Qm̃ autem nã.] Circa primũ tria facit. Primo mouet qõnẽ. Scðo ponit ratiões ad qõnẽ. ibi [Et enĩ plana] Tertio ſoluit queſtio. ibi [De his igitur negociatur.] Dicit ergo primo q̄ poſtq̃ determinatum eſt quot modis natura dicitur conſiderãdum eſt in quo differat mathematicus a naturali philoſopho. ¶ Deinde cum dicit. T.c. 21 imediate inferius. T.c. 18

Argŗ. ¶ Nam corpora naturalia ſuperficies habent: ſolida: longitudines: atq̄ puncta: de quibus cõſiderat mathematicus.

¶ Etenim plana ⁊ firma habent phyſica corpora ⁊ longitudines ⁊ puncta de quibus intendit mathematicus.

¶ Ponit rationes ad qõnẽ: quarũ prima talis eſt. Quecũq̄ ſciẽtie cõſiderant eadem ſubiecta: vel ſunt eedẽ: vel vna eſt pars alterius: ſed mathematicus philoſophus ↄſiderat de punctis lineis ⁊ ſuperficiebus ⁊ corporibus: ⁊ ſimiliter naturalis. Quod probat ex hoc q̄ corpora nãlia habẽt [Plana]. i. ſuperficies. [⁊ firma]. i. ſoliditates [⁊ longitudines ⁊ pũcta] opʒ aũt q̄ naturalis conſideret de omnibus que inſunt corporibus naturalibus: ergo videtur q̄ ſciẽtia naturalis ⁊ mathematica vel ſint eedem: vel vna ſit pars alterius. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

Argŗ. ¶ Et inſup ſi aſtrologia diuerſa ſit facultas: an pars ſcie nãlis. Etenim ſi ad nãlẽ philoſophum ſpectet quidnam ſit ſol: aut quid luna ſcire: nullum autem eorum affectuum qui per ſe illis competit ad eundẽ ſcire pertineat: abſurdum eſt ſane. Preterea videntur hi qui de natura loquuntur: ⁊ de ſolis ac lune figura dicere: ⁊ vtrum terra mundusue rotundus ſit an non ſit conſiderare ac pertractare.

T.c. 17 ¶ Amplius aſtrologia aut altera eſt/aut pars phyſice. Si enim phyſici eſt quid ſit ſol aut luna, ſcireʒ accidentium autem que ſunt per ſe nullum inconueniens eſt. Et aliter/quoniam videntur de natura dicentes ⁊ de figura ſolis ⁊ lune: ⁊ vtrum ſperica ſit terra ⁊ mundus aut non.

Secũda. ¶ Et circa hanc rõnẽ primo mouet qõnem vtrũ aſtrologia

ſit omnino

ſit oīno altera nāli phia vel ſit ps ei⁹. Manifeſtuȝ eſt.n.ꝙ eſt pars mathematicę. Unde ſi eſt ēt ps nālis phię: ſequit̄ ꝙ mathematica ⁊ phica ꝯueniūt ad minus in hac pte. Q̄ aūt aſtrologia ſit phyſicę pars probat dupl'r. Primo qdeȝ per rōneȝ talem. Ad quęcunq; ptinet cognoſcere ſubas ⁊ nās aliquaꝝ rerū ad eū ēt ptinet ꝯſiderare accn̄tia illaruȝ: ſed ad nālem ptinet ꝯſiderare nām ⁊ ſubam ſolis ⁊ lunę: cū ſint quędā corpora nālia: ergo ad eū ptinet ēt ꝯſiderare p ſe accn̄tia ipſoꝝ. Hoc ēt ꝓbatur ex ꝯſuetudine philoſophoꝝ. Nā phi nāles inueniunt̄ determinaſſe de figura ſolis ⁊ lunę ⁊ terrę, ⁊ toti⁹ mūdi circa qḋ inſudat ēt aſtrologoꝝ intētio. Sic igit̄ aſtrologia ⁊ ſciētia nālis ꝯueniunt nō ſolū in eiſdē ſubſtātijs ſed ēt in ꝯſideratiōe eoꝝdē accidētiū: ⁊ in demōſtratiōe earundē cōcluſionū. Unde videtur ꝙ aſtrologia ſit pars phyſicę: ⁊ per conſequēs phyſica non totaliter differat a mathematica. ℭ Scḋo ibi.

Aſtrologiam eſſe phyſicę partem duplici rōne ꝓbama. — Scḋa.

Argu. ℭ De his igit̄ ⁊ ipſe mathematicus tractat: ſed nō vt eſt quodq; naturalis corporis finis. Nec hoc accidentia contemplatur: quo talibus accidunt.

T. c. 18. Idē in timęo platō. ℭ De his quidē igitur negociatur ⁊ mathematic⁹: ſed non inquantum phyſici corporis terminus eſt vnumquodq;. Neq; accidentia ſpeculatur inquantum talibus exiſtentibus accidunt.

Rāſio. Secūda parte. 19. tex. ℭ Soluit pmiſſam qōnem: Et circa hoc duo facit: Primo ponit ſolōnē. Scḋo confirmat eā ibi [Fiet autem] Circa primū tria facit. Primo ſoluit qōneȝ. Scḋo ꝯcludit qḋdā corrolariū ex pdictis ibi [Uñ ⁊ abſtrahit.] Tertio excludit errorē ibi [Latet aūt hoc.] Dicit ergo pmo ꝙ mathematicus ⁊ naturalis determināt de eiſdē. ſ. pūctis lineis, ⁊ ſuperficiebus ⁊ hmōi: ſed nō eodē mō. Non eni mathematicus determinat de eis inquantū vnumquodq; eoꝝ eſt terminus corpis naturalis: neq; ꝯſiderat ea q̄ accidunt eis inquantum ſunt termini corporis naturalis per quem modum de eis conſiderat ſciētia naturalis. Non eſt autē inconueniens ꝙ idem cadat ſub cōſideratione diuerſaruȝ ſcientiarū ſm diuerſas conſiderationes. ℭ Secūdo ibi.

Immediate infra. T. cō. 19

Argu. ℭ Quapropter ⁊ ſeparat. Mēte nāq; a motu ſeparabilia ſunt: nihilq; intereſt. Neque cum ſeparant efficitur falſum.

ℭ Unde ⁊ abſtrahit. Abſtracta enim in intellectu a motu ſunt: ⁊ nihil differt: neque ſit mendacium abſtrahentium.

Notabile. ℭ Cōcludit qḋdaȝ corrolariū ex pdictis. Quia.n. mathematicus ꝯſiderat lineas ⁊ pūcta ⁊ ſupficies ⁊ h⁹ accidentia eoꝝ nō inquantū ſunt termini corporis naturalis. ideo dicit̄ abſtractus a mā ſenſibili ⁊ nāli. Et cā q̄re pñt abſtrahere eſt iſta: q2 ſm intell'm ſunt abſtracta a motu. Ad cuius cauſę euidētiā ꝯſiderādū eſt ꝙ multa ſunt ꝯiuncta ſm rē quoꝝ vnū nō eſt de intellectu alterius: ſicut albū ⁊ muſicū ꝯiungunt̄ aliquo ſubto: ⁊ tñ vnū nō eſt de intellectu alterius. Et ideo pōt vnum ſeparatim intelligi ſine alio. Et h̄ eſt vnū intell'm eſſe abſtractū ab alio. Manifeſtū eſt aūt ꝙ poſteriora nō ſunt de intellectu prioꝝ: ſed econtra. Unde priora pñt intelligi ſine poſterioribus. ⁊ non econtra: ſicut pȝ ꝙ animal eſt prius hoīe. Et prius eſt homo hoc homine. Nā hō ſe habet ex additione ad animal. ⁊ hic homo ex additione ad hominē. ⁊ ꝓpter hoc homo nō eſt de intell'u aīalis: nec ſortes de intell'u hoīs. vnde aīal pōt intelligi abſq; hoīe. ⁊ hō abſq; ſorte: ⁊ alijs indiuiduis: ⁊ h̄ eſt abſtrahere vniuerſale a particulari. Simil'r aūt ⁊ inter accn̄tia oīa quę adueniūt ſubſtātię. primo aduenit ei quantitas. ⁊ deinde qualitates ſenſibiles: ⁊ actiōes ⁊ paſſiōes ⁊ motus ꝯſequētes ſenſibiles qualitates. Sic igit̄ quātitas nō claudit in ſui intell'u quātitates ſenſibiles vel paſſiones vel motus: claudit tñ in ſui intellectu ſubſtātiam. Pōt igit̄ intelligi q̄ntitas ſine mā ſubiecta motui ⁊ qualitatibus ſenſibilibus: non tñ abſq; ſubſtātia. Et ideo hui⁹ q̄ntitates ⁊ q̄ eis accidūt: ſunt ſm intell'm abſtracta a motu ⁊ a materia ſenſibili: nō aūt a mā intelligibili: vt dicit̄ in ſeptimo metaphy. Quia igitur ſic ſunt abſtracta a motu ſm intell'm: ꝙ nō claudūt in ſuo intell'u materiā ſenſibilem ſubiectā motui: ideo mathematicus pōt abſtrahere a mā ſenſibili. ⁊ nihil differt quātū ad veritatē cōſiderationis vtrū ſic vel ſic cōſiderent. Quāuis enim nō ſint abſtracta ſm eſſe: nō tamē mathematici abſtrahētes ea ſm intellectū mentiunt̄: q2 nō aſſerūt ea eſſe extra mām ſenſibilē. Hoc enim eſſet mēdaciū: Sed ꝯſiderant de eis abſq; ꝯſideratione materię ſenſibilis: qḋ abſq; mēdacio fieri pōt. Sicut aliquis pōt ꝯſiderare albedinē abſq; muſica ⁊ vere: lȝ cōueniāt in eodē ſubiecto. Nō tamē eſſet vera ꝯſideratio ſi aſſereret albū non eſſe muſicum. ℭ Tertio ibi.

T. cō. 35

ℭ Latent aūt id agentes: ⁊ hi qui dicūt ideas eſſe. Naturales enim ſeparant formas quę minus ſeparabiles ſunt: q̄ȝ mathematicę formę. Argu.

ℭ Latet autē hoc facientes ⁊ ideas dicentes. Phyſica enim abſtrahunt: cuȝ minus ſint abſtracta mathematicis. T. c. 19

ℭ Excludit ex pdictis errorē Platonis. q2 enim latebat eū quomodo intellectus vere poſſet abſtrahere ea q̄ nō ſunt abſtracta ſm eſſe: poſuit oīa q̄ ſunt abſtracta ſm intell'm eſſe abſtracta ſm rem. Unde non ſolū ponit mathematica abſtracta pp hoc ꝙ mathematicus abſtrahit a mā ſenſibili: ſed etiā poſuit ipſas res nāles abſtractas: pp hoc ꝙ naturalis ſcientia de vniuerſalibus ⁊ nō de ſingularibus eſt. Unde poſuit hoīem eſſe ſeparatum: ⁊ equum, ⁊ lapideȝ ⁊ alia h⁹: quę quidē ſeparata dicebat eſſe ideas: ⁊ cum tamē nālia ſint min⁹ abſtracta q̄ȝ mathematica. Mathematica enim ſunt oīno abſtracta a mā ſenſibili ſm intellectuȝ: q2 mā ſenſibilis nō includit̄ in intell'u mathematicoꝝ: neq; in vniuerſali neq; in particulari. Sed in intell'u ſpēꝝ naturaliū includit̄ quidem materia ſenſibilis: ſed nō materia indiuidualis. In intellectu.n. hominis includit̄ caro ⁊ os ſed non hęc caro ⁊ hoc os. ℭ Deinde cum dicit. Error Platōis

ℭ Quod qdē eſſe patebit ſi q̄ſpiam vtrorūq; diffininitiones: ipſarū inquā formarū nāliū ⁊ accidētiuȝ dicere enitatur. Etenim par quideȝ ⁊ impar: rectū ⁊ curuū nūerus inſup: linea: atq; figura ſine motu nimiruȝ diffinient̄. At carnis oſſis ac hominis deffinitio ſine ipſo non erit. Sed hęc perinde atq; naſus ſimus: ſed nō vt curuū concauumq; dicuntur. Argu.

ℭ Fiet autem hoc manifeſtum ſi aliquis vtrorumq; tentauerit dicere terminos ⁊ ipſorum ⁊ accidentium. Impar quidem.n. ⁊ par rectuȝ curuum. Ad huc autem ⁊ linea ⁊ figura ſine motu. Caro auteȝ ⁊ os ⁊ homo non adhuc: ſed hęc ſicut naris ſima: ſed non ſicut curuum dicitur.

ℭ Manifeſtat poſitam ſolutioneȝ dupliciter. Primo quidem per differentiaȝ diffinitionū quas aſſignat mathematicus ⁊ naturalis. Scḋo per ſciētias medias. ibi [Demonſtrāt aūt ⁊ q̄ magis.] Dicit ergo primo ꝙ hoc qḋ dictū eſt de diuerſo mō ꝯſideratiōis mathematici ⁊ phyſici fiet manifeſtū ſi q̄s tētauerit dicere diffinitiōes nāllum ⁊ mathematicoꝝ ⁊ accn̄tia eoꝝ. q2 mathematica vt par ⁊ impar ⁊ rectum: ⁊ curuū ⁊ numerus: ⁊ linea: ⁊ figura: diffiniūtur ſine motu ⁊ materia. Nō autē caro, ⁊ os, ⁊ homo: ſed horum diffinitio eſt ſicut diffinitio ſimi: in cuius diffinitio- T. cō. 20

ne ponitur ſubiectum ſenſibile. Et ſic ex ipſis diffōnibus naturalium ⁊ mathematicoꝝ apparet ꝙ ſupra dictum eſt de diſa mathematici ⁊ naturalis. ¶ Scdo ibi.

Argy. ¶ Hoc idem indicant ⁊ mathematicarū facultatuꝫ hęc quę magis ſunt nāles. Ut perſpectiua. Muſica. ⁊ Aſtrologia. Nam cōtra quodāmodo ſeſe habēt atqꝫ geometria. Geometria nanqꝫ de naturali quidē linea contēplat̄: ſed nō vt eſt nālis. Perſpectiua vō mathematicā qdē ꝯſiderat lineam: at non vt eſt mathematica: ſed vt eſt naturalis.

T.c. 20 ¶ Demonſtrant autē ⁊ quę magis phyſica ꝙ̄ mathematica: vt perſpectiua ⁊ harmonica / ⁊ aſtrologia. Contraria. n. quodāmodo ſe habēt cum geometria. Geometria quidē enim phyſicā intendit lineā: ſed nō inquantū eſt phyſica. Sed pſpectiua quidem mathematicā lineam: ſed non inquantum mathematica: ſed inquantum eſt phyſica.

Nec I textu greco, nec i grecis expoſitorib⁹, cōparato hęc mediarū ſciaꝝ habet, at tm̄ dr̄ ꝙ ſcię medię magis ſūt nāles, ꝙ̄ mathematicę purę. nēpe nāles ſūt,

¶ Probat idē per ſcientias quę ſunt medię inter mathematicā ⁊ nālem. Dicunt̄ aūt ſciētię medię quę accipiūt principia abſtracta a ſciētijs pure mathematicis, ⁊ applicant ad materiā ſenſibilē: ſicut perſpectiua applicat ad lineā viſualeꝫ ea quę demōſtrant̄ a geometria circa lineā abſtractam. ⁊ harmonica. i. muſica applicat ad ſonos ea q̄ arithmeticus ꝯſiderat circa ꝓportiones numeroꝝ: ⁊ aſtrologia cōſiderationē geometrię ⁊ arithmeticę applicat ad cęlū ⁊ ad partes eius. ¶ Hmōi aūt ſciētię lꝫ ſint medię inter ſciam naturalem ⁊ mathematicā: tamē dicunt̄ hic a philoſopho eſſe magis naturales ꝙ̄ mathematicę: q: vnūquodqꝫ denominat̄, ⁊ ſpēm hꝫ a termino: vnde q: harū ſcientiaꝝ ꝯſideratio terminat̄ ad materiā naturalē: lꝫ per principia mathematica ꝓcedat: magis ſunt nāles ꝙ̄ mathematicę. Dicit ḡ de hꝰ ſciētijs ꝙ cōtrario modo ſe habēt cū ſciētijs q̄ ſunt pure mathematicę: ſicut geometria vel arithmetica. Nā geometria ꝯſiderat qdē de linea quę hꝫ eſſe in mā ſenſibili quę eſt linea nālis: nō tm̄ ꝯſiderat de ea inquātū eſt in mā ſenſibili ſm ꝙ eſt nālis. Sed abſtracte vt dictū eſt. ſꝫ pſpectiua ecōtra accipit lineā abſtractā ſm ꝙ eſt in ꝯſideratione mathematici: ⁊ applicat eā ad mām ſenſibilē: ⁊ ſic determinat de ea: nō inquātū eſt mathematica: ſed inquantum eſt phyſica. Ex ipſa ergo differētia ſciētiaruꝫ mediaꝝ ad ſciētias pure mathematicas apparet qđ ſupra dictū eſt. Nā ſi huius ſcię medię abſtracta applicāt ad mām ſenſibilē: manifeſtū eſt ꝙ mathematicę ecōtra ea q̄ ſunt i mā ſenſibili abſtrahūt. Et per hoc ēt pꝫ rñſio ad qđ ſupra obijciebat̄ de aſtrologia. Unde aſtrologia eſt magis naturalis ꝙ̄ mathematica. Unde non eſt mirū ſi cōicet in cōcluſionibꝰ cū ſciētia naturali: q: tm̄ nō eſt pure naturalis per aliud mediū eandē concluſionem demōſtrat. Sicut ꝙ terra ſit ſperica demōſtratur a naturali per mediū naturale. vtputa q: partes eius vndiqꝫ ⁊ ęqualiter ꝯcurrūt ad mediū: ab aſtrologo aūt ex figura eclipſis lunaris vel ex hoc ꝙ nō eadem ſydera ex omni parte terrę aſpiciuntur. Lectio. iiij.

Argy. ¶ Cum autē natura ſit duplex: mā atqꝫ forma: res naturales ꝑinde cōtēplemur opꝫ atqꝫ ſi de ſimitate quidnam ſit / conſideremus. Quare neqꝫ ſine materia: neqꝫ ſine ratione materię res huiuſcemodi conſiderandę eſſe videntur.

T.c. 21 Quoniam aūt natura duplr̄ dicit̄: ſpēs ⁊ mā: ſicut de ſimo quid ſit intēdimus: ſic conſiderandum eſt. Quare neqꝫ ſine materia huiuſmodi: neque ſm materiam.

Poſtꝙ̄ Phs oſtēdit diffam inter naturalē ⁊ mathematicū: hic oſtēdit ad qđ ſe extēdat conſideratio nālis. Et circa hoc duo facit. Primo oñdit ꝙ ad naturalē ꝑtinet ꝯſiderare formā ⁊ mām. Scdo oſtēdit qđ ſit terminus ꝯſiderationis nālis circa formā. ibi [Uſqꝫ ad quātū.] Circa ꝑmū duo facit. Primo ex ꝑmiſſis cōcludit ꝓpoſitū. Scdo mouet dubitatiōes circa determinatū. ibi [Etenīꝫ iam.] Dicit ḡ ꝑmo ꝙ nā dr̄ dupliciter. ſ. de mā ⁊ forma vt ſupra dictū eſt. ⁊ ſic eſt ꝯſiderandū in ſcia nāli. ſicut cū intēdimus de ſimo qđ eſt. tūc. n. nō ſolū formā. i. curuitatē: ſꝫ ēt mam. i. naſum attēdimus. Uñ in ſcia nāli neqꝫ eſt ꝯſideratio ſine mā ſenſibili, neqꝫ ēt ſoluꝫ ſm mām: ſed ēt ſm formā. ¶ Et notādū ꝙ iſte ꝓceſſus Ariſto. includit duo media: per vnū quoꝝ ſic pōt argumētari. nālis phs dꝫ ꝯſiderare de nā: ſed natura eſt taꝫ forma ꝙ̄ mā: ergo debet tā de materia ꝙ̄ de forma cōſiderare. Per aliud vō ſic naturalis differt a mathematico: vt dictū eſt: q: cōſideratio naturalis eſt ſicut cōſideratio ſimi: cōſideratio vō mathematici eſt ſicut cōſideratio curui: ſed conſideratio ſimi eſt cōſideratio formę ⁊ materię: ergo ⁊ cōſideratio naturalis eſt conſideratio vtriuſqꝫ. ¶ Secundo ibi.

Scda pte 26 tex.

imediate ſtra lec. 2.

Argy. ¶ Nam ⁊ de hoc ipſo quiſpiā dubitauerit cuꝫ duę ſint naturę: de vtra conſiderare ad naturalē philoſophum pertinet: an de eo qđ ex vtriſqꝫ cōponit̄. Qđ ſi de ipſo: ⁊ de vtraqꝫ contemplari ad eundem vtiqꝫ ſpectat. Utrum igitur eiuſdem ſit facultatis an aduerſarum vtranqꝫ cognoſcere.

T.c. 22 ¶ Etenim iam ⁊ de hoc dubitabit aliqs dupliciter: q: duę naturę ſunt: de qua eſt phyſica / aut de eo qđ ex vtriſqꝫ. Sꝫ ſi de eo qđ ex vtriſqꝫ ⁊ circa vtraqꝫ: vtrū igit̄ eiuſdem: aut alius vtrunqꝫ cognoſcere.

¶ Mouet circa ꝑmiſſa dubitationē duplicē: quarū prima eſt. Cū nā dicat̄ de mā ⁊ de forma: vtrum ſciētia naturalis ſit tantū de mā: vel tm̄ de forma: vel de eo qđ eſt ex vtroqꝫ cōpoſitū. Scda dubiū eſt. Suppoſito ꝙ de vtroqꝫ conſideret ſcia nālis: vtrū ſit eadē ſcia nālis q̄ cōſideret de forma ⁊ materia: vel alia: ⁊ alia de vtroqꝫ. ¶ Secūdo ibi.

Argy. ¶ Nā reſpiciēti qdem ad veteres: materiei cognitio ad ipm videbit̄ ꝑtinere. Perparū enim Empedocles ⁊ Democritus formā qdditatēqꝫ tetigerunt.

¶ In antiquos qdem. n. aſpicienti videbitur vtique eſſe materiei. Ex parua. n. pte quadā Empedocles ⁊ Democritus ſpēm ⁊ qđ quiderat eſſe tetigerūt.

¶ Soluit ꝑdictas dubitationes, ⁊ maxime ſcdam oſtēdēs ꝙ ad eiuſdē ſciētię naturalis ꝯſiderationē ꝑtinet ꝯſiderare de forma ⁊ de materia. Nā ꝑma qđ ſatis videbat̄ ſoluta eē per hoc qđ dixerat ꝙ ꝯſideratio nālis eſt ſicut cū intendimus de ſimo qđ ſit. Circa hoc ergo duo facit. Primo ponit qđ antiqui ſenſiſſe vident̄: ⁊ dicit ꝙ ſi aliqs velit aſpicere ad dicta antiquoꝝ naturaliū videt̄ ꝙ ſciētiā nālis nō ſit niſi de materia: q: vel nihil tractauerūt de forma vel aliquid modicū: ſicut tetigerūt eā Demo. ⁊ Empe. inquantū poſuerunt aliqđ fieri ex multis ſm aliquem determinatū modum miſtionis vel congregationis. ¶ Scdo ibi.

Argy. ¶ At ſi ars imitat̄ naturam: eiuſdem aūt ſcię eſt formam atqꝫ materiā vſqꝫ ad terminū quēdaꝫ cognoſcere: veluti medici ſanitatem: ⁊ bilem: atqꝫ pituitā in qbus eſt ſanitas: ⁊ ędificatoris ſimiliter formaꝫ ipſius domus atqꝫ materiā: lateres inꝙ̄ ac ligna ⁊ cęterorum. Eodem modo naturalis etiam facultatis erit profecto vtraſqꝫ naturas cognoſcere.

¶Si aūt ars imitaꝛ naturā:eiuſdē aūt ſciētię eſt co‑gnoſcere ſpēm ⁊ mām vſq; ad hoc:vt medici ſani‑tatē ⁊ choleram ⁊ phlegma in qbus eſt ſanitas:ſi‑militer aūt ⁊ ędificatoris eſt ſpēm domus ⁊ mām. qm̄ lateres ⁊ ligna ſunt:ſimiliter aūt i alijs/⁊ phy‑ſici vtique erit cognoſcere vtraſq; naturas.

¶Oñdit ꝓpoſitū trib⁹ rōnibus:quaꝝ p⁹ talis eſt. Ars imitaꝛ nām:opꝫ igiꝛ ꝙ ſic ſe habeat ſcia nālis circa nālia:ſicut ſe hꝫ ſcia artificialis circa artificialia:ſed eiuſdē ſcię artificialis eſt cognoſcere mām ⁊ formā vſq; ad aliquē certum terminū.ſicut medicus cogſcit ſanitatē vt formā:⁊ cholerā ⁊ phlegma:⁊ hꝰ ſicut mām in q eſt ſanitas. Nā in ꝯtemperatiōe humoꝝ ſanitas ꝯſiſtit. Et ſilr ędificatoꝛ ꝯſiderat formā domus ⁊ lateres ⁊ ligna q̄ ſunt mā domus:⁊ ita ē i oib⁹ alijs artibus.ergo eiuſdē ſcię nālis eſt cognoſcere tam mām q̄ formā:eius aūt ꝙ ars imitaꝛ nām rō eſt,quia ꝓncipiū opationis artificialis cognitio eſt hoīs aūt nr̄a cognitio eſt per ſenſus a reb⁹ ſenſibilib⁹ ⁊ nālibus accepta vn̄ ad ſimilitudinē nāliū in artificialib⁹ operamur. Ideo aūt res naturales imitabiles ſunt ꝑ artē:qꝛ ab aliquo pn̄cipio intellectiuo tota nā ordinaꝛ ad finē ſuū:vt ſic opus naturę videaꝛ eſſe opus intelligentię.dum per determinata media ad certos fines procedit:qđ etiā in operādo ars imitatur. ¶Secundam rationem ponit ibi.

Argū. ¶Pręterea facultatis eiuſdē eſt:id gr̄a cui⁹ finēq; ⁊ ea q̄ hoꝝ gratia ſunt cognoſcere. At natura finis eſt/⁊ id cuius gr̄a. Quoꝝ nanq; motiōis/ſi ſit cōtinua finis aliqs eſt:eoꝝ is vltimū ē ⁊ id cuius gr̄a. Quapropter ⁊ poeta ridicule cōpulſus eſt ad hanc ſniam afferendā. Extremū ob qđ natus erat fatūq; petiuit. Nō.n.quoduis vltimū finis eſt:ſed id qđ ē optimū. Artes pterea mām faciunt. Quędam ſimpliciter:qdā aptā idoneāq; ad opus. Et vtimur qꝛ oia ſunt gr̄a noſtri. Sumus.n.⁊ nos quodammō finis. Id.n.cuius gr̄a cętera ſunt duplr dicit/ vt in phia diſtinximus. Duę igitur dn̄ę ſunt materiei cognoſcētesq; artes/ea q̄ vtiꝛ/⁊ ea quę p̄eſt faciēdoꝝ operū facultati:ipſa inquā architectura. Quapropter ⁊ ea q̄ vtiꝛ:architectura quodammō eſt. Sꝫ h̄ intereſt. Altera nāq; formā cognoſcit:altera mām facit. Nam gubernatoꝛ qdē qualis eſt forma claui cognoſcit ac iubet. At architectus extruēdę nauis: quali ex ligno ⁊ qualibus ex motibus erit. In his igiꝛ q̄ per artē ꝯficiunꝛ nos operis extruendi cauſa materiam facimus. In naturalibus autem eſt.

T.c. 23 ¶Adhuc qđ cuius cā fit ⁊ finē eiuſdem.⁊ q̄cunq; ſunt pp hoc. Natura aūt finis eſt/⁊ cuius cauſa fit. Quoꝝ.n.cōtinui motus exiſtentis eſt finis aliquis motus:hoc vltimū eſt:⁊ cuius cā fit. Unde ⁊ poeta deriſorie appoſuit dicere hūc finē cuius quidem

T.c. 24 cā effectus eſt. Uult.n.non oē eſſe vltimum finē:ſꝫ optimū. Qm̄ aūt faciunt artes mām:alię qdē ſimpliciter:alię v̄o operoſe:⁊ vtimur tāq̄ pp nos oibus quę ſunt. Sumus.n.quodāmodo ⁊ nos finis.

in 5° ⁊ Dupl̄r.n.eſt id cuius cā fit. Dictū eſt aūt de his in

⁊ 12°. his quę de p̄ma philoſophia ſunt. ¶Duę igiꝛ ſunt

T.c. 25 principantes mām ⁊ cognoſcentes artes/q̄ vtitur/ ⁊ factiua q̄ architectonica. Unde ⁊ vſualis architectonica quodammō eſt. Differunt aūt ſm ꝙ hoc ſpeciei quidē cognoſcitiua eſt architectonica. alia autē vt factiua materię. Gubernatoꝛ eniꝫ qualis ſit ſpecies aliqua temonis cognoſcit ⁊ inſtituit. Alius autē ex quo ligno ⁊ qualibus illis erit. In his quidem igitur quę ſunt ſm artem nos facimus materiam propter opus:ſed in phyſicis ineſt.

¶Eiuſdē ſcię eſt ꝯſiderare finē ⁊ ea q̄ ſunt ad finem:⁊ hoc iō qꝛ rō eoꝝ q̄ ſunt ad finē a fine ſumiꝛ. Sꝫ nā q̄ eſt forma eſt finis mā. ḡ eiuſdē ſcię nālis eſt ꝯſiderare mām ⁊ formā. Qꝛ aūt forma ſit finis mā ſic ꝓbat. Ad h̄ ꝙ aliqđ ſit finis alicuius motus cōtinui duo requiruntꝛ:quoꝝ vnū eſt ꝙ ſit vltimū motus:⁊ aliud eſt ꝙ ſit cui⁹ cā fit. Aliqđ.n. pōt eſſe vltimū.ſed nō eſt cui⁹ cā fit. Unde poeta hoc appoſuit qđ deriſorie ſe hꝫ dicere finē cui⁹ cā fit. Uiꝛ.n.eſſe nugatio:ſicut ſi diceret hō aial:qꝛ aial ē de rōne hoīs:ſicut ⁊ cuius cā fit de rōne finis. Uult.n.poeta ꝙ nō oē vltimū ſit finis ſꝫ illud qđ eſt vltimū ⁊ optimū:h̄ eſt cuius cā fit. Et qdē ꝙ forma ſit vltimū gn̄ationis h̄ eſt p ſe manifeſtū. Sed ꝙ ſit cuius cā fit reſpectu mā manifeſtaꝛ p ſimilitudinē in artibus. Inueniunꝛ.n.qdā artes q̄ faciūt mām quarum qdā faciūt eam ſimplr:ſicut ars figuli facit lateres q̄ ſunt mā domus. Quędā v̄o faciūt eā operoſe.i.mām p̄exiſtem in nā diſponūt ad receptionē formę,ſicut ars carpentaria p̄parat ligna ad formā nauis. Itē ꝯſiderādū eſt ꝙ nos vtimur oibus q̄ ſunt ſꝫ artē facta ſicut pp nos exiſtib⁹. Nos.n.ſumus quodāmō finis oium artificialiū. Et dicit[quodāmō]qꝛ ſicut dcm̄ eſt in phia p̄ma dupl̄r dī id cui⁹ cā fit .ſ.cuius ⁊ quo:ſicut finis domus vt cuius eſt habitatoꝛ:vt quo,eſt habitatio. Ex his igiꝛ accipere poſſum⁹ ꝙ duę artes ſunt ꝓncipātes mām.i.q̄ p̄cipiūt artib⁹ faciētibus mām:⁊ cogſcentes.i.diiudicātes de ipſis:vna.ſ.q̄ vtiꝛ:⁊ alia q̄ ē factiua artificiati:idducēs.ſ.formā:⁊ hęc ē ſicut architectonica reſpcū eius q̄ diſponit mām:ſicut nauifactiua reſpcū carpētarię q̄ ſecat ligna. Un̄ etiā opꝫ ꝙ ipſa ars vſualis ſit quodāmō architectonica.i.ꝓncipalis ars reſpcū factiuę. Quāuis igiꝛ vtraq; ſit architectonica.ſ.vſualis ⁊ factiua:tn̄ dn̄t:qꝛ vſualis eſt architecta inquātū eſt cognoſcitiua ⁊ diiudicatiua de forma. Alia aūt q̄ eſt architecta tāq̄ factiua formę eſt cognoſcitiua mā.i.diiudicat de mā. Et h̄ manifeſtat p exēplū. Uſus.n.nauis ptinet ad gubernatorē:⁊ ſic gubernatoria eſt vſualis:⁊ ſic ē architectonica reſpectu nauifactiuę:⁊ cogſcit ⁊ diiudicat de forma. Et h̄ ē ꝙ dicit ꝙ gubernatoꝛ cogſcit ⁊ inſtituit qualis debeat eē forma temonis. Alius aūt.ſ.factoꝛ nauis cogſcit ⁊ diiudicat:ex quibus ⁊ qualibus lignis debeat fieri nauis. Sic ergo manifeſtū eſt ꝙ ars q̄ inducit formā p̄cipit arti q̄ facit vel diſponit mām:⁊ ars quę vtiꝛ artificiato iam facto p̄cipit arti q̄ inducit formā ex quo poſſumus accipere ꝙ ſic ſe hꝫ materia ad formā:ſicut forma ad vſuꝫ. Sed vſus eſt cuius cā fit artificiatū:ergo ⁊ forma eſt cuius cā ē mā in artificialibus. Et ſicut in his q̄ ſunt ſm artē nos facimus mām pp opus artis qđ eſt ipſuꝫ artificiatū,ita in naturalibus materia ineſt a natura nō a nobis facta:nihilominus eundē hñs ordinē ad formā.ſ.ꝙ eſt pp formā. Unde ſequitur ꝙ eiuſdem ſcientię naturalis ſit conſiderare materiaꝫ ⁊ formam. ¶Tertiam rationem ponit ibi.

¶Inſuper materies eſt eorum quę ſunt ad aliquid. Alia enim ad aliam eſt formam accommodata. Argū.

¶Amplius eorum quę ſunt ad aliquid materia eſt, in alia enim ſpecie alia materia. T.c. 26 mā eſt de relatiuis ſm dici, nō aūt ſm eſſe.

¶Quę talis eſt. Eoꝝ que ſunt ad aliqđ vna eſt ſcia. Sꝫ materia eſt de numero eoꝝ q̄ ſunt ad aliqđ:qꝛ dī ad formam

Q̄ŏ ĭŏ nō oī:q2 ipſa mā ſit in gñe relationis:ſed cuiuſlibȝ formę determinaꝛ ꝑpria mā. Et h̄ ē qd ſubdit ꝙ ſub alia forma opȝ eſſe aliā mām. Uñ relinquiꝛ ꝙ eiuſdē ſcię naturalis ſit conſiderare formā ꝛ mām. ¶ Deinde cum dicit.

Argꝛ. ¶ At quouſqȝ nālem philoſophū formā ꝛ ipm qd eſt ſcire opȝ. An vt medicū neruū/vł fabꝛū ęs/vſqȝ ad quēdaȝ terminū ꝯſiderare opȝ. Alicuius nanqȝ grā eſt vnaqueqȝ: ꝛ circa res verſari quę ſeparabiles quidem ſunt ratione/in materia autēȝ ſunt. Hō nanqȝ generat hoiem atqȝ ſol. Quo vō modo ſeſe habeat ſeparabilis forma: ꝛ qdnā ſit philoſophię primę officium eſt determinare ac pertractare.

teſtimōio themiſtij ſimpl. opinatur nālem phūm formā, vſque ad cām ſi nāle dēre ꝯſiderare ꝙ etiā plato habet i phędone.

¶ Uſqȝ ad quantū ergo phyſicuȝ oportet cognoſce re ſpēm ꝛ quod quideſt. Aut quēadmodū ad medicum neruum: ꝛ fabꝛuȝ ęs vſquequo: cuius.n.cauſa vnumquodqȝ. Et circa hęc quę ſunt ſeparatę qdēȝ ſpecies in materia. Homo enim hominem generat ex materia ꝛ ſol. Quō aūt ſe habeat hoc ſeparabile: ꝛ quid ſit: philoſophię primę eſt determinare.

¶ Oñdit quātū ſe extēdat conſideratio ſcię nālis circa formā. Et circa h̄ duo facit. Pmo mouet qōnē hāc.ſ.vſqȝ ad qȝtū oporteat nālē ꝯſiderare de foīa ꝛ qdditate rei. Nam ꝯſiderare formas ꝛ qdditates reꝝ abſolute, vī pertinere ad phm.pm. 2° ſoluit ꝙ ſicut medic⁹ ꝯſiderat neruū: ꝛ faber ęs vſqȝ ad aliquē terminū: ita ꝛ nālis foīas. Medicus .n.nō ꝯſiderat de neruo inqȝtū eſt neru⁹. Hoc.n.ptinet ad nālē: ſed inquātū eſt ſubm ſanitatis. ꝛ ſilr faber de ęre nō inquātū eſt ęs: ſed inquātū eſt ſubm ſtatuę, aut alicui⁹ hȝ. Et ſilr nālis nō conſiderat de forma inquantuȝ eſt forma: ſed inqȝtū eſt in mā. Et iō ſicē medic⁹ in tm̄ ꝯſiderat de neruo inqȝtū ptinet ad ſanitatē cui⁹ cā ꝯſiderat neruū: ſimilr nālis in tm̄ ꝯſiderat de forma inquātū hȝ eē in mā. Et iō terminus ꝯſiderationis ſcię nālis eſt circa formas: q̄ qdēȝ ſunt aliquo mō ſeparatę: ſȝ tn̄ eē hn̄t in mā. Et hȝ formę ſunt aię rōnales: q̄ qdē ſunt ſeparatę inqȝtū intellius vtus nō eſt actus alicui⁹ organi corpalis: ſicut vtus viſiua eſt actus oculi. Sȝ i mā ſunt inqȝtū dāt eē nāle tali corpori. Et ꝙ ſint i mā per h̄ ꝓbat ꝙ forma cuiuſlibȝ rei gñatę ex mā eſt in mā ad h̄.n.terminaꝛ gñatio vt forma ſit in mā. Sed hō gñaꝛ ex mā ꝛ ab hoie q̄ſi ab agente pximo: ꝛ a ſole tanquā ab agēte vlī reſpectu generabiliū. vñ ſequiꝛ ꝙ aīa quę eſt forma humana ſit in mā. Uñ vſqȝ ad aiam rōnalē ſe extēdit ꝯſideratio nālis q̄ ē de formis. Sȝ quō ſe hēant formę totalr a materia ſeparatę: ꝛ quid ſint: vel ēt quō ſe habeat hęc forma.i.aīa rōnalis ſm ꝙ eſt ſeparabilis: ꝛ ſine corpe exiſtere potēs: ꝛ quid ſit ſm ſuā eſſentiā ſeparabilē hoc determinare pertinet ad phm primum. Lec.v.

Argꝛ. ¶ Determinatis aūt hiſce ꝯſiderandaȝ eſt de cauſis q̄les ꝛ quot ſint nūero. Nā cū hęc ptractatio ſciendi ſit cā/ſcire autē vnūquodqȝ nō ꝑus putemus: q̄ȝ circa vnumquodqȝ pp qd eſt capiamus: idqȝ ſit primā accipere cām: patet ꝛ a nobis hoc eſſe agēduȝ/ ꝛ de gñatione corruptioneqȝ: ꝛ de oī naturali mutatiōe/vt ipſaꝝ pceptis principijs ad ipſa quodqȝ

T.c.27 eorum quę quęrimus reducere enitamur.

Determinatis aūt his cōſiderandū eſt de cauſis/ꝛ quę ꝛ quot numero ſint. Quoniam enim ſciendi gratia hoc negocium eſt: ſcire āt nō añ opinamur vnūquodqȝ q̄ȝ vtiqȝ accipimus ꝓpter quid eſt vnumquodque: hoc autem eſt accipere primā cauſam: manifeſtum eſt: q̄m ꝛ nobis hoc faciendum eſt: ꝛ de generatione ꝛ corruptione ꝛ de omni phyſica mutatiōe/quatenus ſcientes eorum principia reducere in ipſa tentemus quęſitorum vnumquodque.

Poſtq̄ȝ phs oñdit de qbus ꝯſiderat ſcia nālis: hic incipit oñdere ex qbus cauſis demōſtret. Et diuidiꝛ in ptes duas. In prima determinat de cauſis. In ſcda vero oñdit ex qbus cauſis nalis demōſtret. ibi [Qm̄ autē cāę quatuor.] Circa pm duo facit. Primo oñdit neceſſitatē determinādi de cauſis. 2° incipit de cauſis determinare. ibi [Uno qdē mō.] Dicit ḡ primo ꝙ poſtq̄ȝ determinatū eſt quid cadat ſub ꝯſideratione ſcię nālis: reſtat cōſiderānduȝ de cauſis quę ꝛ quot ſunt. Et h̄ ideo: q2 hoc negocium quod intendimus de nā tractare: non ordinaꝛ ad operationē, ſed ad ſciam. q2 nos non poſſumus facere res naturales: ſed ſolū de eis ſciam hēre: ſed nos nō opinamur nos ſcire vnūqdqȝ: niſi cum accipimus pp qd: qd eſt accipere cām. Uñ manifeſtū eſt ꝙ hoc obſeruādū ē nobis circa gñationē ꝛ corruptionē ꝛ oēm naturalē mutationē: vt cognoſcamus cās: ꝛ reducamus vnūquodqȝ de quo q̄riꝛ pp quid in ꝓximā cām. Hoc aūt ideo dicit: q2 conſiderare de cauſis inquantū huius ꝓprium eſt phi. primi. Nā ca in eo ꝙ cā eſt: non depēdet a mā ſm eſſe: eo ꝙ in his ēt quę a materia ſunt ſeparatę, inueniꝛ rō cauſę. Sed a pho naturali aſſumiꝛ conſideratio de cauſis pp aliquā neceſſitatē: nec aſſumitur ab eo conſiderare de cauſis: niſi ſm ꝙ ſunt cauſę naturalium mutationum. ¶ Secundo ibi. T.c. 70 T.c. 28

¶ Uno itaqȝ mō cā dr̄ id ex quo q̄ppiā ſit eo pacto vt inſit: vt ęs ſtatuę: argentūqȝ paterę: ꝛ hoꝝ gñā. Alio mō foīa atqȝ exēplar: hęc ē aūt rō qdditatis ꝛ hui⁹ genera/velut eius ꝯcētus qui ſonos oēs cōplectiꝛ: ipſa duoꝝ ad vnum rō: atqȝ oino numerus. partes itēqȝ q̄ in rōne ſumunꝛ. Pręterea id vnde primū pncipiū eſt mutatiōis aut q̄etis. Qualis eſt cauſa his qui ꝯſuluit: ꝛ pater filij/atqȝ oino qd efficit eius qd efficitur: ꝛ qd mutat ei⁹ qd mutaꝛ. Inſuper vt finis/hic autēȝ eſt cuius gratia cętera ſiūt. Ueluti deambulandi ſanitas. Cur eniȝ deambulat interrogati: quo valeat reſpondemus. Atqȝ ſi hoc pacto dixerimus/reddidiſſe cām arbitramur. Et q̄cunqȝ alio mouēte inter ipſum ꝛ fineȝ ſiunt/vt inter medicū ſanitatēqȝ: macies/aut purgatio/aut inſtrumenta. Uniuerſa.n.hęc ipſius finis gratia ſunt inter ſeſe aūt differunt. Alia nanqȝ ſunt opa. Alia inſtrumēta. Cauſę igitur tot fere modis dicuntur. Argꝛ.

T.c.28

¶ Uno quidē mō cauſa diciꝛ ex quo ſit aliquid cum inſit: ſicut ęs ſtatuę/ꝛ argētum phialę/ꝛ horum genera. Alio aūt modo ſpēs ꝛ exēplū. Hęc aūt eſt rō ipſius ꝙ aliquid erat eē: ꝛ huius genera/vt ei⁹ quę eſt diapaſon/duo ad vnū: ꝛ oino numerus: ꝛ partes quę in diffinitiōe. Amplius vnde principiū mutationis pmū aut q̄etis eſt/vt cōſiliās cauſa/ꝛ pater filij/ꝛ oino faciens facti: ꝛ cōmutās cōmutati. Adhuc autem quemadmodū finis. Hoc autēȝ eſt quod cuius cauſa: vt ābulādi ſanitas. Propter quid.n. ambulat dicimus/vt ſanetur. Et dicentes T.c. 29

ſic

ſic opinamur aſſignare cām. Et q̄cunq̄ȝ iaȝ mouen/te alio itermedia ſunt finis: vt ſanitatis/macies/aut purgatio/aut potiones/aut organa. Omnia. n. hęc
T.c. 30 finis gratia ſunt. Differunt tamen abinuicē. Quod alia quidem opera: alia vero organa. Cauſę quidē igitur fere tot modis dicuntur.

¶ Determinat de cauſis. Et circa h̄ tria facit. Pᵒ oñdit
Scda pte 39.tex. diuerſas ſpēs cāꝝ. Scdo de q̄buſdā immanifeſtis cauſis
T.co.68. determinat. ibi [Dr̄ aūt fortuna.] Tertio oñdit ꝙ nō ſūt plures neq̄ȝ pauciores. ibi [Qm̄ aūt cāę.] Pᵃ diuidit̄ in
Scda pte duas. In pᵃ determiat ſpēs cāꝝ. In 2ᵃ determiat modos
31.tex. diuerſaꝝ cauſaꝝ ſ̄ȝ vnāquāq̄ȝ ſpēȝ. ibi [Modi aūt cāꝝ] Circa pᵐ duo facit. Pᵒ iducit diuerſas ſpēs cāꝝ. Scdo
T.co.31. reducit eas ad q̄tuor. ibi [Oēs aūt nūc.] Circa pᵐ duo fac. Pᵒ ponit diuerſitatē cāꝝ. Scdo exponit q̄dā ↄ̄ſña ex di/
Scda pte uerſitate p̄dicta. ibi. [Cōtingit aūt.] Dicit ḡ p̄ ꝙ vno mō
30.tex. dr̄ cā ex quo fit aliq̄d cū inſit: ſic es dr̄ cā ſtatuę: ⁊ argentuȝ cā phialę: ⁊ ēt gn̄a hoꝝ dr̄ cāę earundē rerū: ſicut metallū vel liquabile vel hm̄: Appoſuit aūt [cū inſit] ad dr̄iam pua tiōis ⁊ ↄ̄rij. Nā ſtatua q̄dē fit ex ęre qd̄ ineſt ſtatuę iā factē. fit ēt ex infigurato: qd̄ q̄dē nō ineſt ſtatuę iā factē. Uñ es eſt cā ſtatuę nō aūt ifigurarū: cū ſit pn̄ᵐ ꝑ accn̄s tm̄: vt i p̄ dc̄m
T.13 te. eſt. Scdo dr̄ cā ſpēs ⁊ exēplū: ⁊ h̄ inq̄ātū eſt rō q̄dditati/
com.6. ua rei: h̄. n. eſt per qd̄ ſcimus de vnoquoq̄ȝ q̄d eſt. Et ſicut dc̄m eſt circa mām ꝙ etiā gn̄a mãę dr̄r cā: ita ⁊ gn̄a ſpēi dr̄r cā. Et pōit exēpliū i q̄dā ↄ̄ſonātia muſicę. q̄ vocat̄ dia/paſon: cuiᵘ forma ē ꝓportio dupla q̄ eſt duoꝝ ad vnū. Naȝ ꝓportiones nūerales applicatę ad ſonū ſic ad mām: conſo nātias muſicales ↄ̄ſtituūt: ⁊ cū duo vel duplū ſit forā cōſo nātię q̄ eſt diapaſon: ⁊ genᵘ duoꝝ qd̄ eſt nūerus eſt cā. Sic. n. dicimus ꝙ forma diapaſon eſt ꝓportio duoꝝ ad vnū: q̄ eſt ꝓportio dupla: ita poſſumᵘ dicere ꝙ forma diapaſon ē ꝓportio duoꝝ ad vnum: q̄ ē multiplicitas. Et ita ad hūc
T. 9.tex. modū cāę reducunt̄ oēs ꝑtes q̄ ponūt̄ in diffōne. Nā ꝑtes
com.33. ſpēi ponunt̄ in diffōne: nō aūt ꝑtes mãę: vt dr̄ in. 7. meta. Nec eſt h̄ ↄ̄ id qd̄ ſup̄ dc̄m eſt: qd̄ in diffōne reꝝ nālium po/nit̄ mā. Nā i diffōne ſpēi nō ponit̄ mā idiuidualis: ſ̄ȝ mā cōis: ſic i diffōne hois ponunt̄ carnes ⁊ oſſa: nō aūt hę car/nes ⁊ hęc oſſa. Nā igit̄ ſpēi ↄ̄ſtituta ex forā ⁊ mā cōi ſe hȝ vt formalis reſpcū idiuidui qd̄ pticipat talē nām: ⁊ ꝓ tāto hic dr̄ ꝙ ꝑtes q̄ ponunt̄ in diffōne: ad cām formalē ꝑtinēt. Cōſiderādū ē ēt ꝙ duo poſuit ptinētia ad q̄dditatē rei. i. ſpēm ⁊ exēplū ꝓp diuerſas opiones de eſſentijs reꝝ. Nā Plato poſuit nās ſpēꝝ eē q̄ſdaȝ formas abſtractas q̄s di cebat exēplaria ⁊ ideas: ⁊ ꝓpter h̄ poſuit exēplū vel para/digma. Nāles aūt phi q aliq̄d de forma tetigerūt: poſue/runt formas in mā. Et ꝓp h̄ noiauit ſpēm. Ulterius aūt di cit ꝙ alio mō dr̄ cā a quo eſt [pn̄ᵐ motus vel q̄etis: ſic con ſilians dr̄ cā: ⁊ pr̄ filij: ⁊ oē cōmutās cōmutati.] Circa autē hᵒ cās ↄ̄ſideradū eſt ꝙ q̄druplex eſt cā efficiēs. ſ. ꝑficiens: ꝑparās: adiuuās: ⁊ ↄ̄ſilians. Perficiens. n. eſt qd̄ dat cōple mētū motui vel mutatiōi: ſic ꝙ itroducit formā ſubālē in gnōne. Pręparās aūt ſeu diſponēs eſt qd̄ aptat mām ſeu ſubm ad vltimū cōplemētū. Adiuuās vo eſt qd̄ non opat̄ ad ꝓpriū finē: ſed ad finē alteriᵘ. Cōſilians aūt in his q̄ agūt a ꝓpoſito eſt qd̄ dat agēti formā ꝑ quā agit. Nā agēs a pro poſito agit ꝑ ſuā ſciam: quā ↄ̄ſilians ſibi tradit. ſic ⁊ in rebᵘ nālibus generās dr̄ mouere grauia vel leuia inquantū dat formā ꝑ quā mouent̄. Quartū aūt modū cāę ponit ꝙ ali/quid dr̄ vt finis: ⁊ h̄ eſt cuius cā aliq̄d fit: ſicut ſanitas dr̄ cā ambulationis. Et h̄ pȝ q̄r r̄ndet̄ ad q̄ōnē factā ꝓp quid. Cū. n. q̄rimus ꝓpter q̄d ambulat: dicimus vt ſanet̄: ⁊ h̄ di cētes opinamur nos aſſignare cām. Jd̄ aūt potiᵘ ꝓbat de fine ꝙ ſit cā: q̄ȝ de alijs: q̄r h̄ minᵘ videbat̄: ꝓpterea q̄r finis eſt vltimū in gn̄atione. Et vlterius addit ꝙ oia q̄ ſunt in/termedia īter pᵐ mouēs ⁊ vltimū finē: oia ſunt quodāmo do fines. Sicut medicᵘ ad ſanitatē inducēdā extenuat cor pus: ⁊ ſic ſanitas ē finis maciei: macieȝ aūt operat̄ ꝑ pur/gationē: purgationē aūt ꝑ potionē: potioneȝ aūt p̄parat ꝑ aliq̄ inſtr̄a: vñ oia hęc ſunt quodāmō finis. Nā macies eſt finis purgatiōis: ⁊ purgatio potiōis: ⁊ potio organoꝝ: ⁊ organa ſunt fines in opatiōe vel inq̄ſitiōe organoꝝ. Et ſic pȝ ꝙ iſta itermedia differūt adinuicē inq̄ātū q̄dā ſunt or gana ⁊ q̄dā opa opata. ſ. ꝑ organa. Et h̄ inducit ne aliquis credat ꝙ ſolū id qd̄ ē vltimū ſit cā ſicut cuius gr̄a: ꝓp hoc ꝙ hoc nomē finis vltimū q̄ōdā videt̄ eſſe. Eſt igit̄ oīs fi/nis vltimū nō ſimplr̄: ſed reſpcū alicuius. Et vltimo ↄ̄clu/dit ꝙ fere tot modis dr̄r cāę. Et addit fere ꝓpter cās q̄ ſunt per accn̄s. ſicut ſunt caſus ⁊ fortuna. ¶ Scdo ibi.

¶ Fit aūt vt cū multiplr̄ cāę dicant̄/multę ēt eiuſdeȝ ſint nō per accn̄s: cauſę ceu ſtatuę: ⁊ ſtatuaria ars: ⁊ ęs: nō per aliud q̄cq̄ȝ: ſed vt ſtatua eſt. At nō eo/deȝ mō: ſed ęs q̄dē vt mā. Ars aūt vt id a quo mo tio proficiſcitur. Sunt p̄terea quę ſibi ſunt mutuo cauſę: vt exercitiuȝ bonę hitudinis: ⁊ hęc exercitij. At nō eodē mō/ſed hęc vt finis: illud vt p̄ncipiuȝ. motus. Jdē inſup ↄ̄trarioꝝ eſt cā. Quod. n. pn̄s cā cuiuſpiam eſt: id: ⁊ abſens nōnunq̄ȝ cām eē contra/rii dicimus. Ut gubernatoris abſentiam ſubuerſio/nis nauis: cuius pręſentia cauſa erat ſalutis. Argr̄.

¶ Cōtingit auteȝ multiplr̄ dictis cauſis: ⁊ multas eiuſdem cās eſſe non ſ̄m accidēs: vt ſtatuifica ⁊ ęs nō ſ̄m alteꝝ aliq̄d: ſed ſ̄m ꝙ eſt ſtatua. Sed nō eo/dem mō: ſed hoc quideȝ vt mā: illud aūt ſicut vnde motus: Sunt aūt q̄dam ⁊ adinuicē cāę: vt labora/re cā eſt boni habitus: ⁊ hic laborandi. Sed non eodē mō: ſed hęc q̄dē ſicut finis. illa ſicut p̄ncipium motus. Amplius aūt eadē cōtrarioꝝ eſt. Quę eniȝ pręſens cā huius eſt: ⁊ abſentem cauſam aliquādo contrarij: vt abſentia gubernatoris nauis ſubmer/ſionis: cuius erat pręſentia cauſa ſalutis.

¶ Manifeſtat tria ↄ̄ſña: quoꝝ vnū eſt: ꝙ cū cāę dicant̄ mul/tiplr̄: ↄ̄tingit vniᵘ ⁊ eiuſdē eē multas cās per ſe: ⁊ non per accn̄s: ſic cā ſtatuę eſt ars ſtatuifica vt efficiēs: ⁊ ęs vt mā. p̄mum. Et inde eſt ꝙ aliq̄n vniᵘ rei aſſignant̄ plēs diffōnes ſ̄m di/uerſas cās: ſ̄ȝ pfecta diffō oēs cās cōplectit̄. Scdȝ ē: ꝙ q̄/ ſcdm dā ſibiinuicē ſunt cāę ſ̄m diuerſam ſpēm cāę: ſicut labora/re eſt cā efficiēs bonę hitudinis: bona aūt habitudo eſt cā finalis laboris. Nihil. n. ꝓhibet aliq̄d eſſe prius ⁊ poſte/rius altero ſ̄m diuerſas rōnes. Finis. n. eſt prius ſ̄m rōnē: ſed poſterius in eſſe. Agens autē ecōtra. Et ſilr̄ forma eſt ꝑor mā ſ̄m rōnem cōplemēti. Mā aūt eſt prius q̄ȝ forma gn̄atione ⁊ tp̄e in omni eo qd̄ mouet̄ de potētia in actuȝ. tertium Tertium eſt ꝙ idē eſt cā ↄ̄trarioꝝ, q̄ñq̄ȝ: ſicut per ſuam pręſen tiam gubernator eſt cauſa ſalutis nauis: per abſentiaȝ au/tem ſuam cā eſt ſubmerſionis eius. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Uniuerſę autē nūc dictę cauſę: quatuor in genera Argr̄. manifeſtiſſima cadūt. Elementa nanq̄ȝ ſyllabarum Materies ↄ̄ficiendoꝝ operū arte ignis/⁊ talia cor poꝝ ꝑtes totius: ſuppoſitiōes deniq̄ȝ ↄ̄cluſionis: vt id ex quo fit aliq̄d cauſę ſunt. Atq̄ȝ hoꝝ q̄dam ſunt vt ſubiectū veluti ꝑtes: Quędā vt q̄dditas. Totuȝ inquaȝ cōpō atq̄ȝ forma. At ſemen medicus: quiq̄ȝ ↄ̄ſuluit/⁊ oino efficiēs: oia ſunt cauſę: vñ eſt muta/

opꝫ ſubijci aliqd ꝯtrarijs: ⁊ ꝯtraria duo eſſe. Sed quodāmō alio nō neceſſariū. Sufficiens.n. erit alterum ꝯtrarioꝝ facere abſentia ⁊ pñtia mutationeꝫ.

ℭ Oñdit quō ſunt duo ꝯria neceſſaria: ⁊ quō nō: ⁊ dicit manifeſtū eſſe ex dictis quot ſunt prinᵃ circa gñationē nālium: ⁊ quō ſint tot. Oñſuꝫ eſt enim ꝙ opꝫ duo eſſe ꝯria: quorū vnū eſt prinᵐ p ſe: ⁊ alteꝝ p accñs: ⁊ ꝙ aliquid ſubijciatur ꝯrijs: qd eſt ēt prinᵐ p ſe: ſed aliquo mō alteꝝ ꝯrioꝝ nō eſt neceſſariū ad gñationē. Sufficit.n. alteꝝ ꝯrioꝝ qñqꝫ facē mutationē abñtia ſua ⁊ pñtia. ℭ Ad cuius euidētiā ſciendū eſt: ꝙ ſicut in qnto huius dicet. tres ſunt ſpēs mutationis. ſ. gñatio ⁊ corruptio ⁊ motus. Quoꝝ hęc eſt dña: qꝛ motus eſt de vno affirmato in aliud affirmatū: ſicut de albo in nigrū. Gñatio aūt eſt de negato in affirmatū: ſicut de nō albo in albū: vel de nō hoīe in hoīeꝫ. Corruptio aūt eſt de affirmato in negatū: ſicut de albo in nō albū: vel de hoīe in nō hoīem. Sic igit̃ pꝫ ꝙ in motu requirunt̃ duo ꝯria ⁊ vnū ſubm. Sed in gñatione ⁊ corruptione requirit̃ pñtia vnius ꝯrij ⁊ abñtia eius q̄ eſt ꝑuatio. Gñatio aūt ⁊ corruptio ſaluant̃ in motu. Nā qd mouet̃ de albo in nigrū: corrūpit̃ albū ⁊ fit nigrū. Sic igit̃ in oī mutatione nāli regrit̃ ſubm ⁊ forma ⁊ ꝑuatio. Nō aūt rō motus ſaluat̃ in oī gñatione ⁊ corruptione: ſicut pꝫ in gñatione ⁊ corruptione ſubaꝝ. Uñ ſubm ⁊ forma ⁊ priuatio ſaluant̃ in oī mutatione: nō aūt ſubꝫ ⁊ duo ꝯria. Hęc ēt oppoſitio inuenit̃ in

10. me. t.c. 15. 24. ſubijs q̄ eſt pmū genus: nō aūt oppoſitio ꝯrietatis. Nā formę ſubſtantiales nō ſunt ꝯrię: ſꝫ differentię in genere ſubſtantię ꝯrię ſint, ſm ꝙ vna accipit̃ cum priuatione alteri⁹: ſicut pꝫ de animato ⁊ inanimato. ℭ Deinde cum dicit.

Argy. ℭ Nā autē ea q̄ ſubijcit̃: ſilitudine rōnis ſub ſcia cadit. Nā vt ad ſtatuā ęs aut ad lecticā lignuꝫ: aut ad aliquid aliud eoꝝ q̄ formā hñt māes atqꝫ informe ſeſe hꝫ añqꝫ ſuſcipiat formā: ſic ad ſubam ⁊ h̄ aliqd atqꝫ id qd eſt hęc ſeſe hr̃e vr̃. Unū igit̃ hęc ꝑncipiū eſt. Nō tñ eſt vnū neqꝫ ens perinde atqꝫ hoc aliqd. Unū ēt principiū eſt rō: ⁊ inſuper id qd eſt ꝯtrariuꝫ huic ipſa inqꝫ priuatio. Hęc autem quonam pacto duo ſunt atqꝫ plura: paulo antea diximus.

T.c.69 ℭ Subiecta aūt nā ſcibilis eſt ſꝫ analogiā. Sicut.n. ad ſtatuam ęs: aut ad lectulū lignū: aut ad aliorum aliqd habētiū formaꝫ in mā: ⁊ informe ſe hꝫ ꝑuſqꝫ accipiat formam: ſic ipſa ſe ad ſubaꝫ hꝫ ⁊ h̄ aliquid ⁊ qd eſt. Unum quidem igit̃ principiuꝫ eſt: nō ſicut vnū exñs: neqꝫ ſic vnum: ſicut hoc aliquid vnū autē ſm ꝙ rō. Amplius aūt ꝯtrarium huic priuatio eſt.

T.c.70 Hęc aūt quō duo: quomodo plura dictum eſt.

ℭ Manifeſtat ꝓmiſſa pnᵃ: ⁊ dic̃ ꝙ nā q̄ p̄ ſubijcit̃ mutationi. i. mā pᵃ nō pōt ſciri per ſeipſam: cū oē qd cognoſcit̃ cognoſcat̃ p ſuā formā. mā āt pᵃ ꝯſideraꝫ̃ ſubiecta oī formę: ſꝫ ſcit̃ [ſꝫ analogiā]. i. ſꝫ ꝓportionē. Si.n. cognoſcim⁹ ꝙ lignū eſt aliqd p̄ter formā ſcāni ⁊ lecti: qꝛ qñqꝫ eſt ſub vna forma: qñqꝫ ſub alia. Cū igit̃ videam⁹ hoc qd eſt aer qñqꝫ fieri aquā: opꝫ dicere ꝙ aliqd exiſtēs ſub forma aeris qñqꝫ fit ſub forma aq̄: ⁊ ſic illud qd eſt aliqd p̄ter formā aquę ⁊ p̄ter formā aeris ſe hꝫ ad ipſas ſubas nāles ſicut ſe hꝫ ęs ad ſtatuā: ⁊ lignū ad lectū: ⁊ qdlibet māle ⁊ informe ad formā: hoc dicimus eſſe mām primā. Hoc eſt igit̃ vnuꝫ prinᵐ nāę. Qd nō ſic vnū eſt ſicut hoc aliquid: hoc eſt ſicut aliqd indiuiduū demonſtratū: ita ꝙ habeat formā ⁊ vnitateꝫ in actu: ſed dr̃ ens ⁊ vnū inquantuꝫ eſt in potentia ad formā. Aliud principiū aūt eſt ratio vel forma. Tertium autē eſt priuatio quę ꝯtrariatur formę. Et quō iſta principia ſint duo: ⁊ quō tria: dictum eſt prius. ℭ Deinde cum dicit.

Argy. ℭ Primū igit̃ dictū eſt: ꝯtraria ſoluꝫ principia eſſe. Deinde neceſſariū eſt q̄ddā ēt aliud ſubijci: triaqꝫ eē. Ex hiſce vō q̄ nūc diximus pꝫ q̄naꝫ eſt dña ꝯrioꝝ: ⁊ quō ꝑncipia ſe hñt: ⁊ qd eſt ipſum ſubiectuꝫ. Sꝫ vtrum forma ſuba ſit an ſubiectum: nondū euictum. Pꝫ tñ tria principia reꝝ eſſe: ⁊ quonaꝫ pacto atqꝫ quis ipſoꝝ ſit modus. Quot igitur ⁊ quę ſint principia rerum ex hiſce quę diximus ſit perſpectum.

ℭ Primū qdē igit̃ dictuꝫ eſt ꝙ principia ꝯria ſunt. Poſterius aūt ꝙ neceſſe eſt ⁊ aliud q̄ddam ſubijci ⁊ eſſe tria. Ex his aūt nunc manifeſtū eſt q̄ dña cōtrarioꝝ, ⁊ quō ſe hñt adinuicē principia: ⁊ quid ſit ſubiectū. Utrum autē ſuba ſpēs: aut ſubiectū: nōdū manifeſtuꝫ eſt. Sed ꝙ principia tria: ⁊ quō: ⁊ quis modus eorum dictum eſt. Quot quidem igitur ⁊ quę ſint principia: ex his conſideretur. T.c.7 1.

ℭ Reſumit quę dicta ſunt: ⁊ oñdit quę reſtant dicenda. Dicit ergo ꝙ prius dictum eſt: ꝙ contraria ſunt pnᵃ: ⁊ poſtea ꝙ eis aliquid ſubijcitur: ⁊ ſic faciunt tria principia. Et ex his quę nūc dicta ſunt: manifeſtū eſt q̄ differentia ſit inter contraria: qꝛ vnuꝫ eſt prinᵐ per ſe: ⁊ aliud per accidens. Et iterum dictum eſt quō principia ſe habeant adinuiceꝫ: qꝛ ſubiectum ⁊ contrarium ſunt vnum numero ⁊ duo rōne. Et iteꝝ dictū eſt qd eſt ſubiectū: ſm ꝙ manifeſtari potuit. Sed non dictum adhuc eſt quid ſit magis ſubſtantia: vtrū forma vel materia. Hoc.n. dicetur in prinᵒ ſecundi. Sꝫ dictū eſt ꝙ prinᵃ ſunt tria: ⁊ quō: ⁊ quis eſt modus ipſorum. T.c. 11 Et vltimo concludit principale intentum. ſ. ꝙ manifeſtuꝫ eſt quot ſint principia ⁊ quę ſint. Lect. xiiij.

Argy. ℭ Poſt hęc aūt ⁊ dubitationē veteꝝ vnice h̄ pacto ſolui dicam⁹. Primi nanqꝫ phi veritatē atqꝫ nām eoꝝ q̄ ſunt q̄rētes: exorbitarūt q̄ſi ad aliaꝫ viā q̄ꝫdā a radicate depulſi. Atqꝫ aſſerūt: neqꝫ fieri qcq̄ꝫ eorū q̄ ſunt: neqꝫ corrūpi: ꝓpterea qd neceſſe ē qdē oē qd fit: aut ex ente aut ex nō ente fieri gñariqꝫ. Neutrū aūt eſſe pōt. Neqꝫ.n. fit id qd. Jā.n.ē. Et ex nō ente nihil fieri pōt. Aliqd.n. ſubijciat̃ opꝫ. Atqꝫ h̄ pacto id qd deinceps accidit augentes: neqꝫ multa inquiunt eſſe. Sed ſolum ipſuꝫ qd eſt. Jlli igitur ob ea quę dicta ſunt: hanc habuerunt opinionem.

QUod autē ſingulariter ſic ſoluit̃ ⁊ antiquoꝝ defect⁹: dicamus poſt hęc. Quęrentes.n. ſm philoſophiam primi veritatē ⁊ nām rerum: diuerterūt vt in viam quandam aliam abſcedentes ob infirmitatē: ⁊ dixit neqꝫ fieri eoꝝ quę ſunt nullū: neqꝫ corrūpi, ꝑp id ꝙ neceſſarium eſt fieri qd fit: aut ex eo qd eſt aut ex eo qd nō ē. Ex his aūt vtriſqꝫ ipoſſibile eſt eſſe. Neqꝫ enim qd eſt fieri ꝯtingit, eſt enim iam: neqꝫ ex eo qd non eſt nihil vtiqꝫ fieri. Subijci enim aliquid opꝫ. T.c. 72 Et ſic conſequenter contingens augmentantes nō eſſe multa dicunt: ſꝫ tm̄ qd eſt. Jlli igitur talium accipiebant opinionem propter ea quę dicta ſunt.

Poſtq̄ Phs determinauit veritatē de ꝑncipijs nāę: hic excludit antiquoꝝ dubitatiōes ꝑ ea q̄ determinata ſunt de ꝑncipijs. Et p̄ dubitatiōes ſeu errores q̄ prouenerunt

ꝓuenerũt ex ignorãtia mãæ. Scðo dubitationes ſeu erro/
T.c.79 res q̃ ꝓuenerũt ex ignorãtia ꝑuationis ibi. [Tãgẽtes igit̃
qdã.] Tertio reſeruat alteri ſciẽ dubitatiões q̃ accidũt ẽẽ
T.c.83 forma. ibi [De pn° aũt ẽ ſpẽz.] Circa p^m duo fac. Prio po
nit dubitatioñẽ ⁊ errorẽ in que antiq inciderũt ex ignorã
tia mãæ. Scðo ſoluit eoꝝ dubitationẽ p ea q̃ ſũt determi
T.c.73 nata. ibi [Nos aũt dicim⁹.] Dic̃ g̃ p̃ ꝙ poſt determinataz
v̇itatẽ de ꝑncipijs: dicẽdũ ẽ ꝙ ſolũ iſta viaꝫ: ois defect⁹. i.
dubitatio antiquoꝝ ſoluit̃. Et h̃ ẽ ſignũ ẽẽ veꝝ, qð de ꝑn/
cipijs dictũ eſt. Nã veritas excludit oẽz falſitatẽ ⁊ dubita
tionẽ: ſꝫ poſito quocũqꝫ falſo opꝫ aliqꝫ difficultatẽ rema/
nere. Dubitatio aũt ⁊ error antiquoꝝ phoꝝ hic fuit. Pri/
mi q̃ ẽꝫ phiã iqſierũt veritatẽ ⁊ nãꝫ reꝝ: diuerterũt i q̃ldã
aliã viã a via v̇itatis: ⁊ a via nãli: qð accidit eis ꝓp infirmi
tatẽ intellectus eoꝝ. Dixerũt. n. ꝙ nihil neqꝫ generat̃ neqꝫ
corrũpit̃. Qð ẽ ⁊ ꝯ veritatẽ ⁊ ꝯ nãm. Et ad hoc ponẽdum
eos infirmitas intellectus coegit: q̃ neſciuerũt hãc rõnem
ſoluere: p quã videbat̃ ꝓbari ꝙ ens nõ generat̃. Q2 ſi ens
fit: aut fit ex ente: aut ex nõ ente. Et vtrũqꝫ hoꝝ videbat̃ ẽẽ
Lec.12 impoſſe. ſ. ꝙ ens fiat ex ente: ⁊ ꝙ fiat ex non ente. Qð. n. ex
ente aliqd fieri ſit impoſſe: ex hoc manifeſtũ eſt: q2 id qð eſt
nõ fit: nihil. n. eſt anteqꝫ fiat: ⁊ ens iã eſt: g̃ nõ fit. Qꝫ ẽt ex nõ
ente aliqd fieri ſit ipoſſe: ex hoc manifeſtũ eſt: q2 opꝫ aliqd
ſubijci ei qð fit: vt. ſ. dictũ eſt: ⁊ ex nihilo nihil fit: ⁊ ex h̃
concludebat̃ ꝙ entis non erat generatio neqꝫ corruptio.
Et vlterius in hoc argumentantes augebant ſuaꝫ poſitio/
nẽ: vt dicerent ꝙ non eſſent multa entia: ſed vnuꝫ ens tm̃
⁊ hoc dicebant propter rõnẽ ꝑdictã. Cũ eniꝫ ponerẽt vnũ
eſſe mãle prin^m: ⁊ ex illo nihil dicerent cauſari ẽm genera
tionẽ ⁊ corruptionẽ: ſed ſolũ ẽm alterationeꝫ: ſequebatur
ꝙ id remaneret ſemper vnum ẽm ſubaꝫ. ¶ Secundo ibi.
Argu. ¶ Nos aũt vno qdẽ mõ: nihil iter hęc dicim⁹ itereſ/
ſe: ex ente inqꝫ aut e nõ ente fieri; ⁊ id qð fit ẽ aut qð
ẽ agẽ qppiã aut pati: aut quoduis h̃ fieri: ⁊ medicũ
agẽ qppiã aut pati: aut e medico aliqd ẽẽ aut oriri.
Quare cum id dicat̃ dupl̃r: pꝫ ⁊ ex ente fieri aut id
qð eſt agere: aut pati: duobus modis idẽtideꝫ dici.
Edificat igit̃ medic⁹: non vt eſt medicus: ſed vt ędi
ficator. Et albus fit: non hoc ſane quo medicus eſt:
ſed quo niger. Medet̃ aũt ⁊ medicinã amittit: quo
medicus eſt. Atqꝫ cũ maxime ipſum medicũ agere
qppiaꝫ: aut pati dicamus: vel e medico fieri: ſi illud
agat vel patiat̃ vt medicus: pꝫ ⁊ hoc: e nõ ente inqꝫ
fieri: id ſignare vt non ens eſt. Qð qdẽ cũ nõ diſtin
xiſſent illi: lõge a v̇itate ſemoti ſunt: ⁊ ob ignoratio/
nẽ hanc adeo inſup ignorarũt: vt nihil fieri ꝓrſus:
neqꝫ cęteroꝝ qcqꝫ eſſe arbitrarent̃: ſꝫ oẽm tollerent
gñationẽ. Nos autẽ ⁊ ipſi dicimus nihil quidẽ fie/
ri ſimpl̃r ex non ente: tñ ex nõ ente p accñs fieri. Ex
priuatione. n. q̃ eſt p ſe non ens: ⁊ q̃ nõ ineſt: fieri di
cimus. Afficit itaqꝫ id admiratione. Ac impoſſe ẽẽ
vĩ ex non ente fieri. Sil̃r autẽ neqꝫ ex eo qð eſt/neqꝫ
id qð eſt fieri niſi p accñs. Sic aũt ⁊ h̃ fieri dicimus
codẽ modo/ceu ſi aial ex aiali fieret/ ⁊ aliqd aial ex
quopiã aiali/vt ſi canis ex equo fieret. Eteniꝫ canis
non ſolũ ex aiali quodã/ſed ex aiali ẽt fiet. Sed non
vt eſt aial/iam. n. id ipſuꝫ eſt. Si vero quippiã emer
ſuꝝ eſt aial non per accñs/non erit ex aiali. Et ſi qd
ens oriet̃/non ex ente/neqꝫ e non ente fiet. Dictum
eſt. n. quid ſignificat e non ente fieri eo nanqꝫ pacto
quo eſt non ens. Inſuper neqꝫ hoc eſſe inqꝫ omne
aut non ẽẽ tollim⁹. Jo igit̃ vnus ẽ modus ſolõnis. T.c.73
¶ Nos autẽ dicimus quidẽ ex eo quod eſt/aut ex eo
qð non eſt fieri/aut qð eſt/aut quo non eſt aliqd fa/
cere/aut pati/aut quodlibet fieri hoc vno quidẽ mõ
nihil differt/vt medicũ aliqd facere/aut pati/aut ex T.c.74
medico aliquid eſſe aut fieri. Quare qm̃ hoc dupl̃r
dĩ/manifeſtum eſt/qm̃ ⁊ ex eo qð eſt/⁊ ex eo qð nõ
eſt/⁊ qð eſt aut facere aut pati. Edificat quidẽ igit̃
medicus non ẽm ꝙ medicus/ſed ẽm ꝙ ędificator/
⁊ albus fit non inquantum medicus/ ſed inquantũ
niger. Medicatur autem ⁊ non medicus fit/inqꝫtũ
eſt medicus. Qm̃ autẽ maxime proprie dicim⁹ me/
dicum aliquid facere aut pati/aut fieri ex medico/ſi
ẽm ꝙ medicus hoc patiatur aut faciat/manifeſtum
ex eo qð non eſt/ fieri/ ⁊ hoc ſignificat inquantũ nõ
eſt. Qð illi quidẽ non ꝑcipientes deliquerunt/ ⁊ ꝓp
hanc ignorantiam in tantum ignorauerunt ꝙ nihil
opinati ſunt fieri neqꝫ eſſe alioꝝ/ſed auferebant om
nem generationem. Nos autem ⁊ ipſi dicimus fie/ T.c.75
ri quidẽ nihil ſimpliciter ex eo qð non eſt: ſed tamẽ
fieri ex eo qð non eſt/vt ẽꝫ accñs. Ex priuatione. n.
quod eſt quidẽ per ſe non ens/non in exñte fit. Mi
rabile autẽ vĩ ⁊ impoſſibile ſic fieri aliquid ex eo qð
non eſt. Similiter aũt nec ex eo qð eſt / neqꝫ quod ẽ T.c.76
fieri/niſi ẽm accñs. Sic autem ⁊ ex hoc fieri eodem
modo/vt ſi ex aiali aial vtiqꝫ fiat / ⁊ ex quodã aiali
quoddam aial/vt ſi canis ex equo fiat. Fiet quidem
enim vtiqꝫ non ſolum ex quodaꝫ aiali canis: ſed ẽt
ex aiali/ſed non inquantum eſt aial. Eſt. n. iam hoc
Si aũt aliquid dꝫ fieri aial non ẽm accidens: nõ ex
aiali erit: ⁊ ſi aliquid qð eſt/non ex eo qð eſt: neqꝫ
ex eo qð non eſt. Quod enim eſt ex eo qð non eſt/di T.c.77
ctuꝫ eſt nobis quid ſignificet, qm̃ inquantũ non eſt.
Amplius autẽ ⁊ eſſe omne aut non eſſe non remo/
uetur. Unus quidem igitur modus hic eſt.
¶ Soluit predictam obiectionem. Et circa hoc duo facit.
Primo ſoluit dupl̃r predictam obiectionem. Scðo cõclu/
dit principale propoſituꝫ. ibi [Quare ẽm ꝙ vere.] Prima 2ª parte
diuiditur in duas ẽm duas ſolõnes quas ponit. Secunda 78. tex.
ibi. [Alius aũt qm̃.] Dicit ergo primo ꝙ quãtum ad mo T.c.78
dũ loquendi non differt dicere ꝙ aliquid fit ex ente vel nõ
ente; vel ꝙ ens aut nõ ens faciat aliquid aut patiatur: ſiue
de quocunqꝫ alio: ⁊ dicere h⁹ propoſitiones de medico. ſ.
ꝙ medicus faciat aliquid aut patiatur: vel ꝙ ex medico fit
aliquid: aut fiat. Sed dicere ꝙ medicus faciat aliquid aut
patiat̃: vel ꝙ ex medico fiat aliquid: duplicẽ hꝫ intellectũ
ergo dicere ꝙ ex ente aut ex non ente fiat aliqd: aut ꝙ ens
aut non ens faciat aliquid aut patiatur: duplicẽ hꝫ intelle
ctũ. Et ſic eſt in quibuſcunqꝫ alijs terminis ponat̃: puta ſi
dicat̃ ꝙ ex albo fiat aliquid: aut ꝙ albũ faciat aliquid: aut
patiat̃. Qꝫ aũt duplicẽ habeat intellectũ: cũ dĩ ꝙ medicus
aliqd facit aut patiatur: aut ꝙ ex medico fit aliqd: ſic mani
feſtat. Dicimus enim ꝙ medicus ędificat: ſed hoc non fa/
cit inquantum eſt medicus: ſed inquantũ ędificator eſt. Et
ſil̃r dicimus ꝙ medicus fit albus: ſed nõ inquãtũ eſt medi
cus: ſꝫ inqꝫtũ ẽ niger. Alio mõ dicim⁹ ꝙ medic⁹ medicat̃
inqꝫtũ ẽ medic⁹. Et ſil̃r ꝙ medic⁹ fit nõ medic⁹ inqꝫtũ eſt

medic⁹ iſꝫ tñc dicim⁹ ꝓprie ⁊ ꝑ ſe medicũ aliq̄d facẽ vl̓ pati vel ex medico aliq̄d fieri: q̄ñ h̓ attribuit̓ medico inq̄ɋ̃tũ medic⁹. Per accñs aũt q̄ñ attribuit̓ ei nõ iq̄ɋ̃tũ ẽ medic⁹: ſꝫ inq̄ɋ̃tũ ẽ aliq̄d aliud. Sic igit̓ pꝫ ꝙ cũ dr̄ medicũ facẽ aliq̄d aut pati: vel ex medico fieri aliq̄d: dupl̓r itell̓r. ſ. ꝑ ſe ⁊ ꝑ accñs. Uñ manifeſtũ ẽ ꝙ cũ dr̄ aliq̄d fieri ex nõ ente ꝓpẽ ⁊ ꝑ ſe itell̓r h̓ ſi fiat aliq̄d ex nõ ente inq̄ɋ̃tũ ẽ ñ ens. Et ſilr̄ rõ ẽ de ente. Et hãc diſtõnẽ antiq̄ nõ ꝑcipiẽtes i tm̄ peccauerunt: ꝙ nihil ſunt opinati fieri: nec opinati ſunt ꝙ aliq̄d alioꝝ ꝑter id q̄d ponebant pͥᵐ pͥnᵐ mãle hẽret eſſe ſbãle. Puta dicẽtes aerẽ eẽ pͥᵐ mãle pͥnᵐ dicebãt oĩa alia ſignare q̄dã eẽ accñtale. Et ſic excludebãt oẽꝫ gñationẽ ſubalẽ: ſolã alterationẽ relinquẽtes: ex eo. ſ. ꝙ q̄ꝛ nõ fit aliq̄d ex non ente ꝑ ſe: vel ente: opinabant̓ ꝙ nihil poſſit fieri ex ente vl̓ nõ ente. Sꝫ nos ẽt ipſi dicim⁹ ꝙ ex nõ ente nihil fit ſimpl̓r ⁊ ꝑ ſe: ſꝫ ſolũ ſꝫ accñs: q̄ꝛ q̄d ẽ. i. ens ꝑ ſe q̄dẽ nõ ẽ ex ꝑuatiõe: ⁊ h̓ iõ q̄ꝛ ꝑuatio ñ itrat eẽntiã rei facte. Ex h̓ ãt aliq̄d fit ꝑ ſe q̄d ineſt rei poſtq̄ꝫ iã fcã ẽ. Sic̄ figuratũ fit ex ifiguratõ nõ ꝑ ſe: ſꝫ ꝑ accñs: q̄ꝛ poſtq̄ꝫ iã ẽ figuratũ: ifiguratũ nõ ineſt ei. Sꝫ iſte ẽ mirabilis mod⁹ fiẽdi aliq̄d ex nõ ente: ⁊ q̄ videbat̓ ipoſſis antiq̄s phis. Sic igit̓ pꝫ ꝙ ex ñ ente fit aliq̄d: ñ ꝑ ſe: ſꝫ ꝑ accñs. Silr̄ ſi q̄rat̓ vtꝝ ex ẽte fiat aliq̄d. Dñꝫ eſt ꝙ ex ente fit aliq̄d ꝑ accñs: ſꝫ nõ ꝑ ſe. Et h̓ manifeſtat ꝑ tale exẽplũ. Ponam⁹. n. ꝙ ex eq̄ generet̓ aliq̄s canis: q̄ poſito manifeſtũ ẽ ꝙ ex q̄dã aiali fiet q̄dã aial: ⁊ ſic ex aiali fiet aial: nõ tñ fiet aial ex aiali ꝑ ſe: ſꝫ ꝑ accñs. Nõ. n. fit inq̄ɋ̃tũ ẽ aial: ſꝫ inq̄ɋ̃tũ eſt h̓ aial: q̄ꝛ aial iã ẽ actu añq̄ꝫ fiat canis: q̄ꝛ eſt equ⁹: ſꝫ nõ eſt h̓ aial q̄d eſt canis: vñ ꝑ ſe h̓ aial q̄d eſt canis fit ex nõ h̓ aiali. i. ex nõ cane. Sꝫ ſi fieret aial ꝑ ſe ⁊ ñ ꝑ accñs: oporteret: ⁊ ꝙ fieret ex nõ aiali. Sic ẽt ẽ de ente. Fit. n. ens aliq̄d ex nõ ente h̓. ſꝫ accidit ei ꝙ nõ eſt h̓ q̄d fit ens. Uñ nõ fit aliq̄d ꝑ ſe ex ente: neq̄ꝫ ꝑ ſe ex ñ ente. Hoc. n. ꝑ ſe ſigñat aliq̄d fieri ex nõ ente: ſi fiat ex nõ ente inq̄ɋ̃tũ eſt nõ ens: vt dictũ eſt. Et ſic̄ cũ h̓ aial fit ex h̓ aiali: vel h̓ corp⁹ ex h̓ corpore nõ remouet̓ oẽ corp⁹. nec oẽ nõ corp⁹: nec oẽ aial vel nõ aial ab eo ex q̄ aliq̄d fit: ſic nõ remouet̓ ab eo ex q̄ fit h̓ ens: neq̄ꝫ oẽ eẽ: neq̄ꝫ oẽ nõ eſſe: q̄ꝛ id q̄d fit h̓ ens q̄d eſt ignis hꝫ aliq̄d eſſe: q̄ꝛ eſt aer: ⁊ aliq̄d nõ eẽ: q̄ꝛ nõ ẽ ignis. Iſte igit̓ eſt vn⁹ mod⁹ ſoluẽdi ꝑdictã dubitationẽ. Sꝫ iſte mod⁹ ſoluẽdi inſufficiẽs eſt. Si. n. fit ens ꝑ accñs ex ente ⁊ ex nõ ente: opꝫ ponere aliq̄d ex q̄ fiat ens ꝑ ſe: q̄ꝛ oẽ q̄d ẽ per accñs reducit̓ ad id q̄d eſt per ſe. Ad oñdẽdũ igitur ex quo fit aliquid per ſe ſubiungit ſecundum modum ibi.

Argỹ. ¶ Alius autem eſt per potentiam atq̄ꝫ actum. Dici autem hec poſſunt potentia atq̄ꝫ actu. Hoc autem alijs in locis exacte magis determinauimus.

T.c.78 ¶ Alius autem quoniaꝫ contingit eadem dicere ſꝫ potentiam ⁊ actum. Hoc autem determinatum eſt in alijs per certitudinem magis.

¶ Et dicit ꝙ ɔtingit aliq̄ dicere ⁊ ſꝫm potentiã ⁊ ſꝫm actũ: vt certius determinatũ ẽ in alijs. ſ. i. 9. metaphy. Ex ente igit̓ in potẽtia fit aliq̄d ꝑ ſe. Ex ente aũt in actu vel ex non ente fit aliq̄d ꝑ accñs. Hoc aũt dicit: q̄ꝛ mã q̄ eſt ens in potẽtia eſt id ex quo fit aliq̄d ꝑ ſe. hec ẽ eñi q̄ intrat ſubaꝫ rei facte. Sed ex ꝑuatione vel forma ꝑcedẽte fit aliq̄d ꝑ accidẽs inq̄ɋ̃tũ mãe ex qua fit aliq̄d ꝑ ſe ɔueniebat eẽ ſub tali forma: vel ſub tali ꝑuatione. Sicut ſtatua ex ere fit ꝑ ſe: ſed ex non hẽte talem figurã: ⁊ ex hẽte aliã figurã fit ſtatua ꝑ accidẽs. Ultimo ɔcludit principale ꝓpoſituꝫ ibi.

Argỹ. ¶ Quare vt dicebam⁹ dubitatiões ille ſoluunt̓: ob quas q̄dã eorũ q̄ dicta ſũt cõpulſi tollũt antiq̄. Ob hoc enim tantũ exorbitarũt ab ea via qua ad generationẽ corruptionẽue atq̄ꝫ oĩno mutationeꝫ accedet̓. Hec eñi natura ſi viſa fuiſſet: omnem hãc ipſorum ignorationem vtique diſſoluiſſet.

¶ Quare ſꝫm ꝙ vere dicim⁹ defectus ſoluuntur ꝑ quos coacti remouẽt ꝑdictorum quedã. Propter hoc eñi in tãtũ deſtiterunt priores a via in generationẽ ⁊ corruptionẽ ⁊ oĩno mutationẽ. Hec enim vtiq̄ꝫ viſa natura oẽm ſoluit hãc ipſoꝝ ignorãtiaꝫ.

¶ Dicẽs ꝙ ſic̄ vere dicim⁹ defect⁹. i. dubitationes ſoluũt̓ ꝑ ꝑdicta. Ex q̄bus dubitatiõib⁹ coacti ãtiq̄ aliq̄ remouerũt q̄dã ꝑdictoꝝ. ſ. generationẽ ⁊ corruptionẽ ⁊ pluralitatẽ ſubſtãtialiter differentiũ. Sed hec nã manifeſtata. ſ. materie ſoluit omnẽ illoꝝ ignorantiam. Lec. xv.

Argỹ. ¶ Ipſã igit̓ ⁊ aliꝫ q̄dã ſꝫ nõ ſufficienter vtiq̄ꝫ tetigere. Primũ. n. ex nõ ente ſimpliciter aliq̄d fieri atq̄ꝫ oriri fatentur: ea ſane ratione qua Parmenidẽ recte dicere arbitrantur. Deinde ſi eſt vna numero: ⁊ vna ſolum potentia ipſis eſſe videtur.

T.c.79 Tangẽtes quidẽ igitur ⁊ alteri q̄dã ſunt ipſã: ſed nõ ſufficiẽter. Primũ quidẽ eñi confitentur ſimpl̓r fieri aliquid ex eo q̄d nõ eſt: inquantum Parmenidem recte eſt dicere. Poſtea videtur ipſis ſi vere eſt numero vna: ⁊ potentia tantum vnam eſſe.

Poſtq̄ Phs excluſit dubitationes ⁊ errores antiquorum phoꝝ ꝓuenientes ex ignorantia materie. Hic excludit errores prouenientes ex ignorantia priuationis. Et circa hoc tria facit. Primo proponit errantiũ errores. Scḋo oſtendit dr̄iam huius poſitionis ad veritatẽ ſupra ab ipſo determinatã. ibi [Sed hoc differt.] Tertio ꝓbat ſuã opinionẽ verã eſſe. ibi [Subiecta quidẽ nã.] Dicit ergo primo: ꝙ quidã phi tetigerunt mãm: ſed non ſufficienter: q̄ꝛ non diſtinguebãt inter priuationem ⁊ materiã: vñ quod eſt priuationis attribuebant mãe. Et q̄ꝛ priuatio ſꝫm ſe eſt non ens: dicebant ꝙ materia ſꝫm ſe eſt non ens. Et ſic ſicut aliquid ꝑ ſe ⁊ ſimpl̓r fit ex mã ſic ɔfitebantur ꝙ ſimpl̓r ⁊ ꝑ ſe aliquid fit ex nõ ente. Et ad hoc ponendũ duabus rõnibus inducebant̓. Primo q̄dẽ rõne Parmenidis dicentis: ꝙ q̄cq̄d eſt ꝑter ens eſt nõ ens: vñ cũ mã ſit ꝑter ens: q̄ꝛ nõ eſt ens actu: dicebant eã ſimpl̓r eſſe nõ ens: ſcḋo vero q̄ꝛ videbat̓ eis ꝙ id q̄d ẽ numero vnũ vel ſubo ſit ẽt rõne vnũ: q̄d hic appellat eẽ poᵃ vnũ: q̄ꝛ ea q̄ ſũt rõne vnũ: ſic ſe hñt ꝙ eadẽ eſt virt⁹ vtriuſq̄ꝫ. Ea võ q̄ ſunt ſubo vnũ: ſed non rõne: non hñt eandẽ potentiã ſeu virtutẽ: vt pꝫ in albo ⁊ muſico. Subm aũt ⁊ priuatio ſunt vnũ numero: vt eſ ⁊ infiguratũ: vñ videbat̓ eis ꝙ eſſent ideꝫ rõne vel virtute. Sic igit̓ hic accipit vnitatẽ potentie. ¶ Sꝫ neq̄ hic dubiter occaſiõe hoꝝ verboꝝ quid ſit poᵃ mãe ⁊ vtꝝ ſit vna vel plores. Dñm eſt ꝙ actus ⁊ poᵃ diuidũt q̄dlibet genus entiom. Ut pꝫ in nono metaphy. ⁊ in 3º huius. Uñ ſicut poᵃ ad qualitatem non eſt aliqoid extra genus q̄litatis: ita poᵃ ad eſſe ſubſtantiale non eſt aliquid extra genus ſube. Nõ igit̓ poᵃ mãe eſt aliqua ꝓprietas addita ſup eſſentiã eius: ſed mã ſꝫm ſuã ſubſtantiã eſt poᵃ ad eſſe ſubſtantiale. Et tñ poᵃ mãe ſubiecto eſt vna reſpectu multaꝝ formaꝝ: ſed rõne ſunt multe potentie ſꝫm habitudinem ad diuerſas formas. Unde in tertio huius dicetur: ꝙ poſſe ſanari ⁊ poſſe infirmari differt ſꝫm rõnem. ¶ Secundo ibi.

2ª parte 79. tex.

Cõmẽtatoꝝ aliq̄, q̄ hic S. Tho. dic. Auer. doctrine aduerſari cõtendunt.

Argỹ. ¶ Hoc ãt plurimũ ſane differt. Nos. n. mãꝫ ꝑuationẽue: diuerſa dicim⁹ eẽ: atq̄ꝫ mãꝫ q̄dẽ nõ ens eẽ per accñs: ꝑuatõeꝫ võ ꝑ ſe eẽſem⁹. Et illã q̄dẽ ꝓpe atq̄ꝫ q̄dãmõ ſbaꝫ: ꝑuatõeꝫ võ ſbaꝫ nullo mõ eẽ aſſerim⁹.

¶ Sed hoc differt plurimũ. Nos q̄deꝫ enim mate-

riam

riã ⁊ priuationẽ alterã dicimus. Sed hoꝝ hanc q̄dẽ non eſſe ſm̄ accñs materiã: priuationem autem per ſe non eſſe. ⁊ hanc q̄dẽ prope rẽ ⁊ ſubſtantiam aliqualiter materiã: priuationem autem nequaq̄.

¶ Oñdit dr̃iã ſuę opinionis ad opinionẽ p̄miſſaꝫ. Et circa h̄ duo facit. Pr̄io ap̄it intellectũ ſuę opiniõis. 2° oñdit q̄d alia opinio ponat. ibi [Quidã aũt q̄d ñ ẽ.] Dic̄ ḡ p̄ ꝙ mul-
T.c.80 tũ differt aliq̄d eſſe vnũ numero vel ſubo: ⁊ eſſe vnum po° vel rõne: q2 nos ipſi dicim⁹ ut ex ſup̄iorib⁹ pꝫ: ꝙ mã ⁊ p̄ua-
T.c.12 tio lꝫ ſint vnũ ſubo tñ ſunt alteꝝ rõne. Q̄d pꝫ ex duobus.
T.c.60 Primo q̄dẽ q2 mã eſt nõ ens ſm̄ accñs: ſed priuatio eſt nõ ens p ſe. Hoc.n. ipſum q̄d eſt infiguratũ inſignificat nõ eẽ: ſed ens nõ ſignificat nõ eſſe niſi inq̄ztũ ei accidit ifiguratũ. 2° v̄o q2 mã eſt p̄pe rẽ: ⁊ eſt aliqual'r: q2 eſt in potentia ad rẽ: ⁊ eſt aliqual'r ſuba rei: q2 intrat i ꝯſtitutionẽ ſubſtãtię. Sed hoc de priuatione dici non poteſt. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ At illi id q̄d nõ ẽ: magnũ paruũq; ſil'r inquiunt eẽ: aut vtrũq; ſimul: aut vtrũq; ſeorſuꝫ. Quare modus hic trinitatis diuerſus ab illo penitus eſt. Hucuſq; nãq; p̄greſſi ſũt: vt aliq̄ñ nãꝫ oportere ſubijci dicãt: hanc tñ vnã faciũt. Nã etſi quidã dualitateꝫ facit: magnum ⁊ paruum ipſam appellans: nihilominus tamen idem facit: alteram enim deſpexit.

T.c.80 ¶ Quidã aũt quod non eſt magnũ ⁊ paruũ ſimiliter aut ſimul vtrunq;: aut ſeorſum vtrunq;. Quare penitus alter modus eſt hic trinitatis, ⁊ ille. Vſq; q̄dem enim ad hoc perueniunt: ꝙ oportet quandam ſupponi naturam. Hanc tñ vnam faciunt. Etenim ſi aliquis dualitatẽ facit dicens magnũ ⁊ paruum ipſaꝫ: nihilominus idẽ facit: alteram enim deſpexit.

¶ Manifeſtat intellectũ opiniõis platõicę: ⁊ dic̄ ꝙ platoni, ci ponebãt q̄dẽ duo ex p̄te mãę. ſ. magnũ ⁊ paruũ: ſꝫ tñ al'r q̄ Ariſ. q2 Ariſ. ponit iſta duo eẽ mãꝫ ⁊ p̄uationẽ q̄ ſũt vnũ ſubo: ⁊ diñt rõne. Sꝫ iſti ñ ponebãt ꝙ alteꝝ iſtoꝝ eẽt p̄uatio: ⁊ alteꝝ mã: ſꝫ p̄uationẽ coaſſumebant vtriq;. ſ. paruo ⁊ magno: ſiue acciperẽt iſta duo ſimul: vtpote cũ loq̄bãt nõ diſtinguẽtes eã p magnũ ⁊ paruũ: ſiue acciperẽt vtrũq; ſeorſum. Vñ pꝫ ꝙ dĩo al'r ponebãt tria p̄n° platonici ponentes formã ⁊ magnũ ⁊ paruũ. ⁊ Ariſ. q̄ poſuit mãm ⁊ p̄uationẽ ⁊ formã. Platonici v̄o vſq; ad h̄ p̄uenerũt p̄ alios p̄hos antiq̄orib⁹ ꝙ opꝫ vnã q̄zdã nãm ſupponi oĩbus formis nãlibus q̄ eſt mã p°. ſed hãc faciũt vnã tñ. ſicut ſubo ita ⁊ rõne: nõ diſtinguẽtes inter ipſaꝫ ⁊ p̄uationem: q2 etſi ponãt dualitatẽ ex p̄te mãę. ſ. magnũ ⁊ paruũ: nihilomin⁹ nõ faciũt dr̃iã inter mãꝫ ⁊ p̄uationẽ: ſꝫ faciũt mẽtionẽ tñ de mã ſub qua cõp̄hẽdũt magnũ ⁊ paruũ: ⁊ p̄uationẽ deſpexerũt: de ea mẽtionẽ non facientes. ¶ Deinde cũ dicit.

Argu. ¶ Etenim materies q̄dẽ permanẽs, vna cũ forma cã eſt eoꝝ q̄ fiũt, p̄inde ac mater. Aut ꝯtrarietatis altera pars, nec eẽ dĩno p̄ſpe ei videbit, q̄ mẽtẽ ipſius maleficiũ intuet. Nã cũ ſit quoddã diuinũ ⁊ bonũ ac appetibile, alterum ipſi contrariũ eſſe dicimus.

¶ Subiecta q̄dẽ materia cũ forma cauſa eſt eorum quę fiunt, ſicut mater. Altera vero pars contrarietatis multoties imaginabitur ad maleficiũ ipſius p̄tendenti intellectũ, neq; eſſe penitus, ⁊ eſſe extra omne. Exiſte.n. quodã diuino ⁊ optimo ⁊ appetibili, aliud quidem contrarium eſſe ipſi dicimus.

¶ Probat ꝙ ſua opinio hꝫ v̄itatẽ. Et circa h̄ duo fac̄. Primo oñdit p̄poſitũ. ſ. ꝙ oporteat p̄uationẽ diſtingui a mã. Scd̄o oñdit q̄ũo mã corrũpat̄ vel gñet̄. ibi [Corrũpit̄ aũtẽ.] Pri^m^ aũt oñdit dupl'r. Pr̄io q̄dẽ diũiue. Scd̄o ducẽdo ad ip̄oſſ̄e ibi [Aliud aũt aptũ natũ.] Dic̄ ḡ p̄ ꝙ iſta nã quę ſubijcit̄. ſ. mã: ſil'r cũ forma ẽ cã eoꝝ q̄ fiũt ſꝫ rõꝫ ad modũ matris. Sic̄.n. mr̄ ẽ cã gñatiõis i recipiẽdo: ita ⁊ mã. Sꝫ ſi q̄s accipiat alterã p̄tẽ ꝯrietatis. ſ. p̄uationẽ: p̄tẽdẽs itel'm circa ipſaꝫ: imaginabit̄ ipſaꝫ nõ ad ꝯſtitutionẽ rei p̄tinẽ: ſꝫ magis ad q̄dã malũ rei: q2 ẽ penit⁹ ñ ens: cũ p̄uatio nihil aliõ ſit q̄ꝫ negatio formę i ſubo: ⁊ ẽ ex̄ totũ ens: vt ſic i p̄uatiõe locũ hẽat rõ Parmenidis. q̄cq̄d ẽ p̄ter ens ẽ nõ ens. ñ aũt i mã: ut dicebãt platonici. Et ꝙ p̄uatio p̄tineat ad malũ: h̄ oñdit p h̄ ꝙ forma ẽ q̄dã diuinũ ⁊ optimũ appetibile. Diuinũ q̄dẽ ẽ ꝙ oĩs forma ẽ q̄dã p̄ticipatio ſilitudinis diuini eẽ q̄d ẽ act⁹ pur⁹. Vnũq̄dq;.n. inq̄ztũ ẽ actu iq̄ztũ hꝫ formã. Optimũ aũt ẽ: q2 act⁹ ẽ p̄fectio potẽtię: ⁊ bonũ ei⁹: ⁊ p ꝯñs ſeq̄t̄ ꝙ ſit appetibile: q2 vnũq̄dq; ſuã appetit perfectionẽ. Priuatio aũt opponit̄ formę: cũ ñ ſit aliud q̄ꝫ remotio ei⁹. Vñ cũ id q̄d opponit̄ bono ⁊ remouet ipſum. ſit malũ: manifeſtũ eſt ꝙ p̄uatio p̄tinet ad malũ. Vñ ſeq̄tur ꝙ nõ ſit idẽ q̄d mã q̄ eſt cauſa rei ſicut mater. ¶ Secũdo ibi.

¶ Alteꝝ ſuapte nã affectat atq; appetit ipſuꝫ. Illis aũt euenit vt ꝯtrariũ, interitũ appetat ſuũ, ⁊ tñ fieri neq̄t vt aut forma ſeipſaꝫ appetat, q̄ppe cũ nõ indigeat ſui, aut ꝯtrariũ, cũ ꝯtraria mutuo ſeipſa corrũpãt. Sꝫ h̄ eſt mã perinde appetens illud, atq; ſi fęmina marẽ ⁊ turpe appetat pulchrũ. Veꝝ nõ eſt p ſe: ſed per accñs turpe nec p ſe fęmina, ſed p accñs.

¶ Aliud aũt natũ aptũ appetere ⁊ deſiderare ipſuꝫ ſꝫ ipſius naturã. Quibuſdã aũt accidit contrariuꝫ appetere ſuiipſius corruptionẽ, ⁊ neq; ſuiipſi⁹ poſſibile eſt appetere ſpeciẽ p̄p non eſſe indigens neq; ꝯtrariũ. Corruptiua.n. ſunt adinuicẽ contraria. Sꝫ hoc eſt materia, ſicut ſi fęmina maſculũ: ⁊ turpe bonuꝫ, non q̄d per ſe eſt turpe, ſed ſecunduꝫ accidens.

¶ Oñdit idẽ p rõnẽ ducẽtẽ ad ip̄oſſ̄e h̄ mõ. Cũ forma ſit q̄dã bonũ ⁊ appetibile: mã q̄ eſt aliud a p̄uatione ⁊ a forma eſt apta nata appetẽ ⁊ deſiderare ipſaꝫ ſꝫ ſuã nãm. Sꝫ q̄buſdã q̄ nõ diſtinguũt mãꝫ a p̄uatiõe accidit h̄ incõueniẽs ꝙ ꝯtriũ appetet corruptionẽ ſuiipſius: q̄d eſt incõueniens. Et ꝙ h̄ accidat ſic oñdit: q2 ſi mã appetit formã ñ appetit eã ſꝫ ꝙ eſt ſub ipſa forma: q2 iã nõ indiget eẽ p eã (appetitus aũt oĩs eſt p̄p indigẽtiã: q2 ẽ nõ habiti.) Sil'r ⁊ nõ appetit eã ſꝫ ꝙ ẽ ſub ꝯrio vel p̄uatiõe: q2 vnũ ꝯtriũ ẽ alterius corruptiuũ: ⁊ ſic aliq̄d appeteret ſui corruptionẽ. Manifeſtũ ẽ igit̄ ꝙ mã q̄ appetit formã eſt aliud rõne: ſic̄ a forma: ita ⁊ a p̄uatiõe. Si.n. mã appetit formã ſꝫ p̄priã nãꝫ: vt dictũ ẽ: ſi ponit̄ ꝙ mã ⁊ p̄uatio ſint eędẽ rõne: ſeq̄t̄ ꝙ p̄uatio appetit formã: ⁊ ita appetit ſuiipſi⁹ corruptionẽ: q̄d ẽ impoſſ̄e. Vñ ⁊ h̄ ip̄oſſ̄e ẽ ꝙ mã ⁊ p̄uatio ſint eędẽ rõne. Sꝫ tñ ⁊ mã ẽ h̄. i. p̄uationẽ hñs: ſic̄ ſi fęmina appetat maſculuꝫ: ⁊ turpe appetat bonũ. Nõ ꝙ ipſa turpitudo appetat bonuꝫ ſibi ꝯtriũ: ſꝫ ſꝫ accñs: q2 id cui accidit eẽ turpe appetit eſſe bonũ. Et ſil'r fęmineitas ñ appetit maſculinũ: ſꝫ id cui accidit eẽ feminã: Et ſil'r p̄uatio nõ appetit eẽ formã: ſꝫ id cui accidit p̄uatio. ſ. mã. ¶ Sed ꝯ hęc v̄ba p̄hi Auicẽ. tripl'r opponit. Primo q̄dẽ q2 mãę nõ cõpetit neq; appetit⁹ animalis: vt p ſe manifeſtũ ẽ: neq; appetit⁹ nãlis: vt appetat formã: cũ nõ hẽat aliquã formã: vel virtutẽ inclinãtẽ ipſaꝫ ad aliq̄d: ſic.n. graue natural'r appetit locum infimũ inquãtũ ſua grauitate inclinat̄ ad locũ talẽ. Secundo obijcit ex hoc ꝙ ſi mã appetit formaꝫ: hoc eſt q2 caret omni forma: aut q2 appetit multas formas hẽre ſimul: q̄d ẽ ip̄oſſ̄e: aut q2

T.c.81 (at "Scd̄o oñdit q̄ũo mã corrũpat̄…")
2ª parte 81. tex. (at "ad ip̄oſſ̄e ibi [Aliud aũt aptũ natũ.]…")
Argu. (at "¶ Alteꝝ ſuapte nã…")
T.c.81 (at "omne. Exiſte.n. quodã diuino…")

faſtidit formã quã hꝫ: ⁊ q̃rit hẽre aliã: ⁊ h̃ ẽt eſt vanũ. Nullo igiẗ mõ oĩm vĩ ꝙ mã appetat formã. Tertio obijcit ꝑ h̃: qꝛ dicẽ ꝙ mã appetat formã: ſicut femina maſculũ: eſt figurate loquẽrũ. ſ. poetaꝝ: ⁊ nõ phõꝝ. ¶ Sꝫ hõ obiectiones facile eſt ſolue. Sciẽdũ eſt. n. ꝙ oẽ qȯ appetit aliquid vel cognoſcit ipſum: ⁊ ſe ordinat in illud: vel tẽdit in ipm ex ordinatiõe ⁊ directiõe alicuiꝰ cognoſcẽtis: ſicut ſagitta tẽdit in determinatũ ſignũ ex directiõe ⁊ ordinatiõe ſagittãtis. Nihil eſt igiẗ aliud appetitꝰ nãlis q̃ꝫ ordinatio aliquoꝝ ſꝫ ꝓpriã nãꝫ in finẽ ſuũ. Nõ ſolũ aũt aliqd ens i actu ꝑ virtutẽ actiuã ordinaẗ in ſuũ finẽ: ſꝫ ẽt mã ſm ꝙ eſt i potẽtia. Nã forma eſt finis mãę. Nihil igiẗ eſt aliud mãꝫ appetere formã: niſi eã ordinari ad formã: vt potẽtia ad actũ. Et qꝛ ſub q̃cũqꝫ forma ſit: adhuc remanet in poᵃ ad aliam formã: ĩõ eſt ei ſp appetitꝰ formę: nõ pp faſtidiũ formę quã hꝫ: nec pp h̃ ꝙ q̃rat ꝯ̃ria eſſe ſimul: ſꝫ qꝛ eſt in poᵃ ad alias formas qũ vnã hꝫ in actu. Nec ẽt vtiẗ hic figurata locutione: ſꝫ exẽplari. Dictũ eſt. n. ã. ꝙ mã pˢſcibilis eſt ſꝫ ꝓportionẽ inquãtũ ſic ſe hꝫ ad formas ſubales: ſicut mãę ſenſibiles ad formas accidẽtales. Et iõ ad manifeſtandũ mãm primã opꝫ vti exẽplo ſenſibiliũ ſubaꝝ. Sicut igiẗ vſus eſt exẽplo ęris infigurati ⁊ hõis nõ muſici ad mãm: ita nũc ad eius manifeſtationẽ vtiẗ exẽplo femine viꝝ appetentis: ⁊ triſtis appetẽtis bonũ: h̃. n. accidit eis inq̃ꝫtũ hñt aliqd de rõnę mãę. ¶ Sciẽdũ tñ eſt ꝙ Ariſto. hic loqẗ ꝯ Platonẽ: q̃ talibꝰ metaphoricis locutionibꝰ vtebaẗ: aſſimilãs mãꝫ matri ⁊ feminę: ⁊ formã maſculo. Et ideo Ari. vtiẗ cõtra euꝫ metaphoricis ab eo aſſumptis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At võ tũ corrũpiẗ atqꝫ gigniẗ: tũ neqꝫ fit neqꝫ corrũpiẗ. Nã vt eſt qdẽ id in q̃: ꝑ ſe corrũpiẗ. Id. n. qđ corrũpiẗ in h̃ eſt: ipſa inq̃ꝫ ꝑuatio. At ſuapte potentia: nõ ꝑ ſe. Sꝫ nec occidat nec oriaẗ neceſſe ẽ. Nã ſi gigniẗ: ſubijciaẗ aliqd ꝑmũ opꝫ: ex q̃ h̃ pacto naſceẗ, vt inſit in ipſa: h̃ aũt eſt ipſius nã. Quare fit vt ſit antea q̃ꝫ ſit orta. Etenim mãꝫ id dico qđ ꝑmũ ẽ vniuſcuiuſqꝫ ſubꝫc q̃ qppiã eo fit pacto vt non per accñs inſit. Si corrũpiẗ: ad hoc vltimũ ſane proficiſcetur. Quare erit corrupta anteq̃ꝫ ſit corrupta.

T.c.82 ¶ Corrũpiẗ aũt ⁊ fit: eſt qdem vt ſic: eſt aũt vt non. Scdm quideꝫ. n. quod eſt in quo: ſm ſe corrũpitur. Quod. n. corrũpitur in hoc: eſt priuatio. Inquantũ autẽ ſm potentiam: non per ſe: ſed incorruptibilem ⁊ ingenitam neceſſe eſt eſſe ipſam. Si. n. fiat: ſubijci aliquid opꝫ primum ex quo fit. Hoc autem eſt hęc natura. Quare erit ante fieri. Dico. n. materiaꝫ primum ſubiectum vnicuiqꝫ ex quo fit aliquid cũ inſit nõ ſm accidens. Et ſi corrũpitur in hoc abibit vltimum. Quare corrupta erit anteq̃ꝫ corrumpatur.

¶ Oſtendit qũo mã corrũpaẗ: ⁊ dicit ꝙ quodãmodo corrũpitur: ⁊ quodãmõ nõ: qꝛ ſm ꝙ eſt in ea priuatio: ſic corrumpiẗ cũ ceſſat in ea eẽ priuatio: vt ſi diceremꝰ ęs infiguratũ corrũpi qñ deſinit eſſe infiguratũ. Sꝫ ſꝫ ſe inq̃ꝫtũ ẽ quoddã ens in poᵃ: eſt ingenita ⁊ incorruptibilis. Qđ ſic pꝫ. Si enim mã fiat opꝫ ei aliqd ſubijci ex quo fiat: vt pꝫ ex ſuperioribus. Sꝫ pᵐ qȯ ſubijciẗ in gñatione eſt mã. Hoc. n. dicimus mãm primũ ſubm ex quo aliqd fit per ſe: ⁊ non ſm accñs: ⁊ ineſt rei iã factę. Et vtrũqꝫ eoꝝ poniẗ ad diffꝫ priuationis ex q̃ fit aliqd ꝑ accñs: ⁊ non ineſt rei factę. Seqẗ ḡ ꝙ mã ſit añq̃ꝫ fiat: qȯ eſt ipoſſe. Et ult̃ oẽ qȯ corrũpiẗ reſoluiẗ in mãm primã. Qñ igiẗ iã eſt mã prima: tũc eſt corruptũ. Et ſic ſi mã prima corrũpaẗ: erit corrupta añq̃ꝫ corrumpaẗ: qȯ eſt impoſſe. Sic igitur eſt impoſſe materiam primã generari vel corrũpi. Sed ex hoc non excluditur qn per creationem in eſſe procedat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ De ꝑncipio võ formali: vtꝝ vnũ ſit an plura: ⁊ ꝙ nã ſit: aut q̃ ſint: ꝑmę philoſophię diligẽter exquiſiteqꝫ officiũ ẽ determinare ac ptractare. Quare hęc cõtẽplatio illo in tẽpore reſeruet̃. De nãlibus vero formis q̃ oriũẗ ac occidunt: in hiſce q̃ poſteriꝰ oſtẽdentur dicemus ac pertractabimus. Hoc igiẗ pacto ſint hęc a nobis determinata: ꝑncipia inq̃ꝫ eſſe: ⁊ quenquam: ⁊ quot numero ſint. Ruſus autem alio principio ſumpto dicamus.

¶ De principio aũt ſꝫ ſpẽꝫ vtrũ vnũ aut plura, aut quot, aut quę ſint ꝑ certitudinẽ primę philoſophię opus eſt determinare. Ergo in illud tẽpus apponatur. De phyſicis aũt ⁊ corruptibilibus ſpeciebus i poſteriꝰ demõſtrãdis dicemꝰ. Qđ qdẽ igiẗ ſint ꝑncipia, ⁊ q̃, ⁊ quot numero, determineẗ a nobis ſic. Iteꝫ auteꝫ aliud principiuꝫ incipientes dicamus.

¶ Qꝛ iam excluſerat errores circa materiam ⁊ priuationẽ: reſtare videbatur vt excluderet errores ⁊ dubitationẽ circa formam. Poſuerunt enim quidam formas ſeparatas. ſ. ideas quas reducebant ad vnam primam ideam. Et ideo dicit ꝙ de principio formali vtrũ ſit vnũ vel plura: ⁊ quot ⁊ quę ſint pertinet determinare ad phiaꝫ prima: ⁊ vſqꝫ ad id tẽpus reſeruetur: qꝛ forma eſt principium eſſendi: ⁊ ens inquantũ hõ eſt ſubꝫ primę phię. Sed mã ⁊ priuatio ſunt prinᵃ entis tranſmutabilis: quod a phõ nãli conſideratur. Sed tamen de formis naturalibus ⁊ corruptibilibus in ſequentibus huius doctrinę determinabiẗ. Ultimo autẽ epilogat quę dicta ſunt: ⁊ dicit ꝙ ſic determinatum eſt ꝙ prinᵃ ſunt: ⁊ quę ⁊ quot. Sed oportet iteruꝫ aliter prinᵐ facere ſcię naturalis: inquirendo. ſ. principia ſcię. Lec. j.

¶ Ariſtotelis Stagiritę de phyſico auditu ſecundi libri textus.

EOꝝ q̃ ſunt q̃dã ſunt nã, quędã ob alias cãs. Nã qdẽ ſunt aĩalia partesqꝫ ipſoꝝ, ⁊ plantę, ⁊ ſimplicia corpora. Ut terra: ignis, aer, ⁊ aqua. Hęc. n. ⁊ huiuſcemodi res, nã dicimꝰ eẽ. Oĩa aũt q̃ dicta ſunt ab hiſce q̃ nõ nã ꝯſtãt, differre videnẗ. Nã ea qdẽ q̃ nã ꝯſtãt, ꝑncipiũ in ſeipſis vniuerſa motus ſtatu ſue. Partiꝫ eius q loco accõmodaẗ, ptim accretionis decretioniſue, partim alterationis hẽre videnẗ. At lectica veſtis ⁊ qcqd ſit aliud ſilis gñis: quo qdẽ huiuſcemodi noĩbus appellanẗ, atqꝫ ab arte ſunt. Hoc nullũ ꝑncipiũ mutationis inſituꝫ hñt. Quo vero ipſis accidit, vt ſint lapidea, vel terrea, vel ex his miſta, eo motus quietiſue principium habent.

EOꝝ quę ſunt, alia quidẽ ſunt natura alia vero pp alias cauſas. Natura quidem ſunt animalia queqꝫ, ⁊ partes ipſorum, ⁊ plantę, ⁊ ſimplicia corpora, vt terra ⁊ ignis ⁊ aer ⁊ aqua. Hęc enim ⁊ huiuſmodi eſſe natura dicimus. Omnia autem quę prędicta ſunt videntur differentia ad non natura exiſtentia. Quę

quidem

3ᵒ

Appetitꝰ nãlis qd.

Solutio Erroꝛ auic. fuit qꝛ putauit qȯ ad habẽdũ hũc appetituꝫ neceſſaria fuiſſet forma aliqua quod neceſſarium nõ ẽ, niſi i cognoſcẽtibꝰ ſuum ſinem.

Argꝫ.

Pro ſide noſtra nota.

Argꝫ.

T.c.83

Argꝫ.

T.c. pᵃ.

quidem.n.natura ſunt oīa videnť habētia in ſe ipſis
principium motus ⁊ ſtatus: hęc quidem ſm locuꝫ:
illa vero ſm augmentum ⁊ decrementum: quędā
T.c.2. autem ſm alterationē. ¶ Lectulus autē ⁊ indumē
tū ⁊ ſi aliqđ huiuſmodi genus eſt: ſm ꝙ quideꝫ ſor
titum eſt in prędicatione vnaquaqꝫ: ⁊ inquantuꝫ eſt
ab arte: neqꝫ vnū hꝫ impetum mutationis innatuꝫ.
Secundū autēꝫ quod ɔtingit ipſis lapideis aut ter
reis eſſe aut miſtis ex his: habent hoc tantum.

Nota diſcrimē inť principia rerū nālium, ⁊ ſciaꝫ, nā dicere ꝙ a com. ſunt tonib⁹, in pdicamen to pmi ꝫ S. Tho. obijciunť.

¶ Diui Thomę Aquinatis in ſecundum librum phyſicoꝝ dilucidiſſima expoſitio.

Poſtꝙ Phs in p̄ lib. determinauit đ pn cipijs rerꝝ nāliū: hic determinat de pncipijs ſcię nālis. Ea aūt q̄ p̄ opꝫ cognoſcere i aliq̄ ſcia ſunt ſubꝫ ipſi⁹: ⁊ mediū p qđ demōſtrat. Vn̄ hic ſcđs liber i duas ptes diuidiť. In p̄° determinat de qb⁹ ſit ɔſideratio ſcię nālis. In 2° ex qbus cauſis demōſtrat. ibi [Determinatis aūt his.]
T.c.27 Pria diuidiť in duas. In p̄° oñdit qđ ſit nā. In 2° de qbus
T.c.16 ɔſiderat ſcia nālis. ibi [Qm̄ aūt determinatū ē:] Pria diuidiť in duas. In p̄° oñdit qđ ſit nā. In 2° q̄t modis dī. ibi
T.c.7. [Ut aūt nā.] Pria diuidiť in duas. In pri° oñdit qđ ſit nā. In 2° excludit itētionē q̄rūda tētātiū demōſtrare ꝙ nā ſit.
2ª parte ibi [Qꝫ aūt nā ſit] Circa p̄ᵐ duo fac. Primo notificat nāꝫ.
tex.6. Scđo ea q denoiant a nā. ibi [Nāꝫ aūt hñt.] Circa p̄ᵐ tria
T.c.4. fac. Prio inueſtigat diffōnē nāę. Scđo ɔcludit eā. ibi [Eſt
T.c.3. igiť nā.] Tertio exponit ipſaꝫ diffōnē ibi. [Dico aūt non
Ibideꝫ. ſꝫ acc.] Dic̄ ḡ p̄ ꝙ inter oīa entia q̄dā eē dicim⁹ a nā: q̄daꝫ v̇o ab alijs cāis: puta ab arte vel a caſu. Dicim⁹ aūt eē a nā q̄libet aīalia: ⁊ ptes ipſoꝝ: ſicut carnē ⁊ oſſa: ⁊ ēt plātas: ⁊ corpa ſimplicia: ſic ēlīta q̄ nō reſoluunť i aliq̄ corpa p̄ora: vt ſūt terra ignis: aer ⁊ aq̄. Hęc.n. ⁊ oīa ſilia a nā eē dīr. Et differūt hęc oīa ab his q̄ nō ſunt a nā: q̄ oīa h̄9 videnť habere in ſe pnᵐ alicui⁹ mot⁹ ⁊ ſtat⁹: q̄dā q̄dē ſꝫ locū: ſic grauia ⁊ leuia: ⁊ ēt corpa cęleſtia. q̄dā v̇o ſꝫ augmētū ⁊ decremētū: vt aīalia ⁊ plātę. q̄dā v̇o ſꝫ alterationē: vt corpa ſimplicia: ⁊ oīa q̄ cōponunť ex eis. Sꝫ ea q̄ nō ſunt a natura: ſic lect⁹ ⁊ idumētū ⁊ ſilia q̄ accipiūt h̄9 pdicationē ſꝫ ꝙ ſunt ab arte: nulli⁹ mutatiōis prinᵐ hñt in ſeipſis niſi p accñs: inq̄ꝫtū. ſ. materia ⁊ ſuba corpoꝝ artificiatoꝝ ſunt res naturales. Sic igiť inq̄ꝫtū artificialib⁹ accidit eē ferrea vel lapidea: hñt aliqđ pnᵐ mot⁹ in ſeipſis: ſed non inquantum ſunt artificiata. Cultell⁹.n. hꝫ in ſe principiū motus deorſum non inquantum eſt cultellus: ſed inquantū eſt ferre⁹.

Dubiū. ¶ Sed vꝫ hoc nō eſſe veꝝ ꝙ ſm qualibet mutationē reruꝫ naturalliū prinᵐ motus ſit in eo qđ moueť. In alteratione enim ⁊ generatione ſimpliciū corpoꝝ totū prinᵐ mot⁹ vꝫ eſſe ab extrinſeco agēte: puta cū aq̄ caleſit: vel aer in igneꝫ
Alberto tribuitur i choatio formaruꝫ. ɔuertiť pnᵐ mutatiōis eſt ab exteriori agēte. ¶ Dñt ḡ q̄dā ꝙ ēt in h̄9 mutationibus prinᵐ actiuū motus eſt in eo qđ moueť: nō q̄dē pfectū ſꝫ iperfectū qđ coadiuuat actionem exterioris agētis. Dīt.n. ꝙ in mā eſt q̄dā ichoatio formę quā dīt eſſe priuationē q̄ eſt tertiū prinᵐ nāę. Et ab h̄ pnᵒ intrinſeco gñatiōes ⁊ alteratiōes corpoꝝ ſimpliciū nāles dīr. ¶ Sꝫ h̄ nō pt eſſe: q̄ cū nihil agat niſi ſꝫ ꝙ ē in actu:
Contra hāc pōnē pdicta inchoatio formę cū nō ſit actus ſed aptitudo q̄daꝫ ad actū: nō p̄t eſſe prinᵐ actiuū. Et p̄terea ēt ſi eſſet forma cōpleta nō ageret in ſuū ſubm alterādo ipſuꝫ: q̄ forma nō agit ſꝫ cōpoſitū: qđ nō p̄t ſeipſuꝫ alterare niſi ſint i eo duę ptes: q̄ꝫtū vna ſit alterās ⁊ alia alterata. ¶ Et iđ dicēdū eſt
Scđo ꝑ pōit ſuā ꝑ cōmū. ꝙ in rebus nālibus eo mō eſt prinᵐ motus quo eis motus ɔuenit. Quibus ḡ ɔuenit mouere: eſt in prinᵐ actiuū motus. Quibus aūt cōpetit moueri: eſt in eis principiū paſ

ſiuum qđ eſt materia. Quod quidem principium inq̄ꝫtum hꝫ potentiam naturalem ad talem formam ⁊ motuꝫ: facit eſſe motum naturalem. Et propter hoc factiones reꝝ artificialiū nō ſunt naturales: q̄ lꝫ prinᵐ materiale ſit in eo qđ ſit: nō tñ hꝫ potētiā naturalē ad talē formā. Et ſic ēt mot⁹ localis corpoꝝ cęleſtiū eſt naturalis: lꝫ ſit a motore ſeparato: inq̄ꝫtū in ipſo corpore cęli eſt potētia naturalis ad talē motū. In corporibus vero grauib⁹ ⁊ leuibus eſt prinᵐ formale ſui motus. Sꝫ h̄9 prinᵐ formale non pōt dici potentia actiua ad quā pertinet motus iſte: ſed comprehenditur ſub potentia paſſiua. Grauitas.n. in terra nō eſt principiū vt moueat: ſed magis vt moueatur: q̄ ſicut alia accidentia conſequuntur formā ſubſtantialem: ita ⁊ locus: ⁊ per ɔñs moueri ad locuꝫ. Non tamen ita ꝙ forma naturalis ſit motor: ſed motor eſt generans quod dat talem formā: ad quā talis motus conſequitur. ¶ Secundo ibi.

De grauibus, ⁊ leuib⁹ cōtra ſcō. q non vult eſſe eorum mouentia generātē, ſꝫ a ſeipſis, nos dicim⁹, ꝙ lꝫ ſe ipſis hñt pncipiū quo pncipalit qđ forma ē nēpe a generante. Cōtra cōmē. l. 8. c. 4. c. com. 2 Argꝫ.

¶ Quę cū ita ſint: pꝫ nāin principium eſſe quoddā ⁊ cauſam vt id moueať atqꝫ q̄eſcat in quo primo: per ſe: ⁊ nō p accñs ineſt. Dico aūt non p accñs: q̄ ſibi ipſi q̄ſpiā medicus ſanitatis cā fieri pōt. Attñ non quo ſanať eo medicinā hꝫ: ſed accidit vt ideꝫ ſit medicus ſubienſqꝫ ſanationem. Quapp ⁊ ſeparantur nonnunq̄ꝫ. Silr ſeſe hꝫ ⁊ vnū quodqꝫ cęteroꝝ: quę per artē efficiuntur. Nihil.n. ipſoꝝ effectionis in ſe principium habet. Sed quędaꝫ in alijs: atqꝫ extrinſecus hñt. Ut domus ⁊ vnumquodqꝫ eoꝝ quę manu conficiuntur. Quędam in ſeipſis quideꝫ id hñt: non tñ per ſe: q̄cunqꝫ cauſę per accñs ſibi fieri pñt. Id igitur eſt natura quod dictum eſt.

¶ Eſt igiť nā principiū alicuius ⁊ cauſa mouendi ⁊ quieſcendi in quo eſt primū per ſe: ⁊ non ſꝫ accñs. T.c.3.
Dico aūt non ſm accñs: cū fiat vtiqꝫ ipſe ſibi aliqs cā ſanitatis: cū ſit medicus. Sed tñ non ſm ꝙ ſanatur medicinā hꝫ: ſed accidit eundē medicū eſſe ⁊ ſanari. Vn̄ ⁊ diuidunť aliqñ abinuicē. Similr aūt ⁊ alioꝝ vnū quodqꝫ quę ſiunt. Nullum.n. ipſoruꝫ hꝫ in ſeipſo factionis principiū: ſed alia quideꝫ in alijs ⁊ ab exteriori: vt domus ⁊ aliorum manu inciſorū vnumquodqꝫ: Alia aūt in ſeipſis quidem: ſed non ſm ſeipſa. Quęcūqꝫ aūt ſm accñs ſiunt cauſę ſunt vtiqꝫ ipſis. Eſt igitur natura quod dictum eſt.

¶ Cōcludit ex p̄miſſis diffōnē naturę h̄ mō. Naturalia differūt a nō naturalib⁹ inq̄ꝫtū hñt naturā: ſꝫ nō differūt a nō naturalibus: niſi inq̄ꝫtū hñt prinᵐ motus in ſeipſis. Ergo
Nā quid. Abſolutū p abſolutū dñiri hꝫ, ſicut ē rela tiuū p reſpectum. Deridēdi ſunt volētes corrigere diffinitionem Ariſtotelis de nā, p° poſteriorum. natura nihil aliud eſt q̄ꝫ prinᵐ motus ⁊ quietis in eo in q̄ eſt primo ⁊ per ſe ⁊ nō ſm accñs. Poniť aūt in diffōne naturę principiū quaſi genus: ⁊ nō aliquid abſolutū: q̄ nomē naturę importat habitudinē principij. Q̄ꝫ.n. naſci dicunť ea q̄ generantur ɔiuncta generanti: vt pꝫ in plantis ⁊ aīalibus. iđ prinᵐ generationis vel motus natura nominatur. Unde deridendi ſunt qui volentes diffōnē Ariſto. corrigere: naturā p aliquod abſolutū diffinire conati ſunt: dicētes ꝙ natura eſt vis inſita reb⁹: vel aliqđ h̄9. Dī aūt [principiū ⁊ cauſa] ad deſignādū ꝙ nō oium motuuꝫ natura eſt eodē mō principiū in eo qđ mouetur: ſed diuerſimode: vt dictū ē. Dicit aūt [mouēdi ⁊ quieſcēdi] q̄ ea quę naturaliter mouenť ad locum: ſimiliter vel magis naturaliter in loco q̄eſcūt. Propter hoc.n. ignis naturaliter moueť ſurſuꝫ: q̄ naturaliter ibi eſt: ⁊ pp qđ vnumquodqꝫ ⁊ illud magis: Nō tñ intelligendū ē ꝙ in quolibet qđ moueť natura T.c.7.

Vel ſc ói ci, q̄ diſ- c i oiſum ctuᵉ, co qó q̄ hñt gr̄adinē, ꝑncipiū ē eo nā, q̄ do motū, ⁊ ſic nā ꝑncipiū ē hic pater quoniam mó cẽ trā terre oino immobile nāc defini tionē ſubeat.

liter:natura ſit ẽt prinᵐ qeſcēdi:qꝛ corpus cęleſte nālr qdē mouet̄:ſ; nō nālr qeſcit. S; hoc ꝑ tāto dixi:qꝛ nō ſolū motus:ſed ẽt quietis prinᵐ eſt. Dicit aūt [in quo eſt] ad dr̄ias artificialiū in quibus nō eſt motus niſi p accñs. Addit aūt [primū] qꝛ nā etiā ſit prinᵐ motus cōpoſitoꝝ:nō tñ p̄. Vñ q̄ aial mouet̄ deorſum:nō eſt ex nā aialis inq̄ztū eſt aial:ſ; ex nā dominātis elemēti. Quare aūt dicat [p ſe ⁊ nō ſm accñs] exponit dūr cū dicit. [Dico aūt nō p; accñs.] Cōtingit.n.aliqñ q̄ aliqs medicus ē ſibiipſi cā ſanitatis:⁊ ſic prinᵐ ſuę ſanationis eſt in eo:ſ; p accñs. Unde prinᵐ ſanationis in eo nō eſt natura:non.n.ſm q̄ ſanat̄ h; medicinā:ſed ſm q̄ eſt medicꝰ. Accidit aūt eūdē eē medicū ⁊ ſanari:ſanat̄.n.inq̄ztū eſt infirmꝰ. Et iō p accñs ꝯiūgunt̄:aliqñ p accñs diuidunt̄. Cōtingit.n.aliū eē medicū ſanātē:⁊ aliū infirmū q̄ ſanat̄. Sed prinᵐ motus naturalis eſt in corpore nāli qō mouet̄:inq̄ztū mouet̄. Inq̄ztū n.ignis h; leuitatē:fertur ſurſum. Nec diuidunt̄ adinuicē:vt aliud ſit corpus qō mouetur ſurſum:⁊ aliud leue:ſed ſemp vnū ⁊ idē. Et ſicuti eſt de medico ſanāte: ita eſt de oibus artificialibus. Nullū.n.eoꝝ h; in ſeipſo ſuę factionis prinᵐ:ſed qdā ſiūt ab extrinſeco:vt domꝰ:⁊ alia quę manu incidunt̄. Quędā aūt ſiunt a prinᶜ intrinſeco:ſed per accñs:vt dictū eſt. Et ſic dictum eſt:quid ſit natura. ℭ Deinde cum dicit.

Argū. ℭ Naturam autem habent quęcunq; tale principiū habent:atq; hęc omnia ſubiecta ſunt. Subiectum enim quoddam: ⁊ in ſubiecto eſt ſemper natura.

T.c.4. ℭ Naturā autem habent quęcunq; huiuſmodi hñt principium : ⁊ ſunt hęc oia ſubiecta . Subm enim quoddam ⁊ in ſubiecto eſt natura ſemper.

ℭ Diffinit ea q̄ a nā denominant̄ : ⁊ dicit q̄ habentia nām ſunt illa q̄ hñt in ſeipſis prinᵐ ſui motus. Et talia ſunt oia ſubiecta naturę:qꝛ nā eſt ſub; ſ; q̄ nā dr̄ mā:⁊ eſt in ſubiecto ſm q̄ natura dr̄ forma. ℭ Deinde cum dicit.

Argū. ℭ Scdm vero nām ſunt ⁊ hęc ipſa: ⁊ ẽt ea q̄ hiſce p ſe competunt. Ut igni ferri ſurſum. Hoc.n. natura quidem non eſt:neq; h; nām:ſed competit ⁊ eſt nā atq; ſm nām. Dictum eſt igitur quid eſt natura: ⁊ quid id quod natura: atq; ſm nām eſt.

T.c.5. ℭ Scd; nām aūt ſunt ⁊ hęc q̄cūq; his inſunt ſ; ſe: vt igni ferri ſurſu;. Hoc.n.nā quidē nō eſt: neq; h; nām:ſed a natura ⁊ ſm naturā eſt. Quid qdē igit̄

T.c.6. nā ſit:dictum eſt: ⁊ quid natura: ⁊ qd ſm natura;.

ℭ Exponit qd ſit ſm naturā. Et dicit q̄ ſm naturā eſſe dicuntur tam ſubiecta:quoꝝ eſſe eſt a natura: q̄; etiam accidentia quę in eis inſunt cauſata ab hꝰ principio:ſicut ferri ſurſum non eſt ipſa natura:neq; hñs naturā: ſed eſt cauſatū a nā. Et ſic dictū eſt qd ſit natura:⁊ qd ſit illud quod h; naturam:⁊ quid ſit ſm naturam. ℭ Deinde cum dicit.

Argū. ℭ Eniti aūt nām eſſe oñdere:ridiculu; eſt. P;.n.tales eſſe reꝝ cōplures. Oñdere vero ea quę manifeſta ſunt p ea quę non ſunt manifeſta:hoīs eſt ꝑfecto qui nequit id qd eſt per ſe notū : ⁊ id qd non eſt per ſe notum diſcernere . Atq; id fieri poſſe non eſt obſcuꝝ. Rōcinabitur.n. de coloribus quiſpiam ortus cęcus. Quare neceſſe eſt tales homines de nominibus loqui:nihil autem intelligere.

Manifeſtū ſpetum ad ſi ē x; nō ſpetum ad qd eſt. ℭ Quod autē eſt nā tentare demonſtrare ridiculum eſt Manifeſtū.n eſt q̄ huiuſmodi rerum ſunt multa. Demonſtrare autē manifeſta per immanifeſta: non potentis iudicare eſt propter ipſum: ⁊ non ꝑꝑ ipſum cognitū . Quod aūt contingat hoc pati:non immanifeſtū eſt. Syllogizet.n. aliquis cū natus ſit cęcus de coloribus Quare neceſſe eſt huiuſmodi de noibus habere rōnem : nihil autem intelligere.

ℭ Excludit pręſumptionē quorundā volentiū demonſtrare quod ſit natura:⁊ dicit q̄ ridiculum eſt q̄ aliquis tētet demonſtrare q̄ nā ſit:cū manifeſtū ſit ſm ſenſum q̄ multa ſunt a natura quę hñt principiū ſui motus in ſe. Velle aūt demonſtrare manifeſtū per non manifeſtum : eſt hominis qui non pōt iudicare quid eſt notū propter ſe : ⁊ quid non eſt notū ꝑꝑ ſe:qꝛ dum vult demonſtrare id qō eſt notu; ꝑꝑ ſe,vtitur eo quaſi non propter ſe noto. Et q̄ id contingat aliquibus:manifeſtū eſt. Aliquis.n.cęcus natus aliqñ ſyllogizat de coloribus :cui tñ nō eſt p ſe notū id quo vtitur vt prinᵒ:qꝛ non h; intellectum rei. Sed vtitur ſolū nominibus:eo q̄ cognitio nr̄a ortū h; a ſenſu:⁊ cui deficit vnꝰ ſenſus deficit vna ſcia. Vñ cęci nati q̄ nūq̄; ſenſerunt colorē non pñt aliquid de coloribus intelligere: ⁊ ſic vtuntur non notis quaſi notis. Et eō accidit his qui volunt demōſtrare naturā eſſe: qꝛ vtunt̄ notis vt non notis. Naturam aūt eſſe:eſt p ſe notū:inquātū naturalia ſunt manifeſta ſenſui. Sed quid ſit vniuſcuiuſq; rei natura:vel qō prinᵐ motus:hoc nō eſt manifeſtū. ℭ Vñ p; p hoc:q̄ irrōnabiliter

Auicē. Auicen.conatus eſt iprobare Ariſt.dictū.volens q̄ nā; eē poſſit demōſtrari:ſed nō a naturali: qꝛ nulla ſcia ꝓbat ſua prinᵃ. Sed ignorantia principiorum mouentiū non impedit quin naturam eſſe ſit per ſe notū:vt dictū eſt. Lec.ij.

Argū. ℭ Nā aūt ſubaq; eoꝝ q̄ ſunt nā id quibuſda; eſſe vr̄ qō primū cuilibet ineſt:informe p ſe. Veluti lecticę qdē nā:ſtatuę aūt ęs. Cuius hoc ſignū Antiphon eſſe dicebat. Nā ſi qſpia; lecticam obruerit humo: viq; putredo acceperit vt germē emittat:nō lectica ſ; lignū inde emerget atq; pullulabit. Proptereaq; diſpō qdē q̄ lege atq; arte ꝯficit̄ p accñs eſt. Subā vero eſt illa quę ⁊ cōtinue diſpōnes haſce ſuſcipiēs permanet. Quod ſi cuilibet ẽt iſtoꝝ ad aliud qppiā hoc idē accidit vt ęri quidē auroq; ad aquā: oſſibꝰ aūt atq; lignis ad terrā:cęteriſq; ſilr: p; illa naturā ipſoꝝ atq; ſubām eſſe. Quapropter quidā terram: quidā aquā: qdā hoꝝ aliqua: qdā hęc oia eoꝝ quę ſunt nām eſſe dixerunt. Qd.n. quiſq; tale eſſe putauit ſiue vnū ſiue plura : id totq; vniuerſa; ſubām eē dicit. Cętera vero cuncta affectus hoꝝ habitus ac diſpōnes. Et hoꝝ qdē quoduis ꝑpetuū eſſe. Non enim ex ſeſe mutationē ipſis cōpetere : cętera autē infinities fieri atq; corrūpi. Uno igitur mō natura ſic dicitur:prima cuiq; ſubiecta materies: eorum q̄ motus in ſe mutationiſq; principium habent.

T.c.7. Videtur aūt natura ⁊ ſubā eoꝝ q̄ natura ſunt:qd primū ineſt vnicuiq; ſi informatū p ſeipſum: vt lectuli natura lignu; ſtatuę aūt ęs. Signū aūt dicit Antiphon:qm̄

Antiphō ſi aliqs ꝓiecerit lectū deorſum: ⁊ accipiat potentiā putreſcēs vt vtiq; ſit germē:nō vtiq; fieri lectum:ſ; lignū:tanq̄; dicat q̄ ſm accidens eſſe diſpoſitione; ſm legem ⁊ artem, ſubſtantia; aūt illa quę permanet:

T.c.8. net: hoc patiēs ↄtinue. ¶ Sic aūt ⁊ hoꝝ vnū qdq̄ ad alteꝝ aliqd' idē hoc ſuſtinuit: vt ęs qdē ⁊ aurū ad aquā: oſſa aūt ⁊ ligna ad terrā: ſilr aūt ⁊ alioꝝ
T.c.9. qdlibet: illam nām eſſe ⁊ ſubām ipſoꝝ. ¶ Unde ſane hi quidē terram: alij vero ignē: alij aerē dicunt/ qdam aūt aquā: qdam vero qdaz hoꝝ: ſed alij oia hęc nām eſſe eoꝝ quę ſunt. Quot.n. aliquis accepit ipſoꝝ huiuſmodi: ſiue vnū ſiue multa, hoc ⁊ tāta dicit eſſe oēz ſubām: alia aūt oia paſſiones iſtoꝝ: ⁊ ha
T.c.10 bitus ⁊ diſpōnes. ¶ Et hoꝝ quidem qd'libet eſſe ppetuū. Non.n. eſſe mutationem ipſius ex ſeipſis. Alia aūt fieri ⁊ corrumpi infinities. Uno qdē mō nā ſic dī prima vnicuiq̄ ſubiecta mā habentium in ſeipſis motus principium ⁊ mutationis.

R.hui9 lec. 2. Postq̄ Phs oñdit qd eſt nā, hic oñdit quot modis nā dī. Et p̄ oñdit q̄ nā dī de mā. Scdo q̄ dī
T.c.6. de forma ibi [Alio aūt mō.] Circa p̄m ſciēdū eſt q̄ antiq
T.7. phi nāles nō valētes vſq̄ ad primā mām puenire: vt.ś. dictū eſt: aliqd corpus ſenſibile primā mām oium reꝝ pone
T.c.11 bāt: vt ignē vel aerē vel aquam. Et ſic ſeqbat̄ q̄ oēs formę aduenirēt mãę tāq̄ in actu exiſtēti vt ↄtingit i artificialibus. Nā forma cultelli aduenit ferro iā exiſtēti i actu. Et iō ſilem opinionē accipiebāt de formis nālib⁹ ſicut de artificialib⁹. Dic̄ ḡ p̄ q̄ qbuſdā vī q̄ h̄ ſit ſuba ⁊ nā reꝝ nāliū qd p̄⁹ ineſt vnicuiq̄, qd ſ̄ƶ ſe ↄſideratū ē informe. Ut ſi dicam⁹ q̄ nā lecti eſt lignū: ⁊ nā ſtatuę eſt ęs. Nā lignū ē in lecto: ⁊ ſ̄ƶ ſe ↄſideratū nō eſt formatū. Et h⁹ ſignū dicebat Antiphō eſſe h̄: q̄ ſi aliqs p̄iciat lectū ad terrā: ⁊ ligna putreſcēdo accipiāt potentiā: vt aliqd ex eis germinet̄: illud qd generat̄ nō erit lect⁹: ſƶ lignū. Et q̄ ſuba ē q̄ pmanet: ⁊ nāę eſt ſibi ſilē generare: ↄcludebat q̄ ois diſpō q̄ ē ſ̄m q̄ cūq̄ legē rōnis vel artem: ſit accñs: ⁊ illud qd permanet ſit ſuba: q̄ ↄtinue patit̄ h⁹ diſpōnū mutationē. Suppoſito ḡ q̄ reꝝ artificialiū formę ſint accñtia: ⁊ mā ſit ſuba: aſſumebāt aliā ppōnē: q̄ ſicut ſe hñt lectus ⁊ ſtatua ad ęs ⁊ lignū: ita ⁊ qdlibet hoꝝ ſe hƶ ad aliqd aliud qd eſt mā ipſoꝝ: vt

Oppoſitū vī ſupra l pmo ſup t.c.6. Nō dixit oppoſitū q̄ ibi dixit q̄ anl'que phoꝝ, ⁊ hic dicit q̄ poetę dixerūt terrā reꝝ omniū eē principiū vtoꝝ phe⁹, ⁊ he ſiod⁹ ḡ ñ fuerūt phi ſƶ theologi, ⁊ poetę: nulla ergo ↄdictio. Nō dicātes ⁊ falſitates ↄtinet hęc op.

ęs ⁊ auꝝ ad aquā: q̄ oium liquefactibiliū mā vī eſſe aqua: ⁊ oſſa ⁊ ligna ad terrā: ⁊ ſilr eſt de quolibet alioꝝ nāliū. Unde concludebat q̄ iſta mālia ſubſiſtentia formis naturalibus ſint nā ⁊ ſuba eoꝝ. Et pp hoc qdā dixerūt terrā eē nām ⁊ ſubām oium reꝝ. ſ. primi poetę theologizātes. Poſteriores vero phi vel ignē vel aerē vel aquā: vel qdā horū. vel oia hęc vt ex ſuperioribus p̄ƶ: q̄ tot de numero eoꝝ dicebant eſſe ſubām oium reꝝ: quot accipiebāt eſſe prin^a materialia: ⁊ oia alia dicebant eſſe accidentia hoꝝ. i. māliū principioꝝ: vel p modū paſſionis: vel p modū habitus: vel p modū diſpōnis: vel cuiuſlibet alterius qd reducat̄ ad genus accñtis. Et hęc eſt vna dīa quā ponebant inter prin^a mālia ⁊ formalia: q̄ dicebant ea differre ſ̄ƶ ſubāz ⁊ accñs. Alia aūt dīa eſt: q̄ dicebant differre ſ̄m perpetuū ⁊ corruptibile. Nā qdcūq̄ p̄miſſoꝝ corpoꝝ ſimpliciū ponebāt eſſe māle prin^m: dicebant illud eſſe perpetuū. Nō.n. dicebāt q̄ trāſmutarent̄ inuicē: ſed cia alia dicebāt fieri ⁊ corrūpi infinities. Ut puta ſi aqua ſit prin^m māle: dicebāt aq̄ nūq̄ corrūpi: ſed manere eā in oibus: ſicut ſubāz eoꝝ. Sƶ ęs ⁊ auꝝ ⁊ alia h⁹ dicebant corrūpi ⁊ generari infinities. Hęc aūt poſitio q̄tū ad aliqd vera eſt: ⁊ q̄tū ad aliquid falſa. Q̄antū.n. ad hoc q̄ mā ſit ſuba ⁊ nā reꝝ nāliū: vera eſt. Mā.n. intrat ↄſtōnē ſubę cuiuſlibet rei nālis. Sed q̄tum

Cōcluſio ad hoc q̄ dicebāt oēs formas eſſe accñtia: falſa eſt. ¶ Unū ex hac opinione ⁊ rōne eius ↄcludit id qd veꝝ eſt. ſ. q̄ nā vno mō dī mā q̄ ſubijcit̄ vnicuiq̄ rei nāli habēti i ſe p̄n^m motus vel cuiuſcūq̄ mutationis. Nam motus eſt ſpecies

mutationis: vt in 5° huius dicetur. ¶ Secundo ibi. Lec. 2.
¶ Alio vero modo ipſa forma ⁊ ſpecies quę rationi 1 c.7.
accommodatur. Nam vt ars dicitur qd ſ̄m artem Argū.
extructum eſt atq̄ artificioſum: ſic ⁊ natura dicitur qd eſt ſ̄m naturam ⁊ naturale: Atq̄ neq̄ illud hēre qcq̄ ſ̄m artem. Ut artem eſſe dicimus ſi lectica potentia tm̄ eſt: nondum autem habet formam lectice. Neq̄ in hiſce quę conſtat natura. Qd' enim eſt potentia caro vel os: id nondum hƶ ſuaz nām anq̄ accipiat formā q̄ ad rōnē accōmodat̄: quā aſſignātes qd eſt os dicim⁹: aut caro: neq̄ ↄſtat nā. Quare alio mō nā forma ⁊ ſpēs eſt eoꝝ q̄ in ſeipſis motus principiū hñt: q̄ qdē nō eſt ſeparabilis niſi ratione dūtaxat. Id aūt qd' ex his eſt cōpoſitū: nā qdē non eſt: ſƶ eſt ⁊ conſtat nā vt homo. Atq̄ nā magis hęc eſt q̄ materies. Unumquodq̄.n. tum magis dicitur cum eſt actu q̄ cum potentia.

¶ Alio aūt mō forma ⁊ ſpēs q̄ eſt ſ̄m rationem. Sicut.n. ars dī qd' eſt ſ̄m artē ⁊ artificioſum ſic ⁊ natura qd' ſ̄m naturam dī: ⁊ qd' naturale. Neq̄ autez illud adhuc dicimus hēre ſ̄m artē nihil: ſi potentia tm̄ eſt: vt lectulus. Nondū.n. hƶ ſpēz lectuli: neq̄ eē ſ̄m artem: neq̄ in his quę natura ſubſiſtunt. Potentia.n. caro: aut os: neq̄ hƶ adhuc ſuīpſius naturam priuſq̄ accipiat ſpēm ſ̄m rōnē qua diffinientes dicimus quid ē caro aut os: neq̄ natura eſt. Quare alio T.c.11 T.c.12
modo natura vtiq̄ erit habentium in ſeipſis motus principiū forma ⁊ ſpecies non ſeparabilis: ſed aut ſ̄m rationem. Quod autem eſt ex his: natura qdem non eſt: ſƶ a natura: vt homo. Et magis natura hoc eſt q̄ materia. Unumquodq̄ enim tunc dicitur cū endelechia ſit: ⁊ magis q̄ cum potentia.

¶ Oñdit q̄ nā dī de forma. Et circa hoc duo facit. Primo oñdit ppoſitū. ſ. q̄ forma ſit nā. Scdo oñdit formaꝝ diuerſitatē. ibi [Sed forma ⁊ natura.] Primū oñdit tribus rōnibus: Dicit ḡ p̄ q̄ alio mō dī nā forma ⁊ ſpēs q̄ eſt ſ̄ƶ rōnē. i. ex q̄ rō rei ↄſtituit̄. Et h̄ pbat tali rōne. Sicut.n. illud eſt ars qd cōpetit alicui inq̄tū eſt ſ̄ƶ artē: ⁊ artificioſum: ita illud eſt nā qd cōpetit alicui inq̄tū eſt ſ̄m nām ⁊ nāle. Sƶ illud qd eſt in potētia tm̄ ad hoc q̄ ſit artificioſum non dicimus hēre aliqd eſſe artis: q̄ nōdū hƶ ſpēm lecti: ḡ in rebus nālib⁹ id qd eſt potētia caro ⁊ os nō hƶ nām carnis ⁊ oſſis anq̄ accipiat formā ſ̄m quā ſumit̄ rō diffinitiua rei: p quaz ſcilicet ſcimus qd eſt caro vel os: nec adhuc eſt: nā in ipſo anq̄ hēat formā: ḡ nā reꝝ nāliū habentiū in ſe p̄n^m motus: aliq mō ēt forma eſt: q̄ lƶ non ſeparet̄ a mā ſ̄m rē: tñ differt ab ea rōne. Sicut.n. ęs ⁊ infiguratū q̄uis ſint vnū ſubiecto. tñ rōne differūt: ita mā ⁊ forma. Et hoc p tanto dicit quia niſi forma eſſet aliud ſ̄ƶ rōnē a mā: nō eſſet alius ⁊ alius modus quo mā dī natura ⁊ quo forma dī natura. Poſſet autē aliquis credere q̄ materia dī natura ⁊ ēt forma q̄ cōpoſitū poſſit dici natura: q̄ ſuba dī de forma ⁊ materia ⁊ de cōpoſito. Sed hoc excludit dicens q̄ compoſitum ex materia ⁊ forma vt hō nō eſt ipſa nā: ſed eſt aliqd a nā. Q̄ natura hƶ rōnē principij: cōpoſitū aūt hƶ rōnē principiati. Ulteri⁹ aūt ex rōne pręmiſſa pcedit ad oſtendenduz q̄ forma ſit magis natura q̄ materia: q̄ vnūqdq̄ magis dicitur ſ̄m q̄ eſt actu q̄ ſ̄m q̄ eſt in potentia. Unde forma ſ̄m quam aliquid eſt

Formā eē nāꝫ pbat trib⁹ rōnibus. Prima. T.c.15

Formā ē magis nā q̄ mā.

naturale in actu:eſt magis nã ꝗ̃ mã ſm quaꝫ eſt aliquid naturale in potentia. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

Argu. ¶ Preterea ex homine naſcit̃ hõ: ſed nõ e lectica lectica. Quapropter ⁊ inquiunt non figuram eſſe naturam:ſed lignum:quia fiet ſi pullulabit non lectica ſed lignum. Quod ſi ita eſt: ⁊ ipſa forma eſt profecto natura. fit enim ex homine homo.

T.c.13 ¶ Amplius fit ex homine homo: ſed nõ lectulus ex lectulo. Unde dicunt non figuram eſſe naturam ſed lignum:quoniaꝫ fiet vtiqꝫ ſi germinet non lectulus ſed lignum. Sic ergo hec eſt ars. ⁊ forma eſt natura. Fit enim ex homine homo.

Decla. ¶ Dicit ꝙ licet nõ fiat lectulus ex lectulo. vt Antiphon dicebat:fit tñ hõ ex hoïe. Unĩ verꝫ ẽ qd̃ dicunt ꝙ forma lecti non eſt natura:ſed lignum. quoniam ſi lignuꝫ germinet nõ fiet lectus:ſed lignum. Sicut igitur hec forma que non redit per germinationem non eſt natura ſed ars: ita forma ꝗ̃ redit per generationem eſt natura:ſed forma rei naturalis redit per generationem. fit enim ex homine homo: ergo forma rei nãlis eſt natura. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

Argu. ¶ Inſuper ea natura que vt generatio dicitur via eſt ad naturam. Non enim vt medicatio non ad medicinam:ſed ad ſanitatem dicitur via:medicationem enim a medicina non ad medicinaꝫ eſſe neceſſe eſt: ſic ad naturam ſeſe habet natura. Sed id qd̕ naſcit̃ ex quodam ad quoddam (vt naſcitur) pficiſcitur. Ad quod igitur proficiſcendo naſcitur. Nempe nõ ad id ex quo fit profectio. Forma igitur eſt natura.

T.c.14 ¶ Amplius autem natura dicta ſicut generatio via eſt in nãm. Non enim quemadmodum medicatio dicitur non in medicinam via ſed in ſanitatem. Neceſſe quidem enim eſt a medicina non in medicinã eſſe medicationem. Non ſic autem natura ſe habet ad naturam. ſed quod naſcitur ex quodaꝫ in quoddam venit ſm ꝙ naſcitur. Quod igitur in naſcitur non ex quo: ſed in qd̕. Forma itaqꝫ natura eſt.

Textũ. ¶ Que talis eſt. Nã poteſt ſignificari vt generatio: puta ſi nã dicat̃ natiuitas. Sic igitur nã dicta vt generatio. i. natiuitas eſt via in nãm. Hec enim eſt differentia inter actiões ⁊ paſſiones ꝙ actiones denominantur a principijs:paſſiones vero a terminis. Unũquodqꝫ. n. denominatur ab actu qui eſt prinᵐ actionis ⁊ terminus paſſionis. Non. n. ita eſt in paſſionibus ſicut in actionibus. Medicatio. n. non dĩ via in medicinam:ſed in ſanitatem. Neceſſe eſt. n. ꝙ medicatio ſit a medicina:nõ in medicinã. Sꝫ [nã dicta ſicut generatio]. i. natiuitas non ſic ſe hꝫ ad nãm ſicut medicatio ad medicinã:ſed ſe hꝫ ad naturam ſicut ad terminum:cum ſit paſſio. Id. n. qd̃ naſcitur a quodam in quoddaꝫ venit in quantum naſcitur. Unde id qd̃ naſcitur denominatur ab eo in quod:nõ ab eo ex quo. Id aũt in qd̃ tendit natiuitas eſt forma:forma igitur eſt natura. Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Forma aũt:atqꝫ natura dupliciter dicit̃: ipſa náqꝫ priuatio forma quodammodo eſt. Si vero ſit priuatio ⁊ contrarium aliquod circa ſimplicem generationem necne:poſterius conſiderare oportet.

T.c.15 ¶ Sed forma ⁊ natura dupliciter dicitur. Etenim priuatio ſpecies quodammodo eſt. Si auteꝫ eſt priuatio ⁊ cõtrariũ aliquid circa ſimplicem gñationẽ aut non eſt:poſterius conſiderandum eſt.

¶ Oñdit ꝙ nã que eſt forma dupl̕r dicit̃. ſ. de forma incõpleta ⁊ forma completa. Et hoc pꝫ in generationeꝫ ſꝫ qd: vt puta cum aliquid fit albũ. Nam albedo eſt forma cõpleta:⁊ priuatio albedinis eſt quodãmodo ſpecies inquantũ coniungitur nigredini:que eſt forma imperfecta. Sed vtꝝ in generatione ſimplici que eſt ſubſtantiaruꝫ ſit aliquid ꝙ ſit priuatio ⁊ contrarium ſimul:ita ꝙ forme ſubſtantiales ſint contrarie vel non:conſiderandum eſt poſterius in quinto huius:⁊ in libro de generatione. Lec. iij. 5. phy. le. 3. Lc. 10. t. 1. de ge. Lec. 4. t.c. 14.

Argu. ¶ Cum autem determinatum ſit quot modis natura dicitur:poſt hec contemplandum eſt:quo mathematicus a naturali philoſopho differat.

T.c. 16 Uoniam autem determinatum eſt quot modis natura dicitur. poſt hoc ſpeculandum eſt quo differat mathematicus a phyſico.

Poſtꝗ̃ Phs oñdit quid ſit nã ⁊ quot modis dĩ: hic ꝯſequẽter intendit oñdere de quibus ꝯſiderat ſcia nãlis. Et diuiditur in partes duas. In prima oñdit quõ differat nãlis a mathematico. In ſcḋa oſtendit ad ꝗ̃ ſe extendat conſideratio ſcientie naturalis. ibi [Qm̃ autem nã.] Circa primũ tria facit. Primo mouet qõnẽ. Scḋo ponit ratiões ad qõnẽ. ibi [Et eniꝫ plana] Tertio ſoluit qõſtio. ibi [De his igitur negociatur.] Dicit ergo primo ꝙ poſtꝗ̃ determinatum eſt quot modis natura dicitur conſiderãdum eſt in quo differat mathematicus a naturali philoſopho. ¶ Deinde cum dicit. T.c. 21 imediate inferius. T.c. 18

Argu. ¶ Nam corpora naturalia ſuperficies habent: ſolida:longitudines:atqꝫ puncta: de quibus cõſiderat mathematicus.

¶ Etenim plana ⁊ firma habent phyſica corpora ⁊ longitudines ⁊ puncta de quibus intendit mathematicus.

¶ Ponit rationes ad qõnẽ:quaꝝ prima talis eſt. Quecũqꝫ ſcientie cõſiderant eadem ſubiecta:vel ſunt eedeꝫ:vel vna eſt pars alterius:ſed mathematicus philoſophus ꝯſiderat de punctis lineis ⁊ ſuperficiebus ⁊ corporibus:ꝗ ⁊ phil̕r naturalis. Quod probat ex hoc ꝙ corpora nãlia habẽt [Plana]. i. ſuperficies. [⁊ firma]. i. ſoliditates [⁊ longitudines ⁊ pũcta] opꝫ aũt ꝙ naturalis conſideret de omnibus que inſunt corporibus naturalibus: ergo videtur ꝙ ſciẽtia naturalis ⁊ mathematica vel ſint eedem: vel vna ſit pars alterius. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

Argu. ¶ Et inſup ſi aſtrologia diuerſa ſit facultas: an pars ſcie nãlis. Etenim ſi ad nãlẽ philoſophum ſpectet quidnam ſit ſol: aut quid luna ſcire:nullum autem eorum affectuum qui per ſe illis competit ad eundẽ ſcire pertineat:abſurdum eſt ſane. Preterea videntur hi qui de natura loquuntur: ⁊ de ſolis ac lune figura dicere: ⁊ vtrum terra mundus ue rotundus ſit an non ſit conſiderare ac pertractare.

T.c. 17 ¶ Amplius aſtrologia aut altera eſt/aut pars phyſice. Si enim phyſici eſt quid ſit ſol aut luna ſcireꝫ accidentium autem que ſunt per ſe nullum inconueniens eſt. Et aliter/quoniam videntur de natura dicentes ⁊ de figura ſolis ⁊ lune: ⁊ vtrum ſperica ſit terra ⁊ mundus aut non.

Decla. ¶ Et circa hanc rõnẽ primo mouet qõnem vtruꝫ aſtrologia ſit omnino

ſit oino altera nāli pħia vel ſit pˢ eiꝰ. Manifeſtuꝫ eſt. n. ꝙ eſt pars mathematicę. Unde ſi eſt ēt pˢ nālis pħię: ſequit̃ ꝙ mathematica ꝛ pħica ꝯueniūt ad minus in hac pte. Q𝔷 aūt aſtrologia ſit phyſicę pars probat duplr̃. Primo qdeꝫ

Aſtrologiam eſſe phyſicę ptem duplici rõne ꝓbat. per rõneꝫ talem. Ad quęcunq𝔷 ptinet cognoſcere ſubas ꝛ nãas aliquaꝝ reꝝ ad eū ēt ptinet ꝯſiderare accñtia illaruꝫ: ſed ad nãlem ptinet ꝯſiderare nãm ꝛ ſubam ſolis ꝛ lunę: cū ſint quędā corpora nãlia: ergo ad eū ptinet ēt ꝯſiderare ꝑ ſe accñtia ipſoꝝ. Hoc ēt ꝓbatur ex ꝯſuetudine philoſo

Scḋa. phoꝝ. Nā phi nãles inueniunt̃ determinaſſe de figura ſolis ꝛ lunę ꝛ terrę, ꝛ totiꝰ mūdi circa qḋ inſudat ēt aſtrologoꝝ intētio. Sic igit̃ aſtrologia ꝛ ſciētia nãlis ꝯueniunt nõ ſolū in eiſdē ſubſtãtijs ſed ēt in ꝯſideratiōe eorūdē accidētiū: ꝛ in demõſtratiōe earundē ꝯcluſionū. Unde videtur ꝙ aſtrologia ſit pars phyſicę: ꝛ per conſequēs phyſica non totaliter differat a mathematica. ❡ Scḋo ibi.

Argy. ❡ De his igit̃ ꝛ ipſe mathematicus tractat: ſed nõ vt eſt quodq𝔷 naturalis corporis finis. Nec hoc accidentia contemplatur: quo talibus accidunt.

T.c.18 Idē in timęo platō. ❡ De his quidē igitur negociatur ꝛ mathematicꝰ: ſed non inquantum phyſici corporis terminus eſt vnumquodq𝔷. Neq𝔷 accidentia ſpeculatur inquantum talibus exiſtentibus accidunt.

Diuiſio. Secũda parte. 19. tex. ❡ Soluit ꝓmiſſam qõnem: Et circa hoc duo facit: Primo ponit ſolonē. Scḋo confirmat eā ibi [Fiet autem] Circa primū tria facit. Primo ſoluit qõneꝫ. Scḋo ꝯcludit̃ qḋdā corrolariū ex ꝓdictis ibi [Uñ ꝛ abſtrahit.] Tertio excludit errorē ibi [Latet aūt hoc.] Dicit ergo pmo ꝙ mathe

Immediate infra. T.cõ.19 maticus ꝛ naturalis determināt de eiſdē. ſ. pūctis lineis, ꝛ ſuperficiebus ꝛ hmõi: ſed nõ eodē mõ. Non eñi mathematicus determinat de eis inquātū vnumquodq𝔷 eoꝝ eſt terminus corꝑis naturalis: neq𝔷 ꝯſiderat ea q̄ accidunt eis inquantum ſunt termini corporis naturalis per quem modum de eis conſiderat ſciētia naturalis. Non eſt autē inconueniens ꝙ idem cadat ſub ꝯſideratione diuerſaruꝫ ſcientiarū ſm̃ diuerſas conſiderationes. ❡ Secūdo ibi.

Argy. ❡ Quapropter ꝛ ſeparat. Mēte nãq𝔷 a motu ſeparabilia ſunt: nihilq𝔷 intereſt. Neque cum ſeparant efficitur falſum.

❡ Unde ꝛ abſtrahit. Abſtracta enim in intellectu ā motū ſunt: ꝛ nihil differt: neque ſit mendacium abſtrahentium.

Notabile ❡ Ꝯcludit qḋdaꝫ corrolariū ex ꝓdictis. Quia. n. mathematicus ꝯſiderat lineas ꝛ pūcta ꝛ ſuꝑficies ꝛ hꝰ accidentia eoꝝ nõ inquantū ſunt termini corporis naturalis. ideo dicit̃ abſtractus a mã ſenſibili ꝛ nãli. Et cā q̃re pñt abſtrahere eſt iſta: q2 ſm̃ intellm̃ ſunt abſtracta a motu. Ad cuius cauſę euidētiā ꝯſiderādū eſt ꝙ multa ſunt ꝯiuncta ſm̃ rē quorū vnū nõ eſt de intellectu alterius: ſicut albū ꝛ muſicū ꝯiungunt̃ aliquo ſubto: ꝛ tñ vnū nõ eſt de intellectu alterius. Et ideo põt vnum ſeparatim intelligi ſine alio. Et h̄ eſt vnū intellm̃ eſſe abſtractū ab alio. Manifeſtū eſt aūt ꝙ poſteriora nõ ſunt de intellectu prioꝝ: ſed econtra. Unde priora pñt intelligi ſine poſterioribus. ꝛ non econtra: ſicut pꝫ ꝙ animal eſt prius hoie. Et prius eſt homo hoc homine. Nā hõ ſe habet ex additione ad animal. ꝛ hic homo ex additione ad hominē. ꝛ ꝑpter hoc homo nõ eſt de intellu aialis: nec ſortes de intellu hoīs. vnde aial põt intelligi abſq𝔷 hoie. ꝛ hõ abſq𝔷 ſorte: ꝛ alijs indiuiduis: ꝛ h̄ eſt abſtrahere vniuerſale a particulari. Similr̃ aūt ꝛ inter accñtia oia quę adueniūt ſubſtãtię. primo aduenit ei quantitas. ꝛ deinde qualitates ſenſibiles: ꝛ actiões ꝛ paſſiões ꝛ motus ꝯſequētes ſenſibiles qualitates. Sic igit̃ quãtitas nõ claudit in ſui intellu quãtitates ſenſibiles vel paſſiones vel motus: claudit tñ in ſui intellectu ſubſtãtiam. Põt igit̃ intelligi q̄ntitas ſine mã ſubiecta motui ꝛ qualitatibus ſenſibilibus: non tñ abſq𝔷 ſubſtãtia. Et ideo huiꝰ q̄ntitates ꝛ q̄ eis accidūt: ſunt ſm̃ intellm̃ abſtracta a motu ꝛ a materia ſenſibili: nõ aūt a mã intelligibili: vt dicit̃ in ſeptimo metaphy. Quia igitur ſic ſunt abſtracta a mo-

T.cõ.35 tu ſm̃ intellm̃: ꝙ nõ claudūt in ſuo intellu materiā ſenſibilem ſubiectā motui: ideo mathematicus põt abſtrahere a mã ſenſibili. ꝛ nihil differt quãtū ad veritatē ꝯſiderationis vtrū ſic vel ſic ꝯſiderent. Quãuis enim nõ ſint abſtracta ſm̃ eſſe: nõ tamē mathematici abſtrahētes ea ſm̃ intellectū mentiunt̃: q2 nõ aſſerūt ea eſſe extra mãm ſenſibilē. Hoc enim eſſet mēdaciū: Sed ꝯſiderant de eis abſq𝔷 ꝯſideratione materię ſenſibilis: qḋ abſq𝔷 mēdacio fieri põt. Sicut aliquis põt ꝯſiderare albedinē abſq𝔷 muſica ꝛ vꝫ realꝫ ꝯueniãt in eodē ſubiecto. Nõ tamē eſſet vera ꝯſideratio ſi aſſereret albū non eſſe muſicum. ❡ Tertio ibi.

❡ Latent aūt id agentes: ꝛ hi qui dicūt ideas eſſe. Naturales enim ſeparant formas quę minus ſeparabiles ſunt: q̄ꝫ mathematicę formę. Argy.

❡ Latet autē hoc facientes ꝛ ideas dicentes. Phyſica enim abſtrahunt: cuꝫ minus ſint abſtracta mathematicis. T.c.19

Error Platõis ❡ Excludit ex ꝓdictis errorē Platonis. q2 enim latebat eū quomodo intellectus vere poſſet abſtrahere ea q̄ nõ ſunt abſtracta ſm̃ eſſe: poſuit oia q̄ ſunt abſtracta ſm̃ intellm̃ eſſe abſtracta ſm̃ rem. Unde non ſolū ponit mathematica abſtracta ꝑꝑ hoc ꝙ mathematicus abſtrahit a mã ſenſibili: ſed etiā poſuit ipſas res nãles abſtractas: ꝑꝑ hoc ꝙ naturalis ſcientia de vniuerſalibus ꝛ nõ de ſingularibus eſt. Unde poſuit hoiem eſſe ſeparatum: ꝛ equum, ꝛ lapideꝫ ꝛ alia hꝰ: quę quidē ſeparata dicebat eſſe ideas: ꝛ cum tamē nãlia ſint minꝰ abſtracta q̄ꝫ mathematica. Mathematica enim ſunt oino abſtracta a mã ſenſibili ſm̃ intellectuꝫ: q2 mã ſenſibilis nõ includit̃ in intellu mathematicoꝝ: neq𝔷 in vniuerſali neq𝔷 in particulari. Sed in intellu ſpēꝝ naturaliū includit̃ quidem materia ſenſibilis: ſed nõ materia indiuidualis. In intellectu. n. hominis includit̃ caro ꝛ os ſed non hęc caro ꝛ hoc os. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Quod qdē eſſe patebit ſi qſpiam vtrorūq𝔷 diffinitiones: ipſarū inquā formarū nãliū ꝛ accidētiuꝫ dicere enitatur. Etenim par quideꝫ ꝛ impar: rectū ꝛ curuū nūerus inſup: linea: atq𝔷 figura ſine motu nimiruꝫ diffinient̃. At carnis oſſis ac hominis definitio ſine ipſo non erit. Sed hęc perinde atq𝔷 naſus ſimus: ſed nõ vt curuū concauumq𝔷 dicuntur. Argy.

❡ Fiet autem hoc manifeſtum ſi aliquis vtrorumq𝔷 tentauerit dicere terminos ꝛ ipſorum ꝛ accidentium. Impar quidem. n. ꝛ par rectuꝫ curuum. Ad huc autem ꝛ linea ꝛ figura ſine motu. Caro auteꝫ ꝛ os ꝛ homo non adhuc: ſed hęc ſicut naris ſima: ſed non ſicut curuum dicitur.

❡ Manifeſtat poſitam ſolutioneꝫ dupliciter. Primo quidem per differentiaꝫ diffinitionū quas aſſignat mathematicus ꝛ naturalis. Scḋo per ſciētias medias. ibi [Demonſtrãt aūt ꝛ q̄ magis.] Dicit ergo primo ꝙ hoc qḋ dictū eſt T,cõ,20 de diuerſo mõ ꝯſideratiōis mathematici ꝛ phyſici fiet manifeſtū ſi qs tētauerit dicere diffinitiões nãlium ꝛ mathematicoꝝ ꝛ accñtia eoꝝ. q2 mathematica vt par: ꝛ impar ꝛ rectum: ꝛ curuū: ꝛ numerus: ꝛ linea: ꝛ figura: diffiniuntur ſine motu ꝛ materia. Nõ autē caro, ꝛ os, ꝛ homo: ſed horum diffinitio eſt ſicut diffinitio ſimi: in cuius diffinitio-

ne ponitur ſubiectum ſenſibile. Et ſic ex ipſis diffōnibus naturalium ⁊ mathematicoꝝ apparet ꝙ ſupra dictum eſt de diña mathematici ⁊ naturalis. ¶ Scdo ibi.

Argʒ. ¶ Hoc idem indicant ⁊ mathematicarū facultatuʒ hęc quę magis ſunt nāles. Ut perſpectiua. Muſica. ⁊ Aſtrologia. Nam cōtra quodāmodo ſeſe habēt atqʒ geometria. Geometria nanqʒ de naturali quidē linea contēplat̃: ſed nō vt eſt nālis. Perſpectiua vō mathematicā qdē ꝯſiderat lineam: at non vt eſt mathematica: ſed vt eſt naturalis.

T.c. 20 ¶ Demonſtrant autē ⁊ quę magis phyſica ꝙ̃ mathematica: vt perſpectiua ⁊ harmonica/ ⁊ aſtrologia. Contraria. n. quodāmodo ſe habēt cum geometria. Geometria quidē enim phyſicā intendit lineā: ſed nō inquantū eſt phyſica. Sed pſpectiua quidem mathematicā lineam: ſed non inquantum mathematica: ſed inquantum eſt phyſica.

Nec ītextu græco, nec ī græcis expoſitorib°, cōparato hęc mediarū ſciaꝝ habet, at cū dī ꝙ ſciē medię magis ſūt nāles, ꝙ̃ mathematicę purę. nēpe nāles ſūt.

¶ Probat idē per ſcientias quę ſunt medię inter mathematicā ⁊ nālem. Dicunt̃ aūt ſciētię medię quę accipiūt principia abſtracta a ſciētijs pure mathematicis, ⁊ applicant ad materiā ſenſibilē: ſicut perſpectiua applicat ad lineā viſualē ea quę demōſtrant̃ a geometria circa lineā abſtractam. ⁊ harmonica. i. muſica applicat ad ſonos ea q̄ arithmeticus ꝯſiderat circa ꝓportiones numeroꝝ: ⁊ aſtrologia cōſiderationē geometrię ⁊ arithmeticę applicat ad cęlū ⁊ ad partes eius. ¶ Hmōi aūt ſciētię lʒ ſint medię inter ſciam naturalem ⁊ mathematicā: tamē dicunt̃ hic a philoſopho eſſe magis naturales ꝙ̃ mathematicę: qr vnūquodqʒ denominat̃, ⁊ ſpēm hʒ a termino: vnde qr harū ſcientiaꝝ ꝯſideratio terminat̃ ad materiā naturalē: lʒ per principia mathematica ꝓcedat: magis ſont nāles ꝙ̃ mathematicę. Dicit ḡ de hꝯ ſciētijs ꝙ cōtrario modo ſe habēt cū ſciētijs q̄ ſunt pure mathematicę: ſicut geometria vel arithmetica. Nā geometria ꝯſiderat qdē de linea quę hʒ eſſe in mā ſenſibili quę eſt linea nālis: nō tñ ꝯſiderat de ea inquātū eſt in mā ſenſibili ſm ꝙ eſt nālis. Sed abſtracte vt dictū eſt. ſʒ pſpectiua ecōtra accipit lineā abſtractā ſm ꝙ eſt in ꝯſideratione mathematici: ⁊ applicat eā ad mām ſenſibilē: ⁊ ſic determinat de ea: nō inquātū eſt mathematica: ſed inquantum eſt phyſica. Ex ipſa ergo differētia ſciētiaruʒ mediaꝝ ad ſciētias pure mathematicas apparet qd̄ ſupra dictū eſt. Nā ſi huius ſcię medię abſtracta applicāt ad mām ſenſibilē: manifeſtū eſt ꝙ mathematicę ecōtra ea q̄ ſunt i mā ſenſibili abſtrahūt. Et per hoc ēt pʒ rñſio ad qd̄ ſupra obijciebat̃ de aſtrologia. Unde aſtrologia eſt magis naturalis ꝙ̃ mathematica. Unde non eſt mirū ſi cōicet in cōcluſionibꝰ cū ſciētia naturali: qr tñ nō eſt pure naturalis per aliud mediū eandē concluſionem demōſtrat. Sicut ꝙ terra ſit ſpherica demōſtratur a naturali per mediū naturale. vt quia partes eius vndiqʒ ⁊ ęqualiter ꝯcurrūt ad mediū: ab aſtrologo aūt ex figura eclipſis lunaris vel ex hoc ꝙ nō eadem ſydera ex omni parte terrę aſpiciuntur. Lectio. iiij.

Argʒ. ¶ Cum auteʒ natura ſit duplex: mā atqʒ forma: res naturales ꝑinde cōtēplemur opʒ atqʒ ſi de ſimitate quidnam ſit/conſideremus. Quare neqʒ ſine materia: neqʒ ſine ratione materię res huiuſcemodi conſiderandę eſſe videntur.

T.c. 21 Quoniam aūt natura dupl'r dicit̃: ſpēs ⁊ mā: ſicut de ſimo quid ſit intēdimus: ſic conſiderandum eſt. Quare neqʒ ſine materia huiuſmodi: neque ſm materiam.

Poſtq̃ Phs oſtēdit dīam inter naturalē ⁊ mathematicū: hic oſtēdit ad qd ſe extēdat conſideratio nālis. Et circa hoc duo facit. Primo oñdit ꝙ ad naturalē ꝑtinet ꝯſiderare formā ⁊ mām. Scdo oſtēdit qd ſit terminus ꝯſiderationis nālis circa formā. ibi [Uſqʒ ad quātū.] Circa ꝑmū duo facit. Primo ex ꝑmiſſis cōcludit ꝓpoſitū. Scdo mouet dubitatiōes circa determinatū. ibi [Etenim iam.] Dicit ḡ ꝑmo ꝙ nā dī dupliciter. ſ. de mā ⁊ forma vt ſupra dictū eſt. ⁊ ſic eſt ꝯſiderandū in ſcia nāli. ſicut cū intēdimus de ſimo qd eſt. tūc. n. nō ſolū formā. i. curuitatē: ſʒ ēt mām. i. naſum attēdimus. Unī in ſcia nāli neqʒ eſt ꝯſideratio ſine mā ſenſibili, neqʒ ēt ſoluʒ ſm mām: ſed ēt ſm formā. ¶ Et notādū ꝙ iſte ꝓceſſus Ariſto. includit duo media: per vnū quoꝝ ſic pōt argumētari. nālis phs dʒ ꝯſiderare de nā: ſed natura eſt taʒ forma ꝙ̃ mā: ergo debet tā de materia ꝙ̃ de forma cōſiderare. Per aliud vō ſic: naturalis differt a mathematico: vt dictū eſt i qr cōſideratio naturalis eſt ſicut cōſideratio ſimi: cōſideratio vō mathematici eſt ſicut cōſideratio curui: ſed conſideratio ſimi eſt cōſideratio formę ⁊ materię: ergo ⁊ cōſideratio naturalis eſt conſideratio vtriuſqʒ. ¶ Secundo ibi.

Scda pte 26 tex.

imediate ſra lec. 2°

¶ Nam ⁊ de hoc ipſo quiſpiā dubitauerit cuʒ duę ſint naturę: de vtra conſiderare ad naturalē philoſophum pertinet: an de eo qd̄ ex vtriſqʒ cōponit̃. Ad ſi de ipſo: ⁊ de vtraqʒ contemplari ad eundem vtiqʒ ſpectat. Utrum igitur eiuſdem ſit facultatis an aduerſarum vtranqʒ cognoſcere. Argʒ.

¶ Etenim iam ⁊ de hoc dubitabit aliqs dupliciter: qr duę naturę ſunt: de qua eſt phyſica/ aut de eo qd̄ ex vtriſqʒ. Sʒ ſi de eo qd̄ ex vtriſqʒ ⁊ circa vtraqʒ: vtrū igit̃ eiuſdem: aut alius vtrunqʒ cognoſcere. T.c. 22

¶ Mouet circa ꝑmiſſa dubitationē duplicē: quarū prima eſt. Cū nā dicat̃ de mā ⁊ de forma: vtrum ſciētia naturalis ſit tantū de mā: vel tm̄ de forma: vel de eo qd̄ eſt ex vtroqʒ cōpoſitū. Scda dubū eſt. Suppoſito ꝙ de vtroqʒ conſideret ſcia nālis: vtrū ſit eadē ſcia nālis q̄ cōſideret de forma ⁊ materia: vel alia: ⁊ alia de vtroqʒ. ¶ Secūdo ibi.

¶ Nā reſpiciēti qdem ad veteres: materiei cognitio ad ipm̄ videbit̃ ꝑtinere. Perparū enim Empedocles ⁊ Democritus formā qdditatēqʒ tetigerunt. Argʒ.

¶ In antiquos qdem. n. aſpicienti videbitur vtique eſſe materiei. Ex parua. n. pte quadā Empedocles ⁊ Democritus ſpēm ⁊ qd̄ quiderat eſſe tetigerūt.

¶ Soluit ꝑdictas dubitationes, ⁊ maxime ſcdam oſtēdēs ꝙ ad eiuſdē ſciētię naturalis ꝯſiderationē ptinet ꝯſiderare de forma ⁊ de materia. Nā ꝑma qd̄ ſatis videbat̃ ſoluta ē per hoc qd̄ dixerat ꝙ ꝯſideratio nālis eſt ſicut cū intendimus de ſimo qd ſit. Circa hoc ergo duo facit. Primo ponit qd antiqui ſenſiſſe vident̃: ⁊ dicit ꝙ ſi aliqs velit aſpicere ad dicta antiquoꝝ naturaliū videt̃ ꝙ ſciētiā nālis nō ſit niſi de materia: qr vel nihil tractauerūt de forma vel aliquid modicū: ſicut tetigerūt eā Demo. ⁊ Empe. inquantū poſuerunt aliqd fieri ex multis ſm aliquem determinatū modum miſtionis vel congregationis. ¶ Scdo ibi.

Argʒ. ¶ At ſi ars imitat̃ naturam: eiuſdem aūt ſcię eſt formam atqʒ materiā vſqʒ ad terminū quēdaʒ cognoſcere: veluti medici ſanitatem: ⁊ bilem: atqʒ pituitā in qbus eſt ſanitas: ⁊ ędificatoris ſimiliter formaʒ ipſius domus atqʒ materiā: lateres inqm̄ ac ligna ⁊ cęterorum. Eodem modo naturalis etiam facultatis erit profecto vtraſqʒ naturas cognoſcere.

¶ Si aūt ars imitaꝛ naturā: eiuſdē aūt ſciētię eſt cognoſcere ſpēm ⁊ mām vſq; ad hoc: vt medici ſanitatē ⁊ choleram ⁊ phlegma in qbus eſt ſanitas: ſimiliter aūt ⁊ ędificatoris eſt ſpēm domus ⁊ mām. q̄m lateres ⁊ ligna ſunt: ſimiliter aūt i alijs/ ⁊ phyſici vtique erit cognoſcere vtraſq; naturas.

¶ Oñdit ꝓpoſitū trib⁹ rōnibus: quaꝝ p̄ᵃ talis eſt. Ars imitaꝛ nām: opꝫ igiꝛ ꝙ ſic ſe habeat ſcia nālis circa nālia: ſicut ſe hꝫ ſcia artificialis circa artificialia: ſed eiuſdē ſcię artificialis eſt cognoſcere mām ⁊ formā vſq; ad aliquē certum terminū. ſicut medicus cog̃ſcit ſanitatē vt formā: ⁊ cholerā ⁊ phlegma: ⁊ hm̄ ſicut mām in q̄ eſt ſanitas. Nā in ꝯtemperatiōe humoꝝ ſanitas ꝯſiſtit. Et ſilr ędificatoꝛ ꝯſiderat formā domus ⁊ lateres ⁊ ligna q̄ ſunt mā domus: ⁊ ita ē i oīb⁹ alijs artibus. ergo eiuſdē ſcię nālis eſt cognoſcere tā mām q̄ formā: eius aūt ꝙ ars imitaꝛ nām rō eſt, quia ꝑncipiū opatiōis artificialis cognitio eſt: oīs aūt nr̃a cognitio eſt per ſenſus a reb⁹ ſenſibilib⁹ ⁊ nālibus accepta vn̄ ad ſimilitudinē nāliū in artificialib⁹ operamur. Ideo aūt res naturales imitabiles ſunt ꝑ artē: qꝛ ab aliquo ꝑncipio intellectiuo tota nā ordinaꝛ ad finē ſuū: vt ſic opus naturę videaꝛ eſſe opus intelligentię. dum per determinata media ad certos fines procedit: qḋ etiā in operādo ars imitatur. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

Argꝫ. ¶ Pręterea facultatis eiuſdē eſt: id gr̃a cui⁹ finēq; ⁊ ea q̄ hoꝝ gratia ſunt cognoſcere. At natura finis eſt/ ⁊ id cuius gr̃a. Quoꝝ nanq; motiōis/ ſi ſit cōtinua finis aliqs eſt: eoꝝ is vltimū ē ⁊ id cuius gr̃a. Quapropter ⁊ poeta ridicule cōpulſus eſt ad hanc ſniam afferendā. Extremū ob qḋ natus erat fatūq; petiuit. Nō. n. quoduis vltimū finis eſt: ſed id qḋ ē optimū. Artes pterea mām faciunt. Quędam ſimpliciter: q̄dā aptā idoneāq; ad opus. Et vtimur qꝛ oia ſunt gr̃a noſtri. Sumus. n. ⁊ nos quodammō finis. Id. n. cuius gr̃a cętera ſunt duplr̃ dicitur/ vt in ph̄ia diſtinximus. Duę igitur dn̄ę ſunt materiei cognoſcētesq; artes/ ea q̄ vtiꝛ/ ⁊ ea quę p̄eſt faciēdoꝝ operū facultati: ipſa inquā architectura. Quapropter ⁊ ea q̄ vtiꝛ: architectura quodammō eſt. Sꝫ h̄ intereſt. Altera nāq; formā cognoſcit: altera mām facit. Nam gubernatoꝛ qdē qualis eſt forma claui cognoſcit ac iubet. At architectus extruēdę nauis: quali ex ligno ⁊ qualibus ex motibus erit. In his igiꝛ q̄ per artē ꝯficiunꝛ nos operis extruendi cauſa materiam facimus. In naturalibus autem eſt.

T. c. 23 ¶ Adhuc qḋ cuius cā ſit ⁊ finē eiuſdem. ⁊ q̄cunq; ſunt ꝑꝑ hoc. Natura aūt finis eſt/ ⁊ cuius cauſa ſit. Quoꝝ. n. cōtinui motus exiſtentis eſt finis aliquis motus: hoc vltimū eſt: ⁊ cuius cā ſit. Unde ⁊ poeta deriſorie appoſuit dicere hūc finē cuius quidem

T. c. 24 cā effectus eſt. Uult. n. non oē eſſe vltimum finē: ſꝫ optimū. Qm̄ aūt faciunt artes mām: alię qdē ſimpliciter: alię v̄o operoſe: ⁊ vtimur tāq̄ ꝑꝑ nos oībus quę ſunt. Sumus. n. quodāmodo ⁊ nos finis. Duplr̃. n. eſt id cuius cā ſit. Dictū eſt aūt de his in

in 5° ⁊ 12°. his quę de p̄ma philoſophia ſunt. ¶ Duę igiꝛ ſunt

T. c. 25 principantes mām ⁊ cognoſcentes artes/ q̄ vtitur/ ⁊ factiua q̄ architectonica. Unde ⁊ vſualis architectonica quodammō eſt. Differunt aūt ſm̄ ꝙ hoc ſpeciei quidē cognoſcitiua eſt architectonica. alia autē vt factiua materię. Gubernatoꝛ enī qualis ſit ſpecies aliqua temonis cognoſcit ⁊ inſtituit. Alius autē ex quo ligno ⁊ qualibus illis erit. In his quidem igitur quę ſunt ſm̄ artem nos facimus materiam propter opus: ſed in phyſicis ineſt.

¶ Eiuſdē ſcię eſt ꝯſiderare finē ⁊ ea q̄ ſunt ad finem: ⁊ hoc iō qꝛ rō eoꝝ q̄ ſunt ad finē a fine ſumiꝛ. Sꝫ nā q̄ eſt forma eſt finis mātę. g̃ eiuſdē ſcię nālis eſt ꝯſiderare mām ⁊ formā. Qꝫ aūt forma ſit finis mātę ſic ꝓbat. Ad h̄ ꝙ aliqḋ ſit finis alicuius motus cōtinui duo requiruntꝛ: quoꝝ vnū eſt ꝙ ſit vltimū motus: ⁊ aliud eſt ꝙ ſit cui⁹ cā ſit. Aliqḋ. n. pōt eſſe vltimū. ſed nō eſt cui⁹ cā ſit. Unde poeta hoc appoſuit qḋ deriſorie ſe hꝫ dicere finē cui⁹ cā ſit. Uꝛ. n. eſſe nugatioꝛ ſicut ſi diceret hō aial: qꝛ aial ē de rōne hoīs: ſicut ⁊ cuius cā ſit de rōne finis. Uult. n. poeta ꝙ nō oē vltimū ſit finis ſꝫ illud qḋ eſt vltimū ⁊ optimū: h̄ eſt cuius cā ſit. Et qdē ꝙ foīa ſit vltimū gn̄ationis h̄ eſt p ſe manifeſtū. Sed ꝙ ſit cuius cā ſit reſpectu mātę manifeſtat p ſimilitudinē in artibus. Inueniunꝛ. n. q̄dā artes q̄ faciūt mām quarum q̄daꝫ faciūt eam ſimplr̃: ſicut ars figuli facit lateres q̄ ſunt mā domus. Quędā v̄o faciūt eā operoſe. i. mām p̄exiſtem in nā diſponūt ad receptionē formę, ſicut ars carpentaria p̄parat ligna ad formā nauis. Itē ꝯſiderādū eſt ꝙ nos vtimur oībus q̄ ſunt ſꝫ artē facta ſicut ꝑꝑ nos exiſtib⁹. Nos . n. ſumus quodāmō finis oīum artificialiū. Et dicit[quodāmō]qꝛ ſicut dctm̄ eſt in ph̄ia p̄ma duplr̃ oꝛ id cui⁹ cā ſit . ſ. cuius ⁊ quo: ſicut finis domus vt cuius eſt habitatoꝛ vt quo, eſt habitatio. Ex his igiꝛ accipere poſſum⁹ ꝙ duę artes ſunt ꝑncipātes mām. i. q̄ p̄cipiūt artib⁹ faciētibus mām: ⁊ cog̃ſcentes. i. diiudicātes de ipſis: vna . ſ. q̄ vtiꝛ: ⁊ alia q̄ ē factiua artificiati: idu cēs . ſ. formā: ⁊ hęc ē ſicut architectonica reſpcū eius q̄ diſponit mām: ſicut nauifactiua reſpcū carpētarię q̄ ſecat ligna. Un̄ etiā opꝫ ꝙ ipſa ars vſualis ſit quodāmō architectonica. i. ꝑncipalis ars reſpcū factiuę. Quāuis igiꝛ vtraq; ſit architectonica . ſ. vſualis ⁊ factiua: tn̄ dn̄t: qꝛ vſualis eſt architecta inquātū eſt cognoſcitiua ⁊ diiudicatiua de forma. Alia aūt q̄ eſt architecta tāq̄ factiua formę eſt cognoſcitiua mātę. i. diiudicat de mā. Et h̄ manifeſtat p exēplū. Uſus. n. nauis ptinet ad gubernatorē: ⁊ ſic gubernatoria eſt vſualis: ⁊ ſic ē architectonica reſpectu nauifactiuę: ⁊ cog̃ſcit ⁊ diiudicat de forma. Et h̄ ē ꝙ dicit ꝙ gubernatoꝛ cog̃ſcit ⁊ inſtituit qualis debeat eē forma temonis. Alius aūt . ſ. factoꝛ nauis cog̃ſcit ⁊ diiudicat: ex quibus ⁊ qualibus lignis debeat fieri nauis. Sic ergo manifeſtū eſt ꝙ ars q̄ inducit formā p̄cipit arti q̄ facit vel diſponit mām: ⁊ ars quę vtiꝛ artificiato iam facto p̄cipit arti q̄ inducit formā ex quo poſſumus accipere ꝙ ſic ſe hꝫ materia ad formā: ſicut forma ad vſuꝫ. Sed vſus eſt cuius cā ſit artificiatū: ergo ⁊ forma eſt cuius cā ē mā in artificialibus. Et ſicut in his q̄ ſunt ſm̄ artē nos facimus mām ꝑꝑ opus artis qḋ eſt ipſuꝫ artificiatū, ita in naturalibus materia ineſt a natura nō a nobis facta: nihilominus eundē hn̄s ordinē ad formā. ſ. ꝙ eſt ꝑꝑ formā. Unde ſequitur ꝙ eiuſdem ſcientię naturalis ſit conſiderare materiaꝫ ⁊ formam. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

¶ Inſuper materies eſt eorum quę ſunt ad aliquid. Alia enim ad aliam eſt formam accommodata. Argꝫ.

¶ Amplius eorum quę ſunt ad aliquid materia eſt, in alia enim ſpecie alia materia. T. c. 26 mā eſt de relatiuis ſm̄ dici, nō aūt ſm̄ eſſe.

¶ Quę talis eſt. Eoꝝ que ſunt ad aliqḋ vna eſt ſcia. Sꝫ materia eſt de numero eoꝝ q̄ ſunt ad aliqḋ: qꝛ dr̄ ad formam

Qđ iõ nõ dix: qꝛ ipſa mã ſit in gñe relationis: ſed cuiuſlibꝫ formę determinat̃ ꝓpria mã. Et h̃ ē qđ ſubdit ꝙ ſub alia forma opꝫ eſſe aliã mãm. Uñ relinquit̃ ꝙ eiuſdē ſciẽ naturalis ſit conſiderare formã ⁊ mãm. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ At quouſqꝫ nãlem philoſophũ formã ⁊ ipm qđ eſt ſcire opꝫ. An vt medicũ neruũ/vl' fabrũ ęs/vſqꝫ ad quēdaꝫ terminũ ꝯſiderare opꝫ. Alicuius nanqꝫ grã eſt vnaqueqꝫ: ⁊ circa res verſari quę ſeparabiles quidem ſunt ratione/in materia autēꝫ ſunt. Hõ nanqꝫ generat hoiem atqꝫ ſol. Quo vº modo ſeſe habeat ſeparabilis forma: ⁊ qđnã ſit philoſophię primę officium eſt determinare ac pertractare.

teſtimõio themiſtij ſ. apl'. oportet nãlem phm formã, vſque ad cãm finalē dñe ꝯſiderare ꝙ etiã plato iubet i phedone. ¶ Uſqꝫ ad quantũ ergo phyſicuꝫ oportet cognoſcere ſpēm ⁊ quod quideſt. Aut quēadmodũ ad medicum neruum: ⁊ fabruꝫ ęs vſquequo: cuius.n. cauſa vnumquodqꝫ. Et circa hęc quę ſunt ſeparatę qdēꝫ ſpecies in materia. Homo enim hominem generat ex materia ⁊ ſol. Quo aũt ſe habeat hoc ſeparabile: ⁊ quid ſit: philoſophię primę eſt determinare.

¶ Oſtdit quãtũ ſe extēdat conſideratio ſcię nãlis circa formã. Et circa h̃ duo facit. Pͥo mouet qõnēꝫ hãc. ſ. vſqꝫ ad q̃ãtũ oporteat nalē ꝯſiderare de foĩa ⁊ qdditate rei. Nam ꝯſiderare formas ⁊ qdditates reꝝ abſolute, vi pertinere ad phm. pͫ. 2º ſoluit ꝙ ſicut medicꝰ ꝯſiderat neruũ: ⁊ faber ęs vſqꝫ ad aliquē terminũ: ita ⁊ nãlis formas. Medicus .n. nõ ꝯſiderat de neruo inq̃ꝫtũ eſt neruꝰ. Hoc.n. ꝑtinet ad nãlē: ſed inquãtũ eſt ſubm ſanitatis. ⁊ ſilr faber de ęre nõ inquãtũ eſt ęs: ſed inquãtũ eſt ſubm ſtatuę, aut alicuꝰ hꝰ. Et ſilr nãlis nõ conſiderat de forma inquantuꝫ eſt forma: ſed inq̃ꝫtũ eſt in mã. Et iõ ſic medicꝰ in tm̃ ꝯſiderat de neruo inq̃ꝫtũ ꝑtinet ad ſanitatē cuiꝰ cã ꝯſiderat neruũ: ſimilr nãlis in tm̃ ꝯſiderat de forma inquãtũ hꝫ eē in mã. Et iõ terminus ꝯſiderationis ſcię nãlis eſt circa formas: q̃ qdēꝫ ſunt aliquo mõ ſeparatę: ſꝫ tñ eē hñt in mã. Et hꝰ formę ſunt aię rõnales: q̃ qdē ſunt ſeparatę inq̃ꝫtũ intellitiua v̓tus nõ eſt actus alicuꝰ organi corpalis: ſicut v̓tus viſiua eſt actus oculi. Sꝫ i mã ſunt inq̃ꝫtũ dãt eē nãle tali corpori. Et ꝙ ſint i mã per h̃ ꝓbat ꝙ forma cuiuſlibꝫ rei gñatę ex mã eſt in mã: ad h̃.n. terminat̃ gñatio vt forma ſit in mã. Sed hõ gñat̃ ex mã ⁊ ab hoie q̃ſi ab agente pximo: ⁊ a ſole tanq̃ ab agēte vli reſpectu generabiliũ. vñ ſequit̃ ꝙ aia quę eſt forma humana ſit in mã. Uñ vſqꝫ ad aiam rõnalē ſe extēdit ꝯſideratio nãlis q̃ ē de formis. Sꝫ quõ ſe hẽant formę totalr a materia ſeparatę: ⁊ quid ſint: vel ēt quõ ſe habeat hęc forma. i. aia rõnalis ſm ꝙ eſt ſeparabilis: ⁊ ſine corpe exiſtere potēs: ⁊ quid ſit ſm ſuã eſſentiã ſeparabilē hoc determinare pertinet ad phm primum. Lec. v.

Argu. ¶ Determinatis aũt hiſce ꝯſideranduꝫ eſt de cauſis q̃les ⁊ quot ſint nũero. Nã cũ hęc ꝑtractatio ſciendi ſit cã/ſcire autē vnũquodqꝫ nõ ꝑus putemus: q̃ꝫ circa vnumquodqꝫ ꝑꝑ qđ eſt capiamus: idqꝫ ſit primã accipere cãm: patet ⁊ a nobis hoc eſſe agēduꝫ/ ⁊ de gñatione corruptioneue: ⁊ de oi naturali mutatiõe/vt ipſaꝝ ꝑceptis principijs ad ipſa quodqꝫ

T.c. 27 eorum quę quęrimus reducere enitamur.

DEterminatis aũt his cõſiderandũ eſt de cauſis/⁊ quę ⁊ quot numero ſint. Quoniam enim ſciendi gratia hoc negocium eſt: ſcire aũt nõ añ opinamur vnũquodqꝫ q̃ꝫ vtiqꝫ accipimus ꝓpter quid eſt vnumquodque: hoc autem eſt accipere primã cauſam: manifeſtum eſt: qm̃ ⁊ nobis hoc faciendum eſt: ⁊ de generatione ⁊ corruptione ⁊ de omni phyſica mutatiõe/quatenus ſcientes eorum principia reducere in ipſa tentemus quęſitorum vnumquodque.

POſtq̃ Phs oñdit de qbus ꝯſiderat ſcia nãlis: hic incipit oñdere ex qbus cauſis demõſtret. Et diuidit̃ in ptes duas. In prima determinat de cauſis. In ſcđa vero oñdit ex qbus cauſis nãlis demõſtret. ibi [Qm̃ aūtē cãę quatuor.] Circa pͫ duo facit. Primo oñdit neceſſitatē determinãdi de cauſis. 2º incipit de cauſis determinare. ibi [Uno qdē mõ.] Dicit ğ primo ꝙ poſtq̃ꝫ determinatũ eſt quid cadat ſub ꝯſideratione ſcię nãlis: reſtat cõſideranduꝫ de cauſis quę ⁊ quot ſunt. Et h̃ ideo: qꝛ hoc negocium quo intendimus de nã tractare: non ordinat̃ ad operationē, ſed ad ſciam. qꝛ nos non poſſumus facere res naturales: ſed ſolũ de eis ſciam hr̃e: ſed nos nõ opinamur nos ſcire vnũqđqꝫ: niſi cum accipimus ꝑꝑ qđ: qđ eſt accipere cãm. Uñ manifeſtũ eſt ꝙ hoc obſeruãdũ ē nobis circa gñationē ⁊ corruptionē ⁊ oēm naturalē mutationē: vt cognoſcamus cãs: ⁊ reducamus vnũquodqꝫ de quo q̃rit̃ ꝑꝑ quid in ꝓximã cãm. Hoc aũt ideo dicit: qꝛ conſiderare de cauſis inquantũ huiꝰ ꝓprium eſt phi. primi. Nã cã in eo ꝙ cã eſt: non depēdet a mã ſm eſſe: eo ꝙ in hiꝰ ēt quę a materia ſunt ſeparatę, inuenit̃ rõ cauſę. Sed a phõ naturali aſſumit̃ conſideratio de cauſis ꝑꝑ aliquã neceſſitatē: nec aſſumitur ab eo conſiderare de cauſis: niſi ſm ꝙ ſunt cauſę naturalium mutationum. ¶ Secundo ibi. T.c. 10 T.c. 28

¶ Uno itaqꝫ mõ cã dr̃ id ex quo qppiã ſit eo pacto vt inſit: vt ęs ſtatuę: argentũqꝫ paterę: ⁊ hoꝝ gña. Alio mõ foĩa atqꝫ exēplar: hęc ē aũt rõ qdditatis ⁊ huiꝰ genera/velut eius ꝯcētus qui ſonos oēs cõplectit̃: ipſa duoꝝ ad vnum rõ: atqꝫ oino numerus partes itēqꝫ q̃ in rõne ſumunt̃. Preterea id vnde primũ ꝑncipiũ eſt mutatiõis aut q̃etis. Qualis eſt cauſa his qui ꝯſuluit: ⁊ pater filij: atqꝫ oino qđ efficit eius qđ efficitur: ⁊ qđ mutat eiꝰ qđ mutat̃. Inſuper vt finis/hic autēꝫ eſt cuius gratia cętera ſiũt. Ueluti deambulandi ſanitas. Cur eniꝫ deambulat interrogati: quo valeat reſpondemus. Atqꝫ ſi hoc pacto dixerimus/reddidiſſe cãm arbitramur. Et q̃cunqꝫ alio mouēte inter ipſum ⁊ fineꝫ ſiunt/vt inter medicũ ſanitatē q̃ꝫ macies/aut purgatio/aut inſtrumenta. Uniuerſa.n. hęc ipſius finis gratia ſunt inter ſeſe aũt differunt. Alia nanqꝫ ſunt opa. Alia inſtrumēta. Cauſę igitur tot fere modis dicuntur. Argu.

T.c. 28 ¶ Uno quidē mõ cauſa dicit̃ ex quo ſit aliquid cum inſit: ſicut ęs ſtatuę/⁊ argētum phialę/⁊ horum genera. Alio aũt modo ſpēs ⁊ exēplũ. Hęc aũt eſt rõ ipſius ꝙ aliquid erat eē: ⁊ huius genera/vt eiꝰ quę eſt diapaſon/duo ad vnũ ⁊ oino numerus: ⁊ partes quę in diffinitiõe. Amplius vnde principiũ mutationis primũ aut q̃etis eſt/vt cõſiliãs cauſa/⁊ pater filij/⁊ oino faciens facti: ⁊ cõmutãs cõmutati. Adhuc autem quemadmodũ finis. Hoc autēꝫ eſt quod cuius cauſa: vt ambulãdi ſanitas. Propter quid.n. ambulat dicimus/vt ſanetur. Et dicentes T.c. 29

ſic

ſic opinamur aſſignare cãm. Et q̃cunq; iaʒ mouen/te alio itermedia ſunt finis: vt ſanitatis/macies/aut purgatio/aut potiones/aut organa. Omnia.n.hec
T.c. 30 finis gratia ſunt. Differunt tamen abinuicẽ. Quod alia quidem opera: alia vero organa. Cauſe quidẽ igitur fere tot modis dicuntur.

¶Determinat de cauſis. Et circa h̃ tria facit. Primo oñdit
Scda pte 29 tex. diuerſas ſpẽs cãrũ. Scdo de q̃buſdã immanifeſtis cauſis
T.cõ.68. determinat. ibi [Dr̃ aũt fortuna.] Tertio oñdit q̃ nõ ſũt plures neq; pauciores. ibi [Qm̃ aũt cãe.] Pria diuidit̃ in
Scda pte 31 tex. duas. In p° determiat ſpẽs cãrũ. In 2° determiat modos diuerſaꝝ cauſaꝝ ſ; vnãquãq; ſpẽʒ. ibi [Modi aũt cãrũ] Circa p̃m duo facit. Primo iducit diuerſas ſpẽs cãrũ. Scdo
T.cõ.31. reducit eas ad q̃tuor. ibi [Oẽs aũt nũc.] Circa p̃m duo fac. Primo ponit diuerſitatẽ cãrũ. Scdo exponit q̃dã ꝯñs ex di/
Scda pte 30 tex. uerſitate p̃dicta. ibi. [Cõtingit aũt.] Dicit g̃ p̃ q̃ vno mõ dr̃ cã ex quo fit aliqd cũ inſit: vt es dr̃ cã ſtatue: ⁊ argentuʒ cã phiale: ⁊ ẽt gña hoꝝ dr̃r cãe earundẽ rerũ: ſicut metallũ vel liquabile vel h°: Appoſuit aũt [cũ inſit] ad diĩam p̃ua tiõis ⁊ ꝯrĩj. Nã ſtatua q̃dẽ fit ex ere q̃ð ineſt ſtatue iã factẽ. Fit ẽt ex infigurato: q̃ð q̃dẽ nõ ineſt ſtatue iã factẽ. Vñ es eſt cã ſtatue nõ aũt ifigurarũ: cũ ſit p̃n̄m p acc̃ns tñ: vt i p̃ dcm̃
T.13 tex. com.69. eſt. Scdo dr̃ cã ſpẽs ⁊ exẽplũ: ⁊ h̃ inquãtũ eſt rõ q̃dditati/ua rei: h̃.n.eſt per q̃ð ſcimus de vnoquoq; q̃d eſt. Et ſicut dcm̃ eſt circa mãm: q̃ etiã gña mãe dr̃r cã: ita ⁊ gña ſpẽi dr̃r cã. Et põit exẽplũ i q̃dã ꝯſonãtia muſice. q̃ vocat̃ dia/paſon: cui⁹ forma ẽ ꝓportio dupla q̃ eſt duoꝝ ad vnũ. Naʒ ꝓportiones nũerales applicate ad ſonũ ſic ad mãm: conſo nãtias muſicales ꝯſtituũt: ⁊ cũ duo vel duplũ ſit forã cõſo nãtie q̃ eſt diapaſon: ⁊ gen⁹ duoꝝ q̃ð eſt nũerus eſt cã. Sicut .n. dicimus q̃ forma diapaſon eſt ꝓportio duoꝝ ad vnũ: q̃ eſt ꝓportio dupla: ita poſſum⁹ dicere q̃ forma diapaſon ẽ ꝓportio duoꝝ ad vnum; q̃ ẽ multiplicitas. Et ita ad hũc
T.9 tex. com.33. modũ cãe reducunt̃ oẽs p̃tes q̃ ponũt̃ in diffõne. Nã p̃tes ſpẽi ponunt̃ in diffõne: nõ aũt p̃tes mãe: vt dr̃ in.7.meta. Nec eſt h̃ ꝯ̃ id q̃ð ſup̃ dcm̃ eſt: q̃ð in diffõne reꝝ nãlũ po/nit̃ mã. Nã i diffõne ſpẽi nõ ponit̃ mã idiuidualis: ſ; mã cõis: ſic i diffõne hois ponunt̃ carnes ⁊ oſſa: nõ aũt he car/nes ⁊ hec oſſa. Nã igit̃ ſpẽi ꝯſtituta ex forã ⁊ mã cõi ſe h; vt formalis reſpcũ idiuidui q̃ð p̃cipat talẽ nãm: ⁊ ꝓ tãto hic dr̃ q̃ p̃tes q̃ ponunt̃ in diffõne: ad cãm formalẽ p̃tinẽt. Cõſiderãdũ ẽ ẽt q̃ duo poſuit p̃tinẽtia ad q̃dditatẽ rei. i. ſpẽm ⁊ exẽplũ pp diuerſas opiões de eſſentijs rerũ. Nã Plato poſuit nãs ſpẽrũ eẽ q̃ſdaʒ formas abſtractas q̃s di cebat exẽplaria ⁊ ideas: ⁊ ꝓpter h̃ poſuit exẽplũ vel para/digma. Nãles aũt phĩ q̃ aliq̃d de forma tetigerũt: poſue/runt formas in mã. Et pp h̃ noiauit ſpẽm. Vlterius aũt di cit q̃ alio mõ dr̃ cã a quo eſt [p̃n̄m motus vel q̃etis: ſic con ſiliãs dr̃ cã: ⁊ p̃r filij: ⁊ oẽ cõmutãs cõmutati.] Circa autẽ h° cãs ꝯſiderãdũ eſt q̃ q̃druplex eſt cã efficiẽs. ſ. p̃ficiens: p̃parãs: adiuuãs: ⁊ ꝯſilians. Perficiens.n.eſt q̃ð dat cõple mẽtũ motui vel mutatiõi: ſic q̃ introducit formã ſubalẽ in gñõne. Preparãs aũt ſeu diſponẽs eſt q̃ð aptat mãm ſeu ſubm ad vltimũ cõplemẽtũ. Adiuuãs vero eſt q̃ð non opat̃ ad ꝓpriũ finẽ: ſed ad finẽ alteri⁹. Cõſiliãs aũt in his q̃ agũt a ꝓpoſito eſt q̃ð dat agẽti formã p quã agit. Nã agẽs a ꝓpoſito agit p ſuã ſciam: quã ꝯſiliãs ſibi tradit. ſic ⁊ in reb⁹ nãlibus generãs dr̃ mouere grauis vel leuia inquantũ dat formã p quã mouent̃. Quartũ aũt modũ cãe ponit q̃ ali/quid dr̃ vt finis: ⁊ h̃ eſt cuius cã aliq̃d fit: ſicut ſanitas dr̃ cã ambulationis. Et h̃ p; q̃r rñdet̃ ad q̃õnẽ factã pp quid. Cũ.n. q̃rimus ꝓpter q̃d ambulat: dicimus vt ſanet̃: ⁊ h̃ di cẽtes opinamur nos aſſignare cãm. Jõ aũt poti⁹ ꝓbat de fine q̃ ſit cã: q̃; de alijs: q̃r h̃ min⁹ videbat̃: ꝓpterea q̃r finis eſt vltimũ in gñatione. Et vlterius addit q̃ oia q̃ ſunt in/termedia iter p̃m̃ mouẽs ⁊ vltimũ finẽ: oia ſunt quodãmo do fines. Sicut medic⁹ ad ſanitatẽ inducẽdã extenuat cor pus: ⁊ ſic ſanitas ẽ finis maciei: macieʒ aũt operat̃ p pur/gationẽ: purgationẽ aũt p potionẽ: potioneʒ aũt p̃parat p aliq̃ inſtrũta: vñ oia hec ſunt quodãmo fines. Nã macies eſt finis purgatiõis: ⁊ purgatio potiõis: ⁊ potio organoꝝ: ⁊ organa ſunt fines in opatiõe vel inq̃ſitiõe organoꝝ. Et ſic p; q̃ iſta itermedia differũt adinuicẽ inquãtũ q̃dã ſunt or gana ⁊ q̃dã opa opara. ſ. p organa. Et h̃ inducit ne aliquis credat q̃ ſolũ id q̃ð ẽ vltimũ ſit cã: ſicut cuius gr̃a: pp hoc q̃ hoc nomẽ finis vltimũ q̃ðdã videt̃ eſſe. Eſt igit̃ ois fi/nis vltimũ nõ ſimplr̃: ſed reſpcũ alicuius. Et vltimo ꝯclu/dit q̃ fere tot modis dr̃r cãe. Et addit fere ꝓpter cãs q̃ ſunt per acc̃ns. ſicut ſunt caſus ⁊ fortuna. ¶Scdo ibi.

¶Fit aũt vt cũ multiplr̃ cãe dicant̃/multe ẽt eiuſdeʒ ſint nõ per acc̃ns: cauſe ceu ſtatue: ⁊ ſtatuaria ars: Argu.
⁊ es: nõ per aliud q̃c̃q;: ſed vt ſtatua eſt. At nõ eo/deʒ mõ: ſed es q̃dẽ vt mã. Ars aũt vt id a quo mo tio proficiſcitur. Sunt p̃terea que ſibi ſunt mutuo cauſe: vt exercitiuʒ bone hitudinis: ⁊ hec exercitij. At nõ eodẽ mõ/ſed hec vt finis: illud vt p̃ncipiuʒ motus. Jdẽ inſup ꝯtrarioꝝ eſt cã. Quod.n. p̃ñs cã cuiuſpiam eſt: id: ⁊ abſens nõnunq̃; cãm eẽ contra/rij dicimus. Vt gubernatoris abſentiam ſubuerſio/nis nauis: cuius preſentia cauſa erat ſalutis.

¶Cõtingit autez multiplr̃ dictis cauſis: ⁊ multas eiuſdem cãs eſſe non ſ̃m accidẽs: vt ſtatuifica ⁊ es nõ ſ̃m alteꝝ aliq̃d: ſed ſ̃m q̃ eſt ſtatua. Sed nõ eo/dem mõ: ſed hoc quideʒ vt mã: illud aũt ſicut vnde motus: Sunt aũt q̃dam ⁊ adinuicẽ cãe: vt labora/re cã eſt boni habitus: ⁊ hic laborandi. Sed non eodẽ mõ: ſed hec q̃dẽ ſicut finis. illa ſicut p̃ncipium motus. Amplius aũt eadẽ cõtrarioꝝ eſt. Que eniʒ preſens cã huius eſt: ⁊ abſentem cauſam aliquãdo contrarij: vt abſentia gubernatoris nauis ſubmer/ſionis: cuius erat preſentia cauſa ſalutis.

¶Manifeſtat tria ꝯñs: quoꝝ vnũ eſt: q̃ cũ cãe dicant̃ mul/tiplr̃: ꝯtingit vni⁹ ⁊ eiuſdẽ eẽ multas cãs per ſe: ⁊ non per acc̃ns: ſic cã ſtatue eſt ars ſtatuifica vt efficiẽs: ⁊ es vt mã. primum.
Et inde eſt q̃ aliqñ vni⁹ rei aſſignant̃ plures diffõnes ſ̃m di/uerſas cãs: ſ; p̃fecta diffõ oẽs cãs cõplectit̃. Scdʒ ẽ: q̃ q̃/ ſcdm
dã ſibiinuicẽ ſunt cãe ſ̃m diuerſam ſpẽm cãe: ſicut labora/re eſt cã efficiẽs bone hitudinis: bona aũt habitudo eſt cã finalis laboris. Nihil.n. ꝓhibet aliq̃d eſſe prius ⁊ poſte/rius altero ſ̃m diuerſas rões. Finis.n.eſt prius ſ̃m rõnẽ: ſed poſterius in eſſe. Agens autẽ ecõtra. Et ſilr̃ forma eſt p̃or mã ſ̃m rõnem cõplemẽti. Mã aũt eſt p̃us q̃; forma gñatione ⁊ tp̃e in omni eo q̃ð mouet̃ de potẽtia in actuʒ. tertium
Tertium eſt q̃ idẽ eſt cã ꝯ̃rioꝝ q̃ñq;: ſicut per ſuam preſen tiam gubernator eſt cauſa ſalutis nauis: per abſentiaʒ au/tem ſuam cã eſt ſubmerſionis eius. ¶Deinde cũ dicit.

¶Vniuerſe autẽ nũc dicte cauſe: quatuor in genera manifeſtiſſima cadũt. Elementa nanq; ſyllabarum Argu.
Materies ꝯficiendoꝝ operũ arte ignis/⁊ talia cor poꝝ p̃tes totius: ſuppoſitiões deniq; ꝯcluſionis: vt id ex quo fit aliq̃d cauſe ſunt. Atq; hoꝝ q̃dam ſunt vt ſubiectũ veluti p̃tes: Quedã vt q̃dditas. Totuʒ inq̃aʒ cõpõ atq; forma. At ſemen medicus: quiq; ꝯſuluit/⁊ oĩno efficiẽs: oia ſunt cauſe: vñ eſt muta/

ſionis pncipiū vel gēris vel mot⁹. Queđā aūt cau ſę ſunt: vt finis bonūq; cęteroꝝ. Jd.n.gr̃a cui⁹ cęte ra ſiūt: optimū eē ſolet: ac finis illoꝝ. Interſit autē nihil bonū ipm an apparens bonū dicatur. Tales igitur atq; tot cauſę ſpecie eſſe vidētur.

T.c.31 ¶ Oēs aūt nūc dictę cāę in q̃tuor icidūt modos ma nifeſtiſſimos. Elemēta.n.ſyllabaꝝ / ⁊ mā vaſoꝝ / ⁊ ignis / ⁊ hmōi corpoꝝ ⁊ ptes totius: ⁊ ſuppōnes ꝯcluſiōis: ſicut ex q̄ cāę ſunt. Haꝝ aūt hę qdē ſunt / ſicut ſubm ⁊ ptes. Alię aūt ſunt ſicut qđ qd erat eſſe: ⁊ totū ⁊ cōpoſitio ⁊ ſpēs. Semē aūt ⁊ medi cus ⁊ ꝯſilians ⁊ oīno faciēs: oēs ſunt vn̄ pncipiūȝ mutationis aut ſtatus aut motus eſt. Alię aūt ſicut finis ⁊ bonum alioꝝ. Quę.n.eſt cuius cauſa potiſſi

T.c.32 ma eſt / ⁊ finis alioꝝ voluit eſſe. Differt autēȝ nihil tandem dicere bonam / vel videri bonam. Cauſę quidem igitur hę ⁊ tot ſunt ſpecie.

¶ Reducit oēs cās ſupius enūciatas i q̃tuor ſpēs: ⁊ dic̄ ꝙ oēs cāę q̄ enūciatę ſunt ſupi⁹ reducunt̄ ad q̃tuor modos q ſunt manifeſti. Nā elemēta.i.lr̄ę ſūt cāę ſyllabaꝝ: ⁊ ſilr̄ ter ra ē cā vaſoꝝ: vt argētū phialę: ⁊ ignis ⁊ ſilia corpora.ſ.ſim plicia ſunt cāę corpoꝝ: ⁊ ſilr̄ qlibet ptes ſunt cā toti⁹. [⁊ ſuppōnes].i. ꝓpōnes ſyllogiſmi ſunt cā ꝯcluſiōis: ⁊ oīa iſta hn̄t vnā rōnē cāę: put dī cā id ex q̄ fit aliqd: h.n.ē in oībus ꝓmiſſis. Oium aūt nūc enumeratoꝝ qđā ſe hn̄t vt mā: ⁊ q̄ dā vt forma q̄ cauſat qdditatē rei: ſicut oēs ptes ſe hn̄t vt mā: vt elemēta ſyllabaꝝ: ⁊ q̃tuor elemēta corpoꝝ miſtoꝝ: ſȝ ea q̄ iportāt totū: vel cōpōnē: vel ſpēȝ: ſe hn̄t i rōne formę: vt ſpēs referatur ad formas ſimpliciū: totum aūt ⁊ compoſitio ad formas compoſitorum.

¶ Uident̄ aūt hic eē duo dubia. Prio qdē de h qđ dicit ꝙ ptes ſunt cāę mālęs toti⁹ animal totū ſupra ptes diffōnis reduxerit ad cām formalē. ¶ Et pōt dici qđ ſupra locut⁹ ē de ptib⁹ ſpēi: q̄ cadūt in diffōne toti⁹: hic aūt loq̄t de pti bus māę: in quaꝝ diffōne cadit totū: ſicut circul⁹ cadit in diffōne ſemicirculi. ¶ Sȝ meli⁹ dicēdū eſt: ꝙ lȝ ptes ſpēi q̄ ponunt̄ in diffōne cōparent̄ ad ſuppoſitū nāę p modum cāę formalis: tn̄ ad ipſam nām cui⁹ ſunt ptes cōparant̄ vt mā. Nā oēs ptes cōparant̄ ad totū: vt imperfectum ad ꝑ fectumq; quidem eſt comparatio māę ad formam.

¶ Itē pōt eē dubiū de h ꝙ dic̄ ꝙ ꝓpōnes ſunt mā ꝯcluſionis mā.n.ineſt ei cui⁹ eſt mā: vn̄ ſupra notificās cām mālē di xit ꝙ eſt ex q̄ fit aliqd cū inſit: ꝓpōnes aūt ſunt ſeorſum a ꝯcluſione. ¶ Sȝ dicēdū ꝙ ex terminis ꝓpōnū ꝯſtituit̄ ꝯcluſio: vn̄ ſȝ h ꝓpōnes dr̄ mā ꝯcluſionis: inquātū termini q ſunt mā ꝓpōnū: ſunt ēt mā ꝯcluſionis: lȝ nō ſȝ ꝙ ſtāt ſub ordine ꝓpōnū. Sicut farina dī mā pānis: lȝ nō ſȝ ꝙ ſtat ſub forma farinę. Jō tn̄ poti⁹ dr̄ ꝓpōnes mā ꝯcluſionis: q̄ȝ e ꝯ: q̄ ter mini q ꝯiūgunt̄ in ꝯcluſione ſeparatim ponunt̄ i ꝓmiſſis. Sic igit̄ hēm⁹ duos modos cāę. Queđā vō dr̄ eē cāę ſȝ aliaȝ

Textus grec⁹ hȝ ... qđ ſuppōnes ... rōnē: q.ſ. ſunt pn̄ᵐ mot⁹ ⁊ gēris. Et h mō ſemē qđ ē actiuū in gn̄atiōe: dī cā: ⁊ ſilr̄ medic⁹ p hūc modū dī cā ſanitatis: ⁊ ꝯſiliās ē cā p hūc modū: ⁊ oē faciēs. [Alia lr̄a hȝ ⁊ ꝓpō nes.] Nā ꝓpōnes qdē q̄tū ad terminos ſūt mā ꝯcluſionis: vt dictū ē: q̄tū aūt ad vim illatiuā ipſaꝝ reducunt̄ ad h ge nus cāę. Nā pn̄ᵐ diſcurſus rōnis i ꝯcluſione ē ex ꝓpōnibus. In alijs vō cāis iuenit̄ alia rō cāę ſȝ.ſ. ꝙ finis vel bonū hȝ rōnē cāę. Et hęc ſpēs cāę potiſſima ē inter alias cās.ē.n.cā finalis aliaꝝ cāꝝ cā. Manifeſtū ē.n. ꝙ agēs agit pp finē: ⁊ ſilr̄ oſtēſuȝ ē ſupra i artificialib⁹ ꝙ formę ordinant̄ ad vſuȝ: ſicut ad finē: ⁊ mā in formā ſicut in finē: ⁊ p tāto dī finis cā cāꝝ. Et q̄ dixerat: ꝙ hę ſpēs cāę cāꝝ hn̄t rōnē boni: ⁊

qn̄q; in his q̄ agūt p electionē ꝯtingit finē eſſe malū: idō ad hāc dubitationē tollēdā dicit ꝙ nihil differt vtrū cā fina lis ſit vere bona: vel apparēs bona: q̄ qđ apparet bonū nō mouet niſi ſub rōne boni. Et ſic vltimo concludit tot eſſe ſpecies cauſarum: quot dictę ſunt. Lec.vj.

¶ Modi aūt cauſaꝝ numero qdē ſunt multi. Si i ca pita vō redigant̄ ⁊ ipſi / pauciores euadūt. Dr̄.n. Argȝ.
cauſę multipliciter: ⁊ ipſaꝝ quę ſunt eiuſdē generis alia prior: alia ⁊ poſterior. vt ſanitatis medicus: atq; artifex / ⁊ cōcentus eius: qui omnes ſonos cō plectitur / duplum ac numerus: ⁊ ſemper hę quę ꝯti nent ad eas / quę ſunt ſingulares.

Modi aūt cāꝝ numero qdem ſunt multi. Capitales aūt ⁊ hi minores. Dr̄ autē cāę multiplr̄. Et ipſaꝝ ſiliū ſpēꝝ ⁊ prius ⁊ poſterius altera alterius / vt ſanitatis medicus ⁊ artifex: ⁊ diapaſon duplum ⁊ numer⁹: ⁊ ſemper continentia ad vnumquodq;.

Poſtq̄ Phs diſtinxit ſpēs cāꝝ. Hic diſtinguit diuer ſos modos cāꝝ q̄ ēt ſȝ eādē ſpēȝ cāę. Et circa h duo fac̄. Prio diſtinguit diuerſos modos cāꝝ: 2° deter minat qđā ꝯn̄a ad diſtōnē pdictā. ibi [Differūt aūt.] Cir ca pᵐ duo facit. Prio diſtinguit diuerſos modos cāꝝ. T.c.37
Scđo reducit eos ad certum numeꝝ. ibi [Sȝ tn̄ hę oēs.] Circa pᵐ diſtinguit modos cāꝝ ſȝ q̃tuor diuiſiōes. ¶ Di 2ᵃ parte
cit ḡ p̄ ꝙ multi numero ſunt modi cāꝝ: ſȝ ſi reducant̄ ca 36.t.
pitulariter: ſiue in qđā ſumma ad aliq̄ cōia: inueniūt̄ pau ciores. Uel capitales accipiūt̄ ſȝ cōbinationē. Manife ſtū eſt.n. ꝙ pauciores ſunt cōbinationes modoꝝ: q̄ȝ modi. Pria ḡ diuiſio vel cōbinatio modoꝝ ē: ꝙ i eadē ſpē cāę dī vna cā por altera: vt intelligam⁹ cāȝ porē vlīorē. Ut ſani tatis cā ē medic⁹ vt cā ꝓpria ⁊ poſterior: artifex aūt vt cō munior ⁊ porr h in ſpē cāę efficiētis. Et ſilr̄ eſt in ſpē cāę formalis. Naȝ cā formalis diapaſon ꝓpria ⁊ poſterior eſt ꝓportio dupla: cā aūt por ⁊ cōior eſt ꝓportio numeralis: q̄ dī multiplicitas. Et ſilr̄ ea q̄ ꝯtinēt vnāquāq; cām cōitate ſui ambit⁹ dī cā por. Aduertēdū eſt aūt ꝙ cā vlis ⁊ ꝓpria: Noᵐ.
vel por ⁊ poſterior pōt accipi. aut ſȝ cōitatē ꝑdicatiōis ſȝ exēpla hic poſita de medico ⁊ artifice: vel ſȝ cōitatē cāitā tis: vt ſi dicamus ſolē eſſe cām vlēȝ calefactionis: ignē vō cām ꝓpriā: ⁊ hęc duo ſibi inuicē correſpōdēt. Manifeſtuȝ eſt.n. ꝙ quęlibet virt⁹ extēdit̄ ad aliq̄ ſm ꝙ cōicāt in vna rōne obiecti: ⁊ quanto ad plura extendit̄. tanto opȝ illam rōnē eſſe cōiorē: ⁊ cū virtus ꝓportionet̄ obiecto ſm eius rōnē: ſequit̄ ꝙ cauſa ſuperior agat ſm formā magis vlēm ⁊ minus ꝯctā. Et ſic eſt ꝯſiderare ēt in ordine reꝝ: q̄ q̄to aliq̄ ſunt ſupiora in entibus: tāto hn̄t formas min⁹ ꝯctas: ⁊ magis dn̄antes ſupra māmq; q̄ coartat virtutē formę. Un̄ ⁊ id qđ eſt prius in cauſando: inuenitur eſſe prius quodā modo ſm rōnē vlioris predicationis: vtputa ſi ignis ē pᵐ calefaciens celum: non tn̄ eſt priᵐ calefaciens. ſed primuȝ alterans. ¶ Scđam diuiſionem ponit ibi.

¶ Pręterea vt accńs ⁊ huius gn̄a. Ut ſtatuę alio modo policletus: alio ſtatuarius. Accidit.n. ſtatua Argȝ.
rio vt ſit polyclet⁹. Et ea ēt quę ꝯtinent accńs. Ue luti ſi hō ſit cā ſtatuę aut oīno aial. Sūt aūt ⁊ acci dentiū alia remotiora alijs: atq; ꝓpinquiora: ceu ſi albus ac muſicus cauſa ſtatuę dicerentur.

¶ Amplius aūt ſm accidens ⁊ horum genera: ſi T.c.33
cut ſtatuę: aliter polycletus: ⁊ aliter ſtatuaȝ faciēs: quoniam accidit ſtatuaȝ facienti polycletū eſſe. Et

continentes

ꝯtinētes ſm accñs: vt ſi hō cā ſit ſtatuę aut oīno anī
mal. Sunt aūt accñtium aliȩ alijs lōgius ꝛ ꝓpinqˀ/
vt ſi albus ꝛ muſicus cauſa dicantur ſtatuę.

¶ Et dicit: ꝙ ſicut cāę per ſe diuidunt̃ p cās priores ꝛ poſte
riores vel cōes ꝛ ꝓpinquas: ita ēt ꝛ cāę p accñs. Eſt.n. preter
cās per ſe accipere cās p accñs: ꝛ genera hoꝝ: ſicut cā ſta
tuę per accñs qdem eſt polycletus: per ſe aūt cā ſtatuę eſt
faciēs ſtatuā. Polycletus aūt eſt cā ſtatuę inquātū accidit
ei eſſe ſtatuā faciētē: ꝛ ēt ea q̄ ſua cōitate ꝯtinēt polycletū
ſunt cā ſtatuę p accñs: ſicut ꝛ hō ꝛ aīal. Et iteꝝ cōſideran
dū eſt ꝙ in cauſis p accñs quędā ſunt ꝓpinquiores cauſis
per ſe: ꝛ quędā magis remotę. Nā cā per accñs dr̄ oē illud
qd̄ ꝯiungit̃ cāę per ſe: qd̄ nō eſt de rōne eius: hō aūt ꝯtingit
eſſe vel ꝓpinquius rōni cāę: vel remotiꝰ ab ea: ꝛ ſm hoc cāę
p accñs erūt vel ꝓpinquiores vel remotiores. Sicut ſi ſta
tuam faciēti accidat eſſe album ꝛ muſicū: muſicū propin
quius eſt: qꝛ eſt in eodē ſubiecto ꝛ ſm idē. ſ. ſm aīam: in q̄
eſt muſica ꝛ ars ſtatuę factiua: album aūt ineſt ſm corpus.
Sed ſubm ꝓpinquius ſe hꝫ adhuc q̄ꝫ alia accñtia: ſicut po
lycletus q̄ꝫ albū vel muſicū. Non.n. cōiungunt̃ hęc ſtatuā
facienti: niſi ꝓpter ſubm. ¶ Tertiā diuiſionē ponit ibi.

Argu. ¶ Preter aūt oēs quę accōmodatę dicunt̃ ꝛ q̄ per
accñs/ aliȩ vt potentes/ aliȩ vt operantes dicuntur.
Velut vt extruat̃ domus ędificator cā dicit̃: aut ędi
ficans ędificator. Similr̄ ꝛ in hiſce dicet̃: quorum
cauſę ſunt ipſę cauſę vt huius ſtatuę/ aut ſtatuę/ aut
omnino imaginis ꝛ ęris huiuſce/ aut ęris/ aut om
nino materię. Et in accidentibus ſimili modo.

T.c.34 ¶ Preter aūt oēs ꝛ ꝓprie dictas ꝛ ſm accñs/ aliȩ
qdeꝫ ſicut potētes dn̄r: aliȩ vō ſicut operantes: vt ędi
ficandi domum ędificator/ aut ędificās ędificator.

T.c.35 Silr̄ aūt dicuntur ꝛ in qbus cauſę q̄ ſunt cauſę de
hijs q̄ dicta ſunt/ vt huius ſtatuę vt ſtatuę aut ꝛ om
nino imaginis: ꝛ ęris huius vt ęris: aut oīno mate
riei. Et in accidentibus ſimiliter eſt.

¶ Et dicit: ꝙ preter cās proprie dictas. i. per ſe ꝛ per accñs
q̄dam dn̄r cauſę in potētia: ſicut potētes operari: q̄dā vero
ſicut operantes in actu. Sicut cauſa ędificandi domū pōt
dici vel ędificans in habitu: vel ędificans in actu. Et ſicut
diſtinguunt̃ cauſę modis p̄dictis: ſilr̄ diſtiguunt̃ ea quoꝝ
ſunt cauſę. Eſt.n. aliqd cauſatū poſterius ꝛ magis ꝓpriū.
ꝛ aliqd quod eſt prius ꝛ magis cōe. Sicut ſi dicatur ꝙ ali
quid eſt cauſa huius ſtatuę: vel ſtatuę in cōmuni: ꝛ adhuc
cōmunius ſi dicat̃ cā imaginis. Et ſilr̄ ſi dicatur aliqd cau
ſa motiua huius ęris: vel ęris in vlī: vel materię. Et ita ēt
pōt dici in effectibus per accñs: ꝛ ꝙ aliquid ſit cōmunius:
ꝛ aliqd minus cōe. Et dr̄ effectus per accñs qd̄ ꝯiungitur
effectui per ſe: ꝛ eſt preter rōnem eius. Sicut per ſe effe
ctus coci eſt cibus delectabilis: p accñs aūt cibus ſanati
uus: medici aūt ecōtra. ¶ Quartā diſtinctionē ponit ibi.

Argu. ¶ Pręterea: ꝛ hęc ꝯiūcta: at illę dicent̃. Veluti nō
polycletus/ neqꝫ ſtatuariꝰ: ſed ſtatuarius polycletus.

T.c.36 ¶ Amplius autem complexę ꝛ iſtę ꝛ illę dicuntur.
vt non polycletus/ neque ſtatuam faciens/ ſed poly
cletus ſtatuam faciens.

¶ Et dicit ꝙ q̄nqꝫ cōplexę accipiunt̃ cāę per ſe cum cauſis
per accñs: vt ſi nō dicamꝰ cām ſtatuę polycletū qui eſt cau
ſa per accñs: neqꝫ facientem ſtatuam qui eſt cā per ſe: ſed
polycletum ſtatuam facientem. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Attamen hęc omnia multitudine quidē ſunt ſex.
Dupliciter autem dicuntur. Nam aut vt ſingulare
aut vt genus: aut vt accidens: aut genus acciden
tis/ aut vt cōiuncta hęc/ aut vt ſeiuncta dicūtur. Et
inſuper omnia/ aut potentia/ aut actu.

¶ Sed tñ oēs hę ſunt multitudine quidem ſex: dictę
aūt duplr̄. Aut.n. ſicut ſingulare/ aut ſicut genus/
aut ſicut accñs: aut ſicut genus accñtis: aut ſicut cō
plexę hę/ aut ſicut ſimpliciter dictę. Omnes autem
actu operantes: aut ſm potentiam ſunt.

¶ Reducit pręedictos modos ad certum numerū: ꝛ dicit ꝙ
p̄dicti modi certo numero ſunt ſex: ſ. q̄libet eoꝝ duplr̄
dr̄. Sex aūt modi ſunt iſti: ſingulare ꝛ genꝰ: qd̄ ſup̄ dixit
priꝰ ꝛ poſterius: accñs ꝛ genꝰ accñtis: ſimplex ꝛ cōplexū:
ꝛ q̄libet hoꝝ diuidit̃ p potētiā ꝛ actū: ꝛ ſic ſiunt oēs mo
di duodecim. Diſtinguit aūt oēs modos p potētiā ꝛ actū:
qꝛ quod eſt in potentia: nō ſimplr̄ eſt. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Intereſt autē tm̄. Cauſę enim actu: ꝛ ſingulares/ Argu.
ꝛ ea quoꝝ ſunt cauſę: ſimul ſunt ꝛ non ſunt. Ut hic
qui medetur/ cuꝫ hoc qui ſanatur/ ꝛ hic q ędificat:
cū hoc qd̄ ędificat̃. Sed q̄ ſunt potentia: nō ſemp.
Non enim ſimul domus: ꝛ ędificator corrumpit̃.

¶ Differūt aūt intm̄ ꝙ operantes qdeꝫ/ ꝛ ſingulares T.c.37
ſimul ſunt ꝛ nō ſunt: ꝛ quoꝝ ſunt cāę/ ſicut hic me
dicās cū hoc q ſit ſanꝰ: ꝛ hic ędificator cū hoc ędi
ficato. Quę aūt ſunt ſm potentiā nō ſemper. Cor
rumpuntur enim non ſimul domus ꝛ ędificator.

¶ Determinat tria ꝯueniētia vel ꝯñia ad p̄dictā diſtinctio
nem modoꝝ. Primū eſt ꝙ inter cās in actu: ꝛ cās in poᵃ eſt
iſta diuā: ꝙ cauſę operātes in actu ſimul ſunt ꝛ nō ſunt cū
eis quoꝝ cāę ſunt i actu: ita tñ ꝙ accipiant̃ cāę ſingulares
. i. ꝓprię: ſicut hic medicās ſimul eſt ꝛ nō eſt cū hō qui ſit ſa
nus, ꝛ hic ędificās cū hō qd̄ ędificat̃. Si vō nō acciperētur
cāę ꝓprię: ſꝫ acciperent̃ in actu: nō eēt verū qd̄ dr̄. Non.n.
ędificās eſt ꝛ nō eſt ſimul cū hō qd̄ ędificat̃. Pōt.n. eē ꝙ ędi
ficās eſt in actu: ſed tñ hoc ędificiū non ędificat̃: ſed aliud.
Sed ſi accipiamus ędificātē hō ędificiuꝫ: ꝛ hoc ędificiū ſm
ꝙ eſt in ędificari: nēce eſt ꝙ poſito vno ponat̃ ꝛ alteꝝ: ꝛ re
moto vno, remoueat̃ ꝛ alteꝝ. Hoc āt ꝛ nō accidit ſemp in
cauſis q̄ ſunt in poᵃ. Nō.n. ſimul corrūpit̃ domus ꝛ q ędi
ficauit ipſaꝫ. Un̄ hꝫ ꝙ ſicut agētia inferiora quę ſunt cau
ſa rerum quantū ad ſuū fieri: opꝫ ſimul eē cū hijs quę ſunt
quandiu ſiunt: ita agens diuinum qd̄ eſt cauſa exiſtendi in
actu: ſimul eſt cum eē rei in actu. Unde ſubtracta diuina
actione a rebus: res in nihilū deciderēt: ſicut remota pręę
ſentia ſolis lumen in aere deficeret. ¶ Scōm ponit ibi.

¶ Oportet aūt ſemp cauſaꝫ quęrere ſummā/ quem Argu.
admodū ꝛ in ceteris. Velut hō ędificat/ qꝛ eſt ędifi
cator. At ędificator eſt per artē ędificandi. Hęc igi
tur prior eſt cauſa: ꝛ in omnibus ſimili modo.

¶ Oportet aūt ſemp cām vniuſcuiuſqꝫ ſummā quę T.c.38
rere/ ſicut ꝛ in alijs/ vt homo ędificat/ qm̄ ędifica
tor eſt/ ędificator autem ſm ędificationem. Hęc au
tem prima cauſa eſt: ꝛ ſic in omnibus.

¶ Dicēs ꝙ in nālibus opꝫ ſemper ſupremā cām vniuſcu
iuſqꝫ requirere: ſicut cōtingit in artificialibus: vt ſi quęra
mus quare homo ędificat: reſpondet̃: qꝛ eſt ędificator: ꝛ ſi
militer ſi quęramus quare eſt ędificator: reſpondet̃, qꝛ ha
bet artē ędificatiuaꝫ: ꝛ hic ſtatur: qꝛ hęc eſt prima cauſa in
hoc ordine. Et ideo opꝫ in rebus nālibus ꝓcedere vſqꝫ ad
cām ſupremaꝫ. Et hoc ideo eſt: qꝛ effectus neſcit̃ niſi ſciat̃
cauſa. Unde ſi alicuius effectus cauſa ſit ēt alterius cauſę

effectus ſciri non poterit niſi cā eius ſciatur: ⁊ ſi quouſqȝ perueniatur ad primam cauſam. ❡ Tertium ponit ibi.

Argẏ. ❡ Prȩterea generum quidē genera/ſingulariuȝ vo ſingularia dicēda ſunt cauſȩ/ceu ſtatuarius quidem ſtatuȩ/hic aūt huius. Et potētia qdem cāȩ/effectuȝ potētia/actu aūt effectuū actu. Quod igit̄ ſint cāȩ/ ⁊ quo ſint cauſȩ/ſatis ſit a nobis determinatum.

❡ Amplius aūt aliȩ qdē genera ſunt generꝝ: aliȩ au tē ſingulares ſingulariū/vt ſtatuȩ ſtatuā qdē faciēs hic aūt ⁊ huius. Et potētiȩ qdē poſſibiliū/operan

T.c.39 tes aūt ad opara. Quot qdē igitur cāȩ ſint/ ⁊ quo cauſȩ ſint/nobis determinatū ſit ſufficienter.

❡ Et eſt ꝙ cauſis debēt ꝓportionalr̄ rñdere effectus: ita ꝙ gnālibus cauſis generales effectus reddant̄: ⁊ ſingularibꝰ ſingulares. Puta ſi dicat̄ ꝙ ſtatuȩ cā eſt ſtatuā faciēs: ⁊ huius ſtatuȩ hic ſtatuā faciēs. Et ſilr̄ cauſis in potētia rñdēt effectus in potētia: ⁊ cauſis in actu effectus in actu. Et vltimo epilogando cōcludit: ꝙ ſufficienter determinatū eſt de ſpeciebus ⁊ modis cauſarum. Lec. vij.

Argẏ. ❡ Fortuna ēt ⁊ caſus de nūero cāꝝ eē dr̄/multaqȝ eſſe ⁊ fieri ob fortunā ⁊ caſum. Cōſiderādū eſt igit̄ quo ſunt in his cā fortuna ⁊ caſus/ ⁊ vtrū idē ſint/ an diuerſa: atqȝ oīno quidnaȝ ſit fortuna ⁊ caſus.

Dicitur autē ⁊ fortuna ⁊ caſus cauſaruȝ. Et multa ⁊ eſſe ⁊ fieri propter fortunaȝ ⁊ propter caſum. Quo igitur modo in his cauſis ⁊ fortuna ⁊ caſus/ ⁊ vtrum idem ſit fortuna ⁊ caſus/aut altera/ ⁊ omnino quid ſit fortuna ⁊ caſus/conſiderandum eſt.

Poſtq̄ ph̄s determinauit de manifeſtis ſpēbus ⁊ modis cauſarū: hic determinat de quibuſdā modis imanifeſtis. ſ. de fortuna ⁊ caſu. Et circa h̄ duo fa-

T.c.40 cit. Primo dicit de quo eſt intētio. Scdo ꝓſequit̄ propoſitū. ibi [Quidā aūt ſicut.] Dicit ḡ pmo ꝙ etiā fortuna ⁊ caſus cōputant̄ inter cauſas: cum multa dicant̄ fieri vel eſſe: etiam ꝓpter fortunam ⁊ caſum: ⁊ ideo tria ↄſiderāda ſunt de eis. ſ. quomodo reducantur ad cauſas prȩdictas: ⁊ iterum vtrum caſus ⁊ fortuna ſint idem vel aliud ⁊ aliud: ⁊ iterum quid ſit caſus ⁊ fortuna. ❡ Scdo ibi.

Argẏ. ❡ Quinaȝ.n. ⁊ ſi ſint necne/dubitāt. Nihil.n.a fortuna fieri dicūt. Sȝ oiuȝ definitā quādā cām eē/q̄ fieri dicimꝰ a caſu/aut fortuna/ceu ꝓfectionis a fortuna cuiuſpiā ad forū/inuētiōiſqȝ eiꝰ quē volebat qdeȝ: nō putabat aūt iuenire: cām hoc aiūt eſſe/illuȝ inq̄ ꝓfectū illuc emere qppiā velle. Silr̄ ⁊ in cȩteris q̄ a fortuna ꝓuenire dicunt̄: ſemper cām quandā inquiunt eſſe/quā ſumere licet/ſed non fortunam.

T.c.40 ❡ Quidaȝ.n. ſi ſint an non/dubitant. Nihil.n. fieri a fortuna dicūt: ſȝ oium eē aliquā cām determinatā/ q̄cūqȝ nos dicimꝰ a caſu fieri aut a fortuna/vt veniēdi a fortuna in forū: ⁊ reperiendi quē volebat/quē nō eſt opinatus ante/cā eſt venientem velle emere. Silr̄ aūt ⁊ in aliis quȩ a fortuna dr̄ ſemper eſt aliquam accipere cām/ſed non fortunam.

❡ Incipit de fortūa ⁊ caſu determiare. Et p̄ ponit opiones

T.c.48 alioꝝ. Scdo determinat v̄itatē. ibi [Primū qdē igr̄ qm̄.]

T.c.44 Circa pm̄ ponit tres opiones. Scda icipit ibi [Sūt āt qdā q celibꝰ.] 3ª ibi. [Sūt āt qdā qbꝰ vr̄.] Circa pm̄ duo fac. T.c.47

Prio ponit opionē negātiū fortunā ⁊ caſuȝ: ⁊ rōnes eoꝝ.

Scdo diſputat de altera rōnū. ibi. [Sȝ h̄ mirabile] Dic T.c.42 ḡ p̄ ꝙ qdā dubitauerūt an fortuna ⁊ caſus eēnt: ⁊ negauerūt ea eē, duabꝰ rōnibꝰ. Quaꝝ pma eſt: qꝛ oia iſta q̄ dr̄ fieri a caſu vel fortuna inueniunt̄ hr̄e aliquā cām determinatā alia a fortūa. Et ponit hꝰ exēplū. Si.n. aliqs veniēs ad forū inueniat aliquē hoiem quē volebat iuenire de quo tñ nō opinabat̄ añ ꝙ eēt eū iuētur̄: dicimꝰ ꝙ iuētio illꝰ hoīs ſit a fortuna Sȝ huiꝰ inuētiōis cā eſt volūtas emendi ꝓp quā iuit ad forū vbi erat ille quē iuenit. Et ſilr̄ eſt in oībꝰ aliis q̄ dr̄ eſſe a fortuna: qꝛ hñt aliquā aliā cauſam prȩter fortunā. Et ſic fortuna nō videt̄ eſſe cā alicuius: ⁊ per ↄ̄ñs nec aliquid eſſe: qꝛ nō ponimus fortunā: niſi inquantū aliqua ponimus eſſe a fortuna. ❡ Scdam rōnem ponit ibi.

❡ Quō ſi qppiā eēt fortuna: abſurdū ſane videbit̄ ⁊ Argẏ. dubitabit nō iniuria qſpiā cur nā ſapiētū antiquoꝝ nemo cauſas generationis corruptioniſue dicens/ de fortuna quicq̄ determinauit. Sed vt videt̄/nec illi quicquam eſſe a fortuna putabant.

❡ Quoniaȝ ſi aliquid erat fortuna/incōueniēs vtiqȝ T.c.41 videbit̄/ſicut ⁊ vere eſt/ ⁊ dubitabit vtiqȝ aliquis/ propter quid nullus antiquoꝝ ſapientuȝ cauſas de generatione ⁊ corruptione dicens/de fortuna nihil determinauit. Sed ſicut viſum eſt nihil opinabant̄/ neqȝ illi aliquid eſſe a fortuna.

❡ Et dicit ꝙ ſi fortuna aliquid eſſet: incōueniēs videret̄ (ſicut vere eſt incōueniēs: ſicut infra oñdetur) ⁊ dubōnem afferens: quare nullus antiquoruȝ ſapientum: qui determinauit de cauſis generationis ⁊ corruptionis aliquid determinauit de fortuna. Sed ſicut videt̄ nihil opinabātur illi antiqui eſſe a fortuna. Et ſic hȩc ſcda rō ſumit̄ ex opinione antiquorum naturaliū. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Verū ⁊ hoc mirabile eſt. Multa nāqȝ ſūt ⁊ fiūt Argẏ. a fortuna ⁊ caſu. Quoꝝ qōqȝ nō ignorātes reduci poſſe ad aliquā cām/vt ille ſermo antiquus dixit: q fortunā exterminat. Illoꝝ tñ oēs alia a fortūa/alia nō a fortuna fieri dicūt. Quapropter ⁊ mētionē aliquā ipſiꝰ illos facē oportebat. At vo neqȝ qcquā illoꝝ/vt ↄcordiā aut diſcordiā/aut ignē/aut mētem/ aut aliqd aliō huiuſcemodi fortunā eē arbitrabant̄.

❡ Sȝ ⁊ mirabile hoc videbit̄ ſicut vere eſt. Multa T.c.42 enim ⁊ ſunt ⁊ fiunt a fortuna ⁊ a caſu/q̄ non ignorātes qm̄ eſt inferre vnūquodqȝ in aliquam cauſaȝ eoꝝ q̄ fiūt/ſicut antiqua ratio dixit deſtruens fortunam ⁊ caſuȝ. Tamē hoꝝ alia quidē dicunt eſſe oēs T.c.43 a fortuna/alia non a fortuna Vñ ⁊ quodāmō erat ipſis facienda memoria. At vo neqȝ illoꝝ aliquid opinabantur eſſe fortunaȝ/vt amicitiam/aut litem/ aut ignem/aut intellectum/aut aliquid talium.

❡ Diſputat de hac ſcda rōne: oñdēs qd ſupra ſuppoſuerat . ſ. ꝙ icōueniēs ſit antiqs nāles nō determinaſſe de caſu ⁊ fortuna. Et h̄ ꝓbat duabꝰ rōnibus: quarum pmā ponit dicēs. Et mirabile videt̄ (ſicē ⁊ vere ē) ꝙ antiq nāles de caſu ⁊ fortuna nō determinauerūt. Aſſumpſerūt eni ſibi determinare cās eoꝝ q̄ fiunt: multa aūt ſunt q̄ fiunt a fortuna ⁊ caſu: vnde de fortuna ⁊ caſu determinare debuerunt. Nec excuſant̄ ꝓp rōnē: ſupradictā deſtruentē fortunā ⁊ caſum: qꝛ lȝ hoies nō ignorent ꝙ ↄtingit reducere vnūquēqȝ effectum

ctum in aliquam cām: ſicut dixit p̄dicta opinio deſtruens fortunā ⁊ caſum: nihilominus tamē poſuerūt non obſtante hac rōne: queḋam fieri a fortuna ⁊ queḋam non. Unde ipſis phis naturalibus faciēda erat mētio de fortuna ⁊ caſu: ſaltē vt oſtenderēt falſuꝫ eſſe aliquid fieri a fortuna ⁊ caſu: ⁊ vt aſſignarēt rōnem: quare queḋam dicebantur eſſe a fortuna: ⁊ queḋam non. Sic etiā non poſſunt excuſari per hoc ꝙ caſus ⁊ fortuna reducerenť in aliquā cauſarum ab eis poſitarum. Non enim opinabātur ꝙ fortuna ſit aliqd eorum que arbitrabantur eſſe cauſas: vt amiciciam: aut litem: aut aliquid hmōi. ℭ Scd̄am rōnem ponit ibi.

Argū. ℭ Abſurdū igiť eſt: ſiue nō eſſe putauerūt: ſiue putātes eſſe omiſerunt: preſertim cuꝫ interdū vtanť. Ut Empedocles nō ſemꝑ aerē ſupra inquiēs ſegregari ſed vt forte accidit. Dicit.n. cum de mūdi loquitur extructione: ſic tunc huic currenti fortuito contingit: ſepe aū eꝫ alio modo: partes quoqꝫ animalium plurimas dictas fortuna fuiſſe dicit.

ℭ Incōueniēs igiť eſt ſiue nō putauerūt eſſe: ſiue putantes reliquerunt: ⁊ hac aliquando vtentes. ſicut Empedocles nō ſemꝑ aerē ꝯgregari ſuperius dicit: ſed vt ꝯtingit. Dicit eni in mundi creatione: ꝙ ſicut colliſit ſe currens tunc: multoties auteꝫ aliter: ⁊ partes animaliū alt a fortuna fieri plurimas.

ℭ Et dicit ꝙ incōueniēs eſt ꝙ antiqui reliquerūt tractare de fortuna: ſiue putauerūt fortunā eſſe: ſiue nō: q2 ſi putauerunt fortunam eſſe: inconueniens fuit ꝙ de ea non determinauerunt. Si vero nō putauerunt fortunam eſſe: inconueniēs fuit ꝙ ea aliquādo vſi ſunt: ſicut Empedocles qui dixit ꝙ aer nō ſemper aduna𝔱 ſuperius ſupra terraꝫ quaſi hoc ei ſit naturale: ſed q2 ita accidit a caſu. Dicit.n. ꝙ quādo mūdus eſt factus lite diſtinguente elementa accidit ꝙ aer ſe collegit in iſtū locuꝫ: ⁊ ſicut tunc cucurrit: ita ſemꝑ ſtante iſto mūdo curſuꝫ habebit. Sed multoties in aliis mūdis quos ponebat infinities fieri ⁊ corrūpi: vt ſupra dictuꝫ eſt: aer alr̄ ordinať inter ptes vniuerſi. Et ſilr̄ dicebat ꝙ plurime partes aialiū ſūt a fortuna: ſicut ꝙ in p̄ma ꝯſtitutione mūdi fiebāt capita ſine ceruice. ℭ Deinde cū dicit.

Argū.ſ ℭ Sunt etiam qui ⁊ huiuſce celi ceterorūqꝫ celoruꝫ oium caſum eſſe cām aſſerunt. Nā a caſu cōuerſionē: motionēue fieri dicūt: q̄ quidē diſtinxit: ⁊ in hūc ordinem redegit: atqꝫ conſtituit vniuerſum.

T.c.44 ℭ Sunt etiā qdam qui celi huius ⁊ mūdanoꝝ omnium cauſanť eſſe caſum. A caſu.n. fieri volutationē ⁊ motū diſcernētē ⁊ ſtatuentē in hūc ordinē oē.

ℭ Ponit ſecundam opinioneꝫ. Et circa hoc duo facit. Primo ponit eā. Scd̄o improbat eā. ibi. [Et multū hoc.] Dicit ergo p̄ ꝙ quidā dixerūt caſuꝫ eſſe cām celi: ⁊ oium partium mūdi: ⁊ dicebāt ꝙ reuolutio mundi ⁊ motus ſtellaꝝ diſtinguēs ⁊ ſtatuens totum vniuerſuꝫ inferius ſm hunc ordineꝫ ſit a caſu. Et hec videť eſſe opio Democriti dicentis: ꝙ ex cōcurſu atomoꝝ per ſe mobiliū celum ⁊ totus mundus caſualiter cōſtitutus eſt. ℭ Secundo ibi.

T.c.45

Argū. ℭ Hoc ēt ipꝫ valde dignū ē admiratiōe. Nā aialia qdē ⁊ plātas neqꝫ eē neqꝫ fieri a fortuna dicūt: ſed aut nām, aut mēte: aut aliqd aliud tale: cām ipſorū aſſerūt eē: nō .n. ex cuiuſqꝫ ſemine qduis naſciť: ſed ex tali qdē oliua, ex tali aūt hō. Celū vero ⁊ diuiniſſima ſenſibiliū caſu orta fuiſſe aſſerūt: nullāqꝫ ipſoꝝ talē cām eē qualē aialiū: atqꝫ plantaꝝ inquiūt eſſe.

Atqꝫ hoc ipm ſi ita ſeſe habeat ꝯſideratione eſt dignum: beneqꝫ ſeſe hꝫ ſi aliqd de hoc ipſo dicatur.

T.c.45 ℭ Et multū hoc admiratiōe dignū ē: dicētes aialia qdeꝫ ⁊ plātas a fortuna: Nec eſſe: nec fieri ſed aut nām aut intellectū eſſe aut hmōi alterā cām. Non enim qm̄ euenit ex ſemine vnoquoqꝫ aliqd ſit: ſed ex tali qdē oliua: ex tali aūt hō. Celū aūt ⁊ diuiniora manifeſtoꝝ a caſu fieri: hmōi cām nullā: qualem aialiū ⁊ plātaruꝫ. Et igiť ſi ſic ſe hꝫ hoc ipm dignū eſt inſiſtere: ⁊ bene hꝫ aliqd dicere de hoc ipſo.

T.c.46

ℭ Improbat hanc pōnem duabus rōnibus: quarū p̄ma eſt ꝙ admiratiōe dignū videť ꝙ aialia ⁊ plāte nō ſūt a fortuna: ſed ab intellectu vel nā vel a q̄cunqꝫ alia cā determinata: ⁊ quod ex hoc pꝫ: ꝙ nō ex quocunqꝫ ſemine aliqd generaťꝛ ſed ex determinato ſemine ſit hō: ⁊ ex determinato ſemie oliua: ⁊ cū iſta inferiora nō ſūt a fortuna: dignū eſt admiratione ꝙ celum ⁊ ea q̄ ſunt diuiniora inter ſenſibilia manifeſta nobis. ſ. partes mūdi ſempiterne ſint a caſu: ⁊ nō habeāt aliquā cām determinatā: ſicut aialia ⁊ plante. Et ſi hō verꝝ eſt: dignū fuiſſet inſiſtere ⁊ aſſignare rōneꝫ: q̄ī e ſic eēt: qd̄ tn̄ antiqui p̄termiſerūt. ℭ Scd̄am rōnem ponit ibi.

Argū. ℭ Et alio nāqꝫ mō abſurdū eſt id qd̄ dī, ⁊ inſuꝑ abſurdius ē hec illos dicere: i celo qdē nihil a caſu fieri. In iis āt e qbus fortunā extermināt, multa ab ipa ꝯuenire videntes: qd̄ tn̄ cōtra fieri ꝯueniēs erat.

ℭ Quomodo enim eo ꝙ aliter inconueniens eſt qd̄ dicitur adhuc inconuenientius dicere hoc: videntes quidem in celo nihil caſu fieri. In iis autē que nō ſunt a fortuna multa cōtingere a fortuna: ⁊ erat merito econtrario fieri.

ℭ Dicēs, quō pōt eſſe verꝝ ꝙ celeſtia corpa ſint a caſu: ⁊ inferiora nō: cū ⁊ aīr videať eſſe incōueniens ex hō ipſo ꝙ illa nobiliora ſunt: ⁊ adhuc ēt incōueniētius ſm ea que videntur. Uidemus.n. ꝙ in celo nihil fit a caſu. In his aūt inferioribus q̄ non dicūt eſſe a caſu: multa videnť contingere a fortuna. Rōnabile aūt eſſet econtrario accidere ſm eorum pōnem: vt. ſ. in illis inuenirenť aliqua fieri a caſu: vel a fortuna: quorum caſus vel fortuna eſt cā: non autem in aliis quorum non eſt cauſa. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Sunt aūt quidā quibus fortuna cauſa qdē eē: obſcura tn̄ humane menti videť: vt diuinū qddā atqꝫ excellēs. Quare qdnā vtrūqꝫ ſit, fortuna: inqꝫ ⁊ caſus, ⁊ ſi idē ſint, an diuerſa, ⁊ quō in eas cās quas definimus cadant conſideremus oportet.

ℭ Sunt aūt qdā qbus videť eſſe qdem cā fortuna. Immanifeſta aūt humano intellectui tanq̄ diuinū quoddam ens ⁊ felicius. Quare ꝯſiderandū eſt qd ſit vtrūqꝫ: ⁊ ſi ideꝫ aut alterū ſit: ⁊ caſus ⁊ fortuna: ⁊ quomodo in determinatas cauſas incidunt. T.c.47

ℭ Ponit tertiam opinionē de fortuna: ⁊ dicit ꝙ quibuſdā videtur ꝙ fortuna ſit cauſa: ſed immanifeſta intellectui humano: ac ſi ſit quoddam diuinum ⁊ ſupra homines. Uolebant enim ꝙ omnes fortuiti euentus reducerentur in aliquam diuinaꝫ cauſaꝫ ordinātem: ſicut ponimus omnia ordinari per diuina prouidentiā. Sed q̄uis hec opinio habeat veram radicē: non tamen bene vſi ſunt nomine fortune. Illud enim diuinum ordināns nō poteſt dici vel nojari fortuna: q2 ſm ꝙ aliquid participat rationem vel ordineꝫ

recedit a rõne fortunę:vnde magis dꝫ dici fortuna cauſa
⁊ ad ſm li inferior ꝙ̃ de ſe nõ hꝫ ordinẽ ad euẽtũ fortuitũ:qꝫ cã ſupe
brum ma rior:ſi q̃ ſit ordinãs. Pretermittit tñ inquiſitionẽ huius
gnorũ mo opinionis:tũ qꝛ excedit metas ſcię nãlis:tũ qꝛ infra mani
ralium per feſtat ꝙ fortuna nõ eſt cã per ſe:ſed per accñs. Unde p ea q̃
tinet. ſequunt̃ q̃liter ſe habeat de his opinionibꝰ erit manifeſtũ.
T.cõ.61. Et iõ ꝯcludit ꝙ ad euidentiã harꝝ opinionũ ꝯſiderandum
et 66. eſt qd ſit fortuna ⁊ caſus:⁊ vtrũ ſint idẽ vel aliud:⁊ q̃liter re
docantur ad cauſas predictas. Lectio.viij.

Argẽ. ¶ Primũ itaqꝫ cũ videmus alia ſemꝑ eodẽ fieri mõ
alia plerũqꝫ:pꝫ horũ neutri fortunã cãm dici. Neqꝫ
id qd a fortuna ꝓficiſcit̃ aut ex ijs eſſe q̃ neceſſario
ſemperqꝫ:aut ex hiſce q̃ plerunqꝫ ſępeqꝫ fiunt:Sed
cum quędam etiam pręter hęc fiant:atqꝫ hęc oẽs a
fortuna proficiſci dicant:perſpicuũ eſt fortunã atqꝫ
caſum aliqd eſſe. Nam ⁊ ea quę talia ſunt a fortu
na eſſe:⁊ ea q̃ a fortuna ſunt:talia eſſe ſcimus.

T.c.48 Primum quidem igit̃ qm̃ videmus alia
quidẽ ſemper ſilr̃ fieri:alia autẽ ſicut fre
quenter:manifeſtum eſt ꝙ neutri horum
cauſa fortuna dicitur:neqꝫ eius qd eſt ex
neceſſitate ⁊ ſemper:neque eius quod eſt ſicut fre
quenter. Sed quoniam quędaꝫ fiunt ⁊ pręter hęc:
⁊ omnes:dicunt hęc eſſe a fortuna:manifeſtum ꝙ
fortuna aliquid ſit/⁊ caſus. Huiuſmodi enim fortu
na fieri ⁊ a fortuna huiuſmodi eſſe ſcimus.

Poſtq̃ Phs poſuit opiones aliorꝝ de fortuna ⁊ ca
ſu,hic determinat veritatẽ. Et diuiditur in
ptes tres. In pº oñdit qd ſit fortuna. In ſcda in quo diffe
rant caſus ⁊ fortuna.ibi[Differũt aũt.]In 3º oñdit ad qd
Scda pte genus cauſę caſus ⁊ fortuna reducant̃.ibi.[Sed modoꝝ
T.co.57. cauſę.]Prima pars diuidit̃ in duas. In pº oñdit qd ſit for
Scda pte tuna. In ſcda ex diffõne fortunę aſſignat rõnes eoꝝ,q̃ę de
T.cõ.65. fortuna dicũt.ibi[Infinitas quidẽ.]Circa pmũ tria facit.
T.cõ.53. Primo ponit q̃ſdaꝫ diuiſiones ad inueſtigadũ diffõnẽ for
tunę. Scdo oñdit ſub qbus mẽbris illarũ diuiſionũ fortu
T.cõ.51. na ꝯtineat̃.ibi[Sicut dcm̃ eſt.]Tertio ꝯcludit diffõnem
T.cõ.52. fortunę.ibi[Manifeſtũ eſt aũt.]Et qꝛ fortuna ponit̃ vt
cã q̃dã:ad cognitionẽ aũt cãę opꝫ ſcire quoꝝ ſit cã ponit
pmo diuiſiones ex pte eiꝰ cuiꝰ fortuna eſt cã. Scdo ponit
T.cõ.50. diuiſionẽ ex pte ipiꝰ cãę.ibi.[Hꝰ igit̃ cũ ſm accñs.]Cir
ca pm̃ ponit tres diuiſiones:qrũ pª eſt:ꝙ q̃dã fiunt ſempꝛ
vt ortus ſolis:quędã ſicut frequẽter:vt ꝙ hõ naſcat̃ ocula
tus:neutrũ aũt horꝝ dr̃ eſſe a fortuna. Sꝫ q̃dã fiũt[pter hꝰ]
in paucioribꝰ:ſic̃ ꝙ hõ naſcat̃ cũ ſex digitis vl̃ vno oculo:
⁊ oẽs dicũt hꝰ fieri a fortuna:vñ manifeſtuꝫ eſt ꝙ fortuna
aliqd eſt:cũ ẽe a fortuna ⁊ ẽe,vt i paucioribꝰ,ꝯuertant̃. Et
h̃ inducit ꝯ̃ pmã opinionẽ:q̃ negauit fortuna. Videt̃ ãt di
uiſio phi ẽe inſufficiẽs:qꝛ ẽt q̃dã ꝯtingẽtia ſunt ad vtrũli
bet. Aui.ḡ dixit:ꝙ in ijs q̃ ſũt ad vtrũlibet ꝯtingit aliqd
eſſe a fortuna:ſic̃ ea q̃ ſunt in minori parte. Nec obſtat ꝙ
nõ dr̃ a fortũa:qꝛ ſortes ſedeat:cũ h̃ ſit ad vtrũlibet:qꝛ lꝫ
ſit h̃ ad vtrũlibet reſpcũ potẽtię motiuę:nõ tñ eſt vtrũlibꝫ
reſpcũ potẽtię appetitiuę:q̃ determinatę tẽdit in vnũ pręter
ter q̃ꝫ ſi aliqd accideret diceret̃ ẽe fortuitũ. Sed ſicut poª
motiua q̃ eſt ad vtrũlibet nõ exit in actũ:niſi per poªm ap
petitiuã determinet̃ ad vnũ:ita nihil qd eſt ad vtrũlibet
exit in actũ niſi p aliqd determinet̃ ad vnũ:qꝛ id qd eſt ad
vtrũlibet eſt ſicut ens in poª:potẽtia aũt non eſt pn̄m agen
di:ſꝫ ſolũ actus. Vñ ex eo qd eſt ad vtrũlibet nihil ſeqtur:
niſi p aliqd aliud qd determinat ad vnũ:vel ſicut ſemꝑ vel
ſic̃ frequẽter:⁊ pp h̃ in ijs q̃ fiũt pter miſit ea q̃ ſũt ad vtrũ
libet. Sciẽdũ ẽt ꝙ q̃dã diffinierũt ẽe neceſſariũ qd non hꝫ
impedimẽtũ. Cõtingẽs v̾o ſic̃ frequẽter qd põt ipediri in
paucioribus. Sꝫ h̃ irrõnabile eſt. Neceſſariũ.n. dr̃ aliqd qd i
ſui nã hꝫ ꝙ nõ poſſit nõ ẽe.ꝯtingẽs aũt vt frequẽter ꝙ poſ
ſit nõ ẽe. Hoc aũt qd eſt hr̃e impedimẽtũ:vel nõ hr̃e eſt cõ
tingens. Natura aũt nõ parat ipedimẽtũ ei qd nõ põt non
eſſe:qꝛ eſſet ſuperfluũ. ¶ Scdam diuiſionẽ ponit ibi.
¶ Eoꝝ aũt q̃ fiũt/alia fiunt:alia nõ fiũt grã alicuiꝰ. Argẽ.
¶ Eoꝝ aũt q̃ fiunt alia pp hęc fiunt/alia vero non. T.c.49
¶ Et dicit ꝙ q̃dã fiũt pp finẽ:q̃dã vero nõ. Hꝫ aũt hęc diui
ſio dubõneꝫ:qꝛ oẽ agẽs agit pp finẽ ſiue agat a nã:ſiue agat Dubiũ.
ab intellũ. Sꝫ ſciendũ eſt:ꝙ ea dicit nõ ꝓpter aliqd fieri Rñº pº.
q̃ pp ſe fiunt:inquãtũ in ſeipſis hñt delectationẽ vel hone
ſtatẽ ꝓpter quã ſm ſeipſa placẽt. Uel dicit mõ pp finẽ fie 2º
ri:q̃ nõ fiunt pp finẽ deliberatũ:ſicut ꝯfricatio barbę vl̃ ali
quid huiꝰ:qd interdũ fit abſqꝫ deliberatiõe ex ſola imagi
natione mouẽte:vnde habent finem imaginatum:ſed non
deliberatum. ¶ Tertiam diuiſionem ponit ibi.
¶ Et horum alia per electionẽ fiunt:alia nõ per ele Argẽ.
ctionẽ. Ambo aũt in hiſce ſunt:quę alicuius gratia
fiunt. Quare pꝫ ⁊ in hiſce quę non neceſſario neqꝫ
plerũqꝫ fiunt eſſe aliqua circa quę põt id eſſe/qd ali
cuius gratia fit. Sunt autem alicuius gratia quę a
mente agi poſſunt:⁊ quę a natura.
¶ Hoꝝ aũt alia qdeꝫ ſm ꝓpoſitũ fiunt:alia v̾o nõ.
Ambo aũt ſunt in ijs quę ſunt propter hoc. Quare
manifeſtũ qm̃ in ijs q̃ ſunt pter neceſſarium:⁊ quę
ſicut frequenter:ſunt quędam circa quę ꝯtingit qd
eſt propter hoc. Sunt aũt ꝓpter hoc quęcunqꝫ ab
intellectu vtique aguntur:⁊ quęcũqꝫ a natura.
¶ Et dicit ꝙ eoꝝ q̃ fiunt pp finẽ q̃dã fiũt ſm volũtatẽ ⁊ q̃
dã nõ. Et ambo iſta inueniunt̃ in ijs q̃ fiũt pp aliqd:nõ ſolũ
enĩ q̃ fiũt a volũtate:ſed ẽt ea q̃ fiunt a nã pp aliqd fiũt. Et
qꝛ ea q̃ fiũt ex neceſſitate vel ſic̃ freq̃nter fiũt a nã vel a ꝓpo
ſito:manifeſtũ eſt ꝙ tã in ijs q̃ fiũt ſemꝑ q̃ꝫ i ijs q̃ fiũt freq̃n
ter:ſũt aliq̃ q̃ fiũt pp finẽ:cũ tã nã q̃ꝫ ꝓpoſitũ pp finẽ opet̃
tur. Et ſic pꝫ ꝙ iſte tres diuiſiões icludũt ſe inuicẽ:qꝛ ea q̃
fiũt a ꝓpoſito vel nã fiunt ꝓpter finẽ:⁊ ea quę fiunt ꝓpter
finem:fiunt ſemꝑ aut frequenter. ¶ Deinde cum dicit
¶ Talia igit̃ cũ p accñs fiunt:a fortuna dicimus ẽe. Argẽ.
Nã vt ens aliud per ſe:aliud per accñs eſt:ſic ⁊ cã
eſſe põt. Ut domus per ſe qdem cã eſt ędificatiua:
per accñs aũt muſicũ/aut albũ. Ea igit̃ cauſa quę
eſt per ſe/definita eſt/ea vero quę eſt per accñs: in
definita. Uni nanqꝫ infinita accidere poſſunt.
¶ Huiuſmodi igitur cum ſm accñs fiant/a fortuna T.c.50
dicimus eſſe. Sicut enim ⁊ quod eſt:aliud qd per
ſe ipſum eſt:aliud aũt ſm accñs:ſic ⁊ cãm cõtingit
eſſe:vt domus quidem per ſeipſam cã eſt ędificati
ua:ſm accidens aut album/aut muſicuꝫ/per ſe qui
dem igitur cauſa finita eſt/ſm accidens autem infi
nita. Infinita enim vni accidunt.
¶ Ponit diuiſionez quę ſumit̃ ex parte cauſę:⁊ dicit ꝙ cũ
hmõi quę.ſ.a propoſito ſunt propter aliquid:⁊ a minori
parte fiunt:⁊ a cauſa ſm accidens:tunc dicimus ea eſſe a
fortuna. Sicut enim entium quoddam eſt per ſe:⁊ quod
dam per accidens:ita ⁊ cauſaruꝫ. Sicut per ſe domus cau
ſa eſt ars ędificatoria:per accñs vero album vel muſicum.
¶ Sed cõſiderãduꝫ eſt ꝙ cauſa per accidens dicit̃ dupl̃r.
Uno modo ex parte cauſę:alio mõ ex parte effectus. Ex
parte

parte qdẽ cãe, qñ illud qd dr cã p accñs ꝯiũgit cãe p se: sicut si albũ vel musicũ dicat cã domus: qꝛ accñtaliter ꝯiungit edificatori. Ex pte ãt effect⁹ qñ accipit aliqd qd accñtaliter ꝯiungit effectui: vt si dicam⁹ ꝙ edificator est cã discordie: qꝛ ex domo facta accidit discordia: ⁊ h mõ dr fortuna ee cã p accñs: ex eo ꝙ effectui aliqd ꝯiungit p accñs: vt pote in fossure sepulchri adiũgat p accñs inuentio thesauri. Sicut. n. effectus p se cãe nãlis est qd ꝯsequit ẽm exigẽtiã sue forme: ita effectus cãe agẽtis a ꝓposito est illud qd accidit ex intẽtione agẽtis: vñ qcqd ꝓuenit in effectu ꝑter intẽtionẽ est per accñs: ⁊ hoc dico si id qd est ꝑter intẽtionẽ: vt in paucioribus ꝯsequat. Qd. n. vel semp vel vt freqnter cõiungit effectui: cadit sub eadẽ intẽtione. Stultũ est enĩ dicere ꝙ aliqs intẽdat aliqd: ⁊ nõ velit illud qd vt frequẽter vel semp adiũgit. Ponit aũt driam inter cãm p se: ⁊ cãm per accñs: ⁊ qꝛ causa per se est finita ⁊ determinata: causa autem per accñs est infinita ⁊ indeterminata: eo ꝙ infinita vni possunt accidere. ¶ Deinde cum dicit.

Expõ.

Argu. ¶ Ut igit dcm̃ est: cũ in hisce q alicuius grã fiunt id fit/tũc dicitur a casu fieri atqꝫ fortuna. Hoꝝ autem ipsoꝝ quã hñt inter se driam posteri⁹ assignabim⁹. Nũc hoc pateat: ambo inquã in his ee q alicuius grã funt: ceu argẽti recipiẽdi grã venisset acceptur⁹ illud si sciuisset. Uenit aũt nõ huiusce cã: sꝫ accidit venisse idqꝫ fecisse recipiẽdi grã: neqꝫ plerũqꝫ: neqꝫ necessario ꝓficiscẽtẽ locũ. Finis võ ipsa inqꝫ acceptio nõ est ex his causis q sunt in ipso: sꝫ ex hisce q sunt eligibilia atqꝫ a mẽte: ⁊ dicit tunc a fortuna venisse. Quod si venerit electione pmissa: ⁊ huius grã: aut semper frequẽtans: aut plerunqꝫ recipiẽs non dicitur a fortuna venisse.

T.c. 51 ¶ Sicut igitur dcm̃ est: cum in ijs que propter hoc fiunt hoc fiat: tunc dicit a casu ⁊ a fortuna. Ipsoꝝ autẽ differẽtia hoꝝ adinuicem posterius determinanda. Nũc aũt hoc fit manifestũ: ꝙ vtraqꝫ sunt in ijs que sunt ꝓpter hoc. Ut causa accipiendi argentum venit vtiqꝫ delaturus pecuniam: si sciuit. Uenit autem non huius causa: sed accidit venire ⁊ facere hoc reportandi gratia. Hoc autem neque sicut frequenter veniens ad villam: neque ex necessitate. Amplius autem finis est reportatio non in seipso causarum: sed propositorum: ⁊ ab intellectu: ⁊ dicitur a fortuna venire. Si autem proponens ⁊ huius causa aut semper veniens: aut sicut frequẽter reportaturus: non a fortuna.

¶ Ondit sub qb⁹ mẽbris pdictaꝝ diuisionũ fortũa ꝯtineatur: ⁊ qd est a fortuna: ⁊ dicit ꝑ ꝙ fortuna ⁊ casus vt prius dcm̃ est: ⁊ sunt in ijs q fiũt pp aliqd. Dria ãt casus ⁊ fortune posteri⁹ determinabit: sed nũc h pꝫ fieri manifestũ: qꝛ vtrũqꝫ ꝯtinet in ijs q agunt pp finẽ. Sicut si aliqs sciret se recepturũ pecuniã i foro iuisset ad deportãduꝫ eã. Sꝫ si nõ venit pp h: p accñs ẽ ꝙ aduẽt⁹ ei⁹ fiat reportatiõis grã .i. habeat hũc effectũ. Et sic pꝫ ꝙ fortuna ẽ cã p accñs eoꝝ q sunt ꝓpter aliqd. Itẽ manifestũ est ꝙ est cã eoꝝ q sunt in minori parte: qꝛ ista reportatio pecunie dr fieri a fortuna qñ reportat ad villã veniẽs: neqꝫ ex necessitate: neqꝫ freqnter. Itẽ est in ijs q fiunt a ꝓposito: qꝛ reportatio pecunie q dicit fieri a fortuna est finis aliquaꝝ causarũ: non ẽm seipsaꝫ: sicut in ijs q fiũt a nã: sed est finis eoꝝ q fiũt ẽm ꝓpositũ ⁊ ab intellꝰu. Sed si aliqs h ꝓposito iret vt pecuniã reportaret vel semp: aut frequẽter reportaret qñ venit: non diceret ee a fortuna. Sicut si aliqs frequẽter aut semp madefacit sibi pedes qñ vadit ad locũ lutosuꝫ: ⁊ h lꝫ nõ intendat: tamen hoc non dicit esse a fortuna. ¶ Secundo ibi.

¶ Pꝫ ergo fortunã cãm ee p accñs in hisce q p electionẽ alicui⁹ grã fiunt. Quapropter circa idẽ mẽs fortunaqꝫ versat/electioqꝫ absqꝫ mẽte non est. Argu.

¶ Manifestũ itaqꝫ ꝙ fortuna cã sit ẽm accñs in his q in minori sunt ẽm ꝓpositum eoꝝ q propter hoc sunt. Unde circa idem ⁊ intellectus ⁊ fortuna est. Propositum enim non sine intellectu est. T.c. 52

¶ Cõcludit ex pmissis diffõnẽ fortune. Et dic manifestũ ee ex pmissis ꝙ fortuna est cã accñs i his q fiũt ẽm ꝓpositũ pp finẽ: in minori pte. Et ex h pꝫ ꝙ fortuna ⁊ intellꝰs sunt circa idẽ: qꝛ his tm̃ ꝯuenit agere a fortuna q hñt intellꝰm. Propositũ. n. vel voluntas nõ est sine intellꝰu. Et lꝫ ea tantũ agant a fortuna que hñt intellꝰm: tñ quanto aliquid magis subiacet intellectui tãto min⁹ subiacet fortune. Lec. ix.

¶ Inde finitas igit cãs eas esse necesse est: a quibus id fiet quod ꝓficiscit a fortuna. Unde fortuna idefinita causa esse videtur/⁊ immanifesta homini.

Hec dicit pp intelligentias ⁊ pcipue ꝯtra tertiã opinionẽ in fine pcedentis lectionis.

Infinitas qdẽ igit causas necesse est ee/a quibus vtrqꝫ fiat quod est fortuna. Unde videtur fortuna infinita esse: ⁊ immanifesta homini. T.cõ.53.

Posita diffõne fortune: h ex pmissa diffõne assignat rõnẽ eoꝝ q de fortũa dñr. Et ꝑ eoꝝ q dcã sũt a phis antiqs de fortuna. Scdo eoꝝ q ab hoibus vulgariter de fortuna dñr. ibi [Et fortunã dicere.] Posuit aũt supra tres opiones de fortũa ⁊ casu: qrũ mediã improbauit tãqꝫ oĩno falsaꝫ: qꝛ. s. ponebat fortunã ee cãm celi ⁊ mũdanoꝝ oĩuꝫ. Uñ ea subtracta de medio: ꝑ assignat qũo veritatẽ hꝫ tertia opio q ponebat fortunã ee imanifestã hoi. Scdo qũo veritatẽ habeat p⁹ opio q posuit nihil fieri a fortuna ⁊ a casu. ibi [Et est vt nihil a fortuna.] qꝛ aũt supius dcm̃ est ꝙ cãe p accñs sunt infinite: ⁊ iteꝝ dcm̃ est ꝙ fortuna ẽ cã p accñs: ꝯcludit ex pmissis ꝙ eius qd est a fortuna sunt infinite cãe. Et qꝛ infinitũ ẽm ꝙ est infinitũ est ignotũ: ide est ꝙ fortuna immanifesta est homini. ¶ Secundo ibi. T.c. 55 T.c. 54

¶ Atqꝫ aliquo mõ nihil a fortuna videbit proficisci. Hec. n. oĩa recte dñr: qꝛ rõni ꝯsentanea sunt. Nam aliqñ qdẽ ex pte fit: aliqd a fortuna: fit. n. per accñs. Atqꝫ vt accñs fortuna causa est. Absolute autem nihil. Uelut edificij edificator quidẽ est causa: per accidẽs aũt modulator. Et vt ꝓfectus argẽtum recipiat nõ huiusce grã ꝓfectus: infinite cause multitudine esse possunt. Nam ⁊ videre aliquẽ volens: ⁊ persequens/⁊ spectaturus ludos: ⁊ fugiens. Argu.

T.c. 54 ¶ Et est vt nihil a fortuna videbitur vtiqꝫ fieri. Omnia quidem. n. hec recte dicunt: qm̃ rõnabiliter. Est quidem. n. vt fit a fortuna: ⁊ ẽm accidens enim fit ⁊ est cã sicut accñs fortuna: vt autẽ simplr/nullius/vt domus edificator quidem cã est/ẽm accñs autem tibicen/⁊ veniẽtẽ referẽdi argentum nõ huius cã venientẽ infinite sunt multitudine. Etenim videre aliquem volẽs ⁊ persequẽs/⁊ fugiẽs/⁊ visurus.

¶ Ondit qũo p⁹ opio veritatẽ habeat: ⁊ dicit ꝙ quodammõ est verũ dicere ꝙ a fortuna nihil fit. Hec. n. oĩa que ab aliqs

dicta ſunt de fortuna:quodāmō recte dr̄r:qꝛ rōnē aliquā hn̄t. Cū.n.fortuna ſit cā p accn̄s:ſeqꝛ ꝙ a fortuna ſit aliqd p accn̄s. Qd̄ aūt eſt accn̄s nō eſt ſimplr̄. Un̄ ſeqꝛ ꝙ fortūa ſimplr̄ nulli⁹ ſit cā. Et h̄ qd̄ dixerat circa vtrāqꝫ opionem manifeſtat p exēpla:ꝛ dicit:ꝙ edificator ē cā p ſe dom⁹ ꝛ ſimplr̄:tibicē aūt ē cā dom⁹ p accn̄s. Silr̄ ꝙ aliqs veniat ad aliquē locū nō cā deportādi argētū:eſt cā reportationis p accn̄s. Sed hec cā p accn̄s īfinita eſt:qꝛ infinitis alijs de cauſis p̄t hō ire ad locū illū:puta ſi vadat cā viſitādi aliquē vel cā pſequēdi hoſtē:vel cā fugiēdi pſequētē:vel cā vidēdi aliq̄ ſpectabilia:oīa aūt iſta ꝛ q̄cūqꝫ talia ſunt cā reportationis argēti q̄ cōtingit a fortuna. ¶ Deinde cū dicit.

Argu. ¶ Recte etiam fortuna preter rōnem qd̄ eſſe dicit̄. Ratio nanqꝫ:aut eoꝝ eſt q̄ ſunt ſemp̱:aut eoꝝ que ſunt plerūqꝫ. At fortuna in his eſt q̄ p̄ter hec ſiunt. Quare cum indefinita ſint ea que hoc pacto ſunt cauſe:fortuna etiam indefinita nimirum eſt.

T.c.55 ¶ Et fortunā dicere eē aliqd extra rōnem recte eſt. Rō.n.aut eſt eoꝝ q̄ ſemp̱ ſunt/aut eoꝝ q̄ ſunt frequenter:fortuna aūt in his q̄ ſiunt p̄ter hec. Quare qm̄ infinite que ſic cāe ſunt:ꝛ fortuna infinita eſt.

¶ Aſſignat rōnē eoꝝ q̄ dn̄t de fortuna vulgariter. Et p̄mo aſſignat rōnē eius qd̄ dr̄ de fortuna eē ſine rōne. Secundo

T.c.56 eius qd̄ dī fortunā eē bonā vel malā. ibi[Fortuna dī aūt]

Circa p̄m duo facit. Primo oñdit ꝓpoſitum. Scd̄o mouet

2ª pte quādā dubōnem ibi.[Tn̄ deficiet.] Dicit ergo primo ꝙ

55.tex. recte dī fortunā eſſe ſine rōne:qꝛ rōcinari nō poſſumus niſi de ijs que ſunt ſemper vel frequēter:fortuna aūt eſt extra vtrūqꝫ. Et iō qꝛ cāe tales in paucioribus exiſtētes ſunt p̱ accn̄s:ꝛ infinite ꝛ ſine rōne:ſequit̄ ꝙ fortune ſint cāe infinite ſine rōne. Omnis enim cauſa per ſe producit effectuꝫ ſuum:vel ſemper vel frequenter. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ In q̱buſdā tn̄ q̄ſpiā dubitauerit:ſi q̄uis eius qd̄ a fortuna cāe fuerint necne. Ut ſanitatis/aut ſpūs:aut eſtus/ſed nō capilloꝝ remotio. Cauſaꝝ enim p̱ accidens/alie propinquiores alijs ſunt.

¶ Tn̄ deficiet in quibuſdaꝫ vtiqꝫ aliquis. Nunquid igit̄ ꝯtingētia cā vtiqꝫ ſiant fortune/vt ſanitatis aut ſpūs/aut eſtus:ſꝫ nō depilari. Sunt auteꝫ alie alijs proximiores que ſunt ſ̄m accidēs cauſarum.

¶ Mouet quādā dubōneꝫ,ꝛ dicit ꝙ lꝫ dicat̄ ꝙ fortuna eſt cā p accn̄s:in q̱buſdā tn̄ deficiet.i.dubitabit aliqs:ꝛ ē dubitatio:vtrū q̄cūqꝫ ꝯtingūt eſſe cā p̱ accn̄s debeāt dici cā eius qd̄ ſit a fortuna:ſicut pꝫ ꝙ ſanitatis cā p ſe pōt eē vel nā vel ars medicine:cāe aūt p accn̄s:pn̄t dici oīa illa q̱bus ꝯtingētibus ꝯtingit fieri ſanitatē:ſicut eſt ſpūs.i.vētus,ꝛ eſtus:ꝛ abraſio capitis:nūqd igit̄ qd̄libet iſtoꝝ eſt cā p accidēs:Sed qꝛ ſup̱ diximus ꝙ fortuna maxime dī cauſa p accn̄s ex pte effectus:put.ſ.aliqd dī eē cā ei⁹ qd̄ accidit effectui:manifeſtū ē ꝙ cā fortuita aliqd opat̄ ad effectū fortuitū:lꝫ nō intēdat illud:ſed aliqd aliud effectui ꝯiūctū. Et ſ̄m hoc vētus aut eſtus pn̄t dici cāe fortuite ſanitatis inquātū faciūt aliquā alterationē in corpore:ad quā ſequit̄ ſanitas. Sed depilatio aut aliqd aliud h̄ȝ nō facit manifeſte aliquid ad ſanitatē. Sed itn̄ inter cās per accidens alique ſunt propinquiores ꝛ alique remotiores. Ille aūt que ſunt remote minus vident̄ eſſe cāe. ¶ Deinde cū dicit.

Argu. ¶ Fortuna autem dicitur bona:cum bonū aliquod:mala cum aduerſi quid euenit.

T.c.56 ¶ Fortuna autem bona quidē dicitur:cum bonum ali[q]d euenit:praua autem cum prauū aliquid.

¶ Aſſignat rōnem eius qd̄ dī fortunā eſſe bonā vel malaꝫ. Et aſſignat rōnem quare dicit̄ fortuna bona vel mala ſimpliciter.ꝛ dicit ꝙ fortuna dī bona qn̄ aliquod bonū contingit:ꝛ mala quando malum. ¶ Secundo ibi.

¶ Proſperitas vō fortune/ac īfortuniū:cū illa ſunt magna. Quapropter ꝛ cū paꝝ defuit:vt maluꝫ q̄ſpiaꝫ magnū/aut bonū accipiat/infortunatū tn̄ illū aut fortunatū dicimus eē. Propterea qd̄ mens pinde dicit de illo atque ſi eſſet. Quod enim parum deeſt/id quaſi minime diſtare videtur. Argu.

¶ Eufortunium aūt ꝛ diſfortuniū eſt cū magnitudinem hn̄tia ſunt hec. Un̄ ꝛ ſecus paruū malum/aut bonum accipere magnū/aut diſcontingere aut eucontingere eſt:qm̄ ſicut eſt dicit intellectus:quod.n.ad paruum tanquaꝫ nihil detrahere videtur.

¶ Aſſignat rōnem eufortunij ꝛ infortunij:ꝛ dicit ꝙ eufortuniū ꝛ infortunium dī quando habet aliquod bonuꝫ:vel malū:cum magnitudine. Nam eufortunium dī quādo ſequitur aliqd̄ magnū bonū:infortunium aūt quando ſequitur aliqd̄ magnū malū. Et qꝛ priuari bono accipit̄ in rōne mali:ꝛ priuari malo in rōne boni:ideo qn̄ aliquis parum diſtat a magno bono,ſi amittat illud dī infortunatus:ꝛ ſi aliqs ſit ꝓpinquus magno malo ꝛ liberet̄ ab illo,dī eufortunatus:ꝛ hoc ideo qꝛ intellꝰ accipit illud qd̄ parū diſtat ac ſi nihil diſtaret:ſed iam haberetur. ¶ Tertio ibi.

¶ Inſup̱ fortūe ꝓſp̱itas icerta nō ſine rōne dicit̄ eē. Nā ip̄a fortūa incerta eſt:impoſſe eſt.n.aut ſemp̱/aut plerūqꝫ q̄cquā eoꝝ eſſe/que a fortuna ꝓueniūt. Argu.

¶ Amplius aut incertū eufortuniuꝫ rōnabiliter eſt. Fortuna.n.incerta eſt. Neqꝫ.n.vt ſemp̱/neqꝫ ſicut frequēter poſſibile eſſe/q̄ ſunt a fortūna nihil.

¶ Aſſignat rōnē q̄re eufortunia ſint incerta:ꝛ dicit ꝙ h̄ iō eſt:qꝛ eufortuniū fortuna q̄dā eſt. Fortuna aūt eſt incerta:cū ſit eoꝝ que nō ſunt ſemp neqꝫ frequēter vt dictum eſt. Unde ſequitur eufortuniū eſſe incertū. ¶ Ultimo ibi. Argu.

¶ Sūt igit̄ ambo caſus inq̄ȝ atqꝫ fortūa p̱ accn̄s vti diximꝰ cāe in hiſce q̄ nō ſimplr̄ neqꝫ plerunqꝫ fieri pn̄t/atqꝫ horū in hiſce que alicuius gratia ſiunt.

¶ Sunt quidem igitur ambo cāe quemadmodū dictū eſt ſ̄m accn̄s:ꝛ fortuna ꝛ caſus incontingentibus fieri/neqꝫ ſimplr̄/neqꝫ ſicut frequenter ꝛ eoruꝫ quecunqꝫ vtiqꝫ fient propter aliquid. T.c.57

¶ Cōcludit q̄ſi recapitulādo ꝙ vtrūqꝫ.ſ.caſus ꝛ fortuna eſt cā per accn̄s:ꝛ vtrunqꝫ eſt in ijs q̄ contingunt nō ſimplr̄:i.neqꝫ ſemp neqꝫ frequenter,ꝛ vtrūqꝫ eſt in ijs que ſiunt ꝓpter aliquid:vt ex ſupradictis patet. Lec.x.

¶ Intereſt aūt inter fortunā ꝛ caſuꝫ. Nam caſus ad plura ſeſe extēdit. Etenim qd̄ a fortuna ꝓficiſcit̄:a caſu ēt ſit. Hoc aūt nō omne ꝓuenit a fortuna.

Differunt autem:quoniam caſus amplius eſt. Quod enim eſt a fortuna eſt ꝛ a caſu:hoc autem non omne a fortuna eſt.

Poſtq̄ Phs determinauit de fortuna ꝛ caſu quātuꝫ ad ea in q̱b⁹ ꝯueniūt:h̄ oñdit dr̄iaꝫ eoꝝ adinuicē. Et diuidit̄ in duas ptes. In p̄ determiat de dr̄ia fortune ꝛ caſus. In ſcd̄a oñdit vbi maxime hec dr̄ia conſiſtit ibi.[Maxime aūt.] Prima diuidit̄ in duas. In p̄ oñdit differentiā inter caſum ꝛ fortunā. In ſcd̄a recapitulat que T.c.64

dicta

T.c.61 dicta ſunt de vtroq̄ʒ.ibi[Quare manifeſtū eſt.]Circa primū duo facit.Primo ponit diſam inter caſum ꝛ fortunaʒ ꝛ dicit ꝙ in h̄ dr̄nt:ꝙ caſus eſt i plus ꝙ̄ fortuna:q2 oē qd̄ eſt a fortuna eſt a caſu:ſed non conuertitur.¶Scđo ibi.

Argy. ¶Fortuna nāqʒ atqʒ id cui⁹ eſt effectrix fortuna:in ijs eſt q̄ fortunata pñt euadere/ꝛ oīno qb⁹ actio cōpetit.Quapropter ꝛ neceſſe ē circa ea fortunā eē q̄ in actionē veniūt.Cui⁹hoc iudiciū eſt:naʒ aut ideʒ qd̄ felicitas:aut ꝓpe eſſe videt̄.Felicitas aūt actio quędā eſt.Eſt eni actio bona.Quare quę agere nequeunt:ea nec a fortuna quicq̄ʒ efficere poſſunt.

ī videm qb3 bene ¶Fortuna qdē.n.ꝛ quod a fortuna eſt qbuſcūqʒ ꝛ

T.c.58 eu cōtingere vtiqʒ inerit/ꝛ oīno actus eſt.¶Unde neceſſe eſt circa practica eē fortunā.Signū aūt eſt quod vī idē felicitati aut ꝓpe.Felicitas aūt praxis q̄daʒ eſt.Eupraxia enim eſt.Quare qbuſcūqʒ non contingit agere neqʒ a fortuna aliquid facere.

bona opatio ꝛ felicitas. ¶Manifeſtat p̄dictā diſam.Et p̄ oñdit in qbus ſit fortuna.Scđo ꝙ caſus in plibus ē ibi[Sʒ caſus i alijs.]Circa p̄m̄ duo facit.Primo oñdit in qb⁹ ſit fortuna.2° ꝯcludit in

T.c.59 qbus nō ſit.ibi.[Et pp h̄ neqʒ.]Dicit ḡ p̄mo ꝙ fortuna ꝛ id qđ a fortuna euenit in illis qb⁹ bñ ꝯtingere aliqd diuq2 in qbus eſt fortuna pōt eē eufortuniū ꝛ infortuniū.Dr aūt bñ ꝯtingere illi aliqd:cui⁹ eſt agere.Ei⁹ aūt ꝓpe eſt agere:ꝙ hʒ dñiuʒ ſui act⁹:qđ aūt nō hʒ dñiū ſui act⁹:magis agit̄ q̄ʒ agat.ꝛ ideo actus nō eſt in ptāte eius qđ agitur:ſed magis ei⁹ qđ agit ipm̄.Et q2 vita practica ſiue actiua eſt eoꝝ q̄ hñt dñiuʒ ſui act⁹:in his.n.inuenit̄ opari ſm̄ vtutē vel vitiū:iō neċe eſt ꝙ fortuna ſit circa p̄ctica.Et hui⁹ ſignū inducit̄ ꝙ fortūa vī idē felicitati:vel ei eē ꝓpinq̄:vel eē ipa:vñ vulgariter felices bñ fortunati vocant̄.Scđm.n.illos q felicitatē in bonis exterioꝛib⁹ ꝯſiſtere putāt:felicitas ē idē fortunę.Scđm illos vō q bona exterioꝛa:in qb⁹ p̄mū hʒ locū fortūa dñt deſeruire inſtr̄aliter ad felicitatē:ſʒ h̄ bona fortūa ē ꝓpinq̄ felicitati:q2 coadiuuat ad ipſaʒ.Uñ cū felicitas ſit q̄dā opatio.eſt.n.eupraxia.i.bona opatio.ſ.

Lec. 10 vtutis pfecte:vt dī in p̄ ethi.ſeqt̄ ꝙ fortuna ſit i illis i q-

com. 9. bus ꝯuenit bñ agē vel impediri ab h̄:ꝛ h̄ eſt bñ ꝯtingere:vel male ꝯtingere.Uñ cū aliqs ſit dñs ſui act⁹ inquātū voluntarie agit:ſeqt̄ ꝙ in illis tm̄ contingat aliqd a fortuna eſſe quę voluntarie agit.nō aūt in alijs.¶Scđo ibi.

Argy. ¶Et ꝓpterea neqʒ inaīatum vllū:neqʒ bellua:neqʒ puer qcq̄ʒ efficit a fortūa:qm̄ electionē nō hʒ:neqʒ ꝓſperitas hiſce fortunę:aut infortuniū cōpetit/niſi ad ſilitudinē q̄ʒdā/quēadmodū protarch⁹ fortūatos eos lapides dixit:e qb⁹ extructę ſunt arę q̄ honorant̄.Et hi q ſunt eiuſdem formę calcant̄.Pati aūt a fortuna ꝛ hiſce quodāmō inerit/cuʒ is q agit aliqd circa ipſa fortuito aget.Alio vō mō non eſt.

T.c.59 ¶Et ꝓpter hoc neqʒ inaīatū nihil:neqʒ infans/neqʒ beſtia nihil facit a fortuna.qm̄ nō habent ꝓpoſitū.Neqʒ eufortunium:neqʒ infortunium ineſt his niſi ſm̄ ſimilitudineʒ/ſicut dixit protarchus eufortunatos eſſe lapides ex quibus ſunt arę:cum honorentur:copulati autem his conculcantur.Pati autē a fortuna ineſt quodammō ꝛ his:cum agēs aliquid circa hęc agat a fortuna:aliter autem non.

¶Cōcludit ex p̄miſſis in qb⁹ nō ſit fortuna:ꝛ dicit ꝙ pp h̄ ꝙ fortuna nō eſt niſi in his q̄ volūtarie agūt:ide ē ꝙ neqʒ inaīatum:neqʒ puer:neqʒ beſtia.cū nō agāt volūtarie q̄ſi liberū arbitriū nō hñtes agūt a fortuna.Unde neqʒ eufortuniū neqʒ infortuniuʒ in his pōt accidere:niſi ſilitudinarie ſicut quidā dixerūt ꝙ lapides ex quibus fiunt altaria ſunt fortunati:q2 eis honoꝛ ꝛ reuerētia exhibetur:cuʒ lapides ei cōiuncti cōculcent̄:Quod dī per ſilitudinem ad hoīes,in qbus honorati vident̄ bene fortunati:hi aūt qui cōculcant̄ dñr male fortunati.Sed q̄ʒuis p̄miſſis non cōtingat agere a fortuna:nihil tm̄ ꝓhibet ea pati a fortuna:cum aliquod agēs volūtariū circa ea operatur.Sicut dicimus eſſe eufortuniū cū aliqs hō inuenit theſaurū:vel infortuniuʒ,cum percutit̄ a lapide cadente.¶Deinde cum dicit.

¶At caſus cęteris aīalibus ꝛ inaīatis cōpetit.Dicimus.n.equū caſu veniſſe:ꝓpterea qd̄ euaſit qdeʒ proiectus/non aūt euadēdi gratia venit.Et tripoda etiam cecidiſſe caſu:ſtetit enim hoc modo vt ſit ſedes:ſed non huiuſce gratia cecidit. Argy.

¶Sed caſus eſt in alijs aīalibus ꝛ inanimatis:vt equus caſu inquit venit:quoniam ſaluatus eſt quidem veniens:non ſalutis autem cauſa venit.Et tripoda caſu cecidit.Stat quidem enim cauſa ſedendi/ſed non cauſa ſedendi cecidit. T.c.60

¶Oñdit ꝙ caſus ēt eſt in alijs.Et circa h̄ tria facit.Prio oñdit ꝙ caſus eſt in alijs.Scđo ꝯcludit quādā ꝯcl'onē ex dictis ibi[Quare manifeſtū eſt.]Tertio ad eius manifeſtationē qđdaʒ ſignū inducit.ibi[Signū aūt eſt.]Dicit ḡ T.c.61 T.c.62

primo ꝙ caſus nō ſolū eſt in oībus q voluntarie agūt:ſed ēt in alijs aīalibus:ꝛ ēt in rebus inanimatis.Et ponit exēplum de alijs aīalibus:ſicut ꝙ equus caſu venit qñ ſalutē adeptus eſt veniēs:lʒ nō venerit cā ſalutis.Aliud exēpluʒ ponit in rebus inanimatis.Dicimus.n.ꝙ tripoda cecidit caſu:q2 ſic ſtat per caſuʒ:vt ſit apta ad ſedendum:lʒ nō iſta de cauſa ceciderit vt ſtaret apta ad ſedendū.¶Scđo ibi.

¶Quare pʒ cū eoꝝ aliqd q̄ ſimplr̄ alicuius gr̄a fiūt:nō eius qd̄ euenit gr̄a fcm̄ eſt:cuius extra ē cā/nos tūc caſu qppiā fieri dicere.Hoꝝ āt ea fortuna fieri q̄ eligibilium caſu fiunt in hiſce/q̄ hñt electionem. Argy.

¶Quare manifeſtū eſt ꝙ in his q̄ ſimplr̄ pp aliqd fiunt.cū nō accidētis cā fiunt/quoꝝ extra eſt cā.tūc a caſu dicimus.A fortuna autē eoꝝ q̄cunqʒ a caſu fiunt propoſitorum in habentibus propoſitum. T.c.61

¶Cōcludit ex p̄miſſis ꝙ in ijs quę ſimplr̄ fiunt pp aliquid qñ nō fiunt cā eius qđ accidit:ſed fiunt cā alicuius extrinſeci:tunc dicimus qđ fiant a caſu.Sed a fortuna dicimus illa fieri tm̄ de numero eoꝝ quę fiunt a caſu q̄cunqʒ accidunt in habentibus propoſitum.¶Tertio ibi.

¶Signū aūt eſt ipm̄ fruſtra.Tunc.n.dicit̄/cū id qd̄ eſt alicuius gr̄a nō eſt fcm̄ illius gr̄a/ceu ſi deābulatio egeſtiōis eſt gr̄a.ſi nō euenit ei qui deambulauit fruſtra dicim⁹/illū deābulaſſe.fruſtraqʒ deābulationem fuiſſe.Eſt.n.id fruſtra/qd̄ aptū eſt eē ob aliud cui nō efficit illud gr̄a cui⁹ erat ac aptū.Nā ſi quiſpiā lauiſſe dixerit fruſtra q2 ſol nō deficit/ridiculus vtiqʒ erit.non.n.hęc illius gr̄a erat.Ita caſus noīe ſuo tunc dicit̄/cuʒ qppiā ſit fruſtra.Eſt enim ꝛ tale nomen ipſius/qd̄ ab hiſce terminis cōſtat/ipm̄ inquā ꝛ fruſtra.Cecidit enim non percutiendi gratia lapis/caſu igitur ac fruſtra cecidit ipſe lapis/q2 cadere ꝛ ab aliquo proijciente pcutiendi cauſa pōt.

T.c.62 ¶ Signū aūt eſt qđ vanū eſt:qm̄ dr̄ cū nō fiat quod pp aliud illius cā: vt ambulare depōnis cauſa eſt. Si vō nō fiat ambulāti:fruſtra dicimus ambulaſſe ⁊ ambulatio vana:tanq̄ꝫ hoc ſit fruſtra:quod aptū natū eſt alterius cā cū nō icludit illud cuius cā erat aptum natū. Qm̄ ſi aliquis ſe balneatum dicat fruſtra:q̄ꝛ nō deficit ſol/deriſio vtiq̄ꝫ erit:non eniꝫ erat

T.c.63 hoc pp illud. ¶ Si igitur quod automatū ſm̄ nomen:eſt cū ipſuꝫ fruſtra fiat. Cecidit.n.non pcutiendi cā lapis. Ab eo igiẜ qđ automatū cecidit lapis: q̄ꝛ cecidit vtiq̄ꝫ a quodam: ⁊ percutiendi cauſa.

¶ Manifeſtat qđ in ɔ̄ne poſuerat.ſ.ꝙ caſus accidat in his q̄ ſūt pp aliqđ. Et accipit ſignū ab eo qđ dr̄ vanū:qđ ſꝫ nomē in grȩco ꝓpinquū eſt caſui. Dr̄ aūt vanū cum id qđ eſt pp aliqđ nō fiat ei⁹ cā.i.nō accidat ex eo pp qđ fit:ſic̄ ſi aliquis ābulet ad deponēdū ſuꝑflua nāe:ſi h̄ nō accidat deābulāti:dr̄ fruſtra deābulaſſe:⁊ ābulatio ei⁹ eē vana:ac ſi h̄ ſit fruſtra vel vanū:qđ aptū natū ē fieri cā alicui⁹:cū nō includat illđ [cui⁹ cā natū eſt fieri] ⁊ q̄re dicat [cui⁹ cā natuꝫ ē fieri] expōit ſubdēs:q̄ꝛ ſi aliq̄s dicat ſe fruſtra balneatū q̄ꝛ eo balneato nō deficit ſol:deriſorie diceret:q̄ꝛ h̄ qđ ē ipꝫ eē balneatū:nō erat natū fieri pp h̄ ꝙ deficeret ſol. Unū caſus q̄ i grȩco dr̄ automatū.i.p ſe fruſtra accidit i his q̄ ſūt pp aliqđ:ſic̄ ⁊ id qđ ē fruſtra vl̄ vanū:q̄ꝛ p ſe fruſtra:ipꝫ fruſtra ſm̄ ſuū nomē ſignificat:ſic̄ p ſe hō:ipꝫ hoīeꝫ:⁊ p ſe bonū ipm̄ bonū. Et exēplificat i his q̄ caſu ſūt:ſic̄ cū dr̄ ꝙ lapis cadēdo pcutiēs aliquē cecidit nō pcutiēdi cā:q̄ꝛ cecidit ab eo qđ ē p ſe vanū:vl̄ p ſe fruſtra:q̄ꝛ nō natus eſt pp h̄ cadere. Cadit.n.aliqñ lapis ab aliq̄ emiſſus pcutiēdi cā ⁊ q̄ꝫuis āt caſus ⁊ vanū ɔueniāt i h̄ ꝙ vtrūq̄ꝫ eſt i his q̄ ſūt pp aliqđ:differūt tñ:q̄ꝛ vanū dr̄ ex h̄ ꝙ nō ɔſequiẜ aliqđ qđ intēdebaẜ. Uñq̄ꝫ eſt vanū ⁊ caſus ſimul:puta cuꝫ nō accidit illud qđ intēdebaẜ:ſꝫ accidit aliqđ aliud. Qñq̄ꝫ āt ē caſus ſꝫ nō vanū cū accidit ⁊ illđ qđ itēdebaẜ ⁊ aliud. Qñq̄ꝫ āt eſt vanū ⁊ nō caſus:qñ nō accidit illud qđ intendebaẜ: neq̄ꝫ aliqđ aliud. ¶ Deinde cum dicit. T.c.64.

Recte ſāctus doc. nomē vanū caſui ꝓpiquū aſſerit. Nā i grȩce αὐτόματον caſus dr̄. μάτην vero vanum vl̄ fruſtra interꝑtaẜ. Ideoq̄ꝫ liquido ex ariſtotelis textu pꝫ:q ſic dr̄ αὐτόματον ὅταν αὐτὸ μάτην γένηται. quod eſt Sic igiẜ automaton.ſm̄ nomē cū ipſum fruſtra fiat. Sicq̄ꝫ pꝫ cum automaton.⁊ automatū ꝓpinqua ſint noīa:⁊ caſum ⁊ ipſum fruſtra vl̄ vanum grȩce ꝓpinqua eſſe.

¶ Maxime autē ſeparaẜ id qđ a fortuna ſit in hiſce q̄ nā fiūt. Cū.n.q̄ppiā eſt effectū ꝑter nām:tū nō a fortuna illud:ſed a caſu potius effectum fuiſſe dicimus. Eſt aūt ⁊ hoc aliud. Illius.n.externa:hui⁹ interna cā eſt. Quid igiẜ eſt caſus/ ⁊ qđ fortuna:atq̄ꝫ quo pacto inter ſeſe differūt:ſatis iam diximus.

¶ Maxime aūt ſeparatuꝫ eſt a fortuna in his quȩ a natura fiūt. Cū.n.fiat aliquid extra naturā tūc non a fortuna:ſed magis ab eo qđ per ſe fruſtra eſt/factū eſſe dicimus. Eſt autē ⁊ hoc alterū:huius quidem enim exterius eſt cā illius vō interius. ¶ Quid igitur ſit per ſe fruſtra: ⁊ quid fortuna dictum eſt ⁊ quid differunt adinuicem.

¶ Oñdit in qb⁹ maxie caſus dr̄at a fortuna: ⁊ dic̄ ꝙ maxie dr̄c in illis q̄ fiūt a nā:q̄ꝛ ibi hꝫ locū caſus:ſed nō fortuna. Cū.n aliqđ fit extra nām in opationibus nāe:puta cū naſciẜ ſext⁹ digit⁹: tū nō dicimus ꝙ fiat a fortuna:ſꝫ magis ab eo qđ eſt per ſe fruſtra.i.a caſu. Et ſic poſſumus accipe aliā drīam inter caſum ⁊ fortunā:ꝙ eoꝝ q̄ ſunt a caſu,cauſa eſt intrīſeca:ſicut eoꝝ quȩ ſunt a nā eoꝝ vō q̄ ſunt a fortuna cā eſt extrinſeca:ſicut ⁊ eoꝝ q̄ ſunt a ꝓpoſito. Et vltimo ɔcludit:qđ dcm̄ eſt qđ ſit p ſe fruſtra.i.caſus:⁊ qđ fortuna:⁊ qūo differāt abinuicem. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Utrūq̄ꝫ aūt ipſoꝝ ad modū ei⁹ reduciẜ cāȩ vñ eſt ꝓncipiū mot⁹. Etenī eoꝝ aliqđ q̄ aut nā/aut mente agūtur ſemp eſt cā:ſꝫ hoꝝ mltitudo inde finita eſt.

¶ Sed modoꝝ cārū in qb⁹ eſt:vñ principiū motus. vtrunq̄ꝫ ipſoꝝ eſt. Aut.n.eoꝝ q̄ ſunt a natura cauſa aliqua eſt: aut eorum quȩ ſunt ſub intellectu cā ſemper eſt:ſed eoꝝ multitudo interminata eſt. T.c.65

¶ Oñdit ad qđ genus cauſȩ caſus ⁊ fortuna reducanẜ. Et ꝑmo oñdit ꝓpoſitū. Scđo ex hoc iprobat quādā opioneꝫ ſuperius poſitā.ibi [Qm̄ aūt caſus.] Dicit ergo ꝑ ꝙ tam caſus q̄ꝫ fortuna reducunẜ ad genus cauſȩ mouētis:q̄ꝛ caſus ⁊ fortuna vel eſt cā eoꝝ q̄ ſunt a natura:vel eoꝝ q̄ ſunt ab intelligētia:vt ex dictis pꝫ:vñ cuꝫ nā ⁊ intelligētia ſint cā vt vñ eſt ꝓncipiū mot⁹:⁊ fortuna ⁊ caſus ad idē genus reducunẜ. Sed tñ q̄ꝛ caſus ⁊ fortuna ſūt cāȩ p accñs eoꝝ multitudo eſt determinata.vt ſupra dcm̄ eſt. ¶ Scđo ibi. T.c.66 T.c.53

Argu. ¶ Qm̄ aūt caſus atq̄ꝫ fortuna cāȩ ſūt eoꝝ quoꝝ aut mēs aut nā fieri cāȩ pñt:cū p accñs q̄ppiā hoꝝ ipſorū fuerit cā, atq̄ꝫ nihil eoꝝ q̄ ſūt p accñs prius eſt hiſce q̄ ſunt p ſe: quare neq̄ꝫ p accñs cā per ſe cām āñcedit:caſus nimiꝝ atq̄ꝫ fortuna poſterior ⁊ mente eſt ⁊ natura. Quare ſi quā maxime cȩli caſus eſt cauſa neceſſe eſt priorem mentem atq̄ꝫ naturam ⁊ aliorum multorū ⁊ huius vniuerſi cauſam eſſe.

T.c.66 ¶ Qm̄ aūt caſus ⁊ fortuna ſunt cauſȩ eoꝝ quorum vtiq̄ꝫ aut intellꝰ fiat cā:aut natura/cū ſm̄ accidens cū aliq̄ fiat hoꝝ ipſoꝝ:nihil aūt ſm̄ accñs prius eſt his q̄ ſunt p ſe:manifeſtū eſt ꝙ neq̄ꝫ p accñs cauſa

T.c.67 prius eſt ea q̄ eſt p ſe. ¶ Poſterius itaq̄ꝫ eſt caſus ⁊ fortuna ⁊ intellꝰ ⁊ natura. Quare ſi qua maxie cȩli cauſa eſt caſus:neceſſe prius cām intellꝰm ⁊ naturā eſſe ⁊ aliorū multoꝝ ⁊ huius aūt omnis.

¶ Excludit opinionē ponētiū fortunā ⁊ caſum eē cām cȩli ⁊ oium mūdanoꝝ:⁊ dicit ꝙ q̄ꝛ caſus ⁊ fortuna ſunt cauſȩ per accñs eoꝝ quoꝝ intellectus ⁊ natura ſunt cāȩ per ſe: cā aūt per accñs nō eſt prior ea quȩ eſt per ſe:ſicut nihil p accñs eſt prius eo qđ eſt per ſe:ſeq̄tur ꝙ caſus ⁊ fortuna ſunt poſteriores q̄ꝫ intellectus ⁊ natura. Unde ſi ponaẜ ꝙ caſus ſit cauſa cȩli,ſicut quidā poſuerūt:vt ſupra dictū eſt. ſequitur ꝙ intellꝰ ⁊ natura per prius ſint cauſa aliquoꝝ alioꝝ:⁊ poſtea totius vniuerſi. Cauſa etiā totius vniuerſi prior eſſe videẜ q̄ꝫ cauſa alicuius partis vniuerſi:cū quȩlibet pars vniuerſi ordineẜ ad ꝑfectionē vniuerſi. Hoc autē videẜ incōueniēs ꝙ aliqua alia cauſa ſit prior q̄ꝫ ea quȩ eſt cauſa cȩli:vnde incōueniēs eſt ꝙ caſus ſit cauſa cȩli. Cōſiderandū eſt aūt,ꝙ ſi ea q̄ fortuito vel caſualiter accidūt.i. ꝑter intentionē cauſaꝝ inferioꝝ reducantur in aliquaꝫ cām ſuperiorē ordinātem:ipſa in cōparatione ad illā cām non poſſunt dici fortuita vel caſualia:vnde illa cauſa ſuperior,non poteſt dici fortuna. ¶ Deinde cum dicit. Lec.7. c.cō.44 Similiter.7.meta.t.cō.23.

Argu. ¶ Eſſe aūt cās ⁊ tot eē numero quot dixim⁹ patet. Tot.n.q̄ſtio pp qđ ſane cōplectiẜ. Nā ipm̄ pp qđ/ aut ad ipm̄ qđ ē reduciẜ vltimū in imobilibus: ceu in mathematicis. Ad recti.n.vt cōmēſurabilis aut ad cȩterorū ſimiliuꝫ alicuius vltimo diffinitionē reduciẜ. Aut id qđ primū mouit:veluti ꝓpter qđ bellum geſſerunt:q̄ꝛ templū ſpoliarunt. Aut gratia cuius/vt imperiū ɔſequanẜ. Aut ad materiā in hiſce quȩ fiunt. Perſpicuū igiẜ eſt has ⁊ tot cauſas eſſe. T.c.68

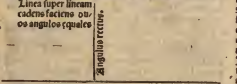
¶ Quȩ autem ſunt cauſȩ: ⁊ quod tot ſint numero

quot

Lis ẽ in- ter alex. & ſimpl. ſi i mathema ticis ſit cã finalis Si plicio aſſe rẽte q̄ ſic qḋ alex. cũ oib⁹ fe re latinis rajcit, vt l. 3. meta. t.c. 3. ẽ vi dere apḋ Ariſto.

quot dicimus manifeſtum eſt: tot enim ſm numerũ propter quid comprehendit: Aut enim in qḋ qdeſt reducitur propter quid vltimũ in immobilibus: vt in mathematicis. In diffinitione. n. recti aut commenſurati/ aut alicuius cuiuſdam reducit̃ vltimum. ¶ Aut in mouentem primum: vt propter quid certauerunt: qm̃ furati ſunt. Aut alicuius gratia vt dominent̃. Aut in iis quę ſunt materia. Quod quidez igitur cauſę & hę tot ſint manifeſtum eſt.

¶ Oſtẽdit q̄ cauſę nõ ſunt plures his quę ſunt dictę. Quod qdẽ manifeſtat̃ ſic. Hoc qḋ dico pp̄ qḋ querit de cã. ſz ad ꝓpter qḋ nõ rñdetur niſi aliqua dictaꝝ cauſaꝝ. Non igit̃ ſunt plures cauſę q̄z q̄ dicta ſunt. Et hoc eſt qḋ dicit q̄ h̃ qḋ dico ꝓpter qḋ tot eſſe ſm numerũ quot ſunt cãę predictę. Qñqz. n. ꝓpter qḋ reducit̃ vltio in qḋ qdeſt. i. in diffinitionẽ: vt pz in oibus imobilibus: ſicut ſunt mathe^{ca}: in qbus pp̄ qḋ reducit̃ ad diffõnem recti vel cõmẽſurati: vel alicui⁹ alteri⁹ qḋ demĩſtatur in mathe^{ca}. Cum. n. diffõ recti anguli ſit q̄ ↄſtituat̃ ex linea ſup aliã cadentẽ: q̄ ex vtraqz pte faciat duos angulos ęquales: ſi q̄rat̃ pp̄ qḋ iſte angulus ſit rectus: rñdet̃ q2 cõſtituit̃ ex linea faciente duos angulos ęquales ex vtraqz parte: & ita eſt in aliis.

Quãdoqz v̊o reducit̃ pp̄ qḋ in p^{m} mouentẽ: vt pp̄ qḋ aliqui pugnauerũt q2 furati ſunt: h̃. n. eſt q̄ intrauerũt ad pugnã: Qñqz aũt reducit̃ in cãm finalẽ: vt ſi q̄ram⁹ cui⁹ cã aliq̄ pugnãt: rñdet̃ vt dñent̃. Qñqz aũt reducit̃ in cãm mãlẽ: vt ſi q̄rat̃ quare iſtud corpus eſt corruptibile: & rñdet̃ q2 cõpoſitũ eſt ex ↄ̃riis. Sic g̃ patet has eẽ cauſas: & tot. ¶ Neceſſe eſt aũt quatuor eẽ cauſas: q2 cũ cã ſit ad quã ſequit̃ eẽ alterius: eſſe ei⁹ qḋ hz cãm põt ↄſiderari dupl̃r: vno mõ abſolute: & ſic cã eẽndi eſt forma p quã aliqḋ eſt i actu. Alio mõ ſm q̄ de potẽtia entis fit actu ens: & q2 oẽ qḋ eſt in potẽtia reducit̃ ad actũ p id qḋ eſt actu ens: ex hoc neceſſe eſt eſſe duas alias cauſas. ſ. materiam & agentem qui reducit mãm de potẽtia in actũ. Actio aũt agẽtis ad aliquod determinatũ tendit: ſicut ab aliquo determinato principio ꝓcedit. Nam omne agens agit quod eſt ſibi conueniens. Id aũt ad quod intendit actio agẽtis dr̃ cã finalis. Sic igitur neceſſe eſt eſſe cauſas q̄tuor. Sed q2 forma eſt cã eſſendi abſolute: alię v̊o tres ſunt cauſę eſſendi ſm q̄ aliqḋ accipit eſſe: inde eſt q̄ in imobilibus nõ conſiderant̃ alię tres cauſę: ſed ſolum cauſa formalis. Lectio. xi.

Quid & p pulchre ſimpl. hic in expõne iſtud tex. aſſignat.

Argy.

¶ Cũ aũt quatuor cãę ſint: de oibus ſcire nimiꝝ ad naturalẽ philoſophũ pertinet: atqz ad oẽs ipm ꝓpter qḋ redigẽs ipe materiã: formã: id qḋ mouit: & id gratia cuius nãliter reddet ac aſſignabit.

T. c. 70

Q Uoniã aũt cãę q̄tuor ſunt de oibus erit phyſici cognoſcere: & in oẽs inducens pp̄ qḋ demõſtrabit phyſicę materiã: ſpeciem: mouentẽ. & qḋ eſt cuius cauſa.

Poſtq̄ Ph̃s determinauit de cauſis: hic oñdit q̄ nãlis ex oibus cauſis demõſtrat̃. Et circa h̃ duo facit. Primo dicit de quo eſt intentio. Scḋo exequit̃ propoſitum ibi [Veniũt aũt tres.] Dicit g̃ p̃mo q̄ cum q̄tuor ſint cauſę: ſicut ſupra dcm̃ eſt: ad nãlẽ pertinet & oẽs cognoſcere: & p oẽs nãliter demõſtrare reducẽdo qõnem ꝓpter quid in quãlibet dictarum quatuor cauſarum. ſ. formam: mouentẽ: finem: & materiam. ¶ Deinde cũ dicit.

Scḋa pte 70. tex.

¶ Tres aũt in vnũ plerũqz accedũt. Ip̃m. n. qḋ ẽ: & id g̃ra cui⁹: vnũ ſũt. Ea v̊o vñ p̃mũ effluit motus: ſpẽ cũ iiſce ↄcurrit: homo nanqz hoiem generat.

Argy.

¶ Veniũt aũt tres in vnã multoties. Quod quidez enim quid eſt: & quod cuius cauſa vna eſt: quod vero vnde motus principium: ſpecie eadem eſt his. Homo enim hominem generat.

¶ Exequitur ꝓpoſitũ. Et circa hoc duo facit. Primo pręmittit q̄dam quę ſunt neceſſaria ad ꝓpoſitum oſtendẽdũ. Scḋo ꝓbat ꝓpoſitũ. ibi [Quare ꝓpter qḋ.] Circa p̃mũ duo p̃mittit ad ſubſequentẽ ꝓbationẽ neceſſaria: quorum p̃mũ eſt de habitudine cauſaꝝ adinuicẽ. Scḋm eſt de cõſideratõe nãlis phię. ibi [Et tenet̃.] Dicit g̃ p̃ q̄ multoties ↄtingit q̄ tres cauſę ↄcurrũt in vnã: ita q̄ cã formalis & finalis ſint vna ſm numerũ. Et hoc intelligẽdũ eſt de cauſa generationis finali: nõ aũt de cauſa finali rei generatę. Finis. n. g̃nationis hoĩs eſt forma humana: nõ tñ finis hoĩs eſt forma eius: ſed p formã ſuã ↄuenit ſibi operari ad finez. Sed cã mouẽs eſt eadẽ ſm ſpẽm vtriqz eaꝝ: & hoc ꝑcipue in agẽtibus vniuocis in qbus agẽs facit ſibi ſimile ſz ſpeciẽ: ſicut hõ generat hoiem. In his. n. forma generantis q̄ eſt p̃n^{m} generatiõis eſt idẽ ſpẽ cũ forma generati: q̄ eſt generationis finis. In agẽtibus aũt nõ vniuocis: alia eſt rõ. In his. n. ea q̄ fiunt nõ poſſunt ptingere ad h̃ q̄ cõſequantur formã generantis ſm eandẽ rõnez ſpẽi: ſed participãt aliquã ſimilitudinẽ eius ſm q̄ poſſunt: vt patet in iis quę generant̃ a ſole. Non igit̃ agẽs ſemp eſt idẽ ſpẽ cũ forma quę eſt finis generationis. Nec iterũ omnis finis eſt forma. & ꝓpter hoc appoſuit [multoties] Materia v̊o nõ eſt nec idẽ ſpẽ: nec idẽ nũero cũ aliis cauſis: q2 mã inquantuz hui⁹ eſt ens in po^{a}: agens v̊o eſt ens in actu inquãtũ hui⁹. forma v̊o vel finis eſt actus, vel perfectio. ¶ Scḋo ibi.

T.c. 72

T.c. 71

qñ eſt verũ q̄ cãę coincidãt.

¶ Et oino q̄cũqz motũ ſubeũtes mouẽt. Quę v̊o tales nõ ſũt: hę nãlis ↄſiderationis nõ ſũt. Nõ. n. i ſe ipſis habẽtes motũ aut principiũ motus mouent. Sed imobiles mouẽt. Quapropter tres ſunt tractationes. Vna circa imobile. Alia circa id quod mouetur quidem: eſt autem expers corruptionis. Tertia circa ea quę corruptibilia ſunt.

Argy.

¶ Et tenet̃ phyſicus cõſiderare oino quęcũqz mota mouent: q̄cunqz aũt non: nõ amplius phyſicę ſunt. Non. n. in ſeipſis habentia motuz neqz principiuz motus mouẽt: ſed imobilia ſunt. Vñ tria negocia ſunt: hęc quidẽ circa imobile: alia v̊o circa mobile quidem incorruptibile autem. Quędam autem circa mobilia corruptibilia.

T.c. 71

¶ Proponit 2^{m} quod eſt de qbus ſcz cõſideret naturalis: & dicit q̄ quęcunqz mouentia mouẽt ita q̄ moueant̃: ptinẽt ad ↄſiderationẽ nãlẽ: q̄ v̊o mouẽt: ſed nõ mouent̃ nõ ſunt de ↄſideratione naturalis phię: cuius eſt ↄſiderare de naturalibus. q̄ habẽt in ſe p̃ncipiuz motus. Huiuſmodi aũt mouẽtia nõ mota nõ habẽt in ſe p̃n^{m} motus: cum non moueant̃: ſed ſunt imobilia. & ſic nõ ſunt naturalia: & per ↄñs nõ ſunt de cõſideratione naturalis phię: vnde patet q̄ tria ſunt negocia. i. triplex eſt ſtudiũ & intẽtio phię ſm tria genera reꝝ q̄ inueniunt̃. Rerum enim quedam ſunt mobi-

lia: ⁊ circa hoc eſt vnū ſtudiū phie. Aliud vō ſtudium eius eſt circa ea que ſunt mobilia. ſed incorruptibilia: ſicut ſūt corpora celeſtia. Tertiū vō ſtudiū eius eſt circa mobilia ⁊ corruptibilia: ſicut ſunt corpora inferiora. Et pmū quidē negociū pertinet ad metaphyſicū. Alia vō duo ad ſciam nālē: cuius eſt determinare de oībus mobilibus tā corruptibilibus q̄ȝ incorruptibilibus. Unde male intellexerūt quidam volentes hec tria reducere ad tres partes philoſophie. ſ. ad mathematicā, metaphyſicam, ⁊ phyſicā. Nā aſtronomia que videtur circa mobilia incorruptibilia cōſiderationē habere: magis eſt naturalis q̄ȝ mathematica. vt ſupra dictum eſt. In quantum enim applicat principia mathematica ad materiam naturalem circa mobilia conſiderationem habet. Eſt igitur hec diuiſio ſm̄ diuerſitatē rerum extra animam exiſtentium: non ſm̄ diuiſionem ſcientiarum accepta. ¶ Deinde cum dicit.

Le. tex. com. 20. Idē aſſerit cōmentator expſſe hic.

Argꝫ. ¶ Quare ipſum ꝓpter qd a nāli philoſopho ⁊ ad mām: ⁊ formam: ⁊ ad id quod primo mouit reducente ipſum aſſignatur ac redditur.

T. c. 72 ¶ Quare ꝓpter quid in materiā reducēti redditur ⁊ in eo quod quid eſt: ⁊ in primum mouens.

¶ Oñdit ꝓpoſitū. Et circa hoc duo facit. Primo oſtēdit ꝙ ad naturalē ptinet ꝯſiderare oēs cauſas, ⁊ per eas demonſtrare que duo ſupra ꝓpoſuerat. Scđo ꝓbat qdā q̄ in hac ꝓbatione ſupponit. ibi [Dicēdū qd igit̃] Circa pmū duo facit. Primo oſtēdit ꝙ nālis oēs cauſas cōſiderat. Secundo ꝙ per oēs demonſtrat. ibi [Et penitus ꝓpter qd.] Circa primū duo facit. Primo oñdit ꝙ naturalis conſiderant mām ⁊ formam ⁊ mouentē. Scđo ꝙ conſiderat finem. ibi [Et ꝙ qd eſt.] Et circa primū duo facit. Primo ꝓponit ꝙ intēdit. Scđo probat. ibi [De generatione.] Cōcludit ergo primo ex predictis ꝙ aſſignat̃ ꝓpter qd a naturali ⁊ reducendo in materiā: ⁊ reducēdo id qđ qd eſt. i. in formā ⁊ reducendo in primum mouens. ¶ Secundo ibi.

T. cō. 75

Scđa pte 74. tex.

T. cō. 74. Scđa pte t. com. 72

Argꝫ. ¶ De generatiōe. n. maxime cās hoc mō ꝯſiderant qd poſt qd fit: ⁊ qđ pmū fecit: aut qd paſſum eſt: ⁊ ſic ſemp quod eſt deinceps. Pricipia aūt ea q̄ nāliter mouēt duplicia ſunt: ⁊ quoꝝ alterū nāle non eſt: qppe cū nō habeat in ſe pncipiū motus. Atq̄ȝ tale eſt ſiquid moueat ⁊ nō moueat̃: vt id qđ eſt immobile penitus: ⁊ quod eſt omnium primum.

¶ De generatione enim maxime hoc modo cauſas conſiderant: qd poſt aliqd fiat: ⁊ qd primum fecit: aut qd ſuſtinuit: ⁊ ſic ſemp qd conſequenter.

T. c. 73 ¶ Duplicia aūt ſunt principia mouentia: quorum alterum non phyſicū eſt. Non enim habet motus pncipium in ſeipſo. Huiuſmodi autē ſi aliquid mouet quod non mouetur. ſicut eſt quod ⁊ penitus immobile eſt: ⁊ omnium primum.

¶ Probat ꝓpoſitū in hūc modū. Dcm̄ eſt ꝙ nālis ꝯſiderat ea que mouent̃ ⁊ gn̄abilia ⁊ corruptibilia. qcquid ḡ opȝ ꝯſiderare circa gn̄ationē: opȝ cōſiderari a naturali: ſȝ circa gn̄ationē opȝ ꝯſiderari formā, mām, ⁊ mouentē. q enīȝ volūt ꝯſiderare circa gn̄ationē cās: hoc mō ꝯſiderāt. Primo qdē id qđ fit poſt aliqd: ſicut ignis fit poſt aerē. cū ex aere generat̃ ignis. ⁊ in hoc ꝯſiderat̃ forma p quā gn̄atū eſt id qđ eſt. Et iteꝝ ꝯſiderat̃ qd eſt qđ pmū fecit. i. qđ pm̄ mouit ad gn̄ationē. ⁊ hoc eſt mouēs. Et iteꝝ qd eſt qđ ſuſtinuit ⁊ hoc eſt ſubm̄ ⁊ mā. Et nō ſolū primū mouens ⁊ pmum ſubm̄ ꝯſiderantur circa gn̄ationē: ſed ēt ⁊ ea que cōſequenter ſunt. Et ſic pȝ ꝙ ad nālē ptinet ꝯſiderare formā mouētē ⁊ materiā. Nō tñ quelibet mouētia. ſunt. n. pncipia mouentia dupl'r. ſ. mota ⁊ nō mota. quoꝝ id qđ nō mouet̃ nō eſt naturale: q: non hȝ in ſe pncipiū motus. Et tale eſt principium mouēs qđ eſt penitus immobile ⁊ primum oium vt oſtendetur in. 8. ¶ Deinde cum dicit.

t. c. 12. 13 per totū

Argꝫ. ¶ Et ipſum quid eſt: ⁊ forma: eſt enim finis ⁊ id gratia cuius cetera fiunt. Quare cum alicuius gratia natura faciat: ⁊ hanc ſcire oportet.

T. c. 74 ¶ Et quod quid eſt ⁊ forma. finis enim ⁊ cuius cauſa. Quare quoniam natura propter aliquid eſt: ⁊ hanc cognoſcere oportet.

¶ Oſtēdit ꝙ nālis ꝯſiderat ⁊ finem, ⁊ dicit ꝙ etiam forma ⁊ qđ qd eſt. ptinet ad ꝯſiderationē naturalis: ſm̄ ꝙ ēt finis eſt: ⁊ cui⁹ cā fit generatio. Dictū eſt aūt ſupra ꝙ forma ⁊ finis incidūt in idē. Et q: nā opatur pp aliqd: vt infra ꝓbabit̃. nece eſt ꝙ ad naturalē ptineat ꝯſiderare formā nō ſolū inquātū eſt forma: ſed inquantū eſt finis. Si aūt nā non ageret ꝓpter aliquid: ꝯſideraret qdē nālis de forma inquātū eſt forma: ſed nō inquantū eſt finis. ¶ Deinde cū dicit.

Argꝫ. ¶ Et ipſum propter quid omnino reddendū eſt. Velut ex hoc neceſſe eſt hoc fieri. Ex hoc autem hoc: aut ſimpliciter: aut plerunque.

¶ Et penitus reddendum propter quid: vt quia ex hoc neceſſe eſt hoc eſſe Hoc autem ex hoc aut ſimpliciter eſt: aut ſicut frequenter.

¶ Oñdit qūo nālis demonſtrat per oēs cās. Et p̄ quomodo demōſtrat per mām ⁊ mouētē que ſunt cāe priores in generatiōe. Scđo oſtēdit qūo demōſtrat per formā. ibi [Et ſi hoc fieri oȝ.] Tertio qūo demōſtrat p finē. ibi [Et quia dignius.] Dicit ḡ pmo ꝙ in nālibus reddendū eſt ꝓpter qd [penitus] id eſt ſm̄ quodlibet genus cāe: vt q: hoc pceſſit, ſiue illud ſit mā, ſiue mouēs: neceſſe eſt hoc eē ꝯſequenter: vt ſi aliqđ generatū eſt ex ꝯtrarijs: neceſſe eſt illud corrūpi: ⁊ ſi ſol appropinquat ad polū ſeptentrionale: nece eſt dies fieri lōgiores: ⁊ frigus diminui, ⁊ calorē augeri apud eos qui habitāt in parte ſeptētrionali. Sed tamē ꝯſiderādū eſt ꝙ nō ſolū ſemp ex pcedēte mā vel mouēte, nece eſt aliqd ſubſequi: ſed qnq̄ȝ ſubſequit̃ aliqd ſimpl'r. i. vt ſemp vt in his que dicta ſunt. qnq̄ȝ aūt vt frequēter: vt ex ſemine humano ⁊ mouēte in gn̄atiōe: vt frequētius ſeq̄tur generatū habere duos oculos: qđ tñ aliqn deficit. Et ſimil'r ex hoc ꝙ materia ſic eſt diſpoſita in corpore humano, accidit generari febrem propter putrefactionē vt frequētius, quandoq̄ȝ tamen impeditur. ¶ Secundo ibi.

hic imme diate ſcđa ⁊ tertium

¶ Et ſi hoc eſt emerſurum vt ex ꝓpoſitionibus ipſa concluſio. Et quia hoc erat quidditas ipſa.

¶ Et ſi hoc debet fieri: ſicut ex ꝓpoſitiōibus cōcl'o: Et quoniam hoc erat quod quid erat eſſe.

Nota ¶ Oſtēdit qūo ſit demonſtrandum in nālibus per cauſam formalem. Ad cuius intelligentiā ſciendū eſt ꝙ quādo ex cauſis precedētibus in generatione. ſ. ex materia ⁊ mouente ſequitur aliqd ex neceſſitate: ⁊ ſic ex eis pōt ſumi demonſtratio: vt ſupra dictū eſt. nō autem quādo ſequit̃ aliqd vt frequēter: ſed tunc oȝ ſumi demōſtratio ab eo quod eſt poſterius in generatiōe ad hoc ꝙ aliquid ex neceſſitate ſequatur ex altero: ſicut ex propoſitiōibus demōſtratiōis ſequitur ꝯcluſio, vt pcedamus demonſtrādo ſic. Si hoc debet fieri: iſta ⁊ iſta requirunt̃. ſicut ſi debet generari homo neceſſe eſt ꝙ ſit ſemē hmuanū agens in generatione. Si autē pcedamus ecōtrario. eſt ſemē humanū agens in generatione: nō ſequit̃. ergo generabitur homo ſicut ex ꝓpoſitionibus ſequit̃ ꝯcluſio. Sed hoc qđ debet fieri. i. ad qđ determinat̃, gn̄atio erat ſm̄ ſupradicta qđ qđ erat eſſe. i. forma. Unde manifeſtū eſt ꝙ quādo ſm̄ hūc modum demōſtramus

ſi hoc de

ſi hoc oʒ fieri:p cām formalē demōſtramus. ¶ Tertio ibi.

Argr. ¶ Et quia melius eſt hoc modo non ſimpliciter: ſed ad ſubſtantiam vniuſcuiuſqꝫ.

¶ Et quia dignius eſt ſic:non ſimpliciter:ſed ad vniuſcuiuſqꝫ ſubſtantiam.

¶ Oñdit quō nālis demonſtrat per cām finalē:ꝛ dicit ꝙ ē nālis demonſtrat aliquando aliquod eē:qꝛ dignius eſt ꝙ ſic ſit:ſicut ſi demonſtret ꝙ dentes anteriores ſunt acuti: qꝛ melius eſt ſic eſſe ad diuidendū,ꝛ bene natura facit qđ melius eſt.non tamē facit ꝙ melius eſt ſimpliciter:ſed qđ melius eſt: ſcđm quid competit ſubſtantię vniuſcuiuſqꝫ. Alioquin cuilibet animali daret animam rationalem,quę eſt melior ꝙ̄ anima irrationalis. Lec.xv.

Argr. ¶ Dicendum eſt igitur primo quidem naturaꝫ ex ijs eſſe cauſis:quę alicuius gratia faciunt. Deinde de neceſſario quō ſeſe habet in naturalibus rebus. In hanc enim cauſam omnes omnia redigunt. Nam (vt inquiūt) cum calidū ꝛ frigidum ꝛ vnūquodqꝫ talium ſuapte natura ſit tale/ hęc neceſſario ſunt/ ꝛ fiunt/ac apta ſunt. Etenim ſi aliā cauſam dixerint: hic concordiam ꝛ diſcordiam:ille mentem: tangūt illam duntaxat:deinde valere ſinunt.

T.c.75 Dicendum quidem igitur primum/quoniam natura eorū quę ſunt propter hoc/ cauſarum eſt:poſtea de neceſſario quomodo ſe habeat in phyſicis. In hanc.n. cauſam inducunt omnes:quoniam calidum huiuſmodi aptum natum eſt ꝛ frigidum: vnumquodqꝫ igitur talium hęc ex neceſſitate ſunt: ꝛ fiunt/ꝛ apta nata ſunt. Et nanqꝫ ꝛ ſi aliam cauſam dicant quācūqꝫ tangentes:gaudere ſinant:hic quidem concordiam ꝛ diſcordiam/ille vero intellectum.

Poſtq̄ Phs oñdit ꝙ nālis demōſtrat ex oib⁹ cauſis: h manifeſtat qđā q̄ ſuppoſuerat.ſ. ꝙ nā agat pp finē:ꝛ ꝙ i qbuſdā neceſſariū nō ſit ex cauſis priorib⁹ ieſſe quę ſunt mouēs ꝛ mā:ſʒ ex cauſis poſteriorib⁹ q̄ ſunt forma ꝛ finis. Et circa h duo facit. Prio pponit qđ intēdit.

T.c.76 Scđo pſeqꝛ ppoſitū.ibi[Hʒ aūt opponē.]Dicit ḡ p̄ ꝙ dicēdū eſt p̄:ꝙ nā ē de numero illaꝝ cauſaꝝ q̄ pp aliqd agūt. Et vʒ ad qōnē de prouidentia. Ea.n. quę non cognoſcunt

Nota de puidētia Dei. finē non tendunt in finē,niſi vt directa ab aliquo cognoſcēte:ſicut ſagitta a ſagittante:vñ ſi nā operet̄ pp finē:neceſſe eſt ꝙ ab aliquo intelligente ordinet̄ qđ eſt puidētię opus. Poſt hoc aūt dicendū eſt quō ſe hʒ neceſſariū in rebus naturalibus:vtrū.ſ.neceſſitas reꝝ nāliū ſemper ſit ex mā:vel aliqñ ēt ex mā ꝛ mouēte:vel aliqñ ex forma ꝛ fine. Et neceſſitas q̄rendi hęc:eſt iſta:qꝛ oēs antiqui nāles reducunt effectus nāles in hanc cām:aſſignādo rōnē de eis.ſ. ꝙ neceſſe eſt ea ſic euenire pp mām:vt pote qꝛ calidū natū eſt eē tale:ꝛ facere talē effectū:ꝛ ſilr frigidū ꝛ oia ſilia: neceſſe ē fieri vel eſſe ea quę ex eis cauſant̄. Et ſi aliqui antiquoruʒ nālium aliquā aliā cām tetigerint ꝙ̄ neceſſitatem mātię:nō tñ habent vñ gaudeant gloriantes:qꝛ cauſis poſitis ab eis ſcilicet intellectu,quē poſuit Anax. ꝛ amicitia ꝛ lite,quas poſuit Empe. non ſunt vſi niſi in generalibus quibuſdaʒ: ſicut in conſtitutione mundi. In particularibus aūt effectibus huiuſmodi cauſas pretermiſerunt. ¶ Secundo ibi.

Argr. ¶ Exiſtit autē dubitatio/qđ nā phibet nāʒ nō alicuius gratia facere/neqꝫ qꝛ ſic eſt meli⁹/ ſed perinde atqꝫ iuppiter/non vt frumentū augeat/ſʒ neceſſario pluit. Qđ.n.eſt eleuatū:id frigefiat opʒ: ꝛ quod frigefactum eſt/id aquā iaʒ factū deſcēdat neceſſe eſt. Accidit aūt hoc pacto frumētū incremēta ſuſcipe. Similiter ꝛ ſi cuiuſpiā frumētū peat cū eſt in area/ non huiuſce gratia pluit vt illud pereat/ ſed id accidit. Quare qđ phibet partes ēt in nā ſic ſe habere: veluti dētes anteriores qdē acutos aptoſqꝫ ad diuidendū:geminos aūt latos atqꝫ vtiles ad cibū terendū neceſſario ortos fuiſſe? Nā non huiuſce cā tales ſunt orti/ſed accidit. Eadē ꝛ de ceteris putāda ſunt ptibus/q̄ alicuius gratia ꝯſtare vident̄. In qb⁹ igitur accidit/vt oēs pinde ſint ortę atqꝫ ſi alicuius cā fierēt/ea ꝯſeruata ſunt a caſu ꝯgrue ꝯſtituta. In qbus aūt id nō accidit:ea periere ac pierunt:vt Empedocles dicit animātium ea quę ex hominis ptib⁹ bouiſqꝫ conſtabant. Atqꝫ rō quidem qua quiſpiam dubitauerit hęc eſt: ꝛ ſiqua ſit alia ſimilis.

¶ Habet autē dubitationē ꝙ phibeat nām non pp hoc facere: neqꝫ qꝛ melius:ſed ſicut pluit iuppiter/ non vt frumētū augmentet/ſed ex neceſſitate. Surſuʒ.n.ductā aquā congelari opʒ/ ꝛ congelatā aquā deorſum venire. Augeri aūt cū hoc fiat accidit frumentū. Similiter ſi pdit̄ frumētū in area/nō hui⁹ cā pluit vt perdat̄/ſed hoc accidit. Quare qđ prohibet ſic ꝛ ptes ſe hr̄e in nā/vt dētes ex neceſſitate oriri anteriores qdem acutos aptos ad diuidendum: maxillares aūt latos ꝛ vtiles ad conterendū cibū: qñ non pp hoc hoc fieri/ſed ſimul euenire. Similiter aūt eſt ꝛ de alijs ptibus in qbus videtur eſſe/ ꝙ pp hoc. Vbicunqꝫ.n. oia accidunt:ſicut ſi pp hoc fiāt:hęc quidem ſaluata ſunt ab eo/ qđ pp ſe vanuʒ conſtātia apte. Quęcūqꝫ vero non ſic perdita ſunt/ ꝛ perdunt̄ quemadmodū Empedocles dixit bouigenas viriproras. ¶ Rō quidem igitur q̄ vtiqꝫ deficiet aliquis hęc eſt/ꝛ ſi aliq̄ alia huiuſmodi eſt. T.c.76 T.c.77

¶ Exeqt̄ ppoſitū. Et p̄ inqrit vtrū nā agat pp aliqd. Scđo quō neceſſariū in reb⁹ nālibus inueniat̄.ibi[Q̄ đ aūt ē.] T.c.87. Circa p^m duo facit. Primo ponit opinionē ponētiū nām nō agere pp aliqd:ꝛ rōnē eoꝝ. Scđo iprobat eā ibi.[Sed 2ª parte impoſſe eſt iſta.]Circa p^m ſciendū ꝙ ponentes nāʒ nō agē 77. pp aliqd hoc ꝯfirmare nitebant̄ remouētes id ex quo nā p̄cipue vr̄ pp aliqd operari. Hoc aūt eſt qđ maxime demonſtrat nām pp aliquid opari:ꝙ ex opatione nāę ſemp inuenit̄ aliquid fieri q̄đto meli⁹ ꝛ cōmodius eſſe pōt ſicut pes hoc mō eſt factus a nā:ſm ꝙ eſt aptus ad gradiēdū:vt ſi recedat a nāli diſpōne nō eſt aptus ad hunc vſum:ꝛ ſilr̄ ē de ceteris. ¶ Et qꝛ ꝯ̄ hoc p̄cipue opponere nitebant̄: iđ dicit̄, ꝙ pōt opponi ab aduerſarijs:ꝙ nihil phibet nāʒ nō facere pp aliquid:neqꝫ facere ſemp qđ melius eſt. Inuenimus.n. qñqꝫ qđ ex aliq̄ opatiōe nāę puenit aliq̄ vtilitas:q̄ tñ nō eſt finis illius nālis operationis: ſʒ ꝯtingit ſic euenire: ſicut ſi dicam⁹[ꝙ iuppiter pluit].i.deus vel nā vlis nō pp hūc finē:vt frumētū augmentet:ſʒ pluuia puenit ex neceſſitate materię. Opʒ.n. inferioribus partibus ex ppinqtate ſolis calefactis reſolui vapores ex aq̄s:qbus ſurſuʒ aſcēdētib⁹ pp calorē:cū puenerint ad locū vbi deficit calor pp diſtantiam a loco vbi reuerberant̄ radij ſolis: neceſſe eſt ꝙ aqua

vaporabilr aſcẽdẽs ↄgelet̃ ibidẽ: ⁊ ↄgelatione facta vapores vertant̃ in aquã: ⁊ cũ aq̃ fuerit gñata neceſſe eſt ꝙ cadat deorſum pp grauitatẽ: ⁊ cũ hoc ſit accidit vt frumentũ augeat̃ in õ tñ pp hoc pluit vt augeat̃: qꝛ ſicut in aliquo loco frumẽtũ deſtruit̃ pp pluuiã: vt cũ ẽ collectũ in area: nõ tñ pp hoc pluit vt deſtruat̃ frumẽtũ: ſed hoc caſu accidit pluuia cadẽte: ⁊ eodẽ mõ vĩ caſu accidere: ꝙ frumẽtũ creſcat pluuia cadẽte. Uñ vĩ ꝙ nihil ꝓhibeat ſic ẽt eſſe in partibus aialiũ q̃ vident̃ eſſe ſic diſpoſitę pp aliquẽ finẽ: vt ponte ꝙ aliqs dicat ꝙ ex neceſſitate mãę ↄtingit: ꝙ q̃dã dentes anteriores. ſ. ſint acuti: ⁊ apti ad diuidẽdũ cibũ: ⁊ maxillares ſint lati ⁊ vtiles ad ↄterẽdũ cibũ. Nõ tñ ita ꝙ pp iſtas vtilitates nã fecerit dẽtes tales vel tales: ſʒ qꝛ dẽtib⁹ ſic factis a nã pp neceſſitatẽ mãę ſic decurrẽtis: vt talẽ formã ↄſequeret̃: q̃ forma exñte ſeq̃t̃ talis vtilitas. Et ſilr ꝑt dici de oibus alijs ꝑtib⁹ q̃ vident̃ hẽre aliquã determinatã formã pp aliquẽ finẽ. ¶ Et qꝛ poſſet aliqs dicere ꝙ ſp vel vt in plurib⁹ tales vtilitates ↄſequunt̃: qd̃ aũt eſt ſemper vel frequẽter ↄueniens eſt eſſe a nã: id ad hãc obiectionẽ excludendã dicunt aduerſarij ꝙ a prin° ↄſtõnis mundi q̃tuor elemẽta ↄuenerũt ad ↄſtitutionẽ reꝝ nãliũ: ⁊ factę ſunt multę, ⁊ varię diſpõnes reꝝ nãliũ. Et in q̃buſcũq; ſic oia acciderũt apta ad aliq̃ʒ vtilitatẽ: ſicut ſi ꝓpterea eſſent facta illa tñ ↄſeruata ſunt eo ꝙ habuerũt diſpõnẽ aptã ad ↄſeruationẽ: nõ ab aliquo agẽte intendente finẽ: ſed ab eo qd̃ eſt per ſe vanum. i. a caſu. Quęcunq; võ non habuerũt talẽ diſpõnẽ: ſunt deſtructa: ⁊ q̃tidie deſtruunt̃: ſicut Empedocles dixit a prin° fuiſſe quoſdã generatos qui ex vna parte erant boues: ⁊ ex alia parte erant homines. Hęc eſt ergo rõ per quã aliqs dubitabit: vel ſi aliqua alia talis eſt. ¶ Sed ↄſiderandũ eſt in iſta rõne: ꝙ exẽplũ inconueniens accipit. Nã pluuia lʒ habeat neceſſariã cãm ex parte mãę: tñ ordinat̃ ad finẽ aliquẽ. ſ. ad cõſeruationẽ reꝝ generabiliũ ⁊ corruptibiliũ: pp hoc. n. eſt generatio ⁊ corruptio in iſtis inferioribus: vt ↄſeruet̃ ꝑpetuũ eſſe in eis: vñ augmẽtũ frumẽti incõuenienter accipit̃ in exẽplũ. Cõparatur. n. cauſa vlis ad effectũ particularẽ. ¶ Sed ⁊ hoc ẽt ↄſiderandum eſt ꝙ augmentũ ⁊ conſeruatio terrę naſcentium accidit ex pluuia vt in plurib⁹: ſed corruptio accidit vt in paucioribus. vñ lʒ pluuia non ſit pp perditionem: non tñ ſeq̃t̃ ꝙ non ſit propter conſeruationem ⁊ augmẽtũ. Lec. xiij.

Argy. ¶ Impoſſe aũt eſt hęc ita ſeſe hẽre/ hęc. n. ⁊ oia q̃ nã conſtãt: aut ſemꝑ: aut plerũq; ſic fiũt. At nihil eoꝝ h pacto fit: q̃ a fortuna caſuq; ꝓficiſcunt̃. Neq;. n. hyeme crebro pluere fortuito caſuq; vĩ: ſʒ ſi id fiat cũ ſol eſt ſub cane. Neq; cauma ſub cane: ſʒ ſi ĩ hyeme fiat. Qd̃ ſi ea q̃ fiũt: aut a caſu: aut alicuius gr̃a fiũt: ſi impoſſe eſt hęc aut a fortũa eſſe aut a caſu: alicuius profecto gr̃a erũt. At vniuerſa talia nã ſunt: ⁊ vt ipſi dixerint/ qui hęc dicunt. Eſt igitur in hiſce quę natura fiunt ⁊ ſunt/ id qd̃ alicuius gratia ſit.

Sed impoſſe eſt iſta hunc habere moduʒ. Hęc q̃dem. n. ⁊ q̃cũq; ſunt a nã/ aut ſꝑ ſicut fiunt/ aut ſicut frequenter. Sʒ eorũ q̃ ſunt a fortũa ⁊ ꝑ ſe vano/ nihil. Neq; enim a fortuna neq; a caſu vĩ pluere multoties hyeme: ſed forte ſub cane. Neq; cauma ſub cane/ ſed ſi hyeme. Si igit̃ a caſu vident̃/ aut pp hoc eſſe/ ſʒ nõ poſſibile eſt/ hoc eſſe: neq; a caſu aut a fortuna/ propter aliquid vtiq; erũt. At vero natura ſunt huiuſmodi omnia: quemadmoduʒ ⁊ ipſi firmabant hoc dicentes. Eſt itaq; quod propter aliquid in his quę natura fiunt ⁊ ſunt.

τὸ καῦ/ μα ὑπὸ/ κύνα.

Poſita Opiniõe ⁊ rõne dicẽtiũ nãʒ nõ agẽ pp finem. Hic iprobat eã. Et p̃ p rõnes ꝓprias. Sc̃do p rõnes ſumptas ab ijs ex q̃bus aduerſarij ↄ̃riũ oñdere nitebant̃. ibi [Peccatum aũt fit.] Circa ꝑ̃m ꝑonit q̃nq; rõnes: quaꝝ ꝑ̃a talis eſt. Oia quę fiũt naturalr: aut fiũt ſicut ſemꝑ aut ſicut frequẽter: ſed nihil eoꝝ quę fiũt a fortuna vel per ſe vano. i. a caſu: ſit ſemp vel vt frequenter. Nõ. n. dicimus ꝙ a fortuna vel a caſu ſit ꝙ multoties pluat in hyeme: ſed diceremus eſſe a caſu ſi forte multũ plueret ſub cane. i. in diebus canicularib⁹: ⁊ ſilr nõ dicim⁹ ꝙ ſit a caſu: qꝫ in diebus canicularibus ſit cauma: ſed ſi h eſſet in hyeme dicunt ꝙ fuit a caſu. Ex his duob⁹ ſic argumẽtat̃. Oia q̃ fiunt: aut fiũt a caſu: aut fiũt pp finẽ: q̃. n. accidũt ꝑter intẽtionẽ finis dñr accidere caſualr. Sed ipoſſe eſt ea q̃ fiũt ſemp vel frequenter accidere a caſu: ẽ ea quę fiũt ſemp vel frequenter fiunt pp aliq̃d: ſed oia quę fiunt ſm nãm fiunt vel ſemp vel frequenter: ſicut ẽt ipſi confitebant̃: ergo oia quę fiũt a nã fiunt propter aliquid. ¶ Secundam rõnem ponit ibi.

¶ Pręterea in q̃b⁹ ẽ aliqs finis/ in his ⁊ id qd̃ ꝑ̃us ⁊ i qd̃ deinceps agit̃ huiuſce gr̃a agit̃. Ut igit̃ agit̃: ita eſt aptũ agi/ ⁊ vt eſt aptũ agi: ſic vnũquodq; niſi qd obſtet agit̃. At alicui⁹ gr̃a agit̃. Et aptũ ẽ igit̃ illi⁹ gr̃a agi: veluti ſi domus ex ijs eſſet q̃ nã fiũt: ſic vtiq; fieret: vt nũc ab arte ↄ̃ficit̃. Qd̃ ſi ea q̃ nã fiũt nõ ſoluʒ nã: ſʒ ẽt arte fierẽt: eodẽ ↄ̃ficerent̃ mõ: quo apta ſunt ↄ̃fici. Alteꝝ igit̃ alterius cõficitur gratia.

¶ Amplius in q̃buſcũq; finis aliqs eſt hui⁹ cã agit qd̃ ꝑ̃us/ ⁊ qd̃ ↄ̃ſequẽter. Ergo ſicut agit̃/ ſic aptum natũ eſt: ⁊ ſicut aptũ natũ eſt: ſic agit̃ vnũquodq;: ſi non aliq̃d ipediat/ agit aũt pp hoc/ ⁊ aptũ natũ eſt: itaq; hui⁹ cã/ vt ſi dom⁹ eſſet eoꝝ q̃ nã fiũt: ſic vtiq; facta eſſet: ſicut nunc ab arte eſt. Si aũt quę nã non ſolum nã ſed arte fierent/ ſimiliter vtiq; fierent ſʒ ꝙ apta nata ſunt/ propter ergo alterum alterum. T.c. 78

¶ Et dicit ꝙ in q̃buſcũq; eſt aliqs finis: ⁊ ꝑ̃ora ⁊ ↄ̃ñtia oia agũt cã finis. Hoc ſuppoſito ſic argumẽtat̃: ſicut aliq̃d agitur naturalr: ſic aptũ natũ eſt agi: h. n. ſignificat q̃ dico naturalr. illud. ſ. aptũ natũ: ⁊ hęc ꝓpõ ↄuertit̃: qꝛ ſic aptũ natũ eſt agi: ita agit̃: ſʒ opʒ apponere hãc ↄditionẽ niſi aliq̃d ipediat. Accipiam⁹ ẽ ꝑ̃m ꝙ nõ hʒ inſtãtiã: ꝙ ſicut aliquid agit̃ nãliter ſic aptũ natũ eſt agi. Sʒ ea q̃ fiũt nãliter ſic agũtur ꝙ iu ducunt̃ ad finẽ. ẽ ſic apta ſunt agi vt ſint pp finẽ: ⁊ h eſt nãm appetere finẽ. ſ. hẽre aptitudinẽ nãlẽ ad finẽ. Uñ manifeſtũ ẽ ꝙ nã agit pp finẽ. Et h qd̃ dixerat manifeſtat per exẽplum. Similr. n. ex prioribus ꝑuenit̃ ad poſteriora in arte ⁊ in nã: vñ ſi artificialia vt dom⁹ fierẽt a nã: hoc ordine fierẽt: quo nũc fiũt per artẽ. ſ. ꝑ̃us inſtitueret̃ fundamentũ ⁊ poſtea erigerent̃ parietes: ⁊ vltimo ſupponeret̃ tectũ. Hoc mõ nã ꝓcedit in ijs quę ſunt terrę affixis. ſ. plãtis: cuius radices q̃ſi fundamẽtũ: terrę infigunt̃: ſtipes võ ad modũ parietis eleuatur in altũ: frõdes aũt ſupeminent ad modũ tecti. Et ſilr ſi ea q̃ fiunt a nã fierent ab arte: hoc mõ fierent: ſicut apta nata ſunt fieri a nã: vt pʒ in ſanitate: quã ↄtingit fieri ⁊ ab arte ⁊ a nã. Sicut. n. nã ſanat calefaciendo ⁊ infrigidando: ita ⁊ ars. Uñ manifeſtũ eſt ꝙ in nã eſt alterum propter alterum. ſ. priora propter poſteriora: ſicut ⁊ in arte. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

¶ Atq; ars oino alia ꝑficit q̃ nã nequit ꝑficere: alia imitãdo nãm facit. Si igit̃ ea quę ob artẽ ↄ̃ficiunt̃ alicui⁹ cã fiũt/ ⁊ ea ꝓfecto q̃ nã fiũt alicui⁹ gr̃a fieri conſtat: priora nãq; poſterioraue ſimiliter inter ſeſe

bñt in biſce quę arte: ꝛ in biſce quę nã cõficiuntur.

T.c.79 ¶ Oino aũt ars alia qdẽ pficit/qd nã non põt ope/rari:alia võ imitat̃. Si igitur quę ſunt ſm arte3/ pp hęc ſunt:manifeſtũ ꝙ/ ꝛ quę ſunt ſm nãm. Simili/ter aũt ſe bñt adinuicem in ijs/quę ſunt ſm arte3: ꝛ in ijs quę ſecundum nãm poſteriora/ad priora.

porphyrius teſte ſimplicio, hãc rõnes argumẽtũ a minori vocat.

¶ Et dicit ꝙ ars ꝗdã facit q̃ nã nõ põt facere:ſicut domum ꝛ aliab9. In ijs võ q̃ ↄuenit fieri ꝛ ab arte ꝛ a natura imitat̃ nãm:vt p3 in ſanitate:vt dictu3 eſt. Uñ ſi ea q̃ ſunt ſm artẽ ſunt pp finẽ:manifeſtũ eſt ẽt ea q̃ fiunt ſm nam pp finẽ fiũt. cũ ſilr ſe habeãt priora ad poſteriora in vtriſq3. Poteſt tñ dici ꝙ hęc nõ eſt alia rõ a pręmiſſa:ſed complementum ꝛ explicatio ipſius. ¶ Quartam rationem ponit ibi.

Argu. ¶ Maxime aũt id ip3 in aialib9 rõnis expertib9 p3:q̃ neq3 arte:neq3 diſcurſiõe: neq3 deliberatiõe faciũt. Quapp ꝛ ſunt q dubitãt/vtrũ mẽte vel alio quodã pncipio aranę: formicę/cęteraq3 iſtiuſmodi aialia operãt̃. Procedẽti ẽt vlteri9: ꝛ i plãtis ea quę ↄferãt ad finẽ fieri hoc pacto vident̃. Ueluti frondes ob fructus tegẽdos. Quare ſi nã gr̃aq3 alicuius hirũdo nidulũ extruit:araneus araneã texit/plãtę deniq3 frondes gr̃a tegendoꝝ fructuũ explicãt/ radiceſq3 nõ ſurſu3: ſ3 deorſu3 emittũt ſumẽdi cã nutrimenti/ p3 eſſe cãm talẽ in biſce q̃ nã fiunt ꝛ conſtãt.

T.c.80 ¶ Maxime aũt manifeſtũ eſt in aialibus q̃ aliorum neq3 arte neq3 q̃ſitura neq3 deliberatura faciũt. Uñ dubitãt quidã vtrum intellectu aut quodã alio operentur aranę/ ꝛ formicę/ ꝛ huiuſmodi. Paulatim aũt ſic pcedẽti/ ꝛ in plãtis appet expedientia q̃dã facta pp finẽ/ vt folia pp fructus cooperimentum. Quare ſi nã facit/ ꝛ propter hoc hirundo nidu3/ ꝛ aranea telã: ꝛ plantę folia gr̃a fructuum: ꝛ radices non ſurſum ſed deorſum gratia vegetandi/manifeſtum ꝙ cã huiuſmodi eſt in ijs/quę nã fiunt/ ꝛ ſunt.

¶ Et ſumit̃ hęc rõ ab ijs q̃ manifeſti9 in nã ppaliqd opari vident̃. Uñ dĩ ꝙ nãm opari pp aliqd maxime ẽ manifeſtũ in aialibus q̃ neq3 opant̃ p artẽ:neq3 p inq̃ſitionẽ/neq3 per deliberationẽ: ꝛ tñ manifeſtũ eſt in oparionib9 eoꝝ ꝙ pp aliqd opant̃: pp ꝙ qdã dubitauerũt: vtrũ aranę ꝛ formicę ꝛ h9 aialia opent̃: p itellectũ:vel p aliqd aliud pn̄m. S3 tñ ꝛ hoc fit manifeſtũ ꝙ nõ opent̃ ex intellectu: ſed p nãʒ: q2 ſemp eodẽ mõ opant̃. Ois.n.hirũdo ſilr facit nidum: ꝛ ois aranea ſilr facit telã: qð nõ eſſet ſi ab intellectu; ꝛ arte operarent̃. Nõ.n.ois ędificator ſilr facit domũ: q2 artifex h3 iudicare de forma artificiati: ꝛ põt eã variare. Ulterius aũt pcedẽti de aialibus ad plãtas: in ijs ẽt apparent q̃dã eſſe facta vt vtilia ad finẽ:ſicut folia ſunt vtilia pp cooperimẽtũ fructuũ. Uñ q2 hoc eſt a nã ꝛ nõ ab arte ꝙ hirũdo facit nidũ: ꝛ aranea telã: ꝛ plãtę pducũt folia gr̃a fructuu3: ꝛ radices ſint in plãtis nõ ſurſu3: ſ3 deorſu3: vt accipiãt nutrimẽtũ a terra:manifeſtũ eſt ꝙ cã finalis inuenit̃ i ijs q̃ fiũt/ ꝛ ſunt a nã. ſ. pp aliqd operãte. ¶ Quintã rõnẽ ponit ibi.

Argu. ¶ Atq3 cũ nã ſit duplex/altera qdẽ vt materies/ altera aũt vt forma/ ꝛ hęc ſit finis/ gr̃a võ finis cętera fiant: hęc ea eſt pfecto cauſa/cuius cętera fiunt.

T.c.81 ¶ Et qñ nã dupliciter/alia quidẽ ſicut materia/alia vero ſicut forma:finis aũt hęc eſt: propter fine3 aũt alia ſunt/hęc vtiq3 erit cauſa cuius gratia.

¶ Dicit ꝙ cum natura dicatur dupliciter:ſcilicet de materia ꝛ forma: ꝛ forma eſt finis generationis: vt ſupra dictũ eſt. Hoc autem eſt de ratione finis: vt propter ipſum fiant alia:ſequitur ꝙ eſſe ꝛ fieri propter aliquid, inueniatur in rebus naturalibus. Lect.xiiij.

Nec ſimplici9, aut Alexan. hãc rõnes ee putant.

Argu. ¶ Fit autem ꝛ in biſce peccatum quę per artes ↄficiuntur. Scripſit enim grãmaticus non recte: ꝛ potionẽ medicus nõ recte porrexit. Quare patet ꝛ in biſce fieri poſſe quę nã conficiuntur. Quod ſi aliq̃ ſunt in arte in quibus id qð recte fit alicuius efficitur gr̃a:in ijs autem quę peccãtur/gr̃a quidem alicuius ars aggreditur facere/ ſed non aſſequitur illud/ſilr ꝛ in nãlibus erit/ ꝛ monſtra peccata erunt illius/ qd alicuius gr̃a fuit. Et in primis igitur compõnibus ea quę partim ex hoĩs partibus/partim ex bouis conſtabant/ſi non ad aliquem terminum finẽue poterãt puenire/aliquo ſane principio perinde atq3 nunc ſemina labefactato corruptoue fiebant.

Peccatum autem fit ꝛ in ijs/quę ſunt ſ3 artem. Scripſit enim non recte grãmaticus / ꝛ propinauit medicus non recte potionem. Quare manifeſtũ eſt ꝙ ↄtingit ꝛ in ijs/quę ſm nãm ſunt. Si igitur ſunt quędã ſm artem in quibus qd recte fit propter aliquid fit: in quibus ẽt peccatur alicuius gr̃a agitur: ſed fallit̃ ſilr vtiq3 ꝛ in phyſicis. Et monſtra ſunt peccata illius qd propter aliquid eſt. Et in ſubſtantijs ergo q̃ ſunt ex principio bouigena/ſi non ad aliquẽ terminu3 ꝛ finẽ poſſibilia erãt venire:corrupto principio aliquo facta ſunt:ſicut nunc ſemine. T.c.82

Postq̃ Oñdit phs p ꝓprias rõnes: ꝙ nã agit pp aliquid. Hic intendit hoc manifeſtare remouẽdo ea p quę aliqui ↄtrũ exiſtimabãt. Et diuidit̃ in tres partes ſm tria ex qbus aliq moueri videbant̃ ad hoc negandũ. Scðʒ icipit ibi. [Oino aũt deſtruit.] Tertiũ ibi. [Incõueniẽs aũt.] Primũ aũt ex quo aliqui moueri videbant̃ ad negãdũ nãm agere pp finẽ: ex hoc erat: q2 videbãt aliqñ alr accidere:ſicut accidit in mõſtris quę ſunt peccata nãę. Unde ẽt Empedocles poſuit ꝙ a prin° ↄſtõnis reꝝ fuerũt pducta,quędã non hñtia hanc formã/ ꝛ hunc ordinẽ q nũc in nã cõiter inuenit̃. Ad hoc ergo excludendũ inducit q̃tuor rõnes. Circa quaꝝ primam oſtendit: ꝙ l3 ars agat pp aliquid: tñ in ijs quę fiũt ſm artẽ ↄtingit fieri peccatũ: q2 aliqñ grãmaticus non recte ſcribit: ꝛ medicus q̃nq3 potat aliquẽ medicinali potione non recte. Uñ manifeſtu3 eſt ꝙ contingit peccatũ eſſe ẽt in ijs quę ſunt ſm nãm: q̃uis nã pp aliquid operet̃. In arte aũt eoꝝ quę pp aliqd fiunt: q̃dã fiunt ſm artem: ꝛ recte fiũt: quędã aũt ſunt in quibus artifex fallit̃ non ſm artẽ agens: ꝛ in his contingit peccatu3: arte propter aliquid agente. Si.n. ars non ageret ad determinatũ finẽ: qualitercunq3 ars operaret̃ nõ eſſet peccatũ: q2 operatio artis ęqualr ſe haberet ad oia. Hoc ipſu3 igit̃ ꝙ in arte contingit eſſe peccatũ: eſt ſignũ ꝙ ars ꝓpaliquid operet̃. Ita ẽt contingit in nãlibus rebus in quibus monſtra ſunt quaſi nãę peccata pp aliquid agentis. inquantum deficit recta operatio naturę: ꝛ hoc ipſum qð in nãlibus contingit eſſe peccatu3: eſt ſignũ ꝙ natura propter aliquid agat. Unde in ſubſtantijs quas in principio mundi Empedocles dixit eſſe conſtitutas [bouigenas]. i. ex media parte boues: ꝛ ex media hoĩes: tñ nõ poterãt puenire ad alique3,

2° parte 84.tex. T.c.86

finē ꝛ terminū nāę: vt. ſ. ↄſeruarent̃ in eē: nō h̄ fuit q̄ꝛ natura non hoc intēdat: ſed q̄ꝛ hęc nō poſſibilia ſaluari gñata ſunt non ſm nām: ſed corrupto aliquo nāli pͥnᵒ. Sicut nunc etiam accidit aliquos monſtruoſos partus generari pp corruptionē ſeminis. ¶ Scđam rōnem ponit ibi.

Argū. ¶ Preterea primo ſemen neceſſe eſt oriatur/ ſed nō animalia ſtatim. A·q̄ꝫ ipſum congeſtum qđ primū oriebatur: ſemen nimirum erat.

T.c. 83 ¶ Amplius neceſſe eſt ſemen fieri primum: ſed non ſtatim animalia: ꝛ molle natura primum quod ſemen erat.

¶ Quę talis eſt. Ubicūq̄ꝫ ſunt determinata pͥnᵃ ꝛ determinatus ordo ꝓcedendi: ibi opꝫ eſſe determinatum finē pp quē aīa fiāt. Sed in generatiōe animaliū eſt determinat᷒ ordo procedendi: q̄ꝛ opꝫ pͥᵐ fieri ſemen: ꝛ non ſtatim a pͥnᵒ eſt aīal: ꝛ ipſum ſemen non ſtatim eſt induratum: ſed a principio eſt molle: ꝛ quodam ordine ad perfectionem tendit: ergo in generatione aīaliū eſt determinat᷒ finis. Non ergo pp hoc accidunt monſtra ꝛ peccata in aīalibus: q̄ꝛ natura non agit propter aliquid. ¶ Tertiam rōnem ponit ibi.

¶ Preterea i plātis ēt ipſis id ineſt qđ alicuiꝰ ē grā. Minus aūt eſt diſtinctū ac manifeſtū: fiebāt ne igit̃ ex bouis ꝑtibus ac hoīs aīalia/ ſic ꝛ ex vitis: oleę q̄ꝫ ꝑtibus plātę/ ac non fiebāt/ eſt enim abſurdum. At oportebat tñ ſi in aīalium genere iſta fiebant.

¶ Amplius ꝛ in plantis ineſt qđ propter hoc/ minᵒ autem dearticulatum eſt. Utrum igitur in arboribᵒ fiant/ ſicut bouigena viriprora/ ſic ꝛ vitigena oleoprora/ aut non inconueniens enim eſt/ ſed tñ oportuit: ſiquidem in animalibus eſt.

¶ Quę talis ē. Lꝫ nā in plātis agat pp aliqđ. ſicut i aīalibᵒ: tñ minᵒ ē dearticulatū: diſtinctū in plātis vel minᵒ ex operationibᵒ eoꝝ colligi pt. Si ḡ pp h̄ accidāt peccata ꝛ mōſtra in aīalibᵒ: q̄ꝛ nā nō agit pp aliqđ: magis deberet accidere in plātis. Utrū igit̃ ſicut fiūt in aīalibᵒ bouigena viriprora: ita fiāt vitigēa oleoprora. i. ex media pte oliuę: ꝛ media pte vitis: vel nō. Dicē. n. q̄ꝫ fiāt vt̃ incōueniēs: ſe tñ opꝫ ita eē ſi in aīalibᵒ ↄtingit hac de cā: q̄ꝛ nā nō agit pp aliqđ. Nō ḡ iſta de cā in aīalibus contingit q̄ꝫ natura propter aliquid non agit. ¶ Quartam rationem ponit ibi.

Preterea ꝛ in ſeminibus quoduis ſine vllo diſcrimine fieri oportere.

T.c. 84 ¶ Adhuc oportuit in ſeminibus fieri/ vt contingit.

¶ Quę talis eſt. Sicut ꝛ animalia generantur a natura: ita ꝛ ſemina animalium. ſi igitur accidit aliquid in generatione animalium qualitercūq̄ꝫ contingit: ꝛ non quaſi nā agēte ad determinatum finem: ſequetur etiā idē in ſeminibᵒ. ſ. vt a quocūq̄ꝫ quodcūq̄ꝫ ſemen produceretur. Et hoc patet eſſe falſum: vnde ꝛ primum falſum eſt. ¶ Secundo ibi.

¶ Omino aūt q̄ ita dicit ea quę nā ↄſtāt: quę a quodā pͥncipio qđ ē i ipſis ↄtinue mouētur: atq̄ꝫ ad quēdā ꝑueniūt finē: ab vnoquoq̄ꝫ aūt nō ad eūdē/ neq̄ꝫ ad quēuis/ attamē ad eūdē ſemꝑ niſi quid impedierit. Atqui id cuius grā fieri a fortuna etiā pñt. veluti dicimus hoſpitem forte fortuna veniſſe: locumq̄ꝫ abiiſſe/ cū id egerit/ q̄ſi grā huiuſce profectus/ non huiuſce autem grā venerit. Hoc autem eſt per accidens. Fortūna nāq̄ꝫ cā per accidens eſt: vt antea diximus. Sed cum hoc ſemper fit/ aut plerūq̄ꝫ/ non per accidens nec a fortuna dicimus eſſe. At in nālibus ſic ſemper/ ſi nihil impedierit fiunt.

¶ Omino aūt deſtruit ſic dicentes quę nā quidem ſunt ꝛ ſecundum nām. Nā quidem enim ſunt quęcūq̄ꝫ a quodā in ſeipſis principio continue mota accidūt ad aliquem finem. Ab vnoquoq̄ꝫ autem non idem vnicuiq̄ꝫ neq̄ꝫ contingens/ ſemper tamen in eundē/ niſi aliquid impediat. ¶ Qđ autem eſt cuius cauſa fit/ ꝛ qđ propter hoc/ fiet vtiq̄ꝫ a fortuna/ ſicut dicimus a fortuna venit extraneus/ ꝛ balneatᵒ abſceſſit/ cū tāq̄ꝫ propter hoc veniens egerit/ non propter hoc autem venit: ꝛ hoc ſecundum accidens. Fortuna autem eſt cāꝛum quę ſunt ſecundum accñs: quēadmodum ꝛ prius diximus. Sed cū hoc ſemper/ aut ſicut frequēter fiat nō ſm accñs/ neq̄ꝫ a fortuna eſt. In phyſicis aūt ſemꝑ ſic ē/ niſi aliqđ impediat. T.c. 85

¶ Excludit 2ᵐ ex quo mouebantur ad ponendum naturā non agere propter aliquid. Uidebatur. n. hoc quibuſdā: q̄ꝛ ea quę nāliter accidunt videntur ex prioribus pͥncipiis procedere quę ſunt agens ꝛ mā: non ex intentione finis. Sed ipſe ↄͣrium oſtendit dicens: q̄ꝫ illi, qui ſic dicūt nāꝫ. ſ. non agere pp aliquid: deſtruit nām: ꝛ ea quę ſunt ſm nāꝫ. Hęc. n. dicunt̃ eſſe ſm nām quęcunq̄ꝫ ab aliquo principio intrinſeco mouent̃ continue: quouſq̄ꝫ perueniāt ad aliquē finem: non in quodcūq̄ꝫ contingens: neq̄ꝫ a quocūq̄ꝫ prinᵒ in quēcūq̄ꝫ finē: ſed a determinato prinᵒ in determinatum finē. Semper. n. ab eodē prinᵒ proceditur in eundem finē: niſi aliquid impediat. Cōtingit aūt pręter id cuius cauſa fit aliquid aliqñ fieri a fortuna: qñ non propter hoc agit̃. Sicut ſi aliquis extraneus veniat: ꝛ ipſe recedit inde balneatus: dicimus hoc eſſe a fortuna: eo q̄ꝫ ita ſe fecit balneare: ac ſi pp hoc veniſſet. cū tñ pp hoc non venerit: vnde ſꝫ accidēs eſt ipſum balneari. Fortuna. n. eſt de numero cauſaꝝ ſm accñs vt prius dictū eſt. Sed ſi ſemꝑ aut frequenter eſt venienti hoc accidat: non dr̃ eſſe a fortuna. In rebus autē nālibus non per accñs: ſed ſemper ſic eſt: niſi aliquid impediat: vnde manifeſtum eſt q̄ꝫ determinatus finis qui ſequitur in natura: non ſequitur a caſu: ſed ex intentione naturę. Ex quo patet q̄ꝫ contra rationē naturę eſt dicere: q̄ꝫ natura non agat propter aliquid. ¶ Tertio ibi.

¶ Abſurdum autem eſt alicuius grā fieri non putare: ſi id qđ mouet nō viderint deliberatione pręmiſſa mouere. Nā ꝛ ars non deliberat. Etenim ſi in lignis extruendarum nauiū ars ineſſet: perinde atq̄ꝫ nā faceret nauim. Quare ſi id qđ alicuius fit grā ſit in arte/ ꝛ in nā profecto ineſt. Maxime autem hoc patet cum quiſpiā ſibi ipſi medetur/ huic enim perſimilis eſt nā. Quę cum ita ſint: patet nām cām eſſe atq̄ꝫ adeo: vt alicuius gratia faciat. Argū.

¶ Inconueniens autem eſt non opinari propter aliquid fieri/ niſi videatur mouens deliberatum/ ꝛ tñ ars quidem non deliberat. Et nāq̄ꝫ ſi eſſet in ligno nauis factiua: ſimiliter vtiq̄ꝫ nā feciſſet. Quare ſi in arte ineſt propter aliquid: ꝛ in nā ineſt. Manifeſtū eſt autem maxime/ cum aliquis medicatus fuerit ipſe ſeipſum/ huic quidem enim aſſimilatur nā. Qđ quidē igitur cauſa ſit nā/ ꝛ ſic ſicut propter aliqđ: manifeſtum eſt. T.c. 86

¶ Excludit

¶ Excludit tertium ex quo aliqs opinari pōt ꝙ nā nō agat pp aliquid. Uidebat̄.n.q buſdā ꝙ nā nō agat pp aliqd: qꝛ nō deliberat: ſed phs dicit ꝙ incōueniēs eſt h̄ opinari: qꝛ manifeſtū eſt ꝙ ars agit pp aliqd: ⁊ tñ manifeſtū eſt ꝙ ars non deliberat: nec artifex deliberat inquātū h̄z artē: ſz in/ quantū deficit a certitudine artis: vñ artes certiſſime non deliberāt, ſicut ſcriptor nō deliberat qūo debeat formare lrās: ⁊ illi ēt artifices q deliberāt, poſtq̄ʒ inuenerūt certuz pn^m artis in exequēdo, nō deliberāt. Uñ citharędus ſi i tā/ gēdo quālibet chordā deliberaret: imperitiſſim⁹ videretur. Ex quo pʒ ꝙ nō deliberare ↄtingit alicui agēti: nō qꝛ non agit pp finē: ſed qꝛ h̄z determinata media p quę agit. Uñ ⁊ qꝛ nā h̄z determinata media p quę agat: pp h̄ non delibe/ rat. Jn nullo.n. alio nā ab arte vꝫ differre: niſi qꝛ nā eſt pn/ cipium intrinſecum ⁊ ars eſt pn^m extrinſecum. Si.n. ars factiua nauis eſſet intrinſeca ligno: facta fuiſſet nauis a natura: ſicut modo fit ab arte. Et hoc maxime manifeſtum eſt in arte, quę eſt in eo qd̄ mouet̄ ſʒ p accñs. Sicut de me dico qui medicatur ſeipſum: huic arti.n. maxime aſſimila tur natura. Uñ pʒ ꝙ nā nihil eſt aliud q̄ʒ rō cuiuſdaʒ artis ſcilicet diuinę: indita rebus qua ipſe res mouentur ad finē determinatuʒ: ſicut ſi artifex factor nauis poſſet lignis tri buere ꝙ ex ſeipſis mouerentur ad nauis formam inducen dam. Ultimo autem epilogando dicit manifeſtum eſſe ꝙ natura ſit cauſa. ⁊ ꝙ agat propter aliquid. Lec.xv.

¶ Nūc conſiderādū eſt vtrū neceſſariū ipſum ex ſup poſitione: an ⁊ ſimpliciter ſit in ipſis rebus naturę.

T.c.87 Quod autem ex neceſſitate eſt: vtrum ex ſuppoſitione exiſtit: aut ſimpliciter.

Poſtq̄ʒ phs oñdit ꝙ nā agit pp finē: hic pcedit ad ingrediū de ſcḋa q̄ōne. ſ. qūo neceſſitas inueniat̄ in rebus nālibus. Et circa hoc tria facit. Primo mouet q̄ōnē. Scḋo ponit alioꝝ opi/ nionē. ibi [Nunc qdā.n.] 3° determinat veritatē: ibi [Sʒ tñ nō ſine his.] Quęrit ergo p° ꝙ vtrū in rebus nālibus ſit neceſſariū ſimplr. i. abſolute: aut neceſſariū ex conditione, ſiue ex ſuppoſitione. ¶ Ad cuius euidentiā ſciēduʒ eſt ꝙ neceſſitas quę depēdet ex cauſis priorib⁹, ē neceſſitas ab/ ſoluta: vt pʒ ex neceſſario qd̄ depēdet ex mā aial.n. eſſe cor ruptibile eſt neceſſariū abſolute: ↄſequit̄.n. ad hoc qd̄ eſt aial eſſe cōpoſitū ex ↄrijs. ¶ Silr ēt qd̄ h̄z neceſſitatē ex cā formali eſt neceſſariū abſolute: ſicut hoiem eſſe rōnalē: aut triangulū habere tres angulos equales duobus rectis: qd̄ reducit̄ in diffōnē triāguli. Et ſilr qd̄ h̄z neceſſitatez ex cā efficiente eſt neceſſariū abſolute: ſicut neceſſariū eſt eē al/ ternationē noctis ⁊ diei pp motū ſolis. Quod aūt h̄z ne/ ceſſitatē ab eo qd̄ eſt poſterius in eſſe: eſt neceſſariū ex cō/ ditione vel ſuppōne: vt puta ſi dicat̄ neceſſe eſt hoc eſſe ſi h̄ debeat fieri: ⁊ h⁹ neceſſitas eſt ex fine ⁊ ex forma inquā/ tum eſt finis generationis. Quęrere igitur vtrum in reb⁹ nālibus ſit neceſſarium ſimpliciter: aut ex ſuppoſitione: ni hil aliud eſt q̄ʒ quęrere vtrum in rebus nālibus neceſſitas inueniatur ex fine: aut ex materia. ¶ Secundo ibi.

Argũ. ¶ Nunc enim ipſum neceſſariuʒ in generatione pu/ de eē arbitrant̄/ atq̄ʒ ſi qſpiā neceſſario domū cxtru ctā eſſe putaret: qꝛ grauia qdez deorſum: leuia vero ſurſuʒ ſuapte nā ferunt̄. Jccirco lapides qdē ac fun damēta ſunt infra: terra aūt ſupra ſuā ob leuitatez: ⁊ ligna maxime ſupra: quippe cum ſint leuiſſima.

¶ Nunc quidam.n. opinant̄ qd̄ eſt ex neceſſitate in generatione eſſe quemadmodum vtiq̄ʒ ſi aliquis/ muꝝ eſſe ex neceſſitate exiſtimet: quoniā grauia qui dem deorſum ferri apta nata ſunt: leuia autem ſu/ pereminēt. Unde lapides quidem deorſum in fun/ damentum: terra autem ſurſum propter leuitatem. Supereminent autem ligna: leuiſſima enim ſunt.

¶ Ponit alioꝝ opinionē: ⁊ dicit qd̄ qdā opinant̄ ꝙ gñatio reꝝ nāliū proueniat ex neceſſitate abſoluta mãę: vt puta ſi aliqs diceret ꝙ paries aut dom⁹ talr ſit ex neceſſitate ma terię: eo ꝙ grauia nata ſunt deorſuz ferri: leuia vō ſupemi/ nere: ⁊ pp h̄ lapides graues ⁊ duri remanēt in fundamen/ to: terra vō lapidib⁹ ſupponit̄ tāq̄ʒ leuior: vt pʒ in parieti bus ↄſtructis ex laterib⁹, q ex terra ↄficiunt̄. Sʒ in ſum/ mo ponunt̄ ligna. ſ. in tecto q ſunt maxime leuia. Jta etiā exiſtimabāt diſpōnes reꝝ nāliū pueniſſe tales ex neceſſita te mãę: vt puta ſi dicat̄: ꝙ hō h̄z pedes iferi⁹: ⁊ man⁹ ſupe rius pp grauitatē aut leuitatē humoꝝ. ¶ Tertia ibi.

Argũ. ¶ At quanq̄ʒ nō ſine ijs: nō tñ pp hęc niſi vt ob ma teriā: ſʒ celādi qdā ↄſeruādiq̄ʒ cā extructa ē dom⁹. Silr ⁊ in cęteris vniuerſis in qbus eſt id qd̄ alicu/ ius grā fit/ nō ſunt qdē ſine hiſce q neceſſariā habēt nātotū: nō tñ ſunt ob hęc ipſa/ niſi vt ob mām/ ſed ali cuius ſunt grā. Ueluti pp qd ſerra eſt talis. Ut hoc ⁊ huiuſce grā ſit. Hoc tñ gratia cuius eſt/ fieri non pōt ſi nō ferrea ſit: neceſſe eſt ergo ferreā eſſe, ſi ſer/ ra atq̄ʒ opus ipſius erit. Eſt igitur neceſſarium ipʒ ex ſuppōne: ſed non vt finis. Nam neceſſariū qdez in mā: id vero gratia cuius eſt in ratione conſiſtit.

¶ Sed tñ non ſine ijs qdem factū eſt: non tamen pp T.c.88 hoc: niſi ſicut propter mām/ ſed cauſa abſcondendi ipſa ⁊ ſaluandi. Similiter autē ⁊ in alijs oībus in qbus propter aliqd eſt/ non ſine qdē habentib⁹ ne/ ceſſaria mām ſunt. Non tñ propter hoc/ ſed aut ſi/ cut materia ſunt/ ſed propter aliqd eſt: vt propter qd ſerra huiuſmodi q̄tenus hoc ſit/ ⁊ propter hoc. Sed tamen id qd̄ eſt cuius cauſa: impoſſibile eſt fie ri niſi ferrea ſit. Neceſſe igitur ferream eſſe/ ſi ſerra erit ⁊ opus ipſius. Ex ſuppoſitione aūt quod ne/ ceſſarium eſt: ſed non vt finis. Jn materia enim ne/ ceſſariū eſt: quod aūt eſt cuius cauſa/ in ratione eſt.

¶ Determinat vitatē. Et circa h̄ duo facit: p° oñdit q̄lr ſit neceſſitas in reb⁹ nālib⁹. 2° aſſimilat neceſſitatē reꝝ nālium neceſſitati q ē in ſciētijs demōſtratiuis. ibi [Eſt aūt ⁊ i do T.c.89 ctrinis.] Dic g̃ p°: ꝙ lʒ icōueniēs videat̄ dicē ꝙ i reb⁹ nāli bus ſit talis diſpō pp neceſſitatē mãę ſicut ⁊ apparet h̄ eē icōueniēs i reb⁹ artificialib⁹: de qb⁹ exēplū poſitū ē. Non tñ ē talis diſpō facta i reb⁹ nālib⁹ ⁊ artificialib⁹ ſine pnci pijs mālib⁹ h̄ñtib⁹ aptitudinē ad talē diſpōnē: ſi.n. dom⁹ ↄueniēter ↄſtaret: niſi grauiora in fundamēto ponerent̄: ⁊ leuiora ſuperi⁹. Nō tñ dicēdū ē ꝙ pp h̄ dom⁹ ſic ſit diſpo ſita: ꝙ vna ps ei⁹ ſit inferi⁹ ⁊ alia ſupius [pp h̄]. i. pp gra/ uitatē aut leuitatē q̄rūdā ptiū: niſi ſm ꝙ hęc ppō pp: dicit cāʒ mālē: q pp formā eiʒ ptes dom⁹ ſic ſunt diſpoſitę pp finē q ē cooperire ⁊ ſaluare hoies a caumate ⁊ pluuijs. Et ſi/ cut ē in domo: ſilr eſt in oībus alijs: in qbuſcūq̄ʒ ↄtingit agere pp aliqd. Jn oībus.n. h⁹ nō ↄſequunt̄ diſpōnes ge/ neratoꝝ aut factoꝝ ſine pncipijs mālib⁹ q habēt neceſſa/ riā mãʒ: p quā apta nata ſunt ſic diſponi. Non tñ res factę aut gñatę ſic diſponunt̄ pp hoc ꝙ pn^a mãlia ſunt talia: niſi ſicut ſi ppo dicit cām mālē. Sed ſic diſponunt̄ pp aliquem finē: ⁊ prin^a mālia quęrunt̄ vt ſint apta huic diſpoſitioni, quā requirit finis: vt pʒ in ſerra: eſt.n. ſerra h⁹. i. talis di/ ſpōnis: aut formę: q̄re opʒ ꝙ ſit talis. i. vt hēat talē mãʒ: ⁊

eſt hꝫ.i.tali ſo diſpōniatꝰ aut formę[pp h].i.pp aliquē finē. Sꝫ tn̄ iſte finis:q eſt ſectio:nō poſſet ꝯuenire niſi eſſet ferrea,neceſſariū eſt ḡ ſerrā eē ferreā ſi debeat eē ſerra:⁊ ſi debeat eē eiꝰ finis qḋ ē opꝰ ipſiꝰ. Sic ḡ pꝫ ꝙ i rebꝰ nālibus ē neceſſariū ex ſuppōne:ſic ⁊ i rebꝰ artificialibꝰ:ſꝫ ñ ita ꝙ id qḋ ē neceſſariū ſit ſic finis: qꝛ id qḋ neceſſariū ē : ponit̄ ex pte mātę:ſꝫ ex parte finis ponit̄ rō neceſſitatis. Tiō.n.dicimus ꝙ neceſſariū ſit eē talē finē:qꝛ mā talis ē:ſꝫ ponꝰ e ꝯ: qꝛ finis ⁊ forma talis futura ē:neceſſe ē mā tale eē. Et ſic neceſſitas ponit̄ ad mā:ſꝫ rō neceſſitatis ad finē. ℭ Scḋo ibi.

Argu. ℭ Eſt aūt ipſuꝫ neceſſariū ⁊ i doctrinis: ⁊ in hiſce q̄ fiūt ſꝫ nāꝫ aliq̄ ex pte ſiſi mō. Nā cū rectū h ſit neceſſe ē triāgulū tres angulos ęq̄les duobꝰ rectis hēre. Sꝫ nō ſi h ē:neceſſe ē illud eē:ſꝫ ſi h nō ē : neqꝫ rectū h eſt. At i hiſce:q alicuiꝰ grā fiūt ꝯ. Si finis erit:aut ē: ⁊ id qḋ ē añ erit/aut ē. Si vō h non erit: aut nō ē vt ibi/ſi nō ē ꝯcl'o:ꝑncipiū nō erit:ſic ⁊ hic finis: ⁊ id grā cuiꝰ ē:nō erit/aut nō ē. Eſt.n ⁊ h ꝑncipiū nō actiōis:ſꝫ cogitationis:ibi aūt eſt cognitionis. Non.n.ſunt actiōes. Quare ſi erit domꝰ:hęc neceſſe ē fieri/vel eē vel ēt fore/aut oīno māꝫ/q̄ gdē alicuiꝰ ē grā. Veluti lateres atqꝫ lapides:ſi extruēda ē domꝰ:nō tn̄ ē pp hęc ipſe finis/niſi vt ob māꝫ: oīno tn̄ ſi nō ſint/neqꝫ domꝰ fuerit/neqꝫ ſerra/ illa ſi non ſint lapides/hęc ſi ferrū non ſit. Neqꝫ.n.ibi ꝑncipia ſunt/ſi non triāgulus tres hēat angulos duobus rectis ęq̄les. Pꝫ igit̄ neceſſariū i rebꝰ ē nālę/ qḋ vt mā dr̄/ ⁊ huius ēt motiones. Atqꝫ ambę gdē cauſę dicendę ſunt a nāli philoſopho. Magis autē ea grā cuius cętera fiunt. Hęc eſt.n. mālę cā/ſed nō hęc cauſa finis.

T.c.89 ℭ Eſt aūt ⁊ in doctrinis neceſſariū: ⁊ in his q̄ ſꝫ naturā fiūt quodāmō ſiſr. Qm̄.n.rectus hic eſt/neceſſe eſt triangulū duobus rectis ęq̄les hēre. Sed non ſi hoc eſt/illud eſt. Sed ſi hoc non eſt / neqꝫ ille rectus eſt. In ijs aūt q̄ fiūt pp h e ꝯtrio eſt. Si finis.n. erit/ aut eſt/qḋ eſt/añ finē erit/aut ē/ſi vō nō/ſicut ibi / cū non ſit ꝯcl'o:ꝑncipiū non erit: ⁊ hic finis/ ⁊ qḋ cuius cā:ꝑncipiū.n. ⁊ hoc non actionis ; ſed rōcinationis. Ibi aūt rōcinationis. Actus enim non ſunt.

T.c.90 ℭ Quare ſi erit domus:hęc neceſſe fieri/aut extiſtere/aut eſſe:aut oīno māṁ/q̄ pp hoc vt lateres/⁊ lapides eſſe:ſi domus:non tn̄ pp hoc eſt finis. Sꝫ aut̄ ſicut mālę ſunt:neqꝫ erit pp hoc. Oino tn̄ ſi nō ſint/ non erit neqꝫ domus neqꝫ ſerra : hęc quidē niſi ſint lapides.illa vō niſi ferrum ſit. Neqꝫ.n.ibi principia ſunt niſi triangulū duobus rectis. Manifeſtū igit̄

T.c.91 eſt/ꝙ eſt neceſſariuꝫ in phyſicis/ꝙ ſicut materia dicitur: ⁊ motus qui ipſius. ℭ Et vtreqꝫ phyſico dicēdę ſunt cauſę/magis aūt quę cuius cauſa. Cauſa enim hęc materię eſt:ſed non hęc finis.

2ª parte 81.tex. ℭ Aſſimilat neceſſitatē q̄ eſt in ḡnatione reꝝ nāliū neceſſitati q̄ ē in ſciētijs demōſtratiuis. Et ꝑ ꝯtū ad ordinē neceſſitatis. Scḋo ꝯtū ad id qḋ eſt neceſſitatis ꝑnm̄.ibi[Et finis qḋ eſt.] Dicit̄ ḡ ꝑ ꝙ aliq̄ mō ſiſr inuenit̄ neceſſariū in ſciētijs demōſtratiuis,⁊ in ijs q̄ ḡnant̄ ſꝫ nāꝫ. Inuenit̄.n. in ſcientijs demonſtratiuis neceſſariū a priori:ſicut ſi dicimus:ꝙ qꝛ diffō recti anguli eſt talis:neceſſe eſt triangulū habere tres angulos ęquales duobus rectis. Ex illis ꝑ qḋ aſſumit̄ vt pꝛinm̄:ꝯuenit ex neceſſitate ꝯcl'o. Sꝫ nō ſequit̄ e ꝯtrā ſi ꝯcl'o eſt:ꝙ ꝑnm̄ ſit:qꝛ aliqñ ex falſis ꝓpōnibus pōt ſyllogizari ꝯcl'o va. Sꝫ tn̄ ſequit̄ ꝙ ſi ꝯcl'o non eſt,ꝙ neqꝫ pꝛinm̄ ꝑmiſſum ſit:qꝛ falſum nūq̄ ſyllogizaret̄ niſi ex falſo. Sꝫ in ijs q̄ fiūt pp aliqḋ : ſiue ſm̄ artē , ſiue ſm̄ nām: e ꝯ ſe hꝫ:qꝛ ſi finis erit,aut eſt:neceſſe eſt qḋ eſt añ finē futurū eſſe:aut eſſe. Si vō id qḋ eſt añ finē nō ē:neqꝫ finis erit: ſicut i demōſtratiuis ſi nō ſit ꝯcl'o nō erit ꝑnm̄. Sic igit̄ pꝫ ꝙ in ijs q̄ fiūt pp finē,eūdē ordinē tenet finis , quē tꝫ ꝑnm̄ in demōſtratiuis:⁊ hoc iō:qꝛ ēt finis eſt ꝑnm̄:nō gdē actionis:ſꝫ rōcinationis:qꝛ a fine incipimus rōcinari de ijs quę ſunt ad finē. In demōſtratiuis aūt nō attēdit̄ ꝑnm̄ actus:ſꝫ rōcinationis:qꝛ in demōſtratiuis nō ſunt actiones: ſꝫ rōcinationes tm̄. vñ ꝯuenięter finis in ijs q̄ fiūt pp finē tꝫ locū ꝑncipij,qḋ ē i demōſtratiuis. Vñ ſiſtudo ē vtrobiqꝫ:q̄uis e ꝯ ſe videat̄ hēre pp hoc ꝙ finis eſt vltimū in actione,qḋ in demonſtratione non eſt. Sic igit̄ ꝯcludit ꝙ ſi debeat fieri domus:qḋ eſt finis generatiōis: neceſſe eſt hoc fieri:aut ꝑexiſtere.ſ.māꝫ q̄ pp finē eſt:ſicut lateres ⁊ lapides neceſſe eſt ꝑexiſtere ſi domus fieri dꝫ. Nō tn̄ ꝙ finis ſit pp māꝫ: ſed non erit ſi mā non ſit:ſicut domus non erit ſi non ſint lapides:⁊ ſerra non erit ſi non fuerit ferrum:qꝛ ⁊ in ſcientijs demonſtratiuis pꝛinª non ſunt:ſi ꝯcl'o non ſit:q aſſimilat̄ ijs q̄ ſunt ad finē:ſicut ꝑnm̄ finis ſicut dictū eſt. Sic igit̄ manifeſtū eſt ꝙ in rebus nālibꝰ dr̄ eſſe neceſſariū qḋ ſe hꝫ ꝑ modū mālę vel mālis motus , ⁊ rō huius neceſſitatis eſt ex fine. Propter finē.n. neceſſariū eſt eſſe māṁ talem. Et nālis gdē aſſignare dꝫ vtrāqꝫ cauſam.ſ.mālē ⁊ finalē:ſꝫ magis finalē:qꝛ finis eſt cauſa materię:ſed non e ꝯ. Non eniꝫ finis eſt talis:qꝛ materia eſt talis : ſed potius materia eſt talis:qꝛ finis eſt talis:vt dictum eſt. ℭ Secundo ibi.

Argu. ℭ Atqꝫ finis ipſe grā cuiꝰ qꝫ ꝑncipiū ē : a diffōne rōneqꝫ ſumit̄:vt in hiſce pꝫ q̄ ꝑ artē ꝯficiunt̄. Nam cū domꝰ ſit tale:hęc fieri neceſſario ⁊ eē opꝫ. Et cū ſanitas ſit hoc/hęc neceſſario fieri opꝫ/ac eē. Pari mō ſi hō eſt h:hęc fieri neceſſe eſt/atqꝫ eē. Et ſi hęc ſint hęc/ſint hęc neceſſario/vel hāt/opꝫ. Fortaſſe ēt neceſſariū ipſuꝫ/in rōne ēt ineſt. Serrę nāqꝫ ſi diffinieris opus/taleꝫ ipſam diuiſionē eē dicis. At hęc nō erit/niſi ſerra tales habuerit dentes/ ⁊ hi rurſus non erunt:niſi ferrea fuerit ipſa. Sunt enim ⁊ in ratione nonnullę partes vt materia rationis.

ℭ Et finis q cuius cā ⁊ principiū a diffōne ⁊ rō eſt: ſicut in ijs q̄ ſm̄ artē. Qm̄ ſi domꝰ talis eſt/ opꝫ hęc fieri ex neceſſitate ⁊ eſſe: ⁊ qm̄ hoc eſt ſanitas : hęc opꝫ fieri ⁊ eſſe ex neceſſitate. Sic ⁊ ſi hō hoc: eſt h: Idē plato i timeo
ſi aūt hoc: ⁊ hoc. ℭ Fortaſſis aūt ⁊ in rōne eſt neceſſariū. Determinanti.n.opus ſerrādi : qm̄ diuiſio T.c.92
huiuſmodi:hoc autem non erit/niſi habeat dentes huiuſmodi:hi aūt non/niſi ferruꝫ. Sunt.n. ⁊ in diffinitione quędam partes/vt materia.

ℭ Aſſimilat neceſſitatē naturalis generationis neceſſitati ſcientiarū demonſtratiuarū quantū ad id quod eſt neceſſitatis ꝑncipiū. Manifeſtum eſt enim ꝙ in ſciētijs demōſtratiuis:principiuꝫ demōſtrationis eſt diffinitio: ⁊ ſimiliter finis qui eſt ꝑncipiuꝫ ⁊ rō neceſſitatis in ijs quę fiunt ſm̄ naturā,eſt quoddā principiū ſumptū a rōne ⁊ diffōne. Finis.n.generatiōis ē forma ſpēi quā ſignificat diffinitio. Et hoc etiam pꝫ in artificialibus:ſicut eni demōſtrator in

demonſtrando accipit diffõnē vt prin^m: ita ⁊ ędificator in ędificādo: ⁊ medic⁹ in ſanādo: vt q: talis eſt diffõ domus: opꝫ h̄ fieri ⁊ eſſe ad h̄ ꝙ dom⁹ fiat. Et q: hęc eſt diffõ ſanitatis, opꝫ h̄ fieri ad h̄ ꝙ aliqs ſanet᷑. Et ſi h̄: ⁊ illa: quouſqꝫ ꝑueniat᷑ ad illa q̄ fiēda ſunt. ¶ Cōtingit aūt quoqꝫ i ſciētijs demōſtratiuis triplicē eē diffõnē: q̄rū vna ē demōſtrationis ꝑn^m: vt hęc. Tonitruū ē extinctio ignis in nube: q̄dā vero demōſtrationis ↄclõ: vt hęc. Tonitruū ē ↄtinu⁹ ſon⁹ i nubib⁹: q̄dā v̄o cōplectit᷑ vtrūqꝫ: vt hęc. Tonitruū ē ↄtinuus ſon⁹ in nubib⁹ ꝑꝑ extinctionē ignis i nube: ⁊ hęc cōprehēdit i ſe totā demōſtrationē abſqꝫ demōſtrationis ordine. Ubi in p̄ poſterioꝝ dr: ꝙ diffõ ē demōſtratio poſitiōe differēs: q: igit᷑ in ijs q̄ fiūt ꝑꝑ finē finis ſe hꝫ vt ꝑn^m in demōſtratiuis: ⁊ ea q̄ ſunt ad finē: ſic ↄclõ: ēt i diffõne reꝝ nāliū inuenit᷑ id qḋ ē neceſſariū ꝑꝑ finē. Si.n. aliqs velit diffinire op⁹ ſerrę: q̄m ē talis diuiſio: q̄ qdē nõ erit niſi hēat dētes q nõ erūt apti ad diuidēdū niſi ſint ferrei: oportebit i diffõne ſerrę ponē ferrū. Nihil.n. ꝓhibet i diffõne poni q̄ſdam ptes mãę: nõ qdē ptes idiuidnales vt has carnes: ⁊ hęc oſſa: ſꝫ ptes cōes: vt carnes ⁊ oſſa: ⁊ h̄ neceſſariū ē in diffõne oium reꝝ nāliū. Sicut g̃ diffõ q̄ colligit in ſe ꝑn^m demonſtrationis ⁊ concluſionē: eſt tota demōſtratio: ita diffõ colligens finem ⁊ formam ⁊ materiam, comprehēdit totum proceſſum generationis naturalis. Lec.j.

¶ Ariſtotelis ſtagiritę de phyſico auditu tertij libri textus.

Argu. Sermo ď motu (igt ſimplici⁹) atētione dignū eſt, q: a veterib⁹ neglectus fuit, ⁊ plato ꝑ pauca de ipſo edidit mot⁹ quo ad atēnas ſecus autē quo ad qd eſt.

Cum aūt ipſa qdē nã motus ↄtis mutationiſue ꝑncipiū ſit: noſtra aūt doctrina ſit de natura: non lateat nos oportet, qd nam ſit motus. Nam ſi ignoretur ipſe: naturam etiam ignorari neceſſe eſt.

Quoniā aūt nã eſt ꝑncipiū mot⁹ ⁊ mutationis: ſcientia aūt nobis de natura eſt, opꝫ non ignorare quid ſit motus. Neceſſarium enim eſt ignorato, ipſo: ⁊ ignorari naturam.

¶ Diui Thomę Aquinatis in tertium librum phyſicoꝛū dilucidiſſima expoſitio.

Poſtq̄ꝫ Phs determinauit de principijs reꝝ nāliū: ⁊ de principijs huius ſciẽ: Hic icipit ꝓſeq ſuā itētionē determinādo de ſubiecto hui⁹ ſciẽ: qḋ ē ens mobile ſimplicit᷑. Diuidit᷑ g̃ i ptes duas. In p^a determi-
7. huius T.c.1. nat de motu ſꝫ ſe. In ſcḋa de motu ꝑcōparationē ad mouētia ⁊ mobilia: i ſeptimo libro. ibi [De qḋ mouet᷑:] Pria
5. huius T.c.1. diuidit᷑ in duas. In p^a determinat de ipſo motu. In ſcḋa de ptib⁹ eius: in q̄nto libro ibi. [Tranſmutat᷑ aūt.] Circa
T.c.3. ꝑmū duo facit. Primo dicit de quo eſt intētio. Scḋo exequit᷑. ibi [Eſt qdē igitur.] circa p^m duo facit. Primo dicit de quo ꝑncipal'r intēdit. Scḋo ponit q̄dā ei adiuncta: q̄ ex ↄſequenti intenduntur. ibi [Determinātibus aūt.] Circa
2. parte T.c.1. p^m vtitur tali rõne. Nã eſt prin^m motus ⁊ mutationis: vt ex diffinitione in ſcḋo poſita pꝫ. Quõ aūt differant motus ⁊ mutatio in quinto oſtenditur. Et ſic pꝫ ꝙ ignorato motu ignoratur natura: cum in eius diffinitione ponatur. Cū ergo nos intendamus tradere ſcientiam de natura, neceſſe eſt notificare motum. ¶ Secundo ibi.

¶ Poſt mot⁹ v̄o determinationē: enitēdū eſt de ijs ēt: q̄ deinceps ſequunt᷑ determinare. Mot⁹ āt de genere ↄtinuoꝝ eſſe vr̄: ⁊ infinitū in ipſo ↄtinuo ꝑmū
Idē ſimplicius ꝑmonuit. apparet: quocirca fit: vt q ↄtinuū ipſum diffiniunt: infiniti rõne ſępe vtant᷑: ↄtinuū id eſſe dicentes qd in infinitū eſt diuiſibile. Inſup ipoſſibile eſt ſine loco, vacuo, atqꝫ tēpore motū eſſe. Pꝫ igit᷑ partiꝫ ob hęc ipſa, partim ēt q: cūctis hęc cōia ſunt, vniuerſiſqꝫ cōpetūt: vnūquodqꝫ iſtoꝝ ꝓponēdū eſſe atqꝫ conſiderandum. Propriorum enim contemplatio communium contemplatione poſterior eſt. Atque primum vt diximus de motu conſideremus.

¶ Determinantibus aūt; de motu tētādū eſt eodem aggredi mõ ⁊ de ijs q̄ ↄſñr ſunt. Ur᷑ aūt motus eſſe ↄtinuoꝝ. Sꝫ ifinitū apparet ꝑmo in ↄtinuo. Unde ⁊ diffiniētibus ↄtinuū, ↄtingit prius indigere multoties rõne infiniti, ⁊ cū in infinitū diuiſibile continuū ſit. ¶ Adhuc aūt ſine loco ⁊ vacuo ⁊ tēpore, T.c.2.
ipoſſibile ē eē motū. Manifeſtū igit᷑ ē ꝙ ⁊ ꝑꝑ hęc: ⁊ ꝑꝑ id qḋ oīuꝫ ſunt cōia, ⁊ vniuerſaliter oibus intēdēdū ꝑargumētātibus de vnoquoqꝫ iſtoꝝ. Poſterior aūt de proprijs ſpeculatio ea quę de cōibus eſt. ¶ Primū autem ſicut diximus de motu.

¶ Adiūgit q̄dā q̄ cōcomitant᷑ motū: ⁊ vtit᷑ duab⁹ rõnib⁹: T.c.3.
quaꝝ prima talis eſt. Quicūqꝫ determinat de aliquo opꝫ ꝙ determinet ea q̄ ↄſequunt᷑ ipſum: ſubiectū.n. ⁊ accidentia in vna ſciã ↄſiderant᷑. Sed motū ↄſequit᷑ infinitū intranee: qḋ pꝫ ſic. Mot⁹.n. eſt de numero ↄtinuoꝝ: qḋ ifra patebit in.6. ifinitū aūt cadit in diffõne ↄtinui. Et addit [ꝑmo] q: infinitū qḋ eſt in additione numeri, cauſat᷑ ex infinito qḋ eſt in diuiſiōe ↄtinui. Et ꝙ infinitū cadat i diffõne ↄtinui oñdit: q: multoties diffiniētes ↄtinuū vtunt᷑ infinito: vtpote cū dicūt ꝙ ↄtinuū eſt qḋ eſt diuiſibile i infinitū.
Idē (quo ad multotieſ) ſimplicius ⁊ Alex. in hoc loco. aduertūt. Et dicit [Multoties] q: īuenit᷑ ēt alia diffõ ↄtinuiqꝫ ponit᷑ in ꝑdicamētis: ↄtinuū eſt cuiu⁹ ptes ad vnū terminuꝫ cōem copulant᷑. Differūt aūt hę duę diffõnes. Cōtinuū.n. cū ſit quoddā totū ꝑ ptes ſuas diffinitꝛ hꝫ. Partes autem dupl'r cōparant᷑ ad totū. ſ. ſꝫ cōpõne. put ex ptib⁹ totū cōponit᷑: ⁊ ſꝫ reſolutionē: put totū diuidit᷑ in ptes. Hęc igit᷑ diffõ ↄtinui data eſt ſm viā reſolutionis: q̄ aūt ponit᷑ i ꝑdicamētis ſꝫ viā cōpõnis. Sic igit᷑ pꝫ ꝙ infinitū ↄſequitur motū intranee. Quędā aūt ↄſequunt᷑ motū extrinſece ſic̄ exteriores q̄dā mēſurę: vt locus: ⁊ vacuū: ⁊ tēpus. Nã tempus eſt mēſura ipſius mot⁹. Mobilis v̄o mēſura eſt loc⁹ qdē ſꝫ veritatē: vacuū aūt ſꝫ opinionē quorūdā: ⁊ iõ ſubiūgit ꝙ mot⁹ nõ põt eſſe ſine loco vacuo: ⁊ tēpore: nec ipedit ꝙ nõ ois mot⁹ eſt localis: q: nihil mouet᷑ niſi in loco exiſtēs: oē.n. corp⁹ ſenſibile eſt in loco: ⁊ h̄ ſoli⁹ eſt moueri. Mot⁹ ēt localis eſt ꝑm⁹ motuū: quo remoto remouent᷑ alij: vt infra patebit in octauo. Sic igit᷑ pꝫ ꝙ ꝑdicta q̄tuor ↄſequunt᷑ motū. vñ ptinet ad ↄſiderationem phĩ nālis ꝑꝑ rõnē ꝑdictā. Et ēt ꝑꝑ aliā quā ↄñr ſubiūgit: q: ꝑdicta ſunt cōia oibus reb⁹ nālib⁹: vñ cū determinandū ſit in ſciã nāli de oibus reb⁹ nālib⁹ ꝑdeterminādū ē de quolibet iſtoꝝ: q: ſpeculatio quę eſt de ꝓprijs eſt poſterior ea quę eſt de cōibus, vt in principio dictum eſt. Sed inter hęc cõia ꝑus determinandum eſt de motu: q: alia conſequuntur ad ipꝫ vt dictum eſt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Eoꝝ igit᷑ q̄ ſunt q̄dā actu tm̄, q̄dā potētia ſūt. At Argu.
q̄ actu, hoꝝ āt aliud ē h̄ aliqd, aliud tm̄, aliud tale: ⁊ in cęteris ſimili mõ, q̄ ꝑdicamēta eius qḋ eſt, appellant᷑. Eoꝝ ꝑterea q̄ ſunt ad aliqd, aliud exceſſiōe defectiōeue dr̄, aliud actiui paſſiuiqꝫ, atqꝫ oīno motiui ac mobilis ratione. Motiuū nāqꝫ mobilis, ⁊ mobile a motiuo mobile dicitur.

¶ Eſt quidā igitur aliqd qḋ endelechia tm̄ eſt: aliud
aūt tm̄ potentia. Et eoꝝ quę ſunt actu/ hoc quidem
hoc aliquid: aliud vero quale: vel aliquod aliorum
entis prędicamentorum. Sed eius quod ad aliqd/
aliud quidem ſm ſuperabundantiam ⁊ defectum
dr̄: aliud autem ſm actiuum ⁊ paſſiuum: ⁊ omnino
motiuum ⁊ mobile: motiuum enim motiuum mo-
bilis eſt: ⁊ mobile a motiuo eſt mobile.

¶ Exequit̄ ꝓpoſitū. Et ꝑ determinat de motu ⁊ infinito:
q̄ intranee motū ↄſequunt̄. Scd̄o de alijs trib⁹ q̄ ↄſequū/
Libr.4. tur ipſum extrinſece: in q̄rto libro. ibi [Siſr aūt neceſſe.]
T.c.1. Prima diuidit̄ i duas. In p° determinat de motu. In ſcd̄o
T.c.4. de infinito. ibi [Qm̄ aūt de nā.] Circa pm̄ duo facit. Prio
pręmittit quędā ad inueſtigandū diffōnē motus. Secūdo
T.c.6. diffinit motū. ibi. [Diuiſio aūt ſm vnūquodq;.] Circa pm̄
duo facit. Primo. n. ꝓmittit q̄ſdā diuiſiões: q2 via ad inue/
niendū diffōnes ↄuenientiſſima eſt p diuiſiones: vt p3 per
pħm in ſcd̄o poſterioꝝ: ⁊ in ſeptimo metaphyſicę. Scd̄o
oñdit ꝙ motus in p̄dictas diuiſiones cadit. ibi [Nō ē aūt
T.c.4.j motus ⁊c.] Circa pm̄ ponit tres diuiſiones: quaꝝ p° eſt: ꝙ
ens diuidit̄ p potētiā ⁊ actū: ⁊ hęc quidē diuiſio nō diſtin
guit genera entiū. Nā po° ⁊ actus inueniunt̄ in quolibet
genere. Scd̄a diuiſio eſt prout ens diuidit̄ ſ3 decē genera:
quoꝝ vnū eſt hoc aliquid. i. ſuba: aliud quantū: vel q̄le: aut
aliqḋ alioꝝ p̄dicamentoꝝ. Tertia diuiſio eſt vnius generis
entiū. ſ. eius qḋ ad aliquid. Nam motus aliquo mō ad hoc
genus ptinere vr̄, inquantū mouens refertur ad mobile.
Notabile ¶ Ad huius igitur tertię diuiſionis intellectum ↄſiderā/
dū eſt: ꝙ cū relatio habeat debiliſſimū eſſe: q2 conſiſtit tm̄
in hoc ꝙ eſt ad aliud ſe habere: op3 ꝙ ſuper aliquod aliud
accñs fundet̄: q2 perfectiora accidentia ſunt ꝓpinquiora
ſubſtantię: ⁊ eis mediantibus, alia accidentia ſubſtantię
inſunt. Maxime aūt ſuper duo fundat̄ relatio: quę hāt or
dinē ad aliud. ſ. ſuper quantitatē ⁊ actionē. Nā quantitas
pōt eſſe menſura ē alicuius exterioris: agēs aūt trāſfun/
dit actionē ſuā in aliud. Relationes igit̄ q̄dā fundant̄ ſup
quantitatē: ⁊ ṗcipue ſup numeꝝ cui cōpetit p° rō mēſurę:
vt p3 in duplo ⁊ dimidio: multiplici ⁊ ſubmultiplici: ⁊ in
alijs huiuſmodi. Idē ēt ⁊ ſimile ⁊ ęquale ſuper vnitatē quę
eſt prinm̄ numeri. Alię vero relationes fundant̄ ſup actio/
nē ⁊ paſſionē: vel ſuper ipſum actum: ſicut calefaciens dr̄
ad calefactū. Uel ſuper hoc qḋ eſt egiſſe: ſicut p3 refertur
ad filium q2 genuit. Uel ſuper potentiam agendi: ſicut do/
minus ad ſeruum, q2 pōt eum coercere. Hanc igitur diui/
ſionem manifeſte expreſſit pħs in quinto metaphyſicę: ſed
T.c.20 hic breuiter tangit dicens: ꝙ ad aliquid aliud quidem eſt
ſm ſuperabundantiam ⁊ defectum: quod quidem fundat̄
ſuper quantitatem: vt duplum ⁊ dimidium. Aliud autem
ſm actiuum: ⁊ paſſiuum ⁊ motiuum: ⁊ mobile: quę ad inui
cem referuntur: vt patet per ſe. ¶ Secundo ibi.

¶ Non eſt aūt vllus motus pręter res ipſas. Id. n.
Argu. qḋ mutatur: aut in ſuba: aut in quantitate: aut in q̄/
litate: aut in loco ſēp mutat̄. Cōmune aūt in iis ni/
hil accipere poſſumus/ vt̄ diximus: qḋ quidē neq;
hoc: neq; quantum: neque quale: neque cęterorum
quicq̄ ſit pręedicamentorum. Quare neq; motus:
neq; mutatio cuiuſpiā pręter ea quę diximus erit:
cum nihil ſit pręter ea quę diximus.

T.c.4. ¶ Nō eſt autem motus ṗter res ad quas eſt motus.
Mutatur. n. ſemp id qḋ mutat̄/ aut ſm ſubſtantiā
aut ſm q̄ntitatē: aut ſm qualitatē: aut ſm locum.
Cōe aūt in his nullum eſt accipere: ſicut diximus:
quod neq; hoc: neq; quantum: neq; quale ſit: neq;
aliorum pręedicamentorum nullū. Quare neq; mo
tus/ neq; mutatio nulli⁹ erit: extra ea quę dicta ſunt
cum nihil ſit extra pręedicta.

¶ Oñdit q̄ſo motus reducitur ad pręedictas diuiſiones. Et
circa hoc duo facit. Primo oſtendit ꝙ motus non eſt pręe/
ter genera rerum. Scd̄o ꝙ diuiditur ſicut genera reru3 di/
uiduntur ibi [Unumqḋq; aūt.] Circa primum ↄſideran/ T.c.5.
dum eſt ꝙ cum motus ſicut infra patebit: ſit actus imper
fectus: oē aūt qḋ eſt imperfectum ſub eodem genere cadit
cum perfecto: non quidem ſicut ſpecies: ſed per reductio/
nē: ſicut mā prima eſt in genere ſubſtātię: neceſſe eſt ꝙ mo
tus non ſit pręter genera rerum: in quibus ↄtingit eſſe mo
tū. ⁊ hoc eſt qḋ dicit ꝙ motus non eſt [pręter res]. i. ṗter
genera reꝝ: in quibus eſt motus ita ꝙ ſit aliquid extraneū
vel aliquid cōe ad hęc genera. Et hoc manifeſtat per hoc
ꝙ oē qḋ mutatur: mutatur vel ſm ſubam: vel ſm q̄ntitatē:
vel ſm qualitatem: vel ſm locū: vt in quinto oſtendetur.
His aūt generibus non eſt accipere aliqḋ cōe vniuocum qḋ
contineatur ſub aliquo p̄dicamento: vt ſit genus eoꝝ: ſed T.c.2.
ens eſt cōe ad ea ſm analogiā: vt in 4° metaphyſicę dñdet̄:
vnde ēt manifeſtum eſt ꝙ neq; motus neq; mutatio ſunt
extra p̄dicta genera: cum nihil ſit extra ea: ſed ſufficiēter di
uidant ens. Q̄uō aūt motus ſe habeat ad pręedicamentum
actionis vel paſſionis infra oſtendetur. Secundo ibi.

¶ Unumquodq; autem dupliciter cunctis ineſt. Ut Argu.
hoc. Aliud eni3 eſt ipſius forma: aliud eſt priuatio.
Et quale: aliud enim eſt album: aliud nigrum. Et
quantum: aliud enim eſt perfectum: aliud imperfe/
ctum. Et in loci mutatione ſimili modo. Aliud eni3
eſt ſupra: aliud infra: aut aliud leue: aliud graue.
Quare quot ſunt ipſius ſpecies quod eſt: tot motus
mutationiſue ſpecies ſunt.

¶ Unumquodq; autem dupliciter ineſt omnibus: vt
hoc. Aliud quidem enim forma ipſius: aliud vero
priuatio. Et ſm qualitatem: hoc quide3 enim albū:
iſtud autem nigrum. Et ſm quantitatem. aliud qdē
perfectum/ aliud vero imperfectum. Similiter autē
⁊ ſecundum loci mutationem/ hoc quidem ſurſum/
iſtud vero deorſum: aut aliud quidem graue: aliud
vero leue. Quare motus ⁊ mutationis tot ſunt ſpe/
cies: quot ⁊ entis.

¶ Oñdit ꝙ mot⁹ diuidit̄ ſicut genera reꝝ. Manifeſtū ē. n. T.c.5.
ꝙ in oibus generibus ↄtingit aliqd eſſe dupl'r: vel ſicut ꝑ/
fectū: vel ſicut impfectū. Cuius rō eſt: q2 ṗuatio ⁊ habit⁹
eſt p° ↄrietas q̄ in oib⁹ ↄrijs ſaluat̄: vt in decimo meta. dr̄:
vñ cū ois genera diuidant̄ ↄrijs differentijs: op3 in oibus
generibus eſſe pfectū ⁊ impfectū. Sicut in ſuba aliqd eſt
vt forma ⁊ aliqd vt ṗuatio. Et in q̄litate aliqd eſt vt album
qḋ eſt pfectū: aliud vt nigrū qḋ eſt q̄ſi impfectū. Et in q̄nti/
tate aliquid eſt q̄ntitas pfecta: ⁊ aliqd iperfecta. Et in loco
aliquid eſt ſurſum qḋ eſt q̄ſi pfectū: ⁊ aliqd deorſum qḋ eſt
q̄ſi impfectū: vt leue ⁊ graue quę ponunt̄ in vbi, rōne incli
nationis. Unde manifeſtum eſt ꝙ quot modis dr̄ ens, tot
modis dicitur motus. Differunt. n. ſpecies motus ſm di
uerſa genera entium: vt augmentum qḋ eſt motus in q̄nti/
tate, a generatione quę eſt motus in ſubſtantia. Differunt
etiā ſpecies motus ſm perfectū ⁊ imperfectū in eodē ge/
nere. Nam generatio eſt motus in ſubſtantia ad formam:
corruptio vero ad priuationem. in quantitate augmen/
tum ad quantitatem perfectam: diminutio ad imperfe/
ctam. Quare autem non aſſignentur duę ſpecies in quali/
tate:

tate, ⁊ in vbi: oſtendetur in quinto. Lec. ij.

Argu. ¶ Cum autem eorum quę in vnoquoq; genere collocantur: aliud actu: aliud potentia ſit: actus eius qd eſt potentia, vt eſt tale motus nimirum eſt.

T.c.6. Diuiſo autem ſm vnumquodq; genus: hoc quidem eſſe endelechia: aliud autem potentia: potentia exiſtentis endelechia ſm quod huius eſt: motus eſt.

Poſtq̃ Phs pmiſit q̃dã q̃ ſunt neceſſaria ad inquiſitionẽ motus: hic diffinit motũ. Et p̃ in generali. Scdo in ſpeciali ibi. [Qui quidẽ igit̃ motus.] Circa primũ duo facit. Primo oñdit qd ſit motus. Scdo inqrit,
T.c.23
T.c.16 cuius actus ſit mot⁹ vtrũ mouẽtis aut mobilis ibi. [Mouet aũt mouẽs phyſice.] Circa primũ tria facit. Primo ponit diffõnẽ motus. Scdo manifeſtat partes diffõnis ibi.
T.c.7. [Quod aũt hoc ſit motus.] Tertio oñdit diffõnẽ eſſe bñ
T.c.11 aſſignatã ibi. [Quod qdẽ igit̃ hoc ſit.] Circa p̃m duo fac. Primo ponit diffõnẽ motus. Scdo exẽplificat ibi. [Ut al
2ª parte terabilis quidẽ.] ¶ Circa p̃m ſciendũ eſt q aliqui diffinie
6.ſex. runt motũ dicẽtes q motus eſt exitus de po ͣ in actũ non ſubito: qui in diffiniẽdo erraſſe inueniunt̃, eo q in diffõne motus poſuerũt quędã quę ſunt poſteriora motu. Exitus enim eſt q̃dã ſpẽs motus. Subitũ ẽt in ſua diffõne recipit tẽpus: eſt. n. ſubitũ qd fit in indiuiſibili tẽporis. Tẽp⁹ aũt diffinit̃ p motũ. Et iõ oĩno impoſſe eſt alr̃ diffinire motũ p priora ⁊ notiora: niſi ſicut phs hic diffinit. Dictũ eſt. n. q vnumq̃dq; genus diuidit̃ p potentiã ⁊ actũ. Po ͣ aũt ⁊ actus cum ſint de primis differentijs entis: nãliter priora ſunt motu. Et his vtit̃ phs ad diffiniendũ motũ. Cõſiderandũ eſt igit̃ q aliquid eſt in actu tm̃: aliqd vo medio mõ ſe hñs inter potẽtiã ⁊ actũ. Quod igit̃ eſt in potẽtia tm̃: nondũ mouet̃: qd aũt iã eſt in actu pfecto: non mouet̃: ſed
Eadem i pmo ex ponitex. Amplia⁹. iã motũ eſt. Illud igit̃ mouet̃ qd medio mõ ſe hz inter purã potentiã ⁊ actũ: qd quidẽ partim eſt in potentia, ⁊ partim in actu: vt pz in alteratione. Cũ. n. aqua eſt ſolũ in po ͣ calida: nondũ mouet̃. Cũ vo eſt iã calefacta: terminat⁹ eſt motus calefactionis. Cũ vo iã participat aliqd de calore ſed imperfecte: tunc mouet̃ ad calorẽ: nã quod calefit paulatim pticipat calorẽ magis ac magis. Ipſe igit̃ actus imperfectus caloris in calefactibili exiſtens: eſt motus: non qdẽ ſm id qd actu tm̃ eſt: ſed ſm q iã in actu exiſtens hz ordinẽ in vlteriorẽ actũ: qr ſi tolleret̃ ordo ad vlteriorem actũ: ipſe actus q̃tũcũq; impfectus: eſſet terminus, ⁊ nõ motus: ſicut accidit cũ aliqd ſemiplene calefit. Ordo autem ad vlteriorẽ actũ cõpetit exiſtẽti in po ͣ ad ipſum. Et ſilr̃ ſi actus imperfectus ↄ̃ſideret̃ tm̃ vt in ordine ad vlteriorem actũ ſm q hz rõnẽ potentię: nõ hz rõnẽ motus, ſed pncipij motus: põt. n. incipere calefactio, ſicut a frigido ita ⁊ a tepido. Sic igit̃ actus imperfectus hz rõnẽ motus, ⁊ ſm q cõparatur ad vlteriorẽ actũ: vt potentia: ⁊ ſm q cõparatur ad aliqd imperfectius: vt actus. Unĩ neq; eſt potentia exiſtẽtis in potẽtia: neq; eſt actus exiſtẽtis in actu. ſz eſt act⁹ exiſtẽtis in potẽtia: vt p id qd dĩ act⁹: deſignet̃ ordo eius ad pcedẽtẽ potẽtiã: ⁊ p id qd dĩ in potẽtia exiſtẽtis deſignet̃ ordo eius ad vlteriorẽ actum. Unde cõuenientiſſime phs diffinit motum: dicens q motus eſt endelechia. i. actus exiſtentis in potentia, ſm q huiuſmodi. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Uelut alterabilis quidem vt alterabile eſt: alteratio accreſcibilis autem, atq; oppoſiti decreſcibilis: nullum eſt. n. his cõe poſitum nomen accreſcio, ac decretio: generabilis item, ac corruptibilis: generatio atq; corruptio, ⁊ eius quod fertur: latio.

¶ Ut alterabilis quidem inquantum eſt alterabile, alteratio eſt. Augmentabilis autem ⁊ oppoſiti: nullum enim commune nomen vtriſq; augmentum ⁊ decrementum. Generabilis autem ⁊ corruptibilis, generatio, ⁊ corruptio. Loco mutabilis, loci mutatio.

¶ Exemplificat in omnibus ſpeciebus motus: ſicut alteratio eſt actus alterabilis inquantum eſt alterabile. Et quia motus in quantitate non hz vnũ nomẽ: ſicut motus in qlitate dĩ alteratio quantũ ad motũ. In quãtitate ponit duo nomina: ⁊ dicit q actus augmẽtabilis: ⁊ oppoſiti. ſ. diminuibilis: quibus non eſt vnũ cõe nomen: eſt augmentum ⁊ diminutio. Et ſimiliter generabilis ⁊ corruptibilis: generatio ⁊ corruptio. Et mutabilis ſm locum: loci mutatio. accipit enim hic motum communiter pro mutatione: non autem ſtricte, ſm q diuiditur contra generationem ⁊ corruptionem: vt dicetur in quinto. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Atq; hoc motum eſſe inde perſpici poteſt. Nã cũ ędificabile tale eſt: tum ipſum vt ędificatur actu dicimus eſſe, atq; hoc eſt ędificatio. Silr̃ ⁊ medicatio: ⁊ volutio: ⁊ ſaltatio, ⁊ iſtiuſmodi cętera. T.c.7. Argu.

¶ Quod autem hoc ſit motus, ab hinc manifeſtum eſt. Cum enim ędificabile inquantum huiuſmodi ipſum dicimus eſſe, actu ędificatur: ⁊ eſt hoc ędificatio. Similiter autem ⁊ doctrinatio, ⁊ volutatio, ⁊ medicatio, ⁊ ſaltatio, ⁊ adoleſcentia, ⁊ ſenectus. T.c.7.

¶ Manifeſtat ſingulas partes diffinitionis. Et primo q̃tũ ad hoc q motus dicitur actus. Secundo quantum ad hoc q dicitur exiſtentis in potentia. ibi [Quoniam autem.] Tertio quantum ad hoc qd additur inquantum huiuſmodi. ibi [Dico autem hoc.] Circa primum vtitur tali rõne. T.c.8. 2ª parte
Id quo aliquid fit actu prius in potentia exiſtẽs: eſt actus: T.c.8.
ſed aliquid fit actu dum mouetur prius adhuc in potentia exiſtens: ergo motus eſt actus. Dicit ergo ex hoc manifeſtum eſt q motus ſit hoc. i. actus: qr ędificabile dicit potẽtiam ad aliquid: cũ aũt ędificabile ſm hanc potentiam, quã importat, reducitur in actum: tunc dicimus q ędificatur: ⁊ iſte actus, eſt ędificatio paſſiua. Et ſimiliter eſt de omnibus alijs motib⁹: ſicut doctrinatio: volutatio: medicatio: ſaltatio: adoleſcentia. i. augmentum: ⁊ ſenectus. i. diminutio. ¶ Conſiderandum eſt. n. q anteq̃ aliquid moueatur eſt in potentia ad duos actus. ſ. ad actum perfectum, qui eſt terminus motus: ⁊ ad actum imperfectum, qui eſt motus: ſicut aqua antequam incipiat calefieri, eſt in potentia ad calefieri: ⁊ ad calidum eſſe: cum autem calefit: reducitur in actum imperfectum, qui eſt motus nondum in actum perfectum: qui eſt terminus motus: ſed adhuc reſpectu ipſius remanet in potentia. ¶ Secundo ibi.

¶ Qum aũt aliqua potentia ſunt: atq; actu. At nõ ſimul, aut non eodem: ſed vt quippiam calidum quidem eſt potentia: frigidum autem actu: complura iã viciſſim agent, ac patientur. Oẽ nãq; ſimul actiuum erit atq; paſſiuum. Quare ⁊ id qd nãliter mouet, mobile eſt. Oẽ nãq; tale mouet, ſubiens motum, ⁊ ipſum. Atq; ſunt quibus oẽ quod mouet, moueri vr̃. Uer̃ de hoc quo ſeſe hz, ex alijs ſane patebit. Eſt enim quoddam mouentium: ⁊ imobile. Actus aũt eius qd eſt potentia: cum actu eſt: ac non vt ipſum, ſed vt mobile eſt operatur, motus nimirum eſt. Argu.

¶ Qum aũt quędam eadem ſunt, ⁊ potentia, ⁊ actu: q̃uis non ſimul, aut non ſm idem, ſed vt calidum quidem potentia: frigidum aũt endelechia, multa T.c.8.

iam agunt/ ꝛ patiuntur adinuicez. Oē.n. erit ſimul actiuū/ ꝛ paſſiuū. Ergo ꝛ mouens phyſice: mobile erit. Oē.n.hmōi mouet cū mouetᷣ ꝛ ipſum. Uidetᷣ quidem igitur quibuſdam: oē moueri mouens. Sʒ de his qdē: ex alijs erit manifeſtum quō ſe habeāt.

T.c.9. circa hāc lrāʒ vide ſimpl. ¶ Eſt n. qdā mouētiū ꝛ immobile: ſed potētia exiſtētis cuʒ endelechia ens agat/ aut ipſuʒ/ aut aliud/ inquantum mobile: motus eſt.

¶ Oſtendit ꝙ motus ſit actus exiſtentis in poᵃ tali rōne. Ois.n.actus: eius eſt actus in quo ſemper inuenitur: ſicut lumē nunq̄ȝ inuenitur niſi in diaphano: ꝛ pp hoc eſt actus diaphani: ſed motus ſemꝑ inuenitᷣ in exiſtente in poᵃ: eſt igitur motus actus exiſtentis in poᵃ. Ad manifeſtationez igitur ſecunde ꝓponis dicit: ꝙ qꝛ quedā eadē ſunt, ꝛ in poᵃ, ꝛ in actu: ſʒ non ſimul: aut ſm idē: ſicut aliquid eſt calidū in poᵃ, ꝛ frigidū actu: ex hoc ſequitᷣ ꝙ multa agunt, ꝛ patiuntᷣ adinuicē: inq̄ȝtū.ſ. vtrūqȝ eſt in poᵃ, ꝛ actu reſpectu alterius, ſm diuerſa. Et qꝛ oia corpora inferiora nālia cōicant in mā. iō in vnoquoqȝ eſt poᵃ ad id qō eſt actu in altero: ꝛ iō in oibus talibus aliquid ſimul agitᷣ ꝛ patitᷣ: ꝛ mouet ꝛ mouetᷣ. Et ex hac rōne quibuſdā viſum eſt ꝙ ſimplr oē mouēs moueatᷣ. Sʒ de hͦ manifeſtū erit magis in alijs.

T.c.44 T.c.37 Oſtendetᷣ.n. in octauo huius. ꝛ in. 12. meta. ꝙ eſt quoddā mouēs immobile: qꝛ nō eſt in poᵃ: ſed in actu tm̄. Sʒ qn̄ id qō eſt in poᵃ, actu quodāmodo exiſtens agit, aut ipſum: aut aliud inquantū eſt mobile. i. reducitur in actū motus: ſiue ſit motū a ſe: ſiue ab alio: tūc eſt motus actus eius. Et inde eſt, ꝙ illa q̄ ſunt in potentia: ſiue agant, ſiue patiantᷣ, mouentur: qꝛ ꝛ agendo patiuntᷣ: ꝛ mouēdo mouentᷣ: ſicut

2 de ge. T.c.28 ignis cum agit in ligna patitᷣ: inquantum ingroſſatur ꝑ ſumum: qꝛ flamma non eſt niſi fumus ardens. Tertio ibi.

Argᷣ. ¶ Atqȝ vt mobile dico hoc pacto. Eſt.n. es potentia ſtatua: attamen nō eris actus: vt eſt es: eſt motio. Non eſt.n. idē eſſe eris: ꝛ aliqua potētia mobilis. Nā ſi eſſet idē ſimpliciter rōne ue: eris vt es ē actᵘ: motus nimirꝫ eſſet. At non eſt idem (vt diximus.)

¶ Dico aūt hoc inquantū ſic. Eſt.n. es potentia ſtatua: ſed tn̄ non eris endelechia: ꝛ inquantuʒ es eſt: motus eſt. Non.n. idem eſt eri eſſe: ꝛ potētia alicui mobili. Qm̄ ſi idem eſſe ſimpliciter/ ꝛ ſm rōnē: eēt vtiqȝ ens inquantum es eſt endelechia motus. Nō eſt autem idem quemadmodum dictum eſt.

T.c.10 ¶ Manifeſtat hāc pticulā. Inq̄ȝtū hᵒ. Et ꝑ p exēplū. Scōo p rōnē ibi. [Manifeſtū aūt ꝛ in ꝯrijs.] Dicit ḡ p. ꝙ neceſſariū fuit addi inq̄ȝtū hᵒ: qꝛ id qō eſt in poᵃ: eſt ēt aliquid actu. Et lʒ idē ſit ſubm exiſtēs in poᵃ: ꝛ in actu, nō tn̄ ē idē ſm rōnē eſſe in poᵃ: ꝛ eſſe in actu: ſicut es eſt in poᵃ ad ſtatuā: ꝛ eſt actu es: nō tn̄ ē eadē rō eris inq̄ȝtū eſt es, ꝛ inq̄ȝtū eſt poᵃ ad ſtatuā. Motus aūt nō eſt actus eris inq̄ȝtū ē es: ſed inq̄ȝtū eſt in poᵃ ad ſtatuā: alias oporteret ꝙ q̄diu es eſſet: tādiu es moueretᷣ: qō pʒ eſſe falſum. Un̄ pʒ conuenienter additum eſſe, inquantum hᵒ. ¶ Secundo ibi.

Argᷣ. ¶ Pʒ aūt in ꝯtrarijs: nā valere qdē eſſe ac egrotare poſſe: nō eadē ſunt/ ſʒ diuerſa. Eſſet.n. idē egrotare: atqȝ valere. Subiectū āt/ ꝛ id qd̄ vʒ/ atqȝ egrotat: vnū ꝛ idē ē: ſiue humiditas ſit/ ſiue ſanguis. Cū aūt n̄ ſit idē: quēadmodū neqȝ color ē idē: atqȝ viſibile. Pʒ actū poſſibilis/ ea rōne q̄ poſſibile ē/ motū eſſe.

T.c.10 ¶ Manifeſtū aūt ē ꝛ i ꝯtrarijs. Poſſe qdē.n. ſanari: ꝛ poſſe laborare/ alterum eſt. Et nāqȝ ſi laborare quidē/ ꝛ ſanari idē eſſet: ſubiectū aūt/ ꝛ ſanabile/ ꝛ infirmū/ ſiue humiditas/ ſiue ſanguis/ vnum/ ꝛ idez eſt. Qm̄ aūt nō eſt idē (quēadmodū neqȝ color idez ꝛ viſibile) poſſibilis inquantum poſſibile endelechia/ manifeſtum/ quod motus eſt.

¶ Oñdit idē ꝑ rōnē ſumptā a ꝯrijs. Manifeſtuʒ eſt aliqn̄ ꝙ idē ſubiectū eſt in poᵃ ꝯrioꝝ: ſicut humor, aut ſanguis, eſt idē ſubm ſe hñs in poᵃ ad ſanitatē, ꝛ egritudinē. Manifeſtuʒ eſt aūt, ꝙ eſſe in poᵃ ad ſanitatē: ꝛ eſſe in poᵃ ad egritudinē, eſt alterꝫ, ꝛ alterꝫ: ꝛ hoc ſm ordinē ad obiecta. Alioquin ſi idē eſſet poſſe laborare, ꝛ poſſe ſanari, ſequeretᷣ ꝙ laborare, ꝛ ſanari eſſent idē. Differūt ergo poſſe laborare, ꝛ poſſe ſanari ſm rōnē: ſed ſubm eſt vnū, ꝛ idē. Pʒ ergo ꝙ non eſt eadē rō ſubti inq̄ȝtū eſt qōdā ens: ꝛ inq̄ȝtū eſt potentia ad aliud: alioquin potentia ad ꝯria, eſſet vna ſm rōnem. Et ſic ēt non eſt idem ſm rōnē color, ꝛ viſibile. Et iō neceſſariuʒ fuit dicere, ꝙ motus eſt actus poſſibilis, inquantum eſt poſſibile: ne intelligeretur eſſe actus eius qō eſt in potentia, inquantum eſt quoddam ſubiectum. Lec.iij.

Argᷣ. ¶ Hunc igitᷣ eſſe, atqȝ tūc rē moueri/ cū eſt iſte actᵘ: ꝛ neqȝ ꝑus/ neqȝ poſterius pʒ. Fit.n. vt quodqȝ interdū operᷣ: iterdū nō operᷣ/ ceu edificabile/ atqȝ edificabilis actus/ vt edificabile eſt: edificatio nimirꝫ ē. Nā actus ipſius/ aut eſt edificatio/ aut domus. At cū eſt domᵘ: iā non eſt (vt pʒ) edificabile/ edificabile vō edificatᷣ. Neceſſe eſt igitᷣ actū ipſius edificationē eſſe. At edificatio/ motus eſt quidaʒ. Eadē ꝛ ad ceteros motus/ accommodabitur ratio.

T.c.11 alex. abijcit hunc tex. ab ariſto. officina, tn̄ qꝛ Them. ꝛ porphy. interpretati ſūt ꝯtē dit ſimpl. iter alios ꝯnumerari debere. Quod quidē igitur hoc ſit: ꝛ qd̄ accidit tunc moueri: cum eſt endelechia. ꝛ neqȝ prius/ neqȝ poſterius/ oñſum eſt. Contingit.n. vnūquodqȝ/ aliqn̄ qdē operari: aliqn̄ aūt n̄: vt edificabile: ꝛ edificabilis actᵘ/ inq̄ȝtū ē edificabile/ edificatio ē. Aut.n. hͦ ē edificatio actᵘ/ aut domᵘ/ ſʒ cū domᵘ ſit: n̄ āpliᵘ edificabile ē. Aedificatur aūt edificabile. Neceſſe ē ergo edificationē eē actum. Edificatio aūt motus quidam eſt. At vō eadem conueniet ratio/ in alijs motibus.

T.c.12 Poſita Diffōne moᵗᵘ ꝛ manifeſtatis ſingulis pticulis diffōnis: hic ꝯñter oñdit ꝙ diffō ſit hn̄ aſſignata. Et ꝑ directe. Scōo indirecte. ibi [Q; aūt hn̄ dictū ſit.] Circa pᵐ vtitᷣ tali rōne. Oē qō ē in poᵃ: qn̄qȝ ꝯtinget eſſe in actu. Sed edificabile eſt in potentia: ergo ꝯtinget aliqn̄ actū eſſe edificabilis, inquātū eſt edificabile. Hoc aūt eſt, vel domᵘ, vel edificatio: ſʒ domᵘ nō eſt actus edificabilis: inq̄ȝtū ē edificabile: qꝛ edificabile inq̄ȝtū hᵒ reducitᷣ in actū cū edificatᷣ. Cū aūt iā domᵘ eſt: nō edificatᷣ. Relinquitᷣ igitᷣ ꝙ edificatio ſit actus edificabilis, inq̄ȝtū hᵒ. Aedificatio aūt eſt qdā motus: motus igitur eſt actus exiſtētis in poᵃ, inquantū hᵒ. Et eadē rō eſt de alijs motibus. Pʒ igitᷣ ꝙ motus talis ſit actus, qualis dictus eſt. ꝛ ꝙ tunc aliqd mouetur qn̄ eſt in tali actu: ꝛ neqȝ prius, neqȝ poſterius, qꝛ prius cum eſt in potentia tm̄: non incipit motus: neqȝ etiā poſterius: cum iam omino definat eſſe in potentia, per hoc ꝙ ſit in actu perfecto. ¶ Secundo ibi.

Argᷣ. ¶ At qui pʒ nos de ipſo motu recte dixiſſe/ ꝛ ex hiſce que ceteri de ipſo dixerunt/ ꝛ qꝛ nō eſt facile ipʒ aliter diffinire. Neqȝ.n. motum mutationēqȝ qſpiā alio in genere ponere poteſt. Neqȝ q aliter de ipſo dixere/ recte dixiſſe videntur.

quod

T.c. 12 ¶ Quod autem bene dictum ſit / manifeſtum eſt ex quibus alij de ipſo dicunt: ex eo quod non facile eſt diffinire aliter ipſum. Neqꝫ enim motum in alio genere ponere poteſt vtiqꝫ aliquis.

¶ Oñdit indirecte diffõnẽ bñ aſſignatã p̄ hoc. ſ. ꝙ nõ ꝯtingat motũ aliquẽ aliter diffinire. Et circa hoc tria facit. Primo ꝓponit qḋ intẽdit. Scḋo ponit diffõnes alioꝝ de motu, ⁊ re/

2ª parte huius tex. probat eas ibi. [Manifeſtũ aũt itẽdentib⁹.] 3ª aſſignat cãz

2ª parte & 3. tex. q̄re alij ſic diffinierũt motũ ibi. [Cã aũt hoc ponẽ:] Dicit ḡ p̄, ꝙ manifeſtũ ẽ motũ eẽ bñ diffinitũ ex duob⁹. Primo qdẽ qꝛ diffõnes qb⁹ alij diffinierũt motũ, ſunt incõuenientes. Scḋo ex hoc ꝙ non conuenit eum aliter diffinire. Cuius rõ eſt: qꝛ motus non collocari põt in aliquo alio genere: q̄ꝫ in genere actus exiſtentis in potentia. ¶ Scḋo ibi.

¶ Id ita eẽ idẽ ꝯtinuo ſane patebit. Quidã. n. diuerſitatẽ: ⁊ inꝗ̄litatẽ: ⁊ id ẽt qḋ haud ẽ: motũ eẽ dixerũt. At nihil ꝓrſus / ſiue ſit diuerſuꝫ: ſiue inꝗ̄le: ſiue nõ ens: neceſſario moueri vr̃. Et inſup / ñ ad hęc / aut ex hiſce / magis ipſa mutatio: q̄ꝫ ex oppoſitis eſt.

¶ Manifeſtũ aũt itẽdentib⁹ queadmodũ ponũt qdã ipſꝫ / alteritatẽ: ⁊ inꝗ̄litatẽ / ⁊ quod nõ ẽ / dicẽtes eẽ motũ: quoꝝ nullũ neceſſariũ ẽ moueri: neqꝫ ſi altera ſint / neqꝫ ſi inꝗ̄lia / neqꝫ ſi nõ ſint. ¶ Sꝫ neqꝫ muta-

T.c. 13 tio in hoc / neqꝫ ex his magis eſt / q̄ꝫ ex oppoſitis.

¶ Excludit diffõnes alioꝝ de motu. Et ſciẽdũ ꝙ tripl'r aliqui diffinierũt motũ. Dixerũt. n. motũ eẽ alteritatẽ pp̄ hoc, ꝙ id qḋ mouet, ſp̄ alio, ⁊ alio mõ ſe hꝫ. Itẽ dixerũt motuꝫ eẽ inꝗ̄litatẽ. qꝛ id qḋ mouet ſp̄ magis ac magis accedit ad terminũ. Dixerũt ẽt motũ eẽ: qḋ nõ ẽ. i. nõ ens: qꝛ id qḋ mouet, dũ mouet nõdũ hꝫ id ad qḋ mouet: vt qḋ mouet ad albedinẽ, nõdũ iã ẽ albũ. Has aũt diffõnes deſtruit ph̄s tripliciter. Primo qdẽ ex p̄te ſubiecti mot⁹: Si. n. mot⁹ eẽt alteritas: vel inꝗ̄litas: vel nõ ens: cuiuſcũqꝫ iſta ineſſent: neceſſario moueret (qꝛ cuicũqꝫ ineſt mot⁹ illud mouet.) Sꝫ nõ ẽ neceſſariũ moueri: neqꝫ ea q̄ ſunt altera ex hoc ipſo ꝙ altera ſunt, neqꝫ inꝗ̄lia: neqꝫ ea q̄ ñ ſũt: relinqt igit ꝙ alteritas: ⁊ inꝗ̄litas: ⁊ ñ ens: nõ ẽ mot⁹. Scḋo oñdit illud ex p̄te termini ad quẽ: qꝛ mot⁹, ⁊ mutatio, ñ ẽ magis i alteritatẽ, q̄ꝫ i ſilitudinẽ: neqꝫ magis i inꝗ̄litatẽ q̄ꝫ i ꝗ̄litatẽ: neqꝫ magis i nõ eẽ, q̄ꝫ i eẽ. Nã gñatio eſt mutatio ad eſſe, ⁊ corruptio ad nõ eẽ. Nõ igit mot⁹ magis ẽ alteritas, q̄ꝫ ſilitudo. vel inꝗ̄litas q̄ꝫ ꝗ̄litas, vl' ñ ens, q̄ꝫ ens. Tertio oñdit idẽ ex p̄te termini a quo: qꝛ ſic mot⁹ aliqs ẽ ex alteritate: ⁊ ex inꝗ̄litate, ⁊ ex nõ ente: ita ẽ ex oppoſitis hoꝝ. Nõ igit motus magis dꝫ põi i his gñib⁹ q̄ꝫ i oppoſitis. ¶ Tertio ibi.

¶ Ponẽdi aũt motũ i hiſce cã fuit: motũ idefinituꝫ q̄ddã eẽ videri. Alteri⁹ vero p̄ncipia ſeriei / ide finita ſũt ſane: ex eo qꝛ ſũt p̄uatiua. Nihil. n. ipſoꝝ: aut hoc aliqd / aut tale / aut cęteroꝝ geq̄ꝫ eſt pręđicamẽtoꝝ.

¶ Cauſa aũt in hoc ponere / ꝙ indeterminatũ quiddam iam vr̃ eſſe motus. Alterius autem coordinationis principia, ex eo qḋ ſunt priuatiua / ⁊ indeterminata ſunt. Neqꝫ. n. hoc / neqꝫ tale / neqꝫ vnũ ipſorum / qꝛ neqꝫ aliorum pręđicamentorum.

¶ Aſſignat cãm quare p̄dicto mõ antiq motũ diffinierant. Et circa hoc duo facit. Primo aſſignat cãm ei⁹ qḋ dictũ ẽ.

T.c. 14 Scḋo aſſignat cãm, cuiuſdã qḋ ſuppoſuerat ibi. [Uideri

C. 15. aũt indeterminatũ.] Dicit ḡ p̄ ꝙ iſta ẽ cã q̄re antiq poſuerũt motũ in p̄dictis gñeribus. ſ. alteritatis: inꝗ̄litatis: ⁊ nõ entis: qꝛ motus vr̃ eſſe q̄ddã indeterminatũ. i. incõpletũ, ⁊ imp̄fectũ, q̄ñ nõ hñs determinatã nãꝫ. Et qꝛ in determinatũ eſt: pp̄ hoc vr̃ eſſe ponendus in genere priuatiuoꝝ. Nã cũ Pythagoras poneret duas ordinationes p̄n⁹ reꝝ i quaꝝ vtraqꝫ ponebat qdã decẽ p̄n⁹: p̄n⁹ q̄ erãt in ſcḋa ordinatione dicebant ab ipſo indeterminata: qꝛ ſunt p̄uatiua: non. n. determinantur p formã quę ſit in genere ſubſtãtię: neqꝫ per formã qualitatis: neqꝫ per formã aliquã ſp̄alẽ in aliquo hoꝝ geneꝝ exiſtẽtẽ: neqꝫ ẽt per formã alicui⁹ alioꝝ p̄dicamẽtoꝝ. In vna aũt ordinatione ponebant Pythagorici hęc decẽ. ſ. finitũ: ipar: vnũ: dextrũ: maſculũ: quieſcẽs: rectũ: lumẽ: bonũ: triãgulũ: ęquilateꝝ. In alia aũt infinitum: par: multitudinem: ſiniſtrũ: fęminã: motum: obliquum: tenebras: malum: altera parte longius. ¶ Secundo ibi.

¶ At vt videat mot⁹ indefinitũ quoddã eſſe: cauſa fuit / nõ poſſe ipꝫ / aut i potẽtia reꝝ / aut in actu poni. Neqꝫ. n. id qḋ eẽ p̄t q̄ꝫtũ / neqꝫ id qḋ ẽ actu q̄ꝫtũ / neceſſario mouet. Et mot⁹ qdẽ act⁹ qdã eſſe vr̃ (imperfect⁹ tñ) ꝓpterea qḋ ipſum poſſibile iperfectuꝫ eſt / cuius eſt actus. Et icc̄irco difficile ẽ accipe / qḋ naꝫ ſit mot⁹. Neceſſe eſt enim ipſum / aut in p̄uatione / aut in potẽtia / aut in actu ſimplici ponere. At nihil hoꝝ eſſe poſſe vr̃. Reſtat igit modus ille iã dictus / actũ qdẽ ipſum aliquẽ eſſe: talẽ aũt actũ i q̄lẽ antea diximus / q difficilis qdẽ eſt cognitu / põt aũt eſſe.

¶ Uideri aũt indeterminatũ eſſe motũ / cã ẽ / qꝛ neqꝫ in potẽtiã eoꝝ q̄ ſunt geneꝝ / neqꝫ in actũ eſt ponere ipſum. Neqꝫ. n. poſſibile eſſe quantitateꝫ / potentia moueri ex neceſſitate / neqꝫ qḋ actu quantum eſt. T.c. 14

¶ Et mot⁹ qdẽ act⁹ qdã vr̃ eſſe (imperfectus aũt.) T.c. 15 cauſa aũt ei / q̄m imperfectũ qḋ poſſibile: cuius eſt actus / pp̄ hoc igit / difficile eſt ipſuꝫ accipere qḋ ſit. Aut. n. in priuatione neceſſe eſt ipſum ponere: aut in potẽtiam: aut in actũ ſimplicẽ. Hoꝝ aũt nullum vr̃ contingens. Relinquit igit p̄dictus mod⁹ / actũ qdẽ quẽdã eſſe. Sed huius actum qualẽ diximus / difficile quidem videre / contingentem autem eſſe.

¶ Aſſignat cãꝫ q̄re mot⁹ ponit inter determinata: ⁊ dicit ꝙ hui⁹ cã ẽ qꝛ neqꝫ põt poni ſub po³: neqꝫ ſub actu. Si. n. poneret ſub po³: quicqd eſſet in po³. puta ad q̄ꝫtitatẽ moueret ſm̄ q̄ꝫtitatẽ. Et ſi ꝯtineret ſub actu quicqd eſſet actu q̄ꝫtũ moueret ſꝫ q̄ꝫtitatẽ. Et qdẽ veꝝ eſt ꝙ mot⁹ eſt act⁹: ſed eſt actus iperfect⁹ imedius inter potentiã ⁊ actũ. Et ꝙ ſit actus imp̄fect⁹ ex hoc pꝫ: ꝙ illud cuius eſt actus, ẽ eſt in po³ ⁊. ẽ. dictũ eſt: ⁊ iḋ difficile eſt accipere qḋ ſit mot⁹. Uñ. n. in primo aſpectu ꝙ vel ſit ſimpl'r actus: vel ſimpliciter po³: vel ꝙ contineat ſub priuatione: ſicut aliqui poſuerũt ipſum contineri ſub non ente: ⁊ ſub inęqualitate. Sꝫ nullũ hoꝝ eſt poſſe: vt. ẽ. oñſum eſt. Uñ relinquit ſol⁹ p̄dictus mod⁹ ad diffiniendũ motũ: vt. ſ. mot⁹ ſit actus talis q̄lez dixim⁹. ſ. exiſtẽtis in po³. Talẽ aũt actũ ꝯſiderare difficile eſt pp̄ ꝯmixtionẽ actus ⁊ potẽtię: tñ eſſe talẽ actũ non eſt impoſſibile: ſed contingens. Lec. iiij.

¶ Mouetur autem ⁊ omne mouens: vt diximus: T.c. 16 qḋ eſt potentia mobile. (Teſte Alex.) vult ſciẽ

Mouetur autem ⁊ mouens omne / ſicut dictum eſt / cum ſit potentia mobile. gere cęleſte corpus ab hiis corruptibilibus.

Poſtq̄ꝫ Ph̄s diffiniuit motũ: hic oñdit cuius actus ſit motus ⁊ verũ. ſ. mobilis, vel mouẽtis. Et põt dici ꝙ hic ponit aliã diffõnẽ motusq̄ ſe hꝫ ad p̄miſſam, vt mãlis ad formalẽ: ⁊ ꝯcluſio

ad prin^m. Et hec eſt diffõ: motus eſt actus mobilis, inquã/tũ eſt mobile. Hec.n. diffõ ↄcludit ex pmiſſis: q2.n. motus eſt actus exiſtentis in po^a, inquantũ hꝰ. exiſtens aut in potentia inquantũ hꝰ, eſt mobile: non aũt mouens: q2 mouẽs inquantũ hꝰ: eſt ens in actu: ſequit ꝙ motus ſit actus mobilis, inquantũ hꝰ. Circa hoc ergo tria facit. Primo oñdit ꝙ motus eſt actus mobilis. Scdo qũo ſe hꝫ motus ad mo-

2ª parte 18. tex. uẽtẽ. ibi [Motiui aũt actus.] Tertio mouet dubitationẽ

T.c. 19 ibi. [Hꝫ aũt defectũ.] Circa p^m duo facit. Primo põit dif/finitionẽ motus. ſ. ꝙ motus eſt actus mobilis. Scdo ex B

T.c. 18 declarat qddã, qd poterat eſſe dubiũ ibi. [Et dubiũ aũt.]

T.c. 17 Circa p^m tria facit. Prio inueſtigat diffõnẽ motꝰ. 2° ↄclu/

Ibidez. dit eã ibi. [Uñ motus eſt.] 3° manifeſtat eã ibi. [Accidit aũt ꝛc.] Ad inueſtigãdũ aũt diffõnẽ motus pmittit, ꝙ moueri ẽt accidit mouẽti. Et circa B duo facit. Primo pbat ꝙ oẽ mouẽs mouet. Scdo oñdit vñ accidat ei moueri. ibi

2ª parte 16. tex. [Adhuc agere.] Q aũt mouẽs moueat, oñdit ex duobꝰ. Primo qdẽ q2 oẽ, qd pus eſt in po^a, ꝛ poſtea in actu: quodãmodo mouet: mouẽs aũt inuenit eſſe prius mouens in po^a: ꝛ poſtea mouens in actu: mouens ergo hꝰ mouetur. Et hoc ẽ qd dicit, ꝙ oẽ mouẽs cũ ita ſe habeat ꝙ qñqꝫ ſit in po^a [mobile]. i. ad mouẽdũ: mouet ſicut dictũ eſt: B.n. ex dictis apparet. Dictũ eſt.n. ꝙ motus eſt actus exñtis in po^a. Et hoc contingit in omni mouente nãli. Unde dictũ eſt, ꝙ omne mouens phyſicum mouetur. Secundo ibi.

Argꝫ. Et cuius immobilitas/quies eſt. Cui enim motꝰ ineſt: huius profecto immobilitas/quies eſt.

Et cuius imobilitas quies eſt. Cui enim motus ineſt huius immobilitas/quies eſt.

Oſtendit idem alio modo. Cuicunqꝫ ſua immobilitas, eſt eius quies, huic ineſt motus (quies eniꝫ ꝛ motus cum ſint oppoſita, habent fieri circa idem) ſed mouentis imobilitas. i. ceſſatio a mouendo dr̃ quies. (dicuntur.n. qdam quieſcere qñ ceſſant agere.) Oẽ igit tale mouens. ſ. cuius immobilitas eſt quies: mouetur. Secundo ibi.

Argꝫ. Nã in hoc agere rõne/qua tale eſt, mouere nimiꝶ eſt. At hoc facit tactu. Quare ſimul etiam patitur.

Adhuc. Agere.n. inquantũ huiuſmodi ipſum mouere eſt. Hoc aũt facit tactu/quare ſimul ꝛ patitur.

Oñdit vñ accidat mouẽti ꝙ moueat. Nõ.n. accidit ei ex B, ꝙ mouet: ſꝫ ex B, ꝙ mouet tãgẽdo: q2 mouere eſt agere ad hoc, ꝙ aliqd moueat: id aũt ꝙ ſic ẽ mouẽre patit, mouet. Sed hoc qd eſt agere facit tactu: nã corpora tãgendo agũt: vñ ſequit ꝙ ꝛ ſimul patiat: q2 qd tangit, patitur. Sꝫ hoc intelligendũ eſt, qñ eſt mutuus tactus. ſ. ꝙ aliquid tãgit, ꝛ tangit: vt contingit in his q̃ communicant materiã: quoꝝ vtrunqꝫ ab altero patit, dum ſe tangunt. Corpora aũt celeſtia, q2 nõ cõicant cũ corporibꝰ inferioribus i mãa ſic agunt in ea, ꝙ nõ patiunt ab eis: ꝛ tãgũt ꝛ nõ tangunt: vt dr̃ in primo de generatione. Deinde cum dicit.

T.c. 54 Argꝫ. Quocirca motus actus eſt mobilis: vt eſt mobile. Accidit aũt B/ipſiꝰ motiui tactu. Quare ſimul etiã patitur. Semper autem id qd mouet formã aliquã afferret aut hoc: aut tale/aut tm̃: quę qdẽ principiũ erit/ꝛ cauſa motꝰ: cũ mouet. Id.n. qd actu eſt hõ: facit hominem ex eo qd eſt potentia homo.

T.c. 17 Uñ motꝰ actꝰ mobilis eſt/inquantuꝫ eſt mobile. Accidit aũt hoc tactu motiui: quare ſimul ꝛ patit. Species aũt ſemp exiſtimabitur aliqua mouẽs. Aut.n. hęc: aut qualis: aut quãta: quę erit pncipiũ/ꝛ cauſa motus. Cum enim moueat actu homo: facit ex potentia exiſtente homine/hominem.

Ponit diffõnẽ motus concludens ex pdictis ꝙ qꝫuis mouens moueat: motus tñ nõ eſt actus mouentis, ſed mobilis, ſꝫ ꝙ eſt mobile. Et hoc ↄñr manifeſtat p hoc, ꝙ moueri accidit mouẽti ꝛ non per ſe ei cõpetit: vñ ſi aliqd ſꝫ hoc mouet, ſm ꝙ actus eius eſt motus: ſequit ꝙ motus non ſit actus mouentis, ſed mobilis: non qdẽ inquantũ eſt mo- T.c. 17

uens: ſꝫ inquãtũ eſt mobile. Q aũt moueri accidat mo- Eudemꝰ

uenti, manifeſtat p id qd .ẽ. dictũ eſt. Hoc.n. ſ. actus mobi- Alex. ꝛ

lis qui eſt motus: accidit ex ↄtactu mouentis: ex quo ſe/ Simpl. mo

quit ꝙ ſimul dũ agit patiat: ꝛ ſic moueri cõpetit mouenti tũ mobi

per accñs. Q aũt nõ cõpetat ei p ſe manifeſtat p hoc: ꝙ ſp li ſubiecti

aliqua forma vĩ mouens eſſe: ſicut forma, quę eſt in genere ue dĩ ſpẽ

ſubę: in trãſmutatione, quę eſt ſm ſubam: ꝛ forma, q̃ eſt in tur.

genere qualitatis: in alteratione ꝛ forma, quę eſt in genere qꝫtitatis: in augmẽto ꝛ diminutiõe. Hꝰ.n. formę ſunt cãę ꝛ prin^a motus: cũ oẽ agens moueat ſm formã. Oẽ.n. agens agit inquantũ eſt actu: ſicut actu hõ facit ex hoie in potentia hominẽ actu: vñ cũ vnũquodqꝫ ſit actu per formã: ſeqt ꝙ forma ſit principium mouẽs. Et ſic mouere cõpetit alicui inquantũ hꝫ formã per quã eſt in actu. vñ cũ motus ſit actus exiſtentis po^a: vt ſupra dictũ eſt: ſequitur ꝙ motus non ſit alicuius inquantũ eſt mouens: ſed inquantum eſt mobile: ꝛ ideo in diffinitione motus poſitum eſt, ꝙ actus mobilis inquantum eſt mobile. Deinde cum dicit.

Quę cum ita ſint/paret motuꝫ in ipſo mobili eſſe/ id inqꝫ qd mutatur. Eſt enim actus huius/ab ipſo motiuo. Argꝫ.

Et dubium autem manifeſtum eſt: quod eſt motus in mobili. Actus enim huius/ꝛ ab hoc. T.c. 18

Manifeſtat quoddã dubiũ ex pdictis. Solet.n. eẽ dubiũ apud quoſdam vtrum motus ſit in mouente, aut in mobili. Sed hoc dubium declarat ex pmiſſis. Manifeſtũ eſt enim, ꝙ actus cuiuſlibet, eſt in eo cuius eſt actus: ꝛ ſic manifeſtũ eſt, ꝙ actus motus eſt in mobili: cũ ſit actus mobilis, cauſatus tñ in eo, a mouente. Deinde cum dicit.

Motiui quoqꝫ actus/non alij quiſqꝫ eſt. Argꝫ.

Motiui autem actus/non alius eſt.

Oſtendit qũo ſe habeat motus ad mouens. Et primo ꝓponit qd intendit dicens ꝙ actus motiui, non eſt alius, ab actu mobilis. Unde cum motus ſit actus mobilis: eſt etiam quodammodo actus motiui. Secundo ibi.

Ambo nãqꝫ actũ eſſe opꝫ. Eſt.n. hoc quidem motiuum/quo poteſt: hoc autem mouens: quo agit. Argꝫ.

Oportet quidem enim eſſe actum vtriſqꝫ. Motiuum quidem eſt in ipſo poſſe. Mouens autem in ipſo operari/vel agere.

Manifeſtat ꝓpoſitũ. Et circa B tria facit. Primo oñdit ꝙ mouẽtis ẽ aliqs actꝰ, ſicut ꝛ mobilis. Quicqd.n. dr̃ ſꝫ potẽtiã, ꝛ actũ: hꝫ aliquẽ actũ ſibi cõpetẽtẽ: ſꝫ ſicut i eo qd mouet dr̃ mobile ſꝫ potẽtiã, inqꝫtũ põt moueri: motũ aũt ſm actũ inqꝫtũ actu mouet: ita ex pte mouẽtis motiuũ dr̃ ſm potẽtiã inqꝫtũ. ſ. põt mouere. mouens aũt in ipſo agere. i. inqꝫtum agit actu. Opꝫ igitur vtriqꝫ. ſ. mouenti, ꝛ mobili competere quendam actum. Secundo ibi.

At ipſius mobilis eſt actiuuꝫ. Quare perinde amborum vnus eſt actus. Argꝫ.

Sed eſt actiuum mobilis. Quare ſimiliter vnus vtriſqꝫ actus.

Oñdit ꝙ idẽ ſit actꝰ mouẽtis ꝛ moti: mouẽtis.n. dr̃ inqꝫtũ aliqd agit: moti aũt inqꝫtũ patitur: ſꝫ idẽ eſt qd mouens agendo cauſat: ꝛ qd motũ patiendo recipit. Et hoc eſt qd dicit ꝙ [mouens eſt actiuũ mobilis]. i. actuꝫ mobilis cauſatiuũ: vñ opꝫ vnũ actu eſſe vtriuſqꝫ. ſ. mouentis, ꝛ moti. Idẽ

enim

enim eſt qđ eſt a mouente,vt a cauſa agente:⁊ qđ eſt in mo
to,vt in patiente,⁊ recipiente. ¶Tertio ibi.

¶Atq; vnius ad duo/⁊ duoꝝ ad vnum/idez eſt in-
teruallum/⁊ vt accliue/atq; decliue. Hęc enim vnũ
quidem ſunt:at rõ non eſt vna. Similiter res ſeſe ha
bet/⁊ in hiſce quoꝝ alteꝝ mouet/ alterum mouet̃.
¶Sicut idem ſpatium eſt vnius ad duo: ⁊ duorum
ad vnum/⁊ aſcendentis/⁊ deſcendentis. Hęc enim
vnum idem ſunt:ratio autez non vna. Similiter au
tem eſt/⁊ in mouente/⁊ in moto.

¶Manifeſtat hoc per exẽplũ. Eadem.n.diſtantia eſt vnius
ad duo,⁊ duorum ad vnum ſm rem:ſed differunt ſʒ rõnẽ:
qꝛ ſm ꝙ incipimus comparationẽ a duobus procedendo
ad vnum dicimus duplũ:e ꝯtͣ vero dicitur dimidiũ. Et
ſimiliter eſt idem ſpatium aſcendentis ⁊ deſcendentis: ⁊
ſm diuerſitatem principij ⁊ termini vocatur aſcenſio, vel
deſcenſio. Et ſimiliter eſt in mouente,⁊ moto. Nã motus
ſm ꝙ procedit a mouente in mobile, eſt actus mouentis:
ſʒ aũt ꝙ eſt in mobili a mouẽte,eſt act⁹ mobilis. Lec.v.

Argu. ¶Exiſtit aũt hͦ loco dubitatio diſſerẽdi facultati ac-
cõmodata. Neceſſe eſt.n.actuz aliquem eſſe ipſius
actiui:ẽt ipſius paſſiui. Eſt.n.actio qdẽ illi⁹/paſſio
vͦ huius. Et op⁹ finiſue illius actio: huius affect⁹.

T.c.19 HAbet aũt defectuz rõnabilem. Neceſſe
eſt enim fortaſſis eſſe quendam actum/
actiui/⁊ paſſiui. Hic quidez enim actio/
illinc enim paſſio/opus enim ⁊ finis/hu
ius quidem actio/illius autem paſſio.

POſtq̃ Phs oſdit ꝙ mot⁹ eſt actus mobilis,⁊ mo
uẽtis:nũc mouet quãdã dubitationẽ circa pͥ-
miſſa. Et pͦ mouet dubitationẽ. Scđo ſoluit ibi. [At neq;
T.c.20 actũ.] Circa pͥᵐ duo facit. Primo pmittit q̃dã ad dubita-
tionẽ. Scđo dubitationẽ pſequit̃ ibi. [Qm̃ igit̃ vtraq;]
2ᵃparte Dicit ergo primo ꝙ id qđ dictũ eſt [hʒ defectũ].i.dubita
19.tex. tionẽ [rõnabilẽ].i.logicã. Ad vtranq;.n. partẽ ſunt pba-
biles rõnes. Ad hãc aũt dubitationẽ hoc pmittit:ꝙ aliqs
actus eſt actiui:⁊ aliquis actus eſt paſſiui:ſicut ſupra dictũ
eſt:ꝙ ⁊ mouẽtis,⁊ moti eſt aliqs actus. Actus qdẽ actiui
vocatur actio:actus vero paſſiui vocatur paſſio. Et hoc p-
bat:qꝛ illud quod eſt opus, ⁊ finis vniuſcuiuſq;:eſt actus
eius,⁊ perfectio:vnde cũ opus,⁊ finis agẽtis, ſit actio: pa
tientis autẽ paſſio(vt per ſe manifeſtũ eſt) ſequit̃ qđ dictũ
eſt,ꝙ actio ſit act⁹ agentis,⁊ paſſio patiẽtis. ¶Scđo ibi.

Argu. ¶Si igit̃ ambo ſint mot⁹/ſintq; diuerſi:in quo nam
ſunt? Aut.n.in patiẽte/ ⁊ eo qđ mouet̃ ſunt ambo/
aut actio qdẽ ẽ i agẽte/paſſio vͦ i patiẽte/qđ ſi hãc
ẽt actionẽ oporteat appellare: noĩe ſolo cõuenient.

¶Qm̃ igitur vtraq; ſunt motus: ſiquidem alteri/in
aliquo ſunt. Aut.n.vtraq; in patiente ⁊ moto ſunt/
aut in agente ſunt vtraq;. Aut actio quidem in agẽ
te/paſſio autem in patiente eſt. Si autem oportet/
⁊ hanc actionem vocare:ęquiuoce quidem ſit.

¶Proſequit̃ dubitationẽ. Manifeſtuz eſt.n.ꝙ tã actio,q̃ʒ
paſſio ſunt mot⁹:vtrũq;.n.eſt idẽ motui. Aut igitur actio
⁊ paſſio,ſunt idez motus,aut ſunt diuerſi motus. Si ſunt
diuerſi:neceſſe eſt ꝙ vterq; ipſoꝝ ſit i aliquo ſubiecto: aut
igitur eſt in patiente ⁊ moto:aut alterũ eoꝝ eſt in agẽte.ſ.
actio:⁊ alterum in patiente.ſ.paſſio. Si autem aliquis di-
cat e cõtra ꝙ id qđ eſt in agente,ſit paſſio:⁊ id qđ eſt in pa-
tiẽte,ſit actio,manifeſtũ ẽ ꝙ ęquoce loqt̃:id.n. qđ ẽ paſſio

vocabit actionẽ:⁊ e cõtra. Vt aũt quartũ mẽbrũ omittere:
ꝙ vtrunq; ſit in agente. Sed hoc pretermittit:qꝛ oſtenſuꝫ
eſt ꝙ motus ſit in mobili:p qđ excluditur hoc mẽbruʒ: ꝙ
neutrũ ſit in patiẽte:ſʒ vtrũq; in agẽte. Ex his igit̃ duob⁹
mẽbris quę tangit:primum proſequitur. ¶Secundo ibi.

¶At vͦ ſi hͦ eſt/motus profecto in eo quod mouet Argu.
erit. Eadem enim eſt: ⁊ in eo qđ mouet/ ⁊ in eo qđ
mouetur ratio. Quare autem omne mouens moue
bitur:aut aliquid motũ habens/haud mouebitur.

¶At vͦ ſi hoc eſt in mouẽte/motus erit. Eadem.n.
rõ eſt in mouente/⁊ in moto. Quare aũt oẽ mouẽs
mouebitur:aut habens motum non mouebitur.

¶Si.n.aliqs dicat (ꝙ actio eſt in agẽte) ⁊ paſſio in patiẽte:
actio aũt eſt motus quidã vt dictũ eſt:ſequit̃ ꝙ motus ſit
in mouẽte. Eãdẽ aũt rõnẽ opʒ eẽ ⁊ de mouẽte ⁊ de moto
ſcilicet vt in quocũq; eoꝝ ſit motus:illud moueatur. Uel
eadẽ rõ eſt de mouente ⁊ moto: ſicut ⁊ de patiẽte ⁊ agẽte.
In quocũq; aũt eſt mot⁹, illud mouet̃:quare ſequit̃,vel ꝙ
oẽ mouens moueat̃:vel ꝙ aliqd hẽat motũ, ⁊ nõ moueat̃:
quoꝝ vtrũq; videtur inconueniens. ¶Deinde cum dicit. Argu.

¶Qđ ſi ambo/actio inq̃ʒ ⁊ paſſio i eo eſt/qđ moue-
tur/ac patit̃/ ⁊ hęc duo doctio diſciplinaue ſunt in
ipſo diſcẽte:pͥmũ qdẽ act⁹ in vnoquoq;/cuiuſq; nõ
erit. Deinde abſurdum eſt:duobus quippiam moti
bus ſimul moueri. Erunt enim alterationes quędaz
vnius duę:atq; ad vnam formam. At fieri nequit.

¶Si aũt vtraq; in moto ſunt/⁊ i patiẽte/⁊ actio/ ⁊
paſſio/⁊ doctio/⁊ doctrina:cuʒ duo ſint in addiſcẽ
te:primum quidem actus vniuſcuiuſq;/non in vno-
quoq; erit. Poſtea/ ⁊ inconueniens eſt per duos
motus ſimul moueri. Quędam nanq; erunt altera-
tiones duę vnius/⁊ in vnam ſpeciem. Sed impoſſi
bile eſt.

¶Proſequitur aliud membrum dicens ꝙ ſi aliquis dicat
ꝙ vtrunq;.ſ.actio,⁊ paſſio:cum ſint duo motus:ſunt in pa
tiente ⁊ moto:⁊ doctio quę eſt ex parte docẽtis:⁊ doctri-
na quę ex parte addiſcẽtis ſunt in addiſcẽte:ſequunt̃ duo
incõuenientia:quoꝝ pͥmũ eſt (qꝛ dictũ eſt ꝙ actio eſt actus
agentis.) Si igitur actio non eſt in agente ſed in patiente:
ſequit̃ ꝙ proprius actus vniuſcuiuſq; nõ eſt in eo cuius ẽ
actus. Poſtea ſequit̃ aliud inconueniens.ſ.ꝙ aliqđ vnũ, ⁊
idẽ moueatur ſm diuerſos motus. Actio.n. ⁊ paſſio ſup-
ponunt̃ nunc eſſe duo motus. In quocunq; autẽ eſt mot⁹:
illud mouetur,ſm illum motum. Si igitur actio,⁊ paſſio
ſunt in mobili:ſequitur ꝙ mobile moueatur ſm duos mo
tus. Et hoc eſſet idem,ac ſi eſſent duę alterationes vnius
ſubiecti,quę terminarentur ad vnam ſpẽm: ſicut ꝙ vnum
ſubiectũ moueret̃ duabus dealbationib⁹: qđ eſt impoſſe. Simpl. hu⁹ impoſſibilis cãm affert, ⁊ q̃d ſcitu ſi igrãt ibi dez dici.
Qʒ vero idẽ ſubm moueat̃ duabus alterationibus ſimul
ad diuerſas ſpecies terminatis.ſ.dealbatione ⁊ calefactio
ne:non eſt inconueniens. Manifeſtum autem eſt ꝙ actio
⁊ paſſio ad eandem ſpeciẽ terminantur:idez eſt enim quod
agens agit,⁊ patiens patitur. ¶Deinde cum dicit.

¶At vn⁹ ne act⁹ erit. At rationis finis egreditur: Argu.
diuerſoꝝ ſpẽ duoꝝ vnũ actũ/eũdẽq; eſſe. Et ſi idem
doctio diſciplinaue. Et actio atq; paſſio: docere ẽt/
⁊ diſcere idẽ erit: ⁊ agere/atq; pati. Quare neceſſa
rio diſcet omnia/qui docet: ⁊ patietur/qui agit.

¶Sed vnus erit actus. Sed irrationabile/ ⁊ duo-
rum/⁊ alterorum ſecundũ ſpeciem eundem/ ⁊ vnũ

eſſe actum. Et erit ſiquidem doctio/ ⁊ doctrina idē ⁊ paſſio/ ⁊ actio: ⁊ docere cum addiſcere/idem: ⁊ agere cum pati. Quare neceſſe eſt omnem docentē addiſcere: ⁊ agentem pati.

¶ Proſequitur aliud membrum. Poteſt aliquis dicere, ꝙ actio, ⁊ paſſio nō ſunt duo motus, ſed vnus. Et ex hoc inducit ad quatuor inconuenientia: quorum primū eſt ꝙ idē ſit actus diuerſorum ſm ſpeciem. Dictū eſt enim ꝙ actio ſit actus agentis: ⁊ paſſio actus patientis: quę ſm ſpecies ſunt diuerſa. Si igitur actio, ⁊ paſſio ſint idem motus: ſequitur ꝙ idem actus ſit diuerſorum ſm ſpeciem. Scđm inconueniēs eſt, ꝙ ſi actio, ⁊ paſſio ſint vnus motus, ꝙ idē ſit actio cum paſſiōe: doctio quę eſt ex parte docentis, cū doctrina ſm ꝙ ſe tenet ex parte addiſcentis. Tertium inconueniens: eſt ꝙ agere ſit idem qđ pati: ⁊ docere idē qđ addiſcere. Quartū quod ex hoc ſequitur: ꝙ omne docēs addiſcat: ⁊ omne agens patiatur. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ An neq̄ alicuius actum in alio eſſe / abſurdū eſt. Eſt enim doctio/ docentis actus in aliquo tñ eſt/ ⁊ non inciſus: ſed eſt huiuſce in hoc.

T.c.20 ¶ Aut neq̄ actum alterius in altero eſſe /inconueniens eſt. Eſt enim doctio actus docentis. In quodam enim ⁊ non deciſus: ſed huius in hoc.

¶ Soluit pręmiſſam dubitationem. Eſt autem manifeſtū ex ſupra determinatis: ꝙ actio ⁊ paſſio non ſunt duo motus: ſed vnus, ⁊ idem motus. Scđm enim quod eſt ab agente, dicitur actio: ſcđm autē qđ eſt a patiente, dicitur paſſio. Unū inconuenientia quę ſequunt̃ ad primā partē, in qua ſupponebat̃, ꝙ actio, ⁊ paſſio eſſent duo motus, nō oportet ſoluere: pręter vnū qđ remanet ſoluendū ex ſuppoſito ꝙ actio ⁊ paſſio ſint vnus motus: qꝛ cū actio ſit actus agētis (vt. ſ. dictū eſt) ſi actio ⁊ paſſio ſunt vnus motus ſequit̃ ꝙ actio agentis quodāmō ſit in patiente: ⁊ ſic actus vnius eſſet in altero. Quatuor aūt inconuenientia ſequebant̃ ex altera parte: ⁊ ſic reſtāt qnq̄ inconuenientia ſoluenda. ¶ Dicit ergo primo: ꝙ non eſt inconueniens actū vnius eſſe in altero: qꝛ doctio eſt actus docentis: ab eo tñ in alterum tēdens continue, ⁊ ſine aliqua interruptione. Unde idē actꝰ eſt hꝰ. i. agentis vt a quo: ⁊ tñ eſt in patiente, vt receptus in eo. Eſſet autem inconueniens ſi actus vnius eo modo quo eſt actus eius, eſſet in alio. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Neq̄ q̄cq̄ ꝓhibet vnū duoꝝ eūdē eſſe/ nō vt idē ēēat eſſe/ ſꝫ vt eſt id qđ ē potētia/ ad id qđ eſt actu. Neq̄ neceſſe eſt docētē diſcere: ⁊ ſi pati: atq̄ agē idē eſt/ nō vt ea tñ q̄ rōnis eiuſdē ſunt: vt veſtimentū ac tunica/ ſed vt via q̄ ex thebis athene/ ⁊ ex athenis thebe petuntur/ vt ⁊ antea diximus. Non enim eadem his oia competunt/ quę aliquo modo ſunt eadem. Sed hiſce duntaxat quoꝝ eſt eadem ratio.

¶ Neq̄ vnum duobus prohibet nihil eundem eſſe actum: non ſicut eſſe idem: ſed ſicut eſt quod potentia eſt ad agens. ¶ Neq̄ neceſſe eſt docentem ad-

T.c.21 diſcere: neq̄ ſi pati / ⁊ agere idem eſt / non tamen tanq̄ rationem eſſe vnam/ quod quid eſt eſſe dicentem: ſicut tunicę ⁊ indumenti: ſed ſicut via thebis ad athenas/ ⁊ ab athenis ad thebas (quemadmodum dictum eſt prius.) Non enim omnia eadem inſunt quolibet modo eiuſdem / ſed ſolum quibus eſſe/ idem eſt.

¶ Soluit aliud inconueniens. ſ. ꝙ idē actus eſſet duoꝝ, ⁊ dicit. ꝙ nihil prohibet vnum actum eſſe duoꝝ, ita ꝙ non ſit vnus ⁊ idē motus ſm rōnem, ſed vnus ſm rem (vt dictum eſt ſupra) qꝛ eadē diſtantia eſt duorum ad vnū, ⁊ vnius ad duo: ⁊ eius quod eſt in potentia ad agens, ⁊ ē ꝯ. Sic enim idem actus ſm rem eſt duorum ſm diuerſam rōnem: agentis quidem, ſm ꝙ eſt ab eo: patientis autem, ſm ꝙ eſt in ipſo. Ad alia autem tria inconuenientia quoꝝ vnum ex altero deducebatur: rñdet ordine retrogrado. Primo. ſ. ad illud quod vltimo inducebatur, vt magis inconueniens. ¶ Sic igitur tertio rñdet ad quintum inconueniens: ⁊ dicit ꝙ non eſt neceſſarium ꝙ docens addiſcat vel ꝙ agens patiat̃. Et ſi agere, ⁊ pati ſint idem: tñ dicamus ꝙ non ſunt idem ſicut ea quorū ratio eſt vna: vt tunica ⁊ indumentū: ſed ſicut ea quę ſunt idem ſubiecto, ⁊ diuerſa ſm rōnem: vt via a thebis ad athenas, ⁊ ab athenis ad thebas (vt dictum eſt prius.) Non opꝫ aūt ꝙ oia eadem conueniant ijs quę ſunt quocūq̄ modo idem: ſed ſolū illis quę ſunt idem ſubiecto, vel re, ⁊ rōne. Et iđ etiā dato ꝙ agere, ⁊ pati ſint idē: cū non ſint idē rōne (vt dictū eſt) non ſequit̃ ꝙ cuicūq̄ conuenit agere, qđ ei conueniat pati. ¶ Quarto ibi.

¶ At neq̄ ſi doctio/ ⁊ diſciplina ſint idem/ idem erit ⁊ docere/ ac diſcere/ quemadmodū neq̄ ſi interuallum ſit eorum quę diſtant vnum: idemq̄ eſt ab hoc/ ad illud/ atq̄ ad hoc/ ab illo diſtare. Argu.

¶ At vero neq̄ ſi doctio/ ⁊ doctrina idem / ⁊ addiſcere/ ⁊ docere idem/ ſicut neq̄ ſi ſpatium vnum diſtantium ſit/ ⁊ diſtare hinc illuc / ⁊ inde huc vnum/ ⁊ idem eſt.

¶ Reſpondet ad quartum inconueniens, ⁊ dicit ꝙ non ſequit̃ etiā ſi doctio, ⁊ doctrina addiſcentis eſſet idē: quod addiſcere: ⁊ docere eſſent idem: qꝛ doctio, ⁊ doctrina dr̄ in abſtracto: docere autem ⁊ diſcere in concreto. Unde applicantur ad fines, vel ad terminos ſm quos ſumit̃ diuerſa ratio actionis. ⁊ paſſionis. Sicut ſꝫ dicamus ꝙ ſit idē ſpatium diſtantium aliquorum, abſtracte accipiendo: ſi tñ applicamus ad terminos ſpatij: ſicut dicimus diſtare hinc illuc, ⁊ inde huc: non eſt vnum, ⁊ idem. ¶ Quinto ibi.

¶ Omino aūt neq̄ doctio ꝓprie/ idē eſt qđ diſciplina: neq̄ actio idē qđ paſſio: ſꝫ motꝰ cui hęc inſunt. Nā huiꝰ in h: ⁊ huius eſſe actū ab h/ diuerſum eſt rōne. Argu.

¶ Omino aūt dicere eſt: neq̄ doctio cū doctrina/ neq̄ actio cum paſſione idem proprie eſt / ſed cui inſunt hęc, motus. Quod enim huius in hoc / ⁊ qđ huius ab hoc actum eſſe: ratione alterum eſt. T.c.22

¶ Rñdet ad tertium inconueniens deſtruens hanc illationem, qua ꝯcludebatur, ꝙ ſi actio, ⁊ paſſio ſunt vnus motꝰ, ꝙ actio ⁊ paſſio ſunt idē: ⁊ dicit ꝙ finaliter dicendū eſt ꝙ non ſequitur, ꝙ actio, ⁊ paſſio ſint idē, vel doctio, ⁊ doctrina: ſed ꝙ motus cui ineſt vtrūq̄ eoꝝ, ſit idē. Qui quidem motus ſm vnam rōnē eſt actio: ⁊ ſm aliā rōnem eſt paſſio. Alterum. n. eſt ſm rōnem eſſe actum huius, vt in hoc: ⁊ eſſe actū huius, vt ab hoc. Motus aūt dicitur actio ſm ꝙ eſt actus agentis, vt ab hoc: dicitur aūt paſſio ſm ꝙ eſt actus patientis, vt in hoc. Et ſic pꝫ ꝙ ſꝫ motus ſit idē mouentis ⁊ moti ꝑ hoc ꝙ abſtrahit ab vtraq̄ ratione: tamē actio ⁊ paſſio differūt: propter hoc, ꝙ has diuerſas rōnes in ſua ſignificatione includunt. Ex hoc autem apparet ꝙ cum motus abſtrahat a rōne actionis, ⁊ paſſionis non cōtinetur in ꝑdicamēto actionis: neq̄ in pdicamento paſſionis: vt quidā dixerūt. ¶ Sed reſtat circa hoc dubitatio duplex. Prima quidem: qꝛ ſi actio ⁊ paſſio ſint vnus motꝰ, ⁊ non differunt niſi ſm rōnem (vt dictum eſt) videtur ꝙ

non

Quare decē pdicamenta adinuicem diſtinguantur.

non debeant eſſe duo prędicamenta: cū prędicamenta ſint
genera rerū. ¶ Item ſi motus, vel eſt actio, vel paſſio nō in/
uenietur motus in ſubſtantia, qualitate, quantitate, ⁊ vbi
(vt ſupra dictū eſt) ſed ſolū continebitur in actione ⁊ paſ/
ſione. ¶ Ad horū igitur euidentiā ſciendū eſt ꝙ ens diui/
ditur in decē prędicamēta nō vniuocē, ſicut genus ⁊ ſpēs:
ſed ſm diuerſum modū eſſendi. Modi aūt eſſendi propor
tionales ſunt modis pdicādi. (Prędicando.n. aliquid de
aliquo altero: dicimus hoc eſſe illud: vnde ⁊ decē genera
entis dnr decem prędicamēta.) Tripſr autem ſit omnis p/
dicatio. Unus quidē modus eſt quādo de aliquo ſubiecto
prędicatur id qd pertinet ad eſſentiā eius: vt cum dico ſor
tes eſt homo: vel homo eſt aial. Et ſm hoc accipit predica

Subſa.

mentum ſubſtantię. Alius aūt modus eſt quo prędicatur
de aliquo id qd non eſt de eſſentia eius: tm̄ inheret ei. Qd
quidem vel ſe hꝫ ex parte mãę ſubiecti: ⁊ ſm hoc eſt prędi

Quātitas
Qualitas

camentum qūtitatis: nam quantitas proprie conſequitur
mãm: vnde ⁊ Plato poſuit magnū ex parte mãę. Aut ꝯſe/
quitur formam: ⁊ ſic eſt prędicamentū qualitatis: vnde ⁊
qlitates fundant ſup quantitatē: ſicut color in ſuperficie,
⁊ figura in lineis, vel in ſuperficiebus. Aut eſt per reſpe/

Relatio.

ctum ad alterū: ⁊ ſic eſt prędicamentum relationis. Cum.n.
dico homo eſt pater, non pdicatur de hoie aliquid: ſed re
ſpectus qui ei ineſt ad aliqd extrinſecum. Tertius autem
modus prędicādi eſt, qn aliquod extrinſecū de aliquo p/
dicatur per modū alicuius denominationis. Sic enim ⁊

Sex pncipia nō aliud importāt niſi denominationē extrinſecam cū reſpectu.

accidentia intrinſeca de ſubſtantijs prędicant: non tamen
dicimus, ꝙ homo ſit albedo: ſed ꝙ hō ſit albus. Denomi/
nari aūt ab aliquo extrinſeco ꝯuenit quidem quodammo/
do cōiter in omnibus: ⁊ aliquo modo ſpecialiter in his q̄
ad homines pertinēt tm̄. Cōmuniter autem inuenitur ali/
quod denominari ab aliquo extrinſeco: vel ſm rationem
menſurę (denominatur.n. aliquid cauſatum ⁊ menſuratū
ab aliquo exteriori.) Cū autem quattuor ſint genera cauſa/
rum: duo ex his ſunt partes eſſentię.ſ. mã ⁊ forma: vñ pdi
catio quę poſſet fieri ſm hęc duo pertinet ad prędicamen/
tum ſubſtantię: vtpote ſi dicamus, ꝙ homo eſt rōnalis: ⁊
homo eſt corporeus. Cauſa aūt finalis non cauſat ſeorſum
aliquid ab agente: in tantū.n. finis hꝫ rōnē cauſę, inquā/
tum mouet agentē. Remanet igit ſola cauſa agens a qua
pōt denominari aliquid ſicut ab exteriori. Sic igitur ſꝫ ꝙ
aliquid denominatur a cauſa agente eſt prędicamentū paſ/

Paſſio.

ſionis. Nam pati nil eſt aliud q̄ ſuſcipere aliquid ab agen
te: ſm autem ꝙ e contra denominat cauſa agēs ab effectu

Actio.

eſt prędicamentum actionis. Nam actio eſt actus ab agen
te in aliud (vt ſupra dictum eſt.) Menſure autem quędam
eſt extrinſeca: ⁊ quędā intrinſeca. Intrinſeca autem ſicut
propria lōgitudo vniuſcuiuſqꝫ ⁊ latitudo, ⁊ profunditas.
Ab his ergo denominatur aliquid ſicut ab intrinſeco in/
hęrente: vnde pertinet ad prędicamētū qūtitatis. Exterio

Quando
Ubi.
Situs.

res aūt menſurę ſunt tēpus, ⁊ locus. Scḋm igitur ꝙ aliqd
denominatur a tēpore: eſt prędicamentum quando. Scḋm
aūt ꝙ denominatur a loco: eſt prędicamentū vbi ⁊ ſitus:
quod addit ſupra vbi ordinem partium in loco. Hoc autē

Eandem pricop pti tionē in ſi ... ſim/ pli. tiābi, pedare.

nō erat neceſſariū addi ex parte tēporis: cū ordo partium
in tēpore in ratione tēporis importetur. Eſt enim tempus
numerus motus ſm prius ⁊ poſterius. Sic igitur aliquid
dicitur eſſe qn̄, vel vbi per denominationē a tempore, vel
a loco. Eſt ēt aliquid ſpāle in hominibus. In alijs enī ani
malibus natura dedit ſufficienter ea quę ad ꝯſeruationē
vite ptinent: vt cornua ad defendendū: corium groſſum, ⁊
piloſum ad tegendū: vngulas: vel aliquid hmōi ad incidēdū
ſine leſione. Et ſic cum talia animalia dnr armata vel veſti/
ta vel calciata: quodammodo non denominant ab aliquo
extrinſeco, ſed ab aliquibus ſuis partibus. Unde hoc re/
fert in his ad pdicamentū ſubſtantię. Utputa, ſi diceret,
ꝙ hō eſt manuatus, vel pedatus. Sed huiuſmodi non po/
terant dari homini a natura: tū qꝛ non ꝯueniebant ſubtili
tati cōplexionis eius: tum propter multiformitatē operū
quę conueniunt homini inquantum hꝫ rōnem: quibus ali
qua determinata inſtrumenta accommodari non poterāt
a natura: ſed loco omnium ineſt homini ratio: quę exterio
ra ſibi pręparat loco horū: quę alijs aialibꝰ intrinſeca ſunt.
Unde cum homo dicitur armatus, vel veſtitus, vel calcia/
tus, denominat ab aliquo extrinſeco: quod non hꝫ rōnem
neqꝫ cauſę: neqꝫ menſurę. Unde eſt ſpāle prędicamentū: ⁊
dicitur habitus. Sed attendendū eſt ꝙ etiam alijs aiali/ Dubi.
bus hoc prędicamentum attribuit: non ſm ꝙ in ſua natu
ra ꝯſiderant: ſed ſm ꝙ in hominis vſum veniunt: vt ſi di/
camus equū phaleratum, vel ſellatum: ſeu armatū. ¶ Sic
ergo pꝫ ꝙ lꝫ motus ſit vnus: tm̄ prędicamenta quę ſumun
tur ſm motum ſunt duo: ſm ꝙ a diuerſis rebus exteriori
bus ſiunt pdicamētales denominationes. Nā alia res eſt
agens, a qua ſicut ab exteriori ſumitur per modum deno/
minationis prędicamentū paſſionis: ⁊ alia res eſt patiens,
a qua denominatur agens. Et ſic pꝫ ſolutio primę dubita/ Ad
tionis. ¶ Scḋa aūt dubitatio de facili ſoluitur. Nā ratio
motus cōpletur: non ſolum per id quod eſt de motu in re/
rum natura: ſed etiam per id quod ratio apprehendit. De
motu.n. in rerum natura nihil aliud eſt q̄ actus imperfe/
ctus: qui eſt inchoatio quędā actus perfecti in eo qd mo/
uet: ſicut in eo qd dealbatur iam incipit eſſe aliquid albe/
dinis. Sed ad hoc ꝙ illud imperfectū habeat rōnē motꝰ,
requirit vlterius ꝙ intelligamus ipſū quaſi mediū inter
duo: quorū precedens cōparatur ad ipſum, ſicut potentia,
ad actum: vnde motus dr̄ actus: ꝯñs vero comparatur ad
ipſum, ſicut perfectum ad imperfectū: vel actus, ad poten
tiam: ꝓpter quod dicitur actus exiſtentis in poᵃ (vt ſupra di/
ctum eſt.) Unde quodcunqꝫ imperfectum accipiat, vt non
ī aliud perfectū tendēs, dicit terminus motus, ⁊ non erit
motus ſm quē aliquid moueat: vtpote, ſi aliquid incipiat
dealbari: ⁊ ſtatim alteratio interrumpatur. Quātū igitur
ad id quod in rerū natura eſt de motu: motus ponitur pre
ductionem in illo genere qd terminat motum: ſicut impfe
ctum reducitur ad perfectum (vt ſupra dictū eſt). Sꝫ qūtū
ad id quod ratio comprehendit circa motū.ſ. eſſe mediū
quoddā inter duos terminos: ſic iam implicat rō cauſę ⁊
effectus. Nā reduci aliqd de poᵃ in actū: nō eſt niſi ab aliq̄
cauſa agente. Et ſm hoc motus pertinet ad pdicamentū
actionis ⁊ paſſionis. Hęc.n. duo pdicamēta accipiunt ſm
rōnē cauſę agētis ⁊ effectꝰ (vt dictū eſt.) ¶ Deinde cū dic.

¶ Quid igitur eſt motus: ⁊ vniuerſaliter: ⁊ per par Argr.
tes, etiam diximus. Non eſt enim obſcurum quo/
nam pacto quęqꝫ ſpecies ipſius diffiniatur. Alte/
ratio enim actus eſt alteribilis, vt eſt alterabile.
Enimuero notius hoc pacto etiam diffinietur: ſi po
tentia actiui, atqꝫ paſſiui, vt tale eſt: actus eſſe dica/
tur, ⁊ ſimpliciter, ⁊ per ſingulos: vt ędificatio: vel
medicatio. Modo eodem, ⁊ de cęterorum motuū
vnoquoqꝫ dicetur.

¶ Quid quidē igitur motus ſit, ⁊ vniuerſaliter, ⁊ ſm T.c. 23
partem dictum eſt. Non.n. immanifeſtum eſt quo/
modo determinabitur ſpecierum vnaqueqꝫ ipſius.
Alteratio quidem enim alterabilis ſm qd eſt altera
bile endelechia eſt. Amplius autem notius, ꝙ po/
tentia actiui, ⁊ paſſiui, inquantum huiuſmodi, ſim/
pliciterqꝫ, ⁊ iterum ſm vnumquodqꝫ: quoniam ędi
ficatio, aut medicatio. Eodem autem dicetur mo/
do, ⁊ de alijs motibus ſingulis.

¶ Diffinit motum in particulari: ⁊ dicit ꝙ dictum eſt, quid ſit motus, ⁊ in vniuerſali: ⁊ in particulari: qꝛ ex hoc quod dictum eſt de diffinitione motꝰ in vniuerſali: manifeſtuʒ eſſe poterit, quomodo diffinitur in particulari. Si enim motus eſt actus mobilis ſm ꝙ hꝰ, ſequit ꝙ alteratio eſt actus alterabilis ſm ꝙ hꝰ: ⁊ ſic de alijs. Et qꝛ poſituʒ fuit in dubitatione. vtrum motus ſit actus mouentis, vel mobilis: ⁊ oſtenſuʒ eſt ꝙ eſt actus actiui, vt ab hoc: ⁊ paſſiui, vt in hoc. Ad tollendum omnem dubitationē notius eſſe dicamus ꝙ motus eſt actus potentię actiui, ⁊ paſſiui. Et ſic etiam poterimus in particulari dicere ꝙ ędificatio eſt actus ędificatoris, ⁊ ędificabilis inquantum huiuſmodi: ⁊ ſimile eſt de [illegible]dicatione ⁊ alijs motibus. Lec. vj.

Argū. ¶ Cuʒ autē ſcientia nālis circa magnitudines/ motū/ tempusqȝ verſetur/ quorum vnumquodqȝ finitum/ aut infinitum eſſe/ neceſſe eſt. Et ſi non omne qđ vis neceſſe eſt/ aut infinitum eſſe/ aut finituʒ/ vt affectū/ ac punctum. Talium enim fortaſſe nullum neceſſe eſt/ in horum altero collocari. Ad nālem ſane philoſophum/ de infinito ſi ſit/ necne/ ⁊ ſi ſit: quid nam ſit contemplari/ pertinere videtur.

T. c. 24 Hunc in modū li. hūi de ce lo dicit° č Ariſt. Quoniā autem de nā ſcientia eſt circa magnitudines/ ⁊ tempus/ ⁊ motum/ quorum vnumquodqȝ neceſſe eſt/ aut infinitum/ aut finitum eſſe. Et ſi non omne ſit infinitum: aut finitum/ vt paſſio/ aut punctum. Talium enim fortaſſe nullum neceſſe eſt/ in altero horū eſſe/ conueniens vtique erit de nā negociātem conſiderare/ ſi [illegible] aut non eſt/ ⁊ ſi eſt/ quid eſt.

T. c. 31 Poſtqȝ [illegible] determinauit de motu hic incipit determinare de infinito. Et p° oñdit ꝙ ad ſciaʒ naturalē pertinet determinare de infinito. Scđo incipit determinare [illegible] ſe ſit aliqđ infinitū.] Circa pᵐ duo facit. Primo [illegible] ad ſciam nālem pertinet determinare de infinito. Scđo ponit opiniones antiquoꝝ phoꝝ de infinito. ibi [Et oēs tāqȝ quoddā.] Primum oñdit, ⁊ rōne, ⁊ ſigno: rō talis eſt: Scientia naturalis cōſiſtit circa magnitudines, ⁊ motū, ⁊ tēpus: ſed neceſſe eſt finitum, aut infinitū in his inueniri: ois. n. magnitudo, vel motus/ vel tempus ſub altero horum cōtinetur. i. ſub finito, vel infinito: ergo ad naturalem phm pertinet conſiderare de infinito, an ſit, ⁊ quid ſit. Sed qꝛ poſſet aliquis dicere ꝙ conſideratio de infinito pertinet ratione ſuę cōmunitatis ad philoſophū primum: ad hoc excludendū interponit, ꝙ non omne ens oportet eſſe finitum, vel infinitum: nam punctus ⁊ [paſſio] id eſt paſſibilis qualitas ſub nullo horum continetur. Ea autem quę pertinent ad conſiderationem philoſophi primi, conſequuntur ens inquantum ens eſt: ⁊ non aliquod determinatum genus entis. ¶ Secundo ibi.

Argū. ¶ Atqȝ ſcientię huiuſce contemplationem de ipſo propriā eſſe/ hoc ſigno patet. Omnes enim qui digne talem philoſophiā tetigiſſe putātur/ de infinito ſermonem fecerunt.

T. c. 25 Cōſueuit Ariſt. (liqȝ ſimplicᵉ) cū aliquid rōne pbauerit, ⁊ phoꝝ teſtimonio cōprobare. ¶ Signuʒ enim quod huius ſcientię propria conſideratio de ipſo eſt. Omnes enim qui videntur rationabiliter tetigiſſe huiuſmodi philoſophiam/ fecerūt verbum de infinito.

¶ Oſtendit idem per ſignum acceptū a conſideratione philoſophoꝝ naturaliū. Omnes enim qui rationabiliter tractauerunt hꝰ philoſophiam. ſ. nālem: fecerunt mentioneʒ de infinito. Ex quo colligit probabile argumentum ab autoritate ſapientum: ꝙ ad philoſophiam naturalem pertineat determinare de infinito. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ac oēs ipſum, vt principiū quoddā eoꝝ quę ſunt poſuerunt. Alij quidem per ſe, vt ſubſtātiā: non vt rei cuiqȝ accidens: vt pythagorici/ atqȝ Plato. Argū.

¶ Et omnes tāqȝ principium quoddā ponunt eorū quę ſunt. Alij quidem quemadmodum Pythagorici/ ⁊ Plato per ſe: non ſicut accidens alicui alteri/ ſed ſicut ſubſtantiam ipſum eſſe infinitum.

¶ Ponit opiniones antiquoꝝ de infinito. Et primo oñdit in quo diuerſificabantur. Secūdo oſtendit in quo omnes conueniebant ibi. [Rationabiliter autem.] Circa primū 2ª parte 30. tex. duo facit. Primo ponit opinionem philoſophorum non naturalium de infinito. ſ. Pythagoricorum, ⁊ Platonicorum. Secundo opiniones naturalium ibi. [De natura au 2ª parte 26. tex. tem omnes.] Circa primum duo facit. Primo oſtendit in quo conueniebant Pythagorici, ⁊ Platonici. Secūdo in quo differebant, ibi [Pręter hoc, quidam Pythago.] Di 2ª parte 25. tex. cit ergo primo: ꝙ omnes philoſophi poſuerunt infinituʒ eſſe ſicut quoddam principium entiuʒ. Sed hoc fuit proprium Pythagoricis, ⁊ Platonicis, ꝙ ponerent infinituʒ non eſſe accidens alicui alteri naturę: ſed eſſe quoddam per ſe exiſtens. Et hoc competebat eorum opinioni: qꝛ ponebant numeros, ⁊ quantitates eſſe ſubſtantias rerum. infinitum autem in quantitate eſt: vnde ⁊ infinitum per ſe exiſtens ponebant. ¶ Secundo ibi.

¶ Uerum Pythagorici quidem in ſenſibilibus ipʒ ponunt. Non enim ſeparabilem ipſum numerum faciunt: ⁊ id quod eſt extra cęlum/ infinitum eſſe dicebant. Plato autem extra quidem cęlum/ neque corpus eſſe: neqȝ ideas putabat: propterea quod/ neqȝ vſquam ſunt ipſę. Infinitum tamen/ ⁊ in ſenſibilibus/ ⁊ in illis eſſe cenſebat. Argū.

¶ Pręter hoc qđ Pythagorici quideʒ in ſenſibilibus. Neqȝ enim abſtractum faciunt numerum: ⁊ eſſe extra cęlum/ infinitum. Plato auteʒ extra/ nullum eſſe corpus neqȝ ideas/ eo ꝙ nuſqȝ ſint ipſe: tamen infinitum ⁊ in ſenſibilibus/ ⁊ in illis eſſe.

¶ Oſtendit differentiā inter Platonem, ⁊ Pythagoricos, quantū ad poſitionē infiniti. Scđo qȝtum ad radicē ipſius ibi. [Et hi quidē infinitum eſſe.] Quantum autem ad poſitionē infiniti, in duobus differebat Plato, a Pythagoricis. T. c. 26 Pythagorici. n. non ponebant infinitū, niſi in ſenſibilibus. Cum. n. infinitū competat quantitati: prima autē qȝtitas eſt numerus: Pythagorici non ponebant numerum ſeparatum a ſenſibilibus: ſed dicebant numeꝝ eſſe ſubſtantiam rerum ſenſibilium: ⁊ per conſequens neqȝ infinituʒ erat: niſi in ſenſibilibus. Itē Pythagoras conſiderabat ꝙ ſenſibilia quę ſunt infra cęlū, ſunt circū clauſa cęlo: vnde in eis non poteſt eſſe infinitū: ⁊ propter hoc ponebat, ꝙ infinitum eſſet in ſenſibilibus extra cęlum. Sed Plato e contrario ponebat ꝙ nihil eſt extra cęluʒ: neqȝ. n. dicebat eſſe Ut pʒ ī tī mẽo in philebo, ⁊ i collog° de bono. extra cęlū aliqđ corpus ſenſibile (qꝛ cęlū dicebat eſſe continēs omnia ſenſibilia) neqȝ ēt ideas, ⁊ ſpēs reꝝ quas ponebat eſſe ſeparatas dicebat eſſe extra cęlū (qꝛ intus, ⁊ extra ſignificāt locū) ideę v° ſm ipſuʒ nō ſunt in aliquo loco (qꝛ locus corporaliū eſt.) Itē dicebat Plato ꝙ infinitū nō ſolū In timęo de mūdo loquens. eſt in rebꝰ ſenſibilibꝰ: ſʒ ēt in illis. i. in ideis ſeparatis: qꝛ ēt in ipſis numeris ſepatis ē aliqđ formale, vt vnū: ⁊ aliud māle, vt duo: ex qbꝰ oēs numeri cōponunt. ¶ Scđo ibi.

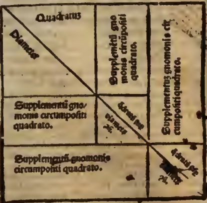
¶ Et illi qdē par ipſum infinituʒ eē dicebāt. Hoc. n. Argū.

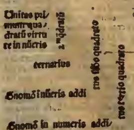
comprehenſum

cōprehenſuz: atq; finitum ab impari/ prębet hiſce q̄ ſunt in finitionē. Signū q; huius id eſſe/ qd in numeris accidit. Cū.n. normę circa vnuz: ſeorſumq; ponunt: nunc alia ſemp fit ſpecies: nunc vna. At plato duo infinita facit/ magnum inq̄ ac paruum

T.c.26 ¶ Et hi qdē infinitum eſſe parē. Hic qdez.n. cōprehenſus/ ⁊ ſub impari recluſus adhibet iis q̄ ſunt infinitatem. Signum autez huius eſt qd contingit in numeris. Circumpoſitis enim gnomonibus circa vnum/ ⁊ extra: aliquando quidem aliam fieri ſpeciem: aliquando autem vnam.

T.c.27 ¶ Plato autem duo infinita magnum ⁊ paruum.

¶ Oſtēdit dictam eoꝝ quātū ad radicē infinitatis dicit q̄ pythagorici attribuebāt infinitū vni radici. ſ. nūero pari. Et hoc manifeſtabāt dupl'r. Primo per rōnē: q: id qd̄ cōcludit ab alio: ⁊ p aliud terminat: q̄ quod n̄ eſt de ſe hz rōnez infiniti. Qz aūt ɔcludit. ⁊ terminat hz rōnē termini: par autē numerus cōprehendit/ ⁊ ɔcludit ſub impari: ſi. n. ꝓponit aliquis numerus par: vndiq; diuiſibilis appet. Cū vo addita vnitate, ad imparē numerū [illegible] quādā indiuiſionē ɔſequit. ſic ſi par ſub impari [illegible]ingat. Ūn vz, q̄ per ſe p ſe infinitū: ⁊ cauſet in aliis infinitatē. Oſtēdit ēt idez per ſignuz. Ad cuius euidētiā ſciēdū eſt q̄ in geometricis gnomon dr̄ quadratū ſup diametrū ɔſiſtē[illegible] duobus ſupplementis. Duīo igit gnomon circūpo[illegible]rato cōſtituit quadratum. Ex huius ergo ſilitudine [illegible]merie gnomones dici p̄nt numeri q aliqbus numeris adduntur. Eſt autē

hic obſeruādū q̄ ſi aliqs accipiat nūeros ipares ſm ordinem ꝓgreſſionis numeralis: ⁊ vnitati q̄ eſt quadratum virtute inquātū vnū, eſt ſolū vnū: addat primū numerū imparē. ſ. ternariū, ɔſtruet quaternarius qui eſt nūerus quadrat'. Nā bis duo ſunt q̄tuor. Si vo huic ſcdo q[illegible] addat ſcdo. ſ. qnarius, ɔſurgit nouenarius qui eſt [illegible] trinarii. Nam ter tria ſunt nouē. Si aūt huic [illegible] datur tertius ipar. ſ. ſeptenarius ɔ[illegible] dratū quaternarii. Et ſic ſemp p ordi[illegible] meroꝝ impariū reſultat eadē forma [illegible] tū. Per additionē aūt pariū ſemp re[illegible]. Nā ſi primus par. ſ. duo addant vnitat[illegible] eſt figurę trilaterę. Si aūt huic addat [illegible] rius, ɔſurgit ſeptenarius q ē figurę [illegible] per varias figuras numeroꝝ ex additio[illegible] det eſſe ſignū, q̄ vniformitas [illegible] difformitas aūt, [illegible]rietas, ⁊ infinitū [illegible] parem. Et h' eſt [illegible]. Signū [illegible] [illegible]querat numer[illegible] in hoc [illegible] [illegible]oſitiōis [illegible] numeris [illegible] circa [illegible] alioq̄ numer[illegible] [illegible] numeralis. [illegible] meri [illegible] aliqū [illegible] ſpēs [illegible] per [illegible] impari [illegible] tribuit infini[illegible] ibue[illegible] bus. ſ. magno [illegible] ſm [illegible] re materię, [illegible]

¶ Naturales aūt [illegible] coꝝ quę elemēta [illegible] aquā vel aerē/ vel [illegible] pter eo[illegible] infinitum facit. [illegible] Anaxagoras/ [illegible] tactu/ cōtinuū eſſe [illegible] ſimiliū partiū/ hic [illegible] q̄ figuris differū[illegible] Atq; ille qdē q[illegible] inde/ atq; totā [illegible] nis oīa. Hic. n. [illegible] videt/ vt hanc [illegible] q̄uis [illegible] Igit ⁊ [illegible] igitur ergo/ non ſolum. [illegible] quo[illegible]ncipi[illegible] ſegregatiōis [illegible] ipſo ēt [illegible] ſo. Na[illegible] o[illegible] ex tali corpo[illegible] fiat/ oīmq; ſit generatio. [illegible] atq; alio[illegible] principiū generationis eſſe oporteat/ ⁊ id ſit [illegible] qd ille mētē appellat/ mēſq; a principio quodā operet cum intellexit. Neceſſe eſt olim oia ſimul fuiſſe/ mouerīq; cepiſſe. Democritus aūt nō aliud/ ex alio p̄moꝝ illoꝝ corpoꝝ fieri dicit. Ipſum tñ cōe corpus oīum eſt principiū/ magnitudine partiū differēs/ atq; figura. Patet igit ex hiſce quę diximus infiniti contēplationē/ ad naturales philoſophos pertinere.

¶ De natura autē oēs ſemp ſubiiciunt alterā quandam naturā infinito dictoꝝ elementoꝝ/ vt aquam. aut aerem/ aut medium hoꝝ. Finita autem facientium elementa/ nullus infinita facit. Quicunq; autem īfinita faciunt elemēta quēadmodum Anaxagoras/ ⁊ Democritus/ hic qdē ex ſilibus prib' ille autē ex oī ſemine figuraꝝ p ɔtactum ɔtinuum īfini

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

L.c.18 tum eſſe dicit. ¶ Et hic q[illegible]m quamlibet partem eē ſiſr miſtā [illegible] ex eo q[illegible]ſet/quodlibet ex ꝗlibet fieri. Hinc [illegible] ſimul aliquando oēs res [illegible] ce[illegible] caro/ꝛ hoc os: ꝛ ſic quodli/ [illegible]ſimul igitur. Principium.n. [illegible] diſgregationis: ſed ꝛ olum [illegible] huiuſmodi ſit corpore: oium [illegible] ſimul: ꝛ quoddā pncipiū [illegible] ē vnū: qd ille vocat itel [illegible] ex [illegible]cipio quodā opat intelli/ [illegible] neceſſe eſt ſimul aliqñ oia [illegible]ñ. Democrit⁹ aūt nihil al/ [illegible] dicit. S[illegible] tñ ipſum cōe [illegible]/magni[illegible]ne ſꝫ partes/ [illegible]od [illegible]tur conuenien[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]ueta eēnt [illegible], ꝯtrari vi/ [illegible]et ut infinita ſꝫ [illegible]oddā vnū infini/ [illegible]rit⁹: qi duob⁹ oiſ [illegible] Nā anax. [illegible]ces, vt carnis, ꝛ [illegible] pn⁹, eē i[illegible]bilia [illegible]bāt eē [illegible]ortē⁹ [illegible] adinui/ [illegible]eet cōnuſtū [illegible]ſr daltu. [illegible] cū credeēt [illegible] ꝙ qᵒ lbet, [illegible] ꝙ aliqñ oēs res [illegible]iucti [illegible]alio. Si [illegible]icē: qō demōſtrat [illegible]caro, [illegible] aiio. Oia igit [illegible]eoꝝ [illegible] [illegible]n.accip[illegible] nō ſo [illegible] [illegible]bus ſimul. [illegible]at. [illegible]n. ſit ex [illegible] erat [illegible] ꝗ ſit g[illegible] ab[illegible]co: ſꝫ oia [illegible], ſꝫ nō [illegible]o[illegible] ē vnū p[illegible]nis oium, nō ſolū vniuſcu[illegible] pn̄ᵐ vocauit intellectū: cui ſō/ [illegible] ſcōpetit diſting[illegible]gregare, ꝓ hoc ꝙ ē ſminiſtus. Q̄ð aūt ſit p intelle[illegible]. hēre qodā pn̄ᵐ: qꝛ intellectus e determinato prin⁹ [illegible]pieno, operat. Sig ſegregatio ſit ab intellectu, oꝑʒ dicere, ꝙ ſegregatio habeat qodā pnᵐ. Un̄ ꝯcludebat ꝙ aliqñ oia ſimul fuerint: ꝛ ꝙ mot⁹ quo ſe gregant res adinuicē, aliqñ inceperit, cū prius nō fuerit. Sic igit Anax. ponit vnū principioꝝ fieri ex altero. Sed Democrit⁹ dic ꝙ vnū pncipioꝝ nō ſit ex altero: ſꝫ nā corporis ꝗ eſt cōis oibus indiuiſibilib⁹ corporib⁹ differēs ſꝫ ptes, ꝛ figuras, eſt prinᵐ oium ſm magnitudinē: inꝗtū ex indiuiſibilib⁹ ponebat cōponi oēs magnitudines indiuiſibiles. Et ſic ꝯcludit ꝙ ad philoſophum naturalem ꝑtinet conſiderare de infinito. Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Pncipiū aūt oēs ipʒ ponūt cū rōne. Impoſſē eſt enim/aut ipʒ i rōne reꝝ eē fruſtra: aut aliā vllā ipſi ꝑter pncipiū vī ineē. Oē.n. qd ē/aut ē pncipiū: aut ē ex pncipio. At pncipiū infiniti nō ē: eēt.n. ipſi⁹ finis.

Preterea īgenitū ipʒ eē: corruptiōeqʒ vacare eēt gppe cū ſit pncipiū qddā. Nā ꝛ qd naſcit id hēat ſi nē neceſſe ē: ꝛ ois corruptiōis eſt finis. Quapp (vt dicim⁹) huiuſce nō ē pncipiū. Sʒ h pncipiū ceteroꝝ eē vr̄. Et cōtinē ēt ipʒ oia/gubernareqʒ oñt: vt ij q ꝑter infiniti nullas alias cās faciūt/vt mētē/aut cōcordiā: ꝛ h eē ipʒ diuinū. Eſt.n. imortale: nec vnꝗ̄ perire pōt: vt Anaximāder: ꝛ nālium plurimi dicunt. ¶ Rōnabilr aūt/ꝛ pncipiū ipm ponūt oēs. Neqʒ enim fruſtra poſſibile eſt ipʒ eſſe: neqʒ aliā ineſſe potētiā: niſi ſicut pncipiū. Oia.n. pncipiū ſunt: aut ex pncipio. Infiniti aūt non eſt pncipiū/eēt.n. vtiqʒ finis ipſius. Ampli⁹ aūt/ꝛ ingenitū/ꝛ icorruptibile: ſit quoddā pncipiū. Quodcūqʒ.n. ſit neceſſe ē accipere [illegible] finalitas ē corruptiōis. Quare ſicuti di/ [illegible]mo ē hui⁹ pncipiū: ſed h alioꝝ vr̄ eſſe/ꝛ ꝯti[illegible] [illegible] oia/ꝛ gubernare: ſicut affirmāt qcūqʒ ñ faciūt ꝑtra infinitū aliꝗ̄ cām vt intellectū/aut ꝯcordiaꝫ. Et h eē dꝫ diuinū. Immortale.n. ꝛ icorruptibile ē: ſicut affirmāt Anaximāder/ꝛ plurimi phoꝝ.

Quo [illegible] ari. ītēn[illegible] nem d[illegible] nāt a la[illegible] mo grec[illegible] vt in ſi[illegible] plicio, [illegible] thema[illegible] ſiio ē [illegible] dere.

¶ Deniqʒ quatuor in quibus antiqui phī concordabāt circa infinitū. Quoꝝ primum eſt: ꝙ oēs poſuerunt infinitū eſſe principiū. Et hoc [rōnabilr] .i. per pbabilem rōnem. Nō enim poſſibile eſt ꝙ infinitū ſit, ꝙ ſit [fruſtra] .i. ꝙ non habeat aliquē determinatū gradū in entibus. Nec pōt hēre aliā virtutē niſi principij: qꝛ oia que ſunt in mūdo, vel ſunt principia: vel ex principijs. Infinito aūt non cōpetit hēre principiū: [illegible] bꝫ principiū: hꝫ finē: vnde et linquit ꝙ infinitū ſit [illegible]". Sed attendendū eſt, ꝙ in hac rōne vtuntur equiuoce principio, ꝛ fine. Nā qō eſt ex principio: habet [illegible] originis: infinito aūt repugnat pnᵐ ꝛ finis ꝗtitatis, vel magnitudinis. Scōm aūt qō attribuunt infinito, eſt ꝙ ſit ingenitum, ꝛ incorruptibile. Et hoc ſequit ex eo, ꝙ eſt pncipiū. Omne.n. qō ſit, neceſſe eſt, ꝙ accipiat finem: ſicut ꝛ hꝫ pncipiū: ꝛ ēt cuiuſlibet corruptiōis eſt aliqs finis: finis aūt repugnat infinito: eē ergo generabile, ꝛ corruptibile repugnat infinito. Et ſic pꝫ ꝙ nō eſt aliqō pncipiū infiniti: ſꝫ magis infinitū eſt pnᵐ alioꝝ. In h ēt equiuoce ſumebāt pncipium, ꝛ finem, ſicut ꝛ ſupra. Tertiū quod attribuebāt infinito erat, ꝙ ꝯtineret, ꝛ gubernaret oia. Dēc.n. vr̄ eē primi pncipii: ꝛ h dixerūt quicūꝗ̄ nō poſuerūt ꝑter māꝫ quā dicebāt infinitā alias cās. l. agētes. vt itellectū poſuit Anaxa. ꝛ ꝯcord[illegible] Empe. Cōtinere.n. ꝛ gubernare, magis ꝑtinet ad pncipiū agēs, ꝗ̄ ad māꝫ. Quartū aūt infinito attribuebāt, ꝙ eēt qodā diuinū. Oē.n. qō ē imortale: aut incorru[illegible]bile: diuinū appellabāt. Et hoc poſuit Anaximāder: ꝛ plures antiquoꝝ phoꝝ naturaliū. Lec.vii.

¶ Eſſe aūt infinitū i rōne reꝝ: ex hiſce qnqʒ maxime ꝗſpiā credet. Ex tpe. Eſt.n. h infinitū ex magnitudinū diuiſiōe: vtūt.n. ꝛ mathematici infinito. Ex eo ꝑterea: qꝛ h pacto dūtaxat gñatio/ꝛ corruptio nūꝗ̄ deficiet: ſi infinitū ſit id ex ꝗ p ablationē/id qd naſcit ſit. Inſup ex eo/qꝛ finit[illegible]d aliqd ſp finit. Quare neceſſe ē nullū eē fine[illegible]iud ad aliud ſp finiri neceſſe ē. [illegible] vo ꝑpluſmiꝫqʒ ex eo qd vniuerſis cōez efficit dubitationē. Nā qꝛ [illegible] nō deficit i cogitādo/ꝛ nu[illegible] ꝛ mathematice magnitudines: ꝛ id qd ē ext[illegible] infinitū eē vr̄. Qd ſi illud ſic infinitū/ꝛ c[illegible] eē vr̄ infinitiqʒ mūdi. Cur.n. Argu.

magis

magis hac pte vacui q̄ꝫ hac: moles eſt collocanda. Quare ſi aliq̄ ſit i pte: ⁊ vbiq̄ꝫ neceſſe ē eē. Et iſup
T.c.31 Eudem⁹ ſex ex cau ſis id oſtē dit. ſi ſit vacuū / īfinituſq̄ꝫ loc⁹ / ⁊ īfinitū corp⁹ eē neceſſe eſt. In ppetuis.n. non differunt poſſe / ac eſſe.

Eſſe aūt infinitū fides ex quinq̄ꝫ ꝯtingit / maxime intēdētibus. Ex tpe. hoc.n. infinitū. Et ex magnitudinū diuiſiōe. Vtun tur.n. mathematici infinito. Amplius ſic vtiq̄ꝫ ſolū non eſt deficere fieri / ⁊ corrūpi: ſi infinitū ſit amplius inducēdo finitū ſemp ad aliqd. Quare neceſſe eſt ei nullū eſſe terminū: ſi ſemp inducere neceſſe eſt / alterꝫ ad alterꝫ. Maxime aūt / ⁊ magis
T.c.32 ppīe qḋ cōeꝫ facit dubitatiōnē oib⁹: ꝓp id.n. qḋ intellectu non eſt deficere: ⁊ numer⁹ infinit⁹ vr̄ eſſe / ⁊ mathematice magnitudines: ⁊ qḋ eſt extra celum. Infinitū aūt cū ſit extra: ⁊ corpus infinitū vr̄ eſſe: ⁊ mundi. Quid.n. magis vacuū hic / q̄ꝫ ibi: Quare ſi qdē in vno loco: ⁊ vbiq̄ꝫ eſſe magnitudinē. Simul autem / ⁊ ſi vacuum eſt / ⁊ locus infinitus: ⁊ corpus infinitum neceſſe eſt eſſe. Contingere.n. ab eſſe / nihil differt in perpetuis.

Poſitis opinionib⁹ antiquoꝝ de īfinito: hic īcipit ꝗrere vītatē. Et p̄ obijcit ad vtrāq̄ꝫ pte. 2º
T.c.56 ſoluit ibi[Q̄ᵒ qdē igit actu corp⁹.] Circa p̄ᵐ duo facit.
T.c.33 Pⁱᵒ pōit rōnes ad oñdēdū q̄ īfiⁿᵐ ſit. 2º ad oñdēdū q̄ nō ſit; ibi[Hꝫ aūt dubitatiōnē.] Circa p̄ᵐ pōit qnq̄ꝫ rōnes: quaꝝ p̄ p̄ ſumit ex tpe qḋ ſᷓ cōeꝫ opiōnē antiquoꝝ īfinitū erat. Sol⁹.n. Plato gn̄auit tpē vt i 8º huiꝰ dicet. Dic̄ ğ p̄ q̄ ad oñdēdū īfinitū ē ex qnq̄ꝫ rōnib⁹ accipit ꝑt. Et p̄ qdē ex tpe qḋ ē īfinitū ſᷓ illos q̄ dicebāt tpꝰ ſp̄ fuiſſe, ⁊ ſp̄ futurꝫ eē. Scḋa rō ſumit ex diuiſiōe magnitudinū īfinitū. Infinito.n. i magnitudinib⁹ vtunt et mathematici i ſuis demonſtratiōib⁹: qḋ ñ eēt ſi īfinitū totalr̄ tolleret a reb⁹: opꝫ igit ponē infinitū. Tertia rō ſumit ex ppetuitate gn̄atiōis ⁊ corruptiōis: ſᷓ pluriū opiniōnē. Si.n. totalr̄ tolleret īfinitū ñ poſſet dici, q̄ gn̄atio ⁊ corruptio in īfiᵐ durarēt: vñ oporteret dicē q̄ qñq̄ꝫ totalr̄ gn̄atio ceſſaret: qḋ ē ꝯ multoꝝ opiniōnē. Opꝫ ğ ponē īfiᵐ. Quarta rō ſumit ex appⁱ rōne finiti. Vñ.n. plurib⁹ q̄ d rōne finiti ſit, q̄ ſp̄ icludat
Hec rō (vt inquit alex.) fuit epicuri. ab aliq̄ alio: qꝛ videm⁹ apud nos oē finitū extendi vſq̄ꝫ ad aliqd. Demōſtrato igit aliq̄ corpe: ſi illud ſit īfiᵐ: hr̄ ꝓpoſitū. Si aūt ſit finitū, oportebit q̄ termineť ad aliqḋ aliud: ⁊ iterꝫ illud ſi ſit finitū, ad aliqḋ aliud: aut ğ erit ꝓcedē i īfiᵐ: aut deueniet ad aliqḋ corp⁹ īfiᵐ: ⁊ vtroq̄ꝫ mō pōit īfiᵐ. Vñ neceē ē, q̄ null⁹ ſit termin⁹ corpoꝝ: ſꝫ ſp̄ opꝫ q̄ oē finitū icludat ab aliq̄ altero. Quinta rō ſumit ab appⁱhēſiōe itellect⁹
Certe eu demo) ar chite rō hec fuit. ſᷓ hāc po tiſſimū. vel imaginatiōis. Vñ dic. Illud qḋ maxime fac cōeꝫ dubitatiōnē iducēt ē hoīes ad ponēdū īfiᵐ: ē ex h̄, q̄ intellect⁹ nūq̄ꝫ deficit: qn ſup qḋlibet finitū datū poſſit aliqd addere. Exiſtimabāt aūt antiq phi q̄ reꝝ rñderēt appⁱhēſiōi itellect⁹ ⁊ ſenſus. vñ dicebāt q̄ oē qḋ vr̄ ē verꝫ. vt i 4º meta. dr̄: ⁊
T.c.11 ꝓp h̄ credebāt, q̄ et i reb⁹ eēt īfiᵐ. Inde ē q̄ vr̄ numer⁹ eē īfinit⁹: qꝛ itellect⁹ cuilibet numero dato (vnitatē addēdo) facit aliā ſpēꝫ. Et eadē rōne vident magnitudines mathematice q̄ i imaginatiōe ꝯſiſtūt eē īfinite: qꝛ qḋlibet magnitudine data poſſum⁹ imaginari maiorē. Et eadē rōne vr̄ eē extra celū qḋdā ſpatiū īfiᵐ: qꝛ poſſum⁹ imaginari extra celū in īfiᵐ qſdā dimēſiōes. Si aūt ē īfiᵐ ſpatiū extra celū neceē vr̄, q̄ ſit corp⁹ īfiᵐ. ⁊ q̄ ſint mūdi īfiniti. Et hoc duplici rōne. p̄ rō ē: qꝛ ſi ꝯſideret totū ſpatiū īfiᵐ: ⁊ totū ſᷓ ſe ꝯſideratū eſt vniforme. Nō ē ğ aſſignare rōnē, q̄re magis i vna pte illud

ſpatiū ſit vacuū a corpe, q̄ꝫ i alia. Si ğ i aliq̄ pte illi⁹ ſpatij iueniť magnitudo corpalis hui⁹ mūdi: opꝫ q̄ i qḋlibet pte illi⁹ ſpatij iueniať aliq̄ magnitudo corpalis: ſicut q̄ ē huius mūdi: ⁊ ſic opꝫ corp⁹ eē īfiᵐ, ſicē ⁊ ſpatiū. Vel ēt opꝫ mūdos eē īfinitos, vt democrit⁹ poſuit. Alia rō ē ad idē oñdēdū: qꝛ ſi ē īfiᵐ ſpatiū: aut ē vacuū: aut ē plenū: ſi ē plenum hꝫ ꝓpoſitū q̄ ſit corp⁹ īfiᵐ. Si aūt ē vacuū: cū vacuū nihil aliud ſit, q̄ꝫ loc⁹ nō replet⁹ corpe poē repleri: neceſſe ē q̄ ſi ē ſpatiū īfiᵐ: ſit ēt loc⁹ infinit⁹: q̄ poſſet repleri corpore: ⁊ ita oportebit corp⁹ eē īfiᵐ: qꝛ in ppetuis nō differt ꝯtingere, ⁊ eē. Vñ ſi ꝯtingit locū infinitū repleri corpore: opꝫ dicere q̄ ſit repletus corpore infinito: neceſſe ergo videt dicere, q̄ ſit corpus infinitum. Secundo ibi.

Hꝫ aūt dubitatiōnē ipſa ꝯtēplatio īfiniti. Nā ſi ponat eē, ipoſſibilia multa ſequunt: ⁊ et ſi nō eē ponatur. Preterea vtro mō ſit mō. Vtrum vt ſuba: an vt accñs alicui nāe p ſe: an neutro mō / ſꝫ nihilominus ſit infinitū / ⁊ multitudine infinita. Maxime aūt ad nālē philoſophum pertinet: ſi magnitudo ſenſibilis infinita ſit in ratione rerum conſiderare. Argu.

Hꝫ aūt dubitatiōnē de īfinito ꝯſideratio. Et nāq̄ꝫ non eſſe ponētibus: multa impoſſibilia accidunt: ⁊ eſſe. Amplius aūt qualiter eſt: vtrūꝫ ſicut ſuba / aut ſicut accidens per ſe alicui nature / aut neutraliter. Sed nihilominus eſt infinitum / aut infinita multitudine. Maxime autem phyſici eſt conſiderare ſi eſt magnitudo ſenſibilis infinita. 33. T.c.34

Obijcit i ꝯtrariū. Et circa h̄ tria facit. Pⁱᵒ oñdit q̄ꝫ ñ ē eſſe dubitabilē ne rōnes pmiſſe oino veꝝ ꝯcludē videant. 2º oñdit q̄t modis dr̄ īfiᵐ. ibi[Primū ğ determinādū.] Tertio rōnes ponit ad oñdēdū īfiᵐ nō eē. ibi[Separabile qdē igit eē.] Dicit ğ p̄ q̄ dubitatio eſt circa infinitū, vtrūꝫ ſit, vel nō ſit. Multa.n. ipoſſia ꝯſequunt ijs q̄ ponūt infinitum oino nō eſſe: ſicut ex pmiſſis pꝫ, ⁊ et ijs q̄ ponūt īfiᵐ eſſe, multa accidūt ipoſſia: vt ex ꝯſequētibus rōnibus patebit. Eſt ēt dubitatio qualr̄ īfiᵐ ſit: vtꝝ. ſ. ſit aliqd p ſe exiſtēs: ſicut qdā ſuba: vel ſit aliqḋ accñs p ſe ꝯueniēs alicui nāe: aut neutro mō ſit. ſ. neq̄ꝫ p ſe exiſtens, ſicut ſuba: neq̄ꝫ ſicut accñs p ſe. Sꝫ nihilomin⁹, ſiē accñs, ē aliqḋ īfiᵐ ꝯtinuū: ⁊ aliq̄ īfinita ſᷓ multitudinē: ſꝫ maxime ptinet ad ꝯſiderationē phi nālis: ſi ē aliq̄ magnitudo ſenſibilis infinita: naꝫ magnitudo ſenſibilis eſt magnitudo nālis. Scḋo ibi. 2ª parte 34. tex. T.c.35

Atq̄ꝫ p̄mū / determinādū eſt / quot modis dr̄ infinitū. Vno itaq̄ꝫ modo dr̄ īfinitū / qḋ ipoē ē ptrāſire / ex eo qꝛ non eſt aptū / vt p ipm̄ tranſitio fiat / pinde / atq̄ꝫ vox inuiſibilis dici ſolet. Alio mō id dr̄ īfinitū / qḋ hꝫ ſine fine tranſactionem. Aut qḋ vix / aut qḋ aptū eſt qdē hēre: non hꝫ tñ tranſactionē / vel finē. Preterea infinitum omne aut in appoſitione / aut in diuiſione: aut in vtriſq̄ꝫ conſiſtit. Argu. q̄ de numero eſt corp q̄ mul tiplr̄ dr̄, ſimpl.

Primū ergo determinandū / quot modis dr̄ infinitū. Vno qdē igit modo / q̄ ipoē eſt tranſiri / ex eo q̄ non eſt aptum tranſiri / vt eſt vox inuiſibilis. Alr̄ aūt tranſitū hñs inconſumabilē / aut qḋ vix / aut qḋ aptū natū eſt hēre / non tñ hꝫ trāſitū / aut finē. Amplius / infinitum eſſe / aut ſᷓm appoſitionem / aut ſᷓm diuiſionem / aut vtroq̄ꝫ modo.

Oñdit quot modis dr̄ īfiᵐ: ⁊ pōit duas diuiſiōes īfiniti: quaꝝ p̄ ē cōis īfinitoꝝ oib⁹ ꝓuatiue dictis. Nā ſic ſubſ

bile dr̄ tripl'r, qd̄, vel nō ē aptū natū videri, vt vox: q̄ nō eſt de gn̄e viſibiliū: vel qd̄ male vr̄: ſicut qd̄ vr̄ in obſcuro, aut ꝑ remotioꝛ: vel qd̄ natū ē videri, ⁊ nō vr̄: ſicut qd̄ ē oino i te nebris. Sic igit̄, ⁊ vno mō dr̄ infi^m, qd̄ nō ē natū trāſiri (nā infinitū idē ē, qd̄ intrāſibile) ⁊ h̄ ē: q̄ eſt de gn̄e nō trāſibiliū: ſicut indiuiſibilia: vt pūct⁹: ⁊ formeꝝ que ēt modū dr̄, vox inuiſibilis. Alio mō dr̄ infi^m, qd̄ q̄tū ē de ſe trāſiri pt̄: ſ; eius trāſit⁹ nō pt̄ ꝑfici a nobis: ſicut ſi dicat̄, ꝓfunditas maris ē īfinita. Uel ſi pt̄ ꝑfici: tn̄ vix, ⁊ cū difficultate. Sic ſi dicam⁹, ꝙ iter vſq; in indiā ē īfi^m. Et vtrūq; iſtoꝝ ptinet ad h̄, qd̄ ē ēē male trāſibile. Tertio mō dr̄ infi^m, qd̄ eſt natū trāſiri, cū ſit de gn̄e trāſibiliū exiſtens: qd̄ tn̄ nō h; trāſitū ad fi nē: vt ſi eēt aliq̄ linea ī h̄ns terminū: vel q̄cūq; alia q̄titas. Et ſic ꝓprie dr̄ infi^m. Aliā diuiſionē ꝓpriā infiniti pōit ibi [Ampli⁹ aūt infi^m.] Dicens ꝙ infi^m dr̄, vel ꝑ appōnē, ſicut in numeris: aut ſm diuiſionem: ſicut in magnitudinibus: aut vtroq; modo: ſicut in tempore. ¶ Tertio ibi.

Argu. ¶ Sepabile igit̄ a ſenſibilib⁹ īfinitū eē nō pt̄: qd̄ qdē ip̄; ſit īfinitū. Nā ſi īfinitū ip̄m, neq; magnitudo ſit: neq; multitudo: ſ; ſuba, ⁊ nō accñs: indiuiſibile erit ꝑfecto. Diuiſibile. n. aut magnitudinē, aut multitudinē eē ꝯſtat. Si vō īdiuiſibile ſit: īfinitū nō erit: niſi ꝑinde, atq; vox ē iuiſibilis. At neq; illi q dn̄t īfinitū eē: ip̄; h̄ pacto ponūt: neq; nos q̄rim⁹, ſi ſit idē ⁊ idē ip̄;: ſ; vt h; ſine fine trāſactionē. Qd̄ ſi īfinitum ꝑ accñs ſit: nō h̄ elemētū erit, eoꝝ q̄ ſunt: q̄ eſt infinitum: quēadmodum nec ip̄ſum inuiſibile locutionis eſt elementum: ⁊ tamen vox eſt inuiſibilis.

T.c.35 ¶ Sepabile qdē igit̄ eē infinitū a ſenſibilib⁹, ip̄m aliquid ens īfinitū, īpoſſe ē. Si nāq; neq; magnitudo, neq; multitudo ē: ſuba aūt ip̄; infinitū, ⁊ nō accñs, indiuiſibile erit. Diuiſibile. n. aut magnitudo, aut multitudo erit. Si autem indiuiſibile eſt: non infinitum eſt: niſi ſicut vox inuiſibilis. Sed neq; ſic dicūt affirmantes eſſe infinitum: neq; nos querimus: ſed

T.c.36 ſicut intranſibile. ¶ Si aūt ſm accñs eſt infinitu;: nō erit vtiq; elemētū eoꝝ q̄ ſunt, ſ; ꝙ ē īfinitū, ſicut neq; inuiſibile locutionis: quāuis vox ſit iuiſibilis.

(Diuerſ ſūt, ⁊ greci, ⁊ latini i hoc tex. ſnīatione.)

¶ Ponit rōnes ad excludēdū infi^m. Et p̄ ad excludēdū infi^m ſeparū, qd̄ platonici poſuerūt. Scd̄o ad excludēdū īfinitū a reb⁹ ſenſibilib⁹. ibi [Rōnabil'r qdē igit̄.] Circa p̄mū po

T.c.40 nit tres rōnes: circa quū p̄mā dicit, ꝙ īpoſſe eſt eſſe infinitū ſeparū a ſenſibilib⁹: ita ꝙ ip̄; infinitū ſit aliqd ꝑ ſe exiſt ſicut platonici poſuerūt. Qz ſi ponit̄ infinitū eē aliqd ſeparatū: aut h; aliquā q̄titatē. ſ. ꝯtinuā: q̄ eſt magnitudo: aut diſcretā q̄ eſt multitudo: aut nō. Si aūt eſt ſuba ſine accidēte: qd̄ eſt magnitudo, ſiue multitudo: op; ꝙ infinitū ſit indiuiſibile, qꝛ oē diuiſibile: vel eſt numerus: vel magnitudo. Si aūt aliqd eſt indiuiſibile nō erit infinitū: niſi ꝑ mō. ſ. put dr̄ aliqd infinitū: qd̄ nō eſt aptū natū trāſiri: ſicut dr̄ vox inuiſibilis. Sz h̄ eſt ꝑter intētionē p̄ntis q̄ōnis: q̄ q̄rim⁹ de infinito: ⁊ ꝑter intētionē eoꝝ q poſuerūt infinitū: nō. n. intenderūt ponere infinitū, ſicut indiuiſibile: ſ; ſicut itrāſibile. ſ. qd̄ natū ē trāſiri: ⁊ nō h; trāſitū. Si vō infinitū, nō ſit ſolu; ſuba: ſ; ēt h̄eat accñs, qd̄ ē magnitudo, ⁊ multitudo cui cōpetit infinitas: ⁊ ſic infinitū inſit ſubē, ſ; illud accñs: nō erit īfinitū, inq̄ntū h̄; p̄ncipiū eoꝝ q̄ ſunt: ſicut antiq poſuerūt. Sicut ēt nō dicim⁹ inuiſibile eē p̄ncipiū locutiōis: q̄uis accidat voci, q̄ ē p̄n^m locutiōis. ¶ Scd̄a; rōnē pōit ibi.

Argu. ¶ Preterea, quoniā pacto qppiā ip̄; īfinitū eē pōt: ſi neq; numer⁹, neq; magnitudo ꝑ ſe eē pōt: quoꝝ ꝑ ſe affect⁹ qdā ip̄; ē īfinitū? Min⁹. n. ip̄m ꝑ ſe, q̄ magnitudinem, aut numerum eſſe, neceſſe eſt.

¶ Ampli⁹ qūo ꝯtinget aliqd eē ip̄m infinitum, ſi vere non eſt, ⁊ ſm numeꝝ, ⁊ magnitudinem; quorum eſt per ſe paſſio quedam, infinitu;: Adhuc. n. min⁹ neceſſe eſt eſſe, q̄ ſm numeꝝ, ⁊ magnitudinem.

¶ Et ē talis. Min⁹ ē ſepabile ⁊ ꝑ ſe exiſtēs paſſio q̄ ſubm. Sz infi^m eſt paſſio magnitudinis, ⁊ numeri: ſ; magnitudo, ⁊ numerus non pn̄t ſepari, ⁊ ꝑ ſe exiſtere: vt in metaphyſica ꝓbatū eſt: ḡ neq; infi^m. ¶ Tertiam rōnem ponit ibi.

¶ Perſpicuū ēt ē: īfinitū ſic eē nō poſſe, vt actu ſit: ⁊ vt ſuba p̄ncipiūue: nā īfinitū erit qcqd ip̄ſi⁹ accipias ſi h; ptes. Eſt. n. idē eē īfiniti ac īfinitū: vt p;: ſi īfinitū ſuba ſit, ⁊ nō i ſubiecto. Quare ſit vt ip̄;: aut īdiuiſibile ſit, aut i īfinita ſit diuiſibile. At fieri neqt, vt idē multa ſit īfinita. At vō, vt ps aeris, aer eſt: ſic ⁊ īfinitū, ⁊ ps q̄uis īfiniti ī ſi ſuba q̄dā, ⁊ p̄ncipiū ſit: (vti dn̄t.) Uacat igit̄ ptib⁹, atq; īdiuiſibile eſt. At eē nō pt̄, id tale, qd̄ actu ē īfinitū. Neceſſe ē. n. ip̄ſuꝫ q̄tū: qd eē. Per accñs igit̄ īfinitū ip̄; eē vr̄: Qd̄ ſi ita ſit: dictū iā ē antea, nō poſſe ip̄; p̄ncipiū dici. Sz illud cui accidit: vt aerē: aut par. Quare abſurde dicūt ꝑfecto. q tale illud eē cēſēt: vt Pythagorici dicūt. Nā ſubā; faciunt ip̄m: ⁊ ſimul ēt ptiunt̄. Ueꝝ hec qdē forſitā inqſitio vlis ē magis: ſi poſſit inquā īfinitū, ⁊ i mathematicis, ⁊ i itelligibilib⁹, ⁊ i hiſce q̄ nullā h̄nt magnitudinē eē. Nos autē ſi ſit i ſenſibilib⁹ (de qb⁹ doctrinā facim⁹) īfinitu; corp⁹ icremento, necne conſideramus, ac perſcrutamur.

T.c.37 ¶ Manifeſtū aūt ē, ꝙ nō ꝯtingit īfinitū eē, ſicut actu eē: ⁊ ſicut ſuba;, ⁊ p̄ncipiū. Erit. n. quodlibet ip̄ſi⁹ acceptū, īfinitū, ſi ptibile ē. Infinito. n. eē, ⁊ īfinitu; idē ē: ſi ſuba īfinitū ē: ⁊ nō de ſubiecto. Quare autē īdiuiſibile ē: aut i īfinita, diuiſibile. Multa aūt īfinita eē idē: īpoſſe ē. At vō ſicut aeris, aer pars ē: ſic ⁊ īfiniti, infinitū: ſiqdē ſuba eſt, ⁊ p̄ncipiū. Inptibile igit̄, ⁊ indiuiſibile eſt: Sed impoſſibile eſt eſſe actu infinitum. Quantitatem. n. aliqua;, neceſſe eſt eſſe.

T.c.38 ¶ Secūdū accñs ergo, eſt infinitū. Sed ſi ſic eſt: dictū ē, ꝙ nō ꝯtingit ip̄ſum, dicere p̄ncipiu;: ſed illud cui accidit: vt aerē: aut par. Quare inconuenienter vtiq; enūciāt idē dicētes ſicut Pythagorici dicūt. Simul. n. ſubam faciūt infinitū, ⁊ partiunt̄. ¶ S;

T.c.39 fortaſſis hec qdē eſt vlis qūo magis: ſi ꝯtingit i mathematicis infinitū eſſe, ⁊ intelligibilibus, ⁊ in nullā h̄ntibus magnitudinē. Nos aūt intendimus de ſenſibilibus: ⁊ de qbus facimus ſcia;: vtrū in ip̄ſis eſt, aut non eſt corpus infinitum in augmentum.

(ꝓbat hic Ariſt. (loquit̄ ſimpl.) infinitū nec accidēs eē.)

¶ Et dicit manifeſtū eē, ꝙ nō pōt poni, ꝙ infi^m ſit in actu: ⁊ ꝙ ſit ſicut ſuba q̄dā: ⁊ ſicut p̄n^m reꝝ. Aut. n. infinitum erit partibile: aut īpartibile. Si qdē erit partibile: neceſſe ē ꝙ q̄libet pars eius ſit infinitū: ſi infinitū eſt ſuba: qꝛ ſi infinitū eſt ſuba: ⁊ nō dr̄ de aliquo ſubo, vt accñs, oportebit ꝙ idē ſit infinitū [⁊ infinito eē]. i. eſſentia ⁊ rō infiniti. Nō. n. idē eſt, id qd̄ eſt album, ⁊ rō albi: ſed id qd̄ eſt hō, eſt hoc qd̄ eſt

natura

nā hoīs. vñ oportebit ꝙ ſi infiᵐ ſit ſuba. aut ſit idiuiſibile: aut diuidat̃ i ptes infinitas: qđ ē ipoſſe: qꝛ ex multis infinitis cōponi aliqđ idē, ē ipoſſe: qꝛ oporteret infiᵐ terminari ad aliud infiᵐ. Appet ēt nō ſolū ex rōne: ſꝫ ēt ex ſñīa ūdine: qꝛ ſi infiᵐ ſit ſuba ꝛ diuidat̃, opꝫ ꝙ q̄libet ps ei⁹, ſit infiᵐ. Sic. n. q̄libet ps aeris ē aer: ita ꝛ q̄libet ps infiniti erit infinitū: ſi infiᵐ ſit ſuba ꝛ pnᵐ. Qꝛ ſi ſit pnᵐ, opꝫ infiᵐ eē ſubam ſimplicē nō cōpoſitā ex ptib⁹ diſſormib⁹: ſic hō cui⁹ nō q̄libet ps ē hō. Cū ḡ ipoſſe ſit alicui⁹ infiniti q̄libet ptē eē infinitā: opꝫ ꝙ infiᵐ ſit ipartibile ꝛ idiuiſibile. Sꝫ illud qđ ē idiuiſibile ñ pt eē infiᵐ i actu: qꝛ qđ ē infiᵐ i actu ē q̄ꝫtū: ꝛ oē q̄ꝫtū ē diuiſibile. Seq̄t̃ ḡ ꝙ ſi ē infiᵐ i actu nō ſit ſic ſuba: ſꝫ rōne accidētis, qđ ē q̄ꝫtitas. Et ſi ħ ſit infiᵐ nō erit pnᵐ: ſꝫ illud cui accidit infiᵐ: ſiue illud ſit aliq̄ ſuba ſēſibilis: vt aer: ſic poſuerūt phī n̄ales. ſiue ſit aliq̄ ſuba itelligibilis: vt par: ſic pythagorici poſuerūt. Vñ maniᵐ ē ꝙ icōueniēter dixerūt pythagorici ponētes infiᵐ eē ſubāꝫ: ꝛ ſꝫ cū ħ ponētes ipꝫ eē diuiſibile: qꝛ ſeq̄t̃ ꝙ q̄libet ps ei⁹ ſit infiᵗᵃ: qđ ē ipoſſe vt. ꝰ. dictū ē. Vltio aūt dic̄, ꝙ iſta q̄ō, q̄ ē, an infiᵐ ſit i mathematicis q̄ꝫtitatib⁹, ꝛ i reb⁹ itelligibilib⁹ nō hñtib⁹ magnitudinē: ē magis vlis q̄ꝫ ſit pñs ꝯſideratio. Nos. n. itēdim⁹ ad pñs đ reb⁹ ſēſibilib⁹ đ q̄b⁹ tradim⁹ ſciāꝫ n̄alē: vtꝝ i ipſis ſit corpus infiᵐ in augmētū: vt antiq n̄ales poſuerūt. Lec. viij.

Argū. ¶ Si igit̃ diſſerēdi mō ꝯſiderabim⁹: ex hiſce videbit̃ infinitū nō eē. Nā ſi rō corpis ē ſupficie terminatuꝫ eē: nō erit infinitū vllū, aut intelligibile, aut ſenſibile corpus. At vō neq̄ꝫ numerus, ita vt ſeparatus, ac infinitus. Numerus. n. oīs, ꝛ id qđ numeꝝ hꝫ: numerabile eſt. Si igit̃ fieri pōt, vt ipſum numerabile numeretur: ꝛ infinitum quiſpiam poterit pertranſire.

T.c. 40 Rationabiliter q̄dē igit̃ ſpeculātibus, ex huiuſmodi videbit̃ nō eē vtiq̄ꝫ. Si. n. eſt corporis rō, qđ planitie determinatū ē: nō erit vtiq̄ꝫ corp⁹ infinitū: neq̄ꝫ intelligibile: neq̄ꝫ ſenſibile. ¶ At vō, nec numer⁹ ſic ē, ſicut ſepat⁹ ꝛ infinit⁹. Numerabile. n. numer⁹ ē: aut habens numeꝝ. Si ergo numerabile poſſibile eſt numerari, ꝛ tranſiri vtiq̄ꝫ poſſibile erit infinitum.

T.c. 41 Poſtq̄ꝫ Phs remouit opinionē antiquoꝝ, q̄ de infinito, nō n̄alr̃ loq̄bant̃: ħ oſidit nō eē infiᵐ, ſicut phī n̄ales ponebāt. Et p̄ ħ oſidit p rōnes logicas. Scđo p rōnes n̄ales ibi. [Phyſice aūt magis.] Dr̄ aūt pmę rōnes logicę, ñ qꝛ ex terminis logicis logice ꝓcedāt: ſꝫ qꝛ logico mō ꝓcedūt. ſ. ex cōib⁹ ꝛ ꝓbabilib⁹: qđ ē ꝓpriū ſyllogiſmi dialectici. Pōit ḡ duas logicales rōnes: i quaꝝ p̄ oſidit̃, ꝙ nō ſit aliqđ corp⁹ infiᵐ. Diffō. n. corpis eſt, ꝙ ſit determinatū [planitie]. i. ſupficie, ſic diffō lineę ē, ꝙ ei⁹ termini ſunt pūcta. Nullū aūt corp⁹ determinatū ſupficie eſt infinitū. ḡ nullū corp⁹ ē infinitū: neq̄ꝫ ſenſibile qđ ē corp⁹ n̄ale: neq̄ꝫ itelligibile qđ ē corp⁹ mathematicū. Qđ ḡ dic̄ [rōnabilr̃.] exponēdū ē logice. Nā logica dr̄ rōnalis phia. ¶ Scđo oſidit ꝙ nō ſit infiᵐ multitudine. Oē. n. numerabile ꝯtingit numerari, ꝛ p ꝯñs numerādo trāſiri. Oīs aūt numer⁹, ꝛ oē qđ hꝫ numeꝝ, eſt numerabile: ḡ oē hꝫ ꝯtingit tranſiri. Si igit̃ aliqs numer⁹ ſiue ſepat⁹, ſiue i ſenſibilis exñs, ſit infinitus: ſequet̃ ꝙ poſſe ſit trāſire infinitū: qđ ē ipoſſe. ¶ Attēdēdū aūt ꝙ iſtę rōnes ꝓbabiles ſūt, ꝓcedētes ex his q̄ cōiter dñr: ñ aūt ex neceſſitate ꝯcludūt: qꝛ q̄ poneret aliqđ corp⁹ eē infinitū, nō ꝯcederet ꝙ de rōne corpis eēt terminari ſupficie: niſi forte ſꝫ potētia: q̄ꝫuis ħ ſit ꝓbabile ꝛ famoſuꝫ. Si militer q̄ diceret aliq̄ꝫ multitudinē eē infinitā: nō diceret eā eē numeꝝ: vel numeꝝ hīe. Addit. n. numer⁹ ſup multitudinē rōnē mēſurationis. Eſt. n. numer⁹ multitudo mēſurata per

T.c. 42 Id eſt ꝛ ſimpl. aduertit, ꝛ themiſt⁹, cōia vocat, ex ꝙ hę rōnes vtātur hic phs.

vnū: vt dr̄ i. 10. meta. Et pp ħ numer⁹ ponit̃ ſpēs q̄ꝫtitatis diſcretę: ñ āt multitudo: ſꝫ ē đ trāſcēdētib⁹. ¶ Scđo ibi. T.c. 21

Argū. ¶ Sed ſi magis n̄alr̃ cōtēplabimur, ex hiſce q̄ deinceps dicent̃: nullū infinitū corp⁹ i rōne reꝝ eē videbitur. Nec. n. cōpoſitū eē pt, nec ſimplex. Cōpoſitum igit̃ corp⁹ nullū ē infiᵐ: ſi elemēta multitudine ſint finita, neceſſe ē. n. ꝛ plura eſſe: ꝛ ęq̄litatē iter ꝯtͣria ſp eē: ꝛ vnū ipſoꝝ infiᵐ nō eē. Nā ſi ignis q̄dē ſit finit⁹: aer aūt infinit⁹: q̄ꝫq̄ꝫ vni⁹ corpis vis, iferiorē alteri⁹ vi: atq̄ꝫ ps ignis, ęq̄lē aeris ptē vi ſupat mō exceſſ⁹ aliquē habeat numeꝝ. Tñ infiᵐ corp⁹ ſupabit vt pꝫ: atq̄ꝫ finitū ſane corrūpet. Nec vnūq̄đq̄ꝫ infiᵐ eē pōt. Nā corpus q̄dē ē: qđ oi ex pte dimēſionē hꝫ. Infiᵐ aūt qđ ſine fine ē extēſuꝫ dimēſiōe. Quib⁹ fit vt infiᵐ corp⁹ p oēꝫ ſit dimēſionē i infiᵐ extēſuꝫ. At vō neq̄ꝫ pt infinitū corp⁹ vnū ac ſimplex eē: aut ſimplr̃ aut vt q̄dā inq̄unt id qđ eſt pter elemēta: ex q̄ hęc generāt. Sūt. n. q̄ ħ faciūt infinitū: ſꝫ nō aerē: aut aq̄ꝫ ne ab infinito cętera corrūpant̃. Hñt. n. iter ſe ꝯtrarietatē: q̄ppe cū aer frigidus: aq̄ humida: ꝛ ignis calidus ſit. Quoꝝ ſi vnū eēt infinitū: cętera iā fuiſſent corrupta. Nūc āt aliud infiᵐ iq̄ūt eē: ex q̄ hęc fiūt. At ipoſſe ē, nō ſolū infinitū ħ eē (de ħ. n. cōe q̄d eſt dicēdū de oī ſilr̃: ꝛ aere: ꝛ aq̄: ꝛ q̄uis alio ſimplici) ſꝫ ēt eſſe tale corpus ſenſibile: pter ea corpa q̄ elementa vocant̃. Oīa nāq̄ꝫ in id diſſoluunt̃, ex q̄ fiūt, ꝛ ꝯſtāt. Quare pter aerē, ignē, terrā, ꝛ aq̄ꝫ: corpus ħ aliud eēt. At nullū eē vr̃. Neq̄ꝫ igit̃ ignis: neq̄ꝫ aliud q̄cq̄ꝫ elemētoꝝ infinitū eē pt. Oino. n. ꝛ abſq̄ꝫ ħ eſſe it q̄ꝫ ipſoꝝ aliq̄d infinitū ipoſſe ē, ipm vniuerſum, aut eē, aut fieri vnū q̄d ipſoꝝ (ſi ſit ēt infinitū) pinde vt Heraclit⁹ aſſerebat. Oīa dicēs tādē fieri ignē. Eadē ꝛ ad illud vnū accōmodabit̃: qđ pter elementa n̄ales phī faciūt: omne enim ad contrarium ex contrario: vt ad frigidum ex calido ſolet mutari.

¶ Phyſice aūt magis ꝯſiderātibus ex his, manifeſtū erit. Neq̄ꝫ. n. cōpoſitū poſſe ē eē infinitū, neq̄ꝫ ſimplex. Cōpoſitū q̄dē igit̃ nō erit infinitū corp⁹, ſi finita elemēta ſunt multitudine. Neceſſe ē. n. plura eē, ꝛ ęq̄re ꝯtraria ſp: ꝛ ñ eē vnū ipſoꝝ infinitū. Si nāq̄ꝫ q̄ꝫtūcūq̄ꝫ deficiat q̄ m vnoquoq̄ꝫ corpe ē potētia, a potētia alterius (vt ſi ignis finitus ſit: aer aūt infinitus. eſt aūt ęq̄lis ignis, ęq̄li aeri in potētia q̄ꝫtūcūq̄ꝫ duplicatus: ſolū aūt numeꝝ quendā hñs) ſic manifeſtū, ꝙ infinitū excellit, ꝛ corrūpit finitū ¶ Vnūquodq̄ꝫ aūt infinitū eē ipoſſe eſt: corpus. n. eſt penit⁹ hñs dimēſionē. Infinitū aūt indeterminate diſtans eſt. Quare infinitum corpus vbiq̄ꝫ diſtans erit in infinitum. ¶ At vero, neq̄ꝫ vnum conuenit infinitū corp⁹ eē ꝛ ſimplex: neq̄ꝫ ſicut dicūt q̄dā: ꝙ extra elemēta eſt, ex quo alia generant̃, neq̄ꝫ ſimplr̃. Sūt enim q̄dā qui hoc faciūt infinitū, ſed nō aerem, aut aquā, q̄tinus nō alia corrūpant̃ ab infinito. Hñt. n.

T.c. 42

T.c. 43

T.c. 44

Vide ſim plicia cōr e i hec exempla. adinuicē ꝯtrarietatē/vt aer qdē humid⁹/ aq̄ aūt fri
gida: ignis ỽo calid⁹: quoꝝ ſi eēt vnū infinitū: corrū
perent vtiqȝ iā alia. Nunc aūt dñt alteꝝ eē: ex q̄ hec
T.c.45 ſunt. ℂ Impoſſe eſt aūt eſſe aliqd corp⁹ huiuſmodi
infinitū (de hoc.n. cōe qddā dicēdū eſt: ⁊ de oi ſilr/
⁊ aere/ ⁊ aq̄/ ⁊ q̄libet.) Si pmo dicēdū/ ꝙ nō ē hu
iuſmodi corp⁹ ſenſibile extra notata elementa. Oē
nāqȝ ex q̄ ē/ ⁊ reſoluit̃ i h. Quare eēt vtiqȝ hoc cor
pus/ p̄ter aerē/ ⁊ ignē/ ⁊ terrā/ ⁊ aquā. Vr̄ aūt nul
T.c.46 lū huiuſmodi. ℂ Neqȝ igit̃ ignē/neqȝ alioꝝ elemē
toꝝ nullū/ꝯtingit infinitū eē aliqd. Oino.n. ⁊ p̄ter
id qd īfinitū ſit aliqd ipoꝝ: ipoſſe eē: ſi tn̄ infinitū ſits
aut eē: aut fieri vnū aliqd ipoꝝ. ſicut dicit Heracli
T.c.47 tus oia fieri aliqñ ignē. ℂ Eadē aūt rō ē/ ⁊ de vno/
⁊ de alio qd faciūt extra elemēta phyſici. Oē nāqȝ
mutat̃ ex ꝯtrario in ꝯtrariū: vt ex calido in frigidū.

ℂ Inducit rōnes nāles ad oñdēdū ꝙ nō ſit corpus infinitū
in actu. Circa quas ꝯſiderādū eſt: ꝙ q̄ Ariſ: nōdū pbauerat
corpus cęleſte eſſe alterius eſſentię a q̄tuor elemētis: opi
nio aūt cōis ſuo tpe fuerat, ꝙ eſſet de nā q̄tuor elemētoꝝ:
pcedit in his rōnibus, ac ſi nō eſſet aliud corpus ſenſibile
ex̄ q̄tuor elemēta: ſʒ ſuā ꝯſuetudinē: q̄ ſemp anq̄ȝ pbet id
T.c.13 qd eſt ſuę opinionis: pcedit ex ſuppōne opinionis aliorū
cōis. Vn̄ poſtq̄ȝ pbauit in p̄ libro de cęlo ⁊ mūdo, cęlū eē
alteri⁹ nāę ab elemētis: ad veritatis certitudinē iterat ꝯſi
derationē de infinito: oñdēs vlr̄ ꝙ nullū corpus ſenſibile
eſt infi^m. Hic aūt p̄ oñdit ꝙ nō ſit corp⁹ ſenſibile infi^m: ſup
poſito, ꝙ ſint elemēta finita multitudine. Scdo oñdit idē
2ª parte T.c.48 vlr̄ ibi. [Opʒ aūt, ⁊ de oi.] Dicit ḡ p̄ ꝙ pcedēdo nālr̄. i.
ex pncipijs ſcię nālis: magis ⁊ certius ꝯſiderari poterit, ꝙ
nō ſit corp⁹ ſenſibile infi^m ex his q̄ dicent̃. Oē.n. corp⁹ ſen
ſibile, aut eſt ſimplex aut cōpoſitū. Primo ḡ oñdit ꝙ nō ſit
corpus ſenſibile cōpoſitū infi^m: ſuppoſito ꝙ ſint elementa
finita ſm multitudinē. Nō.n. pōt eſſe ꝙ vnū ipſoꝝ ſit infi
nitū, ⁊ alia finita: q̄ ad cōpoſitionē alicuius corporis miſti
reqrit̃, ꝙ ſint plura elementa: ⁊ ꝙ ꝯ̈ria aliq̄ mō adęquent̃: l
alias cōpoſitio permanere nō poſſet: q̄ illud qd eſſet oino
potētius deſtrueret alia: cū elemēta ſint ꝯ̈ria. Si aūt vnum
elemētoꝝ eſſet infi^m: nulla ęq̄litas eſſet alijs finitis exiſten
tibus: q̄ infi^m ip̄portionabilr̄ excedit finitū. Non ḡ hoc
pōt eſſe ꝙ vnū tm̄ eoꝝ q̄ veniūt in miſtionē, ſit infinitum.
ℂ Poſſet aūt aliqs dicē ꝙ illud infi^m eſſet debilis ỽtutis
in agēdo: ⁊ iō non pōt vincere alia. ſ. finita q̄ ſunt fortioris
ỽtutis: vtpote ſi infinit⁹ ſit aer: ⁊ finitus ignis. ℂ Et iō ad
h remouēdū dicit, ꝙ q̄tūcūqȝ po^a vnius corporis qd po
nit̃ infi^m deficiat a po^a alterius corporis, qd ponit̃ finitū:
vtpote ſi ignis ſit finit⁹, ⁊ aer infinitus: neceſſe eſt tn̄ dicē:
ꝙ aer q̄tūcūqȝ duplicat⁹. i. ſʒ aliquē numeꝝ multiplicat⁹,
ſit ęq̄lis igni in po^a. Si n. po^a ignis eſſet cētuplo maior, q̄ȝ
po^a aeris eiuſdē q̄titatis: tn̄ aer cētuplet̃ ſm q̄titatē: erit
ęq̄lis ei in po^a: ⁊ tn̄ aer cētuplat⁹ eſt multiplicat⁹ ſʒ aliquē
numeꝝ determinatū: ⁊ vincit̃ a po^a aeris infiniti. Vn̄ ma
nifeſtū ē, ꝙ ēt po^a ignis, vinceret̃ a po^a aeris infiniti: ⁊ ſic
infi^m excellit ⁊ corrūpit finitū: q̄tūcūqȝ potētioris nāę vi
deat̃. Silr̄ ēt nō pōt eſſe ꝙ qdlibet elemētoꝝ ex qb⁹ cōpo
nit̃ corp⁹ miſtū ſit infi^m: q̄ de rōne corporis eſt ꝙ habeat
dimēſiones in oēm p̄tē: nō in lōgitudinē tm̄, vt linea: neqȝ
in lōgitudinē ⁊ latitudinē ſolū, vt ſuperficies. De rōne autē
infiniti eſt, ꝙ habeat diſtantias ſeu dimēſiones infinitas: ḡ
de rōne corporis infiniti eſt, ꝙ habeat dimēſiōes infinitas
in oēm p̄tē: ⁊ ſic nō pōt eſſe ꝙ ex pluribus corporibus infi
nitis, aliqd vnū cōponat̃: q̄ qdlibet occupat totū mūdū,
niſi ponant̃ duo corpa eē ſimul: qd ē ipoſſe. Sic igit̃ oñſo

ꝙ corp⁹ cōpoſitū nō p̄t eſſe infinitū: oñdit vlteri⁹, ꝙ nec ēt
corpus ſimplex: neqȝ vnū elementoꝝ: neqȝ aliqd mediū in
ter ea: vt vapor eſt mediū inter aerē ⁊ aqua. Quidā. n. po
ſuerunt hoc eſſe pn^m. ex eo alia generari dicētes: ⁊ hoc di
cebāt eſſe infinitū: nō aūt aerē, aut aquā, aut aliqd alioꝝ ele
mētoꝝ: q̄ ꝯtingeret alia elemēta corrūpi a quocūqȝ ipſoꝝ,
qd infinitū poneret̃: q̄ elemēta hn̄t ꝯ̈rietatē adinuicē: cū
aer ſit humid⁹, ignis calid⁹: terra ſicca: vn̄ ſi vnū hoꝝ eſſet
infinitū corrūperet alia: cū ꝯ̈riū natū ſit corrūpi a ꝯ̈rio: ⁊ iō
dixit aliqd aliud ab elemētis eē infinitū: ex quo ſicut ex pn^o
elemēta cauſant̃. Hāc aūt pōnē dicit eſſe impoſſibilē: nō ſolū
q̄tū ad hoc, ꝙ dicit tale corpus mediū eſſe infinitū: q̄ de
h dicet̃ cōis q̄dā rō, ta de igne, ⁊ aere. ⁊ aq̄: q̄ȝ ēt de corpe
medio. Sʒ ex h ipſo ēt eſt ipoſſis p̄dicta poſitio: q̄ ponit
aliqd pncipiū elemētare, p̄ter q̄tuor elemēta. Nō. n. iuenit̃
aliqd corp⁹ ſenſibile p̄ter ea q̄ dicūt̃ elemēta. ſ. aerē, aquā, ⁊
hm̄. Sʒ h oporteret ſi aliqd aliud, p̄ter elemēta veniret in
cōpōnē iſtoꝝ corpoꝝ. vnū qdqȝ. n. cōpoſitū: reſoluit̃ i ea ex
qb⁹ cōpoſitū eſt. Si igit̃ aliqd aliud veniret i cōpōnē iſtoꝝ
corpoꝝ, q̄ȝ hęc q̄tuor elementa: ſeqret̃ ꝙ hic apud nos iue
niret̃ aliqd corpus ſimplex, p̄ter iſta elemēta p reſolutio
nē iſtoꝝ in elemēta. Sic igit̃ pʒ, ꝙ poſitio p̄miſſa falſa eſt
q̄tū ad hoc, qd poſuit aliqd corpus ſimplex p̄ter elementa
nota. Vlteri⁹ ḡ oñdit cōi rōne ꝙ nullū elemētoꝝ poſſit eē
infinitū: q̄ ſi aliqd elemētoꝝ eſſet infinitū, ipoſſe eſſet totū
vniuerſū eſſe aliud niſi illud elementū: ⁊ oporteret ꝙ oia
alia elemēta ꝯuerterent̃ in ipſum: vel iā eſſent ꝯuerſa i ipſū
pp excellentiā ỽtutis infiniti ſup alia: ſicut Heracli⁹ dicē
ꝙ qñqȝ futuꝝ ē, ꝙ oia ꝯuertant̃ in ignē: pp excellētiā ignis
virtutē. Et eadē rō eſt de vno elementoꝝ: ⁊ de alio corpe
qd faciūt qdā nāles extra elemēta. Opʒ. n. illud aliud hēre
ꝯ̈rietatē ad elemēta: cum ex eo ponāt alia gñari. Mutatio
aūt nō ſit niſi ex ꝯ̈rio in ꝯ̈riū: vt ex calido in frigidum: ſicut
ſupra oſtenſum eſt. Sic igitur ⁊ iſtud corpus medium ꝯra
tione contrietatis deſtrueret alia elementa. Lec. ix.

ℂ Atqȝ ex his ēt de quouis ꝯſiderare opʒ: ſi poſſit Argr.
necne/ īfinitū eē/ ſenſibile corp⁹. Ex his aūt patebit
īfinitū ſenſibile corp⁹ ſ rōne reꝝ/ eſſe oino nō poſſe.

Porrer autem de oī ex his ꝯſiderare: ſi
ꝯtingat/ aut nō ꝯtingat/ corp⁹ infinitū eē
ſenſibile. ℂ Qd aūt oino ipoſſe ſit corp⁹ T.c.48
infinitū eē ſenſibile/ ex his manifeſtum.

Poſtq̄ȝ Phs oñdit nō eſſe corp⁹ ſenſibile infinitum
facta ſuppōne, ꝙ ſint elemēta finita. Hic oſtē
dit idē ſimplr̄ abſqȝ oi ſuppōne. Et p̄ dicit de quo eſt intē
tio. Scdo exequit̃ ppoſitū ibi. [Aptū. n. natū eſt.] Dicit Paulo post unc dute.
ergo primo, ꝙ ex his quę conſequunt̃, opʒ conſiderare de
oi corpore vlr̄: nulla ſuppōne facta: ſi contingat qdcunqȝ
corpus nāle eſſe infinitum. Et ex ſequentibus rōnibus,
manifeſtum fiet, ꝙ non. ℂ Secundo ibi.

ℂ Oē nāqȝ ſenſibile corp⁹ aptū ē/ alicubi eē/ atqȝ lo Argr.
cus ē qdā cuiuſqȝ/ ⁊ idē ē toti⁹/ ac ptis/ vt toti⁹ ter
rę vniuſqȝ glebę: ⁊ ignis itē/ atqȝ ſcintillę.

ℂ Aptum. n. natum eſt oē ſenſibile/ alicubi eſſe/ ⁊ lo
cus aliquis eſt vniuſcuiuſqȝ/ ⁊ idē partis/ ⁊ oīs eſt:
vt totius terrę/ ⁊ vnius glebę: ⁊ ignis/ ⁊ ſcintillę.

ℂ Oñdit ppoſitū q̄tuor rōnib⁹. Scdo icipit ibi. [Oino aūt T.c. 53
manifeſtū.] Tertio ibi. [Ampli⁹ oē corpus ſenſibile eſt.] T.c. 54
Quarto ibi. [Simplr̄ aūt ⁊ ſi ipoſſe.] Circa pmā rōnē tria T.c. 55
fac. Pmo p̄ſupponit q̄dā neceſſaria ad rōnem. Scdo ponit
rōnē ibi. [Quare ſi qdē eiuſdē ſpēi.] Tertio excludit q̄dā 2ª parte
falſā opinionē. ibi [Anaxagoras aūt incōuenienter.] Pre t.48.
mittit ḡ tria: quoꝝ pmū eſt. ꝙ oē corp⁹ ſenſibile hʒ aptitu T.c. 50
dinē nālē, vt ſit in aliquo loco. 2^m eſt, ꝙ cuilibet corpi nāli

conuenit

conuenit aliquis locus locorum, qui ſunt. Tertium eſt ꝙ idem eſt locus naturalis partis: ⁊ totius: ſicut totius ter-rę, ⁊ vnius glebę: ⁊ totius ignis: ⁊ vnius ſcintillę. Et huiꝰ ſignum eſt, ꝙ in quacunq; parte loci totius ponatur pars corporis quieſcit ibi. ℂ Secundo ibi.

Argꝰ. ℂ Quare ſi infinitũ, ꝑtiũ ſit ſiſium: imobile erit: aut ſp ferret. At id fieri neq̃t: cur. n. deorſuz magis q̃ ſur-ſuz: aut ad quẽuis locũ mouebit? Dico aũt ſi ſit gle ba: quorſuz hęc mouebit, aut vbi manebit? Corpis enim eiuſdẽ formę, locꝰ ẽ infinitus: occupabit ne igit totũ locũ? At q̃ô fieri pt? Quęnã igit ipſius qes: aut vbi nã erit? ⁊ qs ꝑterea motus, an vbiq; mane-bit? ñ ergo motu ciebit. An oẽz ad locũ mouebit: ñ ergo qeſcet inq̃, ac ſtabit. Sin vo ſit diſſiſũ ꝑtium: diſſiſia ẽt erũt, ⁊ ipſa loca. Atq; ꝑmo qdẽ ipſiꝰ vni uerſi corpꝰ, ñ erit vnũ, niſi tactu. Deinde ptes, aut ſũt infinitę ſpẽ: aut finitę. At finite nequeũt eẽ. Erũt enim alię qdẽ infinitę: alię vo ñ infinitę. Si vniuerſũ ẽ infinitũ: ignis inq̃, vel aq̃. Tale aũt corruptio ẽ ꝯrijs ipſis: vt antea diximꝰ: ⁊ ob h̃ nemo nãliũ infinitũ ipz vnũq; ignẽ aut terrã fecit. ſz aut aerẽ: aut aquã: aut id qd iter ipſa, mediũ collocarũt: qm̃ illoꝝ quidem locꝰ manifeſte erat dterminatꝰ, atq; diſtinctꝰ. Hęc aũt vtroq; i loco, i ſupero inq̃, ac ifero, eẽ pñt. At neq; ẽt infinitę: naz ſi ſint infinitę, ac ſimplices: ⁊ loca erũt infinita ꝑfecto: ⁊ infinita ẽt elemẽta. Qd ſi h̃ eſſe neq̃at: ſintq; ipſa loca finita: ⁊ totũ ipm̃ finitũ eẽ neceſſe ẽ. fieri nãq; nõ pt: vt nõ ę̃q̃ ſint locus, ⁊ corpꝰ. Neq;. n. locꝰ maior eẽ põt, q̃ ipm̃ corpus: neq; corpus maius, q̃ ipſe locus. Nã aut vacuũ aliqd erit, ⁊ corpus inſuper infinituz non erit. Aut corpus qp piam erit, quod nuſq̃ aptum eſt eſſe.

Text Alex. ſimplicꝰ, circa ip eiuſdem ſpeciei. ℂ Quare ſi qdẽ ſit eiuſdẽ ſpẽi: aut imobile erit, aut ſp mouebit. Et ipoſſ eſt. Quid. n. magis deorſum, aut ſurſum, aut alicubi? Dico aũt vt ſi gleba ſit alicubi: ipſa vbi mouebit, aut vbi manebit? locus. n. infinitus erit ſibi, ⁊ cognati ſibi corporis. Utrũ igit ꝯtinebit totũ locũ? ⁊ q̃o? Quę igit, ⁊ vbi manſio, ⁊ motus ipſius? aut vbiq; manebit? Nõ ergo mouebit. An

T.c.49 ſi vbiq; mouebit? Nõ ergo ſtabit. ℂ Si aũt diſſiſe eſt oẽ: diſſiſes ⁊ loci ſunt: ⁊ primuz qdẽ non vnum corpus ois eſt: ſed aut in tangendo. Poſtea aut fi-nita hęc erunt: aut infinita ſpẽ. Et finita qdem non eſſe pñt. Erunt. n. alia qdem finita: alia vero non. ſi oẽ infinitũ eſt: vt ignis, aut aqua. Corruptio autem huiuſmodi in ꝯtrarijs eſſet, (ſicut dictũ eſt prius.) Et ꝑp hoc nullus vnũ, ⁊ infinitũ igne facit: neq; ter rã phyſiologoꝝ, ſz aut aerẽ, aut aq̃, aut ipſoꝝ me-diũ: q: locus vniuſcuiuſq; manifeſtus erat, ⁊ deter-minatus. Hęc aũt terminãtur ad duas partes, ſur-ſum, ⁊ deorſum. Si aũt infinita, ⁊ ſimplicia ſunt, ⁊ loci infiniti, ⁊ elementa infinita erunt. Si aũt hęc ipoſſ eſt, ⁊ loci finiti ſunt, totuz finitũ eſſe neceſſe ẽ. Impoſſ. n. eſt non cõparare locũ, ⁊ corpus. Neq; eiuſm locꝰ ois maior eſt, q̃ q̃tũcũq; ꝯtingit corpꝰ ſimul eſſe. Silr aũt neq; infinitum erit corpus, neq; corpus maius q̃ locus. Aut. n. vacuum erit aliqd: aut corpus nuſq̃ aptum natum eſt eſſe.

ℂ Ponit rõnẽ, q̃ talis ẽ. Si ponat aliqd corpꝰ infim̃: aut ꝙ totũ ſit viuꝰ ſpẽi cũ ſuis ptibꝰ: ſic aq̃ vel aer: aut ꝙ hẽat ptes diſſiſes ſpẽꝝ: vt hõ: aut planta. Si hz oẽs ptes vnius ſpẽi: ſeqꝰ h̃z ꝑmiſſa, ꝙ vel ſit totalr imobile, ⁊ nũq̃ moueatur: aut ꝙ ſp moueat: quoꝝ vtrũq; ẽ ipoſſ: q: ꝑ alteꝝ hoꝝ excludit qes: ⁊ ꝑ alteꝝ motꝰ a rebus nãlibꝰ: ⁊ vtroq; mõ tollit rõ nãe: cũ nã ſit pnm̃ motꝰ, ⁊ qetis. Qꝫ ãt ſequat, ꝙ ſit vel totalr mobile, vel totalr qetũ: ꝓbat ꝯñr ꝑ h̃: ꝙ nõ eẽt aſſignare rõnẽ: q̃re aliqd magis ſurſuz aut deorſuz moueat: aut i q̃cũq; ptẽ. Et h̃ manifeſtat ꝑ exẽplũ. Ponamus. n. ꝙ totũ illud corpꝰ infim̃ ſiſe i ptibus ſit terra: nõ erit aſſignare vbi aliq̃ gleba terrę moueat: vel vbi qeſcat: q: q̃zlibet ptẽ loci infiniti occupabit aliqd corpꝰ ſibi ꝯnale. i. eiuſdẽ ſpẽi. Nũqd igit pt dici ꝙ vna gleba moueat ad h̃, ꝙ ꝯtineat. i. ꝙ occupet ſucceſſiue totũ locũ infim̃: ſicẽ ſol mouet, vt ſit i q̃-libet pte zodiaci? Et q̃o poterit h̃ eẽ: vt vna gleba terrę ptrãſeat ꝑ oẽs ptes infiniti loci? Nihil ãt mouet ad ipoſſ. Si igit ipoſſ ẽ ꝙ gleba moueat ad occupãdũ totũ locũ in-fim̃: vbi erit qes eiꝰ, ⁊ vbi motꝰ eius? Aut. n. opz ꝙ ſp qe-ſcat: ⁊ ſic nũq̃ moueat: aut ꝙ ſp moueat: ⁊ ſic nũq̃ qeſcet. Si aũt oẽs alia ꝑ diuiſiõe. ſ. ꝙ corpꝰ infim̃ hẽat ptes diſſi-miles ſm̃ ſpẽz: ſeqꝰ ẽt ꝙ diſſiſia ſint loca diuerſaruz ptiũ. Aliꝰ ẽ. n. locꝰ nãlis aq̃: ⁊ aliꝰ terrę. Sz ex hac põne ſeqꝰ ꝑ ꝙ corpꝰ totiꝰ infiniti nõ ſit vnũ ſimpꝛ: ſz h̃z qd. ſ h̃z ꝯtactũ: ⁊ ſic nõ erit vnũ corpꝰ infim̃ (vt ponebat.) ℂ Et q: poſſet ali qs ñ reputare h̃ icõueniẽs: ſubiũgit aliã rõnẽ ꝯ h̃: ⁊ dicit: ꝙ ſi totũ infim̃ cõponit ex diſſiſibꝰ ptibꝰ: neceẽ ẽ ꝙ hꝫ ptes diſ-ſiſes h̃z ſpẽz: aut ſint ſpẽꝝ finitaꝝ aut infinitaꝝ ſm̃ numeꝝ. Nõ ãt pt eẽ ꝙ ſint finitaꝝ ſpẽꝝ: q: oportebit ſi totũ ẽ infim̃: ꝙ q̃dã ſit finita h̃z q̃titatẽ: ⁊ q̃dã infim̃. Alr. n. ex finitis nu-mero ñ poſſet cõpõi infim̃. Hoc ãt põnẽ: ſeqꝰ ꝙ illa q̃ ſũt infi-nita corrũpãt alia ꝑp ꝯrietatẽ (vt ꝑus dictũ ẽ i ꝑcedẽti rõ-ne.) Et iõ ẽt nullꝰ antiquoꝝ nãliũ phoꝝ vnũ pnm̃ (qd dixit eẽ infim̃) poſuit ignẽ, vel terrã q̃ ſũt extrema: ſz magis aquã, vel aerẽ, vl aliqd mediũ: q: loca iſtoꝝ erãt manifeſta, ⁊ de-terminata. ſ. ſurſuz, ⁊ deorſuz. Nõ ſic aũt eſt de alijs: ſz ter ra eſt deorſuz reſpectu coꝝ: ⁊ ignis ſurſuz. Si vo aliqs ac-cipiat aliã ptẽ. ſ. ꝙ corpa ptialia ſint it finita ſm̃ ſpẽm: ſe-quit ꝙ loca ſint ẽt infinita ſm̃ ſpẽm: ⁊ ꝙ elemẽta ſint infi-nita. Si aũt h̃ eſt ipoſſ: ꝙ elemẽta ſint infinita (vt in ꝑ ꝓba tũ eſt) ⁊ ꝙ loca ẽt ſint infinita: cũ nõ ſit poſſ inuenire infini tas ſpẽs locoꝝ, neceſſe ẽ ꝙ totũ corpꝰ ſit finitũ. Et q: ꝯclu-ſerat ex infinitate corpoꝝ, infinitatẽ locoꝝ: ſubiũgit ꝙ im poſſ eſt: nõ cõparare corpꝰ ad locũ: q: nõ põt eſſe, ꝙ ſic locꝰ maior, q̃ ꝯtingit eſſe corpus: neq; corpus põt eſſe infinitũ: ſi locus nõ eſt infinitus: ⁊ neq; corpus põt eſſe maius q̃z lo cus, quocũq; mõ: q: ſi locus ſit maior q̃z corpus: ſequit ꝙ ſit vacuũ alicubi: aut ſi corpus ſit maius q̃z locus, ſequit ꝙ aliqua pars corporis non ſit in aliquo loco. ℂ Tertio ibi.

ℂ Anaxagoras aũt abſurde de infiniti quiete dicit. Firmare. n. infinitũ ſeipſum, dicit. Idq; ex eo fieri: q: eſt in ſeipſo. Nihil. n. aliud ipſum continet. Argꝰ.

ℂ Anaxagoras aũt, incõuenięter dicit de infiniti mã ſione: Fulcire. n. ipſum ſeipſum, dicit infinitũ. Hoc autez eſt: q: in ſeipſo eſt. (Aliud n. continet nihil.) T.c.50

ℂ Excludit quẽdã errorez. Et primo ponit ipſum ⁊ dicit, ꝙ Anax. dixit infinitũ qeſcere. Sed inconuenienter aſſigna-uit rõnẽ quietis eius. Dixit. n. ꝙ fulcit. i. ſuſtentat infinitũ, ſeipſum: q: eſt in ſe, ⁊ non in alio: cum nihil ipſum conti-neat: ⁊ ſic non poſſit extra ſe moueri. Scdo ibi.

demõſtratio. hęc (ait ſimpli.) amplior eſt, ⁊ oſtẽdit multũ ſubtinare corpus, infinitum eſſe.

T.c.50

ad prinᵐ. Et hec eſt diffõ: motus eſt actus mobilis, inquā/
tū eſt mobile. Hec. n. diffō ↄcludit ex pmiſſis: q2. n. motus
eſt actus exiſtentis in poᵃ, inquantū hȝ. exiſtens aūt in po
tentia inquantū hȝ, eſt mobile: non aūt mouens: q2 mouēs
inquantū hȝ: eſt ens in actu: ſequit̄ ꝙ motus ſit actus mo
bilis, inquantū hȝ. Circa hoc ergo tria facit. Primo oñdit
ꝙ motus eſt actus mobilis. Scđo qõ ſe hȝ motus ad mo
uētē. ibi [Motiui aūt actus.] Tertio mouet dubitationē 2ᵃ parte
ibi. [Dȝ aūt defectū.] Circa pᵐ duo facit. Primo pōit dif/ 18. tex.
finitionē motus. ſ. ꝙ motus eſt actus mobilis. Scđo ex h̄ T. c. 19
declarat qddā, qđ poterat eſſe dubiū ibi. [Et dubiū aūt.] T. c. 18
Circa pᵐ tria facit. Pªo inueſtigat diffõnē mot⁹. 2ᵒ ↄclu/ T. c. 17
dit eā ibi. [Vñ motus eſt.] 3ᵒ manifeſtat eā ibi. [Accidit Ibidē.
aūt ⁊c.] Ad inueſtigādū aūt diffõnē motus pmittit, ꝙ mo
ueri ē accidit mouēti. Et circa h̄ duo facit. Primo pbat
ꝙ oē mouēs mouet̄. Scđo oñdit vñ accidat ei moueri. ibi 2ᵃ parte
[Adhuc agere.] Q. aūt mouēs moueat̄, oñdit ex duob⁹. 16. tex.
Primo qdē q2 oē, qđ pus eſt in poᵃ, ⁊ poſtea in actu: quo/
dāmodo mouet̄: mouēs aūt inuenit̄ eſſe prius mouens in
poᵃ: ⁊ poſtea mouens in actu: mouens ergo hȝ mouetur.
Et hoc ē qđ dicit, ꝙ oē mouēs cū ita ſe habeat ꝙ qñqȝ ſit
in poᵃ [mobile]. i. ad mouēdū: mouet̄ ſicut dictū eſt: h̄. n.
ex dictis apparet. Dictū eſt. n. ꝙ motus eſt actus exñtis in
poᵃ. Et hoc contingit in omni mouente nālī. Unde dictū
eſt, ꝙ omne mouens phyſicum mouetur. ¶ Secundo ibi.

Argȝ. ¶ Et cuius immobilitas/quies eſt. Cui enim mot⁹
ineſt: huius profecto immobilitas/quies eſt.

¶ Et cuius immobilitas quies eſt. Cui enim motus
ineſt huius immobilitas/quies eſt.

¶ Oſtendit idem alio modo. Cuicunqȝ ſua immobilitas,
eſt eius quies, huic ineſt motus (quies eni; ⁊ motus cum
ſint oppoſita, habent fieri circa idem) ſed mouentis imo/
bilitas. i. ceſſatio a mouendo dī quies. (dicuntur. n. qdam
quieſcere qñ ceſſant agere.) Oē igit̄ tale mouens. ſ. cuius
immobilitas eſt quies: mouetur. ¶ Secundo ibi.

Argȝ. ¶ Nā in hoc agere rõne/qua tale eſt, mouere nimiꝝ
eſt. At hoc facit tactu. Quare ſimul etiam patitur.

¶ Adhuc. Agere. n. inquantū huiuſmodi ipſum mo
uere eſt. Hoc aūt facit tactu/quare ſimul ⁊ patitur.

¶ Oñdit vñ accidat mouēti ꝙ moueat̄. Nō. n. accidit ei ex
h̄, ꝙ mouet: ſȝ ex h̄, ꝙ mouet tāgēdo: q2 mouere eſt agere
ad hoc, ꝙ aliqd moueat̄: id aūt ꝙ ſic ↄmouēre patit̄, mo/
uet̄. Sed hoc qđ eſt agere facit tactu: nā corpora tāgendo
agūt: vñ ſequit̄ ꝙ ⁊ ſimul patiat̄: q2 qđ tangit, patitur. Sȝ
hoc intelligendū eſt, qñ eſt mutuus tactus. ſ. ꝙ aliquid tā/
git, ⁊ tangit̄: vt contingit in his q̄ communicant materiā
quoꝝ vtrunqȝ ab altero patit̄, dum ſe tangunt. Corpora
aūt celeſtia, q2 nō cōicant cū corporib⁹ inferioribus i mā:
ſic agunt in ea, ꝙ nō patiunt̄ ab eis: ⁊ tāgūt: ⁊ nō tangunt̄:
vt dī in primo de generatione. ¶ Deinde cum dicit.

T. c. 54 Argȝ. ¶ Quocirca motus actus eſt mobilis: vt eſt mobile.
Accidit aūt h̄/ipſi⁹ motiui tactu. Quare ſimul etiā
patitur. Semper autem id qđ mouet formā aliquā
afferret aut hoc: aut tale/aut tm̄: que qdē principiū
erit/⁊ cauſa mot⁹: cū mouet. Id. n. qđ actu eſt hō:
facit hominem ex eo qđ eſt potentia homo.

T. c. 17 ¶ Vñ mot⁹ act⁹ mobilis eſt/inquantū eſt mobile.
¶ Accidit aūt hoc tactu motiui: quare ſimul ⁊ pa/
tit̄. Species aūt ſemp exiſtimabitur aliqua mouēs.
Aut. n. hec: aut qualis: aut quāta: que erit pncipiū/
⁊ cauſa motus. Cum enim moueat actu homo: fa/
cit ex potentia exiſtente homine/hominem.

¶ Ponit diffõnē motus concludens ex pdictis ꝙ quiuis mo
uens moueat̄: motus tñ nō eſt actus mouentis, ſed mobi/
lis, ſȝ ꝙ eſt mobile. Et hoc ↄñr manifeſtat p hoc, ꝙ moue
ri accidit mouēti ⁊ non per ſe ei cōpetit: vñ ſi aliqd ſȝ hoc
mouet̄, ſm ꝙ actus eius eſt motus: ſequit̄ ꝙ motus non
ſit actus mouentis, ſed mobilis: non qdē inquantū eſt mo T. c. 17
uens: ſȝ inquātū eſt mobile. ¶ Q. aūt moueri accidat mo Eudem⁹
uenti, manifeſtat p id qđ. ē. dictū eſt. Hoc. n. ſ. actus mobi Alex. ⁊
lis qui eſt motus: accidit ex ↄtactu mouentis: ex quo ſe/ ſimpl. mo
quit̄ ꝙ ſimul dū agit patiat̄: ⁊ ſic moueri cōpetit mouenti tū i mobi
per accñs. Q. aūt nō cōpetat ei p ſe manifeſtat p hoc: ꝙ ſp li ſubiectū
aliqua forma vī mouens eſſe: ſicut forma, que eſt in genere uc ꝙ ſatē
ſube: in trāſmutatione, que eſt ſm ſubam: ⁊ forma, q̄ eſt in tur.
genere qualitatis in alteratione ⁊ forma, que eſt in genere
qntitatis in augmēto ⁊ diminutiōe. Hȝ. n. forme ſunt cāe,
⁊ prinᵃ motuū: cū oē agens moueat ſm formā. Oē. n. agens
agit inquantū eſt actu: ſicut actu hō facit ex hoīe in poten/
tia hominē actu: vñ cū vnūquodqȝ ſit actu per formā: ſeqt̄
ꝙ forma ſit principium mouēs. Et ſic mouere cōpetit ali
cui inquantū hȝ formā per quā eſt in actu. vñ cū motus ſit
actus exiſtentis poᵃ vt ſupra dictū eſt: ſequitur ꝙ motus
non ſit alicuius inquantū eſt mouens: ſed inquantum eſt
mobile: ⁊ ideo in diffinitione motus poſitum eſt, ꝙ actus
mobilis inquantum eſt mobile. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Que cum ita ſint/patet motū in ipſo mobili eſſe/ Argȝ.
id inqȝ qđ mutatur. Eſt enim actus huius/ab ipſo
motiuo.

¶ Et dubium autem manifeſtum eſt: quod eſt mo/ T. c. 18
tus in mobili. Actus enim huius/⁊ ab hoc.

¶ Manifeſtat quoddā dubiū ex pdictis. Solet. n. eē dubiū
apud quoſdam vtrum motus ſit in mouente, aut in mobi
li. Sed hoc dubium declarat̄ ex pmiſſis. Manifeſtū eſt
enim, ꝙ actus cuiuſlibet, eſt in eo cuius eſt actus: ⁊ ſic ma
nifeſtū eſt, ꝙ actus motus eſt in mobili: cū ſit actus mobi
lis, cauſatus tñ in eo, a mouente. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Motiui quoqȝ actus/non alij quiſqȝ eſt. Argȝ.
¶ Motiui autem actus/non alius eſt.

¶ Oſtendit qõ ſe habeat motus ad mouens. Et primo p/
ponit qđ intendit dicens ꝙ actus motiui, non eſt alius,
ab actu mobilis. Unde cum motus ſit actus mobilis: eſt
etiam quodammodo actus motiui. ¶ Secundo ibi.

¶ Ambo naqȝ actū eſſe opȝ. Eſt. n. hoc quidem mo Argȝ.
tiuum/quo poteſt: hoc autem mouens: quo agit.

¶ Oportet quidem enim eſſe actum vtriſqȝ. Moti/
uum quidem eſt in ipſo poſſe. Mouens autem in
ipſo operari/vel agere.

¶ Manifeſtat ppoſitū. Et circa h̄ tria facit. Primo oñdit
ꝙ mouētis ē aliqs act⁹, ſic ⁊ mobilis. Quicqd. n. dī ſȝ po
tētiā, ⁊ actū: hȝ aliquē actū ſibi cōpetētē: ſȝ ſicut i eo qđ mo
uet̄ dī mobile ſȝ potētiā, inqȝtū pōt moueri: motū aūt ſm
actū inqȝtū actu mouet̄: ita ex pte mouētis motiuū dī ſm
potētiā inqȝtū. ſ. pōt mouere. mouens aūt in ipſo agere. i.
inqȝtum agit actu. Opȝ igitur vtriqȝ. ſ. mouenti, ⁊ mobili
competere quendam actum. ¶ Secundo ibi.

¶ At ipſius mobilis eſt actiuū. Quare perinde am Argȝ.
borum vnus eſt actus.

¶ Sed eſt actiuum mobilis. Quare ſimiliter vnus
vtriſqȝ actus.

¶ Oñdit ꝙ idē ſit act⁹ mouētis ⁊ moti: mouētis. n. dī inqȝ/
tū aliqd agit: moti aūt inqȝtū patitur: ſȝ idē eſt qđ mouens
agendo cauſat: ⁊ qđ motū patiendo recipit. Et hoc eſt qđ
dicit ꝙ [mouens eſt actiuū mobilis]. i. actus mobilis cau
ſatiue: ⁊ opȝ vnū actu eſſe vtriuſqȝ. ſ. mouentis, ⁊ moti. Idē

enim

enim eſt qđ eſt a mouente, vt a cauſa agente: ⁊ qđ eſt in mo
to, vt in patiente, ⁊ recipiente. ¶ Tertio ibi.

¶ Atq; vnius ad duo / ⁊ duoꝝ ad vnum / idez eſt in
teruallum / ⁊ vt accliue / atq; decliue. Hęc enim vnũ
quidem ſunt: at rõ non eſt vna. Similiter res ſeſe ha
bet / ⁊ in hiſce quoꝝ alteꝝ mouet / alterum mouet̃.

¶ Sicut idem ſpatium eſt vnius ad duo: ⁊ duorum
ad vnum / ⁊ aſcendentis / ⁊ deſcendentis. Hęc enim
vnum idem ſunt: ratio autez non vna. Similiter au
tem eſt / ⁊ in mouente / ⁊ in moto.

¶ Manifeſtat hoc per exẽplũ. Eadem. n. diſtantia eſt vnius
ad duo, ⁊ duorum ad vnum ſm rem: ſed differunt ſʒ rõnẽ:
qz ſm ꝙ incipimus comparationẽ a duobus procedendo
ad vnum dicimus duplũ: ⁊ rõ vero dicitur dimidiũ. Et
ſimiliter eſt idem ſpatium aſcendentis ⁊ deſcendentis: ⁊
ſm diuerſitatem principij ⁊ termini vocatur aſcenſio, vel
deſcenſio. Et ſimiliter eſt in mouente, ⁊ moto. Nã motus
ſm ꝙ procedit a mouente in mobile, eſt actus mouentis:
ſʒ aũt ꝙ eſt in mobili a mouẽte, eſt act⁹ mobilis. Lec. v.

Argu. ¶ Exiſtit aũt hĩ loco dubitatio differẽdi facultati ac
cõmodata. Neceſſe eſt. n. actuʒ aliquem eſſe ipſius
actiui: ẽt ipſius paſſiui. Eſt. n. actio qdẽ illi⁹ / paſſio
vo huius. Et op⁹ finiſue illius actio: huius affect⁹.

T.c.19 Habet aũt defectuʒ rõnabilem. Neceſſe
eſt enim fortaſſis eſſe quendam actum /
actiui / ⁊ paſſiui. Hic quidez enim actio /
illinc enim paſſio / opus enim ⁊ finis / hu
ius quidem actio / illius autem paſſio.

Poſtq̃ Phs oſidit ꝙ mot⁹ eſt actus mobilis, ⁊ mo
uẽtis: nũc mouet quãdã dubitationẽ circa p̃
miſſa. Et p̃ mouet dubitationẽ. Scđo ſoluit ibi. [At neq;
T.c.20 actũ.] Circa p̃m duo facit. Primo p̃mittit q̃dã ad dubita
tionẽ. Scđo dubitationẽ pſequit̃ ibi. [Qm̃ igit̃ vtraq;]
2ª parte Dicit ergo primo ꝙ id qđ dictũ eſt [hʒ defectũ]. i. dubita
19.tex. tionẽ [rõnabilẽ]. i. logicã. Ad vtranq;. n. partẽ ſunt ꝓba
biles rões. Ad hãc aũt dubitationẽ hoc p̃mittit: ꝙ aliqs
actus eſt actiui: ⁊ aliquis actus eſt paſſiui: ſicut ſupra dictũ
eſt: ꝙ ⁊ mouẽtis, ⁊ moti eſt aliqs actus. Actus qdẽ actiui
vocatur actio: actus vero paſſiui vocatur paſſio. Et hoc ꝓ
bat: qz illud quod eſt opus, ⁊ finis vniuſcuiuſq; ; eſt actus
eius, ⁊ perfectio: vnde cũ opus, ⁊ finis agẽtis, ſit actio: pa
tientis autẽ paſſio (vt per ſe manifeſtũ eſt) ſequit̃ qđ dictũ
eſt, ꝙ actio ſit act⁹ agentis, ⁊ paſſio patiẽtis. ¶ Scđo ibi.

Argu. ¶ Si igit̃ ambo ſint mot⁹ / ſintq; diuerſi: in quo nam
ſunt? Aut. n. in patiẽte / ⁊ eo qđ mouet̃ ſunt ambo /
aut actio qdẽ ẽ i agẽte / paſſio vo i patiẽte / qđ ſi hãc
ẽt actionẽ oporteat appellare: noĩe ſolo cõuenient.

¶ Qm̃ igitur vtraq; ſunt motus: ſiquidem alteri / in
aliquo ſunt. Aut. n. vtraq; in patiente ⁊ moto ſunt /
aut in agente ſunt vtraq;. Aut actio quidem in agẽ
te / paſſio autem in patiente eſt. Si autem oportet /
⁊ hanc actionem vocare: ęquiuoce quidem ſit.

¶ Proſequit̃ dubitationẽ. Manifeſtuʒ eſt. n. ꝙ tã actio, q̃ʒ
paſſio ſunt mot⁹: vtrũq;. n. eſt idẽ motui. Aut igitur actio
⁊ paſſio, ſunt idez motus, aut ſunt diuerſi motus. Si ſunt
diuerſi: neceſſe eſt ꝙ vterq; ipſoꝝ ſit i aliquo ſubiecto: aut
igitur eſt in patiente ⁊ moto: aut alterũ eoꝝ eſt in agẽte. ſ.
actio: ⁊ alterum in patiente. ſ. paſſio. Si autem aliquis di
cat e cõtra ꝙ id qđ eſt in agente, ſit paſſio: ⁊ id qđ eſt in pa
tiẽte, ſit actio, manifeſtũ ẽ ꝙ ęquoce loq̃t̃: id. n. qđ ẽ paſſio

vocabit actionẽ: ⁊ e cõtra. Ut aũt quartũ mẽbrũ omittere:
ꝙ vtrunq; ſit in agente. Sed hoc pręrmittit: qz oſtenſuʒ
eſt ꝙ motus ſit in mobili: p qđ excluditur hoc mẽbruʒ: ꝙ
neutrũ ſit in patiẽte: ſʒ vtrũq; in agẽte. Et his igit̃ duob⁹
mẽbris quę tangit: primum proſequitur. ¶ Secundo ibi.

¶ At vo ſi hĩ eſt / motus profecto in eo quod mouet Argu.
erit. Eadem enim eſt: ⁊ in eo qđ mouet / ⁊ in eo qđ
mouetur ratio. Quare autem omne mouens moue
bitur: aut aliquid motũ habens / haud mouebitur.

¶ At vo ſi hoc eſt in mouẽte / motus erit. Eadem. n.
rõ eſt in mouente / ⁊ in moto. Quare aũt oẽ mouẽs
mouebitur: aut habens motum non mouebitur.

¶ Si. n. aliqs dicat (ꝙ actio eſt in agẽte) ⁊ paſſio in patiẽte:
actio aũt eſt motus quidã vt dictũ eſt: ſequit̃ ꝙ motus ſit
in mouẽte. Eandẽ aũt rõnẽ opʒ eẽ ⁊ de mouẽte ⁊ de moto
ſcilicet vt in quocũq; eoꝝ ſit motus: illud moueatur. Uel
eadẽ rõ eſt de mouente ⁊ moto: ſicut ⁊ de patiẽte ⁊ agẽte.
In quocũq; aũt eſt mot⁹, illud mouet̃: quare ſequit̃, vel ꝙ
oẽ mouens moueat̃: vel ꝙ aliqd hẽat motũ, ⁊ nõ moueat̃:
quoꝝ vtrũq; videtur inconueniens. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Qđ ſi ambo / actio inq̃ʒ ⁊ paſſio i eo eſt / qđ moue Argu.
tur / ac patit̃ / ⁊ hęc duo doctio diſciplinaue ſunt in
ipſo diſcẽte: p̃mũ qdẽ act⁹ in vnoquoq; / cuiuſq; nõ
erit. Deinde abſurdum eſt: duobus quippiam moti
bus ſimul moueri. Erunt enim alterationes quędaʒ
vnius duę: atq; ad vnam formam. At fieri nequit.

¶ Si aũt vtraq; in moto ſunt / ⁊ i patiẽte / ⁊ actio / ⁊
paſſio / ⁊ doctio / ⁊ doctrina: cuʒ duo ſint in addiſcẽ
te: primum quidem actus vniuſcuiuſq; / non in vno
quoq; erit. Poſtea / ⁊ inconueniens eſt per duos
motus ſimul moueri. Quędam nanq; erunt altera
tiones duę vnius / ⁊ in vnam ſpeciem. Sed impoſſi
bile eſt.

¶ Proſequitur aliud membrum dicens ꝙ ſi aliquis dicat
ꝙ vtrunq;. ſ. actio, ⁊ paſſio: cum ſint duo motus: ſunt in pa
tiente ⁊ moto: ⁊ doctio quę eſt ex parte docẽtis: ⁊ doctri
na quę ex parte addiſcẽtis ſunt in addiſcẽte: ſequunt̃ duo
incõuenientia: quoꝝ p̃mũ eſt (qz dictũ eſt ꝙ actio eſt actus
agentis.) Si igitur actio non eſt in agente ſed in patiente:
ſequet̃ ꝙ proprius actus vniuſcuiuſq; nõ eſt in eo cuius ẽ
actus. Poſtea ſequit̃ aliud inconueniens. ſ. ꝙ aliqđ vnũ, ⁊
idẽ moueatur ſm diuerſos motus. Actio. n. ⁊ paſſio ſup
ponunt̃ nunc eſſe duo motus. In quocunq; autẽ eſt mot⁹:
illud mouetur, ſm illum motum. Si igitur actio, ⁊ paſſio
ſunt in mobili: ſequitur ꝙ mobile moueatur ſm duos mo
tus. Et hoc eſſet idem, ac ſi eſſent duę alterationes vnius
ſubiecti, quę terminarentur ad vnam ſpẽm: ſicut ꝙ vnum
ſubiectũ moueret̃ duabus dealbationib⁹: qđ eſt impoſſe. Simpl. hui⁹ impoſſibile cã affert, ⁊ q̃ dã ſcitu ſi gratã ibi dez dicit.
Q vero idẽ ſubm moueat̃ duabus alterationibus ſimul
ad diuerſas ſpecies terminatis. ſ. dealbatione ⁊ calefactio
ne: non eſt inconueniens. Manifeſtum autem eſt ꝙ actio
⁊ paſſio ad eandem ſpeciẽ terminantur: idez eſt enim quod
agens agit, ⁊ patiens patitur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vn⁹ ne act⁹ erit. At rationis finis egreditur: Argu.
diuerſoꝝ ſpẽ duoꝝ vnũ actũ / eũdẽq; eſſe. Et ſi idem
doctio diſciplinaue. Et actio atq; paſſio: docere ẽt /
⁊ diſcere idẽ erit: ⁊ agere / atq; pati. Quare neceſſa
rio diſcet omnia / qui docet: ⁊ patietur / qui agit.

¶ Sed vnus erit actus. Sed irrationabile / ⁊ duo
rum / ⁊ alterorum ſecundũ ſpeciem eundem / ⁊ vnũ

eſſe actum. Et erit ſiquidem doctio/ ⁊ doctrina idē: ⁊ paſſio/ ⁊ actio: ⁊ docere cum addiſcere/idem: ⁊ agere cum pati. Quare neceſſe eſt omnem docentē addiſcere: ⁊ agentem pati.

¶ Proſequitur aliud membrum. Poteſt aliquis dicere, ꝙ actio, ⁊ paſſio nō ſunt duo motus, ſed vnus. Et ex hoc inducit ad quatuor inconuenientia: quorum primū eſt ꝙ idē ſit actus diuerſorum ſm ſpeciem. Dictū eſt enim ꝙ actio ſit actus agentis: ⁊ paſſio actus patientis: quę ſm ſpeciē ſunt diuerſa. Si igitur actio, ⁊ paſſio ſint idem motus: ſequitur ꝙ idem actus ſit diuerſorum ſm ſpeciem. Scdm inconueniēs eſt, ꝙ ſi actio, ⁊ paſſio ſint vnus motus, ꝙ idē ſit actio cum paſſiōe: doctio quę eſt ex parte docentis, cū doctrina ſm ꝙ ſe tenet ex parte addiſcentis. Tertium inconueniens: eſt ꝙ agere ſit idem qd pati: ⁊ docere idē qd addiſcere. Quartū quod ex hoc ſequitur: ꝙ omne docēs addiſcat: ⁊ omne agens patiatur. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ An neqꝫ alicuius actum in alio eſſe / abſurdū eſt. Eſt enim doctio/ docentis actus in aliquo tñ eſt/ ⁊ non inciſus: ſed eſt huiuſce in hoc.

T.c.20 ¶ Aut neqꝫ actum alterius in altero eſſe /inconueniens eſt. Eſt enim doctio actus docentis. In quodam enim ⁊ non deciſus: ſed huius in hoc.

¶ Soluit pręmiſſam dubitationem. Eſt autem manifeſtū ex ſupra determinatis: ꝙ actio ⁊ paſſio non ſunt duo motus: ſed vnus, ⁊ idem motus. Scdm enim quod eſt ab agēte, dicitur actio: ſcdm autē qd eſt a patiente, dicitur paſſio. Vñ inconuenientia quę ſequunt̄ ad primā partē, in qua ſupponebat̄, ꝙ actio, ⁊ paſſio eſſent duo motus, nō oportet ſoluere: pręter vnū qd remanet ſoluendū ēt ſuppoſito ꝙ actio ⁊ paſſio ſint vnus motus: qꝛ cū actio ſit actus agētis (vt. ſ. dictū eſt) ſi actio ⁊ paſſio ſunt vnus motus ſequit̄ ꝙ actio agentis quodāmō ſit in patiente: ⁊ ſic actus vnius eſſet in altero. Quatuor aūt incōuenientia ſequebant̄ ex altera parte: ⁊ ſic reſtāt qnqꝫ incōuenientia ſoluenda. ¶ Dicit ergo primo: ꝙ non eſt inconueniens actū vnius eſſe in altero: qꝛ doctio eſt actus docentis: ab eo tñ in alterum tēdens continue, ⁊ ſine aliqua interruptione. Unde idē act⁹ eſt hꝰ. i. agentis vt a quo: ⁊ tñ eſt in patiente, vt receptus in eo. Eſſet autem inconueniens ſi actus vnius eo modo quo eſt actus eius, eſſet in alio. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Neqꝫ qcq̄ꝫ ꝓhibet vnū duoꝝ eūdē eſſe/nō vt idē bēat eſſe/ſꝫ vt eſt id qđ ē potētia/ ad id qđ eſt actu. Neqꝫ neceſſe eſt docētē diſcere: ⁊ ſi pati: atqꝫ agē idē eſt/nō vt ea tñ q̄ rōnis eiuſdē ſunt: vt veſtimentū ac tunica/ſed vt via q̄ ex thebis athene/ ⁊ ex athenis thebę petuntur/vt ⁊ antea diximus. Non enim eadem his oīa competunt / quę aliquo modo ſunt eadem. Sed hiſce duntaxat quoꝝ eſt eadem ratio.

¶ Neqꝫ vnum duobus prohibet nihil eundem eſſe actum: non ſicut eſſe idem: ſed ſicut eſt quod potentia eſt ad agens. ¶ Neqꝫ neceſſe eſt docentem addiſcere: neqꝫ ſi pati / ⁊ agere idem eſt / non tamen tanq̄ꝫ rationem eſſe vnam/quod quid eſt eſſe dicentem: ſicut tunicę ⁊ indumenti: ſed ſicut via thebis ad athenas/ ⁊ ab athenis ad thebas (quemadmodum dictum eſt prius.) Non enim omnia eadem inſunt quolibet modo eiuſdem, ſed ſolum quibus eſſe/idem eſt.

T.c.21

¶ Soluit aliud incōueniens. ſ. ꝙ idē actus eſſet duoꝝ, ⁊ dicit. ꝙ nihil prohibet vnum actum eſſe duoꝝ, ita ꝙ non ſit vnus ⁊ idē motus ſm rōnem, ſed vnus ſm rem (vt dictum eſt ſupra) qꝛ eadē diſtantia eſt duorum ad vnū, ⁊ vnius ad duo: ⁊ eius quod eſt in potentia ad agens, ⁊ ē ꝯ. Sic enim idem actus ſm rem eſt duorum ſm diuerſam rōnem: agentis quidem', ſm ꝙ eſt ab eo: patientis autem, ſm ꝙ eſt in ipſo. Ad alia autem tria inconuenientia quoꝝ vnum ex altero deducebatur: rñdet ordine retrogrado. Primo. ſ. ad illud quod vltimo inducebatur, vt magis inconueniens. ¶ Sic igitur tertio rñdet ad quintum inconueniens: ⁊ dicit ꝙ non eſt neceſſarium ꝙ docens addiſcat vel ꝙ agens patiat̄. Et ſi agere, ⁊ pati ſint idem: tñ dicamus ꝙ non ſunt idem ſicut ea quorū ratio eſt vna: vt tunica ⁊ indumentū: ſed ſicut ea quę ſunt idem ſubiecto, ⁊ diuerſa ſm rōnem: vt via a thebis ad athenas, ⁊ ab athenis ad thebas (vt dictum eſt prius.) Non opꝫ aūt ꝙ oia eadem conueniant ijs quę ſunt quocūqꝫ modo idem: ſed ſolū illis quę ſunt idem ſubiecto, vel re, ⁊ rōne. Et iō etiā dato ꝙ agere, ⁊ pati ſint idē: cū non ſint idē rōne (vt dictū eſt) non ſequit̄ ꝙ cuicūqꝫ conuenit agere, qd ei conueniat pati. ¶ Quarto ibi.

¶ At neqꝫ ſi doctio/ ⁊ diſciplina ſint idem/idem erit ⁊ docere/ac diſcere/quemadmodū neqꝫ ſi interuallum ſit eorum quę diſtant vnum: idemqꝫ eſt ab hoc/ad illud/atqꝫ ad hoc/ab illo diſtare. Argu.

¶ At vero neqꝫ ſi doctio/ ⁊ doctrina idem / ⁊ addiſcere/ ⁊ docere idem/ſicut neqꝫ ſi ſpatium vnum diſtantium ſit/ ⁊ diſtare hinc illuc / ⁊ inde huc vnum/ ⁊ idem eſt.

¶ Reſpondet ad quartum inconueniens, ⁊ dicit ꝙ non ſequit̄ etiā ſi doctio, ⁊ doctrina addiſcentis eſſet idē: quod addiſcere: ⁊ docere eſſent idem: qꝛ doctio, ⁊ doctrina dñr in abſtracto: docere autem ⁊ diſcere in concreto. Unde applicantur ad fines, vel ad terminos ſm quos ſumit̄ diuerſa ratio actionis. ⁊ paſſionis. Sicut lꝫ dicamus ꝙ ſit idē ſpatium diſtantium aliquorum, abſtracte accipiendo: ſi tñ applicamus ad terminos ſpatij: ſicut dicimus diſtare hinc illuc, ⁊ inde huc: non eſt vnum, ⁊ idem. ¶ Quinto ibi.

¶ Sino aūt neqꝫ doctio ꝓprie/idē eſt qđ diſciplina: neqꝫ actio idē qđ paſſio: ſꝫ mot⁹ cui hęc inſunt. Nā hui⁹ in h: ⁊ huius eſſe actū ab h/diuerſum eſt rōne. Argu.

¶ Sino aūt dicere eſt: neqꝫ doctio cū doctrina/neqꝫ actio cum paſſione idem proprie eſt / ſed cui inſunt hęc, motus. Quod enim huius in hoc / ⁊ qđ huius ab hoc actum eſſe: ratione alterum eſt. T.c.22

¶ Rñdet ad tertium inconueniens deſtruens hanc illationem, qua ꝯcludebatur, ꝙ ſi actio, ⁊ paſſio ſunt vnus mot⁹, ꝙ actio ⁊ paſſio ſunt idē: ⁊ dicit ꝙ finaliter dicendū eſt ꝙ non ſequitur, ꝙ actio, ⁊ paſſio ſint idē, vel doctio, ⁊ doctrina: ſed ꝙ motus cui ineſt vtrūqꝫ eoꝝ, ſit idē. Qui quidem motus ſm vnam rōnē eſt actio: ⁊ ſm aliā rōnem eſt paſſio. Alterum. n. eſt ſm rōnem eſſe actum huius, vt in hoc: ⁊ eſſe actū huius, vt ab hoc. Motus aūt dicitur actio ſm ꝙ eſt actus agentis, vt ab hoc: dicitur aūt paſſio ſm ꝙ eſt actus patientis, vt in hoc. Et ſic pꝫ ꝙ lꝫ motus ſit idē mouentis ⁊ moti ꝓpter hoc ꝙ abſtrahit ab vtraqꝫ ratione: tamē actio ⁊ paſſio differūt: propter hoc, ꝙ has diuerſas rōnes in ſua ſignificatione includunt. Ex hoc autem apparet ꝙ cum motus abſtrahat a rōne actionis, ⁊ paſſionis non cōtinetur in pdicamēto actionis: neqꝫ in prędicamento paſſionis: vt quidā dixerūt. ¶ Sed reſtat circa hoc dubitatio duplex. Prima quidem: qꝛ ſi actio ⁊ paſſio ſint vnus mot⁹, ⁊ non differunt niſi ſm rōnem (vt dictum eſt) videtur ꝙ

non

non debeant eſſe duo pꝛedicamenta: cū pꝛedicamenta ſint genera reꝝ. ¶ Item ſi motus, vel eſt actio, vel paſſio nō inuenietur motus in ſubſtantia, qualitate, quantitate, ⁊ vbi (vt ſupꝛa dictū eſt) ſed ſolū continebitur in actione ⁊ paſſione. ¶ Ad hoꝝ igitur euidentiā ſciendū eſt ꝙ ens diuiditur in decē pꝛedicamēta nō vniuoce, ſicut genus ⁊ ſpēs: ſed ſm diuerſum modū eſſendi. Modi aūt eſſendi pꝛopoꝛtionales ſunt modis pꝛedicādi. (Pꝛedicando.n. aliquid de aliquo altero: dicimus hoc eſſe illud: vnde ⁊ decē genera entis dicūtur decem pꝛedicamēta.) Tripl'r autem fit omnis pꝛedicatio. Unus quidē modus eſt quādo de aliquo ſubiecto pꝛedicatur id qđ pertinet ad eſſentiā eius: vt cum dico ſoꝛtes eſt homo: vel homo eſt aīal. Et ſm hoc accipit' pꝛedicamentum ſubſtantię. Alius aūt modus eſt quo pꝛedicatur de aliquo id qđ non eſt de eſſentia eius: tñ inheret ei. Qđ quidem vel ſe hꝫ ex parte māę ſubiecti: ⁊ ſm hoc eſt pꝛedicamentum q̄ntitatis: nam quantitas pꝛopꝛie conſequitur mām: vnde ⁊ Plato poſuit magnū ex parte māę. Aut ꝯſequitur formam: ⁊ ſic eſt pꝛedicamentū qualitatis: vnde ⁊ q̄litates fundant' ſup quantitatē: ſicut coloꝛ in ſuperficie, ⁊ figura in lineis, vel in ſuperficiebus. Aut eſt per reſpectum ad alteꝝ: ⁊ ſic eſt pꝛedicamentum relationis. Cum.n. dico homo eſt pater, non pꝛedicatur de hoīe aliquid: ſed reſpectus qui ei ineſt ad aliqđ extrinſecum. Tertius autem modus pꝛedicādi eſt, q̄n aliquod extrinſecū de aliquo pꝛedicatur per modū alicuius denominationis. Sic enim ⁊ accidentia intrinſeca de ſubſtantijs pꝛedicant': non tamen dicimus, ꝙ homo ſit albedo: ſed ꝙ hō ſit albus. Denominari aūt ab aliquo extrinſeco ꝯuenit quidem quodammodo cōiter in omnibus: ⁊ aliquo modo ſpecialiter in his q̄ ad homines pertinēt tm̄. Cōmuniter autem inuenitur aliquod denominari ab aliquo extrinſeco: vel ſm rationem menſurę (denominatur.n. aliquid cauſatum ⁊ menſuratū ab aliquo exteriori.) Cū autem quattuoꝛ ſint genera cauſarum: duo ex his ſunt partes eſſentię. ſ. mā ⁊ foꝛma: vñ pꝛedicatio quę poſſet fieri ſm hęc duo pertinet ad pꝛedicamentum ſubſtantię: vtpote ſi dicamus, ꝙ homo eſt rōnalis: ⁊ homo eſt coꝛpoꝛeus. Cauſa aūt finalis non cauſat ſeoꝛſum aliquid ab agente: in tantū.n. finis hꝫ rōnē cauſę, inquātum mouet agentē. Remanet igit' ſola cauſa agens a qua pōt denominari aliquid ſicut ab exteriori. Sic igitur ſm ꝙ aliquid denominatur a cauſa agente eſt pꝛedicamentū paſſionis. Nam pati nil eſt aliud q̄ ſuſcipere aliquid ab agente: ſm autem ꝙ e contra denominat' cauſa agēs ab effectu: eſt pꝛedicamentum actionis. Nam actio eſt actus ab agente in aliud (vt ſupꝛa dictum eſt.) Menſura autem quędam eſt extrinſeca: ⁊ quędā intrinſeca. Intrinſeca autem ſicut pꝛopꝛia lōgitudo vniuſcuiuſq; ⁊ latitudo, ⁊ pꝛofunditas. Ab his ergo denominatur aliquid ſicut ab intrinſeco inherente: vnde pertinet ad pꝛedicamētū q̄ntitatis. Exteriores aūt menſurę ſunt tēpus, ⁊ locus. Scđm igitur ꝙ aliqđ denominatur a tēpoꝛe: eſt pꝛedicamentum quando. Scđm aūt ꝙ denominatur a loco: eſt pꝛedicamentū vbi ⁊ ſitus: quod addit ſupꝛa vbi oꝛdinem partium in loco. Hoc autē nō erat neceſſariū addi ex parte tēpoꝛis: cū oꝛdo partium in tēpoꝛe in ratione tēpoꝛis impoꝛtetur. Eſt enim tempus numerus motus ſm pꝛius ⁊ poſterius. Sic igitur aliquid dicitur eſſe q̄n, vel vbi per denominationē a tempoꝛe, vel a loco. Eſt ēt aliquid ſpāle in hominibus. In alijs eniꝫ animalibus natura dedit ſufficienter ea quę ad ꝯſeruationē vitę ptinent: vt coꝛnua ad defendendū: coꝛium groſſum, ⁊ piloſum ad tegendū: vngulas: vel aliquid hꝰ, ad incidēdū ſine leſione. Et ſic cum talia animalia dicūt' armata vel veſtita vel calciata: quodammodo non denominant' ab aliquo extrinſeco, ſed ab aliquibus ſuis partibus. Unde hoc refert' in his ad pꝛedicamentū ſubſtantię. Utputa, ſi diceret', ꝙ hō eſt manuatus, vel pedatus. Sed huiuſmodi non poterant dari homini a natura: tū q2 non ꝯueniebant ſubtilitati cōplexionis eius: tum pꝛopter multiformitatē operū quę conueniunt homini inquantum hꝫ rōnem: quibus aliqua determinata inſtrumenta accommodari non poterat a natura: ſed loco omnium ineſt homini ratio: quę exterioꝛa ſibi pręparat loco hoꝝ: quę alijs aīalibꝰ intrinſeca ſunt. Unde cum homo dicitur armatus, vel veſtitus, vel calciatus, denominat' ab aliquo extrinſeco: quod non hꝫ rōnem neq; cauſę: neq; menſurę. Unde eſt ſpāle pꝛedicamentū: ⁊ dicitur habitus. Sed attendendū eſt ꝙ etiam alijs aīalibus hoc pꝛedicamentum attribuit': non ſm ꝙ in ſua natura ꝯſiderant': ſed ſm ꝙ in hominis vſum veniunt: vt ſi dicamus equū phaleratum, vel ſellatum: ſeu armatū. ¶ Sic ergo pꝫ ꝙ licꝫ motus ſit vnus: tñ pꝛedicamenta quę ſumuntur ſm motum ſunt duo: ſm ꝙ a diuerſis rebus exterioꝛibus fiunt pꝛedicamētales denominationes. Nā alia res eſt agens, a qua ſicut ab exterioꝛi ſumitur per modum denominationis pꝛedicamentū paſſionis: ⁊ alia res eſt patiens, a qua denominatur agens. Et ſic pꝫ ſolutio pꝛimę dubitationis. ¶ Scđa aūt dubitatio de facili ſoluitur. Nā ratio motus cōpletur: non ſolum per id quod eſt de motu in rerum natura: ſed etiam per id quod ratio appꝛehendit. De motu.n. in rerum natura nihil aliud eſt q̄ actus imperfectus: qui eſt inchoatio quędā actus perfecti in eo qđ mouet': ſicut in eo qđ dealbatur iam incipit eſſe aliquid albedinis. Sed adhoc ꝙ illud imperfectū habeat rōnē motꝰ, requirit vlterius ꝙ intelligamus ipſū quaſi mediū inter duo: quoꝝ pꝛecedens cōparatur ad ipſum, ſicut potentia, ad actum: vnde motus dī actus: ꝯñs vero comparatur ad ipſum, ſicut perfectum ad imperfectū: vel actus, ad potentiam: ꝓpter quod dicitur actus exiſtentis in poᵃ (vt ſupꝛa dictum eſt.) Unde quodcunq; imperfectum accipiat', vt non ī aliud perfectū tendēs, dicit' terminus motus, ⁊ non erit motus ſm quē aliquid moueat': vtpote, ſi aliquid incipiat dealbari: ⁊ ſtatim alteratio interrumpatur. Quātū igitur ad id quod in reꝝ natura eſt de motu: motus ponitur p reductionem in illo genere qđ terminat motum: ſicut impfectum reducitur ad perfectum (vt ſupꝛa dictū eſt). Sꝫ q̄tū ad id quod ratio compꝛehendit circa motū. ſ. eſſe mediū quoddā inter duos terminos: ſic iam implicat' rō cauſę. ⁊ effectus. Nā reduci aliqd de poᵃ in actū: nō eſt niſi ab aliq̄ cauſa agente. Et ſm hoc motus pertinet ad pꝛedicamentū actionis ⁊ paſſionis. Hęc.n. duo pꝛedicamēta accipiunt' ſm rōnē cauſę agētis ⁊ effectꝰ (vt dictū eſt.) ¶ Deinde cū dič.

¶ Quid igitur eſt motus: ⁊ vniuerſaliter: ⁊ per partes, etiam diximus. Non eſt enim obſcurum quonam pacto quęq; ſpecies ipſius diffiniatur. Alteratio enim actus eſt alteribilis, vt eſt alterabile. Enimuero notius hoc pacto etiam diffinietur: ſi potentia actiui, atq; paſſiui, vt tale eſt: actus eſſe dicatur, ⁊ ſimpliciter, ⁊ per ſingulos: vt ędificatio: vel medicatio. Modo eodem, ⁊ de cęterorum motuū vnoquoq; dicetur.

¶ Quid quidē igitur motus ſit, ⁊ vniuerſaliter, ⁊ ſm partem dictum eſt. Non.n. immanifeſtum eſt quomodo determinabitur ſpecierum vnaqueq; ipſius. Alteratio quidem enim alterabilis ſm qđ eſt alterabile ⁊ endelechia eſt. Amplius autem notius, ꝙ potentia actiui, ⁊ paſſiui, inquantum huiuſmodi, ſimpliciterq;, ⁊ iterum ſm vnumquodq;: quoniam ędificatio, aut medicatio. Eodem autem dicetur modo, ⁊ de alijs motibus ſingulis.

Quare decē pꝛedicamenta adinuicē diſtinguātur.

Subā.

Quātitas. Qualitas.

Relatio.

Sex ſimpliciter nō aliud impoꝛtāt niſi denominationē extrinſecam cū reſpectu.

Paſſio.

Actio.

Quando. Ubi. Situs.

Eandem pꝛincipioꝝ rationē in ſe accipiūt ſimpliciter, tabula, ſedere.

Habitus.

Ad

Argr.

T.c. 23

¶ Diffinit motum in particulari: ⁊ dicit ꝙ dictum eſt, quid ſit motus, ⁊ in vniuerſali: ⁊ in particulari: quia ex hoc quod dictum eſt de diffinitione mot⁹ in vniuerſali: manifeſtuꝫ eſſe poterit, quomodo diffinitur in particulari. Si enim motus eſt actus mobilis ſm ꝙ hm̓, ſequitur ꝙ alteratio eſt actus alterabilis ſm ꝙ h⁹: ⁊ ſic de alijs. Et quia poſituꝫ fuit in dubitatione, vtrum motus ſit actus mouentis, vel mobilis: ⁊ oſtenſuꝫ eſt ꝙ eſt actus actiui, vt ab hoc: ⁊ paſſiui, vt in hoc. Ad tollendum omnem dubitationē notius eſſe dicamus ꝙ motus eſt actus potentię actiui, ⁊ paſſiui. Et ſic etiam poterimus in particulari dicere ꝙ ędificatio eſt actus ędificatoris, ⁊ ędificabilis inquantum huiuſmodi: ⁊ ſimilis eſt de medicatione ⁊ alijs motibus. Lec. vj.

Argu. ¶ Cuꝫ autē ſcientia nālis circa magnitudines/ motū/ tempuſqꝫ verſetur/ quorum vnumquodqꝫ finitum/ aut infinitum eſſe/ neceſſe eſt. Et ſi non omne qđ vis neceſſe eſt/ aut infinitum eſſe/ aut finituꝫ/ vt affectū/ ac punctum. Talium enim fortaſſe nullum neceſſe eſt/ in horum altero collocari. Ad nālem ſane philoſophum/ de infinito ſi ſit/ necne/ ⁊ ſi ſit: quid nam ſit contemplari/ pertinere videtur.

T.c.24 Nunc in modū libri de cęlo ordit⁹ ē et. Ariſt. Q Uoniā autem de nā ſcientia eſt circa magnitudines/ ⁊ tempus/ ⁊ motum/ quorum vnumquodqꝫ neceſſe eſt/ aut infinitum/ aut finitum eſſe. Et ſi non omne ſit infinitum: aut finitum, vt paſſio/ aut punctum. Talium enim fortaſſe nullum neceſſe eſt/ in altero horū eſſe/ conueniens vtique erit de nā negociātem conſiderare ſi eſt/ aut non eſt/ ⁊ ſi eſt/ quid eſt.

T.c.31 Poſtquam [...] determinauit de motu hic incipit determinare de infinito. Et p̊ oſtēdit ꝙ ad ſciaꝫ naturalē pertinet determinare de infinito. Scđo incipit determinare [...] ſi eſt aliqđ infinitū.] Circa p^m duo facit. Primo oſtendit ꝙ ad ſciam nālem pertinet determinare de infinito. Scđo ponit opiniones antiquoꝝ phoꝝ de infinito. ibi [Et oēs tāqꝫ quoddā.] Primum oſtēdit, ⁊ rōne, ⁊ ſigno: rō talis eſt: Scientia naturalis cōſiſtit circa magnitudines, ⁊ motū, ⁊ tēpus: ſed neceſſe eſt finitum, aut infinitū in his inueniri: oīs. n. magnitudo, vel motus/ vel tempus ſub altero horum cōtinetur. i. ſub finito, vel infinito: ergo ad naturalem phm̄ pertinet conſiderare de infinito, an ſit, ⁊ quid ſit. Sed quia poſſet aliquis dicere ꝙ conſideratio de infinito pertinet ratione ſuę cōmunitatis ad philoſophū primum: ad hoc excludendū interponit, ꝙ non omne ens oportet eſſe finitum, vel infinitum: nam pūctus ⁊ [paſſio] id eſt paſſibilis qualitas ſub nullo horum continetur. Ea autem quę pertinent ad conſiderationem philoſophi primi, conſequuntur ens inquantum ens eſt: ⁊ non aliquod determinatum genus entis. ¶ Secundo ibi.

2ª parte 25. tex.

Argu. ¶ Atqꝫ ſcientię huiuſce contemplationem de ipſo propriā eſſe/ hoc ſigno patet. Omnes enim qui digne talem philoſophiā tetigiſſe putātur/ de infinito ſermonem fecerunt.

T.c.25 Cōſueuit Ariſt. (i. ꝙ ſimplici⁹) cū aliquid rōne pbauerit, ⁊ phoꝝ teſtimonio cōprobare. ¶ Signuꝫ enim quod huius ſcientię propria conſideratio de ipſo eſt. Omnes enim qui videntur rationabiliter tetigiſſe huiuſmodi philoſophiam, fecerūt verbum de infinito.

¶ Oſtendit idem per ſignum acceptū a conſideratione philoſophorū naturaliū. Omnes enim qui rationabiliter tractauerunt h⁹ philoſophiam. ſ. nālem: fecerunt mentionez de infinito. Ex quo colligit probabile argumentum ab autoritate ſapientum: ꝙ ad philoſophiam naturalem pertineat determinare de infinito. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ac oēs ipſum, vt principiū quoddā eoꝝ quę ſunt poſuerunt. Alij quidem per ſe, vt ſubſtātiā: non vt rei cuiqꝫ accidens: vt pythagorici/ atqꝫ Plato. Argu.

¶ Et omnes tāqꝫ principium quoddā ponunt eorū quę ſunt. Alij quidem quemadmodum Pythagorici/ ⁊ Plato per ſe: non ſicut accidens alicui alteri/ ſed ſicut ſubſtantiam ipſum eſſe infinitum.

¶ Ponit opiniones antiquoꝝ de infinito. Et primo oſtēdit in quo diuerſificabantur. Secūdo oſtendit in quo omnes conueniebant ibi. [Rationabiliter autem.] Circa primū duo facit. Primo ponit opinionem philoſophorum non naturalium de infinito. ſ. Pythagoricorum, ⁊ Platonicorum. Secundo opiniones naturalium ibi. [De natura autem omnes.] Circa primum duo facit. Primo oſtendit in quo conueniebant Pythagorici, ⁊ Platonici. Secūdo in quo differebant, ibi [Pręter hoc, quidam Pythago.] Dicit ergo primo: ꝙ omnes philoſophi poſuerunt infinituꝫ eſſe ſicut quoddam principium entiuꝫ. Sed hoc fuit proprium Pythagoricis, ⁊ Platonicis, ꝙ ponerent infinituꝫ non eſſe accidens alicui alteri naturę: ſed eſſe quoddam per ſe exiſtens. Et hoc competebat eorum opinioni: quia ponebant numeros, ⁊ quantitates eſſe ſubſtantias rerum. infinitum autem in quantitate eſt: vnde ⁊ infinitum per ſe exiſtens ponebant. ¶ Secundo ibi.

2ª parte 30. tex.

2ª parte 26. tex.

2ª parte 25. tex.

¶ Verum Pythagorici quidem in ſenſibilibus ipꝫ ponunt. Non enim ſeparabilem ipſum numerum faciunt: ⁊ id quod eſt extra cęlum/ infinitum eſſe dicebant. Plato autem extra quidem cęlum/ neque corpus eſſe: neqꝫ ideas putabat: propterea quod/ neqꝫ vſquam ſunt ipſę. Infinitum tamen/ ⁊ in ſenſibilibus/ ⁊ in illis eſſe cenſebat. Argu.

¶ Pręter hoc qđ Pythagorici quideꝫ in ſenſibilibus, Neqꝫ enim abſtractum faciunt numerum: ⁊ eſſe extra cęlum/ infinitum. Plato auteꝫ extra/ nullum eſſe corpus neqꝫ ideas/ eo ꝙ nuſqꝫ ſint ipſę: tamen infinitum ⁊ in ſenſibilibus/ ⁊ in illis eſſe.

¶ Oſtendit differentiā inter Platonem, ⁊ Pythagoricos, quantū ad poſitionē infiniti. Scđo quātum ad radicē ipſius ibi. [Et hi quidē infinitum eſſe.] Quantum autem ad poſitionē infiniti, in duobus differebat Plato, a Pythagoricis. Pythagorici. n. non ponebant infinitū, niſi in ſenſibilibus. Cum. n. infinitū competat quantitati: prima autē quātitas eſt numerus: Pythagorici non ponebant numerum ſeparatum a ſenſibilibus: ſed dicebant numeꝝ eſſe ſubſtantiam rerum ſenſibilium: ⁊ per conſequens neqꝫ infinituꝫ erat: niſi in ſenſibilibus. Itē Pythagoras conſiderabat ꝙ ſenſibilia quę ſunt infra cęlū, ſunt circū clauſa cęlo: vnde in eis non poteſt eſſe infinitū: ⁊ propter hoc ponebat, ꝙ infinitum eſſet in ſenſibilibus extra cęlum. Sed Plato e contrario ponebat ꝙ nihil eſt extra cęluꝫ: neqꝫ. n. dicebat eſſe extra cęlū aliqđ corpus ſenſibile (quia cęlū dicebat eſſe continēs omnia ſenſibilia) neqꝫ ēt ideas, ⁊ ſpēs reꝝ quas ponebat eſſe ſeparatas dicebat eſſe extra cęlū (quia intus, ⁊ extra ſignificāt locū) ideę v̊o ſm ipſuꝫ nō ſunt in aliquo loco (quia locus corporaliū eſt.) Itē dicebat Plato ꝙ infinitū nō ſolū eſt in reb⁹ ſenſibilib⁹: ſꝫ ēt in illis. i. in ideis ſeparatis: quia ēt in ipſis numeris ſepatis ē aliqđ formale, vt vnū: ⁊ aliud māle, vt duo: ex qb⁹ oēs numeri cōponunt. ¶ Scđo ibi.

T.c.26

Ut pꝫ in timęo in philebo, ⁊ in collogio de bono.

In timęo de mūdo loquens.

Argu. ¶ Et illi qdē par ipſum infinituꝫ eē dicebāt. Hoc. n. comprehenſum:

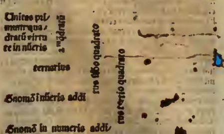
cōprehenſus: atq; finitum ab impari/prębet hiſce q̄ ſunt in finitionē. Signū q; huius id eſſe/qd in numeris accidit. Cū.n. noīe circa vnū: ſeorſumq; ponunt: nunc alia ſemp fit ſpecies: nunc vna. At plato duo infinita facit/magnum inq̄ ac paruum

T.c.26 ¶ Et hi qdē infinitum eſſe parē. Hic qdez.n. cōprehenſus/ & ſub impari recluſus adhibet iis q̄ ſunt infinitatem. Signum autez huius eſt qd contingit in numeris. Circumpoſitis enim gnomonibus circa vnum/ & extra: aliquando quidem aliam fieri ſpeciem: aliquando autem vnam.

γνόμων ... Noma ... vertitur & valle. De gnomone in f. ... :& in pricipio.

T.c.27 ¶ Plato autem duo infinita magnum & paruum.

¶ Oſtēdit dīctām eoꝝ quātū ad radicē infiniti: & dicit q̄ pythagorici attribuebāt infinitū vni radici. ſ. nūero pari. Et hoc manifeſtabāt dupl'r. Prio per rōnē: qz id qd̄ cōcludit ab alio: & p aliud terminat: qu[...]ū eſt de ſe hz rōnez infiniti. Qz aūt ɔcludit. & terminat hz rōnē termini: par autē numerus cōprehendit, & ɔcludit ſub impari: ſi.n. pponit aliquis numerus par: vndiq; di[...]ibilis appet. Cū vo addita vnitate, ad imparē numerū [...] tiā quādā indiuiſionē ɔſeqnit. ſic ſi par ſub impari [...]ingat. Cū vi, q̄ par ſit p ſe infinitū: & cauſet in aliis infinitatē. Oſdit ēt idez per ſignū. Ad cuius euidētiā ſciēdū eſt q̄ in geometricis gnomon dī quadratū ſup diametrū ɔſiſtē[...] duobus ſupplementis. Huiꝰ igit gnomon circūpo[...]rato cōſtituit quadratum. Ex huius ergo ſiītudine i[...]meris gnomones dici pūt numeri qalīqbus numeris adduꝰ[...]. Eſt autē

hic obſeruādū q̄ ſi aliqs accipiat nūeros īpares ſm ordinem pgreſſionis numeralis: & vnitati q̄ eſt quadratum virtute inquātū vnū, eſt ſolū vnū: addat pmū numerū imparē. ſ. ternariū, ɔſtituet q̄ternarius qui eſt nūerus quadratꝰ. Nā bis duo ſunt q̄tuor. Si vō huic ſcdo qua[...]ro addat ſcdo. ſ. quarius, ɔſurgit nouenarius qui eſt [...] trinarii. Nam ter tria ſunt nouē. Si aūt huic [...] datur tertius ipar. ſ. ſeptenarius ɔ[...] dratū quaternarii. Et ſic ſemp p ordi[...] meroꝝ impariū reſultat eadē forma [...] tū. Per additionē aūt pariū ſemp [...] Nā ſi pmus par. ſ. duo addan[...] vnit[...] eſt figurę trilaterę. Si aūt hu[...] addat [...] rius, ɔſurgit ſeptenarius q ē figurę [...] per varias figuras numeroꝝ ex ad[...] det eſſe ſignū, q̄ vniformitas [...] diſformitas a[...] varietas, & infinitū [...] parem. Et h̄ eſt [...]. Signū [...] ſequunt numer[...] hoc q̄ ɔtin[...] cōpoſitis. [...]. numeris no[...] circa vnitate[...] aliā nume[...] dē ſit alia ſpēs. [...] numeralis. [...] teri [...] ſpēs. [...] imparis. [...] tribuit infinit[...] attribue[...] bus. ſ. magn[...] te materię [...]

¶ Naturales aūt [...] coꝝ quę elem[...] aquā, vel aerē, vel [...] pter eo[...] infinitum facit. [...] Anaxagoras [...] tactu/cōtinuū [...] ſimiliū partiū [...] q̄ figuris differu[...] Atq; ille qdē q[...] inde/atq; totā [...] nis ort[...] Hic. n. [...] ſimu[...] videt/vt hanc [...] qdūis [...] Igit & eniu[...] qual ergo/non ſolum. quoq; [...]ncipi[...] eſt ſegregatiōis [...] di[...] ipſo ēt [...] ſo. Na [...] oē [...] ex tali corpo[...] fiat/oīumq; ſit generatio. [...] atq; alio[...] pncipiū generationis eſſe oporteat/& id ſi[...] qd ille mētē appellat/mēſq; a pncipio quodā operet cum intellexit. Neceſſe eſt olim oīa ſimul fuiſſe/moueriq; cepiſſe. Democritus aūt nō aliud/ex alio primoꝝ illoꝝ corpoꝝ fieri dicit. Ipſum tū cōe corpus oīum eſt principiū/magnitudine partiū differēs/atq; figura. Patet igit ex hiſce quę diximus infiniti contēplationē ad naturales philoſophos pertinere.

¶ De natura autē oēs ſemp ſubiiciunt alterā quandam naturā infinito dictoꝝ elementoꝝ/ vt aquam. aut aerem/aut medium hoꝝ. Finita autem facientium elementa/nullus infinita facit. Quicunq; autem īfinita faciunt elemēta quēadmodum Anaxagoras/& Democritus/hic qdē ex ſiſibus prib' ille autē ex oī ſemine figuraꝝ p ɔtactum ɔ[...]nuum īfini

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

T.c.18 num eſſe dicit. ¶ Et hic [illegible] quamlibet partem eē ſilr miſtā [illegible] eo q [illegible] quodlibet ex qlibet fieri. [illegible] ɛ ſimul aliquando oēs [illegible] hoc oēɛ ſic quodli [illegible] igitur. Principium.n. [illegible] ɜ diſgregationis: ſed ɛ olum [illegible] huiuſmodi ſit corpore: oiuz [illegible] ſimul: ɛ quoddā pncipiū [illegible] ɛ vnū: qd ille vocat itel [illegible] ex [illegible] ipio quodā opaṫ intelli [illegible] neceſſe eſt ſimul aliqñ oia [illegible] Democrit⁹ aūt nihil al [illegible] dicit. [illegible] tñ ipſum cōe [illegible] magn [illegible] ne ſz partes [illegible] ur conuenies [illegible]

[illegible]

[illegible] ato, [illegible] icē: qō demōſtraṫ [illegible] alio. Oia igiṫ [illegible] n.acci [illegible] is nō ſo [illegible] ibus ſimul. [illegible] at. [illegible] n. fit ex [illegible] ſ ſit [illegible] ab eo: ſz oīn pār, ſz nō [illegible] ē vnū p [illegible] nis oium, nō ſolū vniuſo [illegible] pn^m vocauit intellectū: cui ſo [illegible] gregare, pp hoc ꝙ ē ipmiſtus. [illegible] ſit p intelle [illegible] bēre qōdā prin^m: qꝛ intellectus a determinato prin⁹ [illegible] piens, opeṙ. Sīḡ ſegregatio ſit ab intellectu, opꝫ dicere, ꝙ ſegregatio habeat qōdā pn^m. Uñ ꝯcludebat ꝙ aliqñ oia ſimul fuerint: ɛ ꝙ mot⁹ quo ſegregant res adinuicē, aliqñ inceperit, cū prius nō fuerit. Sic igiṫ Anax. ponit vnū principioꝝ fieri ex altero. Sed Democrit⁹ dic ꝙ vnū pncipioꝝ nō fit ex altero: ſz nā corporis q̄ eſt cōis oibus indiuiſibilib⁹ corporib⁹ differēs ſz ptes, ɛ figuras, eſt prin^m oium ſm magnitudinē: inq̄ꝫtū ex indiuiſibilib⁹ ponebat cōponi oēs magnitudines indiuiſibiles. Et ſic ꝯcludit ꝙ ad philoſophum naturalem ptinet conſiderare de infinito. Deinde cum dicit.

Argy. ¶ Principiū aūt oēs ipꝫ ponūt cū rōne. Impoſſe eſt enim, aut ipꝫ ī rōne reꝝ eē fruſtra ɛ aut aliā vllā ipſi pter pncipij vī ineē. Oē.n. qd ē, aut ē pncipiū: aut ē ex pncipio. At pncipiū īfiniti nō ē: eēt.n. ipſi⁹ finis.

¶ Præterea īgenitū ipꝫ eē: corruptiōeq̄ꝫ vacare cēſet q̄ppe cū ſit pncipiū qddā. Nā ɛ qd naſciṫ id bēat fi nē neceſſe ē: ɛ ois corruptiōis eſt finis. Quapp (vt dicim⁹) huiuſce nō ē pncipiū. Sꝫ h pncipiū cęterorū eē vř. Et cōtinē ēt ipꝫ oia, gubernareq̄ꝫ dnt: vt ij q pter īfinitū nullas alias cās faciūt, vt mētē, aut cōcordiā: ɛ h eē ipꝫ diuinū. Eſt.n. imortale: nec vnq̄ꝫ perire pōt vt Anaximāder: ɛ nālium plurimi dicunt.

¶ Rōnabilr aūt, ɛ pncipiū ipm ponūt oēs. Neq̄ꝫ enim fruſtra poſſibile eſt ipꝫ eſſe: neq̄ꝫ aliā ineſſe potētiā: niſi ſicut pncipiū. Oia.n. pncipiū ſunt aut ex pncipio. Infiniti aūt non eſt pncipiū, eēt.n. vtiq̄ꝫ finis ipſius. Ampli⁹ aūt, ɛ ingenitū, ɛ icorruptibile: ſic quoddā pncipiū. Quodcūq̄ꝫ.n. fit neceſſe ē accipere [illegible] finalitas ē corruptiōis. Quare ſicuti dicimo ē hui⁹ pncipiū: ſed h alioꝝ vř eſſe, ɛ ꝯti[illegible] oia, ɛ gubernare: ſicut affirmāt qcūq̄ꝫ ñ faciūt pter infinitū aliq̄ꝫ cām: vt intellectū, aut ꝯcordiaꝫ. Et h eē dꝫ diuinū. Immortale.n. ɛ icorruptibile ē: ſicut affirmāt Anaximāder, ɛ plurimi phoꝝ.

¶ Deniq̄ꝫ quatuor in quibus antiqui phi concordabāt circa infinitū. Quoꝝ primum eſt: ꝙ oēs poſuerunt infinitū eſſe principiū. Et hoc [rōnabilr] .i. per pbabilem rōnem. Nō enim poſſibile eſt ī infinitū [illegible], ꝙ ſit [fruſtra] .i. ꝙ non habeat aliquē determinatū gradū in entibus. Nec pōt bēre aliā virtutē niſi principij: q̄ꝛ oia que ſunt in mūdo, vel ſunt principia: vel ex principijs. Infinito aūt non cōpetit bēre principiū: q̄ꝛ qō hꝫ principiū: hꝫ fine: vnde relinquit ꝙ infinitū ſit pn^m. Sed attendendū eſt, ꝙ in hac rōne vtuntur equiuoce principio, ɛ fine. Nā qo eſt ex principio: habet [illegible] originis: infinito aūt repugnat pn^m ɛ finis q̄ꝫtitatis, vel magnitudinis. Scōm aūt qō attribuunt infinito, eſt ꝙ ſit ingenitum, ɛ incorruptibile. Et hoc ſequiṫ ex eo, ꝙ eſt pncipiū. Omne.n. qō fit, neceſſe eſt, ꝙ accipiat finem: ſicut ɛ hꝫ pncipiū: ɛ ēt cuiuſlibet corruptiōis eſt aliqs finis: finis aūt repugnat īfinito: eē ergo generabile, ɛ corruptibile repugnat īfinito. Et ſic pꝫ ꝙ nō eſt aliqō pncipiū īfiniti: ſz magis infinitū eſt pn^m alioꝝ. In h ēt ęquoce ſumebāt pncipium, ɛ finem, ſicut ɛ ſupia. Tertiū quod attribuebāt infinito erat, ꝙ ꝯtineret, ɛ gubernaret oia. Hoc.n. vř eē primi pncipij: ɛ h dixerūt quicūq̄ꝫ nō poſuerūt pter māꝫ quā dicebāt īfinitā alias cās. Tāgētes, vt itellectū poſuit Anaxa. ɛ ꝯcordiā Empe. Cōtinere.n. ɛ gubernare, magis ptinet ad pncipiū agēs, q̄ꝫ ad mām. Quartū aūt īfinito attribuebāt, ꝙ eſſet qōdā diuinū. Oē.n. qō ē imortale: aut incorruptibile: diuinū appellabāt. Et hoc poſuit Anaximāder: ɛ plures antiquoꝝ phoꝝ naturaliū. Lec.vii.

Argy. ¶ Eſſe aūt īfinitū ī rōne reꝝ ɛ ex hiſce q̄ꝫ maxime q̄ſpiā credet. Ex tpe. Eſt.n. h īfinitū ex magnitudinū diuiſiōe: vtūṫ.n. ɛ mathematici īfinito. Ex eo pterea: q̄ꝛ h pacto dūtaxat gñatio, ɛ corruptio nūq̄ꝫ deficiet: ſi īfinitū ſit id ex q̄ p ablationē, id qd naſciṫ fit. Inſup ex eo, q̄ꝛ finitū [illegible] ad aliqd ſp finiṫ. Quare neceſſe ē nullū eē finē [illegible] aliud ad aliud ſp finiri neceſſe ē. Maxime vō ppriſſimeq̄ꝫ ex eo qd vniuerſis cōeꝫ efficit dubitationē. Nā q̄ꝛ mēs nō deficit i cogitādo, ɛ nu[illegible] ɛ mathematicę magnitudines, ɛ id qd ē ex[illegible] infinitū eē vř. Qd ſi illud ſic infinitū, ɛ c[illegible] eē vř infinitiq̄ꝫ mūdi. Cur.n. magis

Socrates ī phędone apud platonē oſtēdit īgenitū eē oēs principiū.

Quo ad an.ītēuonem diffe nāt a latinis greci, vt in ſimplicio, ɛ themiſtio ē videre.

magis hac pte vacui q̃ hac: moles eſt collocanda. Quare ſi aliq̃ ſit i pte: ⁊ vbiq̃ neceſſe ē eē. Et iſup

T.c.31 Eudem⁹ ſex ex cauſis id oſtē dit.

ſi ſit vacuū / īfinitusq̃ loc⁹ / ⁊ īfinitū corp⁹ eē neceſſe eſt. In ppetuis.n. non differunt poſſe / ac eſſe.

Eſſe aūt infinitū fides ex quinq̃ ↄtingit / maxime intēdētibus. Ex tpe. hoc.n. infinitū. Et ex magnitudinū diuiſiōe. Utūtur.n. mathematici infinito. Amplius ſic vtiq̃ ſolū non eſt deficere fieri / ⁊ corrūpi: ſi infinitū ſit amplius inducēdo finitū ſemp ad aliqd. Quare neceſſe eſt ei nullū eſſe terminū: ſi ſemp inducere ne

T.c.32

ceſſe eſt / alterꝫ ad alterꝫ. Maxime aūt / ⁊ magis ppꝛie qd cōeꝫ facit dubitatione oib⁹ ꝓpter id.n. qd in intellectu non eſt deficere: ⁊ numer⁹ infinit⁹ vr̄ eſſe / ⁊ mathematice magnitudines: ⁊ qd eſt extra celum. Infinitū aūt cū ſit extra: ⁊ corpus infinitū vr̄ eſſe ⁊ mundi. Quid.n. magis vacuū hic / q̃ ibi? Quare ſi qdē in vno loco: ⁊ vbiq̃ eſſe magnitudinē. Simul autem / ⁊ ſi vacuum eſt / ⁊ locus infinitus: ⁊ corpus infinitus neceſſe eſt eſſe. Contingere.n. ab eſſe / nihil differt in perpetuis.

Poſitis opinionib⁹ antiquoꝝ de īfinito: hic icipit ↄ̄qrere vitatē. Et p̄ obijcit ad vtrāq̃ pte. 2° ſoluit ibi [Q̄ ſ qdē igit̄ actu corp⁹.] Circa p̄m duo facit.

T.c.56

Pꝛio pōit rōnes ad oñdēdū qꝫ īfi̅m ſit. 2° ad oñdēdū q̄ nō ſit,

T.c.33

ibi [Hꝫ aūt dubitationē.] Circa p̄m pōit quq̃ rōnes: quaꝝ p̄ p⁹ ſumit̄ ex tpe qd ſꝫ cōeꝫ opiōnē antiquoꝝ īfinitū erat. Sol⁹.n. Plato gn̄auit tp̄s vt i 8° hui⁹ dicet̄. Dic̄ ḡ p̄ qꝫ ad oñdēdū īfi̅m eē ex quq̃ rōnib⁹ accipi pt. Et p̄ qdē ex tpe qd ē īfinitū ſꝫ illos q dicebāt tp̄s ſp fuiſſe, ⁊ ſp futuꝝ eē. ¶ Scd'a rō ſumit̄ ex diuiſiōe magnitudinū īfinitū. Infinitū.n. i magnitudinib⁹ vtunt̄ et mathematici i ſuis demonſtratiōib⁹: qd n̄ eēt ſi īfinitū totalr̄ tolleret̄ a reb⁹: opꝫ igit̄ ponē īfinitū. ¶ Tertia rō ſumit̄ ex ppetuitate gn̄atiōis ⁊ corruptiōis: ſꝫ pluriū opinionē. Si.n. totalr̄ tolleret̄ īfinitū, n̄ poſſet dici, qꝫ gn̄atio ⁊ corruptio in infi̅m durarēt: vn̄ oporteret dicē qꝫ q̄nq̃ totalr̄ gn̄atio ceſſaret: qd ē ↄ̄ multoꝝ opinionē. Opꝫ ḡ ponē īfi̅m. ¶ Quarta rō ſumit̄ ex appꝛēſiōne finiti.

Dēx rō (vt iquit alex.) fuit epicuri.

Ut.n. pluribus qꝫ d' rōne finiti ſit, qꝫ ſp icludat̄ ab aliq̃ alio: qꝛ videm⁹ apud nos oē finitū extendi vſq̃ ad aliqd. Demōſtrato igit̄ aliq̄ corpe: ſi illud ſit īfi̅m: hr̄ ppoſitū. Si āt ſit finitū, oportebit qꝫ termineĩ ad aliqd aliud: ⁊ ſrꝫ illud ſi ſit finitū, ad aliqd aliud: ⁊ ſic ḡ erit pcedē i īfi̅m: aut deueniet̄ ad aliqd corp⁹ īfi̅m: ⁊ vtroq̃ mō pōit īfi̅m. Un̄ neceē ē, qꝫ null⁹ ſit termin⁹ corpoꝝ: ſꝫ ſp opꝫ qꝫ oē finitū icludat̄ ab aliq̄ altero. ¶ Quīta rō ſumit̄ ab appꝛēhēſiōe intellect⁹ vel imaginatiōis.

Sexte (vt demo) rō hec fuit. ſ has poſuimus.

Un̄ dic̄. Illud qd maxime fac̄ cōeꝫ dubitatione iducēt̄ hoies ad ponēdū īfi̅m: ē ex h̄, qꝫ intellect⁹ nūq̃ ↄ̄ficit: qn ſup qdlibet finitū datū poſſit aliqd addere. Exiſtimabāt āt antiq phi qꝫ res ſeq̄rent̄ appꝛēhēſiōi intellect⁹ ⁊ ſenſus. vn̄ dicebāt qꝫ oē qd vr̄ ē vez. vt i 4° meta. dr̄:

T.c.11

⁊ ꝓpt̄ h̄ credebāt, qꝫ et i reb⁹ eēt īfi̅m. Inde ē qꝫ vr̄ numer⁹ eē īfinit⁹: qꝛ intellect⁹ cuilibet numero dato (vnitatē addēdo) fac aliā ſpēꝫ. Et eadē rōne vident̄ magnitudines mathematice q̄ i imaginatiōe ↄ̄ſiſtūt eē īfinite: qꝛ qlibet magnitudine data poſſum⁹ imaginari maiorē. Et eadē rōne vr̄ eē ext̄ celū qddā ſpatiū īfi̅m: qꝛ poſſum⁹ imaginari ext̄ celū in infi̅m qſdā dimēſiōes. Si aūt ē īfi̅m ſpatiū extra celū nece ē vr̄, qꝫ ſit corp⁹ īfi̅m. ⁊ qꝫ ſint mūdi īfiniti. Et hoc duplici rōne. p̄ rō ē: qꝛ ſi ↄ̄ſideret̄ totū ſpatiū īfi̅m: totū ſꝫ ſe ↄ̄ſideratū eſt vniforme. Nō ē ḡ aſſignare rōnē, q̄re magis i vna pte illud ſpatiū ſit vacuū a corpe, q̄ꝫ i alia. Si ḡ i aliq̄ pte illi⁹ ſpatij iuenit̄ magnitudo corpalis hui⁹ mūdi: opꝫ qꝫ i qlibet pte illi⁹ ſpatij iueniat̄ aliq̄ magnitudo corpalis: ſicut q̄ ē huius mūdi: ⁊ ſic opꝫ corp⁹ eē īfi̅m, ſic ⁊ ſpatiū. Uel ēt opꝫ mūdos eē īfinitos, vt democrit⁹ poſuit. Alia rō ē ad idē oñdēdū: qꝛ ſi ē īfi̅m ſpatiū: aut ē vacuū: aut ē plenū: ſi ē plenum hꝫ ppoſitū qꝫ ſit corp⁹ īfi̅m. Si aūt ē vacuū: cū vacuū nihil aliud ſit, q̄ꝫ loc⁹ nō repletus corpe poſſe repleri: neceſſe ē qꝫ ſi ē ſpatiū īfi̅m: ſit ēt loc⁹ infinit⁹: q poſſet repleri corpore: ⁊ ita oportebit corp⁹ eē īfi̅m: qꝛ in ppetuis nō differt ↄtingere, ⁊ eē. Un̄ ſi ↄtingit locū infinitū repleri corpore: opꝫ dicere qꝫ ſit repletus corpore infinito: neceſſe ergo videt̄ dicere, qꝫ ſit corpus infinitum. ¶ Secundo ibi.

¶ Hꝫ āt dubitationē ipſa ↄtēplatio īfiniti. Nā ſi ponat̄ eē, īpoſſibilia multa ſequunt̄: ⁊ ēt ſi nō eē ponatur. Preterea vtro mō ſit mō. Utrum vt ſubā: an vt accñs alicui nāe p ſe: an neutro mō / ſꝫ nihilominus ſit infinitū / ⁊ multitudine infinita. Maxime aūt ad nālē philoſophum pertinet: ſi magnitudo ſenſibilis infinita ſit in ratione rerum conſiderare. Argū.

¶ Hꝫ aūt dubitationē de īfinito ↄſideratio. Et nāq̃ non eſſe ponētibus: multa impoſſibilia accidunt: ⁊ eſſe. Amplius aūt qualiter eſt: vtrū ſicut ſubā / aut ſicut accidens per ſe alicui nature / aut neutraliter. Sed nihilominus eſt infinitum / aut infinita multitudine. ¶ Maxime autem phyſici eſt conſiderare ſi eſt magnitudo ſenſibilis infinita. 33. T.c.34

¶ Obijcit i ↄ̄riū. Et circa h̄ tria facit. Pꝛio oñdit qōnē eē dubitabilē ne rōnes pmiſſe oino vez ↄ̄cludē videant̄. 2° diſtīguit qt modis dr̄ īfi̅m. ibi [Primū ḡ determinādū.] Tertio rōnes ponit ad oñdēdū īfi̅m nō eē. ibi [Separabile qdē igit̄ eē.] Dicit ḡ p̄ qꝫ dubitatio eſt circa infinitū, vtrū ſit, vel nō ſit. Multa.n. īpoſſīa ↄ̄ſequunt̄ his q ponūt infinitum oino nō eē: ſicut ex pmiſſis pꝫ, ⁊ ēt his q ponūt īfi̅m eē, multa accidūt īpoſſia: vt ex ↄ̄ſequētibus rōnibus patebit. Eſt ēt dubitatio qualr̄ īfi̅m ſit: vtꝝ. ſ. ſit aliqd p ſe exiſtēs: ſicut qdā ſuba: vel ſic aliqd accñs p ſe ↄ̄ueniēs alicui nāe: aut neutro mō ſit. ſ. neq̃ p ſe exiſtens, ſicut ſuba: neq̃ ſicut accñs p ſe. Sꝫ nihilomin⁹, ſi ē accñs, ē aliqd īfi̅m ↄ̄tinuū ⁊ aliq̄ īfinita ſꝫ multitudinē: ſꝫ maxime ptinet ad ↄ̄ſiderationē phi nālis: ſi ē aliq̄ magnitudo ſenſibilis infinita: naꝫ magnitudo ſenſibilis eſt magnitudo nālis. ¶ Scd'o ibi. 2ᵃ parte 34. tex. T.c.35

¶ Atq̃ pmū / determinādū eſt / quot modis dr̄ infinitū. Uno itaq̃ modo dr̄ īfinitū / qd ipoſſe ē ptrāſire / ex eo qꝛ non eſt aptū / vt p ipm tranſitio fiat / ſicut & vox inuiſibilis dici ſolet. Alio mō id dr̄ īfinitū / qd hꝫ ſine fine tranſactionem. Aut qd vix / aut qd aptū eſt qdē hēre: non hꝫ tn̄ tranſactionē / vel finē. Preterea infinitum omne aut in appoſitione / aut in diuiſione: aut in vtriſq̃ conſiſtit. Argū. qꝛ de numero eſt corp q̄ multiplr̄ dr̄, ſimpl.

¶ Primū ergo determinandū / quot modis dr̄ infinitū. Uno qdē igit̄ modo / qꝫ ipoſſe eſt tranſiri / ex eo qꝫ non eſt aptum tranſiri / vt eſt vox inuiſibilis. Aliud aūt tranſitū hñs inconſumabilē / aut qd vix / aut qd aptū natū eſt hēre / non tn̄ hꝫ trāſitū / aut finē. Amplius / infinitum eſſe / aut ſm appoſitionem / aut ſm diuiſionem / aut vtroq̃ modo.

¶ Oñdit quot modis dr̄ infi̅m: ⁊ pōit duas diuiſiões īfiniti: quaꝝ p̄ ē cōis īfinitoꝝ oib⁹ pdictis. Nā ſic iuſſ/

bile dꝛ tripl'r, qḋ, vel nō ē aptū natū videri, vt vox: q̄ nō eſt de gñe viſibiliū: vel qḋ male vꝛ: ſicut qḋ vꝛ in obſcuro, aut a remotis: vel qḋ natū ē videri, ⁊ nō vꝛ: ſicut qḋ ē oino i te nebris. Sic igit', ⁊ vno mō dꝛ infiᵐ, qḋ nō ē natū trāſiri (nā infinitū idē ē, qḋ intrāſibile) ⁊ h̄ ē: q̄ eſt de gñe nō trāſibiliū: ſicut indiuiſibilia: vt pūct⁹: ⁊ forma: p quē ēt modū dꝛ, vox inuiſibilis. Alio mō dꝛ infiᵐ, qḋ q̄ꝫtū ē de ſe trāſiri pt: ſꝫ eius trāſit⁹ nō pt pficia nobis: ſicut ſi dicat', pfunditas maris ē īfinita. Uel ſi pt pficiuī rix, ⁊ cū difficultate. Sic ſi dicam⁹, ꝙ iter vſqꝫ in indiā ē īfiᵐ. Et vtruqꝫ iſtoꝝ ptinet ad h̄, qḋ ē eē male trāſibile. Tertio mō dꝛ infiᵐ, qḋ eſt natū trāſiri, q̄ñ de gñe trāſibiliū exiſtēs: qḋ tn̄ nō hꝫ trāſitū ad fi nē: vt ſi eēt aliq̄ linea i ābis terminis: vel q̄cūqꝫ alia q̄ꝫtitas. Et ſic ꝯpple dꝛ infiᵐ. Aliā diuiſionē ꝑpriā infiniti pōit ibi [Ampli⁹ aūt infiᵐ.] Dicēs ꝙ infiᵐ dꝛ, vel p appōnē, ſicut in numeris: aut ſm diuiſionem: ſicut in magnitudinibus: aut vtroqꝫ modo: ſicut in tempore. ℂ Tertio ibi.

Argu. ℂ Sepabile igit' a ſenſibilib⁹ īfinitū eē nō pt: qḋ qdē ip̄ꝫ ſit īfinitū. Nā ſi īfinitū ip̄m, neqꝫ magnitudo ſit: neqꝫ multitudo: ſꝫ ſubā, ⁊ nō accñs: indiuiſibile erit pfecto. Diuiſibile. n. aut magnitudinē, aut multitudinē eē ꝯſtat. Si vō īdiuiſibile ſit: īfinitū nō erit: niſi pinde, atqꝫ vox ē inuiſibilis. At neqꝫ illi q dñt īfinitū eē: ip̄ꝫ h̄ pacto ponūt: neqꝫ nos q̄rim⁹, ſi ſit idē: tidē ip̄ꝫ: ſꝫ vt hꝫ ſine fine trāſactionē. Qḋ ſi īfinitum p accñs ſit: nō h̄ elemētū erit, eoꝝ q̄ ſunt: q̄ eſt infinitum: quēadmodum nec ipſum inuiſibile locutionis eſt elementum: ⁊ tamen vox eſt inuiſibilis.

T.c. 35 ℂ Sepabile qdē igit' eē infinitū a ſenſibilib⁹, ip̄m aliquid ens īfinitū, ipoſſe ē. Si nāqꝫ neqꝫ magnitudo, neqꝫ multitudo ē: ſuba aūt ip̄ꝫ infinitū, ⁊ nō accñs, indiuiſibile erit. Diuiſibile. n. aut magnitudo, aut multitudo erit. Si autem indiuiſibile eſt: non infinitum eſt: niſi ſicut vox inuiſibilis. Sed neqꝫ ſic dicūt affirmantes eſſe infinitum: neqꝫ nos q̄rimus: ſed

Diuerſ ſic, ⁊ grę/ci, ⁊ latini i hoc tex. ſtructionē.

T.c. 36 ſicut intranſibile. ℂ Si autē ſm accñs eſt infinitū: nō erit vtiqꝫ elemētū eoꝝ q̄ ſunt, ſꝫ ꝙ ē īfinitū, ſicut neqꝫ inuiſibile locutionis: quāuis vox ſit inuiſibilis.

ℂ Ponit rōnes ad excludēdū infiᵐ. Et p̄ ad excludēdū infiᵐ ſepatū, qḋ platonici poſuerūt. Scḋo ad excludēdū īfinitū a reb⁹ ſenſibilib⁹. ibi [Rōnabilr qdē igit'.] Circa p̄mū po

T.c. 40 nit tres rōnes: circa q̄ꝝ p̄mā dicit, ꝙ ipoſſe eſt eſſe infinitū ſepatū a ſenſibilib⁹: ita ꝙ ip̄ꝫ infinitū ſit aliqd p ſe exñs: ſicut platonici poſuerūt. Q2 ſi ponit' infinitū eē aliqd ſeparatū: aut hꝫ aliquā q̄ꝫtitatē. ſ. ꝯtinuā: q̄ eſt magnitudo: aut diſcretā q̄ eſt multitudo: aut nō. Si aūt eſt ſuba ſine accidēte: qḋ eſt magnitudo, ſiue multitudo: opꝫ ꝙ infinitū ſit idiuiſibile, q2 oē diuiſibile: vel eſt numerus: vel magnitudo. Si aūt aliqd eſt indiuiſibile nō erit īfinitū: niſi p mō. ſ. put dꝛ aliqd infinitū: qḋ nō eſt aptū natū trāſiri: ſicut dꝛ vox inuiſibilis. Sꝫ h̄ eſt p̄ter intētionē p̄ntis q̄ōnis: q̄ q̄rim⁹ de īfinito: ⁊ p̄ter intētionē eoꝝ q poſuerūt infinitū: nō. n. intenderūt ponere infinitū, ſicut indiuiſibile: ſꝫ ſicut itrāſibile. ſ. qḋ natū ē trāſiri: ⁊ nō hꝫ trāſitū. Si vō infinitū, nō ſit ſoluꝫ ſuba: ſꝫ ēt hēat accñs, qḋ ē magnitudo, ⁊ multitudo cui cōpetit infinitū: ⁊ ſic infinitū inſit ſubē, ſꝫ illud accñs: nō erit īfinitū, in q̄ꝫtū hꝫ p̄ncipiū eoꝝ q̄ ſunt: ſicut antiq poſuerūt. Sicut ēt nō dicim⁹ inuiſibile eē p̄ncipiū locutiōis: q̄uis accidat voci, q̄ ē p̄nᵐ locutiōis. ℂ Scḋaꝫ rōnē pōit ibi.

Argu. ℂ Pręterea, quonā pacto q̄ppiā ip̄ꝫ īfinitū eē pōtēſt neqꝫ numer⁹, neqꝫ magnitudo p ſe eē pōt: quoꝝ p ſe affect⁹ qdā ip̄ꝫ ē īfinitū: Min⁹. n. ip̄m p ſe, q̄ꝫ magnitudinem, aut numerum eſſe, neceſſe eſt.

ℂ Ampli⁹ q̄uo ꝯtinget aliqd eē ip̄m infinitum, ſi vere non eſt, ⁊ ſm numeꝝ, ⁊ magnitudinem: quorum eſt per ſe paſſio quędam, infinituꝫ: Adhuc. n. min⁹ neceſſe eſt eſſe, q̄ꝫ ſm numeꝝ, ⁊ magnitudinem.

ℂ Et ē talis. Min⁹ ē ſepabile ⁊ p ſe exiſtēs paſſio q̄ꝫ ſubm. Sꝫ infiᵐ eſt paſſio magnitudinis, ⁊ numeri: ſꝫ magnitudo, ⁊ numerus non pñt ſeparī, ⁊ p ſe exiſtere: vt in metaphyſica pbatū eſt: ḡ neqꝫ infiᵐ. ℂ Tertiam rōnem ponit ibi.

ℂ Perſpicuū ēt ē: īfinitū ſic eē nō poſſe, vt actu ſit: ⁊ vt ſuba p̄ncipiūue: nā īfinitū erit q̄cqd ipſi⁹ accipias ſi hꝫ ptes. Eſt. n. idē eē īfiniti ac īfinitū: vt pꝫ ſi ſit īfinitū ſuba ſit, ⁊ nō i ſubiecto. Quare ſit vt ip̄ꝫ: aut īdiuiſibile ſit, aut i īfinita ſit diuiſibile. At fieri neq̄t, vt idē multa ſit īfinita. At vō, vt ps aeris, aer eſt: ſic ⁊ īfinitū, ⁊ ps q̄uis īfiniti i ſi ſuba q̄dā, ⁊ p̄ncipiū ſit: (vti phr.) Uacat igit' ptib⁹, atqꝫ īdiuiſibile eſt. At eē nō pt, id tale, qḋ actu ē īfinitū. Neceſſe ē. n. ipſuꝫ q̄ꝫtū: qd eē. Per accñs igit' īfinitū ip̄ꝫ eē vꝛ: Qḋ ſi ita ſit: dictū iā ē antea, nō poſſe ip̄ꝫ p̄ncipiū dici. Sꝫ illud cui accidit: vt aerē: aut par. Quare abſurde dicūt pfecto, q tale illud eē cēſēt: vt Pythagorici dicūt. Nā ſubaꝫ faciunt ip̄m: ⁊ ſimul ēt pt'iunt. Uerꝫ hęc qdē forſitā inq̄ſitio v̄lis ē magis: ſi poſſit inquā īfinitū, ⁊ i mathematicis, ⁊ i itelligibilib⁹, ⁊ i hiſce q̄ nullā hñt magnitudinē eē. Nos autē ſi ſit i ſenſibilib⁹ (de qb⁹ doctrinā facim⁹) īfinituꝫ corp⁹ icremento, necne conſideramus, ac perſcrutamur.

Argu.

T.c. 37 ℂ Manifeſtū aūt ē, ꝙ nō ꝯtingit īfinitū eē, ſicut actu eē: ⁊ ſicut ſubaꝫ, ⁊ p̄ncipiū. Erit. n. quodlibet ipſi⁹ acceptū, īfinitū, ſi ptibile ē. Infinito. n. eē, ⁊ īfinituꝫ idē ē: ſi ſuba īfinitū ē: ⁊ nō de ſubiecto. Quare autē īdiuiſibile ē: aut i īfinita, diuiſibile. Multa aūt īfinita eē idē: ipoſſe ē. At vō ſicut aeris, aer pars ē: ſic ⁊ īfiniti, infinitū: ſiqdē ſuba eſt, ⁊ p̄ncipiū. Impꝛtibile igit', ⁊ indiuiſibile eſt. Sed impoſſibile eſt eſſe actu infinitum. Quantitatem. n. aliquaꝫ neceſſe eſt eſſe.

T.c. 38 ℂ Secūdū accñs ergo, eſt infinitū. Sed ſi ſic eſt: dictū ē, ꝙ nō ꝯtingit ipſum, dicere p̄ncipiūꝫ: ſed illud cui accidit: vt aerē: aut par. Quare inconuenienter vtiqꝫ enūciāt idē dicētes ſicut Pythagorici dicūt. Simul. n. ſubam faciūt infinitū, ⁊ partiunt'. ℂ Sꝫ

pbat hic Ariſt. (loquit ſimpli.) infinitū nec accñs. adiēs ⁊c.

T.c. 39 fortaſſis hęc qdē eſt v̄lis q̄uo magis: ſi ꝯtingit i mathematicis infinitū eſſe, ⁊ intelligibilibus, ⁊ in nullā hñtibus magnitudinē. Nos aūt intendimus de ſenſibilibus: ⁊ de qbus facimus ſciaꝫ: vtrū in ipſis eſt, aut non eſt corpus infinitum in augmentum.

ℂ Et dicit manifeſtū eē, ꝙ nō pōt poni, ꝙ infiᵐ ſit in actu: ⁊ ꝙ ſit ſicut ſuba q̄dā: ⁊ ſicut p̄nᵐ reꝝ. Aut. n. infinitum erit partibile: aut ipartibile. Si qdē erit partibile: neceſſe ē ꝙ qlibet pars eius ſit infinitū: ſi infinitū eſt ſuba: q2 ſi infinitū eſt ſuba: ⁊ nō dꝛ de aliquo ſubō, vt accñs, oportebit ꝙ idē ſit infinitū [⁊ infinito eē]. i. eſſentia ⁊ rō infiniti. Nō. n. idē eſt, id qḋ eſt album, ⁊ rā albi: ſed id qḋ eſt hō, eſt hoc qḋ eſt

natura

nã hoīs. vñ oportebit ꝙ ſi infiͫ ſit ſubã. aut ſit idiuiſibile: aut diuidaṫ i ptes infinitas: qḋ ē ipoſſe: qꝛ ex multis infini/tis cõponi aliqd idē, ē ipoſſe: qꝛ oporteret infiͫ terminari ad aliud infiͫ. Appet ēt nõ ſolū ex rõne: ſ3 ēt ex ſilitudine: qꝛ ſi infiͫ ſit ſubã ꝛ diuidaṫ, op3 ꝙ q̄libet ps eiꝰ, ſit infiͫ. Sic. n. q̄libet ps aeris ē aer: ita ꝛ q̄libet ps infiniti erit infinita: ſi infiͫ ſit ſubã ꝛ pñͫ. Qꝛ ſi ſit pñͫ, op3 ifiͫ eē ſubam ſimplicē nõ cõpoſitā ex ptibꝰ diſſormibꝰ: ſic hõ cuiꝰ nõ q̄libet ps ē hõ. Cū g̃ ipoſſe ſit alicuiꝰ infiniti q̄ilibet ptē eē infinitā: op3 ꝙ ifiͫ ſit ipartibile ꝛ idiuiſibile. S3 illud qḋ ē idiuiſibile ñ pt eē ifiͫ i actu: qꝛ qḋ ē ifiͫ i actu ē q̄ʒtū: ꝛ oē q̄ʒtū ē diuiſibile. Seq̄ṫ g̃ ꝙ ſi ē ifiͫ i actu nõ ſit ſic ſubã: ſ3 rõne accidētis, qḋ ē q̄ʒtitas. Et ſi h̄ ſit ifiͫ nõ erit pñͫ: ſ3 illud cui accidit ifiͫ: ſiue illud ſit aliq̄ ſubã ſēſibilis: vt aer: ſic poſuerūt phĩ nãles. ſiue ſit aliq̄ ſubã itelligibilis: vt par: ſic pythagorici poſuerūt. Vñ maniͫ ē ꝙ icõuenięter dixerūt pythagorici ponētes ifiͫ eē ſubaʒ: ꝛ ſil' cū h̄ ponētes ip3 eē diuiſibile: qꝛ ſeq̄ṫ ꝙ q̄libet ps eiꝰ ſit ifiͫ: qḋ ē ipoſſe vt. d. dictū ē. Ultio aūt dic̄, ꝙ iſta qḋ, q̄ ē, an ifiͫ ſit i mathematicis q̄ʒtitatibꝰ, ꝛ i rebꝰ itelligibilibꝰ nõ hñtibꝰ magnitudinē: ē magis vlis q̄ʒ ſit pñs ↄſideratio. Nos. n. itēdimꝰ ad pñs d rebꝰ ſēſibilibꝰ d qbꝰ tradimꝰ ſciaʒ nãlē: vtꝝ i ipſis ſit corpus infiͫ in augmētū: vt antiq nãles poſuerūt. Lec. viij.

Argu. ℭ Si igiṫ differēdi mõ ↄſiderabimꝰ: ex hiſce videbiṫ infinitū nõ eē. Nã ſi rõ corpis ē ſupficie terminatuz eē: nõ erit infinitū vllū/ aut intelligibile/ aut ſenſibile corpus. At v̄o neq3 numerus/ ita vt ſeparatus/ ac infinitus. Numerus. n. ois/ ꝛ id qḋ numeꝝ h3: numerabile eſt. Si igiṫ fieri põt/ vt ipſum numerabile numeretur: ꝛ infinitum quiſpiam poterit pertranſire.

T.c.40 Rationabiliter qdē igiṫ ſpeculātibus/ ex huiuſmodi videbiṫ nõ eē vtiq3. Si. n. eſt corporis rõ/ qḋ planitie determinatū ē: nõ erit vtiq3 corpꝰ infinitū neq3 intelligibile:

T.c.41 neq3 ſenſibile. ℭ At v̄o/ nec numerꝰ ſic ē/ ſicut separꝰ ꝛ infinitꝰ. Numerabile. n. numerꝰ ē: aut habens numeꝝ. Si ergo numerabile poſſibile eſt numerari, ꝛ tranſiri vtiq3 poſſibile erit infinitum.

Poſtq̄ṁ Phs remouit opinionē antiquoꝝ, q de infinito, nõ nãlr loq̄bant: h̄ oñdit nõ eē ifiͫ, ſicut phĩ nãles ponebāt. Et p̄ h̄ oñdit p rõnes logicas. Scḋo p rõnes nãles ibi. [Phyſice aūt magis.] Dicūt aūt pme rõnes logice, ñ qꝛ ex terminis logicis logice ꝓcedat: ſ3 qꝛ logico mõ ꝓcedūt. ſ. ex cõibꝰ ꝛ ꝓbabilibꝰ: qḋ ē ꝓpriū ſyllogiſmi dialectici. Põit g̃ duas logicales rõnes: i quaꝝ pᵃ oñdiṫ, ꝙ nõ ſit aliqḋ corpꝰ infiͫ. Diffõ. n. corpis eſt, ꝙ ſit determinatū [planitie]. i. ſupficie, ſic diffõ linee ē, ꝙ eiꝰ termini ſunt pūcta. Nullū aūt corpꝰ determinatū ſupficie eſt infinitū. g̃ nullū corpꝰ ē infinitū: neq3 ſenſibile qḋ ē corpꝰ nãle: neq3 itelligibile qḋ ē corpꝰ mathematicū. Qḋ g̃ dic [rõnabilr.] exponēdū ē logice. Nã logica dr̄ rõnalis phia. ℭ Scḋo ꝓ oñdit ꝙ nõ ſit ifiͫ multitudine. Dē. n. numerabile ↄtingit numerari, ꝛ p ↄñs numerādo trāſiri. Ois aūt numerꝰ, ꝛ oē qḋ h3 numeꝝ, eſt numerabile: g̃ oē hõ ↄtingit trāſiri. Si igiṫ aliqs numerꝰ ſiue ſepatꝰ, ſiue i ſenſibilis exñs, ſit infinitus: ſequeṫ ꝙ poſſe ſit trāſire infinitū: qḋ ē ipoſſe. ℭ Attēdēdū aūt ꝙ iſte rõnes ꝓbabiles ſūt, ꝓcedētes ex hs q̄ cõiter dicūt: ñ aūt ex neceſſitate ↄcludūt: qꝛ q poneret aliqḋ corpꝰ eē infinitū, nõ ↄcederet ꝙ de rõne corpis eēt terminari ſupficie: niſi forte ſ3 potētia: q̄ʒuis h̄ ſit ꝓbabile ꝛ famoſuʒ. Similr q diceret aliq̄ʒ multitudinē eē infinitā: nõ diceret eā eē numeꝝ: vel numeꝝ hñe. Addit. n. numerꝰ ſup multitudinē rõnē mēſurationis. Eſt. n. numerꝰ multitudo mēſurata per

T.c.42 Ad eiꝰ ex empl. aduertit, ꝛ thamiſtiꝰ, cõia vocat, ex qbus rocatur hic phs.

vnū: vt dr̄ i. 10. meta. Et pp h̄ numerꝰ poniṫ ſpēs q̄ʒtitatis diſcretę: ñ aūt multitudo: ſ3 ē d trāſcēdētibꝰ. ℭ Scḋo ibi. T.c.21

ℭ Sed ſi magis nãlr cõtēplabimur/ ex hiſce q̄ deinceps dicent: nullū infinitū corpꝰ i rõne reꝝ eē videbitur. Nec. n. cõpoſitū eē pt/ nec ſimplex. Cõpoſitum igiṫ corpꝰ nullū ē ifiͫ: ſi elemēta multitudine ſint finita/ neceſſe ē. n. ꝛ plura eſſe: ꝛ ęq̄litatē iter ↄ̄ria ſp eē: ꝛ vnū ipſoꝝ ifiͫ nõ eē. Nã ſi ignis qdē ſit finitꝰ: aer aūt ifinitꝰ: q̄ʒq̄ʒ vniꝰ corpis vis/ iferiorē alteriꝰ vi: atq3 ps ignis/ ęq̄lē aeris ptē vi ſupat mõ exceſſꝰ aliquē ſubeat numeꝝ. Tñ ifiͫ corpꝰ ſupabit vt p3: atq3 finitū ſane corrūpet. Nec vnūqḋq3 ifiͫ eē põt. Nã corpus qdē ē: qḋ oi ex pte dimēſionē h3. Infiͫ aūt qḋ ſine fine ē extēſuʒ dimēſiõe. Quibꝰ ſit vt ifiͫ corpꝰ p oē3 ſit dimēſionē i ifiͫ extēſuz. At v̄o neq3 pt ifinitū corpꝰ vnū ac ſimplex eē: aut ſimplr aut vt qdā inquiūt id qḋ eſt p̄ter elemēta: ex q̄ hęc generāt. Sūt. n. q h̄ faciūt ifinitū: ſ3 nõ aerē: aut aq̄ʒ ne ab infinito cętera corrūpanṫ. Hñt. n. iter ſe ↄ̄rietatē: ꝙ pe cū aer frigidus: aq̄ humida: ꝛ ignis calidus ſit. Quoꝝ ſi vnū eēt ifinitū: cętera iā fuiſſent corrupta. Nūc āt aliud ifiͫ inq̄ūt eē: ex q̄ hęc fiūt. At ipoſſe ē/ nõ ſolū ifinitū h̄ eē (de h̄. n. cõe qd eſt dicēdū de oi ſilr: ꝛ aere: ꝛ aq̄: ꝛ q̄uis alio ſimplici) ſ3 ēt eſſe tale corpus ſenſibile: p̄ter ea corpa q̄ elementa vocanṫ. Oia nāq3 in id diſſoluunṫ/ ex q̄ fiūt, ꝛ ↄſtāt. Quare p̄ter aerē, ignē/ terrā/ ꝛ aq̄ʒ: corpus h̄ aliud eēt. At nullū eē vr̄. Neq3 igiṫ ignis: neq3 aliud qcq̄ʒ elemētoꝝ ifinitū eē pt. Oino. n. ꝛ abſq3 h̄ eſſe ir: q̄ʒ ipſoꝝ aliqd ifinitū ipoſſe ē, ipm vniuerſum/ aut eē/ aut fieri vnū qd ipſoꝝ (ſi ſit ēt infinitū) pinde vt Heracliꝰ aſſerebat. Oia dicēs rādē fieri ignē. Eadē ꝛ ad illud vnū accõmodabiṫ: qḋ p̄ter elementa nãles phi faciunt: omne enim ad contrarium ex contrario: vt ad frigidum ex calido ſolet mutari.

ℭ Phyſice aūt magis ↄſiderātibus ex his/ manifeſtū erit. Neq3. n. cõpoſitū poſſe ē eē ifinitū/ neq3 ſimplex. Cõpoſitū qde igiṫ nõ erit ifinitū corpꝰ/ ſi finita elemēta ſunt multitudine. T.c.42 Neceſſe ē. n. plura eē/ ꝛ ęq̄re ↄ̄raria ſp: ꝛ ſi eē vnū ipſoꝝ ifinitū. Si nāq3 q̄ʒtūcūq3 deficiat q̄ in vnoquoq3 corpe ē potētia/ a potētia alterius (vt ſi ignis finitus ſit: aer aūt infinitus. eſt aūt ęq̄lis ignis/ ęq̄li aeri in potētia q̄ʒtūcūq3 duplicatus: ſolū aūt numeꝝ quēdā hñs) ſic manifeſtū/ ꝙ infinitū excellit/ ꝛ corrūpit finitū. ℭ Unūquodq3 aūt infinitū eē ipoſſe eſt: corpus. n. eſt penitꝰ T.c.43 hñs dimēſionē. Infinitū aūt indeterminate diſtans eſt. Quare infinitum corpus vbiq3 diſtans erit in infinitum. ℭ At vero/ neq3 vnum conuenit infinitū corpꝰ eē ꝛ ſimplex: neq3 ſicut dicūt qdā: ꝙ extra T.c.44 elemēta eſt/ ex quo alia generanṫ, neq3 ſimplr. Sūt enim qdā qui hoc faciūt infinitū/ ſed nõ aerem/ aut aquā/ q̄tinus nõ alia corrūpanṫ ab infinito. Hñt. n.

Vide ſm pliciū cir/ca hęc exempla. adinuicē ↄtrarietatē/vt aer qdē,humid⁹/ aq̄ aūt fri
gida:ignis vō calid⁹:quoꝝ ſi eēt vnū infinitū:corrū
perent vtiq₃ iā alia. Nunc āt dñt alteꝝ eē:ex q̄ hęc
T.c.45 ſunt. ¶ Impoſſe eſt aūt eſſe aliqđ corp⁹ huiuſmodi
infinitū (de hoc.n.cōe qddā dicēdū eſt: ⁊ de oi ſil'r/
⁊ aere/⁊ aq̄/⁊ q̄libet.) Si p̄mo dicēdū/ φ nō ē hu
iuſmodi corp⁹ ſenſibile extra notata elementa. Oē
nāq₃ ex q̄ ē/⁊ reſoluit' i h̄. Quare eēt vtiq₃ hoc cor/
pus/p̄ter aerē/⁊ ignē/⁊ terrā/⁊ aquā. Vr̄ aūt nul/
T.c.46 lū huiuſmodi. ¶ Neq₃ igit' ignē/neq₃ alioꝝ elemē/
toꝝ nullū/ↄtingit infinitū eē aliqđ. Oino.n. ⁊ p̄ter
id qđ īfinitū ſit aliqđ ipoꝝ:ipoſſe eē: ſi tñ īfinitū ſit:
aut eē:aut fieri vnū aliqđ ipoꝝ. ſicut dicit Heracli/
T.c.47 tus oia fieri aliqñ ignē. ¶ Eadē aūt rō ē/⁊ de vno/
⁊ de alio qđ faciūt extra elemēta phyſici. Oē nāq₃
mutat' ex ↄtrario in ↄtrariū: vt ex calido in frigidū.
¶ Inducit rōnes nāles ad oñdēdū φ nō ſit corpus infinitū
in actu. Circa quas ↄſiderādū eſt: φ q2 Ariſ: nōdū ꝓbauerat
corpus cęleſte eſſe alterius eſſentię a q̄tuor elemētis: opi/
nio aūt cōis ſuo tpe fuerat, φ eſſet de nā q̄tuor elemētoꝝ:
ꝓcedit in his rōnibus, ac ſi nō eſſet aliud corpus ſenſibile
ex̄ q̄tuor elemēta: ſ₃ ſuā ↄſuetudinē: q2 ſemp añq₃ ꝓbet id
T.c.13 qđ eſt ſuę opinionis: ꝓcedit ex ſuppōne opinionis aliorū
cōis. Vñ poſtq₃ ꝓbauit in p̄ libro de cęlo ⁊ mūdo, cęlū eē
alteri⁹ nāę ab elemētis: ad veritatis certitudinē iterat ↄſi
derationē de infinito: oñdēs vſc φ nullū corpus ſenſibile
eſt infi^m. Hic aūt p̄ oñdit φ nō ſit corp⁹ ſenſibile infi^m: ſup
poſito, φ ſint elemēta finita multitudine. Scđo oñdit idē
2ª parte T.c.48 vſc ibi. [Op₃ aūt, ⁊ de oi.] Dicit ḡ p̄ φ ꝓcedēdo nāliter. i.
ex ꝑncipijs ſcię nālis: magis ⁊ certius ↄſiderari poterit, φ
nō ſit corp⁹ ſenſibile infi^m ex ħis q̄ dicent'. Oē.n.corp⁹ ſen
ſibile, aut eſt ſimplex aut cōpoſitū. Primo ḡ oñdit φ nō ſit
corpus ſenſibile cōpoſitū infi^m: ſuppoſito φ ſint elementa
finita ſm multitudinē. Nō.n.pōt eſſe φ vnū ipſoꝝ ſit infi/
nitū, ⁊ alia finita: q2 ad cōpoſitionē alicuius corporis miſti
reqrit', φ ſint plura elementa: ⁊ φ ↄtria aliq̄ mō adęquent':
alias cōpoſitio permanere nō poſſet: q2 illud qđ eſſet oino
potētius deſtrueret alia: cū elemēta ſint ↄtra. Si aūt vnum
elemētoꝝ eſſet infi^m: nulla ęqlitas eſſet alijs finitis exiſten
tibus: q2 infi^m iproportionabil'r excedit finitū. Non ḡ hoc
pōt eſſe φ vnū tm̄ coꝝ q̄ veniūt in miſtionē, ſit infinitum.
¶ Poſſet aūt aliqs dicē φ illud infi^m eſſet debilis v̄tutis
in agēdo: ⁊ iō non pōt vincere alia. ſ. finita q̄ ſunt forcioris
v̄tutis: vtpote ſi infinit⁹ ſit aer: ⁊ finitus ignis. ¶ Et iō ad
h̄ remouēdū dicit, φ q̄tūcūq₃ po^a vnius corporis qđ po/
nit' infi^m deficiat a po^a alterius corporis, qđ ponit' finitū:
vtpote ſi ignis ſit finit⁹, ⁊ aer infinitus: neceſſe eſt tñ dicē:
φ aer q̄tūcūq₃ duplitat⁹. i. ſ₃ aliquē numeꝝ multiplicat⁹,
ſit ęqlis igni in po^a. Si n. po^a ignis eſſet cētuplo maior, q̄₃
po^a aeris eiuſdē q̄titatis: ſi aer cētuplet' ſm q̄titatē: erit
ęqlis ei in po^a: ⁊ tñ aer cētuplat⁹ eſt multiplicat⁹ ſ₃ aliquē
numeꝝ determinatū: ⁊ vincit' a po^a aeris infiniti. Vñ ma/
nifeſtū ē, φ ēt po^a ignis, vinceret' a po^a aeris infiniti: ⁊ ſic
infi^m excellit ⁊ corrūpit finitū: q̄tūcūq₃ potētioris nāę vi
deat'. Sil'r ēt nō pōt eſſe φ qđlibet elemētoꝝ ex qb⁹ cōpo/
nit' corp⁹ miſtū ſit infi^m: q2 de rōne corporis eſt φ habeat
dimēſiones in oēm p̄tē: nō in lōgitudinē tm̄, vt linea: neq₃
in lōgitudinē ⁊ latitudinē ſolū, vt ſupficies. De rōne autē
infiniti eſt, φ habeat diſtantias ſeu dimēſiones infinitas: igr̄
de rōne corporis infiniti eſt, φ habeat dimēſiōes infinitas
in oēm p̄tē: ⁊ ſic nō pōt eſſe φ ex pluribus corporibus infi
nitis, aliqđ vnū cōponat': q2 qđlibet occupat totū mūdū,
niſi ponant' duo corpa eē ſimul: qđ ē ipoſſe. Sic igit' oñſo

φ corp⁹ cōpoſitū nō p̄t eſſe infinitū: oñdit vlteri⁹, φ nec ēt
corpus ſimplex: neq₃ vnū elementoꝝ: neq₃ aliqđ mediū in/
ter ea: vt vapor eſt mediū inter aerē ⁊ aquā. Quidā.n. po/
ſuerunt hoc eſſe p̄n^m. ex eo alia generari dicētes: ⁊ hoc di
cebāt eſſe infinitū: nō aūt aerē, aut aquā, aut aliqđ alioꝝ ele
mētoꝝ: q2 ↄtingeret alia elemēta corrūpi a quocūq₃ ipſoꝝ,
qđ infinitū poneret': q2 elemēta hñt ↄrietatē adinuicē: cū
aer ſit humid⁹, ignis calid⁹: terra ſicca: vñ ſi vnū hoꝝ eſſet
infinitū corrūperet alia: cū ↄtriū natū ſit corrūpi a ↄtrio: ⁊ iō
dñt aliqd aliud ab elemētis eē infinitū: ex quo ſicut ex p̄n^o
elemēta cauſent'. Hāc aūt pōnē dicit eſſe impoſſi'm: nō ſolū
q̄tū ad hoc, φ dicit tale corpus mediū eſſe infinitū: q2 de
h̄ dicet' cōis qđā rō, ta de igne, ⁊ aere. ⁊ aq̄: q̄₃ ēt de corpe
medio. S₃ ex h̄ ipſo ēt eſt ipoſſis p̄dicta poſitio: q2 ponit
aliqđ ꝑncipiū elemētare, p̄ter q̄tuor elemēta. Nō.n. īuenit'
aliqđ corp⁹ ſenſibile p̄ter ea q̄ dñr elemēta. ſ. aerē, aquā, ⁊
h⁹. S₃ h̄ oporteret ſi aliqd aliud, p̄ter elemēta veniret in
cōpōnē iſtoꝝ corpoꝝ. vnū qđq₃.n. cōpoſitū: reſoluit' i ea ex
qb⁹ cōpoſitū eſt. Si igit' aliqd aliud veniret i cōpōnē iſtoꝝ
corpoꝝ, q̄₃ hęc q̄tuor elementa: ſeq̄ret' φ hic apud nos īue
niret' aliqđ corpus ſimplex, p̄ter iſta elemēta p reſolutio/
nē iſtoꝝ in elemēta. Sic igit' p₃, φ poſitio p̄miſſa falſa eſt
q̄tū ad hoc, qđ poſuit aliqđ corpus ſimplex p̄ter elementa
nota. Vlteri⁹ ḡ oñdit cōi rōne φ nullū elemētoꝝ poſſit eē
infinitū: q2 ſi aliqđ elemētoꝝ eſſet infinitū, ipoſſe eſſet totū
vniuerſū eſſe aliud niſi illud elementū: ⁊ oporteret φ oia
alia elemēta ↄuerterent' in ipſum: vel iā eſſent ↄuerſa i ipſū:
pp excellentiā v̄tutis infiniti ſup alia: ſicut Heraclit⁹ dic:
φ qñq₃ futuꝝ ē, φ oia ↄuertant' in ignē: pp excellētē ignis
virtutē. Et eadē rō eſt de vno elementoꝝ: ⁊ de alio corpe
qđ faciūt qdā nāles extra elemēta. Op₃.n. illud aliud hēre
ↄrietatē ad elemēta: cum ex eo ponāt alia gñari. Mutatio
aūt nō fit niſi ex ↄtrio in ↄtriū: vt ex calido in frigidum: ſicut
ſupra oſtenſum eſt. Sic igitur ⁊ iſtud corpus medium: ra/
tione contrietatis deſtrueret alia elementa. Lec. ix.
¶ Atq₃ ex his ēt de quouis ↄſiderare op₃: ſi poſſit Argꝫ.
necne/īfinitū eē/ſenſibile corp⁹. Ex his aūt patebit
īfinitū ſenſibile corp⁹ i rōne reꝝ/ eſſe oino nō poſſe.

Potteſt autem de oī ex his ↄſiderare: ſi
ↄtingat/aut nō ↄtingat/corp⁹ infinitū eē
ſenſibile. ¶ Qđ aūt oino ipoſſe ſit corp⁹ T.c.48
infinitū eē ſenſibile/ ex his manifeſtum.

Poſtq̄ Ph's oñdit nō eſſe corp⁹ ſenſibile infinitum
facta ſuppōne, φ ſint elemēta finita. Hic oñdit idē ſimpl'r abſq₃ oi ſuppōne. Et p̄ dicit de quo eſt intē
tio. Scđo exequit' ꝓpoſitū ibi. [Aptū.n. natū eſt.] Dicit Paulo poſt vnc dixe.
ergo primo, φ ex ħis quę conſequunt', op₃ conſiderare de
oi corpore vtr̄: nulla ſuppōne facta: ſi contingat qđcunq₃
corpus nāle eſſe infinitum. Et ex ſequentibus rōnibus,
manifeſtum fiet, φ non. ¶ Secundo ibi.
¶ Oē nāq₃ ſenſibile corp⁹ aptū ē/alicubi eē/atq₃ lo/ Argꝫ.
cus ē qdā cuiuſq₃/⁊ idē ē toti⁹/ac ptis/vt toti⁹ ter/
rę vniuſq₃ glebę: ⁊ ignis itē/atq₃ ſcintillę.
¶ Aptum.n. natum eſt oē ſenſibile/alicubi eſſe/ ⁊ lo
cus aliquis eſt vniuſcuiuſq₃/⁊ idē partis/ ⁊ ois eſt:
vt totius terrę/⁊ vnius glebę: ⁊ ignis/⁊ ſcintillę.
¶ Oñdit ꝓpoſitū q̄tuor rōnib⁹. Scđa icipit ibi. [Oino aūt T.c. 53
manifeſtū.] Tertia ibi. [Ampli⁹ oē corpus ſenſibile eſt.] T.c. 54
Quarta ibi. [Simpl'r aūt ⁊ ſi ipoſſe.] Circa p̄mā rōnē tria T.c. 55
fac. Pmo p̄ſupponit q̄dā neceſſaria ad rōnem. Scđo ponit
rōnē ibi. [Quare ſi qdē eiuſdē ſpēi.] Tertio excludit q̄ſdā 2ª parte
falſaꝝ opinionē. ibi [Anaxagoras aūt incōueniēter.] Pꝛę/ t.48.
mittit ḡ tria: quoꝝ p̄mū eſt. φ oē corp⁹ ſenſibile h₃ aptitu T.c. 50
dinē nālē, vt ſit in aliquo loco. 2^m eſt, φ cuilibet corpi nāli
conuenit

conuenit aliquis locus locorum, qui ſunt. Tertium eſt ꝙ idem eſt locus naturalis partis: ⁊ totius: ſicut totius terre, ⁊ vnius glebe: ⁊ totius ignis: ⁊ vnius ſcintille. Et hui⁹ ſignum eſt, ꝙ in quacunqꝫ parte loci totius ponatur pars corporis quieſcit ibi. ¶ Secundo ibi.

Argr. ¶ Quare ſi infinitū ꝑtiū ſit ſiſtum: imobile erit: aut ſp ferret. At id fieri neqt: cur. n. deorſuz magis ꝙ̄ ſurſuz: aut ad quēuis locū mouebit? Dico aūt ſi ſit gleba: quorſuz hec mouebit/ aut vbi manebit? Corpis enim eiuſdē forme/ loc⁹ ē īfinitus: occupabit ne igit totū locū? At quō fieri pt? Quenā igit ipſius qes: aut vbi nā erit? ⁊ qs pterea motus/ an vbiqꝫ manebit? ñ ergo motu ciebit. An oēz ad locū mouebit: ñ ergo qeſcet inqꝫ/ ac ſtabit. Sin vō ſit diſſilū priū: diſſilia ēt erūt, ⁊ ipſa loca. Atqꝫ ꝑmo qdē ipſi⁹ vniuerſi corp⁹/ ñ erit vnū/ niſi tactu. Deinde ptes/ aut ſūt īfinite ſpē: aut finite. At finite nequeūt eē. Erūt enim alie qdē īfinite: alie vō ñ īfinite. Si vniuerſū ē īfinitū: ignis inqꝫ/ vel aq̄. Tale aūt corruptio ē ꝯrijs ipſis: vt antea diximꝰ: ⁊ ob h̄ nemo nāliū īfinitū ipſ vnūqꝫ ignē aut terrā fecit. ſꝫ aut aerē: aut aquā aut id qd iter ipſa/ mediū collocarūt: qm̄ illoꝝ quidem loc⁹ manifeſte erat dterminat⁹/ atqꝫ diſtinct⁹. Hec aūt vtroqꝫ ī loco/ ī ſupero inqꝫ/ ac īfero/ eē pñt. At neqꝫ ēt īfinite: naz ſi ſint īfinite/ ac ſimplices: ⁊ loca erūt īfinita ꝑfecto: ⁊ īfinita ēt elemēta. Qd ſi h̄ eſſe neqt: ſintqꝫ ipſa loca finita: ⁊ totū ipm finitū eē neceſſe ē. fieri nāqꝫ nō pt: vt nō eq̄ ſint locus/ ⁊ corp⁹. Neqꝫ. n. loc⁹ maior eē pōt/ ꝙ̄ ipm corpus: neqꝫ corpus maius/ ꝙ̄ ipſe locus. Nā aut vacuū aliqd erit/ ⁊ corpus inſuper infinituz non erit. Aut corpus qppiam erit/ quod nuſꝙ̄ aptum eſt eſſe.

Text. Alex. ſimplici⁹, circa ly eiuſdem ſpeciei. ¶ Quare ſi qdē ſit eiuſdē ſpēi: aut imobile erit/ aut ſp mouebit. Et ipoſſe eſt. Quid. n. magis deorſum/ aut ſurſum/ aut alicubi? Dico aūt vt ſi gleba ſit alicubi: ipſa vbi mouebit/ aut vbi manebit? locus. n. īfinitus erit ſibi/ ⁊ cognati ſibi corporis. Utrū igit ꝯtinebit totū locū? ⁊ quō? Que igit, ⁊ vbi manſio/ ⁊ motus ipſius? aut vbiqꝫ manebit? Nō ergo mouebit. An

T.c.49 ſi vbiqꝫ mouebit? Nō ergo ſtabit. ¶ Si aūt diſſile eſt oē: diſſiles ⁊ loci ſunt: ⁊ primuz qdē non vnum corpus ois eſt: ſed aut in tangendo. Poſtea aut finita hec erunt: aut infinita ſpē. Et finita qdem non eſſe pñt. Erunt. n. alia qdem finita: alia vero non. ſi oē infinitū eſt: vt ignis/ aut aqua. Corruptio autem huiuſmodi in ꝯtrarijs eſſet/ (ſicut dictū eſt prius.) Et pp hoc nullus vnū/ ⁊ infinitū igne facit: neqꝫ terrā phyſiologoꝝ/ ſꝫ aut aerē/ aut aq̄/ aut ipſoꝝ mediū: qꝛ locus vniuſcuiuſqꝫ manifeſtus erat/ ⁊ determinatus. Hec aūt terminātur ad duas partes/ ſurſum/ ⁊ deorſum. Si aūt infinita/ ⁊ ſimplicia ſunt/ ⁊ loci infiniti, ⁊ elementa infinita erunt. Si aūt hec ipoſſe eſt/ ⁊ loci finiti ſunt/ totuz finitū eſſe neceſſe ē. Impoſſe. n. eſt non cōparare locū/ ⁊ corpus. Neqꝫ enim loc⁹ ois maior eſt/ ꝙ̄ ꝙ̄tūcūqꝫ ꝯtingit corp⁹ ſimul eſſe. Silr aūt neqꝫ infinitum erit corpus/ neqꝫ corpus maius ꝙ̄ locus. Aut. n. vacuum erit aliqd: aut corpus nuſꝙ̄ aptum natum eſt eſſe.

¶ Ponit rōnē, q̄ talis ē. Si ponat aliqd corp⁹ infīm: aut opꝫ ꝙ totū ſit vni⁹ ſpēi cū ſuis ptib⁹: ſic aq̄ vel aer: aut ꝙ hēat ptes diſſilū ſpēꝝ: vt hō: aut planta. Si hꝫ oēs ptes vnius ſpēi: ſeqt ſꝫ ꝑmiſſa, ꝙ vel ſit totalr imobile, ⁊ nūꝙ̄ moueatur: aut ꝙ ſp moueat: quoꝝ vtrūqꝫ ē ipoſſe: qꝛ p alteꝝ hoꝝ excludit qes: ⁊ p alteꝝ mot⁹ a rebus nālib⁹: ⁊ vtroqꝫ mō tollit rō nāe: cū nā ſit ꝑnm mot⁹, ⁊ qetis. Q āt ſequat, ꝙ ſit vel totalr mobile, vel totalr qetū: pbat ꝯtr p h: ꝙ nō eēt aſſignare rōnē: q̄re aliqd magis ſurſuz aut deorſuz moueat: aut ī ꝙ̄cūqꝫ ptē. Et h̄ manifeſtat p exēplū. Ponamus. n. ꝙ totū illud corp⁹ īfīm ſīle ī ptibus ſit terre: nō erit aſſignare vbi aliq̄ gleba terre moueat: vel vbi qeſcat: qꝛ q̄libet ptē loci īfiniti occupabit aliqd corp⁹ ſibi ꝯnatū. i. eiuſdē ſpēi. Nūqd igit pt dici ꝙ vna gleba moueat ad h̄, ꝙ ꝯtineat. i. ꝙ occupet ſucceſſiue totū locū īfīm: ſicut ſol mouet, vt ſit ī q̄libet pte zodiaci? Et quō poterit h̄ eē: vt vna gleba terre ptrāſeat p oēs ptes īfiniti loci? Nihil āt mouet ad ipoſſe. Si igit ipoſſe ē ꝙ gleba moueat ad occupādū totū locū īfīm: vbi erit qes ei⁹, ⁊ vbi mot⁹ eius? Aut. n. opꝫ ꝙ ſp qeſcat: ⁊ ſic nūꝙ̄ moueat: aut ꝙ ſp moueat: ⁊ ſic nūꝙ̄ qeſcet. Si aūt oet alia ps diuiſiōis. ſ. ꝙ corp⁹ īfīm hēat ptes diſſimiles ſm ſpēꝫ: ſeqt ēt ꝙ diſſilia ſint loca diuerſaruz ptiū. Ali⁹ ē. n. loc⁹ nālis aq̄: ⁊ ali⁹ terre. Sꝫ ex hac pōne ſeqt ꝑ ꝙ corp⁹ toti⁹ īfiniti nō ſit vnū ſimplr: ſꝫ ſꝫ qd. ſ. ſꝫ ꝯtactū: ⁊ ſic nō erit vnū corp⁹ īfīm (vt ponebat.) ¶ Et qꝛ poſſet aliqs ñ reputare h̄ icōueniēs: ſubiūgit aliā rōnē ꝯ h̄: ⁊ dicit ꝙ ſi totū īfīm cōponit ex diſſilib⁹ ptib⁹: neceē ē ꝙ h⁹ ptes diſſiles ſꝫ ſpēꝫ: aut ſint ſpēꝝ finitaꝝ aut īfinitaꝝ ſm numeꝝ. Nō āt pt eē ꝙ ſint finitaꝝ ſpēꝝ: qꝛ oportebit ſi totū ē īfīm: ꝙ q̄dā ſit finita ſꝫ ꝙ̄titatē: ⁊ q̄dā īfīa. Alr. n. ex finitis numero ñ poſſet cōpōi īfīm. Hoc āt ponē: ſeqt ꝙ illa q̄ ſūt īfinita corrūpāt alia pp ꝯrietatē (vt ꝑus dictū ē ī ꝑcedēti rōne.) Et iō ēt null⁹ antiquoꝝ nāliū phoꝝ vnū ꝑnm (qd dixit eē īfīm) poſuit ignē, vel terrā q̄ ſūt extrema: ſꝫ magis aquā, vel aerē, vl' aliqd mediū: qꝛ loca iſtoꝝ erāt manifeſta, ⁊ determinata. ſ. ſurſuz, ⁊ deorſuz. Nō ſic aūt eſt de alijs: ſꝫ terra eſt deorſuz reſpectu coꝝ: ⁊ ignis ſurſuz. Si vō aliqs accipiat aliā ptē. ſ. ꝙ corpa prialia ſint īfinita ſm ſpēm: ſequit ꝙ loca ſint ēt infinita ſm ſpēm: ⁊ ꝙ elemēta ſint infinita. Si aūt h̄ eſt ipoſſe: ꝙ elemēta ſint īfinita (vt in ꝑ pbatū eſt) ⁊ ꝙ loca ēt ſint infinita: cū nō ſit poſſe inuenire infinitas ſpēs locoꝝ, neceſſe ē ꝙ totū corp⁹ ſit finitū. Et qꝛ ꝯcluſerat ex infinitate corpoꝝ, infinitatē locoꝝ: ſubiūgit ꝙ impoſſe eſt: nō cōparare corp⁹ ad locū: qꝛ nō pōt eſſe, ꝙ ſic loc⁹ maior, ꝙ̄ ꝯtingit eſſe corpus: neqꝫ corpus pōt eſſe infinitū: ſi locus nō eſt infinitus: ⁊ neqꝫ corpus pōt eſſe maius ꝙ̄ locus, quocūqꝫ mō: qꝛ ſi locus ſit maior ꝙ̄ corpus: ſequit ꝙ ſit vacuū alicubi: aut ſi corpus ſit maius ꝙ̄ locus, ſequit ꝙ aliqua pars corporis non ſit in aliquo loco. ¶ Tertio ibi.

demõſtratio hec (ait ſimpli.) amphor eſt, ⁊ euidit nulli ſublunare corpus, infinitum eſſe.

T.c.50

¶ Anaxagoras aūt abſurde de infiniti quiete dicit. Firmare. n. infinitū ſeipſum/ dicit. Idqꝫ ex eo fieri: qꝛ eſt in ſeipſo. Nihil. n. aliud ipſum continet. Argr.

¶ Anaxagoras aūt/ incōueniēter dicit de īfiniti manſione: Fulcire. n. ipſum ſeipſum/ dicit infinitū. Hoc autez eſt: qꝛ in ſeipſo eſt. (Aliud n. continet nihil.) T.c.50

¶ Excludit quēdā errorez. Et primo ponit ipſum ⁊ dicit, ꝙ Anax. dixit infinitū qeſcere. Sed inconuenienter aſſignauit rōnē quietis eius. Dixit. n. ꝙ fulcit. i. ſuſtentat infinitū, ſeipſum: qꝛ eſt in ſe/ ⁊ non in alio: ⁊ cum nihil ipſum contineat: ⁊ ſic non poſſit extra ſe moueri. Scdo ibi.

Argu. ¶ Quaſi vbi qppiã ſit/ibi eẽ aptũ ꝯſiſtere. Hoc autẽ vex nõ eſt. Eſſe.n. alicubi ibi qppiã pt. nõ vbi aptũ eſt eſſe. Quãuis igit̃ q̃ȝ maxime totũ nõ moueat̃. id enim qḋ in ſeipſo firmat̃: ⁊ in ſeipſo eſt imobile/neceſſe eſt eſſe. Dicat tñ ipſe opȝ: cur nõ eſt aptũ moueri. Nõ.n. ſat ẽ hoc dixiſſe pacto: ac euaſiſſe. Fieri.n. pt vt nõ moueat̃: ⁊ q̈uis aliud corpus. Sed nihil ꝓhibet aptũ eſſe moueri. Et terra nãqȝ nõ fert̃: nec ſi infinita ẽt eſſet: ex eo tñ q2 medio coercet̃. Nõ.n. q2 nõ eſt aliud/ad qḋ fert̃: in medio ipſo qeſcet: ſed q2 nõ hoc modo eſt apta ferri. Et tñ liceret dicere/ ſeipſaȝ tarrã firmare. Qḋ ſi neqȝ terra ſi ĩfinita eẽt/ hęc eſſet cã: ſed grauitateȝ hẽre: graue aũt ĩ medio/ ſuapte nã qeſcere ſolet. Siſr ⁊ infinitum in ſeipſo quieſcit/ob aliquam aliam, cauſam. Et non ex eo/q2 eſt infinitum/⁊ ſeipſum firmat.

T.c. 51 ¶ Tãq̃ȝ vbi vtiqȝ aliqd ſit: aptũ natũ ſit ibi eẽ. Hoc aũt non vex eſt. Erit.n. aliqd alicubi: ⁊ nõ ibi aptũ natũ eſt eſſe. Si igit̃ q2 maxime non mouet̃ totum: in ſeipſo nãqȝ fulcit̃: ⁊ in ſeipſo eſt/imobile eſſe neceſſe eſt. Sed quare non aptũ natũ ſit moueri/dicẽdũ eſt. Non.n. ſufficiẽs eſt ſic dicentẽ euadere. Erit enim vtiqȝ/⁊ q̈libet aliud non motum: ſed aptum natũ eſſe nihil prohibet: qm̃ ⁊ terra non fert̃: neqȝ ſi infinita eſſet/ferret̃ coercita tñ a medio. Sȝ nõ q2 non eſt aliud ibi mutat̃/manebit in medio: ſed non mouebit̃: q2 nõ apta nata eſt ſic: ſed tñ licebit vtiqȝ dicere: q2 fulcit ſeipſam. Si ergo neqȝ in terra hęc cã eſt cum ſit infinita: ſed q2 grauitatem hȝ: graue autẽ manet in medio: ſilr ⁊ infinitũ manet vtiqȝ in

T.c. 52 ſeipſo/propter quandam aliam cauſam. Sed non q2 infinitum eſt/⁊ fulcit ipſum/⁊ ſeipſum.

¶ Improbat tribus rõnibus, qḋ dictũ eſt: quaꝝ ꝓma eſt, ꝙ Anax: ſic rõnẽ aſſignauit de quiete infiniti: ac ſi vbi aliqd ſit, ibi natũ ſit eẽ: q2 ex hoc ſola rõne dixit infinitũ qeſcere: q2 eſt in ſeipſo. Sed h̃ nõ eſt vex, ꝙ vbi aliqd eſt, ibi ſemꝑ aptũ natũ ſit eſſe: q2 aliqd eſt alicubi ꝑ violẽtiã: ⁊ non nãlr. Quãuis igit̃ h̃ maxime vex ſit ꝙ totũ infinitũ nõ mouet̃, q2 ſuſtentat̃ ⁊ manet in ſeipſo, ⁊ ſic eſt imobile: ſed tñ dicẽdũ erat: q̈re nõ eſt aptũ natũ moueri. Nõ.n. põt aliqs euadere ſic dicẽs, ꝙ nõ mouet̃ ĩfinitũ: q2 eadẽ rõne ⁊ de quocũqȝ alio nihil ꝓhibet ꝙ nõ moueat̃: ſed ſit aptũ natũ moueri: q2 ⁊ ſi terra eſſet infinita: ſicut nõ refert̃ qñ eſt ĩ medio: ita ⁊ tũc nõ ferret̃ q̈ñtũ ad ptẽ q̃ eſſet ĩ medio. Sȝ hoc nõ eẽt, q2 nõ hẽret aliqd aliud vbi ſuſtẽtaret̃, niſi in medio: ſed q2 nõ hȝ aptitudinẽ nãlẽ, vt a medio moueat̃. Si ergo ita eſt terra, ꝙ nõ eſt cauſa, q̈re qeſcat in medio: q2 eſt infinita: ſed q2 grauitatẽ hȝ, ex q̃ nata eſt manere in medio: ſilr de quocũqȝ alio infinito aſſignãda eſt cã, q̈re qeſcat: ⁊ nõ q2 eſt infinitum: vel q2 fulcit ſeipſum. Aliã aũt rõnẽ ponit ibi.

Argu. ¶ Et ſuꝑ pȝ ⁊ q̃̄uis ipſi⁹ ptẽ/eodẽ mõ qeſcere oportere. Nã vt ĩfinitũ ĩ ſeipſo manet/ſeipȝ firmãs: ſic ⁊ oĩs ipſi⁹ ps/quãcũqȝ accepis/ĩ ſeipſa manebit. Loca nãqȝ toti⁹/ac ptis: ſpẽi eẽ eiuſdẽ ꝯſtat. Toti⁹.n. terrę glebęqȝ/idẽ eſt locus/qui eſt inferus/⁊ etiam ignis totius atqȝ ſcintillę qui eſt ſuperus. Quare ſi infiniti ſit locus in ſeipſo eſſe: ⁊ partis idem erit perfecto. Quęlibet ergo in ſeipſa manet.

¶ Similiter autem manifeſtum/ꝙ ⁊ ſi ſit: quęlibet ps indigebit manere. Sicut.n. infinitum in ſeipſo manet ſe fulciens: ſic ⁊ ſi q̈libet ps accipiatur: in ſeipſa manebit. Totius.n. ⁊ partis ſimiles loci ſunt: ſicut terrę/⁊ glebę deorſum: ⁊ oĩs ignis/⁊ ſcintillę ſurſum. Quare ſi infiniti locus qḋ in ſeipſo: ⁊ idem partis: manebit ergo in ſeipſa.

¶ Et dicit ꝙ ſi totũ ĩfinitũ qeſcit, q2 manet in ſeipſo: ſeqt̃, ꝙ quęlibet pars ex neceſſitate quieſcat, ꝑꝑ hoc, ꝙ manet ĩ ſeipſa. Idẽ.n. eſt locus totius ⁊ partis (vt dict̃ ẽ) vt ignis ⁊ ſcintillę ſurſum: ⁊ terrę glebę deorſum. Si ergo totius infiniti loc⁹ eſt ipſum met: ſequet̃ ꝙ q̈libet ps infiniti maneat ĩ ſeipſa, ſicut ĩ ꝓprio loco. ¶ Scḋam rõnẽ ponit ibi.

¶ Omino aũt pȝ fieri nõ poſſe: vt corp⁹ ĩfinitũ in rõne rex ponat̃: ⁊ loc⁹ corporib⁹ tribuat̃. Si corpus oẽ ſenſibile: aut graue ſit: aut leue. Et graue qdẽ ad mediũ ſuapte nã ferat̃: leue v̊o ſilr ſupera loca petat. Et infinitũ.n. hãc eãdẽ nãq̨ ſubeat legẽ/ neceſſe eſt. At fieri neqt: vt aut totũ graue ſit/aut leue: aut dimidiũ leue/dimidiũ graue. Quo nãqȝ mõ diuides illud/aut quo pacto ipſius infiniti/ hęc quideȝ pars ſupra: hęc autem infra: vel vltima/ vel media erit. Argu.

¶ Omino aũt manifeſtũ eſt/ꝙ impoſſibile eſt/ſimul dicere infinitum corpus: ⁊ locum quendam corporibus eſſe: ſi oẽ corpus ſenſibile/aut grauitatẽ hȝ/ aut leuitatẽ. Et ſi graue qdẽ/ĩ mediũ nã hȝ ferri: ſi verõ leue: ſurſum. Neceſſe.n. ⁊ infinitũ corpus. Impoſſe aũt/aut oẽ vtrũlibet/aut medium vtrũqȝ ſuſtinere. Quõ.n. diuides: aut quõ infinitierit/hoc qdem ſurſum: illud aũt deorſum/aut vltimum/aut medium? T.c. 53

¶ Et dicit, ꝙ oĩno manifeſtuȝ eſt, ꝙ impoſſe eſt dicere eſſe infinitũ corpus in actu: ⁊ ꝙ cuiuſlibet corporis eſt aliquis locus: ſi oẽ corpus ſenſibile: aut hȝ grauitatẽ, aut leuitatẽ: ſicut antiqui dixerunt ponẽtes infinitũ: q2 ſi ſit corpus graue, opȝ ꝙ nãliter ferat̃ ad mediũ. Si aũt ſit leue, neceſſe eſt ꝙ feratur ſurſum. Si ğ ſit aliqḋ infinitũ corpus ſenſibile: neceſſe eſt, ꝙ ẽt in corpe infinito ſit ſurſum, ⁊ mediũ. Sed impoſſe eſt ꝙ totũ infinitũ ſuſtineat in ſe vtrũlibet hoꝝ.ſ. ſurſum ⁊ mediũ: vel ꝙ ẽt ſuſtineat vtrũqȝ ſm diuerſas medietates. quõ.n. infinitũ poterit diuidi, vt vna ps eius ſit ſurſuȝ: ⁊ alia deorſuȝ: vel ꝙ in infinito ſit vltimũ ⁊ mediũ. Nõ ẽ igit̃ corp⁹ ſenſibile infiͫ. ¶ Tertiã rõnẽ ponit ibi.

¶ Pręterea oẽ corp⁹ ſẽſibile ẽ ĩ loco. Loci v̊o ſpẽs/ ac dñię ſunt ſupra/⁊ ĩfra: añ/⁊ retro: dextrũ/atqȝ ſiniſtrũ. Atqȝ hęc nõ ſolũ nr̃a ex pte ſũt/põne: ſȝ ĩ ipõ ẽt toto diſticta ſunt/ atqȝ hęc eẽ ĩ ĩfinito nõ pñt. Argu.

¶ Amplius oẽ corpus ſenſibile in loco eſt. Loci aũt ſpecies/⁊ dñię: ſurſum/⁊ deorſum/ ante/⁊ retro: dextrorſuȝ/⁊ ſiniſtrorſum. Et hęc non ſolũ ad nos/ ⁊ poſitione ſunt: ſed in ipſo toto determinata ſunt. Impoſſibile autem in infinito hoc eſſe. T.c. 54

¶ Et dicit ꝙ oẽ corp⁹ ſenſibile eſt ĩ loco. Dñię aũt loci ſunt ſex: ſurſuȝ, deorſuȝ: añ, ⁊ retro, dextrorſuȝ: ⁊ ſiniſtrorſuȝ: q̃ qdẽ ſunt determinata non ſolũ q̃ ad nos: ſȝ ẽt in ipſo toto vniuerſo. Determinant̃.n. ſȝ ſe h⁹ poſitiones, in qb⁹ ſunt determinata ꝓñª, ⁊ termini mot⁹: vñ ĩ aĩatis determinant̃ ſurſuȝ, ⁊ deorſuȝ, ſȝ motũ aliment̃i, ante, ⁊ retro ſm motuȝ ſenſus: alex. aduerſus ꝯ nobiũ ẽpĩ curcum.

exiſtimat hos differētias non eē quo ad nos, ni pns i vniuer ſo ſʒ nām fuiſſent.

ſus: dextrorſuʒ ⁊ ſiniſtrorſum ſm motū pceſſiuū: cui⁹ pn^m eſt a pte dextra. In reb⁹ aūt inanimatis, i qb⁹ nō ſunt pn^a determinata hoꝝ motuū, dr̄ dextrorſum, ⁊ ſiniſtrorſum p cōparationē ad nos. Dr̄.n. colūna dextra q̄ eſt ad dextram hoīs: ⁊ ſiniſtra q̄ eſt ad ſiniſtrā. Sʒ in toto vniuerſo deter/ minat̄, ſurſuʒ, ⁊ deorſum ſm motū grauiū, ⁊ leuiū: ſm aūt motū cęli determinat dextrū oriēs: ſiniſtrū occidēs: añ vo hemiſperiū ſuperius: retro vero hemiſperiū inferius: ſur ſum vo meridies, deorſum vo ſeptētrio. Hęc aūt non pñt determinari in corpore infinito. Impoſſibile eſt ergo totū vniuerſum eſſe infinitum. ❡ Quartam rōnem ponit ibi.

Argu. ❡ Atqȝ ſimplr̄ ſi loc⁹ īfinit⁹ eē nō poſſit / ſitqȝ oē cor pus in loco: ⁊ i rōne pfecto reꝝ / īfinitū corp⁹ eē nō pt. Ai vo qd̄ alicubi ē: i loco ē: ⁊ qd̄ i loco ē / alicubi eſt. Ut igit̄ infinitū / q̄ntitatis rōnē ſubire nō pōt (nā q̄ntū fuerit qd̄dā: vt bicubitū aut tricubitū / hęc.n.ſi/ gnificat / ipſum q̄ntū) ſic / ⁊ qd̄ eſt in loco id alicubi ſane ē. At id / aut ſupra / aut ifra / aut in aliā alia ſex dr̄iaꝝ eē ſignāt: q̄ruʒ vnaqq̄ȝ finis ē qdā / vt conſtat.

T.c. 55 ❡ Simplr̄ aūt ſi ipoſſe eſt locū eē infinitū: in loco aūt oē corpus eſt / ipoſſe eſt infinitū eſſe aliqd̄ corp⁹. At vo qd̄ alicubi eſt / ⁊ in loco eſt / ⁊ qd̄ in loco ē alicubi eſt. Si igit̄ neqȝ q̄ntitatē poſſe eſt infinitā eſſe (q̄ntuʒ enim aliqd erit / vt bicubitū / aut tricubitū / hęc.n. ſi/ gnant q̄ntū) ſic i loco / qr̄ alicubi / hoc eſt aūt / aut ſur/ ſum / aut deorſum / aut in aliqua alia diſtantia: quę ſunt ſex. Hoꝝ aūt vnumquodqȝ terminus aliqs eſt.

❡ Et dicit q̄ ſi ipoſſe eſt eſſe locū infinitū, cū oē corpus ſit i loco: ſequit̄ q̄ impoſſe ſit eſſe aliqd̄ corpus infinitū. Sʒ q̄ ipoſſe ſit eſſe locū infinitū, ſic pbat: qr̄ hęc duo puertunt̄ eē in loco: ⁊ eſſe in aliquo loco: ſicut ⁊ eſſe hoīeʒ: ⁊ eſſe aliquē hoīem: ⁊ eſſe q̄ntitatē: ⁊ eſſe aliq̄ȝ q̄ntitatē. Sicut igit̄ ipoſſe eſt eſſe q̄ntitatē infinitā: qr̄ ſequeret̄ aliq̄ȝ q̄ntitatē eſſe infi/ nitā: vt bicubitū, ⁊ tricubitū: qd̄ eſt impoſſe: ita impoſſe eſt eſſe locū infinitū: qr̄ ſequeret̄ aliquem locū infinitum eſſe, vel ſurſum, vel deorſum, ⁊ hӯ: qd̄ eſt impoſſibile: cum qdli bet eoꝝ ſignificet quēdā terminum: vt dictū eſt. Sic ergo nullum corpus ſenſibile eſt infinitum. Lec. x.

Argu. ❡ Pʒ igit̄ ex hiſce q̄ dixim⁹ infinitū corpus in rōne reꝝ / actu non eſſe. Atq̄ ↄſtat ipoſſibiliū euenire cō/ plura / ſi nō ſit ſimplr̄ infinitū. Tpis.n. erit aliqd̄ pn cipiū / atqȝ finis. Et magnitudines / nō erūt in ma/ gnitudines diuiſibiles. Numerus ēt infinitus non erit. Cū igit̄ his hoc pacto determinatis neutra ps aſſerenda eſſe videatur: arbitro profecto / modera/ toreqȝ eſt opus. Atqȝ patet partim non eſſe.

T.c. 56 Quod qdē igit̄ actu corp⁹ nō ſit infinitū / manifeſtū ex his. Qd̄ aūt ſi nō ſit īfinitū / multa ipoſſibilia accidāt / manifeſtū eſt. Tpis.n. erit qd̄dā principiū ⁊ finis. Et magnitudines / nō diuiſibiles in magnitudines. Et numerus / non erit infinitus. Cum autē determina tur ſic: neutro mō vr̄ contingere. Ob hoc videlicet eſt manifeſtum / q̄ ſic quidem eſt: ſic autem non.

T.c. 62 Poſtq̄ Phs diſputatiue pceſſit de īfinito: hic icipit determinare vitatē. Et p̄ oñdit an ſit īfinitū. Scdo qd ſit ibi. [Accidit aūt ↄtiū.] Pria diuidit̄ i duas. In p^a oñdit quo inf^m ſit. In ſcda cōparat infinita adinuicē: ibi [Aliter autem in tempore.] Circa primum tria fa cit. Primo oſtendit q̄ infinitum quodammodo eſt ⁊ quo/ dāmodo non eſt. Scdo determinat q̄ eſt in potentia: ⁊ nō eſt ſicut actu ens. ibi. [Dr̄ quidē igit̄.] Tertio manifeſtat q̄uo ſit in potētia ibi. [Nō opʒ aūt potētia ens.] Dicit ḡ p q̄ ex pmiſſis manifeſtū eſt, q̄ nō ſit aliqd̄ corpus infinitū in actu. Itē ex iȷ̄s quę ante dicta ſunt, manifeſtū eſt, q̄ ſi infi nitū ſimplr̄ non ſit: q̄ multa impoſſibilia accidunt. Quoꝝ vnū eſt, q̄ tēpus habebit principiū, ⁊ finē: qd̄ reputat̄ incō/ ueniēs ſʒ ponētes ęternitatē mūdi. Et iteꝝ ſequet̄, q̄ ma/ gnitudo non ſemp ſit diuiſibilis in magnitudines: ſʒ q̄nqȝ deueniat̄ p diuiſionē magnitudinū ad q̄dā quę nō ſunt ma gnitudines. Sʒ oīs magnitudo eſt diuiſibilis. Itē ſequet̄, q̄ numerus nō augeat̄ in infinitū. Qr̄ igitur ſm determi/ nata, neutrū vi contingere: neqȝ.ſ. q̄ infinituʒ ſit actu, neqȝ q̄ ſimpliciter non ſit: neceſſe eſt dicere, q̄ quodam modo eſt, quodam modo non eſt. ❡ Secundo ibi. 3^a parte t.c. 57. 2^a parte tex. 56. 2^a parte tex. 57.

Argu. ❡ Dr̄ itaqȝ q̄ppiā eē: aliud aūt potētia / aliud actu / ⁊ īfinitū ē additiōe / ac ēt diuiſiōe. Magnitudo aūt actu qdē īfinita nō ē: vti dixim⁹. Diuiſiōe aūt ē. Nō eſt.n. difficile lineas īdiuiduas e medio tollere. Re/ ſtat igitur infinitum in rōne rerum potentia eſſe.

❡ Dr̄ igit̄ eſſe / aliud qdē potētia: aliud vo actu. Et infinitū eſt quidē appōne / eſt aūt ⁊ ablatione. Ma gnitudo aūt / qd̄ quidē actu non ſit infinita: dictū ē. Diuiſione aūt eſt. Nō.n. difficile deſtruere indiuiſi/ biles lineas. ❡ Relinquit̄ igit̄ potētia eſſe infinitū. T.c. 57

❡ Oñdit q̄ infinitū eſt ſicut potentia ens: ⁊ dicit q̄ aliquid dr̄ eſſe in actu: ⁊ aliquid dr̄ eſſe in potentia. Infinitū autē dr̄ eſſe per appōnem: ſicut in numeris: vel per ablationem, ſicut in magnitudinibus. Oſtenſuʒ eſt.n. q̄ magnitudo nō eſt actu infinita: ⁊ ſic in magnitudinibus per appōnem infi nitū non inuenit̄. Sed p diuiſionē in eis inuenit̄ infinitū. Non.n. eſt difficile deſtruere opinionē ponentiū indiuiſi/ biles eſſe lineas. Uel ſm aliā literā. Non eſt difficile parti ri atomos lineas. i. oſtendere lineas quas quidē ponunt indiuiſibiles eſſe partibiles. Dr̄ autem infinitum in appo/ ſitione vel diuiſione ſʒ q̄ pōt apponi, vel diuidi. Relinqt̄ igit̄, q̄ infinitum ſit tanquā in potētia ens. ❡ Tertio ibi.

Argu. ❡ Nō opʒ aūt īfinitū potētia ſic accipe / vt actu tādē euadat: quēadmodū ſi pōt hͦ / ſtatua eē / erit hͦ ſtatua tādē. Sed cū multiplr̄ q̄ppiā eſſe dicat̄ / perinde eſt infinitū / vt dies eſt / atqȝ lud⁹: ex eo qr̄ ſit aliud / atqȝ aliud ſemp. Nā in his ē eſſe potētia / atqȝ actu. Eſt enim olympicus ludus: ⁊ qr̄ fieri pōt / ⁊ qr̄ ſit. ὁ ἀγὼν ἐστιν certamen, lu dus, ⁊ dr̄ ἀπὸ τοῦ ἀγωνίζω, qd̄ eſt certo. ὀλύμπια

❡ Non opʒ aūt potentia ens accipere: ſicut ſi poſſi/ bile ſit hoc / ſtatuā eē eſſe / qd̄ ⁊ erit hoc / ſtatua: ſic ⁊ infinitum: qd̄ erit actu. Sed quoniam multipliciter eſt / .ſ. / quēadmodū dies ⁊ agon / in ſemper aliud / ⁊ aliud fieri / ſic ⁊ infinitum eſt. Et nāqȝ in his eſt / ⁊ potentia / ⁊ actu. Olympia enim ſunt / ⁊ in poſſe agonem fieri / ⁊ in eo quod ſit.

❡ Oñdit quo inf^m ſit in potētia. Duplr̄.n. inuenit̄ aliquid in potētia. Uno mō ſic, q̄ totū pōt reduci i actū: ſicut poſſi bile ē hoc eē eſſe ſtatuā, qd̄ aliqñ erit ſtatua. Nō aūt ſic dr̄ eſſe infinitū in potētia. Alio mō aliqd dr̄ in potētia eē, qd̄ poſtea ſit actu ens: nō qdē totū ſimul: ſʒ ſucceſſiue. Multi/ pliciter.n. dr̄ aliqd eē: vel qr̄ totū ē ſil: vt hō, ⁊ dom⁹: vel qr̄ ſemp vna ps eius ſit poſt aliā: pquē modū dr̄ eē dies, ⁊ lu/ dus agonalis. Et hoc mō dr̄ infinitū eē ſimul, ⁊ in poten/ tia, ⁊ in actu. Oīa.n. hӯ ſimul ſunt in po^a: quātū ad vnā ptē

⁊ actu q̄ſtū ad aliā. Olympia.n.i.feſta agonalia, q̄ celebrabanṫ in mōte olympo dīr eē, ⁊ durare ſ3 agones: vel poſſe fieri in actu: q2 q̄ſdiu durabāt iſta feſta: aliq̄ ps illoꝝ ludorū erat i fieri: ⁊ aliq̄ erat, vt i futuꝝ fiēda. ¶ Deinde cū dicit.

Argꝝ. ¶ Pꝫ aūt infinitū in tēpore diuerſo modo/ ⁊ in hominibus: ⁊ in diuiſione magnitudinum eſſe.

¶ Alr aūt/ ⁊ in tempore manifeſtum quod infinitū/ ⁊ in hominibus/ ⁊ in diuiſione magnitudinum.

¶ Cōparat diuerſa infinita adinuicē. Et p̄ cōparat infiᵐ temporis, ⁊ gn̄ationis infinito, qd̄ ē i magnitudinibꝰ. Scd̄o cōparat infiᵐ ſ3 appōnē, ⁊ ifiᵐ ſ3 diuiſionē i magnitudinibꝰ,

T.c.59 ibi[Q. aūt ſm appōnē.] Circa p̄ᵐ tria facit. Prio ꝓponit qd̄ intēdit: ⁊ dicit, ꝙ alr̄ manifeſtaṫ infiᵐ i gn̄atione hoīuꝫ ⁊ in tēpore: ⁊ alr̄ in diuiſione magnitudinuꝫ. ¶ Scd̄o ibi.

Argꝝ. ¶ Oino nāqꝫ/ h̄ mō ē infinitū vt ſemp aliud/ aliudqꝫ ſumaṫ/ ⁊ id qd̄ accipiṫ ſit qdē finitū: At aliud atqꝫ aliud ſp. Quare nō opꝫ ifinitū pinde accipere: atqꝫ hoc aliquid/ vt hoiem/ aut domū. Sed vt dies dr̄/ atqꝫ ludus: quoꝝ eſſe/ non vt ſub̄a quędaꝫ eſt/ ortū: ſed in generatione ſemper corruptioneqꝫ ꝯſiſtit/ finitum quidem/ at aliud/ atqꝫ aliud ſemper.

T.c.58 ¶ Oino qdē.n.ſic eſt infinitū/ in ſemp aliud/ ⁊ aliud accipiēdo: ⁊ acceptū qdem ſemper eſſe finituꝫ: Sꝫ ſemp alteꝝ/ ⁊ alieꝝ. Quare infinitū/ nō opꝫ accipe ſicut hoc aliqd: vt hoiem/ aut domuꝫ: ſed ſicut dies dr̄/ ⁊ agon: quibus eſſe/ non ſicut ſubſtantia quędaꝫ factum eſt: ſed ſemper in generatione/ aut corruptione finitum: ſed ſemper alterum/ ⁊ alterum.

In ipſo ſtatim ꝑncipio text. deficit aliqd qd̄ in ſimpl. ſtat hꝫ.

¶ Oñdit qd ſit cōe oibus infinitis: ⁊ dicit: qd̄ h̄ oino, ⁊ vl'r in oibꝰ infinitis inueniṫ: ꝙ infiᵐ eſt in ſemp aliud, ⁊ aliud accipiēdo, ſ3 q̄ſdā ſucceſſionē: ita tn̄, ꝙ qcqd accipiṫ i actu de infinito, totū ſit finitū. Un̄ nō opꝫ accipere, ꝙ infinitum ſit aliqd totū ſimul exiſtēs: ſicut h̄ aliqd demōſtratuꝫ: ſicut accipimus hoieꝫ, vel domū: ſ3 ſicut ſunt ſucceſſiua: vt dies, ⁊ ludus agonalis: quoꝝ eſſe, nō eſt hoc mō, ꝙ aliqd eorum ſit ſicut q̄dā ſub̄a pfecta tota actu exiſtēs. In gn̄atiōe aūt, ⁊ corruptione, etſi in infiᵐ procedaṫ, ſemp illud qd̄ accipitur in actu, eſt finitū. In toto.n. decurſu gn̄ationis, etiaꝫ ſi ꝓcedaṫ in infinituꝫ: ⁊ oēs hoies qui ſimul accipiunṫ ſunt finiti ſm numeꝝ: ⁊ hꝰ finitū opꝫ accipere alteꝝ, ⁊ alteꝝ: ſꝫ ꝙ quidam homines ſuccedunt quibuſdam. Tertio ibi.

Argꝝ. ¶ Uerum in imaginibus quidem/ hoc accidit/ permanente eo/ qd̄ ſumptum. In hominibus autem/ atqꝫ tempore accidentibus/ ita vt non deficiant.

¶ Sed in magnitudinibus quidem permanente accepto/ hoc accidit: in hominibus autem/ ⁊ tempore corruptis/ ſic vt non ſit deficere.

¶ Oñdit dr̄ia, ⁊ dicit, ꝙ illud finitū qd̄ accipimꝰ in magnitudinibus, vel apponēdo, vel diuidendo permanet, ⁊ non corrūpiṫ. Sꝫ illa finita q̄ accipiunṫ i infinito, decurſu tpis ⁊ gn̄ationis humanę corrūpunṫ: ita ꝙ, p iſtū modū nō ꝯtingit tēpus, ⁊ generationem deficere. Deinde cum dicit.

Argꝝ. ¶ Atq/ infinitū qd̄ in additione, ⁊ qd̄ in diuiſiōe ꝯſiſtit: idē quodāmō ē. Fit.n. in magnitudine finita, p additionē e ꝯtra. Nā vt cū diuidiṫ/ cerniṫ i infinitū abitio: ſic cū additio fit/ ad magnitudinē ipſaꝫ determinatā videbiṫ. Etenim ſi qſpiā in magnitudine finita/ ō finita magnitudine ſūpta/ eadē aliā accipiat rōne/ nō eādē totiꝰ magnitudinē ſumēs: nō ptrāſibit vnqꝫ magnitudinē illā finitā. Sin ṽo hoc pacto rōnē augeat: vt ſemp magnitudinē eādem accipiat/ ptrāſibit ſane/ ꝓpterea qd̄/ oē finitū/ quouis conſumiṫ definito. Alio igiṫ mō nō eſt infinitū in rebus/ ſꝫ h̄ pacto potētia inqꝫ/ atqꝫ diuiſione. Et actu etiā eſt/ pinde atqꝫ diē/ ac ludū/ dicimꝰ eē. Et potētia ſic eſt/ vt materies: ⁊ nō p ſe/ vt ipſum finitū. Et additione igiṫ/ h̄ pacto ē potētia/ infinitū: qd̄ qdē aliquo mō dicimꝰ idem eſſe/ quo id qd̄ in diuiſione ꝯſiſtit. Semper.n.eſt aliquid ipſius extra ſumendum.

T.c.59 ¶ Qd̄ aūt ſꝫ appōnē idē quodāmō ē/ ⁊ qd̄ ē ſꝫ diuiſionē. Infinitū.n.ſꝫ appōnē fit e ꝯtrario: ſꝫ ꝙ.n. diuiſū vī in infinitū: ſic appoſitū/ videbiṫ ad determinatū. Infinita.n.magnitudine/ ſic accipiens aliqs determinatū accipiet eadē rōne/ nō eādē aliqꝫ magnitudinē rōne accipiēs/ non tranſibit finitū. Si ergo ſic augmēret/ vt ſemp eandē aliqꝫ ſit accipere magnitudinē/ tranſibit finitū/ pp id qd̄ oē finituꝫ/ remouetur quolibet finito. Alr̄ qdem igiṫ non eſt/ ſic aūt eſt infinitū/ potētia/ ⁊ diuiſione. Et actu aūt eſt/ ſicut diē eē dicimꝰ/ ⁊ agonē/ ⁊ potētia ſic/ ſicut māꝫ: ⁊ nō p ſe/ ſicut finitū. Et ſm appōnē igiṫ ſic ifinitū potētia ē/ qd̄ idē dicimꝰ q̄dāmō eē/ ei qd̄ ē ſꝫ diuiſionē. Sēper qdem.n.aliqd ipſius extra eſt accipere. T.c.60

¶ Cōparat duo ifinita q̄ ſunt i magnitudinibꝰ. ſ. ſꝫ appōnē, ⁊ ſꝫ diuiſionē. Et circa h̄ tria facit. Prio ponit ꝯuenientiaꝫ iter vtrūqꝫ ifiᵐ. 2ᵒ oñdit dr̄ia ibi.[Nō tn̄ excedit.] 3ᵒ infert q̄ſdā ꝯnē ex dictis ibi.[Quare neqꝫ ē excellere.] Dic̄ h̄ p̄: ꝙ q̄dāmō infiᵐ p appōnē ē idē, cū ifinito ſꝫ diuiſionē: q2 infiᵐ ſm appōnē, fit ex oppoſito cū ifinito ſꝫ diuiſionē. Scd̄ꝫ.n. ꝙ aliqd diuidiṫ in infiᵐ: ſm h̄ in infiᵐ vī poſſe apponi, ad aliqꝫ determinatā q̄ſtitatē. Manifeſtat igiṫ q̄ō ſit in infiᵐ diuiſio in magnitudine: ⁊ dicit, ꝙ ſi aliqs i aliq̄ magnitudine finita, accepta aliq̄ pte determinata p diuiſionē: ſp accipiat diuidēdo alias ptes: ſꝫ eadē rōnē. i. ꝓportionē: ſꝫ nō ſꝫ eādē q̄ſtitatē, i eadē ꝓportiōe: nō ptrāſibit diuidēdo illud infiᵐ: puta ſi a linea cubitali accipiat medietatē: ⁊ iteꝝ a reſiduo medietatē: ⁊ ſic i infiᵐ ꝓcedere pt. Seruabiṫ.n. in ſubtrahēdo eadē ꝓportio: ſꝫ nō eadem q̄ſtitas ſubtracti. Minꝰ ē.n.ſꝫ q̄ſtitatē dimidiū dimidij: q̄ꝫ dimidiū totiꝰ. Sꝫ ſi ſemp ſumeret eādē q̄ſtitatē: oporteret, ꝙ ſp magis, ac magis augereṫ proportio: puta ſi a q̄ſtitate. x. cubitoꝝ ſubtrahaṫ vnꝰ cubitꝰ: ſubtractū ſe hꝫ ad totuꝫ in ſubdecupla portiōe. Si aūt iteꝝ a reſiduo ſubtrahaṫ vnus cubitꝰ, ſubtractū ſe hēbit i maiori ꝓportiōe. Minꝰ.n.vnꝰ cubitꝰ excediṫ, a. ix. q̄ꝫ, a. x. Sicut igiṫ ſeruādo eādē ꝓportionē diminuiṫ q̄ſtitas: ita ſumēdo eādē q̄ſtitatē augeṫ ꝓportio. Si g̊ aliqs ſubtrahēdo ab aliq̄ magnitudine finita, ſemp augeat ꝓportionē ſumēdo eādē q̄ſtitatē, trāſibit magnitudinē finitā diuidēdo. puta ſi a linea cētū cubitoꝝ, ſp ſubtrahat vnū cubitū. Et h̄ iō q2 oē finiᵐ ꝯſumiṫ, q̄cūqꝫ finito ſemp accepto. Alr̄ igiṫ infiᵐ nō eſt ſm diuiſionē niſi i poᵃ: qd̄ tn̄ ſimul eſt actu cū poᵃ: ſicut dictū eſt de die, ⁊ de agone. Et cū infiᵐ ſit ſemp in poᵃ aſſimilaṫ māę q̄ eſt ſemper in poᵃ: ⁊ nō eſt p ſe exiſtens in actu totū: ſicut finitū eſt in actu, ⁊ ſic infinitū ſm diuiſionē eſt in poᵃ cū actu ſimul. Silr̄ dōm eſt de infinito ſm appōnē: qd̄ quodāmō eſt ideꝫ cū infinito ſm diuiſionē: vt dictū eſt. Inde aūt manifeſtum eſt, ꝙ it finitū per appōneꝫ eſt in potentia: q2 ſemp ꝯtingit aliquid aliud accipere apponendo. Secundo ibi.

2ᵃ parte tex. 60. in 3ᵃ pte

Infinitum aſſimilatur māę.

Argꝝ. ¶ Hoc tn̄ definitū oēꝫ exupat magnitudinem/ vt in diuiſione

diuiſiõe definitã exuparit nõ e: ꝛ ſemp minoꝛ euadit.

¶ Nõ tñ excellit oẽm determinatã magnitudinẽ: ſicut i diuiſiõe excellit oẽ determinatũ: ꝛ erit minus.

¶ Oñdit dñiã inter infiᵐ ſꝫ appõnẽ, ꝛ infiᵐ ſm diuiſionẽ: ꝛ dicit, ꝙ infiᵐ p appõnẽ nõ excedit in maius, oẽm magnitudinẽ finitã datã: ſed infiᵐ ſm diuiſionẽ, excedit oẽm determinatã q̃titatẽ in minus. Accipiamus.n. aliquã determinatã paruitatẽ, puta vnius digiti ſi lineã certũ cubitoꝝ diuidã in infiᵐ accipiẽdo ſemp dimidiũ: veniet ad aliqd minus digito vno. Sꝫ apponẽdo in infiᵐ e cõtrario diuiſioni: erit dare aliq̃ q̃titatẽ finitã: q̃ nũq̃ ptrãſibit. Dent.n. duę magnitudines: quaꝝ vtraq; ſit.x. cubitoꝝ: ꝛ tertia q̃ ſit.xx. Si igit id qđ ſubtrahi in infinitũ accipiẽdo ſemper dimidiũ ab vna magnitudine.x. cubitoꝝ: addatur alteri: q̃ ẽt eſt.x. cubitoꝝ: nunquã perueniet ur in infinitum apponendo ad menſuram quantitatis quę eſt.xx. cubitorum qꝛ quantum remanebit in magnitudine cui ſubtrahitur: tantũ deficiet a menſura data in quantitate, cui addetur. Tertio ibi.

Argu. ¶ Ut aũt oẽm additionẽ exuperet: neq; potẽtia eſſe põt: ſiqdẽ non ſit p acc̃ns actu infinitũ: vt nãles/id corpꝰ infinitũ eẽ dicũt/qđ extra mũdũ collocauere: cuius ſubã aer eſt: aut aliqd tale. Sꝫ ſi infinitũ actu ſenſibile corpus / hoc pacto in ratione reꝝ eſſe non põt: pꝫ neq; p additionẽ poſſe/ſic eſſe potentia infinitũ: niſi (vt dictum eſt) diuiſionis contrario mõ.

¶ Quare neq; ẽ excellere oẽ ſm appõnẽ: neq; potentia poſſe eſt eſſe/ſiqdẽ nõ eſt ſm acc̃ns actu infinituꝫ ſicut dicuht phyſiologi/extra corpus mundi/ cuius ſuba eſt aer/aut aliud huiuſmodi. Sed ſi non poſſibile eſt/ꝙ infinitum corpus ſenſibile actu ſit/manifeſtum/ꝙ neq; potentia vtiq; erit ſm appoſitionem/ ſed/aut (ſicut dictum eſt) e contrario diuiſioni.

T.c.61 ¶ Inducit ꝯnẽ ex dictis. Et p inducit eã. 2° manifeſtat p dictũ Platonis. ibi [Quã ꝛ Plato.] Dicit ḡ, ꝙ ex q̃ appõ in infiᵐ nõ facit trãſcẽdere oẽm determinatã q̃titatẽ, nõ eſt poſſe eſſe: nec ẽt in poᵃ: ꝙ excellat ois determinata q̃titas p appõnẽ: qꝛ ſi eſſet in nã poᵃ ad appõnẽ trãſcendentẽ oẽꝫ q̃titatẽ: ſequeret, ꝙ eſſet actu infiᵐ: ſic ꝙ infiᵐ eſſet acc̃ns alicui nãę: ſicut nãles pñi extra corpus huius mũdi qđ videmus, poſuũt, ꝙ eſt qđdã infiᵐ cuius ſuba ẽ aer, vel aliqđ aliud hꝰ. Si ḡ nõ eſt poſſe eſſe corpus ſenſibile actu infinitũ (vt oñſum eſt) ſeqtur, ꝙ nõ ſit poᵃ in nã ad appõnẽ tranſcendentẽ oẽm magnitudinẽ: ſed ſolũ ad appõnẽ infinitaꝫ p ꝯriũ diuiſioni (vt dictũ eſt.) Quare aũt ſi eſſet in poᵃ ad infinitã additionẽ trãſcendentẽ oẽm magnitudinẽ, ſequat eſſe corpus infinitum in actu: non aũt additionem infinitã in numeris, tranſcendentem oẽm numeꝝ, ſequatur eſſe

T.c.69 numerum infinitum in actu. infra oñdetur. ¶ Scđo ibi.

Argu. ¶ Nã ꝛ Plato ĩfinita duo ꝓpterea facit/ꝙ i accretiõe exupare vr̃/ꝛ in diuiſiõe in infinitũ abire. At q̃q̃ duo fecit: nõ tñ vtit. In numeris.n. neq; ꝓceſſio p diuiſionẽ ẽ ĩfinita (vnitas.n. minimũ ẽ) neq; accretio/vſq; nãq; ad denariũ icremẽta nũeri facit.

T.c.61 ¶ Quã/ꝛ Plato pp h̃ ĩfinita duo fecit/qđ ꝛ i augmẽtũ vr̃ excellere/ꝛ i ĩfinitũ abire/ꝛ ad annihilationẽ. Faciẽs tñ duo/nõ vtit duobꝰ. Neq;.n. in numeris ſꝫ diuiſionẽ/ĩfinitũ ẽ (vnitas.n. minimũ ẽ) neq; in augmentũ/ vſq; nãq; decẽ facit numeꝝ.

¶ Manifeſtat qđ dixerat, p dictũ Platõis: ꝛ dicit ꝙ qꝛ infinitũ i appõne magnitudinũ ẽ p oppoſitã diuiſionẽ: pp hoc Plato duo fecit infinita. ſ. magnũ, qđ ptinet ad additionẽ ꝛ paruũ, qđ ptinet ad diuiſionẽ: qꝛ. ſ. in finitũ vr̃ excellere, ꝛ p additionẽ in augmẽtũ: ꝛ p diuiſionẽ in decremẽtũ, vel tẽdẽdo in nihil. Sꝫ cũ ipſe faciat duo infinita, nõ tñ vtitur eis: qꝛ cũ numeꝝ poneret ſubſtãm eſſe oĩuꝫ reꝝ: in numeris nõ inuenit infinitũ p diuiſionẽ: qꝛ in eis ẽ minimũ vnitas: neq; ẽt p additionẽ ſm ipſuꝫ: qꝛ dicebat, ꝙ ſpẽs numeroꝝ non variantur niſi vſq; ad.x. ꝛ poſtea reditur ad vnitatem computando vndecim, ꝛ duodecim. ꝛc̃. Lec.xj.

Simplicius hꝰ tex. expõnẽs hic dicit platonẽ hꝰ ſnĩe haud fuiſſe.

Argu. ¶ Fit autem / vt infinitum ſit contrario modo / atq; alij dicunt. Non.n. id eſt infinitum cuius nihil eſt extra/ſed id/cuius aliquid ſemper eſt extra.

T.c.62 Accidit autem/contrarium eſſe infinituꝫ/ q̃ ſicut dicũt. Non.n. cuius nihil eſt extra/ſed cuius ſemp aliquid eſt extra/hoc infinitum eſt.

Poſtq̃ Phs oñdit qñ ẽ infiᵐ: hic oñdit qđ ſit infiᵐ. Et circa h̃ tria facit. p̃ oñdit qđ ſit infiᵐ. 2° ex h̃ aſſignat rõnẽ eoꝝ q̃ de infinito dñr ibi. [Scđm rõnẽ aũt accidit.] 3° ſoluit rõnes q̃ ſupra poſitę ſunt. ibi [Reliquũ aũt eſt.] Circa pᵐ duo facit. Primo oñdit qđ ſit infiᵐ, excludẽs quorũdã falſam diffõnẽ. 2° excludit quandã falſaꝫ opinionẽ, ꝯñtem ex illa falſa diffõne ibi. [Quã hinc accipiũt dignitatẽ.] Circa pᵐ tria facit. Primo ꝓponit qđ itẽdit: 2° manifeſtat ꝓpoſitũ ibi. [Signũ nãq;.] 3° infert q̃dã ꝯnẽ ex dictis. ibi [Un̄ meliꝰ ẽ opinãdũ.] Dic ḡ p̃, ꝙ ꝯrio mõ diffiniẽdũ ẽ infiᵐ; q̃ ſicut qdã diffiniebãt. Dixerũt enim qdã. ꝙ infiᵐ eſt extra qđ nihil ẽ. Sꝫ e ꝯ dicẽdũ eſt, ꝙ infinitũ eſt cuius ſemp eſt, aliqd extra. ¶ Scđo ibi.

T.c.67

T.c.73

T.65.

2ª parte 62. tex.

2ª parte tex.64.

Argu. ¶ Cuiꝰ h̃ idiciũ ẽ: nã ꝛ annuloꝝ eos q pala carẽt/ ĩfinitos hoies dicũt: qꝛ ſemp aliqd ẽ extra ſumẽdũ: p ſilitudinẽ tñ q̃dã: ꝛ non ꝓprie. Oꝑꝫ.n. ꝛ h̃ eẽ/ꝛ nũq̃ idẽ iſup ſumi. In circulo vo nõ ita fit: ſꝫ ſemp/ qđ deinceps ſumit/ ẽ ſolũ aliud. Infinitũ igit id eſt/ cuiꝰ ſemp aliqd extra/rõne q̃titatis accipi põt.

¶ Signũ aũt eſt: ꝛ nãq; annulos dicũt infinitos / vt habentes circulationẽ: qꝛ ſemp eſt extra accipe/ſm ſilitudinẽ q̃dã dicẽtes: non tñ proprię. Oꝑꝫ.n. ꝛ h̃ eſſe: ꝛ non aliqñ idẽ recipi. In circulo aũt nõ ſic fit: ſed ſemper qđ eſt ꝯſequẽter/ ſolum alteꝝ. Infinituꝫ quidem igitur hoc eſt: cuius ſm q̃titatem accipientibus/ſemper eſt aliquid accipere extra.

Lec.63 Hinc ex alex. expoſitiõe habemꝰ palmã diuiſiõis rõnẽ quãtitatis cõpetere.

¶ Manifeſtat ꝓpoſitũ. ꝛ p̃ oñdit: ꝙ ſua aſſignatio ſit bona 2° ꝙ aſſignatio antiquoꝝ ſit incõpetẽs ibi. [Cuiꝰ aũt nihil ẽ extra.] Oñdit ḡ p̃: ꝙ infiᵐ ſit, cuius ſemp ẽ aliqd ex̃: p qđdã ſignũ. Dicũt.n. qdã, ꝙ annuli ſunt ĩfiniti: qꝛ p h̃, ꝙ hñt q̃dã circulationẽ, ſemp ẽ ibi ſumpꝑe aĩ ẽ ptẽ, ad ptẽ acceptã: ſꝫ h̃ dĩ ſꝫ ſilitudinẽ, ꝛ nõ ꝓprie: qꝛ ad h̃, ꝙ aliqd ſit infinitũ, reqrit h̃. ſ. ꝙ ex̃ q̃libet ptẽ acceptã ſit q̃dã alia ita tñ ꝙ nũq̃ reſumat illa, q̃ pus fuit accepta. Sꝫ i circulo nõ eſt ſic: qꝛ pꝰ q̃ accipit, poſt aliã ptẽ, eſt alia ſolũ ab eo, qđ immediate acceptũ ẽ: nõ tñ ab oibꝰ ptibꝰ pus acceptis qꝛ vna ps põt multoties reſumi: vt pꝫ in motu circulari. Si igit annuli dñr infiniti pp hãc ſilitudinẽ: ſequit, ꝙ illud qđ ẽ vere infiᵐ, ſit cuius ſemp ſit aliqd extra accipere, ſi aliquis velit accipere eius q̃titatẽ. Nõ.n. põt cõprehendi q̃titas infiniti: ſed ſiquis velit eã accipere: accipiet partẽ, poſt partem in infinitum (vt ſupra dictum eſt.) Secundo ibi.

2ª parte tex.63.

Argu. ¶ Cuiꝰ vo nihil ẽ extra: id pfectũ/ac totũ. Hoc.n. pacto totũ ꝯſueuimꝰ diffinire: totũ dicẽtes id eẽ cuius nil prſus abeſt. Ut hominẽ totũ: aut ciſtellã: atq; vt

quodq̧. Sic/ ⁊ id qđ ꝓprie totū ē: veluti totū ipm/ cuius nihil eſt extra. Cuius vo aliqđ abeſt: id q̄cq̄d abeſt/ vniuerſum nō eſt. Totū aūt/ ⁊ perfectum: aut idem penitus ſunt/ aut nām finitimā habent. Perfectū vo nihil eſt prorſus: quod non habeat finem.

¶ Cui⁹ aūt nihil eſt extra: h̄ pfectū ē/ ⁊ totū. Sic.n. diffiniūim⁹ totū: cui nihil abeſt: vt hoiem totū/ aut arcā. Sicut aūt ſingulare: ſic/ ⁊ qđ ꝓpṝ: vt totum cuius nihil eſt extra. cuius autem abſentia extra eſt: non oē eſt: cum abſit. Totum aūt/ ⁊ perfectum/ aut

Lec.64 idē penitus: aut proximū ſm nām eſt. Perfectum autē nullū/ nō habēs finē. Finis autez terminus eſt.

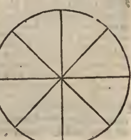
¶ Probat ꝙ diffō antiquoꝝ ſit icōpetēs: tali rōne. Id cui⁹ nihil ē extra: ē diffō pfecti, ⁊ toti⁹: qđ ſic ꝓbat. Diffinit̃.n. vnū qđq̧ eē totū, cui nihil deeſt: ſic dicim⁹ hoiez totū, aut arcā totā, qb⁹ nihil deeſt eoꝝ q̄ debēt hēre. Et ſicut h̄ dicim⁹ i aliq ſingulari toto: vt ē h̄ ꝑticulare, vel illud: ita et hęc rō cōpetit i eo, qđ ē vere, ⁊ ꝓprie totū. ſ. i vniuerſo: extra qđ ſimpl̄r nihil ē. Cū aūt aliqđ deēt p abſentiā alicui⁹ intrinſeci: tūc nō ē totū. Sic igit̃ manifeſtū ē, ꝙ hęc ē diffō toti⁹. Totū ē cui⁹ nihil ē extra. Sȝ totū, ⁊ pfectū, vel ſunt penit⁹ idē: vel ſunt ꝓpinq̄ ſȝ nāȝ. (Et h̄ id dic: qꝛ totū non inuenit̃ i ſimplicib⁹ q nō hñt ptes: qb⁹ tñ vtimur noie pfecti) p h̄ igit̃ manifeſtū ē, ꝙ pfectū ē cui⁹ nihil ē extra ipm. Sȝ nullū carēs fine eſt pfectū (qꝛ finis eſt pfectio vniuiuſq̧.) Finis aūt eſt termin⁹ eius, cui⁹ eſt finis) nullū igit̃ infi^m, ⁊ interminatū eſt pfectū. Nō ḡ cōpetit infinito diffō perfecti, cuius. ſ. nihil eſt extra. Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Quocirca putādū ē/ meli⁹ Parmenidē/ Meliſſo dixiſſe. Hic.n. ipſuȝ infinitū totū appellat. Parmenides aūt totū dicit eſſe finitū: a medio ęque diſtās. Fieri.n. non pōt/ vt infinitum cum toto / ac vniuerſo/ perinde atq̧ cum lino/ linum nectatur.

¶ Unde melius eſt opinandum. Parmenidē/ Meliſſo dicere. Hic quidem enim infinitum totū dicit: totum autem finiri a medio ęque pugnans. Nō.n. linum lino/ eſt continuare omni/ ⁊ toti infinitum.

¶ Inducit quādā ꝯclōnē ex dictis. Qꝛ.n. infinito nō cōpetit diffō totius: manifeſtū eſt, ꝙ melius dixit Parmenides, q̄ȝ Meliſſus. Meliſſus.n. dixit totum vniuerſum eſſe infi^m. Parmenides vo dixit, ꝙ totū finit̃ ꝑ ęque pugnans a medio: in q̄ deſignauit corpus vniuerſi eſſe ſphericū. In ſphera.n. lineę a medio vſq̧ ad terminum. ſ. circunferentiam ducunt̃ ſm ęq̄litatē q̄ſi ęque pugnās ſibi inuicē. Et recte dī, ꝙ totū ſit fi^m: qꝛ totū, ⁊ infinitū: nō ſe inuicem conſequūtur, quaſi ſibi cōtinuata: ſicut lino ꝯtinuatur linum, in ſilādo. Erat enim prouerbiū vt ea quę conſequuntur ⁊ dicerentur ſibi continuari. ſicut linum lino. ¶ Deīde cū dic̄.

Lineę a centro ad circunferētiā ducunt̃ ſm ęq̄litatē.

¶ Nā hic/ ⁊ hāc pclarā de infinito ꝯdōnē accipiūt/ Argu. oia inq̧ ipm ꝯtinere/ ⁊ vniuerſum i ſeipſo cōplecti. Hȝ.n. ſiſtudinē q̄ȝdā ad totū. Infinitū.n. mā pfectionis magnitudinis eſt: ⁊ id qđ eſt potētia totuȝ/ nō actu. Eſt āt diuiſibile/ ad diminutionē/ ⁊ ad additionem ꝯtrariam: totūq̧/ atq̧ finitū nō ꝑ ſe: ſȝ ꝑ aliud. Et nō ꝯtinet: ſȝ vt infinitū ē ꝯtinet̃. Quapropter/ ⁊ ignotū eſt/ ea rōne qua eſt infinitū: mā nāq̧ formā nō hȝ. Quare pȝ partis magis infinitum/ q̄ȝ totius rationem ſubire. Materia nanq̧/ pars eſt totius: perinde/ ac ęs eſt ęneę ſtatuę pars.

¶ Qm̄ hinc accipiūt dignitatē de infinito: qđ ē oia ꝯtinēs: ⁊ oia in ſeipſo hñs/ ꝑꝑ id qđ hȝ ſiſtudinem T.c.65 q̄ȝdā cū toto. Eſt.n. infinitū/ pfectionis magnitudinis mā: ⁊ qđ potētia/ totū eſt/ actu vo nō. Diuiſibile aūt eſt/ ad diuiſionē/ ⁊ ad oppoſitā appōnē. Totū autem ⁊ finitum / non ſm ſe/ ſed ſm aliud: ⁊ non continet: ſed continetur/ inquantum eſt infinitum. Unde ignotum eſt/ inquantum eſt infinitum/ ſpeciez enim non hȝ mā. Ergo manifeſtum eſt/ ꝙ magis ſit T.c.66 partis rōne ſit infinitum/ q̄ȝ in totius. Pars enim materia totius eſt: ſicut ęs ſtatuę.

¶ Excludit q̄ȝdā falſam opinionē, ex pdicta diffōne exortā. Et p̄ cōiter q̄ȝtū ad oēs. 2° ſpāliter q̄ȝtū ad Platonez ibi. tex.66. [Qm̄ ſi ꝯtinet.] Dicit ḡ p̄. ꝙ qꝛ eſtimauerūt infi^m ꝯiungi 2° parte toti: hic acceperunt quaſi [dignitatē]. i. rē p ſe notā, de infinito, ꝙ oia ꝯtineret: ⁊ oia in ſe hēret, ꝑꝑ h̄ ꝙ hȝ q̄ȝdā ſiſtudinē cū toto. ſicut id qđ ē in po°, hȝ ſiſtudinē cū actu. Infinitū.n. mq̄ȝtū eſt in po°, eſt ſicut mā, reſpectu pfectionis magnitudinis: ⁊ eſt ſicut totū in po°: nō aūt in actu. Qđ pȝ ex h̄, ꝙ infi^m dī ſm ꝙ poſſe eſt aliqđ diuidi in minus: ⁊ ſm ꝙ ex oppoſito diuiſionū pōt fieri appō (vt dictū eſt.) Sic igit̃ infi^m ſm ſe. i. ſm ꝓpriā rōnē, eſt i po°: ⁊ eſt impfectū, ſicut mā, nō hñs pfectionē. Nō aūt eſt totū, ⁊ finitū ſm ſe ideſt ſm ꝓpriā rōnē: q̄ eſt infi^m: ſed ſm aliud. i. ſȝ finē, ⁊ totū ad qđ eſt in po°. Diuiſio.n. q̄ eſt poſſis in infi^m ſm ꝙ ad aliqđ terminat̃, dī eſſe pfecta: ⁊ ſȝ ꝙ vadit in infi^m, eſt imperfecta. Et manifeſtū eſt, ꝙ cū totius ſit ꝯtinere: mę aūt ꝯtineri: ꝙ infi^m inq̄ȝtū hȝ, nō ꝯtinet, ſed cōtinet̃: inq̄ȝtū. ſ. id qđ de infinito eſt in actu ſemꝑ ꝯtinet̃ ab aliquo maiori, ſm ꝙ poſſe eſt, aliqđ eſſe extra accipere. Ex hoc aūt qđ eſt ſicut ens in po°, nō ſolū hoc ſequit̃, ꝙ infi^m ꝯtinet̃, ⁊ non contineat: ſed ēt ſequunt̃ duę alię ꝯclōnes: quaꝝ vna eſt, ꝙ infinitum inquantum hȝ eſt ignotū: qꝛ eſt ſicut mā nō hñs ſpēm. i. formā (vt dictū eſt) mā aūt, nō cognoſcit̃ niſi ꝑ formā. Alia ꝯclō eſt, quę ex eodē ſequit̃: ꝙ infinituȝ magis hȝ rōnē partis, q̄ȝ toti⁹. qꝛ mā cōparat̃ ad totū, vt pars. Et recte infinitum ſe hȝ vt pars: inquantuȝ non eſt de ipſo accipere niſi aliquam partem in actu. ¶ Secundo ibi.

¶ Nā ſi i reb⁹ ſenſibilib⁹ ꝯtinet: ⁊ i itelligibilib⁹ etiā ipȝ magnū/ ⁊ puū, ꝯtinere res itelligibiles oportebat. At abſurdū ē ꝑfecto ac ipoſſibile/ id qđ ē ignotum/ atq̧ indefinitum: continere / ac definire.

¶ Qm̄ ſi continet in ſenſibilibus/ ⁊ in intelligibilibus Aſſert magnum ⁊ paruum: oportuit continere intelligibi- platoni/ lia. Inconueniens autem ⁊ impoſſibile eſt ignotuȝ/ ⁊ ea diuerteȝ indeterminatum/ continere/ ⁊ determinare. ſimplici⁹ hoc i loco. ſ. ꝙ̄ aȝ ariſt accerrime tuet̃.

¶ Excludit opinionē Platōis, q ponebat infi^m, tā i ſenſibilib⁹, q̄ȝ itelligibilib⁹: et dic̄, ꝙ ex h̄ manifeſtū ē ēt, ꝙ ſi ma-

gnum

gnā, ꝛ paruū, quibus Plato attribuit infi͡m, ſunt in ſenſibilibus, ꝛ itelligibilib⁹ tāq̄ ꝯtinētia (pp̄ h̄ ꝙ ꝯtinere attribuit infinito) ſeq̄r, ꝙ infi͡m ꝯtineat intelligibilia. Sȝ h̄ vı̄ eſſe inconueniens, ꝛ ipoı̄e, ꝙ infi͡m cū ſit ignotū, ꝛ indeterminatū cōtineat, ꝛ determinet intelligibilia. Nō.n. determinantur nota per ignota: ſed magis e contra. Lec.xij.

Argr. ¶ Atq; cū rōne ēt ſit, vt id qdē qđ in additiōe ꝯſiſtit: non videat eſſe ſic infinitū, vt oēm exuperet magnitudinē. Id v̄o qđ in diuiſione conſiſtit: infinitū eſſe iſtiuſmodi videatur. Infinitū enim intus perinde atq; materia continetur: forma aūt continet.

T.c.67 Secundū rōnē autē accidit: ꝛ ꝙ ſm appoſitionē non eſſe videri infinitum ſic, vt oēm excellat magnitudinē. In diuiſione autē eſſe. Continetur enim, ſicut materia, intus ꝛ infinitum: continet autem ſpecies.

Poſita diffōne infiniti: hic ex diffōne aſſignata, aſſignat rōnē eoꝝ q̄ de infinito dr̄. Et p̄ ei⁹ qđ dı̄, de appōne, ꝛ diuiſione infiniti. 2° eius ꝙ infi͡m in diuerſis, ſȝ ordinē inuenit̄ ibi. [Infi͡m aūt nō idē ē.] 3° eius ꝙ mathematici vtunt̄ infinito ibi. [Nō remouet aūt rō.] 4° ei⁹ ꝙ

T.c.70 T.c.71 T.c.72 infi͡m ponit̄ pn͡m ibi. [Qm̄ aūt cāꝫ.] Circa pri͡m duo facit. Primo aſſignat rōnē eius qđ dı̄ de infinito, circa diuiſionē, ꝛ appōnē in magnitudinib⁹. 2° eius qđ dı̄ in numeris per

T.c.68 cōparationē ad magnitudines ibi. [Rōnabilr̄ aūt eſt.] Dictū eſt aūt ſupra, ꝙ appō in infi͡m, ſic inuenit̄ in magnitudinib⁹: ꝙ tn̄ nō excedit̄ p̄ h̄, q̄cūq; determinata magnitudo. Sȝ diuiſio in infi͡m, ſic inuenit̄ in magnitudinib⁹: ꝙ diuidēdo trāſit̄ q̄cūq; q̄ātitas in minus (vt ſupra expoſitū eſt.) Hoc aūt ſm rōnē dicit accidere: q2 cū infinitū hēat rōnem mā̄ ꝯtinet̄ intus, ſicut mā. Illud aūt qđ ꝯtinet eſt ſpecies, ꝛ forma. Manifeſtū eſt aūt ex his q̄ dicta ſunt in ſcđo, ꝙ totum hȝ rōnē forme: partes aūt rōnē mā̄. Cum ergo in magnitudinibus a toto, itur ad partes p̄ diuiſionē: rōnabile eſt, ꝙ ibi nullus terminus inueniatur, qui non tranſcendatur per infinitam diuiſionem. Sed in additione itur a partibus ad totū, qđ hȝ rōnē forme continentis, ꝛ terminantis: vnde rōnabile eſt, ꝙ ſit aliqua determinata quantitas: quam, infinita appoſitio non tranſcendat. ¶ Secūdo ibi.

Argr. ¶ Cū rōne ēt accidit i numero qdē verſus min⁹: minimū eē ſineq; v̄ſus aūt plus: oēm ſemp̄ multitudinē exuperare. In magnitudine v̄o ꝯtrū. Verſus qdē min⁹, oēm magnitudinē exuperare, v̄ſus aūt maius, nō eē magnitudinē īfinitā. Hęc.n. ita ꝓpterea ſūt: ꝙ ipm̄ vnū q̄cq̄d tādē id ſit, idiuiſibile eſt, hō nāq;, vn⁹ eſt hō: non multi. Numerus aūt eſt vna plura: q̄ātaue q̄dā. Quare ad īuiſibile ſtet̄, neceſſe ē. Duo enim ac tria denominatiua nomina ſunt: ꝛ cęterorum quiſq; numerorum ſimili modo.

T.c.68 ¶ Rōnabilr̄ aūt eſt, ꝛ in numero qdē, ad numeꝝ eē terminū: ad plus aūt ſemp̄ oēm excellere multitudi[illegible]. In magnitudinibus aūt e ꝯtrio. In minus qdē excell[illegible] oēm magnitudinē, ſed in maius non eſſe magni[illegible]nē infinitam. Cauſa autē eſt: q2 vnum eſt indiuiſi[illegible], quodcūq; vnum ſit: vt homo: vnus hō, ꝛ non [illegible]. Numerus autem eſt, vno plura, ꝛ quibet quę [illegible] Quare, neceſſe eſt ſtare ad indiuiſibile. Duo n[illegible] tria denominatiua nomina ſunt: ſilr̄, ꝛ aliorum [illegible]merorum vnuſquiſq;.

¶ Aſſignat rōnē de infinito in numeris, p̄ cōparationem ad magnitudines. Dı̄.n. ꝙ in numero inuenit̄ aliq̄s termin⁹ in min⁹, quē nō eſt diuidendo trāſcēdere: ſȝ nō inuenit̄ aliquis terminus in plus: q2 q̄libet numero, eſt inuenire aliū maiorē p̄ additionē. In magnitudinib⁹ aūt eſt e ꝯ (vt dictū eſt.) Et hui⁹ rōnē aſſignat: ꝛ p̄ qdē q̄re i numeris aliq̄s termin⁹ inuenit̄, q in min⁹ nō trāſcēdit̄ diuidēdo. Hui⁹.n. rō eſt: q2 oē vnū, inq̄ātū vnū eſt indiuiſibile: ſicut hō indiuiſibilis eſt vnus hō: ꝛ nō multi. Quēlibet aūt numeꝝ opȝ reſoluere in vnū: qđ pȝ ex ipſa rōne numeri. Numer⁹.n. h̄ ſignificat, ꝙ ſicut aliq̄ plura vno q̄libet: aut plura excedētia vnū ſiue plus, vel min⁹, ſunt determinatę ſpēs numeroꝝ: vñ cū vnū ſit de rōne numeri: ꝛ de rōne vni⁹ ſit indiuiſibilitas: ſeq̄r, ꝙ diuiſio numeri ſtet i termino indiuiſibili. Qđ aūt dixerat, ꝙ de rōne numeri ſit, ꝙ ſint plura vno, manifeſtat p̄ ſpēs: q2 duo, ꝛ tria, ꝛ q̄liber ali⁹ numer⁹ denominat̄ ab vno. Vñ dı̄ i 5° meta. ſubs ſenarij ē in h̄, ꝙ ſit ſexies vnū: nō aūt in h̄ ꝙ ſit bis tria, vel ter duo: q2 ſequeret̄ ꝙ vnius rei eſſent plures diffōnes, ꝛ plures ſubē: q2 ex diuerſis p̄ribus diuerſimode ꝯſurgit vnus numerus. ¶ Scđo ibi. T.c.19

¶ Verſus autem plus: ſit vt ſemper intelligatur. Diuiſiones enim magnitudinis, duas in partes ęquales ſunt infinitę. Quare potentia quidem eſt: actu non eſt. Sed ſemper id qđ accipitur, multitudinem oēm exuperat definitam. Sed non eſt ſeparabilis hic numerus diuiſionis, nec infinito permanet. Sȝ ſit, ꝛ quēadmodū tēpus, ꝛ ipſe numerus tēporis. Argr.

¶ In plus autē, ſemp̄ eſt intelligere, infinitę aūt ſunt deciſiones magnitudinis. Quare, potentia qdē eſt. actu vero non: ſed ſemper excellit acceptum, omnē multitudinē determinatā. Sed non ſeparabilis eſt, hic numerus a deciſione, neq; manet infinitas, ſed ſit ſemper, ſicut ꝛ tempus, ꝛ numerus temporis.

¶ Aſſignat cām q̄re in numeris additio excedit oēꝫ determinatā multitudinē: ꝛ dicit ꝙ poſſum⁹ ſemp̄ intelligere q̄liber numero dato, aliū maiorē, p̄ h̄ ꝙ magnitudo diuidit̄ i infinitū. Manifeſtū ē.n. ꝙ diuiſio cauſat multitudinē: vñ q̄āto pl⁹ diuidit̄ magnitudo, tāto maior multitudo cōſurgit: ꝛ iđ ad infinitā diuiſionē magnitudinū, ſeq̄r infinita additio numeroꝝ. Iđ ſicut infinita diuiſio magnitudinis nō ē i actu: ſȝ in po^a: ꝛ excedit oē determinatū in min⁹ (vt dictū ē) ita additio numeroꝝ infinita, nō ē i actu: ſȝ i po^a: ꝛ excedit oēꝫ determinatā multitudinē. Sȝ hic numer⁹ qui ſic in infi͡m multiplicat̄, nō ē numer⁹ ſepar⁹ a deciſiōe magnitudinū. ¶ Circa qđ ſciēdū ē, ꝙ diuiſio (vt dictū ē) multitudinē cauſat. Eſt aūt diuiſio duplex. Vna formalis q̄ eſt p̄ oppoſita, ꝛ alia ſȝ q̄ātitatē. Prīa aūt diuiſio cauſat multitudinē q̄ ē de trāſcēdētib⁹, ſȝ ꝙ ens diuidit̄ p̄ vnū, ꝛ multa. Sȝ diuiſio ꝯtinuę q̄ātitatis cauſat numeꝝ: q ē ſpēs q̄ātitatis, inq̄ātū hȝ rōnē mēſurę: ꝛ hic numer⁹ multiplicabilis ē in infi͡m: ſic ꝛ magnitudo diuiſibilis ē in infi͡m. Sȝ multitudo q̄ ſeq̄r diuiſionē formalē reꝝ, nō multiplicat̄ i infi͡m: ſunt.n. determinatę ſpēs reꝝ: ſicut ꝛ determinata q̄ātitas vniuerſi. Et iđ dicit, ꝙ hic numer⁹ q multiplicat̄ in infi͡m, nō ſeparat̄ a diuiſione ꝯtinui: neq; tn̄ hic numerus, ſic ē infinitus, ſicut aliqđ p̄manens: ſed ſicut ſemp̄ in fieri exiſtens, inquātū ſucceſſiue additur ſupra quemlibet numeꝝ datū: ſicuti ēt eſt de tempore, ꝛ de numero temporis. Numerus enim temporis creſcit ſucceſſiue, per additionem diei ad diem: non ꝙ omnes dies ſint ſimul. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In magnitudinib⁹ aūt ꝯtrariū ē. Nā diuidit̄ qdē i infinita ꝯtinuū ipȝ. Verſus aūt mai⁹ nō ē infinitū. Quātū.n. cōtingit potētia eē: tm̄ ꝛ actu eē ꝯtingit. Argr.

Quare cū infinitū nullū ſit ſenſibile corpus : nō cō-tingit definitę magnitudinis omnis exuperationē eſſe. Alioquin/maius cęlo aliquid erit.

T.c. 69 ℭ In magnitudinibus aūt/ↄtrariū eſt. Diuidit̃ autē in infinita/ↄtinuū. In maius aūt/nō eſt in infinitū. Quantū.n.ↄtingit potentia eſſe: ꝛ actu ↄtingit tm̄ eſſe. Quare qm̄ infinita eſt nulla magnitudo ſenſibilis: non contingit oīs excellentiam eſſe magnitudinis determinatę. Eſſet.n. vtiqꝫ aliqd/cęlo maius.

ℭ Oñdit ꝙ e ↄtrario eſt in magnitudinibꝰ. Diuidit̃.n.ↄtinuū in infi^m (vt dictū ē.) Sꝫ in maiꝰ nō ꝓcedit in infi^m, ēt ꝫꝫ po-tētiā: qꝛ qꝫtū vnūqđqꝫ eſt in poᵃ: tm̄ pōt eſſe i actu. Si igit̃ eſſet in poᵃ nāę, ꝙ creſceret magnitudo in infi^m: ſeqret̃, ꝙ eſſet aliq̄ magnitudo ſenſibilis infinita: qđ eſt falſuꝫ (vt. ā. dictū eſt.) Relinquit̃ igit̃ ꝙ nō eſt in poᵃ additio magnitudinū i infi^m ſic: ꝙ excedat̃ oīs determinata q̄ꝫtitas: qꝛ ſeq̄ret̃, ꝙ eſſet aliqd maiꝰ cęlo. Ex quo pꝫ falſum eſſe qđ qdā dicūt, ꝙ mā pᵒ eſt in poᵃ ad oēꝫ q̄ꝫtitatē. Nō.n. eſt mā pᵒ in poᵃ niſi ad terminatā q̄ꝫtitatē. Pꝫ ēt ex pmiſſis rō: q̄re nō opꝫ numeꝝ tm̄ eſſe in actu: q̄ꝫtū eſt in poᵃ: ſicuti hic dr̃ de magnitudine: qꝛ additio numeri ſeq̄t̃ diuiſionē ↄtinui ꝑ quā itur ad id qđ eſt in poᵃ ad numeꝝ: vn̄ nō opꝫ deuenire ad aliquē actū, finientē potentiā: ſed additio magnitudinis ducit in actū (vt dictū ē.) Cōmentator aūt aſſignat aliā rōnem: qꝛ poᵃ ad additionem magnitudinis eſt in vna, ꝛ eadem magnitudine: ſed potentia ad additionē numeroꝝ eſt in diuerſis numeris: inquantū, cuilibet numero pōt aliquid addi. Sed hęc rō paꝝ vꝫ: qꝛ ſicut ꝑ additionē eſt alia, ꝛ alia ſpecies numeri: ita alia, ꝛ alia ſpecies menſurę: ſꝫ ꝙ bicubitū, ꝛ tricubitū, dñr ſpecies q̄ꝫtitatis. Etēt quicqd additur ſuperiori numero: additur inferiori: ꝛ ſm hoc in vno ꝛ eodem numero. ſ. binario vel trinario, eſt potentia ad infinitam additionem. ℭ Deinde cum dicit.

hoc loco com̄. dubitationem, q̄dā mouet, quā ꝛ multo aīt ipm̄ greci expoſitores dūuerunt, ꝛ breuiꝰ, nec ī doctius, q̄ꝫ nec ipū ſcopū attigerunt, vt docto lectori ꝑſpicuū eē poterit. breuitatis cā, tm̄ res adducēdas mitto.

Argꝫ. ℭ Ipm̄ aūt infinitū/nō eſt idē in motu: magnitudine atqꝫ tpe: vt vna qdā nā. Sꝫ poſteriꝰ dr̃ ob ꝑus: velut motꝰ qdē dr̃ infinitꝰ: qꝛ ꝑus ita dr̃ magnitudo: ſup q̄ fit motꝰ: ꝛ q̄ alterat̃: aut accreſcit. Tps autē ꝑꝑ motū. Atqꝫ nūc qdē vtimur hiſce: poſteriꝰ aūt/ꝛ qdnā ſit hoꝝ vnūqđqꝫ: ꝛ cur oīs magnitudo diuiſibilis ſit in magnitudines/dicere enitemur.

T.c. 70 ℭ Infinitū aūt non idē eſt in motu/ ꝛ magnitudine/ ꝛ tpe/tāq̄ꝫ vna qdā nā: ſed poſterius dr̃ ꝛ ſꝫ prius. vt motus qdē/qꝛ prior eſt magnitudo in qua mouetur: aut alterat̃: aut augmentat̃. Tps aūt/ꝑꝑ motū. Nunc quidem.n. vtimur his: poſterius aūt tentabimus dicere: ꝛ quid eſt vnumqđqꝫ: ꝛ qꝛ oīs magnitudo/ſit in magnitudines diuiſibilis.

ℭ Oñdit q̄uo infi^m inueniat̃ diuerſimode in diuerſis: ꝛ dicit, ꝙ infi^m nō eſt ſꝫ eādē rōnē in motu, ꝛ i magnitudine, ꝛ tpe: ac ſi eēt vna nā vniuoce ꝓdicata de eis. Sꝫ dr̃, de poſteriori eoꝝ ſm ꝑus: ſicut de motu ꝑꝑ magnitudinē, in q̄ eſt motus: vel localis: vel alterationis: vel augmenti. De tpe autē ꝑꝑ motū. Et hoc iđ, qꝛ infi^m cōpetit quantitati: motus aūt eſt quantus ſm magnitudinē: ꝛ tps ꝑꝑ motū (vt infra patebit.) Et iđ dicit ꝙ nūc vtimur his: ſed poſteriꝰ manifeſtabitur de vnoquoqꝫ eoꝝ quid ſit: ꝛ ꝙ oīs magnitudo ſit diuiſibilis in magnitudines. ℭ Deinde cum dicit.

Argꝫ. ℭ Atq neqꝫ mathematicoꝝ cōtēplationē ea rō aufert q̄ infinitū h̄ pacto e medio tollit/ vt ad incremētū habeat actu ſine trāſitiōe. Neqꝫ.n. nūc ipſo indigent infinito/neqꝫ vtunt̃: ſed tantā ſolū lineā poſtulant/q̄ꝫtam volūt finitā. Atqꝫ q̄ꝫtamuis aliam magnitudinē eadē diuidere rōne, q̄ diuiſa/ eſt magnitudo maxima/lꝫ. Quare ad oſtendendū quidem/illo pacto nihil refert prorſus: eſſe autē ipſum: in ijs eſt magnitudinibus quę in rerum ſunt ratione.

ℭ Non remouet aūt rō/neqꝫ mathematicos a ↄſideratione/auferens ſic eſſe aliquid infinitū / vt actu ſit in augmentū. intranſibile. Neqꝫ.n. ſic indigent infinito: neqꝫ vtunt̃: ſed ſolū eē/q̄ꝫtūcūqꝫ velint/ finita. maxime aūt magnitudini ſꝫ eādē ineſt ſecari rōnē/ q̄ꝫtūcūqꝫ magnitudo ſit altera. Quare ad demonſtrandum quidem/illo modo nihil differt. Eſſe aūt/ in exiſtentibus erit magnitudinibus. T.c. 71

ℭ Oſtēdit q̄uo mathematici vtuntur infinito: ꝛ dicit, ꝙ rō predicta qua poſuimus non eſſe magnitudinē infinitam in actu: non remouet conſiderationē mathematicoꝝ, q vtuntur infinito: puta cū geometra dicit, ꝙ ſit talis linea infinita. Non.n. indigent ad ſuā demōſtrationē infinito in actu: neqꝫ eo vtunt̃: ſed ſolū indigent, ꝙ ſit aliqua linea finita. tanta quanta eſt eis neceſſaria, vt ex ea poſſint ſubtrahere, quod volunt. Et ad hoc ſufficit, ꝙ aliqua maxima magnitudo ſit: qꝛ alicui maximę magnitudini competit, ꝙ poſſit diuidi ſm quantamcunqꝫ proportionem reſpectu alterius magnitudinis datę. Unde ad demonſtrandum, nō differt, vtrum ſit hoc modo, vel illo. ſ. vel infinita, vel finita maxima quantitas: ſed quantum ad eſſe rei multū differt: vtrū ſit vel, non ſit. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Cū vo cauſę in q̄tuor ſint diſtinctę: pꝫ infinitū / vt mām cām eē: ꝛ eē qdē/ipſiꝰ ꝑuationē eſſe: ꝑ ſe aūt ſubiectū/ↄtinuū ipm̄ atqꝫ ſenſibile eē. Ceteri etiam oēs/ipſo infinito/ vt mā vtī vident̃. Quapp ꝛ abſurdum eſt ſane/ipſum id eſſe/quod continet/ ꝛ non id quod continetur aſſerere. Argꝫ.

ℭ Qm̄ aūt cāę diuiſę ſunt q̄drifariam / manifeſtum/ ꝙ ſicut materia infinitū cauſa eſt: ꝛ qđ eſſe quidem ipſi/priuatio eſt/per ſe autē ſubiectum/ continuuꝫ ꝛ ſenſibile eſt. Uidentur autem/ꝛ oēs alij ſicut materia/vtentes infinito. Unde ꝛ inconueniens eſt/ cōtinens ipſum facere: ſed non contentum. T.c. 72

ℭ Oñdit q̄uo infi^m ſit prin^m: ꝛ dicit ꝙ cū ſint quatuor genera cauſaꝝ (vt ſupra dictū eſt) pꝫ ex pręmiſſis, ꝙ infi^m eſt cā ſicut mā: infi^m.n. hꝫ eſſe in potentia, quod eſt propriuꝫ materię. Sed materia quidem quandoqꝫ eſt ſub forma: q̄nqꝫ autem ſub priuatione. Infinito autem non competit rō materię ſm ꝙ eſt ſub forma: ſed ſm ꝙ eſt ſub priuatione: qꝛ. ſ. infi^m dr̃ per remotionem perfectionis ꝛ termini. Et ꝑꝑ hoc ſubiungit, ꝙ ipſi infinito eſſe, eſt priuatio. i. ratio infiniti in priuatione conſiſtit: Et ne aliquis intelligat, ꝙ infinitum eſt materia, ſicut materia prima: ſubiungit, ꝙ per ſe ſubiectum priuationis quę conſtituit rōnem infiniti, eſt continuum ſenſibile. Et hoc apparet, qꝛ infinituꝫ (qđ eſt in numeris) cauſatur ex infinita diuiſiōe magnitudinis: ꝛ ſimiliter infinitum in tempore, ꝛ motu cauſatur ex magnitudine: vn̄ relinquit̃, ꝙ primū ſubm̄ infiniti, ſit ↄtinuū. ꝛ qꝛ magnitudo ſꝫ eſſe, nō eſt ſeparata a ſenſibilibus: ſeq̄t̃ ꝙ ſubm̄ infiniti ſit ſenſibile. Et in hoc ēt concordant oēs antiqui, qui vtuntur infinito ſicut principio māli: vn̄ incōueniens fuit, ꝙ attribuerunt infinito continere: cum māę non ſit continere: ſed magis contineri. in 2ᵒ cō. Lec. xiiij.

ℭ At enim

Argu. ¶ At.n.reſtat eas ſoluere rõnes/qb⁹ īfinitũ nõ ſolũ potẽtia(ſ3 vt definitũ) ẽẽ eẽ vĩ. Partiʒ.n.non ſunt neceſſarie/ptim veras q̃ſdã obiectiones alias hñt.

Lec.73 Reliquuʒ autem eſt aggredi/ſm q̃s rõnes infinitum eſſe vĩ:non ſoluʒ potentia. Sʒ vt determinatum. Alia quidem ipſoruʒ non neceſſaria ſunt. alia vero / habẽt q̃ſdam veras contrarietates.

Poſtq̃ Phs p diffõnẽ infiniti rõnes eoꝝ q̃ de infinito dñt, aſſignauit: hic ſoluit rõnes q̃ ſupra poſitę ſunt ad oñdẽdũ infĩm eſſe. Et p̃ dicit de quo ẽ intẽtio. 2° exequit̃ ppoſitũ ibi.[Neqʒ.n.vt gñatio.] Dicit ergo p̃. Poſtea q̃ dicta ſunt de īfinito:reliquũ eſt, ſoluere rõnes, ſm quas videbatur oſtendi, q̄ infĩm ſit non ſolũ in potẽtia (ſicut ſupra determinauim⁹ p̃.ſʒ q̄ ſit ī actu.ſicut ea q̃ ſunt finita, ⁊ determinata. Aliquę enim illaꝝ rõnum non cõcludunt ex neceſſitate: ſed ſunt totaliter falſę: aliquę autem eaꝝ ex aliqua parte veꝝ concludunt. ¶ Scdo ibi.

Argu. ¶ Nõ.n.vt gñatio nõ deficiat: corpus eẽ ſenſibile īfinitũ actu/neceſſe eſt. Põt.n.alterius corruptio/ generatio alterius eſſe: ſi finitum eſt vniuerſum.

¶ Neqʒ enim/vt generatio non deficiat/neceſſariuʒ eſt infinitum eſſe actu ſenſibile corpus. contingit.n. alterius corruptionem alterius generationem eſſe: cum omne finitum ſit.

¶ Soluit quoqʒ rõnes quę ſupra poſitę ſunt ad oñdẽdũ infinitũ eſſe. Et p̃ ſoluit eã quę ſumebat̃ ex pte gñationis q̃ erat 3ª. Cõcludebat̃.n. q̄ ſi gñatio nõ deficit, q̄ oporteat eſſe infinitũ: ſʒ hęc rõ q̃tũ ad hoc veꝝ ↄcludit: q̄ infinituʒ ſit in po⁹ quę ſucceſſiue in actũ reducat̃ (ſicut.ſ. dictũ eſt) ſʒ nõ eſt neceſſariũ, q̄ ſit aliqd corpus ſenſibile infinitũ in actu ad hoc, q̄ gñatio nõ deficiat (ſicut antiqui eſtimauerũt) ponẽtes in infinitũ ↄſeruari generationẽ ac ſi ſemper generatio fieret p extractionem ex aliquo corpore, qd in infinitũ fieri nõ poſſet: niſi illud corpus eſſet infinitũ. Sʒ hoc non eſt neceſſarium: cum toto corpore ſenſibili exiſtẽte finito: generatio in infinitum durare poſſit: per hoc q̄ corruptio vnius eſt generatio alterius. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Pręterea tãgere atqʒ finitũ eẽ: diuerſa ſũt. Nã illud qdẽ ad aliqd ẽ(oẽ.n.qd tãgit aliqd tãgit) atqʒ accidit alicui finitoꝝ. Finitũ aũt nõ ẽ ad aliqd: neqʒ fit/vt quoduis ſine vllo diſcrimine/quoduis tãgat.

T.c.74 ¶ Amplius tãgi ⁊ includi/alteꝝ eſt. Hoc qdẽ.n. ad aliquid/ ⁊ cuiuſdaʒ(tangit.n. aliquid oẽ) ⁊ finitorum alicui accidit. Finitum autem / non ad aliquid eſt/neqʒ tangere/contingenti contingens eſt.

¶ Soluit rõnẽ 4ᵐ q̃ ſumebat̃ ex pte ↄtact⁹, ac ſi neceſſariũ ſit oẽ corp⁹ finitũ, tãgere quoddã aliud: ⁊ ſic oporteat pcedere in infinitũ. Sʒ ipſe ſoluit: q̄ alteꝝ eſt tãgi ⁊ finiri: qr tãgi ⁊ includi, dĩ reſpectu alterius: oẽ.n. tagens tangit aliquid: ſʒ finitũ dĩ abſolute: ⁊ non ad aliud: inq̃tũ p pprios terminos aliqd, finitũ eſt in ſeipſo. Accidit.n. alicui finito, q̄ tãgat. Nõ tñ opʒ, q̄ oẽ tactũ ab vno, tangat aliud: vt ſic in infinitũ procedatur. Unde manifeſtum eſt, q̄ hęc rõ oĩno nihil ex neceſſitate concludit. ¶ Tertio ibi.

Argu. ¶ Atq pabſurdũ ẽ itellectiõi credẽ. Nõ.n. in re ipſe exceſſus atqʒ defect⁹: ſed in ipſa intellectione. Naʒ põt q̃ſpiã vnũquẽqʒ noſtrũ maiorẽ q̃ eſt intelligere augẽs ipſum in infinitũ. At nõ iõ q̃ſpiã nr̃m extra ciuitatẽ eſt: aut tãtã magnitudinẽ quã habem⁹ ſupe

rat: qr q̃ſpiã ſic itelligit: ſʒ qr eſt: hoc aũt accidit.

¶ Intelligentię autem credere/incõueniens eſt. Nõ enim in re abundantia ⁊ defectus eſt: ſed in intelligentia. Unumquenqʒ enim noſtruʒ intelliget vtiqʒ aliquis multiplicẽ ſeipſo/augmentans in infinitũ. Sed non propter hoc/extra aliquid eſt. aut extra tãtam magnitudinem quam habemus/ q̃uis intelligit aliquis: ſed quoniam eſt: hoc accidit. T.c.75

¶ Soluit rõnẽ 5ᵐ q̃ ſumit̃ ex pte intellectus ⁊ imaginationis: quã antiq nõ diſtinguebãt ab itellectu. Per hãc autẽ rõnẽ.ſ. oñdebat̃, q̄ eẽt ſpatiũ īfinitũ ex͞t celũ: ⁊ p ↄñs loc⁹ ⁊ corp⁹. Sʒ ipſe dicit. incõueniẽs ẽ credere intelligẽtiã: ita ſcilicet, q̄ qcqd apphẽdit̃ intellectu vel imaginatione ſit veꝝ: vt qdã antiquoꝝ putauerũt: quoꝝ opinio reprobat̃ ī 4° metã. Nõ.n. ſeqt̃ ſi apphẽdo aliquã rẽ minorẽ vel maiorẽ q̃ ſit, q̄ ſit aliq abũdãtia vel defect⁹ in re illa: ſʒ ſolũ in apphẽſione intellect⁹ vel imaginationis. Põt.n. aliqs itelligere quẽcũqʒ hoiẽ eẽ multiplicẽ eius qd eſt: vel duplũ vel triplũ vel qualitercũqʒ augmẽtãs in infinitũ: nõ tñ pp hoc erit aliqua hõis quantitas multiplicata extra intellectũ, aut extra determinatã quantitatẽ, aut magnitudinẽ. Sed ↄtingit q̄ re ſic exiſtẽte, aliqs ita itelligat. ¶ Quarto ibi.

¶ Tempus autẽ ⁊ mot⁹ ſunt infinita: ⁊ intellectio eo non permanente quod ſumitur.

¶ Tempus autem ⁊ motus infinita ſunt/⁊ intelligẽtia non permanente accepto.

¶ Soluit rõnẽ pmã acceptã ex tpe ⁊ motu: ⁊ dicit, q̄ tps ⁊ mot⁹ ſunt īfinita, nõ ī actu: qr nihil ẽ tpis ī actu niſi nunc: neqʒ aliqd mot⁹ ẽ in actu, niſi quoddã īdiuiſibile. Sʒ itellectus apphẽdit ↄtinuitatẽ tpis ⁊ mot⁹ accipiẽdo ordinẽ prioris ⁊ poſterioris: ita tñ, q̄ id qd p̃ fuit acceptũ de tpe vl motu, nõ pmanet ſic: vñ nõ opʒ dicere q̄ totus motus infinitus ſit in actu: vel totũ tẽpus infinitũ. ¶ Quinto ibi.

Argu. ¶ Magnitudo võ neqʒ diuiſiõe/neqʒ incremẽto intelligibili/eſt infinita. Sed de infinito quõnã pacto eſt/ ⁊ non eſt: ⁊ quid etiam eſt: ſatis iam diximus.

¶ Magnitudo aũt neqʒ diuiſione/neqʒ intelligibili augmentatione/infinitũ. Sʒ de infinito quideʒ quo modo eſt: ⁊ quo modo non eſt: ⁊ quid eſt/dictũ eſt.

¶ Soluit rõnẽ ſcdaʒ ſumptã ex pte magnitudinis ⁊ dicit, q̄ magnitudo non eſt infinita in actu: neqʒ per diuiſionem: neqʒ per augmentationem intelligibilem: ſicut ex ſupradictis pʒ. Ultimo aũt epilogat qd dictum eſt de infinito.

¶ Ariſtotelis ſtagiritę de phyſico auditu Quarti libri Textus.

Argu. Et aũt de infinito ſic de loco) neceſſe eſt/ philoſophum naturaleꝫ/ſi ſit/ne ne: ⁊ ſi ſit/quonã ſit mõ: qdqʒ ẽt ſit/ cognoſcere.

T.c.1 Similiter autem neceſſe eſt phyſicum / ⁊ de loco / ſicut ⁊ de infinito / conſiderare ſi eſt: aut non: quomodo eſt: ⁊ quid eſt.

¶ Diui Thomę Aquinatis, in quartum librum phyſicoꝝ, dilucidiſſima Expoſitio. Lec.j.

Poſtq̃ Philoſophus determinauit i tertio de motu, ⁊ īfinito, qd cõpetit motui intrinſece ſʒ q̄ eſt de genere priuatorũ. Nũc in quarto libro intẽdit determinare de his q̃ adueniunt motui extrinſece: Et p̃

de hjs que aduenīūt motui extrinſece:quaſi mēſure mobi
lis.Scđo de tēpore qđ eſt menſura ipſius motus ibi[Cō
T.c.87 ſequēs aūt dictis.]Circa pmū duo facit.Primo determi
T.c.50 nat de loco.Scđo de vacuo ibi[Eodē aūt modo accipiē
dū.]Circa pmū duo facit.Primo oſtēdit ꝙ determinā
dū eſt a naturali de loco.Scđo proſequitur ppoſitū ibi
T.c.3. [Quod quidē igitur locus ſit.]Circa primū duo facit.
Primo pponit qđ intēdit:⁊ dicit,ꝙ ſicut ad nālem pti
net determinare de īfinito,ſi eſt vel nō eſt:⁊ quō ſit,⁊ quid
ſit ſimiliter etiam,⁊ de loco.¶ Secundo ibi.

Argū. ¶ Nam omnes ea que ſunt/alicubi eſſe exiſtimāt/qꝛ
id quod non eſt/nuſquā eſt.Ubi nāq; hippocētau/
rus eſt/aut chimera?

¶ Et ea nanq; que ſunt/omnes opinantur alicubi
eſſe. Quod enim non eſt / nuſquam eſt. Ubi enim
eſt tragelaphus/aut ſphinx?

¶ Probat qđ dixerat.Et pmo ex parte ipſi⁹ loci.Scđo ex
parte noſtra ibi[Habet aūt multas dubitationes:]Circa
pᵐ ponit duas rōnes:quaꝝ pma talis eſt.Ea que ſunt cōia
oibus nālib⁹ ptinēt maxime ad ꝯſiderationē nālis.Sꝫ lo
cus eſt hmōi.Oēs.n.cōiter opinanť oia ea que ſunt:in aliquo
loco eē.Et ad h̄ pbādū vtunť ſophiſtico argumēto a ꝯ̄ne
Argumē tū platōis in timeo due hoc referūtur a ſimpl. ꝯn̄tis.Argumētāť.n.ſic.Qđ nō eſt,nuſq̄ eſt.i.in nullo lo
co ē:nō.n.eſt dare vbi ſit tragelaphus aut ſphinx:q̄ ſunt q̄
dā fictitia,ſicut chimera. Argumētanť ergo ꝙ ſi idqđ in
nullo loco eſt nō ſit:ꝗ oē qđ eſt:eſt i loco.¶ Sꝫ ſi eſſe i lo
co ꝯuenit oib⁹ entibus:videť ꝙ locus magis ptineat ad
ꝯſiderationē metaphyſici,q̄ꝫ phyſici. Et dōm ē,ꝙ hic ar/
gumētať ab opinione ponētiū oia entia eſſe ſenſibilia, pp
hoc ꝙ imaginationē corpoꝝ trāſcēdere nō poſſunt:⁊ ꝺm
hoc nālis ſciencia eſt pha,prima:cōis oibus entibus: vt
dicit in q̄rto meta.¶ Secundam rationem ponit ibi.

ex.t.c.7 Argū. ¶ Cōmunis quoq; maxime/ atq; proprijſſim⁹ mo/
tus (quem lationem appellamus) loco ſane accō/
modatur.

T.c.1. ¶ Et de motu qui communis maxime eſt/⁊ magis
prius ſecundum locum eſt (quem vocam⁹ loci mu
tationem.)

¶ Que talis eſt.Ad phm nālem pertinet ꝯſiderare de mo/
tu:ſed motus q eſt ꝺm locū[quem dicim⁹ loci mutatio/
nem]eſt maxime cōis inter oēs motus:q̄dā.n.corpa.ſ.ce/
leſtia mouentur hoc motu tm̄:cū tn̄ nihil moueatur alijs
motibus:quin moueatur hoc motu.Silr ēt,hic motus ē
magis ꝓprius:qꝛ hic ſolus motus eſt vere ꝯtinuus,⁊ pfe
ctus vt in octauo probabitur.Motus autem ꝺm locū nō
poteſt cognoſci:niſi cognoſcatur locus:naturalis igitur
debet conſiderare de loco.¶ Deinde cum dicit.

Argū. ¶ Complures autem dubitationes emergunt quid
nā ſit ipſe locus. Non enī idē ex oibus que ipſi cō
petunt/cōtēplanti videť. Preterea nihil ab alijs/
aut dubitatum de ipſo/aut inuentum habemus.

Vetꝰ. ¶ Habet autem multas dubitationes/quid forte ſit
locus. Non enim idem videtur cōſiderantibus ex
Plato ſic de loco in timeo tractauit, vt de ma.po ſt⁹ tractať ſic videať. omnibus que inſunt. Amplius autem neq; habe/
mus/nihil ab alijs/neq; pdubitatum/neq; bene ex
quiſitum de hoc.
¶ Inducit ad idem rōnē ex parte noſtra.De illis.n.a ſapiē
tibus determinandū eſt,de qbus dubitatio eſt:multe aūt
dubitationes ſunt de loco quid ſit:q̄ꝛ quarū qdeꝫ dubitatio
nū duplex eſt cauſa:vna eſt ex parte ipſius loci:qꝛ nō oēs
proprietates loci ducunt in eandem ſententiā de loco:ſꝫ
ex qbuſdā proprietatibus loci:videtur:ꝙ locus ſit hoc.

ex quibuſdā autem videtur,ꝙ locus ſit aliud. Alia vero
cauſa ex parte hominū:qꝛ antiqui nec bene mouerūt du
bitationem circa locū:neq; etiam bene exquiſierūt veri
tatem.¶ Deinde cum dicit.

¶ Eſſe autē locum ex tranſlatione patere videť/ vbi Argū.
nāq; nunc ē aqua/hic rurſus ē aer/hinc egreſſa illa
tanq̄ꝫ ex vaſe. Nōnunquā ēt eundē hunc locū aliō
corpus quippiā occupat:hoc autē ab his oibus q̄
īſunt atq; mutanť/diuerſū eſſe videť.In quo nāq;
nunc eſt aer:i hoc prius fuerat aqua. Quare patet
locum ⁊ receptaculū ipſuꝫ aliud qd eſſe ab vtriſq;
ad quod ⁊ ex quo ſunt mutata.

¶ Ad quidē igitur locus ſit/videť ex trāſmutatione T.c.3.
manifeſtum eſſe. Ubi nanque nunc eſt aqua; hinc
exeunte ſicut ex vaſe/iteꝝ aer ineſt. Quando auteꝫ
locum hunc/aliud aliquod corpoꝝ detinet/hoc ab
hjs que inſunt/⁊ cōmutantur:alteꝝ omnib⁹ eſſe vi
detur. In quo enim aer eſt nunc/aqua in hoc prius
erat. Quare manifeſtuꝫ eſt/ꝙ erat locus aliquis ⁊
receptaculum alteruꝫ ab vtriſq;/ in quod ⁊ ex quo
mutatum eſt.

¶ Incipit determinare de loco.Et primo per modū diſpu
tatiuū.Scđo determinādo veritatē.ibi[Poſt hoc autē in fine
accipiēdū.]Circa primū duo facit.Primo iquirit diſputa 22.t.c.
tiue,an ſit locus.Scđo qd ſit.ibi[Qm̄ autē aliud.]Circa T.c.14
primū duo facit.Primo ponit rōnes ad oſtēdēdū locum
eſſe.Scđo ad oſtēdēdum ꝙ locus nō ſit.ibi.[At vo ſꝫ hꝫ T.c.8.
defectū.]Circa primū duo facit.Primo oſtendit locū eſſe
rōnibus acceptis a rei veritate.Scđo ab opinionib⁹ alio
rū.ibi[Amplius vacuū.]Circa pmū ponit duas rōnes: T.c.6.
i quarū prima ſic pcedit.Dicit enī ꝙ ex ipſa trāſmutatio
ne corpoꝝ que moueť ꝺm locū,manifeſtū eſt,ꝙ locus ali
quid ſit.Sicut enī trāſmutatio que eſt ꝺm formas,homi
nes īducit ad cognitionē materie:qꝛ.ſ.opꝫ eſſe aliqđ ſub
iectū i quo ſibi forme ſuccedāt:ita tranſmutatio ꝺm locū
iduxit homines ad cognitionē loci:opꝫ enī eſſe aliqd vbi
ſibi corpora ſuccedāt.Et hoc eſt qđ ſubdit,ꝙ exeūte aqua
inde vbi nunc eſt:ſicut ex quodā vaſe:iterū ſubintrat aer:
cum igiť eūdē locū q̄nq; aliud corpus detineat:ex hoc ma
nifeſtū videť eſſe,ꝙ locus ſit aliud ab hjs que ſunt in loco
⁊ tranſmutanť ꝺm locū:qꝛ vbi nunc eſt aer prius aqua ibi
erat:qđ nō eſſet,ſi locus nō eſſet aliud ab aere ⁊ aqua. Re
linquitur igitur,ꝙ locus eſt aliqd:⁊ quoddā receptaculū
alterum ab vtroq; locatorū:⁊ eſt termin⁹ motus localis
a quo ⁊ in quem.¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Preterea corpoꝝ nālium atq; ſimpliciū vt ignis Argū.
terre/ac taliū lationes/nō ſolū aliqd eē locū:ſed etiā
hr̄e quādā potētiā idicāt. Fertur enī vnūqđq; ſuū
ad locū:aliud ſurſū:aliud deorſum (niſi phibeať.
Hec aūt loci ſūt partes ⁊ ſpēs:ſupra inq̄ꝫ ac ifra/ ce
teraq; q̄tuor drīe. Sūtq; hec:dextrū īquā/atq; ſini
ſtrū:⁊ ſup̄ ac ifra:nō ſolū nr̄a ex pte (ad nos.n.nō
ſemp ē idē:ſꝫ ſit vt vertimur poſitione.) Quocirca
ſepe idē dextrū eſt/atq; ſiniſtrū:⁊ ſupra ac infra:⁊
ante ⁊ retro. Sꝫ ēt ex ipſa nā:vbi diſtictū ē ſurſum
vtrūq;. Nō.n.qđuis eſt ipm ſupra:ſed id quo ferť
ignis ac leue. Silr ⁊ ifra nō eſt qđuis:ſꝫ id quo ea
que pōdus habēt:⁊ terrea pergūt. Quibus pꝫ/hec
nō ſolū pōne:ſꝫ vi quoq;/differre. Indicāt idipſuꝫ
⁊ mathematica

⁊ mathematica. Nã etſi nõ ſunt in loco: nr̃a tñ poſitione/ dextra/ leuaq; habent/ nihil horum habentia natura (vt ſolum poſitio ipſorum intelligatur.)

T.c.4. ¶ Amplius aũt loci mutationes phyſicoꝝ corpoꝝ ⁊ ſimpliciũ/ vt ignis/ ⁊ terrę/ ⁊ taliũ/ nõ ſolũ oñdũt ꝙ aliqs eſt locus: ſ3 qd/ ⁊ h3 quandã potẽtiã loc⁹. Fert.n. vnũqdq; in ſui locũ/ non ꝓhibitũ/ hoc qdẽ ſurſum/ illud aũt deorſum. Hę aũt ſunt loci partes/ ⁊ ſpẽs/ ſurſum/ ⁊ deorſum: ⁊ reliquę ſex diſtantiaꝝ.

T.c.5. ¶ Sunt aũt huiuſmodi nõ ſolũ ad nos dextrorſu3: ſiniſtrorſum: ſurſum: ⁊ deorſum. Nobis.n. nõ ſemp idẽ/ ſed ſm põnẽ quõcunq; vertamur fit: ꝓp qd idẽ multoties dextrum ⁊ ſiniſtrum eſt/ ⁊ ſurſum: ⁊ deorſum: ⁊ ante: ⁊ retro. In nã autem/ determinatu3 eſt ſeorſum vnumqdq;. Non.n. qñ contingit: ſurſum eſt: ſed, vbi fertur ignis/ ⁊ leue. Silr autem/ ⁊ deorſum: non q2 contingit/ ſed vbi habentia grauitatem ⁊ terrena/ tanq̃ non põne ſolum dr̃ia/ ſed potẽtia. Oñdunt autem/ ⁊ mathematica. Cum.n. non ſint in loco/ tñ ſm põnem ad nos/ hñt dextra/ ⁊ ſiniſtra. (Adeo vt/ ſolum intelligatur ipſorum poſitio) non habentia nã horum vnumquodq;.

¶ Et dicit ꝙ cũ quorũcũq; corpoꝝ mot⁹ oñdat locũ eẽ (vt dictũ eſt) motus localis corpoꝝ nãliũ ſimpliciũ, vt ignis, ⁊ terrę, ⁊ alioꝝ h⁹ grauiũ ⁊ leuiũ, nõ ſolũ oñdit, ꝙ loc⁹ ſit aliqd: ſ3 ẽt ꝙ locus habeat q̃dã potentiã ⁊ virtutẽ. Uidemus.n. ꝙ vnũqdq; hoꝝ fert in ſuũ locũ (qñ nõ ipedit) graue qdẽ deorſu3: leue aũt ſurſu3. Ex q̃ p3, ꝙ loc⁹ h3 q̃dã virtutẽ ꝯſeruãdi locata: ⁊ ꝓp h̃ locatũ tẽdit in ſuũ locũ deſiderio ſuę ꝯſeruationis. Nõ aũt ex h̃ oñdit ꝙ locus hẽat virtutẽ attractiuã, niſi ſicut finis dr̃ attrahere. Surſu3 aũt ⁊ deorſum, ⁊ alia de numero ſex diſtãtiaꝝ. ſ. ante ⁊ retro: dextrorſũ ⁊ ſiniſtrorſu3, ſũt ptes ⁊ ſpẽs loci. H⁹ aũt diſtãtię determinant̃ in vniuerſo ſ3 nã3: ⁊ nõ ſolũ q̃ ad nos. Et h̃ p3: q2 in his in qb⁹ iſta dr̃ quo ad nos: non ſemp idẽ eſt ſurſum vel deorſum: vel dextrorſum vel ſiniſtrorſum: ſed variat̃ ſ3 ꝙ diuerſimode nos ꝯuertimur ad ipm. Uñ multoties aliqd imobile manẽs: qd pũs erat dextrum: fit ſiniſtrũ: ⁊ ſilr ĩ alijs ꝓut diuerſimode, nos ordinamur ad illa. S3 in nã aliqd determinatũ eſt, ſurſu3 ⁊ deorſu3 ſ3 motu3 grauiũ ⁊ leuiũ: ⁊ alię põnes ſ3 motũ cęliſt in tertio dictũ eſt. Nõ.n. indifferẽter q̃cũq; ps mũdi eſt ſurſu3, vel deorſum: ſ3 ſemp ſurſu3 eſt quo ferunt̃ leuia. Deorſu3 aũt quo ferunt̃ grauia. Quęcũq; aũt ſ3 ſe hñt determinatas põnes neceſſe eſt, ꝙ habeãt potẽtias, qbus terminent̃. Alia.n. ẽ in aiali potentia dextri: ⁊ alia ſiniſtri: vñ relinquit̃, ꝙ loc⁹ ſit, ⁊ habeat aliq̃ potẽtiã. Qd aũt in aliqbus dicat̃ poſitio ſolũ quo ad nos: oñdit p mathematica: q̃ qdẽ, l3 nõ ſint in loco: tñ attribuitur eis poſitio ſolum per reſpectũ ad nos: vñ in eis non eſt poſitio ſm nãm: ſed ſolũ ſm ꝙ, intelligũtur in aliquo ordine ad nos: vel ſupra, vel ſubtus: vel ſiniſtrorſum: vel dextrorſum. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Pręterea q vacuũ eẽ dñt/ locũ aſſerũt eẽ. Uacuũ enim locus erit ſane corpore carens. Locum igitur aliquid eſſe ꝑter corpora ipſa: ⁊ oẽ corpus ſenſibile eſſe in loco: per hęc quiſpiam ſane putabit.

T.c.6. ¶ Amplius vacuũ affirmantes: locũ dicũt eſſe. Uacuum.n. erit vtiq; locus priuatus corpore. Qd qdẽ igit̃ ſit aliquis locus ꝑter corpora: ⁊ omne corpus ſenſibile[a] in loco eſſe: per hoc aliquis concipiet.

¶ Oñdit locũ eſſe ex opinionibus alioꝝ. Et primo ex opinione ponentiũ vacuũ: q2 quicũq; affirmant vacuũ eſſe: neceſſe eſt, ꝙ dicant eſſe locum: cũ vacuum nihil aliud ſit, q̃3 locus priuatus corpore. Et ſic, ex hoc, ⁊ ex pręmiſſis rõnibus põt aliqs concipere, ꝙ locus ſit aliqd pręter corpora: ⁊ ꝙ oia corpora ſenſibilia ſunt in loco. ¶ Secundo ibi.

¶ Recte et Heſiodus[b] videbitur dicere ⁊ faciens añ oia chaos. Dicit.n. Añ chaos/ poſt hoc facta ẽ latiſſima tellus: ꝓpterea qd/ primo receptaculũ hiſce q̃ ſunt fuiſſe oportebat: q2 putabat (vt multi) cũcta alicubi eſſe/ atq; in loco. Qd ſi ita ſit/ admirabilis q̃dã ipſius loci vis erit/ ⁊ oibus prior. Qd.n. ita ſe h3/ vt ſine ipſo qdẽ cętera neq̃ant eſſe/ ipſu3 aũt ſine cęteris ſit: id primũ oium eſſe/ neceſſe eſt. Locus.n. non perit: etſi ea quę in ipſo ſunt corrumpantur.

¶ Uĩ aũt vtiq; ⁊ Heſiodus recte dicere, faciens ꝑmũ chaos. Dicit igit̃. Oium quidẽ primũ chaos factũ/ poſtea vo terrã latã/ tãq̃ indigeret ꝑmũ eẽ receptaculũ ijs q̃ ſunt/ ꝓp id qd opinati ſunt (quẽadmodum multi) oia alicubi/ ⁊ in loco eſſe. ¶ Si autem huiuſmodi eſt: mirabilis q̃dam vtiq; erit potentia loci: ⁊ prima oium: ⁊ prima oibus. Sine q̃ nãq; alioꝝ nullũ eſt/ illud aũt ſine alijs/ neceẽ ẽ ꝑmũ eẽ. Nõ.n. ꝑdit̃ loc⁹/ ijs q̃ ſunt in eo corruptis. T.c.7.

¶ Inducit ad idẽ opinionẽ Heſiodi:[d] qui fuit vnus de antiquis poetis theologis: qui poſuit primo factũ eſſe chaos. Dixit.n. ꝙ ꝑ inter oia factũ eſt chaos, q̃ſi q̃dã ꝯfuſiorẽ receptaculũ corpoꝝ. ⁊ poſtea facta eſt terra lata ad recipiendũ diuerſa corpora: ac ſi ꝑ neceſſe eſſet receptaculũ reꝝ: q̃3 ipſę res. Et hoc id poſuerũt: q2 crediderunt (ſicut ⁊ multi alij) ꝙ oia q̃ ſunt: ſunt in loco. Qd ſi veꝝ eſt, ſequit̃ ꝙ locus nõ ſolũ ſit: ſed ꝙ habeat mirabilẽ potentiã: q̃ ſit ꝑ᷑ oium entiũ. Illud.n. qd põt eſſe ſine alijs. ⁊ alia nõ pñt eẽ ſine eo, vĩ eſſe pri^m: locus aũt ſm eos põt eſſe ſine corporibus: qd exinde ꝯueniebant: q2 videmus locũ remanere deſtructis locatis: res aũt nõ pñt eſſe ſine loco. Relinquit̃ igitur ſm eos ꝙ locus ſit primum inter oia entia. Lec.ij.

Argu. ¶ Uerũ ſi ſit locus/ exiſtit ꝯtinuo dubitatio. qd nã ſit/ vtrũ moles corpis q̃dã/ an alia q̃dã nã: Eſt.n. gen⁹ ipſi⁹ ꝑmo q̃rẽdũ. Igit̃ h3 qdẽ dimẽſiões tres/ lõgitudinẽ/ latitudinẽ ac ẽt altitudinẽ: qbus oẽ diffinit̃ nimiꝝ corpus. At locu3 impoſſibile eſt eſſe corpus. Erunt enim in eodem corpora duo.

T.c.8. At vo h3 defectum/ ſi eſt/ quid eſt. vtrũ.n. moles q̃dam corporis: aut q̃dam altera nã: Quęrendũ eſt.n. genus ipſius/ ꝑmũ/ Diſtãtias quidem igitur h3 tres: longitudinis/ latitudinis: ⁊ profunditatis: quibus determinatur corpus oẽ. Impoſſibile eſt autem/ corpus eſſe locum.[e] In eodẽ nãq;/ eſſent duo corpora.

Poſtq̃ꝑ hẽ poſuit rõnes ad oñdẽdũ ꝙ loc⁹ ſit: hic ponit ſex rõnes ad oñdẽdũ ꝙ locus non ſit. Principiũ aũt ad inueſtigãdũ de aliquo an ſit: op3 accipere qd ſit: ſaltẽ qd ſignificet̃ p nomẽ: ⁊ id dicit, ꝙ q̃uis oñſum ſit, ꝙ locus ſit: tñ h3 defectũ. i. dubitationem, qd eſt: ſi eſt. vtrũ. ſ. ſit q̃dã moles corporea: aut aliqua nã alteri⁹ gñis. Et ex h̃ ſic argumentat̃. Si locus eſt aliquid: op3 ꝙ ſit cor-

[a] a d̃ccep⁹ ſẽſibile p mathematica. ſimpli.

[b] b in theogonia.L.in lib. de origine deoꝝ.

[c] c Orpheo vaſtũ, ei menſũ hiatũ, qd heſiod⁹ chaos, vocauit.

[d] d Simpl. hoc loco nõ ita credit heſiodi põnem fuiſſe, vt ariſt. ei tribuit, credit.

[e] e Stoici (vt refert ſimpl.) corpora penetrare ſe poſſe crediderunt, contra quos alexander libellũ acutiſſimũ edidit. Eudem⁹ aũt negat duo nãlia corpa i eodẽ (inqt) eẽ ñ poſſe at nec nãle vnu3 ⁊ alteꝝ mathematicum.

pus: q locus hꝫ tres dimenſiones. ſ. longitudinis: latitudinis: profunditatis. Dis aūt determinatur corp⁹: q2 oē qḋ hꝫ tres dimēſiones, eſt corpus: ſed impoſſibile eſt locū eſſe corpus: q2 cū locus ⁊ locatū ſint ſimul: ſequeretur duo corpora eſſe ſimul: qḋ eſt inconueniēs. ergo impoſſibile eſt locum aliquid eſſe. ¶ Secundam rōnem ponit ibi.

Argr. ¶ Pręterea ſi corporis ſit loc⁹ ac receptaculū: pꝫ ⁊ ſuperficiei, ⁊ reliquoꝝ, ſīm eſſe. Eadē.n. ac cōmō dabitur ratio. Nam vbi prius erāt ſuperficies aquę ſuperficies rurſus aeris erūt. At nulla eſt differētia pūcti: ac loci puncti. Quare ſi locus nō eſt diuerſus ab hoc: neqꝫ a cęteroꝝ vllo diuerſus ē: nec quicq̄ eſt ipſe pręter vnumquodqꝫ iſtorum.

T.c.9. ¶ Amplius ſi vere corporis locus eſt receptaculū: manifeſtum q ⁊ ſuperficiei erit: ⁊ reliquorum terminorum. Eadem.n. conſonat rō. Ubi nāqꝫ prius erāt aquę planities: erunt iteꝝ quę ſūt aeris. At vo differentiam neqꝫ vnaꝫ hēm⁹ pūcti, ⁊ loci pūcti. Quare ſi neqꝫ ab hoc eſt locus alteruꝫ: neqꝫ ab aliorum nullus: neqꝫ eſt aliqd p̄ter vnumqḋqꝫ iſtorum, locus.

¶ Quę talis eſt. Si loc⁹ corpis vere eſt qḋdā receptaculuꝫ corpis, aliud a corpe: opꝫ q ēt ſupficiei ſit aliqḋ receptaculū, aliud ab ipſa: ⁊ ſilr ē de aliis terminis q̄titatis: q̄ ſunt linea ⁊ pūct⁹. Et hāc cōdōnalē ſic pbat. Propter h.n. cēſdebat loc⁹ eē ali⁹ a corpib⁹: q2 vbi nūc ē corp⁹ aeris: ibi prius erat corp⁹ aq. ⁊ ſilr vbi prius erat ſupficies aq: nūc eſt ſupficies aeris: ḡ loc⁹ ſupficiei ē aliud a ſupficie: ⁊ ſilis rō eſt de linea, ⁊ pūcto. Argumētaꝛ ḡ a deſtructiōe cōñtis: p h q nō pōt eē aliq̄ dria loci pūcti, a pūcto: q2 cū loc⁹ ñ excedat locatū: loc⁹ pūcti nō pōt eē niſi aliqḋ indiuiſibile. Duo aūt indiuiſibilia q̄titatis, vt duo pūcta ſimul cōiūcta ñ ſunt niſi vnū: ḡ eadē rōne, neqꝫ loc⁹ ſupficiei, erit aliud a ſupficie: neqꝫ locus corpis, erit aliud a corpe. ¶ Tertiā rōnē ponit ibi.

Argr. ¶ Quid.n. tandem locū eſſe ponemus? Neqꝫ.n. elementum, neqꝫ ex elementis: aut corporeis aut incorporeis eē pōt: talē habens nāmꝫ, nā magnitudinem qdem hꝫ: nullum eſt autē corpus. At corporū quidē ſenſibilium elementa, corpora ſunt. Ex intelligibilibus aūt elementis: nulla fit magnitudo.

T.c.10 a Non.n. (igr ſimpli.) ſufficiēs ꝑtitio elemētoꝝ iſta fuit, cū mām, ⁊ formā reliquerit, ⁊ hoc de induſtria fecit Ariſt.

¶ Quid.n. forte ponemus eſſe locum? a Neqꝫ.n. elemētū, neqꝫ ex elementis pōt eē, hmōi habentia naturā: neqꝫ corporeoꝝ, neqꝫ incorporeoꝝ. magnitudinem qdē.n. hꝫ locus: corpus aūt nullū. Adhuc aūt ſenſibiliū qdem corporū, elemēta corporea. Ex intelligibilibus aūt elementis, nulla magnitudo fit.

¶ Quę talis ē. Oē qḋ eſt, vel eſt elemētū, vel eſt ex elemētis: ſꝫ loc⁹ neutrū hoꝝ eſt: ḡ locus nō eſt. Mediā pbat ſic. Oē qḋ eſt elemētū, vel ex elemētis: eſt de numero corporeorū, vel incorporeoꝝ: ſed loc⁹ nō eſt de numero incorporeoꝝ: q2 hꝫ magnitudinē: nec de numero corporeoꝝ: q2 nō ē corpus: vt pbatū eſt: ḡ neqꝫ eſt elemētū, neqꝫ ex elementis. Et q2 poſſet aliqs dicere: q lꝫ nō ſit corpus: eſt tñ elementum corporeū. Ad h excludēdū ſubiungit, q ſenſibiliū corpoꝝ ſunt elemēta corporea (q2 elemēta nō ſūt extra gen⁹ elemētatoꝝ.) Nā ex intelligibilib⁹ pncipijs q̄ ſunt incorpea, nō cōſtituiꝛ aliq̄ magnitudo. vñ ſi loc⁹ nō ſit corp⁹: nō pōt eſſe elementum corporeum. ¶ Quartam rōnem ponit ibi.

Argr. ¶ Pręterea cuiuſnā rei cāꝫ locū eē qſpiā pōet? Nulla.n. ipſi cauſaꝝ quatuor cōpetit. Neqꝫ.n. vt mā rerum eſt cā (qppe cum nihil ex ipſo conſtet) neqꝫ vt formę ratione: neqꝫ vt finis: neqꝫ res vllas mouet.

¶ Amplius ⁊ cuius vtiqꝫ qs ponebit ijs quę ſunt, cām eſſe locum? Neqꝫ vna cā ieſt ipſi de quatuor. Neqꝫ.n. ſicut mā, eorum q̄ ſunt. Neqꝫ ex ipſo conſtituta ſunt. Neqꝫ ſicut ſpecies ⁊ rō eorū quę ſunt. Neqꝫ ſicut finis. Neqꝫ ſicut mouens ea quę ſunt. T.c.11

¶ Quę talis ē. Oē qḋ eſt: aliquo mō ē cā, reſpectu alicui⁹: ſꝫ loc⁹ nō pōt eſſe cā ſm aliquē quatuor modoꝝ. a Neqꝫ.n. eſt cā ſicut mā: q2 ea q̄ ſunt: non cōſtituunꝛ ex loco, qḋ eſt de rōne māę. Neqꝫ ſicut cā formalis: q2 tūc oia quę haberent vnū locū, eſſent vnius ſpeciei: cum principium ſpeciei ſit forma. Neqꝫ iteꝝ ſicut cā finalis reꝝ: q2 magis videnꝛ eſſe loca, propter locata: q̄ locata: pp loca. Neqꝫ iteꝝ eſt cā efficiens, vel motiua: cum ſit terminus motus. Uꝫ igiꝛ, q locus nihil ſit. ¶ Quintam rōnem ponit ibi.

a cāꝫ hoꝝ afr ſimpl. adducat, ⁊ eādem⁹ ꝫ democri, [illegible] a cāe oib⁹ locū aliquā eſſe oſtendit

Argr. ¶ Pręterea ⁊ ipſe, ſi ſit vnum quid eorū quę ſūt, alicubi erit, Zenonis nāqꝫ dubitatio, rationē aliquam quęrit. Naꝫ ſi omne qḋ eſt: eſt in loco: patet ⁊ locū etiam eſſe, loci: atqꝫ hoc, in infinitum abibit.

T.c.12 ¶ Amplius ⁊ ipſe, ſi eſt aliquid eorum quę ſunt: alicubi erit. Zenonis enim opinio, q̄ret quandaꝫ rōnē. Si nanqꝫ oē qḋ eſt, in loco eſt, manifeſtū qm̄ ⁊ loci locus erit: ⁊ hoc in infinitum procedet.

¶ Quę eſt rō Zenonis: ⁊ eſt talis. Omne qḋ eſt: eſt in loco: Si igitur locus eſt aliquid: ſequiꝛ q ſit in loco: ⁊ ille loc⁹ in alio loco: ⁊ ſic in infinitum: qḋ eſt impoſſibile: ergo locus non eſt aliquid. ¶ Sextam rōnem ponit ibi.

Argr. ¶ Inſup vt eſt oē corp⁹ in loco ſic: eſt ⁊ i oi loco corpus. quonā pacto dicem⁹ de ijs q̄ accreſcūt? Naꝫ ſi loc⁹ cuiuſqꝫ, neqꝫ minor ē, neqꝫ maior, neceſſe ē vna cū ipſis incremēta locū ſuſcipe. Ex his igiꝛ, nō ſoluꝫ qd nā ſit locus: ſed ſi ſit ēt, dubitare neceſſe eſt.

T.c.13 ¶ Amplius ſicut oē corpus in loco eſt, ſic ⁊ i oi loco corpus. Quō igiꝛ dicemus de ijs quę augmentanꝛ? Neceſſe eſt enim ex his, ſimul augmentari locuꝫ cū ipſis. Neqꝫ enim minor: neqꝫ maior locus eſt vnicuiqꝫ. Per hoc quidem igitur non ſolum quid eſt: ſed etiam ſi eſt, dubitare neceſſe eſt.

¶ Quę talis eſt. Oē corp⁹ eſt in loco. ⁊ in oi loco eſt corp⁹ (vt a multis pbabiliter exiſtimaꝛ) ex q̄ accipiꝛ, q loc⁹ nō ſit minor neqꝫ maior q̄ꝫ locatū. Cū ḡ locatuꝫ creſcit: opꝫ q creſcat, ⁊ locus. Sed hoc vꝫ impoſſibile: cū locus ſit qḋdā imobile: non ḡ locus aliqd eſt. Et vltimo epilogat q p hꝫ rōnes non ſolū dubitatur, qd ſit locus: ſed ēt an ſit. Hꝫ aūt rōnes ſoluentur per ea quę ſequentur. Lec.iij.

¶ Cū aūt qḋ iā p ſe: qḋdā dicaꝛ p aliud. Et loc⁹ ali⁹ ſit cōis: in quo cūcta corpora ſunt: alius pprius: in quo primo quippiā eſt. Naꝫ tu nūc es in cęlo: q2 in aere es: qui quidē in cęlo eſt. Et rurſus i aere es: q2 in terra es: ⁊ in hac ſimili mō: q2 hoc es in loco, qui nihil plus q̄ꝫ te cōtinet. Cū hęc igiꝛ ita ſint: atqꝫ loc⁹ id ſit qḋ primū vnūqḋqꝫ corpoꝝ cōtinet: finis ipſe qdā erit pfecto. Quare locus vniuſcuiuſqꝫ forma eē videbitur: qua magnitudo māqꝫ magnitudinis terminatur: hęc.n. rei cuiuſqꝫ, eſt finis. Atqꝫ hoc qdeꝫ mō cōſiderātib⁹: locus vniuſcuiuſqꝫ forma, eſſe vꝫ.

¶ Quoniam

T.c.14 Uoniam aūt/aliud quidē ſcōm ſe:aliud vero ſcōm aliud dr̄:ſimiliter ⁊ loc⁹:ali⁹ quidem cōis: in quo oīa corpora ſunt: alius vero proprius in quo primo. Di‐co aūt cōis:qm̄ quaſi tu nunc in cęlo es/ qꝛ in aere. Hic aūt in cęlo ⁊ in aere:qꝛ in terra. Similiter au‐tē ⁊ in hac/qꝛ ⁊ in loco:q ꝯtinet nihil plus q̄ꝫ te. Si igitur eſt locus primū ꝯtinens vnūquodqꝫ cor‐pus: terminus quidā vtiqꝫ erit. Quare vr̄ ſpecies/ ⁊ forma vniuſcuiuſqꝫ locus eſſe:qua determinatur magnitudo/⁊ materia magnitudinis/hoc.n.ē vni‐uſcuiuſqꝫ terminus. ¶ Sic quidem igitur conſide‐rantibus/locus vniuſcuiuſqꝫ ſpecies eſt.

a l[ocu]s hac rōne eſt ſophiſma, ł ꝯquiuocatione ſumo q itrance loc, forma ⁊ extra‐nee dr̄ de loco, ſim‐pli. ⁊ poſt ſpꝫ comē.

T.c.15

Poſtq̄ꝫ Phs inq̄ſiuit diſputatiue, an loc⁹ ſit: hic inq̄rit qd ſit. Et p̄ ponit rōnes diſputatiuas ad oſtendū locuꝫ eſſe formā vel mām. Scdo ponit rōnes in ꝯtriuꝫ ibi. [At vo q̄ ipoſſe ſit.] Circa p̄m duo facit. Primo ponit rōnē ad oſtēdū, locū eē formā. Scdo ad oſtēdū lo‐cū eē māꝫ. ibi [Scōm aūt q̄ vr̄ locus eſſe.] Tertio inducit corollariū ex his ibi. [Merito aūt ex his.] Dicit ḡ p̄ q̄ ſi‐cut in entib⁹ q̄dā ē p ſe:ens ⁊ aliqd̄ dr̄ ens p acciñs. Silr ꝯſideradū eſt circa locū, q̄ qdā loc⁹ eſt cōis:in quo oīa cor‐pora ſunt:⁊ ali⁹ eſt locus ꝓprius:q p̄ ⁊ p ſe dr̄ locus. Loc⁹ aūt cōis nō dr̄ locus, niſi p acciñs, ⁊ p poſterius. Qd̄ ſic ma‐nifeſtat. Poſſum.n.dicere q̄ tu es in cęlo:qꝛ es in aere q̄ ē in cęlo:⁊ q̄ tu es in aere ⁊ in cęlo:qꝛ es in terra: ⁊ in terra diceris eē:qꝛ es i loco:q nihil ꝯtinet plus q̄ꝫ te. Si ḡ illud qd̄ p̄, ⁊ p ſe ꝯtinet vnūqdqꝫ, ē p ſe loc⁹ ei⁹ ibi:i⁹ aūt eſt ter‐min⁹ ad quē res terminat:ſeq̄t q̄ loc⁹ ꝓprie, ⁊ p ſe ſit ter‐min⁹ rei. Forma aūt eſt termin⁹ vniuſcuiuſqꝫ:qꝛ p formam terminat mā vniuſcuiuſqꝫ ad ꝓpriuꝫ eſſe:⁊ magnitudo ad terminatā mēſurā q̄ꝫtitates.n.rex ꝯſequunt formas eax: vr̄ igit ſm hanc ꝯſiderationē, q̄ locus ſit forma. Sed ſcien‐dum q̄ in hac rōne eſt ſophiſma⁹ ꝯñtis: ſyllogizatur.n.in ſcd̄a figura, ex duabus affirmatiuis. ¶ Secundo ibi.

T.c.17

2ª parte t.15.

2ª parte t.16.

Argu. ¶ Ut aūt interuallū magnitudinis eē vr̄ māes/ hoc enim a magnitudine eſt diuerſum/⁊ eſt id qd̄ a for‐ma ꝯtinet ac terminat/velut a ſupficie terminoue. Tale aūt ē ipſa māes/⁊ id qd̄ terminis caret. Nā cū auferṫ finis/atqꝫ affect⁹ a pila / nihil p̄ter mām reſtat. Quapp ⁊ Plato in timeo mām ⁊ recepta‐culū/idē eſſe dicit. Suſceptiuū.n. ⁊ receptaculum/ vnū eē dicit/ac idē. Et q̄ꝫq̄ꝫ mām illo qd ē in loco ſuſceptiuū appellat/i hiſce vo q̄ nō ſcriptę ſnię nū‐cupatur alio mō/locū tn̄ ⁊ receptaculū/idē aſſeruit eſſe. Uniuerſi nāqꝫ locum aliquid eſſe dicūt/hic vo quidnam ſit/ſolus dicere/eſt aggreſſus.

¶ Scdꝫ aūt q̄ vr̄ eſſe locus diſtantia magnitudinis ſic mā. Hęc nāqꝫ altera eſt a magnitudine. Hęc au‐tē eſt ꝯtēta ſub ſpē ⁊ diffinita:ſicut ſub plano ⁊ ter‐mino. Eſt aūt huiuſmodi mā ⁊ infinitum. Cum.n. remoueant termini ⁊ paſſiones ſphęrę/relinquitur nihil/pręter mām. Uñ Plato/mām ⁊ locum/di‐cit eſſe idē in Timęo:receptiuum.n. ⁊ locum/ vnuꝫ ⁊ idē dicit/alio vo mō ibi dicēs receptiuum/⁊ in di‐ctis/non ſcriptis dogmatibus/tn̄ locū ⁊ receptiuū

T.c.16 idē retulit. ¶ Dicūt qdē.n.oēs/eſſe aliquid locuꝫ. quid autem eſt/hic ſolus conatus eſt dicere.

¶ Poſt rōnē Plat. p quā ſibi videbat q̄ loc⁹ eēt mā. Ad eu‐ius euidētiā, ſciēdū ē. q̄ antiq̄ putauerūt locū eē ſpatiū, qd̄ ē iter terminos rei ꝯtinētis, qd̄ qdē hꝫ dimēſiōes lōgitudi‐nis, latitudinis, ⁊ ꝓfūditatis. Nō tn̄ huius ſpatiū videbat eē idē cū aliq̄ corpe ſēſibiliū:qꝛ recedētib⁹, ⁊ aduenientibus diuerſis corpib⁹ ſenſibilib⁹:remanet idē ſpatiū. Scdꝫ h̄ ḡ ſeq̄t, q̄ loc⁹ ſit dimēſiōes ſepatę. Et ex h̄ volebat ſyllogiza‐re Plato, q̄ loc⁹ eēt mā. Et h̄ ē qd̄ dicit, q̄ ſꝫ q̄ loc⁹ vr̄ ali‐qb⁹ eē diſtantia magnitudinis ſpatij ſepata a q̄libet corpe ſēſibili: videbat q̄ loc⁹ eēt mā. Ipſa nāqꝫ diſtātia, vł dimē‐ſio magnitudinis, altera ē a magnitudine. Nā magnitudo ſignat aliqd terminatū aliq̄ ſpē:ſic linea terminat pūctis:⁊ ſupficies linea:⁊ corp⁹ ſupficie:q̄ ſūt ſpēs magnitudinis: ſꝫ dimēſio ſpatij, eſt ꝯtēta ſub forma ⁊ determinata: ſicut corpus determinat planitie ⁊ ſupficie:vt q̄dā termino. Id aūt qd̄ ꝯtinet ſub terminis:vr̄ eē i ſe nō determinato. Qd̄ aūt eſt i ſe nō determinatū, ſꝫ determinat p formā ⁊ termi‐nū:eſt mā q̄ hꝫ rōnē infiniti:qꝛ ſi ab aliq̄ corpe ſpico remo‐ueant paſſiōes ſenſibiles, ⁊ termini q̄bus figurat dimēſio magnitudinis:nihil relinq̄t niſi mā:vñ relinq̄t, q̄ ipſe di‐mēſiōes ex ſe idetermiatę q̄ p aliud determinant, ſint ipſa mā. Et h̄ p̄cipue ſeq̄bat ſꝫ radices Platōis, q pōebat nue‐ros, ⁊ q̄ꝫtitates eē ſbas rex:qꝛ igit loc⁹ ē dimēſiōes ⁊ di‐mēſiōes ſūt mā:dicebat Plato i timeo:q̄ idē ē loc⁹, ⁊ mā. Dē.n.receptiuū alicui⁹, dicebat eē locū, nō diſtinguēs iter receptibilitatē loci, ⁊ māę:vñ cū mā ſit receptiuū formax, ſeq̄t q̄ mā ſit loc⁹. Tn̄ ſciēdū q̄ d̄ receptiuo diuerſimode plato loq̄bat:qꝛ i timęo dixit receptiuū eē māꝫ. In dogma‐tib⁹ āt dictis ⁊ ñ ſcriptis.i.cū vboten⁹ docebat i ſcholis: dicebat receptiuū eē magnū ⁊ puū:q̄ ēt ex pte māę pōebat vt.ſ.dcm̄ eſt. Tn̄ cuicūqꝫ attribueret eē receptiuū, ſp dice‐bat q̄ receptiuū, ⁊ loc⁹ ſint idē. Sic igit cū multi dicerent locū eē aliqd: ſol⁹ plato conat⁹ ē aſſignare qd ſit loc⁹. 3° ibi. Argu.

¶ Merito aūt ex hiſce ꝯſiderātib⁹/difficile eē vide‐bit/qdnā ſit ipe loc⁹/cognoſcē/ſi vtrūuis hox ſit:ſi‐ue māes/ſiue forma. Nā h/⁊ ſūmā hēnt ꝯtēplatio‐nē: ⁊ ſeorſū altex ſine altero/facile cognoſci ñ pt.

¶ Merito āt ex his intēdētib⁹/ vr̄ vtiqꝫ difficile co‐gnoſcere qd eſt loc⁹/ſiqdē hox qdcūqꝫ eſt:ſiue mā ſiue ſpēs. Hęc⁹.n. altiſſimā hñt ſpeculationem : ⁊ ſine inuicem non facile eſt cognoſcere ipſa. a tā diffi[ci]lis māę ꝯtēplatio vt nō niſi (vt inquit Plato) adulterina rōne g[ra]ſuaderi poſſit.

¶ Cōcludit ex p̄dictis, q̄ ſi loc⁹ ē, vel mā, vel forma:rōnabi‐le vr̄, q̄ ſit difficile cognoſcere qd ſit loc⁹:qꝛ tā mā, q̄ꝫ for‐ma, hūt altiſſimā ſpeculationē ⁊ difficilē: ⁊ nō eſt facile eēt cognoſcere vnū eox, ſine altero. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vo/nō eſt difficile videre/locū vtrūuis hox eē non poſſe. Neqꝫ.n.mā/.neqꝫ forma/ſepat a re. At loc⁹/ſepari pt. In quo nāqꝫ erat aer: in hoc rurſus eſt aq̄/viciſſim hiſce ſibi cedētib⁹/cęteriſqꝫ corpib⁹ ſilr (vti diximus.) Quare neqꝫ ps ē/neqꝫ habit⁹/ipe loc⁹/ſꝫ a quaqꝫ re/ſepabilis ē. Etenim q̄le ē vas/ta‐le qd ipſe loc⁹ eē vr̄. Uas.n. loc⁹ ē potēs trāſferri. At vas nihil ē eius rei/quę eſt in ipſo. Locus igit quo qdē eſt a re ſeparabilis:hoc forma ſane nō eſt. Quo vero continet/hoc a materia eſt diuerſus. Argu.

¶ At vo q̄ ipoſſibile ſit quodlibet hox eē locū/non eſt difficile videre. Spēs qdē.n. ⁊ mā non ſeparan‐tur a re:locum aūt contingit. In quo nāqꝫ aq̄ erat/ in hoc itex aer (ſicut diximus prius ſit) trāſmuta‐ T.c.17

tis adiuicē aereq́ȝ/ꝛ aq̄/ꝛ alijs corpib⁹ ſiſr. Quare neqȝ pˢ/neqȝ habitus/ſed ſepabilis ē locus ab vno quoqȝ. Etenim vr̄ huius aliqd eē locus vt vas. Et enim vas locus tranſmutabilis: vas aūt nihil rei.

T.c. 18 ℂ Scōm qdē igitur ꝙ ſepabilis ē a re: ſic qdeȝ non eſt ſpēs. Scōȝ aūt ꝙ ꝯtinet: ſiqdē alteꝝ a materia.

ℂ Pōit qnqȝ rōnes i ꝯtriū. Circa qrū p̄ma dicit ꝙ nō ē diffici le videre locū nō eē mām vel formā: qꝛ forma ꝛ mā nō ſepa rant a re, cui⁹ ſunt: ſȝ locū ꝯtingit ſeparari: qꝛ i loco i q erat aer, poſtea ē aq̄: ꝛ ēt alia corpa adinuicē trāſmutāt locū: vn̄ manifeſtū ē, ꝙ loc⁹ nō ē pˢ rei, vt mā, vel forma. Neqȝ ē ēt habit⁹, ſeu qdcūqȝ accn̄s: qꝛ ptes, ꝛ accntia n̄ ſūt ſepabilia a re: ſȝ loc⁹ ē ſepabilis: Et h̄ manifeſtat p exēplū: qꝛ loc⁹ vr̄ cōparari ad locatū, ſic qdā vas. Sȝ i h̄ tm̄ differt: qꝛ loc⁹ ē imobilis: vas aūt mobile: vt īfra expōet. Sic igit̄ p h̄ ꝙ lo cus ē ſepabilis: oñdit̄ ꝙ loc⁹ nō ſit forma. Sȝ ꝙ loc⁹ n̄ ſit mā oñdit̄: nō ſolū p h̄ ꝙ ē ſepabilis. ſȝ ēt p h̄ ꝙ ꝯtinet: mā aūt nō ꝯtinet: ſed ꝯtinet̄. ℂ Scdam rōnem ponit ibi.

Argu. ℂ Videtur autē ſemper/id qd̄ eſt in loco/aliquid eē. ꝛ extra ipſum/aliquid aliud eſſe.

ℂ Videtur autem ſemper/qd̄ eſt alicubi/ipſum eſſe aliquid: ꝛ alterum aliqd extra ipſum.

ℂ Qꝛ.n. oñderat ꝙ loc⁹ nō ē mā, nec forma (p h̄ ꝙ loc⁹ ſepa rat̄ a locato) vult oñdere ꝙ ēt, ſi loc⁹ nūqȝ ſeparet̄ a locato ex h̄ ipo qd̄ dicim⁹, ꝙ aliqd ē i loco: appet ꝙ loc⁹ nō ē for ma neqȝ mā: qꝛ oē qd dr̄ eē alicubi: vr̄ ꝛ ipȝ eē aliqd: ꝛ alte rū aliqd eē ab eo i q ē: vn̄ cū aliqd dr̄ eē i loco, ſeqt̄ ꝙ loc⁹ ſit extra locatum. Mā aūt, ꝛ forma, nō ſunt extra rē: g̃ neqȝ mā, neqȝ forma eſt loc⁹. ℂ Tertiam rōnem ponit ibi.

Argu. ℂ Plato tn̄ dicat opȝ (ſi parūp liceat digredi) cur forma/numeriq́ȝ/non ſunt in loco: ſi locus eſt id qd̄ eſt particeps: ſiue magnū ſit illud/ꝛ paruū: ſiue ma teries: vt in Timęo aſſeruit?

ℂ Platoni igit̄ dicēdum eſt (ſi opȝ trāſgrediētes di cere) quare nō in loco ſpecies ꝛ numeri ſunt/ꝛ hoc ſi vere participatiuum eſt locus: ſiue magnitudinis. ꝛ paruitatis/exiſtente participatiuum: ſiue materie vt in Timęo ſcripſit?

ℂ Spālr ꝯ pōnē Platonis digrediēdo. (Dictū eſt.n. ſupra in tertio) ꝙ Plato poſuit Ideas, ꝛ numeros nō eſſe in lo co. Seqbat̄ aūt ſȝ eius ſniam de loco, ꝙ eſſent in loco: qꝛ oē pticipatū eſt in participante: ſpēs aūt ꝛ numeros pone bat participari, ſiue a mā: ſiue a magno: ꝛ paruo. ſequitur g̃ ꝙ ſpēs ꝛ numeri ſint in mā: ſiue in magno ꝛ pūo. Si igit̄ mā, vel magnum ꝛ paruum eſt locus: ſequitur ꝙ numeri ꝛ ſpēs ſint in loco. ℂ Quartam rōnem ponit ibi.

Argu. ℂ Pręterea ſi loc⁹ eēt mā eēs aut forma/quonā pa cto res ad ſuū pgeret locū? Eſſe.n. id loc⁹ nō pōt: ad qd̄ nō eſt motio: ꝛ qd̄ haſce drās: ſupra inqȝ ac in fra: nō habet. Quare locus in talib⁹ eſt quęrēdus. Quod ſi in ipſa re locus nō ineſt (inſit.n. oportet: ſi eſt materies aut forma) locus/erit in loco. Mutat̄ enim vna cuȝ re/atqȝ mouetur/ꝛ forma/ꝛ id qd̄ ter minis caret: ꝛ non in eodem eſt ſemper: ſed vbi eſt ipſa res. Quare fit: vt loci ſit locus.

T.c. 19 5ᵃ ℂ Amplius qūo ferent̄ in ſui locuȝ/ſi locus eēt mā/ aut ſpēs? Impoſſe eſt.n. cuius nō ē motus/neqȝ ſur ſuȝ aut deorſum/locuȝ eē. Quare/ qrēdus i huiuſce modi locus ē. Si aūt i ipo locus ē (opȝ.n. ſiqdē/aut forma aut mā ē) erit locus/i loco. Trāſmutant̄ eni ſil̄ cum re/ꝛ mouent̄: ꝛ ſpēs ꝛ īfinitum/non ſemp i eodē: ſed vbi vtiqȝ/res. Quare/loci erit locus. T.c. 20 6ᵃ

Circa quā dicit ꝙ nō poterit ꝯuenienter aſſignari, qūo aliqd moueat̄ ſm locū: ſi mā ꝛ forma ſint loc⁹. Impoſſe ē.n. aſſi gnare locū i hijs q mouent̄ ſurſuȝ vel deorſum vel quocūqȝ alr̄ ſm locū: vn̄ in illis qrēdus eſt locus, q ſm locum mo uentur. Sed in ipſo qd̄ mouet̄ eſt locus, qſi aliqd eī itrin ſecū (qd̄ opȝ dicere ſi mā vel forma ſit locus) ſequit̄ ꝙ lo cus erit in loco: qꝛ oē qd̄ trāſmutatur ſȝ locū, eſt in loco: ſȝ ea q ſunt i re, vt ſpēs ꝛ īfinitum.i. mā, mouētur ſimul cū re: qꝛ nō ſp ſunt in eodē loco: ſed ſunt vbi eſt res: g̃ opȝ ꝙ mā ꝛ forma ſint in loco. Si igit̄ alteꝝ eoꝝ ſit loc⁹: ſeqtur ꝙ lo cus ſit in loco, qd̄ incōueniēs eſt. ℂ Quītā rōnē ponit ibi.

Argu. ℂ Inſup facta ex aere aqua/perijt ipſe locus. Corp⁹ eni id qd̄ eſt ortuȝ: non in eodem eſt. At quę naȝ eſt ipſius loci corruptio? Dicta ſunt igitur ꝛ ea ex qb⁹ neceſſe eſt aliquid eſſe locum: ꝛ ea rurſus ex quib⁹ de ſubſtantia ipſius/quiſpiam dubitabit.

T.c. 21 7ᵃ ℂ Amplius cum ex aere fit aq̄/perditus eſt locus. Non.n. in eodem loco fit corpus. Quę igit̄ corru ptio? ℂ Ex qbus igitur neceſſarium eſt locum eſſe aliquid/ꝛ iterum ex quibus vtiqȝ dubitabit aliquis de ſubſtantia ipſius/dictum eſt. T.c. 22

ℂ Quę talis eſt. Qñcūqȝ aliqd corrūpitur: corrūpuntur ali quo mō ptes ſpēi ipſius: mā aūt ꝛ forma ſunt partes ſpēi: g̃ corrupta re, ad minus pacciñs, forma ꝛ mā corrūpūtur. Si igitur mā ꝛ forma ſit loc⁹: ſeqtur ꝙ loc⁹ corrūpat̄, ſi lo cus ptinet ad ſpēm: qꝛ corp⁹ qd̄ gnatur nō eſſet in eodē lo co, ſi loc⁹ aeris ptineret ad ſpēȝ eius. Sed n̄ ē eſt aſſignare qlr̄ loc⁹ corrūpatur: g̃ nō pōt dici, ꝙ materia, vel forma, ſit locus. Ultimo autem epilogat: qd̄ dictum eſt, per quę vr̄ neceſſarium eſſe, ꝙ ſit locus: ꝛ per quę aliquis poteſt dubi tare de ſubſtantia eius. Lec. iiij.

Argu. ℂ Poſt hęc ſumēdū ē/quot modis qppiā in alio dr̄ eē. Uno igit̄ dicit̄ mō/vt digit⁹ in manu/ꝛ pˢ oīno in toto. Alio/vt hō in aīali: ꝛ oīno in genere ſpēs. Alio/vt genus i ſpē/ꝛ oīno in ſpēi rōne/pars ſpēi. Pręterea/vt ſanitas i calidis atqȝ frigidis: ꝛ oīno i mā forma. Pręterea vt res gręcoꝝ/i rege: ꝛ oīno in primo mouente. Inſup in bono/atqȝ oīno i fine. hoc aūt ē id gr̄a cuius cętera ſūt/atqȝ fiūt. Omiuȝ vō id ꝓprijſſime dicitur: qd̄ eſt in vaſe: ꝛ oīno in loco.

T.c. 23 Oſt hęc aūt accipiēduȝ eſt/ quot modis aliō/in alio dr̄. ℂ Uno qdē igit̄ mō ſicut digitus i manu/ꝛ oīno pˢ i toto ē. Alio vō/ſic totū i ptibus/nō.n. pręter ptes/ eſt totū. Alio mō/ſicut hō in aīali: ꝛ oīno ſpēs in gn̄e. Alio vō/ſicut gen⁹ i ſpē: ꝛ oīno pˢ ſpēi/i ſpēi rōne. Adhuc ſicut ſanitas in calidis ꝛ frigidis: ꝛ oīno ſpēs i mā. Adhuc/ſicut i rege/q ſūt gręcoꝝ: ꝛ oīno motū i pmo motiuo. Ampli⁹/ſicut in optio/ ꝛ oīno in fine hoc aūt eſt: cuius cā ſit. Omnium autem maxi me proprium eſt/ſicut in vaſe: ꝛ oīno in loco.

Poſtq̄ Phs igſiuit diſputatiue an locus ſit, ꝛ qd ſit: hic accedit ad determinādū veritatē. Et p pręmittit qdā, q ſūt neceſſaria ad ꝯſiderationē ꝯtratia. Scdo determinat

Scd'a pte t.c.30. determinat veritatē ibi.[Quid āt forte.] Circa p̄m tria fa
cit. Primo oñdit quot modis, dī aliqd eē in aliq̄. 2° inq
rit vtrū aliqd poſſet eſſe in ſeipſo ibi.[Dubitauit aūt ali
T.c.24 qs.] Tertio ſoluit q̄dā ꝑus dubitata ibi[Q̄d aūt zeno op
T.c.28 poſuit. Ponit ḡ octo modos: qb' aliqd in aliquo dī eē:
quoꝝ p̄m' eſt, ſic digit' dī eē in manu: ꝛ vl'r q̄cūq3 alia ps i
ſuo toto. Scd's mod' eſt, ꝓut totū dī eē i ꝑtib'. Et q2 iſte
mod' nō eſt adeo ꝯſuet' ſic p̄m', ad ei' manifeſtationē ſub
iūgit, q2 totū nō eſt ꝑter ꝑtes: ꝛ ſic op3 vt itelligat eē in ꝑti
bus. Terti' mod' ē, ſic hō dī eē in aiali: vel q̄cūq3 alia ſpēs
in ſuo gñe. Quart' mod' eſt, ſic gen' dī eē in ſpēb'. Et ne
iſte modus ex̄ne' videat, rōnē inuit q̄re h̄ dī. Nā gen' eſt
ps diffōnis ſpēi: ꝛ ēt oīa: vñ quodāmō ꝛ gen' ꝛ oīa, dñr
eē in ſpē, ſic ꝑtes in toto. Quītus mod' ē ſic ſanitas dī eē
in calidis ꝛ in frigidis: quoꝝ ꝯtēꝑātia ꝯſtituit ſanitatē:
ꝛ vl'r q̄rūq3 alia forma in mā, vel ſubto: ſiue ſit accñtalis, ſi
ue ſubalis. Sext' mod', ſic res grecoꝝ dñr eſſe in rege grē
ciē: ꝛ vl'r oē qd mouet, eſt in p̄ motiuo. Per hunc ēt modū
dicē poſſu3 aliqd eē in me: q2 ē in ꝑtāte mea, vt faciā illud.
Septimo mō dī aliqd eē in aliq̄, ſic in quodā optimo dili
gibili: ꝛ vl'r ſic in fine. Et p hūc modū dī eſſe voī alicui', in
aliq̄ re, quā deſiderat, ꝛ amat. Octauo mō dī eē aliqd in ali
quo, ſic in vaſe, ꝛ vl'r ſic locatū in loco. Videt aūt ꝑtermit
tere modū q̄ aliqd eſt in aliq̄ ſic in tpe. Sed hic reducit in
hunc octauū modū. Nā ſic loc' ē mēſura mobilis: ita tpē
eſt mēſura mot'. Dic aūt, q2 ſ3 hūc octauū modū maxīe
ꝑprie, dī aliqd in aliq̄: vñ op3 ſ3 regulā quā tradidit in. 4.
ꝛ. 5. meta. q2 oēs alij modi reducantur aliq̄ mō ad hūc mo
dū, quo aliqd eſt in aliq̄, ſicut in loco. Qd ſic p3. Locatū.n.
ꝯtinet, ſiue includit in loco: ꝛ in eo h3 q̄etē ꝛ fixionē. Pro
pinquiſſime igit, p hūc modū, ps dī eſſe in toto itegrali m q̄
includit. Vñ ēt iſra dicet q2 locatū eſt in loco, ſic ps ſepara
ta: ꝛ ps eſt, ſic q̄dā locatū ꝯiunctū. Totū aūt qd eſt ſm rō
nē ad ſilitudinē hui' toti' ſumit. vñ ꝯñr dī id qd eſt in rō
ne alicui' eſſe in eo: vt aial in hoīe. Contingit aūt ſicut ptē
toti' integralis includi i toto ſm actū. ita ptē totius vlis
includi in toto ſm potētiā. Nā gen' ad plura ſe extēdit in
potētia q̄3 ſpēs (l3 ſpēs habeat plura in actu) vñ ꝯñr dī eſſe
ēt ſpēs in gñe. Et q2 ſicut ſpēs ꝯtinet in potētia generis:
ita forma in potētia māe: vlterius dī forma eſſe in mā. Et
q2 totū h3 rōnē formē reſpectu ꝑtium (vt dctū eſt in ſcd'o)
ꝯñr ēt totū dī eſſe in ꝑtib'. Sicut aūt forma includit ſub
potētia paſſiua māe: ita effect' includit ſub potētia actiua
agētis: vñ ꝛ dī aliqd eſſe in p̄ motiuo. Deinde aūt manife
ſtū eſt q2 appetitus q̄eſcit in bono deſiderato ꝛ amato: ꝛ
in eo figit ſicut ꝛ locatū in loco: vnde etiā dicitur affectus
amātis ineſſe amato. Et ſic patet q2 omnes alij modi deri
uant ab vltimo qui eſt maxime proprius. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ At enim/hic quiſpiam dubitauerit: ſit ne/vt ꝛ in
ſeipſo quippiā ſit: an nihil eſt in ſe prorſus: ſed om
ne quoduis: aut nuſq̄3: aut in alio eſt?

¶ Dubitabit āt aliqs: vtrū vnū/ꝛ idē/aliqd eē in ſe
ipſo ꝯtingit/aut nihil: ſ3 oīa: aut nuſq̄3: aut i alio eē?

T.c.24 ¶ Inqrit, vtrū aliqd poſſit eē in ſeipſo. Nā Anaxa. ſupra di
xit infinitum eſſe in ſeipſo Primo ergo mouet dubitatio
nē, vtrū. ſ. aliqd vnum, ꝛ idē poſſit eſſe in ſeipſo: vel nihil:
ſed oīa vel nuſq̄3 ſint: vel ſint in aliquo alio? ¶ Scd'o ibi.

Argu. ¶ Hoc aūt eſt dupl'r: aut p ſe: aut per aliud. Nā cu3
id in quo eſt: ꝛ id qd in illo eſt: toti' ſunt partes: tūc
totū. in ſeipſo eſſe dicit. Quippe/cū ꝛ p partes di
cat. Ut albus: q2 ſupficies eſt alba: ꝛ ſciens: q2 aīa
rōnis particeps/ſcit. Doliu3 igitur nō eſt in ſeip ſo:
neq3 etiā vinum: vini vō doliū/erit. Ambo nāq3/
id/inq̄3/qd ineſt: ꝛ id in quo eſt/eiuſdē ſunt partes.
Hoc igit pacto fi vt quippiam in ſeipſo ſit.

¶ Dupl'r aūt hoc ē/aut ſm ſe/aut ſm alteꝝ. Cū eni
ſint q̄dā ꝑtes toti': ꝛ h̄/in illa. ꝛ illa/i hoc: dicet to
tū in ſeipo eē. Dicit aūt ꝛ ſm ꝑtes: vt albū: q2 ſup
ficies/ꝛ ſciēs/q2 rōcinatiuu3. Amphora qdē ·git/
nō erit in ſeipſa/neq3 vinū/vini aūt amphora erit.
Qd nāq3 eſt: ꝛ in quo eſt/vtraq3 eiuſdē ꝑtes ſunt.

¶ Sic qdē igit cōtingit/idem aliqd eſſe in ſeipſo. T.r.

¶ Soluit, ꝛ p̄ oſtēdit quō poſſit eſſe aliqd in ſeipſo. Scd'o
quō nō poſſit. ibi[Primū aūt non rōuenit] Dicit ḡ p̄, q2 Scd'a t.c.25.
dupl'r pōt intelligi aliqd eſſe in ſeipſo. Uno mō, p̄ ꝛ p ſe:
alio mō, ſm alteꝝ. i. ſm ptē: ꝛ iſto ſcd'o mō pōt dici aliqd
eſſe in ſeipſo. Cū.n. aliqui' totius, due ꝑtes ita ſe habeat,
q2 vna ſit in q̄ eſt aliqd: ꝛ alia ſit qd eſt in illa: ſeqt q2 totū
dicat ꝛ in q̄ eſt. rōne vni' ꝑtis: ꝛ qd eſt in h̄: rōe alteri': ꝛ
ſic totū diret eē in ſeipo. Inuenim'.n. q2 aliqd dī de aliq̄
ſ3 ꝑtē: ſic aliqs dī alb', q2 ſupficies ei' ē alba: ꝛ hō dī ſri
ens: q2 ſria ē i pte rōcinatiua. Si igit accipiat āphora ple
na vino: ſic qdā totū: cui' ꝑtes ſūt amphora ꝛ vinū, neu
tra partiū ei' erit in ſeipa. i. neq3 amphora, neq3 vinū. ſ3 h̄
totū. ſ. amphora vini erit in ſeipſa: inq̄3tū vtrūq3 ē ps ei'
ſc3 ꝛ vinū qd eſt i amphora: ꝛ amphora in q̄ eſt vinū. Per
hūc igit modū, ꝯtigit aliqd idē eē in ſeip̄o. ¶ Scd'o ibi.

Argu. ¶ S3 vt p̄mo/fieri nequit. velut albedo eſt in corpe.
nā ſupficies eſt in corpe: ſcia vō in aīa. Et p hēc q̄
ſūt/vt in hoīe ꝑtes: appellatiōes hē nō incongrue
ſiūt. Doliū aūt/atq3 vinū/cū ſūt qdē ſeorſu3/nō ſūt
partes/ſ3 cū ſunt ſil'. Quocirca cū ſint ꝑtes/erit ip3
in ſeipſo/ceu albedo eſt in homine/q2 in corpe eſt/
ꝛ in hoc/q2 in ſuperficie. In hac aūt/nō per aliud.
Atq3 hē diuerſa ſunt ſpecie/ꝛ aliā3 vtraq3 nām/
ꝛ potentiam habent/ſupficies/inq̄3/atq3 albedo.

¶ Primū aūt non cōtingit/vt albū in corpe/ſupfi
cies.n. in corpe/ſcientia autē in aīa. Scd'm hēc aūt
ſunt appellationes/cū ſicut ꝑtes ſint in hoīe. Am
phora aūt/ꝛ vinum cū ſeorſum ſint/nō ꝑtes ſunt.
Simul aūt cum ſint ꝑtes/erit idē in ſeipſo/vt albū
in hoīe/qm̄ in corpe: ꝛ in hoc/qm̄ in ſuperficie. In
hoc autem/non amplius/qm̄ ſm aliud eſt. Et alte
ra ſpecie hēc ſunt/ꝛ alterā naturam h3 vnūqdq3/
ꝛ potentiam/vt ſuperficies ꝛ album.

¶ Oñdit, q2 nō ꝯtingit aliqd eē p̄ in ſeipſo. Et p̄ ꝑponit qd
intēdit: diſtinguēs vtrūq3 modū q̄ aliqd eſt in ſeipo: ꝛ q nō
eſt. 2° ꝓbat ꝑpoſitū ibi.[Neq3.n. diurtiue ꝯſiderantib'.] T.c.26
Dicit ḡ, q2 nō ꝯtingit aliqd eſſe p̄ in ſeipſo. Et manifeſtat,
qd ſit aliqd eſſe p̄ in ſeipſo p oppoſitū. Album.n. dī eſſe in
corpe: q2 ſupficies ē in corpe. vñ nō ē p̄ in corpe: ſ3 in ſupfi
cie. Et ſic ſria, p̄ dī eē in aīa: nō āt in hoīe, in q̄ ē p aīa3. Et
ſm hēc. ſ. ſm aīa3 ꝛ ſupficiē, ſūt appellatiōes qb' noīat hō
alb', vel ſciēs: q2 aīa ꝛ ſupficies ſunt, ſic ꝑtes in hoīe: nō q2
ſupficies ſit ps: ſed q2 ſe h3 ad modū ptis: inq̄3tu3 eſt aliqd
hoīs. vt termin' corpis. Si aūt accipiat vinū ꝛ amphora,
ſeorſu3 ab inuicē: nō ſūt ꝑtes: vñ neutri cōpetit eē in ſeipo.
Sed cū ſimul ſunt: vt ꝑ pore, cū amphora eſt plena vino i. ꝑp
hoc q2 amphora ꝛ vinū ſunt partes: ide3 erit in ſeipſo. vt
expoſitū eſt) nō primo: ſed p partes. Sicut albū nō primo
eſt in hoīe: ſed per corpus: ꝛ in corpe per ſupficiem. In ſup
ficie aūt non eſt per aliqd aliud: vnde p̄ dī eſſe in ſupficie.
Nec eſt idem id in quo eſt aliqd p̄mo: ꝛ qd eſt in eo, ſicut
albū ꝛ ſupficies: q2 altera ſunt ſm ſpēm, ſupficies ꝛ albū:

ꝛ alia eſt natura ꝛ potentia vtriuſq;. ¶ Secundo ibi.

Argũ. ¶ Neq; igit̃ inductiue cõſiderantes/in ſeipſo quic/ q̃ȝ/vllo dictorum modorum eſſe videmus.

¶ Neq; igit̃ inductiue ꝯſiderantibꝰ/nihil in ſeipſo videmus/ſm nullum determinatorum modorum.

T.c.26 ¶ Oſtẽſa dña inter h̃, ꝙ eſt eſſe p̃ in aliq̃:ꝛ non p̃: oſtendit iam ꝙ nihil eſt p̃ in ſeipſo. Et p̃ oñdit ꝙ nõ ſit aliqd p̃mo in ſeipſo p ſe. Scõo ꝙ nõ ſit aliqd p̃ in ſeipſo p accñs. ibi

T.c.27 [At vͦ neq; ſm accñs ꝛc̃.] Primũ oñdit dupl'r. ſ. iductiue, ꝛ rõne. Dicit ḡ p̃, ꝙ ꝯſiderãdo p inductionẽ in ſingulis modis, ſupra determinatis, qbus dr̃ aliqd eſſe in aliq̃ apparet, ꝙ nihil eſt in ſeipſo p̃ ꝛ p ſe. Neq;. n. aliqd eſt totũ ſuiipſiuo neq; ps: neq; genꝰ: ꝛ ſic de alijs. Ponit aũt h̃ ꝯcludẽdo ex p̃miſſis: q2 ſicut manifeſtũ eſt in albo ꝛ in ſuꝑficie: q̃ ſe hñt vt forma ꝛ mã: ꝙ ſũt aliud ſm ſpẽm ꝛ virtutẽ: ita ẽt põt in oĩbus alijs modis, ꝯſiderari. ¶ Scõo ibi.

Argũ. ¶ Et rõne ẽt hoc nõ poſſe fieri/patet. Oportebit. n. ambo eẽ vtrũq;(ceu dolium qdẽ ꝛ vas/ꝛ vinũ: vini aũt: ꝛ vas ꝛ doliũ) ſi ſit/vt qppiã ſit in ſeipſo. Quare/ſi q̃ȝ maxime in ſeſe ſint: doliũ quidẽ vinũ ſuſcipiet: nõ vt eſt ipſum doliũ/vinum: ſed vt illud. Atq; patet rõnem eſſe diuerſam. Alia enim eſt ciꝰ ratio/in quo eſt: alia eius quod eſt in illo.

¶ Et rõne manifeſtũ eſt: q2 impoſſibile eſt. Opȝ. n. vtraq; vtrũq; eẽ(vt amphorã/vas/ꝛ vinũ eſſe: vinum aũt/vinũ/ꝛ amphorã) ſi vere primũ cõtingit: ꝛ ipſum in ſeipſo eſſe. Quare/ſiquidem maxime in alterutris eſſet/amphora quidem acciperet vinũ: nõ ſm ꝙ vinum: ſed inquantũ illa. Et vinum inerit in amphora: non inquantũ amphora ipſa: ſed ſm ꝙ illud/amphora. Scõm eſſe quidẽ igitur/ꝙ alterum ſit: manifeſtum eſt. Alia nanq; eſt ratio/eius quod/in quo: ꝛ alia illius/quod/in hoc.

¶ Probat idẽ rõne: ꝛ dicit manifeſtũ eẽ p rõnẽ, ꝙ impoſſe ẽ aliqd eẽ p̃ ꝛ p ſe i ſeipſo. Si. n. aliqd p̃ ꝛ p ſe ſit in ſeipſo: opȝ ꝙ eidẽ, ꝛ ſm idẽ) ꝯueniat rõ eiuſdẽ, in quo eſt aliqd: ꝛ rõ eiꝰ qd eſt in eo: vñ opȝ ꝙ vtrũq;. ſ. tã ꝯtinẽs q̃ȝ ꝯtentũ ſit vtrũq;: vt puta, ꝙ amphora ſit vas ꝛ vinũ: ꝛ vinũ ſit vinũ ꝛ amphora: ſi p̃ ꝛ p ſe ꝯuenit aliqd eẽ in ſeipſo. Vñ h̃ poſito. ſ. ꝙ vinũ ſit amphora ꝛ vinũ: ꝛ amphora ſit vinũ ꝛ amphora: ſiqs dicat ꝙ alteꝝ eoꝝ ſit in altero: vt puta vinũ in amphora: ſequit̃ ꝙ vinũ recipiat̃ in amphora: nõ inquantũ vinũ eſt: ſȝ inquantũ vinũ eſt illa. ſ. amphora. Quare ſi eſſe in amphora, p̃ ꝛ p ſe cõuenit amphorę (ex eo ꝙ ponit̃ aliqd p̃ ꝛ p ſe in ſeipſo eẽ) ſequit̃ ꝙ nihil poſſit dici eẽ in amphora, niſi inquantũ ipm eſt amphora. Et ſic, ſi vinũ dicat̃ eẽ in amphora: ſequit̃ ꝙ eẽ in amphora cõpetit vino: non ſm ꝙ vinũ eſt vinũ: ſed ſm ꝙ vinũ eſt amphora. Et eadem rõne ſi amphora recipiat vinũ. recipiet ipm nõ inq̃ȝtũ amphora eſt amphora: ſȝ inq̃ȝtũ amphora eſt vinũ. Hoc aũt eſt incõuenieñs: vnde manifeſtũ eſt, ꝙ ſm alterã rõnem eſt id in quo: ꝛ qd in hoc. Alia eſt enim ratio eius qd eſt in aliquo: ꝛ eius in quo eſt aliquid. Nõ poteſt ergo per ſe ꝛ primo, aliquid eſſe in ſeipſo. ¶ Deinde cum dicit.

Argũ. ¶ At vͦ/neq; p accñs fieri põt. Nã duo ſit̃ in eodẽ erũt. Etenim/ꝛ ipſum doliũ in ſeipſo erit/ſi cuius nã eſt ſuſceptiua/id eẽ in ſeipſo põt: ꝛ inſup illud cuiꝰ ẽ ſuſceptiuũ: ceu vinum/ſi vini. Fieri igit̃ non poſſe: vt in ſeipſo q̃cq̃ȝ ſit primo: ex ijs q̃ diximus pȝ.

T.c.27 ¶ At vͦ/neq; ſm accidens contingit. Simul enim duo corpa in eodẽ erunt. Ipſaq; amphora in ſeipſa erit: ſi cuius nã receptiua eſt: hoc ꝯtingit in ſeipſo eſſe: ꝛ adhuc illud cuius receptiuum eſt: vt ſi vini/vinum. ¶ Quod quidem igitur impoſſibile ſit aliquid in ſeipſo eſſe primo/manifeſtum eſt. T.c.28

¶ Oñdit, ꝙ nõ ſit aliqd p̃ in ſeipſo, ẽt ſm accñs. Dr̃. n. aliqd eſſe in aliq̃ ſm accñs: qñ eſt in eo ꝑp aliqd aliud i eo exñs: vt ſi dicamꝰ hoiem eſſe in mari: q2 eſt in naui q̃ eſt in mari. Et hoc tñ p̃ dr̃. i. non ꝑp partẽ. Si igit̃ ꝯtingat aliqd eẽ in ſeipſo p̃: non p ſe qdem: ſed p accñs: ſeqtur ꝙ ſit in ſeipſo ꝑp hoc, ꝙ aliqd aliud ſit in ipſo: ꝛ ſic ſequit̃, ꝙ duo corpa ſint in eodẽ. ſ. illud corpus qd eſt in eo: ꝛ ipſum met qd eſt in ſeipſo. Sic. n. amphora erit in ſeipſa p accñs: ſi ipſa amphora, cuiꝰ nã eſt, vt recipiat aliqd: ſit in ſeipſa: ꝛ iterũ illud cuiꝰ eſt receptiuũ. ſ. vinũ: ḡ in amphora erit, amphora, ꝛ vinũ: ſi ꝑp h̃, ꝙ vinũ eſt in amphora, ſeqtur amphorã eſſe in ſeipſa: ꝛ ſic duo corpa eẽnt in eodẽ. Sic igit̃ pȝ ꝙ impoſſibile eſt aliqd eſſe p̃ in ſeipſo. ¶ Sciendum tñ ꝙ aliqñ dr̃ aliqd eſſe in ſeipſo, nõ ſm intellectũ affirmatiuũ: ſicut hic reprobat philoſophus: ſed ſm intellectũ negatiuũ: put eſſe in ſeipſo nõ ſignat niſi nõ eſſe in alio. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Id vͦ/qd Zeno dubitabat/ſi locꝰ ſit i rõne reꝝ/in quonã erit: ſolui facile põt. Nihil. n. ꝓhibet/vt primus locꝰ in alio qdẽ ſit: nõ tñ in illo tãq̃ȝ i loco. Sȝ vt ẽ ſanitas qdẽ in calidis/ſic habitꝰ: caliditas ãt i corpe vt affectꝰ. Quare/nõ neceẽ ẽ in ifinitũ abire.

¶ Qd autẽ Zeno oppoſuit/q2 ſi locus eſt aliqd/in aliquo erit: ſoluere nõ eſt difficile. Nihil. n. prohibet/in alio eſſe primo locum: non tamẽ in illo/ſicut in loco: ſed ſicut ſanitas quidem in calidis/vt habitus: calor autem in corpore/ſicut paſſio eſt. Quare non neceſſe eſt in infinitum abire.

¶ Soluit q̃dã ꝑus oppoſitoꝝ: Et p̃ remouet rõnẽ zenonis, q̃ iducebat̃ ad ꝓbãdũ, ꝙ locꝰ nõ ſit: p h̃, q2 ſi eſt: opȝ ꝙ ſit i alio: ꝛ ſic itur in infinitũ. Sȝ h̃ (vt dicit) nõ eſt difficile ſoluere: poſtq̃ȝ iã ſũt diſtincti modi, qbꝰ aliqd dr̃ eſſe in aliq̃. Nihil. n. ꝓhibet dicere, ꝙ locus eſt in aliq̃: non tñ eſt in illo ſicut in loco: ſed p quẽdã alium modũ: ſicut forma eſt in mã vel accñs in ſubiecto: inquantũ. ſ. locus eſt terminus cõtinentis. Et hoc eſt qd ſubdit: [ſicut ſanitas eſt in calidis: vt habitus: ꝛ calor in corpe vt paſſio.] vel accñs: vnde nõ neceſſe eſt, ꝙ procedatur in infinitũ. ¶ Secundo ibi.

¶ Patet ãt/cũ vas nihil ſit ciꝰ/qd eſt in ſeipſo (diuerſa nãq; ſunt id qd ineſt/ꝛ id in quo p̃mo ineſt) locũ neq; formã eſſe: neq; mãm: ſed diuerſũ. Hęc enim illius ſunt aliqd/qd eſt in vaſe: materia (inq̃ȝ) ac forma. Hęc igitur de ipſo loco ſint dubitata. Argũ.

¶ Illud autẽ manifeſtum: qm̃ nihil eſt vas/eius qd eſt in ſeipſo (alterum enim primo: ꝛ qd eſt/ꝛ in quo eſt) propter qd/nõ erit vtiq;/neq; mã/neq; ſpẽs/locus: ſed alterũ. Illius vͦ entis aliqd hęc/ꝛ mã/ꝛ forma. ¶ Hęc quidem igitur ſunt oppoſita. T.c.29

¶ Soluit ẽt dubitationes ſupra poſitas de quidditate loci, an. ſ. ſit forma vel mã, ex hoc quod oſtẽſum eſt, ꝙ nihil primo ꝛ per ſe, eſt in ſeipſo. Ex hoc enim manifeſtũ eſt, ꝙ nihil poteſt eſſe, ſicut vas vel locus, eius qd continetur in ipſo: ſicut pars, quę ſit mã vel forma. Oportet enim p̃mo ꝛ per ſe alterũ eſſe qd eſt in aliquo: ꝛ in quo eſt aliqd: (vt oſtenſum eſt.) Unde ſeqtur, ꝙ neq; forma, neq; mã, ſit locus: ſed aliqd alterũ a locato, ſit locus. Mã enim ꝛ forma T.c.30

ſunt

ſunt aliqd locati:ſicut partes intrinſecę eius. Ultimo aūt
concludit, q ſupradicta per modū oppōnis dicta ſunt de
loco:quarum quidem oppōnum aliquę iam ſolutę ſunt:alij
quę vero ſolventur, poſt manifeſtatam nām loci. Lec.v.

Argu. ¶ Sed quidnā ſit loc⁹ / hoc modo fuerit manifeſtū.
Atqȝ ſumam⁹ de ipſo quę vere/p ſe cōpetere ipſi
videnť. Cēſemus itaqȝ locū id ꝯtinere:cuius eſt lo
c⁹: ⁊ nihil eſſe ipſi⁹ rei. Pręterea/primū locū/neqȝ
minorē eē/neqȝ maiorem. Pręterea/neqȝ ab vno-
quoqȝ reliq/ ⁊ ſeꝑabilē eē. Et inſuꝑ/oēs locū diffe
rētias has habere:ſupra(inqȝ)ac īfra. Et corpoꝝ
vnūqdqȝ/ꝑprios ad locos ſuapte nā ferri:aut ſur-
ſum aut deorſū pergendo: ⁊ in eiſdē manere. His
ſuppoſitis/reliqua contemplemur oportet.

Quid autem forte ſit locus:ſic fiet vtiqȝ
manifeſtū. Accipiam⁹ aūt de ipſo/quę
cunqȝ videnť vere ſm ipſum ineſſe ipſi.
Dignum eſt igiť/locū eē ꝑmū qđ ꝯtinet
illud/cuius locus eſt: ⁊ nihil eē rei. Ampli⁹/primū
neqȝ maiorē/neqȝ minorem eſſe. Adhuc aūt/ neqȝ
deficere vnicuiqȝ/ ⁊ ſeꝑabilē eſſe. Adhuc autem .
oēm locum habere ſurſum ⁊ deorſum: ⁊ ferri natu
ra/ ⁊ manere vnumquodqȝ corpoꝝ in proprijs lo-
cis:hoc autem facere/aut ſurſum/aut deorſum.

T.c. 31 ¶ Suppoſitis autem his reliqua conſideranda.

Premiſſa Diſputatione de loco an ſit: ⁊ qd ſit: ⁊ ſo/
lutis qbuſdā dubitatiōib⁹:hic accedit ad
determinādū v̄itatē de loco. Et p̄ ꝑmittit q̄ſdā ſuppōnes
de loco qb⁹ vteť determinādo de loco. Scđo oñdit q̄lis
debeat eē diffō dāda de loco ibi. [Opȝ aūt tētare ⁊c.] Ter
ꝑ⁹ parte tio incipit determinare de loco ibi [Pri^m qdē igiť.] Dić
31. tex. ꝑ̄ ꝑ̄, q manifeſtū fiet ex ſequētib⁹:qd ſit locus:ſed opȝ ꝑ̄us
T.c. 32 accipere.q.quaſdā ſuppōnes: ⁊ principia p ſe notabilia.ſ.q̄
videntur per ſe ineſſe loco. Quę qdē ſunt quattuor. Oēs.n.
reputant hoc eſſe dignum. Primo quidē, q locus ꝯtineat
id cuius eſt locus:ita tñ, q locus nō ſit aliquid locati. Qđ
quidē dicit ad excludēdū ꝯtinētiā formę: q̄ eſt aliquid rei
⁊ alio mō ꝯtinet q̄ȝ locus. ¶ Scđa ſuppō eſt, q primus lo
cus.i.in quo aliqd primo eſt:eſt ęqualis locato: nō maior,
neqȝ minor. ¶ Tertia ſuppō eſt, q locus non deficit vni/
cuiqȝ locato:quin omne locatum habeat locum: nō tñ ita
q, vnus, ⁊ idem locus, nunq̄ȝ deficiat eidem locato: qꝛ lo/
cus eſt ſeparabilis a locato. ſed qñ locus vnus deficit ali-
cui locato:tunc locatum ſit in alio loco. ¶ Quarta ſuppō
eſt: q in oī loco inueniť q̄dā dr̄ia loci ſurſum ⁊ deorſum: ⁊
q nāliter vnūqdqȝ corpus cū eſt extra propriū locum, fer
tur ad ipſum: ⁊ cum eſt in eo, manet in ipſo. Propria autē
loca nāliū, ſunt ſurſum ⁊ deorſum:ad q̄ nāliter mouentur:
⁊ in qbus maneť. ¶ Sed h̄ dicit ſȝ eoꝝ opinionē q nō po
nebāt aliqđ corp⁹:ꝑter nāȝ q̄ttuor elemētoꝝ. Nōdū.n. ꝓba
uerat corpus cęleſte eſſe:neqȝ graue neqȝ leue. Sed poſtea
probabit in libro primo de cęlo. Ex his aūt nunc ſuppoſi/
tis, ꝓcedetur ad conſiderationem aliorum. ¶ Scđo ibi.

Argu. ¶ Atqȝ conādū ē/ꝯſiderationē h̄ facere mō: vt ipſū
qd eſt tale/aſſigneť vt ⁊ ea q̄ dubitanť/ſoluāť: ⁊ ea
q̄ cōpetere loco videnť/īſint: ⁊ īſuꝑ/ipſa difficulta
tis ⁊ dubitationū q̄ circa ipȝ ſūt:cā pateat. Sic.n.
vnūqdqȝ pulcherrime demōſtrari profecto poteſt.
¶ Opȝ autem tentare/intentionē ſic facere: vt quid
ſit reddať/ ⁊ quęqȝ oppoſita ſoluātur: ⁊ quę videť

loco ineſſe/inſint. Et amplius/difficultatis/ ⁊ oppo
ſitoꝝ cā circa locū/manifeſtat erit. Sic.n. vtiqȝ pul
cherrime demonſtratur/vnumquodqȝ.
¶ Oſtendit q̄lis debeat eſſe diffinitio danda de loco: ⁊ di/
cit, q i diffiniēdo locū, itētio nr̄a oȝ ad h̄ itēdere, q q̄ttuor
ſūt q̄ reqruť ad diffōnē pfectā. Primo quidē, vt oſtenda
tur quid ſit loc⁹. Nā diffinitio ē oratio idicās qd eſt res. 7. top.
Scđo vt ſoluāť quęcunqȝ oppoſita ſūt circa locū. Nā co c.4.
gnitio veritatis, eſt ſolutio dubitatoꝝ. Tertiū eſt q ex dif 3. met.
finitione data manifeſtanť proprietates loci quę inſunt T.c. 1
ei:qꝛ diffinitio ē mediū in demōſtratione qua ꝑ pria acci/ 2. poſt.
dentia demonſtranť de ſubiectis. Quartū eſt, q ex diffini/
tione loci, erit manifeſta cauſa, quare aliq antiq deſcorda/
uerūt circa locū: ⁊ omniū quę ſunt oppoſita circa ipſum.
Et ſic pulcherrime diffinitur, vnūquodqȝ. ¶ Tertio ibi.

¶ Si igiť mot⁹ iſte nō eēt/q ad locū accōmodať:lo Argu.
cus ſane nō q̄rereť:qđ qdē/ąñ oia ē aiaduertēdū.
Ab h̄.n. ⁊ cęlū maxime i loco eſſe putam⁹. Qꝛ ſp
motu cieť. Hic aūt triplex ē/latio/accretio/ ⁊ decre
tio. Nā i accretione decretioneq fit ſane mutatio.
⁊ qđ ꝑ̄us h̄ erat.id ē ad mai⁹aut ad min⁹ trāſlatū.
¶ Primū qdē igitur opȝ intelligere / q non q̄rereť T.c.34
locus:niſi mot⁹ aliqs eēt/ ſȝ locū. Propter hoc.n.
cęlū maxime in loco eē opinātur:quod ſemꝑ in mo
tu eſt. Huiuſmodi autē/ aliud qdē eſt loci mutatio:
aliud vero augmentum ⁊ decrementum. Et nāqȝ
in augmento ⁊ decremēto tranſmutatur/ ⁊ qđ ꝑ̄us
erat hic:itꝝ tranſmutatū eſt in maius aut minus.
¶ Determinat de loco. Et primo oſtēdit qd ſit loc⁹. Scđo
ſoluit dubitatiōes ꝑ̄us poſitas ibi [Manifeſtū aūt ex his T.c. 47
⁊c.] Tertio aſſignat cām nāliū proprietatū loci ibi [Et T.c. 48
ferť igitur i ſui ipſi⁹.] Circa ꝑmū duo facit. Primo oñdit
quid ſit locus. Scđo q̄uo aliqd ſit in locō. ibi [Cui quidē T.c. 43
igiť.] Circa ꝑmū duo facit. Primo ꝓmittit q̄dā quę ſūt ne
ceſſaria, ad iueſtigādū diffōnē loci. Scđo icipit determina
re loci diffinitionē ibi [Iā igiť manifeſtū eſt.] Circa pri/ T.c.35
mū quattuor ꝓmittit:quoꝝ ꝑmū eſt, q nūq̄ȝ fuiſſet inq̄ſitū
de loco niſi eſſet aliqs mot⁹ ſm locū. Ex hoc enī neceſſe cōmenta.
fuit ponere locū aliud a locato: qꝛ iueniūť i eodē loco ſue idē hic tñ
ceſſiue duo corpora: ⁊ ſit vnū corpus in duobus locis: ſi/ alb. aliam
cut ēt tranſmutatio formarū circa vnā mām iduxit in co/ aſſignat
gnitionē māę. Et ꝓpter hoc, maxime opinanť aliq q cęlū rationem.
ſit in loco:qꝛ ſemper mouetur. Sȝ mot⁹ aliquis eſt ſm lo
cū per ſe.ſ.loci mutatio. Alius aūt ex ꝯſequēti.ſ.augmen
tū ⁊ decremētū(qꝛ augmētata quātitate vel diminuta cor
pus accipit maiorē, vel minorē locū). ¶ Scđm ponit ibi.

¶ Mouentur autē alia p ſe actu/alia per accñs. Et Argu.
horum alia per ſe moueri poſſunt: vt corporis par-
tes/atqȝ nauigij clauus. alia nequeunt: ſed p accñs
ſemꝑ mouētur: vt albedo/atqȝ ſcia. Hęc.n. propte/
rea mutantur loco/q id in quo ſunt/mutatur.
¶ Eſt aūt qđ mouetur:aliud qdē p ſeipȝ actu:aliud
vero ſȝ accñs. Ipſius autē qđ ſm accñs eſt/alia q-
dē contingētia moueri p ſe/vt partes corporis/ ⁊ i
naui clauus. alia vero non contingētia : ſed ſemper
ſȝ accñs, vt albedo/ ⁊ ſcia. Hęc.n. ſic tranſmutant
locum:qꝛ id in quo ſunt/tranſmutatur.
¶ Et dicit, q aliquid moueť per ſe i actu:ſicut quodcunqȝ
corpus:aliud vero ſm accidēs. Quod quidem contingit
dupliciter. Quędā enīȝ mouentur ſm accidēs, quę tamē

ſunt poſſibilia moueri p ſe:ſicut partes alicui⁹ corpis dū ſūt in toto:mouent̄ per accidēs:ſed qñ ſeparant̄ i mouent̄ p ſe:vt clau⁹ qñ eſt īfixus naui,mouet̄ p accñs: ſed quādo extrahit̄:mouetur p ſe:quedā vo nō poſſūt moueri p ſe:ſʒ ſemp mouent̄ p accidēs:ſicut albedo,ꝛ ſciētia,q̄ mutāt locū inquantū mutat̄ illud in quo ſunt. Hoc autem indurit. qꝛ hoc modo per ſe vel per accidēs:actu vel potētia natū eſt eſſe in loco, ſicut ꝛ moueri. ¶ Tertium ponit ibi.

Argū. ¶ Atqui dicim⁹/in celo tanq̄ꝫ in loco eſſe: qꝛ i aere ſumus:hic autē eſt in celo. Et item in aere non vniuerſo:ſed ob vltimum ipſius: ꝛ cōtinēs in aere dicim⁹ eſſe. Nā ſi vniuerſus aer ſit locus:locus ꝑfecto cuiuſqꝫ/nō erit eq̄lis ei⁹/cui⁹ ē loc⁹. At equalis eē videt̄. Talis aūt eſt is:in quo primo quippiam eſt.

T.c.33 ¶ Quoniā autē dicimus eſſe ſicut in loco in celo:qꝛ in aere:hic autēʒ in celo: ꝛ in aere autem/non oi: ſʒ propter vltimum ipſius ꝛ continens:in aere eſſe dicimus. Si enim omnis aer locus:non equalis erit vniuſcuiuſqꝫ locus/ꝛ vnumquodqꝫ locatum. Videtur autem huiuſmodi/primum in quo eſt.

¶ Et dicit,ꝙ aliquis dicit̄ eſſe i celo,ſicut i loco:ꝑpter hꝰ ꝙ eſt in aere:qui quidē eſt in celo. Nec tamen dicimus,ꝙ i toto aere ſit aliquis p̄mo ꝛ per ſe:ſed ꝑpter vltima extremitatē aeris que ꝯtinet aliquē:dicit̄ aliqs eē in aere:qꝛ ſi totus aer eſſet loc⁹ alicuius:puta hominis:nō eēt equalis locus,ꝛ locatū:qḋ eſt cōtra ſui poſitionē,ꝑus poſitā. Sed in quo eſt aliqd primo,videtur eſſe extremū corporis cōtinentis:ꝛ ſic eſt huius.ſ.equale. ¶ Quartum ponit ibi.

Argū. ¶ Cum igitur non diuiſum eſt id qḋ ꝯtinet:ſed continuum tū in illo non tanq̄ꝫ in loco:ſed vt pars i toto dicitur eſſe. At cuꝫ diuiſum eſt atqꝫ tangit:tū in primo eſt vltimo continentis:qḋ quidē/neqꝫ pars eſt eius qḋ eſt in ipſo:neqꝫ maius: ſʒ equale. In eodem enim ſunt eorum vltima/que ſeſe tangunt.

T.c.34 ¶ Cum quidē igit̄ nō diuiſum ſit continēs/ſed continuum:nō dicimus eſſe in illo/ſicut in loco:ſʒ ſicut pars in toto. Cum vo diuiſum ſit/ꝛ cōtactū:in primo quodā eſt vltimo continentis/quod neqꝫ pars eſt ipſius qḋ eſt i ipſo:neqꝫ mai⁹ diſtātia ſed equale. In eodem enim vltima contingentium.

¶ Et primo ponit. Scḋo probat ibi [Et cū continuū.] Dicit ergo primo,ꝙ cū cōtinens nō eſt diuiſū a corpore cōtēto:ſed eſt ei cōtinuū:nō dicitur eſſe in illo,ſicut eſt in loco ſed ſicut pars in toto: vtpote,ſi dicam⁹ vnā partem aeris cōtineri a toto aere. Et hoc concludit ex p̄miſſis:qꝛ vbi eſt continuū,ibi nō eſt accipere vltimū in actu:ꝙ ſupra dixit requiri ad locuꝫ. Sed cū ꝯtinens eſt diuiſum ꝛ ꝯtiguū cōtēto:tūc.ſ.eſt i loco exiſtēs i vltimo ꝯtinētis:primo ꝛ p ſe illud(inquā)qḋ nō eſt pars eius:neqꝫ eſt maius:neqꝫ minus ſm̄ diuiſionē:ſed equale. Et q̄ꝛ poſſunt eſſe cōtinēs ꝛ contentū equalia:oſtendit per hoc:ꝙ vltima cōtingētiū ſunt ſimul:vnde opꝫ eoꝝ vltima eſſe equalia. ¶ Scḋo ibi.

Argū. ¶ Atqꝫ ſi continuum quidem eſt:non in illo ſed cuꝫ illo mouetur. ſin vo diuiſum eſt: in illo. Siue illud moueatur/ſiue non moueatur.

¶ Et cum continuum quidem ſit:non in illo mouetur:ſed cum illo diuiſum autē in illo. Et ſiue moueatur continens:ſiue non:nihil minus.

¶ Probat iſtud quartuꝫ duabus rōnibus:quarū p̄ma eſt,ꝙ ꝯtentū,ꝯtinuū ꝯtinenti,nō mouet̄ i cōtinēte:ſed ſimul cū illo:ſicut pars ſimul cū toto. Sed qñ eſt diuiſuꝫ ꝯtentuꝫ a ꝯtinente:tunc poteſt moueri in illo:ſiue ꝯtinēs moueat̄:ſiue nō. Homo eniꝫ mouetur in naui,vel quieſcente,vel mota. Cū ergo aliquid mouetur in loco: ſequitur, ꝙ loc⁹ ſit continēs diuiſum. ¶ Scḋam rationem ponit ibi.

¶ Inſuper/cum non eſt diuiſum:vt pars in toto dicitur eſſe:vt in oculo pupilla:aut in corpore manus. Cum vo eſt diuiſum:eſſe in illo dicit̄:vt aqua in cado:aut in dolio vinū. Nam manus quideꝫ/cū corpore:aqua autem/in cado mouetur. Argū.

¶ Amplius/cum non diuiſum ſit:ſicut pars in toto dicitur:vt ſicut in oculo viſus: ꝛ in corpore manus Cum autem diuiſum eſt:vt in cado aqua: ꝛ in ſcypho vinum. Manus enim/cum corpore mouetur: aqua autem in cado.

¶ Et dicit ꝙ cū ꝯtētū nō ſit diuiſū a ꝯtinēte:ſed ꝯtinuū ei: tūc dr̄ eſſe in eo ſicut pars in toto:vt viſus ē ſicut pars formalis i oculo.ꝛ manus ſicut pars organica in corpore. Sʒ cū diuiſū eſt ꝯtentū a ꝯtinēte:tunc dicit̄ eſſe in eo:vt i vaſe:ſicut aqua in cado:ꝛ vinū i ſcypho. Quorū hec ē diuˀ ꝙ manus mouet̄ cū corpore:ſed nō in corpe:ſed aqua mouetur in cado. Cuꝫ igitur ſupra dictū ſit,ꝙ eſſe in loco eſt T.c. ſicut eſſe in vaſe:nō autē ſicut pars in toto:ſequitur,ꝙ lo- 23.ſi. cus ſit continens diuiſum. Lec.vi.

¶ Iam igitur ex hiſce patet quidnaꝫ ſit locus. Quatuor enim fere ſunt quoꝝ vnum quid locum eſſe neceſſe eſt. Aut enī forma/aut materies:aut interuallum quid eſt inter extrema/aut ipſa extrema/ſi non ſit interuallum vllum preter ipſius corporis magnitudinem quod eſt in loco. Argū.

IAm igitur manifeſtū ex his/quid eſt locus. Vere.n.quatuor ſunt/quorum neceſſe eſt locum/vnum aliquid eē. Aut.n.forma/aut mā eſt/aut ſpatiū aliquod in medio extremorum/aut extrema/ſi non eſt ſpatium vllum preter impoſiti corporis magnitudinem. T.c.35

Premiſſis his que ſunt neceſſaria ad inueſtigandū diffinitionē loci:hic inueſtigat loci diffinitionem. Et circa hoc tria facit. Primo inueſtigat particulas diffōnis. Scḋo cōcludit diffōnem ibi [Quare terminus.] Tertio oſtēdit eaꝫ bene aſſignatam ibi [Et propter medium.] ¶ Circa primū duo facit. Primo inueſtigat gen⁹ loci. Scḋo differētiā cōpletiuaꝫ diffinitionis ei⁹ ibi [Videt̄ aūt magn⁹ aliquid.] Ad inueſtigandū autē genus loci vtitur diuiſiōe quadā:vnde circa hoc tria facit. Primo ꝑponit diuiſionē. Secūdo excludit tria membra diuiſionis ibi [Hoꝝ aūt quod nō cōtingat.] Tertio cōcludit quartū ibi [Si igitur nihil horum.] Dicit ergo primo,ꝙ iam ex p̄miſſis poteſt eſſe manifeſtuꝫ,quid ſit loc⁹. Videtur enī ſm̄ ea que conſueuerūt de loco dici:ꝙ locus ſit vnum de quatuor.ſ. vel materia:vel forma:vel aliquod ſpatiū inter extrema continētis:vel ſi nullum ſpatium eſt inter extrema continentis,quod habeat aliquas dimēſiones preter magnitudineꝫ corporis,quod ponitur infra corpus continens:oportebit dicere quartuꝫ.ſ.ꝙ extrema corporis continentis ſint locus. ¶ Secundo ibi.

2ª parte r.41
T.c.42
T.c.40
2ª parte r.35
T.c.39

¶ Atqꝫ patet/horum tria locum eſſe non poſſe.

¶ Hoꝝ aūt ꝙ non ꝯtingat tria eſſe/manifeſtum eſt. Argū.

¶ Excludit tria mēbra p̄dicte diuiſionis. Et p̄ ꝑponit qḋ intēdit dicens:manifeſtum eſt per ſequētia:ꝙ contingit,locū eſſe

tum eſſe aliquod hoꝝ trium. ⸿ Secũdo proſequitur ibi.

Argu. ⸿ Sed qꝛ ꝯtinet: forma eſſe videtur. In eodẽ eñi ſũt vltima coꝝ quoꝝ alterũ ꝯtinet: alterum continet.

⸿ Sed ꝑꝑ id qđ cõtinet: videt forma eẽ. In eodem enim ſunt/ extrema continentis ⁊ contenti.

T.c.36 ⸿ Et primo de forma. Secũdo de ſpatio ibi [Sed ex eo ꝙ

T.c.38 mutatur.] Tertio de materia ibi. [Et materia autẽ videtur.] Circa primuꝫ duo facit. Primo ponit quare locꝰ videatur eſſe forma: qꝛ. ſ. forma continet: qđ videt eẽ proprium loci. Extrema vero corporis cõtinẽtis ⁊ cõtenti, ſũt ſimul (cũ ꝯtinẽs ⁊ ꝯtẽtũ ſint ꝯtigua adinuicẽ) ⁊ ſic terminꝰ ꝯtinẽs q eſt locꝰ: nõ videt ſeparatꝰ eẽ, a termino corꝑis cõtẽti: ⁊ ſic videtur locus nõ differre a forma. ⸿ Scđo ibi.

Argu. ⸿ Sunt igit ambo fines: ſꝫ nõ eiuſdẽ ſed forma quidẽ ipſiꝰ rei locꝰ/ autẽ corporis eius/ quod continet.

⸿ Sũt qdẽ igit vtraqꝫ termini, ſed nõ eiuſdem: ſed ſpẽs quidem rei locus autem/ cõtinẽtis corporis.

⸿ Oſtendit ꝙ forma nõ ſit locus (qꝛ quamuis locus ⁊ forma in hoc cõueniant, ꝙ vterqꝫ coꝝ eſt qdam terminꝰ) non tñ vnius ⁊ eiuſdem: ſed forma eſt terminꝰ corporis cuius eſt forma: locus aũt nõ eſt terminꝰ corꝑis, cuius eſt locus ſed corporis ꝯtinẽtis ipm: ⁊ lꝫ ſint ſimul termini ꝯtinẽtis ⁊ cõtenti: non tamen ſunt idem. ⸿ Deinde cum dicit.

Argu. ⸿ Quia vero id quod ꝯtinet atqꝫ diuiſuꝫ eſt: interduꝫ trãſfert eo manẽte: qđ ꝯtinet: vt aqua ex vaſe: interuallũ quid/ eſſe videt: quod eſt inter extrema: vt aliquid aliud preter corpus id/ quod transfertur.

T.c.36 ⸿ Sed ex eo ꝙ mutatur multoties/ manente continente/ contentum ⁊ diuiſum: vt ex vaſe aqua: ipſuꝫ medium/ eſſe aliquid videtur ſpatium tanq̃ aliqd ſit preter corpus/ quod transfertur.

⸿ Proſeqtur de ſpatio. Et p̃ ponit q̃re ſpatiũ vr eſſe locꝰ. Scđo oñdit ꝙ nõ ſit locꝰ ibi [Hoc aũt nõ ẽ.] Dicit ḡ p̃mo

Statim infra. ꝙ qꝛ multoties mutat corpꝰ ꝯtentũ a loco, ⁊ diuiſũ ab eo, de loco i locũ: ⁊ ſuccedũt ſibi corꝑa inuicẽ i eodẽ loco: ita ꝙ ꝯtinẽs remanet imobili: eo modo quo aqua exit a vaſe: ꝑꝑ h̃ videt, ꝙ locꝰ ſit aliqđ ſpatiũ mediũ inter extremitates corꝑis ꝯtinẽtis: ac ſi aliqd eẽt ibi p̃ter corpꝰ qđ mouet de vno loco, ad aliũ. Qꝛ ſi nõ eẽt aliud ibi p̃ter illud corpus: ſeq̃ret ꝙ vel locus nõ eſſet aliud a locato: vel ꝙ id qđ ẽ mediũ iter extremitates ꝯtinẽtis nõ poſſet eſſe locꝰ. Si ergo aũt opꝫ locũ eſſe aliqd p̃ter corpꝰ ꝯtẽtũ: ita vi ꝙ oporteat locũ eẽ aliqd p̃ter corpꝰ ꝯtinẽs: ex eo ꝙ locꝰ manet imobilis: corpꝰ aũt ꝯtinẽs, ⁊ oẽ qđ ẽ i eo, ꝯtingit trãſmutari. Nihil aũt aliud p̃t itelligi eẽ p̃ter corpꝰ ꝯtinẽs ⁊ ꝯtẽtũ niſi dimẽſiones ſpatij i nullo corꝑe exiſtẽtes. Sic igit ex h̃ ꝙ locꝰ eſt imobilis: videt ꝙ ſpatiũ ſit locus. ⸿ Scđo ibi.

Argu. ⸿ Hoc aũt nõ ẽ ita: ſed quoduis coꝝ corpoꝝ icidit quę transferunt: aptitudineqꝫ habẽt/ tãgendi. Quod ſi eſſet qd iteruallum aptũ/ in eodẽqꝫ manẽs: iſinita loca eẽnt ꝑfecto. Si. n. transferat aqua ⁊ aer/ ideꝫ faciẽt oẽs ptes in toto: qđ vniuerſa aqua in vaſe.

⸿ Hoc aũt nõ eſt/ ſed contingens incidit corpꝰ corum quę transferunt ⁊ quę ſe apta nata ſunt/ cõtin

T.c.37 gere. ⸿ Si autem aliquid eſſet ſpatium/ aptũ natũ ⁊ manẽs in eodem loco: infiniti vtiqꝫ eẽnt loci. Diſtãte eñi aere ⁊ aqua/ idem facient oẽs partes in toto/ quod quidem omnis aqua in vaſe.

⸿ Oñdit ꝙ ſpatiũ nõ ſit locꝰ duabꝰ rõnibꝰ. Circa quarum primuꝫ dicit, ꝙ hoc nõ eſt veruꝫ: ꝙ aliquid ſit ibi infra extremitates corporis cõtinẽtis: p̃ter corpus ꝯtentum, qđ trãſfertur de loco i locũ. Sed infra illas extremitates corporis cõtinentis, incidit aliquod corpus: quodcunqꝫ illud eſſe ꝯtingat: ita tamẽ, ꝙ ſit de numero corporũ mobiliũ: ⁊ iteruꝫ de numero eorũ quę ſunt apta nata tangere corpus continẽs. Sed ſi poſſet eſſe aliqđ ſpatiuꝫ mediũ preter dimẽſiones corporis ꝯtẽti: quod ſemꝑ maneret i eodẽ loco: ſequeret hoc incõueniẽs: ꝙ iſinita loca ſimul eſſent. Et h̃ ideo, qꝛ cũ aq̃ ⁊ aer habeãt ꝓprias diſtãtias: ⁊ quodlibet corpus, ⁊ qlibet pars corꝑis, ⁊ oẽs ptes, idẽ facient i toto qđ tota aqua facit, in vaſe. Scđꝫ vero eoꝝ poſitionẽ q tenẽt ſniaꝫ de ſpatio: cũ tota aqua eſt i vaſe: ſũt ibi alię dimẽſiones ſpatij p̃ter dimẽſiones aq̃. Ois aũt ps ꝯtinet a toto, ſicut locatũ a vaſe. Nec differt niſi ſolũ q̃ꝫtũ ad hoc, ꝙ ps nõ ẽ diuiſa: locatũ aũt ẽ diuiſũ. Si ḡ ps diuidat i actu, ſequet ꝙ ſint ibi alię dimẽſiões totiꝰ ꝯtinẽtis: p̃ter dimẽſiones ptis: Nõ p̃t at dici, ꝙ diuiſio faceret ibi eẽ de nouo aliqs dimẽſiones: nõ. n. diuiſio cãt dimẽſionẽ: ſꝫ p̃exiſtẽtem diuidit: ḡ anq̃ꝫ ps eẽt diuiſa a toto, erant alię ꝓprię dimẽſiões ptis, p̃ter dimẽſiones totiꝰ penetrãtes eãs ptẽ. Quod ḡ ptes ẽ accipere ꝑ diuiſionẽ i aliquo toto: ita ꝙ vna ꝯtineat aliaꝫ: tot dimẽſiones abinuicẽ diſtictę erũt ibi: quarũ qdã, alias penetrabũt. Eſt aũt accipe i infinitũ i aliquo toto ꝯtinuo ptes quę alias ꝯtinẽt: ꝑꝑ h̃, ꝙ ꝯtinuũ i iſinitũ diuidit. Relinqtur igit, ꝙ ſint iſinitę dimẽſiones ſe iuicẽ penetrãtes. Si igit dimẽſiones corporis cõtinentis penetrantes locatũ, ſit locus: ſequitur, ꝙ ſint infinita loca ſimul quod eſt impoſſibile. ⸿ Secundam rationem ponit ibi.

⸿ Et inſuꝑ locus ẽt transfert. Quare loci ẽt alius locꝰ erit/ ⁊ loci ſimul cõplures erũt. At nõ eſt aliꝰ locus ipſiꝰ ptis: i quo mouet: cũ vas totũ trãſfert: ſed idẽ. Aer eñi ⁊ aqua vel ptes aq̃/ in eo i quo ſũt mouent: ſed non in eo loco ad quẽ accedũt/ qui quidem pars eius eſt loci/ qui locus totius eſt cęli. Argu.

⸿ Simul autẽ erit/ ⁊ locus tranſmutans. quare erit loci alius locus: ⁊ multi loci/ ſil erunt. Nõ eſt autẽ/ alius locus ptis in quo mouet/ cũ totum vas trãſmutat/ ſed idẽ. In quo enim eſt/ cõmutat aer/ ⁊ aq̃ aut partes aquę. Sed nõ in quo fiunt loco/ q pars eſt loci/ qui eſt locus totius cęli.

⸿ Ponit ſecundã rõnem quę talis eſt. Si dimenſiones ſpatij quod eſt infra extremitates corporis ꝯtinẽtis, ſit locꝰ: ſequitur ꝙ locus trãſmutet. Manifeſtũ eſt eñi ꝙ trãſmutato aliquo corpore (vtputa amphora) tranſmutat illud ſpatiũ quod eſt infra extremitates amphorę (cũ nunq̃ꝫ ſit niſi vbi eſt amphora) Omne autẽ qđ trãſmutat in aliqueꝫ locũ: penetrat ſm̃ coꝝ poſitionẽ a dimẽſionibꝰ ſpatij, i qđ trãſmutat. Sequit ergo ꝙ aliquę alię dimẽſiones ſubintrant dimẽſiones illius ſpatij amphorę: ⁊ ſic loci erit alius locus: ⁊ multa loca erũt ſimul. Hoc ergo incõueniens accidit: qꝛ ponitur aliꝰ eſſe locus corporis contenti: vt aquę: ⁊ vaſis, vt amphorę. Nã ſm̃ illoꝝ opinionẽ locus aquę, eſt ſpatiũ qđ eſt infra extremitates amphorę. Locꝰ aũt totius amphorę, eſt ſpatiũ qđ eſt infra extremitates corporis ꝯtinẽtis amphorã. Sed nos nõ dicimus, ꝙ alius ſit locꝰ partis: ⁊ in quo mouet ꝑ ſe: cũ totũ vas trãſmutat ſꝫ ideꝫ. Dicit aũt hic partẽ corpus cõtentuꝫ in vaſe, vt aquã contẽtã in amphora: qꝛ ſm̃ Ariſto. aqua mouetur per accidẽs, vaſe tranſmutato: ⁊ non mutat locuꝫ niſi inquantuꝫ amphora, locuꝫ mutat: vnde non oportet, ꝙ locus in queꝫ vadit ſit locus partis per ſe: ſed ſolũ inquantũ eſt locus amphorę. Sed ſm̃ tenẽtes opinionẽ de ſpatio: ſequitur ꝙ ille locus per ſe reſpõdeat aquę: ſicut ⁊ amphorę: ⁊ ꝙ per ſe etiã

reſpondeat ſpatio:ꝛ per ſe loquẽdo ſpatiũ illud mouebit ꝛ habebit locũ:ꝛ nõ ſolũ p accidẽs. Et ſ3 corpus ↄtinens quõqꝫ moueat: nõ tñ ſequit ſm opi. Ariſt. ꝙ loc⁹ moueat, aut ꝙ loci ſit locus. Cõtingit qdez eni aliquod corpus cõtinens, i quo eſt aliqd ↄtẽtũ moueri: ſicut aer vel aq: aut aliq̃ partes aquę: vt puta ſi nauis eſt in fluuio: partes aq̃ q̃ inferius ↄtinẽt nauez mouent: ſed tñ locus nõ mouet. Et hoc ẽ qd ſubdit [ſed nõ ẽ in quo ſunt loco]. i. ſed nõ illud in quo aliqua ſunt [ſicut i loco mouet.] Et quomõ hoc ſit verũ: oſtẽdit per h qd ſubdit: [q eſt ps loci q eſt loc⁹ toti⁹ cęli.] L3 eni hoc ↄtinens moueat (prout eſt hoc corp⁹) tñ prout ↄſideraẗ ſm ordinẽ quẽ habet ad totuz corpus cęli, nõ mouet: Nã aliquod corpus qd ſuccedit: eundẽ ordinẽ vel ſitum habet per cõparationẽ ad totũ cęlum: quem habuit corpus quod pri⁹ effluxerat. Hoc eſt ergo qd dicit, ꝙ l3 aqua vel aer moueatur: non tamen mouetur loc⁹ (prout ↄſideraẗ vt pars q̃daz loci totius cęli: habens determinatum ſitum in vniuerſo.) ❡ Deinde cum dicit.

Argu. ❡ Atq mã quoqꝫ locus eſſe videbitur: ſi in qeſcẽte / ꝛ non ſeparato / ſ3 cõtinuo / qſpiã ↄſiderauerit. Nã / vt ſi alteratur, ẽ aliqd qd nunc qdẽ ẽ albũ: olim aũt erat nigrũ: ꝛ nunc qdẽ ẽ durũ: olim autẽ erat molle (quapropter: ꝛ dicimus mãz aliqd eẽ) ſic ꝛ locus p quãdã talẽ imaginationẽ eẽ vĩ. Uez illud qdem ex eo q: quod erat aer / id nunc eſt aqua: locus autẽ ex eo q̃ vbi erat aer: hic nunc eſt aqua.

T.c. 38 ❡ Et mã autẽ vĩ vtriqꝫ eſſe locus: ſi in quieſcente aliquis conſideret / ꝛ non in ſeparato / ſed continuo: Sicut enim / ſi alteratur / eſt hoc quidem nunc vtiqꝫ album: nunc autem nigrum: ꝛ nunc quidem durum: olim autem molle (vnde dicimus aliquid eſſe materiam) ſic ꝛ locus per talem quandam videtur eſſe phantaſiam. Uerum tamẽ illud quidem / quoniam quod nunc eſt aqua: prius erat aer: locus aũt / quia vbi nunc eſt aqua / ibi erat aer.

❡ Proſequitur de materia. Et pmo oſtẽdit quare materia dicitur eſſe loc⁹. Secũdo oſtendit, ꝙ non ſit loc⁹ ibi [Sz

Infra. materia quidez.] Dicit ergo primo, ꝙ materia videt eſſe locus: ſi aliqs cõſideret tranſmutationem corporuz ſuccedentiũ ſibi, in eodem loco, in aliquo vno ſubiecto, qeſcente ſm locũ: ꝛ nõ habeatur reſpectus ad hoc, ꝙ locus eſt ſeparat⁹: ſed attendat ſolũmõ trãſmutatio, i aliquo vno cõtinuo. Aliquod. n. corp⁹ continuum ꝛ quietum, ſm locũ cum alteratur: vnũz ꝛ idem nunc quidẽ eſt album: nunc autem nigrũ: ꝛ nunc eſt durũ: ꝛ prius molle. Et pp iſtã trãſmutationẽ formarũ circa ſubm, dicimus ꝙ materia eſt aliquid: quę manet, vna facta trãſmutatione ſm formã. Et p talẽ etiã apparẽtiã, videt locus eſſe aliqd: q: i eo pmanẽte ſuccedũt ſibi diuerſa corpora. Sed tñ alio modo loquendi vtimur in vtroqꝫ. Nã ad deſignanduz materiã vel ſubiectum: dicimus, ꝙ id quod nunc eſt aqua: prius erat aer. Ad deſignanduz autez vnitatẽ loci: dicimus, ꝙ vbi nunc eſt aqua: prius erat aer. ❡ Secundo ibi.

Argu. ❡ At. n. mã qdẽ (vt antea diximus) neqꝫ ſeparabilis eſt a re / neqꝫ continet: loco aũt ambo cõpetunt.

❡ Sed mã qdẽ (ſicut dictũ eſt in prioribus) neqꝫ diuiſa eſt a re: neqꝫ continet rẽ: locus aũt vtraqꝫ.

❡ Oſtẽdit ꝙ mã nõ ſit locus q: (ſicut ſupra dictũ eſt) mã nõ eſt diuiſa a re, cuius eſt mã: neqꝫ ↄtinet eã: quoruz vtrunqꝫ competit loco. Locus igiẗ nõ eſt mã. ❡ Deinde cuz dicit.

Argu. ❡ Si igiẗ locus nõ ẽ qcq̃ iſtoꝝ triũ / neqꝫ mã / neqꝫ forma / neqꝫ ẽt interuallũ / aliqd aliud ſemper pręter ipſi⁹ rei ſpatiũ quę transfertur: neceſſe ẽ locũ: quatuor illoꝝ reliquũ eẽ: finẽ (inq̃) corporis ↄtinẽtis: Atqꝫ id corp⁹ ↄtineri dico: quod ẽ mobile latiõe.

❡ Si igitur nihil horum trium locus eſt / neqꝫ ſpẽs / T.c. 39.
neqꝫ materia / neqꝫ ſpatium aliquid / ſed ſemper eſt alterum pręter id quod eſt rei diſtantia / neceſſe eſt locum eſſe reliquum de quatuor / continentis. ſ. terminum corporis. Dico autem contentum corpus / quod mouetur / ſm loci mutationem.

❡ Remotis tribus membris, concludit quartũ: ꝛ dicit, ꝙ q: locus nõ eſt aliquod trium. i. neqꝫ forma: neqꝫ materia: neqꝫ aliquod ſpatium, quod ſit alterũ pręter diſtantias rei locatę: neceſſe eſt, ꝙ locus ſit reliquũ de quatuor ſupra nominatis. ſ. ꝙ ſit termin⁹ corporis cõtinẽtis. Et ne aliquis intelligat contentum vel locatum eſſe aliquod ſpatiũ medium: ſubiungit, ꝛ corpus contentuz dr illud, ꝙ eſt natuz moueri ſm loci mutationem. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Magnũ aũt qd / difficileqꝫ eẽ videtur locũ pcipere. tũ q: partim mãę: partim formę ſilis eẽ vĩ: tũ q: tranſlatio eius qd fertur / i ipſo cõtinẽte ſit qeſcẽte. Eſſe. n. poſſe vĩ interuallũ aliud qddã a magnitudinib⁹ q̃ mouẽtur. Cõfert aũt ad hoc ꝛ ipſe aer: q vĩ eẽ icorporeus. Nã non ſolũ fines ipſius vaſis / ſ3 interuallus ẽt ipſuz vt vacuuz / locus eſſe vĩ. Argu.

❡ Uidetur autem magnum aliquid / ꝛ difficile accipi / qd eſt locus: ꝛ propter hoc / ꝙ apparet eſſe mã / ꝛ forma: ꝛ propter hoc quidem / ꝙ in quieſcente / ꝛ continẽte ſit tranſmutatio eius / quod fertur. Contingere autẽ vr eſſe ſpatiuz mediuz / aliud aliquid a motis magnitudinibus. Proficit aũt aliqd / ꝛ aer apparens incorporeus eſſe. Uidetur. n. non ſolum terminus vaſis / eſſe locus: ſ3 ꝛ quod eſt mediuz tanquam vacuum. T.c. 40

❡ Inueſtigat dũã loci. ſ. ꝙ ſit imobilis. Circa hoc duo facit. Prio oñdit ꝙ ex hac dũa ñ debite ↄſiderata, iſurrexit qdã error circa locũ. Scdo oñdit qño ſit itelligẽda imobilitas loci. ibi [Eſt autẽ ſicut vas.] Dicit ergo pmo, ꝙ vĩ magnũ aliqd. ꝛ difficile accipere, quid ſit locus tu pp hoc ꝙ qbuſdã vĩ ꝙ locus ſit mã, vel forma quę hñt altiſſimaz cõſiderationẽ (vt ſupra dcm̃ eſt) tũz pp h, ꝙ mutatio eius quod ferẗ ſ3 locũ, ſit i quodã quieſcẽte ꝛ ↄtinẽte. Cũ igiẗ nihil videaẗ eſſe ↄtinẽs ꝛ imobile, niſi ſpatiũ: vĩ ↄtingere ꝙ locus ſit qddã mediũ: qd eſt aliud a magnitudinib⁹ quę mouenẗ ſm locũ. Et ad credulitatẽ hui⁹ opionis multũ pficit, ꝙ aer vĩ eſſe icorpore⁹: q: vbi ẽ aer, vĩ ꝙ nõ ſit corp⁹: ſed qddã ſpatiũ vacuũ: ꝛ ſic videẗ loc⁹ nõ ſolũ eſſe terminus vaſis: ſed qddã medium, tanq̃ vacuũ. ❡ Secũdo ibi. T.c. 41

❡ Ut aũt vas / locus eſt potens transferri: ſic ꝛ loc⁹ / vas eſt imobile. Quocirca cũ id qd eſt intus moueẗ / atqꝫ transferẗ: ſi id moueẗ in quo ẽ / vt in fluuio nauis / vt vaſe: tũc vtiẗ illo ꝙ ↄtinet / magis q̃ loco. Loc⁹ aũt vult eẽ imobilis. Quapropter vniuerſus fluuius magis eſt locus: q: eſt imobilis vniuerſus. Argu.

❡ Eſt aũt ſicut vas / locus tranſmutabilis / ſic locus / vas imobile. Unde cum quidẽ in eo qd mouetur / moueatur / ꝛ mutetur quod intus / vt in flumine nauis. T.c. 42

nis tanq̄ȝ vaſe vtit̃ magis ꝙ loco continenti. Uult autẽ/immobilis/locus eſſe. Unde oĩs fluuius/magis/locus eſt/qꝛ immobilis omnis.

℄ Oſtẽdit quõ intelligẽda eſt imobilitas loci, vt excludat̃ opinio ꝑdicta ⁊ dicit, ꝙ vas ⁊ locꝰ in hoc differre vĩr: ꝙ vas traſmutat̃: locꝰ aũt nõ. Uñ ſicut vas põt dici locꝰ traſmutabilis: ita locus põt dici vas imobile. Et iõ cuȝ aliqd mouet̃ in aliq̃ corpore qδ mouet̃ (ſicut nauis in flumine) vtit̃ iſto in q̃ mouet̃ magis ſicut vaſe: q̄ȝ ſicut loco ꝯtinente: qꝛ locus [vult eſſe imobilis]. i. de aptitudine ⁊ nã loci eſt, ꝙ ſit imobilis. Et ꝑꝑ h̃ magis põt dici, ꝙ totꝰ fluuius ſit locꝰ nauis: qꝛ totꝰ fluuius eſt imobilis. Sic igit̃ fluuiꝰ totus (inq̄ȝtũ eſt imobilis) eſt locꝰ cõis. Cũ aũt locus ꝑꝑrius, ſit ps loci cõis: opȝ accipe ꝑꝑriũ locũ nauis in aqua fluminis: inq̄ȝtũ hȝ ordinẽ ad totũ fluuiũ, vt eſt imobilis. Eſt igit̃ accipe locũ nauis in aqua fluẽte, nõ ſm hanc aquã que fluit: ſed ſm ordinẽ vel ſitũ quẽ hȝ hec aqua fluẽs, ad totũ fluuiũ: qui qdẽ ordo vel ſitus, idẽ remanet in aqua ſuccedẽte. Et ideo, lȝ aq̃ mãliter ꝑterfluat: tñ (ſm ꝙ hȝ rõneȝ loci ꝑur. ſ. ꝯſiderat̃ in tali ordine ⁊ ſitu ad totũ fluuiũ) non mutat̃. Et per h̃ ſilr̃ accipere debemꝰ, quõ iter extremitates corpoꝝ mobiliũ nãliũ, ſit locus p reſpectũ ad totũ corpꝰ ſphericũ celi qδ hȝ fixionẽ ⁊ imobilitatẽ, ꝑꝑ immobilitatẽ centri ⁊ poloꝝ. Sic igit̃, lȝ hec pars aeris q̃ cõtinebat, vel hec pars aque effluat ⁊ moueat̃, inq̄ȝtum eſt hec aq̃: tñ ſm ꝙ hȝ hec aqua, rõnem loci ſemp manet. ſ. ſitus ⁊ ordo ad totũ ſphericum celi. Sicut etiam dĩ, idẽ ignis manere quãtum ad formã: lȝ ſm mãm variet̃ cõſumptis ⁊ additis quibuſdaȝ lignis. Et per hoc ceſſat obiectio que põt fieri ꝯtra hoc, ꝙ ponimus locum eſſe terminũ ꝯtinentis: qꝛ cũ cõtinens ſit mobile ⁊ terminus continentis erit mobilis: ⁊ ſic aliquod quietum exiſtẽs, habebit diuerſa loca. Sed hoc nõ ſequitur: qꝛ terminus cõtinentis nõ erat locus, in quantum eſt hec ſuperficies iſtius corpis mobilis: ſed ſm ordinẽ vel ſitum quem hȝ in toto immobili. Ex quo pȝ, ꝙ tota ratio loci in oĩbus continentibus, eſt ex primo continente ⁊ locante, ſcilicet celo. ℄ Deinde cum dicit.

Argr. ℄ Quare locus eſt finis ꝯtinẽtis imobilis/primus.

℄ Quare terminus continentis immobilis primus locus eſt.

℄ Cõcludit ex pmiſſis diffõnem loci. ſ. ꝙ locus eſt terminus imobilis ꝯtinentis ꝑm̃. dicit aũt [ꝑmus] vt deſignet locũ ꝑꝑriũ, ⁊ vt excludat locũ cõem. ℄ Deinde cũ dicit.

Argr. ℄ Atq̄ȝ ob hoc/mediũ qdẽ vniuerſi/ĩfra fines autẽ citeriores celi: ſupra maxime oĩbꝰ ꝑꝑrie eſſe vĩr. Quia illud qdẽ ſemp manet: fines autẽ celi eodem mõ ſeſe hñtes/manẽt. Quare cũ leue quidem ſit id qδ ſurſum ꝑgit: graue aũt id qδ deorſuȝ fertur ſua pte natura: his quidẽ finis q verſus mediũ cõtinet infra eſt: ⁊ ipm̃ ẽt medium. his autẽ qui verſus vltimum continet ſupra: ⁊ ipſum etiam vltimum.

T.c.42 ℄ Et ꝑꝑ hoc/medium celi/⁊ vltimũ ad nos circularis loci mutationis/vr̃ eſſe: hoc qdem ſurſum/illud ṽo deorſum/maxime oĩbus ꝑꝑrie: qꝛ hoc quidem ſemp manet: circuloꝝ aũt vltimum/ſilr̃ ſe habens/manet. Quare qm̃ qδ leue quidẽ/ſurſum fertur nã. quod vero graue: deorſum: quod quidẽ eſt ad medium cõtinens deorſum eſt/⁊ ipm̃ medium: quod vero ad vltimum ſurſum eſt: ⁊ ipſum vltimum.

℄ Oſtẽdit diffõnem bene aſſignatã per hoc, ꝙ ea que dicuntur de loco, ꝯgruunt ſm hanc diffõnẽ. Et ponit tria: quoꝝ primũ eſt: ꝙ ꝑꝑ hoc ꝙ locus eſt ꝯtinẽs imobile [mediũ celi]. i. cẽtrũ [⁊ vltimũ circularis loci mutationis] i. corporũ circulariter motoꝝ: vltimũ dico [verſus nos]. ſ. ſuꝑficies orbis lune [vĩ hoc qdẽ eẽ ſurſuȝ]. i. vltimũ ꝑdictũ [illud ṽo eẽ deorſuȝ]. ſ. mediũ. Et hoc maxime ꝑꝑrie vĩ dici inter oĩa: qꝛ centrũ ſemp manet. Illud aũt qδ eſt vltimum in corpibus circulariter motis verſus nos (lȝ moueat̃ circulariter, tñ manet) inq̄ȝtũ ſilr̃ ſe hȝ. i. in eadẽ elongatione ad nos. Et qꝛ ad ꝑꝑria loca mouent̃ corpa nãlia: inde eſt, ꝙ leuia nãlr̃ mouẽtur ſurſum: ⁊ grauia deorſum: qꝛ ipſum mediũ, ⁊ terminus ꝯtinẽs verſus mediũ, vocat̃ deorſum: ⁊ ſilr̃ ipm̃ vltimũ, ⁊ qδ eſt verſus vltimuȝ, dĩ eſſe ſurſum. Utitur aũt tali mõ loquẽdi: qꝛ terre que eſt ſimplr̃ grauis, locus eſt medium: aque aũt locus eſt verſus medium. Et ſilr̃ locus ignis qui eſt ſimpliciter leuis, eſt vltimuȝ: locus aũt aeris eſt verſus vltimum. ℄ Scδm ponit ibi.

℄ Et propterea/locus ſuperficies quedam/⁊ quaſi vas/continenſq̄ȝ/eſſe videtur. Argr.

℄ Et propter hoc/planum videtur eſſe quoddaȝ: ⁊ ſicut vas/locus/⁊ continens.

℄ Et dicit ꝙ qꝛ locus eſt terminus: ꝑpter hoc locus dĩ eẽ, ſicut quedã ſuꝑficies: ⁊ ſicut quoddã vas ꝯtinens: nõ aũt. ſicut ſpatium, vaſis cõtinentis. ℄ Tertium ponit ibi.

℄ Preterea locus ſimul cũ ipſa re quodãmodo eſt. Quippe cum ipſi fines ſint ſimul. Argr.

℄ Amplius ſimul cum re quodammodo locus eſt. Simul enim finis eſt/⁊ locus.

℄ Et dicit ꝙ qꝛ locꝰ eſt terminus ꝑꝑ h̃ ſil̃ eſt locus ⁊ locatũ: qꝛ ſimul eſt finis locati: ⁊ terminꝰ ꝯtinẽtis q eſt locus: qꝛ tãgentiũ vltima ſil̃ ſũt: ⁊ ſm h̃ etiã intelligit̃, ꝙ locus equat̃ locato: qꝛ. ſ. equantur ſm extrema. Lec. 7.

℄ Atqui corpus quidẽ/id eſt in loco extra qδ/aliquod eſt corpus/cõtinens ipſum. Quod vero non ita ſe habet/non eſt in loco. Argr.

Cui quidem igitur corpori ineſt aliquid extra corpus continens ipſum: hoc in loco eſt. Cui vero non minime. T.c.43

Poſtq̄ȝ Phs diffiniuit locũ: hic oſtẽdit qualr̃ aliqd ſit in loco. Et circa h̃ duo facit. Primo oſtẽdit qualr̃ aliqd ſimplr̃ ſit in loco: ⁊ qualr̃ nõ. Scδo oñdit quõ illud qδ non eſt ſimplr̃ in loco: ſm quid in loco ſit. ibi [Uñ ⁊ ſi aq̃ ſiat.] Cõcludit ḡ ꝑ ex pmiſſis: ꝙ cũ locus ſit terminꝰ ꝯtinentis: cuicũq̄ȝ corpi adiacet aliqδ corpus ꝯtinens ipm̃ exterius: hoc eſt in loco ſimplr̃ ⁊ p ſe: cui ṽo corpori nõ adiacet aliqδ corpus exterius, ꝯtinens ipm̃: minime eſt in loco. Tale aũt corpus in mundo nõ eſt niſi vnũ. ſ. vltima ſphera (q̃cunq̄ȝ ſit illa) vñ ſm hãc determinationẽ: ſeqt̃ur ꝙ vltima ſphera nõ ſit in loco. ℄ Sȝ h̃ vĩ impoſſibile: qꝛ vltima ſphera mouet̃ in loco: nihil aũt mouet̃ in loco: qδ nõ ſit in loco. ℄ Huiꝰ igit̃ dubitationis difficultas nõ accidit his qui tenẽt ſniam de ſpatio. Non eſt. n. eis neceſſe dicere: ꝙ ad h̃ ꝙ ſphera vltima ſit in loco: ꝙ habeat corpus cõtinens: ſed ſpatiũ qδ intelligit̃ penetrare totuȝ mundũ, ⁊ oẽs partes eius: eſt locus totius mundi, ⁊ cuiuſlibet partiũ eius ſm eos. ℄ Sed hec poſitio eſt impoſſibilis: qꝛ vel opȝ dicere, ꝙ locus nõ ſit aliqd ꝑter locatuȝ. vel ꝙ alique dimẽſiones ſpatii ſint per ſe exiſtẽtes: ⁊ tñ ſubintrãtes dimẽſiones corporũ ſenſibilium: que ſunt impoſſia. ℄ Uñ Alexander dicit, ꝙ vltima ſphera nullo mõ eſt in loco. Non. n. oẽ corpus de neceſſitate eſt in loco: cũ locus nõ cadat in diffõne corporis. Et ꝑpter hoc dixit, ꝙ vltima ſphera nõ mouetur in loco: neq̄ȝ ſm totũ: neq̄ȝ ſm partes. huiꝰ tex. pte ſcda.

Opinio Auicen. ¶ Sed qꝛ opꝫ oēm motū in aliquo gn̄e motus poni: Aui-
cē ſecut⁹: dixit ꝙ motus vltimȩ ſphȩrȩ nō eſt motus in lo
co: ſed motus in ſitu: cōtra Ariſto. qui dicit in quinto hui⁹
ꝙ motus eſt tm̄ in tribus generibus. ſ. quātitate, qualita-
te, ⁊ vbi. ¶ Sed hoc nō pōt ſtare: impoſſibile eſt. n ꝙ mo-
tus ſit p ſe loquēdo in aliq̇ genere: cuius ſpecierū ratio in
indiuiſibili cōſiſtit. Propter hoc. n. in ſubſtātia nō eſt mo-
tus: qꝛ rō cuiuſlibet ſpeciei ſubſtātiȩ cōſiſtit in indiuiſibi-
li: eo ꝙ ſpēs ſubẽ, nō dicunt ſm magis ⁊ minus: ⁊ pp hoc,
cū motus habeat ſucceſſionē: nō pducit in eſſe forma ſub-
ſtātialis p motū: ſed p generationē quȩ eſt terminus mo-
tus: ſecus aūt eſt de albedine ⁊ ſilibus: quȩ participantur
ſm magis ⁊ minus. Quȩlibet aūt ſpēs ſitus hꝫ rōnē in
indiuiſibili ꝯſiſtentē: ita ꝙ ſi aliqd addit vel minuit, non
eſt eadē ſpēs ſitus: vn̄ impoſſe eſt, ꝙ i genere ſitus ſit mo-
tus. ¶ Et prȩterea remanet eadē difficultas. Nam ſitus
(ſm ꝙ ponit p̄dicamentū) iportat ordinationē partiū in
loco: ſꝫ ſm ꝙ ponit dria q̄titatis nō importat niſi ordinē
partiū in toto: dr̄ igit qd mouet ſm ſitum: opꝫ ꝙ moueat
Opinio auẽpace. ſm locū. ¶ Quidā aūt alij dixerunt. ſ. Auempace, ꝙ aliter
aſſignādus eſt loc⁹ corpori qd mouet circulariter: ⁊ aliter
corpori qd mouet, motu recto. Quia. n. linea recta eſt im-
pfecta additionē recipiēs: corpus, qd mouet motu recto,
regrit locū exterius ꝯtinentē. Quia vō linea circularis in
ſeipſa pficit: corpus qd circulariter mouet, nō regrit locū
exterius ꝯtinentē: ſꝫ locū circa quē reuoluat: vn̄ ⁊ motus
circularis dr̄ eſſe mot⁹ circa mediū. Sic igit dicunt ꝙ ſup
a quam themiſtio ſimpl. tribuere vr. de ictu uno pacto ſu perficiei. Opinio Auer. ficies ꝯuexa [a] ſphȩrȩ ꝯteutȩ, eſt locus p̄mȩ ſphȩrȩ. ¶ Sed
h eſt ꝯ ſuppoſitiones cōes p̄us de loco poſitas. ſ. ꝙ locus
ſit cōtinēs: ⁊ ꝙ locus ſit ȩq̄lis locato. ¶ Et iō Auer. dixit
ꝙ vltima ſphȩra eſt in loco, p acciñs. ¶ Ad cui⁹ euidentiā
cōſiderandū eſt, ꝙ oē illud qd hꝫ fixionē p alterū: dr̄ eſſe p
accñs i loco, ex hoc ꝙ id p qd figit in loco eſt: vt pꝫ de cla-
uo iſixo naui: ⁊ de hoie qeſcente in naui. Manifeſtū eſt au
tē ꝙ corpa circulariter mota hn̄t fixionē, per imobilitatē
centri. Vn̄ vltima ſphȩra dr̄ eſſe in loco p accñs. inq̄ꝫtum
centrū circa qd reuoluit habet eſſe in loco. ¶ Quod aūt
aliȩ ſphȩrȩ inferiores hn̄t per ſe locū in quo cōtinent: hoc
accidit i⁹ ⁊ nō eſt de neceſſitate corporis circulariter moti.
¶ Sed cōtra hoc obijcitur: qꝛ ſi vltima ſphȩra ſit in loco
per accidens: ſeqtur ꝙ moueatur in loco per accidēs: ⁊ ſic
motus per accidens eſt prior motu per ſe. ¶ Sed ad hoc
rn̄detur ꝙ ad motū circularem non reqritur, ꝙ id qd mo
uetur per ſe circulariter, ſit per ſe in loco: reqritur aūt ad
Opinio themiſtij. motū rectum. ¶ Sed hoc videt eſſe cōtra diffinitionem
b videat ocultat⁹ le ctor q̃ hoc I loco the mi. dicit. nā ci⁹ ver ba nō pȩſtare vnr. q.o.Tho. ei tribuit. videat et lógas de peruales ſimplic. ⁊ Ioā.grāmatici di greſſióes: in qb⁹ cō plectā loci nām cōpe riet, mul ta eius ex pſcie phi loſophis poſt antiq̃ ſreliqre. Ariſto. quā ſupra poſuit de eo qd eſt in loco p accñs. Di-
xit. n. aliq̇ eſſe, vel moueri i loco p accñs: ex hoc ꝙ mouet
id in quo ſunt: nō aūt dr̄ aliqd eſſe in loco per accñs: ex h
ꝙ aliqd, qd eſt oino extrinſecū ab ipſo: eſt in loco. Cū igit
centrū ſit oino extrinſecū a ſphȩra vltia: ridiculū videt di
cere, ꝙ ſphȩra vltima ſit in loco p accñs: ex h ꝙ centrū eſt
in loco. ¶ Et iō magis approbo ſniaꝫ Themiſtij [b] q dixit,
ꝙ vltima ſphȩra ē in loco per ſuas partes. ¶ Ad cui⁹ eui
dentiā cōſiderandū eſt: ꝙ ſicut Ariſto. ſupra dixit nō quȩre
ret locus: niſi pp̄ter motū qui demōſtrat locum, ex hoc ꝙ
corpa ſuccedūt ſibi in vno loco. Unde lꝫ locus nō ſit de ne
ceſſitate corpis: eſt tn̄ de neceſſitate corporis, qd mouetur
ſm locū. Sic igit alicui corpori moto localiter, neceſſe eſt
aſſignare locū, ſm ꝙ in illo motu ꝯſiderat ſucceſſio diuer-
ſoꝝ corpoꝝ, in eodē loco. In his igit quȩ mouētur motu
recto, manifeſtū eſt ꝙ duo corpa ſuccedūt ſibi in loco ſm
totū: qꝛ totū vnū corpus dimittit totū locū: ⁊ in ipm totū
ſubintrat aliud corpus: vn̄ neceſſe eſt ꝙ corpus: qd mouet
motu recto, ſit in loco ſm ſe totū. In motu aūt circulari:
lꝫ totum ſit in diuerſis locis rōne: non tn̄ totū mutat lo-
cum ſubo: ſemp. n. remanet idē locus ſubo: ſed diuerſifica
tur rōne tm̄: vt in 6° hui⁹ dicet. Sed partes mutant locū
nō ſolū rōne: ſꝫ ſubo. Attendit ḡ in motu circulari ſucceſ
ſio in eodē loco, nō totoꝝ corpoꝝ: ſꝫ partiū eiuſdē corpis.
nō igit corpi, qd circulariter mouet debet ex neceſſitate
locus ſm totū: ſed ſm pres. ¶ Sed ꝯ hoc eſſe vr̄, ꝙ pres
corpis cōtinui nō ſunt in loco: neqꝫ mouētur ſm locū: ſed
totū mouetur: ⁊ totū eſt in loco. Manifeſtū eſt aūt ꝙ vlti
ma ſphȩra eſt corpus cōtinuum: partes igit eius nec ſunt
in loco: nec mouent ſm locū: ⁊ ſic nō vr̄ verum ꝙ vltimȩ
ſphȩrȩ debeat locus rōne priū. ¶ Sed ad hoc ddm eſt, ꝙ
pres totius ꝯtinui lꝫ nō ſint in loco in actu: ſunt tn̄ in lo-
co in potētia: ſm ꝙ ꝯtinuū eſt diuiſibile. Pars. n. ſi ſit diui
ſa, erit in toto ſicut in loco: vn̄ p hunc modū pres cōtinui
mouent in loco. Et h maxime apparet in ꝯtinuis hūidis,
q̄ ſunt faciles diuiſiōis: ſicut in aq̄: cui⁹ pres inueniunt mo
ueri īfra totā aquā. Sic igit, qꝛ aliqd dr̄ de toto rōne par-
tiū, inq̄ꝫtū pres vltimȩ ſphȩrȩ ſunt in loco in potētia: tota
vltima ſphȩra ē in loco p accñs, rōne ptiū: ⁊ ſic eē in loco
ſufficit ad motū circularē. ¶ Siqs aūt obijciat, ꝙ id qd ē
in actu, eſt p̄us eo qd eſt in po᷑: ⁊ ſic vr̄ incōueniēs: ꝙ pri-
mus motus localis ſit corpis exiſtētis in loco p pres, quȩ
ſunt in potētia in loco. ¶ Ddm eſt ḡ, ꝙ h optime cōgruit
motui. Neceſſe eſt. n. ꝙ gradatim ab vno imobili deſcēda
tur ad diuerſitatē, quȩ eſt in mobilibus. Minor aūt varia
tio q̄ eſt ſm pres exn̄tes in loco in potētia: q̄ꝫ q̄ eſt ſm to-
ta exn̄tia in loco in actu. Unde p̄mus motus q eſt circula-
ris minus hꝫ de diffor mitate: ⁊ plus retinet de vniformi-
tate: ꝓpinquior exn̄s ſubſtātijs imobilibus. Multo autē
ꝯuenientius eſt dicere ꝙ vltima ſphȩra ſit in loco pp par-
tes ſuas itrinſecas: q̄ꝫ pp centrū qd eſt oino extra ſubam
ei⁹: ⁊ magis ꝯſonat opinioni Ariſt. vt pꝫ inſpicienti ſequē-
tia: in qbus phs manifeſtat quō cȩlum ſit in loco. ibi.

¶ Quapropter etiā ſi aqua fuerit tale: partes qdē Arg⁹.
ipſius mouebunt. alia nāqꝫ aliā cōtinet. Uniuer-
ſum aūt partim mouebit, partim haud mouebit.
Ut totū eni ſil locū nō mutat. Verſat tn̄ (partiū
enim hic locus eſt) ⁊ ſurſum qdē ⁊ deorſum non
mouet. Quȩdā aūt verſant: ⁊ q̇dam ſurſum, atqꝫ
deorſum mouent: q̄ denſitatē hn̄t, ac raritatem.

¶ Unde ⁊ ſi aqua fiat huiuſmodi: partes quidem
mouentur ipſius: continentur enim ſubinuicem:
Omnis autem eſt tanq̄ꝫ quod mouebitur: ⁊ tan-
quam non: ſic. quidem enim tota ſimul locum nō
mutat. Circulariter aūt mouebitur (partiū. n. hic
locus eſt) ⁊ ſurſum quidē ⁊ deorſum, non. Circu
lariter aūt quȩdā, Alia vero ſurſum, ⁊ deorſum,
quȩcunqꝫ habent denſitatē, ⁊ raritatem.

¶ Circa h. n. duo facit. Prio. n. manifeſtat quō ſphȩra vlti-
ma ē in loco. 2° iſert ꝯcſonē ex dictis ibi [Uñ mouet cir 1. pte 45
culariter.] Circa p̄m tria facit. Prio manifeſtat ꝙ vltima
ſphȩra eſt in loco p pres. 2° quō partes ei⁹ ſint in loco. ibi
[Sicut aūt dcm̄ eſt: alia qdē.] 3° quō ex ptib⁹ cōpetat to- t.44.
ti eē in loco. ibi [Et alia qdē p ſe.] Qꝛ ḡ dixerat, ꝙ cui nō t.45.
eſt aliqd extra ꝯtinēs, nō eſt in loco p ſe, ꝯcludit ꝙ ſi aliqd
hꝫ corp⁹ qd nō cōtinet ab alio (ſicut eſt vltia ſphȩra) ſit aq̄
in q̄ magis apparet (qd dr̄ pp facilē diuiſionē partiū) pres
eius mouebunt inq̄ꝫtum ꝯtinent ſubinuicē: ſic quodāmō
in loco exn̄tes. Sed tota aqua quodāmō mouebit: ⁊ quo-
dāmō non. Nō. n. ſic mouebit ꝙ tota ſil mutet locū: quaſi
trāſlata in aliū locū ſubo diuerſum: ſed mouebit circula-
riter: qui qdē motus reqrit locū ptiū: ⁊ non totius: ⁊ non
mouebit ſurſum ⁊ deorſum: ſed circulariter. Quȩdā aūt
mouebunt ſurſum ⁊ deorſuꝫ mutātia locū, ſm totū. ſ. cor
pora rara, ⁊ denſa, vel grauia, ⁊ leuia. ¶ Scdo ponit ibi.

Ue

Argũ. ¶ Ut aũt dictũ eſt: q̃dã i loco potẽtia ſunt/q̃dã actu. Idcirco cũ id qđ eſt ſimilium partiũ/ꝯtinuũ eſt: tuꝫ partes potentia ſunt in loco. Sed cũ ſunt ſeparatę atq; (vt in cumulo fit) ſe tãgunt: tũ in loco ſunt actu.

T.c.44 ¶ Sicut aũt dictum eſt: alia quidem ſunt in loco ſm potẽtiam: alia vero ſm actum. Unde cum quidem continuũ ſit/quod eſt ſimilis partis: ſm potentiam in loco partes ſunt. Cum autem ſeparata quidem ſunt: tangant auteꝫ ſe (ſicut collectio) ſꝫ actũ ſunt.

¶ Oñdit quõ ptes vltimę ſphęrę ſunt in loco: ⁊ dicit, ꝙ ſicͭ ſupra dictũ eſt: q̃dã ſunt in loco in actu, q̃dã ſm potẽtiam. Unde cũ aliquod ſit ꝯtinuũ ſimiliuꝫ partium: partes eius ſunt in loco ſm potentiã: ſicuti eſt in vltima ſphęra. Sed qñ ptes ſunt ſeparę, ⁊ ſoluꝫ ꝯtingũt ſicut accidit in collectione lapidũ: tũc ptes ſunt in loco ſꝫ actũ. ¶ Tertio ibi.

Argũ. ¶ Et rurſus alia q̃dẽ p ſe: vt oẽ corpus: aut latione/ aut accretiõe mobile/p ſe alicubi eſt. Cęlũ autẽ (vt dictũ eſt) nõ eſt alicubi totũ: neq; ẽ vllo i loco: ſi nullũ ipm̃ ꝯtinet corp⁹. ſꝫ quo mouet̃: hoc ⁊ loc⁹ ẽ ptibus. Alia nãq; partiũ/alij hęret. Alia võ p accñs vt aĩa/atq; cęluꝫ. Oẽs nãq; ptes quodãmõ ſunt in loco. Circuquaq; .n. alia/aliam continet.

T.c.45 ¶ Et alia quidẽ p ſe ſunt: vt oẽ corpus / aut ſm loci mutationem: aut augmentuꝫ mobile/alicubi per ſe. Cęlum autẽ (ſicut dictum eſt) non eſt alicubi totũ: neq; in aliquo eſt: ſiquidem nullum continet ipſum corpus: ſm qđ autẽ mouetur/ſic ⁊ locus eſt partibus. Altera .n. ab altera habita/partium eſt. Alia vero ſecundum accidens/vt anima/ ⁊ cęlum. Partes .n. in loco quodammodo/omnes ſunt. In eo .n. qđ circulariter ſunt: continet alia aliam.

¶ Oñdit quõ ex hoc ſequet̃, totã ſphęrã eẽ i loco: ⁊ dicͭ, ꝙ q̃dã ſunt p ſe i loco: ſicut oẽ corp⁹, qđ p ſe mouet̃ in loco: vel ſm loci mutationẽ, vel ſm augmẽtũ (vt ſupra dictũ eſt.

T.c.32 Sꝫ cęlũ .i. vltima ſphęra: nõ eſt hoc mõ in loco (ſicut dictũ eſt) cũ nullũ corpus ꝯtineat ipm̃: ſed ſm ꝙ mouet̃ circulariter, ptibus ſibi inuicẽ ſuccedẽtibus: ſic ⁊ locus debetur ptibus eius in po⁹ (vt dictũ eſt) inq̃ʒtũ .ſ. vna pars eius eſt habita .i. ꝯñr ſe habens, ad aliã. Quędã võ ſm accñs, ſunt in loco: ſicut aĩa, ⁊ oẽs formę: ⁊ hoc ẽt mõ cęlum .ſ. vltima ſphęra eſt in loco: inq̃ʒtũ oẽs eius ptes ſunt in loco: ex eo ꝙ, vnaqueq; ps eius ꝯtinet̃ ſub alia, ſm circulationẽ. In corpore .n. nõ circulari ps extrema remanet nõ ꝯtẽta: ſꝫ ꝯtinens tm̃. Sed in corpore circulari, quęlibet ps eſt ꝯtinens ⁊ ꝯtẽta, in potentia tm̃. Uñ rõne oium partiũ ſuaꝝ, corpus circulare, eſt in loco. Et hoc accidit eſſe per accidẽs .ſ. per partes: ſicut ſupra, cum dixit, ꝙ partes corporis mouent̃ per accidens in loco. ¶ Deinde cum dicit.

Argũ. ¶ Quapropter ſupremum quideꝫ corpus verſatur. Uniuerſum autem alicubi nõ eſt: ⁊ ipſuꝫ eſt aliq̃d. Quod enim alicubi eſt: ⁊ ipſum eſt aliquid/ ⁊ inſuper aliquid aliud extra ſe hꝫ/qđ continet. At pter vniuerſum ac totum: nihil eſt extra. Et propterea oia ſunt in cęlo/forſitan enim cęlum eſt vniuerſum. Eſt autẽ locus/non ipſum cęluꝫ/ſed aliq̃d eius/vltimus inq̃ʒ finis q̃ſcens/quo corpus mobile tangit. Et idcirco terra in aqua/hęc in aere: aer i ęthere: ⁊ ęther in cęlo/eſt collocatus. ipſum vero cęluꝫ nullo in alio corpore/eſt vlterius collocatum.

¶ Uñ mouet̃ circulariter ſolũ ꝙ ſurſuꝫ eſt. Oẽ aũt/ nõ alicubi ẽ. Qđ .n. alicubi ẽ, ⁊ ipꝫ aliq̃d ẽ. ⁊ adhuc aliq̃d opꝫ eẽ extra hoc/i quo q̃dẽ ꝯtinet̃. Extra autẽ omne ⁊ totũ/nihil eſt.

T.c.46 ¶ Et propter hoc oia in cęlo ſunt. Cęlũ .n. q̃dẽ oẽ fortaſſis. Eſt aũt locus/ nõ cęlũ/ſed cęli q̃ddã vltimus .ſ. ⁊ tãgens/ mobile corpus/terminus q̃ſcens. Et pp hoc q̃dẽ terra in aqua: hęc vero in aere: hic auteꝫ in ęthere: ęther vero in cęlo: cęlum autem non amplius in alio.

¶ Inducit quãdã ꝯcluſionẽ ex pdictis: q̄ .n. dixerat ꝙ corpus qđ circulariter mouetur, non opꝫ eſſe in loco ſꝫ totũ: ſed ſolum p accñs, rõne priuꝫ: ꝯcludit ꝙ corpus ſupremũ, mouetur ſolum circulariter, pp hoc ꝙ, ipſum totum non eſt alicubi: q̄ qđ eſt alicubi, ipſum eſt aliquid: ⁊ hꝫ aliquid extra ſe a quo ꝯtinetur: ſed extra totum, nihil eſt Et pp h̃, oia dñr eſſe in cęlo: ſicut in vltimo ꝯtinente: q̄ cęlum fortaſſis eſt qđ eſt totũ ꝯtinens. Dicit aũt [fortaſſis] q̄ nõdũ pbatum eſt, ꝙ extra cęlũ nihil ſit. Nõ eſt autẽ ſic intelligẽdum, ꝙ ipſum corpus cęli ſit locus. ſed q̃dã ſupficies vltima eius verſus nos: ⁊ eſt ſicut terminus tangens corpora mobilia, q̄ in ipſo ſunt. Et pp hoc dicimus, ꝙ terra eſt in aqua, q̄ eſt in aere: q eſt in ęthere .i. igne: qui eſt in cęlo: qđ nõ eſt vlterius in alio. ¶ Scđm vero intẽtionẽ Auer. litera iſta alr̃ exponenda eſt. Nã exẽplum de aqua (qđ p⁹ inducit) non eſt referendum (ſm ipſum) ad vltimã ſphęrã: ſꝫ ad totum vniuerſum, qđ quidẽ mouetur inquantum partes eius mouentur: q̃dã q̃dẽ circulariter, vt corpora cęleſtia: q̃dã võ motu ſurſum, vel deorſum, vt inferiora corpora. Qđ võ poſtmodũ inducitur, ꝙ q̃dã ſunt in loco actu q̃dã potẽtia, nõ eſt referendũ ad prius dicta: ſed opꝫ vt pp ſe dictum accipere. Q̄ .n. dixerat. ꝙ q̃dã ſunt in loco ſꝫ ptes: q̃dã ſm totum, ꝯñr adiungit, ꝙ q̃dã ſunt in loco ſm actũ: quędã ſm potentiam: ⁊ vlterius ꝙ q̃dã ſunt in loco p ſe: quędã per accñs. Ubi notandum eſt ꝙ cęlum ſm ipſuꝫ dupliciter accipitur hic. Nã pmo cęlũ accipit̃ pro vniuerſitate corpoꝝ ptę maxime cęleſtiũ. Scđo p vltima ſphęra. Dicͭ ergo, ꝙ per ſe ſunt in loco, q̄ mouent̃ ſm locum: ſiue ſm totum: ſiue ſm partes: vt cęlum, ⁊ vniuerſum: per accidẽs aũt ſunt i loco: vt aĩa ⁊ cęlũ .i. vltima ſphęra: q̄ opꝫ dicere, ꝙ oẽs ptes vniuerſi, aliq mõ ſint i loco. Ultima q̃dẽ ſphęra p accñs: alia võ corpa p ſe: inq̃ʒtũ ab exteriori corpe ꝯtinentur. Et hoc manifeſtat vſq; in finem. Lec. viij.

Argũ. ¶ Pꝫ aũt ex his ſi hoc mõ loc⁹ dicat̃: dubitatiões oẽs ſolui facile poſſe. Neq; .n. vna cũ corpe, neceſſe eſt locũ icremẽta ſuſcipe: neq; locũ/eſſe pũcti: neq; in eodẽ corpora eſſe duo: neq; iteruallũ q̃dẽ corporeũ eẽ. Corpus eſt .n. qđuis id/qđ eſt inter fines corporis ꝯtinẽtis: ſed nõ corpis ſpatiũ. Eſt ẽt ⁊ ipſe locus alicubi/non vt in loco: ſed vt finis in eo / qđ eſt finitũ. Nõ ẽ .n. in loco/oẽ qđ ẽ: ſꝫ tm̃ mobile corp⁹.

T.c.47 Manifeſtum aũt ex his/q̄m ⁊ dubitationes oẽs ſoluuntur / ſic vtiq; dicto loco. Neq; vtiq; ſimul argumentari/ neceſſe eſt locum/neq; pũcti/eſſe locũ/neq; duo corpora/in eodẽ loco/neq; ſpatiũ aliqđ/ eſſe corporeũ: corpus aũt mediũ loci ꝯtingens eſt: ſed nõ ſpatium corporis. Et eſt locus alicubi/ non ſicut in loco autẽ: ſed ſicut terminus in finito. Non .n. oẽ qđ eſt/in loco eſt: ſed mobile corpus.

Poſtꝙ Phs oñdit qd ſit locus: hic ex diffõne, data, ſoluit dubitationes. ā. poſitas de loco. Fuerunt aūt ſupra poſitę ſex rõnes ad oñdendū locū non eſſe quaꝝ duas ᵃ p̄termittit: illā. ſ. in qua inquirebat: vtrū loc⁹ eſſet elementū, vel ex elementis: ⁊ iteꝝ illā in qua oñdebatur, ꝙ ad nullū genus cāꝫ locus reducat. Non. n. a ponentibus locū, ſic ponit quaſi elementū, vel cā reꝝ. Unde facit mentionē ſolū de quatuoꝛ reliduis: quaꝝ vna erat: ꝙ cū locus non deeſſet corpori, nec corpus loco: videbatur ſequi, ꝙ augmentato corpore, augmentet locus. Sed hoc ſequitur, ſi ſupponat ꝙ locus ſit ſpatiū quoddā, coextenſum dimenſionibus corporis: vt intelligat illud ſpatiū creſcere, creſcente corpore: ſed hoc non eſt neceſſe ſm diffõnez p̄dictam de loco, ꝙ ſit terminus ↄtinētis. Alia rõ fuit, ꝙ ſi locus corporis, aliud eſt a corpore: ꝙ ēt locus puncti, aliud ſit a puncto: q̄re nõ videbat poſſe, ꝙ locus ſit aliud a corpore cū locus puncti non ſit aliud a puncto. Sed hęc ēt rõ procedit ſꝫ imaginationē eoꝝ, qui opinabant locū eſſe ſpatiū coęquatū dimēſionibus corporis: vnde oportebat, ꝙ cuilibet dimenſioni corporis, rñderet dimēſio ſpatij: ⁊ ſilr cuilibet puncto corporis. Sed hoc non opꝫ dicere, ſi ponam⁹ locum eſſe terminū cõtinentis. Alia rõ fuit, ꝙ ſi locus eſt aliquid: opꝫ ꝙ ſit corpus: cū habeat tres dimēſiones: ⁊ ſic ſequetur duo corpora eſſe in eodē loco. Sed ſm eos q ponebant locū eſſe terminū corporis ↄtinentis. non opꝫ dicere: neqꝫ ꝙ duo corpa ſint in eodē loco: neqꝫ ꝙ ſit aliqd ſpatiū corporeū, mediū inter extremitates corporis ↄtinentis: ſed ꝙ ſit, ibi qðdā corpus. Itē alia rõ fuit, ꝙ ſi oē qð ē: eſt in loco: ſequet ꝙ ēt locus, ſit in loco. Quę qdē rõ de facili ſoluit: ſuppoſito ꝙ locus ſit terminus ↄtinentis. Manifeſtū eſt. n. ſm hoc, ꝙ locus eſt in aliquo. ſ. in corpore ↄtinente: non tñ ſicut in loco: ſed ſicut terminus in aliq̄ finito: vt punctū in linea: ⁊ ſuperficies in corpore. Nõ. n. neceſſariū eſt, ꝙ oē qð eſt, ſit in aliquo, ſicut in loco: ſed hoc neceſſe eſt, ſolo de corpore mobili. Motus. n. induxit ad diſtinguendū inter locatū, ⁊ locū. ❡ Deinde cum dicit.

Margin: a duas dubi. q̄s iſolutas ariſ. reliquit in cō. ſuo de loco ſimpl. dic. n. p̄tē eē elemēti locū, q̄ ſupficies, ⁊ cāꝫ finalē, q̄ illuc tēdunt nā locata, ⁊ ↄſeruant in eo.

Argu. ❡ Et fert igitur quodqꝫ/ cū rõne ſuū ad locum. Nā enim poſt aliqð deinceps eſt collocatum: ac illud non violentia tangit: id propinquuꝫ eſt illi nā: atqꝫ ſi copulata quidem ſint: paſſione carent. Si vero ſe tangant: paſſiua ſunt viciſſim/ atqꝫ actiua.

T.c.48 ❡ Et fert igit in ſuipſius locū/ vnumqðqꝫ rõnabiliter. Cui. n. ↄñr/ ⁊ qð tangitur non vi/ proximuꝫ eſt. Et ſimul apta nata: impaſſibilia ſunt. Quę vero tāguntur/ ⁊ actiua/ ⁊ paſſiua ſunt adinuicem.

❡ Aſſignat ex p̄dicta diffinitiōe rõnē p̄prietatū loci. Et p̄° quātū ad hoc ꝙ corpus nālr fert ad p̄priuꝫ locum. Scdo quātū ad h̄, ꝙ corp⁹ nālr q̄eſcit i ſuo loco. ibi. [Et manet igit nā.] Infra. Dicit ḡ p̄mo, ꝙ ſi ponat loc⁹ eſſe termin⁹ ↄtinētis, rõnabiliter aſſignari põt cā: quare vnumqðqꝫ corp⁹ fertur ad p̄priū locū: q2 illud corp⁹ ↄtinēs, ad qð ↄñr ſe hꝫ corpus ↄtētū ⁊ locatū: ⁊ qð ab eo tangitur terminis ſimul exiſtētib⁹, ⁊ hoc nõ p̄ violētiā: eſt p̄rimū ſm nāꝫ. Ordo. n. ſitus in partibus vniuerſi, attēdit ſm ordinē nāę. Nā corpus cęleſte, qð eſt ſupremū: eſt nobiliſſimū. Poſt qð inter alia corpora ſm ignobilitatē nāę eſt ignis: ⁊ ſic deinceps vſqꝫ ad terrā. Unñ manifeſtū eſt, ꝙ corpus inferius qð ſe hꝫ ↄñr ſm ſitū ad corpus ſuperius: eſt p̄rimum ſibi in ordine naturę. Et ideo addit [non vi] vt oſtēdat nālem ordinem ſitus: cui reſpondet ordo ſitus nālis: ⁊ excludat ordinem ſitus violentū: ſicut aliqñ per violētiā corpus terreſtre eſt ſuper aerē vel aquā: ⁊ h9 duo corpora ſe ↄñtia in nāli ordine ſitus: ⁊ in ordine nārū, ſimul apta nata eſſe ſunt impaſſibilia. i. cum continuantur adinuicē: ⁊ fiunt vnū, ad qð aptitudinē habent p̄p propinquitatē nāę, tunc ſunt ipaſſibilia.

Sed dum tanguntur diſtincta exiſtentia p̄p ↄtrarietatē q̄litatum actiuaꝝ ⁊ paſſiuaꝝ, ſunt actiua, ⁊ paſſiua adinuicem. Sic igit proximitas nāę quę eſt inter corp⁹ ↄtinens, ⁊ cõtentū, eſt cauſa quare corpus nālr mouet ad ſuuꝫ locū: q2 opꝫ, ꝙ gradus nālium locoꝝ, rñdeant gradui nālium locatoꝝ (vt dictū eſt.) Sed hęc rõ non põt aſſignari ſi ponat locus eſſe ſpatium: q2 in dimenſionibus ſpatij ſeparatis: nullus ordo naturę conſiderari poteſt. ❡ Secundo ibi.

❡ Manet p̄terea qðuis p̄prio in loco nõ ſine rõne ſuapte nā. Etenim hęc pars toto in loco: vt diuiſibilis ps eſt ad totū. Ueluti cū aeris q̄ſpiā vel aquę mouerit p̄tē. Sic ēt ex aq̄ ſeſe ad aerē hꝫ. Nā alterū eſt velut materies: alteꝝ forma. Aqua quidem materies aeris: aer aūt quaſi quidam illius actus. Aqua nāqꝫ potentia aer eſt. At aer alio mõ potētia aqua. Sed de his eſt poſterius pertractanduꝫ. Atqꝫ id qð nūc neceſſitate cõpulſi tp̄is hūc ad locū attulim⁹: obſcureqꝫ eſt dictū: tūc dilucidi⁹ explicabit. Nā ſi idē eſt materies atqꝫ act⁹: ambo nāqꝫ eſta qua: ſed alteꝝ potētia/ alteꝝ actu: ipſa ſane ad aerem: vt pars quodāmodo ſe hꝫ ad totum. Quapropter ⁊ his eſt tact⁹. Copulatio vō tunc erit: cuꝫ ambo fuerint vnum actu. Sed eſſe quidem locuꝫ: ⁊ quidnam ſit locus: ſatis iam diximus.

Argu.

Margin: a Simpl. aptiſſime facit, elemēta locare ſe inuicē p̄ ſymbolū, q̄rates ⁊ duo dubia affert, ⁊ diluit, q̄ tñ ñ ↄnatur. e. th. p̄ ſgradio.

❡ Et manet igit nā in p̄prio loco/ vnūqðqꝫ rõnabiliter. Et nāqꝫ hoc pars in toto loco: ſicut diuiſibilis pars ad totum eſt: vt cuꝫ aquę aliquis moueat p̄tē: aut aeris. ❡ Sic aūt/ ⁊ aer ſe hꝫ ad aquam/ vt mā/ hęc aūt ſpēs. aqua quidē mā aeris: aer aūt ſicut actus quidā ipſius. Aqua. n. potentia aer eſt: aer vō potētia eſt aq̄/ alio mõ. Determinandū aūt de his/ poſterius eſt. Sed p̄p tēpus/ neceſſe quideꝫ dicere: incerte aūt nunc dictum: tūc erit certius. Si igit idē mā ⁊ actus (aqua. n. vtraqꝫ/ ſꝫ hoc, qdem potentia: illud vero actu) ſe habebit vtriqꝫ ſicut ps quodāmodo ad totum. Unde ⁊ his tactus ineſt. Copulatio autem/ cum vtraqꝫ actu vnum fiant. Et de loco quidem/ ⁊ quoniam eſt: ⁊ quid eſt: dictū ē. T.c.49

❡ Aſſignat cām q̄re corpora nālr q̄eſcāt in ſuis locis: ⁊ dicit, ꝙ hoc accidit rõnabilr, ſi ponamus locū eſſe terminū corpis ↄtinētis: q2 ſꝫ hoc, corpus locatū ſe hꝫ ad corp⁹ ↄtinēs, ſicut q̄dā ps ad totū: diuiſū tñ. Et hoc manifeſtius apparet in corporib⁹ q̄ ſunt facilis diuiſiõis: ſicut eſt aer vel aq̄. Hoꝝ. n. p̄tes p̄nt moueri ab aliq̄ in toto ſicut locatum mouet in loco. Et h̄ ēt nõ ſolū veꝝ eſt ſꝫ figuram ↄtinēdi vnū ſub alio: ſꝫ ēt ſm p̄prietatē nāę. Aer. n. ſe hꝫ ad aq̄ꝫ vt totū: q2 aq̄ eſt vt mā: aer aūt vt forma. Nā aq̄ eſt q̄ſi mā aeris: ⁊ aer eſt ſicut forma eius. Qð ex h̄ apparet: q2 aq̄ ē in potentia ad aerē ſimplr. Sed veꝝ eſt, ꝙ ēt aer eſt quodam alio mõ in potentia ad aquā: vt determinabit poſterius i libro de generatiõe. Sed ad p̄ſens tēpus, neceſſe eſt hoc accipe ad oñſionē p̄poſiti: ſꝫ hic nõ declarat p̄ certitudinē: ſꝫ i libro de gñatione declarabit certi⁹. Ibi. n. dicet ꝙ cū ex aq̄ gñat aer: eſt corruptio ſꝫ qd: ⁊ gñatio ſimplr: p̄p hoc ꝙ pfectioꝛ forma introducit: ⁊ iperfectioꝛ abijcit. Cū āt ex aere gñat aqua: ē corruptio ſimplr ⁊ gñatio ſm qd: q2 pfectioꝛ forma abijcit, ⁊ ipfectioꝛ introducit. Sic igit aqua ſimplr eſt in potentia ad aerē, ſicut impfectū ad pfectum: aer aūt eſt in potētia ad aquā, ſicut pfectū ad impfectum:

Unde

Un̄ aer ſi hȝ vt forma, ⁊ vt totū, qđ hȝ rōnē formę: aq̄ vo, ſe hȝ, vt mā, ⁊ vt pͦ, q̄ ptinet ad rōnē mā̄ę. Quāuis igiť idez ſit, ⁊ mā, ⁊ actus: q2 aq̄ in ſe ɔtinet vtrūqȝ: ſȝ vnū h̄ qdē eſt ī potentia, ꝓprie loquēdo. ſ. aqua, ſicut imperfectū: illud vo ſcilicet aer, in actu, vt pfectū: vn̄ habebit ſe aqua ad aerem quodāmodo, ſicut pͦ ad totū. Et i ōbus. ſ. aeri ⁊ aquę cum ſint duo diſtincta, ineſt tact⁹. Sȝ cū ex vtriſqȝ fit vnū: vno tranſeunt in nām alterius: tūc fit copulatio. i. cōtinuatio. Sicut igiť pͦ nālr qeſcit in toto: ita ⁊ nālr corpus qeſcit in ſuo loco nāli. ℂ Cōſiderādū tn̄ eſt, ꝙ ph̄s hic loquitur de corporib⁹ ſȝ formas ſubſtales q̄s hn̄t ex influētia corpis cęleſtis, qđ eſt pmus locus: ⁊ dās virtutē locatiuā oībus alijs corporib⁹: ſȝ aūt q̄litates actiuas ⁊ paſſiuas ē ɔ̄rietas inter elemēta: ⁊ vnū eſt corruptiuū alteri⁹. Ultimo aūt epilogādo ɔcludit qđ dictū ē de loco: ⁊ qđ ē: ⁊ qd ē. Lec. ix.

a Damaſcen⁹ (vt ingt ſimpli.) loci ex nā ſua corpib⁹ locatis pfectionē ꝓhbere putat. Argu.

ℂ Eodē mō aūt putādū ē nālis eē ph̄i de vacuo ɔtēplari: quēadmodū ⁊ de loco ſi ſit: nec ne: ⁊ q̄nāȝ ſit mō: aut qd tādē ſit. Etenīȝ ſilr credit̄: atqȝ nō creditur: ꝑ ea q̄ de ipſo putant̄. Nā q dicūt vacuū eſſe: vt locū quēdā ⁊ vas / ipſum ponunt. At plenū qdem eſſe vr̄ cū hȝ eā molē: cuius eſt ſuſceptiuū. Uacuum aūt illa eadē caret: q2 idē eſt vacuum: plenum ⁊ locus. Eſſe vo ipſorum non idē eſt: ſed diuerſum.

T. c. 50 b Quid ē ⁊ quō eſt (igt aſpaſius) ſm opinionē ponētium illud, ſi ꝙ hoc ſit vel ſȝ Ariſto. q negat oino eē,

Q Odē aūt mō accipiēdū / phyſici eē / ɔſiderare de vacuo: ⁊ ſi ē / aut nō: ⁊ b quō eſt / ⁊ qd eſt / ſicut ⁊ de loco. Et nāqȝ ſilem hȝ credulitatē ⁊ fidez / ꝑ ea q̄ opinant̄. Ut enim locū quēdā / ⁊ vas / vacuū ponūt dicētes. Ur aūt / eſſe plenū quidē / cuȝ hȝ graue: cuius ſuſceptiuū eſt. Cū vo ꝓuatū eſt: vacuū: tanq̄ȝ idem quidem ſit vacuū / ⁊ plenum / ⁊ locus: eſſe autem ipſis non idē.

Poſtq̄ȝ Ph̄s determinauit de loco: hic terminat de vacuo. Et circa h̄ duo facit. Pͦ manifeſtat ſuā intētionē. 2° pſeqť ꝓpoſitū. ibi [Alij qdē igiť.] Circa pm̄ duo fac. Pͦ oñdit ꝙ ad ph̄ȝ nālē ptinet determinare de vacuo. Scđo oñdit q̄ ordine de vacuo determinādum ſit. ibi [Incipere aūt.] Dicit ḡ ꝙ ſicut ad ph̄m nālē ptinet determinare de loco an ſit: ⁊ qd ſit: ita ⁊ de vacuo: q2 per ſimiles rōnes aliq crediderūt eē locū ⁊ vacuū. Illi. n. q dicūt eē vacuū: ponūt ipm vt quēdā locū ⁊ q̄ſi dā vas: qđ qdē vas vel loc⁹ vr̄ eē plenū: cū hȝ intra ſe aliq̄ȝ molē alicuius corporis: ſȝ qñ nō hȝ dr̄ eſſe vacuū: ac ſi idē ſubo ſit locus: vacuū: ⁊ plenū: ſed differant ſolū ſm rōnē. ℂ Scđo ibi.

Argu.

ℂ Incipiam⁹ aūt ɔſiderationē opȝ: ⁊ hiſce q̄ dicunt ij qui vacuū aſſerunt eē / ⁊ ijs ēt q̄ dn̄t / quib⁹ ipm e medio tollūt / ⁊ tertio cōib⁹ de ipſis opinionib⁹ ſūptis.

T. c. 51 ℂ Incipere aūt opȝ conſiderationem / accipientes q̄ dicunt affirmantes eſſe / ⁊ iteꝝ q̄ dicunt non affirmātes eſſe: ⁊ iteꝝ communes opiniones de ipſis.

ℂ Oñdit quo ordine determinādū ſit de vacuo: ⁊ dicit ꝙ opȝ incipere ab h̄, ꝙ ponam⁹ rōnes eoꝝ q dn̄t vacuū eē: ⁊ iteꝝ eoꝝ qui dicūt vacuū nō eſſe: ⁊ iteꝝ cōes opiniones de vacuo: q. ſ. ad rōnē vacui ptineāt. ℂ Deinde cum dicit.

Argu.

ℂ Qui igiť nō eē conant̄ oñdē / nō id e medio tollūt / qđ hoies dicere vacuū volūt. Sȝ qđ dicūt errātes / vt Anaxagoras / ⁊ q h̄ redarguūt mō. Nā aerē aliquid eē demōſtrāt / torquētes vtres / ac aerē roboris eſſe participē oñdētes: ⁊ itē ipm in hiſce vaſis includentes / q̄ ſurripiūt aquā. At hoies vacuū ſpatium eſſe volūt / in quo nullū eſt ſenſibile corpus. Atqȝ cū oē qđ eſt / corp⁹ eſſe exiſtimēt: id in quo nihil ē oino / vacuū eſſe dicūt. Quapp id qđ ē aere plenū: vacuū inquiūt eſſe. Nō igiť id oñdere eos opȝ: aerē inquā aliquid eſſe. Sed ſpatiū non eſſe quicq̄ȝ / pter corporū molē / aut ſepabile / aut actu / qđ quidē vniuerſum corp⁹ ſeiūgit / vt nō ſit ɔtinuū / quēadmodū Democrit⁹ / ⁊ Leucipp⁹ / ⁊ cōplures alij a nāliū dicunt: aut ēt ſiquid ponitur extra corpus cōtinuū vniuerſi. Hi igitur / ad propoſitum / non recte proficiſcuntur.

a in eadē ſniaȝ incidit metro doc⁹ chr⁹, epicur⁹, ⁊ pithagorei ⁊ qdā.

ℂ Alij qdē igiť tētātes mōſtrare / q2 nō eſt / nō qđ homines volunt dicere vacuū / hoc arguunt / ſed peccātes dicunt / ſicut Anaxagoras / ⁊ qui eodē mō argumentantur. Demōſtrant. n. ꝙ aliquid eſt aer / litigātes ꝑ vtres / ⁊ demōſtrātes ꝙ aer eſt fortis / ⁊ accipientes in clepſydrijs. Alij aūt hoies volunt vacuū eſſe ſpatium / in quo nullum corpus ſenſibile.

ℂ Opinantes aūt oē qđ eſt / eſſe corpus, dicunt oino in quo nihil eſt / hoc eſſe vacuū. Un̄ plenū aerē / vacuum eſt. Igiť hoc nō opȝ monſtrare / q2 eſt aliquid aer. ſed q2 nō eſt alteꝝ ſpatiū a corporibus / neqȝ ſeparabile / aut qđ ſit actu / qđ diſtinguat oē corp⁹. vt ſit nō ɔtinuū / ſicut dicunt Democrit⁹ / ⁊ Leucipp⁹ ⁊ alij multi phyſiologorum. aut ⁊ ſi aliquid extra oē corpus eſt / cū ſit continuum. ℂ Hi quidem igiť non ſm poſita / ad problema contradicunt. T. c. 52 T. c. 53

ℂ Proſequiť qđ dictū eſt. Et p̄ pmittit ea q̄ ſunt neceſſaria ad ingrēdū vitatē de vacuo. Scđo incipit ingrere vitatē. ibi [Qm̄ aūt nō eſt.] Circa pm̄ duo facit. Pͦ ponit rōnes ponētiū, ⁊ negātiū eſſe, vacuū. Scđo ponit cōes opiniones de vacuo: oñdēs qd ſit de rōne vacui: ibi [At q̄lē aūt ⁊c.] Circa pm̄ duo facit. Primo ponit rōnē negātiū eē vacuū. Scđo rōnes affirmātiū ibi [Sȝ affirmātes.] Dicit ḡ p̄, ꝙ aliqui antiquoꝝ ph̄oꝝ volentes monſtrare nō eſſe vacuū: i hoc peccauerunt: ꝙ non arguebant ɔ̄ rōnem ponentiū eē vacuū. Non. n. oſtendebant, ꝙ nō ſit vacuū: ſed inducebāt rōnes ſuas ad oſtendendū, ꝙ plenū aere, non eſt vacuū: vt pȝ de Anaxa. ⁊ alijs ſilr argumentantibus: q ad deſtruendū vacuū volebant demōſtrare, ꝙ aer, ſit aliqd: ⁊ ita cū vacuū ſit in q̄ nihil eſt: ſequeť ꝙ plenū aere, nō ſit vacuū. Q aūt aer ſit aliqd, demōſtrabāt litigātes cū ſuis aduerſarijs, ꝑ vtres: q cū ſint inflati poſſunt aliqđ pōdus ſuſtinere: qđ nō eſſet, niſi aer eſſet aliqd: ⁊ ſic demōſtrāt, ꝙ aer ē fortis. Et ēt p h̄ ꝙ accipiūt aerē in clepſydrijs, id eſt in vaſis furātibus aquā: in qbus cū attractione aeris attrahiť aqua: vel ēt impediť introitus aquę, niſi exeat aer. Pȝ igiť ꝙ iſti, nō obijciunt ad pōnentqȝ oēs ponentes eſſe vacuū: volūt eē vacuū, ſpatiū in quo nullū corpus ſenſibile eſt: ꝓpꝑ h̄ ꝙ oē qđ eſt: opinant̄ eſſe corpus ſenſibile: ⁊ ſic vbi nō eſt corpus ſenſibile, dicunt, nihil eſſe. Un̄ cū aer ſit corp⁹ modicū ſenſibile: opinant̄, ꝙ vbi nō eſt, niſi aer: ſit vacuū. Ad deſtruendū igiť eoꝝ pōnez, nō ſufficit oñdere, ꝙ aer ſit aliqd: ſȝ opȝ oñdere, ꝙ nō ſit aliqđ corpus, vel aliqđ ſpatiū ſine corpore ſenſibili: ſm ꝙ dupľr aliq ponebāt eſſe vacuū, vno modo ſicut ſeparatuȝ a corporibus: vt ſi diceremus ſpatiū qđ eſt infra extremitates alicuius domus, eſſe vacuum: alio mō ſicut actu exiſtens inter corpora, qđ diſtinguit corpora ab inuicem: vt non ſint continua: vt dixerunt Democritus ⁊ Leucippus: ⁊ multi aliorum nāliū ph̄oꝝ. Imaginabant̄ enim, ꝙ ſi totum, ens eſſet continuum: oia eſſent vnum: nō

2a parte 60. tex. 2a parte 57. t. 2a parte 53. t.

enim eēt aſſignare, q̄re magis diſtinguerent corpa pl⁹ hic, q̄ ibi. Uñ iter oia corpa diſtincta: ponebāt iterēē aliqḋ ſpa tiū vacuū: i q̄ nullū ens eēt. Et qr Democrit⁹ ponebat cor poꝛa cōponi ex multis corpib⁹ idiuiſibilib⁹, ponebat iter media illoꝝ corpoꝝ idiuiſibiliū, eē q̄ſdā vacuitates, q̄s oi cebat poꝛos: ꝛ ſic oia corpa dicebat cōpōi ex plēo ꝛ vacuo. Uel ſi ēt totū corp⁹ mūdi ſit ꝯtinuū ꝛ nō ſit iter ptes vni uerſi aliq̄ vacuitas: ponebat tñ vacuū ex̄ totū mūdū. Mani feſtū ē igit̄, ꝙ p̄dicti phi volētes deſtruere vacuū nō indu cebāt rōnē ad qōnē ſm pōnē alioꝝ: debuiſſent. n. oñdere ꝙ nullo illoꝝ modoꝝ ſit vacuum. ℭ Scḋo ibi.

Argꝫ. ℭ Sꝫ hi magis q̄ vacuū eē oñt. Atqꝫ p̄mo qdē mo tū loco accōmodatū nō foꝛe oñt: q̄ qdē ē latio, atqꝫ accretio. nō. n. eē mot⁹ vr̄, niſi ſit vacuū. fieri nāqꝫ ñ pt, vt ipm plenū ſuſcipiat. Qḋ ſi ſuſcepit, fuerintqꝫ duo corpa i eodē: pñt, ꝛ quotquot volueris corpa ſil eē. Dr̄a nāqꝫ dici nō pt, ob quā dictū h̄ nō eue niet. Qḋ ſi h̄ erit, pt ꝛ minimū ſuſcipe maximū: q̄p pe cū ipꝫ magnum, multa ſit parua. Quare ſi ſit vt ęqualia multa, ſint in eodem: fieri poteſt, vt multa quoqꝫ inęqualia ſimul ſint, in eodem.

ℭ Sꝫ affirmātes eſſe, magis. Dicūt aūt vnū qdē, qr mot⁹ ſꝫ locū nō erit: hic eſt loci mutatio, ꝛ augmē tum. non. n. videbit̄ vtiqꝫ motus eſſe, niſi ſit vacuuꝫ. plenum. n. impoſſibile eſt recipere. Si vo recipiat: ꝛ ſunt duo in eodem: cōtinget vtiqꝫ, ꝛ q̄libet ſimul eē corpoꝛa. Differentiam. n. pp quam non erit vtiqꝫ qḋ dictum eſt: non erit dicere. Si autem hoc contin get: ꝛ paruiſſimum accipiet maximum. multa nāqꝫ parua, magnum ſunt. Quare ſi multa ęqualia con tinget in eodem eſſe: ꝛ multa inęqualia.

ℭ Ponit rōnes ponētiū eē vacuū. Et p̄ eoꝝ q̄ locuti ſunt de
2ª parte t. 56. vacuo nālr. Scḋo eoꝝ q̄ locuti ſunt nō nālr. ibi [eſſe autē affir. ꝛc.] Circa p̄m duo facit. Primo ponit rōnē eoꝝ q̄ po nebāt vacuū eſſe, qḋdā ſpatiū a corpib⁹ ſeparū. Scḋo eoꝝ
T. 55. q̄ ponebāt vacuū in corpibus. ibi [Alio vo mō ꝛc.] Circa p̄m duo facit. Primo ponit rōnē ponētiū eſſe vacuū. Scḋo
T. 54. ponit: qūo meliſſus e ꝯ illa rōne vtebatur. ibi. [Meliſſus qdē igit̄.] Dicit ḡ p̄, ꝙ illi q̄ affirmabāt vacuū eſſe, magis inducebāt rōnes ad ꝓpoſitū: quaꝝ vna erat, ꝙ motus ſm locū, q̄ eſt loci mutatio, ꝛ augmētatio (vt ſupra dictū eſt) nō eſſet: ſi vacuū nō eſſet. Qḋ ſic oñdebāt. Si. n. aliqd mo uet̄ ſꝫ locū, nō pōt moueri in plenū: qr locus plenus vno corpe, nō pt recipe aliud: qr ſi reciperet: ſequeret̄ duo corpa eē in eodē loco: ꝛ eadē rōne, ſequeret̄ de q̄cūqꝫ: nō. n. pt aſſi gnari oīm q̄re duo corpa ſint i eodē loco: ꝛ nō plura. Et ſi h̄ ꝯtingit. ſ. ꝙ quotcūqꝫ corpa ſint in eodē loco: ſequet̄, ꝙ paruiſſim⁹ loc⁹, poſſit recipere maximū corpus: qr multa parua ꝯſtituūt vnū magnū: vn̄ ſi multa parua ęqualia ſint i vno loco: ꝛ multa ineq̄lia. Sic ergo probāts hac ꝯdōnali: ꝙ ſi motus eſt, vacuuꝫ eſt: arguebant a poſitione antecedē tis, motus eſt: ergo vacuum eſt. ℭ Secundo ibi.

Argꝫ. ℭ Meliſſ⁹ aūt ꝛ vniuerſuꝫ ex his oñdit imobile eē. Nā ſi mouebit̄: neceē ē (igr) vacuū eē. At vacuū i rō ne reꝝ, ñ ē. Uno igit̄ mō ex ijs vacuū qd eē, oñdūt.

T. c. 54 ℭ Meliſſus qdeꝫ igit̄ demonſtrat, ꝙ oē imobile, ex his. Si. n. mouebit̄ aliqd: neceſſe eē vacuū (dicit.) Uacuū aūt nō eſt eoꝝ, q̄ ſunt. ℭ Uno qdē igit̄ mō ex his, demonſtrant, ꝙ aliquid eſt vacuum.

T. c. 55 ℭ Oñdit ꝙ Meliſſus ſuppoſita eadē cōditionali, argumē tabatur e contra a deſtructione ꝯñtis: qr ſi motus eſt: va cuum eſt: ſed vacuum non eſt: ergo motus nō eſt: ḡ totum ens eſt immobile. Iſte eſt igitur vnus modus i quo aliqui probabant vacuū eſſe, quaſi ſeparatuꝫ. ℭ Deinde cū dicit.

ℭ Deinde alio mō: qr nōnulla corpa p̄mi: cogiqꝫ vi dent̄: qḋ itueri lꝫ: cū dolia vna cū vtrib⁹ (vt igunt) vinum ſuſcipiunt: propterea ꝙ corpus quod denſa tur: ea vacua quę inſunt, ingreditur. Argꝫ.

ℭ Alio vo mō: qr vident̄ quędā coeuntia, ꝛ calcā tia, vt ꝛ vinum (dicunt) cū vtribus, recipere dolia: tanq̄ꝫ in ea q̄ ſunt vacua coeunte, denſato corpoꝛe.

ℭ Ponit tres rōnes ponētiū vacuū eē in corpoꝛibus: quaꝝ p̄ eſt ex his q̄ ꝯdēſant̄. Uident̄. n. eoꝝ q̄ inſpiſſant̄ partes coire, ª vel ꝯuenire i inuicē: ꝛ ſe inuicē calcare ꝛ cōprimere: ita ꝙ ſicut fert̄: dolia tm̄ de vino recipiūt cū vtrib⁹ quantū ēt ſine vtrib⁹ ꝛ p̄cipue ſi vtres ſint ſubtiles. Propter hoc, ꝙ vinū in vtrib⁹ ꝯdenſari vr̄. Hanc aūt condenſationē fie ri exiſtimabant: ac ſi denſato corpoꝛe: partes ſubintrarent in quaſdam vacuitates. ℭ Scḋam rōnem ponit ibi. ª eadē hēt litera alexā. ſm teſte ſimpli.

Argꝫ. ℭ Pręterea accretio etiam per vacuum fieri oibus vr̄, nam alimentum quidem eſt corpus. Fieri vero non poteſt, vt corpoꝛa duo ſint ſimul.

ℭ Amplius autem, ꝛ augmentuꝫ videtur omnibus fieri per vacuum: alimentum quidem corpus eſſe. Duo autem corpoꝛa, impoſſibile ſimul eſſe.

ℭ Quę ſumit̄ ex augmento. Augent̄. n. corpa p alimētū, qḋ corpus quoddā eſt. Duo aūt corpoꝛa: nō pñt eſſe in eodem loco: ḡ opꝫ eſſe aliq̄s vacuitates i corpe augmētato, i q̄b⁹ recipiat̄ alimētū. Et ſic neceſſe eſt eſſe vacuū: ad hoc ꝙ re cipiatur alimentum. ℭ Tertiam rōnem ponit ibi.

Argꝫ. ℭ Teſtē ēt hui⁹ id afferūt: qḋ in cinere fieri ſolet, qui qdē tm̄ ſuſcipit aquę, quantum vas vacuum capit.

T. c. 56 ℭ Teſtimoniū aūt: ꝛ qḋ eſt de cinere faciunt, qui reci pit tantum aquę: quantum ſi vas, vacuum eſſet.

ℭ Quę ſumit̄ ex vaſe pleno cinere, qḋ tm̄ recipit de aqua, quantum ſi eſſet vacuū: qḋ nō eſſet niſi eſſent aliquę vacui tates, inter partes cineris. ℭ Deinde cum dicit.

Argꝫ. Thēſace, moſtrato q̄tuoꝛ argumenta. Ariſt. in duo redegit, ꝛ tertiū ſbē. ad didit.

ℭ Eſſe aūt pythagoꝛici vacuū dixerūt: ꝛ ipꝫ ex īfini to ſpū cęlū ingredi: q̄ſi reſpirādo cęlū ipm: ēt vacuū traheret: qḋ nās ipſas diſtinguit. Proptereaqꝫ va cuū, ſepatio q̄dā eſt eoꝝ, atqꝫ diſtinctio q̄ deinceps ſunt collocata: atqꝫ hoc (inquiunt) primū in nume ris eſſe. Uacuū. n. nām ipſorum diſtinguere dicūt. Talia igitur, ꝛ tot fere ſunt ex quibus quidam eſſe, quidam non eſſe vacuum, cenſent.

ℭ Eſſe aūt affirmant ꝛ pythagoꝛici vacuuꝫ, ꝛ ingre di ipſum in cęlo ex infinito ſpū tanq̄ꝫ reſpiranti, ꝛ h̄ eſſe vacuum, qḋ determinat nās, tanq̄ꝫ ſit vacuum. ſeparatio q̄dam eoꝝ quę ſunt ꝯñr: ꝛ determinatio, ꝛ hoc eſſe primum in numeris. Uacuum enim de terminare numerum ipſoꝛum.

T. c. 57 ℭ Ex quibus quidem igitur alij dicuntur eſſe: alij vo non dicunt, fere tot, ꝛ huius, ſunt.

ℭ Ponit opiniones non nāliū de vacuo: ꝛ dicit ꝙ ēt py thagoꝛici affirmauerūt eſſe vacuū: qḋ qdē ingrediebat̄ in fra partes mūdi a cęlo: pp vacuū infinitū qḋ ponebant eſſe extra cęlū: quaſi quendā aerem, vel ſpiritum infinitum vt ſicut ille qui reſpirat: diuidit ſuo flatu aliqua fac. liter di uiſibilia

uiſibilia: vt aquã aut bõi ita ex aliquo quaſi reſpirante ingrederetur diſtinctio in res: qð non intelligebãt fieri niſi per vacuũ. ſicut de Democrito dictũ eſt: ac ſi vacuuʒ nihil eſſet aliud, q̃ʒ diſtinctio reꝝ. Et qꝛ ꝓma diſtinctio ⁊ pluralitas inueniť in numeris: ideo vacuum primo ponebãt in numeris: vt per nãm vacui vna vnitas diſtingueretur ab alia: ne numerus ſit cõtinuus: ſed habeat nãm diſcretam. Sed qꝛ iſti quaſi ęquiuoce loquebanť de vacuo, appellantes rerum diſtinctionem, vacuum: ꝓpter hoc infra de hac opinione, nõ proſequitur. Ultimo autem quaſi epilogando concludit, dictum eſſe, propter quid quidam dicũt eſſe vacuum: ⁊ quidam non dicunt. Lec. 10.

Argy. ¶ At nos/ vt pcipiamus vtronã modo res ſeſe habeat: accipiamus opʒ/ quid ipſum nomẽ ſignificat.

Ad quale autem ſe habeat/ oportet accipere/ quid ſignificet nomen.

Dixerat ſupius Phs a tribus eſſe incipiendũ. Poſtq̃ʒ ergo ꝓſecutus eſt duo eoꝝ. ſ. opiniones negantiũ, ⁊ affirmantiũ, vacuum eẽ: hic ꝓſequiť tertium, cões. ſ. opiniones hoĩuʒ de vacuo demõſtrans. Circa h̃ igiť tria facit. Primo oñdit qd ſignificeť noĩe vacui. Scðo oſtendit quõ vacuũ aliq̃ eſſe poſue
T.60. runt. ibi [Quã aũt de loco.] Tertio excludit rões ponen
T.62. tiũ vacuũ eſſe. ibi [Neq; vna aũt.] Circa ꝓm̃ duo facit. Primo oſtẽdit de quo eſt intẽtio. Scðo exequiť ꝓpoſitũ. ibi
2ª parte [Videť aũt ⁊c.] Dicit ergo primo, ꝙ cũ dictũ ſit, ꝙ qdam
T.67. poſuerũt vacuũ eſſe: qdã vͦo negauerũt: ad cognoſcendum ql'r ſe habeat veritas: opʒ accipere tanq̃ʒ ꝓnm̃, qd ſignificet nomen vacui. Sicut. n. cũ dubitať, an aliq̃ paſſio inſit alicui ſubo: opʒ accipere pro ꝓnº, qd ſit res: ita cũ dubitatur de aliq̃, an ſit: opʒ accipere pro medio, qd ſignificet nomẽ. Queſtio. n. qd eſt: ſequitur q̃nem, an eſſe. ¶ Scðo ibi.

Argy. ¶ Vacuum igiť locũ eſſe vꝛ/ in quo nihil eſt. Quod quidẽ inde euenſit. dẽ eni qð eſt: corpus eſſe exiſtimant: ⁊ dẽ corpus eſſe in loco: ⁊ vacuũ eſſe locuʒ. in quo nullũ eſt corpus. Quare ſi alicubi nõ eſt corpus: ibi nihil eſſe (dicunt.) Ruꝛſus dẽ corpus/ tangibile eſſe putãt: ⁊ tale/ aut grauitatis aut leuitatis ſit particeps. Fit igiť per rõcinationem/ vt id ſit vacuum/ in quo nõ eſt graue quicq̃ʒ/ vel leue. Hęc igitur (vti diximus) per ratiocinationẽ eueniunt.

¶ Videť aũt vacuũ/ locus eſſe: in quo nihil eſt. Huius autẽ cauſa eſt: qꝛ dẽ quod eſt: corpus opinantur/ eſſe. dẽ autẽ corpus in loco eſt: vacuum autẽ/ in quo/ nullũ corpus eſt. Quare ſicubi non eſt corpus: nihil eſt ibi. Corpus aũt iterum dẽ/ opinanť eſſe tãgibile: huiõi aũt eſt/ qð habet grauitatẽ/ aut leuitatem. Accidit igiť ex ſyllogiſmo/ hoc eſſe vacuũ/ in quo nulluʒ eſt graue/ aut leue. Hęc quidẽ igitur ex ſyllogiſmo (ſicut prius diximus) accidunt.

¶ Oſtendit, qd ſignificet nomẽ, vacui. Et ꝓmo ponit ſignificationẽ cõmuniorẽ. Scðo ſignationem ſm vſum Platoni
T.59. coꝝ. ibi [Alio aũt mõ.] Circa ꝓmũ tria facit, Primo oſtẽdit, qd ſignificet hoc nomẽ, vacuum. Scðo qd opʒ addere
T.58. ad iſtam ſignationẽ. ibi [Sed incõueniens eſt.] Tertio re
2ª parte mouet quãdã dubitationẽ. ibi [Unde ⁊ ſic ⁊c.] Dicit ğ, ꝙ ſm opinionẽ hoĩum, vꝛ, vacuũ nihil aliud ſignificare, q̃ʒ locuʒ in quo nihil ſit. Et huius cã eſt, qꝛ ꝓprie vacuũ dꝛ eſſe, in quo nõ eſt aliqð corpus: qꝛ ſoli corpori cõuenit ꝙ ſit in loco: ⁊ vacuũ nihil aliud põt ſignificare: q̃ʒ locũ abſq; locato. Sed qꝛ hoĩes opinanť, ꝙ omne ens ſit corpus: ſeqtur ſm eoꝝ opinionem, ꝙ vbi nõ eſt corpus: nihil ſit: Et vlterius opinanť, ꝙ dẽ corpus ſit tãgibile. i. habens tãgibiles qualitates: ⁊ huiꝰ corpus eſt, qð eſt graue vel leue. (nondũ eni erat notũ, ꝙ corpus cęleſte eſſet pręter nãm q̃tuoꝛ elementoꝝ.) Unde cũ ꝓprie de rõne vacui ſit, ꝙ ſit locus in q̃ nõ eſt aliqð corpus: ſequiť ꝙ vacuũ ſit in quo, nõ eſt corpꝰ graue vel leue. Non qdẽ ꝙ hoc ſit de rõne vacui ſm primã impoſitionẽ noĩs: ſed ſm quandã ſyllogiſticã deductionẽ: ex cõi opinione hoĩum opinantium dẽ corpus eſſe, graue, vel leue: ſicut etiã ſm opinionẽ cõem hoĩuʒ exiſtimantiũ, dẽ ens eſſe corpus: ſeqtur vacuũ eſſe, in quo nihil eſt. Sic igiť tribus modis põt accipi, huiꝰ noĩs ſignificatio. Una eſt ꝓpria. ſ. vacuũ, eſt hoc in quo nõ eſt corpus: alię duę ſm opinionem hoĩum: quarũ vna eſt cõioꝛ. ſ. vacuum eſt locus in quo nihil eſt: alia vero eſt magis coartata. ſ. vacuũ eſt locus in quo nõ eſt corpus, graue vel leue. ¶ Secundo ibi.

¶ Abſurdum autẽ eſt/ ſi punctus ſit vacuũ. Sit eni id locus opʒ/ in quo corporis eſt tangibilis moles. Attamen vacuũ vno quidẽ modo videtur id dici/ qð nõ eſt plenũ corporis ſenſibilis tactu. Senſibile vero eſt tactu: qð grauitatem habet/ vel leuitatẽ. Argy.

¶ Sed incõueniens eſt: ſi punctũ vacuũ ſit. Opʒ. n. locũ eſſe/ in quo loco/ corpis ſit ſpatium tangibilis. Sic igiť videtur dici vacuũ/ vno qdẽ modo/ nõ plenum ſenſibili corpore ſm tactũ. Senſibile autẽ ſm tactum/ eſt grauitatem habens/ aut leuitatem. T.c.58

¶ Oſtendit qd addendũ ſit ad hanc diffõnem. Dicit. n. ꝙ inconueniens eſt, ſi dicatur ꝙ punctum ſit vacuũ: cum tñ de pũcto dici poſſit, ꝙ in puncto nõ ſit corpus tãgibile. Opʒ ergo addere ꝙ vacuũ ſit locus in quo nõ ſit corpus tãgibile: ſed ſit tibi ſpatiũ ſuſceptiuũ corporis tangibilis. Sicut cęcũ dꝛ, qð caret viſu: natũ aũt habere. Et ſic concludiť ꝙ vno modo dꝛ vacuum ſpatiũ, qð non eſt plenũ corpe ſenſibili ſm tactum: qð. ſ. eſt graue vel leue. ¶ Tertio ibi.

¶ Idcirco ⁊ quiſpiam dubitauerit: quiduam dicẽt: ſi ſpatium colorem habeat/ aut ſonum. vacuum ne: an non vacuum eſſe? At (vt patet) vacuum eſſe dicent: ſi corpus tangibile ſuſcipere poſſit: vacuũ non eſſe: ſi illud ſuſcipere nequeat. Argy.

¶ Unde ſi dubitabit aliquis/ quid vtiq; dicat/ ſi habeat hoc ſpatiũ/ colorẽ/ aut ſonũ: vtrum vacuuʒ/ an nõ? Aut manifeſtũ eſt/ ſi corpus qdẽ ſuſcipiat tangibile vacuum eſſe: ſi vero non/ minime?

¶ Remouet quãdam dubitationẽ Quę eſt: vtrum ſi in aliquo ſpatio, ſit color, vel ſonus, dicendũ ſit vacuũ, vel non: ⁊ hoc propter diffõnem primo datã. ſ. vacuũ eſt in quo eſt nihil. Et ſoluit, ꝙ ſi ſpatiũ in quo eſt tñ ſonus, vel coloꝛ, eſt ſuſceptiuũ corporis tangibilis: vacuũ eſt. Si vͦo non: vacuũ nõ eſt. Et hoc ideo, qꝛ hęc nõ eſt ꝓpria diffinitio vacui. Vacuum eſt in quo nihil eſt: niſi ſm opinionẽ credentium vbi nõ eſt corpus: nihil eſſe. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Alio vͦo modo id in quo nõ eſt hoc aliquid: neq; ſubſtãtia corporea vlla. Quapropter qdã/ ⁊ vacuũ eſſe corporuʒ materiam/ dicunt: qui qdem ⁊ locum hoc idem aſſerunt eſſe. nõ recte dicentes (vt patet.) Materia nãq;/ ſeparabilis nõ eſt a corporibꝰ. Vacuum autem/ vt ſeparabile quęrunt. Argy.

¶ Alio aũt mõ in quo nõ eſt hoc aliqd: neq; ſubſtãtia aliqua corporea. Unde quidaʒ dicunt/ vacuum eſſe corporis mãʒ: qui qdẽ ⁊ locũ/ hoc idẽ dicẽtes; T.c.59

non bene. Materia enim ſeparabilis non eſt/a rebus. Uacuum autem/querunt ſicut ſeparabile.

¶ Ponit aliā ſignificationē vacui ſm vſum Platonicoꝝ. ꝛ dicit ꝙ alio mō dr̄ eſſe vacuū, in quo nō eſt hoc aliqd: neqꝫ aliqua ſubā corporea: ſit aūt h̄ aliqd per formā. Uñ aliq̄ dicunt māꝫ corporia, ſm ꝙ eſt abſqꝫ forma, eē vacuū: q̄ ét māꝫ dicūt eſſe locum (vt ſupra dictū eſt.) Sed nō bene dicunt: q2 mā non eſt ſeparabilis a rebus, quarū eſt materia: ſed homines querunt locū, ꝛ vacuum tanqꝫ aliquid ſeparabile a corporibus locatis. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Quoniā autem de loco eſt pertractatum: ꝛ vacuū neceſſe eſt locū eſſe: ſi corpe careat: dictūqꝫ eſt/quō eſt/ ꝛ quō nō eſt loc⁹ in rebus: pꝫ hoc pacto vacuū/ aut ſeparatū: aut inſeparabile/in rōne reꝝ nō eſſe. vacuū enim nō corpus/ſed corporis ſpatiū eſſe volunt. Quapropter/ ꝛ vacuū vr̄ qd eſſe: q2 ꝛ locus.

T.c.60 ¶ Qm̄ aūt de loco determinatū eſt/ ꝛ vacuum/locū neceſſe eſt eſſe/ſi eſt/priuatū corpe. Locus aūt/quō eſt/ ꝛ quō nō eſt/dictū eſt: manifeſtū eſt/qm̄ ſic qdē vacuū non eſt: neqꝫ ſeparatū: neqꝫ inſeparabile. vacuum enim non corpus: ſed corpis ſpatium volunt

T.c.61 eſſe. ¶ Unde ꝛ vacuū videt̄ aliqd eſſe: q2 ꝛ locus.

¶ Oñdit quō aliq̄ ponebāt vacuū eſſe. Et p̊ qd dicebant eē

infra vacuū. 2° pp qd vacuū ponebant. ibi [Et pp h̄ acceptū.] Dicit ḡ p̊: ꝙ q2 vacuū eſt locus priuatus corpe: ꝛ determinatū eſt de loco quō ſit: ꝛ quō nō ſit. dctū eſt n. ꝙ loc⁹ nō eſt aliqō ſpatiū: ſed termin⁹ ꝯtinēt: iō manifeſtū eſt ét: ꝙ neqꝫ vacuū eſt ſpatiū ſepatū a corpib⁹: neqꝫ intrinſecū corpib⁹: ſicut ponebat Democritus: Et hoc iō q2 ponētes vacuum quocūqꝫ iſtoꝝ modoꝝ: volūt ꝙ vacuū nō ſit corp⁹: ſed ſpatiū corpis. Jō. n. videbat̄ aliqd eſſe vacuuꝫ: q2 locus aliqd eſt: ꝛ ſicut locus videbat̄ eſſe ſpatiū: ita ꝛ vacuū. Si ḡ loc⁹ nō eſt aliqō ſpatiū p̄ter corpus: neqꝫ vacuū pōt eſſe ſpatiuꝫ p̄ter corpa. Et cū de rōne vacui ſit, ꝙ ſit ſpatiū corpis p̄ter corpa (vt ſupra dctū eſt) ſeq̄t̄ ꝙ vacuū nō ſit. ¶ Scdo ibi.

Argu. ¶ Et p eadē ſane. Motus. n. q loco accōmodat̄/in mētē venit. ꝛ hiſce q locū eē qd p̄ter corpoꝝ molē īgredientiū dicūt: ꝛ hiſce q vacuū ponunt. Atqꝫ cām mot⁹ vacuū ſic eē putāt: vt in illo corpa moueātur: hoc aūt tale erit: qualē ipm̄ locū qdā inquiunt eſſe.

¶ Et pp hoc acceptū eſt. Prouenit eni motus q eſt ſm locū: ꝛ locū dicentib⁹ eſſe aliqd p̄ter corpa incidētia: ꝛ his qui quidē dicūt/ꝙ vacuū eſt. Cauſam aūt motus opinant̄ eē vacuū/ſic ſicut in quo mouetur. hoc aūt tale erit/qualem locū dicunt eſſe qdaꝫ.

¶ Oñdit q̄re poſuerūt vacuū: ꝛ dicit ꝙ pp idē acceperūt vacuū eē, pp qō acceperūt locū eē. ſ. pp motū (vt ſup̄ dctm̄ ē) q2 puenit, vt ſaluet̄ motus ſm locū, tā ſm illos q dicūt locū aliqd eſſe p̄ter corpa q̄ ſunt in loco: qꝫ ſm illos q ponūt vacuū eſſe. Negātib⁹ aūt locū ꝛ vacuū: nō puenit motū ſm locū, eſſe. Et ſic vacuū quodāmō opinant̄ cām eſſe motus, eo mō quo ꝛ locū: vt in q̊. ſ. eſt motus. ¶ Deinde cū dicit.

Argu. ¶ At nulla prius neceſſitas cogit: ſi mot⁹ eſt: vacuū eē. Atqꝫ oīno qdē vacuū/oīs mot⁹ cā/nō eſt. Qua pp/ ꝛ Meliſſus idipm̄ p̄terijt. Pōt. n. alterari plenū (vt pꝫ) Deinde neqꝫ ei⁹ mot⁹ q ad locū accōmodat̄. Pñt. n. corpa mutuo ſibi cedere: ét ſi nulluꝫ ſit ſpatiū ſepabile p̄ter corpa/q̄ mouent̄. Atqꝫ hoc in ꝯtinuoꝝ/ſicut ꝛ in humidoꝝ cōuerſionibus patet.

¶ Neqꝫ vna aūt neceſſitas eſt/ſi motus eſt: eſſe vacuum. Oīno qdeꝫ igitur/oīs motionis/nequaquā. T.c.62 Uñ/ ꝛ Meliſſum latuit: alterari nāqꝫ cōtingit/plenū. Sed neqꝫ/ſm locū/motum. Sil̄. n. ſubingredi adinuicē/cōtingit: ſi nullū ſpatiū ſeparabile ſit p̄ter corpa mota. Et hoc manifeſtum eſt ét/in cōtinuoꝝ reuolutionibus/ſicut in ijs que ſunt humidorum.

¶ Excludit rōnes ponentiū vacuū eſſe. Et nō intendit hic, rōnes p̄miſſas vera ſolōne ſoluere: ſed inſtantiā dare, ex q̄ (ex ipſo aſpectu) appet ꝙ rōnes, nō ex neceſſitate ꝯcludūt. Primo ḡ excludit rōnes ponentiū vacuū ſeparatuꝫ. Scdo ponentiū vacuū in corpib⁹. ibi [Cōtingit aūt dēſari.] Pri- T.c.63 mam aūt rōnē excludit dupl̄r. Primo qdē q2 nō eſt neceſſariū ſi mot⁹ ſit: ꝙ vacuū ſit. Et ſi loq̄mur vir de q̄libet ſpē motus: manifeſte appet, ꝙ nequaqꝫ eſt neceſſariū. Nihil. n. ꝓhibet id qō eſt plenū alterari: ſol⁹. n. mot⁹ localis excludi vr̄: ſi vacuū nō ponat̄. Et h̄ latuit Meliſſuꝫ, dū credidit remoto vacuo, oēm ſpēm motus auferri. Scdo excludit eā rōnem p hoc. ꝙ neqꝫ mot⁹ localis tollit̄: ſi vacuū nō ſit. Dato. n. ꝙ nullū ſpatiū ſepabile ſit p̄ter corpa q̄ mouent̄: pōt mot⁹ localis eſſe, p h̄ ꝙ corpa ſubintrent ſe inuicē per modū inſpiſſationis: ꝛ ſic aliqd in plenū mouet̄, ꝛ nō in vacuū. Et hoc appet manifeſte in gñationib⁹ corpoꝝ ꝯtinuorum: ꝛ p̄cipue in humidis, ſicut vr̄ in aqua. Si. n. proijciat̄ lapis in aliquā magnā latitudinē aque: manifeſte apparet fieri quaſdā circulationes circa locū pcuſſionis: quouſqꝫ pars aque depulſe cōmoueat aliam, ꝛ ſubintret ipſam: vñ q2 modica pars aque ſubintrat per quandam diffuſionem in maiorem aquā circulationis p̄dicte, a paruo in maius procedunt, quouſqꝫ totaliter deficiāt. ¶ Scdo ibi.

¶ Pñt ét corpa nō ob ingreſſionē in vacuū: ſed ob Argu. extruſionē coꝝ que in ipſis inſunt denſari. veluti cū p̄mitur aqua: ſit/vt aer qui in ipſa eſt/extrudatur.

¶ Cōtingit aūt denſari nō in vacuū: ſed pp id qō ea T.c.63 que inſunt elabunt̄: vt aqua colliſa/aerē qui ineſt.

¶ Excludit rōnes ponentiū vacuū in corpib⁹. Et p̊ rōnē q̄ ꝓcedebat ex ꝯdēſatione. ꝛ dicit ꝙ cōtingit corpa ꝯdēſari: ꝛ ptes corpis ſubintrare ſibi inuicē: non pp h̄ ꝙ ps ſubintrās, vadat in locū vacuū: ſed iō q2 erāt aliq̄ foramina plena aliquo corpe ſubtiliori: qō facta cōdenſatione elabit̄: ꝛ ſicut qñ aqua collidit̄ ꝛ inſpiſſatur: aer qui intus erat excludit̄. Et hec maxime apparent in ſpongia: ꝛ in huiuſmodi corporibus poroſis. Hec igit̄ ſolō non oſtēdit cām ꝯdēſationis, quā inferius ponit: ſed oñdit, ꝙ ét per hunc modum, manifeſte excludi pōt neceſſitas vacui. ¶ Scdo ibi.

¶ Fiunt p̄terea incremēta: nō ſolū aliquo ingredien- Argu. te: ſed etiā alteratione. veluti ſi aer/ex aqua fiat.

¶ Et augmentari/non ſolum ingrediente aliquo/ ſed ꝛ alteratione/vt ſi ex aqua/fiat aer.

¶ Excludit rōnē que ꝓcedit ex augmēto: ꝛ dicit ꝙ augmentum ꝯtingit eſſe, nō ſolū per additionē alicuius corporis ingrediētis in corpus augmentatū: vt ſic neceſſe ſit, eſſe vacuum. ſed ét per alterationē: ſicut cū ex aqua, ſit aer: maior ſit quātitas aeris: qꝫ erat aque. Et hec ēt non eſt vera ſolutio rōnis inducte: ſed ſolū inſtātia q̄dā, ne ſit neceſſe ponere vacuū. Uera aūt ſolutio ponit̄ in libro de gñatione: vbi T.c.34 oſtendit̄, ꝙ alimentū non ſic trāſit in id qō auget̄: quaſi ſit aliud corpus ab ipſo: ſed q2 ꝯuertit̄ in ſubām eius: ſicut ligna appoſita igni, cōuertunt̄ in ignem. ¶ Tertio ibi.

¶ Omnino autem ea ratio que de accretione ſit/ Argu. ꝛ de aqua: que in cinerem funditur/ipſa ſeipſam impedit. Aut enim non augetur quicquam/aut

non

nõ corpe: aut fieri põt vt ſint duo corpora in eodẽ. Dubitationẽ igiẽ cõeẽ ſoluere volũt/ſʒ nõ vacuũ eẽ oñdũt/aut totũ corp⁹ vacuũ eẽ/neceſſe ẽ/ſi oĩ ex pte augeẽ/ꝛ p vacuũ (vt dicũt) accreſcit. Eadẽ eſt/ꝛ de cinere/ratio. Patet igiẽ perfacile eſſe eas ſoluere rationes ex quibus quidam/vacuum eſſe oñdunt.

¶ Oino autẽ/ꝛ quę eſt de augmẽto rõ/ꝛ in cinerem diffuſę aq: ipſa ſeipſã ipedit. Aut.n. nõ augeẽ qðlibet/aut nõ corpe: aut cõtingit duo corpa in eodem eẽ. Dubitationẽ igiẽ volunt cõem ſoluere/ſed non demõſtrãt vacuũ/qũo eſt. Aut oẽ eẽ corpus/neceſſe eſt/vacuũ: ſi penit⁹ augeẽ: ꝛ augeẽ per vacuũ. Eadẽ
T.c.64 aũt/ꝛ i cinere/rõ ẽ. ¶ Qð qdẽ igiẽ ꝛ ex qb⁹ demõſtrant vacuum/ſoluere facile ſit/manifeſtum eſt.

¶ Excludit ſimul, ꝛ rõnẽ de augmẽto ꝛ rõnẽ de aq̃ effuſa in cinerẽ: ꝛ dicit ꝙ vtraq; ipedit ſeipſã. Qð ſic pʒ. Eſt.n. circa augmentũ hęc dubitatio. Vẽ.n. ꝙ nõ totum augeaẽ: vel ꝙ augmentũ non fiat p additionẽ corpis: ſed p additionẽ alicuius incorporei: aut ꝙ ↄtingat duo corpa eſſe in eodẽ loco. Hic igiẽ dubitationẽ q̃ cõiter vi eſſe, tã ↄ ponentes vacuũ: q̃ ↄ non ponẽtes. volũt ſoluere. Sʒ tñ non demonſtrant, ꝙ vacuũ ſit: ſed opʒ eos dicere, ſi augmentum ſit pp vacuũ, ꝙ totũ corpus ſit vacuũ: cũ totũ corpus augeaẽ. Et ſil'r dõm eſt de cinere: qꝛ ſi vas plenũ cinere, recipit tñ de aqua: q̃tũ vacuũ: opʒ dicere, ꝙ totũ ſit vacuũ. Nõ eſt igiẽ h̃ pp vacuitatẽ: ſed pp cõmiſtionẽ in aq̃. Aqua.n. cõmiſta cineri, cõdenſaẽ: ꝛ aliq̃ ps eius exhalat: ꝛ iteꝝ partes cineris magis inſpiſſanẽ humefactione. Cuius eſt ſignũ: qꝛ nõ põt extrahi tñ de aqua, quãtũ prius fuit. Ultimo autẽ cõcludit, ꝙ manifeſtum eſt, ꝙ facile eſt ſoluere ea, ex quibus demonſtrant vacuum eſſe. Lec.xj.

Argr. ¶ Rurſus ãt dicam⁹/vacuũ hoc pacto ſepatũ nõ eẽ vt qdã inqunt eẽ. Nã ſi nã cuiq; ſimpliciũ corporũ aliq̃ latio cõpetat/vt igni qdẽ ſurſũ: terrę vo deorſuʒ/atq; ad mediũ/pʒ vacuũ cãm lationis nõ eſſe. Cui⁹ igiẽ motus cã vacuuʒ erit? Eius enim eſſe videẽ/qui loco accõmodatur at huius cã/non eſt.

Quoniã aũt nõ eſt vacuũ/ſic diuiſuʒ/ ſicut quidã dicũt/dicem⁹ iteꝝ. Si.n. vniuſcuiuſq; loci mutatio aliq̃ ſimpliciuʒ corporum nã eſt: vt ignis qdẽ ſurſuʒ: terrę aũt deorſuʒ/ꝛ ad mediũ: manifeſtũ eſt/ꝙ nõ vacuũ erit cã loci mutatiõis. Cuius igiẽ cã erit vacuũ? Videẽ .n. cã eſſe motus ẽm locum: huius aũt/cã non eſt.

Poſitis opinionibus alioꝝ de vacuo: ꝛ qd ſignificeẽ noie vacui: hic incipit ingrere veritatẽ. Et
2ª parte primo oſtẽdit vacuũ nõ eſſe ſepatũ. 2° oñdit vacuũ nõ eſſe
79.1. corpib⁹ indiũ ibi [Sunt aũt qdã ꝛc̃.] Circa p^m duo facit. Primo oſtẽdit vacuũ non eſſe ex pte motus. 2° ex ↄſideratione, qua ipm vacuũ cõſideraẽ ẽm ſe. ibi [Et per ſe aũt.]
T.c.76. Circa pmũ duo facit. Pio oñdit vacuũ nõ eẽ ex pte mot⁹ Scðo ex pte velocitatis ꝛ tarditatis i motu. ibi [Amplius aũt ex his ꝛc̃.] Circa pmũ ponit ſex rões: circa quarũ pmã dicit, ꝙ opʒ iteꝝ dicere, ꝙ nõ eſt vacuũ ſepatũ ſicut quidã dicũt. Ideo aũt apponit [Iterũ.] qꝛ hoc ẽt aliqualiter oſtẽſum eſt ex pte loci. Si.n. locus nõ ſit ſpaciuʒ: ſequitur ꝙ vacuũ nihil ſit (vt ſupra dictuʒ eſt) Sed nunc iteruʒ idẽ, oñdit ex pte mot⁹. Ponebãt.n. vacuũ (vt dictum ẽ) pp motũ, ſʒ pp motũ nõ ẽ neceſſariũ ponere vacuũ. Maxime eni videẽ, ꝙ eſſet cã motus localis: ſed pꝑter motũ localẽ nõ opʒ ponere vacuũ: qꝛ oĩa corpa ſimplicia hñt mot⁹ locales nãles: ſicut mot⁹ nãlis ignis ẽ ſurſuʒ: ꝛ mot⁹ terrę ẽ deorſũ, ꝛ ad mediũ. Et ſic manifeſtũ ẽ, ꝙ nã vniuſcuiuſq; corpis, eſt cã mot⁹ localis: ꝛ nõ vacuũ. Qð qdẽ eẽt, ſi pp neceſſitatẽ vacui, aliq̃ corpa nãlia mouereẽ. Si aũt nõ poniẽ cã mot⁹ localis: nulli⁹ alteri⁹ mot⁹ cã poni põt: neq; alterius rei. Fruſtra igiẽ vacuũ eſt. Scðam rõnem ponit ibi.

¶ Preterea ſi eſt aliqd: vt loc⁹ corpe carẽs/cũ ẽ vacuũ: quonã fereẽ corp⁹ qð i illo poſitũ fuerit? Non .n. ad vniuerſuʒ moucbiẽ. Eadẽ ꝛ ad eos accõmodaẽ rõ/q locũ ſepatũ qd eſſe ponũt/i quẽ id ferẽ/ qð motu cieẽ: Quo nãq; mõ fereẽ id/qð ibi poſitũ fuerit/aut manebit? Et de differentijs hiſce/ſup̃ (inq̃) ac infra: ꝛ de vacuo/nõ iniuria eadẽ accõmodabiẽ rõ. Qui nãq; vacuuʒ eẽ dicũt: locũ ipʒ inquiũt eſſe: At quonã pacto corp⁹/aut i loco: aut i vacuo erit. Non.n. ſit id qð rõ flagitat: cũ totũ quippiã corp⁹/aut i ſeparato pmanẽteue loco/poſitũ fuerit. Parſ eniʒ ſi nõ ſeorſuʒ ponatur/nõ in loco eſt: ſed in toto. Preterea ſi neq; locus eſt: neq; vacuum erit. Argr.

¶ Amplius ſi eſt vacuũ aliquid/velut loc⁹ priuatus T.c.65 corpore: cũ ſit vacuũ quo mouebiẽ poſitum in ipſo corp⁹? Nõ.n. in omnẽ partẽ. Eadẽ aũt ratio/ꝛ ad locũ eẽ aliqd opinãtes ſepatũ: in quẽ ferẽ/qð ferẽ. Qũo eni mouebiẽ poſitũ/aut manebit? Et de ſurſũ ꝛ deorſũ/ꝛ de vacuo/cõuenit eadẽ rõ merito. vacuum .n. locũ faciũt/qui eſſe dicunt. Et qũo iã inerit/aut in loco aut in vacuo? Nõ.n. accidit/cũ totuʒ poſitum ſit ſicut in ſeparato loco/ꝛ ſufferẽte corpore. Pars.n. niſi ſeorſum ponatur: nõ erit in loco: ſed i toto. Amplius ſi non eſt locus/vacuum/non erit.

¶ Quę talis eſt. Si ponaẽ vacuũ eſſe: non põt aſſignari cã mot⁹ nãlis: ꝛ q̃etis nãlis. Manifeſtũ eſt.n. ꝙ corpus nãle moueẽ ad locũ ſuũ nãleʒ: ꝛ q̃ſcit i eo nãliter: pp cõuenientiã quã hʒ cũ ipſo: ꝛ qꝛ nõ ↄuenit cũ loco a quo recedit: ſʒ vacuũ nõ hʒ aliquã nãm p quã poſſit cõuenire aut diſconuenire a corpe nãli. Si ergo ponaẽ aliqð vacuũ quaſi qdã loc⁹ puatus corpe: nõ poterit aſſignari ad quã ptem, illud corp⁹ naturaliter moueatur. Nõ enim põt dici ꝙ feraẽ ad qualiber ptẽ: qꝛ hoc videm⁹ ad ſenſuʒ eẽ falſuʒ: qꝛ ab vna parte nãliter recedit: ꝛ nãliter accedit ad aliã: Et hęc eadẽ rõ, valet ↄ eos q ponũt locũ eẽ qðdã ſpatiũ ſepatũ, i qð corpus mobile ferẽ. Nõ.n. erit aſſignare qũo corp⁹ poſitum in tali loco, vel moueaẽ, vel q̃ſcat: qꝛ dimẽſiões ſpatij, nullã habẽt nãʒ p quã poſſit attẽdi ſimilitudo, vel diſſimilitudo ad corp⁹ nãle. Et merito cõgruit eadẽ rõ de vacuo [ꝛ ð ſurſuʒ ꝛ deorſuʒ].i. de loco: cuius partes ſunt ſurſum ꝛ deorſuʒ: qꝛ illi qui ponũt vacuuʒ, dicunt ipſum eſſe locuʒ: Et nõ ſolũ ponẽtes vacuũ: ꝛ ponẽtes locũ eẽ ſpatiũ: nõ pñt aſſignare qũo aliqd moueaẽ ꝛ q̃ſcat ẽm locũ: ſʒ ẽt nõ pñt cõuenienter aſſignare, qũo aliqd ſit i loco, vel i vacuo. Si eniʒ locus ponaẽ eẽ ſpatiũ: opʒ ꝙ totũ corp⁹ inferaẽ in illud ſpatiũ: ꝛ nõ ſicut accidit apud ponẽtes locũ eẽ terminũ corpis ↄtinẽtis. ꝙ locatũ eſt: in loco ſunt in aliquo ſeparato, ꝛ ſicut i quodã corpe ↄtinẽte, ꝛ ſuſtẽtãte. Et hoc videẽ eſſe de rõne loci, ꝙ aliquid ſit i loco, ſicut i ſeparato ꝛ ſeorſuʒ exiſtẽte: qꝛ ſi ps alicuius corpis nõ ponaẽ ſeorſum ab ipſo corpe: nõ erit i eo: ſicut i loco: ſʒ ſicut i toto. Eſt igiẽ de ratione loci ꝛ locati, ꝙ loc⁹ ſeorſuʒ ſit a locato. Et hoc nõ accidit, ſi ſpatiũ ſit loc⁹ in qð totũ: mergiẽ totũ corp⁹. Nõ igiẽ ſpatiũ eſt locus: ꝛ ſi ſpatiũ non eſt locus: manifeſ

ſtum eſt, ꝙ vacuum non eſt. ¶ Tertiã rõnem ponit ibi.

Argũ. ¶ Accidit aũt hiſce qui dicũt vacuũ eẽ/vt neceſſariũ ſi mot⁹ erit/ↄtrariũ poti⁹: ſi ꝗſpiã diligẽter ↄſideret nõ poſſe inꝗ̃ quicꝗ̃ moueri/ſi vacuũ eſt. Nã vt qdã terrã ob ſimilitudinẽ quieſcere cenſuere/ſic ⁊ in vacuo quoduis quieſcere corpus/neceſſe eſt. Non eſt enim/quonam magis aut minus mouebitur. Quo nãq; vacuum eſt: hoc differentiarum eſt expers.

T.c.66 ¶ Accidit aũt dicẽtibus eſſe vacuum/tanꝗ̃ neceſſariũ/ſiqdẽ erit motus/ↄtrariũ magis eſſe/ſi aliquis intẽdat/nõ cõtingere moueri nihil/ſi ſit vacuũ. Sicut.n.ꝑꝑ ſimile dicẽtes terrã qeſcere/ſic ⁊ in vacuo neceſſe eſt quieſcere. Nõ.n.eſt quo magis ⁊ minus mouebitur/ſm.n. ꝙ vacuũ eſt/non habet dr̃iam.

2.de ce. t.c.90 ¶ Et dicit, ꝙ cũ antiq phĩ ponerẽt ꝙ neceſſe ẽ vacuũ eẽ ſi ẽ mot⁹: ẽ cõtra accidit: qꝛ ſi eſt vacuũ, nõ ẽ mot⁹. Et h̃ ꝓbat ꝑ qddã ſimile. Quidã n. dixerũt ꝙ terra qeſcit in medio ꝑꝑ ſimilitudinẽ ptiũ circũferẽtię vndiq;: ⁊ ſic terra cũ nõ habeat q̃re moueat̃ magis verſus vnã partẽ circũferẽtię: ꝗ̃ verſus aliã/qeſcit. Et eadẽ rõne neceſſe ẽ i vacuo qeſcere. Nõ.n.ẽ aſſignare quare magis moueat̃ ad vnã partẽ ꝗ̃ ad aliã: qꝛ vacuũ inquantũ h⁹ nõ hꝫ dr̃ias in ſuis partibus. Non entis.n. nõ ſunt differentię. ¶ Quartam ponit ibi.

Argũ. ¶ Atq pꝫ oẽm motũ: aut vi fieri/aut nã. Et ſi ſit violẽtus/⁊ cũ neceſſario qui nã cõpetit eẽ. Quippe cũ violentus quidem ſit pręter nãm/qui võ eſt ꝑter naturã: poſterior ſit eo qui eſt ſm naturã. Quare ſi hiſce motus nõ ſit/ qui corpoꝝ nãliũ cuiq; ſuapte nã cõpetit: neq; cęteroꝝ ꝓfecto motuũ/quiſꝗ̃ erit. At quonã pacto mot⁹ his erit/qui nã cõpetit reb⁹/cuꝫ rõne vacui: ac infiniti nulla ꝓrſus ſit dr̃ia. Nã quo infinitũ eſt/ eo nihil infra: nihil ſupra/ nihil deniq; mediũ eſt. Quo võ vacuũ eſt/eo nihil intereſt inter ſuperũ inferũq;. Nã vt nihil nulla eſt differẽtia/ ſic ⁊ ei⁹ qd haud eſt nulla dr̃ia aſſignari põt. Vacuũ võ nõ ens quid/priuatioq;/eſſe vr̃. At ea latio q̃ natura cõpetit: dr̃iaꝫ ſubit. Quare erũt ea quę differẽtia ſunt/nã. Aut igit̃ nõ eſt natura latio vſquã: aut ſi eſt/vacuum in ratione reꝝ profecto/ non eſt.

T.c.67 ¶ Deinde qm̃ oĩs motus aut violentus aut ſm naturã eſt. Neceſſe eſt aũt: ſiqdẽ ſit violẽtus: eſſe ⁊ cũ qui ſm naturaꝫ. Violẽtus.n.eſt extra naturam qui autẽ extra naturã poſterior eſt eo/qui eſt ſm naturã. Quare ſi nõ ſm naturã ẽ vnicuiq; phyſicoꝝ corporũ mot⁹/neq; alioꝝ erit motuũ neq; vnus. At vero motus nã q̃uo erit in vacuo: cũ nec vna ſit differentia ſm vacuũ/⁊ infinitũ. Scdm quidẽ.n. ꝙ infinitũ eſt/nihil erit ſurſuꝫ neq; deorſum/ neq; mediuꝫ. Scdm autẽ ꝙ vacuum eſt/nihil differens ſurſum a deorſum. Sicut.n. nullius neq; vna eſt differentia. ſic ⁊ nõ entis. Vacuũ autẽ nõ ens aliqd/⁊ priuatio/videt̃ eſſe. Natura aũt loci mutatio differẽs eſt. Quare erũt quę ſunt nã/ dr̃ia. Si igit̃ nõ ẽ natura: nuſꝗ̃ ⁊ nulla loci mutatio/aut ſi hoc ẽ. nõ ẽ vacuũ.

¶ Quę talis eſt. Mot⁹ nãlis eſt ꝑor violẽto: cũ mot⁹ violẽt⁹ nõ ſit niſi qdã declinatio a motu nãli. Remoto ḡ motu nãli remouet̃ oĩs mot⁹: cũ remoto ꝑori remoueat̃ poſteri⁹. Sꝫ poſito vacuo, remouet̃ mot⁹ nãlis: qꝛ tollit̃ dr̃ia ptiũ loci ad quas ẽ mot⁹: ſicut ⁊ poſito iſinito (vt ſup̃ dcm̃ eſt) Sꝫ h̃ itereſt iter vacuũ ⁊ iſinitũ: qꝛ poſito iſinito: nullo mõ põt poni neq; ſurſuꝫ neq; deorſuꝫ: neq; mediũ (vt i tertio dictũ eſt) poſito aũt vacuo, pñt hęc qdẽ poni: ſed nõ ꝙ adiuicẽ differãt: qꝛ nullius, ⁊ nõ entis: ⁊ ꝑ ↄñs vacui (cum ſit nõ ens ⁊ ꝑuatio) nõ eſt aliqua dr̃ia. Sꝫ loci mutatio nãlis reqrit dr̃iã: qꝛ diuerſa corpa ad diuerſa loca mouent̃. Vñ opꝫ loca nãlia differre adinuicẽ. Si igit̃ ponat̃ vacuũ: nulli⁹, erit naturalis loci mutatio: ⁊ ſi nõ eſt loci mutatio naturalis nulla loci mutatio erit. Unde ſi eſt aliq̃ loci mutatio oportet ꝙ vacuum non ſit. ¶ Quintam ponit ibi.

¶ Pręterea nunc qdẽ mouent̃ ea q̃ iaciunt̃/eo qui pepulit nõ tãgẽte: aut ob ãtipiſtaſiꝫ (vt qdã inquit) aut qꝛ pulſus aer/motu pellit celeriore: q̃ ſit ea latio pulſi/qua locũ ad ꝓpriũ fert̃. At i vacuo nihil hoꝝ eſſe põt. Neq; ſi vt qcꝗ̃ ferat̃ niſi vt id qd vehitur. Argũ.

¶ Ampli⁹ nũc qdẽ ꝓiecta mouent̃/ꝓiectore nõ tãgẽte/aut ꝑꝑ antipiſtaſim (ſicut qdã dicũt) aut ex eo qd pellit pulſus aer/velociore motu/ꝗ̃ latio pulſi ſꝫ quã fert̃ ĩ ꝓpriuꝫ locuꝫ. In vacuo autẽ nihil horuꝫ ↄtingit eẽ: neq; erit fieri/ſꝫ aut ſicut qd vehit̃. T.c.58

¶ Circa quã ↄſiderãdũ ẽ, ꝙ ſolet eẽ quędã dubitatio circa ea quę ꝓiciunt̃: opꝫ.n. mouẽs ⁊ motũ ſimul eẽ (vt ĩfra i.7. probat) ⁊ cũ illud qd ꝓijcit̃, inuenit̃ moueri ẽt poſtꝗ̃ ſeparatũ eſt a ꝓijciẽte. ſicut appet i lapide ꝓiectore ſagitta emiſſa p arcũ. Nũc igit̃ ſuppoſito ꝙ vacuũ nõ ſit: ſoluitur iſta dubitatio ex parte aeris quo mediũ replet̃. ⁊ hoc dupliciter. Dicũt eni qdã ꝙ ea quę ꝓiciunt̃ mouent̃ poſtꝗ̃ non tãgunt̃ a ꝓijciẽte ꝑꝑ antipariſtaſiꝫ. i. repcuſſionẽ: vel ↄtrareniſtẽtiã. Aer.n. mot⁹ repcutit̃ ad aliũ aerẽ: ⁊ ille ad aliũ: ⁊ ſic deinceps: ⁊ per talẽ repcuſſionẽ aeris ad aerẽ, mouet̃ lapis. Alij võ dicũt ꝙ hoc ideo eſt: qꝛ aer ↄtinu⁹ exiſtẽs a ꝓijciẽte ipellit̃: velocius ipellit corp⁹ ꝓiectũ ꝗ̃ ſit mot⁹ quo corp⁹ ꝓiectũ fert̃ nãliter in ꝓpriũ locuꝫ. Vñ propter velocitatẽ mot⁹ aeris, nõ ꝑmittit̃ corpus proiectuꝫ. vtputa lapis, vel aliud h⁹ cadere deorſum: ſꝫ fertur ſm ipulſionẽ aeris. Nulla aũt iſtaꝝ cãuũ poſſet poni ſi eſſet vacuũ ⁊ ita corpus ꝓiectũ nullo mõ ferret̃: niſi ꝗ̃diu veheretur: putas manu ꝓijciẽtis: ſꝫ ſtati emiſſus caderet: cuius ↄtrarium videmus: nõ ergo eſt vacuum. ¶ Sextam ponit ibi. Argũ.

¶ Pręterea nemo dicere põt/cur motũ alicubi ſtabit. cur.n. hic ꝗ̃ ibi potius ſtabit? Quare/aut quieſcet/ aut in iſinitũ ferat̃/neceẽ eſt/ſi nõ potẽti⁹ quippiã ipedierit. Inſup nũc qdẽ in vacuo ex eo corpa ferri videtur/qꝛ cedit. At in vacuo talis ↄditio ſimilr̃ ſeſe habet omni ex parte. Quare oẽm ad parteꝫ ferentur. T.c.69

¶ Ampli⁹ null⁹ hẽbit dicere/ꝑꝑ quid/qd mouet̃ ſtabit alicubi: qd.n. magis hic ꝗ̃ ibi? Quare aut quieſcet: aut in iſinitum/neceſſe eſt ferri: niſi aliqd impedierit maius. ¶ Ampli⁹ autẽ nunc qdẽ/in vacuũ ob id qd cedit/ferri videt̃. In vacuo autẽ vbiq; ſimr̃ eſt huiuſmodi. Quare/in oẽm parteꝫ feretur. T.c.70

¶ Quę talis eſt. Si mot⁹ ſit in vacuo, null⁹ poterit aſſignare cãm, ꝑꝑ qd illud qd mouet̃ alicubi ſtat. Nõ.n. ẽ rõ quare magis quieſcat i vna pte vacui ꝗ̃ in alia: neq; in his quę mouent̃ nãliter: cũ nõ ſit dr̃ia in ptibus vacui (vt ſupra dictũ eſt) neq; in his quę mouentur motu violẽto. Sic.n. dicim⁹, ꝙ ceſſat motus violentus: vbi deficit repercuſſio vel

impulſio

ipulſio aeris:ſm duas cās aſſignatas. Oportebit ḡ ꝙ vel quieſcat oē corp⁹ ⁊ nihil moueaꝛ: aut ſi aliqd moueaꝛ, ꝙ moueaꝛ in īfinitū: niſi occurrat ei aliqd corp⁹ mai⁹ qd violentū motū ei⁹ īpediat. Ad ꝯfirmationē aūt hui⁹ ratiōis ſubiūgit cāz ꝗre ponūt aliq motū fieri ī vacuo: qꝛ.ſ. vacuū cedit, ⁊ non reſiſtit mobili: vñ cū vacuū ſilr cedit ex oī parte: feretur in infinitū ex qualibet parte. Lec.xij.

Argȳ. Atq ꝑſpicuū id qd dr̄ ⁊ ex hiſce q̄ deinceps dicemus erit. Videm⁹.n. idē pōdus corpuſue/ celerius duas ob cās/ferri. Aut qꝛ id dr̄t p qd moueꝛ: vt ſi p terrā vł aq̄/vł aerē moueaꝛ. Aut qꝛ id qd ferꝛ drt/ ſi ſint eadē cętera/ob pōderis/aut leuitatis exceſſū.

T.c.71 Amplius aūt/⁊ ex his manifeſtuz eſt/ qd dr̄. Videm⁹.n. idem graue/⁊ leue corp⁹ velocius ferri/pp duas cās/aut in differendo per quid/vt per aquā: aut p terrā/ aut per aerē: aut in differēdo qd ferꝛ. ſi alia ſunt eadē: propter excellentiā grauitatis aut leuitatis.

Hic oſtendit vacuū nō eſſe ex pte velocitatis ⁊ tarditatis in motu. Et circa h̄ duo facit. Primo aſſignat cās pp q̄s velocitas ⁊ tarditas eſt in motu. Scđo ex illis cauſis argumentatur ad ꝓpoᵐ ibi[Hoc igitur per qd infra fertur ⁊c.] Dicit ergo primo, ꝙ vnum ⁊ idez corpus graue: ⁊ qdcunqȝ aliud, vtpote lapis vel aliquid hm̄, pp duas cās velocius fertur: aut pp drīam medij per qd ferꝛ. vt p aerez, vel terrā: vel aquā: aut pp drīam ipſius mobilis: qꝛ eſt, vel grauius, vel leuius cęteris paribus. Scđo ibi.

Argȳ. Atqȝ id qdē p qd ferꝛ cā ē/ꝓpterea qd īpedit: maxime qdē ſi ecōtra feraꝛ. Min⁹ āt/ſi maneat/⁊ magis id/qd nō ē facile diuiſibile. Quale eſt id qd magis eſt craſſuz. Pōdus igiꝛ.a.p.b. qdē mediū ī tpe c. fereꝛ. Per.d. vō ſbtili⁹ qdē illo: lōgitudie vō ęqle ī tpe.e. īpediētis corpis rōne. Sit.n.b. qdē aq̄.d. āt aer. Quāto igiꝛ aer aq̄ ſbtilior/tāto celeri⁹.a. pōd⁹ p.d. q̄z p.b. mediū fereꝛ (vt pȝ.) Hēat igiꝛ eādē rōnem ad celeritatē celeritas: quā diſtat aer ab aqua. Quare ſi in duplo ſit aer aqua ſubtilior/duplo in tpe.b. mediū ptrāſibit ad id tps/in quo p mediū.d. fereꝛ ⁊.c. tps duplū erit tēporis. e. atqȝ quo ſubtilius eſt minuſqȝ īpedit: atqȝ facili⁹ ſcindiꝛ id per qd fit tranſitio/eo pōdus.a. celeri⁹ ſemper feretur.

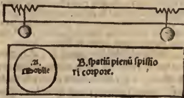
Hoc igiꝛ per qd ferꝛ cā eſt: qꝛ īpedit maxie qdem/ qd cōtra ferꝛ: poſtea aūt ⁊ manēs. Magis autem qd nō facile diuiditur: hm̄ōi autez groſſus eſt. Id igiꝛ in quo eſt.a. mouebiꝛ per.b. qd autē in quo eſt c. tps: per ipm aūt.d. cū ſit ſubtilius: ſed ęqlis longitudo eſt ipſius.b. quę eſt ipſius.d. ſm analogiā īpediētis corpis: ſit.n.b. qdez aqua.d. vero aer. Quāto igiꝛ ſubtili⁹ aer aqua/⁊ icorporalius tāto citius a. per.d. mouebiꝛ q̄z per.b. Habet igiꝛ eandē rōnē/ qua qdem diſtat aer/ab aqua: velocitas ad velocitatē. Quare ſi dupliciter ſubtile eſt/in duplici tēpore (qd eſt ipſum.b. trāſibit q̄z.d. Et erit in quo eſt.c. tps duplex eo in quo eſt.e. Et ſemper iā q̄ſtūcunqȝ ſit incorporalius/,⁊ minus impeditum ⁊ bene diuiſibilius per qd fertur/,citius mouebitur.

Ex ꝑmiſſis cauſis argumētaꝛ ad ꝓpoᵐ. Et p̄ ex drīa medij, 2° ex drīa mobilis. ibi[Scđo aūt hoꝝ.] Circa pᵐ duo 2ᵃ parte faċ. Prio pōit rōne. 2° eā recapitulādo recolligit. ibi[Sȝ T.74 ſicut ī capl'o.] Circa pᵐ duo facit. Prio ponit rōnē. 2° oſtē 2ᵃ parte dit ꝯclusionē ſeq ex ꝑmiſſis. ibi[Sit.n. 3. vacuū.] Pōit ḡ T.73 pᵒ talē rōnē. Proportio mot⁹ ad motū ī velocitate ē ſicut 2ᵃ parte ꝓportio medij ad mediū ī ſubtilitate: ſȝ ſpatij vacui ad ſpa 72. tiū plenū nulla ē ꝓportio: ḡ mot⁹ p vacuū nō hȝ ꝓportionē ad motū, q fit p plenū. Prio ḡ manifeſtat pᵃᵐ ꝓpōnē hᵒ rōnis: ⁊ dic, ꝙ mediū p qd aliqd ferꝛ ē cā velocitatis ⁊ tarditatis: qꝛ īpedit corp⁹ qd moueꝛ: ⁊ maxie qdē īpedit qñ mediū ferꝛ ī ꝯtriū: vt pȝ in naui cui⁹ mot⁹ īpediꝛ a vēto. Scđario aūt īpedit: ſi ēt qeſcat: qꝛ ſi ſilr moueretꝛ cū mobili nō īpediret: ſȝ magis iuuaret ſicut fluui⁹ q dfert nauē inferi⁹. Sȝ iter ea q̄ īpediūt, magis īpedit illd qd ñ facile diuidiꝛ: ⁊ tale ē corp⁹ magis groſſū. Et h̄ māifeſtat p exēplū. Sit.n. corp⁹ qd moueꝛ.a. ſpatiū p qd moueꝛ ſit.b. ⁊ tps ī q̄.a. mouet p.b. ſit.c. Ponam⁹ aūt aliō ſpatiū qd ſit d. ęqlis lōgitudis cū b. ſȝ tñ.d. ſit plenū ſubtiliori corpe q̄z.b. hȝ aliq̄ analogiā.i. ꝓportionē corpis medij qd īpedit motū corpis. vtputa ꝙ ſpatiū.b. ſit plenū aq̄: ſpatiū vō.d. ſit plenū aere. Quāto ḡ aer ē ſbtilior aq̄ ⁊ min⁹ ſpiſſus. tāto mobile qd ē a. citi⁹ mouebiꝛ p ſpatiū.d. q̄z p ſpatiū.b. Quę ē ḡ ꝓportio aeris ad aquā ī ſubtilitate: eadē ē ꝓportio velocitatis ad velocitatē. Et q̄to ē maior velocitas. tāto ē min⁹ tps: qꝛ velocior mot⁹ dr̄, q ē ī minori tpe p ęqle ſpatiū (vt ī ſexto diceꝛ) Vñ ſi aer ē ī duplo ſubtilior, q̄z aq̄. ſequeꝛ ꝙ tps ī q̄ moueꝛ p.b. (qd ē plenū aq̄) ſit duplū tpe ī qd ptrāſit.d. qd ē plenū aere. ⁊ ita tps.e. in q̄ ptrāſit ſpatiū.b. erit duplum tpe qd eſt.e. in q̄ ptrāſit ſpatiū.d. ⁊ ſic poterimus vniuerſaliter accipe: ꝙ in q̄cūqȝ ꝓportiōe mediū p qd aliqd ferꝛ eſt ſubtilius: ⁊ minus impeditiuū ⁊ facilius diuiſibile: in eadem proportione erit motus velocior.

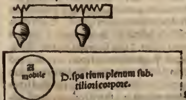
Lec. 3.
T.c.13

Demonſtratio exemplaris oſtendens ꝙ talis eſt proportio motus ad motum in velocitate, qualis eſt proportio medij ad medium in ſubtilitate.

C. Tempus.

E. Tempus.

Scđo ibi.

Argȳ. At vacuū nullā rōnē hȝ qua corpe excediꝛ: quēadmodū neqȝ ipȝ nihil/ad nūerū. Nā ſi quatuor/ vno quidē tria: plurib⁹ vō duo/⁊ plurib⁹ ēt q̄z duo vnuz excedūt/nullā ꝑfecto rōnē vlterius hñt/qꝛ nihilum ipm excedunt. Id.n. qd excedit/in exceſſum ipm: ⁊ in id qd excediꝛ/neceſſe ē/diuidaꝛ. Quare ipſa quatuor erūt id/quo excedūt: et nihil. Iccirco neqȝ li-

nea pũctũ excedit/ſi nõ cõponatur ex pũctis. Simi liter ⁊ vacuũ/nullã ad plenũ rõnẽ/habere poteſt.

℄ Vacuũ aũt/nullã hʒ rõnem qua excellat̃ a pleno/ ſicut neqʒ nihil/ad nũeruʒ. Si.n. quatuoꝛ tria excel lunt/vno/plurib⁹ autẽ duo: ⁊ adhuc vnũ pluribus q̃ʒ duo. Nihil aũt/non amplius habent rõneʒ/qua excellant. Neceſſe eſt.n. diuidi excellẽs in excellen tiaʒ/⁊ in id qd̃ excellit̃. Quare ⁊ quatuoꝛ in quan tũcunqʒ excellũt/⁊ nihil. Unde neqʒ linea pũctum excellit/niſi cõponat̃ ex pũctis. Similiter ãt vacuũ ad plenũ/nullam poſſibile eſt habere rationem.

℄ Mãifeſtat ſcd̃aʒ ꝓpoſitionẽ ⁊ dicit, ꝙ vacuũ nõ excedit̃ a pleno ſm̃ aliquã ꝓportionẽ. Et h̃ ꝓbat p h̃, ꝙ numerus nõ excedit nihil ſʒ ꝓportionẽ aliquã: ſʒ ſolũ attẽdit̃ ꝓpoꝛ tio aliqua nũeri ad numeruʒ vel ad vnitatẽ, ſicut quatuoꝛ excellũt tria in vno: ⁊ adhuc in pluri excellũt duo: adhuc ĩ pluri vnũ. Unñ dicit̃ maioꝛ ꝓportio quatuoꝛ ad vnũ: q̃ʒ ad duo vel tria. Sed quatuoꝛ nõ excellũt nihil ſʒ aliquã pro portionẽ. Et hoc ideo: q2 neceſſe eſt, ꝙ omne excellẽs diui datur in id, qd̃ excellit̃: ⁊ in excellẽtiã. i. in id in q̃ excellit: ſicut quatuoꝛ diuidit̃ in tria: ⁊ in vnũ in quo excellit tria. Si ergo quatuoꝛ excellũt nihil ſequet̃, ꝙ quatuoꝛ diuidã tur ĩ aliquot, ⁊ nihil: qd̃ eſt incõueniens. Unde etiã nõ põt dici, ꝙ linea excellat punctũ: niſi cõponeretur ex punctis: ⁊ diuideretur in ea. Et ſimiliter nõ poteſt dici, ꝙ vacuum habeat aliquã proportionem ad plenum: quia vacuum nõ cadit in compoſitionem pleni. ℄ Tertio ibi.

Argr. ℄ Quare neqʒ etiã motus. Sed ſi per ſubtiliſſimum tanto motu tanto in tempoꝛe pondus. a. fertur/per vacuũ ſi mouebit̃/oẽm ꝓfecto rõneʒ exuperabit.

t.c. 72 ℄ Ergo neqʒ ad motũ. Sʒ ſi per ſubtiliſſimũ in tan to taliqʒ ferẽ/per vacuũ oẽm exuperat rationem.

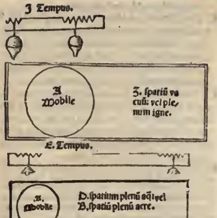
℄ Ponit cõcluſioneʒ concludens ꝙ nõ eſt poſſibile eſſe ꝓ portionem inter motũ qui fit per vacuum: ⁊ motũ qui fit per plenũ: ſed ſi aliquod coꝛpus fert̃ per quodcũqʒ ſubti liſſimũ in tanto ſpatio taliqʒ tpe: mot⁹ qui eſt p vacuũ, trã ſcẽdet oẽm proportionem datam. ℄ Deinde cũ dicit.

Argr. ℄ Si.n.ʒ. vacuum lõgitudine ęquale. b. ⁊. d. plenis/ Põdus igit̃. a. ſi trãſierit. Atqʒ aliquo qdẽ in tpe qd̃ ſit. i. minoꝛe vo q̃ʒ ẽ tps. e. fuerit motũ hãc pꝛofe cto rõnẽ: ⁊ vacuũ hẽbit ad plenũ/q̃ʒ ad tps: tẽpus hẽbit. Sed tãto in tẽpoꝛe quantũ eſt. i. pleni. d. par tẽ aliquã tranſierit pondus. a. Sitqʒ illa. d. k. Tran ſierit autẽ. a. pondus medium ipſum. ʒ. Si ea etiaʒ ratione differat ſubtilitate ab aere/quaʒ. e. tempus ad. i. tempus habet. Nam ſi coꝛpus. ʒ. tanto ſubti lius ſit ipſo. o. quanto tẽpus. e. tẽpus excedit. i. ecõ tra profecto põdus. a. tranſierit illud celeritate/tan to in tempoꝛe: quantũ eſt tempus. i. ſi per illud fera tur. Si igitur nullum in. ʒ. fuerit coꝛpus celeri⁹/ad huc per illud ſane mouebit̃. At in. i. tempoꝛe motũ iam erat. Quare pondus. a. ęquali in tempoꝛe/ple nũ ⁊ vacuũ pertrãſibit. At hoc fieri nequit. Si igi tur tẽpus aliquod erit in quo per vacuũ qd̃uis coꝛ pus mouebitur/hoc eueniet impoſſibile vt ex hiſce quę diximus patuit. In tẽpoꝛe eniʒ ęquali quippiã plenum/a q̃ʒ vacuuʒ pertranſibit. Erit enim ſic ali quod coꝛpus ad coꝛpus/vt ad tempus eſt tempus.

℄ Sit enim. ʒ. vacuum ęquale aũt magnitudine his quę ſunt. b. ⁊. d. a. ergo ſi trãſibit/⁊ mouebit̃ per. ʒ. quodã qdem ĩ tpe qd̃ eſt. i. Sed in minoꝛi q̃ʒ in quo eſt. e. ⁊ hãc habebit rõnẽ/vacuũ ad plenuʒ. Sed in tãto tpe quantũ eſt in quo eſt i. ipſius. d. a. tranſibit ſubtili⁹. Trãſibit aũt/ſi ſit aliqd ſubtilitate differẽs ab aere in quo eſt. ʒ. ſm̃ hanc ꝓportionẽ quaʒ tem pus hʒ in quo eſt. e. ad tps in quo eſt i. Si.n. in tan to ſubtili⁹ eſt coꝛpus in quo eſt. ʒ. ipſo. d. quantum exuperat. e. ipſum i. tranſibũt econtrario velocitate in tanto/ꝗ̃tum. i. ipſum. ʒ. qd̃ eſt in quo eſt. a. ſi fe ratur. Si igitur nullũ ſit coꝛpus in quo eſt. ʒ. adhuc velocius ptranſibit/q̃m ⁊ ſicut prius/ſʒ erat in quo eſt. i. Quare in ęquali tẽpoꝛe trãſibit qd̃ eſt plenum/ ⁊ vacuũ. Sʒ ĩpoſſibile eſt. ℄ Manifeſtũ eſt igit̃/ꝙ ſi fuerit aliqd̃ tempus in quo per vacuũ qd̃libet fer tur/accidet hoc ĩpoſſibile. In ęquali enim accipie tur/⁊ quod plenum eſt tranſire aliquod/ ⁊ vacuuʒ. Erit enim aliquod analogum coꝛpus alterũ ad al terum/vt tempus ad tempus. T.c.73

℄ Quia prędictã ↄcluſionẽ oñſiue ex principijs ſuppoſitis deduxerat: ne qua dubitatio oriat̃ de ꝓncipijs ꝓmiſſis: vt certioꝛ ſit ꝓceſſus: ꝓbat eandẽ cõcluſioneʒ deducẽdo ad ĩ poſſibile. Si.n dicatur ꝙ mot⁹ qui eſt p vacuũ hʒ aliquã ꝓportionẽ velocitatis, ad motũ q̃ eſt per plenũ. Ponatur ergo ꝙ ſpatiũ vacuũ ſit. ʒ. qd̃ quidẽ ſit ęq̃le ſm̃ magnitu dineʒ ſpatio. b. qd̃ eſt plenũ aqua: ⁊ ſpatio. d. qd̃ eſt plenuʒ aere. Si aũt dicat̃ ꝙ motus qui eſt per. ʒ. habeat aliquã ꝓ portionẽ ſm̃ velocitateʒ ad motũ qui eſt p. b. ⁊. d. opʒ di cere ꝙ motus q̃ eſt per. ʒ. qd̃ eſt vacuũ: ſit in aliquo deter minato tpe: q2 velocitates diſtinguũt̃ ſʒ quãtitates tẽpo rũ (vt ſupra dictũ eſt) Si ergo dicat̃, ꝙ mobile quod eſt. a. tranſeat p ſpatiũ vacuũ qd̃ eſt. ʒ. in aliquo tẽpoꝛe: ſit illud tẽpus. i. qd̃ opʒ eſſe minus q̃ʒ tẽpus. e. in quo pertrãſit ſpa tiũ. d. qd̃ eſt plenũ aere: ⁊ ſic hęc erit proportio motus per vacuũ ad motũ per plenũ: quę eſt ꝓportio temporis. e. ad tempus. i. ſed neceſſe erit ponere ꝙ in tanto tempoꝛe quã tum eſt. i. mobile quod eſt. a. pertrãſeat quoddã ſpatiũ ple nuʒ ſubtilioꝛi coꝛpoꝛe ipſo. d. Et hoc qdem ↄtinget ſi in ueniatur aliqd̃ coꝛpus qd̃ differat in ſubtilitate ab aere q̃ ponebatur ſpatium plenũ. d. ſm̃ illam ꝓportionem quam habet tẽpus. e. ad tempus. i. vtputa ſi dicat̃ illud coꝛp⁹ eẽ ignis quo ponat̃ plenũ ſpatiũ. ʒ. ſm̃ ꝙ prius ponebat̃ va cuum: q2 ſi coꝛp⁹ quo ponit̃ plenũ ſpatiũ. ʒ. eſt tãto ſubti lius coꝛpoꝛe quo ponitur plenũ ſpatium. d. quantũ tẽpus e. excedat i. ſequit̃ ꝙ mobile qd̃ eſt. a. ſi ferat̃ p. ʒ. qd̃ ẽ ſpa tiũ plenũ ſubtiliſſimo coꝛpoꝛe per. d. qd̃ eſt ſpatium plenũ aere: trãſibit per. ʒ. ecõuerſo ĩ maioꝛi velocitate in tãto tẽ poꝛe in quãto eſt minus. e. Si ergo nullũ coꝛp⁹ ſit in quo eſt. ʒ. ſed ponat̃ hoc ſpatiũ vacuũ: ſicut ⁊ ꝓmo: adhuc de bebit velocius moueri. Sed h̃ eſt cõtra id qd̃ fuit poſitũ. Poſitũ.n. erat ꝙ motus fieret per ſpatiũ. ʒ. qd̃ eſt vacuũ in tẽpoꝛe. i. ⁊ ſic eũ in tẽpoꝛe. i. trãſeat idẽ ſpatiũ cũ ẽ plenũ ſubtiliſſimo coꝛpoꝛe: ſequit̃ ꝙ ĩ eodẽ tẽpoꝛe trãſit idẽ mo bile vnũ ⁊ idẽ ſpatiũ: cũ eſt vacuũ: ⁊ cũ eſt plenum. Mani feſtũ eſt ergo ꝙ ſi fuerit aliqd̃ tps in quo mobile ferat̃ p quodcunqʒ ſpatiũ vacuũ ſequet̃ hoc impoſſibile ꝙ in ęq̃ li tẽpoꝛe tranſibit plenũ ⁊ vacuũ: q2 erit accipere aliquod coꝛpus qd̃ habebit proportionẽ ad aliud coꝛpus: ſicut ha bet proportionẽ tẽpus ad tempus. ℄ Deinde cum dicit.

℄ Demõſtratio ducẽs ad ĩpoſſ̃e, ꝓbãs ñ eẽ poſſibile, ꝓpoꝛ tionẽ eſſe inter motũ qui fit per vacuũ ⁊ qui fit p plenuʒ.

Argu. ¶ Ut in ſūma aūt dicā/manifeſta ē huiuſce cā acci-dētis. Nā mot⁹ qdē ois ad motū ē rō(eſt.n.i tpe) ⁊ ois tpis/itez ad tempus: modo ſint ambo finita. Sed vacui ad plenum/nulla prorſus eſſe rō pōt.

¶ Sz ſicut in caplo eſt dicere/palā accidētis cā eſt: q2 mot⁹ qdē ad motū/ois ꝓportio eſt(in tempore enim eſt)temporis autem ois/eſt ad tempus/ fini-tis vtriſqz. Uacui autem ad plenum/non eſt.

¶ Sūmariē colligit ea i qb⁹ vtrūqz ꝯſiſtit ꝑmiſſe rōnis: ⁊ di cit q ſicut ꝯtigit recapitulādo dicē: manifeſta ē cā,q̄re ꝑdi ctū incōueniēs accidat: q. ſ. qlibet mot⁹ eſt ꝓportionatus cuilibet motui ſm velocitatē: q2 ois mot⁹ eſt in tpe: ⁊ q̄li bet duo tēpora ſi ſint finita habēt ꝓportionē adiuicē: ſed vacui ad plenū nō ē ꝓportio(vt ꝓbatū eſt) Unā ſi ponatur mot⁹ fieri per vacuū,neceſſe eſt,q ſequatur inconueniēs.

Argu. ¶ Hęc igitur eueniunt ob eorū differentiā/per quę corpora motu cientur.

¶ Secundum quidem igitur q differunt per quę fe runtur: hęc contingunt.

¶ Ultimo aūt epilogās ꝯcludit,q ꝑdicta incōueniētia acci dūt: ſi accipiant diuerſę velocitates motuū,ſz diuā medio rū. ¶ Sed ꝯ hanc rōnē Ariſt. inſurgūt plures difficulta-

Q̄ꝰ pª. tes. Quaꝝ qdē pª eſt,q nō vr̄ ſeq q ſi fiat mot⁹ p vacuū: q nō hz ꝓportionē i velocitate ad motū q fit p plenū. Quili bet.n.mot⁹ hz determinatā velocitatē ex ꝓportione potē tię motoris ad mobile: etiā ſi nullū fit īpedimētū. Et hͦ pz p exēplū ⁊ p rōnē. Per exēplū qdē i corpib⁹ cęleſtib⁹: quoꝝ mot⁹ a nullo īpedit: ⁊ tñ coꝝ ē determinata velocitas ſz determinatū tp̄s. Per rōnē aūt: q2 ex hͦ ipo q i magnitudi ne p quā fit mot⁹ ē accipe ꝓus ⁊ poſteri⁹: ꝓus ⁊ poſteri⁹ ē i motu: ex q̄ ſeqr motū eē i determinato tpe. Sz veꝝ ē q huic velocitati pōt aliqd ſubtrahi ex aliq̄ īpediēte: nō igr opz q ꝓportio mot⁹ ad motū i velocitate ſit ſicut ꝓportio īpedimēti ad īpedimētū: ita q ſi nō ſit aliqd īpedimētū: q mot⁹ fiat i nō tpe. Sz opz q ſz ꝓportionē īpedimenti ad īpedimētū,ſic ꝓportio retardatiōis ad retardationē. vn̄ po ſito q mot⁹ ſit p vacuū: ſeqr q nulla retardatio accidat. ſ. velocitatē nālē: ⁊ nō ſeqr q mot⁹ q ē p vacuū nō hēat ꝓ portionē ad motū q ſit p plenū. ¶ Huic aūt ob̄oni Auer. i cōmēto ſuo reſiſtere conat. Et pͦ. qdē conat oſidere hanc

So. pma. Auerro. c. 71.

ob̄onē ex falſa imaginatiōe ꝓcedē. Dicit.n. q ponētes ꝑdi ctā ob̄onē,imaginat additionē i tarditate mot⁹ fieri,ſic fit additio i magnitudine lineę: q ps addita ſit alia a pte,cui addit. Ita.n.vr̄ ꝑdicta ob̄o ꝓcedere,ac ſi tardatio hac p hͦ q aliqs mot⁹ addat alteri motui: ita q ſubtracto illo mo tu addito p īpedimētū retardās: remaneat q̄ntitas motus nāl. Sz hͦ dic ñ eē ſile: q2 cū retardat mot⁹: qlz ps mot⁹ fit tardior: ñ aūt qlz ps lineę,fit maior. Deiñ oñdē nitit: q̄ rō Aꝝ. necitatē hēat. ⁊ dic,q velocitas vel tarditas mot⁹ cō ſurgit qdē ex ꝓportiōe motor⁹ ad mobile. Sz opz mobi le eē aliq̄ mō reſiſtēs motori: ſic patiēs q̄dāmō ē ꝯtrū agēti q̄ qdē reſiſtētia pōt eē ex trib⁹. Pͦo qdē ex ipſo ſitu mobi lis. ex hͦ.n. ipo q mouēs itēdit traſferre mobile ad aliqd vbi: ipz mobile i alio vbi exñs repugnat itētioni motoris. Scdō ex nā mobilis: ſic appet i motib⁹ violētis: vt cū gra ue ꝓijcit ſurſū. 3° ex pte medij. Ois.n. hͦ tria accipiēda ſūt ſil',vt vnū reſiſtēs,ad hͦ q cauſet vna cā tarditatis i motu. Qñ igit mobile ſeorſuz ꝯſideratū,ſz q differt a mouēte ē aliqd ens actu: pōt iueniri reſiſtētia mobilis ad motorē: vel ex pte mobilis tm̄: ſic accidit i corpib⁹ cęleſtib⁹. vel ex pte mobilis ⁊ medij ſil': ſic accidit i corpib⁹ aiatis: q̄ ſūt h. Sz i grauib⁹ ⁊ leuib⁹ ſubtracto eo qd mobile hz a mouē-te. ſ. forma q̄ ē ꝑnᵐ mot⁹: quā dat generās qd ē mouēs: nō remanet niſi mā: ex cui⁹ pte nulla reſiſtētia pōt ꝯſiderari ad mouēs. vn̄ reliqt i talib⁹ ſola reſiſtētia ex parte medij: Sic igit i corpib⁹ cęleſtib⁹ eſt diūa velocitatis ſolū ſm ꝓpor-tionē motoris ad mobile. In corpib⁹ vͦo aiatis ſm ꝓpor-tionē motoris ad mobile ⁊ ad mediū reſiſtēs ſ. ſimul: ⁊ i ta-lib⁹ ꝓcederet obiectio ꝑdicta: q remota retardatione q̄ ē ex pte medij īpediētis: adhuc remanet determinata q̄ntitas tpis i motu ſm ꝓportionē motoris ad mobile. Sz i gra-uib⁹ ⁊ leuib⁹,nō pōt eē retardatio velocitatis niſi ſm reſi ſtētiā medij: ⁊ i talib⁹ ꝓcedit rō Aꝝ. ¶ Sz hͦ omīo vident eē friuola. Pͦo qdē,q2 lz q̄ntitas tarditatis ñ ſit ſz modū q̄ntitatis ꝯtinuę: vt addat mot⁹ motui: ſz ſm modū q̄ntita tis itēſiuę,ſic cū aliqd eſt altero albi⁹: tñ q̄ntitas tpis ex q̄. Ariſt. argumētat: ē ſm modū q̄ntitatis continuę: ⁊ ſit tp̄s mai⁹ p additionē tpis ad tp̄s. Un̄ ſubtracto tēpore qd ad dit ex īpediēte: remanet tp̄s nālis velocitatis. ¶ Deide q2 i grauib⁹ ⁊ leuib⁹ remota forma quā dat generās, rema-net p itellectū corp⁹ q̄ntū: ⁊ ex hͦ ipſo q q̄ntū ē in oppoſito ſitu exñs: hz reſiſtētiā ad motorē. Nō.n.pōt intelligi alia reſiſtētia i corpib⁹ cęleſtib⁹ ad ſuos motores. vnde nec ēt i grauib⁹ ⁊ leuib⁹ ſequet rō Aꝝ. ſz q ipſe dic. ¶ Et idō meli⁹ ⁊ breui⁹ dicēdū ē: q rō Aꝝ. iducta ē cō ad ꝯdicendū poſitioni: ⁊ ñ rō demōſtratiua ſimplr. Ponētes aūt vacuū hac de cā ipz ponebāt: vt ñ īpediret mot⁹. ⁊ ſic ſm eos cā mot⁹ erat ex pte medij: qd ñ īpedit motū. Et idō ꝯ eos Aꝝ. argumētat: ac ſi tota cā velocitatis ⁊ tarditatis eēt ex pte medij. Sicut ēt ⁊ ſupra euidēter hoc oſtēdit dicēs: q ſi nā eſt cā motus ſimpliciū corpoꝝ: non opz ponere vacuū: vt cā mot⁹ coꝝ. p qd dat itelligere q totā cām mot⁹ pone-bāt ex pte medij: ⁊ nō ex nā mobilis. ¶ Secūda aūt dubi-tatio ꝯ rōnē ꝑdictā ē: q2 ſi mediū qd eſt plenū īpedit(vt ipſe dicit) ſequit q nō ſit i hͦ medio iferiori, aliqs mot⁹ pur⁹ nō īpedit⁹: qd vr̄ icōueniēs. ¶ Et ad hͦ Cōmentator ꝑdict⁹ rn̄det: q hͦ īpedimētū qd ē ex medio reqrit motus nālis grauiū ⁊ leuiū: vt poſſit eē reſiſtētia mobilis ad mo-torē: ſaltē ex pte medij. ¶ Sz meli⁹ dicēdū ē,q ois mot⁹ nālis icipit a loco nō nāli: ⁊ tēdit i locū nālez. vn̄ q̄diu ad locū nālez ꝑueniat,nō ē incōueniēs ſi aliqd nō nāle ei ꝯiun gat. Paulatiz.n.recedit ab eo qd ē ꝯ nām: ⁊ tēdit in id qd eſt ſm nām. ⁊ pp hͦ mot⁹ nālis in fine intendit. ¶ Tertia obiectio eſt: q2 cū in corpib⁹ nālibus ſit determinat⁹ termi nus raritatis: nō videt q ſemp ſit accipe corp⁹ rari⁹: ⁊ ra-rius: ſm quālibet ꝓportionē tpis ad tp̄s ¶ Sz dicendū ē q lz ſit determinata raritas in rebus nālibus: nō tñ hoc

Impro ba. ſolu. Auer.

Solutio vera.

Solutio. Auerro. c. 71.

So. 2.

Rō. 3.

So. pma.

eſt ex natura corporis mobilis inquantũ eſt mobile: ſed ex natura determinatarũ formarũ que requirũt determinatas raritates vel dẽſitates. In h̃ aũt libro agit̃ de corpore mobili cõmuni. Et ideo frequẽter vtit̃ Ariſto. in hoc libro in ſuis rõnib⁹ quibuſdã que ſunt falſa ſi cõſiderent̃ nãe determinatꝫ corporꝫ: poſſibilia aũt: ſi cõſideret̃ natura corporis in cõmuni. Uel põt dici ꝙ hic etiã ꝓcedit ſm opinionem antiquorũ phoꝝ: qui ponebãt rarũ ⁊ denſum prima principia formalia: ſm quos raritas ⁊ denſitas in infinitũ augeri poterãt: cũ nõ ſequerent̃ alias priores formas ſm quarum exigentiã determinarentur. ¶ Deinde cum dicit.

So. ſcda

Argũ. ¶ Eoꝝ ãt q̃ ferũt̃ exceſſu/eueniũt hec. Cernim⁹. n. ea corporũ q̃ plus aut grauitatis aut leuitatis hñt momẽti: mõ eadẽ ipſis ĩſit figura/celeri⁹ p ẽq̃le ſpatiũ ferri/eaqꝫ rõne quã iter ſeſe hñt. Quare ⁊ p vacuũ ita ferẽt̃. At fieri ꝓfecto neqt. Quã eni ob cãꝫ celeri⁹ mouebunt̃? In plenis enim id neceſſario fit. Mai⁹. n. celeri⁹ vi ſua/mediũ diuidit. Nã id qđ fertur/aut ẽ iactũ/figura diuidit/ aut momẽto qđ hꝫ. Aequalis igit̃ celeritatis oĩa erunt. At fieri neqt.

¶ Secundũ aũt hoꝝ que ferunt̃ excellẽtiã hec ſunt. Uidem⁹ enim maiorẽ iclinationẽ habẽtia/ aut grauitatis/aut leuitatis/ſi alia ſilr ſe habent figuris/ citius lata per ẽquale ſpatiũ finitũ: ⁊ ſm rõnẽ quam habẽt magnitudines adinuicem. Quare ⁊ per vacuũ. Sed ipoſſe eſt. Propter quam enim cãm fert̃ velocius. In plenis quidẽ enim ex neceſſitate. Uelocius enim diuidit ex fortitudine/maius. Aut eniꝫ figura diuidit: aut inclinatione quam habet/ quod fertur: aut proiectum. Aeque velocia ergo omnia erunt. Sed impoſſibile eſt.

¶ Oñdit nõ eẽ vacuũ ſepatũ ex velocitate ⁊ tarditate motus: ſm ꝙ oĩno cã ſumit̃ ex parte mobilis. ⁊ dicit ꝙ hec q̃ dicẽt̃, ꝯſequẽt̃ ſi ꝯſideret̃ dr̃ia velocitatis ⁊ tarditatis ſm ꝙ mobilia que ferunt̃ ſe inuicẽ excellũt: qꝛ videmus ꝙ per ẽquale ſpatiũ finitũ, citi⁹ ferunt̃ ea que hñt maiorẽ iclinationẽ: aut ſm grauitatẽ: aut ſꝫ leuitatẽ: ſiue ſint maiora in quãtitate: ẽqualiter grauia, vel leuia exiſtẽtia: ſiue ſint ẽq̃lia i quãtitate: ⁊ ſint magis grauia vel leuia. Hoc dico ſi ſimiliter ſe hꝫ ſm figuras: nã corpus latũ tardius mouet̃ ſi deficiat i grauitate vel magnitudine, q̃ꝫ corpus acute figure: ⁊ ſm ꝓportionẽ quã hñt magnitudines motẽ adinuicẽ: vel i grauitate: vel in magnitudine eſt ꝓportio velocitatis vñ ⁊ oportebit ita eẽ. ẽt ſi ſit mot⁹ per vacuũ ſm ꝙ corp⁹ graui⁹ ſeu leuius aut magis acutũ velocius ferat̃ per mediũ. Sꝫ hoc nõ põt eſſe: qꝛ nõ eſt aſſignare aliquaꝫ cãm pp quã vnũ corp⁹ alio velocius ferat̃. Si. n. motus fiat p ſpatiũ plenũ aliq̃ corpe: põt aſſignari cã maioris vel minoris velocitatis. ſm aliquã p̃dictarũ cãrum. h. n. eſt: qꝛ illud qđ mouetur maius exiſtẽs: ex ſua fortitudine veloci⁹ diuidit mediũ: vel ꝓpter aptitudinẽ figure: qꝛ acutũ eſt penetrabilius: aut pp iclinationẽ maiorẽ quã hꝫ. vel ex grauitate: vel ex leuitate: vel ẽt pp violẽtiã ꝓhibẽtis. Uacuũ aũt diuidi nõ põt citi⁹ vel tardi⁹. vñ ſequet̃ ꝙ oĩa ẽq̃li velocitate mouebunt̃ per vacuũ. Sed hoc manifeſte apparet ipoſſibile. Patet igit̃ ex velocitate motus ꝙ vacuũ nõ eſt. ¶ Attendendũ eſt etiã ꝙ in proceſſu hui⁹ rationis eſt ſimilis difficultas ſicut in prima. Uidet̃ eniꝫ ſupponere ꝙ differentia velocitatis in motibus, nõ ſit niſi propter differentiaꝫ diuiſionis medij cum tamẽ in corporibus celeſtibus ſint diuerſe velocitates in quibus nõ eſt aliquod plenum mediũ reſiſtẽs qđ diuidi oporteat p motuꝫ corporis celeſtis. Sꝫ ſoluenda eſt hec dubitatio ſicut ⁊ prius.

¶ Pꝫ igit̃ ex hiſce q̃ dixim⁹ ſi vacuũ ſit ꝯtrariũ illi⁹ accidere/pp qđ vacuũ eẽ ꝓbãt q ipꝫ aſſerũt eẽ. Hi nãqꝫ ſi motus his erit qui loco accõmodat̃: vacuũ ſeparatum per ſe eſſe putant. Hoc autẽ perinde eſt/ atqꝫ ſi ſeparatũ quid locũ aſſerunt eſſe. Quod quidem eſſe non poſſe/prius eſt demonſtratum. Argũ.

¶ Quod qdem igit̃/ſi vacuũ ſit: accidat ꝯtrariuꝫ. q̃ꝫ pp qđ ꝓbant eẽ vacuuꝫ/manifeſtũ ex dictis eſt. Hi igitur opinantur vacuum eſſe: ſi erit ſm locuꝫ motus/diſcretum ſm ſe. Hoc autem idem eſt ei qđ eſt dicere/locum eſſe aliquod ſeparatum. Sed hoc qđ ſit impoſſibile eſſe: dictum eſt prius. T.c.75

¶ Ultimo aũt ibi epilogãdo cõcludit manifeſtũ eſſe ex dictis, ꝙ ſi ponat̃ vacuũ eẽ: accidit ꝯtrariũ ei⁹, qđ ſupponebãt ꝓbãtes eſſe vacuũ. Illi eni ꝓcedebãt, ac ſi motus eſſe non poſſit, ſi vacuũ nõ ſit: ſed oñſum eſt ꝯtrariũ. ſ. ſi vacuũ ſit: ꝙ motus nõ eſt. Si igitur premiſſi phi opinantur vacuũ eſſe quoddaꝫ diſcretuꝫ ⁊ ſeparatum ſm ſe. ſ. quoddã ſpatium habens dimẽſiones ſeparatas: ⁊ hmõi vacuuꝫ opinant̃ neceſſe eſſe ponere, ſi ſit motus ſm locuꝫ, aut vacuũ ſeparatũ qđ idẽ eſt, ꝙ dicere locũ eſſe quoddam ſpatiuꝫ diſtinctũ a corporibus: quod eſt impoſſibile (vt ſupra oſtenſuꝫ eſt in tractatu de loco.) Lectio. xiij.

¶ At võ ſi p ſe quoqꝫ ipꝫ ꝯſiderabimus vanũ id qđ vacuũ dr̃ atqꝫ inane/vere videbit̃. Nã vt ſi in aqua qſpiã cubũ poſuerit: tm̃ aque cedet q̃ꝫtus ẽ ipſe cubus/ſic ⁊ in aere fiet/ſꝫ ſenſu nõ pꝫ. Et ſemp oẽ corpus qđ ferri põt ad id ad qđ aptũ eſt ferri (niſi denſet̃) aut ad ĩfera ſi ſit terra: aut ad ſupera ſi ſit ignis: aut ad vtraqꝫ ferat̃ cedẽdo neceſſe eſt/ſiue cub⁹/ſiue qđuis aliud in ipſo corp⁹ ponat̃ qđ ferri põt/ ad id qđ eſt aptũ ferri: niſi denſet̃. Ad hoc qdem in vacuo fieri neqt/qppe cũ nõ ſit corpus. Cubũ autem ẽquale vacui ſpatiũ penetraſſe videbit̃/ ꝑinde atqꝫ ſi aqua ligneo cubo non cederet: neqꝫ aer: ſed ipſum oĩa penetrarẽt. Atq cubus ẽt tantã magnitudineꝫ hꝫ/q̃ꝫta eſt ea vacui/q̃ occupat̃ ab ipſo. Que etſi calida eſt/aut frigida/ ⁊ grauis/aut leuis/non min⁹ tñ ob hoc rõne ab vniuerſis affectibus eſt diuerſa/ ẽt ſi nõ ab illis ſit ſeparabilis. Dico autẽ ipſaꝫ lignei cubi molẽ. Quare ẽt ſi ab illis oĩbus fuerit ſeparata: ⁊ neqꝫ grauis fuerit neqꝫ leuis/ ẽquale ſibi ſpatiũ occupabit/in eadẽqꝫ loci vacuiue ꝑte ſibi ẽquali erit/vt pꝫ. Qñ igit̃ cubi moles ab ẽquali vacuo differet/atqꝫ loco? Et ſi due tales ſimul fuerint moles/cur ⁊ quotquot volueris in eodem non erunt? Unũ igitur hoc abſurduꝫ ac impoſſibile ſequitur. Argũ.

ET per ſe autem conſiderãtibus/ videbit̃ vtiqꝫ dictũ vacuum: ſicut vere vacuum. Sicut. n. in aqua ſi ponat aliqs cubum/ diſtabit tãta aqua quantus eſt cubus/ ſic eſt etiaꝫ in aere/ſed ſenſui imanifeſtum eſt. Et ſemp igitur in oĩ corpore habẽti traſmutationẽ ad qđ/eſt aptũ natũ mutari: neceſſe eſt (niſi coeat) traſmutari/aut deorſum ſemp (ſi deorſum eſt motus) ſicut eſt T.c.76

terrę)aut ſurſum/ſicut ignis:aut ad vtraq₃ aut quale aliquid ſit impoſitū. In vacuo aūt hoc quidē impoſſibile eſt. Nullum enim corpus eſt. Sed per vacuū ęquale ſpatiū tranſire videt̄:qḋ qdē erat prius in vacuo:tāq₃ ſi aqua nō cederet ligneo cubo/neq₃ aer:ſed oia tranſirēt per ipſum. At vero cubus h₃ tantā magnitudinē/quātā cōtinet vacuū. Qḋ ſi calidū eſt:aut frigidū/aut graue/aut leue/nihil minus alterū ineſſe ab oibus paſſionibus eſt:ꝛ ſi nō diuiſibile ſit ab illis dico autē corpus lignei cubi. Qḋ etiam ſi ſeparetur ab omnibus alijs/ꝛ neq₃ graue/neq₃ leue ſit:ɔtinebit ęquale vacuū:ꝛ in eadē erit/quę eſt loci/ꝛ vacui parte ęquali ſibiipſi. Quid igit̄ diſtabit cubi corpus ab ęquali/vacuo/ꝛ loco? Etſi duo huiuſmodi ſunt/propter quid non quęlibet in eodem erunt? Unum igitur hoc/inconueniens/ꝛ impoſſibile eſt.

¶ Hic oſtendit vacuū nō eſſe rōnib⁹ acceptis ex parte ipſi⁹ vacui,abſq₃ ɔſideratione mot⁹. Et hoc oſtēdit trib⁹ rōnib⁹. Dicit ergo pmo.ꝙ etiā ɔſiderātib⁹ vacuū per ſe abſq₃ motu,videbit̄:ꝙ ita ſit dictū ab aliqb⁹ vacuū eē,ſicut vere ſonat nomē vacui. Nā vacuū ſonat aliqd inane,ꝛ quod nō eſt.ꝛ inaniter ꝛ abſq₃ ratione ꝛ veritate dictū eſt,ꝙ vacuū ſit. Et hoc qdē ſic oñdit:q₂ ſi aliqs ponat in aqua aliqḋ corpus cubū.ſ.qḋ h₃ ſex ſupficies quadratas:op₃ ꝙ tāta qātitas aquę recedat a loco ſuo:quanta eſt quantitas cubi:ꝛ ſicut eſt de aq̄ ita eſt de aere:l₃ nō ſit ita manifeſtū:eo ꝙ aq̄ eſt magis ſenſibilis q̄₃ aer. Eadē igit̄ rōne,qñcūq₃ aliquid immittit̄ i aliqḋ corp⁹ qḋ natū ē trāſmutari in aliquā partē:neceſſe eſt:niſi partes cohęreāt per ɔdēſationē,aut ſubintrationē partiū in inuicem:ꝙ tranſmutet̄,vel ſ₃ ɔditionē corporis cedētis:qñ habet exitū liberū:vtpote ꝙ corp⁹ graue,vt terra cedat deorſu₃:ꝛ corpus leue vt ignis cedat ſurſu₃:ꝛ corpus quod eſt reſpectu alicuius graue:ꝛ reſpectu alicuius leue:cedat i vtrāq₃ partē:ſicut aer ꝛ aqua.vel ꝙ corpus cedat ſm ɔditionē corporis interpoſiti:quādo ſ.corpus cedēs coartat̄ a corpore interpoſito.vt nō poſſit moueri ſm ſuā exigentiā:ſed ſm exigentiā corporis ipoſiti. Uniuerſaliter tamē hoc verū ē,ꝙ op₃ corp⁹ cedere corpori i quod alterū corp⁹ imittit̄,ne ſint duo corpora ſimul. Sed hoc nō pōt dici de vacuo,ꝙ cedat corpori imiſſo:q₂ vacuū nō eſt aliqḋ corpus.omne aūt qḋ mouet̄ quocunq₃ mō eſt corp⁹. Sed ſi ſit aliquod ſpatiū vacuū:ꝛ aliqḋ corpus imittat̄ i illud ſpatiū:op₃ ꝙ corp⁹ ipoſitū trāſeat per illud ſpatiū qḋ prius erat vacuū.ſ.ſimul cū eo exiſtēs:ſicut ſi aqua non cederet ligno cubo:neq₃ aer:ſed iſta corpora trāſirent p ip₃ corp⁹ ligneū cubicū:ita ꝙ aer ꝛ aqua ſubintrarēt ip₃ corpus cubicū:ꝛ eſſent ſimul cū eo. Sed hoc eſt impoſſe.ſ.ꝙ corp⁹ cubicū ligneū ſit ſimul cū ſpatio vacuo,q₂ corp⁹ ligneū cubicū habet tantā magnitudinē:quātam habet vacuū:qḋ ponit̄ quoddā ſpatiū dimenſionatu₃ ſine corpore ſenſibili. Et q̄₃uis corpus ligneū cubicū ſit calidū vel frigidū:aut graue vel leue:nihilominus tñ ipſum corpus cubicū alterū eſt ſm rōnem ab oibus paſſionib⁹ ſenſibilibus ſibi accidētib⁹:q̄₃uis nō ſit ſeparabile ab eis ſm rem. Hoc autē qḋ eſt ſm rōnē alterū a paſſionib⁹ eſt ipſum [corpus lignei cubi].i.qḋ ptinet ad corporeitatē eius. Si ergo ſeparet̄ hoc corp⁹ ab oibus q̄ ſunt alia ab ipſo ſ₃ rōne₃:ita ꝙ nō ſit graue neq₃ leue:ſequit̄ ꝙ ɔtineat vel occupet de ſpatio vacuo aliqd ęquale ſibi. Et ſic i eadē pte ſibi ęq̄li quę eſt pa loci ꝛ vacui:erit ſimul corpus lignei cubi. Quo ſuppoſito,nō videt̄ ꝙ ſit aſſignare dr̄iā iter corp⁹ cubi,ꝛ dimenſiones loci,vel vacui. Nam ſicut dimenſiones ſunt ſine qualitatibus ſenſibilibus:ita ꝛ dimēſiones corporis cubici:ꝛ ad minus ſm rōnem ſunt alię ab hmōi paſſionibus. Duę autem magnitudines ęqualis quantitatis non poſſunt differre,niſi ſm ſitum. Non.n.pōt imaginari ꝙ hęc linea ſit alia ab illa ſibi ęquali.niſi inquātū imaginamur vtrāq₃ in alio ꝛ alio ſitu. Un̄ ſi ponant̄ duę magnitudines ſimul,nō videt̄ ꝙ poſſint differre. Et ſic ſi duo corpa ęq̄lia dimēſionata ſint ſimul:ſiue ſint cū paſſionibus ſenſibilibus:ſiue nō:ſequit̄ ꝙ duo corpora ſint vnū. Un̄ ſi adhuc corpus cubi,ꝛ ſpatiū qḋ eſt locus,vel vacuū remaneāt duo:ꝛ ſimul ſint:nō poteſt aſſignari ratio quare non quęcunq₃ alia corpora ſimul eſſe pñt in eode₃. Et ita ſicut corpus cubicum ſimul eſt cum ſpatio loci aut vacui:ita ꝛ ſit̄ cū vtroq₃ poterit eſſe adhuc aliqḋ tertiu₃ vel quartū corp⁹. Qḋ ipoſſibile eſt. Nō.n.pōt dici ꝙ ſimul cū corpe cubico ligneo nō poſſit eē ſimul aliqḋ ſenſibile corp⁹ pp materiam:q₂ corpori nō debet̄ loc⁹ rōne mãę:niſi ſm ꝙ materia cōtinet̄ ſub dimēſionibus.vñ ꝙ duo corpa nō poſſint eſſe ſimul:nō eſt ex parte mãę vel paſſionū ſenſibiliu₃:ſed ſolū ex rōne dimēſionum in qbus nō pōt eſſe diuerſitas ſi ſint ęquales:niſi ſm ſitū:vt dictū eſt. Unde cū dimēſiones ſint in ſpatio vacuo:ſicut in corpore ſenſibili ſicut duo corpora ſenſibilia nō poſſūt eſſe ſimul:ita nec corp⁹ ſenſibile ſimul cu₃ ſpatio vacuo. Hoc igitur videt̄ vnū incōueniens ꝛ impoſſibile qḋ ſequitur ex pręmiſſa poſitione,ꝙ duo corpora ſint ſimul. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Pręterea p₃/id cubū ip₃ hr̄e cū trāſfert̄/qḋ ꝛ vniuerſa cętera corpa hñt. Quare ſi nihil a loco differat:cur corpib⁹ facere locu₃ op₃/pter vniuſcuiuſq₃ molē/ſi moles ſit affectuū expers? Nihil.n.confert ſi tale circa ipſam aliud ſpatium ſit ęquale. Argr.

¶ Amplius aūt manifeſtū eſt/ꝙ hoc/cubus h₃ trāſmutat⁹/qḋ ꝛ oia alia corpora habēt. Quare ſi a loco nihil differt/quid op₃ locu₃ facere corpib⁹ extra vniuſcuiuſq₃ corpus:ſi ipoſſibile eſt corpus? Nihil eni cōferret:ſi alterū circa ipm ęq̄le ſpatiū huiōi ſit. T.c.77

¶ Et dicit manifeſtum eſſe ꝙ cubus qui tranſmutatur,ꝛ ponit̄ in ſpatium vacuum,habet hoc qḋ habent oia alia corpora.ſ.dimēſiones. Si ergo dimēſiones corpis cubici non differunt a dimenſionibus loci ſm rōnem:quare op₃ facere aliquem locum corporibus extra proprium corpus vniuſcuiuſq₃.ſi locus nihil aliud eſt q̄₃ corpus impaſſibile.i.abſq₃ paſſionibus ſenſibilibus. Ex quo enim corpus habet ꝓprias dimenſiones:ad nihil videt̄ eſſe neceſſariu₃ ꝙ ponant̄ circa ipm aliquę alię dimenſiones ſpatij ęqualis ſuis dimenſionibus. Accidit igitur ſi ponatur vacuum.vel locus eſſe qḋdam ſpatiū ſeparatū:vel ꝙ non eſt neceſſarium corpora eſſe in loco. ¶ Tertiam rationē ponit ibi.

¶ Ampli⁹ aūt op₃ manifeſtu₃ eē q̄le vacuū ſit i his q̄ mouent̄. Nūc aūt nuſq̄₃ ifra mūdū.aer.n.aliqd eſt.non v₃ aūt/neq₃ aq̄/ſi eēnt piſces ferrei. Tactu enim ſit diſcretio illius qḋ tangitur. Ex his igit̄ p₃/ſi ratione rerum vacuum ſeparatum non eſſe. Argr.

¶ Amplius op₃ manifeſtū eſſe quale vacuum ſit in his quę mouētur. Nūc autē nuſq̄₃ ifra mundū:aer enim aliqd eſt.non videtur aūt/neq₃ aqua:ſi eſſent piſces ferrei. Tactu enim eſt diſcretio illius quod tangitur. T.c.78 ¶ Quod quidem igitur non ſeparatu₃ ſit vacuum/ex his manifeſtum eſt. T.c.79

¶ Et dicit ꝙ ſi aliquid eſſet vacuū,oporteret ꝙ manifeſtaretur in iſtis mobilibus.ſed nunquā apparet aliquod vacuum infra mundū:q₂ plenum aere quod videtur vacuu₃.

nō eſt vacuū. Aer.n.eſt aliqd:licz viſu nō ꝑcipiatur. Quia ſi ēt piſces eēnt ferrei/ꝛ haberēt ſimilē apparētiā cū aqua, nō poſſet aqua diſcerni ab eis ꝑ viſuz:nec tñ ſequeret, ꝙ aq̈ nō eſſet, vel ēt piſces:q: nō ſolū viſu:ſed etiā tactu diſcernit illud qd̓ tangit. Et ſic pz aerē aliqd eſſe:q: tactu percipitur calidus, vel frigidus. Ex his igitur apparet, ꝙ vacuū nō ſit aliquod ſpatiuz ſeparatum:neqꝫ infra mundū: neqꝫ extra mundum. Lectio.xiiij.

Argu. ❡Sz ſūt q̄ putāt/ꝑ raꝝ ac denſū patere vacuū eſſe. Nā ſi nō ſit rarū ac dēſū: neqꝫ fieri pōt vt corpora coeant atqꝫ ꝓmanē. Quō ſi id nō ſit:aut mot⁹ oīno nō erit/aut vniuerſuz fluctuabit:vt inquit Xuthus. Aut i aerē ęqualē atqꝫ aquā fieri mutationē/ſemꝑ opꝫ. Hoc(inq̄t)pacto/vt ſi ex aqua poculi vni⁹ oriatur aer/tāta/ſimul aqua ex ęquali aere generet/aut neceſſe eſt vacuum eſſe. Alio nanqꝫ modo fieri nequit/vt corpora conſtringantur ac dilatentur.

Sunt autē quidā/qui per rarū ꝛ denſum opinant̄ manifeſtū eſſe/ꝙ ſit vacuū. Si enim non eſt rarum ꝛ dēſuz:neqꝫ coire, ꝛ calcari poſſibile eſt. Si vō hoc nō ſit:aut omnino motus non erit/aut mouet̄ totū:ſicut dixit Xuthus/aut in ęquale ſemꝑ eſt mutare aquaz/ꝛ aerē. dico autē/ſic vt ſi ex aqua cyathi factus ſit aer/ſimul ex ęquali aere tantūdem aquam fieri:aut vacuum erit ex neceſſitate. Conculcari eniz/vel extendi/non contingit aliter.

Poſtq̄ Phs oñdit nō eē vacuū:hic oñdit nō eſſe vacuū corꝑib⁹ īditū. Et circa h̄ tria facit. Pmo ponit rōnē ponētiū ſic vacuū. Scd̓o iꝓbat poſitionē eoꝝ

T.80. ibi[Siqdē igit̄ raꝝ dicē ꝛc.] Tertio ſoluit rōnē ipſoꝝ ibi

T.83. [Quū aūt vacuū ꝛc.] Dicit ḡ ꝙ qdā ꝓhi fuerūt q̄ opinati ſūt:ꝙ vacuū ſit ī corꝑibus, accipiētes rōnez ex raro ꝛ denſo. videbat̄.n.eis, ꝙ rarefactio ꝛ ↄdēſatio fieret ꝑꝑ vacuū itrinſecū corꝑorib⁹. Si vō nō eſſet ſic rarū ꝛ dēſū:dicebāt ꝙ nō erat poſſe, vt ꝑtes alicu⁹ corꝑis coirēt.i.ſubintrarēt adinuicē:ꝛ ꝙ aliqd̓ corp⁹ calcaret̄.i. cōꝑmeret̄ ꝑ cōdēſationē. Si aūt h̄ nō ſit:ducebāt ad iconueniēs ꝛ ex ꝑte motus localis, ꝛ ex ꝑte mot⁹ gñatiōis ꝛ corruptiōis ſiue mot⁹ alterationis. Ex ꝑte qdē mot⁹ localis:q: oportebit dicere vel ꝙ oīno mot⁹ nō ſit. vel ꝙ vno modo moueat̄ totū vniuerſū:ſicut dixit Xuth⁹ ꝓhs.ꝛ h̄ rōe:q: ſi aliqd̓ corp⁹ mouet̄ localr̄:cū accedit ad locū plenū alio corꝑe:opꝫ ꝙ illud corp⁹ īde expellat̄:ꝛ tēdat in aliū locuz:ꝛ ſiē illud aliud corp⁹ ibi iuentū in aliū:ꝛ niſi fiat ↄdēſatio corꝑoꝝ, oportebit ꝙ oīa corꝑa moueant̄. Ex ꝑte vō gñationis ſiue alterationis ſequit̄ h̄ icōueniēs:ꝙ ſemꝑ fiat ęq̈lis mutatio ex aere in aquā, ꝛ ex aq̈ in aerē: vtputa ſi ex aqua vni⁹ cyathi generatus eſt aer:oportet ꝙ ex tanto aere quantus eſt aer generatus. alibi generaret̄ aqua:ꝛ hoc ideo:ꝙ maior quātitas eſt aeris : q̄z aquę ex qua generat̄. Occupat igit̄ aer

2° de generatiōe T.c.73 generat⁹, maiorē locū q̄z aq̈ ex qua generat̄.ꝛ ſic oportet ꝙ vel totū corꝑus vniuerſi occuparet maiorez locum : vel ꝙ alibi tantūdē de aere ↄuertat̄ in aquā:vel opꝫ dicere ꝙ ſit aliquid vacuū itra corꝑora:ad hoc ꝙ fiat ↄdēſatio corꝑoꝝ:q: nō opinabant̄ ꝙ aliter cōtingeret ↄdēſari ꝛ rareſieri corꝑora:niſi vacuo in eis exiſtente. ❡Scd̓o ibi.

Argu. ❡Si igit̄ id(inquiūt)eē rarū/qd̓ hꝫ multa vacua ſeparata:patet ſi vacuū. ſeparatū eſſe nō poſſit/ ſicut neqꝫ locus/ſpatiū hn̄s:neqꝫ raꝝ in rōne rerū/ſic eē.

T.c.80 ❡Si igitur rarum(dicunt)multa vacua ſeparata habens/manifeſtum eſt/ꝙ ſi neqꝫ vacuum ↄtingit eſſe ſeparabile/ſicut neqꝫ locum habentem aliquod vacuum ſui ipſius/nec rarum ſic.

❡Deſtruit pōnē ꝑdictā. Et ꝑ̄ ſcꝫ vnū intellectuz. Scd̓o ſcꝫ aliū. ibi[Si aūt nō eſt ſeꝑabile.] Dicit ḡ ꝑmo ꝙ illi qui dicūt vacuū eē in corꝑorib⁹, dupl'r poſſunt hoc itelligere: vno modo ꝙ in quolibet corꝑore ſint multa, q̄ſi foramina vacua:quę ſint ſeparata ſcꝫ ſituz ab alijs partibus plenis: ſicut eſt videre in ſpōgia, vel in pumice, vel in aliq̄ alio h̄o. Alio mō ꝙ vacuū nō ſit ſeparatū ſcꝫ ſitū ab alijs partibus corꝑis: vtpote ſi dixam⁹, ꝙ dimēſiones q̄s dicebāt eē vacuū:ſubintrēt oēs partes corꝑis. Si aūt ꝑ mō dicāt vacuū eē in corꝑorib⁹:pꝫ reꝓbatio hmōi ex ꝓmiſſis. Per quaz eni rōnez oñditur, ꝙ nō eſt aliqd̓ vacuū ſeparatū extra corꝑa, nec aliq̄s loc⁹ habēs tale ſpatiū ꝓpriuz ꝑter dimenſiones corꝑoꝝ:per eandez rōnem ꝓbari pōt, ꝙ non eſt aliqd̓ corꝑus hoc mō rarū, qd̓ habeat intra ſe aliqua ſpatia vacua, diſtincta ab alijs partibus corꝑoris. ❡Scd̓o ibi.

❡Si vō nō ſeparabile ſz tñ ineſſe quid vacuum dicūt/minus qdē eſt hoc īpoſſibile. Accidit aūt ꝑmo qdem:nō oīs motus cām/vacuū eē/ſed ei⁹ dūtaxat quo ſupera loca petuntur rarum eniz/leue eſt. Qua propter ꝛ ignem/rarum(inquiunt)eſſe. Argu.

❡Si aūt nō eſt ſeparabile/ſed tñ ineſt aliqd̓ vacuū: min⁹ qdē īpoſſibile. Cōtingit aūt/primū qdē ꝙ nō oīs motus eſt cā / vacuū:ſed qui ſurſum eſt. rarum enim/leue. Unde ignem/rarum eſſe dicunt. T.c.81

❡Improbat ꝑdictā poſitionē q̄ꝫtuz ad 2m intellectū q̄tuor rōnib⁹. Dicit ḡ ꝙ ſi vacuū nō ſit ī corꝑib⁹ ſicut ſeparabile ꝛ diſtinctū ab alijs partib⁹:ſed tñ ineſt aliqd̓ vacuū i corꝑorib⁹:min⁹ qdē ē īpoſſe:q: nō ↄſequunt̄ icōueniētia ſupra poſita ↄtra vacuū ſeparatū. Sz tñ ad h̄ ēt ſequunt̄ qdā icōueniētia. Primo qdē, ꝙ vacuū nō erit cā oīs mot⁹ localis: vt ipſi intēdebāt:ſed ſolū motus qui eſt in ſurſuz:q: vacuū ſcꝫ eos eſt cā raritatis. rarū aūt iuenit̄ eē leue. vt patet in igne. Leue aūt eſt qd̓ mouet̄ ſurſuz:vñ vacuū erit cauſa ſolum motus ſurſum. ❡Secundam rationem ponit ibi.

❡Deinde nō eē vacuū motus ſic cāz: vt in ipſo: qd moueat̄. Sed vt vtres mouēt id ſurſuz/qd̓ adiūctū eſt ipſis/ex eo q: ſurſuz ipſi ferunt̄:ſic ꝛ vacuū ſurſū mouere. At quonaz pacto/latio vacui pōt/vel loc⁹ eē: Uacui nāqꝫ vacuū id erit/ad quod feretur. Argu.

❡Poſtea mot⁹ cauſa nō ſic vacuū:ſicut in quo eſt: ſed ſicut vtres in eo qd̓ feruntur ipſi/ſurſum ferunt continuū/ſic vacuum fert ſurſum. Et etiaz qualiter poteſt motus eſſe vacui/aut locus vacui: Uacui.n. ſit vacuum/in quod fertur.

❡Et dicit ꝙ ſcꝫ iſtos q̄ ponūt vacuū in corꝑib⁹. vacuū eſt cā mot⁹:nō ſicut in quo aliqd mouet̄, vt ponebāt cām motus vacuū, q̄ dicebāt vacuū ſpatiū ſeparatū:ſz eo mō ponūt vacuū cām motus, inq̄ꝫtū ipſum vacuuz intrinſecū defert corꝑora:ſicut ſi dicam⁹, ꝙ vtres inflati in eo ꝙ ferūtur, ipſi ſurſum ꝓpter leuitatē:deferūt ſurſuz quicquid eis continuatur:ꝛ ſic vacuū inditū corꝑoribus, fert ſecū corꝑus in quo ē. Sz hoc videt̄ īpoſſibile: q̄a tūc oporteret ꝙ vacuū moueret̄:ꝛ ꝙ eēt aliq̄s loc⁹ vacui. ꝛ cuz locus ꝛ vacuum ſint idē:ſequeret̄ ꝙ vacui iterioris eēt vacuū exteri⁹ i qd̓ fertur:qd̓ eſt impoſſibile. ❡Tertiam rōnem ponit ibi.

❡Pręterea quā cāz aſſignabūt ꝙ graue dorſū fert̄:

❡Amplius quō aſſignat in graui/ferri deorſum: Argu.

❡Et dicit ꝙ ſi mot⁹ ſurſuz cauſa eſt vacuū deferēs corꝑus ſurſum T.c.81

ſurſuz:cũ nihil ſit aſſignare qͦd defert corp⁹ deorſũ:nõ erit aſſignare q̃re grauia deorſum ferunt̃. ❡ 4ᵃᵐ rõnẽ põit ibi.

Argu. ❡ Et inſup pꝫ ſi q̃to rari⁹ q̃ppiã magiſq; vacuũ eſt tãto celeri⁹ ſurſuz feret̃:qͦd vacuũ ſit oĩno/ſurſuz id vel celerrime ferri. An forſitã ⁊ h̃ moueri nõ põt: vt enim demõſtratum eſt/in vacuo cũcta imobilia: ſic eadẽ rõne vacuũ etiã demonſtrabitur immobile eſſe. Celeritates enim comparari non poſſunt.

❡ Et manifeſtũ eſt qm̃ quanto vtiq; rari⁹ ⁊ magis vacuum ſit/magis ſurſum fertur. ⁊ ſi ſit omnino vacuum/velociſſime vtiq; fertur. Fortaſſis autẽ/ hoc impoſſibile eſt moueri. Ratio autem eadem/ ſicut quia in vacuo ſine motu omnia ſunt/ ſic ⁊ vacuum quidem eſt/ quod eſt ſine motu. Incomparabiles enim ſunt velocitates.

❡ Et dicit ꝙ ſi rarũ cauſat motũ ſurſũ ꝓp vacuitatẽ: oportebit ꝙ quãto aliqd eſt rari⁹ ⁊ magis vacuũ:tãto veloci⁹ ferat̃ ſurſum: ⁊ ſi ſit oĩno vacuũ velociſſime feret̃. Sꝫ hoc ẽ ipoſſibile:q: qͦd eſt oĩno vacuũ,nõ põt moueri eadẽ rõne qua ſupra oñſuz eſt ꝙ in ſpatio vacuo nõ põt eſſe mot⁹: q: nõ eſſet ꝯ̃parare velocitates vacui ⁊ pleni:neq; ex pᵗe ſpatij:neq; ex parte mobilis ſm̃ aliquã determinatã ꝓportionem:eo ꝙ pleni ad vacuũ nulla eſt proportio: nõ ergo vacuum põt eſſe cã motus ſurſum. ❡ Deinde cum dicit.

Argu. ❡ At.n.cũ vacuũ qdẽ nõ eẽ dicam⁹:cętera aũt vere ſint dubitata: ⁊ h̃ ꝯſideren⁹ opꝫ. Nã/ aut mot⁹ nõ erit/ſi raritas dẽſitaſue ñ erit: aut inũdabit cęlũ aut aqua ex aere: ⁊ aer ex aqua ſp oziet̃ ęq̃lis. Pꝫ.n. pl⁹ aeris ex aq̃ ſemp oꝛiri. Nec̃e ẽ igit̃/ſi corpa nõ ꝑmant̃/atq; denſentur/aut id qͦ hęret efficiat tandẽ expulſũ/vt vltimũ turgeat atq; tumeſcat. Aut alio in loco ęqualis aqua ex aere fiat/vt tota moles ęq̃lis ſit vniuerſi:aut nihil penit⁹ moueat̃. Semp.n. cũ aliquid moueт̃:id accidet/niſi verſet̃. At nõ vniuerſa verſantur:ſꝫ ſunt ⁊ ea quę recto motu cient̃. Illi igitur ob hęc ipſa/vacuum qd dicerent eſſe.

T.c.83 ❡ Quoniã aũt vacuũ qdẽ nõ dicim⁹ eſſe:alia vero vere dubitata. Aut mot⁹ nõ erit:niſi erit dẽſitas ⁊ raritas:aut turbabit̃ cęlũ: aut ſemp ęqualis aq̃ ex aere: ⁊ ex aqua erit/ ⁊ aer. Manifeſtũ enĩꝫ/ q: plus aer/ex aqua fit. Neceſſe igitur/niſi ſit/aut depulſum qͦd habetur vltimuꝫ tumultuari facere:aut alibi alicubi ęq̃liter mutare ex aere in aquaꝫ/vt omne corpus totius ęquale ſit:aut nihil moueri. Semper.n. tranſmutato/hoc accidet:niſi circulariter circũſtet. Non ſemper autem in circulum/ loci mutatio/ſed aliquando ⁊ in rectum eſt. Hi igitur/propter hoc vacuum aliquid dicunt eſſe.

❡ Soluit ꝑmiſſã rõnẽ. Et p̃ repetit eã magis ipſaꝫ explanãſ Scd̃o ſoluit eã ibi[Nos aũt dicim⁹.] Dicit ergo p⁰
T.84 ꝙ q: nõ dicim⁹ eſſe vacuũ,neq; in corporibus neq; extra: opꝫ ſoluere q̃ ab alijs iducunt̃:q: vere igerũt dubitationẽ. Et p̃mo ex pᵗe mot⁹ localis:q: aut nõ erit oĩno mot⁹:niſi ſit raritas ⁊ dẽſitas quã nõ intelligebãt fieri niſi p vacuũ: aut oportebit dicere ꝙ ad motũ cuiuſlibet corpis ẽt ipſuꝫ cęlũ in ſurſum iferat̃:vel aliq pᵗs ei⁹:qͦd vocat turbationẽ cęli. Aut iterũ ex pᵗe generatiõis ⁊ corruptiõis oportebit ꝙ ſemp ęq̃lis aq̃,fiat ex aere:⁊ alibi aer ex aq̃:q: cũ plus ex aere gñet̃ q̃ ex aq̃ i nec̃e ẽ vt fiat ꝯdẽſatio. quã ñ credebãt poſſe fieri ſine vacuo:aut ꝙ corp⁹,qͦ hꝫ vltimũ ſm̃ cõem opinionẽ.ſ.corpus cęleſte:depellatur per exuberãtiã inferiorum corpoꝝ:aut ꝙ alibi i quocũq; loco tantundem de aere cõuertatur in aquam:ad h̃ ꝙ totũ corp⁹ vniuerſi inueniat̃ ſp ęq̃le. Sꝫ q: ad h̃ qͦd dicit de motu locali poſſit quodãmõ obuiari:iterũ repetit:vt excludat illud: ⁊ dicit ꝙ aut ſequit̃ ꝙ nihil moueat̃:q: ſm̃ ꝑdicta: tumultuatio cęli accidet quocunq; tranſmutato. Sꝫ hoc eſt verũ niſi itelligatur mot⁹ fieri circulariter:vtputa ꝙ.a.moueat̃ ad locũ.b.⁊.b.ad locũ c.⁊.c.ad locũ.d.⁊ iterũ.d.ad locũ.a.ſic n.nõ oportebit poſita circulari latiõe ꝙ vno moto totum vniuerſuꝫ turbetur:ſꝫ nos nõ videm⁹ ꝙ oĩs loci mutatio corpoꝝ nãliũ ſit i circuitũ:ſꝫ multę ſunt in rectũ.vñ adhuc ſeq̃tur tumultuatio cęli,niſi ponat̃ ꝯdẽſatio ⁊ vacuũ. Hęc igitur eſt rõ ꝓp quã aliq ponebãt eſſe vacuũ. Scd̃o ibi.

❡ Nos aũt ex hiſce q̃ iã ꝯceſſa ſũt dicim⁹/mãm vnã eẽ ꝯ̃rioꝝ.caliditatis(inq̃)atq; frigiditatis/ ⁊ cęterarũ nãliũ ꝯtrarietatũ: ⁊ ex ente potẽtia ẽe actu fieri. Atq; nõ eſſe qdẽ ipſam mãm ſeparabilẽ/rõne vero eſſe diuerſam. Et vnam numero coloris/ſi forte fuerit: ⁊ caliditatis atq; frigiditatis. Argu.

❡ Nos aũt dicimus ex ſubiectis/qm̃ eſt mã vna cõtrarioꝝ calidi ⁊ frigidi/⁊ aliarũ phyſicarũ ꝯtrarietatũ.et ex eo qͦd potẽtia ẽ/actu ens/fit. Et nõ ſeparabilis qdem mã eſt:eſſe aũt alterũ eſt. Et vna qdẽ numero/⁊ ſi ꝯtingat coloris: calidi ⁊ frigidi. T.c.84

❡ Soluit ꝑmiſſaꝫ rõnem. Tota aũt vis ꝑmiſſę rõnis i h̃ ꝯſiſtit,ꝙ rarefactio ⁊ ꝯdẽſatio fiat per vacuũ. Unde obuiat Ariſt.oſtẽdens,ꝙ cõtingit rareſieri ⁊ ꝯdẽſeri ſine vacuo. Et p̃ oſtendit ꝓpoſitũ. Scd̃o inducit ꝯcluſionẽ ꝑncipaliter intentã.ibi[Ex dictis igit̃ mãifeſtũ eſt.] Circa p͠m tria facit. Pͥo manifeſtat ꝓpoſitũ p rõnẽ. Scd̃o per exẽpla. ibi.[Sicut eni ex frigido ⁊ calido.] Tertio p effectus rari ⁊ dẽſi.ibi[Eſt aũt dẽſũ qdẽ.] Circa p͠mũ duo facit. Primo ꝑmittit qdã neceſſaria ad ꝓpoſitũ. Scd̃o ꝓbat ꝓpoſitũ ibi[Eſt igitur ⁊ corporis.] Pręmittit aũt q̃tuor quę accipit ex ſubiectis.i.ex his q̃ ſupponũtur in ſcia naturali.⁊ ſupra ẽt manifeſtata ſunt in p̃ huius libri. Primũ eſt ꝙ vna eſt mã cõtrarioꝝ vt calidi,⁊ frigidi:vel cuiuſcũq; alterius cõtrarietatis:ꝯtraria eniꝫ nata ſunt fieri circa idẽ. Secũdũ eſt,ꝙ omne quod eſt in actu: neceſſario fit ex eo quod eſt in potentia. Tertiũ eſt,ꝙ materia non eſt ſeparabilis a contrarijs:ita vt ſit abſq; eis:ſed tñ ſm̃ rõnem mã eſt aliud a cõtrarijs. Quartũ eſt ꝙ materia per hoc ꝙ nũc eſt ſub vno contrario.⁊ poſtea ſub alio:non eſt alia ⁊ alia: ſed eadem numero. ❡ Secundo ibi. T.86 3ª parte 84.t. T.85 2ª parte 84.t

❡ Et corpis itẽ mãm eadẽ magni:ac parui: qͦ qdẽ ex eo maxie pꝫ. Nã ſi fact⁹ eſt aer ex aqua/eadẽ mã facta eſt aer:nulla re inſup alia aſſũpta. Sꝫ qͦd erat potẽtia:id tãdẽ factũ ẽ actu. Et rurſus ſilr̃ mõ ſi orta ẽ ex aere aqua. Eadẽ naq; mã nũc in magnã ex parua:nũc in paruã ex magna vertit̃ molẽ. Simili igit̃ mõ:ſi ⁊ aer ex maiore ſtringit̃ in minoreꝫ: ⁊ ex minore rurſus in maiorẽ extẽditur molem/materia ipſa quę eſt ambo potentia ſit viciſſim vtrunq;. Argu.

❡ Eſt igitur/⁊ corporis materia/⁊ magni ⁊ parui eadem. Manifeſtum eſt autem hoc. Cuꝫ enim ex aqua aer fiat:eadem materia non accipiens aliud aliquid facta eſt. Sed quod erat potentia/ actu facta eſt: ⁊ iterum aqua ex aere ſimiliter. Aliquando

quidem in magnitudinē/ex paruitate: aliquādo in paruitatem ex magnitudine. Similiter autem τ cū multus aer exiſtens/in minori fit mole: τ ex minori maior: potentia cū ſit: fit materia vtraq̄ꝫ.

℄ Ex premiſſis oñdit ꝓpoſitū in hūc modū. Eadē nūero eſt mā ꝯtrioꝝ: magnū aūt τ paruū ſūt ꝯtria circa q̄ꝫtitatē: ḡ eadē nūero eſt mā magni τ parui. Et h̄ manifeſtū ē i trāſmutatiōe ſubali. Cū.n. generat̄ aer ex aq̄: eadē mā q̄ p̄us erat ſub aq̄: facta eſt ſub aere: nō accipiēdo aliqd qđ pri⁹ nō haberet: ſed illud qđ pri⁹ erat in potentia τ in mā: reductū ē in actū. Et ſilr ē cū ecōuerſo ex aere generat̄ aq̄: ſꝫ h̄ intereſt φ cū ex aq̄ generat̄ aer: fit mutatio ex paruo in magnū: q̄ꝛ maior eſt q̄ꝫtitas aeris generati q̄ꝫ aq̄ ex qua generat̄: cū autē ex aere fit aqua: fit econtra trāſmutatio a magnitudīe in paruitatē. Ergo, τ cū aer mult⁹ exiſtēs reducit̄ ad minorē quātitatē p ꝯdēſationē, vel ex minori in maiorēꝫ p rarefactionē: eadē mā eſt quę fit vtrūq̄ꝫ in actu. ſ. magnū τ paruū p̄us exiſtēs ad hęc in potētia. Nō ḡ cōdēſatio fit p h̄, φ aliquę alię ptes ſubintrādo aduēiāt vel rarefactio p h̄ φ partes inhęrētes extrahant̄: vt exiſtimāt ponētes vacuū inter corpora, ſed p h̄ φ mā earūdē ptiū, accipit nūc maiorē, nūc minorē quātitatē: vt ſic rareſieri nihil aliđ ſit, q̄ꝫ mām recipere maiores dimēſiones p reductionē de potētia i actū: ꝯdenſari aūt e ꝯtrario. Sicut aūt mā eſt in potentia ad determinatas formas: ita etiā eſt in potentia ad determinatam quātitatē. vnde rarefactio τ ꝯdenſatio nō procedit in rebus naturalibus in infinitum. ℄ Sēcundo ibi.

Argу. ℄ Nā vt ex frigido calidū/τ ex calido frigidū fit: q̄ꝛ eadeꝫ potētia erat ābo: ſic τ ex calido fit magis calidū/nulla ꝓſus ipſi⁹ pte tūc emergēte calā quę nō erat ātea calida/cū calida min⁹ erat. Quēadmodū neq̄ꝫ circūferētia circuli/in minoris ambitū eſt redacta: ſiue ſit eadē/ſiue ſit alia/pars ipſi⁹ nulla facta ē curua/q̄ nō erat ātea curua/ſꝫ recta. Nō.n. ex eo q̄ ꝓpiā min⁹ aut magis ē tale/q̄ꝛ id itermittit̄ quo min⁹ aut magis dr̄/tale. Neq̄ꝫ fit vt flāmę ps vlla ſumat̄ in qua caliditas albedoq̄ꝫ nō ſit. Quare τ ipſa moles ſenſibilis/nō ideo extēditur aut ꝯſtringit̄/q̄ꝛ materies aliqd inſuꝑ accipit aut abijcit: ſꝫ q̄ꝛ ipſa materies vtrūq̄ꝫ ſubire poteſt. Quo fit/vt idem ſit raꝝ τ denſum: τ vtriuſq̄ꝫ materies vna.

℄ Sicut.n. ex frigido fit calidū/τ ex calido frigidū: q̄ꝛ eadē eſt quę erat potētia: ſic ex calido: magis calidum: nullo facto in mā calido/qđ nō eſſet calidū/qñ erat minus calidū. Sicut qdem nec maioris circuli circulatio τ conuexitas: ſi fiat minoris circuli/eadem cū ſit/aut alia: in nullo alio factus eſt ambitus/qđ nō eſſet ambitus/ſed rectum. Nō enim deficiēdo minus aut maius eſt. Neq̄ꝫ enim ſcintillę eſt accipere aliquā magnitudinē/i qua nō τ caliditas τ albedo inſit. Sic igitur/τ prior calor poſteriori. Quare τ magnitudo τ paruitas ſenſibilis corporis nō accipiēte aliquid materia/extendit̄/ſed quia potentia eſt materia vtriuſq̄ꝫ. Itaq̄ꝫ ideꝫ eſt denſuꝫ τ rarum: τ vna materia ipſorum.

℄ Manifeſtat idē p exēpla. Et q̄ꝛ rarefactio τ ꝯdēſatio ptinet ad motū alterationis: ponit exēplū de alijs alterationibus: τ dicit: φ ſicut eadē mā mutat̄ ex frigido in calidū: τ ex calido i frigidū pp h̄ φ vtrūq̄ꝫ eoꝝ erat i potētia i mā: ſic ēt τ aliqd fit magis calidū, nō pp h̄ φ aliq̄ pars mā̄ę fiat calida: q̄ p̄us nō erat calida cū eſſet min⁹ calidū: ſed q̄ꝛ tota mā reducit̄ in actu magis vel min⁹ calidi. Aliud exēplū pōit d̄ q̄litate circa q̄ꝫtitatē: τ dicit φ ſi circūferētia τ ꝯuexitas maioris circuli reſtringat̄ ad minorē circulū: manifeſtū eſt, φ fit magis curuū nō tñ iſta rōne: φ ābitus. i. circularitas facta ſit in aliq̄ pte q̄ p̄mo nō fuiſſet curuata, ſꝫ recta: ſed p h̄ φ idē ipm qđ p̄us erat minus curuatū: magis curuat̄. nō.n. in h̄9 alterationib⁹ fit aliqd magis vel min⁹ deficiēdo. i. p ſubtractionē: neq̄ꝫ ēt p additionē: ſꝫ p vni⁹ τ eiuſdē trāſmutationē, de ꝑfecto ad iꝑfectū, aut ecōtra: τ hoc pꝫ p h̄ φ in eo qđ eſt ſimplr̄ τ vniformiter aliq̄le, nō ē īuenire aliquā ptē q̄ ſit ſine tali q̄litate. ſicut nō ē accipe in ſcintilla ignis aliquā partē in q̄ nō ſit caliditas: τ albedo. i. claritas. Sic igit̄ τ prior calor aduēit poſteriori nō p h̄ φ aliq̄ pars quę non erat calida, ſit facta calida: ſed per h̄ φ illud qđ erat min⁹ calidū: ſit magis calidū. Unde τ magnitudo τ paruitas ſenſibilis corporis nō extendit̄ vel āpliat̄ in rarefactione τ ꝯdēſatiōe, p h̄ φ mā aliqd ſuperadditū accipiat: ſꝫ q̄ꝛ mā quę p̄us erat in potētia ad magnū τ paruū trāſmutat̄ de vno i alterū: τ iđ rarū τ dēſuꝫ nō ſit p additionē partiū ſubintrātiū vel p ſubtractionē earūdē: ſed p hoc φ vna eſt materia rari τ denſi. ℄ Tertio ibi.

℄ Atq̄ dēſuꝫ qdē ē graue: raꝝ āt/leue. Ampli⁹ ſicut circuli circulatio ꝯducta i min⁹/nō accepit aliđ cōcauū: ſꝫ qđ erat iuexū/ſic τ ignis. quia ſi aliquis accipiat oē calīm ē. ſic τ oē ꝯductione τ diſtētiōe eiuſdē mā̄ę. Duo nāq̄ꝫ comitāt̄ vtrūq̄ꝫ: graue.n. τ duꝝ denſa eſſe vident̄: leue vō ac molle/rara. Uerum in plumbo ac ferro/graue durumq̄ꝫ diſcrepant. Argу.

℄ Eſt aūt denſuꝫ quidē/graue: rarum aūt/leue. Amplius ſicut circuli circulatio cōducta/in minus/non aliud accipit cōcauū: ſed quod erat/conductū eſt. ſic τ ignis: qđcūq̄ꝫ aliquis accipiat/omne calidum eſt. ſic τ omne conductione τ diſtenſione eiuſdem materię. Duo enim/ſunt ab vtroq̄ꝫ/denſo τ raro. Graue enim τ durum denſa videtur eſſe/τ contraria/rara/leue τ molle. Diſſonat autem graue τ durum/in plumbo τ ferro. T.c.85

℄ Manifeſtat ꝓpoſitū per effectus rari τ denſi. ex dr̄ia.n. raritatis τ dēſitatis: ſeq̄t̄ dr̄ia aliaꝝ q̄litatū. ſ. grauis τ leuis: duri τ mollis τ ſic pꝫ, φ rarū τ dēſuꝫ diuerſificāt q̄litates, τ nō q̄ꝫtitates. Dicit ḡ φ ad raritatē ſequit̄ leuitas: τ ad dēſitatē ſequit̄ grauitas: τ h̄ rōnabiliter: q̄ꝛ rarū ē ex h̄ φ mā recipit maiores dimēſiōes. τ ſic ſi accipiant̄ diuerſa corpora ęq̄lis q̄ꝫtitatis: vnū raꝝ τ aliud dēſum: dēſum hꝫ plus de mā. Dictū eſt aūt ſupra (in tractatu de loco) φ corpus ꝯtentū cōparatur ad ꝯtinēs, ſicut materia ad formaꝫ: τ ſic graue qđ tēdit verſus mediū ꝯtentū: rōnabiliter ē magis dēſum habēs plus de mā. Sicut ḡ circūferētia circuli maioris reducta ad minorē circulū nō recipit ꝯcauitatē in aliq̄ ſui pte in q̄ nō erat p̄us: ſed qđ p̄us erat ꝯcauū reducitur ad maiorē ꝯcauitatē: τ ſicut q̄ꝫcūq̄ꝫ preꝫ ignis aliqs receperit eſt calida: ita τ totū corp⁹ ſit raꝝ τ dēſuꝫ ꝯductione. i. ꝯtractione τ diſtēſione vnius τ eiuſdē mā̄ę: ſꝫ φ mouet̄ ad maiorē vel minorē dimēſioneꝫ. Et hoc pꝫ p hęc q̄ ſequunt̄ ex raro τ dēſo, quę ſunt qualitates. Nam ad denſum ſequit̄ graue τ durum. Et de graui quideꝫ ratio aſſignata eſt. De duro aūt ratio manifeſta eſt: q̄ꝛ durū dicit̄ qđ magis reſiſtit pulſui vel diuiſioni. quod aūt hꝫ plus d̄ mā, min⁹ eſt diuiſibile: q̄ꝛ min⁹ obedit agēti: ꝓpter hoc φ eſt magis remotū ab actu. Ecōuerſo aūt ad rarum ſequit̄ le-

ue τ

ue ꝛ molle. Sʒ graue ꝛ durū i aliqb⁹ diſſonāt: ſicͯ i ferro ꝛ plūbo. nā plūbū ē grauiꝰ: ſʒ ferrū eſt duriꝰ. Et huiꝰ rō eſt: qꝛ plūbū hʒ plus de terreſtri: ſed id qḋ eſt aque in eo eſt iꝑfectius congelatum, ꝛ digeſtum. ❡ Deinde cum dicit.

Argū. ❡ Ex his igiť q̄ dicta ſunt pʒ, neqʒ ſeparatū, aut ſimpliciter: aut in raro, neqʒ potētia vacuū eſſe: niſi quiſpiā voluerit oīno vacuū id appellare, qḋ ē cā lationis. Hoc autē pacto grauis ipſiꝰ leuiſqʒ materies, vt eſt talis, vacuum erit. Rarū enim ac denſuʒ, hac quidem contrarietate, lationis ſunt effectiua. rōne vero duri molli ſue, cauſa ſunt facilis difficiliſue paſſionis: ꝛ non lationis, ſed potius alterationis. Sʒ de vacuo quidem quo pacto eſt: ꝛ quo pacto non eſt in rōne rerum, hoc ſit modo determinatuʒ.

T.c.86 ❡ Ex dictis igiť manifeſtum eſt, ꝙ nec diſcretum eſt vacuuʒ: nec ſimplr, nec in raro, nec potētia: niſi aliquis velit penitus vocare vacuū cām illius qḋ fertur. Sic autē qua grauis eſt, aut leuis, mā que huiuſmodi: erit vacuū. Denſum. n. ꝛ raꝝ, ſm hanc contrarietatē, motus actiua ſunt. ſcḋm autē durum ꝛ molle, paſſionis ꝛ non paſſionis receptiua, ꝛ nō loci mutationis: ſed alterationis magis. Et d̄ vacuo qdē quō ē: ꝛ quō nō eſt, determinatum ſit hoc mō.

❡ Cōcludit pncipale ꝓpoſitū: ꝛ dicit manifeſtū eē ex dictis ꝙ nō eſt vacuū aliqḋ ſpatiū ſeparatū: neqʒ ſimplr eſt extra corpꝰ extēs: neqʒ extēs i raro: ſʒ aliq foramina vacua: neqʒ ēt extēs ē in potētia in corpe raro: ſm illos q nō ponebant vacuū: qḋ eſt in corporibus ſeparatū a pleno. Et ſic nullo mō eſt vacuū: niſi aliqs vellet penitꝰ vocare vacuū mām: q quodāmō eſt cā grauitatis ꝛ leuitatis: ꝛ ſic ē cā motꝰ. Denſum eniʒ ꝛ raꝝ ſunt cā motus ſm ꝯrietatē grauis ꝛ leuis. ſed ſm ꝯtrarietatē duri ꝛ mollis ſunt cā paſſibile ꝛ ipaſſibile (vt dictū eſt) ſed hoc non ptinet ad loci mutationē: ſʒ magis ad alterationē. Et ſic ꝯcludit determinatuʒ eſſe de vacuo, quomodo ſit: ꝛ quomodo non ſit. Lec. xv.

Argū. ❡ Poſt hec aūt, ꝯñs eſt d̄ tpe tractare. Atqʒ ꝑmo quidem dubitandum eſt de ipſo, ꝛ per rōnes exteras: ſi ſit in ratione rerum: nec ne. Deinde cōtemplandum eſt, quenam ſit ipſius tandem natura.

T.c.87 Conſequēs autē dictis ē, aggredi de tpe. Primū āt bene ſe hʒ, opponere de ipo, ꝛ ꝑ extraneas rōnes: vtrū ſit eoꝝ q̄ ſunt: aut non entium: poſtea que nā ipſius.

T. 88. Poſtq̄ determinauit d̄ loco ꝛ vacuo, nūc determiat de tēpore. Et ꝑmo dicit de quo ē itētio: ꝛ q̄ ordine ꝓcedēdū ſit. Scḋo ꝓſequiť ꝓpoſitū ibi [Qḋ qdeʒ igiť.] Dicit ergo ꝑmo: ꝙ ꝯñs ē ad predicta aggredi de tēpore. in quo deſignat difficultatē ꝯſiderationis ꝛ ſicut de premiſſis, ita ꝛ de tpe: ꝑmo opʒ opponēdo ꝓcedere [ꝑ rationes extraneas]. i. ab alijs poſitas, vel ſophiſticas: vtrū .ſ. ſit tēpus vel nō: ꝛ ſi eſt: que eſt nā eius. ❡ Scḋo ibi.

Argū. ❡ Ex his itaqʒ, tp̄s nō eſſe penitꝰ: aut vix eē aut exigue, quiſpiā ſuſpicabiť. Nā aliud ipſiꝰ fuit, atqʒ nō ē, aliud eſt futurū: ꝛ nōduʒ eſt. Ex hiſce aūt ꝯſtat, ꝛ infinitū, ꝛ qḋ ſemp accipiť, tp̄s. At hoc i rōne reꝝ eē qḋ ex hiſce q̄ nō ſunt ꝯſtat: ipoſſibile eſſe videtur.

T.c.88 ❡ Quod qdem igiť oīno non ſit, aut vix ꝛ obſcure, ex his aliqs vtiqʒ cōcipiet. Hoc qdem. n. prius factum eſt, ꝛ non eſt: illud vero futurum: ꝛ nondum eſt. Ex his autē, ꝛ infinitū: ꝛ ſemp acceptū tēpus, cōponiť. Ex his aūt que nō ſunt cōpoſitū, ipoſſibile eſſe videť participare aliquam ſubſtantiam.

❡ Proſequiť de tpe: ꝛ ꝑᵒ opponēdo: 2ᵒ determinādo veritatē ibi [Accipiēdū aūt] Circa ꝑᵐ duo facit ꝑᵒ opponēdo ingrit an tēpus ſit: ſcḋo qd ſit. ibi [Quid aūt ſit tēpus.] 2ᵃ parte 98. t.
Circa ꝑᵐ duo facit. Pmo ponit duas rōnes ad oñdēdū tp̄s nō eſſe. 2ᵒ ingrit de nūc. vtrū ſit vnū nūc i toto tpe: vel plura ibi [Ampliꝰ aūt ipſiꝰ nūc.] Dicit ḡ ꝑmo ꝙ ex iſtis duabꝰ rōnibꝰ pōt aliqs ꝯcipere, vel ꝙ tp̄s oino nō ſit. vel ꝙ ſit aliqḋ qḋ vix ꝛ obſcure ꝑcipi poſſit. Pria ḡ rō eſt talis. Oē cōpoſitū ex his q̄ nō ſunt ipoſſibile ē eē vel habere aliquā ſubaʒ. Sed tēpus cōponiť ex his q̄ nō ſunt: qꝛ tpis ē aliqd ꝑteritū ꝛ iā nō eſt, aliud eſt futurū, ꝛ nōdū ē: ꝛ ex his duobꝰ cōponiť totū tēpus ifinitū, ꝛ ꝑpetuū poſitū. ergo ipoſſibile eſt tempus aliquid eſſe. ❡ Scḋam rōnem ponit ibi. 2ᵃ parte 93. t.

❡ Preterea partibilis oīs rei ſi ſit, neċe eſt, cū ē aut oēs ptes, aut nōnullas eē. At tpis: qḋ qdē eē partibile ꝯſtat: alie ptes trāſacte: alie future ſūt, nullaqʒ penitus adeſt. Ipm āt nūc, ptem nō eſſe, ꝯſtat, pars nāqʒ metiť: at ipʒ nūc nō metiť. ex ptibus ꝑterea cōſtet totū, opʒ. At tp̄s ex ipſis nūc nō videť ꝯſtare. Argū.

❡ Adhuc āt, oīs rei diuiſibilis ſi ſit qdē neċe ē, cū ē, aut oēs, aut q̄ſdā ptes eē. Tpis aūt alie fcē: alie v̄o future ſūt. ē aūt nihil, cuʒ ſit diuiſibile. Ipʒ aūt nūc, nō eſt pars. menſurat. n. ps. ꝛ cōponi opʒ totū, ex partibus. Tēpus aūt, nō videť cōponi ex nunc. T.c. 89

❡ Que talis eſt. Cuiuſlibet diuiſibilis exiſtētis neċe ē duʒ eſt aliquā partē eē, vel aliquas: ſed tp̄s nō ē huiuſmodi: qꝛ quedā tpis partes ſunt ꝑterite: alie v̄o ſunt future: ꝛ nihil tpis, qḋ ſit diuiſibile, ē in actu. Ipʒ v̄o nūc, qḋ eſt i actu, nō eſt pars tpis: qꝛ pars ē q̄ mēſurat totū: vt binariꝰ ſenariū. vel ſaltē ex qua cōponiť totū, ſicut q̄ternarius ē pars ſenarij nō mēſurās ipm: ſed qꝛ ex ipſo ꝛ binario cōponiť ſenarius: tēpus aūt nō cōponiť ex ipſis nūc (vt īfra probabiť) tempus igitur non eſt aliquid. ❡ Deinde cum dicit. Lec. 18 t.c. 107

❡ Inſuper, ipm nūc qḋ ꝑteritū diſtinguere futurūqʒ videtur, vtruʒ vnuʒ idemqʒ, ſemper permaneat: an aliud ſit atqʒ aliud: non diſcerni facile poteſt. Argū.

❡ Ampliꝰ autē, ipſuʒ nūc, qḋ videtur determinare ꝑteritum ꝛ futurū. vtrum vnum ꝛ ideʒ, ſemp ꝑmanet, an aliud ꝛ aliud: non facile eſt ſcire. T.c.90

❡ Inquirit vtrū ſit idē nūc in toto tēpore. ꝛ circa h̄ tria facit. Primo mouet queſtionē. Scḋo obijcit ad vnam partem ibi [Siquideʒ. n. nūc.] Tertio ad alteram ibi [At v̄o neqʒ nūc.] Dicit ḡ primo, ꝙ nō eſt facile ſcire, vtrum nūc qḋ videť diſtinguere inter ꝑteritū ꝛ futurū ſemp maneat idem in toto tempore: an ſit aliud, ꝛ aliud. ❡ Scḋo ibi. infra t. 91.

❡ Nā ſi ſit aliḋ atqʒ aliḋ ſp cū plᵉs ptes tpis, nulle ſiť: niſi altera ꝯtineať ab altera ꝑinde atqʒ minus a maiore tpe ꝯtineť, atqʒ id qḋ nūc qdē nō ē: ātea v̄o fuit, neċe ſit aliqñ eē corruptū, ipa nūc ꝑfecto ſimul non erunt. prius āt ſemp corruptū eē neceſſe eſt. In ſeipſo igiť corruptū eē nō pōt, ꝓpterea qḋ tūc ē. in alio v̄o nūc q fieri pōt vt ſit corruptū? Sit eniʒ hoc impoſſibile, ipſa nūc ſibi herere vt puncto punctū. Si igiť nō in eo qḋ eſt deinceps, corruptum eſt: ſed in alio: in ipſis profecto nūc medijs ſimul erit que Argū.

quidem ſunt infinita. At fieri nequit.

¶ Si qdem.n.nūc ſemꝑ alteꝝ ⁊ alteruz/nulla autez coꝝ q̄ſ ſunt in tēpore:alia ⁊ alia pars ſimul eſt/ q̄ nō ɔtineat/alia vero cōtineatur/ſicut minus tēpus/ ſubeſt ſub pluri ipm̄ nunc/qḋ modo eſt/prius autez non fuit/neceſſe eſt corrūpi aliqn̄:q2 ipſa qdē nunc/ ſimul adinuicē non erunt corruptū aūt eſſe/ neceſſe eſt/prius. In eodē qdem igit̄ corruptū eſſe impoſſibile eſt:ꝑpter hoc qḋ nūc eſt in alio autez nunc/corrūpi prius nō cōtingit. Sic.n.impoſſibile eſt/habita eſſe inuicem ipſa nūc:vt punctū cum puncto. Si igitur in eo qḋ conſequēter eſt/non corrumpitur/ ſꝫ in alio/in medijs nunc q̄ſ ſunt infinita/ ſimul erit. Hoc autem/impoſſibile eſt.

¶ Oñdit ꝙ nō ſit aliḋ,⁊ aliud nūc,tali rōne. Due ptes tpis q̄ ſūt aliq̄ adiuicē,nō pñt ſimul eſſe:niſi vna ɔtineat aliā:ſicut mai⁹ tēpus,ɔtinet minus:vt ann⁹ mēſem:mēſis dies. ſimul eni eſt,⁊ dies,⁊ mēſis,⁊ annus:ſed vnū nūc cū idiuiſibile ſit,nō cōtinet alterū. Si ḡ eſt accipere in tēpore duo nūc:neceſſe eſt ꝙ illud nūc,qḋ modo eſt,⁊ prius nō fuit:aliqn̄ corrūpat̄:q2 nunq̄ꝫ duo nūc,ſint ſimul. Omne aūt corruptū,neceſſe eſt in aliquo nūc corrūpi. Nō aūt pōt dici,ꝙ prius nūc ſit corruptū,i ipſo nūc priori:q2 tunc erat ipſum nūc:⁊ nihil corrūpit̄,dū eſt. Silr̄.ēt,nō pōt dici,ꝙ pri⁹ nūc corrūpat̄ i poſteriori:q2 ipoſſibile ē ſic ſe habere duo nūc adiuicē ꝙ ſint habita.i.imediate ɔſequētia ſe:ſicut ēt ipoſſibile eſt de duob⁹ punctis.⁊ hoc nūc ſupponit̄:q2 i ſexto probabit̄. Sic igit̄ inter q̄ſlibet duo nūc, ſunt īfinita nunc. Si ergo prius nunc,corrūpatur in aliquo poſteriori nunc:ſequit̄ ꝙ illud nūc qḋ eſt ante:ſimul ſit cuz omnib⁹ alijs nunc intermedis:qḋ eſt impoſſibile(vt dictū eſt) Impoſſibile eſt igitur eſſe aliud ⁊ aliud nunc. ¶ Tertio ibi.

Argу. ¶ At vō/neqꝫ idē ſemꝑ ꝑmanere pt̄. Nulli⁹.n.diuiſibilis finiti/finiſ ē vn⁹ ſiue ad vnū ſiue ad plura cōtinuū ſit. At ipꝫ nūc finis ē:tēpuſqꝫ ſumi finitū pōt.

¶ At vero neqꝫ nūc ſemꝑ manere idē/ poſſibile eſt.
T.c.91 Nullius.n.diuiſibilis finiti/vnus terminus eſt/ nec ſi in vno ſit ɔtinuū:nec ſi in plura. Ipſuz autez nunc terminus eſt:⁊ tempus eſt accipere finitum.

¶ Oſtēdit ꝙ nō poſſit eſſe vnū ⁊ idē nūc duabus rōnibus. Quarū ꝑma,talis eſt. Nullius diuiſibilis finiti poteſt eſſe vnus termin⁹ tm̄:neqꝫ ſi ſit cōtinuū ſm̄ vnaꝫ dimentionez vt linea:neqꝫ ſi ſm̄ plures,vt ſupficies,⁊ corpus. Nā vni⁹ linee finite termini ſunt duo puncta:⁊ ſuperficiei plures linee:⁊ corporis plures ſuperficies. Sed ipſū nūc eſt terminus tēporis. Cuꝫ igit̄ ſit accipe aliqḋ tempus finitum, neceſſe eſt ponere plura nūc. ¶ Scḋam rationē ponit ibi.

Arg. ¶ Preterea cū ſit̄ eē tpe:⁊ neqꝫ ṗus neqꝫ poſteri⁹/ nihil aliud ſit q̄ꝫ i eodē nūc eē/ſi pora poſteriora ue in hoc nūc/ſūt:ea ꝑfecto q̄ ante cēties cētenos annos ſūt fcā:ſil̄ cuꝫ his erunt q̄ hodierno die conficientur:⁊ neqꝫ prius quicq̄ꝫ alio neqꝫ poſterius erit. De his igitur q̄ſ īſunt tempori/tot ſint dubitata.

T.c.92 ¶ Amplius ſi ſimul eſſe ſm̄ tēpus/⁊ nec pri⁹/nec poſterius/in eodē eſſe/⁊ in ipſo nūc eſt:ſimul ſunt q̄ſ in annū ſunt milleſimū:his q̄ſ ſunt hodie:nec ṗus
T.c.93 nec poſterius nihil aliud/alio. ¶ De his quidem igitur q̄ſ inſunt ipſi:tot oppoſita ſint.

¶ Illa dr̄ eſſe ſimul ſm̄ tēpus,⁊ nec ṗus nec poſteri⁹ q̄ſ ſunt in eodē nūc. Si ergo eſt idē nūc permanēs in toto tēpore,ſequitur ꝙ illa q̄ſ fuerūt ante mille ānos,ſint ſimul cum his q̄ſ ſunt hodie. Ultimo aūt epilogādo cōcludit, tot eſſe oppoſita de ipſis nūc q̄ſ ſunt in tpe. Lec.xvj.

¶ Sed qdnā ſit tpꝰ:⁊ q̄ ſit ipſi⁹ nā/ſilr̄ ē obſcurū.⁊ ex his q̄ſ a maiorib⁹ nr̄is tradita ſūt/⁊ ex his q̄ſ nuꝑ a nobis ſunt dicta. Quidā.n.vniuerſi motū:qdā ſphērā ipſā/tpꝰ eē dixerūt. Quoꝝ neutrū veꝝ ē. Argу.

Quid autem tempus.⁊ q̄ſ ipſius natura:ſimiliter ⁊ ex traditis inmanifeſtum eſt/⁊ ex quibus attingimus aduenientes prius. Quidam enim/totius quidez motum dicunt. Alij autem/ipſam ſphēram.

Poſtq̄ꝫ inqſiuit an tēpus ſit. Hic diſputatiue inqrit qd ſit. Et ꝑmo iprobat pōnes aliorū. Scḋo inquirit,qūo ſe hꝫ ad motū,qui tēpori ꝓpinquiſſimus videt̄.ibi[Qm̄ āt videt̄ maxime.] Circa primuꝫ duo facit.
Primo ponit opiniones. Scḋo iprobat eas ibi[Quāuis T.97.
circulatiōis.] Dicit ḡ ꝑmo.ꝙ qd ſit tēp⁹:⁊ qd ſit nā ei⁹, 3°par.
nō pōt eē manifeſtū ex his q̄ tradita erāt de tpe:ab antiquoribus:neqꝫ per aliqua quib⁹ attingi poſſit qd ipſi circa h̄ 93.t.
determinauerint. Quidā.n.dixerunt,ꝙ tēpus eſt motus cęli. Quidā vō,ꝙ eſt ipſa ſphēra cęleſtis. ¶ Scḋo ibi.

¶ Etenī ɔuerſiōis ps:tpꝰ eſt qḋdā. Cōuerſio vō nō ē. Pars.n.ɔuerſionis/ē id qḋ ſūptū ē: nō ɔuerſio. Argу.

¶ Quāuis circulationis pars/tempus quoddam ē: circulatio autem/non eſt. Pars enim circulationis eſt/q̄ſ accipitur:ſed non circulatio.

¶ Jmprobat poſitas opiones.⁊ ꝑmo ꝑmā.2° ſcḋā ibi[Toti⁹ aūt ſphēra.] Circa ṗm̄,ponit duas rōnes. Quaꝝ ṗa ta- 2°.94.
lis ē. Si circulatio ē tpꝰ,opꝫ ꝙ ps circulatiōis,ſit circulatio:q2 ps tpis,tēpus ē:ſed ps circulatiōis, nō ē circulatio ergo tēpus,nō eſt circulatio. ¶ Secundā rōnē ponit ibi.

¶ Preterea ſi plures eēnt cęli:motus vniuſcuiuſqꝫ ſilr̄/tēpus eſſet. Quare plura tempora ſimul/eſſent. Argу.

¶ Ampli⁹ aūt ſi plures eēnt cęli:ſimiliter eſſet tēpus T.c.94
cuiuſlibet ipſoꝝ/motus. Quare multa tpa ſimul.

¶ Que talis eſt. Mot⁹ multiplicatur ſm̄ multitudinē mobiliū. Si ergo plures eſſēt cęli:plures eſſent circulationes coꝝ.⁊ ſic ſi circulatio ſit tēpus,ſequeret̄ ꝙ eſſent multa tēpora ſimul:qḋ eſt ipoſſibile.nō.n.eſt accipere duas partes tēporis ſimul,niſi vna ɔtineat aliā(vt ſupra dictū eſt) Mouebant̄ tn̄ hi ad ponendū tēpus eſſe circulationē:q2 videbant tēpora circulo quodā reiterari. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

¶ Sphērā āt vniuerſi/qdā iḋ tpꝰ eē putauerūt/q2 ⁊ i tpe ⁊ vniuerſi ſphēra ſūt cūcta/Sꝫ h̄ adeo ſtultū ē vt ſupuacaneū ſit/ea ipoſſibilia q̄ ſequūt̄ ɔſiderare. Argу.

¶ Totius autem ſphēra viſa eſt quidez/dicentibus eſſe tempus/quia in tempore omnia ſunt/⁊ in toti⁹ ſphēra. Eſt autem ſtultius/quod dicitur/q̄ꝫ ⁊ quod eſt de hoc impoſſibilia conſiderare.

¶ Excludit ſcḋā opionē:⁊ dicit. Quibuſdā viſuꝫ ē ꝙ ſphēra cęli eēt tpꝰ:p h̄ ꝙ oia ſunt i tpe:⁊ ēt oia ſūt i ſphēra toti⁹:q2 cęlū ɔtinet oia:vñ ɔcludere volebāt,ꝙ ſphēra cęli eēt tpꝰ. In q̄ qdē rōne duplex erat defect⁹:q2 ñ vniuoce dr̄ eē aliqd in tpe,⁊ in loco. Scḋo q2 argumentabat̄ in ſcḋa figura,ex duab⁹ affirmatiuis.⁊ iḋ dic̄ ꝙ iſta pō ē magis ſtulta q̄ꝫ ꝙ oporteat ɔſiderare ipoſſibilia q̄ ad ipſam ɔſequātur. Manifeſtū eſt eni ꝙ omnes partes ſphērę ſunt ſimul:

non

non autem temporis. ❡ Deinde cum dicit.

Argr. ❡ Cum vero/motus quidam/atq; mutatio quędã tempus eſſe maxime videatur: id ſi ſit cõſideremus oportet. Mutatio igitur motuſue/in ipſo eſt quod mutatur dũtaxat: aut vbi id eſt quod mouetur atq; mutatur. At tempus vbiq; eſt ęque: ⁊ apud oia.

T.c.95 ❡ Quoniã aũt videt̃ maxime motus eſſe ⁊ mutatio q̃dam/tempus: hoc cõſiderandũ eſt. Uniuſcuiuſq; quidem igitur mutatio/⁊ motus/in ipſo ꝓpter alte rationem ⁊ augmẽtum mutatio eſt ſolum: aut vbi forraſſe eſt ipſum qđ mouetur ⁊ tranſmutat̃. Tempus autem ſimiliter/⁊ vbiq;/⁊ apud omnia eſt.

❡ Inquirit q̃uo ſe hz tẽpus ad motũ. Et p̄ oſtẽdit q̃ tp̃s nõ
z°98. eſt motus. 2° q̃ nõ eſt ſine motu. ibi [At v̄o neq; ſine motu ⁊c̃.] Circa p̄m ponit duas rõnes ad oſtẽdendũ q̃ tp̃s nõ ſit motus aut mutatio, q̃ poſſet maxime videri. Primo q: ois motus ⁊ mutatio, vel eſt ſolũ in ipſo trãſmutato: vel ẽt in loco vbi eſt tranſmutatũ ⁊ tranſmutans: quoꝝ p̄m dr̃ ꝓp motũ in ſub̃a, ⁊ q̃litate, ⁊ q̃ntitate. 2m aũt dr̃. ꝓp motuz in vbi: qui dr̃ mot⁹ in loco. Sed tp̃s eſt vbiq; ⁊ apud oia. ergo tẽpus non eſt motus. ❡ Scd̃am rõnem ponit ibi.

Argr. ❡ Pręterea mutatio quidẽ omnis/celerior eſt atq; tardior. at tempus non eſt. tardũ enim ⁊ velox/tpe eſt diffinitum. Nam id quidẽ eſt velox/qđ in breui tpe magnum: id autẽ tardum/qđ in lõgo/paruum ſpatium tranſit. At tempus/nec vt quantum quid eſt: nec vt quale/tpe diffinitur. Tempus igitur non eſſe motũ ſatis iam patuit. At nihil impręſentiarũ interſit/vtro nomine: motu an mutatione vtamur.

T.c.96 ❡ Amplius aũt/mutatio quidem ois/velocior aut tardior eſt. tẽpus aũt non eſt. tardum aũt ⁊ velox/tpe determinant̃. Uelox q̃dem/qđ in pauco/multũ mouet̃. Tardum aũt/qđ in multo/paucuz. Tẽpus aũt non determinat̃ tpe. neq; quo quãtum aliquid

T.c.97 eſt: neq; quo quale. ❡ Quod quidem igitur non eſt motus: manifeſtum eſt. Nihil autẽ differat nobis dicere in pręſenti/motum aut mutationem.

❡ Que talis eſt. Oĩa mutatio ⁊ motus, eſt velox aut tardus: ſed tp̃s non huiꝰ. ergo tp̃s non eſt motus vel mutatio. Mediã ſic ꝓbat. Tardũ ⁊ velox determinat̃ ex tpe: q: velox dr̃ quod mouet̃ per multũ ſpatiũ, in pauco tpe: tardum aũt qđ e ↄ̃rio ꝑ paucum ſpatiuz, in multo tpe: ſed tp̃s nõ determinat̃ tpe: neq; ſm̃ ſuã q̃ntitatẽ: neq; ſm̃ qualitatem: q: idẽ non eſt mẽſura ſuiipſius: ergo tp̃s nõ eſt velox neq; tardũ. Et q: ꝓpoſuerat q̃ mutatio eſt velox aut tarda nõ facta mẽtione de motu: ſubiũgit q̃ q̃tum ad p̄ſens, nõ differt dicere, motum aut mutationẽ. In quinto enim oſtendetur eorum differentia. ❡ Deinde cũ dicit.

Argr. ❡ At vero/nõ ſine mutatione tẽpus eſſe vr̃. Naz cũ ipſi nihil mente mutamur: aut nõ animaduertimus nos eſſe mutatos: nõ videtur nobis tempus fuiſſe. Quemadmoduz nec hiſce qđ ferunt in ſarde apud heroas dormire cũ fuerint experrecti. Coniungũt enim nũc ipſa: prius (inq̃) atq; poſterius: vnũq; faciunt: mediũ ob ſenſus occupationem/tp̃s excipiẽtes. Ut igit̃ ſi non aliud atq; aliud/⁊ ſed vnũ idẽq; nũc eſſet tp̃s ſane nõ eſſet. Sic ⁊ cum lateat aliud atq; aliud eſſe: mediũ ip̄m/non eſſe tempus/vr̃. Qđ ſi tunc ſit: vt tẽpus eſſe nõ arbitremur/cũ nullã diffinimus mutationem: ſed in vno atq; indiuiſibili aĩa manere videt̃: cũ vero ſenſerimus diffinierimuſq; mutationẽ tunc tẽpus fuiſſe dicimus/patet ꝑfecto ſine motu mutationeue tp̃s nõ eſſe. Quę cũ ita ſint/patet tẽpus nec motũ eſſe/nec eſſe ẽt abſq; motu.

❡ At vero/neq; ſine motu tẽpus eſt. Cum enĩ nihil ipſi mutamur ſm intelligentiam/aut latet tranſmutantes/non videtur nobis fieri tẽpus: ſicut neq; qui in ſardo fabulãtur dormire apud heroas/cum expergiſcuntur. Copulãt enim nunc primũ poſteriori nunc/⁊ vnum faciunt remouentes/propter inſenſibilitatem/medium. Tanq̃ igitur ſi non eſſet medium nunc/ſed idem ⁊ vnum/non eſſet tẽpus: ſic ⁊ quando latet alterum eſſe/nõ videtur medium/eſſe tempus. Si igitur non opinari eſſe tẽpus/tunc accidit nobis/cum non diffinimus nec vnam mutationem/ſed in vno indiuiſibili videtur anima manere: cum aũt ſentimus ⁊ determinamus/tunc dicimus fieri tempus. Manifeſtum eſt/q̃ non eſt ſine motu neq; mutatione/tempus. ❡ Quod igitur neq; mo- T.c.98
tus/neq; ſine motu tempus eſt/manifeſtum eſt.

❡ Oſtẽdit q̃ tp̃s non eſt ſine motu: q: q̃n hoĩes nõ mutant̃ ſm̃ ſuã apprehẽſionẽ: aut ſi mutant̃, tñ latet eos: tũc nõ vr̃ eis, q̃ ptranſeat aliqđ tp̃s. Sicut pʒ in his q in ſard (q̃ quę eſt ciuitas grę̃) dñt fabuloſe dormire apud heroas: id eſt apud deos. Aĩas .n. bonoꝝ ⁊ magnoꝝ: heroas vocabãt: ⁊ q̃ſi deos vocabãt: vt Herculis, Bacchi ⁊ ſimiliũ. Per incãtationes .n. aliq̃s: aliqui iſenſibiles reddebant̃: quos dicebãt dormire apud heroas: q: excitati, q̃dã miracula ſe vidiſſe dicebãt: ⁊ futura q̃dã p̄nunciabãt. Tales aũt redeuntes non ꝑcipiebant tp̃s qđ pręterierat: dũ ipſi ſic abſorpti erãt: q: illud inſtans primũ in quo dormire cęperãt copulabãt poſteriori nunc, in quo excitabant̃: ac ſi eſſent vnuz: mediũ enim tp̃s nõ ꝑcipiebãt. Sicut igit̃ ſi nõ eſſet aliud ⁊ aliud nunc, ſed idẽ ⁊ vnũ: nõ eſſet tp̃s mediũ: ſic ⁊ q̃n latet diuerſitas duoꝝ nunc: nõ videtur tp̃s eſſe, mediũ. Si g̃ tunc accidit nõ opinari tp̃s, cum nõ ꝑcipimus aliquã mutationẽ: ſed hoĩ vr̃ q̃ ſit in vno indiuiſibili nunc: tunc autẽ ꝑcipimus fieri tp̃s: q̃n ſentimus ⁊ determinamus. i. numeramus motũ aut mutationẽ: manifeſte ſeq̃tur, q̃ tp̃s nõ ſit ſine motu, neq; ſine mutatione. Ultimo g̃ concludit q̃ tẽpus nõ ſit motus: nec ſit ſine motu. Lec. 17.

Argr. ❡ Qm̃ aũt/quidnã ſit tẽpus q̃rimus/ſumamus opz hinc/ordiẽtes/q̃dnã ipſius ſit/motꝰ. Nã ſimul motum tẽpuſq; ſentimus. Eteñ ſi tenebrę ſint/⁊ nihil per corpus afficiamur/motus aũt inſint in aĩa/cõtinuo ſane quoddã ẽt ſimul fuiſſe tẽpus videtur. At cum tẽpus etiaz quoddã videtur nobis fuiſſe/ſimul tunc ⁊ motus fuiſſe quidã videt̃. Quibus efficitur/vt tẽpus aut motus ſit/aut aliq̃d motus. Cũ igitur motus nõ ſit/neceſſe eſt ipſum/aliquid motus eſſe.

Accipiendum autem/quoniam quęrimus quid ſit tempus/hinc incipientibus/quid motus eſt: ſimul enim motum ſentimus/⁊ tempus. Et nanq; ſi

ſint tenebꝛę: ⁊ nihil per corpus patiamur: motus autē aliquis in anima fiat: ſubito ſimul videtur fieri quodāmodo tēpus. At vero ⁊ cum tempus videtur fieri aliquod: ſimul ⁊ motus aliqs fieri videtur. Quare aut motus: aut motus aliquid/eſt tempus. Quoniam autem nō eſt motus: neceſſe eſt motus aliquid eſſe/ipſum.

Poſtq̄ꝫ Phs diſputatiue inquiſiuit de tpe: hic incipit determinare veritatē. Et primo determi
nat veritatē de tpe. Scdo mouet quaſdā dubitationes cir
T.130 ca veritatē determinatā. ⁊ ſoluit eas ibi [Dignū autem.]
Circa primū duo facit. Primo determinat de tpe ſm ſe.
T.114 Scdo p cōparationē ad ea q̄ tpe menſurant ibi [Qm̄ aūt
eſt tps ⁊c̄.] Circa primuꝫ tria facit. Primo manifeſtat qd
T.103 ſit tps. 2° qd ſit nunc tpis ibi [Et ſicut motus ſemp ⁊c̄.]
Tertio ex diffōne motus aſſignata aſſignat rōnes eoꝝ q̄
T.108 dr̄ de tpe ibi [Quod qdē igit̄ tps ⁊c̄.] Circa primū duo
facit. Primo ponit tpis diffōnem. Scdo manifeſtat eā ibi
T.102 [Signū aūt.] Prima pars diuidit̄ in tres particulas: ſm
tres ptes diffōnis tpis quas inueſtigat. Scdo ps incipit
T.99. ibi [Qm̄ aūt qd mouet̄ ⁊c̄.] Tertia ibi [Determinamus
2ª 101 aūt ⁊c̄.] Primo ergo inueſtigat hanc particulā ꝙ tps eſt
aliqd motus. Unde dicit: ꝙ qi ingrimus quid ſit tps: hinc accipiendū eſt: vt accipiamus qd motus, ſit tps. Et ꝙ tps ſit aliqd motus: hoc manifeſtū eſt, ꝙ ſimul ſentimus motū ⁊ tps. Contingit enim quinqꝫ ꝙ percipimus fluxuꝫ tpis: q̄uis nullū motum particularē ſenſibilē ſentiamus: vt pote, ſi ſimus in tenebris: ⁊ ſic viſu nō ſentimus motuꝫ alicuius corpis exterioris. Et ſi nos non patiamur aliquā alterationē in corporibus nr̄is ab aliquo exteriori agēte: nullū motū corporis ſentiemus: ⁊ tn̄ ſi fiet aliqs mot⁹ in aīa nr̄a: puta ſm ſucceſſionē cogitationum ⁊ imaginationum: ſubito vr̄ nobis ꝙ fiat aliqd tēpus. ⁊ ſic percipiēdo quēcunqꝫ motū percipimus tps. Et ſir̄ e cōtra cum percipimus tēpus: ſimul percipimus motū. Unī cum nō ſit ipſe motus (vt pbatū eſt) relinquit̄, ꝙ ſit aliqd motus. Habet aūt dubitationē qd hic dr̄ de perceptione tpis ⁊ motus. Si enim cōſequat̄ aliquē motum ſenſibilē extra aīam exiſtentē: ſequitur ꝙ qui nō ſentit illum motum: non ſentiat tempus: cuius ꝯtrium hic dr̄. Si aūt tempus conſequatur motū animę: ſeqtur ꝙ res non cōparentur ad tempus, niſi mediante aīa: ⁊ ſic tēpus erit nō res nāę: ſed intentio animę, ad modū intentionis generis ⁊ ſpeciei. Si aūt ſequat̄ vlr̄ oēm motum: ſequitur quot ſunt motus: tot ſint tēpora: qd eſt impoſſibile: qꝛ duo tēpora nō ſunt ſimul: vt ſupra habitū eſt. ¶ Ad huius igitur euidentiam ſciendū eſt, ꝙ eſt vnus pmus motus, qui eſt cā ois alterius motus: vn̄ quęcunqꝫ ſunt in eē trāſmutabili, hn̄t hoc ex illo pmo motu: q eſt motus pmi mobilis. Quicunqꝫ aūt pcipit quēcunqꝫ motū: ſiue in rebus ſenſibilibus exiſtentē: ſiue in aīa: percipit eſſe trāſmutabile: ⁊ per cōſequens, percipit primū motum quem ſeqtur tps. Unde quicunqꝫ percipit quēcunqꝫ motū, percipit tps: lꝫ tempus nō conſequatur niſi vnū primum motū: a quo oēs alij cauſantur ⁊ menſurantur: ⁊ ſic remanet tm̄ vnum tempus. ¶ Secundo ibi.

Argr. ¶ Cum aūt id qd mouetur/ex quodā in qddā pficiſcatur: magnitudoqꝫ ois cōtinua ſit: motus pfecto magnitudinē ſeqtur. Quia nāqꝫ magnitudo continua eſt: ideo ⁊ motus continuus eſt. At qꝛ motus cōtinuus eſt: ⁊ tēpus cōtinuū eſt. Quāuis enim eſt motus: tantum ⁊ tempus ſemper fuiſſe videtur.

T.c.99 ¶ Quoniam aūt qd mouetur/mouet̄ ex quodam in quiddā: ⁊ ois magnitudo cōtinua eſt: ſequitur magnitudinē motus. Propter id enim ꝙ magnitudo continua eſt: ⁊ motus cōtinuus erit. Quantū enim motus eſt: tantum ⁊ tempus/videtur fieri.

¶ Inueſtigat ſcdam particulā poſitam in diffinitione tēporis. Suppoſito enim ꝙ tps ſit aliqd motus: cōſequens. ſ. ipm reſtat inueſtigandū, ſm quid tps cōſequatur motum: qꝛ ſm prius ⁊ poſterius. Circa hoc ergo tria facit. Primo oſtēdit qūo in motu inueniatur prius ⁊ poſterius. Secun
do qūo prius ⁊ poſterius ſe habeat ad motum ibi [Eſt au 3ª.99.
tem prius ⁊ poſterius.] Tertio ꝙ tempus ſequitur mo
tum ſm prius ⁊ poſterius ibi [At vero ⁊ tempus.] Cir T.100
ca primū duo facit. Primo oſtendit ꝙ cōtinuitas eſt in tē
pore, ex motu ⁊ magnitudine. 2° ꝙ etiā prius ⁊ poſterius
ibi [Prius aūt ⁊ poſterius.] Dicit ergo primo. ꝙ omne infra
qd mouetur, mouetur ex quodā in quiddā: ſed inter alios motus: primus eſt motus localis: qui eſt a loco in locum ſm aliquā magnitudinem. Primum autē motum cōſequitur tēpus. ⁊ ideo ad inueſtigandū de tempore, opꝫ accipere motum ſm locū. Quia ergo motus ſm locū eſt ſm magnitudinē, ex quodam in quiddā: ⁊ omnis magnitudo eſt cōtinua: opꝫ ꝙ motus eē ſequat̄ magnitudinē in cōtinuitate: vt qꝛ magnitudo cōtinua eſt: ⁊ motus continuus eſt: ⁊ p cōſequens tps etiā continuū eſt: qꝛ quātus eſt motus primus: tantū fieri tempus vr̄. non aūt tempus menſurat̄ ſm q̄titatem cuiuſcūqꝫ motus: qꝛ tardus mouetur ſm paucū ſpatium in multo tēpore: velox aūt econuerſo: ſed ſolum q̄titatem primi motus, ſeqtur tempus. ¶ Scdo ibi.

¶ Atqui prius ⁊ poſteri⁹/in loco eſt primo/atqꝫ poſitione. Cum vō in magnitudine ſit: in motu quoqꝫ ſimilitudine rōnis/prius eē poſteriuſue/neceſſe eſt. At vō prius atqꝫ poſterius in tpe etiam eſt: ex eo ſane/qꝛ ſemp alterum ipſorum/alterum ſequitur. Argr.

¶ Primus autem ⁊ poſterius/in loco primuꝫ ſunt. hęc autem poſitione/ſunt determinata. Quoniam autem in magnitudine primum ⁊ vltimum eſt: neceſſe eſt in motu prius ⁊ poſterius eſſe proportionaliter ijs quę ſunt ibi. At vero ⁊ in tēpore eſt prius ⁊ poſterius/propter id quia ſequitur ſemper alterum/alterum ipſorum.

¶ Oſtendit ēt, ꝙ idem ordo ꝯſiderat̄ in priori ⁊ poſteriori. ⁊ dicit. ꝙ prius ⁊ poſterius, ſunt prius in loco ſiue in magnitudine: ⁊ hoc ideo qꝛ magnitudo eſt q̄titas poſitionem habens. de rōne aūt poſitionis eſt prius ⁊ poſterius. vnde ex ipa poſitione locus hꝫ prius ⁊ poſteri⁹. Et qꝛ in magnitudine eſt prius ⁊ poſterius: neceſſe eſt ꝙ in motu ſit prius ⁊ poſterius pportionalr̄ his [quę ſunt ibi]. ſ. in magnitudine, ⁊ in loco. ⁊ p cōſequens etiā in tēpore eſt prius ⁊ poſterius, qꝛ motus ⁊ tēpus ita ſe habent: ꝙ ſemp alterum eorum, ſequitur ad alterum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Prius aūt in motu poſteriuſue/ſubiecto qdeꝫ eſt motus. Ipſo aūt eſſe/diuerſum eſt: ⁊ nō eſt motus. Argr.

¶ Eſt autem prius ⁊ poſterius ipſorum/in motu. Quod equidem ens/motus eſt, tamē eſſe ipſius/alterum eſt: ⁊ non eſt motus.

¶ Oſtendit qūo prius ⁊ poſterius ſe habēt ad motum. ⁊ dicit. ꝙ prius ⁊ poſterius ipſoꝝ. ſ. temporis ⁊ motus, q̄tuꝫ ad id quod eſt: motus eſt: tn̄ ſm rationem eſt alterū a motu, ⁊ nō eſt motus: de ratione enim motus eſt, ꝙ ſit actus exiſtentis in potētia: ſed ꝙ in motu ſit prius ⁊ poſterius: hoc contingit motui, ex ordine partium magnitudinis. Sic igitur prius ⁊ poſterius ſunt ideꝫ ſubiecto cū motu: ſed differunt rōne. Unde reſtat inquirendum: cum tēpus

ſequat̄

ſequatur motũ(ſicut ſupra oſtenſum eſt) vtrum ſequatur ipſum inquantum eſt motus:an inquantum habet priꝰ ⁊ poſterius. Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Atqui tp̄s quoqꝫ cognoſcimꝰ:cũ motũ definimꝰ priore poſterioreue definiẽtes. Atqꝫ tũc fuiſſe dicimꝰ tp̄s:cũ priꝰ in motu poſteriuſue ſenſerimus.

t.c.100 ¶ At vero ⁊ tempus cognoſcimus: cum diffinimꝰ motum prius ⁊ poſterius determinantes: ⁊ tunc dicimus fieri tempus. quando prioris ⁊ poſterioris ĩ motu/ſenſum percipimus.

¶ Oñdit ꝙ tẽpus ſequat̃ motũ rõne prioris ⁊ poſterioris, ꝓpter hoc enim, eſt oſtenſum, ꝙ tẽpus ſequit̃ motũ: qꝛ ſimul cognoſcimꝰ tp̄s ⁊ motũ:ſꝫ illud:ergo tp̄s ſeqtur motuꝫ quo cognito, in motu cognoſcit̃ tp̄s:ſed tũc cognoſcimus tp̄s, cũ diſtinguimꝰ determinãdo prius ⁊ poſteriꝰ:⁊ tũc dicimus fieri tp̄s, qñ accipimꝰ ſenſuꝫ prioris ⁊ poſterioris in motu. Relinquitur ergo, ꝙ tempus ſequitur motum ſm prius ⁊ poſterius. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Hoc aũt ip̄o definimus/qd̓ aliud atqꝫ aliud ipſa/ aliud qd iter ipſa mediũ eſſe exiſtimamꝰ. Nã cum extrema alia/medio itelligimus eẽ: ⁊ aïa ipſa/ nũc duo dicit/alteꝝ priꝰ/alteꝝ poſterius/tũc ⁊ hoc ipſꝫ tp̄s dicimus eẽ. Qd̓ eni ipſo nũc definit̃:id tp̄s eẽ vr̃: ⁊ ſupponit̃. Cũ igit̃ ip̄m nũc/vt vnũ ſentimꝰ/⁊ nõ aut vt prius in motu poſteriuſue/aut vt idẽ qdẽ: ꝑoris v̓o cuiuſdã poſterioriſue:tp̄s tũc nullũ fuiſſe vr̃:qm̃ neqꝫ motus. Sꝫ cũ prius ſentimꝰ atqꝫ poſterius/tũc ⁊ tp̄s dicimus eẽ. Hoc eni ẽ tp̄s/numerus motus per ipſum prius poſteriuſue. Non ergo tp̄s eſt motus:ſed vt motus ipſe numerum habet.

¶ Determinamus autẽ in accipiẽdo aliud ⁊ aliud ipſum/⁊ medium ipſoꝝ alteꝝ. Cũ eni altera extrema medij intelligimus/⁊ duo dicat aïa ipſa nunc/ hoc qdẽ prius/illud v̓o poſterius/ tunc ⁊ hoc dicimus eſſe tp̄s. Determinatuꝫ eni ipſo nũc/ tp̄s eẽ videt̃: ⁊ ſupponat̃. ¶ Qñ igitur tanq̃ vnũ/ ip̄m nũc

t.c.101 ſentimus/⁊ non fit ſicut prius ⁊ poſterius in motu/ aut vt idem quidem/prioris/⁊ poſterioris alicuius: non videtur tempus fieri nullum/nec motus. Cum autem prius/⁊ poſterius eſt/tunc dicimus tempus. Hoc enim eſt tp̄s:numerus motus ſm prius ⁊ poſterius. Non ergo motus/tempus eſt:ſed ſecunduꝫ ꝙ numerum habet motus.

¶ Oſtẽdit qd motꝰ, tp̄s ſit:qꝛ numerus motus:⁊ hoc etiaꝫ oſtẽdit eodẽ medio. ſ. ꝑ cognitionẽ tp̄is ⁊ motꝰ. Manifeſtũ eſt eni ꝙ tũc eẽ tp̄s determinamꝰ:cũ accipimꝰ i motu aliud ⁊ aliud:⁊ accipimꝰ aliqd mediũ iter ea. Cũ eni itelligimꝰ extremã diuerſa alicuiꝰ medij:⁊ aïa dicat, illa eẽ duo h̓ prius:illud poſterius, q̃ſi numerãdo ꝑus ⁊ poſterius in motu:tũc h̓ dicimus eſſe tp̄s. Tp̄s eniꝫ determinari vr̃ ip̄o nũc:⁊ h̓ ſupponat̃ ad pñs:qꝛ poſtea erit magis manifeſtũ. Qñ igit̃ ſentimꝰ vnũ nũc, ⁊ nõ diſcernimꝰ in motu ꝑus ⁊ poſterius:vel qñ diſcernimꝰ in motu prius ⁊ poſterius:ſꝫ accipimꝰ idẽ nũc, vt finẽ prioris, ⁊ principiũ poſterioris:nõ fieri vr̃ tp̄s:qꝛ neqꝫ eſt motꝰ:ſed cũ accipimꝰ prius ⁊ poſterius, ⁊ numeramꝰ ea:tũc dicimꝰ fieri tp̄s, ⁊ h̓ id̓ qꝛ tp̄s nihil aliud ẽ, q̃ꝫ numerꝰ motꝰ ſm priꝰ ⁊ poſteriꝰ:tp̄s. n. ꝑcipimꝰ(vt dcm̄ eſt) cũ numeramꝰ ꝑus ⁊ poſteriꝰ i motu. Manifeſtũ ẽ q̃, ꝙ tp̄s nõ ẽ motꝰ:ſꝫ ſeqtur motũ ſꝫ ꝙ numerat̃ vñ ẽ numerus motꝰ. ¶ Siqs aũt obijciat ꝯ̃ ꝑdictã diffinitionẽ, ꝙ ꝑus ⁊ poſteriꝰ tp̄e determinãt̃:⁊ ſic diffinitio eſt circularis. ¶ Dicẽdũ ẽ ꝙ ꝑus ⁊ poſterius ponunt̃ in diffinitione tp̄is, ſꝫ ꝙ cauſant̃ i motu ex magnitudine:⁊ nõ ſꝫ ꝙ mẽſurat̃ ex tp̄e:⁊ id̓. ẽ. Ariſtoteles oñdit, ꝙ ꝑus ⁊ poſterius prius ſunt in magnitudie q̃ꝫ i motu ⁊ in motu q̃ꝫ in tẽpore:vt hec obiectio excludat̃. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Id ita eẽ hoc indicat ſignũ. nã plꝰ qdẽ ⁊ minꝰ numero/plurẽ v̓o minorẽue motũ/tp̄e ſolemus diſcernere. Tempus ergo/numerus quidam eſt. Argu.

¶ Signum eſt aũt/plus qdem enim/⁊ minus iudicamus numero. motum autẽ in plureꝫ ⁊ minorem tempore. Numerus itaqꝫ quidam/ tempus eſt. t.c.102.

¶ Manifeſtat ꝑdictã diffinitionẽ dupl'r. Prio qdẽ, quodã ſigno. Id enim quo aliqd iudicamus plus ⁊ minus, eſt numerus eius:ſed motũ iudicamus plurem ⁊ minorem tempore:tempus igitur eſt numerus. ¶ Secundo ibi.

¶ Cũ vero duplex ſit numerus(naꝫ ⁊ id qd̓ numeratur/ac numerabile et id quo numeramus/ numerũ dicimus)id qd̓ numeratur/ nõ id quo numeramus/ eſt tempus. Sunt auteꝫ id quo numeramus/ ⁊ id quod numeratur:non eadem/ſed diuerſa. Argu.

¶ Quoniaꝫ auteꝫ numerus eſt dupliciter(⁊ nanqꝫ qd̓ numeratur/⁊ numerabileꝫ/ numeruꝫ dicimus/ ⁊ quo numeramus)tempus auteꝫ eſt/quod numerat̃: ⁊ non quo numeramus. Eſt autem alterũ quo numeramus: ⁊ quod numeratur.

¶ Manifeſtat qd̓ dictũ eſt per diſtinctionẽ numeri:⁊ dicit ꝙ numerus dr̓ dupl'r. Uno modo id qd̓ numerat̃ actu:vel qd̓ eſt numerabile: vtpote cũ dicimus decem homines vel decẽ equos:qui dicit̃ numerus numeratus:qꝛ eſt numerꝰ applicatus rebus numeratis. Alio modo, dr̓ numerus q̃ numeramꝰ. i. ipſe numerus abſolute acceptꝰ:vt duo, tria quatuor. Tẽpus aũt nõ eſt numerus quo numeramus:qꝛ ſic ſequeret̃, ꝙ numerus cuiuſlibet rei eſſet tp̄s:ſꝫ ẽ quod numerat̃:qꝛ ipſe numerus ꝑoris ⁊ poſterioris i motu, tp̄s dr̓:vel ẽt ipſa q̃ ſunt prius ⁊ poſterius numerata:⁊ ideo lꝫ numerꝰ ſit q̃ꝫtitas diſcreta:tp̄s tñ ẽ quãtitas ꝯtinua: propter rẽ nũeratã:ſicut decẽ mẽſure pãni, quoddã ꝯtinuũ ẽ: q̃uis denarius nũerus, ſit q̃ꝫtitas diſcreta. Lec. xviij.

¶ Atqꝫ vt motꝰ alius eſt/atqꝫ aliꝰ ẽ/ſic ⁊ tp̄s. Tp̄s aũt omne:qd̓ eſt ſimul/eſt idem. Nam ipſuꝫ nunc/ idem eſt ſubiecto. eſſe auteꝫ ipſius/diuerſum eſt. Argu.

ET ſicut motꝰ ſemp alius eſt/ ⁊ aliꝰ/ ſic ⁊ tẽpus. Quod autẽ ſimul oẽ tẽpus/ idẽ ẽ. Ipſum eniꝫ nunc/ideꝫ eſt/quod quidem erat. eſſe autem ipſi/ alteruꝫ eſt. t. 103

Poſtq̃ꝫ Philoſophus oñdit qd ẽ tp̄s: hic determinat de nũc:⁊ pͦ oñdit vtrũ ſit idẽ nũc in toto tempore vel aliud ⁊ aliud:qd̓ ſupra in dubitatione poſitũ fuit. Scd̓o ex hoc vlterius aſſignat rationẽ eorum q̃ dicuntur de nunc. ibi[Manifeſtum aũt eſt ⁊c̃.]Tria facit circa primum. Primo ponit ꝙ nunc quodammodo eſt idem, ⁊ quodãmodo non eſt idẽ. Scd̓o exponit quod dixerat. ibi [Ipſum aũt nũc.]Tertio ꝓbat. ibi[Sequitur enim ſicut dictum eſt.]Dicit ergo ꝙ cum tẽpus ſit numerus motus ſicut partes motus ſunt ſemp alię ⁊ alię:ita ⁊ partes tp̄is: ſed illud qd̓ ſimul exiſtit de toto tp̄e, eſt idẽ. ſ. ipſuꝫ nunc. Quod quidẽ ſm id qd̓ eſt: idem eſt:ſed ratione eſt alterũ: ſm qd̓ eſt prius ⁊ poſterius:⁊ ſic nunc menſurat tẽpus ſꝫ T.105 T. 104 2ᵃ104

ꝙ eſt idē ſubiecto:ſed ſm ꝙ ratione eſt alterum ⁊ alterū: ⁊ prius ⁊ poſterius. ❡Secundo ibi.

Argr. ❡Ipſumqꝫ/tēpus metitur:vt prius: atqꝫ poſterius eſt. Atqꝫ tum eſt idez:tum non eſt idem. Naz vt eſt quidem in alio atqꝫ alio/differt(atqꝫ hoc pacto/eſt ipſum nunc)ſubiecto vero/eſt idem.

t.c 104 ❡Ipſum aūt nunc/tēpus menſurat: ſm qđ prius ⁊ poſterius eſt. Ipſum aūt nunc/eſt qdem ſicut idem: eſt vero ſicut nō idē. Secūdū qdē enim ꝙ in alio/ ⁊ alio. alteꝝ eſt(hoc vero erat ipſi nunc)in quantum autē quodcunqꝫ ens eſt/ipſum nunc idem eſt.

❡Exponit quod dixerat:⁊ dicit, ꝙ ipſuz nūc, quodāmodo ſemper eſt idē, ⁊ quodāmodo non idem. Inquantum eniz ſemper conſideratur vt aliud ⁊ aliud ſm ſucceſſionē temporis ⁊ motus:ſic eſt alterū ⁊ alterum:ſed ſm ꝙ conſideratꝰ i ſe:ſic eſt idē:⁊ h̄ eſt qđ ſupra diximꝰ: ꝙ ipſi ē eſſe alterū. Nā hoc eſt eſſe ipſi nūc.i.ſ3 hoc accipiť rō ipſius, vt cōſideratur in oē curſu tpis ⁊ motu:ſed inquātuz ipſuz nūc eſt quoddam ens:ſic eſt idem ſubiecto. ❡Tertio ibi.

Argr. ❡Etenim motus magnitudinem ſequitur: ⁊ tempꝰ motum(vt/diximus.)Quo fit/vt ⁊ id qđ ferť(quo motum/ ⁊ prius in ipſo/poſteriuſue cognoſcimus) punctum ſequatur. Hoc igitur/ſubiecto quidem eſt idem(eſt enim aut punctum/aut lapis/aut aliquid aliud tale)Ratione vero diuerſuz/peride atqꝫ Sophiſtę. Coriſcuz in lycio. Coriſcū in foro eē/ſumūt eſſe diuerſa:et hoc igitur vt alibi eſt atqꝫ alibi/eſt diuerſum. At ipſum nunc ſequitur id/quod fertur/ perinde atqꝫ tempus/ſequitur motum. Ipſo nāqꝫ: quod ferť/prius in motu/poſteriuſue cognoſcimus. Prius vero poſteriuſue vt numerabile eſt: ip3 profecto eſt nūc. Quare ⁊ hoc ipſum ſubiecto quidez/ eſt idem. Eſt eniz prius aut poſterius qđ eſt in motu. Ipſo autem eſſe/diuerſum eſt/prius nāqꝫ poſteriuſue vt numerabile eſt. ipſum eſt nunc.

❡Sequitur enim(ſicut dictum eſt)magnitudinē motus. Nunc autem tempus/ſicut diximus. Et ſimiliter igitur puncto/qđ fertur/ quo motum cognoſcimus:⁊ prius in ipſo ⁊ poſterius. Hoc qua quidem quodcunqꝫ ens eſt/idem eſt/aut enim punctum/aut lapis:aut aliquid aliud hmōi eſt.ratione autem/aliud eſt/ſicut Sophiſtę accipiunt alterum/Coriſcum in theatro eſſe:⁊ Coriſcum in foro.et hoc igitur in eo quod alibi ⁊ alibi/eſt alterū. Id āt quod ferť ſequtur ipſū nunc/ſicut tempus motuz. Eo eni quod fertur/cognoſcimus prius ⁊ poſterius in motu. Secūdum autem quod numerabile/ prius ⁊ poſterius ipſum nunc eſt. Quare ⁊ in his/quod quidem ens nunc eſt/idem eſt/ prius enim ⁊ poſterius eſt/ quod in motu:eſſe autem alterum. Secūdū eniz ꝙ numerabile prius/⁊ poſterius/ipſum nunc eſt.

❡Probat qđ dixerat. Et primo probat ꝙ nūc eſt idem ſubiecto:ſed alteꝝ ⁊ alterū ratione. Scđo ꝙ ipſum nunc menſuret tempus.ibi[Et notū autez maxime.]❡Dicit ergo primo:ꝙ(ſicut ſupra dictum eſt)motus quantū ad continuitatem ⁊ prius ⁊ poſterius:ſeqtur magnitudinē,⁊ tempus motū. Imaginemur igiť ſm Geometras, ꝙ punctꝰ motus faciat lineā:ſimiliter oportebit aliquid eſſe idez in tempore:ſicut eſt aliquid in motu. Si autē punctum motum, ſuo motu faciat lineā, ipſum punctū qđ ferť, eſt quo cognoſcimus motū,⁊ prius ⁊ poſterius in ipſo:non enim motꝰ percipiť, niſi ex hoc ꝙ mobile aliter,⁊ alr̄ ſe h3:⁊ ſ3 id quod pertinet ad pręcedentē diſpoſitionem mobilis, iudicamus prius in motu:ſm autē id qđ pertinet ad ſequentem diſpoſitionē mobilis, iudicamus poſterius in motu. Hoc ergo qđ mouetur, quo motū cognoſcimus,⁊ diſcernimus prius ⁊ poſterius in ipſo:ſiue ſit pūctuz:ſiue ſit lapis:⁊ ſiue quodcunqꝫ aliud:ex parte qua eſt quoddaz ens(quodcunqꝫ ſit)eſt idē.ſ. ſubiecto:ſ3 ratione eſt alterū:⁊ hoc modo. Sophiſtę vtūtur altero dicū dicunt. Coriſcū alteruz eſſe in theatro,⁊ i foro:ſic arguētes ſm ſophiſma accidētis:ꝗꝛ ē in foro eſt aliud ab eo qđ eſt i theatro, ſed Coriſcus ē nūc in foro:nūc in theatro:ergo eſt alius a ſe. Sic igitur p3 ꝙ id qđ mouetur eſt alterum ſm ratione, in eo qđ eſt alibi ⁊ alibi:l3 ſit idem ſubiecto:ſed ſicut tpꝰ ſequitur ad motū:ita ipſum nunc ſequitur ad id qđ fertur:⁊ hoc ꝓbat: quia per mobile cognoſcimus prius ⁊ poſterius in motu. Cū eniz inuenimus mobile in aliqua parte magnitudinis per quā mouetur, iudicamus ꝙ motus q fuit per vnā partē magnitudinis, prius pręteriit:⁊ per aliā partē magnitudinis poſterius ſequitur:⁊ ſimiliter in numeratione motꝰ quę ſit per tempus:id quod diſtinguit prius ⁊ poſterius tēporis, eſt ipſum nunc:quod eſt terminus pręteriti:⁊ principiū futuri. Sic igiť nūc ſe habet ad tempꝰ, ſicut mobile ad motum.ergo ſm commutatā proportionem:ſicut tempus ad motū:ita ⁊ nūc ad mobile. Unde ſi mobile in toto motu ē idē ſubiecto:ſed differat rōne:oportebit ita eſſe:⁊ i nūc:ꝙ ſit idē ſubiecto:⁊ aliud ⁊ aliud rōne:ꝗꝛ illud quo diſcernitur in motu priꝰ ⁊ poſteriꝰ, eſt idē ſubiecto:ſ3 alteꝝ rōne:ſcilicet mobile:⁊ id ſm qđ numerať prius ⁊ poſteriꝰ in tpe eſt ipſuz nūc. Ex hoc aūt conſideratione, de facili pōt accipi intellectus ęternitatis. Ipſum enim nūc inquantuz reſpōdet mobili ſe habēti aliter ⁊ aliter, diſcernit priꝰ ⁊ poſterius in tempore,⁊ ſuo fluxu tempus facit: ſicut pūctus lineam. Sublata igitur alia ⁊ alia diſpoſitione a mobili remanet ſubſtantia ſemper eodem modo ſe habens. Unde intelligitur nunc, vt ſemper ſtans:⁊ non vt fluens:nec habēs prius ⁊ poſteriꝰ. Sicut igitur nunc tēporis intelligitur, vt numerus mobilis: ita nunc ęternitatis itelligiť vt numerus:vel potius vt vnitas rei, ſemper eodē modo ſe habentis. ❡Secundo ibi.

❡Eſt etiā hoc maxime nūc. Naz ⁊ motio ob id qđ mouetur. ⁊ latio ob id quod fertur/eſt nota. Eſt enī hoc aliqd id qđ fertur:motus vero/nō eſt. Eſt igiť/ tum idem id quod nunc dř ſemper:tum non idem: quippe cum/⁊ id qđ fertur/tales ſubeat modos. Argr.

❡Et notum maxime hoc eſt. Et enim motus propter id quod mouetur : ⁊ loci mutatio propter id quod fertur/hoc aliquid enim eſt quod fertur. motꝰ autem/non. Eſt igitur/ſicut idem ipſum quod nunc dicitur ſemper:eſt autez ſicut non idem. et nanqꝫ eſt ſimiliter/quod fertur.

❡Oſtēdit vnde habeat menſurare nūc tempus : ⁊ dicit ꝙ hoc ideo eſt:ꝗꝛ id quod eſt maxime notū in tempore, nūc eſt:⁊ vnūquodqꝫ menſuratur per id qđ eſt maxime notum ſui generis:vt dicitur in.10.metaꝯ:⁊ hoc etiaz oſtēdit ex habitudine motus ad mobile:ꝗꝛ motus cognoſcitur p id quod moueť:⁊ loci mutatio per id qđ localiter fertur, ꝗ̄ſi minus notū per magis notum:quod ideo eſt,ꝗꝛ id qđ mouet[eſt hoc aliqd.]id eſt res quędā p ſe ſtans:qđ nō conuenit Lec. 2. princip.

infra

uenit motui: vnde mobile eſt notius motu ⁊ p mobile cognoſcitur motus: ⁊ ſimiliter tēpus per ipſum nūc: ⁊ ſic cōcludit concluſionē principaliter intentam: ꝙ id qd̄ dr̄ nūc ſemper eſt idē, quodāmodo ⁊ quodāmodo nō: q2 ſimiliter eſt de mobili (vt dictum eſt) ¶ Deinde cum dicit.

Argr. ¶ Patet ēt nunc ipſum non eſſe: ſi tempus nō ſit / ⁊ tēpus nō eſſe: ſi nō ſit ipm̄ nūc. Naʒ vt ſimul ſunt id quod fertur: ⁊ latio / ſic ⁊ numerus eius quod ferť. ⁊ numerus ipſius etiam lationis ſunt ſimul. Eſt eni tempus qdem numerus lationis. Ipſum aūt nunc eius quod fertur: perinde atqʒ vnitas / numeri.

t.c.105 ¶ Manifeſtum eſt autem / ꝙ niſi tempus ſit: ipſum nunc non erit: ⁊ ſi ipſum nunc non erit / tempus nō erit. Simul enim ſunt: ſicut quod fertur / ⁊ loci mutatio / ſic ⁊ numerus qui eſt eius quod fertur / ⁊ qui eſt loci mutationis. Tempus enim eſt loci mutationis numerus: ipſum autem nunc / eſt vt quod fertur: vt vnitas / numeri.

¶ Aſſignat rōnem eorū que dr̄r de nunc: ⁊ primo eius qd̄ dr̄ ꝙ nihil eſt tpis, niſi nūc. 2° eius qd̄ dr̄ ꝙ nūc diuidit ⁊ continuat tpis partes. ibi [Et continuū autem.] 3° eius qd̄ dr̄ ꝙ nunc nō ſit pars tpis ibi [Et adhuc manifeſtuʒ.]
infra T.107 Dicit ergo primo: manifeſtum eſſe, ꝙ ſi nō ſit tempus, nō erit nunc: ⁊ ſi non erit nunc: non erit tēpus: ⁊ hoc ex habitudine motus ad mobile: ſicut eni loci mutatio, ⁊ id quod fertur, ſunt ſimul: ſic ⁊ numerus eius qd̄ ferť, ſimul eſt cuʒ numero localis motus: ſed tēpus eſt numerus loci mutationis: ipſum autē nunc comparatur ad id quod fertur: nō quidē ſicut numerus (q2 nunc indiuiſibile eſt) ſed ſicut vnitas numeri. Relinquiť igitur ꝙ tempus ⁊ nunc, non ſunt ſine inuicem. Attendendū eſt autem, ꝙ temp⁹ ſemp comparatur loci mutationi: qui eſt primus motuum. tēpus. n. eſt numerus primi motus: vt dictum eſt. ¶ Secundo ibi.

Argr. ¶ Eſt preterea tempus ipſo nunc continuū: atqʒ diuiſum. Hoc eniʒ ad lationē: ⁊ ad id qd̄ fertur accōmodať. Nam motus ac latio vna eſt: ipſo ſane qd̄ fertur: propterea qd̄ vnum eſt / ⁊ non ſubiecto (ſic enim intercapedines eſſe poſſunt) ſed ratione. Diſtinguit etiam hoc priorem poſterioremqʒ motum.

¶ Et continuum autem tempus eſt / ipſi nunc: ⁊ diuiditur ſm ipſum nunc. Sequitur enim hoc / ad loci mutationem: ⁊ ad id quod fertur: ⁊ motus enim / ⁊ loci mutatio vna eſt / ab eo quod fertur: q2 vnum ⁊ non quodcunqʒ ens (⁊ nanqʒ defici eſt) ſed ratione. ⁊ nanqʒ determinat priorem ⁊ poſteriorem motus / hoc.

¶ Aſſignat rationē eius quod dicitur ꝙ tempus continuatur: ⁊ diuiditur ſm nūc. Et primo ex parte motus ⁊ mobilis. Secūdo ex parte linee ⁊ puncti. ibi [Sequitur autem
T.106 ⁊ hoc.] Dicit ergo primo: qd̄ iam ex dictis patet ꝙ tēpus eſt continuū ipſi nunc. i. continuatur per ipſum: ⁊ diuiditur per ipſum. Et hoc etiam cōſequens eſt ad id qd̄ inuenitur in loci mutatione: cuius numerus eſt tēpus: ⁊ in eo qd̄ fertur ſm locū, cui reſpondet ipſum nunc. Manifeſtuʒ eſt enim ꝙ omnis motus habet vnitatē ab eo quod moueť: q2 ſcilicet id qd̄ mouetur eſt vnū ⁊ idem manens in toto motu: ⁊ nō eſt indifferenter id qd̄ mouetur: vno motu manente: quodcūqʒ ens: ſed illud idē ens quod prius incepit moueri: q2 ſi eſſet aliud ens qd̄ poſtea moueretur: deficeret primus mot⁹: ⁊ eſſet alius mot⁹ alterius mobilis. Et ſic patet ꝙ mobile dat vnitatē motui que eſt eius continuitas. Sed verū eſt ꝙ mobile eſt aliud ⁊ aliud: ſm rationeʒ: ⁊ per hunc modum diſtinguit priorem ⁊ poſteriorem partem motus: quia ſm ꝙ conſideratur in vna ratione vel diſpoſitiōe: cognoſcitur ꝙ quecunqʒ diſpoſitio fuit in mobili ante illam aſſignatā, pertinebat ad priorem partem motus quecunqʒ aūtē poſt hanc erit, pertinebit ad poſteriorez. Sic ergo mobile, ⁊ ꝯtinuat motū, ⁊ diſtinguit ipſū. Et eodē modo ſe habet nunc, ad tempus. ¶ Secundo ibi.

¶ Atqʒ hoc ēt accommodať: quodāmodo puncto. Argr.
Etenim punctū / ⁊ cōtinet longitudinē: ⁊ diſtinguit naʒ huius principium / eſt illius finis. Verū cū hoc pacto quiſpiam ipſum ſumit. vt ipſo tanq̄ duob⁹ vtatur: tunc ſtetur neceſſe eſt: ſi pūctū idē / principiū erit ac finis. Ipſum aūt nunc / q2 id qd̄ ferť moueť / aliud eſt atqʒ aliud ſemper. Quare tēpus ē numerus / nō hoc ſane qd̄ nūc ipſum perinde atqʒ pūctū / idem principiuʒ ſumitur / atqʒ finis / ob id porro qd̄ antea diximus. Tunc enim erit vſus medij puncti tanq̄ duorū. Quare fiet / vt ſtetur. Sed hoc potius / qd̄ eam in hoc ipſa nunc ſubeunt rationem. q̄ extrema linee in eadem. Atqʒ non vt partes.

¶ Sequitur aūt ⁊ hoc quodammodo / ad punctuʒ. t.c.106
Et punctum. n. continuat longitudinem / ⁊ determinat. eſt enim huius quidem principium / illius autez finis. Sed cum ſic quidem accipiat aliquis / tanq̄ duobus vtens vno / neceſſe eſt ſtare / ſi principium ⁊ finis idem punctum erit. Ipſum autem nunc / propter id quod mouetur quod fertur, ſemper alterum eſt. Quare tempus numerus / non ſicut eiuſdeʒ puncti / q2 eſt ⁊ principium ⁊ finis / ſed ſicut vltima eiuſdem magis / ⁊ non ſicut partes / ⁊ propter quod dictuʒ eſt: medio enim puncto / tanq̄ duobus vtetur. Quare quieſcere accidet.

¶ Aſſignat eiuſdē rōnem ex parte linee ⁊ puncti: ⁊ dicit ꝙ hoc qd̄ dictū eſt de tpe ⁊ nunc: conſequitur quodāmodo ad id qd̄ inuenitur in linea ⁊ puncto: q2 punctū continuat lineam, ⁊ diſtinguit ipſam, inquantū eſt principium vnius partis ⁊ finis alterius: ſed tamē differēter ſe habet i linea ⁊ puncto, ⁊ tēpore ⁊ nūc: quia punctum eſt quoddā ſtans, ⁊ linea ſimiliter: vnde poteſt homo accipere idem punctū bis: ⁊ vti eo vt duobus: vt ſcilicet principio ⁊ fine: ⁊ cū ſic vtimur pūcto vt duob⁹, accidit quies: ſicut patet in motu reflexo in quo id qd̄ erat finis primi motus: eſt principiū ſecūdi mot⁹ reflexi. Et propter hoc ꝓbatur infra in. 8. ꝙ motus reflexus, nō eſt cōtinuus: ſed intercidit quies media: ſed ipſum nunc nō eſt ſtans: propter id quod reſpōdet mobili, quod ſemp ferť durāte motu. Et propter hoc, oportet nūc eſſe ſemper alterū ⁊ alterum ſm rōnem (vt ſupra dictum eſt) Et ideo cum tempus ſit numerus motus: non hoc modo numerat motum: ꝙ aliquid idē temporis accipiatur, vt principiū vnius, ⁊ finis alteri⁹: ſed magis numerat motū accipiēdo duo vltima temporis. ſ. duo nūc: que tamen non ſunt partes eius. Et quare cōpetat iſte modus numerandi in tempore magis q̄ alius, quo per punctū numerantur partes, inquātum eſt principiū ⁊ finis: ratio eſt: que dicta eſt: q2 ſm hūc modū vtiť aliquis pūcto, vt duobus: ⁊ ſic accidit quies media: que nō poteſt eſſe in tēpore ⁊ motu. Non tñ intelligēdū eſt per id qd̄ dicitur: ꝙ idem nūc nō ſit principiū futuri ⁊ finis preteriti: ſed ꝙ nō perci

pimus tḡs numerando motum per vnum nunc: ſed magis per duo (vt dictū eſt) q2 ſequeretur ꝙ in numeratione motus, idem nunc ſumeretur bis. ❡ Deinde cum dicit.

Argu. ❡ Patet. n. neq3 nūc ipſ3 tp̄is eē / ptē: neq3 diuiſionē motus. Queadmodū neq3 puncta ſunt linee ptes: ſed due linee ſemp. Ipſuz igit nūc (vt eſt qdē finis) tp̄s nō eſt / ſed accidit. vt aūt numerat: numerus eſt. Nā fines qdē illi⁹ ſunt ſolū: cui⁹ ſunt fines. Nūer⁹ autem boꝝ equoꝝ / denarius inq3: ⁊ alibi etiā eſt.

t.c. 107 ❡ Et adhuc manifeſtum / ꝙ nulla pars ipſum nunc / tp̄is eſt / neq3 diuiſio mot⁹: ſicut neq3 puncta linee: linee enim due partes vnius ſunt. Scdm quidem igitur ꝙ eſt terminus. ipm nunc / non eſt tp̄s: ſed accidit. Scdm vero ꝙ nūerat nūerus. Termini qdē enim illius ſolum ſunt: cuius ſunt termini. Nūerus aūt qui eſt boꝝum equoꝝum decem / alibi ⁊ alibi eſt.

❡ Aſſignat rōnē ei⁹ qd̄ dr̄, ꝙ nūc, nō ē ps tp̄is: ⁊ dic. Manifeſtū eē, ꝙ nūc, nō ē ps tp̄is: ſicut neq3 id p qd̄ diſtiguit motus, nō ē ps mot⁹. ſ. aliq̄ diuiſio ſignata i mobili: ſicut ēt, nec pūcta, ſūt ptes linee. Due n. linee ſūt ptes vni⁹ linee. Manifeſtat āt ꝓprietates ipſi⁹ tp̄is ex motu ⁊ linea: q2 (ſicut dcm̄ ē ſup̄) mot⁹ ē ꝯtinu⁹, pp magnitudinē: ⁊ tp̄s pp motū. Cōcludit ḡ finalr̄ ꝙ ipm nūc (ſ3 ꝙ ē termin⁹ qdā) nō ē tp̄s: ſ3 accidit tp̄i, vt termin⁹ terminato: ſ3 ſ3 ꝙ tp̄s nūerat alia: ſic ēt nūc eſt nūerus alioꝝ q̄3 tp̄is. Et bui⁹ rō ē q2 termin⁹ nō ē niſi ei⁹ cui⁹ eſt termin⁹: ſed nūerus pōt eē diuerſoꝝ: ſicut nūerus decē equoꝝ: nūerus eſt ⁊ aliaꝝ rerū. Sic igit nūc eſt terminus ſolius tp̄is: ſed eſt nūerus oīum mobilium que mouent in tempore. Lec. xix.

Argu. ❡ Patet igitur tp̄s / numeꝝ eſſe mot⁹ p prius poſteriuſue: ⁊ ꝯtinuū ēt eſſe: cū ſit ꝯtinui numerus vti diximus. Numerus aūt minim⁹ abſolut⁹ qdē ē dualitas (inq̄3) ipſa: qdā aūt partiz eſt / parti nō eſt. Velut linee multitudine qdē / minimus eſt. due inq̄3 linee: aut vna. Magnitudine āt eē nō pōt. ois nāq3 linea / diuidit ſemp. Quare ſimiliter ⁊ tp̄s. Nūero qdē minimū vnū vel duo. magnitudine vō non eſt.

t.c. 108 Quod quidem igitur tēpus / numer⁹ motus ſm prius ⁊ poſterius. Sit: ⁊ ꝯtinuū (continui nāq3) manifeſtū eſt. Minim⁹ autē numerus: qui ſimplr̄ qdem: dualitas eſt. Quidam autē numerus eſt: qui ē quidē ſic / eſt autem tanq̄3 nō ſic. Ut linee minima / multitudine qdem / eſt due aut vna. Magnitudine aūt / nō eſt minima: ſemper. n. diuiditur ois linea. Quare ſimiliter / ⁊ tempus. Minimum. n. qdē eſt ſm numeruz vnū aut duo: ſm vero magnitudinem non eſt.

Poſtq̄3 Phs diffiniuit tp̄s: hic ex diffōne data reddit rōnes eoꝝ q̄ dicūt de tp̄e. Et circa h̄ q̄tuor facit. Primo oñdit quō i tp̄e inueniť minimū: ⁊ quō nō. Scdo q̄re tp̄s dr̄ multū ⁊ paucū: breue ⁊ lōgū: nō āt velox ⁊ tardū. ibi
T. 109 [Manifeſtū āt pp qd.] Tertio oñdit quō tp̄s ſit idē: ⁊ quō
T. 110 nō ibi [Et idē aūt vbiq3] Quarto quō tp̄s cognoſciť motu: ⁊ ē ꝯtra. ibi [Nō ſolū aūt motu.] Dicit ḡ p̄i ꝙ manifeſtū ē ex diffōne tp̄is prius data: ꝙ tp̄s eſt nūerus mot⁹ ſm prius ⁊ poſteri⁹ (vt ſupra expoſitū eſt) ⁊ iteꝝ manifeſtuz ē ex p̄miſſis, ꝙ tp̄s eſt quoddā cōtinuū. Licet aūt nō babeat ꝯtinuitatē ex eo ꝙ ē nūerus: bz tn̄ cōtinuitatē ab eo, cui⁹ ē
T. 112

nūerus: q2 eſt nūerus ꝯtinui. ſ. mot⁹ (vt ſupra dcm̄ eſt) Nō eſt aūt tp̄s nūerus ſimplr̄ ſed nūerus nūerat⁹. In nūero āt ſimplr̄ ē iuenire aliquē minimū nūeꝝ. ſ. dualitatē. S3 ſi accipiam⁹ nūeꝝ quēdā. ſ. nūeꝝ alicui⁹ rei ꝯtinue quodāmodo ē iuenire minimū: ⁊ quodāmō nō: q2 ſ3 multitudinē ē iuenire minimū: nō aūt ſm magnitudinē. Sicut i multis lineis: ſm multitudinē qdē ē minimū: vt vna linea, vel due. Una qdē ſi accipiať id qd̄ ē minimū ſimplr̄ i nūero: due āt ſi accipiať id qd̄ ē minimū i gñe nūeri: hñs rōnē nūeri: ſ3 i lineis ñ ē iuenire minimū ſ3 magnitudiē: vt ſc. ſ. aliq̄ linea minima, q2 ſemp ē diuidere quācūq3 lineā. Et ſilr̄ dicendū ē de tp̄e: q2 ē iuenire i eo minimū ſ3 multitudinē. ſ. vnū vl̄ duo: vt puta aut vnū ānū: aut duos ānos: aut duos dies: aut horas: ſ3 minimū ſ3 magnitudinē, nō ē iuenire i tp̄e: q2 cuiuſlibet tēporis dati, ē accipere ptes, i qs diuidiť. ❡ ibi. Lec. 17 c. 99.

Argu. ❡ Perſpicuū ēt eſt / ⁊ cur velox qdem. ac tardū non dr̄: multum āt ⁊ paucū: ⁊ longū: ac breue dr̄. Quo nāq3 cōtinuū eſt / hoc lōguz / ⁊ breue. Quo vero numerus, eſt hoc multum ac paucum dr̄. Velox autē ⁊ tardum non eſt / quippe cum / neq3 numerus quo numeramus / velox vllus ſit: atq3 tardus.

t.c. 109 ❡ Manifeſtuz eſt autē / pp qd̄ tardū ⁊ velox nō dr̄: multum autem ⁊ paucum / ⁊ breue ⁊ lōgum. Scdz enim ꝙ ꝯtinuum eſt / ⁊ lōguz ⁊ breue. Secūdū aūt ꝙ numerus multum ⁊ paucum. Velox autez ⁊ tardum / non eſt. neq3 enim numerus / quo numeramus velox ⁊ tardus nullus eſt.

❡ Aſſignat rōnē q̄re, tp̄s nō dr̄ tardū aut velox: ſ3 dr̄ multū ⁊ paucū: breue ⁊ longū. Iā. n. oſtēſuz eſt ꝙ tp̄s ⁊ numerus eſt: ⁊ cōtinuū eſt. Inquātū ḡ eſt cōtinuū: dr̄ tp̄s ⁊ longuz ⁊ breue ſicut ⁊ linea. Inquātum aūt numerus eſt, dr̄ ⁊ multū ⁊ paucum. Eſſe aūt ⁊ velox ⁊ tarduz nullo modo cōpetit nūero neq3 numero ſimplr̄ (vt manifeſtum eſt) neq3 ēt pōt conuenire nūero alicui⁹ rei. Nā eſſe velox vel tardum dr̄ de aliquo ſm ꝙ eſt nūeratū. Diciť enīz velox motus: eo ꝙ paruo tp̄e nūerať: tardū aūt e ꝯtra. Unde manifeſtū eſt, ꝙ tp̄s nullo modo pōt dici velox vel tardū. ❡ Tertio ibi.

Argu. ❡ Eſt ēt idem ſimul vbiq3: nō eſt aūt idem tp̄s prius poſteriuſue. qm̄ ⁊ mutatio p̄ſens qdez eſt vna / facta vō futuraq3 / alia. Tēpus aūt nūerus eſt / nō quo numeram⁹ / ſed qui numerať. Atq3 hoc ſane aliud eſt prius atq3 poſterius ſemper. Nā ipſa nunc / alia ſunt (vt patet.) Eſt aūt vnus idēq3 numerus centū hominum: centumq3 equoꝝum. at ea quoꝝum eſt numerus / equi (inq̄3) ⁊ homines / ſunt diuerſa.

❡ Et idem autem vbiq3 ſimul / ⁊ prius ⁊ poſteri⁹ nō idē: q2 ⁊ mutatio p̄ſens qdem vna / facta autē ⁊ futura / altera eſt. Tēpus autem / numerus eſt / nō quo numeramus / ſed quod numeratur / vel numerat⁹. Huic autez accidit prius ⁊ poſterius / ſemp eē altera. ipſa. n. nunc / ſemper altera. Eſt autem numerus vnus quidem ⁊ idem qui eſt centuz equoꝝuz / ⁊ qui eſt centum hominuz. quoꝝuz autez numerus eſt / altera ſunt / vt equi ab hominibus. t.c. 110

❡ Oſtēdit quō tp̄s ſit idē: ⁊ quō nō idē. Et primo quō ſit idē vel nō idē ſimplr̄. Scdo quō ſit idē ſm qd. ibi [Amplius ſicut ꝯtingit.] Diciť ḡ primo: ꝙ tp̄s ſimul exiſtēs eſt idem vbiq3. i. reſpectu oīum que mouenť vbiq3: nō enim diuerſi T. 111
ficatur

ficatur ſm diuerſa mobilia:ſed diuerſificatur ſm diuerſas partes eiuſdē motus:ꝛ ideo tp̄s prius:ꝛ tp̄s poſterius:nō eſt idē. Et hoc iō,q2 prior mutatio p̄ius:cui⁹ primo ꝛ principaliter numer⁹ tp̄s eſt:vna eſt. Sed hui⁹ mutationis altera pars eſt quę iam facta eſt ꝛ pertranſijt:ꝛ altera quę futura eſt:vnde ꝛ tp̄s alterū eſt qḋ prius fuit:ꝛ alteruꝫ qḋ futuruꝫ eſt. Et hoc ideo,q2 tēpus nō eſt numerus ſimplr̄: ſꝫ numerus alicuius rei numeratę.ſ.prioris ꝛ poſterioris i motu:ꝛ huic numero ſemꝑ accidit eſſe alterū:ꝛ prius ꝛ poſterius:pp hoc ꝙ ipſa nūc ſm ꝙ ſe hn̄t prius ꝛ poſteri⁹ ſēper ſunt altera. Si aūt eſſet nūerus ſimplr̄:tūc eſſet idem tp̄s ꝛ mutationis q̄ p̄terijt:ꝛ ei⁹ q̄ futura eſt:q2 nūerus ſimplr̄ eſt vnus ꝛ idē diuerſoꝝ nūeratoꝝ:vt cētū equoꝝ ꝛ centuꝫ boiuꝫ:ſed nūer⁹ nūerat⁹,eſt ali⁹ diuerſoꝝ.cētuꝫ.n. eq̄ ſunt aliud qd a cētū hoib⁹:ꝛ q2 tp̄s eſt nūer⁹ prioris ꝛ poſterioris in motu(naꝫ alia ſunt q̄ in motu ſe hn̄t pri⁹ ꝛ poſteri⁹ ſm illud qḋ p̄terijt de motu:ꝛ alia ſm id qḋ ſequit̄) pp h̄ eſt aliud tp̄s p̄teritū:ꝛ aliud futurum. ¶ Secundo ibi.

Argy. ¶ Pręterea vt motus idem ac vnus/iteruꝫ atq3 iterum eſſe poteſt:ſic ꝛ tempus/idem vnumq3 eſſe pōt velut annus ver/ autumnus.

t.c.111 ¶ Amplius ſicut contingit motum eſſe eundem ꝛ vnum iterum ꝛ iterum:ſic ꝛ tempus cōtigit:vt hyemem aut ver/aut autumnum.

¶ Oſtēdit qūo tp̄s reiteratur ideꝫ,ſm qd. Et dicit, ꝙ ſicut reiterari vnum ꝛ eundem motū cōtingit:ſic contingit reiterari vnum ꝛ idem tp̄s. Reiteratur enim idē motus ſpecie:ſed non numero:q2 ab eodem ſigno arietis a quo p̄mo mouebatur ſol:ꝛ poſtea mouebit̄. Et ideo ſicut pri⁹ fuit hyems,aut ver,aut ęſtas,aut autumnus:ita erit:nō quideꝫ vnum numero:ſed ſpecie. ¶ Deinde cum dicit.

Argy. ¶ At qui nō ſolū tēpore motū:ſed etiā temp⁹ motu metimur/ex eo ſane/q2 a ſeſe viciſſim definiūt̄. Nā tp̄s qdē definit motū:quippe cū ſit ipſius numer⁹/ vti diximus.motus aūt tp̄s. Atq3 multū pauciue dicimus tp̄s/motu metiētes ipm̄/ pinde atq3 numerum/re numerabili numerabimus:vt vno equo numerū ipm̄ equoꝝ. Eteniꝫ numero qdē multitudinē equoꝝ:vno aūt equo/numerū ipm̄ rurſus equoꝝ cognoſcimus.ſimiliter fit/ꝛ in tpe/atq3 motu. Tēpore năq3 motum/motu vero/tempus metimur.

T.c.112 ¶ Nō ſolum autē motū tpe metimur:ſed motu tempus/propter diffiniri adinuicem. Tempus quidem enim determinat motū: cū ſit numerus ipſius. motus autem/tempus. Et dicimus multuꝫ aut paucū eſſe tempus/motu menſurantes/ſicut ꝛ numerabilibus/numerum. Numero quidem/equoruꝫ multitudinem cognoſcimus. Iterum auteꝫ vno equo equorum numerum ipſum:ſimiliter auteꝫ/ꝛ in tempore ꝛ motu eſt. Tempore quidem enim motum:motu autem/tempus menſuramus.

¶ Oſ̄dit ꝙ ſicut motū cognoſcim⁹ tpe:ita ꝛ tp̄s motu:ꝛ h̄ p̄ ex rōne nūeri ꝛ numerati. Scḋo ex ſimilitudine magnitudinis mot⁹.ibi[Et hoc rōnabilr̄ ꝛc.] Dicit ergo p̄io ꝙ nō ſolū mēſuram⁹ motū per tp̄s:ſed ēt mēſuram⁹ tp̄s p motū,pp hoc ꝙ inuicē diffiniunt̄:opꝫ eniꝫ accipe q̄ ᷓtitatē vnius:ſm q̄ ᷓtitatē alteri⁹. Q. eni tp̄s determinet motū ex hoc ꝯtigit:q2 ē nūer⁹ ipſi⁹. Sed e ꝯ mot⁹ determinat tp̄s q̄ ad nos. Percipim⁹ eni interdū q̄ ᷓtitatē tp̄is ex motu:vtpote,dicim⁹ tp̄s eē multū vl̄ paucū ſꝫ mēſurā mot⁹ nob̄ certā:q2 ꝛ ſꝫ m nūerū aliq̄ṅ p numerabilia cognoſcimus ꝛ e ꝯ. Cognoſcimus.n. nūero:equoꝝ multitudinē:ꝛ iterꝫ vno eq̄ cognoſcim⁹ nūeꝝ eq̄ꝝ. Nō.n.ſcirem⁹ q̄t ſūt milliaria:niſi ſcirem⁹ qd ē milliar̄. Et ſilr̄ ē i tpe ꝛ motu:q2 cū ē nob̄ certa q̄ ᷓtitas tp̄is:q̄ ᷓtitas āt mot⁹ ignota:tūc tpe mēſuram⁹ motū ꝛ e ꝯ qñ mot⁹ ē not⁹:ꝛ tp̄s ignotū. ¶ 2° ibi.

¶ Idq3 accidit nō ſine rōne ꝑfecto. Seqtur eni magnitudinē motus:ꝛ tp̄s motū hoc ſane:quo q̄ᷓta ꝛ cōtinua atq3 diuiſibilia ſunt. Q2 năq3 magnitudo eſt talis. Ideo motus his eſt affectus.tp̄s auteꝫ ob motū/ē tale: Atq3 metimur ꝛ magnitudinē motu:ꝛ magnitudine motū. Nā ſi ābulatio multa ſit/ viā multā dicimus eſſe:ꝛ hanc rurſus multam:ſi via ſit multa. Similiter ꝛ tp̄s/ſi motus:ꝛ motū/ſi tēpus. Argy.

¶ Et hoc rationabiliter accidit. Imitatur enim magnitudinē qdē motus:hunc autem tp̄s:eo ꝙ quāta ꝛ continua ſint ꝛ diuiſibilia. Propter magnitudinem enim eſſe hmōi/ motus hęc ſuſtinet. propter aūt motum/tēpus. Et mēſuram⁹ magnitudinē/motu:ꝛ motum/magnitudine. Multam.n. dicim⁹ eē viam:ſi ꝑceſſus multus.et hunc multuꝫ: ſi via multa. Sic igitur ꝛ tēpus/ſi motus. ꝛ motum/ſi tēpus. t.c.113

¶ Oſ̄dit idē ex ꝯparatiōe mot⁹ ad magnitudinē:ꝛ dicit ꝙ rōnabilr̄ accidit ꝙ dictū ē de tpe ꝛ motu: q2 ſicut mot⁹ magnitudinē imitat̄ in q̄ ᷓtitate ꝛ ꝯtinuitate ꝛ diuiſibilitate:ita ꝛ tp̄s imitat̄ motū. Hęc eni i motu inueniunt̄ pp magnitudinē:ꝛ i tpe pp motū. Mēſuram⁹ aūt magnitudinē per motū:ꝛ motū per magnitudinē. Dicim⁹ eni multā eſſe viā, qñ pcipim⁹ motū noſtrū fuiſſe multū:ꝛ e cōtra qñ ꝯſideramus magnitudinē vię: dicim⁹ motū nr̄ꝫ fuiſſe multū. Et ita ēt de tpe,ꝛ motu ē(vt ſupra dcm̄ eſt.) Lec.xx.

¶ Cum aūt tēpus mēſura ſit motus/ ipſiuſq3 moueri/mēſuret aūt motū definiendo motū aliquem/quę metietur totū/vt longitudinē/vlna metit̄/ definiēdo magnitudinem aliquaꝫ/quę totam longitudinē metietur. Patet ꝛ motum in tpe eſſe/ hoc eſſe ſane/ipſum inq̄ꝫ/ꝛ eſſe ipſius tempore menſurari. Nam ſimul ꝛ motuꝫ/ꝛ eſſe motus metitur/ꝛ hoc eſt ipſuꝫ in tempore eſſe/menſurari ipſius eſſe. Argy.

Quoniam aūt eſt tp̄s metrū mot⁹/ꝛ eius quod eſt moueri.menſurat auteꝫ ſic motū in determinādo quendā motum/quo menſurabit totum/ſicut longitudinē cubitus:in determinando aliquā magnitudinē quę metitur totuꝫ. Et eſt motui in tempore eſſe/menſurari tempore/ꝛ ipſuꝫ/ꝛ eſſe eius. Simul eniꝫ ꝛ motuꝫ/ꝛ eſſe motus/menſurat/ꝛ hoc eſt ipſi in tempore eſſe/menſurari ipſius eſſe. t.c.114

Poſtq̄ꝫ Phs determinauit de tpe ſꝫ ſe: h̄ d̄terminat de tpe p cōparatione ad ea q̄ ſunt in tpe. Et circa h̄ duo facit. P̄io cōparat tp̄s ad ea q̄ ſūt i tpe. Scḋo ad ea q̄ ſunt in nūc.ibi[Ipſuꝫ aūt nūc.] Circa primū duo facit. P̄io cōparat tp̄s ad motū. Scḋo ad alia quę ſunt in tpe.ibi[Manifeſtū aūt q2.] Circa primū cōſideradū eſt ꝙ alio mō cōparat̄ mot⁹ ad tp̄s:ꝛ alio mō res alię. Mot⁹.n. mēſurat̄ tpe:ꝛ ſm illud qḋ eſt:ꝛ ſꝫ ſuā durationē:ſiue ſꝫ eſſe ſuū. Res aūt alię: vtpote homo,aut lapis menſurant̄ tpe ſꝫ ſuū eſſe:ſiue ſm durationē:ꝑut hn̄t eē tranſmutabile:ſm aūt id qḋ ſunt:nō mēſurant̄ tpe:ſꝫ magis eis rūdet nūc tp̄is(vt ſupra dcm̄ eſt) Dicit ḡ,ꝙ tp̄s eſt mēſura ip̄i⁹ T.121 T.115

mot⁹:ꝛ ei⁹ qḋ ē moueri:ꝑ qḋ dat itelligere durationē mot⁹. Mēſurat aūt tꝑs motū ꝑ h, ꝙ tpe mēſurat̄ aliqua ps mot⁹:q̄ mēſurat totū:ꝛ h neceſſariū ē:qꝛ vnūqḋq; mēſurat̄ ꝑ aliqd ſui generis:vt dr̄ in.10.metaphy. Et h appet i magnitudinū mēſuris. Cubit⁹.n.mēſurat totā lōgitudinē alicuius panni vel alicuius viē:ꝑ hoc ꝙ determinat aliquā ptē illius lōgitudinis:q̄ metit̄ totū: ꝛ ſic ꝑ ptē motus, tꝑs mēſurat totū motū. Per motū.n.vnius horē mēſurat̄ motus totius diei:ꝛ ꝑ motū diurnū menſurat̄ motus annuus. Quia igit̄ motus menſurat̄ tpe: nihil eſt aliud motū eē i tpe:q̄ȝ mēſurari a tpe:ꝛ ſm id qḋ eſt:ꝛ ſm ſuā durationē:qꝛ ſm vtrūq; mēſurat̄ a tpe(vt dcm̄ eſt.) ⁋ 2⁹ ibi.

Argu. ⁋ Et cętera ēt in tpe eē/hoc eē plane/ipſoꝝ inq̄ȝ eſſe a tpe mēſurari. In tpe.n.eē duo ſignificat. Unū tūc eē cū tꝑs ē. Alteꝝ eo mō quo dicim⁹ aliq̄ nūero eē/ h aūt aut ptē nūeri:vel affectū et oīno qd nūeri ſignificat eē:aut ipſi⁹ nūerū eē. Atq; cū tꝑs ſit nūer⁹ nūc qdē ipȝ ꝛ pri⁹ ꝛ iſtiuſmodi cetera:ſic in tpe ſūt vt vnitas eſt in nūero: ꝛ par atq; ipar. Hęc.n.aliqd nūeri:illa tpis aliqd ſunt. Res aūt in tpe ſunt:vt in numero. Quod ſi ita ſit:res a tpe vt a numero cōtinent̄:queadmodū ꝛ a loco ea q̄ ſunt in loco. Patet aūt ꝛ i tpe eē:nō hoc eē:tūc inq̄ȝ eē cū tꝑs ē:quēadmodū nec in motu:aut in loco eē hoc eſt/tūc eſſe cū motus/aut cū loc⁹ eſt. Si.n.in aliquo eſſe ſic erit oēs ꝑfecto res in quouis erūt: ꝛ celū in milio erit. Nā cū miliū ē:ꝛ celū ēt eſt. Ueꝝ hoc qdē accidit. illud aūt ſequat̄ neceſſe eſt:vt tempus ſit cū aliquid eſt in tempore: ꝛ motus ſit cuȝ aliquid eſt in motu.

T.c.115 ⁋ Manifeſtū aūt ꝙ ꝛ alijs hoc eſt in tpe eē/ menſurari eſſe ipſoꝝ ſub tpe. In tpe.n.eſſe/duoꝝ eſt alteꝝ vnū qdē:eſſe tūc/qn̄ tꝑs eſt/ vnū āt:ſicut q̄dā dicimus qꝛ in numero ſunt. hoc aūt ſignificat:aut ſicut partē nūeri/ꝛ paſſionē/ꝛ oīno ꝙ numeri eſt aliqd: aut ꝙ eſt ipſius numerus. Qm̄ āt nūerus tꝑs ē:ipȝ qdē nūc: ꝛ prius/ꝛ q̄cunq; ſunt huiōi ſic in tpe ſūt ſicut in nūero vnitas/ꝛ ſupfluus/ꝛ par. hęc qdē numeri aliqd:illa vero tpis aliqd/ſunt. Res āt ſicut in nūero:i tpe ſunt. Si āt hoc eſt: ꝯtinent̄ ſub nūero: ſicut q̄ ſūt i loco:ſb loco.

t.c116 ⁋ Manifeſtū āt ē qm̄ nō ē i tpe eē/qn̄ tꝑs eſt:ſicut neq; in motu eē:neq; in loco:qn̄ locus ē ꝛ motus. Si.n.erit qḋ eſt in aliquo/ ſic oēs res erunt in quolibet: ꝛ cęlū i milio. Qn̄.n. miliū eſt:eſt ꝛ cęlū. Sȝ hoc qdē accidit: illḋ aūt neceſſe eſt ꝯſequi: ꝛ ei qḋ eſt in tpe:eē qḋdā tēpus/ qn̄ ꝛ illud eſt/ꝛ ei qḋ eſt in motu:eſſe tunc motum.

⁋ Oñdit q̄ro ſe hȝ ad alia. Et ꝑ oñdit q̄ro aliē res ſūt i tpe.
T.117 2⁹ qb⁹ reb⁹ ꝯueniat i tpe eē.ibi[Qm̄ aūt ē ſic ꝛc.]Dic̄ g ꝑ,ꝙ qꝛ motū eē in tpe,ē tpe mēſurari:ꝛ ipſū ꝛ eē ei⁹ ima-nifeſtū eſt ꝙ ēt idē ē,alia i tpe eſſe ꝛ mēſurari a tpe,nō ipſa ſed eſſe eoꝝ. Mot⁹.n.ꝑ ſe menſurat̄ a tpe: ſed alia ſm ꝙ hnt motū. Et ꝙ h ſit rē eē in tpe qḋ mēſurari eſſe ei⁹ a tpe ſic oñdit:qꝛ eſſe in tpe dupl'r pōt intelligi:vno mō vt dicat̄ aliqd eſſe in tpe:qꝛ eſt ſimul cū tpe:alio mō vt dicant̄ aliq̄ eē in tpe,ſicut dicunt̄ eē in nūero:qḋ ēt dicit̄ dupliciter. In nūero.n.eſt aliqd ſicut ps:ſicut binari⁹ ē i q̄ternario: ꝛ aliqd ē ſicut ꝓpria paſſio ei⁹:vt par ꝛ impar:vel q̄cqd aliḋ eſt ipſi⁹ numeri. Alio vō mō dicit̄ aliqd eſſe in numero: nō qꝛ ipſū eſt aliqd nūeri:ſed qꝛ nūerus ē eius:vt nūerati: ſicut hoīes dicunt̄ eſſe in tali vel tali nūero. Sȝ qꝛ tꝑs eſt nūerus:vtroq; mō ꝯtingit aliqd eſſe in tpe. Nā nūc ꝛ pri⁹ ꝛ poſteri⁹,ꝛ q̄ȝcūq; ſunt huiōi:hoc mō ſunt in tpe:ſicut ſūt in nūero,vnitas q̄ eſt ps ꝛ par ꝛ ipar q̄ ſunt nūeri paſſiones.ꝛ ſupfluū ꝛ ꝑfectū. Dicit̄ aūt nūerus ꝑfectus q̄ cōſtat ex ptibus mēſurātibus ipm̄:ſicut nūerus ſenarius quē mēſurāt vnitas: binari⁹ ꝛ ternarius q̄ ſil' iūcta ꝯſtituūt ſenariū. Nūerus aūt ſupfluus dicit̄,cui⁹ ptes mēſurātes ipm̄, excedūt totū:ſicut duodenari⁹ q̄ mēſurat̄ vnitate binario ternario ꝛ quaternario:ꝛ ſenario:q̄ ſimul iūcta ꝯſurgūt in ſexdeci. Et ꝑ hūc modū ſunt aliq̄ in tpe,inq̄ntū ſunt aliqd tpis. Sed res q̄ nō ſunt aliqd tpis:dicunt̄ eſſe in tpe,ſicut numerata in nūero. Un̄ opȝ ꝙ ea q̄ ſūt i tpe,ꝯtineant̄ ſub tpe,ſicut ſub nūero:ſicut ea q̄ ſunt i loco, ꝯtinent̄ ſub loco ſicut ſub mēſura. Exponit ēt cōſequēter ꝑmū modū eſſendi aliqd in tpe:ꝛ dicit manifeſtū eſſe ꝙ nō eſt idē eſſe in tpe:ꝛ eſſe qn̄ tꝑs eſt:ſicut ēt nō ē idē eſſe in motu ꝛ i loco:ꝛ eſſe qn̄ ē loc⁹ ꝛ motus. Alioqn ſeq̄ret̄ ꝙ omnes res eſſent in quolibet:vtputa,ꝙ cęlū eſſet i grano milij:qꝛ qn̄ ē miliū eſt cęlū. Eſt aūt iter hęc duo differentia: qꝛ qn̄ dicitur aliqd eē,qn̄ alterū eſt:accidit vni,ꝙ ſit cū altero ſimul. Sed illud in quo aliqd eſt ſicut in mēſura:ex neceſſitate cōſequitur:ſicut tꝑs ex neceſſitate cōſequitur ei qḋ eſt i tpe:ꝛ motus ei qḋ eſt in motu:vt ſimul ſint. ⁋ Scḋo ibi.

⁋ Cū igit̄ in tpe eē/ſit in ipſo eē tanq̄ȝ i nūero: mai⁹ qd tꝑs oī eo qḋ i tpe ē ſumetur. Quapropter oia q̄ ſunt in tpe:a tpe ꝯtineant̄ neceſſe ē:queadmodū ꝛ cętera q̄ in aliquo ſunt/vt a loco:ea quę ſunt i loco. Argu.

T.c.117 ⁋ Qm̄ autē eſt ſicut eſt i nūero/ ſic i tpe: accipiet̄ ad plus tēpus oī eo qḋ eſt in tpe. Unde neceſſe eſt oia quę ſunt i tpe cōtineri ſub tēpore:ſicut alia q̄cunq; in alio ſunt:vt quę ſunt in loco/ſub loco.

⁋ Oñdit qbus ꝯueniat eſſe i tpe. Et ꝑ ꝙ nō oia entia ſunt i tpe. 2⁹ ꝙ nō oia nō entia.ibi[Manifeſtū igit̄.]Circa ꝑm duo facit ꝑ oñdit ꝙ ea q̄ ſunt ſemꝑ:nō ſunt in tpe:ſcḋo ꝙ nihilomin⁹ ea q̄ q̄eſcūt inq̄ȝtū huiōi ſunt in tpe. ibi[Qm̄ aūt eſt tꝑs.]Circa ꝑm duo facit:ꝑ ꝓponit ea ex qbus procedit ad ꝓpoſitū oſtēdēdū. 2⁹ cōcludit ꝓpoſitū.ibi[Quare Manifeſtū eſt ꝛc.]Proponit aūt duo:quoꝝ ꝑm eſt ꝙ cū aliqd ſit in tpe,ſicut nūeratū in nūero: neceſſe eſt ꝙ accipi poſſit aliqḋ maius tꝑs oī eo qḋ eſt in tpe: ſicut pōt accipi aliq̄ȝ nūer⁹ maior oī eo, qḋ ē nūeratū. Et pp h neceē oia q̄ ſūt i tpe,ꝛ totaliter ꝯtineri a tpe,ꝛ ꝯcludi ſub ipſo:ſicut ea quę ſunt in loco,concludunt̄ ſub loco. ⁋ Scḋm ibi. T.120 3ª 117

Argu. ⁋ Et patiant̄ ēt aliqd a tpe:quemadmodū ꝛ dicere ꝯſueuim⁹:nūc tꝑs ꝯſumere:nūc tpe cūcta ſeneſcere: nūc ob tꝑs itidē obliuiſci:ſȝ nō didiciſſe:nec adoleuiſſe/nec pulchrū etiam euaſiſſe. Corruptionis eni per ſe magis eſt cauſa/tempus. Eſt enim numerus motus. Motus autem id quod ineſt/extrudit.

⁋ Et pati iam aliqd ſub tpe:ſicut ꝛ ꝯſueuimus dicere:qꝛ tabefacit tꝑs/ꝛ ſeneſcūt oia in tpe/ꝛ obliuiſcitur pp tꝑs/ſed non didicit/neq; nouū fcm̄ eſt/ neq; bonū. Corruptiōis eni cā per ſe eſt/tēpus. Numerus etenim motus eſt:mot⁹ aūt diſtare facit/qḋ eſt.

⁋ Et eſt:ꝙ omne qḋ eſt in tēpore,aliqd patitur ſub tempore:ſm ꝙ paſſio pertinet ad defectū. Et hoc ꝓbat ex cōſueto modo locutionis. Cōſueuimus eniȝ dicere,ꝙ lōgitudo tēporis tabefacit.i.putrefacit ꝛ corrumpit:ꝛ iterū ꝙ propter tꝑs omnia ſeneſcunt quę ſunt in tēpore:ꝛ ꝙ propter tꝑs obliuio accidit:quę eni de recenti cognouimus in memoria manent:ſed per diuturnitatē temporis elabunt̄. Et en aliq̄ dicat ꝙ ēt ꝑfectiones attribuūtur tēpori ſicut ꝛ paſſiones

paſſiones h̄ ɔñr excludit. Exponit tria ɔtra tria p̄miſſa. Cõtra id.n.qd̄ dixit ꝙ obliuiſcit̄ ꝑpter tp̄s: ſubdit ꝙ aliqs nõ addiſcit ꝑpter tp̄s. Si.n.aliqs diu viuat ocioſus a ſtudio addiſcẽdi: nõ ꝑpter h̄ addiſcit ſic ꝑpter tp̄s obliuiſcit̄. Cõtra h̄ aũt qd̄ dixit ꝙ oĩa ſeneſcũt ſub tpe, ſubdit ꝙ nõ eſt aliquid factũ nouũ ꝑpter tp̄s. Nõ.n.ſolũ p̄ h̄ aliqd innouat̄ qꝛ longo tpe durat: ſed magis antiq̃tur. Cõtra illud vero qd̄ dixerat, ꝙ tp̄s tabefacit: ſubdit, ꝙ tp̄s nõ facit [bonũ] id eſt integrũ ⁊ perfectũ: ſed magis tabiduꝫ ⁊ corruptũ. Et huius cã eſt: qꝛ ex tpe aliqua corrumpuntur, ẽt ſi nõ appareat aliqd aliud manifeſte corrũpens. Quod ex ipſa rõne tpis apparet. Eſt.n.tp̄s nũer⁹ mot⁹. De rõne aũt motus eſt, ꝙ faciat diſtare id qd̄ eſt a diſpoſitione in q̃ prius erat: vñ cũ tp̄s ſit nũerus primi motus ex quo in oĩbus cauſat̄ mutabilitas: ſeq̃tur ꝙ p̄ diuturnitatẽ tp̄is oĩa q̃ ſunt in tpe remoueant̄ a ſua diſpõne. ℭ Deinde cũ dicit.

Argũ. ℭ Que cũ ita ſint. Patet ea que ſunt ſemp̄ (hoc ipo ſane/qd̄ ſemper ſunt) in tpe nõ eſſe. Non enim a tẽpore cõtinent̄: nec ipſorũ eſſe/a tempore menſurat̄.

ℭ Quare manifeſtũ eſt: qm̄ q̃ ſemp̄ ſunt (ſm ꝙ ſemp̄ ſunt) non ſunt in tpe. Neqꝫ.n. continentur ſub tpe: neqꝫ menſuratur eſſe eorum/ſub tempore.

ℭ Cõcludit ꝓpoſitũ ex p̄miſſis: ⁊ h̄ ex p̄mo prius ꝓpoſito. Oſtenſũ eſt.n. ꝙ quecũqꝫ ſũt in tpe cõtinent̄ ſub tpe: que aũt ſũt ſemp̄ nõ ɔtinet̄ ſub tpe q̄ſi excedẽte: neqꝫ eſſe.i. duratio eoꝝ mẽſurat̄ ſub tpe cũ in infinitũ durent. Infinitũ autẽ nõ contingit menſurari: ergo illa que ſunt ſemper, nõ ſunt in tpe. Sed hoc veꝝ eſt ſm ꝙ ſũt ſemp̄. Corpora eni celeſtia ſunt ſemp̄ ſm eſſe ſubſtantie eorum: non autem ſꝫ vbi: ⁊ ideo duratio eorũ nõ menſuratur tempore: ſed motus localis ipſorum, tẽpore menſuratur. ℭ Secundo ibi.

Argũ. ℭ Signum huius eſt/ipſa nihil a tẽpore pati: ꝑpterea ꝙ in tempore non ſunt.

ℭ Signum autem huius/qm̄ neqꝫ patiuntur nihil a tempore/tanq̃ꝫ non entia in tempore.

ℭ Probat idẽ ex ſcd̄o pri⁹ poſitoꝝ: ⁊ dicit, ꝙ ſignũ hui⁹ ꝙ ea q̃ ſunt ſemp̄ nõ ſunt i tpe: eſt ꝙ nõ patiunt̄ a tpe: q̄ſi nõ exiſtẽtia in tpe. Nõ.n. tabeſcunt neqꝫ ſeneſcũt ſicut dictũ eſt de illis que ſunt in tempore. ℭ Deinde cum dicit.

Argũ. ℭ At vero cũ tp̄s menſura ſit motus: erit ⁊ quietis menſura per accidens. Eſtenim in tpe/quies oĩs.

t.c.118 ℭ Qm̄ autẽ eſt tẽpus mẽſuratio mot⁹/erit ⁊ quietis metrũ ſm accidens. Omnis .n. quies/ in tẽpore ẽ.

ℭ Quia oſtenderat ꝙ ea q̃ ſunt ſemper: non ſunt in tpe: ea autem que q̄eſcũt: eodẽ mõ ſe hñt: poſſet aliqs credere: ꝙ quieſcentia inquãtum hmõi, non menſurarentur tpe: ⁊ idõ ad hoc excludendũ oſtẽdit ꝙ tp̄s eſt ẽt quietis menſura. Et circa h̄ qnqꝫ facit. Primo.n. ꝓponit qd̄ intẽdit: ⁊ dicit ꝙ qꝛ tp̄s eſt mẽſura mot⁹ p̄ ſe: erit ẽt ⁊ p̄ accñs mẽſura q̄etis: qꝛ ⁊ oĩs q̄es ẽ in tpe: ſic ⁊ oĩs mot⁹. ℭ Scd̄o ibi.

Argũ. ℭ Non enim vt omne qd̄ eſt in motu: ſic ⁊ id qd̄ eſt in tempore moueatur/neceſſe eſt. Tempus nãqꝫ nõ motus eſt: ſed numerus motus. In numero autem motus: ⁊ id eſſe poteſt/ quod quieſcit.

ℭ Non enim ſicut quod in motu eſt/neceſſe moueri: ſic ⁊ quod iu tempore eſt. Non enim motus tẽpus eſt/ſed numerus motus. In numero autem motus/ contingit eſſe ⁊ quieſcens.

ℭ Excludit quoddã p̄ qd̄ videri poſſit, ꝙ q̄es nõ mẽſurat̄ tpe: qꝛ enim tp̄s ẽ mẽſura mot⁹: poſſet aliqs credere ꝙ q̄eſcens, qꝛ nõ eſt in motu: nõ ſit in tpe. Et idõ ad h̄ excludẽdũ dicit, ꝙ nõ eſt neceſſe moueri: omne quod ẽ in tpe: ſicut neceſſe eſt moueri oẽ qd̄ eſt in motu: qꝛ tẽpus nõ eſt motus: ſed nũerus motus. Contingit autẽ eſſe in numero motus: non ſolũ qd̄ mouetur: ſed etiã qd̄ quieſcit. ℭ Tertio ibi.

ℭ Non enim omne qd̄ imobile eſt quieſcit: ſed qd̄ caret motu/atqꝫ vt moueatur eſt aptum: vt ⁊ antea diximus. Eſſe autem quippiaꝫ in numero/ id eſt (vt diximus) eſſe numerum ipſius quẽdam: ⁊ menſurari ipſius eſſe/eo ſane numero/ in quo dicitur eſſe. Quare ſi eſt in tempore/menſurabitur. Argũ.

ℭ Non enim oẽ immobile quieſcit/ſed priuatuꝫ motu/aptum aũt natum moueri: ſicut dictum eſt ĩ prioribus. Eſſe autem in numero/eſt eſſe quendam numeruꝫ rei/⁊ menſurari eſſe ipſius numero in quo ẽ. Quare ſi in tempore: ⁊ ſub tempore eſt.

ℭ Probat ꝓpoſitũ.ſ. ꝙ quieſcens ſit in nũero motus ita ꝙ tpe mẽſuret̄: ⁊ ad hoc ꝓbãdũ inducit ꝙ [nõ oẽ imobile] id eſt nõ oẽ qd̄ nõ mouet̄, q̄eſcit: ſed q̄eſcẽs ẽ p̄uatũ motu: qd̄ tñ aptũ natũ ẽ moueri (ſicut ſupra dictũ eſt in tertio) ꝙ mouet̄ illud cuius imobilitas q̄es eſt. Quies.n.nõ ẽ negatio mot⁹: ſed priuatio ipſi⁹. Et ſic pꝫ ꝙ eẽ q̄eſcẽtis, ẽ eẽ rei mobilis: vnde cũ eſſe rei mobilis ſit i tpe, ⁊ mẽſuret̄ tpe: eſſe ẽt rei quieſcẽtis tpe mẽſuret̄. Dic aũt dicim⁹ eſſe i tpe aliquid ſicut in nũero: qꝛ eſt aliqs nũerus ipſius rei: ⁊ qꝛ eſſe ipſius mẽſurat̄ nũero tp̄is. Vñ manifeſtũ eſt, ꝙ quieſcens eſt in tpe, ⁊ mẽſurat̄ tpe: nõ inquãtuꝫ ẽ q̄eſcẽs: ſed in quantũ eſt mobile. Et ꝑpter hoc p̄miſit, ꝙ tẽpus ẽ menſura motus per ſe: quietis aũt p̄ accidẽs. ℭ Quarto ibi.

ℭ Metietur autem tempus: ⁊ id qd̄ mouet̄: ⁊ id qd̄ quieſcit/illud vt mouetur/hoc vt quieſcit. Nam alterius ipſorum motum. alterius quietem/ quanta quedam ſit/metietur. Quare id qd̄ mouetur/ non a tempore menſurabile ſimpliciter erit/vt quãtum eſt quoddam/ſed vt motus eius eſt quantus. Argũ.

ℭ Menſurabit autẽ tp̄s/ qd̄ mouebit̄/ ⁊ quieſcens ſm ꝙ hoc qdẽ motũ: illud aũt quieſcens. Motum eniꝫ ipſoꝝ ⁊ q̄etem menſurabit: ſm ꝙ quanta quedam. Quare qd̄ mouetur/non ſimpliciter erit mẽſurabile ſub tempore/ſm ꝙ quantum aliquid eſt/ ſed ſm qd̄ motus ipſius quantus. T.c.119

ℭ Oſtẽdit ſm qd mobile ⁊ q̄eſcẽs mẽſurant̄ a tpe: ⁊ dicit ꝙ tp̄s mẽſurat illud qd̄ mouet̄ ⁊ q̄eſcit: nõ i quãtũ eſt lapis vel homo: ſed i quãtũ ẽ motũ ⁊ quieſcẽs. Menſuratio eni ꝓprie debet̄ q̄ñtitati. Cuius ergo q̄ñtitas tpe mẽſurat̄: illud tpe ꝓprie mẽſurat̄. Ex mẽſuratiõe aũt tp̄is cognoſcitur quãtus ſit mot⁹: ⁊ quãta ſit quies: nõ aũt q̄ñtũ ſit illud qd̄ mouet̄. Unde qd̄ mouet̄: ſimplr̄ nõ menſuratur tpe ſꝫ propriam quãtitatẽ: ſed ſm quantitatem ſui motus. Ex quo patet, ꝙ proprie tẽpus ſit mẽſura motus ⁊ quietis: ſꝫ per ſe motus: quietis autẽ per accidens. ℭ Quinto ibi.

Argũ. ℭ Quibus efficit̄/vt ea nõ ſint in tpe: q̃ neqꝫ mouentur/neqꝫ quieſcunt. Eſſe.n.in tpe/ eſt tpe mẽſurari. Tempus autem/motus ẽ quietiſue menſura.

ℭ Quare quecunqꝫ neque mouẽtur/neqꝫ quieſcũt/ non ſunt in tempore. In tempore enim eſſe/eſt menſurari tempore. Tempus autem motus ⁊ quietis menſuratio eſt.

¶ Inducit q̄dda͂ corollariū ex p̄miſſis. Si.n. nihil mēſurat̄ t̄pe niſi ſʒ ꝙ mouet̄ ⁊ q̄eſcit: ſeq̄tur ꝙ q̄cūq̇ nō mouēt̄ neq̇ q̄eſcunt: vt ſubſtātie ſeparate: nō ſunt in t̄pe: q̄ꝛ hoc ē eſſe in t̄pe: menſurari a t̄pe. Tempus autē eſt menſura motus ⁊ quietis: vt ex dictis patet. ¶ Deinde cum dicit.

Argr. ¶ Patet igitur: neq̇ omnia que non ſunt: in tempore eſſe. Ea enim non ſunt in tempore: que non poſſunt aliter ſe habere. Ut diametrum eſſe cōmenſurabilē coſte. Omnino.n. ſi t̄ps menſura eſt, motus quidem per ſe, ceterorum vero per accn̄s, pʒ quorum eē metitur, eorum oīum eſſe, in quiete, vel in motu conſiſtere. Que igitur ſub corruptionē generationē q̇ cadūt, atq̇ oīno nunc ſunt, nunc non ſunt: ea in t̄pe eſſe, neceſſe eſt. eſt.n. maius quid t̄ps: q̄ eſſe ipſoꝝ excedet, ⁊ id t̄ps: q̄ eſt illius equa menſura. Cum aūt ea que nō ſunt, partim contineantur: partim nō contineant̄ a t̄pe, eorum que tēpus cōtinet, quedā olim erant, vt Homerus, quedam erunt, vt aliquid futurorū, que quidē altera ex parte continet t̄ps. Quod ſi ſint que ad vtrāq̇ partem cōtinet tēpus, illa modum vtrunq̇ ſubeunt. erant enim ac erunt. Ea vero que neutra ex parte cōtinet t̄ps: neq̇ erāt: neq̇ ſunt, neq̇ erunt. Sunt autem ea, quorū oppoſita ſemper ſunt. veluti diametrū incōmenſurabilē eſſe coſte, ſemper eſt. atq̇ hoc non erit in tempore. Neq̇ igitur illud erit: diametrū inq̄ incōmenſurabilem eſſe coſte. Quapropter ſemper non eſt: quod contrarium eſt ei, q̄ ſemper eſt. Quorum vero contrarium, non ſemper eſt: ea ⁊ eſſe ⁊ non eſſe poſſunt atq̇ ipſorum eſt, ⁊ generatio, ⁊ corruptio.

t.c.120 ¶ Manifeſtum igitur, q̄m neq̇ quod non eſt omne, in tempore erit, vt quecunq̇ non contingit aliter, ſicut diametrō lateri ſymmetron. Omnino enī ſi mēſura eſt tempus, motus per ſe: aliorum autem ſecundum accidens: manifeſtum eſt ꝙ quorum eſſe menſurat: his omnibꝰ inerit eſſe, in moueri, ⁊ quieſcere. Quecunq̇ quidē igitur generabilia ⁊ corruptibilia ſunt, ⁊ omnino que aliquando quidem ſunt, aliquando autem non ſunt: neceſſe eſt in tēpore eſſe. Eſt enim quoddam tempus plus, quod excellit eſſe ipſorum: ⁊ menſurat ſubſtantiam. Ipſorum autem que non ſunt: quecunq̇ continet tempus, alia quidem erant, vt Homerus aliquando erat, alia vero erunt, vt futurorum aliquod, ⁊ tempus vtraq̇ continet. et ſi ad ambo vtraq̇, ⁊ erant ⁊ erunt. Quorum autem non continet. neq̇ erit, neq̇ eſt, neq̇ erat. Sunt autem huiuſmodi eorum que non ſunt, quorumcunq̇ oppoſita ſemper ſunt, vt aſymmetron eſſe diametron ſemper eſt, ⁊ non erit hoc in tempore, ergo neq̇ ſymmetron. Unde ſemper non eſt, q̄ꝛ contrarium eſt, ei, quod ſemper eſt. Quorumcunq̇ autem non ſemper eſt contrarium, hec ⁊ poſſunt eſſe ⁊ non eſſe, ⁊ eſt generatio ⁊ corruptio ipſorum.

Coſta quadrati.

¶ Oſtēdit ꝙ nō oīa nō entia ſunt in t̄pe: ⁊ dicit manifeſtū eē ex premiſſis: ꝙ neq̇ ēt oē nō ens eſt in t̄pe, ſicut ea q̄ non ꝯtingūt aliter eſſe: vt diametrum eſſe commēſurabilē lateri q̄drati. hoc.n. eſt impoſſibile: quia nunq̄ contigit eſſe verū. Huiuſmodi aūt non menſurātur t̄pe. Et h̄ ſic ꝓbat. T̄ps ꝑ ſe eſt menſura motꝰ: alia aūt nō menſurant̄ niſi per accn̄s. Quecunq̇ ḡ menſurant̄ t̄pe: eis ꝯtingit moueri ⁊ quieſcere: q̄ꝛ quoddā maiꝰ eis: excedit durationē eorum. Vn̄ ⁊ gn̄abilia ⁊ corruptibilia: ⁊ oīa q̄ q̄n̄q̇ ſunt, ⁊ q̄n̄q̇ nō ſunt: (q̄ꝛ ſunt in moueri ⁊ q̄eſcere) ſunt in t̄pe: q̄ꝛ q̄ddā t̄ps eſt maius eis: q̄ excellit durationē ipſoꝝ, ⁊ ꝓp̄ h̄ menſurat ſubſtantias eoꝝ nō ſm̄ id q̄ ſunt: ſʒ ſm̄ eſſe vel durationē ipſoꝝ. Sed inter ea que nō ſunt. ⁊ tn̄ ꝯtinent̄ a t̄pe q̄dā aliq̄n erāt. vt Homerꝰ. Quedā aliq̄n erunt: vt aliq̄ futuꝝ: vel ſi ꝯtinent̄ a t̄pe p̄terito ⁊ futuro erāt, ⁊ erunt. Ea vero q̄ nullo mō cōtinent̄ a t̄pe: neq̇ ſunt neq̇ fuerūt: neq̇ erunt. Et alia ſunt ea q̄ ſemp non ſunt: ⁊ eorū oppoſita ſemper ſunt: ſicut diametrū eſſe incōmenſurabilē lateri: ſemp ē: vn̄ nō menſurat̄ t̄pe. Et ꝓp̄ hoc neq̇ ꝯtrariū eiꝰ: q̄ eſt diametrū eē ſymmetrō. i. cōmēſurabilē lateri mēſurat̄ t̄pe. Ideo.n. ſemp nō eſt: q̄ꝛ eſt ꝯtrariū ei q̄ ſemper eſt. Quorūcūq̇ aūt ꝯtrarium nō ſemp eſt: hec poſſunt eē ⁊ nō eſſe: ⁊ habent generationem ⁊ corruptionem: ⁊ talia menſurantur tempore. Lec.xxi.

¶ Ipſuʒ aūt nūc ꝯtinuatio t̄pis ē, vt antea diximꝰ. Argr.
Preteritū.n. ⁊ accn̄s t̄pꝫ ꝯiūgit: atq̇ vltimū oīno tēporis eſt. Eſt enī huius quidē principiū: illius aūt finis. Uerum hoc non vt in puncto manente, patet.

Pſum aūt nūc ē, ꝯtinuatio t̄pis, vt dcm̄ eſt prius. Continuat enī t̄ps p̄teritū, ⁊ futuꝝ, ⁊ oīno terminus t̄pis eſt. eſt enim huius q̄dē p̄ncipium, illius aūt finis. ſed hoc non ſicut ⁊ in puncto manente. manifeſtum. t.c.121

Poſtq̄ Phs oſtēdit q̄ſo ſe hēat t̄ps ad ea que ſunt in t̄pe: Hic oſtēdit q̄ſo per cōparationē ad nunc aliqua diuerſimode ſm̄ t̄ps noīant̄. Et circa h̄ duo facit. Primo ponit ſignificationē ipſiꝰ nūc. Scd̄o q̄rūdā alio rum que determinantur ſm̄ nūc. ibi[Ipſuʒ aūt nūc] Circa p̄m̄ duo facit. Primo ꝓponit propriā ⁊ principalē ſignificationem ipſius nunc. Scd̄o ponit ſecūdariā ſignificationē. ibi[Aliud aūt.] Circa p̄m̄ tria dicit de nūc: quoꝝ p̄mū eſt: ꝙ nunc ꝯtinuat t̄ps p̄teritū futuro in quātū eſt terminus t̄pis: principium q̄dē futuri, finis aūt p̄teriti, lʒ h̄ non ſit ſic manifeſtū i nūc: ſicut i pūcto. Nā punctū ſtās eſt. ⁊ tō pōt bis accipi, ſemel vt principiū ⁊ ſemel vt terminus. q̄ non accidit in nunc (vt ſupra dictū eſt) ¶ Secundo ibi. T.123 2°122.

¶ Diuidit ēt potentia t̄ps: atq̇ vt tale eſt: diuerſum eſt ſemp. vt aūt ꝯiūgit, ſemp eſt idē, vt in mathematicis lineis fieri ſolet. nō.n. idē ſemp vnūq̇ punctū eſt, cogitatiōe. Cū.n. diuidimꝰ: aliud ē atq̇ aliō pūctū. At quo linea eſt vna: hoc idē eſt penitꝰ pūctū. Sic ⁊ ipſum nunc partim tēporis eſt diuiſio poten Argr.

tia vti

tia(vti diximus)partim finis eſt vtroꝛūq3 ac vnio.
¶ Diuidit autem/potentia ⁊ inquantum quidē hu
iuſmodi eſt/ſemper alterum eſt ipſum nunc. inquā
tum autē copulat/ſemp idē eſt/ſicut ⁊ in mathema
ticis lineis.non enim ſemper/idē punctū/intellectu
eſt.Diuidentium.n.ſemp/aliud eſt.Scōm autē q
copulat/vnū idemq3 penitus eſt.Sic ⁊ ipſum nunc
aliud quidem tempoꝛis diuiſio/ſm potentiam eſt/
aliud autem/terminus vtrorumq3 ⁊ vnitio.
¶ Dicit q tps etiā diuidit ſm nūc:ſicut ⁊ linea diuidit ſ3
pūctū:ſed tñ nūc diuidit tēp⁹ inquātū ↄſiderat:i vt multa
in potētia:put.ſ.accipit ſeoꝛſū vt prin^m hui⁹ t pis:⁊ ſeoꝛ
ſū vt finis alteri⁹:⁊ inqꝫtū ſic accipit:accipit vt alterū ⁊
alterū nūc.Sed ſm q accipit:vt copulās tps ⁊ cōtinuās
accipit vt idē.Et h manifeſtat p ſimile in lineis mathema
ticis:in qbus magis eſt manifeſtū.Nō enī in lineis mathe
maticis punctū qd ſignat in medio:ſemp intelligit idē:qꝛ
ſm q diuidit lineā:intelligit aliud pūctū qd eſt vltimum
vnius lineę:⁊ aliud ſm q eſt vltimū alteri⁹:qꝛ lineę ſm q
ſunt diuiſe actu:intelligunt vt cōtiguę.Cōtigua autē ſunt,
quoꝝ vltima ſunt ſimul.Sed ſm q pūctū cōtinuat partes
lineę:ſic eſt vnū ⁊ idē:qꝛ cōtinua ſunt:quoꝝ terminus eſt
idē.Et ſic eſt ēt de nūc reſpectu tēpoꝛis:qꝛ vno mō pōt ac
cipi vt diuiſio tēpoꝛis ſm potētiā:alio mō ſm q eſt termi
nus cōis duoꝝ tēpoꝝ vniēs,⁊ ↄtinuās ea. ¶ Tertio ibi.
Argr. ¶ Eſt aūt idē:⁊ p idē diuiſio.atq3 vnio.At eſſe non
idem eſt.Ipſum igit nunc/ hoc vno dicitur modo.
t.c. 122 ¶ Eſt aūt idem/⁊ ſm idē diuiſio ⁊ vnitio:eē aūt nō
idem ē.Hoc quidem igitur/ſic dicit ipſoꝝ nunc.
¶ Dicit q nūc diuidens ⁊ cōtinuās tempus eſt vnū ⁊ idē
ſubiecto:ſ3 differt rōne:vt ex pdictis patet. Uno igit mo
do ſic dicitur nunc. ¶ Deinde cum dicit.
Argr. ¶ Alio vo mō tps huic ꝓpinquū.Dicimus.n.nunc
accedit/qꝛ hodie veniet.At res q̄ actę ſunt oliz nō
fuiſſe dicim⁹ neq3 eluuionē:qꝛq3 tps ↄtinuū ē vſq3
ad illa.Sed qꝛ nō ſunt ꝓpe:ideo nō illo mō dicūt.
¶ Aliud aūt cū tēpus qd ē huius: ꝓpe ſit vt veniet
nunc:qꝛ hodie veniet: venit nunc qꝛ hodie venit.
Sed in Iliō facta/non ſunt nunc: neq3 diluuiū fa
ctū eſt nunc:tñ tēpus ↄtinuū ē:ſed qꝛ nō eſt pꝛope.
¶ Ponit ſecūdariā ſignificationē ipſius nūc: ⁊ dicit q alio
mō d nūc:nō vt termin⁹ t pis ↄtinuās pteritū futuro:ſed
ipſū tps ꝓpiquū pſenti nūc:ſiue ſit pteritū:ſiue ſit futurū.
Sicut dicim⁹:veniet nūc:qꝛ veniet hodie : ⁊ venit nūc:qꝛ
venit hodie. Sed nō dicim⁹:q bellū troianū factū ē nūc:
neq3 q diluuiū factū ſit nūc:qꝛ l3 totū tēpus ſit ↄtinuū: nō
tamen eſt ꝓpinquum pꝛęſenti nunc. ¶ Deinde cum dicit.
Argr. ¶ Ipm aūt oli tēpus eſt ad pꝛius atq3 poſteri⁹ nūc
definitū:vt olim capta eſt troia:⁊ olim eluuio erat.
Opꝫ eni finitū/ad ipſū nūc eē . Erit ergo atq3 erat
tēpus qddā ab hoc ad illud vtrūq3 determinatū.
t.c. 123 ¶ Ipſum autem tūc/tēpus determinatū p pꝛius nūc
ē:vt tunc deſtructa ē troia:⁊ tūc erat diluuiū. Opꝫ
enim includi ad ipſum nunc.Erit ergo quantū ali
qd ab hoc tēpoꝛe in illud qd erat/ad pꝛeteritū.
¶ Exponit qddā q̄ determinant p tūc.Et pꝛio qd ſignificet
ipſū.Circa qd duo facit.Pꝛio ponit ſignificationē ei⁹. 2°
T. 124 mouet queſtionē ibi[Si vo neq3 tēpus.]Oſtēdit ḡ pꝛimo
q hoc q dico tūc,ſignificat tēpus determinatū p aliquod
pꝛius nūc:ſiue ꝓpinquū ſiue remotū. Poſſum⁹ eniz dice
re,q tūc deſtructa eſt troia:⁊ tūc factū ē diluuiū.Opoꝛtet
enim q id qd d factū tunc:includat ad aliqd nunc vel in
ſtans pcedēs. Opoꝛtebit .n. dicere, q ſit aliqd tēp⁹ deter
minatę quātitatis,ab h tēpoꝛe pſenti in illud nūc qd erat
in pterito.Et ſic pꝫ,q h qd dico tūc,differt a ſecūda ſigni
ficatione nūc in duob⁹:qꝛ tūc ſemp eſt ad pteritū: ⁊ idiffe
renter ſe hꝫ ad ꝓpinquū ⁊ remotū. S3 nūc ſe hꝫ ad ꝓpin
quū:ſed indifferenter ad pꝛeteritū ⁊ futurū. ¶ Scdo ibi.
¶ Nō ſi nullū ē tēpus/qd nō ſit oliz:oē ſane tps erit Argr.
fi^m.Deficiet ne igit tandē: At id fieri neqt : ſi ſp ē
motus.Aliud ne igit/atq3 aliud erit:an idem ſępe
redibit: An vt mot⁹ ita ſeſe hꝫ ⁊ tempus: Nam ſi
vnus idēq3 ſit: ⁊ tēpus idē ac vnū erit.Sin vo non
ſit/nec illud vnū idēq3 redibit.Cū aūt ipꝫ/nūc/finis
ſit atq3 pꝛicipiū tpis:nō tñ eiuſdē:ſ3 trāſacti qdē fi
nis:pꝛicipiū aūt ↄſequētis.Ut circulus i eodē quo
dāmō curuū ⁊ ↄcauū hēt:ſic ⁊ tēpus in pꝛicipio eſt
ſemper ac fine.Et ꝓpterea ſemp aliud:aliudq3 vi
det/nō enim ipſuz nūc pꝛicipiū ē ⁊ finis eiuſdem.
ſimul enim p idē oppoſita numero eſſent. Nō ergo
tps deficiet:quippe cū ipſuz ſit in pꝛincipio ſemper.
¶ Si vo neq3 tēpus ē/quod nō ſit tunc/omne erit tē t.c. 124
pus finitum.Aut ergo deficiet:aut non. Siquidē
ſemper ē motus.Aliud igitur:aut idem multoties.
manifeſtum quoniam vt vtriq3 motus: ſic ⁊ tēpus
eſt.Si enim vnus ⁊ idem ſit motus/aliquando erit
⁊ tēpus vnum ⁊ idē.Si autē non/ nō erit. ¶ Cū t.c. 125
aūt ipſum nūc/pꝛicipium ⁊ finis ē:ſed nō eiuſdem/
ſed pteriti quidē finis/pꝛincipiū aūt futuri: ſicut ha
bebit circulus in eodem quodammodo ambitum
⁊ planum/ſic ⁊ tempus ſemp i pꝛincipio ⁊ fine. et
ꝓpter hoc videtur ſemp alterum.non enim ſemper
eiuſdem pꝛincipium ⁊ finalitas ipſum nunc. ſimul
enim ⁊ ſm idem oppoſita eſſent. Nō deficiet itaq3
tempus.ſemper enim in pꝛincipio eſt.
¶ Mouet quādam dubitationē ex pꝛęmiſſis:⁊ ſoluit eā.
Dixerat enim q temp⁹,qd d tūc:includit intra pꝛęteritū
nūc:⁊ pꝛęſens:vn̄ oē temp⁹ qd dicit tunc:opoꝛtet eſſe fi
nitum.Sed non eſt aliqd tempus qd nō poſſit dici tūc: ḡ
oē tempus erit finitū, ſed oē tempus finitū deficit: videt
ergo dicendū,q tempus deficiat. Sed ſi ſemper eſt mo
tus:⁊ tempus eſt numerus motus: videt q tempus non
deficiat.Opoꝛtebat ergo dicere:q ſi oē tempus eſt finitū:
q vel ſit aliud ⁊ aliud tempus:vel q idē tēpus multoties
reiteret.Et hoc opꝫ eſſe in tēpoꝛe:ſicut ⁊ in motu.Si eni
ſit ſemp vnus ⁊ idē motus opoꝛtebit eſſe vnū ⁊ idē tēp⁹.
Scōm igit opinionē eius:motus nunq̄ incipit neq3 defi
ciet:vt in octauo patebit:⁊ ita reiteret vn⁹ qdē mot⁹ ſpē
nō nūero.Nō eniz eadē eſt circulatio q̄ nūc eſt:cū illa quę
fuit heri numero:ſed ſpecie:⁊ tñ totus motus eſt vnus cō
tinuitate:qꝛ vna circulatio cōtinuat alteri: vt i octauo p
babit:⁊ ſimilr opoꝛtet eſſe de tpe,ſicut de motu. Un̄ cōſe
quēter oſtēdit,q tēpus nūq̄ deficiet. Patet enim ex pꝛę
miſſis:q nūc eſt pꝛincipiū ⁊ finis ſ3 nō reſpectu eiuſdē: ſ3
finis reſpectu pteriti:⁊ pn^m reſpectu futuri:vn̄ ſic ſe hꝫ de
nūc:ſicut ſe habet de circulo: in quo concauū ⁊ cōuexum
ſunt idē ſubiecto:ſ3 differūt ratiōe p reſpectū ad diuerſa.
Nā conuexū circuli attendit ſm cōparationē ad exterio
ra:concauū autē per reſpectum ad interioꝛa. Et qꝛ nihil

ē accipe ð tpe niſi nūc(vt.ð oc̄m ē) ſequit̄ ꝙ tēp⁹ ſemp ſit
in pn°:⁊ i fine. Et pp h̄ tp̄s vult eē alterū ⁊ alterū: q̄ nūc
nō ē pnᵐ ⁊ finis eiuſdē tpis:ſed diuerſoꝝ tēpoꝝ. Alioqn
oppoſita ineſſent eidē ſm idē. Principiū n.⁊ finis habent
oppoſitas rōnes. Si ḡ idē eēt pnᵐ ⁊ finis reſpectu eiuſdē:
oppoſita ineſſent eidē ſm idē. Ulterius cōcludit ex p̄miſ
ſis: ꝙ q̄ nūc eſt pnᵐ ⁊ finis tēporis: tēpus nunq̄ deficiet:
q̄ tp̄s nō pōt accipi ſine nūc(vt ſupra dictū eſt)⁊ nunc eſt
pnᵐ tēporis: vn̄ tēpus ſemp eſt in ſui prin°. Qð aūt ē in ſui
p̄ncipio nō deficit. vn̄ tp̄s nō deficiet. Et eadē ratione pōt
Ƿbari ꝙ tp̄s nō incepit: ſm ꝙ nunc eſt finis temporis.
Solutio ad rone. ar. pro ſide. ℭ Sꝫ hęc rō p̄cedit: ſuppoſito ꝙ mot⁹ ſemp ſit: vt ipſe di
cit. Hac.n. ſuppoſito neceſſe eſt dicere ꝙ qðlibet nūc tēpo
ris ſit pnᵐ ⁊ finis. Si aūt dicat̄, ꝙ mot⁹ icipit aut termine
tur ſeqtur ꝙ aliqð nūc tpis ē pnᵐ ⁊ nō finis: ⁊ aliqð ē finis
⁊ n̄ pnᵐ: ſic ⁊ i linea accidit. Si.n. eēt linea ifinita: qðlibet
pūctū ſignatū in ea eēt prinᵐ ⁊ finis. In linea aūt finita ē ac
cipere aliqð pūctū qð eſt principiū tm̄: vel finis tm̄. Sed
de hoc magis inquiretur in octauo. ℭ Deinde cū dicit.

Argr. ℭ Ipm aūt iā pars futuri p̄teritiue tpis eſt, idiuiduo
nūc iſtāti Ƿpinq̄. Qn̄ ambulabis: aut ambulauiſti:
Iā ambulabo (inquit) aut iā ambulaui: qa tēpus in
quo ambulabit: vel ambulauit: eſt prope nūc ipſuꝫ
inſtās: ⁊ non lōge diſtat Ilion aūt nō dicimus iaꝫ
t.c.126 captum fuiſſe: quia longe ab inſtanti nunc diſtat.
ℭ Ipꝫ aūt iaꝫ propinquū pręſenti nūc atomo, pars
eſt futuri tēporis. Quando vadet: iā. q̄ Ƿpe eſt tē
pus, in quo futuꝝ eſt. Et p̄teriti tēporis: qð nō Ƿcul
eſt ab ipſo nunc. Qn̄ vadis, iā iui. Ilion aūt deſtrui
iā nō dicimus: q̄ procul multū eſt ab ipſo nunc.
ℭ Oſ̄dit qd ſignificet h̄ qð dico, iā. ⁊ hꝫ eādē ſignificatio
nem quā habet nūc ſcðo mō acceptū Illud eni dicit̄ iā qð
e ⁊ Ƿpinquū pręſenti indiuiſibili nūc: ſiue ſit pars futuri:
ſiue ſit pars p̄teriti. Pars quidē futuri: ſicut cū dico: quā
do ibit iā quia. ſ. tēpus in quo ē h̄ futurū: Ƿpinquum eſt.
Pars aūt pręteriti: ſicut cū quęrit̄: qn̄ vadis: ⁊ reſpōdetur
iam iui. Sed de ijs quę ſunt procul non dicimus iā: ſicut
non dicimus ꝙ Troia iam ſit deſtructa: q̄ hoc eſt multuꝫ
remotum a pręſenti nunc. ℭ Deinde cum dicit.

Argr. ℭ Ipm aūt nuper, ea pars eſt p̄teriti tpis quę inſtāti
nūc eſt Ƿpinqua: qn̄ veniſti: nuper inquiet: ſi tēpus
iſtāti nūc ſit Ƿpīquū. Quōdā aūt pars eſt eiuſdeꝫ
tpis, lōge ab eodē nūc diſtās. Subito aūt dicim⁹:
cū qppiā i tpe inſenſibili ob breuitatē, dimotū eſt.
t.c.127 ℭ Ipſuꝫ aūt, nō prope pręſenti nunc, eſt ps p̄teriti.
Qn̄ venit: modo: ſi ſit tempus proximum pręſenti
nunc. Olim autem, qð procul. Repente autē, qð in
inſenſibili tempore eſt propter paruitatem.
ℭ Expōit qdā alia ad tēp⁹ ptinētia: ⁊ dicit ꝙ hoc quod di
co mō, ſignificat ꝙ p̄teritū eſt Ƿpinquū p̄ſenti nūc: ſicut ſi
quęratur qn̄ factū eſt h̄: reſpondet̄ mō: ſi tp̄s p̄teritū ſit p
ximū p̄ſenti nūc. Sed olim dicimus qn̄ eſt remotū a pręſ
ſenti nunc in p̄terito. Repēte aūt aliquid fieri dicit̄, qn̄ tē
pus in quo fit eſt inſenſibile pp paruitatē. Lec.xxij.

Argr. ℭ Mutatio āt ois, nā ē dimotiua, atq̄ꝫ i tpe oia fiūt
⁊ corrūpunt̄. Quapropter ſunt: q ſapiētiſſimū ipm
eē dicebāt. At pythagoric⁹ Parō rudiſſimū eē di
xit: q̄ i ipo ēt obliuiſcunt̄, recti⁹ dicēs. Pꝫ igit̄ cor
ruptiōis magis eē p ſe cāꝫ tēpus: q̄ꝫ generatiōis: vt
⁊ ātea diximꝰ. Mutatio nāq̄ꝫ p ſe qdē ē dimotiua,
generationis aūt, ⁊ vt qppiā ſit cā per accidēs eſt.

Mutatio autem ois a nā remotiua eſt. in t.c.128
tēpore āt, oia fiūt ⁊ corrumpunt̄. Ubi ⁊
alij quideꝫ ſapientiſſimū dicebant. Py
thagoricus aūt Parō: penitus indiſci
plinabile: q̄ obliuiſcūtur in hoc recti⁹ dicēs. Ma
nifeſtū igitur, qm̄ corruptionis magis erit p ſe cau
ſa q̄ꝫ generationis: ſicut dictum eſt prius. Deſtru
ctiuum autem, mutatio per ſe eſt. generationis au
tem ⁊ ipſius eſſe: eſt ſm accidens.

Poſtq̄ꝫ Phs cōparauit tp̄s ad nūc ⁊ ad ea q̄ ſunt in
tpe. Hic manifeſtat qdā q̄ ſupius tacta ſunt.
Et p̄io qūo corruptio attribuit̄ tpi. Scðo quomō ois mo T.129
tus ⁊ mutatio ſit in tpe. ibi [His aūt nobis.] Circa p̄mū
duo facit. P̄io manifeſtat Ƿpoſitū p rōnē. Scðo p ſignū. infra
ibi [Signū ſufficiēs.] Dicit ergo p°: ꝙ ois mutatio de ſui
rōne remouet rē q̄ mutat̄ a nāli diſpoſitiōe ſua: ſꝫ tā gene
ratio q̄ꝫ corruptio ſit i tpe: ⁊ iō qdā attribuebāt generatio
nes rerū tēpori: vt diſciplinā: ⁊ hmōi. dicētes tp̄s eſſe ſa
piētiſſimū: pp h̄ ꝙ generatio ſciētię ſit in tpe. Sed qdam
phs Parō noie d ſecta pythagoricoꝝ poſuit ecōuerſo. vꝫ:
ꝙ penit⁹ tēpus eſt idiſciplinabile: q̄. ſ. p lōgitudinē tēpo
ris accidit obliuio. Et in hoc rectius dixit: q̄ (vt ſup̄ dc̄m
eſt) tp̄s p ſe magis eſt cā corruptiōis q̄ꝫ generatiōis: ⁊ h̄ iō
q̄ tēpus eſt nūerus motus mutatio aūt p ſe eſt deſtructi
ua ⁊ corruptiua: ſed cā generatiōis ⁊ ipſi⁹ eſſe: nō eſt niſi p
accñs. Ex hoc eni ipſo ꝙ aliqd mouet̄ recedit a diſpōe quā
pri⁹ hēbat. Sꝫ ꝙ ꝑueniat ad aliquā diſpōnē, hoc nō ipor
tat̄ in rōne mot⁹ inquātū ē mot⁹: ſꝫ iq̄ꝫtū ē finit⁹ ⁊ ꝑfect⁹.
Quā qdē ꝑfectionē hꝫ mot⁹ ex itētiōe agētis qð mouet
ad dterminatū finē. Et iō corruptio magis p̄t attribui mu
tatiōi q̄ꝫ tēpori: ſꝫ gn̄atio ⁊ eē agēti ⁊ gn̄āti. ℭ Scðo ibi.

ℭ Id indicat̄ ex eo ſatis, q̄ nihil qdē ſit: niſi ipꝫ mo Argr.
ueat̄ aliquo mō, atq̄ꝫ qppiā agat. Corrūpit̄ aūt ali
qd, ēt ſi nō moueat̄, atq̄ꝫ hāc corruptionē a tpe fieri
maxie dicere ꝯſueuimus. Uerū neq̄ꝫ hāc tēpus fa
cit, ſꝫ hāc quoq̄ꝫ mutationē accidit in tēpore fieri.
ℭ Signum aūt ſufficiēs: q̄ ſit qdē nihil niſi moue
at ipſum quodāmodo, ⁊ agat. Corrūpit̄ aūt, ⁊ cuꝫ
nihil moueatur. Et, hanc maxie ſolem⁹ dicere, ſub
tēpore corruptionē. At vero neq̄ꝫ hanc, tempus fa
cit, ſed accidit in tempore fieri ⁊ hanc mutationeꝫ.
ℭ Manifeſtat idē: p ſignū: ⁊ dicit ſignū eē ſufficiēs eius qð
dc̄m eſt: ꝙ nihil iuenit̄ fieri, niſi appareat aliqd agēs, ⁊ mo
uēs ipm. Sed tm̄ aliqd corrūpit̄: cū nō appareat manifeſte
aliqd qð moueat ipſum ad corruptionē. Et talē corruptio
nē ſolemus attribuere tpi: ſicut: cū aliqs ſenio deficit ex cā
intrinſeca corrūpēte: nō manifeſta. Cū aūt aliqs occiditur
gladio, corruptio ei⁹ nō attribuit̄ tēpori. In generatiōe āt
ſemp ē generās māifeſtū: q̄ nihil a ſeipſo generat̄: ⁊ ideo
gn̄atio nō attribuit̄ tēpori, ſicut corruptio. Nō tamē cor
ruptio ſic attribuitur tēpori ꝙ temp⁹ faciat ipſaꝫ ſed q̄
ſit in tempore: ⁊ corrumpens latet. ℭ Ultimo ibi.

ℭ Eſſe igit̄ tp̄s, ⁊ qdnā ſit, quotq̄ꝫ modis nūc ipꝫ di Argr.
cat̄, ⁊ qd ſit olim, qd iā, qd nuꝑ, qd quōdā, qd ſubi
to, ſatis per ea quę dicta ſunt, explicauimus.
ℭ Quod qdem igit̄ tempus ē, ⁊ qd eſt, ⁊ quot mo
dis dicimus ipm nunc, ⁊ qd ipm tūc, ⁊ qd modo,
⁊ qd iam, ⁊ qd olim, ⁊ quid repente, dictum eſt.

¶ Epilogat dictum eſſe ꝙ tēpus eſt: ⁊ quid ſit: ⁊ quot modis dicitur nunc: ⁊ quid ſignificet: ⁊ tūc: ⁊ modo: ⁊ oliꝫ: ⁊ iam, ⁊ repente. ¶ Deinde cum dicit.

Argũ. ¶ His āt hoc pacto determinatis: pꝫ oēm mutatiōnē/neceſſario ī tpe eē: ⁊ oē qḋ mouet̄: ī tpe moueri. Celerius.n. ⁊ tardi⁹ in oī ſane mutatione ē: nā ī cūctis ita videt̄. Dico āt id celerius moueri: qḋ prius ad id qḋ pgit vēit: cū ſit id ſpatiū vniformiſqꝫ motus. Velut in latiōe: ſi ambo ſup circūferētia aut ſuper recta linea moueant̄: ⁊ in cęteris ſimili modo.

t.c. 129 ¶ His aūt nobis ſic determinatis/manifeſtū eſt/ ꝙ oēm mutationeꝫ ⁊ oē quod mouet̄/neceſſe ē moueri in tpe. Velocius.n. ⁊ tardius dicimus ſm oēm mutationeꝫ. in oībus eniꝫ ſic videtur. Dico autē velocius moueri/ prius tranſmutans in ſubiectuꝫ ſꝫ ideꝫ ſpatiuꝫ: ⁊ qḋ ſm regulareꝫ motuꝫ mouetur: vt in loci mutatione: ſi vtraqꝫ ſm circulationem mouentur/aut vtraqꝫ ſm rectū: ſilr̄ aūt ⁊ in alijs.

¶ Oñdit ꝙ oīs mutatio ſit in tpe, duab⁹ rōnib⁹. Quarū pͣ talis eſt. In oī mutatiōe inuenit̄ veloci⁹ ⁊ tardi⁹. Hęc aūt determinant̄ tpe: qꝛ velocius dr̄ mutari qḋ trāſmutat̄, prius ad determinatū terminū ſm idē ſpatiū ita tm̄ ꝙ eadē ſit regula vtriuſqꝫ mot⁹: vt in loci mutatiōe ſit vtraqꝫ mutatio circularis: aut vtraqꝫ recta. Si autē vna eſſet circularis ⁊ alia recta: non propter hoc velocius moueret̄ quod prius veniret ad terminū. Et ſimiliter intelligēdū de alijs generibus mutationū. Sequitur igitur ꝙ omnis mutatio ſit in tempore. ¶ Scḋam rōnem ponit ibi.

Argũ. ¶ At ipꝫ pⁱus/in tpe eſt. Pri⁹ eni atqꝫ poſteri⁹ rōne diſtātię ad ipm nūc/dicimus. ipm vō nūc/terminus eſt trāſacti atqꝫ futuri. Quare cū ipꝫ nūc ī tpe ſit: ⁊ pri⁹ ipꝫ poſteriuſue in tpe erit. In quo nāqꝫ nūc ipſuꝫ eſt/in hoc ⁊ diſtātiā ipſi⁹ nūc eē neceſſe eſt. Mō aūt ↄ̃rio/pri⁹ ipm in pͥterito atqꝫ futuro tpe/dr̄. Nā in pręterito qdē id dicimus pri⁹/qḋ lōgius ab ipſo nūc diſtat: id vō poſterius/qḋ eideꝫ propinqui⁹ eſt. In futuro āt id qdeꝫ prius/qḋ eſt ꝓpinquius illi: id vō poſteri⁹/qḋ ab eodē ꝓlōgi⁹ diſtat. Quare cū ipꝫ quidem prius in tpe ſit: omneꝫ aūt motum comitet̄ ipſum prius (vt patet) perſpicuuꝫ eſt omnem mutationem/omnemqꝫ motum/in tempore eſſe.

¶ At vero prius/in tpe eſt. Prius enim ⁊ poſteri⁹ dicimus ſm ad ipm nunc diſtantiam. ipſum autem nunc/terminus pręteriti ⁊ futuri ē. Quare qm̄ ipſa nunc in tpe ſunt/⁊ prius ⁊ poſterius in tpe erūt. In quo eniꝫ eſt ipſum: ⁊ ipſius nunc diſtantia. E contrario aūt/prius dicitur ⁊ ſꝫ pręteritum tempus ⁊ futurum. In pręterito quidem enim prius dicim⁹/ quod longius eſt ab ipſo nunc: poſterius autem/⁊ quod ꝓpe eſt. In futuro autē prius qdē qḋ ꝓpinquius eſt ipſi nunc: poſterius aūt quod procul eſt. Quare quoniam prius in tempore eſt/ oēm autem motum ſequitur prius: manifeſtū eſt/ ꝙ omnis mutatio ⁊ motus omnis/in tempore eſt.

¶ Et ad hoc ꝓbādū vtit̄ tali ꝓpoſitiōe. Prius ⁊ poſterius ſunt in tpe. Qḋ qdē manifeſtat h̄ mō. Pri⁹ ⁊ poſterius dr̄ aliqd p diſtātiā ad ipm nūc: qḋ ē termin⁹ pͥteriti ⁊ futuri. ſꝫ ipſa nūc ſūt ī tpe: qꝛ ī eodē opꝫ ꝙ ſit nūc ⁊ diſtātia ipſi⁹ nūc: ſic ī eodē ē pūct⁹ ⁊ diſtātia q̄ accipit̄ per reſpectū ad pūctū: vtrunqꝫ.n. ē ī linea. Et qꝛ dixerat ꝙ pͥus ⁊ poſteri⁹ determinat̄ p diſtātiā ad ipm nūc: oſtēdit qm̄o hoc ſit e cōtrario ī pͥteritis ⁊ futuris: qꝛ in pͥterito dr̄ pri⁹ qḋ ē remotius ab ipſo nūc: poſterius aūt qḋ eſt ꝓpinqui⁹. In futuro aūt eſt e cōtra. Sic ergo prius ⁊ poſterius ſunt in tpe: ad oēꝫ aūt motum ſeqt̄ur prius ⁊ poſterius: neceſſe eſt ꝙ oīs motus ſit in tempore. Lec. xxiij.

Argũ. ¶ Dignū aūt eſt cōſideratione/⁊ quonā modo ſeſe habet ad animaꝫ tempus/⁊ cur/in omnibus tēpus eſſe videtur: ⁊ in terra/⁊ in mari/atqꝫ in cęlo.

t.c. 130 Dignum auteꝫ conſideratione eſt: ⁊ quo modo/igit̄ ſe habet tēpus ad animaꝫ: ⁊ propter quid/ in omni videtur eſſe tp̄s: ⁊ in terra/⁊ in mari/ ⁊ in cęlo.

Poſtq̄ₐ Phs determinauit de tpe. Hic remouet quaſdā dubitatiōes circa tp̄s. Et pͦ circa exiſtētiā tēporis. Scḋo circa tp̄is vnitatē. ibi [Dubitabit aūt aliqs.] Circa primū duo facit. Pͥo mouet duas dubitationes. Secūdo ſoluit eas. ibi [Aut qꝛ mot⁹.] Dicit ḡ pͥmo: ꝙ hę dubitationes indigent diligenti conſideratione. ſ. quō tēpus ſe hꝫ ad animā: ⁊ iterum quare tempus videatur eſſe vbiqꝫ. ſ. in terra: in mari: ⁊ in cęlo. ¶ Scḋo ibi. T. 132 infra

Argũ. ¶ An qꝛ tp̄s cū mēſura ſit mot⁹/affect⁹ ē qdā ipſi⁹, vel hit⁹. Hęc āt mobilia cūcta ſūt. In loco nāqꝫ ſūt vniuerſa. Tp̄s vō ac mot⁹/ſil̄r potētia ſūt atqꝫ actu.

¶ Aut qꝛ motus eſt paſſio quędam vel habitus numerus exiſtens. Hęc aūt mobilia omnia. In loco enim ſunt omnia. Tempus autem ⁊ motus/ ſimul ſunt ⁊ ſm potentiam ⁊ actum.

¶ Soluit pͥmiſſas qōnes. Et pͦ ſcḋaꝫ: q̄ facilior ē. Scḋo primā ibi. [Verū āt cū ſit.] Dic ḡ ꝙ tp̄s ē qdā accīs mot⁹: qꝛ ē nūerus eius: accīs aūt ↄſueuit noīe habitus ⁊ paſſionis noīari: vn̄ vbicūqꝫ eſt mot⁹: opꝫ ꝙ ſit tp̄s. Oīa aūt corpa ſunt mobilia: ⁊ ſi nō alijs motib⁹: ſaltē motu locali: qꝛ oīa ſūt in loco. Et qꝛ poſſet aliqs dicere: ꝙ iꝫ ſint mobilia: nō tm̄ oīa mouent̄: ſꝫ qdā quieſcunt: ⁊ ſic tp̄s nō videt̄ eſſe in oībus. Ad hoc excludēdū ſubiūgit. ꝙ tp̄s eſt ſimul cū motu: ſiue motus accipiat̄ ſm actū: ſiue ſm potētiā. Quęcūqꝫ enim ſunt poſſibilia moueri ⁊ nō mouētur actu: quieſcunt. Tp̄s aūt nō ſolū mēſurat motū: ſed etiaꝫ quietē (vt ſupra dcm̄ eſt. Unde relinqt̄ur ꝙ vbicunqꝫ eſt motus, vel actu, vel potētia: ꝙ ibi ſit tēpus. ¶ Secundo ibi. Argũ.

¶ Dubitauerit autem quiſpiam: ſi anima ſublata tempus eſſe poſſit/necne.

t.c. 131 ¶ Utrum autem cum non ſit anima: erit tunc tempus/an non/dubitabit vtiqꝫ aliquis?

¶ Soluit pͥmā qōnē. Et circa h̄ tria facit. Pͥo mouet dubitationē. Scḋo obijcit ad qōneꝫ. ibi [Impoſſibile eni] Tertio ſoluit ibi [Si aūt hoc.] Eſt ḡ dubitatio vtrū nō exiſtēte anima: eſſet tempus: aut non. ¶ Scḋo ibi.

¶ Nā ſi numeratuꝝ eſſe nō poſſit: neqꝫ quicq̄ꝫ nūerabile eſſe pōt. Quare patet neqꝫ numeꝝ eē poſſe. eſt eni numerus aut id qḋ numerat̄: aut numerabile ipſum. Qḋ ſi nihil aliud aptum eſt numerare: q̄ꝫ aīa: ⁊ aīę mens impoſſibile eſt: ſi aīa nō ſit tp̄s eſſe.

¶ Impoſ̄e eni cum ſit numerantē eē aliquē: ipoſ̄e ē numerabile eſſe aliqḋ. Quare manifeſtū ē: qꝛ neqꝫ numerus. numerus.n. aut qḋ nūerat̄ eſt: aut nūerabile. Si aūt nihil aliud aptuꝫ natum ē q̄ꝫ/aīa nūerare: ⁊ aīę intellectus: ipoſ̄e eſt tēpus eē/ aīa ſi nō ſit.

❡ Obijcit ad oſtendendū ꝙ nō: quia ſi impoſſibile eſſet eſſe aliquod potēs numerare: impoſſibile eſſet eſſe aliquod numerabile, potēs. ſ. numerari. Sed ſi nō eſt numerabile, non eſt numerus: qꝛ numerꝰ nō eſt niſi in eo qꝺ numeraṫ actu: vel qꝺ eſt numerabile in potentia. Relinquiṫ ergo ꝙ ſi nō eſt aliquod potēs numerare ꝙ nō ſit numerus. Sed nihil aliud natū eſt numerare q̄ȝ anima: ⁊ inter partes anime nō alia q̄ȝ intellectus: qꝛ numerus ſit per collationeȝ numeratorum ad vnā pꝛimā menſurā: conferre auteȝ rationis eſt. Si ergo non eſt anima intellectiua: non eſt numerus. Tempus aūt eſt numerus: vt dictū eſt. Si ergo non ſit anima intellectiua: nō eſt tempus. ❡ Tertio ibi.

Lec. 17 t.c. 101.

Argu. ❡ Niſi id qꝺ ſubiecto eſt tempus: ſi fieri poteſt: vt ſit ſine aīa motus. Ipſum enim pꝛius: atq̄ȝ poſterius eſt in motu: tēpus aūt eſt hec: vt numerabilia ſunt.

❡ Sed autem hoc qꝺ vtcunq̄ȝ ens/eſt tempus: vt ſi contingit motum eſſe ſine anima. Pꝛius autem ⁊ poſterius in motu ſunt: tempus autem hec ſunt/ſm quod numerabilia ſunt.

❡ Soluit dubitationē: ⁊ dicit ꝙ aut oportet dicere ꝙ tempus nō ſit, ſi nō eſt anima: aut oportet hoc dicere verius, ꝙ tēpus eſt, vtcunq̄ȝ ens ſine aīa: vtputa ſi cōtingit motū eē ſine aīa. ſicut enim poniṫ motꝰ: ita neceſſe eſt poni tēpus: qꝛ pꝛius ⁊ poſterius in motu ſunt: ⁊ hec. ſ. pꝛiꝰ ⁊ poſteriꝰ motus inquātū ſūt numerabilia: ſunt ipſuȝ tēpus. ❡ Ad euidentiā aūt huius ſolutionis ꝯſiderandū ē: ꝙ poſitis rebus numeratis, neceſſe eſt poni numerū: vnde ſicut res numerate dependēt a numerante: ita ⁊ numerus eoꝛuȝ. Eſſe autē rerum numeratarum, nō depēdet ab intellectu: niſi ſit aliquis intellectus qui ſit cauſa rerū: ſicut eſt intellectꝰ diuinus: nō autē dependet ab intellectu anime: vnde nec numerus rerū ab intellectu anime dependet: ſed ſolum ipſa numeratio que ē actus anime ab intellectu anime depēdet. Sicuti ergo poſſunt eſſe ſenſibilia ſenſu nō exiſtēte: ita poſſunt eſſe numerabilia ⁊ numerus: nō exiſtente numerante. Sed foꝛte cōditionalis quā pꝛimo poſuit eſt vera: ſcilicet ꝙ ſi eſt impoſſibile eſſe aliquem numerantem: impoſſibile ē eſſe aliquod numerabile. Sicut hec eſt vera. Si impoſſibile eſt eſſe aliquē ſentientem: impoſſibile eſt eſſe aliquid ſenſibile. Si eni eſt ſenſibile poteſt ſentiri: ⁊ ſi poteſt ſentiri: poteſt eſſe aliquod ſentiens. Licet nō ſequaṫ ꝙ ſi eſt ſenſibile: ꝙ ſit ſentiens. Et ſimiliter ſequiṫ: ꝙ ſi eſt aliquid numerabile, ꝙ poſſit eſſe aliquid numerās: vnde ſi impoſſibile eſt eſſe aliquod numerās: impoſſibile eſt eē aliquid numerabile. Non tamen ſequitur, ꝙ ſi non eſt numerās, ꝙ non ſit numerabile: vt obiectio philoſophi procedebat. Si ḡ motus haberet eſſe fixū in rebus: ſicut lapis vel equꝰ: poſſet abſolute dici: ꝙ ſicut etiam anima non exiſtente eſt numerus lapidis: ita etiam anima non exiſtēte: eſſet numerꝰ motus qui eſt tempus. Sed motus non habet eſſe fixum in rebus: nec aliquid actu inuenitur in rebus de motu: niſi quoddam indiuiſibile motus: qꝺ eſt motus diuiſio ſed totalitas motus accipitur per conſiderationē anime comparantis pꝛioꝛē diſpoſitionem mobilis ad poſterioꝛem. Sic igitur, ⁊ tempus non hȝ eſſe extra animā: niſi ſm ſuū indiuiſibile. Ipſa tn̄ totalitas tēpoꝛis accipitur per oꝛdinationem anime numerantis pꝛius ⁊ poſterius in motu (vt ſup̄ dictū eſt.) Et ideo ſignāter dicit philoſophus ꝙ tempus non exiſtente aīa, eſt vtcunq̄ȝ ens. i. imperfecte: ſicut ⁊ ſi diceretur ꝙ motū contingit eſſe ſine anima imperfecte: ⁊ p̄ hoc ſoluuntur rationes ſupꝛa poſite ad oſtendendū ꝙ tempꝰ non ſit: qꝛ cōponitur ex partibus non exiſtentibus: patet enim ex pꝛedictis ꝙ non habet eſſe perfectū extra animā: ſicut nec motus. ❡ Deinde cum dicit.

Argu. ❡ Dubitauerit etiam quiſpiā/qualiſnam motus/tēpus eſt numerus.

❡ Dubitabit autem aliquis: ⁊ qualis motus tēpus numerus ſit. T.c.132

❡ Mouet q̄ōnē de vnitate tpis: ſiue de cōparatione tpis ad motuȝ. Et circa hoc tria facit. Pꝛio mouet dubitationeȝ. Scḋo ſolui t ibi [Aut cuiuſlibet.] Tertio manifeſtat qꝺdam qꝺ ſuppoſuerat. ibi [Diciṫ autē recte.] Dicit ergo pꝛimo ꝙ dubitatio eſt, cum tempus ſit numerus motus: cuius, vel qualis motus ſit numerus. Scḋo ibi. infra T. 134

Argu. ❡ An qualiſuis? Generaṫ enim in tempoꝛe/ac augetur: ⁊ alteraṫ itideȝ in tēpoꝛe/atq̄ȝ coꝛrūpitur. Quo igiṫ motus eſt: hoc motus cuiuſq̄ȝ tēpus/numerus eſt. Quapꝛopter tempus abſolute motus continui ſed non cuiuſdam/numerus eſt.

❡ Aut cuiuſlibet. Etenī gn̄atur in tēpoꝛe/ ⁊ augmētatur/ ⁊ alteraṫ in tpe: ⁊ ferṫ. Scḋȝ igiṫ ꝙ motꝰ eſt. ſic eſt vniuſcuiuſq̄ȝ motus/numerus? Unde motus ſimpliciter numerus eſt ꝯtinui: ſed non cuiuſdam.

❡ Soluit dubitationeȝ. Et p̄ includit falſaȝ ſolōnē. ſecūdo pōit verā. ibi [Q̄m̄ aūt loci mutatio.] Circa p̄m̄ tria facit: pꝛimo ponit ſolōnem falſam. 2° improbat eā ducendo ad inconueniens. ibi [Sed eſt nūc moueri.] 3° oſtēdit illud inconueniēs eſſe impoſſibile. ibi [Ad nō eſſe nāq̄ȝ.] Eſt ergo p̄a ſolutio, ꝙ ſit tempus numerus cuiuſlibet motus: ⁊ ad hoc pꝛobandū inducit ꝙ omnis motus eſt in tpe. ſ. generatio: ⁊ augmentum: ⁊ alteratio, ⁊ loci mutatio. Qꝺ aūt ꝯuenit omni motui: cōuenit motui ſm ꝙ ipſum: eſſe aūt in tpe eſt nūerari tpe. Sic igitur videṫ ꝙ quilibet motus, in q̄ȝtū hmōi, hȝ numerū: vnde cū tempus ſit numerꝰ motꝰ, videṫ ſequi ꝙ tēpus ſit numerus motus continui vniuerſaliter: ⁊ nō alicuius determinati motus. ❡ Scḋo ibi. T.133 2° 3°

Argu. ❡ At vō fieri pōt/vt nūc ⁊ aliud moueaṫ/quoꝝ vtriuſq̄ȝ motus/tēpus numerus erit. Aliud ne igiṫ atq̄ȝ aliud erit: ⁊ equalia duo tempoꝛa ſimul erunt.

❡ Sed eſt nūc moueri vnuȝ ⁊ aliud: quoꝝ vtriuſq̄ȝ motus erit numerus. Alterum ⁊ alterum igitur tēpus/ ⁊ ſimul duo tempoꝛa equalia erunt.

❡ Improbat pꝛedictā ſolutionē: ꝯtingit eni aliq̄ duo ſimul moueri: ſi ḡ cuiuſlibet motꝰ tpꝰ ſit nūerus: ſeqṫ ꝙ duoꝝ motuū ſimul exiſtentiū, ſit alteꝝ ⁊ alteꝝ tpꝰ, ⁊ ſic vlterius ſeqtur ꝙ duo tēpoꝛa equalia ſint ſimul: vtpote duo dies: vl' due hoꝛe: duo autē tempoꝛa inequalia ſimul eſſe nō eſt admirabile: vt diem ⁊ hoꝛam. ❡ Tertio ibi.

Argu. ❡ An vnuȝ tpꝰ/motus metiṫ vtroſq̄ȝ? Omne nāq̄ȝ tpꝰ/vnū ſimiliter eſt/ ⁊ ſimul. Specie vō ſunt eadeȝ/ ⁊ que nō ſunt ſimul. Nam vt ſi ſint hi quidē canes/ illi autem equi/atq̄ȝ vtriq̄ȝ ſint ſeptem/ idem eſt numerus vtroꝛūq̄ȝ. Sic ⁊ eoꝝ motuum qui ſimul incipiunt ſimulq̄ȝ deſinunt idem eſt numero tempus ⁊ ſi celerioꝛ alter foꝛſitā eſt/tardioꝛ alter/ ⁊ alter latio/alter eſt alteratio. Quanq̄ȝ enim motus hiſce differūt differētijs/idē eſt tn̄ tempus alterationis lationi ſue equale ſi ſimul fiant. Quippe cū ⁊ numerus ſit idē canum equoꝛumue quē diximus. Et pꝛopterea motus quidem diuerſi ſeoꝛſumq̄ȝ fiunt/ tempus aūt idem eſt vbiq̄ȝ: quoniam ⁊ numerus eoꝛū que ſunt equalia ſimulq̄ȝ: vnus ⁊ idem vbiq̄ȝ eſt.

❡ Aut non omne nanq̄ȝ tempus/vnum ſiīr ⁊ ſimul eſt. Specie autem/ ⁊ que non ſimul. Si enim ⁊ hi ſunt canes: illi vero equi/vtriq̄ȝ autē ſeptem/ idem

numerus eſt. Sic enim ⁊ motuum ſil' terminatoꝝ idem tpˢ eſt. ſed hic velox fortaſſis/alius vero non: ⁊ alius quidem loci mutatio eſt: hic autẽ alteratio. Tempus tamen idẽ ẽ: ſiqdẽ ⁊ numerus ęq̃lis ſit/⁊ ſil' alterationis ⁊ loci mutationis. Et pp̃ h̃ mot⁹ qdẽꝫ alteri ſunt: ⁊ ſeorſum ſunt: tpˢ autẽꝫ vbiqꝫ idẽ/q2 ⁊ numerus vnus ⁊ idẽ vbiqꝫ eſt: q ẽ ęqualiũ ⁊ ſimul.

¶ Oſtẽdit hoc eſſe ipoſſibile. ſ. ono tẽpore ęq̃lis ſimul eſſe: q2 omne tẽpus qđ eſt ſimul ⁊ ſil'r. i. equalit er eſt vnũꝫ tm̃: ſed tpˢ qđ nõ eſt ſimul, nõ eſt vnũ nũero: ſꝫ ſpẽs ei⁹ ẽ vna: ſicut oies cũ oie: ⁊ ãnus cũ anno: ⁊ hoc manifeſtat p ſimile in aliis numeratis. Si eni ſunt ſeptẽ equi: ⁊ ſeptẽ canes nõ oifferũt ẽm numerũ: ſed oifferunt ẽm ſpẽm reꝝ nũeratarũ: ⁊ ſimiliter oiũꝫ motuũ qui ſimul terminãtur ẽm p̃n͠m ⁊ ẽm finẽ, eſt idẽ tpˢ: ſed motus oifferũt ẽm ꝓprias rõnes inquãtum forte vnus eſt velox: ⁊ alius tardus: ⁊ vn⁹ ẽ loci mutatio: ⁊ alius alteratio: ſed tẽpus eſt idẽ, ſi alterationis ⁊ loci mutationis ſit ęqualis nũerus: ſuppoſito q̃ ſit ſimul. ⁊ ꝓpter hoc opꝫ q̃ motus ſint alteri ⁊ oiuiſi abinuicẽ: ſed tpˢ in oibus eſt idẽ: q2 vnus ⁊ idẽ numerus eſt eoꝛ ſi quę ſunt ęqualia: ⁊ ſimul vbicunqꝫ ſint. ¶ Deinde cum oicit.

Argr. ¶ Atqui cũ latio qdã ſit mot⁹/⁊ hui⁹ ſpẽs ſit ꝯuerſio/vnũquodqꝫ aut vno quedã ſibi numeret ꝓpinquo/vnitates qdẽ vnitate: equi aũt equo tpˢ ẽt hoc pacto/tpe ꝓfecto quodã mẽſurabit' definito. Atqꝫ motu quidẽ tpˢ: motus aũt tpe menſurat' (ſicut diximus.) Hoc aũt ideo: ⁊ q2 quãtitas mot⁹ ac tpis ab eo motu qui definitus eſt tempore mẽſuratur.

t.c.133 ¶ Cũ autem loci mutatio: ⁊ huius circularis: numeratur autem vnumquodqꝫ vno quodam proximo vnitates vnitate: equi vero equo: ſic ⁊ tempus tempore quodam finito. (Mẽſuratur aũt (ſicut diximus) tẽpus motu: ⁊ motus tempore.) hoc autẽꝫ eſt: q2 determinato motu ⁊ tempore mẽſuratur motus quantitas: ⁊ temporis.

2ª133. ¶ Ponit verã ſolutionẽ. Et circa hoc tria facit. Primo pręmittit quędã quę ſunt neceſſaria ad ſolutionem. Secundo ex pręmiſſis ſolutionẽ concludit. ibi [Si igitur quod

3ª primũ.] Tertio manifeſtat ſolutionem pręđictã per dicta aliorũ. ibi [Unde videtur.] Circa primum pręmittit tria. ¶ Quoꝝ primum eſt: q̃ inter alios motus primus ⁊ magis ſimplex ⁊ regularis eſt mot⁹ localis: ⁊ inter alios motus locales motus circularis: vt in. 8. probabit'. ¶ Scđꝫ eſt, q̃ vnumquodqꝫ numeratur vno quodã ꝓximo ſui generis: ſicut vnitas vnitate: ⁊ equ⁹ equo vt patet in. 10. meta. vnde oportet q̃ tempus quodã terminato tẽpore menſuretur: ſicut videmus q̃ tempora menſurantur per dieꝫ. ¶ Tertiũ qđ pręmittit eſt, q̃ tempus menſuratur motu: ⁊ motus tpe (ſicut ſupra dictũ eſt) ⁊ hoc ideo eſt: q2 aliquo terminato motu: ⁊ aliquo terminato tpe menſuratur quãtitas cuiuſlibet motus ⁊ temporis. ¶ Secundo ibi.

Argr. ¶ Si igit' ipſuꝫ primũ propinquoꝝ omniũ eſt mẽſura: vniformis ſane cõuerſio/mẽſura potiſſimũ erit: quoniam huiuſce numerus notiſſimus eſt (vt patet) Atqꝫ alteratio quidem vniformis nõ eſt: nec accretio nec generatio: latio autem eſt.

¶ Si igitur qđ primum menſura oium ꝓximorum circulatio quę regularis/mẽſura maxime erit: quia numerus huius/notiſſimus eſt. Neqꝫ igitur alteratio neqꝫ augmentatio regulares loci autem mutatio/eſt.

¶ Cõcludit ex p̃miſſis: q̃ ſi aliqđ qđ eſt primũ eſt menſura [oium ꝓximorum]. i. oiũꝫ q ſunt ſui generis: neceſſe ẽ q̃ circulatio quę ẽ maxime regularis, ſit mẽſura oiũꝫ motuũ. dicitur autẽ motus regularis qui ẽ vn⁹ ⁊ vniformis: hęc autẽ regularitas non poteſt inueniri in alteratione ⁊ augmento: q2 nõ ſunt vſquequaqꝫ cõtinui: nec ęqualis velocitatis: ſed in loci mutatione iueniri põt regularitas: q2 põt eſſe aliquis motus localis cõtinu⁹ ⁊ vniformis. ⁊ talis eſt ſolus motus circularis: vt in 8. probabit': ⁊ inter alios motus circularis maxime vniformis ⁊ regularis ẽ p̃mus motus: qui reuoluit totũ firmamentum motu diurno: vñ illa circulatio tanq̃ prima ⁊ ſimplicioꝛ ⁊ regularioꝛ, ẽ mẽſura oium motuũ: opꝫ autem motũ regularem eſſe menſuram, ſeu numeꝝ alioꝝ: q2 ois mẽſura debet eſſe certiſſima: ⁊ talia ſunt quę vniformiter ſe habent. ¶ Ex h̃ ergo colligere poſſumus, q̃ ſi prima circulatio mẽſurat oẽꝫ motũ: ⁊ motus menſuratur a tpe inq̃ꝫtum menſurat', quodã modo neceſſe eſt dicere q̃ temp⁹ ſit numerus primę circulationis: ẽm quam menſuratur tempus, ⁊ ad quem menſurant' oẽs alij motus, temporis menſuratione. ¶ Tertio ibi.

¶ Quapropter ⁊ motus ipſius ſphęrę tpˢ eẽ vr'/q2 cęteri motus/hoc motu mẽſurantur: ⁊ ẽt ipſuꝫ tpˢ. Argr.

¶ Unde/⁊ vr' tpˢ eſſe ſphęrę motus: q2 hoc/menſurantur alij motus. ⁊ tempus/hoc motu.

¶ Approbat pręđictã ſolutionem per opiniones aliorum. Et primo per opinionẽ errantiuꝫ: qui moti fuerunt ad dicẽdũ q̃ motus ſphęrę cęleſtis ſit tẽpus: ꝓpter hoc q̃ hoc motu menſurantur omnes alij motus: ⁊ tẽpus menſurat' hoc motu: manifeſtum eſt enim q̃ dicimus diem vel annum completum attendentes ad motum cęli. ¶ Secũdo ex vſu communiter loquentium ibi. Argr.

¶ Propter h̃ ⁊ id accidit qđ ꝯſuetũ ẽ dici. Res. n. humanas/⁊ cęterarum eas quę naturalem motũ ⁊ ortum ac obitũ ſubeunt: circuluꝫ eſſe dicunt. Idqꝫ propterea qđ hę vniuerſę tempore dijudicantur: ſinẽqꝫ ſubeunt ac principiuꝫ perinde atqꝫ ſi reditione quadam hoc fiat. etenim tẽpus ipſum/circulus quidam eſſe vr'. Hoc aũt ideo rurſus vr': q2 talis lationis eſt ipſum/menſura/⁊ a tali latione ipſuꝫ etiã menſuratur. Quare dicere rerum eas quę fiũt circulum eſſe: eſt dicere tpis circulum quendam eſſe. Hoc autem ideo dr': q2 tpˢ/menſuratur ipſa cõuerſiõe. Id eni qđ mẽſurat': nil aliud eſſe videtur pręter id qđ metitur q̃ꝫ totum/plures menſurę.

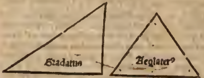
¶ Propter hoc autem ⁊ ꝯſuetũ dici/accidit. Dicũt enim circulum eſſe/humanas res/⁊ alioꝝ motũ habent/vꝫ naturalem: ⁊ generationẽ: ⁊ corruptioneꝫ. Hoc autẽꝫ eſt/q2 omnia hęc tẽpore indicãtur: ⁊ accipiunt finem ⁊ principium: ſicut ſi ẽm quandã circulationem ſit. tempus etenim ipſum/videtur circulus quidã. Hoc aũt iteꝝ videtur ob hoc/q̃ hui⁹ loci mutationis/menſura eſt/⁊ menſuratur ipſum ab huiõi. Quare dicere eſſe rerum quę fiunt circulum: dicere eſt temporis eſſe quendam circulum.

Hoc autem eſt: quia menſurantur circulatione. Extra enim metrum/nihil videtur eſſe q̃ȝ quod menſuratur. Sed aut multa metra/totum.

¶ Et dicit pp hoc. ſ. ꝙ tp̄s ē nūerus circulatiōis p̄me: accidit qd̄ ꝯſueuit dici. ſ. ꝙ q̄dā circulꝰ ſit i rebus humanis: ⁊ i alijs q̄ mouent̄ nāliter ⁊ generātur ⁊ corrūpunt̄: qd̄ ideo eſt: q: oia hm̄oi mēſurant̄ tpe ⁊ accipiūt principiū ⁊ finē in tpe: ac ſi tp̄s ſm q̄ndam circulatione ſit: q: ⁊ ipſuȝ tp̄s videtur eſſe quidā circulus: ⁊ iteruȝ hoc vr̄ propter hoc ꝙ eſt menſura circulationis: ⁊ etiā a tali circulatione menſuratur: ⁊ ideo dicere ꝙ eoꝝ quę fiunt in tpe eſt quidā circulus nihil aliud eſt q̃ȝ dicere tp̄s eſſe quēdaȝ circulū: quod accidit propter hoc ꝙ tp̄s mēſuratur circulatione: id enī quod mēſuratur, nō videt̄ eſſe aliud q̃ȝ mēſura: ſed multę mēſurę videntur facere vnū totuȝ: ſicut multe vnitates vnū numerū: ⁊ multe mēſurę pāni, vnam q̃ȝtitateȝ pāni: ⁊ hoc verū eſt cum accipitur mēſura vnius generis. ¶ Sic igit̄ patet ꝙ tēpus pmo mēſurat ⁊ numerat pmū motū circularē: ⁊ per euȝ mēſurat oēs alios motus: ⁊ vnū eſt vnū tp̄s tm̄ propter vnitatē pmi motus: ⁊ tm̄ quicūq; ſentit quēcūq; motū: ſentit tp̄s: eo ꝙ ex p̄ motu cātur mutabilitas in oibus mobilibꝰ (vt ſupra dcm̄ eſt) ¶ Deinde cū dicit.

Argy. ¶ Dicitur. n. recte/numeꝝ quidē eūdē eſſe ouiū atq; canū: ſi eſt ęqualis: quaternitatē aūt nō eādeȝ neq; quatuor eadē eſſe: quemadmodum neq; trianguli ſunt idē hi: quoꝝ alter ex ęq̄libus/alter inęqualibꝰ oibus lateribus ꝯſtat: q̃ȝq̃ȝ eadeȝ eſt vterq; figura: qm̄ ambo triāguli ſunt. Eadē. n. aliqua eo dicūtur: cuius nō differunt dr̄ia: non eo cuius differētia differunt. veluti trianguli dicti differentia trianguli/differunt/nō figure. Igit̄ triāguli q̄deȝ ſunt diuerſi/figurę aūt diuerſę nō ſunt: ſed in eādem vnāue cadūt diuiſionē. Figura nāq; talis q̄dem eſt circulus/talis aūt eſt triangulus: ⁊ hiſce talis q̄dem eſt ęqualiuȝ laterū: talis aūt inęqualiū. Sunt igit̄ eadē hi figura/trium. n. vterq; eſt anguloꝝ. at non ſunt triangulus idē. Et numerus igit̄ dictꝰ pari rōne idē ē ſane. non. n. nūerus ipſoꝝ: dr̄ia nūeri differt. Quaternitas aūt nō eadē eſt. ea nāq; de q̄bus dr̄ differunt. hęc. n. canes ſunt/illa oues. Sed de tpe quidē ipſo ⁊ de hiſce quę circa ipm̄ quidem ſunt: ad hanc āt conſiderationē accōmodantur: ſatis iam diximus.

t.c.134 ¶ Dicitur autē recte/ꝙ numerus q̄dem idem eſt/ouium ⁊ canum: ſi ęq̄lis vtriq; ſit. decem autem non idem/neq; decē eadē ſunt. ſicut neq; trianguli ideȝ. qui eſt ęquilaterus/⁊ gradatus: ⁊, tamen eadem figura eſt: q: vtraq; trianguli ſunt. Idem enim dicitur a quo non differt differentia: ſed non a quo differt: vt triangulus a triangulo/differētia differt, (alteri quidem enim trianguli ſunt) a figura autem/nō/ſed in vna/⁊ eadem diuiſione. Figura enim hęc quidem/talis circulus: alia vero huiuſmodi triangulus/huius autem alia quidem ęquilaterum: alia vero huius gradatum. Figura quidem igitur eadem ⁊ hęc/triangulus enim eſt. Triangulus autem/non idem eſt. Et numerus iam ſimiliter. non enim differt a numero differentia numerus horuȝ. Decem autem non idem eſt. in quibus enim dicitur differunt. Hęc quidem enim/canes. alia vero/equi. Et de tempore quidem ipſo/⁊ de circa ipſum proprietatibus/hac intentione dictum eſt.

¶ Manifeſtat quoddā qd̄ ſupra dixerat qualr̄ ſit itelligendū: dixerat. n. ꝙ idē eſt nūerus ſeptē canū, ⁊ ſeptē equoꝝ. quō igitur hoc ſit verū oſtēdit: ⁊ dicit ꝙ recte poteſt dici ſi ęqualis eſt nūerus aliquaꝝ rerum diuerſaꝝ. puta ouium ⁊ canū: ⁊ ꝙ idē ſit numerus vtrorumq;: vt puta ſi tam canes q̃ȝ oues ſint decē: ſed nō pōt dici, ꝙ hoc ipm̄ qd̄ ē decē eſſe ſit idē canū ⁊ ouiū: nō enim eadeȝ decem, ſunt decē canes ⁊ decē oues. Et hoc ideo, q: genꝰ pōt cū additione vnitatis vel idētitatis p̄dicare de pluribꝰ indiuiduis exiſtētibus i vna ſpecie: ⁊ ſilr̄ genus remotū de pluribꝰ ſpeciebꝰ exiſtētibus ſub vno genere ꝓpinquo: neq; tn̄ ſpēs de indiuiduis: neq; genus propinquū de ſpēbus diuerſis p̄dicari pōt cū additione vnitatis vel idētitatis, ⁊ hm̄oi ꝯn̄r ponit exēplū: ſunt. n. duę ſpēs triāguli. ſ. ęquilaterus. i. hn̄s tria latera ęqualia: ⁊ gradatus. i. hn̄s tria latera inęq̄lia: figura aūt eſt genus triāguli: nō ḡ poſſumus dicere, ꝙ ęq̄laterus ⁊ gradatus ſit idē triangulus: ſed poſſumus dicere ꝙ ſunt eadē figura: q: vtrūq; cōtinetur ſub triāgulo q ē vna ſpēs figurę. ⁊ huius aſſignat rōnem: q: cū idem ⁊ diuerſum ſeu differēs opponant̄: ibi poſſumus dicere idētitatē, vbi nō ē differētia: ſȝ nō poſſumꝰ dicere idētitatē, vbi ē differētia. Manifeſtū eſt. n. ꝙ ęquilaterꝰ ⁊ gradatꝰ differūt adinuicē dr̄ia trianguli. i. quę eſt proprie diuiſiua trianguli: ⁊ hoc ideo: q: ſunt diuerſę triāguli ſpecies: ſed ęquilaterꝰ ⁊ gradatus nō differūt ſm differētiaȝ figure: ſed ſub vna ⁊ eadē differētia continētur: ⁊ hoc ſic patet: ſi eniȝ diuidamꝰ figuras in ſuas ſpecies quę p differētias cōſtituuntur: inuenit̄ ꝙ alius eſt circulꝰ, ⁊ aliꝰ triāgulus: ⁊ ſic de alijs ſpeciebꝰ figure: ſed ſi diuidamus triāgulū: inueniemus ꝙ alia ſpēs eius eſt ęquilaterus: ⁊ alia gradatꝰ. Manifeſtū eſt igitur ꝙ ęquilaterus ⁊ gradatꝰ ſunt vna figura: q: cōtinētur ſub vna ſpecie figurę quę eſt triāgulus: ſed nō ſunt vnꝰ triāgulus: q: ſūt diuerſę triāguli ſpecies: ⁊ ſimiliter eſt in propoſito: numerus. n. diuiditur in diuerſas ſpecies. quarū vna eſt decem: oia ergo quę ſunt decē, dicuntur habere vnū numerum: q: nō differūt adinuicē ſm ſpeciem numeri: cū cōtineātur ſub vna nūeri ſpecie. ſȝ nō poteſt dici ꝙ ſint eadē decē: q: ea quibus applicatur numerus denarius differūt cū quędam horum ſint canes: ⁊ quędam equi. Videt̄ autem hoc Ar. introduxiſſe ne aliquis ad ſumēdam tēporis vnitatē, ſit cōtētus eo ꝙ dr̄ vnum numerum eſſe ęqualiuȝ numeroȝ diuerſorum: q: lȝ ſit idē denarius vel ternarius propter vnitatē ſpeciei: nō tn̄ eſt idē denariꝰ vel ternarius ꝓpter diuerſitatē q̄ eſt ſm numeꝝ ex pte mãę. Vn̄ ſm iſtā rōnem ſequeretur ꝙ tēpus eſſet vnū ſpecie: ſȝ nō nūero: ⁊ ideo ad accipiēdū verā tp̄is vnitatē opȝ recurrere ad vnitatē pmi motus q pmo mēſuratur tpe: ⁊ quo etiā mēſuratur tp̄s. Ultimo autē epilogādo concludit dictum eſſe de tpe: ⁊ de ijs quę ſunt propria ad conſiderationē temporis

¶ Ariſtotelis Stagirite de Phyſico auditu Textus/libri Quinti.

Argr. Omne aũt q̃ mutat/aliõ p acciñs mutat: ve luti cũ ambulare muſicũ dicim⁹ q2 id am bulat cui accidit muſicũ eẽ. aliõ/ex eo q2 ſi huius aliqd mutat: ſimplr dr mutari vt ea q̃ p ptes mutari dñr. Corp⁹ eni ſanat: q2 ocu lus aut pect⁹ ſanat. hec vo/ptes toti⁹ corporis ſũt. At ẽ aliquid/qõ neq3 p acciñs mouet: neq3 ex eo q2 aliqd ipſi⁹ mouet: ſed q̃re ip3 p2io mouet: atq3 hoc eſt id qõ p ſe mobile ẽ. Eſt aũt aliud i alio motu: vt alterabile: ⁊ alterabilis/ſanabile: aut calefactibile.

T.c.1 Tranſmutatur aũt trãſmutans oẽ: aliud qdẽ ſm acciñs: vt cũ dicimus muſicum ambulare: qm̃ cui accidit muſicum eſſe. hoc ambulat. hoc ãt i hmõi aliqd mu tari/⁊ ſimplr dr mutari: vt quecunq3 dicuntur ſm partes. Sanatur enim corpus: q2 oculus/ aut tho rax. hec aũt/ptes totius corporis ſunt. Eſt autē ẽt aliqd/quod neq3 ſ3 accidens mouetur: neq3 in eo quod aliqd ipſius: ſed in eo qõ ipſu3 mouet pmo. et hoc eſt ſm ſeipm mobile. Scdm autem alium motũ/⁊ aliũ: alterum eſt: vt alterabile ⁊ alteratio nis ſanabile/⁊ calefactibile/alterum.

¶ Diui Thome Aquinatis in quintum librum Phyſicoꝝ dilucidiſſima Expoſitio.

Poſtq̃ Phs determinauit de motu, ⁊ de his q̃ cõſe quunt motũ in cõi: hic iã accedit ad diuidẽ dũ motũ. Et diuidit in ptes duas. In pª agit de diuiſione mot⁹ ſ3 q diuidit in ſpẽs. In 2ª de diuiſione mot⁹ i ptes q̃titatiuas. Et hoc in .vj. libro ibi [Si ãt ẽ ↄtinuũ.] Pria
T.1. i duas. In pª agit de diuiſiõe mot⁹ i ſuas ſpẽs. In 2ª agit, õ
2ª parte vnitate ⁊ oppõne mot⁹. ibi [Poſt hoc aũt dicamus qd eſt
21.tex. ſimul.] Pria in duas. In pma diſtiguit motũ per ſe a mo tu p acciñs. In ſcda diuidit motũ p ſe i ſuas ſpẽs. ibi [Qm̃ autē oĩs mutatio.] Prima in duas. In pma diſtiguit mo
T.7. tũ p ſe a motu p acciñs. In ſcda pmittẽdũ docet motũ p ac cidẽs: ⁊ determinãdũ eſſe de motu p ſe. ibi [Scdm qdem
T.6. igit acciñs.] Circa pmũ duo facit. Prio diſtinguit motũ p
5ª.5. ſe a motu p acciñs. Scdo epilogat pdcã. ibi [Quo qdẽ.] Diſtinguit aũt in pma pte motũ p ſe a motu p acciñs tri
T.2. plr. Primo qdem ex parte mobilis. Scdo ex parte mouẽ
T.3. tis. ibi [Eſt aũt ⁊ in mouente.] Tertio ex pte termini. ibi [Qm̃ ãt ẽ aliqd.] Dicit ergo p̃, q oẽ trãſmutans. i. trãſ mutatũ, trib⁹ modis dr trãſmutari. Uno mõ dr aliqd trãſ mutari p acciñs: ſicut cũ dicimus, muſicũ ambulare: qm̃ hic hõ cui accidit eẽ muſicũ, ambulat. Alio mõ dr aliqd trãſ mutari ſimplr: q2 aliq̃ ps eius mutat: ſicut dr q̃ dñr muta ri ſm ptes. Et ponit exẽplũ i motu alterationis. Di. n. ſa nari corp⁹ aialis: q2 ſanat vel ocul⁹ vel thorax. i. pectus q̃ ſunt ptes toti⁹ corpis. 3⁰ mõ dr aliqd moueri, qõ neq3 ſ3 acciñs mouet: neq3 ſ3 ptẽ: ſ3 ex eo q ipm mouet prio ⁊ p ſe. Ut p hoc q dicit [pmo] excludat mot⁹ ſ3 ptẽ. Per id qõ dr [ſm ſe] excludat mot⁹ p acciñs. Hoc aũt p ſe mobi le variat ſm diuerſas ſpẽs motus: ſicut alterabile eſt mo bile ſm alterationẽ: ⁊ augmẽtabile ſm augmẽtũ. Et itep i ſpecie alterationis, differt ſanabile qõ mouet ſm ſanatio nẽ: ⁊ calefactibile qõ mouet ſ3 calefactionẽ. ¶ Scdo ibi.

Argr. ¶ Silis eſt ⁊ in eo qõ mouet diuiſio. Aliud. n. p ac cidẽs mouet. aliud ptẽ: q2 ipſius aliqd/mouet. aliud p ſe p2io: vt medicus qdẽ ſanat/manus ãt percutit.

¶ Eſt autẽ ⁊ in mouente ſilr. Aliud qdẽ eni3 ſm ac cidens mouet: aliud ſm partem: in/ eo quod hmõi, aliq̃. aliud vero per ſeipſum primo: vt medicus q. dem ſanat: manus aũt percutit. T.c.2

¶ Diſtinguit motũ p ſe a motu, p accidẽs ex pte mouẽtis: ⁊ dic, q ſilr p̃dicta diſtictio q̃ poſita ẽ ex pte mobilis: oſtẽdi põt ex ipſo mouẽte. Tripliciter eni dicitur aliqd mouere. Uno modo p accidẽs: ſicut muſicus edificat. Alio mõ ſm partẽ inquãtũ aliq̃ pars eius mouet: ſicut homo dr p̃cu tere: quia man⁹ eius percutit. Tertio mode dicitur aliqd mouere p2imo ⁊ p ſe: ſicut medicus ſanat. ¶ Tertio ibi.

¶ Cũ aũt ſit quippiã: qõ p2io mouet: ⁊ qppiã quod mouet: ⁊ tps i quo: ⁊ pter hec id ex q̃: ⁊ id ad qõ. Ois nãq3 motus/ex quopiam/in quippiam eſt. Argr.

¶ Qm̃ autem eſt aliqd mouens primum: eſt aũt ⁊ aliud quod mouetur: adhuc in quo/tempus: ⁊ pre ter hec/ex quo/⁊ in quid. Omnis enim mot⁹/a quo dam/⁊ in quiddam. T.c.3

¶ Procedit ad oſtẽdẽdũ motũ eodẽ modo ex pte termini. Et p̃ pmittit q̃dã pãbula. ſcdo ponit diuiſionẽ: ibi [Eſt aũt ⁊ in illis.] Circa primũ tria facit. Prio ponit quot re quirãtur ad motũ. ſcdo cõparat ea adinuicẽ. ibi [Alterum eni eſt quod.] Tertio ſoluit q̃dã dubitationẽ. ibi [Quid quidẽ igitur.] Dicit ergo primo: q ad motũ requiruntur quinq3. Primo reqritur primũ mouẽs a quo. ſ. ẽ p̃cipiũ mot⁹. Scdo reqrit mobile, qõ mouet. Tertio tps in quo eſt mot⁹. Et pter iſta tria, reqrunt duo termini: vnus. ſ. ex quo incipit motus: ⁊ alius in quẽ mot⁹ procedit. Omnis enim motus eſt a quodam, in quiddam. ¶ Scdo ibi. 4ª.5.2 infra T.5.

¶ Aliud ẽ eni id qõ p2io mouet: ⁊ id in qõ: atq3 ex quo mouet. Ueluti lignũ: ⁊ calidũ/atq3 fridũ: q̃ru3 aliud ẽ qõ: aliõ ad qõ: aliõ ex quo mouet. Ps3 mo tũ in ligno eẽ: ⁊ nõ i forma. Neq3. n. forma: neq3 lo cus: neq3 ẽt ipſum tm̃ mouet/ aut mouet. Sed ẽ id qõ mouet: ⁊ id quod mouet: ⁊ id ad quod mouet. Argr.

¶ Alter eni ẽ quod pmũ mouet/⁊ in quod mouet: ⁊ ex quo: vt lignu3: ⁊ calidũ: ⁊ frigidum. hoꝝ aũt/ aliud qdẽ mobile eſt: aliud vero in quod: aliud ex quo. Motus aũt manifeſtũ/q i ligno: non in ſpẽ ẽ. Neq3. n. mouet: neq3 mouetur ſpẽs/aut locus/ aut q̃tũ hoc. ¶ S3 eſt mouẽs/qõ mouet/i qõ mouet. T.c.4

¶ Cõparat pmiſſa adinuicẽ. Et p̃ mobile ad duos terminos mot⁹. 2⁰ duos terminos mot⁹ adinuicẽ. ibi [Magis ãt i qõ.] Dicit ḡ p̃, q id qõ p̃ ⁊ p ſe mouet: alter ẽ a termino i quẽ tendit mot⁹: ⁊ a termino a q̃ mot⁹ incipit. Sicut p3 in iſtis tribus, lignũ: calidũ: ⁊ frigidũ. In motu eni3 cale factionis lignũ quidẽ eſt ſub3 mobile: aliud vo. ſ. calidu3 eſt terminus ad quẽ: aliud aũt. ſ. frigidũ, eſt termin⁹ a quo. Dicit aũt id quod mouetur p̃mo eſſe alter ab vtroq3 termi no: q2 nihil ꝓhibet illud quod mouet p acciñs: eẽ alterũ terminoꝝ. Subm. n. vt lignũ: eſt qõ calefit per ſe. priuatio vero e ↄ̃riu3 vt frigidũ: eſt quod calefit per acciñs (vt in p̃⁰ dcm̃ eſt) Q aũt mobile ſit alter ab vtroq3 termino: ↄñter ꝓbat p h, q mot⁹ eſt in ſubo, ſicut in ligno: nõ aũt ẽ in alte ro terminoꝝ: neq3 in ſpẽ albi: neq3 in ſpẽ nigri. Et hoc p3 p hoc, q illud in quo ẽ mot⁹, mouet: termin⁹ aũt motus, neq3 mouet, neq3 mouet: ſiue termin⁹ mot⁹ ſit ſpẽs. i. q̃li tas: vt i alteratione: ſiue ſit loc⁹: vt i motu locali: ſiue q̃tũ vt i motu augmẽti, ⁊ decremẽti: ſ3 mouẽs mouet ſubiectũ [qõ mouet, i qõ mouet]. i. i terminũ ad quẽ. Q2 ḡ mot⁹ ẽ in ſubiecto qõ mouet: nõ aũt i terminoꝝ: manifeſtũ eſt q ſubiectũ mobile, ẽ aliud a termino motus. ¶ Tertio ibi. infra

Argu. ¶ Mutatio nãq̃/magis ab eo ad qđ ẽ/q̃ȝ ab eo ex quo ẽ/nũcupaꝛ. Quapꝑ corruptio mutatio ẽ ad id/ qđ ñ ẽ: ꝛ ſi id qđ corrũpiꝛ/ex ente e mutaꝛ. Et gñatõ ad ens ẽ mutatio: ꝛ ſi id qđ gñaꝛ/ex nõ ente mutaꝛ.

¶ Magis autẽ/ in quod/ q̃ȝ ex quo moueꝛ/ denoiabiꝛ mutatio. Unde corruptio/in non eſſe mutatio eſt: q̃ȝuis ex eſſe mutetur/qđ corrumpitur. Et generatio in eſſe: q̃ȝuis ex non eſſe.

¶ Cõparat vtrũq; terminoꝝ adinuicẽ: ꝛ dicit ꝙ mutatio magis denominaꝛ a termino ad quẽ q̃ȝ a termino a quo: ſicut corruptio dĩ mutatio ĩ nõ eſſe: q̃ȝuis id qđ corrũpiꝛ mutetur ex eſſe. Econtrario gñatio eſt mutatio in eſſe, q̃ȝuis incipiat a nõ eſſe. Nomẽ aũt generatiõis ad eſſe ptinet: corruptionis vero ad nõ eſſe. Hmõi aũt rõ ẽ: qꝛ p mutationẽ auferꝛ terminus a quo: ꝛ acqriꝛ terminus ad quẽ: vñ motus vꝛ repugnare termino a quo: ꝛ cõuenientiã hře cũ termino ad quẽ: ꝛ ꝓpter hoc ab eo denoiaꝛ. ¶ Deinde cũ dicit.

Argu. ¶ Quid igiꝛ eſt mot⁹/prius eſt dictũ. Forma aũt/ ꝛ affectus/ ꝛ locus ad quę mouenꝛ ea quę ſubeũt motum/immobilia ſunt. veluti ſcientia ꝛ caliditas.

T.c.5 ¶ Quid quidem igitur motus ſit/ dictum eſt prius. Spẽs autem/ ꝛ locus/ ꝛ paſſiones in quę mouẽtur q̃ mouentur: immobilia ſunt: vt ſcientia ꝛ calor.

¶ Soluit q̃dã dubitationẽ. Et circa hoc tria facit. Primo ꝓmittit duo q̃ ex ꝓmiſſis ſũt manifeſta: quoꝝ primũ ẽ (qđ i tertio dcm̃ eſt) qđ ſit mot⁹. Scđȝ ẽ (qđ i ꝓcedẽtib⁹ imediate dcm̃ eſt) ꝙ [ſpẽs].i. q̃litas: ꝛ loc⁹: ꝛ q̃cũq; [paſſiões].i. paſſibiles q̃litates q̃ ſunt termini mot⁹: nõ mouẽꝛ: cũ in eis nõ ſit mot⁹ (vt dcm̃ ẽ). Ut pȝ in ſciẽtia q̃ ẽ q̃dã ſpẽs: ꝛ calore q̃ eſt q̃dã paſſio vel paſſibilis q̃litas. ¶ Scđo ibi.

Argu. ¶ Dubitauerit tamen quiſpiam: ſi affectus ſunt motus. albedo autem/eſt affectus.

¶ Et dubitabit aliquis/ ſi paſſiones motus ſunt. albedo autem/paſſio eſt.

¶ Ponit 3ᵐ de quo eſt dubitatio: ꝛ dicit ꝙ aliq̃s dubitare põt vtrũ [paſſiões].i. paſſibiles q̃litates: vt calor ꝛ frig⁹: ꝛ albedo ꝛ nigredo: ex q̃ nõ mouẽꝛ: ſint q̃dã mot⁹. ¶ 3° ibi.

Argu. ¶ Ad motuȝ enim erit mutatio. At fortaſſe nõ albedo eſt motus/ſed dealbatio.

¶ Erit enim in motu mutatio. Et fortaſſis non eſt albedo/motus: ſed albatio.

¶ Ducit ad icõueniẽs, ſi h̃ põaꝛ. Cũ.n. albedo ſit termin⁹ i quẽ ẽ mot⁹: ſi albedo ſit mot⁹: ſeqꝛ ꝙ mot⁹ ſit ꝉmin⁹ motus: qđ ñ pt ẽẽ: vt ifra ꝓbabiꝛ. Et ex h̃ dtermiat vitatẽ: ꝛ dĩc ꝙ albedo ñ ẽ mot⁹: ſȝ albatio. Addit aũt [fortaſſis] qꝛ nõdũ ꝓbauit, ꝙ mot⁹ ñ termineꝛ i motu. ¶ Deĩn cũ dĩc.

Argu. ¶ Eſt aũt ꝛ in illis id qđ eſt ꝑ accidẽs/ ꝛ id qđ eſt ꝑ ptẽ/atq; per aliud: ꝛ id ẽt qđ primo/ ꝛ nõ per aliud eſt. Id enim qđ dealbaꝛ/ad id qdẽ qđ intelligiꝛ, mutaꝛ per accñs. colori enim accidit/vt intelligaꝛ. Ad colorẽ aũt: qꝛ albũ/ps eſt coloris: ꝛ i Europam: qꝛ Athenę/ps ſũt Europę. Ad colorẽ aũt albũ/ꝑ ſe.

¶ Eſt aũt ꝛ in illis ꝛ qđ eſt ſm accidens: ꝛ qđ eſt ſȝ ptẽ: ꝛ ſm aliud: ꝛ qđ primo eſt: ꝛ non ſȝ aliud. Ut quod ſit albuȝ/in id quod itelligiꝛ: mutatur ſȝ accidẽs: colori.n. accidit intelligi. In colorẽ autem: qꝛ pars albuȝ coloris eſt: ꝛ in Europã: qꝛ pars Europę Athenę ſunt. In albũ autem colorem/per ſe.

¶ Et q̃ termini motus ſunt aliud a mobili, ꝛ a mouẽte (vt oñſoꝝ) oñdit ꝙ ꝓpter diuiſionẽ mot⁹ q̃ accipiꝛ ex pte mobilis ꝛ mouẽtis: diuidiꝛ tertio mot⁹ ex pte termini. Et qꝛ termin⁹ ad quẽ magis denoiat motũ, q̃ȝ termin⁹ a q̃ (vt dcm̃ ẽ) accipit diuiſionẽ mot⁹ a termino ad quẽ: ſȝ nõ a termino a q̃. Et dicit ꝙ ex pte illoꝝ.ſ. terminoꝝ põt accipi i motu aliqđ qđ ẽ ꝑ accñs: ꝛ aliqđ qđ ſȝ partẽ ꝛ ſm aliud: ꝛ aliud qđ eſt ꝑ ſe: ꝛ nõ ſm aliud. Per accñs quidẽ, ſicut ſi dicã de eo qđ ſit albũ, qđ mutaꝛ i id qđ itelligiꝛ, vel cognoſciꝛ ab aliquo: erit hoc per accñs: accidit.n. colori albo, ꝙ intelligaꝛ. Si aũt dicaꝛ de eo qđ ſit albũ: ꝙ muteꝛ in colorẽ hoc erit ſm ptẽ: ꝓ.n. mutari in colorẽ: qꝛ mutatur in albedinẽ quę eſt pars coloris. Et ſilr eſt ſi dicã de aliquo qđ vadit Athenas. ꝙ vadit i Europã: qꝛ Athenę ſunt pars Europę. Si aũt dicaꝛ de eo qđ ſit albũ: ꝙ mutaꝛ in alboꝝ colorẽ: hoc erit ꝓmo ꝛ ꝑ ſe. Nõ aũt diuidit motũ ex parte temporis qđ videbatur reſiduũ: nq̃ tempus comparatur ad motũ, vt menſura extrinſeca. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Pȝ igiꝛ/q̃õ ꝑ ſe q̃ppiã moueꝛ: ꝛ ꝑ accñs: ac ꝑ aliđ: ꝛ q̃õ idẽ pᵐẽ i mouẽte ꝛ i ſbeũte motũ ꝛ motũ nõ i forma/ſȝ i eo qđ moueꝛ/i ipoq; mobili actu.

¶ Quomodo igitur per ſe mouetur/ ꝛ quomodo ſȝ accidens/ ꝛ q̃õ ſm aliud aliquid/ ꝛ q̃õ ipſum primum in mouente/ ꝛ in eo quod mouetur/manifeſtũ eſt/ ꝛ ꝙ motus non in ſpecie: ſed in eo quod mouetur ꝛ mobili/ſm actum eſt.

¶ Epilogat qđ dixerat: ꝛ dicit: ꝙ manifeſtũ eſt q̃õ aliqđ ꝑ ſe moueꝛ: ꝛ q̃õ ſm accidẽs [ꝛ q̃õ ſm aliqđ aliud].i. ſm partẽ. Et iteꝝ q̃õ hoc qđ dico primo ꝛ ꝑ ſe inueniꝛ, tã in mouẽte q̃ȝ in mobili. Dcm̃ eſt.n. qđ eſt mouens ꝓ ꝛ ꝑ ſe: ꝛ qđ eſt qđ moueꝛ primo ꝛ ꝑ ſe: ꝛ iteꝝ dcm̃ eſt, ꝙ mot⁹ nõ ẽ in ſpẽ.i. in q̃litate q̃ eſt termin⁹ mot⁹: ſed eſt in eo qđ moueꝛ ſiue in mobili ſm actũ, qđ idẽ eſt. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Mutatio igitur ea q̃ eſt ꝑ accñs/omittaꝛ/eſt enĩ i oĩbus/ ꝛ ſemꝑ ac oĩuȝ. Ea vero q̃ nõ per accñs eſt nõ in omnibus eſt/ ſed in cõtrarijs: ꝛ in medijs/ ꝛ i contradictione/cuius fides eſt/ex inductione.

T.c.6 ¶ Scđm igitur accidens mutatio/dimittatur. in oĩbus eniȝ eſt/ ꝛ ſemꝑ/ ꝛ oĩum. Quę vo nõ ſȝ accidẽs eſt/nõ eſt in oĩbus/ ſed in cõtrarijs / ꝛ medijs/ ꝛ in contradictione. Huius aũt fides/ex inductione eſt.

¶ Oñdit de q̃ motu ſit agẽdũ. Et ꝓ oñdit ꝓpoſitũ. 2° manifeſtat q̃dã qđ dixerat. ibi [Ex medio aũt.] Dicit ğ primo, ꝙ mutatio q̃ eſt ꝑ accñs: dimittẽda ẽ ſiue ꝑ accñs accipiaꝛ ex pte mouẽtis: ſiue ex pte mobilis: ſiue ex pte termini. Et hoc iõ, qꝛ mot⁹ ꝑ accñs eſt idetermiat⁹. ẽ.n. in oĩb⁹, ſicut i terminis: ꝛ in oĩ tpe, ꝛ oĩuȝ ſuboꝝ vel mouẽtiũ: qꝛ vni infinita poſſunt accidere. Sȝ mutatio q̃ nõ eſt ſȝ accidẽs, nõ eſt in oĩbus: ſed eſt tm̃ [i ɔ̃rijs ꝛ medijs] q̃ȝtũ ad motũ q̃ ẽ i q̃litate: q̃ȝtitate: ꝛ vbi [ꝛ in ɔtradictiõe] q̃ȝtũ ad generationẽ ꝛ corruptionẽ: quorũ termini ſunt eſſe ꝛ nõ eſſe. Et hoc pȝ per iductionẽ. Sub arte aũt nõ cadũt niſi ea q̃ ſunt determinata: nã infinitorũ nõ eſt ars. ¶ Secundo ibi. infra ſo̊ ꝑ hy. t. com.5.

Argu. ¶ Fit aũt e medio mutatio/vtitur.n. ipſo vt contrario ad vtrũq;. Eſt.n. mediũ q̃dãmõ ipa extrema. Quapꝑ ꝛ hoc ad illa/ ꝛ ad hoc ɔ̃traria q̃dãmõ dicunꝛ/ ceu media fidiũ grauis ad vltimam dr̃/ ꝛ acuta ad ꝓmã. Fuſcũ ẽt/albũ ad nigꝝ dicꝛ/ ꝛ nigꝝ ad albũ.

¶ Ex medio autem mutatur: vtiꝛ enim ipſo/ ſicut qđ eſt contrarium/ad vtrunq;. Etenim quodammodo medium/vltima. Unde ꝛ hoc ad illa/ ꝛ illa ad hoc quodammodo dicuntur / contraria. vt vox media

dia grauis ad vltimam/ſubtilis ad extremaȝ. Et fu ſcum/album ad nigrum: ⁊ nigrum ad album.

Manifeſtat qdā qd dixerat. ſ. ꝙ mot⁹ ſit i medijs: ⁊ dicit, ꝙ ꝯtingit mutari ex medio ad vtrūqȝ extremoꝝ: ⁊ e cōtrario: iquātū. ſ. poſſum⁹ vti medio, vt ꝯrio reſpectu vtriuſqȝ extremi: Mediū. n. inquātū hȝ ꝯuenientiā cū vtroqȝ extremoꝝ ē quodāmō vtrūqȝ eoꝝ: ⁊ iō pt dici h ad illud: ⁊ illud ad h. Sicut ſi dicā, ꝙ media vox inter graue ⁊ acutā [eſt grauis ad vltimā]. i. p cōparationem ad acutā ⁊ [eſt ſubtilis]. i. acuta p cōparationē [ad extremā]. i. id graue. Et fuſcū ē nigrū, p cōparationem ad albū: ⁊ e ꝯtra. Lec. ij.

Argṙ. Cū aūt omnis mutatio/e quopiā ſit ad qppiā (vt ipm quoqȝ nomē ſignificat: quoꝝ aliud pri⁹/ aliud poſterius eſt) id qd mutat/mutari quatuor modis pōt. Aut. n. e ſubiecto ad ſubiectū/aut e non ſubiecto ad nō ſubiectū: aut e non ſubiecto ad ſubiectū/aut e ſubiecto ad non ſubiectum mutatur. Dico autem id ſubiectum/qd affirmatione ſignificatur.

T.c.7 Quoniaȝ autē oīs mutatio eſt a quodā/⁊ in qddā (manifeſtat ēt vtiqȝ nomē/ poſt aliud eni aliqd/⁊ aliud qd eſt prius/aliud aūt monſtrat poſterius) ⁊ mutabit mutans quadrifarie. Aut eni ex ſubiecto in ſubiectuȝ: aut ex ſubiecto in nō ſubiectum: aut ex non ſubiecto in ſubiectuȝ: aut ex non ſubiecto in nō ſubiectū. Dico āt ſubiectum/affirmatione monſtratum.

Poſtꝙ Phs diſtixit motū p ſe, a motu p accñs: hic diuidit mutationē ⁊ motū p ſe, in ſuas ſpēs. Ubi ꝯſiderādū ē ꝙ Ar. ſupra i 3°. vbi motū diffiniuit accepit nomē mot⁹ ſm ꝙ ē cōe oib⁹ ſpēb⁹ mutationis: ⁊ h mō accipit h nomē mutatiōis: motū aūt accipit magis ſtricte, p quadā mutationis ſpecie. Diuidit ḡ ps iſta in ptes duas: qȝ p° diuidit mutationē i ſuas ſpēs: quaꝝ vna ē motus. In ſcōa ſubdiuidit motū i ſuas ſpēs: ibi [Si igit̄ pdicamēta] Circa p^m duo facit. Prio ponit diuiſionē mutationis. Scōo manifeſtat ptes diuiſiōis. ibi. [Ex nō ſubō quidē]. Circa p^m tria facit. Prio pmittit qdā neceſſaria ad diuiſionē mutatiōis. Scōo ꝯcludit ex pmiſſis mutationis diuiſionē. ibi [Quare neceſſe ē.] Tertio excludit quādaȝ obiectionē: ibi [Que. n. ē ex nō ſubiecto] Dicit ḡ p°, ꝙ cū oīs mutatio ſit a quodā i qddā (vt manifeſtat ex ipſo mutatiōis noie: qd denotat aliqd eē poſt aliud: ⁊ aliud eē pri⁹ ⁊ aliud poſteri⁹) neceſſe ē bis ſuppoſitis, ꝙ oē qd mutat̄. q̄tuor modis mutet̄. Aut. n. vterqȝ terminus ē affirmat⁹: ⁊ ſic dr̄ aliqd mutari, ex ſubiecto i ſubiectū: aut terminus a quo ē affirmatus, ⁊ terminus ad quē eſt negatus: ⁊ ſic dr̄ aliquid moueri ex ſubiecto in nō ſubiectum: aut e ꝯtrario terminus a quo ē negatus, ⁊ terminus ad quē affirmatus: ⁊ ſic dr̄ aliqd moueri ex nō ſubiecto i ſubiectū: aut vterqȝ terminus ē negatus: ⁊ ſic dr̄ aliquid mutari ex nō ſubiecto in non ſubiectum. Nō eniȝ accipitur hic ſubiectuȝ eo modo quo ſuſtinet formā: ſȝ omne id quod affirmatiue ſignificatur, dicitur hic ſubiectum. Secundo ibi.

2.ª9
4.ª7.
2.ª7.
3.ª7.

Argṙ. Quare ex dictis tres mutationes eſſe neceſſe ē: eā que e ſubiecto eſt ad ſubiectū: ⁊ eā q̄ e ſubiecto ad nō ſubiectū: ⁊ eā que e nō ſubiecto eſt ad ſubiectū.

Quare neceſſe eſt ex ijs q̄ dicta ſunt/ tres eſſe mutationes. ſ. ex ſubiecto i ſubiectum: ⁊ ex ſubiecto in nō ſubiectum: ⁊ ex non ſubiecto in ſubiectum.

Cōcludit ex pmiſſis diuiſionē mutatiōis: ⁊ dic̄ ꝙ neceſſario ex pmiſſis ſeqtur, ꝙ tres ſint mutatiōis ſpēs: q̄rū vna eſt ex ſubō in ſubiectū: ſicut cū aliqd mutat̄ de albo in nigrū. Alia aūt, eſt ex ſubō in nō ſubm: ſicut cū aliqd mutat̄ d eſſe, in nō eſſe. Tertia eſt e cōtra ex nō ſubiecto in ſubm ſicut cuȝ aliqd mutat̄ de nō eſſe in eſſe. Tertio ibi.

Argṙ. Ea nāqȝ que eſt e non ſubiecto/ad non ſubiectuȝ/ non eſt mutatio: qȝ per oppoſitionem non eſt. neqȝ enim contraria: neqȝ contradictoria eſt.

Que enim eſt ex non ſubiecto/in non ſubiectū/nō eſt mutatio: pp/hoc ꝙ non eſt ſȝ contra poſitionē. neqȝ enim contraria/neqȝ contradictio eſt.

Excludit quādā obiectionē. Poſſet. n. aliqs obijcere ꝙ cū pmiſerit q̄tuor modis aliqd mutari: debuiſſet ꝯcludere q̄tuor eſſe ſpēs mutatiōis: ⁊ nō tres tm̄. Sed hāc obiectionē excludit dicēs, ꝙ nō pōt eſſe aliq̄ mutatiōis ſpēs de nō ſubiecto i nō ſubiectū: qȝ oīs mutatio ē iter oppoſita: due aūt negatiōes, nō ſūt oppoſite. Neqȝ. n. dici pōt, ꝙ ſint cōtraria: neqȝ ꝙ ſint ꝯtradictoria. Et hmōi ēt ſignū ē: qȝ quaſcūqȝ negatiōes: ꝯtingit ſimul eē veras de aliq̄ vno ⁊ eodeȝ ſicut lapis: nec eſt ſanus nec eger. Unñ cū mutatio p ſe ſit ſolū i ꝯtrarijs ⁊ ꝯdictione (vt ſup̄ dictū ē) ſeqtur ꝙ ex negatione in negationē, nō ſit mutatio p ſe: ſȝ ſolū ſic mutat̄ aliqd p accidēs. Cū. n. aliquid ſit de albo nigrū: ſit etiaȝ p accidens, de nō nigro non album: ⁊ per hunc modū dixit, aliquid mutari ex nō ſubiecto in nō ſubiectum. Qd autez eſt p accidens i aliquo genere: nō poteſt eſſe ſpecies illius generis: ⁊ ideo ex nō ſubiecto in nō ſubiectuȝ, non poteſt eſſe aliqua mutationis ſpecies. Deinde cum dicit.

Ea igit̄ mutatio q̄ per ꝯtradictionē e nō ſubiecto ē ad ſubiectū: gñatio ē/alia ſimplex que eſt ſimplr̄/ alia qdā/q̄ eſt cuiuſdā. Uelut ea qdē que e nō albo ad albū. huius eſt gñatio. Ea vero que eſt ex eo qd nō eſt ſimpliciter ad ſubſtantiam: gñatio ſimplr̄ eſt/ qua qdeȝ ſimpliciter fieri: ⁊ nō aliqd fieri dicimus. Argṙ.

Ex non ſubiecto igitur in ſubm mutatio ſȝ contradictionem/generatio ē. alia quidem ſimplr̄ ſimplex alia vero qdam/cuiuſdam: vt ex nō albo in albuȝ/ generatio qdem/hmōi eſt. Que v̄o ex non eſſe ſimpliciter in ſubſtantiam eſt/generatio ſimplr̄ eſt/ ſm quam fieri ⁊ non fieri ſimpliciter dicimus.

Manifeſtat ptē poſite diuiſiōis: Et circa h tria facit. Primo manifeſtat duas ptes diuiſiōis. Scōo oñdit ꝙ neutra earū eſt mot⁹. ibi. [Si igit̄ qd nō eſt.] Tertio ꝯcludit ꝙ reſidua ps diuiſiōis ē motus. ibi [Qm̄ aūt mot⁹.] Circa p^m duo facit. p° manifeſtat vnā ptē diuiſiōis. Scōo ſcōaȝ. ibi. [Que v̄o ex ſubiecto in nō.] Dicit ḡ p° ꝙ illa mutatio q̄ eſt ex nō ſubō in ſubm, ē inter oppoſita ſm ꝯdictioneȝ: ⁊ vocat̄ gñatio q̄ eſt mutatio de nō eſſe i eſſe: Sȝ hec ē duplex: qdā. n. ē ſimplex gñatio: q̄ aliqd ſimplr̄ gñat̄. Alia v̄o eſt gñatio qdā q̄ aliqd ſȝ qd generat̄: Et ponit exēpluȝ de vtraqȝ generatione: ⁊ p° de ſcōa: dicēs ꝙ cū aliqd mutat̄ de nō albo i albū [eſt gñatio hmōi] ⁊ nō ſimplr̄. Et ſcōo d pma: ⁊ dicit ꝙ illa gñatio q̄ eſt ex nō eſſe ſimplr̄ i ens qd ē ſuba: eſt gñatio ſimplr̄: ſȝ quā ſimplr̄ dicimus aliqd fieri ⁊ nō fieri. Cū. n. gñatio ſit mutatio de nō eſſe i eſſe: ſm illum modū dr̄ aliqd generari q̄ ex nō eſſe i eſſe mutat̄. Cū autez ex nō albo ſit albū, nō mutat̄ aliqd ex nō eſſe ſimplr̄, i eſſe ſimplr̄. Qd. n. mutat̄ ꝓprie, ſubiectū ē: ſubiectū aūt albi ē aliqd ens actu. Unñ cū ſubiectū maneat i tota mutatiōe: ēt i p^n° mutatiōis erat ens actu ſimplr̄ loquēdo: non tñ erat ens actu h. ſ. albū. ⁊ iō nō dr̄ fieri ſimplr̄: ſed fieri hoc. ſ. albū. Sbm v̄o forme ſubalis. nō eſt aliqd ens actu: ſȝ ens in T.8. T.9.

poꝰtm.ſ.mā pꝰiq in pnꝰ gñatiōis ē ſub p̄uatiōe:in fine vō ſub forma:ꝛ iō ƀʒ gñatiōnē ſubſtātie fit aliqd ſimpliciter. ¶Et ex hoc hēri pōt, ꝙ ſm nullā formā q̄ p̄ſupponit aliā formā in mā:attēdit generatio ſimpliciter: ſed ſolum ſm qd:q: quelibet forma facit ens actu.¶Secundo ibi.

Argr. ¶Ea vō q̄ ad nō ſubm/ē ex ſubo/corruptio ē ſimplr qdē/ea q̄ ē ē ſubſtātia ad ipm nō eſſe. Que dā āt ea: q̄ ē ad negatiōnē oppoſitā/vt in generatiōe ē dcm̄.

¶Que vero ex ſubo/in nō ſub m/corruptio eſt.ſim pli quidē q̄ ex ſuba/in nō eē eſt. Que da āt eſt q̄ ē in oppoſitam negationē/ſicut dcm̄ eſt i generatione.

¶Manifeſtat aliā ptē diuiſiōis:ꝛ dicit ꝙ illa mutatio q̄ ē ex ſubo i nō ſubʒ:vocat corruptio:ƀʒ qda ē corruptio ſim pliciter:q.ſ.eſt ex eſſe ſbali i nō eſſe:qdā vō eſt i oppoſitā negationē cuiuſcūqʒ affirmatiōis:ſicut de albo i nō albū,q̄ ē corruptio hꝰ:ſicut ꝛ de gñatiōe dcm̄ ē.¶Deide cū dicit.

Argr. ¶Si igit id qd nō ē multis dr̄ modis: ꝛ neqʒ id mo ueri pt/qd in cōpoſitiōe diuiſiōeqʒ cōſiſtit:neqʒ id qd ē potētia:qd qdē ei oppoīt qd ē ſimplr (nā id q dē qd ē nō albū/aut nō bonū:moueri p accñs pt.eē eni id hō pōt/qd ē nō albū.id āt qd non hoc ſimplr eſt/nullo pacto moueri pōt.fieri.n.nō pōt:vt id qd nō ē/moueat)Impoſſibile eſt ꝓfecto gñatiōnē eſſe motū:id.n.qd haud ē generat̄. Nā etſi qꝫ maxie p accñs generat̄:vere tñ de eo qd ſimplr generat̄ id dici poteſt.ipʒ(inqꝫ)id eſſe:qd haud ē.Simili ſane modo fieri ēt nequit: vt ipm idē quieſcat.Hec igit difficilia accidunt huic/moueri(inqꝫ)id qd non eſt:

T.c.8. ¶Si igitur qd nō eſt/dr̄ multiplr/ꝛ neqʒ qd eſt ſm cōpoſitiōnē aut diuiſionē ɔtingit moueri: neqʒ qd eſt ſm potētiā/qd ei qd eſt ſimplr ſm actum oppo ſitum eſt(hoc quidem.n.non albuʒ aut non bonuʒ: tñ ɔtingit moueri ſm accñs/erit.n.hō non albus. qd āt ſimplr non hoc aliquid eſt/hoc nullo mō con tingit moueri.impoſſe eſt.n. qd non eſt moueri) Si autem hoc/ꝛ gñationeʒ eſſe motū/impoſſibile erit. Fit.n.quod non eſt.Si.n.ꝛ quod ex non ente ma xime ſm accñs fit.ſed tñ verꝫ ē dicere ꝙ ē qd nō ē/ de eo qd fit ſimplr.ſimilr aūt/ꝛ quieſcere. Hec igi tur accidūt iconuenientia/ſi moueatur/qd non eſt.

3ᵃ.8. ¶Oñdit ꝙ neutra p̄dictaꝝ ptiū ē motꝰ.Et p̄ ꝙ gñatio nō ſit motus.Scdo ꝙ neqʒ corruptio.ibi[¶Neqʒ iam corru ptio.] Primū ꝓbat duabus rōnibꝰ.Quaꝝ pᵃ talis ē.Qd ſimplr nō ē h aliqd:nō pōt moueri:q: qd nō ē nō mouet̄:ſʒ qd gñat̄ ſimplr:nō eſt hoc aliqd,eſt.n.nō ens ſimplr: ḡ qd gñat̄ ſimplr,nō mouetur:ḡ gñatio ſimplex nō ē motꝰ. Ad manifeſtatiōnē aūt pᵉ ꝓpōnis dicit ꝙ nō ens dicit̄ tripl̄r:
Lec. ꝛ duobꝰ modis dcm̄,nō ens nō mouet̄. 3ᵒmō dcm̄ mouet̄
cō.4.t. p accñs. Uno mō dr̄ ens ꝛ nō ens ſm diuiſionē ꝛ cōpōnem ꝓpoſitiōis:put ſūt idē cū vō ꝛ falſo.ꝛ ſic ens ꝛ nō ens ſūt i mēte tm̄:ſiue i rōne tm̄:vt dr̄ in 6ᵒmetaᶜᵉ.vñ nō cōpetit eis motꝰ. Alio mō dr̄ nō ens qd ē i potētia:ſm ꝙ eē in po tentia opponit̄ ei qd eſt eſſe i actu ſimplr:ꝛ hoc ēt nō mo
Lec.14 uet̄. Tertio mō dr̄ nō ens qd ē i potētia q̄ nō excludit eſſe i actu ſimplr:ſʒ eſſe actu hoc:ſicut nō albū dr̄ nō ens:ꝛ nō bonū:ꝛ hmōi nō ens ɔtingit moueri:ſed p accñs:ſʒ ꝙ hꝰ nō ens accidit alicui exñti in actu:cui cōpetit moueri:ſicut cū hō nō eſt albꝰ.Q: aūt id qd ſimplr non eſt h aliqd: nul lo mō moueat̄:nec p ſe neqʒ p accidēs:pʒ ex h ꝙ ipoſſe eſt qd nō eſt:moueri:vñ ipoſſe ē gñationē eſſe motū. Aliud.n. qd nō ē fit ſine gñatur. Et quāuis(vt in pmo huiꝰ dcm̄ ē) ex non ente,fiat aliqd p accñs:ex ente aūt i potētia,p ſe.ni hilominꝰ tñ verū eſt dicere de eo qd fit ſimplr: ꝙ ſimplr nō eſt:vñ moueri i nō pōt:ꝛ eadē ratione nec qeſcere: vnde generatio nec motꝰ eſt:nec quies. Hec igitur iconueniētia ſequūtur,ſiqs ponat generationē eſſe motū.ſ.ꝙ non ens moueatur ꝛ quieſcat.¶Scdam rationem ponit ibi. T.c.7.

¶Et ſi oē qd mouet̄ i loco ſit:id āt qd nō ē:i loco nō ſit(erit.n.alicubi)id ꝓfecto qd haud ē:nō mouetur. Argr.

¶Et ſi omne quod mouetur/in loco eſt: quod autē non eſt/ non eſt in loco(eſſet enim alicubi.)

¶Que talis ē.Oē quod mouet̄ i loco,ſʒ qd nō ē:nō ē i lo co(q: poſſet de eo dici ꝙ alicubi eſſet)ḡ qd non eſt,nō mo uetur:ꝛ ſic idē qd ſup̄. Ueritas aūt p̄nᶜ ꝓpoſitionis appa ret ex h:ꝙ cū motus localis ſit primus motuū: opʒ ꝙ oē qd mouet̄ moueat̄ ƀʒ locū:ꝛ ita ſit i loco. Remoto.n.po ri remouentur q̄ ɔſequenter ſunt.¶Deinde cum dicit.

¶Neqʒ ergo corruptio motꝰ ē/motui nāqʒ motꝰ cō trariꝰ ē/aut qes. At corruptio/ɔtrariū ē gñationi. Argr.

¶Neqʒ iam corruptio/motus eſt.Contrarium qui dem enim motui/motus/aut quies.Corruptio au tem/generationi contrarium eſt.

¶Probat ꝙ corruptio ñ ſit motꝰ:q: motui nihil ɔ̄riat̄ niſi motꝰ vel qes:ſʒ corruptiōi ɔ̄riat̄ gñatio:q neqʒ ē motꝰ neqʒ qes(vt oñſū eſt)ḡ corruptio nō eſt motꝰ.¶Deide cū dic.

¶Cū aūt oīs motꝰ ſit qdā mutatio.tres vō ſint mu tatiōes q̄s diximꝰ:q̄rū due q̄ i ɔ̄dictiōe ɔſiſtūt/ ge neratio iqʒ atqʒ corruptio motꝰ ñ ſint(vt oñdimꝰ) motū eā eē ſolū mutationē neceſſe ē/qua e ſubiecto ad ſubm accedit̄.Subiecta vō aut ɔtraria ſunt aut media.Etenīʒ priuatio ponit̄ cōtrariū. Atq nudū ꝛ album/ac nigrū/affirmatione ſignificantur. Argr.

¶Qm̄ aūt motꝰ mutatio qdā eſt/mutatiōes āt tres ſunt dicte. Haꝝ āt q̄ ſūt/ſm gñationē ꝛ corruptio nē:nō ſunt motꝰ:hę āt ſūt ſm cōtradictionē/ neceſ ſe ē ex ſubo i ſubʒ mutationē/ motū eē ſolū. Suba āt/aut contraria aut media.Et p̄uatio.n.poīt cōtra riū/ꝛ monſtrat̄ affirmatiōe/nudū/ꝛ albū: ꝛ nigrū. T.c.9.

¶Cōcludit ex p̄miſſis,ꝙ reſidua pars ſup̄ poſite diuiſionis ſit motꝰ.Cū enīʒ motus ſit quedā mutationis ſpecies:q: i eo eſt aliqd poſt aliud:qd ſupra dixit ad rōnē mutationis ptinere:motus aūt neqʒ eſt generatio neqʒ corruptio que ſūt mutatiōes ƀʒ ɔ̄dictiōnē:relinqtur ex neceſſitate cū nō ſint niſi tres ſpēs mutationis,ꝙ motꝰ ſit mutatio de ſubie cto i ſubiectū:ita tñ ꝙ p[ɔuo ſubiecta].i.pono affirma ta,intelligimꝰ ɔ̄ria aut media:q: ēt priuatio quodāmō eſt ɔ̄riū:ꝛ qñqʒ ſignificatur affirmatiue:vt nudū qd eſt priua tio:ꝛ albū ꝛ nigrum:que ſunt contraria. Lec.iij.

¶Si igitur p̄dicamēta diuiſa ſint/ꝛ aliud ſit ſubſtā tia/aliud quantitas/aliud qualitas/aliud vbi:aliud ad aliquid:aliud actio:aliud paſſio/tres eſſe motuꝰ neceſſe eſt/quantitatis qualitatis/ꝛ loci. Argr.

SI igit̄ p̄dicamēta diuiſa ſunt/ſuba/ꝛ q̄li tate/ꝛ vbi/ꝛ qñ/ꝛ ad aliquid/ꝛ quātita te ꝛ facere/ꝛ pati/neceſſe ē tres eē motꝰ: quantitatis/ ꝛ qualitatis/ ꝛ ſm locum.

poſtq̄

Poſtq̄ Philoſophus diuiſit mutationē in gñatio/
nē ⁊ corruptionē ⁊ motū: ſubdiuidit mo/
tū in ſuas partes. Et q2 oppoſitoꝝ eſt eadē ſcientia: pmo
aſſignat ſpēs mot⁹. Scđo oſtēdit quot modis imobile di
2ª21.f. catur. ibi [Jmmobile aũt.] Circa pᵐ duo facit. Primo po
nit quandā cōditionalē per quā accipit diuiſio motus in
T.10. ſuas partes. Scđo manifeſtat ꝯditionalē pmiſſā. ibi [Se
cundū ſubſtantiam aũt.] Concludit ergo ex premiſſis ꝙ
cū motus ſit de ſubiecto i ſubiectū: ſubiecta aũt ſunt in ali
quo genere predicamētoꝝ: neceſſe eſt ꝙ ſpēs mot⁹ diſtin/
guantur ſm genus predicamentoꝝ: cū motus denomina/
tionē ⁊ ſpēm a termino trahat (vt ſupra dictū eſt) Si er
go predicamēta ſunt diuiſa in decem rerū genera. ſ. ſubſtā
tiā, ⁊ qualitatē ⁊c. (vt dictū eſt in libro predicamentoꝝ: ⁊
T.c.14 in qnto metaphyſice) ⁊ in trib⁹ illoꝝ inueniat mot⁹: ne/
ceſſe eſt eſſe tres ſpēs mot⁹. ſ. mot⁹ q eſt in gñe q̄ntitatis:
⁊ mot⁹ qui eſt in genere qualitatis: ⁊ mot⁹ qui eſt in gene
re vbi: qui dr̄ ſm locū. Qualiter aũt mot⁹ ſit in iſtis gene
ribus: ⁊ qualiter pertineat motus ad pdicamentū actionis
⁊ paſſionis (in tertio dictū eſt) Unde nūc breuiter dicere
ſufficiat, ꝙ qlibet mot⁹ eſt in eodē genere cū ſuo termino
nō quidē ita ꝙ motus qui eſt ad qualitatē ſit ſpēs qualita
tis: ſed p reductionē. Sicut. n. potentia reducit ad genus
act⁹: ꝓpter hoc ꝙ omne genus diuidit per potentiam ⁊
actum: ita opꝫ ꝙ mot⁹ qui eſt actus imperfectus reducat
ad genus actus perfecti. Scđm aũt ꝙ motus conſiderat,
vt eſt in hoc ab alio: vel ab hoc in aliud: ſic pertinet ad pre
dicamentum actionis ⁊ paſſionis. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Subſtantia vero / motus nō eſt propterea ꝙ nihil
ſubſtantię contrarium eſt.

T.c.16 ¶ Scđm ſubſtantiā autem non eſt motus: eo ꝙ nul
lum entium ſubſtantię contrarium eſt.

¶ Manifeſtat conditionalē pmiſſam. Et pmo oſtēdit ꝙ in
alijs generib⁹ a tribus pdictis nō poteſt eſſe mot⁹. Scđo
T.18. oſtēdit quō in iſtis trib⁹ generib⁹ mot⁹ ſit. ibi [Quā aũt
neq; ſubſtātię.] Circa pᵐ tria facit: q2 primo oſtēdit ꝙ in
genere ſubſtātię nō eſt motus. Scđo ꝙ nec in gñe ad ali/
infra quid: ibi [Neq; eſt in ad aliquid.] Tertio ꝙ nec in genere
3ª.10. actiōis ⁊ paſſionis. ibi [Neq; agētis neq; patiētis.] Pre
termittit autē tria pdicamēta. ſ. qñ: ⁊ ſitum: ⁊ habere. Qñ
. n. ſignificat in tpe eſſe: tp̄s aũt mēſura mot⁹ eſt: vnde per
quā rōnē nō eſt mot⁹ in actione ⁊ paſſione que ptinent ad
motū: eadē rōne nec in quādo. Situs aũt ordinē quendā
partiū demonſtrat: ordo vero relatio eſt. Et ſilr̄ habere dr̄
ſm quandā habitudinē corporis ad id qđ ei adiacet: vnde
ibi non poteſt eſſe motus: ſicut nec i relatione. Quod ḡ
motus nō ſit in genere ſubſtātię ſic ꝓbat. Omnis mot⁹ eſt
inter ꝯtraria (ſicut ſupra dictū eſt) ſed ſubſtātię nihil eſt cō
T.24. trariū: ergo ſm ſubſtantiā non eſt motus. ¶ Habet aũt du
T.20. bitationē qđ hic dr̄: propter hoc ꝙ idē Phs dicit in libro
ſcđo de gñatiōe ꝙ ignis eſt ꝯtrari⁹ aquę. Et in pmo libro
de cęlo dr̄ ꝙ cęlū nō eſt generabile nec corruptibile: q2 nō
habet ꝯtrariū. Unde vr̄ relinquere ꝙ ea quę corrumpūtur
vel ſunt cōtraria: vel ex cōtrarijs compoſita. ¶ Dicūt aũt
quidā ad hoc: ꝙ vna ſubſtātia poteſt eſſe alteri ꝯtraria, vt
ignis aquę ſm ſuā formā: nō ſm ſuū ſubiectū. Sed ſm h̄
ꝓbatio Arẏ. nō valeret. Sufficeret. n. ad hoc ꝙ motus ſit
i ſubſtātia: ꝙ formę ſubſtātiales ſint ꝯtrarię. Eſt eni mot⁹
de forma in formā: q2 ⁊ i alteratione ſubiectū nō ē ꝯtrariū
ſubiecto: ſꝫ forma formę. ¶ Et ideo aliter dicēdū, ꝙ ignis
eſt ꝯtrari⁹ aquę ſm q̄litates actiuas ⁊ paſſiuas: quę ſūt ca/
lidū: frigidū: humidum: ⁊ ſiccum: non aũt ſm formas ſub
ſtantiales. Nō eniꝫ pōt dici ꝙ calor ſit forma ſubſtātialis.
ignis: cū i alijs corporib⁹ ſit accidens de genere qualita/
tis. Quod eni eſt de genere ſubſtantię, nō poteſt eſſe alicui
accidēs. ¶ Sed hęc ēt reſponſio difficultatē patit. Ma/
nifeſtū eſt enim ꝙ ꝓprię paſſiones cauſantur ex principijs
ſubiecti quę ſunt materia ⁊ forma. Si igit ꝓprię paſſiōes
ignis ⁊ aquę ſunt cōtrarię (cū cōtrarioꝝ ſunt cōtrarię cau/
ſę) vr̄ ꝙ formę ſubſtātiales ſint cōtrarię. ¶ Itē in decimo
metaꝓ probat ꝙ omne gen⁹ diuidit per cōtrarias dr̄ias: T.23.
differentię aũt ſumunt a formis: vt in octauo eiuſdē libri T.6.
habet: Uidetur ergo ꝙ ſit contrarietas in formis ſubſtā
tialibus. ¶ Dicendū eſt igitur ꝙ cōtrarietas differentia/
rum quę eſt in omnib⁹ generib⁹ attenditur ſm cōem ra/
dicem cōtrarietatis, quę quidē, eſt excellentia ⁊ defectus:
ad quā oppoſitionē omnia contraria reducūtur: vt in pri/
mo huius habitū eſt. Omnes enim differentię diuidētes
aliqđ genus, hoc modo ſe habent, ꝙ vna earū eſt vt abun/
dans: ⁊ alia vt deficiens reſpectu alteri⁹. Propter qđ Ari
ſtoteles dicit in octauo metaphyſicę: ꝙ diffōnes reꝝ ſunt T.10.
ſicut numeri: quoꝝ ſpēs variant per additionē ⁊ ſubtra/
ctionē vnitatis: Nō aũt oportet ꝙ in quolibet genere ſit
contrarietas ſm ꝓpriā rōnē huius ⁊ illius ſpeciei: ſed ſo
lū ſm cōem rōnē excellētię ⁊ defect⁹. Q2. n. ꝯtraria ſunt
quę maxime diſtant: oportet ꝙ i quocūq; genere inueniat
contrarietas: ꝙ inueniant duo termini maxime diſtātes,
inter quos cadūt oīa quę ſunt illius generis. Nec hoc ſuf
ficeret ad hoc ꝙ i illo genere eſſet mot⁹: niſi de vno extre
mo in aliud contingeret cōtinue peruenire. In quibuſdā
ergo generibus hę duę cōditiones deſunt: vt patet i nume
ris. Q2uis eni omnes ſpecies numeroꝝ differant ſm ex
cellentiā ⁊ defectum: tn̄ nō eſt accipere duo extrema maxi
me diſtantia in illo genere: Eſt eni accipere minimū nume
rū. ſ. dualitatē: nō tamē maximū. Similiter inter ſpecies
numeroꝝ nō eſt cōtinuitas: q2 quęlibet ſpecies numeroꝝ
formaliter perficit per vnitatē quę indiuiſibilis eſt: ⁊ al/
teri vnitati nō cōtinua. Et ſimiliter etiā eſt in genere ſub
ſtantię. Sunt eni formę diuerſarum ſpecierū abinuicem
differentes ſm excellentiā ⁊ defectum: inquantū vna for/
ma ē nobilior alia: ⁊ ꝓpter hoc ex diuerſis formis poſſūt
cauſari diuerſę paſſiones (vt obiectū eſt) Tamē vna forma
ſpeciei ſm ꝓpriam ſuā rōnem nō habet contrarietatē ad
aliam. Primo q2 in formis ſubſtantialib⁹ nō attendit ma
xima diſtantia iter aliquas duas formas: ita ꝙ ab vna ex-
non veniat ordinatim niſi per media: ſed materia dū exui
tur vna forma, poteſt idifferēter recipere diuerſas formas
abſq; ordine. Unde Ariſtoteles dicit i ſcđo de generatio T.24.
ne, ꝙ cū ex terra ſit ignis, nō oportet ꝙ ſit tranſit⁹ per me
dia elementa. Scđo q2 cū eſſe ſubſtātiale cuiuſlibet rei ſit
in aliquo indiuiſibili: nō poteſt aliqua cōtinuitas attēdi in
formis ſubſtātialib⁹: vt mot⁹ ꝯtinuus poſſit eē de vna for
ma in aliā ſm remiſſionem vnius formę, ⁊ intenſionem al
terius. Unde probatio Ariſtotelis qua ꝓbat in ſubſtātia
nō eſſe motū: q2 nō eſt ibi cōtrarietas: eſt demōſtratiua: ⁊
nō probabilis tantū, vt Cōmentator innuere videtur. Li/
cet poſſit, ⁊ alia ratiōe probari, ꝙ mot⁹ nō eſt in ſubſtātia
quā ſupra poſuit: q2. ſ. ſubiectū formę ſubſtātialis, eſt ens
in potentia tantū. In qualitatibus aũt tertię ſpeciei, mani
feſte apparet ꝯtrarietas ſm vtrāq; rationē: ⁊ q2 qualitates
pñt intendi ⁊ remitti: vt ſic poſſit eſſe ꝯtinu⁹ mot⁹ de qua
litate in qualitatē: ⁊ q2 inuenitur maxima diſtantia in vno
genere inter duo determinata extrema: ſicut i colorib⁹ in
ter albū ⁊ nigrum: in ſaporibus inter dulce ⁊ amarū. In
quātitate aũt ⁊ loco alterū iſtoꝝ manifeſte inuenitur. ſ. cō
tinuitas: ſed aliud. ſ. maxima diſtantia determinatoꝝ extre
moꝝ nō inuenitur in eis: ſi ſm cōem rationē quātitatis ⁊
loci accipiant: ſed ſolū ſm ꝙ accipiuntur in aliqua re de
terminata: ſicut in aliqua ſpecie animalis vel plantę, eſt ali
qua minima quātitas a qua icipit mot⁹ augmēti: ⁊ aliqua
maxima ad quā terminat. Similiter ēt in loco inueniunt
duo termini maxime diſtantes, per cōparationē ad motū

aliquē in quoꝝ vno incipit motus, ⁊ in aliud terminatur: ſiue ſit motus naturalis ſiue violentus. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ At neqꝫ i hiſce q̄ ſunt ad aliqd: altero eni ſubeunte mutationē: alterum mutationē non ſubiēs/ vere dici poteſt/ quare motus ipſorum/ per accidens eſt.

¶ Neqꝫ eſt in ad aliquid: contingit enim altero mutante/ verum eſſe alterum nihil mutans. Quare ſm accidens/ motus horum eſt.

¶ Oſtēdit ꝙ nō ē mot⁹ i genere ad aliqd. In quocūqꝫ enim genere eſt p ſe mot⁹, nihil illius gn̄is de nouo inuenit in aliquo abſqꝫ eius mutatione: ſicut nouus color nō inuenit in aliquo colorato, abſqꝫ eius alteratione. Sꝫ ꝯtingit de nouo verū eſſe aliqd relatiue dici ad alteꝝ altero mutato: ipſo tn̄ nō mutato: ergo mot⁹ nō eſt p ſe in ad aliqd: ſed ſolū p accn̄s, inq̄ꝫtum. ſ. ad aliquā mutationē ꝯſequit noua relatio: ſicut ad mutationē ſm q̄ꝫtitatē, ſeqtur equalitas vel inequalitas: ⁊ ex mutatione ſꝫ qualitatē, ſimilitudo ⁊ diſſimilitudo. Hoc aūt qd hic dr̄ i quibuſdā nō vr̄ hr̄e difficultatē. Sūt. n. quedā relationes que nō ſunt aliqd realiter in eo de quo pdicātur: qd qdē qn̄qꝫ ꝯtingit ex pte vtriuſqꝫ extremi ſicut cū dr̄ idem, eidem idē. Hec. n. idētitatis relatio in infinitū multiplicaret: ſi quelibet res eſſet ſibi eadē per relationē additā. Manifeſtuꝫ eſt. n. ꝙ quodlibet ſibiipſi eſt idē. Eſt ergo hec relatio ſm rōnē tm̄: inq̄ꝫtuꝫ. ſ. vnā ⁊ eandē rē rō accipit, vt duo extrema relatiōis. Et ſilr̄ eſt in multis alijs. Quedam vero relationes ſunt, quarum vna realiter eſt in vno extremoꝝ ⁊ alia ſm rōnē tm̄ in alteroꝝ: ſicut ſciētia ⁊ ſcibile. Scibile. n. relatiue dr̄: nō q2 ipſū referf per aliquā relationē in ipſo exiſtentē: ſed q2 aliud referf ad ipꝫ: vt pꝫ p Phm in quinto meta. Et ſilr̄ eſt cū

T.20. columna dr̄ dextra animali. Dextrū. n. ⁊ ſiniſtruꝫ ſunt relationes reales in aiali: q2 in eis inueniunt determinate virtutes in qbus hm̄ōi relationes fundant. In columna autē nō ſunt ſm rem: ſed ſm rōnē tm̄: q2 nō hꝫ predictas virtutes q̄ ſunt fundamēta harū relationū. Quedā vero relatiua ſunt in qbus ex pte vtriuſqꝫ extremi inuenitur relatio realiter exn̄s, ſicut i equalitate ⁊ ſimilitudine. In vtroqꝫ. n. inuenit q̄ꝫtitas vel qualitas: q̄ eſt huius relationis radix. Et ſile ēt apparet in multis alijs relationib⁹. In illis igit relationib⁹ q̄ nō ponūt rem aliquā niſi in vno extremoꝝ: nō vr̄ difficile ꝙ mutato illo extremo in quo relatio realiter exiſtit: de nouo dicat aliquid relatiue de altero abſqꝫ ſui mutatione: cū nihil ei realiter adueniat. Sed in illis in qbus relatio inuenit realiter in vtroqꝫ extremoꝝ: vr̄ difficile ꝙ aliqd relatiue dicat de vno per mutationē alterius abſqꝫ mutatiōe ſui: cū nihil de nouo adueniat alicui abſqꝫ mutatione eius cui aduenit. Unde dicēdū eſt, ꝙ ſi aliqs p ſuā mutationē efficiatur mihi equalis, me nō mutato: iſta equalitas p̄mo erat in me quodā mō, ſicut i ſua radice, ex qua hꝫ eſſe reale. Et hoc. n. ꝙ habeo talē q̄ꝫtitatē: cōpetit mihi ꝙ ſim eq̄lis oībus illis q eādē q̄ꝫtitatē hn̄t. Cū ergo aliqs de nouo accipit illā q̄ꝫtitatē: iſta cōis radix eq̄litatis determinat ad iſtū: ⁊ iō nihil aduēit mihi de nouo p h̄ ꝙ incipio eſſe alteri equalis p ei⁹ mutationē. ¶ Tertio ibi.

Argu. ¶ Neqꝫ itē agētis eſt mot⁹/ ac patiētis: neqꝫ mouentis/ ac eius qd mouef: q2 motus/ nō ē mot⁹/ neqꝫ generatiōis/ eſt gn̄atio: neqꝫ oīno mutatiōis/ mutatio.

¶ Neqꝫ agentis neqꝫ patientis/ neqꝫ oīs qui mouef aut mouentis: q2 nō eſt motus/ motus: neqꝫ generationis/ gn̄atio: neqꝫ oīno mutationis/ mutatio.

¶ Probat ꝙ nō ſit mot⁹ in genere actiōis ⁊ paſſiōis. Actio eni ⁊ paſſio nō differūt ſubiecto a motu: ſed addūt aliquaꝫ rōnem (vt in tertio dictū eſt) Un̄ idē eſt dicere ꝙ mot⁹ ſit

T.11. [in agere ⁊ pati: ⁊ ꝙ mot⁹ ſit in motu. ¶ Circa h̄ ergo tria facit. Prio ꝓpōit ꝙ intēdit. Scd̄o pbat ꝓpoſitū. ibi [Primū qdē cū ꝯtigit,] 3° pōit q̄ꝫdā diſtinctionē ad ꝓpoſiti manifeſtationē. ibi [Dno āt qm̄ mouef.] Dicit ḡ p̄ ꝙ ſicut mot⁹ nō ē ei⁹ qd ē ad aliqd: ita ēt nō ē agētis ⁊ patiētis, neqꝫ

T.17. ēt (vt abſoluti⁹ loq̄mur) ē mouētis aut moti: q2 nō pōt eē ꝙ aliꝗs mot⁹ ſit alicui⁹ mot⁹: neqꝫ ꝙ gn̄atio ſit generationis: q̄ ſunt ſpēs mutationis: neqꝫ ēt ꝙ mutationis ſit mutatio que eſt genus eoꝝ ⁊ ēt corruptionis. ¶ Secūdo ibi.

Argu. ¶ Motus. n. dupl'r motus eē pōt: aut vt ſubiecti: vt hō mouef: q2 ex albo in nigrū mutaf. Et mot⁹ nē igit hoc mō: aut calefit/ aut frigefit/ aut mutat locū: aut accreſcit/ aut decreſcit: At hoc fieri neqt. Mutatio nāqꝫ nō ſubit rōnē ſubo. Aut hoc ipō ꝙ aliqd aliud ſubꝫ ex vna mutatiōe ad aliā mutatiōis ſpēꝫ: perinde vt hō ex egritudine ad ſanitatē mutaf. At neqꝫ hoc eē pōt: niſi p accn̄s: hic. n. mot⁹ ex alia forma i aliā/ ē mutatio/ ⁊ gn̄atio ⁊ corruptio/ nō eodē hoc excepto/ has qdē ad ſic oppoſita eſſe: motū āt nō ſilr̄. Simul igitur i morbū e ſanitate mutaf ⁊ ex hac ipſa mutatiōe ad aliā. Pꝫ igit cū egrotauerit ad quāuis fore mutatū. quieſcere nāqꝫ pōt. Et inſup nō ad quāuis ſemp/ ⁊ illam/ ex aliquo nimiꝝ in aliqd aliud erit. Quare ⁊ oppoſita ſanatio erit. nō ergo motus eſt motus/ niſi per accn̄s. velut ſi e recordatione in obliuionē mutaf/ q2 cui illud ineſt/ id interdū in ſcientiam/ interdum in ſanitatem mutaf:

¶ Primū qdē. n. contingit dupl'r motus/ eē motuꝫ. T.c.11 aut ſicut ſubiecti/ vt hō mouef: q2 ex albo in nigruꝫ mutaf an ſic ⁊ mot⁹/ aut caleſcit aut frigeſcit/ aut locū mutat/ aut augmētaf/ aut diminuit: ¶ Hoc aūt T.c.12 impoſſ eſt. Non. n. ſubiectoꝝ aliquod/ eſt mutatio. Aut in mutando alterum aliquod ſubm ex mutatione in alterā ſpēꝫ/ vt hō ex egritudine in ſanitatem. Sed neqꝫ hoc poſſibile eſt/ niſi ſm accidens. Hic. n. motus ex alia ſpē in aliā mutatio eſt/ ⁊ generatio ⁊ corruptio ſilr̄/ preter ꝙ he ſunt in oppoſita ſic/ motus aūt nō ſimiliter. Silr̄ igitur mutabitur ex ſanitate in egritudinem ex ipſa hac mutatione/ i aliam. Manifeſtum aūt ꝙ cū infirmef/ mutatus erit in quālibet/ contingit eni/ qeſcere. Et amplius/ non in cōtingentē ſemp. et illa/ ex quodam in quoddaꝫ alterum eſt. Quare ⁊ oppoſita erit ſanatio: ſed ſm quod accidit/ vt ſi ex recordatione in obliuionē mutaf/ qm̄ cui ineſt illud mutaf aliquando in ſcientiaꝫ/ aliquando vero in ſanationem.

¶ Probat ꝙ mutationis nō poſſit eſſe mutatio: ⁊ h̄ p ſex rōnes. Quarū p̄ma eſt: q2 ſi mutatiōis ſit mutatio: hoc pt itelli i dupl'r: vno modo vt mutatio ſit mutationis ſicut ſubiecti, qd mouef ſicut aliqua mutatio ē hoīs: q2 homo mouef, puta de albedine i nigredinē. Sic ḡ pōt intelligi ꝙ mot⁹ aut mutatio ſit mutatiōis, aut mot⁹ vt ſubiecti: ita. ſ. ꝙ mot⁹ aut mutatio moueaf. puta ꝙ caleſcat aut infrigidef vel moueaf ſm locū, aut ſm augmētuꝫ ⁊ diminutionē. Sed hoc eſt impoſſibile: q2 mutatio nō eſt de numero ſubiectoꝝ: cum nō ſit ſubſtantia per ſe ſubſiſtēs: nō ergo pōt eſſe mutatio mutatiōis, vt ſubiecti. Alio⁰ pōt intelligi, vt ſit motus mutationis vt terminiꝫ: ita. ſ. ꝙ aliqd

subiectum

ſubiectū moueať ex vna ſpecie mutationis in alterā: ſicut ex calefactione i infrigidationē: aut ſanationē: vt duę mutationes intelligant̃ duo termini vnius mutationis: ſicut ęgritudo ⁊ ſanitas itelligūtur duo termini mutationis: cū homo mutať a ſanitate in ęgritudinē. Sed nō ē poſſibile ꝙ aliqđ ſubm moueať per ſe de mutatiōe in mutationē: ſ3 ſolū per accñs. Et ꝙ hoc nō ſit poſſibile p ſe: pbať dupl'r. Prio qdē ſic. Oīs. n. mot⁹ eſt mutatio ab vna ſpē, determinata, in aliā ſpē3 determinatā: ⁊ ſil'r gñatio ⁊ corruptio q̄ ꝯdiuidunť motui: hñt determinatos terminos. S3 ē ꝯ̄ria intrātū ꝙ gñatio ⁊ corruptio ſūt i terminū oppoſitū[ſic] .i. ſm ꝯ̄dictionē: ſed mot⁹ eſt i terminū oppoſitū[nō ſil'r] ſed ſm ꝯ̄rietatē. Si igiť aliqđ ſub3 muteť de mutatione i mutationē: puta de ęgritudine in dealbationē: ſimul dum mutať ſubiectū de ſanitate in ęgritudinē: mutabitur ēt ex hac mutatione in aliā. Du3 eni3 ſubiectū adhuc ē partim in termino a quo moueť in terminum ad quem: ſicut du3 aliqs h3 aliqđ de ſanitate: moueť ad ęgritudinē. Si ergo motus de ſanitate in ęgritudinem ſit termin⁹ a quo alicu ius motus: dū adhuc durat iſta mutatio. qua. ſ. aliquis mu tatur de ſanitate in ęgritudinē: ſimul mutabiť ſubiectū de hac mutatione in aliā: q̄ ſuccedit i ſubiecto huic mutatio ni. Manifeſtū eſt aūt, ꝙ qñ p⁹ mutatio fuerit terminata: ſcilicet cū ia3 qs ex ſanitate mutat⁹ eſt in ęgritudinē: po terit deinceps ſuccedere ſibi quęcūq3 alia mutatio. Nec h eſt mirū: q2 ꝯ̄tingit terminata prima mutatione, ſubiectū quieſcere, ⁊ nulla mutatione mutari: ⁊ eadē rōne ꝯ̄tingit ꝙ muteť alia quacūq3 mutatione. Si igiť eſt aliqs mot⁹ de prima mutatione, in ſcdam mutationē q̄ ſuccedit i ſub/ iecto: ſequeť ꝙ motus ſit de prima mutatione in quācūq3 aliā indeterminate. Et hoc eſt contra rōne3 motus per ſe: q2 oīs mot⁹ eſt de determinato, ad determinatū terminū. Nō enim corp⁹ mouetur per ſe de albo in quodcūq3: ſed in nigrū aut medium. Patet ergo ꝙ duę mutationes non ſunt per ſe termini mutationis alicuius. Scdo autē ꝓbat idē per aliā rōnē. Quia ſi mutatio q̄da3 per ſe eſt de muta tione p̄cedēte in mutationē ſubſeqūētē: nō op3 ꝙ ſemper ſit mutatio in mutationē[ꝯ̄tingētē]. ſ. quā ꝯ̄tingat ſimul eſſe cū mutatione p̄cedēte: ſicut dealbatio ſimul poteſt eē cū ęgrotatione: ſ3 ſanatio nō pōt ſimul eē cū ęgrotatione: q2 ſūt ꝯ̄rię mutationes. Cōtingit tñ ꝙ ęgrotationi ſucce/ dat in eodē ſubiecto, ſicut dealbatio, ita ⁊ ſanatio. Et hoc eſt qđ dicit ꝙ mutatio quę poniť eſſe de vna mutatione in aliā, nō ſemp eſt in mutationē contingentē: cū qñq3 ſucce dat nō contingens. Et illa ēt mutatio nō cōtingens: ē[ex quodā in quoddā alteꝝ]id eſt iter duos alios terminos, q̄re iſta mutatio nō cōtingēs in quā aliqs mutať de ęgro tatiōe: erit ſanatio oppoſita ęgrotationi. Qđ aūt h ſequať incōueniēs, p3 ex ꝓpoſitione ſupra iducta. ſ. ꝙ ſimul dū ē p̄ma mutatio, mutabiť in ſcdā3. Simul ḡ dū aliqs moueť ad ęgritudinē, mutabiť ad ſanationē. Sanationis aūt ter/ min⁹ eſt ſanitas: ē. n. de quodā i quoddā aliud (vt dicit) Unde relinquiť ꝙ ſimul dū aliqđ moueť ad ęgritudine3: moueať ēt ad ſanitatē: qđ eſt moueri ad duo ꝯ̄ria ſimul: ⁊ i tēdere ea ſimul: qđ ē ipoſſibile. Sic igiť māifeſtū ē, ꝙ nul/ la mutatio eſt p ſe de vna mutatione in aliā. S3 ꝙ hoc cō tingat eſſe p accidens (vt pręmiſit) manifeſtat ſubdēs: ꝙ p accñs hoc ꝯ̄tingit: ſicut qñ ſubiectū nunc mutať vna muta tione, ⁊ poſtmodū alia: puta ſi aliqđ dꝫ mutari p accidens de recordatione in obliuionē: vel in quācūq3 aliā mutatio nē: q2 ſubiectū mutatiōis qñq3 mutať in ſciētia3: ⁊ qñq3 in aliqđ aliud: puta in ſanitatē. ℭ Scdam rōnem ponit ibi.

Argr. ℭ Pręterea ſi mutatiōis ē mutatio: generationiſq3 gñatio, in infinitū erit abitio. Neceſſe ē aūt ⁊ p̄orē eē, ſi poſterior erit: veluti ſi generatio ſimplex aliqñ fiebat: ⁊ ipm fiēs fiebat. Quare nōdū erat fiēs ſim pliciter, ſed aliqđ fiēs: atq3 tā fiēs: ⁊ hoc rurſus ali quando fiebat. Quare nōdum erat iam fiens. Cū autem infinitoꝝ primū quicq̄3 non ſit: primu3 ipm non erit. Quare neq3 id erit qđ h3ret. Impoſſibile eſt igitur generari quicq̄3, moueri, aut mutari.

ℭ Amplius aūt in infinitu3 vadit, ſi erit mutationis mutatio, ⁊ generationis gñatio. Neceſſe eſt igitur eſſe prima3, ſi vltima erit, vt ſi ſimpl'r gñatio fiebat aliquādo, ⁊ qđ fit fiebat. Quare nondū erat qđ fit ſimpliciter: ſed aliquid cum fit ⁊ factum eſt iam, ⁊ iteꝝ fiebat hoc, aliqñ. Quare nondum erat tūc, qđ fit. Qm̄ aūt infinitoꝝ non eſt primum: nō erit quid vltimū. Quare neq3 habitu3: neq3 fieri igitur, neq3 moueri poſſibile eſt: neq3 mutari nihil. T. c. 13

ℭ Pręmittit duas cōditionales. Quarū prima eſt: ꝙ ſi mu tatio eſt mutationis, vel generationis generatio, quocūq3 mō, neceſſe ē ꝓcedere in infinitū: q2 eadē rōne gñatio ſcda hēbit aliā gñationē: ⁊ ſic in infinitū. Scda cōditionalis ē: ꝙ ſi ordinēť hoc mō gñatiōes: ⁊ mutatiōes: ꝙ mutatio ſit mutatiōis, ⁊ gñatio gñationis: ſi vltima mutatio vel gña/ tio erit, neceſſe eſt ꝙ p̄ma ſit. Hāc aūt ſcda3 ꝯditionalē ſic ꝓbat. Sit. n. aliqđ qđ генереť ſimpl'r puta ignis: ſi gñatio nis ē gñatio: op3 dicere, ꝙ ēt iſta ſimpl'r gñatio, aliqñ gene rabať: ⁊ h ipm fieri fiebat: cū aūt fiebat ipſa gñatio: nōdu3 erat illud qđ generať ſimpl'r. ſ. ignis: q2 aliqđ nō eſt dū fit: ſed qñ iam factū eſt, tunc p̄mo eſt: q̄3diu ḡ fiebat generatio ignis: ignis nōdū erat fact⁹: nōdū ḡ erat: ⁊ iteꝝ ipſa gña/ tio ſue gñationis eadē rōne aliqñ fiebat: ⁊ ſicut qñ fiebat gñatio ignis, nōdū erat ignis: ita ſeqtur ꝙ quādiu fiebat generatio generationis ignis: nōdū eſſet gñatio ignis: ex quo manifeſtū ē ꝙ generatio ignis eſſe nō pōt niſi comple ta ſua gñatione: ⁊ eadē rōne nec illa niſi fuerit p̄cedēs, ⁊ ſic vſq3 ad primā. Si ergo nō fuerit prima generatio, nō erit vltima, quę eſt generatio ignis: ſed ſi procedať in genera/ tionib⁹ i infinitū, nō eſt accipere primā mutationē, vel gene rationē: q2 in infinitis nō eſt primū: vñ ſequitur ꝙ neq3 ſit [habitū]. i. ꝯ̄ñr ſe hñs in gñationib⁹: ſi aūt nō ſit aliqua generatio nec mutatio: nihil ſit, neq3 moueť. Si ḡ genera/ tiōis ſit gñatio ⁊ mutatiōis ſit mutatio, nihil ſit neq3 moue tur. ℭ Eſt autē attēdēdum, ꝙ hęc rō nō excludit quin mu tatio poſſit ſequi mutationē per accñs in infinitū: qđ op3 dicere ſm opinionē Ariſ: qui poſuit motū ęternū. S3 intē dit oſtēdere (ſicut p̄us dcm̄ ē) ꝙ mutatio nō ſit mutatiōis p ſe in infinitū. Sic. n. poſtrema depēderēt ex infinitis pręce/ dētibus, ⁊ nunq̄3 finirenť. ℭ Tertiam rōnem ponit ibi.

ℭ Pręterea eiuſdē eſt ꝯ̄rius mot⁹: ⁊ quies inſup: ⁊ generatio: atq3 corruptio. Quare ipſum fiens tunc corrūpiť (cu3 ſit fiens) neq3 enim ſtatim fiens: neq3 poſterius: ſit enim oportet, id quod corrumpitur. Argr.

ℭ Amplius eiuſdē, motus ꝯ̄rius eſt, ⁊ adhuc quies: ⁊ gñatio, ⁊ corruptio. Quare ⁊ qđ fit (cū fiat qđ fit) tunc corrumpitur. neq3 enim cum mox fit, neq3 poſterius. eſſe enim oportet quod corrumpitur. T. c. 14

ℭ Quę talis eſt. Eidē motui ꝯ̄riať ⁊ mot⁹ ⁊ qes: ſicut aſcē ſioni ꝯ̄riať deſcēſus ⁊ qes in loco iferiori: ⁊ ſimiliter gene ratio ⁊ corruptio ꝯ̄riātur: ꝯ̄ria aūt nata ſunt fieri circa idē. ergo quicquid generať pōt corrūpi. Sed ſi gñationis ē ge neratio: op3 ꝙ gñatio genereť: ergo gñatio corrumpitur. Sed qđ corrūpiť op3 eſſe: ſicut. n. gñať qđ nō eſt: ita corrū piť qđ eſt. ergo op3 ꝙ[cū fiat qđ fit]. i. cu3 gñatur aliquid gñatione exiſtente: tūc ipſa gñatio corrūpať: nō quidē ſtatim

augmentum eſt. Qui vero ex hac: decrementum.

¶ Oſtēdit quō fit mot⁹ in quantitate: ⁊ dicit ꝙ mot⁹ qui eſt in q̄ntitate, nō eſt nominat⁹ ſm ſuū genus, ſicut altera/tio: ſed nominatur ſm ſuas ſpēs: que ſunt augmentū ⁊ decremētū. Mot⁹.n. qui eſt ab imperfecta magnitudine ad perfectam: vocaꝛ augmentū. Qui vero eſt a pfecta magnitudine in iperfectā: vocatur decrementum. ¶ Tertio ibi.

Argy. ¶ At is qui eſt in loco: ⁊ cōi noie caret: ⁊ ꝓprio. latio autē cōi nomine nūcupetur/ q̄ꝙ̄ ea ſola ꝓprie ferri dicunꝛ: in quibus cum mutant locum/ non eſt ſitum ſtare: ⁊ quo loco ſeipſa non mouerint.

¶ Qui autem eſt ſm locum/ ⁊ ſm proprium ⁊ cōmune/ innominatus eſt. ſit autem latio vocata: quod commune eſt. quamuis dicantur ferri hec ſola pro/prie: cum non in ſeipſis ſit ſtare mutantibus locū. et quecunq̄ non ipſa ſeipſa mouent ſm locum.

¶ Oſtēdit qualr̄ fit mot⁹ i vbi: ⁊ dicit ꝙ mot⁹ ſm locū, nō hꝫ nomē cōe gn̄is: neq̄ noia ꝓpria ſpecierū: ſed ipoſitū eſt ei nomē cōe, vt vocetur latio: q̄uis hoc nomē nō ſit ꝓprium oīno motus localis in cōi. Illa.n. ſola dn̄r ꝓprie ferri que ſic mouenꝛ ſm locū: ꝙ nō eſt in ptāte eoꝝ ꝙ ſtēt: ⁊ hꝰ ſunt illa q̄ nō mouenꝛ a ſeipſis ſꝫ locū: ſꝫ ab alijs. Ideo aūt iponi potuit nomē cōe motui i q̄litate: q2 q̄litates ſūt ꝯrie ſꝫ ꝓpriā rōnē ſuaꝝ ſpecierū: ſm q̄s ꝯtinētur ſub gn̄e q̄litatis. Cōtrarietas aūt i q̄ntitate nō eſt ſm rōnē ſuaꝝ ſpecierū: ſed ſm pfectū ⁊ diminutū (vt.ſ. dc̄m̄ eſt) ⁊ ſm hoc denominā/tur ſpecies. Sed in loco eſt cōtrarietas ſolū per cōparatione ad motū reſpectu cui⁹ duo termini maxime diſtant: ⁊ ideo q2 iſta cōtrarietas eſt ſm id qd̄ oīno extraneū eſt ab hoc genere: non potuit mot⁹ qui eſt in hoc genere hr̄e nomē: neq̄ in generali: neq̄ ſm partes. ¶ Deinde cum dicit.

Argy. ¶ Mutatio aūt ea q̄ eſt eadē in forma ad magis ac min⁹ tale: alteratio ē. Ea nāq̄ mutatio qua ex ꝯrio ad ꝯriū itur: aut ſimplr̄ aut aliq̄ ex pte mot⁹ minimꝰ eſt. Nā ſi ad min⁹ tale accedit ad ꝯriū: ſi ad magis vt ex ꝯrio in ipſū mutari dicetur. Nihil.n. intereſt aliq̄ ex pte q̄ppiā. an abſolute muteꝛ. Attn̄ aliq̄ ex parte eſſe ipſa ꝯria oportebit. Eſt aūt ex eo magis minuſue tale: q2 plus aut min⁹ ineſt ꝯrij: ⁊ nō ineſt.

T.c.19 ¶ Que autem eſt in eadem ſpē mutatio in magis ⁊ minus alteratio eſt. que.n. ex ꝯrio aut in ꝯrium/ motus eſt: aut ſimplr̄/ aut ſic. In minus quidem.n. va/dens: in ꝯrium diceꝛ mutare. In magis aūt: tāq̄ ex ꝯrio in ipſum. Differt.n. nihil ſic mutare/ aut ſimpliciter/ niſi ꝙ ſic indigebit ꝯtraria eſſe. Magis aūt ⁊ minus eſt quo plus aut minus ꝯrij inſunt/ aut non.

¶ Maīfeſtat qddā qd̄ poterat eē dubiū: oñdēs ad quā ſpēꝫ mot⁹ reducaꝛ mutatio q̄ ē ſꝫ magis ⁊ min⁹: puta cū aliqd de magis albo, fit min⁹ albū: ⁊ e ꝯtrario. Poſſet.n. alicui videri ꝙ reduceretur ad motū augmēti ⁊ decrementi. Sed ipſe oñdit ꝙ reducitur ad motū alterationis: ⁊ dicit ꝙ mutatio q̄ ē i eadē ſpē q̄litatis: puta i albedine vel in magis, vel i min⁹, ē alteratio. Et hꝰ pbat p h̄ ꝙ alteratio ē mutatio de ꝯrio i ꝯriū ſꝫ q̄litatē: qd̄ ꝯtingit duplr̄. [Aut ſimplr̄.] Cū aliqs mutaꝛ de albo i nigrū: vel e ꝯ. [aut ſic].ſ. qn̄ aliqd mutaꝛ de magis albo i min⁹ albū: ⁊ e ꝯtra. Et ꝙ ſic mutari ſit mutari de ꝯrio in ꝯriū ꝓbat p h̄, ꝙ cū aliqd mutatur de magis albo i min⁹ albū: ꝓt dici mutari de ꝯrio i ꝯriū: q2 appropinquat ad ꝯtrū.ſ. ad nigrū: cū aūt mutaꝛ aliqd de min⁹ albo i magis albū: idē ē ac ſi mutareꝛ de ꝯrio i ꝯriū.ſ. de nigro i ipſū albū: ex h̄.n. fit magis albū: q2 magis recedit a nigro: ⁊ pfecti⁹ pticipat albedinē. Et nihil differūt q̄ntū ad h̄ ꝙ ſit alteratio, ꝙ muteꝛ aliqd d ꝯrio i ꝯriū. [vel ſimplr̄ vel ſic.].ſ. ſm magis ⁊ min⁹: niſi ꝙ qn̄ mutaꝛ aliqd ſimplr̄ de ꝯrio i ꝯriū, nece ē ꝙ ſint duo ꝯria i actu termini alterationis vt albū ⁊ nigrū. Sꝫ mutatio ſꝫ magis ⁊ min⁹ ē, i quātū ē plus ⁊ min⁹ de altero ꝯriorū: vel nō ē. ¶ Ulteri⁹ ibi.

¶ Ex his igitur que dicta ſunt/ patet mot⁹ has tres ſolas eſſe mutationes. Argy.

¶ Quod quidem igitur hi tres ſoli motus/ ſunt: ex his manifeſtum eſt. T.c.20

¶ Cōcludit ex dictis tres ſolū pdictas ſpecies mot⁹ eſſe. ¶ Deinde cum dicit. Argy.

¶ Eſt aūt imobile/ ⁊ id qd̄ moueri nō pōt: ⁊ id qd̄ multo i tpe vix moueꝛ/ aut id qd̄ tarde admodū icipit ⁊ id inſuper qd̄ aptum ē qdē vt moueaꝛ/ moueriq̄ pōt. nō tn̄ tunc cum eſt aptum moueri: ⁊ vbi: ⁊ quē admodum eſt aptum mouetur: qd̄ quidem ſolū immobilium/ quieſcere voco. Eſt eniꝫ motus cōtraria quies. Quare fit/ vt ipſa ſit priuatio ſuſceptiui.

¶ Immobile aūt ē/ ⁊ quod oīno ipoſſe ē moueri: ſicut ſon⁹ inuiſibilis. Et quod multo tpe vix moueꝛ/ aut quod tarde icipit: qd̄ diciꝛ grauiter mobile. Et qd̄ aptū natū eſt moueri ⁊ poſſibile: non mouetur autē tūc cū aptū natum eſt: ⁊ vbi: ⁊ ſic/ quod quidē quieſcere voco/ immobilium ſolum. Contrarium enim quies/ motui eſt. Quare/ priuatio erit ſuſceptiui.

¶ Oñdit quot modis dr̄ immobile: ⁊ ponit tres modos. Pͥo.n. dr̄ imobile illd̄ qd̄ nullo mō ē aptū natū moueri, vt de⁹. ſic dr̄ inuiſibile qd̄ nō ē natū videri: vt ſonus. Scd̄o mō, dr̄ imobile, qd̄ difficile ē moueri: ⁊ hoc duplr̄: vel q2 poſtq̄ icepit moueri moueꝛ tarde ⁊ cū magna difficultate ſic ſiqs dicat claudū imobilē: vel q2 difficile ē ꝙ incipiat moueri: ⁊ per multū tēpus oportet ad hoc laborare: ſicut ſi dicamus, ꝙ aliquis mons vel aliqd̄ magnum ſaxum, eſt immobile. Tertio mō dr̄ aliqd imobile qd̄ natū ē moueri: ⁊ pt de facili moueri: nō tn̄ moueꝛ qn̄ natū eſt moueri: ⁊ eo mō quo natū ē moueri. Et hoc ſolū ꝓprie dr̄ qeſcere: q2 qes ē ꝯria motui. Et accipit hic ꝯrietatem large, ſm ꝙ ēt includit priuationē. Unde cōcludit ꝙ opꝫ ꝙ quies ſit priuatio in ſuſceptiuo motus. Contrarium.n. ⁊ priuatio, non eſt niſi in ſuſceptiuo ſui oppoſiti. ¶ Ultimo ibi.

¶ Quid igiꝛ ē mot⁹ ⁊ qd qes: vt quot ſūt mutatiōes ⁊ quod motus/ per ea q̄ diximus pſpicuū iā euaſit. Argy.

¶ Quid qdē igiꝛ eſt motus/ ⁊ qd qes/ ⁊ quot mutationes. ⁊ quales motus: manifeſtū ex dictis. T.c.21

¶ Epilogat que dicta ſunt, dicens manifeſtū eſſe ex dictis, qd ſit mot⁹: ⁊ quid quies: ⁊ quot ſint mutationes: ⁊ q̄es mutationes poſſunt dici motus. Lec.v.

¶ Poſt hec dicam⁹/ qd ē ſimul eē: ⁊ ſeorſū: ⁊ qd tāgere/ ⁊ qd īter: ⁊ qd deinceps: ⁊ qd herēs: ⁊ ꝯtinuū ⁊ quibus horum vnūquodq̄ competere aptū eſt. Argy.

Poſt hec autem dicamus/ quid eſt ſimul/ ⁊ extraneum/ ⁊ quid eſt tangere/ ⁊ quid eſt medium: ⁊ conſequēter: ⁊ quid habitum ⁊ quid continuum: ⁊ in qualibet re vnumquodq̄ horum eſſe aptum natum ſit.

Poſtq̄ Phs diuiſit mutationē ⁊ motū in ſuas ſpecies: hic pcedit ad determinandū de vnitate

⁊ ɔtrarietate motus in ſuas ſpẽs. Et circa hoc duo facit.
Primo pmittit q̄dā neceſſaria ad ſeqoētia. Scõo pſeqoit̃
T.31. principale ꝓpoſitū. ibi[Unus aũt motus.] Circa pᵐ tria
facit. Prio dicit de q̄ eſt intentio. Scõo exeqtur ꝓpoſitū.
T.22. ibi[Simul qdē igit̃.] Tertio recapitulat ibi[Quid qdē
T.30. igit̃.] Dicit ḡ primo ꝙ ddꝫ eſt poſt p̄dicta, qd eſt ſimul ⁊
quid eſt extraneū, vel ſeparatū: ⁊ qd eſt tāgere: ⁊ qd eſt me
diū: ⁊ qd eſt ɔñr: ⁊ qd habitum: ⁊ qd continuum: in qbus
hęc nata ſūt eſſe. Pmittit aũt hęc: q: hoꝝ diffinitionib⁹
vtitur in demonſtrationibus cōſequētibus p totū librū.
ſicut ⁊ in principio Euclidis ponunt̃ diffinitiones q̄ ſunt
ſequentium demonſtrationum principia. ¶ Secūdo ibi.

Argu. ¶ Simul igit̃ ea loco dicunt̃ eſſe/ q̄ vno in loco ſunt
primo. Seorſuꝫ autē/ ea quę in diuerſis ſunt locis.
Ea dicuntur tangere: quorum extrema ſunt ſimul.

T.c.22 ¶ Simul igitur dicuntur hęc eſſe ſecundū locuꝫ: quę
cunqꝫ in vno loco ſunt primo. Separatim autem/
quęcunqꝫ ſunt in altero. Tangere autem quorum
vltima ſimul.

¶ Exeqtur ꝓpoſitū. Et p̄ diffinit q̄ pmiſſa ſunt. Scõo cōpa
T.28. rat ea adinuicē. ibi[Manifeſtū aũt ꝙ pmū.] Circa pᵐ tria
facit. Prio diffinit ea q̄ ptinēt ad tāgere. Scõo ea q̄ ptinēt
infra ad h̄ qd eſt ɔñr. ibi[Mediū vero.] Tertio ea q̄ ptinēt ad
T.27. cōtinuū. ibi[Cōtinuū aũt.] Et q: i diffinitione eius qd eſt
tāgere ponit̃ ſimul: ideo p̄ diffinit ipſū: ⁊ dic̄ ꝙ illa dñr eē
ſimul ſm locū q̄ ſunt in vno loco p̄: ⁊ dr̄ pmus loc⁹ vniuſ
cuiuſqꝫ q eſt ꝓprius locus eius. Et hoc. n. aliq̄ dñr eſſe ſi
mul, ꝙ ſunt i vno loco ꝓprio: nō aũt ex hoc ꝙ ſunt i vno lo
co cōi: q: ſm h̄ poſſet dici, ꝙ oia corpora eēt ſimul: q: oia
cōtinent̃ ſub cęlo. Dicit aũt ꝙ ſimul dñr hęc eſſe ſꝫ locū: ad
dr̄iam eoꝝ q̄ dñr eſſe ſimul tpe: hoc. n. nō eſt nūc ad ꝓpoſi
tuꝫ. Per oppoſitū aũt dñr eſſe ſeparatiꝫ vel ſeorſuꝫ, q̄cūqꝫ
ſunt in alio ⁊ alio loco. Tangere aũt ſe dicunt̃, quoꝝ ſunt
vltima ſimul. Ultima aũt corporū ſunt ſupficies: ⁊ vltima
ſuperficieꝝ ſunt lineę: ⁊ vltima lineaꝝ ſunt puncta. Si ḡ
ponat̃ ꝙ duę lineę ſe tāgant i ſuis vltimis: duo pūcta dua
rum linearū ſe tangentium, continebuntur ſub vno pūcto
loci cōtinentis. Nec ꝓpter hoc ſeqtur, ꝙ locatū ſit ma
ius loco: q: punctum additū puncto nihil maius efficit.
Et eadem ratione ſe habet in alijs. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Id eſt iter: ad qd p̄us accedere aptū id qd mutat̃/
q̄ꝫ ad id qd vltimū mutat̃. ſꝫ nām cōtinue ſubiens
mutationē: atqꝫ hoc eſt i minimis trib⁹. Eſt. n. vlti
mū mutatiōis ɔ̃riū ipſuꝫ. Cōtinue aũt id mouet̃/ qd
nihil/ aut pparꝝ rei/ nō tpis/ itermittit. Nihil. n. iter
capedo tpis ꝓhibet: fieriqꝫ p̄t vt poſt p̄mā fidiū/ vl
tiā cōtinuo ſonet: ſꝫ rei i q̄ mouet̃. Atqꝫ hoc ⁊ i mo
tu q loco accōmodat̃/ ⁊ i cęteris motionib⁹ pꝫ. Cō
trariū aũt id eſt in loco qd plurimum rec a linea di
ſtat. Minima enim eſt finita/ ⁊ finitum menſura.

¶ Medium vero/ in qd aptū natū eſt primum ptige
re mutās: quā in quod vltimū mutat/ ſm nām cōti
nue mutans. In minus aũt eſt mediū/ in tribus: vlti
T.c.23 mū qdē. n. mutationis/ cōtrariuꝫ eſt. ¶ Cōtinue aũt
mouet̃: quod nihil/ aut pauciſſimum deficit rei: non
tpis. Nihil. n. ꝓhibet deficiētē rei non tpis: ⁊ ſtati
autem poſt hypatē/ ſonare vltimā: ſed rei in quam
mouetur. Hoc autem ⁊ in his q̄ ſunt ſꝫ locum: ⁊ in
T.c.24 alijs mutationibus/ manifeſtū eſt. ¶ Cōtrariū aũt
ſm locum eſt/ ſm rectitudinem diſtans plurimum.
Minima autem finita. metrum autem/ finitum eſt.

¶ Diffinit ea q̄ ptinēt ad h̄ qd ɔñr ſe hꝫ: ⁊ circa h̄ tria fac̄.
Prio diffinit mediuꝫ qd ponit̃ in diffōne eius qd eſt ɔñr.
Scõo diffinit hoc qd eſt ɔñr. ibi[Cōſequēter aũt.] Ter
tio infert quoddā corollariū ex dictis. ibi[Qm̄ aũt dis mu T.25.
tatio.] Dicit ḡ primo, ꝙ mediū eſt in quod prio aptū natū 2ᵃ parte
eſt puenire, id quod cōtinue mutat̃ ſm naturā, q̄ꝫ i vltimū
terminū motus, in quē mutat̃. Sicut ſi aliqd mutat̃ de. a.
in. c. per. b. dūmodo ſit ɔtinuus motus: pmo puenit ad. b.
q̄ꝫ ad. c. Mediū aũt pōt quidē eſſe in pluribus: q: iter duo
extrema pñt eſſe multa media: ſicut iter albū ⁊ nigrū, ſunt
multi colores medij. Sꝫ ad min⁹ opꝫ, ꝙ ſit in trib⁹: q: dVoꝝ
duo ſunt extrema: ⁊ vnū mediū. Sic igit̃ mediū ē p quod i
mutatione puenit̃ ad vltimū: ſꝫ vltimū mutationis ē ɔ̃riū.
dictū eſt enim ſupra, ꝙ motus eſt de ɔ̃rio in ɔ̃riū. Et q: in
diffinitione medij poſuerat ɔtinuationē mot⁹: ɔñr oñdit̃
quid dicat̃ cōtinue moueri. Poteſt aũt cōtinuatio mot⁹ ex
duobus attendi: ⁊ ex tpe i quo mouet̃. ⁊ ex re p quā tran
ſit: ſicut eſt magnitudo in motu locali. Ad hoc igitur ꝙ ſit
motus cōtinuus, reqrit̃ ꝙ nulla interpollatio ſit in tpe: q:
quātūcunqꝫ modicū interpollaret̃ mot⁹ ſm tps, non eſſet
ɔtinuus. Sed ex parte magnitudinis p quā trāſit motus
poteſt eſſe aliqua media itrpollatio ſine p̄iudicio ɔtinua
tionis motus: ſicut pꝫ in tranſitibus viaꝝ in qbus ponūt̃
lapides abinuicē modicū diſtantes: per quos trāſit homo
de vna pte vię ad aliā motu cōtinuo. Hoc eſt ḡ quod dicit
ꝙ[cōtinue mouet̃ illud qd nihil deficit rei.] id eſt, qd nō
hꝫ iterpollationē ex pte rei p quā trāſit. Aut ſi deficit pau
ciſſime deficit. Sed tēpus non poteſt, nec pauciſſimuꝫ de
ficere: ſi ſit motus continuus. Quomodo autē res poſſit
deficere i motu cōtinuo manifeſtat ſubdēs: ꝙ nihil ꝓhi
bet aliqd moueri cōtinue cū defectu rei: ſꝫ nō tpis. Sicut
ſi aliqs citharizans ſtati poſt hypaten. i. primā chordā gra
uem: ſonet vltimā acutā: intermiſſis qbuſdā chordis i me
dio. Sed iſte defectus ē rei in q̄ eſt mot⁹: nō aũt tpis. Hoc
aũt qd dictū eſt de cōtinuitate motus: itelligēdū eſt tam in
motu locali: q̄ꝫ in alijs motibus. Sed q: nō eſt manifeſtuꝫ,
quo vltimū in motu locali ſit ɔ̃riū: q: loc⁹ nō vr̄ eē cōtrarius
loco: iō hoc manifeſtat: ⁊ dicit ꝙ ɔ̃riū ſm locū ē quod plu
rimū diſtat ſm lineam rectā. Et intelligendū eſt plurimaꝫ
diſtantiā eſſe ſm comparationem ad motum: ⁊ mobilia: ⁊
mouētia. Sicut maxime diſtant ſm locū per comparatio
nem ad motū grauium ⁊ leuium centrū, ⁊ extremitas cęli
quo ad nos. Scōm aũt motū nrum, ve itum maxime di
ſtat id quo intēdimus ire ab eo a quo icepimus moueri.
Quid autē ſibi velit quod dixit[ſꝫ rectitudinē.] Expōit
ſubdens,[minima autē finita]. Ad cuius intellectum cō
ſiderandū eſt, ꝙ minima diſtantia quę eſt in quęcūqꝫ duo
puncta ſignata eſt linea recta quam contingit vnā tantum
eſſe inter duo puncta. Sed lineas curuas ɔtingit in infini
tū multiplicare inter duo puncta: ſm ꝙ duę lineę curuę ac
cipiuntur, vt arcus maiorū vel minorum circulorum. Et
quia omnis menſura debet eſſe finita: alias nō poſſet certi
ficare quantitatē: quod eſt ꝓprium menſurę: ideo diſtantia
maxima quę eſt inter duo: nō poteſt menſurari ſm lineam
curuam: ſed ſolū ſm lineam rectam, quę eſt finita, ⁊ deter
minata. ¶ Secundo ibi.

¶ Deinceps id ē: iter qd poſt p̄nᵐ aut poſitiōe, aut for Argu.
ma/ aut aliquo alio definitū: ⁊ id ad qd deinceps dī
eē/ nihil eoꝝ cadit q̄ in eodē gñe ſunt. Ut linea ad
lineā: vel lineę/ aut vnitas ad vnitatē: vel vnitates:
aut domus ad domū. Nihil vero ꝓhibet inter ipſa
quippiaꝫ aliud eſſe. Quod. n. deinceps eſt/ ad quip
piam eſt deinceps: ⁊ eſt quid poſterius illo. Nō. n.
pſum vnum ad duo: aut calēdę ad nonas/ ſed hęc

ad illa

ad illa deinceps ſunt. Hęrens autez id eſt/qȏ dein ceps eſt:atq; inſuper tangit.

T.c.25 ¶ Conſequēter aūt/quod cū poſt primū ſolū ſit:aut poſitione/aut ſpē:aut aliquo ſic determinatorū: nullum medium eſt eoꝝ q̄ ſunt in eodem gñe: ⁊ cuius ꝯñr eſt. Dico autem/vt linea/lineę: ſm ꝙ ſunt lineę/ aut vnitati vnitas/ſm ꝙ ſunt vnitates/ aut domui/ domus. Aliud autem nihil prohibet eſſe/medium. Conſequēter.n.alicui ꝯñr:ac poſterius aliqd. Nō eni vnū/cōſequenter ē duob⁹:neq; noua luna ſecū

T.c.26 dę ꝯñr:ſed hę eillis. ¶ Habitum autem eſt/ quod cum conſequenter eſt/ tangit.

¶ Diffinit h̄ qȏ ꝯñr ſe hȝ⁊ quandā ſpēm eius.ſ.habitū:⁊ dicit ꝙ ad h̄,ꝙ aliqd dicat̄ eſſe ꝯñr ad alteꝝ,duo req̄runt̄ quoꝝ vnū eſt,ꝙ ſit poſt aliqȏ primū quodā ordine:vel ſm poſitionē:ſicut in ijs quę ſunt ſm ordinē in loco.vel [ſm ſpēm]ſicut dualitas ē poſt vnitatē:vel quocūq; alio modo aliqua determinate ordinent̄:ſicut ſm virtutē:ſȝ dignitatez ſm cognitionē ⁊ hmōi. Aliud qȏ req̄rit̄ eſt ꝙ inter id qȏ ē ꝯñr,⁊ id cui ē ꝯñr,nō ſit aliquid mediū de numero eoꝝ quę ſunt i eoꝝ genere,ſicut linea ꝯñr ſe habeat ad lineā:ſi nulla linea ſit in medio:⁊ ſimiliter ē de vnitate ad vnitatē,⁊ de domo ad domū.Sed nihil ꝓhibet ad hoc ꝙ aliqd ſit ꝯñr alteri,ꝙ aliquid ſit mediū inter ea,alterius generis:ſicut ſi aliqȏ animal ſit mediū inter duas dom⁹. Quare aūt dixerit[⁊ cuius eſt ꝯñr,⁊ qȏ ē poſt primū]manifeſtat ſubdēs:ꝙ oē qȏ dr̄ ꝯñr,eſt reſpectu alicuius:⁊ nō tanq̄; pri⁹, ſed tanq̄; poſterius. Non.n.dr̄,ꝙ vnū ſit cōſequēter duobus:neq; noua luna ſecundę:ſed e contra. Deinde diffinit quandā ſpeciem eius qȏ eſt conſequēter: habitum ſȝ ⁊ dicit ꝙ nō omne qȏ eſt ꝯñr:eſt habitum:ſed qñ ſic eſt conſequēter,qȏ tangit:ita ꝙ nihil ſit medium:nō ſolum eiuſdē generis:ſed nec alterius. ¶ Tertio ibi.

Argū. ¶ Quoniaȝ aūt ois mutatio eſt in oppoſitis :hęc aūt ſunt contraria: ⁊ nihil eſt medium contradictionis patet ipſum qȏ eſt inter/in contrarijs ipſis eſſe.

¶ Quoniam autem ois mutatio in oppoſitis ē:oppoſita autem contraria/⁊ quę ſm contradictionez ſunt/contradictionis autem nihil medium/ manifeſtum eſt/ꝙ in contrarijs erit medium.

¶ Cōcludit ex p̄miſſis ꝙ cū mediū ſit p qȏ aliqd mutat̄ i vltimū:⁊ ois mutatio ſit inter oppoſita quę,vel ſunt ꝯ̄ria,vel ꝯ̄dictoria:in ꝯ̄dictorijs aūt nihil eſt mediū:relinquit̄ ꝙ oē mediū ſit inter ꝯ̄ria aliquo modo. ¶ Deinde cum dicit.

Argū. ¶ Cōtinuū aūt eſt qd hęrēs. Dico aūt tūc ꝯtinuū eē/ cū vtriuſq; fines qbus ſe tāgūt.vnū idēq; fuerūt facti:atq; vt nomē ſignificat/ꝯtinet̄. Quod qdē eſſe nō pōt/ſi extrema ſint duo. Hoc definito / pȝ in his eē ꝯtinuū/ex qbus aptū eſt vnū qd fieri tactu: ⁊ vt ſit ipȝ continuum vnum:ſic ⁊ ipſum totū fore vnū. Veluti clauo/vel glutine/vel tactu/ vel copulatiōe.

¶ Continuū aūt eſt qdez/quod habitū aliqd. Dico aūt eſſe continuū/cū idē fiat/⁊ vnus vtriuſq; terminus eoꝝ q̄ tanguntur:⁊ ſic ſignat nomē continui:

T.c.27 Hoc aūt eſſe non pōt:cū duo ſint vltima. ¶ Sed hoc determinato/manifeſtum eſt ꝙ in his eſt continuum:ex quibus vnum aliquod aptum natum eſt fieri ſm contactum. Et ſicut aliquando ſit ꝯtinuum vnum/ſic ⁊ totum erit vnū/vt aut penetratione/ aut cōclauatione/aut colla/aut tactu/aut adnaſcētia.

¶ Manifeſtat qd ſit ꝯtinuū:⁊ dicit, ꝙ ꝯtinuū eſt aliq̄ ſpēs habiti. Cū.n.vn⁹ ⁊ idē fiat termin⁹ duoꝝ q̄ ſe tāgūt:dr̄ eē ꝯtinuū. Et hoc ēt ſignat nomē. Nā ꝯtinuū a cōtinuēdo dr̄. Qñ igit̄ multę ptes ꝯtinent̄ i vno.i.qñ ſimul ſe tenēt:tūc eſt ꝯtinuū. Sȝ hoc nō pōt eē cū ſint duo vltia:ſȝ ſolū cū eſt vnū. Ex hoc aūt vlteri⁹ ꝯcludit,ꝙ ꝯtinuatio eē nō pōt,niſi in illis ex qbus natū eſt vnū fieri ſȝ ꝯtactū. Ex eadē.n.rōne aliqȏ totū eſt ſm ſe vnū ⁊ cōtinuū: ex quo ex multis ſit vnū ꝯtinuū:vel p aliquā cōclauationē : vel per aliquaȝ incollationē:vel per quēcūq; modum cōiungendi ita ꝙ fiat vnus termin⁹ vtriuſq;:vel ēt per hoc ꝙ aliqd iuxta aliud naturaliter naſcitur,ſicut fructus adnaſcitur arbori,⁊ cōtinuatur quodam modo ei. ¶ Deinde cum dicit.

Argū. ¶ Patet ēt p̄mū id eē/qȏ ē deiceps. Qȏ.n. tāgit:id deiceps eē neceſſe eſt. Nō oē aūt qȏ deiceps eſt: tāgit. Quapropter ipm deiceps eē/ē ⁊ in hiſce q̄ ſunt rōne priora/velut in numeris/ tactus vero/ non eſt.

T.c.28 ¶ Manifeſtum aūt/⁊ qȏ primū ꝯñr. Cōtactū qdē enim eſt neceſſe/ꝯñr eſſe. Quod ꝯñr autem/ non oē tangere. Unde in prioribus rōne: conſequenter ē. vt in numeris/tactus autem/ non eſt.

¶ Cōparat tria p̄miſſoꝝ adinuicē de qb⁹ p̄ncipalr̄ itēdit.ſ. ꝯñr ſe hñs ad cōtactū:⁊ ꝯtinuū. Et circa h̄ tria facit. Prio cōpat ꝯñr ſe hñs ad ꝯtactū. Scđo ꝯtactū ad ꝯtinuum ibi [Et ſi ꝯtinuum.] Tertio inf͛t qȏdā corollarium ex dictis ibi[Quare ſi ē vnitas.]

infra T.c.29. Dicit ḡ p̄ manifeſtuȝ eſſe, ꝙ ꝯñr ſe hñs:eſt p̄m iter cętera p̄miſſa ordine nāę: ſm ꝙ dr̄ eē pri⁹ a q̄ nō ꝯuertit̄ ꝯña eſſendi:qꝛ oē ꝯtactū necē ē,eſſe ꝯñr. Opȝ.n. inter ea q̄ ſe ꝯtingunt,eſſe aliquē ordinem ad min⁹ poſitione. Sed nō opȝ omne qȏ ꝯñr ſe hȝ,eē tāgens:qꝛ ordo poteſt eſſe in qbus nō eſt tactus:ſicut in ſeparatis a materia. Unde hoc qȏ eſt conſequenter inuenit̄ in ħs q̄ ſunt priora ſm rōnem. Inuenit̄ eni in numeris in qb⁹ nō inuenit̄ tactus: qui inuenitur ſolū in cōtinuis:numeri aūt ſm rōnem ſunt priores continuis quātitatibus: ſicut magis ſimplices,⁊ magis abſtracti. ¶ Secundo ibi.

Argū. ¶ Et ſi ꝯtinuū ē/tāgat neceſſe ē. Si vo tāgat:nondū ꝯtinuū ē:nō.n.ſi ſil̄ ſint extrēa ipſoꝝ/vnū ipa eē neceſſe ē:ſȝ ſi ſint vnū/⁊ ſimul eē necē ē. Quare copulatio vltima eſt generatione. Tangant.n. neceſſe ē/ ſi copulabuntur extrema:ea vero q̄ tangunt:nō vniuerſa ſunt copulata. In quibus autem tactus non eſt in hiſce patet/nec copulationem eſſe.

¶ Et ſi continuum eſt/neceſſe ē ēt/tangere. Si vero tangit/nondū cōtinuū eſt. Non.n.neceſſe eſt vnū eſſe ipſoꝝ vltima/ſi ſimul ſunt. Sed ſi vnū ſunt/ neceſſe eſt ⁊ ſimul. Quare inſertus vltim⁹/eſt ſm gñationem:neceſſe eſt enim tangere/ſi adnata erunt vltima. Contacta autez/non omnia adnata ſunt. In quibus autem non eſt tactus/manifeſtum eſt/ꝙ nō eſt conſertus in his.

¶ Cōparat cōtactū ad continuū:⁊ dicit ꝙ eadē rōne contactum eſt prius q̄; cōtinuū:qꝛ ſi aliqd eſt ꝯtinuū:neceſſe ē ꝙ ſit tāgens:ſed nō eſt neceſſariū,ſi tangit,ꝙ ſit cōtinuuȝ. Et hoc probat p rōnem vtriuſq;. Nō.n.neceſſariuȝ eſt, ꝙ vltima aliquoꝝ ſint vnū(qȏ eſt de rōne continuū) ſi ſunt ſimul: qȏ eſt de rōne ꝯtacti) ſed neceſſe ē e cōtrario: ſi vltima ſunt vnū:ꝙ ſint ſil̄:rōne qua pōt dici ꝙ vnum ſit ſil̄ ſibijpi. Si

ſūt hoc qḋ dico ſiſ,īportat habitudinē diſtictoꝝ,nō pñt eē vnū q̄ ſūt ſiſ:ꝛ ſʒ h̄ nec ꝯtacta eē pñt,q̄ ſūt ꝯtinua.Sʒ cōit accipiēdo.Uñ ꝯcludit ꝙ[īſert⁹].i. ꝯtinuatio ſʒ quā vna ps īſerit alteri i vno termino:ē vltim⁹i ordine gñationiſ, ꝯut ſpāliа ſunt poſteriora cōib⁹:ſicut pri⁹ generaſ aial q̄ʒ hō.Et iō dico eſſe vltimū īſertū:q꞉ neceſſe ē aliq̄ ſe tāgere adinuicē,ſi vltima eoꝝ[ſūt adnata]id ē,nāliter vnita.Sʒ nō ē neceſſariū,ꝙ oia q̄ ſe tāgūt ꝙ ſint nāliter adnata adinuicē.Sed in qbus nō pōt eſſe cōtactus:manifeſtū eſt ꝙ in his nō poteſt eſſe[conſert⁹].i.cōtinuatio. ¶Tertio ibi.

Argr. ¶Quare ſi pūctū eſt ſeparatum ac vnitas(vt qdā dicūt)vnitatē ac pūctū ideʒ eſſe/īpoſſibile eſt. Pūcto eniʒ competit tactus:vnitatib⁹ eſſe deinceps.Et inter illa quidem eſſe aliquid poteſt:cōis enim linea eſt inter pūcta:inter vnitates autē nihil eſſe neceſſe eſt:nihil eſt enim inter dualitatem ac vnitatem.

T.c.29 ¶Quare ſi eſt vnitas ꝛ punctū/qualia dicunt ſeparata:non poſſibile eſt vnitatem ꝛ punctum/idem. His quidē ineſt tāgere:vnitatibus aūt ꝯſequenter. et hoꝝ quidem/ꝯtingit eſſe mediū. Ois enim linea medium punctorū eſt.haꝝ aūt nō eſt neceſſe. Nullum enim medium eſt/dualitatis ꝛ vnitatis.

¶Cōcludit quoddā corollariū ex dictis.i.ꝙ ſi vnitas ꝛ pūct⁹ ſūt ſeparata(ſicut qdā dixit)ponētes mathematica ſeparari ſm eſſe)ſeqtur ꝙ vnitas ꝛ punctū nō ſunt idē.Et hoc manifeſtū fit duab⁹ rōnib⁹.Primo quidē q꞉ puncta ſunt in his q̄ nata ſunt ſe tāgere:ꝛ ſm pūcta aliq̄ ſe tangunt adinuicē.In vnitatib⁹ aūt,nō inuenitur ꝯtact⁹:ſed ſolū hoc qḋ eſt ꝯñr.Scḋo vero q꞉ iter duo pūcta ꝯtingit eſſe aliqd mediū:ois enim linea eſt mediū inter duo puncta.Sed inter duas vnitates,non neceſſe eſt aliqḋ mediū.Patet eniʒ ꝙ inter duas vnitates quę conſtituunt dualitatē:ꝛ ipſam primam vnitatem:nihil eſt medium.¶ Ultimo ibi.

Argr. ¶Quid igitur eſt ſimul eſſe/ſeorſumqʒ: quid tāgere/quid inter:atqʒ deinceps eſſe.quid eſt herens: atqʒ continuum:ꝛ quibus horum vnūquodqʒ competit ſatis iam diximus.

T.c.30 ¶Quid igitur eſt ſimul: ꝛ extra: ꝛ quid tangere: ꝛ quid medium/ꝛ quid conſequenter: ꝛ quid habitū ꝛ quid continuum/ꝛ in quolibet vnumquodqʒ eorum ineſt:dictum eſt.

¶Epilogat q̄ dcā ſunt:ꝛ eſt planū in lr̄a. Lec.vj.

Argr. ¶Unus autem motus multis dicitur modis. Unū enim ipſum/multipliciter dicimus. Genere igitur vnus eſt motus/per prędicamēti figuras.Lationeſ nanqʒ oēs/vnus genere mot⁹ ſunt.Alteratio aūt/a latione genere eſt diuerſa.

T.c.31 Unus autē motus/dicitur multipliciter. Unum quidem multipliciter dicimus. Genere quidem igitur vnus eſt/ſm figuras prędicamenti. Loci mutatio enim/omni loci mutationi/genere vna eſt.Alteratio aūt a loci mutatione/altera genere eſt.

Poſtq̄ Phs poſuit quaſdā diffinitiōes neceſſarias ad ſequētia:pcedit ad tractandū de vnitate,ꝛ diuerſitate mot⁹.Et p̄mo determinat ḋ vnitate ꝛ diuerſitate mot⁹.Scḋo de ꝯtietate,q̄ eſt q̄dā diuerſitas ſpecierū.ibi[Ampli⁹ āt determinādū.]Circa p̄ᵐ duo facit.Pri-
T.46

mo diſſignat vnitatē mot⁹ ſʒ tres cōes modos.Scḋo alterū eoꝝ ſubdiuidit.ibi[Qm̄ āt ꝯtinuū ē.]Circa p̄ᵐ tria facit.Pmo oñdit qūo mot⁹ dicaſ vn⁹ gñe. Scḋo qūo dicaſ vn⁹ ſpē.ibi[Spē āt vn⁹ ē ꝛc.] 3° qūo dicaſ vn⁹ nūero ibi. [Simplr̄ āt vn⁹.]Dic̄ g̊ p̄,ꝙ mot⁹ dr̄ vn⁹ multiplr̄,ſʒ ꝙ tpʒ vnū i cōi acceptū,multiplr̄ dr̄.ſ.gñe:ꝛ ſpē:ꝛ nūero. Dr̄ aūt mot⁹ vn⁹ gñe,ſm figuras p̄dicamēti. Oēs.n.qui ſunt ī vna coordinatione p̄dicamēti:pñt dici vn⁹ mot⁹ genere. Sicut ois loci mutatio,ē vnus motus genere:q̄ ē in vno p̄dicamēto vbi:differt aūt genere ab alteratione,quę eſt i p̄dicamēto qualitatis(vt ſupra dictuʒ eſt) ¶Secūdo ibi. T.c.39 infra T.c.34

Argr. ¶Specie vō eſt vn⁹:qñ ꝛ genere eſt vnus: ꝛ i indiuidua ſpē ē/veluti coloris qdē ſunt drīę.Igiſ dealbatio ꝛ denigratio/diuerſi ſunt ſpē mot⁹.Oēs igiſ dealbationes eadē in ſpecie ſunt. ꝛ oēs itidē denigrationes/albedinis āt nō/ ſunt.quapropter dealbatione oēs/vnus ſpecie motus ſunt. Quod ſi ſint aliqua q̄ genera ſunt ꝛ ſpecies ſimul: patet vnum quidem in illis ſpecie motū eſſe.non abſolute tñ ſpē vnū:qualis eſt diſciplina/ſi ſcientia exiſtimationis qdem eſt ſpecies: ſcientiarum autem genus.

¶Specie aūt vnus eſt/cum genere vnus ꝛ indiuidua ſpecie ſit:vt coloris qdē ſunt drīę. Iaʒ igiſ ali⁹ ſpecie/denigratio ꝛ dealbatio. Ois aūt dealbatio oi dealbationi/idē ſm ſpēm erit:ꝛ ois denigratio/denigrationi.albedini autē non amplius: vnde ſpecie vna dealbatio/albationi omni.Si aūt ſunt quędam quę ꝛ genera ſimul/ꝛ ſpecies ſunt/manifeſtuʒ eſt/ꝙ vt ſpecie vnum erit:ſimpliciter vn⁹ ſpecie nō/vt doctrinatio:ſed ſcientia quideʒ ſpecies exiſtimationis:genus autem ſcientiarum aliarum.

¶Oñdit qūo mot⁹ ſit vn⁹ ſpē.Et p̄ oñdit ꝓpoſitū. Scḋo mouet quādā dubitationē..ibi[Dubitabit āt aliqs.]Dic̄ g̊ p̄,ꝙ mot⁹ dr̄ vn⁹ ſpē,cū nō ſolū eſt vnus ſm genus: ſed ēt ſm ſpēm indiuiduā.i.ſpecialiſſimā:q̄ nō diuidiſ i alias ſpēs.Sūt.n.quędā ſpēs quę diuiduntſ:ſicut color ſpēs eſt qualitatis:ſed tñ hʒ drīas qbus in ſpēs diuerſas diuidiſ. Unde motus,q ſunt ſm colores:pñt eſſe diuerſi ſpē:ſicut dealbatio ꝛ denigratio:ſed ois dealbatio ē eadē ſm ſpēʒ:ſilr̄ ꝛ ois denigratio:q꞉ albedini nō ſūt amplius ſpēs i q̄s diuidaſ.Sʒ ſi ſunt quędā q̄ ſunt ſimul genera ꝛ ſpēs:manifeſtū ē ꝙ motus q conueniūt in ſpē ſubalterna[ſunt vt vnū ſpē].i.ſm qd vnus:ſed ſilr̄ nō ſūt vn⁹ ſpē.Sicut ſcia q̄dā eſt ſpēs exiſtimationis:ꝛ gen⁹ diuerſaꝝ ſciaꝝ. Uñ ois doctrinatio q̄ ē mot⁹ ad ſciaʒ:eſt quodāmō vna ſpē:nō tñ ſimplr̄,q꞉ doctrinatio q̄ doceſ grammatica,eſt ſimplr̄ alia ſpē ab ea qua docetur geometria. ¶ Attēdendū eſt aūt ꝙ in pręmiſſis,vnitatē ꝛ diuerſitateʒ motus determinauit ſm genera ꝛ ſpēs i qbus ꝯtingit motū eſſe:q꞉ motus q̄dāmō reducitur ad genus reꝝ,in qbus eſt motus. ¶Scḋo ibi. T.c.32.

Argr. ¶Dubitauerit aūt quiſpiā/ſi vn⁹ ſit ſpē mot⁹/cū ex eodē/in idē idē mutaſ: veluti pūctū vnū / ex hoc loco/i hūc locū iteꝝ iterūue. At ſi ſit/ꝯuerſio rectaqʒ latio/idē erūt ſpē mot⁹: ꝛ volutatio itē ac āmbulatio. An definitū ē/diuerſuʒ eē motū/ſi id i quo fit mot⁹ ſpē/ſit diuerſuʒ? Circunflexū āt a recto ſpē differt. Genere igitur ſpecieue motus/hoc pacto eſt vnus.

T.c.32 ¶Dubitabit/autem aliquis/ſi ſpecie vnus motus ſit/cum ex eodem/idem in idem mutetur: vt

vnum

vnum punctum/ex hoc loco/in hunc locum iterum
⁊ iterum. Si autẽ hoc eſt: erit circulatio rectitudi
ni eadẽ/⁊ volutatio ambulationi. ¶ Aut determi
T.c. 33 natum eſt ſi id in quo eſt/alterum eſt ſpecie: qm̃ al-
ter motus eſt. Circulare aũt a recto alteꝝ: ſpẽ eſt.
Genere quidem igitur ⁊ ſpẽ motus vnus/ſic eſt.

¶ Mouet quãdã dubitationẽ circa p̃miſſa. Utrũ. ſ. ex ne-
ceſſitate ſit vnꝰ ſpẽ motꝰ, cũ aliqd idẽ mutaꝛ multoties de
eodẽ i idẽ: ſicut ſi vnũ pũctũ ſm geometras q imaginãt pun
ctũ moueri: moueaꝛ ex h̃ loco i hũc locũ multoties. Et h̃
qdẽ vꝛ ſm p̃miſſa. Si. n. motꝰ q ſũt i eadẽ ſpẽ vt i albedine,
ſũt idẽ ſpẽ: multo magis duo motꝰ q ſũt i eũdẽ locũ nũero.
Si aũt h̃ ↄcedaꝛ: ſeqtur incõueniẽs. ſ. ꝙ motꝰ rectꝰ ſit vnꝰ
ſpẽ motui circulari. Cõtingit. n. ab h̃ loco i hũc locũ: p̃ qdẽ
moueri circulariter, q̃ſi p arcũ quẽdã: poſtmodũ v̉o motu
recto q̃ſi p lineã rectã. Et ſilr ſeqtur i motibꝰ aialiũ ꝙ am
bulatio q ẽ p lineã rectã ſit eadẽ ſm ſpẽꝫ volutatiõi, q̃ aial
p lineã circularẽ voluẽdo ſe moueꝛ. Hãc ãt dubitationeꝫ
ſoluit ſm p̃miſſa. Determinatũ eſt. n. ꝙ ſi id i q ẽ motꝰ eſt
alterũ ſpe: ⁊ motꝰ eſt alter ſpe: vt ſic ad h̃ ꝙ motꝰ ſit idem
ſpẽ: nõ ſolũ reqriꝛ idẽtitas termini ſm ſpẽꝫ: ſꝫ ẽt idẽtitas
eiꝰ p qd̃ trãſit motꝰ. Manifeſtũ eſt aũt ꝙ linea recta ⁊ cir
cularis ſunt diuerſe ſm ſpẽm: vñ motꝰ circularis ⁊ rectꝰ:
⁊ volutatio ⁊ ambulatio, nõ ſunt idẽ ſm ſpẽm: q̃uis ſint
circa eoſdẽ terminos: q2 via nõ eſt eadẽ ſm ſpẽꝫ. Sꝫ ſi ſint
idẽ termini, ⁊ eadẽ via ſm ſpeciẽ: ſunt idẽ motꝰ ſm ſpẽm.
⁊ multo magis ſi termini ⁊ via ſunt eadẽ numero: motus
iterati erunt idem ſm ſpeciem. ¶ Deinde cum dicit.

Argũ. ¶ Abſolute aut is vnꝰ eſt motus qui ſubſtãtia ⁊ nu
mero/vnus ẽ. Sed quiſnã ſit talis patefiet facta di
uiſione. Tria. n. nũero ſunt circa quę motũ dicimꝰ
eſſe. quod: in quo: ⁊ qñ. Dico autẽ hoc pacto: eſſe
eni quippiã qd̃ moueꝛ neceſſe eſt: velut hoiem: aut
aurum. Et in aliquo hoc moueri: ceu in loco/aut in
affectu. ⁊ qñ. Omne enim qd̃ moueꝛ/in tẽpore mo
uetur. Eſſe igiꝛ genere aut ſpecie vnum: in ipſa re in
qua fit motus/ↄſiſtit. Hęrere aũt/in tpe erat. At eẽ
ſimpliciter vnũ/in vniuerſis hiſce conſiſtit. Etenim
id in quo fit motus: vnũ ⁊ indiuiduum eſſe opꝫ. ve
luti formã: ⁊ tp̃s vnũ eſſe: ⁊ nõ itercapedines fieri.
Et id qd̃ moueꝛ vnũ nõ per accñs eſſe: vt albuꝫ ni-
greſcere: ⁊ coriſcuꝫ ambulare. vnũ aũt eſt coriſcus/
ac albũ: ſed per accidens. Neqꝫ cõmune. Fieri eni
põt/vt duo ſimul homines eadẽ ſanatione ſanẽtur:
ex oculorum morbo/in ſanitatem eorundẽ pergen-
tes. At non vnus motus hic eſt: ſed ſpecie vnus.
T.c. 34 ¶ Simpliciter aũt vnus motus eſt: q ſuba qdẽ vnuſ
⁊ nũero eſt. Quis aũt hmõi ſit/manifeſtũ eſt diuidẽ
tibus. Tria. n. ſunt ſm nũeꝝ: circa q̃ dicimus motũ
vnum: quod: ⁊ in quo: ⁊ quando. Dico ãt qd̃/qm̃
neceſſe eſt aliqd eẽ quod moueꝛ: vt hoieꝫ aut aurũ.
Et in aliquo hoc moueri: vt in loco/ aut in paſſio-
T.c. 35 ne. et quãdo. In tpe. n. oẽ moueꝛ. ¶ Horũ aũt tri-
um/genere qdem/aut ſpẽ eſſe vnum/eſt in re in qua
mouetur. Habitum aũt/erat in tpe. Simpliciter ãt
vnum/in oibus his eſt. et nanqꝫ in quo eſt: vnũ opꝫ
eſſe ⁊ indiuiſibile/vt ſpeciem. Et ip̃m qñ/vnũ tem-
pus/⁊ non deficiens. Et qd̃ moueꝛ vnũ eẽ: non ſm
accidens: vt albũ nigrũ fieri: ⁊ coriſcum ambulare
vnum aũt eſt coriſcus ⁊ albuꝫ/ſed ſm accidens.
Neqꝫ cõmune. eſſet enim duos homines ſimul ſa-
nari ſm eãdem ſanitatem/vt ophthalmię. Sed nõ
vnus hic eſt/ſed ſpecie vnus eſt.

¶ Ponit tertiũ modũ q̃ motꝰ dꝛ vnus nũero. Et circa hoc
duo facit. Primo manifeſtat qs motꝰ ſit vnꝰ nũero. Scd̃o
circa hoc mouet q̃ſdã dubitatiões ibi [Socratẽ aũt.] Di-
cit ḡ p̃: ꝙ ſm p̃dictos modos nõ dꝛ motꝰ vnꝰ ſimplr: ſꝫ ſm T.36.
qd. ſ. genere ⁊ ſpe. Tertio aũt modo dꝛ motꝰ ſimplr vnus
qui eſt vnꝰ nũero ſm eſſentiã. Quis aũt motꝰ ſit hoc mõ
vnꝰ, manifeſtũ erit diſtinguẽdo ea q̃ reqrũꝛ ad motũ. Sũt
eniꝫ nũero tria circa q̃ ↄſiſtit vnitas motꝰ. ſ. ſubm qd̃ mo-
ueꝛ, ⁊ genꝰ, vel ſpẽs in qua eſt motꝰ: ⁊ tp̃s qñ moueꝛ. Et
manifeſtat ſingula. Qd̃ moueꝛ qdẽ, dcm̃ eſt: q2 neceſſe ẽ ali
quid eſſe i quocũqꝫ motu ꝙ moueꝛ: ſicut hoies: aut aurũ:
vel qdcũqꝫ corpꝰ. Et ſilr neceſſe eſt hoc: vel q̃cũqꝫ alia mo
bilia moueri in aliquo genere vel ſpe: puta in loco. [aut i
paſſione]. i. in paſſibili q̃litate. Et ſilr neceſſe eſt ↄſiderare
qñ moueꝛ: q2 oẽ qd̃ moueꝛ moueꝛ in tpe. Cõtingit aũt hoc
numero hoꝝ triũ inueniri vnũ genere aut ſpẽ in re in q̃ eſt
motꝰ: ſicut loco vel q̃litate. Sed i tpe nõ eſt attẽdẽda q̃tũ
ad vnitatẽ motꝰ, vnitas generis vel ſpẽi: cũ nõ ſit niſi vnũ
tempꝰ ſm ſpẽm: ſed ꝙ ſit habitũ, id eſt cõtinuo ↄñs abſqꝫ
interpollatione. Unitas aũt motus ſm quã dꝛ ſimplr vnꝰ,
cõſiſtit in vnitate oium hoꝝ. Opꝫ. n. id in quo eſt motus eẽ
vnũ ⁊ indiuiſibile, eo mõ quo ſpẽs ſpãliſſima indiuiſibilis
dꝛ. Et iteꝝ opꝫ ip̃ꝫ tp̃s, qñ ſit motꝰ, eſſe vnũ cõtinuũ [⁊ nõ
deficiẽs] id eſt abſqꝫ interpollatione. Et tertio opꝫ id qd̃
moueꝛ eẽ vnũ. Sꝫ excludit duos modos vnitatis ſubiecti
q nõ ſufficiũt ad h̃ ꝙ motꝰ ſit vnus ſimplr. Primus mo-
dus eſt ſm accñs: ſicut coriſcus ⁊ albus ſunt vnũ ſm acci-
dens: nõ tñ motꝰ proprius coriſci, ⁊ motus ꝓprius albi, ẽ
vnꝰ. Motus. n. proprius albi eſt nigrũ fieri: ⁊ motus pro
prius coriſci, ẽ ambulare: qui qdẽ motꝰ differũt. Scd̃s mo
dus eſt vnitas gñis vel ſpẽi: nõ. n. ad hoc ꝙ ſit vnꝰ motus
nũero ſufficit ꝙ ſubm ſit vnuꝫ: ſicut aliqd cõe vel genꝰ vel
ſpẽs. Cõtingit. n. duos hoies i eodẽ tpe ſanari: ⁊ ſm eãdẽ
ſpẽm ſanationis: puta q2 ſanãꝛ de ophthalmia q̃ eſt infir
mitas oculoꝝ: ⁊ ſic ↄcurrit vnitas ipſiꝰ qñ: ⁊ eiꝰ in quo:
⁊ vnitas ſubiecti ſm ſpẽm. Nõ tñ hę duę ſanationes ſunt
vnus motus numero: ſed vnus ſpecie. ¶ Secundo ibi.

¶ Si Socrates autem eadem alteratione ſpecie di- Argũ.
uerſis tpibus alteratur/ſi corruptum iterum vnum
numero fieri poteſt/erit ⁊ hęc alteratio vna: ſin nõ
poteſt/erit eadem ſpecie/ſed non numero vna.
¶ Socratem autem ſm alterationem eandeꝫ altera T.c.36
ri ſpecie/in alio aũt tempore/⁊ iterum in alio: ſiqui
dem contingit/corruptum iterum vnum fieri nume
ro: erit ⁊ hic vnus: ſi vero non: idem quideꝫ ſm ſpe
ciem/vnus autem numero/ non.

¶ Introducit q̃ſdã dubitationẽ. Et circa h̃ tria facit. Prio
ponit id qd̃ vꝛ in p̃mo aſpectu de vnitate motꝰ ſm nũeꝝ.
Scd̃o mouet dubitationẽ circa h̃ ibi [Habet aũt dubita- T.37.
tionẽ.] Tertio determinat veritatẽ ibi [Eadẽ rõ ẽ.] Dicit T. 38.
ergo p̃mo, ꝙ ↄtingit aliqd vnũ mobile: vt Socratẽ: ſm al-
terationẽ eãdẽ ſpe: alterari i vno tpe: ⁊ iteꝝ in alio: ſicut ſi
ſaneꝛ bis de ophthalmia. Hęc ãt iterata alteratio erit vnꝰ
motꝰ nũero, vt vꝛ i primo aſpectu: ſi ſanitas quę acgritur
ſit eadẽ nũero. Et h̃ erit ſi ↄtingat id qd̃ ẽ corruptũ: iteruꝫ
fieri vno numero: qd̃ videtur impoſſibile. Sanitas enim

q̃ i pͣ alteratione fuit acq̃ſita: poſtmodū fuit corrupta: ñ pt
recuparī eadē nūero. Sʒ vi ꝙ ſi recupeꝛ eadē nūero, ꝙ alte
ratio ſequēs eēt vn⁹ nūero mot⁹ cū pͣ. Si vͦo ſi recupeꝛ ea
dē ſãitas nūero erit qdē mot⁹ idē ſpē: ſʒ ñ vn⁹ nūero. 2ͦ ibi

Argŭ. ℭ Exiſtit aūt huic ſimilis dubitatio ſi vna ſit ipſa ſa
nitas habitus ipſi oīno atq; affectus i corporibus
ip ſis: necne? Ea nanq; quę hñt/moueri fluereq; vi
dentur. Si eadem igitur atq; vna ſit mane ꝛ nunc
ſanitas: cur ꝛ cum rurſus quiſpiã amiſſã recupe
rauerit: ꝛ hęc ꝛ illa/non vna numero erit?

Te.c.37 ℭ Hēt aūt dubitationē huic ſilem: ꝛ vtrū vna ſani
tas/ꝛ oīno habit⁹ ꝛ paſſiones/ſubſtantię/ſint i cor
poribus? Moueri nanq; videntur habentia ꝛ fluē
tia. Si igitur eadē ꝛ vna quę diluculo ꝛ nunc ſani
tas: quare non ꝛ cum deficiens accipiat iterum ſa
nitatem: ꝛ hęc ꝛ illa vna numero erit?

ℭ Mouet quādã aliã dubitationē cc̃ h. Et dubitatio talis
ē. Si aliqs ↄtinue pſeueret i ſanitate vel i quocūq; alio ac
cidēte: vtrū vna ſanitas vel quicūq; ali⁹ habit⁹ aut paſſio
poſſit eē i corporib⁹. Et vr̃ ꝙ nō: qꝛ q̃bnſdã phyſicis viſũ
fuit, ꝙ oīa ſubiecta q̃bꝫ aliqs q̃litates aut habit⁹, ſint in
ↄtinuo motu ꝛ fluxu. Si g̃ in aliq̃ q ſan⁹ pſeuerat vna ꝛ ea
dem ſanitas eſt q̃ fuit in mane: ꝛ q̃ ē nūc i meridie vel ſero
nō vr̃ rō poſſe reddi q̃re ēt ſi deficit aliqs a ſanitate: ꝛ iterū
accipiat ſanitatē: ſcḋa ſanitas recupata nō ſit vna nūero cū
ſanitate pri⁹ habita. Hāc aūt dubitationē Ar. ñ ſoluit: qꝛ
nō ē ad ꝓpoſitū: ſʒ magis ad ↄſiderationē metaphyſici: ad
quē ptinet ↄſiderare d̾ vno, ꝛ multo, ꝛ eodē, ꝛ diuerſo. Et
iterū qꝛ illa dubitatio ſup falſo fundaꝛ. ſ. ꝙ oīa ſint in cōti
nuo motu ꝛ fluxu: qḋ Heraclitus opinat⁹ eſt. Et hoc Ar.
Te.c.22. iprobat in 4ͦ meta. Nec tñ eſt ſiľis rō: qꝛ q̃diu ſanitas ma
net, lʒ varieꝛ homo ꝭʒ ſanitatē vtputa ſi fiat homo magis
vel minus ſanus, nō itercipiꝛ eſſe ſanitatis: ſicut itercipiꝛ
qñ totaliter corrumpitur ſanitas. ℭ Tertio ibi.

Argŭ. ℭ Eſt.n. eadē rō. Veꝝ hoc intereſſe vr̃: ꝙ ſi habitus
ſint duo/duo erūt ꝛ ipſi actus/ ſicut ſi act⁹ ſit vnus
ꝛ habitū vnū eē neceſſe ē. Vn⁹.n. actus nūero/vn⁹
nūero habitus ē. At ſi habitus ſit vn⁹. nō fortaſſe
quippiam videbitur vnus ēt actus eſſe. Cum enim
ceſſauerit quiſpiã ambulare/nō eſt ipſa ambulatio.
rurſus aūt ambulãte/erit. Nō ſi vna ꝛ eadē eſt: idē
ac vnū ꝛ corrūpi ꝛ eſſe/ pl̾ęp̾e pōt. Hę igiꝛ dubita
tiones extra pręſentē conſiderationē/eſſe videntur.

Te.c.38 ℭ Eadem.n. rō eſt. Niſi ꝙ in tm̄ differunt: qꝛ ſi duo
idem/ſicut numero: vnus ꝛ habitus eſſe neceſſe eſt.
Vnus.n. numero actus/vnius nūero. Si vͦo habi
tus vnus eſt/fortaſſis nō alicui videbiꝛ vn⁹ ꝛ actus
eſſe. Cū.n. pauſet ambulãs: nō amplius eſt hęc am
bulatio. iteꝝ ãt ambulãte/erit. Si igiꝛ vnus ꝛ idē ē
ↄtingit vnū ꝛ idem corrūpi/ ꝛ eſſe moltoties. Hę
igitur ſunt dubitationes extra q̃ nunc eſt intētionē.

ℭ Determinat vͥtatē circa id qḋ. ſ. p̄dixerat. Dixerat.n.
.ſ. ꝙ ſi ſit eadē q̃litas q̃ recupaꝛ ierit idē mot⁹ nūero ſcḋa
alteratio cū pͣ. Si vͦo nō redit eadē nūero q̃litas: ſeqtur ꝙ
nō ſit vn⁹ act⁹ nūero. Et iterpoſita qdã dubitatione q̃ſi aſ
ſignās rōnē p̄miſſoꝝ ſubdit ꝙ iđ p̄miſſa dicta ſūt: qꝛ eadē
rō vi in p̄ aſpectu de vnitate q̃litatis ꝛ mot⁹. Sʒ intantū
differūt: qꝛ bñ ſeqtur ſi duo mot⁹ ſint idē, eo mō, ſic aliqs
mot⁹ eſt vn⁹ nūero: neceſſe ē, ꝙ habit⁹, id ē q̃litas acq̃ſita
ꝑ motū, ſit vna: qꝛ vn⁹ nūero act⁹, ē vni⁹ nūero q̃litatis acq
ſitę pactū illū: Sʒ ſi q̃litas ſit vna q̃ redit: pt alicui videri,
ꝙ ñ pp h̾ ſit vn⁹ act⁹. Nō.n. ſi termin⁹ mot⁹ ſit vn⁹ nūero,
opʒ ꝙ mot⁹ ſit vn⁹ nūero. Q. pʒ i motu locali. Cū.n. ābu
lās pauſat iceſſat illa ābulatio. Sʒ qñ iteꝝ ambulaꝛ icipit
iteꝝ ambulatio erit. Si g̃ dicaꝛ ꝙ ſit vna ꝛ eadē ābulatio: ↄ
tingit ꝙ vnū ꝛ idē ſit ꝛ corrūpaꝛ multoties: qḋ ē ipoſſ.
Sic igiꝛ ꝛ ſi ↄtigeret ꝙ eadē nūero ſanitas repararet: nō
ſeq̃ret ꝙ 2ͣ ſanatio eſſet idē nūero mot⁹, cū pͣ. Sicut nec
ſcḋa ābulatio cū pͣ: q̃uis vtraq; ſit ad eūdē locū numero.
Vlterius cōcludit ꝙ illę dubitatiōes ſunt extra p̄ncipalē
intentionē: ꝛ ideo ſunt p̄termittendę. Lec. vij.

ℭ Cū aūt oīs motus ↄtinuus ſit/ſi oīs ē diuiſibilis/ Argŭ.
eū q ſimplr̃ vn⁹ ē ꝛ ↄtinuū eē neceſſe ē: ꝛ ſi ↄtinu⁹
ē/vn⁹ ē. Nō.n. oīs oī ↄtinuus fieri pt/ ſic nec aliud
q̃duis cuius: ſed quoꝝ vltia vnū fieri pñt. Vltia vͦo
quorūdã nō ſūt: quorūdã ſūt: at diuerſa ſpē atq; ęq
uoca. Quo nãq; mō tãget aut vnū fiet/vltimū lineę
ãbulationi ſuę? Hęrētes igiꝛ erūt ꝛ hi q nō idē ſpē/
ꝛ hi q nō idē genere ſūt. Poſt curſuʒ.n. quēpiã ↄti
nuo febres aggredi pñt. ꝛ vt facis ipſius ex ſucceſ
ſione motio/latio ē hęrēs/cōtinua vͦo nō ē. Poſitū
eſt.n. ea cōtinua eē/quoꝝ vltia ſunt vnū. Quare hę
rētes qdē ꝛ deinceps ex eo ſunt/qꝛ tp̄s cōtinuū ē.
Cōtinuus aūt ē, qꝛ motus cōtinui ſūt/hoc ãt ē/cum
vtrorūq; extremū ē vnū. Quapropter eū motū q
ſimplr̃ cōtinuus ac vnus ē/eūdē eē ſpē ac vnius/ ꝛ
vno i tpe eē/neceſſe ē. Vno qdē i tpe: vt imobilitas
iter ptes nō ſit. intercapedine.n. mobile q̇eſcat/ ne
ceſſe eſt. Multi igiꝛ ꝛ nō vnus hi motus ſunt/inter
quos media q̇es cadit. Quare ſiqs mot⁹ itercipiꝛ
ſtatu/is neq; vn⁹/neq; cōtinuus ē. Intercipiꝛ ãt ſi i
mediū tp̄s cadit. Spē ãt vnū eē opʒ: qꝛ vltia ei⁹ q
non vnus eſt ſpē/vnū euadere nequeūt/ ꝛ ſi tp̄s nō
intercipit. Tp̄s.n. eſt vnum. ille vero ſpecie eſt di
uerſus. Etenim motum vnum ꝛ ſpecie vnum eſſe/
neceſſe eſt/hunc aūt nō neceſſe eſt ſimplr̃ vnū eſſe.
Quis igitur motus vnus eſt abſolute/iã diximus. T.c. 36

Quoniã ãt ↄtinuus eſt oīs motus/ſimplr̃
quidē vnū neceſſe ē ↄtinuū eē: ſi qdē oīs
diuiſibilis ē/ꝛ ſi ↄtinuus: vn⁹. Nō.n. oīs
fiet cōtinuus oī/ſicut neq; aliud nullū cō
tingēti contingens: ſʒ quoꝝ vnū ſūt extrema. Vltia
ãt/alioꝝ non ſunt qdē/alioꝝ aūt ſunt: ſʒ ſpecie dı̃ia/
ꝛ ęquoca ſunt. Quo aūt tãget aut vnū fiet vltimū
lineę ꝛ ambulationis? ℭ Habiti igiꝛ ſūt/ ꝛ q neq; T.c. 40
idē ſpē/neq; idē genere ſūt. Currens.n. aliqs: ſtatim
febricitabit/ ꝛ vt lãpas ex diffuſione/loci mutatio ē
habita/continua autem non. Ponitur enim conti
nuum/quorum vltima vnum ſunt. Quare habiti ꝛ
conſequēter ſunt/ qꝛ tp̄s continuū eſt. Continuum
aūt eſt quia motus. Hoc aūt eſt/cum vnū vltimum
fiat ambob⁹. ℭ Vñ neceſſe eſt/eūdē ſm̄ ſpēm eſſe/ T.c. 41
ꝛ vnius/ꝛ in vno tempore ſimpliciter continuum
motum ꝛ vnum. Tempore quidē/vt non imobili

tas interſit indeficienti enim/ quieſcere neceſſe eſt.
Multi igitur/ ⁊ non vnus motus eſt/quoꝝ quies
in medio eſt. Quare ſi aliquis motus ſtatu occu/
petur: neqꝫ vnus eſt/ neqꝫ continuus. intercipitur
autem: ſi in medio tempus eſt. Qui autē ſpecie nõ
vnitur: non vnus motus eſt/ ⁊ ſi non deficiat tẽpus.
Tempus quidem.n.vnum eſt: ſpecie autem alius.
Unum quidem enim/neceſſe eſt ſpecie vnũ eſſe. hunc
autem/ſimpliciter vnum eſſe/non eſt neceſſe. Quis
igitur motus ſimpliciter vnus eſt/ dictum eſt.

Poſtq̃ Phs poſuit ꝙ tria requirunt̃ ad hoc ꝙ ſit vnꝰ
motus ſimplr̃: ſcilicet vnitas tꝑis: ⁊ rei in q̃
eſt motus: ⁊ ſubiecti: hic ꝓbare intẽdit hoc. Cũ.n.multi/
pliciter dicatur vnum ſimpliciter: vno mõ ſicut aliqđ indi
uiſibile eſt vnum: alio mõ ſicut ꝯtinuũ eſt vnũ: motꝰ nõ po
teſt: dici vnus ſimplr̃ ſicut idiuiſibile: qꝛ nullus motus in/
diuiſibilis eſt, vñ relinquit̃ ꝙ hoc modo dicat̃ vnus ſicut
cõtinuus. ⁊ ꝙ hoc ſit motui eſſe vnū ſimplr̃: qđ eſt ei eſſe
ꝯtinuum: ⁊ ipſa continuitas motus ſufficiat ad eius vni/
tatẽ: Sequit̃.n.ꝙ ſi eſt cõtinuus, ꝙ ſit vnus. Queq̃cũqꝫ igit̃
requirũtur ad continuitatẽ motus: requirunt̃ ad eius vni
tatē. Ad cõtinuatiõnẽ aũt motus requirũtur tria: quoꝝ
ꝑmũ eſt vnitas ſpẽi. Nõ.n. oĩs motꝰ põt ꝯtinuari oĩ mo/
tui: ſicut ẽt in alijs continuis nõ indifferẽter qualecũqꝫ eſſe
cõtingit aliquid: cõtinuari poteſt cuicũqꝫ qualecũqꝫ illud
eſſe cõtingat. Sed illa cõtinuari poſſunt quoꝝ vltima cõ/
tingit eſſe vnum: qđ eſt de rõne ꝯtinui (vt ſupra dcm̃ eſt)
Sed q̃dam ſunt que nulla vltima habent vt forme, ⁊ indi
uiſibilia oĩa: ⁊ ideo eoꝝ nõ põt eſſe cõtinuatio. Quorũdã
vero ſunt aliqua vltima q̃ ſunt diuiſibilia ⁊ q̃titatē habẽ
tia que [ſunt equiuoca] id eſt nõ conueniẽtia in noĩe ⁊ ra
tione: ⁊ illa etiam nõ poſſunt ꝯtinuari. Nec etiam poteſt
eſſe cõtactus in quibuſdã eoꝝ: nõ enim poteſt dici ꝙ linea
⁊ ambulatio ſe cõtingãt: vel ꝙ vnum ſit eorum vltimũ: qđ
eſt cõtinuari adinuicẽ. Ex quo pꝫ, ꝙ ea q̃ ſunt diuerſorum
generũ vel ſpecieꝝ, nõ poſſunt ꝯtinuari ad inuicem. Ergo
motꝰ qui differũt genere vel ſpecie poſſunt eſſe habiti: id
eſt cõſequẽter adinuicẽ ſe habere: ſicut aliqs poſt curſum
poteſt ſtatim febricitare: curſus aũt ⁊ febricitatio ſunt i di
uerſis generibꝰ. Et i eodẽ genere: ſcilicet loci mutationis
vna mutatio eſt que ꝯſequẽter ſe habet ad aliam: cũ tamẽ
nõ ſit cõtinua: ſicut pꝫ in diffuſione lãpadis: vt puta cũ cã/
dela de manu in manũ trãſfert̃. Sunt enim ibi diuerſi mo/
tus nõ cõtinui: Uel poteſt itelligi ꝙ motũ localẽ liquoris
quo flamma ſuſtẽtatur: quẽ appellat diffuſionē: cõſeqtur
motꝰ localis flamme que noĩe lampadis ſignificat̃. Predi
cte igit̃ mutatiões qꝛ differũt genere vel ſpecie nõ ſũt cõti
nue, cũ nõ poſſint habere vnũ vltimũ: qđ ponit̃ eſſe de rõ/
ne cõtinui. Uñ poſſunt q̃dem motꝰ ſpecie vel genere diffe
rẽtes eſſe cõſequẽter ſe habẽtes ⁊ habiti: id ẽ quodãmodo
ſe tãgẽtes abſqꝫ alia interpoſitione tẽporis: inq̃ſtum tem
pus eſt cõtinuũ: qđ q̃dem eadẽ rõne habet cõtinuitatẽ qua
⁊ motus: ſcilicet inq̃ſtū eſt ei vnũ vltimũ. Nihil aũt ꝓhi
bet in vno iſtãti tẽporis ad qđ cõtinuãtur partes eius ter
minari vnũ motũ: ⁊ icipere aliũ alterius generis: vel etiã
ſpẽi: ⁊ ſic motus illi erũt habiti: ſed nõ ꝯtinui: Et iõ ſꝫ pre
miſſa ſeqtur ꝙ ad hoc ꝙ motꝰ ſit cõtinuus: ꝙ ſit vnꝰ ſm
ſpẽm: que q̃dem vnitas ſpẽi eſt in motu ex re in qua ẽ mo/
tus inq̃ſtum eſt idiuiſibilis ſꝫ ſpẽm. Scđo requirtur ad cõ
tinuitatẽ motus ꝙ ſit vnius ſubiecti: qꝛ diuerſoꝝ ſubie
ctoꝝ motus pñt eſſe habiti: ſed nõ cõtinui: ſicut dictũ ẽ de
mutatione cãdele per motum diuerſaꝝ manuũ. Tertio re
quiritur ad ꝯtinuitatẽ motus ⁊ vnitatẽ, ꝙ ſit vnus tẽpore
ad hoc ꝙ nõ interueniat aliqua imobilitas vel qes: qꝛ ſi de
ficeret aliqđ tẽpus motui in quo.ſ. nõ moueret̃: ſeq̃retur
ꝙ i illo q̃eſceret. Si aũt qes inter ponit̃: erũt multi motꝰ
⁊ nõ vnus. Multi enim motꝰ ⁊ nõ vnus ſunt, quoꝝ qes
in medio eſt. Uñ ſi aliqs motꝰ ſit q itercipiat̃ q̃ete: nõ erit
neqꝫ vnus neqꝫ cõtinuꝰ. Intercipitur aũt q̃ete ſi tempꝰ ſit
in medio: vt oſtẽſum eſt. Uñ req̃rit̃ ad ꝯtinuitatẽ motꝰ ꝙ
ſit vnũ tẽpus cõtinuũ. Sed tñ hoc nõ ſufficit: qꝛ motus q
nõ eſt vnius ſpẽi, nõ eſt ꝯtinuꝰ: etiã ſi tẽpus nõ deficiat: qꝛ
etſi ſit vnũ ſm tempus: erit aliꝰ ſm ſpẽm. Quis neceſſe eſt
ad hoc ꝙ ſit motus vnus cõtinuus: ꝙ ſit vnꝰ ſm ſpeciẽ: ſꝫ
nõ ſeq̃tur ꝙ motus qui eſt vnus ſm ſpẽm: ſit vnꝰ ſimplici
ter. Sic ergo patet ꝙ tria ṗdicta req̃rũtur, ad h̃ ꝙ ſit vnꝰ
motus ſimpliciter. Et hoc eſt qđ cõcludit qđ dcm̃ eſt quis
motus ſit ſimpliciter vnus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Preterea motꝰ vnꝰ ⁊ ſimpĺr dr̃: q eſt ꝑfectꝰ: ſiue ge Argr.
nere ſit/ſiue ſpẽ/ſiue numero vnꝰ, quẽadmodũ ⁊ in
ceteris ꝑfectũ ipm̃ ac totũ/ipſiꝰ vnius ẽ. Interdũ ãt
etſi imperfectus eſt vnus dr̃: modo continuus ſit.
¶ Amplius aũt dicit̃ vnus ⁊ ꝑfectus/ſiue ſm genꝰ T.c.42
ſiue ſm ſpeciē/ſiue ſm ſubam̃ ſit: ſicut ⁊ in alijs ꝑ/
fectū ⁊ totum/vnius ẽ. Eſt aũt aliquando i etſi im
perfectus ſit vnum dicitur / ſi ſolum/ſit continuus.

¶ Poſitis tribꝰ modis pĩcipalibꝰ vnitatis motꝰ: hic po/
nit duos alios modos ſecũdarios q magis pertinent ad
quãdã formã vnitatis, q̃ꝫ ad ipſã vnitatẽ. Scđꝫ ponit ibi
[Ampliꝰ aũt aliter.] Dicit ergo ꝑmo, ꝙ ſiue motus dica T.4 3.
tur vnus ſm genus: ſiue ſm ſpẽm: ſiue ſm ſubam̃, ſicut q ẽ
numero vnus: dr̃ vnus motꝰ, ex hoc ꝙ eſt ꝑfectus: ſicut in
alijs rebus ꝑfectũ ⁊ totũ, ad vnitatis rõnẽ pertinẽt. Nõ.n.
dicimus vnũ hoĩem vel vnum calceū, niſi de toto. Quñqꝫ
aũt dr̃ vnũ etiam de iperfecto: dũmodo ſit continuum. Et
rõ huius eſt: qꝛ vnum poteſt attendi vel ſm quãtitatẽ: ⁊ ſic
ſola cõtinuitas ſufficit ad vnitatem rei: vel ſm formã ſub
ſtantialem que eſt perfectio totius: ⁊ ſic perfectũ ⁊ totum
dicitur vnum. ¶ Secundo ibi.

¶ Inſuper/ ⁊ alio mõ ṗter dictos/vnus ſimpĺr dicitur Argr.
motus/q vniformis eſt. Difformis.n.aliqua ex pte
nõ vnus eſſe vr̃: ſed ſimpĺr potius/q vniformis eſt/ꝑin
de atqꝫ linea recta. difformis enim diuiſibilis eſt.
Differre aũt videnẗ/vt magis tale minuſue/differt. T.c. 43
¶ Amplius autẽ aliter ṗter ṗdictos/dicit̃ motꝰ vnꝰ
regularis. Irregularis.n.nõ videt̃ vnus: ſed magis
regularis ſicut rectus. irregularis.n. diuiſibilis eſt:
Uidetur autem differre: ſicut magis ⁊ minus.

¶ Ponit aliũ modũ ſecũdariũ, put dr̃ motꝰ vnus q ẽ regu/
laris, id eſt, vniformis: ſicut ẽt in alijs rebus dr̃ vnũ, qđ eſt
ſimile in partibꝰ. Et circa h̃ tria facit. Pꝛio ponit hũc mo
dum vnitatis ſm ꝙ regularis motꝰ dr̃ vnus. Scđo oñdit infra
in q̃bus iueniatur regularitas ⁊ irregularitas ibi [Eſt au/
tẽ ⁊ i oĩ motu.] Tertio oñdit modos irregularitatis. ibi T. 44.
[Irregularitas aũt.] Dicit ergo ꝑmo ꝙ ṗter ṗdictos mo
dos vnitatis dr̃ motus vnꝰ q eſt [regularis] .i. vniformis
[Irregularis enim motꝰ] id eſt difformis nõ videt̃ eẽ vnꝰ
[ſed magis motꝰ regularis] id eſt vniformis: ſicut motꝰ
qui eſt totus in directũ eſt vniformis. Ideo autem motus
irregularis nõ videt̃ vnus: qꝛ eſt diuiſibilis in partes diuĩ
ſibiles. Indiuiſibilitas autẽ pertinet ad rationẽ vnius: qꝛ
vnũ eſt ens idiuiſum. Sed tñ motus irregularis eſt quo/
dãmodo vnus. Sed vnitas motꝰ irregularis ⁊ regularis
videt̃ differre ſm magis ⁊ minus: quia motus regularis
eſt magis vnꝰ q̃ꝫ motꝰ irregularis. Sicut ⁊ corpꝰ ſimiliũ

partiū eſt magis vnū, q̄ȝ corpus diſſimiliū. ¶ Scḋo ibi.

Argꝛ. ¶ Eſt autē vniformitas oī in motu/aut diffoꝛmitas. Eteni alterari q̄ppiā vniformiter pōt/ꝛ ſup vniformia fieri: vt ſuper circuluȝ aut lineam rectam. et circa accretionem decretionemue ſimili modo.

¶ Eſt autem ꝛ in omni motu/ quod regulariter eſt/ aut non. Et nanqȝ alterabitur regulariter: ꝛ ferret̄ in regulari: vt circulo aut rectitudine. et circa augmentum ſimiliter/ꝛ decrementuȝ.

¶ Oñdit in qbus motib⁹ inueniat̄ regularitas ꝛ irregularitas: ꝛ dicit q̄ in oī gn̄e, vel ſpē mot⁹ inueniſ̄ regulare vel irregulare: qꝛ pōt aliqd alterari regl̄r: ſicut qn̄ tota alteratio ē vniformis: ꝛ pōt aliqd ferri. i. ſꝫ locū moueri i magnitudine regulari. i. vniformi: ſicut ſi ferrat̄ aut p circulū aut p lineā rectā. Et ſil̄r ē i aug͡ᵒ ꝛ decremēto. ¶ Tertio ibi.

Argꝛ. ¶ Diſſormitas aūt differentię ſunt. interdum. n. eſt rōne eius ſup qḋ efficit̄ mot⁹. Impoſſibile eſt enim vniformē eē motū: ſi nō ſup vniformi magnitudine fiat: q̄lis eſt motio ſup lineā flexā/aut aliā magnitudinē talē/cui⁹ q̄uis ps ad q̄ȝuis ptē nō accōmodat̄. Interdū nō ē rōne ſpatij: nō tpis: nō ci⁹ ad qḋ accedit: ſed rōne modi/celeritate eni iterdū tarditateqȝ mot⁹ diſtiguit̄. Cui⁹. n. eadē eſt celeritas: bis ē vniformis. Cuius vero nō eadem eſt: ijs eſt diſſormis.

T.c.44 ¶ Irregularitatis aūt dr̄ia eſt. aliqn̄ qdē in quo mouetur. Impoſſe. n. eſt regularē eſſe motum/ non in regulari magnitudine: vt reflexi motus/aut obliqui/ aut alius: magnitudines quarum/non conuenit cōtingens in ꝯtingentem partē. Aliquando aūt neqȝ in vbi neqȝ in qn̄/quod: neqȝ i quo: ſed in eo quod vt. velocitate enim ꝛ tarditate aliquando determinatur. Cuius quidem enim velocitas eſt eadem regularis eſt: cuius autem non/ irregularis eſt.

¶ Accedit ad determinādū de motu irregulari. Et p̄ aſſignat modos irregularitatis. Scḋo oñdit q̄uo mot⁹ irregu

T.4.5. laris ſit vn⁹, qḋ. ſ. dixerat ibi [Un⁹ igiſ̄.] Circa p̄ᵐ duo fa

Infra cit. Pꝛimo aſſignat duos modos irregularitatis i motu. Scḋo ifert q̄ſdā ꝯcluſiōes ex dictis ibi [Un̄ neqȝ ſpēs.] Dicit g̊ p̄ q̄ dr̄ia q̄ facit irregularitatē motui: aliqn̄ eſt ex pte rei i q̄ mouet̄: vt pȝ p̄cipue i motu locali: qꝛ ipoſſibile eſt q̄ mot⁹ ſit regularis vel vniformis q nō tranſit p magnitudinē regularē. i. vniformē. Dr̄ aūt magnitudo regularis vel vniformis: cuius q̄libet pars vniformiter, ſeqtur ad aliā partē. ꝛ ſic q̄libet pars pōt ſupponi alteri parti: vt pȝ i linea circulari: ꝛ ēt i linea recta. Magnitudo aūt irregularis eſt, cui⁹ nō q̄libet pars ſequit̄ ad aliā partē vniformiter: ſicut pȝ in duab⁹ lineis faciētibus angulū: quarum vna applicat̄ alij nō in directū: ſicut partes vni⁹ lineę ſibi inuicē in directū applicant̄. Et iō motus circularis eſt regularis: ꝛ ſil̄r mot⁹ rectus. Sed motus reflexi ꝛ obliq, q faciūt angulū, nō ſunt regulares: nec i magnitudine regulari: vel q̄cūqȝ ali⁹ motus ſit p quācūqȝ magnitudinē: cuius q̄cunqȝ ps nō ꝯueniat cuicunqȝ pti p vniformitatē applicationis, vel cuius vna ps, nō cōueniēter poſſit cōtingere aliā ptē. Si. n. illa ps q̄ ꝯtinet angulū ſupponat̄ illi parti q̄ angulū nō ꝯtinet: nō erit ꝯueniēs ꝯtactus. Secūda dr̄ia irregularitatē faciēs, ē nō ex pte loci vel tpis [neqȝ in q̄] .i. neqȝ ex parte eius qḋ dr̄ quo. i. ex pte cuiuſcunqȝ rei: in qua ſit motus: nō eni eſt ſolū motus in vbi: ſed in qualitate ꝛ quantitate. Uel poteſt hoc referri ad ſubiectū in quo eſt motus. Sed iſte ſecundus modus irregularitatis accipitur [in eo quod, vt]. i. ex diuerſitate modi motus. Determinatur enim iſte ſecundus modus irregularitatis, ex velocitate ꝛ tarditate. Quia ille mot⁹ dicit̄ regularis cuius eſt eadē velocitas per totum. Irregularis autē cuius vna pars eſt velocioꝛ altera. ¶ Secundo ibi.

¶ Quapropter celeritas tarditaſue nō ſūt ſpēs/nec differētię motus: quippe cū oēs mot⁹ diuerſos ſpē conuitent̄. Quare neqȝ grauitas leuitaſqȝ/ quę ē reſpcū eiuſdē: ceu terrę ad ſeipſā/aut ignis reſpcū ſui. Argꝛ.

¶ Unde neqȝ ſpecies motus neqȝ dr̄ię/ſunt velocitas ꝛ tarditas: qꝛ omnes ſequuntur differentes ſꝫ ſpēȝ. Quare neqȝ leuitas neqȝ grauitas quę eſt in idem/eſt/vt terrę ad ipſam/aut ignis ad ipſum.

¶ Cōcludit duo corollaria ex p̄miſſis: quoꝝ primum eſt: q̄ velocitas ꝛ tarditas nō ſunt ſpēs neqȝ differentię mot⁹: qꝛ velocitate ꝛ tarditate terminat̄ irregularitas quę ſequit̄ quaſlibet ſpēs motus (vt ſupra dictū eſt) Nulla autē ſpēs vel dr̄ia, ꝯſequit̄ omnē ſpēȝ ſui generis. Scḋȝ corollariū eſt q̄ velocitas ꝛ tarditas nō ſunt idē qḋ grauitas ꝛ leuitas: qꝛ vtrūqȝ iſtoꝝ hꝫ motū ſemp ad idē: ſicut motus terrę qui eſt grauis, ſemper eſt [ad ipſam]. i. ad locuȝ ipſius q eſt deoꝛſum: ꝛ mot⁹ ignis ſemp eſt [ad ipſuȝ]. i. ad locū ꝓpꝛium qui eſt ſurſum. Uelocitas autē ꝛ tarditas ſe hn̄t ad diuerſos motus (vt dictum eſt) ¶ Deinde cum dicit. Argꝛ.

¶ Unus eſt igiſ̄ ꝛ iſte motus qui eſt diſſormis: cōtinuitatis ninuꝝ rōne. Sed min⁹. quod qdē ei lationi accidit/quę ſuper linea flexa fit. Id aūt qḋ eſt minus: miſtione contrarij/ ſemper eſt tale. T.c.45

¶ Unus igitur irregularis eſt/ quo eſt continuus. Min⁹ aūt. quod quidem reflexiuo accidit motui. Quod autē minus: ꝛ cōmiſtio ſemper contrarij.

¶ Oñdit q̄uo mot⁹ irregularis ſit vn⁹. Scḋo ifert qddā corollariū ex dictis ibi [Si āt oēȝ vnū.] Dic g̊ p̄, q̄ mot⁹ irregularis pt dici vn⁹, inq̄ȝtū ē ꝯtinu⁹. Sed min⁹ dr̄ vnus q̄ȝ regularis: ſicut ꝛ linea hn̄s angulū min⁹ dr̄ vna q̄ȝ linea recta. Et hoc maxie apparet in motu reflexiuo: qꝛ q̄ſi vr̄ duo motus. Ex h̄ autē, q̄ eſt vnus minus: vr̄ q̄ aliqd habeat de multitudine: qꝛ ex hoc aliqd ē minus: q̄ hꝫ miſtionem ꝯrij: ſicut minus album hꝫ aliqd admiſtum de nigro: ad minus ſm quādam appꝛopinquationē. Et ſic pȝ q̄ motus irregularis ꝛ eſt vnus, inq̄ȝtū eſt ꝯtinuus: ꝛ eſt quodāmodo multiplex, inquātū eſt min⁹, vnus. ¶ Scḋo ibi.

Argꝛ. ¶ Quod ſi oīs mot⁹ vnus ꝛ vniformis/ꝛ nō vniformis eſſe poteſt: ij qui diuerſi ſunt ſpē/ atqȝ hęrēt/nō vnus erūt atqȝ continuus/motus. Qui nanqȝ fieri pōt vt iſte ſit vniformis: qui ex alteratione lationeue conſtat: accommodentur enim neceſſe eſt.

¶ Si autem omnem vnum contingit/ ꝛ regularem eſſe ꝛ non/non erunt qui non ſm ſpeciem habiti ipſi: vnus ꝛ continuus. Quomodo enim erit regularis motus ex alteratione cōpoſitus ꝛ loci mutatione: Indiget enim conuenire.

¶ Cōcludit ex imediate dictis, quod ſupra ꝓpoſuerat. ſ. q̄ motus qui ſunt diuerſi ſm ſpēȝ, nō pn̄t ꝯtinuari. Oēȝ eni vnū motū cōtingit eſſe vnū regularē: ꝛ iteꝝ nō regularē. Sed motus qui eſt cōpoſitus ex diuerſis motib⁹ ſm ſpēȝ nō pōt eſſe regularis. Quō eni eſſet regularis mot⁹ cōpoſitus

ſitus ex alteratione ⁊ loci mutatione. Neceſſe ē.n.ad h̄ ꝙ mot⁹ ſit regularis, ꝙ ptes cōueniāt adinuicē. Ergo relinquitur ꝙ mot⁹ diuerſi qui nō cōſequunt̃ ſe adinuicē eiuſdez ſpēi exiſtes: nō ſunt vnus mot⁹, ⁊ cōtinu⁹. Qđ ſupra poſitum eſt: ⁊ p exēpla manifeſtatum. Lec. viij.

Argũ. ¶ Deiceps diffiniēdū ē q̄ſnā mot⁹ cui⁹ motui ꝯri⁹ ē. ⁊ de q̄ete ſimili mō. Pri^m^ āt diuidēdū ē/ vtrū ꝯri⁹ motus/ ſit hiſce q ē ex eodē: ei quo itur ad idem. vt hiſce qui ē ex ſanitate/ ei quo petit̃ ſanitas/ quales ⁊ generatio ⁊ corruptio eē vident̃. An hiſce q ex ꝯtrarijs eſt: vt hiſce qui ex ſanitate/ ei qui eſt e morbo. An hiſce quo ad ꝯtraria pgit̃: vt hiſce quo ad ſanitatē itur: ei quo ad morbū accedit̃. An hiſce q ē ex cōtrario: ei quo ad contrariū itur. Ut hiſce qui eſt ex ſanitate/ ei q̄ morb⁹ petit̃. An hiſce q ex ꝯtrario i cōtrariū pgit: ei quo e cōtrario i cōtrariū itur: vt hiſce q ex ſanitate i morbum pficiſcit̃: ei quo ex morbo acq̄rit̃ ſanitas. Unū enim horū modorum quēdā/ aut plures eſſe/ neceſſe eſt. non ſit eniz/ vt alio modo modus: vt oppoſiti diſponantur.

T.c. 46. Amplius aūt determinādū eſt/ q̄lis motus ꝯrius motui: ⁊ de manſione eodem modo. Sed prio determinādū eſt: vtruz ꝯrius motus ſit/ qui eſt ex eodē/ ei qui eſt in idē: vt q eſt ex ſanitate ei qui eſt in ſanitatē: vt generatio ⁊ corruptio vident̃. Aut q ē ex contrarijs: vt q eſt ex ſanitate ei qui eſt ex ęgritudine. Aut q in contraria: vt q eſt in ſanitatē: ei q eſt/ i ęgritudinez. Aut q ē ex ꝯrio: ei q eſt in ꝯriū: vt q eſt ex ſanitate: ei q eſt in ęgritudinē. Aut qui ē ex contrario in ꝯriū/ ei qui ē ex ꝯrio i ꝯriū: vt qui ē ex ſanitate i ęgritudinem: ei qui ē ex ęgritudine in ſanitatez. Neceſſe ē enim/ aut vnum quēdā horū eſſe modorum/ aut plures: non enim eſt/ aliter contraponere.

T.55. Poſtq̄ Phs determinauit de vnitate ⁊ diuerſitate mot⁹: h̄ determinat ō ꝯrietate motuū: q̄ ē q̄dā diuerſitatis ſpēs: vt pʒ i. 10. meta. Et diuiditur in ptes duas. Prio oñdit q̄l'r accipiēda ē ꝯrietas i motu: ⁊ ēt i q̄ete. In 2° mouet q̄ſdā q̄ōnes cc̄ ꝯrietatē p̄dictā. ibi. [Dubitabit āt aliqs.] Circa p^m^ duo facit. Prio dtermiat de ꝯrietate mot⁹: 2° de ꝯrietate q̄etis. ibi [Qm̄ āt motui]. Circa p^m^ tria facit. Primo diſtinguit diuerſos modos ſm q̄s videri poſſet ꝙ acciperet̃ ꝯrietas i motu. 2° remouet q̄ſdā illoꝝ ibi [Eſt aūt q eſt.] 3° aſſignat veꝝ modū ꝯrietatis in motu ⁊ mutatione. ibi [Qm̄ āt differt.] Dicit ḡ p̄, ꝙ poſt p̄dicta, determinādū ē, q̄lis ſit mot⁹ ꝯrius, alicui motui. Et eodē mō determinādū eſt [de māſione]. i. de ꝯrietate q̄etis ad motū: ⁊ q̄etis ad q̄etē. Sʒ in h̄ tractatu h̄ p̄ faciēdū ē: ꝙ debem⁹ diſtinguere modos ſm q̄s, vr̃ accipi pōt rō ꝯrietatis i motib⁹. Et diſtinguit q̄nq3 modos. q̄rū p^m^ mod⁹ ē, vt rō ꝯrietatis motuū accipiat̃ pʒ acceſſū ad aliquē terminū, ⁊ receſſū ab eodē. Et hoc ē qđ dicit [Utrū ꝯrius mot⁹ ſit, q eſt ex eodē: ei q ē in idē: vt q eſt ex ſanitate: ei q ē i ſanitatē.] ſʒ quā rōnē gñatio ⁊ corruptio vident̃ eē ꝯria: q2 gñatio ē mot⁹ ad eē: corruptio āt eſt mot⁹ ab eſſe. Scđs mod⁹ eſt, vt rō ꝯrietatis motuū accipiat̃ ſm ꝯrietatē terminoꝝ a q̄bus incipit mot⁹. Et hoc eſt qđ dicit [Aut q ē ex ꝯrijs: vt q ē ex ſanitate: ei q eſt ex ęgritudine]. Tertius modus ē, vt ꝯrietas motuū accipiat̃ ſm ꝯrietatē terminorū ad quos terminat̃ mot⁹. Et hoc eſt qđ dicit [Aut q eſt i ꝯria: vt q ē i ſanitatē: ei q ē i ęgritudinē.] Quart⁹ mod⁹ eſt vt accipiat̃ motuū ꝯrietas ſm ꝯrietatē termini a quo, ad terminū ad quē. Et hoc eſt qđ dicit [vt q ē ex ꝯrio, ei q eſt in ꝯriū: vt q ex ſanitate: ei q ē in ęgritudinē.] Quintus mod⁹ eſt ſm ꝯrietatē ex pte vtrorūq3 terminoꝝ. Et h̄ eſt qđ dicit [Aut q eſt ex ꝯrio in ꝯtrariū: ei q ē ex ꝯrio in contrariū: vt q eſt ex ſanitate i ęgritudinē: ei q ē ex ęgritudine in ſanitatē.] Neceſſe eſt.n. ꝙ ꝯtrarietas motuū accipiat̃ ſm vnū hoꝝ modoꝝ: aut ſm plures: q2 non ꝯtingit ſm aliquam aliā rōnem, cōtraponere motū motui. ¶ Scđo ibi.

Argũ. ¶ His igit̃ qui ē e ꝯrio nō ē ei ꝯrius quo in cōtrariū itur/ vt his qui ē ex ſanitate: ei q̄ itur ad morbū. eſt enim vnus idēq3/ eſſe tñ ipſoꝝ nō idē eſt: quēadmodū nō idem eſt ex ſanitate mutari/ atq3 ad morbuz.

T.c.47 ¶ Eſt āt qui ex contrario/ ei qui eſt in ꝯrium nō contrarius: vt qui ē ex ſanitate: ei q eſt i ęgritudinē. idē enim ⁊ vnus eſt. eſſe tamen non idem eſt ipſis: ſicut non idem eſt ex ſanitate mutare/ ⁊ in ęgritudinem.

¶ Excludit duos p̄dictoꝝ modoꝝ. Et p̄ q̄rtū q accipiebat̃ ſm ꝯrietatē termini a q̄ ad terminū ad quē. Scđo 2^m^ modū, q ē ſcđʒ ꝯrietatē termioꝝ ex q̄b⁹ icipit mot⁹ ibi [Neq3 q eſt ex ꝯrio]. Tertio oſtēdit q̄ō ſe hñt duo modi reliq adinuicē. ibi [Relinquitur aūt.] Dicit ḡ p̄ ꝙ mot⁹ q eſt ex vno ꝯrio nō pōt dici ꝯrius ei q eſt i aliud ꝯriū: vt ſi diceret̃ ꝙ mot⁹ q eſt ex ſanitate: ſit ꝯrius motui q eſt i ęgritudinē. Idē.n. nō eſt ſibi ipſi ꝯriū: ſed motus q eſt ex ſanitate, motui q eſt in ęgritudinē, eſt vn⁹ ⁊ idē ſubiecto: ſed nō eſt idē eſſe ipſis. i. differūt rōne: eo mō quo nō ē idē ſm rōnē moueri a ſanitate: ⁊ moueri in ęgritudinē: q2 vnū iportat habitudinē mot⁹ ad terminū a quo: ali⁹ aūt habitudinē eiuſdē motus ad terminū ad quē. Non eſt igit̃ accipiēda ꝯrietas motus, ſm ꝯrietatē vnius termini ad aliū. ¶ Scđo ibi.

Argũ. ¶ Neq3 hiſce mot⁹/ qui ē ex ꝯrio/ ei ꝯrius ē/ q ex cōtrario eſt. Simul eni accidit e cōtrario: ⁊ in ꝯrium/ aut in medium ire/ ſed poſterius de hiſce dicemus.

T.c.48 ¶ Neq3 qui eſt ex cōtrario: ei qui ē ex cōtrario. Simul quidem.n. accidit mutari/ ex cōtrario i ꝯrium/ aut in mediū. ſed de hoc quidē poſterius dicemus.

¶ Oñdit ꝙ ꝯrietas motuū, nō eſt accipiēda ſm ꝯrietatē terminoꝝ ex q̄b⁹ icipit mot⁹. Et h̄ trib⁹ rōnib⁹: q̄rū p^a^ talis ē. Duo mot⁹ q in idē tendūt nō ſūt ꝯrij: ſed duo motus ex ꝯrijs recedētes: pñt in vnū ⁊ idē tendere [ſimul.n. accidit mutari]. i. ęq̄l'r [ex ꝯtrario i ꝯriū aut i mediū] vt poſtea dicet̃: ⁊ ſic ex vtroq3 ꝯrio ꝯtingit in vnū medium mutari. Nō ergo motus pꝑter hoc ſunt contrarij: q2 a contrarijs incipiunt moueri. ¶ Scđam rationē ponit ibi.

Argũ. ¶ Enimuero in ꝯrium mutari cū potius contrarietatis eſſe videbitur/ q̄ʒ e cōtrario mutari. Hoc eniz abiectio contrarietatis illud aſſumptio eſt.

¶ Sed magis in contrarium mutare/ videbit̃ vtiq3 cauſa eſſe contrarietatis/ q̄ʒ ex contrario. Hic quidem eni mutatio contrarietatis: ille vero acceptio.

¶ Quę talis eſt. Ex illo accipiēda eſt ratio cōtrarietatis in motu: qđ magis facit motū eſſe ꝯriū: ſed ꝯtrarietas terminorū ad quos motus terminat̃ magis vr̃ eſſe cā ꝯtrarietatis motuū: q̄ʒ ꝯtrarietas terminoꝝ a quib⁹ incipit mot⁹ (q2 cū dico mot⁹ incipere a ꝯtrarijs terminis dico remotionē cōtrarietatis: cū vero dico motus accidere ad ꝯtraria: dico acceptionē contrarietatis) ergo nō attendit̃ ꝯtrarietas motuū ſm terminū a quo tantū. Tertiā ponit ibi.

Argu. ¶ Dicit̃ ēt qſqȝ mot⁹ ex eo poti⁹ in qđ itur: q̃ȝ ex eo ex quo fit mutatio. Sanatio.n. hiſce dı̃ quo acgrit̃ ſanitas. ęgrotatio hiſce quo ad ęgritudinem itur.

¶ Et dicitur autem vnuſquiſqȝ in quod mutat magis: q̃ȝ ex quo: vt ſanatio in ſanitatem: ęgrotatio autem in ęgritudinem.

¶ Que talis ē. Ab eo a q̃ aliqđ recipit nomē ⁊ ſpēȝ: recipit ēt ↄrietatē (cū ↄrietas ſit diia ſꝫ formā: vt pȝ.10. meta.) Sȝ vnuſqſqȝ mot⁹ magis dı̃.i. denominat̃ ⁊ ſpēȝ recipit a termino i quē, q̃ȝ a termino ex q̃ (ſic ſanatio dı̃ mot⁹ i ſanitatē: ⁊ ęgritudo mot⁹ i ęgritudinē: ⁊ h̄ ēt.ā̈.dictū ē.) Magis ḡ accipiēda ē ↄrietas motuū ſꝫ terminū i quē: q̃ȝ ſꝫ terminum a quo. Et ſic idem quod prius. ¶ Tertio ibi.

Argu. ¶ Reſtat igitur hiſce/quo ad ↄtraria pgitur: ⁊ hiſce quo ad cōtraria ex cōtrarijs itur. Fortaſſe igit̃ ſit/vt ij quibus ad cōtraria proficiſcit̃: ⁊ ex cōtrarijs ſunt. eſſe fortaſſe non idē/eundi (inq̃ȝ) in ſanitatē: atqȝ ex morbo ⁊ eundi in morbum: atqȝ ex ſanitate.

¶ Relinquitur aūt/qui eſt in contraria: ⁊ q eſt in cōtraria ex contrarijs. Fortaſſis qdem igitur accidit hos qui in contraria ⁊ ex cōtrarijs eſſe/ſed eſſe fortaſſe non ideȝ. Dico autē/q in ſanitatē/ei q ex ęgritudine/⁊ qui ex ſanitate/ei qui in ęgritudinem.

¶ Cōcludit, ꝙ remotis duob⁹ modis ſꝫ ↄrietatē terminoꝝ acceptis: relinquunt̃ duo alij.ſ. terti⁹ ⁊ qnt⁹: quoꝝ vn⁹ eſt ſꝫ ſolā ↄrietatē terminoꝝ ad quos: quē tāgit cū dic. [Qui eſt in ↄria.] Ali⁹ q ē ſꝫ ↄrietatē vtroꝝqȝ terminoꝝ: quem tāgit cū dicit. [Et q in ↄria ex ↄtrarijs.] Prim⁹ aūt mod⁹ nō accipiebat̃ ſm ↄtrarietatē aliquā terminoꝝ: ſȝ ſꝫ acceſſuȝ ⁊ receſſuȝ ab eodē termino. Cōcludit aūt vlteri⁹ ꝙ forte hi duo modi reſidui: ſunt idē ſubiecto: qꝛ illi mot⁹ qui ſunt in ↄtraria: ſunt ēt ex ↄtrarijs. Sȝ forte ſꝫ rōnē nō ſunt idē, pp diuerſas habitudines motus ad terminos (vt.ā̈.dictū eſt.) Et exēplificat ꝙ motus q eſt in ſanitatē: ei q eſt ex ęgritudine eſt idē ſubiecto: ſed non rōne. Et ſimilr̃ qui eſt ex ſanitate, ei qui eſt in ęgritudinem. ¶ Deinde cū dicit.

Argu. ¶ Cū aūt a motu mutatio differat (ea nāqȝ mutatio motus eſt: qua ex ſubiecto in ſubm̄ itur) hiſce pfecto motus quo e cōtrario in ↄtrariū pgit̃/cōtrarius ē ei/quo e cōtrario ad cōtrariū itur: vt hiſce q̃ ex ſa-

T.c.49 nitate i morbū itur: ei quo ſanitas e morbo acgrit̃.

¶ Quā autem differt mutatio a motu (ex quodā enī ſubō in quoddam ſubm̄/mutatio eſt motus) qui eſt ex ↄtrario in ↄtrarium: ei q eſt ex contrario in cōtrarium/motus contrarius eſt: vt qui eſt ex ſanitate in ęgritudinem/ei qui eſt ex ęgritudine in ſanitatem.

T.52. ¶ Oñdit q̃ō accipiat̃ ↄrietas i motu. Et p̄ ſm ꝙ motus ē ad ↄriū. Scđo put motus ē ad mediū. ibi [Qui aūt ad me-

T.51. diū.] Circa p̄m̄ duo fac. Prīo oñdit qđ facit ↄrietatē i motibus. Scđo qđ in mutationibus. ibi [Qui aūt ē i ↄriū.]

T.50. Circa p̄m̄ duo fac. Prīo oñdit ppoſitū ſyllogiſmo. 2° inductiōe. ibi [Manifeſtū aūt eſt.] Ponit aūt p̄ talē rōnē. Cōtrarietas aliquoꝝ accipit̃ ſm ppriā ſpēm ⁊ rōnē ipſoꝝ: ſȝ ppria rō ſpecifica motus eſt, ꝙ ſit q̄dā mutatio a quodam ſubiecto affirmato i qđdā ſubiectū affirmatū habēs duos terminos: ⁊ in quo differt a mutatione q̄ nō ſemp hȝ duos terminos affirmatos: ergo relinquitur ꝙ ad ↄtrarietatem mot⁹ reqrit̃ ↄrietas ex pte vtrorūqȝ terminoꝝ: vt.ſ. pprie dicat̃ mot⁹ ↄtrari⁹ q eſt ex ↄtrario i ↄtrariū: ei q eſt ex cōtrario in contrarium: vt qui eſt ex ſanitate in ęgritudinem, ei qui eſt ex ęgritudine in ſanitatem. ¶ Secundo ibi.

¶ Patet autȝ ⁊ ex inductione/qui contrarij eſſe videntur. Egrotare.n. ipſi ſanari: ⁊ diſcere ipſi decipi Argu.

non per ſeipſum: contraria videntur. ex cōtrarijs.n. in contraria ſiunt. vt.n. ſciam per ſe qſpiam: ⁊ per alium conſequi poteſt: ſic ⁊ deceptionem. Latio ēt qua ſupra loca petuntur: ei cōtraria eſt lationi q̄ ad infra loca itur. hęc.n. in longitudine/contraria ſunt. Et ea qua itur ad extra: ei qua ſiniſtra petūt̃. hęc.n. in latitudine/contraria ſunt. Et ea qua pergitur ad ea quę ſunt ante: ei qua itur ad ea q̄ ſunt poſt. hęc.n. in profunditate/contraria ſunt.

¶ Manifeſtū eſt autem ⁊ ex inductione/ qualia videtur cōtraria eſſe. Aegrotare eniȝ ipſi ſanari. ⁊ ip- T.c.50

ſi addiſcere: decipi non per ipſum. in contraria.n. ſicut enim in ſcientia eſt: ſic ⁊ in deceptione/⁊ per ipſum habere/⁊ per alium. Et ſurſum motus: ei qui eſt deorſum. contraria enim hęc ſunt/in lōgitudine. Et qui eſt ad dextram: ei qui eſt ad ſiniſtram: contraria enim hęc/ſunt in latitudine. Et q eſt ante/ ei qui eſt retro: contraria eni hęc ſunt/in altitudine.

¶ Manifeſtat ideȝ p inductionē. Et p̄ in alteratione corporali: qꝛ ęgrotare eſt ↄtrariū ei qđ eſt ſanari: quoꝝ p̄mus eſt motus a ſanitate in ęgritudinē: alius v̊o ab ęgritudine in ſanitatē. Hoc ēt pȝ i alteratiōib⁹ aię: qꝛ ei qđ ē addiſcē ↄriū ē decipiē ab ipſo: ſȝ ab alio. Hi.n. mot⁹ ſūt i ↄria ex ↄrijs: qꝛ addiſcere ē mot⁹ ab ignorātia ad ſciaȝ: decipi aūt a ſcia ad ignorātiā. Quare aūt addit [nō p ſe ipm] oñdit ſubdēs: ꝙ ſicut i ſcia ↄtingit ꝙ aliqs p ſeipm acqrat eā: ⁊ h̄ vocat̃ inuenire: qñqȝ v̊o nō p ſeipm: ſed ab alio, ⁊ h̄ vocat̃ addiſcē: ita ↄtingit ꝙ aliqñ aliqs decipit̃ a ſeipſo: aliqñ ab alio: ⁊ h̄ pprie opponit̃ ei qđ eſt addiſcere. Et h̄ ēt apparet i motu locali: qꝛ motus ſurſum eſt ↄtrarius ei q eſt deorſum: q̄ ſunt ↄtraria ſꝫ lōgitudinem: Et motus q eſt ad dextrū: eſt ↄtrarius ei q eſt ad ſiniſtrū: q ſunt ↄtrarij ſm latitudinem: Et motus qui eſt añ: eſt ↄtrarius ei q eſt retro: q̄ ſunt ↄria ſm altitudinē. Sed ↄſiderādū eſt, ꝙ h̄ loqt̃ de iſtis differētijs pōnū, vt de lōgitudine: latitudine: ⁊ altitudine, ſm ꝙ ſunt in hoīe: qꝛ ſurſum ⁊ deorſum ↄſiderātur ſm lōgitudinem hoīs: dextrū aūt ⁊ ſiniſtrū ſm latitudinem eius, añ ⁊ retro ſm groſſitiē eius: q̄ dı̃ altitudo vel pfunditas. Iteȝ ↄſiderādū eſt, ꝙ ſm ſurſum ⁊ deorſum inuenit̃ ↄtrarietas in motibus etiā nālibus. Sed ſm dextrū ⁊ ſiniſtrum: ante ⁊ retro: inuenitur contrarietas in motibus noſt ſm nām ſed ſm motum qui eſt ab anima, quę mouet in has cōtrarias partes. ¶ Deinde cum dicit.

¶ His aūt qui ſolū ad contrariū eſt: non motus ſed Argu.

mutatio eſt. velut album fieri/ non ex aliquo.

¶ Qui autē eſt in contrarium ſoluȝ/nō eſt motus/ſed T.c.51

mutatio: vt fieri album/non ex quodam eſt.

¶ Oñdit q̃lr ſit ↄtrarietas i mutatiōibus. Et p̄ oñdit q̃ō accipiatur ↄrietas mutationū in reb⁹ in qbus inuenit̃ ↄrietas. Scđo q̃ō accipiatur i reb⁹ in qbus nō eſt ↄrietas ibi infra

[Quibus aūt nō eſt ↄriū:] Dicit ḡ p̄, ꝙ ſi accipiat̃ ↄrietas ſolū ex pte termini ad queȝ, vt dicat̃ cōtrarius q eſt in cōtrariū: hoc nō facit cōtrarietatem motus: ſed mutatiōis q̄ eſt generatio ⁊ corruptio: ſicut fieri albū ⁊ fieri nigrū contraria ſunt. Nec oportet ꝙ contrarietas harū mutationū attendatur ſm ↄtrarietateȝ termini a quo: qꝛ in gñatione

terminus

termin⁹ a quo nõ ẽ aliqd affirmatũ: ſʒ aliqd negatũ. ſit.n. albũ ex nõ albo: nõ aũt ex aliquo affirmato. Nõ.n. mutatio de ſubiecto in ſubiectũ eſt mutatio: ſʒ mot⁹. ¶ Scðo ibi.

Argu. ¶ Quibus ẽt nõ ẽ ꝯtrariũ / ea mutatio q̃ eſt ex ipſo: ei mutationi ꝯtraria eſt q̃ ẽ ad ipſum. Quapropter generatio / corruptioni ꝯtraria eſt: abiectioq; / accretioni. Hẽ autem mutationes / non motus ſunt.

¶ Quibus aũt nõ eſt cõtrariũ / quẽ eſt ex ipſo / ei quẽ eſt in ipſum mutatio / ꝯtraria eſt. Uñ generatio corruptiõi ꝯtraria eſt / ⁊ remotio acceptioni. Hẽ autem mutationes quidem: motus autem / non ſunt.

¶ Oñdit ꝙ in illis in qbus nõ eſt ꝯrietas: ſicut i ſubſtãtijs ⁊ alijs hꝫ attẽdit ꝯrietas mutationũ ſm acceſſuꝫ ⁊ receſſuꝫ ab eodẽ termino. Et h̃ eſt qd dicit, ꝙ in illis in qb⁹ nõ eſt ꝯrũ: accipit ꝯrietas mutatiõis, ex eo ꝙ ẽ receſſus ab eo ⁊ ꝙ ẽ acceſſus, in ipm idẽ: ſicut acceſſus ad formã ignis qd ptinet ad gñones ei⁹: ⁊ receſſ⁹ ab eadẽ forma: qd pertinet ad ei⁹ corruptionẽ, ſunt ꝯria. Uñ generatio ẽ cõtraria corruptioni: ⁊ quecũq; remotio, cuicũq; acceptiõi. Sʒ hꝫ nõ ſunt motus, ſed mutatiões. ¶ Pʒ ḡ ꝙ ex quinq; modis ſup poſitis duo. ſ. ſcðs ⁊ quartus ad nihil vtiles ſunt. Unus aũt ꝯuenit ad ꝯtrarietatẽ motuũ. Duo autẽ congruũt ad cõtrarietatem mutationum. ¶ Deinde cum dicit.

Summa totius lectionis.

Argu. ¶ Ubi vero mot⁹ qb⁹ ad mediũ itur / in qbus ꝯtrariorũ eſt mediũ / in ꝯrijs quodãmõ ſũt ponẽdi. Mot⁹.n. ad vtrũ extremoꝝ eaꝫ: medio ipſo vtiꝫ / vt extremo. Uelut e fuſco qdẽ itur in albũ / tãq̃ꝫ e nigro / e nigro vo in fuſcũ / tanq̃ꝫ in albũ. Medium.n. ad vtrunq; extremorũ contrarij rõnem quodãmodo ſubit (vt prius dictũ eſt) Motus igitur hoc pacto motui cõtrarius eſt: hiſce / quo e cõtrario / in contrarium pgitur / ei quo e contrario / in contrarium itur.

T.c.52 ¶ Qui aũt ad mediũ motus ſunt: qbuſcunq; cõtrariorũ aliqd eſt mediũ / tanq̃ꝫ i ꝯtraria quodãmõ ponendi ſunt. Sicut.n. ꝯtrario vtitur medio mot⁹ / in vtraq; vtriq; mutaꝫ: vt ex fuſco quidẽ in albũ / tãq̃ꝫ ex nigro: ex fuſco autẽ in nigrum / tanq̃ꝫ ex albo: ⁊ ex albo in fuſcũ / tanq̃ꝫ in nigruꝫ: ex nigro autem in fuſcũ / tanq̃ꝫ in albunt. fuſcũ aũt / mediuꝫ ad vtrũq; dicitur / quodammodo vtrũq; vltimorum (ſicut dictum eſt prius) Motus quidem igitur motui contrarius eſt ſic: qui eſt ex contrario / in contrarium: ei qui ex contrario / in contrarium.

¶ Determinat de ꝯrietate mot⁹ ex parte medij. ⁊ dicit ꝙ i qbuſcunq; ꝯrijs inuenit mediũ: mot⁹ q terminant ad mediũ, h̃ mõ ponẽdi ſunt eẽ ꝯrij, ſicut illi q terminant ad ꝯria: q2 mot⁹ vtiꝫ medio, ſicut ꝯrio: ita ꝙ ex medio ꝯtigit mutari vtrũq; terminoꝝ: ſicut ex fuſco (qd ẽ mediũ inter albũ ⁊ nigrũ) hoc mõ mutaꝫ in albũ: ac ſi mutareꝫ ex nigro i albũ: ⁊ ecõtra: ex albo ſic mutaꝫ aliqd in fuſcũ: ac ſi mutaretur in nigrũ. ⁊ ex nigro mutaꝫ in fuſcũ: ac ſi mutaretur i albũ: q2 fuſcũ cũ ſit mediũ ad vtrũq; extremoꝝ: dicit vtrũq;: q2 in cõparatione albi eſt nigrũ: ⁊ in cõparatione nigri, eſt albũ (vt ſupra dictũ eſt.) ¶ Ultimo autẽ cõcludit qd pncipaliter intendit. ſ. ꝙ motus ſit cõtrarius motui ſm cõtrarietatem vtroruṁq; extremorum. Lectio. ix.

Argu. ¶ Cũ aũt motui nõ ſolũ mot⁹ eẽ ꝯri⁹ / ſʒ qes ẽt / videatur / hoc definiam⁹ opꝫ. Abſolute nãq; mot⁹ motui contrari⁹ eſt. Opponit autem / ⁊ quies. priuatio.n. eſt. priuatio vo quodãmodo contraria dicitur.

T.c.53 Uoniã aũt motui nõ ſolũ videt eſſe motus ꝯrius, ſed ⁊ quies / hoc determinãdũ eſt. Simplr qdẽ enim / ꝯtrarius eſt mot⁹ motui. Opponit aũt: ⁊ quies. priuatio enim eſt. eſt aũt ſic / ꝙ priuatio ꝯtraria dicitur.

T.55 Poſtq̃ꝫ determinauit phs de ꝯtrarietate motuũ. hic determinat de ꝯrietate quietũ. Et primo in motib⁹. Scðo in mutationib⁹. ibi [Quibus aũt nõ ſunt ꝯria.] Circa pmũ duo facit. Primo oſtendit ꝙ quies ſit ꝯria motui. Scðo quẽ cui, ibi [Qualis aũt.] ¶ Dicit ḡ pmo, ꝙ q2 motui nõ ſolũ videt ꝯtrariari mot⁹, ſed ẽt qes: determinãdũ ẽ q̃liter hẽc. ſ. qes ꝯtrariat motui: q2 ſimplr qdẽ, ⁊ ꝓprie, ⁊ pfecte ꝯriat mot⁹ motui: ſʒ ẽt qes opponitur motui: cũ ſit priuatio motus. Et ꝙ priuatio quodammõ ſit ꝯriũ pꝫ. Eſt.n. priuatio ⁊ habit⁹ pma ꝯrietas, vt dicit in .10. metaphy. q2. ſ. in oib⁹ ꝯtrarijs ſaluat priuatiõis rõ ⁊ habit⁹. cũ ſemp alteꝝ ſit q̃ſi priuatio reſpectu alteri⁹: vt albũ reſpectu nigri, ⁊ amarũ reſpectu dulcis. ¶ Scðo ibi. infra

Argu. ¶ Quẽ aũt cuinã ꝯria eſt: an ei motui / q eſt i loco: ea qes eſt ꝯtraria / q̃ eſt in loco? Uerũ hoc / nõ ſimplr dr. Utrum enim iſte motus qui eſt ex hoc / ei qeti quẽ eſt hic / opponat: an hiſce quo ad hoc itur?

¶ Qualis aũt quali: vt ei q eſt ſm locũ / q̃ ſm locum. Sʒ hoc nõ dicit ſimplr. Utrũ.n. ei quẽ eſt hic manſiõi q eſt ex hoc / aut q eſt in hoc / motus opponitur?

T.54 3° ¶ Oſtẽdit quẽ qes, cui motui ꝯriet. Et circa hoc tria facit. Pmo mouet queſtionẽ. Scðo determinat veritatẽ. ibi [Manifeſtũ igitur eſt.] Tertio ꝓbat. ibi [Motui autem ei ⁊c.] In qõne aũt quã ponit vnũ ſupponit. ſ. ꝙ nõ ois qes omni motui opponat: ſed aliqualis qes, aliquali motui. ſicut motui qui eſt ſm locũ: quies ſm locum. Sʒ q2 [hoc nõ ſimpliciter]. i. vlr determinat. ſ. querẽdũ vlteri⁹. vtrũ manſioni. i. quieti, quẽ eſt in aliquo termino: puta i albo: opponatur mot⁹ aut ille qui eſt in albo. ſ. dealbatio: aut ille q eſt ex albo. ſ. denigratio. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Patet igit / cũ duobus in ſubiectis ſit ipſe motus ei quidẽ motui / qui eſt ex hoc in contrariũ: oppoſitã eam eſſe quietem / quẽ eſt i hoc. ei vero qui eſt ad hoc. econtrario eam quẽ in contrario eſt.

T.c.54 ¶ Manifeſtũ igit eſt: quod q2 in duob⁹ mot⁹ ſubiectis eſt, huic qdẽ q ex hoc in ꝯtrariũ / q̃ ẽ in hoc qes, huic aũt qui ex ꝯtrario in hoc / q̃ in cõtrario quies.

infra ¶ Determinat veritatẽ. Et p̃ q̃tũ ad ꝯrietatẽ mot⁹ ad qetẽ. Scðo q̃tũ ad ꝯrietatẽ qetũ adinuicẽ ibi [Simul aũt.] Dicit ḡ pmo, ꝙ cũ mot⁹ ſit iter duo ſubiecta. i. iter duos terminos affirmatos: motui q eſt ex h̃ termino i ſuũ ꝯrium ꝯriatur qes q̃ eſt in ꝯtrario. Sicut motui q ẽ ex albo in nigrũ: ꝯtrariat qes q̃ eſt in albo. Et motui q eſt ex ꝯtrario in hoc: ꝯriatur qes quẽ eſt in ꝯtrario: ſicut motui q ẽ ex nigro in albũ: cõtrariat qes q̃ eſt in nigro. ¶ Scðo ibi.

Argu. ¶ Simul aũt hẽ ⁊ iter ſeſe ſũt ꝯtrariẽ. Etenim abſurdũ eſt. ſi mot⁹ qdẽ cõtrarij ſũt / qetes vo ꝯtrariẽ nõ ſũt. Sunt aũt hẽ / q̃ in cõtrarijs ſunt. ea nanq; qes / q̃ eſt in ſanitate / ei quieti contraria eſt quẽ eſt in morbo.

¶ Simul aũt ⁊ adinuicẽ cõtrariẽ hẽ ſũt. Et nãq; inconueniens eſt: ſi mot⁹ qdẽ cõtrarij ſunt: qetes autẽ oppoſitẽ nõ ſunt. Sunt aũt in oppoſitis hẽ / vt quẽ eſt in ſanitate quies: ei quẽ eſt in egritudine.

¶ Agit de ꝯrietate qetũ adinuicẽ. ⁊ dicit ꝙ hẽ qetes ſũt cõ-

trariꝫ adinuicē: q̄ ſunt in ꝯrijs terminis. Incōueniēs enim eſt, ſi motus ſunt ꝯrij adinuicē: ⁊ q̄etes adinuicē nō opponant̄. Et quō ſunt oppoſitę q̄etes quę ſūt i oppoſitis, exē/plificat ſubdens ꝙ quies q̄ eſt in ſanitate, opponit̄ quieti quę eſt in ęgritudine. ¶ Deinde cum dicit.

Argr. ¶ Et ei motui: quo ex ſanitate i morbū itur. et nanqꝫ quo e morbo itur in ſanitatē ꝯtrariā eē ęgritudini extra fines ē rōnis. Mot⁹.n. in ipm. in quo ſtat̄/ pfectio poti⁹ eſt ad quietē/ quā accidit fieri ſimul cū motu. Hūc aūt/ aut illū eſſe cōtrariū illi/ neceſſe eſt. Non eni ea quies q̄ in albedine eſt: ei motui contraria eſt: quo ad ſanitatem acceditur.

¶ Motui āt ei/ qui eſt ex ſanitate in ęgritudinem. ei enīz qui eſt ex ęgritudine/ in ſanitatē: irrationabile. Qui.n. in ipſo motus eſt/ in quo ſterit/ quietatio magis eſt. ſm ꝙ accidit ſimul fieri cū motu. Neceſſe āt eſt/ hanc/ aut illā eſſe. Non enīz quę eſt in albedine quies: contraria eſt ei quę eſt in ſanitate.

¶ Probat qō dixerat d̄ ꝯrietate q̄tis ad motū: ⁊ dic̄, ꝙ motui q̄ ē ex ſanitate in ęgritudinē: opponit̄ q̄es q̄ ē i ſanitate q: irrōnabile eēt, ꝙ quies quę eſt in ſanitate, opponeretur motui, q eſt ex ęgritudine in ſanitatē. Et hoc ſic probat: q: eius motus [qui eſt in ipſo]. i. ad aliquē terminū: ſtat⁹ in eodē termino [ē magis q̄etatio]. i. eius ꝯſeruatio vel pfectio, q̄ꝫ ꝙ ei opponat̄. Et ꝙ q̄es i termino ad quē ſit mot⁹ pfectio: pꝫ p h̄ ꝙ ſimul ſit ipſa q̄es cū motu: q: ſīꝫ moueri ad terminū, ē fieri quietē. Vn̄ cū mot⁹ ſit cā ipſi⁹ quietis: nō pōt ei opponi, q: oppoſitū nō ē cā ſui oppoſiti. Sꝫ neēe eſt, ꝙ motui ꝯrietur, vel hęc q̄es quę eſt i termino ad quē, aut quies quę eſt in termino a quo. Nō eni pōt dici, ꝙ q̄es quę ē in aliqua alia ſpē ꝯrietur motui vel q̄eti ſicut ꝙ q̄es quę eſt in albedine, ꝯtrarietur quieti q̄ eſt in ſanitate: aut motui qui eſt in ſanitate. Cū ergo quies quę eſt in termino ad quē, nō cōtrarietur motui: relinqtur ꝙ cōtrarietur ei quies quę eſt in termino a quo. ¶ Deinde cum dicit.

Argr. ¶ Quibus aūt nō eſt ꝯtrariū: eoꝝ mutatio quidē oppoſita eſt/ ea quę eſt ex ipſo/ ei q̄ eſt ad ipm. Mot⁹ v̄o nō eſt: velut ea quę eſt ex ente ei quę eſt ad ens.

T.c.55 ¶ Quibus aūt nō ſunt cōtraria: hoꝝ mutatio q̄dem eſt oppoſita: quę eſt ex ipſo/ ei quę eſt in ipſum. Motus autē nō eſt: vt quę ex eſſe: ei quę eſt ineſſe.

¶ Determinat de ꝯrietate q̄tis i mutationib⁹. Et circa h̄ tria facit. P̄rio reſumit qō dcm̄ ē de ꝯrietate mutationū. Scd̄o oſ̄dit ꝙ mutationi nō opponit̄ q̄es: ſꝫ nō mutatio.

Infra 5°.55. ibi [Quies q̄dē hoꝝ.] Tertio oſ̄dit q̄uō nō mutatio ꝯriet̄ mutationi. ibi [Simile āt aliq̄d ē.] Reſumit ḡ pmo qō ſupra dictū eſt. ſ. ꝙ in mutationib⁹ i quib⁹ nō eſt ꝯtrarietas i terminis: ſicut i ḡnone ⁊ corruptiōe ſubſ̄: oppoſitio accipit̄ ſꝫ acceſſuꝫ ⁊ receſſuꝫ ex eodē termino. Eſt.n. mutatio q̄ eſt ex ipſo aliquo termino oppoſita mutatiōi, q̄ ē in ipꝫ. Sicut mutatio [q̄ ē ex eē]. ſ. corruptio opponit̄ ei [q̄ eſt i eē]. ſ. ḡnatiōi: cū tn̄ neutra eaꝝ ſit mot⁹. ¶ Scd̄o ibi.

Argr. ¶ Et q̄es q̄dē/ hoꝝ nō eſt/ mutatiōis āt vacuitas/ ē.

¶ Quies quidē/ horum nō eſt: imutatio autē/ eſt.

¶ Oſ̄dit ꝙ his mutationib⁹ nō opponit̄ q̄es. Et circa hoc tria facit. P̄rio ppōit qō itēdit. Scd̄o interſerit quādā dubitationē. ibi [Et ſi q̄dē aliq̄d erit.] Tertio pbat ppoſitū

3°.55. ibi [Si aūt hoc.] Dicit ḡ primo, ꝙ in his mutationib⁹ q̄ nō ſunt inter ꝯtraria, non inuenitur quies oppoſita: ſed illud qō opponitur eis ſicut q̄es motui: poteſt vocari [imu

4°. tatio]. i. non mutatio. ¶ Secundo ibi.

¶ Atqꝫ ſi ſubiectū q̄dē q̄ppiā ſit: ea mutatiōis vacuitas: quę eſt in ente/ ei quę eſt in nō ente/ cōtraria eſt. Sin id qō haud eſt nō quippiaꝫ ſit/ dubitauerit q̄ſpiam ſane/ cui nam ſit contraria ea mutationis vacuitas: quę eſt in ente/ ⁊ ſit ne quies. Arg.

¶ Et ſiquidē aliquid erit ſubiectū/ quę eſt in eſſe nō mutatio: ei quę eſt in nō eſſe/ contraria erit. Si vero nō eſt aliquid ei qō nō eſt: dubitabit aliquis cui ſit contraria: quę in eſſe nō mutatio/ vel quies eſt.

¶ Interſerit q̄ddā dubitationē ex pmiſſis. Dcm̄ ē.n. ꝙ mutatio q̄ ē ad eē, ꝯriatur mutationi q̄ eſt ex eſſe: q̄ q̄dē eſt in nō eē. Hoc āt qō dico nō eē, pōt dupl'r accipi. Uno mō ꝙ hꝫ aliqō ſubm, vel ens actu: ſicut nō albū in corpe. vel in potētia tm̄ ens: ſicut puatio formę ſubſtātialis, eſt in mā pma. Aut itelligit̄ tale nō eē, qō nō hꝫ aliqō ſubiectū: ſꝫ ē oino nō ens. Si p̄° mō accipiat̄ nō eē: ꝙ hēat aliqō ſubm: tunc inueniri poterit q̄uō vna nō mutatio, ſit ꝯtraria alij nō mutatiōi: q: poterit dici, ꝙ nō mutatio q̄ eſt i eē: opponit̄ nō mutatiōi quę ē in nō eſſe. Ex quo.n. nō eſſe hꝫ ſubm: nihil ꝓhibet dicere ꝙ illud ſubm pmaneat in illo nō eē: qō ē ipſum nō mutari. Si v̄o nō eſt aliq̄d [ei qō nō eſt]. i. ſi ipm nō eſſe, nō eſt aliqō ſubꝫ: tūc dubitatio remanet cui nō mutatiōi ſit ꝯtraria illa nō mutatio vel q̄es quę eſt in eē. Qō eni oino nō eſt: non poteſt dici quieſcere aut imutabiliter pmanere: ⁊ q: neceſſe eſt, ꝙ nō mutationi vel q̄eti quę eſt in eſſe, ſit aliqua nō mutatio contraria, manifeſtum ex hoc ſit ꝙ illud nō eſſe a quo eſt generatio ⁊ in quod tendit corruptio: eſt non eſſe habens ſubiectum. ¶ Tertio ibi.

¶ Qō ſi eſt: aut nō oīs q̄es motui cōtraria ē/ aut generatio corruptioue/ motus ſunt. Patet igit̄/ q̄etē illam nō eſſe dicendā: niſi ⁊ ipſe ſint motiones. Argr.

¶ Si aūt hoc ē: aut nō oīs quies motui ꝯria eſt: aut generatio ⁊ corruptio/ motus ſunt. Manifeſtū igitur/ ꝙ quies nō dicenda eſt: ſi non ⁊ hę/ motus.

¶ Oſ̄dit qō ſuppoſuerat. ſ. ꝙ id qō opponit̄ generationi ⁊ corruptiōi, nō ſit q̄es. Si.n. hoc daret̄. ſ. ꝙ eēt q̄es: ſeq̄ret̄ alterū duoꝝ. ſ. ꝙ aut nō oīs q̄es eēt cōtraria motui: aut ꝙ ḡnatio ⁊ corruptio, ſit mot⁹. Vn̄ māifeſtū ē ꝙ id qō opponit̄ ḡnoni ⁊ corruptiōi, nō dicit̄ q̄es niſi generatio ⁊ corruptio eēt motus (qō ſupra iprobatū eſt.) ¶ Deide cū dicit. Lec. 2. c cō. 8.

¶ Sed ſimile quid quieti/ atqꝫ imutatiōis vacuitatē. Contrarium v̄o/ aut nulli prorſus/ aut ei mutationis vacuitati: quę eſt in non ente: aut corruptioni. Hęc eſt enim/ ex ipſa/ generatio vero/ in ipſam. Argr.

¶ Simile aūt aliquid eſt/ ⁊ imutatio. Cōtraria autē eſt: aut nulli/ aut ei quę ē in non eē aut corruptioni. Hęc enim/ ex ipſa/ generatio autem/ in ipſam.

¶ Oſ̄dit q̄uō nō mutatio ſit ꝯria mutationi. ⁊ dicit ſiſe eē de ꝯrietate imutatiōis ad mutationē, ſic d̄ ꝯrietate q̄tis ad motū: q: imutatio q̄ eſt in eſſe, cōtraria eſt vel nulli imutationi (qō eſſet ſi nō eſſe nō haberet ſubiectū) aut ei i d̄ mutationi quę eſt in nō eſſe: ſi nō eſſe hꝫ ſubiectū. Et hęc ꝯrietas eſt p modū q̄ q̄es opponit̄ q̄eti. Aut ēt nō mutatio q̄ eſt in eſſe opponit̄ corruptioni, vt q̄es motui. Nō āt oppōit̄ ḡnoni: q: corruptio recedit ab imutatiōe vel q̄ete q̄ eſt in eē: ḡnatio v̄o tēdit in illā. Motui āt ⁊ mutatiōi nō opponit̄ q̄es in termio ad quem: ſꝫ in termino a q̄. Lec. x.

¶ Dubitauerit aūt quiſpiā cur in mutatione quidēz quę eſt in loco: tā quietes q̄ꝫ motus ſꝫ naturā ſunt. pterq̄ꝫ naturā/ in cęteris v̄o nō ſunt/ vt alteratio alia Argr.

ſit ſm

ſit ſm nām/alia pter naturā.non.n.ſanatio magis. ꝗ̄ ęgrotatio ſ3 naturā eſt:aut dealbatio ꝗ̄ denigratio.Simil̄r ⁊ in accretione decretioneue: neq3.n. hę inter ſeſe ꝯtrarię ſunt/vt altera ſit ſm naturā/ altera pter naturā3.neq3 accretio accretiōi ſimili mō/ cōtraria eſt:decretioue decretioni. In generatione quoq3 corruptioneue/eadem rō eſt.neq3.n. gñatio quidē eſt ſm naturā:corruptio aūt preter naturam ſeneſcere enim/ſm naturā eſt. Neq3 generationem aliam ſm naturam/aliā preter naturā eſſe videm⁹.

T.c.56 Dubitabit aūt aliquis:quare in mutatione qdem ſm locū/ſunt ⁊ ſm nā3/⁊ extra naturā/⁊ quietes ⁊ motus/in alijs autē3 non:vt alteratio/hęc qdem ſm naturam illa aūt extra nām.nihil.n.magis ſanatio aut ęgrotatio/ſm naturā/aut extra nām/neq3 dealbatio/aut denigratio ſil̄r autē eſt ⁊ in augmēto ⁊ decremēto. neq3 adinuicē hi ꝯtrarij/vt ſm naturā aut extra naturā.neq3 augmētum/augmēto. Et in generatione aūt ⁊ corruptiōe/eadē rō eſt.neq3 generatio qdem/ ſm naturā:corruptio autē/ extra nām. ſeneſcere.n. ſm naturā eſt. Neq3 generationē videm⁹/ aliā qdē ſm naturam/aliam vero extra naturam.

Poſtꝗ̄ Phs determinauit de ꝯrietate motuū ⁊ quietū:hic mouet quaſdā dubitationes circa premiſſa. Et circa h̄ duo facit:p̄ ponit dubitationes ⁊ ſoluit eas.Scd̄o maifeſtat qdā quę in illis dubitationibus, poſſent eſſe dubia.ibi [Dubitabit aūt aliquis.] Prima ps diuidit̄ in tres ptes,ſm tres dubitationes quas mouet:⁊ patēt ptes in lr̄a.Circa p̄ᵐ duo facit.Pmo mouet dubitationē.2° ſoluit.ibi[Aut ſi ē,qō violētia ſit.]

T.64.

T.57. Mouet ḡ p̄ dubitationē,q̄re in genere mot⁹ localis iuenit̄ qdā mot⁹, ⁊ qdā qes ſm nām:⁊ qdā extra nām:⁊ in alijs generib⁹ nō iuenit̄ hoc:puta ꝙ vna alteratio ſit ſm nām, ⁊ alia extra nām:q2 nō videt̄ magis eē ſanatio ſ3 nām,vel extra nām, ꝗ̄ ęgrotatio:cū vtraq3 pcedat a pncipio nāli itrinſeco: ⁊ ſil̄r ē in dealbatiōe ⁊ denigratione,⁊ augmēto ⁊ decremēto:q2 neq3 iſti duo mot⁹ ſic ꝯ̄rianē adinuicē,vt vn⁹ ſit ſm nām,⁊ alter extra nām cū vtrūq3 nāliter ꝓueniat: neq3 augmētū,ſic ꝯ̄riat̄ augmēto:vt qōdā ſit ſm nā3:⁊ qōdā extra nām:⁊ eadē rō ē de gnōne ⁊ corruptiōe. Nō.n. pōt dici ꝙ generatio ſit ſm nām:⁊ corruptio extra nām:q2 ſeneſcere (qō ē via i corruptionē)accidit ſm nām. Neq3 ēt videm⁹ ꝙ vna gñatio ſit ſm nām:⁊ alia extra naturā. Videt̄ autē3 qō hic of ꝯ̄riū ei qō dicit̄ i ſcd̄o de cęlo,ꝙ ſeniū,⁊ ōis de

T.37. fect⁹ ⁊ corruptio,eſt ꝯtra nām.S3 dicēdū eſt, ꝙ ſeniu3,⁊ corrupti o,⁊ decremētū,eſt quodāmodo ꝯtra nām: ⁊ qdā modo,ſm nām.Si.n.ꝯſideret̄ ꝓpria nā alicuius rei q of natura particularis:manifeſtū eſt,ꝙ ōis corruptio, ⁊ defectus,⁊ decremētū,eſt ꝯtra nām:q2 vniuſcuiuſq3 natura,intendit ꝯſeruationē ꝓprij ſubiecti:ꝯ̄riū aūt accidit ex defectu ſeu debilitate nāę.Si aūt ꝯſideret̄ natura i vniuerſali:tūc ōia hmōi ꝓueniunt ex aliquo pricipio nāli intrinſeco:ſicut corruptio animalis,ex ꝯtrarietate calidi ⁊ frigidi ⁊ eadem ratio eſt in alijs. ¶ Secundo ibi.

Argr. ¶ Quod ſi id qō eſt vi/pter naturā eſt/⁊ corruptio ſane corruptiōi cōtraria erit/ea quę eſt vi:q̄ eſt preter naturā:ei quę eſt ſm nām. Sunt igit̄ ⁊ gñationes violētę:fato q3 nō definitę/qbus hę quę ſunt ſm naturā ꝯtrarię ſunt. Et accretiōes itidē violētę: decretionesue:vt eo⁊ accretiones q ob delitias cito pubeſcūt/⁊ ea frumēta q̄ cito adoleſcūt/ i cremētaq3 ſuſcipiūt/antea ꝗ̄ humo bñ cōpreſſa ſtirpiū eliciāt fibres. In alteratiōe v̄o q̄uo res ſe h3: An mō eodē eſſe.n.poſſunt alteratiōes p arti violētę parti naturales? Qui nāq3 in nō dijudicātibus diebus liberātur/hi preter naturā alterari videntur. qui v̄o in dijudicātibus/hi ſm naturam alterantur.

¶ Aut ſi eſt/ꝙ violētia ſit extra naturā:tunc ⁊ corruptio/erit corruptioni ꝯtraria quę violēta:vt quę extra naturā/ei quę ſm natura3.Ergo naturę ⁊ generationes/quędā ſunt violētę/⁊ non fatarę/qbus cōtrarię ſunt ſm naturā.Et augmēta ſunt violēta/⁊ decrementa/vt augmenta quę velociter propter alimentum pubeſcentiu3 ſunt ⁊ tritica cito ⁊ adaucta ⁊ nō conſtricta. T.c.57

¶ In alteratione aūt qualiter/ aut ſimiliter? Erūt enim alię quidem violētę: alię vero naturales/vt dimiſſi non in criticis diebus. alij autem in criticis. Alij quidem extra naturam alterantur:alij vero ſm naturam. T.c.58

¶ Soluit ꝓpoſitā q̄ōnem per interemptionē. Et circa hoc duo facit. Pmo oſtendit ꝙ in quolibet genere mot⁹ inuenitur ſm naturā,⁊ extra naturam.Secūdo oſtendit quomodo hęc duo in motibus ⁊ quietibus contrarientur.ibi [Omo quidē.] Circa primum duo facit. Primo determinat veritatē.Scd̄o mouet obiectionem.ibi[Erunt igitur corruptiones.] Dicit ergo primo,ꝙ cū illud qō ſit ex violentia,ſit extra naturā(q2 violentum eſt cuius principium eſt extra,nil conferente vim paſſo:naturale autē eſt cuius principium eſt intra) ſequitur ꝙ corruptio violēta,ſit corruptioni naturali ꝯtraria:ſicut corruptio extra naturā, eſt contraria corruptioni quę eſt ſm nām.Et per eādē3 rationem concludit,ꝙ quędā generationes ſunt violētę [⁊ nō fatarę].i.non procedētes ſm ordinē cauſarū naturalium: q2 ipſe ordo cauſarū naturalium fatum dici pōt:ſicut aliquis facit naſci roſas:aut aliquos fructus p aliqua artificia tēporibus non ſuis:⁊ ſimiliter etiam aliquo artificio procreatur generatio ranarum,aut aliquorum hmōi naturalium:vnde cū hę duę generationes ſint violentę: per cōſequens ſunt extra naturā:quibus cōtrariantur generationes quę ſunt ſm nām.Idē etiā cōcludit ꝯ̄r in augmento ⁊ decremēto.Sunt eni q̄dā augmēta violēta ⁊ extra naturā:ſicut p3 in his quę velocius debito ad pubertatē ꝓueniunt,propter teneritudinē,vel ꝓpter alimētum.i. propter hoc ꝙ delitioſe ⁊ abundanti alimēto nutriūtur. Qō apparet in augmento tritici.Quñq3 eni frumenta augent̄ innaturaliter,propter abundantiā humorū:⁊ nō cōſtringūtur,vt ſint ſpiſſa ⁊ ſolida per debitā digeſtionē. Et ſimil̄r apparet in alterationib⁹.Sunt.n.q̄dā alterationes violētę,⁊ q̄da3 naturales:vt p3 maxime in ſanatione. Quidā.n. dimittunt̄ a febrib⁹, nō in criticis diebus:⁊ iſti alterantur extra naturā:alij vero in criticis diebus:⁊ iſti alterantur ſm naturam. ¶ Secundo ibi.

T.59 Infra

¶ Ipſę igit̄ corruptiones iter ſeſe erūt cōtrarię: non ſolū generatiōi. At qd ꝓhibet.Sunt.n.aliquo mō ꝯtrarię.etenim ſi altera voluptatē:altera dolorē afferret/erunt hoc quoq3 pacto contrarię. Quare nō abſolute corruptioni corruptio eſt contraria:ſed vt altera ipſarum eſt talis/altera talis. Argr.

¶ Erunt igit̄ corruptiones cōtrarię adinuicē/nō ge-

nerationi. Et qd ꝓhibet? Eſt enim vt ſic. et nanqȝ ſi hęc qdeȝ dulcis/illa vo triſtis eſt. Quare nō ſimpliciter corruptioni corruptio cōtraria eſt/ſed hęc qdē huiuſmodi/alia vero huiuſmodi/harum eſt.

¶ Obijcit ꝯ pdicta. Cū id.n. qd ē extra nām, ꝯriet ei qd eſt ſm nām: ſi inuenit qdā generatio ſm nām, ⁊ qdā ꝯ nām, ⁊ corruptio ſimiliter: ſeqtur ꝙ corruptiones ſūt ꝯrię adinuicē, ⁊ nō gn̄ationi: qꝛ vnū nō pōt duob⁹ eſſe ꝯriū. Et hoc ſoluit dicēs, ꝙ nihil ꝓhibet generatiōi generationē eē cōtrariā: ⁊ corruptionē corruptioni. Sic.n. verū eſt hⁱ: ēt remota ꝯrietate ei⁹ qd eſt ſm nām: ⁊ ei⁹ qd eſt extra nām: qꝛ ſi eſt quędā generatio ⁊ corruptio dulcis, ⁊ alia triſtis: opȝ generationē generatiōi eē ꝯtrariā: ⁊ corruptionē corruptioni. Dicit aūt generatio ⁊ corruptio dulcis: qꝛ ex minus nobili corrupto: gn̄atur magis nobile: ſicut ex aere corrupto generat ignis. Generatio aūt ⁊ corruptio triſtis qn̄ ex magis nobili corrupto, gn̄at min⁹ nobile: vt ſi ex igne generet aer. Nō tn̄ ſequit ſi corruptio opponit corruptioni: ꝙ nō opponat generationi: qꝛ corruptio opponitur generationi ſm rōnem ſui generis: corruptio aūt corruptioni, ſm rōnē ꝓprię ſpeciei. Sicut auaritia ꝯriat largitati ſȝ cōtrarietatē vitij ad virtutē: prodigalitati vero ſm ꝓpriā ſpeciei rōnem. Et hoc eſt qd cōcludit, ꝙ corruptio non eſt cōtraria corruptioni [ſimpliciter]. i. in vniuerſali: ſed corruptionū hęc qdē eſt talis: illa vero talis. i. violēta ⁊ extra naturam: vel dulcis ⁊ triſtis. ¶ Deinde cum dicit.

Argt. ¶ Omnino igit motus quieſue/dicto modo ſubeunt ꝯtrarietatē. Motus.n. quo ad ſupera pgit: ꝯtrari⁹ eſt motui/quo ad īfera itur. Loci eni hę ſūt ꝯtrarietates. Fert aūt ignis latione qua ſupera petunt nā/terra aūt latione qua ad infera loca accedit: atqȝ lationes ipſoꝝ cōtrarię ſunt. Ignis aūt ſurſuȝ qdeȝ fert natura: deorſuȝ vo pter nām. atqȝ motus ipſi⁹ ſm nām/ꝯtrarius eſt ipſius motui pter nām. Quietes ēt ſimili mō ſeſe habere vident. Quies enim in ſuperis: motui quo in deorſuȝ itur/ꝯtraria eſt. Atqȝ terrę qes qdē illa pter nām eſt/hic auteȝ motus ſm naturā. Quare motui quies cōtraria eſt: ea quę eſt pręter nām/ei qui eſt ſm naturā eiuſdē. etenim motus eiuſdem/hoc modo contrarius eſt. Alter enim ſm naturam erit/aut iſte quo ſurſum itur: aut iſte quo infera loca petuntur: alter pręter naturam.

T.c.59 ¶ Omnino igitur contrarij motus ⁊ quietes/dicto modo ſunt: vt qui eſt ſurſum/ei qui eſt deorſum. Loci enim/contrarietates hę ſunt. Fertur autem ſurſum quidem motu natura/ignis: deorſum vero/terra. et cōtrarię/ipſorum loci mutationes ſunt. Ignis aūt ſurſum qdē natura: deorſuȝ aūt extra naturam: Et cōtrarius eſt qui ſm eſt naturaȝ ipſius/ei qui eſt

T.c.60 extra naturā. Et quietes ēt/ſimiliter. ¶ Quę nanqȝ eſt ſurſum qui es qui eſt de ſurſuȝ in deorſuȝ motui/cōtraria eſt. Fit autē terrę: illa quidem quies extra naturā: motus autē hic/ſm naturaȝ. Quare motui/quies contraria eſt quę eſt extra naturaȝ: ei qui ſm naturā eiuſdem motus etenim eiuſdem/contrarius ſic eſt. Alia quidem ſm naturam ipſarum erit ſurſum aut deorſum: alia autem extra naturam.

¶ Oñdit qūo ſit ꝯrietas i motu ⁊ quiete: per id qd ē extra nām ⁊ ſm nām: ⁊ dicit ꝙ nō ſolū generatio ē ꝯria gn̄oni ⁊ corruptioni, p id qd ē ſm nām ⁊ extra nām, ſȝ ēt vlr mot⁹ ⁊ qetes ſunt hⁱ mō ꝯrij: ſicut motus q eſt ſurſum eſt ꝯtrari⁹ motui qui eſt deorſuȝ (qꝛ ſurſuȝ ⁊ deorſuȝ ſunt ꝯrietates loci) ⁊ vterqȝ illoꝝ motuū ē nālis alicui corpi. Ignis eni nāliter fert ſurſuȝ: terra vo deorſuȝ. Et iterū vtriuſqȝ hoꝝ motuū ē accipere ꝯrias dr̄ias. ſ. ꝙ eſt ſȝ nām ⁊ extra nām. Et hⁱ eſt qd dicit [⁊ ꝯrię ipſorū]. ſ. motuū dr̄ię ſunt. Vel pōt itelligi ꝙ, ipſoꝝ corpoꝝ q mouēt, ſūt ꝯtrarię motuū dr̄ię. i. ſm nām ⁊ extra nām. Mot⁹.n. ſurſuȝ, eſt qdeȝ nālis ignis: ſed moueri deorſuȝ ē ei extra nāȝ. Et ſic pȝ, ꝙ motus q eſt ſm nām, eſt ꝯtrari⁹ ei q ē extra nām. Et ſilr ē de qetibus: qꝛ qes q eſt ſurſuȝ, eſt ꝯria motui q eſt deſurſum in deorſum. Sed illa qes eſt terrę inālis: ſȝ mot⁹ q ē deorſuȝ, eſt ei ſm nām. Vn̄ pȝ ſm pmiſſa, ꝙ qes q ē extra nām, eſt ꝯtraria motui naturali eiuſdē corporis: qꝛ ēt i eodē corpore mot⁹ ſic ꝯtrariant adinuicē, ꝙ. ſ. motus nālis vni⁹ corporis, ē ꝯrius motui inaturali eiuſdē corporis. Et ſic eſt etiā de qete: qꝛ alia quietū cōtrariarū erit ſȝ nām, vt ſurſuȝ igni, ⁊ deorſuȝ terrę: alia vo extra naturā vt deorſū igni, ſurſum terrę. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Exiſtit autē dubitatio/ſi eſt qetis ois quę nō ſemp eſt generatio: atqȝ hęc eſt ſtare. Ei⁹ igit qd pter nāȝ qeſcit/ceu terrę ſupra/erit ꝓfecto generatio. Quando igit in ſurſuȝ ferebat/ſtabat. At id qdeȝ qd ſtat: ſemp celerius ferri videt. Id aūt qd vi fert/tardi⁹. Non factum ergo quieſcens/erit quieſcens. Argt.

¶ Habet autē dubitationē/ſi eſt ois quietis quę nō ſemp eſt/generatio: ⁊ hoc/ipſum ſtare. Manentis igitur extra naturam: vt terrę ſurſuȝ erit generatio. Cū ergo ferebatur ſurſum violenta: ſtetit. Sed qd ſemper ſtat/videtur ferri velocius. Quod autē violentia eſt: contrarium eſt. Non factum ergo quieſcens: erit quieſcens. T.c.61

¶ Mouet ſecūdā dubitationem: vtrū. ſ. ois qetis, q nō ſemper fuit, ſit aliq generatio: ⁊ generatio qetis vocat ſtare. vt p ſtare nō itelligamus idē qd qeſcere: ſed ſtare ſit idem quod puenire ad quietē: qꝛ forma in gręco magis ꝓprię ſonat. Et videt determinare in ptē negatiua p duas rōnes. Quarū pma eſt, ꝙ ſi ois qetis, q nō ſemp fuit, ē generatio, ſequit ꝙ qetis quę eſt extra nām (ſicut qn̄ terra qeſcit ſurſum) ſit aliqua generatio. Quies aūt generari nō pōt niſi p motū pcedentē: mot⁹ aūt pcedēs qetē inaturalē: ē violentus. Sic ergo ſequit ꝙ cū terra per violentiā ferebat ſurſuȝ: ꝙ tūc [ſtetit]. i. ꝙ tūc generabit ei⁹ quies. Sed hoc nō pōt eſſe: qꝛ [qd ſemp ſtat videt ferri velocius]. i. dū generatur qes per motū: ſemp qnto magis appropinquat ad quietē: tāto eſt velocior. Cū.n. qes generata ſit pfectio generationis: vnūqdqȝ aūt quāto eſt ꝓpinquius ſuę pfectioni tanto eſt virtuoſius ⁊ inteſius: ſequit ꝙ mot⁹ per queȝ generat qes: tāto ſit velocior, quāto magis appropiquat ad quietē, vt appet maxime in motib⁹ nālib⁹. Sȝ i his q mouent p violētiā, accidit ꝯtrariū: qꝛ ſemp iuenit remiſſior, quāto magis appropinquat ad quietē: nō ergo qes violenta hȝ generationē. Et hoc eſt qd dicit ꝙ [erit aliqd qeſcēs violēter: ſed nō factū qeſcens.] id eſt abſqȝ hoc, ꝙ ſua qes generetur. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Pręterea ipſuȝ ſtare de eo ꝓprie dici videtur qd ſm naturam ad propriū locum pergit/nō de eo qd pręter naturam fertur/⁊ aut omnino id eſſe ſuuȝ in locum ferri/aut ſimul accidere.

¶ Amplius videtur ſtare: aut omnino eſſe in ipſius

locum

locum ferri/aut accidere ſimul.

¶ Que talis eſt:q2 ſtare.i. generari quietē,aut oino eſt idē cū motu naturali,quo aliqd fert in ꝓpriū locū: aut ſimul cū eo accidit. Et manifeſtū eſt ꝙ ſūt idē ſubiecto:ſed differunt rōne. Termin⁹ enim mot⁹ naturalis,eſt eſſe in loco naturali:eē aūt in loco naturali ꝛ quieſcere in eo, ſunt idē ſubiecto:vñ ꝛ mot⁹ nālis ꝛ generatio qetis,ſūt idē ſubiecto:ſed differūt rōne tñ. Manifeſtū eſt aūt,ꝙ qes violenta,nō generaꝛ p motū nālē:ergo qes violenta non hȝ ſtationem ſeu generationem. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Habet āt hic locus dubitationē: ſiqs ea que hic eſt/ei motui qui hic eſt/cōtraria ſit. Cū eni qppiā ex hoc moueꝛ:aut ēt abijcit:adhuc id qđ abijcitur/ habere videꝛ. Quare ſi hec quies ꝯtraria ſit/ ei motui quo hinc ad contrariuȝ itur:contraria ſimul erunt.

T.c.62 ¶ Habet aūt dubitationē:ſi cōtraria eſt qes/ que eſt hic:qui hinc eſt/motui. Cum enim moueaꝛ ex hoc: aut reijciatur:adhuc videtur habere quod abiectū eſt.quare ſi hec qes ꝯtraria eſt ei qui hinc eſt in cōtrarium motui/ſimul erunt contraria.

¶ Mouet tertiā qōnem de hoc,qđ ſupra dictū eſt,ꝙ quies q̄ eſt in aliquo termino,ꝯriaꝛ motui q̄ recediꝛ ab illo termino,ſȝ h̄ videꝛ falſuȝ:q2 cū aliqs moueaꝛ ex h̄ termino ſiē ex loco:aut abijciaꝛ ille termin⁹ ſiē qlitas vł q̄titas:adhuc dū moueꝛ vꝛ hēre illđ qđ abiectū ē,vel derelictū. Nō n.ſubito deſerit aliqđ totū locū:ſȝ ſucceſſiue:ꝛ ſilr ſucceſſiue amittit albedinē:q̄ dum mouetur adhuc remanet in termino a quo. Si igitur qes q̄ aliqđ manet i termino a q̄ ꝯriatur motui q̄ ide recedit:ſeqꝛ ꝙ duo ꝯria ſint ſimul:qđ eſt ipoſſibile. ¶ Soluit aūt hanc dubitationē cū dicit.

Argu. ¶ An ex aliq̄ parte quieſcit:ſi adhuc manet? Omino autem eius qđ mouetur pars eſt illic:pars/ eſt in eo in quod mutatur.quocirca ꝛ motus magis cōtrarius motui/q̄ȝ quies. De motu igitur quieteue/ quomodo vnus vnaqȝ eſt: ꝛ qui/ ꝛ que quibus aduerſantur:ſatis iam diximus.

¶ Aut ſi quieſcit ſm ꝙ adhuc manet? Omino autem eius qđ mouetur:aliud qdem ibi/aliud aūt ē in qđ mutat:vñ ꝛ magis motus motui contrarius eſt q̄ȝ

T.c.63 qes. ¶ Et de motu qdē ꝛ qete qūo vterqȝ vnū ſūt: ꝛ que contrarie quibuſdam:dictum eſt.

¶ Et dicit ꝙ illud qđ moueꝛ recedēdo a termino a q̄ recedit nō ſimpliciter:ſed ſm quid.ſ.ſm ꝙ adhue manet in illo nō totaliter:ſed partiȝ:q2 h̄ ē vniuerſaliter verū,ꝙ ſemper eius qđ moueꝛ,vna ps ē ibi.ſ.in termino a q̄:ꝛ alia in termino ad quē. Nec eſt incōueniēs,ꝙ vnū ꝯrioꝝ ſȝ quid permiſceaꝛ alteri:ſed quāto eſt magis impmiſtū,tanto eſt magis ꝯriū. Et ideo mot⁹ eſt magis cōtrarius motui: cuȝ nunq̄ȝ ei permiſceatur q̄ȝ quies,que quodāmodo pmiſcetur. Et vltimo epilogat,qđ dictū ē de motu,ꝛ qete:qūo in eis ſit vnitas,ꝛ contrarietas. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Dubitabit autē vtrū quis ꝛ de ſtare:ſi ꝛ quicūqȝ preter naturā motus/his eſt quies oppoſita. Siquidem igitur non/erit inconueniens. Manet eniȝ violentia. Quare qeſcens aliquid erit/non ſemp/ ſine fieri. Sed palam qđ erit.ſicut enim mouetur preter naturam: ꝛ quieſcit vtiqȝ aliquid preter naturam.

T.c.64 ¶ Dubitabit aūt qs ꝛ de ſtare:ſi ꝛ quicunqȝ preter nām motus:his eſt quies oppoſita. Siqdē igitur nō erit inconueniens. Manet eni violentia. Quare quieſcens aliquid erit non ſemper.ſine fieri. Sȝ palam ꝙ erit.ſicut enim mouetur preter naturam: ꝛ quieſcet vtiqȝ aliquid preter naturam.

¶ Ponit queda ad manifeſtationē pmiſſoꝝ:que tñ in exēplarib⁹ grecis dicunꝛ nō haberi:ꝛ Cōmentator ēt dič,ꝙ in qbuſdā exēplarib⁹ arabicis nō habenꝛ:vnde magis videnꝛ eſſe aſſumpta de dictis Theophraſti,vel alicui⁹ alterius expoſitoris Ariſto. Tria tñ ponunꝛ hic ad manifeſtationem pcedētiū:quoꝝ primū pertinet ad qōneȝ(quā ſup̄ poſuit)de generatiōe qetis nō naturalis. Unde dič,ꝙ dubitabit de ipſo ſtare:qđ ē generari qetē:q2 ſi oēs motus q̄ ſunt pter naturā,habēt quietē oppoſitā ſcilicet nō nālem: vtrū ꝛ illa quies habeat ſtare.i.generari:q2 ſi dicaꝛ ꝙ non ſit aliqua ſtatio quietis violētę:ſeqꝛ incōueniēs. Manifeſtum eſt enim,ꝙ id qđ per violētiā moueꝛ,quādoqȝ manebit,id eſt quieſcet:ꝛ hoc p violētiā:quare ſeqꝛ,ꝙ aliquid erit qeſcens nō ſemp ſine hoc ꝙ fiat,qeſcēs. Quod videꝛ impoſſibile. Sed palā eſt ꝙ erit quandoqȝ qes violenta. Sicut enim moueꝛ aliqđ pter naturā:ita ꝛ quieſcit aliquid pter nām. ¶ Eſt aūt hic attendēdū ꝙ hoc qđ hic dicitur,videtur eē cōtrarium ei qđ ſupra dictuȝ eſt. Unde Auer. dicit ꝙ dubitatio ſupius mota,hic ſoluitur. Sȝ melius eſt,vt dicatur ꝙ id qđ ſupra poſitū eſt:eſt magis verū:lȝ ꝛ qđ hic dicitur quodā mō ſit verū. Quies.n. violenta nō hȝ generationē ꝓprie ſicut ꝓcedentē ab aliqua cā per ſe factiua qetis:ſicut qes naturalis generatur. Sed hȝ generationē per accidēs p defectū v̄tutis factiuę: q2 quādo ceſſat violētia mouētis vel ipeditur: tūc fit qes violēta. Et propter hoc mot⁹ violent⁹ in fine remittiꝛ: naturalis aūt in fine intēdiꝛ. Sciendū tñ eſt,ꝙ alia litera inuenitur in hoc loco quā opȝ ad aliā intētionē referre. Dicit.n.ſic. Q̄ȝ quereret aliqs vtrū motui extra nām,ꝯrieꝛ aliq̄ qes nō ſm nām:nō ꝙ qes que eſt ꝯ nām opponaꝛ motui,qui eſt ꝯtra nām ꝓprie(vt ſupra Ariſto.docuit)Sed hic dicitur large,ꝛ iproprie,ſm cōem oppoſitionē qetis ad motū. Et dicit ꝙ irrōnabile videtur ſi nō iueniaꝛ qdā qes nō nālis. Manifeſtū eſt.n.ꝙ violentia mouentis remanebit:ideſt ceſſabit quādoqȝ:ꝛ niſi quies aliqua fiat cōſequenter:motus nō perueniet ad ſtatum. Unde manifeſtum ē,ꝙ motibus violentis,opponitur qes violēta:q2 quod extra nām mouetur:hȝ ēt extra naturam quieſcere. ¶ Secundo ibi.

¶ Quoniā aūt eſt qbuſdaȝ motus ſm nām ꝛ preter nām:puta ignis qui ſurſum ſm nāȝ:qui aūt deorſuȝ pter nām vtrū hic cōtrarius:aut qui terrę: hec eniȝ ferꝛ ſm naturam deorſum. Aut palaȝ q2 ambo:ſed non eodem modo. Sed qui quideȝ ſm naturā: ſm naturam exiſtenti:eius autem qui ipſius qui ſurſum ignis:ei qui deorſum:vt ſm nām exiſtēs/preter nāȝ exiſtenti. Similiter autem ꝛ in manſionibus. Argu.

¶ Cū aūt eſt quibuſdam motus ſm naturā ꝛ pter naturā:puta ignis qui ſurſum ſm nām/qui autē deorſum preter nām vtrū hic cōtrarius:aut qui terrę? hec.n.fertur ſm naturā deorſum. Aut palā:q2 ambo/ſed nō eodē mō. Sed qui qdē ſm naturam/ ſm naturam exiſtenti.eius auteȝ qui ipſius qui ſurſum ignis:ei qui deorſum:vt ſm naturā exiſtens/ preter naturam exiſtenti. Similiter autē ꝛ in mānſionibus. T.c.65

¶ Ponit ſcđam explanationē,eius qđ dictuȝ ē de ꝯrietate motus nālis ꝛ violētis:ꝛ dicit ꝙ cū in qbuſdam ſit motus ſm nām ꝛ pter nām:ſicut ignis qui moueꝛ ſurſuȝ ſm nāȝ ꝛ deorſuȝ pter nām,q̄riꝛ vtrū motui nāli ignis ſurſuȝ: ſit T.c.59

ꝯriꝰ motꝰ violētꝰ ignis deorſū: vel motꝰ terrę q̄ nālr moue tur deorſū: Et ſoluit ꝙ ābo ei ꝯriāt: ſ3 nō eodē mō. Sed motꝰ terrę deorſū ꝯriaſ motui ignis ſurſū: ſic nālis nāli. Motꝰ āt ignis deorſū. ꝯriaſ motui ignis ſurſū: ſic violētꝰ nāli. Et eadē rō ē de ꝯrietate quietum. ¶ Tertio ibi.

Argū. ¶ Forte aūt q̄eti/ motꝰ aliquatenꝰ opponiſ. Cū enī3 moueaſ ex hoc ⁊ abijciat: adhuc vr̄ hēre qd̓ abijci tur. Quare ſi ipſa q̄es ꝯtraria ei q̄ hic i ꝯtrariū mo tui ſil' exiſtūt ꝯria: ſi aliquatenus q̄eſcit/ aut adhuc manet. Totaliter aūt eius qd̓ moueſ/ hoc qdē ibi: hoc āt i qd̓ mutaſ. Propter qd̓ ⁊ magis motꝰ mo tui ꝯriū/ q̄3 q̄es. Quis qdē igitur motꝰ ſimplr̄ vnus dictū eſt/ ⁊ de motu quidē ⁊ quiete: quomō vterq3 vnus ⁊ qui contrarij quibuſdam: dictum eſt.

¶ Forte aute3 q̄eti/ motus aliquatenus opponitur. Cū eni moueatur ex hoc/ ⁊ abijciat: adhuc videtur habere qd̓ abijcitur. Quare ſi ipſa q̄es ꝯria ei qui hinc eſt in contrariū motui: ſimul exiſtūt contraria. ſi aliquatenus q̄eſcit: aut adhuc manet. Totaliter aūt/ ei qd̓ mouetur: hoc q̄dem ibi/ hoc aūt in quod mutatur. Propter qd̓ magis motꝰ motui cōtrariū q̄3 q̄es. Quis qdē igitur motus ſimpliciter vnus: dictū eſt: ⁊ de motu q̄dem ⁊ q̄ete quomodo vterq3 vnum: ⁊ qui contrarij quibuſdam dictum eſt.

¶ Ponit tertiū ad manifeſtandū id qd̓ dictū eſt de ꝯrietate q̄etis ad motū: ⁊ dicit ꝙ forte q̄eti: motꝰ aliquatenus op poniſ: ⁊ nō ſimplr̄. Cū. n. aliqs moueſ ex hoc in quo quie uerat/ ⁊ abijciat illud: videſ adhuc habere illud qd̓ abijciſ. Unde ſi q̄es, q̄ eſt hic, ſit ꝯria motui, q̄ eſt hinc in ꝯriū: ſeq tur ꝙ ſimul ſint ꝯria: ſ3 adhuc aliq̄tenꝰ q̄eſcit dū manet in termino a quo. Et vl'r eiꝰ qd̓ moueſ, aliqd ē in termino a q̄, ⁊ aliqd in termino ad quē: vñ q̄es minꝰ opponiſ motui q̄3 motꝰ ꝯriꝰ (ſicut ſupra expoſitū ē) Et vltimo recapitulat: vt per ſe manifeſtū eſt. Ex hoc aūt ipſo, ꝙ eadē verba repe tūtur q̄ ſupra dicta ſunt: manifeſtū eſſe poteſt ꝙ non ſunt verba Ariſt. ſed alicuius expoſitoris. Lec. j.

¶ Ariſtotelis ſtagyritę de phyſico auditu. Textus libri Sexti.

Argū. S I aūt ea ꝯtinua ſūt: vt antea diffinimus: quoꝝ vltima ſunt vnū: ea tāgētia: quorū fines ſūt ſimul: eadēq3 deinceps inter quę nihil eiuſdē generis cadit) īpoſſibile eſt ex īdiuiſibilibꝰ ꝯtinuū quicq̄3 ꝯſtare/ vt ex pūctis li neā: ſi linea qdē cōtinuū: pūctū aūt/ indiuiſibile ſit.

T.c.1. S I aūt ē ꝯtinuū: ⁊ qd̓ tāgit/ ⁊ ꝯñr ſicut dif finitū ē p̄us (continua q̄de3 quoꝝ vltima vnū: q̄ vero tāguntur quorum ſimul/ ꝯñr aūt quoꝝ nihil ē mediū ꝓximi generis) impoſſibile ex indiuiſibilibus: eſſe aliquid continu um/ vt lineā eſſe ex punctis/ ſi vere linea quidem cō tinuum eſt/ punctum autem indiuiſibile.

¶ Diui Thomę Aquinatis, in Sextum librum Phyſicorū, dilucidiſſima Expoſitio.

POſtq̄3 Phs determinauit de diuiſiōe mo tus in ſuas ſpēs: ⁊ d̓ vnitate ⁊ ꝯrie tate motuū ⁊ q̄etū: in hoc ſexto libro intēdit determinare ea q̄ ꝑtinēt ad diuiſionem motꝰ, ſcḋm ꝙ diuiditur in p̄tes quantitatiuas. Et di uiditur in p̄tes duas. In p̄ma oñdit motū, ſic̄ ⁊ oē ꝯtinuū, eſſe diuiſibile. In ſcḋa oñdit q̄liter motꝰ diuidaſ. ibi [Ne ceſſe āt ⁊ ipſu3 nūc] Prīa āt ps diuidiſ i duas. In prima oñdit nullū ꝯtinuū ex īdiuiſibilibꝰ cōponi. In ſcḋa oñdit nullum cōtinuū īdiuiſibile eſſe. ibi [Manifeſtū aūt ꝙ neq3 linea.] Prima aūt ps diuiditur in duas. In p̄ma oſtendit nullū ꝯtinuū ex īdiuiſibilibus cōponi. In ſcḋa pte (q2 pro batiōes p̄miſſę magis ad magnitudinē ptinere videſ) oſtē dit, ꝙ eadē rō ē de magnitudine motuū, ⁊ tpe. ibi [Eiuſdē aūt rōnis eſt.] Circa p̄m duo facit. Primo reſumit q̄ſdā diffi nitiones ſupra poſitas, qbꝰ nūc vtiſ ad ꝓpoſitū demōſtrā dū. Scḋo ꝓbat ꝓpoſitū. ibi. [Neq3. n. vnū ſunt.] Dicit ḡ p̄mo, ꝙ ſi diffinitiones p̄us poſitę ꝯtinui: ⁊ eiꝰ qd̓ tāgiſ: ⁊ eiꝰ qd̓ eſt ꝯñter: ſunt ꝯuenīētes. ſ. ꝙ ꝯtinua ſunt: quoꝝ vl tima ſūt vnū: ꝯtacta: quoꝝ vltima ſūt ſimul: ꝯñr āt ſunt: q̄ rū nihil ē mediū ſui generis: ex his ſeq̄ſ, ꝙ īpoſſibile ſit ali qd̓ ꝯtinuū cōponi ex īdiuiſibilibꝰ: vt lineā ex pūctis (ſi tñ linea dicaſ aliqd̓ ꝯtinuū ⁊ pūctū aliqd̓ īdiuiſibile) Addit āt h̓ ne aliqs noīe lineę ⁊ pūcti, aliter vtereſ. ¶ Scḋo ibi. T.24. 3ᵃ tertij infra

Argū. ¶ Ultima nāq3 pūctoꝝ nec vnū ſunt q̄ppe, cū īdiui ſibilis res nō ſit/ hoc qdē vltimū/ illud aūt alia pars quędam. Nec etiam ſimul. cum nullum ſit prorſus vltimū eius/ quod partibus caret. Ultimum enim/ ⁊ id cuius eſt vltimum/ patet eſſe diuerſa.

¶ Neq3 enim vnum ſunt/ vltima punctoꝝ. nō eſt. n. hoc qd̓ vltimum/ punctoꝝ aliud aliquid: illud autē aliqua pars indiuiſibilis. Neq3 ſimul ſunt/ vltima. non enim eſt vltimum nihil impartibilis. Alterum enim eſt vltimum/ ⁊ cuius eſt vltimum.

¶ Probat ꝓpoſitū. Et p̄o īducit rōnes duas ad ꝓbādū pro poſitū. Scḋo manifeſtat q̄dā q̄ poterant eē dubia in ſuis ꝓbationibꝰ. ibi [Aliō aūt genꝰ.] Circa p̄mā rōnē duo fa cit. Primo oſtēdit ꝙ ex īdiuiſibilibꝰ nō cōponiſ aliqd̓ cōti nuū p modū ꝯtinuationis neq3 p modū cōtactus. Scḋo ꝙ neq3 p modū ꝯſequēter ſe hñtiū. ibi [At v̓o neq3 ꝯſequē ter.] Circa p̄mū ponit duas rōnes: q̄ꝝ p̄ma talis ē. Ex q̄ buſcunq3 cōponiſ aliqd vnū, vel p modū ꝯtinuationis: vel p modū ꝯtactꝰ, op3 ꝙ habeāt vltima q̄ ſint vnū: vel q̄ ſint ſimul. S3 vltima pūctoꝝ nō pñt eē vnū (q2 vltimū dicaſ re ſpectu alicuius partis) in īdiuiſibili aūt nō eſt accipe aliqd̓ qd̓ ſit vltimū: ⁊ aliud qd̓ ſit aliqua alia pars. Similiter nō pōt dici, ꝙ vltima pūctoꝝ ſunt ſil': q2 nihil pōt eſſe vltimū rei impartibilis: cū ſemp alterū ſit vltimu3: ⁊ aliud cuius eſt vltimū: in īpartibili aūt nō eſt accipere aliō ⁊ aliud. Re linquitur ergo, ꝙ linea nō poteſt componi ex pūctis: neq3 per modū continuationis: neq3 modū contactus. ¶ Se cundam rationē ponit ibi. 2ᵃ tertij 2ᵃ ſcḋi

Argū. ¶ Pręterea/ pūcta ex qbꝰ ꝯtinuū cōſtat/ aut cōtinua ſint/ aut ſe tangāt neceſſe eſt/ atq3 eadē eſt de cūctis īdiuiſibilibꝰ rō. At ꝯtinua ſane nequeūt eē ꝑp rōnē iā dictā. Et cū q̄ppiā tāgit/ aut totū tāgit totu3/ aut ps ptē/ aut totū ptē. Cū igiſ īdiuiſibile ptibꝰ careat totū ipſu3 tāgat neceſſe eſt. At ex hiſce quę hoc pa cto ſe tangunt/ nullum continuu3 vnq̄3 emerget. Cō tinuū enim habet alia3 atq3 aliam ptē: ⁊ diuidiſ in partes eādē ſubeūtes legem/ ⁊ ſeparatas etiā loco.

T.c.2. ¶ Amplius/ neceſſe eſt/ aut cōtinua eē pūcta: aut tan gētia ſe adinuicē/ ex qbus eſt continuū eadem aūt rō eſt/ ⁊ in oībus indiuiſibilibus) Continua igitur non erunt/ ꝑp p̄dictam rōnem. Tangit autē oē/ aut totum: aut pars ptē/ aut totum pars. Qm̄ aute3 im partibile

partibile eſt indiuiſibile/neceſſe eſt totũ tãgere totũ. totum aũt totũ tangens/nõ eſt continuũ. Continuũ enim/hꝫ hoc quidem/aliam/illud vero/aliam partẽ/ ꝛ diuiditur in ſic diuiſibilia/ ꝛ loco diſcreta.

¶ Que talis ẽ. Si ex pũctis ꝯſtituit̃ aliqd ꝯtinuũ: neceſſe ẽ ꝙ, aut ſint ꝯtinua adinuicẽ: vel ſe tangãt: ꝛ eadẽ rõ eſt de oĩbus alijs idiuiſibilibus, ꝙ ex eis nõ cõponat̃ ꝯtinuum. Ad ꝓbãdũ aũt ꝙ idiuiſibilia nõ pñt ſibi inuicẽ eẽ ꝯtinua: ſufficiat rõ pꝰ. Sed ad ꝓbãdũ ꝙ nõ pñt ſe tãgere: inducit̃ alia rõ que talis eſt. Oẽ qd tangit alteꝝ: aut totũ vnũ tangit totũ aliud: aut pars vnius ptẽ alteriꝰ: aut pars vniꝰ totũ alteriꝰ. Sꝫ cũ idiuiſibile nõ hẽat ptẽ, nõ põt dici, ꝙ ps vniꝰ tãgat, ptem alteriꝰ, aut pars totũ: ꝛ ſic neceſſe ẽ ſi duo pũcta ſe tãgant ꝙ totũ tãgat totũ. Sed ex duobꝰ: quoꝝ vnũ totũ tãgat aliud totũ: nõ põt cõponi ꝯtinuũ: qꝛ oẽ ꝯtinuũ hꝫ ptes ſcilicet ſic: ita ꝙ hec ſit vna pars hec alia: ꝛ diuidit̃ in partes diuerſas, ꝛ diſtinctas loco .i. poſitiõe, in his q̃ poſitionẽ hñt: que aũt ſm ſe tota tãgunt, nõ diſtinguũtur loco vel poſitione. Relinquitur ergo, ꝙ ex pũctis non poſſit cõponi linea, ꝑ modũ ꝯtactus. ¶ Deinde cũ dicit.

Argu. ¶ At vero neqꝫ pũctũ ad pũctũ/neqꝫ nũc tpꝫ ad nũc tpꝫ/deinceps erit/vt ex illis lõgitudo: ex his tps cõſtet. Nã ea qdẽ deiceps ſũt iter q̃ nõ ẽ eiuſdẽ generis qcq̃: iter vero pũcta/ſp ẽ linea: ꝛ iter ipa nũc/tps.

¶ At vero neqꝫ ꝯſequẽter inerit pũctuꝫ pũcto: aut ipſum nunc ipſi nunc/vt ex his ſit longitudo: aut tempus. Cõſequẽter enim ſunt/quoꝝ nullum eſt medium proximum. Punctorum autem ſemper eſt medium/linea/ ꝛ ipſorum nunc tempus.

¶ Probat ꝙ ꝯtinuũ nõ cõponat̃ ex idiuiſibilibꝰ, ꝑ modum eiꝰ qd ẽ ꝯñr. Nõ .n. punctũ ſe hẽbit ꝯſequẽter ad aliud pũctũ: ita ꝙ ex eis ꝯſtitui poſſit lõgitudo .i. linea: aut vnũ nũc alteri nũc: ita ꝙ ex eis poſſit cõponi tps: qꝛ ꝯñr eſt vnũ alteri, quoꝝ nõ eſt aliqd mediũ eiuſdẽ gñis (vt ſupra expoſitũ) eſt. Sꝫ iter duo pũcta ſemp eſt linea media. Et ſic, ſi linea cõpoſita eſt ex pũctis, vt tu dic: ſeq̃t̃, ꝙ ſemp iter duo pũcta, ſit aliud pũctũ mediũ: ꝛ ſilr iter duo nũc, eſt tps mediũ. Non ergo linea cõponit̃ ex pũctis. aut tẽpus ex nunc ſicut ꝯñter ſe hñtibꝰ. ¶ Scdam rõnẽ pncipalẽ ponit ibi.

Argu. ¶ Preterea in idiuiſibilia diuiderentur: ſi ex quibꝰ vtrũqꝫ conſtat/in ea quoqꝫ diuiditur. at nullum cõtinuum in ea eſt diuiſibile/que partibus carent.

T.c.3. ¶ Amplius diuidẽtur in indiuiſibilia: ſi ex quibus eſt vtrũqꝫ/in ipſa diuiditur: ſed nullũ eſt cõtinuorũ in impartibilia diuiſibile.

¶ Que ſumit̃ ex alia diffinitione ꝯtinui, quã ſupra poſuit in pncipio tertij. ſ. ꝙ continuũ ſit qd eſt in infinitũ diuiſibile. Et ẽ rõ talis. Ex qbuſcũqꝫ cõponit̃, vel linea, vel tps: in ipſa diuidit̃. Si ergo vtrũqꝫ iſtoꝝ cõponit̃ ex idiuiſibilibus, ſequit̃ ꝙ idiuiſibilia diuidant̃. Sed hoc eſt falſuꝫ: cum nullũ ꝯtinuoꝝ ſit diuiſibile in impartibilia: ſic enim non eſſet diuiſibile in infinitum. Nullum igitur ꝯtinuum cõponitur ex indiuiſibilibus. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Nullũ aũt genꝰ/iter pũcta/ ꝛ iter ipſa nũc/aliud eẽ põt. Nã ſi fuerit: aut diuiſibile/aut idiuiſibile erit vt pꝫ. Et ſi diuiſibile/aut in inidiuiſibilia diuiſibile erit/ aut indiuiſibilia ſemper. At id cõtinuũ eſſe cõſtat.

¶ Aliud aũt genꝰ/nõ põt eẽ mediũ pũctoꝝ/ ꝛ ipſorũ nũc/nullum. Si nãqꝫ erit/manifeſtũ ꝙ/aut etiaꝫ diuiſibile/aut indiuiſibile erit: ꝛ ſi diuiſibile: aut indiuiſibile: aut i ſemp diuiſibilia/hoc aũt eſt ꝯtinuum.

¶ Manifeſtat duo que ſupra dixerat: quoꝝ pᵐ fuit, ꝙ iter duo pũcta ſit linea media: ꝛ inter duo nũc, tps. Et hꝰ manifeſtat ſic. Si ſũt duo pũcta, opꝫ ꝙ differãt ſm ſitũ: alias nõ eſſent duo, ſed vnũ: nõ .n. pñt ſe ꝯtingere (vt ſupra dictum eſt) Unũ relinquit̃ ꝙ diſtẽt: ꝛ ſit aliqd mediũ iter ea. Sꝫ nullũ aliud mediũ põt eẽ iter ea q̃ꝫ linea iter pũcta: ꝛ tps iter nũc. Qd ſic ꝓbat: qꝛ ſi iter pũcta eẽt aliud mediũ q̃ꝫ linea: illud mediũ eẽt idiuiſibile: aut diuiſibile. Si aũt ſit idiuiſibile: opꝫ ꝙ ſit diſtinctũ ab vtroqꝫ in ſitu. ꝛ cũ nõ tãgat: opꝫ iteꝝ ꝙ ſit aliqd alteꝝ mediũ iter idiuiſibile, qd ponit̃ mediũ, ꝛ extrema, ꝛ ſic in ĩfinitũ: qd eſt incõueniẽs. niſi ponat̃ mediũ diuiſibile. Si aũt mediũ duoꝝ pũctoꝝ fuerit diuiſibile: aut erit diuiſibile ĩ idiuiſibilia, aut ĩ ſp diuiſibilia. Sꝫ nõ põt dici ꝙ diuidat̃ ĩ idiuiſibilia: qꝛ tũc redibit eadẽ difficultas, quõ ex idiuiſibilibꝰ poſſit cõponi diuiſibile. Relinquit̃ igit̃ ꝙ illud mediũ ſit diuiſibile in ſp diuiſibilia. Sꝫ hec ẽ rõ ꝯtinui: ergo illud mediũ erit qddã ꝯtinuũ. Nullũ aũt aliud ꝯtinuũ põt eẽ mediũ iter duo pũcta q̃ꝫ linea: ergo inter qlibet duo pũcta, ẽ linea media. Et eadẽ rõne iter qlibet duo nũc: tps. Et ſilr in alijs ꝯtinuis. ¶ Scdo ibi.

¶ Pꝫ aũt/ ꝛ oẽ ꝯtinuũ in ſemper diuiſibilia diuiſibile eẽ. Si .n. in idiuiſibilia diuidetur idiuiſibile/nimirũ indiuiſibile tanget. Continuoꝝ eni vltimũ vnuꝫ eſt: ꝛ ea ſe tangunt/ex qbus continuum conſtat. Argu.

¶ Manifeſtũ aũt/ ꝛ ꝙ omne continuũ diuiſibile in ſemper diuiſibilia. Si .n. in idiuiſibilia diuideretur ꝯtinuum. eſſet idiuiſibile/idiuiſibili contactuꝫ/vnũ enim vltimum/ ꝛ que tangunt̃/continuorum eſt.

¶ Manifeſtat ſecundũ qd ſuppoſuerat. ſ. ꝙ oẽ ꝯtinuuꝫ ſit diuiſibile in diuiſibilia: qꝛ ſi daret̃ ꝙ ꝯtinuum ẽ diuiſibile eſſet i indiuiſibilia. ſequeret̃ ꝙ duo idiuiſibilia ſe ꝯtingerent, ad hoc ꝙ poſſint ꝯſtituere ꝯtinuum: opꝫ enim ꝙ ꝯtinuorum ſit vnũ vltimũ (vt ex diffinitione eius apparet) ꝛ ꝙ partes ꝯtinui ſe tangãt: qꝛ ſi vltima ſunt vnũ, ſequitur ꝙ ſint ſimul (vt in quto dictum eſt) Cum igitur ſit impoſſibile, duo indiuiſibilia ſe ꝯtingere: impoſſibile eſt, ꝙ continuum in indiuiſibilia diuidatur. Lec. ij.

Argu. ¶ Eiuſdẽ aũt rõnis eſt ſane/magnitudinẽ/ ꝛ tps/ac motũ ex idiuiſibilibus cõſtare/ ꝛ ĩ idiuiſibilia diuidi. aut nihil horum hanc conditionem ſubire.

T.c.4. Eiuſdem autem rationis eſt/ ꝛ magnitudinem/ ꝛ tempus/ ꝛ motum ex idiuiſibilibus componi/ ꝛ diuidi in indiuiſibilia: aut nihil.

Quia rõnes ſupra poſite manifeſtiores ſunt in linea, ꝛ alijs ꝯtinuis q̃ꝫtitatibus poſitionẽ hñtibꝰ. in quibus ꝓprie inuenit̃ ꝯtactus: voluit hic oſtẽdere ꝙ eadem rõ eſt de magnitudine, tpe, ꝛ motu. Et diuidit̃ in partes duas. Primo ꝓponit intentũ. Scdo ꝓbat ꝓpoſitũ ibi [Manifeſtũ aũt ex his.] Dicit ergo primo, ꝙ eiuſdẽ rõnis eſt, ꝙ magnitudo, ꝛ tps, ꝛ motus cõponant̃ ex indiuiſibilibus, ꝛ diuidant̃ in idiuiſibilia: vel nihil hoꝝ: qꝛ qcquid dabit̃ de vno: ex neceſſitate ſequet̃ de alio. ¶ Secundo ibi. T.c.5.

¶ Quod qdem ex hiſce patebit. nã ſi magnitudo ex indiuiſibilibus conſtat/motus quoqꝫ qui ſuper illa ſit magnitudine/ex equalibus motibus idiuiſibilibus profecto conſtabit. Argu.

¶ Manifeſtuꝫ eſt autem ex his. ſi enim magnitudo ex idiuiſibilibus componitur. ꝛ motus qui huius/ ex equalibus erit motibus indiuiſibilibus. T.c.5.

¶ Probat ꝓpoſitū. Et pᵒ q̄ſtum ad magnitudinē ⁊ motū. Scd̄o q̄ſtū ad tp̄s ⁊ magnitudinē. ibi [Similiter aūt neceſſe.] Circa pᵐ tria facit. Pⁱo ponit ꝓpoſitū. Scd̄o exēplificat ibi [Ut ſi ipſa. a. b. c. ⁊c̄.] Tertio ꝓbat ibi [Si igitur p̄ſītis motᵒ.] Propoſitū ē iſtud. Si magnitudo ex idiuiſibilibᵒ cōponit̄: ⁊ motus q̄ trāſit p magnitudinē, cōponet̄, ex idiuiſibilibus motibus ęqualibus numero, indiuiſibilibus, ex q̄bus cōponit̄ magnitudo. ¶ Scd̄o ibi.

T. 10.

infra T. 6.

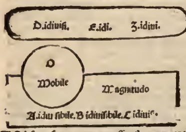
Argū. ¶ Ceu ſi. a. b. c. magnitudo ex idiuiſibilibus ꝯſtat. a. ⁊. b. atq̄ȝ. c. motus quoq̄ȝ. d. e. f. quo mobile. p. ſup a. b. c. dimenſione eſt motuȝ / vnāquāq̄ȝ ſui partem d. inq̄ȝ ⁊. e. atq̄ȝ. f. indiuiſibilem habet.

¶ Ut ſi ipſa. a. b. c. ex. a. b. c. ex idiuiſibilibus / motus in quo. d. e. ȝ. ſm quē motum eſt ipm̄. o. in ſpatio qd̄ eſt. a. b. c. vnāquāq̄ȝ partem habet indiuiſibilem.

¶ Exemplificat aūt ſic. Sit linea. a. b. c. quę cōponat̄ ex tribus idiuiſibilibus: quę ſunt. a. ⁊. b. ⁊. c. ⁊ ſit. o. mobile qd̄ mouetur in ſpatio lineę. a. b. c. ⁊ motus eiᵒ ſit. d. e. ȝ. oportebit, ꝙ ſi partes ſpatij vel lineę ſint indiuiſibiles: ꝙ etiaȝ partes p̄dicti motus ſint indiuiſibiles. ¶ Tertio ibi.

¶ Demonſtratio ꝓbans, ꝙ partes motus correſpondent, partibus magnitudinis.

Motus.

Argū. ¶ Qd̄ ſi p̄ſente motu / neceſſe eſt quippiaȝ moueri: ⁊ ſi quippiā mouet̄: neceſſe eſt motū p̄ſenteȝ eſſe / moueri et ipm̄ ex idiuiſibilibus ſane conſtabit. igit̄ p. motū eſt p. a. quideȝ motu. d. per. b. vero motu. e. ⁊ per. c. partem motu ſimiliter. f.

T. c. 6. ¶ Si igitur p̄ſentis motus / neceſſe moueri / per aliquam partē. ⁊ ſi moueatur aliquid: adeſſe motum / ⁊ mouere / erit ex idiuiſibilibus. Secūdum igitur a. motum / eſſe ipſum. c. motu quo. d. mouetur / ſm vero. b. quo ipſum. e. ⁊ ſm. c. quo ipſum. ȝ.

¶ Probat ꝓpoᵐ. Et circa h̄ tria facit. Pⁱo p̄mittit q̄dā neceſſaria ad ꝓpoſiti ꝓbationē. Scd̄o ꝓbat ꝙ ſi magnitudo cōponit̄ ex p̄ūctis: ꝙ motᵒ cōponit̄ nō ex motibᵒ: ſȝ ex momētis. ibi [Scd̄ȝ.] Tertio oñdit eē ipoſſe, ꝙ motus cōponat̄ ex momētis, ibi [Et motum eē aliq̄d.] P̄mittit ḡ p̄ duo. Primū ē, ꝙ ſȝ q̄ſcūq̄ p̄tē p̄ſītis motᵒ neċe ē aliq̄d moueri: ⁊ ꝯ̄ ſi aliq̄d mouet̄. neċe ē ꝙ adſit ſibi aliq̄s motus. Et ſi h̄ ē veȝ opȝ ꝙ mobile. o. moueat̄ p. a. qd̄ ē ps totius magnitudis, ſȝ p̄tē motᵒ q̄ ē. d. ⁊ ſȝ. b. aliā p̄tē magnitudis moueat̄ alia pte motᵒ q̄ ē. e. ⁊ ſȝ. c. tertiā p̄tē magnitudis, moueat̄ tertia pte motᵒ q̄ ē. ȝ. ita ꝙ ſingule ptes motᵒ, r̄ñdeāt ſingulis p̄tibᵒ magnitudinis. ¶ Scd̄ȝ ꝓponit ibi.

2ᵒ 7.
2ᵒ 8.

Argū. ¶ At vero fieri pōt / vt id qd̄ ad locū ex loco mouet̄ / ſimul moueat̄ atq̄ȝ ſit motuȝ ad euȝ locum / ad quem mouebat̄ / cū mouebat̄. Si enim q̄ſpiā Thebas petit: ipoſſibile eſt Thebas cū petere / ſimul ⁊ petiſſe.

¶ Si igitur neceſſe eſt qd̄ mouet̄ vnde ⁊ vbi: non ſimul moueri ⁊ motum eſſe quo mouit quādo mouit (vt ſi Thebas aliquis it / ipoſſibile eſt ſimul ire Thebas / ⁊ itum eſſe Thebas. T. c. 7.

¶ Et dicit, ꝙ neceſſe ē id qd̄ mouet̄ ab vno termino i aliū, nō ſimul moueri, ⁊ motū eē inquātū mouet̄, ⁊ q̄ñ mouet̄ ſicut ſi aliq̄s vadit Thebas: ipoſſe eſt hęc duo ſimul eē. ſ. ire Thebas: ⁊ itū eē Thebas. Hęc aūt duo ſupponit q̄ſi p ſe manifeſta. Nā qd̄ neceſſe ſit moueri ad p̄ſītiaȝ motᵒ: appet et in oibᵒ accīntibᵒ ⁊ formis: q2 ad h̄ ꝙ aliq̄d ſit albū: neċe eſt hr̄e albedinē: ⁊ ecōtra: ſi albedo adē: neceſſe ē ꝙ ſit albū. Qȝ vero nō ſil' ſit moueri, ⁊ motū eſſe: apparet ex ipſa motus ſucceſſione: q2 ipoſſe eſt aliq̄ duo tp̄a ſimul eſſe: (vt in quarto habitū eſt) vnde ipoſſe eſt, ꝙ ſimul ſit motum eſſe, qd̄ eſt terminus motus: cū ipſo moueri. ¶ Scd̄o ibi.

¶ At p. a. partē parte vacātē / cui. d. motᵒ aderat. p. mobile mouebat̄. Quare ſi antea q̄dē trāſibat: poſtea vero trāſiuit / motᵒ. d. diuiſibilis erit. Cuȝ enim trāſibat / neq̄ȝ q̄ſcebat / neq̄ȝ trāſierat / ſed i medio nimirum erat. Sin vero ſil' trāſit atq̄ȝ trāſiuit / id ſane qd̄ ꝓficiſcit̄ cū ꝓficiſcit̄ / eo ꝓfectū ac motuȝ ē / quo ꝓficiſcit̄ atq̄ȝ mouet̄. Quod ſi per totaȝ q̄dem. a. b. c. magnitudinē. p. mouet̄ / motuſq̄ȝ quo per illā mouetur eſt. d. e. f. per partem autem. a. partem vacantem / non mouet̄: ſed motum eſt. motus profecto nō ex motibus / ſed ex momentis conſtabit. Ar

¶ Scd̄m. a. igit̄ ipartibile / motū eſt ipſum. o. ſm qd̄ ipm̄. d. motᵒ / aderat. Quare ſi poſteriᵒ q̄dē deuenerit q̄ȝ venit / diuiſibile vtiq̄ȝ erit. Cum. a. enim veniret: neq̄ȝ q̄ſcebat / neq̄ȝ trāſierat / ſed in medio erat. Si aūt ſimul venerit / ⁊ venit veniēs / cū venit: ventum ibi erit: ⁊ motū eſſe / vbi mouet̄. ¶ Si vero ſm totū. a. b. c. moueat̄ aliq̄d: ⁊ motus quo mouet̄. d. e. ȝ. eſt / ſm aūt ipartibile a. nihil mouet̄ / ſed motum eſt / erit vtiq̄ȝ motus nō ex motibᵒ / ſed ex momētis. T. c. 8

¶ Probat ꝓpoᵐ ex p̄miſſis. Si. n. p̄ſīte aliq̄ pte motᵒ, neċe ē aliq̄d moueri: ⁊ ſi mouet̄ neċe ē adeſſe motū. Si mobile qd̄ e. o. mouet̄ ſȝ ipartibilē p̄tē magnitudis, q̄ ē. a. opȝ ꝙ adſit ei aliq̄s motᵒ, q ē. d. Aut ḡ. o. ſil' mouet̄ p. a. ⁊ motū ē: aut nō ſil'. Si aūt nō ſil' ſȝ poſterius deuenerit q̄ȝ venit. i. ſȝ poſteriᵒ motū ē q̄ȝ mouet̄: ſeq̄t̄ ꝙ. a. ſit diuiſibilis: q2 cū veniret. i. dū erat i ipo moueri: neq̄ȝ q̄ſcebat i. a. q̄ete. ſ. p̄cedēte motū: neq̄ȝ tranſierat totū ipm̄. a. q2 iā nō moueret̄ p a. nihil. n. mouet̄ p ſpatiū p qd̄ iā ptrāſiuit ſȝ opȝ ꝙ medio mō ſe hēat: ḡ cū mouet̄ p. a. p̄tē eiᵒ trāſiuit iā: ⁊ i pte eiᵒ adhuc manet: ⁊ ita ſeq̄t̄ ꝙ. a. ſit diuiſibilis: qd̄ ē ꝯ̄ poſitū. Si vero ſil' venerit ⁊ venit. i. ſi ſil' motū ē ⁊ mouet̄ p. a. ſequit̄ ꝙ cū veniēs venit: erit ibi vētū: ⁊ erit motū vbi mouet̄: qd̄ ē ꝯ̄ ſcd̄aȝ ſuppoſitionē. Sic igit̄ pȝ, ꝙ ſȝ ipartibilē magnitudinē nō pōt aliq̄d moueri: q2 vel opȝ ꝙ ſil' eēt moueri ⁊ motū eē: vl' q magnitudo diuideret̄. Suppoſito ḡ ꝙ p. a. ipartibile, nihil moueri poſſit: ſi aliq̄s dicat ꝙ mobile mouet̄ p totā magnitudinē q̄ ē. a. b. c. ⁊ motᵒ totᵒ q̄ p eā mouet̄ ē. d. e. ȝ. ita ꝙ ſȝ. a. ipartibile nihil moueat̄: ſȝ tm̄ motū ſit: ſeq̄t̄ ꝙ motᵒ nō ſit ex motibᵒ: ſȝ ex momētī. Jō aūt ſequit̄ ꝙ nō ſit ex motibᵒ: q2 cū ps motᵒ q ē. o. r̄ñdeat parti magnitudis q̄ ē. a. ſi. o. eēt motᵒ, oporteret ꝙ p. a. moueretur: q2 p̄ſīte motu mobile mouet̄. Sȝ ꝓbatū eſt ꝙ ſm. a. ipartibile nō mouet̄: ſȝ ſolū motū ē q̄ñ. ſ. ptrāſitū ē h̄ idiuiſibile: ḡ relinquet̄ ꝙ. d. nō ſit motᵒ: ſȝ ſit momētū a quo denoiat̄ motuȝ eſſe: ſicut a motu denoiat̄ moueri: ⁊ qd̄ ita ſe habet

babet ad motũ,ſicut pũctũ idiuiſibile ad lineã. Et eadẽ rõ eſt de alijs partibus mot⁹ ⁊ magnitudinis. Ex neceſſitate ḡ ſequit̃,ſi magnitudo cõponit̃ ex idiuiſibilibus:ꝙ mot⁹ ex idiuiſibilibus cõponat̃:ideſt ex momẽtis. Et hoc eſt qđ demonſtrare intendebat. Sed q2 hoc eſt ipoſſibile:ꝙ motus cõponat̃ ex momẽtis:ſicut impoſſibile eſt,ꝙ linea cõponat̃ ex punctis:ideo conſequenter:cum dicit.

Argũ. ℂ Et motum quippiã erit/qđ nõ antea mouebat̃.a. nãqꝫ partem/non tranſeundo tranſiuit. Quare erit quippiam profectum/nunq̃ꝫ antea proficiſcens.

ℂ Et motũ eẽ aliqd/nõ motũ.ſm enim.a.trãſiuit nõ trãſiens. Quare erit aliqd trãſitũ eẽ/nõ aliqñ iens vel tranſiens/hanc.n.trãſiuit nõ tranſiens hanc.

ℂ Oñdit h⁹ ipoſſibilitatẽ ducẽdo ad icõueniẽtia tria:quorum pᵐ eſt,ꝙ ſi motus cõponat̃ ex momẽtis:⁊ magnitudo ex idiuiſibilib⁹:ita ꝙ p idiuiſibilem partẽ magnitudinis nõ moueat̃:ſꝫ motũ ſit:ſequet̃ ꝙ aliqd ſit motũ:nõ motũ. id eſt qđ prius nõ mouebat̃:q2 ponit̃ ꝙ ſcđm indiuiſibile [trãſiuit] id ẽ motũ eſt:nõ trãſiens:q2 in eo moueri nõ poterat:vñ ſequitur aliqd eẽ tranſitũ abſqꝫ hoc ꝙ aliquãdo iret:qđ eſt impoſſibile:ſicut impoſſibile eſt, ꝙ aliqd ſit p̃teritum quod nunq̃ꝫ fuerit pñſens. Sed q2 hoc inconueniens poſſet cõcedere ille qui diceret,motuꝫ componi ex momentis:ducit ad ſecundum inconueniens.ibi.

Argũ. ℂ Nõ ſi oẽ qđuis moueri aut qeſcere neceẽ ẽ.p.ſane in vnaquaqꝫ magnitudis.a.b.c. pte qeſcit. quo fit/ vt qppiaꝫ ſit/qđ ꝯtinuo qeſcit ſil̃/atqꝫ mouet̃. Per totã enĩ magnitudinẽ.a.b.c.mouebat̃: ⁊ in vnaq̃qꝫ pte qeſcebat eiuſdeꝫ/q̃re ⁊ in tota ẽt qeſcebat.

T.c.9. ℂ Si igit̃ neceſſe eſt/aut qeſcere/aut moueri omne. quieſcit autem per vnumquodqꝫ eorum quę ſunt.a. b.c.Ergo eſt aliqd continue quieſcens ſimul/ ⁊ qđ mouet̃:per totã enim.a.b.c.mouebat̃.o. ⁊ quieſcebat ſm quãlibet partem/quare ⁊ per omnem.

ℂ Tali rõe. Oẽ qđ natũ ẽ moueri ⁊ qeſcere,neceẽ ẽ ꝙ qeſcat vel moueat̃:ſꝫ dũ mobile ẽ in.a.nõ mouet̃,⁊ ſilr̃ dũ ẽ i.b. ⁊ ſilr̃ dũ ẽ in.c.ḡ dũ eſt in.a.⁊ dũ eſt in.b.⁊ dũ ẽ i.c.qeſcit: ḡ ſequit̃ ꝙ aliqd ſimul ꝯtinue quieſcat,⁊ moueat̃. Et ꝙ h̃ ſequat̃ ſic ꝓbat. Poſitũ eſt.n.ꝙ moueat̃ p totã longitudinẽ q̃ eſt.a.b.c.⁊ iterꝫ poſitũ eſt,ꝙ qeſcat ſm quãlibet ptẽ: ſed qđ qeſcit p q̃ꝫlibet partẽ:qeſcit p totuꝫ:ergo ſequitur, ꝙ qeſcat per totam magnitudinem. Et ita ſequit̃,ꝙ p totam magnitudineꝫ ꝯtinue moueatur ⁊ quieſcat:qđ eſt omnino impoſſibile. ℂ Tertium inconueniens ponit ibi.

Argũ. ℂ Atqꝫ ſi idiuiſibiles ptes.d.e.f.mot⁹ ſint mot⁹/ſit vt pñte motu.p.mobile qeſcat/nõ moueat̃. Sin võ nõ ſint motus/ſit/vt motus non ex motibus cõſtet.

ℂ Et ſi idiuiſibilia quę ſunt.d.e.ꝫ.motus ſunt/motu p̃ſente ꝯtinget vtiqꝫ nõ moueri/ſed qeſcere. Si aũt nõ ſunt motus/motũ nõ ex motibus eſſe.

ℂ Tali rõne. Oñſum eſt ꝙ ſi magnitudo cõponit̃ ex idiuiſibilib⁹ ꝙ ẽt mot⁹. Aut ḡ illa idiuiſibilia mot⁹ q̃ ſũt.d.⁊.e.⁊.ꝫ.ita ſe hñt ꝙ qđlibet eoꝝ eſt mot⁹:aut nõ. Si qđlibet eoꝝ eſt mot⁹:cũ qđlibet eoꝝ rñdeat idiuiſibili pti magnitudinis in q̃ nõ mouet̃:ſed motũ eſt:ſeq̃tur ꝙ pñte motu: mobile nõ moueat̃:qđ ẽ ꝯ pmã ſuppõnẽ:ſed qeſcat. Si võ nõ ſunt mot⁹:ſeq̃tur ꝙ mot⁹ cõponat̃ nõ ex motib⁹:qđ vꝫ ipoſſe:ſicut ⁊ ꝙ linea cõponat̃,ex nõ lineis. Lec.iij.

Argũ. ℂ Silr̃ ẽt ⁊ tp̃s:⁊ lõgitudo/ac motus/idiuiſibile eẽ neceſſe eſt/atqꝫ ex ipſis nũc q̃ idiuiſibilia ſunt ꝯſtare/aut ẽt diuiſibile eẽ ex diuiſibilibus ſue conſtare.

Similiter autẽ neceſſe longitudini ⁊ motui,idiuiſibile eſſe tempus/⁊ componi ex ipſis nũc exiſtẽtibus idiuiſibilibus. T.c.10

Poſtq̃ꝫ Ph̃s oñdit eiuſdẽ rõnis eẽ,ꝙ magnitudo ⁊ mot⁹ p eã trãſeũs ex idiuiſibilib⁹ cõponant̃:oñdit ẽt idẽ de tp̃e ⁊ magnitudine. Et diuidit̃ in ptes duas. In pᵒ oñdit,ꝙ ad diuiſionem magnitudinis,ſeq̃tur diuiſio tp̃is ⁊ eꝯ. In ſcđo oſtẽdit ꝙ ex infinitate vni⁹,ſeq̃tur iſinitas alteri⁹. ibi[Et ſi qđcũqꝫ infinitũ eſt.] Circa pᵐ duo facit. Primo ponit ꝓpoᵐ. Secũdo demonſtrat.ibi[Si.n.ois.] Dicit ḡ pᵒ, ꝙ ẽt tp̃s neceſſe eſt ſilr̃ eſſe diuiſibile,⁊ idiuiſibile:⁊ cõponi ex idiuiſibilibus,ſicut longitudo ⁊ motus. ℂ Deinde cũ dicit. T.18. infra

ℂ Nã ⁊ ſi ois ẽ diuiſibilis/atqꝫ minore ĩ tp̃e minorẽ magnitudinẽ trãſit id qđ ęq̃ celeritate mouet̃: ⁊ tp̃s erit ẽt diuiſibile. Nõ ſi tp̃s ẽ diuiſibile/ĩ quo qppiaꝫ p.a.magnitudinẽ fert̃: ⁊.a. pfecto diuiſibilis erit. Argũ.

ℂ Si.n.ois diuiſibilis eſt/ĩ minore autem ęqualiter velox tranſibit minorẽ: diuiſibile erit ⁊ tp̃s. Si aũt tẽpus diuiſibile erit/in quo fertur aliqd per ipſuꝫ.a. ⁊ quę eſt ipſum.a. erit diuiſibile.

ℂ Probat ꝓpoſitũ trib⁹ rõnib⁹:quaꝝ pᵃ ſumitur p ęque velocia:ſcđa,p velocius ⁊ tardius.[Qm̃ aũt ois.] Tertia p idẽ mobile ibi[Ampli⁹ aũt ⁊ ex ꝯſuetis.] Dicit ḡ pmo. ꝙ de rõne ęque velocis eſt,ꝙ minoreꝫ magnitudinẽ tranſeat in minori tp̃e. Detur ergo aliq̃ magnitudo diuiſibilis quã ptrãſit aliqđ mobile in aliquo tp̃e dato:ſequitur:ḡ,ꝙ mobile ęque velox trãſeat partẽ magnitudinis in minori tp̃e:⁊ ſic oportuit tp̃s datũ eſſe diuiſibile. Si autẽ eꝯ,dat̃ ꝙ tp̃s ſit diuiſibile,in quo mobile datum mouetur p magnitudinem aliquã datã:ſequitur ꝙ ęque velox mobile in minori tp̃e,qđ eſt pars totius tẽporis, moueatur per minorem magnitudinem: ⁊ ita ſequitur ꝙ magnitudo quę eſt.a.ſit diuiſibilis. ℂ Secundo ibi. T.11. 2ᵒ.17.

ℂ Cũ aũt ois magnitudo ſit ĩ magnitudines diuiſibilis(demõſtratũ eſt enĩ ꝯtinuũ ex idiuiduis ꝯſtare nõ poſſe:eſtqꝫ ois magnitudo ꝯtinuũ)neceſſe eſt id qđ celeri⁹ mouet̃, maiorẽ in ęqli:ę q̃lem in minore: ⁊ maiorem inſuper in minore tp̃e magnitudinem trãſeat/vt quidam id qđ celerius mouet̃ diffiniunt. Argũ.

ℂ Quoniã aũt ois magnitudo in magnitudines diuiſibilis (oñſum eſt enim / qm̃ ipoſſibile eſt ex atomis/ꝯtinuum eẽ aliqđ/magnitudo aũt ois ꝯtinua) neceſſe eſt velocius in ęquali tp̃e maius: ⁊ ĩ minori plus moueri:ſicut diffiniunt qdaꝫ ipſum velocius. T.c.11

ℂ Oſtẽdit idẽ p duo mobilia:quoꝝ vnũ ẽ velocius ⁊ aliud tardius. Et pᵒ p̃mitit q̃dã nec̃aria ad ꝓpoſitũ oñdẽdũ. 2ᵒ ꝓbat ꝓpoᵐ.ibi[Qm̃ aũt ois mot⁹.] Circa pᵐ duo facit. Primo oñdit quõ veloci⁹ ſe hꝫ ad tardi⁹ in h̃ ꝙ mouetur p maiorẽ magnitudinẽ. Scđo quõ ſe habeat ad ipm q̃ꝫtũ, ad h̃ qđ eſt moueri p ęqualẽ magnitudinẽ.ibi[Manifeſtũ aũt ex his.] Circa pᵐ duo facit. Primo ꝓponit ꝓpoſitũ,reſumẽs quoddã ex ſupioribus qđ eſt neceſſariũ ad demonſtrationes ſequẽtes. Scđo demõſtrat ꝓpoᵐ ibi[Sit enim ipſum.] Reſumit ḡ hoc ꝙ ois magnitudo ſit diuiſibilis in magnitudines. Et hoc pꝫ p hoc quod oñſum eſt ſupra, ꝙ ipoſſibile eſt aliqđ ꝯtinuum cõponi ex atomis, id eſt ex idiuiſibilibus:⁊ manifeſtũ eſt,ꝙ magnitudo ois, eſt de genere ꝯtinuoꝝ. Ex his ſequitur ꝙ neceſſe ſit aliqđ corpus velocius in ęq̃li tp̃e per maiorem magnitudinẽ moueri:⁊ ẽt in minori tp̃e per maiorem magnitudinem moueri. Et T.15. T.13. infra

hoc modo qdā diffinierſit velocius: quod plus mouetur i ęquali tempore: ⁊ etiam in minori. ℭ Secundo ibi.

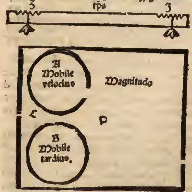
Argu. ℭ Sit eni. a. mobile celeri⁹. b. cū igiť id ſit celeri⁹ qđ prius mutať / quo in tpe: ſitqꝫ illud. e. f. mutatū eſt. a. ipm ex. c. in. d. i eo mobile. b. nōdū accedet ad. d. ſꝫ citra illud erit: vt pꝫ. Quare id qđ celerius moueť / plus magnitudinis in ęquali tempore tranſit.

ℭ Sit. n. ipm in quo. a. eo in quo. b. velocius. Quoniam igiť velocius qđ primuꝫ mutat: in quo tēpore ipſum. a. mutatū eſt / ab ipſo. c. in ipſum. d. f. in tēpore. ʒ. i. i hoc ipſuꝫ. b. nō erit iuxta ipm. d. ſed deficiet. Quare in ęquali tēpore abibit velocius.

ℭ Probat duo pmiſſa. Et pᵒ q velocius in ęquali tpe, ⁊ p maius ſpatiū moueať. Sc̄do q ē in minori tpe p maius

T. 12. ſpatiū moueť. ibi [At vero ⁊ i minori.] Dicit ḡ pᵒ. Sint duo mobilia. a. ⁊. b, quoꝝ. a. veloci⁹ ſit qꝫ b. ⁊ ſit magnitudo. c. d. quā ptrāſit. a. in tpe. ʒ. i. Moueať aūt. b. qđ eſt tardius ⁊. a. qđ ē veloci⁹ p eādē magnitudinē: ⁊ icipiāt ſimul moueri. His ḡ poſitis ſic argumētať. Veloci⁹ eſt qđ i ęqli tpe plus moueť ⁊ ſed. a. eſt veloci⁹ qꝫ. b. ergo cū. a. pueniet ad. d. b. nōdū pueniet ad. d. qđ eſt terminꝰ magnitudinis: ſed adhuc deficiet, id eſt diſtabit ab eo: motus tñ erit in h tpe p aliquā partē magnitudinis: cū ergo ois pars ſit minor toto: relinquiť q. a. in tpe. ʒ. i. mouetur per maiorem magnitudinē qꝫ. b. qđ in eodē tpe mouetur per partē magnitudinis. Unde ſequitur q velocius in ęquali tpe plus de ſpatio pertranſit. ℭ Secundo ibi.

ℭ Demonſtratio, q mobile velocius moueatur in ęquali tempore per maiorem magnitudineꝫ, qꝫ mobile tardius.

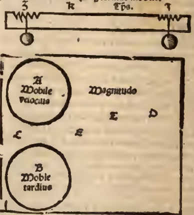

Argu. ℭ At vero plus ē magnitudinis minore in tpe tranſit. Nā in minore tpe. e. f. quo mobile. a. ad ipm peruenit. d. mobile. b. tardius erit i ipſo. g. citra terminuꝫ d. Si igiť. a. toto tpe. e. f. ad ipm perueniet. d. erit in minori tpe citra. d. in ipſo. b. qđ eē pōt / inter. g. atqꝫ d. Sitqꝫ illud tēpus. e. k. At magnitudo qdeꝫ. c. b. maior eſt magnitudine. c. g. tēpus autē. e. k. minus ē tēpore toto. e. f. Quare id quod celerius eſt / maiorem magnitudinem minore in tempore tranſit.

T. c. 12 ℭ At vero ⁊ in minori plus. In quo enim. a. factū ē iuxta ipm. d. ipſum. b. erit iuxta. e / cum tardius eſt. Ergo qm̄ ipſum. a. ad ipſum. d. factum eſt in omni in quo eſt. ʒ. i. tēpore. ad ipſuꝫ. r. erit in minori / hoc. ⁊ erit in quo. ʒ. k. Ipſum quidem igitur. c. r. quod tranſierit ipſum. a. maius eſt ipſo. c. e. Tempus autem quod eſt. ʒ. k. minus eſt omni eo quod eſt. ʒ. i. Quare in minori abibit maius.

ℭ Oñdit q veloci⁹ i minori tpe plꝰ de ſpatio ptrāſit. Dem̄ ē. n. q i tpe i q̄ a. iaꝫ puenit ad. d. b. qđ ē tardi⁹ adhuc diſtat a. d. Deť ḡ q i eodē tpe pueniat vſqꝫ ad. e. Cū igiť ois magnitudo diuiſibilis ē. vt ē. poſitū ē: diuidať reſiduū magnitudinis. ſ. e. d. in q̄ veloci⁹ excedit tardi⁹ i duas ptes i pūcto. r. Manifeſtū ē ḡ, q magnitudo. e. r. ē minor qꝫ magnitudo. c. d. Sꝫ idē mobile p minorē magnitudinē moueť in minori tpe: qꝛ ḡ ipꝫ. a. puenit ad. d. i toto tpe. ʒ. i. ad pūctū. r. pueniet i minori tpe: ⁊ ſit illđ tp̄s. ʒ. k. Inde ſic arguiť. Magnitudo. c. r. quā ptrāſit. a. maior eſt magnitudine. c. e. quā pertranſit. b. ſed tp̄s. ʒ. k. in quo ptranſit. a. magnitudineꝫ c. r. eſt minus toto. ʒ. i. in quo. b. tardius pertranſit magnitudinē. c. e. ſequiť ergo q velocius in minori tēpore pertranſeat maius ſpatium. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ Demonſtratio, q mobile velocius ptrāſeat maiorē magnitudinē in minori tpe: qꝫ tardius mobile.

ℭ Ex his autem patet id qđ eſt celerius / minore etiā in tempore magnitudinem ęqualem tranſire. Argu.

ℭ Manifeſtum autem ex his / ⁊ quod velocius in minori tempore abibit ęquale. T. c. 13

ℭ Oñdit quo mō veloci⁹ ſe hēat ad tardi⁹ i moueri p ęqleꝫ magnitudinē. Et primo proponit intentū. Secundo probat ppoſitum. ibi [Quoniam qdem. n.] Dicit ergo pmo: q ex pmiſſis manifeſtū eſſe poteſt, q velocius pertranſit ęquale ſpatium in minori tempore. ℭ Secundo ibi. Infra

ℭ Nā cū ipm ad tardi⁹ qdē cōparatum maiorem in minore tpe / per ſe aūt ſumptū maiore in tpe / maiorē magnitudinē trāſeat. Tp̄s pfecto. e. k. i quo. c. b. magnitudinē trāſit / maius erit eo tpe: quo. c. g. magnitudinem tranſit. Sit igiť minus illud tp̄s. e. l. Quare ſi. e. k. tēpus minus eſt te. e. f. in quo. b. tardius mobile magnitudinē. c. g. trāſit. Et. e. l. pfecto tēpus. e. f. tēpore minus erit. Eſt. n. minus tpe: e. k. Nō vero ē minus minore / minus ⁊ ipm eſt. Quare minore i tēpore magnitudinem ęqualem tranſibit.

¶ Quoniam enim maiorem in minori tranſit tardiori: ipſum aũt ſm ſeipſum acceptũ in pluri tpe maiorem minori: vt q̃ eſt.l.m.ea q̃ eſt.l.x.plus vtiq̄ʒ erit tẽpus quod.p.r.in quo ipſum.a.tranſit.l.m.q̄ʒ qđ eſt.p.s.in quo tranſit ipſum.l.x. Quare ſi eſt.p.r.tẽpus/minus eſt eo in quo eſt.p.b.in quo quod eſt tardius tranſit ipſum.l.x.⁊ qđ eſt.p.s.tẽpus minus eſt eo in quo eſt.p.b. Ipſo enim.p.r.minus eſt.minore autem minus/⁊ ipſum minus eſt. Quare in minori/mouebitur ęquale.

¶ Probat ꝓpoſitũ duabus rõnib⁹. Ad q̄rũ ꝑmã duo ꝑmittit,quoꝝ vnũ iã ꝓbatũ eſt: ſcilʒ ꝙ velocius ptrãſeat maiorem magnitudinẽ in minori tpe q̄ʒ tardius. Scđm vero ẽ ꝑ ſe manifeſtũ:ſcilʒ ꝙ ipm mobile ſm ſeipſuʒ ꝯſideratum in maiori tpe,ptrãſit maiorẽ magnitudinem q̄ʒ in minori. Pertrãſeat enim hoc mobile.a.qđ eſt velocius:hanc magnitudinẽ q̃ eſt.l.m.in.p.r.tpe.⁊ partẽ magnitudinis ſcilʒ l.x.pertranſibit in minori tpe.q qđ eſt.p.o.qđ eſt minus q̄ʒ p.r.in quo ptranſit.l.m.ſicut ⁊.l.x.eſt minor q̄ʒ.l.m. Ex h⁹ aũt ſuppoſitione accipit,ꝙ ipſum tp̄s.p.r.in quo.a.ptranſit totã magnitudineʒ.l.m.ſit minus tpe p.b.in quo.b.qđ eſt tardius ptranſit minorẽ magnitudinẽ.ſ.l.x.dictum eſt enim ꝙ velocius in minori tpe pertranſit maioreʒ magnitudinẽ. Ex his ꝓcedit ſic. Tempus.p.r.eſt minus tpe.p.b. in quo.b.qđ eſt tardius ptrãſit magnitudinẽ.l.x.⁊ tp̄s.p.o.eſt minus q̄ʒ tẽpus.p.r.ergo ſequitur ꝙ tempus.p.o.ſit minus q̄ʒ tp̄s.p.b.q2 ſi aliqđ ẽ minus minore:etiaʒ ipſuʒ erit minus maiore. Cum ergo datuʒ ſit ꝙ in tpe.p.o.velocius mouetur p.l.x.magnitudinẽ.⁊ tardius mouetur per eadẽ tpe.p.b.ſequitur,ꝙ velocius mouetur in minori tpe ꝑ ęquale ſpatium. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Demonſtratio ꝙ mobile velocius mouetur per ęqualẽ magnitudinem in minori tpe,q̄ʒ mobile tardius.

Argu. ¶ Preterea ſi oẽ qđ mouet̃:aut i ęq̄li/aut i minore/aut in maiore tpe moueri/neceſſe ẽ/⁊ id qdeʒ qđ in maiore mouet̃ tardius ẽ. id aũt qđ i ęq̄li:ęque celere ẽ.qđ vero celeri⁹ ẽ/neq̄ʒ celere ẽ/neq̄ʒ tardi⁹ eſt/id ꝓfecto qđ celerius ẽ/neq̄ʒ in ęquali tpe/neq̄ʒ i maiore mouebit̃. Reſtat igitur tpe ipſuʒ in minore moueri. Quare id qđ celerius eſt:tpe in minore magnitudinem ęqualem tranſire neceſſe eſt.

¶ Amplius aũt ſi oẽ neceſſe qdẽ eſt/aut in ęq̄li/aut i minori/aut in pluri moueri/⁊ qđ qdẽ in pluri/tardius eſt.quod aũt in ęq̄li/ęque velox.velocius aũt non eſt ęqualiter velox/neq̄ʒ tardius.neq̄ʒ vtiq̄ʒ in pluri/aut ęquali mouet̃ ipſum velocius. Relinquit̃ igitur/in minori. Quare neceſſe eſt ęqualem magnitudinem minori tempore tranſire/velocius. T.c.14

¶ Que talis eſt. Qđ mouetur p ęqualẽ magnitudinẽ cum aliquo alio mobili:aut mouetur per eaʒ in ęquali tẽpore: aut in minori,aut in maiori. Quod aũt mouetur per ęqualem magnitudinẽ in maiori tẽpore eſt tardius (vt ſupra ꝓbatum eſt.) Quod aũt mouetur in ęquali tẽpore per ęqualem magnitudineʒ,eſt ęque velox:(vt per ſe manifeſtũ ẽ.) Cũ igitur id qđ velocius ẽ:neq̄ʒ ſit ęque velox:neq̄ʒ tardi⁹:⁊ ſequitur ꝙ neq̄ʒ in pluri tpe moueatur p ęq̄lẽ magnitudinẽ,neq̄ʒ in ęq̄li. Relinqtur ergo ꝙ i minori. Sic ergo ꝓbatum eſt,ꝙ neceſſe eſt velocius pertranſire ęqualem magnitudinem in minori tempore. Deinde cum dicit.

¶ Quoniam aũt/ois qdẽ motus in tpe eſt/⁊ omni in tpe motus fieri põt/omne aũt qđ mouetur/⁊ celerius ⁊ tardius moueri poteſt/in omni profecto tpe/celerior tardiorq̄ʒ motus/fieri poteſt. Argu.

¶ Quoniam autem/omnis motus in tẽpore eſt/⁊ in omni tẽpore poſſibile eſt moueri/omne aũt qđ mouetur/ꝯtingit ⁊ velocius moueri/⁊ tardius:i omni tempore erit velocius/⁊ tardius moueri. T.c.15

¶ Probat ꝓpoſitũ.ſ ꝙ eiuſdẽ rõnis ſit:tp̄s ⁊ magnitudinẽ ſemper diuidi in diuiſibilia:aut etiã ex indiuiſibilibus cõponi. Et circa hoc tria facit. Primo ꝑmittit qdã quę ſunt neceſſaria ad ſequentẽ ꝓbationẽ. Scđo ponit ꝓpoſitum:ibi[Hęc aũt cũ ſint.] Tertio ꝓbat: ibi[Quoniã eniʒ oſtẽſum eſt.] Premittit ergo primo,ꝙ ois motus eſt in tpe. Et hoc ꝓbatũ eſt i quarto. Itẽ ꝙ in oi tpe poſſibile ſit moueri:qđ ex diffinitione tpis apparet q̃ in quarto data eſt. Scđm ẽ ꝙ oẽ qđ mouetur ꝯtingit mouere velocius ⁊ tardius.i.ꝙ quolibet mobili eſt inueniri aliqđ qđ velocius mouetur,⁊ aliqđ qđ tardius. ¶ Sed hęc ꝓpoſitio vi͂ eſſe falſa. Determinatę enim ſunt velocitates motuum in nã. Eſt enim aliqs motus ita velox, ꝙ nullus poteſt eſſe eo velocior:ſcilʒ motus primi mobilis. ¶ Ad hoc dicendũ ꝙ de natura alicuius rei poſſumus loqui dupl'r. Uel ſm rõnem cõmunẽ:vel ſm ꝙ ad ꝓpriam materiã applicatur. Et nihil ꝓhibet aliqđ qđ nõ impeditur ex rõne cõi rei:impediri ex applicatione ad aliquã materiã determinatam. Sicut nõ impeditur ex rõne formę ſolis,eẽ plures ſoles: ſed ex hoc ꝙ tota mã ſpeciei ſub vno ſole ꝯtinetur: Et ſimiliter ex cõi natura motus, non ꝓhibetur quin qualibet velocitate data poſſit alia maior velocitas inueniri: ſed impedit̃ ex determinatis virtutibus mobiliũ ⁊ mouẽtium. Hic aũt Ariſt.determinat de motu ſm cõem rõnẽ motus:⁊ nondũ applicãdo motũ ad determinata mouẽtia ⁊ mobilia. Et iđ frequẽter talibus ꝓpoſitionibus vtit̃ in hoc.6. libro.quę ſunt verę ſm ꝯſiderationẽ cõem motus:nõ aũt ſm applicationẽ ad determinata mobilia. Et ſimiliter nõ eſt ꝯtra rõnem magnitudinis,ꝙ quęlibet magnitudo diuidatur in minores,⁊ ideo vtit̃ in h̄ libro:vt accipiat q̄libet magnitudine data,aliã minorẽ. Lʒ applicãdo magnitudineʒ ad determinatam nãm:ſit aliq̃ minima magnitudo:q2 q̄libet nã requirit determinatã magnitudinẽ ⁊ paruitatẽ (vt ẽt in ꝑ dcm̃ eſt.) Ex duob⁹ aũt ꝑmiſſis ꝯcludit tertiũ.ſ. ꝙ in omni tpe dato contingit velocius ⁊ tardius moueri q̄ʒ ſit motus datus in tali tempore. ¶ Secundo ibi. infra T.16.

Argu. ¶ Que cū ita ſint: tēpus ↄtinuum eē/neceſſe ē. Dico aūt ↄtinuū id qđ ē diuiſibile in diuiſibilia ſemꝑ: hoc enim tali ſuppoſito: tēpus ↄtinuū eſſe neceſſe eſt.

¶ Hec autem cum ſint/neceſſe eſt ⁊ tēpus ↄtinuum eſſe. Dico aūt cōtinuū/quod eſt diuiſibile/in ſemper diuiſibilia. Huiuſmodi enim ſuppoſito cōtinuo: neceſſe eſt/⁊ tempus continuum eſſe.

¶ Ex p̄miſſis ↄcludit ꝓpoſitū, ⁊ dicit ꝙ cum p̄miſſa ſint vera: neceē ē ꝙ tp̄s ſit ↄtinuū.i.diuiſibile in ſemꝑ diuiſibilia. Suppoſito enim ꝙ hec ſit diffinitio ↄtinui: neceē ē ꝙ tp̄s ſit ↄtinuū: ſi magnitudo ē ↄtinua: q2 ad diuiſionē magnitudinis, ſequitur diuiſio tp̄is: ⁊ ecōtra. ¶ Tertio ibi.

Argu. ¶ Nā cū demonſtratū ſit id qđ celerius mouet: minore in tpe ſpatiū ęq̄le tranſire. Sit celerius qdē.a. tardius aūt.b. Atq3.b.trāſeat.c.d.magnitudinē in tpe.e.f. Igit̃.a.qđ eſt celerius/magnitudinē eandez (vt p3) in tpe minore trāſibit. Atq3 ſit i.e.g.tpe motum. Rurſus qm̄ ipſuz celerius totā.c.d.magnitudinē in.e.g.tpe ꝑtranſiuit: id qđ eſt tardius minorē eodē i tpe tranſit. Sitq3 illa.c.b. At qm̄.b.qđ ē tardius in.e.g.tpe/magnitudinem.c.b. ꝑtranſiuit.a.ꝑfecto qđ eſt celerius: eandem in minore tpe tranſit. Quare rurſus tp̄s.e.g.diuidet̃. Qđ ſi diuideretur: magnitudo quoq3.c.b.rōne eadem/vtiq3 diuidet̃. Qđ ſi magnitudo diuidetur: ⁊ tp̄s itidem diuidetur. Et hoc ſemꝑ erit/ſi poſt celeri⁹ mobile: tardius: ⁊ poſt hoc celerius ſumamus: ac demonſtratis vtamur. Nā celerius qdem mobile/tēpus: tardius autē longitudinem diuidet. Quod ſi ſemꝑ qdē vere ↄuerſio ſit/cum ſit vero ↄuerſio/ſit diuiſio ſemꝑ/patet/oē tēpus ↄ:inuum eſſe. Patet ēt ſimul ⁊ magnitudinez oēm ↄtinuam eſſe. Eiſdē enim ęqualibuſue diuiſionibus/tam tempus q̄3 magnitudo diuiditur.

T.c.16 ¶ Qm̄ eni oſtēſum eſt/ꝙ velocius i minori/tranſibit ęq̄le: ſit qđ qdē in quo ē.a.velocius: qđ aūt eſt i quo ē.b.tardius: ⁊ ſit motū tardius/q̄ ē.c.d.per magnitudinē: in quo eſt.ȝ.i.tpe. Manifeſtum igit̃ ē ꝙ velocius i minori/q̄3 hoc mouebit̃ ꝑ eandē magnitudinem. Et ſit motū.a.in quo ē.ȝ.t. Iterū aūt qm̄.a.qđ ē velocius/i eo qđ eſt.ȝ.t.tranſiuit totā q̄ eſt.c.d. ipſum tardius/i eodē tpe/minorē trāſiuit. Sit igit̃ i quo.c.k. Quoniā aūt tardius/qđ eſt ipſum.b.in eo qđ eſt.ȝ.t.tpe ipſam q̄ ē.c.k.trāſiuit: velocius i minori tranſibit. Quare iterū diuidit̃ qđ ē.ȝ.t.tp̄s/hoc aūt diuiſo ⁊.c.k.magnitudo diuidet̃ ſm̄ eādē rōnē: ſi vero magnitudo/⁊ tp̄s/⁊ hoc ſemꝑ erit accipientibus a velociori tardius. ⁊ a tardiori velocius/⁊ eo demonſtratum eſt vtentibus. Diuidet aūt qđ eſt velocius/tp̄s: tardius aūt/longitudinē. Si igit̃ ſemper in natura eſt conuerti/cōuerſo aūt ſemper ſit diuiſio/manifeſtum quoniā omne tp̄s continuum eſt.

T.c.17 Similiter autem manifeſtum/⁊ ꝙ magnitudo ōis continua eſt. Per eaſdem enim ⁊ ęquales diuiſiones/tempuſq3/⁊ magnitudo diuiditur.

¶ Oñdit ꝓpoſitum: ſcilz ꝙ ſilr diuidat̃ tp̄s ⁊ magnitudo. Quia eni oñſum ē, ꝙ velocius ꝑtrāſit ęquale ſpatiū in minori tpe: ponat̃ ꝙ.a.ſit velocius: ⁊.b.tardi⁹: ⁊ moueatur.b.tardius ꝑ magnitudinē q̄ ē.c.d.in tpe.ȝ.i. Manifeſtum eſt g̃ ꝙ.a.qđ ē velocius, mouet̃ ꝑ eandē magnitudinē i minori tpe: ⁊ ſit tp̄s illud.ȝ.t. Iterū aūt qm̄.a.qđ eſt velocius in tpe.ȝ.t.pertranſiuit tota magnitudinē q̄ eſt.c.d.b.qđ ē tardius, i eodē tpe pertrāſit minorē magnitudinē: q̄ ſit.c.k.⁊ q2.b.qđ eſt tardius ꝑtranſit magnitudinē in tpe.ȝ.t.a. qđ eſt velocius ꝑtranſibit eandem magnitudinē adhuc in minori tpe: ⁊ ſic tempus.ȝ.t.iterum diuidetur: ⁊ eo diuiſo ſm̄ eandem rōnem diuidetur magnitudo.c.k.q2 tardi⁹ in parte illius tp̄is mouetur per minorē magnitudinē: ⁊ ſi diuiditur magnitudo iteꝝ diuidetur ⁊ tp̄s q2 illam partē magnitudinis velocius tranſibit in minori tpe: ⁊ ſic ſemꝑ ꝓcedetur accipiendo poſt motū velocioris aliud mobile tardius: ⁊ poſt tardius iteꝝ velocius: ⁊ vtendo eo qđ demonſtratū eſt ſcilz ꝙ velocius ꝑtranſeat ęquale, in minori tpe: ⁊ tardius in ęquali tpe minorē magnitudinē: ſic enim accipiēdo id qđ velocius: diuidemus tp̄s: ⁊ accipiendo id qđ eſt tardius: diuidemus magnitudinē. Si ergo hoc veꝝ eſt, ꝙ ſemꝑ poſſit talis ↄuerſio fieri ꝓcedendo a velociori in tardius: a tardiori in velocius: ⁊ facta tali ↄuerſiōe ſemper ſit diuiſio magnitudinis ⁊ temporis: manifeſtū erit ꝙ omne tempus eſt continuum: idē diuiſibile in ſemper diuiſibilia: ⁊ ſimiliter omnis magnitudo: q2 ꝑ eaſdē ⁊ ęq̄les diuiſiones diuiditur tempus ⁊ magnitudo (vt oſtenſuz eſt)

¶ Deinde cum dicit.

¶ Demonſtratio ꝙ ſimiliter diuiditur tp̄s ⁊ magnitudo.

¶ Inſuper ⁊ ex hiſce rōnibus q̄ dici ſolēt/patet ſi ſit tp̄s ↄtinuū: ⁊ magnitudinē continuā eſſe. Siquidē in dimidio temporis/dimidiū magnitudinis/⁊ ſimpliciter in minore/minorem tranſit. eędem.n.diuiſiones temporis/⁊ magnitudinis erunt. Argu.

¶ Amplius aūt ex cōſuetis rationibus dici/manifeſtum eſt/ꝙ Si tp̄s continuum eſt/ꝙ ⁊ magnitudo. Siquidem in medio tempore/mediū tranſit/⁊ ſimpliciter in minori minus: eędem nāq3 diuiſiones tēporis ⁊ magnitudinis ſunt.

¶ Ponit tertiam rationē ad oſtendendū, ꝙ magnitudo ⁊ tempus ſimiliter diuiduntur: ⁊ ex conſideratione vnius ⁊ eiuſdem mobilis: ⁊ dicit ꝙ manifeſtum eſt etiam per rationes

tiones quę conſueuerunt dici, q ſi tempus eſt continuuz .ſ. diuiſibile in ſemper diuiſibilia: q ꝛ magnitudo eodem modo continua eſt: qꝛ vnū ꝛ idem mobile regulariter motum, ſicut in toto tpe pertranſit totam magnitudinem: ita in medio tpe mediū magnitudinis: ꝛ ſilr in minori tempore minorē magnitudinē. Et hoc ideo ꝯcludit: qꝛ ſilr diuidit tēpus ſicut ꝛ magnitudo. Lec.iiij.

Arg. ¶ Atqꝫ ſi alterū vtrūuis ipſoꝝ ſit īfinitū. ꝛ alteꝝ ē ī finitū: ꝛ pinde ſane vt alteꝝ. ceu ſi tps extremis ſit īfīm / ꝛ lōgitudo extremis ē īfinita. ſi diuiſiōe / lōgitudo quoqꝫ diuiſiōe. ſi vtriſqꝫ / ꝛ magnitudo vtriſqꝫ.

T.c.18 Et ſi quodcūqꝫ infinitū ē / ꝛ alteꝝ: ꝛ ſicut alterū ꝛ alterū ē / vt ſi quidem vltimis infinitum eſt tēpus / ꝛ longitudo vltimis: ſi vero diuiſione / diuiſione ꝛ longitudo / ſi aūt in vtriſqꝫ tempus: in vtriſqꝫ ꝛ longitudo.

Poſtq̄ oſtēdit q magnitudo ꝛ tps ſilr diuiduntur. hic oñdit q ēt īfinitū ꝛ finitū ſilr inueniunt ī magnitudie ꝛ tpe. Et circa h tria facit. Primo ponit ꝓpoſitū. Scdo ex h ſoluit dubitationē. ibi [Unde ꝛ Zenonis rō.] Tertio ꝓbat ꝓpoᵐ ibi [Neqꝫ iā infīᵐ ꝛc.] Dicit ḡ p̄, q ſi qdcūqꝫ hoꝝ duoꝝ .ſ. tpis ꝛ magnitudinis ſit īfīᵐ, ꝛ alteꝝ eſt īfinitū: ꝛ eo mō quo vnū eſt īfīᵐ: ꝛ alteꝝ. Et h exponit diſtinguēdo duos modos īfinitī dicētes: q ſi tps eſt infinitū ī vltimis: ꝛ magnitudo eſt īfinita ī vltimis. Di autē tps ꝛ magnitudo eē īfinita ī vltimis qꝛ .ſ. vltimis caret ſicut ſi imaginaremur lineā nō terminari ad aliq̄ pūcta: vel tps nō terminari ad aliqō p̄ᵐ, aut vltimū īſtās. Et ſi tps ſit īfinitū diuiſiōe: ꝛ lōgitudo erit diuiſiōe īfinita. Et ē h ſcds modus īfiniti. Di eni diuiſiōe īfinitū, qō in infinitū diuidi pōt: qō ē de rōne ꝯtinui (vt dcm̄ ē) Et ſi tps eēt vtroqꝫ mō īfinitū: ꝛ longitudo eēt vtroqꝫ mō infinita. Et ꝯuenienter iſti duo modi infiniti ꝯtra ponunt: qꝛ primus modus infiniti accipit ex parte vltimoꝝ īdiuiſibiliū q priuant. Scds autē modus accipit ſm indiuiſibilia q̄ ſignant in medio: diuidit .n. linea ſm puncta infra lineā. ¶ Secundo ibi.

Arg. ¶ Quapropter ꝛ zenonis rō falſuz ſumit / fieri (inq̄) nō poſſe / vt finito ī tpe qcq̄ trāſeat īfinita: aut īfinita p ſingula tāgat. Dupl̄r .n. lōgitudo / ꝛ tps / ꝛ oīo oē ꝯtinuū / dr īfinitū / aut diuiſiōe / aut extremis. Igit īfinita qdē q̄titate: tāgere finito ī tpe nō pōt. infinita vero diuiſiōe / pōt. etenī ipm̄ tps hoc mō ē infinitū. Quare fit / vt īfinito in tpe nō finito qppiā tranſeat īfinita / ꝛ īfinitis nō finitis / infinita ēt tangat.

T.c.19 ¶ Unī ꝛ zenonis rō falſum opinat / q nō ē poſſe infinita ptranſire: aut tāgere īfinita ſm vnūqōqꝫ / finito in tpe. Dupl̄r .n. dr / ꝛ longitudo / ꝛ tps infinituz / ꝛ oīo oē ꝯtinuū: aut ſm diuiſionē / aut ī vltimis. In finitis qdē igit ſm q̄titatē / nō ꝯtingit ſeſe tāgere ī finito tpe. eis aūt q̄ ſūt ſm diuiſionē ꝯtingit: ꝛ nāqꝫ ipſuz tps / ſic infinitū eſt / Quare ꝛ infinito tempore ꝛ non finito / accidit tranſiri infinitum / ꝛ tangere infinita / infinitis ꝛ non finitis.

¶ Ex p̄miſſis remouet dubitationē Zenonis eleatis, q volebat ꝓbare q nihil mouet de vno loco ad aliū: puta de .a. in .b. Manifeſtū eſt eni, q inter .a. ꝛ .b. ſunt īfinita puncta media (cū cōtinuum ſit diuiſibile in īfinitū) ſi ergo mouet aliqd de .a. in .b. opꝫ q ptrāſeat īfinita: ꝛ q tāgat vnūqōqꝫ īfinitoꝝ: q nō eſt poſſibile fieri in tpe finito: ḡ in nullo tpe quātūcūqꝫ magno: dūmō ſit finitū: aliqd p̄t moueri p quātūcūqꝫ paruuz ſpatiū. Dicit ḡ Phs q iſta rō ꝓcedit ex falſa exiſtimatione: qꝛ lōgitudo, ꝛ tps, ꝛ qdcūqꝫ ꝯtinuū, dupliciter dr eſſe infinitū (vt dcm̄ eſt.) ſ. ſm diuiſionē: ꝛ in vltimis. Si igit eſſent aliq̄ .ſ. mobile ꝛ ſpatiū īfinita ſm quātitatē. qō eſt eē infinitū in vltimis: nō ꝯtingeret q ſe inuicē tāgerent ī tpe finito. Si vero ſint īfinita ſm diuiſionē: h ꝯtingit: qꝛ ēt tps qō ē finitū ſm quātitatē: ē ſic īfinitū .ſ. ſm diuiſionē. Unde ſequit q īfinitū trāſeat: nō qdē ī tpe finito: ſed in tpe īfinito. Et q īfinita pūcta magnitudinis tranſeant in infinitis nūc tpis: nō aūt in nunc finitis. Eſt aūt ſciendum q hęc ſolutio eſt ad hoiem ꝛ nō ad veritatē, ſicut infra Ariſto. manifeſtabit in .8. ¶ Tertio ibi.

¶ Impoſſibile eſt ergo aut īfinitū finito in tpe: aut finitū ī īfinito tranſire. Sed ſi tps ſit īfinitū / ꝛ magnitudo erit ſilr īfinita: ꝛ ſi magnitudo / ꝛ tempus. Arg.

¶ Neqꝫ iam infinitū pōt in finito tpe tranſire. neqꝫ ī īfinito / finitū. Sed ſiqdem tēpus infinitū ſit / ꝛ magnitudo erit infinita / ꝛ ſi magnitudo / ꝛ tempus.

¶ Probat quod ſupra poſuit. Et p̄io reſumit ꝓpoſitum. Scdo ꝓbat: ibi [Sit .n. magnitudo.] Dicit ḡ p̄io: q nullū mobile pōt tranſire īfinitū ſpatiū, in tpe finito: neqꝫ finitū ſpatiū, in tpe īfinito. Sed oportet ſi tps eſt infinituz, q magnitudo ſit infinita: ꝛ econtra. ¶ Secundo ibi. T.20.

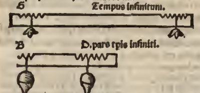
¶ Deſignet .n. magnitudo q̄dā .a. b. terminis definita. ꝛ tēpus īfinitū mēte pcipiat. Sitqꝫ id .c. deinde excipiat ps aliqua finita tpis .c. q̇ quidem .c.d. finibus claudat. in hoc igit corpus qō ſup .a.b. mouet / aliquā ptem magnitudinis trāſit / atqꝫ ponatur a.e. iam ptē ptrāſiuiſſe. hęc aūt ps / aut ęque totā .a. b. magnitudinē mēſurabit / aut deficiet / aut excedet. Nihil .n. refert. Nā ſi ſemp ęqualē magnitudinē .a. e. pti ęquali ī tpe mobile tranſit / pars autē hęc magnitudinē totā metit / tps totum / ī quo magnitudinem totā tranſibit / finitum erit ꝓfecto. in partes enī ęquales diuidetur / vt magnitudo. Arg.

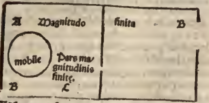
¶ Sit .n. magnitudo finita ī qua eſt .a.b. tēpus autez īfinitum: ī quo eſt .g. Accipiat igit tpis aliqd finitū ī quo ſit .g.d. in hoc igit tranſibit aliqd magnitudinis. ꝛ ſit qō tranſitū eſt: ī quo eſt .b.c. hoc autez / aut menſurabit ī quo eſt .a.b. aut deficiet: aut excellet. Differt .n. nihil. Si .n. ſemp ęqualem quę eſt in .b.c. magnitudinem / in ęquali tpe tranſibit. hoc autem menſurat totū. finitum erit omne tps in quo tranſibit. in ęqualia .n. diuidet / ſicut ꝛ magnitudo. T.c.20

¶ Probat ꝓpoſitū. Et p̄ᵒ, q tps nō pōt eē infinitū, ſi magnitudo ſit finita. 2ᵒ q ecōuerſo, ſi lōgitudo ſit īfinita: tps nō pōt eē finitū. ibi [Eadē aūt demōſtratio eſt.] Primū autē oñdit duab⁹ rōnibus q̄ꝝ p̄ᵃ talis eſt. Sit magnitudo finita q̄ eſt .a.b. ꝛ ſit tps īfinitū qō ē .g. Accipiat aūt hui⁹ tpis īfiniti, aliq̄ pars finita q̄ ſit .g.d. qꝛ igit mobile p totū tps .g. ptrāſit totā magnitudinem .a.b. opꝫ q in hac pte tpis q̄ ē .g.d. ptrāſeat aliquā ptē illi⁹ magnitudis: q̄ qdē ſit .b.e. Cū aūt .a.b. magnitudo ſit finita: ꝛ maior .b.e. g.d. aūt finitū: ꝛ min⁹ ipſo .g. neceſſe ē q .b.e. aut mēſuret totū .a.b. aut deficiet, aut excellet in mēſurādo. ſi multoties ſumat .b.e. Sic .n. oē finitū min⁹ ſe hꝫ ad finitū mai⁹: vt pꝫ in nūeris. Ternarius .n. (q ē minor ſenario) bis accept⁹ mēſurat ipſū. quinariū vero (q ēt ē maior) nō mēſurat bis accept⁹, ſꝫ excedit plus .n. eſt bis tria q̄ quqꝫ. ſilr ēt ꝛ ſeptenariū bis accept⁹ nō mēſurat: ſed deficit ab eo: minus .n. eſt bis tria q̄ T.22.

ſeptē: ſed tñ ſi trinari⁹ ter accipiaꝛ, excedet ēt ſeptenariū. Nihil aūt differt quocūqꝫ mō hoꝝ triū.b.c. ſe habeat ad a b. qꝛ idē mobile ſemꝑ ꝑtrāſibit magnitudinē ęq̄lē ei qḋ eſt.b.c. in tpe ęq̄li ei ꝛ qḋ eſt.g.d. ſed.b.c. menſurat totum a.b. vel excedit ipſum: ſi multoties ſumaꝛ: ergo ꝛ.g. d. mēſurabit totū tp̄s.g. vel excedit ipm ſi multoties ſumaꝛ. Et ſic opꝫ ꝙ totū tp̄s.g. ſit finitū in quo ꝑtrāſit totā magnitudinē finitā ꝛ qꝛ opꝫ ꝙ in ęqualia ſm numerū diuidaꝛ tempus, ſicut ꝛ magnitudo. ¶ Scḋam rōnem ponit ibi.

¶ Demonſtratio prima per quam ꝓbatur, ꝙ ſi magnitudo eſt finita, ꝙ tempus eſt finitū. Et ſumitur hec demonſtratio ex proportione partis ad totum.

Argꝫ. ¶ Pręterea ſi non oēm magnitudinē id qḋ moueꝛ in infinito tpe trāſit: ſed fieri pōt, vt aliquā finito ēt in tpe trāſeat: vt.a.c. ꝑtem.hęc aūt totā magnitudinem metieꝛ, deniqꝫ ęqualem in ęquali tempore trāſit: tempus ipſum profecto finitum erit.

T.c.21 ¶ Amplius aūt ſi nō oēm magnitudinē in infinito tpe tranſibit: ſed ꝯtingit aliquā ꝛ infinito tempore tranſire, vt quę eſt.b.c. hęc aūt menſurabit totam, ꝛ ęqualē in ęquali tranſibit. Quare ꝛ finitū erit tp̄s.

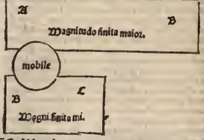
¶ Quę talis eſt. Quāuis eni detur, ꝙ magnitudinē finitā (q̄ eſt.a.b.) ꝑtrāſeat aliqḋ mobile in tpe īfinito: nō tñ pōt dari ꝙ oēm magnitudinē ꝑtrāſeat in tpe infinito: qꝛ videmus ꝙ multę magnitudines finitę tpib⁹ finitis ꝑtrāſeuntur. Si igiꝛ magnitudo finita q̄ eſt.b.c. q̄ tranſeaꝛ tpe finito. Sed.b.c. cū ſint finita mēſurat.a.b. q̄ eſt ēt finita. Sed idem mobile ꝑtranſibit ęqualē magnitudinē ei q̄ eſt.b.c. in ęquali tpe finito, in quo ipſam ꝑtrāſibat. ꝛ ita quot accipiebanꝛ magnitudines ęquales.b.c. ad ꝯſtituendam totam.a.b. tot tempora finita ęqualia accipienꝛ ad menſurationem vel conſtitutionem totius tpis: vnde ſequiꝛ ꝙ totum ſit finitum (Differt aūt hęc rō a prima: qꝛ in prima ratione.b.c. ponebatur pars magnitudinis.a.b. hic aūt.b.c. ponitur q̄dam alia magnitudo ſeparata. Neceſſitatem aūt huius ſecundę rationis poſitę oſtendit cum ſubdit.

Argꝫ. ¶ Pꝫ āt nō ī tpe īfinito ꝑtē.a.c. trāſire ſi tp̄s altera ex ꝑte finitū fuerit ſūptū. Nā ſi ī minorē ꝑtē hāc trāſit, tp̄s finitū eē, neceē ē: cū altera ex ꝑte ſit tpis finis.

¶ Qḋ aūt non infinito tpe tranſit qḋ eſt.b.c. manifeſtum eſt, ſi accipiatur altera ex parte finitum tēpus. Si enim in minori pertranſit: hanc neceſſe eſt finitam eſſe, altero termino exiſtente.

¶ Poſſet enim aliqs ꝯtra primā rōnē cauillando dicere, ꝙ ſicut totā magnitudinē.a.b. ꝑtranſibit in tpe infinito: ita ꝛ quālibet partē eius: ꝛ ſic ꝑtē.b.c. nō ꝑtrāſibit tpe finito. Sed qꝛ nō pōt dari, ꝙ quālibet magnitudinē ꝑtrāſeat tpe infinito: oportuit inducere ſcḋam rōnem ꝙ.b.c. ſit quędā alia magnitudo quā tpe finito ꝑtrāſeat. Et hoc eſt qḋ ſubdit, ꝙ manifeſtū eſt, ꝙ mobile non ꝑtrāſit magnitudinem quę eſt.b.c. in infinito tpe. ſi accipiaꝛ in altera finitum tēpus: id eſt ſi accipiaꝛ aliqua alia magnitudo, a prima q̄ dicaꝛ.b.c. quā ꝑtrāſibit tpe finito. Si eniꝫ in minori tpe ꝑtranſit partem magnitudinis q̄ꝫ totum ꝛ neceſſe eſt hanc magnitudinē quę eſt.b.c. finitam eſſe: altero termino exiſtente finito ſcilicet.a.b. Quaſi dicat. Si tēpus in quo ꝑtranſibit.b.c. eſt finitum: ꝛ minus tpe infinito in quo ꝑtrāſibit.a.b. neceſſe eſt ꝙ.b.c. ſit minor q̄ꝫ.a.b. ꝛ ita ꝙ.b.c. ſit finita cum.a.b. finita ſit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Demonſtratio ſcḋa, per quam ꝓbaꝛ idē qḋ ſupra. Et ſumiꝛ ex ꝓportione cuiuſlibet finiti ad quodlibet finitum.

¶ Eadē ſane fuerit dmōſtratio, ꝛ ſi lōgitudinē q̄dē īfinitā finxerim⁹: tp̄s āt ſumpſerimus cōtra, finitū. Argꝫ.

¶ Eadem aūt demonſtratio eſt, ꝛ ſi longitudo quędam infinita ſit, tempus autem finitum. T.c.22

¶ Ponit ꝙ eadem demonſtratio eſt ducens ad impoſſibile, ſi dicatur ꝙ longitudo ſit infinita ꝛ tempus finitum. Quia accipietur aliquid longitudinis infinitę quod erit finitū: ſicut accipiebatur aliquid temporis infiniti quod eſt finitum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Pꝫ igiꝛ ex hiſce q̄ diximꝰ, neqꝫ lineam, neqꝫ ſupficiē, neqꝫ oīno q̄cq̄ꝫ ꝯtinuū, īdiuiduū eē: non ſolū ꝑꝑ id qḋ nuꝑ ē dcm̄, ſꝫ ēt qꝛ fiet, vt īdiuiduū, diuidaꝛ. Argꝫ.

¶ Manifeſtuꝫ igitur ex dictis eſt. ꝙ neqꝫ linea, neqꝫ planum, neqꝫ oīno nullum cōtinuoꝝ, erit atomus: non ſolum propter id quod nunc dictum eſt: ſed qꝛ accidit diuidi, atomum.

¶ Probat ꝙ nullum continuū eſt indiuiſibile. Et p̄ oſtēdit qḋ incōueniens ſequiꝛ ſi hoc ponaꝛ. Scḋo ponit demonſtrationem ad illud incōueniens ducentē: ibi [Qm̄ enim in omni tpe.] Dicit ergo primo, manifeſtū eē ex dictis, ꝙ neqꝫ linea, neqꝫ planum.i. ſupficies: neqꝫ oīno aliqḋ cōtinuum, eſt atomus.i. indiuiſibile. Tum ꝑꝑ p̄dicta: ꝛ qꝛ vꝫ. impoſſibile eſt aliqḋ ꝯtinuum ex indiuiſibilibus cōponi: cum tñ ex ꝯtinuis poſſit cōponi ꝯtinuum. Tū etiam qꝛ ſequeretur: ꝙ indiuiſibile diuideretur. ¶ Secundo ibi. T.23.

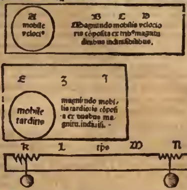
¶ Nā cū oī ī tpe, ꝛ id ī qḋ ē celeri⁹, ꝛ id qḋ ē tardi⁹, moueaꝛ. atqꝫ id qḋ ē celerius plus ęq̄li in tpe ſpatij trāſeat, fieriqꝫ poſſit vt duplū ſexquialterā lōgitudinē tranſeat (eſſe nāqꝫ pōt celeritatis hęc rō) ſexqal- Argꝫ.

terã magnitudinẽ eodẽ in tpe trãſeat id qđ celerius fert. Atq₃ diuidat́ magnitudies ambe, ea qdẽ qua mobile celerius trãſit: q̃ eſt.a.d.in.a.b.c.d.tres idi-uiduas ptes ↄtinuoꝝ. Ea vo quã ipſ₃ tardi⁹ tranſit in.e.f.g.duas, ⁊ ipſas idiuiduas ptes: igit́ ⁊ tp̃s.b.m.i tres ſane ptes idiuiduas diuidet́. In eq̃li nãq₃ tpe magnitudinẽ trãſit eq̃lẽ. Diuidat́ itaq₃ i.b.k.l.m.indiuiſibiles ptes. Rurſus cũ mobile tardi⁹ magnitudinẽ.e.f.g.eodẽ in tpe tranſeat: diuidet́ ⁊ tp̃s duas in ptes eq̃les. Qđ ſit idiuiduum diuidat́, ⁊ id́ qđ mouet́ nõ in idiuiduo, ſ₃ in maiore tpe ptẽ indiuiduã trãſeat. Pꝫ igit́ nullã cõtinui ptẽ pte carere.

T.c.23 Nã.n.in oĩ tpe velocius ⁊ tardius eſt. veloci⁹ autẽ plus trãſit in equali tpe, cõtingit aũt, ⁊ duplicem ⁊ hemioliũ trãſire lõgitudinẽ (ſit.n.hec ratio velocis) Adducat́ igitur velocius ſm hemioliuꝫ in eodẽ tpe. ⁊ diuidant́ magnitudines: que qdem velocioris ſunt.a.b.c.d.in tres atomos: q̃ vero ſũt tardioris, in duos, i qb⁹ ſunt.e.ʒ.i. Itaq₃ ⁊ tp̃s diuidetur in tria atoma. Equale.n.in equali tpe tranſibit. Diuidat́ igit́ tp̃s in ea que ſunt.k.l.m.n. Iterũ aũt qm̃ deductũ eſt tardius per.e.ʒ.i. ⁊ tp̃s ſecabitur in gemina. Diuidet́ ergo atomũ ⁊ impartibile. Non enim in atomo tranſit, ſed in pluri. Manifeſtũ ergo eſt, ꝙ nihil continuorum impartibile eſt.

Ponit demõſtrationẽ ad hoc incõueniẽs ducẽtẽ: in qua pmo ꝑſupponit quedã ſupius manifeſtata: quoꝝ vnũ ẽ, ꝙ i omni tpe ↄtingat veloci⁹ ⁊ tardi⁹ moueri. Scõꝫ ẽ ꝙ veloci⁹ plus ptranſit de magnitudine in equali tpe. Tertiuꝫ ẽ, ꝙ ↄtingit eẽ exceſſuꝫ velocitatis ad velocitatẽ, ⁊ lõgitudinis ptranſire ad lõgitudinẽ ſm diuerſas ꝓportiões, puta ſm duplicẽ q̃ eſt ꝓportio duoꝝ ad vnũ: ⁊ ſm hemioliũ q̃ hꝫ totũ ⁊ dimidiũ: q alio mõ dr ſexqaltera: vt ꝓportio triũ ad duo: vel ſ₃ q̃ʒcũq₃ aliã ꝓportionẽ. Ex his aũt ſuppoſitis ſic ꝓcedit. Sit h̃ ꝓportio velocis ad velox, vt inueniat́ aliqd veloci⁹ altero ſm hemioliũ.i.ſexqalterã ꝓportionẽ, ⁊ ſit ita, ꝙ veloci⁹ ptrãſeat vnã magnitudinẽ q ſit .a.b.c.d.cõpoſitã ex trib⁹ magnitudinib⁹ idiuiſibilibus: q̃rũ vna ſit.a.b.alia.b.c.tertia.c.d. in eodẽ aũt tpe opꝫ ꝙ tardi⁹ ſm ꝑdictã ꝓportionẽ ptrãſeat magnitudinẽ cõpoſitã ex duab⁹ indiuiſibilib⁹ magnitudinib⁹: q̃ ſit magnitudo ʒ.e.i. Et qꝛ tp̃s diuidi põt ſicut ẽt magnitudo neceſſe ẽ ꝙ tẽpus in q̃ veloci⁹ ptrãſit tres magnitudines diuidat́ in tria idiuiſibilia: qꝛ opꝫ ꝙ eq̃le in eq̃li tpe ptrãſeat. Sit ergo tẽp⁹.k.l.m.n.diuiſuꝫ i tria idiuiſibilia. Sꝫ qꝛ tardi⁹ i eodẽ tpe mouet́ p e.ʒ.i.q̃ ſunt due magnitudines idiuiſibiles: neceſſe ẽ ꝙ tẽpus diuidat́ i duo media: ⁊ ſic ſequet́ ꝙ idiuiſibile diuidat́. Oportebit.n. ꝙ tardi⁹ vnã magnitudinẽ idiuiſibilẽ ptrãſeat, i vno idiuiſibile tpe ⁊ dimidio. Nõ.n.põt dici, ꝙ vnã idiuiſibilẽ magnitudinẽ trãſeat i vno tpe idiuiſibili: qꝛ ſic nõ ꝑus moueret́ veloci⁹ q̃ꝫ tardi⁹. Ergo relinquit́ ꝙ tardi⁹ ptrãſeat idiuiſibilẽ magnitudinẽ in pluri q̃ꝫ in vno indiuiſibili tpe: ⁊ i minori q̃ꝫ duob⁹ ⁊ ſic oportebit vnũ idiuiſibile tp̃s diuidi. Et eodẽ mõ ſequit́, ꝙ idiuiſibilis magnitudo diuidat́, ſi ponat́ ꝙ tardi⁹ moueat́ p tres idiuiſibiles magnitudines, i trib⁹ idiuiſibilib⁹ tẽporib⁹. Veloci⁹ eñi in vno indiuiſibili tẽpore mouebitur ꝑ plures q̃ꝫ per vnam indiuiſibilem magnitudinem: ⁊ per minus q̃ꝫ duas. Unde manifeſtũ ſit, ꝙ nullum continuum poteſt eſſe indiuiſibile.

Demonſtratio, ꝙ nullum continuum eſt indiuiſibile.

At vero neceſſe eſt, ⁊ ipſuꝫ nũc qđ per ſe primoq₃ non per aliud dicitur, indiuiſibile eſſe, atq₃ omni in tempore tale ineſſe. Lec.v. Argu.

Neceſſe eſt autem, ⁊ ipſum nunc quod nõ ſm alterum ſed per ſe ⁊ primum dictum indiuiſibile eſſe ⁊ in omni tempore huiuſmodi eſſe. T.c.24

Poſtq̃ʒ oñdit Phs ꝙ nullũ ↄtinuũ ex idiuiſibilib⁹ cõponit́: neq₃ idiuiſibile eẽ: ex qb⁹ apparet motũ eſſe diuiſibile: hic determinat de diuiſiõe mot⁹. Et ꝑ pmittit q̃dã neceſſaria ad motus diuiſionẽ. Scõo d̃ ipſa mot⁹ diuiſiõe d̃terminat: ibi [Mot⁹ aũt ẽ diuiſibilis dupl r] T.33. Circa p̃m duo facit. Pmo oñdit ꝙ i idiuiſibili tpis, nõ contingit eſſe motũ neq₃ quietẽ. 2° oñdit ꝙ idiuiſibile nõ põt moueri: ibi [Quod mutat́ aũt oẽ.] Circa p̃m duo fac. Pmo oñdit ꝙ idiuiſibile tpis eſt ipm nũc. Scõo ꝙ i nũc nihil mouet́ aut q̃eſcit: ibi [Qđ aũt nihil i ipſo nũc mouet́]. 2°32. Circa h̃ tria facit. Pmo ꝓponit qđ itendit. Scõo ponit ea ex qb⁹ ꝓbari põt ꝓpoſitũ: ibi [Eſt.n.aliqd vltimũ eius.] 2°29. Infra T.26. Tertio ꝓponit id qđ ad h̃ ↄſequit́: ibi [Nece igit́.] Circa p̃m ↄſiderãdũ ẽ, ꝙ aliqd dr nũc ſm alteꝝ, ⁊ nõ ſꝫ ſeipm: ſicut dicim⁹, nũc agi qđ in toto ꝑſenti die agit́: tñ toti⁹ dies pñs, nõ dr pñs ſm ſeipꝫ: ſ₃ ſꝫ aliqd ſui. Manifeſtũ ẽ.n. ꝙ toti⁹ diei aliqua pars ꝑterijt ⁊ aliq futura eſt. Qđ aũt ꝑterijt, vel futurũ eſt: nõ ẽ nũc. Sic g̃ pꝫ ꝙ totus dies pñs, nõ ẽ nũc p° ⁊ p ſe: ſed p aliqd ſui. Et ſilr nec hora, nec qđcunq₃ aliud tẽpus. Dicit g̃, ꝙ id.qđ dicit́ nũc pmo ⁊ per ſe ⁊ nõ ſm alterũ: ex neceſſitate eſt indiuiſibile: ⁊ iterũ ex neceſſitate eſt in omni tempore. Secundo ibi.

Eſt.n.extremũ trãſacti tpis qddaꝫ, citra qđ nihil futuri tpis ẽ, ⁊ iſup ↄ̃tris vltra qđ nihil tranſacti tpis eſt quod quidẽ vtrorumq₃ temporum finem diximus eſſe. Hoc igitur ſi tale per ſe ideniq₃ demonſtrabimus eſſe, patebit etiam, ⁊ indiuiſibile eſſe. Argu.

Eſt.n.aliquid vltimũ eius qđ factuꝫ eſt, cuius ſuper hoc, nihil futuri ẽ: ⁊ iteꝝ futuri ẽ cui⁹ ſup hoc nihil ẽ illi⁹ qđ fcm̃ eſt: qđ vtriq₃ diximus vtriſq₃ eẽ terminũ. Hoc aũt ſi demõſtret́: qm̃ h̃ huiõi ẽ p ſe, ⁊ ipſum ſimul manifeſtum erit, ꝙ indiuiſibile eſt. T.c.25

Probat propoſitũ. Manifeſtũ eſt enim ꝙ cuiuſlibet cõtinui finiti, eſt accipere aliqđ vltimũ extra qđ nihil eſt eius cuius eſt vltimũ: ſicut nihil linee eſt extra punctũ, qđ ter-

minat lineã. Tp̃s aũt p̃teritũ, eſt quoddã ↄtinuũ finitũ ad pñſens. Eſt ḡ accipere aliqđ vltimũ eius qđ factũ eſt. i. p̃teriti, extra qđ nihil ẽ p̃teriti: ⁊ ifra qđ nihil ẽ futuri. Et ſimiliter erit accipe aliqđ vltimũ futuri, ifra qđ nihil ẽ p̃teriti ⁊ illud vltimũ ẽ terminꝰ vtriuſq̃. ſ. p̃teriti ⁊ futuri, q꞉ cũ totũ tẽpꝰ ſit ↄtinuũ: opꝫ ꝙ p̃teritũ ⁊ futurũ ad vnũ terminũ copulent̃. Si igit̃ de aliquo demõſtretur, ꝙ ipſum ſit tale ꝑ ſeipm̃ qđ eſt eẽ nũc ꝑ ſeipſꝫ ⁊ nõ ꝑ aliqđ ſiſtimul cũ hoc manifeſtum erit, ꝙ ſit indiuiſibile. ❡ Tertio ibi.

Argṫ. ❡ Neceſſe eſt itaq̃/idem nũc ipſum eſſe: quod finis vtrorumq̃ temporum eſt.

T.c.26 ❡ Neceſſe eſt igitur ipſum idẽ eſſe/ ipſum nunc: qđ vtriſq̃ temporibus vltimum eſt.

❡ Oſtendit quoddã ↄñs ad p̃miſſa. Et circa hoc duo facit. P̃rio oſtẽdit ſuppoſito, ꝙ nũc ſit indiuiſibile: ꝙ oporteat idẽ nũc eſſe: qđ eſt terminꝰ p̃teriti ⁊ terminus futuri. Secũdo oſtẽdit ꝙ ecõuerſo, ſi eſt idẽ vtrũq̃ nũc: opꝫ ꝙ nũc ſit

T.29. indiuiſibile. ibi [At vero ſi idẽ eſt.] Circa p̃m̃ duo facit. P̃rio ↄcludit ex dictis, ꝙ neceſſe eſt eſſe idẽ nunc, quod ẽ vltimum vtriuſq̃ tp̃is. ſ. p̃teriti ⁊ futuri. ❡ Scđo ibi.

Argṫ. ❡ Nã ſi ſit aliud a: q꞉ aliud: deiceps alterũ qdẽ ad alteꝝ ſane nõ erit: ꝓpterea qđ/ↄtinuũ nõ ex idiuiſibilibꝰ ↄſtat. Si võ ſit ſeorſuꝫ vtrũq̃: iter ea mediuꝫ tp̃s erit. Oẽ nãq̃ ↄtinuũ tale eſt: vt iter fines aliqđ ſit vniuocũ. At ſi tẽpꝰ ſit illud: diuiſibile erit (vt patet.) Demõſtratũ eſt. n. omne tẽpus diuiſibile eſſe. Quare fit vt nunc ipſum/ diuiſibile ſit.

❡ Si enim alterũ eſt/ↄſequẽter nõ erit alterũ alteri ꝓpter id qđ nõ eſt ↄtinuũ ex impartibilibꝰ. Si aũt ſeorſum eſt vtrũq̃: iterelt tp̃s. Omne enim ↄtinuum huiuſmodi eſt vt aliqđ/ſit vniuocũ inter terminos. At vero ſi tempus medium eſt: diuiſibile erit. Omne enim tempus oſtenſum eſt/ꝙ diuiſibile ſit. Quare diuiſibile eſt ipſum nunc.

❡ Probat tali rõne. Si eſt alteꝝ nũc qđ eſt p̃n̄m futuri: ⁊ alterũ qđ eſt finis p̃teriti: opꝫ ꝙ hec duo nũc, vel ſint ↄñr ad inuicẽ: ita ꝙ imediate ſibi ſuccedãt: vel opꝫ ꝙ vnũ ſit ſeorſuꝫ ab altero. diſtãs ab eo. Sꝫ nõ põt dici, ꝙ vnũ ↄñr ſe habeat ad alterũ: q꞉ ſic ſequeret̃ tp̃s cõponi ex nũc aggregatis: qđ nõ põt eẽ: ꝓp id qđ nullũ ↄtinuũ cõponit̃ ex ipartibilibꝰ (vt ſup̃ oñſuꝫ eſt) Nec ẽt dici põt, ꝙ vnũ nũc ſit ſeorſũ ab altero diſtãs ab eo: q꞉ tũc oporteret ꝙ iter illa duo nũc eẽt tp̃s mediũ. Hec ẽ. n. nã oĩs ↄtinuiꝙ iter qlibet duo indiuiſibilia, ſit ↄtinuũ mediũ: ſicut iter qlibet duo pũcta, linea. Q, aũt h̃ ſit ipoſſibile oñdit dupl'r. P̃rio. Q꞉ ſi aliqđ eẽt tp̃s mediũ iter p̃dicta duo nũc: ſeq̃ret̃ ꝙ aliqđ vniuocũ eiuſdẽ generis eẽt mediũ iter duos terminos: qđ ẽ ipoſſibile. Nõ. n. eſt poſſe ꝙ inter extrema duaꝝ lineaꝝ ſe tangentiũ, vel ↄñr ſe habẽtiũ, ſit aliq̃ linea media. Hoc. n. eẽt ↄtra rõnẽ eiꝰ qđ eſt ↄñr. q꞉ ↄñr ſunt (vt ſupra dictũ ẽ) quoꝝ nihil eſt mediũ ꝓximi generis: ⁊ ſic cũ tp̃s futurũ ↄſequẽter ſe habeat ad p̃teritũ: impoſſibile eſt ꝙ inter terminũ futuri, ⁊ terminũ p̃teriti cadat aliquod tẽpus mediũ. Alio modo oñdit idẽ ſic. Q, vi. qđ eſt medium inter p̃teritum ⁊ futurũ: dr̃ nunc. ſi igit̃ tẽpus aliquod ſit mediũ inter extrema tp̃is p̃teriti ⁊ futuri: ſequit̃ ꝙ totuꝫ illud dicet̃ nunc. Sed omne tẽpus eſt diuiſibile (vt oſtẽſuꝫ eſt) ḡ ſequet̃ ꝙ ipſum nũc ſit diuiſibile. Et quãuis ſupra poſuerit p̃ncipia ex quibus probari poteſt, ꝙ nunc ſit indiuiſibile: q꞉ tamẽ concluſionem non deduxerat ex principijs: hic conſequẽter oſtendit ꝙ nunc ſit indiuiſibile ibi.

Argṫ. ❡ Quod ſi ſit diuiſibile/erit aliquid p̃teriti in futuro: ⁊ futuri etiam in tranſacto. Id. n. in quo diuidetur p̃teritũ tempus: ⁊ ↄſequens terminabit.

❡ Si aũt diuiſibile eſt ipm̃ nũc: erit aliqđ qđ fcm̃ eſt in futuro: ⁊ futuri in eo qđ fcm̃ ẽ. Scđꝫ qđ eñi diuidet̃ hoc: determinat p̃teritũ ⁊ futurũ tempus.

❡ Ex hoc triplici rõne. Quarũ prima eſt: q꞉ ſi nunc ſit diuiſibile, ſequet̃ ꝙ aliqđ đ p̃terito ſit i futuro: ⁊ aliqđ futuri ſit in p̃terito. Cũ. n. nunc ſit extremũ p̃teriti: ⁊ extremũ futuri: oẽ aũt extremũ eſt in eo cuius eſt extremũ, ſicut pũctuꝫ in linea: neceſſe ẽ ꝙ totũ nũc, ⁊ ſit i tp̃e p̃terito, vt finis ⁊ i tp̃e futuro, vt p̃n̄m. Sꝫ ſi nũc diuidet̃: opꝫ ꝙ illa diuiſio determinet p̃teritũ ⁊ futurũ: oĩs. n. diuiſio in tp̃e facta, diſtinguit p̃teritũ ⁊ futurũ: cũ oium partiũ tẽporis vna cõparetur ad aliã, vt p̃teritũ ad futurũ: ſequet̃ ergo, ꝙ ipſius nũc aliquid ſit p̃teritũ, ⁊ aliqđ futurũ. Et ita cũ nũc ſit in p̃terito ⁊ in futuro, ſequet̃ ꝙ aliquid futuri ſit i p̃terito: ⁊ aliquid p̃teriti ſit in futuro. ❡ Scđam rõnem ponit ibi.

❡ P̃terea/nec ipſuꝫ nunc per ſe/ſed per aliud erit. Diuiſio enim/non eſt ipſius quod eſt per ſe. Argṫ.

❡ Simul aũt/⁊ non per ſe erit hoc nunc: ſed ſm̃ alterum. Diuiſio enim/non ſm̃ ipſum eſt. T.c.27

❡ Quia ſi nunc ſit diuiſibile: nõ erit nunc ſm̃ ſeipm̃: ſed ſꝫ alterũ: nullũ enim diuiſibile eſt ſua diuiſio qua diuiditur. Ipſa aũt diuiſio tp̃is eſt nunc: nihil. n. aliud eſt diuiſio cõtinui q̃ꝫ terminus cõis duabus partibus: hoc autẽ intelligimus per nũc quod eſt terminꝰ cõis p̃teriti ⁊ futuri. Sic ergo manifeſtũ eſt, ꝙ id quod eſt diuiſibile, nõ poteſt eſſe nunc ſm̃ ſeipſum. ❡ Tertiam rõnem ponit ibi.

❡ Et inſup ipſius nũc aliud trãſactũ/aliud ↄñs erit/ ⁊ nõ ſemp idẽ/aut p̃teritũ: aut futurũ: neq̃ nũc idẽ. Multis eſt. n. diuiſionibus/diuiſibile tempus. Quod ſi hec ipſi nũc ineſſe nõ pñt/ ipſum: ꝓfecto nunc qđ eſt vtroq̃ in tempore: idem eſſe neceſſe eſt.

❡ Adhuc aũt/ipſius nũc hoc quidem factum erit/illud aũt futurũ/ ⁊ nõ ſemp ideꝫ factũ eſt/ ⁊ futuruꝫ. Neq̃ itaq̃ ipꝫ nũc/idẽ eſt ſimul. Multipliciter. n. diuiſibile eſt tẽpus. ❡ Quare ſi h̃ ipoſſe ẽ ineſſe ipſi nũc/neceſſe eſt idẽ eſſe ei qđ in vtroq̃ nunc eſt. T.28.

❡ Que talis eſt. Semp facta diuiſiõe tp̃is, vna pars ẽ p̃terita, ⁊ alia futura. Si igit̃ ⁊ nunc diuidat̃, opꝫ ꝙ aliqđ eiꝰ ſit p̃teritũ ⁊ aliqđ futurũ. Sꝫ nõ idẽ eſt p̃teritũ: ⁊ futurũ: ſequitur ḡ ꝙ ipm̃ nũc nõ ſit idẽ ſibipſi, q̃ſi totũ ſimul exiſtẽs, qđ eſt ↄtra rõnem eius qđ dicit̃ nunc. Cũ. n. dicimus nũc: intelligimus ſimul in p̃ſenti eẽ. Sꝫ oportebit multã diuerſitatẽ eẽ in nũc ⁊ ſucceſſionẽ, ſicut ⁊ in tp̃e qđ multiplicit̃r eſt diuiſibile. Sic ergo oſtenſo ꝙ nũc ſit diuiſibile, qđ erat conſequens ad hoc qđ dicebat̃ nõ eſſe idẽ nunc, qđ eſt extremũ p̃teriti ⁊ futuri: ⁊ deſtructo ↄñte: ↄcludit deſtructionẽ añtis. Et hoc eſt qđ dicit, ꝙ ſi hoc eſt ipoſſibile ineſſe ipſi nũc. ſ. ꝙ ſit diuiſibile: neceſſe eſt dicere, ꝙ idem ſit nũc qđ eſt extremũ vtriuſq̃ temporis. ❡ Deinde cũ dicit.

❡ At võ ſi ſit idẽ/pꝫ ⁊ idiuiſibile eẽ. Nã ſi diuiſibile ſit: ea rurſus eueniẽt/que antea accidebant. Eſſe igitur in tp̃e idiuiſibile qđ, qđ ipſum nũc dicimus eſſe ex hiſce que diximus/ perſpicuum iam euaſit. Argṫ.

❡ At võ ſi idẽ eſt: manifeſtũ ꝙ ⁊ indiuiſibile. Si enĩ diuiſibile eſt/iteꝝ ↄtingẽt eadẽ que ⁊ p̃riꝰ. ❡ Q, igitur ſit aliquid in tempore idiuiſibile qđ dicimus eẽ ipſum nunc/manifeſtũ eſt/ex his que dicta ſunt. T.c.29

❡ Oſtẽdit ꝙ econtrario, ſi idem eſt nunc p̃teriti ⁊ futuri neceſſe

neceſſe eſt, ꝙ nūc ſit indiuiſibile: qꝛ ſi eēt diuiſibile, ſeque-renſ oīa p̄dicta incōuenientia. Et ſic ex quo nō pōt dici ꝙ nunc ſit diuiſibile, q̄ſi exiſtēte altero nūc preterito: ⁊ altero nunc futuro: nec etiā eſt diuiſibile ſi ponaſ idem: concludit manifeſtum eſſe ex dictis, ꝙ neceſſe eſt in tp̄e eſſe aliqd indiuiſibile, quod dicitur nunc. ℂ Deinde cum dicit.

Argr. ℂ Atq; nihil in ipſo nūc moueri ex hiſce patebit: q̄ deiceps dicem⁹. Nā ſi q̄ppiā in ipō moueri poſſit: fiet vt celeri⁹ i ipō: ac tardi⁹ moueaſ. Sit itaq; nūc ip̄ʒ.d. atq; i ipō celeri⁹ mobile lōgitudinē trāſeat.a.b. lr̄is deſignatū. Igiſ mobile tardi⁹ minorē i eodē longitudinem ptrāſibit. Deſigneſ ⁊ ipſa: ⁊ ſit.a.c. Qm̄ aūt mobile tardi⁹ i toto nūc ipſo lōgitudinem a.c. ptrāſiuit: celerius mobile p eādē i minore ſane mouebiſ. Quare ipm̄ nūc diuideſ. at erat idiuiſibile. Fieri ergo nō pōt: vt qcq̄ʒ i ipſo nūc moueatur.

ℂ Qō āt nihil i ipō nūc moueſ, ex his manifeſtū eſt. Si nāq; ē, ɔtingit ⁊ veloci⁹ moueri i ipō nūc, ⁊ tardius. Sit igiſ ipſum nūc, in quo.n. moueaſ aūt velocius, in ipſo p.a.b. Ergo tardius in ipſo p minorem q̄ʒ ſit.a.b. mouebiſ, vt p.a.g. Qm̄ aūt tardius in toto ipſo nūc mouebaſ per.a.g. velocius i minori q̄ʒ hoc mouebiſ. Quare diuideſ ipſum nunc. ſed erat indiuiſibile. Non ergo eſt moueri in ipſo nūc.

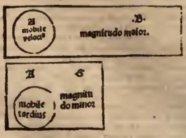
T.30. ℂ Oſtēdit ꝙ in nūc nō pōt eē nec mot⁹, nec qes. Et p̄ oſtēdit de motu. Scdō de qete. ibi [At vo neq; qes eē.] Dicit ꝙ p̄ māifeſtū eē ex his q̄ ſequunſ, ꝙ i nūc nihil poſſit moueri: qꝛ ſi aliqd pōt moueri in nūc ɔtinget in nunc moueri, duo mobilia: q̄ꝝ vnū ſit veloci⁹: ⁊ aliud tardi⁹. Sit ḡ ipm̄ nūc.n. ⁊ aliqd corp⁹ veloci⁹ moueſ i.n.p.a.b. magnitudinē. Sʒ tardi⁹ i eq̄li minus moueſ: ḡ tardi⁹ in h inſtāti mouetur p minorē magnitudinē q̄ eſt.a.g. Sed velocius ideʒ ſpatiū ptrāſit in minori q̄ʒ tardius: qꝛ ḡ corp⁹ tardius mouebatur per.a.g. magnitudinē in toto ipſo nūc: ſequiſ, ꝙ velocius moueatur per eandem magnitudinem in minori q̄ʒ nunc, ḡ nunc diuidiſ. Sed oſtēſuʒ eſt, ꝙ nūc eſt indiuiſibile: ergo nō pōt aliqd moueri in nūc. ℂ Secundo ibi.

ℂ Demōſtratio oſidens ꝙ in ipſo nūc, motus eē non pōt.

.N.

Nūc tp̄is.

Argr. ℂ At vero nec i eodē qcq̄ʒ qeſcere pōt. Quieſcē.n. id dicebam⁹, qō ē aptū vt moueaſ, ⁊ nō moueſ nūc cū aptū eſt moueri: ⁊ vbi: ⁊ quēadmodū moueri ē aptū. Quare cū i ipſo nūc nihil ſit aptū moueri: patet nihil etiam in eodem quieſcere, aptum eſſe.

T.c.30. ℂ At vero neq; qeſcere. Quieſcere eni diximus aptuʒ natū moueri: qō nō moueſ, q̄n aptum natum eſt: ⁊ quo: ⁊ ſic. Quare qm̄ in ipſo nunc nihil aptū natuʒ eſt moueri: manifeſtum, qꝛ neq; quieſcere.

ℂ Oſtēdit idē de qete trib⁹ rōnib⁹. Quaruʒ p̄ma talis eſt. Dictū eſt eni in q̄nto ꝙ illud qeſcit, qō ē aptū natū moueri: ⁊ non moueſ q̄n aptū natū eſt moueri: ⁊ ſm̄ illā ptem q̄ natuʒ ē moueri: vel eo mō quo natū ē moueri. Si.n. aliqd caret eo qō nō ē natū hr̄e: vt lapis viſu, aut eo tp̄e q̄n nō eſt natū hr̄e: vt canis an̄ nonū diē: aut in ea parte qua nō natū eſt hr̄e ſicut in pede vel in manu: aut eo mō quo nō natum eſt hr̄e: vt ſi hō nō videat ita acute vt aquila: nō pp̄ hoc dr̄ eſſe priuatū viſu. Quies aūt eſt priuatio motus: vn̄ nihil qeſcit niſi qō ē aptū natū moueri: ⁊ q̄n ⁊ ſicut natū eſt moueri. Sʒ oſīſuʒ ē ꝙ nihil aptū natū ē moueri in ipſo nūc: ḡ manifeſtū ē ꝙ nihil qeſcit i nūc. ℂ Scdā̄ʒ rōnē ponit ibi.

Argr. ℂ Preterea ſi nūc ip̄ʒ i vtriſq; tp̄ibus idē eſt, fieriq; pōt, vt i hoꝝ tp̄oꝝ altero toto q̄ppiā moueaſ: i altero toto qeſcat: atq; id qō toto i tp̄e moueſ: in quouis ip̄i⁹ mouebiſ: i quo ip̄ʒ moueri pōt: ⁊ id qō qeſcit ſilr̄ mō qeſcet, fiet p̄fecto vt idē moueaſ ſilr̄: atq; qeſcat. Ipſum.n. nūc, vltimū vtroꝝq; tēporum eſt.

T.c.31 ℂ Amplius ſi idem qdē nunc in vtriuſq; tp̄ibus eſt, contingit aūt hoc qdē moueri, illud aūt qeſcere per totū. qō aūt moueſ in tp̄e toto: in quolibet mouebiſ hoc: ſm̄ qō aptū natū eſt moueri: ⁊ qeſcens ſilr̄ quieſcet: ɔtinget idē ſimul quieſcere ⁊ moueri. Idē enim vltimū tempoꝝ vtroꝝq; ipſum nūc eſt.

ℂ Que talis eſt. Illud qō moueſ in toto aliquo tp̄e. mouetur in quolibet illi⁹ tp̄is in quo natū eſt moueri: ⁊ ſilr̄ qō qeſcit in aliquo toto tp̄e: quieſcit in quolibet illius tp̄is in quo natū eſt quieſcere. Sed idē nūc eſt in duob⁹ tp̄ib⁹: in quoꝝ vno toto quieſcit: ⁊ in altero toto mouetur: ſicut apparet in eo quod poſt quietem mouetur: ⁊ poſt motum quieſcit. Si igitur in nunc aliqd natū eſt qeſcere ⁊ moueri: ſequeretur ꝙ aliquid ſimul quieſceret ⁊ moueret. Qō eſt impoſſibile. ℂ Tertiam rationem ponit ibi.

Argr. ℂ Inſup id qeſcere dicim⁹: qō ſilr̄ ſeſe hʒ. ⁊ ipſuʒ: ⁊ partes: nūc atq; prius. at i ipſo nūc nō eſt prius (vt pʒ) quare nō ſit, vt in ipſo quicq̄ʒ qeſcat. Que cum ita ſint: neceſſe eſt, ⁊ id qō mouetur, ⁊ id qō quieſcit, in tempore moueatur atq; quieſcat.

T.c.32 ℂ Amplius aūt, quieſcere quidem dicimus: id qō ſimiliter ſe habet ⁊ ipſum ⁊ partes, ⁊ nūc ⁊ prius: in ipſo autem, non eſt prius: quare neq; quieſcere. Neceſſe eſt ergo, ⁊ moueri quod mouetur, in tempore, ⁊ quieſcere, quieſcens.

ℂ Que talis eſt. Illud dicimus qeſcere, qō ſe hʒ ſilr̄, ⁊ nūc, ⁊ prius, ⁊ hʒ ſe totū, ⁊ ſm̄ ptes ſuas. Ex h eni dr̄ aliqd moueri, qō nūc ⁊ prius diſſimiliter ſe hʒ: vel ſm̄ locū: vel ſm̄ q̄ītitatem: vel ſm̄ qualitatē. Sed in ipſo nūc, nō eſt aliqd prius: qꝛ ſic nūc eſſet diuiſibile (qꝛ ī prius ptinet ad p̄teritum) ḡ nō contingit in nūc quieſcere. Ex hoc aūt vlterius concludit, ꝙ neceſſe eſt oē qō mouetur, ⁊ oē quod qeſcit, moueri ⁊ quieſcere in tempore. ℂ Deinde cum dicit.

Argr. ℂ Oē aūt qō mutaſ diuiſibile eē, neceſſe ē. Nā cū ē quodā in qōdaʒ ſit oīs mutatio: cū eſt qdē in eo in

qȯ eſt mutatū: nō vlterius (vt pꝫ) mutaꝭ: cū vero eſt ī eo ex quo ē mutatio: ⁊ ipſuꝫ ⁊ oēs ptes: nōdū mutaꝭ. Qȯ.n. eodē mō ſe hꝫ: ⁊ pſuꝫ ⁊ ptes: id nō mutaꝭ. Neceſſe ē igiꝭ ipm ptim ī hoc ptim ī altero eē. Neqꝫ enī ī vtroqꝫ neqꝫ ī neutro eē pōt. Dico aūt ī qȯ mutaꝭ pmū mutatiōe: vt fuſcū cū ex albo mutatur: nō nigrū. Nō.n. id qȯ mutaꝭ ī vtrouiſ extremorū eē neceſſe ē. Pꝫ igiꝭ oē qȯ mutaꝭ diuiſibile eē.

¶ Quod mutaꝭ autem oē: neceſſe eſt diuiſibile eſſe. Qm̄ enim ex quodā in qddā ois mutatio ē ⁊ cum qdē ſit in hoc in qȯ mutatū eſt, nō amplius mutaꝭ. Cum aūt eſt in eo ex quo mutatū eſt ⁊ ipſuꝫ ⁊ partes oēs: nō mutātur. qȯ enim ſimiliter ſe hꝫ ⁊ ipſuꝫ ⁊ ptes oēs nō mutaꝭ. Neceſſe igiꝭ hoc qdem aliquid in hoc eē: aliud vero ī altero mutantis. Nō.n. ī vtriſqꝫ neqꝫ in neutro poſſibile eſt totum eſſe. Dico aūt in quod mutat primum ſm mutationē: vt ex albo in fuſcum: nō in nigrū. Non enim neceſſe eſt qȯ mutatur in quocunqꝫ eē vltimoꝝ. Manifeſtum igitur eſt, ꝙ omne quod mutatur, erit diuiſibile.

¶ Oñdit ꝙ oē qȯ moueꝭ eſt diuiſibile tali rōne. Ois mutatio eſt ex quodā in qddā: ſed qñ aliqd eſt in termino ad quē mutaꝭ vlterius nō mutaꝭ: ſꝫ iā mutatū ē. Nō.n. ſimul aliqd moueꝭ ⁊ mutatū eſt (vt ſup̄ dcm̄ eſt.) Qñ vero aliqd eſt ī termino ex quo mutaꝭ: ſm ſe totū ⁊ ſm oēs ptes ſuas: tūc non mutaꝭ. Dcm̄ eſt enim, ꝙ illud qȯ ſilr ſe hꝫ, ⁊ ipſuꝫ, ⁊ oēs ptes eius: nō mutaꝭ: ſed magis qeſcit. Addit aūt [⁊ oēs ptes] qꝛ cū aliqd īcipit mutari: nō ſimul totuꝫ egrediꝭ de loco quē pri⁹ occupabat: ſꝫ ps poſt ptē. Neqꝫ iteꝝ pōt dici, ꝙ ſit ī vtroqꝫ termino ſm ſe totū, ⁊ ſm ptes ſuas dū moueꝭ. Sic.n. aliqd eēt ſilr ī duob⁹ locis. Neqꝫ iterū pōt dici ꝙ in neutro terminoꝝ ſit: loqmur.n. nūc de pmo termino ī quē mutaꝭ: ⁊ nō de vltimo extremo. Sicut ſi ex albo aliqd muteꝭ in nigrū: nigrū eſt vltimū extremū: fuſcū vero ē pmum. Et ſilr ſi ſit vna linea diuiſa in tres ptes eq̄les. ſ. linea. a. b. c. d. manifeſtū eſt, ꝙ mobile in pncipio motus eſt in pte. a. b. ſicut in loco ſibi eq̄li. Contigit tn̄ in aliqua pte ſui motus nō eſſe, neqꝫ in. a. b. neqꝫ in. c. d. Qñqꝫ enim eſt totuꝫ in. b. c. Cū ergo dr ꝙ illud qȯ mutatur, qñ mutaꝭ, nō pōt in neutro eſſe: accipiꝭ nō extremus terminus: ſed pmus. Relinquiꝭ ḡ ꝙ oē qȯ mutaꝭ, dum mutaꝭ, ſm aliqd ſui eſt in vno: ⁊ ſm aliqd ſui ē in altero Sicut cū aliqd mutaꝭ de. a. b. in. b. c. in ipſo moueri, pars que egrediꝭ de loco. a. b. ingrediꝭ locū. b. c. Et qȯ moueꝭ de albo ī nigrū: ps q̄ deſinit eſſe alba: ſit fuſca vel pallida. Sic igiꝭ manifeſtū eſt, ꝙ oē qȯ mutaꝭ (cū ſit partim ī vno ⁊ partim ī altero) eſt diuiſibile. ¶ Sciendū eſt aūt ꝙ Cōmentator in h̄ loco mouet dubitationē de hoc: ꝙ ſi Ariſt. nō itēdit hic demōſtrare ꝙ mobile ſit diuiſibile, niſi de mobili qȯ moueꝭ motu quē dixit eſſe in ſolis trib⁹ generib⁹. ſ. q̄ntitate q̄litate ⁊ vbi: demōſtratio ſua nō erit vlis ſꝫ particularis: qꝛ ēt qȯ mutaꝭ ſm ſubam diuiſibile īueniꝭ. Un̄ vr̄ ꝙ intelligat de eo qȯ trāſmutaꝭ ſm quācunqꝫ trāſmutationē: vt includaꝭ generatio ⁊ corruptio in ſuba. Et h̄ ēt ex ipſis verbis ei⁹ apparet. Nō.n. dicit: qȯ moueꝭ: ſꝫ qȯ mutaꝭ. Sed tūc vr̄ ſua demonſtratio non valere qꝛ aliq̄ transmutatiōes ſunt īdiuiſibiles: ſicut ipſa generatio ſubſtantialis ⁊ corruptio: q̄ non ſunt in tpe: ⁊ in hꝫ transmutationibus nō eſt veꝝ: ꝙ illud qȯ mutatur, ſit ptim in vno partim ī alio. Nō.n. cū ignis generaꝭ: partim ē ignis: ptim nō ignis. Et īducit ad h̄ plures ſolōnes: quaꝝ vna ē Alex. dicētis ꝙ nulla tranſmutatio eſt īdiuiſibilis: aut ī nō tpe.

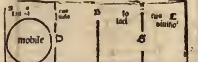
¶ Sed hoc reprobaꝭ: qꝛ p hoc deſtruiꝭ quoddā pbabile ⁊ famoſuꝫ apud Ariſto. ⁊ oēs pipateticos. ſ. ꝙ aliq̄ trāſmutatiōes ſint in nō tpe: vt illuminatio: ⁊ alie hꝫ. Inducit ēt ſolutionē Themiſtij dicētis: ꝙ etſi ſit aliq̄ tranſmutatio ī nō tpe: tn̄ hoc latet: ⁊ Ariſt. vtiꝭ eo qȯ eſt manifeſtuꝫ. ſ. ꝙ trāſmutatio ſit ī tpe. Et hoc reprobat: qꝛ eodem mō ſe hꝫ de diuiſione mutationis ⁊ mutabilis. Et adhuc vr̄ latentius diuiſibilitas mobilis q̄ꝫ mutationis. Unde demonſtratio Ariſto. non eſſet efficax: qꝛ poſſet aliqs dicere: ꝙ lꝫ ea q̄ mutaꝭ mutationib⁹ maxime diuiſibilib⁹ ſint diuiſibilia: ſunt tn̄ aliq̄ mutabilia latētia q̄ ſunt indiuiſibilia. Ponit ēt ſolutionē Auēpace dicētis, ꝙ hic nō agiꝭ de diuiſione mutabilis ſm q̄ntitatē: ſed de diuiſiōe mutabilis ſm ꝙ ſubiectum diuidiꝭ p accidētia ꝯria: de quoꝝ vno mutaꝭ ī alterū. Et addit poſtea ſuā ſolutionē, ꝙ ille mutationes q̄ dicunꭍ in nō tpe ſunt termini quorūdā motuū indiuiſibilium. Accidit ergo aliquid tranſmutari in nō tpe, inquantū. ſ. qlibet motus terminaꝭ in inſtāti. Et qꝛ illud qȯ eſt p accidēs pꝛtermittiꝭ ī demonſtratiōib⁹: iō illo Ariſt. in hac demōſtratiōe vtiꝭ, ac ſi ois mutatio ſit diuiſibilis ⁊ in tpe. ¶ Sed ſiquis recte ꝯſideret hec obiectio nō eſt ad ppoſitū. Nō.n. Ariſto. in ſua demōſtratiōe vtiꝭ quaſi principio, ꝙ ois ſit mutatio diuiſibilis: cuꝫ magis econuerſo, ex diuiſione mobilis pcedat ad diuiſionē mutatiōis (vt infra patebit.) Et ncut ipſe poſt dicet: diuiſibilitas p prius ē ī mobili, q̄ꝫ in motu vel mutatiōe: Sed vtiꝭ pꝛincipijs p ſe notis, q̄ neceſſe eſt ꝯcedere in quacūqꝫ mutatione. ſ. ꝙ illud qȯ mutaꝭ: qñ eſt ſm totū ⁊ partes in termino a quo mutatur: nōdum mutaꝭ ſm illā mutationē: ꝙ qñ eſt in termino ad quē: nō mutaꝭ: ſed mutatū eſt: ⁊ ꝙ nō pōt eē nec ī vtroqꝫ totū: nec in neutro (ſicut expoſitū eſt.) Un̄ ex neceſſitate ſeqiꝭ ꝙ in q̄libet mutatione illud qȯ mutaꝭ, dū mutaꝭ, ſit partim in vno termino: ⁊ ptim in alio. Sꝫ h̄ diuerſimode īueniꝭ in diuerſis mutationib⁹, iter quarū extrema ē aliquod mediū: cōtingit ꝙ id qȯ mutaꝭ, dū mutaꝭ, ptim ſit ī vno extremo, ⁊ ptim ī alio ſꝫ ipa extrema. In illis vo iter quarū terminos nō ē aliud mediū: id qȯ mutatur nō eſt ſꝫ diuerſas ptes ſuas in diuerſis extremis ſꝫ ipſa extrema: ſed ſm aliqd ei adiūctū. Sicut cū mā mutaꝭ de priuatiōe ad formā ignis: dū eſt ī ipſo mutari: eſt qdē ſub priuatiōe ſm ſeipſam: ſed ptim eſt ſub forma ignis nō ſm ſeipſam: ſed ſm aliqd ei adiūctū. ſ. ſm diſpōnē ppriā ignis, quā partim recipit an̄q̄ꝫ formā ignis habeat. Un̄ iſta pbatio Ariſto ꝙ ēt generatio ⁊ corruptio ſunt diuiſibiles: qꝛ qȯ generaꝭ prius gn̄abaꝭ: ⁊ qȯ corrūpiꝭ prius corrūpebaꭍ. Et forte h̄ mō itellexit Alex. ꝙ ois trāſmutatio ē diuiſibilis. ſ. vel ſm ſeipſam: vel ſm motū ei adiūctū. Sic ēt intellexit Themiſtius: ꝙ Ariſt. aſſumpſit id qȯ erat manifeſtū: ⁊ pretermiſit id qȯ eſt latens: qꝛ nōdū erat locus tractādi de diuiſibilitate vel indiuiſibilitate mutationū: ſꝫ hoc reſeruaꭍ ī poſteꝝ. In oib⁹ tn̄ vel diuiſibilib⁹ vel idiuiſibilib⁹ ſaluaꭍ qȯ Ariſt. hic dicit: qꝛ ēt q̄ dicūtur idiuiſibiles mutatiōes, ſunt quodāmō diuiſibiles nō ſm ppria ſua extrema: ſed p ea q̄ eis adiūgunꭍ. Et h̄ ē qȯ Auer. dicere voluit, ꝙ h̄ ē p accn̄s aliq̄s mutatiōes eē in nō tpe. ¶ Eſt ēt hic alia dubitatio. Nō.n. vr̄ h̄ veꝝ in motu alterationis, ꝙ id qȯ alteraꭍ, ptim ſit ī vno termino: ⁊ ptim ī altero dū alteraꭍ. Non.n. ſic pcedit mot⁹ alteratiōis, ꝙ pri⁹ vna ps altereꭍ: ⁊ poſtea altera: ſꝫ totū pri⁹ eſt minus calidū: ⁊ poſtea magis calidū. Un̄ ēt Ariſt. in lib. de ſenſu ⁊ ſenſato dicit, ꝙ nō ſilr ſe hꝫ ī alteratiōe ſicut in latiōe. Lationes nāqꝫ rōnabilr ī medio prius attingūt. Queꝗ̄cūqꝫ vo alteranꭍ nō adhuc ſilr. Cōtingit eni ſilr alterari: ⁊ non dimidiū prius: velut aquā oēm ſilr coagulari. ¶ Eſt aūt ad hoc dicendū ꝙ Ariſto. in hoc. 6. libro agit de motu ſm ꝙ eſt ꝯtinuus. Continuitas aūt primo ⁊ per ſe ⁊ pprie inuenitur in motu locali tm̄, qui ſolū Lec. 16

poteſt

pōt eſſe ꝯtinu⁹ ⁊ regularis: vt oſdeſ in. 8. Et ideo demō/ſtrationes in hoc libro poſite ptinēt qdē ad motū localē p fecte: ad alios aūt motus nō totaliter: ſed ſꝫ ꝙ aliqđ cōti nuitatis ⁊ regularitati ſ participāt. Sic ergo dōm ē, ꝙ mo bile ſm locū, ſemꝑ pri⁹ ſubintrat locū in quē tēdit ſꝫ ptē ꝗ̄ ſm totū. In alteratione aūt eſt qdē vt ſic: eſt aūt vt non. Manifeſtū eſt enim ꝙ oīs alteratio fit per virtutē agētis qđ alterat: cuius virtus ꝗ̄to fuerit maior tāto maius cor pus alterare pōt. Quia igiſ alterās eſt finite virtutis: vſqꝫ ad determinatā ꝗ̄titatē corpus alterabile ſubdiſ ei⁹ virtu ti: ⁊ ſimul recipit impreſſionē a ꝯ̄tētis: vñ ſimul alteraſ totū: nō pars poſt partē. Sed illud alteratuꝫ iterū alterat aliqd aliud ſibi ꝯiūctū: eſt tñ minoris efficacie in agēdo: ⁊ ſic in de quouſqꝫ deficiat virt⁹ alteratiua. Sicut ignis calefacit vnā ptē aeris ſtatim: ⁊ illa calefacta calefacit aliā: ⁊ ſic ps poſt ptē alteraſ. Unde ⁊ Ariſto. in lib. de ſenſu ⁊ ſen. poſt verba premiſſa ſubiūgit [Attamen ſi multū fuerit qđ cale fit aut coagulaſ: habitū ab habito patiſ. Primū āt ab ipſo faciēte tranſmutari neceſſe: ⁊ ſimul alterari: ⁊ ſubito.] Ue rūtamē ⁊ i h̄ ipſo qđ ſimul alteratur ē quādā ſucceſſionem ꝯſiderare: qꝛ cū alteratio fiat p ꝯtactū alterātis: partes alterati quāto magis appꝛopinquāt ad corp⁹ alterās: pſe ctius a principio recipiūt impreſſionē alterātis: ⁊ ſic ſucceſ ſiue ſm ordinē partiū ad pfectā alterationē ꝑueniſ: ⁊ ma xime quādo i corpe alterabili ē aliqđ ꝯtra reſiſtēs alterāti. Sic ergo id qđ ꝯcludit (ꝙ vꝫ id qđ mutatur dū mutaſ par tim ē in termino a quo, ⁊ partim in termino ad quē: quaſi vna ps prius ꝑueniat ad terminum ad quem ꝗ̄ alia) ſim pliciter ⁊ abſolute veꝝ ē in motu locali: in motu āt altera tionis aliqualiter (vt dictū eſt.) Quidā vō ecōuerſo dixe runt ꝙ h̄ qđ hic diciſ magis hꝫ veritatē i motu alteratio nis, ꝗ̄ꝫ i motu locali. Dicūt. n. ꝙ hoc qđ diciſ, ꝙ id qđ mu tatur partim eſt in termino a quo, ⁊ parti in termino ad quē: nō ſic eſt intelligēdū ꝙ vna pars eius quod mouetur ſit in vno termino, ⁊ alia in alio: ſꝫ eſt referendū ad partes terminoꝝ: qꝛ. ſ. id qđ mouetur partē hꝫ de termino a q̄, ⁊ partē de termino ad quē: ſicut illđ qđ mouetur de albedie in nigredinē primo nō hꝫ pfecte albedinē, nec perfecte ni gredinē: ſed aliquid participat iperfecte de vtroqꝫ. In mo tu aūt locali hoc nō videtur veꝝ niſi ſm id qđ moueſ dū ē i medio duoꝝ terminoꝝ: quodāmodo aliqđ participat de vtroqꝫ extremo. Sicut ſi terra moueatur ad locū ignis dū ē i loco aeris in ſuo moueri ptē hꝫ vtriuſqꝫ termini: inq̄ tum. ſ. locus aeris ⁊ ē ſurſuꝫ reſpectu loci terre: ⁊ deorſuꝫ reſpectu loci ignis. Hec aūt expoſitio extorta ē ⁊ ꝯtra opi nionem Ariſto. Et pmo qdē apparet hoc ex ipſis verbis Ariſt. Cōcludit enim: neceſſe igitur qdē aliqđ in hoc eſſe: aliud vō in altero mutātis. i. eius quod mutatur. Loqꝛur ergo de partibus mobilis: nō de ptibus terminoꝝ. Secū do ex eius intētione. Inducit. n. ad ꝓbandū id qđ mutatur eſſe diuiſibile: qđ ñ poſſet ꝯcludi ex premiſſis. Ubi ⁊ Auē pace dixit, ꝙ nō itēdit hic ꝓbare ꝙ mobile ſit diuiſibile i partes quātitatiuas: ſed ſꝫ formas: inquātū. ſ. id qđ muta tur de ꝯtrario in ꝯtrariū, dū eſt in ipſo mutari habet aliqd de vtroqꝫ ꝯtrario. Sꝫ intentio Ariſt. eſt expreſſe oſtēdere, ꝙ mobile eſt diuiſibile in ſuas ptes quātitatiuas: ſicut ⁊ alia cōtinua. Et ſic vtiſ in ſequētibus demōſtrationibus.

Alber. ¶ Nec hoc videtur eſſe cōueniēs qđ dicūt qdā: ſcꝫ ꝙ p hoc ꝓ batur ēt diuiſibilitas mobilis ſm ꝯtinuitatē. Quia p hoc ꝙ mobile dū mouetur ꝑticipat vtrūqꝫ terminū, ⁊ nō ſtatiꝫ hꝫ pfecte terminū ad quem: manifeſtū eſt mutationē eſſe diuiſibilē ſm ꝯtinuitatē: ⁊ ita cū diuiſibile nō poſſit eſſe i indiuiſibili: ſeqꝛur ꝙ etiā mobile ſit diuiſibile: vt ꝯtinuū. Manifeſte enim Ariſto. in ſubſeqūētibus oſtēdit diuiſio nē motus ex diuiſionē mobilis: vnde ſi itenderet ꝯcludere diuiſionē mobilis p diuiſionē motus, eſſet demōſtratio cir cularis. Tertio apparet hanc expoſitionē eſſe incōueniētē ex ipſa expoſitione Ariſt. cū dicit [Dico āt i qđ mutat pᵐ ſm mutationē] Ex q̄ apparet ꝙ nō itēdit dicere, ꝙ partiꝫ ſit in termino a quo: ⁊ ptiꝫ in termino ad quē ꝑꝑ h̄ ꝙ ſit i medio qđ ꝑticipat vtrūqꝫ extremū: ſꝫ qꝛ ſm vnā partē ſui eſt in vno extremo: ⁊ ſm aliā in medio. ¶ Sed circa hanc expoſitionē Ariſt. dubiū eſſe videſ qđ dicit [in qđ pmum mutat] nō enim videſ poſſe accipi in qđ primū mutaſ ꝑꝑ diuiſibilitatē magnitudinis in infinitū. Et ideo dōm ē ꝙ in id qđ pmū mutaſ in motu locali, dſ locus q ꝯtāgit locū a quo mutaſ: ita ꝙ nihil eſt ei⁹. Si. n. acciperet ſecūd⁹ lo cus q haberet aliqđ pmi: nō eſſet accipe pmū locū in quē mutaſ. Quod ſic pꝫ. Sit loc⁹ vñ mutatur aliqđ mobile. a. b. ⁊ locus ei ꝯtact⁹ eq̄lis ſit. b. c. qꝛ enim. a. b. diuiſibile ē di uidatur i pūcto. d. ⁊ ſumaſ de loco. b. c. verſus. c. qđ ē eq̄le ei qđ ē. b. d. ⁊ ſit illud. g c. Manifeſtū ē igiſ, ꝙ mobile pri us mutaſ ad locū. d. g. ꝗ̄ ad locū. b. c. ⁊ iteꝝ cū. a. d. ſit diui ſibile, erit accipe aliū locū priorē: ⁊ ſic in īfinitū. Et ſimilit i motu alterationis accipiēdū eſt primū in quod mutat: mediū alterius ſpeciei: ſicut cū mutatur de albo in nigrū: accipi dꝫ fuſcū: non autem minus album. Lec. vj.

¶ Oſtenſio, ꝙ ſi accipiatur aliqs ſecundus locus q habeat aliquid primi loci: nō eſt accipere primuꝫ lo cuꝫ in quē mobile mutatur.

¶ Mot⁹ āt duobus ē diuiſibilis modis, vno qdē mō tpe, altero vō, rōne ptiū eius qđ ſubit motuꝫ. veluti ſi. a. c. totum mouetur: ⁊. a. b. ⁊. b. c. ſane mouebiſ. Argu.

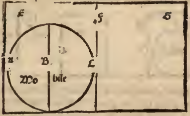
Motus aūt eſt diuiſibilis, dupliciter. vno quidem modo, tempore. alio vero, ſm p tium illius quod mouetur. vt ſi ipſm. a. c. mouetur totum, ⁊. a. b. mouebiſ, ⁊. b. c. T.c.33

Premiſſis quibuſdā q̄ ſunt neceſſaria ad diuiſionē mot⁹: hic icipit agere de diuiſiōe mot⁹ Et diuidiſ in ptes duas. In pma agit de diuiſione motus. In ſcđa ex determiatis excludit quoſdā errores circa mo tū ibi [Zeno āt deratiocinaſ.] Prima āt ps diuiditur in partes duas. In prima determinat de diuiſione mot⁹. In ſcđa de diuiſione geris. ibi [Quoniā aūt oē aut moueſ.] Pria diuiditur i duas. In pᵃ agit de diuiſione motus. In ſecūda de finito ⁊ infinito circa motū (vtrūqꝫ eni videtur ad rōnē cōtinui ptinere. ſ. diuiſibile ⁊ īfinitū) ibi [Quoniā autē oē qđ mouetur in tpe mouetur.] Pria ps diuidiſ i duas. In pᵃ oſtendit quō mot⁹ diuiditur. In ſcđa agit de ordine ptiū motus. ibi [Quoniā aūt oē qđ mutaſ ex quodā.] Circa priᵐ duo facit. Primo ponit duos modos qbus mot⁹ diuidiſ. Scđo oſtendit q̄ ſunt illa q̄ ſimul diuidūtur cū motu. ibi [Quoniā aūt oē qđ mouetur in aliquo.] Circa pᵐ duo facit. Primo ponit modos qb⁹ mot⁹ diuiditur. Scđo exponit eos ibi [Sit igr̄ ipſi⁹. a. b.] Dicit ḡ p̄, ꝙ duob⁹ modis di uiditur mot⁹. Uno mō ſm tpꝰ: qꝛ oñſuꝫ eſt, ꝙ mot⁹ nō eſt in nūc: ſed i tpe. Alio vō mō diuiditur ſꝫ mot⁹ ptiū mobi lis. Sit enim. a. c. mobile: ⁊ diuidatur. Oñſuꝫ eſt. n. oē qđ mouetur diuiſibile eſſe. Si ergo ipſuꝫ. a. c. totū mouetur: neceſſe ē ꝙ moueaſ vtraqꝫ ps ei⁹. ſ. a. b. ⁊. b. c. Eſt āt ꝯſide randū, ꝙ diuiſio motus ſm partes mobilis pōt itelligi du pliciter. Uno modo vt ps poſt ptē moueaſ: qđ qdē nō eſt poſſibile in eo qđ ſm ſe totū moueſ: qꝛ eius qđ ſꝫ ſe totū

T.75. T.67 T.60. T.40 T.37. infra

moueť:oẽs ptes ſimul mouenť:nõ qdẽ ſeorſuz a toto: ſed in ipſo toto. Alio mõ põt itelligi iſta diuiſio mot⁹ ſm ptes mobilis:ſicut ⁊ diuiſio cuiuſlibet accidẽtis cui⁹ ſubiectuz eſt diuiſibile attenditur ſm diuiſionẽ ſui ſubiecti: ſicut ſi totũ hoc corpus eſt album: ſm diuiſionem corporis diuidetur per accidens albedo. Et ſic accipitur hic diuiſio motus ſm partes mobilis:vt ſicut vtraqȝ ps mobilis ſimul mouetur in toto:ita motus vtrarumqȝ partiuz ſint ſimul. Et p hoc, iſta diuiſio motus quę eſt ſm partes mobilis, eſt alia ab illa quę eſt ſm tẽpus, in qua duę partes motus nõ ſunt ſimul. Si tñ motus partis vnius cõparetur ad motũ partis alterius:nõ ſimpliciter:ſed ſm aliqȏ ſignũ determinatum:ſic motus vnius partis etiã tempore pręcedit motum alterius partis. Si.n.mobile.a.b.c. moueatur in magnitudine.e.f.g ita ꝙ.e.f.ſit ęquale toti.a.c.manifeſtuz eſt ꝙ hoc ſignũ f.ſm prius per tranſiblt.b.c.ꝙ̃.a.b.⁊ ſm hoc ſimul curret diuiſio motus ſm partes tẽporis: ⁊ ſm partes mobilis. ℭ Secundo ibi.

ℭ Oſtẽſio ꝙ motus vnius partis cõparatus ad motum alterius partis non ſimpliciter:ſed ſm aliquod ſignuz determinatum:tempore pręcedit motum alterius partis.

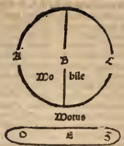

Arg᷑. ℭ Atqȝ ſi partis qdẽ.a.b.motus.d.e.partis ṽo.b.c motus.e.z.Totũ igiť motũ.d.z. ipſius.a.c. mobilis motũ eẽ neceſſe ẽ. Eteni hoc ipo motu mouebiť qppe cum vtraqȝ pars/vtroqȝ moueať motu: ⁊ nihil alieno motu:ſed proprio moueatur. Quare totus motus totius eſt magnitudinis/motus.

ℭ Sit igitur ipſius quidem.a.b.qui eſt.d.e. ipſius.b c.qui eſt.e.z.motus partium. Neceſſe eſt igitur totum in quo eſt.d.z.ipſius.a.c. eſſe motum. Mouebitur enim ſm hunc: quippe cum vtraqȝ partium mouetur ſm vtrunqȝ. Nulla enim mouebitur ſm alterius motum. Quare totus motus/totius eſt magnitudinis/motus.

T.36. ℭ Manifeſtat poſitos modos. Et primo oñdit ꝙ mot⁹ diuidatur ſm partes mobilis. Secũdo ꝙ diuidatur ſm partes tẽporis.ibi[Alius aũt ſm tẽpus eſt.] Primum oſtendit tribus rõnibus. Quarũ prima talis eſt. Ex quo moto toto, mouentur ptes: motus illius partis q̃ eſt.a b.ſit.d, e.⁊ motus alterius ptis q̃ eſt.b.c.ſit.e.z. Sicut ergo totũ mobile.a.c.cõponiť ex.a.b.⁊.b.c.ita tot⁹ mot⁹.d.z.cõponitur ex.d.e.⁊.e.z. Cũ ergo vtraqȝ partiũ mobilis, moueatur ſm vtraſqȝ partiũ motus:ita tñ ꝙ neutra pars mobilis moueť ſm motũ alterius ptis:qꝛ ſm h̃ tot⁹ mot⁹ eẽt vni⁹ partis, q̃ moueret motu ſuo, ⁊ motu alteri⁹ ptis: opȝ dicere ꝙ tot⁹ mot⁹.d.z.ſit totius mobilis.a.c.⁊ ſic mot⁹ toti⁹ diuiditur p motũ partiũ. ℭ Scdam rationem ponit ibi.

ℭ Prima demõſtratio oſtendẽs, ꝙ motus diuiditur ſm diuiſionem mobilis.

ℭ Pręterea/ſi motus qdẽ ois alicuius ẽ motus: totus aũt.d.z. motus neqȝ.a.b. neqȝ.b.c.ẽ ptis(pars eni ptis eſt motus:neqȝ cuiqȝ tribuiť alij:cui⁹ nãqȝ toti⁹ tot⁹ ẽ mot⁹:eius ⁊ partiũ partes ſũt:partes aũt d.e.z.partiũ.a.b.c.⁊ nõ alioꝝ ſũt motus.pluriũ.n. vnius motus eſſe non poteſt)totus profecto motus d.z.totius.a.c.magnitudinis motus erit. Arg᷑.

ℭ Amplius aũt/ſi ois mot⁹ alicuius ẽ:totus aũt mot⁹ qui eſt i quo eſt.d.z. neqȝ partium eſt neutrę(partis eni vtraqȝ ẽ:neqȝ alterius nullius: cuius eni totus/totius/⁊/partes/partium ſunt:partes autez ipſius.d.z.ſunt ipſaruz quę ſunt.a.b.c. ⁊ nullaruz aliarum:plurium enim nõ erat vnus motus)⁊ vtiqȝ totus motus erit ipſius.a.b.c.magnitudinis. T.c.34

ℭ Quę talis ẽ. Ois mot⁹ ẽ alicui⁹ mobilis. Tot⁹ aũt mot⁹ d.z.neqȝ ẽ alteri⁹ ptiũ:qꝛ neutra mouetur ſm totũ motũ: ſȝ vtraqȝ mouetur ſm ptes mot⁹(vt dcm̃ ẽ.) Neqȝ iteꝝ põt dici ꝙ ſit mot⁹ cuiuſcũqȝ alteri⁹ mobilis ſepati ab.a.c.qꝛ ſi tot⁹ ille mot⁹ eẽt totius alteri⁹ mobilis:ſeq̃retur ꝙ partes huius motus eẽnt ptiũ illi⁹ mobilis:ſȝ ptes hui⁹ motus q̃ dr̃.d.z ſunt ptiũ hui⁹ mobilis q̃ ſunt.a.b.c.⁊ nullaꝝ aliaꝝ:qꝛ ſi eẽnt ⁊ harũ ⁊ aliaꝝ:ſequeretur ꝙ vnus motus eẽt pluriũ:qȏ ẽ ipoſſ'e. Relinquitur ḡ ꝙ totus motus ſit totius magnitudinis:ſicut ⁊ ptes partiũ:⁊ ita mot⁹ totius diuiditur ſm ptes mobilis. ℭ Tertiã rõnẽ ponit ibi.

ℭ Demonſtratio ſecunda oſtendens idem quod ſupra.

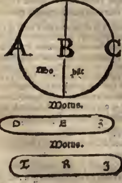
ℭ Inſuper ſi toti⁹.a.c.magnitudinis alius qdaz ſit mot⁹:ecu.t.i.auferecť ab ipo vtrarũqȝ ptiũ mot⁹: q quidẽ ęq̃les erũt motib⁹.d.e.⁊.e.z. Un⁹ eni vni⁹ ẽ mot⁹. Quare ſi tot⁹.g.k.motus i motus ptiũ diuideť:mot⁹.g.k.motui.d.z.erit ęq̃lis. Sin ṽo ſtabit aliqd vt.h.k.hic nulli⁹ erit motus(vt pȝ) Neqȝ.n. totius:neqȝ partium. Quia motus vnius/eſt vnus. Arg᷑.

At neqꝫ cuiq̄ꝫ alij tribuet: cõtinuus eniꝫ motus / cõtinuoꝝ quorũdã eſt motus. Eadẽ erit ꝑfecto ratio ⁊ ſi.d.e.z.exceſſerũt in diuiſiõe mot⁹.g.k. Quare ſi hoc ẽẽ nõ põt: eũdẽ atqꝫ ęqualẽ ẽẽ neceſſe eſt. Hęc igitur diuiſio ratione partium eius quod mouetur / atqꝫ cuiuſlibet partibilis ipſam eſſe / neceſſe eſt.

T.c.35 ¶ Amplius aũt ſi eſt qdeꝫ totius alius motus: vt in quo.t.i.remouebitur ab eo q̄ ſit vtrarũqꝫ partium mot⁹. Hi ãt ęquales erãt ijs q̄ ſunt.d.e.z. vnius.n. vnus motus. Quare ſi totus qdẽ diuidetur: qui eſt t.i.in partium motus: ęqualis erit qui eſt.t.i. ei qui eſt.d.z. Si võ deficit aliquid: vt quod eſt.k.i. Hic nullus erit motus: neqꝫ enim totius: neqꝫ partium / ꝓpter id qd̃ vnus vnius ẽ. neqꝫ alterius nullius ẽ. Cõtinuus eni motus ẽ cõtinuoꝝ quorũdã. Silr̃ ãt ẽ ⁊ ſi excellat ſm diuiſionẽ. Quare ſi hoc ipoſſ̃e ẽ / neceſſe eundẽ ẽẽ / ⁊ ęq̃lẽ. Hęc igitur diuiſio ſm partiũ motus eſt: ⁊ neceſſe oĩs eſſe partibilis / ipſaꝫ.

¶ Quę talis ẽ. Oẽ qd̃ mouet̃, hꝫ aliquẽ motũ. Si igitur totus mot⁹ q̄ ẽ.d.z.nõ ſit totus toti⁹ mobilis qd̃ eſt.a.c.opꝫ ꝙ aliqs ali⁹ mot⁹ ſit ei⁹. Et ſit ille mot⁹.t.i. Ab h̄ ḡ motu q̄ eſt.t.i.auferat̃ ꝑ diuiſioneꝫ: mot⁹ vtrarũqꝫ ptium, quos oporteat ẽẽ ęq̃les ijs q̄ ſũt.d.e.z. hac rõne: q2 vni⁹ mobilis nõ eſt niſi vn⁹ mot⁹: vñ nõ põt dici ꝙ mot⁹ ptiũ q̄ auferũtur a motu.t.i.q̄ ponit̃ ẽẽ toti⁹, ſint maiores aut minores q̄ꝫ.d.e.⁊.e.z.q̄ ponebãt̃ mot⁹ earũdẽ ptiũ. Aut ḡ mot⁹ ptiũ ꝯſumũt ꝑ diuiſionẽ totũ.t.i.aut d̃ficiũt ab eo: aut ſupexcedũt. Si ꝯſumũt totũ.t.i.⁊ nõ excedũt nec deficiũt: ſeq̃t̃ ꝙ mot⁹.t.i.ſit ęq̃lis.d.z.q̄ eſt mot⁹ ptium: ⁊ nõ differat ab eo. Si aũt motus partiũ deficiũt a.t.i.ita ꝙ.t.i.excedat.d z.i.k.i.iſta pars mot⁹ q̄ ẽ.k.i.nulli⁹ mobilis erit. Nõ.n.ẽ motus toti⁹.a.c.neqꝫ ptiũ ei⁹: q2 vni⁹ nõ ẽ niſi vn⁹ mot⁹: ⁊ tã totius q̄ꝫ ptib⁹ aſſignat⁹ ẽ iã ali⁹ mot⁹. Neqꝫ iteꝝ põt dici ꝙ ſit alicui⁹ alteri⁹ mobilis: q2 tot⁹.t.i.ẽ qdã mot⁹ ꝯtinuus: ⁊ mot⁹ ꝯtinu⁹ oꝫ ꝙ ſit ꝯtinuoꝝ (vt i q̄nto oñſũ ẽ) vñ nõ pt̃ ẽẽ ꝙ pars hui⁹ mot⁹ ꝯtinui q̄ ẽ.t.i.ſit alicui⁹ mobilis qd̃ nõ cõtinuet̃ cũ.a.b.c. Silr̃ etiã ſeq̃tur icõueniẽs ſi dicat̃, ꝙ motus ptiũ excellat ſꝫ diuiſionẽ: q2 ſeq̃tur ꝙ ptes excedãt totũ: qd̃ eſt ipoſſ̃e. Si ḡ hoc ẽ ipoſſ̃e ꝙ excedat: vel deficiat: neceſſe ẽ mot⁹ ptiũ ſit ęq̃lis ⁊ idẽ motui totius. Deinde ꝯcludit. Hęc igit̃ diuiſio ẽ ſꝫ mot⁹ ptiũ: ⁊ neceẽ ꝙ talis ptitio inueniat̃ in motu pp̄ h̄ ꝙ oẽ qd̃ mouet̃ ẽ ptibile. ¶ 2ª ibi.

¶ Demonſtratio tertia oſtendens idem quod ſupra.

¶ Alia aũt eſt tpis rõne. Nã cũ oĩs mot⁹ in tpe ſit ⁊ omne tempus ſit diuiſibile: minor aũt in minori tpe fiat: omnis / motus vti temp⁹ diuidatur / neceſſe eſt. Argr.

¶ Alius aũt ſm tps. Qm̃ eni oĩs motus in tẽpore: tẽpus auteꝫ oẽ diuiſibile eſt: in minori auteꝫ minor motus / neceſſe eſt omnem diuidi motũ ſm tẽpus. T.c..36

¶ Cõcludit ꝙ mot⁹ diuidat̃ ſm diuiſionẽ tpis tali rõne. Oĩs motus eſt in tpe: ⁊ omne tps eſt diuiſibile (vt ꝓbatũ eſt.) Cũ ergo in minori tpe ſit minor motus: neceſſe eſt ꝙ omnis motus diuidat̃ ſm tẽpus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cũ aũt oẽ qd̃ mouet̃ in aliquo moueat̃: ⁊ tpe aliquo / mobiliſq; totius ſit motus: eaſdẽ ẽẽ diuiſiões ⁊ tẽporis ⁊ mot⁹: ⁊ ipſi⁹ moueri: ⁊ ei⁹ qd̃ mouet̃: ⁊ etiam eius in quo eſt motus / neceſſe eſt. Veruꝫ non omniuꝫ ſimiliter in q̄bus eſt motus. ſed q̄ritatis quideꝫ per ſe / qualitatis vero per accidens. Argr.

¶ Qm̃ autẽ omne qd̃ mouetur in aliquo mouetur ⁊ quodaꝫ tempore: ⁊ oĩs moti eſt motus / neceſſe eſt eaſdem diuiſiones ẽẽ tẽporis / ⁊ motus / ⁊ ipſius moueri: ⁊ quod mouetur: ⁊ in quo motus eſt. Sed nõ oĩum ſimilr̃ eſt in quibus motus eſt: ſed q̄ꝫti quidem ſm ſeipſum: qualis auteꝫ ſm accidens.. T.c.37

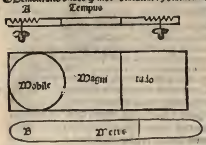
¶ Oñdit q̄ ſimul diuidant̃ cũ motu. Et circa hoc tria facit. Primo ponit q̄nqꝫ q̄ ſimul diuidunt̃. Scdo oñdit ꝙ i dib⁹ ꝑdictis nil inuenit̃ finitũ ⁊ infinitũ. ibi [Et ipſo finita eſſe.] Tertio oñdit in quo hoꝝ inuenit̃ diuiſio ⁊ iſinitũ. ibi [Secũdũ ãt maxime ẽ.] Circa pmũ duo facit. Primo ꝓponit qd̃ itẽdit. Scdo mãifeſtat ꝓpoſitũ. ibi [Accipiat̃.n.tps.] Dicit ergo: ꝙ q2 oẽ qd̃ mouet̃ mouet̃ in aliquo.i.ſꝫ aliqd genus vel ſpẽꝫ: ⁊ iteꝝ in aliquo tpe: ⁊ iteꝝ cuiuſlibet mobilis eſt aliqs motus: neceẽ eſt ꝙ iſta q̄nqꝫ ſil̃r diuidant̃.ſ.tps ⁊ mot⁹: ⁊ ipſuꝫ moueri: ⁊ mobile qd̃ mouet̃: ⁊ id in quo eſt motus, vel loc⁹, vel q̄litas, vel q̄ꝫtitas. Sꝫ tñ nõ ẽ eodẽ mõ diuiſio oĩum eoꝝ in q̄bus ẽ motus: ſed quorũdã quidem ꝑ ſe: quorũdã võ per accidẽs. Per ſe qdẽ oĩum eorum quę pertinẽt ad genus q̄ꝫtitatis: vt ẽ in motu locali ⁊ etiaꝫ in augmẽto ⁊ decremẽto. Per accidẽs vero in ijs quę ptinent ad qualitatem: vt in motu alterationis. ¶ Secundo ibi. 2ª 39. 3ª infra

¶ Accipiatur eni tẽpus in quo quippiã mouetur / ⁊ ſit.a.⁊ motus ſit.b. Si igitur in toto tpe motũ eſt: in illius dimidio: motu minore eſt motũ. Quo rurſus diuiſo / minore motu rurſus eſt motũ / ⁊ ſic ſemper. Argr.

¶ Accipiatur eni tẽpus in quo mouetur in quo ſit a.⁊ motus in quo.b. Si igitur ſcdm totũ motuꝫ in toto tpe / eſt motũ in medio per minorẽ: ⁊ iterũ hoc diuiſo / per minoreꝫ huius: ⁊ ſic ſemper.

¶ Manifeſtat quod dixerat. Et primo q̄ꝫtum ad hoc ꝙ tempus ⁊ motus ſimul diuidunt̃. Secũdo ꝙ motus ⁊ ipſum moueri ſimul diuidũtur. ibi [Eodem autem modo.] Tertio oſtẽdit idẽ de motu, ⁊ eo in quo ẽ motus. ibi. [Similiter aũt demõſtrabitur. Circa primũ duo facit. Primo oſtẽdit ꝙ ad diuiſionẽ tpis diuidit̃ mot⁹. Scdo ꝙ ecõuerſo ad diuiſionẽ motus diuiditur tẽpus ibi [Similr̃ auteꝫ ⁊ ſi motus.] Dicit ergo pmo. Ponat̃ ꝙ tps in quo aliqd mouetur ſit.a.⁊ motus q̄ ẽ in hoc tpe, ſit.b. Manifeſtum eſt aũt, ꝙ ſi aliqd mouet̃ ꝑ totã magnitudinẽ in toto tpe, qd̃ in medietate tpis mouet̃ ꝑ minorẽ magnitudinẽ. Ideꝫ eſt aũt moueri toto motu, ⁊ per totã magnitudinẽ: ⁊ ꝑ partẽ motus ⁊ ꝑ partẽ magnitudinis: vñ manifeſtum eſt, ꝙ ſi in toto tpe mouet̃, toto motu: ꝙ i pte tpis mouebit̃, minori T.38. T.39. infra

motus itez diuiſo tpe.ſueniat minor mot⁹:⁊ ſic ſp.Et q̄ p3,ꝙ ſm diuiſionē tpis,diuiditur motus. ¶ Scḋo ibi.
¶ Demõſtratio oñdēs ꝙ mot⁹ diuiditur ſ3 diuiſionē tpis.

Argu. ¶ Simili mõ,ſi mot⁹ eſt diuiſibilis: ⁊ tēpus eſt diuiſibile.Si eñi toto motu:toto in tpe motũ eſt:ſi dimidio in dimidio.Et minore rurſus i minore/ē motũ.

¶ Similiter autē ⁊ ſi motus diuiſibilis ſit: ⁊ tēpus diuiſibile.Si enim per totuʒ in toto: per mediuʒ in medio.Et iterum/ per minorē in minori.

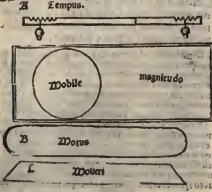
¶ Dicit ꝙ ecõuerſo,ſi mot⁹ diuiditur ⁊ tps diuidiſ:ſi p totum motũ mouetur in oi tpe:ꝙ mediũ motus mouebiſ in medio tpe:⁊ ſemp minor erit mot⁹ in minori tpe:ſi ſit mobile idem:vel eque velox. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Ipſũ quoqꝫ moueri/ mõ diuideſ eodē. Sit.n.ipʒ moueri.c. In dimidio igiſ mot⁹/min⁹erit toto: ⁊ in dimidio rurſus dimidij: ⁊ ita ſemper diuidetur.

T.c.38 ¶ Eodē aũt mõ/⁊ ipſuʒ moueri diuidetur.Sit.n.in quo ē.c.ipſuʒ moueri.Scḋʒ igiſ mediũ motuʒ/minor erit toto: ⁊ iteꝝ ſ3 medietatis mediũ: ⁊ ſic ſp.

¶ Oñdit ꝙ motus ⁊ moueri ſil'diuidũtur.Et circa h̄ duo facit.Pñio oñdit ꝙ ipm moueri diuidiſ ſ3 diuiſionē motus.Scḋo ꝙ mot⁹ diuidiſ ſ3 diuiſionē ei⁹ qḋ ē moueri. Ibi

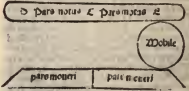
infra [Eſt āt ⁊ ponēte] Dicit ğ p,ꝙ eodē mõ pbaſ ꝙ ipm moueri diuidiſ ſm diuiſionē tpis ⁊ mot⁹.Et ipʒ moueri ſit.c.Manifeſtũ ē āt ꝙ nõ tm̃ mouet aliqḋ ſm ptē mot⁹,q̃ ſ3 totũ motũ.Manifeſtũ ē ğ,ꝙ ſm mediũ motũ ps ei⁹ qḋ ē moueri erit minor toto ipſo moueri:⁊ adhuc minor ſm medietatis mediũ:⁊ ſic ſemper ꝓcedetur:ergo ſicut tps ⁊ mot⁹ ſemp diuidũtur:ita ⁊ ipſuʒ moueri. ¶ Secũdo ibi.
¶ Demõſtratio oñdēs,ꝙ mot⁹ diuidiſ ſ3 diuiſionē moueri

¶ Licet ēt ipʒ moueri qḋ ē ptis vtriuſqꝫ mot⁹.d.c.⁊ e.f.dſignãdo:totũ toti⁹ dicere cē.Nã ſi ſit aliud plura mot⁹ eiuſdē erũt moueri:ſicut ⁊ motũ in mot⁹ ptiũ(pri⁹ oſtēdim⁹)diuiſibilē eē.Accõmodatũ.n.ipſum moueri pti vtriqꝫ motus:cõtinuũ totũ erit. Argu.

¶ Eſt autē,⁊ ponentem ſm vtrunqꝫ motum/ ipſum moueri:vt ſm.d.c.⁊ .c.e.dicere/ꝙ totum erit ſm totum.Si nanqꝫ aliud/plus erit ipſum moueri ſ3 eũdem motum(ſicut determinauimus)⁊ motum diuiſibilem in partium motus.eſſe.Accepto enim ipſo moueri ſecunduʒ vtrunqꝫ/ continuuʒ erit totum. T.c.3

¶ Probat ꝙ ecõuerſo,mot⁹ diuidiſ ſm diuiſionē ei⁹ qḋ eſt moueri.Sint.n.duę ptes motus.d.c.⁊.c.e.ſm quũ vtraqꝫ aliqḋ mouet.Et ſic ſi ptib⁹ ei⁹ qḋ ē moueri ſ ndēt ptes motus:op3 dicere ꝙ toti rñdeat totũ.Qꝛ ſi aliqḋ plus eſſet i vno q̄ in altero:et ſic argumẽtari de mot̃ et ad motũ ſic ſupra argumẽtati ſum⁹:qñ oſtēdim⁹ ꝙ mot⁹ toſi⁹ ē diuiſibilis in mot⁹ pñũ ita ꝙ nõ põt deficere nec excellere. Siſr ēt ⁊ ptes ei⁹ qḋ eſt moueri nõ poſſunt excedere partes motus:nec deficere:q̃.n.neceſſe eſt accipere ſ3 vtraqꝫ partē mot⁹:hoc qḋ eſt moueri:nec eſt ꝙ totũ moueri i ſit cõtinuũ:cori eſpõdens toti motui:⁊ ita ſemp partes eius. qḋ eſt moueri,reſpõdēt partibus motus,⁊ totũ toti:⁊ ſic vnum diuiditur ſm alterũ. ¶ Deinde cum dicit.
¶ Demõſtratio oſtendens ꝙ moueri diuiditur ſm diuiſionem motus.

¶ Siſr ⁊ longitudo/⁊ omne id oĩno in quo ſit mutatio/diuiſibile demõſtrabiſ:⁊ ſi quędã per accñs diuiſibilia ſunt:ꝓpterea ꝙ id qḋ mutaſ eſt diuiſibile/ nam ſi vnuʒ diuidatur:omnia diuidentur. Argu.

¶ Similiter autem demonſtrabitur ⁊ longitudo diuiſibilis: ⁊ omnino illud oē in quo eſt mutatio:pręter quędam quę ſm accidens. quod eniʒ mutatur/ eſt diuiſibile:vno eniʒ diuiſo/omnia diuidentur. T.c.39

¶ Oſtendit idē de eo in quo ē motus:⁊ dicit ꝙ eodē modo demõſtrari põt,ꝙ lõgitudo in qua mouet aliqḋ ſ3 locũ,ſit diuiſibilis ſm diuiſionē tpis,⁊ motus,⁊ ipſi⁹ moueri.Et quod dicimus de longitudine in motu localiſeſt etiã intelligendũ de omni eo in quo eſt motus:niſi ꝙ quędam ſunt diuiſibilia p accidēs:ſicut qualitates, in motu alteratiõis (vt dictũ eſt) Et inde eſt,ꝙ oia iſta ſic diuidũtur:qꝛ illḋ qḋ mutaſ eſt diuiſibile(vt oſtenſum eſt ſupra)Unde vno bo diuiſo:oportet ꝙ oia diuidantur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Similiter ſeſe habebunt: hęc omnia infinitionis etiam:atqꝫ oppoſiti ratione. Argu.

¶ Et in ipſo finita eſſe/aut infinita ſimiliter ſe habebit de omnibus.

¶ Oñdit ꝙ ſicꝯſequunſ pmiſſe diuiſibilitatē:ita ſe ſequũtur in h̄ qḋ eſt eē finita,vel ifinita:ita ꝙ ſi vnũ iſtoꝝ fuerit finitũ

finitū,oia erūt finita:⁊ ſi infinitū ſilr. ¶Deinde cū dicit.

Argī. ¶Ab eo āt maxie/qd mutaṫ hoc ē ſecutū/oia(inq̄) diuidi/ifinitaq̄ eē.continuo.n.ei qd mutaṫ diuiſibilitas ac ifinitio/ineſt.Diuiſibilitas igiṫ pri⁹ ē demōſtrata.infinitio autem/in ſequentibus innoteſcet.

¶Secutum aūt maxime eſt/diuidi oia/⁊ infinita eē ab ipſo mutante.mox.n.ineſt mutanti diuiſibile/⁊ infinitum.Diuiſibile igitur/oſtenſum eſt,prius infinitum autem/in ſequentibus erit manifeſtum.

¶Oñdit in q̄ pmiſſoꝝ p̄ inueniaṫ diuiſibilitas ⁊ finitū ſeu infi^m:⁊ dicit ꝙ maxie ab ipſo qd mutaṫ cōſeqtur oē oib⁹ alijs ꝙ diuidant:⁊ ꝙ ſint finita vel ifinita: qꝛ illō qd ē p̄^m nāl'r in motu,eſt ipm mobile:⁊ ſtati ipſi ex ſua nā ineſt eē diuiſibile,⁊ eē finitū vl' ifi^m:⁊ ſic ex ipſo ad alia deriuaṫ diuiſibilitas vel finitū.Qūo āt ipſū mobile ſit diuiſibile:⁊ p ipm alia diuidāṫ,oñſuȝ ē pri⁹.Sȝ qūo ēt hoc ſic ſe hȝ de infinito:oñdeṫ inferius in hoc eodē.6.libro. Lec.vij.

Argī. ¶Cum autem omne qd mutatur/e quodam in qdam muterur/ipſum mutatum/cum primo mutatū eſt/in eo eſſe in quo eſt mutatum/neceſſe eſt.

T.c.40 Quoniam autem omne quod mutatur/ex quodam in aliquid mutatur/neceſſe eſt quod mutatur/cum mutatum eſt/eſſe in quo mutatum eſt.

Poſtq̄ Phs oñdit q̄liter diuidaṫ mot⁹.h̄ determinat de ordie priū mot⁹.Et p̄ inqrit an ſit p̄^m i motu.Scdo oñdit qūo ea q̄ ſūt in motu pcedūt ſe inicē.

T.50. ibi[Qm̄ āt oē qd mutaṫ i tpe mutaṫ.]Circa p̄^m duo fac. Pmo oñdit ꝙ id in q̄ p̄^m mutatū ē:eſt idiuiſibile. 2° oñdit qūo i motu poſſit iueniri p̄^m:⁊ qūo nō poſſit.ibi[Dicitur

2^a.45. aūt in quo p̄^m mutatū eſt.]Circa p̄^m duo facit.Pmo pmittit qdā qd eſt neceſſariū,ad ppoſiti oñſionē.Scdo oñdit

T.44. ppoſitū.ibi[In quo aūt pmo mutatū eſt.]Circa p̄^m duo fac.Pmo pponit qd itēdit.Scdo pbat ppoſitū.ibi[Qd

infra mutaṫ eni.]Dic ḡ p̄ ꝙ qꝛ oē qd mutaṫ,mutaṫ de vno termino in aliū:neceſſe eſt,omne qd mutaṫ: quando iā mutatum eſt,eſſe in termino ad quem. ¶Secundo ibi.

Argī. ¶Id eni qd mutaṫ/exit ab eo ex quo mutaṫ/ aut ipȝ relinqt. Atq̄/aut idē ē mutari atq̄ relinq̄re: aut ſe quiṫ relinq̄re quidē mutari / reliqſſe aūt eē mutatū. Naȝ ad vtrūq̄ ſilr,ſe hȝ vtrūq̄.Cū igiṫ vna mutationū ſit ea cui⁹ termini ↄtradictoriā ſubeūt oppoſitionē/pȝ cum mutatū eſt qppiā in id qd ē: ex eo qd haud eſt/id iam ipm qd haud eſt/ reliquiſſe quo ſit/ vt ſit in eo/qd eſt.Oē nāq̄ qduis/aut eē:aut nō eſſe neceſſe eſt. Patet igiṫ ipſum mutatū/ea mutatione cui⁹ termini ↄtradictoriā ſubeūt oppōnē/in eo eē/in qd eſt mutatuȝ.Qd ſi in hoc ita eſt/⁊ in ceteris ita erit.Silr enim in vna ⁊ in ceteris/hoc ſeſe habet.

¶Quod mutatur eniȝ/ex quo mutaṫ diſtat/aut deficit ipſum/⁊ aut idem eſt mutari ⁊ deficere/aut ſeqtur ad mutari/ipſum deficere.aut quod eſt mutatuȝ eſſe defeciſſe.Similiter.n.vtrunq̄ ſe hȝ/ad vtrūq̄. Qm̄ ergo vna mutatio.eſt ſm contradictioneȝ: qñ

T.c.41 mutatum eſt ab eo qd nō eſt/ineſſe/defecit non enſ, erit igiṫ/ineſſe.Omne enim/neceſſe eſt/eſſe/ aut non eſſe.Manifeſtuȝ igitur/ꝙ in mutatione ſm ↄtradictionē/qd mutatū eſt/erit in quo mutatū eſt.Si aūt in hac/⁊ in alijs eſt ſilr.n.in vna/⁊ in alijs eſt.

¶Probat ppo^m duab⁹ rōnib⁹:q̄ruȝ pma ē pticularis:ſcda vlis.Prima rō talis ē.Oē qd mutaṫ,opȝ ꝙ diſtet a termino a quo mutaṫ:ſicut pȝ i motu locali in q̄ loc⁹ a quo mutaṫ,remāet:⁊ mobile p motū ſit diſtās ab eo:aut opȝ ꝙ ipſe termin⁹ a q̄ deficiaṫ,ſicut ē in motu alteratiōis:cū.n. ex albo ſit nigrū,ipſa albedo deficit.Et ad h⁹ ppōnis manifeſtationē ſublūgit ꝙ vel mutari ē idē qd ē deficere: vel ad h̄ qd ē mutari,ſeqtur ipm deficere:⁊ ad h̄ qd ē mutatū eē ſeqtur defeciſſe.ſ.a termino a q̄.Un̄ manifeſtū ē ꝙ ſūt idē ſubiecto:lȝ differāt rōne.Nā deficere dr̄ p reſpectū ad terminū a q̄:mutatio āt magis denoiaṫ a termino ad quē.Et ad manifeſtationē ei⁹ qd dixerat ſubdit ꝙ[ſilr vtrūq̄ ſe hȝ ad vtrūq̄].ſ.ſicut ſe hȝ deficere ad mutari:ita defeciſſe ad mutatū eē.Ex pmiſſis āt argumētaṫ ad ppo^m oñdendū i vna ſpē mutatiōis:q̄.ſ.ē iter ↄdictorie oppoſita.ſ.iter eē,⁊ nō eē:vt pȝ i gnōne ⁊ corruptiōe.Pȝ.n.ex pmiſſis: ꝙ oē qd mutaṫ,deficit a termino a q̄:⁊ qd mutatū ē,iā defecit. Qñ igiṫ mutatū ē aliqd,a nō eē i eē:iā defecit a nō eē:ſȝ de q̄libet veꝝ ē dicere:ꝙ aut ē:aut ñ ē:qd ḡ mutatū ē d nō eē in eē:mutatū eſt in eē.Et ſilr qd mutatū eſt de eſſe in nō eē: opȝ ꝙ ſit in nō eſſe.Manifeſtū ḡ eſt ꝙ i mutatiōe q̄ eſt ſm ↄtradictionē,qd mutatū eſt:eſt in eo ad qd mutatū ē.Et ſi eſt veꝝ in iſta mutatione:pari rōne ē veꝝ in alijs mutatiōibus.Ex q̄ pȝ id qd p̄ ppo^m eſt. ¶Scdam rōnē ponit ibi.

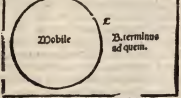
¶Preterea ſi queq̄ ſumaṫ/hoc ēt in vniuerſis eſſe patebit:ſi ipm mutatū alicubi:aut in aliquo eſſe/neceſſe eſt.Qm̄.n.id e quo eſt mutatū relinqt:atq̄ ipȝ alicubi eē/neceſſe eſt:aut in hoc erit:aut i alio.At ſi in alio/vt i.c.id pfecto qd in ipſuȝ.b.ē.mutatū rurſus i.b.mutaṫ ex.c.Ipſuȝ nāq̄.c.nō erat ipſi coherens.b.Mutatio.n.cōtinua eſt:quo ſit/vt ipſuȝ mutatū(cū ē mutatū)ad id muteṫ/in qd eſt mutatū/qd fieri negt.Id ergo qd eſt mutatuȝ: in eo eē in qd eſt mutatū/neceſſe eſt.Pȝ igiṫ ⁊ ipm factū tuȝ eſſe cū factū/eſt/⁊ ipſuȝ corruptū tū nō eē/cū eſt corruptū. Hoc.n.⁊ ſi de omni mutatione eſt dictum:maxime tn̄ in ea dilucidū eſt/cuius termini ↄdictoriā ſubeūt oppoſitionem.Patet igitur ipſum mutatum in eo eſſe in quod eſt mutatum/ cum mutatum eſt primo. T.c.42

¶Amplius autē/⁊ ſm vnāquāq̄ accipiētibus/ manifeſtum eſt.Siqdem neceſſe eſt/qd mutatū eſt alicubi:aut ex quo mutatuȝ eſt:aut in aliquo eē. Cū aūt ex quo mutatum eſt/defecit/ neceſſe eſt aut eſſe alicubi/aut in hoc:aut in alio/erit.Si igitur in alio. vt in ipſo.c.quod in ipſum.b.mutatū eſt: iterum ex c.mutatur in.b.Non.n.erat/habitum ipſi.b.mutatio.n.continua eſt.quare quod mutatum eſt quādo mutatum/mutaṫ in quod mutatum eſt/hoc autē eſt impoſſibile.Neceſſe ergo qd mutatū eſt eē in hoc: in qd mutatū eſt. ¶Manifeſtū igitur eſt/ ⁊ qd factuȝ(cum factum eſt)erit: ⁊ qd corruptū eſt/ne erit/ vniuerſaliter eniȝ dictū eſt/⁊ de omni mutatione:⁊ maxime eſt manifeſtum in ea q̄ eſt ſm contradictionem.Quod quidem igitur qd mutatum eſt/cū mutatum eſt:primo in illo eſt/ manifeſtum eſt. T.c.43

¶Et dicit ꝙ h̄ idē p̄t eē manifeſtū ↄſiderādo ſȝ vnāquāq̄ mutatione.Et manifeſtaṫ in mutatiōe locali.Oē.n.qd mutatū eſt:neceē eſt eē alicubi:vel in termino a quo:vel i aliq̄

alio. Sʒ qꝛ illud qḋ mutatũ eſt, iã defecit ab eo ex q̇ muta
tũ ẽ: neceẽ ẽ ꝙ ſit alibi. Aut igiẽ neceẽ, ꝙ ſit i h̃ de q̇ itẽdi
mᵘ. ſ. in termino ad quẽ. aut i alio. Et ſic ẽ in h̃ habeẽ ꝓpo
ſitũ. Si aũt i alio. Ponamᵘ ꝙ aliqḋ moueaẽ in. b. ⁊ qñ mu
tatũ eſt nõ ſit in. b. ſed in. c. tũc oportebit dicere ꝙ ẽt de. c.
muteẽ in. b. qꝛ. c. ⁊. b. nõ ſunt habita. l. ꝯñ ſe habẽtia. Opʒ
enĩʒ ꝙ tota huiᵘ mutatio ſit ꝯtinua: ⁊ in ꝯtinuis vnũ ſignũ
nõ ẽ ꝯñter ſe hñs ad alterũ: qꝛ neceſſe ẽ ꝙ cadat i medio ali
qḋ ſui gñis (vt ſupra ꝓbatũ eſt) Vñ ſequeẽ ſi illud qḋ mu
tatũ eſt, qñ mutatũ ẽ ſit in. c. ⁊ de. c. mutaẽ in. b. qḋ ẽ termi
nus ad quẽ: ꝙ qñ mutatũ eſt tunc mutaẽ in qḋ mutatũ eſt.
Qḋ ẽ ipoſſe. Nõ. n. ſimul mutari ⁊ mutatũ eẽ (vt ſup̃ di
ctũ eſt) Nihil aũt differt ſi hĩ termini. c. ⁊. b. accipianẽ in
motu locali: vel i q̃cũqꝫ alia mutatiõe. Neceſſe ẽ ḡ vtr veꝝ
eẽ, ꝙ id qḋ mutatũ eſt: qñ mutatũ eſt: ẽ i h̃ ad qḋ mutatũ ẽ
ſ. i termino ad quẽ. Et ex h̃ vlteriᵘ ꝯcludit, ꝙ illḋ qḋ factũ
eſt qñ factũ ẽ) hʒ eẽ: ⁊ qḋ corruptũ ẽ (qñ corruptũ ẽ) eſt nõ
ens. Oñſuʒ eſt. n. vſr hic de oi mutatiõe. Et maxime mani
feſtũ eſt, in mutatiõe q̇ ẽ ſʒ ꝯ̃dictionẽ (vt ex dictis pʒ.) Sic
igiẽ manifeſtũ eſt, ꝙ id qḋ mutatũ eſt, cũ pᵒ mutatũ eſt: eſt
in illo ad qḋ mutatũ eſt. Addit aũt [primo] qꝛ poſtq̃, mu
tatũ eſt ad aliqḋ poſſet exinde moueri: ⁊ ibi nõ eẽt. Sʒ qñ
primo mutatũ eſt, oportet ꝙ ibi ſit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Demonſtratio probans ꝙ illud quod mutatum eſt: eſt i
eo in quod mutatum eſt.

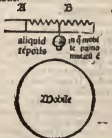

Argu. ¶ Id aũt in quo ṗmo q̃ppiã eſt mutatũ: idiuiduũ eẽ,
neceſſe ẽ. Atqꝫ id dico ṗmũ: qḋ nõ ex eo eſt tale: qꝛ
aliqḋ ipſiᵘ ẽ tale. Sit. n. diuiſibile lr̃is. a. c. deſigna
tũ, atqꝫ diuiſuʒ i. b. Si igiẽ i. a. b. aut rurſus i. b. c. ẽ
mutatũ: nõ i ipſo ṗmo. a. c. ẽ mutatũ: ſin i vtroqꝫ mu
taẽ (in vtroqꝫ. n. aut mutatũ eſſe, aut mutari neceſſe
eſt) ⁊ i toto ſane mutaẽ. at mutatũ eẽ ſupponebaẽ.
Eadẽ eſt rõ ⁊ ſi i altero mutaẽ: i altero eſt mutatuʒ.
erit. n. qḋ prius primo. quare nõ erit, id diuiſibile, in
quo eſt mutatũ. Patet igiẽ tã corruptuʒ q̃ genera
tũ: in indiuiduo corruptum eſſe ac generatum.

T.c.44 ¶ In quo aũt primo mutatũ eſt qḋ mutatũ ẽ neceſſe
atomũ eẽ. Dico aũt prĩo: qḋ nõ eſt ꝑ alteruʒ aliqḋ
ipſiᵘ eſſe, hmõi ſit. Si igiẽ diuiſibile qḋ ẽ. a. c. ⁊ diui
daẽ ſm̃. b. Si igitur in. a. mutatum eſt, aut iterum
in. b. c. nõ vtiqꝫ i primo qḋ ẽ. a. c. qḋ mutatuʒ ẽ: erit.
Si aũt trãſmutabaẽ in vtroqꝫ (neceſſe eſt. n. i vtroqꝫ
trãſmutatũ eẽ, aut trãſmutari) ⁊ vtiqꝫ in toto tranſ
mutabaẽ ſed erat mutatũ. Eadem autẽ ratio: ⁊ ſi in
hoc quidem mutaẽ, in hoc autẽ mutatum eſt. erit. n.
aliquid primo prius. quare nõ erit vtiqꝫ diuiſibile,
T.c.45 in quo mutatũ eſt. ¶ Manifeſtũ eſt igiẽ, qꝛ ⁊ quod
corruptũ eſt, ⁊ qḋ factuʒ eſt: in atomo hoc quidem
corruptum: hoc autem factum eſt.

¶ Oñdit ꝙ mutatũ eẽ ṗmo ⁊ ꝑ ſe ẽ i idiuiſibili. ⁊ dicit ꝙ il
lud tp̃s in quo pᵒ mutatũ ẽ qḋ mutatũ ẽ: neceſſe ẽ, ꝙ ſit ato
mũ. i. idiuiſibile. Quare aũt addit [pᵒ] exponit ſubdẽs ꝙ
i illo p̃ dr̃ aliqḋ mutatũ eẽ: i q̇ nõ dr̃ mutatũ eẽ rõne alicuᵘ
ſuę prtis. Sic ñ dicaẽ aliqḋ mobile mutatũ eẽ i die: qꝛ mu
tatũ ẽ i aliq̃ pte illiᵘ diei: nõ. n. p̃ muteẽ in die. Qꝫ aũt illud
tp̃is i q̇ p̃ mutatũ ẽ, ſit idiuiſibile: ſic ꝓbat. Si. n. ſit diuiſi
bile: ſit. a. c. ⁊ diuidaẽ ſʒ. b. neceẽ dicere ꝙ aut i vtroqꝫ mu
tatũ ſit. aut i vtraqꝫ pte muteẽ: aut i vna pte muteẽ: ⁊ i alia
ſit mutatũ. Sʒ ſi in vtraqꝫ pte mutatũ ẽ: nõ ṗmo mutatũ ẽ
in toto: ſʒ i pte. Si ṽo dẽ ꝙ trãſmuteẽ i vtraqꝫ pte: opor
tebit dicere ꝙ trãſmuteẽ i toto (Sic. n. dr̃ aliqḋ i toto tpe
mutari: qꝛ mutaẽ in q̃libet eius pte) Hoc aũt eſt ꝯ̃ poſitũ.
Poſitũ. n. erat: qḋ i toto. a. c. erat mutatũ. Si aũt dẽ qḋ in
vna pte mutaẽ: ⁊ i alia ſit mutatũ: ſeq̃tur idẽ icõueniẽs. ſ.
ꝙ nõ ſit p̃ mutatũ in toto: qꝛ cũ pᵒ ſit ṗor toto: ⁊ ṗus mute
tur aliqḋ in pte tp̃is q̃ in toto: ſeq̃tur ꝙ ſit aliqḋ ṗus pᵒ.
Qḋ ẽ ipoſſe. Ergo opʒ dicere, ꝙ id tp̃s i q̇ aliqḋ mutatũ ẽt
ſit idiuiſibile. Ex h̃ aũt vlteriᵘ ꝯcludit: ꝙ oẽ qḋ corruptũ ẽ
⁊ oẽ qḋ factũ ẽ: ẽ i idiuiſibili tp̃is factũ ⁊ corruptũ: qꝛ gña
tio ⁊ corruptio ſũt termini alteratiõis. vñ ſi q̃libet motᵘ
terminaẽ i iſtãti [idẽ ẽ. n. p̃ mutatũ eẽ qḋ terminari motũ]
ſeq̃tur ꝙ gñatio ⁊ corruptio ſint in iſtãti. ¶ Deide cũ dic.

¶ Demonſtratio oſtendens, ꝙ id in quo aliquid ṗmo mu
tatum eſt, non eſt tempᵘ neqꝫ aliquid diuiſibile: ſed inſtãs
⁊ indiuiſibile.

¶ Bifariã aũt dr̃, id i quo prĩo q̃ppiã ẽ mutatũ. Vno Argu.
mõ i quo ṗmo finita mutatio eſt. tũc. n. ṽe dicere lʒ
illud eẽ mutatũ. Altero in quo primo mutari cępit.
Id igiẽ qḋ i fine mutatiõis dr̃, primũ eſt, vereqꝫ dr̃
eſſe. nã ⁊ fit vt finiaẽ tãdẽ mutatio: ⁊ ẽ exitᵘ finiſue
mutatiõis. quam iã ⁊ oñdimus idiuiſibilẽ eſſe, pro
pterea qḋ vltimũ ẽ. At qḋ in principio mutationis
diciẽ primũ: id oĩno nõ eſt. Nõ eſt eniʒ mutationis
principiuʒ: nec id in quo primo tẽporis mutabiẽ.
¶ Diciẽ aũt in quo primo mutatũ ẽ, dupl̃r. Aliud q
dẽ, in quo primo ꝑfecta ẽ mutatio. tunc. n. verũ eſt
dicere ꝙ mutatũ ẽ. Aliud ṽo, in quo ṗmo cępit mu
tari. ¶ Scḋm q̃dem igiẽ finẽ mutatiõis, qḋ primũ T.c.46
dr̃, exiſtit, ⁊ eſt ꝯtingit enim ꝑfici mutationem, ⁊ eſt
mutatiõis finis: qḋ oñſum ẽ idiuiſibile eẽ, ꝑꝑ id qḋ
finis eſt. Qḋ aũt ſm̃ ṗncipiũ, oĩno nõ eſt: nõ eniʒ ṗn
cipiũ eſt mutatiõis: neqꝫ in quo priᵘ q̃s mutabaẽ.

¶ Oñdit q̃ñ in motu poſſit accipi ṗmũ. Et circa hoc duo
facit. Prĩo ꝓponit veritatẽ. Scḋo ꝓbat. ibi [Sit. n. pᵐ.] infra.
Dicit ḡ p̃, ꝙ hoc qḋ dicitẽ [in quo ṗmo mutatũ eſt aliqḋ]
poteſt itelligi dupliciter. Vno modo i quo ṗmo mutatio
eſt ꝑfecta

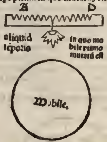
eſt pfecta vel terminata: tūc.n. vep eſt dicere, φ mutatū ē, qñ iam mutatio eſt facta. Alio mō pōt itelligi [in quo pᵐ mutatū eſt] id eſt in quo p̄ icępit mutari: nō in quo pmo fuit vep dicere, φ iā mutatū eſſet. Primo igiť mō accipiē do.ſ.ſm terminationē mutatiōis: oē in motu: ꝛ eſt in eo qō p̄ mutatū eſt. Cōtingit.n.aliqñ primo terminari mutationē: q: cuiuſlibet mutationis eſt aliquis terminus. Et h mō itellexerim⁹ qō p̄ mutatū eſt: eē idiuiſibile: ꝛ oſtenſum eſt h, hac rōne: q: eſt finis.i.terminus motus. Ois aūt terminus ꝯtinui: idiuiſibilis eſt. Sed ſi accipiať qō p̄ mutatū eſt ſcōo mō dicēdi.ſ.ſm pnᵐ.i.ſm pmā ptez motus.ſic nō eſt in quo p̄ mutatū eſt. Nō.n.eſt accipe aliqō pncipiū mutatiōis.i.aliquā primā partē mutatiōis quā nō pręcedat alia pars. Similiter etiā nō eſt accipere aliquid pmuz in tempore, in quo primo mutetur. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Sit.n.primū.a.d. hoc igiť idiuiſibile qdē non eſt. accidet.n.vt ſint hęrētia ipſa nūc. Pręterea ſi in.c. a.tpe toto quieſcit.(ponať.n.in illo qeſcere) ꝛ in.a. quoqꝫ qeſcit. Quare ſi ipm.a.d.pribus vacet: ſimul qeſcet/atqꝫ erit mutatū.in.a.nāqꝫ qeſcit/in.d.vero mutatū ē. Cūqꝫ aūt nō ſit prib⁹ vacās: diuiſibile neceſſe ē eē.atqꝫ in quauis eius parte mutatū eē. eteni a.d.diuiſo/ſi in neutra qdē pte mutatum eſt/neqꝫ in toto ſane mutatū eſt. ſin in ambabus mutať/in toto quoqꝫ mutať. φ ſi in altera eſt mutatum: nō in toto primo mutatū eſt. Quare neceſſe eſt/in quacūqꝫ eſſe mutatū. Patet igiť non eſſe/id in quo primo mutatum eſt.quippe cum diuiſiones ſint infinitę.

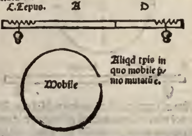
¶ Sit.n.primū in quo ſit.a.d.hoc igiť idiuiſibile qdem nō eſt/accidit.n.habita eē/ipſa nūc. Amplius ſi in.c.a.tēpore oino qeſcit: (ponať enim qeſcens:) ꝛ in.a.qeſcit. Quare ſi ipartibile eſt.a.d.ſimul quieſcet/ꝛ mutatū erit.in.a.qdem enim qeſcit.in.d.aūt
T.c.47 mutatum eſt. ¶ Quoniam aūt nō eſt ipartibile/neceſſe eſt/diuiſibile eſſe: ꝛ in quolibet hmōi mutatuz eē/diuiſo.n.ipſo.a.d. ſi neutro qdē mutatuz ē/neqꝫ in toto eſt.a.d.ſi aūt in ambobus mutatur ꝛ ī toto ſi vero in altero tm̄ mutatuz eſt/non in toto primo. quare neceſſe eſt in quolibet mutatum eſſe. Manifeſtum igitur eſt/φ non eſt in quo primo mutatum eſt.infinitę enim diuiſiones ſunt.

¶ Probať φ nō ē accipe pᵐ in quo mutatū ē ex pte pncipij. Et p̄ rōne accepta ex pte tpis. Scōo ex parte mobilis ibi
T.48. [Neqꝫ itaqꝫ in eo qō mutatū eſt.] Tertio ex pte rei i qua
2ᵒ.49. mot⁹ eſt ibi [Ipm aūt qō mutať.] Circa pᵐ ponit talē rōnē. Si eſt aliqd tpis in quo p̄ mutatū eſt: ſit illud.a.d. Hoc igiť, aut eſt diuiſibile, aut idiuiſibile. Si eſt idiuiſibile, ſequenť duo incōueniētia: quop pᵐ eſt, φ ipſa nūc in tpe ſint habita.i.ꝯſequētia. Qō qdē incōueniēs hac rōne ſequiť, φ tp̄s diuidiť, ſicut ꝛ motus (vt ſupra oñſum eſt) Si aūt aliq̄ pars motus fuerit in.a.d.neceſſe eſt dicere φ.a.d.ſit aliq̄ pars tpis: ꝛ ita tp̄s erit cōpoſitū ex idiuiſibilibus. In diuiſibile aūt tpis, eſt ipſum nūc. ſequeť ḡ φ ipſa nunc ſequēter ſe habeat in tpe. Scōm incōueniēs eſt. Ponam⁹.n. φ in tpe qō p̄cedit ipm.a.d.qō eſt.c.a.idē mobile qō ponebať moueri in.a.d.totaliter qeſcat. Si ḡ in toto.c.a.qeſcit: ſequiť φ qeſcat in.a.qō eſt aliqd eius. Si ḡ.a.d.eſt in diuiſibile (vt dcm̄ ē) ſequiť, φ ſimul aliqd qeſcat ꝛ moueatur. Cōcluſum eſt.n φ qeſcat in.c.a.ꝛ poſitū erat φ i.a.d. moueret. Idē aūt eſt.a.ꝛ.a.d.ſi.a.d.ſit idiuiſibile.ſequeť ḡ φ in eodē qeſcat, ꝛ moueať. Sed aduertendū eſt, φ nō ſequiť ſi aliqd quieſcit in toto tpe, φ qeſcat in vltimo eius idiuiſibili: q: dīſum eſt ſupra, φ in nūc, neqꝫ moueť aliqd, neqꝫ qeſcit. Sed Ariſt. hoc ꝯcludit hic, ex h qō poniť ab aduerſario: q: id tpis in quo mouetur, eſt indiuiſibile. ꝛ ſi ꝯtingit moueri in indiuiſibili tpis: ꝯtingit eadem rōne in diuiſibili tpe quieſcere. Remoto ergo φ.a.d.in quo dī p̄ moueri, ſit impartibile: relinquiť φ neceſſe ſit illud eē diuiſibile: ꝛ ex quo in.a.d.poniť p̄ moueri: ſequiť φ in quolibet eius moueať. Qō ſic pbať. Diuidať.n.ipſum.a.d.in duas ptes. Aut igiť in neutra pte mutať: aut in ambab⁹. aut in altera pte tm̄. Si in neutra mutať, ſequiť φ neqꝫ in toto. Sed ſi mutetur in ambabus ptibus tūc poterit poni φ mutatur i toto. Sed ſi in altero tm̄ moueatur, ſeqtur φ moueať i toto: ſed nō p̄: ſed rōne ptis. Quia igiť p̄ ponitur moueri in toto: opꝫ hoc accipe φ in q̄libet pte eius moueatur. Sed tp̄s diuiditur i infinitū: ſicut ꝛ qdlibet cōtinuū: ꝛ ita ſemp eſt accipe partē minorē ante partē maiorez: ſicut ſi accipere ē diez, ante m̄ēſez, ꝛ horā ante diē. Manifeſtū eſt ḡ φ nō eſt accipere aliqd tpis in quo p̄ moueatur ita.ſ. φ nō ſit accipere aliquā partez eius in qua prius moueatur. Sicut ſi daretur φ dies eſt in quo p̄ aliqd mouetur: hoc nō pōt eſſe: q: in parte eius.ſ.in prima hora diei prime mouetur q̄ȝ in toto die. ¶ Secundo ibi.

¶ Demonſtratio prima ſumpta ex parte temporis, oſtēdēs φ nō eſt accipe primū in quo mutatuȝ eſt ex pte principij.

¶ Demonſtratio ſecunda oſtendēs idē quod ſupra ex parte eiuſdem.

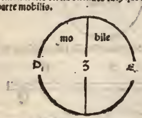
Argu. ¶ At vero nec ipſi⁹ mutati/qcq̄ȝ erit primū/qō ē mutatū. Sit.n.ipſius.d.f.mutatū primū.d.g. Nam oē qō mutať/demonſtratū eſt diuiſibile eē. Tp̄s aūt in quo.d.h.mutatū eſt/ſit.h.k. Si igiť in illo toto ipm d.g.ē mutatū/in dimidio min⁹ fuit mutatū/ꝛ prius ipſo.d.g.ꝛ hoc rurſus aliud prius: ꝛ ſic ſp. Quare nihil erit eius qō mutať/qō primū eſt mutatū. Patȝ igitur ex hiſce quę diximus: neqꝫ eius qō mutatur/neqꝫ tēporis in quo mutatur/primum aliquid eſſe.

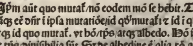
Te.c.91. cō.29.ꝛ 30.

T.c.48 ¶ Neqꝫ igitur i eo qꝺ mutatū eſt/aliqd ipſius prius eſt/qꝺ mutatū eſt. Sit enim.d.ȝ.qꝺ primo mutatuȝ eſt ipſius.d.e. Oē eni diuiſibile eē demonſtratū eſt/ qꝺ mutaꝛ. Tṗs aūt in quo.d.ȝ.mutatum eſt.t.i. Si ergo in omni.d.ȝ.mutatū eſt/in medio minus eſt qꝺ mutatū eſt/ꝛ prius eſt ipſo.d.ȝ.ꝛ iterū hoc aliud: ꝛ illo alterum/ꝛ ſic ſemper. Quare nihil erit primum
T.c.49 mutantis qꝺ mutatum eſt. ¶ Quod igitur neqꝫ in eo qꝺ mutatur neqꝫ in quo mutatur tempore nihil prius ſit: manifeſtum ex his quę dicta ſunt.

¶ Oſtēdit idē ex pte mobilis, ꝯcludēs ex pmiſſis ꝙ neqꝫ in ipſo qꝺ mutaꝛ eſt accipe aliqd qꝺ ṗ muteꝛ. Qꝺ qdē itelligēdū eſt ſm ꝙ p motū tot⁹ vel ptis, aliqꝺ determinatum ſignū ptranſiꝛ. Manifeſtū eſt.n.ꝙ ṗ ptrāſit aliqd determinatū, ṗ⁹ pars mobilis ꝛ 2°, 2°: ꝛ ſic deinceps: alioqn ſi intelligereꝛ de motu abſolute nō hēret locū qꝺ hic dr. Manifeſtū eſt enim, ꝙ ſimul mouetur totū, ꝛ oēs ptes ei⁹: ſed nō ſimul ptrāſit aliqd determinatū: ſed ſp pars ante ptē. Unde ſicut nō ē accipe pmā ptē mobilis anteqꝫ nō ſit alia minor poſita nō eſt accipe aliquā ptē mobilis, q ṗ moueatur. Et qꝛ tṗs ꝛ mobile ſilr diuiduntꝛ (vt ſupra diſſum eſt) ꝯuenienter ex eo qꝺ demonſtratū eſt de tpe, ꝯcludit idem de mobili: ꝛ pbat ſic. Sit mobile ipm.d.e.ꝛ qꝛ oē mobile diuiſibile ē: (vt ſupra pbatū eſt:) ſit pars eius q ṗ mouetur d.ȝ.ꝛ moueatur.d.ȝ. ptrāſeundo aliqꝺ determinatū ſignū in tpe qꝺ ſit.t.i. igiꝛ.d.ȝ.mutatum ē in toto h tpe: ꝙ illud qꝺ mutatū ē i medio tpis, ſit minus ꝛ prius motū qꝫ.d.ȝ. ꝛ eadē rōne erit aliud prius iſto: ꝛ iteꝝ aliud prius illo: ꝛ ſic ſemp: qꝛ tṗs in infinituꝫ diuidiꝛ. Manifeſtū eſt ergo ꝙ in mobili nō eſt accipere aliquid qꝺ ṗ mutatum eſt. Et ſic pꝫ, ꝙ primum in motu non pōt accipi: neqꝫ ex parte tpis: neqꝫ ex parte mobilis. ¶ Tertio ibi.

¶ Demonſtratio tertia oſtendēs ideꝫ quod ſupra ſumpta, ex parte mobilis.

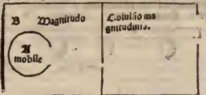
Argu. ¶ Ipm aūt quo mutaꝛ/nō eodem mō ſe hebit. Tria nāqꝫ eē dñr i ipſa mutatiōe/id qꝺ mutaꝛ: ꝛ id i quo/ atqꝫ id quo mutaꝛ. vt hō/tṗs/atqꝫ albedo. Hō igiꝛ ac tṗs/diuiſibilia ſūt. Sꝫ de albedine ē alia rō. atqꝫ tñ p accñs/oia diuiſibilia ſunt. Cui nāqꝫ albedo vel qlitas accidit/id ē diuiſibile. Nā neqꝫ in his erit ṗm q p ſe/ꝛ nō p accñs dñr diuiſibilia/qles ſunt magnitudines ipſę. Sit.n.mobile.a.b. motū ex.b.i.c.ṗm. Igiꝛ ſi idiuiſibile ſit ipm.b.c. pte vacās erit hęrēs: pte vacāti. Sin diuiſibile/erit aliqd ipſo.c. prius in qꝺ eſt mutatū/ꝛ illo rurſus aliud prius: ꝛ ſic ſemp. nunqꝫ eni/diuiſio deficit. Quare nō erit qcqꝫ pmuꝫ in qꝺ eſt mutatum. Silr res ſeſe hꝫ/ꝛ in quātitatis mutatione. nā ꝛ hęc in ꝯtinuo eſt. Patet igitur in ſolo qualitatis motu/per ſe idiuiſibile eſſe poſſe.

¶ Ipſum aut qꝺ mutaꝛ/aut ſm ꝙ mutaꝛ/non etiam ſilr ſe habebit. Tria nāqꝫ ſunt quę dicunꝛ ſm mutationeꝫ: qꝺ mutaꝛ: ꝛ in quo: ꝛ in quod mutaꝛ/vt homo: tēpus: ꝛ albū. Homo igitur ꝛ tēpus/diuiſibilia ſunt. De albo aūt alia ratio eſt/pp id qꝺ ſm accidens oia diuiſibilia ſunt. Cui.n.accidit albuꝫ aut quale: illud diuiſibile eſt. Quoniaꝫ quęcūqꝫ diuidūtur ſm ſeipſa/diuiſibilia/ꝛ nō ſm accñs/neqꝫ in his erit primū/vt in magnitudinibus. Sit enim in quo eſt.a.b.magnitudo: motū autem ſit ex.b.in.c. Primuꝫ igitur ſi indiuiſibile erit.b.c.impartibile ipartibili erit ꝯiūctū. Si vero diuiſibile/erit aliqd ipſo.c. prius/in qꝺ mutatū eſt: ꝛ illo iterū aliud/ꝛ ſic ſemper/pp id qꝺ nullo modo deficit diuiſio. Quare nō erit primū in qꝺ mutatū eſt. Silr aūt ꝛ in quātitatis mutatiōe. etenim hęc in ꝯtinuo erit. Manifeſtū igitur/ꝙ in ſola mutatione quę ſm qualitatem/contingit indiuiſibile per ſe/eſſe.

¶ Oſtēdit idē ex pte rei in q ē mot⁹. Pręmittit tñ ꝙ nō ſilr ſe hꝫ de eo[qꝺ mutaꝛ]vel vt meli⁹ dicaꝛ[ſm qꝺ mutaꝛ] ſicut de tpe ꝛ mobili. Cū.n.ſit tria accipe i mutatiōe.ſ.mobile qꝺ mutaꝛ, vt hō: ꝛ i quo mutaꝛ, vt tṗs: ꝛ i qꝺ mutaꝛ, vt albū: hoꝝ duo.ſ.tṗs.ꝛ mobile, ſunt ſp diuiſibilia. Sed de albo ē alia rō: qꝛ albū nō eſt diuiſibile p ſe: ſed tñ ipſuꝫ, qꝫ oia alia h⁹, ſunt diuiſibilia p accñs: inquātū.ſ.illud cui accidit albū, vel quęcūqꝫ alia qlitas, eſt diuiſibile. Diuiſio aūt albi p accñs, pōt eē dupľr. Uno⁹ ſm ptes qītitatiuas ſicut ſi ſupficies alba diuidaꝛ i duas ptes: albū, p accñs diuiſuꝫ erit. Alio mō ſm itēſionē ꝛ remiſſionē. Qꝺ eniꝫ vna ꝛ eadē ps ſit magis vel min⁹ alba, nō eſt ex ipſa rōne albedinis: qꝛ ſi eēt ſeparata, nō diceretꝛ ſm magis ꝛ minus: (ſicut neqꝫ ſubā ſuſcipit magis neqꝫ minus) ſed eſt ex diuerſo mō pticipādi albedinē ex pte ſubiecti diuiſibilis. Pętermiſſo igiꝛ h qꝺ diuidiꝛ p accñs: ſi accipiamus ea ſm q eſt motus q diuidunꝛ p ſe ꝛ nō p accñs: neqꝫ ēt in his erit ṗm. Et manifeſtemus h ṗ in magnitudinib⁹ in qbus ē motus localis. Sit enim magnitudo ſpatij quo eſt.a.b.ꝛ diuidaꝛ i.c. Detur g ꝙ ex.b.in.c. aliqd ṗ moueatur. Aut igitur.b.c. eſt diuiſibile, aut idiuiſibile. Si idiuiſibile: ſeqtur ꝙ ipartibile erit ꝯiūctū ipartibili (qꝛ eadē rōne ſcda pars mot⁹ erit i ipartibili (ſic.n. opꝫ diuidere magnitudinē ſicꝫ motū: vt ſupra de tpe dcm̄ eſt.) Si aūt.b.c. ſit diuiſibile: erit accipe aliqꝺ ſignū prius.i. ppinquius ipſi.b. qꝫ.c.ꝛ ſic prius mutaꝛ ex.b.i illud qꝫ i.c. Et iteꝝ illo erit accipe aliꝺ prius ꝛ ſic ſp: qꝛ diuiſio magnitudis nō deficit. Pꝫ g ꝙ nō ē accipe aliqꝺ ṗm in qꝺ mutatū ſit i motu locali. Et ſilr manifeſtū ē in mutatiōe qītitatis q eſt augmētū ꝛ decremētū: qꝛ hęc ēt mutatio ē ſm aliqꝺ ꝯtinuū.ſ.ſm qītitatē accreſcētē vel ſubtractā: q cū ſit infiᵐ diuiſibilis, nō ē in ea accipere ṗm. Et ſic manifeſtū ē, ꝙ i ſola mutatiōe q ē ſm qlitatē ꝯtingit aliqd eē idiuiſibile p ſe. Inquātū tñ ē diuiſibile p accñs: ſilr nō ē accipe ṗm in mutatiōe tali. Siue accipiaꝛ ſucceſſio mutatiōis inquātū pars poſt partē alteraꝛ. Manifeſtū ē.n.ꝙ nō erit accipere pmā partē albi, ſicut nec primā partē magnitudis. Siue accipiaꝛ ſucceſſio alterationis, ſm ꝙ aliqd idē ē albi⁹ vľ min⁹ albū: qꝛ ſubiectū ifinitis modis pōt variari ſm magis albū ꝛ minus albū. Et ſic mot⁹ alteratiōis pōt eſſe cōtinuus: ꝛ nō habens aliqd primum.

¶ Demonſtratio

¶ Demonſtratio quarta oſtendens idem qd̄ ſupra ſumpta ex parte magnitudinis. Lec.viij.

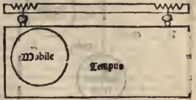
Argũ. ¶ Cũ aũt oē qd̄ mutaṫ/i tp̄e muteṫ: mutari vo i tp̄e dicaṫ: ⁊ vt i p̄mo: ⁊ vt p aliḋ: quo pacto i anno mutari dr̄/q2 mutaṫ i die/id ſane qd̄ mutaṫ in q̃cũq3 eius tp̄is pte mutari: i quo p̄mo mutaṫ/neċe ē. Id ita eē p3 qdē3/⁊ ex diffõne ipſi⁹ primi. ſic.n.ip̄3 antea diffiniebam⁹. Patebit aũt/⁊ ex biſce q̄ deiceps dicemus. Sit eni tp̄s/a.b.i quo q̄ppiã p̄io moueṫ. atq3 cũ oē tp̄s ſit diuiſibile: diuidaṫ i.c. In tp̄e igiṫ.a.c. moueṫ: aut nõ moueṫ: ⁊ eodē mõ rurſus in ip̄o.c.b. Si igiṫ neutra in pte moueṫ: in toto ſane quieſcit. alias ipoſſ̄e eſt eni3 moueri/ſi nulla in parte eius moueatur. ſin in altera tm̄ mouetur: non in.a.b.tēpore primo mouetur: per aliud eni3 in ipſo mouetur. Ergo quacunq3 in parte tp̄is moueatur/neceſſe eſt.

T.c.50 Quoniã aũt oē qd̄ mutatur: in tp̄e mutaṫ. dr̄ autē in tp̄e mutari: ⁊ ſicut p̄io: ⁊ ſicut ſ3 alterũ. vt in ãno/q2 i die mutaṫ/in q̄ p̄io tp̄e mutatur qd̄ mutaṫ: ⁊ in quolibet hmõi neceſſe mutari. Manifeſtũ igiṫ ⁊ ex diffõne.

T.c.51 primu3.n.ſic diximus ¶ S3 ⁊ ex his/manifeſtũ eſt. Sit eni3 in quo p̄io mouetur qd̄ moueṫ.x.r.⁊ diuidatur ſ3.k. oē eni3 tp̄s/diuiſibile eſt. In.x.k.tp̄e/aut mouetur/aut nõ mouetur: ⁊ ite3 in.k.r.ſilr̄. Si igiṫ in neutro mouetur: q̄eſcet itaq3 in toto. moueri eni3 in nullo hmõi quod mouetur/ipoſſ̄e. ſi vo in altero ſolũ mouetur: nõ vtiq3 i primo mouetur qd̄ eſt.x.r. ſm̄ enim vtrunq3/motus eſt. Neceſſe eſt igiṫ/in quolibet ipſius.x.k.motum ipſum eſſe.

Poſtq̃ Ph̄s oñdit q̃liter ſit accipe p̄ᵐ in mutatione ⁊ q̃liter nõ: hic oñdit ordinē eoꝝ q in motu inueniunṫ adinuicē. Et p̄ p̄mittit q̄dã neċaria ad ꝓpoſitũ oñdēdũ. 2° oñdit ꝓpoſitũ. ibi [Oñſo aũt h̄.] Dicit ḡ p̄, q̄ oē qd̄ mutaṫ, mutaṫ in tp̄e (vt ſupra oñſum eſt) S3 in tp̄e aliq̄ dr̄ aliqd mutari, du⁹. Uno mõ p̄, ⁊ p ſe. Alio mõ ſm̄ alteꝝ.i.rõne p̄tis: ſic dr̄ aliqd mutari in anno qd̄ mutaṫ in die: Hac ḡ diſtinctiõe p̄miſſa, ꝓponit qd̄ intēdit ꝓbare.ſ.ſi aliqd mutaṫ p̄ i aliq̄ tp̄e. neċe ē q̄ muteṫ i q̄liber pte illi⁹ tp̄is. Et h̄ ꝓbat du⁹. P̄io qdē3 ex diffõne eius qd̄ dr̄ p̄ᵐ. Hoc.n.dr̄ p̄ alicui ꝯuenire, qd̄ ꝯuenit ei ſm̄ quãlibet ſua3 ptē (vt in ſu⁹ q̄nt dc̄m̄ eſt) Scd̄o ꝓbat idē p rõne3. Sit n. tp̄s in q̄ p̄ aliqd moueṫ.x.r.⁊ q2 oē tp̄s ē diuiſibile, diuidatur ſm̄.k. Neċe ē ḡ dicere, q̄ i pte tp̄is q̄ ē.x.k. aut moueatur: aut nõ moueaṫ: ⁊ ſilr̄ de pte q̄ ē.k.r. Si ḡ dcaṫ q̄ i neutra haꝝ ptiũ moueṫ, ſequiṫ q̄ neq3 in toto.x.r.moueatur, ſ3 q̄eſcat i eo (q2 ipoſſ̄e ē q̄ aliqd moueaṫ in tp̄e i cui⁹ nulla pte mouetur) Si aũt dcaṫ q̄ in vna pte tp̄is moueaṫ: ⁊ nõ i alia, ſeq̄tur q̄ nõ p̄ moueatur i.x.r.tp̄e: q2 oporteret q̄ ſm̄ vtrãq3 ptē moueret: ⁊ nõ ſm̄ alterã tm̄. Neceſſe eſt ḡ dicere/ q̄ moueatur in q̄libet pte tp̄is: qd̄ ē.x.r. Et hoc eſt qd̄ demonſtrare volumus.ſ.in quo p̄ tp̄e aliqd moueṫ, in qualibet parte eius mouetur. ¶ Secundo ibi.

¶ Demonſtratio probationis, q̄ id qd̄ mouetur primo in aliquo tp̄e: mouetur in qualibet parte illius temporis.

¶ Hoc aũt demõſtrato. p3 oē qd̄ moueṫ/prius neceſſario motũ eē. Nã ſi i.a.b.tp̄e p̄mo p.f.g. ſpatiũ quippiã motu3 eſt: id qd̄ ęqua celeritate moueṫ/ſimulq3 incępit p dimidium/in dimidio tēporis/erit motu3: Quod ſi id tp̄e in eodē motũ eſt per magnitudine3 aliquã: ⁊ alteru3 per eandē neceſſe eſt/eſſe motum: Quare motum eſt id (vti diximus) quod mouetur. Argũ.

¶ Oſtenſo aũt hoc/manifeſtũ eſt/q̄ oē qd̄ mouetur/neceſſe eſt motũ eſſe prius. Si eni3.x.r.primo tp̄e/p k.l.motu3 ē magnitudinē: in medietate quod ęq̄ velociter mouetur: ⁊ ſilr̄ icępt ũ ē/mediũ erit motũ. Si aũt ęque velox in eodē tp̄e motũ eſt aliqd: ⁊ alterũ neceſſe eſt per eandem motum eſſe magnitudine3. Quare erit motum prius/quod mouetur. T.c.52

¶ Procedit ad p̄ncipale ꝓpoſitũ oñdendũ. Et circa h̄ duo facit. Primo iducit demonſtratiões ad ꝓpoſitũ oñdēdu3. 2° ꝯcludit veritatē determinatã ibi [Quare neceſſe eſt.] Circa primũ duo facit. P̄io oñdit q̄ ante oē moueri, p̄cedit mutatũ eē. Scd̄o q̄ ecõuerſo, an̄ q̄dliber mutatũ eē, p̄cedit moueri. ibi [Nõ ſolũ aũt qd̄ mutatur.] Primũ oñdit tribus rõnibus: quaꝝ p̄ᵃ talis ē. Dcaṫ q̄ in.x.r.p̄ tp̄e aliqd mobile motũ ſit p k.l. magnitudinē: manifeſtũ eſt, q̄ ſi accipiaṫ aliud mobile ęq̄ velox qd̄ ſilr̄ icępt ũ ē moueri cũ ipſo: i medietate tp̄is, motũ erit p mediũ magnitudi⁹. Cũ ḡ ſit ęq̄ velox illud mobile qd̄ ponitur moueri per totã magnitudinē: ſeq̄tur, q̄ ēt ip̄m i eodē tēpore.ſ.i medietate tp̄is.x.r. motũ ē. iã p eãdē magnitudinē: q̄.ſ.eſt pars toti⁹ magnitudinis.k.l. Seq̄tur ḡ, q̄ illõ qd̄ moueṫ: prius ē mutatũ. Ut aũt illud qd̄ hic dr̄ manifeſti⁹ itelligaṫ: ꝯſiderãdũ eſt, q̄ ſicut pũctus noiaṫ terminũ linee: ita mutatũ eē, noiaṫ terminũ mot⁹. Quãcũq3 aũt lineã vel partē linee accipias: ſp̄ ē dicere, q̄ an̄ ꝯſũmatione3 linee toti⁹, ſit accipere aliqd punctũ ſm̄ quod linea diuidatur. Et ſilr̄ ante quēlibet motũ, ⁊ ante quãcũq3 partē motus, eſt accipere aliqd mutatũ eſſe. Q2 dũ mobile eſt in moueri ad aliquem terminũ: ia3 pertranſiuit aliquod ſignũ: reſpectu cuius iam dr̄ mutatu3 eſſe. Sed ſicut punctum infra lineam eſt in potentia ante linee diuiſione3: in actu aũt qñ iam linea eſt diuiſa: cũ punctu3 ſit ipſa linee diuiſio. Silr̄ h̄ qd̄ dico, mutatũ eſſe, infra motũ ē in po⁹, qñ mot⁹ nõ ibi terminatur: ſed ſi ibi terminetur, erit in actu. Et q2 quod eſt in actu, notius eſt eo qd̄ eſt, in potentia: ideo Ariſt. probauit, q̄ illud quod ꝯtinue moueṫ, iã mutatũ, eſt aliqd per aliud mobile ęq̄ velox, cuius mot⁹ iã terminat⁹ eſt. Sicut ſi q̄s ꝓbaret, q̄ in aliqua linea, eſſet punctũ in po⁹, per hoc q̄ alia linea eiuſdem rõnis, eſſet diuiſa in actu. ¶ Secundam ratione3 ponit ibi. 2ª.58. T.c.55.

¶Demōſtratio pͥ ꝓbās ꝙ añ oē moueri ꝓcedit mutatū eē.

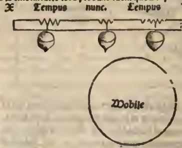

Argū. ¶Preterea: ſi i.a.b. toto/vel quouis oino tpe ꝓpea motū dicim⁹ qppiā eē: qḋ ipi⁹ vltimū nūc accipim⁹ id eſt.n. qḋ terminat: atq꜔ iter ipa nūc/ſemꝑ ē tp̄s/i cęteris ēt ſane ſilr mō motū eē/dicet. Dimidij āt ex tremū/ē ipa diuiſio. Quare ⁊ dimidio motū erit: ⁊ i q̄cūq꜔ oino pte. Semꝑ.n.ꝑ diuiſionē ꝯtinuo/tp̄s ab ipſis nūc terminatū euadit. Nō ſi oē tp̄s ē diuiſibile: ⁊ id qḋ eſt iter nūc ipſa/tp̄s eſt (vti diximus) oē profecto quod mutatur/infinities eſt mutatum.

T.c.53 ¶Amplius aūt/⁊ ſi in oī tpe qḋ ē.x.r/motū eē dicimus: aut oīo in quolibet tpe: i accipiēdo vltimum ipſius tpis nūc (hoc eni determinās ē/⁊ mediū ipſorū nunc/tēpus ē) ⁊ i alijs ſilr dicetur motū eē. Medietatis aūt vltimum/diuiſio ē. Quare ⁊ in medio motū erit: ⁊ oīo in q̄libet partiū. Semꝑ eni ſimul cū diuiſione/tp̄s ē determinatū ab ipſis nūc. Si igitur oē tp̄s diuiſibile ē/mediū aūt ipſoꝝ nunc/tēpus eſt/omne quod mutatur/infinite mutatum erit.

¶Que talis ē. In toto tpe.x.r. vel i quocūq꜔ alio, dr aliqd mutatū eē, ꝑ h̄ ꝙ accipit vltimū nūc ipi⁹ tpis: nō ꝙ i nunc moueat aliqd: ſ꜔ qr i nūc terminat mot⁹. Vn̄ h̄ nō accipit mutatū eē, ꝑ eo qḋ ē aliqū moueri: ſ꜔ ꝑ eo qḋ ē terminari, motū. Jḋ aūt nec̄e ē terminari motū i vltio nūc tpis mēſurātis motū: q: ipꝫ nūc determinat tp̄s. i. ē termin⁹ ipi⁹: ſic pūctū, linee. Et oꝫ oē tp̄s eē mediū iter duo nūc: ſic linea ē iter duo pūcta. Qr ḡ moueri ē i tpe: ſeqtur ꝙ motū eē, ſit i nūc, qḋ ē termin⁹ tpis. Et ſi ita ē de motu q ē i toto tpe: oꝫ ēt ꝙ ſilr dicat de ptib⁹ mot⁹, q̄ ſūt i ptib⁹ tpis. Jā.n. oſtēſuꝫ ē, ꝙ ſi aliqd mouet ꝑ i toto tpe: ꝙ mouet i q̄libet pte tpis. Quelibet āt ps tpis accepta, terminat ad aliqḋ nūc. Opꝫ.n. ꝙ vltimū medietatis tpis ſit [diuiſio].i. ipꝫ nūc, qḋ diuidit iter duas ptes tpis. Quare ſeqt, ꝙ illḋ qḋ mouet ꝑ totū, ſit prius motū i medio, ꝓp nūc qḋ determinat mediū. Et eadē rō ē, de q̄libet alia pte tpis. Qualitercūq꜔ enim diuidat tp̄s: ſp iueniet q̄libet ps tpis determinaria duob⁹ nūc: ⁊ poſt pͫ nūc tpis mēſurātꝭ motū: qḋcūq꜔ aliud nūc accipiat, i eo iā motū ē: qr illḋ nūc qḋcūq꜔ accipiat, eſt termin⁹ tpis mēſurātꝭ motū. Qr igit oē tp̄s diuiſibile ē i tpa: ⁊ oē tp̄s ē mediū iter duo nūc: ⁊ in oī nūc qḋ ē vltimū tpis mēſurātꝭ motū: aliqd motū ē (ſic̄ ꝓbatū eſt) ſeqt ꝙ oē qḋ mutat, ſit infinities mutatū: qr mutatū eē ē termin⁹ mot⁹: ſic̄ pūctū linee, ⁊ nūc tpis. Sic̄ ḡ i q̄libet linea ē ſignare infinities pūctū añ pūctū: ⁊ i q̄libet tpe infinities nūc añ nūc (ꝓp h̄ ꝙ vtrūq꜔ ē diuiſibile i infinitū) ita in q̄libet moueri, ē ſignare infinities mutatū eē: qr mot⁹ eſt in infinitū diuiſibilis: ſicut linea ⁊ tp̄s (vt.ō ꝓbatū ē.) ¶Tertiā rōnē ponit ibi.

¶Demonſtratio ſcḋa probans idem quod ſupra.

¶Preterea/ſi id qḋ ꝯtinue mutat/⁊ nō ē corruptū/ neq꜔ ceſſauit a motu: aut mutari aut eē mutatū i q̄cūq꜔/nec̄e ē/ vt mutet aūt i ipſo nūc fieri neqt: i quocūq꜔ ſane tpis pūcto mutatū ſit ipm/neceſſe ē. Quare ſi temporis puncta ſint infinita: omne nimirum quod mutatur: infinities eſt mutatuꝫ. Argū.

¶Ampli⁹ aūt/ſi cōtinue qḋ mutatur/⁊ nō corrūpit/ neq꜔ pauſat a mutatione: aut mutari/aut mutatum eſſe/neceſſe eſt in quolibet: in ipſo autē nūc/non eſt mutari: neceſſe mutatuꝫ eſſe ſm vnumquodq꜔ ipſorum nunc. Quare ſi ipſa nunc infinita ſunt/neceſſe eſt omne quod mutatur/infinite mutatuꝫ eſſe. T.c.54

¶Que talis ē. Oē qḋ mutat [ſi non corrūpit: neq꜔ pauſat a mutatiōe].i. neq꜔ deſinit moueri, q̄ſi ꝯtinue mutatū neceſſe eſt, ꝙ in quolibet nūc tpis in quo mouet: vel mutet: vel ſit mutatum. Sꝫ in nūc nō mutet (vt oñſum eſt) Ergo neceſſe ē, ꝙ in quolibet nūc tpis mēſurātis motū ꝯtinuū, ſit mutatū. Sed i q̄libet tpe ſunt infinita nūc: qr nunc eſt diuiſio tpis: ⁊ tp̄s eſt in infinitū diuiſibile: ḡ oē qḋ mutat eſt infinities mutatū. Et ita ſequit, ꝙ ante omne moueri, ſit mutatū eſſe: nō quaſi extra ipſum moueri exiſtens: ſed in ipſo: vt terminans aliquam partem eius. ¶Scḋo ibi.

¶Nō ſolū aūt id quod mutatur/neceſſe eſt eē mutatum: ſed ēt ipſum mutatū: prius mutetur/neceſſe ē. Argū.

¶Non ſolū autē quod mutatuꝫ/neceſſe eſt mutatū eſſe: ſed etiā mutatuꝫ/neceſſe prius mutari. T.c.55

¶Probat ꝙ ecōuerſo, ante oē mutatū eſſe, ꝓcedat mutari. Et ꝑ ex pte tpis. Scḋo ex pte rei ſm quam ē motus. ibi. [Amplius aūt in magnitudine.] Circa pͫ tria facit. Prio ꝓponit ꝓpoͫ. Scḋo demōſtrat qḋdā neceſſariū ad ꝓbādū ꝓpoſitū. ibi [Oē.n. qḋ ex q̄dā.] Tertio iducit ꝓbatiōnem pncipalis ꝓpoſiti. ibi [Qm igit.] Dic̄ ḡ p̄ꝙ non ſolū oē qḋ mutat, nec̄e eſt mutatū eē iā: ſed ēt oē qḋ mutatū ē neceſſe ē prius mutari: qr mutatū eē ē, terminus ei⁹ qḋ ē moueri. Vn̄ oꝫ ꝙ añ mutatū eē ꝓcedat moueri. ¶Scḋo ibi. T.57. infra. T.56.

¶Oē nāq꜔ qḋ ex quopiā in qppiā ē mutatū: i tpe eſt mutatū. Sit.n. i ipſo nūc ex.a. mutatū i.b. in eodē igit nunc i quo eſt/in.a. mutatū nō eſt. nā ⁊ in.a. ⁊ i b. ſimul erit. Ipſuꝫ nāq꜔ mutatū: non eē in hoc ipſo/ cuꝫ eſt mutatū: antea demonſtrauimus. Quod ſi in alio ſit mutatū: inter illa profecto mediū tēpus erit. Non ſunt enim hęrentia ipſius tpis puncta. Argū.

¶Oē.n. quod ex quodā i qddam mutatuꝫ eſt: in tpe

mutatū ē. Sit.n.in ipſo nūc ex.a.in.b.mutatū/ergo in eodē qdez nūc/in quo ē in ipſo.a.nō mutatum ē: ſilr enim/eēt in ipſo.a.ꝛ i.b. Nō.n.mutatum eſt:qm̄ mutatū ē/qđ nō ē i hoc/oñſum eſt prius. Si vero in alio ē:i medio erit tp̄s. Nō.n.ꝯiūcta erat/ipſa nūc.

Ponit qđdam neceſſarium ad ꝓpoſiti ꝓbationē.ſ ꝙ oē qđ mutat̄ ex quodā in qddā:ſit mutatū in tpe. Sed aduerte ꝙ hic mutatū eē,nō eſt idē qđ terminari motū. Supra eni oñſuz ē,ꝙ id tp̄is in q̄ ꝑ oī mutatū eē eſt īdiuiſibile: ſꝫ accipit̄ hic mutatū eē,ſm̄ ꝙ ſignificat ꝙ aliqđ prius mouebat̄ iq̄ſi dicat:eē qđ mouebat̄:mouebat̄ in tpe: Et h̄ ꝓbat ſic. Si h̄ nō eſt veꝝ: ſit aliqđ mutatū ex.a.i.b.id eſt,ex vno termino i alteꝝ,in ipſo nūc. Hoc poſito, ſequit̄ ꝙ qñ eſt ī ipſo.a.id eſt in termino a quo,in eodē nūc nōdū eſt mutatū:qꝛ iā ſupra oſtenſum ē:ꝙ illud qđ mutatū eſt,qñ mutatū eſt,nō eſt in termino a quo:ſꝫ magis in termino ad quē: ſequeret̄ ḡ ꝙ ſimul eſſet in.a.ꝛ in.b. Opꝫ ḡ dicere, ꝙ in alio nūc ſit in.a.ꝛ i alio nūc mutatū ſit. Sꝫ iter q̄libet duo nūc,ē tp̄s mediū,qꝛ duo nūc nō pñt eē ſibi ꝯiuncta imediate:vt ſupra oñſuz eſt. Relinquit̄ ergo,ꝙ oē qđ mutat̄:mutatur in tpe. Videt̄ aūt id qđ hic ꝯcludit̄:habere inſtantiā:in gñone ꝛ corruptione,inter quoꝝ terminos,non eſt aliqđ mediū. Si.n.inter nunc,in quo ē in termino a quo: ꝛ inter nūc,in quo eſt in termino ad quē,ſit tp̄s mediū: ſequet̄,ꝙ aliqđ ſit mediū inter eſſe,ꝛ non eſſe: qꝛ in illo medio tpe id qđ mutat̄,neqꝫ eēt ens,neqꝫ nō ens. Sed qꝛ rō q̄ hic ponit̄ demonſtratiua eſt:opꝫ id qđ hic dī,aliquo mō etiā in gñone ꝛ corruptiōe ſaluari: ita tñ, ꝙ aliquo mō eēt

Le.17. hę mutationes ſint momētaneę: cum non poſſit eſſe aliqđ

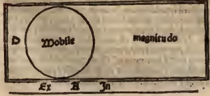
T.c.69 medium inter extrema earū. Eſt igitur dōm,ꝙ illud qđ mutat̄ de nō eē i eē,vel ecōuerſo,nō eſt ſimul in nō eē ꝛ eēt ſꝫ ſic̄ in.8.dicetur:nō eſt dare vltimū inſtans,in quo id qđ generat̄,ſit nō ens:ſed eſt dare primum inſtans in quo eſt: ita ꝙ in tpe p̄cedēti illud inſtans,eſt non ens. Inter tēpus aūt,ꝛ inſtans ꝙ terminat motū,nō eſt aliqđ mediuz:ꝛ ſic nō opꝫ ꝙ ſit medium inter eſſe ꝛ nō eſſe. Sed qꝛ tēpus qđ p̄cedit inſtans quo ꝑ eſt qđ generat̄ mēſurat aliquem motū:ſequit̄ ꝙ ſicut illud inſtans in quo ꝑ eſt quod generat̄, eſt terminus p̄cedētis tpis menſurantis motum:ita incipere eſſe,eſt terminus p̄cedētis motus. Si ergo generatio dicat̄ ipſa inceptio eſſendi:ſic eſt terminus motus:ꝛ ſic eſt in inſtanti:qꝛ terminari motum qđ eſt mutatum eēt

T.c.44 eſt in indiuiſibili tpis(vt ſupra oſtenſum eſt)Si autem generatio accipiatur ipſa inceptio eſſendi cum toto motu p̄cedente:cuius eſt terminus:ſic nō eſt in inſtanti,ſed in tempore:ita ꝙ,in toto tempore precedenti eſt non ens: illud quod generatur: ꝛ in vltimo inſtanti eſt ens. Et ſimiliter dicendum eſt,de corruptione. Tertio ibi.

Demonſtratio ꝓbans,ꝙ oē qđ mouet̄ mouet̄ in tēpore.

In nunc tpis.

Cū igit̄ i tpe ſit mutatū:tp̄s aūt omne ſit diuiſibile/in dimidio ſanc mutatū eſt: ꝛ in dimidij dimidio rurſus:ꝛ ſic ſemper. Quare antea mutabatur. Argu.

Quoniam igitur in tpe mutatū eſt: tp̄s aūt oē diuiſibile:i medio aliud erit mutatum:ꝛ iteꝝ in illius medio aliud:ꝛ ſic ſemp. Quare mutabitur prius. T.c.56

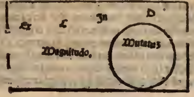
Probat principale ꝓpoſitum tali rōne. Omne qđ mutatum eſt:in tpe mutabat̄(vt ꝓbatū eſt):oē aūt tp̄s,eſt diuiſibile:qđ aūt in aliquo tpe mutat̄, in qualibet pte illius tpis mutatur:ergo opꝫ dicere,ꝙ illud qđ mutatum eſt in toto aliquo tpe:mutabat̄ prius in medietate tpis:ꝛ iterū in medietate medietatis:ꝛ ſic ſemper ꝓcedēt̄:pp h̄ ꝙ tēpus eſt infinitum diuiſibile. Ergo ſequitur,ꝙ omne quod mutatum eſt,prius mutabatur:ꝛ ita ante omne mutatum eſſe,p̄cedit mutari. Deinde cum dicit.

Preterea id qđ dictū ē/in magnitudine magis ē manifeſtum/ꝓpterea qđ magnitudo ꝯtinuū eſt/in q̄ mutatur id qđ mutat̄. Sit enim ex.c.qppiā mutatū i.d. Sit igit̄.c.d.idiuiſibile ſit/partibus vacāti/partibus ꝑfecto vacās hęrebit. Qđ ſi id fieri nequeat/ mediū ipſum magnitudinē eſſe/neceſſe eſt/diuiſibileqꝫ eē:in infinita. Quare prius in illa mutat̄.omne ergo mutatum/prius mutari/neceſſe eſt. Argu.

Amplius aūt i magnitudine manifeſtius ē qđ dicitur/ꝓpter id quod continua eſt magnitudo.in q̄ mutatur qđ mutat̄. Sit.n.mutatū ex.c.in.d. Ergo ſi idiuiſibile ipꝫ.c.d.ipartibile erit ipartibili ꝯiūctū. Qm̄ aūt h̄ ipoſſe eſt/neceē ē/magnitudinē eē qđ inter eſt/ꝛ in infinita diuiſibile. Quare ſi in illa mutatur prius/neceē ergo/oē qđ mutatum eſt/mutari prius. T.c.57

Oñdit idē rōne accepta ex pte eius ſm̄ qđ mutabat̄. Et primo q̄tū ad motus q̄ ſunt i q̄titate. Scđo q̄tū ad alias mutationes.ibi [Eadē.n.demonſtratio eſt.] Dicit ḡ ꝑ,ꝙ h̄ qđ ocm̄ eſt ex pte tpis cōiter ad oēm mutationē: manifeſtius pōt accipi ex parte magnitudinis:ꝙ magnitudo ē manifeſtior q̄ꝫ tp̄s:ꝛ magnitudo cōtinua,eſt ſicut ꝛ tēpus:ꝛ in ea aliquid mutat̄.ſ.illud quod mouet̄ ſm̄ locum, vel qđ mouetur ſm̄ augmentū ꝛ decrementum. Sit ergo aliquid mutatum ex.c.in.d. Non aūt poteſt dici ꝙ totuz qđ eſt.c.d.ſit indiuiſibile:qꝛ opꝫ ꝙ.c.d.ſit pars alicuius magnitudinis:ſicut motus qui eſt ex.c.in.d.eſt pars motus totius. Similiter enim diuiditur magnitudo ꝛ motus(vt ſupra oñſuz eſt)Si aūt aliqđ idiuiſibile ſit ps magnitudinis,ſequit̄ ꝙ duo ipartibilia erūt imediate ꝯiūcta:qđ eſt ipoſſe(vt ſup̄ oñſum eſt) Nō ḡ pōt dici,ꝙ totū.c.d.ſit idiuiſibile. Ergo neceē eſt,ꝙ id qđ ē iter.c.ꝛ.d.ſit q̄dā magnitudo:ꝛ p ꝯñs ꝙ in ifinitū diuidi poſſit. Sed ſp prius mutat̄ in pte magnitudinis: q̄ꝫ ſit mutatū p totā magnitudinē:ḡ neceē eſt,oē qđ mutatū eſt:prius mutari: ſicut neceſſe eſt,ꝙ ante quālibet magnitudinē totā ſit ps eius. Scđo ibi. T.58.

Demōſtratio ꝓbās,ꝙ ante oē mutatū eē p̄cedit mutari.

Argū. ❡ Eadē eſt.n.ꝛ in hiſce q̄ non ꝯtinua ſunt/demonſtratio/vt in contrarijs: ꝛ in hiſce q̄ ꝯtradictoriam ſubeunt oppoſitionē. Sumemus eni id tēpus i quo eſt mutatum: ꝛ eadem rurſus dicemus.

T.c.58 ❡ Eadē eni demonſtratio eſt/ꝛ in non ꝯtinuis: vt in contrarijs/ꝛ cōtradictiōe. Accipiemus eni tēpus i quo mutatuꝫ eſt: ꝛ iteruꝫ eadeꝫ dicemus.

❡ Oñdit ꝙ idē neċe ē eē in illis mutatiōib⁹, q̄ nō ſunt ſm aliq̄ ꝯtinua: ſicut de alteratiōe q̄ ē iter ꝯria ꝗlitatē: ꝛ de gñone ꝛ corruptiōe, q̄ ſunt iter ꝯdictorie oppoſita. Lꝫ.n. in his nō poſſit hoc demonſtrari ex pte rei ſm quā eſt motus: accipieť tñ tp̄s in quo ſunt hꝰ mutatiōes: ꝛ eodeꝫ mō procedetur. Sic igitur in tribus mutationibus.ſ. alteratione, ꝛ corruptione, ꝛ generatione, hꝫ locū ſola prima rō: in alijs aūt tribus.ſ. augmēto ꝛ decremento ꝛ loci mutatione, habet locum vtraqꝫ. ❡ Deinde cum dicit.

Argū. ❡ Quare muteť ipſuꝫ mutatū: ꝛ mutatū ſi id qd̄ mutať/neceſſe ē. atqꝫ mutari/prius ē ipſo mutatū eē. ꝛ mutatū eē/ipſo mutari: ac nunq̄ꝫ p̄mū ſumeť. Cā āt hui⁹ eſt: ptibus vacās/nō eē vacanti partib⁹ hęrēs. In infinitum.n. ipſa diuiſio pficiſcitur: vt in creſcentibus ac decreſcentibus intueri lineis/licet.

❡ Quare neceſſe eſt/mutatuꝫ oē/mutari prius: ꝛ qd̄ mutatur/mutatū eſſe: ꝛ ē ipſo mutari/mutatum eſſe prius: ipſo aūt mutatū eē/mutari: ꝛ nullo mō cōprehenditur primū. Cā aūt huiōi eſt: nō eſſe ipartibile impartibili cōiunctuꝫ. In ifinitū eni/diuiſio eſt/ſicut in ijs quę augmentantur ꝛ minuuntur/lineis.

❡ Concludit pncipale ppoſitū. Et p̄ in eōi. 2° ſpālr ꝗtū ad gñonē ꝛ corruptionē. ibi [Manifeſtū igiť.] Cōcludit ḡ p̄

T.59. ex p̄miſſis, ꝙ neċe ē oē mutatū: prius mutari: ꝛ qd̄ mutať: prius eē mutatū. Et ſic verū ē dicē, ꝙ h̄ ipſo qd̄ eſt mutari: prius ē mutatū eē: ꝛ iteꝝ h̄ ipo qd̄ ē mutatū eē: ē prius mutari. Et ita manifeſtū fit, ꝙ nullo mō cōprehēdiť aliqd p̄m. Et hꝰ cā ē: qꝛ i motu nō ꝯiūgiť ipartibile ipartibili. ita ꝙ totus mot⁹ cōponať ex ipartibilib⁹: qꝛ ſi h̄ eēt, eēt accipe aliqd̄ p̄m: ſꝫ h̄ aūt nō eſt veꝝ: qꝛ mot⁹ ē diuiſibilis i infinitū: ſicut ēt ꝛ lineę q̄ in ifinitū diminuunť p diuiſionē: ꝛ in infinitū augmētanť p additionē oppoſitā diminutioni: dū.ſ. qd̄ ſubtrahiť ab vno alteri additť (vt in tertio eſt oñſum) Manifeſtū eſt.n. in linea, ꝙ ante quālibet ptē lineę, ē accipere pūctū i medio illi⁹ ptis: ꝛ añ illud pūctū mediū, ē accipere aliquā ptē lineę: ꝛ ſic in ifinituꝫ. Nō tñ linea ē ifinita: qꝛ ante p̄m pūctū lineę, nō ē aliq̄ ps lineę. Et ſilr ꝯſiderādū ē i motu: qꝛ cū q̄libet ps mot⁹ ſit diuiſibilis: añ quālibet partē motus, eſt accipe idiuiſibile aliqd̄ i medio illi⁹ ptis qd̄ eſt mutatū eē: ꝛ añ illud idiuiſibile, ē accipe ptē mot⁹: ꝛ ſic in infinitū. Nō tñ ſeqtur, ꝙ mot⁹ ſit infinitus: qꝛ ante primuꝫ idiuiſibile motus, nō eſt aliqua pars motus. Illud tamen primū indiuiſibile, nō dꝛ mutatum eſſe: ſicut nec primum punctum lineę dicitur diuiſio. ❡ Scdo ibi.

Argū. ❡ Quę cū ita ſint: pꝫ neċe eē/ꝛ id qd̄ ē fcm̄/fieri pri⁹/ ꝛ id qd̄ fit/antea factū eē/mō diuiſibilia atqꝫ ꝯtinua ſint. Nō tñ ſp qd̄ fit/fcm̄ ē prius. ſꝫ iterdū aliud: ceu illi⁹ aliqd/vt i ędib⁹/fundamētuꝫ. Silr fit: ꝛ i eo qd̄ corrūpiť: ꝛ corrupto. ineſt.n. ei qd̄ fit: ꝛ ei qd̄ corrūpiť ifinito/q̄dā. quippe cuꝫ ꝯtinuuꝫ ſit/vtrunqꝫ. ꝛ ipoſſe ē/aut fieri nō fcm̄ aliqd: aut fcm̄ eē/nō fiens aliqd. Silr ꝛ i ipſo corrūpi/atqꝫ corruptuꝫ eē. Sp.n. corruptū eē/añcedit corrūpi: ꝛ corrūpi/corruptum eē. Pꝫ igiť/ꝙ id qd̄ ē fcm̄: pri⁹ neċe ē fieri: ꝛ id qd̄ fit/antea fcm̄ eē. Eſt.n. oīs magnitudo oē qꝫ tp̄s/diuiſibile ſp. Quare i q̄cūqꝫ ſit: nō erit i illo vt primo.

❡ Manifeſtuꝫ igiť/qm̄ qd̄ fcm̄ ē: neċe eſt fieri prius: T.c.59
ꝛ qd̄ fit fcm̄ eē: q̄cūqꝫ diuiſibilia ꝛ ꝯtinua ſunt. Nō tñ ſp qd̄ fit: ſed aliud aliqñ: vt illius aliqd: ſicut domus fundamētuꝫ. Silr autē/ꝛ in eo qd̄ corrūpiť/ꝛ qd̄ corruptuꝫ ē: mox eniꝫ ineſt ei qd̄ fit. ꝛ qd̄ corrumpitur (cuꝫ ſit ꝯtinuuꝫ/infinitū qddā. ſꝫ nō ē fieri: niſi aliqd fcm̄ ſit prius: neqꝫ fcm̄ eſſe/niſi fiat aliqd: ſilr aūt/ꝛ in corrūpi/ꝛ in corruptuꝫ eſſe. Semp.n. erit ipſo corrumpi/corruptuꝫ eē prius: corrupto āt eſſe: corrūpi. Manifeſtuꝫ igiť/qꝛ qd̄ fcm̄ eſt/neceſſe ē fieri prius/ꝛ qd̄ fit/factuꝫ eē. Oīs enim magnitudo/ꝛ oē tēpus/ſemp diuiſibilia ſunt. Quare in quocunqꝫ ſit aliquid/non erit vtiqꝫ ſicut in primo.

❡ Oñdit idē ſpālr i gñone ꝛ corruptiōe. ❡ Et h̄ iō, qꝛ alr ſe hꝫ mutatū eē, ad mutari i gñone ꝛ corruptiōe: ꝛ aliter i alijs. In alijs.n. mutatū eē, ꝛ mutari, ē ſm idē: ſic alteratū eē: ꝛ alterari ē ſm albū. Nā alterari, ē mutari ſꝫ albedinē, alteratū aūt eſſe: ē mutatū eē ſm albedinē. Et idē dōm eſt in motu locali, ꝛ augmēto, ꝛ decremēto. Sꝫ in gñone ſm aliud eſt mutatū eē: ꝛ ſm aliud mutari. Nā mutatū eſſe, eſt ſm formā: mutari vero, nō eſt ſm negationē formę q̄ nō ſuſcipit magis ꝛ min⁹ ſm ſe: ſꝫ mutari ē ſm aliqd adiunctū negationi, qd̄ ſuſcipit magis ꝛ minus: qd̄ eſt q̄litas. Et iō gñatuꝫ eē, eſt termin⁹ eius qd̄ ē alterari, ꝛ ſilr corruptū eē. Et qꝛ mot⁹ denoiať a termino ad quē (vt in p̄n° q̄nti dcm̄ eſt) ip̄ꝫ alterari, qꝛ hꝫ duos terminos.ſ. formā ſubālē, ꝛ q̄litatē: dur noiať: qꝛ p̄t dici ꝛ alterari: ꝛ fieri ꝛ corrūpi. Et h̄ mō accipit h̄ fieri ꝛ corrūpi, p ip̄o alterari ſm ꝙ terminať ad eē vel nō eē. Uñ dīc ꝙ illud [qd̄ fcm̄ ē: neċe ē prius fieri: ꝛ illud qd̄ fit neċe eſt fcm̄ eē: quęcūqꝫ tñ ſunt diuiſibilia ꝛ ꝯtinua.] Qd̄ qdē poniť (vt Cōmētator dicit) ad excludēdū q̄dā q̄ idiuiſibiliter fiūt, abſqꝫ motu ꝯtinuo: ſicut itelligere ꝛ ſentire: q̄ ēt non dñr mot⁹ niſi ęquiuoce: vt in 3° de aīa dꝛ. Uel p̄t dici aliter, ꝙ h̄ Phs addidit, vt accipiať generatio cū toto motu ꝯtinuo p̄cedēte. Sed id qd̄ fit prius T.28.
fcm̄ eē diuerſimode iueniť i diuerſis. Quędā.n. ſūt ſimplicia q̄ hñt ſimplicē gñonē: ſicut aer aut ignis. Et in iſtis nō generať ps ante ptē: ſꝫ ſil gñať ꝛ alterať totū, ꝛ pts, ꝛ in talib⁹ id qd̄ fcm̄ ē ipſummet prius fiebat: ꝛ qd̄ fit, ipſummet prius fcm̄ ē, pp ꝯtinuitatē alteratiōis p̄cedētis. Quędam vero ſunt cōpoſita ex diſſimilib⁹ ptib⁹: quoꝝ ps gñať poſt ptē: ſicut i aiali pri⁹ gñať cor: ꝛ i domo fundamētū: ꝛ i iſtis qd̄ fit prius fcm̄ eſt: nō ipſummet: ſed aliqd eius. Et h̄ eſt qd̄ ſubdit ꝙ [nō ſp id qd̄ fit: pri⁹ ipſummet fcm̄ ē: ſꝫ aliqñ aliqd ei⁹ fcm̄ eſt: ſicut fundamētū domus.] Sed qꝛ opꝫ deuenire ad aliquā ptē q̄ tota ſimul fit: opꝫ ꝙ in aliq̄ pte id qd̄ fit fcm̄, ſit ſm aliquē terminū acceptum i alteratiōe p̄cedēti. Sicut dū gñať aial iam fcm̄ ē cor: ꝛ dū gñatur cor, iaꝫ fcm̄ ē aliqd: nō qdē aliq̄ ps cordis: ſꝫ aliq̄ alteratio facta ē, ordinata ad gñonē cordis. Et ſicut dcm̄ eſt de gñone: intelligendum eſt de corruptione. Statim.n. ei quod fit, ꝛ corrūpitur, ineſt quoddā infinitū cum ſit ꝯtinuum: qꝛ ipſum fieri ꝛ ipſum corrumpi: continuuꝫ eſt. Et iō non eſt fieri. niſi vbi aliquid factū ſit prius: nec ē aliquid factū eſſe: niſi fiat prius. Et ſilr dicendum eſt de corrūpi, ꝛ de corruptū eſſe. Semp.n. corruptuꝫ eſſe, ē prius ipſo corrumpi: ꝛ corrūpi, eſt prius h̄ qd̄ ē corruptuꝫ eē. Unde manifeſtū eſt, ꝙ oē qd̄ factū eſt, neċe ē prius fieri: ꝛ oē qd̄ fit, neċe ē prius factum eſſe aliquo mō. Et hoc iō qꝛ oīs magnitudo, ꝛ omne tempus

pus ſunt i infinitũ diuiſibilia. Et idõ in quocũqʒ tpe ſit ali-
quid: hoc nõ erit ſicut i primo: qꝛ erit accipe partem prio-
rem. Et hoc qđ dictuʒ ẽ de generatione ꝛ corruptione, in-
telligendum eſt ẽt de illuminatiõe, q̃ eſt terminus motus
localis corpis illuminãtis: ſicut generatio ꝛ corruptio,
eſt terminus alterationis. Lec. ix.

Argũ. ❡ Cũ aũt oẽ qđ mouet in tpe moueat. in maioreqʒ
maiorẽ magnitudinẽ trãſeat: fieri pfecto non põt
vt magnitudinẽ ifinito in tpe trãſeat qcqʒ finitã, mõ
non per ipſam eandem ſemper, nec per aliquã eius
partem, ſed per totam, toto in tempore, moueatur.

T.c.60 Quoniã aũt oẽ qđ mouet in tpe mouet, ꝛ
in pluri maior magnitudo: in infinito tẽ-
pore impoſſe eſt moueri p magnitudinẽ
finitam non eandem ſemp, ꝛ nõ illius ali
quid, quod mouetur, ſed in omni per omnem.

Poſtq̃ Phs determinauit de diuiſiõe mot⁹: hic de-
terminat de finito ꝛ ifinito l motu: ſicut eni
diuiſio ptinet ad rõnem ↄtinui: ita finitũ ꝛ ifinitũ. Sicut
aũt ſupra oñdit, ꝙ diuiſio ſimul inuenit i motu, magnitu-
dine, tpe, ꝛ mobili: ita oſtẽdit hic, idẽ de infinito. Uñ cir-
ca h̃ tria facit. Primo oñdit, ꝙ ifinitũ ſılr inuenit i magni-
tudine, ꝛ tpe. Scđo ꝙ ſılr cuʒ his iuenit ẽt in mobili. ibi
T.63. [Demõſtratis aũt his ꝛc.] Tertio ꝙ ſılr inuenit i motu.
T.64. ibi [Qm̃ aũt neqʒ finitũ ꝛc.] Circa pᵐ duo facit. Primo
oñdit ꝙ ſi magnitudo ẽ finita: tps nõ põt eẽ ifinitũ. Scđo
ꝙ ecõuerſo: ſi tps ẽ finitũ, ꝙ magnitudo nõ põt eẽ ifinita.
T.12. infra, ibi [Eadẽ aũt rõ ꝛc.] Circa pᵐ duo facit. Prio pponit qđ
intẽdit. Scđo pbat ppoſitum ibi [Qđ igit ſi aliqđ mo-
ueat.] Prio ḡ repetit duo q̃ ſunt neccĩa ad ppoſitũ oñden
dũ, quoꝝ vnũ ẽ, ꝙ oẽ qđ mouet, in tpe mouet. Scđʒ ẽ, ꝙ
in pluri tpe ab eodẽ mobili, ptrãſitur maior magnitudo.
Et ex his duob⁹ ſuppoſitis itẽdit pbare tertiũ. ſ. ꝙ ipoſſe
ſit in tpe infinito, ptranſire magnitudinẽ finitã. Qđ tñ hic
intelligẽdũ eſt, ꝙ nõ reiteret illud qđ mouet p eandẽ ma
gnitudinẽ: aut p aliquã partem eius multoties: ſed ita ꝙ
in toto tpe, moueat p totã magnitudinẽ. Et addidit h̃, vt
pſeruaret ſe, a motu circulari q ẽ ſup magnitudiẽ finitã: ꝛ
tñ põt eẽ in tpe ifinito (vt ipſe dicet in. 8.) Secundo ibi.

Argũ. ❡ Pʒ igit ſi qppiã ęqua moueat celeritate, neceẽ
finitã magnitudinẽ illud finito in tpe ptrãſire. Sum
pta nãqʒ pte q̃ mẽſurauerit totã, in tot ęq̃lib⁹ tpib⁹,
quot ſunt magnitudis ptes: totã illã pfecto magni
tudinẽ ptrãſibit. Quare, cũ haꝝ quęqʒ, finitę ſit q̃ti
tatis: ꝛ oẽs nũero, ſint finitę, tps ẽt ipſum pfecto fi
nitũ erit. Tñ enim toties erit, q̃tũ eſt tps partis to
ties repetitum, quot ſunt magnitudinis partes.

❡ Quod igit ſi aliqd moueatur ęque velociter, ne-
ceſſe eſt finitũ in finito moueri: manifeſtũ eſt. Acce
pta eni pte q̃ mẽſurabit totũ in ęq̃libus tpibus tan
tis, quot ptes ſunt, p totã motũ ẽ. Quare, qm̃ hę fi-
nitę ſũt, ꝛ q̃titate vnaq̃qʒ, ꝛ tot modis oẽs: ꝛ tps
vtiqʒ erit finitũ. Toties enim erit tm̃, q̃tum tẽpus,
qđ eſt ptis multiplicatiuũ. ẜm multitudinẽ ptium.

❡ Probat ppoſitũ. Et p̃, ſi det mobile ꝙ ęque velociter
moueat p totã magnitudinẽ. Scđo ſi nõ vniformiter ꝛ re-
T.61. gulr moueat. ibi [Sed ſi nõ ſit ꝛc.] Dicit ḡ p̃i ꝙ ſi ſit ali-
qđ mobile, qđ ęque velociter moueat p totũ: neceſſe ẽ. ꝙ
ſi ptrãſit finitã magnitudinẽ: ꝙ h̃ ſit i tpe finito. Accipia-
tur. n. vna ps magnitudinis q̃ mẽſurat totũ: puta ſi tertia
vel q̃rta ps magnitudis. Si ḡ mobile ęque velociter mo-
ueat p totũ: ꝛ ęq̃ velox ẽ, ꝙ ęq̃le ſpatiũ i ęq̃li tpe ptrãſitiſſe
quit ꝙ i ęq̃lib⁹ tpib⁹: ꝛ tot q̃t ſũt ptes magnitudis ptrã-
ſeat mobile totã magnitudinẽ: puta ſi accepta ſit q̃rta ps
magnitudinis, eã ptrãſibit i aliq̃ tpe: ꝛ alia q̃rtã i alio tpe
ęq̃li: ꝛ ſic totã magnitudinẽ ptrãſit i q̃tuor ęq̃lib⁹ tpibus.
Qꝛ ḡ ptes magnitudis ſũt finitę nũero: ꝛ vnaq̃qʒ ẽt ẽ fini-
ta ẜʒ q̃titatẽ: ꝛ tot modis ptrãſit oẽs ptes. ſ. i totidẽ tpi-
b⁹ ęq̃lib⁹, ſeqt ꝙ totũ tps i q̃ ptrãſit totã magnitudinẽ, ſit
finitũ. Mẽſurabit. n. a tpe finito: qꝛ erit toties tm̃, q̃tũ ẽ
tps i q̃ ptrãſit ptẽ, quoties magnitudo tota, ẽ tãta quãta ẽ
ps: ꝛ ſic totũ tps erit multiplicatũ ẜm multiplicationem
ptiũ. Oẽ aũt multiplicatũ, menſurat ab ſub multiplici: ſic
duplũ a dimidio: ꝛ triplũ a triplo: ꝛ ſic de alijs. Tps aũt
q̃ ptrãſit ptẽ ẽ finitũ: qꝛ ſi det ꝙ ſit ifinitũ: ſequet ꝙ i ęq̃li
tpe ptrãſeat totũ ꝛ ptẽ: qđ eſt ↄ̃ id qđ ſuppoſitũ eſt. Et ſic
opʒ, ꝙ totũ tps ſit finitũ: qꝛ nullũ ifinitũ mẽſurat a finito.
Sed qꝛ poſſet aliqs dicere, ꝙ lʒ ptes magnitudis ſint ęq̃
les: ꝛ mẽſurent totã magnitudinẽ: tñ põt ↄtingere ꝙ ptes
tpis nõ ſũt ęq̃les: ſicut qñ nõ eſt ęqualis velocitas in toto
motu: ꝛ ſic tps quo mouet p ptẽ magnitudinis, nõ mẽſu-
rabit tps, quo mouet p totam. Ideo conſequenter ibi.

❡ Nihil aũt intereſt, ꝛ ſi nõ ęqua celeritate moueat. Argũ.
Sit. n. ſpatiũ qdẽ a. b. finitũ, qđ infinito i tpe ptrãſi
uit. tẽpus aũt infinitũ. c. d. Si igit p priorẽ aliã alia
ptẽ, motũ eẽ neceſſe ẽ, pʒ in priori tpis pte poſterio-
riue aliã, aliãue ptrãſiuiſſe. Semp. n. maiore i tpe p
aliã motũ erit. idqʒ non minus fiet, ſiue ęq̃, ſiue non
ęq̃ celeritate muteť: ꝛ ſiue itẽdat mot⁹, ſiue remitta
tur, ſiue i eodẽ pſiſtat. Accipiat itaqʒ ps aliq̃ ſpatij,
q̃ metiet. a. b. lõgitudinẽ totã atqʒ. a. f. lrĩs deſigne-
tur. Hãc igit aliq̃ in pte trãſiuit tpis ifiniti. quippe
cũ ipoſſe ſit eã i ifinito tpe trãſijſſe. totũ eni ſpatiuʒ,
in ifinito ptrãſit. Et rurſus ſi aliã ſumpſero tantam
quãta ẽ ipſa. a. e. neceſſe ẽ, ꝛ hanc eadẽ rõne finito i
tpe tranſijſſe: ꝛ ſic vſqʒ ad vltimã pficiſcar. Cũ igi-
tur ifiniti qdẽ nulla ſit ps q̃ metiet ipſum: vt pʒ (fie-
ri. n. nõ põt, vt ifinitũ ex finitis ęq̃lib⁹, ꝛ ię qualibus
ↄſtet: ppterea ꝙ ea q̃ multitudine magnitudineqʒ
ſunt definita, ſiue ęq̃lia, ſiue ineq̃lia ſint, menſurari
tandẽ aliquo vno poſſunt. ſpatiũ aũt finitũ q̃titate
partis. a. f. mẽſuret) finito pfecto in tpe, tale etiam
mobile p magnitudinẽ. a. b. finitã, moueť. Simili-
ter, ꝛ de q̃ete, dicendũ eſt. Quare fieri nõ põt: vt idẽ
vnũqʒ generetur ſemp vel corrumpatur.

❡ Sed ſi nõ ſit ęque velociter, differt nihil. Sit. n. in T.c.6.
quo. a. ꝛ. b, ſpatiũ finitũ: qđ motũ ſit i infinito tpe, ꝛ
tps ifinitũ in quo. c. d. Si igit neceſſe ẽ prius alteꝝ
altero motũ eẽ. Hoc aũt manifeſtũ, ꝙ tpis in prio-
ri ꝛ poſteriori, alterũ motũ ẽ. Semp. n. in pluri, alte
rũ erit motũ eẽ: ſiue ęq̃ velociter mutet: ſiue nõ ęque
velociter mutet: ꝛ ſiue intẽdat mot⁹, ſiue remittat:
ſiue maneat, nihil min⁹. Accipiat igit aliqd. a. b.
ſpatij, qđ ſit. a. e. qđ menſurat. a. b. Hoc itaqʒ, infini
ti in quodam factum eſt tpe. in infinito. n. non põt
eſſe. eteni in infinito eſt. Et iterum alterum iam ſi
accipiamus quantum eſt. a. e, neceſſe in infinito tem
pore eſſe. Omne enim in infinito: ꝛ ſic accipiens,
Qm̃ aũt, infiniti quidem nulla pars eſt que menſu-

Argr. ¶ Eadez eſt.n.ꝛ in hiſce q̄ non ꝯtinua ſunt/demonſtratio/vt in contrarijs: ꝛ in hiſce q̄ ꝯtradictoriam ſubeunt oppoſitionē. Sumemus eni id tēpus i quo eſt mutatum: ꝛ eadem rurſus dicemus.

T.c.58 ¶ Eadē eni demonſtratio eſt/ꝛ in non ꝯtinuis: vt in contrarijs/ꝛ cōtradictiōe. Accipiemus eni tēpus i quo mutatuz eſt: ꝛ iteruz eadez dicemus.

¶ Oñdit ꝙ idē neceē eē in illis mutatiōib⁹, q̄ nō ſunt ſm aliq̄ ꝯtinua: ſicut de alteratiōe q̄ ē iter ꝯria ꝗlitates: ꝛ de gñone ꝛ corruptiōe, q̄ ſunt iter ꝯdictoīe oppoſita. Lz.n. in his nō poſſit hoc demonſtrari ex pte rei ſm quā eſt motus: accipiet tñ tp̄s in quo ſunt hꝰ mutatiōes: ꝛ eodez mō procedetur. Sic igitur in tribus mutationibus. ſ. alteratione, ꝛ corruptione, ꝛ generatione, hz locū ſola prima rō: in alijs aūt tribus. ſ. augmēto ꝛ decremento ꝛ loci mutatione, habet locum vtraq3. ¶ Deinde cum dicit.

Argr. ¶ Quare muteſ ipſuz mutatū: ꝛ mutatū ſi id qd̄ mutaſ/neceſſe ē. atq3 mutari/prius ē ipſo mutatū eē. ꝛ mutatū eē/ipſo mutari: ac nunq̄3 p̄mū ſumeſ. Cā āt huiꝰ eſt: ptibus vacās/nō eē vacanti partibꝰ hērēs. In infinitum.n. ipſa diuiſio pficiſcitur: vt in creſcentibus ac decreſcentibus intueri lineis/licet.

¶ Quare neceſſe eſt/mutatuz oē/mutari prius: ꝛ qd̄ mutatur/mutatū eſſe: ꝛ ē ipſo mutari/mutatum eſſe prius: ipſo aūt mutatū eē/mutari: ꝛ nullo mō cōprehenditur primū. Cā aūt hmōi eſt: nō eſſe ipartibile impartibili cōiunctuz. In iſinitū eni/diuiſio eſt/ſicut in ijs quę augmentantur ꝛ minuuntur/lineis.

¶ Concludit pncipale ppoſitū. Et p̄ in cōi. 2° ſpālr q̄tū ad gñonē ꝛ corruptionē. ibi [Manifeſtū igiſ.] Cōcludit ḡ p ex p̄miſſis, ꝙ neceē ē oē mutatū: prius mutari: ꝛ qd̄ mutaſ: prius eē mutatū. Et ſic verꝫ ē dicē, ꝙ h ipſo qd̄ eſt mutari: prius ē mutatū eē: ꝛ iterꝫ h ipo qd̄ ē mutatū eē: ē prius mutari. Et ita manifeſtū fit, ꝙ nullo mō cōpręhēdiſ aliqd p̄ᵐ.

T.59. Et hꝰ cā ē: qꝛ i motu nō ꝯiūgiſ ipartibile ipartibili. ita ꝙ totus motꝰ cōponaſ ex ipartibilibꝰ: qꝛ ſi h eēt, eēt accipe aliqd̄ p̄mū: h aūt nō eſt verꝫ: qꝛ motꝰ ē diuiſibilis i infinitū: ſicut ēt ꝛ linee q̄ in iſinitū diminuunſ p diuiſionē: ꝛ in infinitū augmētanſ p additionē oppoſitā diminutioni: dū. ſ. qd̄ ſubtrahiſ ab vno alteri addiſ (vt in tertio eſt diſſum) Manifeſtū eſt.n. in linea, ꝙ ante quālibet ptē lineę, ē accipere pūctū i medio illiꝰ ptis: ꝛ añ illud pūctū mediū, ē accipere aliquā ptē lineę: ꝛ ſic in iſinituz. Nō tñ linea ē iſinita: qꝛ ante p̄ᵐ pūctū lineę, nō ē aliq̄ ps lineę. Et ſilr ꝯſiderādū ē i motu: qꝛ cū q̄libet ps motꝰ ſit diuiſibilis: añ quālibet partē motus, eſt accipe idiuiſibile aliqd̄ i medio illiꝰ ptis qd̄ eſt mutatū eē: ꝛ añ illud idiuiſibile, ē accipe ptē motꝰ: ꝛ ſic in infinitū. Nō tñ ſeqtur, ꝙ motꝰ ſit infinitus: qꝛ ante primuz idiuiſibile motus, nō eſt aliqua pars motus. Illud tamen primū indiuiſibile, nō dr mutatum eſſe: ſicut nec primum punctum lineę dicitur diuiſio. ¶ Scdō ibi.

Argr. ¶ Quę cū ita ſint: pꝫ neceē eē/ꝛ id qd̄ ē fcm̄/fieri priꝰ/ꝛ id qd̄ fit/antea factū eē/mō diuiſibilia atq3 ꝯtinua ſint. Nō tñ ſp qd̄ fit/fcm̄ ē prius. ſꝫ iterdū aliud: ceu illiꝰ aliqd/vt i ędibꝰ/fundamētuz. Silr fit: ꝛ i eo qd̄ corrūpiſ: ꝛ corrupto. ineſt.n. ei qd̄ fit: ꝛ ei qd̄ corrūpiſ iſinito/q̄dā. quippe cuz ꝯtinuuz ſit/vtrunq3. ꝛ impoſſe ē/aut fieri nō fcm̄ aliqd: aut fcm̄ eē/nō fiens aliqd. Silr ꝛ i ipſo corrūpi/atq3 corruptuz eē. Sp.n. corruptū eē/añcędit corrūpi: ꝛ corrūpi/corruptum eē. Pꝫ igiſ/ꝙ id qd̄ ē fcm̄: priꝰ neceē ē fieri: ꝛ id qd̄ fit/antea fcm̄ eē. Eſt.n. oīs magnitudo oēq3 tp̄s/diuiſibile ſp. Quare i q̄cūq3 ſit: nō erit i illo vt primo.

¶ Manifeſtuz igiſ/qm̄ qd̄ fcm̄ ē: neceē eſt fieri prius: ꝛ qd̄ fit fcm̄ eē: q̄cūq3 diuiſibilia ꝛ ꝯtinua ſunt. Nō tñ ſp qd̄ fit: ſed aliud aliqñ: vt illius aliqd: ſicut domus fundamētuz. Silr autē/ꝛ in eo qd̄ corrūpiſ/ꝛ qd̄ corruptuz ē: mox eniz ineſt ei qd̄ fit. ꝛ qd̄ corrumpitur (cuz ſit ꝯtinuuz/infinitū qddā. ſꝫ nō ē fieri: niſi aliqd fcm̄ ſit prius: neq3 fcm̄ eſſe/niſi fiat aliqd: ſilr aūt/ꝛ in corrūpi/ꝛ in corruptuz eſſe. Semp.n. erit ipſo corrumpi/corruptuz eē prius: corrupto āt eſſe: corrūpi. Manifeſtuz igiſ/qꝛ qd̄ fcm̄ eſt/neceſſe ē fieri prius/ꝛ qd̄ fit/factuz eē. Oīs enim magnitudo/ꝛ oē tēpus/ſemp diuiſibilia ſunt. Quare in quocunq3 ſit aliquid/non erit vtiq3 ſicut in primo. T.c.59

¶ Oñdit idē ſpālr i gñone ꝛ corruptiōe. ¶ Et h iō, qꝛ alr ſe hꝫ mutatū eē, ad mutari i gñone ꝛ corruptiōe: ꝛ aliter i alijs. In alijs.n. mutatū eē, ꝛ mutari, ē ſm idē: ſic alteratū eē: ꝛ alterari ē ſm albū. Nā alterari, ē mutari ſꝫ albedinē, alteratū aūt eſſe: ē mutatū eē ſm albedinē. Et idē dōm eſt in motu locali, ꝛ augmēto, ꝛ decremēto. Sꝫ in gñone ſm aliud eſt mutatū eē: ꝛ ſm aliud mutari. Nā mutatū eſſe, eſt ſm formā: mutari vero, nō eſt ſm negationē formę q̄ nō ſuſcipit magis ꝛ minꝰ ſm ſe: ſꝫ mutari ē ſm aliqd adiunctū negationi, qd̄ ſuſcipit magis ꝛ minus: qd̄ eſt q̄litas. Et iō gñatuz eē, eſt terminꝰ eius qd̄ ē alterari, ꝛ ſilr corruptū eē. Et qꝛ motꝰ denoīaſ a termino ad quē (vt in pnᵒ gnri dcm̄ eſt) ip̄ꝫ alterari, qꝛ hꝫ duos terminos. ſ. formā ſubālē, ꝛ q̄litatē: durᶜ noiaſ: qꝛ p̄t dici ꝛ alterari: ꝛ fieri ꝛ corrūpi. Et h mō accipit h fieri ꝛ corrūpi, p ipo alterari ſm ꝙ terminaſ ad eē vel nō eē. Vñ dic̄ ꝙ illud [qd̄ fcm̄ ē: neceē ē prius fieri: ꝛ illud qd̄ fit neceē eſt fcm̄ eē: quęcūq3 tñ ſunt diuiſibilia ꝛ ꝯtinua.] Qd̄ qdē poniſ (vt Cōmētator dicit) ad excludēdū q̄dā q̄ idiuiſibiliter fiūt, abſq3 motu ꝯtinuo: ſic̄ itelligere ꝛ ſentire: q̄ ēt non dr̄ motꝰ niſi ęquiuoce: vt in 3° de aīa dī. Vel p̄t dici aliter, ꝙ h Phs addidit, vt accipiaſ generatio cū toto motu ꝯtinuo p̄cedēte. Sed id qd̄ fit prius fcm̄ eē diuerſimode iueniſ i diuerſis. Quędā.n. ſūt ſimplicia q̄ hñt ſimplicē gñonē: ſic̄ aer aut ignis. Et in iſtis nō generaſ ps ante ptē: ſꝫ ſil' gñaſ ꝛ alteraſ totū, ꝛ ptes, ꝛ in talibꝰ id qd̄ fcm̄ ē ipſummet prius fiebat: ꝛ qd̄ fit, ipſummet prius fcm̄ ē, pp ꝯtinuitatē alteratiōis p̄cedētis. Quędam vero ſunt cōpoſita ex diſſimilibꝰ ptibꝰ: quoꝝ ps gñaſ poſt ptē: ſicut i aīali priꝰ gñaſ cor: ꝛ i domo fundamētū: ꝛ i iſtis qd̄ fit prius fcm̄ eſt: nō ipſummet i ſed aliqd eius. Et h eſt qd̄ ſubdit ꝙ [nō ſp id qd̄ fit: priꝰ ipſummet fcm̄ ē: ſꝫ aliqñ aliqd eiꝰ fcm̄ eſt: ſicut fundamētū domus.] Sed qꝛ opꝫ deuenire ad aliquā ptez q̄ tota ſimul ſit: opꝫ ꝙ in aliq̄ pte id qd̄ fit fcm̄, ſit ſm aliquē terminū acceptum i alteratiōe p̄cedēti. Sicut dū gñaſ aīal iam fcm̄ ē cor: ꝛ dū gñatur cor, iaꝫ fcm̄ ē aliqd: nō qdē aliq̄ ps cordis: ſꝫ aliq̄ alteratio facta ē, ordinata ad gñonē cordis. Et ſic̄ dcm̄ eſt de gñone: intelligendum eſt de corruptione. Statim.n. ei quod ſit, ꝛ corrūpitur, ineſt quoddā infinitū cum ſit ꝯtinuum: qꝛ ipſum fieri ꝛ ipſum corrumpi: continuuz eſt. Et iō non eſt fieri. niſi vbi aliquid factū ſit prius: nec ē aliquid factū eſſe: niſi fiat prius. Et ſilr dicendum eſt de corrūpi, ꝛ de corruptū eſſe. Semp.n. corruptuz eſſe, ē prius ipſo corrumpi: ꝛ corrūpi, eſt prius h qd̄ ē corruptuz eē. Unde manifeſtū eſt, ꝙ oē qd̄ factū eſt, neceē ē prius fieri: ꝛ oē qd̄ fit, neceē ē prius factum eſſe aliquo mō. Et hoc iō qꝛ oīs magnitudo, ꝛ omne tem T.28.

puo ſunt i infinitũ diuiſibilia. Et idõ in quocũqȝ tpe fit ali/
quid:hoc nõ erit ſicut i primo:qꝛ erit accipe partem prio/
rem. Et hoc qđ dictũ ẽ de generatione ꝛ corruptione, in
telligendum eſt ẽt de illuminatiõe, q̃ eſt terminus motus
localis corpis illuminãtis : ſicut generatio ꝛ corruptio,
eſt terminus alterationis. Lec. ix.

Argũ. ❡Cũ aũt oẽ qđ mouet, in tpe moueat. in maioreqȝ/
maiorẽ magnitudinẽ trãſeat: fieri pfecto non põt/
vt magnitudinẽ ifinito in tpe trãſeat qcq̃ȝ finitã/ mõ
non per ipſam eandem ſemper / nec per aliquã eius
partem/ſed per totam/toto in tempore / moueatur.

T.c.60 Quoniã aũt oẽ qđ mouet, in tpe mouet/ ꝛ
in pluri maior magnitudo: in infinito tẽ/
pore/impoſe eſt moueri p magnitudinẽ
finitam non eandem ſemp/ ꝛ nõ illius ali
quid/quod mouetur/ſed in omni per omnem.

Poſtq̃ Phs determinauit de diuiſiõe mot⁹ ibi de
terminat de finito ꝛ ifinito i motu: ſicut eni
diuiſio ptinet ad rõnem ꝯtinui: ita finitũ ꝛ ifinitũ. Sicut
aũt ſupra oñdit, q̄ diuiſio ſimul inuenit i motu, magnitu/
dine, tpe, ꝛ mobili: ita oſtẽdit nũc, idẽ de infinito. Unñ cir/
ca hoc tria facit. Primo oñdit, q̄ ifinitũ ſilr iuenit i magni/
tudine, ꝛ tpe. Scđo q̄ ſilr cuȝ his iuenit ẽt in mobili. ibi
T.63. [Demõſtratis aũt his ꝛc.] Tertio q̄ ſilr inuenit i motu.
T.64. ibi [Qm̃ aũt neqȝ finitũ ꝛc.] Circa p^m duo facit. Primo
oñdit q̄ ſi magnitudo ẽ finita: tps nõ põt eẽ ifinitũ. Scđo
q̄ ecõuerſo: ſi tps ẽ finitũ, q̄ magnitudo nõ põt eẽ ifinita.
T.12. ibi [Eadẽ aũt rõ ꝛc.] Circa p^m duo facit. Prio pponit qđ
infra, intẽdit. Scđo pbat ppoſitum ibi [Qđ igit ſi aliqd mo/
ueat.] Prio ḡ repetit duo q̃ ſunt necia ad ppoſitũ oñden
dũ, quoꝝ vnũ ẽ, q̄ oẽ qđ mouet, in tpe mouet. Scđȝ ẽ, q̄
in pluri tpe ab eodẽ mobili, ptrãſitur maior magnitudo.
Et ex his duob⁹ ſuppoſitis itẽdit pbare tertiũ. ſ. q̄ ipoſe
ſit in tpe infinito, ptranſire magnitudinẽ finitã. Qđ tñ ſic
intelligẽdũ eſt, q̄ nõ reiteret illud qđ mouet p eandẽ ma
gnitudinẽ: aut p aliquã partem eius multoties: ſed ita q̄
in toto tpe, moueat p totã magnitudinẽ. Et addidit hoc, vt
pſeruaret ſe, a motu circulari q ẽ ſup magnitudie finita: ꝛ
tñ põt eẽ in tpe ifinito (vt ipſe dicet in. 8.) Secundo ibi.

Argũ. ❡Pȝ igit ſi qppiã ꝫqua moueat celeritate, neceẽ/ eẽ/
finitã magnitudinẽ illud finito in tpe ptrãſire. Sum
pta nãqȝ pte q̃ mẽſurauerit totã/ in tot ꝫq̃lib⁹ tpib⁹/
quot ſunt magnitudis ptes: totã illã pfecto magni
tudinẽ ptrãſibit. Quare/ cũ haꝝ quęqȝ/ finitę ſit q̃ȝti
tatis: ꝛ oẽs nũero/ ſint finitę/ tps ẽt ipſum pfecto fi
nitũ erit. Tm̃ enim toties erit/ q̃ȝtũ eſt tps partis to
ties repetitum/ quot ſunt magnitudinis partes.
❡Quod igit ſi aliqd moueatur ꝫque velociter/ ne/
ceſſe eſt finitũ in finito moueri: manifeſtũ eſt. Acce
pta eni pte q̃ mẽſurabit totũ in ꝫq̃libus tpibus tan
tis/ quot ptes ſunt/ p totã motũ ẽ. Quare/ qm̃ hę fi/
nitę ſũt/ ꝛ q̃ȝtitate vnaq̃qȝ/ ꝛ tot modis oẽs: ꝛ tps/
vtiqȝ erit finitũ. Toties enim erit tm̃/ q̃ȝtum tẽpus/
qđ eſt ptis multiplicatiuũ. ſm multitudinẽ ptium.
❡Probat ppoſitũ. Et p̃, ſi oet mobile q̄ ꝫque velociter
moueat p totã magnitudinẽ. Scđo ſi nõ vniformiter ꝛ re/
T.61. gulr moueat. ibi [Sed ſi nõ ſit ꝛc.] Dicit ḡ p̃i q̄ ſi ſit ali/
qđ mobile, qđ ꝫque velociter moueat p totũ: neceſſe ẽ, q̄
ſi ptrãſit finitã magnitudinẽ: q̄ hoc ſit i tpe finito. Accipia/
tur. n. vna ps magnitudinis q̃ mẽſurat totũ: puta ſi tertia
vel q̃rta ps magnitudis. Si ḡ mobile ꝫque velociter mo/
ueat p totũ: ꝛ ꝫq̃ velox ẽ, q̄ ꝫq̃le ſpatiũ i ꝫq̃li tpe ptrãſiriſe
quit q̄ i ꝫq̃lib⁹ tpib⁹: ꝛ tot qt ſũt ptes magnitudis ptrã/
ſeat mobile totã magnitudinẽ: puta ſi accepta ſit q̃rta ps
magnitudinis, eã ptrãſibit i aliq̃ tpe: ꝛ alia q̃rtã i alio tpe
ꝫqũ. ꝛ ſic totã magnitudinẽ ptrãſit i q̃tuor ꝫq̃lib⁹ tpibus.
Qꝛ ḡ ptes magnitudis ſũt finitę nũero: ꝛ vnaqȝ ẽt ẽ fini/
ta ſꝫ q̃ȝtitatẽ: ꝛ tot modis ptrãſit oẽs ptes. ſ. i totidẽ tpi/
b⁹ ꝫq̃lib⁹, ſeqt q̄ totũ tps i q̃ ptrãſit totã magnitudinẽ, ſit
finitũ. Mẽſurabit. n. a tpe finito: qꝛ erit toties tm̃, q̃ȝtũ ẽ
tps i q̃ ptrãſit ptẽ, quoties magnitudo tota, ẽ tãta quãta ẽ
ps: ꝛ ſic totũ tps erit multiplicatũ ſm multiplicationem
ptiũ. Oẽ aũt multiplicatũ, menſurat ab ſub multiplicitiũ
duplũ a dimidio: ꝛ triplũ a triplo: ꝛ ſic de alijs. Tps autẽ
q̃ ptrãſit ptẽ ẽ finitũ: qꝛ ſi dicet q̄ ſit ifinitũ: ſequet q̄ i ꝫq̃li
tpe ptrãſeat totũ ꝛ ptẽ: qđ eſt ꝯ id qđ ſuppoſitũ eſt. Et ſic
opȝ, q̄ totũ tps ſit finitũ: qꝛ nullũ ifinitũ mẽſurat a finito.
Sed qꝛ poſſet aliqs dicere, q̄ lȝ ptes magnitudis ſint ꝫq̃
les: ꝛ mẽſurent totã magnitudinẽ: tñ põt ꝯtingere q̄ ptes
tpis nõ ſũt ꝫq̃les: ſicut qñ nõ eſt ꝫqualis velocitas in toto
motu: ꝛ ſic tps quo mouet p ptẽ magnitudinis, nõ mẽſu/
rabit tps, quo mouet p totam. Ideo conſequenter ibi.
❡Nihil aũt intereſt/ ꝛ ſi nõ ꝫqua celeritate mouet. Argũ.
Sit. n. ſpatiũ qdẽ a.b. finitũ/ qđ infinito i tpe ptrãſi
uit. tẽpus aũt infinitũ. c.d. Si igit p priorẽ aliã alia
ptẽ/ motũ eẽ neceſſe ẽ/ pȝ in priori tpis pte poſterio/
riue aliã/ aliãue ptrãſiuiſſe. Semp. n. maiore i tpe p
aliã motũ erit. idqȝ non minus fiet/ ſiue ꝫq̃/ ſiue non
ꝫq̃ celeritate mutet: ꝛ ſiue itẽdat mot⁹/ ſiue remitta
tur/ ſiue i eodẽ pſiſtat. Accipiat itaqȝ ps aliq̃ ſpatij/
q̃ metiet. a.b. lõgitudinẽ totã atqȝ. a.f. lrĩs deſigne/
tur. Hãc igit aliq̃ in pte trãſiuit tpis ifiniti. quippe
cũ ipoſe ſit eã i ifinito tpe trãſijſſe. totũ eni ſpatiũ/
in ifinito ptrãſit. Et rurſus ſi aliã ſumpſero tantam
quãta ẽ ipſa. a.e. neceſſe ẽ/ ꝛ hanc eadẽ rõne finito i
tpe tranſijſſe: ꝛ ſic vſqȝ ad vltimã pficiſcar. Cũ igi/
tur ifiniti qdẽ nulla ſit ps q̃ metiet ipſum: vt pȝ (fie/
ri. n. nõ põt/ vt ifinitũ ex finitis ꝫq̃lib⁹/ ꝛ iꝫqualibus
ꝯſtet: pptera q̄ ea q̃ multitudine magnitudineqȝ
ſunt definita / ſiue ꝫq̃lia/ ſiue iꝫq̃lia ſint/ menſurari
tandẽ aliquo vno poſſunt. ſpatiũ aũt finitũ q̃ȝtitate
partis. a.f. mẽſuret) finito pfecto in tpe/ tale etiam
mobile p magnitudinẽ. a.b. finitã/ mouet. Simili/
ter/ ꝛ de qete/ dicendũ eſt. Quare fieri nõ põt: vt idẽ
vnũqȝ generetur ſemp vel corrumpatur.
❡Sed ſi nõ ſit ꝫque velociter/ differt nihil. Sit. n. in T.c.6.
quo. a. ꝛ. b/ ſpatiũ finitũ: qđ motũ ſit i infinito tpe/ ꝛ
tps ifinitũ in quo. c.d. Si igit neceſſe ẽ prius alteꝝ
altero motũ eẽ. Hoc aũt manifeſtũ/ q̄ tpis in prio/
ri ꝛ poſteriori/ alterũ motũ ẽ. Semp. n. in pluri/ alte
rũ erit motũ eẽ: ſiue ꝫq̃ velociter mutet: ſiue nõ ꝫque
velociter mutet: ꝛ ſiue intẽdat mot⁹/ ſiue remittat:
ſiue maneat/ nihil min⁹. Accipiat igit aliqd. a.b.
ſpatij/ qđ ſit. a.e. qđ menſurat. a.b. Hoc itaqȝ/ infini
ti in quodam factum eſt tpe. in infinito. n. non põt
eſſe. etenim in infinito eſt. Et iterum alterum iam ſi
accipiamus quantum eſt. a.e/ neceſſe in infinito tem
pore eſſe. Omne enim in infinito: ꝛ ſic accipiens/
Qm̃ aũt/ infiniti quidem nulla pars eſt que menſu/

ret(impoſſibile.n.infinitū eē ex finitis/⁊ ęqualibus ⁊ inęq̄libus:ꝑꝑ id qđ mēſurāt finita multitudine ⁊ magnitudine a quodā vno/ſiue ęq̄lia/ſiue inequalia ſint finita aūt magnitudine nihil min⁹. ſpatiū āt finitū quātis q̄ ſūt.a.e. mēſuratᷓ) ergo in īfinito tpe a.b.mouetur.Siſr aūt/⁊ in qete. Quare neqꝫ fieri: neqꝫ corrumpi poſe eſt ſemper/aliqd vnum ⁊ idē.

¶ Oſtendit ꝙ hoc nihil differt q̄ꝫtū ad ꝓpoſitū. Sit enim a.b.ſpatiū finitū,ꝙ ꝑtrāſitū ſit in tpe īfinito.qđ ē.c.d. Neceſſe eſt aūt in oi motu,ꝙ prius ꝑtrāſeatᷓ vna ps q̄ꝫ altera: ⁊ hoc ēt manifeſtū eſt,ꝙ in priori pte tēporis ⁊ poſteriori altera ⁊ altera pars magnitudinis ptranſitur: ⁊ ita opꝫ ꝙ neqꝫ duę partes magnitudinis ꝑtrāſeantᷓ i vna ⁊ eadē parte tpis:neqꝫ ꝙ i duab⁹ ptib⁹ tpis ꝑtrāſeatᷓ vna ⁊ eadeꝫ ps magnitudinis:⁊ ſic opꝫ ꝙ i aliquo tpe ꝑtrāſita ē aliq̄ pars magnitudinis:ꝙ i pluri tpe ꝑtrāſeatᷓ nō ſolū illa pars magnitudinis:ſꝫ ēt cū hac ⁊ altera:⁊ hͦ indifferēter:ſiue ęque velociter moueatᷓ mobile,ſiue nō:vel p hͦ ꝙ velocitas ſemper magis ac magis intenditur, ſicut in motib⁹ nālibus: vel per hͦ ꝙ magis ⁊ magis remittitur:ſicut in motibus violentis. His igitur ſuppoſitis,accipiatur aliq̄ ps ſpatij.a.b.quę qdem pars ſit.a.e.⁊ menſuret totum.a.b. ita.ſ.ꝙ ſit aliquota pars eius vel tertia vel quarta. Hęc igitur ps ſpatij pertrāſita,eſt in aliquo tpe finito. Nō.n.poteſt dari ꝙ ſit pertrāſita in tēpore īfinito:q2 totū ſpatiū pertrāſitū eſt in tpe infinito:⁊ i minori pertrāſitur pars q̄ꝫ totū. Itē accipiamus aliā partē ſpatij quę ſit ęqualis parti.a.e.⁊ eadeꝫ rōne neceſſe eſt,ꝙ hęc ps ptranſeatur in tpe finito: q2 totū ſpatiū ꝑtrāſitur in tpe infinito: ⁊ ſic ſemp accipiēdo accipiā tot tpa finita,quot ſunt partes ſpatij:ex qbus ꝯſtituetᷓ totū tēpus in q̄ mouetᷓ p totū ſpatiū.(Impoſſibile ē aūt ꝙ aliq̄ pars īfiniti mēſuret totū:neqꝫ ſm magnitudinē:neqꝫ ſm multitudinē:q2 ipoſſibile eſt ꝙ infinituꝫ ꝯſtet ex partibus finitis numero:quarum ēt vnaquęqꝫ ſit finita quātitate:ſiue dicatᷓ ꝙ illę partes ſint ęquales: ſiue ꝙ ſint inęq̄les:q2 q̄cūqꝫ mēſurantᷓ a quodā vno,ſiue ſꝫ multitudinē,ſiue ſꝫ magnitudinē:opꝫ ea eē finita. Jđ aūt dico multitudinē ⁊ magnitudinē:q2 nihil min⁹ mēſuratᷓ aliqd p hoc ꝙ hꝫ finitā magnitudinē,ſiue ptes mēſurātes ſint ęquales ſiue inęq̄les. Q̄ñ.n. ſūt ęq̄les:tūc ps mēſurat totū ⁊ multitudine ⁊ magnitudine:qñ vero ſūt inęq̄les,mēſurat multitudine:ſed nō magnitudine) Sic ḡ pꝫ ꝙ oē tps qđ hꝫ ptes finitas nūero ⁊ q̄ꝫtitatē:ſiue ſint ęq̄les ſiue inęq̄les:ē finitū. Sed ſpatiū finitū mēſuratur aliqbus finitis ex quātis contingit componi.a.b.⁊ opꝫ eſſe ęq̄les nūero, partes tēporis ,⁊ partes magnitudinis: ⁊ quālibet eſſe finitas quantitate:ergo relinquitur ꝙ per totum ſpatiū moueatᷓ in tempore finito. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Demonſtratio probās ſi magnitudo eſt finita ꝙ tempus infinitum eſſe non poteſt.

¶ Eadeꝫ ſane rōne ꝓbabitᷓ/fieri ēt nō poſſe/vt finito in tpe quicq̄ꝫ/aut īfinitā magnitudinē tranſeat: ſiue vniformiter/ſiue difformiter moueatᷓ/aut quiete īfinita quieſcat. Sūpta nāqꝫ tēporis aliqua pte q̄ totū metietᷓ tēpus:in illa partē aliquā magnitudinis: nō totā magnitudinē trāſit. Totā eni/toto i tpe trāſit. ⁊ rurſus in alia parte ęquali/ptē aliā magnitudinis trāſit. ⁊ i vnaquaqꝫ ſilr mō: ſiue ęquales ſint primę parti:ſiue ēt inęquales. nihil enim refert:mō ſit quęqꝫ finita. Pꝫ eni exhauſto tēpore/īfinitā magnitudinē exhauſtā nō fore:ſi ablatio fiat magnitudine numeroqꝫ finita. Quare nō infinitā magnitudinē/finito in tēpore tranſit. atqꝫ nihil intereſt altera ex parte tm̄:an ex vtraqꝫ/infinita ſit magnitudo eadem enim ſemper accommodabitur ratio.

¶ Eadē aūt rō ē ⁊ ꝙ neqꝫ īfinito tpe p infinitū poſſe eſt moueri:neqꝫ quieſcere: neqꝫ quod regulariter mouetur:neqꝫ qđ irregulariter. Accepta enim quadā parte/q̄ metietur totū tēpus:in hac quātū aliqđ tranſibit magnitudinis/⁊ nō totā:in omni enim totā:⁊ iterū i ęquali/aliā: ⁊ i vnoquoqꝫ/ſilr:ſiue ęqualis erit/ſiue inęqualis ei q̄ ē a principio. refert autē nihil/ dummodo ſit/vnaquęqꝫ. Manifeſtum enim/ꝙ finitū qđdam tēpore/infinitū nō aufertur/ finita diuiſione ⁊ quāto/⁊ nūero ablatione facta/ tot modis. Quare nō trāſibit i finito tpe/īfinitū. nihil autē differt/magnitudinem/in altera/aut in vtraqꝫ eſſe infinitam erit enim eadem ratio. T.c.62

¶ Oñdit ꝙ eꝯ,ſi tps eſt finitū,⁊ magnitudo ē finita. Et dicē ꝙ p eādē rōnē pōt oñdi ꝙ īfi^m ſpatiū nō pōt ꝑtranſiri i tpe finito:neqꝫ iteꝝ pōt qeᷓ eē īfinita,i pe finito. Et hͦ idifferēter ſiue moueat aliqd regulariter. i.ęq̄ velociter:ſiue nō regulariter:q2 ex q̄ tps ponitᷓ finitū:accipiatᷓ aliq̄ ps tpis,q̄ mēſuret totū tps i q̄ mobile ꝑtrāſit aliq̄ꝫ ptē magnitudis, ſi āt totā:q2 totā ꝑtrāſit i toto tpe: ⁊ iteꝝ i ęq̄li tpe,ꝑtrāſit aliā ptē magnitudis:⁊ ſilr p vnaq̄qꝫ pte tpis,accipietᷓ aliq̄ ps magnitudis:⁊ hͦ idifferēter,ſiue ps magnitudis ſcđo accepta ſit ęq̄lis pmę pti(qđ ꝯtigit qñ ęq̄ velociter mouetᷓ) ſiue ſit ięq̄lis(qđ ꝯtigit qñ nō ęq̄ velocitᷓ mouetᷓ)hͦ.n.nihil differt:dūmō ponatᷓ,ꝙ q̄libet ps magnitudis accepta, ſit finita,qđ opꝫ dicere:aliogn tm̄ moueretᷓ i pte tpis,q̄ꝫtū in toto. Sic.n.māifeſtū ē,ꝙ p diuiſionē tpis auferᷓ totū ſpatiū īfinitū p aliq̄ꝫ finitā ablationē:q2 cū tps diuidatᷓ i ptes finitas ęq̄les:⁊ tot oporteat eē ptes magnitudis,q̄t tpis:ſequetᷓ ꝙ ſpatiū īfinitū ꝯſumetᷓ facta īfinita ablatiōe: eo ꝙ tot modis opꝫ diuidi magnitudinē:ſicē ⁊ tps. Hoc āt ē ipoſſe ḡ manifeſtū ē,ꝙ īfi^m ſpatiū nō ꝑtrāſitᷓ i tpe finito. Et hͦ idifferēter,ſiue magnitudo ſpatij ſit īfinita ex vna pte:ſiue ex vtraqꝫ:q2 eadē rō eſt de vtroqꝫ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ His demonſtratis,pꝫ neqꝫ fieri poſſe,vt magnitudo īfinita/finito in tēpore trāſeat magnitudinē finitā/cām ob eandem. In parte nāqꝫ temporis/ finita pars trāſit: ⁊ in vnaquaqꝫ/ſimili mō. Quo fit,vt tota in tempore finita tranſeat magnitudo. Argu.

¶ Demōſtratis enim his/manifeſtū eſt/ꝙ neqꝫ finitam magnitudinē īfinitū cōtingit tranſire in finito tpe/ꝑꝑ eandē cām. In parte eni tpis/finitum tranſibit/⁊ in vnoquoqꝫ/ſimiliter. Quare i omni/finituꝫ/ T.c.63

¶ Oſtēdit

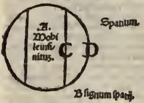
¶ Oñdit ꝙ īfinitū ⁊ finitū ſīl'r inenit̄ in mobili ſicut ī magnitudine ⁊ tp̄e. Et circa hoc tria facit. Pͥo oñdit ꝙ mobile nō eſt īfinitū, ſi tēp⁹ ⁊ magnitudo, ſint finita. Scōo ꝙ mobile nō eſt īfinitū: ſi magnitudo ſit infinita: ⁊ tp̄s finitū. ibi [At vō neqꝫ īfinitū.] Tertio ꝙ mobile nō pōt eſſe infinitū ſi magnitudo ſit finita, ⁊ tp̄s īfinitū. ibi [Amplius aūt ⁊ tp̄e.] Primū oñdit duabus rōnib⁹: circa quarū primā dicit, ꝙ demōſtrato ꝙ magnitudo finita nō ptrāſit̄ tp̄e infinito: neqꝫ īfinita finito: manifeſtū eſt ex eadē cā, ꝙ neqꝫ īfinitū mobile pōt ptrāſire finitā magnitudinē in tp̄e finito. Accipiat̄. n. aliq̄ pars tp̄is finiti: in illa pte ſpatiū finitum ptrāſibit, nō totū mobile: ſed pars mobilis: ⁊ i alia pte tēporis, ſimil'r ter: ⁊ ſic de alijs: ⁊ ſic oportebit accipere tot ptes mobilis, quot accipiūt̄ ptes tp̄is. Infinitū aūt nō cōponit̄ ex ptib⁹ finitis (vt oſtēſū eſt) ḡ ſeqꝛ, ꝙ mobile qd̄ mouetur ī toto tp̄e finito, ſit finitū. ¶ 2ᵃᵐ rōnē ponit ibi.

Argu. ¶ At vō cū magnitudo finita nō trāſeat finito ī tp̄e magnitudinē īfinitā, pꝫ, neqꝫ magnitudinē īfinitā, lōgitudinē finitā trāſire. Nā ſi īfinita magnitudo finitā ptrāſeat: ⁊ finitā īfinitā trāſire neceē. Nihil. n.ītereſt: vtra ſit ea q̄ motu ciet̄. vtroqꝫ nāqꝫ mō, īfinitā trāſit finita. Nam cū. a. magnitudo īfinita moueat̄, erit aliq̄ ps eius finita, vt. b. cen. d. c. ⁊ alia atqꝫ alia rurſus: ⁊ ſic ſemp. Quare fiet, vt ſil' īfinita p īfinitā: ⁊ finita p īfinitā ſit mota. Nec eniꝫ fortaſſe fieri pōt, vt aliter īfinita p finitā ſit mota: q̄ꝫ hoc pacto vt finita tranſeat infinitā, vel latione pergendo per ipſam: vel metiendo. Quare cum hoc ſit impoſſibile, infinita ſane finitam pertranſire non poteſt.

T. c. 64 ¶ Qm̄ aūt finituꝫ non tranſibit infinitū, infinito tp̄e: manifeſtū eſt: ſic neqꝫ infinitum, finitū. Si eniꝫ infinitum, finitum: neceſſe eſt, ⁊ finitū infinituꝫ tanſire. Nihil enim differt qͦlibet eē, qd̄ mouet̄: vtrobiqꝫ enim, finitū ptranſibit īfinitū. Cū enī moueat̄ infinitū, in quo eſt. a. erit aliqd ipſius ſm. b. finituꝫ: vt. c. d. ⁊ iteruꝫ aliud: ⁊ aliud: ⁊ ſemper ſic. Quare ſil' accidit infinitū motū eē per finitum: ⁊ finitū tranſire infinitum. Neqꝫ eniꝫ fortaſſis poſſibile eſt aliter infinitū moueri p finitum, q̄ꝫ ꝙ finitū tranſeat īfinitū, aut ita ꝙ feratur: aut metiatur. Quare qm̄ hoc impoſſibile eſt, non tranſibit infinitum finitum.

¶ Et differt hec 2ᵃ rōa p̄ori: qꝛ ī p̄ori aſſumebat̄ p p̄nͨ idē mediū ex q̄ ſupius demōſtrabat: hic āt accipit̄ p p̄nͦ ipa ↄcl'o ſupius demōſtrata. Oſtēſuꝫ eſt. n. ꝙ mobile finitū nō pōt ptrāſire ſpatiū īfiᵐ in tp̄e finito: vn̄ manifeſtū ē, ꝙ eadē rōne, nec mobile īfinitū pōt ptrāſire ſpatiū finitū ī tp̄e finito. Qꝛ ſi īfinitū mobile ptrāſit ſpatiū finitū: ſeqꝛ ꝙ ēt finitū mobile ptrāſeat ſpatiū īfiᵐ: qꝛ cū tā mobile q̄ꝫ ſpatiū, ſit quātū: datis duob⁹ q̄ꝫtis nihil differt qd̄ eoꝝ moueat̄ ⁊ qd̄ qeſcat. B. n. habebit̄ p ſpatio qd̄ qeſcit: ⁊ illō p mobili qd̄ mouet̄. Manifeſtū eſt. n. ꝙ qdcūqꝫ ponat̄ moueri: ſeqꝛ ꝙ finitū ptrāſeat īfiᵐ. Moueat̄. n. īfiᵐ qd̄ ē. a. ⁊ ſit aliq̄ ps ei⁹ finita q̄ ē. c. d. qñ totū mouet̄: hec ps finita erit ſꝫ aliqd̄ ſignū ſpatij, qd̄ ſit. b. ⁊ ↄtinuato motu, iteꝝ alia ps īfiniti mobilis ſiet iuxta illō ſpatiū: ⁊ ſic ſemp. Vn̄ ſicͭ mobile ptrāſit ſpatiū: ita ſpatiū qdd̄ā ptrāſit mobile: inquātū ſucceſſiue alternāt̄ diuerſe ptes mobilis iuxta ſpatiū. Vn̄ pꝫ, ꝙ ſil' accidit īfiᵐ mobile moueri p fiᵐ ſpatiū: ⁊ fiᵐ trāſire īfinitū. Nō. n. aliter ē poſ'e ꝙ īfinitū moueat̄ p ſpatiū finituꝫ. q̄ꝫ ꝙ finitū ptrāſeat īfinitū: aut ita ꝙ finitū ferat̄ p īfiᵐ: ſicͭ qñ mobile ē finᵐ: ⁊ ſpatiū īfiᵐ: aut ita ꝙ ſaltē finᵐ metiat̄ īfiᵐ: ſicͭ cū ſpatiū ē finiᵐ ⁊ mobile īfiᵐ: tūc. n. lꝫ finiᵐū ī ferat̄ p īfiᵐ: tn̄ finiᵐ mēſurat īfiᵐ īquātū ſpatiū ſit iuxta ſingulas ptes mobilis īfiniti. Qꝛ ḡ hoc eſt ipoſ'e: ſequitur ꝙ īfinitū mobile, nō ptrāſit ſpatiū finitū in tp̄e finito. ¶ Scōo ibi.

¶ Demonſtratio probās ꝙ mobile infinitū non poteſt ptranſire magnitudinē finitam in tempore finito.

¶ At vero nec infinita infinitam, finito in tempore tranſit. Nam ſi tranſit: ⁊ infinita, finitam ſane tranſibit. Ineſt enim in infinita, finita. Argu.

¶ At vero neqꝫ infinitū, finito tp̄e, trāſibit īfinitum. Si enī infinitū, ⁊ finitū. ineſt. n. infinito ⁊ finitum. T. c. 65

¶ Oñdit ꝙ nō pt eē mobile īfinitū, ſpatio exiſte īfinito ⁊ tēpore finito. Et h̄ ē qd̄ dicit ꝙ īfinitū mobile nō ptrāſit infinitū ſpatiū, ī tp̄e finito. In oī. n. īfinito eſt, aliqd finitū. Si ḡ mobile īfiᵐ ptrāſeat ſpatiū īfinitū ī tp̄e finito: ſeqꝛ ꝙ ptrāſeat ſpatiū īfiᵐ ī tp̄e finito: qd̄ eſt ꝯ p̄oñſa. Tertio ibi.

¶ Preterea ⁊ tp̄e ſumpto: eadeꝫ demōſtratio erit. Argu.

¶ Amplius aūt ⁊ tp̄e accepto, eadē erit demrātio.

¶ Dicit ꝙ eadē demōſtratio erit, ſi accipiat̄ tempus īfinitū ⁊ ſpatiū finitū: qꝛ ſi ptrāſit īfinitū mobile, finituꝫ ſpatiū, in tp̄e infinito: ſeqꝛ ꝙ ī aliq̄ pte tp̄is finiti, ptrāſeat aliquā partē ſpatij: ⁊ ita infinitū pertranſibit finitum, in tempore finito: quod eſt cōtra p̄oſtenſa. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cū igit̄ nec infinitā finita: nec īfinita finitā, nec ēt īfinitā īfinita, finito ī tēpore tranſeat, pꝫ neqꝫ motuꝫ īfinitū, in tp̄e fore finito. Quid. n. intereſt motus an magnitudo, ſit īfinitū? Nā ſi vtrūuis fuerit īfinitū, ⁊ alterū īfinitū eſſe, neceſſe ē. Ois enī latio, ē ī loco. Argu.

T. c. 66 ¶ Qm̄ aūt neqꝫ finitū tranſibit infinitū: neqꝫ infinitū finitū: neqꝫ infinitū īfinito tp̄e mouetur, manifeſtū eſt, ꝙ neqꝫ motus erit infinitus in finito tēpore. Quid enim differt, motū, aut magnitudinē infinitū facere? Neceſſe enim ſi vnum infinitū eſt, ⁊ alteruꝫ infinitum eſſe. Omnis enim loci mutatio, ī loco eſt.

¶ Oñdit ꝙ finitū ⁊ īfiᵐ ſil'r inenit̄ ī motu, ſicͭ ī p̄miſſis: ⁊ dicit ꝙ qꝛ finitū mobile nō ptrāſit ſpatiū īfiᵐ: nec īfiᵐ mobile, finitū ſpatiū: neqꝫ īfiᵐ mobile, īfiᵐ ſpatiū ī tp̄e finito: ſeqꝛ ex his, ꝙ nō poſſit eē mot⁹ īfinit⁹, ī tp̄e finito. Quantitas. n. mot⁹ accipit̄ ſm quātitatē ſpatij: vn̄ nō differt motū dicere īfinitū, aut magnitudinē. Neceſſe ē. n. ſi vnū eorū fuerit infinitū: ⁊ alterū infinitum eſſe: qꝛ nō poteſt eſſe aliqua pars loci mutationis extra locum. Lec. x.

¶ Cū aūt id oē moueat̄, aut qeſcat, qd̄ aptū ē moueri: quando: ⁊ vbi, ⁊ quēadmodū aptū eſt, ipſuꝫ profecto ſtans, cum ſtat, moueri, neceſſe eſt. Naꝫ ſi non mouetur, quieſcit. At fieri non poteſt, vt ad quieteꝫ proficiſcatur id quod quieſcit. Argu.

T.c.67 Quoniam autẽ oẽ/ aut mouet/ aut q̄eſcit quod aptum natum eſt/quando aptũ eſt/ ⁊ quo: ⁊ ſic/neceſſe omne quod ſtat/cum ſtat/moueri. Si enim non mouetur/ quieſcit: ſed non contingit/ quieſcere quieſcens.

Poſtq̄ Phs determinauit de his q̄ ptinẽt ad diuiſionẽ mot⁹: h̄ determinat de hꝭ q̄ ptinẽt ad diuiſionẽ q̄eti. Et q2 ſtatio ẽ gñatio q̄etis (vt ẽ q̄nto dcm̃ ẽ) p̄ determinat ea q̄ ptinẽt ad ſtationẽ. 2° ea q̄ ptinẽt ad q̄etẽ. ibi[Neq3 igit̃ q̄eſcẽs ⁊c.] Circa p̄m tria fac. Primo dicit

T.72. ꝙ oẽ qd̄ ſtat mouet. Scd̄o ꝙ oẽ qd̄ ſtat: ſtat i tpe. ibi[Hoc

T.68. aũt demõſtrato.] Tertio oñdit q̄o p̄m dicatur in ſtatiõe.

T.70. [In q̄ aũt tpe.] Primũ oñdit ſic. Oẽ qd̄ natũ eſt moueri, eo tpe q̄n natũ eſt moueri: ⁊ ſm illud: ⁊ eo mõ, put natũ ẽ op3 ꝙ moueat, vel q̄eſcat. Sed illud qd̄ ſtat. i. tẽdit ad q̄etẽ nondũ quieſcit: q2 cõtingeret, ꝙ aliqd̄ ſimul q̄eſcens. i. in quietẽ tendens q̄eſceret. i. in q̄ete eſſet: ergo oẽ qd̄ ſtat. i. in quietẽ tendit: mouetur quando ſtat. ¶ Secundo ibi.

Argr. ¶ Quo demõſtrato: p3 neceſſe eẽ/ ⁊ in tpe ſtare. Oẽ nãq3 qd̄ mouet: in tpe ſane mouet: ipſu3 aũt ſtãs/ moueri oñdimus. Quare neceſſe eſt/ i tpe ſtare. Preterea ipſu3 celerius tardius in tempore dicimus eſſe. at ſit/ vt tardius atq3 celerius ſtetur.

T.c. 68 ¶ Hoc autẽ demõſtrato: manifeſtum ẽ ꝙ in tpe neceſſe eſt/ ſtare. Quod. n. mouet: in tpe mouetur. qd̄ aũt ſtat/ oſtenſum eſt/ moueri. Quare neceſſe eſt in

T.c.69 tpe ſtare. ¶ Amplius aũt. ſi velocius ⁊ tardius in tpe dicimus: ſtare aũt eſt velocius ⁊ tardius.

¶ Probat ꝙ oẽ qd̄ ſtat: ſtat i tpe duab⁹ rõnib⁹: q̄rũ p̄ma eſt talis. Omne qd̄ mouet: mouet in tpe(vt ſupra ꝓbatũ eſt) ſed oẽ qd̄ ſtat mouet (vt nũc ꝓbatũ eſt) ergo oẽ quod ſtat: ſtat in tpe. Scd̄a rõ eſt: q2 velocitas ⁊ tarditas determinatur ſm tp̄s. S3 cõtingit aliqd̄ velocius ⁊ tardi⁹ ſtare. i. in q̄etem tẽdere: ergo oẽ qd̄ ſtat: ſtat in tẽpore. ¶ Tertio ibi.

Argr. ¶ At v̄o id qd̄ ſtat: ſtet quacũq3 in parte tpis eius/ in quo primo ſtatur/ neceſſe eſt. Tẽpore nãq3 diuiſo/ ſi neutra in parte/ ſtat: neq3 toto profecto in tempore ſtat. Quo ſit/ vt nõ ſtet idipſum/ qd̄ ſtat. Sin in altera: non in toto ſtat primo. In hoc eni p aliud. ſtat/ vt de eo quod mouetur antea diximus.

T.c.70 ¶ In quo aũt tpe primo id quod ſtat/ ſtat: in qd̄libet huiuſmodi/ neceſſe eſt ſtare. Diuiſo. n. tempore/ ſiquidem in neutra partium ſtat: neq3 in toto. Quare neq3 vtiq3 ſtat/ quod ſtat. Si vero in altera/ non in primo toto ſtatũ eſt. Secundũ. n. vtrunq3/ i hoc ſtatur/ ſicut dictum eſt/ ⁊ in eo quod mouetur prius.

¶ Oñdit q̄lr dicat p̄m in ſtatiõe. Et circa h̄ duo facit. Primo oñdit q̄liter dicat aliqd̄ ſtare in aliq̄ tpe p̄°, ſ3 ꝙ p̄m opponit ei qd̄ dr̄ ſm ptẽ. Scd̄o oñdit ꝙ i ſtatiõe nõ ẽ accipe aliq̄d p̄mã ptẽ ibi[Sicut aũt qd̄ mouet.] Dicit g̃ p̄: ꝙ ſi in

Infra aliq̄ tpe dicat aliqd̄ ſtare p̄mo ⁊ p ſe ⁊ nõ rõne partis, neceſſe eſt, ꝙ ſtetur in qualibet parte illius tpis. Diuidat. n. tẽpus in duas partes. Et ſi dicat ꝙ i neutra parte ſtet, ſeq̄tur ꝙ in toto nõ ſtet: in quo tñ ponebatur ſtare: ergo ſtans nõ ſtat. Neq3 ẽt põt dici ꝙ in altera tm̃ parte ſtet: q2 ſic nõ p̄mo ſtaret in toto tpe: ſed ſolũ rõne partis. Vñ relinquit ꝙ ſtet in vtroq3. Sic. n. dr̄ p̄mo ſtare i toto: q2 ſtat i vtraq3 pte, ſicut dictũ eſt ſupra de eo quod mouet. ¶ Scd̄o ibi.

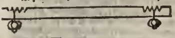
Argr. ¶ Vt aũt nõ eſt quicq̄3 i quo p̄mo mouet id qd̄ mouetur/ ſic neq3 q̄cq̄3 eſt in quo ſtat id p̄mo qd̄ dicimus ſtare. Neq3 eni ipſi⁹ moueri/ neq3 ipſius ſtare/ q̄cq̄3 eſt primum. Sit eni3 id qd̄ primo ſtat. a. b. lr̄is deſignatũ. Hoc igit̃ vacare ptib⁹ ipoſſibile eſt. non eſt eni in eo motus qd̄ ptibus vacat: ꝓpterea ꝙ id qd̄ mouet motũ eẽ/ neceſſe eſt. Id v̄o qd̄ ſtat: moueri iã demõſtrauim⁹. Qd̄ ſi diuiſibile eſt/ quacũq3 in parte ipſius ſtat. Hoc enim p̄us oſtẽdimus: in quo (in p̄) p̄ rio q̄ppiã ſtat: i ei⁹ hoc pte quacũq3 ſtare. Cũ igitur tẽpus ſit id in quo primo ſtat: ⁊ nõ idiuiduum: omne vero tempus in infinitum ſit diuiſibile: non eſt profecto id in quo primo ſtatur.

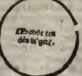
¶ Sicut aũt quod mouet nõ ẽ in quo prĩo mouetur: T.c.71 ſic vtiq3 neq3 in quo ſtat/ id qd̄ ſtat. ¶ Nõ eni i ipſo moueri/ neq3 ſtare/ aliqd̄ eſt primum. Sit. n. in quo primo ſtat in quo eſt. a. b. Hoc q̄dem ipartibile non contingit eſſe. motus. n. nõ eſt in impartibili: pp id quod motũ ẽ aliqd ipſius. Qd̄ autẽ ſtat/ demonſtratum eſt moueri. At vero ſi diuiſibile/ in qualibet ipſius partium ſtat. Hoc. n. oſtẽſum ẽ pri⁹: ꝙ in quo primum ſtat: in quolibet illius ſtat. Qm̃ ergo tẽpus eſt in quo prĩo ſtat: ⁊ non atomum eſt: omne autem tp̄s in infinitũ ptibile: nõ erit in quo primo ſtatur.

¶ Oñdit, ꝙ nõ eſt accipe aliquã p̄mã ptẽ i ſtatiõe: ⁊ dicit ꝙ ſicut nõ eſt accipe aliquã p̄mã ptẽ tpis i qua aliqd̄ mobile mouet: ita ẽt eſt in ſtatione: q2 neq3 in ipſo moueri: neq3 i. ipſo ſtare, põt eſſe aliq̄ p̄ma ps. Quod ſi nõ ꝯcedat: ſit p̄° pars tpis in qua ſtat. a. b. q̄ q̄dẽ nõ põt eſſe ipartibilis: q2 oſtẽſu3 eſt ſupra, ꝙ mot⁹ nõ eſt in ipartibili tpis: eo ꝙ ſemper qd̄ mouet: iã p aliud motũ ẽ vt ſupra oſtẽſu3 ẽ) Demõſtratũ ẽ ẽt nũc, ꝙ oẽ qd̄ ſtat, mouet. Vñ relinquit, ꝙ. a. b. ſit diuiſibile. Ergo in qualibet parte eius ſtat. Iã eni oſtẽſu3 eſt ꝙ quãdo i aliquo tpe dicit ſtare p̄mo, ⁊ p ſe, ⁊ nõ ratione partis: in qualibet pte illius ſtat. Ergo cũ ſit pars p̄or toto: nõ erat. a. b. p̄mũ i quo ſtat. Et q2 oẽ illud i quo ſtat, eſt tẽpus: ⁊ non eſt aliquid indiuiſibile tpis: oẽ aũt tẽpus eſt diuiſibile in infinitũ: ſequitur ꝙ non erit accipere primum in quo ſtetur. ¶ Secundo ibi.

¶ Demonſtratio oſtendens, ꝙ nõ eſt accipere primam partem temporis in ſtatione mobilis.

A pars temporis. B Tempus.

¶ Neq3 igit̃ id eſt in quo prĩo q̄eſcẽs ip̄3 q̄euit. In Argr. eo nãq3 nõ q̄euit/ qd̄ ptibus vacat: q2 nõ ẽ in idiuiduo mot⁹. In quo v̄o q̄eſcit q̄ppiã/ i eo ẽt ⁊ mouet. Tũc eni q̄eſcere q̄ppiã dicimus: q̄ñ/ ⁊ i quo/ ẽ aptũ/ vt moueat/ ⁊ ñ mouet. Preterea tũc q̄eſcere q̄ppiã dicim⁹/ cũ ſiḿr nũc ſeſe h3 ⁊ prius: nõ vno quodã ſ3

duobus

duob⁹ hoc minimis diiudicātes. Quare id in quo
qeſcit/ptib⁹ nō vacabit. Qḋ ſi ptibile ē:tp̄s erit pfe
cto:atq; in quauis ipſi⁹ pte qeſcet. Si.n. hoc oſten
deť/vt ⁊ in pͦorib⁹ eſt demōſtratū. Quare nihil erit
⁊ in hoc primū. eſt aūt huius/hęc cā/oē(inq̄z)quie-
ſcere/atq; moueri/in tpe. Tēpus vero nullū eſſe pri
mū/neq; magnitudinem/ neq; omnino continuum
cum omne ſit diuiſibile infinitum:vt patuit.

T.c.72 ¶ Neq; igiť quieſcēs cū primo qeuit eſt. In impar
tibili.n.non quieuit:ppter id quod nō eſt motus/in
atomo. In quo autem eſt qeſcere: ⁊ moueri. Tunc
enim dicimus qeſcere/qn̄/⁊ in quo aptum natuz eſt
T.c.73 moueri:non moueť quod aptū natū eſt. ¶ Ampli⁹
autē id dicimus quieſcere/ cum ſimiliter ſe habeat
nūc vt prius/tanq̄z nō vno quodā iudicātes/ſ; duo
bus minimis. Quare non erit in quo quieſcit/ipar
tibile. Si vͦo partibile/tēpus vtiq; erit/⁊ i qualibet
partiū iſtarū quieſcit. Eodez.n.modo demōſtrabiť
quo ⁊ in prioribus. Quare nullū erit primum. hęc
aūt cauſa eſt.q: quieſcit quidē/⁊ mouetur omne/in
tempore. Tempus autem non eſt primū/ neq; ma-
gnitudo:neq; omnino nullum continuum. omne.n.
continuum/in infinita diuiſibile.

¶ Oſ̄dit idē ī qete. Et circa h̄ duo facit. Prio oſ̄dit q̄ nō
eſt accipe p̄mū in qete. Scd̄o ponit quādaz ꝯſiderationez
T.74. p quā motus a qete diſtiguiť ibi. [Qm̄ aūt oē qḋ moueť.]
Et q: eadē rō eſt,q̄re nō ſit p̄m̄ in motu: ſtatione: ⁊ qete:io
ex his q̄ ſupra dicta ſunt,de motu,⁊ ſtatione:ꝯcludit idē i
qete:⁊ dicit q̄ nō eſt accipe aliqḋ primū in q̄ qeſcēs qeue
rit. Et ad hoc pbandū reſumit quoddā qḋ ſupra pbatum
ē.ſ.q̄ nihil qeſcat i ipartibili tp̄is:⁊ reſumit etiā duas rō
nes qbus hoc pbatū eſt:quarū p̄ma eſt:q̄ motus nō eſt in
idiuiſibili tp̄is. In eodē aūt ē qeſcere ⁊ moueri: q: nō dici
mus qeſcere,niſi qn̄ id qḋ aptū natū eſt moueri:nō moueť
tūc qn̄ aptū natū eſt moueri:⁊ ſm id ſ; qḋ natū ē moueri:
puta q̄litatē aut locū: aut aliqd h̄ꝫ. Vn̄ relinqtur q̄ nihil
qeſcat in ipartibili tp̄is. ¶ Scd̄a rō ē:q: tūc dicim⁹ aliqd
qeſcere:qn̄ ſilr ſe hꝫ nūc ſicut prius:ac ſi nō diiudicem⁹ qe-
tē p aliqḋ vnū tm̄:ſed p cōparationē duoꝝ adinuicē: ex eo
ſ.qḋ ſilr ſe hꝫ in duob⁹:ſ; in ipartibili nō eſt accipere nūc
⁊ prius:neq; aliq̄ duo:ergo illud tēporis in quo quieſcit
aliqd,nō eſt ipartibile. Iſto aūt pbato, pcedit vlterius ad
principale ppoſitū oſ̄dēdū. Si.n.illud in quo aliqd qeſcit
eſt partibile habēs in ſe prius ⁊ poſterius:ſeqtur q̄ ſit tē-
pus:hęc.n.eſt rō tp̄is. Et ſi eſt tēpus:op; q̄ in q̄libet par-
tiū eius qeſcat. Et hoc demōſtrabiť eodē mō,ſicut ⁊ ſupra
mōſtratū eſt in motu ⁊ ſtatione:q:.ſ.ſi nō qeſcit in q̄libet
parte:aut ergo in nulla: aut in vna tm̄. Si in nulla:ergo
neq; in toto. Si in vna tm̄:ergo in illa primo ⁊ nō in toto.
Si vͦo in q̄libet parte tp̄is quieſcit:non erit aliquid acci-
pere primū in qete:ſicut neq; in motu. Et huius cā eſt:q:
vnūquodq; qeſcit ⁊ moueť in tpe. Sz in tpe nō ē accipere
aliqḋ primū:ſicut neq; in magnitudine:neq; in aliquo con
tinuo:ppter hoc q̄ omne continuum diuiſibile eſt in infi
nitum:⁊ ſic ſemper eſt accipere partem minorez parte. Et
inde eſt q̄ neq; in motu neq; i ſtatione:neq; in qete eſt ali-
quid primum. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Cū aūt oē qḋ moueť/in tpe moueať/atq; ex quo-
piaz in quippiā mutetur:ipoſſibile eſt eo in tpe quo
per ſe quippiam mouetur: ⁊ non in aliquo illius:
ipſum/in aliquo primo eſſe.

¶ Quoniam aūt oē qḋ mouetur:in tēpore moueť/⁊ T.c.74
ex quodaz in quiddā mutatur:in quo tpe mouetur
ſm ſe/⁊ non quo in illius aliquo/in:poſſibile eſt tūc
ſm aliquid eſſe primum/quod mouetur.

¶ Pōit quādā ꝯſiderationē p quā diſtinguiť idqḋ moueť,
ab eo qḋ qeſcit. Et p̄mo ponit eam. Secundo probat ibi.
[Quieſcere eniz ē.] Circa p̄mū p̄mittit duas ſuppoſitio
nes. Quarū vna eſt,q̄ oē qḋ moueť:moueť in tpe. Secun
da ē,q̄ oē qḋ mutať:mutať ex vno termino in aliū. Ex his
duob⁹ intēdit ꝯcludere tertiū.ſ.q̄ ſi accipiať aliquod mo
bile qḋ p̄mo ⁊ p ſe moueať,⁊ nō ſolū rōne ſuę partis im-
poſſibile eſt q̄ ſit ſm aliqd vnū ⁊ idē illi⁹ rei in qua eſt mo
tus:vtputa in vno ⁊ eodē loco vel i vna ⁊ eadē diſpōne al
bedinis in aliquo tp̄e:ita q̄ accipiam⁹ in tempore eſſe ſ;
ſe:⁊ nō rōne alicuius qḋ in tpe ſit. Ideo aūt oportet q̄ acci
piatur mobile[qḋ primū moueť.]qa nihil phibet aliqd
moueri ſm partē:⁊ tn̄ ipſum manet p totū tp̄s i vno ⁊ eo
dē loco:ſicut cū homo ſedēs mouet pedez. Ideo aūt dixit
ex parte tp̄is [in vno tpe moueť ſm ſe ⁊ nō quo in illi⁹ ali
quo.] q: aliqd cū moueť pōt dici,q̄ eſt i aliquo vno ⁊ eo
dē loco in tali dīe. Sed hoc dr̄:q: fuit in illo loco nō in to
to die:ſed in aliquo nūc illius diei. ¶ Secundo ibi.

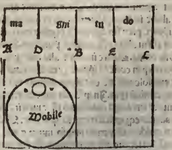
¶ Quieſcere nāq; qppiā ē/i aliq̄ eodē/⁊ ipm/⁊ ptez Argu.
ipſi⁹ quāq;/tpe q̄dā eē. Sic.n.qeſcere dicim⁹/cū in
alio nūc atq; alio/vere dicere licet ipz in eodē/par-
teſq; ipſi⁹/eē. Qḋ ſi id ē qeſcere/nō ſit pfecto/ vt id
qḋ mutať i aliquo ſit totū ipſo tpe p̄mo. Eſt.n. diui
ſibile tp̄s oē. Quare alia in pte ipſi⁹/atq; alia vere
dicere licebit/in eodē/⁊ ipſaz/⁊ quāq; ptē ipſi⁹ eē.
Qḋ ſi nō ſit hoc pacto in aliquo:ſ; vno in tp̄is pū-
cto/nō erit i aliquo pfecto tpe vllo:ſ; i tp̄is tātumō
fine. In ipſo vͦo nūc eſt qdē ſp in aliquo nō tm̄ quie-
ſcit. In ipſo nāq; nūc neq; moueri q̄cq̄z: neq; qe-
ſcere pōt. Sz verū qdē eſt in ipſo nūc non moueri:
atq; in aliquo eſſe. In tpe/aūt vt quieſcens eſſe non
poteſt:eueniret enim/vt id quod fertur/ quieſcat.

¶ Quieſcere.n.eſt eo q̄ in eodem ſit tpe quodam/⁊
ipm/⁊ ptiū vnaqueq;. Sic.n.dicimus quieſcere/cū
in alio ⁊ in alio ipſoꝝ nūc/veꝝ ſit dicere/q̄ in eodē/
⁊ ipm/⁊ ptes ſūt. Si aūt h̄ ē qeſcere:nō cōtigit qḋ
mutať ſm aliqd eſſe totū ſm p̄mū tp̄s. Tp̄s.n.diui
ſibile omne. Quare in alia ⁊ alia ipſi⁹ pte/verū erit
dicere/q̄ in eodē ſit ipm/⁊ ptes. Si.n.nō ſic eſt:ſed
in vno ſolo nūc:nō erit tēpus nullum ſm aliqd/ſed
ſm terminū tp̄is. In ipſo aūt nunc/eſt terminus/qḋ
ſemper ſm aliqd manēs:mō tm̄ quieſcit. Neq; eniz
moueri:neq; quieſcere eſt in ipſo nūc. Sed nō mo
ueri quidem eſt verum in ipſo nunc: ⁊ eſſe ſm ali-
quid. In tēpore aūt nō cōtingit eſſe ſm aliquid qe-
ſcens accidit enim quod fertur quieſcere.

¶ Probat ppoſitū:⁊ dicit q̄ ſi id qḋ mutať,ſit p totū aliqḋ
tp̄s,in aliq vno ⁊ eodē:puta in vno loco: ſequiť q̄ qeſcat
pp hoc q̄ in quodā tpe eſt i vno ⁊ eodē loco: ⁊ ipſuz ⁊ q̄-
libet ps eius(⁊ iā ſupra dictū eſt)q̄ hoc ē qeſcere cū, veꝝ
ſit dicere de aliquo,q̄ ipſuz ⁊ ptes eius ſunt i vno ⁊ eodē
in diuerſis nūc. Si ergo hęc eſt diffinitio ei⁹ quod eſt qe-
ſcere:⁊ nō cōtingit aliquid ſimul qeſcere ⁊ moueri: ſeq-

tur, ꝙ non ꝯtingat id qđ mouetur eſſe totum[ſm aliqd] id eſt in aliquo: puta in vno ⁊ eodē loco[ſm pᵐ tēpus].i. ſm aliqđ totū tp̄s. ⁊ non tm̄ ſm aliquid eius. Et quare h̄ ſequat̃ oñdit: q: omne tempus, eſt diuiſibile in diuerſas partes: quarū vna eſt prior altera: vnde ſi p totum tēpus, ſit in aliquo vno: verū erit dicere, ꝙ in alia ⁊ in alia parte tp̄is, ipſum mobile ⁊ partes eius, ſint in vno ⁊ eodez]puta loco: qđ eſt quieſcere. Quia ſi dicat̃ ꝙ nō eſt in diuerſis partibus tp̄is in vno ⁊ eodē: ſed ſolū in vno ⁊ eodem eſt per vnū nunc: nō ſeqtur ꝙ ſit tēpus in quo eſt [ſm aliqd] id eſt in aliquo vno ⁊ eodē: ſed ꝙ ſit in vno ⁊ eodez ſm terminum tp̄is]id eſt ſm nunc. Licet aūt ex hoc ꝙ eſt aliqd eſſe in tp̄e in vno ⁊ eodē, ſequat̃ ꝙ quieſcat: hoc tm̄ nō ſequit̃ de nūc: ſi ſit ibi in vno ſolo nūc: q: oē qđ mouetur: in quolibet nunc tp̄is in quo mouetur ſemp manēs].i. exiſtens ſm aliqđ rei in q̄ eſt motus: puta ſm locū aut q̄litatem aut q̄ʒtitatem: nō tm̄ quieſcit: q: iam oſtenſum eſt, ꝙ neqꝫ quieſcere, neqꝫ moueri ꝯtingit in ipſo nūc. Sed verꝫ eſt dicere, ꝙ in ipſo nūc aliqđ nō mouet̃: ⁊ qđ in ipſo nunc eſt alicubi: vel ſm aliquid: vel ēt illud qđ mouetur. Sꝫ nō ꝯtingit illud qđ mouet̃ eſſe qeſcens in tempore ſm aliqđ: accideret enim, ꝙ aliquid dū fertur quieſceret: qđ eſt impoſſibile. Relinquitur ergo ꝙ omne qđ mouetur, q̄ʒdiu mouetur, nunq̄ʒ eſt in vno ⁊ eodē p duo nunc ſed p vnum ſolum. Et hoc pʒ in motu locali. Sit. n. magnitudo. a. c. ⁊ diuidatur in duo media in pūcto. b. ⁊ accipiat̃ aliqđ corpus qđ ſit. o. ēq̄le vtriqꝫ ſ. a. b. ⁊. b. c. ⁊ moueat̃ de. a. b. in. b. e. Si aūt accipiant̃ loca totaliter abinuicem diſtincta: nō eſt hic accipere niſi duo loca. Sed manifeſtū eſt ꝙ mobile nō ſimul ſed ſucceſſiue deſerit primū locū ⁊ ſubintrat ſcđm. Unde ſm ꝙ locus eſt diuiſibilis in infinitū: ſm h̄ multiplicantur loca in infinituꝫ: q: ſi diuidat̃. a. b. in duo media in pūcto. d. ⁊. b. c. i duo media in pūcto. e. manifeſtū ē ꝙ. d. e. erit alius locus ab vtroqꝫ. Et ſilr̄ ſemp diuiſione facta, ſiet alius locus. Et ideꝫ ēt manifeſtū eſt in alteratione: q: quod de albo tranſit in nigrū per infinitos gradus albedinis ⁊ nigredinis ⁊ mediorum colorꝫ pertranſit. Non tm̄ ſequitur ꝙ cum ſint infinita media ꝙ nullo modo poſſit puenīri ad vltimum: q: h⁹ media loca non ſunt infinita in actu: ſed in potentia tm̄: ſicut ⁊ magnitudo non eſt diuiſa actu in infinitū: ſed in potentia diuiſibilis. Lec. xj.

¶ Oſtenſio, ꝙ id qđ mouetur, quādiu mouetur, nunq̄ʒ eſt in vno ⁊ eodem per duo nunc: ſed per vnum ſolum.

Argu. ¶ Zeno vero praue rōcinat̃. Dicit. n. ſi ſemp oē qeſcit, aut mouet̃, cū eſt in ſibi ēquali, id aūt qđ fert̃, eſt in ſibi ēquali ſpatio in ipſo nunc ſemp, imobilē eam eſſe ſagittaꝫ quē fert̃. Hoc aūt eſt falſum. Tēpus. n. non ex ipſis nunc indiuiſibilibus conſtat: quemadmodum nec vlla alia magnitudo.

Zeno autez de ratiocinat̃, ⁊ paralogiʒat. Si enim ſemp (dicit) quieſcit omne, aut mouetur, cū ſit ſm ēquale, eſt autem ſemp qđ fert̃ in ipſo nunc, imobilem eſſe ſagittam quē fert̃. Hoc aūt falſum eſt. Nō enim cōponit̃ tp̄s ex ipſis nunc T.c.75 T.c.76
indiuiſibilibus, ſicut nec alia magnitudo vlla.

Poſtquā Phūs determinauit de diuiſione motus ⁊ q̄etis: hic excludit q̄dā ex qb⁹ errabāt aliqui circa motū. Et circa h̄ tria facit. Primo ſoluit rōnes Zenonis negātis totalr̄ motū eē. Scđo oñdit ꝙ indiuiſibile nō mouetur, ꝯ Democritū q ponebat indiuiſibilia moueri ſemp. ibi[Oſtēſis aūt ex his.]Tertio oñdit mutationē oēm eſſe finitā: ꝯ Heraclitū q ponebat oīa moueri ſp ibi T.86.
[Mutatio autem oīs.] Circa pᵐ duo facit. Primo ponit T.91.
quandā rōnez Zenonis ⁊ ſoluit eā: q̄ ptinet ad id qđ immediate de motu p̄miſerat. Scđo explicat oēs rōnes eius p ordinē. ibi[Quatuor aūt ſunt rōnes.]Dicit ḡ pº ꝙ Zeno T.77.
male rōcinabatur, ⁊ apparēti ſylogiſmo vtebatur ad oſtēdendū, ꝙ nihil mouetur: ēt id qđ vr̄ velociſſime moueri; ſicut ſagitta q̄ fertur: ⁊ erat rō ſua talis. Oē qđ eſt in loco ſibi ēq̄li: aut mouetur, aut qeſcit. Sꝫ oē qđ fertur: in quolibet nūc eſt in aliquo loco ſibi ēquali: ḡ ⁊ in quolibet nūc, aut mouetur: aut qeſcit: ſed nō mouetur: ḡ qeſcit. Si aūt i nullo nūc mouetur: ſed magis vr̄ qeſcere: ſeqtur ꝙ in toto tp̄e nō moueatur: ſed magis qeſcat. Poſſet aūt hēc rō ſolui per id qđ ſupra oſtēſuꝫ ē: ꝙ in nunc neqꝫ mouetur, neqꝫ qeſcit. Sed hēc ſolutio itētionez Zenonis nō excluderet. Sufficit enim Zenoni ſi oſtēdere poſſit, ꝙ in toto tp̄e nō mouetur: qđ vr̄ ſequi ex h̄ ꝙ in nullo nunc eius mouetur. Et ideo Ariſt. alr̄ ſoluit: ⁊ dicit falſuꝫ eē, qđ rō ꝯcludit, ⁊ nō ſeq ex p̄miſſis. Ad h̄. n. ꝙ aliqđ moueatur i tp̄e aliquo opꝫ ꝙ moueatur i q̄libet pte illi⁹ tp̄is. Ipſa aūt nūc nō ſūt ptes tp̄is: nō eniꝫ cōponitur tp̄s ex nūc indiuiſibilib⁹: ſicut neqꝫ aliq̄ magnitudo cōponitur ex indiuiſibilib⁹ (vt ſupra pbatū eſt) vnde nō ſequitur, ꝙ in tp̄e nō moueatur aliquid ex hoc ꝙ in nullo nūc mouetur. ¶ Secundo ibi.

¶ Quatuor aūt Zenonis de motu ſunt rōnes, q̄ difficultatē ſoluētibus afferūt. At prima qdez eſt ea q̄ motus ex eo tollit̃, q: prius ad mediuꝫ, q̄ʒ ad finē id qđ fert̃ puenire opꝫ, de qua diſtinximus antea. Argu.

¶ Quatuor autē ſunt rōnes de motu Zenonis: ingerentes difficultatem ſoluētibus. Prima quidez de T.c.78
eo qđ non mouetur, ppter hoc ꝙ prius in medium oportet accedere, quod fertur, q̄ʒ ad finem, de qua diuiſimus in prioribus rationibus.

¶ Ponit ſeriatim oēs rōnes Zenonis qb⁹ vtebatur ad deſtruēdū motū. Et circa h̄ tria facit. Pūo manifeſtat, qūo deſtruebat p ſuas rōnes motū localez. Scđo qūo deſtruebat alias ſpēs mutationū. ibi[Neqꝫ igit̃ ſm mutationē.] T.83.
Tertio qūo deſtruebat ſpālr̄ motū circularē. ibi[Iterū 2ª pte.
aūt in circulo.] Circa primum quatuor rōnes ponit. Et h̄ eſt qđ dicit, ꝙ Zeno vtebatur quatuor rōnibus ꝯ motum: q̄ ingerebant difficultatem multis eas ſoluere volētibus: quarū pº talis eſt. Si aliqđ mouetur p totum aliquod ſpatiū: opꝫ ꝙ prius ptrāſeat mediū q̄ʒ pueniat ad finē: ſed cuꝫ illud mediū ſit diuiſibile: oportebit ꝙ ēt prius ptranſeat mediū illi⁹ medij: ⁊ ſic in infinitū: cū magnitudo ſit in infinitū diuiſibilis. Infinita aūt nō eſt tranſire in aliquo tp̄e finito: ergo nihil pōt moueri. Dicit ḡ Ariſt. ꝙ ſuperius circa pncipiū huius ſexti libri ſoluit iſtā rōnem. per hoc ꝙ ſilr̄ tp̄s in infinita diuidatur, ſicut ⁊ magnitudo. Quē qdē ſolutio ē magis ad interrogātē ſi infinita ꝯtingat trāſire in tp̄e finito: q̄ʒ ad interrogationē: vt dicet in. 8. vbi ſoluit hanc

rationem

rõnē ꝑ hoc ꝙ mobile nõ vtitur īfinitis q̄ ſunt in magnitudine, q̄ñ in actu exñtib⁹: ſed vt in potētia exiſtērib⁹. Tunc aũt aliquo pũcto ſpatij vtitur qḋ mouet, vt i actu exiſtēti. q̄ñ vtitur eo, vt ꝑncipio, ⁊ vt fine. ⁊ tũc neceſſe ē, ꝙ ibi ſtet (vt ibi oñdet) Et ſi ſic, oporteret trãſire īfinita q̄ñ in actu exñtia: nũq̄ꝫ veniret ad finē. ¶ Scḋam rõnem ponit ibi.

Argu. ¶ Scḋa võ eſt ea, q̄ nuncupat Achilles: qua mot⁹ rurſus ex eo tollit, qa nunq̄ꝫ id qḋ celerrime currit, id ꝯſequet, qḋ tardius currit. Id eniꝫ qḋ perſequit eo ꝑueniat ante neceſſe eſt, vnde id qḋ fugit, fugam arripuit. Quare tardius ipſuꝫ ſemꝑ aliquo ſpatio ꝑcedat, neceſſe eſt. Eſt aũt ⁊ hui⁹ rõnis eadē vis, ſꝫ hoc differt, ꝙ magnitudinē q̄ accipit nõ in dimidia diuidit. Accidit igit, vt tardius ipſuꝫ nõ attingatur ex rõne nimirũ ipſa. Fit aũt ob diuiſionē, qua qdeꝫ, ⁊ antecedēs, vtit rõ. In vtriſq̄ꝫ eni fit vt nõ ꝑueniatur ad finē magnitudine ſubeũte, ⁊ ſi non eodē mõ diuiſione. Sed in hac additur tanq̄ꝫ tragice decãtatũ: neq̄ꝫ celerrimũ vnq̄ꝫ tardiſſimũ attingere perſequēdo. Quare ſolõnē vtriuſq̄ꝫ eadē eſſe neceſſe eſt. Id võ qḋ cēſet nunq̄ꝫ id attingi qḋ antecedit: falſuꝫ eſt ꝓfecto: nã cuꝫ antecedit, nõ attingit. Attamē attingitur tandē, ſi dabit magnitudinē finitam id qḋ mouetur trãſire. Hę ſunt igit duę rõnes Zenonis.

T.c.78 ¶ Secũda aũt, vocata Achilles. Eſt aũt hęc, ꝙ tardius nequaq̄ꝫ iungetur currēs a velociſſimo. Ante autem neceſſe perſequēs eat, vnde mouit fugiens. Quare ſemper aliquid habere, neceſſe eſt, tardius.

T.c.79 ¶ Eſt aũt hęc eadē rõ, in decidendo in duo. differt autem in diuidēdo, nõ in duo acceptaꝫ magnitudinem. Non quidē igitur cõiungi tardius, accidit ex ratione. Fit autē ad idem, in duo deciſio. in vtriſq̄ꝫ eniꝫ accidit, nõ attingere ad terminũ, diuiſa quodãmodo magnitudine. Sꝫ apponitur in hoc: qꝛ neq̄ꝫ velociſſimũ (qḋ cum tragoedia dictum eſt) in perſequendo tardius. Quare neceſſe eſt eandē eſſe ſolutionem. Velle autē ꝙ pręcedens non iũgatur: falſum eſt. cum enim pręcedit, non coniungetur. Sed tamen coniungetur: ſiquidem dabitur tranſire finitam. Hę quidem igitur rationes ſunt duę.

¶ Et dicit ꝙ hãc ſcḋaꝫ rõnē vocabãt Achillē, q̄ſi inuincibilē ⁊ iſolubilē. Et erat rõ talis. Quia ſi aliqḋ mouet, ſeqtur ꝙ id qḋ currit tardi⁹, ſi icepit ꝑmo moueri: nũq̄ꝫ iũgetur vel attinget a quocũq̄ꝫ velociſſimo: qḋ ſic ꝓbabat. Si tardũ icepit moueri ãte velociſſimũ ꝑ aliqḋ tp̄s: i illo tp̄e ptrãſiuit aliqḋ ſpatiũ. Ante igit q̄ꝫ velociſſimũ qḋ pſeqt poſſit attingere tardiſſimũ qḋ fugit, neceſſe ē, ꝙ vadat ab illo loco vñ mouit fugiēs. vſq̄ꝫ ad illũ locũ quo ꝑuenit fugiēs, tp̄e illo quo pſequēs nõ mouebat: ⁊ opꝫ ꝙ adhuc velociſſimũ illud ſpatiũ ptrãſeat in aliquo tp̄e: i quo tp̄e iterũ tardi⁹ aliqḋ ſpatiũ modicũ ptrãſit. ⁊ ſic ſemp. Ergo ſp tardi⁹ hꝫ aliqḋ ante. i. aliqḋ ſpatiũ in quo ꝑcedit velociſſimũ qḋ ipm pſeqtur. ⁊ ita veloci⁹ nunq̄ꝫ attingeret tardi⁹. Hoc aũt ē incõueniēs: q̄ magis dicēdũ eſt, ꝙ nihil mouet. Ad ſoluēdũ aũt hanc rõnē, dicit ꝙ hęc rõ ē eadē cũ ꝑma q̄ ꝓcedebat ex deciſione ſpatij in duo media q̄ꝫtũ ad virtutē medij: ſꝫ differt ab ea i hoc, ꝙ aliq̄ accepta magnitudo ſpatij nõ diuidit i duo media: ſꝫ diuidit ſꝫ ꝓportionē exceſſus velocioris ad tardi⁹ in motu. Nã in ꝑ⁰ tp̄e quo mouebatur ſolũ tardius accipitur maior magnitudo: in ſcḋo aũt tp̄e in quo veloci⁹ ptrãſit ꝑdictũ ſpatiũ cũ ſit min⁹: accipitur minor magnitudo ptrãſita a tardiori: ⁊ ſic ſp. Vñ quia tp̄s ⁊ magnitudo ſemꝑ diuidũtur: vi accidere ex hac rõne ꝙ tardi⁹ nunq̄ꝫ iũgatur a velociori. Sꝫ h̄ in idē redit cũ eo qḋ in ꝑma rõne dicebat de diuiſiõe magnitudinis in duo media: qꝛ i vtraq̄ꝫ rõne vi accidere, ꝙ mobile nõ poſſit adiũgere vſq̄ꝫ ad terminũ quēdã ꝓp diuiſionē magnitudinis in infinitũ, quocũq̄ꝫ mõ diuidatur. ſ. vel i duo media, ſicut ꝑma rõ ꝓcedebat: vel ſꝫm exceſſuꝫ velocioris ad tardi⁹: ſicut ꝓcedit 2ª rõ. Sed in hac ſcḋa rõne apponit, ꝙ velociſſimũ nõ põt attingere ad tardi⁹ qḋ ꝑſeqtur ipſũ (vt dcm̃ ē) cũ q̄dã tragedia]. i. cũ q̄dã magnificatiõe verboꝝ ad admirationē mouēdã: ſꝫ nõ facit aliqḋ ad vtutē rõnis. Vñ pꝫ ꝙ neceſſe ē eē eãdē ſoſonē hui⁹ ſcḋę rõnis ⁊ ꝑmę. Sicut. n. i ꝑma rõne falſuꝫ ꝯcludebat: ꝙ. ſ. mobile nunq̄ꝫ ꝑueniret ad terminũ magnitudis ꝓp īfinitã magnitudis diuiſioneꝫ ita falſũ eſt qḋ vult ſcḋa rõ ꝯcludere: ꝙ tardi⁹ ꝑcedēs, nũq̄ꝫ vincat a velociori ſequēte: qḋ nihil eſt aliud, q̄ꝫ mobile nõ ꝑuenire aliquē terminũ. Verũ eſt. n. ꝙ q̄ꝫdiu ꝑcedit tardi⁹, nõ ꝯiũgitur ſibi veloci⁹. Sꝫ tñ q̄ñq̄ꝫ ꝯiũgitur ſibi ſi h̄ det, ꝙ mobile poſſit ptrãſire finitã magnitudinē i tēpore finito. Pertrãſibit eni velocius pſequens totam illaꝫ magnitudinē qua ꝑcedebat ipſuꝫ tardius fugiens. ⁊ adhuc maioreꝫ in minori tp̄e: q̄ꝫ tardius mouet vltra ꝑ aliquã determinatã quantitatē. Et ita non ſolum attinget ipſuꝫ, ſꝫ etiã vltra trãſibit. Hę igit ſunt duę rationes Zenonis ſic ſolutę. ¶ Tertiam rationem ponit ibi.

¶ Tertia võ eſt ea quę qeſcere dicit ſagittã cuꝫ fert, de qua pauloante diximus. Accidit aũt id ex eo qꝛ tempus ſumitur ex ſuis punctis conſtare. Quod ſi non dederis: ratio continuo expirabit. Argu.

¶ Tertia autē quę nunc dicta eſt: q̄m ſagitta quę fertur, ſtat. Accidit aũt, qa accipit tp̄s cõponi ex ipſis nunc: nõ dato. n. hoc, nullus erit ſyllogiſmus.

¶ Et dicit ꝙ tertia rõ Zenonis erat illa, q̄ ſupra poſuit, anteq̄ꝫ iciperet rõnes enumerare. ſ. ꝙ ſagitta q̄ñ fert: qeſcit ⁊ ſicut ſupra dcm̃ ē: h̄ accidere videt ex eo ꝙ ipſe ſuppõit ꝙ tēpus cõponat ex ipſis nũc: niſi enim hoc ꝯcedat, nõ poterit ſyllogiʒare ad ꝓpoſitũ. ¶ Quartã rõnem ponit ibi.

¶ Quarta eſt ea quę de his eſt ęqualibus molibus quę ꝑ ęquales alias moles ęquali celeritate: ꝑtim e calce ſtadij, partim ecõtra mouētur. Ubi fieri putat: vt duplo tempori dimidium ſit ęquale. Argu.

¶ Quarta aũt ex his: quę mouent ſtadio ex cõtrarietate ęqualiũ magnitudinũ, iuxta ęqualia. his qdem a fine ſtadij: illis vero a medio ęq̄li velocitate. In quo accidere opinat, ęq̄le tp̄s duplici medium.

¶ Circa quã tria fac. Prio põit rõnē. 2° ſoſonē. ibi [Eſt aũt deceptio.] 3° manifeſtat ipſaꝫ rõnē Zenonis: ꝑ exẽpla. ibi [Ut ſint ſtãtes ęq̄les magnitudines.] Dic ḡ ꝑ ꝙ 4ª rõ Zenonis ꝓcedebat ex aliq̄b⁹ q̄ mouet i aliq̄ ſtadio: ita ꝙ ſint duę magnitudies ęq̄les q̄ mouent [iuxta ęq̄lia]. i. ꝑ aliqḋ ſpatiũ ſtadij ęq̄le vtriq̄ꝫ in q̄ꝫtitate: ⁊ ſit iſte mot⁹ [Ex ꝯtrietate]. i. ita ꝙ vna magnitudinũ ęq̄liũ moueat, ꝑ illḋ ſpatiũ ſtadij verſus vnã partē: ⁊ alia verſus aliã partē: ita tamen ꝙ vna magnitudinũ mobiliũ incipiat moueri a fine ſtadij ei ęq̄lis: alia võ icipiat moueri a medietate ſtadij, ſiue ſpatij in ſtadio dato: ⁊ vtrunq̄ꝫ moueatur ęque velociter. Hac poſitiõe facta opinabatur Zeno ꝙ accideret, ꝙ tēp⁹ dimidiũ eēt ęq̄le duplo. Quod cũ ſit ipoſſibile: volebat ex hoc vlteri⁹ inferre, ꝙ ipoſſibile eſt aliqḋ moueri. ¶ Scḋo ibi. 2ª parte 3ª 4ª rõ Zenonis ad idem.

Argū. ¶ Rónis aũt fallacia in exiſtimatione illa ↄſiſtit. ea náqȝ quoꝝ alteꝝ fertur ꝑ qeſcẽs: alteꝝ ꝑ id qd̕ mouetur: ęqualẽ magnitudinẽ, celeritate ęquali tranſire, in ęquali tpe cenſet. Hoc aũt, falſum eſt.

¶ Eſt autẽ deceptio in eo, ꝙ hoc quidem ſecus motum: illud autem ſecus quieſcens ęqualem magnitudinem vellet, ęquali velocitate, ſm ęquale, fieri tẽpus. Hoc autem, falſum eſt.

¶ Ponit ſolutionẽ: ꝛ dicit ꝙ Zeno in h̃ decipiebat̃, ꝙ accipiebat ex vna pte mobile moueri iuxta magnitudinẽ motã: ꝛ ex alia pte accipiebat qd̕ moueret̃ iuxta magnitudinẽ qeſcẽtẽ ęq̃lẽ magnitudini motę. Et qꝛ ſupponit̃ ęq̃lis velocitas mobiliũ: volebat ꝙ ſm ęq̃le tps, eſſet ęq̃litas ęq̃ velociũ circa ęq̃les magnitudines: quaꝝ vna mouet̃, ꝛ alia qeſcit. Qd̕ ꝑȝ eſſe falſuȝ: qꝛ cũ aliqd mouet̃ iuxta magnitudinẽ qeſcentẽ: nõ eſt ibi niſi vnus mot⁹: ſed qñ aliqd mouetur iuxta magnitudinẽ motã: ſunt ibi duo motus. Et ſi ſint in eãdẽ ptẽ, addet̃ de tpe. Si aũt ſint i oppoſitas ptes, diminuet̃ de tpe ſƺ quãtitatẽ alteri⁹ mot⁹. Quia ſi magnitudo iuxta quã aliqd̕ mobile mouet̃, in eãdẽ ptẽ moueatur ęq̃li velocitate, vel ẽt maiori: nũqȝ mobile poterit eã ptrãſire. Si vo minori velocitate magnitudo moueat̃, ptrãſibit eã quãdoqȝ: ſed in maiori tpe q̃ȝ ſi qeſceret. Ecõtrario aũt eſt, ſi magnitudo moueat̃ in oppoſitũ mobilis: qꝛ quãtũ magnitudo velocius mouet̃: tanto mobile in minori tẽpore eam pertranſit: qꝛ vterqȝ motus cõparatur ad hoc, ꝙ inuicem ſe pertranſeant. ¶ Tertio ibi.

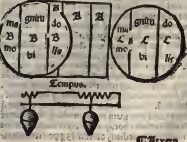
Argū. ¶ Sint qeſcẽtes qdeȝ ęq̃les moles. aaaa. ſuper has ãt moueant̃ moles bbbb, icipiẽdo a medio ipſaruȝ moliuȝ a. nũero ꝛ magnitudine ęq̃les, cccc. vo bis ęq̃les mõ codẽ, ꝛ ęque celeres: ſup ipſas b. incipiẽdo a ꝑma quę eſt in medio ipſarum a. motu cõtrario moueantur. Accidit igit̃ primã b. atqȝ c. moleȝ ſimul in ipſis eſſe extremis: ꝛ c. quidã vniuerſas a. moles b. vero dimidiũ ipſarum ptrãſiuiſſe. Quare fit, vt ſit dimidiuȝ tẽpus. Utraqȝ enim ęquali in tẽpore molium vnãquãqȝ tranſiuit: ꝛ inſup accidit b. per omnes moles c. tranſiuiſſe. Prima náqȝ c. ꝛ b. moles in cõtrarijs ſunt extremis, tãto in tẽpore per vnãquãqȝ b. molium mota, quanto quãqȝ molium a. trãſiuit (vt dicit) ꝓpterea ꝙ vtraqȝ ęquali in tẽpore per a. moles eſt mota. Ratio igit̃, hęc eſt. Fit autem ob id, quod diximus, falſum.

¶ Ut ſint ſtantes ęquales magnitudines, in quibus ſunt. a. a. a. alię autẽ in quibus ipſa b. b. b. icipiẽtes a medio ipſorũ a. quę ęq̃les ſint bis, ſm numerũ ꝛ magnitudinẽ. Alię aũt, in quib⁹ ipſa c. c. c. c. ab vltimo, ęquales numero bis, ꝛ magnitudine, ꝛ ęque veloces ipſis b. Cõtingit igitur primũ b. ſimul cum vltimo a. eſſe: ꝛ primũ c. ſecus inuicẽ motoruȝ. Accidit autẽ ipſum c. iuxta omnia a. tranſire, ꝛ ipſum b. ſecus media a. Quare mediuȝ eſſe tempus. ęquale enim vtrunqȝ eſt ſecus vnumquodqȝ. Simul autẽ accidit, ipſuȝ b. ſecus oia. c. trãſactũ eſſe. Simul enĩ erit primũ b. ꝛ primũ c. in cõtrarijs vltimis, in ęquali tempore ad vnũquodqȝ factum ipſorum b. quantuȝ qdem ipſoꝝ a. (vt ait) ꝓpter ambo ęquali tempore ſecus ipſa a. fieri. Ratio igitur hęc eſt. Incidit autem, ob id quod dictũ eſt, falſum.

¶ Manifeſtat qd̕ dixerat in terminis. Ponat̃. n. ꝙ ſint tres magnitudines ęq̃les ſibi inuicẽ, in quarũ q̃libet ponat̃ a. ꝛ ſint iſtę magnitudines ſtãtes: idest nõ motę: vt ſi intelligatur ꝙ ſit aliquod ſpatiũ triũ cubitoꝝ i quoꝝ quolibet deſcribatur a. Et ſint alię tres magnitudines ęq̃les ſibi inuicẽ: in quarũ q̃libet deſcribatur b. vtputa, ſi itelligam⁹ ꝙ ſit vnũ mobile triũ cubitoꝝ. Incipiãt aũt hę magnitudines moueri a medio ſpatij. Sint ẽt tres magnitudines alię ęq̃les nũero, ꝛ magnitudine, ꝛ velocitate ipſis b. ꝛ ſcribatur in iſtis c. ꝛ incipiãt moueri ab vltimo ſpatij. ſ. a ꝑ⁹ a. Hac ergo ſuppoſitione facta, ↄtinget ꝙ primũ b. per ſuũ motũ ꝑueniet ad h̃ ꝙ ſit, ſimul cũ vltimo a. ꝛ iterũ ꝑmũ c. ꝑ ſuuȝ motũ ꝑueniet vt ſit cũ ꝑmo a. oppoſito vltimo: ꝛ ſimul ẽt cũ hoc erit cũ vltimo b. quaſi tranſiẽs [ſecus inuicẽ motorũ]. i. iuxta oia b. quę inuicẽ ei cõtra mouent̃. Cũ aũt hoc factũ fuerit, cõſtat ꝙ iſtud primũ c. tranſiuit oia a. ſed ipſũ b. nõ tranſiuit niſi media. Cũ ergo b. ꝛ c. ſint ęq̃lis velocitatis: ꝛ ęque velox minorẽ magnitudinẽ in minori tpe trãſeat: ſeqtur qd̕ tẽpus in quo b. ꝑuenit ad vltimũ c. ſit dimidiũ tpis in quo c. ꝑuenit ad primũ. a. oppoſitũ. In ęquali. n. tpe vtrũqȝ. ſcilȝ b. ꝛ c. eſt iuxta vnũquodqȝ. i. inęq̃li tpe c. ꝛ b. ptrãſeũt q̃cũqȝ a. Hoc igitur ſuppoſito, ꝙ tps i quo b. ꝑueñit ad vltimũ a. ſit dimidiũ tpis i quo c. ꝑuenit ad primũ a. oppoſitũ. vlteri⁹ ↄſiderãdũ eſt quõ Zeno volebat cõcludere, ꝙ h̃ dimidiũ tpis ſit ęq̃le iſti duplo. Ex quo. n. ponitur tps mot⁹ ipſius. c. duplũ tpis motus ipſius. b. ponatur qd̕ in prima medietate tpis b. qeſcebat: ꝛ c. mouebat̃: ꝛ ſic c. in illa medietate tpis, ꝑuenit vſqȝ ad medietatẽ ſpatij vbi eſt b. ꝛ tũc b. incipiat moueri ad vnã parteȝ: ꝛ c. ad aliã. quãdo ãt b. ꝑuenit ad vltimũ a. oportet qd̕ ptrãſierit omnia c. qꝛ ſimul primũ b. ꝛ ꝑmũ c. ſunt in contrarijs vltimis. ſ. vnũ in primo a. ꝛ aliud in vltimo. Et ſicut ipſe dicebat c. in ęq̃li tẽpore ſit iuxta vnũqdqȝ b. in quanto tẽpore ptrãſit vnũqdqȝ ipſoꝝ a. Et hoc ideo: qꝛ ãbo ſcilȝ b. ꝛ c. i ęq̃li tpe ptrãſeunt vnũ a. Et ſic vȝ qd̕ ſi b. in ęq̃li tpe ptrãſit, i quãto ptrãſit ipſuȝ c. qd̕ c. in ęq̃li tẽpore ptrãſit ipſuȝ b. ꝛ ipſum a. ergo tẽpus in quo c. ptrãſit oia b. eſt ęq̃le tẽpori i quo ptrãſiuit oia a. Tps aũt in quo c. ptrãſit oia b. eſt ęq̃le tẽpori i quo c. vel b. ptrãſit medietatẽ ipſoꝝ a. (vt dcm̃ ẽ.) Probatũ eſt autẽ qd̕ tps in quo ipſuȝ b. ptranſit medietatem ipſorum a. eſt dimidiũ tẽporis in quo c. ptranſit oia a. ergo ſeqtur ꝙ dimidiũ ſit ęquale duplo. Quod eſt impoſſibile. Hęc igitur eſt ratio Zenonis. Sed incidit in falſitatẽ prędictã: quia. ſ. accipit ꝙ c. in eodem tempore pertrãſeat b. contra motuȝ, ꝛ a. quieſcẽs: quod eſt falſuȝ (vt ſupra dictum eſt.) ¶ Deinde cum dicit.

¶ Demonſtratio qd̕ ſi magnitudo moueatur in oppoſituȝ mobilis: mobile in minori tempore eam pertranſibit.

Magnitudo ſtans.

¶ At vero

Argr. ¶ At vo neqȝ in ea mutatione: cui⁹ termini ꝯdicto‑
riã ſubeũt oppõnem/ ipoſſibile qcq̃ȝ nobis eueniet.
Veluti qppiá ſi e nó albo i albũ mut̃ ſ/ atqȝ in neu‑
tro eſt/ neqȝ albũ/ neqȝ nó albũ eſſe. Nó eni ſi nó to
tũ in vtrouis ſit/ nó dicet̃ albũ: aut non albũ eſſe. al‑
bũ eniȝ dicimus/ aut nó albũ: non qꝛ totũ: ſȝ qꝛ pluri
mis ptib⁹ ſit/ aut maxime pcipuis/ tale. non eſt autẽ
idẽ nó eẽ in hoc/ ⁊ nó eẽ i hoc/ totũ. Silr̃ ſeſe hȝ ⁊ in
eo qđ ẽ/ ⁊ in eo qđ haud ẽ: atqȝ in cęteris q̃ ꝯdicto
riã ſubeũt oppoſitionẽ. Etenĩ in oppoſitoꝝ qdẽ al‑
tero neceſſario erit/ totuȝ aũt in neutro ſemper/ erit.

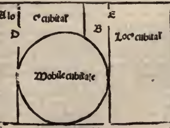
T.c. 83 ¶ At vo/ ſecundũ eam: quę in contradictione ẽ mu‑
tationẽ/ nihil nobis erit ipoſſibile. Vt ſi ex nó albo
in albũ mutet̃: ⁊ in neutro ẽ. tanq̃ȝ ğ neqȝ albũ erit:
neqȝ nó albũ. Nó eni/ ſi nó totũ in quolibet eſt/ non
dicet̃ albũ: aut nó albũ. albũ enim dr̃/ aut nó albuȝ/
nó ꝙ totũ ſit hmói/ ſed ꝙ plures aut magis ꝓprię
partes. nó idẽ át eſt/ nó eſſe in hoc/ ⁊ nó eẽ in hoc/ to
tũ. Silr̃ aũt eſt/ ⁊ in eẽ/ ⁊ in nó eſſe/ ⁊ in alijs q̃ ſȝ cõ
tradictionẽ ſunt erit/ nó enim ex neceſſitate/ in alte‑
ro oppoſitorum: in neutro autem/ ſemper totum.

¶ Ponit rõnẽ q̃ Zeno excludebat mutationẽ q̃ eſt iter ꝯdi
ctoria. Dicebat. n. ſic. Oẽ qđ mutet̃ oũ mutat̃ i neutrũ ter
minoꝝ eſt: qꝛ oũ eſt in termino a q̃, nódũ mutat̃: oũ aũt eſt
i termio ad quẽ, iá mutatũ ẽ. Si ğ aliqđ mutet̃ de vno ꝯdi
ctorio in aliud: ſic de nó albo in albũ: ſequit̃ ꝙ oũ mutat̃:
neqȝ ſit albũ: neqȝ nó albũ. Qđ ẽ ipoſ̃e. Lȝ aũt h icõueniẽs
ſequat̃ aliqb⁹ q ponũt ipartibile moueri: tñ nobis q poni
m⁹ ꝙ oẽ qđ mouet̃ ẽ ptibile: nullũ accidit ipoſſibile. Nó
eniȝ opȝ ſi nó eſt totũ i altero extremoꝝ: ꝙ pp h, nó poſſit
dici, aut albũ: aut nó albũ. Cõtingit eni ꝙ vna pars ei⁹ ſit
alba: ⁊ alia nó alba. Nó aũt dr̃ aliqđ albũ, vel nó albũ: ex eo
ꝙ totũ ſit hꝫ. Sȝ qꝛ plures ⁊ pncipaliores ptes ſũt tales: q̃
magis ꝓprię ſũt natę tales eſſe: qꝛ nó idẽ eſt nó eſſe in hoc
⁊ nó eſſe totũ in h. ſ. in albo vel nó albo. Et qđ dictũ ẽ de al
bo vel nó albo. itelligendũ eſt de eſſe vel nó eſſe ſimplr̃: ⁊ i
oibus q̃ opponunt̃ ſm cõtradictionẽ: ſicut calidũ ⁊ nó ca‑
lidũ, ⁊ hꝫ. Semp eniȝ oportebit, ꝙ ſit in altero ꝯtra oppo
ſitorũ illõ qđ mutat̃: qꝛ denominabit̃ ab eo qđ pncipalius
ineſt: ſȝ nó ſeqtur ꝙ ſemp ſit totũ in neutro extremoꝝ: vt
Zeno putabat. Sciẽdũ eſt aũt, ꝙ hęc reſponſio ſufficit ad re
pellẽdũ rõnẽ Zenonis: qđ hic principaliter intendit̃. Quo
mõ aũt circa h ſe hẽat veritas in. 8. pleni⁹ oſtẽdetur. Nó
. n. in quolibet veꝝ ẽ, ꝙ po añ partẽ alteret̃ vel generet̃: ſȝ
aliqñ totũ ſimul (vt ſupra dictũ eſt) ⁊ tũc nó hȝ locum hęc
reſponſio: ſed illa quę ponitur in. 8. ¶ Deinde cum dicit.

Argr. ¶ In circulo ruſ⁹/ ac ſphęra: ⁊ i hĩs oĩno q̃ i ſeipſis
mouent̃/ nó eueniet ipſa qeſcere. In eodẽ eni loco
tpe quodã (vt inqunt) ⁊ ipſa/ ⁊ ptes ſũt. Quo ſit/ vt
qeſcãt ſimul/ ac moueant̃. Primo nãqȝ/ ptes nó ſũt
eodẽ i loco tpe vllo. Deinde/ totũ etiá/ i aliũ ſemper
locũ mutat̃. Nó eſt eni eadẽ circũferẽtia q̃ ab. a. ⁊
b/ ⁊ c. ſumitur cęteroꝝũqȝ quolibet pũcto/ niſi vt mu
ſic⁹ hõ/ ⁊ homo/ qꝛ id accidit. Quare i aliã alia ſem
per mutat̃/ ⁊ nũq̃ȝ qeſcet. Idẽ ẽ modus/ ⁊ i ſphęra/
atqȝ in cęteris quę in ſeipſis mouentur.

¶ Iterum aũt ẽ in circulo/ ⁊ i ſphęra/ ⁊ oĩno q̃ i ipſis
mouentur: qꝛ accidet ipſa qeſcere. In eodem enim
loco/ ſm tempus quoddam ſunt/ ⁊ ipſa/ ⁊ partes.
Quare quieſcent ſimul/ ⁊ mouebuntur. ¶ Primũ/ T.c. 85
nanqȝ/ partes non ſunt in eodẽ nullo tpe. Poſtea/
⁊ totũ mutatur ſemp in alterum. non enim eadem
eſt ab ipſo. a. accepto circulatio/ ⁊ quę eſt ab ipſo
b. ⁊ c. ⁊ alioꝝ vnoquoqȝ ſignoruȝ. niſi ſicut muſic⁹
hõ/ ⁊ hõ: qꝛ accidit. Quare mutatur ſemp altera in
alteram: ⁊ nequaq̃ȝ quieſcet. Eodem autem mo‑
do ẽ/ ⁊ in ſphęra/ ⁊ in alijs q̃ in ſeipſis mouentur.

¶ Soluit rõnem Zenonis q̃ deſtruebat motũ ſphęricum.
Dicebat. n. ꝙ non eſt poſ̃e aliqđ circulariter, vel ſphęrice
moueri, vel quocũqȝ alio mõ, ita ꝙ aliq̃ moueant̃ i ſeipſis
. i. nó ꝓgrediẽdo a loco in quo ſunt: ſed in ipſomet loco.
Et hoc ꝓbabat tali rõne. Oẽ illud qđ p aliqđ tps ſȝ totũ
⁊ partes eſt in vno ⁊ in eodẽ loco: qeſcit. Sed oia hꝫ ſunt
in eodẽ loco, ⁊ ipſa, ⁊ ptes eoꝝ ſm aliquod tpsiẽt dũ po‑
nuntur moueri: ergo ſeqtur ꝙ ſimul mouent̃ ⁊ qeſcant.
Qđ ẽ ipoſ̃e. ¶ Huic át rõni obuiat Philoſophus duplr̃.
Primo q̃tũ ad hoc ꝙ dicerat ptes ſphęre motę eẽ i eodẽ
loco p aliqđ tpsiȝ qđ Ariſt. dixit ꝙ ptes ſphęrę motę in
nullo tpe ſũt in eodẽ loco: Zeno. n. accipiebat locũ toti⁹. ⁊
veꝝ ẽ, ꝙ dũ ſphęra mouet̃, nulla ps exit ex̃ locũ toti⁹ ſphę
rę. Sȝ Ariſt. loquit̃ de ꝓprio loco ptis, ſm ꝙ ps ꝑ ſe hȝ lo
cũ. Dcĩ ẽ. n. i 5°. ꝙ ptes ꝯtinui ſũt i loco i po⁹. Manifeſtũ
ẽ át i motu ſphęrico, ꝙ ps mutat ꝓpriũ locũ: ſȝ nó locũ to
ti⁹. qꝛ vbi fuit vna ps: ſuccedit alia ps. 2° obuiat ad ꝓdi‑
ctã Zenonis rõnẽ q̃tũ ad h qđ dixit, ꝙ totũ manet i eodẽ
loco p tps. Cõtra qđ Ariſt. dicit ꝙ ẽt totũ ſemp mutat̃ in
aliũ locũ: qđ ſic pȝ. Ad h. n. ꝙ ſint duo loca diuerſa: ñ opȝ
ꝙ vn⁹ illoꝝ locoꝝ ſit totaliter extra aliũ: ſed qñqȝ qdẽ ſe‑
cũdus locus ẽ partiȝ ꝯiunct⁹ p° locoꝛ ⁊ ptiȝ ab eo diuiſus
vt põt i his ꝯſiderari q̃ mouẽt̃ motu recto. Si. n. aliqđ cu
bitale corp⁹ mouent̃ de. a. b. loco i. b. c. locũ: quoꝝ vterqȝ
loc⁹ ſit cubitalis, dũ mouet̃ ab vno loco in aliũ, opȝ ꝙ par
tim deſerat vnũ, ⁊ ſubitret aliũ: ſicut ſi deſerat de loco a. b
quãtũ eſt. a. d. ſubintrabit in locũ b. c. q̃tũ eſt b. e. Manife
ſtũ ẽ ergo, ꝙ loc⁹. d. e. ẽ ali⁹ a loco a. b. Nó tñ totaliter ab
eo ſeiũctus: ſȝ ptim. Si aũt daret̃ ꝙ illa pars mobilis quę
ſubintrat 2ᵐ locũ, regrederet̃ in ptẽ loci quã mobile deſe
ruit: eſſent duo loca ⁊ tñ in nullo abinuicẽ ſeparata: ſȝ ſolũ
differrẽt ſȝ rõnẽ: ſm ꝙ pncipiũ loci in diuerſis ſignis acci
peret̃ vbi. ſ. eſt pncipiũ mobilis. i. aliqđ ſignũ qđ i mobili
accipit̃: vt pncipiũ. Et ſic erũt duo loca ſm rõnẽ: ſȝ vn⁹ lo
cus ſm ſubiectũ. Et ſic intelligẽdũ ẽ, qđ hic dicit: ꝙ nó eſt
eadẽ circulatio ſm ꝙ accipit̃ icipiẽs ab. a. ⁊ vt icipiẽs a. b
⁊ vt icipiẽs a. c. vel a quocũqȝ alio ſigno. Niſi forte dicat̃
eadẽ circulatio ſubiecto: ſic muſic⁹ hõ, ⁊ hõ: qꝛ vnũ accidit
alteri. Vñ manifeſtũ ẽ, ꝙ ſp de vno circulari loco mouet̃ i
alteꝝ: ⁊ ñ qeſcit: vt Zeno ꝓbare nitebat̃. Et eodẽ mõ ſe hȝ
⁊ in ſphęra, ⁊ in oib⁹ alijs quę infra locũ ꝓpriuȝ mouent̃:
ſicut rota, ⁊ colũna, vel quicqđ aliud huiuſmodi. Lec. xij.

Argr. ¶ Demōſtratis āt bis/dicim⁹ id qđ ꝑtib⁹ vacat/moueri nō poſſe/niſi ꝑ accñs: veluti ſi corp⁹/vel magnitudo in qua eſt/moueaẗ. quēadmodū ſi id qđ eſt in nauigio latiōe nauigij/vł totius motu/ ps moueaẗ. Uacare aūt in ꝑtib⁹ dico: qđ eſt idiuiſibile quātitate. Partiū.n.mot⁹: ⁊ iter ſeſe differūt: ⁊ a toti⁹ ēt motu: atq3 in ſphera maxime/dñiā ipſa3 qſpiā ituebiẗ. Nō.n.eadē erit celeritas earū ꝑtiū q̄ ꝓpinque ſunt cētro: ⁊ eaꝝ q̄ ſūt ab eo diſtātes: totiuſq3 ſphere. quo p3 non vnū oium eē motū. Ut igiẗ diximi⁹: ſic ipm̄ qđ ꝑtibus vacat moueri pōt/vt iſce q ſedet. in currēte naui/moueẗ. per ſe aūt/moueri non pōt.

T.c.86. [D]Sterſis aūt bis/dicim⁹ ꝙ ipartibile non cōtingit moueri/niſi ſm̄ accidens: vt corpore moto/ aut magnitudine in qua eſt ſicut id quod in naui eſt/moueatur nauis motu: aut pars/totius motu. Impartibile autē3 dico id quod eſt ſm̄ quantitatez indiuiſibile. Et nāq3 ꝑtiū motus/alij ſunt ſm̄ ꝙ partiū/⁊ ſm̄ quod toti⁹ motum. videbit aūt in ſphera aliquis maxime/differentiā. Nō.n.eadē erit velocitas eorū que iuxta centrum ſunt/⁊ que extra/ ⁊ que totius: ſicut non vno exiſtente motu. Sicut igitur dicebam: ſic quidem contingit moueri impartibile/ſicut in naui ſedens/naui eunte. per ſe autem/non contingit.

Poſtq̄3 Phs ſoluit rōnes Zenonis iꝓbātis motū: hic itēdit oñdere ꝙ ipartibile nō mouetur,ꝑ qđ deſtruiẗ opinio Democriti ponētis atomos ꝑ ſe mobiles. Et circa h̄ duo facit. Pͥo ꝓponit itētionē. 2° ꝓbat ꝓpoᵐ. ibi[Muteẗ.n.ex.a.b.in.b.c.] Dicit ğ ṗ ꝙ ſuppo

T.87. ſitis bis q̄ ſup̈ oñſa ſunt, dōm ē ꝙ ipartibile nō pōt moueri: niſi forte ꝑ accñs: ſicut pūctū moueẗ in toto corpe: vel q̄cunq3 alia magnitudine i q̄ eſt pūctū. ſ. linea vel ſupficie. Moueri aūt ad motū alteri⁹, ɔtigit dupl'r. Uno mō qñ id qđ moueẗ ad motū alteri⁹ nō ē aliq̈ ps ei⁹: ſicut illud qđ eſt i naui moueẗ ad motū nauis: ⁊ albedo ēt moueẗ ad motū corpis: cū nō ſit ps ei⁹. Alio mō ſic ps moueẗ ad motū toti⁹. Et qꝛ ipartibile dr̄ multipl'r, ſic ⁊ ꝑtibile: oñdit quō accipiat hic ipartibile ⁊ dicit: ꝙ ipartibile hic dr̄ illud qđ ē idiuiſibile ſm̄ q̄titatē. Dr̄.n. ⁊ aliqđ ipartibile ſm̄ ſpēm, ſic ſi dicam⁹, ignē ipartibilē: aut aerē: qꝛ ñ pōt reſolui i plura corpa ſpē diuerſa. S3 tale ipartibile, nihil ꝓhibet moueri. Itēdit ğ excludere motū ab ipartibili ſ3 q̄titatē. Et qꝛ dixerat ꝙ ps moueẗ ad motū toti⁹: ⁊ aliqs poſſet dicere, ꝙ ps nullo mō moueẗ: ſubiūgit, ꝙ ſūt aliq̄ mot⁹ ꝑtiū, inq̄tū ſūt partes, q̄ ſūt diuerſi a motu toti⁹, inq̄tū ē mot⁹ toti⁹. Et hāc dr̄iam aliqs maxime pōt ɔſiderare in motu ſphęrico: qꝛ nō ē eadē velocitas ꝑtiū q̄ mouētur circa cētrū: ⁊ ꝑtiū [q̄ ſunt extra]. i. xͥſus ſupficiē exteriorem ſphere: ⁊ q̄ ē ēt velocitas toti⁹: ac ſi mot⁹ iſte nō ſit vni⁹ ſ3 diuerſoꝝ. Manifeſtū ē.n. ꝙ veloci⁹ ē qđ i eq̄li tpe ꝑtrāſit maiorē magnitudinē. Dū aūt ſphera moueẗ, manifeſtᵐ ē ꝙ maiorē circulū ꝑtrāſit ps exterior ſphere, q̄3 ps iterior: vñ maior ē velocitas ꝑtis exterioris, q̄3 iterioris. Tñ velocitas toti⁹, ē eadē cū velocitate iterioris ⁊ exterioris ꝑtis.

Motꝰ ꝑ accidens. duplex. Iſta āt diuerſitas motuū itelligēda ē ſ3 ꝙ ꝑtib⁹ ɔtinui cōuenit moueri. ſ. i po°. Uñ actu ē vn⁹ mot⁹ toti⁹ ⁊ ꝑtium: ſ3 po° ſūt diuerſi mot⁹ ꝑtiū, ⁊ ad iuicē, ⁊ a motu toti⁹. Et ſic cū dr̄ ps moueri ꝑ accñs ad motū toti⁹: ē tale ꝑ accñs qđ ē in po° ꝑ ſe: q̄ nō ē de motu ꝑ accñs: ſm̄ ꝙ dñr accidētia, vł formę ꝑ accñs moueri. Poſita igiẗ diſtictiōe ei⁹ qđ moueẗ, explicat ſuā itētiōē: ⁊ dic: ꝙ id qđ ē ipartibile ſ3 q̄titatē, pōt moueri qdē ad motū corpis ꝑ accñs: nō tñ q̄3 ps: qꝛ nulla magnitudo cōponiẗ ex idiuiſibilib⁹ (vt oñſū ē) ſ3 ſic moueẗ aliqđ ad motū alteri⁹, qđ nō ē ps ei⁹: ſic ſedēs in naui moueẗ ad motū nauis. S3 ꝑ ſe nō ɔtigit impartibile moueri. Hoc āt idē. ſ. ꝓbauit ñ ex ꝑncipali itētiōe: ſ3 icidēter. Uñ ꝑter rōnē. ſ. poſitā, hic magis explicat xͥtatē: ⁊ rōnes addit efficaces ad ꝓpoſitū oſtēdēdū. ¶ Scđo ibi.

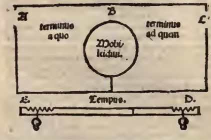
¶ Muteẗ.n.ex.a.b.in.b.c. ſiue in magnitudine ex magnitudie/ſiue i forma ex forma/ ſiue ex termino i oppoſitū ɔdictorie terminū. Tp̄s āt in q̄ ꝑmo mutaẗ ſit.d. Igiẗ ipm̄ eo in tpe q̄ mutaẗ/aut in.a.b.aut in.b.c.aut ꝑtim in hoc/ꝑtim in altero eē/necē eſt oē nāq3 qđ mutaẗ ſic ſe h3. At aliqđ ipſi⁹ i vtroq3 non erit: fuit.n.ꝑtibile. Neq3 erit i b.c.erit.n.mutatū: ſb ponit ṽo mutari. Reſtat igiẗ ipm̄ i.a.b.eē/eo tpe q̄ mutaẗ. quieſcet ergo. Qđ.n.eſt in eodē tpe quodā id qeſcere dicebam⁹. Quare nō ſit/vt id qđ vacat ꝑtib⁹/moueaẗ/aut oino muteẗ. Hoc tñ pacto mot⁹ ipſius eēt: ſi tp̄s ſuis ex pūctis ɔſtaret. Semp.n.in ipſo nūc motū eēt/atq3 mutatū: vt moueaẗ qdē nūq̄3: ſꝑ ṽo ſit motū. at hoc eſſe non poſſe/prius eſt demonſtratū. Neq3.n.tp̄s ex nūc ipſis: neq3 linea ex punctis: neq3 motus ex ſuis momētis cōſtat. Na3 nihil aliud aſſerit q id dicit: q̄3 motū/ex hiſce q̄ ꝑtibus vacāt ɔſtare: ꝑinde atq3 ſi tp̄s ex nūc ipſis aſſereret/aut magnitudinem ex punctis conſtare.

¶ Mutetur.n.ex a.b.in b.c.ſiue ex magnitudine in magnitudinē: ſiue ex ſpē in ſpēm: ſiue ſm̄ contradictionem. Tp̄s aut ſit/in quo pͥo mutatur e.d. Ergo neceſſe eſt ip3 ſm̄ ꝙ mutatur tp̄s: aut in.a.b.eſſe aut in.b.c.aut aliquid qdē huius in hoc: aliud vero in altero. omne.n.quod mutatur/ſic ſe habuit. In vtroq3 igitur/non erit aliquid ipſius. partibile eniz vtiq3 eſſet. At vero/neq3 in b.c.mutatum enim erit conceſſum eſt autem/mutari. Relinquitur igitur/ ipm̄ in.a.b.eē ſm̄ ꝙ mutatur tp̄s: qeſcet ergo. In eodē.n.eſſe ꝑ tp̄s qđdā/ qeſcere eſt. ¶ Quare non ɔtingit impartibile moueri/neq3 oino mutari. Solum.n.ſic eſſet ipſius motus: ſi tempus eſſet ex ipſis nunc. Semper.n.in ipſo nunc motum eēt/ ⁊ mutatum. quare moueri qdem nequaq̄3 ē/ motum autez eē ſꝑ. hoc aūt ꝙ ipoſſibile ſit/oñſum eſt. Neq3 eniz ex ipſis nunc tp̄s/neq3 linea ex ipſis punctis: neq3 motus ex momentis eſt. Nihil eniz aliud facit hoc dicens: q̄3 motū ex indiuiſibilibus. ſicut ſi tempus ex ipſis nunc: aut magnitudinem ex punctis. T.c.87 T.c.88

¶ Probat ꝓpoᵐ trib⁹ rōnib⁹. Quarū ṗ° talis ē. Si pōaẗ ꝙ ipartibile moueẗ moueaẗ ex a.b.i.b c. Nec differt q̄3 ſū ad hāc rōnē, vtrū iſta duo. ſ.a b.⁊.b.c.ſint due magnitudies ſiue duo loca: vt i motu locali, ⁊ augmēti, ⁊ decremēti: vł due ſpēs]. i. due q̄litates: ſic i motu alteratiōis: vel ſic duo ɔdictorie oppoſita: vt i gñone ⁊ corruptiōe. Et ſit tp̄s.e.d.i q̄ aliqđ mutaẗ de vno termino i alteꝝ ṗ. i. nō rōne ꝑtis. In h̄ ğ tpe necē eſt ꝙ id qđ mutaẗ, aut ſit in.a.b.ſ. in termino a quo: aut in b.c.i.i termino ad quē: aut aliqđ ei⁹ ē in vno

termino:alia vero po ei⁹ eſt i altero. Oē.n.qō mutaſ,opʒ ꝙ aliquo hoꝝ triū modoꝝ ſe hēat(ſicut ſupra dictuʒ eſt.) Nō aūt pōt dari tertiū mēbrū.ſ.ꝙ ſit in vtroqʒ ſm diuerſas ptes ſui:qꝛ ſic ſequereſ,ꝙ eēt ptibile:⁊ poſitū erat,ꝙ eēt ipartibile.Sʒ ſilr nō pōt dari 2ᵐ mēbrū.ſ.ꝙ ſit i.b.c.i. i termino ad quē:qꝛ qū ē in termino ad quē: nūc iā ē mutatuʒ:(vt ex ſupioꝛib⁹ pʒ.)Ponebaſ tn̄ ꝙ ni ħ tpe mutareſ. Relinquiſ ḡ ꝙ i ħ toto tpe,in quo mutaſ idiuiſibile ſit i a.b.⁊ i termino a quo.Ex quo ſequiſ,ꝙ qeſcat. Nihil.n.ē aliud qeſcere,q̄ꝫ ꝙ aliqd ſit i vno ⁊ eodē p totū aliqō tp̄e. Cum.n.in quolibet tpe,ſit prius ⁊ poſteri⁹:ſi tp̄s ē diuiſibile:qcqd p aliqō tp̄s eſt in vno ⁊ eodem:ſilr ſe hʒ nunc ⁊ prius:qō eſt qeſcere.Sʒ ħ eſt ipoſſe ꝙ aliqd dum mutatur qeſcat.Relinquiſ ḡ ꝙ nō ꝯtingit ipartibile moueri,neqʒ aliquo mō mutari. Hoc enim ſolo mō poſſet motus aliqs eē rei idiuiſibilis:ſi tp̄s cōponereſ ex ipſis nūc:qꝛ in nūc ē ſemp motū eſſe vel mutatū:⁊ qꝛ qō motū eſt,inquātū hꝫ, nō moueſ:ſequiſ ꝙ in nūc,nihil moueſ:ſed ſit motū. Sic igiſ poſſet poni idiuiſibile moueri in aliquo tpe,ſi tp̄s ex ipſis nūc cōponereſ:qꝛ poſſet dari ꝙ i quolibet ipſoꝝ nūc ex qbus cōponiſ tp̄s,eſſet in vno:⁊ in toto tpe].i.in oib⁹ nūc eēt i multis:⁊ ſic in toto tpe moueret:nō aūt i aliquo nūc. Sʒ ꝙ ħ ſit ipoſſe,ſcilʒ tp̄s cōponi ex ipſis nūc,oñſum eſt prius. Oñſum eſt.n.ſupra,ꝙ neqʒ tp̄s cōponiſ ex ipſis nūc:neqʒ linea ex ipſis pūctis:neqʒ motus cōponiſ ex momētis:vt p momentū intelligamus ħ qō eſt mutatuʒ eſſe. Qui enim hoc dicit:ꝙ indiuiſibile moueſ:aut ꝙ motus cōponaſ ex idiuiſibilib⁹:nihil aliud facit q̄ꝫ ꝙ tp̄s cōponatur ex nūc:aut magnitudo ex pūctis:qō eſt ipoſſe:ḡ ⁊ ipoſſe eſt impartibile moueri. ℭ Secundam rōnem ponit ibi.

ℭ Demonſtratio,ꝙ ipoſſibile eſt impartibile p ſe moueri. Duę magnitudines.

Argꝫ. ℭ Pręterea,neqʒ pūctū:neqʒ idiuiſibile qcq̄ꝫ,moueri ex his ēt pʒ. Fieri nāqʒ nō pt,vt id qō motu cieſ: maius ſeipo trāſcat prius q̄ꝫ aut p ęq̄le,aut min⁹ ſe moueaſ. Qō ſi ita ſit:pʒ ⁊ pūctū ſeipo min⁹ aut ęq̄le prius trāſire. Atqū idiuiſibile ſit: fieri nō pt,vt p min⁹ antea moueaſ. per ęquale ergo ſibi mouebiſ. quo ſit:vt ex pūctis linea ꝯſtet.punctū.n.trāſeundo ſibi ſp ęq̄le,totā quā trāſit lineā metieſ. Qō ſi id eē nō pōt:fieri quoqʒ nequit,vt idiuiſibile moueatur.

T.c.89 ℭ Amplius aūt,ex his manifeſtū:ꝙ neqʒ punctum,neqʒ aliud idiuiſibile vllū,contingit moueri. Omne enim qō mouetur:ipoſſibile eſt prius p maius moueri ſeipſo,q̄ꝫ aut ęquale,aut minus. Si igitur hoc: manifeſtum,qꝛ ⁊ punctū p minus,aut ęquale mouebitur primū. Qm̄ aūt idiuiſibile eſt: ipoſſibile ē minus moueri prius. per ęquale ergo ſibi ipſi. quare,erit linea ex punctis.ſemp.n.per ęqualem motum,omnem lineam,punctum menſurabit. Si autē hoc ipoſſibile ē,⁊ moueri idiuiſibile,impoſſibile eſt.

ℭ Et dicit,ꝙ ex his q̄ ſequunſ pōt eē manifeſtum,ꝙ neqʒ punctū,neqʒ aliud qdcunqʒ idiuiſibile pōt moueri. Et iſta rō ſpālis eſt de motu locali. Omne enim qō moueſ ſm locū,ipoſſe eſt,ꝙ prius pertranſeat maiorem magnitudinem ipſo mobili:q̄ꝫ ęqualē,vel minorē: ſed ſemp mobile prius ptrāſit magnitudinē ęqualē ſibi aut minorē,q̄ꝫ maiorē. Si ergo hoc ita ſe habet:manifeſtū eſt,qꝛ ⁊ punctū ſi moueſ: prius ptrāſibit aliqd minus ſe,aut ęquale ſibi,q̄ꝫ longitudinē maiorē ſe. Sed ipoſſe eſt ꝙ ptrāſeat aliqd minus ſe: qꝛ eſt idiuiſibile. Relinquiſ ergo ꝙ ptranſibit ęquale ſibi. Et ita opʒ ꝙ numeret oīa puncta quę ſunt in linea:qꝛ ſemper punctū cum moueaſ motu ęquali lineę,pꝑter hoc moueſ per totam lineā: ſequiſ ꝙ totā lineā menſuret. Hoc aūt facit numerando oīa puncta: ſequitur ergo ꝙ linea ſit ex punctis. Si ergo hoc eſt ipoſſibile:ipoſſibile eſt ꝙ indiuiſibile moueatur. ℭ Tertiam rationem ponit ibi.

ℭ Inſup,ſi oē motu cieſ i tpe: ⁊ nihil i ipſo nūc moueatur: oēqʒ tp̄s ſit diuiſibile,erit vtiqʒ tp̄s eo tpe minus i quo tranſit id qō moueſ ęquale ſpatiū ſibi. Id.n.i quo moueſ,tp̄s erit plane: propterea ꝙ oē qō mouetur,i tpe motu cietur.tp̄s aūt oē diuiſibile eē:prius ē demonſtratū. Si igitur punctū moueſ,erit aliqō tp̄s eo tpe minus,i quo motū ē ipſum p ęquale ſpatiū ſibi.at eē nō pōt. in minore nāqʒ tranſeat minus,neceſſe ē. Quo ꝯtinuo ſit,vt idiuiſibile:i ſe minus ſit diuiſibile: quēadmodum ⁊ tp̄s in tp̄s. Enimuero vnice id qō partib⁹ vacat atqʒ idiuiſibile moueret,ſi fieri poſſet, vt i ipſo nunc idiuiduo qppiam moueaſ. Eiuſdem enim ē rationis,i ipſo nūc moueri,⁊ indiuiſibile quid moueri. Argꝫ.

ℭ Amplius aūt,ſi oē in tpe mouetur: ⁊ i ipſo nunc nihil:oē aūt tp̄s diuiſibile:erit vtiqʒ aliqō tp̄s min⁹ quolibet eoꝝ q̄ mouētur,i quo moueſ p tantū:q̄ꝫtū ipm motū ē. Hoc igiſ erit tp̄s in quo moueſ,pp id ꝙ moueſ oē,i tpe.tp̄s aūt oē:diuiſibile eē,oſtēſum ē prius. Si igitur punctuʒ mouetur: erit aliquod tp̄s minus,i quo ipſum motum ē,ſed ipoſſibile ē.in minori.n.neceſſe minus moueri. Quare erit diuiſibile id qō idiuiſibile eſt,in minus,ſicut ⁊ tempus in tēpore. Solummodo enim mouebiſ impartibile ⁊ indiuiſibile: ſi erit in ipſo nunc poſſibile moueri atomo. Eiuſdem enim rationis eſt,in ipſo nunc moueri:⁊ indiuiduum aliquod,moueri. T.c.90

ℭ Quę talis eſt. Oē qō moueſ, moueſ in tpe:⁊ nihil mouet in ipſo nūc(vt ſupra ꝓbatū eſt.) Oñſum eſt aūt ſupra, ꝙ oē tp̄s eſt diuiſibile: ḡ in quolibet tpe in quo aliqd moueſ:erit accipe minus tp̄s in quo moueſ aliqō min⁹ mobile:qꝛ manifeſtū eſt ꝙ ſuppoſita eadē velocitate: in minori tpe ptrāſiet minus mobile aliqō ſignū datuʒ:q̄ꝫ mobile maius:ſicut in minori tpe ps q̄ꝫ totū(vt ex ſupioꝛib⁹ pʒ.] Si ergo punctuʒ mouetur,erit accipere aliqō tēpus min⁹ tēpore in quo ipſuʒ mouetur. Sed hoc eſt ipoſſibile:qꝛ ſequereſ ꝙ in illo minori tpe moueret aliqd min⁹ q̄ꝫ pūctū.

⁊ ſic indiuiſibile eēt diuiſibile in aliqđ minus: ſicut tēpus diuidit in tpꝰ. Hoc enim ſolo mō poſſet moueri idiuiſibile, ſi eſſet poſſibile aliquid moueri in nūc indiuiſibili: qꝛ ſicut nō eſſet accipere aliqđ minus ipſo nunc in quo moueretur: ita nō oporteret accipere aliqđ minus mobile. Et ſic pꝫ ꝙ eiuſdē rōnis eſt, ꝙ fiat motus in nūc: ⁊ ꝙ idiuiſibile aliqđ moueat. Hoc aūt ē ipoſſe ꝙ. ſ. in nūc fiat motꝰ: ergo impoſſibile eſt ꝙ indiuiſibile moueatur. Lec.xiij.

Argu. ¶ Mutatio āt nulla ē īfinita. E quopiā.n.ī qppiā eſt ois: ⁊ ea q̄ ī ꝯdictorijs: ⁊ ea q̄ ī ꝯrijs ē. Quare mutationū qdē eaꝝ q̄ ī ꝯdictorijs ſunt: affirmatio atqꝫ negatio finis ē. gñonis qdē id qđ ē: corruptionis āt, id qđ nō ē. Mutationū vero q̄ iter ꝯria ſunt, ipa ꝯria ſunt extrema. hęc.n. vltima ſūt mutatiōis. quare ⁊ alterationis ois (alteratio nāqꝫ ex ꝯrijs eſt qbuſdam) ſilr ⁊ accretionis decretioniſq̄. Nā accretionis quidem, id eſt extremū, quod eſt magnitudinis perfectę quę accōmodatur naturę, finis. decretionis vero caſus ab hoc ipſo remotioue.

T.c.91 Utatio aūt, nō eſt, neqꝫ vna īfinita. Ois enim erat ex quodā in quiddaꝫ: ⁊ quę eſt in cōtradictiōe: ⁊ in ꝯtrarijs. Quare eorū quę ſunt ſm ꝯtradictionem ſunt, affirmatio ⁊ negatio terminus ē, vt gñonis quidē eſſe: corruptionis autē non eē. Eorum autem quę ſunt in cōtrarijs: ꝯtraria. Hęc.n. vltima ſunt mutatiōis: quare, ⁊ alterationis ois. (ex contrarijs.n. quibuſdam ē alteratio) ſimiliter autē augmēti ⁊ decremēti. Augmēti quidem terminus, ē qui eſt ſm propriā naturam perfecte magnitudinis. decrementi, qui ē ab hac remotio.

Poſtq̄ Phs oñdit ꝙ ipartibile nō mouet: hic intēdit oñdere, ꝙ nulla mutatio ē īfinita: qđ eſt ꝯ Heraclitū: q poſuit oia moueri ſemp. Et circa h̄ duo facit. Pmo oñdit ꝙ nulla mutatio ē īfinita ſm ꝓpriā ſpēm.
T.94. Scđo oñdit quō poſſit eē īfinita tpe ibi [Sꝫ ꝯtingit.] Circa pmū duo facit. Pmo oñdit ꝙ mutatio, nō ē īfinita ſm ſpēm i alijs mutatiōibꝰ pter motū localē. Scđo oñdit idē
infra i motu locali ibi [Loci āt mutatio.] Pma rō talis ē. Supra dcm̄ ē, ꝙ ois mutatio ē ex qdā in qdda. Et i qbuſdā qdē mutatiōibꝰ q. ſ. ſunt iter ꝯdictorie oppoſita: vt gñatio ⁊ corruptio: vel iter ꝯria, vt alteratio ⁊ augmētū ⁊ decremētū, manifeſtū ē ꝙ hñt ꝑfixos terminos. Uñ in his mutationibꝰ q̄ ſunt iter ꝯdictorie oppoſita: terminꝰ ē, vel affirmatio, vel negatio: ſ. ē terminꝰ gñationis ē eē: corruptionis vero nō eē. Silr illarū mutationū q̄ ſunt iter ꝯria: ipſa ꝯria ſunt termini: ad q̄ ſicut ad qdā vltima, mutatiōes hꝯ terminant. Uñ ſeqtur, ꝙ cū ois alteratio ſit de ꝯrio in ꝯrium: ꝙ ois alteratio hēat aliquē terminū. Et ſilr dīm eſt i augmēto ⁊ decremēto: qꝛ terminus augmēti eſt perfecta magnitudo. Et dico pfectā ſm ꝯditionē ꝓprie nāę. Alia enim pfectio magnitudinis cōpetit hoi, ⁊ equo. Terminꝰ aūt decremēti eſt id qđ ꝯtingit eſſe in tali nā maxime remotum a pfecta magnitudine. Et ſic pꝫ ꝙ quęlibet prędictarū mutationum hꝫ aliquid vltimum in qđ terminatur. Nihil autem tale eſt īfinitum, ergo nulla pdictarum mutationum poteſt eſſe infinita. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Latio āt, hoc qdem mō nō erit finita. non.n. ois ē in ꝯrijs. Sed qm̄ qđ hoc pacto eſt: ipoſſibile diuiſum fore, vt nō ꝯtingat ipſum fore diuiſum id vt diuidat nō pōt. (multipliciter enim ipoſſibile dr̄,) atqꝫ qđ ita ē impoſſibile, ſecari nō poſſit. Et oino qđ factum fore non pōt: id fieri non ꝯtingit, ⁊ id ꝑfecto qđ mutatū fore, non pōt, in id mutari nequit: in qđ mutatū fore, nō pōt. Si igitur id quod fert i qppiā mutat, ⁊ in illud ſane fore mutatuꝫ pōt. Quare motus non ē īfinitus: neqꝫ quicq̄ p īfinitū feretur. fieri enim non pōt, vt illud vnq̄ ꝑtranſeat. Patet igit hoc pacto nullam īfinitam eſſe mutationem: vt non ſit finibus terminata.

¶ Loci aūt mutatio, ſic quidem non erit finita. non enim omnis, in contrarijs ē. Sed quoniā ipoſſibile ē deciſum eē ſic ex eo, qꝛ nō ꝯtingit decidi. (multipliciter enim dr̄ impoſſibile) non contingit ſic ipoſſibile decidi, neqꝫ oino ipoſſibile factum eſſe, fieri, neqꝫ mutari: impoſſibile contingit vtiqꝫ mutari, in quod impoſſibile eſt mutari. T.c.92

¶ Si ergo quod fertur, mutatur in aliquid, ⁊ poſſibile eſt mutari. Quare, non erit īfinitus motus. neqꝫ feretur in infinito: impoſſibile eſt enim, tranſire ipſum. Quod igitur ſic non ſit infinita mutatio: vt non finiatur terminis: manifeſtum eſt. T.93

¶ Procedit ad loci mutationē. Et p̄ oñdit, ꝙ nō eſt ſimilis rō de loci mutatione, ⁊ alijs mutationibus. Non.n. pōt ſic ꝓbari ꝙ loci mutatio ſit finita: ſicut ꝓbatū ē de alijs mutationibus, p h̄ ꝙ determinant ad aliq̄ ꝯria, vel ꝯdictorie oppoſita: qꝛ nō ois loci mutatio eſt inter ꝯria ſimpliciter. Dicunt enim ꝯria q̄ maxime diſtāt. Maxima aūt diſtātia ſimpliciter accipitur qdē in motibꝰ nālibus grauium ⁊ leuiū. Locus enim ignis a centro terrę, hꝫ maximā diſtantiā ſm diſtātias determinatas talibus corporibꝰ i nā. Uñ tales mutatiōes, ſunt iter ꝯria ſimplr. Unde de hꝯ mutationibꝰ poſſet oñdi ꝙ nō ſunt īfinitę: ſicut ⁊ de alijs. Sed maxima diſtātia in motibꝰ violētis, aut voluntarijs, nō accipit ſimplr ſm aliquos terminos certos: ſed ſm ꝓpoſituꝫ aut violentiā mouētis: q aut nō vult: aut nō pōt ad maiorē diſtātiaꝫ mouere. Unde eſt ibi ſm qd maxima diſtantia: ⁊ p ꝯñs contrarietas: non aūt ſimpliciter. Et ideo nō poterat oñdi p terminos ꝙ nulla mutatio localis eſſet īfinita. Uñ ꝯſequenter hoc oñdit alia rōne: quę talis eſt. Illud qđ impoſſibile eſt eſſe deciſum: nō contingit decidi. (Et qꝛ multipliciter dicitur aliquid impoſſibile. ſ. quod oino nō contingit eſſe: ⁊ qđ non de facili pōt eſſe) ideo interponit de quo impoſſibili hic intelligat. Intelligit enim de eo qđ ſic eſt ipoſſibile, ꝙ nullo modo ꝯtingit eſſe. Et eadē rōne id qđ eſt ipoſſibile factum eſſe: ipoſſibile eſt fieri. Sicut ſi impoſſibile eſt ꝯdictoria eſſe ſimul: ipoſſibile eſt hoc fieri. Et pari ratione illud qđ impoſſibile eſt mutatum eſſe in aliquid: impoſſibile eſt ꝙ mutetur in illud: qꝛ nihil tendit ad impoſſibile. Sed omne quod mutatur ſm locum, mutatur in aliqd: ğ ipoſſe eſt p motū ꝑuenire in illud. Sed īfinitum nō pōt ꝑtrāſiri. Nō ğ fert aliqd localiter p īfinitū. Sic ğ nullus motus localis eſt infinitus. Et ita vīr pꝫ, ꝙ nulla mutatio poteſt eſſe ſic infinita, vt nō terminetur certis terminis a qbus ſpeciem habet. ¶ Deinde cū dicit.

Marie diſtantia multiplr.

¶ Uerū ꝯſiderandū eſt, ſi ſic eē poſſit, vt vna eadēqꝫ tpe ſit īfinita. Naꝫ ſi nō fiat vna: nihil forſitan ꝓhibet. veluti ſi alteratio fiat poſt lationem: ⁊ accretio.

poſt alteratione / ⁊ gño rurſus poſt illaꝫ.ſic.n.ſemp
qdem erit tpe motus/ſed nó vnus/qꝛ nó eſt vnus ex
vniuerſis. Ut autem vnus infinitus tpe fiat/pꝛeter
vnum non poteſt:hic autem eſt ipſa conuerſio.

T.c. 96 ¶Sed ſi ſic contingit:vt tpe ſit infinit⁹ idé exiſtens
⁊ vn⁹/ꝯſiderandú eſt. Non vno qdem enim factoꝝ
nihil forte ꝓhibet/vt ſi poſt loci mutatione/altera/
tio ſit/⁊ poſt alteratione augmentú: ⁊ iterú genera
tio.ſic enim ſemp quidem erit in tépoꝛe motus . ſed
non vnus/pꝛopter id ꝙ non eſt vnus ex oíbus. Ut
autem fiat vnus/non contingit infinitum eſſe tépo/
re pꝛeter vnum.hic autem/eſt circulatio.

¶Oſtédit quõ motus poſſit eé íſinit⁹ tpe,⁊ dicit,ꝙ ꝯſide/
rãdú eſt vtrú ꝯtingat motú ſic eé motú íſinitú tpe,vt ſemp
maneat vn⁹,⁊ idé numero.Q; enim motus duret p íſinitú
tps,nó exiſtéte vno ipſo motu:nihil ꝓhibet.Qó ſub dubi
tatione dicit addens[forte.]Quia poſteri⁹ de h ingret.
Et ponit exéplum.Sicut ſi dicam⁹, ꝙ poſt loci mutatio/
né,eſt alteratio.⁊ poſt alterationé,eſt augmétú:⁊ poſt aug/
métuꝫ iteꝝ generatio.⁊ ſic i íſi^m. Sic.n.ſp poſſet mot⁹ du
rare tpe íſinito.Sꝫ nó eét vn⁹ ſꝫ numeꝝ:qꝛ ex hꝭ motib⁹,
nó ſit vnú numero.vt in.5.oñſuꝫ eſt.Sꝫ ꝙ mot⁹ duret tpe
íſinito,ita ꝙ ſemp vnus maneat numero:h nó ꝯtingit niſi
in vna ſpecie motus. Motus.n.circularis põt durare vn⁹
⁊ ꝯtinuus tpe infinito:vt in.8.oſtendetur. Lec.j.

¶Textus libꝛi ſeptimi de phyſico auditu Ariſtote/
lis ſtagiritę.

Argu. Omne qõ moueť / ab aliquo moueať ne/
ceſſe eſt.Si igiť in ſe non habeat princi/
pium motus:ab alio pꝫ ipſum moueri.ſi
in ſe habeat/accipiať ipſum a.b.qõ qdeꝫ
moueať nó ex eo:qꝛ quid ſui cieť. Primuꝫ igiť a.b.
putare a ſe moueri/qꝛ ⁊ totuꝫ ab externo nullo mo
uetur:ſimile eſt atqꝫ ſiquis cuꝫ ipſuꝫ d.g.mouet ipſꝫ
g.f.ſimulqꝫ cum eo moueť ipſum d.g.f.a ſeipſo mo
ueri putaret:qꝛ non perſpicit vtrú ab vtro mouea/
tur/vtrum d.g.a.g.f.an.g.f.ab ipſo d.g.

T.c.1. Omne autem qõ mouetur : neceſſe eſt ab
aliquo moueri. Si igiť in ſeipſo non ha/
bet principiú motus/manifeſtuꝫ ꝙ ab al
tero mouetur/aliud enim erit mouens. ſi
auté in ſeipſo : accipiať a.b.quod moueatur ſm ſe/
⁊ non eo ꝙ eorú quę huius ſunt/aliquid mouetur.
Primuꝫ igitur opinari a.b.a.ſeipſo moueri ꝓpter
id quod totum mouetur/ ⁊ a nullo exterioꝛum:ſimi
le eſt/ſicut ſiquis ipſo d.e.mouente e.ꝫ. ⁊ ipſo mo/
to opinetur d.e.ꝫ.a ſeipſo moueri/pꝛopter id ꝙ nó
videtur/vtrum ab vtro moueatur : ⁊ vtrum d.e.ab
e.ꝫ.aut.e.ꝫ.a.d.e.

¶Diui Thomę Aquinatis,in ſeptimum librum Phyſico
rum dilucidiſſima expoſitio.

Oſtquaꝫ Phs in ꝑcedentibus libris
determinauit de motu ſm
ſe,⁊ de ꝯſequétibus ad ipm,⁊ de ptibus ei⁹.
hic icipit determinare de motu p cóparatio/
né ad motores ⁊ mobilia. Et diuidiť in ptes
duas.In p⁹ oſtédit eſſe primú motú,⁊ ꝑmum motoꝛeꝫ. In
ſcđa inquirit q̃lis ſit motus pꝛimus ⁊ ꝑmus motoꝛ.⁊ h in
8.libꝛo ibi[Utruꝫ aũt motus aliqñ ⁊c.] Prima aũt pars T.1.
diuidiť in partes duas. In prima parte oſtendit eſſe ꝑmú
motú,⁊ ꝑmuꝫ motoꝛé. Et qꝛ ea quę ſunt vnius oꝛdinis ha
bent aliquá cóparationé adinuicem:ideo in ſecunda parte,
determinat de cóparatione motuú adinuicé ibi[Dubita/ T.21.
bit aũt aliqs ⁊c.] Circa ꝑmuꝫ tria facit. Primo pꝛęmittit
qõdá quo idiget ad ꝓpoſitú oñdendú.Scđo oſtédit ꝓpo/
ſitum ibi[Qm aũt oé qõ moueť.]Tertio manifeſtat qõ/ T.3.
dam qõ ſuppoſuerat ibi[Primum aũt mouens ⁊c.]Pro/ 2ª.9.
ponit ğ pꝛimo ꝙ neceſſe eſt,oé qõ moueť, ab aliquo alio
moueri.Quod qdé in aliqbus eſt manifeſtuꝫ. Sunt enim
ꝗdam q̃ nó habét in ſeipſis ꝑn^m ſui motus:ſed ꝑn^m motus
ipſoꝝ eſt ab extrinſeco: ſicut in his quę p violentiá moué
tur.Si ergo aliquid ſit qõ non habeat in ſeipſo ꝑncipium
ſui motus:ſed ꝑn^m ſui motus eſt ab extrinſeco: manifeſtú
eſt ꝙ ab alio moueť. Si vero ſit aliqõ mobile qõ habeat
in ſeipſo ꝑn^m ſui motus:circa h põt eſſe dubiú,an ab alio
moueatur. Et ideo circa h inſtat,ad oſtendendú ꝙ ab alio
mouetur.Si ğ aliqd tale ponatur,nó moueri ab alio:acci
piatur mobile.a.b.cui qdé moueri ꝯueniat ſm ſe ⁊ ꝑmo:
nó aũt ex eo ꝙ aliq̃ pars eius moueť: ſic enim nó moueret
ſm ſe.ſed ſm parté. Opꝫ aũt ſi aliqd mouet ſeipſum non
motú ab altero:qõ ſit p ⁊ p ſe motú.Sicut ſi aliqd eſt cali
dú nó ab alio:oꝫ ꝙ ſit p ⁊ p ſe caliduꝫ. Hoc ergo dato ꝓce/
dit ad ꝓpoſitú oñdendú dupliciter. Primo qdem excludé
do illud vñ maxime videri poſſet ꝙ aliqd non ab alio mo
ueať. Scđo directe oñdendo ꝙ nihil põt a ſeipſo moueri
ibi[Amplius aũt qõ a ſeipſo mouetur ⁊c.]Id aũt ex quo
maxime videtur,ꝙ aliqd nó moueatur ab alio é: qꝛ nó mo T.2.
uetur ab aliquo exterioꝛi:ſed ab ipſo interioꝛi pꝛincipio.
Dicit ğ ꝑmo ꝙ opinari qõ.a b.moueatur a ſeipſo,pp hoc
ꝙ totú moueť:⁊ nó moueť ab aliquo exterioꝛi:ſile eſt ac ſi
aliqs diceret,ꝙ mobile cui⁹ vna ps moueť ⁊ alia mouetꝛ:
moueat ſeipſuꝫ pp hoc qõ nó diſcernitur quę pars ſit mo
uens:⁊ q̃ ſit mota. Sicut ſi hꝰ mobilis qõ eſt.d.e.ꝫ.pars
quę eſt.d.e.moueat parté quę eſt.e ꝫ.⁊ nó videať quę pars
earú ſit mouens,⁊ quę ſit mota.Uult aũt pꝛimú mobile.a.
b.ꝙ totum mouetur,⁊ a pꝛincipio interioꝛi mouétem intel
ligi aliquod coꝛpus aiatum qõ totum mouetur ab anima.
Per mobile aũt.d.e.ꝫ.vult intelligi coꝛpus aliquod qõ nó
totum mouetur:ſed vna pars eius coꝛpoꝛalis eſt mouens,
⁊ alia mota:in quo quidem mobili , manifeſtum eſt qõ id
qõ mouetur ab alio mouetur:⁊ ex hoc vult ſimile oſtéde/
re de coꝛpoꝛe animato , quod vĩ mouere ſeipſum. Hoc.n.
ei ꝯuenit inquãtum vna pars aliam mouet.ſ.anima coꝛp⁹
vt in.8.plenius oſtendetur.¶Secundo ibi.

¶Deinde qõ a ſeipſo mouetur id nunq̃ꝫ ex eo moue
ri deſinet qꝛ aliquid aliud ſtetit moueriqꝫ ceſſauit. Argu.
Igiť ſiqd ex eo moueri deſinit qꝛ qppiaꝫ aliud ſte/
tit/id ab alio moueať neceſſe é. Hoc.n.patefacto/
oé qõ moueť ab aliquo moueať neceſſe é.Cú.n.ipꝫ
a.b.moueri ſit ſumptuꝫ/diuiſibile erit pꝛofecto. Oé
náqꝫ qõ moueť diuiſibile é. Sit igitur diuiſuꝫ in.c.
Igiť b.c.qeſcéte: ⁊ ipꝫ a.b.qeſcat neceſſe. Quod ſi
nó qeſcat méte ſumatur moueri b.c.igitur qeſcéte
a.c.mouetur. Non ergo per ſe mouetur ipſum a.b.
At per ſe pꝛimo moueri ſupponebatur. Patet igi
tur b.c.quieſcéte: ⁊ a.b.quieſcere/ac túc ceſſare mo
ueri. At ſi qd ex eo moueri deſinit qꝛ quieſcit aliõ:
id ab alio plane moueť. Pꝫ igitur oé qõ mouetur
ab aliquo motú cieri. Oé eni qõ mouetur/é(vt pa/
tuit)diuiſibile/pteqꝫ qeſcéte: ⁊ totú ipſuꝫ qeſcet.

T.c.2. ¶ Amplius qḋ a ſeipſo mouetur/nullo modo pauſabit/cum mouetur in ſtando aliqḋ alteruꝫ/qḋ mouetur. Neceſſe eſt ergo ſi aliqḋ pauſat qḋ mouetur in ſtando aliqḋ alteꝝ/hoc ab altero moueri. Hoc aūt manifeſto facto/neceſſe eſt/omne qḋ mouet᷑/(cū diuiſibile ſit) moueri ab aliquo. Quū enim acceptum eſt.a.b.moueri: diuiſibile erit. Oē enim qḋ mouet᷑/diuiſibile eſt. Diuidatur igitur in.c. Neceſſe igit᷑.b.c.quieſcēte/quieſcere ⁊.a.b. Si enim non/accipiat᷑ moueri b.c. igitur qeſcente/mouebit᷑ vtiqꝫ a.b.non ergo mouetur per ſe a.b.ſed conceſſum eſt p ſeipſuꝫ moueri primum. Manifeſtum igitur ꝙ b.c.qeſcente:quieſcet ⁊ a.b. ⁊ tunc pauſabit quod mouetur. Sed ſi aliquid in quieſcendo aliud/ſtat: ⁊ pauſat moueri:hoc ab altero mouetur. Manifeſtuꝫ eſt igitur ꝙ omne quod mouetur / ab aliquo mouetur/⁊ non a ſe. Diuiſibile enim eſt omne quod mouetur: ⁊ parte quieſcente:quieſcet totum.

¶ Oſtendit directe, ꝙ oē qḋ mouet᷑ ab alio mouet᷑, tali rōne. Omne qḋ mouet᷑ a ſeipſo, nō qeſcit a ſuo motu, p qetē cuiuſcūqꝫ alterius mobilis. Et h̄ accipit quaſi p ſe notuꝫ. Et hoc autē vlterius ɔcludit, ꝙ ſi aliqḋ mobile qeſcit ad quietem alterius, ꝙ hoc mouet᷑ ab altero. Hoc aūt ſuppoſito:ɔcludit ꝙ neceſſe eſt, oē qḋ mouet᷑, ab aliquo alio moueri. Et ꝙ hoc ſequat᷑ ex p̄miſſis:ſic probat. Illud mobile qḋ ſuppoſuimus a ſeipſo moueri.ſcilicet.a.b. opoꝛtet diuiſibile eē:qꝛ omne qḋ mouet᷑ eſt diuiſibile (vt ſupra ꝓbatum eſt) Et qꝛ diuiſibile eſt:nullū inconueniens ſequitur, ſi diuidat᷑. Diuidat᷑ ḡ in puncto.c.ita ꝙ vna pars eius ſit b.c.⁊ alia.a.c. Si ḡ.b.c.eſt pars eius qḋ eſt.a.b.neceſſe eſt ꝙ qeſcente.b.c.parte:quieſcat totū.a.b. Si ergo non qeſcat totum qeſcente parte:accipiat᷑ ꝙ totū moueat᷑:⁊ vna pars quieſcat:ſed qꝛ pars ponit᷑ qeſcere.non poterit poni totū moueri, niſi rōne alterius partis. Si ergo.b.c.qeſcēte qḋ eſt vna pars) mouet᷑.a.c.qḋ eſt alia pars. Sed nulluꝫ totū cuius vna ſola pars mouet᷑: mouet᷑ p̄ ⁊ p ſe. Non ḡ mouebit᷑ a.b.p̄ ⁊ per ſe. Quod erat ſuppoſituꝫ. Ergo opꝫ ꝙ.b.c.qeſcēte:qeſcat totū.a.b. Et ſic illud qḋ mouet᷑:pauſabit] id eſt deſinet moueri ad qetem alterius. Sed ſupra habitū eſt, ꝙ ſi aliqḋ quieſcit ⁊ deſinit moueri, ad qetem alterius:hoc ab altero mouet᷑:ḡ.a.b.ab altero mouetur. Et eadē rō eſt de quolibet alio mobili:qꝛ omne qḋ mouetur, eſt diuiſibile. ⁊ eadē rōne, opꝫ ꝙ quieſcente parte, quieſcat totum. Manifeſtū eſt ergo, ꝙ omne qḋ mouet᷑:ab aliquo alio mouet᷑. ¶ Contra iſtam aūt Ariſt. ꝓbationem, multipliciter obijcitur. Obijcit enim Galenus ꝯ hoc qḋ dicit Ariſt. ꝙ ſi vna tm̄ pars eius mobilis moueatur, ⁊ reliqua quieſcat:ꝙ totuꝫ non p ſe mouet᷑. dicens h̄ eſſe falſum:qꝛ ea quę mouent᷑ ſm partē, p ſe mouent᷑. ¶ Sed deceptus ē Galenus ex ęquocatiōe eius qḋ eſt p ſe. Per ſe enim qn̄qꝫ ſumit᷑ ſm ꝙ opponit᷑ ei tm̄ qḋ eſt p accidēs. Et ſic qḋ mouetur ſm partē:mouetur p ſe:vt Gal᷑. intellexit. Qn̄qꝫ vero ſumit᷑, ſm ꝙ opponit᷑ ſimul ei qḋ eſt p accidēs, ⁊ ei qḋ eſt ſm partē. Et hoc dr̄ non ſolū p ſe ſed ēt p̄mo. Et ſic accipit p ſe Ariſt. hic. Quod pꝫ qꝛ cū ɔcluſiſſet [nō ergo mouetur p ſe.a.b.] ſubiūgit. [Sed ɔceſſum eſt ꝙ p ſeipſum moueri primū.] ¶ Sed magis viget obiectio Auicēnę:q̄ obijcit ꝯ hanc rōnem, dicens eaꝫ ꝓcedere ex ſuppoſitione ipoſſibili: ex quo ſequit᷑ ipoſe:⁊ nō ex eo ꝙ ponit᷑ aliqḋ a ſeipſo moueri. Si enim ponamus aliqḋ mobile a ſeipſo moueri p̄ ⁊ p ſe:nāle eſt ei ꝙ moueat᷑, ⁊ ſm totū ⁊ ſm partes. Si ergo ponat᷑ ꝙ aliqua pars eius quieſcat:erit poſitio impoſſibilis. Et ex hac poſitiōe ſequitur impoſſibile: ad qḋ Ariſto. inducit. ſ. ꝙ totuꝫ moueat᷑ nō p̄ ⁊ p ſe:vt poſitum eſt. Huic aūt obiectioni poſſet aliquis obuiare dicēdo, ꝙ lꝫ ipoſſibile ſit partem quieſcere ſm determinatam naturā, inquantum eſt corpus talis ſpeciei: vtputa cęlum vel ignis:non eſt tn̄ impoſſibile, ſi ratio cōis corporis cōſideretur:qꝛ corpus inquātuꝫ corpus, nō ꝓhibetur quieſcere vel moueri. Sed hanc rn̄ſionem excludit Auicēna dupliciter. Primo qdem qꝛ pari rōne poſſet dici de toto corpore, qḋ nō ꝓhibetur quieſcere, ex hoc ꝙ corpus eſt: ſicut dr̄ de parte. ⁊ ita ſupfluuꝫ fuit aſſumere ad ꝓbationē ꝓpoſiti, diuiſionē mobilis ⁊ quietem partis. Scḋo qꝛ aliqua ꝓpoſitio ſimpliciter redditur ipoſſibilis: ſi p̄dicatū repugnet ſubto rōne diſ ſpecifice: q̄uis non repugnet ei rōne generis. Eſt. n. ipoſe ꝙ hō ſit irrationalis: q̄uis non ipediatur irrationalē eſſe: ex hoc ꝙ eſt aial. Sic igitur ſimpliciter ipoſe eſt, ꝙ pars corporis mouentis ſeipſuꝫ qeſcat, qꝛ hoc eſt ꝯ rōnem talis corporis:lꝫ nō ſit ꝯ rōnē cōmuneꝫ corporis. ¶ Hac igitur rn̄ſione remota, Auerrois aliter ſoluit: ⁊ dicit, ꝙ aliq̄ ɔditionalis pōt eſſe vera, cuius antecedens eſt ipoſſibile: ⁊ ɔn̄s eſt ipoſe ſicut iſta:ſi hō eſt aſinus:eſt aial irrationale. Cōcedendū eſt ergo, ꝙ ipoſſibile ē ꝙ ſi aliquod mobile ponitur mouere ſeipſum, ꝙ vel totū vel pars eius quieſcat, ſicut ipoſe eſt ignem nō eſſe calidū: ꝓpter hoc qḋ eſt ſibiipſi cauſa caloris. Unde hęc ɔditionalis eſt vera. Si mobilis mouentis ſeipſum pars quieſcit: totum qeſcit. Ariſtoteles aūt ſi verba eius diligēter cōſiderentur, nunq̄ꝫ vtitur quiete partis: niſi per locutionem habentē vim ɔditionalis ꝓpoſitionis. Non enim dicit ꝙ qeſcat.b.c. [Sed neceſſe eſt.b.c.quieſcēte: quieſcere ⁊.a.b.] Et iterū [quieſcēte parte, quieuit totum.] Et ex hac ɔditionali vera, Ariſtoteles ꝓpoſitū demonſtrat. ¶ Sed dicit Auerrois, ꝙ iſta demonſtratio nō eſt de genere demonſtrationum ſimpliciter: ſed de genere demonſtrationū. quę dicunt᷑ demonſtratiōes ſigni, vel demonſtrationes qꝛ in quibus eſt vſus talium ɔditionaliū. ¶ Eſt aūt hęc ſolutio ɔueniens quantum ad hoc qḋ dicit de veritate ɔditionalis. ¶ Sed vr̄ dōm, ꝙ nō ſit demonſtratio qꝛ ſed ꝓpter quid. Cōtinet. n. cām:quare ipoſe eſt, aliquod mobile mouere ſeipſum. ¶ Ad cuius euidētiā ſciendū eſt. ꝙ aliquid mouere ſeipſum, nihil aliud eſt q̄ꝫ eē ſibi cā motus. Quod aūt eſt ſibi cā alicuius: opꝫ ꝙ primo ei ɔueniat:qꝛ quod eſt primū in quolibet genere, eſt cā eoꝝ quę ſunt poſt. Unde ignis, q ſibi ⁊ alijs eſt cā caloris: eſt primū calidū. Oſtēdit aūt Ariſt. in ſexto, ꝙ in motu nō inuenitur p̄mū:neqꝫ ex parte tpis:neqꝫ ex parte magnitudinis: neqꝫ etiā ex parte mobilis, ꝓpter hoꝝ diuiſibilitatē. Nō ḡ pōt inueniri primum, cui⁹ motus nō dependeat ab aliquo priori. Motus enim toti⁹, dependet a motib⁹ partiū:⁊ diuidit᷑ in eos vt in. 6. ꝓbatum eſt. Sic ḡ oſtēdit Ariſto. cām quare nullum mobile mouet ſeipſum:qꝛ nō pōt eſſe primū mobile, cui⁹ mot⁹ nō depēdeat a partibus: ſicut ſi oſtēderē, ꝙ nullū diuiſibile pōt eſſe primū ens:qꝛ eſſe cuiuſlibet diuiſibilis depēdet a partibus: vt ſic hęc ɔditionalis ſit vera. ſi pars nō mouetur: totum nō mouet᷑: ſicut hęc ɔditionalis eſt vera: ſi pars nō eſt: totū nō ē. Unū ⁊ platonici, q poſuerūt aliq̄ mouere ſeipſa: dixerunt ꝙ nullū corporeū, aut diuiſibile mouet ſeipſum: ſed mouere ſeipſuꝫ, ē tantūmō ſubſtātię ſpiritualis:q̄ intelligit ſeipſam, ⁊ amat ſeipſam. vniuerſaliter oēs operationes motus appellādo:qꝛ ⁊ hę operationes. ſ. ſentire, ⁊ intelligere ēt Ariſtoteles. in tertio de aia nominat motum:ſm ꝙ motus eſt actus ꝑfecti. T.28. Sed hic loqtur de motu ſm ꝙ eſt actus iperfecti. id eſt exiſtentis in potētia: ſm quem motum indiuiſibile nō mouetur (vt in ſexto ꝓbatum eſt) ⁊ hic aſſumitur: Et ſic patet, ꝙ Ariſtoteles ponens omne quod mouetur, ab alio moueri. a Platone qui poſuit aliquid mouere ſeipſuꝫ: nō diſſentit in ſentētia. ſed

ſolum in verbis. Lectio.ij.

Argu. ¶ Cū aūt oē qđ mouet̄/ab aliquo moueat̄/neceē eſt: ⁊ id qđ in loco mouet̄/ab alio moueat̄: ⁊ id igitur qđ mouet/ab alio moueat̄/neceſſe eſt: cū moueat̄ ⁊ ipſum: ⁊ hoc ab alio ruſus. At nō i īfinitū hoc ꝑficiſcit̄: ſed ſtabit tandem alicubi: atq; erit quippiaȝ/ qđ primo cauſa erit/vt omnia moueantur.

T.c.3 Quoniaȝ aūt omne qđ mouet̄/ab aliquo mouet̄: neceſſe eſt/⁊ qđ mouetur oē in loco: moueri ab altero. et mouēs igitur ab altero/qm̄ ⁊ ipſum mouetur. et iterū hoc ab altero. Nō autē in infinitum abibit/ſʒ ſtabit alicubi/⁊ erit aliquid/qđ primo cauſa erit motus.

Poſtq̄ oñdit Phs, ꝙ oē qđ mouet̄: mouet̄ ab alio: hic accedit ad ꝑncipale ꝓpoſitū oñdendū. ſ. qđ ſit ꝑmus motus, ⁊ ꝑmus motor. Et circa hoc duo facit. Primo ꝓponit qđ intēdit. Scđo ꝓbat ꝓpoſitum ibi.

T.4. [Si.n.nō eſt: ſed in infinitum ꝓcedet ⁊c.] Dicit ḡ ꝑmo, ꝙ cū oſtēſum ſit vniuerſaliter ꝙ oē qđ mouet̄: ab aliq̄ alio mouet̄: neceſſe eſt hoc etiā verū eſſe in motu locali. ſ. vt oē qđ mouet̄ in loco: ab altero moueat̄. Applicat autē ſpecialiter ad motū localē, qđ ſupra vlr demōſtratuȝ eſt: quia motus localis eſt primus motuū: vt in. 8. oſtendet̄: ⁊ ideo ſm̄ hūc motū, ꝓcedit h̄ ad demōſtrādū ꝑmū motorē. Accipiat̄ igit̄ aliqđ qđ mouet̄ ſm̄ locū: ħ mouetur ab altero. Aut ḡ illud alteꝝ mouetur: aut nō. Si nō mouetur, hr̄ propoſitū. ſ. qđ aliqđ ſit mouēs imobile: qđ eſt ꝓprietas ꝑmi mouētis. Si aūt ⁊ ipm̄ mouēs mouet̄: opȝ ꝙ moueat̄ ab altero mouēte. Et hoc iterū mouens, ſi ⁊ ipſuȝ mouetur: mouet̄ ab altero. Sed hoc nō pōt ꝓcedere i īfinitū: ſʒ opȝ in aliquo ſtare. Erit ḡ aliqđ ꝑm̄ mouēs, qđ erit ꝑma cā motuū. ſ. qđ ipm̄ nō mouet̄: ſed mouet alia. ¶ Scđo ibi.

Argu. ¶ Qđ ſi nō ſit ita/ſed ſit in infinitū ꝓfectio/ moueat̄ a.quidē a.b.ipm̄ aūt.b. moueat̄ a.c/⁊.c/ruſus a. d/⁊ hoc in infinitū hoc modo ꝓficiſcatur. Cū igit̄ ſimul moueat̄/⁊ id qđ mouet/ſimul a. ⁊.b. mouebūtur/nam cū.b.mouet̄. mouebit̄ ⁊ ipm̄ a/⁊ itē cū b. mouet̄/ipȝ.c.ſane mouebit̄: ⁊ ſilr cuȝ c.mouet̄/mouebitur ipm̄ d. Motus igit̄ ipſius a/ſimul erit cum motu ipſius b. ⁊ cęteroꝝ cuiuſq;: ⁊ vnūqđq; igitur ipſoꝝ/⁊ motū cuiuſq; poterim⁹ ſumere. Nā ⁊ ſi a ſingulis/ſingula ſimul mouent̄/nō min⁹ tñ vniuſcuiuſq; mot⁹ vnus eſt numero: ⁊ nō infinit⁹ extremis. Cum oē qđ mouet̄/e quodā ad qđdā ꝑficiſcat̄. Fit eniȝ vt aut nūero: aut gñe: aut ſpē/ſit idē mot⁹. Numero igit̄ euȝ motū dico eundē eē: q in eodē nūero tpe: ex eodē/in idē nūero fit: vt hiſce q hac ex albedine: q̄ eſt vna nūero/ hāc in nigredineȝ: hoc in tpe qđ ſit vnū numero fit. Nā ſi in alio atq; alio fiat/ vn⁹ ſpē/nō nūero mot⁹ erit. Genere aūt idē eſt motus/qui eodē in ꝑdicamēto: aut in ſubā: aut in alio gñe fit. Spē vo eſt vn⁹/quo ex eodē ſpē ad ideȝ ſpē pergitur: vt mot⁹ q eſt ex albo, in nigrū/aut i malū e bono. Hęc āt ⁊ in ſupioribus dicta ſunt. Accipiat̄ igit̄ mot⁹ ipſi⁹ a. ⁊ ſit e. ⁊ mot⁹ ipſi⁹ b. ⁊ ſit f. ⁊. motus itēȝ ipſius c. atq; d. ⁊ ſint g. atq; h. Sumat̄ preterea tps in quo a. mouet̄/⁊ ſit k. Atq; cū definit⁹ ſit mot⁹ ipſius a. definitū erit ⁊.k. tps/⁊ nō infinitum. At a. ⁊ b. ⁊ cęteroꝝ vnūqđq; eodē i tpe mouebat̄. Accidit igit̄ vt mot⁹ e.f.g.h. infinitus in k. definito tpe fiat. Eo enim in tēpore quo a. mouebat̄/⁊ ea oīa infinita quę poſt ipm̄ a. collocata deinceps ſūt/ mouebant̄. Quare tpe in eodem mouētur. Etenim mot⁹ ipſius a. ęq̄lis/aut erit motui ipſius b. aut maior nihil autē refert. Accidit enim oino/vt infinitus motus/tempore fiat finito. Hoc autē fieri nequit.

¶ Si.n. non eſt/ſed in infinitū ꝓcedet: ſit a.qdeȝ/ qđ ab ipſo b. moueat̄/b. vo ab ipſo c. c. autē ab ipſo d. ⁊ hec igit̄ mō in infinitum aſcēdat. Qm̄ ergo ſimul mouēs ⁊ ipm̄ qđ mouetur: manifeſtū eſt/qm̄ ſimul mouet̄ ⁊ a. ⁊.b. Cū eniȝ mouet̄ a. mouebit̄ b. ⁊ cū mouet̄ b. ⁊ ipm̄ c. ⁊ cum c. ipſum d. Erit igit̄ ſimul motus q eſt. a. ⁊.b. ⁊ reliquoꝝ vniuſcuiuſq;. et accipere igitur vnūqđq; iſtoruȝ poterimus. Et nāq; ſi vnūquodq; ab vnoquoq; mouet̄: nihil minus vn⁹ numero/vniuſcuiuſq; motus: ⁊ non infiniti in vltimis. T.c.4.

T.c.5. ¶ Qm̄ quidē qđ mouet̄ oē/ex quodā in quiddā mouetur. Aut eni numero accidit eūdē eſſe motuȝ aut genere/aut ſpē. Numero quidē igitur dico eundē motū/qui ex eodē in idē numero: ⁊ in tpe eodeȝ fit/vt ex hoc albo/qđ eſt vnū numero/in hoc nigruȝ/ſm̄ hoc tēpus/qđ eſt vnum numero. Si.n. ſm̄ aliud/ nō adhuc vnus erit numero/ſed ſpecie. Genere aūt mot⁹ vnus eſt: q in eodē ꝑdicamēto ſubſtātię vel alterius generis eſt. Specie aūt/q ex eadeȝ ſpecie in idē ſpecie/vt ex albo in nigrū/aut ex bono in malū. Hęc aūt dicta ſunt/⁊ i priorib⁹.

T.c.6. ¶ Accipiat̄ igitur q eſt mot⁹ ipſius a. ⁊ ſit in quo eſt e. ⁊ qui eſt ipſius b. ſit in quo.ȝ. ⁊ q eſt c.d. in quo.i.t. Et tēpus in quo moueat̄ a. ſit r. Determinato autē motu ipſius a. determinatū erit/⁊ tēpus/⁊ non infinituȝ qđ eſt. r. Sed in eodē tempore/motū eſt a.b. ⁊ reliquorum vnūquodq;. Accidit ergo motuȝ qui eſt. e.ȝ.i.t. cū ſit infinitus/in tēpore finito moueri qued eſt r. in quo enim a. motuȝ eſt: ⁊ quę ſunt ipſius ꝯſ̄r omnia/mota ſunt īfinita. Quare in eodē mouetur etenim/aut ęqualis motus erit q eſt ipſius a. ipſi q b/ aut maior. differt autē nihil. Penitus enim/infinitum motum infinito tempore/accidit moueri. Hoc autem impoſſibile eſt.

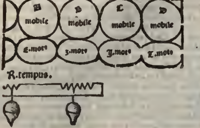
¶ Probat qđ ſuppoſuerat. Et circa h̄ tria facit. Primo inducit ꝓbationē. Scđo oſtēdit ꝓbationē eſſe inſufficientē ibi

T.7. [Sic igit̄ videt̄ ⁊c.] Tertio ſupplet qđdā p qđ ratio fortificat̄ ibi

T.8. [Sed ſi qđ mouet̄.] Dicit ḡ ꝑmo, qđ ſi hoc non cōcedatur, ꝙ ſit aliqua ꝑma cauſa mot⁹ (cū omne qđ mouetur ab alio moueat̄) ſeqt̄ur ꝙ ꝓcedatur in infinitum in mouentib⁹ ⁊ motis. Et h̄ oſtēdit eē ipoſſe. Sit eni. a. qđdā qđ mouet̄ ſm̄ locū: ⁊ moueat̄ ab ipſo. b. b. vo a. c. c. vo a. d. ⁊ ſic ꝓcedat̄ in īfinitū aſcendēdo. Manifeſtū eſt aūt, ꝙ cū aliqđ mouet, ex eo qđ mouet̄: ſimul mouet̄ mouens ⁊ ipſum mobile: ſicut ſi manus ſuo motu mouet baculū. ſimul mouetur man⁹ ⁊ bacul⁹. Sic ḡ ſimul mouetur. b. quādo mouetur. a. ⁊ eadē rōne quādo mouetur. b. ſimul mo/

net.c.ꝛ cū mouet̃.c.ſimul mouet̃.d. Sic ḡ ſimul, ꝛ i eodē tēpoꝛe eſt motus ipſius.a.ꝛ omnium aliorum: ꝛ poterit ſeorſum accipi motus vniuſcuiuſqꝫ hoꝝ īfinitoꝝ. Et quō uis vnūqdqꝫ hoꝝ mobiliū moueatur ab vnoquoqꝫ mouē tiū: nō ita ꝙ vnū ab oibus: ſꝫ ſingula a ſingulis: nihilominus tñ, lꝫ ſint infinita mouētia ꝛ mobilia: tñ vniuſcuiuſqꝫ mobiliū motus, eſt vnus numero. Et lꝫ oēs motus ſint īfiniti numero: nō tamē ſunt infiniti [in vltimis] idest ꝑ ꝑua ſionem vltimoꝝ: ſed vniuſcuiuſqꝫ motus, eſt finitꝰ habēs determinata vltima. Et ꝙ vniuſcuiuſqꝫ īfinitoꝝ mobiliū motus ſit vnus numero ꝛ finitus probat. Quia cū omne qd̄ mouet̃, moueat̃ īter duos terminos: ex quodā ſcilicet in quiddā: neceſſe eſt, ꝙ ſm̄ diuerſuꝫ modū identitatis ter minoꝝ: etiaꝫ ipſe motus ſit diuerſimode vnꝰ: ſcilicet aut numero, aut ſpecie aut genere. Numero quidē eſt ideꝫ mo tus, qui eſt ex eodē termino a quo i idē numero ſicut i ter minū ad quē: ita tñ ꝙ ſit etiā in eodē numero tēpoꝛe: ꝛ cū hoc opꝫ, ꝙ ſit eiuſdē mobilis numero. Et ad exponēdū qd̄ dixerat, ſubiungit ꝙ motus numero vnꝰ eſt ex eodē in idē: ſicut ex hoc albo qd̄ ſignificat vnuꝫ numero in hoc ni grū qd̄ etiā nominat aliqd idē numero: ꝛ ſꝫ hoc tēpus de terminatū: quod etiā eſt vnū numero: qꝛ ſi eſſet motꝰ ſm̄ aliud tēpꝰ (lꝫ ęquale) nō eſſet numero vnꝰ: ſed ſpecie tm̄. Sed motus eſt vnꝰ genere, qui eſt in eodē ꝑdicamēto, vel ſubſtantię, vel cuiuſcunqꝫ alterꝰ generis: ſicut oīs genera tio ſubſtātię eſt eadē genere: ꝛ oīs alteratio ſilr̃. Sꝫ motꝰ eſt ſpecie vnus, qui eſt ex eodē ſm̄ ſpēm: in ideꝫ ſm̄ ſpēm: ſicut oīs denigratio quę eſt ex albo in nigruꝫ, eſt eadeꝫ ſpe cie: ꝛ oīs depꝛauatio quę eſt ex bono in malū. Et hęc etiā in quinto dicta ſunt. His igit̃ duobꝰ ſuppoſitis. ſ. ꝙ ſimul mouetur ꝛ mouēs ꝛ motū: ꝛ ꝙ pōt accipi motus vniuſcu iuſqꝫ mobiliū tanqꝫ finitus ꝛ vnus: accipiet̃ motꝰ huiꝰ mo bilis qd̄ eſt.a.ꝛ ſit.e.ꝛ motus ipſius.b.ſit.ꝫ.ꝛ motꝰ.c.d.ꝛ omniū conſequentiū ſit.i.t. Tēpus aūt in quo mouet̃.a.ſit r. Sed qꝛ motus ipſius.a.eſt determinatus] idest finitꝰ: ꝛ tēpꝰ in quo eſt iſte motus (ſcilicet.r) eſt determinatū ꝛ nō infinitū: qꝛ ſicut in.6.oſtenſuꝫ eſt: finitū ꝛ īfinitū ſimul īue nitur in tēpoꝛe ꝛ motu. Ex dictis aūt patet, ꝙ i eodē tēpo re in quo mouet̃.a.mouetur ꝛ.b.ꝛ oia alia: ergo motꝰ om nium qui eſt.e.ꝫ.i.t.eſt in tēpoꝛe finito. Sꝫ iſte motꝰ eſt īfi nitus: cū ſit infinitoꝝ. ergo ſequet̃ ꝙ motꝰ infinitus ſit in tēpoꝛe finito: qd̄ eſt īpoſſibile. Hoc autē ideo ſequit̃, qꝛ in quo tēpoꝛe mouet̃.a.mouētur omnia alia q̄ ſunt infinita numero. Nec differt quātū ad ꝓpoſitū pertinet, vtrū mo tus omniū mobiliū ſit ęqualis velocitatis: aut īferioꝛa mo bilia tardius moueātur, ꝛ in maioꝛi tēpoꝛe: qꝛ oīno ſeque tur ꝙ motus īfinitus ſit in tp̄e finito: qꝛ vnūquodqꝫ mobi lium neceſſe eſt ꝙ habeat velocitatem ꝛ tarditatē finitā. Hoc autē eſt īpoſſibile. ſ. motū infinitū eſſe in tp̄e finito, er go ꝛ primū eſt impoſſibile. ſ. ꝙ procedatur in mobilibus ꝛ mouentibus in infinitum. ¶ Secundo ibi.

¶ Demonſtratio oſtendens, ꝙ nō proceditur infinitum in mouentibus ꝛ motis.

¶ Hoc igitur pacto quod propoſuimꝰ videbit̃ de monſtrari. Nō tñ demonſtratur: qꝛ nullum abſur dum emergit. Fieri enim poteſt vt finito in tēpoꝛe motus ſit infinitus: non tamen idem: ſed alius atqꝫ alius, ſi multa ſint ea quę mouētur ac infinita. Nō ꝛ in hiſce quę nunc ſumpſimus accidit. Argū.

¶ Sic igitur videtur demonſtrari, id qd̄ eſt a princi pio, non tñ demonſtrat̃, ꝓpter hoc ꝙ nullum incō ueniens accidit. Cōtingit enim in finito tēpoꝛe, infi nitum motū eſſe, non eundem autem, ſed alterum ꝛ alterum, multis ꝛ infinitis, motis. Quod quidē, ac cidit ꝛ in his quę nunc diximus. T.c.7.

¶ Oſtēdit ꝙ ꝑcedens ratio, nō efficaciter concludit: ꝛ di cit ꝙ ꝑdicto modo videtur demōſtrari principale propo ſitum, ſcilicet ꝙ non in infinitū procedatur in mouentibꝰ ꝛ motis. Non tamen efficaciter demonſtrat̃: quia nullum inconueniens accidit ex ꝑmiſſis. Contingens eſt enim ꝛ poſſibile, ꝙ in tēpoꝛe finito, ſit motus infinitus: ita tamē ꝙ non ſit vnus ꝛ idem: ſed alius ꝛ alius: inquantū ſcilicet infinita ſunt quę mouentur. Nihil enī prohibet, infinita in tēpoꝛe finito, moueri ſimul. Et hoc cōcludebat ratio pręe dicta. Erant enim mobilia infinita diuerſa: ꝛ ſic motꝰ eo rum erant diuerſi: quia ad vnitatē motus non ſolum re quiritur vnitas tempoꝛis ꝛ termini: ſed etiā vnitas mobi lis. vt in.5.dictum eſt. ¶ Tertio ibi.

¶ At ſi id quod ꝑmo mouet in loco, motuqꝫ corpo ri accōmodato, tangere neceſſe eſt id quod mouet̃: aut ꝯtinuū eſſe (vt in vniuerſis fieri cernimus) totū ipſum vnū ex oibus aut continuum erit. Id igitur quod fieri poteſt, eē ſumatur, ꝛ ſit magnitudo qui dem aut continuū ipſū.a.b.c.d. Motus aūt huius ſit.e.f.g.h. Nihil aūt intereſt infinitum ſit: an fini tum: ſilr̃ enim finito in tp̄e.k.aut infinitū, aut finitū, infinito mouebit̃ motu. Hoꝝ aūt vtrunqꝫ eſt īpoſ ſibile. Stabit igit̃ tādē (vt pꝫ) id ipm̄ ꝛ nō in infini tum ꝓficiſcet̃, ab alio (unquā) ſemꝑ moueri: ſed erit quippiā qd̄ primū motu ciebitur. Nihil aūt interſit aliquo ſuppoſito id oſtendi. Eo nāqꝫ poſito, qd̄ eē poteſt: nullum abſurdum accidere opoꝛtebit.

¶ Sed ſi qd̄ mouet̃ primo, ſm̄ locum, ꝛ corpoꝛaleꝫ motum: neceſſe eſt tangi, aut continuū eſſe mouen ti (ſicut videtur hoc in oibus contingere) erit enim ex omnibus, vnū, ipſum totū, aut cōtinuū. Hoc igi tur cōtingens accipiat̃, ꝛ ſit magnitudo quideꝫ, aut continuū, in quo ſunt.a.b.c.d. Huius autē motus, eſt.e.ꝫ.i.t. Differt autē nihil, magnitudinē finitam, aut infinitaꝫ eſſe, ſilr̃ enim infinito tēpoꝛe qd̄ eſt.k. mouebitur, aut finita aut infinita. Hoꝝum autē ſm̄ vtrunqꝫ īpoſſibile eſt. ¶ Manifeſtū igitur qꝛ ſtabit aliquādo: ꝛ non in infinitū abibit quod ſemper ab altero, ſed erit aliquid quod primum mouebitur. Nihil autem differat conceſſo quodam hoc demō ſtrari. Contingenti enim conceſſo nullum inconue niens poterit accidere. T.c.8. T.c.9

¶ Oñdit quō ꝑdcā rō efficaciā hr̃e poſſit. Et ꝑ quō hēat ef ficaciā ex ſuppōne facta. Scdo quō hēat efficaciā ſimplr̃

2ª.ſ.9. ibi[Nihil autem differt ⁊c.] Dicit ḡ primo, ꝙ id qḋ localiter ⁊ corporaliter mouetur primo ⁊ imediate ab aliquo mobili mouente: neceſſe eſt ꝙ tangat ab eo, ſicut baculus tangit a manu vel ꝙ ꝯtinuetur ei ſicut continuatur vna pars aeris alterī: ⁊ ſicut pars continuat aiali. Et h̄ vꝫ ꝯtingere in oibus: ꝙ mouens ſemp ꝯiungitur mobili altero iſtoꝝ modoꝝ. Accipiat ḡ alter iſtoꝝ modoꝝ: ſcilꝫ ꝙ ex oibus īfinitis mobilibus ⁊ mouentibus, efficiat vnuꝫ ſcilicet ipſum totuꝫ vniuerſum p ꝯtinuationem quādam. Hoc ḡ qꝛ ꝯtingēs eſt: ſupponat: ⁊ iſtud totū qḋ eſt queda magnitudo ⁊ ꝯtinuuꝫ, vocet .a.b.c.d, ⁊ motus eius vocet e.ꝫ.i.t. Et qꝛ poſſet aliqs dicere ꝙ .e.ꝫ.i.t. erat motꝰ finitorū mobiliū: ⁊ ita nō pōt eſſe motꝰ totius infiniti: ſubiūgit, ꝙ nihil differt q̄ztū ad ꝓpoſitū ptinet: vtrū accipiat finita magnitudo q̄ mouet: aut īfinita. Sicut enim ſimul q̄n mouebat .a. in tpe ſcilꝫ finito, qḋ eſt .t. mouet qḋlibet finitoꝝ mobiliū q̄ ſunt numero īfinita: ita ēt ſimul in eodem tpe mouet tota magnitudo īfinita. Sequit ergo ipoſē qḋ cūqꝫ hoꝝ dicat, ſiue ꝙ ſit magnitudo finita ꝯſtās ex magnitudinibꝰ numero īfinitis: ſiue ꝙ ſit magnitudo infinita, ⁊ motꝰ eius in tpe finito: cū ſit oſtēſum ſupra, ꝙ mobile īfinitū nō pōt moueri tpe finito. Ergo ipoſē ē h̄ ex quo ſequebat: ſcilꝫ ꝙ ꝓcedat in infinitū in mouētibꝰ ⁊ motis. Manifeſtū eſt ḡ, ꝙ hoc ꝙ vnū moueat ab altero: nō ꝓcedit in īfinitum: ſed ſtabit alicubi: ⁊ erit aliqḋ ṗmum mobile, qḋ ſcilꝫ moueat ab altero imobili. Et qꝛ ṗdicta ꝓbatio ꝓcedit ſuppoſito quodā: ſcilꝫ ꝙ oia īfinita mouentia ⁊ mota ꝯtinuent adinuicē: ⁊ ꝯſtituāt vnā magnitudinē: ⁊ ſic poſſet alicui videri ꝙ nō ſimplr̄ ꝯcludat. Ideo ſubiūgit ꝙ nō differt hāc demonſtrationē ꝓceſſiſſe quodā ſuppoſito: qꝛ ex ꝯtingēti ſuppoſito ēt ſi ſit falſuꝫ: nō pōt ſeq aliqḋ ipoſē. Cū ḡ ṗdicta rō ducat ad ipoſē: illud ipoſſibile nō ſequitur ex iſto ꝯtingēti ſuppoſito: ſed ex alio qḋ opꝫ eſſe ipoſē: cū ex eo ipoſſibile ſequat. Et ſic pꝫ ꝙ in demonſtrationibus ad ipoſſibile ducētibus, nī refert vtrū accipiatur falſum ꝯtingens adiunctū ipoſſibili, vel verū. Oſtendit eni ipoſē illud ex quo cū adiūctione ꝯtingētis falſi ſequit ipoſē: ſicut ex eo ipoſē ſequeretur adiūcto quodā vero: qꝛ ſicut ex vero nō pōt ſequi ipoſē: ita nec ex ꝯtingenti. ¶ Sed pōt aliqs dicere, ꝙ nō eſt ꝯtingēs oia mobilia ꝯtinuari: ſed impoſſibile eſt ꝯtinuari elemēta adinuicē, ⁊ cū celeſtibus corporibus. ¶ Sed dōm, ꝙ alio mō accipit ꝯtingēs ⁊ ipoſē cū demonſtrat aliqd de genere, ⁊ cuꝫ demonſtrat aliquid de ſpecie: qꝛ cū agit de ſpecie, opꝫ accipi vt ipoſē eſſe illud cui repugnat, vel genus, vel dia ſpēi, ex qbus rō ſpēi ꝯſtituit. Cum vero agitur de genere, accipit: vt cōtingens dē illud cui nō repugnat rō generis: lꝫ ei repugnet ꝯſtituens ſpēꝫ. Sicut ſi loquerer de aiali, poſſeꝫ accipe vt ꝯtingens, ꝙ dē aial eē alatū. Sed ſi deſcēderē ad ꝯſiderationē hois: ipoſē eſſet hoc aial eſſe alatum. Quia igitur Ariſto. hic loquitur de mobilibus ⁊ mouentibus in cōi: nondum applicando ad determinata mobilia: eſſe autem ꝯtiguū vel continuū, indifferenter ſe hꝫ ad rationem mouentis ⁊ mobilis: ideo accepit vt ꝯtingens, ꝙ oia mobilia ſint continua adinuicem. Quod tamen eſt impoſſibile, ſi mobilia conſiderentur ſm̄ ſuas naturas determinatas. Lec.iij.

Argꝛ. ¶ Id aūt qḋ ṗmū mouet/nō vt id gr̄a cuius cetera ſūt vel fiūt: ſꝫ vt id vn̄ ē ṗncipiū motꝰ/ſil' cū eo ē qḋ mouet. Atqꝫ ſil' dico/qꝛ nihil ē iter ipſa. Hoc enim oibus mouētibꝰ cōiter cōpetit/⁊ ſubeūtibus motū.

PRimuz aūt mouēs/nō ſicut cuius cauſa: ſed vnde eſt principium motus: eſt ſimul cum eo quod mouetur. Simul aūt dico/ qꝛ nihil ipſoꝝ medium eſt. Hoc .n. cōmune eſt/in omni quod mouetur ⁊ quod mouet.

QUia Philoſophus in demonſtratione ṗcedente ſuppoſuerat, ꝙ mouens eſt ꝯtiguū vel ꝯtinuum mobili: hoc intendit nūc ꝓbare. Et ṗ oſtēdit ꝓpoſituꝫ. Scḋo ꝓbat qḋdam qḋ in hac ꝓbatione ſupponit ibi. [Quī aūt que alterant ⁊c.] Circa pꝰ duo facit. Primo ꝓponit intētū. Scḋo ꝓbat ꝓpoſitū ibi[Qm̄ aūt tres ſunt motꝰ.] Dicit ḡ ṗ, ꝙ mouēs ⁊ motū ſunt ſimul. Sed aliqd dī mouere duplr̄. Uno mō ſicut finis mouet agentē. Et tale mouens aliqū diſtās eſt ab agēte, quē mouet. Alio mō ſicut mouet id qḋ eſt pnᵐ motus. Et de tali mouente hic intelligit. Et ꝓpter hoc addidit[nō ſicut cuius cā, ſed vnde eſt ṗncipiū motus.] Itē mouēs ſicut ṗncipiū motus: qḋdā ē imediatū: ⁊ qḋdā remotū. Intelligit aūt hic de imediate mouēte. Et ideo dixit[Primū mouēs.] Ut p ṗmū, ſignificet imediatū mobili: nō aūt id qḋ eſt ṗmum in ordine mouentiū. Et qꝛ in q̄nto dixerat, eē ſimul q̄ ſunt in eodē loco: poſſet aliqs credere, ex h̄ qḋ dicit ꝙ mouēs ⁊ motū ſimul ſūt: ꝙ q̄n vnū corpus mouet ab altero, ꝙ oporteat ambo eſſe in eodē loco. Et iō ad h̄ excludēdum ſubiūgit, ꝙ ſil' dicit hic nō qdē eſſe i eodē loco: ſed qꝛ nihil ē mediū iter mouēs ⁊ motuꝫ. ſm̄ ꝙ ꝯtacta vel ꝯtinua ſūt ſil': qꝛ termini eoꝝ ſunt ſimul: vel qꝛ ſunt vnū. Et qꝛ in ṗcedēti demonſtratione ꝓceſſerat ſolū de motu locali: poſſet aliqs credere ꝙ h̄ hr̄et veritatem ſolū in hꝰ motu. Et iō ad h̄ remouēdū ſubiungit: ꝙ h̄ dcm̄ eſt cōiter, ꝙ mouēs ⁊ motū ſunt ſimul: ⁊ non ſpāliter de motu locali: qꝛ hoc eſt cōe in oi ſpē motus, ꝙ mouēs ⁊ motū ſunt ſimul, mō expoſito. ¶ Secundo ibi.

¶ Cū aūt tres ſint motꝰ: is (inq̄ꝫ) q ad locū/is q ad q̄litatē/⁊ is q ad q̄ztitatē accōmodat. Quoꝝ ṗmꝰ eſt latio: ſcḋs alteratio: tertius accretio atqꝫ decretio: ⁊ ea ſane que mouent/tria eſſe neceſſe eſt. Atqꝫ primo de latiōe dicamꝰ. Hec .n. primus motuū eſt. Argꝛ.

¶ Quoniam autem tres ſunt motus: qui ſecundum locum/⁊ qui ſm̄ qualitatem: ⁊ qui ſm̄ quantitateꝫ: neceſſe eſt/⁊ ea que mouentur/tria eſſe. Qui quidē igitur ſecundum locum: loci mutatio. qui vero ſm̄ qualitatem: alteratio. Qui vero ſecundum quantitatem/augmentum vel decrementum. Primum quidē igitur de loci mutatione dicamus. hec enim primus motuum eſt. T.c.10

¶ Probat ꝓpoſitū. Et circa hoc duo facit. Primo enumerat ſpēs motus. Scḋo in ſingulis ꝓbat ꝓpoſitum ibi[Oē igit qḋ fert.] Dicit ḡ ṗ ꝙ tres ſunt motus: vnꝰ ſm̄ locū, q dī loci mutatio: alius ſm̄ q̄litatē, q dī alteratio: alıꝰ ſm̄ q̄ztitatem, qui dicit augmentū ⁊ decrementuꝫ. Non facit autem mentionem de generatione ⁊ corruptione: qꝛ non ſunt motus: vt in .5. ꝓbatū eſt. Sed cū ſint termini motꝰ ſcilꝫ alterationis: vt habitū eſt in .6. ꝑ hoc ꝙ ꝓbatur ꝓpoſitum in alteratione: ſeqtur ēt idem de generatione ⁊ corruptione. Sicut igitur tres ſunt ſpecies motus: ita tres ſunt ſpēs mobilium: ⁊ ēt mouentiū: ⁊ in oibus eſt verū qḋ dictū eſt. ſ. ꝙ mouēs ⁊ motū ſint ſimul: vt oſtēdetur in ſingulis. Sed primo hoc eſt oſtēdendū in motu locali: qui eſt primus motuum: vt in .8. ꝓbabitur. ¶ Secundo ibi. infra

¶ Oē itaqꝫ qḋ fert/aut a ſeipſo mouet/aut ab alio: Si igit a ſeipſo mouet. pꝫ cum in ipſo ſit id qḋ mouet: ſimul eſſe: ⁊ id quod mouet/⁊ id quod mouet: ⁊ nihil inter ipſa/medium eſſe. Argꝛ.

¶ Omne igitur quod fertur/aut a ſeipſo: aut ab altero. Si eſt igitur a ſeipſo: manifeſtum eſt/ꝙ in iſt ſo mouente exiſtente: ſimul mouens ⁊ quod mouetur erit/⁊ nullum illius medium.

¶ Oñdit ꝓpoſitū in ſingulis triū p̄dictoꝝ motuū. Et p̄mo
T.11. i motu locali. Scđo in motu alteratiōis ibi[At vo neqꝫ
alterati ꝛc̃.] Tertio i motu augmēti ꝛ decremēti ibi[Et
2ᵃ.13. qđ augeť ꝛ augēs ꝛc̃.] Circa p̄ᵐ duo facit. Pr̄io oñdit ꝓpo
ſitū, in qbus magis ē manifeſtū. Scđo in qbus magis la
infra tet ibi[Qđ aūt ab alio mouet.] Dicit ḡ p̄, ꝙ neċe eſt di
cere, ꝙ oē qđ mouet ſm locū; aut mouet a ſeipſo: aut ab
altero. Qḋ aūt dicit a ſeipſo aliqd moueri, pōt itelligi du
plr. Uno° rōne partiū: ſicut oſtēdet in.8. ꝙ mouentiū ſe
ipſa: vna ps mouet: ꝛ alia mouet. Alio mō p̄ ꝛ p ſe: vt.ſ.ali
quid ſm ſe totū moueat ſe totū: ſicut ſupra ꝓbauit, ꝙ hoc
mō nihil mouet ſeipſū. Si autē ɔcedať vtroqꝫ mō aliqd
moueri a ſeipſo: manifeſtū erit, ꝙ mouēs erit in ſeipſo qđ
mouet: vel ſicut idē ē in ſeipſo qđ mouet: vel ſicut pars ē
i toto: vt aia i aiali. Et ſic ſequet, ꝙ ſimul ſit mouēs: ꝛ qđ
mouetur: ita ꝙ nihil erit ipſoꝝ mediū. ¶ Scđo ibi.

Argt. ¶ Sin ab alio mouet: q̄tuor modis mouet. Motus
.n. q ab alio afferunť q̄tuor ſūt: pulſus/tractio/volu
tio/vectio. Etenī fit/vt oēs alij ad hos reducantur.

¶ Quod autem ab alio mouet/ quadrifarie moue
tur. Qui enim ſunt ab altero motus/ quatuor ſunt:
pulſio/tractio/vectio/vertigo. Et nanqꝫ oēs alios/
in hos reduci accidit.

¶ Oſtendit idem in his q̄ mouent ſm locū ab alio: de qbus
minus eſt manifeſtū. Et circa hoc tria facit. Primo diſtin
guit modos qbus aliqd ɔtingit ab altero moueri. Scđo
8ᵃ t.10 reducit eos ad duos ibi[Manifeſtū eſt igitur.] Tertio
in illis duobus ꝓbat ꝓpoſitū ibi[Hoc aūt manifeſtū eſt.]
9ᵃ. Circa p̄ᵐ duo facit. Primo diuidit modos qbus aliquid
mouet ab altero: ꝛ dicit ꝙ ſunt quatuor.ſ. pulſio: tractio:
vectio: ꝛ vertigo. Omnes enim motus qui ſunt ab alio, re
ducuntur in iſtos. ¶ Secundo ibi.

Argt. ¶ Pulſio igitur/alia eſt ipulſio/alia expulſio. Atqꝫ
impulſio quidem eſt/cum id quod mouet/non deſe
rit id quod mouetur. expulſio vero/cum deſerit.

¶ Pulſionis igitur: alia impulſio: alia expulſio. Im
pulſio quidem eſt/cū mouens ei quod mouetur non
deficit. expulſio/cum expellens deficit.

¶ Manifeſtat p̄miſſos quatuor modos. Et p̄° manifeſtat
pulſionē: q̄ eſt cū mouēs facit aliqđ mobile a ſe diſtare mo
uendo. Diuidit autē pulſionē in duo.ſ. in ipulſionem, ꝛ ex
pulſionē. Dicitur autem impulſio, quando mouens ſic pel
lit aliqđ mobile: qđ nō deficit ipſi deſerendo ipſum: ſed ſi
mul cum eo tendit quo ducit. Expulſio autem eſt, qñ mo
uens ſic mouet: quod tñ deficit deſerendo ipſum: nec co
mitatur ipſum vſqꝫ ad finem motus. ¶ Secundo ibi.

Argt. ¶ Vectio aūt/i trib° ē motib°. Nō.n. p ſe/ſꝫ p accñs
mouet/qđ vehiť. Ex eo nāqꝫ mouet: q: eſt in eo: vel
ſup id qđ mouet. At id qđ vehit: aut pelliť/aut tra
hiť/aut voluiť. Pꝫ igiť/vectionē trib° in motib° eē.

¶ Vectio āt/in tribus erit motibus. Qđ qdē vehiť:
nō ſm ſe mouet: ſed ſm accidēs. In eo enī qđ eſt in
eo quod mouetur: aut ſuper id quod mouetur: mo
uetur ipſum. Uehens autem mouetur: aut pulſum/
aut tractum/aut vertigine ductum. Manifeſtū igi
tur/quoniam vectio in tribus motibus erit.

¶ Manifeſtat de vectiōe ꝛ dicit, ꝙ vectio fundať in trib°
alijs motib°.ſ. pulſione, tractione, ꝛ vertigine: ſicut qđ eſt
p accñs, fundať in eo qđ eſt p ſe. Illud aūt qđ vehitur non
mouetur p ſe: ſed p accñs: inquantū.ſ. aliqd alteꝝ mouet
in quo ipſū eſt: ſicut cum aliqs vehitur a naui in q̄ eſt, vel
ſup qđ ē, ſicut cū aliqs vehiť equo. Illud aūt qđ vehit, moue
tur p ſe: eo ꝙ nō ē ɔcedere i his q̄ mouētur p accñs i infini
tū: ꝛ ſic opꝫ ꝙ p̄ᵐ vehēs moueatur aliquo motu p ſe: vel
pulſu: vel tractu: vel vertigine. Ex quo manifeſtū eſt, ꝙ ve
ctio in tribus alijs motibus continetur. ¶ Tertio ibi.

¶ Tractio vero ē/cū mot° trahētis/aut ad ſe/aut ad Argt.
aliud celerior eius ē motu qđ trahiť: neqꝫ ſeiungiť
ab eodē. etenim ꝛ ad ſeipſum ē tractio/ꝛ ad aliud.
Ad has ꝛ ceterę tractiōes eędē ſpē reducenť: vt in
ſpiratio/ꝛ ſpiratio/ꝛ ſputatio/ꝛ hę qb° aut emittūť
corpa/aut accipiunť. Quarū alię ſunt ɔgregatiōes/
alię ſegregatiōes. Et ois igiť ad locum accōmoda
ta motio/congregatio eſt nimirum ꝛ ſegregatio.

¶ Tractio aūt eſt: cū etiam ad ipſum/vel ad alterū/
velocior ſit motus trahentis/nō ſeparatus ab eo q
trahitur. ꝛ nanqꝫ ad ipſum eſt tractio/ꝛ ad alterū/
Et reliq tractus idem ſpecie/in hos reducuntur: vt
inſpiratio/ꝛ expiratio/ꝛ ſputitio: ꝛ quicunqꝫ corpo
rum emiſſiui/aut receptiui ſunt: ꝛ ſpathēſis ꝛ cerci
ſis. Aliud eſt quidem ipſorum congregatio: aliud
diſgregatio. Et omnis igitur motus qui eſt ſecun
dum locum/aggregatio ꝛ diſgregatio eſt.

¶ Manifeſtat tertiū motum.ſ. tractū. Et ſciendū ē, ꝙ tra
ctio a pulſiōe differt: q: in pulſiōe mouēs ſe hꝫ ad mobile,
vt terminus a q̄ eſt motus eius: in tractu vero ſe hꝫ vt ter
minus ad quē. Illud ḡ trahere dr̄ qđ mouet alterū ad ſe
ipſum. Mouere aūt aliqd ſm locū ad ſeipſum ɔuenit tri
pliciter. Uno° ſicut finis mouet: vñ ꝛ finis dr̄ trahere: ſm
illud Poetę. Trahit ſua quēqꝫ voluptas. Et h̄ mō pōt di
ci, ꝙ loc° trahit id qđ natr̄ mouetur ad locū. Alio mō pōt
dici aliqd trahere: q: mouet id ad ſeipſū alterādo aliqlr:
ex q̄ alteratiōe ɔtingit ꝙ alteratū moueatur ſm locū. Et
h̄ mō Magnes dr̄ trahere ferrū. Sicut enim generās mo
uet grauia ꝛ leuia inquantū dat eis formā p quā mouētur
ad locū: ita ꝛ magnes dat aliquā q̄litatē ferro p quā moue
tur ad ipſū. Et ꝙ h̄ ſit veꝝ, pꝫ ex tribus. Primo qdem, q:
Magnes nō trahit ferrū ex q̄cūqꝫ diſtātia: ſꝫ ex ꝓpinquo.
Si aūt ferrū mouetur ad magnetē ſolū ſicut ad finē; ſicut
graue ad ſuū locū: ex q̄libet diſtātia tēderet ad ipm. Scđo
q: ſi Magnes Allijs pungatur: ferrū attrahere nō pōt q̄ſi
Allijs vim alteratiuā ipſius ipedientib°: aut ēt i ɔꝛiū alte
rantib°. Tertio, q: ad h̄ ꝙ Magnes attrahat ferrum, opꝫ
prius ferrū liniri cū magnete, maxie ſi magnes ſit paruus:
q̄ſi ex magnete aliquā v̄tutē ferrū accipiat: vt ad eū moue
tur. Sic igitur magnes attrahit ferrū nō ſolū ſic finis: ſed
ēt ſic mouēs ꝛ alterās. Tertio mō dr̄ aliqd attrahere: q: h̄
mouet ad ſeipſū motu locali tm̄. Et ſic diffinitur hic tra
ctio, put vnū corpus trahit alteꝝ: ita ꝙ trahēs ſil' mouea
tur cū eo qđ trahitur. Hoc ē ḡ qđ dicit, ꝙ tractio ē cū mo
tus trahētis ad ſeipſū vel ad alteꝝ ſit velocior, nō ſepara
tus ab eo qđ trahitur. Dicit aūt[ad ipſū vel ad alteꝝ] q:
mouēs voluntariū pōt vti altero, vt ſeipſo. Uñ pōt ab alio
pellere ſic a ſeipſo: ꝛ ad aliud trahere ſicut ad ſeipſū. Sꝫ
h̄ in motu nāli nō ɔtingit. Immo ſemp pulſio nālis eſt a
pellēte: ꝛ tractio nālis ad trahētē. Addit aūt[cū velocior
ſit mot°] q: ɔtingit q̄ñqꝫ ꝙ id qđ trahitur: etiā p ſe moue
tur illuc q trahitur: ſꝫ a trahēte velociori motu cōpellitur
moueri. Et q: trahēs mouet ſuo motu: oꝫ ꝙ mot° trahen
tis ſit velocior: q̄ꝫ mot° nālis ei° qđ trahitur. Adiūgit aūt
[nō ſeparatus ab eo qđ trahitur] ad dĩam pulſiōis. Nā i
pulſiōe pellēs q̄ñqꝫ ſepať ab eo qđ pellit: q̄ñqꝫ vo nō. Sed
trahēs nunq̄ꝫ ſepať ab eo qđ trahitur: q̄nimo ſil' mouetur
trahens

trabẽs cũ eo qđ trabit. exponit aũt qđ dixerat [At ipſũ vel ad alterũ.] q2 ptigit eẽ tractationẽ ad ipſ attrabẽtes: ⁊ ad altez: in motibꝰ voluntarijs: vt dcm̃ ẽ. Et q2 ſũt qdã motꝰ i qbus nõ ita manifeſte ſaluat rõ tractiõis: pñr oñdit eos ẽt reduci ad hos modos tractiõis q̃s poſuerat. ſ. ad ſeipſuz, ⁊ ad alteꝝ. Et h̃ ẽ qđ dicit, q̄ oẽs alij tractꝰ q̄ nõ nominãt tractꝰ: reducunt in hos duos modos tractiõis: q2 ſũt idẽ ſpẽ cũ eis: q̃tũ ad h̃ q̄ motꝰ accipiũt ſpẽz a terminis: q2 ⁊ illi tractꝰ: ſunt ad ſeipm vel ad alterũ: ſicut pꝫ in iſpiratio ne ⁊ expiratione. Inſpiratio. n. ẽ attractio aeris, expiratio võ eſt aeris expulſio. Et ſimiliter ſputtio ẽ expulſio ſputi. Et ſimiliter dicẽdũ ẽ de oibꝰ alijs motibꝰ p quoſcũqꝫ aliq corpa extra mittũt, vel itra recipiũt: q2 emiſſio reducit ad pulſionẽ: receptio aũt ad tractionẽ. Et ſimilit ſpbathelis ẽ pulſio: ⁊ cercilis ẽ attractio. Spathi. n. i greco dr̃ enſis, vel ſpatha. Vñ ſpathelis, idẽ ẽ qđ ſpathatio. id eſt pculſio per enſez: q̄ fit pellẽdo. Et iõ alia lr̃a q̄ dicit [ſpeculatio] vr̃ eẽ vitio ſcriptoris corrupta: q2 pro ſpathatiõe, poſuit ſpeculationẽ. Cercilis aũt ẽ attractio. Eſt aũt cercis i greco qđdã inſtr̃ꝫ q̄ vtunt textores. qđ ad ſe trabũt texẽdo: qđ latine dr̃ radiꝰ. Vñ alia lr̃a hꝫ [radiatio.] Hoꝝ. n. duoꝝ: ⁊ quorũcũqꝫ motuũ emiſſiuoꝝ ⁊ receptiuoꝝ: aliud eſt ꝯgregatio: qđ ptinet ad attractionẽ: q2 ꝯgregãs mouet aliqd ad alterũ: aliud eſt diſgregatio que ptinet ad pulſionẽ: q2 pulſio eſt motus alicuius ab alio. Sic g̃ pꝫ, q̄ ois motus localis, eſt aggregatio vel diſgregatio: quia motus localis eſt ab aliquo, vel ad aliquid. Et pꝯſequens patet, q̄ ois motus localis eſt pulſio: vel tractio. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Volutio võ ex tractione pulſioneqꝫ componitur. Mouẽs enim partim pellit/partim trabit id quod motu hoc agitatur.

¶ Vertigo aũt cõponitur quidẽ ex tractu ⁊ pulſione. Hoc qdẽ pellit mouens/illud aũt trabit.

¶ Manifeſtat quid ſit vertigo. ⁊ dicit q̄ vertigo eſt quidã motus cõpoſitus ex tractu ⁊ pulſu. Cũ eni aliqd vertit ex vna parte pellitur: ex alia trabitur. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Perſpicuuz igitur eſt/ſi pellens ac trabens eſt cũ eo qđ pellitur atqꝫ trabitur/nibil eſſe inter ea/ quorũ alterum mouetur/alterum mouet.

¶ Manifeſtũ igitur eſt/ q̄ ſi quidem ſimul pellens ⁊ trabens cũ eo quod pellitur ⁊ trabitur/nullum medium eius quod mouetur/ ⁊ mouentis eſt.

¶ Oñdit q̄ oẽs q̃tuor motus p̄dicti, ad pulſum ⁊ tractum reducunt ⁊ q̄ idez eſt indicium de oibus, ⁊ de iſtis duobꝰ. Quia eni vectio cõſiſtit in tribus alijs: ⁊ vertigo cõponit ex pulſu ⁊ tractu: relinquit q̄ ois motꝰ localis qui eſt ab alio: reducit ad pulſum ⁊ tractũ. Vnde manifeſtũ eſt, q̄ ſi in pulſu ⁊ tractu, mouẽs ⁊ motũ ſint ſimul. id eſt, ita q̄ pellens ſit ſimul cũ eo qđ pellitur: ⁊ trabẽs cũ eo qđ trabit: ꝯſequẽs erit vniuerſaliter verũ eſſe, q̄ nullũ ſit mediũ iter mouens ſm̃ locum ⁊ motum. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Hoc ⁊ ex diffinitiõibꝰ pꝫ. Nã pulſio qdẽ ẽ/aut ex ſe/aut ex alio in aliud/motꝰ. Tractio aũt ex alio/ vel ad ſe/vel ad aliud. Inſup cõpulſio/atqꝫ diſpulſio.

¶ Hoc autem manifeſtuz ex dictis. Pulſio quidem aut a ſeipſo/aut ab alio ad aliud/motus eſt. Tractꝰ autem: ab alio ad ipſuz/aut ad aliud/eſt. Adhuc autem ſynoſis ⁊ dioſis.

¶ Probat ꝓpoſitũ in bis duobꝰ motibꝰ. Et p̄ ponit duas rõnes ad ꝓpoſitũ oſtẽdendũ. Scđo excludit obiectionẽ. ibi

infra [Proiectio aũt ⁊c̃.] Prima autez rõ ſumit ex diffinitione vtriuſqꝫ motus: q2 pulſio eſt motꝰ ab ipſo mouẽte, vel ab aliquo alio in aliqđ aliud: ⁊ ſic opꝫ q̄ ſaltẽ in p̄ncipio motus, pellẽs ſit ſimul cũ eo qđ pellit: dũ pellẽs: ad qđ pellit remouet a ſe, vel ab alio. Sꝫ tractꝰ ẽ motꝰ ad ipſum vel ad alterũ (vt dictũ eſt) ⁊ q̄ nõ ſeparat trabẽs ab eo qđ trabitur. Ex q̄ mãifeſtũ eſt in bis duobꝰ motibus, q̄ mouẽs ⁊ motũ ſint ſimul. ¶ Scđa rõ ſumit ex ꝯgregatiõe ⁊ diſgregatione. Dictũ eſt. n. q̄ pulſio ẽ diſgregatio: ⁊ tractio eſt cõgregatio. Et hoc ẽ qđ dicit [Adhuc autem ſynoſis] id eſt cõgregatio: ⁊ [dioſis] id eſt diuiſio. Non autẽ poſſet aliquid cõgregare vel diſgregare, niſi adeſſet his que cõgregantur ⁊ diſgregãtur. Et ſic patet q̄ in pulſione ⁊ tractu: mouens ⁊ motum ſunt ſimul. ¶ Secundo ibi.

¶ Proiectio võ ẽ cũ motꝰ celerior ſit nãli motu corporis eiꝰ qđ fert: pulſione vehemẽtiore nimirum facta. Qđ qdẽ euſqꝫ fert/quouſqꝫ motꝰ is vehemẽtior ſit illo motu. Que cũ ita ſint: pꝫ eſſe ſimul id qđ mouet/ ⁊ id qđ mouet/ ⁊ nibil inter ipſa mediũ eſſe. Argu.

¶ Proiectio aũt: qñ velocior motus fiat q̃ qui ſm̃ naturã/lati fortiori facta pulſiõe/ ⁊ hoc facto tãdiu accidit ferri: quouſqꝫ fortior ſit motus eius qđ fert. Manifeſtũ igitur/quoniã quod mouetur ⁊ mouẽs ſimul ſunt/ ⁊ nullum medium eſt ipſorum.

¶ Excludit quãdã obiectionẽ que accidere põt circa pulſionẽ. De tractione eniz dictũ eſt, q̄ motus trabẽtis nõ ſeparat ab eo qđ trabit: ſed in pulſione dictũ ẽ, q̄ aliqñ deſiſtit pellẽs ab eo qđ pellit: ⁊ talis pulſio vocat expulſio: cuius ſpẽs eſt ꝓiectio q̄ ẽ qñ pellit cũ quadã violẽtia ĩ remotuz. Et ſic i ꝓiectiõe videt, q̄ id qđ ꝓijcitur nõ ſit ſimul cũ ꝓijciente. Et ideo ad hoc excludẽdũ dicit, q̄ proiectio eſt qñ motus eius qđ fert ſit velocior q̃ motus naturalis: ⁊ hoc ꝓpter aliquã fortẽ ipulſionẽ factã. Cũ eniz aliqd ꝓijcit: ex forti ipulſione mouet aer velociori motu q̃ ſit motus eius nãlis: ⁊ ad motũ aeris defert corpus proiectuz. Et quãdiu durat aer ipulſus: tãdiu proiectũ mouetur. Et hoc eſt quod dicit q̄ facta tali impulſione: tandiu accidit aliquid ferri proiectũ. quandiu in aere ſit fortior motus, q̃ eius motus naturalis. Sic ergo remota hac dubitatione concludit q̄ mouens ⁊ motũ ſint ſimul: ⁊ q̄ inter ea nibil eſt medium. Lectio. iiij.

Argu. ¶ At võ/nec iter alterãs/ ⁊ id quod alterat/ mediũ quicq̃ cadit. Qđ quidẽ ita eſſe/per iductionem patere poteſt. In vniuerſis enim fit/vt id qđ vltimum alterat/ ⁊ id qđ primum alteratur/ſint ſimul.

T.c. 18 At võ/neqꝫ alterati neqꝫ alterãtis/ nulluz mediũ eſt. Hoc aũt manifeſtũ ẽ ex iductione. In oibus eniz: ſimul eſſe accidit alterans vltimum: ⁊ primuz qđ alteratur.

Poſtq̃ oſtẽdit in motu locali: q̄ mouẽs ⁊ motũ ſint ſimul: oſtẽdit idẽ in alteratione: q̄. ſ. nibil eſt mediũ alterãtis ⁊ alterati. Et h̃ ꝓbat p̄mo per inductionẽ. In oibus eni que alterant manifeſtũ eſt/ q̄ ſimul ſunt vltimũ alterãs, ⁊ p̄mũ alteratũ. ¶ Videt aũt h̃ hr̃e inſtantiã in qbuſdã alterationibus: ſicut cum ſol calefacit aerẽ ſine hoc q̄ calefaciat orbes medios planetarũ, ⁊ piſcis qdam in rete detẽtus ſtupefacit manꝰ trabẽtis rete: abſqꝫ h̃ q̄ ſtupefaciat rete. ¶ Sed dicẽdũ eſt, q̄ paſſiua recipiũt actionẽ actiuoꝝ ſm̃ ꝓpriũ modũ, ⁊ iõ media que ſunt inter p̄mũ alterãs, ⁊ vltimũ alteratũ aliqd patiunt a primo alterãte: ſꝫ forte, nõ eodẽ mõ ſicut vltimũ alteratũ. Aliqd igit patit rete a piſce ſtupefaciente: ſed nõ ſtupefactionẽ, quia eius nõ eſt capax. Et orbes medij planetarũ/ aliquid recipiunt a ſole. ſ. lumen: nõ aũt colorem. ¶ Scđo ibi.

Argr. ¶ Omne.n.quale ex eo alteraꝶ/qꝛ ſenſibile eſt. Sẽſibilia vᷓo ſunt ea qbus inter ſeſe corpora differunt/vt grauitas/leuitas/duritties:mollitieꝫ/ſonus/ huiꝰ vacuitas/albedo:nigredo/dulcedo/ amaritudo/ humiditas/ſiccitas:dẽſitas:raritas/ ꝛ ea q̃ inter hꝫc ſũt. Siſr ꝛ cętera q̃ ſenſui ſubijciũꝶ:calid:tas (inqꝫ)/ꝛ frigiditas: ꝛ lenitas: ꝛ aſperitas. Hꝫc enim affectꝰ ſunt qualitatis ſubiectę/ꝛ his inter ſe differũt ſenſibilia corpora:aut hoꝝ gradibꝰ atqꝫ qꝛ aliqd hoꝝ patiunꝶ alterari dicimꝰ tã aĩata corpa/q̃ȝ inaĩata/ꝛ animãtiũ ptes:quę aię ſunt expꝛtes (caleſiũt.n. aut frigeſiũt/aut dulcia fiũt/aut amara/aut aliquo alio p̃dictorum afficiunꝶ) Ipſi quoqꝫ ſenſus alterãꝶ. patiunꝶ eniȝ. Nã ipſoꝝ actio motꝰ eſt per corpus patiẽte aliquid ſenſu. Atqꝫ qbus alteranꝶ inaĩata/his vniuerſis aĩantia ẽt alteranꝶ. At qbus aĩantia alteranꝶ/hiſce nõ alteranꝶ inaĩata. Per ſenſus.n.non alteranꝶ:neqꝫ ſentiũt inaĩata: cũ alteranꝶ. Nihil tñ pꝛohibet/vt ꝛ/aĩantia cũ alteranꝶ nõ ſentiãt/qñ nõ ꝑ ſenſus ipſis accidit alteratio. Si igiꝶ affectꝰ qdẽ ſenſibiles ſũt/ꝑ hos ãt fit alteratio/pꝫ iaȝ ſimul eſſe patiẽs ipȝ/atqꝫ affectũ: ꝛ nihil inter ipſa mediũ eſſe.

¶ Quale enim alteraꝶ/ex eo qd ſenſibile eſt. Senſibilia aũt ſunt/quibus differũt corpora ad ſe inuicẽ: vt grauitas/leuitas duritties/mollities ſonꝰ/ nõ ſonus:albedo/nigredo:dulcedo / amaritudo:humiditas/ſiccitas:dẽſitas raritas. ꝛ hoꝝ media. Similiter autẽ/ꝛ alia quę ſub ſenſu ſunt:quorũ eſt/ꝛ calor ꝛ frigus/ꝛ lenitas/ ꝛ aſperitas. Hꝫc enim ſunt paſſiones ſubiectę qualitatis. His eniȝ differunt ſenſibilia corporũ:aut ſm aliquod horum maius ꝛ minus/ ꝛ in patiendo aliquid hoꝝ (calefacta eniȝ aut frigefacta:aut dulcefacta:aut amaricata: aut ſꝫ aliquid aliud pꝛędictoꝝ) Similiter ꝛ animata corporum: ꝛ innanimata: ꝛ animatorũ quęcũqꝫ partes

T.c.12 ſunt inanimatę. ¶ Et ipſi ſenſus alterãꝶ; patiũꝶ.n. Actio enim ipſorũ/motus eſt per corpus / patiente ſenſu aliquid. Secundum quę igitur inanimata alterantur: ꝛ animata ſm omnia hꝫc alterantur. ſecundum autem quęcũqꝫ animata alterantur: nõ ſꝫ hoc alterantur inanimata. ſcdm enim ſenſus/non alterantur. et latet cum alterãtur inanimata. Nihil autẽ pꝛohibet/ꝛ animata latere cum alterantur/cũ non ſm ſenſus accidit ipſis alteratio. Si igitur ſenſibiles paſſiones ſunt:omnis autem per hꝫc alteratio/ex hoc ergo manifeſtum eſt/ꝙ paſſio ꝛ patiens ſimul: ꝛ horum nullum medium eſt.

¶ Pꝛobat idẽ ꝑ rõnẽ:q̃ talis ẽ. Oĩs alteratio eſt ſiĩis alterationi q̃ fit ſꝫ ſenſuȝ:ſꝫ in alteratiõe quę eſt ſm ſenſuȝ:alterãs ꝛ alteratũ ſunt ſimul.g̃ ꝛ ĩ qlibet alteratiõe. Pꝛimã ſic pꝛobat. Oĩs alteratio fit ſm q̃litatẽ ſenſibilẽ q̃ ẽ tertia ſpẽs q̃litatis. Scdꝫ illa.n.alteranꝶ corpora:qbꝰ corpora abinuicẽ differũt/q̃ ſũt ſẽſibiles q̃litates:vt grauitas,ꝛ leuitas duritties,ꝛ mollities,q̃ ꝑcipiunꝶ tactu. Sonus,ꝛ nõ ſonꝰ q̃ ꝑcipiuntur auditu. Sed tñ ſi ſonus in actu accipiaꝶ,eſt qualitas in aere ꝯſis aliquẽ motũ localẽ: vñ nõ videꝶ ſm hmõi qualitatẽ,eſſe ꝑmo ꝛ per ſe alteratio. Si vᷓo ſonꝰ in aptitudine accipiatur:ſic per aliquã alterationẽ fit aliquid ſonabile vel nõ ſonabile. albedo ꝛ nigredo q̃ ptinẽt ad viſum:dulcedo ꝛ amaritudo q̃ ptinẽt ad guſtũ: humiditas ꝛ ſiccitas:dẽſitas ꝛ raritas,q̃ ptinẽt ad tactũ. Et eadẽ rõ ẽ ſ his ꝯrijs,ꝛ de medijs hoꝝ. Et ſiĩr ẽt ſũt alia q̃ ſub ſẽſu cadunt:ſicut calor ꝛ frigꝰ:ꝛ lenitas ꝛ aſperitas:q̃ ẽt tactu cõpꝛehenduꝶ. Hmõi eni ſunt qdã paſſiões ſub genere qualitatis ꝯtẽtę. Et oñr paſſiões:qꝛ paſſionẽ igerũt ſenſibꝰ:vel qꝛ ab aliqbꝰ paſſiõibꝰ cauſanꝶ:vt in p̃dicamẽtis diciꝶ. Dicunꝶ aũt paſſiones ſenſibiliũ corpoꝝ:qꝛ ſenſibilia corpora ſm hmõi differũt:inquãtũ.ſ.vnũ eſt calidũ,ꝛ aliud frigidũ vnũ graue,ꝛ aliud leue.ꝛ ſic de alijs. Aut inquãtũ aliquod vnũ de p̃miſſis ineſt duobꝰ ſm magis ꝛ minus. Ignis enĩ differt ab aq̃,ſm ꝯria calidi ꝛ frigidi:ab aere vᷓo,ſꝫ magis ꝛ minꝰ calidũ. Et ẽt ſm h̃ attẽdiꝶ ſenſibiliũ corpoꝝ differẽtia:inquãtũ patiunꝶ aliqd hoꝝ:lꝫ nõ ſit in eis naturaliter. Sicut dicimus differre calefacta ab ifrigidatis,ꝛ ea q̃ ſiunt dulcia ab his quę fiũt amara,per aliquã paſſioneȝ: ꝛ nõ ex nã. Alterari autẽ ſm huiuſmodi qualitates, eſt oĩuȝ corporũ ſenſibiliũ:tã animatorũ q̃ȝ inanimatoruȝ. [Et qꝛ ĩ corporibus aĩatis quędã partes ſunt aĩatę] id ẽ ſenſitiuę. vt oculꝰ ꝛ manꝰ:[q̃dã aũt inaĩatę] id eſt nõ ſenſitiuę: vt capilli ꝛ oſſa. vtręqꝫ ptes ſꝫ hmõi qualitates alteranꝶ:qꝛ ſenſus ſentiẽdo patiũtur. Actiones eni ſenſuũ:vt auditio, ꝛ viſio, ſunt qdã motꝰ ꝑ corpus cũ aliq̃ ſenſus paſſiõe. Nõ enim ſenſus habẽt aliquã actionẽ:niſi ꝑ organũ corporeũ: corpori aũt ꝯuẽit moueri ꝛ alterari. Vñ paſſio ꝛ alteratio magis pꝛopꝛie diciꝶ in ſenſu q̃ȝ in intellectu,cuiꝰ operatio nõ eſt per aliqd organũ corporeũ. Sic igitur pꝫ ꝙ ſm quaſcũqꝫ qualitates:ꝛ ſm quoſcunqꝫ motus alteranꝶ corpa inanimata ſm eoſdẽ motꝰ:ꝛ eaſdẽ qualitates alterãtur corpora aĩata. Sed nõ ꝯuertiꝶ:qꝛ in corporibꝰ aĩatis inueniꝶ alteratio ſm ſenſum. quę nõ inueniꝶ in corporibꝰ inaĩatis. Nã enim corpora inanimata cognoſcũt ſuaȝ alterationeȝ. ſed latet ea. Qd nõ acciderct ſi ſm ſenſum alterarẽtur. Et ne aliqs hoc reputaret ipoſſibile:ꝙ aliqd alteraretꝶ ſꝫ ſenſibilẽ q̃litatẽ abſqꝫ ſenſu alterationis:ſubiũgit ꝙ nõ ſoluȝ hoc eſt verũ in rebꝰ inaĩatis:ſed hoc ꝯtingit etiã in rebus animatis. Nihil eni pꝛohibet,ꝙ etiã aĩata corpora lateat cũ alterantur. Sicut cũ aliqua alteratio accidit in ipſis abſqꝫ alteratione ſenſus:ſicut cũ alteranꝶ ſm partes nõ ſenſitiuas. Ex hoc igiꝶ pꝫ,ꝙ ſi paſſiões ſenſus ſunt tales,ꝙ nihil eſt mediũ inter agens ꝛ patiens:ꝛ omnis alteratio eſt per huiuſmodi paſſiones quibꝰ alterantur ſenſus:ſequitur ꝙ alterans inferens paſſiones:ꝛ alteratũ patiens:ſint ſimul, ꝛ nullum ſit ipſorum medium. ¶ Deinde cum dicit.

Argr. ¶ Nã huic qdẽ aer ꝯtinuus eſt/aeri vᷓo cõiungiꝶ corpus. et ſupficies qdẽ lumini/viſui vᷓo lumen cohęret. Siſr ꝛ auditꝰ/ ac odoratꝰ ꝑmo mouẽti ꝯiũgiꝶ. Sapor ẽt ſimul eſt mõ eodẽ/ꝛ guſtus. Siĩi mõ fit ꝛ in hiſce quę ſunt experiẽtia aię atqꝫ ſenſus id ẽt.

¶ Huic autem aer eſt continuus. aeri vero ꝯtinuaꝶ corpus. et ſuperficies qdem terminatur ad lumen. lumen autẽ ad viſum. Similiter ꝛ auditus/ ꝛ odoratus/ ꝛ mouens ipſa pꝛimum, Eodem autem mo-

T.c.13 do ſimul/ꝛ/guſtus/ ꝛ ſapor eſt. ¶ Similiter autẽ ꝛ in inanimatis/ ꝛ in inſenſibilibus.

¶ Pꝛobat ſcdam:ꝙ in alteratiõe ſenſus,alterãs ꝛ alteratũ ſimul:qꝛ [huic].ſ.ſenſui:puta viſui [aer ꝯtinuꝰ ẽ] i.abſqꝫ medio ꝯiũctꝰ. Aeri vᷓo,corpꝰ viſibile. Et ſupficies qdẽ viſibilis corporis:q̃ eſt ſubȝ coloris [terminaꝶ ad lumẽ]:d eſt ad aerẽ illuminatũ:q̃ terminaꝶ ad viſũ. Et ſic pꝫ ꝙ aer alteratus

ratus ⁊ alterans ipſum, ſunt ſimul. Et ſilr viſus alterat⁹, cū aere alterāte. Et ſil'r ē in auditu ⁊ in odoratu, ſi cōparē/tur ad id qđ primū mouet. ſ ad ſenſibile corpus: q2 hi ſen/ſus ſunt p mediū extrinſecū. Guſt⁹ aūt ⁊ ſapor ſunt ſimul. Nō.n.ꝯiunguntur p aliqđ mediū extrinſecū. Et ſil'e eſt ꝺe tactu. Et eodē mō ſe hꝫ i reb⁹ inanimatꝭ ⁊ inſenſibilib⁹. ſ. ꝙ alterans ⁊ alteratum ſunt ſimul. ⸿ Deinde cum dicit.

Argt. ⸿ Qđ augeť/⁊ id qđ auget eodē mō ſe hūt. Accre/tio nāqꝫ q̄dā additio ē. Quare ſimul ſunt qđ auget/ ⁊ qđ augeť. ⁊ in diminutione eodem mō. Cā nāqꝫ decretiōis/ablatio q̄dā eſt. Pꝫ igiť nihil eē mediū inter id qđ vltimū mouet: ⁊ id qđ primo moueť.

⸿ Et qđ augeť/⁊ augens. Appoſitio enim quędaꝫ eſt augmentum. Quare ſimul ſunt: ⁊ quod augetur ⁊ augens/⁊ decrementum. Decremēti enim/cauſa eſt ablatio quędam. Manifeſtum igiť eſt/ꝙ mouē/tis vltimi ⁊ moti primi/nullum eſt medium.

⸿ Probat idē in motu augmēti ⁊ decremēti. Et p°i motu augmēti. Opꝫ.n.qđ augetur ⁊ auget eſſe ſil': q2 augmētatio ē q̄dā appoſitio p appōnē eni alicui⁹ q̄ti aliqd augeť. Et ſilr ē i decremēto: q2 cā decremēti ē q̄dā ſubtractio alicu/ius q̄ti. Et pt itelligi hęc pbatio dupl'r. Uno° ſm ꝙ ipm q̄tū appoſitū vel ſubtractū ē primū mouēs illius motu⁹. Nā ⁊ Ariſt. dič 2° de aia, ꝙ caro auget put ē q̄ta. ⁊ ſic ma/nifeſte ſil' cū mouēte, motū ē. Non.n.pt aliqd apponi vel ſubtrahi alicui, ſi nō ſit ſil' cū eo. Procedit ēt hęc rō de pn/cipali agēte. Appō.n.ōis: ꝯgregatio q̄dā ē. ſubtractio vo, diſgregatio q̄dā. Supra aūt oñſuꝫ ē: ꝙ i motu ꝯgregatiōis ⁊ diſgregatiōis, mouēs ⁊ motū ſūt ſil'. Uñ relinqtur, ꝙ ēt i motu augmēti ⁊ decremēti. Et ſic vlteri⁹ ꝯcludit vl'r, ꝙ i/ter vltimū mouēs ⁊ p^m motū, nihil eſt mediū. Lec. v.

Argt. ⸿ Deinceps aūt vniuerſa q̄ alteranť a ſenſibilibus alterari/⁊ eoꝝ alteratiōnē eē dūtaxat quę per ſe ab hiſce pati dicuntur: per hęc cōtemplemur oportet.

t.c.14 Quoniam aūt quę alterantur/alterantur omnia a ſenſibilibus/⁊ ſolum horum al/teratio eſt quęcunqꝫ ſm ſe dicuntur pati ab his: ex his conſiderabimus.

Quia i pcedēti rōne Phs ſuppoſuerat, ꝙ ōis alteratio ſit ſm ſenſibilia. hoc intēdit hic pbare: Et primo ꝓponit qđ intendit. Scđo pbat ꝓpoſitum. ibi [Aliorum

T.c.15 enim maxime.] Dicit ergo primo, ꝙ ex ſequētibus ꝯſide/rādū ē: ꝙ ōia q̄ alteranť: alterātur ſm q̄litates ſenſibiles. ⁊ ꝓ ꝯſequens illis ſolum cōpetit alterari, quę per ſe patiū/tur ab huiuſmodi qualitatibus. ⸿ Secundo ibi.

Argt. ⸿ Maxime nāqꝫ q̄ſpiā i figuris formis/atqꝫ habi/tibus: ⁊ hoꝝ deiectionibus/acq̄ſitionibuſue/altera/tionē eē exiſtimabit. Uidetur enim in his alteratio eſſe. Uerum nō eſt. ſed cū q̄dam alteranť/hęc fiunt. Cum denſatur (inq̄ꝫ) aut rareſcit/aut caleſcit/aut fri/geſcit materies ipſa. ſed alteratio non eſt.

T.c.15 ⸿ Alioꝝ enim maxime vtiqꝫ qs exiſtimabit: in figu/ris ⁊ formis ⁊ habitudinibus / ⁊ hoꝝ remotioni/bus ⁊ acceptionibus alterationem eſſe. Non eſt autem/neqꝫ in his/ſed fiunt hęc: cum quędam alte/ranť. Denſata enim aut rarefacta: aut cum fiat cali/da: aut frigida materia. alteratio autem non eſt.

⸿ Probat ꝓpoſitū arguēdo a maiori. Quo qđē pmo ponit.

infra Scđo q̄dam q̄ ſupponit pbat. ibi [Ex quo qdē enim ⁊c.] Dicit ģ p°, ꝙ pter q̄litates ſenſibiles maxime vꝫ eſſe altera/tio in q̄rta ſpē q̄litatis: q̄ ē q̄litas circa q̄titatē. ſ. forma ⁊ figura. ⁊ i p^a ſpē q̄litatꝭ q̄ ꝯtinet ſub ſe habit⁹ ⁊ diſpōnes. Uř.n.ꝙ alteratio q̄dā ſit p h̄, ꝙ hꝰ q̄litates de nouo re/moueť: aut de nouo acq̄runť. Nō.n.vꝫ h̄ ſine mutatione poſſe ꝯtingere. Mutatio aūt ſm q̄litatē alteratio ē (vt ſu/pra dcm̄ ē) Sꝫ i pdictis q̄litatib⁹ p^mę ⁊ q̄rtę ſpēi, nō eſt al/teratio p° ⁊ pncipaliter, ſꝫ ſcđario: q2 hꝰ q̄litates ꝯſequū/tur q̄ſdā alteratiōes pmarū q̄litatū. Sicut pꝫ, ꝙ cū mā ſu/biecta dēſať: aut rareſcit: ſeq̄tur mutatio ſm figurā, ⁊ ſil'r cū caleſiat: aut ifrigideť: ſeq̄tur mutatio ſꝫ ſanitatē ⁊ ęgri/tudinē, q̄ ptinēt ad pmā ſpēm q̄litatis. Rarū aūt ⁊ dēſuꝫ: calidū ⁊ frigidū, ſunt ſenſibiles q̄litates. Et ſic pꝫ, ꝙ nō ē alteratio i p^a ⁊ q̄rta ſpē q̄litatis, p° ⁊ p ſe. Sed remotio ⁊ acceptio hꝰ q̄litatū ꝯſequūť ad aliquā alterationē, q̄ ē ſꝫ ſenſibiles q̄litates. Ex quo ēt pꝫ, q̄re nō facit mētionē de ſcđa ſpecie qualitatis, q̄ eſt potētia vel impotētia nature/lis. Manifeſtū eſt.n.ꝙ potētia vel impotentia naturalis, non accipiť aut remoueť, niſi tranſmutata natura: qđ ſit p alterationem. ⁊ iđ hoc q̄ſi manifeſtū ptermiſit. Scđo ibi.

5.lec.4. t.c.18.

Argt. ⸿ Non.n. ſtatuę formā/noīe dicim⁹ eius ex quo for/ma eſt orta/nec eius ēt ex quo eſt pyramidis/aut le/cticę figura/pyramidē aut lecticā/ſed denoīantes: aliud ęneū: aliud terreū/aliud ligneū qđ alterať ap/pellamus. Ipſum.n.ęs humidum eſſe dicimus/aut calidū: aut durū. Et nō ſolū hoc pacto: ſed ēt ipſuꝫ humidū: atqꝫ calidū eē dicim⁹ ęs: affect⁹ noīe māꝫ nūcupantes. Cum igiť id qdem ex quo eſt forma ⁊ figura/⁊ id qđ eſt ortum figuraruꝫ noīe non dicať. Id vero qđ alterať nomine dicatur affectuum/pa/tet alterationem in ſolis ſenſibilibus eſſe.

⸿ Ex quo qdem enim eſt forma ſtatuę/nō dicimus formā/neqꝫ ex quo figura pyramidis eſt/aut lecti/ſꝫ denominantes/hoc qdem ęneū/illud vero cereum/ alīud aūt ligneū. qđ autem alterať/dicimus. Aes quidem enim humiduꝫ eſſe dicimus/ aut forte/aut calidū. Et non ſolū ſic/ſed humidū ⁊ calidū ęs/ęq/uoce dicentes cū paſſione māꝫ. Quā igitur ex quo qdem forma ⁊ figura / ⁊ qđ factū eſt/ęquiuoce nō dicuntur cum figuris quę ex illo ſunt: quę autem al/terantur cum paſſionibus ęquiuoce dicuntur. mani/feſtum ꝙ in ſolis ſenſibilibus alteratio eſt.

⸿ Probat qđ ſuppoſuerat. Et p° ꝙ nō ſit alteratio in q̄rta ſpē q̄litatis. Scđo ꝙ non ſit in p^a. ibi [Neqꝫ.n. in habiti/ 2°17 bus ⁊c.] Circa p^m ponit duas rōnes. q̄rum p° ſumitur ex mō loquēdi. Ubi ꝯſiderādū ē, ꝙ forma ⁊ figura i hoc adin/uicē differūt: ꝙ figura iportat terminationē q̄titatis. Eſt eni figura q̄ termio vel terminis cōprehēdiť. Forma vero dr̄ q̄ dat eē ſpecificū artificiato. Forme.n. artificiatoꝝ ſunt accidētia. Dicit ģ ꝙ illud ex quo ſit forma ſtatuę: nō dici/m⁹ formā. i. mā ſtatuę nō pdicať de ſtatua in pncipali ⁊ re/cto. ⁊ ſil'r ē i figura pyramidis vel lecti: ſed i talib⁹ mā pdi/cať denoiatiue. Dicim⁹.n. triāgulū ęneū: aut cereū: aut li/gneū. Et ſil'e eſt in alijs. Sꝫ i his q̄ alteranť ⁊ paſſionē pdi/camus de ſubto: q2 dicim⁹ ęs eē humidū: aut forte. aut cali/dū. ⁊ ecōuerſo humidū: vel calidū dicim⁹ eē ęs. ęq̄liter pdi/cātes māꝫ de paſſione, ⁊ ecōuerſo: ⁊ dicim⁹ hoiēꝫ eē albū: ⁊ albū eē hoiem. Qi ģ in formis ⁊ figuris mā nō ęq̄liter dr̄ cū ipſa figura: ita ꝙ alteꝝ de altero dicať in pncipali ⁊ recto: ſꝫ ſolū denoiatiue mā pdicať de figura ⁊ forma. In his aūt q̄ alterātur, ſubiectū ⁊ paſſio ęq̄liter de inuicē pdi/cātur. ſeq̄tur ģ ꝙ i formis ⁊ figuris nō ſit alteratio: ſꝫ ſolū

inſenſibilibus qualitatibus. ¶Scd̃am rónem ponit ibi.

Argr. ¶Preterea abſurduʒ eſt/ ⁊ alio mõ dicere. Dicere nãqʒ hoĩeʒ alteratũ eẽ/vel domũ ſumpto fine:ridiculũ ẽ. Si pfectionẽ dom⁹ aut parietes:aut regulã/ alterationẽ eẽ dixerim⁹: ⁊ ſi cum parietib⁹ domus clauditᷣ/aut tegitᷣ:ipſam dixerimus alterari. Patet autem/ alterationẽ in hiſce non eſſe quę generantur: atqui nec in habitibus alteratio eſt.

T.c.16 ¶Ampli⁹ ⁊ aliter dicere icõueniẽs ẽ. Dicere.n.hominẽ alteratũ eſſe/aut domũ accipientẽ finem/ ridiculũ eſt. Si pfectionẽ dom⁹/tectionẽ/ aut lateratio nẽ/dicimus alterationẽ eſſe/domo aũt laterata aut

T.c.17 coopta/alterari domũ. ¶Manifeſtũ aũt eſt/qꝛ qd̃ eſt alterationis/non eſt in his quę fiunt.

¶Et ſumitᷣ a ꝓprietate rei. Ridiculũ.n.ẽ dicere,ꝙ hõ, vel dom⁹,vel qcqd alid altereᷣ ex h ipo ꝙ accipit finẽ ſuę pfectiõis:puta ꝙ dom⁹ pficiᷣ,p h ꝙ tegitᷣ:vel p h ꝙ laterib⁹ ornatᷣ:aut coopitᷣ:qꝛ ridiculũ ẽ dicẽ,ꝙ dom⁹ altereᷣ qñ coopitᷣ,aut lateratᷣ. Eſt et mãifeſtũ ꝙ alteratio ñ ẽ eoꝝ q fiũt iqʒtũ fiũt ſʒ vnũqdqʒ pficiᷣ,⁊ fit iqʒtũ accipit formã ꝓpriã ⁊ figurã. Nõ ẽ ḡ alteratio i acceptiõe figurę ⁊ formę. ¶Ad euidẽtiã at huiꝰ rõnũ ꝯſiderãdũ ẽ:ꝙ iter oẽs qlitates,figurę maxie ꝯſequũtᷣ ⁊ demõſtrãt ſpẽʒ reꝝ. Qḋ maxie i plãtis ⁊ aĩalib⁹ pʒ,i qb⁹ nullo certiori iudicio diuerſitas ſpẽruʒ ꝯiudicari põt qʒ diuerſitate figuraꝝ. Et h ideo qꝛ ſic qʒtitas ꝓpinqſſime ſe hʒ ad ſubʒ iter alia accidẽtia:ita figura q ẽ qlitas cc̃ qʒtitatẽ,ꝓpinqſſime ſe hʒ ad formã ſubʒ. Unñ ſic poſuerũt aliq dimẽſiones eẽ ſubaʒ reꝝ.ita poſuerũt aliq figuras eẽ ſubſtãtiales formas, Et ex h ꝯtigit, ꝙ imago q ẽ expſſa rei repñtatio:ſm figurã potiſſime attendatᷣ magis qʒ ſʒ colorẽ:vel aliqd aliḋ. Et qꝛ ars eſt imitatrix nãę.⁊ artificiatũ eſt qd̃ã rei nãlis imago:formę artificialiũ ſũt figurę vel aliqd ꝓpinquũ. Et iḋ pp ſilitudinẽ hꝰ formaꝝ ⁊ figuraꝝ ad formas ſubſtãtiales:dicᷣ Phs,ꝙ ſʒ acceptionẽ formę ⁊ figurę ñ eſt alteratio: ſʒ pfectio. Et exide ẽt eſt,ꝙ materia de hꝰ nõ pdicatur niſi denominatiue: ſicut etiã eſt in ſubſtãtijs naturalibus. Non enim dicim⁹ hominẽ terrã.ſed terrenum. ¶Deinde cum dicit.

Argr. ¶Habit⁹.n.ṽtutes ac vitia ſũt. Uirt⁹ at oĩs ⁊ vitiũ ad aliqd ẽ/quẽadmodũ ſãitas tẽpatio qdã ẽ caloꝝ ac hũidoꝝ: aut iternoꝝ:aut ad ꝯtiẽs. Siliᷣ ⁊ pl̃chritudo ⁊ robur/ad aliqd ſũt. Sũt.n.diſpõẽs qdã ei⁹ qḋ pſtãtiſſimũ ẽ:ad id qḋ ẽ optimũ. Atqʒ id pſtãtiſſimũ dico/qḋ ꝯſeruat:ac circa ipſaʒ nãm diſponit. Cũ igiᷣ ṽtutes qdẽ ac vitia ſint ex hiſce q ſũt ad aliquid. Hęc aũt gñatiões nõ ſũt/nec ipſoꝝ ſit gñatio nec alteratio oĩno:pʒ circa hit⁹ alteratiões nõ eſſe.

¶Neqʒ enim in habitib⁹. habitib⁹ enim ṽtutes ⁊ malitię ſunt. Uirt⁹ aũt oĩs ⁊ malitia/ad aliqd ſunt ſicut ſanitas qdem calidoꝝ ⁊ frigidoꝝ menſuratio quędã eſt/aut eoꝝ quę ſunt infra/ ⁊ ad ꝯtinẽs. Siliᷣ aũt ⁊ pulchritudo ⁊ macies/ad aliqd ſunt. Diſpõnes.n.qdã pfecti ad optimũ ſunt. Dico aũt pfecti. qḋ ſanat ⁊ diſpoſitũ eſt circa nãm. Qm̃ ergo virtutes ⁊ malitię ſunt ad aliqd. Hęc at neqʒ gñationes ſunt/neqʒ gñatiões ipſoꝝ/neqʒ alteratio oĩno/ manifeſtũ eſt/ꝙ nõ ẽ oĩno/qḋ ẽ alteratiõis circa/ hit⁹.

¶Oñdit ꝙ nõ eſt alteratio in pͥ ſpẽ qlitatis. Et pͥ qʒtũ ad habit⁹ ⁊ diſpõnes corpis. Scḋo qʒtũ ad habitus ⁊ diſpõnes aię.ibi[Neqʒ itaqʒ circa aię virtutes ⁊c.] Circa pͥm̃ ponit talẽ rõnẽ. Habit⁹ q ſunt i pͥma ſpẽ qlitatis.et corporei ſũt qdã ṽtutes ⁊ malitię. Uirt⁹.n.vr̃ cuiuſlibet rei eſt quę bonũ facit hñtẽ:⁊ op⁹ ei⁹ bonũ reddit. Unñ virt⁹ corporis dr̃ ſʒ quã bñ ſe hʒ ⁊ bñ opatᷣ:vt ſanitas. Ecõtrario at ẽ de malitia vt de ęgritudie. Oĩs aũt ṽtus ⁊ malitia dr̃ ad aliqd. Et h manifeſtat p exẽpla. Sanitas.n.quę eſt qdam virtus corporis.eſt qdã cõmẽſuratio calidoꝝ ⁊ frigidorũ. Et dico hãc cõmẽſurationẽ fieri ſʒ ḋbitã ꝓportiõeʒ [eoꝝ q ſunt ifra].i.humoꝝ ex qbus cõponitᷣ corpus adinuiceʒ [⁊ ad ꝯtinẽs].i.ad totũ corp⁹. Aliq̃.n.cõtẽperatio hũorũ eſt ſanitas in leone,quę nõ eẽt ſanitas i hoĩe:ſed ei⁹ extinctio:qꝛ eã humana nã ferre nõ poſſetᷣ. Cõmẽtator at exponit[ad ꝯtinẽs].ſ.ad aerẽ ꝯtinẽteʒ. Sʒ pͥmũ meli⁹ eſt:qꝛ ſanitas aĩalis nõ attẽditᷣ p cõparationẽ ad aerẽ:ſʒ poti⁹ ecõuerſo.diſpõ aeris dr̃ ſana p cõparationẽ ad aĩal. Similiter pl̃chritudo ⁊ macies,dñr ad aliqd. Et ſumitᷣ macies p diſpõne q aliqs eſt expeditus ad motũ ⁊ actionẽ. Hꝰ enim ſunt qdã diſpõnes ei⁹ qḋ eſt pfectũ i ſua nã p cõparationẽ ad optimũ.i.ad finẽ q eſt opatio. Sicut.n.dictũ eſt:ex hoc hꝰ diſpõnes ṽtutes dicuntᷣ,ꝙ bonũ faciũt hñteʒ:⁊ op⁹ ei⁹ bonũ reddũt. Dicũtᷣ.n.hmõi diſpõnes p relationẽ ad debitũ op⁹:qḋ eſt optimũ rei. Nec opʒ exponere[optimũ]aliquid extrinſecũ:ſicut qḋ eſt pulcherrimũ aut ſaniſſimũ:vt Cõmẽtator expõit. Accidit.n.pulchritudini ⁊ ſanitati relatio q ẽ ad extrinſecũ optime diſpoſitũ:ſʒ p ſe cõpetit eis relatio q eſt ad bonũ opus. Et ne aliqs accipiat pfectũ,qḋ iã adeptũ ẽ finẽ.dicit ꝙ pfectũ hic accipiᷣ h qḋ ẽ ſanatiuũ ⁊ diſpoſitũ ſm nãm. ¶Nõ aũt eſt hic itelligẽdũ,ꝙ hꝰ habit⁹ ⁊ diſpõnes hoc ipʒ ꝙ ſunt,ad aliqd ſint:qꝛ ſic nõ eẽnt in genere qlitatis:ſʒ relatiõis. Sʒ qꝛ eoꝝ rõ ex aliq̃ relatione depẽdet. Quiaḡ hꝰ habit⁹ ad aliqd ſunt:⁊ in ad aliqd nõ eſt motus:neqʒ generatio neqʒ alteratio:vt in qnto ꝓbatum eſt manifeſtũ eſt ꝙ ad huiuſmodi habitus nõ eſt alteratio pͥmo ⁊ per ſe:ſed eorũ tranſmutatio cõſequitᷣ aliquã priorem alterationẽ calidi ⁊ frigidi:aut alicuius huiuſmodi:ſicut etiã relationes eſſe incipiunt per conſequẽtiam ad aliquos motus. Lectio.vj.

¶At vo neqʒ circa virtutes animi vitiaqʒ alteratio nes eẽ videntᷣ. Uirtus nãqʒ pfectio quędaʒ ẽ. vnuʒ quodqʒ enim maxime tũ eſt pfectũ/cũ ꝓpriã virtuteʒ eſt ꝯſecutum: ⁊ maxime ſm nãm. ſicut circulus tunc maxime ſm naturã eſt:qñ maxime circul⁹ eſt. Uitium vo/corruptio eſt horum atqʒ remotio. Argr.

Neqʒ itaqʒ circa aię virtutes ⁊ malitias. Uirtus.n.qdã pfectio eſt. vnũqḋqʒ eniʒ tũc maxime pfectũ eſt/cuʒ attingit ꝓprię ṽtuti/ ⁊ tunc eſt maxie ſm nãm. vt circulus tũc maxie ſʒ naturã eſt/cũ maxime circulus ſit. Malitia autẽ/corruptio horum ⁊ remotio eſt. T.c.18

Poſtq̃ Phs oñdit ꝙ nõ eſt alteratio in pͥ ſpẽ qlitatis qʒtũ ad diſpõnes corpis. Hic oñdit ideʒ d habitib⁹ aię. Et pͥ qʒtũ ad ptẽ appetitiuã. Scḋo qʒtũ ad partẽ itellectiuã.ibi[At vo neqʒ i itellectiua pte.] Circa pͥm̃ duo facit. Pͥo oñdit ꝙ ñ ẽ alteratio pͥ ⁊ p ſe in trãſmutatione ṽtutis ⁊ malitię. Scḋo ꝙ tranſmutatio ṽtutis ⁊ malitię ꝯſequitᷣ ad quãdã alterationẽ.ibi[Fit qdẽ igitᷣ.] Cõcludit ḡ ex pͥmiſſis pͥmo,ꝙ circa aię virtutes ⁊ malitias quę ptinẽt ad ptẽʒ appetitiuã,nõ eſt pͥmo ⁊ per ſe alteratio. Ideo aũt hoc cõcludendo inducit: qꝛ eiſdeʒ rõnibus pcedit ad ꝓbãdũ ſequentia:quib⁹ ⁊ pͥora. Ad hoc aũt ꝓbandũ aſſumit quandã ꝓpoſitioneʒ.ſ.ꝙ virtus ſit pfectio quędã. Qḋ qdẽ ſic ꝓbat:qꝛ vnũquodqʒ tũc eſt perfectum, quãdo pertingere põt ad propriaʒ virtuteʒ: ſicut naturale T.20. T.19.

corpus

corpus perfectũ eſt: quãdo põt aliud ſibi ſimile facere, qđ eſt virtus naturę. Quod ẽt probat per hoc: q2 tũc eſt aliqđ maxime ſm naturã: quãdo naturę virtutẽ h3. Virt⁹ enim naturę eſt ſignũ cõpletionis naturę. Cũ aũt aliquid h3 complete ſuã naturã: tũc dicit̃ eẽ pfectũ. Quod nõ ſolũ i reb⁹ naturalibus verũ eſt: ſed ẽt in mathematicis: vt eorũ forma accipiat̃ pro eorũ natura. Tunc eñi maxime circulus eſt: id eſt pfectus circul⁹: quãdo maxime eſt ſ3 naturã]. i. quãdo habet pfectionẽ ſuę formę. Sic ergo p3 ꝙ ad pfectionẽ formę cuiuſlibet rei cõſequat̃ virtus eius: q2 tunc vnũquodq3 pfectũ eſt, qñ h3 ſuã formã] id eſt ſuã virtute3. Et ita ſequit̃ ꝙ virt⁹ ſit pfectio q̃dã. ❡ Ex hac aũt ꝓpoſitione ſic ꝓbata Cõmẽtator ſic argumẽtãdũ dicit. Ois pfectio eſt ſimplex ⁊ idiuiſibilis. ſ3 nihil ſimplex ⁊ idiuiſibile eſt alteratio: neq3 aliq̃ mot⁹ (vt ſupra ꝓbatũ eſt) ergo ſm virtutẽ nõ eſt alteratio. ❡ Sed iſte ꝓceſſus nõ cõpetit i eo quod ſubditur de malitia: ꝙ. ſ. ẽ corruptio ⁊ remotio pfectionis. Et ſi eñi pfectio ſit ſimplex ⁊ indiuiſibilis: recedere tamen a pfectione nõ eſt ſimplex ⁊ indiuiſibile: ſ3 multipliciter ꝯtingẽs. Neq3 eſt ẽt ꝯſuetudo Ariſt. vt ꝑtermittat illõ ex q̃ ꝑncipaliter ꝯcluſio depẽdet: niſi ex iuxta poſitis itelligi poſſit. ❡ Et ideo meli⁹ dicendũ eſt: ꝙ arguendum eſt hic de virtute: ſicut ſupra argumẽtatũ eſt de forma ⁊ figura. Nihil eñi dicit̃ alterari, qñ perficit̃: ⁊ eadem rõne, neq3 qñ corrumpit̃. Si igit̃ virtus eſt perfectio quędam: malitia võ corruptio. ſm virtutẽ ⁊ malitiam non eſt alteratio: ſicut neq3 ſm formas ⁊ figuras. ❡ Scđo ibi.

Argu. ❡ Fit igitur cu3 aliquid alterat̃, virtutis acceptio, vtriuſq3 deiectio, neutrum tamen horum, eſt alteratio.

T.c.19 ❡ Fit quidem igitur cum quoddam alteratur, ⁊ acceptio virtutis, ⁊ remotio malitię: alteratio tamen horum, neutrum eſt.

❡ Oſtẽdit ꝙ trãſmutatio virtutis ⁊ malitię, cõſequitur aliquã alterationẽ. Et primo ꝓponit qđ intẽdit. ⁊ dicit ꝙ acceptio virtutis ⁊ remotio malitię aut ecõtrario: fit cũ aliquid alterat̃: ad cuius alteratione3 conſequit̃ acceptio ⁊ remotio virtutis ⁊ malitię: ſed tamen neutrum horu3, eſt alteratio primo ⁊ per ſe. ❡ Secundo ibi.

Argu. ❡ Alterari aũt aliqđ, inde patet. Nam virt⁹ quide3 aut affectuũ eſt vacuitas, aut eorundẽ mediocritas quędam. Vitium autem, aut, eſt omnis affectuum concitatio, aut eſt perturbatio virtuti contraria.

❡ Q2 aũt alteret̃ aliqđ, manifeſtũ eſt. Virtus qdem enim, aut ipaſſibilitas q̃da3 eſt, aut paſſibile eſt ſic. Malitia aũt paſſibilis. aut ꝯria paſſio v̄tuti eſt.

❡ Probat ꝓpoſitũ. ⁊ dicit manifeſtũ eſſe ex ſequentibus ꝙ oporteat aliqđ alterari ad h̃ ꝙ accipiat̃ ⁊ remoueatur virtus vel malitia. Et hoc videt̃ ꝓbare dupl̃r. Primo qdẽ ſ3 duas opiniones hoium de virtute ⁊ malitia. ❡ Stoici .n. dixerũt virtutes eſſe ipaſſibilitates q̃ſdã: nec poſſe eẽ virtutẽ in aĩa: niſi remotis oib⁹ paſſionib⁹ aię: q̃ ſũt timor ſpes ⁊ hmõi. Huiuſmodi eñi paſſiones dicebãt eẽ quaſdã aię ꝑturbationes, ſiue ęgritudines. Virtutem autẽ eſſe dicebãt quãdã quaſi tranq̃llitatẽ aię ⁊ ſanitatẽ. Vñ ecõtrario malitiã dicebãt eſſe oẽm aię paſſibilitatem. ❡ Opinio võ Peripateticoꝝ ab. Ariſt. deriuata ẽ, ꝙ virtus cõſiſtat i aliqua determinata moderatione paſſionũ. Cõſtituit. n. virt⁹ moralis mediu3 in paſſionib⁹: vt dicitur in ſcđo. Ethico. Et ſ3 hoc etiã malitia virtuti oppoſita nõ erit qualiſcũq3 paſſibilitas. ſed quędã habilitas ad paſſiones contrarias virtuti: quę. ſ. ſunt ſm ſuperabũdãtiã ⁊ defectũ. Cu3 vtrũ liber aũt verũ ſit: oportet ad acceptionẽ virtutis, ꝙ fiat aliqua trãſmutatio ſm paſſiones. ſ. vel ꝙ paſſiones totaliter remoueantur: vel ꝙ modificentur. Paſſiones autẽ cũ ſint in appetitu ſenſitiuo: ſm eas cõtingit alteratio. Relinquitur ergo ꝙ acceptio ⁊ remotio virtutis ⁊ malitię, fit ſm aliquam alterationem. ❡ Secundo ibi.

Argu. ❡ Atq3 oino fit, vt virtus morũ, i voluptatib⁹ doloribuſue ꝯſiſtat. Voluptas. n. aut cũ agim⁹ aut cũ recordamur, aut cũ ſperam⁹, effici ſolet. Atq3 ſi cum agim⁹ ꝓuenit: ſenſus ẽ cã. Si cũ recordamur, aut ſperam⁹: ab ipſo rurſus efficit̃. Afficimur. n. voluptate, aut recordantes ea q̃ nos delectarũt: aut ſperãtes euenire ea quę nos afficient voluptate.

❡ Et totã moralẽ virtutẽ in voluptatibus ⁊ triſtitijs accidit, eſſe. Aut. n. ſm actu3 ꝙ voluptatis: aut per memoriã: aut ſpem. Siquidẽ igit̃ ſm actu3, ſenſus eſt cã. Si vero per memoriã, aut per ſpe3, aut ab ipſo eſt. Aut enim inſunt qualia paſſi ſumus reminiſcẽtib⁹ voluptatis, aut qualia patiemur ſperãtib⁹.

❡ Probat idẽ ſic. Ois virt⁹ moralis conſiſtit in aliqua delectatione ⁊ triſtitia. Nõ enim eſt iuſtus q non gaudet iuſtis operationibus: ⁊ triſtat̃ de cõtrarijs. Et ſimile eſt i alijs virtutibus moralib⁹. Et hoc ideo q2 ois appetitus: in q̃ virtus in qua eſt virt⁹ moralis operatio, terminat̃ ad delectationẽ ⁊ triſtitiã: q2 cũ delectatio ꝯſequat̃ ex adeptiõe ei⁹ in qđ appetitus fert̃. triſtitia vero ex ſupuẽtione ei⁹ qđ appetit⁹ refugit. Vñ ꝯcupiſcẽs vel ſperãs delectat̃ qñ ꝯſequit̃ qđ cõcupiſcit vel ſperat, ⁊ ſimiliter irat⁹ qñ punit: timens võ ⁊ odiẽs triſtat̃, qñ ſupuenit malũ qđ refugit. Ois aũt triſtitia ⁊ delectatio: vel ẽ ſm actũ de re ꝑſenti: vel p memoriã de re ꝑterita: vel per ſpe3 de futuro. Si ergo fit delectatio ſm actũ: tũc noĩ delectationis cã eſt ſenſus. Nõ eni3 conueniens ꝯiunctũ delectationẽ faceret, ſi nõ ſentiret̃. Similit̃ aũt ſi ſit delectatio per memoriã vel p ſpe3. hoc ſenſu ꝓcedit: qũ vel reminiſcimur q̃les voluptates paſſi ſumus ſm ſenſu3 in ꝑterito. Vel qũ ſperam⁹ q̃les patiemur i futuro. Ex quo p3 ꝙ delectatio ⁊ triſtitia ſm partẽ ſenſitiua3 eſt in qua alteratio accidit (vt ſupra dictũ eſt) Si ergo virtus moralis ⁊ malitia oppoſita, in delectatione ⁊ triſtitia ẽ: ſ3 delectationẽ autem ⁊ triſtitiam alterari ꝯtingit: ſequitur ꝙ acceptio ⁊ remotio virtutis ⁊ malitię ſit cõſequẽter ad aliquã alteratione. Sed notãdũ ꝙ ſignãter dicit [totam] virtutẽ moralẽ i delectationib⁹ ⁊ triſtitijs eẽ, ad differẽtiã itellectualis virtutis: q̃ ẽt ſuã delectatione3 h3: ſed illa delectatio nõ eſt ſm ſenſum. Vñ nec ꝯtrariũ habet, nec ſ3 eã alterari ꝯtingit: niſi metaphorice. ❡ Deinde cu3 dicit.

Argu. ❡ Atq3 neq3 ad ꝑtẽ itellectiuã aię alteratio accõmodat̃. Sciẽs. n. maxime ad aliqđ dr̃. Hoc aũt ita eẽ ꝑſpicuũ inde fieri põt. Per nullã nãq3 potẽtiã motis fit in nobis ſcia: ſed prius aliquo exiſtẽte. Ex ꝑiẽtia nãq3 particularium, ſciam vniuerſale3 cõſequimur.

T.c.20 ❡ At võ neq3 i itellectiua parte animę eſt alteratio. Sciens. n. ad aliqđ maxime dicit̃. Hoc aũt manifeſtũ ẽ. Scẽti. n. nullã potẽtiã motis fit, in nobis ſciẽtia, ſed cum extiterit qddam. Ex ea enim quę eſt ſ3 partẽ experiẽtia, accipimus vl̃em ſcientiam.

❡ Oñdit ꝙ alteratio nõ eſt in parte aię itellectiuę. Et ꝑmo ꝓbat hoc in generali. Scđo in ſpẽli. ibi [Neq3 igit̃ act⁹.] Circa ꝑ^m^ inducit talẽ rõnem. Sciẽs maxime dicit̃ ad aliqđ. ſ. ad ſcibile: cui⁹ aſſimilatio i ſciẽte: ſciẽtia eſt. Hoc aũt ſic ꝓbat. In nullo alio genere ꝯtingit, ꝙ aliqđ de nouo adueniat alicui abſq3 eius mutatione niſi in ad aliqđ. Fit. n. aliquid ęq̃le alicui: ipſo nõ mutato, ſed altero. Vidẽmus aũt ꝙ nulla mutatione facta in potẽtia itellectiua, fit ſciẽtia:

ſed ſolū exiſtēte quodā in ſenſitiua pte: qr.ſ.ex experiētiis
lec. j. particulariū (q̄ ptinēt ad ſenſitiuā ptē:) accipimus ſciētiā
lec. 20. vlis in intellectu. vt pbat̄ in p° metaphy. ꝛ in ſcōo poſte-
rioꝝ. Cū igit̄ in ad aliqd nō fit motus (vt ſupra pbatū eſt)
ſeqt̄ur ꝙ nō fit alteratio in acceptiōe ſciētię. ¶ Scōo ibi.

Argu. ¶ At neqꝫ ipſa operatio generatio eſt/niſi viſionem tactumue/generationes quiſpiam dixerit. Tale eſt enim ipſa operatio.

¶ Neqꝫ igit̄ actus gn̄atio eſt/niſi aliquis reſpectiones ꝛ tactū/gn̄ationes dicat. Huiuſmodi.n.actus.

¶ Oſtēdit ꝙ nō fit in pte intellectiua alteratio in ſpāli. Et pmo qͣtuꝫ ad ꝯſiderationē iam hn̄tis ſciaꝫ q̄ eſt ſcię vſus.
Infra Scōo qͣtū ad p^am ſcię acceptionē. ibi [Quę āt ex pn̄° ꝛc.] Dicit ḡ p̄, ꝙ ex quo in pte itellectiua nō eſt alteratio: non pōt dici ꝙ ipſe actus ſcię q̄ eſt ꝯſideratio ſit gn̄atio. niſi ēt aliqs dicat. ꝙ exterior iſpectio oculi: ꝛ ipſum tāgere ſint gn̄ationes q̄dā. Sicut enim viſus ē act° viſiuę potētię: ꝛ tāgere ē act° tactiuę potētię: ita ꝛ ꝯſideratio ē act° potentię itellectiuę. Act° aūt nō dicit gn̄ationē alicui° pncipij: ſed magis pceſſuꝫ a pn̄° actiuo. Vn̄ ipſum itelligere, nō eſt gn̄atio vel alteratio. Tn̄ nihil phibet aliquē actuꝫ ꝯſequi gn̄ationē vel alterationē, ſicut ad gn̄ationē ignis ſequitur ꝙ calefaciat. Et ſimiliter ad imutationē ſenſus a ſenſibili, ſequit̄ ipſum videre vel tangere. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Acceptio aūt a principio ſcię/nō eſt gn̄o/nec alteratio. Ex eo nāqꝫ qr ꝑturbatiōes ſedant̄ atqꝫ trāqlla fit aīa/ſciēs qſpiā atqꝫ prudēs euadit. Quemadmodū igit̄ cū expꝛectus eſt quiſpiā dormiēs/aut cū ab ebrietate ſeſe recipit/aut cū a morbo ꝯualuit/nō factus eſt tūc ſciēs/q̄ꝫq̄ꝫ antea non vti ſcia poterat opariqꝫ per eam. ſed extincta ꝑturbatiōe: menteqꝫ iaꝫ inde ad tranqllitatē redacta: aptus ac idoneus ad ſcię vſum euaſit: ſic ēt cū a pncipio orit̄ in nobis ſciētia/ſit̄e qd ſane fieri ſolet. Fit.n.ꝑturbationis ſedatio/qes atqꝫ tranqllitas q̄dā/accidit eodeꝫ: ꝛ id qđ in pueris natura fieri ſolet. Nō eni diſcere pueri: neqꝫ pinde ſenſibus/atqꝫ hi qui ſunt puecti magis ętate diſcernere pn̄t. Eſt.n.vehemēs in eis turbatio atqꝫ motus. Sedant̄ aūt nōnunq̄ꝫ a nā/nonnunq̄ꝫ ab alijs: deſinūtqꝫ turbari: atqꝫ in vtriſqꝫ fit vt aliqd alteret̄: pinde atqꝫ cum aliqs expꝛectus factuſqꝫ ſobꝛius/aptus ad operationem euadit. Pꝫ igitur alterationē in ſenſibilibus/ꝛ in parte animę ſenſitiua/ꝛ nullis in alijs niſi per accidens eſſe.

¶ Quę aūt ex principio acceptio ſcientię/non eſt generatio neqꝫ alteratio. Inquietari enim ꝛ reſidere/ anima ſciens fit ꝛ prudens. Sicut igit̄ neqꝫ cū dormiens excitetur aliqs: aut ebꝛius pauſet/aut infirmans ordinet̄ factus ſciēs: q̄ꝫuis prius nō poterat vti/ꝛ ſm ſcientiam agere/ſed mutata ꝑturbatione/ ꝛ in ſtatuꝫ reueniēte mente/inerat potētia ad ſcientię ꝯgruitatē. Hoc igit̄ aliqd fit ex principio in ſciētię exiſtētia. Turbationis enim quies quędā ꝛ reſidētia. Neqꝫ igitur infantes pn̄t addiſcere/neqꝫ iudicare ſenſibus/ſimiliter vt preſbyteri. Multa eniꝫ perturbatio circa ipſos/ꝛ motus. Statur autem ꝛ pulſatur turbatio/aliquando quidem a natura: aliquādo autē ab alijs. In vtriſqꝫ autem his alterari aliquid accidit: ſicut cum ſurgat ꝛ fiat vigilans ad actum. Manifeſtum igitur/ꝙ huius ipſum alterationis in ſenſibilibus eſt/ꝛ in ſenſibili parte animę. In alio autem nullo/niſi ſm accidens.

¶ Oſtēdit ꝙ in acceptione ſcię nō eſt gn̄atio vel alteratio. Quicqd.n.aduenit alicui p ſolā q̄etationē ꝛ reſidētiā aliquū ꝑturbationū vel motionū, nō aduenit p gn̄ationē ꝛ alterationē: ſed ſcia quę eſt cognitio ſpeculatiua: ꝛ prudētia q̄ eſt rō practica: adueniūt aię p q̄etationeꝫ ꝛ reſidētiā corporaliū motionū ꝛ ſenſibiliū paſſionū. Nō ḡ ſcia ꝛ prudētia adueniunt in aia p gn̄ationē vel alterationē. Ad huius aūt rōnis manifeſtationē ſubiūgit exēplum. Ponat̄ ꝙ aliqs hn̄s ſciam dormiat vel inebꝛiet̄: aut ifirmet̄: manifeſtū eſt ꝙ non pōt vti ſcia: ꝛ opari ſm eā. Sed manifeſtū eſt, ꝙ qn̄ ꝑturbatio pdicta q̄ſcit, ꝛ mēs redit ad ſtatū ſuū: tunc pōt vti ſcia: ꝛ ſm eā agere. Et tn̄ nō dicim° ꝙ cū dormiēs excitat̄: aut ebꝛius q̄ſcit: aut aliqs ifirmātis ad debitū ordinē p ſanitatē reducit̄: ꝙ tūc factus ſit ſciēs: qꝛ ſciētia de nouo gn̄ata ſit i ipſo: qꝛ inerat ei potētia habitualis ad cōgruitatē ſcię. i. vt reduceret̄ ad ꝯgruū ſtatuꝫ: q̄ vti ſcia poſſet. Dicit autem ꝙ tale aliqd ꝯtingit cū aliqs a pn̄° acqrit ſciam. Vꝫ.n.h̄ fieri p h̄ ꝙ fit q̄dā q̄etatio ꝛ reſidētia turbationis. i. inordinataꝝ motionū q̄ pueris inſunt: tū ſm corpus: qꝛ nā tota ē i mutatiōe pp augmētū: tū ēt ſm pteꝫ ſenſitiuā: qꝛ i eis paſſiōes dn̄ant̄. Vn̄ h̄ qđ dicit [qes] pōt referri ad turbationē corpalis motus q̄ quieſcit: nā veniēte ad ſtatū. Qđ āt dicit [reſidētia] pt referri ad paſſiōes ptis ſenſitiuę: q̄ nō totalr̄ q̄ſcūt: ſed reſidēt ex h̄. ſ. ꝙ deprimūtur ex rōne: nō aūt vſqꝫ ad ꝑturbādū rōnē aſcēdūt. ſicut dicim° reſidētiā in liquoribus: qn̄ id qđ ē fęculentū deſcēdit inferi°, ꝛ id qđ eſt ſupius remanet purum. Hęc eſt igit̄ cā, quare iuuenes nō pn̄t addiſcere capiēdo ea q̄ ab alijs dn̄r: neqꝫ p interiores ſenſus pn̄t iudicare de auditis: aut de q̄buſcūqꝫ eoꝝ cognitioni occurrētib°: ita hn̄ ſicut ſeniores vel preſbyteri: qđ idē eſt. Nā preſbyter in gręco, eſt idē ꝙ ſenior in latino. Et hoc ideo qꝛ multa ꝑturbatio ꝛ multus motus ē circa ipſos iuuenes (vt dictū eſt) Sed hꝰ turbatio totalr̄ tollit̄, vel ēt mitigat̄: aliqn̄ qdem a natura: ſicut qn̄ puenit̄ ad ſtatū ſenectutis, in quo hꝰ motus q̄ſcunt. Aliqn̄ aūt ab aliqbus alijs cauſis: ſicut ab exercitio ꝛ conſuetudine: ꝛ tūc pn̄t bene addiſcere ꝛ iudicare. Et inde ē ꝙ exercitiū vtutū moraliū p quas hꝰ paſſiones refrenantur, multū valet ad ſciam acqrendā. Siue ḡ p naturā: ſiue p exercitiū vtutis: turbatio paſſionū q̄ſcat: attendit̄ in h̄ q̄daꝫ alteratio: cū paſſiones hꝰ ſint ſm ptem ſenſitiuam. Sicut ēt eſt aliqua alteratio corporalis: cū dormiēs ſurgit ꝛ fit vigilās, pcedēs ad actū. Ex quo pꝫ ꝙ acceptio ſcientię, nō eſt alteratio: ſed ſequit̄ alterationē. Ex hoc aūt vlterius vlr̄ ꝯcludit, ꝙ alteratio ē in ſenſib° exteriorib°, ꝛ i ſenſibilibus, ꝛ in tota parte aię ſenſitiua. Qđ dicit ppter paſſiones iteriores. Sed in nulla alia pte aię, eſt alteratio: niſi p accn̄s. ¶ Qđ aūt Ariſt. hic de acceptione ſcię dicit: vꝫ eē ſm Platonici opinionem. Poſuit.n. Plato ꝙ ſicut formę ſeparatę ſunt cāę gn̄ationis ꝛ exiſtētię reꝝ nāliuꝫ, p hoc ꝙ mā corpalis participat aliqualiter hꝰ formas ſeparatas: ita ſunt ēt cā ſcię in nobis p h̄, ꝙ aia nr̄a eas aliqualiter participat: ita ꝙ ipſa pticipatio formarū ſeparataꝝ in aia nr̄a, eſt ſcia. Sic.n.veꝝ erit ꝙ accipit̄ ſcia a pn̄°, non p gn̄ationem alicui° ſcię in aia: ſed ſolū p q̄etationē corporalium ꝛ ſenſibiliū paſſionuꝫ q̄bus ipediebat̄ aia ſcientia vti. Sic ēt veꝝ erit, ꝙ nulla mutatione facta in intellectu, ad ſolā pn̄tiā ſenſibiliū: quoꝝ expiētiā accipim°, fit homo ſciēs: ſicut de relatiuis accidit: qꝛ ſenſibilia ſm h̄ nō ſunt neceſſaria ad ſciam: niſi vt ab eis quodāmodo aia excitet̄.

¶ Ari.

¶ Ari. aũt opinio eſt, ꝙ ſcia ſit in aïa, ꝑ hoc ꝙ ſpẽs intelligibiles abſtractę ꝑ itellectũ agẽtẽ, recipiũt i itellectu poſſibili vt dr̃ i tertio ð aïa. Uñ ꝛ ibidẽ dr̃ ꝙ itelligere ẽ quodã pati. lꝫ alia ſit paſſibilitas ſenſus ꝛ itellect⁹. Nec eſt icõueniẽs qð Ariſt. hac opione Platõis vtat̃. Eſt. n. ſuę ↄſuetudinis, ꝙ anteq̃ꝫ ꝓbet ſuã ſniaꝫ, vtat̃ ſnia alioꝝ ſicut i tertio viſus eſt, ꝙ oẽ corp⁹ ſenſibile hꝫ grauitatẽ vel leuitatẽ ſꝫ opionẽ Platonis. Cui⁹ ↄ̃riũ ipſe oſtẽdet in ꝑmo de cęlo.

¶ Saluãt tñ ꝛ hę rõnes ſꝫ opionẽ Ari. Ad cuios euidentiã ↄſiderãdũ ẽ, ꝙ ſuſceptiuũ aliqð tripl'r ꝑt ſe hr̃e ad formã ſuſcipiẽdã. Quãdoq̃ꝫ. n. eſt in vltima diſpõne ad ſuſceptionẽ formę: nullo ipedimẽto exiſtẽte, nec in ipſo, nec in alio: ꝛ tũc ſtatĩ ad pñtiã actiui ſuſceptiuũ recipit formam abſq̃ꝫ aliq̃ alteratione: ſicut pꝫ in aere illuminato ad pñtiã ſolis. Aliqñ aũt ſuſceptiuũ nõ eſt in vltima diſpõne ad ſuſceptionẽ formę, ꝛ tũc ꝑ ſe reqrit̃ alteratio ſm quã, mã diſpõnẽ acqrat, vt ſit ꝓpria huic formę: ſicut cum de aere fit ignis. Aliqñ v̾o ſuſceptiuũ ẽ i vltima diſpõne ad formã: ſꝫ adeſt aliqð ipedimẽtũ: ſicut cũ aer ipedit̃ ad ſuſceptionem luminis: vel ꝑ clauſionẽ feneſtrę vl' ꝑ nebulas: ꝛ tũc reqrit̃ alteratio vel mutatio pacciõis q̃ remoueat ꝓhibẽs. Intellect⁹ ḡ poſſibilis ſm ſe ↄſiderat⁹ ſemp ẽ i vltima diſpõne ad recipiẽdã ſpẽm itelligibilẽ. Si ḡ nõ ſit ipedimentũ, ſtatim ad pñtiam obiectoꝝ ꝑ experimẽtũ acceptoꝝ aduenit eis ſpẽs intelligibilis ſicut ſpeculo forma ſpecularis ad pñtiã corporis. Et ſm h̾ ꝓcedit ꝑ̃'ei⁹ ratio qua dixit ſciẽtiam eſſe ad aliqd. Si v̾o ſit impedimentum ſicut iouenibus accidit: oportet huiuſmodi impedimẽta auferri ad h̾ ꝙ ſpẽs intelligibilis in intellectu recipiat̃: ꝛ ſic per accñs neceſſaria eſt alteratio. Lectio. vij.

Argu. ¶ Dubitabit aũt qſpiã, ſi ſit oĩs mot⁹ oĩ motui cõparabilis: necne? Nã ſi ſit: atq̃ꝫ id celeritas ſit, ę q̃ qð in tpe ęquali ſpatiũ trãſit ęq̃le erit aliqua circũferẽtia ęqualis lineę rectę, ꝛ maior etiã atq̃ꝫ minor. Pręterea alicui lationi alteratio erit ęqualis: cuꝫ in ęquali tpe aliud fuerit alteratũ, aliud latũ. affectus ergo longitudini erit ęqualis. At eſſe non poteſt.

T.c.21 Dubitabit aũt vtiq̃ꝫ aliquis, vtruꝫ omnis motus omni cõparabilis ſit aut nõ? Si igitur omnis comparabilis eſt, ꝛ ęqualiter velox eſt, quod in ęquali tẽpore ęquale mouetur, erit circularis aliqs ęqualis recto: ꝛ maior etiaꝫ ꝛ minor. Ampli⁹ alteratio, ꝛ loci mutatio quędam ęqualis, cum in ęquali tempore, aliqd quidem alteretur: aliud vero ducatur. erit ergo paſſio ęqualis longitudini. Sed impoſſibile eſt.

Poſtq̃ꝫ Phs oñdit ꝙ in mobilib⁹ ꝛ motoribus neceſſe eſt ponere aliqð ꝑmũ: q2 ea q̃ ſũt vnius ordinis vident̃ cõparabilia eſſe: ꝛ hoc ipſuꝫ qð eſt pri⁹ ꝛ poſterius cõparationẽ ipoꝛtat: vult ex ↄſequẽti ingrere de motuũ cõparatione. Et circa hoc duo facit. Prio. n. oñdit ꝙ motus ſint cõparabiles adinuicẽ. Scðo q̃liter mot⁹ adinuicẽ cõparent̃. ibi [Qm̃ aũt mouẽs mouet ꝛc̃.]
T.35. Circa ꝑ̃m tria facit ꝑ̃ mouet dubitationẽ. Scðo obijcit ad ptes dubitationis. ibi [Si ergo cũ ineq̃li ꝛc̃.] Tertio dubitationẽ ſoluit. ibi [Sed q̃cũq̃ꝫ nõ ęquoca ꝛc̃.] Mouet aũt dubitationẽ: ꝑmo qdẽ in cõi quęrẽs, vtrũ oĩs mot⁹ ſit cõparabilis cuilibet motui. vel nõ? Deĩde v̾o in ſpãli dubitationẽ infe
infra 3°.23. rẽs: ꝑmo qdẽ de motib⁹ vni⁹ generis: q2 ſi oĩs mot⁹ cuilibet motui ſit cõparabilis ſꝫ velocitatẽ ꝛ tarditatẽ (dcm̃ eſt aũt in. 6. ꝙ ęq̃liter velox eſt, qð mouet̃ in ęquali tẽpore ꝑ ęquale ſpatiũ) ſequet̃ ꝙ motus circularis ſit ęqualis recto, ꝛ maior, ꝛ minor i velocitate. Et vlteri⁹ ꝙ linea circularis ſit ęqualis lineę rectę in quãtitate: aut maior ꝛ minor: ex quo ęq̃ velox eſt qð ꝑ ęq̃le mouetur in ęquali tpe. Deĩde infert dubitationẽ de motib⁹ diuerſoꝝ generꝝ. Si eni oẽs motus cõparabiles ſunt in velocitate: ſequet̃ ꝙ ſi in ęq̃li tpe hoc quidẽ alteret̃: illud v̾o moueat̃ ſm locũ: ꝙ ſit ęq̃lis in velocitate alteratio: loci mutatiõi. Et vlteri⁹ ꝑ diffinitionẽ ęq̃ velocis: ſequet̃ ꝙ [paſſio] .i. paſſibilis qualitas: ſm quã eſt alteratio: ſit ęq̃lis lõgitudini ſpatij q̃ ptrãſitur per motũ localeꝫ. Quod eſt ipoſſibile, manifeſte: q2 nõ conueniont in eadem rõne quantitatis. ¶ Secũdo ibi.

¶ At eni cũ in ęquali tpe qppiã ꝑ ęqualẽ mouet̃: tũ illud ęque celere eſt. Affectus v̾o nullus, lõgitudini eſt ęqualis. Quare nõ erit alteratio, lationi ęqualis nec minor. Quo fit, vt nõ oĩs mot⁹ ſit cõparãdus. Argu.

¶ Si ergo in ęquali tempore, ſm ęquale moueatur: tũc ęqualiter velox eſt. Aequalis aũt nõ eſt paſſio oĩs, lõgitudini. quare nõ erit alteratio loci mutationi ęqualis, neq̃ꝫ minor. Quare nõ oĩs cõparabilis.

¶ Obijcit ad ꝓpoſitã dubitationem. Et ꝑ̃ quantũ ad cõparationẽ alterationis, ꝛ loci mutationis. Scðo quãtũ ad cõparationẽ mot⁹ circularis ꝛ recti. ibi [In circulo aũt ꝛ recto ꝛc̃.] infra. Cõcludit ḡ ꝑmo ex ꝑmiſſa rõne ad ipoſſibile ducente: ↄ̃riũ poſito. quaſi dicat. Dictũ eſt ꝙ icõueniẽs ẽ paſſionẽ eẽ ęqualẽ lõgitudini: ſꝫ tũc aliqd eſt ęq̃liter velox: cũ i ęquali tpe mouet̃ ꝑ ęq̃le: ḡ cũ nulla paſſio ſit ęq̃lis lõgitudini: ſequit̃ ꝙ loci mutatio nõ eſt ęq̃lis i velocitate alterationi: neq̃ꝫ maior aut minor. Ex quo vlterius cõcludi poterit, ꝙ nõ oẽs motus ſint cõparabiles. ¶ Scðo ibi.

¶ Sed in circulo rectaq̃ꝫ linea: quoniaꝫ accidet nõ? Nam abſurdum eſt: ſi non ſit, vt hoc ſimiliter ſuper circulo, ꝛ hoc ſuper recta linea moueatur. Sed cõtinuo celerius alteruꝫ, aut tardius moueri neceſſe eſt: quaſi hoc ſit decliue, illud accliue. Argu.

¶ In circulo aũt, ꝛ recto, quõ ↄtinget? Inconueniẽs enim eſt, niſi ſit circulo ſimiliter hoc aliquid moueri, ꝛ hoc in recto. Sed mox neceſſe eſt, aut velocius aut tardius, ſicut hoc deorſum, hoc autẽ ſurſum. T.c.22

¶ Proſeq̃t̃ quãtũ ad aliã ptẽ dubitationis. ſ. de motu circulari ꝛ recto. Et ꝑmo obijcit ad hoc, ꝙ mot⁹ circularis ſit ęq̃ velox motui recto. Scðo obijcit in ↄ̃riũ. ibi [At v̾o ſi ſunt cõparabilia ꝛc̃.] 2°23 Circa ꝑ̃m duo facit. Prio obijcit ad ꝓpoſitũ. Scðo excludit cauilloſã rõnẽ ibi [Ampli⁹ nihil differt. ꝛc̃.] T.23. Obijcit aũt ꝑ̃ ſic. Mot⁹ circularis ꝛ rect⁹ ſũt diffę mot⁹ localis ſicut ꝛ motus ſurſuꝫ ꝛ deorſuꝫ: ſꝫ ſtatiꝫ necẽ eſt, ꝙ aliqd veloci⁹ aut tardi⁹ moueat̃, ſi vnũ mouet̃ ſurſuꝫ, aliud deorſuꝫ. Uel ẽt ſi idẽ q̃nq̃ꝫ mouet̃ ſurſũ. quãdoq̃ꝫ deorſũ. Videt̃ ḡ ꝙ ſilr oporteat dicere, ꝙ mot⁹ rect⁹ ſit velocior aut tardior circulari: ſiue idẽ ſit qð mouet̃ circulariter ꝛ recte: ſiue aliud ꝛ aliud. Eſt aũt ↄſiderãdum ꝙ i hac rõne nõ facit mẽtionẽ de graui ꝛ leui: ſed de velociori ꝛ tardiori: q2 hęc rõ ſumit̃ ex ſimilitudie motus q eſt ſurſuꝫ: cui⁹ ꝑn̄m eſt leuitas: ꝛ mot⁹ q eſt deorſuꝫ: cui⁹ ꝑn̄m ẽ grauitas. Quidã aũt exiſtimauerũt grauitatẽ ꝛ leuitatẽ idẽ eẽ velocitati ꝛ tarditati: qð in quarto remouit. ¶ Scðo ibi.

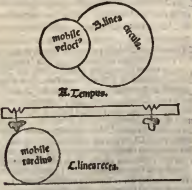
¶ Pręterea, nihil refert ad rõnẽ, ſi qſpiã neceſſitate dixerit eẽ celeri⁹ ↄtinuo: aut tardius moueri. erit. n. circũferẽtia maior ꝛ minor linea recta, quare ꝛ ęq̃lis. Nã ſi in eodẽ. a. tpe: hoc qdẽ. b. illud v̾o. c. lineã ptranſiuit. Maior erit. b. linea, ꝑfecto, ipſa linea. c. Hoc enim pacto celeri⁹ mobile diffiniebat̃. Et ſi in minore igit̃ ęqualẽ trãſierit, celeri⁹ erit, quare pars Argu.

queđam erit tēporis.a.in qua celerius mobile par, tē aliquā tranſit ipſius circūferētię.b.toto in tēpore mobili tardiore tranſeunte totam lineam.c.

T.c.23 ¶ Amplius/nihil differt in rōne/ſi aliqs dicat neceſſariū eē velociꝰ moꝝ aut tardius moueri.erit autem maior ꝛ minor circularis recto:q̄re ꝛ ęq̄lis.Si.n.i.a.tpe ipm.b.tranſit:aliud aūt ipſuꝫ.c.maius erit.b.ipſo.c.ſic.n.velociꝰ eſſe dcm̄ eſt.Ergo ſi ꝛ in minori ęq̄le velociꝰ ē.Quare erit aliqua ps ipſiꝰ a.i quo ipſius.b.circuli trāſibit:cum in toto.a.ipſum.c.

¶ Excludit quandā cauilloſā obuiationē.Poſſet.n.aliquis ꝓpter rōnē pmiſſaꝫ ꝯcedere,ꝙ motꝰ circularis eēt, aut velocior:aut tardior q̄ꝫ rectꝰ:nō aūt ęque velox.Et h̄ excludit dicēs,ꝙ nihil differt q̄tū ad p̄ntē rōnē,ſi aliqs dicat ꝙ neceſſariū ē ꝙ id qđ mouet̄ circulariter,moueat̄ velociꝰ, aut tardiꝰ,q̄ꝫ id qđ mouet̄ recte:q2 ſm h̄ motꝰ circularis erit maior vel minor i velocitate q̄ꝫ rectꝰ.Un̄ ſequit̄ ꝙ ēt eſſe poſſit ęq̄lis.Et ꝙ h̄ ſequat̄ manifeſtat ſic.Sit.a.tps i q̄ aliqd velociꝰ motū ptranſeat ipſuꝫ.b.q eſt circulꝰ.Aliđ aūt tardiꝰ in eodē tpe ptranſeat ipſuꝫ.c.qđ eſt recta linea.
T.11. Quia ergo velociꝰ in eodē tpe ptrāſit maius:ſequet̄ ꝙ b.circulꝰ ſit aliqd maius q̄ꝫ.c.linea recta(ſic enim ſupra in 6.diffiniuimꝰ velocius)Sꝫ ibidē etiā diximus,ꝙ velociꝰ in minori tpe ptrāſit ęquale:ergo erit accipe aliquā partē huiꝰ tpis qđ eſt.a.in qua corpꝰ qđ circulariter mouetur, pertranſibit aliquā ptē huiꝰ circuli qđ eſt.b.ꝛ in eadē pte tēporis ptranſibit ipſum.c.cū tn̄ corpus tardius in toto.a tēpore pertrāſiret totuꝫ.c.Sequet̄ ergo ꝙ illa pars circuli ſit ęqualis toti.c.q2 idē pertranſit ęquale in ęquali tempore.Et ſic linea circularis erit ęq̄lis rectę:ꝛ motꝰ circularis per ꝯſequēs ęque velox recto.¶ Deinde cum dicit.

¶ Oſtenſio ꝙ ſi motꝰ circularis ſit maior vel minor i velocitate q̄ꝫ rectus:ꝙ poſſit etiam ęqualis eſſe.

¶ At vo ſi cōparabilia ſint/accidit id qđ nuper eſt di-
Argu. ctū:lineā(ſcꝫ)rectā ęqualē circūferētię eē.At cōparabilia nō ſūt.nec igit̄ motꝰ ipſi cōparabiles ſūt.

¶ At vo ſi ſūt cōparabilia:accidit mō dcm̄/ęq̄le eſſe rectū circulo.Sꝫ nō cōpabilia ſūt/neqꝫ ergo motꝰ.

¶ Obijcit in ꝯtriū:q2 ſi motus circularis ꝛ rectus ſunt comparabiles in velocitate:ſequit̄ qđ modo dcm̄ ē.ſ.ꝙ linea recta ſit ęq̄lis circulo:ꝓp hoc ꝙ ęque velox eſt,qđ p ęquale mouet̄.Sꝫ linea circularis,ꝛ linea recta nō ſūt comparabiles,vt poſſint dici ęquales:ergo neqꝫ motꝰ circularis ꝛ rectus poſſunt dici ęque veloces.¶ Deinde cum dicit.

¶ Sꝫ vt videt̄,ea cūcta cōparabilia ſunt,quę nō ęquiuoca ſūt.Ueluti cur cōparabilia nō ſunt/ſtilus ꝛ vinū/aut vltima fidiū:vtrū acutius ſit?Quia nāqꝫ ęquiuoca ſunt:ideo conferēda nō ſunt.Sed vltima fidiū ꝛ penultima:cōparabiles ſūt:q2 acutū idē ſignificat in vtriſqꝫ.non igitur idem eſt celere hic:ꝛ ibi. multo etiam minus in alteratione/ac latione. Argu.

¶ Sꝫ q̄cūqꝫ nō ęquiuoca/oīa cōparabilia ſūt.Qualiter aūt ipm nō cōparabile/vtrū acutiꝰ ſtilus/aut vinū/aut vltima.Quia.n.ęquiuoca ſūt nō cōparant̄.Sꝫ vltima ei q̄ iuxta vltimā/cōparabilis eſt/q̄m idē ſignat acutū i vtriſqꝫ.ergo nō idē velox/ꝛ hic/ꝛ ibi. multo aūt adhuc minꝰ i alteratiōe/ꝛ loci mutatiōe.

¶ Soluit ꝓpoſitā dubitationē.Et p̄mo inquirit i cōmuni qđ ꝛ cui ſit aliquid cōparabile.Scđo adaptat ad propoſitū.ibi[Sic ꝛ circa motū ꝛc.]Circa p̄mū tria fac̄.Primo
pōit vnū qđ reqrit̄ ad cōparationē.Scđo 2m.ibi[Aut q2 3ª 29.
ſunt i alio ꝛc.]Tertio ꝯcludit tertiū.ibi[Sic ergo nō ſo 3ª 27.
lū opꝫ ꝛc.]Circa p̄mū tria facit.Prio ponit qđ requirit̄ 2ª 29.
ad cōparationē.Secūdo obijcit in cōtrariuꝫ.ibi[Aut pri T.25
mum qdē ꝛc.]Tertio ſoluit ibi[Aut ꝛ i his eadē ratio.] T.26
Dicit ergo p̄mo.ꝙ quęcūqꝫ nō ſunt ęquiuoca,videtur eſſe cōparabilia:ita.ſ.ꝙ ſm ea quę nō ęquoce p̄dicant̄:poſſint ea de qbꝰ p̄dicant̄ adinuicē cōparari.Sicut acutū ęquiuoce ſumit̄.Uno.n.mō dr̄ in magnitudinibꝰ:ſm quem modū āgelus dr̄ acutꝰ:ꝛ ſtilus acutus.Alio mō dicit̄ in ſaporibus:ſm quem modū vinū dr̄ acutum.Tertio mō dr̄ in vocibꝰ:ſm queꝫ modū vox vltima].i.ſuprema i melodijs vel corda in cithara dicit̄ acuta.Jđ ergo nō poteſt fieri cōparatio,vt dicat̄ qđ ſit acutius:vtrū ſtilus:aut vinum:aut vox vltima q2 acutum de eis ęquoce p̄dicat̄.Sed vox vltima pōt cōparari ſm acuitatē ei quę eſt iuxta ipſam in ordine melodię:propter hoc ꝙ acutum non ęquiuoce:ſꝫ ſm eadem ratione p̄dicatur de vtraqꝫ.Secūdum hoc ergo poterit dici ad propoſitā quęſtionem,ꝙ ideo motus rectus ꝛ circularis nō comparātur in velocitate:quia velox, ęquiuoce dicitur hic,ꝛ ibi.Et multo minꝰ eſt eadeꝫ ratio velocis in alteratione ꝛ loci mutatiōe:vnde etiā hęc multo minus comparabilia ſunt.¶ Secundo ibi.

¶ An id veruꝫ non eſt:ſi non ęquiuoca ſint/compa- Argu.
rabilia eſſe.Multuꝫ eniꝫ,idē in aere atqꝫ aqua ſignificat.cōparabilia tn̄ non ſunt.Quod ſi hoc non ſit/at duplum eſt vnum (ē enim id qđ rationē duorum habet ad vnum)non tn̄ comparabilia ſunt.

¶ Aut p̄mū qdē/hoc nō verū ē/ꝙ ſi nō ſint ęquoca/ T.c.25
cōparabilia ſunt.Multū.n.ideꝫ ſignificat in aqua ꝛ in aere/ꝛ non ſūt cōparabilia.Si aūt non/duplū qdeꝫ idē(duo.n.ad vnū)et non cōparabilia ſunt.

¶ Obijcit cōtra id qđ dcm̄ eſt:ꝛ dicit ꝙ q̄tū ad p̄mū aſpectū h̄ nō videt̄ eſſe veꝝ,ꝙ ſi aliqua nō ſūt ęquoca,ꝙ ſint cōparabilia.Jnueniunt̄.n.aliq̄ nō ęquoca q̄ tn̄ nō ſunt cōparabilia.Sicut hoc ipſum qđ eſt multū:ſm eandē rōnē dicit̄ de aq̄ ꝛ de aere:ꝛ tn̄ nō ſunt comparabilia aer ꝛ aqua ſm multitudinē.Si aūt nō velit aliquis hoc cōcedere,ꝙ multū idem ſignificet ꝓpter eius cōmunitatē:ſaltē cōcedet ꝙ duplū qđ eſt ſpecies multiplicis,idē ſignificat i aere ꝛ aq̄:vtrobiqꝫ enī ſignificat proportionem duoꝝ ad vnuꝫ:ꝛ tamē nō ſunt comparabilia aer ꝛ aq̄ ſm duplū ꝛ dimidiū:vt dicat̄ ꝙ aq̄ eſt duplū aeri:aut ecōuerſo.¶ Tertio ibi.

Argu. ¶ An et in his eadẽ eſt ratio? Nã et ipſ multũ ęquocũ eſt. ſed ſunt quorum et rõnes ęquocę ſũt: ceu ſi quiſpiã dicat multũ id eẽ qđ ẽ tãtũ ac vltra/ et ęquale ęquocũ. Et ſi forte fuerit et ipm ↄtinuo vnũ. ꝙ ſi hoc eſt ęquocũ: et ipſa etiam duo ęquoca ſunt.

T.c.26 ¶ An et in his eadẽ ratio? Et nãq multũ ęquiuocũ eſt ſ quorũdã et rõnes ęquoce ſũt: vt ſi dicat aliquis/ ꝙ multũ eſt tãtum/ et adhuc/ aliud tantum/ et ęquale ęquiuocum eſſet. Et vnũ autem ſi contingit: ſtatim ęquiuocum. ſi autem hoc/ et duo.

¶ Soluit ppoſitã obiectionẽ. Et circa hoc duo facit. Primo ponit ſolutionẽ Scđo ↄfirmat eã quãdã qõnẽ mouendo

Infra. ibi [Quoniã ppter qđ.] Dicit ergo pmo. ꝙ põt dici ꝙ in multo et duplo eſt eadẽ rõ, q̃re nõ ſunt cõparabilia ſm ꝙ dicuntur de aqua et aere: q̃ dicta eſt de acuto ſm ꝙ dicit de ſtilo: vino: et voce: qz ẽt h ipm qđ eſt multũ ęquiuocũ ẽ. Et qz poſſet aliqs ↄ hoc obiicere ex h, ꝙ eſt eadẽ rõ multi ſm ꝙ dicit de vtroq. At h excludẽdũ ſubiungit, ꝙ etiaz [rõnes] i. diffinitiões quorũdã ſunt ęquocę: ſicut ſi dicat aliqs ꝙ diffõ multi eſt. qđ eſt tantũ et adhuc ãplius: h ipm qđ eſt tantũ, et ęq̃le qđ idem eſt: ęquocũ eſt: qz ęquale eſt qđ hz vnã quãtitatẽ. Nõ eſt aũt eadez rõ vnius et q̃titatis in oibus. Ponit aũt hic ratio multi ſm ꝙ multũ iportat cõparationẽ, put opponit pauco: et nõ ſm ꝙ accipit abſolute put opponit vni. Et quod dixerat de multo, dicit cõſequenter de duplo. Quãuis. n. rõ dupli ſit ꝙ eſt pportio duorũ ad vnũ: tamen iſta ẽt rõ ↄtinet ęquocationez, qz forte põt dici, ꝙ ipſum vnũ eſt ęquocũ. Et ſi vnum ęquoce dicitur ſequitur, ꝙ duo: qz duo nihil aliud eſt q̃ bis vnum.

¶ Eſt aũt ↄſiderandũ, ꝙ multa qdẽ ſm abſtractã conſiderationẽ vel logici vel mathematici nõ ſunt ęquoca, quę tñ ſm ↄcretã rõnem nãlis ad materiã applicãtis ęquoce quodammodo dicũtur: qz nõ ſm eandẽ rõnẽ in q̃libet materia recipiũtur. Sicut quãtitatẽ et vnitatẽ quę eſt pncipiũ numeri, nõ ſm eandẽ rõnez ↄtingit iuenire in corporibus cęleſtibus, et in igne, et aere, et aqua. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Naz cur alia comparabilia/ alia non comparabilia ſunt/ ſi natura eſt vna?

¶ Quoniam propter quid comparabilia alia qdem ſunt/ alia ṽo non/ ſiquidẽ erat vna natura?

¶ Cõfirmat qđ dictũ eſt mouẽdo quandã qõnem. Si. n. dicatur ꝙ ſit vna natura multi et dupli et alioꝝ hꝰ quę non ſunt cõparabilia, ſicut eorum quę vniuoce prędicantur: remanet quęſtio q̃re quędã quę habent vnam naturam ſunt cõparabilia: quędã vero nõ ſunt cõparabilia? Videt. n. ꝙ de ſimilibus, debeat eẽ idẽ iudiciũ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ An qz i alio pmo ſũt ſuſceptiuo? Equus igit et canis cõparabilia ſunt: vtrũ ipſoꝝ albius ſit. Eſt eniz ipſa ſupficies idẽ, i qua pmo eſt ipſa albedo. et de magnitudine modo eodẽ. At vox et aqua cõparanda nõ ſunt: in alio nãq eſt ſuſceptiuo.

¶ Aut qz ſunt in alio primo ſuſceptiuo? Equus quidem igit et canis cõparabilia ſunt: vtrũ albius. In quo. n. primo: idẽ eſt ſupficies/ et magnitudo ſimiliter. Aqua aũt et vox nõ in alio nãq ſubiecto ſũt.

¶ Rñdet ad qõnẽ motã ponẽdo 2m qđ ad ↄparatiões reqritur. Et circa h duo facit. Primo põit 2m qđ reqrit ad cõparationẽ. Scđo oñdit ꝙ nec iſtđ ſufficit. ibi [Aut manifeſtũ

T.28. eſt.] Dicit g pmo, ꝙ iſta põt eẽ rõ q̃re qdã, quorũ eſt vna natura, ſunt cõparabilia quędã ṽo nõ: qz ſi vna natura recipiat in diuerſis ſm vnũ pmũ ſubm: erunt illa adinuicẽ cõparabilia: ſicut equus et canis cõparari poſſunt ſm albedinem: vt dicatur quod eoꝝ ſit albiꝰ: qz non ſolum eſt eadem natura albedinis in vtroq: ſed ẽt eſt vnũ pmũ ſubiectũ: in quo recipit albedo. ſ. ſupficies. Et ſilr magnitudo ẽ cõparabilis in vtroq: vt dicat, qđ eoꝝ ſit maius: qz idẽ ẽ ſubm magnitudinis i vtroq. ſ. ſubã corporis miſti. S aq̃ et vox nõ ſunt cõparabilia ſm magnitudinẽ: vt dicat ꝙ vox ẽ maior q̃ aqua: aut ecõuerſo: qz l magnitudo ſm ſe ſit eadem: nõ tñ eſt idẽ receptiuũ: qz ſ ꝙ dicit de aqua ſubiectũ eiꝰ eſt ſubſtantia: ſm aũt quod dicit de voce, ſubiectum eius eſt ſonus qui eſt qualitas. ¶ Secundo ibi.

¶ An hoc pacto omnia qſpiam faciet vnum? Unũ quodq autẽ in alio dicet eſſe/ atq erit idem ęquale/ et dulce/ et album: ſed in alio ſuſceptiuo. Argu.

¶ Aut manifeſtum eſt/ ꝙ erit omnia ſic vnum facere? In alio aũt vnumquodq eſt dicere eſſe: ꝙ erit idẽ ęquale/ et dulce/ et album/ ſed in alio. T.c.28.

¶ Oſtendit ꝙ nec h ſufficit duabus rõnibus. Quarũ prima eſt. Si pp hoc ſolũ aliq̃ eſſent nõ cõparabilia: qz ẽ ſub iddifferenti ſequeret ꝙ oia haberẽt vnã naturã. qz de qbuſcunq diuerſis poſſet dici ꝙ nõ differũt niſi qz ſunt in alio et alio ſubiecto pmo. Et ſm h ſequeret, ꝙ h ipm qđ eſt ęq̃le: et qđ eſt dulce: et qđ eſt albũ: eſſet vna et eadẽ nã: ſ differret ſolũ p hoc, ꝙ eſt in alio et alio receptiuo. Et h vr incõueniẽs, ꝙ oia habeãt vnã nãm. ¶ Eſt aũt ↄſiderãdũ, ꝙ ponere diuerſitatẽ reꝝ ppter diuerſitatẽ ſuſceptiui tãtũ, eſt opinio Platonica q̃ poſuit vnũ ex pte formę: et dualitatez ex pte mãę: vt tota diuerſitatis ratio ex mãli pnꝰ pueniret. Unde, et vnũ, et ens poſuit vniuoce dici: et vnam ſignificare naturã. Sed ſm diuerſitatẽ ſuſceptiuorũ rerũ ſpẽs diuerſificari. ¶ Secundam rationem ponit ibi.

¶ Pręterea/ ſuſceptiuũ nõ ẽ qđuis/ ſ vnũ vniꝰ pmũ. Argu.

¶ Amplius/ ſuſceptiuũ cuiuſlibet accidentis nõ contingens eſt. ſed vnum vnius eſt primum. T.c.29

¶ Et eſt. ꝙ non quodlibet eſt ſuſceptiuũ cuiuſlibet: ſ vnũ eſt primo ſuſceptiuũ vnius. Et ſic forma et ſuſceptiuũ adinuicẽ dicuntur. Si ergo ſunt plura prima ſuſceptiua: neceſſe eſt ꝙ ſint plures naturę ſuſceptę. Aut ſi eſt vna natura ſuſcepta neceſſe eſt ꝙ ſit vnum primum ſuſceptiuum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vr nõ ſolũ ea q̃ cõparãt nõ ęquoca eẽ ſ ẽt nec id qđ ieſt: nec id in quo ieſt/ dr̃iaz hr̃e opz. Dico aũt hoc mõ. color hz diuiſionem. non igitur hoc ipſo ſit cõparatio: veluti vtrũ magis ſit coloratũ nõ aliquo colore/ ſed colore vt color eſt. Sed albedine ſit. Argu.

¶ Sic ergo nõ ſolũ opz cõparabilia non ęquiuoca eſſe: ſ non habere dr̃iam/ neq qđ/ neq in quo. Dico aũt/ ſicut color hz diuiſionẽ nõ ergo cõparabile ſm h/ vt, vtrum coloratũ magis ſit albũ: q̃ nigrum. Hęc. n. cõparantur non ſm aliquem colorẽ/ ſ inquantum color eſt ſed ſm albedinem.

¶ Cõcludit ꝙ reqritur tertiũ, ad hoc ꝙ aliqua ſint comparabilia, et dicit ꝙ opz ea quę ſunt cõparabilia, nõ ſolũ non eſſe ęquoca (qđ erat primũ) ſed etiã nõ habere dr̃iaz: neq ex pte ſubiecti primi in quo aliquid recipitur (quod erat ſecundũ) neq ex parte eius quod recipitur: quod eſt formalis nã (et hoc eſt tertiũ) Et exemplificat de hoc tertio: qz color diuiditur in diuerſas ſpẽs coloris: vnde nõ eſt cõparabile ſm ꝙ de eis prędicatur: l non dicatur ęquoce: et l etiam habeat vnum primũ ſubiectũ: qđ eſt ſuperficies, quod eſt primũ ſubiectũ generis: non aũt alicuius ſpeciei coloris. Non eniz poſſumus dicere quid ſit magis colora-

tū:vtrū albū vel nigrū. Hec.n.cōparatio nō eēt ſm aliquā determinatā ſpēm coloris:ſ3 ſ3 ipſ3 colorē cōez. Scōo vo albū qđ nō diuidit̃ in diuerſas ſpēs:pōt fieri comparatio oium alboꝝ:vt dicat̃,quid ſit albius. Lectio.viij.

Argu. ❡Sic igitur ⁊ circa motum/id eſt ęque celere/quod in ęquali tempore per ęquale eſt motū:tantū(inq̄3) longitudinis huius.

Sic ⁊ circa motum/ęque velox quod in ęquali tempore mouetur/per ęquale tantum longitudinis/in hac.

Poſtq̄3 Phs oñdit in cōi,qđ req̇rit̃ ad h q̄ aliq̄ ſint cōparabilia:applicat intētā ditatē ad cōparatioñ motuū de q̄ hic itendit. Et pmo i cōi. Scōo cōparā-
T.30. do mot⁹ diuerſoꝝ generū.ibi[Si aūt aliud.]Tertio cō-
3ª parādo mot⁹ vni⁹ generis adiuicē:ibi[Quare ſi q̄ in ęq̄li.]Dicit ḡ p̄ q̄ ſicut i alijs req̇rit̃ ad hoc q̄ ſint cōparabilia,q̄ nō ſint ęquocate q̄ ſit idē p̄m ſuſceptiuū.⁊ q̄ ſit eadē ſpēs:ſic ⁊ circa motū,ęque velox đr illud qđ mouet̃ i ęq̄li tēpore p tantū ⁊ ęquale alterius longitudinis[in hac] i.ſm mutationem eiuſdem ſpeciei.❡Secundo ibi.

Argu. ❡Sed ſi aliqđ fuit alteratū/aliud latu3:erit ne ęqualis hęc alteratio lationi:atq3 eiuſdē celeritatis? At abſurdū eſt ſane. Et cā eſt/ſpecies motum habere.

T.c.30 ❡Si autem aliud quidem alteratum eſt:aliud vero ductum.ęqualis ergo hęc alteratio: ⁊ ſimiliter velox loci mutatio? Sed inconueniens. Cauſa aute3/ quia motus habet ſpecies.

❡Agit de cōparatione motuū diuerſoꝝ generū:⁊ dicit ſ3 pmiſſa,q̄ ſi vnū mobile alteret̃:aliud vo ducat̃.i.ſm locū moueat̃:nūquid pōt dici q̄ alteratio ſit ęq̄ velox loci mutationi. Sed hoc dicere eſt incōueniēs. Cui⁹ cā eſt:q2 motus h3 diuerſas ſpēs:⁊ iā dictū eſt q̄ ea quę nō ſunt vnius ſpēi nō ſūt cōparabilia:q2 ḡ loci mutatio nō ē eiuſdē ſpeciei cū alteratiōe,nō ſūt cōparabiles velocitates alterationis ⁊ loci mutationis.❡Tertio ibi.

Argu. ❡Quare ſi ea q̄ i ęq̄li tpe p ęq̄lē lōgitudinē lata/ęq̄lis celeritatis ſint:recta linea circūferētię erit ęq̄lis.

❡Quare ſi quę in ęquali tēpore ducta ęquali lōgitudine ęq̄ velocia/erit ęqualis rectus ⁊ circularis.

❡Agit de cōparatiōe motuū vni⁹ generis in eodē gñe. Et p̄ q̄tū ad loci mutationē. Scōo q̄tū ad alterationem ibi
T.32. [De alteratiōe aūt quo.]Tertio q̄tū ad gñationē ⁊ cor-
T.34. ruptionē.ibi[Et l gñatiōe aūt.]❡De augmēto aūt ⁊ diminutiōe mētionē nō facit q2 eadē rō eſt i his ⁊ i loci mutatione:cū ſint ⁊ ipſi ſm aliquā magnitudinē. Circa pmu3 tria facit. Pmo oñdit qđ requirit̃ ad h q̄ duo motus locales ſint adiuicē cōparabiles. Scōo excludit qđdā qđ vide-
4°3°.t. bat̃ ad h req̇ri ibi[Aliqñ aūt in quo.]Tertio ɔcludit prin-
5°parte cipalē intētū.ibi[Quare quę i ęq̄li tpe ⁊c̄.]Circa p̄m duo facit. Pmo ɔcludit incōueniēs qđ ſequeret̃.ſi oēs loci mutatiōes eſſent cōparabiles. 2° aſſignat cā3,q̄re nō ſint cōpa-
infra rabiles.ibi[Utrū ḡ cā.]Dić ḡ p̄.q̄ ſi ęq̄ velocia ſūt q̄ mouent̃ localiter p ęq̄lē magnitudinē i ęq̄li tpe:⁊ oēs loci mutatiōes ɔtingit eē ęq̄ veloces:ſeq̄t̃ q̄ ſit ęq̄lis rect⁹ ⁊ circularis. Qđ pōt itelligi dupl'r. Uno mō de motu recto ⁊ circulari. Alio mō de linea recta ⁊ circulari. Et h meli⁹ ē. Hoc.n.ſeq̄t̃ ex eo q̄ pmiſit. Si.n.oīs mot⁹ rect⁹ ⁊ circularis ſūt ęq̄ veloces:ſūt aūt ęq̄ veloces mot⁹ qñ ęq̄les magnitudines ptrāſeūt i ęq̄li tpe:ſeq̄t̃ q̄ magnitudo recta ⁊ circularis ſint ęq̄les. Qđ relinq̄t̃ p incōueniēti.❡2° ibi.

Argu. ❡Utrū igit̃ huius eſt cā/vtꝝ lationē an lineā genus eſſe? Tēpus eni3/ſemp eſt ide3/ac indiuiduū ſpecie,

An ſimul illa ſpecie differunt? Etenim latio ſpecies habet/ſi id ſuper quo ſit motus/ ſpecies habet.

❡Utru3 ergo cauſa ſit:q2 loci mutatio gen⁹:aut q2 linea genus? Tempus enim/ſemper idem atomon ſpē. Aut q2 ſimul illa ſpē differunt. Et loci mutatio ſpēs h3/ſi illud ſuper quod mouetur/ ſpēs habeat.

❡Inquirit de cā incōparabilitatis mot⁹ recti ⁊ circularis. Q2.n.ɔcluſerat q̄ ſi ſūt ęq̄ veloces:ſeq̄t̃ eē magnitudines eē ęq̄les qđ icōueniēs vr̄. Poſſet aliq̄s dubitare:vtrū cā hō icōparabilitatis ſit ex pte motus vel ex pte magnitudinū? Et h ē qđ q̄rit:vtrū cā q̄re mot⁹ rect⁹ nō ſit ęq̄ velox motui circulari ſit:q2 loci mutatio eſt gen⁹ cōtinēs ſub ſe diuerſas ſpēs? Dictū ē aūt ſupra q̄ ea q̄ ſūt diuerſa ſ3 ſpeciē,nō cōparant̃. Aut cā ei⁹ eſt:q2 linea eſt gen⁹ ɔtinēs ſub ſe rectū ⁊ circulare ſicut diuerſas ſpēs? Ex pte aūt tpis nō pōt eē cā hui⁹ incōparabilitatis:q2 oē tps ē atomon.i.indiuiſibile ſm ſpēm. Huic aūt q̄ōni rńdet,q̄ vtrūq̄3 ſimul ɔiūgitur:q2 ex vtraq̄3 parte inuenit̃ dr̄ia ſpēi:ita tamen q̄ diuerſitas ſpeciei in loci mutatiōe cauſat̃ ex diuerſitate ſpeciei in magnitudine,ſup quā eſt motus. Et hoc eſt quod dicit q̄ ſi illud ſuper quod mouet̃ habet ſpecies:ſequitur q̄ loci mutatio ſpecies habeat.❡Deinde cum dicit.

❡Pręterea/ſi id i quo ſit mot⁹ſpecie differat/latio quoq3 erit diuerſa. veluti ſi pedes ſint/ābulatio eſt: ſi alę volatio. At nō hoc/ſed figuris alia eſt latio. Argu.

❡Aliqñ aūt in quo:vt ſi pedes ambulatio/ſi alę volatio. At non/ſed figuris loci mutatio alia.

❡Excludit qđdā qđ poſſet videri eē req̇ſitū ad idētitatē ſpēi,⁊ cōparabilitatē i motib⁹:⁊ dicit q̄ aliqñ loci mutatiōes diuerſificant̃ ſm illud[in q̄].i.p qđ ſicut p inſtrm ē loci mutatio. Sicut ſi pedes ſint qb⁹ aliqđ mouet̃:đr ābulatio:ſi aūt ſint alę:đr volatio. Sed h nō facit diuerſitate3 ſpēi i motib⁹ localib⁹[ſ3 figuris loci mutatio alia].i.iſta diuerſitas mutationū nō eſt ſm ſpēm:ſed ſolū ſm quādā figurā motus:vt Cōmētator exponit.❡Sed melius pōt dici q̄ h intēdit dicere q̄ loci mutatio ſpē nō diuerſificat̃ p inſtrm mot⁹:ſed p figuras magnitudinis ſup quā tranſit motus. Sic.n.rectū ⁊ circulare differūt. Et rō huius ē:q2 mot⁹ nō recipiūt ſpē3 a mobilib⁹:ſed potius a reb⁹ ſ3 q̄s mobilia mouent̃. Inſtrumēta aūt ſe tenent ex pte mobiliū:figurę aūt ex pte rei in q̄ eſt motus.❡Deinde cū dicit.

❡Quare q̄ i ęquali tpe magnitudinē eādē trāſeūt:ea celeritatis ęqualis ſūt(eādē aūt/nō differētē ſpē) Quę ſi eſt:⁊ motus nō diuerſus ſpecie erit. Quare conſiderandum eſt/quęnam ſit differentia motus. Argu.

❡Quare quę in ęquali tempore mouentur ſm eandem magnitudinem/ęque velocia ſūt (ſed idē idifferēs ſpecie)⁊ moueri idifferēs ſpecie. ❡Quare hic conſiderandum eſt/quę differentia motus ſit. T.c.31

❡Concludit ppoſitū. Et circa hoc tria facit. Pmo ɔcludit pncipale ppoſitū. Scōo elicit qđdā ɔſideratione dignum ex ɔcluſione pmiſſa ibi[Et ſi ſignificat rō h.]Tertio inq̇- 2°3t
rit de diuerſitate ſpēi.ibi[Quādo igit̃ altera ē ſpecies.] 3°
Cōcludit ḡ primo,q̄ ex quo motus nō ſūt cōparabiles niſi ſint vnius ſpēi:⁊ mot⁹ locales nō ſint vnius ſpēi,niſi ſit eade3 magnitudo ſ3 ſpēm:ſeq̄t̃ q̄ illa ſint ęque velocia,q̄ mouent̃ in ęq̄li tpe ſm magnitudinē eādem. Sed itatn̄,q̄ idē accipiat̃ qđ eſt idifferēs ſpecie. Sic.n.⁊ motui cōueniet,q̄ ſit indifferēs ſpecie. Et ideo hoc ɔſiderādu3 eſt,pcipue in cōparatione motuū,q̄ ſit differentia motus. Quia ſi eſt dr̄ia genere vel ſpecie,nō ſunt cōparabiles. Si aute3 eſt dr̄ia ſ3 accidens,comparabiles ſunt. ❡Secundo ibi.

Argū. ¶ Atq; hic ſermo ſignificat gen⁹ ipſū non eē qd vnū/ ſed ob hoc multa latere. ęquocationum aūt/aliç nimiū diſtāt/aliç ſimilitudinē q̄ſdam hñt: aliç ſunt ꝓpinquç: aut genere/aut ſilr̄tudine rōnis. Quapropter etſi ęquocationes ſunt/non eſſe tñ videntur.

¶ Et ſi ſignificat rō hęc/ꝙ gen⁹/nō vnū aliqd ē/ſed iuxta hoc latēt multa: ſuntq; ęquocationū/aliç qdē multum diſtantes: aliç vero hñtes q̄ſdam ſimilitudinē. aliç vero ꝓximç/ aut genere/aut ſimilitudine. Unde non videntur ęquiuocationes eſſe/cum ſint.

¶ Elicit ex ꝑmiſſis,ꝙ genus nō eſt aliqd vnū ſimplr̄: ſpēs aūt ē aliqd vnū ſimplr̄. Et h̄ ſignificat ex rōne ꝑcedēti,qua oñſuȝ ē,ꝙ ea q̄ ſunt vnius gñis,nō ſūt cōparabilia. q̄ vero ſunt vni⁹ ſpēi, cōparabilia ſūt:cū tñ ſupra oſtēſū ſit,ꝙ eadeȝ nā cōparabiliū ē. Ex quo vi ꝙ gen⁹ nō ſit vna nā:ſed ſpēs ſit vna nā. Et hui⁹ rō eſt:qꝛ ſpēs ſumit a forma vltima quç ſimplr̄ vna eſt in rex nā. Genus aūt nō ſumit a forma aliq̄ quç ſit vna in rex nā: ſed ſm rōnem tm̄. Nō eſt.n.aliq̄ forma ex q̄ hō ſit aial,ꝑter illā ex q̄ hō eſt hō. Oēs igit hoies q ſunt vni⁹ ſpēi ꝯueniūt i forma q̄ ꝯſtituit ſpēȝ: qꝛ quilibet hȝ aiam rōnalē. Sed nō ē in hoie equo aut aſino,aliq aia cōis q̄ ꝯſtituat aial,ꝑter illa aiaȝ q̄ ꝯſtituit hoiem vel equū aut aſinū. Qꝛ ſi eēt:tūc gen⁹ eēt vnū ⁊ cōparabile ſicut ⁊ ſpēs. Sȝ in ſola ꝯſideratiōe accipit forma generis p abſtractionē itellectus a oiijs. Sic igit ſpēs eſt vnū qd a forma vna in rex nā exiſtēte: genus aūt nō eſt vnū:qꝛ ſm diuerſas formas in rex nā exiſtētes: diuerſç ſpēs generis ꝑdicationē ſuſcipiūt. Et ſic gen⁹ eſt vnū logice,ſed nō phyſice. Quia ḡ gen⁹ quodāmō ē vnū:⁊ nō ſimplr̄ [iuxta gñalatēt multa] i. p ſilr̄tudinē ⁊ ꝓpinquitatē ad vnitatē generis multoꝝ ęquocatio latet. Sūt aūt q̄dā ęquocationū multū diſtātes,i qbus ſola cōitas noium attēdit. ſicut ſi canis dicat ęleſte ſydus:⁊ aial latrabile. Quędā vero ſunt q̄ hñt q̄ſdā ſilitudinē:ſicut ſi h̄ nomē hō dicat d̄ vero hoie:⁊ de hoie picto, inquātū hȝ ſilr̄tudinē q̄ſdā veri hois. Quędā vero ęquocatiōes ſunt ꝓxime. Aut pp ꝯueniētiā in gñe: ſicut ſi corpus dicat de corpe cęleſti. ⁊ de corpe corruptibili:ęquoce dī nālr̄ loquēdo. qꝛ eoꝝ nō eſt mā vna. Cōueniūt tñ i gñe logico: Et pp hāc gñis ꝯueniētiā vident oino nō ęquoca eē. Aut ēt ſunt ꝓpinq̄ ſm aliquā ſilitudinem. Sicut ille q docet i ſcholis,dr̄ magiſter:⁊ ſilr̄ ille q ꝑeſt domui,dī magiſter dom⁹ ęquoce:⁊ tñ ꝓpinq̄ ęquocatione pp ſilitudinē. Uterq; eni eſt rector:hic qdē ſcholariū:ille vero domus. Uñ pp hanc ꝓpinquitatē vel generis vel ſilitudinis,nō vident eſſe ęquocationes cū tñ ſint. ¶ Deinde cum dicit.

Argū. ¶ Qñ igit diuerſa eſt ſpēs: vtrū cū idē in alio/an cū aliud in alio ē? Et quç nā eſt diffinitio/aut quonā diiudicabim⁹ idē albū vl dulce/aut aliud eē/ex eo nē. qꝛ i alio diuerſuȝ appet/an ex eo qꝛ oino nō idē eſt?

¶ Quando igit altera eſt ſpecies: ſi idē in alio: aut ſi aliud in alio? Aut quis terminus/aut quo diſcernimus qd̄ ideȝ eſt album ⁊ dulce: aut aliud/qꝛ in alio videtur alterū: aut qꝛ omnino non idem?

¶ Qꝛ dixerat,ꝙ ꝯſiderādū eſt q̄ ſit dīa mot⁹: vtrū ſ.motus differant ſpē: h̄ inqrit quō dīa ſpēi accipi poſſit tā in motib⁹ q̄ȝ in alijs. Et qꝛ eētiā ſpēi ſigñat diffō: q̄rit duas q̄ōnes. vnā de ſpē,⁊ aliā de diffōne. Querit ḡ ꝑ de ſpē q̄ñ ſit iudicāda altera ſpēs. vtrū ex h̄ ſolo ꝙ eadē nā ſit i alio ⁊ alio ſuſceptibili. ſicut Platonici poſuerūt? Sed h̄ ſm ꝑmiſſa,nō pōt eē vex. Dictū eſt.n. ꝙ gen⁹ nō eſt ſimplr̄ vnū. ⁊ iō dīa ſpēi nō attēdit p h̄,ꝙ aliqd idem ſit in alio ⁊ alio niſi ſm Platonicos,q poſuerūt genus eſſe ſimplr̄ vnum.

Et pp h̄ q̄ſi q̄ōneȝ ſoluēs ſubiūgit. [Aut ſi aliud in alio.] q̄ſi dicat. nō pp h̄ eſt alia ſpēs: qꝛ eſt idē in alio: ſed qꝛ e a ſua nā in alio ſuſceptibili. Scd̄am q̄ōneȝ mouet de diffinitione:⁊ eſt qd̄ qd ſit termin⁹.i.q̄ ſit diffō declarās ſpēȝ. Et qꝛ ea q̄ ſunt idē diffōne: ſunt idē ſimplr̄: ideo quaſi ſoluēs ſubiungit. ꝙ illud eſt ꝓpria diffō rex: quo poſſumus diſcernere vtrū ſit idē aut aliud: puta album vel dulce. Et h̄ qd̄ dī co [aliud] pōt duob⁹ modis accipi ſicut ⁊ primus: vno. ſ.mō. vt album dicat aliud a dulci: qꝛ in albo iueniunt alia natura ſubiecta q̄ȝ i dulci. Alio mō qꝛ nō ſolū ſm naturā ſubiectā differūt: ſed oino nō ſunt idē. Quç qdē duo ſunt eadeȝ cū his quç ſupra poſuit: [ſi idē in alio: aut ſi aliud i alio.] Manifeſtū eſt.n. ꝙ eadem eſt ratio idētitatis ⁊ diuerſitatis,⁊ in ſpecie ⁊ in diffinitione. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vero quonā mō alteratiōes, ęque celeres ſint? Si igit ſanari eſt alterari: ſit autē vt alius celerius/ ali⁹ tardi⁹ ſanet: ⁊ aliq ſilr̄. Sūt alteratiōes ꝑfecto celeritatis ęqualis: in tpe nāq; ęquali ſunt alterati. Argū.

¶ De alteratiōe āt/quō ē ęq̄liter velox altera alteri? Si itaq; ē ſanari alterari/eſt aūt hūc qdē velociter/ aliū tarde ſanatū eē/⁊ ſimul quoſdā. q̄re erit alteratio ęq̄liter velox. in ęq̄li.n. tpe alteratum eſt. T.c.32

¶ Agit de cōparatiōe alterationum. Et circa h̄ duo facit. Pmo oñdit ꝙ vna alteratio ē ęq̄ velox alteri. Scd̄o inqrit ſm qd ęq̄litas velocitatis attēdat i alteratiōe. ibi [Sȝ qd alteratū ē ⁊c̄.] Querit ḡ ꝑ de alteratiōe, q̄ñ ſit vna alteratio ęq̄lr̄ velox alteri alteratiōi. Et q duç alteratiōes ſint ęq̄ veloces ꝓbat. Sanari.n. eſt alterari: ꝯtingit aūt vnum cito ſanari,⁊ aliud tarde:⁊ ꝯtingit ēt quoſdā ſimul ſanari: ḡ vna alteratio eſt ęque velox alteri. Illud.n. dī ęque velociter moueri, qd̄ in ęquali tpe mouet ur. ¶ Scd̄o ibi. infra

¶ Sed quid eſt id qd̄ ad alteratiōnē accōmodatur? nō enim dicitur hic ęquale/ſed vt ęqualitas in quātitate/ſic ſimilitudo dicitur hic. Argū.

¶ Sed qd alteratuȝ eſt: ęquale.n. hic nō dicit. Sed ſicut in quātitate ęqualitas/ita hic ſimilitudo.

¶ Quia in motu locali ad h̄ ꝙ ſit ęqualis, velocitas requirit,nō ſolū ęq̄litas tpis,ſed ēt ęq̄litas magnitudinis q ꝑtranſit: ſuppoſito ꝙ in alteratione ęq̄litas tpis requirat ad ęqualē velocitatem, inqrit qd aliud requirat. Et h̄ eſt qd̄ dicit. [Sȝ qd alteratū ē?] i. qd eſt illud ad qd̄ cū ꝯuenerit alteratio in ęq̄li tpe poſſit dici ęque velox? Et rō dubitationis eſt: qꝛ in q̄litate circa quam eſt alteratio, non inuenit ęq̄le: vt poſſumus dicere ꝙ q̄ñ ꝯuenit ad ęqualē quātitatē in ęquali tpe, ſit ęque velox alteratio: ſicut dicebat in motu locali:⁊ etiā dici poteſt in augmento ⁊ diminutiōe. Sȝ ſicut in quantitate inuenit ęqualitas:ita ⁊ in qualitate inuenitur ſimilitudo. Huic ergo q̄ōni rñdet cum ſubdit.

¶ Uerum ſit cum ęqualitate temporis idem: in quo celeritas alterationis ęqua conſiſtit. Argū.

¶ Sed ſit idē qd̄ mutatuȝ eſt in ęq̄li tpe/ęque velox.

¶ Et primo ponit rñſionem ad q̄ōnem: ⁊ dicit ꝙ alteratio oȝ dici ęque velox,ſi in ęquali tempore mutatum ſit idē.i. illud quod eſt alteratum. ¶ Secundo ibi.

¶ Utrū igitur eo in quo eſt affectus: an ipſo affectu comparare alterationes oporteat? Argū.

¶ Utrum ergo in quo paſſio/aut paſſione oportet comparare?

¶ Mouet q̄ōnē circa poſitā ſolōnē. Et ē qd̄ quā ꝑ⁹ mouet ratio. Cum.n. dcm̄ ſit,ꝙ ęque velox alteratio eſt,ſi ſit idem qd̄ alteratum eſt in ęquali tempore. In eo dbt qd̄ eſt alteratū,duo eſt ꝯſiderare.ſ. paſſionē ſm quam ſit alteratio:

ſubiectū i quo eſt paſſio. Eſt ergo queſtio: vtrū hmōi cōparationē oporteat accipere ſm idētitatē paſſiōis. an ſʒ idētitatem ſubiecti in quo eſt paſſio? ¶ Secundo ibi.

Argy. ¶ Atqȝ hic qdē eādē ſanitatē eē q̄ neqȝ magis/ neqȝ min⁹: ſʒ ſilr̄ icſſ ſumē lʒ. Sʒ ſi affect⁹ ali⁹ ſit/ vt ſi hoc dealbeť/ illud ſaneť/ his nihil ē idē: vel ęq̄le/ vel ſile vt hęc alteratiōis ſpēs faciūt: nec vna ē alteratio/ ſicut nec ibi latio. Quaꝛ ſumēdū ē/ quot alterationis/ ⁊ quot itēʒ latiōis ſpēs ſūt. Si igiť ea q̄ moueť/ ſpē differūt: quoꝝ mot⁹ p ſe ſūt: ⁊ ñ p accñs: ⁊ motus ſane ſpē differēt. ſi genere/ genere: ſi nūero/ nūero.

¶ Hic igitur ꝙ ſanitas eadē ſit eſt accipe/ aut neqȝ magis neqȝ minus: ſʒ ſilr̄ exiſtit. Si aūt altera paſſio ſit qua altereť qḋ fit albuʒ/ ⁊ qḋ ſaneť/ his nihil idē/ neqȝ ęquale/ neqȝ ſile. aut iam hęc ſpēs faciūt alteratiōis/ ⁊ nō ē vna/ ſicut neqȝ loci mutatio. Quare ꝯſiderandum/ quot ſint ſpēs alteratiōis/ ⁊ quot loci mutationis. Si igitur quę mouentur: ſpecie differunt: quorum ſunt motus ſm ipſa/ ⁊ non ſm accidens/ ⁊ motus ſpecie differunt. ſi vero genere: genere. ſi autem numero: numero.

¶ Soluit q̄ōnez q̄ſtū ad vnā ptē: ⁊ dicit ꝙ in alteratiōe ex parte paſſionis, duplex idētitas attēdi debet ad h̄ ꝙ ſit ęq̄ velox alteratio. Prio quidē, ꝙ ſit eadē qualitas ſm ſpēm: puta vt accipiať eadem ſanitas vt oculi: aut alicui⁹ hmōi. Scōʒ eſt, ꝙ vt eadē q̄litas accepta, ſimiliter inſit, neqȝ magis, neqȝ min⁹. Sed ſi paſſio]. i. paſſibilis q̄litas eſt altera ſm ſpēm: puta ſi vnū alteratum fiat album: ⁊ aliud ſaneť: in his duab⁹ paſſionibus nihil eſt idē: neqȝ ęq̄le: neqȝ ſile. Vñ ſm diuerſitatē harū paſſionū fiunt diuerſę ſpēs alterationis: ⁊ nō eſt vna alteratio. Sicut ēt ſupra dictū ē, ꝙ motus rect⁹ ⁊ circularis, nō ſūt vna loci mutatio. Et ideo ad cōparandū tā loci mutationes: q̄ȝ alteratiōes ꝯſiderandū eſt quot ſint ſpecies alteratiōis vel loci mutatiōis. vtrū. ſ. eędē vel plures. Et hoc qdē poteſt ꝯſiderari ex reb⁹ i qb⁹ eſt mot⁹. q: ſi illa quę mouētur]. i. ſm quę eſt mot⁹ p ſe ⁊ nō ſm accidēs differūt ſpecie: ⁊ mot⁹ ſpecie differūt. Si vero differunt genere: ⁊ motus. Si nūero: ⁊ motus differunt numero: vt in quinto dictum eſt. ¶ Tertio ibi

¶ At ſi alteratiōes ſint ęq̄ celeres/ vtrū ad affectū ſi ſit idē/ vel ſilis/ an ad id qḋ altereť reſpicē oporteat: veluti ſi hui⁹ qdē tātū/ hui⁹ āt tātū/ ſit dealbatū. an ad vtrūqȝ? At eadē ē aut alia: ſi idē aut ali⁹ ſit affectus: ęq̄lis v̄o aut ię̄q̄lis: ſi ęq̄le aut inęquale ſit illḋ.

Argy.

T.c.33. ¶ Si igiť vtrū oporteat ad paſſionez reſpicere: ſi eadez ſit: aut ſiles. aut ęq̄liter veloces alteratiōes/ aut in id/ qḋ altereť/ vt ſi huius qdem hoc albatum ſit: huius autem tantū: aut in vtraqȝ. Et eadem quidē aut alia paſſione/ ſm ꝙ eadem. ęqualis autem aut inęqualis/ ſm ꝙ illa inęqualis?

¶ Determinata vna parte q̄ōnis: quā mouerat q̄rit de alia. Et eſt q̄ō. vtrū ad h̄ ꝙ iudiceť alteratiōes eſſe ſimiles, vel ęq̄ veloces, oporteat reſpicere ſolū ad paſſionē ſi ſit eadē. aut etiā oporteat reſpicere ad ſubm qḋ alteratur. ita. ſ. ꝙ ſi huius corpis tāta pars ſit albata in h̄ tpe. ⁊ alterius corporis ęq̄lis pars ſit albata in eodē vel q̄uali tpe: dicať alteratio ęq̄ velox? Et ſoluit, ꝙ oportet ad vtrūqȝ reſpicere ad paſſionē. ſ. ⁊ ſubm. Diuerſimode tñ q: iudicam⁹ alterationē eſſe eadē vel aliā ex parte paſſionis, ſʒ ꝙ eſt eadē vel alia. Sed iudicam⁹ alterationē ęq̄lē vel ię̄q̄lē, ſm ꝙ pars ſubiecti alterati eſt ęqualis vel inęqualis. Si eni hui⁹ corporis albeť magna pars: alteri⁹ aūt parua: erit qdē alteratio eadē ſpecie, ſed non ęqualis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In gñatiōe etiā ⁊ corruptiōe idē cōſiderāduʒ eſt. quoniā nō eſt ęquę celeris atqȝ celerior gñatio. an ęque celeris eſt: ſi ię̄q̄li tpe generet idē ac idiuiduū/ vt hō: ſʒ nō aial/ celerior āt ſi inęq̄li diuerſū. Nō. n. hēm⁹ q̄ nā ſint ea duo/ i qb⁹ ē ipa diuerſitas. quemadmodū habem⁹ ea in quibus eſt diſſimilitudo. Argy.

¶ Et in generatiōe aūt ⁊ corruptiōe idē ꝯſiderāduʒ eſt: qūo ęque velox gñatio eſt: ſi inęquali tpe idem indiuiſibile: vt homo/ ſed nō aial. Velocior aūt eſt/ ſi in ęquali tpe alterū eſt. Nō eniʒ habemus aliqua duo in quibus alteritas/ ſicut diſſimilitudo. T.c.34

¶ Oñdit q̄ūo debeat fieri cōparatio i gñatiōe ⁊ corruptiōe. Et p̄ ſʒ opinionē ꝓpriā. 2° ſʒ opi. Plato. ibi [Et ſi nūer⁹ ſuba.] Dicit ḡ p̄. ꝙ i gñatione ⁊ corruptiōe ad h̄ ꝙ gñatio dicať ęque velox, ꝯſiderādū eſt ſi i ęq̄li tpe ſit idē qḋ gñať ⁊ indiuiſibile ſm ſpēm. Puta ſi i vtraqȝ gñatiōe gñeť hō, in ęq̄li tpe: ē ęq̄ velox gñatio: ſʒ ſi ē ęq̄ velox gñatio ex h̄ ſolo ꝙ i ęq̄li tpe gñať aial: q: q̄dā aialia pp ſui pfectionē idigēt maiori tpe ad gñationē. Sed velocior dr̄ eē gñatio ſi in ęq̄li tpe gñeť alteꝝ: puta ſi tāto tpe i q̄ ex vna pte generať canis: ex alia pte equ⁹ gñeť: eſſet ęq̄ velocior gñatio. Et q: in alteratiōe ex pte paſſiōis dixerat duo ꝯſiderāda. ſ. ſi eſt eadē ſanitas: ⁊ iterū ſi ſilr̄ exiſtit: ⁊ neqȝ magis neqȝ min⁹: hic aūt i gñatiōe vnū tm̄ dixit ꝯſiderādū. ſ. ſi ſit idē qḋ gñatur hui⁹ mōi cāmaſſignat dicēs [Nō. n. hēm⁹ aliq̄ duo: in qb⁹ alteritas ſic diſſimitudo.] q̄ſi dicat. iō in gñatiōe h̄ ſolū ꝯſiderādū: vtrū ſit idē qḋ gñať: q: in gñatione nō hēm⁹ aliquid qḋ poſſit variari p duo ſʒ q̄ attēdať aliq̄ alteritas: ſic in alteratiōe accidit diſſimilitudo, p h̄ ꝙ vna ⁊ eadē qualitas variať ſm magis ⁊ minus. Subſtātia. n. cuius eſt generatio, nō recipit magis ⁊ minus. ¶ Secundo ibi. infra

¶ Quod ſi ſubſtātia numerus eſt/ plus erit ⁊ minus numeri ſpeciei eiuſdeʒ. Sed ipſum cōe noie caret: atqȝ vtrūqȝ quale eſt. in qualitate quidem plus affectus aut excedēs magis/ in quātitate autem maius. Argy.

¶ Et ſi ē nūerus ſuba/ maior ⁊ minor nūerus ſimilis ſpēi. Sed ęquocuʒ eſt qḋ cōe: ⁊ vtrūqȝ ſicut q̄ plus paſſio aūt excellens magis: q̄ȝtum aūt maius.

¶ Agit de cōparatiōe gñatiōis ſʒ opinionē Platōis, q ponebat nūerū eē ſubam rei, pp hoc ꝙ vnū qḋ eſt pn^m nūeri, putabat eſſe idē cū vno qḋ ꝯuertiť cū ēte, ⁊ rei ſubaʒ ſignificat. Ipſuʒ aūt qḋ ē vnū, eſt oino vni⁹ nāę ⁊ ſpēi. Si ḡ numer⁹ q nihil eſt aliud q̄ȝ aggregatio vnitatū, ſit ſuba rei ſ̄ ſʒ Platōicos: ſequiť ꝙ diceť qdē maior ⁊ minor nūerus, ſm diuerſaʒ ſpēm q̄titatis: ſed tñ q̄ȝtū ad ſubaʒ erit ſilis ſpēi. Et inde eſt ꝙ Plato poſuit ſpēm, vnū: ꝯria v̄o p q̄ diuerſificātur res: magnū ⁊ paruū q̄ ſunt ex parte mãę. Et ſic ſequeť, ꝙ ſicut vna ⁊ eadē ſanitas hʒ duo inquātū recipit magis ⁊ min⁹: ſic ēt ⁊ ſuba q̄ eſt nūerus cū ſit vni⁹ ſpēi ex pte vnitatis habebit aliq̄ duo, iquātū ē maior ⁊ minor nūerus. Sed in ſuba nō eſt cōmune nomē poſitū qḋ ſignificet vtrūqȝ. i. diuerſitatē q̄ accidit ex maioritate ⁊ minoritate nūeri ſicut in paſſionib⁹ cū paſſio pl⁹ ineſt aut q̄liter cūqȝ eſt excellēs dicit magis: vt puta magis albū: vel magis ſanū. In quātitate aūt cū fuerit excellēs: dr̄ maius vel minus corpus: aut maior ſupficies. Sic aūt nō habem⁹ nomen poſitū quo cōiter ſignificeť excellētia ſubę quę eſt ex maioritate numeri ſm Platonicos. Lectio. ix.

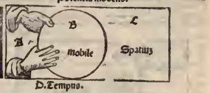
Argu. ¶ Cũ aũt oẽ qḋ mouet ⁊ aliqd ſemp moueat: ⁊ i ali
quo/⁊ vſqȝ ad aliqḋ (atqȝ in aliquo dico/q: in tpe.
vſqȝ ad aliqd/q: per quãtitatẽ aliquã mouet. ſem-
per enim ſimul mouet ac mouit. quare quãtitas q̃-
dam erit/per quam eſt motum/ atqȝ in quanto.)
T.c.35 Q Uoniã aũt mouẽs/mouet ſemper aliqd/
⁊ in aliquo/⁊ vſqȝ ad aliquid. (dico aũt
in aliquo q: in tẽpoꝛe. vſqȝ autẽ ad ali-
quid: q: ad quantam aliquam longitudi
nem/ſemper eniȝ ſimul mouet ⁊ mouit: quare quã-
tum aliquid erit/quod motum eſt: ⁊ in quanto.)

Poſtq̃ Phs oñdit φ mot⁹ ſint cõparabiles adiuicẽ
h docet quõ cõparẽt̃. Et p̃ i motu locali. 2°
T.39. i alijs motib⁹. ibi[Si igit̃ i alteratiõe.] Circa p^m ooo fac.
Prĩo ponit ea ſm q̃ opȝ cõparari mot⁹ locales adiuicẽ. 2°
nfra. accipit regulas cõparatiõis ſȝ pdicta. ibi[Sit igit̃ a. qḋ ẽ
mouẽs.] Dic̃ g̃ p̃ φ mouẽs localit̃ ſp mouet aliqḋ mobi
le. Et itez i aliq̃ tpe: ⁊ vſqȝ ad aliq̃ q̃titatẽ ſpatij, p aliquã
T.52. ptẽ tpis. Qḋ iã opȝ eẽ. q: (ſic̃ i. 6. pbatũ ẽ) ſp ſit̃ aliqd mo-
uet ⁊ mouit. Probatũ ẽ. n. ibi φ oẽ qḋ mouet̃ iã ẽ motũ p
aliquã ptẽ ſpatij: ⁊ p aliquã ptẽ tpis. Uñ ſeq̃t̃, φ ⁊ illḋ qḋ
mouet̃ ẽ aliqḋ q̃ztũ ⁊ diuiſibile: ⁊ ẽt illḋ p qḋ mouet̃: ⁊ tpſ
in q̃ mouet̃. Mouẽs aũt nõ oẽ eſt quãtũ: vt in. 8. pbabit̃.
Sȝ tñ manifeſtũ eſt aliqḋ quantũ, eſſe mouẽs. Et de h mo
uente hic pponit regulas cõparationis. ¶ Scḋo ibi.

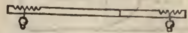
Argu. ¶ Hęc (igĩ) cũ ita ſint: ſi. a. qdẽ ſit id qḋ mouet. b. vo
id qḋ mouet̃/⁊. c. ſit lõgitudo p quã/⁊. d. tpſ in q̃ ẽ
motũ. In tpe nimirũ ęquali/potentia ęq̃lis. a. dimi
diũ ipſi⁹. b. p duplũ mouebit ipſius. c. p ipm aũt. c.
in dimidio tpis. d. Sic enim erit rõnis ſimilitudo.
¶ Si igitur. a. qḋ eſt mouens. b. autem qḋ mouetur
quãtacũqȝ autẽ longitudo mota. c. in quãtocunqȝ
eſt in tpe/in quo eſt. d. In ęquali igitur tẽpoꝛe/ęqua
lis potẽtia ei in quo eſt. a. medietatem ipſius. b. du-
plicem ipſius. c. tranſibit ipſum autem. c. in medie-
tate ipſius. d. ſic enim erit analogia.

¶ Ponit regulas cõparatiõis. Et p̃ ſȝ diuiſionẽ mobilis. 2°
T.36. qñ mouẽs diuidit̃. ibi[Et ſi eadẽ po⁹ ⁊c̃.] Dic̃ g̃ p̃. acci-
piat̃ aliqḋ mouẽs qḋ ſit. a. ⁊ aliqḋ mobile qḋ ſit. b. ⁊ lõgitu
do ſpatij ptrãſiti q̃ ſit. c. ⁊ tpſ in q̃. a. mouet. b. p. c. ſit. d.
Si g̃ accipiat̃ aliq̃ alia po⁹ mouẽs ęq̃lis potẽtię ipſi. a. ſe-
quet̃ φ illa potẽtia mouebit medietatẽ mobilis qḋ eſt. b.
in eodẽ tpe p lõgitudinẽ q̃ ſit dupla q̃ȝ. c. ſȝ medietatẽ mo
bilis mouebit p totã lõgitudinẽ. c. i medietate tpis, qḋ eſt
d. Ex his igit̃ vbis Phi duę regulę gñales accipi pñt: q̃rũ
p⁹ eſt, φ aliq̃ po⁹ mouet aliqḋ mobile p aliqḋ ſpatiũ, i aliq̃
tpe: medietatẽ illi⁹ mobilis p duplũ ſpatiũ mouebit: vel
ęq̃lis potẽtia in eodẽ tpe: vel eadẽ in alio ęq̃li. Alia regula
ẽ φ medietatẽ mobilis mouebit p idẽ ſpatiũ: ęq̃lis po⁹ in
medietate tpis. Et hoꝝ rõ eſt: q: ſic ꝯſeruabitur[eadẽ ana
logia]. i. eadẽ pportio. Manifeſtum eſt eni, φ velocitas
mot⁹ ẽ ex victoꝛia potẽtię mouẽtis ſup mobile. Quãto ãt
mobile fuerit min⁹ tãto po⁹ mouẽtis magis excedit ipȝ.
Uñ veloci⁹ mouebit. Uelocitas aũt mot⁹, diminuit tpſ ⁊
auget lõgitudinẽ ſpatij: q: veloci⁹ eſt qḋ in ęq̃li tpe ptrãſit
maioꝛẽ magnitudinẽ: ⁊ ęq̃lẽ magnitudinẽ in minoꝛi tpe
T.11. (vt in. 6. pbatũ eſt) g̃ ſȝ pportionem q̃ ſubtrahit̃ a mobi
li, opȝ ſubtrahi de tpe. vel addi ad lõgitudinẽ ſpatij dum-
modo mouens ſit idẽ vel ęquale. ¶ Deinde cum dicit.
¶ Demõſtratio oſtẽdẽs φ ſi aliq̃ potẽtia mouet aliqḋ mo-
bile, p aliqḋ ſpatiũ in aliq̃ tpe: medietatem illius mobilis
mouebit eadẽ, vel ęqualis potentia per duplũ ſpatium in
eodem tpe: vel p idẽ ſpatium: in medietate tempoꝛis.

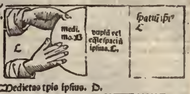
Potentia mouens.

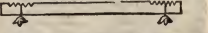
D. Tempus.

po⁹ eq̃-
lis po⁹.
A.

Medietas tpis ipſius. D.

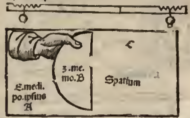

¶ Et ſi potẽtia eadẽ/hoc i tpe p tñ ſpatiũ moueat/p: Argu.
ipſi⁹ ẽt dimidiũ idẽ i dimidio ſane mouebit. Et di-
midiũ potẽtię/dimidiũ p ęq̃le ſpatiũ in tpe mouebit
ęquali. ipſi⁹. n. potẽtię. a. ſit dimidiũ. f. ⁊ ipſius. b. ſit
dimidiũ. g. Uires igit̃ ad põdera ſimiliter ſeſe ha-
bẽt. vt pȝ. Quare p ęquale/in tpe mouebit ęquali.
¶ Et ſi eadem potẽtia idem in hoc tantundem mo- T.c.36
uet/⁊ medietatẽ in medietate mouebit. Et media
virtus/medium mouebit in ęquali tẽpoꝛe. Ut ipſi⁹
a. potentię/ſit ⁊ medietas quę eſt ipſum. e. ⁊ ipſius
b. ȝ. ſit mediũ. Similiter igitur ſe habent ⁊ ſm ana
logiam/virtus ad graue. Quare ęquale/⁊ in ęquali
tempoꝛe mouebit.

¶ Docet cõparare motus ex parte mouẽtis. Et pꝛimo ſm T.38.
diuiſionẽ mouẽtis. Scḋo ſȝ oppoſitã ꝯgregationẽ. ibi[Si T.37.
vo duo ⁊ vtrũqȝ ⁊c̃.] Circa pmũ tria facit. Prĩo ponit cõ 3°.37
parationẽ verã. Scḋo remouet cõparatiões falſas. ibi[Et
ſi. e. ipm. ȝ.] Tertio ex h ſoluit rõnem Zenonis. ibi[Pro
pter hoc Zenonis rõ ⁊c̃. [Dicit ergo p°. φ ſi aliqua potẽ-
tia idẽ mobile mouet in eodẽ tpe, per tantũ ſpatium: ipſa-
met mouet medietatẽ mobilis, i medietate tẽpoꝛis, p idẽ
ſpatiũ: vel in eodẽ tpe mouet mediũ mobilis, p duplũ ſpa
tiũ: ſicut ⁊ de ęq̃li potẽtia dcm̃ eſt. Et vlteri⁹ ſi diuidat̃: po-
tẽtia: media potẽtia mouebit medietatẽ mobilis p idẽ
ſpatiũ in ęquali tpe. Sed h intelligẽdũ eſt, qñ potẽtia ẽ ta
lis, φ p diuiſionẽ nõ corrumpit̃. Loqtur eni ſȝ ꝯſideratio
nẽ cõem non dũ applicãdo ad aliquã ſpãlem nãm: ſicut ⁊ i
oibus q̃ pmiſit. Et ponit exẽplũ. Si. n. accipiat̃ medietas
huius potẽtię q̃ eſt. a. ⁊ dicatur. e. ⁊ accipiatur medietas
mobilis qḋ eſt. b. ⁊ dicat̃. ȝ. ſicut. a. mouebat. b. p. c. in tpe
d. ita e. mouebit. ȝ. per idẽ ſpatiũ in ęq̃li tpe: q: ⁊ hic etiã
ſeruat̃ eadẽ pportio virtutis motiuę ad coꝛpus põdero-
ſum qḋ mouet̃. Unde ſequitur φ in ęquali tpe ſiat motus
per ęquale ſpatium, ſicut dictum eſt. ¶ Scḋo ibi.

¶Demõſtratio oñdẽs, ꝙ ſi aliquis potẽtia mouet aliquod mobile, ꝑ aliqđ ſpatiũ i aliquo tpe: dimidiata potẽtia me dietatem mobilis mouebit, ꝑ idẽ ſpatiũ in eodẽ tẽpore.

D.Tempus.

Argũ. ¶At ſi.f.moueat ipſum.g.in tpe.d.per longitudinẽ c.non neceſſario fit/vt.f.in ęquali tempore duplum ipſius g.moueat per dimidium ſpatij c.

T.c.37 ¶Et ſi e.ipſum ȝ.mouet/in ipſo d.ſm e/ non neceſſarium eſt in ęquali tempore e.duplum ipſo ȝ. mouere/ſm medietatem ipſius e.

¶Excludit duas falſas cõparationes: quarũ pᵃ ẽ: ꝙ addat ad mobile, ⁊ ñ addat ad potẽtiã mouẽtẽ. Unũ dicit, ꝙ ſi.e.qđ ẽ medietas motiuę potẽtię, moueat.ȝ.qđ ẽ medietas mobilis, tpe.d.ſꝫ ſpatiũ.c.nõ ẽ neceſſariũ ꝙ ipſa potẽtia dimidiata, q̃ ẽ e.moueat mobile qđ ſit i duplo maiꝰ q̃ȝ ȝ.i ęq̃li tpe ſꝫ medietatẽ ſpatij qđ ẽ.c.q: poterit eẽ ꝙ dimidia potẽtia duplũ mobile, nullo mõ moueꝛ poterit. Sꝫ ſi poſſet mouere teneret hęc cõparatio. 2ᵃ falſa ꝯparatio ẽ, qñ diuiditur mouẽs: ⁊ nõ diuidiꝛ mobile. Et hac excludit ibi.

Argũ. ¶Si igiꝛ a.ꝑ c.ſpatiũ totum in d.tpe b. mouebit dimidiũ ipſius a.qđ eſt.f.nõ mouebit b.totũ in d.tpe: aut in ciꝰ aliqua pte ꝑ aliquã c.ſpatij ptẽ: quę rõneȝ eãdẽ ad totũ habebit c.quã f.ps vel q̃ſ alia ad totã a.potẽtiã hꝫ. Diuino.n.ſi forte fuerit/nullã ptẽ mouebit. Nõ eni ſi totę vires ꝗppiã ꝑ tantũ mouerũt ſpatiũ/dimidiũ ipſaꝝ ꝑ q̃ȝtũuis ſpatij quouis i tpe idẽ mouebit. Nã vnus eã trahet ꝑfecto nauiȝ quã cẽtũ traxere: ſi vires eoꝝ tã in ipſoꝝ numeruȝ: q̃ȝ in ſpatij diuidanꝛ partes: ꝙ nauiȝ oẽs ſimul traxere.

¶Si vo a.b.mouebit in ipſo d.quãtũ eſt ipm c.medietas ipſius a.quę eſt in quo eſt e./ipm b.nõ mouebit in tpe in quo eſt d.neq̃ȝ in aliquo ipſius d.ꝑ aliquaȝ partẽ quę eſt ipſius c. ſm qđ eſt analogia ad totũ e.ſicut eſt a.ad e.Diuino eniȝ ſi ꝯtingit/non mouebit aliquid. Si eni tota virtus totũ mouit/medietas non mouebit: neq̃ȝ quantam/neq̃ȝ in quocũq̃ȝ. Unus enim moueret nauem.ſi nauem trahentium deciditur potentia in numerum ⁊ longitudinem: quam omnes mouerunt.

¶Dicẽs ꝙ ſi poᵃ mouẽs q̃ ẽ.a, moueat mobile qđ ẽ.b.in tpe d.p ſpatiũ qđ ẽ.c.nõ opꝫ ꝙ medietas mouentis moueat totum mobile qđ eſt.b.in tempore.d.neq̃ȝ ẽt ꝑ q̃ȝcunq̃ȝ ptem ſpatij.c.cuius ptis ſit ꝓportio ad totũ ſpatiũ.c. ſic ecõuerſo erat qñ cõparabamꝰ a.ad.ȝ.]i. totã potentiam motiuã ad ptem mobilis. Illa.n.erat cõueniẽs cõparatio: ſed h nõ: q: pt ꝯtingẽ, ꝙ medietas mouẽtis, nõ mouebit totũ mobile ꝑ aliquod ſpatiũ. Si.n.aliq̃ tota vtus mouet totũ mobile, neq̃ȝ ꝑ qđcũq̃ȝ ſpatiũ, neq̃ȝ i q̃cũq̃ȝ tpe: q: ſeq̃ret ꝙ ſolꝰ vnꝰ hõ poſſet mouere nauẽ ꝑ aliqđ ſpatiũ: ſi poᵃ trahẽtiũ diuidaꝛ ſm numerũ trahẽtiũ ⁊ ſꝫ lõgitudinẽ ſpatij: per qđ oẽs ſimul trahunt nauem. ¶Deinde cũ dicit.

¶Quapp Zenõis rõ ñ ẽ vera: q̃ ꝯcludit/quãuis ptẽ milij facere ſonũ. Nihil eni ꝓhibet vt nullo i tpe eũ moueat aerẽ q̃ totꝰ modiꝰ mouit cũ cecidiſſet. Neq̃ȝ pars ſi ꝑ ſe fuerit/id mouebit/qđ vna cũ toto mouere põt: neq̃ȝ eſt eniȝ pars vlla: niſi potẽtia in toto. Argũ.

¶Propter hoc Zenonis ratio nõ eſt vera/ ꝙ ſonet milij quęlibet pars. Nihil eniȝ ꝓhibet nõ mouere aerem/in nullo tẽpore tantum quantũ moueret cadens totus modius. Neq̃ȝ itaq̃ȝ tãta pars/tantum quãtum mouebit cum toto/ſi ſit per ſe/hoc mouet neq̃ȝ enim vlla eſt.ſed potentia in toto.

¶Secõ ꝑmiſſa ſoluit rõnẽ. Zenonis q volebat ꝓbare, ꝙ qđlibet granũ milij faciat aliquẽ ſonũ ꝓiectũ in terra: q: totꝰ modius milij, qñ in terrã effundiꝛ, facit aliquẽ ſonũ. Sed Ariſt.dicit ꝙ hęc Zenonis rõ nõ ẽ vera.ſ. ꝙ [q̃libet ps milij ſonet]id eſt quodlibet granũ milij ſonũ faciat, cũ cadat in terrã: q: nihil ꝓhibet dicere, ꝙ granũ milij i nullo tpe mouet aerẽ i tãtũ vt faciat ſonũ: quẽ aerẽ mouet ad ſonũ faciẽdũ totꝰ modiꝰ cadẽs. Et ex h poſſumꝰ ꝯcludere, ꝙ nõ ẽ neceſſariũ ꝙ ſi aliq̃ q̃ȝtacũq̃ȝ ps exiſtẽs i toto mouet: ꝙ ſeparati ꝑ ſe exiſtẽs mouere poſſit: q: ps i toto nõ ẽ in actu ſꝫ i potentia maxie in ꝯtinuis. Sic.n.aliq̃s eſt ens ſicut ⁊ vnũ. Unũ aũt ẽ qđ eſt in ſe idiuiſuȝ, ⁊ ab alijs diuiſum: ps aũt ꝓut eſt in toto, nõ eſt diuiſa in actu: ſꝫ in potẽtia tm̃ Unũ nõ eſt actu ens, neq̃ȝ vna: ſꝫ in potẽtia tm̃: ⁊ propter hoc nõ agit pars, ſed totũ. ¶Deinde cum dicit.

¶Si vo duo quędã ſeorſuȝ ꝑ tãtuȝ ſpatiũ/tãto i tpe duo ſeorſuȝ põdera mouẽt/⁊ cõpoſita ꝑ longitudinẽ ęqualẽ ęqualiue in tẽpore cõpoſitũ ex põderibꝰ vtriſq̃ȝ mouebunt.eſt enim in eis eadem ratio. Argũ.

¶Si vo duo/⁊ vtrunq̃ȝ: hoꝝ autem vtrunq̃ȝ mouet tantum in tanto: ⁊ compoſitę potentię compoſituȝ ex grauibus/ęquali mouebunt longitudine, ⁊ in ęq̃li tempore analogum nanq̃ȝ eſt. T.c.38

¶Ponit cõparationẽ ſm ꝯgregationẽ mouẽtiũ: ⁊ dicit ꝙ ſi ſint duo, ⁊ vtrũq̃ȝ eoꝝ moueat: quoꝝ vtrũq̃ȝ ꝑ ſe moueat tãtũ mobile in tãto tpe per tãtum ſpatiũ: qñ ꝯiũguntꝛ iſtę duę potẽtię mouẽtiũ: mouebũt illud qđ eſt ꝯiũctũ ex põderibus motis ꝑ ęq̃le ſpatiũ, in ęquali tempore: q: in hoc ẽt ſeruatur eadem analogia. ¶Deinde cum dicit.

¶Sunt ne igiꝛ eadeȝ ⁊ in alteratiõe atq̃ȝ accretiõe? Eſt.n.aliq̃d id qđ auget: ⁊ id ẽt qđ augeꝛ: atq̃ȝ in tẽpore tãto ⁊ tãtuȝ/aliud auget/aliud augetur. Et id qđ alterat: ⁊ qđ alteraꝛ/ſimiliter eſt ⁊ aliq̃d/⁊ quãtũ inteſione remiſſioneue/eſt alteratũ: ⁊ i tpe tãto. Argũ.

¶Nuȝ igiꝛ ſic ẽ i alteratõe ⁊ i augmẽto? aliq̃d q̃dẽ eniȝ eſt augẽs: aliq̃d aũt ⁊ id qđ augeꝛ: in quãto aũt tẽpore/⁊ quãtũ/aliud q̃deȝ auget aliud aũt augeꝛ. Et alterãs/⁊ qđ alteratur/ſiliꝛ ⁊ aliq̃d ⁊ quãtũ ſm maius ⁊ minus alterata ſunt/⁊ in quanto tpe.

¶Põit eaſdẽ cõparatiõis rõ̃nes i alijs motibꝰ ⁊ ĩcc h tria fac. Prĩo oñdit diſſibilitatẽ eoꝝ ſꝫ q̃ attẽdũꝛ cõpatiões motuũ 2° põit cõpatiões vas.ibi[In duplo duplũ ⁊c.] 3° remouet cõpatiões falſas.ibi[Sic ãt alterãs.]Dic̃ ꝙ ꝑ q̃ȝtũ ad augᵐ ꝙ ſũt tria.ſ.augẽs ⁊ id qđ augeꝛ: ⁊ tpᵃ: ⁊ h tria hñt aliq̃ȝ q̃ȝtitatẽ ſꝫ quã augẽs auget, ⁊ auctũ augeꝛ. ⁊ h ẽt 4ᵃʳ 2°.39 3°.39

eſt accipere in alteratione. ſ. alterans, ⁊ qḋ alterat̃ ⁊ quã/ titas paſſiõis ſm quã fit alteratio, q̃ ineſt ſm magis ⁊ mi/ nus: ⁊ iterũ q̃ʒtitas tpis in quo fit alteratio: ſicut ⁊ hec qua tuor in motu locali inueniebantur. ℂ Secundo ibi.

Argu. ℂ In duplo duplum/ ⁊ duplum in duplo. Dimidiũ autem in dimidio temporis. aut in dimidio dimi/ dium/ aut in ęquali duplum.

ℂ In duplo duplũ/ ⁊ duplũ in duplo. Mediũ aũt in medio tpe/ aut in medio mediũ/ aut in ęq̃li duplum. ℂ Ponit comparationes veras: ⁊ dicit q̃ ſi aliqua poten tia ſm hos motus moueat tm̃ in tanto tpe: in duplo tpe mouebit duplũ: ⁊ ſi moueat duplũ, h̃ erit in duplo tpe. Et ſilr mouebit eadẽ potẽtia medium i medio tpe: aut ſi mo/ ueat i medio tpe, erit dimidiũ qḋ eſt motũ: aut ſi ſit dupla potẽtia, i ęquali tpe mouebit duplũ. ℂ Tertio ibi.

Argu. ℂ Si vero id qḋ alterat: aut auget: tm̃ in tãto auget: aut alterat/ nõ neceſſe ẽ/ ⁊ dimidiũ i dimidio: ⁊ i di midio dimidiũ alterare/ vel augẽ. Sʒ nihil (ſi forte fuerit) alterabit vl' augebit/ queadmodũ ⁊ i pondẽ.

ℂ Si aũt alterans aut augens/ tantum in tanto tem pore/ auget/ aut alteret: non neceſſe eſt/ ⁊ medium/ in medio/ ⁊ in medio medium. Sed ſi cõtigerit/ nihil augmentabit aut alterabit/ ſicut ⁊ in graui.

ℂ Excludit falſam cõparationẽ, ⁊ dicit q̃ ſi aliq̃ potentia moueat i motu alterationis ⁊ augmenti tm̃ in tanto tpe: non neceſſe eſt q̃ medietas potentię moueat medietatem in eodem tpe: aut in medio tpe tantũdem: ſed forte cõtin/ git q̃ nihil augmentabit vel alterabit [ſicut ⁊ in graui] id eſt ſicut dictum eſt, q̃ dimidiata potentia nõ põt mouere totum põdus: neq̃ per totum ſpatiũ: neq̃ per aliquã ei⁹ partẽ. Eſt enim intelligẽdũ, q̃ hoc quod dicit [In medio mediũ: aut in ęquali duplũ] ly duplũ ⁊ mediũ (quod in ac cuſatiuo ponit̃) non accipit̃ pro dimidio vel duplo ipſius mobilis: ſʒ p dimidio ⁊ duplo ex parte rei in qua ẽ. [mo tus] .i. qualitatis aut q̃ʒtitatis: q̃ ita ſe hñt in iſtis duo/ bus motib⁹: ſicut lõgitudo ſpatij in motu locali. Alioqn nõ ſilr eẽt in his motib⁹, ⁊ in motu locali. In motu. n. lo/ cali dictũ ẽ, q̃ ſi tãta potẽtia mouet tm̃ mobile: medietas mouebit medietatẽ mobilis. Hic aũt dr̃, q̃ medietas for te nihil mouebit. Sʒ itelligẽdũ ẽ de toto mobili integro: q̃ virtus motiua dimidiata, nõ mouebit ipm neq̃ p tantã q̃ʒtitatẽ: aut qualitatem: neq̃ p eius medium. Lec. j.

ℂ Ariſtotelis ſtagiritę de phyſico auditu: Textus libri Octaui.

Argu. FActus ne aliqñ eſt motus/ anteaq̃ñ non erat/ rurſuſq̃ adeo corrũpit̃/ vt nihil peni tus moueat/ an neq̃ fact⁹ eſt/ neq̃ corrũ/ pit̃ ſed ſemp erat ⁊ ſemp erit? Atq̃ hoc hiſce q̃ ſunt imortale ac inceſſabile ineſt: quaſi ſit vi ta quędam his vniuerſis/ quę natura conſtant.

T. c. 1. UTrum aũt factus ſit aliqñ motus/ cũ nõ eſſet prius: ⁊ corrũpit̃ iterũ: ſic q̃ moueri nihil ſit: aut neq̃ factus eſt/ neq̃ corrũpit̃/ ſed erat ſemp ⁊ erit? Et hoc imortale: ⁊ ſine q̃ete exiſtit i his q̃ ſunt: vt vita q̃dã ens nã oibus ſubſiſtẽtibus:

ℂ Diui Thomę Aquinatis in Octauum librũ Phyſicorũ dilucidiſſima Expoſitio, ſequitur.

POſtquã Phs in p̃cedẽti libro oñdit, q̃ neceẽ eſt ponere p̃ᵐ mobile: ⁊ p̃ᵐ motũ: ⁊ p̃mũ motorẽ. In h̃ libro itẽdit in/ quirere q̃lis ſit p̃mus motor: ⁊ p̃mus mot⁹: ⁊ p̃ᵐ mobile. Et diuidit̃ i ptes duas. In p̃ma p̃mittit q̃dã qḋ eſt neceſſariũ ad ſequẽtẽ iueſtigationẽ. ſ. motũ eẽ ſempiternũ. In ſcḋa p̃cedit ad iueſtigationẽ p̃po ſiti: ibi [Principiũ aũt ↄſiderationis ⁊c̃.] Circa p̃mum tria T. 21. facit. Prio mouet dubitationẽ. Scḋo oñdit veritatẽ ſm ſuã opionẽ: ibi [Incipiem⁹ aũt p̃ᵐ ⁊c̃.] Tertio ſoluit ea q̃ T. 4. i ↄ̃riũ obijci pñt. ibi [Cõtraria aũt his ⁊c̃.] Circa p̃ᵐ tria 2ª t. 16 facit. Prio p̃ponit dubitationẽ. Scḋo ponit opiones ad vtrãq̃ p̃tẽ: ibi [Sed quãti q̃dẽ.] Tertio oñdit vtilitatem 3ª p̃ni. hui⁹ ↄſiderationis: ibi [Cõſiderãdũ igit̃ de h̃ ⁊c̃.] Circa p̃ᵐ T. 3. duo facit. Prio p̃ponit dubitationẽ de q̃ inueſtigare iten dit. Scḋo r̃ñdet tacitę q̃õni: ibi [Eſſe q̃dẽ igit̃ ⁊c̃.] Circa infra p̃ᵐ ſciẽdũ eſt, q̃ Auerrois dicit, q̃ Ariſtoteles in h̃ capl'o nõ intẽdit inq̃rere in vli de motu, vtrũ ſit ſempiternus: ſʒ de p̃° motu. Sed ſiq̃s ↄſideret, ⁊ verba, ⁊ p̃ceſſum Phi, h̃ ẽ oino falſum. Uerba. n. Phi, vlr de motu loquunt̃: q̃ dic̃ [Utrũ factus ſit aliqñ motus: cũ nõ eẽt prius: ⁊ corrũpit̃ iterũ: ſic q̃ moueri nihil ſit?] Ex quo manifeſte apparet, q̃ nõ de aliquo motu determinato q̃rit. ſʒ vlr: vtrũ aliqñ ni/ hil fuerit motus? Ex ipſo ẽt Ariſt. p̃ceſſu apparet, h̃ eſſe falſum. Prio q̃dẽ, q̃ ↄſuetudo ſua ẽ ſemp ad p̃poſitũ ex p̃ prijs argumẽtari. Siq̃s aũt ſequẽtes rõnes ↄſideret quas inducit: in nulla eoꝝ ſumitur aliq̃d p medio qḋ p̃prie ad p̃mũ motũ p̃tineat: ſed ad motũ in cõi. Uñ ex h̃ ſatis appa ret, q̃ itẽdit hic inq̃rere de ſempiternitate motus in cõi. Scḋo q̃ ſi iam p̃batũ eẽt, q̃ eſt aliq̃s mot⁹ vnus vel plu res ſempiterni: fruſtra inq̃reret inferius, vtrũ aliq̃ moueã tur ſemp: cũ h̃ iam eẽt p̃batum. Ridiculũ eſt ẽt dicere, q̃ Ariſt. inferi⁹ reiteret ſuã ↄſiderationẽ a p̃n° quaſi aliquid omiſiſſet: vt Cõmentator fingit. Erat. n. copia Ariſt. corri gẽdi librũ ſuũ: ⁊ ſupplẽdi in loco debito qḋ fuerat omiſ/ ſuʒ: vt nõ inordinate p̃cederet. Si. n. h̃ capl'm exponatur ſm p̃dicti Cõmentatoris intentionẽ: oia ſequẽtia ↄfuſa ⁊ inordinata apparebũt. Nec eſt mirũ: q̃ vno inconueniẽti poſito alia ſequũtur. Adhuc aũt manifeſti⁹ h̃ apparet p h̃ q̃ Ariſt. inferi⁹ inq̃rere itẽdẽs de ſempiternitate p̃mi mo tus: vtitur eo qḋ h̃ demõſtrat̃ q̃ſi p̃n°. Qḋ nullo° faceret: ſi h̃ p̃baſſet p̃mũ motũ eẽ ęternũ. Rõ aũt ex qua Auer. mo tus fuit: oino friuola eſt. Dicit enim q̃ ſi dicatur q̃ Ariſt. hic itẽdit inq̃rere de ſempiternitate mot⁹ i cõi: ſeq̃t̃ q̃ ↄſideratio Ariſt. hic ſit diminuta: q̃ nõ apparet p id qḋ h̃ determinatur, q̃ñ mot⁹ ſemp poſſint ↄtinuari adinuicem. Sed h̃ nihil eſt: q̃ Ariſt. ſufficit in hoc ca. p̃bare, q̃ mot⁹ ſemp fuerit. Qualiter aũt ſempiternitas mot⁹ ↄtinuetur: vtrũ p h̃ q̃ oia ſemp moueãtur: vel q̃ñq̃ q̃eſcant, vel per h̃ q̃ q̃dã ſemp mouẽtur, q̃dã vero q̃ñq̃ mouẽtur: ⁊ q̃ñq̃ q̃e ſcunt: ſtatim imediate inq̃rit. Sic igitur ſm hanc intẽtio nẽ, exponẽdũ eſt p̃ns capl'm, qḋ itendit hic inq̃rere de mo tu in cõi. Querit̃ g° ſm hoc. Utrũ motus in cõi aliqñ eẽ in ceperit. ita q̃ prius nihil vnq̃ motũ fuerit: ⁊ q̃ñq̃ ſic defi ciat, q̃ nihil poſtmodum moueatur? Aut ecõtrario: neq̃ vnq̃ inceperit, neq̃ vnq̃ deficiet: ſed ſemper erat, ⁊ ſemp erit. Et ponit exẽplũ in aialib⁹. p̃pter hoc q̃ q̃dam dixe/ rũt mundũ eẽ q̃dam aial magnũ. Uidemus. n. q̃ aialia vi/ uunt, q̃ʒdiu apparet in eis aliq̃s motus. Ceſſante autem oi motu: dñr aialia mori. Sic igitur i tota vniuerſitate nãliũ corpoꝝ, motus ↄſideratur vt vita q̃dam. Si ergo motus ſemp fuit ⁊ ſemp erit: iſta quaſi vita naturaliũ corporum erit imortalis ſine ceſſatione. ℂ Secundo ibi.

ℂ Motũ igit̃ oẽs inq̃unt eẽ/ q̃ de nã aliq̃d dñt/ tũ q̃ mũdũ faciũt: tũ q̃ ↄtẽplatio ipſis ois ẽ de gñatiõe corruptioneue/ quã ipoſſibile eſt eẽ/ ſi nõ ſit motus.

¶ Eſſe qdem igitur motum/oēs affirmát de natura aliqd dicētes: ꝓp hoc ꝙ mundum faciunt/ ⁊ de generatione ⁊ corruptione eſſe ꝯſiderationem oībus ipſis: quā impoſſibile eſt eē/ niſi ſit motus.

¶ Rñdet tacite qōni. In ꝑcedētib⁹.n. libris Ariſt. locutus fuerat de motu i cōi nō applicādo ad res. Nūc aūt ingrēs an mot⁹ ſp fuerit, applicat cōez ꝯſiderationē motus ad eē qd hz i reb⁹. Poſſet ḡ aliqs dicē, ꝙ i hac ꝯſideratiōe, prius erat qrēdū de motu, an hēat eē i reb⁹: ꝗ͂ʒ qrat̃, an ſit ſempitern⁹. Et ꝑcipue cū qdā negauerit eē motū. Ad h̄ rñdet dicēs, ꝙ oēs q locuti ſunt de nā reꝝ: affirmāt ꝙ mot⁹ ſit. Et h̄ pʒ p h̄ qd dicūt mūdū eē factū: ⁊ ꝙ oēs ꝯſiderāt de generatiōe ⁊ corruptiōe reꝝ, q̄ nō pt eē ſine motu. Eſt igit̃ cōis ſuppoſitio i ſciētia nāli, ꝙ mot⁹ hēat eē in reb⁹. Vñ de h̄ nō ē qrēdū in ſciētia nāli. Sicut nec in aliq̄ ſciētia mouet̃ qſtio, de ſuppoſitionib⁹ illius ſciētie. ¶ Deinde cū dicit.

Arg⁹. ¶ Veꝝ q mūdos īfinitos eē/ ⁊ alios ipoꝝ fieri/ alios corrūpi dicūt: hi motū inqunt ſp eē. Sint.n. generationes ⁊ corruptiones ipſoꝝ: cū motu neceſſe eſt.

¶ Sed quotquot qdem infinitos mūdos dicūt eē/ ⁊ quoſdam qdē fieri/ quoſdā aūt corrūpi/ ſed mundorum ſemp dicūt eē motū. Neceſſariū.n. generationes ⁊ corruptiones/ cum motu eſſe ipſorum.

¶ Ponit opiniones ad vtrāqʒ ptez qōnis moṫe. Et primo ponit opiniones dicentium motū ſemp eſſe. Secūdo opiniones ponentiū motū non ſemp eſſe. ibi [Quicūqʒ aūt.]
T.2. Ad euidentiā ḡ prime ptis, ſciendū eſt ꝙ Democritus poſuit ꝑma rerū ꝑncipia, corpa īdiuiſibilia, ⁊ ſemp mobilia: ex quarū ꝯgregatione dicebat mūdū caſualiter factū: ⁊ nō ſolū iſtū in quo nos ſumus: ſed īfinitos alios: ſcḋm ꝙ accidit i diuerſis ptibus īfiniti vacui, ꝑdicta corpora ꝯgregata mundos fe. illē. Nec tñ hos mūdos ponebat in ꝑpetuū duraturos: ſed quoſdā eoꝝ fieri p aggregationē atomoꝝ: quoſdā vero corrūpi p eoꝝ ſegregationē. Quotcūqʒ igit̃ philoſophi h̄ ponūt cū Democrito: dicūt ſemp eē motū: qꝛ ſemp dicūt eē generationes ⁊ corruptiones aliquorum mūdoꝝ: quas neceſſariū eſt eſſe cū motu. ¶ Secundo ibi.

Arg⁹. ¶ Qui vero mūdū/ aut vnū ⁊ ſp eundē eē dicūt/ aut vnū qdem: ſed nō ſemp: hi de motu quoqʒ ſilr̃ opinant̃. Si igit̃ ꝯtingit ali.ꝗ͂ñ nihil moueri: dupliciter id accidere neceſſe ē. Aut.n. vt Anaxagoras cenſet. Dicit.n. cū oīa ſimul eēnt atqʒ qeſcerēt tpe īfinito: mētē mouiſſe atqʒ ſegregaſſe. Aut/ vt Empedocles dicit/ iterduʒ res moueri/ interdū qeſcere. Moueri qdem: cū aut vnū ex multis concordia/ aut ex vno multa diſcordia facit. Quieſcere vero in hiſce tpibus/ q̄ inter hec media cadūt. Dicit.n. hoc mō. Nā quo de multis naſci ꝯſueuerit vnū. Atqʒ iterū ex vno generato/ plura renaſci. Hoc fiūt: fixūqʒ ſibi nō ꝑmanet euum. At quo mutant̃/ nunq̄ʒ ceſſante recurſu. Hoc ſi ꝑpetuo ſtabilem verſant̃ in orbē. Cum.n. dicit. At quo mutant̃ nunq̄ʒ ceſſante recurſu/ id Empedoclem arbitrādum eſt intelligere/ hinc (inq̄ʒ) illuc/ ⁊ illinc huc/ fieri motum.

T.c.2. ¶ Quicūqʒ aūt vnum/ ⁊ nō eſſe ſemp: ⁊ de motu apponunt rōnez. Si igitur ꝯtingit aliquādo nihil moueri/ dupliciter neceſſe eſt hoc accidere. Aut.n. ſicut Anaxagoras dicit. Ingt eni ille/ ſimul omnib⁹ exiſtentibus/ ⁊ qeſcētibus in īfinito tpe/ motuʒ feciſſe/ intellectū ⁊ diſgregaſſe. Aut ſicut Empedocles/ in parte moueri/ ⁊ iterum quieſcere. Moueri quidez/ cū amicitia ex multis faciat vnū/ aut diſcordia multa ex vno. quieſcere aūt/ in medijs tēporibus dicēs ſic. Inquantum qdem ex pluribus vnū didicit naſci. Inquantum iteruʒ ex vno geminato/ plurima ꝑficiuntur. Sic fiunt res: ⁊ nullo modo ipſius eſt ſeculum vnū. Sic autē permutantur/ neqʒ ſimul perficiuntur/ Sic autem ſemper ſunt immobiles ſm circulum. Hoc enim quod ſic permutantur/ ab hinc inde dicere ipſum opinandum eſt.

¶ Ponit opiones ad ptē ꝯ̄riaʒ: ⁊ dicit ꝙ qcūqʒ poſuit vnū ſolū mūdū: ⁊ nō eē eū ſempiternū: ēt de motu poſuerūt. qꝛ cōſequit̃ ſcḋm rōnem: vt. ſ. nō ſemp ſit. Si ḡ ponat̃ ꝙ ſit aliqd tps in quo nihil mouebat̃: opʒ ꝙ h̄ accidat duob⁹ modis. Ponit̃.n. duobus modis h̄ mūdum nō ſemp fuiſſe. Vno modo ꝙ mūdus iſte ſic īcepit, ꝙ nunq̄ʒ antea fuerat: ſicut poſuit Anaxagoras. Alio mō ꝙ mūdus ſic incepit ꝙ aliquo tpe nō fuit: ſed ante illud tēpus iteꝝ fuerit: vt poſuit Empedo. Et ſilr̃ circa motū. Anax. aūt dixit ꝙ quodā tpe oīa ſimul erant vnū cū alio cōmiſtū: ⁊ nihil erat ab alio ſegregatū. In qua qdem rerū miſtura, neceſſe fuit ponere ꝙ oīa quieſcerēt. Motus.n. nō ē abſqʒ diſgregatione. Qd.n. qd mouet̃ ab aliquo recedit, vt in aliud tēdat. Hāc ḡ rerū miſturā ⁊ qete poſuit ꝑextitiſſe in tpe īfinito: infra quod nūq̄ʒ antea fuerat aliqs motus. Et ꝙ intellectus q ſolus nō erat ꝑmiſtus incepit de nouo facere motū ⁊ diſgregare res abinuicē. Empe. vero dixit ꝙ in aliq̄ pte tpis eſt aliqd moueri: ⁊ iteꝝ i alia pte tpis eſt oīa qeſcere. Ponebat eniʒ Empedo. ꝙ amicitia ⁊ diſcordia ſunt prima rerū mouentia. Amicitie aūt ꝓpꝛium eſt, ꝙ ex multis faciat vnuʒ: diſcordie vero, ex vno faciat multa. Qꝛ vero ad eſſe corporis miſti reqrit̃, ꝙ elemēta ſint in vnum cōmiſta: ad eſſe vero mūdi reqrit̃, ꝙ elemēta ſint in locis ſuis p ordinem diſtributa: ponebat ꝙ amicitia eſt cā ḡnationis corporuʒ miſtoꝝ: diſcordia vero cā corruptionis. Sed ꝯ̄rario in toto mūdo, amicitia cā corruptionis: ⁊ diſcordia ḡnationis. Sic ḡ ponebat moueri totū mūdū: cum vel amicitia ex multis facit vnū: vel diſcordia multa facit ex vno. Sed qetem ponebat eē in medijs tpib⁹: nō qdē ita ꝙ nil moueretur: ſed q̄ʒtū ad ḡnalem mūdi mutationē. Et qꝛ poſuit ſententiam Empedo. ponit ēt eius verba: q̄ difficultatē hñt: qꝛ metrice ſcripſit. Sic ḡ ſuā ſnīaʒ expſſit. Empe. his verbis q̄ ſic ꝯſtruēda ſūt. [Didicit naſci]. i. ſic ꝯſueuīt ē aliqd ḡnari [inquātū ex plurib⁹ ſit vnū] [⁊ iteꝝ] id eſt alio mō. [Ex vno geminato]. i. cōpoſito. [ꝑficiūt̃ plurima] i. multa ſiūt p diſgregationē. Quedā.n. ſūt q̄ ḡnant̃ p cōpoſitionē: qdā vo p diſgregationē. Et ſic h̄ videm⁹ in pticularib⁹ ḡnationib⁹. [Sic ſiūt res]. i. ſic ē intelligēdū in vlī rerum ḡnatiōe, q̄ʒtū ad totū mūdū. [Et nullo⁹ ē ipſi⁹ ſeculū vnū] . i. nō ē vn⁹ ſtat⁹ durationis rerum: ſʒ qn̄qʒ ḡnat̃ mūd⁹: qn̄qʒ corrūpit̃: qn̄qʒ medio mō ſe hʒ. Seculū.n. dī menſura durationis alicui⁹ rei. Diſtinctionē aūt hoꝝ ſeculoꝝ exprimit ſubdēs. [Sic aūt ꝑmutant̃] q̄ſi dicat. Vnū ſeculū ē i quo res ꝑmutāt̃ p ꝯgregationē, vel ſegregationē. Et ne aliqs opinaret̃ ꝙ ad ḡnationē mūdi nō reqrit̃ ſeculū. i. tps aliqd: ſed mūdus ſit in inſtāti: ad hoc excludēduʒ ſubiungit. [Neqʒ ſimul ꝑficiunt̃.] ſed p multā morā tpis. Deide de alio ſeculo ſubdens dicit [Si aūt ſemp ſunt imobiles.] qꝛ. ſ. in medio tpe generationis ⁊ corruptiōis poſuit res qeſcere. Et ne aliqs crederet ꝙ ſemp antea fuerit ꝑmutatio: ⁊ poſtea ſp futura ſit qes: ad h̄ excludēdū dic [Scḋm circulū]

circulū]. q. d. circulariter hoc ꝯtingit, ꝙ pmutāẜ res ꝛ po
ſtea qeſcūt: ꝛ iteꝝ pmutanẜ: ꝛ ſic in īfinitū. Deinde ſubdū
tur verba Ariſt. exponētia pdicta verba Empedo. maxie
ꝗ̄ztū ad hoc qḋ dixit [Sic aūt pmutaẜ.] Dicit ergo ꝙ opi
nādū eſt i h qḋ dixit [ſic pmutaẜ] intellexiſſe [ab hic ide]
.i. a quodā pncipio vſqȝ nunc, nō ꝙ ſemp fuerit motus vel
ꝙ poſtꝗ̄ incepit ſit interruptus. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Cōſiderādū ē igiẜ de hoc quonā mō ſe hȝ. Eſt. n.
opereꝓciū hāc pſpicere veritatē: ꝛ nō ſolū ad nālez
cōtēplationē: ſed ꝛ ad eā doctrinā, quę circa princi
pium primum verſatur, vehementer conducit.

T. c. 3 ¶ Cōſiderādū igitur de hoc, quomodo ſe hȝ. Przę
opere enim nō ſolum ad naturę cōſiderationē ſcire
veritatem: ſed ad ſcientiam de principio primo.

¶ Oñdit vltimā h⁹ ꝯſiderationis: ꝛ dicit ꝙ ꝯſiderādū ē quō
ſe hēat xitas circa hāc qōnē: qꝛ ſcire xitatē hui⁹ qōnis, eſt
pope]. i. pneceſſariū nō ſolū ad ꝯſideratione ſcię nālis: ſȝ ēt
ad ſciam de pmo pn°: qꝛ in hoc. 8. ꝛ. 12. meta. ad ꝓbandū
vnū pnᵐ vtiẜ ęternitate mot⁹. Hęc. n. via ꝓbādi pmū pnᵐ
eſſe: ē efficaciſſima: cui reſiſti nō pōt. Si enim mūdo ꝛ motu
exñte ſempiterno, neceſſe eſt ponere vnū pmū pnᵐ: multo
magis ſempiternitate eoꝝ ſublata: qꝛ manifeſtū ē, ꝙ omne
nouū idiger aliquo pn° inouāte. Hoc ḡ ſolo mō poterat vi
deri, ꝙ nō eſt neceſſariū ponere pmū pncipiū ſi res ſūt ab
ęterno. Vñ ēt ſi hoc poſito ſequiẜ pmū pncipiū eſſe: oñdiẜ
oino neceſſariū pmū principiū eſſe. Lec. ij.

Argu. Ex his aūt ordiemur, q̄ prius a nobis in libris nā
lis ſcię ſūt definita. Dicim⁹ itaqȝ motū ipſi⁹ mobi
lis hoc actū eē, quo mobile ē. Neceſſe ē ergo res eē
q̄ vnoquoqȝ motu moueri pñt. Et ſine definitione
ēt motus, quis ꝓfecto fatebiẜ neceſſariū eſſe id mo
ueri qḋ ſingulis motib⁹ moueri pōt: ceu alterari q
dē id qḋ eſt alterabile: ferri aūt id qḋ loco mutabi
le eſt. Quare ſit antea combuſtibile ꝗ̄ cōburatur:
ꝛ combuſtiuum antea ꝗ̄ comburat oportet.

T. c. 4. Accipiemus aūt primum, ex diffinitis a
nobis in phyſicis prius. Dicimus autez
motū eſſe, entelechiam mobilis ſm ꝙ eſt
mobile. Neceſſe ergo exiſtere, res poſſi
biles moueri. ſm vnūquēqȝ motū. Et ſine motus
diffinitione: ois vtiqȝ confitebitur neceſſarium eſſe
motum poſſibile moueri ſm vnumquēqȝ motū: vt
alterari alterabile: ferri autem, ſm locū mutabile.
Quare prius oportet eſſe combuſtibile, ꝗ̄ combu
ratur: ꝛ combuſtiuum, ꝗ̄ comburere.

Poſtꝗ̄ mouit dubitationē de ſempiternitate mot⁹
hic oñdit motū eſſe ſempiternū. Et diuidiẜ
T. 16. in partes duas in pma oñdit ꝓpoſitū. In ſcōa ſoluit ea q̄
in ꝯriū obijci poſſent. ibi [Cōtraria aūt hia ꝛc̄.] Circa pri
mū duo facit. Pmo ponit rōnes ad oſtēdēdū ſempiternita
2ª. 13 tē mot⁹. Scōo ponit rōnes ꝯtra opiniōes phoꝝ ꝯriō opi
nātiū. ibi [Sȝ nō aliqñ ꝛc̄.] Circa pᵐ duo facit. Pmo oſtē
T. 12. dit ꝙ mot⁹ ſemp fuit. Scōo ꝙ ſemp erit. ibi [Eadē āt rō
eſt ꝛc̄.] Circa pmū duo facit. Pmo oñdit ꝓpoſitū rōne ac
T. 10. cepta ex pte mot⁹. Scōo rōne accepta ex pte tpis. ibi [Ad
huc āt pus ꝛ poſterius ꝛc̄.] Circa pmum tria facit. Pmo
pmittit quoddā qḋ eſt neceſſariū ad ꝓbationē ſequentez.
T. 5. Scōo inducit ꝓbationē ad ꝓpoſitū oſtēdendū. ibi [Ergo
ꝛ hoc neceſſariū eſt ꝛc̄.] Tertio oſtendit neceſſitatem ra
T. 8. tionis inductę. ibi [Alia qdez mouēt ſingulariter.] Dicit

ergo primo, ꝙ ad ꝓpoſituz oſtendendum debemus incipe
re ab his q̄ primo determinata ſunt in phyſicis: vt eis: q̄ſi
pncipijs vtamur. Per qḋ dat itelligere pcedētes libros in
qb⁹ de motu in cōmuni determinauit. Et ꝑp hoc appellā
tur vl'r de naturalib⁹. Hūt. n. quādā diſtictionē ad hūc li
brū octauū in quo iā icipit motum ad res applicare. Aſſu
mit ḡ id qḋ dictū eſt in. 3. phyſi. t. 6. ſ. ꝙ mot⁹ ē act⁹ mo
bilis in quātū hꝰ. Ex quo apparet, ꝙ ad hoc ꝙ ſit mot⁹, ne
ceſſe eſt exiſtere res q̄ poſſint moueri quocūqȝ motu: qꝛ nō
pōt eſſe actus ſine eo cuius eſt actus. Sic ḡ ex diffinitio
ne motus apparet, ꝙ neceſſe eſt eſſe ſubiectū mobile, ad h
ꝙ ſit motus. Sed ēt abſqȝ diffinitione mot⁹ per ſe manife
ſtū eſt hoc: vt pȝ ex cōi ſnia oium. Quilibet. n. cōfiteẜ hoc
eſſe neceſſariū, ꝙ nō mouetur niſi qḋ ē poſſibile moueri: ꝛ
hoc ſm vnūquēqȝ motū. Sicut ꝙ nō ꝯtingit alterari niſi
qḋ eſt alterabile: neqȝ mutari ſm locū, niſi qḋ eſt ſm locū
mutabile. Et qꝛ ſubiectū nāliter pus ē eo qḋ ē i ſubiecto:
poſſumus cōcludere in ſingulis mutationibus, ꝛ ex parte
mobilis, ꝛ ex pte mouētis: ꝙ prius eſt ipſuz ſubiectū cōbu
ſtibile ꝗ̄ cōburaẜ. [ꝛ cōbuſtiuū]. i. ſubiectū potēs cōbu
rere ꝗ̄ cōburat: pus inquā nō ſemp tpe, ſȝ nā. ¶ Ex hac āt
Ariſto. ꝓbatiōe, Auer. occaſionē ſumpſit loquēdi ꝯ id qḋ
ſm fidē de creatione tenem⁹. Si. n. fieri qđdā mutari eſt:
ois aūt mutatio, reqrit ſubiectū (vt hic Ariſto. ꝓbat) ne
ceſſe eſt, ꝙ oē qḋ ſit, fiat ex aliquo ſubiecto. Nō ḡ poſſibile
ē ꝙ fiat aliqd ex nihilo. Adducit ēt ad h ſcōaz rōnē: qꝛ cū
diciẜ nigrū fieri ex albo: hoc nō diciẜ per ſe: ita ꝙ ipſuz al
bū ꝯuertatur in nigrū: ſȝ hoc dẜ per accidēs: qꝛ ſ. receden
te nigro ſuccedit albū. Omne aūt qḋ eſt ꝑ accidēs, reduciẜ
ad id qḋ eſt ꝑ ſe. Hoc aūt ex quo aliqd ſit per ſe: eſt ſubie
ctū qḋ itrat ſubſtātiā rei factę. Omne ḡ qḋ dẜ fieri ex op
poſito: ſit qdē ex oppoſito ꝑ accidens: per ſe aūt ex ſubie
cto. Nō ergo eſt poſſibile, ꝙ ens fiat ex nō ente ſimplr̄. Ad
ducit aūt ad hoc tertio cōem opiōnē diuz antiquoꝝ phoꝝ
ponētiū, nihil ex nihilo fieri. Aſſignat aūt duas cās ex qui
bus reputat: hāc poſitionē ex oatā, ꝙ aliqd ex nihilo fiat.
Quarū pma eſt, ꝙ vulgus nō reputat exiſtentia: niſi ea quę
ſunt cōprehenſibilia viſu: qꝛ ergo vulgus videt aliquod fa
ctū viſibile, qḋ pus viſibile nō erat: reputat poſſibile aliqd
ex nihilo fieri. Scōa cā eſt: qꝛ apud vulgus reputaẜ eſſe ex
diminutione virtutis agentis ꝙ indigeat mā ad agēdū: qḋ
tñ nō eſt ex ipotētia agētis: ſed ex ipſa rōne mot⁹. Quia er
go pmū agens nō hȝ potentiā aliquo mō defectiuā: ſequiẜ
ꝙ nō agat abſqȝ ſubiecto. ¶ Sȝ ſi qs recte ꝯſideret: ex ſi
mili cā ipſe decept⁹ fuit, ex q̄ cā nos deceptos arbitraẜ. ſ.
ex ꝯſideratione particulariū entiū. Manifeſtū eſt enim ꝙ
potentia actiua particularis, pręſupponit materiam quaz
agens vniuerſali⁹ operaẜ: ſicut artifex vtitur materia quā
natura facit. Ex hoc ergo ꝙ omne pticulare agēs pſuppo
nit mām quā nō agit: nō opȝ opinari ꝙ primū agēs vniuer
ſale qḋ eſt actiuū totius entis aliqd pſupponat: quaſi non
creatū ab ipſo. Nec hoc etiā eſt ſm itentionē Ariſto. Pro
bat. n. in. 2. meta. ꝙ id qḋ eſt maxime verū ꝛ maxime ens: T. 4.
eſt cā eſſendi oibus exñtibus. Unde hoc ipſum eſſe i potē
tia qḋ hȝ mā prima, ſeqtur deriuatū eſſe a pmo eſſendi pri
cipio quod eſt maxie ens. Nō igiẜ neceſſe eſt pſupponi ali
quid eius actioni, qḋ nō ſit ab eo ꝓductū. Et qꝛ oia motus
indiget ſubiecto: vt hic Ariſto. ꝓbat, ꝛ rei veritas hȝ: ſeq
tur ꝙ ꝓductio vl'is entis a deo nō ſit mot⁹ nec mutatio: ſȝ
ſit qđdā ſimplex emanatio. Et ſic fieri ꝛ facere ęquiuoce di
cunẜ in vl'i rerū ꝓductione, ꝛ in alijs ꝓductionib⁹. Sicut
ergo ſi itelligamus rerū ꝓductionē eē a deo ab ęterno: ſicut
Ariſt. poſuit, ꝛ plures Platonicoꝝ: nō eſt neceſſariū: imo
ipoſſibile, ꝙ huic vl'i ꝓductioni aliqḋ ſubiectū nō ꝓductū
pintelligaẜ. Ita ēt ſi ponam⁹ ſm noſtrę fidei ſniaz ꝙ non
ab ęterno ꝓduxerit res: ſed produxerit eas poſtꝗ̄ non fue
rant: non eſt neceſſariū ꝙ ponatur aliqḋ ſubiectū huic vl'i

ꝓductioni. Patet ergo ꝙ h̄ qḋ Ariſt. hic ꝓbat, ꝙ oīs motus indiget ſubiecto mobili, nō eſt ꝯtra ſniaꝫ noſtrę fidei: q2 iā dictū eſt, ꝙ vlīs rerū ꝓductio, ſiue ponaꝭ ab ęterno, ſiue nō ab ęterno: nō eſt motus nec mutatio. Ad hoc.n. ꝙ ſit mot⁹ vel mutatio, reqrit̄ ꝙ aliter ſe habeat nūc ꝛ ꝑus, ꝛ ſic aliqd eēt pri⁹ exñs: ꝛ p ꝯñs hęc non eſſet vlīs rerum ꝓductio de q̄ nūc loqmur. Similiter qḋ dicit, ꝙ aliqd dꝫ fieri ex oppoſito p accidēs ꝛ ex ſubiecto per ſe: veritatē hꝫ in particularibus factionibus ſm q̄s fit hoc aut illud ens: vt hō aut canis. Nō aūt hꝫ veritatē i vli entis ꝓductione.
Lec. 14 t.c. 78. Quod pꝫ ex hoc ꝙ Phs dixit in ꝑmo phyſicoꝝ. Dixit.n. ibi, ꝙ ſi fiat hoc aial, inquātū eſt hoc aial: nō opꝫ ꝙ fiat ex nō aiali: ſed ex nō hoc aiali: puta ſi fiat homo ex nō homie: aut equ⁹ ex nō equo. Si aūt fiat aial inquātū eſt aial, oportet ꝙ fiat ex nō aiali. Sic ergo ſi fiat aliqḋ particulare ens: nō fit ex oino nō ente: ſed ſi fit totū ens: qḋ eſt fieri ens inq̄ntū eſt ens: opꝫ ꝙ fiat ex penit⁹ nō ente. Si tñ ꝛ hoc debeat dici fieri, ęquiuoce.n. dicit̄: vt dictū ē. Qḋ ēt introducit de antiqs Phoꝝ opinionib⁹, efficaciā nō hꝫ: q2 antiq naturales nō potuerūt ꝑuenire ad cāꝫ ꝑmā toti⁹ eſſe: ſed ꝯſiderabāt cās ꝑticulariū mutationū: quoꝝ primi ꝯſiderauerunt cās ſolarū mutationū accidētaliū: ponētes fieri eē alterari. Sequētes v̄o ꝑuenerūt ad cognitionem mutationū ſubſtātialium. Poſtremi v̄o, vt Plato ꝛ Ariſto. ꝑuenerūt ad cognoſcēdū ꝑncipiū totius eſſe. Sic igit̄ pꝫ, ꝙ nō mouemur ad ponēdū aliqd fieri ex nihilo: q2 reputemus ea eē ſolum entia quę ſunt viſibilia: ſed magis ecōtrario: q2 nō ꝯſideramus ſolas ꝓductiones particulares a cauſis ꝑticularib⁹: ſed ꝓductionē vniuerſalē totius eſſe a primo eſſendi ꝑncipio. Nec etiā ponim⁹ ꝙ indigere mā ad agēdū ſit potētię diminutę: quaſi deficiētis a virtute nāli. Sed dicim⁹ hoc eſſe potentię particularis quę nō pōt ſuper totum ens: ſed facit aliqḋ ens. Et pōt ſic dici eſſe potentię diminutę facere aliqd ex aliquo: ſicut ſi dicam⁹ potentiam particularem eſſe minorem potentia vniuerſali. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Igit̄ ꝛ hęc ipa neceſſe ē: aut ſi nō erāt aliqñ / facta eſſe / aut ꝑpetua eē. Si igit̄ vnūquodqꝫ mobiliū ac motiuoꝝ ē factū: neceſſe ē ante motū acceptū: aliaꝫ mutationē motūqꝫ fuiſſe. quod qdeꝫ ortū / id eſt qḋ aut moueri: aut mouere pōt. Sin ſemp erāt motus tñ erat abſurdū / ꝛ ex ſeſe qdē ſi animaduertat̄ videtur. Magis tñ ſi ꝓficiſcamur vlteri⁹ / h̄ necē eſt euenire. Nā ſi quędā ſunt mobilia: qdā motiua / ꝛ interdum eſt actu qd primū mouēs / ꝛ aliqd qḋ mouet̄: interdum nihil ſed quieſcit / hoc prius mutetur oportet. erat enim aliquid cauſa profecto quietis. quies enim / eſt priuatio motus. Quare / ante primaꝫ mutationem / mutatio prior erit.

T.c.5. T.c.6. ¶ Ergo ꝛ hoc neceſſarium eſt / aut facta aliquando eſſe cum non eſſent: aut perpetua eſſe. ¶ Si igitur factū eſt mobilium vnumquodqꝫ: neceſſariū ē pri⁹ accepta / aliaꝫ mutationē factā eſſe / ꝛ motū ſm quē factum eſt / poſſibile motum eſſe / aut moueri. ¶ Si
T.c. 7. autem quę ſunt ꝑerant ſemp / motu nō exiſtēte: irrationabile qdē videtur / ꝛ ab inſcientibus. At v̄o magis ingredientibus / hoc neceſſariū eſt accidere. Si enim alijs qdem mobilibus exiſtentibus: alijs aūt motiuis: aliqñ qdē erit aliquod primum mouens: aliqd āt qḋ mouet̄: aliquādo qdē nihil: ſed quieſcit. oportet hoc mutari prius. erat.n. aliquid cauſa quietis. quies enim priuatio motus eſt. Quare / ante primam mutationem / erit mutatio prior.

¶ Suppoſito ꝙ ad h̄ ꝙ ſit mot⁹ reqrat̄: mobile ꝛ motiuū: ſic argumētat̄. Si mot⁹ nō ſemp fuit: neceſſe ē dicere aut ꝙ mouētia ꝛ motiua ſint aliqñ facta cū ꝑus nō eſſent: aut ꝙ ſit ꝑpetua. Si ergo dicat̄ ꝙ vnūqḋqꝫ mobile eſt factū: necē ē dicere ꝙ ante mutationē q̄ accipit̄ vt prima, ſit alia mutatio: ꝛ motus ſm quē factū eſt ipſuꝫ mobile ꝙ ꝑt moueri ꝛ motū eē. Quę qdē illatio depēdet ex ꝑcedētib⁹. Si enim det̄ ꝙ mot⁹ nō ſemp fuerit: ſed aliqua mutatio ſit an teq̄ nulla fuerit: ſeq̄tur ꝙ illa mutatio habeat aliqḋ mobile: ꝛ ꝙ illud mobile ſit factū cū prius nō fuerit: cū ponātur oīa mobilia eſſe facta. Omne āt qḋ fit cū ꝑus nō fuerit, fit per aliquē motū vel mutationē: mot⁹ aūt vel mutatio per quam fit mobile, eſt prior q̄ꝫ mutatio q̄ mobile mouebat̄. ergo ante mutationē quę dicebat̄ eſſe ꝑma, ē alia mutatio ꝛ ſic in infinitū. Si aūt dicat̄ ꝙ ea quę ſunt mobilia ſemp preexiſtebāt, etiā motu nullo exiſtēte: hoc videt̄ irrationabile: ꝛ dictū a neſciētibus. Stati eni apparet, ꝙ ſi mobilia ſunt opꝫ eē motū. Mobilia eni naturalia ſimul ēt ſunt mouētia: vt ex tertio pꝫ. t.c.8. Mouētib⁹ aūt ꝛ mobilibus nālibus exiſtētib⁹ neceſſe eſt, eē motū. Sed vt ꝓfundius ingrediamur ad veritatis inq̄ſitionē, neceſſariū eſt h̄ idē accidere ſi ponant̄ mobilia ꝛ mouētia ꝑexiſtētia ſemp āte motū qḋ ſequebat̄ ſi ponantur hęc eſſe facta. ſ. ꝙ āte mutationē q̄ ponitur ꝑma, ſit alia mutatio in ifinitū. Quod ſic pꝫ: q2 ſi ponat̄ ꝙ ſint aliqua mobilia ꝛ aliqua motiua: ꝛ tñ aliqñ primū mouēs icipiat mouere ꝛ aliquid moueri ab ipſo: ꝛ ante h̄ nihil moueat̄: ſꝫ qeſcat: oportebit dicere qḋ ſit alia mutatio ꝑus facta i mouēte vel mobili: q̄ꝫ id qḋ ponebat̄ primo mouēs icipiat mouere. Qḋ ſic pꝫ. Quies.n.ē priuatio mot⁹. Priuatio aūt nō ineſt ſuſceptiuo habit⁹ ꝛ formę niſi ꝓpter aliquā cām. Erat ergo aliq̄ cā vel ex pte motiui vel ex parte mobilis: quare qes erat: ergo ea durāte ſemp quies remanebat. Si ergo aliqñ mouēs incipiat mouere: oportet ꝙ illa cauſa quietis remoueatur. Sꝫ nō poteſt remoueri niſi per aliquē motū vel mutationē: ergo ſequitur ꝙ ante illā mutationē q̄ dicebatur eſſe prima, ſit alia mutatio prior, qua remouetur cauſa quietis. ¶ Scḋo ibi.

¶ Nā qdā vnice: qdam ꝛ motib⁹ ꝯtrarijs mouent. Argu. ignis nāqꝫ calefacit / ſed non frigefacit. At ſcīa vna cōtrarioꝝ eē videt̄ / illic ēt ſilē qd eē videt̄. nā frigidū verſuꝫ quodāmō / atqꝫ abiēs calefacit / ſicut ꝛ hīſce / qui ſcit / peccat ſua ſpōte: cū ecōtra ſcīa vtitur. T.c.8.

¶ Alia quidem eniꝫ mouent ſingulariter: alia āt ꝛ ſm contrarios motus: vt ignis qdem calefacit: frigefacit autem non. Scientia autem videtur contrariorum eſſe vna. Videtur igitur ꝛ ibi / eſſe aliquid ſimilimodo. frigidum enim calefacit / conuerſuꝫ quodāmodo ꝛ abſcedens: ſicut ꝛ peccat voluntarius ſciens: quoniam econtrario vtitur ſcientia.

¶ Probat neceſſitatē ꝑmiſſę rōnis. Poſſet enim aliqs dicere, ꝙ ꝯtingit qñqꝫ qeſcere: ꝛ qñqꝫ moueri: abſqꝫ h̄ ꝙ pręextiterit aliq̄ cā qetis quę remoueatur. Unde hoc vult excludere. Et circa hoc duo facit. Primo ꝑmittit qdā qḋ ē neceſſariū ad ꝓpoſitū. Scḋo iducit ꝓpoſitaꝫ ꝓbationem, infra ibi [Si igit̄ q̄cūqꝫ poſſibilia ſūt ꝛc̄.] Dic ergo pmo ꝙ eorū quę mouēt: qdam mouēt ſingulariter]. i. vno modo tm̄: qu ędem v̄o mouent ſm contrarios motus. Quę mouent tm̄ vno modo ſūt naturalia: ſicut ignis ſemper calefacit, ꝛ nunq̄ꝫ frigefacit. Sed agētia per intellectū, mouent ſm cōtrarios mot⁹: q2 vna ſciētia videt̄ eſſe ꝯrarioꝝ: ſicut medicina ē ſcīa ſani ꝛ egri. Unde vꝫ ꝙ medicus ꝑ ſuā ſciaꝫ poſſit mouere

mouere ſm ꝯrios motus. Poſuit aūt hāc diſtinctionē mouēriū: qꝛ in ijs q̄ agūt per intellectū: vr̄ non eſſe veruz, qḋ ipe dixerat. ſ. ꝙ ſi aliqd mouet̄ eū pꝰ quieuerit, oportet pꝰ remoueri cāz quieris. Agētia. n. p itellectū videt̄ ſe ad oppoſita habere abſqꝫ aliq̄ ſui mutatione. Vñ videt̄ ꝙ poſſint mouere ⁊ nō mouere abſqꝫ aliq̄ mutatiōe. Ne ergo p hoc ſua rō ipediatur, ſubiūgit ꝙ rō ſua ſil'r tenet in ijs q̄ agūt per itellectū ⁊ in ijs q̄ agūt p nām: qꝛ ea que agunt per naturā: per ſeqdem ſemper mouent ad vnū: ſed per accñs qñqꝫ mouēt ad ꝯriuz. Et ad hoc ꝙ illud accñs eueniat: neceſſe eſt eē aliquā mutationē. Sicut frigidū p ſe ſemp frigefacit: ſed p accñs calefacit. Sed ꝙ per accñs calefaciat, hoc eſt per aliquā eius mutationē: vel inquantum vertit̄ ad aliū ſitū: vt alio modo reſpiciat id qḋ nūc caleſit ab eo qḋ pus frigeſiebat: vel iquātū totalr̄ abſcedit. Dicim⁹. n. frigus eē cāz caloris abſcedēdo, ſicut gubernator p ſui abſentiā eſt cā ſubmerſiōis nauis. Sil'r ēt frigus p accñs fit cauſa caloris: vel p maiorē elōgationē: vel ēt p maiorez approplnquationē. Sicut in hyeme iteriora aialiuz ſunt calidiora calore ad iterius recurrēte, pp frigus circūſtās. Sic etiā eſt in agente ſm itellectū. Scia. n. lꝫ ſit vna ꝯrioꝝ: tñ nō equal'r vtroruqꝫ: ſed vni⁹ pncipal'r. Sicut medicina ad hoc ē p ſe ordinata, ꝙ faciat ſanitatē. Si g̃ ꝯtigat ꝙ medicus vtat̄ ſua ſcia in ꝯriū ad inducendū egritudinē: peccat. Et hoc nō erit ex ſcia per ſe: ſed per accidens: ꝓpter aliqd aliud. Et ad hoc ꝙ illud aliud adueniat cū prius nō eſſet: neceſſe eſt eſſe aliquam mutationem. ❡ Secundo ibi.

Argr. ❡ Verū ea q̄ agere: aut mouere: ⁊ ea q̄ pati: aut moueri pñt / nō oino hoc pñt: ſꝫ ſi ſic ſe hñt / atqꝫ ad ꝓpiqua ſibi euadūt: q̄re cū id fuerit: aliō mouet / aliō mouet̄ / ⁊ cū id euenerit / vt aliō ſit mobile: aliud motiuū. Si igit̄ nō ſemp mouebat̄ / nō ita ſeſe hēbant / vt alterū mouere / alterū moueri poſſit: vt pꝫ. ſed alterꝫ ipſoꝝ mutari oportebat. In ijs. n. q̄ ſūt ad aliqd id accidere neceſſe eſt. veluti ſi duplū nō erat: ⁊ nūc duplū euaſit. ſi non vtrūqꝫ alterꝫ / ſaltē mutatuz eſſe / neceſſe eſt. Erit ergo quedā mutatio / prior prima.

❡ Si igitur quecunqꝫ poſſibilia ſunt facere / aut pati aut mouere / aut moueri: hec aūt moueri non penitus poſſibilia ſunt: ſed ſic ſe habētia ⁊ ꝓxima alterutris ſunt. Quare cum ꝓximant̄: aliud mouet / aliud autē mouet̄: cum ſint vt ſit hoc qdē motiuum / illud vero mobile. ❡ Si igitur nō ſemp mouebatur:

T.c.9. manifeſtū eſt / ꝙ nō ſe habebāt ſicut nūc poſſibilia / hoc qdē mouere / illud āt moueri: ſꝫ oportuit mutari alterꝫ illoꝝ. Neceſſe. n. in ijs q̄ ſunt ad aliqd / hoc accidere: vt ſi nō ē duplū / nunc āt ē / duplū mutari / ſꝫ nō vtrūqꝫ / alterꝫ. Erit g̃ q̄dā pōr mutatio / prima.

❡ Inducit ꝓbationē ad ꝓpoſitū oſtēdēdū. Dicit ergo, ꝙ ex quo ita eſt, ꝙ ſimili mō ſe hꝫ in ijs q̄ agūt ſm nām ⁊ ſm itellectū: poſſum⁹ vl'r de oibus loquētes dicere: ꝙ quecūqꝫ ſūt poſſibilia facere, aut pati, aut mouere, vel moueri [nō penit⁹ poſſibilia ſunt]. i. nō pñt mouere aut moueri in q̄cūqꝫ diſpōne ſe habeāt: ſꝫ put ſe hñt in aliqua determinata habitudine, ⁊ ꝓpinquitate adinuicē. Et hoc ꝯcludit ex p̄miſſis: qꝛ iā dictū eſt / ꝙ tā in agētib⁹ ſm nām, q̄ꝫ in agētibus ſm voluntatē, nō ē aliqd cā diuerſoꝝ, niſi in aliq̄ alia habitudine ſe hñt: ⁊ ſic opꝫ ꝙ qñ appropinquant adinuicē mouēs ⁊ motū ꝯuenienti ꝓpinquitate. ⁊ ſil'r cū ſunt in quacūqꝫ diſpōne que reqrit̄ ad hoc ꝙ vnū moueat, ⁊ aliō moueat̄: neceſſe ſit hoc moueri, ⁊ aliud mouere. Si ergo non ſemp erat mot⁹: manifeſtū eſt ꝙ nō ſe habebant in iſta habitudine: vt tūc vnū moueret ⁊ aliud moueret̄: ſꝫ ſe hēant ſic nō poſſibilia tūc mouere ⁊ moueri: poſtmodū āt ſe hñt in iſta habitudine: vt vnū moueat: ⁊ aliō moueat̄. Ergo neceſſe ē, ꝙ alterꝫ eoꝝ mutet̄. Hoc. n. videm⁹ accidere i oib⁹ q̄ dñr ad aliqd: ꝙ nunq̄ꝫ aduenit noua habitudo, niſi p mutationē vtriuſqꝫ vel alteri⁹. Sic ſi aliqd cū pꝰ nō eſſet duplū, nūc factū eſt duplū: ⁊ ſi nō mutet̄ vtrūqꝫ extremoꝝ: ſaltez opꝫ ꝙ alterꝫ mutet̄. Et ſic ſi de nouo adueniat habitudo p quā aliō moueat ⁊ aliō moueat̄: opꝫ vel vtrūqꝫ vel alterū moueri pus. Et ſic ſequit̄ ꝙ ſit mutatio quedaz prior mutatione, que dicebatur eſſe prima. ❡ Deinde cū dicit. Argr.

❡ Inſuper / quonam modo prius / atqꝫ poſteri⁹ erit: ſi non ſit tempus: aut tempus ſi non ſit motus?

❡ Adhuc autē / prius ⁊ poſterius quō erunt tpe nō T.c.10 exiſtente: aut tempus niſi ſit motus?

❡ Oſtēdit ꝓpoſitū rōne ſumpta ex parte tpis. Et pmo pmittit duo que ſunt neceſſaria ad ſequentem ꝓbationez. Quoꝝ pmū eſt, ꝙ pus ⁊ poſteri⁹ eē nō poſſunt niſi tps ſit: cū tps nil ſit aliud q̄ꝫ prius ⁊ poſteri⁹ ſm ꝙ ſunt numerata. Scōm eſt ꝙ tps nō pōt eſſe niſi ſit motus. Et hoc ēt pꝫ ex diffinitione tpis quā ſupra in. 4. poſuit dicēs: ꝙ tēpus eſt numerus motus ſm prius ⁊ poſterius. ❡ Scōo ibi. Argr.

❡ Nō ſi tps numerus motus / aut qdā ſit mot⁹ ſi tēpus eſt ſemper: ⁊ motum perpetuuz eſſe neceſſe eſt.

❡ Si igitur tēpus numerus motus eſt aut motus quedam: ſiquidem tempus ſemper erit: ⁊ motum neceſſe eſt perpetuum eſſe.

❡ Concludit quādā ꝯditionalē ex his que in quarto dicta ſunt. Poſuit. n. ibi ſm ſuā ſniaz ꝙ tēpus eſt numer⁹ mot⁹: ſm vō alioꝝ philoſophoꝝ ſentētiā: tempus eſt motus quedam: vt ibi dixit. Quodcunqꝫ aūt hoꝝ ſit verum: ſequitur hanc conditionalē eſſe verā: ſi tēpus ſemper eſt: neceſſe eſt motum eſſe perpetuum. ❡ Tertio ibi.

❡ At de tēpore vniuerſi (p̄ter vnū) ꝯſentire vidētur. Argr. Oēs eni tēpus iquiūt igenitū eē. Atqꝫ p hoc Democrit⁹ / ipoſſibile eē demōſtrat oia eē facta: tēpus eniz dicit non eſſe ortum. Plato vō ſolus ipſum ortum eſſe ait. Eteniz vna cum celo dicit ipſum ortuz fuiſſe: celumqꝫ factuz aſſerit eſſe.

❡ At vero de tpe (extra vnū) ꝯcorditer itelligi vidētur oēs. Ingenitū enim eē dicunt. Et pp hoc Democritus demonſtrat / tanqꝫ impoſſibilia oia eē facta impoſſibile enim eſt tēpus factū eſſe. Plato āt tempus generat ſolus. Simul enim cuz celo factuz eſſe / celum autem factum eſſe dicit.

❡ Probat āt añs p̄dicte ꝯditiōalis dupl'r. Prio qdē ſꝫ opiniōes alioꝝ: ⁊ dicit ꝙ oēs philoſophi p̄ter vnū. i. Platonē ꝯcorditer vident̄ ſentire de tpe ꝙ ſit [ingenitū] i. ꝙ nō inceperit eſſe poſtq̄ꝫ pus nō fuit. Unde ⁊ Democritus ꝓbat ipoſſibile eē ꝙ oia ſint facta: quaſi de nouo inceperint: qꝛ ipoſſibile eſt ſic tēpus eē factū ꝙ de nouo inceperit. Sꝫ ſolus Plato [generat tps]. i. dicit tps de nouo factū. Dic. n. Plato, ꝙ tps eſt ſimul factū cū celo. Ponebat autem celū eſſe factū. i. hr̄e duratiōis pn^m vt hic Ariſt. ei iponit ſꝫ ꝙ ei⁹ vba ſufficieter⁹ ſonare videt̄. Quāuis Platōici dicat Platonē ſic dixiſſe celū eſſe factū inquātū hꝫ pn^m actiuū ſui eſſe: nō autē ita ꝙ habeat durationis pn^m. Sic igit̄ ſolus Plato itellexiſſe videt̄, ꝙ tps nō pōt eſſe ſine motu: qꝛ nō poſuit tempus eſſe ante motū celi. ❡ Secundo ibi.

❡ Quod ſi impoſſibile quidez eſt tempus eſſe / ac in- Argr. telligere ſine nunc ipſo. nunc autem ipſum / mediuz

quoddã principij ſimul fini ſue ſubiens rõnẽ/ principij qdẽ futuri: finis vo trãſacti: tẽpus ſit ſemp profecto neceſſe eſt. Ultimũ nãqꝫ tpis ciꝰ: qđ ſumptuz extremũ eſt/ i aliquo ipſoꝝ nũc erit. Nihil.n. ĩn tpe pręter nunc ipſum/ accipi poteſt. Quare cũ ipꝫ nũc principiuz ſit/ atqꝫ finis/ citra ipſum ac vltra: tps ſit ſemp neceſſe/ eſt. At ſi tẽpus ſemp eẽ neceſſe eſt/ pꝫ ⁊ motum neceſſario ſemper eſſe, quippe cuz tẽpus affectus ſit quidam ipſius motus: vt patuit.

T.c.11 ℭSi igiť impoſſibile eſt eſſe ⁊ intelligere tempus ſine ipſo nunc: nunc aũt eſt medietas qdã: ⁊ principium ⁊ finẽ habens ſimul: principiũ aũt futuri tẽporis: finẽ vero pteriti/ neceſſe ſemp eſſe tps. Ultimum enim finiti accepti tpis/ in aliquo ipſo nunc/ erit. Nihil enim eſt accipere i tpe pter nunc. Quare qm̃ eſt finis ⁊ principiũ ipſum nunc: neceſſe eſt ipſius in vtraqꝫ parte/ ſemp eſſe tempus. At vero ſi tẽpus: manifeſtum eſt qꝛ neceſſe eſt/ ⁊ motum eſſe. ſi quidem tempus/ eſt paſſio quędam motus.

ℭProbat idẽ per rõnẽ: qꝛ ipoſſibile eſt ꝙ dicať aut intelligať tẽpus eſſe abſqꝫ ipſo nũc: ſicut ipoſſibile ẽ ꝙ ſit linea ſine pũcto. Nũc aũt eſt quoddã mediũ habens de ſui rõne qđ ſit ſimul ⁊ pncipiũ ⁊ finis. Principiũ qdẽ futuri tpis: finis aũt pteriti. Ex quo apparet, ꝙ neceſſe eſt ſemp eſſe tẽpus. Quodcũqꝫ.n. tps accipiať, ciꝰ extremũ eſt aliqđ nũc ex vtraqꝫ parte. Et h pꝫ per hoc, ꝙ nihil eſt accipere i actu de tpe niſi nũc: qꝛ qđ pteritũ eſt iã abijt: qđ ãt futurũ ẽ, nõdũ eſt. Nũc aũt qđ accipiť in extremo tpis, eſt pncipiũ ⁊ finis: vt dcm̃ eſt. Ergo neceſſe ẽ ꝙ ex vtraqꝫ pte cuiuſcunqꝫ tpis accepti, ſemp ſit tps. Alioqn pmũ nũc nõ eſſet finis: ⁊ vltimũ nũc nõ eſſet pncipiũ. Ex h aũt ꝙ tẽpus eſt ſempiternũ ꝯcludit ꝙ neceſſe eſt motũ ſemp eſſe. Et rationez cõſequentię aſſignat: qꝛ tps eſt qdã ꝓpꝛietas morꝰ: eſt.n. numerus eiꝰ (vt dictũ eſt) ℭUť aũt ꝙ Ariſto. rõ non ſit efficax. Sic.n. ſe hꝫ nũc ad tẽpus, ſicut pũctũ ad lineã: vt in.6 habitũ eſt. Nõ eſt aũt de rõne pũcti, ꝙ ſit mediũ. Sꝫ aliqđ pũctũ eſt quod eſt tm̃ pncipiũ lineę: aliqđ aũt qđ ẽ tm̃ finis. Accideret aũt oẽ pũctũ eſſe pncipiũ ⁊ finẽ inquantuz eſt lineę iſinitę. Nõ ergo poſſet ꝓbari ꝙ linea ſit iſinita, ex hoc ꝙ omne pũctũ ſit principiũ ⁊ finis. Sꝫ potiꝰ econuerſo ex hoc ꝙ linea eſt iſinita ꝓbãdũ eſſet, ꝙ omne punctuz eſſet pncipiũ ⁊ finis. Sic ergo videť ꝙ omne nũc eſſe principiũ ⁊ finẽ, nõ ſic ſit ꝙ ſi ex eo ꝙ tẽpus ponitur ſempiternũ. Videť ergo Ariſto. in aſſumptione huiꝰ medij ſupponere ſempiternitatẽ tpis, quã dꝫ ꝓbare. ℭAuer. ãt volens ſaluare Ariſto. rõnẽ dicit ꝙ nũc ſemp ſit pncipiũ ⁊ finis. Cõuenit eni inquãtũ tps nõ eſt ſtãs ſicut linea: ſꝫ fluẽs. ℭQuod manifeſtũ eſt nihil ad ꝓpoſitũ ptinere. Ex h eni ꝙ tẽpus eſt fluẽs ⁊ nõ ſtãs, ſeqtur ꝙ vnũ nũc nõ poſſit bis ſumi ſicut bis ſumiť vnũ punctuz. Sed fluxus tpis nihil facit ad hoc ꝙ ſit pncipiũ ⁊ finis ſimul. Eiuſdẽ.n. rõnis ẽ inceptio ⁊ terminatio in oibus cõtinuis: ſiue ſit permanẽtia ſiue fluentia: vt ex ſexto pꝫ. ℭEt ideo aliter dicendum eſt ſm intẽtionẽ Ariſto. ꝙ h, ꝙ omne nũc ſit pncipiũ ⁊ finis, vult accipere ex eo qđ p ſuppoſuit. ſ. ꝙ prius ⁊ poſterius nõ ſit i tpe nõ exñte: hoc.n. pncipio ſuppoſito ad nihil aliud vſus eſt. Sꝫ ex hoc ꝯcludiť/ ꝙ oẽ nũc ſit pnᵐ ⁊ finis. Deť.n. ꝙ aliqđ nũc ſit pncipiũ alicuius tpis. Manifeſtuz eſt aũt ex diffinitione pncipij, ꝙ pncipiũ tpis ẽ ante ꝙ nihil eiꝰ exiſtit. Eſt ergo accipere aliqd añ vł prius ꝙ̃ ipſum nũc qđ poniť principiũ tpis. Priꝰ aũt nõ eſt ſine tpe: ergo nũc qđ ponitur pncipiũ tpis eſt ẽt tẽporis finis. Et eodẽ

mõ ſi ponatur nũc eſſe finis tpis: ſeqtur ꝙ ſit ẽt pncipiũ: qꝛ de rõne finis eſt ꝙ poſt ipſum nihil ſit eiꝰ. Poſteriꝰ aũt nõ eſt ſine tẽpore: ſeqtur ergo ꝙ nunc qđ ponitur finis ſit etiam principiũ temporis. ℭDeinde cum dicit.

ℭEadẽ erit rõ/ ⁊ ꝙ̃ motũ corrũpi nõ poſſe ꝓbabiť. Argu.
Nã vt ſi morꝰ orꝰ eẽ dicať: ſit vt pma mutatiõe ſit aliqua prior ſic hic fiet/ vt vltia mutatiõe poſterior aliqua ſit. Nõ.n. moueri deſinet/ ⁊ eẽ mobile ſimul: ceu cõburi: ⁊ cõbuſtibile eſſe. Eſſe nãqꝫ cõbuſtibile põt: ⁊ nõ comburi/ nec itẽ deſinet ſimul mutatiuũ: ⁊ mouẽs eẽ. Et ipꝫ ãt corruptibile/ corruptũ foř oportebit: cũ corrumpiť ⁊ poſt hoc rurſus id qđ huiꝰ eſt corruptiuũ. Corruptio nãqꝫ/ mutatio qdã eſt. Qđ ſi hęc fieri non poſſunt: patet motũ perpetuum eſſe.

ℭEadem autem ratio eſt/ ⁊ de eo ꝙ incorruptibilis ſit morꝰ/ ſicut de fieri motũ/ accidit priorẽ quandaz eſſe mutationẽ primã: ſic hic poſterior eſt/ poſteriori. Non enim ſimul geſcit qđ moueť: ⁊ quod mobile ẽ: ⁊ quod cõburiť/ ⁊ qđ cõbuſtibile. Cõtingit enĩ cõbuſtibile eſſe/ quod nõ cõburiť. Neqꝫ motum ⁊ mouẽs. ℭEt corruptibile igitur indigebit corrũpi cũ corrũpatur/ ⁊ huiuſmodi corruptiuũ iterũ poſterius. Corruptio enim mutatio qdam eſt. Si igiť hoc impoſſe: manifeſtum eſt/ ꝙ eſt ꝑpetuus motus. T.c.12

T.c.13

ℭOſtẽdit ꝙ motus ſemp ſit futurꝰ. Et oſtendit h ex pte motus: qꝛ rõ ſupra ex parte morꝰ accepta, nõ cõcludebat niſi ꝙ motꝰ nunꝙ̃ incipiat: ratio vo ſumpta ex parte temporis, ꝯcludebat vtrunqꝫ: ⁊ ꝙ nunꝙ̃ icepit ⁊ ꝙ nunꝙ̃ deficiat. Dicit ergo, ꝙ eadem ratione põt ꝓbari ꝙ morꝰ ſit incorruptibilis. i. ꝙ nunꝙ̃ deficiat: per quã ꝓbatur ꝙ motus nunꝙ̃ incępit. Sicut.n. ex hoc ꝙ eſt motũ incipere: ſequitur ꝙ ſit quędã mutatio prior mutatione quę ponitur prima: ſic ſi ponatur ꝙ motus quãdoqꝫ deficiat, ſeqtur ꝙ ſit aliqua mutatio poſterior ea ꝙ̃ poniť poſtrema. Et quõ hoc ſequať, manifeſtat abbreuiãdo qđ ſupra diffuſius dixerat circa inceptionẽ morꝰ. Poſuerat.n. ꝙ ſi motus incępit: aut mobilia aut mouentia incępert: aut ſemper fuerunt. Et ſimilis diuiſio poſſet hic fieri: qꝛ ſi morꝰ deficiat: aut mobilia ⁊ mouentia remanebunt, aut nõ. Sꝫ qꝛ ſimiliter oſtẽderat, ꝙ idem ſeqtur ſꝫ vtrũqꝫ: ideo hic nõ vtitur niſi altera via. ſ. ꝙ ponatur ſic morꝰ deficere, ꝙ mobilia ⁊ mouentia deficiant. Hoc ergo ſuppoſito, dicit ꝙ nõ ſimul quieſcit. i. deficit morꝰ in actu ⁊ ipſuz mobile. Sed ſicut prior eſt generatio mobilis ꝙ̃ morꝰ eiꝰ: ita poſterior eſt corruptio mobilis, ꝙ̃ ceſſatio morꝰ. Quod ſic patet: qꝛ cõtingit ꝙ remaneat aliquid combuſtibile, poſtꝙ̃ deſinit cõburi. Et ſicut dictũ eſt de mobili: ita dicẽdũ eſt de motiuo: qꝛ nõ ſimul deſinit eſſe mouẽs in actu ⁊ eſſe motiuum in potẽtia. Sic igiť pꝫ, ꝙ ſi ẽt ipſum mobile corrũpiť poſt ceſſationẽ morꝰ: neceſſariũ erit ẽe quãdam corruptionem ipſius mobilis. Et iterum qꝛ oia mouẽtia ⁊ mota deſinũt: neceſſariũ erit poſteriꝰ, ꝙ etiã ipſuz corruptiuũ corrũpať. Cum ergo corruptio ſit mutatio quędã: ſequeť ꝙ poſt vltimam mutationẽ ſint aliquę mutationes. Cũ ergo hoc ſit impoſſibile ſeqtur ꝙ motus in ꝑpetuũ duret. ℭHę igiť rõnes ſũt ex qbus Ariſto. probare intẽdit motuz ſemper fuiſſe ⁊ nunꝙ̃ deficere. Qđ qdẽ quãtuz ad vnã partẽ fidei noſtrę repugnat. ſ. ꝙ ponatur morꝰ ſemp fuiſſe. Nihil enĩ ſm fidem noſtram ponitur ſemper fuiſſe. niſi ſolus deus: qui eſt oino imobilis. Niſi forte qs ipſum diuinũ itelligere velit nominare motũ: qđ equiuoce intelligeretur. Non enim de tali motu Ariſtote. hic intelligit: ſꝫ de motu proprie

ꝑte dicto. Quãtũ ꝟo ad aliã partẽ nõ oĩno eſt ↄ̃triũ fidei:
(q2 vt ſupra dictũ ẽ) nõ agit Ari. de motu ↄ̃ꝰ ſꝫ vlr̃ de mo
tu. Ponimꝰ aũt ſm fidẽ noſtrã ſubſtãtiaꝫ mundi ſic quã
doqꝫ incępiſſe, ꝙ tñ nunq̃ꝫ deſinat eſſe. Ponimꝰ etiã ꝙ ali
qui motꝰ ſemp erũt: pręſertiꝫ in hoibus qui ſemp remane
bunt, incorruptibilẽ vitã agentes vel miſerã, vel beatam.
℄ Quidã ꝟo fruſtra conãtes. Ariſt. oſtẽdere nõ ↄ̃ fidẽ lo
cutũ eſſe dixerũt ꝙ Ariſt. nõ intẽdit hic ꝓbare quaſi verũ
ꝙ motus ſit ꝑpetuus: ſed inducere rõnẽ ad vtrãqꝫ partẽ
q̃ſi ad rem dubiã. Quod ex ipſo mõ ꝓcedendi friuolũ ap
paret. ℄ Et ꝑterea ꝑpetuitate tpis ⁊ motus q̃ſi principio
vtit̃ ad ꝓbandũ ꝑmũ ꝑncipiũ eſſe: ⁊ in hoc. 8: ⁊. 11. meta.
Unde manifeſtũ eſt, ꝙ ſupponit h̃ tanq̃ꝫ ꝓbatũ. ℄ Sꝫ ſiqs
recte rões hic poſitas cõſideret hꝫ rõnibus veritas fidei
efficaciter impugnari nõ põt. Sũt. n. hꝫ rões efficaces ad
ꝓbandũ, ꝙ motus nõ icęperit per viã nãę: ſicut ab aliqui/
bus ponebat̃. Sed ꝙ nõ incęperit quaſi rebꝰ de nouo pro
ductis a ꝑmo rerũ ꝑncipio: vt fides nr̃a ponit: hoc hĩs ratio
nibꝰ ꝓbari nõ põt. Quod pꝫ ꝑ ſingulas illationes hic poſi
tas ↄ̃ſiderãti. Cũ. n. quęrit ſi motus nõ fuit vtrũ mouentia
⁊ mobilia ſemp fuerũt vel nõ: Rñdendũ eſt ꝙ ꝑmũ mo/
uẽs ſp fuit: oia ꝟo alia, ſiue ſint mouẽtia, ſiue mobilia non
ſemp fuerũt: ſed incęperũt eſſe a cã vlĩ totius eẽ. Oſtẽſũ
eſt aũt ſupra, ꝙ ꝓductio totius eſſe a cã ꝑma eſſendi, nõ eſt
motus: ſiue ponat̃ ꝙ hęc rerũ emanatio ſit ab ęterno: ſiue
nõ. Sic ğ nõ ſeq̃t, ꝙ ante ꝑmã mutationẽ ſit aliq̃ muta/
tio. Seq̃ret̃ aũt ſi mouẽtia ⁊ mobilia eſſent de nouo ꝓdu
cta in eſſe, ab aliquo agẽte ꝑticulari: qõ ageret aliq̃ ſubie/
cto ꝑſuppoſito: qõ trãſmutaret̃ de nõ eſſe, ſiue de ꝑuatiõe
ad formã. De h̃. n. modo incipiẽdi ꝓcedit rõ Ariſt. ℄ Sꝫ
q2 ponimus ſaltẽ ꝑmũ motorẽ ſemp fuiſſe. Reſpõdendũ
reſtat ſequẽti eius deductioni: q̃ ↄ̃cludit ꝙ ſi ꝑexiſtentibꝰ
mouentibꝰ ⁊ mobilibus, incipiat de nouo eſſe motꝰ: opꝫ
ꝙ mouẽtia vel mobilia ꝑus nõ eſſent in hac diſpoſitiõe in
qua ſunt dũ eſt motus. Et ſic opꝫ ꝙ ꝑmã mutationeꝫ ꝑce/
dat aliq̃ mutatio. ℄ Et ſiqdẽ de ipſo motu loquamur: fa/
cilis eſt reſpõſio. Nõ. n. mobilia ꝑus erãt i hac diſpoſitio
ne in qua nũc ſunt: q2 ꝑus nõ erãt: vnde moueri nõ pote/
rant. Sed ſicut dictum eſt: ipſum eſſe nõ acq̃ſiuerũt ꝑ mu/
tationẽ vel motũ: ſꝫ ꝑ emanationẽ a ꝑmo rerũ ꝑncipio. Et
ſic nõ ſeq̃t, ꝙ ante primã mutationẽ ſit aliqua mutatio.
℄ Sed vlterius remanet q̃ſtio de ꝑma rerum ꝓductione.
Si. n. ꝑmũ ꝑncipiũ qõ eſt deus, nõ aliter ſe hꝫ nũc q̃ꝫ ꝑus.
nõ magis nũc res ꝓducit q̃ꝫ priꝰ. Si ꝟo aliter ſe hꝫ: ſaltem
mutatio quę eſt ex parte eius, erit prior mutatione q̃ poni
tur prima. ℄ Et qdẽ ſi eſſet agens per nãm tñ: ⁊ non per
voluntatẽ ⁊ intellectũ: ex neceſſitate ↄ̃cluderet rõ. Sꝫ quia
agit ꝑ voluntatẽ: põt per voluntatẽ ęternã, ꝓducere effectũ
nõ ęternũ: ſicut intellectu ęterno põt intelligere eẽ nõ ęter
nũ. Res. n. intellecta eſt quodã modo ꝑncipiũ actionis in
agentibꝰ per voluntatẽ: ſicut forma naturalis in agẽtibus
per nãm. ℄ Sed adhuc magis inſtat. Nõ. n. videmꝰ ꝙ vo
lũtas poſtponat facere qõ vult, niſi ꝓp hoc ꝙ aliqd expe/
ctatur in futurũ, qõ nõdũ eſt in ꝑſenti. Sicut ſi volo facere
ignem: nõ nũc ſed poſtea: expectatur in futurũ frigus: cuiꝰ
cã facio ignẽ: vel ad minꝰ expectat̃ ꝑñtis tpis. Qꝫ aũt tem
pus ſuccedat poſt tẽpus, hoc nõ eſt abſqꝫ motu. Nõ ğ po
teſt eſſe, ꝙ voluntas ẽt ſi ponat̃ imutabilis, poſtponat face
re id qõ vult niſi aliquo motu iteruenĩete. Et ſic nõ põt eẽ
ꝙ noua ꝓductio rerũ ꝓuẽiat a volũtate ęterna: niſi mediã
tibus motibꝰ ſuccedẽtibus ſibi in ĩfinitum. ℄ Latet aũtẽ
ſic obĳcientes, ꝙ hęc obiectio ꝓcedit de agẽte in tẽpore:
qõ. ſ. agit tpe ꝑſuppoſito. In hꝫ. n. actione quę fit in tem
pore: opꝫ ↄ̃ſiderare aliquaꝫ determinatã habitudinẽ ad h̃
tẽpus: vel ad aliqd eorũ quę ſunt in hoc tpe: vt fiat magis i
hoc tpe q̃ꝫ in alio. Sed hęc rõ locũ nõ hꝫ in agente vlĩ, qõ
⁊ ipſum tẽpus ſimul cũ ceteris ꝓducit. Cũ enim dicimus
res nõ ſemp fuiſſe a deo ꝓductas: nõ itelligimus, ꝙ infini
tũ tẽpus ꝑceſſerit in quo deus ab agẽdo ceſſauerit: ⁊ poſt
modũ tpe determinato agere cęperit: ſed ꝙ deus tẽpus ⁊
res ſimul in eſſe ꝓduxerit, poſtq̃ꝫ nõ fuerãt. Et ſic nõ ceſtat
in diuina volũtate ↄ̃ſiderandũ, ꝙ voluerit facere res non
tũc ſed poſtea: quaſi tẽpore iã exiſtẽte: ſed ↄ̃ſiderandũ ſolũ
eſt hoc, ꝙ voluit ꝙ res ⁊ tẽpꝰ durationis earũ incęperit eẽ
poſtq̃ꝫ nõ fuerunt. ℄ Si aũt q̃rat̃, quare hoc voluit. Si/
ne dubio dicendũ, ꝙ ꝓp ſeipſũ. Sicut. n. ꝓpter ſeipſuꝫ res
fecit, vt i eis ſuę bonitatis ſimilitudo manifeſtaret̃: ita vo
luit eas nõ ſemp eſſe: vt ſua ſufficiẽtia manifeſtaret̃ in hoc
ꝙ oibus alĳs nõ exiſtẽtibꝰ, ipſe in ſeipſo oẽm ſufficiẽtiaꝫ
beatitudinis habuit, ⁊ virtutis ad eorũ ꝓductionẽ. Et h̃ q
dẽ dici poteſt quantũ humana rõ capere põt de diuinis: ſal
uo tñ ſecreto diuinę ſapiẽtię: qõ a nobis cõprehendi nõ po
teſt. ℄ Quia igitur huius rõnis ſolutio ꝓcedit ſupponẽ/
do ꝙ tẽpus nõ fuerit ſemp: reſtat ſoluere rõnẽ ꝑ quã oſtẽ
di videt̃, tẽpus ſemp fuiſſe. Et ideo forte Ariſt. poſt rõnẽ
de motu poſuit rõneꝫ de tẽpore: q2 ↄ̃ſiderauit ꝙ ꝑmiſſa rõ
de motu efficaciã nõ haberet, niſi poneret̃ tẽpus ęternuꝫ.
Quod ergo ponit, ꝙ q̃cũqꝫ ẽ tẽpus, neceſſe eſt ponere ali
quod nũc eſſe. indubitanter ↄ̃cedẽdũ eſt. Nũc aũt omne, eẽ
ꝑncipiũ ⁊ finẽ tẽporis, ↄ̃cedi nõ opꝫ: niſi ponat̃ ẽt motum
ſemp eſſe: vt. ſ. ſic ꝙ in quodlibet idiuiſibile in motu acce
ptũ qõ momẽtũ dr̃, ſit ꝑncipiũ ⁊ finis motus. Sic enim ha
bet ſe nũc ad mouẽtẽ: ſicut tẽpus ad motũ. Si ergo poni/
mus motũ nõ ſemp fuiſſe: ſed eſt accipere aliqõ ꝑm̃ idiuiſi
bile in motu ãte qõ nihil fuit motꝰ: erit ẽt accipere aliqõ
nũc in tpe ante qõ nõ fuit aliqõ tpꝰ. Jam aũt oſtẽdimus ex
ponẽdo literã ꝙ id qõ Auer. dicit ad hanc rõnem ↄ̃firmã
dã efficaciã nõ hꝫ. Sꝫ nec illud qõ Ariſto. ad hoc ponit. ſ.
ꝙ priꝰ ⁊ poſterius nõ ſunt ſine tpe, efficax eſſe põt. Cũ eni
dicimus ꝙ principiũ tpis eſt ãte qõ nihil eiꝰ eſt: nõ ꝓpter
hoc opꝫ ꝙ ipſum nũc, qõ eſt pricipiũ tpis ꝑcedat tpꝰ: qõ ſi
gnificat̃ cũ dẽ añ. Sicut ſi magnitudine dicã, ꝙ principiuꝫ
magnitudinis eſt extra qõ nihil eſt eiꝰ: nõ opꝫ ꝙ extra illõ
principiũ ſignificet aliquẽ locũ in reꝝ nã exiſtẽteꝫ: ſꝫ ima/
ginabilẽ tñ. Aliogn eſſet ponere locũ extra cęlũ cuius eſt
magnitudo finita, hñs pricipiũ ⁊ finẽ. Silr̃ ẽt ⁊ primũ nũc
qõ eſt principiũ tpis, nõ ꝑcedit tpꝰ in reꝝ nã exñs: ſꝫ ſm
imaginationẽ nr̃am tñ. Et hoc tẽpus deſignat̃ cum dr̃, ꝙ
primũ nũc eſt principiũ tpis ante qõ nihil eſt tpis. Uel põt
dici; ꝙ cũ dr̃ principiũ tpis ẽ ante qõ nihil ẽ tpis: ly añ] nõ
remanet affirmatũ: ſed negat̃. Et ſic nõ opꝫ ponere tẽpus
ante pricipiũ tpis. In hĩs. n. q̃ ſunt in tpe accidit ꝙ eoꝝ pri
cipio tẽpus aliqõ ꝑexiſtat. Sicut cũ dr̃. ꝙ principiũ iuuen
tutis eſt ante qõ nihil eſt de iuuẽtute: põt itelligi ante ẽt
affirmatiue: q2 iuuẽtus tpe mẽſurat̃: tẽpus aũt nõ mẽſurat̃
tpe: vñ eiꝰ ꝑncipio tpꝰ nõ ꝑexiſtit: ⁊ ſic li ante] qõ ponit̃ in
diffinitione principĳ tpis: nõ opꝫ ꝙ remaneat affirmatuꝫ.
ſed negat̃. Eſt aũt ante tpꝰ aliq̃ duratio. ſ. ęternitas dei q̃
nõ hꝫ extẽſionẽ aut priꝰ ⁊ poſteriꝰ ſicut tpꝰ: ſꝫ ẽ tota ſimul:
⁊ nõ eſt eiuſdẽ rõnis cũ tpe: ſic nec magnitudo diuina cum
magnitudine corpali. Sicut ğ cũ dicimꝰ extra mundũ non
eſſe niſi deum: non ponimus aliquã dimenſionẽ extra mũ
dum: ita cum dicimꝰ añ mundũ nihil fuiſſe: nõ ponimus
aliquã ſucceſſiuam durationem ante mundum. Lec. iĳ.

℄ Et nõ aliquando eſſe/ aliquando non eſſe. Etenim Argu.
ita dicere/ potius ſimile eſt figmento.
Sed non aliquando quidem erat/ aliquã
do autem non. Et nanqꝫ aſſimilatur ſic
dicere/ figmento magis.

Poſtq̃ꝫ Phs poſuit rões ad oñdendũ motũ ſemp
eſſe: hic ponit rões ↄ̃ Anaxa. ⁊ Empe. q cõ
trariũ ponebãt. Et circa h̃ duo facit. Prio põit rõnẽ cõtra

eoꝝ poſitionem. Scđo ꝯ rōnē quā ſupponebāt. ibi[Siłr
T.14. aūt ⁊ dicere ⁊c.] Dicit ergo primo: ꝙ cū oīſ ſuꝫ ſit ꝙ mot⁹
ſemp eſt nō erit dicendū, ꝙ aliqñ ſit mot⁹, ⁊ aliqñ nō: ſicut
Ut ex/ dixerūt Emped. ⁊ Anax. Sic.n. dicere ſicut ipſi poſuerūt:
poſuit aſſimilat̄ cuidā figmēto: q̄ꝛ.ſ. abſq rōne h̄ ponebāt. ¶ Oē
alex. eni q̄d ponit̄ abſq rōne vel autoritate diuina fictitiū eſſe
vi. Autoritas aūt diuina, p̄ualet ēt rōni humāę: multo ma
gis q̄ꝫ auc̄tas alicuius pħi p̄ualeret alicui debili rōni, quā
aliqs puer iduceret. Nō ḡ aſſimilant̄ figmēto q̄ p fidē te
nent̄: lꝫ abſq rōne credant̄. Credim⁹.n. diuīę autoritati mi
raculis ap̄pbatę.i. illis opib⁹, q̄ ſol⁹ de⁹ facē pōt. ¶ 2ᵒ ibi.
Argr. ¶ Et itē dicere ſic .eē aptū: atqꝫ hoc oportere princi
piū eē putare. Q̄d qdē empedocles dixiſſe videt̄/re
bus (inq̄ꝫ) cōpetere neceſſario: vt nūc ꝯcordia: nunc
diſcordia vincat: ac eas moueat: in medio vero tē/
pore quieſcant. Fortaſſe etiam ⁊ hi qui principium
vnum faciunt: vt Anaxagoras/ hoc dixerunt mō.
T.c.14 ¶ Similiter autem ⁊ dicere/ q̄ꝛ aptum natū ſic eſt: ⁊
hoc opꝫ opinari eē p̄cipiū. Et hoc vr̄ vtiqꝫ Empe
do. dicere/ ꝙ tenere ⁊ mouere in parte amicitiam ⁊
diſcordiam/ ineſt rebus ex neceſſitate: q̄eſcere autē
T.c.15 inter tempus. ¶ Fortaſſis autem ⁊ vnuꝫ principiū
facientes/ ſicut Anaxagoras/ ſic vtiqꝫ dicerent.
¶ Obijcit ꝯ rōnē cui innitebāt̄. Et circa h̄ tria fac̄. P̄io po
nit iſtā rōnē eē icōueniētē. Scđo oñdit ꝙ icōueniētior erat
2ᵒ15. ſ̄ꝫ pōnē Anax. q̄ꝫ ſ̄ꝫ pōnē Emp. ibi [At v̄o nihil iordina
3ᵒ tū ⁊c.] 3ᵒ oñdit ꝙ nec ſ̄m opinionē Empe. ꝯueniēter ſe
hꝫ. ibi[Sꝫ ⁊ opꝫ h̄ dicētē.] Dic̄ ḡ p̄, ꝙ ſiłr ēt h̄ vr̄ eſſe fi
ctitiū, ꝙ aliqs pōnēs motū qñqꝫ eē, ⁊ qñqꝫ nō eē: dicat h̄ p
rōne: ꝙ h̄ iō eſt, q̄ꝛ natū eſt ſic eē: ⁊ h̄ opꝫ accipe tāq̄ꝫ p̄n̄ᵐ ſic
Empe. vr̄ dicere: ꝙ h̄ q̄d res ī pte tpis teneāt amicitiā: ⁊ ī
pte tpis teneāt diſcordiā, ⁊ moueāt̄, ⁊ ꝙ in medio tpe q̄e
ſcāt, ineſt reb⁹ ex neceſſitate: ſic̄ ſi aliqs diceret: q̄re calidū cale
facit: q̄ꝛ ſic neceſſe ē eſſe: ⁊ hoc accipiat̄ q̄ſi p̄ncipiū, ꝙ cali
dū calefaciat. Siłr accipiebat Empe. q̄ſi p̄ncipiū, ꝙ nece/
ſe ē ſic eē: qñqꝫ res moueri p amicitiā: qñqꝫ p diſcordiā: ⁊
qñqꝫ q̄eſcere. Et forte ēt eodē mō diceret Anax. ⁊ alij po/
nētes vnū p̄n̄ᵐ actiuū: q̄ꝛ opꝫ h̄ accipe quaſi principiuꝫ, ꝙ
mot⁹ icęperit poſtq̄ꝫ in infinito tpe nō fuit. ¶ Scđo ibi.
Argr. ¶ At v̄o nihil eoꝝ q̄ nā/ ſ̄m qꝫ nāꝫ ſiūt ordie vacat.
Nā nāqꝫ vniuerſis eſt ordinis cā. At infinitū nullā
rōnē hꝫ ad infinitū. Oīs v̄o ordo/ ratio eſt. Infinito
aūt q̄eſcere tpe/ deinde aliqñ moueri/ huiuſqꝫ diffe
rētiā nullā. cur nūc magis q̄ꝫ p̄us/ nec vllū ordinem
eē/ nō ē pfecto ipſi⁹ opus nāę. Nā id q̄d nā ſit/ aut
ſimpłr ſeſe hꝫ (vt ignis ſurſū nā fert̄/ ⁊ nō iterdū ſur
ſum/ iterdū nō ſurſuꝫ) aut rōnē hꝫ/ ſi nō ſimpliciter ſe
hꝫ/ eodēqꝫ modo. Quocirca p̄ſtabilius eſt rē ita ſe
ſe habere/ vt Empedocles: ⁊ ſiquis alius ita dixit,:
interdum (inquam) quieſcere/ interduꝫ moueri. Ta
lem enim ordinem quendam habere videtur.
¶ At v̄o nihil inordinatū/ eoꝝ q̄ nā ⁊ ſ̄ꝫ naturā ſūt.
Natura.n. oībus cā ordinationis eſt. Infinitū aūt
ad infinitū/ nullam rōnem hꝫ. Ordinatio āt oīs/ rō
eſt. Infinito aūt tpe q̄eſcere: poſtea motum eſſe ali
qñ: huius autē neqꝫ vnam drīam eſſe: q̄re nūc ma/
gis q̄ꝫ prius/ neqꝫ iterū aliquam ordinationem ha
bere: nō iā nāę ē opus. Aut eni ſimpłr ſe hꝫ quod
ē nāę: ⁊ nō aliqñ qdē ſic: aliqñ vero aliter (vt ignis
natura ſurſuꝫ fert̄/ ⁊ nō aliqñ qdē ſic/ aliqñ v̄o nō)
aut rōnem hꝫ/ quod non eſt ſimpliciter. Quare di/
gnius eſt/ ſicut Empedo. ⁊ ſiquis aliter dixit ſic/ ha
bere in parte quieſcere oē/ ⁊ moueri iterum. Ordi/
nationem enim iam habet quandam/ huiuſmodi.
¶ Oſtēdit ꝙ hac rōne incōueniētius vtebat̄ Anax. q̄ꝫ Em/
pedo. Manifeſtū eſt.n. ꝙ cū ponit̄ aliqd eſſe q̄ſi p̄ncipiuꝫ:
opꝫ accipe, ꝙ hoc ſit ſ̄m rei nām: hoc ē vt nā rei ſit talis ꝙ
hoc ei ꝯueniat. Sic.n. accipim⁹ q̄ſi p̄ncipiū, ꝙ omne totū
mai⁹ eſt ſua parte: q̄ꝛ h̄ eſt de rōne ⁊ nā totius: q̄d excedit
partis q̄ꝫtitatē. Unde Empe. dicebat[Sic aptū natum eſt
eſſe.] dās itelligere, ꝙ h̄ ē accipiēdū q̄ſi principiū. Et ſiłr
Anax. diceret: lꝫ nō expſſimeret. Sꝫ manifeſtū eſt, ꝙ nulla
res nālis nec aliqd eoꝝ q̄ nāliter reb⁹ ꝯueniunt pōt eſſe
abſqꝫ ordine: q̄ꝛ nā eſt cā ordinationis. Uidem⁹.n. nām in
ſuis opib⁹ ordinate de vno ī aliud pcedere: q̄d ḡ nō hꝫ ali
quē ordinē, nō eſt ſ̄m nām: nec pōt accipi vt principiū. Sꝫ
duo īfinita nō hñt ordinē adinuicē: q̄ꝛ īfiniti ad īfinitū nul
la eſt pportio: oīs aūt ordo pportio quędam eſt. Sic ḡ p̄ꝫ,
ꝙ q̄eſcere res tpe īfinito, ⁊ poſtea icipere moueri p īfinitū
tpˢ: ſine hoc ꝙ ſit aliq̄ drīa inter hoc tēp⁹ ⁊ illud: q̄re nūc
magis q̄ꝫ prius mot⁹ fiat: neqꝫ iteꝝ aſſignare aliquā aliā or
dinationē iter aliq̄ duo: quoꝝ vno deficiēte alteꝝ icipiat ⁊
fiat mot⁹: vt Anaxa. ponebat: hoc nō eſt opus nāę: q̄ꝛ q̄c/
q̄d ē nāę aut ſemp[ſimpłr].i. eodē modo ſe hꝫ: ⁊ nō aliqñ
ſic: aliqñ aūt aliter: ſic̄ ignis ſemp ſurſū fert̄. Aut aliq̄ rō
eſt: q̄re nō ſemp eſt eodē mō: ſic̄ nō ſemp aīalia creſcūt: ſed
qñqꝫ diminuuntur: ⁊ hoc hꝫ aliquā rōnē. Sic ergo nō vidē
tur ſ̄ꝫ nām pcedere ꝙ īfinito tpe res q̄euerit, ⁊ poſtmodū
moueri icęperint: vt Anax. poſuit. Uñ meli⁹ eſt, ꝙ dicat̄ ſi
cut Empedo. dixit, vel q̄cūqꝫ alius ſimiłr opinatus ē: ꝙ to
tum vniuerſū in quadā pte tpis q̄eſcit: ⁊ iteꝝ mouet̄ ī alia
pte tpis: q̄ꝛ iā h̄ pōt habere aliquā ordinationeꝫ: finiti.n.
ad finitū pōt eē pportio. ¶ Eſt aūt ꝯſiderādū, ꝙ ſnīa fidei
nrę nō eſt ſimilis poſitiōi. Anax. Nō.n. ponim⁹ añ mūdum
infinita ſpatia tpis: cui⁹ ſit nec̄e accipe pportionē ad tēp⁹
ſeqnēs. Sꝫ anteq̄ꝫ mūdus icipet ſola dei ſimplex ęternita
tas fuit (ſic̄ dictū ē) q̄ ē oīno extra gen⁹ tpis. ¶ Tertio ibi.
¶ Ueꝝ ⁊ eū q̄ ita dicit/ non ſolū id dicere: ſed ipſius
cām ēt afferre: ⁊ non ponere neqꝫ cēſere vllaꝫ ſine
rōne ſnīaꝫ: ſed aut iductionē: aut demōſtrationē af
ferre opꝫ. Ipſa eniꝫ quę ſunt ſuppoſita, nō ſanę cāę
ſūt. Neqꝫ hoc erat ꝯcordię vel diſcordię eē: ſꝫ illi⁹
quidē ꝯgregare: hui⁹ diſgregare/ officium eſt. Q̄d ſi
inſuper aſſignauerit: ipm̄ interdū dicēdū eſt/ ⁊ in q
b⁹ ſic ſit/ ceu eē apud nos aliqd q̄d ꝯgregat homi/
nes (amicitiā inq̄ꝫ) ⁊ eē ēt aliqd: q̄d inimicos ſciun
git (inimicitiā inq̄ꝫ) H.c.n. ⁊ in ipſo toto eē ſuppo
nit. in quibuſdam enim ſic eſſe videtur. Per ęqua
lia vero ita fieri tempora: alicui⁹ indiget rationis.
¶ Sed ⁊ opꝫ hoc dicentem/ nō affirmare ſoluꝫ/ ſed
cām ipſius dicere: ⁊ non/ apponere nihil/ neqꝫ vel
le dignitatem irrationabilē: ſed/ aut inductionē/ aut
demonſtrationem ferre. Hęc enim non cauſę poſitę
ſunt. Neqꝫ in hoc erat amicitię vel inimicitię eſſe.
ſed huiuſmodi quidem congregare: illius vero diſ
gregare. Si vero determinetur quod ē/ in pte/ dicē
dū eſt in q̄bus ſic ſunt: ſicut q̄ꝛ eſt aliqd quod ꝯgre
gat hoīes/ amicitia: ⁊ fugiunt inimici abinuicem.
Hoc enim ſupponitur/ ⁊ in toto eſſe: videtur enim

in quibuſdam/eſſe ſic. Quod autem ⁊ ſm̃ equalia tempora: indiget aliqua ratione.

¶ Oſtēdit ꝙ nec ēt Empe. ꝯuenit ꝑdicta rõ. Et ꝑmo oñdit ꝓpoſitũ. Scd̃o excludit q̃zdã falſã exiſtimationē. ibi [Oi infra no. n. exiſtimare ⁊c̃.] Dic̃ g̃ p̃, ꝙ ēt g̃ hoc dicit ꝙ Empe. dixit: nõ opʒ ꝙ ſolũ affirmet qd̃ dic̃: ſed ēt qd̃ aſſignet cãm ſui dicti: ⁊ ꝙ nihil ex ſe appõat, vltra id qd̃ cã aſſignata req̃rit: neqʒ ēt aliqd velit accipe vt dignitatē. i. vt p̃n͡m abſqʒ rõne. Sʒ opʒ, ꝙ adducat ad manifeſtationē ei⁹ qd̃ accepit q̃ſi p̃ncipiũ: aut iductionē: ſicut in p̃ncipijs nālib⁹ que ex ſenſibili experimēto accipiunt̃: aut demõſtrationē: ſic̃ in p̃ncipijs que p principia priora demõſtrant̃. Sʒ h̃ Empe. nõ ſeruat. Eſto. n. ꝙ ipſe ponat amicitiã ⁊ litē eſſe cãs: tñ nõ ē de rõne amicitie vel inimicitie, ꝙ vnũ eoꝝ poſt alterũ moueat. Nõ eſt. n. de rõne amicitie ꝙ i inimicitiã ꝯuertat̃ nec ecõuerſo: ſʒ de rõne amicitie ē, ꝙ ꝯgreget: de rõne vo inimicitie eſt, ꝙ diſgreget. Sed ſi vlteri⁹ determinetur, ꝙ in quadã parte tēporis hec cõgreget: ⁊ iterum in quadam parte tp̃is, illa diſgreget: eſt vlteri⁹ manifeſtãdũ in aliqb⁹ particularib⁹, in qbus hoc ꝯtingat. Sicut ꝙ amicitia cõgreget: ⁊ inimicitia diſgreget: manifeſtat̃ in hoib⁹ i q̃ amicitia hoies adunãt̃ adinuicē. inimicitia vo fugiũt ab inuicē: ⁊ iõ hoc ab Empe. ſupponit̃ eē in toto vniuerſo, q̃ vr̃ eē i aliqb⁹ ſic. Sʒ ꝙ ſm̃ eq̃lia tp̃a moueãt ſucceſſiue amicitia ⁊ inimicitia, hoc idiget aliqua ratione manifeſtãte: nõ enim videt̃ hoc in hominib⁹ ꝯtingere. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Omino aũt hoc p̃ncipiũ ſufficiēs eē putare: ſemp (in q̃z) eē ſic/ aut fieri/ nõ recte ſeſe hʒ: ad qd̃ Democrit⁹ cãs nāles reducit/ ſic ingens: ⁊ pri⁹ fiebat. Ipſi⁹ ãt ſp/ nõ q̃rere p̃ncipiũ cenſet. In qbuſdã hoc recte dicēs: i. oib⁹ aũt nõ recte. Eteni triãgulus ſuos angulos duob⁹ rectis ſp eq̃les hʒ. Atñ eternitatis huius/ ē alia cã. Pricipioꝝ tñ: q̃ qdē ſunt ꝑpetua/ nõ ē alia cã. Tot igit̃ a nobis ſint dicta: qb⁹ iã pʒ nullũ vnq̃z fuiſſe: vel fore tp̃s: qñ nõ erat: aut nõ erit tp̃s.

Idē in. 2 lib. de ge. animaliũ. ¶ Omino. n. exiſtimare principium hoc eē ſufficiens/ quod ſemp aut ē ſic/ aut fit non recte ſe hʒ opinari. In quo Democritus reducit de natura cãs ꝙ ſic/ ⁊ qd̃ prius factũ ē. Ipſius aũt ſemp/ noluit principiũ querere: in qbuſdã dicēs recte: quod aũt in oibus nõ recte. Et. n. trigonũ ſemp hʒ duobus rectis eq̃les angulos: ſed tñ ē perpetuitatis hmõi altera cã. Principioꝝ igitur/ non ē altera cauſa: ſʒ perpetua ſunt. Quod quidē igitur nullũ tēpus erit/ neqʒ erat/ quãdo motus nõ erit: ſiue nõ erat: tãta dicta ſunt.

¶ Excludit quãdã falſam exiſtimationē. Poſſet. n. aliquis credere ꝙ q̃cq̃d ſemp eſt nõ hʒ cãz: pp h̃ ꝙ videm⁹ ea que apud nos cauſant̃: de nouo icipere: ⁊ iõ videbat̃ aliqb⁹, ꝙ qñ reducebat̃ aliq̃ q̃ſtio in aliqd qd̃ eſt ſemp: nõ oporteret vlteri⁹ cãz, ſeu rõnē q̃rere. Sic g̃ poſſet Empe. dicere ꝙ amicitia ⁊ lis ſemp ſm̃ eq̃lia tp̃a mouerũt: ⁊ iõ nõ eſt q̃renda h⁹ alia rõ. Hoc g̃ Ar. remouet dicēs ꝙ nõ recte ſe hʒ opinari, ꝙ aliqd exiſtimet̃ eē p̃n͡m, ꝓpter h̃ ꝙ ſemp aut ſic eſt: aut ſic fit. Ad hoc. n. Democrit⁹ reducebat oēs cãs nāles, aſſignãs p̃n͡m hꝰ q̃ de nouo fiũt: ſed ei⁹ qd̃ ē ſemp nolebat aliqd̃ p̃n͡m q̃rere. Qd̃ qdē in aliqb⁹ recte dr̃: ſed non in oibus. Manifeſtũ eſt. n. ꝙ triãgul⁹ ſemp habet tres angulos equales duob⁹ rectis. Sed tñ h⁹ ꝑpetue paſſionis, eſt altera cã. Sʒ aliq̃ ꝑpetua ſunt ſicut p̃nª quoꝝ nõ ē alia cã.

T. 4. ¶ Eſt aũt valde notãdũ qd̃ hic dr̃: q̃ vt i ſcd̃o meta. habet̃: eadē eſt diſpõ reꝝ in eſſe, ⁊ in veritate. Sicut igit̃ aliq̃ ſũt ſemp vera, ⁊ tñ hñt cãz ſue veritatis: ita Ariſtoteles intellexit, ꝙ eēnt aliq̃ ſp entia. ſ. corpa celeſtia ⁊ ſubſt̃ ſeꝑate: ⁊ tñ hērēt cãm ſui eē. Ex quo pʒ, ꝙ q̃uis Ariſt. poneret mũdũ eternũ: non tamen credidit, ꝙ deus non ſit cã eſſendi ipſi mũdo: ſed tã motus eius tm̃: vt qdã dixerunt. Ultimo aũt ꝯcludit principale propoſitũ epilogando: ⁊ dicit tanta dicta eſſe de hoc, ꝙ nullum tēpus erit in futuro: neqʒ erat in preterito. in quo aliquis motus non ſit. Lec. iiij.

¶ Ea vo q̃ ſũt hiſce ꝯtraria/ ñ ē difficile ſoluere. Nã ex hiſce videbit̃ poſſe maxie motũ eē ortũ/ ⁊ anteã nũq̃z fuiſſe. Primo: q̃ nulla mutatio ꝑpetua ē: ois nãqʒ mutatio ſuapte natura e quopiã ad quippiam eſt. Quare mutationis omnis finis ſint ea ꝯtraria inter que fit/ ⁊ nihil in infinitũ moueatur neceſſe ē. Argu.

Contraria aũt his/ nõ difficile ē ſoluere. Uidebitur aũt ex huiuſmodi ꝯſiderantibus/ ꝯtingere maxime motũ eē aliqñ/ cũ nõ eſt oino. Primũ qdē/ q̃ neqʒ vna ꝑpetua mutatio eſt. mutatio enim omnis apta nata eſt/ ex quodam in quiddam. Quare neceſſe eſt/ omnis mutationis terminum eſſe contraria in quibus fit. in infinitum autem/ moueri nullum. T. c. 16

Poſtq̃z Ph̃s poſuit rõnes ad ꝓbandũ motũ ſemper eſſe: hic itēdit ſoluere ea q̃ i ꝯtrariũ obijci pñt. Et circa h̃ duo facit. Prio põit rõnes. Scd̃o ſoluit eas. ibi [Hoꝝ aũt p̃m̃.] Circa p̃m̃ ponit tres rõnes ꝑmittēs ſuã intētionē: ⁊ dicit ꝙ ea q̃ in ꝯtrariũ obijci pñt, nõ ē difficile ſoluere. Ex trib⁹. n. rõnib⁹ videt̃ maxime ſeq̃, ꝙ mot⁹ aliqñ icipiat eē cũ pri⁹ oino nõ fuerit. Quaꝝ p̃ª eſt q̃ ſupra ꝓbauit in. 6. ꝙ nulla mutatio eſt ifinita. Eadē eni rõne ꝓbari pt̃, ꝙ nulla mutatio ſit perpetua. Nulla. n. mutatio terminata, eſt ꝑpetua, ſicut nec ifinita: ſʒ oia mutatio ē terminata. ois. n. mutatio nāliter, eſt ex quodã in qddã: ⁊ iſta duo ſũt ꝯria: vñ neceſſe ē, ꝙ termin⁹ cuiuſlibet mutationis, ſint ipa ꝯria in qbus fit tranſmutatio. Sed q̃ nõ in oi motu locali manifeſta eſt ꝯrietas terminoꝝ: ſubiũgit ꝙ ē cõe oi motui, ꝙ nihil moueat̃ in ifinitũ: q̃ nihil mouet̃ ad id ad quod pertingere nõ põt: vt in. 6. dictũ eſt. Sic ergo pʒ, ꝙ nulla mutatio eſt ꝑpetua. Uidet̃ ēt poſſibile eē tēpus in quo nulla mutatio ſit. Et h̃ prima rõ accepta eſt ex parte mot⁹. ¶ Secunda ratio accipit̃ ex parte mobilis quã ponit ibi. T. 18

Argu. ¶ Deide videmus id poſſe moueri/ qd̃ neqʒ mouet̃/ neqʒ motũ in ſe vllũ hʒ. Qd̃ ītueri licet in ex pribus aie/ quoꝝ neqʒ ps vlla/ neqʒ totũ mouet̃. Sʒ q̃eſcētia aliqñ mouent̃. At oportebat aut ſemp/ aut nũq̃z moueri: ſi nõ oritur primo motus: ſed ſemper erat.

T. c. 17 ¶ Amplius videmus/ qm̃ poſſibile eſt moueri: neqʒ quod mouet̃/ neqʒ habēs in ſeipſo/ neqʒ vnum motum: vt in inanimatis/ quoꝝ neqʒ pars vlla/ neqʒ totum mouetur: ſed quieſcens mouetur quandoqʒ. Conuenit autem aut ſemper moueri aut nequaq̃z ſiquidem non ſit cum non ſit exiſtens.

¶ Que talis eſt. Si motus nõ põt fieri de nouo, cũ pri⁹ nõ eſſet: vĩ eē ꝯueniēs dicere d̃ vnoquoqʒ quod vel ſemp mouet̃, vel nequaq̃z moueat̃: q̃ ſi in vno mobili põt quãdoqʒ mot⁹ eſſe, ⁊ qñqʒ nõ eſſe: pari rõne in toto vniuerſo. Sʒ videm⁹, ꝙ poſſibile eſt aliqd moueri qd̃ pri⁹ nõ mouebatur ſm̃ totũ: neqʒ aliquē motũ in ſeipſo habebat ſm̃ aliq̃z ſui partē: ſicut apparet in reb⁹ inanimatis in qbus aliqd̃ mobile quãdoqʒ moueri icipit, cũ antea nulla pars eius moueretur neqʒ ipſum totum: ſed omnino quieſceret. Relin

ipſuz/ſeipſuz mouere dicimus/nõ oi motu ſed eo: q ad locum accõmodat. Nibil igitur ꝓhibet: qn potius fortaſſe neceſſariũ eſt: cõplures a ↄtinẽti in corpore fieri motiones: ⁊ barũ nõnullis/mẽtẽ vel appetitum moueri. Hęc vero totũ iam aial ipm mouere. quale accidit circa ſomnos. Nam tametſi null⁹ tunc ſenſitiuus in aialibus ineſt motus: ineſt tamen aliquis motus: ⁊ animalia rurſus expergiſcuntur. At enim hęc/per ea quę ſequuntur/patebunt.

T.c.20 Maxime aũt videbitur tertium habere dubitationẽ: ꝙ fit cum nõ in .t prius motus: qd accidẽs ẽ in aiatis. Quieſcens enim prius/poſt hoc vadit mouente exteriorum nullo: ſicut videt. hoc aũt falſum ẽ. Conſpicimus enim ſp aliquid motũ in aiali naturalium. huius aũt motus/nõ aial cã ẽ/ſed continẽs forſitan. Ipſum aũt dicimus ipſum mouere/ſe/non ſm oẽm motuz: ſ. ſm locuz. Nibil igitur prohibet. magis aũt fortaſſis neceſſarium ẽ: in corpore multos fieri motus a continẽte. Horum aũt quoſdam/ intellectuz/aut appetitum mouere. Illũ aut totum iaz aial mouere/quale ↄtingit circa ſomnos. Senſibilis qdẽ enim cum neqꝫ vnus inſit motus/in exiſtẽte tamen aliquo/ſurgunt animalia iterum. Sed nãqꝫ manifeſtum erit/ ⁊ de his/ex ſequentibus.

Soluit tertiã rõnẽ ⁊ dicit ꝙ id qd tertio olim ẽ, maxie facit dubitare ꝙ poſſit eẽ motus, cũ prius nõ fuerit: ſic vꝫ accidere i reb⁹ aiatis. Uꝫ.n. ꝙ aial qd prius qeſcebat, poſtmodũ moueat ꝓceſſiuo motu nullo motu fcõ ab exteriori. Et ſic vꝫ, ꝙ illũ motũ aialis non pcedebat aliqs motus neqꝫ i ipſo aiali: neqꝫ i al o: ſic in rebus inaiatis dicebat. Sꝫ b ẽ falſuz. ſ. ꝙ mot⁹ aialis nõ fiat ab aliquo exteriori. Uidem⁹.n. ſemp i aialib⁹ aliqd nalr motũ, qd. ſ. nõ mouetur p volũtatẽ. Et hui⁹, qd mouet nalr, cã nõ eſt ipm aial p ſuũ appetitũ: ſꝫ forſitã cã hui⁹ nalis mutatiõis [eſt ↄtinẽs]. i. aer: ⁊ vlteri⁹ corp⁹ cęleſte, Sic manifeſte appet cuꝫ altera corp⁹ aialis p calorẽ aeris, ⁊ frigus aeris. Et dicit [forſitã] qꝛ i aiali ẽt aliqd nalr mouet ab iteriori pn°: ſic pꝫ i mutatiõib⁹ q̃ ſũt i aia vegetabili: vt appet i digeſtiõe cibi, ⁊ i ſeqntib⁹ trãſmutatõib⁹ q̃ nõ nãles: qꝛ nõ ſequũt apphẽſionẽ ⁊ appetitũ. Et b vꝫ eẽ ↄ id qd ẽ ꝓpriũ aialis. ſ. ꝙ moueat ſeipm. Et iõ ſubiũgit, ꝙ cũ dicim⁹ aial mouere ſeipm, nõ itelligim⁹ b de quolibet motu: ſꝫ de motu locali: ſm quẽ aial mouet ſeipm p apphẽſionẽ ⁊ appetitũ. Sic igit nihil ꝓhibet imo necariũ ẽ, ꝙ i corpa aialis fiãt multę traſmutatiões a ↄtinẽti. ſ. aere ⁊ corpe cęleſti: quaꝝ ũ q̃dã mouẽt itellectũ aut appetitũ: ex quo vlteri⁹ iã totũ aial mouet. Eſt aũt ↄſiderãduz, ꝙ b declarat modũ q̃ corpa cęleſtia i nos agũt. Nõ.n. agũt directe in aias nrãs, ſed in corpa. Motis aũt corpib⁹, p acciñs fit mot⁹ i virib⁹ aię: q̃ ſũt act⁹ corpaliũ organoꝝ. Nõ aũt ex necitate i itellectu, ⁊ i intellectiuo appetitu q nõ vtunt organis corporeis. Alĩ qñ tñ itellect⁹ ⁊ volũtas ſequunt aliqs ꝓdictaꝝ mutationũ. Sic cũ aliqs p rõnẽ eligit, vel ſeq, vel repellere, vel aliqd agere pp paſſionẽ, vel in corpe, vel in pte ſenſitiua exortam. Et iõ nõ dicit, ꝙ oẽs motus q fiũt a ↄtinẽte moueant itellectũ aut appetitũ [ſed qdã] vt oino neceſſitatẽ ab itellectiua pte excludat. Ponit aũt exẽplũ eoꝝ q dixerãt i dormiẽtib⁹ i qb⁹ maxie qes eẽ vꝫ q̃ꝫtũ ad aiales mot⁹: ⁊ cũ tñ in eis null⁹ mot⁹ ſit ſenſibilis. ſ. a ſenſibili apprehẽſione ꝓcedẽs: iteꝝ ſurgũt aialia euigilãta: pp aliquem motũ iterius exñtẽ: vel ex ope aię nutritiuę: ſicut cum digeſto cibo, deſiciunt euapoſitiones q̃ ſomnũ cauſabãt ⁊ aial excitat. ſiue cũ alterat corp⁹ a ↄtinẽte, p calorẽ, aut frigus. Et ſic diligenter ↄſiderãti apparet, ꝙ nunq̃ꝫ in nobis aliqs motus apparet de nouo, niſi ꝓcedente aliquo alio motu. Et b ꝓmittit ſe inſequẽtibus magis manifeſtaturum. Lec.v.

Pricipiũ aũt ↄſiderãtiõis id erit/qd fuit ⁊ dubitatiõis/cur nã aliq̃ eoꝝ q̃ ſũt/iterdũ mouent: iterdũ qeſcunt. Necẽ ẽ itaqꝫ aut vniuerſa ſp quieſcere/aut vniuerſa ſp moueri/vt Heraclitus/aut q̃dã moueri/ q̃dã quieſcere. Et hoꝝ rurſus/aut ea q̃ mouent ſp moueri: ⁊ ea q̃ qeſcunt ſp quieſcere: aut vniuerſa eẽ apta ſimul/vt moueant atqꝫ quieſcant/aut id eẽ qd reſtat atqꝫ tertiũ eſt. eoꝝ (inq̃ꝫ) q̃ ſunt/alia ſp imobilia eẽ/alia ſp moueri/alia vtrũqꝫ: moueri (inq̃ꝫ) atqꝫ qeſcere poſſe/qd qdem a nobis dõm eſt. Hoc enim eorum omnium quę dubitantur ſolutionẽ habet/ ⁊ huiuſcẽ noſtrę tractationis ẽ finis. Arg.

T.c.21 Principium aũt cõſiderationis ẽ/qd qdẽ ⁊ dicerę dubitationis/q̃re q̃dam eorum q̃ ſunt/aliqñ qdẽ mouẽtur/aliquando autẽ quieſcunt iteꝝ. Neceſſe aũt/aut oia quieſcere ſp/aut omnia ſp moueri/aut alia quidẽ moueri/alia autẽ quieſcere. Et iterum hoꝝ/aut q̃ mouentur moueri ſemp/quę vero quieſcunt quieſcere ſp/ aut omnia apta nata ſunt ſimiliter moueri ⁊ quieſcere: aut reliquum amplius/ ⁊ tertiuz ẽ. contingit enim alia quidem ſemper imobilia eſſe eorum quę ſunt/alia vero ſemper moueri: alia autẽ cuꝫ vtriſqꝫ accipere. quod quidẽꝫ nobis dicenduz eſt. Hoc enĩ habet ſolutiones omniuꝫ dubitatoruꝫ: ⁊ finis nobis eſt huius negocij.

Poſtq̃ Phs in .7. oñderat ꝙ in mouẽtib⁹ ⁊ in mobilib⁹ nõ eſt ꝓcedere i ifinitũ: ſed ẽ deuenire ad aliqd p̃m: ⁊ ẽt iã oñdit ꝙ mot⁹ ſp fuit, ⁊ ſemp erit: vlterius ꝓcedit ad ingrendũ ↄditionẽ pmi mot⁹, ⁊ primi motoris. Et diuidit in ptes duas. In p° oñdit ꝙ mot⁹ pmus eſt ſempitern⁹: ⁊ ꝙ p̃m mouẽs eſt oĩo imobile. Scdõ ex b ꝓcedit ad oñdẽdũ q̃lis ſit pmus mot⁹ ⁊ q̃lis ſit pmus motor. ibi [At vero aliud facientib⁹ pn°. ⁊c̃.] Prima aũt pars diuidit i tres ptes. In p° ponit ſub q̃one quandã diuiſionẽ q̃nq mẽbrẽ. In ſcdã excludit tres ptes ꝓpoſitę diuiſionis ibi [Oia igit qeſcere ⁊c̃.] Tertio ingrit de duobus reſiduis mẽbris qd eoꝝ ſit veꝝ ius: qꝛ ex b depẽdet veritas quã ingrere itẽdit. ibi [Oia aũt velle aliqñ qdẽ ⁊c̃.] Dicit g p̃, ꝙ pn̄m ſequẽtis ↄſiderationis quã ingrere itẽdimus de p̃ motu, ⁊ p̃ motore eſt, qd ptinet ad dubitatiõnẽ ꝓdictã, quã. ſ. mouit ſoluẽdo 2ᵃᵐ rõnem. Uñ ↄcludit, ꝙ q̃dã aliqñ mouent, ⁊ aliqñ qeſcũt iteꝝ: ⁊ nõ ſemp vel mouent vel qeſcũt: ex quo ponit mot⁹ ſempiternus in cõi. Et dicit, ꝙ necẽ eſt diſpõneꝫ reꝝ q̃ꝫtũ ad motũ vel quietẽ, tripliciter ſe habere. Quoꝝ vnus modus ẽ: vt oia ſemp quieſcant: ⁊ nihil aliqñ moueant. Scdõ modus ẽ vt oia ſemp moueant, ⁊ nihil quieſcant. Tertius modus eſt, ꝙ q̃dam moueant, ⁊ q̃daꝫ quieſcant. Sed iſte tertius mod⁹ iterũ diuidit in tres modos: quoꝝ primus eſt, ꝙ quędã mouentur, ⁊ quędam quieſcũt: ita tñ ꝙ ea quę mouent ſemp moueantur: ⁊ ea quę quieſcunt ſemper quieſcãt: ⁊ nihil ſit qd q̃nqꝫ moueatur, ⁊ q̃nqꝫ quieſcat. Secundus modus eſt ↄtrario: ꝙ oia ſunt nata ⁊ moueri ⁊ qeſcere: ⁊ nihil eſt quod ſemp moueatur, vel ſemp qeſcat. Tertius modus huius Lec.2.a. pn° i ſi. T.54. T.2? 2°.25.

ſcd̄e diuiſionis eſt: ꝙ alia ſemp ſint imobilia, ⁊ nunq̄ᷓ moueant̄: alia ſemp mobilia ⁊ nūq̄ᷓ qeſcāt: alia vero pn̄t accipi cū vtroq̄ᷓ. ſ. cum motu ⁊ qete: ita ꝙ qn̄q̄ᷓ moueant̄ qn̄q̄ᷓ qeſcāt. Et iſtud vltimū mēbrū ē nobis determinādū ꝓ veritate: q: in h̄ habentur ſolōnes oīum obiectoꝝ. Et qn̄ h̄ oſnderim⁹, hēbimus finē quē itēdim⁹ in iſto ope. ſ. puenire ad pᵐ motū ſempiternū: ⁊ ad pmū moueñs imobile. Sic ḡ tertiū mēbrū pme diuiſiōis, diuidit̄ in tria mēbra: ⁊ fiūt in vniuerſo qnq̄ᷓ mēbra huius diuiſiōis. ¶ Eſt aūt ꝯſiderandū ꝙ i trib⁹ hoꝝ mēbroꝝ, oia entia ponunt̄ vni⁹ diſpōnis: ſic pꝫ in p̄ mēbro, quo dī oia qeſcere: ⁊ in ſcd̄o, quo dī oia ſemp moueri: ⁊ in quarto, quo dī oia qn̄q̄ᷓ qeſcere, ⁊ qn̄q̄ᷓ moueri. In vno aūt membro. ſ. in tertio: diuidunt̄ entia in duas diſpōnes. ſ. ꝙ q̄dā ſemp moueant̄, ⁊ q̄dā ſemp quieſcāt. In vno ēt mēbro. ſ. in qnto diuidunt̄ entia i tres diſpōnes: ſcilꝫ ꝙ q̄dā ſemp moueant̄: q̄dā nūq̄ᷓ moueantur: ⁊ q̄dā qn̄q̄ᷓ moueant̄, ⁊ qn̄q̄ᷓ nō moueant̄. ¶ Et ꝯſiderādū eſt, ꝙ in h̄ vltimo mēbro nō facit mētionē de qete, ſed de imobilitate: q: pmus motor q nunq̄ᷓ mouet̄, non pōt dici ꝓprie qeſcere: q: (vt in qnto dcm̄ eſt) illud ꝓprie, quieſcit

T.20. quod natum eſt moueri, ⁊ non mouetur. ¶ Scd̄o ibi.

Argũ. ¶ Uniuerſa itaq̄ᷓ cēſere qeſcere: ⁊ hui⁹ q̄rere rōnē, ip̄m poſt habēdo ſenſū: ibecillitas ē ꝑfecto mētis ac hebetudo. et de toto quodā, ſed nō de parte quadā eſt ꝯtrouerſia. Neq̄ᷓ ſolū eſt aduerſus philoſophū nālē: ſed aduerſus ēt oēs ſciētias (vt ſimpliciter dicam) opinioneſq̄ᷓ oēs, propterea ꝙ oēs motu vtūt̄. Preterea vt iſiciatiōes pncipioꝝ i rōnib⁹ mathematicis, n̄ ad ip̄ꝫ mathematicū ptinēt: i ceteriſq̄ᷓ ſilī mō: ſic neq̄ᷓ idipſum refellere qd̄ nunc eſt dictū, ad nālē philoſophum attinet. Eſt eni apud ip̄ꝫ hoc ſuppoſito: naturam principium motus eſſe.

T.c.22 ¶ Oia igitur qeſcere: ⁊ huiuſmodi rōnem querere, dimittētes ſenſum: infirmitas q̄dam eſt intellectus. ⁊ de toto aliquo, ſed non de pte, ābiguitas ē. Neq̄ᷓ ſolum ad phyſicum: ſed ad oēs ſcias (vt ita dicam) ⁊ omnes opiniones: pp id ꝙ motu vtuntur omnes. Ampli⁹ aūt, de pricipijs iportunitates, ſicut i rōnibus circa doctrinas, nihil ſūt ad mathematicū: ſilr̄ aūt in alijs: ſic neq̄ᷓ de eo qd̄ nūc dr̄ ad phyſicum. Suppono enim, ꝙ natura principium motus ſit.

¶ Excludit tria membra predicte diuiſionis. Et p̄ ponit ꝙ nō oia qeſcūt ſemper. Scd̄o ꝙ nō oia mouentur ſemp ibi

Infra [Ferre aūt adhuc ⁊c̄.] Tertio excludit tertiū mēbrū quo dicebat̄, ꝙ q̄ mouent̄: mouent̄ ſemp: ⁊ q̄ qeſcunt: qeſcunt

3ª pte. ſemp ibi [At vero neq̄ᷓ alia qdem.] Circa pᵐ tria ponit,

T.24. quoꝝ pmum eſt, ꝙ ex q̄daꝫ itellectus ifirmitate ꝓcedit, ꝙ aliq dicant oia qeſcere: ⁊ ꝙ inq̄rāt ad h̄ aliquā ſophiſticā rōnē, dimiſſo ſenſu. Procedit. n. ex h̄, ꝙ intellectus nō eſt ſufficiēs ad diſſoluēdū ſophiſticas rōnes, q̄ repugnāt hijs

Cap.9. q̄ ſunt manifeſta ſm̄ ſenſuꝫ. Dictū eſt aūt in p̄ topicoꝝ: ꝙ nō eſt curandū diſputare ꝯ quaſcunq̄ᷓ poſitiones, vel problemata, de qbus aliquis indigens ſenſu vel pena. Unde ꝯ iſtā poſitionē nō opꝫ dubitare, ꝓpter ſtultitiā dicentis. Scd̄m qd̄ dicit eſt, ꝙ iſta dubitatio nō eſt de aliquo particulari ente: ſed vlr̄ de toto ente: neq̄ᷓ ēt ptinet ſolū ad nālem phm: ſed quodāmodo ptinet ad oēs ſciētias demonſtratiuas: ⁊ [ad oēs opiniones]. i. ad oēs artes q̄ vtuntur qbuſdā opinionib⁹: ſicut rhetorica ⁊ dialectica: q: oēs artes ⁊ ſciētie vtūtur motu. Practice qdē q̄ſi dirigentes aliquos motus. Nālis aūt phia ſpeculando, nām motus ⁊ mobilium. Mathematici etiā vtūtur motu imaginatio

dicētes, ꝙ punctus motus facit lineā. Metaphyſicus aūt ꝯſiderat de primis principijs. Sic igitur patet, ꝙ deſtruere motum repugnat omnibus ſcientijs. Error aūt qui ptinet ad oia entia: ⁊ ad oēs ſcientias: non eſt reprobandus a naturali, ſed a metaphyſico. Non ḡ ptinet ad nālē ꝯ iſtum errorē diſputare. Tertium qd̄ dicit eſt, ꝙ irrationabiles ⁊ ⁊ iportune dubitatiōes de principijs in doctrinis mathematicis, nō ptinent ad mathematicum, vt eas remoueat. ⁊ ſilr̄ eſt in alijs ſciētijs. Et ſilr̄ nec ad phyſicum pertinet deſtruere hō poſitionē q̄ repugnat ſuis principijs. In q̄libet enim ſcia ſupponitur ꝓ pn̄° diffinitio ſubiecti. Unde ⁊ in ſcia que eſt de natura: ſupponitur quaſi pnᵐ, ꝙ natura ſit pnᵐ motus. Sic ergo ꝑ tria media apparet, ꝙ ad naturalē non pertinet ꝯtra hanc poſitionē diſputare. ¶ Scd̄o ibi.

¶ Aſſerere aūt cūcta moueri: eſt qdem fere falſum: Argũ. aut min⁹ ſcie nālis fines egredit̄. Quāq̄ᷓ. n. i nālibus poſita eſt natura motus principium: ⁊ quietis. Tamen motus naturale magis eſſe videtur.

¶ Fere autem adhuc ⁊ oia dicere moueri: falſuꝫ quidem, minus aūt hoc p̄ter artē. Poſitū quidē enim eſt, ꝙ natura in phyſicis, principium ſit motus ⁊ qetis. ¶ Similiter autem phyſicum eſt motus.

¶ Excludit ſm̄ mēbruꝫ quo ponebat̄ ab Heraclito, omnia ſemp moueri. Et p̄ cōparat hāc opinionē p̄cedēti opinioni q̄ ponebat oia ſemp qeſcere: ⁊ dicit ꝙ dicere oia moueri ſemp, vt Heraclitus dixit, eſt qdē falſuꝫ: ⁊ ꝯ pnᵃ ſcie nālis: ſed tn̄ minus repugnet arti hec poſitio, q̄ᷓ p̄ᵃ. Et ꝙ qdē repugnet arti manifeſtū eſt: q: tollit ſuppoſitionēꝫ ſcie nālis in q̄ pont̄, ꝙ nā non ſolū eſt pnᵐ mot⁹: ſed ēt qetis. Et ſic pꝫ ꝙ ſilr̄ nāle eſt qes ſicut ⁊ motus. Unde ſicut pma opinio q̄ deſtruebat motū, erat ꝯ ſciam nālē: ita ⁊ hec poſitio q̄ deſtruit qetem. Ideo aūt dixit hanc opinionem eſſe minus p̄ter arteꝫ: q: quies nihil eſt aliud q̄ᷓ priuatio motus: ꝙ aūt nō ſit priuatio motus: magis pōt latere q̄ᷓ ꝙ nō ſit motus. Sunt enim qdam motus parui ⁊ debiles: q vix poſſunt ſentiri: ⁊ ſic poteſt videri ꝙ aliquid qeſcat qd̄ non quieſcit. Sed motus magni ⁊ fortes latere non poſſunt. Unde non dici poteſt ꝙ decipiatur ſenſus in perceptione motus: ſicut in pceptione qetis. ¶ Et ideo ſecūdo ibi. T.c.23

¶ Atq̄ᷓ inquiūt qdā, nō eoꝝ q̄ ſūt alia nō moueri: ſꝫ vniuerſa, ſempq̄ᷓ moueri, nō tn̄ videri, ſed latere id noſtrū ſenſum. Quibus, ⁊ ſi nō diſtinguūt quonam motu, an oibus dicant, nō eſt difficile occurrere: falſamq̄ᷓ hanc ſententiam eſſe oſtendere. Argũ.

¶ Et dicunt qdā, moueri eoꝝ q̄ ſunt: non alia qdeꝫ, alia vero nō, ſed oia ⁊ ſemp, ſed latere hoc noſtrum ſenſum. Ad quos etiā qdē nō determinantes q̄lem motū dicunt, aut oēs: nō difficile eſt contradicere.

¶ Oſtendit qūo hanc ſcd̄am poſitionē aliqui poſuerunt: ⁊ dicit, ꝙ qdā. ſ. Heraclitus ⁊ eius ſequaces, dixerūt ꝙ oia q̄ ſunt ſemp mouentur: nō ſolū q̄dā: aut aliqn̄. Sed motus latet ſenſum noſtrum. Qui ſi loquerentur de aliqbus motibus: eoꝝ dictum ſuſtineri poſſet. Sunt enim aliqui motus qui nos latēt. Sed q: non determināt de quali motu loquantur: ſed dicunt de oibus motibus: ideo nō eſt difficile ꝯ illos obijcere: q: multi motus ſunt de quibus manifeſtum eſt, ꝙ non poſſunt ſemper eſſe. ¶ Tertio ibi.

¶ Fieri. n. nō pōt, vt icremēta ꝯtinue: vel decrementa ſuſcipiant̄: ſed eſt ⁊ mediū ip̄ꝫ. Eſt aūt hec ſententia ꝑſimilis ei: q̄ eſt de ꝯſumptione lapidis a gutta Argũ. ⁊ de diuiſione ſaxoꝝ cū a plātis q̄ idē pullulant diſcinduntur

ſcinduntˀ. Non.n.ſi tãtũ pepulit plãta: aut abſtulit gutta: ꝛ dimidiũ ĩ dimidio tpis pepulit: aut abſtulit prius: ſꝫ vt in nauis fit tractu: ſic ꝛ tm̃/tot guttę mo uẽt. pars aũt ipſarũ/nullo ĩ tpe tantũ mouet. Atqꝫ diuidiť qdẽ id: qd̓ eſt ablatũ plures in ptes: attamẽ illaꝝ nulla ſeorſum ẽ mota: ſed totũ ſimul eſt motũ. Pꝫ igiť nõ neceſſariũ eẽ ſemp aliqd abire: qꝛ diui/ ditur in infinita decretio: ſed totũ interdũ abire.

Neqꝫ eni augeri/neqꝫ minui difficile eſt continue/ ſed ẽ ꝛ mediũ. Eſt aũt ſimilis rõ huic de eo quod ẽ guttam conterere enaſcẽtia/lapides ſcindere. Non enim ſi tantum effodit/aut remouit gutta: ꝛ mediũ in medio tempore prius: ſed ſicut nauis tractus eſt: ꝛ guttę tot/tantum mouent. pars autẽ illoꝝ/in nul/ lo tempore tantum. Diuidiť enim qd̓ remotum eſt in plura: ſed nihil eoꝝ motũ eſt ſeorſũ. ſꝫ ſil̓. Mani feſtum igiť/ꝙ nõ eſt neceſſariũ ſemp aliqd abire qꝛ diuidiť diminutio in infinita: ſꝫ totũ aliqñ abire.

infra Ponit rõnes ꝫ opinionẽ pdictaꝫ. Et p̃ quãtũ ad motuꝫ augmẽti. Scd̓o quantum ad alterationis motũ ibi [Silr̓ aũt ꝛ in alteratione.] Tertio ꝗtum ad motum localẽ ibi [Et ſm ꝙ ferť ꝛc.] Ideo aũt ab augmẽto icipit: qꝛ Hera/ clitus maxime inducebať ad ſuã poſitionẽ, ex conſidera/ tione augmẽti. Uidebat enĩꝫ aliquẽ augeri ſm aliquã mo dicaꝫ quãtitatẽ in vno anno: ꝛ ſupponẽs augmẽtũ eſſe cõ tinuuꝫ: credebat ꝙ in qualibet parte illius tpis, ſm aliqd illius ꝗtitatis augereť: ꝛ tñ nõ ſentiť iſtud augmentuꝫ: qꝛ fit in modica tpis pte. Et ſic arbitrabať eſſe in aliis, q̃ vi/ denť quieſcere. Dicit ergo ꝫ hoc Ar̄.ꝙ non eſt poſſibile ꝯtinue aliqd augeri vel minui ita.ſ.ꝙ quãtitas aucta diui dať ſm tps: ita ꝙ in qualibet pte aliqd eius augeať: ſed in terponitur mediũ tps poſt augmẽtũ vnius partis in quo nihil augetur: ſꝫ fit diſpõ ad augmẽtũ ſequẽtis partis. Et hoc manifeſtat p ſilia. Quoꝝ primũ eſt: qꝛ videmus ꝙ gut ta pluuię multiplicata, ꝯterit lapidẽ. Scd̓m exẽpluꝫ eſt: qꝛ videmus ꝙ naſcẽtia.i. plãtę in lapidibus naſcẽtes, lapides diuidunt. Sed nõ poſſumus dicere, ꝙ ſi gutta multiplica/ ta tm̃ fodit, vel remouet de lapide in tanto tpe: ꝙ medie/ tas guttaꝝ prius in medio tpe remouerit medietatẽ illius ꝗtitatis: ſed ita ꝯtingit hic, ſicut in trahẽtibus nauẽ. Nõ enim ſi centũ hoies trahũt nauẽ p tm̃ ſpatiũ in tanto tpe: ſequitur ꝙ media pars illoꝝ, moueat p medietatẽ ſpatij in eodẽ tpe: vel p idẽ ſpatiũ in duplo tpe: vt in.7. dem̃ ẽ. Ita etiã non ſequitur, ſi multę guttę effodiunt lapidem, ꝙ aliqua pars illaruꝫ guttarũ prius remouerit medietatẽ in aliquo tpe. Et huius rõ eſt: qꝛ illud qd̓ remouetur a lapide per multas guttas, eſt quoddam diuiſibile in plura: ſed tñ nõ ſeorſum aliqd illoꝝ plurium a lapide remouetur: ſed ſi mul oẽs partes, que ſunt in potẽtia in toto remoto. Et lo quitur hic de p̃ qd̓ remouetur. Nihil.n. phibet p longin/ quum tps aliquã tã magnã ꝗtitatẽ remoueri a lapide per guttas: ꝙ aliqua pars remota eſt prius p partẽ guttarum. Eſt tñ deuenire ad aliquod ꝗtum remotũ, qd̓ totuꝫ ſimul remoueť ꝛ non pars poſt partẽ. In remotione ĝ illius to tius nulla guttaꝝ pcedentiũ aliquid remouebat: ſed diſpo nebat tm̃ ad remotionẽ. Ultima aũt agit in virtute oium remouendo id ad cuius remotionem cetere diſponebant. Et ſimiliter etiam eſt in motu diminutionis. Nõ eſt.n. ne ceſſariuꝫ, ꝙ ſi aliquod decreſcit tm̃ in tanto tpe: lꝫ illa ꝗti tas in infinitum diuidatur, ꝙ ſemp in qualibet parte tpis aliquid illius quãtitatis ſubtractum abeat. Sed totum ſimul aliquando abibit. Et ſimiliter etiam eſt in augmen/ to. Et ſic non oporter, ꝙ cõtinue aliquid augeatur, vel mi/ nuatur. Deinde cum dicit.

T.24.

T.36.

Silr̓ ꝛ in quauis alteratione dẽm eſt. Nõ enim ſi id qd̓ alterať in iſinitũ ẽ diuiſibile: ideo ꝛ alteratio fit ſimul p partes: ſed perſępe fit/vt congelatio. Argr.

Similiter aũt ꝛ in alteratione q̃libet. Non enim ſi partibile in infinitũ eſt/quod alterať/ppter hoc ꝛ alteratio: ſed velox fit multoties/ſicut congelatio.

Cõtradicit pdictę poſitioni ꝗtũ ad alterationẽ: ꝛ h̓ tri bus modis. Primo.n. dicit, ꝙ ſilr̓ dẽm eſt in qualibet al/ teratione ſicut dcm̃ eſt in augmẽto. Quãuis.n. corpus qd̓ alterať ſit partibile in iſinitũ: nõ tñ opꝫ ꝙ pp hoc altera/ tio in infinitũ diuidať: ita ꝙ in qualibet parte tpis, aliqd alterationis fiat. Sed multoties fit velox alteratio: ita.ſ. ꝙ multę partes corporis alterari ſimul alterantur. Sicut accidit in denſatione ſiue ꝯgelatione aquę: tota enim aliq̃ aqua ſimul ꝯgelať: nõ pars poſt partẽ. Si tñ accipiať mul/ tum de aqua nihil phibet partẽ poſt partẽ ꝯgelari. Eſt aũt ꝯſiderãdũ ꝙ h̓ qd̓ hic dicit de alteratione ꝛ augmẽto vĩ ꝯtrari his que dicta ſunt in.6. vbi oſtenſum eſt, ꝙ mot⁹ diuiditur ſm diuiſionẽ tpis, ꝛ mobilis, ꝛ rei ſm quam eſt motus. Sed ſciẽduꝫ eſt ꝙ Ar̄. in.6. determinabat de motu in cõi, nõ applicando ad aliqua mobilia: ꝛ ideo ea q̃ ibi de motu tractauit, accipienda ſunt ſm exigentiam ꝯti nuitatis motus. Hic aũt loquitur de motu applicando ad determinata mobilia, in quibus ꝯtingit aliquẽ motũ in/ terrũpi, ꝛ non ꝯtinuari: lꝫ ſm rationem cõmunem motus poſſet eſſe continuus. Scd̓am rationem ponit ibi. Le. 6. a pn°in fi.

Pręterea/cũ qſpiã ęgrotauerit/necẽ eſt tẽpus in quo ſanabiť fieri: ꝛ nõ ĩ tpis fine mutari: atqꝫ ad ſa nitatẽ: ꝛ ad nihil aliud mutet neceſſe eſt. Quare al/ terari ꝯtinue dicere: rebus ẽ pſpicuis admodũ ad/ uerſari. Alteratio enim/ad ꝯtrariũ eſt tranſitio. Argr.

Amplius/cũ infirmetur aliquis: necẽ ẽ tẽpus fie/ ri in quo ſanabiť: ꝛ nõ in termino tpis mutari. Ne ceſſe aũt in ſanitatẽ mutari: ꝛ in aliud nulluꝫ. Qua re dicere continue alterari: multum in manifeſtis ẽ ambigere. In contrarium enim alteratio.

Et dicit, ꝙ ſi aliquis qui infirmať debeat ſanari: neceſſe eſt ꝙ ſanetur in aliquo tpe: ꝛ nõ in termino tpis. Et necẽ eſt vlterius, ꝙ ipſa mutatio ſanationis, tẽdat in determi/ natũ terminũ.ſ. in ſanitatẽ: ꝛ in nihil aliud. Si ergo ois al teratio reqrit determinatũ tps: ꝛ determinatuꝫ terminũ: qꝛ ois alteratio eſt ĩ ꝯtriũ, vt in.5. dcm̃ eſt. Nulla aũt talis mutatio ẽ ſemp ꝯtinua. Dicere ĝ ꝙ aliqd ſemp, ꝛ ꝯtinue altereť: ẽ dubitare d manifeſtis. Tertiã rõnẽ ponit ibi. Lec. 4. t.c.19. Argr.

Lapis etiam/neqꝫ durior fit: neqꝫ mollior.

Atqꝫ lapis/neqꝫ durior fit/neqꝫ mollior.

Dicit, ꝙ lapis non fit, neqꝫ durior, neqꝫ mollior, etiam p temporis longinquitatem. Et ſic ſtultum eſt dicere, ꝙ oia ſemper alterentur. Deinde cum dicit.

Atqꝫ de latione mirabile ẽ profecto/ſi lapis latuit deorſum ferri/aut in terra manere. Argr.

Et de ipſo ferri/mirabile eſt/ſi latuit lapis deorſuꝫ latus/aut manens in terra. T.c.24

Cõtradicit pdictę opinioni ꝗtum ad motũ localem, du pliciter. Primo qdeꝫ, qꝛ aliq motus locales ꝛ quietes ita ſunt manifeſti: ꝙ latere non poſſunt. Mirabile enim vĩ, ſi lateat qñ lapis ferťur ſurſum: aut qñ quieſcit in terra. Et ſi non põt dici ꝙ propter latentiam motus localis: ponan tur omnia ſemper moueri localiter. Secundo ibi.

Arg. ¶ Præterea/terra cæteraq; ſingula corpora/neceſſario ſuis in locis manēt. ex his aūt/violēter mouenꝰ. Nō ſi q̄dam ipſoꝝ ſunt ſuis in locis: neq; loco oīa moueri neceſſe ē. Ex his igitur atq; ſimilibus alijs crediderit qſpiā fieri nō poſſe/vt/aut omnia ſemper moueantur: aut omnia ſemper quieſcant.

¶ Amplius aūt/terra ꝛ alioꝝ vnūquodq;/ex neceſſitate permanent quidē in proprijs locis: mouentur autem violēter ex his. Si igitur quædam ipſorum ſunt in proprijs locis: neceſſe neq; ſm locum omnia moueri. Quod igitur impoſſibile ſit/aut ſemper oīa moueri/aut ſemper omnia quieſcere: ex his ꝛ alijs huiuſmodi ſciet vtiq; aliquis.

¶ Ratiocinatur ſic. Terra ꝛ q̄libet aliud corpus nāle, q̄ ſunt in ꝓprijs locis, ex neceſſitate naturæ quieſcunt, ꝛ non mouentur ex ꝓprijs locis: niſi per violentiam. Sed manifeſtum eſt quædam corpoꝝ naturalium eſſe in ꝓprijs locis. Neceſſe eſt ergo dicere, ꝙ quædam quieſcant ſm locum: ꝛ ꝙ non omnia localiter mouentur. ¶ Ultimo autē epilogando cōcludit, ꝙ ex præmiſſis ꝛ alijs ſimilibus, pōt quis ſcire, ꝙ impoſſibile eſt, aut ſemper omnia moueri: ſicut dixit Heraclitus: aut ſemper omnia quieſcere: ſicut dixit Zeno, ꝛ Parmenides, ꝛ Meliſſus. Lec. vj.

Arg. ¶ At vero/neq; fieri pōt/vt alia ſemp moueanꝰ: alia ſemp q̄eſcāt: ꝛ nihil īterdū moueaꝰ/īterdū q̄eſcat. Atq; dōꝫ ē/vt antea dicta eē nō pñt/ſic ꝛ hæc eē nō poſſe. Uidemꝰ eni dictas mutatiōes fieri/in eiſdēꝫ.

Et vero/neq; alia q̄dem ſemp contingit quieſcere: alia vero ſp moueri/aliquādo autē quieſcere/ꝛ aliquando moueri nullum. Dicendū eſt autē/ꝙ impoſſibile ſit/ſicut ꝛ in dictis prius ꝛ in his. Uidemus eni in eiſdem/fieri dictas mutationes.

Reprobatis duobus mēbris ꝑmiſſæ diuiſionis: h̄ reprobat tertium quo. ſ. poni poſſet: entia diuidi in duas diſpōnes tm̄: ita ꝙ q̄dam ſemp q̄eſcerent: alia ſemp mouerenꝰ: ꝛ nō ſit tertiū genus entiū quæ q̄nq; moueanꝰ: q̄nq; q̄eſcāt. Hoc aūt reprobat dupl'r. Primo q̄dē ſicut ꝛ ꝑdictas duas poſitiōes: ex eo ꝙ repugnat ſenſui. Nō ſolū eni videmꝰ ad ſenſuꝫ, ꝙ q̄daꝫ mouenꝰ: per q̄d deſtruiꝰ prima poſitio ponētiuꝫ oīa q̄eſcere ſemp: ꝛ ꝙ q̄dam q̄eſcunt: p q̄d deſtruiꝰ ſcd̄a poſitio: ponētiū oīa moueri ſemp: ſed etiā videmus, ꝙ in eiſdem rebus fiunt prædictæ mutationes ſeu variationes de motu in quietem: ꝛ de quiete in motum: per quod apparet, ꝙ aliqua ſunt quæ q̄nq; mouenꝰ: ꝛ q̄nq; quieſcunt. ¶ Secundo ibi.

Arg. ¶ Et īſup/his q̄ ꝯtēdit: rebꝰ ꝑfecto manifeſtiſſimis aduerſaꝰ. Neq;. n. accretio/neq; violētus motꝰ erit ꝑfecto: ſi nō ꝑter naturā mouebiꝰ prius quieſcens. Præterea generationē hæc ſententia corruptionēue tollit. Pene aūt/ꝛ ipm̄ moueri: fieri q̄dā vniuerſis ꝛ corrūpi videꝰ. At q̄d enim quippiā mutatur: id fit/aut in hoc. Ex quo vero mutatur in id corrūpitur: aut hinc. Quare ꝑſpicuum eſt/rerū eſſe nōnullas/quæ mouentur interdum/atq; quieſcunt.

¶ Et adhuc/q̄ oppugnat mājfeſtis dubitās. Neq; enim augmentum: neq; violentus erit motus: niſi mouebitur extra naturā/q̄eſcens prius. Generationem igitur remouet. ꝛ corruptionē/hæc rō. Fere āt ꝛ moueri/fieri quiddam ꝛ corrumpi videꝰ oībus. In quod quidem enim mutatur/fit hoc/aut in hoc. Ex quo autēꝫ mutatur/corrumpiꝰ hoc: aut abhinc.

¶ Quare manifeſtum eſt/ꝙ alia quidem mouenꝰ/alia vero quieſcunt aliquando. T.c.25

¶ Reprobat idē p h̄, ꝙ q̄ hāc dubitationē induceret, repugnaret ijs q̄ ſunt manifeſta ī nā. Primo. n. tolleret motus augmēti. Uidemus eni motū augmēti eſſe in ijs q̄ nō ſemper augebanꝰ. Alioq̄n ſi ſemp augerenꝰ, nō eēt augmētuꝫ ad determinatā q̄titatē: ſed in īfinitū. ¶ Scd̄o tolliꝰ motus localis violētus. Nō. n. eſt motus violētus: niſi ſit aliq̄d q̄d extra nāꝫ moueaꝰ: q̄d prius q̄euerit ſm nām: cū motus violētus nō ſit niſi receſſus a q̄ete nāli. Si ḡ nullū q̄eſcēs pōt moueri: ſequeꝰ ꝙ id q̄d q̄eſcit nāliter: non poſſit poſtmodum p violentiā moueri. ¶ Tertio excludiꝰ ḡnō ꝛ corruptio p hāc pōnē. Gñō enim eſt mutatio de nō eē, in eē: corruptio vero de eē, in nō eē. Ad h̄ ḡ ꝙ aliq̄d corrūpatur, opꝫ ꝙ prius fuerit ens p aliq̄d t̄ps: ꝛ ad h̄ ꝙ generet̄, opꝫ ꝙ prius fuerit nō ens p t̄ps aliq̄d. Q̄d aūt p t̄ps aliq̄d ens eſt vel nō ens: q̄eſcit: (vt large de q̄ete loquamur.) Si igiꝰ nullū q̄eſcens pōt moueri: ſeq̄tur ꝙ nihil q̄d non eſt per aliq̄d t̄ps, poſſit generari: ꝛ nihil quod eſt in aliquo t̄pe: poſſit corrūpi. ¶ Quarto aūt vlterius, hæc poſitio deſtruit vl'r oēm motuꝫ: q̄ in oī motu eſt q̄dam ḡnō ꝛ corruptio, vel ſimpliciter, vel ſm q̄d. Quod enim in aliq̄d mouetur ſicut in terminū [generatur hoc.] Quātū ad motuꝫ alterationis ꝛ augmēti. [Aut in hoc.] Quātū ad motum localē. Sicut q̄d moueꝰ de nigro in albū: aut de paruo in magnū, fit albū, aut magnū. Quod aūt mouetur ad aliquē locū: fit exiſtēs in loco illo. Sed ex quo aliquid mutatur ſicut a termino a quo [corrūpitur hoc.] In motu alterationis ꝛ augmēti: vt nigrū aut paruū. [Aut ab hinc.] quātum ad motū localē. Quia ergo in oī motu eſt ḡnō ꝛ corruptio: ꝛ h̄ ꝑdicta poſitio tollit ḡnonem ꝛ corruptionēꝫ: ꝑ ꝯñs tollit omnem motum. Quia ergo hæc quæ dicta ſunt: ſunt impoſſibilia: manifeſtū fit ꝙ quædaꝫ mouentur: non q̄dem ſemper: ſed aliquādo: ꝛ quædā quieſcunt: non ſemp: ſed aliquando. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Oīa aūt iterdū moueri: interdū quieſcere cenſere/iam ad olim dictas rationes/eſt adiungendum. Arg.

¶ Oīa aūt velle/aliq̄n q̄eſcere/aliquando autēꝫ moueri: hoc iam copulandum ad antiquas rationes.

¶ Inq̄rit de alijs duobus mēbris ꝑmiſſæ diuiſionis. Et ꝑ manifeſtat ſuā intentionē. Scd̄o exequiꝰ ipſam. ibi [Mouentiū igiꝰ ꝛ eoꝝ q̄ mouētur ꝛc̄.] Circa primū tria facit. 2ᵃ.27.
Primo oñdit ad quā poſitionē ꝑtineat quartuꝫ mēbruꝫ. Secūdo ea q̄ dicta ſunt in iſto capitulo recolit ibi [Principiū aūt iteꝝ faciendū ꝛc̄.] Tertio oſtendit q̄d reſtat dicenduꝫ ibi [Reliquuꝫ aūt ꝯſiderandū ꝛc̄.] Dicit ergo ꝑ. ꝙ ponere, ꝙ omnia q̄nq; quieſcūt: ꝛ q̄nq; mouentur: hoc iam pertinet ad antiquas rationes, quas tetigimus diſputantes de motus ſempiternitate. Hoc enim poſuiſſe videtur præcipue Empedo. ꝙ omnia quandoq; mouentur ſub dominio amicitiæ ꝛ litis: ꝛ quandoq; quieſcant inter medijs temporibus. ¶ Secundo ibi. infra T.27.

¶ Principiū aūt idē rurſus: q̄d prius fecimus: poſt hæc eſt ſumēdū/q̄ modo determinauimus. Aut eni vniuerſa q̄eſcunt/aut vniuerſa mouenꝰ: aut quædaꝫ q̄eſcunt: q̄daꝫ mouenꝰ. Et ſi q̄daꝫ eoꝝ quæ ſunt q̄eſcūt: q̄daꝫ mouenꝰ: aut cūcta nūc q̄eſcant/nūc moueanꝰ: aut alia ſp q̄eſcāt: alia ſemp moueantur: alia Arg.

interdum

interdum moueant̄: interdum quieſcant neceſſe eſt.

T.c. 26 ¶ Principium aūt iteꝝ faciendū a nunc determinatis/a quo quidē incepimus prius. ¶ Aut enim oia quieſcunt/aut oia mouētur/aut hęc qdem quieſcūt/hęc autē mouētur/eoꝝ q̄ ſunt. Et ſi alia quidem qeſcunt/alia vero mouentur eorum quę ſunt: neceſſe ē/aut oia aliqñ qdē qeſcere/aut oia aliqñ moueri: aut q̄dam ſemp quieſcere/alia vero moueri ipſorum.

¶ Reſumit ea q̄ dicta ſūt i iſto capl̄o. Et p̄ reſumit ea quę dicta ſūt i diuiſiōe ſuprapoſita. Scdo reprobationē primę ptis, q̄ ponit̄ oia qeſcere ſemp ibi [Qȯ qdē igit̄ nō poſſibile ꝛc̄.] Tertio reprobationem alioꝝ duoꝝ mēbroꝝ ibi [Silr̄ aūt ipoſe ꝛc̄.] Dicit ḡ p̄, ꝙ ad manifeſtādū magis itētionē ſeqntiū, debemus icipe ab ijs q̄ nup determinauimus, ſumētes idē p̄nᵐ qd prius. ſ. ꝙ entia opꝫ p̄ ꝙ ſe habeāt i aliq̄ haꝝ triū diſpoſitionū: ſcilꝫ ꝙ vel oia qeſcāt: vel oia moueant̄: vel ꝙ q̄dā qeſcāt, ꝛ q̄dā moueant̄. Et h tertiū iteꝝ in tria diuidit̄: qꝛ ſi eoꝝ q̄ ſunt: q̄dā qeſcūt, ꝛ q̄dā mouentur: neceſſe eſt, ꝙ vel oia ſic ſe habeant: ꝙ qñq; qeſcant, ꝛ qñq; moueantur: vel ꝙ q̄dam ſemp qeſcat: qdam aūt ſemp moueantur: vel ꝙ cū ijs duobus apponat̄ tertiū mēbrum. ſ. ꝙ alia ſint q̄ quieſcant aliqñ. ꝛ non ſemp: alijs quandoq; motis ꝛ non ſemper. ¶ Deinde cum dicit.

Infra 2ª.26.

Argu. ¶ Impoſſibile igit̄ eſſe cuncta qeſcere/dictū qdē ꝛ prius ē: dicamus aūt ꝛ nunc idipſum/atq; ꝓbem⁹. Nam ꝛ ſi vere res ita ſe hꝫ (vt qdam inquiunt) id quod ē infinitū eē/atq; imobile: nō tantum ſenſu ſic eē videt̄: ſed eoꝝ q̄ ſunt cōplura mouētur. Si igitur ſit opinio falſa/vel oino opinio: ꝛ motus ēt eſt. ꝛ ſi imaginatio ēt ſit: ꝛ ſi iterdū ſit de qbuſdam: iterduꝫ aliter videat̄. Imaginatio enim ꝛ opinio: motus q̄dam eē vident̄. Sed de ijs qdē conſiderare: ꝛ eoꝝ quęrere rationē quę melius habemus/q̄ꝫ ſi ratiōis indigeremus: hominis eſt ꝓfecto malle id quod eſt deterius: id quod eſt credibile: ꝛ id quod non eſt credibile/principium demq; ꝛ non principium/diſcernentis.

¶ Quod qdē igit̄ nō poſſe ſit/oia qeſcere: dictum eſt prius. Dicamus aūt/ꝛ nūc. Si enim ſm̄ veritateꝫ ſic ſe hꝫ: (ſicut qdā dicūt) eē id qd eſt īfinitū ꝛ imobile: ſꝫ nō videt̄ aliqd ſm̄ ſenſum/ſꝫ mouētur multa eoꝝ q̄ ſunt. Si igit̄ opinio ē falſa: aut oino opinio/ꝛ motus eſt, ꝛ vtriq; ſi phantaſia ſit ꝛ ſi aliqñ qdem ſic videatur eē aliqñ aūt aliter. Phantaſia quidē ꝛ opinio/motus qdā eē vident̄. Sꝫ de hoc qdē itēdere ꝛ quęrere rōnē quoꝝ digni⁹ habem⁹/q̄ꝫ rōne idigere: male iudicare ē id qd melius ꝛ peius/ꝛ credibile ꝛ non credibile: ꝛ principiū/ꝛ nō principium.

¶ Reprobat primū mēbrū, ꝛ dicit ꝙ ſupra dictū eſt, ꝙ non ſit poſe oia qeſcere ſemp: ſed ꝛ nunc etiaꝫ aliqd eſt addendū. Et duo dicit ꝯ hanc poſitionē. Primo qdē, ꝙ neceſſe ē ponere aliquē motū ſaltē in aia. Qꝛ ſi aliqs velit dicere, ꝙ ſm̄ veritatē ſic ſe hꝫ, ꝙ nihil mouet̄, ſicut dixerūt ſequentes Meliſſum q poſuit ꝙ ens eſt īfinituꝫ ꝛ imobile. Sed tñ nō vꝫ ita ſm̄ ſenſum: ſed multa entiuꝫ mouētur, vt ſenſus iudicat. Si ḡ aliqs dicat, ꝙ iſta opinio eſt falſa q̄ opinamur q̄dam moueri: adhuc ſeqtur ꝙ motus ſit. Quia ſi opinio falſa eſt: motus eſt. Et vniuerſaliter ſi opinio ē, motus eſt. Et ſimiliter ſi phantaſia eſt: motus eſt. Et h ideo: qꝛ phantaſia eſt qdaꝫ motus ſenſitiuę partis factus a ſenſu ſm̄ actū. Opinio ēt qdam motus eſt rōnis ex aliqbus ratiocinationibus ꝓcedens. Sed adhuc manifeſtius ſeqtur, ꝙ motus ſit in opinione vel phantaſia: ſi aliqñ videat̄ nobis ſic eſſe: aliqñ aliter: qd ꝯtingit cum qñq; videt̄ nobis aliqua qeſcere: qñq; vero nō qeſcere. Sic ergo oino ſequitur, ꝙ motus ſit. ¶ Scdo ꝯ hanc opinionē dicit ꝙ apponere intentionē ad deſtruēdū hanc opinionē: ꝛ quęrere rōnem ad ꝓbandū illos res quos debemus habere in maiori dignitate, q̄ꝫ ꝙ rōne indigeant: qꝛ. ſ. habētur vt per ſe manifeſta: hoc (inquam) facere nihil eſt aliud q̄ꝫ male iudicando, diſcernere inter melius ꝛ peius in moralibus: ꝛ inter credibile ꝛ incredibile in logicis: ꝛ inter principiuꝫ ꝛ nō p̄nᵐ in demonſtratiuis. Qui enim quęrit rōnem ad ꝓbandū ea q̄ p ſe ſunt manifeſta: ꝛ ſic habētur vt principia: nō cognoſcit ea eſſe principia, dū ea p alia principia ꝓbare intendit. Similiter vꝫ, ꝙ nō ſciat cognoſcere qd ſit credibile ꝛ incredibile: qꝛ id qd eſt p ſe credibile p aliud ꝓbare intēdit: ac ſi nō eſſet p ſe credibile. Nec etiaꝫ inter melius ꝛ peius poſſe diſcernere videtur: qui magis manifeſta per minus manifeſta probat. Eſt autem per ſe manifeſtū aliq̄ moueri. Non ergo ad hoc debet eſſe noſtra intētio: vt hęc: probare rationibus nitamur. ¶ Tertio ibi.

¶ Silr̄ aūt ē ipoſe/ꝛ oia moueri/aut alia moueri ſp: alia qeſcere ſp. Ad hęc.n.oia/vna ē ſufficiēs fides. Videm⁹.n.q̄dā iterdū moueri/iterdum quieſcere. Quare pꝫ ipoſe eē ſilr̄ cūcta quieſcere: ꝛ oia ꝯtinue moueri/ac alia moueri ſemp: alia quieſcere ſemper. Argu.

¶ Similiter aūt ꝛ ipoſe eſt/ꝛ oia moueri: aut alia q̄dem ſemp moueri: alia vero ſemper quieſcere. Ad oia eni hęc/ſufficiens ē vna fides. Videmus enim q̄dā/aliqñ qdem quieſcere: aliquando quidē moueri. Quare manifeſtū eſt: ꝙ impoſe ſit ſilr̄ oia quieſcere/ꝛ omnia moueri continue: eo ꝙ alia quidem ſemper mouentur: alia vero quieſcunt ſemper.

¶ Excludit alia duo mēbra p̄miſſę diuiſionis: ꝛ dicit ꝙ ſicut ipoſe ē oia qeſcere ſemp: ita ēt ipoſe ē, oia moueri ſemper: aut ēt ꝙ alia ſemp moueant̄, ꝛ alia ſemp qeſcant: ita ꝙ nihil ſit qd qñq; moueatur, ꝛ qñq; quieſcat. Cōtra oia hęc ſufficit fidē facere ꝑ vnū mediū: qꝛ. ſ. videm⁹ ꝙ q̄dā qñq; mouētur, ꝛ qñq; iteꝝ qeſcūt: vñ manifeſtū ē, ꝙ ipoſe ē dicere ꝙ oia ꝯtinue qeſcāt, qd erat p̄mū mēbrū: ꝛ ꝙ oia ꝯtinue moueātur: qd erat 2ᵐ mēbrū: vel ꝙ q̄dā ſp moueātur, ꝛ q̄dā ſp quieſcāt, ꝛ nihil ſit mediū. ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Reſtat igitur ꝯtēplandum eē: vtrū vniuerſa talia ſint/vt moueant̄ atq; quieſcant: an alia qdem talia ſint/alia vero ſemp quieſcant/ꝛ alia continue moueantur. Hoc enim iā a nobis eſt demonſtranduꝫ. T.c.27

¶ Reliquū ergo ꝯſideranduꝫ ē/vtrū oia huiuſmodi poſſibilia/moueri ꝛ quieſcere/aut quędam quidem ſic: aliqua vero ſemper quieſcunt/aliqua vero ſemp mouentur. Hoc enim demonſtrandū eſt a nobis.

¶ Oñdit qd reſtat oſtendū: ꝛ ꝯcludit ex p̄miſſis, ꝙ cuꝫ tria membra p̄miſſę diuiſionis ſtare nō poſſint: relinquitur cōſiderandum quod membrum alioꝝ duoꝝ ſit verius: vtruꝫ . ſ. ꝙ oia ſint poſſibilia moueri ꝛ quieſcere: aut quędaꝫ ſint poſſibilia moueri ꝛ quieſcere: ita tamē ꝙ aliqua ſint quę ſemp quieſcāt: ꝛ aliqua quę ſemp moueantur. Hoc.n. vltimū eſt qd demonſtrare itēdim⁹. Sic.n. oñdetur primū motū eē ſempiternū: ꝛ primū motorē eē imobilē. — Lec. vij.

Arſt. ¶ Eoꝝ igit̃ q̃ mouẽt ⁊ q̃ mouent̃: alia p accñs: alia
p ſe mouẽt atq̃ȝ mouent̃. Per accñs qdẽ ea q̃ ſunt
i biſce/q̃ mouẽt aut mouent̃: ⁊ q̃ p partẽ. Per ſe ãt
ea q̃ mouẽt aut mouent̃: nõ ex eo q: ſunt i biſce quę
mouent aut mouent̃: neq̃ȝ rurſus ex eo q: pars aliq̃
ſua mouet aut mouetur. Eoꝝ aũt q̃ p ſe mouentur:
quędaȝ a ſeipſis: q̃dã ab alio motu cient̃. Atq̃ȝ alia
natura/alia violentia p̃terq̃ȝ naturam mouentur.

Ouentiũ igitur/⁊ eoꝝ quę mouent̃/alia
qdẽ mouẽt ⁊ mouẽtur ſm accidens: alia
autem p ſeipſa. Scõm accidẽs quidem:
vt quęcunq̃ȝ in eo q̃ ſunt in mouẽtibus/
aut in ijs quę mouentur: ⁊ quę ſunt ſm partẽ. Alia
autem per ſeipſa/quęcunq̃ȝ non in eo q̃ ſint in mo-
uente/aut in ijs quę mouentur/neq̃ȝ in eo q̃ pars
aliqua ipſorum mouet/aut mouetur. Eorum auteȝ
quę mouentur per ſe/alia quidem a ſeipſo/alia ve-
ro ab alio. Et alia quidem natura/alia vero violen-
tia/ex extra naturam.

Poſtq̃ȝ Ph̃s ſuã intẽtionẽ manifeſtauit: hic incipit
pſequi ſuã intẽtionẽ. ſ. nõ oĩa q̃ñq̃ȝ moueri,
⁊ q̃ñq̃ȝ quieſcere: ſed aliqd eſſe oĩno imobile: aliqd aũt qd̃
ſemp mouet̃. Diuidit̃ aũt iſta pars in duas. In p° oſtendit
primũ mouẽs eẽ imobile. In ſcd̃a oñdit primũ mobile ſp
T.53. moueri. ibi [At vero ſi aliqd̃ eſt.] Prima pars diuidit̃ in
duas. In prima oñdit p̃m mouẽs eẽ imobile, ex ordine mo
uentiũ ⁊ mobiliũ. In ſcd̃a ex ſempiternitate motus. ibi.
T.50. [Et iteꝝ ↄſiderãs ⁊c̃.] Prima pars diuidit̃ in ptes duas.
In p° oñdit p̃m mouẽs eſſe imobile. In ſcd̃a oñdit ipȝ eſſe
T.45. ppetuũ ibi [Quoniã aũt opȝ.] Circa p̃m duo facit. Primo
oñdit quoddã qd̃ eſt neceſſariũ ad pbationẽ ſequentiũ. ſ.
q̃ omne qd̃ mouet̃ ab alio moueat̃. Scd̃o oñdit ppoſitũ
2°.33. ibi [Hoc aũt dupl̃r.] Oñderat ſiqdẽ ſupra in p°. 7. oẽ qd̃
mouet̃ ab alio moueri, rõne cõi accepta ex parte ipſi° mo-
tus: ſed q: incępit applicare motum ad res mobiles: illud
qd̃ ſupra vniuerſaliter eſt oſtenſum: hic oñdit vniuerſali-
ter verificari in oĩbus mobilibus ⁊ mouẽtib°. Vñ pma
pars diuidit̃ in ptes duas. In prima ponit diuiſionẽ mo-
uentiũ ⁊ mobiliũ. In ſcd̃a manifeſtat ppoſitum in ſingulis
T.28. ibi [Et maxime moueri.] Circa p̃m duo facit. Primo diui
dit mouẽtia ⁊ mobilia. Scd̃o manifeſtat poſitam diuiſio-
infra nẽ ibi [Qḋ.n.ipm a ſeipſo.] Primo g̃ ponit tres diuiſiões
mouẽtiũ ⁊ mobiliũ: q̃rũ pma eſt, q̃ mouẽtiũ ⁊ mobilium,
q̃dã mouẽt ſeu mouent̃ p accñs: q̃dã aũt p ſe. Et accipit h̃
p accñs large ſm q̃ cõprehẽdit ſub ſe et q̃ ẽ ſm partẽ. Vñ
exponens qd̃ dixerat. [Per accñs] ſubdit, q̃ p accñs mo-
ueri aut mouere, dr̃ dupl̃r. Primo qdem dicunt̃ mouere p
accñs, quęcũq̃ȝ mouere dicunt̃ ex eo q̃ inſunt aliqbus mo
uẽtibus: ſicut cum dr̃ muſicũ ſanare: q: ls cui ineſt muſicũ
ſanat. Et ſil̃r dicunt̃ moueri p accñs, ex eo q̃ inſunt ijs q̃
mouent̃: vel ſicut locatũ in loco: ſicut dicimus hoĩeȝ mo
ueri, q: nauis mouetur in qua eſt: vel ſicut accñs in ſubie-
cto: put dicimus album moueri: q: corpus mouetur. Alio
mõ dicunt̃ aliqua mouere vel moueri: q: mouent aut mo-
uentur ſm partẽ: ſicut homo dr̃ percutere aut percuti: q:
manus percutit̃ aut percutit. Per ſe aũt dicuntur moueri
aut mouere, per remotionẽ duoꝝ p̃dictoꝝ: q: ſ. nec dicun
tur mouere aut moueri, ex eo q̃ ſint in alijs que mouent
aut mouent̃: neq̃ȝ ex eo q̃ aliqua pars ipſoꝝ moueat aut
moueat̃. Omiſſis igit̃ ijs q̃ mouẽt ⁊ mouent̃ p accñs: ſub
diuidit ea q̃ mouent̃ p ſe. Pzio qdẽ: q: eoꝝ quę mouẽtur
per ſe: alia mouẽtur a ſeipſis, ſicut aĩalia: alia vero ab alijs,
ſicut inaĩata. Tertiaȝ diuiſionẽ ponit quia alia mouẽtur
ſm naturam: alia extra naturã. ¶ Secundo ibi.

Arſt. ¶ Id eniȝ qd̃ a ſeipſo mouet̃: nã ſane mouet̃, vt aĩa
liũ vnũqdq̃ȝ. aĩal.n.a ſeipſo motu ciet̃. Ea vero nã
moueri dicimus/quoꝝ p̃ncipiũ motus i ipſis ineſt.
Quamobrẽ totũ qdẽ aĩal nã ſeipſuȝ mouet: corpus
tñ: ⁊ nã ⁊ p̃ter nãm moueri põt. Intereſt.n.tali an
tali moueat̃ motu: ⁊ ex quo magis elemẽto cõſtet.
Eoꝝ aũt q̃ mouent̃ ab alio: q̃dã nã: q̃dã p̃ter nãm
mouent̃. p̃ter nãȝ terra ſurſuȝ: ignis deorſuȝ. Par-
tes inſuper aĩaliũ/ſepenumero pręter naturã mo
uentur ob poſitiones motuſq̃ȝ modos.

¶ Qd̃.n.ipm a ſeipſo mouet̃/natura mouet̃/vt qdli-
bet aĩalium mouet̃ eni aĩal a ſeipſo. Quorũcunq̃ȝ
aũt principiũ motus in ſeipſis ẽ. hoc natura dicim°
moueri. Vñ aĩal quidẽ totũ/natura ipſum ſeipſum
mouet. corpus aũt ſm q̃ eſt corpus: ↄtingit ⁊ natu
ra ⁊ extra nãm moueri. Differt eni ſm qualẽ mo-
tum/quod mouetur eueniat: ⁊ ex quali elemẽto cõ-
ſtet. Et eoꝝ q̃ mouẽtur ab alio: alia quidẽ mouẽtur
natura/alia vero extra naturã. extra naturã qdẽ/vt
terra ſurſuȝ/⁊ ignis deorſuȝ. Amplius auteȝ/par-
tes animaliuȝ/multoties mouentur extra naturam/
iuxta poſitioneȝ ⁊ modos motus.

¶ Manifeſtat qualiter iueniat̃ ſm nãm ⁊ extra naturaȝ, in
ijs quę mouentur a ſeipſis, ⁊ q̃ mouent̃ ab alio. Et p̃ dicit̃
de ijs q̃ mouent̃ a ſeipſis: ſic ſunt aĩalia q̃ mouẽt ſeipſa: q̃
mouẽtur ſm nãȝ. Qd̃ pbat p h̃, q̃ mouẽtur a p̃n° intrinſe-
co. Illa aũt dicim° a nã moueri, quoꝝ p̃m motus in ipſis
ẽſt. Vñ manifeſtũ eſt, q̃ motus aĩalis quo mouet ſeipſum: ſi
cõparet̃ ad totũ aĩal eſt nãlis: q: eſt ab aĩa q̃ eſt nã ⁊ forma
aĩalis. Sed ſi cõparet̃ ad corpus: ↄtingit h° motũ, ⁊ eẽ nã
lẽ, ⁊ extra nãm. Hoc.n. ↄſiderãdũ eſt ſm diũam motus ⁊
elemẽti, ex quo ↄſtat aĩal. Si.n.aĩal ↄſtat ex elemẽto graui
p̃dominãti: ſicut corpus humanũ, ⁊ moueatur ſm ſum: erit
motus violentus q̃ñtum ad corpus. Si vero moueatur
deorſum, erit mot° corpis nãlis. Si aũt eſſent aĩalia aliq̃
corpore aerea: (vt qdã Platonici poſuerunt:) de illis eſſet
ecõtrario dicẽdũ. Scd̃o manifeſtat q̃liter inueniatur mot°
violẽtus ⁊ nãlis in ijs q̃ mouẽtur ab alio: ⁊ dicit q̃ boruȝ
quędã mouẽtur ſm nãȝ, vt ignis ſurſum, terra deorſum.
q̃dã vero ex̃ nãm, vt terra ſurſuȝ, ignis deorſum: q̃ eſt mo
tus violẽtus. Tertio ponit aliũ modũ inãlis mot° in aĩa
lib° ſm. ſ. q̃ multoties ptes aĩaliũ mouẽtur extra nãm, ſi
ↄſiderẽtur rõnes ⁊ modi nãlis mot° i ptibus aĩaliũ: ſic hõ
brachia flectit ad anteri°: tibias ãt ad poſteri°: canes vero
⁊ equi ⁊ h° aĩalia, anteriores pedes ad poſteri° i poſterio- 2. de hiſto
res vero ad anteri°. Si aũt fiat motus ir. aĩalib° p̃ↄ̃ inm, ria aĩaliũ
erit motus violent°, ⁊ extra naturã. ¶ Deinde cum dicit. circa prin-
cipium.

¶ Atq̃ȝ maxie qdẽ pſpicit̃/id qd̃ mouet̃ ab aliquo
motu cieri in biſce q̃ p̃ter nãȝ mouẽtur: ppea qd̃ ab
alio moueri pȝ. Poſtea vero q̃ p̃ter nãȝ mouẽtur: p
ſpicit̃ in biſce q̃ nã qdẽ mouẽtur/a ſe ãt ipſis motu
cient̃. in aĩalib° inq̃ȝ. nõ ẽ.n.obſcurum/ſi aĩal ab ali
quo moueatur: ſed quonã pacto diſtinguere opȝ id
qd̃ mouet ipſi°: ⁊ id qd̃ mouet̃. Nã vt in nauigijs:
⁊ in biſce q̃ nõ natura conſtãt: ſic ⁊ in aĩalibus qd̃
mouet ⁊ quod mouet̃ diuiſuȝ eſſe videtur: atq̃ȝ hoc
pacto totum ipſum animal ſeipſum motu ciere.

T.c.28 ¶ Et maxime moueri a quodã quod mouet, in ijs q̃ extra naturã mouent, ẽ manifeſtũ: pp id qḋ manifeſtuʒ eſt ab alio moueri. Poſtea aũt q̃ ſunt extra naturam, eoꝝ aũt q̃ ſunt ſm naturam ipſa a ſeipſis, vt aĩalia. hoc eñi non in manifeſtũ ẽ ſi ab aliquo mouẽtur, ſed q̃uo opʒ accipere ipſuʒ mouens ⁊ qḋ mouetur. Videtur. n. qḋ ibi ſit accipiendum, ſicut in nauibus, ⁊ nõ nã ſubſiſtẽtibꝰ: ſic ⁊ in aĩalibꝰ eẽ diuiſum mouens: ⁊ quod mouet: ⁊ ſic oẽ ipm ſeipm mouet.

Infra ¶ Probat oẽ qḋ mouet ab alio moueri. Et p̃ oſtendit in q̃bus ſit manifeſtũ. Scḋo oñdit de ijs in q̃bus eſt dubiũ ibi [Maxime aũt dubitatur ⁊c̃.] Relictis aũt ijs q̃ mouentur p accñs: q2 ipſa non mouẽtur: ſed dicunt moueri ex eo ꝙ quędã alia mouent: inter ea, q̃ p ſe mouẽtur: maxime in ijs q̃ mouẽtur p violẽtiã ⁊ extra nãm: manifeſtuʒ eſt, ꝙ id qḋ mouet: ab alio mouet. Manifeſtũ eſt eñi, ꝙ ea q̃ p violẽtiã mouent: ab alio mouẽtur ex ipſa violẽti diffinitiõe.

T.2. Eſt eñi violẽtũ: vt di i tertio ethic. cuius pn̄m eſt extra, nil ↄferẽte vim paſſo. Poſt iſta vero q̃ mouẽtur p violẽtiam, manifeſtũ ẽ ꝙ id qḋ mouet: ab alio mouet: in ijs q̃ mouentur ſm nãʒ a ſeipſis: ſicut aĩalia dicunt ſeipſa mouere. In ijs eñi manifeſtũ eſt, ꝙ aliqd ab alio mouet. Sʒ dubiũ põt eẽ quo mõ oporteat accipe in ipſis mouẽs: ⁊ qḋ mouetur. Quãtũ. n. ex p̃ aſpectu apparet ⁊ ſm ꝙ multis vĩ: ſicut in nauibus ⁊ i alijs artificialibus q̃ nõ ſunt ſm nãʒ: diuerſuʒ ẽ qḋ mouet: ab eo qḋ mouetur: ſic ⁊ in aĩalibꝰ. Videt eñi,

T.2. ꝙ h̃ mõ ſe habeat aĩa q̃ mouet: ad corpus qḋ mouet: ſicut nauta ad nauim: vt dĩ in ſcḋo de aĩa. Et p hunc modum vĩ ꝙ totũ aĩal ſeipſuʒ moueat, inquãtũ vna pars eius aliam mouet. Utrũ aũt ſe habeat aĩa ad corpus, ſicut nauta ad nauim i libro de aĩa, inquirendũ relinquit. Qḋ aũt ſic aliqd dicatur ſeipſum mouere inquãtum vna pars eius mouet, ⁊ alia mouetur: in ſequẽtibus oſtẽdet. ¶ Secundo ibi.

Argr. ¶ Maxie vo dubitat, reliquũ dcẽ diuiſiõis vltio mẽbrũ. Eoꝝ. n. q̃ motu cient ab alio: q̃dã p̃ter nãʒ moueri diximꝰ: q̃dã nã moueri. Hęc aũt ſint q̃ dubitatiõnẽ afferũt, a quo nã mouent: ceu leuia grauiaq3. Hęc eñi ad oppoſita qdeʒ loca, vi pulſa, mouentur. Ad propria vo, leuia qdẽ ad ſupa: grauia vo ad infera ſuapte natura ferunt. A quonaʒ ãt mouent.

¶ Maxime ãt dubitat, reliquũ dictę vltimę diuiſionis. Eoꝝ. n. q̃ ab alio mouent, hęc qdẽ extra naturam poſuimus moueri, alia aũt relinquuntur cõtra poni: q2 nã. Hęc aũt ſunt, q̃ dubitationẽ afferunt: a quo mouentur: vt leuia ⁊ grauia. Hęc eñi in oppoſitos locos violentia mouentur. In proprios aũt, leue qdẽ ſurſũ: graue ãt deorſuʒ natura

T.c.29 ¶ A quo aũt nõ adhuc manifeſtũ: ſicut cũ moueant extra nãm.

¶ Manifeſtat ꝓpoſitũ in ijs in q̃bus ẽ magis dubium. Et circa h̃ facit tria. Pũo ponit i qbꝰ ſit magis dubiũ oẽ qḋ mouet ab alio moueri: q2. ſ. in grauibꝰ ⁊ leuibꝰ cũ ſm nãm mouent. Scḋo oñdit, ꝙ hꝰ nõ mouẽt ſeipſa ibi. [Et nãq3

Infra T.31. ipſa a ſeipſis ⁊c̃.] Tertio oñdit a quo moueãtur ibi [Sʒ accidit ⁊ h̃.] Dicit g̃ p̃io ꝙ ex quo maxime manifeſtum eſt. qḋ mouet ab alio moueri in ijs q̃ mouẽtur p violẽtiam: ⁊ poſt hęc in ijs q̃ mouẽt ſeipſa. maxime vĩ dubiũ in reſiduo mẽbro vltimę diuiſionis: ſ. in ijs q̃ nõ mouent ſeipſa, ⁊ tñ mouẽtur nal'r. Ultimam aũt diuiſionẽ dicit iſtã. ſ. ꝙ eorum q̃ mouẽtur nõ a ſeipſo ſed ab alio: q̃dã mouentur extra nãm, q̃dam vero ęcõtrario mouẽtur ſm nãm: ⁊ in iſtis dubiũ eſt a quo moueatur: ſicut ſunt grauia ⁊ leuia: q̃ qdẽ i ↄ̃ria loca mouẽtur p violentiã: ſed in ꝓpria ſm naturam: leue. ſ. ſurſum: graue vero deorſum. Sed a quo moueãtur nõ eſt manifeſtum cum mouẽtur ſm nãm: ſicut eſt manifeſtum cum mouentur extra naturam. ¶ Secundo ibi.

¶ Nam impoſſibile eſt, a ſeipſis ipſa moueri. Eſt. n. hoc officium vitę, ac animantium propriũ. Argr.

¶ Et nanq3 ipſa a ſeipſis dicere, impoſſibile eſt. Vitale. n. hoc, ⁊ aĩatorum eſt proprium.

¶ Probat ꝙ hꝰ nõ mouẽt ſeipſa q̃tuor rõnibus. Quarum p̃ma ẽ, ꝙ mouere ſeipſuʒ ptinet ad rõnẽ vitę: ⁊ ẽ ꝓprie aĩatoꝝ. Motu. n. ⁊ ſenſu diſcernimus aĩatũ ab inaĩato: vt dĩ in p̃mo de aĩa. Manifeſtũ eſt aũt hęc nõ eẽ viua: ſeu aĩata. T.19. Non ergo mouẽt ſeipſa. Scḋa ratio ponitur ibi.

¶ Cõſiſtere ẽt a ſeipſis poſſent. Nam ſi qppiam ſibi cauſa ſit ambulandi: eſt ẽt cã ſibi nõ ambulandi. Argr.

¶ Et facere ſtare poſſe, ipſa ſm ſeipſa. Dico aũt, veluti ſi ambulandi cã ineſt ipſi, ⁊ non ambulandi.

¶ Quę talis eſt. Quęcũq3 mouẽt ſeipſa pñt ẽt ſibi eẽ cauſa q̃etis: ſicut videmus ꝙ aĩalia p ſuũ appetitum mouẽtur ⁊ ſtant. Si g̃ grauia ⁊ leuia mouerẽt ſeipſa motu nali, poſſent facere ſtare ſeipſa: ſicut ſi aliqs eſt ſibi cã ambulandi: eſt etiam ſibi cã nõ ambulandi. Hoc aũt videmꝰ eẽ falſuʒ: q2 hꝰ nõ q̃ſcũt extra ꝓpria loca: niſi ꝓpter aliquã cãm extrinſecam ꝓhibentẽ motũ ipſoꝝ: ergo non mouẽt ſeipſa. ¶ Sed q2 poſſet al quis dicere, ꝙ hꝰ ⁊ſi non ſint ſibi cã ſtandi extra ꝓpria loca: ſunt tñ ſibi cauſa ſtandi in ꝓprijs locis. Subiungit tertiam rationem ibi.

¶ Quare ſi collocatũ eſſet in igne moueri ſurſuʒ: eẽt in ipſo ſitum deorſum ẽt ferri. Metas quoq3 rationis egreditur: ⁊ vno motu duntaxat a ſeipſis moueri: ſeipſa moueant. Argr.

¶ Quare ſi i ipſo ẽ ſurſuʒ ferri igni, manifeſtũ ẽ ꝙ i ipſo ⁊ deorſum. Irrõnabile aũt ẽ, ſʒ vnũ motũ moueri ſolũ hoc a ſeipſis: ſi ipſa ſeipſa mouent.

¶ Quę talis eſt. Irrationabile ẽ dicere, ꝙ illa q̃ mouẽt ſe, ipſa moueãtur ſolũ a ſeipſis ſm vnũ motũ: ⁊ nõ pluribus motibꝰ: q2 qḋ mouet ſeipm, non hʒ motũ determinatũ ab alio, ſʒ ipm ſibi determinat motũ: ⁊ q̃nq3 determinat ſibi hũc motũ ⁊ q̃nq3 aliũ. Unũ ẽ i ptãte eiꝰ qḋ mouet ſeipʒ, ꝙ determinet ſibi hũc vel illũ motũ. Si g̃ grauia ⁊ leuia mouerẽt ſeipſa: ſeq̃ret ꝙ ſi i ptãte ignis eẽt ꝙ moueret ſurſum, ꝙ i ptãte eiꝰ eẽt ꝙ moueret deorſuʒ. Qḋ nũq̃ videmus accidere: niſi ex cã extrinſeca. Nõ igit mouẽt ſeipſa.

¶ Eſt aũt ſciẽdum ꝙ iſtę duę rõnes ſunt ꝓbabiles ſm ea q̃ apparẽt de mouẽtibꝰ ſeipſa, q̃ ſũt apud nos: q̃ q̃nq3 iueniũtur moueri h̃ motu: q̃nq3 alio: q̃nq3 ẽt q̃ſcere. Unde nõ dixit ipoſſe ẽ: ſʒ [irrationabile] quo mõ loq̃ẽdi in ꝓbabilibus vti ↄſueuit. Oñdit. n. iferiꝰ ꝙ ſi aliqd ẽ mouẽs ſeipʒ, i quo mouẽs eſt oĩno imobile: ꝙ illud ſemp mouetur ⁊ vno motu: ſed tñ h̃ nõ poſſet dici in grauibus ⁊ leuibꝰ in qbꝰ nõ eſt aliqd qḋ nõ moueat p ſe vel p accidens: cũ etiã generentur ⁊ corrũpantur. ¶ Quartam rationem ponit ibi.

¶ Pręterea q fieri põt, vt ↄtinuũ qd copulatiue ſeipʒ moueat? Nã quo qppiã vnũ atq3 ↄtinuũ eſt: nõ tactu, hoc paſſiõis ẽ expers. quo vero ſeparatũ eſt, eo nimirũ aliud agere, aliud pati eſt aptuʒ. Neq3 ergo qcq̃ ipſoꝝ ſeipm mouet: quippe cũ copulatum ſit, neq3 aliud ↄtinuũ vllũ: ſed in vnoquoq3 diuiſuʒ ſit, qḋ mouet, ⁊ qḋ mouet: neceſſe eſt. quod iuueri licet in expertibus aĩę, cũ qppiã aĩantiũ ipſa mouet. Argr.

T.c.30 ¶Amplius quõ ꝯtingit/ꝯtinuũ aliqđ ⁊ ipm ſeipſm mouere? Scđm.n.ꝙ vnum ⁊ ꝯtinuuꝫ nõ tactu/ſm hoc ipaſſibile ẽ.ſed ſm ꝙ diuidiť : ſic hoc qdẽ aptũ natũ facere : illud vero pati. Neqꝫ ergo nullũ hoꝝ/ ipſum ſeipſuꝫ mouet.(conſita.n.ſunt) neqꝫ aliud cõtinuum nullũ.ſed neceſſe eſt diuidi mouens in vno/quoqꝫ/ab eo quod mouetur: ſicut in inanimatis vi/demus:cum moueat aliquod animatorum ipſa.

¶Que ꝯ talis eſt. Nullũ ꝯtinuũ mouet ſeipſm grauia aũt ⁊ leuia ſũt ꝯtinuaꝫ ḡ nihil hoꝝ mouet ſeipſm. Q; aũt nullũ ꝯti/nuũ ſeipſꝫ moueat:ſic ꝓbat. Q: mouẽs ad motũ ſe hꝫ,ſicut agẽs ad patiẽs:cũ aũt agẽs ſit ꝯ̃riũ patiẽti:neceẽ ꝙ diuidať id qđ ẽ aptũ natũ agere,ab eo qđ ẽ aptũ natuꝫ pati: ſm ḡ ꝙ aliq̃ ſũt nõ ꝯtacta adinuicẽ:ſꝫ ſũt oino vnũ ⁊ ꝯtinuũ ⁊ q̃ꝫtitate ⁊ forma:ſm ħ nõ pñt pati abinuicẽ. Sic ḡ ſeqtur,ꝙ nullum ꝯtinuũ moueat ſeipſꝫ. Sꝫ neceẽ,ꝙ mouẽs diuidať ab eo qđ moueť:ſicˀ appet eũ res inaiatꝫ moueň ab aiatis:vt lapis a manu. Vñ ⁊ i aialib⁹ q̃ mouẽt ſeipſa,ẽ magis q̃daꝫ colligatio ptiũ,q̃ꝫ pfecta ꝯtinuatio:ſic eni vna pars ꝑt moueri ab alia:qđ nõ inueniť in grauib⁹ ⁊ leuibus. Lec.viij.

Argr. ¶Verũ ſit/vt hęc ẽt ſemp ab aliquo moueanť. Qđ qdẽ patebit:ſi cãs diuidamus. Atqꝫ licet ⁊ i mouẽtibus ea q̃ dicta ſũt ſumere. Alia nãqꝫ ꝑter nãꝫ motiua ſunt:vt ẽ vectis/motiuus põderis nõ nã. Alia ſũt motiua/nã:vt calidũ/actu motiuũ eſt ei⁹ qđ ẽ potẽtia calidũ. Silr/⁊ i huiuſcemodi cęteris. Mobile ẽt id eſt nã:qđ eſt potẽtia quale:vel q̃ꝫtũ: vel vbi: cũ in ſeipſo tale principium: ⁊ per accidens habet.

T.c.31 Sed accidit/⁊ hęc ab aliquo ſemp moueri:fiet autem vtiqꝫ manifeſtum/diuidentibus cãs. Eſt aũt/⁊ in mouẽtibus accipe q̃ dicta ſũt. Alia qdẽ eni extra nãm ipſoꝝ/ motiua ſunt/vt vectis/non nã grauis motiuus eſt. Alia vero/nã:vt actu calidũ/motiuũ ẽ potẽtia calidi. Silr aũt/⁊ in alijs hmõi eſt. Et mobile autẽ/ſilr nã ꝙ potẽtia q̃le:aut q̃ꝫtuꝫ:aut vbi eſt:cum habeat principiũ huiuſmodi in ſeipſo: ⁊ non ſm accidens.

Poſtq̃ꝫ oñdit ꝙ grauia ⁊ leuia nõ mouẽt ſeipſa i hoc oñdit a q̃ moueanť. Et ꝑ̃ oñdit a q̃ mouean/

T.33. tur.2° ꝯcludit ꝓ̃ncipale itẽrum ibi[Si igiť oia q̃ mouen/

T.32. tur ⁊c̃.]Circa ꝑ̃m duo facit:Prio oñdit ꝙ nãlr moueň ab aliq̃.Scđo inqrit a q̃ moueať ibi[Qm̃ aũt ꝙ potẽtia ⁊c̃.] Dicit ḡ ꝑ̃,ꝙ ⁊ ſi grauia ⁊ leuia nõ moueãt ſeipſa: tñ mouẽtur ab aliq̃. Et ħ põt manifeſtari ſi diſtinguanť cãꝫ mouentes. Sic̃.n.i his q̃ moueň,ẽ accipe q̃da ſm nãꝫ moueri:⁊ q̃dã ex̃ nãꝫ:ita ⁊ i mouẽtib⁹ q̃da mouẽt extra nãm[vt vectis].i.bacul⁹ nõ nãlr motiu⁹ corpis grauis,puta lapidis. Quędã vero mouẽt ſm nãꝫ:ſic̃ qđ ẽ actu calidũ nãlr mouet id qđ ſm ſuã nãm ẽ po° calidũ:⁊ ſilr ẽ i alijs talib⁹. Et ſic̃ qđ ẽ i actu nãlr mouet:ita id qđ ẽ i po° nãlr moueť:vel ſꝫ q̃litatẽ:vel ſm q̃ꝫtitatẽ:vel ſm vbi. Et q: i 2° dixerat,ꝙ illa moueň nãlr q̃ꝝ ꝑñ̃ mot⁹ i ipſis ẽ p ſe ⁊ nõ ſm accñs: ex q̃ poſſet videri ꝙ id qđ ẽ i po° tm̃ calidũ,cũ ſit calidũ,nõ moueť nãlr:tanq̃ꝫ ꝑñ° actiuo mot⁹ exterius exiſtẽte:q̃ñ ad hãc obõnẽ excludẽdã ſubiũgit[Cũ habeat ꝑñ̃ h9 i ſeipſo ⁊ nõ ſm accñs]Quaſi dicat:ꝙ ad ħ ꝙ mot⁹ ſit nãlis ſufficit ꝙ h9 ꝑñ̃.i.po° de q̃ fecerat mẽtionẽ:ſit i eo qđ moueť p ſe ⁊ nõ p accñs:ſicut ſcamnũ eſt po° combuſtibile:nõ inquantũ eſt ſcamnũ: ſed inquãtum eſt lignũ. Unde hoc qđ dixerat,[Et non ſm accidens.]exponens ſubdit.

¶Erit enim idẽ ⁊ q̃ꝫtũ/⁊ quale/ſed accidit alterum alteri/⁊ nõ per ſe cõpetit. Ignis igiť atqꝫ terra/mouenť ab aliquo:vi qdẽ:cũ ꝑter naturã:natura vero/cum ſub potentia ſuos ad actus mouentur. Argr.

¶Erit.n.idem ⁊ quãtum ⁊ quale : ſed alteri alteruꝫ accidit: ⁊ non ſm ſe exiſtit. Ignis itaqꝫ ⁊ terra mouentur ab alio:violentia quidem cum extra naturã/natura autem cum in ipſoꝝ actus/potentia exiſtũt.

¶Et dicit ꝙ ꝯtingit idẽ ſubm eſſe,⁊ q̃ꝫtũ ⁊ q̃le:ſꝫ vnũ eoꝝ p accñs ſe hꝫ ad aliud,⁊ nõ p ſe. Qđ ḡ ẽ po° q̃le:ẽ ẽt potentia q̃ꝫtũ: ſed p accñs. Quia igiť qđ eſt in potẽtia: nãlr mouetur ab alio qđ eſt in actu:nihil aũt ſm idẽ eſt potentia ⁊ actu:ſeqtur ꝙ neqꝫ ignis,neqꝫ terra,neqꝫ aliqd aliud moueať a ſe,ſed ab alio. Mouẽtur qdẽ ignis ⁊ terra ab alio: ſed per violẽtiam:cũ motus eoꝝ eſt extra nãlẽ ipſoꝝ potẽtiaꝫ. Sed nãlr mouẽtur,cũ mouentur in actus ꝓprios ad quos ſunt in potẽtia ſm ſuã naturã. ¶Secundo ibi.

¶Quoniam aũt eſſe potentia multipliciter dicitur/ hęc eſt ſane cã/vt nõ ſit ꝑſpicuum a quonã talia moueantur/vt ignis ſurſum: ⁊ terra deorſum. Argr.

¶Quoniam aũt ꝙ potentia eſt multipliciter dĩ/hęc cã eſt/non eſſe manifeſtũ a quo huiuſmodi moueantur/vt ignis ſurſum/terra vero deorſum. T.c.32

¶Oñdit a q̃ moueãtur:⁊ q: qđ ẽ in potẽtia mouetur ab eo qđ ẽ in actu:ꝑ̃mũ diſtinguit potẽtiã. Scđo ex ħ oñdit a q̃ h9 moueãtur ibi[Potẽtia aũt ẽ leue.]Circa ꝑ̃mũ tria facit. Prio oñdit,neceriũ eẽ cognoſcere,quot modis aliqd dẽ eẽ i potẽtia. 2° manifeſtat.ibi[Eſt aũt potẽtia.]Tertio ſoluit ex ħ quandã q̃õnẽ.ibi[Et tñ q̃riť.]Dicit ḡ ꝑ̃,ꝙ idẽ non eſt manifeſtũ a quo grauia ⁊ leuia mouentur ſuis motibus naturalibus:vt puta ignis ſurſum:⁊ terra deorſum. q: ens in potentia,dĩ multipliciter. ¶Secundo ibi. 6ᵃ pte. 32. infra 5ᵃ 32.

¶Diuerſo aũt mõ potẽtia ſciẽs eſt:q diſcit: ⁊ q iam ſciam habet ⁊ nõ ꝯtẽplať. Cũ aũt actiuũ/atqꝫ paſſiuũ ſint ſimul/euadit iterdũ id qđ eſt potentia actu tale/vt id qđ diſcit/⁊ ex eo qđ ẽ potẽtia ſit aliud potẽtia rurſus. Qui nãqꝫ ſciaꝫ hꝫ/⁊ nõ ꝯtẽplať:eſt potẽtia quodãmõ ſciẽs / ſed nõ vt erat/antea q̃ꝫ didiciſſet. At cuꝫ ita ſeſe hꝫ/niſi qd ꝓhibeat/opatur ac ꝯtẽplatur/vl' i cõtradictione ignorationeqꝫ erit. Argr.

¶Eſt aũt potentia alr addiſcens/ſciẽs/⁊ hñs iam ſciam ⁊ nõ conſiderans. Semp aut/cũ ſil/actiuum ⁊ paſſiuũ ſunt/ſit aliqñ actu qđ in potentia/vt addiſcẽs ex potentia ente/alteꝝ ſit potẽtia. Habens.n. ſciam nõ ꝯſiderans aũt/potentia eſt ſciens quodã/modo/ſed non ſicut/⁊ ante addiſcere. Cum aũt ſic habeat/ſi aliquid non ꝓhibeat/operatur ⁊ conſiderat/aut erit in contradictione ⁊ ignorantia.

¶Diſtinguit eẽ i po°. Et ꝑ̃ in itellectu. Scđo in q̃litate ibi [Silr aũt ħ ſe hñt.]Tertio i motu locali ibi[Silr aũt ſe hñt.]Dic̃ ḡ ꝑ̃,ꝙ alĩter ẽ in po° ad ſciaꝫ ille q addiſcit,⁊ nõ dũ hꝫ habitũ ſcię:⁊ ille q iaꝫ hꝫ habitũ ſcię: ſꝫ nõ ꝯſiderat, vtẽs habitu. Et ꝑ̃ aũt po° in ſcĩaꝫ reduciť aliqd:cũ actiuũ ſuo paſſiuo ꝯiungiť:⁊ tũc paſſiuũ p pñtiam actiui ſit i talĩ actu,q adhuc eſt i po°. Sicut addiſcẽs p actionem docẽtis reduciť de po° in actũ , cui actui ꝯiungiť altera potentia. Et ſic ex̃ñs in po° ꝑ̃° ſit in alia po°:q: iam habẽs ſcientiã ⁊ nõ ꝯſiderãs. quodãmodo eſt in po° ad actum ſcientię: ſed non eodem mõ ſicut anteq̃ꝫ addiſceret:q̃ ḡ de potẽtia prima reduciť 3ᵃ. 32. 4ᵃ.

reducit̄ in actū: cui adiungit̄ ſcḋa potētia, p aliqḋ agēs. ſ. p docētē. Sȝ qñ ſic ſe bȝ, q̄ bȝ habitū ſcie, nō opȝ q̄ reducat̄ in 2ᵐ actū p aliqḋ agēs: ſȝ ſtati p ſeipſuȝ opat̄ ꝯſiderādo: niſi ſit aliqd ꝓhibēs: puta occupatio, vel infirmitas, aut voluntas. Uel ſi nō ipedit̄ nō poſſet ꝯſiderare: tūc nō eſſet i habitu ſciētie: ſed in eiꝰ ꝯrio. ſ. in ignorātia. ℂ Scḋo ibi.

Argu. ℂ Simili mō ſeſe hñt hec, ⁊ i ipſis nālibꝰ rebus. Frigidū. n. ē poᵗētia calidū. Cum āt eſt mutatū: iaȝ eſt ignis: atqȝ comburit, niſi qd ꝓhibeat atqȝ ipediat.

ℂ Similiter aūt hec ſe habent, ⁊ i phyſicis. Frigidū enim, potentia eſt calidū. cū aūt fuerit mutatum: iaȝ ignis eſt. Ardet āt, niſi aliqd ꝓhibeat ⁊ impediat.

ℂ Māifeſtat idē i q̄litatibꝰ: ⁊ dic q̄ ſic dcm̄ ē ḋ poᵗ ad ſciendū i aīatis ē ēt i corpibꝰ nālibꝰ. Corpꝰ. n. cū ē actu frigidū ē poᵗ calidū: ſic ignorās ē potētia ſciēs. Sȝ cū fuerit ꝓductū p trāſmutationē, vt hēat formā ignis, tūc iā ē ignis i actu hñs virtutē opandi: ⁊ opat̄ ſtati i cōburēdo, niſi aliqd ꝓhibeat i ꝯriū agēdo: vel q̄litercūqȝ aliͬ ipediat: puta ſubtrahēdo cōbuſtibile. Sic dcm̄ ē, q̄ poſtq̄ aliqs addiſcēdo factus eſt ſciēs: ſtatiȝ ꝯſiderat, niſi aliqd ipediat. ℂ 3ᵒ ibi.

Argu. ℂ Similiter res ſeſe bȝ, ⁊ circa graue ⁊ leue. Ex graui nāqȝ fit ipm leue: vt aer ex aq̄. hoc. n. erat primo potētia: ⁊ iā ē leue. atqȝ cōtinuo opabit̄: ſi nō aliqd obſtet. Actus aūt leuis eſt alicubi eſſe. atqȝ i ſupero loco. Prohibetur vero cuȝ eſt in loco cōtrario. Et hoc ſimiliter ſeſe habet: ⁊ in quanto: ⁊ quali.

ℂ Silr autem ſe bȝ, ⁊ circa graue ⁊ leue. Leue eniȝ, fit ex graui. vt ex aq̄ aer. hic. n. potentia ṗmum. et iā leue opabitur mox, niſi aliqd ꝓhibeat. Actus āt leuis, eſt alicubi eē ⁊ ſurſum. Prohibetur āt, cuȝ in cōtrario loco fit. Silr ⁊ hoc ſe bȝ, in quanto, ⁊ q̄li.

ℂ Manifeſtat idē in motu grauiū ⁊ leuiū ⁊ dic, q̄ ſilr leue fit ex graui, ſicut ex frigido calidū: vtputa cū aer q̄ eſt leuis fit ex aq̄ q̄ eſt grauis. Hec ergo]. ſ. aqua, ṗmo eſt i potētia leuis: ⁊ poſtmodū fit leuis in actu: ⁊ tūc ſtati bȝ opationē ſuā, niſi aliqd ꝓhibeat. Sȝ iā leuis exiſtēs cōparat̄ ad locū ſicut potētia ad actū. Actꝰ. n. leuis inq̄tū hmōi, ē eſſe in aliq̄ loco determinato. i. ſurſum. Sȝ ꝓhibet̄ ne ſit ſurſū, p h̄ q̄ eſt in ꝯrio loco. ſ. deorſuȝ: q̄ nō pōt eſſe ſimul in duobus locis. Unde illud qḋ detinet leue deorſuȝ, ꝓhibet ipȝ eſſe ſurſuȝ. Et ſicut dcm̄ eſt in motu locali: ita ēt dicēdū ē de motu ſm̄ quantitatē, vel q̄litatē. ℂ Deinde cum dicit.

Argu. ℂ Querit̄ igit̄, pp qd leuia grauiaqȝ ad ſua loca mouent̄: Eſt āt cā, ipſa apta eē aliquo moueri: atqȝ hoc ē ipſiꝰ grauis leuiſqȝ eē, iſero loco: ſupoqȝ diſtictū:

ℂ Et tamē querit̄ hic, quare i ipſoꝝ locū mouentur grauia ⁊ leuia: Cā aūt eſt: q̄ apta nata ſunt, ⁊ hoc eſt graui ⁊ leui eſſe, hoc quidem eo q̄ ſurſum: illud autem eo q̄ deorſum, determinatum.

ℂ Soluit quādā q̄ōnē ſm̄ ṗmiſſa. Licet eñi actus leuis ſit eſſe ſurſum: tñ a q̄buſdā q̄rit̄, q̄re grauia ⁊ leuia mouētur in ꝓpria loca: Sed cā huiꝰ eſt: q̄ hñt naturalē aptitudinē ad talia loca. Hoc. n. eſt eſſe leui hr̄e aptitudinē ad h̄ q̄ ſit ſurſuȝ. Et hec eſt ēt rō grauis, hr̄e aptitudinē ad hoc q̄ ſit deorſum. Uñ nihil eſt aliud querere, q̄re grauia mouētur deorſum: q̄ q̄rere q̄re ē graue. Et ſic illud idē, qḋ facit ipȝ graue: facit ipſum moueri deorſum. ℂ Deinde cum dicit.

Argu. ℂ Leue v̄o graueqȝ potētia: pluribus ē modis (vt diximus) Nā cū ē aq̄, leue potētia quodāmō ē: ⁊ cum eſt aer, adhuc potētia ē. Fieri. n. pōt, vt ob ipedimētū nō ſit, ſupo i loco. ſed ſi id qḋ ipedit fuerit ſublatuȝ: opat̄: ſempqȝ ſupius ſit. Silr ⁊ q̄le ipȝ ab actu tale mutat̄. Continuo nāqȝ cōtēplat̄ ⁊ iſte q̄ ſciam bȝ, niſi qd obſtet. Et ipſū ēt q̄tū extēdit̄, ſi nihil ſit qḋ ipediat. Qui v̄o id qḋ ſuſtinet ꝓhibetqȝ, dimouit: ꝑtim mouet: ꝑtiȝ nō mouet. vt q̄ colūnā diuellit: aut ab vtre q̄ eſt in aqua, lapidē ṗnctē dimouit, per accidēs. n. mouet. quēadmodū ⁊ pila reflexa: non a pariete, ſȝ ab eo q̄ ꝓiecit ē mota. Nihil igit̄ hoꝝ vt patuit ſeipſum mouet. ſed motus quidem bȝ principium, non mouendi tñ: atqȝ agendi ſed patiendi.

ℂ Potentia aūt eſt leue ⁊ graue multiplr, ſicut dictū eſt. Cūqȝ. n. ſit aq̄: potentia quodāmō eſt leue. et cum aer: eſt adhuc in potētia. Contingit. n. impeditū, non ſurſum eſſe. ſȝ ſi auferatur ipedimētū, agit, ⁊ ſemp ſurſum ſit. Silr aūt ⁊ quale, ad actū eē mutat. Mox. n. conſiderat ſciens, niſi aliqd ꝓhibeat. Suſtinēs aūt ⁊ ꝓhibens mouens eſt, ſicut mouet. eſt autē ſicut nō: vt eſt columnas diuellens: aut lapidem remouens a vaſe in aqua ſecundum accidens eñi mouet: ſicut repcuſſa ſphera: nō a pariete mota eſt, ſed a ꝓijciente. Qḋ qdē igitur nihil hoꝝ ipſum mouet ſeipſum, manifeſtum eſt: ſed motus habent principium: nō mouendi neqȝ faciendi: ſed patiēdi.

ℂ Ex ṗmiſſis oñdit qd moueat grauia ⁊ leuia: ⁊ dicit q̄ cū id qḋ eſt i potētia, moueat̄ ab eo qḋ eſt i actu (ſicut dcm̄ ē) ꝯſiderādū ē, q̄ multiplr dr̄ aliqd eē i potētia, leue vel graue. Uno. n. mō cū adhuc eſt aq̄ ē in potētia ad leue. Alio āt modo cū iā ex aq̄ factus eſt aer: eſt tñ adhuc in potētia ad actū leuis, qḋ ē eſſe ſurſuȝ ſicut hñs habitū ſciētie ⁊ nō cōſiderās, adhuc dr̄ eſſe i potētia. Cōtingit. n. q̄ id qḋ ē leue ipediat̄ ne ſit ſurſuȝ. Si ḡ auferat̄ illud ipedimētū, ſtatim agit ad h̄ q̄ ſit ſurſuȝ aſcēdēdo. Sicut ēt dcm̄ ē in q̄litate, q̄ qñ eſt q̄le in actu, ſtati tēdit i ſuā actionē. Sicut ille q̄ ē ſciēs, ſtati ꝯſiderat, niſi aliqd ꝓhibeat. Et ſilr i motu q̄titatis: q̄ ex quo facta eſt additio quāti ad quātū, ſtati ſeq̄t̄ extēſio in corpore augmētabili, niſi aliqd ꝓhibeat. Sic ḡ pȝ q̄ illud qḋ mouet]. i. remouet h̄ qḋ eſt ꝓhibēs [⁊ ſuſtinēs]. i. detinēs: quodāmō mouet, ⁊ q̄dāmō nō mouet. Puta ſi colūna ſuſtineat aliqḋ graue, ⁊ ſic ipediat ipm̄ deſcēdere: ille q̄ diuellit colūnā q̄dāmō dr̄ mouere graue colūne ſuppoſitū. Et ſilr ille q̄ remouet lapidē q̄ ipedit aq̄ȝ effluere a vaſe, dr̄ quodāmō mouere aq̄ȝ. Dī. n. mouere p accñs ⁊ nō p ſe: ſicut ſi ſphera]. i. pila repcutiat̄ a pariete: p accñs qdē mota eſt a pariete: nō āt p ſe: ſȝ a p̄ ꝓijciēte p ſe mota eſt. Paries. n. nō dedit ei aliquē ipetū ad motū, ſȝ ꝓijciēs. Per accidēs āt fuit, q̄ cū a pariete ipediret̄ ne ſm̄ ipetū ferret̄, eodē ipetu manēte in ꝯriū motū reſiliuit. Et ſilr ille q̄ diuellit colūnā, nō dat graui ſuppoſito ipetū vel inclinationē ad h̄ q̄ ſit deorſū. Hoc. n. habuit a p̄ generante qḋ dedit ei formā quaȝ ſeq̄tur talis inclinatio. Sic igit̄ generans eſt p ſe mouēs grauia ⁊ leuia: remouens aūt ꝓhibēs p accidēs. Cōcludit igit̄, manifeſtū eſſe ex dictis, q̄ nihil hoꝝ. ſ. grauiū ⁊ leuiū mouet ſeipſuȝ: ſed tñ motus eoꝝ eſt nālis: q̄ hñt principiū motꝰ in ſeipſis: nō q̄dē ṗncipiū motiuum aut actiuū ſed principiū paſſiuū: qḋ eſt potentia ad talē actū. Ex quo pȝ cōtra itentionē pōi eſſe, q̄ in materia ſit principiū actiuū: qḋ q̄dā dicūt eſſe neceſſariū ad hoc q̄ ſit motus naturalis. Sufficit. n. ad hoc paſſiuuȝ principiū qḋ eſt potentia naturalis ad actum. ℂ Deinde cum dicit.

Argt. ¶ Quod ſi oia q̄ mouet̄: aut nā/aūt pter nām̄ ꝛ vio lenti a motu cienť: ꝛ ea q̄ vi pterq̧ nāz mouenť/ab ali:ꝗ cūcta/ atq̧ ab alio mouet̄/ (vt pꝫ) Et ea rurſus q̄ nā mouet̄ ab aliquo/ motu cienť/ſiue a ſcipſis mo neanť: vt aialia: ſiue nō a ſcipſis: vt leuia grauiaq̧ (nā aut ab eo mouēťur qȏ gn̄auit ac leue feč vľ gra ue: aut ab eo qȏ ea quę ꝓhibēt obſtantq̧ dimouit) vniuerſa q̄ motu ciētur/ab aliquo ꝓfecto mouenť.

T.c.33 ¶ Si igr̄ oia q̄ mouentur/a nā mouentur: aut extra naturā/ꝛ violentia: ꝛ quę vi ꝛ extra nāz oia a quo dā alio. Eoꝝ aūt quę nā/iterum quęcunq̧ a ſcipſis mouentur/ab aliquo mouētur/ ꝛ q̄ nō a ſcipſis vt leuia ꝛ grauia (aut enim a generante ꝛ faciente le ue ꝛ graue/aut ab impedientia ꝛ ꝓhibentia ſoluen te) oia ergo quę mouētur/ab aliquo mouebuntur.

¶ Concludit ꝯcluſionē pncipalr̄ intētā in toto caplo ꝛ dič ꝙ ſi hoc veꝝ eſt, ꝙ oia quę per ſe mouenť: aut mouenť ſm̄ naturā, aut extra naturā ꝛ p violētiā: ꝛ de illis quę mouēť per violētiā, manifeſtū ē ꝙ oia mouenť nō ſolū a quodam mouēte: ſꝫ ēt a mouēte alio extriſeco. Et, iteꝝ iter ea q̄ mo uenť ſm̄ naturā: qdā mouenť a ſeipſis, in qb⁹ manifeſtū ē ꝙ mouenť ab aliquo: nō qdē extrinſeco: ſed itriſeco. Quę dā ēt ſūt q̄ mouēť ſm̄ naturā, nō tn̄ a ſeipſis: ſicut grauia ꝛ leuia: ꝛ hęc ēt ab aliquo mouētur (vt oſtēſū eſt) qꝛ aut mo uenť p ſe a generāte qȏ facit ea eē grauia ꝛ leuia: aut mo uenť per accn̄s ab eo qȏ ſoluit].i. remouet ea quę ipediūt vel remouet naturalē motum. Sic patet ꝙ oia quę mouē tur: mouētur ab aliquo vel intrinſeco motore, vel extrinſe co: qȏ dicit ab alio moueri. Lec.ix.

Argt. ¶ Id aūt qȏ mouet/eſt duplex. Aut.n. nō per ſeipſū mouet, ſed p aliud/quod qdem id motu ciet qȏ mo uet: aut per ſe mouet. Et hoc/aut pmū poſt vltimū/ aut p plura media mouet vt bacul⁹ mouet lapidē: ꝛ mouetur a manu/q̄ qdeꝫ ab hoie motu cietur. at is nō vlteri⁹ ex eo mouet/qꝛ ab alio ipſe motu cieť.

H oc autē/dupliciter. Aut eni nō propter ſeipſum eſt mouens: ſed propter alterum quod mouet/mouēs/aut ꝓpter ipſuꝫ. Et hoc/aut mouens ex ſe primum poſt vlti mum/aut per plura media vt baculus mouet lapi dem/ ꝛ mouetur a manu mota ab homine: hic au tem/non amplius eo quod ab alio moueatur.

Poſtq̄ Phs oſtēdit ꝙ omne qȏ mouet̄ ab alio mo uetur: hic icipit oſtēdere ꝙ neceſſe ē deueni re ad aliqȏ pmū mouēs imobile. Et diuidit̄ in ptes duas. In prima oſtēdit ꝙ neceſſe eſt deuenire ad aliqȏ primū: qȏ vel ſit imobile vel moueat ſeipſum. In ſcda oſtēdit ꝙ ēt ſi deueniatur ad aliqȏ primū qȏ moueat ſeipſuꝫ: neceſſe ē tn̄

2⁰.41. vlterius deuenire ad aliqȏ primū mouēs imobile. ibi [Ne ceſſe igit̄ oē qȏ mouet̄.] Circa primū duo facit. Prio oſtē

T.36. dit ꝙ nō eſt poſſibile, ꝙ in infinitū aliqd ab alio moueat̄. In ſcda ꝙ nō eſt neceſſariū, ꝙ oē mouēs moueat̄. ibi [Ad dicta aūt.] Circa primū duo facit. Prio oſtēdit propoſituꝫ

T.35. aſcēdēdo in ordinem mobiliū ꝛ mouētiū. Scdȏ deſcēdēdo. ibi [Ampli⁹ aūt ꝛ ſic ipſam]. Circa pmū duo facit. Prio

T.34. pręmittit q̄dā neceſſaria ad ꝓpoſitā oſtēſioneꝫ. Scdȏ indu cit rōnem ad ꝓpoſitū oſtēdēdū. ibi [Si ergo neceſſe.] Pręmittit aūt duo quoꝝ primū, eſt diuiſio mouētis. Cū.n. di ctum ſit, ꝙ omne motū ab aliquo mouetur: cōtingit aliqd eſſe mouēs, dupl'r. Uno modo qn̄ nō mouet pp ſe ipſum, ꝓpria virtute. ſed qꝛ ē motū ab aliquo alio mouēte: ꝛ hoc ē 2ᵐ mouēs. Alio modo aliqd mouet pp ſeipſuꝫ.. i. ꝓpria virtute non qꝛ eſt motū ab alio. Contingit aūt ꝙ tale mo uens moueat, dupl'r. Uno mō, ita ꝙ primū mouēs moueat proximū poſt vltimuꝫ].i. id qȏ eſt ibi ꝓximū poſt 2ᵐ mo uens: ꝛ h̄ cōtingit qn̄ primū mouēs mouet mobile p vnū tm̄ mediū. Alio vero modo mouēs mouet mobile p plu ra media: vt pꝫ cū baculus mouet lapidem: ꝛ mouetur a manu: quę mouetur ab homine: q nō mouet eo ꝙ ab ali quo alio moueat̄. Sic ergo homo eſt primū mouēs ꝓpter ſeipſum: ꝛ mouet lapidē per plura media. Si aūt moueret lapidē manu: moueret per vnū mediū tantū. ¶ Scdȏ ibi.

¶ Utrūq̧ igit̄ mouere dicim⁹: ꝛ vltimū mouētiū: ꝛ ēt pmū: ſꝫ magis primū. Hoc.n. vltimū mouet. ſed vltimū/pmū nō mouet. Et ſine prio qdē/vltimū nō mouebit/ſine vō hoc primū mouere poteſt. Bacu lus enim ſi homo non moueat: non mouebit. Argt.

¶ Utraq̧ igitur mouere dicimus/ꝛ primum ꝛ vlti mum mouentium/ſed magis primum. Illud enim/ mouet vltimū: ſꝫ nō hoc/primū. Et ſine primo qdē vltimum non mouebit: illud autem ſine hoc: vt ba culus non mouebit/niſi moueatur ab homine.

¶ Ponit cōparationē primi mouētis, ꝛ ſcdi. Cū.n. tā pmū mouēs q̄ꝫ vltimū mouere dicamus: dicimus ꝙ magis mō uet primū mouēs, q̄ꝫ vltimū. Et hoc pꝫ p duas rōnes: qꝛ ū prima eſt, ꝙ primū mouens mouet 2ᵐ mouēs: ſed nō econ uerſo. Scda rō eſt: qꝛ 2ᵐ mouēs nō poteſt mouere ſine pri mo: ſꝫ primū mouēs poteſt mouere ſine ſcdȏ. Sicut bacu lus nō pōt mouere lapidē, niſi moueat̄ ab homine: ſed ho mo, poteſt mouere etiam ſine baculo. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Si igitur oē qȏ mouet̄ ab aliquo moueri neceſſe ē/ꝛ aut ab eo qȏ mouetur ab alio/aut ab eo qȏ nō mouetur ab alio/ ꝛ ſi ab eo mouetur quod ab alio motu cieť/mouēs aliqȏ eē pmū qȏ nō ab alio mo ueatur/neceſſe ē. Sin vō tale ē primū/nō neceſſe eſt alteꝝ eē/fieri.n. nō pōt/vt i infinitū ꝓficiſcat̄ id qȏ mouet atq̧ mouetur ab alio: quippe cū infinitoꝝ ni hil ſit primū. Si igitur (vti diximus) oē quidē quod mouetur ab aliquo motu cietur: id vero qȏ primuꝫ mouet/ mouetur quidem/at non ab alio: ipſuꝫ pro fecto primum a ſcipſo moueatur/neceſſe eſt. Argt.

¶ Si ergo neceſſe eſt oē quod mouetur ab aliquo moueri/ꝛ aut ab eo quod mouetur/aut ab alio/ aut nō. ꝛ ſi ab alio qdē quod mouetur: neceſſe aliqd eē mouēs primuꝫ quod nō ab alio. Si aūt huiuſmodi ē primū: nō neceſſe eſt eſſe alterū. impoſſibile enim ē/in infinitū abire mouēs: ꝛ ipm quod mouetur ab alio: infinitorum enim/non eſt aliquid primum. Si ergo omne quod mouetur/ab aliquo mouetur/pri mum autē mouēs mouetur quidē/non aūt ab alio neceſſe eſt ipſum a ſcipſo moueri. T.c.34

¶ Oſtēdit ꝓpoſitū ſm̄ pmiſſa. Oſtēſū eſt.n. ꝙ oē qȏ moue tur ab aliquo mouet̄. Id aūt a quo mouet̄, aut mouet̄, aut nō mouetur: ꝛ ſi mouet̄: aut ab alio mouetur, aut non. Hęc aūt duo. ſ. qȏ mouet̄ ab alio: ꝛ qȏ mouet̄ nō ab alio: ſic ſe hn̄t ꝙ poſito vno, ponit̄ aliud: ꝛ nō e cōuerſo: qꝛ ſi ſit aliqd qȏ mouet̄ ab alio: neceſſe eſt deuenire ad aliqȏ primuꝫ qȏ

nō mouetur

nõ mouet̃ ab alio. Sed ſi ponat̃ aliqđ p̄mũ hm̃oi. ſ. qđ nõ moueat̃ ab alio: nõ ẽ neceſſariũ vlteri⁹ ponẽ alterũ. ſ. qđ moue tur ab alio. Et h̃ qdẽ p ſe, manifeſtũ ẽ. Sꝫ p̄mũ poterat eẽ dubiũ. ſ. ꝙ ſi iuenit̃ aliqđ qđ mouet̃ ab alio: ꝙ ieniat̃ ali qđ p̄m qđ nõ mouet̃ ab alio. Et iõ pñr h̃ pbat ſic: q2 ſi ali qđ mouet̃ ab alio: ⁊ iterũ illđ ab alio, ⁊ nũqꝫ ẽ deuenire ad aliqđ qđ nõ moueat̃ ab alio: ſeqtur ꝙ ſit pcedere in infinitũ in mouẽtib⁹ ⁊ motis. Et h̃ qdẽ eẽ ipoſſe ſupra pbatũ ẽ i. 7.
T.4. Sed hic pbat certiori via: q2 i infinitis nõ ẽ aliqđ p̄m. Si g̃ mouẽtis ⁊ mota pcedãt i infinitũ: nõ erit aliqđ p̄m moues. Iã aũt dcm̃ eſt, ꝙ ſi pri⁹ mouẽs nõ mouet: nec vltimũ mo uet. Nõ erit g̃ aliqđ mouẽs: qđ ẽ manifeſte falſuꝫ. Nõ ẽ g̃ pcedere i infinitũ i h̃, ꝙ aliqđ moueat̃ ab alio. Si g̃ nõ oẽt ꝙ oẽ qđ mouet̃ ab aliq moueat̃ (vt oñſuꝫ ẽ) ⁊ iterũ ſuppo nat̃ ꝙ pri⁹ mouẽs mouet: cũ pbatũ ſit, ꝙ nõ moueat̃ ab alio neceſſe ẽ ꝙ moueat̃ a ſeipſo. ¶ Eſt aũt i hac rõne attẽ dẽdũ: ꝙ p̄m mouẽs moueri, nõ ẽ hic pbatũ. Supponit aũt h̃ ſm cõeꝫ opinionẽ Platonicorũ. Quatũ aũt ad virtutẽ rõ nis, nõ magis ↄcludit̃ ꝙ p̄m mouẽs moueat ſeipſũ, qꝫ ꝙ ſit imobile. Unde in ſequẽtib⁹ hãc eãdem ↄcluſionẽ ſub diſ iunctione inducit (vt infra patebit) ¶ Deinde cum dicit.

Argu. ¶ Præterea, hoc et rõnẽ hãc eãdem trãſigere lꝫ. Oẽ nãqꝫ qđ mouet, ⁊ aliqđ, ⁊ aliq̃ ſane mouet. Aut. n. ſeipo, aut alio mouet, vt hõ, aut ſeipo, aut bacl'o mo uet, ⁊ aut ipſe vẽt⁹ deiecit, aut lapis quẽ pepulit vẽ tus. Fieri võ nõ põt, vt id quo mot⁹ affert̃ moueat abſqꝫ eo qđ mouet ſeipſo. Sꝫ ſi id qdẽ ſit qđ motũ affert ſeipſo, nõ neceſſe eſt aliud eẽ quo mot⁹ affert̃. Sin vero ſit aliud q̃ motus affert̃, eſt aliqđ pfecto. qđ qdẽ nõ aliquo, ſed ſeipſo mouebit, vel i infinituꝫ abibit̃. Si igit̃ mouet qppiã atqꝫ mouet̃: ſtet̃ ⁊ non in infinitũ pergat̃ neceſſe eſt. nã ſi baculus moueat, q2 mouet̃ a manu: manus ipſa pfecto baculo motũ affert. ꝙ ſi manũ et quippiaꝫ aliud moueat, ⁊ illud idẽtidẽ manu mouet. Cũ igr̃ id qđ motũ affert aliõ aliquo mouet: tũ id ſit pri⁹ qđ ſeipſo mouet, neceẽ. Quod ſi hoc motu qdẽ ciet̃, ab alio aũt nõ mouet̃, neceẽ ipſũ pfecto ſeipſũ motu ciere. Quare hac et rõne, aut ab eo ſtatim quod ſeipꝫ mouet id quod mouet̃, motu ciet̃, aut ad hoc ipſuꝫ tãdẽ acceditur.

T.c.35 ¶ Amplius aũt, ⁊ ſic ipſam hãc eandem rõneꝫ eſt ag gredi. Oẽ. n. mouens: aliqđ quidem mouet, ⁊ aliq̃. Aut. n. ſeipſo mouens mouet: aut alio, vt hõ ſeipſo aut baculo, aut vent⁹ piecit: aut ipſe, aut lapis quẽ mouit. Impoſſe aũt eſt mouere, ſine nõ ipſo mouen te ⁊ agente id quo mouet. Sed ⁊ ſi ipſum ſeipſo mouet, non neceſſe eſt aliud eſſe quo mouet. Si ve ro ſit alterũ id quo mouet, eſt aliquid qđ mouebit, nõ quodã alio, ſꝫ ſeipſo: aut in infinitum abibit. Si ergo quod mouetur, aliqđ mouet: neceſſe eſt ſtare, ⁊ nõ in infinitũ ire. ſi. n. baculus mouet, eo ꝙ mouetur a manu: ⁊ manus mouet baculũ, ſi aũt ⁊ hanc aliud mouet: ⁊ hũc alterũ aliquod mouens ẽ. Cũ itaqꝫ ali quo moueatur ſp alterũ, neceſſe eſt prius ipm̃ ſeipm̃ mouens eẽ. Si igit̃ mouetur qdẽ hoc: nõ aliud aũt mouens ipm̃: neceſſe ipꝫ ſeipꝫ mouere. Quare ⁊ ſꝫ hanc rõnem, qđ mouetur, aut morũ ab ipſo mouen te mouebitur, aut venit aliquando in huiuſmodi.

¶ Probat idẽ deſcẽdẽdo. Et eſt eadẽ rõ cũ p̄miſſa qñtuꝫ ad virtutẽ inferẽdi: differens aũt ſm ordinẽ pceſſ⁹. Iterat aũt eã ad maiorẽ manifeſtationẽ. Dicit g̃, ꝙ pdictã rõnẽ ↄtin git alio mõ pſeq. Et p̄mittit ppoſitiões habẽtes eadẽ rõ nẽ veritatis cũ ſup p̄miſſis: lꝫ alio ordine. Supra. n. p̄miſit ꝙ oẽ qđ mouet̃, ab alio mouet̃: ⁊ ꝙ illđ a quo mouet̃, mo uet vel pp ſeipm̃, vel pp aliud pri⁹ mouẽs: qđ erat pcedere aſcẽdẽdo. Hic aũt ecõuerſo deſcẽdẽdo pcedit: dicens ꝙ oẽ mouẽs mouet aliqđ, ⁊ mouet aliq̃, vel ſeipſo, vel alio ife riori mouẽte: ſicut hõ mouet lapidẽ, vel ipſe p ſeipſũ, vel p baculũ: ⁊ vẽtus pijcit ad terrã aliq̃: aut ſuo ipulſu: aut p la pidẽ quẽ mouet. Iterũ ſupra p̄miſerat, ꝙ vltimũ mouẽs nõ mouet ſe ſine p̄: ſed ecõuerſo. Loco ei⁹ hic dicit, ꝙ id q̃ ali qđ mouet ſicut inſtrõ: ipoſſe ẽ ꝙ aliqđ moueat ſine pncipa li mouẽte: qđ mouebat ipm̃: ſicut bacul⁹ ſine manu. Sꝫ ſi aliqđ mouet p ſeipſũ ſicut pncipale mouẽs: nõ ẽ neceſſe eẽ aliud inſtrm̃ q̃ moueat. Et h̃ magis manifeſtũ eſt i inſtris qꝫ i mobilib⁹ ordiarijs: lꝫ hẽat eãdẽ veritatẽ: q2 nõ qlibet ↄſideraret 2m mouẽs eſſe inſtrm̃ primi. Sicut et ſup dixe rat deducẽdo, ꝙ ſi ſit aliqđ qđ mouet̃ ab alio: neceſſe ẽ eſſe aliqđ qđ nõ mouet̃: ſed nõ ecõuerſo. Ita h̃ dič deſcẽdẽdo, ꝙ ſi inueniat̃ ꝙ illud q̃ mouẽs mouet ſit alterũ ſicut inſtrũ: neceſſe eſt eſſe aliqđ qđ mouebit, nõ aliq̃ inſtrõ ſed p ſeip ſuꝫ: aut pcedet̃ in infinitũ in inſtris: qđ ẽ idẽ ac ſi pcederet̃ in infinitũ in mouẽtib⁹: qđ ẽ ipoſſe vt ſupra oſtẽſuꝫ eſt) Si eſt ergo aliqđ mouẽs id qđ mouet̃: neceſſe eſt ſtare: ⁊ nõ i infinitũ ire: q2 ſi baculus mouet eo ꝙ mouet̃ a manu: ſeqt̃ ꝙ man⁹ moueat baculũ. Si aũt ⁊ manũ aliqđ aliud mouet et ſeqtur ecõuerſo ꝙ aliqđ mouẽs moueat manum: ⁊ ita opꝫ ꝙ ſicut pcedit̃ in inſtrumẽtis motis: ita pcedat̃ i mo uentib⁹ q̃ mouẽt inſtrumẽta. Nõ eſt aũt pcedere in infinitũ in mouentib⁹ (vt ſupra oſtenſũ eſt) g̃ neqꝫ in inſtrumentis. Cũ g̃ ſemp alterũ qđ mouet̃, moueat̃ alio mouente: ⁊ non ſit pcedere in infinitũ: neceſſe eſt eſſe aliqđ primũ mouens qđ moueat per ſeipſuꝫ: ⁊ nõ per aliqđ inſtrumentũ. Si g̃ detur ꝙ hoc primũ qđ mouet p ſeipſuꝫ, mouet̃ qdem: ſed nõ eſt aliqđ aliud mouẽs ipm̃ (q2 ſic ⁊ ipſum eſſet iſtrumẽ tum) ſeqtur ex neceſſitate, ꝙ ipſuꝫ ſeipſuꝫ moueat (ſuppo ſito ſm Platonicos ꝙ omne mouẽs moueat̃) Unde ⁊ ſm iſtã rõnẽ illud qđ mouetur, aut ſtatiꝫ mouebitur a mouen te qđ mouet ſeipſum: aut aliq̃ erit deuenire in aliquod tale mouens qđ ſeipſum moueat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Inſup ſi ſic et, ↄſiderantib⁹ eadẽ accidẽt vniuerſa. Argu.
Nã ſi omne qđ mouet̃, ab eo mouetur, qđ motu cie tur, aut hoc ipſis reb⁹ per accñs cõpetit (vt quippiã moueat quidem: motũ ⁊ ipſuꝫ ſuſcipiens: n tñ q2 mouetur) aut non per accidens, ſed per ſe ineſt. T.c.36

¶ Ad dicta aũt, ⁊ ſic intẽdentibus, cõtingent eadẽ hęc. Si enim ab eo quod mouetur, mouetur omne quod mouetur, aut hoc rebus exiſtit ſm accidens, (vt moueat quideꝫ quod mouetur, non tamen pro pter id quod mouetur, ipſum) aut non, ſed per ſe.

¶ Oñdit ꝙ nõ oẽ mouẽs mouet̃: vt in priorib⁹ rõn h⁹ ſup ponebat̃. Et circa hoc duo facit. Primo pbat, ꝙ nõ oẽ mo uens mouet̃. Scdo tã ex hoc qꝫ ex ſuperiorib⁹ rõnib⁹ ↄclu dit principale ppoſitũ. ibi [Nõ g̃ neceſſe ſemp moueri.] T.39.
Dicit ergo primo ꝙ ſupradicta p̄nt, et addi hęc ad noſtrũ ppoſitũ oſtẽdẽdũ. Et circa hoc tria facit. Primo p̄mittit quãdã diuiſionẽ. Scdo deſtruit vnã ptẽ. ibi [Primũ qdeꝫ igit̃.] Tertio deſtruit aliã ptẽ. ibi [At võ ſi nõ ſꝫ accñs.] infra T.38.
Dicit ergo p̄io, ꝙ ſi oẽ qđ mouet̃ mouet̃ ab eo qđ moue tur: qđ ẽ omne mouẽs moueri: hoc poteſt eſſe dupliciter. Uno modo ꝙ hoc inueniatur per accidẽs in reb⁹, vt mo

uens moueatur:ita.ſ.ꝙ mouens non moueatur ꝓpter id qđ moueť vt ſi dicamus edificatorem eſſe muſicū: nō quia muſicus eſt:ſed per accidens. Aut non eſt per accidens,ꝙ mouens moueatur:ſed per ſe. ¶Secundo ibi.

Argu. ¶Si igiť p accñs cōperit:ñ neceſſe ē moueri qđ motu cieť. Qđ ſi id ſit,pꝫ poſſe aliqñ nihil coꝝ q̄ ſunt, moueri. Nō.n.ē neceſſariū id qđ accidit: ſꝫ pt nō eē. Si igr̄ id eē poſuerim⁹ qđ eē pt:nullū accidet ipoſſe, ſed forſitā falſuꝫ. At non eſſe motū,eſt impoſſibile. Id.n. iā demōſtratū ē,motū(inq̄ꝫ)neceſſario ſemp eē.

¶Primum igitur, ſi ſm accidens: non neceſſe eſt mouere quod mouetur. Si aūt hoc eſt, manifeſtū ē, ꝙ contingit aliqñ moueri nihil eorum q̄ ſunt. Non enim neceſſarium eſt accidens:ſed contingit nō eē. Si ergo ponamus poſſibile eſſe:nullum impoſſibile accidit,falſum autem fortaſſis. Motum autē,impoſſibile eſt non eſſe. Oſtenſum enim prius eſt hoc, quoniam neceſſe eſt motum ſemper eſſe.

¶Deſtruit pͫ mēbrū tripľr. Prio q̄dē tali rōne. Nihil qđ ē p accñs ē neceſſariū:qđ.n.ieſt alicui p accñs, ñ ex neceſſitate ieſt ei:ſꝫ ↄtigit ñ ineē:ſic muſicū edificatori. Si ḡ mouētia p accñs moueť:ſeqtur ꝙ ↄtigat ea nō moueri. Sꝫ cū tu ponas,ꝙ oē mouēs moueť:ↄſequēs ē ꝙ ſi ñ moueť mouētia:ꝙ nō moueāt. Seqtur ḡ,ꝙ aliqñ nihil moueať. Hoc āt eſt ipoſſe:qꝛ oſtēſum eſt ſupra,ꝙ neceſſe eſt motū ſemp eē. Iſtud aūt ipoſſibile nō ſeqtur ex hoc,ꝙ ſuppoſuim⁹ mouētia nō moueri:qꝛ ſi hoc eſt per accidēs ꝙ mouēs moueať: mouētia nō moueri erit poſſibile. Poſſibili āt poſito nullū ſeqtur ipoſſibile. Relinqtur ergo ꝙ aliđ ex quo ſeqtur ſit impoſſibile.ſ.ꝙ omne mouens moueatur. ¶Secūdo ibi.

Argu. ¶Atqꝫ idipſum cū rōne etiā accidit. Tria nāqꝫ neceſſe eſt eē.id qđ moueť,id qđ mouet: ⁊ id inſuper quo mouēs,moueť. Id igiť qđ moueť: moueri quidē neceſſe ē,at nō neceſſe eſt motu ciere.id aūt quo mot⁹ afferť,⁊ mouere neceſſe eſt,⁊ moueri. Cū eniꝫ ſit ſil' cū eo qđ motu cieť, vna cū ipſo mutať.qđ intueri lꝫ in hiſce q̄ loco mouenť.nā aliq̄ in tpe tāgant ea q̄ mouenť,neceſſe eſt. At id qđ ita mouet,vt ei⁹ nō ſubeat rōnē quo motus affertur, imobile nimirū ē. Cū igiť ſit ⁊ vltimū ipſū(vt cernim⁹)qđ motu qdē cieri pōt:pricipiū aūt motus nō hēt: ⁊ id item quod mouetur qdē,ſed ab alio,nō a ſeipſo cietur rationi conſentaneum eſt(neceſſarium ne dicā)⁊ ipſuꝫ ter-

T.c.37 tium eſſe quod mouet quidem, imobile autem eſt.

¶Et rationabiľr hoc accidit. Tria.n.ē neceſſe eē:quod mouetur ⁊ mouens: ⁊ quo mouet. Quod igiť mouetur:neceſſe qdem moueri: mouere aūt nō neceſſe eſt.ſed quo mouet: ⁊ mouere: ⁊ moueri. Cōmunicat eni ſimul hoc,⁊ ſm idē exiſtens ei quod mouetur.manifeſtum aūt eſt in mouentibus ſm locū. tangere.n.neceſſe adinuiceꝫ,ſicut vſqꝫ ad aliquid. Mouēs aūt ſic vt ſit nō q̄ mouet,imobile. Quoniā aūt videmus vltimū quod moueri qdem poteſt:motus aūt principium non habet: ⁊ mouetur quidem: ab alio autem,ſed non a ſeipſo, rationabile eſt(vt non neceſſarium dicamus)⁊ tertium eſſe quod mouet quidem cum ſit immobile.

¶Probat idē alia ꝓbabili rōne:q̄ talis ē. In motu tria inueniunť:quoꝝ vnū eſt mobile qđ moueť:aliud āt ē mouens tertiū eſt iſtrm quo mouēs mouet. In iſtis āt trib⁹ manifeſtū ē,ꝙ id qđ moueť,neceſſe eſt moueri:ſꝫ nō ē neceſſe,ꝙ moueat. Inſtrumētū āt q̄ mouēs mouet,neceſſe eſt,⁊ mouere, ⁊ moueri. Moueť aūt a pricipali mouēte:⁊ mouet vltimū motū:vn̄ ⁊ oē qđ mouet ⁊ moueť,hꝫ rōnē iſtrumēti. Iđ aūt iſtrumētū q̄ mouēs mouet,⁊ moueť ⁊ mouet:qꝛ cōicat cū vtroqꝫ extīs i quadā idētitate ad id qđ moueť. Et h̄ maxie manifeſtū eſt in motu locali. Neceſſe ē eni,ꝙ mouētia a p̄ mouente vſqꝫ ad vltimū motū,oia ſe tāgāt adinuicem. Et ſic pꝫ ꝙ inſtrm mediū:eſt idē p ↄtactū cuꝫ mobili: ⁊ ſic ſimul moueť cū ipſo in q̄ꝫtū cōicat ipſi. Sed ēt cōicat mouēti:qꝛ ē mouēs:hoc mō tñ vt iſtrumētū q̄ mouet,nō ſit imobile Sic igiť ex p̄miſſis apparet ꝙ vltimū motū moueť q̄dē: ſed nō hꝫ in ſe pricipiū mouēdi,neqꝫ ſeipſū,neqꝫ aliđ. Et moueť qdē ab alio:ſꝫ nō a ſeipſo. Un̄ videť eē rōnabile .i.ꝓbabile(nec ad p̄ns curam⁹ dicere ꝙ ſit neceſſariū eſſe) aliqđ tertiū qđ moueat cū ſit imobile. Probabile.n. ē ꝙ ſi aliq̄ duo cōiūgūtur p accidēs:⁊ vnū inuenitur ſine alio:ꝙ etiā aliud inueniať ſine illo. Sꝫ ꝙ poſſit ineniri ſine illo,h̄ eſt neceſſariū:qꝛ q̄ p accidēs cōiūgūtur,ↄtigit ñ ↄiūgi. Sicut ſi albū ⁊ dulce p accñs ↄiūgātur i zuccaro:⁊ albū inuenitur ſine dulci:vt in niue:ꝓbabile ē ꝙ ⁊ dulce inueniatur i aliq̄re ſine albo:vt in caſia. Si igiť mouēs moueri ē p accñs:⁊ inueniť moueri abſqꝫ mouere i aliq̄:ſicut i vltimo moto: ꝓbabile eſt ꝙ inueniať mouere abſqꝫ moueri: vt ſit aliqđ mouēs qđ nō moueť. Ex q̄ pꝫ,ꝙ iſta rō nō hꝫ iſtātiā in ſubſtātia,⁊ accidēte,⁊ mā,⁊ forma,⁊ ſil'ib⁹:quoꝝ vnū inueniť ſine alio:ſed nō ecōuerſo. Accidēs.n.p ſe ineſt ſubſtātię:⁊ māę per ſe cōuenit,vt habeat eſſe p formā. ¶Tertio ibi.

¶Quapꝓpter ⁊ Anaxagoras recte dič mētē(iq̄ēs) paſſiōe vacare: ⁊ nō miſtā eē:qppe cū motus ipſaꝫ pricipiū faciat.hoc eniꝫ pacto ſolū mouebit: nullū ſuſcipiēs motū: ⁊ vincet, miſtione penitus vacās. Argu.

¶Unde Anaxagoras dicit recte,itellectū ipaſſibilem(inquiens)⁊ immiſtū eſſe: quoniam motus principium ipſum facit eē,ſic eni vtiqꝫ ſolum mouebit: cum ſit immobilis: ⁊ imperabit,cum ſit immiſtus.

¶Probat idē teſtimonio Anaxa. Quia enim contingit inueniri aliqđ mouens qđ nō mouetur:ideo Anaxa.recte dixit,ponens intellectū impaſſibilem ⁊ immiſtum. Et hoc ideo,qꝛ ipſe ponebat intellectū primū principium mot⁹: ſic autē ſolummodo poterit mouere ⁊ imperare:abſqꝫ h̄ ꝙ moueatur:ſi ſit immiſtus. Quod eni cōmiſcetur alteri, mouetur quodāmodo ad motū ipſi⁹. ¶Deinde cōcluďit.

¶At vero ſi non accidēs,ſed neceſſario mouetur id qđ motum alijs affert,atqꝫ adeo vt non moueat, ſi non moueatur,neceſſe eſt ipſum vt motum ſubijt: aut eadem ſpecie motus, aut alia moueatur. Argu.

¶At vero ſi nō ſm accidens,ſed ex neceſſitate mouetur mouens,niſi aūt moueatur,non vtiqꝫ mouet, neceſſe eſt mouens ſi mouetur:aut moueri ſic,vt ſm eandem ſpeciem motus:aut ſm alteram. T.c.38

¶Proſeqtur aliā ptē diuiſiōis.ſ.ꝙ oē qđ mouetur: moueť ab aliq̄ qđ moueť per ſe,nō ſꝫ accñs. Et iprobat hoc duabus rōnib⁹. Quarū p̄ma talis ē. Si h̄ nō ē ſꝫ accñs,ſꝫ ex neceſſitate,vt mouēs moueatur:⁊ nūq̄ꝫ poſſit mouere niſi moueať:oportet hoc ↄtingere duob⁹ modis:quoꝝ vn⁹ ē, vt mouēs moueať ſm eādē ſpeciē mot⁹ qua mouet:alius

eſt:vt

eſt: vt mouēs moueat ſm vnam ſpēm mot⁹: ſm alterā moueatur. ¶ Exponit aūt cōſequēter primū modū cuʒ dicit.

Argu. ¶ Ceu/ aut ſi calefaciat calefiat/ ⁊ ſi ſanet ſanetur: ⁊ ſi ferat feraṫ: aut ſi ſanet feraṫ: ⁊ ſi ferat/ accreſcat.

¶ Dico aūt/ q̄le eſt/ aut calefaciens ⁊ ipſum calefieri: ⁊ ſanans ſanari/ ⁊ ferens ferri/ aut ſanans ferri: ferens autem augeri.

¶ Sic enim dicimus mouēs moueri ſm eādeʒ ſpecieʒ motus, puta ſi calefaciens calefiat: ⁊ ſanās ſanetur: ⁊ ferēs ſʒ locum feraṫ. Et 2m modum exponit cum dicit [Uel ſanās feratur: vel ferens augeatur.] Hoc eni eſt vt ſm aliam ſpeciem motus moueat, ⁊ moueaṫ. ¶ Deinde oſtendit impoſſibilitatem primi modi cum dicit.

Argu. ¶ At p̄mū vt pʒ/ fieri neq̄t. Nā diceṫ hec oʒ vſqʒ ad indiuidua deſcēdēdo/ ceu ſiq̄d geometriā doceat/ id eādē geometriā doceri: ⁊ ſi ꝓijciat: eodē ꝓiectionis proijci mō. Nec ēt ſic vt motus alio genere moueaṫ/ ceu vt id quidē qđ fert icremēta ſuſcipiat. Id āt qđ hoc auget/ ab alio alteretur: ⁊ id qđ illud alterat: alio motu quodā itidē moueaṫ. Nā ſteṫ/ neceſſe eſt. motus eni/ finiti ſunt. Qui vͦ redire dicit/ idqʒ quod alterat ferri/ ꝑinde facit atqʒ ſi ſtati id ferri dicat qđ fert: ⁊ id doceri qđ docet. Patet eni/ oē qđ motu cietur: ⁊ a ſuperiore moueri mouēte/ atqʒ magis ab eo quod cetera ātecedit. At id/ fieri nequit. Accidit eni vt id diſcat quod docet/ quorū alterum habere ſcientiam/ alterum non habere neceſſe eſt.

¶ Sʒ manifeſtū/ q̄m impoſſibile ē. Opʒ.n. vſqʒ ad indiuidua diuidentē/ dicere vt ſi aliqs docet geometrizare: hoc doceri geometrizare idem/ aut ſi ꝓijci ſm eundē modū ꝓiectiōis. Aut ſic qdem nō: ſʒ aliud ex alio genere/ vt quod fert augeri/ hoc autē augens alterari ab alio/ hoc autē alterās ſm quēdam moueri motū. Sʒ neceſſe eſt/ ſtare. Finiti enim/ ſunt motus. Iterū aūt reflectere/ ⁊ alterās ꝓdicere ferri: idē facere eſt/ ⁊ ſi mox dicat ferēs ferri/ ⁊ docēs doceri. Manifeſtū eni ē quod moueṫ/ ⁊ a ſuperius mouēte quod mouetur omne/ ⁊ magis a priori mouentū. At vͦ hoc/ impoſſe eſt. Docēs enim accidit addiſcere: quorum hoc quidem habere/ illud autē non habere ſcientiam/ neceſſarium eſt.

¶ Manifeſtū ē eni ipoſſibile eē ꝙ mouēs ſm eandē mot⁹ ſpēʒ moueaṫ. Nō eni ſufficiet ſtare in aliq̄ ſpecie ſubalterna: ſed oportebit ꝑuenire ꝑ diuiſionē vſqʒ ad idiuidua].i. vſqʒ ad ſpēs ſpecialiſſimas. Puta ſi aliqs doceat n̄ ſolū doceaṫ: ſʒ idē doceat ⁊ doceaṫ: puta ſi docet geometriā ꝙ h̄ idē doceaṫ: aut ſi mouet ſpē mot⁹ localis q̄ eſt ꝓiectio: ꝙ ſm eundē motū ꝓiectionis moueaṫ. Et h̄ ē manifeſte falſum. Deinde deſtruit 2m modū: vt.ſ. nō moueaṫ mouēs ſʒ eādē ſpēm mot⁹: ſed qđ mouet vno genere mot⁹: moueaṫ alio genere: puta qđ mouet ſʒ locū: moueaṫ ꝑ augmētū: ⁊ qđ mouet ꝑ augmētū: moueaṫ ab aliquo alio per alterationē: ⁊ illud alterās moueaṫ ſʒ aliquē aliū motū. Manifeſtum eſt aūt, ꝙ mot⁹ nō ſunt īfiniti, neqʒ ſm gen⁹, neqʒ ſm

T.9. ſpēm. Eſt eni habitū in q̄nto ꝙ mot⁹ differūt genere ⁊ ſpe-

p.poſtm cie, ſm differētias rerū in qb⁹ ſunt mot⁹. Genera āt reruʒ

2°et 12 ⁊ ſpēs nō ſūt īfinita (vt alibi ꝓbauit) ⁊ ſic neqʒ genera aut

met. ſpecies mot⁹. Si ḡ mouēs neceſſe ē moueri alio genere, aut alia ſpecie mot⁹: nō erit ꝓcedere i īfinitū: ſʒ erit aliqđ p̄m mouēs imobile. Sʒ qꝛ poſſet aliqs dicere ꝙ q̄n deficiēnt oēs ſpēs mot⁹: iteꝝ redibiṫ ad p̄m: vt.ſ. ſi pm motū acceptū mouebaṫ localiter diſtributis oīb⁹ generib⁹ ⁊ ſpēbus motuū ꝑ diuerſos motores: motor q̄ reſidu⁹ erat mouebiṫ motu locali: ad h̄ excludēdū: cōſequēter dicit ꝙ tm̄ valet ſic reflecterē, vt dicaṫ ꝙ alterās feraṫ. Qđ dic: qꝛ motū localē .ſ. pri⁹ noīauerat, ⁊ alterationē vltimo. Sic (iqʒ) reflectere: idē ē ac ſi ſtatim a principio dicaṫ ꝙ mouēs ſm locū: moueṫ. Et nō ſolū in genere: ſed i ſpecie, ꝙ docēs doceṫ. Et ꝙ tantūdē valeat ꝓbat ꝯſequēter. Omne.n. qđ moueṫ, magis moueṫ a ſuꝑiori mouēte q̄ʒ ab iferiori: ⁊ ꝑ ꝯñs multo magis a primo mouēte. Si ergo id qđ ponebaṫ moueri localiṫ moueṫ a ꝓpinquo q̄dē mouēte qđ augeṫ: vlterius āt ab eo qđ alteraṫ: vltra āt ab eo qđ moueṫ ſʒ locū, hoc qđ moueṫ ſm locū: magis mouebiṫ a p̄ qđ moueṫ ſm locū q̄ʒ a 2° qđ alteraṫ: aut a tertio qđ augeṫ: ḡ erit veꝝ dicere ꝙ mouēs ſm locū moueṫ ſm locū: ⁊ ſiṁr ſʒ vnāquāqʒ ſpēm mot⁹. Hoc aūt nō ſolū eſt falſū: qꝛ vt iſtātiā hēre in multis: ſed etiā ē ipoſſibile. Sequereṫ eni, ꝙ docēs addiſcat dū docet: qđ eſt ipoſſibile. Includit enim hoc cōtradictionē: qꝛ de ratione docentis eſt, ꝙ habeat ſcientiā: de ratione aūt addiſcētis, ꝙ nō habeat. Sic ergo patet, ꝙ nō eſt neceſſariū, mouens moueri. ¶ Scđam rationē ponit ibi.

¶ Hoc ꝓterea magis q̄ʒ dicta rōnis fines egrediṫ: oē (inq̄ʒ) motiuū/ mobile eē/ qđ accidit/ ſi oē qđ moueṫ/ ab eo moueṫ qđ motu cieṫ. Erit eni mobile ꝑinde atqʒ ſi q̄ſpiā dicat oē ſanatiuū ac ſanans ſanabile: ⁊ edificatiuū edificabile eē/ aut ſtatim: aut ꝑ plā. Argu.

Ceu/ ſi moueri q̄dē ab alio motiuū oē: ſʒ n̄ eo motu quo mouet ꝓpinquū ſibi/ ſed diuerſo moueri dicat: vt ſanatiuū dicere nō ſanari. At id aſcēdēs ꝑueniet tādē ad eādē ſpēm mot⁹ (vt antea diximus) Hoꝝ igiṫ alterū eſt ipoſſibile: alterū figmētū. Abſurdū ē eniʒ alteratiuū: accreſcēs neceſſario eē. Nō ergo neceſſe ē id quod moueṫ ab eo ſꝑ moueri: qđ ab alio motu cieṫ. Erit igiṫ exitus huiuſce tādē ꝓceſſiōis. Quare qđ p̄io moueṫ/ aut a q̄eſcēte mouebiṫ/ aut ip̄m ſeipſum motu ciebit. At vͦ ſi cōſiderare etiā oporteat: vtrū ſit cā mot⁹/ atqʒ p̄ncipiū: vtrū id qđ motu ſeipſum ciet/ an id qđ ab alio agitaṫ illud omnes vtiqʒ ponent. Quod enim per ſe cauſa eſt/ id ſemꝑ prior eſt eo cauſa quod per aliud rationem cauſe ſubit. Que cū ita ſint cōſiderādū eſt/ alio p̄ncipio ſūpto/ ſiquid ſeipſum moueat: quonam mō/ ſe motu ciet.

¶ Ampli⁹ āt: his magis irrationabile ē q̄m accidit eē oē motiuū mobile: ſiquidem ab eo quod moueṫ: mouetur oē/ quod mouetur. Erit.n. mobile. ſicut aliquis dicat/ q̄m ſanatiuū ⁊ ſanās/ ſanabile erit: ⁊ edificatiuū/ edificabile/ aut mox/ aut per plura. Dico aūt ſic/ ſi mobile quidē ab alio ē oē motiuū: ſed non ſm eundē motū mobile quo mouet ꝓximum: ſʒ ſm alteꝝ/ vt ſanatiuū ⁊ diſciplinatiuū: ſed hoc aſcēdēs ꝑueniet aliq̄n ad eādē ſpēm (ſicut diximus prius.) Hoc quidē igitur hoꝝ ipoſſibile: aliud autē figmētū eſt. Inconueniens eni eſt alteratiuum/ ex neceſſitate eſſe augmentabile. ¶ Nō ergo neceſſe eſt ſꝑ moueri quod mouetur ab alio/ ⁊ ab hoc quod mouetur: ſtabit ergo. Quare/ aut a q̄eſcēte mouebitur qđ T.c. 39

mouetur primum/aut ipſum ſeipſum mouebit. At vero ſi opꝫ conſiderare: vtrum cã motus ſit ⁊ principiũ ipſuꝫ ſeipſuꝫ mouẽs: aut qḋ ab alio. illud oĩs vtriqꝫ ponet. Ipſuꝫ.n. qdẽ qḋ p ſe ẽ cauſa/prioꝛ ẽ eo
T.c.40 qḋ ſm alterũ: ⁊ qḋ ipſius ẽ. ℭ Quare hoc conſiderandũ ẽ/ accipiẽtibus aliud principium: ſi aliquid mouet ipſuꝫ ſeipſuꝫ/ꝗ modo mouet/⁊ ſꝫ quẽ motũ.

ℭ Que nõ differt a pcedẽti, niſi in hoc ꝙ prima deducebat ad quedã inconuenientia pticularia: puta ꝙ pijciens pijceretur: aut docẽs addiſceret: hic aũt ducit ad inconueniens in cõi. Uñ dicit, ꝙ iſ incõueniens ſit, ꝙ docẽs addiſcat: tñ adhuc magis eſt irrationabile: qꝛ accidit ꝙ oẽ motiuũ ſit mobile: ſi nihil mouetur, niſi ab eo qḋ mouet. Sic eniꝫ ſequetur, ꝙ oẽ mouens ſit mobile: puta ſi dicatur ꝙ omne qḋ hꝫ virtutẽ ſanãdi: aut ꝙ ſanet in actu eſt ſanabile: ⁊ qḋ hꝫ virtutẽ edificandi eſt edificabile. Qḋ eſt magis irrõnabile, qꝫ ꝙ docens addiſcat: qꝛ docens potuit prius addiſcere: ſꝫ edificãs nũqꝫ fuit edificat⁹. Hoc aũt dupl'r ſeqtur. Si eni dicatur ꝙ oẽ mouẽs mouet ſm eãdẽ ſpẽm mot⁹: ſequit ꝙ mox].i. imediate edificans edificet: ⁊ ſanãs ſanet. Si aũt dicatur ꝙ non p eãdẽ ſpẽm motus mouens mouet: ſeqtur ꝙ p plura media tãdeꝫ in hoc veniatur. Et hoc exponit: qꝛ ſi oẽ qḋ mouet mouetur ab alio: ſꝫ tñ nõ mouet ſm eãdẽ motũ ſtatiꝫ quo mouet, ſed ſm alterũ motũ puta ſi aliqḋ ſit ſanatiuũ: nõ ſtatim ipſum ſanet: ſed moueatur motu diſcipline addiſcẽdo: tñ cũ nõ ſint infinite ſpẽs motus, ſic aſcendendũ de mobili ad mouẽs: peruenie' quãqꝫ ad eãdẽ ſpẽm mot⁹: ſicut ſupra expoſitũ ẽ. Hoꝝ ẽ duoꝝ vnũ apparet manifeſte ipoſſe: puta ꝙ edificãs mox edificetur. Aliud aũt vꝫ eſſe fictitiũ. ſ. ꝙ multa media in hoc veniant. Inconueniens eni eſt ꝙ id qḋ natũ eſt alterare: ex neceſſitate ſit natũ augmẽtari. Sic ergo cõſideratis pmiſſis rõnib⁹: quarũ prime ↄcludebant, ꝙ nõ in infinitũ hoc pcedit: ꝙ oẽ qḋ mouet moueat ab alio: ⁊ ſcḋe ↄcludebãt ꝙ nõ oẽ mouẽs moueat: poſſumus ex oĩbus pdictis rõnib⁹ ↄcludere, ꝙ nõ eſt neceſſe in infinitũ pcedere qḋ mouet ab alio moueri: ita ꝙ ſemp mouet a mouente qḋ mouet: ꝗ neceſſe ẽ ꝙ ſtet in aliquo pͦ. Hoc aũt pᵐ, opꝫ ꝙ vel ſit imobile: vl' ſit mouens ſeipſum. Sꝫ ſi cõſideret q ſit pma cã mot⁹ in genere mobiliũ: vtrũ illud qḋ mouet ſeipſuꝫ: aut mobile qḋ mouet ab alio: pbabile eſt apud oẽs ꝙ pmũ mouẽs ſit mouẽs ſeipꝫ. Sẽp eni cã q ẽ p ſe: eſt prioꝛ ea q ẽ p aliũ. Et pp hãc rõnem Platõici poſuerũt aũt ea q mouet ex alio: eẽ aliqḋ qḋ mouet ſeipꝫ. Et iḋ ↄſiderãdũ ẽ de eo qḋ mouet ſeipꝫ: faciẽtes ex h aliḋ pnᵐ noſtre ↄſiderationis. ſ. vt cõſiderem⁹ ſi aliquid mouet ſeipſum, quomodo hoc eſt poſſibile. Lec. x.

Argr. ℭ Oẽ itaqꝫ qḋ mouet: i ſp diuiſibilia diuiſibile eẽ neceſſe eſt. Demõſtratũ ẽ.n. pus/i hiſce q de nã vl'r dicebam⁹/oẽ qḋ p ſe mouet/ↄtinuũ eẽ. Fieri igr̃ neqt/ vt id qḋ motu ſeipſum ciet/ſe totũ penitus moueat.

Neceſſe igitur/oẽ qḋ mouet/ eẽ diuiſibile in ſemper diuiſibilia. Hoc.n. oſtẽſum eſt prius in vniuerſalibus de nã: ꝙ oẽ qḋ p ſe mouetur: cõtinuũ eſt. Impoſſe eſt igit/ ipſum mouens ſeipſuꝫ penitus mouere ipm ſeipm.

Poſtꝗ Phs oſtendit ꝙ in mobilibus ⁊ in mouentibus non proceditur in infinitum: ſꝫ eſt deuenire ad aliqḋ primũ, qḋ, vel ẽ imobile: vel eſt ſeipſuꝫ mouens: hic oſtẽdit ꝙ ẽt ſi perueniatur ad primũ qḋ ẽ ſeipſum mouens: ꝙ nihilominus opꝫ deuenire ad pᵐ qḋ eſt imobile. Et diuidit in partes tres. In pma oſtendit ꝙ mouẽs ſeipſum diuidit in duas ptes: quarũ vna mouet ⁊ alia mouetur. In ſcḋa oñdit quõ hmõi ptes ſe habeant adinuicẽ. ibi

[Qm aũt mouet.] In tertia ↄcludit ex premiſſis, ꝙ neceſſe eſt deuenire ad aliqḋ pᵐ immobile ibi [Manifeſtũ igitur ex his.] Circa pᵐ duo facit. Primo oñdit ꝙ in eo qḋ mouet ſeipſum vna ps mouet ⁊ alia mouet: ex hoc ꝙ totum T.43. 3ᵉ.44
nõ põt ſe totũ mouere. In ſcḋo excludit alios modos qb⁹ T.41.
aliqs opinari poſſet, ꝙ eſſet aliqḋ mouẽs ſeipſuꝫ. ibi [Qḋ aũt nõ ↄtigat.] Circa primũ tria facit. Prio pponit ꝙ mouens ſeipſuꝫ nõ totũ mouet ſe totũ. Scḋo pbat ppoſituꝫ ibi [Totũ eni fertur.] Tertio cõcludit pricipale intẽtũ ibi
[Hoc qdẽ igr̃ mouet.] Quia vo totũ ⁊ ps locũ nõ habet infra
niſi in reb⁹ diuiſibilib⁹. Iḋ ex pbatis in ſexto ↄcludit pͦ, in fine
ꝙ neceſſe eſt oẽ qḋ mouet eẽ diuiſibile in ſemp diuiſibilia: h 4ᵉ.40
eni eſt de rõne ↄtinui. Oẽ aũt qḋ mouet eſt ↄtinuũ, ſi p ſe T.32.
mouet. Per accñs eni moueri aliqḋ idiuiſibile, nõ ẽ ipoſſe: vt pũctũ aut albedinẽ. Et hoc oſtẽſuꝫ ẽ pri⁹ in ſexto hui⁹.
Oĩa eni q ante hũc octauũ dixit: vocat vniuerſalia nãe: qꝛ T.49.
hoc octauo ea q: ſupra de motu i cõmuni dixerat icipit applicare ad res. Sic ergo cũ, id qḋ mouetur ſit diuiſibile: poteſt in omni qḋ mouetur inueniri totũ ⁊ pars. Si ergo ſit aliquid quod moueat ſeipſũ: ei ſit in eo accipere totũ ⁊ partem. Sed totũ non poterit mouere ſeipſum totum: quod eſt penitus mouere ipſum ſeipſum. ℭ Secundo ibi.

ℭ Unũ.n. ac idiuiduũ ſpẽ feret totũ ferretqꝫ/latõe eadẽ/ ⁊ alterabit/ ⁊ alterabit. Quare docebit atqꝫ docebit ſil'/ ⁊ ſanabit atqꝫ ſanabit/eadẽ vtriqꝫ ſanitate.

ℭ Totũ.n. feret vtriqꝫ/ ⁊ feret ſm eãdẽ loci mutatione/vnũ cũ ſit ⁊ idiuiduũ ſpecie: ⁊ alterabit ⁊ alterabit. Quare docebit vtiqꝫ ⁊ docebitur ſimul/ ⁊ ſanabit ⁊ ſanabitur ſm eandem ſanitatem.

ℭ Probat ppoſitũ duab⁹ rõnib⁹. Quarũ pma talis ẽ. Mouẽtis ſeipſum ſil' ⁊ ſemel ẽ vn⁹ mot⁹ nũero. Si igit h mõ aliqḋ moueat ſeipſum, ꝙ totũ moueat totũ: ſeqtur ꝙ vnũ ⁊ idẽ erit mouẽs ⁊ motũ ſm vnũ ⁊ eũdẽ motũ: ſiue ſit loci mutatio: ſiue alteratio. Et hoc vr̃ incõueniẽs: qꝛ mouẽs ⁊ motũ hñt oppoſitionẽ adinuicẽ: oppoſita aũt nõ pñt eideꝫ ineſſe ſm idẽ. Nõ ẽ ꝗ poſſibile ꝙ ſm eũdẽ motũ ſit aliqḋ, idẽ mouẽs ⁊ motũ. Cũ eni aliqḋ ſil mouet ⁊ mouet: ali⁹ ẽ mot⁹ ſm quẽ mouet: ⁊ alius ſm quẽ mouetur. Sicut cum bacul⁹ motus a manu mouet lapidem: alius numero eſt motus baculi ⁊ motus lapidis. Sic ergo ſeqtur vlterius ꝙ aliquis docebit: ⁊ docebitur ſimul ſꝫ vnũ ⁊ idẽ ſcibile. Et ſimiliter ꝙ aliquis ſanabit ⁊ ſanabitur ſm vnaꝫ ⁊ eandeꝫ numero ſanitatem. ℭ Secundã rationem ponit ibi.

ℭ Preterea, definitũ ẽ antea id moueri qḋ mobile ẽ Argr.
hoc aũt eſt potẽtia cũ mouet nõ actu. Sꝫ qḋ ẽ potẽtia/ pficiſcit nimiꝝ ad actũ. Mot⁹ ãt/act⁹ eſt mobilis ipfect⁹. At id qḋ mouet/actu iã ẽ (vt pꝫ) calefacit eni id qḋ ẽ calidũ actu: ⁊ oĩno generat id qḋ formã iã hꝫ. Quare ſimul idẽ eodẽqꝫ: calidum erit atqꝫ nõ calidũ: ⁊ vnũqḋqꝫ ceteroꝝ ſil'r q terminos habeãt eiuſdẽ nois rõniſqꝫ/neceſſe eſt. Eius ergo qḋ motu cietur interno: ⁊ ſuo aliud mouet: aliud mouetur.

ℭ Ampli⁹/determiatũ ẽ: qꝛ mouet mobile. Hoc ãt ẽ qḋ potẽtia mouet/ñ actu. Qḋ ãt ẽ potẽtia vadit i actũ. Eſt ãt mot⁹/act⁹ mobilis ipfect⁹: mouẽs ãt iã actu ẽ: vt calefacit calidũ: ⁊ oĩno gñat habẽs ſpẽꝫ. Quare ſil' idẽ ⁊ ſꝫ idẽ/calidũ erit/⁊ ñ calidũ. ſil'r ãt ⁊ alioꝝ vnũqḋqꝫ q̄rũcũqꝫ mouẽs neceſſe ẽ hr̃e vniuocũ. h qdẽ igr̃ mouet: illḋ ãt mouet ipꝫ ſeipꝫ mouẽs.

ℭ Que talis eſt. Determinatũ ẽ in tertio: ꝙ id qḋ mouetur eſt mobile. ſ. in potẽtia exiſtẽs: qꝛ qḋ mouet: iquãtũ eſt in T.8.

potẽtia ⁊ nõ in actu, mouet̃. Ex hoc.n mouet̃ aliqd, qḋ cũ ſit i potẽtia, rẽdit in actũ. Nec tñ id qḋ mouet̃ ẽ ita i potẽtia, vt nullo mõ ſit in actu: q2 ipſe mot⁹ ẽ qdã act⁹ mobilis iquãtũ mouet̃: ſed eſt act⁹ iperfect⁹ iq2 ẽ act⁹ eius inquãtũ eſt adhuc in potẽtia. Sꝫ illud qḋ mouet, iã ẽ in actu. Nõ.n. reducit̃ qḋ eſt in potẽtia in act⁹: niſi p id qḋ ẽ actu: hoc ãt eſt mouẽs. Sicut calefacit calidũ: ⁊ generat illḋ qḋ hꝫ ſpẽz generatiuã: ſicut hoiez generat qḋ hꝫ ſpẽz humanã: ⁊ ſic ď alijs. Si ergo totũ moueat ſe totũ, ſeqtur q̃ idẽ ẜꝫ idẽ ſit ẽ calidũ ⁊ nõ calidũ: q2 iquãtũ ẽ mouẽs erit actu calidũ: inquãtũ eſt motũ erit calidũ in potẽtia. Et ſil'r eſt i oib⁹ alijs in qb⁹ mouẽs eſt vniuocũ] .i. ꝯueniẽs i noie ⁊ ratione cũ moto: ſicut cũ calidũ fac̃ calidũ: ⁊ hõ generat hoiez. ℭ Et h iḋ dic̃: q2 ſũt qdã agẽtia nõ vniuoca q̃. ſ. ñ ꝯueniũt i noie ⁊ rõne cũ ſuis effectib⁹: ſicut ſol generat hoiem. In qb⁹ tñ agẽtib⁹, ⁊ ſi nõ ſit ſpẽs effect⁹ ẜm eãdẽ rõnẽ: eſt tñ quodã mõ altiori ⁊ vlteriori. Et ſic vl'r verũ ẽ q̃ mouẽs ẽ quodã mõ in actu ẜm id ẜm qḋ mobile eſt in potẽtia. Si igr̃ totũ moueat ſe ẜm totũ: ſeqtur q̃ idẽ ſit ſil' actu ⁊ potẽtia: qḋ ẽ ipoſe. ℭ Ex h ĝ ꝯcludit pricipale intẽtũ: q̃ mouẽtis ſeipſum vna pars mouet: ⁊ alia mouetur. ℭ Deinde cũ dicit.

Argũ. ℭ Eſſe aũt ipoſſibile ſeipſũ qcq̃ꝫ hoc pacto mouere/ vt ab vtroqꝫ moueat̃ vtrũqꝫ: ex hiſce ſane patebit.

T.c.41 ℭ Quod aũt nõ cõtingat ipſum ſeipſum mouere/ ſic vt vtrunqꝫ ab vtroqꝫ moueat̃: ex ijs manifeſtũ eſt.

ℭ Excludit quoſdã modos, quos aliqs poſſet exiſtimare i motu mouẽtis ſeipſũ. Et p̃ oñdit q̃ mouẽtis ſeipſũ ñ mouetur vtraqꝫ ps ab altera. Scḋo oñdit q̃ ps mouẽtis ſeipſuz, nõ mouet ſeipſã ibi [At vo neqꝫ pmũ ſeipſuz.] Circa primũ duo facit. Prio ꝓponit qḋ itendit. Scḋo ꝓbat ꝓpoſitũ ibi [Neqꝫ.n. erit.] Dicit ĝ primo, manifeſtũ eẽ ex ijs q̃ ſequunt̃: q̃ nõ ꝯtingat aliqd mouere ſeipſum hoc mõ, q̃ vtraqꝫ pars eius moueat̃ a reſidua: ſicut ſi a.b. moueat ſeipſum q̃. a. moueat. b. ⁊ .b. moueat. a. ℭ Secundo ibi.

T.42.

Argũ. ℭ Nã ſi vtrũqꝫ mouebit vtrũqꝫ: nihil erit ꝑfecto qḋ moueat primũ. Id eni qḋ pri⁹ mouet: cã magis ẽ: vt moueat̃ id qḋ motu cietur: q̃ꝫ id qḋ illi cohęret. Duplex ẽ.n. id qḋ motu ciet (vt diximus) quoddã.n. mouet ab alio ſuſcipiẽs motũ. quoddã ſeipſo mouet. Atqꝫ id qḋ logi⁹ ab eo diſtat qḋ motu ciet̃ ꝓpiquũ ẽ magis pricipio mot⁹: q̃ꝫ id qḋ in medio collocat̃.

ℭ Neqꝫ enim erit primũ mouens vllum/ ſi vtrunqꝫ: vtrunqꝫ mouebit. Quod eni prius/ magis ẽ cã mouendi/ q̃ꝫ ſequẽs: ⁊ mouebit magis. Dupliciter eni mouere erat: aliud qdẽ quod ab alio mouetur ipſm/ aliud aũt ex ſeipſo. Proximi⁹ aũt eſt/ quod lõgius eſt ab eo quod mouetur principio/ q̃ꝫ medium.

Lec. 9. ℭ Probat ꝓpo᷑ q̃tuor rõnib⁹. ℭ Et ẽ attẽdẽdũ, q̃ ad hãc
t.c.34. ꝯcluſionẽ, reſumit rõnes ſuprapoſitas ad oñdẽdũ, q̃ nõ oẽ mouẽs mouet̃ ab alio. Vñ ex p̃miſſis abbreuiate h colligit q̃tuor rõnes: q̃rũ primã ſumit ex pria rõne quã ſupra poſuit duplici ordine, ad oñdẽdũ q̃ ẽt nõ ꝓcedit̃ in infinitũ in hoc, q̃ ſemp aliqd ab alio moueat̃: ꝓp h q̃ nõ eẽt aliqḋ p᷑ mouẽs: quo remoto remouerent̃ ſequẽtia. Vñ ⁊ hic p̃ pmittit idẽ icõueniẽs. Dic̃.n. q̃ ſi i p̃ moto qḋ ponit̃ mouẽs
Lec. 9. ſeipſũ, vtraqꝫ ps ab altera reciproce moueat̃: ſeq̃tur q̃ nõ
t.c. 33. ſit aliqḋ p᷑ mouẽs. Et h iḋ q2 (ſic̃ ſup̃ dcm̃ ẽ) mouẽs pri⁹ ẽ magis cã mouẽdi ⁊ magis mouet, q̃ꝫ poſteri⁹ mouẽs. Et h iḋ ſupra ꝓbabat̃: q2 dupl'r aliqd mouet. Vno n. mõ mouet aliqd ex eo qḋ mouet̃ ab alio: ſic̃ bacul⁹ mouet lapidẽ eo q̃ mouet̃ a manu, Et h ẽ 2ᵐ mouẽs. Alio mõ mouet aliqd ex eo q̃ mouet̃ ex ſeipo: ſic̃ hõ mouet. Et h ã diſpõ primi mouẽtis. Illḋ ãt qḋ mouet ñ eo q̃ mouet̃ ab alio: magis ẽ

ꝑ motũ ab vltio qḋ mouet̃: ⁊ magis pri᷑ p̃ mouẽti q̃ꝫ mediũ qḋ. ſ. mouet eo qḋ ab alio moueat̃. Dꝫ ĝ iḋ ſic formari. Si toti⁹ mouẽtis ſeipꝫ vtraqꝫ ps mouet aliã reciproce: ñ magis mouet vna q̃ꝫ alia: ſꝫ p᷑ mouẽs magis mouet q̃ꝫ 2ᵐ: ĝ neutra eaꝝ erit p᷑ mouẽs. Qḋ ẽ icõueniẽs: q2 ſic ſeqret̃ q̃ illud qḋ mouet̃ ex ſeipo, ñ eẽt ꝓpiqu⁹ p̃ pri ͨ mot⁹ [qḋ nullũ ſic qt̃ eẽ.] q̃ꝫ id qḋ mouet̃ ab alio: cũ tñ. ĝ. ſit oñſũ, q̃ mouẽs ſeipſm ſit p᷑ in gñe mobiliũ. Nõ ĝ h eſt verũ, q̃ mouentis ſeipſum vtraqꝫ pars p aliã moueatur. ℭ Deinde cũ dicit.

ℭ Pręterea/ qḋ mouet nõ neceſſario mouetur/ niſi a ſe moueatur. Per accidens ergo/ mouet alterũ cõtra. At accipiam/ poſſe ipſum nõ mouere. Aliud ergo mouebitur/ aliud mouebit immobile. Argũ.

ℭ Amplius/ nõ neceſſe ẽ mouens moueri: niſi a ſeipſo ẜm accñs ergo/ cõtra mouet alterũ. Accipiebaꝫ igitur/ ꝯtingere nõ mouere. Ergo erit aliud quidem quod mouetur: aliud autem mouens immobile.

ℭ Sumit duas rõnes ad idẽ, ex vna rõne quã ſupra poſuerat ad oſtẽdẽdũ, q̃ nõ oẽ mouẽs mouet̃: ita q̃ moueri conueniat mouẽti p accñs. In q̃ qdẽ rõne ſupra duas ꝯclõnes itulit. Primã. ſ. q̃ mouẽs cõtingit, ⁊ nõ moueri. Alterã q̃ mot⁹ nõ ſit ętern⁹. Et ẜꝫ has duas ꝯclõnes duas h rõnes format. Prio.n. dicit q̃ nõ neceſſariũ ẽ mouẽs moueri niſi a ſeipſo, ẜm accñs. Et eſt ſenſus q̃ niſi accipiat̃ p᷑ mouẽs moueri a ſeipſo: nõ erit etiã nece q̃ mouẽs p᷑ moueat̃ ẜm accñs: ſicut qdã poſuerũt, q̃ oẽ mouẽs mouet̃: ⁊ tñ h eſt ei p accñs. Cũ ergo ponit̃ q̃ mouẽtis ſeipſuz pars q̃ mouet: ⁊ econtra ęqual'r mouet̃ ab altera: hoc nõ erit niſi p accñs. Sꝫ ſicut ſupra accipiebam⁹. quod eſt per accidẽs cõtingit nõ eſſe: ergo contingit illam partem quę mouet, non moueri. Sic ergo remanet q̃ mouentis ſeipſum vna ps mouetur: ⁊ alia mouet, ⁊ nõ mouetur. ℭ Deinde cum dicit. T.36.

ℭ Pręterea/ nõ ẽ neceſſariũ: id qḋ mouet cõtra moueri: ſed neceſſe eſt/ aut imobile qppiã moueat/ aut quod a ſeipſo motu ciet̃/ ſi motũ eẽ ſemp neceſſe ẽ. Argũ.

ℭ Amplius/ nõ nece ẽ mouẽs cum mouet/ ꝯ moueri ſed aut imobile mouere neceſſe ẽ aut ipſuz a ſeipſo moueri/ ſi neceſſe eſt ſemper motum eſſe.

ℭ Ponit aliã rõnẽ correſpõdẽtẽ ſcḋę ꝯclõni quã ſupra intulerat. ſ. q̃ ſeqtur motũ nõ ſemp eſſe. Hic ãt ꝯuerſo ordine ſic arguit. Si neceſſe ẽ motũ ſemp eẽ: nõ neceſſe eſt mouẽs cũ mouet econtrario moueri: ſꝫ nece ẽ q̃, vel mouẽs ſit imobile: vel q̃ ipſũ moueat̃ a ſeipſo. Hui⁹ ãt ꝯditionalis rõ ex ſuprapoſita rõne appet: q2 ſi mouẽs nõ mouet niſi moueat̃ ⁊ cũ nõ ineſt ei moueri niſi p accñs: ſeqtur q̃ cõtingat ipſum nõ moueri: ergo p ꝯñs neqꝫ mouere: ⁊ ſic non erit motus. Sed motũ ſupra oſtẽderat ſempiternũ: ĝ nõ neceſſe ẽ mouẽs cũ mouet cõtra moueri: ⁊ ita nõ eſt verũ q̃ vtraqꝫ ps mouẽtis ſeipſuz: moueat̃ ab altera. ℭ Deide cũ dicit.

ℭ Pręterea/ moueretur etiã eo motu profecto/ quo mouet. quare/ caleſit id quod calefacit. Argũ.

ℭ Amplius/ ſi mouet motum: ⁊ mouebitur vtiqꝫ. quare calefaciens/ caleſit.

ℭ Ponit q̃rtã rõnẽ q̃ ſumit̃ ex rõne quã ſup̃ poſuit ad oſtẽdendũ, q̃ nõ ieſt mouenti p ſe q̃ moueat̃: q2 ſeqret̃ q̃ eẽt deuenire in hoc, q̃ mouẽs eodẽ motu moueret̃ q̃ mouet (vt ſupra expoſitũ ẽ) Et iḋ hic abbreuiãdo hãc rõnẽ dic̃: q̃ ſi vtraqꝫ ps ab altera moueat̃ ſeqtur, q̃ ẜm eundeꝫ motuꝫ mouet ⁊ mouet̃. Vñ ſeqt̃, q̃ calefaciẽs caleſit: qḋ ẽ ipoſe. Ideo ãt ſeqt̃ ſi mouẽtis ſeipſũ vtraqꝫ ps ab alia moueat̃: q̃ ẜm eũdẽ motũ aliquid mouet ⁊ mouetur: q2 mouentis T.37.

ſeipſum eſt vnꝰ motus: ꝛ ſm illum oportebit ꝙ pars que mouet, moueatur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ At vero, neqȝ aut vna pars eius: quod primo ſe ipſum mouet: aut plures ſeipſas mouebunt.

T.c.42 ¶ At vero, neqȝ ipſius p̄rio ſeipm̄ mouētis, aut vna pars, aut plures mouebunt, ipſa ſeipſam vnaqueqȝ.

¶ Excludit aliū modū. ſ. ꝙ mouētis ſeipſum pars ſeipſaȝ nō mouet. Et primo ꝓponit qd̄ intendit. Scd̄o ꝓbat propoſitum ibi [Totū enim ſi mouetur.] Dicit ergo primo, ꝙ ſi accipiatur aliquid qd̄ eſt primo mouens ſeipſum: non poteſt dici, neqȝ ꝙ vna ps eiꝰ ſeipſaȝ moueat: neqȝ ꝙ plures: ita ꝙ quelibet earuȝ ſeipſam moueat. ¶ Secūdo ibi.

Argr. ¶ Totū, eni ipſuȝ, ſi a ſeipo mouet̄: aut ab aliqua ſui pte, aut a toto totū mouebit̄. Si igr̄, qꝛ ps aliq̄ mouet̄ a ſeipſa: totū ipſuȝ ſeipſuȝ mouet: illa ps erit id plane: qd̄ p̄mū ſeipȝ mouet. Separata nāqȝ ſeipaȝ illa mouebit. Totū aūt, nō ſeipm̄ mouebit. Sin v̊o totū a toto mouetur, p accn̄s ipſe ptes ſeipſas ſane mouebūt. Quare ſi ſeipſas nō neceſſario mouēt, ſumant̄ nō a ſeipſis moueri. Ipſiꝰ ergo totius nō q̄dā pars mouebit immobilis: quedā mouebitur. Hoc. n. pacto duntaxat, aliquid ſeipſum mouere poteſt.

¶ Totū enim, ſi mouetur ipſum a ſeipſo, aut ab aliquo eoꝝ q̄ ſunt ipſius mouebitur, aut totuȝ a toto. Si igitur in mouendo aliquam partem ipſum a ſe ipſo, hoc vtiqȝ erit primum ipm̄ ſeipſum mouens. Separatum enim, hoc quidem mouebit ipſum ſe ipſum. totum autem non iam. Si autem totum a toto mouetur: ſm accidens vtiqȝ mouebūt, hec ipſa ſeipſa. Quare ſi nō ſunt neceſſaria: accipiantur non mota ſeipſis. Totius igitur aliud mouebit cum immobile ſit, aliud autem mouebitur. Solum enim ſic poſſibile eſt adhuc ipſum mobile eſſe.

¶ Probat ꝓpoſitū duabꝰ rōnibꝰ. Quarū prima talis ē. Si totuȝ mouet̄ ipſum a ſeipſo: aut h̄ ꝯueniet ei rōne ſue pris q̄ mouet̄ a ſeipſa: aut rōne totius. Si ꝯueniat ei rōne ſue pris: ḡ illa ps erit primū ſeipſuȝ mouēs: qꝛ illa ps ſepata a toto mouebit ſeipſaȝ: ſȝ totū iā nō erit mouēs ſeipſuȝ p̄mꝫ (vt ponebat̄) Si v̊o dicat̄, ꝙ totū mouet ſeipſū rōne totiꝰ ḡ ꝙ aliq̄ ptes mouēt ſeipſas: hoc nō erit niſi p accn̄s. Qd̄ aūt eſt p accn̄s, nō ē neceſſariū: ergo in primo mouēte ſeipſum maxie opȝ accipe, ꝙ ptes nō moueant̄ a ſeipſis. Totiꝰ ḡ primi mouētis ſeipſuȝ, vna ps mouebit cū ſit imobilis: alia mouebit̄. Iſtis. n. ſolū duobꝰ modis poſſibile eſſet ꝙ ps mouēs moueat̄. ſ. aut ꝙ moueret̄ a pte altera quā mouet: aut ꝙ moueret ſeipſaȝ. ¶ Vñ attēdēdū ē ꝙ Ari. excludēdo hos duos modos, intēdit ꝯcludere ꝙ ps mouēs in mouēte ſeipſuȝ, ſit imobilis: nō aūt ꝙ mouēs ſeipſuȝ diuidat̄ i duas ptes: q̄rū vna ſit mouēs, ꝛ alia mota. Hoc. n. ſufficiēter ꝯcluſuȝ eſt p id qd̄ p̄ oſtendit, ꝙ totum nō mouet ſeipſuȝ totū. Et ſic pȝ ꝙ nō fuit neceſſariū Ar. inducere diuiſionē. 5. mēbroꝝ (vt q̄dā dixerūt) quoꝝ vnū mēbꝝ ſit ꝙ totū moueat totū: 2m ꝙ totū moueat ptē: tertiū ꝙ ps moueat totū: q̄rtū ꝙ due ptes viciſſiȝ ſe moueāt: q̄ntū ꝙ vna ps ſit mouēs ꝛ alia mota. Si. n. totū nō mouet totū, p eādē rōnē ſeqt̄ur, ꝙ totū nō moueat partē: nec pars totū: qꝛ vtrobiqȝ ſeq̄retur, ꝙ aliq̄ ps mota moueret ſeipſam. Vñ hoc ꝙ totū nō mouet totū ſufficit ad ꝯcludēdū, ꝙ vna ps ſit mota, ꝛ alia mouēs. Sȝ non ſufficit ad ꝯcludēdū, ꝙ ps mouēs nō moueat̄ a mota: ꝛ ꝙ nō moueat̄ a ſeipſa. Et ad hoc 2m probandū inducit ſecundam rationem ibi.

Argr. ¶ Preterea, ſi totum ſeipſuȝ mouet, aliud ipſius mouebit: aliud ſane mouebitur. Ipſum igitur. a. b. a ſe ipſo: ꝛ ab ipſo mouebitur. a.

¶ Amplius, ſi tota ipſa ſeipſam mouet, hoc quidem mouebit ipſius: illud autem mouebitur. Ergo. a. b. a ſeipſa quidem mouebitur, ꝛ ab. a.

¶ Que talis eſt. Si det̄ ꝙ ps mouēs mouētis ſeipſuȝ, ipſa tota ſeipſam moueat, ſeqt̄ur (per ſupra ꝓbata) ꝙ ipſiꝰ pris iterū vna ps moueat ꝛ alia moueat̄. Iā. n. oñſuȝ ſupra ē, ꝙ totū nō mouet ſeipſuȝ alr̄, niſi p h̄ ꝙ vna ps eiꝰ mouet, ꝛ alia mouet̄. Sit ḡ ps mouēs mouētis ſeipȝ. a. b. Per rōnē ḡ p̄miſſaȝ ſeqt̄ur, ꝙ vna ps eiꝰ ſit mouēs. ſ. a. ꝛ alia mota. ſ. b, ſi ḡ. a. b. moueat tota ſe: totā (vt tu ponis) ſeqt̄ur ꝙ idē moueatur a duobꝰ motoribꝰ. ſ. a toto qd̄ ē a. b. ꝛ a pte q̄ ē. a. qd̄ eſt impoſſibile. Relinqt̄ur ergo ꝙ pars mouēs in mouente ſeipſum, eſt omnino immobilis. Lec. xi.

Argr. ¶ Cū aūt eoꝝ q̄dē que mouent: quoddā ab alio moueat̄: quoddā imobile ſit: eoꝝ v̊o que mouent̄, aliud moueat: aliud nō moueat q̄cq̄ȝ. id qd̄ ſeipſum mouet, ex eo ſane qd̄ mouet, ꝛ ñ mouet̄, ꝛ ex eo qd̄ mouetur, ꝛ nō neceſſario mouet: ſed interdum mouet. interdum non mouet: conſtare neceſſe eſt.

T.c.43 Voniā aūt mouet aliud q̄dē quod mouet̄ ab alio: aliud āt cū ſit imobile: ꝛ mouetur aliud q̄dē mouens: aliud autem nihil mouens. ipm̄ ſeipſum mouēs neċ ē ex imobili eſſe mouēte āt: ꝛ adhuc ex eo quod mouet̄: nō mouēte aūt ex neceſſitate, ſed qualiter euenit.

Poſtq̄ Phs oſtendit ꝙ mouēs ſeipſuȝ diuiditur in duas ptes: quaꝝ vna mouet ꝛ nō mouetur alia aūt mouet̄: hic oñdit q̄ho hȝ partes ſe habeāt adinuicē. Et circa hoc tria facit. Prio ꝓponit qd̄ intēdit. Scd̄o oñdit ꝓpoſitū ibi. [Sit eni. a. mouēs.] Tertio ꝯcludit cōcluſionē pricipalr̄ intētā ex oībꝰ p̄miſſis ibi [Manifeſtū igit̄ ex his eſt.] Dicit ergo primo, ꝙ cū moues diuidat̄ in duo quoꝝ vnū mouet̄ ēt ab alio: aliud vero mouēs ē imobile: ꝛ iterū mobile diuidat̄ i duo (ē. n. quoddā mobile qd̄ ēt mouet: quoddā v̊o mobile qd̄ nihil mouet) oȝ dicere ꝙ mouēs ſeipſuȝ cōponat̄ ex duabꝰ pribꝰ: q̄rū vna ſit ſic mouens: ꝙ tñ ſit imobilis: alia v̊o ſic moueat̄: ꝙ tñ non moueat. Qd̄ āt ſubdit [ex neceſſitate] duplr̄ p̄t itelligi: qꝛ ſi itelligat̄, ꝙ pars mota mouētis ſeipſuȝ, nō moueat aliq̄d qd̄ ſit ps mouētis ſeipſuȝ: ſic legēda ē lr̄a, ꝙ neċitas remaneat affirmata: eadēs ſup hoc qd̄ dicit [nō mouente.] Probat. n. ſtatiȝ impoſſibile eſſe, ꝙ eiꝰ qd̄ prio mouet ſeipſuȝ, ſit tertia ps q̄ moueat̄ a pte mota. Si v̊o itelligat̄ ꝙ ps mota, nō moueat aliq̄d extrinſecū: ſic hoc qd̄ dicit [ex neċitate] cadit ſub negatiōe. Nō. n. ē de neċitate mouētis ſeipm̄ ꝙ ps eiꝰ mota, moueat aliq̄d extrinſecū. Nec tñ ē impoſſe: Qualiter aūt hoc cōtingat, oſtendit cōſequēter cū dicit.

infra 3.44.

Argr. ¶ Nā ſit. a. q̄dē mouēs imobile, b. v̊o id qd̄ ab. a mouet̄: ꝛ mouet ēt. c. Hoc aūt moueat̄ q̄dē, ſed nō moueat q̄cq̄ȝ. Nā ꝛ ſi ſit vt p plura quoqȝ ꝑueniat̄ ad ipſuȝ. c. p vnū tñ ſolū nūc accedat̄. Totū igr̄. a. b. c. ſeipſuȝ mouet. Sed ſi auferā. c. ipſuȝ q̄dē a. b. ſeipm̄ motu ciebit: q̄ppe cū. a. moueat. b. moueat̄ (vt patet) at. c. ñ ſeipȝ motu ciebit: neqȝ oīno mouebit̄. At v̊o nec ipm̄. b. c. ſine. a. ſeipm̄ mouebit. nā ex eo. b. mouet, q̄a ab alio motu ciet̄: ꝛ nō ex eo, q̄a mouet̄

a ſe/parte ſua mouente. Jpſum igitur.a.b.ſolum ſe-ipſum mouet. Que cum ita ſint:id omne quod ſeipſ͞z mouet/habeat neceſſe eſt ⁊ id qđ mouet: ⁊ ē imobile/ ⁊ id qđ motu cietur/non autem neceſſario mouet.

¶ Sit enim.a.mouēs qdē imobile.b.aūt quod mo-uetur ab.a.⁊ mouēs qđ eſt ī quo.c. Hoc aūt/motū qdem.a.b.mouens aūt nihil. Si qdē eni ⁊ ꝑ plura media venit aliquādo in.c.ſit ꝑ vnū ſolū. Oē ergo a.b.c.ipm̄ ſeipm̄ mouet.ſed ſi aufero.c.ab.a.b.ipm̄ ſeipſum mouebit/a quidem eſt mouens.b.vero qđ mouet̄.c.aūt non mouebit ipſum ſeipſum: neqꝫ pe-nitus mouebit. At vero neqꝫ.b.c.mouebit ipſa ſe-ipſam ſine.a.ipſum enim.b.mouet in eo quod mo-uetur ab alio:nō qꝛ a ſuiipſi⁹ parte aliqua.a.b.igit̄ ſolum/ipſum ſeipſum mouet. Neceſſe itaqꝫ/ipſum ſeipſum mouens/habere mouēs immobile/⁊ quod mouetur nihil autem mouens ex neceſſitate.

¶ Et circa hoc duo facit. Pͥo oñdit ꝓpoſitū. Scđo ſoluit
T.44. qꝫdā dubitationē:ibi [Dubitationē hūt.] Circa pͫ duo facit. Pͥo oñdit qliter ptes mouētis ſeipſum ſe habeant adinuicē. Scđo qliter ſm eas totum dī ſeipſ͞z mouere:ibi
4°.43. [Si qdē igit̄ ꝯtinuū ē.] Circa pͫ.duo facit. Pͥo oñdit ꝙ ī mouēte ſeipm̄ ſunt ſolę duę ptes:qrū vna mouet ⁊ non mouet̄:alia mouet̄ ⁊ nō mouet. Scđo quō hę duę ptes ad
infra inuicē ꝯiungant̄.ibi [Cōtacta aūt vtraqꝫ] Primum oñdit ſic. Si dicat̄ ꝙ ps mota mouētis ſeipſ͞z iterū moueat ali qd aliud,qđ ſit ps eiuſdē mouētis ſeipſ͞z:ſit ḡ pͣ ps mouen tis ſeipm̄.a.qđ ſit mouēs imobile:2ª vero ps ſit.b.qđ mo ueat̄ ab.a.⁊ moueat 3ᵃᵐ ptē q eſt.c.q ſic moueat̄ a.b.ꝙ ni-hil aliđ moueat qđ ſit ps mouētis ſeipſ͞z. Nō.n.pōt dici, ꝙ ſiat deſcēſus ī iſinitū in ptibus mouētis ſeipſ͞z.ſ.ꝙ ps mota iterū moueat aliā: qꝛ ſic mouēs ſeipſ͞z eēt in iſinitū: qđ ē ipoſſ͞e:vtſ͞ oñſum eſt. Erit ḡ aliq̄ pars mouētis ſeipm̄ q eſt mota nō mouēs quā dicimus.c. Et lꝫ ꝯtingat ꝑ mul-ta media q ſūt mouētia ⁊ mota puenire in vltimū motū, qđ dī.c.accipiat̄ loco oīū medioꝝ ēē vnū mediū,qđ ſit.b. Sic ḡ h̄ totū qđ eſt.a.b.c.mouet ſeipſ͞z. A quo toto ſi au ferat̄ hęc ps,q ē.c.adhuc ipſ͞z.a.b.mouebit ſeipſ͞z: qꝛ vna ps eius ē mouēs.ſ.a.⁊ alia mota.ſ.b.qđ reqrebat̄ ad h̄ ꝙ aliqd ſit mouēs ſeipſ͞z(vtſ͞ oñſum eſt) ſed.c.nō mouebit ſeipm̄,neqꝫ aliquā aliā partē ſm ſuppoſita. Silr ēt.b.c.nō mouet ſeipſ͞z ſine.a.qꝛ.b.nō mouet niſi inquātū mouet̄ ab alio qđ ē.a.qđ nō eſt pars ei⁹. Relinquit̄ ḡ ꝙ ſolū a.b. moueat ſeipm̄ ꝑ ⁊ ꝑ ſe. Vñ neceſſe eſt ꝙ mouēs ſeipſ͞z habeat duas ptes:quarū vna ſit mouēs imobilis: alia vero ſit mo ta,quā neceſſe ē nihil mouere,qđ ſit ps mouētis ſeipſum: h̄ eni ꝯcluſ͞z eſt ꝑ p̄miſſam rōnē. Uel nihil mouēs ex neceſſi tate:qꝛ non eſt de neceſſitate mouētis ſeipſum,ꝙ pars mo ta moueat aliqd aliud etiā extrinſecum. ¶ Secundo ibi.

Argu. ¶ Que quidem/aut ſeſe mutuo tangunt:aut alterum alterum tangit.

¶ Contacta āt/vtraqꝫ abiuicē:aut ab altero alterū.

¶ Oñdit quō hę duę ptes ſe habeāt adinuicē. Ubi ꝯſiderā dū ē ꝙ Ariſt.nōdū ꝓbauit pͫ mouēs nō hr̄e aliquā magni tudinē:qđ īfra ꝓbabit. Quidā aūt antiq ꝓhi poſuerūt nul lā ſubaꝫ abſqꝫ aliq̄ magnitudine eē. Vñ Ariſt.ante ꝓbatio nē h̄ ſub dubio ſm ſuā ꝯſuetudinem derelinquēs dicit,ꝙ duas ptes mouētis ſeipſ͞z:qrum vna ē mouēs ⁊ alia mota: neceſſe ē aliq̄ mō ꝯiūgi,ad h̄ ꝙ ſint ptes vnius toti⁹. Nō aūt ꝑ ꝯtinuationē:qꝛ ſupra dixit,ꝙ mouens ſeipm̄ ⁊ motū,nō pnt ꝯtinuari:ſꝫ neceſſe eſt ea diuidi. Vñ relinquit̄ ꝙ opꝫ has duas ptes ꝯiūgi ꝑ ꝯtactū:aut ita vt ambę ptes ꝯtingāt ſe inuicē,ſi ambę ptes habeāt magnitudinē:aut ita ꝙ altera tm̄ ps ꝯtingat̄ ab alia ⁊ nō ecōuerſo: qđ erit ſi mouēs non hꝫ magnitudinē. Qđ.n.eſt incorporeū pōt qdē tangere cor pus ſua virtute mouēdo ipſum:nō aūt ꝯtingit̄ a corpore. Duo aūt corpa ſe inuicem tangūt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nō ſi id qđ mouet ꝯtinuū ſit(nā id qđ motu ciet̄: Argu. neceſſario ꝯtinuū ē)pꝫ totū ſeipſ͞z motu ciere/non ex eo qꝛ aliqd ipſius eſt tale vt ipm̄ ſeipſ͞z moueat: ſꝫ qꝛ totū ſeipſ͞z mouet.mouet̄ aūt ⁊ etiam mouet/ex eo ſane qꝛ ipſius eſt aliquid/⁊ id qđ mouet: ⁊ id qđ mouetur. Nō.n.totū mouet: neqꝫ totū mouet̄/ſed mouet qdē.a.mouet̄ aūt tm̄modo.b.ipſum vero.c. nō neceſſario mouet̄.a.b.eſt enim hoc ipoſſibile.

¶ Si igit̄ ꝯtinuū eſt mouēs(qđ enim mouet̄ ꝯtinuū neceſſariū eſt eſſe)manifeſtū ē/ꝙ totū ipſum ſeipſ͞z mouet:nō eo ꝙ ipſius aliqd hmōi ſit:vt ipſ͞z ſeipſ͞z moueat/ſed totū mouet ipſum ſeipſum.motum aūt ⁊ mouens/eo ꝙ ipſius aliqd ē mouēs/⁊ aliqd mo tum. Non enim totū mouet/neqꝫ totum mouetur/ſed mouet quidem.a.b.autē mouetur tantū. Sed c.ab ipſo.b.non iam.impoſſibile enim eſt.

¶ Oñdit qua rōne totū dicat̄ mouēs ſeipm̄ vna pte mouē-te,⁊ alia mota:⁊ ſupponam⁹ qꝫtū ad pſens,ꝙ vtraqꝫ ps ſit ꝯtinua.i.magnitudinē hñs:qꝛ de eo qđ mouet̄ in.6.ꝓba- T.32. tū ē ꝙ ſit aliqd ꝯtinuū:⁊ accipiat̄ nūc idē de mouēte auꝫ veritas ꝓbet̄. Hac igit̄ ſuppoſitiōe facta,ipſi toti cōpoſito ex duob⁹ tria attribuuntur.ſ.moueri:mouere: ⁊ mouere ſeipm̄. Sꝫ h̄ qđ eſt mouere ſeipm̄,nō attribuit̄ ei ꝑ ꝑ h̄ ꝙ aliq̄ pars eius moueat ſeipſā:ſed ipſ͞z totū ſeipſum mo uet. Sed h̄ qđ eſt mouere ⁊ moueri attribuit̄ toti ratione partis. Nō.n.totū mouet:neqꝫ totū mouet̄:ſꝫ mouet vna pars eius.ſ.a reliq̄ vero pars ei⁹ ſolū mouet̄.ſ.b. Jā enī oñſum eſt,ꝙ nō eſt aliq̄ tertia pars vt.c.quę moueatur ab ipſo.b. Jmpoſſibile eſt eni hoc,ſi accipiat̄ id qđ primo mo uet ſeipſum(ſicut ſupra oſtēſum eſt.) ¶ Deinde cum dicit.

¶ Exiſtit aūt dubitatio hoc loco qdā.ſi qſpiam: aut Argu. ipſius.a.ſi ꝯtinuū ſit id qđ mouet qdē/ſed nō moue tur/aut ipſi⁹.b.qđ mouet̄/aliquā auferat partē: mo uebit ne reliquū ipſius.a.aut reliquū ipſius.b.motu ciebit̄? Nā ſi mouebit aut mouebit̄:nō erit.a.b.ꝓfe cto id quod a ſeipſo primo mouetur. Ablata enim ab eo parte:reliquū.a.b.ſeipſ͞z adhuc mouebit/

¶ Dubitationē aūt hꝫ.ſi auferat aliqd quis ab ipſo T.c.44 a.ſi ꝯtinuum mouēs qdē:imobile āt:aut ab ipſo.b. quod mouetur. Reliqua vero ipſius.a.mouebit:re liq̄ aūt ipſius.b.mouebit̄? Si.n.hoc:non vtiqꝫ erit quę primo mouetur ſeipſa/quę ē.a.b. Remota eni ab.a.b.adhuc mouebit ſeipſam:reliqua.a.b.

¶ Mouet quandā dubitationē circa p̄miſſa. Et primo mo uet eam. Scđo ſoluit.ibi [Aut potentia qdē.] Habet aūt infra hęc dubitatio ortū ex hoc qđ ſupra ꝓbauerat,ꝙ in ꝓ mo-uente ſeipſ͞z,nō ſunt niſi duę partes: quarū vna mouet ⁊ alia mouet̄:qꝛ ſi eſſet tertia: etiā ea remota cōpoſitū ex pͥ mis duabus mouet ſeipſum:⁊ ſic ipſum eſt primū mouēs ſeipſum, Ex hoc ḡ ſequitur dubitatio talis. Ponamus ꝙ pars mouentis ſeipſum quę eſt mouens imobile, vt.a.ſit quoddā ꝯtinuū. De parte aūt eius quę mouetur.ſ.b.mani feſtum eſt,ꝙ eſt aliqd continuū ſm prius probata. Omne

aũt continuum eſt diuiſibile. Eſt ergo dubitatio ſi auferaſ aliqua pars per diuiſionẽ ab.a.aut a.b. vtruꝫ reliqua pars moueat:aut moueaſ. Quia ſi reliqua pars moueat aut moueaſ:adhuc reſidua pars de a.b.mouebit ſeipſum:ꝛ ſic.a.b.non primo mouebat ſeipſum. Et ſic ſequitur vlterius, ꝙ nihil erit primo mouens ſeipſum. ℂ Secundo ibi.

Argr. ℂ An nihil probibet vtrũqꝫ:aut alterũ:id inqꝫ qḋ mouetur diuiſibile qdẽ eẽ potẽtia: indiuiſibile autẽ actu? Si vero diuiſum fuerit/nõ vlterius potentiaꝫ eandẽ habere? Quare nihil obſtat: vt in ipſis diuiſibilibus aliquid inſit potentia primo tale.

ℂ Aut potẽtia qdẽ nihil probibet/vtrunqꝫ aut alterum quod mouetur diuiſibile eẽ: actu autẽ indiuiſibile. Si autem diuidatur/non adhuc eſſe habẽs eãdem potentiam. Quare nihil probibet ꝛ indiuiſibilibus/potentia primum eſſe vnum.

T.46. ℂ Soluit poſitã dubitationẽ. ℂ Ubi ꝯſiderãdũ ẽ, ꝙ Ariſt. prius in 6° ꝓbauit, ꝙ in motu nõ ẽ aliqḋ pᵐ, neqꝫ ex parte tpis:neqꝫ ex pte rei in q eſt motus ꝑcipue in augmento, ꝛ motu locali: ꝛ h iõ: q tũc loquebaſ de motu in cõi, ꝛ de mobili ſm ꝙ ẽ quoddã ꝯtinuũ, nõdũ applicãdo ad determinatas nãs:ꝛ ſm h ſequereſ, ꝙ nõ eẽt aliqḋ pᵐ motũ: ꝛ p ꝯñs, nec aliqḋ pᵐ mouẽs:ſi mouẽs ſit ꝯtinuũ. ꝛ ita ẽt nõ eẽt aliqḋ pᵐ mouẽs ſeipm. Sꝫ nũc iã Ariſt. loqtur de motu applicãdo ad determinatas nãs:ꝛ iõ ponit aliqḋ eẽ pᵐ mouẽs ſeipſuꝫ. Et ſoluit pmiſſaꝫ dubitationẽ ſic:ꝙ nihil ꝓhibet eſſe diuiſibile in po° ex eo ꝙ ſunt ꝯtinua ſ. mouẽs ꝛ motũ:ſi vtrũqꝫ ſit ꝯtinuũ:aut ad minus alterum tm̃. ſ. qḋ mouet:qḋ neceẽ eſt eẽ ꝯtinuũ. Sꝫ tñ poſſe ẽ, ꝙ aliqḋ ꝯtinuũ, ſiue ſit mouẽs, ſiue motũ:habeat talẽ naturã, vt non poſſit actu diuidi:ſicut pꝫ de corpore ſolis. Et ſi ꝯtingat ꝙ aliqḋ ꝯtinuũ diuidaſ, nõ retinebit eãdẽ potẽtiã ad h ꝙ moueat vel moueaſ quã prius habebat: q hꝰ poᵒ ſeqtur aliquam formã. Forma ãt nãlis reqrit qͣtitatẽ determinatã. Unde ſi ſit corpus incorruptibile diuidi nõ põt in actu. Si aũt ſit corruptibile:ſi diuidaſ in actu nõ retinebit eãdẽ potẽtiã: ſicut pꝫ in corde. Unde nihil ꝓhibet in ĩjs quę ſunt diuiſibilia in potẽtia, eſſe vnũ primũ. ℂ Deinde cum dicit.

Argr. ℂ Patet igiſ ex hiſce q diximus/eẽ id qḋ primo mouet/imobile. Nam ſiue ſtatim ad ipſuꝫ primũ imobile ſiue ad id qḋ moueſ qdẽ: ipm vero ſeipſuꝫ mouet:ſiſtitqꝫ gradũ cũ libet fiat ex eo qḋ mouetur: ab aliq vero moueſ acceſſio: vtroqꝫ mõ nimirũ accidit id qḋ prio mouet i oibus ĩjs eẽ q mouenſ/imobile.

ℂ Manifeſtũ igitur ex his/quoniam eſt primũ mouẽs/imobile. Siue enim mox ſtet/quod moueſ: ab aliquo autẽ motum ad imobile primum: ſiue in quo mouetur quidẽ: ipſuꝫ autẽ ſeipſuꝫ mouens ꝛ ſtans; vtrobiqꝫ accidit primuꝫ mouens in omnibus eſſe motis/immobile.

ℂ Infert ꝯcluſionẽ pncipalr itẽtã ex oibꝰ pmiſſis: ꝛ dicit manifeſtũ eẽ ex pmiſſis, ꝙ neceẽ ẽ ponere pᵐ mouẽs imobile: cũ nõ ꝓcedaſ in ĩfinitũ i mouẽtibus ꝛ motis ab alio:neceẽ ſit ſtare ad aliqḋ pmũ qḋ eſt imobile vel mouẽs ſeipſum. Siue.n.mouẽtia ꝛ mota ſtẽt ad aliqḋ pmum imobile:ſiue ad aliqḋ pmũ qḋ mouet ſeipſum:vtrobiqꝫ accidit, ꝙ pmũ mouẽs ſit imobile: p h ꝙ mouẽtis ẽt ſeipſum vna pars ẽ mouens imobile(vt nunc oſtenſum eſt.) Lec. rij.

ℂ Cũ aũt ſemp eẽ motuꝫ oporteat/ꝛ nullas eius in-
Argr. tercapedines fieri:eẽ quippiam primo mouẽs perpetuuꝫ imobileqꝫ/aut vnuꝫ/aut plura neceſſe eſt.

Quoniaꝫ autẽ oportet ſp motũ eẽ/ꝛ non deficere/neceſſariuꝫ ẽ aliqḋ eẽ quod primuꝫ mouet. ſiue ergo vnuꝫ ſit/ſiue plura: ꝛ primuꝫ mouens immobile eſt. T.c.45

Poſtqꝫ Phs oñdit ꝙ in ĩjs q mouenſ ab alio nõ eſt ꝓcedere in ĩfinitũ: ſꝫ ẽ deuenire ad aliqḋ pᵐ qḋ vel ẽ imobile vel mouet ſeipꝫ: ꝛ oñdit vlteriꝰ ꝙ mouẽtis ſeipſuꝫ vna ps ẽ mouẽs imobile:ꝛ ſic vtrobiqꝫ accidit ꝙ pᵐ mouẽs ſit imobile:q tñ i mouẽtibꝰ ſe, quę ſũt apud nos. ſ. aialibꝰ corruptibilibꝰ ꝯtingit, ꝙ ps mouẽs i mouẽte ſeipm, ẽ corruptibilis, ꝛ mouetur p accñs. ſ. aia: vult h oñdere ꝙ pᵐ mouẽs ẽ icorruptibile:ꝛ nõ moueſ nec p ſe, nec p accñs. Et circa h duo facit. Prio ꝓponit qḋ itendit. 2° ꝓbat:ibi[Sic ãt ſi aliqḋ velit.] Circa pᵐ tria faẽ. Prio 3°.46. reſumit ea q ſupͣ oñſa ſũt. Scḋo ꝑtermittit qḋdã qḋ videbaſ poſſe valere ad ſuũ ꝓpoſitũ. ibi [Unũqḋqꝫ qdẽ igiſ.] T.46. Tertio exponit ſuũ ꝓpoſitũ:ibi [Qm̃ ãt neceſſariũ ẽ eẽ.] 2°

Dicit ḡ pᵒ. ꝙ ſupra oñſum ẽ, ꝙ motus ſp eſt, ꝛ nũqꝫ deficit. Et q ois motus eſt ab aliquo mouẽte:in mouẽtibꝰ aũt nõ ẽ ꝓcedere in ĩfinitũ:neceẽ ẽ eſſe aliqḋ pᵐ mouẽs. Et q nõdũ ꝓbatũ eſt, ꝙ pᵐ mouẽs ſit vnũ:ideo ſub dubio derelinqt, vtrũ ſit vnũ, vel plura. Et vlteriꝰ oñſum ẽ, ꝙ pᵐ mouens ẽ imobile, ſiue ſtatim aſcẽdẽdo de motis ad mouẽtia pueniaſ ad pᵐ imobile:ſiue pueniaſ ad pmᵐ mouẽs ſeipꝫ cuius vna ps ẽ mouẽs imobile. Fuit ãt qͥdã poſitio ꝙ oia pᵐa mouẽtia i ĩjs q mouẽt ſeipa ſũt ꝑpetua: poſuit.n. oẽs aias aialiũ ꝑpetuas. Et ſi vã eẽt h opio:iã ſtatiꝫ Ariſt. hẽret ꝓpoſitũ qͣtũ ad h ꝙ pᵐ mouẽs ſit ꝑpetuũ. Sꝫ opio Ariſt. ẽ ꝙ de ptibꝰ aię ſolus itellectꝰ eſt icorruptibilis: cũ tñ ẽt alię ptes aię ſint mouẽtes. Et iõ hoc ꝯñter ꝑtermittit dicens.

ℂ Unũquodqꝫ igiſ coꝝ q imobilia ſũt/atqꝫ mouẽt/ ꝑpetuũ eſſe/non ad pręſentem ſermonem pertinet. Argr.

ℂ Unũquodqꝫ igitur/ꝑpetuũ eẽ imobiliũ quidẽ/mouẽtiũ aũt nihil ptinet ad eã quę nunc rationem. T.c.46

ℂ Et dicit ꝙ ad rõnem q pię manibꝰ habeſ, nihil ptinet an vnũqḋqꝫ principioꝝ q mouẽt ꝛ ſunt imobilia, ſit ꝑpetuũ, qͣuis h aliqui poſuerunt ponentes oẽs aias incorruptibiles. Et dicit hoc nõ eſſe ad pñtẽ rõnẽ:q hoc non ſuppoſito habebit propoſitum. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Eſſe aũt aliqḋ neceſſario/qḋ ſp ois qdem ſit mutationis tã abſolute/qꝫ p accñs expers/aliud autẽ moueat/perſpicuũ ſi hoc pacto cõſiderabimus fiet. Argr.

ℂ Quoniaꝫ autẽ neceſſariuꝫ eſt/eſſe aliquid imobile qdẽ ipſuꝫ ab omni exterius mutatione/ꝛ ſimpliciter/ꝛ ſm accidens:motiuuꝫ autẽ alterius:manifeſtum eſt conſiderantibus.

ℂ Exponit qḋ itẽdit ꝓbare:ꝛ dicit ꝙ ꝯſiderãdo ea q ſequũtur, manifeſtũ põt eẽ, ꝙ ꝛ ſi nõ oẽ mouẽs imobile ſit ꝑpetuũ:neceẽ ẽ tñ eẽ aliqḋ imobile:ita ꝙ nullo mõ ab extrinſeco moueaſ, nec ſimpliciter, nec p accñs: ꝛ tñ ſit motiuum alterius. Dicit aũt [ab oi exterius mutatiõe] nõ itẽdẽs excludere motũ. i. opationẽ quę eſt in opante, put itelligere dr motus:ꝛ put appetitus moueſ ab appetibili. hmõi.n. motus, nõ excludiſ a primo mouente de quo intendit.

ℂ Atqꝫ ſit ita (ſi cui placeat i aliqbus fieri poſſe) vt aliqñ ſint/aliqñ ñ ſint/ſine gñone corruptiõe ue. Fortaſſe nãqꝫ neceſſariũ ẽ/ſi qḋ ptibꝰ vacãs aliqñ ẽ/aliqñ nõ ẽ:oẽ tale ſine mutatiõe eẽ atqꝫ nõ eẽ. Et hoc inſup cõcedaſ fieri poſſe/vt pncipioꝝ imobiliũ, motiuoꝝ quędaꝫ aliquando ſint/aliquando non ſint, Sed impoſſibile eſt hãc omnia conditionem ſubire. Argr.

C Sit aūt(ſi aliqs velit,in qbuſdā cōtingēs eſſe:)vt
τ ſit aliqñ,τ nō ſit ſine gñone τ corruptione. For-
taſſis eni neceſſariū ē:ſi aliqd ipartibile aliqñ qdē
ē,aliqñ aūt nō:ſine mutatione aliquando qdē eē,ali
qñ qdē non eē. Et principioꝝ imobilium qdē,mo-
tiuoꝝ autē qdā aliqñ qdē eē:aliquādo autē non eē,
contingat τ hoc. Sed nequaq̄ȝ omnia poſſibile eſt.
C Probat qd dixerat.ſ.ꝙ ſit aliqd primū mouēs ppetuū,
τ penitus imobile. Et p̄ pbat h̄ p mouētia ſe,q̄ qñq̄ȝ ſunt,
τ qñq̄ȝ nō ſunt. Scdō p p̄n͡ mouētia q̄ qñq̄ȝ monēt,τ qñq̄ȝ
T.50. nō mouēt:ibi[Et iteꝝ ꝯſiderās.] Circa p̄m tria facit. Pmo
oñdit ꝙ oȝ eē aliqd p̄mū mouēs ppetuū. Scdō ꝙ tale mo
2ª.48. uens magis oȝ eē vnū q̄ȝ plura:ibi[Unū aūt magis.] Ter
tio oñdit vtrūq̄ȝ ſimul.ſ.ꝙ eſt vnū primum mouēs,τ ppe-
T.49. tuum:ibi[Manifeſtū eſt igitur ex his.] Circa p̄m duo fa-
cit. Primo excludit q̄ȝdā rōnē,p quā aliquis poſſet niti ad
pbandū ppoſitū. Scdō pcedit ad ppoſitū oſtendēdū:ibi
infra [Manifeſtū eſt enī:] Poſſet aūt aliqs ſic pcedere. Omne
qd nō pōt qñq̄ȝ eē τ qñq̄ȝ non eſſe,eſt ppetuū. Sed p̄m mo-
uēs(cū ſit imobile vt oñſum eſt)nō pōt qñq̄ȝ eē τ qñq̄ȝ nō
eē:(q2 qd qñq̄ȝ ē,τ qñq̄ȝ nō ē,gñat τ corrūpit:qd aūt gñat
τ corrūpit mouet:)g̃ p̄m mouēs ē ppetuū. Ariſt.aūt de hac
rōne nō curat:q2 p̄t aliqs dicere(ſi vult)ꝙ in qbuſdā cōtin
git,ꝙ qñq̄ȝ ſint,τ qñq̄ȝ nō ſint,abſq̄ȝ h̄ ꝙ generent τ corrū
pant p ſe loquēdo:τ p ꝯñs abſq̄ȝ h̄ ꝙ p ſe moueātur. Ne-
ceſſe eſt.n.ſi aliqd ipartibile qd.ſ.nō ſit cōpoſitū ex mā τ
forma:qñq̄ȝ ſic eſt,τ qñq̄ȝ nō eſt:ꝙ omne tale ſine mutatiōe
ſui,qñq̄ȝ ſit τ qñq̄ȝ non ſit:ſicut pōt dici de puncto,τ de al
bedine,τ de quolibet hꝰ. Oſtenſuȝ.n.eſt in.6.ꝙ omne qd
T.28. mouet eſt partibile. Et in.7.meta.ꝙ oē qd generat eſt cō
T.22. poſitū ex mā τ forma. Hmōi qdē igit ipartibilia:p ſe qdē
T.29. nō generant neq̄ȝ mutātur:ſed p accñs : gñatio τ mutatio
alijs. Ex quo ēt patet,ꝙ ſi aliqd neq̄ȝ p ſe neq̄ȝ p accidens
mouet , ꝙ illud eſt ppetuum:τ ſi eſt perpetuum : neq̄ȝ per
accñs neq̄ȝ p ſe mouet,ſm h̄ qd eſt ppetuū. Si g̃ ꝯceditur
eē ꝯtingēs,ꝙ aliqd qñq̄ȝ ſit,τ qñq̄ȝ nō ſit,abſq̄ȝ eo qd gene
ret τ corrūpat:ēt τ hoc ꝯcedatur eē ꝯtingēs,ꝙ q̄dam p̄n-
cipia mouentia imobilia: ita tñ qꝰ poſſint moueri p accñs,
qñq̄ȝ ſint τ qñq̄ȝ non ſint. Nequaq̄ȝ tamē poſſibile eſt,oīa
principia mouētia τ immobilia talia eſſe:vt quandoq̄ȝ ſint
τ quandoq̄ȝ non ſint. C Secundo ibi.

Argr. C Nā aliquam hiſce cām eē pȝ:q̄ ipſa ſeipſa mouēt,
vt aliqñ ſint:aliqñ nō ſint. Etenī id qdē qd ſeipſum
mouet:magnitudinē hēat omnē neceē ē:ſi nihil par-
tibus vacās mouet. Id aūt qd mouet:nulla neceſſi
tate ē tale. Ut igit alia gñent : alia corrūpant idq̄ȝ
continue ſit,nihil eoꝝ ē cā q̄ imobilia qdem ſunt:tñ
nō ſemp ſunt:neq̄ȝ rurſus eoꝝ q̄ ſemp qdē hęc mo-
uēt,alia verō alia mouēt. Perpetui enī atq̄ȝ conti-
nui,nec vnū ipſoꝝ ē cā:nec vniuerſa. Nam ſic ſeſe
qdē habere,ppetuum ac neceſſario ē. Uniuerſa aūt
ſunt īfinita: τ nō ſimul oīa ſūt. Pȝ igit,τ ſi īfinities
nōnulla p̄ncipia īmobilia mouētia : τ multa eoꝝ q̄
ſeipſa mouēt,partim corrūpunt:partim inſup gñan
tur:atq̄ȝ hoc qdē hoc:aliud āt hoc mouet:at nihilo
minꝰ aliqd eē qd hęc oīa ꝯtinet: idq̄ȝ p̄ter vnūqdq̄ȝ
iſtoꝝ,aliud qd eē,qd qdē eſt cā,vt alia ſint:alia non
ſint,τ mutationis ꝯtinuę. Atq̄ȝ hoc qdē hiſce,hęc
aūt cęteris motus cāȝ eē. Si igitur motus ppetuus
eſt:ppetuum erit τ mouens primum:ſi vnum ſit.ꝙ
ſi ſint plura:plura quoq̄ȝ perpetua erunt.
C Manifeſtū eſt.n.ꝙ cā q̄dā ipſa ſeipſa mouētibus
ineſt,ipſius qd ē aliquādo qdē eē:aliquādo autē nō
eē. Ipſum qdē enīȝ ſeipſum mouēs,neceſſe ē omne,
magnitudinē habere,ſi nihil mouetur impartibile.
Mouēs aūt,neq̄ȝ vna neceſſitas ē,ex dictis. Ipſiꝰ
igitur qd ē alia qdē fieri,alia vero corrumpi: τ hoc
ꝯtinue:nulla cā ē imobiliū qdē,nō ſemp aūt entiū.
Neq̄ȝ ipſoꝝ qdē ſemp hęc mouentium: horum aūt
altera. Ipſius enim ſemp,τ cōtinui:neq̄ȝ vnūqdq̄ȝ
ipſoꝝ cā,neq̄ȝ omnia. Hęc enim qdē ſic ſe habere
ſp τ ex neceſſitate ē,omnia autē infinita τ nō ſunt
ſimul omnia entia. C Manifeſtum igit ē,ꝙ quāuis T.c.47
milies principia quędam imobilium qdē : mouen-
tium autē,τ multa ipſa ſeipſa mouētium corrūpan
tur,alia vero fiant,τ hoc qdē imobile ſit,aliud ve-
ro mouet,alterum autē hoc,ſed nihilominus eſt ali
quid qd continet,τ hoc extra vnūquodq̄ȝ,quod eſt
cauſa eius quod eſt alia eſſe,alia vero nō,τ ꝯtinuę
mutationis. Et hoc qdem his,hęc autem alijs,cau
ſa motus ſunt. C Si igitur perpetuus motus eſt,p T.c.48
petuum erit τ mouens primum,ſi vnum. Si vero
plura,plura τ perpetua.
C Oſtendit ppoſitū τ dicit,ꝙ ſi q̄dā mouentia ſeipſa qñq̄ȝ
ſunt,τ qñq̄ȝ nō ſunt:neceē eſt ꝙ ſit aliq̄ cā gñonis τ corru-
ptionis ipſoꝝ:q̄ qñq̄ȝ ſunt τ qñq̄ȝ nō ſunt: q2 oē qd moue-
tur:hȝ cām ſui motus. Qd aūt qñq̄ȝ eſt τ qñq̄ȝ nō eſt:ſi ſit
cōpoſituȝ:generatur τ corrūpitur. Mouēs aūt ſeipſuȝ ne
ceſſe ē ꝙ habeat magnitudinē q2 mouetur:τ oñſum ē i.6.
ꝙ nihil ipartibile mouetur. Sed ex dictis nō pōt haberi,
ꝙ ſit neceſſariū mouēs habere magnitudinē:τ ſic nō mo-
uetur p ſe:ſi qñq̄ȝ ſit τ qñq̄ȝ non ſit. Si aūt gñonis τ corru
ptionis eoꝝ q̄ mouēt ſeipſa:ē aliqua cā: opȝ ꝙ ēt hꝰ ſit ali
qua cauſa:ꝙ eoꝝ gño τ corruptio ppetue continuat. Non
aūt pōt dici ꝙ hꝰ cōtinuitatis cā ſit aliqd illoꝝ imobiliū:
q̄ nō ſemp ſunt. Neq̄ȝ ēt pōt dici ꝙ ſempiternę gñonis τ
corruptionis quorūda mouētiū:ſeipſa ſunt cā q̄dā mouen-
tia imobilia q̄ nō ſemp ſunt:τ aliaꝝ alia. Et h̄ exponit ſub
dens:ꝙ huiꝰ ꝯtinuę τ ſempiternę gñonis:nō pōt eē cauſa
neq̄ȝ vnū ipſoꝝ neq̄ȝ oia. Et ꝙ vnū nō poſſit eē cā,ſic oſtē-
dit:q2 id qd nō ē ſp:nō pōt eſſe cā eius qd ē ſp ppetuū τ ex
neceitate. Qꝫ aūt oia nō poſſint eſſe cā: oñdit p h̄,ꝙ oia hꝰ
p̄nª corruptibia:ſi gño eſt ppetua ſunt infinita τ non ſimul
ſunt:ipoſe eſt aūt vnū effectū dependere ex īfinitis cauſis.
Et iteꝝ ea q̄ nō ſil' ſunt,nō pñt eſſe cā alicuiꝰ vniꝰ poſſit eē,
ꝙ eoꝝ q̄ nō ſil' ſunt,q̄dā diſponant τ q̄dā cauſent:vt pȝ in
guttis ſucceſſiue cadētibꝰ q̄ cauſant lapidis effoſſionē. Sȝ
ſi aliq̄ multa ſunt directe cā alicuiꝰ:oȝ ꝙ ſimul ſint. Sic g̃
manifeſtū ē,ꝙ ſi ſint mille milia p̄nª mouētia τ imobilia:τ
ſi ſint ēt multa q̄ moueāt ſeipſa:quoꝝ q̄dā corrūpant,τ alia
generent:τ iter iſta q̄dā ſint mobilia τ q̄dam mouētia:ni-
hilominꝰ tñ opȝ eē aliqd ſup oia,qd ſua v̄tute ꝯtineat oia
q̄ p̄dicto mō gñant τ corrūpunt: qd qdē ſit cā ꝯtinuę mu-
tatiōis ipſoꝝ,p quā qñq̄ȝ ſūt τ qñq̄ȝ nō ſūt:τ p quā h̄ ſunt
cā gñonis τ motꝰ his:τ hęc alijs:q2 oē generās eſt cā gño
nis generati:ſȝ tñ gñantia corruptibilia hñt,ꝙ ſint cā ge-
nerationis ab aliq̄ p icorruptibili. Si g̃ motꝰ p quē q̄dam
qñq̄ȝ ſunt,τ qñq̄ȝ nō ſunt,ē ppetuꝰ:(vtā oñſum ē)τ effectꝰ
ppetuus nō pōt eē niſi a cā ppetua:neceſſe ē,ꝙ primū mo-
uens ſit ppetuū,ſi eſt vnū. Et ſi ſunt plura prima mouētia:
ꝙ etiam illa plura ſint perpetua. C Deinde cum dicit.

Argũ. ¶ Unũ aũt potius ꝙ̃ plura putãdũ ē eē: ⁊ finita ꝙ̃ infinita. Semp.n.finita potius / ꝙ̃ īfinita ſumēda ſunt/ſi mõ eadē ſi.ãt. In iis enim q̃ ſunt nã: finitũ ſit potius ⁊ id qȯ melius eſt/opꝫ: (ſi mõ eē poſſit.) Sufficiens autem eſt ⁊ vnũ/quod cũ primũ imobilium ſit perpetuũue/cęteris erit principium motus.

¶ Unuꝫ aũt magis ꝙ̃ multa/ ⁊ finita ꝙ̃ īfinita/opꝫ exiſtimare. Eiſdem aũt accidētibus/ſemp finita magis accipiendũ. In iis enim q̃ ſunt natura/oportet finitum ⁊ id qȯ eſt melius (ſi contingat) eſſe magis. Sufficiēs autem ſi vnum/quod primum imobilium perpetuum cum ſit: erit principium alijs motus.

¶ Oñdit ꝙ magis debeat poni vnũ pn̄m ꝑpetuũ, ꝙ̃ multa, ⁊ dicit ꝙ ſicut opꝫ exiſtimare magis eē pn̄a finita, ꝙ̃ infinita: ita opꝫ exiſtimare ꝙ ſit magis vnũ pn̄m, ꝙ̃ plura. Si.n. eadē accidãt vel ꝯſequãt in effectib⁹ ex pōne finitoꝝ pn̄cipioꝝ, q̃ ex pōne īfinitoꝝ: magis ē accipiēdũ ꝙ ſint pn̄a finita, ꝙ̃ īfinita: qꝛ in his q̃ ſunt ſm nãꝫ, ſemp eſt magis accipiēdũ illud qȯ ē melius (ſi ſit poſſi.) qꝛ ea q̃ ſunt ſm nãꝫ, ſunt optime diſpoſita. Melius eſt aũt finitũ pn̄m, ꝙ̃ īfinitũ: ⁊ vnũ, ꝙ̃ multa. Sufficit aũt ad cauſandum ꝑpetuitatē mot⁹, ꝙ ſit vnũ pn̄m primũ imobile, ſi ſit ꝑpetuũ. Nõ ergo ſunt ponenda plura prima principia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ex hoc ēt pꝫ/aliqd eē neceſſario vnũ ꝑpetuũue/qȯ ꝑmo mouet. Demõſtratũ ē.n.ſp neceſſario motum eē: qȯ ſi neceē eſt ſemp eē/neceſſe ē ⁊ ꝯtinuũ eē: ſemp enim eē ꝯtinuũ eſt. Deinceps aũt eē nõ ꝯtinuũ eſt: at ſi ꝯtinuus ē/vnus nimirũ ē. Un⁹ aũt mot⁹ a mouēte ꝓficiſcit̃ vno: ⁊ vnius mobilis eſt. Nã ſi aliud atqꝫ aliȯ mouebit: tot⁹ ipē mot⁹ nõ ꝯtinu⁹: ſꝫ deinceps erit. Ex his ğ qſpiaꝫ eē ꝑm qd imobile/credet.

T.c.49 ¶ Manifeſtũ igit̃ ex his ē/ꝙ neceſſe ē eē aliqd vnuꝫ ⁊ ꝑpetuũ primum mouēs. Oſtēſum eſt enim/qm̃ neceſſe eſt ſemp motũ eſſe: ⁊ ꝯtinuũ eē. ⁊ nãqꝫ qȯ ſemper/ꝯtinuuꝫ. Quod aũt ꝯñr/nõ eſt ꝯtinuũ. At vero ſi ꝯtinuus/vnus eſt. Unus autem/ſi ab vno mouente/ ⁊ vnus quod mouetur. Si enim quoddaꝫ aliud ⁊ aliud mouebit: non continuus totus motus: ſed conſequenter. Igitur ex his ſciet vtiqꝫ aliquis eſſe aliquod primum mouens immobile.

¶ Ꝯcludit ex ꝑdictis, ꝙ neceē eſt eē aliqd vnũ ꝑmũ mouēs ⁊ ꝑpetuũ. Et qꝛuis h̃ ex ſuperioribus ſufficienter ꝓbatũ videat̃: poſſet tñ aliqs calũnioſe dicere, ꝙ cã ꝯtinuitatis generatiõis ē aliqȯ ꝑm mouēs ſeipm ꝑpetuũ: ſꝫ motor illius mouētis ſeipꝫ, nõ ē ꝑpetuũ: ⁊ vnũ: ſꝫ mouet a diuerſis mouētib⁹ quoꝝ q̃dã giant̃ ⁊ q̃dã corrũpunt̃. Sꝫ h̃ itēdit excludere: qꝛ ſi mot⁹ ē ꝑpetu⁹ (ꝫ vt õ ꝓbauerat:) neceē ē ꝙ motus ꝑmi mouētis ſeipm, qȯ ponit̃ cã toti⁹ ꝑpetuitatis motus, ſit ſempitern⁹ ⁊ ꝯtinu⁹. Si.n.nõ eēt ꝯtinuus: nõ eſſet ſempitern⁹: ſꝫ qȯ ꝯñter eſt, nõ eſt ꝯtinuũ. Ad h̃ aũt ꝙ motus ſit ꝯtinuus: neceē eſt ꝙ ſit vn⁹. Ad h̃ vero ꝙ ſit vn⁹: neceſſe ē ꝙ ſit ab vno mouente, ⁊ vnius mobilis. Si vero ſit aliud ⁊ aliud mouēs: nõ erit tot⁹ motus ꝯtinuus: ſꝫ ꝯñr ſe hñs. Neceē ğ oino ꝙ primũ mouēs ſit vnũ ⁊ ꝑpetuũ. Mouēs aũt imobile, qȯ mouet̃ ꝑ accidens, nõ eſt perpetuum: (vt ſupra dictum eſt.) Relinquitur ergo ꝙ primũ mouens ſit omnino immobile: ⁊ per ſe, ⁊ ꝑ accidens. Lec.xiij.

¶ Et rurſus ſi ad coꝝ principia q̃ mouēt reſpexerit. Eſſe igit̃ q̃dam corũ q̃ ſunt/q̃ aliqñ mouent̃/aliqñ quieſcũt: luce clarius extat. Atqꝫ ꝑ hoc ipſum iam patuit/nec vniuerſa moueri/nec vniuerſa qeſcere: nec alia ſemp qeſcere/alia ſemp moueri. Ea nãqꝫ q̃ potentiam habent. vt interduꝫ moueant̃/interdum qeſcant: veras haſce ſententias eſſe demonſtrãt.

T.c.50 Et iteꝝ ꝯſiderans principia mouentium. Eſſe qdē igit̃ q̃dam coꝝ q̃ ſunt/q̃ aliquãdo qdē mouent̃/aliqñ autē qeſcunt/manifeſtũ eſt. Et ꝓpter hoc manifeſtum factum eſt: qm̃ neqꝫ oia mouent̃: neqꝫ oia quieſcunt. neqꝫ alia ſemp mouentur/ ⁊ alia ſemper quieſcunt. Quę nãqꝫ ſunt vtrobiqꝫ/ ⁊ potentiam ſunt habentia huiuſmodi quod eſt aliquãdo quidē moueri/aliquando vero quieſcere/demonſtrat de his.

Poſtq̃ Phs oñdit ꝙ ꝑm mouēs eſt ꝑpetuum ⁊ oino imobile, rõne ſumpta ex ꝑpetuitate gñonis ⁊ corruptiõis aialiũ q̃ mouēt ſeipſa: hic itēdit idē oſtdere, rõne ſumpta ex ꝑncipijs mouētib⁹. Et circa h̃ tria facit. Pⁱo cõmemorat ea q̃ dcã ſũt a pn̄c hui⁹ tractat⁹. Scd̃o ex ꝑmiſſis accipit rõnē ad ꝓpoſitũ: ibi [Ex qb⁹ ē ſcire.] ⁊ tertio ꝯcludit ſol'onē cuiuſdam dubitationis ſupra motę. ibi [Manifeſtũ igit̃ ſcḿ ē ex dictis.] Circa ꝑm tria reſum t. Pⁱo deſtructionē q̃rũdã iprobabiliũ põnũ: ⁊ dic̄ ꝙ nõ ſolũ ex ꝑmiſſis pt aliqs ſcire, ꝙ ē aliqȯ ꝑm mouēs imobile: ſꝫ ēt ꝑ ꝯſiderationē ꝑncipioꝝ mot⁹. Et ſic ſup dcm̃ ē: manifeſtũ ē ad ſenſuꝫ, ꝙ i reb⁹ nãlib⁹ īueniunt̃ q̃dã q̃ aliqñ mouent̃, ⁊ aliqñ qeſcũt: ⁊ ex h̃ manifeſtatũ eſt ſup̃, ꝙ nulla triũ põnũ ē vã: neqꝫ illa q̃ dic̄ ꝙ oia mouent̃ ſp: neqꝫ illa q̃ dic̄ ꝙ oia qeſcũt ſp: neqꝫ illa q̃ dic̄ ꝙ illa q̃ qeſcũt qeſcũt ſp: ⁊ illa q̃ mouent̃ mouent̃ ſp. Hui⁹.n.rei veritatē demonſtrãt illa q̃ ſub vtroqꝫ inueniunt̃.ſ. motu ⁊ qete, qũ habēt potētiã: vt qñqꝫ moueantur, ⁊ qñqꝫ quieſcant. ¶ Scd̃o ibi. T.c.52. 3ª.53.

Argũ. ¶ Cum aũt talia cũctis ſint manifeſta/oñdere voluimus/ ⁊ vtrãqꝫ duoꝝ nãꝫ: eē (inq̃) ⁊ q̃ ſp ſunt imobilia: ⁊ q̃ ſp mouent̃. atqꝫ ad idipm ꝓficiſcētes: poſito hoc: oē qȯ mouet̃ ab aliquo moueri: idqꝫ aut imobile eē/aut moueri: vel a ſeipſo/vel ab alio ſp: ad hoc ſumēdum tandē ꝓceſſimus: eorum (inq̃) q̃ mouent̃/principium eē ſubeuntiũ qdē motũ id qȯ ipm ſeipſum mouet: oium ãt: id qȯ imobile ē. Cernimus aũt/atqꝫ admodũ clare/res eē tales: q̃ qdē ſeipſas mouēt: q̃le eſt animantium ac animalium genus.

¶ Quoniam aũt huiõi manifeſta ſunt/volumus aũt demonſtrare ⁊ duoꝝ vtrãqꝫ nãm. qm̃ ſunt alia qdē ſp imobilia/alia autē q̃ ſemp mouent̃. procedentes aũt in hoc/ ⁊ ꝓponentes/oē qȯ mouetur ab aliquo moueri: ⁊ hoc eſſe aut imobile: aut qȯ mouet̃: ⁊ qȯ mouet̃: aut a ſeipſo/aut ab alio ſemp/deueniemus i hoc accipe: qm̃ coꝝ q̃ mouent̃/ē principiuꝫ qȯ mouetur qdē qȯ ipſum ſeipſum mouet. Oium aũt/imobile. Uidemus enim/ ⁊ manifeſte eē/huius quę mouent ipſa ſeipſa: vt aiatoꝝ ⁊ animalium genus.

¶ Cõmemorat ꝓceſſum ſup̃ habitũ ad inueſtigãdũ primuꝫ motorē imobilē: ⁊ dicit ꝙ qꝛ iſta q̃ quãdoqꝫ mouentur, ⁊ qñqꝫ quieſcunt, ſunt oibus manifeſta: ne iteꝝ aliqs ſequeretur quartã põnē, ponēs oia entia eē h̃: vt qñqꝫ moueantur ⁊ qñqꝫ qeſcãt: volumus demõſtrare duplicē nãꝫ diuerſam: oſtendentes.ſ. ꝙ q̃dã ſunt q̃ ſemp ſunt imobilia: ⁊ iteꝝ

ꝙ q̄dā ſūt q̄ ſp̄ mouent̄. Et circa h̄ ꝑcedētes ꝑpoſuimꝰ p̄, ꝙ oē qd̄ mouet̄, mouet̄ ab aliq̄: ⁊ ꝙ neceē eſt h̄ a q̄ aliqd mouet̄, aut eē imobile, aut moueri: ⁊ ſi mouet̄: aut a ſeipo, aut ab alio, ⁊ cū nō ſit ꝑcedē i infinitū vt ab alio moueat̄: oꝫ deuenire ad h̄, ꝙ ſit quoddam p̄m p̄n̄m mouēs: ita q̄dē ꝙ in gn̄e eoꝝ q̄ mouent̄ ē p̄m p̄n̄m, qd̄ mouet ſeipſuꝫ: ſꝫ vlterius ſimplr̄ īter oīa p̄m p̄ncipiū eſt, qd̄ eſt imobile. Nec oꝫ reputari icōueniēs: ꝙ aliqd moueat ſeipſū: q2 videmꝰ manifeſte eſſe multa talia in genere aiatoꝝ ⁊ aialiū. ℂ Tertio ibi.

Argu. ℂ Hęc igit̄ ⁊ opionē nobis p̄bebāt, ne fortaſſe ꝯtingat motū oīno nō eē: deide oꝛiri: q2 in ipſis id accidere cernimꝰ. Nā prius imobilia ſūt, (vt vr̄,) deide mouentur. Hoc aūt nos ſumamus opꝫ: vno (inq̄) hęc ſeipſa motu ciere, atq3 illo nō ꝓprie, q̄ppe cum nō i ipſis eiꝰ ſit cā. Sꝫ iſūt aialibꝰ nāles alij motꝰ: q̄bꝰ ipſa nō p ſeipā mouent̄, vt accretio: decretio, ⁊ reſpiratio. q̄bꝰ (vt pꝫ) aialiū vnūqdq3 mouet̄: cū q̄eſcit. Et nō mouet̄ eo motu, q̄ ipm̄ ſeipm̄ ciet. Atq3 hoꝝ cā ē ꝯtinēs ipm̄: ⁊ coꝝ multa q̄ corpꝰ īgrediūtur vt nōnulloꝝ ipm̄ alimētū. cū. n. digerit̄ dormiūt, cū diſgregat̄ expergiſcunt̄, ⁊ ſeipſa mouēt, ac ipſuꝫ primū p̄ncipiū ē externū. Jccirco nō ſemp ꝯtinue a ſeipſis mouent̄. aliud ē enī id qd̄ mouet: ipm̄ ſubiēs motū atq3 mutationē ad vnūqdq3 eoꝝ q̄ ſeipſa mouent. Jn vniuerſis aūt his, id qd̄ p̄mo mouet, ⁊ qd̄ ē cā vt ipa ſeipſa moueāt, a ſeipſo mouet̄: p accidēs tn̄. Corpus enī mutat locū (vt patet:) Quare ⁊ id qd̄ i corpoꝛe ē: ⁊ motione vectis ſeipſum mouet.

ℂ Hęc aūt ⁊ opinionem obtulerūt, ne forte ꝯtingat motū fieri, cū non ſit oīno: ꝑp id qd̄ in his videmus hoc ꝯtingere. Jmmobilia. n. cū ſint aliq̄n: mouētur

T.c.51 iterum ſicut videtur. ℂ Hoc aūt opꝫ accipe, q̄m ſm̄ vnū motū ipſa mouētur: ⁊ quod ſm̄ hūc, nō ꝓprie. Nō enī ex ſeipſo ē cā, ſꝫ inſunt alij motus nā aialibus: ſm̄ quos non mouētur p ſeipſa, vt augmētum, ⁊ decremētū, ⁊ reſpiratio: q̄bus mouetur aialium vnūqdq3 quieſcēs: cum nō mouet̄ a ſeipſo motum. Hoꝝ aūt cauſa, cōtinēs ⁊ multa intrantiū. vt quorundā alimētū. dum coquitur enī doꝛmiunt: diſgregato aūt, ſurgunt ⁊ mouēt ſeipſa, cum primū p̄ncipium extra ſit. Unde, nō ſemp mouētur continue a ſeipſis. aliud enī ē mouēs ipm̄. qd̄ mouet̄, ⁊ mutās ad vnūquodq3 mouētium ſeipſum. Jn oībus autē his mouetur primum mouēs, ⁊ cauſa ipſuꝫ ſeipſuꝫ mouendi a ſeipſo, ſm̄ accidēs tamen. mutat enim locum, corpus. Quare ⁊ quod in corpore exiſtens, ⁊ neceſſario mouēs ſeipſum.

ℂ Cōmemorat q̄ſdā obiectionē ſupra poſitā ⁊ ſolutā. Cuꝫ enī ꝓbaſſet motus ꝑpetuitatē, poſuit obiectionē i ꝯtriū ex reb' aiatis: q̄ cū prius geuerūt icipiūt q̄n̄q3 moueri. Et h̄ ē qd̄ h̄ dic: ꝙ iſta aiata q̄ mouēt ſeipa, videbant̄ opionē inducere, qd̄ ꝯtingit i toto vniuerſo motū fieri cū prius nō fuerit: ꝑp h̄ ꝙ videmꝰ i eis h̄ ꝯtingere: ꝙ cū prius nō mouerentur icipiūt q̄n̄q3 moueri. Et ad hō ſolōnē opꝫ hic accipe, ꝙ aialia mouēt ſeipſa ſm̄ vnū motū. ſ. ſꝫ motū localē. hic. n. ſolus motꝰ īuenit̄ i aialibꝰ appetitui ſubiectꝰ. Et tn̄ nec ſm̄ hūc motū ꝓprie aialia ſeipſa mouētur: ita. ſ. ꝙ hō motus aliā cā nō p̄exiſtat. Nō. n. aiali ex ſeipſo ē p̄ꝰ cā, ꝙ localiter moueat̄: ſꝫ ꝑcedūt alij motꝰ nō voluntarij ſꝫ nāles: vl' ab iteriori, vel ab exteriori: ſm̄ quos aialia nō mouēt ſeipſa: ſicut pꝫ de motu augmēti ⁊ decremēti ⁊ reſpiratiōis ſꝫ q̄s motꝰ aialia mouētur: q̄uis q̄eſcāt ſm̄ motū localē q̄ mouent̄ a ſeipſis. Hoꝝ aūt motuū nāliū cā ē, vel ꝯtinēs extrinſecum. ſ. cęlū ⁊ aer, a quo imutant̄ corpa aialiū exteriꝰ: vel aliqd intrās corpa aialiū: ſic aer itrat p reſpirationē: ⁊ alimētū itrat p cōmeſtionē ⁊ potū. Et ex hō trāſmutatiōibꝰ ſiue ab iteriori, ſiue ab exteriori cātis, ꝯtigit ꝙ aialia q̄n̄q3 icipiūt moueri cū priꝰ nō mouerent̄. Sic pꝫ ex trāſmutatiōe q̄ ē circa alimētū: q2 dū decoq̄tur alimētū ꝑp vapores reſolutos, aialia dormiūt. Sꝫ q̄n̄ alimētū ē iam digeſtū ⁊ diſſolutū vaporibꝰ reſidētibus, euigilāt aialia, ⁊ ſurgūt, ⁊ mouēt ſeipſa motu locali: cū tn̄ primū p̄n̄m motiōis ſit aliqd̄ extrinſecū a nā aialis, qd̄ mouet ipſuꝫ. Et inde ē ꝙ aialia nō ſp̄ mouent̄ a ſeipſis: q2 reſpectu vniuſcuiuſq3 aialis mouētis ſeipſuꝫ īuenit̄ aliud aliqd̄ prius mouēs, qd̄ mouet̄ ⁊ mouet. Si. n. eēt oīno imobile ſemp eodē mō ſe haberet i mouēdo: ⁊ ita motꝰ aialis eēt ſempiternꝰ. Sꝫ q2 h̄ mouēs extraneū, qd̄ mouet aialia: ēt ipm̄ mouet̄: nō ſp̄ eodē mō mouet. Un̄ neq3 aialia eodē mō mouēt ſeipā: q2 i his oībꝰ primū mouēs qd̄ ē cā aialis mouēdi ſeipm̄ hic aia: ſic mouet ꝙ mouet̄. Nō q̄dē p ſe, ſꝫ p accn̄s: q2 corpꝰ mutet̄ ſm̄ locū. Mutato āt corpe, mutet̄ ⁊ id qd̄ i corpe exiſtit p accn̄s. ſ. aia. Et ſic ex necītate mutat̄ totū mouēs ſeipꝫ, vt nō ſit in eadē diſpoſitione mouēdi. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ Ex q̄bꝰ credi pōt, ipoſſe eē, ſiqd imobile q̄dē ē, mouet āt, ⁊ ipm̄ ſubiēs p accn̄s motū: id ꝯtinuo motu mouere. Quare ſi neceſſe ē ꝯtinue motū eē: ſit aliqd oꝫ p̄mū mouēs imobile: neq3 p accn̄s ſubiēs motū, ſi oꝫ i hiſce q̄ ſunt ieceſſabilē q̄dā eē motū: ⁊ imortalē (vt dixīmꝰ,) atq3 ipm̄ qd̄ ē in ſeipo: ac i eodē p̄ſiſtere. Manēte nāq3 principio. ⁊ vniuerſuꝫ ipſum maneat neceſſe ē, q̄ppe cū ad p̄ncipiū ipꝫ ꝯtinuū ſit. Argu.

ℂ Ex q̄bus ē ſcire: q2 ſi aliqd ē imobiliū q̄dē, mouētiū āt: ⁊ ipſoꝝ q̄ ſm̄ accn̄s mouētur, ipoſſe ē ꝯtinuo motū mouere. Quare ſi neceſſe ē q̄dē ꝯtinue eē motum: eē opꝫ aliqd primum mouēs imobile, ⁊ nō ſm̄ accn̄s: ſi oꝫ (ſicut diximus) in ijs q̄ ſūt, ⁊ ē inceſſabilis q̄dam ⁊ immortalis motus, ⁊ manere ens in ſeipo ipſuꝫ, ⁊ in eodē. Principio enim manēte, neceē ⁊ oē manere quod continuum ē ad principium. T.c.52

ℂ Ex p̄miſſis oñdit ꝓpoſitū. Et p̄, ꝙ p̄m mouēs ſit imobile. Scd̄o ꝙ p̄mꝰ motꝰ ſit ſempiternꝰ ibi [At vero ſi aliqd ē.] Circa p̄m duo fac. Prio oñdit ꝓpōm. Scd̄o excludit q̄ſdaꝫ obiectionē ibi [Nō ē idē moueri ſꝫ accn̄s.] Dic̄ ḡ p̄: ꝙ ex p̄miſſis poſſumꝰ ſcire ꝙ ſi aliqd̄ p̄m ē mouēs imobile: qd̄ tn̄ mouet̄ ſꝫ accn̄s, nō pōt facere ꝯtinuū motū ⁊ ſempiternū. Jſta. n. cā eſt aſſignata: q̄re aialiū aię nō mouent̄ ſp̄: q2 mouent̄ p accn̄s. Sꝫ oñſuꝫ ē ſup̄, ꝙ neceē ē motū vniuerſi eſſe ꝯtinuū ⁊ ſempiternū: ḡ neceē ē p̄mā cāꝫ mouētē i toto vniuerſo eē imobilē: ita ꝙ nec ēt ſm̄ accn̄s moueat̄. Sꝫ (ſicut ſup̄ dcm̄ eſt) i rebꝰ nālibꝰ inueniri oꝫ q̄dā motꝰ imortalis ⁊ iceſſabilis: ita ꝙ totū ens. ſ. diſpō huius vniuerſi, maneat in ſua diſpōne, ⁊ in eodē ſtatu. Ex imobilitate. n. principij qd̄ ponitur manere imobile: ſeq̄tur ꝙ totū vniuerſuꝫ habeat q̄ſdā p̄manentiā ſempiternā: ſm̄ qd̄ ꝯtinuatur p̄ p̄ncipio imobili recipiēdo influentiā ab ipſo. ℂ Scd̄o ibi. T.c.53. infra

Argu. ℂ Nō ē autē idē p accidens a ſeipſo moueri, atq3 ab alio. Hoc enim nōnullis etiaꝫ q̄ ſunt in cęlo principijs ineſt, q̄ lationibus pluribus ferūtur, alterum

autez corruptibilibus ſolum competit.

¶ Non ē aūt idez moueri ſm accidēs a ſeipſo/ꝛ ab altero. Ab altero.n.ineſt ꝛ eorum quę ſunt in cęlo quibuſdaz principijs/quęcunqꝫ ſm plures feruntur motus. alteruz autē/corruptibilibus ſolum.

¶ Excludit q̄ſdā obiectionē. Dixerat.n.ꝙ ſi aliqđ mouēs mouet̄ p accn̄s:nō mouet motu ſempiterno:hꝰ āt vr̄ hr̄e inſtātiā:q2 ſm eꝰ pōnē motꝰ iferior orbiū puta Solis ꝛ Lunę ꝛ alioꝝ planetaꝝ,ſūt ſempiterni:ꝛ tn̄ motorē eoꝝ vident̄ moueri p accn̄s:n̄ ſeq̄mur ea q̄ ſupius dixit. Ea.n.rōne dixit aiaz aialis p accn̄s moueri:q2 corpꝰ aialis mouet̄ quodā alio motu ab exteriori i pn̄c,qđ nō ē ab aia. Silr̄ āt appet ꝙ orbis Solis mouet̄ q̄dā alio motu: q̄ñ delatꝰ ex motu pmi orbis,ſm ꝙ reuoluit̄ ab oriēte i occidēte. Iſto āt motu nō mouet̄ a ꝓprio motore:ſz ecōuerſo ab occidēte i oriēte. Hāc ḡ obiectionē excludit dicēs:ꝙ moueri ſm accn̄s,pt attribui alicui ſm ſeipm̄,vel ſm alteꝝ. Et h̄ nō ē idē. Motoribꝰ igit̄ orbiū planetaꝝ attribui pt moueri p accn̄s:nō ita ꝙ p accn̄s moueat̄:ſz ita ꝙ orbes ab eis moti,p accn̄s mouent̄ delati ex motu ſupioris orbis. Et h̄ ē qđ dicit ꝙ moueri p accn̄s [ab altero] i.rōne alteriꝰ ineſt q̄buſdā pncipijs cęleſtiū motuū: q̄ꝫ ad motores orbiū q mouēt̄ pluribꝰ motibꝰ.ſ.motu ꝓpo ꝛ motu ſupioris orbis: [Sz alteꝝ].ſ.moueri p accn̄s ſz ſeipſ, inenit̄ ſolū i corruptibilibꝰ:n̄c i aiabꝰ aialiū. Et huiꝰ diuerſitat̄ rō ē:q2 motores ſupioꝝ orbium nō ↄſtituuntur in ſuo eē ex ſua vnione ad corpora:ꝛ eorum cōnexio eſt inuariabilior ꝛ ideo q̄uis corpora orbium moueantur: ipſi nō mouētur p accn̄s. Sz aīę quę mouēt aialia,ↄſtituunt̄ in ſuo eſſe ſm vnionem ad corpora,ꝛ variabilr̄ eis ↄnectunt̄:ꝛ iō ſm trāſmutationē corpoꝝ:ipē ēt aīę dnr̄ p accn̄s mutari. ¶ Deinde cū dicit.

Argū. ¶ At vero ſi ſit q̄ppiā ſp tale/mouens qdē aliquid: imobile aūt ſp manēs atqꝫ ꝑpetuū: ꝛ id ſane qđ ab ipſo primū mouetur/ꝑpetuuz eſſe/neceſſe eſt.

L.c.53 ¶ At vero ſi aliqđ eſt ſemp hmōi/mouēs qdē/imobile autē ipſuz ꝛ perpetuuz: neceſſe eſt primum qđ mouetur ab hoc/perpetuum eſſe.

¶ Probat ꝙ pmꝰ motus ē ſempiternꝰ. Et h̄ duabꝰ rōnibꝰ: q̄rū pª depēdet ex pmiſſis:ꝛ talis ē. Motꝰ q nō ē ſp,uenit̄ eē a motore q mouet̄ p ſe vel p accn̄s (vt ex p̄dict̄ pꝫ.) Cū ḡ pᵐ mouēs ſit imobile ꝛ ꝑpetuū:ita ꝙ nec p ſe,nec p accn̄s mouet̄:nec̄e ē ꝙ pᵐ mobile qđ mouet̄ ab h̄ motore penitꝰ imobili ꝑpetuo moueat̄. ¶ Eſt āt attēdēdū,ꝙ ſup̄ ꝓbauit imobilitatē pmi motoris,p ꝑpetuitatē motꝰ ſup̄ oñſam. Hic āt ecōuerſo,p imobilitatē pmi motoris ꝓbat ꝑpetuitatē motꝰ. Eſſet āt ꝓbatio ſua circularis:ſi de eodē motu itelligeret. Vn̄ dōꝫ ē,ꝙ ſup̄ ꝓbauit imobilitatē pmi motoris ex ꝑpetuitate motꝰ i cōi vn̄ dixit ꝙ [in his q̄ ſunt eſt iceſſabilis qdē ꝛ imortalis motꝰ.] Hic āt p imobilitatem pmi motoris ꝓbat ꝑpetuitatē pmi motꝰ. Ex q̄ manifeſtū ē falſum eē qđ Cōmēta.dicit qđ.s.in pn̄c huius.8.ꝓbauit motū primū eſſe ꝑpetuū. ¶ Scđam rōnem ponit ibi.

Argū. ¶ Hoc aūt vel ex eo patere pōt: q2 ſecus nō eēt cęteris in rebus gn̄o/corruptioue/atqꝫ mutatio:niſi q̄ppiā moueret ſubiēs motū. Id eni qđ imobile ē/eodē ac vno motu ꝑfecto modoqꝫ ſp eodē mouebit/ cū nullo pacto mutet̄ ipm̄ ad id qđ motu ciet̄. Ad id qđ mouet̄ ab eo qđ motu qdē ciet̄/mouet̄ iaz ab eo qđ ē imobile/qm̄ aliter ad res/atqꝫ aliter ſeſe hꝫ: nō eiuſdē erit cā motus. Sz qm̄ ↄ̄rijs i locis ē atqꝫ formis:ↄ̄rio mō quāqꝫ cęteraꝝ reꝝ motu diſponet. Atqꝫ iterdū q̄ſcētē/iterdū ſubeuntē motū ꝓbebit.

¶ Hoc aūt ē manifeſtū qdē:ex eo ꝙ nō ē poſſe aliter eē gn̄ationē/ꝛ corruptionē/ꝛ mutationē alijs/niſi aliqđ moueat quod moueatur. Imobile quidē.n.eundē ſp mouebit eodē mō/ꝛ vnū motuz/velut nihil ipſuz mutās ad id qđ mouetur. Qđ aūt mouet̄ ab eo qđ mouet̄ quidē/moto aūt ab imobili iaz ꝑp id qđ aliter ꝛ aliter ſe hꝫ ad res: non eiuſdē motus erit cā: ſed ꝑp id qđ in ↄ̄rijs locis aut ſpēbus ſunt: ↄ̄riē exhibebit motuz vnūquodqꝫ aliorum/ꝛ aliq̄ñ quidez quieſcens:aliquando aūt motuz.

¶ Quę ſumit̄ ex ꝑpetuitate gn̄onis ꝛ dicit,ꝙ pᵐ motū eē ꝑpetuū,ē manifeſtum ēt ex eo qđ nō ē poſſe alr̄ eē gn̄onē ꝛ corruptionē,ꝛ hꝰ mutatiōes nō tpales:niſi ſit aliqđ qđ moueat ꝛ moueat̄. Q2.n.ois mutatio ſit ab aliq̄ motore:(vt ſup̄ oñſuz eſt.) Opꝫ ḡ gn̄onē,ꝛ corruptionē,ꝛ hꝰ mutatiōnes,eē ab aliq̄ motore. Nō aūt pn̄t eſſe imediate a motore imobili:q2 imobile ſp mouebit eūdē motū:ꝛ eodē mō,q2 nō mutabit̄ eiꝰ diſpō ꝛ hītudo ad mobile. Manēte āt eadē hitudine motoris ad mobile,ſp manet idē motꝰ. Nō āt gn̄o,ꝛ corruptio ſp eodē mō ſūt:ſz q̄nqꝫ aliqđ gn̄at̄,q̄nqꝫ corrūpit̄. Nō ḡ ſunt imediate a motore imobili:ſz a motore mobili. Qđ āt mouet̄ a motore moto:qđ tn̄ mouetur a motore imobili:i alternatiōe diuerſoꝝ motuū pt hr̄e ꝑpetuitatem: q2 ꝑp id qđ mouēs mobile alr̄ ꝛ alr̄ ſe hꝫ ad res motas,nō cābit eūdē motū ſp:ſz magis diuerſuz:ꝑp id qđ i diuerſis locis mouet̄:ſi moueat̄ motu locali:vel diuerſis ſpēbꝰ:ſi moueatur motu alteratiōis,ꝛ cābit ↄ̄riū motū ↄ̄rijs:ꝛ faciet q̄nqꝫ q̄ſcere:q̄nqꝫ āt moueri. Dicit āt [ↄ̄rijs locis aut ſpēbꝰ] q2 nōdū ē ꝓbatū,q̄ ſpē motus pᵐ mobile moueatur:ſz h̄ īfra ingret. Sic igit̄ iquātū mouet̄ ē cā diuerſitat̄ motuū. Inquātū vo mouet̄ a motore imobili:ē cā ꝑpetuitatis i hac mutationū diuerſitate. Ipſa ḡ ꝑpetuitas gn̄onis:dic̄ pmū motū eē ꝑpetuū ꝛ a motore imobili moueri. ¶ Eſt aūt ſciēdū,ꝙ hę rōnes qbꝰ Ariſt. ꝓbare nitit̄, primū motū eē ꝑpetuū,nō ex nec̄itate ↄcludūt. Pōt.n.cōtingere abſqꝫ oi mutatiōe primi motoris,ꝙ nō ſp moueat (ſicut ſupra oñſum eſt i pn̄ᵒ huiꝰ.8.) ¶ Deinde cū dicit.

¶ Perſpicuuz igit̄ iaz euaſit/ex hiſce q̄ diximus/ꝛ id qđ initio dubitabamus.cur naz nō vniuerſa/aut quieſcunt/aut mouētur:aut alia ſp mouētur: alia ſp q̄ſcūt.ſz q̄daz iterdū mouētur/iterdū q̄ſcūt. Huiꝰ eniz cā vltro ſeſe offerre vr̄.quędaz eniz ab imobili ſempiterno mouētur.quo circa ſemp mouētur. quędā ab eo quod mouetur atqꝫ mutatur.quare ꝛ ipſa mutētur neceſſe ē. Id autē quod ē imobile/cuz ſimpliciter eodemqꝫ modo/ac in eodem ſemp permaneat/vno motu ſimpliciqꝫ mouebit. Argū.

¶ Manifeſtuz igit̄ ſcm̄ ē ex dictis/ꝛ qđ in pncipio dubitauimus: cur igitur nō oia aut q̄ſcūt/aut mouētur:aut alia ſp qdē mouētur: alia vero ſp q̄ſcūt: ſz q̄dā aliq̄ñ qdē/aliq̄ñ nō. Huius.n.cā/manifeſta nūc ē/qm̄ alia qdē ab imobili mouētur ꝑpetuo. vn̄ ſp mutantur.alia vero/ab eo qđ mouetur ꝛ mutatur.q̄re/ꝛ ipſa neceſſariū ē mutari. Immobile aūt/(ſicut dictuz eſt/)ſic ſimpliciter/ꝛ ſilr̄ ꝛ in eodē permanens:vnū ꝛ ſimplicē mouebit motuz.

¶ Infert q̄ſdā ↄcluſionē quā ſupra dimiſerat i ſolutā:ſcilꝫ q̄re q̄dā mouēt ſp,ꝛ q̄dam nō mouēt ſp. Et dicit,ꝙ cā hꝰ Lec.5.
manifeſta eſt ex pmiſſis. Quę.n.mouētur a motore imobi ꝛ 6. per totū.

lia perpetuo mouentur ⁊ ſemper: que aūt mouent ⁊ motoꝛe mutato: nō ſemp mouētur: q2 imobile (vt prius dcm̄ eſt) cum ſimpliciter ⁊ ſimiliter ⁊ in eadē diſpoſitione maneat: mouebit vnum motū ⁊ ſimplicem. Lec.xliij.

Argr. ¶ Atq ſi principiū ēt aliō ꝯſiderationis fecerim⁹, de hiſce magis patebit. Eſt.n.ꝯſiderādū/ſi poſſit aliqs ꝯtinuus motus eē necne. ⁊ ſi poſſit: qnam hic ſit/⁊ quiſnā motuū prim⁹ ſit. Etenī ſi motuz qdē ſemp eē neceſſe eſt: primus aūt hic atq3 continuus eſt/patet id quod primuz mouet/hoc ſane motu mouere/quē vnū ⁊ eundē ⁊ continuum ac primū eē neceſſe eſt.

T.c.54 At vero aliud faciētib⁹ principiuz/magis erit de ijs māifeſtū: Cōſiderādū.n.ē/vtrū aliquē motū ꝯtingit eē ꝯtinuuz: aut non. ⁊ ſi ꝯtingit/qs hic: ⁊ qs pm⁹ eſt motuū. Manifeſtū āt/ꝙ ſi nec̄arium ē ſp motū eē: primus āt hic ⁊ ꝯtinu⁹ ē/q2 pmū mouēs/mouet ipm motū: nec̄arium ē vnū ⁊ eundē eē ⁊ continuum ⁊ primū.

Poſtq̄ Phs oñdit ꝙ pm̄ mouēs ē imobile ⁊ pmus mot⁹ ē ppetu⁹ ⁊ h icipit oñdere qs ſit pmus mot⁹: ⁊ qle ſit pm̄ mouēs. Et diuidit i ptes duas. In p⁰ oñ

T.78. dit qs ſit pm⁹ mot⁹. In 2⁰ qle ſit pm̄ mouēs: ibi [Qđ āt hic nec̄e ē.] Circa pm̄ duo facit. Prio dic̄ de q̄ eſt itēio. Scdo

T.c.55 exeqt ppoſitū: ibi [Trib⁹.n.exñtib⁹.] Dic̄ g̃ p̄, ꝙ ad h ꝙ pmiſſa certi⁹ ꝯſiderent: oz ab aliq̄ pn⁰ incipe: vt.ſ. ꝯſiderem⁹, vtrū ſit aliqs mot⁹ quē ꝯtingat eē i infinitū ꝯtinuū. Et ſi ꝯtigat aliquē motū talē eē: qs ē hic: ⁊ qs ē ēt pm⁹ motuū. Et ne aliqs putaret aliū eē quē ꝯtigit eē ꝯtinuū: ⁊ q ē pm⁹: ad h excludēdū ſubiūgit: manifeſtū eē, ꝙ cū nec̄ariū ſit motū ſp eē: ⁊ ꝙ pmus ē i ſempiternū ꝯtinu⁹: pp h ꝙ cauſat a p̄ mouēte imobili: nec̄e ē, ꝙ ſit vnus ⁊ idē mot⁹ quē ꝯtingit eſſe in ſempiternū ꝯtinuū: ⁊ q eſt pmus. ¶ Scdo ibi.

Argr. ¶ Cū ita tres ſint mot⁹/i magnitudine/i affectu/atq3 i loco/quē qdē/lationē ꝯſueuimus appellare/hunc primū motuū eē nec̄e ē. Fieri nāq3 nō pt/vt accretio ſit/niſi alteratio antecedat. Etenī id qđ icremēta ſuſcipit/tū ſīli: tū diſſīli creſcit. Cōtrariū nāq3/ꝯtrarij nutrimētū dr̄ eē. Addit aūt alimētū oē/cū ſit ſīle ſīli. Sit igit alteratio/nec̄e ē ea mutatio q̄ ad ꝯ̄ria p̄ficiſcit. At vō ſi alterat/ſi id opz qđ alterat: ⁊ ex potētia calido/calidū actu fac̄. Pz āt id qđ mouet: nō ſeſe hr̄e ſīli mō: ſz iterdū eē ppinqui⁹ ei qđ alterat. i terdū remoti⁹ ab eodē. At hec/abſq3 latiōe nequnt eē. Si igit ſp motū eē nec̄e ē/⁊ latio ſit ſemp motuū prima/nec̄e ē. Qđ ſi latiōis alia prioꝛ/alia poſterioꝛ ē: prioꝛ nimirum oēs antecedat/neceſſe eſt.

T.c.55 ¶ Tribus aūt exñtibus motib⁹/alio qdē ſm magnitudinē: ⁊ alio ſm paſſionē/⁊ quodā ſm locum: quē vocam⁹ loci mutationē/hūc nec̄ariuz ē primum eē. Impoſſe.n.ē/augmētum eē: alteratiōe nō p̄exiſtēte. Qđ.n. augmētat: ē qdē tāq̄ ſīli augmētet: ē āt tāq̄ diſſīli. Cōtrariū.n. alimētū dr̄ ꝯ̄rio. Adijcit aūt oē/ſcm̄ ſīle ſīli. Nec̄e ē igit/alterationē i ꝯ̄ria eē mutationē. At vō ſi alterabit: idigebit eē alterās/⁊ agēs ex potētia calido/actu calidū. Manifeſtum igit/ꝙ mouēs nō ſīli ſe hēt/ſed aliqñ quidē propius: aliqñ autē longius ei qđ alterat. Hec autē/ſine loci mutatione non cōtingit eē. Si ergo nec̄e ē ſemp motum eſſe neceſſe eſt ⁊ loci mutationem ſemper eē primā motuum. ⁊ in loci mutatione/ſi eſt/alia quidem prima/alia vero poſterioꝛ prima.

¶ Oñdit ppoſitū. Et p̄ p rōnes. Scdo p antiquoꝝ dcā: ibi

[Qđ aūt ſm locū mutatio.] Circa pm̄ duo facit. Prio oñdē T.77.
dit ꝙ mot⁹ localis ē pm⁹. 2⁰ qs mot⁹ localis: ibi [Que āt 2⁰.61.
loci mutatio.] Primū oñdit tripl̄r. Prio qdē p ꝓprietates motuū. 2⁰ p diſtictionē prioris ⁊ poſterioris. ibi [Am T.56.
plius ⁊ hic ꝯſideratibus.] Tertio p ordinē mobilium ibi T.60.
[Marie aūt manifeſtū eſt.] Circa pm̄ ponit duas rōnes: circa q̄rum pmam ſic ꝓcedit. Primo enim ꝓponit qđ intendit: ⁊ dicit ꝙ cū ſint tres ſpēs mot⁹. vn⁹ qdē q eſt ſm q̄titatem: q vocat augmētum, ⁊ diminutio: alius aūt q eſt ſm paſſibilē q̄litatē: ⁊ vocat alteratio: tertius aūt q eſt ſm locū ⁊ vocat loci mutatio, ⁊ nec̄e ē ꝙ iſte ſit prim⁹ iter oēs. Et h pbat ſic: q2 ipoſſe ē ꝙ augmētū ſit pm⁹ mot⁹. Augmētum.n. eē nō pōt, niſi alteratio p̄exiſtat: q2 illud quo aliqd augmētat, ē quodāmō diſſīle, ⁊ quodāmō ſīle. Q.n. ſit diſſīle p3: q2 illud q̄ aliqd augmētat ē alimētū: qđ ē i pn⁰ ꝯ̄riū ei qđ nutrit, pp diuerſitatē diſpōnis. Sed qñ iā addit, vt augmētū faciat, nec̄e ē ꝙ ſit ſīle. De diſſīlitudine aūt non tráſit ad ſīlitudinē, niſi p alterationē. Nec̄e ē g̃, ꝙ añ augmētū p̄cedat alteratio p quā alimētuz de vna ꝯ̄ria diſpōne mutet i aliā. Scdo vero oñdit, ꝙ añ oēm alterationē p̄cedat mot⁹ localis: q2 ſi aliqd alterat, nec̄e ē ꝙ ſit aliqd alterās: qđ po⁰ calidū faciat eē actu calidū, Si aūt h alterās ſp eēt eodē mō ppinquū i eadē diſtātia ad alteratū: nō magis faceret calidū nūc q̄3 pri⁹. Manifeſtū ē g̃ ꝙ mouēs i alteratiōe nō ſīlr diſtat ab eo qđ alterat: ſz aliqñ ē ppinqui⁹, aliqñ remoti⁹: ꝙ nō p̄t ꝯtigē ſine loci mutatiōe. Si g̃ nec̄e ē motū ſp eē, nec̄e ē loci mutationē ſp eē: ⁊ cū ſit pma motuū. Et ſi iter loci mutatiōes vna ē prioꝛ alia: nec̄e eſt (ſi pmiſſa ſūt vera) ꝙ prima ſit ſempiterna. ¶ Scdam rōnem ponit ibi.

¶ Preterea dēſitas raritaſq3/pncipiū/oīuz affectuū ē. Etenī graue ac leue. molle ⁊ durū/calidu3 deniq3 frigidūq3/dēſitates q̄dā ac raritates eē vident. Dēſitas āt raritaſq3/ꝯgregatio ē/ac ſegregatio/qb⁹ (vt inquunt) ſubē gñant ac corrūpūt. At ea q̄ ꝯgregant ac ſegregant: loco mutent nec̄e eſt. At vero magnitudo ēt eius loco mutet/qđ accreſcit atq3 decreſcit. Argr.

¶ Amplius āt/oīum paſſionū pncipiū/dēſitas ⁊ raritas. Et graue nāq3 ⁊ leue/⁊ molle ⁊ durū: ⁊ calidū ⁊ friduz: denſitates vident eē ⁊ raritates q̄daz. Dēſitas āt ⁊ raritas: ꝯgregatio ⁊ diſgregatio ſunt ſm q̄s generatio ⁊ corruptio dr̄ ſubſtātiarum. Que āt ꝯgregant ⁊ diſgregant: neceſſe eſt ſm locū mutari. At vero ⁊ eius quod augmentatur ⁊ diminuitur/mutatur ſm locum magnitudo.

¶ Que talis ē. Alteratio ſic in.7. pbatū eſt ſit ſm paſſiōes vel paſſibiles q̄litates: iter q̄s ſm antiquoꝝ opionez pn̄m eē vr̄ dēſitas ⁊ raritas: q2 ⁊ graue ⁊ leue: ⁊ molle ⁊ durū: ⁊ calidū ⁊ frigidū, vident ꝯſequi rarū ⁊ dēſum: ⁊ ſm ea diſtingui. In elemētis.n. dēſa qdē iueniunt grauia, ⁊ frigida, rara vero, calida ⁊ leuia. Et h qdē aliqñ verū ē ſi in paſſibilibus ordo attēdat ſm ppinqtatē ad māle pn̄m. Nā raruz ⁊ denſuz, vident maxime ad mām ptinere: (vt patet ex ijs T.64.
que in.4. ſunt dicta.) Denſitas aūt ⁊ raritas videntur eſſe, quedaz ꝯgregatio ⁊ diſgregatio: ſm q̄s.ſ. ꝯgregationez ⁊ diſgregationē antiq phi ponebāt tā gñonez q̄3 corruptionē ſubarū. Qua qdez opione nūc vtit, vt ꝓbabili, anteq̄3 veritatez gñonis ⁊ corruptiōis oñdat, in libro de genera-

tione. Illa aūt q̄ ꝯgregant̄ ⁊ diſgregant̄, ex h̄ ipſo ſm̄ locū mutari vident̄. Loci ḡ mutatio pⁱᵐᵃ eſt alterationis. ℂ Sꝫ attēdēdū ꝙ ꝯgregatio ⁊ diſgregatio corpoꝝ exiſtentiū in actu, ad motū localē ptinēt: ꝯgregatio vero ⁊ diſgregatio ſm̄ ꝙ eadē mā̄ ꝯtinet̄ ſub magnis vel paruis dimēſioīb⁹: nō ptinet ad motū localē: ſꝫ ad motū alterationis. Et ſm̄ h̄ Ariſt. ſupra. i. 4. aſſignauit rōnē rari ⁊ dēſi. Sꝫ hic loquit̄ ſm̄ ꝙ erat ꝓbabile ex opione alioꝝ phoꝝ. Sicut aūt mot⁹ localis reqrit̄ ad alterationē: ita ēt reqrit̄ ad augmētū. neceſſe eſt. n. ꝙ el⁹ qd̄ auget̄ ⁊ decreſcit magnitudo mutetur ſm̄ locū: qꝛ qd̄ auget̄ excreſcit i maiorē locū: qd̄ aūt decreſcit in minorē ꝯhit̄. Sic ḡ pꝫ, ꝙ motus localis eſt nāliter prior ⁊ alteratione ⁊ augmēto. ℂ Secundo ibi.

Argu. ℂ Inſup ⁊ hinc ſi aīaduertamus: lationē primū motū eē patebit. Primū eni ipm̄, vt in alijs, ſic ⁊ i motu multiplr̄ dici pōt. Dicit̄ aūt prius, ⁊ id quo ſublato cętera tollant̄: ipm̄ aūt alijs ſublatis eſt. Et id qd̄ tpe pręcedit. Et id deniqꝫ qd̄ ſubſtātia pręſtat.

T. c. 56 ℂ Amplius ⁊ hinc conſiderantib⁹ erit manifeſtū, ꝙ loci mutatio prima. Primum. n. ſicut ⁊ in alijs, ſic ⁊ in motu dicet̄ vtiqꝫ multifarie. Dicit̄ autē prius: quo non exiſtēte, nō erūt alia: illud vero ſine reliqs. Et quod ſm̄ ſubſtantiam. Et quod tempore.

ℂ Probat idē diſtinguēdo modos prioris ⁊ poſterioris ⁊ dic̄, ꝙ ex hac ꝯſideratiōe māifeſtū erit, ꝙ loci mutatio ē pⁱᵐᵃ inter mot⁹: qꝛ ſic in alijs reb⁹ prius aliqd̄ altero dr̄ multipliciter: ita ⁊ in motu. Dicitur. n. vno mō prius quo non exiſtēte nō erūt alia: ſed illud pōt eſſe ſine alijs. Sicut vnū ē prius duob⁹: qꝛ duo nō poſſunt eē, niſi ſit vnū, vnū aūt pōt eē, ſi nō ſint duo. Scd̄o dr̄ aliqd̄ prius tpe: qd̄. ſ. ē remotius a pn̄ti, ſic i p̄terito: vel ꝓpinquius ſic i futuro: vt i. 4. dcm̄ ē. Tertio dr̄ aliqd̄ prius ſm̄ ſubāz. ſ. ſm̄ ſubē cōplementū: ſic actus ē prior potētia: ⁊ pfectū iperfecto. ℂ Scd̄o ibi.

Argu. ℂ Quare ſi neċe ē ꝯtinue motū eē: erit āt ꝯtinue, aut hiſce q ꝯtinu⁹ eſt, aut hiſce q ē deinceps. magis aūt erit hiſce q ē ꝯtinu⁹: pſtatqꝫ ꝯtinuū eē, atqꝫ id qd̄ pſtat: i nā ſp̄ eē putam⁹: mō poſſit eē. pōt āt ꝯtinuus eē (vt poſterius demōſtrabit̄) nūc āt ſupponat̄. atqꝫ hic. nullus ali⁹ eē pōt, niſi latio tm̄: latio ꝓfecto motus ſit primus neċe ē. Nulla nāqꝫ neceſſitas ē: ⁊ id qd̄ fert̄ accreſcat: vel alteret̄: vel generet̄: vel corrūpat̄. At haꝝ mutationū nulla eſſe pōt: ſi continuus hiſce mot⁹ quo mouet primū mouēs, auferatur.

ℂ Quare qm̄ motū qdē neċe ē eſſe ꝯtinue: erit vtiqꝫ ꝯtinue, aut q ꝯtinu⁹ ē, aut q ꝯñr. magis āt q ꝯtinu⁹, ⁊ digni⁹ ē ꝯtinuū q̄ꝫ ꝯñr eē. digni⁹ āt ſp̄ accipim⁹ in nā eē: ſi poſſe ē. poſſe āt ē ꝯtinuū eē: mōſtrabit̄ āt poſteri⁹. nūc āt h̄ ſupponat̄. ⁊ huc neqꝫ vnū aliō poſſe ē eē: niſi loci mutationē. neċe ē igit̄ loci mutationē eē pⁱᵐᵃ. Neqꝫ vna. n. neċitas ē, neqꝫ augm̄tari. neqꝫ alterari qd̄ fert̄. nā neqꝫ fieri, aut corrūpi. Hoꝝ aūt neqꝫ vnū ꝯtigit: niſi ꝯtinu⁹ ſit, quē mouet pⁱᵐᵘ mouēs.

ℂ Probat motū localē eē pⁱᵐᵘ trib⁹ modis p̄dictis. Et p̄ q̄ꝫtū ad pⁱᵐ. Scd̄o q̄ꝫtū ad ſcd̄m: ibi [Adhuc tpe.] Tertio q̄ꝫtū
T. 57. ad tertiū: ibi [Dino āt vi.] Dicit ḡ, ꝙ cū neceſſe ſit ſp̄ mo
T. 58. tū eē (vt ſupra ꝓbatū ē) h̄ pōt itelligi dupl̄r. Uno° ꝙ ſit aliqs ꝯtinuus mot⁹. Alio° ſm̄ ꝙ ſūt mot⁹ ꝯñr ſe hn̄tes: iter qs nihil ſit mediū. Magis aūt ſaluat̄ ſempiternitas motus ſi mot⁹ ſit ꝯtinu⁹: ⁊ iteꝝ dignius eſt eē ꝯtinuū q̄ꝫ ꝯñr: qꝛ plus hꝫ de rōne vnitatis ⁊ ꝑpetuitatꝭ: ſp̄ aūt in nā debemus accipe qd̄ digni⁹ ē: ſi ſit poſſe. Eſt āt poſſe aliquē motū eē i iſinitū ꝯtinuū: nō aūt aliquē aliū, niſi loci mutationē: Qd̄ nūc qdē ſupponat̄. Poſteri⁹ qdē ꝓbabit̄. Ex q̄ appꝫ ꝙ neċe ē ponere motū localē eē pⁱᵐ. Alij. n. mot⁹ nō reqrūtur, ad h̄ ꝙ ſit mot⁹ localis. Nulla. n. neceſſitas ē, vt id qd̄ mouet̄ ſꝫ locū, augmētet̄, vel alteret̄: qꝛ nō ē neċe ꝙ corp⁹ qd̄ mouet̄ ſm̄ locū, generet̄ aut corrūpat̄: augmentū aūt ⁊ alteratio locū habēt in hijs q̄ gn̄antur ⁊ corrūpunt̄. Sed nullū hoꝝ motuū eē ꝯtingit: niſi ſit ille mot⁹ ſempitern⁹: quē mouet pⁱᵐᵘ mouēs: quē dixim⁹ nō eē niſi motū localeꝫ. Sic igitur mot⁹ localis pōt eē ſine alijs: ſed nō ecōuerſo. Eſt ergo primus primo modo prioritatis. ℂ Secūdo ibi.

ℂ Pręterea, primum tempore eſſe neceſſe eſt. Hic enim ſolus corporibus ęternis accommodatur. Argu.

ℂ Adhuc, tempore prior eſt. Perpetuum enim contingit ſolum moueri ſm̄ hunc. T. c. 57

ℂ Probat ꝙ ſit pri⁹ tpe. Et circa h̄ duo fac̄. Prio oñdit ꝙ ſimpl̄r loquēdo ē prius tpe: qꝛ id qd̄ ē ꝑpetuū ſimpl̄r loquēdo, ē p̄us tpe, ꝙ nō ꝑpetuū. Solū āt motū localē ꝯtigit eſſe ꝑpetuū: vt dcm̄ ē: ḡ ſimpl̄r loqndo ē pm̄⁹ tpe. ℂ Scd̄o ibi.

ℂ At i vnoquoqꝫ qdē coꝝ q̄ gn̄ant̄: lationē motuū vltimā eē, neċe ē. Poſt ortū eni alteratione primuꝫ accretioneue: deide iā pfectū latiōe mouet̄. Uerum aliō prius neċe ē eē ſubiēs lationē: qd̄ ⁊ gn̄onis hiſce q̄ fiūt cā erit, nō ipm̄ ſubiēs gn̄onē: vt id qd̄ genuit rē gn̄atā p̄cedat. Nā gn̄o motuū ob hoc pⁱᵐᵃ eē videbit̄, qꝛ res ſic orta prius opꝫ. Ad hoc i vna qdē q̄uis re generāda, ita ſeſe hr̄e vr̄. Aliqd̄ tm̄ aliō añ moueat̄ neċe ē, qd̄ qdē ex ijs eſt q̄ oriunt̄ ⁊ occidūt: nō ſubiēs gn̄onē: ⁊ hoc itē aliō prius. Qm̄ aūt ipoſſe ē gn̄onē eē pⁱᵐᵃ: (eſſent. n. oia q̄ mouent̄ caduca) pꝫ nec vllū motuū, q ſunt deinceps priorem eſſe. Dico aūt mot⁹ deiceps, accretionē, deide alterationem: ⁊ decretionē: atqꝫ corruptionē. oēs hi motus, poſteriores ſūt gn̄one. Quare ſi gn̄o prior latiōe nō ē, neqꝫ cęteraꝝ ꝓfecto mutationū eādē vlla p̄cedit. Argu.

ℂ Sꝫ i vnoquoqꝫ qdē hn̄tiū gn̄oneꝫ: loci mutationē neceſſe ē poſtremā motuū eſſe. Poſt. n. ipſum fieri alteratio ⁊ augmētū. ſed loci mutatio, iā pfectoruꝫ motus ē. Sꝫ alterū neċe motū eē ſm̄ loci mutationē prius, qd̄ ⁊ gn̄onis cā erit ijs q̄ fiūt, non factū, vt generās eius qd̄ gn̄at̄. Qm̄ vr̄ vtiqꝫ gn̄o eē prima motuuꝫ: pp id qd̄ fieri opꝫ rē pⁱᵐuꝫ. hoc in vno qdē quolibet coꝝ q̄ ſunt: ſic ſe hꝫ: ſed alterum qd neceſſe ē prius moueri ex ijs q̄ fiunt, cuꝫ ⁊ ipm̄ nō factum: ⁊ iſto alteꝝ prius. Qm̄ igit̄, gn̄oneꝫ ipoſſe eſt eſſe primā: (oia. n. quę mouentur eēnt corruptibilia) manifeſtuꝫ ē, ꝙ neqꝫ ꝯſequētiuꝫ motuū neqꝫ vn⁹, prior ē. Dico āt ꝯñtes, augmētuꝫ, poſtea alterationē ⁊ decremētuꝫ, ⁊ corruptionē. oēs. n. poſteriores gn̄one ſunt. Quare ſi non eſt generatio prior loci mutatione: neqꝫ aliarum neqꝫ vna permutationum.

ℂ Excludit quandā obiectionē p quā vr̄ hoc remoueri: qꝛ ſi ꝯſideremus aliqd̄ vnū corpus qd̄ de nouo generet̄: loci mutatio eſt poſtrema tpe iter oēs mot⁹: qꝛ primo generatur, poſtea alteret̄ ⁊ auget̄: ⁊ demum hꝫ motū ſm̄ locum

quando

qñ iam pfectũ eſt: vt pʒ in hoīe ⁊ in plurib⁹ aīalib⁹. Sʒ ꝑ hoc nõ excludit, qn ſimplr mot⁹ localis ſit pm⁹ tpe: q: añ oẽs iſtos mot⁹ q ſũt in h gñatoꝛ neceſſe eſt pcedere quẽdã motũ localẽ i aliq pꝛi mobili qð ſit cã gnõnis hi⁹ q gene rant: ſicut generãs eſt cã ei⁹ qð gñat⁊ iſte tñ ꝙ ipʒ nõ ẽ gña tũ. Oʒ ãt mot⁹ q pcedit gñationẽ, ſit mot⁹ localis: ⁊ ꝙ ſit ſimplr pm⁹ motuũ. oñdit ſubdẽs [qm gñatio vr eẽ p⁹mo tuũ in his q generant: q: ꝓ opʒ rẽ fieri]qʒ moueat: ⁊ h ve ruʒ ẽ in qcũqʒ gñato. Sʒ tñ neceſſe ẽ eẽ aliqð pri⁹ motũ, qʒ ea q gñant: ⁊ ꝙ ipm nõ ſit gñatũ: vel ſi ẽ gñatũ: ꝙ ẽt illo pꝛioꝛ ſit aliud pri⁹, ⁊ ſic, vel pcedet in iñm (qð ẽ ipoſe) vt .8. oñſuʒ ẽ) vel pueniet ad aliqð pm. Sʒ ipoſe ẽ gñationẽ
T.c.24. eẽ pam (q: ſic ſeqret ꝙ oĩa q mouẽt eſſent corruptibilia) oẽ.n. gñabile ẽ corruptibile: ſi g pm mobile gñat: ſeqtur ꝙ ſit corruptibile: ⁊ ꝑ ꝯñs oĩa ꝯñta mobilia. Si g gñatio nõ eſt primo ſimpliciter, manifeſtũ eſt ꝙ nullus ꝯñtiũ motuũ põt eſſe ſimplr pmus. Et dico ꝯñtes motus, augmẽtũ, alte rationẽ, decremẽtũ, ⁊ tandẽ corruptionẽ: q oẽs motus tpe gñationẽ ſequuntur. Si g generatio nõ eſt pꝛ loci muta tione: ſeqtur ꝙ nulla alia mutationũ poſſit eẽ pꝛi ſimpli citer, qʒ loci mutatio. Et ita cũ neceſſe ſit eẽ aliquã pmã ſimpliciter: ſeqtur ꝙ loci mutatio ſit pa. ¶ Deide cũ dic.

Argr. ¶ Oino ãt id qð generat impfectũ eẽ vr, ⁊ ad pnci piũ pficiſci. Quo fit vt id nã ſit pus, qð generatiõe poſteri⁹ ẽ. At vniuerſis hiſce q generant, vltimo la tio cõpetit. Quocirca qdã viuentiũ oĩno, q: inſtrũ vacãt imobilia ſũt, vt plãte, ⁊ aĩaliũ genera multa. queda₃ cũ pficiunt, hoc vt pʒ motu cient. Quare ſi magis ineſt his latio, q magis nãʒ ſũt ꝯſecuta, mo tus h quoqʒ ceteris motib⁹ ſuba pꝛ erit. Atqʒ hoc ita ſe hʒ nõ ſolũ ob ea q dcã ſũt, ſʒ ob hãc ẽt rõneʒ.

T.c.58 ¶ Oino aũt videt, id qð ſit imperfectũ eẽ, ⁊ ad pnci piũ iens. Quare: qð generatiõe poſteri⁹ eſt nã pus ẽ. Ultimũ aũt, loci mutatio, oĩbus ineſt q ſũt i gene ratiõe. Uñ alia oino immobilia ſunt viuentium pp indigentiã organi, vt plãte ⁊ multa genera anima liũ, perfectis ãt ineſt. Quare ſi magis ineſt loci mu tatio magis cõpꝛehendẽtib⁹ nãm. Et mot⁹ hic, pri mus alioꝝ vtiqʒ erit ſm ſubſtantiã. Propter hoc.

¶ Probat ꝙ mot⁹ localis ſit pm⁹ pfectione. Et hoc oñdit
T.c.59. dupl̃r: pꝛio ſic. Oẽ qð ſit dũ ſit ẽ iperfectũ ⁊ rẽdit ad prin cipiũ. i. vt aſſimilet pncipio ſue factionis: qð ẽ pm nãliter. Ex quo pʒ, ꝙ id qð ẽ poſterius in generatione, eſt pus ſm nãm. Sʒ i exceſſu gnõnis, in oĩb⁹ generabilib⁹, vltimo iue nit loci mutatio, nõ ſolũ in eodẽ: ſʒ ẽt ꝯſiderãdo totũ pro greſſum nãe generabiliũ: inter q qdã viuẽtia ſunt penitus imobilia ſm locũ pp indigentiã organi: ſicut plãte que nõ habent organa motus pceſſiui: ⁊ ſilr multa genera aĩaliũ: ſed pfectis aĩalib⁹ ieſt mot⁹ localis. Si igit loci mutatio ineſt illis q magis cõpꝛehẽdunt nãm]. i. q magis pueniũt ad pfectionẽ nãe: ſequitur ꝙ motus localis ſit prim⁹ ſm ſube pfectionem inter oẽs motus. ¶ Scðo ibi.

Argr. ¶ Q: id qð h motu ciet, minime dũ fert ſubam ſuã amittit. Sola nãqʒ latiõe, nihil i hiſce q iſũt ſibi mu tat, vt cũ qppiã alterat, ⁊ cũ icremẽta dcremẽtaue ſu ſcipit i qlitate ſit (vt pʒ) atqʒ i qñtitate mutatio.

¶ Et quia nequaqʒ ſubſtantiã mutat, qð mouet mo tu in eo qð fert. Scðm.n. hunc ſolũ, nihil mutatur ineſſe ſicut eius qð alteratur, quale, eius aũt qð au getur ⁊ decrementum patientis, quantum.

¶ Oñdit idẽ ſic. Quãto aliqs mot⁹ min⁹ remouet a mobi litãto ſubm eius eſt pfectius: ⁊ ſic ipſe motus etiam eſt perfectioꝛ quodãmodo. Scðʒ aũt motũ localẽ nihil remo uet, qð inſit ſubo mobili: ſm aũt alterationẽ ſit trãſmuta tio ſm qualitatẽ: in augmẽto ⁊ decremẽto ſm qñtitatẽ q inſunt ſubo: trãſmutatio vo generationis ⁊ corruptionis attẽdit ſm formã que ꝯſtituit ſubam ſubiecti. mot⁹ ãt lo calis, eſt ſolũ ſm locũ q exterius ꝯtinet: relinqtur ergo ꝙ motus localis ſit maxime pfectus. ¶ Deide cũ dicit.

¶ Maxie vo pʒ ex eo q: id qð interno motu ſeipm ciet, eo ſe maxie motu ꝓpꝛie mouet, q ad locũ accõ modat. Atqʒ hoc dicim⁹ eoꝝ q mouent ac mouent pncipiuʒ eſſe, ⁊ pmũ eoꝝ q mouent ad id (inqʒ) qð ſeipſum interno motu ſuoqʒ ciet. Patet igit ex hi ſce que diximus, lationem motuum eſſe primum. Argr.

¶ Maxime autem manifeſtum eſt, q: mouens ipſuʒ ſeipſum maxime mouet hunc propꝛie q ſm locuʒ ẽ, ⁊ etiam dicimus hic eſſe eorũ que mouentur ⁊ mo uent principium, ⁊ primum in his que mouentur, ipſum ſeipſum mouens. Oʒ igitur loci mutatio pri ma ſit, manifeſtum eſt ex his. T.c.60 T.c.61

¶ Probat ꝙ mot⁹ localis ſit pmus ex pte mobilis. Mani feſtũ eſt.n. ꝙ mouẽs ſeipm, ꝓpꝛiiſſime mouet ſe ſm motũ localẽ. Cũ igit mouẽs ſeipſuʒ, ſit pncipiũ alioꝝ mouentiũ ⁊ mobiliũ: ⁊ per ꝯñs ſit primũ iter oĩa que mouentur: ſeq tur ꝙ motus localis qui eſt ei ꝓprius ſit primus iter oẽs motus. Sic igitur cõcludit ex pmiſſis, ꝙ loci mutatio ſit primo inter omnes motus. Lec.xvi.

Argr. ¶ Nunc ãt demõſtrãduʒ eſt, que nam ſit latio prima. Atqʒ ſimul eadeʒ via patebit, ⁊ id qð nũc ⁊ antea ſuppoſuimus, continuum (inqʒ) motum atqʒ perpe tuum aliquẽ eſſe poſſe. Nullum itaqʒ ceteroꝝ mo tuum, continuuʒ eſſe poſſe, ex hiſce ſane patebit.

Ue aũt loci mutatio pma ſit, nũc nrõſtrã dum ẽ. Simul aũt, ⁊ ꝙ nũc ⁊ pri⁹ ſuppo ſitũ eſt, ꝙ ꝯtingit quẽdã motũ ꝯtinuum eſſe ⁊ perpetuũ, manifeſtũ erit eadẽ me thodo. ¶ Oʒ igitur aliorum motuum continuũ neqʒ vnum contingit eſſe, ex his manifeſtum eſt. T.c.62

Poſtqʒ Phs oñdit ꝙ motus localis ſit primus iter oẽs mot⁹: hic oñdit qs mot⁹ localis ſit pm⁹. Et q: ſicut ſupꝛa dixit neceẽ eũdẽ eẽ motũ ꝯtinuũ ⁊ pm: di uidit hec ps in duas. In pma oñdit qs mot⁹ poſſit eſſe ſp ꝯtinu⁹. In ſcða oñdit, ꝙ ille mot⁹ ẽ pmus ibi [Oʒ aũt la tionũ circularis.] Pꝛia aũt ps diuidit i tres pres. In pma oñdit ꝙ nullus mot⁹ pt eſſe ꝯtinuus, niſi localis. In ſcða ꝙ nul⁹ motus localis pt eſſe ꝯtinuus pter circularẽ ibi [Qm ãt ꝯtigit eẽ motũ]In tertia oñdit ꝙ motũ circula rẽ ꝯtigit eẽ ꝯtinuũ ibi [Oʒ ãt i circulari. [Circa pm duo fa cit. Pꝛio ꝓponit qð itendit. Scðo ꝓbat ꝓpoᵐ ibi [Oẽs.n. ex oppoſitis.] Dicit g p, ꝙ cũ oñſuʒ ſit, ꝙ loci mutatio eſt pa iter oẽs ſpẽs motus: nũc oñdẽdũ ẽ q loci mutatio ſit pa q: eius ẽt ſunt multe ſpẽs: vt in .7. oñſuʒ eſt. Et ſimul ẽt ſm eadẽ methodũ. i. artẽ. i. ſm eãdem artificialẽ cõſidera tionem, erit manifeſtũ id qð nũc paulo ſupꝛa diximus: ⁊ qð ẽt pꝛius ſuppoſitũ eſt i pncipio hui⁹ .8. ꝙ cõtingit ali quẽ motũ eſſe continuũ ⁊ perpetuũ. Opoꝛtet enim ꝙ idẽ ſit primus ⁊ ꝯtinuus (vt ſupꝛa oſtẽſum ẽ) ⁊ iõ ſub eadem conſideratione vtrũqʒ eorũ cadit. Qð ergo nulla alia ſpe cies motus, pter loci mutationẽ poſſit eſſe cõtinua ⁊ ꝑpe tua manifeſtũ eſt ex his que dicentur. ¶ Secundo ibi. T.75 T.64 T.73. infra T.10

Arg. ¶ Oés.n.motus atq̧ mutationes ex oppoſitis ſunt
ad oppoſita migratiões (vt pȝ) nam generatióis q̧
deȝ atq̧ corruptióis/id qḋ eſt/ ⁊ id qḋ nó eſt/ termi
nos eſſe ꝯſtat.alterationis vͦo/ꝯtrarias q̄litates atq̧
affect⁹. Accretionis ité decretióiſue/ aut magnitu
dineȝ paruitatéq̧/aut pfectioneȝ magnitudinis im
perfectionéue. Cótrarij vͦo ſunt motus/qbus ad cõ
trarios fines itur. Id át qḋ non ſemp hoc motu cie
tur (modo ſit prius) quieſcat pus neceſſe eſt. Id igr̃
qḋ muta͂ (vt pȝ) in contrario profecto quieſcet.

¶ Oés.n.ex oppoſitis in cótraria ſunt motus ⁊ mu
tationes vt generatióí qdé ⁊ corruptioni/ ens ⁊ nó
ens termini ſunt.alteratióí át/ꝯ̈riȩ paſſióes augmé
to ⁊ decremēto/aut magnitudo aut puitas/aut pfe
ctio magnitudinis/aut impfectio. Cótrarij át ſunt/
qui ſunt in cótraria. Qḋ aút nó ſemp mouetur ſm̃
hunc motū (exñs prius) neceſſe eſt prius quieſcere.
Manifeſtū igr̃ qm̄ qeſcet i ꝯtrario id qḋ mutatur.

¶ Oñdit ꝓpoſitū. Et circa h̄ duo facit. Pͥo oñdit ꝙ nulla
alia ſpēs mutatióis p̄ter localé, pt eé ꝯtinua ⁊ ꝑpetua vna
⁊ eadé exñs. Scḋo ꝙ nec duȩ mutatióes aliȩ oppoſitȩ, pñt
T.63. ſibi ſuccedeȓ ſine iterpóitóe qetis. ibi [Ampli⁹ i gnóne.]
Circa pͫ duo facit. Primo oñdit ꝓpoſitū. Scḋo excludit
4°62. q̄ſdā obiectiones. ibi [Nihil.n.differt.] Circa pͫ duo fa
cit. Pͥo oñdit ꝓpoſitū i motib⁹. Scḋo i mutatióib⁹. ibi
3° [Silr̃ aút ⁊ in mutatióib⁹.] Proponit ḡ pͥmo vnā ꝓpoſi
tioné q̄ cóiter vera é, tá in motib⁹, q̄ȝ in mutationib⁹, ꝙ.ſ.
oés mot⁹ ⁊ mutatióes ſūt ex oppoſitis i oppoſita; q̄ gña
litate excipiȓ q̄dámō loci mutatio vt i fine. 6. dictum eſt.
T.97. Gñatio.n. ⁊ corruptio q̄ ſūt mutatióes hñt ꝓ terminis, eé
⁊ nó eé. Alteratióis vͦo termini oppoſiti ſūt ꝯ̈riȩ paſſio
nes].i. paſſibiles q̄litates: vt calidū ⁊ frigidū: albū ⁊ ni
grū. Augmēti vͦo ⁊ diminutióis, oppoſiti termini ſūt ma
gnū ⁊ puū: ſiue pfectū ⁊ impfectū i magnitudie ſeu q̄titati
T.48. te. Manifeſtū é át ex his q̄ dicta ſunt i. 5. ꝙ mot⁹ q ſunt i
ꝯ̈ria ſūt ꝯ̈rij: mot⁹ igiȓ q é i albū, ꝯ̈ri⁹ é motui q é i nigruȝ.
Sȝ ꝯ̈ria nó pñt eé ſil', ḡ dū aliqd ad albū moueȓ, nó ſil' mo
ueȓ ad nigrū. Qḋ ḡ icipit moueri ab albo i nigrū motu de
nigratióis: ſét ſi moueretur motu dealbatióis dū fieret albū:
manifeſtū é ꝙ nó poterat ſil' moueri motu dnigratiōis.
Qḋ át pus exiſtebat, ſi nó ſp mouebaȓ aliq̄ motu determi
nato: nec̄e eſt dicere, ꝙ pri⁹ qeſcebat qete oppoſita huic
motui: q2 oé qḋ eſt natū moueri, vl' qeſcit, vel moueȓ. Ma
nifeſtū eſt ḡ, ꝙ id qḋ moueȓ i aliqḋ ꝯ̈riū, aliqñ qeſcebat qe
te oppoſita tali motui. Null⁹ ḡ mot⁹, cui eſt aliqḋ ꝯ̈riū, pt
eé ꝯtinu⁹ ⁊ ꝑpetuus. Si ḡ huic ꝯcluſioni addaȓ, qḋ pͥmo
poſitū eſt. ſ. ꝙ ois mot⁹ alteratióis vel augmēti vel decre
menti ſit i aliqḋ ꝯtrariū: ſeq̄tur ꝙ nullus huiuſmodi mo
tus poſſit eſſe ꝯtinuus ⁊ perpetuus. ¶ Scḋo ibi.

Arg. ¶ Silr̃/⁊ in ipſis mutationib⁹ ſit. Corruptioni nāq̧
ſimplici generatio ſimplex/ ⁊ cuidā q̄dā opponitur.
Quare ſi fieri nó pót: vt ſimul oppoſitis mutationi
bus quicq̄ȝ mutetur: non erit mutatio profecto con
tinua: ſed inter ipſas medium tempus erit.

¶ Silr̃ aút: ⁊ in mutationib⁹. Opponunȓ.n.gñatio
⁊ corruptio ſimplr̃: ⁊ ſingularis ſingulari. Quare
ſi ipoſſibile eſt ſimul mutari oppoſitas: non erit cõ
tinua mutatio: ſȝ mediū erit ipſorum tempus.

¶ Oñdit idé i mutationib⁹. ſ. in generatióe ⁊ corruptione:
q2 generatio ⁊ corruptio opponūȓ: ⁊ vlr̃ ſȝ cõem oppoſi
tioné entis ⁊ nó entis: ⁊ iterū in ſingulari. ſic gñatio ignis
opponiȓ corruptioni ignis ſȝ oppoſitioné eſſe ipſius ⁊ nó
eé. Vñ ſi ipoſſibile é ſimul eſſe oppoſitas mutatióes: ſeq̄t
ꝙ nulla mutatio ſit ꝯtinua ⁊ ꝑpetua: eodé mō ſicut ⁊ pri⁹
de motib⁹: ſȝ nec̄e erit iter duas gñones eiuſdé, iterueni
re mediū tp̄s in quo erat corruptio: ⁊ ſimiliter iter corru
ptiones, tempus generationis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Nihil.n.itereſt/ꝯ̈riȩ ſint an nó: ꝯtrariȩ mutatióes Arg.
hȩ: q̄ꝛ termini ꝯtradictoriā oppóné ſuſcipiūt: ſi mō
ſiȓ eidé adeſſe nó poſſint. Hoc.n.nó é róni ꝯducés.

¶ Nihil.n.differt: ꝯtrarias aut nó ꝯtrarias eſſe: ſm̃
cótradictioné mutationes: ſi ſolū ipoſſibile ſit eideȝ
ſimul ineſſe. Hoc enim rationi nihil vtile eſt.

¶ Excludit tres obiectióes. Pͥo q2 poſſet aliqs dicere/ꝙ
cõmutatióes opponāȓ ſm̃ oppóné terminoꝝ: termini aūt
gñationis ⁊ corruptióis nó ſunt ꝯ̈rij: ſȝ oppoſiti ſm̃ ꝯdi
ctioné: vr̃ ſeq ꝙ gñatio ⁊ corruptio nó ſunt ꝯ̈ria: ⁊ ſic non
erit eadé rō de eis, ⁊ de motib⁹ q ſunt ꝯ̈rij. Huic ḡ obie
ctioni rñdet dicés, ꝙ nihil differt mutationes q̄ differūt
ſm̃ ꝯdictorios terminos, eſſe ꝯ̈rias vel nó ꝯ̈rias: dūmodo
h̄ ſolū verū ſit: ꝙ ipoſſibile ſit ābas eidé ſimul ineſſe. Hoc
n. qḋ eſt eſſe ꝯ̈riū vel nó ꝯ̈riū, nihil eſt vtile ad rónem p̄miſ
ſam. ¶ Secundam obiectionem excludit ibi.

¶ Nec ſi nó nec̄e é in ꝯtradictióe qeſcere: nec é mu Arg.
tatio qeti ꝯtrariū: forſitā.n. id qḋ haud é: nó qeſcit.
corruptio vͦo: ad id qḋ haud eſt (vt pȝ) mutatio eſt.
Sȝ ſi ſoluȝ inter ipſas ſit tp̄s: ſic.n.cótinua non erit
ſane mutatio. Neq̧.n. in prioribus cótrarietas cõ
ducebat: ſed idipſum ſimul inquā ineſſe non poſſe.

¶ Neq̧ ſi nó neceſſe eſt qeſcere in ꝯtradictióe/ neq̧
eſt mutatio qeti cótrariū. nó.n. fortaſſis quieſcit/qḋ
nó eſt. corruptio autem eſt in nó ens. Sed ſi ſolum
medium ſit tempus: ſic enim non erit mutatio conti
nua. Neq̧ enim in prioribus motibus cótrarietas
vtile fuit ſed non contingere ſimul eſſe.

¶ Poſſet.n.aliqs dicere, ꝙ neceſſe eſt ꝙ illud qḋ non ſemp
moueȓ, pus qeſcere: q2 mot⁹ opponiȓ qeti: ſȝ h̄ nó hȝ locū
i mutationib⁹ generationis ⁊ corruptionis, qb⁹ nó oppo
niȓ qes ꝓprie loquédo vt i. 5. dictū eſt. Huic ḡ obiectioni
rñdet dicés, ꝙ nihil ét differt quātum ad ꝓpoſitā róné: ſi
nó eſt neceſſe qeſcere in aliq̄ ꝯdictorioꝝ terminoruȝ: neq̧
etiā ſi mutatio nó ꝯtrariatur qeti: q2 fortaſſe illud qḋ non
eſt, nó pót qeſcere. corruptio aūt eſt in nó eſſe. vnde videȓ
ꝙ in termino corruptionis, né pót eſſe quies. Sed hoc ſo
lum ſufficit ad ꝓpoſitū. ſi ſit tempus mediū inter duas ge
nerationes aut corruptióes. Sic.n.pñs erit/ꝙ neutra iſta
rū mutationū ſit ꝯtinua. Poſt h̄ át redit ad primā ⁊ dicit
ꝙ ideo nó differt ꝯtrarias aut nó ꝯtrarias eſſe ſm̃ ꝯtradi
ctionem mutationes, q2 neq̧ in prioribus in qbus agebā
tur de motibus erat vtile ad propoſitum, ꝙ in eis eſt con
trarietas ſed ꝙ nó contingit eas ſimul eſſe: quod nó eſt ꝓ
priū contrarioꝝ: ſed cõmune omnibus oppoſitis. ¶ Ter
tiam obiectioneȝ excludit ibi.

¶ Atq̧ nó ꝯturbemur opȝ: ſi ꝯtrariū ſit plurib⁹ idé. Arg.
vt motus: qeti ⁊ ei motui quoad ꝯ̈riū itur. Sȝ hoc
tm̄ ſumam⁹ tū motui tū qeti: motū oppói vt ꝯq̄le ac
mediocre ei qḋ excedit aduerſaȓ. et inſup fieri non
poſſe vt mot⁹ oppoſiti mutatióeſq̧ ſ[illegible] eidé inſint.

¶ Nó opȝ aút turbari ꝙ idé plurib⁹ erit ꝯtrariuȝ: vt
motus ⁊ ſtatui ⁊ motui qui eſt in ꝯtrariū. Sed hoc
ſolum eſt accipere qḋ opinaȓ quodāmō ⁊ motui ⁊

quieti

quieti/motus cõtrarius. ſicut ęquale ꝛ incõmẽſurabile/ excellenti ꝛ ei qđ excellit. ꝛ qđ non contingit ſimul oppoſitos eſſe/ aut motus aut mutationes.

¶ Dixerat.n.ſupra mot⁹ eſſe cõtrarios,qui ſunt in ɔtraria cũ ergo mot⁹ ſit ɔtrarius quieti.vr̃ ſequi ꝙ vni ſunt duo con T.19 traria.qđ eſt impoſſĩe.vt ꝓbat in.10.meta. Ad hoc ḡ ex/ cludendũ obicit,ꝙ nõ opꝫ de hoc turbari qđ videt̃ ſeq̃ ideꝫ eſſe contrariũ pluribus.ſ.motus,q̃eti ꝛ motui q̃ eſt in cõ trariũ. Sed hoc ſolũ debemus accipere,ꝙ vn⁹ motus cõ ɔtrarius opponit̃ quodãmodo ꝛ motui cõtrario ꝛ quieti. Motui quidẽ ɔtrario ſm directã cõtrarietatẽ. q̃eti autẽ magis ſm oppõnẽ ꝑuatiuã que tñ hꝫ aliq̃d de ɔtrarietate in quãtũ q̃es oppoſita,eſt finis ꝛ cõplemẽtũ cõtrarij mot⁹. Sicut ẽt ęq̃le ꝛ cõmẽſurabile,opponit̃ quodãmodo duo/ bus.ſ.excellenti,ꝛ ei qđ excellit̃.ſiue magno ꝛ paruo.qui/ bus opponit̃ ſm ꝑuationẽ magis.vt pꝫ i.10.meta. Et ite rũ hoc opꝫ accipe,ꝙ nõ ɔtingit ſimul eẽ neq; oppoſitos motus:neq; oppoſitas mutationes. ¶ Deinde cũ obicit.

Arg. ¶ Pręterea/i generatione corruptioneue penit⁹ ab ſurduꝫ eſſe videbit̃: ſi corrũpi continuo generatum nulloq; in tpe permanere/ neceſſe eſt. Quare de cę teris ex his/idem profecto credetur.eſt enim natu/ rale/in vniuerſis mutationibus ſimiliter ſe habere.

T.c.63 ¶ Amplius/in generatione ꝛ corruptione/ꝛ penit⁹ incõueniens eſſe videbit̃:ſi factum mox neceſſe eſt corrumpi/ꝛ nullo tem pore permanere. Quare ex his/vtiq; fides alijs fiet.phyſicum enim eſt/ ſimili/ ter ſeſe habere in omnibus.

¶ Oñdit ꝙ nõ ſolũ iter duos mot⁹ vel mutatiões eiuſdeꝫ ſpeciei opꝫ eẽ mediũ tp̃s: ꝙ nulla mutatio vna,q̃ eſt i ali qđ oppoſitoꝝ põt eſſe ꝑpetua ꝛ ɔtinua:ſꝫ illđ qđ eſt impoſ/ ſibile:eſt ꝙ oppoſiti mot⁹ aut mutationes ſic ſuccedãt ſi/ bi inuicẽ:ꝙ nõ itercidat tp̃s mediũ:hoc.n.vr̃ penit⁹ icõue niẽs in gnõne ꝛ ɔruptione:ſi q̃n aliq̃d factũ ẽ generatio ne cõpleta:ſtati neceſſe ſit ꝙ corruptio incipiat:ꝛ ꝙ nullo tẽpoꝛe ꝑmaneat id qđ generatũ eſt. Fruſtra.n.aliq̃d genera ret̃,niſi generatũ in eẽ ꝑmaneret. Vñ ex his mutatiõib⁹ ꝑt fieri fides in alijs:hꝫ.n.eſt nãle,qđ ſilr ſe hꝫ i oib⁹:q2 ſemꝑ nã eodẽ modo opatur. Sicut ḡ icõueniẽs vr̃,ꝙ illud qđ fit ꝛ generat̃,ſtatim cũ generatũ eſt,corrũpat̃:ita inconue niens videt̃,ꝙ id qđ dealbat̃:ſtatiꝫ ꝙ factũ eſt albuꝫ,deni gretur:ꝛ ꝙ illud qđ augeſ,ſtati decreſcat. In oibus enim his naturę intentio fruſtraretur. Lec.xvj.

¶ Nũc ãt dicamus/ motũ iſinitũ aliquẽ eſſe poſſe/q quidẽ vnus ſit ꝛ ɔtinuus/atq; hũc eſſe/couerſionẽ.

T.c.64 Quoniam autem contingit eſſe motũ in/ finitum vnum/ꝛ continuum/ꝛ hic circu/ laris:nunc dicemus.

Poſtq̃ Phs oñdit ꝙ nulla mutatio ꝑt eſſe continua ꝛ ꝑpetua niſi lo/ calis:hic oñdit qđ nulla loci mutatio ꝑt eẽ ɔtinua ꝛ perpe 2°70. tua,niſi circularis. Et circa h̃ duo facit. Pͥo oñdit ꝓpoſi tũ demõſtratiue. Scđo logice ibi[Rõnabilit̃.] Circa pͥm T.66 duo facit. Primo oſtẽdit ꝓpoſitũ. Scđo ex veritate deter minata ſoluit q̃ſdã dubitationes. ibi[Vñ ꝛ ad dubitatio nẽ.] Circa primũ tria facit. Pͥo dicit q̃d ꝑncipaliter intẽ dat. Intẽdit.n.oſtẽdere,ꝙ poſſibile eſt eſſe quẽdã motũ,q vnus exiſtens in infinitũ ɔtinuet̃:ꝛ ꝙ talis motus,eſt ſo/ Arg. lum circularis. Et hoc pͥmo oſtendet. ¶ Secundo ibi.

¶ Omne nãq; qđ fert̃: aut verſat̃/aut recta pergit/ aut mixto motu cietur. Quare/ſi motus rect⁹ nõ ſit cõtinuus/nec hiſce profecto qui ex vtriſq; compo nitur/continuus eſſe poteſt.

¶ Omne enim quod fertur mouetur: aut circulari/ ter/aut ſm rectitudinem/aut mixtim. Quare/ſi neq; illorum alter continuus eſt/neq; ex vtriſq; poſſibile eſt/continuum eſſe.

¶ Oſtendit q̃ꝫ ꝓcedẽdũ ſit:q2 enim omne quod localiter fert̃:mouet̃ vel circulariter:vel motu recto: vel motu cõ/ poſito ex vtroq;:ſicut ſi aliq̃s mouet̃ p chordã ꝛ arcũ: ma nifeſtũ eſt,ꝙ ſi q̃s duoꝝ ſimpliciũ motuũ.ſ.vel circularis vel rect⁹:nõ põt eſſe in infinitũ cõtinuus:ꝙ multo minus ille q̃ eſt cõpoſitus ex vtroq;. Unde opꝫ ꝑtermittere mo/ tum compoſitum:ꝛ agere de ſimplicibus. ¶ Tertio ibi. Arg.

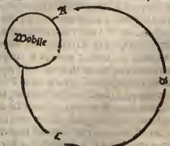
¶ Patet id qđ recto motu finitoq; fert̃ cõtinue non moueri.reflectit̃.n.ſed qđ recto motu reflectitur/ id cõtrarijs motibus ꝑfecto cieſ. Loco nãq; ɔtrari⁹ eſt mot⁹/quo deorſuꝫ itur motui quo ꝑgit̃ ſurſuꝫ: ꝛ hiſce quo retrorſuꝫ itur ei quo cõtraria loca perun tur: ꝛ is itẽ quo dextrorſuꝫ itur ei quo ꝑgit̃ ſiniſtror ſum. Hę.n. ſunt loci ɔrietates(vt pꝫ) Quis eſt aũt vnus atq; cõtinu⁹ mot⁹ prius eſt definitũ. eſt enim hiſce q̃ vnus eſt mobilis/in vno quoq; ſit tp̃e/atq; nullã ſpẽ drĩaꝫ hꝫ. Tria nãq; ſunt.id qđ mouetur vt hõ vel deus: ꝛ q̃ñ vt tempus/ꝛ tertiuꝫ id in quo. hoc autem eſt aut affectus/aut forma aut loc⁹/ aut ẽt magnitudo. Cõtraria vͦ ſpecie differũt/ nõ vnũ ſunt. Atq; ea quę diximus/ſunt drĩę loci. Indicat aũt/motũ quo ex.a.ꝑgitur ad ipſuꝫ. b.cõtrariũ eſſe ei quo itur ex.b.in.a.id qđ ipſis accidit.ſeſe.n. mu/ tuo ſiſtũt ſi ſimul fiãt. Et in circulo ſimili mõ.is.n. quo itur ex.a.ꝑ.b.ɔtrarius eſt ei quo itur ex.a.ꝑ.c. Seſe enim mutuo ſiſtunt ſi continui ſint ꝛ nõ refle/ xio fiat.q2 contraria mutuo ſe corrumpunt/ſibiq; ſunt impedimento.at is quo itur in latus / non eſt contrarius ei quo pergitur ſurſum.

¶ Q; aũt qđ fert̃ ſm rectũ ꝛ finitũ/ nõ feratur conti nue/manifeſtũ eſt.reflectitur.n.reflexum autem ſm rectum/per contrarios mouetur motus. Cõtrarius enim ſm locũ eſt/is q̃ eſt ſurſum/ei qui eſt deorſum: ꝛ qui eſt ante ei qui eſt retro: ꝛ qui eſt ad ſiniſtrum ei q̃ eſt ad dextrũ. Loci enim cõtrarietates/hę ſunt. Quis autẽ eſt vnus ꝛ continuus motus prius dif/ finituꝫ eſt quia qui eſt vnus ꝛ in vno tempore ꝛ in indifferenti ſm ſpeciem. Tria enim erãt. quod mo uetur vt homo aut deus: ꝛ quando vt tempus: ꝛ tertium in quo hoc autem eſt locus aut paſſio aut ſpecies aut magnitudo. Contraria enim differunt ſpecie ꝛ non vnum ſunt. Loci aũt ſunt dictę differẽ tię. Signum autẽ/ꝙ motus contrarius eſt: qui eſt ab.a.ad.b.ei qui eſt ab ipſo.b.ad.a. ꝛ quia ſtant ꝛ repauſant adinuiceꝫ ſi ſimul fiant. Et in circulo ſi/ militer. vt qui eſt ab.a.in.b ei qui eſt ab.a.in.c. Si/ ſtunt.n. ꝛ ſi cõtinui ſint ꝛ ſi nõ fiat reflexio: propter id qđ contraria ſeſe corrũpunt ꝛ prohibent adinui

cem: ſed non qui eſt in latus ei qui eſt ſurſum.

¶ Oñdit ꝙ motus rectus, q eſt ſup magnitudinē rectā ꝛ finitā, nō poſſit eē infinitū ꝯtinuū: ꝛ ita nullus motus rectus ꝯtinuus pōt eē in infinitū: niſi poneret aliq̄ magnitudo infinita i actu (qḋ ſupra iprobatū ē in. 3. phy.) Oñdit āt
T.56 hoc duplici rōne q̄ꝝ pma talis eſt. Si aliqs ſup rectā magnitudinē ꝛ finita mouet̃ i infinitū: opꝫ ꝙ h̄ fiat p reflexionē: oñſuꝫ eſt. n. i ſexto, ꝙ magnitudinē finitā ptrāſit aliqd tpe finito. Cū ḡ puenit ad terminū magnitudinis finitę ceſſabit mot⁹ niſi mobile reuertat̃ p reflexionē ad pn̄ᵐ magnitudinis, vñ cępit moueri. Sꝫ illḋ qḋ reflectit̃ ſꝫ motū rectū, mouet̃ ꝯrijs motib⁹. Qḋ ſic ꝓbat. Cōtrarij mot⁹ ſunt
T.48 quoꝝ termini ſunt ꝯrij (vt babitū eſt i. 5.) Sꝫ ꝯtrarietates loci ſunt ſurſū, ꝛ deorſuꝫ: ꝛ añ, ꝛ retro: dextrū, ꝛ ſiniſtrū: oē āt qḋ reflectit̃ ſm aliquā iſtaꝝ ꝯrietatū, neceſſe ē ꝙ reflectat̃: oē ḡ qḋ reflectit̃, mouet̃ ꝯrijs motib⁹. Oñſuꝫ ē āt ſupra in gn̄ro, q̄ mot⁹ ſit ꝯtinu⁹ ꝛ vn⁹. ſ. q ē vni⁹ ſubiecti: ꝛ
T.41 in vno tpe: ꝛ i eadē re nō differēti ſm ſpēꝫ. Hęc. n. tria ꝯſiderant̃ in oi motu. Primū ē tpꝰ: 2ᵐ eſt ſubiectū qḋ mouetur: vt hō aut de⁹ (ſm eos q corpa cęleſtia deos dicebāt) tertiū aūt ē in quo mouet̃: qḋ qdē i motu locali eſt locus: [alteratione paſſio].i. paſſibilis q̄litas. In gñatione ꝛ corruptiōe, ſpēs. In augmēto ꝛ diminutiōe, magnitudo. Manifeſtū ē āt, ꝙ ꝯria differūt ſm ſpēm vñ mot⁹ ꝯrij, nō pñt eē vnus ꝛ ꝯtinuus. Pręd icta āt ſex ſūt loci differētię: ꝛ ſic opꝫ ꝙ ſint ꝯria: q2 cuiuſlibet generis differētię, ſunt cōtrarię. Relinq̄tur ergo, ꝙ ipoſſibile ſit, id qḋ reflectit̃ moueri vno motu cōtinuo. Et q2 poſſet aliqs dubitare: an id qḋ reflectit̃: ꝯrijs motib⁹ moueat̃, pp hoc qḋ nō appet māifeſta
T.50 ꝛ determinata ꝯrietas in loco ſicut i alijs generib⁹ in quibus eſt mot⁹ (vt ſupra in. 5. dictū eſt) iō addit qḋdā ſignū ad h̄ ideꝫ oñdendū pter rōnē ſuppoſitā ex ꝯrietate terminoꝝ ꝛ dicit, ꝙ ſignū hmōi eſt ꝙ motus q eſt ab. a. in. b. ſit ꝯtrarius ei q eſt. a. b. in. a. ſicut ꝯtingit in motu reflexo, q2 hmōi mot⁹ ſi ſimul fiāt [ſtāt ꝛ repauſāt adiuicē].i. vn⁹ ipedit aliū: ꝛ facit eū ſtare. Et nō ſolū h̄ ꝯtingit in reflexione mot⁹ recti: ſꝫ ēt in reflexiōe mot⁹ circularis. Signent̃. n. in aliquo circulo tria ſigna. ſ. a. b. c. ꝯſtat ꝙ ſi icipiat moueri ab. a. in. b. ꝛ poſtea moueat̃ ab. a. in. c. verſus aliā parteꝫ ꝙ erit reflexio: ꝛ iſti duo motus ipediūt ſe: ꝛ vn⁹ [iſiſtit] id eſt facit ſtare aliū. Sed ſi ꝯtinue moueat̃ aliqd ab. a. in b. ꝛ per. b. iterū in. c. nō erit reflexio. Ideo ꝑut mot⁹ reflexi ipediūt ſe inuicē, tam in recto, q̄ꝫ in circulo: q2 hoc ē de natura cōtrarioꝝ, ꝙ ſe impediāt ꝛ corrumpant. Motus autem q ſunt diuerſi ꝛ non cōtrarij, nō ſe impediunt: ſicut motus qui eſt ſurſum ꝛ qui eſt in latus: puta in dextrū vel ſiniſtrū, nō ſe impediūt: ſed ſimul pōt aliquid moueri ꝛ in ſurſum ꝛ dextrum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Signū, ꝙ id quod reflectit̃, moueat̃ cōtrarijs motibus.

Argu. ¶ Maxime aūt pꝫ, ex eo motum qui ſup linea recta ſit, ꝯtinuū eē nō poſſe, q2 id qḋ reflectit̃ cōſiſtat, non ſolū ſi ſup linea recta ſꝫ ēt ſi ſup circulo ferat̃: neceſſe eſt. Nō. n. idem eſt ſup circulo ferri atq3 verſari. Fieri nāq3 pōt vt iterdū ꝓſequat̃ motū: interdū ad id ꝓfectū vñ moueri cępit, redeat ac reflectat̃. Eſſe vō neceſſariū ſtare nō mō ſenſu: ſed rōne etiā credere ꝓfecto cōpellimur. Eſt aūt principiū hoc. Cū. n. ſint tria. principiū (incꝫ) mediū atq3 finis. Mediū vtrūq3 eſt ad vtrūq3, ꝛ nūero qdeꝫ eſt vnū: rōne aūt duo. Pręterea aliud ē eē potētię. aliḋ actu. Quare quoduis recte linee pūctū qḋ iter extrema eſt collocatū, potētia qdem eſt mediū: actu vō nō eſt: ſi nō id qḋ fert̃ eam diuiſerit, ꝯſtiteritq3 atq3 incępit rurſus moueri. Hoc āt pacto mediū ipſum pncipiū ſit ꝛ finis. principiū qdē poſterioꝛib⁹, finis āt pꝛiꝰ. Dico aūt ſi id qḋ fert̃, atq3 ſit. a. i ipſo ꝯſtiterit. b. ꝛ rurſus ferat̃ ad. c. Sꝫ cū ꝯtinue fert̃ nec affuiſſe nec abfuiſſe in pūcto. b. pōt ſed eē ſolum in ipſo nūc in tpe vō nullo niſi in eo toto cui⁹ nūc ipſum diuiſio eſt. Qḋ ſi affuiſſe qſpiā ꝛ abfuiſſe poſuerit ſemp ipm. d. ſtabit cū fert̃. Impoſſibile eſt. n. ipm. a. in. b. affuiſſe ſimul ac abfuiſſe: ergo in alio tpis atq3 alio puncto. Tpˢ igit̃ id erit, qḋ eſt iter pūcta tpis illa. Quare. a. q̄eſcet in. b. ꝛ in cęteris idētidē punctis. quippe cū ſit eadē in oib⁹ rō. Cū. āt. a. qḋ fert̃ vtet̃. b. medio pncipio, atq3 fine ꝯſiſtat ipſum neceſſe eſt: propterea ꝙ illud duo pinde facit atq3 ſi illud ita mente perceperis. Sed ab. a. qdem pūcto vt a principio abfuit in. c. vō fuit cum moueri deſierit ſteteritq3.

T.c.65 ¶ Maxime autem manifeſtū eſt ꝙ ipoſſibile eſt cōtinuum eſſe qui eſt in rectitudine motum, quia reflexum, neceſſe eſt ſtare, non ſolum in recta: ſed ꝛ ſi ſm circulum feratur. Non enim idem eſt circulo ferri ꝛ ſm circulū. Eſt enim aliquando quidem cōtinuū quod mouetur. aliquando autem in idem veniens vnde motum eſt, reflecti iterum. Quod autem neceſſe eſt ſtare: fides eſt non ſolum in ſenſu, ſed in ratione. Principium autem, hoc eſt. Tribus enim exiſtentibus: principio, medio, ꝛ fine, mediū ad vtrūq3 eſt, ꝛ vnum qdē nūero: ratione autē duo. Amplius aliud eſt quod eſt potentia: ꝛ quod eſt actu. Quare rectitudinis quę infra ſunt terminorum, quodlibet ſignum: potentia quidem eſt medium: actu autem non eſt: niſi diuidat hanc ꝛ ſtans iterum incęperit moueri. Sic aūt medium ipm principiū ſit ꝛ finis. principium quidem poſterioris: finis autem prioris Dico autem, vt ſi fertur. a. ſtet in. b. ꝛ iterum feratur in. c. Cum autem continue feratur neq3 factum eſſe, neq3 abeſſe poſſibile eſt. a. ꝛ. b. ſignum: ſed ſolum eſſe in ipſo nunc in tempore autē nullo, pręter cuius ipſum nunc eſt diuiſio in toto. a. b. c. Si autē adeſſe concedat aliquis ꝛ abeſſe, ſemp ſtabit. a. qḋ fertur. Impoſſibile enim eſt. a. ſimul adeſſe in. b. ꝛ abeſſe. in alio ergo ꝛ alio ſigno tēporis eſt. Tēpus

itaq3

itaqꝫ erit/ quod in medio. Quare/quieſcet.a.in.b. ſimiliter autem ⁊ in alijs ſignis.eadem.n.ratio eſt in omnibus. Cū autem vtatur a.quod fertur/ ipſo b.medio/ ⁊ pricipio ⁊ fine/neceſſe eſt ſtare: propter id quod duo facit ſicut vtiqꝫ ſi ⁊ intelliget. Sed ab a.quidem,ſigno/abſuit principio.in.c.autem affuit cum perficiat ⁊ ſtet.

¶ Ponit ſcd̄az rōnē ad oñdēdū ꝙ mot⁹ reflexus nō pōt eſſe i īfinitū ꝯtinu⁹:q̄ qdē rō accipitur ex q̇ete: quā neceſſe eſt īteruenire. Dicit ḡ,ꝙ maxie ex h̄ māifeſtū eſt,ꝙ īpoſſibile ē motū rectū eē ꝯtinuū in īfinitū:q̄ neċe eſt id qd̄ reflectit̄ q̇eſcere īter duos mot⁹. Et h̄ vez eſt nō ſolū ſi moueat̄ ꝑ lineā rectā:ſꝫ ēt ſi ferat̄ ſꝫ circuitū. Et ne aliqs itelligat ferri ſm circuitū idē eē qd̄ ferri circulariter:ad h̄ excludēduz ſubdit:ꝙ nō ē idē[ferri circulo].i.circulariter ſꝫ ꝓpriētē circuli[⁊ ferri ſꝫ circuitū].i.ptrāſire ſuo motu circuitū. Cōtingit.n.aliqñ ꝙ ſm q̄ſdā ꝯtinuationē ſit mot⁹ eius qd̄ mouetur:dū.ſ.ptrāſit ptē poſt partē ſm ordinē ptiū circuli:⁊ h̄ eſt ferri circulariter. Qñqꝫ āt ꝯtingit qd̄ pertranſit circulū:qñ redierit ad ꝑn^m vñ icepit moueri:nō ptrāſire vltra ſm ordinē ptiū circuli ſed redire retro:⁊ hoc eſt reflecti. Siue ergo fiat reflexio in linea recta ſiue i linea circulari:neċe eſt ꝙ īteruen iat q̇es media. Et hui⁹ rei fides accipitur:nō ſolū ex ſenſu(q̄ ſēſibiliter h̄ appet)ſꝫ ēt ex rōne. Cuius qdē rōnis ꝑn^m h̄ ſumēdū eſt ꝙ cū tria ſint in magnitudine q̄ ptrāſit̄.ſ.ꝑn^m:mediū ⁊ finis:mediū vtrūqꝫ ē,reſpectu vtriuſqꝫ:q̄ reſpectu finis:ē ꝑn^m:⁊ reſpectu ꝑncipij:eſt finis:⁊ ſic cū ſit vnū ſubiecto ē duo rōne. Iteꝝ aliō ꝑn^m ē ſumēdū,ꝙ aliud eſt qd̄ eſt i potētia:⁊ qd̄ eſt in actu. His igitur viſis,ꝯſiderādū ē ex dictis,ꝙ qd̄libet ſignū].i.qd̄libet pūctū ſignatū īfra terminos lineę ſupͣ quā aliqd mouetur:mediū eſt i potētia:ſꝫ nō eſt mediū in actu,,niſi fiat diuiſio ſm motū:ita.ſ.ꝙ i illo pūcto id qd̄ mouet̄ ſtet:⁊ iteꝝ ab illo pūcto icipiat moueri:q̄ ſic mediū illō fiet actu ꝑn^m,⁊ finis. Pricipiū qdē poſterioris iquātū idē icipit rurſus moueri finis āt ꝑmi,inq̄ztū.ſ.ibi terminat⁹ ē ꝑm⁹ mot⁹ ꝑ q̇etē. Sit.n.vna linea i cui⁹ ꝑn^o ſit.a.i medio.b.in fine.c. Moueat̄ ḡ ab.a.i.b.⁊ ibi ſtet:⁊ iteꝝ icipiat moueri ab.b.⁊ referat̄ vſqꝫ in.c. Sic.n.manifeſtū erit,ꝙ.b.ē actu finis ꝑoris mot⁹,⁊ ꝑn^m poſterioris. Sꝫ ſi aliqd ferat̄ ꝯtinue ab.a.in.c. ſine iterpoſitiōe alicui⁹ q̇etis:nō ē poſſibile dicere,mobile factū eē].i.aduenire:neqꝫ abeſſe].i.abſcedere:neqꝫ in h̄ ſigno qd̄ ē.a.neqꝫ i h̄ ſigno qd̄ eſt.b.ſꝫ ſolū h̄ pōt dici,ꝙ ſit vel in b.ſit in quodā nūc:nō aūt in aliquo tpe erit:niſi forte ſm h̄ ꝙ aliqd dr̄ eſſe alicubi in tpe:q̄ ē ibi i nūc tpis:⁊ ita qd̄ mouet̄ ꝯtinue ab.a.in.c.in aliq̄ tempore erit in.b.ſ.in nūc qd̄ eſt diuiſio q̄dā illius tpis:⁊ ſic dicet̄ eſſe in.b.i illo toto tpe eo mō loquēdi quo dr̄ aliqd moueri in die:q̄ mouetur i pte illi⁹ diei. Et q̄ hoc videbat̄ dubiū ꝙ id qd̄ fertur nō adſit ⁊ abſit cuicūqꝫ ſigno i magnitudine ſignato q̄ motu ptrāſit̄ ꝯtinuo:oñdit hoc ꝯñter dicēs/ꝙ ſi aliqs cōcedat ꝙ mobile adſit ⁊ abſit alicui ſigno i magnitudine ſignato:ſeqt̄ur ꝙ ibi q̇eſcat. Impoſſibile ē.n.ꝙ in eodē iſtāti adſit ⁊ abſit mobile ab h̄ ſigno qd̄ ē.b. q̄ adeſſe aliqd ⁊ abeſſe ſunt ꝯ̄ria,q̄ nō pñt eſſe i eodē inſtāti. Opꝫ ḡ ꝙ i alio ⁊ in alio nūc tpis mobile adſit ⁊ abſit alicui ſigno magnitudinis. Inter q̄libet aūt duo nūc, eſt tps mediū ergo ſeqtur ꝙ mobile qd̄ eſt.a.q̇eſcit in.b. Oē.n.qd̄ eſt alicubi ꝑ aliqd̄ tps,eſt in eodē ꝑus ⁊ poſteri⁹. Et ſil'r eſt dicēdū i oībus alijs ſignis vel pūctis:q̄ de oībus eſt eadē rō. Uñ manifeſtū eſt,ꝙ illud qd̄ ꝯtinue fert̄ ꝑ magnitudinē aliquā:nullo itermedio ſigno magnitudis adeſt ⁊ abeſt].i.accedit ⁊ recedit. Cū.n.dr̄ ꝙ mobile adſit alicui ſigno vel fiat i eo vel accedat id ipſuz:ꝑ oīa hꝰ ſignificat̄,ꝙ illud ſignum ſit termin⁹ mot⁹. Cū aūt dicit̄ ꝙ abſit vel abſcedat:ſignificatur ꝙ ſit ꝑn^m mot⁹. Nō eſt.n.actu mediū ſignū magnitudinis nec ꝑn^m,nec finis mot⁹:q̄ nec terminat̄ nec icipit motus ibi:ſed in po^a tm̄. Poſſet.n.ibi mot⁹ icipere vel terminari. Uñ nec adeſt nec abeſt mobile a ſigno medio:ſꝫ ſimpliciter dr̄ eē ibi i nūc. Eſt.n.mobile i aliquo ſigno magnitudinis cōparatū ad totū motū ſicut nūc ad tps. Sꝫ cū mobile qd̄ eſt.a.vtat̄ ipſo.b.vt medio,ꝑn^o,⁊ fine i actu:neċe ē ꝙ ibi ſtet:ꝑꝑ h̄ qd̄ facit ipm mouēdo ⁊ ſtādo vnū ſignū eē duo.ſ.ꝑn^m ⁊ finē. Sicut ēt ꝯtingit i itelligendo. Poſſum⁹.n.ſimul itelligere vnū pūctū,eſſe i vno ſubo. Sꝫ ſi ſeorſuz itelligam⁹ ipm vt ꝑn^m:ſeorſuz aūt vt finē:nō ſimul h̄ cōtinget. Ita ⁊ cū id qd̄ mouet̄,vtit̄ aliquo ſigno vt vno,nō erit ibi niſi i vno nūc. Si aūt vtit̄ eo vt duob⁹.ſ. vt ꝑn^o ⁊ fine i actu:neċe erit ꝙ ſit in duob⁹ nūc:⁊ ꝑ ꝯñs i tpe medio:⁊ ita q̇eſcet. Manifeſtū ē ḡ: ꝙ illud qd̄ mouet̄ ꝯtinue ab.a. in.c.in.medio.b. neqꝫ affuit neqꝫ abſuit].i.neqꝫ acceſſit neqꝫ receſſit:ſꝫ a ꝑ^o ſigno qd̄ ē a.abſuit vel abſceſſit, q̄ ſi a ꝑn^o i actu:i vltio āt ſigno qd̄ eſt.c.affuit vel acceſſit: q̄ ibi ꝑficit̄ mot⁹:⁊ mobile q̇eſcit. ¶ Et ē attēdēdū ꝙ i ꝑmiſſis ponit̄ a.q̄ñqꝫ qdē pro mobili.q̄ñqꝫ ꝓ ꝑncipio magnitudinis. Ex iſtis aūt pꝫ ꝙ mot⁹ reflexus ſiue in circulari ſiue i recta magnitudine,nō pōt eſſe ꝯtinu⁹:ſed intercidit q̇es media:q̄ idē ſignū eſt qd̄ actu ſit finis ꝑmi mot⁹,⁊ ꝑn^m reflexionis. Sꝫ in motu circulari mobile nō vtit̄ aliq̄ ſigno, vt ꝑncipio vel fine in actu:ſed quolibet ſigno magnitudinis vtitur vt medio:⁊ ideo mot⁹ circularis poteſt eſſe cōtinuus:non autem reflexus.

Lectio.xvij.

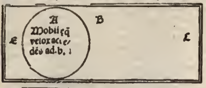
¶ Quapropter ⁊ ad dubitationē/ hoc ē dōm.hꝫ.n. hic loc⁹ hāc dubitationē.nam ſi ſint duę lineę rectę a.b.c.⁊.d.e.q̄ꝝ.d.e.ſit ęq̄lis.b.c. ⁊.f.mobile ex a. ꝯtinue moueat̄ ad.c.atqꝫ cū ēt i.b.pūcto.g.mobile ex.d.ad.e.vniformit̄ eadēqꝫ celeritate ferat̄ g. ꝑus accedet ad e/q̄ꝫ.f.ad terminū ꝑueniet.c. Qd̄.n.ꝑus receſſit ac abijt id ꝑus accedat neceſſe eſt. Nō ergo f.mobile ſil'r i.b.pūcto fuit atqꝫ abſuit ab eodem.ic circo ⁊ poſteri⁹ accedit ad.c.nā ſi fuit ac abſuit ſil'r: nō poſteri⁹ ad terminū ꝑueniet.c.ſꝫ ſtet i illo neċe ē. Argu.

Ude ⁊ ad dubitationem hoc dicendū. T.c.65
Habet enim dubitationē hāc/ ſi enim ſit qd̄ eſt.e.ei qd̄ eſt.ꝫ. ęquale ⁊.a.ferat̄ cōtinue ab extremo ad.c./ſil'r autez ſit.a.in b.ſigno:⁊.d.feratur cōtinue a.ꝫ.extremo ad.i.regulariter ⁊ velocitate ſimili ipſi a ipſum d.ante veniet in.i.q̄ꝫ a.in c. Prius eniz ſe mouēs ⁊ diſcedēs:ꝑri⁹ venire neceſſe eſt. Non ergo ſimul affuit a.in b.⁊ abſuit ab eodem. Unde poſterius fit.ſi enim ſimul/ non poſterius eſt/ſed neceſſitas erit ſtare.

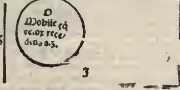
Poſtq̄ Phs oñdit ꝙ mot⁹ reflexus nō pōt eſſe continuus ⁊ vnus. Hic ſm ꝑmiſſa ſoluit q̄ſdam dubitatiōes. Et diuidit̄ in ptes tres ſm tres dubitatiōes q̄s ex ꝑmiſſis ſoluit. Scd̄a pars incipit ibi[Eodem autez modo obuiandum eſt.]Tertia ibi[Manifeſtat autem.] 2^a67. T.69
Circa ꝑmū duo facit. Primo ponit:dubitationē. Secūdo ſoluit eam ibi[Non ergo ponēdū eſt ⁊c̄.]Dicit ergo primo,ꝙ h̄ qd̄ dictū eſt ad ꝓbādū,ꝙ mot⁹ reflexus nō eſt ꝯtinuus:pōt ēt dici ad ſoluēdū quādā dubitationē. Eſt.n.vna talis dubitatio. Sint duę magnitudines ęq̄les: quaꝝ vna dicat̄.e.alia.ꝫ. Sint ēt duo mobilia ęq̄liter velocia: quoꝝ vnū ſit.a.⁊ aliud ſit.d.⁊ moueat̄ a. ꝯtinue ab extremo].i. ꝑn^o magnitudinis ad.c. d.vō ad.i. ferat̄:⁊ ponat̄ ꝙ in magnitudine q̄ eſt.e.ſignet̄ qdā ſignū mediū qd̄ ē.b .qd̄ tantū diſtet a.c.q̄ꝫtū i magnitudie q̄ eſt.ꝫ.diſtat.ꝫ.ab.i.⁊ pona T.67

mus ꝙ ſiľ dū a.i ſuo motu ꝯtinuo accedit ad.b.ſignū:ꝙ d. mobile in ſuo motu ꝯtinuo recedat a.z. ⁊ veniat ad.i. Cū ḡ mot⁹ ſint regulares ⁊ eq̄ veloces vtriuſq; mobilis: ſeqꝛ ꝙ pri⁹ veniet.d.in.i.q̄z.a.veniat i.c.qꝛ qđ pri⁹ recedit pri⁹ ꝑueniet ad finē eq̄lis magnitudīs: pri⁹ āt receſſit d.a.z.q̄z re cederet.a.b.qꝛ d.receſſit a.z.qñ.a.ꝑtigebat ad b.ḡ ſꝫ h.a. ñ ſiľ aduenit i.b.⁊ receſſit ab eo.Et ita ſeqꝛ ꝙ poſteri⁹ re ceſſerit q̄z aduenerit:qꝛ ñ ſiľ adueniret ⁊ recederet, ñ poſte ri⁹ moueri icipet:⁊ ita nec̄itas ē ꝙ a.dū ꝯtinue ferꝛ q̄eſcat in b.⁊ ſic motus cōtinuus erit cōpoſit⁹ ex quietib⁹: ſicut Zeno ponebat (vt ſupra habitū eſt in ſexto.) ❡ Scđo ibi.

T.9. ❡ Nō q dubitaꝛ ꝙ id qđ ꝯtinue mouerꝛ i aliq̄ ſigno q̄eſcat.

Magni tudo.

Ma gni.

Argu. ❡ Nō ē igiꝛ ponēdū cū.ſ.fuit i.b.ſiľ.g.ip̄z ex.d.mo ueri. Nā ſi .f.in pūcto fuerit.b.abfuerit ēt ab eodēz atq; nō ſiľ.at i diuiſiōe tp̄is i illo ⁊ nō tp̄e erat. Igꝛ hic q̄dē in ꝯtinua magnitudīe ipoſſe ē h dicē mō. In eo vo qđ redit atq; reflectiꝛ: hoc ſoluē pacto nec̄e ē. Nā ſi a.feraꝛ.e.b.i c.rurſuſq; rediēs e.c.i b.moueaꝛ ip̄o.c.tū extrēo ⁊ pricipio vtiꝛ niniꝝ ⁊ fine vno iq̄z pūcto vti duob⁹. Quocirca cōſiſtat ip̄m nec̄e ē ⁊ ñ ſiľ acceſſit ad.c.⁊ receſſit a.c.alioqn ibi ſiľ erit atq; nō erit i eodē tp̄is pūcto. At vo nō ē dicēda ea ſolo quā antea diximi⁹. Dici nāq; nō pōt.a.mobile in di uiſiōe tp̄is i ipſo c.eē ⁊ nec affuiſſe nec abfuiſſe. Ad finē.n.accedat nec̄e ē q q̄dē ē actu nō potētia finis. Etenīz id q̄dē qđ ē in medio potētia ē:atq; hoc eſt actu. atq; finis ē cū ꝑgiꝛ ſurſuz pricipiū vo cū itur deorſū. Et ipſorū ḡ motuū ſiľ mō. Stet igiꝛ id qđ redit ſuper linea recta neceſſe eſt. Que cum ita ſint

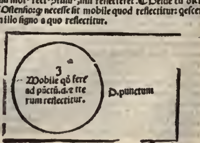
T.c.67 ꝯtinuus ſup linea recta ꝑpetu⁹ ꝙ mot⁹ eſſe nō pōt.

❡ Nō ergo ponēdū eſt cū.a.affuit ſm b.ip̄m.d.mo ueri a.z.vltimo. Si.n.affuit a.i.b erit ⁊ abeſſe ⁊ nō ſiľ.ſed erat in deciſiōe tp̄is: ⁊ nō in tp̄e. Hoc igitur eſt impoſſe ſic dicere in continuo. Sꝫ in reflectenti neceſſe ē ſic dicē. Si.n.i.feratur ad ipſum d.⁊ iterū reflectēs deorſum feratur: vltimo d.⁊ fine vtetur ⁊ principio vno ſigno vt duob⁹. Unde ſtare neceſſe eſt.neq; ſimul affuit in ipſo.d.⁊ abijt ab ipſo.d.ibi .n.ſimul eēt ⁊ nō eēt in eodē nūc. At vo olim ſolo nō dāda ē. Nō.n.ꝯtigit dicere ꝙ ſꝫ ip̄m.d. ſit ipſuz i.in deciſiōe: nō affuit autē neq; defuit. Neceſſe.n.

eſt in finē venire q actu ē/nō potētia. Qđ.igitur eſt in medio potentia eſt.hoc aūt actu/⁊ finis quidem deorſuz: principiū aūt de ſurſuz. Et motuū ergo ſiľr. Neceſſe ē ergo ſtare reflectēs in recto. Nō ergo cō tingit ꝯtinuum motū in recto ⁊ perpetuum eſſe.

❡ Soluit motā dubitationē ſꝫ p̄miſſa. Supponebat.n.ob iectio p̄dc̄a,ꝙ.a.dū ꝯtinue mouerꝛ,accedit ad aliqđ ſignū i medio magnitudis poſitū.ſ.ad.b.⁊ ꝙ ſiľ dū accedit.a. ad b.d.recedit a q̄dā alio ſigno.ſ.a.z.qđ ē ꝯ p̄miſſa. Dictū eſt .n.ſupra ꝙ cū aliq̄d ꝯtinue ferꝛ.neq; pōt adeſſe neq; abeſ ſe].i.recedere ⁊ accedere a ſigno medio,ḡ nō ē ponēdū h qđ obiectio ſupponebat. ꝙ cū a.affuit].i.acceſſit ad b.ip̄z d.receſſit ſimul a.z. Qꝛ ſi dēꝛ ꝙ a.acceſſit ad b.erit pari rō ne dare,ꝙ receſſerit ⁊ ꝙ nō fuerit ſimul:ſꝫ in duob⁹ inſtā tibus,ita ꝙ tp̄e itermedio q̄euerit. Sꝫ ſicut dictū eſt pri⁹ cū aliq̄d ꝯtinue mouebaꝛ i aliquo ſigno medio,nō aberat ⁊ aderat: ſꝫ ſimplr erat nō q̄dē p aliqđ tp̄s:qꝛ ſic q̄eſceret: ſꝫ in deciſiōe tp̄is].i.in aliquo nūc qđ diuidiꝛ tp̄s. Hoc ḡ qđ obiectio ſupponebat:ꝙ.ſ.a.adeſſet ⁊ ꝙ ēt abeſſet ab aliq̄ ſigno medio ipoſſibile eſt dicere i motu ꝯtinuo. Sꝫ i refle xo ē neceſſe vt dicaꝛ ita. Si.n.aliqđ mobile qđ ē.i.feraꝛ ad pūctū qđ eſt.d.⁊ iteꝝ reflectaꝛ: manifeſtū ē ꝙ mobile vtiꝛ vltimo qđ ē.d.q̄ń p̄n⁰ ⁊ q̄ñ fine.ſ.vno ſigno vt duob⁹: vñ neceſſe eſt,ꝙ ibi q̄eſcat. Nec ē dōm,ꝙ ſimul acceſſerit ad ip̄m d.⁊ receſſerit ab eodē:qꝛ ſeq̄reꝛ.ꝙ ſimul i eodē iſtāti eēt ibi,⁊ nō eſſet. Dē.n.qđ motū ē:ē i termino ad quē,mo uebaꝛ: ⁊ dē qđ icipit moueri nō eſt adbuc in termino ad quē: h āt ſignificaꝛ cū dicim⁹ adeſſe vel accedere:qđ eſt ter minari motū ad pūctū illud:cū āt dicim⁹ abeſſe recedere ſignificam⁹ motū icipe. Uñ nec̄e eſt,dē qđ accedit vel adeſt ad aliqđ ſignū eē in eo:qđ āt abeſt vel abſcedit:nō ē in eo. Qꝛ ḡ ipoſſe ē ſimul eē ⁊ nō eē i aliq̄ ſigno:p ꝯñs ipoſſibile ē,ꝙ ſiľ adſit ⁊ abſit eidē (vt ſupi⁹ pluries ē ſuppoſitū) ❡ Eſt āt attēdēdū,ꝙ aliꝛ vtiꝛ h ſ̄r̄is q̄z ſupra.vtitur.n.h.i.p mo bili.d.vo p termino. Supra āt ecōuerſo. Nō ē āt in motu reflexo dāda ſolutio q̄ pri⁹ data ē i motu ꝯtinuo. Nō.n.p̄t diciꝛ ꝙ mobile qđ ē.i.ſit i termino qđ ē d. a.q̄ icipit refle cti ſolū i deciſione tp̄is].i.i nūc⁊ qđ mobile neq; h fuerit neq; affuerit eidē:ſic dicebaꝛ i motu ꝯtinuo:qꝛ i motu re flexo nec̄e ē venire ad finē q ē actu finis,⁊ nō i po⁰ tm̄:ſicut me^m i motu ꝯtinuo erat prin^m ⁊ finis ſolū i po⁰. Illđ ḡ qđ ē i medio mot⁹ ꝯtinui,ē i po⁰ tm̄ prin^m ⁊ finis:ſꝫ h a q̄ inci pit reflexio ē actu prin^m ⁊ finis. Finis q̄dē mot⁹ q erat de orſum:puta lapidis:principiū aūt eſt in actu motus refle xi q eſt ſurſum:dū lapis cadens in terrā reſilit ſurſuz. Sic ḡ in magnitudine in q̄ eſt mot⁹: ſignū a q̄ reflectiꝛ ē prin^m ⁊ finis in actu:ita ⁊ i ipſis motib⁹ eſt accipe actu finē vni⁹ ⁊ prin^m alteri⁹:qđ nō eēt niſi q̄es iteruenirent media. Nec̄e ē ḡ ꝙ id qđ reflectitur i linea recta,q̄eſcat. Et ita ſeq̄tur/ꝙ in recta magnitudine nō poſſit eſſe mot⁹ ꝯtinu⁹ ⁊ ꝑpetu⁹: ⁊ qꝛ magnitudo recta,nō eſt infi^ta:⁊ ita nō poſſet eſſe in ꝑpe tuū mot⁹ rect⁹ ꝯtinu⁹,niſi reflecteret. ❡ Deide cū dicit.

❡ Oſtenſio:ꝙ neceſſe ſit mobile quod reflectitur: q̄eſcere in illo ſigno a quo reflectitur.

❡ Eodem

Argr. ¶ Eodē aūt mō ⁊ bis eſt obuiādū/q Zenonis rōnē iterrogāt:cēſentqꝫ ſi ſemꝑ dimidiū trāſire oporteat dimidia v̄o ſint ifinita ⁊ ifinitoꝝ trāſitio eē nō poſſit motū nō eē:neqꝫ poſſe qcq̄ꝫ moueri. Aut/ vt qdam hāc eādē iterrogāt rōnē cēſentes mobile cū mouet̄ dimidia ſingula ſuꝑ quę fert̄ enumerare. Quo fit/ vt ab eo cū totum tranſierit ſpatium enumeratus ſit numerus ifinitus. hoc aūt oium ſnia/fieri nequit.

¶ Eodē aūt mō obuiandū eſt/ ad iterrogātes Zenonis rōnē: ⁊ volētes ſi ſemꝑ medium trāſire opꝫ/hęc aūt infinita ſunt/infinita aūt trāſire impoſſibile eſt. Aut ſicut ipſaꝫ hanc eādē rōnē qdam aliter iterrogāt:volentes ſimul cū qd mouet̄/ medietatē prius nūerare ſꝫ vnūquodqꝫ factū mediū. Quare abeūte totam infinitū accidit numerare numerum. hoc autem confitentur impoſſibile eſſe.

¶ Ponit ſcdam dubitationē. Et circa hoc tria facit. Prio mouet dubitationē. Scdo excludit q̄ꝫdā ſolōnē in.6.poſi
T.68. tā ibi[In p̄mis igit̄.] Tertio pōit verā ſolōnē ibi[Sꝫ ve
3° rū dōm.] Dicit ḡ p̄ ꝙ eodē mō p eā q̄ ſuꝑ oñſa ſunt poſſum⁹ obuiare ad eos q ponūt obiectionē Zenonis:q ſic volebāt argumētari. Oē qd mouet̄ opꝫ ꝙ pri⁹ ptrāſeat mediū q̄ꝫ ꝑueniat ad finē:ſꝫ iter q̄ſlibet duos terminos, ſūt infinita media, p h̄ ꝙ magnitudo ē diuiſibilis i ifinitū: ⁊ ita īpoſſibile eſt trāſire media: qꝛ ifinita nō ꝯtingit trāſire:ḡ nihil pōt mouēdo ad aliquē terminū ꝑuenire. Uel pt eadē dubitatio aliter formari, ſicut qdā eā ꝓponūt. Oē qd ptrāſit aliqd totū p̄us ptrāſit medietatē:⁊ cū medietas iteꝝ diuidat̄ i medietatē:opꝫ ꝙ p̄us ptrāſierit medietatē medietatis:⁊ ita oē qd mouet̄ numerat q̄ꝫdā medietatē ptingēdo ad ipſaꝫ. Sꝫ medietates ſic acceptę pñt i ifinitū ire: ḡ ſeqtur ꝙ aliqd ptrāſit totā magnitudinē qd nūerauit nūerū infinitū:qd eſt manifeſte impoſſibile. ¶ Scdo ibi.

Argr. ¶ In p̄mis igit̄ de motu ſermōib⁹ ex eo rōnē hāc ſoluebam⁹: qꝛ tp̄s ifinita in ſeipſo hꝫ. non eſt.n. abſurdū ſi ifinito in tp̄e trāſeat q̄ſpiā ifinita. infinito autē ineſt/tā in longitudine q̄ꝫ in tempore/ ſimili modo.

T.c.68 ¶ In p̄mis igit̄ rōnib⁹ de motu ſoluimus per id qd tp̄s ifinita hꝫ in ſeipſo. non.n. incōueniens eſt:ſi in infinito tp̄e infinitum tranſit aliqs. ſimiliter autem infinitum/in longitudine eſt/ ⁊ tempore.

¶ Excludit ſolutionē quā ſupra in ſexto poſuerat ad hanc obiectionē. Et p̄ recitat eā. Scdo excludit ibi[Sed hęc ſolutio ⁊c.] Dicit ergo p̄, ꝙ p̄dicta obiectio ſoluta eſt in
infra ſexto cū de motu in cōmuni agebat̄, p hoc ꝙ ſicut magnitudo diuidit̄ i ifinita:ita ⁊ tp̄s:⁊ ſic eodē mō tp̄s hꝫ i ſeipſo ifinita, ſicut ⁊ magnitudo diuidit̄ i infi[m]:⁊ ita nō ē incōueniēs:ſi ifinita q̄ ſunt i magnitudie, trāſeat aliqs i ifinita q̄ ſunt in tp̄e:qꝛ nō ē icōueniēs, ꝙ ifinita magnitudo, tran
T.39 ſeat̄ tp̄e ifinito. Sed ſicut in ſexto oñſuꝫ eſt infinitū eodē modo iuenit̄ in magnitudine ⁊ tempore. ¶ Scdo ibi.

Argr. ¶ Sꝫ hęc ſolō ad iterrogantē qdem ſufficiēter ſe hꝫ. Interrogabat̄.n.ſi fieri poſſit vt finito in tp̄e qppiā trāſeat aut enumeret infinita. Ad rē aūt ipſam veritatēqꝫ ꝑfecto nō ſatiſfacit. Nā ſi q̄ſpiā omiſſa lōgitudine dictaqꝫ iterrogatiōe:ſi fit inq̄ꝫ vt finito in tēpore pertranſeat quippiā infinita/ hęc de ipſo interroget tempore(habet enim tēpus infinitas diuiſiones)non erit ſufficiens hęc ſane ſolutio.

¶ Sed hęc ſolutio/ad iterrogātē qdē ſe hꝫ ſufficienter. Interrogabat.n.ſi infinito tēpore infinitū tranſire atqꝫ numerare cōtingit. Ad rē aūt ipaꝫ ⁊ adveritatem nō ſufficienter. Si enim aliquis dimittēs magnitudinē ⁊ interrogauerit ſi in finito tempore contingit infinita tranſire. interroget in ipſo tēpore eadem(habet enim tempus infinitas diuiſiones)nec adhuc ſufficiens hęc ſolutio.

¶ Excludit hāc ſolutionē:⁊ dicit ꝙ h̄ ſolō ſufficiēs ē ad obuiādū iterrogāti q ſic iterrogabat, an ꝯtigeret i tp̄e finito trāſire ⁊ nūerare ifinita. Quę qdē iterrogatio, repellebat̄ p h̄ qd ſubdit̄, ꝙ tp̄s finitū hꝫ ifinita i qb⁹ pñt trāſiri ifinita q̄ ſūt i magnitudie. ¶ Sꝫ iſta ſolutio:nō ſufficit ad reī v̄itatē:qꝛ ſi aliqs p̄termittat q̄rere de magnitudie:⁊ p̄termittit iterrogare:an i tp̄e finito ꝯtigat ifinita trāſire:⁊ faciat hāc eādē iterrogationē de ip̄o tp̄e:v̄ꝫ ū.ſ.ifinita q̄ ſūt i tp̄e poſſint trāſiri(pp h̄ ꝙ tp̄s i ifinitū diuidit̄)ad hāc interrogationē nō ſufficit p̄dicta ſolō. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Sed ea dicēda eſt v̄itas quā pauloante diximus. Argr.
Nā ſi q̄ſpiā lineā diuidat i duo dimidia is vno pūcto vtit̄ vt duob⁹. faciet.n.ip̄m p̄ncipiū atqꝫ finem. ſic autē facit ⁊ q numerat ⁊ q in dimidia diuidit. Quo ſic diuidēte:neqꝫ linea eſt ꝯtinua neqꝫ mot⁹. continuus.n.mot⁹ cōtinui eſt. In cōtinuo āt inſunt qdem dimidia infinita:ſed nō actu ſed potētia ſunt. (vt pꝫ) Si v̄o q̄ſpiā dimidiā faciat actu ñ ꝯtinua faciet. ſꝫ modū ipſoꝝ ponet. qd qdem in eo accidere pꝫ qui dimidia numerat. Unū nāqꝫ pūctū vti duo numerare ip̄m neceſſe eſt. Alterius.n.dimidij p̄ncipiū/alterius finis erit̄ ſi nō vt vnū ip̄m ꝯtinuā lineā: ſed vt dimidia nūeret duo. Quare ad iterrogātē/ ſi fieri pōt vt in tp̄e aut in lōgitudie ptrāſeat q̄ſpiā ifinita:ptim poſſe ptim fieri nō poſſe dicam⁹ opꝫ. Si enim ifinita ſint actu fieri neqt. ſin v̄o potētia/ fieri pōt. Qui nāqꝫ mouet̄ ꝯtinue p accñs ſane nō ſimpliciter ifinita tranſiuit. accidit.n.lineę vt dimidia ſint infinita. ſub̄a v̄o ipſius diuerſa eſt atqꝫ eſſe.

¶ Sꝫ veꝝ dōꝫ eſt/qd quidē diximꝰ in rōnibus. Si.n. aliquis ꝯtinuū diuiſerit in duo media hic vno ſigno tanq̄ꝫ duob⁹ vtit̄:facit.n.ip̄m/⁊ principium ⁊ finē. ſic autē facit numerās ⁊ in media diuidēs. Sic aūt diuidēte/neqꝫ erit continua linea neqꝫ motus. continuus.n.motus cōtinui eſt. In continuo autēꝫ ſunt quidē ifinita media at nō actu ſed potētia. Si v̄o facit actu nō faciet cōtinuū ſꝫ ſtabit. qd qdem in numerāte media manifeſtū eſt qꝛ accidit. Unum.n.ſignum:neceſſe eſt ip̄m nūerare duo. Alterius enim medij finis alteri⁹ aūt p̄ncipiū erit:ſi nō vnū numeret cōtinuū ſꝫ duas medietates. Quare dōm eſt ad interrogātē:ſi ꝯtingit infinita tranſire aut in tp̄e aut i lōgitudine:qꝛ eſt qdē ſic eſt āt nō ſic. Actu.n.cum ſint nō ꝯtingit:potētia aūt cōtingit. Quod.n.cōtinue mouet̄ ſm accidēs infinita trāſiuit:ſimpliciter aūt non. accidit autem lineę/ifinita media eſſe. ſubſtantia autem ipſa altera eſt ⁊ eſſe.

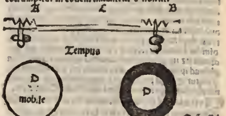
ℭ Ponit verā ſolutionē ſꝫ ea q̄.d̄. ꝓmiſerat ⁊ dicit ꝙ ſꝫ ve
ritatē h̄ dōm ē ad ſolōnē dubitatiōis motę,illō qd ꝓmiſi
mus i rōnibꝰ ſupraपोſitis ꝓxime.ſ.ꝙ ſi aliqͥs diuidat cōti
nuū in duo media,tūc vtit̄ vno ſigno.ſ.in q̄ diuidit̄ conti
nuū tāq̄ꝫ duobꝰ:qꝛ facit ipꝫ ⁊ ꝓnᵐ vniꝰ ptis,⁊ finē alteriꝰ.
Facit āt h̄ numerādo:⁊ i duo media diuidēdo. Cū aūt ſic
diuiſū fuerit ꝯtinuū:iā nō erit ꝯtinuū:ſiue diuidat̄ magni
tudo vt linea:ſiue diuidat̄ motꝰ:qꝛ nec motꝰ pt eē ꝯtinuꝰ
niſi ſit ꝯtinui.ſ.ſubiecti,⁊ tpis ⁊ magnitudis ſup q̄ꝫ trāſit
motꝰ.Sic ḡ diuidēs nūerat:⁊ nūerādo ꝯtinuitatē ſoluit.
Sꝫ i ꝯtinuo dū ꝯtinuitas durat ſūt īfinita media,nō i actu
ſꝫ i poᵃ:qꝛ ſi faciat aliqͥs aliqd̄ mediū ieſſe i actu: h̄ erit ꝑ
diuiſionē(vt dcm̄ ē)inq̄ꝫtū accipiet̄ vt ꝓnᵐ vniꝰ,⁊ finis al
teriꝰ,⁊ ſic n̄ remanebit ꝯtinuū:ſꝫ ſtabit].i.iā media i actu
nō erūt īfinita:ſꝫ i eis erit ſtatꝰ.Qd̄ maxīe accidit in eo q
vult nūerare media:qꝛ neceſſe ē ei ꝙ vnū ſignū nūeret q̄ſi duo
ī q̄ꝫtū ē vniꝰ medietatis finis:⁊ alteriꝰ ꝓnᵐ.Et h̄ dico q̄n n̄
nūerat̄ totū ꝯtinuū vt vnū:ſꝫ nūerent̄ due medietates i ipo.
Si.n.accipiat̄ totū ꝯtinuū vt vnū:tūc iā dcm̄ ē ꝙ ſignum
mediū nō accipit̄ vt finis ⁊ ꝓnᵐ in actu,ſꝫ i poᵃtm̄. His ḡ
viſis rn̄dendū ē ad eū q iterrogat an ꝯtigat īfinita trāſire
ſiue in tpe ſiue in magnitudie:ꝙ quodāmō ꝯtingit,⁊ q̄dā
mō nō ꝯtingit. Cū.n.ſint īfinita media i actu nō ꝯtingit ea
trāſire:cū aūt ſint i poᵃ ꝯtingit īfinita trāſire. Et ſic cū i cō
tinuo nō ſint īfinita media niſi i poᵃ:ꝯtingit īfinita trāſire
qꝛ illud qd̄ ꝯtinue mouet̄,trāſiuit ſꝫ acciñs īfinita.ſ.i poᵃ.
Per ſe.n.trāſit lineā finitā:cui accidit ꝙ ſint ei īfinita me
dia in poᵃ:ſed ipſa linea ſm̄ ſubāꝫ ⁊ rōnē eſt alia ab his me
dijs īfinitis. Nō.n.linea cōponit̄ ex pūctis:ſꝫ pūcta pñt ſi
gnari in linea inquantum diuiditur. ℭ Deinde cum dicit.

Argr. ℭ At qui ꝑſpicuū ēt ē ſi q̄ſpiā tpis pūctū(qd̄ ꝓus po
ſteriuſq̄ꝫ diuidit)nō poſteriori tpi reſpectu rei tribu
at ſe ſꝑ idē eē ſimul atq̄ꝫ nō eē ⁊ cū eſt ortū nō eē.
Pūctū igit̄ tpis vtriſq̄ꝫ cōe eſt:ꝓori(inq̄ꝫ)poſterio
riq̄ꝫ:⁊ vnū ⁊ idē ē numero rōne vō nō idē. Alteriꝰ
eni finis,alteriꝰ ꝓncipiū eſt. at reſpectu rei poſterio
ris eſt ſemꝑ affectꝰ.Sit tēpus qdē.a.b.c. res autē
d.que qdem.a.c.tpe ſit alba:i.c.b. vō non alba. in
ipſo ergo.c.alba eſt ſimul atq̄ꝫ nō alba.In quouis
nāq̄ꝫ tpis.a.c.pūcto licet ipm̄.d.vere dicere album
eſſe(ſi toto tpe illo eſt album)⁊ in quolibet ēt ipſius
b.c.non album eſſe.c.vō eſt in vtriſq̄ꝫ.

Tc.99. ℭ Manifeſtū eſt aūt ⁊ qꝛ niſi aliqs faciat tēporis
ſignū(qd̄ prius ⁊ poſteriꝰ diuidit)ſꝑ poſterioris rei
erit ſimul idē ens ⁊ nō ens ⁊ q̄n fuit nō eſt.Signuꝫ
igitur vtriſq̄ꝫ cōe eſt ⁊ priori ⁊ poſteriori ⁊ vnum
⁊ idē numero rōne autē nō idē eſt. huius qdem.n.
finis eſt illius autē ꝓncipium.res autē ſemper po
ſterioris paſſiōis eſt. Sit tēpus i quo eſt.a.c.b.res
i quo.d.hoc in.a.qdem tempore album.in.b. autē
non album. i.c.ergo album ⁊ nō album. In quoli
bet eni ipſius.a.verum eſt dicere albū(ſi oi tpe hoc
erat album)⁊.b.nō album.c.autem in vtriſq̄ꝫ.

ℭ Soluit tertiā dubitationē.Et circa h̄ tria fac̄.Prio ꝓpo
nit dubitationē ⁊ ſolōnē.2ᵒ māifeſtat vtrūq̄ꝫ ꝑ exēpla ibi
Ibidem 3ª69. [Sit tpˢ.]3ᵒ īfert qddā correlariū ex dictis ibi [Si āt
qdcūq̄ꝫ]Ponit ḡ dubitationē ꝓ q̄ i ḡnōnibꝰ ⁊ corruptiōibꝰ
fieri ſolet.Qd̄.n.ḡnat̄,dēſinit nō eē,⁊ icipit eē.Opꝫ āt aliō
tpˢ aſſignari ei qd̄ ē eē rei ḡnatę vel corruptę:⁊ aliō ei qd̄ ē
nō eſſe:puta ſi ex aere. ḡnet̄ ignis:in toto tpe.a.b. erat nō
ignis ſꝫ aer:in toto āt tpe.b.c.ē ignis.Cū ḡ hoc ſignū tpis
qd̄ ē.b.ſit vtriuſq̄ꝫ tpi cōe,vr̄ ꝙ i illo īſtāti cōi ſit ſil̄ eē ignis
⁊ nō eē eiuſdē. Hāc ḡ dubitationē Phs ſoluēs dic̄, maife
ſtū eē ꝙ niſi aliqs h̄ ſignū tpis(qd̄ diuidit tpˢ ꝓus ⁊ poſte
rius)[Faciat ſꝑ eē poſterioris rei].i.ꝙ i illo īſtāti h̄ nō ſe
hēat res ſic i tpe ſequēti:ſeqtur ꝙ idē ſit ens ⁊ nō ens ſil̄:⁊
ſeqt̄ ꝙ q̄n aliqd fcm̄ ē ſit nō ens. Et tūc āt fcm̄ ē q̄n ḡnatio
terminat̄.ſ.i illo nūc qd̄ diuidit tpˢ ꝓus ⁊ poſteriꝰ.Si ḡ i
toto tpe ꝓori nō erat ens:i h̄ ēt nūc qn iā ḡnatū ē ēt n̄ ēs:
qꝛ illō nūc ē finis ꝓoris tpis.Qūo āt iſta incōueniētia nō
ſequātur oñdit ſubdēs,ꝙ vnū ⁊ idē nūero ſignū.ſ.nūc: eſt
cōe vtriuſq̄ꝫ tpi.ſ.ꝓori ⁊ poſteriori.Sꝫ q̄ꝫuis ſit vnū ſubo:nō
tñ eſt vnū rōne:ſꝫ duo.eſt.n.finis ꝓoris tpis ⁊ ꝓnᵐ poſte
rioris.Sꝫ ſi accipiat̄ i ipſo nūc:qd̄ res eſt].i.ſi accipiat̄ ſꝫ
ꝙ ē vnū res:ſꝑ tꝫ ſe cū poſteriori paſſiōe.Uel aliter, q̄ꝫuis
ipm nūc finis ſit tpis ꝓoris,⁊ ꝓnᵐ poſterioris:⁊ ſic ſit cōis
vtriuſq̄ꝫ tñ ſꝫ ꝙ ē rei].i.ſꝫ ꝙ cōparat̄ ad rē q̄ mouet̄ ſꝑ eſt
poſterioris paſſiōis:qꝛ res q̄ mouet̄ i illo īſtāti ē ſubiecta
paſſiōi poſterioris tpis.Sic ḡ obiectiōe ⁊ ſolōne poſita:
māifeſtāt vtrūq̄ꝫ ꝑ exēpla: ⁊ ꝓ obiectionē cū dic̄ [Sit.n.
tpˢ.]Et dic̄ ſit tpˢ.a.c.b.res āt q̄ mouet̄ ſit.d.qd̄ qdē.d.i
a.tpe ſit albū i.b.āt nō albū.Ur̄ ḡ ſeq ꝙ in.c. ſit albū ⁊ nō
albū:⁊ qūo h̄ ſeqtur oñdit ſubdēs. Si.n.in toto tpe.a.eſt
albū:ſeqtur ꝙ in q̄libet accepto i ipo.a.ſit albū:⁊ ſil̄r ſi in
toto tpe.b.ē nō albū ſeqt̄ ꝙ i q̄libet ipſiꝰ accepto ſit nō al
bum cū ḡ.c.ſit acceptū i vtroq̄ꝫ(qꝛ ē huiꝰ finis:⁊ illiꝰ ꝓnci
pium)vr̄ ſequi ꝙ in.c.ſit album ⁊ non album.

ℭ Exemplaris oſtētio qua dubitatur ꝙ id qd̄ generatur vel
corrumpitur in eodem inſtanti ſit ⁊ non ſit.

Scdo ibi

ℭ Nō ē igit̄ dādū in oi tpe.a.c.pūcto.d.albuꝫ eē, ſꝫ   Argr.
i quouis ꝑter vltimū.c.hoc āt iā ipm poſteriꝰ ē.⁊ ſi
nō albū fiebat:⁊ ſi albū corrūpebat̄ i.a.c.toto fcm̄
eſt ſane aut corruptū in.c.Quare albū aut nō albū
eſſe primū in illo vere dicere licet:vel cum eſt ortum
non eſt ⁊ cuꝫ corruptū eſt:erit aut album aut nō al
bum ⁊ ens oīno atq̄ꝫ nō ens ſimul eſſe:neceſſe eſt.

ℭ Nō ergo dādū eſt in oi:ſed ꝑter vltimum nunc in
quo eſt.c.hoc aūt iaꝫ poſtremuꝫ.⁊ ſi fiebat albū,⁊
ſi corrūpebatur album in.a.omni factū eſt ⁊ corru
ptum eſt in.c.Quare albū aut nō album ꝓmum in
illo verum eſt dicere:aut cum eſt factum nō erit:aut
cum corruptum eſt erit:aut ſimul album ⁊ non al
bum ⁊ omnino eſſe,⁊ non eſſe:neceſſe eſt.

ℭ Manifeſtat ſolutionē ſupra poſitā ⁊ dicit ꝙ nō eſt cōce
dendū,ꝙ in quolibet accepto in a.ſit albū:ſed eſt excipien
dum vltimū nunc qd̄ eſt.c.quod quideꝫ iā eſt poſtremuꝫ]
.i.vltimꝰ terminꝰ mutationis.Puta ſi albū vel fiebat, vel
corrūpebatur in toto.a.in.c.nō corrūpitur nec ſit albū,ſꝫ
iam factū eſt ⁊ corruptū. Quod aūt factuꝫ eſt,eſt: qd̄ aūt
corruptū eſt,nō eſt.Uñ manifeſtū eſt ꝙ in.c.ꝓmo verū ē di
cere h̄ eē albū(ſi ibi terminet̄ ḡnatio albi)aut eſſe nō albū
(ſi ibi terminet̄ corruptio albi.)Aut ſi hoc nō dicatur:ſe
quentur

quentur inconuenientia ſupra poſita.ſ.ꝙ cum aliqd eſt iaȝ gñatum,adhuc eſt nõ ens.ꝛ cuȝ corruptũ eſt,adhuc ē ens. Aut ēt ſequitur,ꝙ aliquid ſimul ſit album ꝛ non album:ꝛ vniuerſaliter ens ꝛ non ens.℄ Deinde cum dicit.

Argr. ℄ Nõ ſi id gñetur/nece eſt qd prius non eſt:ꝛ cũ gñat̃ nõ ē/fieri/pfecto nõ põt/vt tps in idiuidua tpa diuidat̃. Nã ſi in.a.tpe.d.ipm albũ fiebat:fcm̃ eſt āt ſiſ; ꝛ eſt i alio idiuiduo tpe.b.hẽrẽte tpi.a.ſi in.a.qdem fiebat ꝛ nõ erat/ēt āt in ipſo tpe.b.gñonẽ aliquã nimirũ mediã eẽ opȝ. Quare/ꝛ tps id erat/in quo fiebat.non.n.eadẽ ꝛ bis erit rõ/q nõ eẽ idiuiduis ingruit tps ɔſtare.ſȝ fcm̃ ē/in tpis ipſi⁹ in q fiebat vltio pũcto:cui quidẽ nihil hẽret/neq; deinceps ē.indiuidua vo tpa ſũt deinceps.Quę cũ ita ſũt/pȝ ſi in.a.toto tpe.d.fiebat/nõ eẽ mai⁹ id tps/in quo fcm̃ ē atq; fiebat/eo tpe quo toto ſoluȝ fiebat. Hę igĩt tale ſue qdã ſunt rõnes:ex qb⁹ vt pprijs qſpiam crederet/motum rectuȝ perpetuo cõtinuũ eſſe non poſſe.

℄ Si autẽ qdcunq; fuerit prius nõ ens/neceſſe eſt fieri ens:ꝛ cũ fit/nõ eſt:nõ poſe eſt in atoma tpa diuidi tẽpus. Si.n.in.a.tẽpore.d.fiebat albuȝ:factuȝ eſt autẽ ſimul/ꝛ eſt in altero indiuiduo tẽpore.habito autẽ in.b.ſi in.a.fiebat:nõ erat:in.b.autẽ ē:generationẽ opȝ eſſe quandam mediaȝ. Quare:ꝛ tempus erat:in quo fiebat.non enim eadem erat ratio:ꝛ in nõ atoma diuidentibus:ſed ipſius temporis in quo fiebat:factum eſt: ꝛ eſt in vltimo ſigno cui nihil eſt habitum:neq; conſequenter.ſed idiuiſibilia tẽpora ɔ̃ſequenter ſunt. Manifeſtum autem eſt:q: ſi in.a.toto tẽpore fiebat:ꝙ non eſt plus tẽpus in quo factum eſt;

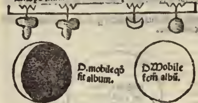
T.c.70 ꝛ fiebat: q̃ȝ in quo fiebat ſolum omni ℄ Quibus igitur aliquis tanq̃ȝ proprijs credet rationibus:hę ꝛ huiuſmodi quędam ſunt.

℄ Infert qddã correlariũ ex pmiſſis.ſ.ꝙ tps nõ diuidat̃ in idiuiſibilia tpa:q: h̃ poſito,nõ poterit ſolui pmiſſa dubitatio. Dicit g̃,ꝙ nece ē oẽ qd ē prius nõ ens ꝛ poſtea ens:aliqñ fieri ens:ꝛ iteȝ nece ē ꝙ cũ aliqd fit:nõ ē. Si āt hęc duo q̃ ſupponit ſũt vera:ipoſe ē,ꝙ tps diuidat̃ i idiuiſibilia tpa. Diuidat̃.n.tps i idiuiſibilia tpa:ꝛ ſit p̃m tps idiuiſibile.a:2m āt ɔñr ſe hñs ad ipȝ ſit.b.d.aũt qd prius nõ erat albũ:ꝛ poſtmodũ ē albũ,fiebat albũ i.a.ꝛ tũc nõ erat albũ. oȝ āt dare, ꝙ ſit factũ i aliquo tpe idiuiſibili ꝛ habito].i. ɔñe ſe hñte.ſ.in.b.in q̃ iaȝ ē. Si āt fiebat albũ in.a:ſequit̃ ꝙ i.a.nõ erat albũ:i.b.āt eſt albũ. Cum g̃ iter nõ eẽ ꝛ eẽ,ſit gñõ media(q: nihil trãſit de nõ eẽ in eẽ niſi p gñonẽ) ſeq̃tur,ꝙ inter.a.ꝛ.b.ſit gñõ media:g̃ erit aliqd tps medium inter.a.ꝛ.b.in q̃ fiebat albuȝ:q: h̃ ponit̃ tps.b.d.gñonis. Et ſic cũ i illo medio tpe idiuiſibili fiat albũ:eſt nõ albũ: vnde eadẽ rõne oportebit ponere aliud tps adhuc mediũ:ꝛ ſic i infinitũ. Et h̃ ĩõ,q: nõ põt poni ꝙ i eodẽ tpe fiat,ꝛ factũ ſit. Sȝ nõ ē eadẽ rõ ſi dicat̃,ꝙ nõ ſunt idiuiſibilia tpa i q̃ tps diuidit̃. Dicemus.n.ſm h̃,ꝙ vnũ ꝛ idẽ tps ē,in quo fiebat,ꝛ fcm̃ ē. Sȝ fiebat ꝛ erat nõ ens i toto tpe pcedẽtis ē aũt fcm̃ ꝛ ens in vltimo nũc tpis:qd qdẽ nõ ſe hȝ ad tps pcedẽs,ſicut habitũ aut ɔñr:ſed ſicut termin⁹ eius. Sȝ ſi ponant̃ tpa idiuiſibilia:nece eſt,ꝙ ɔñter ſe habeãt. Manifeſtũ eſt āt ſm pmiſſa,ꝙ nõ ſuppoſitis tpibus idiuiſibilibus,ſi aliqd fiat albũ in toto tpe.a.nõ eſt maius tps i quo factũ eſt ꝛ fiebat: q̃ȝ in quo fiebat ſoluȝ: q: in toto tpe fit,

in vltimo aũt termino tpis eſt factũ. Tps autẽ ꝛ terminus tpis nõ ſunt aliqd maius q̃ȝ tẽpus tm̃. Sicut ēt punctum nihil magnitudinis adijcit lineę. Sed ſi ponant̃ tpa idiuiſibilia:manifeſtũ eſt ex pmiſſis.ꝙ opȝ plus tpis eſſe i quo fit ꝛ factum eſt: q̃ȝ in quo fit ſolũ. Ultimo aũt epilogando ɔcludit principale intentũ dicens,ꝙ pręmiſſę rõnes ſunt ꝛ ſimiles eis quibus credendum eſt tanq̃ȝ proprijs,ꝙ motus reflexus non eſt continuus. Lec.xviij.

℄ Oſtenſio ꝙ tempus non diuidatur in indiuiſibilia.

A. Tps indiuiſibile B. tps indiuiſibile.

Argr. ℄ Uocideȝ inſup ita ſe ſe hr̃e videbit̃/ꝛ ſi differendi modo idipſum conſiderabimus.

Rationabiliter autem intendentibus / ꝛ ex his videbitur alicui idem hoc accidere.

Poſtq̃ȝ Phs oñdit rõnib⁹ pprijs ꝙ mot⁹ reflex⁹ nõ eſt ɔtinu⁹:oñdit hic idẽ rõnib⁹ cõib⁹ ꝛ logicis. Et circa h̃ duo facit. Primo dicit de quo ē itẽtio. Scdo pbat ppoſitum.ibi[Oẽ.n.qd mouet̃.] Dicit g̃ p̃,ꝙ ſi aliqs velit[rõnabiliter.]idẽ logice intẽdere ad ppoſitum oñdendũ:videbit̃ hoc idẽ ſequi.ſ.ꝙ motus reflexus non eſt ɔtinuus ex rõnibus quę ponentur. ℄ Secundo ibi. infra

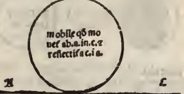
Argr. ℄ Oẽ itaq; qd ɔtinue mouet̃/mõ nihil phibeat: ad id ꝛ antea ferebat̃/ad qd p motũ acceſſit.ceu ſi puenit ad.a.ferebat̃ ad.b. ꝛ nõ ſolũ cũ erat ppe/ſȝ ſtatiȝ ēt vt icępit motu cieri. Cur.n.nunc magis q̃ȝ prius: hoc ꝛ ad cęteros accõmodabit̃ mot⁹. Ad id qd ex a.fert̃ ad.b. veniet rurſus ad.a.ɔtinuo motu. Cum igit̃ ex a.mouet̃ ad.b.tum fert̃ ēt ad.a.eo motu quo pergit ex ipſo.b. Quo fit/vt ɔtrarijs ſimul motibus moueat̃.recti naq; motus/ɔtrarij ſunt.

℄ Omne enim qd mouetur ɔtinue:ſi a nullo prohibeat̃/in qd qdem venit ſm loci mutationem/in hoc ꝛ ferebat̃ prius.vt ſi in.b.venit/ferebatur in.b. ꝛ nõ cuȝ primũ erat/ſed mox ſicut incępit moueri. Quid enim magis nunc/q̃ȝ prius:ſiſt autem/ꝛ in alijs. Qd autẽ ab.a.fertur in.c.iterũ veniet in.a.cõtinue motum. Cũ ergo ab.a.in.c.ferebat̃/tunc ꝛ in.a.fert̃ ſȝ motum qui eſt.a.c. ꝛ econuerſo. Quare/ſimul ɔtrarijs.contrarij.n.ſunt q ſm rectitudinem ſiunt.

℄ Oſtendit ppoſitũ. Et primo ſolum in motu reflexo locali. Scdo cõmuniter in oĩbus motibus.ibi[Amplius ex his manifeſtũ ꝛc̃.] Prima rõ talis eſt. Omne qd mouetur cõtinue:a pncipio ſui mot⁹ ferebat̃ in fineȝ ad quẽ puenit ſm loci mutationẽ:niſi fuerit aliquid prohibens:q: a prohibente potuiſſet in aliam partem deflecti. Exemplificat aũt hanc ppõnem dicens,ꝙ ſi aliquid per motum localeȝ perueniſ ad.b,non ſoluȝ qñ propinquũ erat:ſed ſtatim qñ T.c.71.

incepit moueri mouebat̃ ad.b. Non eſt.n. aliqua rõ, quare magis moueat̃ ad.b. nũc q̃ꝫ prius. ⁊ ſilr̃ eſt in alijs motib⁹. Si aũt ita ſit ꝙ mot⁹ reflex⁹ ſit ꝯtinuus: verũ erit dicere ꝙ id qd̃ mouet̃ ab.a. in.c. ⁊ iterũ reflectit̃ i.a. ꝯtinue mouet̃. Ergo in p̃ma pte mot⁹ q eſt ab.a. in.c. mouebat̃ ad terminũ vltime partis, qui eſt.a. ⁊ ſic dũ mouet̃ ab.a. mouetur ad.a. Sequitur ergo, ꝙ ſimul mouetur ꝯtrarijs motibus: qꝛ in motibus rectis, ꝯ̃riũ eſt moueri ab eodẽ ⁊ in idẽ. In motibus aũt circularibus, nõ eſt ꝯ̃riũ. Hoc aũt eſt ipoſſe, ꝙ aliquid ſimul moueatur ꝯ̃rijs motibus: ergo impoſſibile eſt ꝙ motus reflexus ſit continuus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ratio prima qua oſtenditur ꝙ motus reflexus nõ poſſit eſſe continuus.

Argr. ¶ Et inſup vt ex eo mutet̃, in quo ipſũ nõ eſt. Quod ſi hoc fieri nequeat: in ipſo.b. ſtet̃ neceſſe eſt. Nõ igit̃ hic, vn⁹ eſt motus. Qui nãq3 mot⁹ intercipit̃ ſtatu is vnus profecto nõ eſt, vt luce clarius extat.

¶ Simul ãt ⁊ ex hoc mutat̃, in quo nõ eſt. Si igitur hoc ipoſſibile ẽ: neceſſe eſt ſtare i.c. Nõ ẽ ergo, vnus motus. Reditus enim ſtatui, non eſt vnus.

¶ Ex eodẽ medio ducit ad aliud icõueniẽs. Si.n. aliqd dũ mouet̃ ab.a. mouet̃ ad.a. nõ ãt põt moueri ad.a. niſi ex aliquo ꝯ̃poſito qd̃ ſit.c. in quo mobile nõdũ fuit cũ icipit moueri ab.a. ſequit̃ ꝙ aliqd mouet̃ ex illo termino i quo nõ ẽ. Sic g̃ ipoſſe eſt, ꝙ mot⁹ reflexus ſit ꝯtinuus. Et ſi hoc eſt ipoſſe: neceſſe ẽ ꝙ in pũcto reflexiõis mobile q̃eſcat. ſ.i.c. Ex quo pꝫ, ꝙ nõ eſt vn⁹ motus: qꝛ motus q diſtinguit̃ per interpoſitionẽ quietis, nõ eſt vn⁹. ¶ Deinde cum dicit.

Argr. ¶ Præterea, ex hiſce magis vr̃ de oi motu ꝑſpicuũ idẽ erit. Nã ſi oẽ qd̃ mouet̃, aliquo motu dictoꝝ motuũ oino mouet̃: ⁊ qd̃ q̃eſcit ex his aliq̃ q̃ete q̃eſcit, q̃ opponunt̃ (nullus.n. alius in rõne reruꝫ p̃ter aſſignatos ẽ mot⁹) id aũt qd̃ non ſemp hoc motu mouetur: eoꝝ motuũ (inq̃ꝫ) q ſpẽ differũt, ⁊ nõ mot⁹ toti⁹ cuiuſpiã pte: neceſſe eſt oppoſita q̃eſcat q̃ete. Eſt.n. q̃es, p̃uatio mot⁹. Si igit̃ hęc ita ſe hñt, ⁊ mot⁹ q̃dẽ recti, ꝯtrarij ſũt: fieri vero neq̃t, vt ſil̃ q̃cq̃ꝫ motib⁹ cõtrarijs moueat̃: id ꝑfecto ex.a. fert̃ ad.b. non ex.b. quoq3 ſil̃ feret̃ ad.a. Atq3 cũ non ſil̃ motib⁹ vtriſq3 ferat̃, moueat̃ aũt dicto motu ex.a. pergẽdo ad.b. p̃us in ipſo.b. q̃eſcat, neceſſe eſt. Hęc.n. eſt ea q̃es, q̃ opponit̃ ei motui, quo itur ex.b. ad.a. Pꝫ igitur ex

T.c.71 hiſce q̃ diximus: motũ nullũ rectũ ꝯtinuũ eſſe poſſe.

¶ Amplius aũt, ⁊ ex his manifeſtũ vr̃ magis de oi motu. Si.n. oẽ qd̃ mouet̃: mouetur aliquo dictoruꝫ motuũ, ⁊ quieſcit aliqua dictaꝝ oppoſitaꝝ quietũ (nõ erat.n. alius p̃ter iſtos) qd̃ aũt non ſemp mouet̃ ſm̃ hunc motuꝫ, dico aũt quicũq3 ſunt alteri ſpecie ⁊ nõ ſi aliqua ps eſt toti⁹: neceſſe eſt q̃eſcere ſm̃ oppoſitã quietẽ. Quies.n. priuatio eſt mot⁹. Si igitur ꝯtrarij q̃dẽ mot⁹ ſunt, q ſm̃ rectitudinẽ fiunt: ſimul aũt nõ ꝯtingit moueri ꝯtrarios: qd̃ ab.a. ad.c. fert̃, non vtiq3 feretur ſimul ab ipſo.c. ad.a. Quoniã aũt non ſimul fert̃, mouet̃ aũt ſm̃ hunc motũ: neceſſe eſt prius quieſcere apud.c. Hęc enim oppoſita quies, ei qui eſt.c. motui. Manifeſtũ igitur ex his quę dicta ſunt: qm̃ non eſt continuus motus.

¶ Probat idẽ vlius iu quolibet gñe mot⁹, tribus rõnib⁹. Quarũ p̃ma talis eſt. Oẽ qd̃ mouet̃: mouet̃ aliqua ſpẽruꝫ motus ſupra aſſignataꝝ: ⁊ ſilr̃ oẽ qd̃ q̃eſcit, opꝫ ꝙ q̃eſcat aliqua quiete oppoſitaꝝ p̃dictis motib⁹. Oñſum eſt.n. ſupra in.5. ꝙ nõ põt eẽ alius mot⁹ p̃ter aſſignatos. Accipiamus ergo aliquẽ motũ diſtinctum ab alijs motibus. B nõ ꝙ ſit differens ſpẽ ab alijs: ſicut dealbatio differt a denigratiõe: nõ aũt ſic ꝙ mot⁹ q accipit̃ diſtinguat̃ ab alijs, ſicut vna pars mot⁹ ab alijs ptibus eiuſdẽ mot⁹: vt vna pars dealbationis, diſtinguit̃ ab alijs ptib⁹ dealbatiõis eiuſdẽ. Accepto g̃ vno tali motu (ſicut dcm̃ eſt) verũ eſt dicere ꝙ illud qd̃ nõ ſemp mouet̃ hoc motu: ex neceſſitate prius quieſcebat oppoſita q̃ete: ſicut qd̃ non ſp dealbat̃, aliqñ q̃eſcebat q̃ete oppoſita dealbationi. Et hęc ꝓpoſitio non eẽt vera, ſi aliqua pars determinata motus acciperet̃. Nõ.n. eſt neceẽ, vt qd̃ nõ ſemp mouebat̃ hac pte dealbationis, ꝙ antea q̃eſceret q̃ete oppoſita: qꝛ antea ẽt dalbat̃ alia pte dealbationis. Et pp hoc ſignanter dixit [Et nõ ſi aliqua pars eſt totius.] Hãc aũt ꝓpõnẽ ſic ꝓbat. Duoꝝ priuatiue oppoſitoruꝫ neceſſe ẽ cũ vnũ nõ ineſt: alterũ ineſſe ſuſceptibili: q̃es aũt opponit̃ motui priuatiue: g̃ ſi mobile erat qñ ſibi motus nõ inerat: ex neceſſitate ſequit̃ ꝙ tũc q̃es ſibi ineſſet. Hac igit̃ ꝓpoſitione ꝓbata, ex rõne ſuprapoſita ſumit minorẽ dicẽs ꝙ ſi motus recti ꝯ̃rij ſunt q eſt ab.a. ad.c. ⁊ q ẽ a.c. ad.a. ⁊ nõ ꝯtingit ſimul eſſe motus ꝯ̃rios: manifeſtum eſt, ꝙ qñ mouebatur ab.a. ad.c. nõ mouebat̃ tunc.a.c. ad.a. ⁊ ſic iſto motu qui eſt a.c. ad.a. non ſemp mouebat̃. Unde ſm̃ ꝓpoſitionẽ pręmiſſam, neceſſe eſt ꝙ mobile prius q̃eſceret q̃ete oppoſita. Oñſum eſt aũt in.5. ꝙ motui qui eſt a.c. opponitur quies quę eſt in.c. ergo q̃eſcebat in.c. Non ergo motus reflexus erat vnus ⁊ ꝯtinuus: cum diſtinguatur per interpoſitionẽ quietis. ¶ Scd̃am rõnẽ ponit ibi. T.54.

¶ Inſup hoc ẽt mõ, rõ magis erit accõmodata. Simul.n. corruptũ eſt nõ albũ, ⁊ ortũ eſt albũ. Si igit̃ alteratio qua itur ad albũ, atq3 ex albo ꝯtinua ſit, ⁊ nullo in tempore maneat: ſimul profecto corruptuꝫ eſt non album, ⁊ factũ eſt albũ, atq3 non albũ. Horum.n. trium, idem tempus erit (vt patet.) Argr.

¶ Amplius aũt ⁊ hęc ratio, magis propria eſt his q̃ dicta ſunt. Simul.n. corruptuꝫ eſt qd̃ non album, ⁊ qd̃ factuꝫ eſt albũ. Si igitur ꝯtinua alteratio ad album, ⁊ ex non albo: ⁊ nõ manet aliquo tempore, ſimul corruptum eſt non album, ⁊ factum eſt non album. Trium enim, erit idem tempus. T.c.72

¶ Quę talis ẽ. Simul corrũpit̃ nõ albũ ⁊ gñat̃ albũ: ⁊ ecõtrario ſil̃ corrũpit̃ albũ ⁊ ſit nõ albũ. Sꝫ ſi mot⁹ reflexus in q̃libet gñe ſit ꝯtinu⁹: ſequet̃ ꝙ ꝯtinue alteratio terminet̃ ad album: ⁊ icipiat ex albo recedere: ⁊ ꝙ nõ q̃eſcet ibi aliq̃ tp̃e. Alioqn non eſſet ꝯtinua alteratio, ſi iterponeret̃ q̃es. Sed ſicut dictũ eſt, cũ ſit albũ corrũpit̃ nõ albũ: ſequit̃ g̃, ꝙ ſimul corrũpatur nõ albũ: ⁊ fiat nõ album: atq3 iſta tria ſunt

in eodem

in eodē tpe.ſ.fieri albū,⁊ corrūpi nō albū,⁊ iterū fieri nō albū:ſi tñ ɔtinuet reflexio abſq₃ iterpoſitiōe q̄etis. Hoc āt ē manifeſte īpoſe,ꝙ ſimul fiat nō albū,⁊ corrūpat̄ non albū. Nō ḡ ē poſe,ꝙ mot⁹ reflexus ſit ɔtinu⁹. ❡ Hęc aūt rō,ad gñonē ⁊ corruptionē ptinere vr̄. Et pp h̄,hāc rōnē dicit eē magis ꝓpriā q̄₃ ꝑmiſſas:q2 in ɔdictorijs magis appet,ꝙ nō pñt eē ſimul nā. Et tñ qd̄ dr̄ in gñone ⁊ corruptiōe extēdit ad oēs motus:q2 in quolibet motu ē q̄dā gño ⁊ corruptio. Sicut.n.in alteratiōe gnat̄ ⁊ corrūpitur albū vel nō albū,ita in quolibet alio motu. ❡ Tertiaʒ rōnē ponit ibi.

Arg⁹. ❡ Pręterea/nō ſi tēpus cōtinuū ē/⁊ mot⁹ ɔtinu⁹ eſt: ſʒ deinceps.quo nanq₃ pacto ɔ̃riorū motuum/vt dealbatiōis ac denigratiōis ideʒ fuerit finis? Pʒ igit̄ motum rectū/cōtinuū perpetuo eſſe non poſſe.

❡ Amplius/nō ſi continuū eſt tp̄s/⁊ motus/ſed conſequēter:quomodo igitur erit vltimū idem contrariorum vt albedinis ⁊ nigredinis?

❡ Quę talis eſt. Sicut.d̄.in.5.phiſ ē:nō ē neciuʒ ſi ɔtinuū ē tp̄s,ꝙ pp h̄ mot⁹ ſit ɔtinu⁹. Mot⁹.n. diuerſarū ſpēꝝ,⁊ ſi ſuccedāt ſibi i tpe ɔtinuo:nō tñ ſunt ɔtinui:ſʒ pn̄r ſe habentes:eo ꝙ oʒ ɔtinuoꝝ eē vnū cōem terminū, ɔ̃rioꝝ āt i ſpē differētiū vt albedis ⁊ nigredis:nō pōt eē vn⁹ cōis termin⁹. Cū igit̄ mot⁹ q ē ab.a.i.c.ſit ɔ̃rius motui q eſt.a.c.in a:i quocūq₃ gñe mot⁹. vt.d̄.i.5.oñſuʒ ē:īpoſe ē ꝙ iſti duo

T.48. mot⁹ ſint ɔtinui adinuicē:ēt ſi tp̄s eoꝝ ſit ɔtinuū nulla iterpoſita q̄ete. Relinq̄t̄ ḡ,mot⁹ reflex⁹ nullo mō pt̄ eē ɔtinu⁹. ❡ Eſt āt ɔſiderādū,ꝙ rōnes ꝑmiſſę dnt̄ logicę:q2 ꝓcedūt ex q̄buſdā cōib⁹.ſ.ex ꝓprietate ɔtrariorum. Lec.xix.

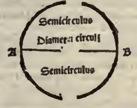
Arg⁹. ❡ Motus āt hiſce q ſup circularē lineā ſit/vn⁹ atq₃ ɔtinu⁹ erit. Nullū eni/īpoſe accidit. Eteniʒ id qd̄ ex a.mouet̄: ſimul ad ipm mouebit̄.a.eadē nimirū appetitiōe. Ad qd̄.n.ꝑueniet/ad id ⁊ mouet̄ ſʒ non ſil ɔ̃rijs ciebit̄ motib⁹/neq₃ oppoſitis ſane. Nō.n.ois mot⁹ quo ꝑgit̄ ad hoc/ɔ̃rius ei quo itur ex hoc/aut oppoſit⁹ ē. Sʒ ɔ̃rius q̄dē eſt rectus.huic.n.mot⁹ loco accōmodat⁹ ɔ̃rius eſt/vt his q per diametrū ſit. Termini.n.plurimū diſtāt. Oppoſitus auteʒ eſt/qui per eandē ſit longitudinē. Quare nihil vetat/vt talis motus continuus ſit/nullaſq₃ proſus intercapedines habeat. Etenim cōuerſio quidem/a ſeipſo in ſeipm.rectus āt motus/a ſeipſo in aliud/trāſitio eſt.

T.c.73 Ui aūt in circulari ſit/erit vn⁹ ⁊ ɔtinuus. Nulluʒ.n.īpoſſibile ɔtingit. Qd̄ enim ex a.mouet̄/ſimul mouebit̄ in a.ſm eandem pōnē. In qd̄ eniʒ veniet/⁊ mouet̄ i hoc.ſʒ nō ſil̄ mouebit̄ ɔ̃rijs/neq₃ oppoſitis. Nō.n.ois qui eſt in h̄/ei q eſt ex hoc/ɔ̃rius eſt/neq₃ oppoſitus. Sed ɔ̃rius q̄dē ē q ſup recta ſit.hic eniʒ eſt ɔ̃ri⁹ ſm locū. vt qui ſm diametrū. Diſtat enim/plurimuʒ. Oppoſitus auteʒ/qui eſt ſm eandem longitudineʒ. Quare nihil prohibet/moueri continue/⁊ nullo tempore deficere. Circularis enim motus eſt/ab eodem in idem. Rectus aūt/ab eodem in aliud.

Poſtq̄₃ Phs oñdit ꝙ nullus mot⁹ localis pt̄ eē ɔtinu⁹ ꝑter circularē. Hic oñdit ꝙ mot⁹ circularis pōt eē ɔtinu⁹ ⁊ ꝑm⁹. Et p̄ oñdit h̄,p ꝓprias rōnes. 2° p rōnes logicas ⁊ cōes.ibi[Rōnabiliter at accidit] Circa

T.76. ꝑm̄ duo facit. Primo oñdit ꝙ mot⁹ circularis ſit. Scd̄o ꝙ ſit ꝑmus.ibi[Q2 aūt lationū.] Circa ꝑm̄ duo facit. Primo ponit duas rōnes ad oñdēdū ꝙ mot⁹ circularis pt̄ eē cōtinuus. Scd̄o ex eiſdē rōnib⁹ ɔcludit,ꝙ nullus ali⁹ mot⁹ pōt eē ɔtinu⁹.ibi[Manifeſtū āt ex hac diuiſione.] Q2 āt mot⁹ circularis poſſit eē vn⁹ ɔtinu⁹,ꝑ⁹ rōne ſic ꝓbat. Illud dr̄ eſſe poſe,ad qd̄ nullū ſeq̄tur īpoſe:nullū āt ſequit̄ īpoſe ſi dicam⁹ ꝙ mot⁹ circularis ſit in ꝑpetuū ɔtinuus. Qd̄ pʒ ex h̄,ꝙ i motu circulari illud qd̄ mouet̄ ex aliquo: puta a ſil̄ mouet̄ i idē ſignū[ſm eadē pōnē].i.ſm eūdē ɔceſſuʒ mobilis,eodē ordine priū ſeruato:qd̄ i motu reflexo nō ɔtingit:q2 cū aliqd retrocedit diſponit̄ ſm ɔ̃riuʒ ordinē priuʒ i mouendo:q2 vel opʒ ꝙ pars mobilis quę in ꝑ⁹ motu erat prior: ex reflexiōe ſiat poſterior:vel opʒ ꝙ illa ps mobilis q̄ i ꝑ⁹ motu aſpiciebat ad vnā dr̄iaʒ loci: puta dextrum vel ſurſum:i reflexiōe aſpiciat ad ɔ̃riū. Sʒ i motu circulari ſeruat̄ eadē poſitio:duʒ aliqd mouet̄ ad id a q̄ recedit. Sic ḡ poterit dici,ꝙ ēt a ꝑn⁹ ſui mot⁹ dū recedebat ab.a.mouebat̄ ad h̄,ad qd̄ tādē ꝑueniet.ſ.ad ipm.a. Nec pp h̄ ſequit̄ h̄ īpoſe,ꝙ ſil̄ mouet̄ motib⁹ ɔ̃rijs aut oppoſitis: ſic ſeq̄bat̄ in motu recto. Nō.n.ois mot⁹ q ē ad aliquē terminū, ē ɔ̃rius:aut oppoſitus motui,q ē ex illo eodē termino. Sʒ iſta ɔ̃rietas inenit̄ i linea recta:ſm quā attēdit̄ ɔ̃rietas i loco. Nō.n.attēdit̄ ɔ̃rietas iter duos terminos ſm lineā circularē q̄cūq₃ ps ſit circūferētię:ſʒ ſm diametrū. Cōtraria.n. ſunt q̄ maxime diſtāt. Maxima āt diſtātia iter duos terminos,nō mēſurat̄ ſm lineā circularē,ſed ſm lineā rectā. Pñt.n.inter duo pūcta īfinitę lineę curuę deſcribi: ſʒ non niſi vna linea recta. Id āt qd̄ eſt vnū,ē mēſura in quolibet gñe. Sic igit̄ pʒ,ꝙ ſi ſit aliq̄s circulus:⁊ diuidat̄ p mediū: ⁊ ſic diameter ei⁹.a.b.mot⁹ q eſt p a diametrū ab a.in.b.ē ɔ̃rius motui q ē p eūdē diametrū.a.b.in.a. Sʒ mot⁹ q eſt p ſemicirculū ab.a.in.b.nō eſt ɔ̃rius motui q eſt p aliū ſemicirculū.a.b.in.a. Cōtrarietas aūt erat q̄ īpediebat,ꝙ mot⁹ reflexus nō poſſet eē ɔtinu⁹:vt ex ſuperiorib⁹ rōnib⁹ appet. Nihil ḡ ꝓhibet ɔ̃rietate ſublata,motū circularē eē ɔtinuū:⁊ tñ nullo tpe deficere. Et hui⁹ rō ē:q2 mot⁹ circularis hʒ ſuū cōplemētū, p h̄ ꝙ eſt ab eodē in idē.⁊ ſic p h̄ nō īpedit̄ eius ɔtinuatio. Sed motus rectus hʒ ſuum cōplementū, per hoc ꝙ eſt ab eodem in aliud. Unde ſi ab illo alio reuertatur in idem a quo inceperat moueri: non erit vnus motus continuus:ſed duo. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Oſtenſio ꝙ motus qui ſunt per diametrū circuli ſunt cōtrarij:non autem qui ſunt per ſemicirculos.

❡ Et hiſce q̄dē mot⁹ q ſit i circulo/nūq̄₃ ſit in eiſdē.rect⁹ aūt/ſępe ſit in eiſdeʒ. Is igit̄ mot⁹ q ſemꝑ i alio/atq₃ alio ſit:cōtinue fieri pōt. at hiſce continue fieri nō poteſt/qui ſępe ſit in eiſdem. Motibus enim oppoſitis/id quod mouet̄/ſimul moueatur neceſſe eſt. Quare fieri nō pōt/vt aut in ſemicirculo quicq̄₃/aut in alia vlla circumferētia/continue moueatur. Sępe enī in eiſdē moueat̄/⁊ ɔ̃rijs mutatiōib⁹ mutet̄/neceſſe ē. Nō.n.ɔiungunt̄ hic/principiuʒ atq₃ finis. Circuli Arg⁹.

T.75.
T.74.

aũt ꝯiungunť/ ⁊ hic eſt ſolus motus perfectus.

¶ Et q̃ quidē in circulo/nequaq̄ȝ i eiſdē eſt. qui vero ſm̄ rectitudinē / multoties in eiſdē eſt. Eo igitur qui ſemꝑ in alio/ ⁊ alio fit: ꝯtingit moueri continue. qui v̂o in eiſdem multoties/non contingit. Neceſſe eni eēt/ſimul moueri ꝯ̈rijs. Quare neqȝ in ſemicirculo/ neqȝ in alia circulatiōe neqȝ vna: ꝯtingit moueri cō tinue. Multoties.n. neceſſe ē eadē moueri/ ⁊ cōtra rijs mutationibus mutari. Nō.n. copulat p̄ncipio/ finē. Qui āt circuli/copulat: ⁊ ſol⁹ eſt perfectus.

¶ Ponit ſcḋaȝ rōnē dicēs: ꝙ mot⁹ circularis nō ē i eiſdē: ſȝ mot⁹ rect⁹ multoties ē i eiſdē. Qḋ ſic itelligēdū eſt. Si.n. aliqd moueať ab.a. in.b. ꝑ diametrū: ⁊ iterꝝ.a.b.i.a. ꝑ eūdē diametrū: neċe ē ꝙ ꝑ eadē media redeat ꝑ q̃ pri⁹ trāſierat: ⁊ ſic pluries ꝑ eadē ferť. Sȝ ſi aliqd moueať ab.a.i.b. ꝑ ſemicirculū, ⁊ iterꝝ.a.b.i.a. ꝑ ſemicirculū aliū: qḋ ē circulariter moueri. manifeſtū ē, ꝙ nō redit ad idē ꝑ eadē media. Eſt āt de rōne oppoſitoꝝ, ꝙ circa idē ꝯſiderenť: ⁊ ſic manifeſtū ē ꝙ moueri ab eodē i idē ſȝ motū circularē, ē abſqȝ oppōne: ſȝ moueri ab eodē i idē ſȝ motū reflexū, ē cū oppōne. Sic igiť pȝ, ꝙ motū circularē q̃ non redit ad idē ꝑ eadē media: ſȝ ſꝑ ptrāſit aliud ⁊ aliud, pōt eē vn⁹ ⁊ ꝯtinu⁹: q2 nō hȝ oppoſitionē. Sȝ ille mot⁹ reflex⁹. ſ. q̃ dū redit i idez pluries, i eiſdē medijs fit ptrāſeūdo, nō p̄t eē i ꝑpetuū ꝯtinu⁹: q2 neceſſe eēt ꝙ aliqḋ ſic moueret ꝯ̈rijs motib⁹ (vt.ſ̈. oñ ſuȝ ē.) Et ex eadē rōne ꝯcludi p̄tꝫ ꝙ neqȝ mot⁹ q̃ ē in ſemicirculo: neqȝ in q̈cūqȝ alia circuli portiōe, p̄t eē i ꝑpetuū ꝯtinuo: q2 in his motib⁹ neċe ē, ꝙ multoties ptrāſeanť eadē media: ⁊ ꝙ moueanť ꝯ̈rijs motib⁹, q̈ſi debeat fieri redit⁹ ad p̄n^m: ⁊ h̃ iḋ, q2 neqȝ in linea recta: neqȝ in ſemicirculo: neqȝ in q̈cunqȝ circuli portiōe, copulať finis a p̄n^o: ſȝ diſtāt ab inuicē, p̄n^m ⁊ finis. Sed in ſolo circulo, finis copulať p̄ncipio, ⁊ ideo ſolus mot⁹ circularis eſt pfect⁹. Unūqḋqȝ.n. pfectum eſt ex hoc, ꝙ attingit ſuū principium. ¶ Scḋo ibi.

Argy. ¶ Ex hac aũt diuiſiōe pȝ/fieri nō poſſe quo cęteroꝝ motuū q̃ſq̄ȝ ꝯtinu⁹ ſit. Accidit.n. in vniuerſis/vt ꝑ eadē q̃ſqȝ fiat. vt i alteratiōe/ꝑ mediū ipȝ: ⁊ i motu q̃ quātitati accōmodať/ꝑ magnitudines medias: ⁊ i generatiōe/corruptioneue/ſilr̃. Nihil.n. itereſt/pauca q̃ſpiaȝ / an plura faciat ea media in quibus eſt ipſa mutatio: ⁊ addat qd an auferat. fit.n. vtroqȝ modo/vt per eadē ſępe motus efficiatur.

Cō.74. ¶ Manifeſtū aũt ⁊ ex hac diuiſione / q̃m non ꝯtingit alios motus eſſe cōtinuos. In oibus.n. accidit/ eadē moueri multoties/vt i alteratiōe ꝑ media/ ⁊ in eo q̃ ē q̄ȝtitatis/ſm̄ mediū magnitudis/ ⁊ i gn̄one ⁊ corruptiōe/ſilr̃. Nihil.n. dr̃t/pauca aut m̃lta facere/ in qb⁹ eſt mutatio: neqȝ mediū ponere aliqd/aut auferre. vtrobiqȝ.n. accidit/eadeȝ moueri multoties.

¶ Oñdit ex eadē rōne ꝙ in nullo alio gn̄e p̄t eē aliqs mot⁹ ꝯtinu⁹. Et ꝑ oñdit ꝓpoſitū. Scḋo ifert qḋdā correlariū ex

infra dictis. ibi [Manifeſtū igiť ex his.] Dicit ḡ p̄, ꝙ ēt ex iſta diſtōne q̄ ponit iter motū circularē, ⁊ alios mot⁹ locales: manifeſtū ē, ꝙ nec in alijs gn̄ibus mot⁹ ꝯtingit eē aliquos mot⁹ in ifinitū ꝯtinuos: q2 in oibus alijs gn̄ibus motus, ſi debeat aliqd moueri ab eodē i idē, ſeqť ꝙ multoties ptrāſeat eadē, ſicͭ i alteratiōe: opȝ ꝙ ptrāſeat medias q̈litates. Ex calido.n. trāſiť i frigidū, ꝑ tepidū: ⁊ ſi debeat rediri ex frigido i calidū: opȝ ꝙ ꝑ tepidū trāſeať. Et idē appet i motu q̃ ē ſȝ q̄ȝtitatē: q2 ſi qḋ moueť de magno i paruū: ⁊ iterꝝ redeat ad magnū: opȝ ꝙ bis fit i media q̄ȝtitate. Et ſilr̃ ē ēt i gn̄one ⁊ corruptōe. Si.n. ex igne fiat aer: ⁊ iterꝝ ex aere fiat ignis: opȝ ꝙ medias diſpōnes bis trāſeat. Sic.n. me^m p̄t poni i gn̄one ⁊ corruptiōe, ſm̄ ꝙ accipiť cum tranſmutatione diſpōnuȝ. Et q2 media tranſire ꝯtingit in diuerſis mutationibus diuerſimode: ſubiungit ꝙ nihil differūt, vel pauca, vel multa media facere: ꝑ quę aliqd moueatur de extremo in extremū: neqȝ accipe aliqḋ me^m poſitiue: vt pallidū inter albū ⁊ nigrū: vel remotiue: vt iter bonuȝ ⁊ malū: qḋ neqȝ bonū: neqȝ malum eſt: q2 q̈litercūqȝ media ſe habeant: ſꝑ accidit ꝙ eadē multoties ꝑtrāſeanť. ¶ Scḋo ibi.

¶ Ex his igiť pȝ / nec eos nāles bn̄ ſenſiſſe/q̃ res vniuerſas ſenſibiles iquiūt ſꝑ moueri. Nā motuū iā dictoꝝ aliquo moueāt/maxieqȝ ſm̄ illos alterēť/neceſſe ē. Fluere.n. inquiunt eas ſꝑ/decremētaqȝ ſuſcipe. Pręterea gn̄onē atqȝ corruptionē/alteratiōēȝ eē dicūt. Nō v̂o nr̃a tūc dixit/nullo q̄cq̄ȝ oino motu p̄ter ꝯuerſionē ꝯtinue moueri poſſe. Quare nec alteratiōe/nec accretiōe decretiōeue. Hęc igiť ſatis ſint dicta/ad demōſtrādū nullā ifinitā eſſe mutationeȝ aut continuam/pręter ipſam ſolam conuerſionem. Argy.

¶ Manifeſtuȝ igitur ex his/q̃m neqȝ phyſiologi bn̄ dicūt / oia ſenſibilia moueri ſꝑ dicētes/moueri enim neceſſe eſt/aliquō hoꝝ motuū: ⁊ maxie ſm̄ illos/ē alterari. Fluere.n. dicūt/ſꝑ/atqȝ corrūpi. Adhuc aũt ⁊ generationē ⁊ corruptionē/alterationē eſſe dicūt. Nō aũt nūc dixit vel de oi motu/ꝙ ſm̄ nullū motuȝ ꝯtingit moueri continue extra queȝ/circulo. Quare neqȝ ſm̄ alterationē/neqȝ ſm̄ augmētū ꝯ. igiť neqȝ infinita ſit mutatio neqȝ vna/neqȝ continua extra circuli motum: nobis dicta ſint tanta. vt i Timęo Plato teſtať.

¶ Cōcludit ex p̄miſſis, ꝙ antiq̃ nāles nō bn̄ dixerūt: ponētes oia ſenſibilia ſꝑ moueri: q2 oporteret ꝙ mouerenť ſm̄ aliquē p̄dictoꝝ motuū: de qbus oñdimus ꝙ nō pn̄t eſſe in ꝑpetuū ꝯtinui. Et maxime, q2 ſm̄ ꝙ illi dn̄t: motus ſemꝑ ꝯtinuus, eſt alteratio. Dicūt.n. ꝙ oia ſꝑ defluūt ⁊ corrūpuntur. Et adhuc dn̄t, ꝙ gn̄o ⁊ corruptio nihil ē aliud q̄ȝ alteratio: ⁊ ſic duȝ dn̄t oia ſꝑ corrūpi: dn̄t oia ſꝑ alterari. Probatū ē āt ꝑ rōnē.ſ̈. iductā, ꝙ nullo motu ꝯtigit ſꝑ moueri niſi circulari: ⁊ ſic relinqtur, ꝙ neqȝ ſm̄ alterationem: neqȝ ſm̄ augmētū: pn̄t oia ſꝑ moueri (vt illi dicebant.) Ultimo āt p̄ncipale itentum epilogādo ꝯcludit. ſ. ꝙ nulla mutatio poſſit eē ifinita ⁊ ꝯtinua, niſi circularis. ¶ Deide cū dicit.

¶ Ipſaȝ āt ꝯuerſionē/lationū oiuȝ eſſe p̄mā: ꝑſpicuū ide fieri pōt. Ois.n. latio: aut circularis ē/aut recta aut mixta (ſicut ⁊ antea diximꝰ) At hac qdem illas p̄ores eē/neceſſe eſt. ex illis.n. ꝯſtat (vt pȝ) Recta vero/circularis eſt p̄or. eſt.n. ſimplex/ꝑfectaqȝ magis. Fieri igiť nō pōt/vt ſuꝑ ifinita linea recta q̄cq̄ȝ feratur. nō eſt.n. id in rōne reꝝ: quod hoc pacto dr̃ ifinitū. at neqȝ ſi eēt/moueret q̄cq̄ȝ oino. Non.n. id fit/ qḋ ipoſſe eſt. Impoſſe eſt aũt (vt pȝ) trāſire quippiam infinitū. Ea vero latio quę ſuꝑ finita recta linea fit/ ſi reflectať cōpoſita erit ꝓfecto/duoqȝ motus: ſi nō reflectatur/imperfecta ac corruptibilis. At imperfecto/perfectum: ⁊ incorruptibile/corruptibili natura prius eſſe: ⁊ ratione/atqȝ tempore conſtat. Argy.

¶ Q̄ȝ autē lationū/circularis prima ſit: manifeſtū eſt. Cō.75.

Omnis

Omnis.n.ſm locū mot⁹(ſicut ⁊ ṗus diximus)aut
in circulo/aut in recto/aut mixtus eſt. Hoc autē/ne
ceſſe eſt priores eſſe illos.ex illis.n.ↄſtitutus eſt. Re
cto autē/circularis.ſimplex.n.⁊ pfectus magis eſt.
In īfinitū.n.nō eſt/ſm rectū ferri.ſic.n.īfinitu/nō eſt
ſed neqꝫ ſi eēt/moueretur vtiqꝫ aliquid: nō.n.fit/int
poſſibile.trāſire autē infinitū/īpoſſibile eſt. Infinito
autē recto/reflectēs qdem/cōpoſitus eſt: ⁊ duo ſunt
mot⁹.nō reflexus āt/īperfect⁹ ⁊ corruptus. Prius
aūt/⁊ natura/⁊ rōne/⁊ tpe eſt pfectū qdē/īperfecto:
corruptibili autem/incorruptibile.

T.64. ¶ Probat ꝙ motus circularis ſit ṗmus motuū duab⁹ rō
nibus,quaꝝ p⁹ talis eſt. Oīs motus localis(vt prius dcm̄
eſt)aut eſt circularis:aut rectus:aut cōmixtus. Circularis
aūt ⁊ rect⁹ ſunt priores cōmixto:qꝛ ex illis ↄſtituit̄. Inter
illos aūt duos, circularis eſt prior recto. Circularis.n.eſt
ſimplicior ⁊ pfectior recto. Qđ ſic pbat. Motus.n.rect⁹,
nō pōt ꝓcedere in īfinitū. Hoc.n.eſſet dupl̄r. Uno modo
ſic,ꝙ eſſet magnitudo p quam tranſit motus rectus īfini
ta:qđ eſt īpoſſe. Sed ēt ſi eēt aliq̄ magnitudo īfinita,nihil
moueret̄ ad infinitū. Qđ.n.īpoſſe eſt eſſe:nunq̄ſ fit aut ge
nerat̄.īpoſſe eſt aūt tranſire īfin̄m,nihil ḡ mouet̄ ad h ꝙ īfi
nita ptrāſeat. Nō ḡ pōt eē motus rect⁹ īfinit⁹ ſup magnitu
dinē īfinitā. Alio mō poſſet intelligi mot⁹ rect⁹ īfinit⁹ ſup
magnitudinē finitā p reflexionē. Sed motus q eſt refle
xus,nō eſt vn⁹(vt ſupra ꝓbatū eſt) ſed ē cōpoſitus ex duo
bus motib⁹. Si aūt ſup linea recta finita,nō fiat reflexio:
erit mot⁹ īperfectus ⁊ corruptus. Impfectus qdē:qꝛ poſſe
eſt ei fieri additionē. Corrupt⁹ aūt,qꝛ cū puenit ad termi
nū magnitudinis,ceſſabit mot⁹. Sic ḡ pꝫ,ꝙ mot⁹ circu
laris q nō eſt cōpoſit⁹ ex duob⁹:⁊ q non corrūpit̄,cū venit
ad terminū cū ſit idē ei⁹ ṗn̄m ⁊ finis:ē ſimplicior ⁊ pfectior,
q̄ꝫ motus rect⁹. Perfectū aūt ē prius īperfecto:⁊ ſil̄r īcor
T.55. ruptibile corruptibili:⁊ nā:⁊ rōne:⁊ tpe(ſicut ſupra oñſuꝫ
eſt:cū ꝓbabat̄ loci mutationē eē priorē alijs motib⁹.) Ne
ceſſe ē ḡ motū circularē,eē priorē recto. ¶ Deide cū dic.

Argu. ¶ Hiſce prerea/mot⁹ q ppetu⁹ eē pt/ꝑor eſt eo q ppe
tu⁹ eē neqt. At ↄuerſio qdē/ppetua eē pōt.cēteroꝝ
āt motuum/nullus ppetu⁹ eē pt.ſtat⁹.n.ſit/opꝫ.qui
cū eſt/corrupt⁹ eſt iā ipſe mot⁹/atqꝫ euanuit.

¶ Amplius/ꝑor eſt quē ↄtingit ppetuū eſſe/nō ↄtin
gēti. Circularē igitur ↄtingit ppetuū eſſe/aliorum
aūt neqꝫ loci mutationē/neqꝫ alium/neqꝫ vnū/cō
tingit eſſe ppetuū.ſtatum enim opꝫ fieri.ſi autem
ſtatus eſt/corruptus eſt motus prior.

¶ Ponit ſcđaꝫ rōnē:q̄ talis ē. Motus q pōt eē ppetuus,eſt
prior eo qui ppetuus eſſe nō pōt:qꝛ ppetuū eſt prius nō p
petuo,⁊ tpe,⁊ nā. Circularis aūt motus,pōt eſſe ppetu⁹;
⁊ nullus alioꝝ motuū:cū oporteat eis ſuccedere quietē.
Ubi aūt qes ſupuenerit:corrūpit̄ motus. Relinquit̄ ḡ,ꝙ
motus circularis ſit prior oībus alijs motib⁹. ¶ Hec aūt
q̄ in hac rōne ſupponit ex ſuperioribus patent. Lec.xx.

Argu. ¶ Atqꝫ recte cū rōneqꝫ accidit/ↄuerſionē vnū eē mo
tū/atqꝫ ↄtinuū: ⁊ nō eā lationē q̄ ſup recta līea pgit̄.
Hui⁹.n.ṗncipiū ⁊ finis ⁊ mediū dīfinitū ē:⁊ vniuer
ſa hęc ſūt ī ipa. Quo fit vt id ſit vñ icipiat qđ moue
tur/⁊ ad itē ad qđ puenict dēſinetqꝫ moueri. in ipis
nāqꝫ finib⁹ qeſcit id oē qđ motu recto ciet̄:aut in eo
ex q̄ icipit motu cieri:aut in eo ad quē accedit. Sꝫ
in circūferētia/ſūt hęc(vt pꝫ)īdefinita. Qđ.n.ipſius

pūctū:finis poti⁹ rōnē q̄ꝫ ṗncipij ſubit. Acq̄.n.qđ
uis punctoꝝ ṗncipiū ē/⁊ mediū/atqꝫ finis:vt ſp id
qđ mouet̄ in ṗncipio ſit/⁊ medio/atqꝫ fine: ⁊ nūq̄ꝫ ī
vno tm̄. Quapp ipſa ſphęra mouet̄/⁊ aliq̄ mō qe
ſcit.eūdē.n.occupat locū. Cā āt ē/hęc oia accidiſ
ſe ipſi cētro. Nā ṗncipiū eſt/⁊ magnitudinis atqꝫ fi
nis. Quare fit:vt qꝛ hoc extra circūferentiā ē/nō ſit
id in q̄ qeſcit id qđ fert̄/q̄ſi trāſierit.ſp.n.circa me
diū/ſꝫ non ad vltimū fert̄. Qꝛ vō ſemp hoc manet/
ideo totū ſpm ↄtinue ṗrim qeſcit/partim mouetur.

Rationabiliter autē accidit/⁊ circularem Co.76.
vnū eſſe/⁊ ↄtinuū/⁊ nō rectū. Eius enim
q in recto/determinatū eſt ṗncipiū ⁊ fi
nis ⁊ mediū/⁊ oia hęc hꝫ i ſeipſo. Qua
re eſt/vñ icipiet qđ mouetur: ⁊ vbi finiet.apud termi
nos.n.qeſcit oē/aut vñ/aut vbi. Circularis aūt/ide
terminati ſūt. Quid.n.magis qcūqꝫ termin⁹ eoꝝ q
ſunt in linea? Similiter.n.vnumquodqꝫ ṗncipiū/⁊
mediū eſt: ⁊ finis.quare ſemper quędā ſunt in ṗnci
pio: ⁊ fine: ⁊ nunq̄ꝫ in vno tm̄ ſunt. Uñ mouet̄ ⁊ qe
ſcit quodāmō:ſphęra.eundem.n.obtinet locū. Cā
aūt eſt/ꝙ omnia hęc accidūt centro. Principiū.n.
⁊ mediū magnitudinis ⁊ finis/eſt. Quare ꝓpter id
ꝙ extra circularē eſt: non eſt vbi qđ fertur qeſcat.
ſic.n.ſemp fertur circa mediū: ſed non ad vltimū.
Propter hoc autē manet: ⁊ ſemper quieſcit quo
dāmodo totum: ⁊ mouetur continue.

Poſtq̄ꝫ Phs oñdit ꝓprias rōnes ꝙ mot⁹ circularis
ē ↄtinu⁹ ⁊ ṗmus,h oñdit idē p q̄ſdā logicas,
⁊ cōes rōnes. Et ponit tres rōnes. Circa qꝛū ṗmā dicit,ꝙ
rōnabiliter accidit,ꝙ mot⁹ circularis ſit vnus ⁊ ↄtinuus
in ꝑpetuū:nō aūt motus rect⁹:qꝛ i recto determinat̄ ṗn̄m
mediū ⁊ finis:⁊ oia hęc tria eſt aſſignare i ipſa linea recta:
⁊ ideo eſt i ipſa linea vñ incipit motus ⁊ vbi finiat̄:qꝛ oīs
T.54. motus qeſcit apud terminos.ſ.vel a quo,vel ad quē. Hos
enim duos qetes.ſ.in.5.diſtinxerat. Sꝫ in linea circulari
termini nō ſūt diſtincti. Nulla.n.ē rō.q̄re vnū pūctū ſigna
tū i linea circulari ſit magis termin⁹,q̄ꝫ alius:qꝛ vnūqđqꝫ
ſil̄r eſt,⁊ ṗn̄m,⁊ mediū,⁊ finis:⁊ ſic quodāmō qđ mouetur
circulariter:ſemp eſt i ṗn°⁊ in fine:inquantū.ſ.qđlibet pū
ctū ſignatū in circulo pōt accipi,vt ṗn̄m,vel finis:⁊ quodā
mō nunq̄ꝫ eſt in ṗn°vel fine:inquātū.ſ.nullū punctū circu
T.84. li ē ṗn̄m vel finis in actu. Unde ſequit̄ ꝙ ſphęra quodāmō
mouetur,⁊ quodāmō qeſcit:qꝛ(ſicut in.6.dcm̄ eſt)ſphęra
dū mouet̄ ſp obtinet eūdē locū ſm ſubm:⁊ q̄ꝫtū ad h qe
ſcit:aliū tm̄ ⁊ aliū ſm rōnē:⁊ q̄ꝫtuꝫ ad h mouetur. Jō aūt in
ipſa linea circulari nō diſtinguit̄ ṗn̄m,mediū,⁊ finis,qꝛ hęc
tria ptinēt ad cētrū:a quo ſic a ṗn°ꝓcedūt lineę ad circūfe
rētiā:⁊ ad ipm terminant̄ lineę a circūferētia ꝑtractę:⁊ ē
ēt mediū totius magnitudinis ſm ęqdiſtantiā ad oia ſigna
circūferētię. Et iō,qꝛ ṗn̄m ⁊ finis circularis magnitudinis,
eſt extra circulationē.ſ.in cētro:ad qđ nō ptingit qđ circu
lariter mouet̄:nō eſt aſſignare in motu circulari vbi qeſcat
illud qđ fertur cū puenerit ad ipm:qꝛ qđ circulariter mo
uetur,ſp fertur circa mediū:ſed nō fertur ad vltimū: qꝛ nō
fertur ad mediū qđ eſt ṗn̄m ⁊ vltimū. Et pp hoc totum qđ
ſphęrice mouetur,quodāmō ſp qeſcit:⁊ quodām ↄtinuē
mouetur(vt dcm̄ eſt.) Ex his ergo quę dicta ſunt,ſic ratio
extrahi pōt. Oīs motus q nunq̄ꝫ eſt in principio,⁊ fine:eſt
continuus:ſed motus circularis,eſt hm̄.ḡ ⁊c. Et per idem

medium probatur, ꝙ motus rectus non poſſit eſſe conti-
nuus. ℂ Deinde cum dicit.

Argr. ℂ Accidit aũt hec ↄuerſio. vt ecõtra/cõuerſio motuuʒ
ſit pͥma atqꝫ mẽſura. qꝛ nãqꝫ motuuʒ eſt mẽſura ipſa
ↄuerſio/ideo primus ſit ipſa motus neceſſe eſt/ipſo
eniʒ primo/oĩa mẽſurantur. et qꝛ rurſus primus eſt
ꝛ oĩum motus/ideo ipſa menſura eſt ceterorũ.

ℂ Accidit aũt ↄuerſim. ꝛ nãqꝫ qm̃ menſura motuuʒ ẽ
circularis/primã neceẽ eſt ipſaʒ eſſe. oĩa. n. menſurantᷣ
primo. ꝛ qꝛ primum ẽ/menſura alioꝝ eſt.

ℂ Ponit ſecundam rõnem dicẽs: ꝙ hec duo ↄuerſim ſe ſe-
quentᷣ. ſ. ꝙ motus circularis ſit menſura oĩum motuum:
ꝛ ꝙ ſit primus motuum. Oĩa. n. menſurantᷣ p̊ ſui generis
Lec.2. (vt i. 10. meta. oñdiᷣ) Et ſic iſta ꝓpoſitio ↄuertibilis eſt:
omne quod eſt menſura: eſt primũ ſui gñis: ꝛ oẽ qd̊ eſt pri
mũ: ẽ mẽſura. Sꝫ motus circularis eſt mẽſura oĩum alioꝝ
T.133 motuũ (vt pʒ ex his que in fine quarti ſunt dicta) g̃ motus
circularis, eſt primus motuuʒ. Uel ſi ſupponatᷣ, ꝙ motus
circularis ſit pͥmus motuũ ꝓp ſupradictas rõnes: ↄcluditᷣ
ꝙ ſit mẽſura aliorum motuũ. ℂ Tertiaʒ rõnem ponit ibi.

Argr. ℂ Preterea/vniformis ẽt mot⁹/ſola ↄuerſio eſſe poſ
ſet. Que nãqꝫ recto motu cientᷣ/difformiter ſane fe
runtᷣ. Diſcrepãt. n. ptes mot⁹ ꝓpinq̃ pͥncipio/ab hi
ſce ptib⁹ q̃ ꝓpinq̃ ſũt fini. Eteniʒ vniuerſa q̃ ſuapte
nã feruntur/quo magis ab eo loco recedunt ex quo
moueri ceperint/eo celerius moueri videntᷣ. At ſo-
la in ↄuerſiõe/neqꝫ pͥncipiũ eſt/neqꝫ finis: qppe cum
nõ ſit in ipſa circũferẽtia quicq̃ʒ tale/ſed extra.

ℂ Amplius aũt/ꝛ regularẽ cõtingit circularẽ eſſe/ſo
lum. Que. n. in recto/a pͥncipio irregulariter feruntᷣ
ad finẽ. Oĩa. n. quãto diſtãt plus a qeſcente: feruntᷣ:
velocius. Circularis autẽ ſolius/neqꝫ pͥncipium in
ipſo aptum natum eſt eſſe/ſed extra.

ℂ Dicẽs ꝙ ſolus motus circularis põt eẽ regularis: ꝛ qꝛ q̃ i
linea recta mouẽtur: regulariter feruntᷣ a pͥn° vſqꝫ ad finẽ.
T.44. Eſt. n. mot⁹ irregularis (vt in. 5. dcm̃ eſt) q nõ eſt equaliter
velox p totũ: qd̊ neceſſe eſt accidere in oĩ motu recto: qꝛ in
motib⁹ nãlibus q̃to aliq̃ que mouentᷣ, plus diſtãt a pͥ° qe
te a qua icipit mot⁹, velocius mouentᷣ: in motu aũt violen
to, q̃to plus diſtãt ab vltima qete ad quã terminatᷣ mot⁹:
tãto veloci⁹ mouentᷣ. Nã motus nãlis itẽditᷣ in fine: vio-
lentus aũt in pͥn°. Hoc aũt in motu circulari locũ nõ hꝫ: qꝛ
in circulo pͥnm̃ ꝛ finis, nõ eſt natũ eẽ iter ipſaʒ circulatiõnẽ
q̃ fit p circũferentiam [ſed extra]. i. in centro (vt dcm̃ eſt)
Uñ nulla eſt rõ, q̃re intẽdatᷣ ꝛ remittatᷣ motus circularis,
quaſi p approximationem ad pͥnm̃ vel finem: cũ ſemp eq̃
liter appropinquat centro qd̊ eſt principiũ ꝛ finis. Mani-
feſtuʒ eſt aũt ex his que in. 5. dicta ſunt, ꝙ motus regula-
T.43. ris eſt magis vnus q̃ʒ irregularis: ꝛ ſic motus circularis ẽ
prior nãliter q̃ʒ motus rectus: Quanto enim aliquid eſt
magis vnũ: tanto nãliter prius eſt. ℂ Deinde cum dicit.

Argr. ℂ At vo ſcie hui⁹ lationẽ (inq̃ʒ) pͥmũ motuũ eẽ/teſtes
ſunt vniuerſi q mẽtionẽ mot⁹ fecerunt. Pricipia. n.
ipſius/hiſce tribuũt q̃ motu iſtiuſmodi ciẽt. Segre-
gatio nãqꝫ cõgregatio vel mot⁹ in locõ ſunt. hoc aũt
mõ/ↄcordia atqꝫ diſcordia mouẽt. altera nãqꝫ ipſa
rum ſegregat: altera ↄgregat. Anaxagoras quoqꝫ/
mẽtẽ q̃ mouit/pͥus ſe cernere dicit. Eadẽ ꝛ hi ſentiũt
q nullã aliã taleʒ cãm ponũt/ſꝫ ob vacuuʒ inquiunt

res moueri. Et hi nãqꝫ nãʒ eo motu q loco accõmo
datᷣ/moueri dñt. Mot⁹. n. q fit ob vacuũ/latio nimi
ruʒ eſt/ꝛ vt in loco mot⁹ (vt pʒ) Ceteroꝝ aũt motuuʒ
nulluʒ ipſis ieſſe pͥmis/ſꝫ in hiſce dũtaxat que ↄſtãt
ex illis/putãt. Accreſcere. n. hec decreſcereqꝫ/ac al-
terari: ↄgregatiões ſegregationẽqꝫ ſubeũtib⁹ idiui
duis corpib⁹ dicũt. Eadẽ ꝛ hi cẽſent q dẽſitate rari
tateue/gñonẽ corruptionẽue ↄficiunt. congrega-
tiõe nanqꝫ ſegregationeue/hec vniuerſa diſponunt.
Accedit ad hec coꝝ quoqꝫ ſnĩa/q cãʒ mot⁹ aĩaʒ fa
ciũt. Id. n. qd̊ ſeipſ̃ʒ mouet/eoꝝ q̃ mouentᷣ: pͥncipiuʒ
eſſe dicũt. Aĩal aũt oẽqꝫ animãs motu ad locuʒ accõ
modato/ſeipm̃ mouet. Id pͥterea ſolũ ꝓpͥe moue-
ri dicimus/qd̊ eo motu cietᷣ q ad locuʒ accõmodatᷣ.
Nõ ſi qppiã quieſcat qdẽ eodeʒ in loco/icrementa
v̊o vel decremẽta ſuſcipiat/vel alteretur/id aliqua ex
parte ꝛ nõ abſolute moueri/dicere conſueuimus.

ℂ Quod autẽ ſm̃ locuʒ mutatio/primus motuũ eſt: Co.77.
teſtantur omnes/quicunqꝫ de motu fecerunt memo
riam. Principia. n. tradunt ipſius mouentibus ſm̃
hmõi motuʒ. Diſgregatio autẽ ꝛ cõgregatio/mo
tus ſm̃ locuʒ ſunt. ſic enim mouẽt/ↄcordia ꝛ diſcor
dia. hec quideʒ enim diſgregat. illa autẽ cõgregat.
Et ipſuʒ aũt itellectũ mouẽtem pͥm̃ (ait Anax.) di-
ſgregare. Siliᷣ aũt/ꝛ quicunqꝫ huiuſmodi qdẽ neqꝫ
vnã cauſaʒ dicunt/ꝓpter vacuuʒ aũt moueri dicunt.
Et nanqꝫ hi ſm̃ locum motum/natura moueri di-
cunt. Motus. n. qui propter vacuuʒ fit loci mutatio
eſt/ꝛ ſicut i loco. Alioꝝ autẽ/neqꝫ vnũ ineſſe primis
corporibus/ſed his que ſunt ex his/opinantur. Au
gmentari. n. ꝛ corrumpi ꝛ alterari/cõgregatis ꝛ diſ
gregatis atomis corporibus/dicunt. Eodeʒ autem
mõ/et gñnqꝫ ꝓp denſitateʒ aut raritatem efficiunt
gñationem ꝛ corruptionẽ. cõgregatione. n. ꝛ diſ-
gregatiõe/hec cõponunt. Amplius autem ꝛ preter
hos/aĩam cãm facientes motus. ipſum ſeipſum. n.
mouens/principium eſſe dicunt eoꝝ que mouentᷣ.
Mouebit autem aĩal/ꝛ omne aĩatum ſm̃ eam que
eſt ſm̃ locum/cineſim. Et ꝓpͥe autem moueri dici
mus ſolum/qd̊ mouetur ſm̃ locuʒ motuʒ. Si autem
qeſcat qdem in ſeipſo/augmentetᷣ autem/aut detri-
mentum patiatᷣ/aut alteretᷣ/contingit quodãmõ mo
ueri/ſimpliᷣ autẽ/moueri/non dicimus.

ℂ Oñdit per opiniones antiquoꝝ phoꝝ, ꝙ motus localis
ſit pͥmus motuum: ꝛ dicit ꝙ huic veritati atteſtantᷣ dicta
oĩuʒ phoꝝ antiquoꝝ q de motu fecerũt memoriã: qꝛ pͥnci
pĳs attribuũt ꝙ moueãt motu locali. Et h̃ oñdit p̊ p opi-
nionẽ Empe. q poſuit amicitiã ꝛ litẽ pͥ⁹ principia mouen-
tia: quoꝝ amicitia ↄgregat: lis vero diſgregat. ↄgregatio
aũt ꝛ diſgregatio, ſũt mot⁹ locales. Scd̊o oñdit idẽ p opi
nionẽ Anaxa. q poſuit intellectũ primã cãm mouentẽ: cu
ius opus ſm̃ ipm̃ eſt diſgregare cõmixta. Tertio oſtendit
idẽ p opinioneʒ Demo. qui non poſuit cãm mouentẽ: ſed
dixit ꝙ oĩa mouentᷣ ꝓpter naturam vacui. Motus autem
qui eſt ꝓpter vacuũ, eſt loci mutatio: vel ſilis loci mutatio
niꝫ: qꝛ vacuum ꝛ locus, nõ differũt niſi rõne: vt in quarto dĩ
ctum

tũ eſt. Et ſic ꝯũ ponũt res p̃ᵒ moueri ꝑ vacuũ: ponũt motũ localẽ nãliter p̃ᵐ: ⁊ nullũ alioꝝ motuũ. Sꝫ alios motus opinant̃ ꝯſequi ad motũ localẽ. Dicũt.n. ſequẽtes. Democritũ, ꝙ augmẽtari ⁊ corrũpi ⁊ alterari, ꝯtingit ꝑ q̃dã cõgregationẽ ⁊ diſgregationẽ indiuiſibiliũ corpoꝝ. Quarto oñdit idẽ ꝑ opiones antiquoꝝ nãliũ q ponebãt vnam cãꝫ mãlez tm̃: vel aquã, vel aerẽ, vel ignẽ, vel aliqd mediuꝫ. Ex illo.n. vno mãli p̃nᵒ cõſtituũt gñonẽ ⁊ corruptionẽ reꝝ ꝑ ꝯdẽſationẽ ⁊ rarefactionẽ: q̃ ꝑ q̃dã ꝯgregationẽ ⁊ diſgregationẽ cõplent̃. Quinto oñdit idẽ ꝑ opionẽ Platonis q poſuit aiaꝫ eẽ p̃mã cãm motᵒ. Poſuit.n. Plato ꝙ mouẽs ſeipſuꝫ qđ ẽ aia: eſt p̃nᵐ oium coꝝ q̃ mouent̃. Mouere aũt ſeipꝫ, ꝯuenit aiali, ⁊ oi aiato ſm eũ q eſt ſm locũ cinetim]. .i. ꝑ trãſmutationẽ localẽ. Sexto aũt oñdit idẽ ꝑ ea q̃ cõiter ⁊ vulgariter loquẽtes dicũt. Illud.n. ſolũ dicimus moueri, qđ mouet̃ ſm motũ localẽ. Si ãt aliqd qeſcat i loco: ſꝫ moueat̃ motu augmẽti: aut decremẽti: aut alteratiõis: di ꝙ mouet̃ quodãmodo. ſꝫ nõ ſimpl'r. ¶ Deide cũ dicit.

Argũ. ¶ Motũ igitur omni in tẽpore ſemp fuiſſe ſempqꝫ fore, ⁊ quid eſt principiũ perpetui motus, quis p̃terea p̃mus eſt motus, ⁊ quis ſolus ꝑpetuus eẽ põt, ⁊ id inſuper qđ p̃muꝫ mouet imobile eſſe: ſatis iam hiſce quę dicta ſunt, explicauimus.

¶ Quod q igit̃ ſemp motᵒ erat, ⁊ erit omni tẽpore, ⁊ quod principium ꝑpetui motus, adhuc auteꝫ, qs motus p̃mus, ⁊ quẽ motum perpetuuꝫ cõtingit eẽ ſolum, ⁊ ꝙ primũ mouẽs imobile ſit: dictuꝫ eſt.

¶ Epilogat quę dixerat. ſ. ꝙ motus ſemper fuerit, ⁊ ſemp erit: ⁊ ꝙ eſt aliqđ primum principium motus perpetuuꝫ: ⁊ quis ſit primus motus: ⁊ quem motum ꝯtingat eſſe perpetuum: ⁊ ꝙ primuꝫ mouens ſit immobile. Hęc enim oia in pręcedentibus declarata ſunt. Lec. xxj.

Argũ. ¶ Nunc ãt ꝑtſoᵒ hoc vacare, magnitudinẽqꝫ nullaꝫ ꝑſus hẽe neceſſariũ eſſe, dicamus: ac demõſtremus opꝫ ꝑus hiſce de finitis, quę hanc ſniam añcedunt.

T.c.78 Quod autem hoc neceſſe eſt impartibile eſſe, ⁊ nullam habere magnitudinem: nunc dicamus: determinantes primum de prioribus ipſo.

Poſtq̃ Phs oñdit q̃lis ſit p̃mᵒ motᵒ: h̃ oñdit quale ſit p̃mũ mouens. Et diuidit̃ in partes duas. Primo dicit de quo eſt intẽtio. Scđo exequit̃ ꝓpoſitũ. ibi

Infra [Hoꝝ aũt vnũ.] Dicit aũt p̃, ꝙ cũ oſtẽſũ ſit ſupra ꝙ p̃ᵐ mouens eſt imobile: nũc dđm eſt ꝙ p̃mũ mouẽs eſt idiuiſibile, ⁊ nullã habẽs magnitudinẽ: ſicut oino icorporeũ. Sed anteq̃ hoc oſtendamus, oportet prędeterminare quędam quę exigunt̃ ad huiuſmodi probationem. ¶ Scđo ibi.

Argũ. ¶ Atqꝫ hoꝝ vnũ ẽ hoc, fieri (inq̃) nõ poſſe, q̃ finitum q̄cq̃ tpe moueat ifinito. Tria nanqꝫ eẽ in oi motu ꝯſtat, id qđ mouet̃, id qđ mouet, ⁊ tertiuꝫ ipm tps. Atqꝫ, aut hęc oia ifinita ſunt, aut finita, aut hoꝝ aliqua, vt duo, aut ẽt vnũ. Sit igit̃. a. qdẽ mouẽs, b. ãt id qđ mouet̃, ⁊ tẽpus ifinitũ ſit. c. Pars itaqꝫ ipſiᵒ. a. quę qdẽ ſit. d. moueat partez aliquã ipſiᵒ. b. ſitqꝫ illa pars. e. Atqꝫ pꝫ, non toto. c. tpe ipſam mouere. in maiore nãqꝫ, maius nimirũ mouet. Quare ſit, vt tps illud ifinitũ nõ ſit, deſignet̃, atqꝫ ſit. f. Hoc igitur pacto addens ipſi. d. atqꝫ. e. pti ptẽ, totũ. a. tãdem, ⁊ b. ſil'r totum cõſumã, tps aũt nunq̃, ęqualeꝫ. f. parti ſemp auferẽs ptez, q̃ppe cũ ſit (vt eſt ſuppoſitũ) ifinitũ. Quare totũ. a. mouẽs, totuꝫ. b. ipm, finito in tpe c. mouebit. Fieri ergo nõ põt, vt a finito q̄quã infinito i tpe moueat̃. Perſpicuũ igit̃ eſt, fieri nõ poſſe: quo finitũ quicq̃ tempore moueat infinito.

¶ Hoꝝ ãt vnũ qdem eſt, ꝙ ipoſſe eſt nullũ finitũ mouere ſm infinitum tps. Tria.n. ſunt, qđ mouet̃, mouens, i quo tertiũ, tps. Hęc ãt, aut finita ſunt oia, aut infinita oia, aut q̃daꝫ, aut duo, aut vnum. Sit igitur a. mouens, quod ãt mouetur. b. tempus infinitum, in quo. c. Ipſum. d. igit̃, moueat aliquã ptem ipſiᵒ. b. quę eſt in quo. e. Nõ igit̃ in ęquali ipſi. c. in pluri.n. maius. Quare, nõ eſt infinituꝫ tps, qđ eſt ipſius. ꝫ. Sic itaqꝫ ipſi. d. apponens, auferã ipm. a, ⁊ ipſi. e. ipm. b. tps ãt non auferã, ſꝑ remouẽs equale. infinituꝫ.n. eſt. Quare oẽ. a. totum. b. mouebit, infinito tpe ipſiᵒ. c. Nõ ergo poſſe eſt, a finito, moueri aliqd ſm infinitũ motuꝫ. Qđ q igitur nõ contingit finituꝫ, in infinito tẽpore mouere: manifeſtũ eſt.

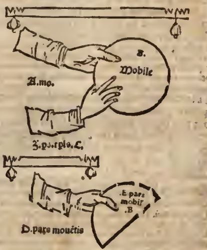
¶ Exequit̃ ꝓpoſituꝫ. Et p̃ ꝑmittit q̃dã q̃ ſunt neceſſaria ad p̃ncipalis ꝓpoſiti oñſionẽ. Scđo oñdit p̃ncipale ꝓpoſitũ. ibi [Determinatis autꝫ his.] Circa p̃ᵐ tria facit. Primo, T.86. oñdit ꝙ ad motũ ifinitũ req̃rit̃ poᵃ infinita. Scđo ꝙ poᵃ infinita, nõ põt eẽ in magnitudine finita. ibi [Qđ aũt oino T.79. in finita magnitudine.] Tertio ꝙ p̃mum motorẽ oportet eẽ vnum, qui moueat motũ ꝯtinuũ ⁊ ſempiternũ. ibi [De T.82. his aũt quę ferunt̃.] Dicit ḡ p̃, ꝙ inter ea q̃ p̃determinanda ſunt añ p̃ncipale ꝓpoſitũ. vnũ eſt, qđ ẽ ipoſſe aliqđ finitũ ſm potẽtiã, mouere ꝑ tps ifinitũ. Qđ ſic oñdit. Tria ſunt i quolibet motu: quoꝝ vnũ ẽ, qđ mouet̃: aliud eſt ipſum mouẽs. tertiũ aũt eſt tps in quo ſit motus. Opꝫ aũt ꝙ, aut oia iſta ſint ifinita: aut oia ſint finita: aut q q̃dam ſint finita, ⁊ q̃dã infinita: vel duo tm̃: vel vnum. Ponat̃ ḡ primo, ꝙ. a. ſit mouẽs: b. qđ mouet̃: tps vero i quo ſit motus, ſit. c. Et ponat̃, ꝙ aliq̃ pars ipſius. a. q̃ ẽ. d. moueat aliqua partẽ. b. q̃ ẽ. e. His ḡ poſitionibus factis, cõcludi põt ꝙ. d. mouet. e. in tpe nõ ęquali ipſi. c. in quo. a. mouebat. b. ſꝫ in tpe minori. Probatũ eſt.n. in ſexto, ꝙ totũ mobile in maiori tpe ꝑtrãſit aliqđ ſignũ, q̃ꝫ pars eius. Cuꝫ ḡ tps qđ eſt. c. ſit infinitũ: relinquit̃ ꝙ tps in quo. d. mouet. e. nõ erit ifinitũ: ſed finituꝫ. ⁊ ſit illud tps: vt ſicut. a. mouet. b. in tpe. c. infinito: ita d. moueat. e. in tpe. ꝫ. finito. Cum aũt. d. ſit pars ipſius. a. ſi ſubtrahẽdo ab. a. addat̃ ipſi. d. total'r ipm. a. auferetur vel ꝯſumet̃, cũ ſit finitũ. Oẽ.n. finitũ ꝯſumit̃ ꝑ ſubtractionẽ, ſi eadẽ q̃ꝫtitas ſemp ſumat̃ (vt in tertio dcm̃ eſt) Et ſil'r ꝯſumet̃ ipm. b. ſi cõtinue ſubtrahat̃ aliqd ab ipſo, ⁊ apponat̃ T.50. ipſi. e. qꝛ. b. ẽt ponebat̃ eſſe finitũ, ⁊ quãtũcũqꝫ auferatur a tpe qđ eſt. c. ẽt ſm eandem q̃ꝫtitatẽ auferendo, nõ cõſumit̃ totũ. c. qꝛ ponit̃ eẽ infinitũ. Ex hoc ꝯcludit, ꝙ totũ. a. mouet totum. b. in tpe aliquo finito, qđ eſt pars ipſius. c. Qđ qdem ſic ſequit̃ ex p̃miſſis: qꝛ ſm ꝓportionẽ qua addit̃ ad mobile ⁊ ad motorẽ: addit̃ ẽt ad tps. Cũ ḡ ſubtrahendo a toto mobili ⁊ motore: ⁊ addendo ad ptes ipſoꝝ, ꝯſumat̃ q̃nqꝫ totũ mobile ⁊ totũ mouens: ita ꝙ totum qđ erat in toto addet̃ parti: ſequit̃ ꝙ ꝓportionabil'r addẽdo ad tps, reſultabit tps finitũ: in quo totũ mouẽs mouebit totum mobile. Et ſic opꝫ, ꝙ ſi totũ mouẽs eſt finitũ ⁊ mobile finitũ: ꝙ tps ſit finitũ. Sic ḡ nõ eſt poſſibile, ꝙ a finito mouẽte moueat̃ aliqd motu ifinito. ſ. ſm tps infinitũ. Et ſic pꝫ, qđ p̃ ponebat̃, q nõ ꝯtingit ꝙ finitum mouẽs moueat in tpe infinito. ¶ Mouet aũt Auicẽ. dubitationẽ circa hanc Ariſt. demonſtrationẽ. Vr̃.n. nõ eẽ vlis. Eſt.n. aliqđ finitũ mouens ⁊ mobile, a quo nõ põt aliqd auferri, vel ſubtrahi

bi:ſicut eſt corpus cęleſte:q͛ tñ in hac demonſtratiõe,non excipit̓. Uñ vi᷑ ꝙ vel demõſtratio ſit pticularis,vel ꝓcedat ex falſa ſuppoſitiõe. ¶ Huic aūt obiectiõi,rñdet Auerro. i cõmēto:ꝙ q̈uis a cęlo nihil poſſet ſubtrahi:hęc tñ ꝯditionalis eſt vera:ſi a cęlo aliq̃ ps auferat̓:ps il'a mouebit᷑ aut mouebit̓ in minori tp̄e q̈ȝ totū. Nihil.n.ꝓhibet,ꝯditionalē eē verā:cui' añs eſt ipoſ'e. Sicut pȝ in hac ꝯditionali:ſi hō volat,hȝ alas. Quicquid aūt tollit veritatē ꝯditionalis verę:falſum ē:lȝ añs ꝯditionalis ſit falſuȝ. Ueritas aūt p̄dictę ꝯditionalis,nõ põt ſtare cū h̄ ꝙ finitū moueat tp̄e infinito,vt pȝ p deductionē Ap. Sic igit̓ ex veritate p̄miſſę ꝯditiõalis,ꝯcludit Ap. ipoſ'e eē ꝙ finitū moueat,tp̄e ifinito, ¶ Põt aūt breuius dici,ꝙ Ap. qñ i demõſtrationib' ſuis vtit̓ ablatione vel ſubtractiõe:non ſp per ablationē itelligēda ē ſolutio ꝯtinuitatis:quã ipoſ'e eſt eē in corpore cęleſti:ſȝ ablatio itelligi põt, ſm q̈ȝcūq; deſignationē. Sicut i ligno ꝯtinuo manēte,poſſum deſignare,vel tactu,vel cogitatiõe aliqđ punctū q̈ſi diuidēs totū:p hunc modū auferre aliquã partē a toto: ⁊ dicere ꝙ minor albedo eſt in pte,q̈ȝ in toto. Et p hūc ēt modū põt dici,ꝙ virtus ad mouēdū i pte corporis cęleſtis p deſignationē ablata minor eſt,q̈ȝ in toto. ¶ Alia aūt dubitatio,ē difficilior.

2. de gñone ⁊ corruptione. T. 56. Nõ.n.vi᷑ eſſe ꝯ rõnem mouētis finiti:ꝙ moueat tp̄e infinito:qꝛ ſi illud finitū ſit icorruptibile vel ipaſſibile ſm ſuam nãm ⁊ nõ recedēs a ſua nã:ſemp eodē mõ ſe hȝ ad mouendū,qꝛ idē ſp eodē mõ ſe hñs,ſp facit idē. Uñ nõ eſt magis rõ,q̈re nõ p̄t mouere poſtq̈ȝ añ. Et h̄ ſenſibiliter apparet. Uidem'.n.ꝙ ſol põt in ifinito tp̄e mouere corpa iferiora. ¶ Ad huius aūt dubitationis ſolutionē:iueſtigãdus eſt ꝓceſſus demõſtratiõis iductę. Certū.n.eē dȝ,ꝙ ſic itelligēda eſt ꝯcluſio,quēadmodū ſeqtur ex p̄miſſis. Cõſiderãdū ē igit̓,ꝙ tp̄s mot' p̄t accipi dupliciter,p̄cipue in motu locali. Uno' ſm ptes mobilis. Alio' ſm ptes magnitudinis ſup̄ quã trãſit mot'. Manifeſtū eſt.n.ꝙ prius vna ps mobilis ptrãſit aliqđ ſignū magnitudīs,q̈ȝ totū mobile. Silr̓ ēt totū mobile,prius ptrãſit vnã ptē magnitudīs,q̈ȝ totã. Apparet aūt manifeſte ex ꝓceſſu Ap. ꝙ h̄ loquitur de tp̄e mot' ſm ꝙ tp̄s mot' accipit̓ ſm ptes mobilis:⁊ nõ ſm ꝙ accipit̓ ſm ptes magnitudinis. Accipit.n.i ſua demõſtratione,ꝙ ps mouētis moueat ptē mobilis, i minori tp̄e q̈ȝ totū moueat totū:qđ nõ eēt verū,ſi accipem' tp̄s mot' ſm ptes magnitudinis, q̃ motu ptranſit̓. Eadē.n.eſt ꝓportio ptis motoris,ad ptes mobilis:q̃ ē ꝓportio toti' motoris, ad totū mobile. Uñ ęq̈li velocitate ſp ps mouebit ptem q̃ totū mouet totū:⁊ ſic i ęq̈li tp̄e ptranſibit ps mobilis aliquã magnitudinē motã a pte motoris:⁊ totū mobile motū a toto motore, Uel forte i minori tp̄e mouebit̓ totū,q̈ȝ ps:qꝛ po' vnita maior eſt,q̈ȝ po',diuiſa:⁊ q̈to maior ē po' mouētis:velocior ē motus ⁊ tp̄s min'. Opȝ ḡ ꝙ h̄ itelligat̓ ſm ꝙ accipit̓ tp̄s mot' ſȝ ptes mobilis:qꝛ vna ps mobilis i minori tp̄e ptrãſit aliqđ ſignū:q̈ȝ totū mobile. Et ſȝ h̄ ē ipoſ'e,ꝙ tp̄e ifinito moueat̓,niſi ſit mobile ifinitū. Jmpoſ'e ē aūt,ꝙ mobile ifinitū moueat̓ a motore finito:qꝛ ſp virtus motoris,eſt maior q̈ȝ v̓tus mobilis. Uñ nec̄e eſt,ꝙ mobile ifinitū,moueat̓ a motore ifinito. Et ſic ſic̄ ipoſ'e ſequit̓ ex h̄ qđ ponit̓,ꝙ motor finitus moueat mobile finitū,motu q ſit ifinit' ſm ptes mobilis. Jto remoto h̄ incõuenienti.opȝ viteri' h̄ ꝯcludere,ꝙ mot' ifinit' ſit mobilis ifiniti a motore ifinito. ¶ Sȝ ꝯ h̄ p̄t aliqs obijcē,ꝙ Ariſ. ſupra nõ ꝓbauit motū eē ifinitū ſm ptes mobilis: ſic̄ mot' corpis ifiniti dr̄ ifinitus:qꝛ totū vniuerſuȝ corporeū finitū eſt(vt ꝓbatuȝ eſt in tertio hui':⁊ ꝓbabit̓ in p̄° de cęlo) Uñ nõ vi᷑ eſſe demõſtratio Ap. ſic verificata ad ꝓpoſitum ꝯcludēdū.vt.ſ.p̄mus motor q mouet motū ifinitū,ſit ifinitus. ¶ Sȝ dr̄m,ꝙ id qđ ē cã p̄' motus ifiniti:dȝ ꝙ ſit p ſe cã ifinitatis mot':qꝛ ſp cã q̃ eſt p ſe,eſt prior ea q̃ eſt p aliū (vt.ā.dcm̄ eſt) Uirtus aūt cãę p ſe,determinat̓ ad effectū per ſe:⁊ nõ ad effectū per accñs. Sic.n.ſup̄ docuit Ap. in ſcđo,cõparare cãs effectib': Cū āt ꝯtingat motū eē ifinituȝ dupl'r(ſic̄ dcm̄ eſt).ſ.ſm partes mobilis:⁊ ſm partes magnitudinis:ſup̄ quã trãſit mot':per ſe ifinitū ē i motu ex partib' mobilis:per accñs āt ſm partes longitudinis:qꝛ q̈ntitas mot' q̃ attēdit̓ ſm partes mobilis,cõpetit ei ſȝ ꝓpriū ſubm:⁊ ita ineſt ei per ſe. Quãtitas āt mot',nõ accipit̓ ſm partes lõgitudinis:ſȝ ſm reiterationē mot' ipſi' mobilis:put.ſ.mobile totū qđ cõpleuit motū ſuū per vnã partē lõgitudinis,iterato pertrãſit aliã. Jd ḡ qđ ē cã p̄' ifinitatis mot' hȝ v̓tutē ſuper ifinitatē mot' q̃ ē per ſe: vt.ſ. poſſit mouere mobile ifinitū ſi ꝯtingat. Et iõ nec̄e eſt,ꝙ ſit ifinitū. Et q̈uis p̄m mobile ſit finitū:tñ hȝ quãdã ſilitudinē cum ifinito(vt dcm̄ ē in tertio) Ad h̄ aūt,ꝙ aliqd ſit cã mot' ifiniti per reiterationē mot': q̃ eſt per accñs:nõ opȝ ꝙ habeat v̓tutē infinitã:ſȝ ſufficit ſi hȝ v̓tutē imobilē finitã:qꝛ ſemper manēte eadē v̓tute:poterit reiterare eūdem effectū. Sic̄ ſol hȝ v̓tutē finitã:⁊ tñ poſſet mouere iferiora elemēta tēpore ifinito:ſi mot' eēt ſempitern' ſȝ poſitionē Ap. Nõ.n.ē p̄' cã infinitatis mot':ſed q̈ſi ab alio mota ad mouēdū tēpore ifinito ſm poſitionē p̄dictã. ¶ Scđo ibi. T. 33.

¶ Demonſtratio qua probatur ꝙ finitum mouens non poteſt mouere aliquid in tempore infinito.

.C. tempus infinitum.

¶ Fieri vero nõ poſſe/vt finita in magnitudine vires ſint infinitę/ex hiſce ſane fuerit motū. Sint.n. maiores hę ſemp vires/q̃ ęquale qđ minori in tp̄e faciūt ceu calefaciūt/aut dulcedine afficiunt/aut ꝓijciunt/ dinoq; mouent. Nõ cuȝ ita ſit/ab eo quoq; ꝑfecto/ qđ infinitū qdem eſt/ifinitas āt vires hȝ/patiēs qppiã patiat̓/⁊ magis q̈ȝ ab alio patiat̓:nec̄e eſt. infinitę nãq; vires/virib' ſunt maiores finitis. At nullū eē tp̄s oĩno põt/quo vires illę mouerēt. Nã ſi ſit a.tp̄s/quo vires in finitę calefecerūt/vel pepulerūt a.b.vero ſit tp̄s:id i quo finitę q̈dã vires mouerūt/ hiſce virib'/ſi maiores finitas vires ſemp addidero ad eas tādē vires ꝑueniūt:quę mouere i.a.tēpo Argr.

repoſſunt

re poſſunt. Finito nãqꝫ cuiuis ſi finitũ ſemper addi dero: omni: quouis illud definito faciam maius/ ⁊ ſi abſtulero minus/idẽtidem faciaꝫ. Ergo tempore in eodem aut ęquali finitę ac infinitę vires moue/ bunt. Hoc aũt eſt impoſſibile. Fieri ergo nõ poteſt vt magnitudo finita/vires habeat infinitas.

T.c.79 ¶ Qꝫ aũt omnino in finita magnitudine/ non cõtin/ git infinitam eſſe potẽtiã: ex his manifeſtũ eſt. Sit enim plus potẽtia ſemp/ ęquale in minori faciẽs tẽ pore. vt calefaciẽs/aut dulce faciens/ aut proijciẽs/ ⁊ omnino mouẽs. Neceſſe ẽ ergo/ ⁊ a finito quidẽ/ infinitã aũt hñte potentiã/pati aliqd patiens: ⁊ pl⁹ q̃ꝫ ab alio. plus.n. eſt infinita potentia. At vero/ tẽ/ pus nõ cõtingit eſſe vllũ. Si.n. eſt in quo a. tẽpus/ in quo infinita vis calefacit/aut depellit: in quo aũt a.b. finita quędã/ad hanc/maiorẽ ſemp accipiẽs fi nitã: veniã aliqñ ad id quod in.a. tempore motum erat. ad finitũ.n. ſemp addens/excellam omne de/ terminatum. ⁊ auferens ⁊ deficiens/ ſimiliter. In ęqli ǧ tpe mouebit finita ipſi ĩfinitę. Hoc ãt ẽ ĩpoſſi bile. Nullũ itaqꝫ fiᵐ ꝯtigit ĩfinitã potẽtiã habere.

¶ Oñdit ꝙ neceſſe eſt virtutẽ quę eſt in magnitudine: pro/ portionari magnitudini in qua eſt. Et primo oñdit in ma/ gnitudine finita, ꝙ nõ põt eſſe potẽtia ĩfinita: qḋ ꝓncipali⁹ intẽdit. Scḋo ꝙ nec in magnitudine ĩfinita, põt eſſe potẽ/ infra tia finita ibi[Neqꝫ igitur finitũ.] Qꝫ aũt i magnitudine fi nita, nõ ꝯtigat eẽ potẽtiã ĩfinitã: ꝓbat duas ſuppoſitiones pręmittẽdo: quarũ ꝓma eſt: ꝙ maior potẽtia ęqualem eſſe ctũ ꝑficit in minori tpe q̃ꝫ minor: ſicut maior potẽtia cale/ factiua ad ęqualẽ caliditatẽ ꝑducit id in quo agit i minori tẽpore: ⁊ ſimile eſt de potentia dulcoratiua vel ꝓiciẽtis vel cuiuſcunqꝫ mouentis. Et ex hac ſuppoſitione cõcludit: ꝙ cũ potentia infinita ſit maior q̃ꝫ potẽtia finita: neceſſe ẽ: ꝙ ſi ſit aliqua finita magnitudo habẽs potentiam infinitã: ꝙ a tali agẽte: ſiue vnũ patiens, ſiue plura patiant̃ i eodeꝫ tẽ/ pore maiorẽ mutationem: q̃ꝫ ab alio habẽte potentiã fini tam. Uel ecõuerſo: ꝙ ęqualẽ mutationeꝫ patiẽs ab eo pa/ tiatur, in minori tpe. Utrunqꝫ.n põt itelligi i eo ꝙ dicit̃[⁊ plus q̃ꝫ ab alio.] Scḋa ſuppõ eſt. Cũ oẽ qḋ mouet̃: moueat̃ i tpe (vt in.6. ꝓbatũ eſt) nõ põt eẽ, ꝙ patiẽs imutet̃ ab agẽ te infinitę potẽtię in nõ tẽpore: imutat̃ ergo i tpe. Ex hoc ſic ꝓcedit. Sit tempus i quo virtus infinita mouet calefa ciẽdo vel ipellendo a. Tps aũt i quo aliqua v̇tus finita mo uet ſit.a.b. qḋ eſt maius q̃ꝫ.a. Quęlibet aũt potẽtia finita põt accipi alia maior. Si ergo accipiam⁹ aliã maiorem po tẽtiã finitã q̃ꝫ primã: q̃ mouebat in tpe, a.b. ſeqtur ꝙ hęc ſecunda potentia mouebit in tpe minori: ⁊ iterũ tertia po tẽtia finita maior in tẽpore adhuc minori: ⁊ ſic ſemp acci/ piẽdo finita maior: in tẽpore adhuc minori ⁊ ſic ſemp ac/ cipiẽdo finitã potẽtiã: veniã aliqñ ad hoc ꝙ aliqua poten tia finita moueat in tpe.a. Cũ.n. ſemp fiat additio ad potẽ/ tiã finitã: excedet̃ ols determinata ꝓportio. Siliť ãt addit̃ ad potentiã motiuã: ⁊ ſubtrahit̃ a tpe mot⁹: q: maior po/ tẽtia in minori tpe mouere põt. Sic ergo ſeqtur, ꝙ finita potentia ꝑficiat motũ in ęqli tpe cũ potentia infinita quę ponebat̃ mouere in.a. hoc aũt eſt impoſſe. ergo nulla ma/ gnitudo finita, hꝫ potẽtiã ĩfinitã. ¶ Dubitat̃ autem circa hãc rõneꝫ multipliciter. Primo nãqꝫ videt̃, ꝙ hęc rõ nul/ lo modo ꝯcludat. Quod.n. ꝯuenit alicui p ſe: p nullã po/ tentiã põt ab eo remoueri, q̃ꝫtũcũqꝫ ſit magna. Nõ.n. eſt ex defectu potẽtię, vel ĩfinitati potẽtię repugnat: ſi dicat̃ ho/

ri nõ poſſe, ꝙ hõ nõ ſit aial. Eſſe aũt in tẽpore, p ſe ꝯuenit motui (ponit̃.n. motus in diffõne tẽporis vt ſupra i quar/ T.101 to habitũ eſt) ergo ſi ponat̃ ẽt potẽtia ĩfinita mouẽs: nõ ſe quitur ꝙ motus ſit in nõ tpe. vt Ari. hic ꝯcludit. ¶ Itẽ ſi ꝯſideret̃ ꝓceſſus Phi: ex hoc cõcludit ꝙ motus ſit in non tẽpore: q: potẽtia mouẽs eſt infinita: ſed potentia infinita mouẽs põt ẽt nõ eſſe in corpore. ergo eadẽ rõne ſeqtur, ꝙ talis potẽtia ſi ſit ĩfinita mouebit in nõ tpe. Nõ ſoluꝫ ergo per hoc ꝙ eſt ipoſſibile moueri in nõ tẽpore: põt ꝯcludi ꝙ nulla virt⁹ infinita eſt i magnitudine: ſꝫ ꝙ ſimpliciter, nul la virtus mouẽs ſit infinita. ¶ Itẽ. Ad magnitudinẽ potẽ tię duo ptinere videnť. ſ. velocitas mot⁹: ⁊ diuturnitas tẽ poris. Et ſm exceſſuꝫ potẽtię fieri videm⁹, exceſſũ i vtroqꝫ dictoꝝ. Sꝫ ſm exceſſuꝫ potẽtię ĩfinitę ſupra oñdit, ꝙ mo tus ꝑpetuus eſt ab aliq̃ potẽtia infinita: non aũt ꝙ aliqua potentia ĩfinita nõ ſit in magnitudine. ergo ſimiliter ⁊ hic ſm exceſſuꝫ in velocitate, nõ oꝫ ꝯcludere ꝙ nulla virt⁹ ĩfi/ nita ſit in magnitudine: ſed ꝙ virtus q̃ mouet tẽpore infi/ nito pp ſui ĩfinitatẽ moueat ẽt in nõ tpe. ¶ Item videt̃ cõ cluſio eſſe falſa. Quãto.n. eſt maior virtus alicui⁹ corpo/ ris: tãto diutius põt ꝯſeruari in eſſe. Si ergo nulli⁹ corpo ris potẽtia eſſet ĩfinita: nullũ corpus poſſet in ĩfinitũ dura re. Quod pꝫ eſſe falſum, tã ſm opinioneꝫ ipſi⁹: q̃ꝫ ſm ſen tẽtiam fidei chriſtianę: q̃ ponit ſubaꝫ mũdi in ĩfinitũ dura/ turã. Poſſet ẽt moueri obiectio, de diuiſione ⁊ additione qb⁹ vtit̃: q̃ nõ ꝯueniunt rerũ nãę. Sed q: ſupius ſatis di/ ctũ eſt, ꝑtermittat̃ ad pñs. ¶ His ergo dubitationib⁹ p ordinẽ rñdentes dicẽdum eſt ad ꝓmã: ꝙ Phs nõ intẽdit hic fa cere demõſtrationẽ oſtẽſiuã: ſꝫ demõſtrationẽ ad impoſſe ducenteꝫ: in q̃ q: ex aliquo dato aliqd ſeqtur qḋ eſt ipoſſe: ꝯcludit̃ ꝓmũ datũ, ipoſſe eẽ. Nõ aũt ẽ veꝝ, ꝙ primũ datũ ſit̃ cũ ꝯcl'one eẽ, ſit poſſibile: ſicut ſi daret̃, ꝙ eẽt aliq̃ potẽtia q̃ poſſet remouere gen⁹ a ſpẽ: ſeqret̃ ꝙ illa potẽtia poſſet facere, ꝙ hõ nõ eſſet aial. Sꝫ q: h̃ ẽ ipoſſibile: ipoſſibile eſt ⁊ pᵐ. Nõ ãt ex h̃ põt ꝯcludi eſſe poſſibile ꝙ ſit aliq̃ poten/ tia q̃ faciat hoiem nõ eẽ aial. Ita ex h̃ ꝙ eſt aliq̃ꝫ potentiã infinitã eẽ in magnitudine ex neceſſitate ſeqtur motũ eſſe in nõ tpe: ſꝫ q: h̃ eſt ipoſſe: ipoſſe eſt ĩfinitã potẽtiã eẽ i magni tudine. Nec põt ex hoc ꝯcludi eẽ poſſibile, ꝙ potẽtia ĩfini ta moueat in nõ tpe. ¶ Ad ſcḋam aũt dubitationẽ, rñdet Auerro. in cõmẽto hui⁹ loci dicẽs: ꝙ rõ Ariſt. hic ꝓcedit de potẽtia rõne ſuę ĩfinitatis. ſinitũ aũt ⁊ infinitum cõue/ nit quãtitati (vt ſupra habitũ eſt) Uñ potentia quę nõ eſt i t.vlt⁹ p magnitudine, nõ proprie competit, ꝙ ſit finita, vel ĩfinita. ¶ Sed hęc rñſio, eſt ⁊ cõtra Ariſtotelis intẽtionẽ, ⁊ ꝯtra veritatẽ. Cõtra intẽtionẽ qdeꝫ Ariſtotelis eſt: q: Ariſto. in ꝓcedenti demõſtratiõe, ꝓbauit ꝙ potẽtia mouẽs tpe ĩfi nito, ſit ĩfinita ⁊ ex h̃ ĩfra ꝯcludit, ꝙ potentia mouens cęlũ nõ ẽ potẽtia i magnitudine. Eſt ẽt ꝯtra veritatẽ: q: cũ om nia potẽtia actiua ſit ſm aliq̃ꝫ formã: eo mõ ꝯuenit magni tudo potẽtię: ⁊ p ꝯñs finito ⁊ ĩfinitũ: ſicut cõuenit formę: Formę aũt ꝯuenit magnitudo p ſe: ⁊ per accidens. Per ſe qdem ſm ꝑfectionẽ ipſi⁹ formę: ſicut dr̃ magna albedo ẽt parua niuis, ſm ꝑfectioneꝫ ꝓpalę rõnis. Per accñs ãt, ſm ꝙ aliq̃ alia forma hꝫ extẽſionẽ i ſubo: ſicut dr̃ magna albe do pp magnitudinẽ ſupficiei. Hęc ãt ſcḋa magnitudo, non põt cõpetere potẽtię q̃ nõ eſt in magnitudine: ſꝫ pᵃ magni/ tudo maxime ei cõpetit: q: potẽtię imateriales quãto ſũt minus ꝯctę p applicationẽ ad mãm: tãto ſũt ꝑfectiores ⁊ vliores. Uelocitas ãt mot⁹, nõ ſeqtur magnitudinẽ v̇tu/ tis q̃ eſt per accñs per extenſioneꝫ ad magnitudineꝫ ſubie cti: ſed magis eã q eſt p ſe ſm ꝓpalã ꝑfectionẽ: q: quanto aliqḋ ens actu ẽ ꝑfecti⁹: tãto eſt vehemẽti⁹ actiuũ. Uñ nõ põt dici ꝙ potẽtia q̃ nõ eſt in magnitudie: q: nõ eſt ĩfinita ĩfinitate magnitudinis q̃ eſt ex magnitudie ſubiecti: pp h̃ nõ cauſet augmẽtũ velocitatis in ĩfinitũ: qḋ eſt moueri in ñ tpe. Uñ ⁊ idẽ Cõmẽtator/hãc dubitationẽ aliter ſoluit

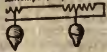
Uel.12 in.11.metaphy.vbi dic̄,ꝙ corp⁹ cęleſte mouet̄ a duplici
c.41 motore.ſ.a motore ꝯiuncto:q eſt aia cęli:& a motore ſepa
rato,q nō mouet̄,neqꝫ p ſe,neqꝫ p accidens. Et qꝛ ille mo
tor ſeparatus,eſt infinitę virtutis:mot⁹ cęli acqrit ab eo ꝑ
petuā durationē. Quia vō motor ꝯiunct⁹,eſt finitę virtu
tis:ideo motus cęli acqrit ab eo velocitatē determinatā.
Sed nec iſta reſponſio ſufficiens eſt. Cū enim vtrunqꝫ vi
deatur ꝯſequi potentiā īfinitā.ſ.ꝙ moueat tempore īfini
to(vt ꝓcedens demonſtratio concludit) & ꝙ moueat ī nō
tempore(vt videtur ꝯcludere hęc demōſtratio)iterū re
ſtat dubitatio:quare aia cęli q̄ mouet in virtute motoris
ſeparati īfiniti:magis ab eo ſortiat̄ vt poſſit mouere tēpo
re īfinito:qꝫ vt moueat velocitate īfinita].i.ī nō tempore.
¶ Ad hāc igitur dubitationē dicendū eſt,ꝙ omnis poten
tia quę nō eſt in magnitudine,mouet p itellectū. Sic eniꝫ
Uel.12 Philoſophus ꝓbat cęlū moueri a motore ī vndecimo me
C.38. ta. Nulla aūt potentia q̄ eſt in magnitudine,mouet quaſi
C.6.&. intelligens. Probatū eſt.n.in.3.de aia,ꝙ itellectus nō eſt
46. virtus alicuius corporis. Hęc aūt eſt differētia iter agens
Lec.10 per intellectū,& agens materiale:qꝛ actio agētis materia
C.c.19 lis ꝓportionatur naturę agentis:tanto enim procedit ca
lefactio,quātus eſt calor. Sed actio agentis p intellectū,
nō ꝓportionatur naturę ipſius:ſꝫ formę apprehēſę. Non
eniꝫ ędificator tantū ędificat,qꝫtum pōt:ſed quantum exi
git ratio formę ꝯceptę. Sic igit̄ ſi aliqua eſſet virtus īfini
ta in magnitudine:ſeqretur ꝙ mot⁹ ab ipſa ꝓcedens eſſet
ſm ꝓportionē eius:& ita ꝓcedit demōſtratio pręſens. Si
autē ſit virtus infinita nō in magnitudine:motus ab ipſa
nō ꝓcedit ſm ꝓportionē virtutis:ſed ſm rōnē formę ap
prehēſę.i.ſm ꝙ ꝯuenit fini & nāę ſubiecti. ¶ Eſt ēt aliud
C.32 attendendū:ꝙ ſicut ꝓbatū eſt in.6.hui⁹:nihil mouet̄ niſi
magnitudinē hābēs. vnde velocitas motus,eſt effect⁹ re
ceptus a mouēte ī aliquo habente magnitudinē. Manife
ſtum eſt aūt,ꝙ nihil hñs magnitudinē:pōt recipere ęqlē
effectū ꝓportionatū potentię quę nō eſt in magnitudine:
qꝛ oīs natura corporea ꝯparat̄ ad naturā incorporeā,ſi
cut qdā particulare,ad abſolutū & vle. Unde nō pōt con
cludi,ſi virtus īfinita nō ſit ī magnitudine:ꝙ ex ea ꝯſequa
tur īfinita velocitas in aliquo corpore,q̄ eſt effectus ꝓpor
tionatus tali potentię(vt dictū eſt) Sed nihil ꝓhibet ī ali
qua magnitudine recipi effectū virtutis q̄ eſt in magnitu
dine:qꝛ eā proportionat̄ effectui. Unde ſi poneret̄,ꝙ aliq̄
virtus infinita eēt in magnitudine:ſeqretur ꝙ effect⁹ cor
reſpondens,eſſet in magnitudine.ſ.velocitas īfinita. Et hꝫ
eſt ipoſſibile.ergo & ꝑmū. ¶ Ex his aūt pꝫ ſolutio tertię
dubitationis. Nā moueri tēpore infinito,nō repugnat rō
ni magnitudinis:ī motę:cōuenit eni magnitudini circulari.
(vt ſupra oſtēſū eſt) Unde a p̄io mouente īfinitę virtutis,
cauſat̄ mot⁹ diuturnitatis infinitę:nō aūt motus velocita
tis īfinitę. ¶ Quartam vō dubitationem ſoluit Alex.(vt
Auer.dicit hic in cōmēto)ꝙ corpus cęleſte acqrit ęterni
tatē a motore ſeparato,qd ē īfinitę virtutis:ſicut & ꝑpetui
tatē motus. Unde ſic nō eſt ex īfinitate cęleſtis corpis ꝙ in
ꝑpetuū moueatur:ita nō eſt ex infinitate corporis cęleſtis,
ꝙ in perpetuū duret:ſed vtrunqꝫ eſt ex infinitate motoris
Uel.12 ſeparati. ¶ Hanc aūt reſponſionem Auerrois improbare
c.41 nititur in hoc cōmēto,& in vndecimo meta.dicēs,ꝙ ipoſ
ſibile eſt ꝙ aliqd acquirat perpetuitatē eſſendi ab aliquo,
qꝛ ſequeret̄ ꝙ id qd ī ſe eſt corruptibile:fieret ęternū. Sꝫ
ꝑpetuitatē motus pōt aliquis acqrere ab altero:eo ꝙ mo
tus eſt actus mobilis a mouēte. Dixit ergo,ꝙ in corpe cę
leſti quantū eſt de ſe, nō eſt aliqua potētia ad non eſſe:qꝛ
eius ſubſtātię nō eſt aliqd ꝯtrariū. Sed in ipſo eſt aliqua
potētia ad quietem:qꝛ motui eius ꝯtrariat̄ quies. Et in
de eſt,ꝙ nō indiget acquirere ꝑpetuitatē eſſendi ab alio:ſꝫ
ꝑpetuitatē motus ab alio acqrere indiget. Quod autem
in corpore cęleſti nō ſit aliqua potentia ad nō eſſe:ex hoc

ꝯtingere dicit:ꝙ corpus cęleſte dicit non eſſe ꝯpoſitū ex
materia & forma,qſi ex potentia & actu. Sed dicit ipſum
eſſe materiā actu exiſtentē:& formā eius dixit animam ip
ſius:ita tamē ꝙ nō ꝯſtituatur in eſſe p formā:ſed ſolūꝫ in
moueri. Et ſic dicit in eo eſſe nō potentiā ad eſſe:ſed ſolū
ad vbi:ſicut Phs dicit ī.11.meta. ¶ Sꝫ hęc ſolutio & ve Uel.12
ritati repugnat,& intentioni Ariſto. Ueritati qdem repu lec.2
gnat,multipliciter. Et primo.qꝛ dicit ꝙ corpus cęleſte nō
ꝯponitur ex materia & forma. Hoc eniꝫ eſt oīno impoſſi
bile. Manifeſtū eſt.n.corpus cęleſte eſſe aliqd actu:alio c..2
quin nō moueret̄. Quod enim eſt in potentia tm̄: non eſt
ſubiectū motus(vt in.6.habitum eſt) Oportet aūt omne Simile
qd eſt actu:vel eſſe formā ſubſiſtentē(ſicut ſubſtātię ſepa i.cęli ptra
ratę)vel habere formā in alio:qd quidē ſe habet ad formā com.de
ſicut materia,& ſicut potentia ad actū. Nō autem pōt dici, cęlo,ſi cō
ꝙ corpus cęleſte ſit forma ſubſiſtens:qꝛ ſic eſſet itellectū ponit ex
actu nō cadens ſub ſenſu neqꝫ ſub quātitate. Relinqtur mā & for
ergo,ꝙ eſt ꝯpoſitū ex materia & forma,& potētia & actu: ma.j.cęli
& ſic eſt in ipſo potentia quodāmodo ad nō eſſe. Sꝫ dato, cō.20
ꝙ corpus cęleſte nō ſit ꝯpoſitū ex materia & forma:adhuc
oportet ponere in ipſo quodāmodo potentiā eſſendi. Ne
ceſſe eſt.n.ꝙ oīs ſubſtātia ſimplex ſubſiſtens,vel ipſa ſit
ſuū eſſe,vel ꝑticipet eſſe. Subſtātia āt ſimplex q̄ ē ipſum
eſſe ſubſiſtēs,nō pōt eſſe niſi vna:ſicē neqꝫ albedo ſi eēt ſub
ſiſtēs,poſſet eſſe niſi vna. Omnis ergo ſubſtātia q̄ eſt poſt
primā ſubſtātiā ſimplicem,participat eſſe. Omne aūt par
ticipans,ꝯponit̄ ex participāte & participato:& ꝑticipās
eſt in potētia ad participatū:ergo ſubſtātia quantūcunqꝫ
ſimplex poſt ꝑmā ſubſtātiā ſimplicē,eſt potentia eēndi.
Deceptus aūt fuit p equiuocationē potētię. Nam poten
tia quādo ſe habet ad oppoſita. & hoc excludit̄ a corpore
cęleſti:& a ſubſtātijs ſimplicibus ſeparatis:qꝛ nō eſt in eis
potētia ad nō eſſe ſm itētionē Ariſtotelis:eo ꝙ ſubſtātię
ſimplices ſunt formę tm̄.formę aūt p ſe ꝯuenit eſſe. Ma
teria aūt corporis cęleſtis,nō eſt in potētia ad aliā formā.
Sicut enim corpus cęleſte ꝯparat̄ ad ſuā figurā cuius eſt
ſubiectū:vt potētia ad actū:& tm̄ nō pōt nō habere talē ſi
gurā:ita materia corporis cęleſtis ꝯparetur ad talē for
mā,vt potētia ad actū:& nō eſt ī potētia ad ꝑuationē hui⁹
formę:vel ad nō eſſe. Nō.n.oīs potentia eſt oppoſitorū.
Alioquin poſſibile nō ſequeret̄ ad neceſſe:ſicut dicitur in
2.perihermenias. ¶ Eſt ēt ei⁹ poſitio ꝯ̄ intētionē Ariſto C.120
telis,q in primo de cęlo in quadā demonſtratione vtitur
corpus cęleſte habeat potentiā vel virtutem ad hoc ꝙ ſit
ſemp. Nō pōt ergo euadere īconueniēs,per hoc,qd dicit,
ꝙ corp⁹ cęleſte nō eſt in potētia eſſendi. Hoc.n.eſt manife
ſte falſum & ꝯtra intētionē Ariſtotelis. Uideamus ḡ vtrū
ꝯuenientē ipugnet ſolutionē Alexā.q dicit ꝙ corpus cę
leſte acqrit ęternitatē ab alio. Eſſet ſiqdem conueniens ei⁹
īprobatio.ſi Alexāder poſuiſſet,ꝙ corp⁹ cęleſte de ſe ha
beret potētiā ad eſſe & nō eſſe:& ab alio acqreret eē ſemp.
Et hoc dico ſuppoſita intētione ipſius:vt nō excludamus
diī potētiā dei,p quā corruptibile hoc,pōt īduere incorru
ptionē:qd nūc diſcutere ad propoſitū nō pertinet. Sed tm̄
Auerrois ēt ſua itētione ſuppoſita ꝯcludere nō pōt ꝯtra
Alex.qui poſuit ꝙ corpus cęleſte acquirat ęternitatē ab
alio:qſi de ſe habēs potētiā ad eſſe & nō eſſe:ſed quaſi nō
habēs ex ſe eſſe. Oē.n.qd nō eſt ſuū eē,participat eſſe a cā
prima,q̄ eſt ſuū eē. Unde & ipſe ꝯfitet̄ in libro de ſubſtan
tia orbis:ꝙ de⁹ eſt cā cęli,nō ſolū quātū ad motū eius:ſꝫ
ēt quātū ad ſubām ipſius:qd nō eſt niſi qꝛ ab eo hꝫ eē. Nō
aūt hꝫ ab eo eſſe niſi ꝑpetuū,hꝫ ergo ꝑpetuitatē ab alio.
Et ī hoc ēt ꝯſonant v̄ba ei⁹ q dicit in.5.meta.& ſupra in
p̄ncipio huius.8.ꝙ qdā ſunt neceſſaria q̄ habēt cām ſuę cō.6.
neceſſitatis. Hoc ergo ſuppoſito plana eſt ſolutio ſm itē cō.15
tionē Alexan.ꝙ ſicut corp⁹ cęleſte hꝫ moueri ab alio:ita
& eſſe. Unde ſicut motus ꝑpetuus demonſtrat infinitam
virtutē

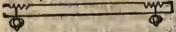
virtutē motoris:nō aūt ipſius mobilis:ita ꝫ ꝑpetua eius duratio, demōſtrat ifinitā virtutē cāe a qua hʒ eſſe. Nō tñ oino eodē mō ſe hʒ potētia corpis cęleſtis ad eē, ꝫ ad moueri ꝑpetuo. Nō qdē ꝓm oīam quā ipſe aſſignat(ꝙ in corpore cęleſti ſit quātū ad moueri potētia ad oppoſita quę ſunt ges ꝫ motus:ſed ad oppoſita quę ſunt diuerſa vbi.) Sed differūt quātū ad aliud. Nā mot⁹ ꝓm ſe cadit in tempore:eſſe vo nō cadit in tpe:ſed ſolū ꝓʒ ꝙ ſubiacet motui. Si ergo ſit aliqd eē qd nō ſubiacet motui, illd eē nullo modo cadit ſub tpe. Potentia ğ quę eſt ad moueri in tpe infinito reſpicit ifinitatē tēporis directe, ꝫ p ſe. Sed potētia q̄ ē ad eē tpe ifinito:ſi qdē illd eē ſit trāſmutabile, reſpicit quātitatē tēporis:ꝫ iō maior virtus requirit ad hoc ꝙ aliqd duret in eē trāſmutabili maiori tpe. Sed potētia q̄ eſt reſpectu eē intrāſmutabilis:nullo mō reſpicit q̄titatē tēporis. Unde magnitudo vel ifinitas tēporis, nihil facit ad infinitatē vel magnitudinē potētię reſpectu talis eſſe. Dato ergo p impoſſibile ꝙ corpus cęleſte nō haberet eſſe ab alio:adhuc non poteſt ex ꝑpetuitate ipſius ↄcludi, ꝙ in eo eſſet virtus infinita. ¶Deinde cum dicit.

¶Demonſtratio, ꝙ nulla magnitudo finita, habet potētiā infinitam.

A.tempus, in quo finita potentia mouet.

B.tēpus in quo finita potentia mouet.

Argũ. ¶Neqꝫ igitur fieri poteſt vt infinita in magnitudine/finitę ſint vires.

Cõ.80. ¶Nullum itaqꝫ finitum:contingit infinitam potentiam habere.

¶Probat ꝙ i magnitudine ifinita nō pōt eē potētia finita. Et hoc duabus rōnib⁹. Circa quaꝝ ꝑmo tria facit. Primo ponit ↄcluſionē ꝑncipalr iterā dicēs:ꝙ ſicut in magnitudine finita:nō pōt eē potētia ifinita:ita nec i aliquo quāto ifinito pōt eē po ͣ finita ꝓm totū. Nā ps ifiniti ſi accipiat finita:habebit potētiā finitā. Hoc aūt iducit nō q̄ſi neceſſariū ad principale propoſitū oſtēdēdū:ſed q̄ſi adhęrens ꝫ affine concluſioni prius demōſtratę. ¶Secundo ibi.

Argũ. ¶At q̄ꝫ q̄ꝫ ſit/vt minore in magnitudine plus viriuꝫ inſint multo tamen maiores ſunt in maiore.

¶Et tñ ↄtingit i minori magnitudine/ampliorē potentiā eſſe. ſed adhuc magis in maiori/plurimam.

¶Ponit qddā p qd alicui videri poſſet:ꝙ in magnitudine ifinita ſit po ͣ finita. Uidemus.n.ꝙ aliq̄ minor magnitudo hʒ maiorē virtutē q̄ꝫ maior magnitudo:ſicut ꝑuus ignis hʒ maiorē virtutē actiuā:q̄ꝫ mult⁹ aer. Sʒ p hoc nō pōt haberi:ꝙ quātū ifinitū hēat potētiā finitā:qꝛ ſi accipiat aliqua adhuc magis excedens magnitudo:habebit maiorē virtutē:ſicut ſi aer maior ꝓm aliquā quātitatē hʒ min⁹ de virtute q̄ꝫ paruus ignis:ſi multū augeat aeris q̄titas habebit maiorem virtutē q̄ꝫ paruus ignis. ¶Tertio ibi.

Argũ. ¶Sit itaqꝫ magnitudo ifinita a.b.atqꝫ pars ei⁹.c.b.vires aliquas habet qbus.d.mouit aliquo in tpe qd.e.f.litteris deſignet. Si igit ipſi⁹.c.b.duplū cepero magnitudinē(hac.n.nūc rōne vtamur)illa tēporis i dimidio qd ē.e.g.idē ꝑfecto mouebit. Qd ſi hoc pacto ſumpſero partes.a.b.qdē magnitudinem/nunq̄ꝫ trāſibo. Tēpore vo dato ſemp accipiā min⁹. Erūt ergo:vires ipſius.a.b.magnitudinis ifinitę. oēs.n.finitas exuperāt vires. Oium aūt finitarū viriū tēpus ēt finitū eſſe neceſſe eſt. Naʒ ſi aliquo in tpe moueant tātę:maiore minore in tpe quidēʒ at definito mouebunt ↄuerſiōe cōtraria rōnis. Sunt auteʒ infinitę vires perinde atqꝫ multitudo. magnitudoqꝫ infinita eſt ea quę multitudinē oēm magnitudinemqꝫ:exuperat definitam.

¶Sit igitur in quo eſt.a.b.infinituʒ:ſed.b.c.hʒ potentiam quādam quę in aliquo tēpore mouet ipſuʒ d.in tēpore in quo eſt.e.ʒ. Si igitur ipſi.b.c.duplaʒ accipio in medio mouebit tempore ipſius.e.ʒ.(ſit enī hęc ꝓportio.) Quare in.ʒ.ꝫ.t.mouebit ergo ſic accipiēs ſemp ipſum.a.b.nequaq̄ꝫ tranſibo. Tempore autē dato ſemp minus accipiā. Infinita ergo potentia erit. omnē enim finitam potentiam excellit. Ois autē finitę potētię neceſſe eſt finitū eſſe:ꝫ tēpus. Si.n.in quodaʒ tāta maior in minori qdē:ſed determinato mouebit tpe ꝓm cōuerſionē ꝓportionis. Infinita.n.ois potentia eſt:ſicut multitudo ꝫ magnitudo excellens omne finitum.

¶Ponit demōſtrationē intentā q̄ talis ē. Sit quātū ifinitū a.b.ꝫ ſit.b.c.magnitudo finita alteri⁹ generis, q̄ hʒ q̄ꝫdam potētiā finitā:ꝫ ſit qddā mobile.d.qd moueat a magnitudine.b.c.i tpe qd ē.e.ʒ. Et qꝛ.b.c.ē magnitudo finita, poterit accipi maior magnitudo. Accipiat igit maior ꝓm duplā ꝓportionē. Quāto aūt eſt maior po ͣ mouētis:tāto in minori tpe mouet(vt habitū ē i.7.)ğ duplū ipſi⁹.b.c.mouebit idē mobile.ſ.d.i medio tpe qd ſit.ʒ.t.ita ꝙ itelligatur tps.e.ʒ.diuidi p mediū i pūcto.t. Semp aūt ſic addēdo ad.b.c.minuet tps mot⁹:ſʒ q̄ꝫtūcūqꝫ addat ad.b.c.nūquā pōt trāſire.a.b.qd iproportionabilr excedit.b.c.ſicut ifinitū finitū:ꝫ cū.a.b.habeat po ͤᵐ finitā mouet in tēpore finito.d. Et ſic diuidēdo ſemp de tpe q̄ mouebat.b.c.ꝑuenim⁹ ad aliqd tps min⁹ q̄ꝫ ſit tps i quo mouebat.a.b.qꝛ oē finitū trāſcēdit p diuiſionē. Seqtur ğ:ꝙ minor potētia moueat i minori tpe:qd eſt ipoſſe. Relinqtur ğ ꝙ i magnitudine ifinita erat potētia ifinita:qꝛ.ſ.potētia magnitudis ifinitę excedit oēm po ͤᵐ finitā. Et hoc ꝓbatū eſt p ſubtractionē tpis:qꝛ ois potētię finitę, neceſſe ē ponere qddā determinatū tps in quo mouet. Qd ex h appet:qꝛ ſi tāta po ͣ mouet in tāto tpe:minor mouebit in minori tpe:ſʒ tñ determinato].i.finito ꝓm ↄuerſaʒ ꝓportionē:vt.ſ.quātū addit ad potētiā:tm̄ diminuat de tpe. Et ſic q̄ꝫtūcūqꝫ addas ad potētiā finitā:dūmō remaneat po ͣ finita: ſp habebit tps finitū:qꝛ erit accipe aliqd tps qd erit tāto min⁹ tpe ꝑus dato:quāto po ͣ ſupexcreſcēs ex additiōe:ē maior potētia ꝑus data. Sʒ po ͣ ifinita excellit i mouēdo oē determinatū tps:ſicut i oib⁹ alijs ifinitis ↄtingit:qꝛ oē ifinitū ſicut multitudo ꝫ magnitudo excedit oē determinatū ſui gnīs. Et ſic manifeſtū ē:ꝙ po ͣ ifinita excedit oēm po ͤᵐ finitā ex q̄ exceſſ⁹ potētię ſup po ͤᵐ:ē ſic minoratio tpis a tpe(vt dictū ē) Unī pʒ ꝙ ↄcluſio ꝑdicta.ſ.ꝙ magnitudinis ifinitę ſit po ͣ ifinita:ex necītate ſeqtur ex ꝑmiſſis. ¶Deide cū dicit.

¶Licet āt hoc idē ſic ēt demrāre. Accipiem⁹.n.magnitudis finitę cuiuſpiā potētiā al q̄ꝫ gnīs ei⁹ potētię q̄ i magnitudie ē ifinita q̄ finitā potētiā infinitę Argũ.

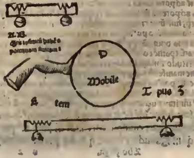
magnitudinis metietur. Ex his igitur q̃ dicta ſunt: patet fieri non poſſe/ vt finita in magnitudine vires ſint infinitę/ aut in infinita finitę.

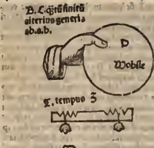
Cō.81. ℭ Eſt autem hoc demonſtrare/ ⁊ ſic. Accipiens enim quandam potentiam/ eandem genere ei quę eſt in infinita magnitudine/ in finita magnitudine exiſtentem: quę menſurabit eam quę eſt in infinita magnitudine/ finitam potentiam. Nõ igitur non contingit/ infinitam eſſe potentiam/ in finita magnitudine/ neq̃ finitam in infinita ex his palam eſt.

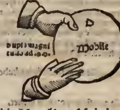
ℭ Ponit ad idem aliã demonſtrationem quę non differt a prima, niſi in hoc, q̄ p̄ma cõcludebat accipiendo potentiã finitã exiſtentẽ in magnitudine finita alteri⁹ generis: hęc aũt ſcda demõſtratio, ꝓcedit accipiẽdo quãdã aliam potẽtiã finitã exiſtentẽ in aliqua magnitudine finita eiuſdem generis cuius eſt magnitudo infinita. Puta ſi ſit aer magnitudinis infinitę, hñs potẽtiã finitã: accipiemus quandã potentiã finitã exiſtentẽ in aliqua magnitudine finita eiuſdem generis. Hac poſitiõe facta manifeſtũ q̄ potẽtia finite magnitudinis finitę aliquoties multiplicata, mẽſurabit potẽtiã finitã quę eſt in infinita magnitudine: q: oẽ finitũ mẽſurat ab aliq̃ finito minori, aliquoties ſumpto: vel ẽt excedit. Cũ ḡ i magnitudine eiuſdẽ generis oporteat q̄ maior magnitudo hẽat maiorẽ potẽtiã: ſicut maior aer hꝫ maiorem potentiã q̃ minor: neceſſe erit, q̄ illa magnitudo finita q̃ habebit eãdẽ ꝓportionẽ ad magnitudinẽ finitã p̄us acceptã quã hꝫ potẽtia finita infinitę magnitudinis ad potẽtiã magnitudinis finitę p̄us acceptę hẽat ęqualẽ potentiã potẽtię magnitudinis infinitę. Sicut ſi potẽtia finita magnitudinis infinitę ſit centupla. potẽtię finitę cuiuſdã magnitudinis finitę aeris: oportebit q̄ magnitudo q̃ ẽ cẽtupla illius magnitudinis potẽtię finitę, hẽat ęq̃lẽ potẽtiã magnitudinis infinitę: ex q̃ ꝓportionabiliter in re eiuſdẽ generis augẽt magnitudo ⁊ po͛. Hoc aũt ẽ ipoĩe q̃d ↄcluſũ eſt: q: opꝫ vel q̄ magnitudo finita eſſet ęq̃lis infinitę: vel q̄ minor magnitudo eiuſdẽ generis habeat ęqualeꝫ potentiã maiori. Eſt ergo impoſſibile ⁊ p̄mũ ex q̃ ſeq̃tur. ſ. q̄ magnitudo infinita hẽat potẽtiã finitã. Sic ḡ epilogando cõcludit duas cõcluſiones demonſtratas. ſ. q̄ in magnitudine finita, non poſſit eſſe potentia infinita: ⁊ q̄ in magnitudine infinita, non poſſit eſſe potentia finita. Lec.xxij.

ℭ Demonſtratio, q̄ nulla magnitudo, vel q̄ quantum infinitum habet potentiam finitam.

ℭ Tempus in quo quantum infinitum potentię finitę mouet. d.

ℭ Sꝫ de his q̃ feruntur bene ſeſe habet aliquã primo dubitationẽ afferre. Nã ſi oẽ q̃d mouet ab aliquo moueatur: quo pacto eorum quę ſeipſa mouent cõtinue nõ nulla mouentur eo q̄ mouerat nõ tangente: vt corporum ea quę proijciuntur. Argꝫ.

De his autẽ quę ferunt̃ bene ſe hꝫ dubitare quandã dubitationẽ primuꝫ. Si enim omne q̃d mouet̃ mouet̃ ab aliquo: quęcũq̃ nõ ipſa ſeipſa mouẽt q̃uo mouentur aliqua ↄtinue nõ tangẽte eo q̄ mouet/ vt ꝓiecta. Cō.28.

Poſtq̃ Phs oñdit duo q̃ ſunt neceſſaria ad p̄ncipale ꝓpoſitũ oñdendũ. ſ. q̄ potẽtia finita nõ poſſit mouere tpe infinito: ⁊ q̄ po͛ infinita nõ poſſit eẽ in magnitudine finita. Nũc accedit ad ꝓbãdũ tertiũ. i. vnitatẽ primi motoris. Et circa hoc duo facit. Prio. n. oñdit q̄ pp diuerſitatẽ motoꝝ, ↄficit ↄtinuitas vel vnitas mot⁹ i q̃buſdã mobilib⁹ q̃ vident̃ cõtinue moueri. Scdo oñdit ex hoc q̄ primũ motorẽ neceſſe eſt eẽ vnũ ibi[Q̃m aũt i his.] Circa primũ tria facit. Primo. n. mouet dubitationẽ de l. is q̃ ꝓijciũtur. Scdo ſoluit dubitationẽ ibi[Nec ẽ aũt.] Tertio oñdit ex hoc q̄ motus corpis ꝓiecti, nõ ẽ ↄtinu⁹ ibi[Hic igitur.] Circa p̄mũ duo facit. Prio ponit dubitationem. Scdo. excludit q̃ſdã ſolutionẽ ibi[Si aũt ſimul.] Proponit ḡ dubitationẽ h⁹ de his q̃ ferunt̃ ꝓiectaq̃ talis eſt. Oñſuꝫ eſt ſupra in p̄ncipio hui⁹. 8. q̄ oẽ q̃d mouet̃ ab alio mouet̃ (dũmõ nõ ſint de illis quę mouent ſeipſa: ſicut ſunt aialia de quoꝝ numero nõ eſt lapis ꝓiectus) Mouet aũt corporale p contactũ. Eſt ergo dubitatio quomodo ꝓiecta cõtinue mouent̃, et. i. poſtq̃ tangunt̃ a mouente. Videtur. n. q̄ moueantur, nullo mouente ipſa. ℭ Scdo ibi. T. 83 3ᵃ. 82 4ᵃ Infra. T. 26

ℭ Quod ſi hiſce qui mouit/ ⁊ aliq̃d aliud ſimul mouet: vt aerẽ qui q̃dẽ mouet ſubiẽs motuꝫ/ ſimili modo profecto fieri nequit: vt illa moueãtur ipſo p̄mo non tangente neq̃ mouente/ ſed ſimul omnia moueantur: rurſuſq̃ moueri tũ deſinant. cum id quod p̄mo mouet deſinit mouere neceſſe eſt. ⁊ ſi perinde facit: vt magnes veluti ſi mouet quod mouet. Argꝫ.

ℭ Si autem ſimul mouet ⁊ aliud quid/ qui mouet:

vt aerē/qui motus mouet:ſimiliter impoſſibile pri‑ mo nō tangēte/ neqꝫ mouēte moueri/ſed ſimul oia moueri/ꝛ qeſcere:cum primū mouens qeſcet. Et ſi facit ſicut lapis vt mouere qḋ mouet aliud.

ℭ Excludit quādā ſolōnē, q̄ oꝫ fuiſſe Platonis: q dicebat ꝙ ꝓijciēs q p°mouit lapidē,ſimul ēt mouet cū lapide ali‑ quid.ſ.aerē:ꝛ aer mot⁹,mouet lapidē,ēt poſt cōtactū ꝓie ctoris. Sꝫ hāc ſolutionē excludit:qꝛ ſimiliter vr̄ ipoſſibile ꝙ moueaꝛ aer,nō tāgēte,neqꝫ mouēte ꝑmo]. ſ.ꝓiectore: ſi cut erat ipoſſibile de lapide:ſꝫ vr̄ eē neceſſariū,ꝙ ſimul oū primū mouēs mouet,oia moueanꝛ:ꝛ oū ꝑ^m mouēs qeſcit] i.ceſſat a mouēdo,oia qeſcāt:qꝫuis ēt aliqd motū a primo mouente ſicut lapis,faciat aliqd moueri:ſicut id qḋ primo mouit mouebat. ℭ Deinde cum dicit.

Argu. ℭ At eni hoc dicaꝛ neceſſe eſt/id qḋ primū mouit fa cere vt mouere ēt poſſit aut aer/ aut aq̄ aut aliquid tale qḋ qdē ē aptū mouere/motūqꝫ ſubire: ſed non deſinit mouere atqꝫ moueri.ſed deſinit qdeꝫ moue ri:cum his qui mouet moueri deſinit.eſt autem ad‑ huc mouēs. Quapropter mouetur alij hērens. Et i hoc eadem ratio eſt. Deſinit aūt cū mouendi potē‑ tia minor fit in eo/qḋ hēret.penitus aūt deſinit cum antecedens non vlterius mouens fecerit/ſed motū ſubiens ſolū. Hęc aūt ſimul deſinere alterum moue re alterum moueri totūqꝫ motum:neceſſe eſt.

ℭ Neceſſe aūt ē hoc qdē dicere/ꝙ primuꝫ mouens facit vt poſſit mouere/aut aer huiuſmodi/aut aquā aut aliud aliquid tale/quod aptum natū eſt moue‑ re/ꝛ moueri:ſꝫ non ſimul pauſat mouens/ꝛ qḋ mo ueꝛ:ſed qḋ mouetur quidē/ſimul cum mouens qe‑ uit mouēs aūt adhuc eſt. Vū mouet eūꝫ alio habi tum. Et in hoc eadeꝫ rō eſt. Pauſat aūt/ cū minor virtus mouendi fit in habito. tandem aūt quieſcit/ cū non amplius faciat qḋ prius mouēs: ſꝫ motum ſolum. Hęc aūt neceſſe eſt ſimul pauſare hoc qdem mouens:hoc autem motum ꝛ totum motum.

ℭ Pōit ſuā ſolōnē ꝛ dicit,ꝙ ſi 2^m mouēs,mouet motū a ꝑ mouēte:neċe ē h̄ dicere ꝙ ꝑ^m mouēs.ſ. ꝓijciens det ſcḋo mouēri.ſ.aeri,vel aq̄,vel cuicūqꝫ tali corpi,qḋ eſt natū mo uere corp⁹ proiectū.vt poſſit mouere ꝛ vt poſſit moueri: vtrūqꝫ.n.hꝫ aer vl' aq̄ a ꝓijciēte,ꝛ ꝙ moueat ꝛ ꝙ moueaꝛ. Sꝫ qꝛ mouere ꝛ moueri,nō de necītate ſunt i eodē: cū iue niaꝛ aliqḋ mouēs nō motū[nō ſil' pauſat mouēs,ꝛ qḋ mo ueꝛ.]Jd ē aer mot⁹ a ꝓijciēte nō ſil' ceſſauit mouere, ꝛ mo ueri. Sꝫ ſtati cū ꝑ^m mouēs].i.ꝓijciēs ceſſauerit mouere:ꝛ aer ceſſat moueri. Sꝫ adhuc mouet. Et h̄ manifeſtū eſt ad ſenſuꝫ:qꝛ qñ aliqḋ mobile iā ꝑuenerit ad terminū mot⁹:ſ ipſo vltimo ꝑuētiōis:pōt mouere:ſꝫ tūc nō moueꝛ:ſꝫ eſt i motū eē. Dū aūt 2^m mouēs,mouet:moueꝛ illud qḋ ē habi tū].i.ꝯñr ſe hñs ad ipꝫ. Et de h̄ ēt 3° ē eadē rō qꝛ remanet mouēs,ēt qñ nō moueꝛ. Et qꝛ 2^m mouēs hꝫ min⁹ de po° mouēdi:q̄ꝫ pri^m ꝛ 3^m q̄ꝫ 2^m:opꝫ ꝙ ceſſet mot⁹ ꝓiectionis: ex h̄.ſ.ꝙ minor ē virt⁹ mouēdi[in habito].i.ꝯñrū q̄ꝫ i eo in q̄ fuit ꝑ. Et ſic tādē pp minorationē virtutis mouendi, veniet ad h̄ ꝙ id qḋ eſt pri^m ꝛ pri⁹ reſpectu ſui ꝯñrij:nō fa ciet ipſuꝫ ꝯſequēs habere potētiā mouēdi:ſꝫ faciet ipſuꝫ tātū modo moueri. Et tūc neceſſe eſt ꝙ ſimul duꝫ illud vl timū mouēs pauſat a mouēdo:ꝛ motū ab ipſo pauſet a moueri:ꝛ ꝑ conſequens pauſabit totus mot⁹:qꝛ vltimuꝫ motū nō pōt mouere aliquid aliud. ℭ Deinde cum dicit.

ℭ His igit̄ motus in hiſce fit q̄ nō nūq̄ꝫ moueri/non nunq̄ꝫ qeſcere pñt:ꝛ nō eſt ꝯtinu⁹/ſed apparet. Nā aut deinceps collocatoꝝ aut tāgētiū eſt. non eſt.n. vnū mouēs/ſed plura/ quorū aliud alij hęret. Quo circa talis motus/in aere fit/ꝛ in aqua:quē qdā an‑ tiperiſtaſin eſſe dicunt. Jmpoſſibile aūt eſt alio mō ſoluere ea quę dubitata ſunt q̄ꝫ dicto mō. Jpſa aūt antipiſtaſis/ cūcta ſil' mouere moueriqꝫ facit. qua re/ꝛ deſinunt ſimul. Nūc aūt vnū qḋ ꝯtinue ab ali‑ quo moueri videꝛ.nōn enim/ab eodem mouetur. Argu.

ℭ Hic igitur in contingentibus/ aliquando quidem moueri/aliquando quidem quieſcere/ fit motus: ꝛ non continuus ſed videꝛ. Aut.n. ꝯſequēter entium eſt/aut tangentiū.nō enim vnū mouēs ē ſꝫ habita adinuicē ſunt. Unde ꝛ in aere ꝛ in aqua fit/ huiuſ‑ modi motus:quē dicunt quidā antiperiſtaſin eſſe. Jmpoſſibile autem aliter oppoſita ſoluere/ niſi di‑ cto modo. Antiperiſtaſis autem:ſimul omnia mo‑ ueri facit ꝛ mouere.quare ꝛ quieſcunt. Nunc au‑ tem videtur vnum aliquid: quod continue moue‑ tur a quocūqꝫ.non.n.ab eodem.

ℭ Cōcludit ex ꝓmiſſis,ꝙ iſte mot⁹ ꝓiectionis, nō fit conti nuus. Dicit ḡ hic mot⁹.ſ.ꝓiectionis fit in corꝑib⁹ quę cō tingit aliqñ moueri,ꝛ aliqñ qeſcere.ſi qua vere ſunt qbus ꝯueniat. Qḋ ō pꝫ ex dictis. Quieſcit.n.ꝓiectionis mot⁹ ꝑ defectū virtutis mouendi(vt dctū eſt) Patet ēt ex ꝓmiſſis ꝙ iſte mot⁹ nō ē ꝯtinu⁹:ꝛ ſi ꝯtinu⁹ videaꝛ. Videꝛ.n.con‑ tinuus,pp mobilis vnitatē:nō tñ eſt ꝯtinu⁹:qꝛ ſunt diuer ſa mouētia(vt dctū eſt) Aut.n. iſte mot⁹ eſt a pluribus mo uētibus ꝯñr ſe habētib⁹:aut ēt a plurib⁹ mouētib⁹ ſe tā‑ gentib⁹. Quō āt differāt ꝯñr ſe hr̄e,ꝛ tāgere, ſupra dctū eſt in.5.ꝛ in.6. Et manifeſtū eſt ad ſenſuꝫ,ꝙ vtroqꝫ mō ſe habētib⁹,mouētib⁹ diuerſis:pñt mouere vnū mobile:ſꝫm ꝙ ipſa moueꝛ ab aliq̄ ꝑ mouente. Jn his.n.q̄ mouentur motu ꝓiectionis mot⁹ fit ꝑ mediū facile diuiſibile.ſ.per aerē ꝛ aquā:in qb⁹ ꝑ ꝑ diuiſionē nō eſt vnū mouēs tñ:ſed multa habita adinuicē,ꝛ ꝯñter ſe hñtia,ꝛ ꝯtacta. Et qꝛ di‑ uerſitas nō ē abſqꝫ diuiſione:ideo ꝓdict⁹ ꝓiectiōis mot⁹ fit ꝑ mediū facile diuiſibile.i.ꝑ aerē ꝛ aquā:i qb⁹ pp diui ſionē de facili ꝯtingit diuerſitas mouētiū. Quē qdeꝫ mo‑ tum ꝓiectionis aliq dñt eē antipiſtaſin ꝛ ꝯ̈ reſiſtētiā:ex eo .ſ.ꝙ aer circūſtās mot⁹ aliquo mō mouet corp⁹ ꝓiectuꝫ. (ſicut ſupra dctū ē in.4.)Sꝫ nō pōt ꝓdicta dubitatio ſolui niſi eo mō q poſitus eſt:qꝛ ſi ponaꝛ cā ꝓiectionis antiperi ſtaſis aeris:ſeqtur ꝙ oia ſimul moueant].i. ꝙ tot⁹ aer ſil' moueat ꝛ moueaꝛ:ꝛ ꝑ ꝯñs ꝙ ſimul qeſcāt oia: qḋ pꝫ eſſe falſum. Videmus.n.vnū aliqd eſſe,qḋ cōtinue mouetur a quocūqꝫ moueaꝛ. Qḋ ō iō dico:qꝛ nō hꝫ vnū ꝛ idē determi natū mouens:ſed mouentia diuerſa. Lectio.xxiiij. T.c.68

ℭ Cū aūt in hiſce q̄ ſunt ꝯtinū eſſe motū neċe eſt. hic vō eſt vn⁹ atqꝫ vnū motū magnitudinis cuiuſ‑ piā eē neċe eſt(nō enim id moueꝛ:qḋ magnitudinis eſt expers)ꝛ vni⁹ eē atqꝫ ab vno alioqn cōtinuus nō erit:ſꝫ hęres ali⁹ alij atqꝫ diuiſus. Jd qḋ mouet ſi vnū eſt aut ſubiens motū mouet aut imobile eſt. Argu.

Quoniā autem in his quę ſunt neceſſe eſt ſemper eſſe motū cōtinuū:hic aūt/ vnus eſt.neceſſe aūt vnum magnitudinis ali‑ cuius eſſe(.non enim mouetur impar‑ T.c.83

tibile)et vnus ab vno. non enim erit continuus/ſed habitus alter alteri ⁊ diuiſus. Mouēs igitur ſi eſt vnū aut motum mouet/aut imobile exiſtens.

Soluta dubitatione quā mouerat de moto ꝓiectio/nis:ex cuiꝰ ſolōne accipit, ꝙ nō ē vnꝰ motus ↄtinuꝰ, q eſt a pluribꝰ mouentibꝰ: hic accedit ad pricipale ꝓpoſitū: vt. ſ. oſtdat vnitatē pmi motoris. Et circa h duo facit. Primo oñdit ꝓpoſitū. Scdo mouet qndā dubitatiōnē ⁊ ſoluit ibi[Haber āt dubitationē.]

T.85 Circa pm̄ tria fac. Pmo oñdit vnitatē primi motoris p ↄtinuitatē motꝰ. Secūdo qūo ab vno motore ꝓcedit motus ↄtinuus ibi[Si igitur motū.] Tertio vbi ſit pn̄m motus ↄtinui ibi[Neceſſe eſt aūt.]

infra T.84. Q aūt nece ſit eſſe vnū motorē, ꝓbat p ↄtinuitatē motꝰ, accipiens qd ſupra ꝓbauerat, ꝙ neceſſe eſt aliquē motū ↄtinuū ſemp eſſe: Motus āt ↄtinuus eſt vnus: (vt ocm̄ ē in. 5.) ḡ nece eſt ſp accidere aliquē motū eē vnū. Ad h aūt ꝙ motus ſit vnus: neceſſe ē ꝙ ſit vniꝰ magnitudinis mote: qꝛ nō pōt moueri aliqd impartibile (vt ꝓbatū

T.29. eſt in. 6.) ⁊ ēt opȝ, ꝙ ſit ab vno motore ſiue. n. ſint diuerſa mobilia, ſiue diuerſi motores: nō erit vnus motꝰ: ⁊ p ↄſñs nec ↄtinuus: ſȝ erit vnꝰ motꝰ diuiſus ab alio, diuiſione mobilis, vł motoris: ⁊ ↄñr ſe hñtes. Nece ē igiť mouēs eē vnū qd vel moueat motū: vel moueat imobile exñs. C 2° ibi.

Argr. C Si igiť moueť ſimul ſequať ipſum atqȝ muteť/ ⁊ iſup ab aliquo moueať opȝ. Quare ſtabiť atqȝ ad id accedeť: qd mouet ⁊ eſt imobile. Hoc enim non ſimul mutari neceſſe eſt ſed poterit ſemp mouere/nā hoc pacto mouere ſine labore profecto eſt.

C Si igitur motum conſequi oportebit/⁊ mutari ipſum/ſimul autem moueri ab aliquo. Quare ſtabiť/⁊ venietur in ipſum moueri/ab immobili. Hoc aūt non neceſſe eſt ſimul mutari: ſed ſemper poterit aliquid mouere. infatigabile enim eſt ſic mouere.

C Oñdit qūo ab vno motore, poſſit eē motꝰ ↄtinoꝰ. Et cc h duo facit. Primo oñdit qūo ab vno motore, poſſit eſſe

infra vnus motꝰ ↄtinoꝰ ſemp. Scdo qūo ſit regularis ibi[Et regularis.] Dicit ḡ p. ꝙ motꝰ eſt vnꝰ, q ē ab vno motore (ſic ocm̄ ē) Aut ḡ eſt a motore moto: aut a motore nō moto. Si igř ſit mouēs motū: ſeqť ꝙ moueť ab aliquo: ſm ea q

T.27 ſupra ꝓbata ſūt. Sȝ hoc nō pōt ꝓcedere i ifinitū (vt ſupra ꝓbatū eſt) Quare ſtabit iſte ꝓceſſus motoꝝ ⁊ mobilium ⁊ ꝑueniet ad aliqd prim̄ mobile, qd moueť ab imobili motore, qd qdē nō hȝ necitatē vt moueat: qꝛ ñ moueť ab alio. Qd. n. ab alio moueť: ex necitate mouet: ſȝ ꝙ iponitur ei neceſſitas a ſuo motore. Et qꝛ mutať a ſua diſpōne, nō pōt ſp mouere vniformiter: qꝛ variať diſpō eiꝰ. Sȝ mouēti nō moto nō iponiť neceſſitas ab alio: nec mutať diſpō eiꝰ, vñ nō ex neceſſitate mouet: ſȝ pōt ſp mouere. ſ. abſqȝ ſui mutatione: qꝛ ſic mouere. ſ. abſqȝ ſui mutatione ē ifatigabile. Ex hoc. n. accidit fatigatio in mouendo aliqbus motoribꝰ: qꝛ ſilř ⁊ ipſi moueňť: ⁊ ex fatigatione ↄtingit, ꝙ nō ſp pñt mouere. Vñ relinqťur, ꝙ mouēs nō motū pōt mouere motu cōtinuo ſempiterno. Et qꝛ ad pfectā motus cōtinuitatē ⁊ vnitatē reqritur, ꝙ motꝰ ſit regularis ⁊ vniformis (vt in qnto habitū eſt) ideo cōſeqoenter cum dicit.

Let. 2. ⁊ cō. 4.

Argr. C Eſt hic motus aut ſolus/ aut maxie ē vniformis. Id. n. qd mouet nullā ſubit mutationē. Id ēt qd ab illo moueť/vt motꝰ ſit ſilis nō ſubeat mutationē/oȝ.

C Et regularis hic motꝰ eſt aut ſolus aut maxime. Non enim habet mutationem vllam/mouens. Oportet aūt/neqȝ quod mouetur iuxta illud habere mutationem/quatenus ſimilis ſit motus.

C Oñdit ꝙ motus qui eſt a motore imobili, ſit regularis. ⁊ dicit ꝙ iſte ſolus motꝰ eſt regularis q ē a motore imobili: vel ſi aliq alij ſūt regulares: iſte ē maxie regularis. Vtiť aūt hac diſiūctiōe: qꝛ diſpō mouētis qūqȝ p aliqd tps manet eadē: nō variata ad minus ſm ſenſum, ⁊ ſm hoc vř per aliqd tps mouere motū vniformē: qꝛ tale mouēs, nō hȝ niſi vnā mutationē. Qd dicit ad oñdendū, ꝙ quedā mouentia ſunt, q nō moueňť eo motu quo mouēt. ſicut corpꝰ celeſte nō moueť motu alterationis: ſȝ moueť qdā alio motu. ſ. motu locali. Sȝ prim̄ mouēs oino imobile, nulla mutatiōe moueť. Nec ſolū reqriť ad hoc ꝙ motꝰ ſit regularis ⁊ vniformis, ꝙ mouēs ſit oino imobile: ſȝ ēt oȝ ad h ꝙ[ſit motus ſilis]. i. vniformis: ꝙ id qd moueť, nō hēat aliquā mutationē iuxta hancq̈ moueť a motore imobili. Sicut corpus celeſte moueť a motore imobili localiter: ⁊ iuxta illā mutationē, nō haber aliquā alterationē. Si. n. alterareťur nō ſemper remaneret eadem diſpoſitio ad motū: ⁊ ſic non eſſet motus eius vniformis. C Deinde cum dicit.

C Atq illud aut in medio/aut in orbe eē: neceſſe eſt. Hec enim principia ſunt. at ea que ꝓpinquiſſima ſunt mouēti/ſūma cū celeritate moueňť. Talis aūt eſt/ipſius totius motus. Illic igiť eſt/id qd mouet. Argr.

C Neceſſe eſt āt aut in medio aut i circulo eē. Hec. n. pncipia ſūt/ſȝ citiꝰ moueňť q ſūt ꝓxima mouēti. Hmōi aūt eſt totius motꝰ. Ibi ergo eſt mouens. Co. 84.

C Oñdit vbi ſit prin̄m motꝰ ↄtinui primi. Et qꝛ oñſuȝ eſt, ꝙ primꝰ motꝰ eſt circularis: q qdē motꝰ cōpetit magnitudini circulari: nece eſt ꝙ pm̄ pn̄m huiꝰ motꝰ ſit aut i medio] . i. in cētro: aut i circulo: qꝛ illa ſūt pncipia magnitudis circularis. Linee. n. i magnitudine circularis cētro ad circūferētiā ducūtur. vñ nece eſt: ꝙ alteꝝ iſtoꝝ accipiať ſic principiū: ⁊ alteꝝ ſicut terminus. Oñdit aūt ↄſequēter, ꝙ principiū primū motus ē in circulo tali rōne. Ois motus quāto eſt ꝓpinqor p mouēti tāto ē velocior: ⁊ magis recipit ipreſſionē mouētis. Sȝ ita videmus in motu totius firmamēti q eſt a p motore imobili: ꝙ qāto aliqd mobile magis appropinqat ſupme circūferētie: tāto citiꝰ moueť: ḡ mouēs ē i circulo ⁊ nō in cētro. Huiꝰ igř rōnis maior manifeſta ē. C Sȝ ad euidētiā minoris ꝓpōſitiōis: ↄſiderādū ꝙ in corpibꝰ celeſtibꝰ iueniť duplex motꝰ: vnꝰ q eſt totius firmamēti, quo. ſ. totū firmamētū reuoluiť ab oriēte i occidētē motu diurno. ⁊ ille ē primꝰ motꝰ. Aliꝰ motus ē q ſtelle mouētur ecōuerſo: ab occidēte in oriētē. In hoc āt ſcdo motu tāto vnūqdqȝ celeſtiū corpoꝝ velocius moueť: qāto ꝓpinquus ē cētro: vt pȝ ſȝ cōputationē. Aſtrologoꝝ q mo tui lune: deputāt tps vnius mēſis: ſoli vo, Mercurio, ⁊ veneri vnū annū: Marti vo duos: Ioui duodecī, ſaturno triginta: ⁊ ſtellis fixis triginta ſex milia annoꝝ. Sȝ ſm motū totiꝰ firmamēti ē ecōuerſo. Nā qāto aliqd celeſtiū corpoꝝ ē remotiꝰ a terra: tāto velociꝰ moueť: qꝛ ptrāſit maiorē magnitudinē i eodē tpe. Maiores. n. ſūt circūferētie circulorū magis a cētro diſtātes: ⁊ tñ oia corpa celeſtia ſm motū totiꝰ eodē tpe reuoluūť: ⁊ ſic opȝ ſupiora eē velociora. Vñ relinqť: ꝙ prin̄m primi motꝰ nō ſit i cētro: ſȝ i circūferētia. C Sȝ tūc oriť dubitatio de ↄcluſiōe. Primū. n. mouēs (vt infra ↄcludet) ē idiuiſibile: ⁊ nullā hñs magnitudinē: nec eiꝰ potētia ē poꝰ in magnitudine. Qd āt eſt hꝰ nō vř hre determinatū ſitū i corpe: nō ḡ ↄtingit p motori eſſe magis i vna pte primi mobilis: qȝ in alia. C Sȝ dicēdū eſt ꝙ dr prim̄ mouēs eē i aliq̈ pte ſui mobilis: nō p determinationē ſue ſubē: ſȝ p efficiētiā motꝰ: qꝛ ex aliq̈ pte ſui mobilis mouere icepit: ⁊ iō potius dr eē i celo qȝ in terra: ⁊ potiꝰ i oriēte vñ icipit: qd nō pōt itelligi ſm aliquā affixionē motoris illius ad ptē determinatā mobilis: cū nō ſit aliq̈ ps determinata mobilis ſp in oriente: ſȝ que nūc eſt in oriente: poſtmodum

modũ ẽ in occidẽte. Et ſic pʒ ꝙ oꝛ eẽ virtꝰ mouẽs in oriẽte p influẽtiã motꝰ: ⁊ nõ p determinationẽ ſuę ſubę. ℂ Eſt ẽt ꝯſiderãdũ in motu ſphęrę: ꝙ finis i motu hʒ q̃ſdã imobilitatẽ: ptes. n. mouent̃ mutãdo locũ ſubo ⁊ rõne: ſʒ totũ
T.85. mouet̃ mutãdo locũ rõne: ⁊ nõ ſubo (vt in. 6. hitũ ẽ.) Et iſ duo attribuunt̃ duobꝰ pncipijs magnitudis ſphęricę, de qbꝰ h̃ fit mẽtio. Nã pnᵐ motꝰ ẽ ex pte circũferẽtię: pnᵐ ãt imobilitatis eſt ex fixione centri. ℂ Deinde cum dicit.

Argu. ℂ Exiſtit autem dubitatio ſi fieri poſſit vt quippiam motum ſubiens continue moueat: ſed non vt id qḋ iterum iterũq; pellit ex eo continue mouet: q: motus deinceps ſunt.

T.c.85 ℂ Habet autẽ dubitationẽ ſi contingat aliqḋ quod mouet̃ mouere cõtinue: ſed nõ ſicut impellens iterum ⁊ iterum conſequenter eſſe cõtinue.

ℂ Mouet q̃ſdã dubitationẽ circa p̃dicta. Et p̃ mouet eam. Scḋo ſoluit ibi [Aut. n. ipm.] Dixerat. n. ſup̃, ꝙ mouens
infra imobile põt cauſare motũ ꝯtinuũ, ⁊ ıḋ hic ꝯñr inqrit, vtrũ aliqḋ mouens motũ, poſſit cãre aliquẽ motũ ꝯtinuũ: ita. ſ. ꝙ ſit vere ꝯtinuus abſq; aliq̃ itercíſiõe: ſicut accidit itercíſio cũ aliqs ipellit aliqḋ corpus: ⁊ iterũ impellit alia vice. Manifeſtũ eſt. n. ꝙ ille motꝰ q ſic ꝯtinuat̃ ex pte mobilis: nõ eſt vere ꝯtinuꝰ: eo ꝙ motiones nõ ſunt ꝯtinuę. ſed vna ſe hʒ ꝯñr ad aliã. Nõ. n. ꝯtinue ipellit ſed itercíſe: ita ꝙ impulſio ꝯñr ſe hʒ ad impulſionem. ℂ Secundo ibi.

Argu. ℂ Aut eni ipm pellere/ vel trahere/ vel vtrũq; facere opʒ aut aliud aliudq; ſuccedẽs/ perinde atq; ſit in hiſce quę p̃ijciuntur (vt antea diximꝰ) ſi cum facile diuiſibilis ſit vel aqua vel aer: alios ſemp mouet ſubiens motum. at neutro modo motus vnius eſſe poteſt/ ſed plures hęrẽtes erunt. Solus igitur is eſt continuus motus quo id quod eſt in mobile/ mouet. Semper enim ſimiliter ſeſe habẽs ⁊ ad qḋ mouetur ſimiliter ⁊ continue ſeſe habebit.

ℂ Aut. n. ipm opʒ impellere aut trahere/ aut vtraq; aut aliqd aliud cõtingens aliud ab alio ſicut olim dictum eſt in his quę p̃ijciuntur. ſi cum diuiſibilis ſit aer/ aut aqua mouet: ſʒ ſicut ſemper motus vtrobiq; autem non poſſibile eſt motum vnum eſſe, ſʒ habitum. Solus itaq; cõtinuus eſt quo mouet immobile. Semper enim ſimiliter ſe habens ⁊ ad id qḋ mouetur ſimiliter ſe habebit ⁊ continue.

ℂ Soluit p̃dictã dubitationẽ ⁊ dicit, ꝙ nullũ mouẽs motũ p̃t cãre ꝯtinuũ motũ. Neceſſe ẽ. n. dicere, ꝙ mobile qḋ ꝯtinue vr̃ moueri: aut moueat̃ imediate p totũ motũ ab ipſo mouẽte moto: aut p multa media: quoꝝ vnũ cõtingat̃ ab alio: ſicut dcm̃ ẽ in motu p̃iectiõis. Et iſta diuiſio hʒ ęqlr
T.10 locũ: ſiue mouẽs motũ moueat ipellẽdo: ſiue trahẽdo: ſiue vtroq; mõ: vt accidit i motu vertiginis (vt ſupra i. 7. hitũ eſt) Nec ꝯtingit plurıbꝰ modis aliqd localr̃ moueri a mouẽte moto p ſe/ ⁊ nõ p accñs. Et q: dixerat ꝙ i his q̃ p̃ijciũtur ẽ aliud ⁊ aliud mouẽs: ⁊ h̃ vr̃ eẽ falſũ: pp h̃ ꝙ p̃iectuʒ ꝯtinue vr̃ moueri ab aere vno exñte. Jḋ ad h̃ excludendum ſubiũgit, ꝙ cũ aer aut aq̃ ſit facile diuiſibilis: ex h̃ mouet q̃ſi aliud ⁊ aliud mouẽs: ſʒ tñ mouet ſic ſp motꝰ q̃diu durat motꝰ corpis p̃iecti. Et q̃uis videat̃ eẽ vnꝰ aer: tñ ẽ aliꝰ ⁊ aliꝰ p diuiſionẽ. Utrobiq; ãt]. i. ſiue mouẽs motũ moueat ipellẽdo, ſiue trahẽdo: nõ põt eẽ vnꝰ motꝰ: ſʒ opʒ ꝙ ſit habitꝰ]. i. ꝯñr ſe hñs p rõnẽ q̃ ſup̃ poſita ẽ i motu p̃iectionis. ſ. ex diuerſitate mouentiũ. Relinq̃tur ḡ ꝙ ſolꝰ motꝰ q eſt a motore imobili poſſit eſſe ſp ꝯtinuꝰ: q: mouẽs ſe hʒ ſp ſılr̃ ſm eãdeʒ diſpõnẽ in ſeipſo. ⁊ iḋ ſemp ꝯtinue põt ſe ſimiliter hr̃e ad mobile vt. ſ. ſp vniformiter moueat ipm.

ℂ Eſt ãt h̃ attẽdẽdũ: ꝙ ſempiternitatẽ ꝯtinui motus, attribuit hic Phs imobilitati motoris. ñ. ãt infinitę potẽtię eiꝰ.
Nã ſempiternitas motꝰ ꝯtinui ſi attẽdat̃ ſʒ reiterationeʒ motꝰ reſpicit imobilitatẽ mouẽtis: q: ſi ſp ſılr̃ ſe hʒ: poterit ſp reiterare eodẽ motu. Sʒ infinita vtꝰ mouẽtis, reſpicit ad totã motꝰ ſẽpiternitatẽ vl' infinitatẽ (ſic ſup̃ dcm̃ ẽ.)

ℂ Eſt ẽt attẽdẽdũ: ꝙ q: nullũ mouẽs motũ, p̃t cãre motũ cõtinuũ ſempiternũ: iḋ i. 11. metaphy. p̃bare itẽdit multitu- Uel. 12
dinẽ motoꝝ imobiliũ, ſm multitudinẽ cęleſtiũ motuũ: q: illa ꝯſideratio ſequatur ad iſtam. ℂ Deinde cum dicit.

ℂ His hoc pacto determinatis: pʒ ipoſſe eſſe primũ mouẽs atq; imobile magnitudinẽ vllã hr̃e. Nam Argu.
ſi hʒ aut finitã/ aut infinitã ipſaʒ eſſe neceſſe eſt. At demõſtratũ eſt prius in nãlibꝰ fieri nõ poſſe: vt magnitudo ſit infinita. Et nũc demõſtrauimꝰ finitã magnitudinẽ infinitas vires hr̃e nõ poſſe: ⁊ ipoſſe inſuper eſſe infinito in tpe quicq̃ a magnitudine finita moueri. Primũ aũt mouẽs ęterno motu/ infinitoq; tpe mouet. Pʒ igit̃ ipm indiuiſibile ac vacate partibus ac magnitudinem nullam prorſus habere.

ℂ Determinatis autẽ his manifeſtũ eſt qm̃ impoſ- T.c.86
ſibile eſt pmũ mouẽs ⁊ imobile habere aliquã magnitudinẽ. Si. n. magnitudinẽ hʒ/ neceſſe eſt aut finitam ipſam eſſe aut infinitaʒ. Infinitã igitur ꝙ nõ ꝯtingit magnitudinẽ eẽ oſtenſuʒ eſt prius i Phyſicis. Qḋ autem impoſſibile eſt finitam habere infinitam potentiam: ⁊ ꝙ impoſſibile eſt a finito moueri aliquid ſm infinitum tempus demonſtratum eſt nunc. Primum autem/ mouens perpetuo mouet motu/ ⁊ infinito tempore. Manifeſtum itaq; eſt/ ꝙ indiuiſibile eſt ⁊ impartibile/ ⁊ nullam habens magnitudinem.

ℂ Ex p̃miſſis demõſtratis ꝯcludit p̃ncipale itẽtũ ⁊ dicit ꝙ ipoſſibile eſt pᵐ mouẽs imobile, habere aliquã magnitudinẽ: vel ita ꝙ ipʒ ſit corpꝰ: vel ꝙ ſit virtꝰ i corpe: q: ſi hr̃et aliquã magnitudinẽ aut eẽt finita: aut infinita. Oñſum eſt aũt ſupra in tertio in cõibꝰ naturę: ꝙ nõ eſt poſſe eſſe aliquã magnitudinẽ infinitã. Relinq̃tur ḡ ſi hʒ magnitudinẽ, ꝙ habeat magnitudinẽ finitã. Et ex h̃ p̃bat̃ ꝙ ipoſſe eſt finitam magnitudinẽ habere potẽtiã infinitã. Qḋ aũt primũ mouẽs imobile neceſſe ſit habere potẽtiã infinitã p̃bat p id qḋ ſupra demonſtratũ eſt: ꝙ ipoſſibile eſt a poᵃ finita moueri aliquid ſm infinitũ tpſ. Primum aũt mouens cauſat perpetuum motũ, ⁊ ꝯtinuũ ⁊ tẽpore infinito vnus ⁊ idẽ exiſtens aliogn motus ille nõ eſſet cõtinuus ergo habet potentiã infinitam ⁊ ſic nõ habet magnitudinẽ finitã nec infinitaʒ. Manifeſtũ eſt itaq; ꝙ primum mouens eſt indiuiſibile: ⁊ ꝙ nullã partem habet: ſicut etiã eſt indiuiſibile punctũ: ⁊ etiã ſicut oino nullã magnitudinẽ quaſi extra genꝰ magnitudinis exiſtẽs. Et ſic terminat Phs ꝯſiderationẽ cõmunẽ de rebus naturalibus in pmo p̃ncipio totius naturę: q eſt ſuper oia deus benedictus in ſecula ſeculoꝝ. Amen.

ℂ Expliciũt p̃clariſſima Cõmẽtaria Diui Thomę Aquinatis ordinis p̃dicatoꝝ. Ari. fidiſſimi iterp̃tis i octo libros phyſicoꝝ: poſt oẽs alias correctiones nũc demũ ſũmo ſtudio ſũmoq; labore cũ duobus teſtibus, impreſſioni data.

nerationis terminari debeat, ꝙ hoc fiat per aliquē actū ter-
minantem mobilis ꝓtātē. Hoc aūt nō pōt eſſe niſi forma:
cum eſſe actuale a forma nunꝗ̄ ſeparetur. Quare vel opʒ di
cere ꝙ nunꝗ̄ alicuius rei generatio terminetur: qđ eſt ꝯ ſen
ſuʒ vel ꝙ formę aliquę nāles ſint in rebus nālibus. ¶ Ad
primum aūt dōm eſt, ꝙ in re nāli nō ſolū ſunt accidentia ⁊
ꝓprię paſſiones: imo vlterius, cum accidēs pręſupponat
ſubſtantiam ⁊ ad ipſam ſequatur: opʒ neceſſario in re ali-
quid aliud ꝑexiſtere oibus accidentibus ſm naturā: p qđ
res habeat eſſe ſubſtātiale: ſeu nām ſubięꝫ hęc eſt forma
ſubſtātialis. ¶ Ad ſcōm dōm, ꝙ illud per ſe generatur qđ
per ſe hʒ eſſe: formę autem naturales non habēt per ſe eē:
⁊ ideo ſm Phm nō generantur per ſe. ſed p accidens, vʒ ad
generationem compoſiti cui dant eſſe.

¶ Utrū forma ſit ſimplex vel aliqđ cōpoſitū. Arti. 2°.

AD ſecundum ſic proceditur. Uidetur ꝙ formę ſint aliqđ cō-
poſitum: ⁊ nō actus ſimplex. Omne enim ens
aut eſt actus purus: aut potētia pura: aut com
poſitum: ſed forma nō pōt eſſe actus purus: qꝛ
hoc cōuenit ſoli deo. Similiter nō pōt eſſe potentia pura:
qꝛ hoc dicitur omnino materia ⁊ non forma: ergo forma ſi
debeat eſſe opʒ, ꝙ ſit aliquod cōpoſitū ex potentia ⁊ actu.
¶ Et vlterius, cōſtat ꝙ nihil eſt ſimplici⁹ ſua cā: nulla au-
tē cā nālis efficiens eſt act⁹ purus: ſed omnes formę natu
rales producuntur per generationem ab aliquo nāli agen-
te: ergo nec forma naturalis erit omnino ſimplex, ⁊ purus
actus. ¶ Pręterea. Si forma ſit aliquid, opʒ ꝙ ſit cā eſſen
di ipſi rei cuius eſt forma: ſed forma nullo modo pōt eē ali
cui rei cā eſſendi: ergo forma nihil erit. Probatio medię.
Nihil quod acquirit eſſe ad eſſe alterius, pōt eſſe cā eſſen-
T.53. di eius: ſed forma cum non generetur p ſe (ſm Phm. 7. me-
taphyſicę) acquirit eſſe, vel nō eſſe p accñs ad eſſe cōpoſiti:
ergo forma non eſt cā eſſe rei. ¶ P. Illud eſt exemplar ⁊
rō qdditatis rei, per qđ res hʒ eſſe ad illud quod eſt. Sed
vnaqueꝗ̄ res nālis, eſſe ⁊ ſubſtantiam hʒ ab ipſo agente
ſpecifico: ergo cum agens ſpecificum nō ſit forma tantuʒ:
videtur ad minus ꝙ forma nō ſit ratio quidditatis rei. vt
Lec.28 dicit Phs in. 2. phyſicorū. ¶ Pręterea. Anima noſtra eſt
quędam forma naturalis: cuʒ de ipſa Phs ſicut natura de
terminet: ſed aīa non poteſt eſſe cā eſſendi ipſi hoī: cū eſſe
humanū ſit corruptibile: ⁊ aīa ſit incorruptibilis. Simili-
ter etiā aīa rationalis non eſt oīno ſimplex actus, cum ſit
hoc aliquid, ⁊ p cōſequens compoſita ex potentia ⁊ actu:
ergo cum eadeʒ ſit rō de vna forma ⁊ de oibus: videtur ꝙ
nulla forma ſit rō eſſendi ipſi rei: vel ꝙ ſit actus tantum.
¶ In contrarium eſt: qꝛ actus proportionatur ei cuius eſt
actus: ſed eē quod eſt actus formę, eſt ſimplex: ergo forma
ad quaʒ talis actus ſequitur erit ſimplex. ¶ Pręterea. Phs
T.28. dicit expreſſe in. 2. Phyſicorum. ⁊ in. 7. Metaphyſicę. ꝙ
T.54. forma eſt rō ⁊ exemplum quod quid erat eſſe.

Reſpondeo dicendo ois formę phyſicę natura in
hoc ꝯſiſtit, vt ſit actus: ⁊ rō. ⁊ exēplum
quidditatis rei cuius eſt forma ſm Phm in. 2. phyſicoꝝ.
T.28. ⁊ in. 7. metaphy. ¶ Ad cuius euidentiā ſciendū eſt, ꝙ oia
T.54. quę ſunt in mundo, ſiue in vniuerſo, intantum ſunt inquā
tuʒ eſſe primę cauſę quę eſt deus participant: ſicut oia quę
lucent: intantum ſunt lumինoſa: inquantuʒ participant na
turaʒ lucis ⁊ eſſe lucis p ſe: quę eſt in ſole (vt probauimus
in ſecundo libro naturalis philoſophię.) Et oia quę ſunt
calida: intantum ſunt calida: inquantum hñt eſſe caloris a
primo calido qđ eſt ignis. Cuius qdem dicti veritas fun-
T.c.4. datur ſup hoc: qꝛ qđ eſt p participationem reducitur: ⁊ eſt
ab eo: qđ eſt p eſſentiā tale ſm Phm in ſecundo metaphy
ſicę. ⁊ in. 12. ⁊ ideo cum ſolus deus ſit ens p eſſentiā ſuā:
omnia alia ab ipſo intantū ſunt entia: inquātum eis p mo
dum cuiuſdam participationis cōicatur eē diuinuʒ: quod
eſt eſſe primę cauſę: nō quidem ꝙ eſſe diuinum veniat in cō
poſitione reruʒ: ſed quia ab ipſo diuino omnia participāt
eſſe: per modum quo ⁊ effectus participat eſſe ſuę cauſę ſu
premę. Et hoc eſt quod dicit Dionyſius. 4. c. cęle. hie. ꝙ eē
omnium eſt, quę ſuper eſſe eſt deitas. Quia vō eſſe diuinū
eſt vniuerſale ⁊ infinituʒ: nulla autem perfectio poteſt vlr
⁊ infinite participari ab aliqua creatura: inde eſt, ꝙ oportet
ꝙ ſi creaturę debeatur illud eſſe participatum: ꝙ ipſum eē
diuinuʒ determinetur ⁊ finiatur ſm modum creaturę: quę
debet ipſum recipere: eo ꝙ vnumquodꝗ̄ recipiat per mo
dum recipientis: hoc aūt fieri nō pōt, niſi mediante aliqua Ex 3° de
ſecunda cauſa, vel ꝓncipio, vel perfectione qua mediāte ip aia. t.4.
ſa res ſit debite proportionata ad receptionē talis eē, ſic li
mitati ⁊ determinati ſʒ naturā poſſibilitatis creaturę idi-
tam. Et hanc quidem naturā quę perfectionē per quā vna-
queꝗ̄ res ſit capax ⁊ receptibilis ipſi⁹ eſſe, dicim⁹ formaʒ.
Et huius quidem exemplum, videmus in luce participan-
tibus. Nam quia lux i fonte eſt vniuerſaliter ⁊ indetermi-
nate. Nullū aūt aliud corpus pōt recipere vniuerſaliter eē
lucis ſicut eſt in fonte ſuo. inde eſt ꝙ opʒ aliquid eē inditū
⁊ vnitum corporibus participātibus eē lucis: quo median
te, corpus fiat ſuſceptibile lucis. ⁊ hoc ſm determinatum
gradū ⁊ finitum. Hoc aūt eſt diaphaneitas p quā vniuſcu-
iuſꝗ̄ natura ſit ſuſceptibilis lucis: ſicut ⁊ p formā vniuſ-
cuiuſꝗ̄ natura ꝯſtituitur in tali gradu, vt ſit capax eſſe actua
lis, ſm determinatum gradum: ⁊ illud p quod aliquid ſit
ſuſceptiuum ꝓprietatis alicuius, oportet eſſe aliquā ſimi
litudinem: ſicut illud per quod ferrum ſit ſuſceptiuum ꝓ-
prietatum ignis, eſt aliqua ſimilitudo ignis: puta calor, vel
igneitas. Per formam auteʒ fiunt res ſuſceptibiles diuini
eſſe: ⁊ inde eſt, ꝙ ipſam formam, eſſe opʒ quandam partici
pationem vel ſimilitudinem primi actus, ⁊ eſſe diuini. Ex
quo pʒ: ꝙ per ipſaʒ formam oēs res primo aſſimilantur
agenti. Quia vero vnūquodꝗ̄ intantuʒ eſt id quod eſt: in-
quantum ſuę animę ſimilitudinem gerit: opʒ vt illa ſimili
tudo actus primi rebus impreſſa: per quā effectus diuino
aſſimilatur agenti ſit oibus rebus eſſendi ⁊ naturę princi-
pium: quem nos ꝓprio noīe appellamus formā: quod qui
dem tanto eſt perfectius: quanto magis ad primi actus ſi
militudinem appropinquat: ſiue quāto plures illius act⁹
primi perfectiones participat. Unde illę formę quę repre-
ſentant de perfectionibus primi actus: ſolū actum eſſen-
di: ſunt in primo ⁊ infimo gradu formarum. Quę aūt ſunt
ſimilitudines primi actus: non ſolum quantum ad eſſe: ve
rumetiaʒ quantū ad hoc ꝙ viuunt ſeu viuificare poſſunt:
conſtituunt ſecundum gradum formarum: quę quodaʒ no
mine: vocantur animę vegetatiuę. Quę aūt non ſunt tantuʒ
ſimilitudines primi actus quātū ad eſſe ⁊ viuere: verū etiā
quantū ad hoc quod eſt aliqualiter cognitioneʒ habere lʒ
imperfectam: ꝯſtituunt alium gradū formarū: quę a phis
vocantur animę ſenſitiuę. Nam ſenſitiua anima, ē prima aīa
quę cognitione participat. Quę auteʒ ſunt ſimilitudines:
non ſolum quantum ad eſſe ⁊ viuere: ⁊ quantuʒ ad hoc ꝙ
aliqualiter cognoſcit: verumetiam ad hoc ꝙ cognoſcunt
cognitione intellectiua: conſtituunt vltimū ⁊ nobiliſſimū
gradum formarum in natura. Licet ēt inter iſtas ſit gra-
dus: ⁊ hunc gradum formarum nos vocamus ſubſtantias
intelligibiles. Quia vero illud quod res eſt: eſt per ſuę na- T.27.
turę quidditatem ſm Phm in ſeptimo metaphyſicę. for-
ma autem eſt quę conſtituit naturā rei (vt dictum eſt) ideo q.44.j.
a phis: forma vocatur: ⁊ eſt ratio quidditatis rei: ſiue qđ c.q.61.
quid erat eſſe. Et quia vlterius per formam non ſolum da j.cap.q.
tur eſſe compoſito (vt dictum eſt) ſed etiam confertur vl- 75.5.
terius compoſito quędam virtus: qua mediante ipſuʒ pōt 4m.ꝯ.
ſibi ſimile producere in natura. vt alibi oſtenſum eſt. ſ. in 1°.c.15
ſumma libro primo. Inde eſt ꝙ forma non ſolum dicitur 4m.3.c.
rō qdditatis: verūetiā dicitur exēplū inquantū ab ipſa cōpo 65m.4

ſitum hʒ virtutem ꝓducendi ſibi ſimile in nā. Ex qbus oſ
bus apparet qd ſit forma: qꝛ vʒ, ſimilitudo q̄dā ſeu partici
D. 3. ca. patio primi actus rebus impreſſa. q̄ qdē ſimilitudo in re/
97. j. d. bus eſt rō ⁊ exēplum eius qḋ qd erat eſſe, ſeu quiditas rei,
8. q. 5. qḋ idē eſt. ℂ Ad primum ḡ dicendū, ꝙ forma nō eſt potē/
2. 5m. tia, ſed actus tm̄. ſed tm̄ pp hoc nō ſequit̄, ꝙ ipſa ſit actus
purus, vt deus. Nō. n. ſolū reqritur ad hoc, vt aliqs actus
habeat ſimplicitatē ⁊ puritatē diuinā. ꝙ non ſit cōpoſitus
ex potentia ⁊ actu. Sed vlterius, ꝙ nō ſit cōponibilis alte
ri: ⁊ ꝙ ꝑ ſe ſubſiſtat: ⁊ ꝙ ſit ſuum eſſe: ⁊ ꝙ oēs pfectiones
in ſe cōtineat, ⁊ multa alia quoꝝ nulla pōt ↄuenire forme
nāli. ℂ Quando aūt dr̄, ꝙ effectus nō eſt ſimplicior ſua cā,
dicendū eſt, ꝙ agens non ꝓducit formā aliquā niſi virtute
forme ꝓprie: ⁊ ideo lʒ forma ꝓducta ſit ſimplicior agente:
tm̄ nō eſt ſimplicior forma agentis, cuius virtute producta
eſt. Uel dicendū, ꝙ effectus per ſe nō eſt ſimplicior ſua cā:
forma aūt nō ꝓducitur per ſe ab agente: ſed ꝑ accn̄s ſolum
T. 27. ſm Phm. 7. met. ſ. ad gn̄onē cōpoſiti. ℂ Ad ſcōm dōm,
ꝙ aliqd acquirere eſſe ad eſſe alterius, pōt intelligi dupli/
citer. Uno mō per ſe ⁊ efficienter: vt ſic dicatur illud acq/
rere eſſe ad eſſe alterius qḋ cauſatur ſm eſſentiā ⁊ nām ab
illo: ⁊ h̄ mō ꝓcedit argumētū. Alio mō pōt intelligi aliqd
acqrere eſſe ad eſſe alterius, ꝑ accidens inquātū. ſ. requiri
tur ad ſuſtentationē eſſe eius: ⁊ hoc mō ſe habet forma ad
cōpoſitum: intantum enim dr̄ forma acquirere eſſe ad eſſe
cōpoſiti, inquantū ipſa non inuenit̄ ſubſiſtere niſi in cōpo
ſito. Ex h̄ aūt nō ſequit̄, ꝙ pp hoc forma nō ſit eius cā: ſed
poti⁹ ecōuerſo. Naʒ ꝑ hoc cōpoſitū participat eē, ꝙ ipſa ē
in ipſo cōpoſito. Unde rn̄dendū eſt ꝑ diſtinctionē mino/
ris, in ꝑ ſe, ⁊ ꝑ accn̄s (vt dictū eſt.) ℂ Ad tertiū dicendū,
ꝙ habere eſſe ⁊ ſubſtātiaʒ ab alio, pōt intelligi, dupliciter.
Uno mō effectiue: ⁊ ſic ſubſtātiam ⁊ eſſe habet ab agente,
ſm quē modū dr̄ paries habere albedinē ab ipſo pictore.
Alio mō formaliter. ⁊ ſic ſubām ⁊ eſſe vnūquodqʒ dr̄ ha/
bere, a ſua forma: ⁊ ꝑ quē modū paries dr̄ albus, ꝑ ipſam
albedinē. ℂ Ad quartū dr̄, ꝙ aliter eſt de aīa ⁊ de alijs for
mis. Nā alijs formis nō debet̄ ꝑ ſe eē: ⁊ iō eſſe cauſatur in
cōpoſitis ex ↄiunctione ipſarum cum māa: ⁊ illud eē nō eſt
māe nec forme: ſed reſultat ex cōpoſitiōe vtriuſqʒ. Ex quo
ſequit̄, ꝙ ſicut cōpoſitum, eſt corruptibile, ita ⁊ eſſe eius.
Sed aīa rōnalis nō ſolū eſt forma, ſed ēt ſubſtātia: ⁊ iō ſibi
debetur eē: ⁊ ita aīa nō acquirit eſſe ex cōpoſitiōe ſui cum
māa: lʒ nō acqrat eſſe niſi in ea. Sed potius illud idē eſſe qḋ
acquirit̄ ꝑ creationē cōicat materie. Et ideo cum aīa ſit in
corruptibilis, poterit eſſe humanuʒ incorruptibile rema/
nere in ſua cauſa ſicut aīa ēt corpore corrupto. Q̄ṽ autem
dr̄, ꝙ anima non eſt oīno ſimplex. dicendum, ꝙ ↄuenit ſibi
ratione qua eſt ſubſtantia: nō ratione qua eſt forma. Eſt. n.
anima non ſolum forma. ſed etiam ſuba (vt dictum eſt.)
Uel dicendum, ꝙ eſſe nō ē de quidditate anime: ⁊ ideo lʒ
aīa ſit compoſita ex eſſentia ⁊ eſſe: tamen in eſſentia anime
D ichoa ex hoc nulla cauſatur compoſitio. Queſtio. 11.
tiōe for/ DEinde conſiderandum eſt de origine
marum. ſeu ꝓductione formarū. Cir/
3. q. 32. ca quod querītur duo. ℂ Primo an ipſe
4. c. 3m. forme preexiſtant ſm aliquā inchoatio/
2. d. 18 nem in mā. Uel vtrū ꝓducātur de nihilo.
q. j. a. c. ℂ Scdo vtrū ꝑ gn̄onem de potētia mate
3. di. 3. rie educantur, vel per creationem a deo?
q. 2. j. c. ℂ Utrū forme ꝑexiſtant ſm aliquā inchoationē i materia?
6m met. Uel vtrū producantur de nihilo? Articulus pmus.
7. l. 8. AD primum ſic ꝓceditur. Uidetur ꝙ
co. 2. 3. in materia omniū forma
Phy. p. rum inchoationes, exiſtant. Naʒ generatiōes
l. 12. c. ſeu ꝓductiones formarum naturaliuʒ, dicunt̄
2. lo. 2. naturales: ſed naturale dicitur qḋ hʒ pncipiū
co. j. motus: ⁊ eo ꝙ natura eſt pn̄m mot⁹ in eo in quo eſt ſm Phʒ

in. 2. phyſicoꝝ. ergo in omni generatiōe nāli oportet pre/ T. 3.
exiſtere aliquod pncipium motus actiuū in ipſa materia.
Huiuſmodi autem nos vocamus inchoationem forme.
ℂ Preterea. Aut in materia aliquo mō preexiſtit forma:
aut nō Si preexiſtit: habeo intentū. Si aūt nō, forma pro Ex. t. 7
ducitur de nihilo: qḋ eſt ↄtra ſententiam phoꝝ: que eſt ꝙ p. Phy
de nihilo nihil ſit. ℂ Preterea. Scōm phm in ethicis: il/
lud eſt violentum, cuius principium eſt extra nihil ↄferen
te vim paſſo. Sed in gn̄one naturali ipm paſſum eſt mate/
ria. Si ergo in ipſa materia nō eſt aliqḋ actiuum pncipiuʒ
ꝑ quod ipſa aliquid cooperetur exteriori agenti: ſequitur
ꝙ oēs naturales gn̄ones ſint violēte. ℂ Preterea. Nihil
denominat̄ ab eo qḋ nullo mō participat: ſed motus ma/
terie ad formam ignis: dicitur generatio ignis. oportet ḡ
ꝙ in materia aliquid preexiſtat de forma ignis, quaʒ nos
inchoationem dicimus. ℂ Preterea. Illa oia dicuntur na
turalia: que ita ſiunt a natura, ꝙ non poſſunt fieri ab arte.
Sed phs expreſſe dicit in. 7. metaphyſice. ꝙ aliqua dicun T. 22.
tur fieri a materia, ⁊ nō poſſunt fieri ab arte: qꝛ pars for/
me preexiſtit in materia. ergo in materia eſt aliqua inchoa
tio. ℂ In contrarium eſt Ariſto. qꝛ ſi aliqua inchoatio eſt
in māa: aut eſt per gn̄onē: aut ꝑ creationē. Non aūt ꝑ crea/
tionem: qꝛ terminus creationis neceſſario eſt actus perfe
ctus. Huiuſmodi autem inchoatio ponitur eſſe forma im
perfecta. Similiter nec per generationē, qꝛ generatio eſt
terminus alterationis: illa aūt inchoatio ponitur eſſe pn/
cipium illius alterationis: ⁊ ita inchoatio videtur pcede/
re inchoationē: quare nullo mō pōt talis inchoatio poni.
RESPONDEO dicēdo, ꝙ circa iſtā qōnē diuerſi diuer
ſimode opinati ſunt. Nam quidam di
xerunt, ꝙ in materia ex qua forme phyſice generant̄, nō eſt
potētia paſſiua tm̄: alias generatio eēt violēta: ſed opʒ pre
exiſtere in materia ipſam formam, que ꝑ generationē edu/
cēda eſt, ſm q̄ſdam actiuā inchoationē, ⁊ eſſe incōpletum: Snia de
⁊ ideo non hʒ pfectam virtutem ad agendū, ſed tm̄ imper/ inchoa/
fectam: ⁊ ideo nō pōt agere niſi quodāmodo excitetur ab tiōe for/
agente exteriori: ſic enim excitata cooperatur ei, vt ꝑ tale marum,
principium actiuū: motus dicat̄ nālis. ℂ Sed hoc non vr̄ alberto
conuenienter dici, ſicut manifeſte poteſt oſidi multiplici tribuit̄.
rōne. ℂ Et primo quidem ex effectu forme. Cū enim eſſe lʒ nō re/
neceſſario ſequatur eſſentiā ſm ꝙ in aliquo inuenit̄ eſſen cte.
tia forme: ſic inuenieē̄ ipſuʒ eſſe. Ipſa ḡ eſſentia forme in/
choate in materia, aut eſt ibi ſm partem tm̄, aut ſm totū.
Si eſt ibi ſm parteʒ tm̄, ſequit̄ ꝙ forma ſubſtātialis, par/
tim ſit, ⁊ partim nō ſit: qḋ eſt ipoſſe. Si aūt eſt ibi ſm ſe to
tum: opʒ ꝙ ſit totū eſſe qḋ ↄſequitur formā talis ſpeciei.
Sed vbicunqʒ eſt forma ſm totam eſſentiam ⁊ ſm totum
eſſe: ibi neceſſario eſt aliqua res nāe perfecta in aliqua ſpe
cie: ḡ res prius erit pfecta q̄ȝ generata: vel inchoatio for/
me non eſt neceſſaria in mā. ℂ Nec pōt rōni obuiari dicē/
do, ꝙ lʒ ibi ſit totū eſſe forme, tm̄ illud eſſe eſt imperfectū:
qḋ tm̄ poſtea per generationē perficitur. Quia cum iam di
ctum ſit, ꝙ ibi eſt totum eſſe: illa perfectio nō pōt attendi
niſi ſm maioreʒ pfectionem actus: que qdem in reb⁹ eiuſ
dem ordinis: nec eſſe nec intelligi pōt, niſi ſm maiorē aut
minorem admixtionem potētie. Licet aūt alicui actui vel
in aliquo quod eſt actu (ſm Boetium) poſſit eſſe, vel intel
ligi, maior, vel minor admixtio potentie: tm̄ ei quod nihil
eſt aliud q̄ȝ actualitas, ⁊ actus ſubſtantialis, eſt ſimpliciter
ipoſſe, eſſe, vel intelligere admixtum aliquid potentie: ⁊ ꝑ
ↄn̄s cum illud qḋ non pōt ſuſcipere admixtionem aliquā
contrarij: non poſſit intendi nec remitti: poſſibile eſt ꝙ ali
quod tale ſuſcipiat magis aut minus: quin potius opʒ, ꝙ
ſm ſe totum in inſtanti introducat̄. Manifeſtū eſt autē,
ꝙ omne cōſequens formā ſubalez eſt actualitas quedam
actus ſimplicis: quare oʒ dicere ꝙ forma ſubſtātialis, vel
nullum habeat eſſe actuale in māa: vel ꝙ in eodem inſtanti
ſtatim

ſtatim cũ eſt: ſit totaliter ſm eſſe pfectum. Unde dicere, ꝙ
rē ꝯſequēs formā icboatā ſit pmo iperfectũ, ⁊ poſtea pfe
ctũ: eſt dicere, ꝙ eſſe ſubale, nō ſit eſſe ſubale, ⁊ ꝙ ſit cōpo
ſitum ex poᵃ ⁊ actu: ⁊ ꝙ recipiat magis ⁊ minus: q̄ oia fal
ſa ſunt, ⁊ ꝯ omnē opinionē. ¶ Scđo ex diuerſitate formę
⁊ materię. Si.n. forma eſt aliquo mō in materia: tunc aut
illa incboatio eſt idē cum ipſa mā: aut eſt aliquod ab ea di
uerſum ſm eſſentiam: vt large ſumamus eſſentiā, ad eſſen
tiam, ⁊ nām. Si aūt eſt idē. ergo fruſtra ⁊ in ęquiuoco di
ſputādo ꝯtendimus appellādo. ſ. ipſam mām ⁊ formā, ⁊
ecōuerſo. Si aūt eſt diuerſa ab ipſa: tūc quęro aut illa for
ma ſiue incboatio: hꝫ eſſe actu in illa mā, aut nō. Si nō: cū
eſſe ſit actus entis. ergo nihil eſt ibi de forma. Si autē eſt
aliquid: ergo eſſe actuale ꝯſequit̄ ipſam in mā. Et tūc quę
ro de illo eſſe. Aut.n. eſt illius formę tm̄: ita ꝙ p illud eſſe
ſola forma ſit: vel nō eſt ſolum formę, ſed ēt materię. vt ſic
nō ſolū forma, ſed ēt mā actu ſit per illud eſſe. Si primo
modo ſequit̄, ꝙ forma illa per ſe ſubſiſtet in mā tanq̄ oino
diuerſa ab ea: ⁊ ſm eſſe: qđ eſt ipoſſe: q: formę non datur p
ſe eſſe ſm phm. Sequit̄ ⁊ vlterius, ꝙ cum materia q̄ nul
lius habet eſſe actus, ſit oino non ens: ꝙ ens ſit actu in nō
ente. ſ. in mā manente ſub ipſa in rōne nō entis. Si autem
ſcđo modo, ſequit̄ ꝙ mā ſit iam reducta in actu p formaꝫ
illam, ⁊ ita erit ex eis aliquod cōpoſitum actu: ⁊ per ꝯñs
cum talis materia ſubijciatur gñoni, ſequit̄ ꝙ gñoni ſubij
ciatur ens actu, qđ eſt contra philoſophum in primo de
T.11. gñone. ⁊ etiam contra ipſam veritatem. Quare relinquit̄
ꝙ incboatio formę in mā eſſe non poſſit. ¶ Tertio hꝯ pōt
oñdi ex humana gñone. Conſtat.n. ꝙ motus in gñone ho
minis, eſt nālis. Sed id nō pōt dici naturalis motus pro
pter incboationeꝫ aię quę ſit in mā. pari facilitate alij mo
tus poſſunt dici naturales abſq; hoc, ꝙ requiratur ibi ali
qua incboatio formę. Dato ergo ꝙ eſſet poſſe adhuc ad
minus, vanum ⁊ inutile eſt ponere incboationem formę.
¶ Quarto ex ſubiecto incboationis. Manifeſtum eſt.n.
ꝙ per gñonem non ſolum producuntur formę ſimpliciū,
ſed etiam formę cōpoſitoꝝ. Impoſſibile eſt autem, ꝙ in
aliquo ſimplici elemento ſit incboatio formę alicuius cō
poſiti: ſicut ridiculū eſt dicere, ꝙ in materia ignis, vel aq̄,
ſit incboatio formę cupri, vel formę ferri: maxime cū nul
lū elementū ſimplex, poſſit eſſe ꝓpria materia alicuius cō
poſiti: quare cum cōpoſita generant̄, ex hoc ꝙ elemēta mi
ſcentur adinuicē: ſi nullus motus pōt eſſe nālis niſi intus
in mā ſit incboatio formę ad quā eſt motus, ex quo nullo
elemētoꝝ pōt eſſe incboatio ipſius cōpoſiti: ſequet̄ ſm eo
rū opinionē, ꝙ gño oium cōpoſitoꝝ ſit violēta. ¶ Pręte
rea, ēt conſtat ꝙ ipoſſe eſt dicere, ꝙ in aliquo vno elemēto,
puta in aqua ſit incboatio formę mixti. ſed elementa ſm
naturam agñante mouentur ad mixtionē. ergo ſi nullus ē
naturalis motus, niſi propter incboationem formę (vt iſti
dicunt) ſequitur ꝙ forma mixtionis nō introducit̄ in ma
teria, niſi per violentiaꝫ. ¶ Quinto ex natura introductio
nis formarum. Siue enim pręparatio mālę alicuius rei cō
poſitę fiat per ꝯuerſionē vnius elementi in quatuor (vt di
cunt qdā) ſiue p ꝯgregationē quatuor elementoꝝ ad vnuꝫ
locum. certū eſt ꝙ quodlibet mixtum opꝫ eſſe ex quatuor
elemētis. Iſta aūt elemēta antequam pfecte forma ſubſtā
tialis introducat̄, opꝫ eſſe abinuicem diſtincta ſm ꝓprias
formas: ſicut videmus ꝙ i luto ex quo dꝫ gñari lapis. etſi
ad oculum nō appareat, tñ aqua ⁊ terra in ipſo eſt per pro
prias formas diſtincta: quouſq; forma lapidis introducta
ſit. Et huius ratio eſt: q: cū elemēta iam ſunt adinuicē pfe
cta mixtione cōiuncta: opꝫ vt in eis ſubito ſit introducta
diſpoſitio q̄ eſt neceſſitas ad formā introducēdā: ⁊ p ꝯñs
ꝑ de ge ipſa forma. Cum aūt quodlibet illoꝝ elementoꝝ nāliter
neratiōe moueatur ad formā mixti: ex quo ſm opinionē iſtoꝝ nul
T.51. lus motus eſt nālis niſi ꝓpter incboationeꝫ formę, opor

tet neceſſario dicere ꝙ ſunt quatuor incboationes eiuſdē
formę. In termino ergo alterationis, aut ocādiſſę formę
incboatę perficiētur: aut omnes corrūpentur. Non enim
eſt aſſignanda rō, quare vna magis corrūpatur q̄ꝫ alia. Nā
ſi ponatur aliqua illarum corrumpi: hoc non erit niſi per
actionem agētis. Agens aūt, vel generās nihil corrumpit
niſi inquātū ſibi ꝯtrarium: cum omnis corruptio ſit a con
trario ſm Philoſophum: quę eſt per aliquam actionem.
Cum aūt quęlibet dictarum incboationum ſit ſimilitudo
agentis, ſiue generantis eo ꝙ forma generata eſt ſimilitu
do generantis. Et incboatio illa, eſt quędā pars formę ge
nerandę (ſm eos) non plus vna illarum ꝯtrariatur agenti
q̄ꝫ alia. Sequitur ergo ſm eoꝝ opinionē, ꝙ introductio
vltimę formę non ſit naturalis, ſed violēta: cū eius incboa
tio non pręceſſerit in materia. Si aūt detur, ꝙ oēs illę for
mę incboatę perficiantur: ſequitur ꝙ in vno ⁊ eodem ſint
quatuor formę eiuſdeꝫ ſpeciei. puta ꝙ in vno homine ſint
quatuor aię rōnales: vel in vno igne quatuor formę ignis,
qđ eſt ipoſſe. Nullo ergo modo, pōt poni incboatio forma
rum. ¶ Sexta ex natura formationis. Si enim forma pię
exiſtit in materia ante generationem, ſiue perfecta, ſiue im
perfecta: aut ipſa eſt informans ⁊ continens: aut contenta
⁊ informata. Si primo modo: tunc cum ad omnem infor
mationem materię per actum ſequatur eſſe actuale ſequi
tur ꝙ gñoni ſubijciatur ens in actu. Conſequentia aūt ꝓ
batur per hoc, ꝙ omne informans ⁊ ꝯtinens, terminat cō
tentū ⁊ informatū. Quicunq; aūt potētia mālę ꝯtinetur, ⁊
terminatur p actum: neceſſario ipſa ſit ens actu. Nec pōt
dici, ꝙ ille actus ſit imperfectus: ⁊ ita imperfecte termi
net, ⁊ reducat materiam in actum: q: ſicut inter affirmatio
nem ⁊ negationem, nō eſt medium: ita etiam inter poten
tiam puram materię, ⁊ actum puruꝫ quod eſt eſſe actuale,
ipoſſe eſt aliquod mediū cadere. vt. ſ. materia partim ſit in
potentia pura, ⁊ partim in actu: q: tūc ſequeretur, ꝙ ſimul
eſſet ens, ⁊ non ens. Propter quod ēt dicit Phs, ꝙ gene
ratio eſt inter contradictoria. Si ſcđo modo, ſequitur ꝙ 5° phyſ.
potentia terminet actum: ⁊ ꝙ eſſe ſit effectus ſeu proprie T.8.
tas materię: ⁊ non ipſius formę: quę omnia ſunt manife
ſte falſa: quare opꝫ dicere in materia nullaꝫ eſſe incboatio
nem formarū. ¶ Alio modo hoc pōt oñdi ex parte actio
nis. Si enim forma incboata eſt in materia, aut eſt infra
eſſentiam ēt eius, aut nō. Si nō. ergo incboatio formę non
eſt in materia. Si aūt eſt infra eſſentiā materię, vt coad
iuuans extrinſecū agens: tūc aut illa forma agit in materiā
ꝓpriaꝫ ſeu in eſſentiā mālę in qua eſt: aut in ſeipſaꝫ: aut po
tius ipſa nō agit. ſed potius illud qđ agit eſt aggregatum
ex illa incboatione, ⁊ ipſa mā. Si dicatur primuꝫ: ſequit̄,
ꝙ ipſa eſſentia materię primę alteretur. Similiter ſequit̄
etiam, ꝙ forma alteret ꝓprium ſubiectum in quo eſt: qđ
eſt ipoſſe. Similiter eſt contra Phm qui dicit, ꝙ formę nō
eſt agere, ſed cōpoſiti. Si autem dicatur ſecunduꝫ. ſ. ꝙ ag
gregatum agat in ſeipſum: tunc ſequitur, ꝙ idem ſit ſimul
in potentia ⁊ in actu: quę oia implicant ꝯtradictioneꝫ. Ex
quibus oibus euidēter apparet ꝙ in materia nō eſt aliquā
actualem incboationē formarum ponere, quin potius ſit
in potentia tm̄: ⁊ per actionē agentis naturalis educantur
in actum. ¶ Ad primū ergo dicendū eſt, ꝙ ſm Phm i. 2.
phyſicorum, natura nō ſolū dicitur de forma: verūetiaꝫ de T.21.
materia: ⁊ iō cum forma ſit actus: materia vero potentia,
naturale aliquid di non ſolū a principio actiuo qđ eſt for
ma: verū etiam a principio paſſiuo qđ eſt materia. ¶ Ad
ſecundū dicendum, ꝙ nihil negat ens ſimpliciter: ens aūt
ſm Philoſophum in. 5. ⁊ in. 8. metaphyſicę. ⁊ in primo
phyſicorum diuidit̄, per potentiam ⁊ actum. ⁊ ideo illud T.c.78
ſolum ꝓprie poteſt dici fieri ex nihilo, qđ ſit neq; ex ente
in actu, nec potentia. Formę autem cum educantur de po
tentia materię, fiunt ex ente in potentia, ⁊ ideo nō fiunt ex

nihilo. Nec tñ pp hoc dicimus formas ita fieri ex mã,q̃ſi
mã intret eſſentiam formę:q2 nec forma fit p ſe:ſed p acci-
dens ad factionē cõpoſiti. ¶Ad tertium dõm,ꝙ ipſa mã
quę in generatione ſe hꝫ p moduꝫ paſſi,ſatis coagit agēti,
dum ſibi p̃bet potentiã nãliter diſpoſitã ad actionē agen-
tis recipiendã,⁊ ad formã educēdã de ipſa. Niſi enim for-
ma eſſet in potentia in mã: nũq̃ꝫ agens naturale poſſet for-
mam educere in eſſe. Unde argumentum non ſequitur.
¶Ad quartũ dicēdũ,ꝙ ois denoiatio eſt a fine,nõ tñ ſem
per aliqua pars finis pręexiſtit in his quę tendũt ad finē:⁊
ſic motus tendens in nãm dí nãlis. Licet ēt poſſit dici ꝙ
denominatur a natura quę pręexiſtit in materia:nõ quideꝫ
actu : ſed potentia. ¶Ad quintum dicendũ ꝙ ſm Phm
T.c.29 in.8.phyſicoꝝ.ſola viuentia mouent ſeipſa. Alia aũt,aut
mouentur ab extrinſeco:aut a generante,vel a remouente
ꝓhibens:⁊ ideo ſicut in viuentibus eſt principium actiuũ
motus,in motu locali ſ.virtus motiua,⁊ in motu augmē
ti virtus augmentatiua:ita etiã in motu alterationis:ſicut
virtus naturalis ⁊ calor naturalis totũ corpus alterãt ad
ſanitatem. Et propter tale principium ſanationis exiſtēs
intra:ipſa ſanitas põt ꝓduci,⁊ ab arte,⁊ a natura. Et de
tali principio intrinſeco loquitur ibi Phs:⁊ nõ de rebus
inanimatis. Quod patet ex ipſo eius exemplo.

¶Utrũ formę per generationem de potentia mãę educan-
tur,vel per creationem a deo. Articulus ſecundus.

j.d.14. Ad ſecundum ſic pceditur. Uidetur
q.3.c.4 ꝙ formę non educan-
d.5.q.j. tur de potentia materię,ſed ſint per creationē
ar.3.q. a datore formarum. ¶Omne enim quod edu
3.3m. citur de potentia materię, educitur per gene-
po.q. rationem:ſed impoſſibile eſt aliquam formam pure natu-
5.j.ca. ralem generari:ergo ipſe non educuntur de potētia mate
5m.2.d. rię. Probatio minoris eſt q2 cum omne agens naturale,ſit
j.q.j.3. cõpoſitum ex potentia ⁊ actu:⁊ omne agens agit ſibi ſiſe:
o. ĩpoſſibile eſt,vt alicuius effectus agētis naturalis,ſit act⁹
purus. Sed omnis forma naturalis eſt actus tãtum:cum
non ſit cõpoſita ex actu ⁊ potentia:⁊ ꝙ eſt in ſimplici ⁊ inua
riabili eſſentia conſiſtēs:ſm ꝙ habet̃ in libro ſex pncipio
rum.ergo nulla forma naturalis põt p generationeꝫ educi
de potētia materię. ¶Pꝫ. Actualitas rei,⁊ ipſa res,ab eo
dem agente producuntur:ſed actualitas ois formę quę eſt
ipſum eſſe,ꝓducitur p creationem:q2 ſm auctorē libri de
cauſis:prima rerum creatarũ,eſt eſſe.ergo omnis forma ꝓ
ducitur per creationem a deo:⁊ ita non de potentia mãę.
T.c.27 ¶In contrarium eſt Phs in primo metaphyſicę.vbi im-
probando opinionem Platonis dicit,formas naturales
eſſe per generationem ab agentibus naturalibus.

Reſpondeo dicendo,ꝙ circa ꝓductiones forma-
rum,diuerſa fuit antiquoꝝ opinio.
Primaꝫ opi.inuenit Anaxagoras. Nam qdam dixerunt,formas eē per generationem:ita ta-
men,ꝙ ſm actualem inchoationē pręexiſterēt in materia.
Quę quidem poſitio eſt in pręcedēti articulo improbata.
Quidam autem dixerunt formas rerum naturalium eſſe
quaſdam impreſſiones ſeu ſimilitudines formarũ ſepara-
tarũ:ita tamen ꝙ formę naturales ſeparatę,eſſent ſepara-
tę ab omni materia ſm ſui eſſentiam. Sed hanc opinionē
ĩprobat Phs in primo ⁊ in,7.⁊ in.12.metaphyſicę.eo.ſ.
ꝙ deſtruit ⁊ rerum cognitionem,cum vnumqđq3 cogno-
ſcatur per ſui quidditatē: ⁊ formarũ naturalē inclinatio-
nem:quę eſt ad materiã:⁊ diffinitionum vnitatē(vt Phs
ibidē dicit.) ¶Quidã aũt dixerũt,formas naturales eſſe
p creationeꝫ a datore formarũ. Sed hęc poſitio eſt ĩpoſſi
propter duo. Primo quidē propter naturã factionis. Cuꝫ
enim terminus factionis ponatur ipſum eſſe:ſicut ſe hꝫ
aliquid ad ipſum eſſe:ita etiaꝫ ſe habet ad fieri. Nulla aũt
forma pure naturalis habet per ſe eſſe:ex quo ſequitur ꝙ
nulla forma pure nãlis,põt per ſe fieri:ſed per accidēs ſo-
lum. Cuicunq3 aũt ꝯuenit creari: cõuenit per ſe eſſe:cuius Quę cre
rõ eſt:q2 cũ creationem nullũ agens nãle poſſit coadiuua- ant p ſe
re eo ꝙ ipſa eſt ex nihilo:opꝫ vt creatio per ſe,⁊ nõ p acci hīt eē.
dens terminetur ad illud qđ creatur. Omne aũt ad qđ per
ſe terminatur actio diuīa eſſe,opꝫ ꝙ p ſe habeat eſſe: vel
ſalteꝫ poſſit habere. Quare cũ formę naturales nõ habeãt
per ſe eſſe:ſequitur ꝙ eis nõ conueniat p ſe creari:⁊ p cõ-
ſequēs nec per creationē ꝓduci:ſed ſolũ p gñonē de potē
tia materię. Licet p hoc non intēdamus aliquid ſubtrahe
re diuinę potētię,quę põt ois pro ſuo arbitrio voluntatis.
¶Scđo ꝓpter nobilitatem agētis naturalis. In hoc eni
maxima rerum nãlium nobilitas conſiſtit,ſm Philoſo-
phum in.2.metheuroꝝ.⁊ in.2.de aĩa. Inquantum vnum- cap.ꝓ.
quodq3 põt ſibi ſimile generare. Omnis aũt aſſimilatio fit T.34.
ſm formã:quare ſi formę nõ producerentur p gñonem ab
agētibus naturalibus de potentia materię:ſed p creatio-
nem a datore formarũ:ſequeret̃ ꝙ nulla res naturalis poſ
ſet ſibi ſimile producere:⁊ ita tolleret̃ a rebus illa nobili
tas quę potiſſima eſt in eis,quod eſt inconueniens. ¶Et
ideo aliter eſt dicendum.ſ.cuꝫ prima rerũ principia opor
teat eſſe impermixta:hęc autē in rebus naturalibus ſunt
materia ⁊ forma : ſicut in eſſentia formę , nihil eſt de ipſa
materia:ita etiam in eſſentia materię,nihil eſt de ipſa for
ma ſm actum : quinpotius ſicut ipſa forma naturalis eſt
actus tantum.ita ēt materia naturalis eſt potētia tantum.
Ex quo patet,ꝙ in forma ipſa,nulla eſt admixtio materię:
nec ēt in materia eſt aliqua actualis inchoatio formę. Ue-
rũtamē q2 ex nihilo nihil fit ſm naturã: opꝫ dicere ꝙ oēs
formę naturales ſint in potentia mãę. Non qdeꝫ ita ꝙ ſm Quid ē
actualē inchoationē ſint idem:ſed potius ꝙ in materia eſt eē i po
naturalis paſſiua po inclinata ad hoc:vt p actionem agen- mãę.
tis naturalis formę de eius potentia p gñoneꝫ educantur
in actum:nõ qdem per ſe:ſed p accidens.ſ.ad generationē
cõpoſiti. ¶Ad primũ ḡ dicendũ,ꝙ illud argumētũ deficit
in duobus. Et primo,q2 ad hoc vt aliqđ ſit actus purus,
requirit̃ non ſolum vt ſit cõpoſitum,ſed vlterius ꝙ ſit ſuũ
eſſe:⁊ ꝙ non ſit cõponibile alteri:⁊ vt ſit ſua actio:⁊ ꝙ nul
lius accidentis extrinſeci ſit ſuſceptiuũ:quorum nullũ cõ-
uenit formę naturali(vt pędictum eſt.) Licet in ea ēt non
ſit admixtio potētię:nõ tñ ſequitur pp hoc,ꝙ ſit actus pu
rus. Scđo aũt etiam deficit in hoc:ꝙ nos nõ dicimus eſſe
effectuꝫ agētis naturalis eſſe formã tñ:ſed cõpoſitũ: eo ꝙ for
mę nõ generant̃ p ſe:ſed p accñs. ¶Ad 2m dõm,ꝙ ſm ꝙ 5.ſuper
pꝫ per Cõmētatorē ſup illo loco:eſſe ſumit̃ ibi,pro ente. loco de
Ens enim inquãtum ens,educit̃ p creationē. Nec.n.p ge cauſis.
nerationē,ꝓducit̃ ens ſimplr inquantũ ens:ſed inquãtuꝫ
tale ens. Unde ēt ibi ſemp p̃ſupponit̃ mã: pp quod ēt illę
ſubſtãtię:quę ſimplr ſunt entia,cuiuſmodi ſunt angeli:nõ
producuntur niſi per creationem. Queſtio.III.

Deinde cõſiderandum eſt de qualitati
bus ⁊ ꝯditionibus ipſarũ for
marũ. Et circa hoc quęrunt̃ qnq3. ¶Pri-
mo,vtruꝫ omnis forma nãlis ſit ſimplex?
¶Scđo vtrũ aliqua forma nãlis ſit h ali-
quid,⁊ p ſe exñs? ¶Tertio vtrũ forma ſit
ſuũ eē vel nõ? ¶Quarto vtrũ ipm eſſe ſit
ſubã vel accidēs? ¶Quinto vtrũ eſſe ſit effectus formę.

¶Utrũ ois forma naturalis ſit ſimplex. Arti.pmus.

Ad primũ ſic pcedit̃. Uidet̃ ꝙ nulla for
ma naturalis ſit ſimplex.ſꝫ.n. j.d.8.q.
Auic. Oē qđ eſt citra pm, eſt cõpoſitũ ex quo 5.2.1m
eſt,⁊ qđ qđ eſt. Sꝫ oēs formę nãles ſunt citra 2.d.17
primũ:ḡ oēs formę nãles ſunt cõpoſitę:⁊ per q.j.2.c.
ꝯñs nulla ē ſimplex. ¶Pꝫ. In formis nãlibus,aut nulla eſt po.q.
penitus cõpoſitio:aut aliqua. Si dicet̃ ꝙ in eis nulla ē pe- 5.4.9m
nitus cõpoſitio:ſequit̃ ꝙ q̃libet forma ſit ſimplex ea ſim-
plicitate q̃ eſt pma cã. Non.n.aliam ſimplicitatē ponimus

in deo

in deo niſi eā quę eſt per negationē omnis cōpoſitionis.
Sed hoc eſt ipoſſe.ſ.vt aliqd ſit adeo ſimplex ſicut deus,
quare relinquit̄ aliud mēbrum.ſ.ꝙ in omni forma ſit ali-
qua cōpoſitio: ⁊ p ꝯñs ꝙ nulla forma ſit ſimplex. ¶ Prę-
terea. Effectus aſſimilat̄ agenti:ſed nullum agens nāle eſt
oino ſimplex:ergo cū formę naturales ꝑducantur ab agen
tibus nālibus.ipſę nō erūt ſimplices. ¶ Preterea. Omne
cōpoſitū eſt vnū ab vnitate formę. In aiatis aūt cū ſint ibi
corporeitas,⁊ anima vegetatiua,⁊ ſenſitiua:nō poſſet po-
ni vnitas formę,niſi ex oibus iſtis formis p cōpoſitionem
reſultaret vna forma ſubſtātialis ⁊ pfecta:quare vr ꝙ ois
forma ad minus aiatorum ſit compoſita ex multis formis.
¶ Preterea. Formę nāles ſunt ſubiectę motui ⁊ variatiōi.
Sed nullus actus purus ⁊ ſimplex,pt ſubijci motui: ſicut
patet ex ipſius motus diffinitione, ergo nulla forma eſt
ſimplex. ¶ Sed contra eſt qꝛ in ſex principijs dr̄ forma ex
ſimplici ⁊ inuariabili eſſentia ꝯſiſtens. ¶ Preterea. Scd̄m
T.15. Phm in .10.metaphy. Actus eſt ſimplicior poᵃ: ſed poᵃ
materię primę eſt oino ſimplex. ergo multo fortius ois
T.44. forma erit ſimplex. ¶ Preterea. Scd̄m Philoſophum in
primo phyſicorum.omnium rerum naturalium reſolutio
ſtat ad materiam ⁊ formam:ſed omnia hꝰ oportet eſſe ſim
plicia:ergo omnis forma naturalis eſt ſimplex.

Reſpondeo dicendo,ꝙ circa ſimplicitatem forma
rum nālium,diuerſę inueniuntur phi
loſophorū ſentētię:quas ēt vſq₃ hodie diuerſi diuerſimo
de ſunt ſecuti. Nam quidam dixerunt ꝙ omnium rerū na
turalium formę,erant cōpoſitę ex pluribus ⁊ diuerſis tāq₃
ex partibus eſſentialibus,ſicut humanitas ex aia ⁊ corpe.
¶ Sed hmōi poſitionis falſitas ex multis poteſt oſtendi.
¶ Et primo ex nā principiorū. Conſtat enim ꝙ omnis po
tentię paſſiuę in rebus phyſicis,eſt principiū mā. Et p con
trarium ois actus pͥnᵐ eſt forma:ꝯſtat aūt,ꝙ prima omniū
principia a nā,ſunt mā ⁊ forma ſm Phm in p̊ phyſicorū.
T.68. Secundum aūt Phm in eodem libro. prima principia eo
T.42. ipſo ꝙ ſunt pͣ:ex alterutris eē non pñt:qꝛ ſic alterum eorū
nō eſſet pͥnᵐ primū:ſed potius principiatum. Ex quo pꝫ,ꝙ
ipoſſe eſt ꝙ forma ſit pͥnᵐ eſſentiale materię: vel mā ipſius
nālis formę. Nulla ergo forma eſt cōpoſita ex mā ⁊ forma:
ſed cum mā ſit omnis potētię paſſiuę pͥnᵐ in rebus phyſi-
cis,(vt dcm̄ eſt) ⁊ forma ois, actus.non poterit materia ⁊
forma eē cōpoſita:qꝛ ſic pncipia eſſent poſteriora ſuis prin
cipiatis:q̄re oꝫ,ꝙ ois forma nālis ſit adeo ſimplex: vt nec
ex potētia ⁊ actu,nec ex mā ⁊ forma,ponatur compoſita.
¶ Scd̄o hoc pōt oñdi ex diuerſitate cōpoſitionis. Si.n.
aliqua forma nālis ponatur eſſe cōpoſita: aut hoc erit ex
mā ⁊ forma:aut ex forma ⁊ forma. Si aūt ex mā ⁊ forma.
tūc ſequent̄ tria. Et p̊ qdem,ꝙ vna forma duas informet
mās.ſ.mām quę eſt pars formę compoſitę:⁊ mām quę eſt
pars totius cōpoſiti: qd̄ eſt ipoſſe de eſſentiali cōpoſitiōe.
Nam forma illa,aut vnitur eſſentialiter vtriq₃ materię iā
dictę:aut per accidens. Non aūt pōt dici ꝙ per accidens,
conſtitutum enim eēt vnum per accidens. Quare neceſſe
eſt ꝙ vtriq₃ eſſentialiter vniatur. Sed quę ſunt vnū eſſen-
tialiter cū tertio,ſunt neceſſario vnum inter ſe:ſm regulā
pbāte infra ēt ꝓbabit̄. ergo mā ex qua eſt compoſita ali-
qua forma,puta aia:⁊ mā ſubiecta, puta mā corpalis,erūt
vnum eſſentialiter:qd̄ eſt ipoſſe:cum hęc mā ſit corporalis,
⁊ aia oino incorporalis. Silr̄ ſequit̄ neceſſario,ꝙ totum
cōpoſitum debeat dici forma tm̄. Nam forma ponitur eē
compoſita ex mā ⁊ forma.⁊ tm̄ qꝛ mā illa,eſt formę eſſen-
tialiter vnita,ut forma.ergo cum mā ſubiecta ſit idē eſſen
T.52. tialiter cum illa materia formę,pari ratione erit dicendū
de illa: ⁊ ita totum cōpoſitum eſſet forma tantum: quod
eſt uerſiſſ. ¶ Secundum vero ſequitur,ꝙ ſi forma ſit cō-
poſita ex materia ⁊ forma:ꝙ vel forma non ſe tota infor-
met vel ꝙ materia informet mām:quorum vtrūq₃ eſt im-
poſſibile. ¶ Tertium vero ſequitur,ꝙ ſi forma eſt hoc mō
cōpoſita,cum ex coniunctione formę ſuper materiā reſul-
tet eſſe ſubſtantiale. ⁊ omne huiuſmodi ſit hoc aliquid:
ſequitur, ꝙ omnis forma naturalis ſit hoc aliquid,⁊ per
ꝯñs ſeparabilis. ¶ Amplius aūt cum in forma ſic cōpoſi
ta,ſit materia ⁊ forma:quęrit̄ de forma quę ē altera pars.
Illa enim aut eſt compoſita,iterum ex materia ⁊ forma:⁊
ſic procederetur in infinitum. Aut eſſet ſimplex: ⁊ ſic ſe-
queretur ꝙ ſaltem aliqua forma naturalis eſſet ſimplex.
¶ Si aūt forma eſſet compoſita ex forma ⁊ forma,ita ꝙ
vna ſit cōpoſita ex duabus:tūc aut erunt ambę eiuſdē ſpe
ciei,aut diuerſarum. Si eiuſdem:ſequitur primo ꝙ in vna
materia erunt duę corporeitates,⁊ duę albedines eiuſdē
ſpeciei:quod eſt contra Phm in quinto metaphyſicę.⁊ cō
tra rationes. ¶ Scd̄o vero ſequitur,ꝙ ad minus illę duę T.12.
formę ſint ſimplices :aliter oporteret abire in infinitum
(vt prius dictum eſt.) Si autem ſint diuerſarum ſpecierū:
tunc ipoſſe erit eas eſſentiali compoſitione componi adin
uicem. Nec enim eſt intelligibile,vt forma oſſeitatis cum
illa carneitatis,vel cum quacūq₃ alia diuerſa ſpecie,eſſen
tialiter vniat̄: ⁊ ita adhuc remanebūt illę formę ſimplices:
niſi ſit procedere in tali compoſitione in infinitū(vt prius
dicebatur.) Relinquitur ergo ,ꝙ ois forma ſit ſimplex.
¶ Tertio autē ex conditione actus,⁊ potentię naturalis.
Nam ſi forma eſſet cōpoſita : aut hoc eſſet ex actu ⁊ actu:
aut potentia ⁊ potentia:aut ex actu ⁊ potentia. Si ex actu
⁊ actu:tunc cum in naturalibus nō inueniatur niſi duplex
actus.ſ.forma ⁊ ipſum eſſe:quęratur de illo duplici actu.
Aut enim vterq₃ eorū eſſet forma:vt ſic ſit ex duabus com
poſita.aut vterq₃ erit eſſe:aut vnus eorū eſſet forma: ⁊ ali-
ter eſſe ita,vt forma dicatur non eſſe ſimplex:qꝛ eſt cōpoſi
ta ex eſſentia ⁊ eſſe. ¶ Sed primus modus eſt impoſſibi-
lis.ſ.ꝙ vna forma componatur eſſentialiter ex duabꝰ for-
mis. Cum enim forma ſm illud quod eſt,ſit actus forma-
lis,ipoſſe eſt duas formas coniungi quin vna iformet aliā:
⁊ ita vna cedet in rationem informati: ⁊ altera in rōne in-
formantis. Detur ergo gratia exēpli,ꝙ vltima forma cō-
ponatur ex duabus formis precedentibus: puta ex forma
carneitatis,⁊ ex forma oſſeitatis:vel ex forma ſenſibilita
tis:ſic enim ponunt fieri formę cōpoſitionem iſtius poſi-
tionis ſectatores. Sed manifeſtū eſt,ꝙ informatū recipit
eſſe informātis:quare ſequit̄ ꝙ forma carneitatis,ſic poſ
ſit dici oſſea:⁊ ꝙ ſit animata:qd̄ eſt ridiculum. ¶ Simili-
ter ſecundus modus,eſt impoſſibilis.ſ.ꝙ forma cōponat̄
ex duplici eſſe:qꝛ ipſum eſſe nunq̄₃ relinqt ipſam formā:⁊
ideo ſi cōpoſitionē formę intraret duplex eē: oporteret ꝙ
ibi eſſent duę formę ad quas ꝯſequeret̄,illud duplex eſſe.
Tales autem formas informatas p ipſum eſſe ſubſtātiale,
eſt impoſſibile adinuicem vniri cōpoſitione eſſentiali,ad
conſtitutionē alicuius tertij. ¶ Similiter ēt tertius mo-
dus eſt impoſſibilis in nālibus formis. Lꝫ enim forma ſit
pncipiū eſſendi:tn̄ ipſū eſſe in cōpoſitis ꝯſequitur totum
cōpoſitum,⁊ nō formā ſolā. Cuius rō eſt:qꝛ illud ſolū per
ſe ꝯſequitur ipſum eſſe:qd̄ pōt dici ens:formā aūt nec forma
incōpoſitis,pōt dici ens:ſed potius ipſum cōpoſitū. ¶ In
ſimplici aūt,ſicut i angelis talis cōpoſitio poteſt poni: ſed
ſiue in compoſitis ſiue in ſimplicibus ponatur talis cōpo
ſitio.ſ.formę ⁊ eſſe:ꝓpter hoc nō tolletur ſimplicitas for-
mę:qꝛ eſſe nō eſt pars alicuius creatę eſſentię. Et ideo iſte
tertius modus etiā ſi ꝯcedatur poſſibilis in oibus: nihil
facit ad ꝓpoſitum. Relinquitur ergo neceſſario,oēm for-
mā naturalē eſſe ſimplicē:cū nullus modus eſſentialis cō
poſitionis inueniat̄ in ipſa. ¶ Quarto ex ꝯditione cōpo-
nētiū. Dicūt.n.iſti:qui hāc poſitionē ſequunt̄: ꝙ p̊ mate-
rię aduenit vna forma. 2ᵒ alia puta carneitatis. tertio alia
puta anima vegetatiua:⁊ poſtea omnes iſtę adinuicē vniū
tur eſſentiali cōpoſitione:ſeu vnione ⁊ conſtituitur ex eis

vna perfecta forma. Hic aũt modus eſt ĩpoſſibilis. Mani-
feſtũ eſt enim, ꝙ illę formę.ſ.carneitas ⁊ corporeitas, ſunt
diuerſarum ſpecierum adinuicẽ: etiam cum vltima forma
completiua. Eorum aũt quę ſunt diuerſa ſpecie, vnũ non
eſt in potentia ad aliud: ⁊ hoc dico in formis: impoſſibile eſt
enim ꝙ albedo ſit in potentia ad nigredinẽ vel ecõuerſo:
⁊ ſic, ꝙ partes componentes aliquid eſſentialiter: aliquã
tertiam formam conſtituant ⁊ componant: quare pꝫ iſtam
poſitionem eſſe impoſſibilẽ. ¶ Et ideo alij, aliter dixerũt.
Poſuerunt enim, ꝙ formę naturales non erant compoſitę
eſſentiali compoſitione (vt dictum eſt in pręcedẽti opinio-
ne) ſed potius erãt cõpoſitę illo modo quo eſt per aggre-
gationem formarum plurium, ad efficiendum ⁊ complen-
dum vnam formam reſultantem ex eis, ſicut pluribus mẽ-
bris connexis ⁊ colligatis, reſultat vnitas corporis huma-
ni manentibus tamen ſingulis membris ſub ꝓprijs for-
mis in proprijs actionibus. Ita enim ex aggregatione mul-
tarum formarum, reſultat vna forma ex omnibus illis cõ-
poſita quę cõpletiua dicit̃ eſſe rei. ¶ Sed hęc poſitio ma-
gis irrationalis eſt q̃ȝ prima, ⁊ magis ĩpoſſibilis. Primo
quidem quia quando aliqua ſunt vnum ſolũ aggregatio-
ne, illud vnum conſtitutũ ex eis, in quo etiã conueniunt:
ĩpoſſibile eſt eẽ ſubſtantiam. Cuius ratio eſt: qꝛ ſubſtantia
compoſita: ex aliquibus componi non poteſt, niſi illa com-
ponentia in ipſa eſſentialiter vniantur. Illa autẽ quę ſunt
aggregata ſolum: ĩpoſſibile eſt in aliquo tertio vniri: quia
quę vni ⁊ eidem ſunt eadem: ſunt etiam eadem inter ſe, eo-
dem modo vnionis: qꝛ ſi aliqua aggregata vnirentur ali-
cui tertio eſſentialiter: ſequeret̃ ꝙ eſſent inter ſe eſſentia-
liter vnum: quod eſt contra hypotheſim: quia datũ eſt, ꝙ
erat vnum ſolum aggregatione. Ex dictis ergo pꝫ veritas
primę propoſitionis.ſ.quod conſtituit̃ ex aggregatiõe ali-
quorum, impoſſibile eſt eſſe ſubſtantiã. Si ergo ex pluri-
bus formis aggregatis ꝯſtituitur aliqua alia forma (vt iſti
dicunt) ſequit̃ primo, ꝙ iſta forma eſſet accidens ⁊ nõ ſub-
ſtantia: ⁊ per ꝯñs, ꝙ non erit forma completiua (vt iſti di-
cunt) vel cum ſit vltima, ſequitur ꝙ cum per vltimam for-
mã vnũquodq; collocetur in ſpecie, ꝙ oẽs res naturales
ſint in genere accidentis: impoſſibile eſt ergo talẽ modum
cõpoſitionis ponere in ipſis formis. ¶ Secundo hoc q̃dẽ
põt oſtendi ex hoc, ꝙ oẽs illę formę ex quarũ aggregatio-
ne iſti dicunt reſultare vltimã formã: aut vniuntur eſſen-
tialiter cum ipſa materia: aut non. Et ſiquidẽ dicat̃ ꝙ nõ:
ſequitur ꝙ non dent ſibi aliquid ſubſtantiale eſſe: ⁊ ita nõ
dabunt ſibi eſſe carnis ⁊ corporeitatis (vt ipſi dicunt) Si
aũt dicatur ꝙ ſunt vnũ eſſentialiter: tũc oportebit ꝙ ſint
vnũ eſſentialiter inter ſe: qꝛ quę vni ⁊ eidem ſunt eadẽ ⁊c.
ergo opꝫ eadem inter ſe eſſe: qđ eſt ꝯtra hypotheſim: qꝛ da-
tum erat, ꝙ eſſent ſolum vnum aggregatione. ¶ Tertio hͦ
idẽ patet: qꝛ cũ ĩpoẽ ſit plura eſſentialiter vniri, niſi ordi-
ne quodã: ſi plures formę ſint in compoſito ex quarũ ag-
gregatione reſultaret vna forma: opꝫ neceſſario dicere, ꝙ
ĩter eas vniatur materię ſcđę mediante prima: ⁊ tertia me-
diante ſcđa. Quod ſi concedatur, ſequuntur multa incon-
uenientia. Qđ ſic patet. Ad quãlibet enim informationẽ
materię per formam, opꝫ neceſſario, ꝙ conſequatur aliqđ
eſſe. Et ſiquidem ſit forma accidẽtalis: ſequit̃ eſſe acciden-
tale: ſi aũt ſit forma ſubſtãtialis: ſequitur eſſe ſubſtantiale.
Cum ergo illę formę pręcedentes ponantur eſſe ſubſtãtia-
les: alias ex accidẽtibus conſtitueretur ſubſtantia: ſequit̃
ꝙ prima.ſ.forma corporeitatis, det eſſe ſubſtantiale mate-
rię, quo dato ſequunt̃ tria incõuenientia, ⁊ ĩpoſſi. ¶ Et ꝓ
ꝙ ſcđa forma.ſ.carneitatis, nõ det materię eſſe ſubſtantia-
le: ſed accidentale: ⁊ ſimiliter tertia ⁊ quarta. Et ita cor-
pus nõ erit corpus viuum ⁊ aiatum, niſi per accidens. Si
aũt dicas, ꝙ quęlibet illarũ dat eſſe ſubſtantiale ipſi mãę:
ſequit̃ ꝙ in vna materia ſint quatuor, vel quinq; eſſe ſub-
ſtantialia. Et vlterius cum ad numerationem formę, ⁊ eſſe
ſubſtantialia ſuper materiã, neceſſario numeretur ⁊ mul-
tiplicetur eſſentia, eo ꝙ cum eſſe ſit actualitas eſſentię (vt
infra patebit) non eſt poſſibile nec intelligibile, vt vnius
eſſentię ſint quatuor eſſe ſubſtantialia, vel quinq; eſſentię
⁊ totidem eſſe ſubſtantialia. Et vlterius cũ oẽs iſtę formę
differãt ſpecie (vt pꝫ) ſequit̃ ꝙ in materia ſint quinq; eẽ
ſubſtãtialia: ⁊ quinq; eſſentię ſeu naturę differẽtes ſpecie.
oẽs tamen in vna ⁊ eadẽ ſpecie materię fundatę. Cum ea-
dem pars materię, ⁊ ſit corpus, ⁊ caro, ⁊ aiata: quę oia ſunt
ridiculoſa, ẽt vulgo. Sic ergo cũ ĩpoẽ ſit plures formas
in mã aggregari: inconſiderate ⁊ leuiter dictũ eẽ apparet,
ꝙ ex aggregatione plurium formarũ in materia, reſultet
vna forma cõpletiua rei. ¶ Quarto hoc idẽ põt hic oſten-
di. Quãlibet enim illarum formarum in materia exiſten-
tiũ, aut ꝯſequitur aliquod eſſe ſubſtantiale: aut nõ. Si di-
catur ꝙ nõ: ſequitur ꝓ ꝯtrariũ poſitionis eoꝝ qui ponũt,
ꝙ ꝓª dat eſſe corporis. ſcđa eſſe carnis: ⁊ ſic deinceps. Se-
cundo vero ſequit̃ ĩpoẽ. Cum enim iſtę formę ponantur
eſſe ſolum aggregatę ſuper mãm: ⁊ his quę ſolũ ſunt vnũ
aggregatione, a quocunq; oẽs partes ſunt ſeparatę: opꝫ ꝙ
etiam ⁊ ſeparetur totum: ſi ſi nullam iſtarum formarum ſe-
quitur aliquod eſſe ſubſtãtiale in mã: ſequitur ꝙ etiã nec
ipſam formã: quę ex illis eſt aggregata ſequatur aliqđ eſſe
in mã: ⁊ ita fruſtra erunt oẽs. Si aũt dicatur, ꝙ quãlibet
illarũ formarũ, ſequit̃ aliqđ eſſe ſubſtãtiale in mã: tunc cũ
eſſe ſit actualitas formę (vt infra oſtendet̃) ſequit̃, ꝙ quęli-
bet illarum ſit ꝓpria actualitate diſtincta ab alijs. Ex tali-
bus aũt ĩpoẽ eſt: vt ex eis conſtituatur aliqua vna forma.
¶ Et pręterea, ſi illę formę nõ habẽt vnitatẽ adinuicẽ, niſi
forte per accñs: ſequit̃ ꝙ ipſum aial in quo ſunt iſtę formę
non ſit vnum ſimplr̃: ⁊ per ꝯſequens cum ſm diuerſas for-
mas (ſm eoꝝ opinionẽ) accipiant̃ rationes generis ⁊ dif-
ferẽtię: ſequitur, ꝙ hęc ꝑdicatio homo eſt aial, ſit ꝑdicatio
p accñs: quę oia manifeſta cõtinent falſitatem. ¶ Et ideo
aliter ⁊ proprie dicendum eſt.ſ.ꝙ forma naturalis eſt ſim-
plex. Non q̃dem ea ſimplicitate qua deus dicitur eſſe ſim-
plex: in quo eſt idem eſſe ⁊ eſſentia: ⁊ qui omni accidente
caret, qđ de nulla forma dici põt. Sed potius ea ſimplici-
tate: quę cauſatur ex hoc, ꝙ aliq̃d eſt vnius naturę tm̃: nec
hꝫ diuerſas partes cõponentes eſſentiã eius. Sic eñ ma-
teria ſimplex ẽ: ⁊ ſimili ẽt modo dis nãlis forma: qꝛ vtraq;
eſt vnius nãę tm̃: per hoc ꝙ materia eſt poª tantũ, ⁊ forma
eſt actus ſolum: ⁊ neutra hꝫ partes diuerſas ſui eſſentiam
cõponentes (vt oñſum eſt.) ¶ Ad ꝓm̃ dicẽm, ꝙ illud argu-
mentũ deficit in duobus. Et ꝓͦ in hoc ꝙ in rebus nãlibus
eſſe nõ ſequit̃ formã tm̃: ſed cõpoſitũ: ⁊ iđ nõ ſequit̃ ex hͦ
aliquã cõpoſitionẽ eẽ in natura formę: ſed potius in nã cõ-
poſiti. ſcđo vero deficit: qꝛ etſi in ſimplicibus ſubſtãtijs eẽ
ſequatur ipſã eſſentiã: tñ ipſum eẽ accidit ei: ⁊ nõ ẽ pars
eſſentię eoꝝ: ꝓp qđ nõ facit aliquã cõpoſitionem in forma
q̃ in ſubſtãtijs ſimplicibus ſignificat̃ noĩe quidditatis, ſed
potius in ſuppoſito: ⁊ intelligit̃ cõpoſitũ ex eſſe ⁊ forma:
quoꝝ tñ vtraq; eſt ſimplex. ¶ Ad ſcđm dicendum ꝙ non
omne illud qđ caret cõpoſitione eſſentialiũ partiũ, eſt ſim-
plex ſimplicitate primę cauſę: eo ꝙ in illa idẽ eſt eẽ ⁊ eſſen-
tia: ⁊ nullo extraneo accidẽti afficitur: qđ de nulla forma
naturali dici põt. Et ideo argumentũ non ſequitur ꝙ lꝫ
in eſſentia formę nulla ſit compoſitio: ipſa tamen eſt cõpo-
nibilis alteri: ⁊ eſt coniuncta accidentibus: q̃ omnia ſunt
infra ſimplicitatem diuinam. ¶ Ad tertium dicendum ẽ,
ꝙ ſm Philoſophum ⁊ ſententiam eius in.7. metaphyſi-
cę. formę ab agẽtibus nãlibus per ſe nõ ꝓducunt̃: ſed cõ- T.27.
poſita: ⁊ ideo non ſequitur: lꝫ ẽt poſſumus dicere, ꝙ illud
cuius virtute forma geniti producitur a generante eſt for-
ma generantis: quę quidẽ in ſe ſimplex eſt: ⁊ ita quodãmo-
do ſimplex generatur a ſimplici. ¶ Ad quartum dicendũ.
eſt, ꝙ

j.q.76. 3.2m. eſt, q formę naturales non ſunt p ſe in genere: nec in ſpecie, niſi ratione compoſitorum: ⁊ ideo cōpoſitio talis non debet attribui formis, ſed compoſitis. ¶ Ad quintum dicendum q ois forma naturalis eſt ſimplex: ⁊ q in nullo cōpoſito ſunt diuerſę formę ſubſtantiales: ſed ſunt ibi diuerſę perfectiones eſſendi ab vna ⁊ eadē forma cauſatę. ſ. eſſe corporeum ⁊ eſſe vegetatiuū: ⁊ ſic de alijs (vt infra patebit.) ¶ Ad ſextum dicitur, q nihil per ſe poteſt eſſe ſubiectum motus, niſi ſit cōpoſitum: formę autem nō dicuntur ſubiectę motui: quia ipſę per ſe mouentur. ſed potius quia variantur per accidens ad variationem compoſiti.

po°.q.3 q.2m 3° ¶ Utrum omnis forma naturalis ſit hoc aliquid: ⁊ per ſe exiſtens. Arti. ſecundus.

qō.13. j.c. 1.poſte. T.6. Ad ſecundum ſic pcedit̃. Uidetur q omnis forma naturalis ſit hoc aliquid, ⁊ per ſe ſubſiſtens. Secundū enim Philoſophum, propter quod vnumquodq; ⁊ illud magis. Sed ppter formā ſubſtantialem eſt hoc aliquid omne quod ſubſiſtit in natura: ergo multo magis in natura ipſa forma erit hoc aliquid. ¶ Preterea. Omne quod eſt hoc aliquid, eſt p ipſum eſſe. Ea enim dicimus hoc aliquid, quę habent per ſe eſſe: ſed eſſe pncipaliter ⁊ precipue conſequitur formam, ergo forma eſt hoc aliquid.

T.c.5. ¶ Sed cōtra. ei quod eſt hoc aliquid, conuenit per ſe eſſe, ⁊ nō eſſe. ſed ſm Philoſophum in. 7. metaphyſicę, formę ſunt per accidēs ⁊ non p ſe: ergo ipſe non ſunt per ſe, hoc aliquid. Et hoc dico de formis naturalibus: quia de alijs non eſt ſermo ad preſens.

Reſpondeo dicendo, q omiſſis diuerſis opinionibus diuerſorum, dico q nulla forma naturalis pōt eſſe hoc aliqd, ⁊ p ſe ſubſiſtēs. Cuius ratio pōt ſumi duobus modis. ¶ Et primo quidem, quia quod poteſt per ſe eſſe: pōt etiam per ſe operari. Sed formę nāles non poſſunt per ſe operari, quin potius earum opera attribuūtur cōpoſitis (ſm Philoſophum) quare manifeſtum eſt, q

In pbemio meta. nulla forma nālis poteſt eſſe hoc aliquid. ¶ Scdō vero: quia cum omne hoc aliquid, habeat p ſe eſſe: ⁊ omne tale ſit ſeparabile: ſi formę naturales eſſent hoc aliquid, ſequeretur q eſſent ſeparabiles a materia: omne autē a materia ſepa-

T.16. ratum ſeu ſeparabile (ſm Philoſophi ſententiam in tertio de anima) eſt cognoſcitiuum: quare ſequerent̃ duo incōuenientia. Unum. ſ. q oēs formę poſſent a materia ſeparari. Secundum vero. ſ. q omnes res naturales, tam lapides, q̄ metalla eſſent cognoſcitiuę: vel ad minus habentia animam intellectiuam ſeu cognoſcitiuam: que cum ſint incōuenientia, relinquitur q formę naturales non ſint hoc aliquid. ¶ Ad primū dicendū, q in rebus naturalibus forma nō eſt tota cauſa ſubſtantię: ſicut enim materia non pōt ſubſiſtere ſine forma: ita nec forma naturalis ſine materia. ⁊ ideo argumentum non valet. ¶ Ad ſcdm dicendū, q eē in rebus naturalibus pncipaliter conſequitur ipm cōpoſitum ⁊ non ipſam formam. vt ex predictis patet.

j.q.39. 5.2m. ¶ Utrum forma ſit ſuum eſſe vel non. Arti. 3°.

phy.2. co.3. Ad tertium ſic proceditur. Uidetur, q forma ſit ſuū eē. Forma. n. dat eſſe materię: ſed illud eē nō dat materię p aliquid aliud q̄ per ſubſtātiam ſuam. ergo eē eſt ipſa forma. ¶ Preterea. Generatio termi-

T.c.14 natur ad formam: quia Phs dicit in. 2. phyſicorum, q forma ē terminus generationis. Sed omnis generatio terminat̃ ad aliquod eſſe (vt pz) ergo forma eſt idem qd eſſe. ¶ Sed cōtra eſt Boetius, q dicit q in omni eo qd eſt citra pmum: aliud eſt quo eſt, ⁊ quod eſt. Sed illud quo eſt ad minus in ſimplicibus (cuiuſmodi ſunt angeli) eſt ipſum eſſe. ergo ad minus in eis differunt eſſe, ⁊ forma. ¶ Preterea. Omnium cōis ſententia videtur eē, q eſſe eſt actualitas ſubſiſtētis in natura: actualitatem autē exiſtentem in actu (inquantum actu)

impoſſibile eſt eſſe in potentia ad aliquid, vel reſpectu alicuius (ſm Boetium in libro de Hebdomadibus) ac p hoc nec pōt eſſe alicuius variationis ſubiectum. Quod autem nō poteſt eſſe in po° ad aliquid: non pōt etiam ſubiectum eſſe alicuius accidētis: quare ſi forma ſit idem qd eſſe: nulla forma poterit ſubijci alicui accidēti: qd tamen eſt falſum de ois rōnalī: quare ipſa nō erit idem qd eſſe ſuum: ⁊ idem per pñs de alijs, cum ipſa ſit nobilior alijs. ¶ Preterea. Omne qd eſt citra primum, eſt participans eſſe. ſed participans ⁊ participatū, nō poſſunt eſſe idem, nec ſm rem, nec ſm rōnem. ergo in quibet re citra primū: aliud erit ipſum eſſe participatum: ⁊ ipſa res participās. Nec pōt dici, q ipſa forma differat ab ipſo eſſe ſm rationem ſolum, quia cum hę differentię cauſent̃ ex participationis natura: talis opz q ſit differētia inter participās ⁊ participatū, qualis eſt modus participandi. Certū eſt autē, q forma eſſentialiter participat ipſum eſſe: aliās eēt ens actu ſolum ſm rōnem: quare opz neceſſario, q forma realiter differat ab ipſo eſſe.

Reſpondeo dicendo, q nullū rerum creatarū eſſe, eſt idem qd eſſentia, ſeu idem qd forma: eo q eſſe eſt actualitas omnis rei, etiam ipſarū formarum: impoſſibile eſt autē, q aliquid qd nō eſt actus purus, ſit ſua actualitas, eo q potētia actualitati repugnat: ⁊ ideo preter deū qui ſolus actus purus ⁊ ſimplex eſt: nulla res creata eſt idem omnino cum ſuo eſſe: nec ſm rationem, nec ſm rē. ¶ Uerū tamen aduertēdum eſt, cum eſſe ſit prima entis perfectio. ipſum eſſe maiorem habet vnitatem cum ſuo perfectibili, q̄ aliqua alia perfectio ſubſtātialis. ¶ Ad cuius euidētiam ſciendū eſt, q omnis rei creatę ſeu generatę ordo videtur eſſe principium. Nam ex hoc aliquid producitur, quia agentis intentio ordinatur in finē: ⁊ agens ex intentione finis, ſuam actionem ordinat ad aliqd producendū. Ex quo pz, q remoto ordine: remouetur ⁊ deſtruit̃ cauſalitas ois rei. Ordinis autem principiū, eſt vnitas: eo q omnis rerū ordinatio ab vnitate pcedit. Et ideo tam in abſolutis, q̄ etiam in his quę dependent adinuicē, oportet vt prioritatem in quolibet generis ordine vnitas cōſequatur: vt ſic ⁊ in abſolutis: tāto aliqd eſt magis vnum in ſe, quanto eſt prius ſm naturā ſui generis. Et in his quę dependēt adinuicem, tāto aliq̄ adinuicem maiorē habet vnitatē, quanto ſunt priora ſm nām. Manifeſtū eſt autē, q in genere perfectibiliū ⁊ pfectionū, primū gradū obtinet eſſentia ⁊ eſſe, ſeu eſſe ⁊ forma: eo q ipm ens eſt pmm ſiue pmum in genere rerū: ⁊ eē eſt p° entis pfectio: quare neceſſe eſt, vt ipm eſſe cū eſſentia ſeu forma, maximā hēat vnitatē. Propter qd, nec ex aliqbus exēplis pōt ſufficiēter in pñti argui: eo q (ſicut dictum eſt) eē eſt p° ſolum pfectio: pp qd maiorē ſup oēs alias perfectiones habet vnitatē cum ſuo pfectibili. Qd tū ita intelligēdū eſt, q cū eſſe ſit effectus formę (ſm cōem ſniam) vel pfectio eius. cām autē ⁊ cauſatū, ſiue pfectionem ⁊ pfectibile in nālibus, impoſſibile eſt eſſe oino idem ēt ſm rem: impoſſibile eſt ipm eſſe cum ſua eſſentia, oimodā identitatē habere. Et hoc qdem pōt dupl'r oſtendi. ¶ Primo qdē ex nā accidentis. Cū. n. oē accidens, ſicut ⁊ ois forma ſeu pfectio: ſe habeat ad ppriū ſubiectū aliquo mō: vt actus ad potētiā: impoſſibile eſt purū actū alicui accidēti ſubijci. Cū autē eſſe ſit actualitas ois rei: impoſſibile eſt ipm eē, aliqd habere potētię admixtū: ſeu vt ad aliqd aliud ſe habeat: vt po° ad actū: eo q nihil pōt eē nec intelligi in actu: niſi per ipſum eſſe: quare ſi forma eſſet idem qd eſſe: ſm ſubſtantiam. ſ. dato etiā q differrent rōne: ſequeret̃ qd in tali forma nullum eēt accidens: ſed eēt actus purus abſoluta ab omni accidēti qd de nulla creatura dici pōt: eo qd omnem creaturā vt creatura eſt, cōſequuntur accidētia extranea a ſua ſubſtātia. ¶ Secūdo ex natura participationis. Certum eſt enī: qd ois forma creata participat eſſe: quia eius nō ab alio: nō eſt niſi vnū. Loc°. Aut ergo participās

⁊ participatū eſt idē: aut nō. Si ſunt idē. ḡ cū oia p̄ticipāt eſſe: ab vno ente: ſequit̄ ꝙ oia ſunt ipm̄ p̄mū ens: qd̄ ē falſuz: ⁊ eſt hereticū Si aūt nō ſunt idē: ḡ forma nō eſt idē cū ſuo eſſe: nec ēt aliq̄ q̄dditas. Nec p̄t ad hoc r̄ſideri (ſicut q̄daz voluīt) ꝙ eē ⁊ forma differāt ſm rōnē: ſed tñ ſunt idē ſm rem. Quia cū nos nō ponamus ad p̄ſens differentiam inter formā ⁊ eſſe, niſi rōne participatiōis, opꝫ neceſſario vt ſm modum participationis, ſit modus differentię: cuꝫ effectus ſequatur cāmꝫ ⁊ huiōi differentia cauſet̄ ex participationis natura: ſed forma participet nō ſm rōnem ſolum, ſed ēt ſm rem. Alias cum vnumqđqꝫ ſit ens ſimplr̄ in actu ſm ꝙ participat eſſe, ſequeret̄ ꝙ forma eſſet ens actu ſolum ſm rationem: quare neceſſario opꝫ, ꝙ forma differat a ſuo eſſe realiter, ⁊ non ſm rōnem tm̄. ¶ Ad p̄m dōm, ꝙ ſicut mā ⁊ forma ſeipſis, ⁊ non per aliqd̄ aliud cōſtituunt quidditatē rei: ⁊ tamen quidditas neutrum eorū eſt: ita ⁊ forma ſeipſa dat eſſe: ⁊ tamen eſſe nō eſt ipſa forma: ſed effectus formę, ⁊ actualitas rei. ¶ Ad ſcōm dicēdum, ꝙ ſicut pictoris operatio ad parietem coloratū per ſe terminatur: ⁊ etiam quodāmodo ad colorem terminatur: ita ⁊ generatio terminatur ad formā, inquantuꝫ ipſa ē quę terminat motū generationis. ⁊ terminatur ad eſſe, inquātuꝫ eſſe ē perfectio formę. Unde ſicut perfectio ⁊ perfectibile, nō hn̄t rōnē niſi vnius: ita nec forma ⁊ eſſe, hn̄t rōnem, niſi vnius termini: lꝫ proprie loquēdo gn̄o ad nullum iſtoꝝ proprie terminetur: ſed ad compoſitum.

¶ Utrum ipm̄ eſſe ſit ſub̄a vel accn̄s. Articulus 4°.

T.c.2. Ad quartum ſic p̄ceditur. Uidetur ꝙ ipſum eſſe qd̄ eſt actus formę ſeu eſſentię, ſit in gn̄e accidētis. Scōm enim Ph̄m in. 2. de aia. ſubſtantia diuiditur in māmꝫ formāꝫ ⁊ cōpoſitū. Sꝫ eſſe, nec eſt materia, nec forma: alias eſſent duę formę in cōpoſito: nec ēt eſt cōpoſituꝫ: ergo ipſuꝫ eſſe, nō eſt ſubſtātia: ſed accidens. ¶ Pręterea. Eſſe accidit omni eſſentię creatę: ſed ſubſtantia

T.c.27 nulli accidit, ſm Ph̄m in primo phyſicoꝝ. ergo eſſe eſt accn̄s ⁊ nō ſubſtātia. ¶ Pręterea. Eſſe cū nō ſit pars cōpoſiti ineſt ipſi compoſito ⁊ recipitur in ipſo. Sed ſubſtātia non dī de ſubiecto, nec eſt in ſubiecto, vt dī in ante p̄dicamentis. ḡ eſſe eſt accidens, ⁊ non ſubſtantia. ¶ Pręterea. Illud qd̄ fluit ex principijs eſſentialibus rei, eſt de genere paſſionis ſeu accidētis: ſed eſſe fluit ex principijs eſſentię. ergo ipſuꝫ eē eſt de gn̄e accidentis. ¶ Pręterea. Hilarius in. 8. de trinitate, diſtinguēs eſſe diuinū, ab eſſe creato dicit. Eſſe nō eſt accidēs in deo: ſed ſubſiſtens veritas. Propter qd̄ vī ↄcludere, ꝙ in alijs creaturis ſit accn̄s. ¶ Pręterea. Diffinitio debet dicere totam ſubſtantiā diffiniti: ſed ſi eſſe eſt ſubſtātia (cum diffinitio non concludat eſſe) ſequitur ꝙ nō dicat totā ſubſtātiaꝫ: ac p hoc ꝙ diffinitio nō conuertatur cū diffinito. qd̄ eſt inconueniens ⁊ falſum. ¶ Sed contra eſt: q2 vnio formalis quę ſit in rebus naturalibus p generationē, ad ſubſtātiā terminatur. Sed vnio partiuꝫ eſſentialiū ipſius eſſentię adinuicē, terminatur ad ipſum eſſe. ergo eſſe eſt de genere ſubſtantię.

Reſpondeo dicendo, ꝙ cū ſubſtātia ſm ſuę p̄prietatis originē a ſubſiſtēdo dicat̄: illud ſolum directe ⁊ primo eſt in p̄dicamēto ſubſtātię: qd̄ pōt p ſe ſubſiſtere in natura: ⁊ ideo cuꝫ nec forma: nec mā: nec etiā ipm̄ eſſe in naturalibus, per ſe ſubſiſtant: neutrū hoꝝ

Anę non ponant directe i p̄dicamento.

p̄ ⁊ directe ſunt in prędicamento ſubſtantię. Ueruntamen q2 p̄ᵃ p̄ncipia rerū ⁊ pfectiones p̄prias: quę dāt rebus vltimum cōplementū, oportet eſſe eiuſdem naturę cum ipſis: eo ꝙ nec ſubſtantia ex non ſubſtātijs componi poteſt: nec etiā poſſibile eſt ſubſtantiam ab accidente habere immediatum ⁊ vltimum complemētum. Inde eſt, ꝙ lꝫ primo ⁊ p̄ncipaliter in prędicamento ſubſtantię ſint ſolū ſubſiſtentia: per ↄſequēs tamen principia eſſentię, cuiuſmodi ſunt materia ⁊ forma: ſeu poᵃ ⁊ actus: necnon prima ⁊ immediata omnis ſubſtantię perfectio, cuiuſmodi eſt ipſuꝫ eē: qd̄ eſt actualitas omnis ſubſtantię ⁊ vltimum cōplementum a quo quidem, ⁊ omnis ſubſtātia, actualitateꝫ habet ſubſtantię: ſpectant ad eādem naturā entis. Unde q2 ſola illa quę primo ⁊ directe ſunt in prędicamento, ſubſtantię, proprie appellantur ſubſtantię: cuiuſmodi ſunt ſubſiſtentia: nec ipſam formam: nec ipſum eſſe proprie loquendo dicemus eſſe ſubſtantias: ſed potius perfectiones quaſdam ſubſtātiales: quę p reductionē ſunt in prędicamento iam dicto: lꝫ differenter inquantum. ſ. forma eſt in dicto p̄dicamento, vt principium cōponens: eſſe aūt vt ſumma ⁊ immediata perfectio entis. Et hoc pōt multipliciter oſtendi. ¶ Et primo ex prioritate naturę. Eſſe enim ſubſtantię eſt prius ſm naturam ipſo accidente. ſed prius ſm graduꝫ naturę: non eſt eiuſdē generis cum poſteriori. ergo eſſe ſubſtantię non eſt eiuſdē generis cum ipſo accidente. Relinquitur ergo ipſum, eſſe in genere ſubſtantię. Huius autem rationis maior propoſitio, ſic probatur. Impoſſibile eſt. n. aliquod ineſſe alicui non exiſtente in actu: q2 cum illud qd̄ non eſt in actu, ſit nō ens ſimpliciter (ſm Philoſophū) ſequeretur, ꝙ ens eſſet in nō ente, quod eſt ipoſſibile. Sꝫ accidētis eſſe, eſt ineſſe. Ex quo ſequitur, ꝙ ſubſtātia in actu pręſupponatur omni accidenti ſm naturam: quare cū nulla ſubſtantia ſit actu, niſi p ſuum eſſe ſubſtantiale: oportet neceſſario dicere, ꝙ eſſe ſubſtantiale ipſius ſubſtātię p̄cedat ſm naturā omne accidens. Minoris autem probatio eſt: q2 ſub eodē genere non continentur niſi ſpecies: ſpecies aūt ęqualiter participātes genus, ſunt coęquales ſub genere. Relinquitur ergo ex dictis, ꝙ eſſe ſubſtātiale ſit p reductionē in genere ſubſtantię, ſiue ſuę eſſentię quam informat: ⁊ nō in genere accidētis. ¶ Scdo hoc pōt oſtendi ex differētia ſubſtātię ⁊ accidētis. Si eniꝫ ſint aliqua duo diuerſorum generum, quorum vnuꝫ differat ab altero per aliquod ſibi coniunctum, ipoſſibile eſt vt illud per quod vnum ab altero differt, p̄dicetur de altero a quo differt: ſicut ſi nigrum differt ab albo p nigredinem, impoſſibile eſt vt album p̄dicetur de nigro: vel albedo de nigredine: vt albedo eſt nigredo: hoc enim implicat cōtradictionē. Modo aūt eſt ita, ꝙ ſubſtātia differt ab accidente p ipſam ſubſiſtentiam: ſiue in hoc ꝙ ſubſiſtit p ſe: non autem per accidens. Subſiſtētia aūt ſubſtātię, eſt ipſum eſſe ſubſtātiale. Nā nulla ſubſtātia ſubſiſtit vel ſubſiſtere pōt, niſi p ipſum eē ſubſtātiale: ipoſſe ergo eſt, vt eſſe ſubſtantiarum ſit accidens: q2 tunc id per qd̄ vnum genus differt ab altero, p̄dicaret̄ de altero: qd̄ implicat ↄdictionē (vt dcm̄ eſt) ¶ Tertio hoc poteſt oſtēdi ex p̄portione actus ⁊ potentię. Nullum enim ens eſt in natura: nec etiā ipſa forma quod ſit in actu, niſi p ipſum eſſe. Unde ſeparato eē ſm intellectum a formis: remanent in poᵃ ⁊ nō in actu. Ex quo pꝫ, ꝙ eſſe ſe habet ad oia ſicut actus ⁊ pfectio: ⁊ ꝙ oia cōparata ad ipꝫ hn̄t rōnem potētię ⁊ rei impfectę: quare cum actus ⁊ poᵃ ſint in eodē genere cū ēt illud qd̄ eſt nobiliſſimū in genere ſubſtātiarum, ⁊ eſt p̄m ipſarū cōplemētū, non poſſit eſſe accidens: q2 ſic ſub̄a depēderet ab accidēte q̄ꝫtuꝫ ad illud qd̄ eſt nobiliſſimuꝫ in ea: ſic ēt accn̄s eēt nobilius ſub̄a, qd̄ pꝫ eſſe ipoſſe. Incōueniens ergo eſt, ipſum eſſe in genere accidentis eſſe. ¶ Cuius ēt alia rō eſſe pōt: q2 cū oēs ſub̄ę ſint entia inquātū participāt eſſe: ſi eſſe ſubſtātiale eſſet i gn̄e accidētis: ſequeret̄ ꝙ oēs ſubſtantię eſſent entia p accn̄s: qd̄ eſt incōueniēs. Hęc aūt quę hic dicimus: dicimus ſine alioꝝ p̄iudicio. Scimus eni plures eſſe oppoſitas opiniones. Hęc aūt dicimus: q2 illa opinio vī falſa ⁊ impoſſibilis: ⁊ paucis roborata rōnibus vel argumentis. ¶ Ad p̄m ergo dicendū eſt, ꝙ ens ſm Philoſophum in primo phyſicoꝝ. diuiditur duplici diuiſione. vꝫ per potentiam ⁊ per T.78. actum: ⁊ ſcdo per decem prędicamenta. Et quidem ſm ꝙ diuidit̄

diuiditur in decē pꝛędicamenta, ſic conuenit eiſ illa diuiſio
quę tangitur in argumēto:ratione.ſ.vnius membꝛi ſuę di
uiſionis,quod eſt ſubſtātia. Jn hoc eni ſolo inuenitur ma
ter ia:formaꝛ compoſitū. Nā in accidētibus nō ſunt ve
re illa tria:ſed aliquod ad ſimilitudinez iſtoꝝ,puta ſubie/
ctum loco materię ꝛc. Et in iſta qdem diuiſione nō cadit
eſſe,niſi forte diſtorte,inquantū.ſ.(vt infra patebit)eſſe ali
qualiter poteſt reduci ad formā: vt effect⁹ ad cauſas. Se/
cundū autē,ꝙ ens diuiditur in potentiā ꝛ actū,ſic circuit
omne genus:ꝛ eſt vnū de tranſcendētibus:qꝛ in quolibet
genere inuenitur potētia ꝛ actus:ꝛ ſub hac diuiſiōe cadit
ipſum eſſe inquantum.ſ.reducitur ad actum. Et huius ſi/
gnum eſt qꝛ eſſe ſimiliter inueniꝛ in quolibet genere,ſicut
actus. Nam eſſe ſubſtātiale eſt in genere ſubſtātię per re
ductionez:eſſe autem accidentiū,ſimiliter eſt in genere ac
cidentis:ꝛ ita pꝫ ꝙ argumentū non ſequitur. ℂ Ad ſecū
dum dicendū,ꝙ aliquod poteſt dici accidens alteri, duo/
bus modis. Uno modo vt dicatur aliquod accidēs alicui
omne quod non eſt pars eſſentię eius ēt ſi ipſum ſm natu
ram ſuā nō ſit in genere accidentis:ſicut dicim⁹,ꝙ differē
tia accidit generi:eo ꝙ nō eſt pars eſſentia generis lꝫ ipſa
Accidēs alteri du/pliciter. differētia ſit in genere ſubſtātię. Alio modo dicitur aliqȯ
eſſe accidens,qꝛ eſt ꝛ ineſt alteri per modū accidentis: ꝛ ē
accidens ſm ſuā naturaꝫ. Et ad huius quidem euidentiā,
ſciendū eſt,ꝙ ad hoc vt aliquid inſit alteri per modum ac
Quae exi pt verū accidens. cidentis,tria requiruntꝛ. Nam cū accidens ſit quędā for/
matio:is autē forma ſit quędā perfectio. Pꝛimo requiritur
ꝙ illud qȯ ineſt per modū accidentis perficiat ſubiectum
ꝓpꝛiū,perfectione extranea a natura ſubiecti. Sȯo vero
ex.7. met.t.2 qꝛ accidētis eſſe eſt ineſſe ſubiecto:ſubiectū autez dicitꝛ ali
quod actu exiſtens:requiritꝛ ꝙ illa pfectio,quę dꝫ ineſſe ꝑ
modū accidētis,pꝛſupponat ſubiectū actu eſſe:ſicut coloꝛ
pꝛſupponit actu qꝫtum. Tertio vero,cū accidēs ſit pfectio
extranea(vt dictū ē)reqriꝛ vt ſubiectū accidētis poſſit eē
ſine eo ſi ſit accidēs ſeparabile,vt lapis ſine albedine. Uel
ꝙ ſubiectū poſſit intelligi perfectū aliqua actuali pfectio
ne ſi ſit accidens inſeparabile:ēt abſqꝫ hoc vt aliquid de
illo accidente intelligatur. Nā ſic homo pȯt intelligi actu
homo abſqꝫ hoc ꝙ itelligatꝛ aliquod de riſibilitate ipſi⁹.
Cuius ratio eſt:qꝛ cū omne accidens ſit de pfectionibus
extraneis:vel ad minus de perfectionibus ſecūdis:neceſ
ſe eſt vt ſubiectū cuiuſlibet accidentis ſiue ſeparabilis ſi/
ue non:ſaltem poſſit intelligi etiā abſqꝫ hoc ꝙ aliqd intel
ligatur de inhęrentia accidentis. Nullū autem iſtoꝝ triū
cōuenit ipſi eſſe ſubſtantiali. Nam eſſe ſubſtantiale nō pfi/
cit ſubiectū perfectione extranea a natura ipſi⁹:ſicut nec
actualitas rei perficit ipſaꝫ reꝫ extranea perfectione. Eſſe
autem eſt actualitas omnis rei. Similiter etiā ipſum eſſe
ſubſtātiale nō pręſupponit ſubſtantiam in actu quin po/
tius(vt dictū eſt)ipſum eſt actualitas omnis rei. Simili/
ter etiā tertio ipſa ſubſtantia nunquam poteſt itelligi eſſe
actu niſi aliquo modo itelligatur habere eſſe actuale eo ꝙ
In prin° ſuę met. ſm Auicennā pꝛimū quod cadit in intellectu eſt ens. Ex
quo patet,ꝙ ipſum eſſe nullo modo ineſt per modū acci/
dentis. Non enim omne quod ineſt alteri vel eſt in aliorē
accidens. Sicut videmus,ꝙ forma ineſt materię:ꝛ eſt i ip
ſa:ꝛ tamen non eſt accidens:ſed requiritur ꝙ cōcurrāt il/
la tria quę dicta ſunt:quoꝝ nullū conuenit ipſi eē. ℂ Ad
argumentū ergo dicendum,ꝙ lꝫ accidat eſſentię: non ta/
men accidit ei per modū accidentis ſecundo modo dictū
ſed pꝛimo modo dicti:licet ēt in illo exemplo nō ſit omni
modo ſimilitudo:eo ꝙ genus cōtrahitur per differētiaꝫ:
non autē eſſentia per eſſe:ſed potius econuerſo. Sed in
hoc non eſt vis. Exempla ponimus,non vt omnino ita ſit:
ſed vt ſentiant qui addiſcunt ſm Phm in libro pꝛioꝝ. Et
2.capite per hoc patet ſolutio ad tertiū,ꝛ quintuꝫ argumentum.
ℂ Ad quartum dicenduꝫ,ꝙ illa propoſitio eſt ſimpliciter
falſa ſi abſolute intelligatur. Nam qdditas rei cauſatur ꝛ
reſultat ex pꝛincipioꝝ eſſentialium compoſitione:ꝛ tamē
ipſa nō eſt accidens:ſed potius cum effectus debeat aſſi/
milari ſuę cauſę,illa quę pꝛimo ꝛ imediate ex eoꝝ coniū
ctione cauſantur,opoꝛtet eſſe in eodē genere cū ipſis:cu
iuſmodi ſunt natura rei,ꝛ eſſe ſubſtātiale ipſi⁹. Sed tamē
ſi volumus verificare illam ꝓpoſitionē opoꝛtet nos adde
re illa tria quę poſita ſunt in ſolutione alteri⁹ argumenti.
Sic eniꝫ illud quod fluit ex pꝛincipijs iam cōſtitutis in eē
ſubſtantiali,vel ſm tempus,vel ſm naturā. Et illud quod
fluit ab eis vt perfectio extranea a natura eoꝝ: ꝛ illud qȯ
ita fluit vt ſine intellectu eius poſſint itelligi pꝛincipia eēn
tialia:ſine ſtudio erit accidens. Si autez iſte res conditio/
nes nō addantur,propoſitio continet falſitatem. ℂ Ad ſe
xtum dicendū,ꝙ quia ſola forma ſpecifica cōſtituit in de/
terminato gradu entis naturaꝫ rei: inde eſt ꝙ ſm Philo/ T.13.
ſophuꝫ in ſeptimo metaphyſice ſola ſpecies diffinitur. Jp
ſum autem eſſe cōſequitur naturam ſpeciei, non inquan/
tum natura talis:ſed potius ſm ꝙ hꝫ indiuiduari in certo
ſuppoſito:qꝛ ꝛ ꝑ hoc determinatur ad eſſe ꝛ ideo nō opꝫ
ꝙ eſſe ponatur in diffinitione:cū natura ſpecifica nō dif
finiatur vt indiuiduata eſt:ſed inquātuꝫ talis eſt. Unde nō
ſequitur ꝙ diffinituꝫ non conuertatur cū diffinitione cū
ſola natura diffiniatur(vt dictum eſt.)

ℂ Utrum eſſe ſit effectus formę. Articulus quintus.

AD quintum ſic proceditur. Uidetur
ꝙ eſſe nō ſit effectus for
mę. ℂ Nam omnis forma,ſicut ꝛ omnis crea
tura,eſt ens per eſſe ſuuꝫ. Sed nihil eſt ſibipſi
cauſa eſſendi ergo eſſe non eſt effectus formę.
ℂ Pręterea. Cū oia comparentꝛ ad eſſe ſicut potentia ad
actū:etiā ipſę formę: opꝫ dicere ꝙ eſſe ꝛ ratione actuali/
tatis,ꝛ ratione ſimplicitatis ſit nobilius oibus entib⁹. ſꝫ
cauſa debet nobilioꝛ eſſe ſuo effectu ergo eſſe nō ē effect⁹
alicuius formę creatę. ℂ Pręterea. Uidetꝛ ꝙ ſimiliter non
poſſit eſſe effectus alicui⁹ agentis naturalis. Nā ois cā ē
ſimplicioꝛ ſuo effectu. Sed nullū agens naturale ē ſimpli/
ci⁹ eſſe ergo ꝛc. ℂ Sed contra eſt ſentētia Ariſtotelis, ꝛ
cōis opinio qua tenetur ꝙ forma eſt quę dat eſſe rei.

Reſpondeo dicendo,ꝙ iſta qſtio dupliciter ſolui
pȯt. Uno modo vt dicamus ipſuꝫ eē
vere a forma cauſari. Nā generatum in natura,eſt effectus
omniū quatuoꝛ cauſarū,eo ꝙ omnes cauſę ad quālibet ge
nerationē concurrūt. Sed tamen quia cauſa a cauſando di
citur:ideo cū quatuoꝛ ſint cauſę,lꝫ compoſituꝫ ſit diuꝫ cau
ſarū cōmunis effectus:opoꝛtet tamē cuilibet cauſę aliqȯ
in ipſo cōpoſito aſſignari qȯ ſit ꝓpꝛius ꝛ ſpecialis effect⁹
ſicut videmus ꝙ effectus finis eſt oꝛdo alterationis ꝛ mo
tus omniū pꝛincipioꝝ ac totius generationis in rem ge/
neratā. Effectus aūt māę,eſt ratio patiendi,vel aliqȯ ſimi
le. Effectus autē efficiētis eſt factio ipſius generati. qua/
re cū forma ſit nobiliſſima inter cās quātū ad rōnē agen/
di:cū ipſa ſit actus opꝫ vt ei aliquem ſpecialē ꝛ nobiliorē
aſſignemus effectum:ꝛ hoc nos dicimus ipſum eſſe.
ℂ Ubi tamē aduertēdū ē,ꝙ ipſa formalis cā oēs cās exce
dit in trib⁹. ℂ Ad cuius euidētiā ſciendū eſt ꝙ nomē cāę
originē habuit ab actu eſſendi,ſiue a cōione naturę. Jllud
eni dicimus hr̄e rōnem cāę qȯ pȯt alteri cōicare ſuā nāꝫ
cōicatio aūt nāę cōſequitꝛ actū. Unde videmus,ꝙ quanto
accñtia ſunt magis in actu tāto magis ſe cōicant ſm natu
ram. Jnter oēs āt cauſas ipſa forma plus habet de actua
litatis nā:qꝛ ipſa ē eſſentialiter act⁹:ꝛ ideo inter omnes
cās ipſa eſt nobilioꝛ quātū ad rōnem cāndi. Lꝫ enim finis
in mouēdo omnes excedat:tamen in eſſendo ipſa forma
maiorē nobilitatē dꝫ hr̄e ratione iam dicta. Ex quo etiaꝫ
ſequitur ꝙ ipſuꝫ eſſe hꝫ maximā nobilitatē inter omnes
effectus. Quia vȯ ois cāę vel agētis intētio eſt ſuam ſimi

litudinẽ ꝑducere in effectũ. Unũquodqꝫ aũt agit, inquãtũ eſt in actu. Inde eſt, ꝙ quãto aliquod minus habet de potentialitate ⁊ plus de actu tanto ſimiliorem ſibi ꝑducit effectum. Et ideo cũ inter omnes alias cauſas, forma plus habeat de actualitate ⁊ minus de potentia (vt dictũ eſt) oportet vt eius effectus. ſ. ipſum eſſe maiorẽ habeat ſimilitudinem in natura cũ ſua cauſa: adeo vt ad idem genus reducatur cũ ipſa. Et qꝛ ſimilitudo ⁊ actus ſunt cauſa vnitatis: idẽ illę cauſę quę multã admixtionem potentię habent, oportet vt diſtent a ſuis effectibus: ⁊ ſic ſm ſubſtantiam ⁊ ſm ſubiectum. Propter quod illę quę nihil vel parũ de potẽtialitate participantium habent ad ſuos effectus vnitatẽ, vt ipſe effectus nõ exiſtat ab ipſa cã ſeparat⁹: ſꝫ remaneat in ipſa q̃ſi perfectio: ſicut patet in luce cuius effect⁹ eſt lucere: qui tamẽ effectus in ipſa luce remanet quaſi eius perfectio. Sic etiam pꝫ in effectib⁹ ⁊ actionibus intellectus: quę nõ diuidunt̃ ab intellectu, ſed remanent in ipſo quaſi eiuſdẽ ſuę cauſę perfectio, ⁊ vltimum cõplementũ. Huiuſmodi autem coniunctionis ⁊ vnitatis nulla alia ratio eſt, niſi actualitas taliũ cauſarum. Et cum forma ſit actus tantum: inde eſt ꝙ effectus eius qui eſt eſſe: tantam vnitatẽ cũ forma habet vt ab ipſa nullatenus ſeparetur: quin potius in ipſa remanet huiuſmodi effectus cũ ſit ſuę cauſę perfectio: ſicut lux eſt effectus ipſi⁹ lucis: ⁊ verbum ſimiliter eſt effectus intellectus ⁊ ꝑfectio: ita tamẽ ꝙ qꝛ forma in rebus compoſitis non poteſt per ſe ſubſiſtere, ſequit̃ ꝙ nec ipſa poſſit eſſe ſubiectũ ipſius. Ex his ergo omnibus patet ꝙ in tribus differt effect⁹ formę ab alijs cauſis. ſ. in nobilitate, ꝑpter nobilitatem ſuę cauſę. In identitate naturę: ⁊ vnitate ad ſuam cauſam ꝑpter eius actualitatem ꝑfectam. ℭ Ad primum ergo dicendum ꝙ qꝛ (ſicut iam dictum eſt) effectus formę eſt adeo cõiunctus ſuę cauſę, vt ſit quędam eius perfectio: huiuſmodi aũt effectus eſt eſſe (vt patet ex dictis) Inde eſt, ꝙ neceſſario formã oportet eſſe aliquo modo cauſã ſui eſſe. Et hoc qdẽ non eſt inconueniens, ſcilicet ꝙ aliqd ſit ſibi cauſa eſſendi formaliter: ſꝫ nõ efficienter. Et ꝙ hoc quidem non ſit impoſſibile, patet ex agentibus. Poteſt enim aliquod eſſe cauſa alicuius effect⁹ dupliciter. Uno quidẽ modo vt ſit cauſa ſufficiẽs ⁊ totalis ad illud producendũ: ſicut efficiens eſt ſufficiens cauſa factionis. Alio modo vt ſit aliquod cauſa alteri⁹ ⁊ ſi aliquo modo: nõ tamen ſufficiens ⁊ totalis: ſicut virtus nutritiua eſt factiua carnis: ſed hoc nõ niſi virtute animę. Si ergo ꝑmo modo loquamur de cauſa: ſic nihil eſt ſibi cauſa eſſendi: eo ꝙ ad productionẽ ipſius eſſe requiritur ꝑductio formę: quę produci non poteſt niſi per actionem agentis. Ex quo patet, ꝙ ad ꝑductionem ipſius eſſe, ⁊ requiritur agens, ⁊ requiritur forma: ita tamẽ ꝙ neutrũ eſt per ſe ſufficiens cauſa producendi illud: ſed ambo ſimul. Nam agens efficit ipſum eſſe, inquantum producit ſubſtã tiam formę ad quam eſſe conſequitur: forma autẽ producit ipſum eſſe inquantũ ab ea immediate fluit. Et ſic patet ꝙ licet forma ſit aliquo modo cauſa eſſendi: tamen nõ ſufficienter vel totaliter eo ꝙ illud nõ ꝑducit niſi virtute agẽtis: ſeu creãtis ipſam. ℭ Secundo autem poteſt oſtẽdi ex intellectu ꝓpoſitionis. Nam quando dicitur ꝙ nihil eſt ſibi cauſa eſſendi: li, eſſendi, poteſt ſupponere vno modo ſm eſſe qḋ eſt qdditas rei, vt ſit ſenſus nihil eſt ſibi cã eẽndi idest nihil eſt cauſa ſuę ſubſtãtię vel naturę. Et ſic propoſitio eſt vera. ℭ Alio modo li, eſſendi, poteſt ſupponere pro ipſo eſſe: quod eſt actus eſſentię: ⁊ ſic ꝓpoſitio eſt falſa. Uidemus enim, ꝙ lux eſt ſibi ipſi cauſa lucẽdi. ⁊ ſic forma: lꝫ nõ ſit cauſa ſuę ſubſtãtię: qꝛ illam habet ab agente. nihil tamẽ prohibet ipſam dicere cauſam ſui eſſe: maxime cum ⁊ hoc ipſum cauſet in virtute agentis vel creãtis ipſam (vt dictũ eſt) Si autem obijciatur, ꝙ nõ ens non poteſt eſſe cauſa alicuius: forma autem non poſt habere ra-

Nihil eſt ſibi cauſa eſſendi duplr. ater pót intel ligi.

tionem entis in actu, niſi per eſſe. Dicendũ, ꝙ in his q̃ nõ ꝑducuntur per motum, nihil ꝓhibet ſimul produci cauſam ⁊ effectũ tempore: licet natura ſit inconueniens: ſicut videmus, ꝙ ſimul ⁊ in eodem inſtanti, ꝑducuntur lux, ⁊ ſplendor: ignis, ⁊ calor: pomum, ⁊ color. Et tamen ſplẽdor eſt effect⁹ lucis: ⁊ calor, effectus ignis: ⁊ color pomi. Similiter ergo cũ eſſe non cauſetur a forma per motum, ſimul poterit vtrunqꝫ produci. ⁊ tamẽ vnum erit cauſa alterius. ℭ Ad ſecũdum dicendum, ꝙ eſſe producitur a forma in virtute agentis: eo ꝙ eſſe ⁊ forma ſimul ꝑducuntur (vt dictum eſt) Et in omnibus talibus quę. ſ. ſimul ꝑducuntur: vel oportet ꝙ ambo ſimiliter ꝑducantur ab agente aliquo: vel ꝙ primum producat in eodem inſtãti ſecundum in virtute agentis, vel creãtis ipſum. Manifeſtum eſt autem, ꝙ agens nõ producit ipſam formam: ⁊ per conſequẽs ipſum eſſe, niſi inquantum actu habet eſſe. Ex quo patet, ꝙ ⁊ ſi eſſe poneretur nobilius q̃ꝫ forma non tamen eſſet nobilius q̃ꝫ agens conſideratum inquantum habet actu eẽ. Sic enim ęqualitas nobilitatis: ⁊ ſi non attendatur in forma: eſſet tamen in eo virtute cuius cauſat ipſum eẽ ⁊ ẽ hoc ſufficit. Sic enim videmus ꝙ lux ſua virtute ꝑducit formas ſubſtantiales, quę ſunt nobiliores ipſa luce: ſꝫ tamen nõ ſunt nobiliores anima orbis, in cuius virtute lux illas efficit. ℭ Uel dicatur ⁊ melius, ꝙ illa ꝓpoſitio, ꝙ effectus eſt nobilior ſua cauſa: ſic debet itelligi: ꝙ ſcilicet effectus ſimpliciori modo ꝑexiſtit in virtute cauſę q̃ꝫ in ſe. Sicut videmus ꝙ accidentia cũ ſint formę ſimplices, videntur eẽ ſimpliciores ſuis cauſis quę videlicet ſunt ſubſtantię compoſitę. Sed tamen ſi conſideretur virtus, qua ſubſtantia producit huiuſmodi accidentia: ſic non eſt dubium, ꝙ accidentia ſimpliciori modo atqꝫ nobiliori ſunt i virtute productiua ſubſtantię q̃ꝫ in re. Similiter ergo dico de eẽ, ꝙ ſimpliciori modo ⁊ nobiliori modo eſt in virtute ꝑductiua formę, q̃ꝫ in ipſo ſuppoſito. ℭ Nec poteſt inſtari in hoc, ꝙ eẽ eſt actus tantum: ⁊ cum omnis actus quanto magis eſt abſolutus a potentialitate: tanto ẽ perfectior: ⁊ ita cum eẽ quando eſt in virtute formę videatur eẽ magis permixtum potentię, q̃ꝫ quando eſt in ſuppoſito, videtur ſolutio pdicta, nulla eẽ. Nam lꝫ eſſe quantũ ad perfectionẽ naturę perfectius ſit in ſuppoſito. q̃ꝫ i virtute formę: tamen qꝛ virtus formę eſt actiua, ⁊ nõ paſſiua: ⁊ quia ipſum eẽ: in virtute quidem formę. eſt quaſi intentionaliter: in ſuppoſito autem eſt realiter. Inde ẽ (ſimpliciter loquendo) ꝙ ipſum eẽ in virtute formę, eſt ſimpliciori ⁊ nobiliori modo. Et hoc nõ requiritur ad cauſę nobilitatẽ. Nam de omnibus effectibus hoc verum eſt ꝙ. ſ. ⁊ ſi non nobilius ⁊ ſimplici⁹: tamen perfectius ſunt in ſe ipſis q̃ꝫ in ſuis cauſis. ℭ Ad tertium patet reſponſio per ea quę dicta ſunt: quia ⁊ ſi agens ſit magis compoſitũ: tamen non agit niſi inquantũ eſt actu: ⁊ non eſt in actu niſi per ipſum eẽ: ⁊ ideo ſm hoc proportionaliter ſeruat̃ ſimplicitatis ęqualitas i cauſa ⁊ effectu. ℭ Et hęc de dicto eẽ dicta ſufficiant. ℭ Hic eſt ergo vnus modus ſoluẽdi quęſtionem ſatis ꝓbabilis. ℭ Sed lꝫ forte non ſit contrari⁹ veritati: tamen qꝛ nouus eſt: nec omnino concordare videtur dictis noſtrorũ maiorum: nos poſſumus aliter reſpõdere. Dicam⁹ ergo ꝙ ipſa forma eſt, principiũ quidditatis complens rei naturam. Solum enim tũc ſm philoſophũ in ſecundo phyſicorũ aliquid dicitur habere naturã: quãdo habet formã. Ad completionem autẽ naturę rei, ſequitur ipſum eẽ: ſicut ad curſum ſequitur currere: ⁊ aliqualiter lucidũ eſſe ꝯſequitur lucere: eo ꝙ eſſe nihil aliud ẽ, q̃ꝫ actualitas ⁊ cõplemẽtũ naturę cuiuſlibet rei. Cum autem potiſſima rei ꝑfectio in natura ꝑcipue ſit intẽta: neceſſe ẽ vt iſtud rei vltimũ cõplemẽtũ (qḋ appellamus eẽ) ſit ab agẽte ⁊ ꝑducẽte ſubſtantiã rei ſufficienter ꝑductũ tanq̃ꝫ illud qḋ eſt vltimum ⁊ perfectiſſimũ in effectu hmõi natu-

Quo in telligatur ꝙ cã eſt nobilior effectu.

C. I I.

ralis

ralis agentis:vt ſic cā pncipaliter ipſius eſſe per modū effi
ciētis ſit agēs:⁊ tñ nihil pbibet/vt dicat ⁊ ſit cā ipſi⁹ eſſe
inquātū p formā cóplet nā rei:ad quā cóſeqtur ipm eſſe
⁊ in q̄ ſoiū eſſe inuenit receptū. Et ſm hāc poſitionē quā
credim⁹ eē verā. p; rñſio ad obiecta/q: pcedūt ac ſi forme
cauſarēt eē p modū efficiētis qd nō ꝯcedim⁹. Q.ō. IIII.

Oſtq̄ determinatū eſt de formis ſm ſe ⁊ earū pprietatibus quātū pertinet ad pñs negociū: ꝯñr agēdū eſt de ipſis p cópa/rationē ad alia. Ex hoc eniꝫ q ipſe forme: vel ad act⁹ rōnis/vel opónēa ppiāa, vel ad ipſam māˉm ſeu ad ppria ſuppoſita a diuerſis diuerſimode cópara tur:multi in varios inciderūt errores:quos hic ſꝫ noſtre ſcientie modulū extirpare intēdimus. Propter qd circa h quadrupliciter verſabit diſputatio ad pñs. ¶ Ut.ſ.p° q̄/rat de ipſis formis p cóparationē ad act⁹ rōnis. ¶ Scdo vero de formis i cóparatione ad act⁹:⁊ opationes ipiar. ¶ Tertio vō de ipſis in cóparatione ad māˉm. ¶ Quarto ⁊ vltimo de ipſis i cóparatiōe ad ſuppoſitū. ¶ Circa pmū aūt qrunt tria. ¶ Primo qd eſt illud qd deſignat p diffi/nitionē. Utrū.ſ. forma tñ: vel potius compoſituꝫ ex mā ⁊ formā: ſeu aliqd tertiū ꝯñs iſta. ¶ Scdo vtrū forma poſſit pdicari de eo cuius eſt forma. vel ſi nō: qratur qd ſit illud qd iportat in rōne pdicati eēntialis. ¶ Tertio vtrū ſuppo ſita pluralitate formar poſſit ſaluari pdicatio ſupioris de inferiori:vel non vt cum dico homo eſt animal.

¶ Quid eſt illud qd deſignat per diffōnem. Arti. primus.

T.28. Ad primū ſic pcedit. Videt q diffini tio dicat ſolā formā. ſm eniꝫ Phꝫ i. 2. phyſi. forma ē exēplū ⁊ rō qdditatis rei. Unde cū p Phm diffinitio nihil aliud ſit/
T.31. q̄ꝫ oratio indicans quid eſt eſſe ḡ diffō dicit formā tñ. ¶ Preterea. ſꝫ Phm in. 2. phyſico. ptes diffō/nis reducunt ad gen⁹ cāꝫ formalis: ſed nullū cópoſitū eſt
T.4 in genere cāꝫ formalis ḡ diffō nō dicit qd cópoſitū ſꝫ for/mā tñ. ¶ In ꝯtrariū eſt q: ſm Phꝫ in. 2. metaphyſice/ ea deꝫ ſunt pncipia eſſendi ⁊ cognoſcēdi: ſed pncipiū cogno/ſcēdi potiſſimū eſt diffinitio/cū ſit demōſtrationis mediū
T.5 cui⁹ effectus eſt ſcientia. ſm Phm in primo poſteriorum quare cū pncipiū eēndi nō ſit ſoiū forma verum etiam mā. oportet q per diffinitionē vtrunq ipſorum deſignetur.

Reſpondeo dicēdo q hoc eſſe, ⁊ rōne/⁊ antiquoꝝ cōi aſſertiōe eſt pbatū, q. ſ. per diffini tionē rei nā ſeu qdditas deſignat. Et ideo ad huius qōnis elucidationē, opꝫ videre qd i nāe ſeu qditatis noie iporte tur. ¶ Ad cuius euidētiā ſciēdū eſt/q cū forma ſubſtātia lis ſm ſubſtātiā ſuā ſit actus in genere ſubſtātie: mā vero ſm illud qd ē, ſit potētia i eodē genere: potētia vō ⁊ act⁹ eiuſdē generis nālē habeāt iclinationē ad inuicē, neceſſe ē vt ipſa mā cū forma i cópoſitis eēntialiter vniat. Alias. n. ſeqret q oēs forme nāles eſſent ſeparabiles (ſm Platoni corū ſniam) ⁊ q oēs haberēt cognoſcēdi ſeu itelligēdi vir
T.16 tutē: eo q vnūqdq intantū eſt cognoſcitiuus, inquātū ē ſe parabile a mā (ſm Phm) in tertio de aīa. Manifeſtū ē aūt q ex his q̄ eēntialiter vniunt, neceſſe eſt vt aliqd tertium
T.c.60 reſultet: qd iſſibile eſt eē alterū extremor: q qdē ſit cópo ſitū ex vtriſq (vt pbat Phs i fine. 7. metaphy.) Quare cū hāc oēs dicāt rei eſſentie naturā q̄ eſt ex pncipijs eēntiali bus ꝯſtituta: hāc aūt (vt pꝫ ex dictis) cóſtet eē cópoſitā ma nifeſtū ē rei cópoſite nāꝫ: ⁊ p ꝯñs illud qd ſignificat p dif/finitionē ipſius: nō eſſe ſolā formā: nō māˉm tñ: ſꝫ aliqd ex vtriſq cópoſitū. ¶ Ad pmū ergo dōm, q lꝫ forma a Pho dicat rō qdditatis rei: eo. ſ. q p ipſaꝫ complet rei ſubſtan tia a q̄ trahit qdditas rei: tñ Phs nō dicit q forma ſit qddi tas ſed rō qdditatis (vt dictum eſt) ¶ Ad ſcdꝫ dōm, q du plex eſt mā: quedā enim eſt mā indiuidualis: ⁊ hec non in/trat diffōnem. Quedā aūt eſt mā cōis: ⁊ hec itrat diffōneꝫ.

eo q eſt ps nāe rei: vt ex ſuperiorib⁹ pꝫ. Unde ipſa natu ra ex forma ⁊ tali mā ꝯſtituta, ſe hꝫ ad idiuiduū quaſi for/male. Sicut. n. forma limitat in mā/ita natura h⁹ cōis li/mitatur ⁊ indiuiduat in ipſo indiuiduo p determinata ac cidētia. ⁊ ad certū ſuppoſitū. Uñ argumētū nō tenet. Nō . n. ptes diffōnis reducunt ad formā tanq̄ ipſe ſint forme tantū ſed quaſi quoddam formale (vt dictum eſt.)

¶ Utrū forma poſſit pdicari de eo cui⁹ eſt forma. Arti. 2°.

Ad ſecundum ſic pceditur. Videt q forma poſſit pdicari de eo cuius eſt forma. ¶ Rō enim pdicat de ipſa re: ſicut diſgregatiuū viſus pdicat de al
bedine: ſed ſm Phm in. 2. phyſicorū, forma ē T.28
rō qdditatis rei ergo forma pōt pdicari de qdditate ⁊ ſub
ſtantia rei. Unūquodq aūt eſt idem cū ſua quidditate/ ſm T.20.
Phm in. 7. metaphy. ¶ Preterea. Scdm Boetiū/ oē pre/dicatū hꝫ rōneꝫ forme: ſed illud qd pdicatur de aliquo eēn tialiter, veriſſime hꝫ rōnem pdicati: ergo (vt videtur illud quod de aliquo eſſentialiter pdicatur, habet rōnem forme ⁊ nō cópoſiti. ¶ Sed cōtra. Pars nō pdicatur de toto. ſed forma habet rationem partis: ergo ⁊c.

Reſpondeo dicēdo, q noie forme aliqñ ſignificat ipſa ps cópoſiti que dat eē māe. Ali/quādo aūt noie forme ſignificat eſſentia vel nā rei. Et ſiq/dē formā accipiamus pmo mō: ſic ipoſſibile eſt ipſaꝫ eēn/tialiter pdicari de eo cui⁹ eſt forma: pōt tñ pdicari denoia tiue. Uñ nō dicimus, q hō ſit aīa: ſed aiatus. Et hui⁹ qdꝫ
rō ſic pōt aſſignari. Sicut. n. vult Porphyrius. Omnis pdi Capitu/
catio aut eſt ſupioris de inferiori: aut eſt eq̄lis de equali lo de ſpē.
iferius aūt pdicari de ſupiori, eſt ipoſſe (vt ipſe dicit) Ma nifeſtū ē aūt, q oīs ps cóparata ad totū, hꝫ rōnē min⁹ cōis reſpectu ſui totius: ſed oīs forma pmo mō accepta, ē ps nature rei (vt ſupra oſtēſuꝫ eſt) q̄re ipoſſibile eſt vt ipſa de eo cui⁹ eſt forma eēntialiter pdicetur. ¶ Rō aūt quare ps de toto pdicari nō pōt, eſt iſta. Neceſſe eſt eniꝫ q i omni pdicatione eſſentiali, pdicatū ſit idē eſſentialiter cum ipſo ſubiecto. hoc aūt eſſe nō pōt, ſi in noie pdicati importetur pciſio alicuius ꝯtēti in ſignificato ſubiecti. Nā illud quod intelligit ab aliquo pciſum, nō eſt ideꝫ cū illo: ⁊ ita dicere q pdicatū ſit eſſentialiter idē cū ſubiecto: ⁊ q aliqd pſcin ditur a ſignificato ſubiecti, eſt iplicare ꝯtradictionē. Ma nifeſtū eſt aūt, q ab intellectu ptis pſcinditur intellectus totius: ipoſſibile eſt ergo vt pars pdicet de toto: ⁊ per cō ſequēs nec forma de eo cuius eſt forma. Si aūt forma acci pit ſcdo mō. ſ. pro eſſentia vel pro nā: ſic dico q ipſa eſſen tia pōt ſignificari vt ps: vt cū dico aīalitas vel humanitas. Et dico q ſignificat vt ps: eo q ſic accepta a ſuo ſignifi/cato pſcindunt mā ſignata ⁊ accidētia. Per humanitatem enim nō ſignificat niſi illud vnde hō eſt hō: hec aūt nō ſunt accidētia, nec mā ſignata. ⁊ iō cū pars nō pdicet de toto (vt dictū eſt) eſſentia ſic accepta/nō pdicat de toto. Alio mō pōt ſignificari eſſentia, vt totum (⁊ totum dico eo q p no/men nō includitur nec excluditur aliquod quod inuenitur in ſuppoſito ſic aūt ſignificatur per nomē animalis ⁊ homi nis) ⁊ ſic eſſentialiter pdicat. Patet ergo q formis nō pdi/catur: ⁊ aliqd eſt qd pdicatur: q: eſſentia vel nā abſolute cōſiderata ⁊ ſignificata vt totum: lꝫ etiam tali eſſentie non cópetat rō generis vel ſpēi/ niſi ſm eē qd hꝫ i itellectu (vt alibi hꝫ oñdi) ¶ Ad pmū ergo dicendū, q ratio aliquādo ſumit p qdditate ſeu diffōne rei ⁊ ſic ratio pdicat de ipſa re. Aliquādo ſumit pro pncipio ſeu pro aliqua parte prin cipali ipſius rei, ſicut dicim⁹ q lux eſt ratio coloris. Primo ergo mō pcedit argumentū. ſcdo aūt mō intelligit verbū Phi dicētis, q forma eſt ratio qdditatis rei. ¶ Ad ſcdm dōm, q per illā rationē nō cōcludit/q predicatum ſit for/ma: ſed q teneat ſolū locum forme, quaſi quoddā forma/le reſpectu ſubiecti: ⁊ hoc bene ꝯceſſum eſt ēt (ſicut patet)

¶ Utrum poſita pluralitate formarū, poſſit ſaluari p̄dicari ſuperius de inferiori? Articulus tertius.

Ad tertium ſic proceditur. Uidetur φ ſuppoſita pluralitate formarum, poſſit ſaluari p̄dicatio ſuperioris de inferiori: puta generis de ſpecie. ¶ Et probatur ſic. De quolibet enim affirmatio vel negatio eſt vera. Sed non ſuppoſita pluralitate formarum, impoſſibile eſt ſaluari prędicatio naturę generis de ſpecie. ergo ad ſaluandum huiuſmodi prędicationē, oportet ſupponere plures formas. Probatio minoris eſt: qꝛ formę diuerſarum ſpecierum impoſſibile eſt φ ſint ęquales: cum ſint ſicut numeri ſm Philoſophum in. 8. met. ſed forma generis ęqualiter inuenitur im omnibus ſpeciebus. Ergo vel oportet dicere φ alia ſit in cōpoſito formę generis, a formis ſpecificis: vel oportet deſtruere qualitatem p̄dicationis quę eſt inter genus ⁊ ſpeciē. ¶ Pręterea. Omne ſuperius ⁊ magis commune, poteſt p̄dicari de ſuo inferiori (ſꝫ ſententiam Porphyrij) ſed ſuppoſita pluralitate formarū adhuc genus erit magis cōmune, ⁊ ſuperius reſpectu ſpeciei ergo ſuppoſitis pluribus formis adhuc ſaluatur p̄dicatio ſuperioris de inferiori. ¶ Pręterea. Si eadē ſit forma generis ⁊ ſpeciei, cum genus dicat totam eſſentiā ſpecierum, ſequeretur φ eadem ſit eſſentia omnium ſpecierū: ſed quę conueniunt in eſſentia conueniunt in ſpecie: quare omnes ſpecies conuenirent in ſpecie. ¶ Sed contra eſt: qꝛ ſi alia eſt forma generis a formis ſpecierum: tunc aut ſpecies ſunt eędem generi eſſentialiter, aut non. Et ſi quidem nō ſunt eędem: ſed potius eſt alia ſpeciei eſſentia, ⁊ alia generis (cum vtraqꝫ eſſentia ſit in ſpecie) ſequitur φ in qualibet ſpecie ſint duę eſſentię omnino diuerſę. ⁊ per ꝯſequēs cum naturę vel eſſentię non poſſint prędicari de ſe inuicē, nec informari in aliquo eſſe ſicut non poteſt eſſe vna actualitas albi ⁊ nigri ſequitur φ ſubſtantia ſpeciei non ſit aliquod vnum ſimpliciter: ſed multa: ⁊ φ genus non prędicetur de ſpecie. Si autem dicatur, φ ſpecies ſint idem cū eſſentia generis: ſequitur φ etiam ſint eſſentialiter idē inter ſe: ⁊ ita erit eadem eſſentia omnium ſpecierum: quod eſt incōueniens: ⁊ per cōſequens vna ſpecies poterit prędicari de aliis: quare cum hęc inconuenientia non ſequantur ſuppoſita vna forma (vt patebit in ſolutione tertij argumenti) Melius dicendum eſt φ ſit tantum vna forma generis ⁊ ſpeciei differens ſolum penes determinatum ⁊ indeterminatum.

Reſpondeo dicendo, φ ſuppoſita pluralitate formarum ſubſtantialium in eodem ſuppoſito, prędicatio ſuperioris de iferiori ſaluari nō poteſt. ¶ Ad cuius euidentiam ſciendum eſt, φ tria requirūtur ad hoc vt poſſit vnum de altero eſſentialiter prędicari.

¶ Et primo quidem vt ipſum quod p̄dicatur ſit ſuperius ⁊ magis commune: vel ad minus ęquale cū ipſo ſubiecto (nam inferius de ſuperiori p̄dicari non pōt) vt patet ex dictis. ¶ Secundo vero requiritur, vt p̄dicatū ⁊ ſubiectū ſint eſſentialiter vnum. Licet enim p̄dicatio compleatur per actum rationis componentis ⁊ diuidentis vnum cū altero: vel ab altero tamen pro fundamēto habet in re idētitatem eorum: quorum vnum de altero dicitur: ⁊ ideo cū in omni p̄dicatione prędicatum ſit ęqualiter vnum cum ipſo ſubiecto: oportet vt in eſſentiali p̄dicatione, vtrunqꝫ extremorum eſſentialem habeat vnitatē. ¶ Tertio v̄o exigitur vt ab intellectu p̄dicati nihil pręcidatur: vel intelligatur pręciſum de his quę pertinent ad intellectum vel rationem ſubiecti. Alias enim cum p̄dicatum ſm ſe totum affirmari debeat de ſubiecto: p̄ciſio autem negationē importet eius qđ p̄ciditur, ſequeretur φ de eodem eſſet affirmatio ⁊ negatio vera (vt patet ex dictis) Si autem ſupponatur eſſe alia forma generis a forma ſpeciei ſiue, vt verius loquamur ⁊ pprius) alia forma quę dat eſſe generis ab illa quę dat eſſe ſpecificū: duo vltima impoſſibile erit reperire in genere ⁊ ſpecie. Nam cū forma generis ſit eſſentialiter cuiuſlibet ſpecierū. Alias oporteret dicere φ homo ⁊ aſinus eſſent animalia per accidens. ſpecies autē ſint oppoſitę ⁊ diuerſę: ſeqtur φ vna ⁊ eadē forma ſpecie ſit idē, eſſentialiter oppoſitis ⁊ diuerſis formis. Ac ſi dicerēt, φ albedo eſſet idē eſſentialiter cū nigredine ⁊ albedine (qđ eſt impoſſibile) qꝛ vel oportet dicere φ genus non habeat vnitatem eſſentialem cum ſpecie: vel φ eadem ſit eſſentia vtriuſqꝫ differens ſolum per determinatū ⁊ indeterminatum. Et ſic pꝫ φ deficit ſecunda conditio. ¶ Similiter ēt deficit tertia. Nā ſi eſt alia forma generis ab illa ſpeciei cū diuerſas formas naturales ipoſſibile ſit ſe mutuo icludere per proprij nominis ſignificationē: eo φ ipſę multiplicantur ſm differētias oppoſitas: ſeqtur φ anima ſenſitiua quę ē forma generis ſit talis forma quę det ita eſſe ſenſitiuū, φ nō poſſit dare aliquod aliud eſſe. Ac per hoc φ ab intellectu eius p̄cidatur omnis vlterior perfectio, puta rationalis vel intellectus. Et ita cū in ſignificato ſubiecti quod eſt homo includatur rationale: ſequitur φ ab intellectu p̄dicati quod eſt animal p̄cidatur aliquod de eſſentialibus ſubiecti: ⁊ per cōſequens φ ſe habeat per modū partis: ⁊ de ipſo eſſentialiter p̄dicari non poſſit. Quare ſi debeamus ſaluare p̄dicationem generis de ſpecie: ⁊ ſpeciei de idiuiduo: oportet dicere φ vna ſit forma ſiue eſſentia generis ⁊ ſpeciei: ⁊ ſpeciei ⁊ indiuidui differens ſolū penes determinatū ſiue ſignatū ⁊ non ſignatum: licet alius ſit modus deſignationis vtrobiqꝫ. Nā deſignatio indiuidui reſpectu ſpeciei eſt per materiam indiuidualē: deſignatio aūt ſpeciei reſpectu generis eſt per differentiā cōſtitutiuā: quę ſumit ex principali pfectione quā dat forma rei. Quod tamē intelligendum eſt, φ. ſ. huius determinatio: quę inuenitur in ſpecie reſpectu generis nō eſt p aliquod exiſtēs ita in eē ſpeciei φ nullo modo ſit in eēntia generis imo quicquid eſt in ſpē vt determinatū: eſt ēt in genere vt indeterminatum. Nā ſi genus nō diceret totū qcqd eſt in ſpecie nō poſſet p̄dicari de ipſa. ¶ Ad p̄mū dōm, φ ad euidentiam huius argumēti ⁊ aliorū ſimiliū, opꝫ ſcire q̄liter forma generis cōtinet ſpeciei eſſentiā: ⁊ q̄liter eſt in ipſis ſpēbꝰ. Ad p̄mā ergo notitiā ſciendū eſt φ genus ⁊ ſpēs ⁊ dr̄ia de ſui ſignificatiōe dicūt totū ⁊ nō p̄tē rei: alias non poſſent p̄dicari de toto. Sed tamen qꝛ ſubſtātia rei quā ſignificāt oīa iſta eſt vnū tantū: non poſſumus dicere φ hęc tria. ſ. genus: ſpecies: ⁊ dr̄ia eodē modo ipſam ſignificēt. Alias oporteret, φ iſta tria nomina eēnt ſynonyma. quod ē falſum. Significāt ergo eam diuerſimode. Qđ vt melius poſſit intelligi ſciendū eſt φ cū ſpēs rerū ſint ad modū numerorū in qbus vnus addit pfectionē ſup aliū: opꝫ neceſſario dicere φ pfectiones inferiorū ſint in ſupioribꝰ. ac per hoc φ in vna ⁊ eadē re ſint diuerſę perfectiones eſſendi. Sicut videmꝰ φ in hoīe eſt pfectio eſſe ⁊ vitę: ⁊ ſenſus ⁊ intellectꝰ. Et ideo cū ratio rei ſumat ab ipſa re ſm φ ſtat ſub aliqua pfectione vel actu. Ratio aūt rei ſit quā ſignificat nomen: contingit ipſam rem diuerſis nominibꝰ nominari vel ſignificari ſm φ diuerſę ſunt eſſentiales pfectiones ipſius. Sicut videmus φ hęc nomina dn̄s, pater, ⁊ homo, vnā ⁊ eādē rē exprimere pn̄t ſi aliqs ſit cui iſta tria cōueniāt. Et tamē hęc nomina, lꝫ eādē rē ſignificēt, nō erunt ſynonyma: eo φ illā rem exprimūt q̄ eſt ſub diuerſis pfectionibus cōſtituta. Dato enim φ vnus ſolus eſſet homo q eſſet dominus ⁊ eſſet pater: adhuc illa nomina nō eēnt ſynonyma: nec vna eſſet ratio ſignificata p ipſa. Lꝫ exemplum p̄dictum non ſit forte quo ad omnia ſimile de genere ⁊ ſpecie ⁊ dr̄ia. Nā qꝛ in homine ē triplex pfectio. ſ. vitę: ſenſus: ⁊ itellectus. Inter pfectiones aūt vniꝰ eſſentię opꝫ ſemp eē aliquē ordinē: eo φ ordo eſt p̄ncipiū vnitatis.

Inde

Inde eſt ꝙ inter ꝑfectiones aliqua eſt quaſi principalior ⁊ formalior ⁊ quaſi determinatiua aliarum ⁊ vltimum cõplementum. Secũdum ergo ꝙ ſuppoſitũ ſtat ſub vltima perfectione: puta ſʒ ꝙ ſtat ſub perfectione itellectiua: ſic exprimitur per nomẽ differẽtię completiuę, puta rationale. Secundum autem, ꝙ ſtat ſub perfectione vel perfectionibus quę quaſi materiales comparãtur ad ipſam vltimã differẽtiã: ſic exprimitur per nomẽ generis: ſeu per nomina generũ in quibus illa ſpecies cõtinetur: puta ſm ꝙ ſtat ſub perfectione ſenſuis ſic exprimitur per animal. ſm aũt ꝙ ſtat ſub perfectione vitę, per viuũ ſeu vegetabile. Secũduʒ aũt ꝙ ſtat ſub perfectione trinę dimẽſionis: exprimiť per nomẽ alteri⁹ generis qḋ eſt corpus. Spẽi autẽ nomẽ ſignificat totũ, ſm ꝙ eſt ex vtraqꝫ perfectione cõſtitutũ. ſ. generis ⁊ differentię. Et qꝛ (vt dictũ eſt) vnicuiqꝫ dictorũ nominũ. ſ. generis ⁊ ſpeciei ⁊ differentię reſpondet ꝓpria ratio ſm ꝙ ſignificat talem rem. Ratio autẽ ſm quam nomen generis ſignificat ipſam rem: ſumitur ab eo quod eſt quaſi materiale (vt dictũ eſt) Omne autem materiale q̃ꝫtũ in ſe eſt: eſt indeterminatum ⁊ in potentia. Inde eſt ꝙ nomen generis ſignificat ſeu exprimit ipſam rei naturã ſʒ illud materiale quod eſt in ipſa: indeterminatũ tamen ⁊ in potentia exiſtẽtẽ ad quãcunqꝫ aliam perfectionem. Unde pꝫ ꝙ lꝫ de intellectu ꝑmo generis nõ ſit vltima formatiue differẽtia: ſed illud qḋ quaſi materiale ſe habet: tñ ꝓpter hoc ipſaꝫ nõ excludit nec ꝑſcindit: qnimmo cũ omne mãle ſit in potentia ad quẽlibet actũ indeterminate tñ: oẽs ꝑfectiones formales q̃ poſſent illi mãli adiungi exprimit: tñ indeterminate: ſicut potẽtia oẽs act⁹. Et hoc eſt qḋ dicit Porphyrius ꝙ genus nullã dr̃iam continet actu eo. ſ. ꝙ nõ ſunt de ꝑmo intellectu eius: ꝓpter qḋ nec de ipſo proprie loquẽdo ꝑncipaliter ſm Phm in quarto topicorũ. poteſtate vo oẽs. Rõ aũt ſm quã nomen dr̃ię exprimit rẽ ſumitur ab eo qḋ ẽ vltima rei ꝑfectio. Et ideo cũ tale ad nihil aliud ſit in potẽtia inde eſt ꝙ dr̃ia ꝑcidit itellectũ ois alteri⁹ ꝑfectionis. Propter quod nihil dicit idetermina tum idetermination formali: ſʒ ſolũ indeterminatione mãli. ſ. ipſa idiuidua in qb⁹ ſubiecta ſpẽi ad mãm determinanť certã. Unde ſicut genus in determinatione dicit totã ſubſtãtiã rei: ita ⁊ ſpẽs totã ſubſtãtiã idiuidui. Ex q̃ ẽt ſeqtur, ꝙ ſicut de itellectu ꝑmo generis nõ eſt dr̃ia: ita nec de intellectu ꝑ dr̃ię eſt genus: ſʒ neutrũ a ſui itellectu ꝑcidat alteri⁹ intellectũ. Sic ergo pꝫ ꝑmũ, qualiter. ſ. ſpecies cõtineť in genere: qꝛ q̃ſi quoddã determinatũ in indeterminato: pꝫ ẽt ſcḋm q̃liter. ſ. eẽntia generis ſit i ſpẽ: qꝛ . ſ. q̃ſi indeterminatũ in re limitata ⁊ determinata ꝑ actũ. ¶ Ex quo ẽt manifeſta eſt ſolutio oium argumẽtoꝝ. Nã qñ dicit ꝙ genus ęqualiter ꝑdicať de ſpẽb⁹: eſt itelligendũ ꝙ ęq̃liter ꝑdiceť: nõ quaſi aliqḋ vnũ ⁊ idẽ numero vel ſpecie exiſtẽs in oibus ſpẽbus: ſed quaſi idiſtinctũ aliqḋ ⁊ in potẽtia exiſtẽs ęq̃liter ad oẽs actus determinatos. Uñ ab eadẽ forma dať eẽ mãle a qua ſumitur nomen ⁊ ratio generis: ⁊ eẽ formale a quo ſumitur rõ ſpeciei. ¶ Ad ſcḋꝫ etiã patet: qꝛ nõ ſolum illud vnũ requiritur ad pdicationem eſſentialem: ſed requruntur alia duo quę dicta ſunt. ¶ Ad tertiũ ẽt pꝫ rñſio. Quãuis enim gen⁹ ſignificet totam ſubam ſpeciei: nõ tñ oportet ꝙ diuerſaruꝫ ſpecierum quarũ eſt vnum genus ſit vna eſſentia: qꝛ vnitas generis ex ipſa indeterminatione ꝓcedit. Nõ autẽ ita ꝙ illud qḋ ſignificatur per gen⁹ ſit vna natura numero in diuerſis ſpeciebus cui ſuperueniat res alia quę ſit differentia determinans: ſicut forma determinat materiam quę eſt vna numero: ſed qꝛ genus aliquam formam ſignificat non tamẽ determinate: quã differentia exprimit quę non eſt alia q̃ꝫ illa quę idetermnate ſignificatur per gen⁹. Unde patet, ꝙ remota per differentiam illa indeterminatione remanẽt ſpecies per eſſentiam diuerſę. Queſtio. v.

Deinde conſiderandum eſt de formis in comparatione ad actus ⁊ operationes ipſaruꝫ. ¶ Et circa hoc quęrũtur duo tñ. ¶ Et primo qdẽ, vtrum vna ⁊ eadeꝫ forma poſſit habere diuerſas operationes ⁊ ſpẽ ⁊ gñe: ¶ Scḋo vo vtrũ ſuppoſita vnitate formę neceſſario ipſa forma cõferat icorruptibilitatẽ mãę: ita. ſ. ꝙ h ſuppoſito, omne corpus ſit incorruptibile.

¶ Utrum vna ⁊ eadem forma poſſit habere diuerſas operationes ſpecie ⁊ genere. Articulus primus.

Ad primũ ſic ꝓcediť. Videť ꝙ vna ⁊ eadem forma non poſſit habere vel eſſe diuerſarũ operationũ ꝑncipiũ. ¶ Unius enim rei, vnus eſt finis vltimus. Sed ſʒ Phꝫ in libro de cę. ⁊ mundo operatio ẽ vltima rei ꝑfectio ⁊ finis eius ergo ab vna forma nõ ꝓcedit niſi vna operatio. ¶ Pręterea. Operatio ſeqtur nãm rei: ſed natura cuiuſlibet rei eſt vnate in aliqua vna determinata ſpecie ⁊ determinato genere ergo ab vna forma nõ poſſunt cauſari operatiões diuerſę i genere ⁊ ſpecie. ¶ Sʒ cõtra eſt: qꝛ aia habet diuerſas operationes. ſ. itelligere ⁊ viuere. Sed aiaꝫ nunq̃ꝫ nullus poſuit ex diuerſis formis cõpoſitã. ergo ab vna forma poſſunt diuerſę operationes cauſari. 2°.t.17

Reſpondeo dicẽdo ꝙ vna res põt habere diuerſas operationes: ⁊ vna ⁊ eadẽ forma mediantib⁹ ſuis potẽtijs põt eẽ diuerſaꝝ operationũ ꝑncipiũ. ¶ Ad cuius euidentiã ſciẽdũ eſt, ꝙ vnũqḋqꝫ operatur ſʒ ꝙ eſt in actu ſm Phm. Inquãtũ aũt eſt vnũqḋqꝫ in actu: intm̃ eſt ens: ſm aũt Phm ens ⁊ vnũ cõuertuntur. vnitas aũt eſt ſimplicitatis ꝑn^m. Ex quo pꝫ ꝙ quãto aliqd ẽ magis vnũ ⁊ magis ſimplex: tanto eſt virtuoſius ad operandum: cũ ois forma ⁊ ois res quãto ſimplicior eſt tãto plures habeat operationes: ꝓpter qḋ humana aia iter oẽs inferiores formas plures hꝫ operationes. Sed tñ aduertẽdũ eſt, ꝙ qꝛ quãto aliqd eſt magis in actu: tãto eſt magis ens: ⁊ quanto eſt magis vnũ tãto eſt magis i actu ⁊ virtuoſuꝫ ad operãdũ (vt dictum eſt) Ideo quãto formę ſiue res quęcunqꝫ ſunt magis ſimplices, tãto per vnũ plura operari pñt ſicut angelus per ſolũ intellectũ oia illa cognoſcit quę aia per diuerſas potẽtias vix cognoſcere põt. Uñ pꝫ: ꝙ vna ⁊ eadẽ forma põt diuerſaꝝ operationũ eſſe ꝑncipiũ. ¶ Ad primũ dicẽdũ, ꝙ vnius rei finis vnus eſt ꝑncipalis ⁊ vltim⁹. Scḋarij autẽ ⁊ proximi poſſunt eſſe plures ⁊ ita dicẽduꝫ eſt de operationibus. ¶ Ad ſecundũ dicẽduꝫ, ꝙ lꝫ res ſit vnius naturę: habet tamen multas virtutes: ⁊ ꝑ cõſequẽs poteſt habere multas operationes. 3.phyſi. t.17. 4.meta. T.3.

¶ Utrum poſita vnitate formę: neceſſario ipſa forma cõferat incorruptibilitatem materię? Articulus ſecundus.

Ad ſecundum ſic ꝓcediť. Uidetur ꝙ ſuppoſita vnitate formę neceſſario, omne corp⁹ ſit incorruptibile. ¶ Omne enim qḋ caret ꝯtrarietate, eſt incorruptibile. Sed ſuppoſita vnitate formę, oẽ corpus carebit ꝯtrarietate ergo erit icorruptibile. Probatio ſcḋę partis antecedẽtis eſt: qꝛ ſi vna forma tm̃ ſit in cõpoſito ipſam opꝫ vniri mãę primęꝭter quę nulla erit cõtrarietas ergo omne corp⁹ eẽt incorruptibile. ¶ Pręterea. Qḋ eſt cõpoſitũ ex icorruptibilib⁹ eſt icorruptibile: ſed ſuppoſita vnitate formę homo eſt cõpoſitus ex icorruptibilib⁹: qꝛ vꝫ ex aia ⁊ mã ꝑma: quoꝝ vtrunqꝫ eſt icorruptibile ſm Phm in. 3. de aia ⁊ ꝑmo phyſicorũ. ergo ad min⁹ ois homo erit incorruptibilis: qḋ ẽ falſuꝫ. ¶ Sed cõtra: qꝛ vbicũqꝫ ſunt cõtrarię qualitates, illud oportet corrumpi. Sed ſuppoſita vnitate formę adhuc manẽt in corporibus contrarię q̃litates (vt ifra patebit) ergo ſuppoſita vnitate formę non oportet omne corpus eſſe incorruptibile. T.20 T.82

Reſpondeo dicēdo, ꝙ iſta eſt vna de rationib⁹ ꝓpter quā quidā leuiter moti ſunt ad ponēdū pluralitatē formaꝝ. Credebāt enim neceſſario ſequi oē corpus eſſe icorruptibile, ſuppoſita tm̄ vna forma i ſuppoſita nāli. Sed hoc nō eſt neceſſariū. Duę eni cāę corruptiōis ꝯſueuerūt cōiter aſſignari, vʒ ꝯtrarietas actionū: ⁊ ꝓuatio ꝑfectionū: quarū quęlibet inueniri pōt in rebus nālibus: etiā ſuppoſita vnitate formaꝝ. Nā ꝑma cā, vʒ ꝯtraria actio qualitatū neceſſario in cōpoſito corruptionē iducit: eo ꝙ ſʒ Ph̄ʒ oīs paſſio magis facta abiicit a ſuba. Hoc aūt per vnitatē nō tollit. Nā lʒ in mixto elemētoꝝ formę nō maneāt ſm̄ actū: tū qꝛ ipſum mixtū eſt quaſi mediuʒ ex extremis ꝯſtitutū (vt in ſequēti qōne dicet) opʒ vt in ipſo remaneat v̄tus ad ꝓducēdū ill'as q̄litates q̄ fuerūt i extremis. ſ. calidū: frigidū: humidū: ⁊ ſiccū. Ita ēt cū medij accidentia ex extremis trahāt originē: opʒ vt in mixtis inueniuntur ſimiles illis q̄litates ꝯtrarię paſſiuę. ſ. ⁊ actiuę: ⁊eo ꝙ ipſuʒ mixtū ex elemētis paſſiuis hʒ virtutē ꝓducēdi q̄litates paſſiuas: ⁊ ex actiuis actiuas: lʒ ipſę i mixto ſint eētialī ꝯiunctione vnitę: ⁊ ſic videt ꝙ p talē vnionē, vnā q̄litatē mediā ꝯſtituāt. Manifeſtū eſt aūt, ꝙ oē tale in quo ſunt h⁹ q̄litates ꝯtrarię opʒ eē corruptibile: quare pʒ ēt ꝙ ſuppoſita vnitate formaꝝ: corpa nālia erūt corruptibilia. Similiter (vt dcm̄ ē) ſcđa cā corruptionis ē defectus ꝑfectionuʒ. Ex h̄. n. ꝙ mā ē in potētia ad oēs ꝑfectiones naturę: nulla forma pōt ipſam oī nāli ꝑfectione ꝑficere: opʒ vt ſp i mā dū hʒ vnā formā remaneāt ꝑuatio ⁊ appetit⁹ ad aliā. Ex q̄ neceſſario ſeqt̄ur corruptibilitas, ſiue ſit vna forma, ſiue plures. Propter qđ dicit Ph̄s i ꝑmo phyſicoꝝ ꝙ altera ps contrarietatis ſemp machinatur ad maleficium. i. ad corruptionē. ¶ Ad ꝑmū ſic dr̄, ꝙ pʒ rñſio: qꝛ eſt ibi contrarietas qualitatū: ⁊ ꝯtrarietas mā̄ę ⁊ formę: ⁊ ꝯ̄rietas priuationis ⁊ act⁹. Et pʒ ēt ſic ad 2m. — T.80 — Q̄ō. vj.

HAbitis de formis per cōparationē ad actus rōnis: ⁊ per comparationē ad effectus ⁊ operationes ipſaꝝ. Nunc agendo eſt de ipſis per cōparationē ad materiā ꝑmā. Et qꝛ mā nālis nulli⁹ rei pōt eē ꝑncipiū niſi per generationē ⁊ motum. Ideo quęrēdo de formis per comparationem ad materiam, opʒ ēt ſimiliter q̄rere de ipſis ꝓut cōparatur ad generationē ⁊ motū. ¶ Et circa hoc quęrūtur tria. ¶ Et primo, vtrū formę elementorū maneant in mixto ācttu vel po^a tm̄? ¶ Scđo vtrū oīs forma ſubſtantialis imediate vniatur mā̄ę ꝑmę. ¶ Tertio vtrum nō manentib⁹ formis poſſint remanere aliquę q̄litates vel virtutes elementorum eędem numero?

¶ Utrū formę elementoruʒ maneant in mixto actu vel potentia tm̄?

Articulus primus.

AD primum ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ formę elemētorū: ⁊ per conſequēs elemēta maneāt actu in mixto. Dicit. n. Phyloſophus i ꝑmo de generatione: ꝙ ſi elemēta nō manēt in mixto nec vnū nec plura: nī hil relinqtur in mā. Sed mā ſola cū forma nō facit mixtionē: ergo ſi elemēta nō ſint actu in mixto ſeqtur ꝙ nihil ſit mixtū in natura. ¶ Pręterea. Si elementa corrūpunt in mixto: cū corruptio vni⁹ ſit generatio alteri⁹. ſequitur ꝙ mixtio ſit generatio: qđ eſt ꝯ̄ Ph̄m. ¶ Pręterea. Nullū accidēs eſt ſeparabile: ſed q̄litates elemētoꝝ manēt i mixto: ergo opʒ ꝙ ibi maneāt elemēta. ¶ Pręterea. Nihil corrūpitur niſi a ſuo ꝯ̄rio. Sed ſi elemēta corrūpunt i mixto nō erit aſſignare ꝯ̄rietatē corruptiuā: ⁊ ita nullū mixtum erit corruptibile. ¶ Pręterea. Nihil agit niſi ſm̄ ꝙ eſt actu: ⁊ lʒ
T.7. elemēta in mixto hn̄t ꝓprias opationes. Dicit. n. Ph̄s in primo cę. ⁊ mūdi. ꝙ mixtū mouet ſm̄ elementū ꝑdominans. ¶ Pręterea. Elemēta conueniūt in mixto: aut ergo ſm̄ exceſſum: aut ſm̄ ęq̄litatē. Si ſm̄ exceſſum: tūc excedens nō corrūpitur: ſed potius generatur p corruptionē exceſſi. ⁊ ſic ad minus elementū excedēs manet actu in mixto. Si aūt ſm̄ ęqualitatē: tūc nullū corrumpet alteruʒ: ⁊ ſic oīa manebunt in actu. ¶ Pręterea. Nihil reſoluit niſi in ea ex q̄bus cōponitur: ſi ergo talis reſolutio ponatur eē actu elemētorū generatio: nō poterit dici magis ꝙ mixta fiant ex elementis q̄ʒ econuerſo. ¶ Sed cōtra eſt Ph̄s in ſecūdo de generatione vbi expreſſe dicit ꝙ elementa non manent in mixto ſm̄ actum: ſed virtute tantum. T.84

Reſpondeo dicendo ꝙ circa hoc fuerūt ⁊ ſunt diuerſorū ſententię vſq̄ʒ hodie. Nā quidam obligati penitus in iudicādo ſenſibus corporis dixerunt mixtionem ad ſenſum eſſe mixtionē veram: dicentes elementa miſceri adinuicem: ita tamen ꝙ formę ſubſtātiales elementorum actu remanerēt in mixto. Et rationes horum tactę ſunt in argumentis. Sed hui⁹ poſitionis falſitas poteſt multipliciter oſtēdi. ¶ Et primo ex natura mixti ⁊ ſic. Ex plurib⁹ exiſtētibus actu nō poteſt componi aliquod eſſentialiter vnum: ſed manifeſtum eſt, ꝙ mixtuʒ ſm̄ naturam opʒ eſſentialiter vnum eſſe: eo ꝙ ens ⁊ vnū cōuertantur: quare ſi elementa manent in mixto ſm̄ actu: ſequitur ꝙ ex eis nō poſſit componi aliquod eſſentialiter vnum: quod eſt contra rationem mixti. Quod aūt ex pluribus actu exiſtentibus, nō poſſit fieri aliqđ vnum eſſentialiter, patet ſic. Ea dicuntur vnum eſſentialiter, ex quib⁹ cōſtituit vna eſſentia vel natura. Una aūt eēntia impoſſibile eſt vt habeat niſi vnum ſubſtātiale eſſe: manifeſtū ē autem, cum eſſe ſit actus entis, ꝙ impoſſibile ē aliquam formam ſubſtātialem actu remanere, niſi maneat eius ſubſtantiale eē. Ex quo ſequitur, ꝙ ſi formę elementoꝝ manēt i mixto actu, ꝙ habeāt plura eſſe quę ſunt actualitates ipſorum. Nā ſicut pluriū ſuppoſitorū actu exiſtentiū impoſſibile ē actualitatē vnā eſſe: ſicut ꝙ duarum linearum vnum ſit pūctū. Ita impoſſibile ē plures eſſe actu formas quin h̄eant plura eſſe: quare cum ex talibus non poſſit aliquod vnum eſſentialiter eſſe: ſeqtur neceſſario ꝙ elementorū formę nō manent actu in mixto. ¶ Scđo ex natura mixtionis. Manētibus enim formis ſeu manente forma ſubſtātiali in re ipoſſibile eſt in ipſa aliquā mutationē fieri niſi accidētalē. Cū enim eſſe ſubſtātiale cōſequatur formam: dicere ꝙ aliqđ ſubſtātialiter mutet: ⁊ ꝙ maneat forma: eſt impoſſibile: ⁊ eſt iplicare ꝯtradictionē. Si ergo formę elemētorum ſubſtātiales manēt actu in mixto: ſequitur ꝙ elementa nō mutētur aliqua mutatione niſi accidētali. Ex quo vlteri⁹ ſequuntur tria inconuenientia: quorū vnum eſt ꝙ mixtio nihil aliud ſit q̄ʒ alteratio: qđ eſt falſum. Scđm v̄o ē, ꝙ generationi ſubijciatur ens actu. Nam cum ſubſtātia ex ſola alteratione nō perdatur: ⁊ cum ad ꝑfectā mixtionē ſequatur generatio: ſi formę elemētorū ibi manent etiā vſq̄ʒ ad ꝑfectum mixtionem iam factam: ſequitur neceſſario ꝙ generationi ſubijciatur ens actu. Tertiū vero incōueniens ē: qꝛ cum omnis alteratio poſſit aliquo modo ſenſu ꝑcipi ſm̄ Ph̄m in q̄nto phyſic. ſeqtur ꝙ mixtio vera ſit ꝑcepta per ſenſum: quod ē contra Ph̄m in ꝑmo de generatione. T.85
¶ Tertio ex differētia mixtionis ⁊ generationis. Lʒ eni mixtio ſit aliud a generatione: tū i omni mixtione oportet eē generationem alicuius tertij qđ neutrū extremoꝝ ſit actu: aliās ſequeret ꝙ omnia mixta eſſent naturę eiuſdē. Nā ſi elemētis quę miſcent nō reſultat aliq̄ tertia nā altera a q̄libet miſcibiliū: ſed poti⁹ oīa eēnt ta: tūc mixta nihil aliud eēnt niſi elemēta in actu: aggregata tn̄ adinuicē. Cūʒ aūt ad omnia mixta ꝯueniāt oīa quatuor elementa, ſequeretur ꝙ nullum differret ab alio ſubſtātialiter i natura: ſʒ ſolū accidētaliter ſm̄ plus ⁊ minus: ſed manētib⁹ formis elemētoꝝ in actu nulla pōt 3ª nā reſultare quę nō ſit quodlibet eorum in actu: vt pʒ ex dictis: quare impoſſibile ē in mixto

Auicennę ſentētia ō elementis.

mixto eſſe elementorum formas, niſi ī potentia ⁊ virtute. ¶ Quarto ex natura formarum. Lʒ enim proprie loquendo formę ſubſtātiales cōtrarię nō ſint ratione ſuę ſimplicitatis ⁊ actualitatis: tamen in ſe oppoſitionē includūt: ſeu oppoſitas rationes. Cui⁹ probatio eſt, qꝛ eſſentiales rationes earum, cuiuſmodi ſunt differentię ſubſtantiales, ſpecifice ex oppoſito diuiduntur: quę quidē differētia nihil aliud eſt q̃ʒ illud in quo rōne formę ſubſtantialis cōſiſtit p intellectum abſtractū. Ea vero quę eſſentialiter rationes includunt oppoſitas: eſſentialiter vniri non poſſunt, ſi ponant̄ i actu: cum oppoſitę eſſentialiter rationes ī vna ſimplici eēntia includi non poſſint: quare ſi formę elementoꝝ ſint actu in mixto: cū ſint oppoſitę ⁊ differētes ſpecie (eo modo quo dictuʒ eſt) vt pʒ, ex oppoſitis diſpoſitionib⁹ ⁊ qualitatib⁹ quas efficiunt in mā oppoſitę formę, vnientur ī vna ſimplici eſſentia, quod eſt impoſſibile. Aut oportet dicere, ꝙ nō vniantur eſſentialiter. Ex quo ſequit̄, ꝙ mixtū non ſit vnū ſimpliciter, ſed ſm quid: ſicut aceruus lapidum: aut ꝙ illę formę nō ſint in actu: ſed in potentia ſolum. ¶ Quinto vero ex natura vnionis ſic. Omnem enim ſubſtantiā ex materia ⁊ forma ſubſtātiali cōpoſitaʒ, neceſſario ſequit̄ eē ſubſtātiale. Omne aūt tale, habet rationeʒ compoſiti: ſed ſi elemētoꝝ formę manent actu in mixto cuʒ ſint diuerſę ī ſpecie, ⁊ nō ſit dare ꝙ omnes ſint in eadē parte materię, ſequitur ꝙ ſint ibi quatuor res diuerſę ſpecie cōpoſitę ex diuerſis partibus mąę ⁊ diuerſis formis ſubſtātialibus: ⁊ p cōſequēs, ꝙ ſint diuerſa ſuppoſita ſcilicet. 4. Diuerſa āt ſuppoſita in ſpecie, impoſſibile eſt eēntialiter vniri: vel aliqd̄ vnuʒ ꝯſtituere: quare ſequitur, vel ꝙ mixtuʒ nō ſit aliquid vnum, vel ꝙ formę nō ſint in actu: ſed virtute tm̄ vel potētia. Qꝫ aūt īpoſſibile ſit illas formas eē ī eadeʒ parte mąę: pʒ qꝛ diuerſas formas ꝯſequunt̄ diuerſa eſſe ſubſtantialia: quę impoſſibile eſt intelligere, ī eadē parte mąę. Et qꝛ ante mixtionē: illę formę ſūt in diuerſis mąę partib⁹: ⁊ ēt ſi poſtea p mixtionē reducerent̄ ad eādē partē materię, ſequeret̄ ꝙ formę ſubſtātiales mutarētur de ſubiecto in ſubiectū: qd̄ eſt ridiculum dicere. ¶ Sexto ex natura informatiōis. Si enim illę formę manent actu in mixto, cū ipſę ſint diuerſę ī ſpecie, ⁊ neceſſario ſint ī diuerſis partibus mąę (vt ꝓbatuʒ eſt) ſequit̄ ꝙ conſtituant ī ipſo mixto diuerſas partes, etiā ſpecie differētes. Cōſtat aūt ꝙ quęlibet pars mixti, eſt ęqliter ſubiectū formę vltimę: puta carnis vel alicuius alteri⁹. Ex quo relinquit̄, ꝙ eadē forma ſubſtātialis eſt ī diuerſis ſubiectis ſpecie, ⁊ diuerſis ſpecie diſpoſitiōibus: qd̄ eſt falſum manifeſte: cū determinatus actus, neceſſario requirat potentiam determinatam ſm Philoſophuʒ. ¶ Septimo ex natura proprię ſuſceptibilis. Cum enim probatum ſit ꝙ manentibus formis elementorum in mixto, ī aliqua parte materię oportet recipi formam vnam: puta ignis: ⁊ in alia formaʒ aquę: ⁊ conſtat ꝙ ex compoſitione formę ſubſtātialis aquę vel ignis cum materia reſultet neceſſario elementum ignis vel aquę: ſequitur ꝙ mixtuʒ ſm aliquaʒ ſui partem, ſit ignis, ⁊ ſm aliquā ſit aqua, vel aer. Sed manifeſtuʒ eſt, ꝙ in qualibet parte mixti, recipitur vltima forma: puta carnis vel oſſis: quare ſm eorum poſitionem cū partes mixti nō ſint niſi diuerſa elementa ī actu (vt oſtenſum eſt) ſequitur ꝙ ſimplex elementuʒ abſqꝫ ſui corruptione ſed ſoluʒ p aliquam alterationē poſſit eſſe ſubiectuʒ cuiuſlibet formę ſubſtantialis: puta carnis vel oſſis: ita vt vere ſit dicere, ꝙ ignis eſt actu caro, ⁊ terra, vel aer ī actu eſt ſanguis, vel os, quę cū oīa falſa ſint, opʒ melius dicere. vʒ ꝙ formę elementoꝝ nō maneāt in mixto, niſi virtute. ¶ Octauus mod⁹ eſt ex nā identitatis. Cum eni formę elementoꝝ, ⁊ ſint ſubſtātiales formę, ⁊ ſint differētes ſpecie: oportet vt diuerſitatē ſubſtātialē cauſent in diuerſis partib⁹ mixti. Sed manifeſtum eſt, ꝙ omnes partes mixti ꝯueniunt ī vna vltima forma ſubſtātiali: ac per hoc opʒ dicere, ꝙ ſic ꝯſtituāt aliqd̄

2° de aīa T.24.

eſſentialiter ⁊ ſubſtātialiter vnum: quare ſi formę elementorum manent in actu ſequitur ꝙ partes mixti habeāt ad inuicem ſubſtantialem idētitatem, propter identitatē ſubſtantialis formę: ⁊ tn̄ ſubſtantialem habēt diuerſitatem, ꝓpter diuerſitatem formarum elementoꝝ: quod implicat ꝯtradictionem: vt. ſ. aliquod ſm ſubſtantiam ſit idem, ⁊ non idem. Si aūt dicatur, ꝙ illę formę omnes ſint in eadē parte mąę, ideʒ inconueniens ſequitur: ⁊ adhuc maius: qꝛ vʒ ſequitur, ꝙ eadem pars materię ſit eadeʒ ⁊ diuerſa ſubſtantialiter a ſeipſa. ¶ Nono ex introductione formę ſubſtantialis. Si. n. formę elementoꝝ manent actu in mixto, opʒ ea eſſe in diuerſis partibus materię. Ad diuerſas aūt formas ſpecie: īpoſſibile eſt conſequi eaſdē diſpoſitionēs: vel accidētia in materia: quare ſi hoc dicatur oportet dicere diuerſas partes mixti eſſe diſpoſitas: ⁊ affectas cōtrarijs, ⁊ oppoſitis diſpoſitionibus, ⁊ qualitatibus: puta vt pars in qua eſt forma ignis, ſit affecta raritate ⁊ caliditate. Et illa in qua eſt forma aquę vel terrę, frigiditate vel ſiccitate ſeu humiditate. Necꝫ enim eſt itelligibile, ꝙ illa pars materię in qua dꝫ eſſe forma ignis in actu, afficiat̄ humiditate. vel in qua forma aquę, afficiatur ſiccitate. Sʒ ea q̇ ſunt diſpoſita contrarijs ⁊ oppoſitis diſpoſitionibus, īpoſſibile eſt informari eadeʒ forma: quare ſi formę huiuſmodi ſunt ibi actu: ſequitur ꝙ forma vltima nunq̃ʒ poſſit introduci, niſi prius illę formę abijciantur: ⁊ ita non ſint actu. Similiter. ēt ſequitur vlterius, ꝙ non omnes partes mixti ſint affectę diuerſis qualitatibus: qd̄ eſt ꝯ ſenſum: qꝛ eadem pars carnis ⁊ eſt calida ⁊ humida. ¶ Decimo ex natura actionis. Licet formę nō ſint ꝯ̄rię ꝓprię loquendo: tn̄ qꝛ oppoſitionē quādeʒ includūt: opʒ vt a diuerſis ſpecie formis cauſent̄ ꝯ̄rię diſpoſitiōes actiuę vel paſſiuę, ſicut a forma ignis caliditas: a forma aquę frigiditas: quę tn̄ nō agunt niſi virtute ſubſtantialiū formarū. Si ergo manent h9 formę oppoſitę: aut ſunt ęquales in virtute: aut non. Si ſunt ęquales cuʒ ſint oppoſitę: ⁊ oppoſita mutuo ſe expellunt: īpoſſibile erit elemēta vniri in mixto. Si aūt non ſunt ęquales: vna quę maioris virtutis eſt, aliam corrumpet: ⁊ ſic ad minus non manebūt oēs actu in mixto. ¶ Propter qd̄ alij aliter dixerunt ponentes, ꝙ non ſolum qualitates alterant̄: ſed ēt ſubſtātię, eo ꝙ formę elementoꝝ in genere formarum ſunt īperfectiſſimę: ⁊ quaſi medię inter ſubſtantiales formas, ⁊ accidentales: ⁊ ita ſuſcipiunt magis ⁊ minus: ac p hoc ex virtute intenſionis ⁊ remiſſiōis reductę ad mediū, poſſunt vniri in mixto vnione ꝑfectę mixtionis. ¶ Sed hęc poſitio eſt adhuc irrationabilior q̃ʒ prima. ¶ Primo qdē ad eā ſequitur, ꝙ mixtio non ſolū ſit in accidentibus: ſed ēt in ſubſtātijs: qd̄ eſt contra Phm̄ in libro de anima lib⁹: vbi expreſſe dicit ꝙ mixtio ſolū ſit ſm accidētia. Similiter ēt eſt ꝯ rōnē. Nā in oī mixtione opʒ vt vnū miſcibilium ſit in potentia ad alterū, ꝓpter qd̄ dicit Phs ꝙ illa ſunt ſolū miſcibilia q̄ cōicant in materia: Licet ēt h̄ nō ſufficiat: ſed vna forma ſubſtātialis nunq̃ʒ eſt in potentia ad aliā formam ſubſtātialeʒ: puta forma ignis ad formam aquę, nec illa aeris ad formā vel naturā terrę: quare īpoſſibile eſt formas ſubſtantiales, ⁊ quātūcunqꝫ remiſſas miſceri adinuicē mixtione ꝑfecta. Probatio autem maioris: quia īpoſſibile eſt fieri vnū eſſentialiter ex duobus in actu. ¶ Scdo falſitas huius poſitionis pʒ: qꝛ ſi formę elementoꝝ remittuntur cū ad mixtionē veniunt: p talem remiſſionē aut ꝑdent eē ſubſtātiale qd̄ vnaqueqꝫ ꝯſequebat̄: aut nō. Si perdunt: ⁊ ſic cū eſſe ſit actus entis: ⁊ īpoſſibile eſt aliqd̄ ens ponere in actu ſine actu ſuo: ⁊ q eſt eē: ſequitur neceſſario ꝙ p talem remiſſionē formę etiā corrūpentur: ⁊ ita non remanebunt ibi illę formę: nec actu, nec virtute. Si autem per talē remiſſionē, nō ꝑdit̄ eſſe ſubſtātiale ipſoꝝ: ſeqt̄ur ꝙ ipſę ſint in actu diſtinctę abinuiceʒ (qd̄ ſupra oſtenſum eſt eſſe īpoſſibile.) ¶ Tertio. qꝛ certū eſt cū eē ſit actualitas formę ſm

Opinio Auerrois vt hř. 3. cęli. t. c.67.

p̄ de generatiōe T.87.

conditionem formę opʒ ponere cōditionem ipſius eē:ſed
impoſſibile eſt ꝙ ſubſtātiale eē alicuius recipiat magis ⁊
minus:eo ꝙ ipſuʒ eſt vltima actualitas rei:ac per hoc act⁹
tm̄:lʒ autē alicui actui vel i aliquo qđ eſt actu(ſm Boetiū)
poſſit eſſe vel intelligi maior vel minor admixtio:tamē ei
quod nihil eſt aliud q̄ʒ actualitas actus ſubſtātialis ⁊ ſim-
plex,impoſſibile eſt eſſe vel intelligere admixtū aliquid po
tentię:⁊ per ɔſequens cum illud quod nō pōt ſuſcipere ad
mixtionem aliquaʒ ɔtrarij,nō poſſit intēdi nec remitti(vt
ſupra habituʒ eſt)neceſſe eſt dicere,ꝙ eē ſubſtantiale nō ſu
ſcipiat magis ⁊ minus:ac per hoc nec formas quaʒ illud eē
conſequit̄.℃Quarto.q2 cōſtat,ꝙ formę ſubſtātiali nihil
ē ɔtrarium:intēſio aūt vel remiſſio,nō fit niſi per acceſſum
vel receſſum a ɔtrario:quare īpoſſibile eſt hꝰ formas intē
di vel remitti.℃Quinto.q2 dato ꝙ large loq̄ndo formę
T.41. eſſet aliqđ ɔtrariū:hoc ſm Phm in pmo phyſicorū nō erit
niſi priuatio:quare ſi formę ſubſtātiales reciperēt magis ⁊
minus:ſequeret̄ ꝙ priuatio ſil'r poſſet ſtare cū forma ſubſtā-
tiali:qđ eſt ɔtra Phm ibidē.℃Sexto.q2 ſi formę ſubſtā
tiales recipiunt magis ⁊ minus:ſequit̄ neceſſario ꝙ gene
T.10. ratio eſt motus:ac per hoc ꝙ in ſubſtantia ſit motus quod
eſt cōtra Phm i.5.phyſicoꝝ.Similiter etiam cum forma
ſubſtātialis ignis cōſtituat nām ignis.⁊ quantūcunq; ſit re
miſſus ⁊ imperfectus,ſemper ſit ignis:ac ꝑ hoc ſit imper-
mixtus cuilibet alteri elemēto:puta aquę vel terrę:ſequit̄
ꝙ erunt ibi elementa ſm actuʒ diſtincta:ac per hoc nō erit
ibi vera mixtio.℃Septimo.patet hꝰ poſitionis falſitas
quantum ad hoc,ꝙ dicit formas elemētorum eſſe medias
inter accidentales ⁊ ſubſtantiales.Hoc enim eſt impoſſibi
le.Nā cum ſubſtātia ſit ens per ſe ⁊ i ſubiecto exiſtēs:acci
dens aūt ſit ens in alio exiſtēs:pʒ ꝙ accidēs ⁊ ſubſtātia di
uidunt̄ oppoſitione ɔtradictoria:quę.ſ.ſumit̄ penes eſſe
⁊ nō eſſe i ſubiecto:quare ſicut īpoſſibile eſt inter cōtradi-
ctoria cadere mediuʒ:ita ⁊ impoſſibile eſt eſſe mediū inter
ſubſtātiā ⁊ accńs:ſeu iter formas ſubſtātiales ⁊ accidēta
T.10. les.℃Octauo.q2 ſʒ Phm in.8.metaphyſicę.ſpēs quę tra
buntur a formis ſunt ſicut numeri,in q̄bus vnitas addita
vel ſubtracta variat ſpecieʒ.Ex quib⁹ verbis pʒ,ꝙ oīa in
formis ſpecificis,attenditur ſm magis pfectū,⁊ min⁹ pfe
ctum:quare ſi formę elemētoꝝ remittuntur i mixto,iā nō
erunt eędē formę in ſpē:ſed diuerſę.Sicut gratia exempli.
Conſtat ꝙ natura formę ignis i hoc conſiſtit,vt conſtituat
ſumme calidū.quare ſi talis forma in ſui eſſentia aliquā re
miſſionē patiat̄,iam nō ɔſtituet ſūme calidū:ac per hoc nō
erit ſpēi eiuſdeʒ.Et ſil'r pōt dici de oib⁹ formis elemento
rū.Rō enim eſſentię vel naturę cuiuſlibet ſpēi i indiuiſibi-
li cōſiſtit,ppter qđ impoſſibile eſt formas ſubſtātiales a q
bus hmōi rōnes ſpecificę trahunt̄,magis vel min⁹ recipe
re.℃Nono.q2 ſm Phm in.2.phyſicorū.tunc vnumqđq;
T.11. dicit̄ tale eſſe puta caro vel os,qn̄ habet formā ſuam,puta
carnis vel oſſis.Si ergo formę elemētoꝝ recipiūt magis ⁊
minus:aut poſt talē intēſionē ⁊ remiſſionē ſūt tales:aut nō
ſunt illę formę eędē ſpecie:cuʒ idētitas effect⁹ demonſtret
idētitatē cauſę.Si aūt ſunt idem:cuʒ ſm Phm in.9.meta
T.10. phyſicę in naturalib⁹ agētibus pſentib⁹ actiuis ⁊ paſſiuis
ſtatim ſequatur actio,ſequit̄ ꝙ vnaquęq; forma elemēti in
mixto exiſtēs,ɔſtituat ſui elementi naturaʒ:puta ꝙ forma
ignis ɔſtituat ignē:⁊ aer aerē:⁊ ſic de alijs.omne aūt elemē
tum actu,puta ignis vel aer,de neceſſitate eſt corp⁹:quare
cum corpora diuerſarum naturarum diſtinguantur abinui
ceʒ proprijs dimēſionibus:ſequitur ꝙ i mixto ſint actu di
uerſa corpa,ita ꝙ ibi nulla ſit mixtio:niſi forte ſm ſenſuʒ.
℃Decimo:q2 cū actio naturę ſit determinata,eo ꝙ ipſa ē
T.12. pncipium ordinis ſm Phm i.8.phyſicoꝝ.cōſtat ꝙ elemē
ta non veniunt ad cōſtitutionē alicuius rei nobilis:puta eq
2.de gn̄a- vel hominis,niſi per multas generatiōes.ſed generatio ſʒ
tie.t.10. Philoſophum eſt de toto i totum:nō ergo manſerunt ele

menta nec eorū formę(vt iſti dicunt)Ex quibus omnibus
euidenter apparet impoſſibile eſſe formas elementorum
vel actu manere in mixto:vel ſuſcipere magis ⁊ minus.
℃Et ideo dicēdum eſt.ſ.ꝙ formę elementorum manēt,q-
dem in mixto in potētia ⁊ virtute:ſed nō actu.Nam cum
ſm Phm in.5.metaphyſicę elementuʒ ſit ex quo ſit aliud T.4.
cum inſit.hęc autē quatuor.ſ.ignis,aer,aqua:⁊ terra ſm
ſententiā Phi)ſiūt elementa oium mixtorum:opʒ dicere
neceſſario,ꝙ ipſa ⁊ ipſorum formę aliquo modo maneāt
in mixto:quare cum non poſſint remanere nec in actu per
fecto nec remiſſo(vt iam multis rationibus oſtenſuʒ eſt)
Reſtat neceſſario dicere:ꝙ remaneant virtute.℃Quod
vt melius videatur qualiter poſſit ɔtingere:videnda ſunt
tria.Primo qualiter ex elementis poſſit ɔſtitui ſubſtan-
tia mixti.ſcđo qualiter in ſubſtantia mixti ſaluet̄ elemen
torum natura.tertio qualiter abſq; mixtione formarum
ſubſtātialiū poſſit fieri mixtio in accidētibus.℃Ad eui- Mđo ex elemēts
dentiā aūt primi ſciendū eſt:ꝙ a Philoſopho in.2.de ge cōſtituat
neratione tria excipiunt̄:quę ſm naturam ꝓpie miſceri mixti nā.
non poſſunt.Uidelicet ea q̄ carent ꝓportione ſeu quātita Tria ſunt
tis:ſeu virtutis.ꝓpterea ꝙ vna gutta aquę mille ampho- q̄ non ve-
ris vini miſceri nō poteſt:ſeu ex nutrimēto ⁊ nutrito.ſm niunt ad
Phm non pōt fieri mixtio.℃Scđo:quę nō ſunt apta na- mixtiōeʒ.
ta agere ⁊ pati adinuiceʒ cuiuſmodi ſunt oia q̄ non cōmu
nicant in materia.℃Tertio ea q̄ non poſſunt abinuicem
ſeparari,cuiuſmodi ſunt mā ⁊ forma;,propter quod dicit
Phs ꝙ cęra non miſcetur figurę eo ꝙ vnum ipſorum hʒ
ſe per modum formę:aliud per modum materię.Si ergo
cum omnia quatuor elementa cōmunicēt in materia,ac ꝑ
hoc mutuo patiantur ⁊ agant:cum paſſio magis facta abij
ciat a ſubſtantia,opʒ vt per talem actionem ſequatur alte
ratio non ſolum in qualitatibus:ſed etiā in ſubſtantijs eo
rum.Et ideo ſi in tali elementoꝝ coniunctione ſeu mutua
actione,vnum eorum oino excedat in virtute:ſequet̄ cor-
ruptio oium aliorum ⁊ tranſmutatio in idem.Si aūt ſunt
adequatę virtutes:vnum non poterit trāſmutare alteruʒ
in ſeipſum:propter quod ex tali actione opʒ vt omnia mu
tentur in.3m in quo oia elemēta ſint in potentia:⁊ hoc vo
cat̄ mixtum.Et tn̄ hic aduertenduʒ ꝙ ſm Phm in primo
metheoroꝝ.hic apud nos nullū inuenit̄ purū:ſed oia ſunt in pn°.
quodāmodo mixta ex quatuor elemētis:qđ intelligendū
eſt vel mixtione vera vel mixtione,quę eſt ad ſenſum.Sed
tn̄,q2 hic inueſtigamus mixtionis naturaʒ,loq̄mur de ele-
mētis ⁊ eoꝝ mixtione,ac ſi oia eſſent abinuicē diſtincta,⁊
nulla in eis eſſet mixtio:lʒ ēt quantū ad ꝓpoſitum nihil re
ferat.Naʒ ſicut elemēta ſi eſſent oino ipermixta ex mutua
eoꝝ actione vnirentur in mixto:ita ēt nūc exiſtentibus ele
mentis mixtis aliq̄li mixtione ſeu mixtione ad ſenſuʒ ſeu
mixtione veracū ad diuerſas formas exigat̄ diuerſa mi-
xtionis nā,oʒ vt ex mutua actione qualitatū mixti ibi pęꝛ
exiſtat vera mixtio vel qualitatum:vel elementoꝝ,ſi pę-
exiſtit mixtio ad ſenſum:conficietur mixtio ſeu vnio ele-
mētoꝝ in mixto.℃Ad euidentiā autē ſecundi eſt ſciēdū, Quali'r in
ꝙ ſm ſententiam Phi,omne agēs agit ſibi ſimile,conti- ſub̄a mi-
git aūt aliquando ꝙ ad vnum effectum concurrant actio- xti ſaluet̄
nes plurium agentiū.Et ideo tunc opʒ,vt in illo effectu elemētoꝝ
oium illorum agentium ſimilitudo naturę inueniatur im- natura,
preſſa:ita tn̄ ꝙ ſi illa agentia habeant aliquod agens ſpeci
ficum ſuper ſe regulans ⁊ ordinans operationes ipſoruʒ.
oportet vt ipſorum naturę ſimilitudo tanto inueniat̄ al-
tiori modo ⁊ nobiliori in effectu q̄to illud agens quod
ipſoꝝ regulat actiones eſt nobilius ipſis.Cuius rō eſt:q2
nobilitas effectus dependet ex nobilitate principalis agē
tis.Manifeſtum eſt autē,ꝙ ad conſtitutionem mixti,con
currunt actiones omnium quatuor elementorum.Sicut
enim dictum eſt,ex mutua elemētorum actione ɔſtituitur
ſub̄a mixti.quare opʒ vt in mixto ſint oino elemētoꝝ nāę.
ſcđa

ſeu virtutes:cuius ratio ē:qꝛ effectus cū ſua cauſa ꝯuenit
in natura. Quare cum elementa ꝑ ſuas mutuas actiones
ꝯſtituant mixtum:opꝫ vt in mixto ſint nature ⁊ virtutes
oīum elementoꝝ:⁊ tanto qdem ſublimius quanto ſpecifi-
cum agens ex cuius intentione mediante v̄tute celeſti no
bilitant actiōes elemētoꝝ. Quod vt lucidius cognoſcat
ſciendū eſt,ꝙ lꝫ natura rei cōpoſite nō ſit ſola materia nec
ſola forma:tā rō cuiuſlibet:maxime cōſiſtit in rōne forma
li,ſicut rō hominis inquātū eſt homo in hoc conſiſtit, ꝙ
ſit rōnalis. Ratio aūt formalis eſt qdam perfectio. ꝑpter
qd vbicunqꝫ eſt mā ⁊ ratio formalis ſeu pfectio alicuius
rei ibi vere pōt dici nā alicuius rei: maxime ſi pfectio ta-
lis ſit ꝑ actionem ipſius cauſatiue in alterum introducta.
Manifeſtum aūt eſt,ꝙ in mixto eſt mā elemētoꝝ: ſilr eſt
in mixto oīum elemētoꝝ formalis pfectio,eo ꝙ nulla pfe
ctio q̄ ſit in elemētis deeſt ipſis mixtis: q̄re pꝫ ꝙ i mixtis
ſunt oīum elementoꝝ nature. Qꝫ aūt oīum elementorum
formalis pfectio ſit in mixtis,pꝫ ex rōne pretacta. Nā cū
mixtum ſit cauſatum ex elementoꝝ actione:⁊ omne agēs
agit ſibi ſimile inquantū pōt,opꝫ neceſſario ꝙ in ſubſtan-
tia formali mixti ꝯtineatur ois pfectio q̄ fuit in elemētis:
ita tā ꝙ in mixto illo elemētorum nature ſeu pfectiones
ſunt nobiliori modo ⁊ pfectiori q̄ꝫ in ipſis elemētis. Et h̄
qdem neceſſe ē ponere ſm nām. Nam quāto aliqd eſt ma
gis actu:tāto magis eſt vnū:eo ꝙ actus eſt ꝑncipium vni
tatis. Quāto aūt aliquod eſt magis vnuꝫ: tanto eſt magis
pfectum ⁊ magis nobile. Manifeſtuꝫ eſt aūt,ꝙ quāto plu
ra agentia ad vnū aliquod conſtituendum concurrunt,ꝙ
perfectiones ſeu ſimilitudines illoꝝ agentiuꝫ ex proprijs
actionibus in illuꝫ effectū impreſſe, neceſſario magis vni
te continent in effectu,q̄ꝫ in ſeipſis,cū agentia ſint plura,
⁊ effectus ſit vnus. quare cū ita ꝯtingat in mixtione.ſ.ꝙ
plura ſunt agētia.ſ.quatuor elemēta:⁊ vnus effectus.ſ.mi
xtum:opꝫ neceſſario dicere,ꝙ nature ⁊ virtutes elemēto-
ruꝫ,ſunt magis vnite: ⁊ ꝑ ꝯñs nobiliori mō ſint in mixtis,
q̄ꝫ in ipſis elemētis. Et hoc eſt elemēta virtute ꝯtineri in
mixtis ſm eoꝝ ſubſtantiaꝫ. Nā quō ꝯtineantur in eis ſm
ꝑprias qualitates.dicetur ſtatim. ¶ Ad evidentiam autē
tertij eſt ſciendum,ꝙ in noīe mixtionis ſeu mixti,tria vi-
dentur includi. Et primuꝫ eſt,vt ſit ex diuerſis naturis cō-
ſtitutum. ¶ Scdm vero,vt in ſe diuerſoꝝ naturas ſeu ꝑ-
fectiones ꝯtineat. ¶ Tertiū aūt,vt non ſit oino ſimplex ⁊
nature eiuſdē cū miſcibilibus. Et ſiquidem attendat ſecū
da ꝯditio,ſic quodāmodo poſſumꝰ dicere nō ſolū mixtio-
nem fieri ⁊ eſſe in accidētibus:vez etiam in ſubſtātijs ele
mentoꝝ. Nā (ſicut dictum eſt) ſubſtātia mixti in ſe ꝯtinet
oīum elemētoꝝ naturas ⁊ virtutes,nō ſolū quo ad accidē
tia,verū etiā quo ad ſubſtātias ipſoꝝ. Similiter ēt ſi attē
dat prima ꝯditio,aliquo mō ſubā mixti pōt dici ex diuer-
ſis naturis cōpoſita: inquātū.ſ.in eius ſubſtātia ſunt pfe-
ctiōes diuerſe ex actiōe diuerſoꝝ elemētoꝝ cauſate. Pro-
pter qd ēt i corruptione ipſum mixtuꝫ in elemēta eadē re-
ſoluit ex quoꝝ mutua actiōe fuerat cauſatū. ¶ Sed ſi attē
dat tertia ꝯditio,ſic abſqꝫ dubio in ſolis accidētibus ve-
ra mixtio inuenit. ¶ Ad cuius evidētiā notāda ſunt tria.
¶ Primo ꝑpter qd neceſſariū eſt preexiſtere diſpoſitiōes
in mā,cū poſtea abijciant. ¶ Scdo ꝑpter quid in acciden
tibus eſt fieri mixtionē. ¶ Tertio quō poſſit fieri mixtio
ante aduentū forme:⁊ quō poſt. ¶ Ad primi evidētiā ſciē
dū eſt,ꝙ nulla pars materie nunq̄ꝫ inueniri pōt in rerū na-
tura,niſi ſub actu alicuius forme. Quālibet aūt formam
ꝯſequuntur ꝑprie ⁊ determinate diſpoſitiones,ſine qbus
in mā manere nō poſſet. Et ſi noua forma debeat in mām
itroduci:opꝫ neceſſario,vt mā illa nouis formis diſponat.
Nam cū illa mā ſit actu determinata diſpōnibus ꝯuenié-
tibus forme quam hꝫ,in ſe vero ꝯſiderata ſit indetermina
ta ad quālibet:nū q̄ꝫ poſſet hec vel illa forma determinata

Propter qd i gñe-nōe opus ē preexiſte-re diſpō-nes i ma-teria abij-ciēdas ui.

introduci: niſi abijcerent diſpoſitiones quas actu habet
prius,⁊ inducerent noue. Nec obſtat ꝙ ille diſpoſitiones
abijciuntur. Nam aliud eſt formam introducere:⁊ aliud ma-
terie vniri. In vnione enim (vt infra oſtendetur) ip oſſibile
eſt eē aliqua diſpōnem mediā:ſed in introductione neceſ
ſario requirit mediū ſeu diſpō exuens mām forma prima
⁊ veteri:⁊ habilitans ad ſcdam. Propter qd ſicut in termi
no ceſſat via:⁊ in puncto linea:ita opꝫ vt in introductione
forme ceſſet ois diſpoſitio preinducta. ¶ Ad evidētiam
aūt ſcdi ſciendum eſt,ꝙ (ſicut prehabitū eſt) in forma ſub-
ſtātiali ipſius mixti ꝯtinent nature ⁊ virtutes oēs elemē-
torum. Propter qd opꝫ dicere,ꝙ in ipſa forma mixti ſint
virtutes ad ꝑducendas qualitates oīum elementoꝝ. Se-
cundū āt ſniam Auguſtini q̄libet ſubſtātialis forma eſt to
ta in toto ⁊ tota in qualibet pte corporis mixti:ēt ſm qd-
cūqꝫ punctū datum:vnde ſicut oēs forme elemētales,cau-
ſant oēs qualitates oīum elementoꝝ:ita forma ſubſtātia-
lis mixti q̄ in virtute ꝯtinet oēs naturas elementoꝝ,cau-
ſat in ſuppoſito oēs illas qualitates ꝑ modum cuiuſdam
diſpōnis ad talē formā mixti:maxime cum hec diſpoſitio
nullo mō ipediri poſſit:cum hmōi qualitates ſint de pri-
mis diſpōnibus eius. Ille aūt qualitates cū ſint ꝯrie ipoſſe
eſt,vt ſint in vna ⁊ eadē parte materie:niſi remittantur a
ꝑprijs actualitatibus:vt ſic poſſint adinuicem in eadē par
te vniri eſſentiali vnione. Quare cū hoc nihil aliud ſit q̄ꝫ
mixtio:eo ꝙ mixtio eſt miſcibilium alteratoꝝ vnio ſm
Phm in primo de generatione:opꝫ neceſſario ꝙ ſubſtan-
tiam mixti ꝯſequatur mixtio qualitatum. ¶ Ad evidētiā
aūt tertij ſciendū eſt:mixtionem ſic fieri. Nam calidum in
principio mixtionis primo agit in frigidū:⁊ agēdo in ipꝫ
remittit ⁊ alterat frigiditatē ab actualitate ſua.ſ.imprimen-
do ſimilitudinē ſuā. Et ſimilr modo humidū agit in ſiccū
alterando ⁊ tēperando ipſum Et hoc qdem tādiu ſit quo
uſqꝫ ꝑdicte qualitates per mutuā actionem adequent in
proprijs virtutibus:⁊ alterentur ab actualitatibus pro-
prijs: vt que ſm ꝑprias in eadem parte ſubiecti eſſe non
poterāt iam alterate ⁊ a ꝑprijs actualitatibus remiſſe: lꝫ
ſint diuerſe in ſe:ꝑ eſſentialeꝫ tñ vnionem ex tali actione
cauſatam terminent per vnum ⁊ eundem actum eſſendi.
(vt ſtatim melius declarabitur) ac ꝑ hoc ſimul poſſint eſſe
in eadem parte ſubiecti. Sed tñ aduertendū eſt,ꝙ alia eſt
mixtio ante introductionē forme ſubſtātialis:⁊ alia poſt.
Eſt enim qdam mixtio per accidens. Et qdā mixtio eſſen
tialis ſm naturam: ſeu per ſe. Et mixtio quidem ꝑ accñs
eſt:quando in aliquod ſubiectum affectum naturaliter ali
qua qualitate: puta in aqua que ſm naturam frigiditate
afficitur: ſuperinducitur violenter aliqua qualitas contra
ria:puta caliditas:q̄ quidem non eſt conueniens ipſi ſubie
cto.ſ.aque. Tunc enim antequam ſit ibi perfecta caliditas
opꝫ mixtum eſſe calidum violentum cum frigido natura-
li:propter quod talis mixtio dicitur eſſe per accidens ⁊
innaturalis:eo ꝙ eſt contra naturam forme ſubſtantialis
exiſtentis in ſubiecto. Cuius ſignum eſt. Primo quia illa
mixtio non eſt quieſcens:ſed in quodam motu. Non eniꝫ
manet ibi calor cum frigore:niſi ſm quendam motum in-
quantum.ſ.caliditas corrumpit paulatim frigiditatē:pro-
pter quod in fine tandem nō eſt ibi mixtio:ſed corruptio
totaliter alterius. Scdo quia ſtatim ceſſante actione vio
lenti agentis:illa mixtio ſoluitur ꝑ corruptionem calidi:
⁊ reintegrationem frigidi. Tertio quia talis mixtio nūq̄ꝫ
perficitur:cum ille qualitates nunq̄ꝫ ſint ambe ⁊ eſſentiali
ter vnione cōiuncte:ſed ſemper vel ſint ibi in actu mutuo
ſe corrumpendo:⁊ vel ſit ibi vna ſola altera iaꝫ corrupta.
Unde merito hec mixtio per accidens appellat. Et talis
qdem mixtio eſt in ſubiecto ante introductionē forme:q̄
mediāte mā habilis reddit ad vnionē ſubalis forme:quā
poſtea conſequitur mixtio ſm naturam pfectam. Et hoc

Qīt forma itroducta i materia, ⁊ illi vniri.

T.84. Quō fiat mixtio.

quidẽ eſt conueniens vt.ſ.talis mixtio formam p̄cedat:
que ↄſiderata in relatione ad formam ſubſtantialẽ,ſit innaturalis
⁊ imperfecta. Et relata ad ſequentẽ formã ⁊ vniuerſale
agens quod intendit ſimul cũ agente ſpecifico aliã
formã introducere.ſit quidẽ naturalis.ſed imperfecta.vt
ſic talis ↄiunctio p innaturalitatẽ ad primã formã ipſam
abijciat:⁊ connaturalitatẽ ad ſequentẽ:materiã ad illam
introducendã diſponat:⁊ p ĩperfectionẽ:generationẽ naturalẽ
reddat:cuius.ſ.nature eſt propriũ de imperfecto ad
perfectũ venire. Mixtio aũt eſſentialis ⁊ per ſe ⁊ ſꝫ naturã,
eſt illa que cõſequitur exigentiam ⁊ naturam ſubſtantialis
forme ipſius rei. De qua(vt pfecte ſciatur vtrũ ſit poſſibile
fieri ⁊ quõ fiat)conſiderandũ eſt,ꝙ eſſe eſt actus agentis:
actus aũt hꝫ diſtinguere naturas ⁊ eſſentias rerũ. Propter
qđ,ĩpoſſibile eſt aliqua plura ſi habeant eſſendi actũ
eſſentiali vnione eſſe cõiuncta. Mixtio aũt eſt quedã miſcibilium
eſſentialis:propter qđ impoſſibile eſt aliqua plura
quorum ſingula ſigillatim neceſſario cõſequat̃ actus eſſendi:
miſceri ad inuicẽ mixtiõe pfecta.quin potius ſi debeat
eſſe pfecta mixtio,opꝫ vt oĩum miſcibiliũ eſſentia eodem
terminet̃ eſſendi actu:hoc aũt ĩpoſſe eſt ↄtingere niſi formis
accidẽtalibꝰ. Nã cũ ſubſtãtialis forma det eẽ ſimplr̃:
eſſe eius nõ depẽdet ex aliquo ſubiecto:quin potius ipſa
ↄſtituat ſubiectũ in actu. Ex quo pꝫ,q̃ quãlibet formam
ſubalẽ neceſſario ↄſeqtur eẽ qđ eſt actus eius:ac p hoc ꝙ
ĩpoſſe eſt in formis ſubſtãtialibus inueniri pfecte mixtionis
nãm. Sed in formis accidentalibus ſic. Licet.n.i ipſis
forte ſicut,⁊ in formis ſubalibꝰ differat eẽ ab ipſa forma:
tñ ipſũ eẽ forme accñtalis nihil aliđ eſt q̃ꝫ inherentia qđã
ipſi ſubiecto. Uel ſi aliud ſit:eius pfectio ⁊ nã omnino depẽdet
ex inherẽtia quadã ipſi ad ſubiectũ. Propter qđ dicit
Boetius,ꝙ accidẽtis eſſe eſt in eſſe. Et ideo ſm ↄditionẽ
ſubiecti,opꝫ loq̃ de vnitate ⁊ pluralitate ſeu ↄdõne ipſius
eẽ forme accidẽtalis. Forma.n.accidẽtalis,nõ dat eẽ ſubiecto
ſimpliciter:q̃ illud p̃ſupponit a forma ſubali,ſed ſolũ
dat ſubiecto pfectionẽ quãdã que eſt pfectio ſm qd. Unñ
ſicut eſſe ſubale,eſt eſſe ſimplr̃:eẽ vero accñtale,eſt eſſe ſm
qd:ita forma ſubalis eſt pfectio ſimpliciter:forma aũt accidentalis
ẽ pfectio ſm qd. Manifeſtum eſt autẽ ꝙ ipſum
ſubiectũ ẽt ſm eandẽ partẽ ſui eſt in poᵃ ad recipiendũ plures
pfectiones ſm qd. Ex quo pꝫ,ꝙ plures ⁊ diuerſe accidẽtales
forme põt eidẽ parti ſubiecti ineſſe,ſi habeant remiſſas
ↄprias v̓tutes. Quare cum eſſe accidẽtale nihil ſit
aliud q̃ꝫ inherẽtia qđã:ad minus oĩno depẽdeat inherẽtia
ad ſubiectũ:pꝫ ꝙ plures eſſentie ⁊ diuerſe formarũ accidentaliũ,
põt habere eãdẽ inherentiam ⁊ poñs terminari
vno ⁊ eodẽ actu. Nec.n.dici põt,ꝙ calor eidẽ parti ſubiecti
inſit mediãte frigido. Sꝫ dꝫ ꝙ ſicut eadẽ ps ſubiecti immediate
eſt in poᵃ ad calidũ ⁊ frigidũ:ita vtraq̃ꝫ eidẽ parti inhereat:
lꝫ ſm eſſe remiſſũ:⁊ ſic eadẽ inherẽtia terminent̃
⁊ eodẽ eſſendi actu:qđ eſt eſſentiali vnione vniri: cũ illa
ſint vnita eſſentialiter q̃ hñt vnũ eẽ:ac p hoc ꝙ in eis põt
ſaluari pfecta mixtionis nã:ſic enim cũ illa q̃ carent ↄprio
eſſendi actu,non ſunt niſi virtute in aliquo:⁊ cum illa ſint
eſſentialiter vnita q̃ habent vnum eſſe:⁊ vlterius cum illa
ſint ex diuerſis naturis cõmixta in quibus diuerſe nature
ad vnũ terminantur eſſendi actum:⁊ cũ illud non ſit omnimoda
ſimplicitate vnũ in quo diuerſe inueniuntur nature,cũ
hec oĩa ſaluent̃ in accidẽtalibus formis ſic ↄiunctis(vt pꝫ
ex dictis)manifeſtũ eſt ꝙ in eis vere ſaluat̃ mixtionis natura.
Hec enim vere mixta ſunt ⁊ dicunt̃,que multa in ſe
continent:⁊ q̃ ex diuerſis mixta ſunt:ac per hoc non ſunt
oĩno ſimpliciter vnius nãe:⁊ tñ hñt eſſentialẽ vnitatem.
¶ Ad primũ argumẽtũ dõm ẽ,ꝙ aliqua poſſunt manere
in aliquo dupliciter.ſ.actu ⁊ potẽtia. In eo qđ ẽ eſſentialiter
vnũ,impoſſibile eſt aliqua plura actu manere(vt ſupra
ↄbatum eſt)quare cũ mixtũ ſit eſſentialiter vnũ,ĩpoſſe eſt
vt elementa ſint ibi niſi virtute. Unde verbum Philoſophi,
veritatẽ hꝫ ſi non manerẽt nec actu nec virtute:qđ eſt
falſũ:ꝙ aũt poſſint elemẽta in virtute manere(dctũ eſt.)
¶ Ad ſcđm dõm,ꝙ ſm Phm in.8.phyſicoꝝ.in oĩ motu
eſt aliqua generatio:⁊ aliqua corruptio:etiã in mixtione
oportet eſſe aliquã generationẽ ⁊ corruptionem. Sed tñ
lꝫ generatio vel corruptio in aliquorũ admixtione cõcurrat:
tñ ratio principalis mixtionis non ↄſiſtit in hoc ꝙ aliqua
corrumpant̃ vel aliqđ generet̃,ſed potius in hoc ꝙ
aliqua eſſentialiter vniant̃:ↄpter qđ ſm Phm mixtio eſt
elementoꝝ alteratoꝝ vnio. ¶ Ad tertium dõm ꝙ accidẽtia
mixti,nõ ſunt eadẽ numero cũ accidẽtibus elemẽtoꝝ:
ſed eadẽ ſpecie. Nec tñ pp hoc remanẽt ſine ↄprio ſubiecto:
cũ ad ſubſtantiã mixti ẽt ſm quãlibet partem ſui huiuſmodi
accidẽtia de neceſſitate ↄſequant̃(vt ſupra oſtenſum
eſt.) ¶ Ad quartũ dõm eſt,ꝙ illa ↄpoſitio vera eſt,ſꝫ
tñ aliter verificatur in ſubſtãtiis:⁊ aliter in accidentibus.
Ad cuius euidẽtiã ſciendũ eſt,ꝙ modus operandi ↄſequitur
modũ eſſendi. Eſt aũt hec dñia inter ſubſtantiam ⁊ accidens,
ꝙ eſſe ſubſtãtialis forme ↄſiſtit ĩ indiuiſibili:nec
põt magis ⁊ minus recipere(vt ſupra probatum eſt.) Eſſe
aũt forme accidẽtalis magis ⁊ minus recipit. Et ideo cũ
vnumquodq̃ꝫ agat inquantũ eſt actu:eo ꝙ potẽtie non eſt
agere ſed potius pati:ad hoc vt ſubſtãtia aliqđ agat nõ ſolum
requirit̃ ꝙ ſit actu:verum etiam ꝙ ſit in actu pfecto.
Nã vt diximus eſſe ſubſtantialis forme in indiuiſibili cõſiſtit:
forma aũt accidẽtalis cũ ſm eſſe ſuum ⁊ intenſionẽ
⁊ remiſſionẽ ſuſcipiat:ex quo modus operandi conſequit̃
modũ eſſendi:ad hoc vt aliquid poſſit agere non ſemper
requiritur ꝙ ſit in actu perfecto:ſed ſi eſt in actu pfecto:
perfecte agit:ſi autem in actu remiſſo:remiſſe agit. Huiuſmodi
autẽ probatio eſt:q̃ vniuſcuiuſq̃ꝫ ſumma perfectio
eſt eius operatio. Nam vnumquodq̃ꝫ eſt ↄpter ſuã operationẽ
ſm Phm in libro de ce.⁊ mun. Propter quod illud 2.ce.t.
dicitur eſſe fruſtra quod caret propria operatiõe. Sed ſm c.17.
ſententiam philoſophi in ſecundo phyſicorum ⁊ Cõmen. T.74.
in.2.metaphyſice impoſſibile eſt aliquid fruſtra in natura Cõm.2.
eſſe:quare cum ex p̃miſſis conceſſum ſit accidentia poſſe
eẽ in rerum natura ſm eẽ remiſſum,opꝫ de neceſſitate dicere:
ꝙ proprias:⁊ ſi nõ perfectas:tamen remiſſas habeãt
actiones:alias enim eẽt fruſtra:quod eſt impoſſibile. Qñ
ergo dicitur:ꝙ nihil agit niſi ſm ꝙ eſt in actu. Dicendum
ꝙ qualitates elementoꝝ ſunt in mixto ſm actum remiſſum:
⁊ ita remiſſe poſſunt agere. Quando ergo dicitur ꝙ
mixtum mouetur ſm elementum p̃dominans. Dicendũ
ꝙ lꝫ in mixto elemẽta reducant̃ ad medium:tñ illud medium
non eſt indiuiſibile:ſed hꝫ quãdã latitudinem,ſicut
⁊ equalitas humorũ reſpectu ſanitatis:⁊ ita põt in mixto
alterum elementoꝝ aliqualiter p̃dominari. Nec eſt inſtantia,
ꝙ elemẽta non ſunt ibi actu:lꝫ enim p̃dominans nõ ſit
ibi actu in mixto:tñ q̃ p ſuam actionẽ plus diſponit materiã
ad ſimilitudinẽ ſue nature ſeu forme q̃ꝫ aliud:ideo illa
forma q̃ poſtea introducta:continet elementa virtute.
⁊ motus ſequitur in accidentibus cuiuſmodi ſunt grauitas
⁊ leuitas ⁊ ſilia:magis nãm vnius elemẽti q̃ꝫ alterius.
Nec poterit fieri inſtãtia,q̃ huiuſmodi accidẽtia nõ ſunt
in mixto ſub actualitatibus ↄprijs:ſed ſub vna actualitate
qualitatis:que qualitas mixti appellatur(vt ſupra oſtẽſum
eſt)⁊ ita nõ poterunt diuerſas ⁊ contrarias actiones
habere. Nam manifeſtum eſt,ꝙ ſicut accidẽtia actũ entitatis
trahunt a ſubſtantia:⁊ ita operandi virtutẽ. Inueniũtur
aũt q̃dam forme ſubſtantiales q̃ ſunt paucarum virtutum,
eo ꝙ ſunt ↄſtitutiue alicuius nature ignobilis ⁊ ſimplicis:
cuiuſmodi ſunt forme ⁊ nature elementoꝝ:⁊ ideo
ad iſtas tales nõ ↄſequunt̃ de accidẽtibus niſi altera pars
ↄtrarietatis tñ:ſicut videmus ꝙ ignem ſolum conſequitur
caliditas ⁊ non frigiditas:⁊ aquam ſolũ frigiditas ⁊
non

nō caliditas . Et ſi per aliquod agēs induceretur calor:ille
calor nō ageret in virtute formę ſubſtātialis aquę:ſed alte-
rius agentis:eo ꝙ forma aquę cum ſit vnius ⁊ ſimplicis ⁊
ignobilis virtutis:ſicut nō poteſt cōferre virtutē eſſendi,
niſi alteri parti ɔrietatis:ita ēt nec virtutē operādi. Quę
dam aūt ſunt multarū virtutū eo ꝙ ſunt cōſtitutiuę alicu-
ius nāę nobilis,cuiuſmodi ſunt naturę mixtorū ⁊ anima
torum:⁊ ideo ad tales ſubſtātias ſeu formas conſequitur
de accidentibus vtraqꝫ pars ɔtrarietatis:ſicut ad formam
mixti omnia accidētia elemētoꝝ ɔſequunt̄:puta calidum:
frigidum:humidum ⁊ ſiccū:ita tamē ꝙ q̄ ɔtraria non poſ
ſunt eſſe ſimul ſm actum perfectū,opꝫ vt mixtū huiꝰ,acci
dētia cum ſint ɔtraria cōſequat̄ ſm eſſe remiſſum:qđ alio
nomine dicitur eſſe mixtionis. Manifeſtū eſt autem, ꝙ ab
eodē pōt conferri agendi virtꝰ qđ pōt ɔferre virtutē eſſen
di:ſicut in ſimplicibus ex virtute ſubſtātialis formę cōfer-
tur vni qualitati ⁊ virtus eſſendi ſm actū:⁊ virtus operan
di:ita i mixtis ex vniꝰ nobilis formę ſubſtātialis virtute,
poterit cōferri diuerſis accidētibus ⁊ ɔtrarijs virtus eſſen
di:remiſſe tn̄:⁊ per ɔñs virtus agendi:ita.ſ.ꝙ ſicut ꝑ vnū
eſſe ſubſtantiale formę ignobilis,vna cauſabatur qualitas
⁊ vna actio:ita per vnū eē ſubſtantiale formę nobilioris:⁊
diuerſa cauſent̄ accidētia:⁊ cōferat̄ eis nihilominus vir-
tus habendi diuerſas ⁊ ɔtrarias actiones. Nam ⁊ ſm ſen
tentiam Phi,virtus quanto magis eſt vnita ⁊ nobilis:tan
to ad plura ſe extēdit. ¶ Et per hoc pꝫ ſolutio ad quintū.
Eſt enim ibi ɔtrarietas qualitatum. Lꝫ enim illa qualitas
ſit vna:eſt tamē ex diuerſis cōmixta (vt dictū eſt) Et pōt ha
bere cōtrarias actiones:⁊ hoc pꝫ ex immediate iam dictis.
Uel dicendum, ꝙ (ſm ꝙ qdam reſpondēt) ꝙ.ſ.in illa quali
tate ſunt diuerſę ⁊ ɔtrarię ṽtutes. Et ſi dicat̄ ꝙ nihil cor-
rumpit ſeipſum. Dicendū ſm eos ꝙ i mixto ſunt virtutes
cōtrarię:ſed tamē corruptio eſt a cęlo ꝙ itendit hoc corrū
pere ⁊ illud generare. Sed tamē ꝑma ſolutio magis videt̄
ſaluare naturā mixtionis . ¶ Ad ſextū dicendum, ꝙ dato
ꝙ ſit omnimoda ęqualitas adhuc vnum ageret in alterū
cum vnū ſit actiuum ⁊ paſſiuū reſpectu alterius. Simili-
ter etiam ſi nō ſit omnimoda ęqualitas dūmodo alterū ſit
oīno ſupuincens,adhuc erit mutua actio ⁊ mutatio in ter
tium in quo oīa ɔtinebant̄ virtute. Nam (ſicut dictū eſt)
mediū mixtionis nō eſt indiuiſibile: ſed hꝫ quandam lati
tudinem. ¶ Ad ſeptimū dōm ꝙ elemēta fiunt ex mixtis,
Que ſint de elemē ti rōne, ⁊ mixta ex elementis:⁊ tn̄ mixta nō habent rōnē elemēti.
Nam ad rōnem elementi requirunt̄ tria. ¶ Primo vt ſibi
primo ⁊ per ſe ɔueniat rō elementi:⁊ non ꝑ accidens ſeu
per aliquid aliud. Si enim rō elementi alicui ɔueniret ſe-
cundario vel ꝑ accñs ſeu per aliud:illud nō poſſet vere di-
ci elementum:ſicut domus nō dī elementū laterum:lꝫ per
deſtructionē domus lateres fiant ex domo. Nā hoc ꝙ la
teres fiant ex ipſa,nō ɔuenit domui ꝑ ſe, ſed ꝑ accñs ſolū.
Non.n.ɔuenit, vt ex ipſa fiant lateres inquantum ipſa eſt
primo ɔſtituta ex lateribus. Unde rō elementi ꝓprie ɔue-
nit lateribus ⁊ nō domui,niſi ꝑ accñs. ¶ Secundo reqri-
tur ad rōnem elementi, ꝙ aliquid fiat ex eo imediate. Nā
lꝫ cuprum fiat ex aqua vel terra:tamen terra non dī elemē
tum phialę cupreę eo ꝙ phiala non fit ex terra vel aqua
tanꝗ̄ ex primo ⁊ imediato ꝓncipio:ſed tanꝗ̄ ex remoto:
imediate aūt fit ex ęre. ¶ Tertio requirit̄ vt manet in re
facta,qđ dicit̄ ꝓpter priuationē ⁊ ɔtrarium,quę non ma-
T.4. nent in re facta. Et hoc eſt qđ dicit Phs in quinto meta-
phyſicę. ꝙ elementum eſt ex quo aliqd fit ꝑ̄ cum inſit. Hęc
autē tria conueniunt elementis quatuor:vt ꝑ ſe pꝫ. Non
aūt conueniunt mixtis. Nā lꝫ elementa per reſolutionem
fiant ex mixtis:nō tn̄ fiunt ex eis immediate:ſed per mul-
tas generationes ⁊ corruptiones nec per ſe:ſed ꝑ aliud q̄
elementa nō fiunt ex mixtis:niſi q̄ mixta primo fuerunt
ex elementis conſtituta:nec manent in eis. Ridiculum.n.
eſt dicere, ꝙ mixta maneant in quolibet elementorum qđ
per reſolutionē generatur ex mixto. Et hęc de mixtione
dicta ſufficiant.

¶ Utrum omnis forma ſubſtantialis, imediate vniat̄ ma-
terię primę? Articulus ſecundus.

AD ſecundum ſic proceditur. Uidet̄
ꝙ forma ſubſtātialis,
non imediate vniatur materię primę. Illud.n.
quo mediante aliquod eſt in potentia, videt̄
eē medium vnionis illorum. Sed materia pri
ma non eſt in potētia ad formas mixtorum,niſi medianti
bus formis elementoꝝ, ergo forma non vnitur imediate
materię primę ad minus in mixtis:ſed mediātibus elemē
taribus formis. ¶ Pręterea. Cum mā ſit vna oīum gene-
rabiliū ⁊ corruptibiliū, ipoſſe ē ꝙ diuerſę materię habeāt
diuerſas formas,niſi mā diuidat̄ in diuerſas partes. Sed
diuiſio nō pōt intelligi in materia, niſi per dimenſiones,q̄
ſunt diuiſionis principium, ꝙ forma non poterit materię
vniri:niſi mediantibus diſpōnibus quātitatis. ¶ Pręte-
rea. Natura nihil opat̄ fruſtra : ſed ſi omnis forma vniret̄
imediate mąę ꝑmę:tūc fruſtra fuiſſent oēs formę ⁊ diſpo-
ſitiones ꝑcedentes. ⁊ cum hoc ſit ipoſſe:videt̄ ꝙ forma nō
imediate vniatur mąę. ¶ Pręterea. Si oīs forma ſic vni-
tur:ſequitur ꝙ omnis res nihil ſit aliud, ꝗ̄ nuda materia
prima cum forma. Et ita vna res non erit magis cōpoſita
ꝗ̄ alia:qđ eſt contra ſenſum. ¶ Pręterea. Aut mā cui vni-
tur forma,eſt diſpoſita,aut non. Si nō. ergo forma vnitur
mąę non diſpoſitę : ⁊ ita qđlibet poterit fieri ex quolibet,
abſqꝫ alia alteratione. Si aūt ē diſpoſita:ergo vnitur ei ad
minus mediātibus diſpōnibus. ¶ In ɔ̃trium eſt q̄ Phs T.vlti.
dicit expreſſe in.8.metaphyſicę. ꝙ forma imediate vnitur T.7.
materię primę. Et in libro.2.de anima dicit, ꝙ non opꝫ
quęrere inter materiam ⁊ formam medium,niſi ſicut in cę
ra ⁊ figura. ¶ Pręterea. Per hoc forma ⁊ eodē modo vni-
tur mąę per quod,vel ſm qđ,mā eſt in potentia ad formā.
Sed (ſicut ꝓbatū eſt i ſecūdo libro ſummę nālis phię) mā
prima cum ſit oīno ſimplex , non eſt in potentia ad formā
per aliam potentiā:quę ſit aliud a ſubſtantia ſua. ergo for-
ma ipſi ſubſtantię materię primę imediate vnitur.

RESPONDEO dicendo, ꝙ cum materia in ſe cōſide-
rata ſit potentia tantum: nec fiat actu
materia niſi per formam ſubſtātialem:neceſſe eſt ꝙ omnis
forma ſubſtantialis immediate ipſi eſſentię materię primę
vniatur:⁊ ita vt nulla forma,nec ſubſtantialis,nec acciden
talis,intelligatur eſſe medium talis vnionis. Et quidem
hoc de formis elementorum in ꝑcedenti quęſtione ē oſtē-
ſum. De alijs autem formis, ꝙ videlicet nulla earum ſiue
ſubſtantialis ſiue accidentalis poſſit in tali vnione media
ineniri,pōt multipliciter oſtēdi. ¶ Primo ex fundamēto
⁊ radice vnionis ipſius. Quęcunqꝫ enim aliqua cōditio in
quocūqꝫ genere aliquibus conuenit:opꝫ vt vni primo ⁊ ꝑ
ſe ⁊ immediate conueniat:ex cuius participatione ad oīa
alia deriuatur. Sed in genere vnionis vnibilium ita eſt, ꝙ
nihil in naturalibus eſt vnibile alicui,niſi inquantū eſt in
potentia ad illud,propter quod dicit Phs in ſeptimo me T.49.
taphyſicę. ꝙ actus habet ſeparare:⁊ ꝙ ex duobus exiſten
tibus actu,impoſſibile eſt fieri aliquod vnum. Illud ergo
quod eſt pura potentia,oportet eſſe vnitum per ſe ⁊ ime-
diate ſuo actui. Huiuſmodi autē eſt materia prima. Qua
re oportet vt ipſa per ſuam eſſentiā,nullo alio mediante,
vniatur ipſi formę ⁊ econuerſo. ¶ Secundo poteſt oſtēdi
hoc ex ratione oppoſitionis. Aut enim aliqua forma ſub
ſtantialis imediate vnit̄ materię primę:aut nulla. Si nul-
la.ergo materia prima nunꝗ̄ poterit reduci in actum,cū
hoc non fiat niſi per formā : ſimiliter ēt ſequet̄ ꝙ ex mate
ria ⁊ forma nunꝗ̄ fiat aliqđ eſſentialiter vnū:qꝛ quorū eſt
vna eſſentia,illa opꝫ imediate eſſe vnita. Et probatur. Si

forma ſubſtātialis vnitur maȩ̄ mediāte forma accidētali, opꝫ vt illa forma accidētalis ſit maȩ̄ eſſentialiter vnita: ⁊ ēt ipſi formę ſubſtātiali: ſꝫ q̄ eſſentialiter vniuntur, conſtituunt vnā eſſentiā: q̄re ſequitur ꝙ eſſentia ſubſtātię ſit cōpoſita ex ſubſtātia ⁊ accidēte: qȯ eſt impoſſibile. Si autem dicat̄ ꝙ aliqua forma imediate vnitur materię primę: iam habeo ꝓpoſitū. Nā eadē ratio eſt de oībus formis quantum ad hoc, qȯ eſt māṁ reducere in actū: cū omnis forma ſubſtātialis det eſſe ſubſtātiale: ⁊ p eſſe ſubſtātiale mā fiat ens in actu. ℂ Tertio ex nā ipſi⁹ formę neceſſitaris. Nā ſi forma vnit̄ maȩ̄ mediāte aliq̄ forma, opꝫ vt p̄mo vniat̄ illi formę medię Sed forma nō vnit̄ alicui, niſi p modū informantis ⁊ dātis eſſe: quare opꝫ ꝙ illa media forma recipiat eſſe illi⁹ vltimę formę: ⁊ ꝙ informet̄ ab ea. Ex quo ſequūtur duo incōueniētia. Et p̄mo ꝙ formę erit forma. ſecundo ꝙ illa media forma: puta corporeitas, ex q̄ recipit eſſe vltimę formę: puta animę poterit dici animata: ⁊ p conſequens cū omne animatū tali anima, poſſit dici animal, ſequitur ꝙ corporeitas illa ſit animal: ⁊ p conſequēs ꝙ mā illa nō ſit de eſſentia aīalis: quę oīa ſunt impſſibilia. ℂ Et preterea. Propter qȯ vnumquoq; tale: ⁊ illud magis. Si ergo forma ſubſtātialis vltima vnit̄ maȩ̄ mediāte aliq̄ forma: ſeqt̄ur ꝙ multo magis vniatur illi formę medię. Sed duas formas ſubſtātiales vniri adinuicē eſſentiali vnione

ex p̄ poſit.ſ.5. eſt ipoſſibile: quare ⁊ ipoſſibile erit illam mediam formaꝫ eſſentialiter vnitā eſſe maȩ̄. Et ita ſeqt̄ur ꝙ nulla forma nec p̄ma nec vltima ſit maȩ̄ eſſentialiter vnita: nec ſimpl'r ens: ſed ſolū ens ſm quid: cū ens ⁊ vnū cōuertantur. Probatio aūt medię eſt, q: ad cēm ſubſtātialeꝫ formā, ꝯſeqt̄ur eſſe ſubſtātiale. Eſſe aūt ſubſtātiale, eſt actualitas ſimpliciter: nihil habēs de admixtione potētię: q̄re ſi ſunt duę formę ſubſtātiales, erūt duę actualitates. Quoꝝ aūt ſunt duę actualitates: illa neceſſario ſunt duo in actu. ℂ Q; aūt aliqua duo ſint actualiter: ⁊ ꝙ ſint vnū eēntialiter iplicat cōtradictionē: quare ipoſſibile erit duas formas ſubſtantiales adinuicē eſſentialē vnitatē habere. ℂ Quarto ex natura infinitatis. Si enim inter materiā p̄mam ⁊ formaꝫ vltimā, cadat aliquod mediū: tūc aut illȯ erit forma: aut materia: aut eſſe. Quod aūt nec materia nec eſſe poſſit poni mediū talis vnionis: pꝫ q: nec eſſe ſeparat̄ a forma: nec vni⁹ rei eſt duplex mā. Si aūt dicat̄ ꝙ illud mediuꝫ ſit forma: tūc ſubſtātialis aut accidentalis. Si ſubſtātialis: tūc quęro iterū de illa media forma: vtrū.ſ. mediate vniatur primę maȩ̄: aut nō. Si ſic, vel erit abire in infinitū, qȯ eſt impoſſibile: vel erit deuenire ad aliquā formā ſubſtātialē: q̄ imediate vnit̄ maȩ̄ p̄mę. Si aūt illa forma mediata ſit accidētalis. tunc cū ſubiectū formę accidentalis nō ſit niſi ſubſtātia i actu: vl' oportebit dicere, ꝙ mā i ſe ꝯſiderata abſq; oī forma ſit ens actu: vel ꝙ in illa mā p̄exiſtat aliq̄ forma ſubſtātialis alia. Quod ſi ꝯcedatur: quęratur iterū de illa vtrū mediate vel imediate ſibi illa forma vniatur. Et ſic in infinitum. ℂ Quinto ex virtute principij informātis. Si enim dicat̄, ꝙ inter formas vltima forma vniat̄ materię primę mediātibus pręcedentib⁹ formis: puta aīa ſenſitiua mediāte forma corporeitatis, ⁊ forma carnis, ⁊ huiuſmodi. ſed ipſa p̄ma forma.ſ. forma corporeitatis vel q̄cūq; ſit illa, vniatur materię p̄mę imediate (vt quidā dicere voluerunt) ſequuntur multa impoſſibilia. Manifeſtū eſt enim, ꝙ quāto p̄ncipiū ſeu cauſa eſt virtuoſior: tanto magis ſibi pōt aſſimilari patiens: ſicut ſi modicus ignis pōt aliqȯ calidū potētia traducere in actū caloris: multo forti⁹ hoc maior ignis poterit facere. Sed in dato a tenentib⁹ ꝯ̄riam poſitionē forma corporeitatis q̄ eſt iperfectiſſima formarū, pōt ipſam māṁ nullo mediāte in actū reducere ergo multo fortius forma p̄fectior.ſ. aīa hoc idem pōt facere p ſeipſaꝫ. ℂ Preterea. Lꝫ vna forma ſubſtātialis diffe rat ab alia: ſꝫ ꝙ vna hꝫ plures ⁊ nobiliores virtutes q̄ꝫ alia. tamē i hoc omnes naturales formę cōueniūt ꝙ.ſ. ſm ſuam eſſentiā quęlibet earū eſt actus tantū: ſed nulla forma ſubſtantialis vnitur materię, niſi p eſſentiā ergo qua ratione prima forma pōt vniri imediate primę materię: eadē ratione, ⁊ vltima: cū nō fiat vnio ratione alicuius perfectionis vel nobilitatis ſecūdę: ſed ratione eſſentię eo ꝙ ſecūdę perfectiones p̄ſupponūt p̄mā. ℂ Sexto ex ratione eſſentialis vnionis. Sextū Si enim aīa vnitur materię primę mediāte forma corporeitatis: tūc aut inter animā ⁊ corporeitatē illaꝫ eſt vnio eſſentialis, aut accidentalis. Si eſſentialis: g̃ nunq̄ȝ poterunt ab inuicē ſeparari, niſi per corruptionē vtriuſq; (ſi vtraq; ſit corruptibilis) vl' alteri⁹ tm̄ (ſi vna ſit corruptibilis) quare poſt ſeparationē aīę a materia equi nunq̄ȝ remanebit ibi corporeitas: quod eſt ꝯtra ponētes hanc poſitionē. Si aūt eſt accidentalis, ſeqt̄ur etiā ꝙ accidentaliter vniatur illa forma materię: ⁊ ita totū erit vnū per accidēs. Nam quę ſunt vnū accidētaliter inter ſe: nō poſſunt in tertio eſſentialiter vnū facere (ſm ſniam Phi.) ℂ Septimo ex cōditione cōtrarietatis. Si enim dicat̄ ꝙ forma vltima vniatur materię primę mediāte corporeitatis forma. Uel eſt vna ſpecie in omnibus: puta in aere corrupto: ⁊ in igne generato: vel in elementis: ⁊ in mixto: aut nō. Si eſt eiuſdē ſpeciei: aut ex materia cōſtituet corpus mathematicuꝫ: ⁊ hoc eſt impoſſibile: q: tūc illa forma nō eſſet naturalis, ſꝫ mathematica: aut cōſtituet corp⁹ naturale: ⁊ tunc oportebit neceſſario ꝙ illud corpus ſit actu affectū qualitatibus actiuis ⁊ paſſiuis: vel ſi hoc noliēt cōcedere: ad min⁹ oportet dicere, ꝙ nō cōſtituat corpus viuuꝫ: alias omnia corpora eſſent viua ⁊ animata. Adueniēte ergo anima vegetatiua vel ſenſitiua, aut manet idē corpus: qȯ pri⁹: aut nō: ſꝫ corrūpitur illa corporeitas: ſi corrūpitur. ergo anima ſuperueniens inuenit materiā primā nudam: ⁊ per conſequens ſibi imediate vnitur. Si aūt nō corrumpitur. ſed poti⁹ manet eadē forma corpeitatis, opꝫ ꝙ maneat ibi idē eſſe qȯ cauſabatur a forma illa: ſed illa forma (vt dictū eſt) cōſtituebat corpus nō viuū: ⁊ ſic etiā poſt itroductionē animę manet nō viuū: ſed per animam illud corpus efficitur viuuꝫ. Quod eſt impoſſibile. ſicut ꝙ albū fiat nigrum manēs album: ⁊ ꝙ frigidū fiat calidū manens frigidū. ℂ Et p̄terea. Si eſt eiuſdeꝫ ſpeciei forma corporeitatis in omnib⁹: aut eſt forma ſubſtātialis: aut accidētalis. Si accidētalis. ergo accidēs p̄cedit ſubſtātiā actu: qȯ eſt ipoſe. Si ſubſtātialis cū omnis forma ſubſtātialis ēt quātūcūq; imperfecta ſm ſuā ſubſtiam ſit actus (vt ſupra oſtenſuꝫ eſt) actus aūt coniūgi potētię formaliter eſt impoſſibile, quin det eſſe actuale, ſicut albedinē ipoſſibile eſt coniungi ſubiecto formaliter, qn faciat ipm̄ actu albū: oportebit ꝙ ipſam faciat materiam actu corpus: ⁊ cū corp⁹ phyſicū eſſe non poſſit, quin in ipſo ſint cōtrarietates actiuaꝝ ⁊ paſſiuarū qualitatum, opꝫ ꝙ ipm̄ ſit talibus qualitatib⁹ affectū: ⁊ ita per ꝯn̄s forma adueniens vniretur corpori exiſtēti in actu. Sꝫ de hoc inconuenienti nō ſit cura ad pręſens. ℂ His ſic ſuppoſitis quęrat̄ vtrū illa corporeitas ſit eadē ſpecie cum oībus formis rerū naturaliū ſubſtātialiū. Si dicat̄ ꝙ ſic ſequit̄ ꝙ duę vel plures formę eiuſdeꝫ ſpeciei, ſint in eadeꝫ materia quod eſt ipoſſibile: puta duę albedines: vel duę rubedines ſeqt̄ur etiam ꝙ fruſtra ſit alia forma inducta in materiā, cum nō ſit ab ea alia niſi in numero. Et vlterius. ꝙ ipſa vltima forma nō det aliquam aliam eſſentialem perfectionem: niſi corporeitatem: quia formę ſpeciei eiuſdē ⁊ diuerſę numero: eundem effectum ſubſtantialem cauſant. Seqtur etiam vlterius, ꝙ ſicut corporeitas vniebatur imediate materię primę: ita ⁊ forma vltima, cum ſit eiuſdem ſpeciei: quę omnia ſunt ipoſſibilia. ℂ Si autē dicatur ꝙ non ſint ſpēi eiuſdē: tūc cum diuerſę formę ſpecie accipiantur penes oppoſitas differētias formales, ſicut patet de rōnali ⁊ irrationali: ⁊ de homine ⁊ de aſino: ⁊ ad oppoſitas vel

quocunq;

quocunqꝫ modo ſpecie diuerſas requirantur,neceſſario di
uerſę contrarietates ⁊ diuerſę proportiones qualitatibꝰ in
materia:ſicut videmus,ꝙ forma ignis requirit calidum ⁊
ſiccum in exceſſu:⁊ forma aeris humidum ⁊ calidum tem/
peratum:oportet ꝙ ſuperuenientibus ſubſtantialibus for
mis materię,ꝙ ſint ibi contrarię proportiones,⁊ cõtrarie/
tates i materia:vtputa,ꝙ adueniente forma ignis:ſit ibi ca
lidum ⁊ ſiccum in exceſſu: ⁊ ſi forma corporeitatis ibi ma/
neat adueniente forma tali: ex quo forma corporeitatis nõ
ẽ eiuſdẽ ſpeciei:oportebit ꝙ ſint ibi oppoſitę ⁊ diuerſę cõ
trarietates ⁊ proportiones qualitatum i eodem. Itaqꝫ ea/
dem materia quę eſt temperate calida ⁊ humida: eo ꝙ ta/
lem diſpoſitionẽ exigat forma corporeitatis.hoc eniꝫ mo
do gratia exẽpli ſupponaẜ,poſtea adueniente forma ignis
fiet in exceſſu calida ⁊ ſicca:⁊ ita vna ⁊ eadem materia,ſeu
res,erit ſimul calida ⁊ humida temperate : ⁊ calida ⁊ ſicca
in exceſſu:quę omnia manifeſtam continent falſitatẽ. Nec
poteſt dici,ꝙ maneãt contrarietates corporeitatis ⁊ corrũ
pantur contrarietates ⁊ qualitates conſequentes:eo ꝙ im
poſſibile eſt formaꝫ ſm eſſe phyſicum in propria materia,
corruptis proprijs diſpoſitionibꝰ remanere:ergo vel opor
tet dicere,ꝙ forma corporeitatis corrumpaẜ: ⁊ ita vltima
forma imediate vniatur materię primę:vel ꝙ eidem mate/
rię inſint oppoſitę contrarietates(vt dictũ eſt)Ex quo pꝫ,
ꝙ nullo modo poteſt dici,ꝙ forma vniaẜ materię pmę me
diante corporeitate: ſi corporeitas ſit eadẽ ſpecie in omni
bꝰ generatis ⁊ corruptis.¶ Et pręterea. Si dicaẜ ꝙ forma
corporeitatis non ſit eadem ſpecie i omnibus ſed diuerſa
in diuerſis:tunc aut forma corporeitatis erit eadem ſpecie
cum vltima forma ſubſtãtiali:aut diuerſa. Si eadeꝫ:ſequũ
tur inconuenientia ſuperius tacta.ſ. ꝙ duę formę eiuſdeꝫ
ſpeciei,ſint in eodeꝫ ſubiecto:⁊ fruſtra fuerit inducta vlti
ma forma,cuꝫ prius fuerit ibi eadem ſpecie. Si auteꝫ ſint
diuerſę ſpecie,forma corporeitatis,⁊ vltima forma ſubſtã
tialis:tunc aut introducitur ante formę ſubſtantialis aduẽ
tum:aut poſt:aut ſimul.Si ante:puta ꝙ quando ex aere ge
neratur ignis: corporeitas ignis introduciẜ ante aduentũ
formę ignis:tũc ad introductionẽ talis corporeitatis:aut ce
dit forma aeris:aut non.Si corrumpitur.ergo materia ali
quando erit ſub corporeitatis forma ſoluꝫ,ita ꝙ ſub nulla
alia:quod etiam ipſi qui tenent hanc poſitionem reputant
impoſſibile.Similiter etiaꝫ ſequiẜ,ꝙ ſit aliquod comple
tum actu ſubſiſtens in natura ⁊ hoc aliquid:⁊ per ꝯſequẽs
ꝙ nullam aliam formã ſubſtantialẽ poſſit recipere.Hoc.n.
oẽs concedunt eſſe impoſſibile.ſ.ꝙ aliquod p ſe ſubſiſtẽs
non corruptum in aliaꝫ ſpeciem tranſeat,vt ad eius veniat
compoſitioneꝫ.Si aũt dicatur ꝙ manet forma aeris:tunc
manebit ẽt corpore.tas cõueniens formę aeris:⁊ ita erunt
ibi duę formę corporeitatis,⁊ duę corporeitates.ſ.aeris ⁊
ignis:quod eſt impoſſibile eo ꝙ,vel ambę vnirenẜ imme/
diate materię primę:quod non eſt intelligibile:vel vna me
diante alia:⁊ tunc ſequerentur iconuenientia ſuppoſita:⁊
ꝙ eſſent duo corpora i eodem loco,quę omnia ſunt abſur/
da.¶ Si autẽ dicatur,ꝙ forma illa corporeitatis introdu
ducatur ſimul cum vltima forma ſubſtantiali:cum iſtę for/
mę ſint diuerſę ſpecie(vt dictum eſt ſupra)ſequiẜ ꝙ vniuſ
motus numero in vno ⁊ eodem inſtanti,terminatur ad di
uerſas formas ſpecie:quod eſt impoſſibile.¶ Si auteꝫ di
catur,ꝙ illa corporeitatis forma introducaẜ poſt introdu
ctionem formę ſubſtantialis:ſequitur primo,ꝙ cuꝫ corpo
reitas ſm iſtos non ſit niſi a forma corporeitatis:⁊ eẽ ſub
ſtantiale:puta viuum vel animatuꝫ ſit ab anima. ꝙ animal
ſit aliquando ſine corporeitate aliqua:⁊ ſine carnibus ⁊ oſ
ſibus:quod omnibus ſeculis non eſt auditũ. Relinquitur
ergo,ꝙ forma vltima non vniatur materię primę median/
te corporeitate aliqua:⁊ ꝙ corporeitas ipſa ſꝫ ꝙ dicit ſub
ſtantiam ⁊ corporeitateꝫ phyſicam,nõ ſit niſi ab vna ⁊ ea/
dem forma:quę dat etiam vltimum ⁊ completum eſſe ſub
ſtantiale. ¶ Vltimo poteſt oſtendi,ꝙ nõ ſolũ nulla forma
ſubſtantialis poteſt eſſe tale medium i vnione:verum etiã
vniuerſaliter ꝙ nulla diſpoſitio ſeu accidẽs aliquod vel ali
quod ſimile accidẽti:⁊ hoc ex natura eẽ ſubſtantialis. Nã
cum materia non fiat actu ens,niſi per eſſe ſubſtantiale:eẽ
autẽ non ſit niſi a forma ſubſtantiali.impoſſibile eſt ꝙ ali/
quod accidẽs pręcedat in mõ ſubſtantialem formam,ꝙ ſit
mediũ in ipſa vnione:alias ſequeretur,ꝙ nõ ens eẽt ſubie
ctum accidentiũ:⁊ ꝙ materia ante eſſet accidẽtalibus for/
mis affecta ꝙ̃ eſſet:vel rationeꝫ entis haberet:quod eſt im
poſſibile.Quare ſimpliciter dicendũ eſt,ꝙ ſi aliquę diſpo
ſitiones pręcedant in materia formã ſubſtantialẽ:qꝛ tñ il/
lę ſunt iperfectę.nec ſunt inductę vt ſint:ſed vt diſponant
ad eſſe:adueniente forma pfecta ⁊ vltima: oẽs neceſſario
cedunt ⁊ corrumpunẜ:ita ꝙ ipſa vltima forma in ſe virtu
te continens oẽs illas quę pręceſſerunt per modũ diſpoſi/
tionum immediate : nulla.ſ.forma ſubſtantiali media:nec
mediante aliqua diſpoſitione vel aliquo accidẽte : ſed per
ſuam eſſentiam eſſentię materię primę eſſentialiter ⁊ ime
diate coniungitur,ſicut cęra figurę. ¶ Ad primuꝫ ergo di
cendum,ꝙ materia prima de ſe nullam pfectioneꝫ habet:
vel actum : ſed quantũ eſt de ſe eſt ad omnes in potentia.
Actus autem ſiue pfectio,in ipſa materia cauſaẜ a forma.
Et ideo cum ſm naturam minus perfectuꝫ includatur in
magis perfecto, quantum ad illud quod eſt pfectionis in
eo:ſicut parua lux in magna:⁊ pars in toto:inde eſt ꝙ ſm
naturam nunꝙ̃ aliquod perfectibile poteſt recipere maio
rem perfectionem,quin etiam recipiat minorem. Mino/
ris autem pfectionis collatio non opꝫ vt intelligatur ab
alio,⁊ alio fieri:ſed ab eodẽ,⁊ a quo maior cõfertur. Nec
prius ſm tẽpus,ſed ſolũ ſm nãm originis:ſicut videmus
in totis poteſtatiuis:quibus maxime ipſę formę aſſimilã
tur:qꝛ poteſtas militis eſt imperfectior, ꝙ̃ illa ducis. Et
idõ poteſtas militis eſt in duce,quantũ ad illud qđ pfectio
nis eſt in ipſa: ſimiliter poteſtas ducis eſt impfectior ꝙ̃ il
la regia:⁊ ideo poteſtas ducis eſt in rege. Nec eſt poſſibi/
le,vt aliquis habeat poteſtatem regis quin habeat illam
ducis quę pręſupponitur potentię regis. Sed tñ non opꝫ
propter hoc,ꝙ rex ſit primo dux , ⁊ poſtea rex : vel ꝙ alia
ſit poteſtas qua poteſt,quantum poteſt rex:⁊ alia qua põt
tantum quantuꝫ dux,eo ꝙ illę ducis ⁊ militis:i virtute cõ
tinentur in vna poteſtate regis:lꝫ ſm intellectum ⁊ natu/
ram pręintelligatur in ipſo rege minor potentia maiori:ſi
cut pars toti:⁊ imperfectum perfecto. Et ſm hunc modũ
intelligitur:ꝙ materia ſit in potentia ad alias formas me
diantibus illis elementoꝝ:non qꝛ ordinatim formas ſub
ſtantiales recipiat diuerſas:ſed quia materia prima nõ re/
cipit illud qđ eſt principiũ pfectionis formę:niſi median/
te eo qđ eſt imperfectionis:cuiuſmodi ſunt formę elemẽ
torum:lꝫ tam maiorem ꝙ̃ minorem perfectionẽ,ab eadeꝫ
forma recipiat. Unde ꝑpter hoc nõ ſequiẜ:ꝙ forma vlti/
ma vniaẜ mediãtibꝰ formis elemẽtorũ:ſed potius ꝙ nulla
forma ſubſtãtialis poſſit dare materię aliqđ eẽ pfectiꝰ,pu
ta ſentire vel viuere:niſi etiã itelligaẜ illã eãdẽ formã dare
ſibi eſſe minus perfectũ:puta corporeum ⁊ calidꝫ ⁊ frigi/
duꝫ ⁊ huiꝰ.in quibus virtute ſiſtunt elementa(vt ſupra di
ctum eſt)Puta ſicut ptãs imperialis nõ confert hoi regiã
dignitatem,niſi pręintelligatur ei conferre dignitatem du
cis:⁊ ſicut nullus poteſt ferre centum libras:niſi pręintelli
gatur ferre duas. Sic enim nec anima confert materię eẽ
ſenſitiuum,niſi pręintelligatur ei conferre eſſe corporeꝫ.
(vt dictum eſt)Sed tamen hoc non eſt niſi ſm prioritateꝫ
quę attenditur in natura originis:non ſm prioritateꝫ quę
attenditur ſm tpꝰ vel ſm diuerſitatem formę. Unde pꝫ
ꝙ qui ſic arguit non intelligit propoſitiões quas inducit.
¶ Ad ſcđm dicenduꝫ,ꝙ ſicut docet Phs in.8.metaphy.

nihil eſt cã vnionis materię cum forma, niſi agens ſpecifi/
cum, ⁊ agens vře q̃ preparant ⁊ diuidunt coaptando vel in
clinando diuerſis formis diuerſas partes materię: ⁊ hoc
quidem facit p motuʒ. Et ideo cum motus requirat corpus
actu, cũ ſit accidens: dico ꝙ materia ab agente diuidit̃ in
diuerſas partes mãę ſub diuerſis formis ⁊ dimenſionib⁹
q̃ntitatis: ſicut pʒ ꝙ animali per motũ generationis prępa
ratur debita ⁊ diſtincta pars materię per deciſionez ſemi
nis ab eius ſubſtantia. Sed tñ hoc non eſt, qꝛ quantitas
dimenſionum ſit principiũ effectiuum diuiſionis materię
ſeu introductionis vel vnionis formę: ſed potius hoc cõ/
tingit per accidens inquantum. ſ. cum mã ſit ens in poten
tia: nec eẽ nec motui ſubijci põt, niſi ſit actu ſub aliqua for/
ma. Unde pʒ ꝙ argumentũ nihil valet. Cum. n. nulla actio
vel paſſio vel operatio poſſit fieri circa materiam, quin ſit
actu: ⁊ p ꝯñs, quin ſit affecta aliqua qualitate: ſic poſſet ſi/
militer aliquis dicere, ꝙ qualitas eſt principium vnionis
materię cum forma: ⁊ principiũ oium alioꝝ. Et ſimiliter
etiã, cum mã nõ creari potuerit niſi inquãtum hʒ ſub for/
ma, eo ꝙ terminus creatiõis eſt ens actu: poſſemus ẽt di/
cere, ꝙ principiũ creatiõis materię fuit forma. Et ꝙ deus
nõ p ſe ⁊ imediate: ſed mediante forma mãm creauit: quę
oia ſunt falſa. ℂ Ad tertium dicẽdum, ꝙ aliud eſt formã itro/
duci in mãm: ⁊ aliud eſt ipſam vniri materię. Nã (ſicut pʒ
aliqualiter ex ſupradictis) lʒ forma vniatur materię pmę:
tñ illud ex quo aliquid generatur opʒ eſſe actu, ſicut mate/
ria ex qua generat̃ ignis ante introductionẽ formę ignis,
ſemp opʒ ꝙ ſit ſub aliq̃ alia forma ſiue aeris: ſiue cuiuſcũq3.
Que nã ſit neceſſitas prime diſpoſitionis i q̃cũq3 generatione. Cuius ratio eſt, qꝛ cum materia ſit ens in potentia, nunq̃
põt denudata eſſe ab omni forma: ⁊ ideo cum forma ignis
nõ poſſit introduci in mãm aeris: niſi ſit diſpoſita ad for/
mã ignis: opʒ vt mã illa diſponat̃. Ex quo pʒ ꝙ ad intro/
ductionem formę neceſſario reqrant̃ aliquę diſpoſitiones
medię. Sed tñ ad vnionẽ formę cuʒ materia, ipoſſe eſt ali/
quid ꝯcurrere. Nam cũ illę diſpoſitiones ſint quaſi vię ad
ſubſtãtialẽ formã: ideo ſicut in termino ceſſat via: ita adue
niente forma ſubſtãtiali, cedunt diſpõnes illę. vnde non ſe
q̃uitur, ꝙ fruſtra laborauerit natura. Nam ſicut ad termi/
nũ non põt pueniri niſi p viam: ⁊ tñ via ceſſat in termino:
ita nunq̃ forma poſſet introduci niſi ex virtute illaruʒ di
ſpoſitionũ: ⁊ tñ adueniente forma cedũt, nec fuerunt fru/
ſtra: cũ aſſecutę ſint ſinẽ ad quẽ erant. ſ. introductionẽ for/
mę. ℂ Ad quartũ dicẽdum: ꝙ res non dicit̃ eſſe magis cõpoſita
vna q̃ alia ſoluʒ, qꝛ in vna ſint plures formę: ſed potius qꝛ
in ipſa ſunt plures perfectionum gradus. Et hoc dico in
rebus corruptibilibus: in quibus pp earum imperfectionem
ad multiplicationem pfectionũ: ſequit̃ cõpoſitio ⁊ ſimpli
citatis minoratio. Nã ois forma ſm eſſentiã eſt principiũ
imediatũ eſſendi: ⁊ radix oium ſuarũ potentiarũ: ipſę aũt
potẽtię eius ſunt imediatũ pncipiuʒ opandi. Et ideo eſſen
tia ſm nãm: nõ deficit in his q̃ neceſſario exigunt̃ ad opa/
tiones diuerſas ſuarũ potentiarũ: eo ꝙ ois eſſentia ſuę ꝓ
portionetur virtuti. Cum aũt ad diuerſas potentiarũ ope
rationes: diuerſę in materia diſpoſitiones requirant̃: opʒ
ꝙ ipſa eſſentia diuerſas partes mãę diuerſis ꝯſtituat pfe/
ctionum gradibus: vt. ſ. quaſdam cõſtituat in eſſe carnis:
quaſdã in eſſe nerui: ⁊ ſic de alijs ſm ꝙ virtutũ eius diuer
ſitas requirit. Nec ꝓpter hoc ſequit̃, ꝙ nõ ſit ibi niſi vnuʒ
eſſe ſubſtantiale: ſed potius ꝙ ſint ibi diuerſę perfectiões
vnam formaʒ ⁊ vnũ eſſe ſubſtantiale ꝯñtes. Sicut nec rex
lʒ habeat oium principum dignitates ⁊ gradus, poteſt di/
ci ꝙ non ſit vnus princeps: ſed plures: ſed potius dʒ dici
ꝙ rex ab vna ſola poteſtate: q̃. ſ. eſt poteſtas regia habeat
vnũ eſſe, ⁊ vnus ſit princeps ad q̃d tñ eẽ, multę perfectio/
nes ꝯſequuntur. ℂ His aũt ſic pmiſſis, qñ dicitur, ꝙ ſi aia
vel quęuis alia forma vnit̃ imediate mãę primę ⁊c. dicit̃
ꝙ ſi intelligatur de ipſa aię intellectiuę eſſentia vel cuiuſ/
cunq3 alterius formę ſolum: non eſt verum: ſed eſt neceſſa/
rium ꝙ imediate materię primę vniatur. Si autem intelli
gatur de ipſa potentia intellectiua: dicẽdum, ꝙ nõ ſequitur: qꝛ
illa ſm Philoſophum nullius partis corporis eſt actus. T. c. 2. tertij
Si aũt quęras de alijs potẽtijs: vtrum. ſ. vniãtur materię
pmę. Dicendum ꝙ non: ſed potius vniuntur diuerſis par
tibus materię in diuerſis iam pfectionũ gradibus ꝯſtitu/
tis p ipſam aię eſſentiam pręparãtem debitũ eſſe, ⁊ diuer
ſum, in diuerſis partibus materię ſiue diuerſis virtutib⁹
vel potentijs. Unde qñ dicitur, ꝙ tunc ois res naturalis
eſſet ſola nuda materia cũ forma: pʒ ꝙ hoc argumentum
nihil valet: nec quo ad apparentiam, nec quo ad exiſtẽtiaʒ.
Multũ eñi rudis eſt, q neſcit ꝙ forma in naturalibus dat
aliq̃d eſſe nãle ⁊ reale ipſi materię. Ex materię enim ⁊ for
mę ꝯiunctione reſultat realis q̃dam nã cõpoſiti: quę nec
eſt materia, nec forma: ſed aliq̃d ab his cauſatuʒ. Propter
quod etiaʒ Phs in fine octaui metaphyſicę. vbi quęrit q̃d
ſit ipſa rei quidditas: dicit ꝙ non eſt aliquod elementoꝝ T. 1 5.
cõponentium rem: ſed aliq̃d reſultans ex eis. Unde nõ ſe/
quitur ſi forma vnitur imediate materię pmę: ꝙ res nõ ſit
aliud q̃ mã nuda cum forma: ſed potius ꝙ ſit aliquod ex
vtraq3 compoſitione reſultans: puta corpus aiatum rõnali
aia. Immo etiã tenẽdo: ꝙ aia vniret̃ mediãte corporeitate
materię primę: adhuc ſtultũ ⁊ puerile eẽt dicere, ꝙ homo
nihil aliud ſit niſi aia ⁊ mã prima ⁊ forma corporeitatis: qꝛ
cum forma dans eſſe corporeitatis ipſi corpori: nõ ſit cor
pus: ſicut nec forma dans eſſe carnis eſt caro: ſequeret̃ ꝙ
in hoie nec eſſet corpus nec caro. ſed ꝙ eẽt ſola mã prima
⁊ forma corporeitatis: ⁊ forma carnis: ⁊ aia: q̃ oia ſunt ri/
dicuioſa. Poſſet aũt iſta ꝯñtia tolerari forte in artificiali/
bus: in quibus formę ſunt acñtia: ⁊ p ꝯñs nullum dant eſſe
ſubale: vt dicamus: ꝙ domus ſuba nihil aliud eſt q̃ lapi/
des ⁊ ligna ⁊ cemẽtum ſic ordinata. Licet ẽt iſta locutio
ſm Phm in. 8. metaphy, ſit ipropria: vbi expſſe dicit ꝙ nõ T. 8.
debemus dicere: ꝙ domus ſit lapides vel lateres: ſed lapi
dea vel lateritia. Unde ẽt nõ ſequit̃: ꝙ vna res nõ ſit cõpo
ſitior altera: cũ maior cõpoſitio nõ attendat̃ in multitudi/
ne formarũ ſolũ in rebus corruptibilibus (vt dictũ eſt) ſed
eſſe in multitudine pfectionũ. Unde pʒ: ꝙ argumentũ: vnde
habuit fundamentũ. ℂ Ad quintũ dicẽdum: ꝙ vnũquodq3 in
tantum eſt vnibile alteri: inquantũ q̃ in potẽtia ad illud.
Et ſilr vnumq̃dq3 intantum reducit aliq̃d in actuʒ: inquã/
tuʒ eſt actu. Et ideo cũ mã ſm eſſentiã ſuã ſit in potentia:
nihil reqrit̃ diſponẽs eã vel diſponẽs formã p modũ me/
dij vnientis ⁊ ꝯiungẽtis ipſa adinuicẽ: ſed ſeipſis diſpoſi
ta ſunt: vñ ꝙ reqrat̃ diſponens mãm: hõ non eſt qꝛ eſſentia
materię primę de ſe nõ ſit vnibilis formę: ſed qꝛ (vt dictũ
eſt) ante generationẽ: mã eſt ſub forma ꝯtrarii: nec põt illa
abijci: ⁊ ac per hoc alia introduci: niſi materia ad contrariuʒ
diſponatur. Unde pʒ: ꝙ diſpoſitiones neceſſarię ſunt ad
introductionem formę: ſed non ad vnionem.

ℂ Utrum non manentibus formis elementoꝝ in mixto: poſſint remanere aliquę qualitates vel virtutes elementorum eędem numero? Articulus tertius.

AD tertium ſic proceditur. Uidetur ꝙ corruptis in mixto elemẽtoꝝ formis aliquę qualitates eędem numero poſſint remanere in generato ⁊ corrupto.
ℂ Dicit. n. Phs in ſcđo de gñone. ꝙ in habẽ T. 2 5.
tibus ſymbolũ: facilior eſt tranſitus, Cuius rõnẽ aſſignãs
dicit ꝙ non eſt tanta ꝯtrarietas. Ubi ẽt dicit ꝙ cõmunia
manẽt: ſed multa inueniunt̃ cõmunia in generato ⁊ corru/
pto. ſ. e corporeitas: diaphaneitas: ⁊ multa huiuſmodi. er/
go aliquando accidẽtia manent in eodẽ numero. ℂ Pręte
rea. Quicq̃d non hʒ ꝯtrariuʒ: in illud nõ põt eſſe tranſmu/
tatio: ſed hmõi cõmunia nõ hñt ꝯtrarietatẽ in generato ⁊
corrupto quia potius hñt ſimilitudinẽ. ergo in ipſis nõ eſt
tranſmutatio.

tranſmutatio. ¶ Pręterea. Cum in generatione cōcurrat
⁊ abiectio formę ⁊ introductio: aut in eodem inſtanti vna
forma abijcitur ⁊ alia introducitur: aut in alio ⁊ in alio. Si
in eodem ergo cum corruptio termi netur ad nō ens: ge-
neratio autem ad ens, ſimul in eodem inſtanti, aliquid eſt
ens, ⁊ non ens. Si autem in alio ⁊ in alio, cum inter quęli
bet duo inſtantia cadat tempus medium: ex quo terminus
corruptionis eſt nō ens: vel oportet dicere, ꝙ in illo me-
dio tempore, materia ſit abſq; aliqua forma, quod eſt im-
poſſibile. vel ꝙ ibi remaneant aliqua accidentia cum ipſa
corporeitate. ¶ Pręterea. Senſus non decipitur in pro-
prio obiecto: ſed nos videmus ꝙ quędam accidentia re-
manent in mortuo eadem quę fuerunt in corpore viuo: ſi-
cut lineamenta ⁊ figura ⁊ huiuſmodi. quare oportet con-
cedere ꝙ ibi ſint. ¶ Pręterea. Tam vnio qꝫ introductio
formę in materiam ſm ſententiam Philoſophi in octauo
T.16. metaphyſicę. eſt per actionem agentis: ſed cum actio agen
tis ſit accidens: requirit ſubiectū aliqualiter in actu: qua
re neceſſario oportet dicere ꝙ remaneat ibi corporeitas
cum aliquibus accidentibus. ¶ Pręterea. Idem videtur
ex actione elementi, ⁊ qualitatum elementorum.
¶ In contrarium eſt: quia cum ratio ſuppoſiti in materia
cauſetur ex forma ſubſtantiali, oportet vt per ſeparationē
formę ſubſtantialis a materia, corrumpatur ſuppoſitum
ſeu indiuiduum. Sed deſtructa prima ſubſtantia: quę hic
nomine ſuppoſiti vel indiuidui appellatur, impoſſibile eſt
aliquod aliorum remanere ſm Philoſophum in pręedica-
In pñto mentis ergo impoſſibile eſt, vt in generato ⁊ corrupto ali
ſbę. quod accidēs remaneat idem numero. ¶ Pręterea. Prin
cipio mutato, neceſſe eſt ⁊ principiata mutari: ſed diapha
neitas ⁊ corporeitas ⁊ alia huiuſmodi, cauſantur a compo
ſito quia nec materia nec forma per ſe alicuius accidentis
ꝓ ſe cauſa eſſe poteſt ergo oportet neceſſario, vt ⁊ illa oia
mutentur. ¶ Pręterea. Raritas ⁊ denſitas ſunt primę diſ
poſitiones ⁊ qualitates materię: ac per hoc ad mutationē
earū oportet mutari omnes alias qualitates: ſed illę mu-
tantur (vt patet) ergo ⁊ alię.

Reſpondeo dicendum, ꝙ cum omne accidens a
ſubſtantia trahat originem ſuę natu-
rę ⁊ ſui eſſe conſeruationem: eo ꝙ accidentis eſſe eſt in eſ-
ſe ſm Boetium ⁊ Philoſophum: ex quo per corruptionē
T.2. formę ſubſtantia corrumpitur, impoſſibile eſt omnino, vt
7.met. aliqua forma vel aliquod accidens ſeu aliqua diſpoſitio
eadem numero maneat in generato quę fuit in corrupto.
Nam cum forma ſubſtantialis immediate vniatur mate-
rię primę (vt ſupra oſtenſum eſt) materia autem de ſe ſit ſo
la potentia: oportet vt omnis res ab ipſa forma ſubſtan-
tiali, ⁊ ſuum eſſe habeat, ⁊ ſuę qualitatis naturam. Et cū
omne quod ſubſiſtit in materia, ſubſiſtat per hoc ꝙ eius
eſſentia eſt perfecta per eſſe: oportet vlterius vt rationem
ſuppoſiti vel ſubiecti ⁊ ſubſiſtentis in actu acquirat a for-
ma. Quare cum in generato ⁊ corrupto ſit alia ⁊ alia ſub-
ſtantialis forma: oportet dicere, ꝙ ibi ſit aliud ⁊ aliud ſup
poſitum ⁊ ſubiectum. Et cum omne quod fit: fiat ex con-
T.8. trario ſm Philoſophum quinto ⁊ primo phyſicorum. Ea
T.43. autem quę ſunt in eadem ſpecie, impoſſibile ſit contrarie-
tatem adinuicem habere, ſequitur vlterius ꝙ generatum
⁊ corruptum habeant non ſolum diuerſa eſſe numero: ve-
rum etiam diuerſa ſpecie: quare ſi ibidem maneret idē ac
cidens numero: ſequeretur primo ꝙ accidens tranſiret de
ſubiecto in ſubiectū: dico diuerſū in ſpecie: quod eſt im
poſſibile. ¶ Secundo vero cum accidēs ſit diſpoſitio ſub
ſtantię: ſequeretur ꝙ eadem diſpoſitio numero eſſet oppo
ſitorum ⁊ diuerſorum in ſpecie. Quę cum ſint impoſſibi-
lia, dicendū ſimpliciter, ꝙ nihil in generato ⁊ corrupto po
teſt dici idem numero remanere. ¶ Ad primum ergo di-
cendum, ꝙ non dicuntur habere ſymbolum: ideo quia ali
qua forma in qua conueniunt, non deſtruatur: ſed quia mi
nor eſt contrarietas contrarij ad medium: qꝫ contrarij ad
extremum: ideo facilior tranſitio eſt: eo ꝙ non oportet ꝙ
ſit aliquod per ſe corrumpens: ſed corrumpitur ſolū illud
commune: vel ſymbolum per accidens. Et ſi dicitur. ma-
nēt communia: verum eſt eadem ſpecie ⁊ non numero.
quia hoc eſt impoſſibile. ¶ Ad ſecundum dicendum, ꝙ il
la propoſitio tenet in his in quę aliquod per ſe mutat ſ vel
quę per ſe corrumpuntur. huiuſmodi autē communia non
per ſe corrumpuntur: ſed per accidēs (vt dictum eſt) nec in
ea aliquid per ſe mutatur. ¶ Ad tertium dicendum, ꝙ cir
ca iſtud argumentū diuerſę dātur ſolutiones. Sed omiſ
ſis opinionibus aliorum ⁊ earum improbationibus. di- T.6.
cendum ſm ſententiā Philoſophi in octauo phyſicorū
ꝙ cum tempus non componatur ex inſtantibꝰ, ſicut nec li
nea ex punctis: ſicut nec inter lineā ⁊ punctū nullū eſt me
dium: ita nec inter tempus ⁊ ipſum nunc. Et ideo quando
cunq; ex corrupto aliquid generatur: materia in vltimo in
ſtanti eſt ſub forma noua: in toto autē pręcedenti eſſe tem
pore, eſt ſub forma abijcienda. Unde ſicut non eſt medium
inter nunc ⁊ tempus: ita nec inter abiectionem vnius for
mę, ⁊ introductionem alterius. Unde quādo quęritur, vel
in alio: vel in eodem inſtanti. dicendum, ꝙ cū in mutatio
nibus ſubitis proprie non ſit fieri, ſed factum eſſe: ſi gene-
ratio ⁊ corruptio ſumant ſ prout ſunt motus: dico ꝙ intro
ductio vel abiectio prout ſonat fieri ⁊ motū: nec ſunt i eo
dem inſtanti: nec in diuerſo: ſed in tempore. Si autem ſu
mantur prout dicunt mutationes ſubitas: ſic in eodem in
ſtanti eſt abiectum eſſe, ⁊ introductum eſſe. Et hoc nō eſt
inconueniens, cum abiectio vnius ſit introductio alteriꝰ.
Et quando dicit ꝙ termini ſunt oppoſiti. ſ. ens ⁊ non ens
dicendum ꝙ lʒ ſint oppoſiti reſpectu eiuſdem ⁊ ſic nō poſ
ſint ſimul eſſe: non tamen reſpectu diuerſorum. Nam quā-
do ex aere factus eſt ignis: corruptio terminatur ad nō ae-
rem: generatio autem ad ignem. Similiter autē eadē ma-
teria: ⁊ nō eſt aer: ⁊ eſt ignis. Propter quod dicitur, ꝙ ſem
per materię annexa eſt priuatio. Nec eſt intelligendū ꝙ li
cet corruptio aeris terminetur ad nō aerem: ꝙ non termi
netur ad non ens ſimpliciter: vel ꝙ remaneat ſine aliqua
forma. Nam cū forma aeris vniatur imediate materię pri
mę: idē eſt terminari ad non aerē, quod eſt ad non ens ſim
pliciter. Qꝫ autē illud non ens ſimpliciter in eodem inſtan
ti fiat per aliā formā: ⁊ factum ens actu ſit: qꝛ idē eſt ibi fie
ri ⁊ factū eſſe: hoc eſt per accidens inquantum alia forma
eſt introducta: eo ꝙ corruptio vnius eſt generatio alteriꝰ.
Non autem dico, ꝙ per accidens: quia non per ſe intenda
tur ab agente: ſed quia non ex virtute abiectionis habet
eſſe forma quę introducta eſt. ¶ Ad quartum dicendū, ꝙ
obiectum propriū ſenſus viſus, eſt color: ille autem in vi-
uo ⁊ mortuo manifeſte, mutatur. Ex argumento autē po
tius haberetur, ꝙ non remaneret ibi identitas formarum
qꝫ contrarium. Forma autem ſubſtantialis, ⁊ idem, ⁊ diuer
ſum potius pertinent ad itellectū qꝫ ad ſenſuʒ. ⁊ ideo vtrū
hęc ſint eadē numero aut non: non eſt ſenſus iudicare: ſed
intellectus. ¶ Ad quintum dicendum, ꝙ vnio materię cū
forma, eſt actio agentis non proprie loquendo: ſed eſt effe
ctus ſeu terminus actionis ipſius: actio aūt pręcedit vnio
nem, tanquā cauſa effectus. Et ideo cum ante vltimum in
ſtans vnionis, materia ſit ſub actu formę abijciendę non
eſt inconueniens, in ipſa fundari ⁊ recipi actionem agen-
tis. Et ſi dicatur iterū de vnione, ꝙ eſt accidens dicendū,
ꝙ vnio cum ſit ſubita mutatio, in ipſa eſt idem vniri, ⁊ vni
tam eſſe. Tale autem accidens fundatur in ipſa ſubſtantia
iam vnita, ſicut ⁊ creatio in creatura. ¶ Ad ſextū dicēdū
ꝙ ex hoc nō concluditur identitas numeri, ſed ſpeciei. Et
ſic cū laude Dei finiuntur queſtiones de formis: qui ſit be-
nedictus in ſecula ſeculorum. Amen.

Diui Roberti Linconienſis, ſuper octo libros Phyſicoꝝ breuis ⁊ vtilis Summa, feliciter incipit.

IN primo libro Phyſicoꝝ, cuius ſubiectũ eſt corpus mobile ſimplr̃, nõ ꝯcretũ, determinat Phs de pncipijs corpis mobilis ipm ꝯſtituẽtib⁹, ⁊ ſũt pnᵃ nãe ſiue corpis mobilis tria. ſ. mã, forma, ⁊ puatio. ¶ Mã ẽ illud qd ſe hz ad formã: ſicut es ad ſtatuã: ⁊ lignũ ad lectũ: ⁊ vĩr ſicut iformę ſe hz ad formã anteq̃ ipſaz recipiat. Uel mã ẽ illud ex quo fit res, ⁊ manet in re. Semp mã eſt, in quã vnũquodq; cõpoſitũ nãle reſoluit. ¶ Proprietates mãę ſunt tres. Prima. Mã nõ ẽ ſcibilis, niſi p cõparationẽ ad formã: Cũ omne qd itelligit̃ p formã intelligatur. Mã aũt de ſe formã nõ hñs cũ ſit potentia pura. Ideo de ſe nõ ſcit̃ nec itelligit̃: ſed p cõparationez ad formam. Scda. Mã eſt vnũ pncipiũ cõe oibus trãſmutationib⁹, ⁊ eſt vnũ nõ per aliquã formã vnã: ſed per puationem cuiuſlibet formę. Eſt. n. in potẽtia ad q̃zlibet: nullã hñs ifra ſui nãm ſm Phm ⁊ Cõmẽtatorẽ. Tertia. Mã eſt igenita ⁊ incorruptibilis: q: ſi mã generaret̃ oporteret aliqd ſubijci ex quo generaret̃: ſed hoc nõ põt eſſe aliud ab ipſa materia: q: mã eſt pmũ ſubiectũ, ex quo fit vnũquodq;. Si igit̃ generaret̃ mã, ſequeret̃ mãm eẽ anteq̃ generaret̃: qd eſt falſuz: cũ generatio ſit ꝓgreſſio de nõ eſſe ad eſſe. Et pp eandem rõnem mã nõ corrũpit̃: q: omne qd corrũpitur i mãm pmã reſoluit̃ nã ipſa manet in tota trãſmutatiõe ſz Phz. Si igit̃ corrũpatur ipſa reſoluit̃ in ſeipſam. ⁊ p ꝯſequens poſtq̃ corrũpit̃ eſt talis qualis pus fuit: cõſequẽs eſt falſum: cũ corruptio ſit ꝓgreſſio ab eſſe ad non eẽ: ⁊ ſic pz q mã nõ eſt generabilis nec corruptibilis. Et hoc eſt verũ p ſe: p accidẽs aũt bene põt. ¶ Forma eſt illud qd dat eẽ rei. Eſt aũt forma triplex. Una ẽ quę ſm eſſe ⁊ cõſiderationem eſt in mã: ⁊ eſt de qua conſiderat Phs naturalis. Scda eſt de qua cõſiderat matematicus quę abſtrahit̃ a motu ⁊ a materia nõ ſm eſſe: ſed ſm ꝯſiderationẽ: q: geometria nõ intẽdit de linea vel de circulo inquãtũ auri vel ęris. ſz ſimpliciter de illis cõſiderat. ⁊ ſic ſm itellectũ abſtrahit a materia: ⁊ tamen ſi ſint ſunt in materia. Tertia eſt illa de qua cõſiderat metaphyſicus quę abſtrahit̃ a mã ⁊ a motu ſm ſe: ⁊ ſm ꝯſiderationẽ: cuiuſmodi ſunt itelligẽtię ⁊ alię ſubſtantię ſeparatę. ſ. deus ⁊ anima. ⁊ hmõi. ¶ Privatio ẽ carentia formę in ſubiecto apto nato. ¶ Sciẽdũ, q duo ſũt pncipia per ſe. ſ. mã ⁊ forma: q: ex illis fit vnũquodq; cõpoſitum nãle. Tertiũ ṽo eſt pncipiũ per accidẽs. ſ. puatio quę nõ eſt principiũ ipſius rei: ſed fieri. ¶ Cõditiones pncipiorum ſunt tres. Prima q pncipia nõ ſiũt ex alijs. Secũda. Oia ſiũt ex ipſis. Tertia. Ipſa non ſiũt ex alterutris. i. vnũ nõ fit ex alio altero ſicut materia nõ fit ex forma, nec econuerſo. ¶ Dubitat̃ an ſint tria pncipia tm̃: ita q non plura nec pauciora tribus. Et q nõ ſint tria pncipia. probat̃: q: principiũ ⁊ primũ ſunt idem: ſed tm̃ eſt vnũ primũ: igitur tm̃ eſt vnũ principiũ, ergo nõ ſunt tria. ¶ Item. Illa ſunt ſufficientia pncipia cuiſlibet rei ex qbus fit res. Sed ex duob⁹ pncipijs: ſicut ex materia ⁊ forma fit res, igit̃ illa ſufficiũt. igit̃ nõ ſunt tria. ¶ Itẽ cuiuſlibet pncipiati, ſunt duo pncipia p ſe: ſed infinita ſunt principiata cuiuſmodi ſunt idiuidua igitur ifinita ſunt pncipia nõ igitur tm̃ tria. ¶ Huic dubio reſpõdetur, q principia vere ſunt tria: ſicut dictũ eſt. Sed non tria: nec genere nec ſpecie nec numero. Nõ genere cũ decem ſint genera prima, ⁊ cuiuſlibet generis ſint tria principia: vt ſic nõ forent tria pncipia ſz gen⁹. Nõ ſpecie ꝓpter eandem rõnem. cũ multo plures ſint ſpecies q̃z genera. Nõ numero. q: principiata ſunt ifinita, ⁊ ſic forẽt ifinita pncipia numero. Sꝫ ſunt tria pncipia, ſz proportionẽ. i. ſm mẽſurã: q: ſicut ſũt tria pncipia hui⁹ cõpoſiti: ⁊ eadẽ ꝓportionẽ ſunt tria pncipia hui⁹ cõpoſiti: ⁊ ſic de alijs. ¶ Ad pmũ rñdet̃, q pncipiũ ẽ duplex. ſ. in genere, ⁊ extra gen⁹. Nã tm̃ eſt vnũ pncipiũ extra gen⁹. ſed in genere multa pñt eẽ pncipia. ¶ Ad ſcdm dcm q tm̃ duo ſunt pncipia p ſe: ⁊ tertiũ p accñs. ¶ Ad tertiũ dr̃ ꝯcedẽdo, q ifinita ſunt pncipia ſm nũerũ (ſicut dcm̃ eſt) ⁊ tria ſz ꝓportionẽ. ¶ Dubitat̃ de hoc qd dicit q ꝯtraria nõ ſiũt ex alterutris. Nã Ariſto. in lib. p̃dicamentorũ dicit, q in ꝯ̃rijs ⁊ in alterutris poſſibile eſt fieri mutationẽ: ⁊ per ꝯñs ꝯ̃ria ſiũt ex alterutris. ¶ Itẽ ſm Phm ex albo ſit nigrũ: ⁊ iſta ſunt cõtraria: igit̃ ꝯ̃ria ſiũt ex alterutris. ¶ Ad primũ rñdetur: ⁊ dr̃ q tex. Ariſto. hz ſic itelligi. q ſubiectũ vt exñs ſub vno ꝯ̃rioꝝ, iã põt fieri ſub altero: q: ſubiectũ nũc exñs calidũ, põt iã ſuſcipere frigiditatẽ: ⁊ nõ ſeqtur: q ex forma vni⁹ ꝯ̃rij fiat alterũ. ſicut ex albedine nigredo. ¶ Ad ſecũdũ pz per idem. Debet enim ſic intelligi. ex albo ſit nigrũ, hoc eſt ex re alba, ſit res nigra: ⁊ nõ albedine, ſit nigredo. ¶ Cõtra. Hęc eſt vera per Phm. ex nocte ſit dies: ⁊ tamẽ ſunt formę cõtrarię. ſilr̃ forma vnius, ſit ex altera. ¶ Huic dicitur, q hoc ſic debet intelligi: q ex nocte hoc ẽ poſt noctem ſit dies ita q li ex. dicit circunſtãtiam ordinis: ⁊ nõ circunſtantiam naturalem.

IN ſecũdo libro phyſi. determinat Phs d̃ cauſis corporis mobilis. ſ. cã mãli: formali: efficiẽte: ⁊ finali. Et q: nã dr̃ de cauſis vl̃r: id diffinit p̃ nãz. Et p̃ dat iſtã diuiſionẽ. De nũero entiũ, q̃dam ſunt nãlia: q̃dã nõ nãlia. Nãlia ſunt illa quę hñt in ſe pnᵐ ſui mot⁹, ⁊ q̃etis. Nõ nãlia ſũt illa q̃ nõ hñt hmõ pncipiũ: cuiuſmodi ſunt artificialia: ſicut lect⁹ ⁊ idumẽtũ ⁊ hmõ, q: talia nõ mouent̃ p ſe: ſed p nãm mãę. ¶ Habẽs nãm ẽ illud qd hz hmõ pnᵐ. Scdm nam ſunt paſſiones reꝝ nãliũ. ſicut ignis ſurſuz ſm nãm mouet̃. terra ṽo deorſum nam moueri ſurſum, eſt paſſio ignis: moueri deorſuz, eſt paſſio terre. ¶ Diffinitio nãę ẽ iſta. Natura ẽ pncipiũ mot⁹ ⁊ q̃etis eius in quo eſt p̃ ⁊ per ſe: ⁊ non ſm accñs. Dicit motus ⁊ q̃etis: q: ea q̃ nãliter mouent̃ ad locũ: nãliter q̃eſcunt in loco. Et hoc ẽ verũ de corpore nãli corruptibili. Sz nõ cuiuſlibet corporis mobilis: qd mouet̃ nãliter: eſt nã principiũ q̃etis: q: corpis cęleſtis eſt nã principiũ motus: ⁊ nõ q̃etis. Sed pro tãto dicit q ſicut nã eſt principiũ mot⁹: ſic ẽ nã principiũ q̃etis. Sed iſta pticula. eius in quo ẽ. ponitur ad dr̃iam artificialiũ: in qbus nõ eſt nã q: quę ſiũt ab arte: nõ ſiũt a natura. Dicit p̃. ad dr̃iam cõpoſitorũ: in qbus natura eſt pncipiũ mot⁹. Nõ tñ pmo: q: nõ mouent̃ a natura q̃ cõpoſita ſunt: ſed p naturã elemẽti p̃dominãtis. Dicit per ſe (ſm Cõmẽtatorẽ) q: illud qd eſt p ſe eſt magis vl̃e q̃z illud qd eſt pmũ. Omne enim qd eſt primũ eſt p ſe: ⁊ nõ cõuertit̃. Uel dicit per ſe: q: nõ per aliud. Nã in qbus eſt mot⁹ p aliud: nõ naturaliter mouet̃: ſz per accidẽs. Dicit. nõ ſm accñs ad dr̃iam eoꝝ in qb⁹ aliqd ꝯuenit eẽ principiũ motus: nõ tñ per ſe: ſed ſm accidẽs. Sicut medicina i medico eſt pncipiũ ſanãdi ſeipm p accidens: ⁊ nõ per ſe in quantũ medicus. Similiter ois ars nata eſt agere i aliud ſubiectũ ab eo in quo eſt: ⁊ hoc per ſe. Sed p accidẽs põt agere in q̃ eſt: ſicut ars medicine in medico. Et ideo natura nõ eſt tale principiũ: cũ natura ſit principiũ p ſe ⁊ non p accidẽs (ſicut dictũ eſt) Natura dicit̃ duob⁹ modis. Uno modo, natura ẽ materia vel ſubſtãtia ſubiecta vnicuiq; habentiũ in ſe pncipiũ mot⁹ ⁊ q̃etis. Alio mõ dr̃ natura, forma ⁊ ſpẽs quę nõ eſt ſeparata a materia ſm eẽ ⁊ ſm rõẽ. Sz veriori mõ dr̃ natura forma q̃z materia: q: p formam ẽ res in actu: p materiã i potẽtia. ¶ Dubitat̃ de diffõne naturę. Uidet̃ q nõ ſit pnᵐ: q: pnᵐ eſt in gñe relationis: cũ pnᵐ cuiuſdã, aut quorũdã ſit pnᵐ. Sed natura cũ ſit ſuba, nõ ẽ in gñe relatiõis: q: ſuba eſt ens abſolutũ g̃ natura nõ ẽ pnᵐ. ¶ Itẽ q nõ ſit pnᵐ mot⁹ vĩ: q: aliq̃ ſunt quę ſemp q̃eſcũt.

ſicut

triplex formę conſideratio.

tria de pncipijs dicũtur

Explanatio diffõnis naturę.

ſicut partes cẽtrales terrę.igit̃ ⁊c.℃Jtẽ ꝙ nã nõ ſit pn^m
geris vr̃ q2 aliqua ſunt quę ſemp mouent̃.ſ. corpora cęle
ſtia igit̃ ⁊c.⁊ tñ in talibus nã nõ ẽ pn^m.℃Jtẽ ꝙ nõ ſit pn
cipiũ mot⁹ eius in quo eſt ꝓbatio.Nã corpora cęleſtia mo
uent̃ a pncipio extriſeco:ſicut ab itelligẽtia(ſicut dicit Cõ
mẽtator)igit̃ nã nõ ẽ pn^m.℃Jtẽ videt̃ ꝙ diffõ ſit male da
ta:q2 in illa diffõne ponũt̃ oppoſita:cũ mot⁹ ⁊ qes oppo/
nant̃ puatiue.℃Jtẽ vr̃ ꝙ ſit ſupſlua: q2 ſi ſit pn^m p ſe:non
eſt ſm accñs:ḡ ſupſlue ponit̃ hic pticula,⁊ nõ ſm accñs.
℃Huic dr̃ ꝙ diffõ nãę bñ dat̃.ſicẽ pʒ ex p̃dictis.℃Ad pri
mã rõnẽ dr̃,ꝙ lʒ ſalia nõ ſit i genere relationis p ſe:põt tñ
eẽ p accñs:cũ ſit illud in quo fundatur relatio.℃Ad ſcðʒ
dr̃ ꝙ in qbuſdã nã eſt pncipiũ mot⁹ tñ:ſicut i corpib⁹ cęle
ſtib⁹.Jn qbuſdã qeris tñ:ſicut in ptib⁹ centralibus terrę
in qbuſdã vtriuſq̃:ſicut i generabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹.
℃Ad tertiã pʒ p idẽ.℃Ad q̈rtã dr̃ ꝙ in cęlo ẽ mot⁹ du
plex:actiuus:⁊ talis eſt extrinſec⁹:⁊ paſſiuus:⁊ talis eſt in
trinſecus.Eſt.n.natura pncipiũ mot⁹ tã actiui q̃ʒ paſſiui.
℃Ad qntũ dr̃ ꝙ mot⁹ ⁊ qes reſpectu eiuſdẽ tmĩ ſunt op/
poſita:⁊ ſic nõ ponunt̃ hic.Sʒ a termino ⁊ in termino nõ
ſunt oppoſita:⁊ ſic ponũt̃ hic.℃Ad ſextã dr̃ ꝙ lʒ ſeq̃tur
eſt p ſe:ḡ non eſt p accñs:nõ tñ pp h̃ ſeqtur ꝙ illa diffõ ſit
ſupſlua:q2 nõ ponunt̃ reſpectu eiuſdẽ:qð reqrit̃ ad h̃ ꝙ ſit
nugatio vel ſupſluitas i diffõne:⁊ ẽt.ꝙ idẽ ſignificãt qð nõ
S cauſis eſt ve℞ in ꝓpoſito:q2 aliqd põt eẽ p ſe aliq̃le:⁊ p accñs tale
ſicut terra grauis eſt p ſe:⁊ p accñs.℃Cauſę ſunt quatuor
.ſ.materialis formalis efficiẽs ⁊ finalis.Cauſa materialis
eſt illa ex q̃ ſit res ⁊ manet in re:ſicut ęs cã ſtatuę.ligna la
pides ⁊ hm̃ ſunt cã materialis dom⁹:lana ⁊ linũ idumẽti:
⁊ ſic d́ aliis.℃Cã formalis eſt illa cã q̃ dat eẽ rei:⁊ h̃ ſiue
ſit cã formalis eſſentialis ſiue accidẽtalis:q2 p formã ẽ res
in actu.v̇.g.aĩa q̃ ẽ forma eẽntialis dat ſubẽe corpi aiato.
Albedo:nigredo:⁊ hm̃ q̃ ſunt formę accidẽtales dãt eẽ ac
cidẽtale reb⁹ qbus inſunt:⁊ ita quęlibet forma dat eẽ rei.
℃Cã finalis eſt illa ꝓpter quã iſta ſiũt cũ finis ſit illð gra
tia cuius omnia alia ſiũt.℃Cauſa efficiens eſt illa quę eſt
principiũ motus in his quę ſiunt:ſicut pʒ.Carpẽtator.n.
q2 eſt cauſa efficiens dom⁹ primo mouet̃ ad formam do/
mus:⁊ ſic de aliis.℃Modi cauſarũ ſunt octo.ſ.duo pmi
ſunt ſʒ pus ⁊ poſteri⁹.cã por eſt ars:ſiue ſcia.cã poſterior
eſt medic⁹ ſiue hñs artẽ.Nã medic⁹ nõ ſanat:niſi q2 hʒ p⁹
artẽ medẽdi.℃Alij duo modi ſunt p ſe ⁊ p accidẽs.cã p
ſe alicui⁹ rei ẽ faciẽs rẽ:ſicut faciẽs vel factor ſtatuę vel do
mus eſt cã p ſe ſtatuę vel dom⁹.Cã v̇o per accñs alicuius
rei duplex ẽ q̇dã tm̃ p accidẽs.ſic accidit faciẽti ſtatuã,ꝙ
ſit ſor.vel plato q̃dã aũt accidit p accidẽs:ſicut albom vel
muſicũ ſiue grãmaticũ.⁊ hmõi.℃Alij duo modi ſunt ſm
potẽtiã ⁊ actũ:cã ſm actũ eſt ędificator qui actu ędificat.
ſcriptor qui actu ſcribit.⁊ hm̃.Cauſa ſm potẽtiã eſt ędifi/
cator cũ nõ actu ędificat.℃Alij duo vltimi modi ſunt ſʒ
cõpoſitionẽ ⁊ ſimplicitatẽ.vt Polyclet⁹ faciẽs ſtatuã ẽ cã
ſtatuę.Jſta cã eſt cõpoſita ex cã p ſe:q2 dr̃ cã faciẽs ſtatuã:⁊
⁊ cã per accidens quę eſt Polycletus ſiue ſortes.iõ dr̃ cã
cõpoſita.Cã ſimplex vt Polyclet⁹ ſiue ſortes cã ſtatuę vel
vt faciẽs ſtatuã.℃Tres ſunt ꝓprietates cãrũ pma eſt ꝙ
in oi genere cãę q̈rẽda eſt cã vltima q̃ eſt vltima in ↄſidera
tione.⁊ pma in eẽ vt ſi quęrat̃ quare hõ ſcribit:dõm ꝙ q2
eſt ſcriptor:quare eſt ſcriptor:q2 hʒ artẽ ſcribẽdi.⁊ hęc eſt
vltima cã.Scða ꝓprietas eſt hęc effectuũ vniuerſaliũ ſunt
cãę vles:⁊ pticulariũ pticulares:tertia eſt cauſato℞ i potẽ
tia ſunt cãę in potẽtia:ſicut dom⁹ in po^a eſt ędificator i po
tẽtia.cauſato℞ in actu ſunt cãę in actu:ſicut dom⁹ vel ędi/
ficia in actu dicit̃ ędificator in actu.℃Nota ꝙ vnũ ⁊ idẽ
põt eẽ cã ↄ̃riorũ:ſed diuerſimode ſm philoſophũ,ſic pñtia
nautę eſt cã ſalutis nauis:⁊ ei⁹ abſentia ẽ cã ſubmerſiõis
eiuſdẽ:⁊ iſta ſũt ↄ̃ria.℃Dubitat̃ de eo qð dicit:ꝙ cã ma/
lis eſt cã.vr̃ ꝙ nõ:q2 illð qð de ſe ẽ idifferẽs ad multa nul
lius eſt cã:ſed mã eſt hm̃ cũ ſit idifferẽs ad oẽs formas(ſʒ
phm)igit̃ nullius effect⁹ eſt cã.℃Huic dr̃,ꝙ mã ſm ꝙ eſt
indifferẽs ad oẽs formas nullius effect⁹ pticularis eſt cã:
ſed,ſm ꝙ determinat̃ ad vnã formã.ſic eſt cã.℃Jtẽ videt̃
ꝙ cã formalis nõ ſit cã:q2 cã eſt illud ad cui⁹ eẽ ſeqtur aliõ
ſed ad formã ſeqtur qdditas rei q̃ nõ eſt aliud a forma:cũ
qdditas ſit ſimul eadẽ cũ forma cui⁹ ẽ igit̃ forma nõ ẽ cã.
℃Huic dr̃ ꝙ qdditas i reb⁹ cõpoſitis eſt mã ⁊ forma ⁊ ẽ
aliud a forma q̃ eſt altera ps cõpoſiti:q2 in talib⁹ qdditas
icludit totũ.ſ.mãm ⁊ formã.Jn reb⁹ aũt ſimplicib⁹:⁊ ſicut
in ſubſtãtiis ſeparatis:idẽ eſt forma ⁊ qdditas:q2 i talib⁹
nõ eſt cõpoſitio mãę cũ forma ſed eſſe cũ eẽntia.℃Jtẽ vr̃
ꝙ cã efficiẽs nõ ſit cã:q2 effect⁹ nõ põt eẽ ſine ſua cã:ſʒ effe
ctus põt eſſe ſine cã efficiẽte:ſicut pʒ ꝙ dom⁹ vel cultellus
põt eẽ:lʒ null⁹ ędificator vel fabricator ſit igit̃ ⁊c.℃Huic
dr̃ ꝙ cã efficiẽs duplex eſt q̃dã tm̃ efficiẽs,⁊ quędam effi/
ciẽs ⁊ ↄſeruãs effectũ.Sicut ſol eſt cã radij ſolaris ſiue il
luminationis medij.Primo mõ loquẽdo de cã eſt p⁹ falſa:
⁊ ſcðo mõ pma vera eſt ⁊ ſcða falſa.℃Jtẽ vr̃ ꝙ cã finalis
vel finis nõ habeat rõnem cãę:q2 finis hʒ rõnẽ vltimi.Sed
cã hʒ rõnẽ pmi ſiue pncipij:⁊ pncipiũ:⁊ pmũ ſũt idẽ:ſʒ p^m
⁊ vltimũ ſunt oppoſita igit̃ finis nõ eſt cã.℃Jtẽ ſi finis ſit
cã alicui⁹ igit̃ vel ſm ꝙ eſt:aut ſm ꝙ nõ eſt:nõ ſm ꝙ eſt:
q2 finis ⁊ termin⁹ ſunt idẽ:ſʒ habito termino vel acqſito
ceſſat mot⁹ igit̃ finis ſʒ ꝙ eſt nõ hʒ rõnẽ cãę reſpectu mo
tus igit̃ nec ſm ꝙ nõ eſt.q2 illud qð nõ eſt nullius eſt cã.
℃Jtẽ finis eſt effectus oium illarũ cãrũ cũ ſit illud gratia
cuius ſiũt oia alia igit̃ nõ eſt cã.℃Ad pmũ dr̃ ꝙ finis põt
dupl'r ↄſiderari vel quãtũ ad intẽtionẽ agentis,⁊ ſic eſt in
re pncipiũ vel quãtũ ad executionẽ intenti:⁊ ſic hʒ rõnem
vltimi.Nã finis eſt primũ in intentione,⁊ vltimũ in execu
tione:ſed cũ hoc ſtat ꝙ ſit cã:q2 finis eſt cã cãrũ ſm phm.
℃Ad 2^m dr̃ ꝙ finis ſm qð nõ eſt actu ens:eſt cã.⁊ ſʒ ꝙ eſt
in intẽtione agẽtis mouet ipʒ agẽtẽ,⁊ ſic hʒ rõnẽ cãę.Tũc
ad formã qñ dr̃ illð qð nõ eſt:nulli⁹ cã eſt:ve℞ ẽ de eo qð
nõ eſt in re nec in intẽtione agẽtis ſed finis lʒ non ſit in re
tñ põt eẽ ⁊ ẽ in intẽtione agẽtis,⁊ ſic hʒ rõnẽ cauſę.℃Ad
3^m dr̃,ꝙ lʒ finis ſit effectus oĩuʒ alia℞ cãrũ quantũ ad eẽ.
tñ nulla eſt cã niſi p finẽ:q2 quãtũ ad rõnẽ cãlitatis:finis eſt
cã alia℞ cã℞.℃Caſus eſt cã p accñs illis q̃ ſiũt in minori
pte ab agẽte pp aliqd.v̇.g.Si aliqs iret ad forũ cã emẽdi: de caſu.
⁊ ibi ueniat debitorẽ a q̃ recepit pecuniã:tũc iuẽtio debi
toris ⁊ receptio pecunię:forẽt a caſu:q2 fuit i minori pte:
q2 debitor nõ fuerat ↄſuet⁹ i loco iueniri.℃Fortuna eſt cã
p accñs in his q̃ ſiũt ab agẽte pp aliqd,⁊ in minori pte ſm de for/
ꝓpoſitũ.℃Proprietates fortunę ſunt duę.Pria.Fortuna tuna.
eſt iſinita:q2 res fortunata põt eẽ ex cauſis accñtalib⁹ iſini
tis.Scða.Fortuna ẽ duplex:q2 q̃dã fortuna dr̃ bona:⁊ q̃/
dã mala.Bona qñ aliqd bonũ euenit:mala qñ aliqð malũ
euenit.℃Caſus ⁊ fortuna differũt dupl'r.Uno mõ:q2 ca/
ſus ẽ i hñtib⁹ ꝓpoſitũ.⁊ nõ hñtib⁹:⁊ fortuna v̇o ſolũ i hñti
bus ꝓpo^m.Alio mõ,q2 caſus ẽ in his q̃ ueniunt̃ extra cur
ſuʒ nãę.fortuna aũt nõ.Uñ ſi gñaret̃ hõ cũ ſex digitis vl' tri
bus manib⁹,h̃ eſt a caſu:⁊ nõ a fortuna.3⁰ mõ q2 illa q̃ ſiũt
a caſu in nãlib⁹.ſiũt a cã itriſeca ipſi⁹ rei:ſicut hoiʒ gñari
cũ ſex digitis ẽ ex ſupſluitate cãę mãlis:q̃ dr̃ cã intriſeca
rei:ſʒ q̃ ſiũt a fortuna ſiũt ex cã extriſeca:ſic a cã efficiẽte:
cũ cã efficiẽs rei ñ ſit d́ nã rei:ſic ędificator nõ ẽ de nã do/
mus:⁊ ſic de aliis.℃Sciẽdũ ꝙ caſus ⁊ fortuna reducunt̃
ad cãʒ efficiẽtẽ.Rõ ẽ iſta.Jlla q̃ ſiũt a caſu ⁊ a fortuna:ſiũt
a nã vel itellectu.ſʒ nã ⁊ itellect⁹ ſũt cãę efficiẽtes p ſe:ſeq
tur igit̃ ꝙ caſus ⁊ fortuna ſunt cãę efficientes p accidens.
℃Dubitat̃ vtrũ aliq̃ eueniũt a caſu ⁊ a fortuna.Videt̃ ꝙ
nõ:q2 quęcũq; hñt cãm determinatã ſui euẽtus de neceſſi/
tate eueniũt.Sʒ oia q̃ eueniũt hñt cãm determinatam ſui
euẽtus ḡ oia q̃ eueniũt:de neceſſitate eueniũt:⁊ p ↄñs ſi eue
niũt aliq̃ a caſu ⁊ a fortuna.Probatio minoris.Oia q̃ eue/

nium: euenient ita ab vna cā, ꝙ nō ab alia: ⁊ ſic hn̄t cām de/terminatā. ℭ Itē ſi aliqd ſit futuꝝ: de⁹ ſcit illō fore: ⁊ per ɔñs nō pt̄ nō fore. Et vltra: igr̄ ō necītate erit: ⁊ ita nō erit a caſu. Iſtō ɔfirmaṫ. Nā de⁹ ſcit oia, cuius ſcia ē ifallibilis. ℭ Ad pᵐ dr̄, ꝙ cā determinata pōt eē dupliciter. Uno mō qr ita hʒ ordinē ad effectū, ꝙ effect⁹ illis ab alia cā non pōt pduci, ⁊ talis effect⁹ de necītate pducit. Alio mō, qr ē cā aſſignata ad pducēdū: nō tñ hʒ ordinē ad effectū determiatū pducēdū: ⁊ talis effectus caſualiter pducit. ℭ Ad ſcōʒ dōm, ꝙ ſi aliqd ſit futuꝝ: de⁹ ſcit illud fore ſic erit: qr ſi futurū ſcit neceſſariū: de⁹ ſcit illō fore neceſſariū: ſic ſolē oriri cras, vel lunā eclipſari: ⁊ ſic de alijs: ſi aūt futurū ſit contingēs ad vtrūlibet: deus ſcit illud fore contingenter.

de motu

IN tertio lib. phyſicoꝝ determinat Phs de motu ⁊ ifinito. Et pmo dat diffōnē mot⁹ duplicē. Prima ē hec. Mot⁹ eſt act⁹ entis in poᵃ ſm ꝙ in potētia eſt. v. g. Rei alterabilis inquātū alterabilis ē, ⁊ nō iquātū alteraṫ actu, ē alteratio actus, ⁊ ſic de alijs ſpēb⁹ motus. Et hec diffō ē formalis. Alia diffō eſt illa, ⁊ ē nobis manifeſtior cū ſit mālis. Mot⁹ ē act⁹ mobilis ſʒ ꝙ mobile. v. g. Res dū eſt in motu tūc dr̄ eē mot⁹: ⁊ nō qn̄ eſt in mot⁹ termino ad quē: qr tūc ceſſat mot⁹ acqſito termino: ⁊ ſic ō alijs ſpēbus mot⁹. ℭ Et eſt ſciēdū, ꝙ mot⁹ eſt in mobili vt i ſubō: ⁊ i mouēte vt i cā efficiēte: cū mot⁹ ſit act⁹ mobilis inquātū mobile: ⁊ idē ē act⁹ quo mouēs mouet, ⁊ mobile mouet. Sicut eadē ē via ab Athenis ad thebas, ⁊ ecōuerſo ſm ſubm̄ ē tñ alia ſʒ rōnē. Nā mot⁹ in mouente eſt actio: in mobili paſſio eſt: ⁊ tñ idē eſt mot⁹ realr̄: ſʒ nō formaliter. ℭ Sciēdū eſt ēt, ꝙ mot⁹ i cōi repit in q̈tuor generibus. ſ. ſubſtātia: q̄litate: q̄ʒtitate: ⁊ vbi: qr mot⁹ nō eſt pret res motas: ſʒ ē in ipſis. Sʒ res motē aut ſunt i genere ſubſtātie: aut in q̄litate: aut in q̄ʒtitate: aut vbi: ⁊ nō extra hec genera igiṫ mot⁹ reperitur in iſtis quatuor generib⁹ ⁊ nō extra: ita ꝙ in quolibet iſtoꝝ quatuor generū reperiṫ motus: qr in vnoquoq; iſtoꝝ quatuor generū ſunt due formē: quaꝝ vna nobilior, ⁊ alia vilior. Sicut in ſubſtātia cuʒ fiat trāſmutatio in formā ſubſtantialē que eſt nobilior forma: erit ſic vna ſpēs mot⁹: q̄ dr̄ generatio. Cū igiṫ ſit trāſmutatio in formā viliorē: q̄ eſt priuatio formē ſubſtantialis tūc dr̄ fieri alia ſpēs mot⁹: vt corruptio: ⁊ ſic in alijs trib⁹ generibus. Et q̄ ſeqtur, ꝙ tot ſunt ſpēs motus, quot ſunt ſpēs entis acqri p motū: ſed octo ſunt ſpēs entis cū in vnoq̄q; generū ſint due. igiṫ ſpēs mot⁹ erūt octo. ℭ Dubitaṫ de pma diffōne mot⁹: ⁊ vr̄ ꝙ nō ſit actus entis in potētia ſm ꝙ in potētia. Nā ſi ſic ſeqtur ꝙ entis in potentia eēt maxime mot⁹: qō ē ɔ Phm dicētē, ꝙ ens i potētia nō mouet. ℭ Itē act⁹ ⁊ poᵃ ſunt dr̄ie oppoite. ḡ nō debēt poni i diffōne vna igiṫ. ℭ Ad pmū dr̄ ꝙ ens i potētia dupliciter accipit. Uno mō p eo qō ē in potētia pura. i. in potētia nō pmixta cū actu: ⁊ tale nō mouet: qr nullū actū includit. Alio mō pro eo qō in potētia ɔmixta aliquo modo cū actu: ⁊ tale mouet. Unde motus eſt actus entis in potētia accipiēdo potētiā ſcōo modo: ⁊ nō pmo modo. ℭ Ad ſecundū dr̄ ꝙ duplex ē actus. ſ. pfectus ⁊ iperfectus. Unde mot⁹ eſt actus iperfectus: ⁊ talis actus nō opponit potētie poſite in diffōne mot⁹: cū nō ſit pura poᵃ (ſicut dcm̄ ē) Itē dubitaṫ de hoc qō dicit, ꝙ mot⁹ eſt in q̈tuor generibus: qr in q̄nto dicit, ꝙ mot⁹ nō reperit niſi i trib⁹ generibus. ſ. qualitate q̄ʒtitate ⁊ vbi. ℭ Item. Omnis motus eſt a ɔtrio in ɔtrariū: ſed ſubſtē nihil eſt ɔtriū. igiṫ in ſubſtantia nō eſt mot⁹. ℭ Ad pmū dr̄, ꝙ mot⁹ pprie dictus, eſt tñ in tribus gn̄ibus. ſ. q̄litate quātitate ⁊ vbi: ſm ꝙ ē acqſitio partis poſt partē illius termini ad quē vadit: ſed mot⁹ improprie dict⁹ ſiue ɔctus prout eſt egreſſio de potentia ad actū: ſic eſt in q̈tuor generib⁹ ſiue, ēt in oibus: cū in q̄libet genere ſit ppria potētia ⁊ ppri⁹ act⁹. ℭ Ad aliud dr̄, ꝙ in ſubſtantia nō ē motus pprie dictus p̄ mō: ſed ſecūdo modo: ſʒ ad ſubſtantiam ſit motus p̄ modo dictus. ℭ Infinitum dr̄ q̄nq; modis. Uno modo ꝙ nullam hʒ magnitudinē ⁊ ſic dr̄ pūctus ifinitus, ⁊ qōlibet idiuiſibile. Alio modo qō habet magnitudinē ⁊ diminutionē ideterminatā tñ. ⁊ hoc modo loqtur Phs de ifinito. Alio mō qō hʒ magnitudinē q̄ ptranſiri pōt: ſed nō faciliter: vt via lōga dr̄ infinita: qr cū difficultate eſt ptranſibilis. Alio modo qō hʒ magnitudinē de facili ptranſibilem quātū eſt de ſe: ſed ipedit p aliqō extrinſecū: ſicut pfunditas maris. Quinto in quo actus ſeruat potentiā, ⁊ nūq; eſt in vltimo actu: ſed ſemp i potentia: vt appoſitio numeri: ⁊ diuiſio ɔtinui. ℭ Uūi notandū e t, ꝙ magnitudo ifinitē q̄ʒtitatis eē nō pōt i actu: qr ſi foret talis magnitudo eſſet maior celo: ⁊ occuparet celū ēt totū vniuerſum. Infinitū eſt cuius cū aliqd fuerit acceptū, ſemp ɔtingit accipere aliquod extra ſm q̄ʒtitatem: ⁊ eſt ſemp i potentia ⁊ nunq; in actu. ℭ Dubitaṫ de ifinito vtrū ſit ſcia: ⁊ arguitur ꝙ nō. Nā ois ſcia eſt p demonſtrationē: ſed de ifinito nō eſt demōſtratio. igiṫ de eo nō ē ſciētia. Minor pʒ qr de ſubiecto demōſtrationis opʒ ꝑcognoſcere qd eſt: ſed infinitū nō hʒ qd cum nō ſit ergo de infinito nō eſt demōſtratio. ℭ Itē. Oē quod ſciṫ p formā ſcitur: ſed in ifinitū nō hʒ formā igiṫ nō ſciṫ. Minor pʒ: qr oē formatū ē terminatū ⁊ nō ifinitū. ℭ Ad pmū dr̄ ꝙ minor eſt falſa. Et ad pbationē dico ꝙ duplex eſt qd. ſ. rei ⁊ nois. Unde lʒ ifinitū nō habeat, qd rei: cū nulla talis res ſit hʒ tamen qd nominis. i. diffōnem cōiter dictā, qd rei eſt diffinitio vera ⁊ ppria. ℭ Ad ſcōm dr̄ ꝙ ifinitū de ſe non cognoſcitur cū ſit potentie priuatiuū: ſed cognoſciṫ p ſuū habitum: qr ſm Phm pmo de aia: rectū eſt iudex ſui ⁊ obliq. ℭ Dubitaṫ an aliquis magnitudo poſſit eſſe actu infinita: ⁊ videṫ ꝙ ſic. Diuiſio ⁊ appoſitio ſunt oppoſita: ⁊ diuiſio habet fieri circa magnitudinē ⁊ infinitum igitur ⁊ appoſitio. Minor pʒ qr q̄libet magnitudo ſenſibilis eſt diuiſibilis in infinitū. Et maior pʒ. Cū oppoſita nata ſint fieri circa idē: ſi magnitudo ſit diuiſibilis in infinitū, pōt creſcere in ifinitū apponēdo. ℭ Itē ſʒ Phm motus pōt velocitari in infinitū: ſed mot⁹ nō eſt ſine magnitudine. Si igiṫ mot⁹ velocitaṫ infinitū igitur magnitudo ſup quā eſt mot⁹ erit in ifinitū. ℭ Item. Linea mathematica eſt magnitudo ēt in infinitū ſm mathematicos igiṫ magnitudo eſt infinita. ℭ Itē. Quod cōgruit quātitati pōt eſſe i magnitudine: ſʒ finitū ⁊ ifinitū quātitati cōgruūt (ſm philoſophum ſupra in pmo Igiṫ pōt eſſe in actu i magnitudine. ℭ Item. Oppoſita nata ſunt fieri circa idē: ſed finitū ⁊ infinitum ſunt oppoſita igiṫ ſi quātitas ſit finita. pōt eſſe ifinita. ℭ Huic dubio diciṫ, ꝙ nulla magnitudo naturalis pōt eſſe ifinita actu: qr ſi ſic occuparet totū vniuerſum. Et amplius qr careret terminis. ℭ. Ad pmū dicitur ꝙ appoſitio in ifinitū que reſultat ex diuiſione in infini: ū poteſt addi in ifinitū, ſed alia appoſitio nō poteſt addi in infinitum. ℭ Ad ſcōʒ dicitur, ꝙ motus ſm rationem generalē poteſt velocitari in infinitū: ſed non ſm rationem ſpecialem: ideo non ſeqtur concluſio. ℭ Ad tertiuʒ dicitur, ꝙ mathematici non ponūt lineam ſimpliciter eſſe infinitā: ſed dicunt lineaʒ ſic eſſe infinitam ꝙ protrahēt lineam ſm magnitudinē vltra quācunq; quantitatem naturalē. ℭ Ad quartum dicitur, ꝙ infinitum nō repugnat magnitudini ſimpliciter: ſed naturaliter. ℭ Ad quintum dicitur ꝙ finitum ⁊ infinitū habent fieri circa quantitatem ſiue magnitudinem ſm ꝙ magnitudo eſt ⁊ nō ſm ꝙ nālis eſt (ſicut dictū eſt primo.)

de infinito

IN quarto lib. phyſi determinat Phs de loco, ⁊ vacuo ⁊ ō tēpore. Et p̄ de loco cui⁹ ſunt. v. pprietates. Pᵃ i. Locus ɔtinet locatū: ⁊ nihil ē ipſi⁹ locati. Per hʒ pʒ ꝙ nō ē iñā nec forā (ſic dixerūt ātiq.) Quelibet. n. forma ɔtinet formatū: eſt tñ aliqd ipſius formati.

de loco

Materia

Materia nõ cõtinet ſed ꝯtinet᷑ ⁊ ẽ aliqd ipſius rei. Scḋa. Locus nõ eſt maior nec minor locato cui⁹ ẽ loc⁹ ꝓpri⁹ ali cuius. Loc⁹ cõis eſt q̃ h̃z locata multa: ſicut celum aer ⁊c̃. Tertia. Locus nõ deficit locato: ſeparabile eſt tñ ab ipſo. Quarta oĩs loc⁹ h̃z ſurſum ⁊ deorſu᷑. Quinta. Oẽ corp⁹ mouet᷑ nãliter ad locũ ſibi ꝓpriũ cũ fuerit extra ipm̃. niſi ipediat᷑: ⁊ cũ fuerit ibi qeſcit i illo nãliter. Loc⁹ ſic diffini᷑. loc⁹ eſt vltima ſupficies corporis ꝯtinẽtis rẽ i mobile pmũ. ¶ Dubitat᷑ vtrũ loc⁹ ſit. Et videt᷑ ꝙ nõ: q̃ꝛ locus non eſt elemẽtatũ: nec ẽ nã corporea: nec icorporea igit᷑ loc⁹ nõ eſt. Probo aſſumptũ. Nõ ẽ elemẽtatũ: q̃ꝛ elemẽtatũ nõ eſt corp⁹. Nec ẽ elemẽtũ: q̃ꝛ ſic ẽt foret corpus. Nec eſt nã corporea: q̃ꝛ tũc forẽt duo corpora i eodẽ loco. Nec eſt natura icorporea: q̃ꝛ h̃z magnitudinẽ. ¶ Itẽ. Omne qḋ eſt: eſt i loco p ſe vel p accidẽs. Si igit᷑ loc⁹ eſt: erit in loco: ⁊ per ꝯñs loci erit loc⁹ in infinitũ: qḋ eſt falſu᷑. igit᷑ illḋ ex quo ſeqtur. ¶ Itẽ. Locus nõ ꝯtinet. Probo. Cõtinere eſt agere vel pati: ſ᷑ loco nõ ꝯuenit actio neq̃ paſſio: igitur loc⁹ nõ cõtinet locata. Maior p᷑. Minor oſtẽdit᷑. Locus ẽ quãtitas: ſ᷑ ipſi⁹ q̃titatis nõ eſt actio neq̃ paſſio. ¶ Itẽ videtur ꝙ loc⁹ ſit mobilis. Locus eſt accidẽs corporis: igitur mouetur ad motũ corporis cuius eſt: q̃ꝛ per Phyloſophũ motis nobis mouent᷑ ea q̄ ſunt in nobis: ſed loc⁹ eſt i locato: ꝗcũ accidẽs cõmune ſit in eo. ¶ Item. Locus eſt equalis locato: ⁊ ecõuerſo: ſ᷑ corpus locatũ aliquãdo ẽ maius: aliquãdo minus. Minor p᷑: q̃ꝛ corpus auget᷑ ⁊ diminuit᷑. ergo op᷑ locatũ augeri ⁊ diminui. ¶ Ad primũ dr̃ ꝙ diuiſio eſt inſufficiẽs. Nã locus ẽ vltimũ ſiue termin⁹ corporis: ⁊ tale nõ eſt corpus: nec ps integralis corporis. ¶ Ad 2m dr̃, ꝙ maior eſt vera ſic itellecta. Oẽ qḋ eſt corpus vel ps corporis itegralis: ſiue accñs in cõpoſitione corporis: oẽ tale eſt in loco: vel ſicut terminus i terminato. ¶ Ad tertiũ dr̃, ꝙ locus h̃z potentiã actiuã: ſiue paſſiuã: ſm̃ ꝙ eſt accñs nãle ſed nõ ſm̃ ꝙ q̃titas nãlis: ſ᷑ hoc nõ ſit pfecte. ¶ Ad 4m dr̃ ꝙ nãliter eſt mobilis: formaliter imobilis. ¶ Ad quintũ dr̃, ꝙ ſi locatũ auget᷑, nõ ſeqtur ꝙ locus ſit auctus: ſ᷑ ꝙ locũ maiorẽ locata obtinẽt, quem prius obtinuerũt.

De vacuo

Vacuum dr̃ trib⁹ modis. Uno mõ idiuiſibile. Et ſic nõ eſt aliqḋ corp⁹: nec põt ẽẽ: ſicut pũctus dr̃ vacu⁹ a qbuſdã. Scḋo mõ dr̃ vacuũ a qbuſdã antiqs; in quo nullũ corpus ſenſibile groſſum repit᷑ vñ plenu᷑ aeris dixerũt vacuũ. Tertio dr̃ vacuũ ꝓuatũ oĩ corpore: ſuſceptiuũ tñ eiuſdẽ ſicut dixerũt Democrit⁹ ⁊ Leucippus. pᵒ ⁊ ſcḋo modo vacuũ poſſibile eſt: ſed nõ tertio mõ. ¶ Dubitat᷑ an vacuũ tertio mõ dictũ poſſit ẽẽ in natura. Et videtur ꝙ ſic. Nã ſi vnũ ꝯrioꝝ ſiue ꝓuatiue oppoſitoꝝ ſit in nã poſſibile eſt reliquũ eſſe in nã: ſed vacuũ ⁊ plenũ ſũt ꝓuatiue oppoſita. Eſt eni vacuũ priuatio pleni, igitur ſi plenum ſit in natura poſſibile eſt vacuũ eſſe. ¶ Itẽ. De nõ ente non eſt ſcia, ſ᷑ de vacuo eſt ſcia. ergo vacuũ eſt ens. ¶ Itẽ. Uacuũ h̃z diffinitionẽ ergo vacuũ eſt ens. ¶ Ite᷑. Mobile aut recipit᷑ in pleno aut in vacuo. Nõ in pleno: q̃ꝛ tunc eſſent duo corpora in eodẽ ſimul: igitur recipitur i vacuo: ⁊ per conſequens vacuum eſt. ¶ Ad pmũ dicitur ꝙ maior h̃z ſic intelligi. Si vnum priuatiue oppoſitoꝝ fuerit in natura: reliquũ põt eſſe: hoc eſt. ſi habitus alicui⁹ priuatiõis ſit in nã: ita ꝙ põt eſſe ⁊ nõ eſſe. ⁊ ſua priuatio põt ẽẽ i natura: ſicut patet de viſu ⁊ de cecitate. Sed plenum: ita ſe h̃z i natura ꝙ nõ poteſt non eſſe: igitur vacuum non poteſt ẽẽ. ¶ Ad ſcḋm dicitur ꝙ de vacuo eſt ſciẽtia per accidẽs: nõ per ſe aliquo modo. ¶ Ad tertiũ dicitur ꝙ vacuu᷑ nõ habet verã diffinitionem cuius eſt diffinitio ſpeciei: ſ᷑ diffinitionem nominis tantũ: ideo non ſequitur ꝙ ſit ens niſi ſm̃ vocem tñ. ¶ Ad quartũ dicitur, ꝙ hoc verbum recipitur põt denominare duo. ſ. receptũ eſſe vel ipſum recipi ⁊ vtroq̃ mõ mobile recipitur i pleno: nõ tamen ex hoc ſeruitur duo corpora eſſe ſimul in vno loco.

quõ itelligit᷑ ſi vnũ oppoſitoꝝ ẽ i natura ⁊ reliquum.

De tempore

Tẽpus ſic diffinit᷑. Tẽpus eſt nũerus mot⁹ ſm̃ prius ⁊ poſteri⁹. S᷑ nũerus ſm̃ Phm̃ dr̃ dupl᷑. ſ. q̃ numeram⁹: ſicut duo tres: ⁊ quẽ numeram⁹ ſicut res nũeratę: ſicut duo hoĩes vł tres. ¶ Scḋo mõ accipit᷑ i diffõne tpis. ¶ Dubitat᷑ an tps ſit. Et videt᷑ ꝙ nõ: q̃ꝛ qḋ eſt compoſitũ ex nõ entibus eſt nõ ens: ſed tẽp⁹ cõponit᷑ ex pterito ⁊ futuro q̄ nõ ſunt igit᷑ ipm̃ nõ eſt. ¶ Itẽ. Oẽ habẽs ptes, ſi ipm̃ ſit, neceſſe eſt oẽs eius partes eſſe ſimul cũ eo ſ᷑ tps h̃z ptes i quarũ nulla eſt in actu. igit᷑ tps nõ eſt. Minor ꝓbat᷑: q̃ꝛ nihil ſtat de tpe niſi ipm̃ nũc qḋ eſt idiuiſibile ⁊ tale nõ eſt tẽpus: nec ps tẽporis cũ diuiſibile non fiat ex idiuiſibilibus. ¶ Propter illas rõnes ſciendum, ꝙ totũ ⁊ ps dupliciter poſſunt ꝯſiderari. Quoddã eſt enim totum permanẽs cuius oẽs ptes ſimul ſunt: ſicut dom⁹ lapis ⁊c̃. Aliud eſt totũ ſucceſſiuũ: ſicut dies annus: cui⁹ vna ps precedit aliã: ⁊ alia ſubſeqtur. ſicut pteritum ⁊ futurũ. ¶ Ad pmũ igit᷑ dr̃ ꝙ omne pmanẽs cõpoſitũ ex nõ ente permanente eſt nõ ens: ſed de ſucceſſiuis nõ eſt veꝝ. ¶ Ad ſecundum dicitur ꝙ hec maior ſic intelligitur: de toto ⁊ ptibus pmanentibus ⁊ nõ ſucceſſiuis. ¶ Proprietates temporis ſunt ſex. Prima. Uno modo ꝯuenit accipere numerũ in tẽpore: ⁊ alio mõ nõ. Prout eni᷑ eſt numerus ꝯuenit accipere numerũ: ſed ꝓut eſt numerus mot⁹ nõ: cũ ſit ꝯtinuum: ⁊ oẽ ꝯtinuũ eſt diuiſibile in infinitũ. Scḋa. Tempus nec ẽ velox nec tardũ: ſed multũ ⁊ paucũ breue ⁊ longum. Tertia. Unũ ⁊ idẽ inſtãs eſt in toto tẽpore. Quarta. Tẽpus reſoluit᷑ in ſe ſm̃ circulũ, vt annus: q̃ꝛ tẽpus eſt mẽſura mot⁹ circularis: ſicut mot⁹ pmi mobilis: ⁊ nõ recti. Quīta. Motus nõ ſolum menſurat᷑ a tpe: ſed tps a motu. Sexta. In vnoquoq̃ genere eſt reperire vnum primum p quod menſurant᷑ ⁊ numerãtur oĩa illius generis: vt in nũeris vnitas in genere ponderum vncia. Cõſimiliter eſt accipere in tẽpore aliquod pmum: qḋ erit menſura ipſius cuius eſt ipm̃ inſtans. ¶ Dubitatur an vnum ⁊ idem inſtans maneat in toto tẽpore. Et videt᷑ ꝙ nõ. Nã cuiuſlibet tẽporis determinati ſunt duo inſtãtia. ſ. pm̃ ⁊ finis: ſicut diei ⁊ hore: nõ igitur eſt vnũ inſtãs in toto tpe. ¶ Item. Illa q̄ fuerunt in vno anno pterito fuerunt in aliquo inſtãti: ⁊ illa q̄ erunt in vno anno futuro erunt in aliquo inſtãti: ⁊ illa q̄ modo ſunt, ſunt in aliquo inſtãti. Si igitur idẽ inſtãs ſit i toto tẽpore: ſeqtur ꝙ oĩa illa q̄ fuerũt i medio anno preterito ⁊ q̄ erũt in medio anno futuro: modo ſunt: qḋ videtur impoſſibile. ¶ Ad primũ dr̃, ꝙ cuiuſliber tẽporis terminati ſunt duo inſtãtia ſm̃ eſſe accidẽtale: ſ᷑ ſit vnum p ſe ⁊ ſm̃ ſuã ſubſtãtiã. ¶ Ad aliud dicit᷑ negãdo ꝯſequẽtiã q̃ꝛ inſtãs manet vnũ ⁊ idẽ in tẽpore ſm̃ ſubſtãtiã variatu᷑ ſolum ſm̃ eſſe accidẽtale: ſicut aliqs homo vnus ⁊ idẽ poteſt eſſe aliquãdo albus: ⁊ aliquãdo niger: ſic inſtãs vnum ⁊ idẽ eſt pſens aliqñ: aliqñ futurũ: aliqñ pteritũ. ¶ Nota ſm̃ Phm̃ ꝙ inſtãs ſe h̃z ad tẽpus ſicut pũctus ad lineam: q̃ꝛ ſicut pũctus nõ eſt ps linee ſic inſtans nõ eſt pars tẽporis. Et ſicut pũctus diuidit duas lineas: ⁊ ꝯtinuat eas adinuicẽ: ſic inſtãs diuidit pteritũ tps a futuro: ⁊ ꝯtinuat ea adinuicẽ. S᷑ p hoc differũt inſtãs ⁊ pũctus: q̃ꝛ pũct⁹ qeſcit ⁊ manet in linea: inſtãs aũt nunq̃ qeſcit in tpe: ⁊ hoc q̃ꝛ ſeqtur ipm̃ mobile qḋ nõ qeſcit. ¶ Nota etiam inter illa vocabula nũc tũc. qñ. iam. mõ. olim. repẽte. Nã nũc vno modo dr̃ tps ꝓpinquũ iſtãti pteriti ſ᷑ iproprie: ſm̃ ꝙ dr̃ venit nũc: q̃ꝛ hodie venit. Tunc ſiue qñ: eſt tps determinatu᷑ p inſtãs pcedẽs: ⁊ ſubſequẽs: q ſunt termini illi⁹ facti de quo ſit inquiſitio: vt tũc deſtructa eſt troia. tũc erit diluuiũ. Iã eſt tps ꝓpinquũ pteriti inſtãti ſiue fuerit ps pteriti, ſiue ps futuri vt qñ vidit iã videt iã vidit. Modo eſt tẽp⁹ ꝓpinquũ pteriti inſtãti: dũmõ ſit ps pteriti: vt modo fuit bellũ troie. Repẽte eſt illud qḋ eſt in nunc tpe inſenſibili. Siue repẽte eſt tps nõ ſenſibile propter eius paruitatem. ⁊ ſubito ſilr̃: ſm̃ ꝙ dicit᷑. generatio ⁊ mutatio ſubita.

Totũ ⁊ ps dupliciter.

In quinto li°phy. determinat Phs de diuiſiõe mot⁹i ſuas ſpẽs. Et dič ꝓ ꝙ aliqͣd tráſmutari dr trib⁹modis. Per accñs. vt cũ dr muſic⁹ ãbulat. 2°ſm ptẽs: vt cũ dr corp⁹ſanat: qꝛ oculus ſiue pect⁹ſanat. Pmo ⁊ p ſe p h̃ excludit modũ p mõ ⁊ 2° mõ dcm̃: ex eo ꝙ ipm mouet ꝓ ⁊ p ſe. Et p h̃ ꝙ dič [pmo] excludit mot⁹ſꝫ ptẽ. p illõ võ qđ dič [p ſe] ſiue [ſm ſe] excludit mot⁹p accñs. Eſt aũt p ſe mobile aliqͣd ſꝫ diuerſas ſpẽs mot⁹: ſicut alterabile eſt mot⁹ ſꝫ alterationẽ: ⁊ augmẽtabile ſm augmentũ: ⁊ itez in ſpẽ alteratiõis dr ſanabile: qđ mouet ſm ſanationẽ: ⁊ calefactibile qđ mouet ſꝫ calefactionẽ. ℂDič ãt Phs ꝙ. 5. reqruut ad motũ. ſ. mouẽs ⁊ mobile: termin⁹a quo: ⁊ termin⁹ad quẽ: ⁊ tp̃s. ℂEt nota ꝙ mot⁹ capit denominationẽ a termio ad quẽ. qꝛ iſte termin⁹acqrit p motũ: termin⁹võ a q̃ depdit. ℂEt ſciẽdũ ꝙ mot⁹p ſe nõ ẽ niſi i ꝯrijs extremis: vel medijs: vel ꝯdictorijs. ℂMutatio p ſe q̃drupiex ẽ. ſ. a ſubo in ſubꝫ vt alteratio. a non ſubo i ſubiectũ vt gñō. a ſubiecto in nõ ſubm vt corruptio. Sꝫ 4⁹ modus a nõ ſubiecto i nõ ſubꝫ: eſt ipoſſ. Et vocat hic ſubiectũ dẽ qđ affirmatiue dr: ⁊ nõ ſubm id qđ dr negatiue mon qđ ſuſcipit formã. ℂPoſtea dicit Phs ꝙ motus ꝓprie dictus eſt tm̃ in trib⁹gñibus. ſ. in q̃ꝫtitate q̃litate ⁊ vbi. Sꝫ ꝙ ſit in iſtis tribus ꝓbat. Nã in iſtis eſt ſufficiẽs ꝯrietas reqſita ad motũ: igit in iſtis ꝓprie eſt mot⁹. Probat ꝯña. Nã ois mot⁹eſt a ꝯrio in ꝯriũ. Qꝫ aũt nõ ſit in plurib⁹q̃ꝫ in iſtis ꝓbat. Nõ ſi in aliqͣbus alijs eẽt h̃ maxime videret de ſubia: ⁊ de relatiõe: ⁊ de actiõe ⁊ paſſiõe. Sꝫ in ſubia nõ eſt mot⁹. Nã oĩs mot⁹eſt a ꝯrio in ꝯriũ: ſꝫ ſubię nihil ẽ ꝯriũ. ergͦ in ſubia nõ eſt mot⁹. Nec ad relationẽ eſt mot⁹. qꝛ ad illã formã q̃ põt acqri alicui ſine aliq̃ mutatione reali facta in ipſo nõ eſt mot⁹: ſed ſic eſt de relatiõe. Igit ⁊c̃. Maior ꝓbat. Nã dextrũ ⁊ ſiniſtrum pñt acqri alicui nulla facta in ipſo mutatiõe reali. Nec ad actionẽ nec ad paſſionẽ ẽ motus: qꝛ ſi ſic cũ actio ⁊ paſſio ſint mot⁹: ad motũ eẽt mot⁹. Conſequẽs eſt falſum: ergͦ ⁊ añs. Nec ex h̃ ſequit ꝙ actio ⁊ paſſio ſint mot⁹: qꝛ Phs arguit a ſili. Nam ſile eſt ad actionẽ ⁊ paſſionẽ eẽ motũ: ⁊ ad motũ eſſe motũ. Relinquit igitur, ꝙ motus ꝓprie dict⁹eſt tm̃ in trib⁹ gñib⁹. ſ. q̃ꝫtitate: q̃litate: ⁊ vbi. Mot⁹in q̃litate eſt alteratio a q̃litate imperfecta ad q̃litatẽ pfectã ⁊ ecõuerſo. Ad q̃ꝫtitatẽ pfectã eſt augmẽtatio: ecõuerſo eſt diminutio. Mot⁹ ad vbi dr loci mutatio. ℂImmobile dr tripliciter. Uno mõ qđ non eſt aptuꝫ natũ moueri. Alio mõ qđ eſt de difficile mobile. ſicut lapis excellẽs magn⁹. Tertio mõ qđ eſt aptũ natũ moueri: ⁊ impedit tñ p ſuũ ꝯriũ. Sil'r dõꝫ de illis q̃ ſunt necãria ad cognoſcẽdũ motũ. ſ. qͣd ſit eẽ ſil': ⁊ qͣd ſit eẽ ſeparatũ: ⁊ qͣd tangere: ⁊ qͣd ꝯtiguũ: ⁊ qͣd mediũ: ⁊ qͣd ꝯñr enã: ⁊ qͣd habitũ: ⁊ qͣd ꝯtinuũ. ℂSil'r ãt ſunt ea q̃ ſunt in eodẽ loco: ſꝫ proprie ſm ſe: ⁊ nõ ſꝫ aliud. ℂSeparatim ſunt q̃ nõ ſunt i eodẽ loco. ℂTangere dñr ſiue ꝯtigua: quoꝝ vltima ſunt ſil'. ℂMediũ eſt illud in q̃ ꝯtinue mutat ſm nãꝫ qđ natũ eſt mutari prius q̃ꝫ i extremis. ℂCõtinue mutatũ aliqđ dr qđ nõ deficit rei ſup quam mouet aut paulat. ℂCõſequẽter ſunt ea iter q̃ nihil cadit eiuſdẽ gñis: vt linea lineę: vnitas vnitati: ⁊ hꝫ. ℂHabitũ ẽ qñ aliqͣd alteri ꝯñr ẽ: ⁊ tãgit ipꝫ. ℂCõtinuũ ſũt quoꝝ vltra ſũt vnũ. i. termin⁹ vn⁹. ℂMot⁹ dr vn⁹ tripliciter. ſ. gñe: ſpẽ. numero. Un⁹gñe dr ab vnitate formę gñalioꝛ q̃ dr mutatio vnũ. ſicut ois loci mutatio dr mot⁹ vn⁹ſm gen⁹ di loci mutatiõi. Unus ſpẽ dr ille mot⁹q eſt vn⁹ab vnitate ſpecificę formę. ſicut dealbatio ẽ di dealbatiõi eadẽ ſpẽ: ⁊ ſil'r denigratio. Sꝫ mot⁹ de albedine i nigredinẽ: ⁊ de nigredie i albedinẽ: nõ ẽ eadẽ ſpẽi ſꝫ gñe. ℂEt nota ꝙ nõ ſufficit ad vnitatẽ motus ſpecifici ꝙ termini ſint idẽ ſpẽ: ſꝫ oꝫ ꝙ ſpatiũ ſit idẽ ſup q̃ ſit mot⁹: qꝛ al'r mot⁹circularis: ⁊ rect⁹forẽt idẽ ſpẽ. ℂMot⁹vn⁹ numero ẽ q hꝫ vnũ ſubm nũero: ⁊ vnã ſpẽm ſpãliſſimã i quo ſit: ⁊ vnũ tp̃s ꝯtinuũ: ſine iterruptiõe. Jõ ad h̃ ꝙ mot⁹dicatur vn⁹ſimpl'r nũero reqrit, ꝙ idẽ i quo ſit mot⁹ſit ſimpl'r vnũ: ⁊ oꝫ ꝙ tp̃s ſit vnũ ⁊ nõ iterruptũ: inſup oꝫ ꝙ ſpatium vel forma ſit vnũ ⁊ ꝯtinuũ. opꝫ ẽt ꝙ mobile ſit vnũ ſimpl'r p ſe. ℂSeqtur de ꝯrietate mot⁹ad motũ: q ẽ i. 5. modis. Prim⁹ ẽ. q ẽ ex eadẽ in idẽ. 2⁹q ſit ex ꝯrijs terminis. 3⁹eſt q ſit in ꝯrios terminos. 4⁹ q ẽ a ꝯrio in ꝯriũ. 5⁹ ẽ. q eſt ſm ꝯrietatẽ vtriuſq̃ꝫ termini: vt q ẽ ex vno ꝯrio i aliud ꝯrium: ⁊ ꝯrius ei eſt: ⁊ ecõuerſo. ⁊ nota ꝙ qes ꝯriat motui ſm pn^m^ cũ ſit pn^m^ mot⁹. ℂSciẽdũ ꝙ nõ qlibet qes ꝯriat cuilibet motui. ſꝫ qes ſm locũ motui ſm locuꝫ. Quies ſm alterationẽ motui ſm alterationẽ: ⁊ ſic de augmentatione ⁊ de alijs motib⁹. motus q eſt ex vno ꝯrio in reliquũ: ꝯriat qeti q̃ eſt in alio. ⁊ qes q̃ eſt i vno: ꝯriat ei q̃ eſt i alio: vt ea q̃ in ſanitate ei q̃ eſt in ęgritudinẽ. ℂDubitat vtrũ mot⁹ſit in q̃litate q̃ꝫtitate ⁊ vbi. Et ꝓ ꝓbat ꝙ nõ in q̃litate. Nã mot⁹eſt acqſitio ptis poſt ptẽ illius termini ad quẽ tẽdit: ſed i q̃litate nõ eſt ps poſt ptẽ: iõ in q̃litate nõ eſt mot⁹. Maior pꝫ p Phm. Minor oñdit p auctorẽ ſex pncipioꝝ. q dicit ꝙ forma accñtalis ẽ cõponi ꝯtingẽs q̃ ſimplici ⁊ inuariabili nã ꝯſiſtit. Sꝫ illud qđ in tali nã ꝯſiſtit nõ hꝫ ptẽ poſt ptẽ. igit forma accñtalis nõ acqrit p motũ: igit in q̃litate nõ ẽ mot⁹. ℂItẽ ꝙ in q̃ꝫtitate nõ ſit mot⁹: ꝓbo. Nã ois mot⁹ eſt p ꝯrietatẽ: ſed in q̃ꝫtitate nõ eſt ꝯrietas: igit mot⁹nõ eſt in q̃ꝫtitate. ℂItẽ ꝙ mot⁹nõ ſit in vbi. vꝫ. Nã vbicũq̃ꝫ nõ ẽ repiri magis ⁊ min⁹: nec ꝯriũ. Sed in vbi nõ eſt repire magis ⁊ min⁹p auctorẽ ſex pncipioꝝ: ergͦ in vbi nõ eſt motus. ℂItem. Si in vbi eẽt mot⁹: cũ talis mot⁹ ſit motus localis ꝯtingeret ptrãſire medietatẽ ſpatij ſup qđ ſit mot⁹ in medietatẽ illi⁹mot⁹: ⁊ ſic i infinitũ: ſꝫ talis diuiſio q eſt in ĩfinitũ nõ ẽ ptrãſibilis. igit in ſpatio ſiue in vbi nõ ẽ mot⁹. ℂAd pn^m^ dr ꝯcedẽdo maiorẽ. ℂAd minorẽ dr ꝙ q̃litas ſiue forma accñtalis põt dupl'r ꝯſiderari. Uel ſm eẽntiaꝫ: vel ſm eẽ in ſubo. Pmo mõ eſt idiuiſibilis. ſ. ſm eẽntiam. nec hꝫ partẽ poſt partẽ ſm eẽntiaꝫ. 2° mõ eſt diuiſibilis. ſ. ſm eẽ i ſubo: ⁊ hꝫ ptẽ poſt ptẽ. Sicut pꝫ ꝙ vnũ ſubm hꝫ plus de albedine q̃ꝫ aliud: ⁊ ſil'r de colore: ⁊ ſic de alijs quę ſunt q̃litates: ſiue formę accñtales. ℂAd ſcõm dr ꝯcedendo maiorẽ. Ad minorẽ dr ꝙ quãtitas põt dupl'r ꝯſiderari. Uno mõ ſm ſuã eẽntiã: ſm ꝙ quãtitas eſt. ⁊ ſic nõ hꝫ ꝯtrariũ. Alio mõ ſm eẽ nãle: qđ hꝫ in reb⁹nãlibus: ⁊ ſic hꝫ cõtrariũ. Nã ſm eẽ nãle ꝯuenit dare q̃ꝫtitatẽ pfectã ⁊ imperfectã: minimũ ⁊ maximuꝫ ⁊ infra: ⁊ ex: ſunt ꝯria quãtitatis ſm eſſe nãle: ergͦ põt ineſſe ꝯrietas lꝫ nõ p ſe. ℂAd tertium dr ꝯcedendo maiorẽ. Ad minorẽ dr, ꝙ ſuſcipe magis ⁊ minus eſt dupl'r: vel itẽſiue ⁊ ſm eẽntiã: ⁊ ſic vbi non ſuſcipit magis ⁊ min⁹. nec hꝫ ꝯrietatẽ. Alio mõ extẽſiue, ⁊ ſic ſuſcipit magis ⁊ min⁹⁊ hꝫ ꝯrietatẽ. ℂAd 4^m^ dr ꝯcedẽdo totũ argumẽtũ vſq̃ꝫ ibi, talis diuiſio ꝓcedit in ĩfinitũ. Ubi dõꝫ eſt, ꝙ ire in infinitũ dupl'r eſt: vel ſm actũ vel ſm potẽtiã. Pmo modo nõ põt ptranſiri. ſcđo modo põt. Et argumẽtum ꝓcedit ac ſi ꝯtingeret actualiter diuidi in infinitum.

In ſexto lib. phyſi. determinat Phs de motu, diuidẽdo ipm in partes q̃ꝫtitatiuas, ⁊ h̃ ſm ꝙ mot⁹eſt q̃dã ꝯtinuuꝫ. ℂDat igit q̃tuor ꝓprietates. Pria ẽ, ꝙ nullũ ꝯtinuũ cõponit ex idiuiſibilib⁹. vt linea ex pũctis: qꝛ idiuiſibilia ſiue pũcta nõ ſũt ꝯtinua: nec ꝯtigua: nec ꝯñr entia: qꝛ vltima eoꝝ nõ ſunt ſimul entia: nec ſunt vnũ: cũ idiuiſibile nõ habeat ptes, quarũ vna põt eẽ terminans ⁊ altera ei⁹ vltimũ. Sil'r idiuiſibile additũ alicui, nõ facit maius: ergͦ nec cõpoſitũ. nec idiuiſibile erit ꝯñr ſe habẽs idiuiſibili. ſicut punctus puncto vel inſtans inſtãti: qꝛ iter q̃libet duo pũcta cadit mediũ. ſicut linea: ⁊ inter quęlibet duo inſtãtia cadit tp̃s mediũ: ⁊ p ꝯñs inſtãtia nõ ſunt ꝯñr entia iter quę nõ cadit mediũ eiuſdẽ generis. ſicut duę domus, ſunt ꝯñr entia: inter q̃s non cadit dom⁹ media: ⁊ ſic

sequitur

ſeqꝛtur ꝙ nō eſt imediatus inſtāti: vt pūctus pūcto, nec aliqd idiuiſibile ſimplicit̃ alteri. Itē ſi ꝯtinuū cōponeret̃ ex idiuiſibilibꝰ. igit̃ eēt diuiſibile in idiuiſibilia. ꝯñs falſuz. cū ꝯtinuū ſm Phm ſit diuiſibile in ſp diuiſibilia. igit̃ nec motꝰ: nec magnitudo: nec tps: nec aliqd ꝯtinuū pt cōponi ex idiuiſibilibꝰ ſimplr̃: cū vnūqdq̃ diuidat̃ i illa ex qbꝰ cōponit̃. ¶ Scđa ꝓprietas ē illiꝰ i quo ſit motꝰ. ſ. ipſiꝰ tpis: ⁊ h̄ eſt ꝙ in inſtāti nō ē motꝰ neq̃ qes ſed in tpe: accipiēdo inſtās ſm ꝙ eſt ſimpliciter idiuiſibile: ⁊ nō pro tpe: quia ſi in inſtāti foret motꝰ vel qes: ſequeret̃ ꝙ inſtās eēt diuiſibile. ¶ Tertia ꝓprietas ē illiꝰ in quo aliqd mutat̃: ⁊ h̄ eſt ꝙ oē qđ mutat̃: qñ mutatū ē: in illo in quo p̃ mutatū eſt. v. g. poſito ꝙ aliqd mutet̃ a nō eē in eē: tunc deficit ab eo ex q̃ mutatū eſt igit̃ illud qđ mutatū eſt a nō eē i eē deficit a nō eē igit̃ de neceſſitate erit in eſſe: cū inter eē ⁊ nō eē nō cadat mediū. ¶ Et ſciēdū, ꝙ in nulla mutatiōe ē accipe p̃m in quo cepit aliqd mutari nec mutatū eē: ſz ante qđlibet mutatū eē, ꝓcedit mutari: ⁊ ecōuerſo in infinitū. ⁊ nō ſm actū ſicut nec in motu ē dare p̃m: qꝛ oē qđ mouet̃, priꝰ mouebat̃ ꝑ Phz. Cuiꝰ cā hec ē, qꝛ tps in q̃ ſit motus ⁊ magnitudo i ſiue ſpaciū ſup qđ ſit motꝰ: ⁊ ipm qđ mouet̃: qđlibet iſtoꝝ ē cōtinuū: ⁊ ēt ipſe motꝰ: ⁊ ꝑ ꝯñs ſunt diuiſibilia i infinitū. Un̄ nec in tpe. nec in aliq̃ cōtinuo ſucceſſiuo ē ſumere p̃m. q̃re nec i motu, vltimū ꝯtingit ſumere vū in ꝑmanētibꝰ ꝯtigit ſumere p̃m: ſed nō vltimū: qꝛ ꝑ Phm nō ē dare vltimū rei ꝑmanētis in eē: ſz in ſucceſſiuis eſt dare vltimū: ſz nō priᵐ. ſicut dictū eſt. ¶ Sz videt̃ ꝑ rōnē Zenonis ꝙ nihil poſſit moueri localiter. ⁊ ꝑ ꝯñs motus localis nihil eſt. Nā ſi aliquid determinate ſz locū mouet̃, opz ꝙ p̃ ptrāſeat medietatē ſpatij añq̃z ad terminū ꝑueniat: ⁊ medietatē illiꝰ medietatis: ⁊ ſic i infinitū ſic̃ argu. ē i dictis ꝓcedētibꝰ. ¶ Itē Si aliqd moueret̃ localiter velociſſime motū, nunq̃z attingeret tardiſſimū. ꝯſequēs eſt impoſſibile igr̃ ex quo ſeqꝛtur. Cōſequētia oñdit̃ ſic. Precedat tardū ipm velox ꝑ aliqđ ſpatiū. ⁊ moueat̃ vtrūq̃ cōtinue. igit̃ añq̃z attigat terᵐ a q̃ ipſiꝰ tardi: ipz tardū aliqd ptrāſibit de ſpatio: qꝛ nō qeſcit. ſed ꝯtinue mouet̃. Et vltra anteq̃z velox ptrāſeat illud qđ ptrāſiuit tardū: tardū aliqd ptrāſibit de ſpatio. ſic priꝰ in infᵐ g̃ velox nūq̃z attinget tardū vtriſq̃ ꝯtinue motis. ¶ Itē qđ ē in ſpatio ſibi eq̄li: aut mouet̃ in eo: aut qeſcit i eo cū igit̃ nō ꝯuenit moueri i tali ſpatio ⁊ i quolibet inſtāti mobile eſt in ſpatio ſibi eq̄li igit̃ i quolibet inſtāti qeſcit: ⁊ ꝑ ꝯñs nūq̃z mouet̃. ¶ Ad p̃ᵐ dr̃ (ſicut priꝰ dcm̄ ē i dubitatione ꝓcedēti). ſ. ꝙ ꝯtinuū ē infᵐ ſz poᵉᵐ ⁊ tale pt trāſiri. ¶ Et ſic pz ad ſcđaz rōnē. ¶ Ad 3ᵐ dr̃ ꝙ Zeno dixit ipz tps cōponi ex inſtātibꝰ: qđ nō ē verū: iō nec motꝰ nec qes ē i inſtāti: ſz in tpe (ſicut dixit Phs) iō mobile nō ē i ſpatio ſibi eq̄li niſi tm̄ i inſtāti. Et cū dr̃. Aut mouet̃ aut qeſcit: negat̃ ꝓpoſitio, qꝛ hz veritatē de eo qđ ē in aliq̃ in quo eſt aptū natū moueri aut qeſcere ꝑ tali mēſura tpis. ¶ Nota ꝙ iſta ſūt ꝓportionabilia, magnitudo, motꝰ, ⁊ tps: ⁊ iō ſi vnū iſtoꝝ ſit infᵐ. qđlibet erit tale. ¶ Dubitat̃ vtrū aliqđ ꝯtinuū cōponat̃ ex idiuiſibilibꝰ. Et vr̃ ꝙ ſic. Nā pūctꝰ ē vbiq̃ i linea, qđ nō eēt verū, niſi cōponat̃ ex pūctis. ¶ Itē Ari. i p̃ poſte. dicit. ꝙ ſuba linee ē ex pūctis: igit̃ linea cōponit̃ ex pūctis. ¶ Itē ſi ſphera mouet̃ ſup planū ñ tāgit ipz niſi in pūctis (ꝑ Phz) cū ſpherico ⁊ plāo ñ ſit aliqđ cōe niſi pūctꝰ igr̃ cauſat ſupficiē deſcriptā pūctis: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯtinuū pt cōponi ex idiuiſibilibꝰ. ¶ Itē ꝑ Cōmētatorē inſtās fluēs, cauſat tps: ſz inſtās ē idiuiſibile g̃ idiuiſibile cāt diuiſibile: ⁊ h̄ nō niſi cōponēdo. ¶ Itē corpꝰ nāle ex minimis cōponit̃. igr̃ ꝯtinuū ex idiuiſibilibꝰ. Añs ē verū g̃ ꝯcluſio. ꝯñs pz cū ſit dare corpꝰ minimū nāle ſz Phm i li . phy. ¶ Ad p̃ᵐ dr̃ ꝙ pūctꝰ ē vbiq̃ i linea potētialit̃: ñ actualit̃. ¶ Ad 2ᵐ dr̃, ꝙ Phs itelligit ꝙ i formali diffōne linee cadit pūctus ⁊ nō aliter. ¶ Ad tertiū dr̃ ꝙ nō ē dare aliqđ ſphericū ſimpliciter h̄ iferius naturaliter. ¶ Ad 4ᵐ vr̃, ꝙ Cōmētator itelligit ſic ꝙ inſtās fluit ſm ꝙ ē diuerſuz: ⁊ diuerſuz aliq̃ mō ē cā tpis: ſz nō inſtās ꝓprie fluit ita ꝙ moueat̃. ¶ Ad 5ᵐ dr̃ ꝙ corpꝰ pt duplicit̃ ꝯſiderari ⁊ eiſdē modis minimū. ſ. vt ē qđdā nāle: ⁊ vt ē qđdā q̄ntū: ⁊ ex talibꝰ minimis pt ꝯſiderari maximū. 2ᵒ igr̃ mō pt dari minimū. nō aũt p̃ mō. qꝛ corpꝰ naturale ſz ꝙ ē q̄ntū ē ꝯtinuū ⁊ ꝑ ꝯñs diuiſibile i infinitū. ¶ Dubitat̃ an motꝰ poſſit eē in inſtāti accipiēdo motū ꝓprie: ⁊ inſtās ſimplicit̃. Et vr̃ ꝙ ſic per Phz in. 7. phyſi. Si aliq̃ virtus moueat aliqđ mobile in aliquo tpe: potētia duplicis virtutis mouebit i medietate tpis: igit̃ p̃ cauſa cauſabit motum in inſtāti. ¶ Huic dr̃ ꝙ regula Phi habet itelligi de agētibus ꝑ motū ⁊ trāſmutationem. Prima aũt cauſa agit ſine motu ⁊ tranſmutatione.

In ſeptimo libro phy. determinat Phs de motibꝰ: ⁊ de motoribꝰ ⁊ mobilibꝰ eoꝝ dicēs, ꝙ i omotu violēto ⁊ naturali motor differt ſm ſubam ab eo qđ mouet̃. ¶ Poſtea oñdit ꝙ i mouētibꝰ ⁊ motꝭ nō ē ꝓcedere i infᵐ: qꝛ ſic i tpe finito foret motus infinitus: qđ ē icōueniēs: cum motus ⁊ tps i q̃ ē motus ſint ꝓportionabilia. iō ē dare motum p̃ᵐ, ⁊ motorē priᵐ. ¶ Itē in oi motu tā violēto q̃z naturali: mouēs ⁊ motum ſunt ſil̃. ¶ Sed ꝙ h̄ ſit falſum. ꝓbo. Nā in motu ꝓiectionis nō ē mouens ſil̃ cum moto. ſed diſtat ab eo igit̃ nō in oi motu ſunt ſil̃. ¶ Huic dr̃ ꝙ nō reqrit̃ ꝙ ſint ſimul ſz vltima eoꝝ. ſz ſufficit ꝙ ſm v̄tutē. vñ q̃zdiu ꝓiectū mouet̃. virtꝰ ꝓiciētis manet i eo ſiue fuerit ille motus ſz rectū: ſiue ſm reflexionē: ſicut pila ꝓiecta ꝯtra parietē reflectitur. ¶ Itē ſciēduz, ꝙ violētuz ē cuius pricipiuz ē ab extriſeco nō ꝯferente vim paſſo. Spēs motus violenti ſunt q̃tuor. ſ. ipulſio. tractio. vectio. ⁊ vertigo. ⁊ i his q̃tuor modis reducunt̃ oēs motus q ſunt a pricipio extrinſeco. ¶ Poſtea agit de cōparatione motuum adinuicē: ⁊ dicit ꝙ ad h̄ ꝙ aliqua ſint adinuicem cōparabilia tria requiruntur. Primo. ꝙ ſint vniuoca: ideo ſtilus: ⁊ vinum: ⁊ chorda non ſunt cōparabilia in acutie equoce dicta de iſtis: in ſtilo. n. ptinet ad tactū: i vino ad guſtū: in chorda ad audiēduz. ideo ꝑ aliā rōnē ⁊ aliā ē acuties in illis. Scđo requiritur, ꝙ ſint in aliquo ſubo ꝓrimo recipiēte. iō equus ē cōparabilis ſm albedinē cuicūq̃ hñti albedinē: qꝛ ſubz ꝓrimū albedinis ē idē. ſicut ſuperficies ē idē ſm recipiēs albedinē. 3ᵒ reqritur ꝙ ſit vna natura ſpālis: ⁊ nō gñalis ipſoꝝ cōparabiliū. qꝛ i gñe multe latēt equocationes diuerſe nature: ideo albū ⁊ nigrū lz ꝯueniāt i natura gñali ſicut in colore, nō tñ i natura ſpāli: iō nō ſunt cōparabilia. Nec motꝰ circularis ē cōparabilis motui recto: qꝛ nō ſunt i eodē ſubiecto ꝓrimo nec in eadē natura ſpāli. ¶ Cōtra videt̃ ꝙ ſm equocū ſiat cōparatio: qꝛ bene dr̃ ſuba ē prius ens q̃z accñs, ſz prius ⁊ poſteriꝰ dicūt cōparationē. ⁊ ens ē equocū: g̃ ſm equocum eſt cōparatio. ¶ Huic dr̃ ꝙ cōparatio ꝓprie dicta, nō ſit ſm equocū. Extēdēdo tñ vim cōparationis ad vnitatē ordinis vel analogie ſz equocū ſit cōparatio. ¶ Cōſequēter ponit pro cōparatione motuū regulas q̃ ſunt ſeptē. ¶ Pria eſt, ſi aliq̃ potētia moueat aliqđ mobile ꝑ aliqđ ſpatiū in aliq̃ tēpore eq̄lis potētia mouebit medietatē illiꝰ mobilis ꝑ duplū ſpatiū in eodē tpe. ¶ 2ᵃ ē h̄. Retēta pori potētia eq̄lis potētia mouebit medietatē mobilis ꝑ totū idē ſpatiū in medietate tpis. ¶ Tertia ē. Retēta pori poᵃ, potētia duplicis virtutis mouebit mobile ꝑ idē ſpatiū i medietate tpis. ¶ Quarta. Medietas illiꝰ potētie mouebit medietatē mobilis ꝑ idē ſpatiū i toto tpe. ¶ Quinta. Retēta pori poᵃ nō ē nece, ꝙ eadē poᵃ moueat duplū mobile i eq̄li tpe ꝑ medietatē ſpatij. ¶ Sexta nō ē nece ꝙ media virtꝰ moueat idē mobile ꝑ aliq̃z ptē ſpatij in toto tpe. ¶ Septima dupla virtꝰ mouebit duplex mobile ꝑ eq̄le ſpatiū in equale tempore ¶ Eſt autē ſciendum, ꝙ iſte cōparationes hñt intelligi de motore corpore naturali: ⁊ nō de motore ſu-

pꝛe celeſti. ¶ Et ſil' hꝫ intelligi quantum ad rationē ipſiꝰ motꝰ ⁊ nō quātū ad rōnē ſpālē. multa. n. pñt alicui cōueni re ſm rōnē gñalē q̄ ſibi repugnāt ſm rōnē ſpālem. v.g. nō repugnat hoi inquantū aial hīe alas: ſed inquantū homo ſibi repugnat. Sil'r iſte cōditiones poſſunt icile motu. in quantum motus: non tñ inquantum iſte motus.

In octauo li° phy. oñdit Phs ꝑ ꝙ aliqs motꝰ ē eternꝰ ⁊ aliqs motoꝛ ē eternꝰ: 2° qꝫ motꝰ ē eternꝰ. ⁊ q motoꝛ ē eternꝰ. ¶ Qꝫ motꝰ ſit eternus oñdit, tali rōne. Ois motꝰ ꝓſuppōit mobile. Poſito igit' aliq̄ motu q̄ro de illo mobili: aut eſt factū: aut ē eternū. Si ſit factū: cū illa factio ſit mutatio, ꝓcedit ꝑ^m motū. Si ſit eternū ꝑus igit' quieuit: ſꝫ ipoſ'e fuit ab illa q̄ete adducere mobile ad motū, ſine diſpōne aliq̄ i mobili, vel in motoꝛe: q̄ i ipſo eē nō pōt, ſi nō ſit aliq̄ mutatio: poſito igit' illo mobili diſpoſito ſeq̄tur ꝙ aliq̄ mutatio ē ꝑoꝛ mutatiōe ꝑ°. Hoc aūt ē ipoſ'e. igit' ex q̄ ſeq̄tur. ¶ Itē. Ubicūq3 eſt ponere tp̄s. ibi eſt ponere inſtās: cū inſtās ſit tota ſub a tp̄is. Eſt. n. finis ꝓteriti ⁊ initiū futuri. igit' vbicūq3 eſt vel ꝯuenit reperiri inſtās cōuenit reperiri tp̄s p̄teritū. ſed in oi tp̄e ꝯuenit reperiri inſtās: igit' in oi tp̄e ꝯuenit reperiri tp̄s p̄teritū: ⁊ ꝑ ꝯñs ad nullū tēpus ꝯuenit deuenire. ante qḋ nō ſit aliqḋ tēpꝰ: ⁊ ſic tp̄s ē eternū ex pte āte. Et ſi tp̄s ſit eternū, motꝰ erit eternꝰ. ¶ Itē ꝙ motꝰ ſit icoꝛruptibilis. ꝓbo. q2 cū coꝛrūpit' motꝰ nō nece ē mobile coꝛrūpi: cū mobile ſit ꝑus motu, igit' poſt coꝛruptionē vltimi motꝰ: facta ē coꝛruptio mobilis: ⁊ ſic poſt vltimā mutationē, ē mutatio. Et rōnes ꝓcedūt d motu pimi mobilis q ē circularis: ⁊ nō de aliquo alio motu recto nec circulari. ¶ Poſtea ꝓbat Phs, ꝙ motꝰ nō ſit eternus. Primo ſic. Oē qḋ ſit a quodā i qḋdā, tanq̄3 a termino ꝯ̄rio in terminū ꝯ̄riū, eſt finitū. oīs motꝰ ē hꝰ g̃ ⁊c. ¶ 2° ſic. Uidemꝰ in aīalib ꝙ hñt ꝑn^m motuū ab extriſeco, ⁊ aliqñ mouent': aliqñ q̄eſcūt. Sic igit' motꝰ hꝫ eē poſt nō eſſe. Et ſic ꝑpetuo ñ ꝯuenit ſp moueri: aut nūq3. ¶ Tertio ſic. Aialia q̄ hñt ꝑn^m ſui motꝰ itrinſecū. aliqñ mouent': aliqñ vō q̄eſcūt: igit' ſic ē i minoꝛi mūdo ſic ē i maioꝛi: ⁊ ꝙ aliqñ motus ceſſabit: vel ceſſet: ⁊ ſic nō ē ꝑpetuꝰ. ¶ Ad ꝑ^m dr ꝙ aliqs eſt motꝰ q ſit de ꝯ̄rio in ꝯ̄riū: ⁊ talis nō ē ꝑpetuꝰ ſicut argumētū eſt: aliꝰ motꝰ ē de termino in terminū: ⁊ ecōtra. ſicut qñ aliqs ꝑcutit chordā lyre: talis motꝰ nō ē vere cōtinuꝰ nec ꝑpetuꝰ. q2 ſuꝰ motꝰ q̄eſcit i minimo. tertio mō ē motꝰ circularis: ⁊ hic ē ꝯtinuꝰ ⁊ ꝑpetuꝰ. ¶ Ad 2^m dōm, ꝙ non ē incōueniens motū inanimatoꝝ deficere: q2 ſuus motus nō ē ꝑmus: ⁊ iō deficit. Et ꝓpterea ſic ſumere nō eſt ad ꝓpoſitū. ¶ Ad 3^m dr, ꝙ aliqs eſt motꝰ aialis q nō ē ꝯtinuꝰ: vt ille q ē a ꝑncipio extrinſeco: aliꝰ ē motꝰ aialis q ē ꝯtinuꝰ ad ſilitudinē huiꝰ motꝰ: ſm ꝙ dr motꝰ ꝑmi mobilis ꝑpetuꝰ ⁊ ꝯtinuꝰ. ¶ Et ſciēdū ē, ꝙ cū motꝰ nō ſit ſine motoꝛe. Et motꝰ ſit eternꝰ. igit' motoꝛ ē eternꝰ. ¶ Coꝛrelarie arguit Phs, ꝙ ē vnū mobile ꝑ^m qḋ nō mouet' ab aliq̄ alio: ſꝫ a ſeipſo. i. a ꝑncipio itriſeco: ⁊ ad qḋ oīa mota reducūtur. Probo. q2 ſi moueat' a ꝑncipio extrinſeco, erit ꝓceſſus i infinitū in mobilibꝰ ⁊ mouētibꝰ: qḋ ē ipoſ'e ſi igit' moueat' a ſeipſo: mouet' a ꝑncipio itrinſeco. 2° dic̄ ꝙ oē mouēs ſeipſuz diuidit' i duas ꝑtes: q2 vna ē mouēs: ⁊ alia mota. Sꝫ ſi veꝝ eēt motoꝛē ⁊ motū vnū eē idē penitꝰ idiuiſibile ferret ⁊ ferret' ſm loci mutationē: ⁊ idē alterabit ⁊ alterabit': ſanabit' ⁊ ſanabit' ſm idē. qḋ ē ipoſ'e. ¶ Itē. Oē mobile inquātū tale ē in potētia. ⁊ oē mouēs inq̄3tū tale ē ens actu ⁊ nō in potētia. Si igit' aliqḋ mouēs ſit penitꝰ idē motu ⁊ mobili. tūc idē ſm idē eſt in actu: ⁊ nō in actu in potētia ⁊ nō in po° qḋ ē ipoſſibile. igit' aliq̄ ps q̄ eſt mouens: eſt oīno imobilis. ad quē motoꝛē imobilē oīa mota reducunt'. tertio dicit ꝙ motus circularis eſt ꝑmꝰ ⁊ ꝑpetuꝰ. Et ꝙ ſit ꝑmꝰ arguit' ſic. Motꝰ localis ē ꝑoꝛ oibꝰ aliis motibꝰ. ſed circularis motꝰ eſt ꝑoꝛ inter oēs alios motꝰ locales: igit' motꝰ circularis ē ꝑoꝛ aliis. ⁊ ſm̄ ꝑoꝛitate nāe: q2 ꝑoꝛitate tp̄is ⁊ diffōne ſm Phm. 4° dicit, ꝙ oēs alii motꝰ reducūt' ad motū localē: ⁊ nō ecōuerſo. igit' ē ꝑoꝛ. Aſſūptū pꝫ inductiue in oibus motibꝰ qui requirunt ipm. Scōm oſtendit' ſic. Ois motꝰ localis aut eſt rectus: aut ē circularis. aut mixtus ex recto ⁊ circulari. Sꝫ motꝰ rectus ⁊ circularis, ſunt ꝑoꝛes motu mixto. ſicut cōpoſita ꝓcedūt cōpoſitū. Similiter motꝰ circularis eſt ꝑoꝛ motu recto ſicut perfectū ꝑus eſt iperfecto: ⁊ icoꝛpale coꝛpali: ⁊ regulare irregulari. Manifeſtū ē igit' motū localē circularē eē ꝑ^m iter oēs motus. ⁊ ſic eternꝰ. ꝓbo. q2 ē ꝯtinuus: q2 in tali motu nō interce dit q̄es media ſicut accidit in aliis motibꝰ ⁊ mutationibꝰ igit' motus localis circularis ꝑmi mobilis ē motus eternus ſicut ꝑus eſt oſtēſum. Ex hoc ſeq̄t' ꝙ motoꝛ ē eternꝰ. ſ. deꝰ oīno imobilis: ⁊ oīno ifatigabilis: imoꝛtalis: nullā hñs magnitudinē. Qꝫ ſit imobilis. ꝓbat ſic Phs. q2 dato ꝙ ſit mobilis: tūc opꝫ ipm cū mouēte ſil' moueri ab aliq̄, quare cū nō ſit ꝓceſſus in infinitū in mouētibꝰ ⁊ motis (vt ꝑus oñſuz eſt) erit neceſſe ſtare ad aliqḋ mouēs imobile. Infatigabilis aūt: q2 cū moueant' iſta inferioꝛa ꝑ ſupioꝛa, mouent' ab aliquo ꝑ. Talis aūt motoꝛ eſt ifatigabilis a ſua motiōe. Cā. n. fatigatiōis nihil aliḋ ē, niſi id qḋ mouet moueri. Sꝫ ꝑmus motoꝛ nō mouet' ab aliq̄: igitur eſt infatigabilis ⁊ igenerabilis ⁊ icoꝛruptibilis: q2 cū oſtenſum ſit oīno eſſe imobilē: iō nō eſt gñabilis nec coꝛruptibilis. Et ēt idiuiſibilis ſiue ipartibilis nullam habens penitus magnitudinē neq3 finitā: cū moueat ꝑ tp̄s ifinitū: igitur nō hꝫ finitā magnitudinem. Nec infinitā (vt oſtenſum eſt) igitur primū mouēs eſt indiuiſibile: impartibile: imobile: infatigabile: nullā hñs magnitudinē: cui ſit honoꝛ ⁊ gloꝛia per infinita ſecula ſeculoꝛum. Amen. Deo gratias.

¶ Explicit Linconienſis, ſuꝑ libꝛos phyſicoꝝ Ariſtotelis.

Venetiis in officina heredū. D. Luceantonii Iunte Florētini. Anno Dñi. M.D.XLV.
Menſe Octobꝛis

Regiſtrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t v
Quaterniones omnes preter a t v terniones.

Cav. G. DI GIACOMO
Restauro del Libro Antico e Legatoria
Piazza dello Spirito Santo, 11 - Tel. 21.266
PESCARA